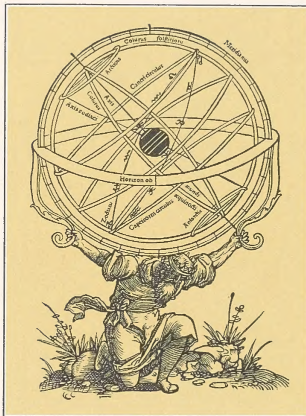

JOANNIS RAII

Historiæ Plantarum

TOMUS SECUNDUS;

CUM

DUPLICI INDICE;

Generali Altero

Nominum & Synonymorum præcipuorum;

ALTERO

Affectuum & Remediorum;

ACCESSIT

NOMENCLATOR BOTANICUS

Anglo-Latinus.

LONDINI:

Typis MARIÆ CLARK;

Prostant apud HENRICUM FAITHORNE Regiæ Societatis Typographum, ad insigne Rosæ in Cœmeterio D. *Pauli*. CIↃ IↃ CLXXXVIII.

PRÆFATIO.

Quamvis initio hujus operis præfatus fuerim quæ tum sufficere arbitrabar, nonnulla tamen ab ejus editione quæ Lectorem monitum oportuit à me omissa animadverto, alia interea temporis quæ ad Historiam illustrandam, augendam aut etiam emendandam pertinent, vel ab exteris prodita, vel ab amicis communicata sunt, vel mihimetipsi inter legendum occurrerunt, quæ novam exigunt Præfationem, nec permittunt ut Tomus hic secundus acephalos prodeat, qui aliàs id non requisisset, cùm ejusdem velut corporis medietas sit, non aliam ob causam bipartiti, quàm ne si in unum volumen compingeretur, nimis id spissum minùsque tractabile esset.

Primò ergo noverit Lector, me omnes de nomenclaturis concertationes studio declinâsse, nec valde solicitum aut industrium fuisse in exquirendo quo quæque Planta nomine Veteribus diceretur, cùm in multis ob notas adscriptas, paucas illas, generales, & pluribus speciebus communes, illud certò definiri nequeat, in aliis controversis id tentare majoris esset operæ quàm fructûs, cúmque ab aliis me longè doctioribus in hac palæstra jamdudum abundè decertatum fuerit, nec quicquam ferè dicendum restet quod non dictum priùs, oportet autem ut Controversiarum etiam aliquis modus sit. Hinc nomina recepta & diuturno usu approbata ubique retinui; nec temere solicitanda aut locomovenda duxi quæ initio fortasse injuriâ imposita fuerint, ne præscriptionis jure nobiscum experiantur.

Deinde cùm nominum non minùs quàm rerum non necessariam multiplicationem oderim, in iis etiam speciebus quas à genere ad genus transtuli persæpe nomina antiqua, novis nullis impositis, reliqui: hinc ut nonnullis fortasse videar, multiplicandi metu à necessaria etiam ὀνοματοθεσίας *abstinuisse, & illorum cœtui me aggregâsse qui* dum vitant vitia in contraria currunt. *Indicis tamen & exoticis nominibus quæ auribus Europæis duriora & absona possint videri, lemmata seu titulos descriptorios aliquoties adjeci, quod Lectori nec inutile nec ingratum futurum spero.*

Proximo in loco monere convenit, me non pro meis venditare omnia quibus Autoris nomen adscriptum non est: illud enim in multis incuriâ aut festinatione omissum & sentio & doleo: imprimis Jo. Bauhini, *è cujus Historia plurima mutuatus sum eo non laudato; quod hîc palam & ingenuè agnosco; ne quis ob scripta aliena clam surrepta gravem mihi plagii dicam meritò impingat. In mutuatitiis ipsa Autorum verba scrupulosè servavi; non tantum mihi in aliorum scripta licere ratus ut ea immutarem; veritus insuper nè si id facerem, (ut est proclivis in errorem lapsus) sensum corrumperem, novámque & ab Autoris mente, fortè etiam veritate, alienam malè intellectis sententiam affingerem, & Lectori obtruderem.*

Porro, In Fructuum exoticorum, quorum ingens numerus à Carolo Clusio, Jo. Bauhino, Jo. de Laet, Olao Wormio *aliisque describuntur, Historia, me planè, peregrinum esse, & velut in Sylva quadam aut Labyrintho versari fateor, unde nullâ industriâ memet expedire possum, singulásque species ad sua genera reducere. Quocirca in iis ordinandis* C. Bauhini *potiùs methodum, quamvis non nimis accuratam, sequi malui quàm in nova & commodiore investiganda me frustra fatigare. Alias à* Bauhino *non traditas, nullo ferè ordine servato, prout sese obtulerunt exhibui, minimè dubitans quin nonnulli arborum in Historia descriptarum fructus sint, alii sub diversis nominibus bis térve repetiti. Qui in magnis Emporiis degunt, ipsósque fructus à nautis redimendi opportunitatem habent, quibúsque curiosorum Musea ejusmodi cimeliis referta patent, eósque coram inspicere, invicem conferre, & curiosè examinare conceditur, facilè discernent qui quarum arborum fructus sint, quique ob nominum varietatem & descriptiones imperfectas iidem cùm sint pro diversis fallant: omniumque convenientiis & differentiis adnotatis, suis singulos locis disponent & in ordinem reducent.*

Tandem, nè quid dissimulem, dum schedas à prelo transmissas ad examen revoco, ab Operis Typographicis sæpiùs, à meipso aliquoties, & pluries equidem quàm vellem, erratum deprehendo. Nec tamen mirum in tam longo opere homini veternoso diuturni laboris tædio somnum quandoque obrepsisse, inque tanta festinatione præcipiti calamo multa utique delenda excidisse. Quæ in rebus ipsis Errata observavi in Appendice emendata reperies, quæ in verbis & syntaxi inter παροράματα *Typographica. Quinimo præter hujusmodi* σφάλματα *à me observata, in dispositione specierum sæpiùs erratum vereor, cùm multas mihi nondum videre contigit, quásque olim vidi non sim curiosè contemplatus, ut notas generum characteristicas investigarem (nec enim jam tum de Historia Plantarum condenda per somnum quidem cogitabam.) In aliorum autem descriptionibus partes præcipuæ ex quibus notæ modò*

dictæ desumendæ sunt, flores scilicet & fructus, eorúmque calices & conceptacula, non rarò omittantur: unde in his conjecturas probabiles sequi coactus sum, quódque suspicabar potiùs quàm quod compertum habebam.

Miraberis fortasse, Lector, Appendicem *in tantam molem excrevisse: Illud autem duabus potissimùm de causis accidit; quarum prima oblivio & oscitantia nostra. Cùm enim ut Opus hoc consarcinarem, Historias Plantarum evolverem, multásque inibi species locis alienis dispositas invenirem, eásque idcirco differrem & in præsens omitterem, nec tamen, memoriæ nimium fisus, & ignaviæ libenter indulgens, eas studiosè excerperem, & in schedis diligenter adnotatas reservarem, cùm ad loca ventum esset quibus inseri deberent, è memoria facile elapsæ & per oblivionem omissæ sunt. Altera Appendicis auctæ causa fuere novæ multæ necdum descriptæ Plantæ post Tomum primum & secundi etiam magnam partem absolutam & impressam evulgatæ, tum ab aliis, tum præcipuè à Celeberrimo viro & rei Herbariæ longè peritissimo* D. Paulo Hermanno *in Academia* Lugduno-Batava *Medicinæ & Botanices Professore, in Catalogo stirpium Horti Medici illius Academiæ. Horum quidem pars magna in hortis circa* Londinum *colitur. At nobis ob rationes hîc non dicendas* Londinum *adire vel non licuit, vel non placuit. Quin si id licuisset, cùm Catalogi mox laudati editionem propediem expectarem, satius duxissem labori meo parcere, quàm iis describendis inutilem operam navare; siquidem accuratiores plenioresque earum historias quàm ego possem texere me inibi inventurum considerem; cùm ego semel tantùm & brevi temporis spatio iisdem interesse potuerim, D. autem* Hermannus *semper* ϗ τῶν τὴν ἀρχὴν φυῇ βλαστῶσιν ἐκ τῆς γῆς, ϗ ἀκμάζουσι, ϗ παρακμάζουσι. *Plurimas certè eruditissimo huic Viro gratias debemus, tum ob ea quæ jam præstitit in Opere prædicto nuper edito, tum ob ea quæ pollicitus est in* Museo Zeylanico *brevi edendo. Hic cùm animadverteret multos lucro intentos negotiandi causâ magnis quotannis classibus* Indiam Orientalem *adnavigare, neminem ad id habilem & idoneum Plantarum indagandarum & Historiæ Naturalis promovendæ studio illuc proficisci, quamvis regio ista, cœlo solóque stirpium generationi propitio, innumeras ferè species è fœcundissimo suo sinu effunderet, novas, raras, facie & viribus admirandas, ipse ad opus se accinxit, spretísque magnanimiter tam longinqui itineris difficultatibus & periculis, per immensum æquor in Indiam contendit, ibidemque aliquot annos subsistens & institutum pertinaciter urgens, quæ ad Historiam Naturalem pertinent curiosè rimatus est, tandémque Orientis divitiis onustus in Europam rediit.*

At neque, cùm in hoc sumus, reticendus Illustrissimus Vir & immortali fama dignus, D. Henricus van Rheede, van Draakenstein, *qui rebus pace bellóque per Indiam Orientalem gestis clarus hoc sibi ad laudem non sufficere arbitrabatur; verùm ingenti &* ἀσβέστῳ *Historiæ Botanicæ illustrandæ & amplificandæ zelo flagrans, in stirpibus per totum Regnum Malabaricum nascentibus conquirendis, describendis, delineandis nullis laboribus, nullis sumptibus pepercit, ut hujus beneficio iconas non tantùm omnium quæ extant pulcherrimas habeamus, sed etiam descriptiones non minùs accuratas & fideles, pluresque species in lucem prolatas, quàm ego per universam Indiam sponte oriri unquam credidissem.*

His adjungere liceat & tertium, non minoris in Botanicis nominis & famæ, D. J. Banister, *qui in India quam vocant Occidentali idem stadium decurrit, &* Virginiæ, *ubi nunc degit, Historiam Naturalem meditatur. Nemo certè hactenus ex nostra gente Botanices scientiâ omnique literaturæ genere ei similis aut secundus in Novum Orbem pedem intulit, nemo omnibus requisitis ad talem Historiam conscribendam paratior accessit.*

Horum industriâ Indiæ utriusque montes, sylvæ, valles, litora, campi, prata, viridaria perlustrata, eorúmque stirpes nativæ & alumnæ oculis nostris expositæ. Hinc ut discamus, Indiam ab Europa non minùs naturâ quàm loco distare, ejusque regionis genium tantopere à nostrate abludere, ut siquis hinc illuc per quietem transferretur, experrectus vix crederet se vigilare, adeò omnia nova, insolita, admiranda ubique oculis occurrerent; ut verbi gr. Arborum nonnullarum stupenda proceritas, altissimarum Europæarum dupla triplâve, ut quæ trecentos pedes adæquet, vel etiam superet; aliarum enormis crassities, ut earum caudices vel sexdecim hominum amplectentium ulnas extensas impleant: Hujus folia in eam longitudinem extensa & latitudinem fusa, ut singula vicenis hominibus inumbrandis & à pluvia protegendis sufficiant: Illius ligni durities ferri æmula, nec gravitas multò inferior. Quid mirabilius quàm arborem cernere, quæ cùm per triginta quinque aut quadraginta annos neque fructum, neque florem protulerit, tum demum novam velut arborem è vertice emittat, & deinde folia omnia exuens, velut altissima quædam navis malus (naturâ enim μονόκωλος *est, ut reliquæ Palmæ) erecta & in sublime elata appareat; donec nova hæc arbor paulatim comam explicet, ramósque & surculos numerosissimos quaquaversum diffundat, incredibili florum iisque succedentium fructuum multitudine onustos, quibus ad maturitatem perductis mater ipsa radicitus interit.*

Quis

PRÆFATIO.

Quis crederet in una provincia Malabara, eâque non admodum vasta, trecentas arborum & fruticum species spontaneas inveniri? & tamen plures adhuc dari verisimile est.

Quis tot uspiam terrarum herbas fruticescentes & lignosas provenire speraverit quot in Indiis observatæ fuerint? Vix ullum certè herbarum genus est in quo non dentur plures hujusmodi species.

Si cuiquam Europæo per sylvas iter facienti arbores quædam in conspectum venirent corticum suorum internoctu lucentium splendore, tam claro ut viis illustrandis sufficeret & ad eum literæ legi possint, quem non stupore percelleret tam insolens spectaculum? & tamen hujusmodi in America reperiri idoneos testes habemus Illustrissimum Dominum D. Joannem *Comitem de* Carbery Jamaycæ *Insulæ nuper Proregem, Regiæ Societatis nunc Præsidem dignissimum; & D.* Thomam Trapham *M. D. in insula jam dicta medicinam facientem.*

Illud insuper singulare, Indiæ proprium, & miraculo affine, Arbores nonnullas, imò non paucas ibidem crescere, quæ cùm florere incipiunt folia omnia amittunt, atque interim dum florent nudæ iisque viduæ manent, novis tandem decusso flore unà cum fructu erumpentibus: Fortè nè solares radii quibus illustrari gestiunt flores foliorum objectu interciperentur; fortè etiam nè florei ornatûs quo superbiunt arbores ostentationi folia officerent, ejúsque parte aliqua occultatâ impedirent nè adstantium oculi tam pulchri spectaculi integra voluptate fruerentur.

Quis jam crederet in mediis Indiis Europam reperiri? in regione fervida, quæ nihil ferè cum temperatioribus commune producit, frigidioris etiam cœli patientibus plantis alicubi locum esse? Hujus tamen rei fidem nobis facit insignis peregrinator D. Bernier. *Cùm enim in terris magno Mogorum Imperatori subjectis iter faciens montes excelsos transcenderet, à latere meridiem spectante, Palmæ, Piper, Arundines saccharinæ, breviter Indica & Exotica omnia; Verùm post sex septemve horarum iter, cacumine superato cùm ex adverso latere descenderet, ecce nova rerum facies, & velut momento temporis in Europam translatus fuisset, Quercus, Ulmi, Pinus, Hyssopus, Majorana, Rosmarinus, nec aliæ quàm nostro Orbis quadranti familiares stirpes conspiciendæ.*

Sed ut è diverticulo in viam redeam, non illustratæ tantùm prædictorum operâ Indiæ, sed & in Europam quadantenus translatæ sunt, ut si in hortis nostris cultioribus obambules, te in ipsis Indiarum viridariis spatiari crederes, tot ubique Indica & Exotica oculis obversantur.

Horum denique hisque similium per Europam plantas indagantium & colentium, D. Pauli Bocconi, *D.* Jacobi Breynii, *D.* Petri Magnoli, *D.* Josephi Tournefortii, *quos honoris causâ nomino, indefessis studiis & laboribus Botanices scientia, quæ à* Clusii *&* Bauhinorum *temporibus paulatim elanguit, resuscitata est, miróspue intra hos viginti annos proximè elapsos progressus fecit. Vigilant scilicet seculi nostri Botanici, nec majorum inventis contenti ad ulteriora tendunt, nec alios sibi inquisitionum terminos & columnas figunt quàm quas natura terris fixit, universum orbem curis suis complexi.*

Unum adhuc in excusationem nostram præfandum superest, nimirum Plantas multas quarum nomina in Catalogo Horti Regii Parisiensis aliisque extant à me omissas, quòd scilicet pigeret tot nuda nomina vel paucis Epithetis aucta, nullis additis descriptionibus aut figuris, Historiæ inserere, cùm mihi non constaret, annon earum aliquæ sub aliis nominibus jam editæ & descriptæ fuissent, aliæ jam descriptarum varietates potiùs quædam quàm novæ species essent.

At nec ante finiendum quàm, præter initio laudatos, eorum qui Tomo huic secundo symbolas suas contulerunt honorifica mentio facta fuerit. Hi autem sunt 1. *Illustris Vir D.* Gulielmus Courtine *Medii Templi* Londinensis *Armiger.* 2. *Præclarus Vir, & in stirpium cognitione nulli secundus, D.* Leonardus Plukenet, *M. D.* 3. *D.* Samuel Doody, *&* 4. *D.* Jacobus Pettiver, *Pharmacopœi* Londinenses, *Botanices apprimè gnari. Horum frequens mentio tum in Historia, tum in Appendice, quid quisque contribuerit Lectorem certiorem faciet.*

His adde quamvis initio dictum, non tamen sine ingratitudinis nota in fine operis reticendum doctissimum & amicissimum Virum D. Tancredum Robinson *M. D. cujus perpetuâ & eruditâ industriâ, quam mihi per totum compositionis & editionis tum primi tum secundi Voluminis decursum benevolè commodavit, Historia nostra multis & speciebus & observationibus auctior, & mendis repurgatior quàm absque eo fuisset, proditura est.*

Sed & enumeratio Auctorum alteri Tomo præmissa, imperfecta cùm sit, eorum adjectione supplenda venit qui à nobis per oblivionem omissi, quorúmve scripta post id tempus edita, vel nobis saltem tradita sunt. Primo in loco Clariss. Viri D. Christophori Merret, *annis & scientiâ gravis, de Professione sua deque Repub. Botanica optime meriti: E cujus Pinace rerum naturalium* Britannicarum, *Annotationibus in* Antonii Nerii *Artem vitrariam, aliisque scriptis non pauca in Historiam nostram transtuli.*

Deinde

Deinde D. Pauli Hermanni, *de quo supra, è cujus Catalogo Plantarum Horti Academici* Lugduno-Batavi *Appendicis magnam partem mutuatus sum.*

Tum Joannis Baptistæ Triumfetti, *è cujus Observationibus De Ortu & Vegetatione Plantarum aliquammultas novarum Plantarum descriptiones sumptas Appendici inserui.*

Post Jo. Commelini, *cujus Catalogum Plantarum Indigenarum Hollandiæ editum An.* 1684. *in* 12. *vidimus, & ex eo species nonnullas in Historiam nostram transcripsimus. Idem Horti Malabarici Tom.* 2, 3, 4, 5, 6. *notis adauxit & commentariis illustravit. Idem Tractatum de cultura Limonum & Aurantiorum emisit in* 8.

Tandem Pauli Ammanni, *cujus Character plantarum naturalis* Francofurti 1684. *impressus notis & descriptionibus nonnullis Historiam nostram auxit.*

Ejus Hortus Bosianus 1687. *editus ad manus nostras nondum pervenit.*

Denique D. Rochefortii, *cujus* Histoire naturelle des Antilles *nos debitores agnoscimus.*

Nec minùs Mauritii Hofmanni *Catalogo Plantarum Horti Medici* Altdorffini, *& Catalogo Plantarum circa* Altdorffium *nascentium.*

Item Jacobi Sutherlandi *Horto* Edinburgensi.

Atque nec omittendæ Roberti *icones fol.* Parisiis. *Neque D.* Rob. Plot *Historia naturalis territorii* Oxoniensis *edit. An.* 1677. *&* Staffordiensis *An.* 1686. *fol. è quarum parte ea quæ de plantis agit historiam nostram locupletavimus.*

Joan. Baptistæ Ferrarii *Hesperides, sive de Malorum Aurantiorum, Citriorum & Limonum varietatibus, cultura & usu. fol.* Romæ. 1646.

Joan. Eusebii Nierembergii *Historia Naturæ.* Antwerp. *fol.* 1635.

Joan. de Laet *Historia Indiæ Occidentalis. fol.*

Musæum Olai Wormii. *fol.*

Musæum Regiæ Societatis Londinensis. fol.

His addi possunt libri nonnulli Botanici quos nobis nondum videre contigit, nimirum,

Hyacinthi Ambrosini *Phytologiæ partis primæ Tomus primus.*

Mich. Boym, *S. J. Flora Sinensis* Viennæ 1656. *fol.*

Francisci Steerbeck *Citri cultura. Ejusdem Theatrum Fungorum* 4.

Georgi Turre *Historia Plantarum fol.* Patav. 1684. *Hic liber agit solummodo de facultatibus & viribus Plantarum è* Theophrasto, Dioscoride & Galeno.

Post Opus absolutum & typis impressum literas accepi à Botanico non incelebri D. Tho. Lawson *in* Westmorlandia *degente, quibus Catalogum inseruit Plantarum à se observatarum in Septentrionalibus* Angliæ *sponte nascentium, quarum nonnullæ novæ & nondum editæ, aliæ à nobis in Catalogo Anglicanarum præteritæ & indictæ.*

Primi generis sunt

1. Cerasus sylvestris fructu minimo cordiformi, **The least wild Heart Cherry-tree**, Rusticis Cestriensibus, **The Merry-tree**, cujus in Phytologia Britannica mentio. Hanc circa *Buriam* & *Mancunium Lancastriæ* oppida, & alicubi etiam in *Westmorlandia* inveniri scribit D. *Lawson*; circa *Stockportum* & alibi in *Cestria* D. *Stonehouse*, qui hanc Merasum sylvestrem Ungarorum *Clus.* à nomine **Merry-tree** conjectaretur, ni color fructus dilutè ruber, qui Meraso Ungarico niger est, obstaret. Verùm errat D. *Stonehouse*; Clusius enim Meraso sylvestri fructum nigrum non attribuit sed rubrum; Meraso autem simpliciter dicto nigrum; unde color fructus non impedit quo minùs Merasus sylvestris Ungarorum *Clusii* esse possit.

2. Cochlearia marina folio anguloso parvo, in *Walney* vulgò *Waney Lancastriæ* insula. Huic nulla quæ extat mihi saltem visa neque icon, neque descriptio respondet.

3. Geranium hæmatodes flore eleganter variegato: in insula *Walney* prædicta copiosissimè provenit. Hanc speciem pro varietate Geranii hæmatodis vulgaris in Historia pag. 1061. habuimus, at nunc, ex observatione plantæ in horto cultæ melius edocti, diversam agnoscimus; non enim floris duntaxat variegatione quam etiam culta retinet, sed & parvitate sua & humilitate, aliisque accidentibus ab eo differt.

4. Lilium convallium angustifolium; ad pontem *Waterfall* in *Westmorlandia.*

5. Hieracium macrocaulon hirsutum folio rotundiore, prope *Shap* vicum in *Westmorlandia.*

6. Gramen sparteum capite bifido vel gemino D. *Merret.* In *Westmorlandia* copiosé.

Secundi generis sunt

1. Gramen sparteum montanum spica foliacea graminea majus, à nobis in summis altissimorum *Cambriæ* montium verticibus copiosè nascens observatum, quamvis in Catalogo per oblivionem omissum.

2. Lunaria minor ramosa.

3. Lunaria

3. Lunaria minor foliis diſſectis, utraque *Stricklandiæ majori* in *Weſtmorlandia.*
4. Pyrola Alſines flore Braſiliana, prope *Gisburgum* oppidum in *Clevelandia.*
5. Sambucus foliis laciniatis prope *Mancunium Lancaſtriæ* in ſepibus.
6. Scabioſa pratenſis minor flore carneo *Park.* in *Weſtmorlandia.*
7. Sorbus ſylveſtris Anglica **English wild Service, Chess-Apple, Sea-Oulers.** Aſſerit *Parkinſonus* eam in *Witherſlake Park* ſponte naſci. Verùm arbor eo loci hoc nomine vulgo dicta Aria eſt Theophraſti.
8. Viola folio Trachelii D. *Merret.*
9. Viola paluſtris rotundifolia D. *Plot* Hiſt. nat. *Oxon.*
10. Geranium columbinum maximum fol. diſſectis *ejuſdem,* quorum deſcriptiones in Hiſtoria noſtra exhibuimus; ut &
11. Adianti foliis bifidis vel trifidis.
12. Helleborine minor alba *Park. Weſtmorland.*

His adde Varietates quarundam Plantarum inſignes, v. g.

1. Carduus monſtroſus Imperati.
2. Cotula non fœtida flore pleno *Weſtmorl.*
3. Gentianella flore lacteo *ibid.*
4. Geranium batrachioides flore eleganter variegato, *In old Deer-Park by Thornthwait Weſtmorland.*

ER-

ERRATA.

PAg. 986. lin. 49. lege lævibus. p. 987. l. 5. nigrum, rugosum, compressum. l. 7. negandum. l. 49. surculorum. 989. 12. Carinthiacus. l. 23. corniculis. 998. l. penult. altiora. 999. l. antepenult. similia. 1005. l. 39. surculorum. 1008. 37. coactus, item accensúsque. 1019. 1. vidimus. l. penult. post hirsutum supple vocat. 1022. 47. medullarem. 1044. 46. vestitis. 1048. l. ult. aureæ. 1052. 34. similia. l. penult. an. 1053. 51. sex. 1057. 28. post moschatum adde C. B. 1061. 51. Welney. 1066. 22. Sectæ. l. 47. Sarbetis. 1068. 30. latis, serratis. 1069. 22. Dentellariæ. 1070. 9. crassis. 1076. 15. insident. 1081. 44. qui. 1085. 25. sesquipalmaris. 1088. 11. Baidelsar. 1090. 40. flexilibus. 1093. 53. viribus. 1099. 53. rigua. 1106. 46. picta. 1110. 8. post occupantibus supple asseruit. 1113. 49. Zufiniare. 1120. 11. contextum. 1125. 5. ἄγλιθες. 1126. 40. Foliis. 1138. 63. flori. 1139. l. antepenult. coronatum. 1145. 5. candidus. l. 31. propendentes. 1147. 11. æqualia. 1149. 22. externis. 1151. 10. ovis. 1157. 5. post inter supple quæ. 1159. 33. variorum. 1168. 33. geniculis. 1176. 23. proficiant. 1178. 8. se. l. 26. eum. 1186. 9. variegata. l. 33. venosas. 1199. 26. sparsus. 1205. 5. tertiò. 1209. 33. erant. 1211. post latum sup. &. 1214. 56. post fluxum sup. exhibe. 1223. 28. pro mas lege fœmina. 1224. 26. Muteto. 1229. 6. Brand. tædis. 1233. 27. post non sup. tantùm. 1240. 45. πόλτος. 1241. 53. candidam farinam. 1244. 14. exuunt. 1245. 62. asservandæ. 1246. 40. respuit. 1263. l. antep. coaptatæ, appressæ. 1268. 14. Nemausi. 1276. 58. circundatos. 1282. 33. similes. 1289. 9. donatur. 1290. 58. tenuiori. 1292. 16. sesquicubitalibus. 1293. 51. dele è squamis. 1299. 2. prominentia. 1301. 2. compressâ. 1302. 31. abierunt. 1303. 44. terræ. l. ult. folii. 1304. 46. Junci. 1305. 22. lychnanthemos. 1307. 8. gestit. 1319. 22. zelotypiâ. 1321. 17. plantâque. 1324. 31. habeat. 1317. 33. alia. 1331. 16. erigentes. 1332. 6. & 17. duos. 1343. 23. Aguacima. 1356. 16. Abariga. 1368. 25. Polus. 26. Fanfur. 30. supernatent. 31. similis. 1373. 35. Frustum. 55. hodienum. 1378. 25. Allio. 1382. 34. chartâ. 1385. Marg. Nos. 1392. 14. leviter. 45. excrescentias. 1407. 31. sequi. 1411. 19. Ἄρκευθος, & lin. sequ. κεύθειν. 1419. 19. dele in. 1425. 31. cluditque. 1430. 19. sumptus. 1438. 33. latitudine. 1445. 10. insidet. 1447. 17. initium. 1464. 14. dele magnitudine. 1467. 42. apportet. 1484. 15. surculis. 1486. lin. penult. utuntur. 1495. 25. & 1504. 4. feminibusque. 1506. 50. post Genevam supple observavit. 1514. 34. Lacturiæ. 1518. 4. tormina. 1520. 3. ac. 1522. 38. Guillandino. 1523. lin. ult. censetur. 1530. 49. Inhyamæ. 1541. 61. minoresque. 1552. 50. Pyri in modum. 1557. 42. ii. 1561. 18. delibratione. 1571. 2. insidente. 1588. 4. Esula. 1590. 44. flexu. 45. Spiræam. 1606. 2. febrilibus. 1607. 13. post insuper supple spinis. 1615. 18. scandendi. 1616. 16. tertiò. 1618. 58. mictionem. 1626. 59. foliosis. 1645. 4. quà. 1646. 40. constitit. 1651. 17. Guanabano. 1656. 18. dele id. 1671. 21. rimis. 1672. 45. Gul. 1673. 1. æquali. 59. absumpta. 1674. 20. & 1677. 47. pro) lege &, & pro & in sequenti linea ponatur.) 1683. 17. spinis. 1687. 58. futuram. 1691. 43. post lobos supple divisum. 1693. 25. quos. 36. Nos. 1703. 5. contrarium. 1705. 35. post omphacitidi supple proximæ. 1709. 15. ad. 1717. 26. siliquosis. 1721. 47. Helleboro. 1730. 27. paulò. 1734. 29. perterebrato. 1744. 57. forma. 1747. 2. corticis. 10. gratissimum. 1764. 20. est. 1770. 24. Arecæ. 1776. 11. foris. 1777. 23. ravi. 1781. 25. Cheb. 1797. 38. obtusius. 45. exutum. 1802. 28. voces ferro & vilius transponuntur. 1814. 57. nervosque. 1819. 5. fructus. 1822. 19. debet. 1826. 31. adscriptum. 32. veriùs. 1827. 37. tegebant. 49. sulco. 1828. 52. tectæ. 1834. 44. post coloris supple Castaneæ. 1835. 4. parte. 15. post non supple sonat & aquæ injectus. 1836. 11. mediocre. 1837. 3. supple figura. 13. turbinata. 1843. 29. post Sagapenum supple & Sagapeni. 1844. 10. è. 1846. 8. post aliud supple præstantiùs. 1850. 21. eum. 1853. 45. splendenti. 53. vidi. 1858. 8. confarctos. 1862. 49. scandulis. 1866. 56. Singulæ. 1867. 9. quinis. 1868. 37. perfecerit, & dele se. 39. Cantabrigiensi. 1869. 30. tria. 1874. 27. suis. 1876. 57. in. 1877. antepen. Portulaca. 1885. 20. huc. 1896. 38. muriaticus. 1913. 62. post ego supple inquit. 1914. 44. inflexa. 1915. 17. Heydelbergâ. 57. Glastividam. 1916. 47. Rampostan. 1917. 1. spinosæ. 43. exarata. 45. obsita. 1919. 19. post planè dele ut. 37. post in supple medio. 38. ni. 1920. 26. Atzoyatl. 27. post eam dele &, item post genere dele & specie. 1922. 48. Bakili. 49. Balinda. 1923. 6. Kata; an Lycium. 15. Kodna. 27. verba illa vulgo Giacca de Buscio transfer ad lineam sequentem post Laun. 58. Nellica. 1927. 15. Ilex. 63. protrudentes. col. 2. l. 12. duodecim. 21. post caule supple gestat. 1929. 26. Coapatlidi. 29. expendendum. 1939. 30. col. 2. est. 1941. 51. iidem. 52. descriptis. 1943. 51. foliis.

Emendandis adde.

Quæ de *Mungo* habentur, pag. 1831. dele: superiùs enim pag. 955. traduntur.
Lucma fructus *Leucomæ* in eadem pagina 1831. descriptæ eadem videtur.
Fructus Indicus decussatus *J. B.* pag. 1838. descript. ad Avellanam quadrifidam *C. B.* p. 1828. refertur, ideóque non erat repetendus.
Fructus Peruanus Amygdaloides sub terra nascens *J. B. Mandobi Lerii* descript. p. 1833. idem esse videtur *Mandubi Brasiliensibus Marcgrav.* vel *Mandubi d'Angola* ejusdem, quarum descriptiones habentur superiùs p. 919.

Errata leviora in literulis & punctatione, nè Lectoris ingenio nimis diffidere videar, inemendata reliqui.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS NONUS,

QUI EST,

De Herbis Pentapetalis vasculiferis.

IS admiscemus nonnullas minus proprie Pentapetalas dictas ob petala ad ungues juncta, ut flores integri decidant: unde proprie & strictè loquendo Monopetalæ dicendæ sunt.

Pentapetalis etiam Polypetalas adjungimus, & ob convenientiam in reliquis notis nonnullas etiam Tetrapetalas.

Hunc Librum in duas Sectiones partiemur. Prima erit De Herbis pentapetalis cum foliis in caule ex adverso binis:

Secunda De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine positis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis pentapetalis foliis in caule ex adverso binis.

Herbæ flore pentapetalo aut polypetalo, foliis integris in caule conjugatim dispositis sunt vel flore

- *Pentapetalo,*
  - *Maritima,* semine grandi; ALSINE *cruciata marina.*
  - *Terrestres,* calice
    - *Integro,* concavo seu fistuloso,
      - *Oblongo* & cylindraceo; petalis margine extremo incisis; vasculo itidem seminali cylindraceo,
        - *Latifolia* folio virente; ARMERIA.
        - *Angustifolia,* folio glauco gramineo, seminibus compressis, rugosis, nigris; CARYOPHYLLUS.
      - *Tumidiore* & plerunque striato; pericarpio plurimùm pyriformi; summa parte per maturitatem se aperiente in oras dentatas, seminibus turgidioribus, florum petalis plerumque bifidis; LYCHNIS.
    - *Ad modum floris expanso* in plura segmenta,
      - *Fruticosæ,* superficie perenni; flore specioso caduco,
        - *Majores & elatiores,* capitulis in plerisque speciebus pentagonis; CISTUS.
        - *Minores* & *humiliores,* calicibus triphyllis seu trifidis; vasculis seminalibus trigonis; CHAMÆCISTUS.
      - *Herbaceæ,* superficie annua; seminis conceptaculo
        - *E tribus carinis composito;* flore flavo; comâ tritâ velut cruentante; HYPERICON.
        - *Bivalvi;* flore itidem flavo, foliis salicis oblongis, ad genicula interdum ternis aut quaternis; LYSIMACHIA LUTEA.
        - *Simplici,* semina in medio sita exteriùs protegente; florum petalis

Disjunctis, colore albis;

Bifidis; ALSINE *genuina*.
Integris

Alsines foliis; ALSINE *minima*.
Foliis angustissimis,

Binis in caule oppositis; SAXIFRAGA *pusilla*.
Caules ad nodos *stellatim ambientibus*; SPERGULA.

Ad ungues junctis, adeo ut flores integri decidant; in singulis foliorum alis singulis; ANAGALLIS *terrestris*.

Hexapetalo, in aquosis nascentes,

Erecta & *procera*, floribus in spicis longis in summis caulibus; foliis ad genicula interdum ternis; LYSIMACHIA *purpurea spicata*.
Humilis & *supina*; foliis Portulacæ rotundis, flosculis & seminibus in foliorum alis sessilibus: ALSINE *Portulacæ folio*.

Androsæmon & Ascyron sub *Hyperici* titulo comprehendo; omnino enim genere conveniunt, cujus notæ sunt flos flavus, coma terentium digitos velut cruentans, & pericarpium tribus carinis compositum.

Ad hoc genus pertinent *Holosteum minimum* dictum & *Saxifraga graminea* pusilla, ob folia in caulibus ex adverso bina, & vasculum seminale in metæ formam turbinatum, quamvis floribus sint tetrapetalis.

Gramen leucanthemum majus & minus & *Caryophyllus holosteus* uterque *Alsines* species censendæ sunt ob florum petala bifida, & vasculum seminale conforme.

Hyssopifolia hujus etiam loci est, cui D. Morisonus florem pentapetalum tribuit, capsulam seminalem longam innumeris seminibus minutis refertam. At Jo. Bauhinus florem hexapetalon eidem asscribit. Utri ego subscribam nescio, nec enim ipse florem adeò exacte & diligenter observavi, ut recorder quot petalis constet.

Globularia lutea montana F. Columnæ Lychnidis Speciebus annumeranda videtur.

CAP. I.

De Caryophyllo.

CAryophyllus ab odore Caryophyllum aromaticum referente dicta est hæc planta, fortè etiam ab aliqua similitudine, quam habet flos expansus cum suo calice cum Caryophyllo dicto. Nonnulli Veterum Vettonicam seu Betonicam à Vettonibus Hispaniæ populo dictam esse arbitrantur. Officinis Tunica à Betonica per aphæresin denominatur.

Ego Veteribus incognitum fuisse credo. Si enim flos tam eximiæ pulchritudinis & fragrantiæ quam est Caryophyllus altilis & hortensis, eis innotuisset, proculdubio non minoribus eum encomiis celebrâssent quam Rosam ipsam, cui odore quidem æquiparanda est, venustate & durabilitate etiam præferenda.

Caryophylli notæ characteristicæ sunt, calyx floris oblongus, cylindraceus, lævis, integer, in margine duntaxat summo dentatus, vasculum itidem continens oblongum, cylindraceum; Petala margine extremo incisa aut laciniata, semina compressa, rugosa, per maturitatem nigra.

Duplex est 1. Angustifolius folio gramineo, glauco: 2. Latifolius, calyce foliolis oblongis cincto, Armeria dictus.

§. 1. *Caryophylli angustifolii calyce non barbato, sed ad basin squamis brevibus cincto.*

1. *Caryophyllus hortensis* Park. *Caryophyllus altilis major* C. B. *Betonica coronaria sativa, sive Caryophylleus flos* J. B. The Clove-July-flower.

Foliis est è singulis geniculis binis, angustis, gramineis, duris, per extremum acuminatis, cæsio quasi sive glauco colore: *caulibus* levibus, teretibus, cubitalibus, rarò altioribus, geniculatis, nodosis, in ramos divisis: in quorum fastigiis longiusculis spectantur *calices* teretes, glabri, orbiculo superiore denticulati, quibus dehiscentibus paullatim diversa apparent *florum* genera, candida scil. ex candido purpurea, coccinea, nigricantia, vermiculata, diversóque colore variegata, ídque non unâ sed variâ ratione. Invenias siquidem in quibus candidus & coccineus color itâ misceatur, ut in alio candida in alio rubra foliola numero superiora evadant. Quid quod nonnullos videas itâ candidos, ut minutissimis rubris punctulis sint redimiti, contra qui rubent lacteis notis aspersi videantur. Postremò ex uno & eodem caule non rarò duo florum genera, quod ad colorem attinet, hoc est partim

tim candidi rubríſque maculis notati, partim verò toti rubri ſeu coccinei proſiliunt, & quod mirum magis videri poſſit ſæpe uno pediculo diverſi coloris flores ſuffultas deprehendas. In florum medio ſtamina emicant cum apicibus candidis & bina cornicula recurva ſupra florem eminentia ſemunciali interdum longitudine. Cornicula hæc nihil aliud ſunt quàm *ſtylus* geminus ſummo *vaſculo* ſeminali innatus, oblongo, tereti, *ſemen* continenti per maturitatem nigro, rugoſo, compreſſo. *Radices* ſimplices, fibroſæ.

Caryophylli vulgò dividuntur in hortenſes ſeu altiles, & ſylveſtres: nec præter rationem, ſiquidem hortenſes & ſativi dicti à ſylveſtribus & ſpontaneis revera ſpecie differant: quamvis nugandum non ſit quin ſativi etiam alicubi ſponte proveniant, & nos ipſi in Italia obſervavimus Caryophyllos ſponte naſcentes, quos ſativorum primos ut ità dicam parentes fuiſſe ſuſpicamur: ex his enim iteratâ ſatione, tranſplantatione, irrigatione, alióque cultu & mangonio paulatim immutatis & cicuratis hortenſes tandem & ſativos primitus factos opinamur. Quotidiana enim experientia docet Caryophyllorum ſemen in ſolo pingui & bene ſubacto ſatum, præſertim loco calidiore, Soli expoſito & ab aeris injuriis tuto, ſobolem producere florum magnitudine & figurâ, necnon petalorum multiplici ſerie, & colorum varietate à matre diverſam, quæ diligenti culturâ & mangonio dicto adeò adhuc immutari & (ſi ita loqui liceat) meliorari poſſint, ut novum tandem vultum & habitum induat, nec pro primitivæ plantæ progenie ab harum artium ignaris & minùs exercitatis agnoſci poſſit.

Caryophylli hortenſes à nonnullis dividuntur in maximos & minores, & utrumque genus in eos qui multiplici petalorum ſerie donantur, & qui ſimplici. Alii Caryophyllos hortenſes ſeu ſativos primò diſtinguunt in eos qui flore ſunt ſimplici & flore multiplici ſeu pleno, & utrumque genus in plurimas ſpecies ſubordinatas. Nos has omnes varietates pro una & eadem ſpecie habemus, adeóque iis recenſendis non immorabimur. Nec tamen ſi maximè vellemus id unquam efficere poſſemus, cùm hujuſmodi varietates, novis indies emergentibus, infinitæ ſint. Si quis ſpecies celebriores ſcire deſiderat Parkinſonum & C. Bauhinum conſulat, necnon Hortum Eyſtettenſem, Theodori de Bry florilegium, Criſpini Paſſæi hortum floridum, Emmanuelis Swertii florilegium, alióſque.

Innumeros (Deo benedicente) ſolo decoct. florum Caryophyllorum vindicavi à febribus malignis; & hoc omnibus Medicinæ ſtudioſis jurato veluti affirmo, vel potenter ſudores movent, vel urinas pellunt citra magnos naturæ motus, ſimúlque cor corroborant, ſitímque ſedant. *S. Paul. Quadrip. Botan.* p. 242. *Vires.*

Flores Caryophyllei cephalici ſunt ac cordiales; unde uſus eorum præcipuus eſt in capitis malis, Vertigine, Apoplexia, Epilepſia, Paralyſi, aliíſque nervorum affectibus; in ſyncope, palpitatione cordis, &c. in ventriculi imbecillitate, cardialgia, &c. in febribus peſtilentibus, dato vel ſucco expreſſo totius herbæ ad ℥ iij. vel pulvere radicis ad ʒ iij. Eodem tempore nares contingere oportet aceto caryophyllato, geſtare linteola eadem madefacta. Fugant lumbricos, partum facilitant. Extrinſecus adhibentur in vulneribus capitis, extrahunt oſſa cranii fiſſa, leniunt cephalalgiam & odontalgiam. In uſu ſunt ſuccus inſpiſſatus, eſſentia dictus. *Schrod.* 2. Conſerva ex floribus. 3. Aqua ſtillatitia ex floribus. 4. Syrupus ex infuſione florum. 5. Acetum ex infuſione florum.

In facultatibus (inquit C. Hofmannus) compone florem noſtrum cum roſa. Quemadmodum enim illa inæſtimabilem odoris gratiam habet, ita etiam flos noſter, éſtque pariter guſtu amarus, ſine tamen ungue ſuo. Qemadmodum in Roſa odor & ſapor in ſuperficie eſt, perítque in ſicca; ita in flore noſtro. Quare quemadmodum Roſæ ſunt cordiales, reparatis ſpiritibus animalibus ob benignas è ventriculo ad caput evaporationes; ita heic. Veruntamen hac differentiâ. Roſæ calidis affectibus ſunt aptiores, Caryophylli frigidis. Hoc enim affirmo ut Roſa temperata vix eſt, ita Caryophylli ſuperant temperiem.

2. *Caryophyllus arboreſcens Creticus* C. B. *Betonica coronaria arborea Cretica* J. B. *C. B. prod. J. B.*

Ex *radice* craſſa, alba, dura & lignoſa *caules* cubitum ſuperantes exurgunt, albi, rotundi, læves, geniculati, lignoſi, in alas brachiati. *Folia* glauca, ſeſquiunciam circiter longa, anguſta, rigida, in acutum & pungentem mucronem deſinentia, in ſtolonum & circulorum extremis duntaxat confertim poſita conſpiciuntur, ut muſcaria totidem videre videaris; nam in reliqua ramorum parte caduca, veſtigiis relictis nodoſam illam aſpredinem efficiunt. *Calyculi* antequam in flores explicentur exigui, echini inſtar ſpinulis horrent, ipſéque adeò ejus mucro pungit: interim manentibus iiſdem ſpinulis calix productior redditus *florem* exhibet ſimplicem circinatæ rotunditatis, è quinque foliis conflatum, per extremam oram inciſis, colore dilutè purpureo præditis, ſtriatis, paulò ultra medium lineolâ guttatâ ſaturatiùs rubente pictis, ex quarum omnium concurſu circulus deſcribitur, infra quem lanugo quædam apparet. Medium occupant *ſtamina* florum concoloria.

Floret menſe Julio & Auguſto, ínque multos annos durat, hyeme in hypogæum reponendus. *Tempus*

Nobis planta hæc Caryophyllus arboreus ſylveſtris *Alpin. Exot.* videtur, quamvis icones non bene conveniant.

Vel hæc ipſa planta, vel ei valdè ſimilis nobis inventa eſt in Provinciæ monte S. Balmæ dicto propè cryptam S. M. Magdalenæ.

* 3. *Caryophyllus ſylveſtris flore magno inodoro hirſuto* C. B. *Caryophylleus ſylveſt.* 2. Cluſ. *Cluſ.*

Hujus breves ſunt *cauliculi*, tres uncias rarò excedentes, geniculati: *folia* in ſingulis geniculis bina, ſuperioribus breviora, molliora, viridia, deorſum reflexa, ſplendentia, in novellis autem germinibus, ſatis copioſè ex eadem radice naſcentibus, majuſcula, latioráque: flos è nigricante & craſſiore caliculo emergens ſummis cauliculis inſidet, unicus, ſuperioribus major, quinque etiam foliis conſtans, paulò ſaturatior priore, circa umbilicum longioribus villis hirſutus, & eleganti ex ſaturâ purpurâ albo

 miſtâ

miſtâ varietate gratus, inodorus tamen. *Semen* in longis *vaſculis*, quæ maturitate hiantia paleaceum fuſcum aliorum Caryophylleorum modo continent. Radix ſuperiori ſimilis eſt.

Locus. Frequentiſſimum eſt in Sneberg & aliis Auſtriacarum Stiriacarúmque Alpium jugis; ubi ſub finem Junii & Julio floret.

Illi per omnia ferè ſimile creſcit in altiſſimo Jugo *Etſcher* vocato, niſi paulò longioribus eſſet *foliis* & *cauliculis*, *flore* plerunque majore, nec eo unico ſed gemino aut triplice: præterea ſub villis umbilicum ambientibus inæqualem quandam & in frequentes mæandros excurrentem lineam impreſſam habet, humani cranii ſuturam referentem, colore rubro ſaturatiore præditam, ut prioris eſt.

In eodem jugo paucas hujus generis; in Sneberg verò ſecundi aliquot plantas inveniebam quæ ab illis duntaxat floris varietate differrent: nam licet forma diſpar non eſſet; color tamen albus erat, umbilici ambitus purpuraſcentibus villis hirſutus.

4. *Caryophyllus ſylv. flore laciniato ſive corniculis odoro*, C. B. *Betonica coronaria folio æruginoſo latiore, flore rubro laciniato, repens* J. B. *Caryophylleus* 3. Cluſ.

Cluſ.

Cauliculi huic paulò majores craſſioréſque pedali plerunque altitudine aſſurgunt, geniculati, ſingula genicula ambientibus *foliis* binis, primo genere [Cluſ.] longioribus & latioribus, æruginei quodammodo coloris: ex ſummis alis bini, terni, ſingulatim autem naſcentes *flores*, priori non multùm abſimiles, quinque *foliis* per oras laciniatis, atque circa umbilicum carnea lanugine pubeſcentibus conſtantes, rubri coloris, nullis corniculis inflexis præditi, odorati, qui è calyculis primùm emergentes candidi futuri videntur. Floribus ſuccedunt *cornicula* ſatis craſſa, *ſemen* nigrum planum, ut cæteri Caryophyllei, continentia. *Radix* oblonga, fibroſa, à capite plures ſurculos in orbem diffundit, qui plerunque fibras agentes adeò ſe propagant, ut brevi totas areas occupent.

Unde primum illatus ignoro: ſed in omnibus Auſtriacis, Ungaricis, Bohemicis, etiam Germanicis pleriſque hortis colitur, & Maio menſe cum reliquis floret.

Hic eſt etiam, fortaſſe, qui in hortis noſtris nomine **Pink** ubique ferè enutritur, floris colore plerunque ex purpura rubente; interdum etiam albente ex carneo, cum corolla circa umbilicum macularum atro-rubentium ſaturatiorum. Habetur etiam flore pleno ſeu multiplici. Flos odoratiſſimus eſt, adeò ut cùm floret odorem exhalet ſuaviſſimum, qui è longinquo percipiatur, & non tantùm flore naribus admoto. Verùm in nonnullis Caryophyllis ſylv. **Pink** noſtratibus dictus à Cluſiano Caryophylleo tertio differre videtur, viz. quòd non (quantum quidem hactenus obſervavi) eo modo, ſurculis radices agentibus ſe propaget: deinde quòd in cauliculis ramoſis plures ternis flores geſtet. Eſto ergo Caryophyllus **Pink** noſtratibus dictus.

A. 5. *Caryophyllus ſimplex flore minore pallidè rubente* C. B.

Qui in muris lapideis & lateritiis eodem fere modo oritur quo Keiri ſeu Leucoium luteum.

A. 6. *Caryophyllus minor repens noſtras. An Virgineus* Ger? *ſylveſt. humilis flore unico* C. B? *Betonica coronaria ſive Caryophyllea repens rubra* J. B? **Maiden Pinks.**

Radix tenuis, longa, paucis fibris donata, plurimos per terram ramulos ſpargit, in terram reclinatos, & ſubinde radices agentes. *Cauliculi* flores ſuſtinentes ſeſquipalmares ſunt aut dodrantales, teretes, tenues & vix ſe ſuſtinentes, geniculati, *foliis* crebris, binis ex adverſo poſitis, abſque pediculis caulem amplexis, digitali interdum longitudine, ſed plerunque brevioribus veſtiti, in ſummitate duos vel tres flores ſuſtinentes rubellos, circulo ſeu corolla punctorum ſaturatiorum circa umbilicum inſignes, è calice longo, oris in quinque ſegmenta acuta diviſis, ut in reliquis caryophyllis. Ramuli ſeu cauliculi illi in terram procumbentes qui flores non proferunt, crebris foliis veſtiuntur brevioribus iis quæ in caulibus ſunt, anguſtis, nec admodum acutis. *Semen* in calyculis paleaceum, fuſcum.

Locus. Locis ſabuloſis duntaxat apud nos in Anglia ſponte provenit. Æſtate ad Autumnum uſque floret. In collibus ſabuloſis propè Notinghamiam oppidum ſecùs vias copioſè provenit. Obſervavimus præterea in ejuſmodi collibus arenoſis propè *Sandy* vicum in agro Bedfordienſi, itémque in colle quodam non longe ab *Hilderſham* in agro Cantabrigienſi monſtrante *D. Dent. D. Willughby* eundem invenit non procul *Bridgenorth* Salopiæ oppido: Denique *D. Horſenell* in colle quadam *Mantham-hill* dicto propè *Slough* vicum ſeſquimilliari remotum à Vindeſora oppido, viâ qua Londinum itur.

Caryophyllus qui his in locis oritur duos aut tres & interdum etiam plures in uno caule flores profert, cùm qui Cluſio & Bauhino deſcribitur unicum plerunque (interdum binos flores) in ſingulis caulibus producere dicatur, ut dubitemus an ſpecie conveniant nécne, quamvis aliàs & figura & deſcriptio illius huic noſtro ſatis bene reſpondeant; Deſcriptionem Cluſii ſubjiciemus.

Dodrantales huic ſunt *cauliculi*, teretes, geniculati: *folia* in ſingulis geniculis bina, inter ſe oppoſita, oblonga, anguſta, dura, mucronata, colore quaſi cæſio. *Flos* è calyculo rubente emergens, ſingulis cauliculis unicus plerunque inſidet (interdum bini) quinque foliis conſtans, lentè fimbriatis, coloris in dilutâ purpurâ rubentis, circa umbilicum hirſutus, & ſaturatiore purpurâ nitens, atque inodorus, ex cujus medio umbilico duo brevia *ſtaminula* prominent: *Semen* in calyculis paleaceum fuſcum. *Radix* longa, tenues fibras ſpargens, è cujus capite plures cauliculi latè in ambitu & confertim ſeſe diffundunt.

Locus. Invenitur in Hamburgenſi monte duobus ſupra Poſonium, octo infra Viennam Auſtriæ milliaribus. Floret iſthic Maio, in hortos verò tranſlatus etiam Aprili. At noſtras ſerius multo florere incipit, & ad Autumnum uſque florere perſeverat.

* 7. *Betonica coronaria sive Caryophyllea, corollâ purpureâ insignis* J. B.

J. B.
Non altè assurgit & hæc Caryophylli species. *Rami* supra terram sparsi, ut in præcedente, denso foliorum stipatu muniti, minùs cæsiorum: qui imâ parte duriusculi & ferè lignosi. *Caules* in duos, aut ad summum tres ramulos divisi, quorum quilibet singularem sustinet *florem*, elegantissimumquinquepartitum, in ambitu pulchrè dissectum, & in medio amœnâ corollâ saturatiùs purpurascente decoratum: cujus odor suavissimus gratissimúsque.
Præcox est & reliquos antevertit: Maio sc. floret.
Hujus descriptio meliùs convenit Caryophyllo supra proposito, apud nos in arenosis nascenti quàm Clusiana Caryophyllei sylvestris primi: noster tamen seriùs floret quàm vel hic, vel præcedenti loco propositus; ut putem ab utroque diversum esse.

8. *Caryophyllus sylvestris Corinthiacus ruber* C. B. *Caryoph. sylv.* 4. Clus.

Clus.
Crassiusculam habet *radicem*, nigro cortice tectam, satis fibrosam, supernè in aliquot ramos divisam, qui summâ tellure multa capita gignunt, è tenuibus, gramineis, virentibúsque *foliolis* conflata: inter quæ prosiliunt aliquot ramuli seu *cauliculi* tenues, geniculati, palmares, & ad singulos nodos bina exigua *foliola*. *Calices* in singulis cauliculis singulares, majusculi, è quibus *flos* ruber dilutior quinque foliis nonnihil per ambitum crenatis constans, è cujus umbilico bina interdum albicantia *cornicula* exeunt cum aliquot staminulis. *Semen* ut in cæteris nigrum, paleaceum.
Crescit in Tauro Carinthiæ monte. Floret Julio, *semen* Augusto maturum est. *Locus & Tempus.*
Hoc genus Caryophylli in monte Jura propè Genevam, invenimus.

* 9. *Caryophyllus sylvestris tertius flore laciniato, staminulis corniculatis odoratis* C. B. *Betonica coronaria minùs ramosa, flore tenuiter fimbriato, albo, coniculis duobus emergentibus* J. B. *Caryophylleus sylv.* 5. Clus. *montanus albus* Ger. emac.

Clus.
Huic crassa & nigra *radix* est, dura, lignosa, multos ramulos humi sparsos fundens, nigros item illos lentósque & subinde fibras agentes: ex iis *cauliculi* exeunt dodrantales, geniculati, infima parte gramineis quibusdam, brevibus, angustis, colore cæsiis *foliis*, binis semper ex adverso inter se oppositis, deinde secundùm genicula aut nodos aliis rarioribus onusti: extremis cauliculis insident longi *calices*, *florem* continentes album, odoratum, quinque foliis valdè laciniatis constantem; è quorum umbilico bina emergunt *stamina* longiuscula, corniculorum Papilionis instar inflexa. *Semen* deinde in longioribus capitulis planum, quale reliquorum Caryophylleorum.
Provenit in Hamburgensi monte inter saxa, quà Austrum & Septentrionem spectat. Floret Maio. *Locus & Tempus.*
2. Istius etiam genus ibidem invenitur, longioribus *cauliculis*, & plures flores proferens, superiori quidem formâ & candore similes, sed inflexorum corniculorum expertes, atque eorum loco decem staminula, ipsius floris superficiem paululum exuperantia habentes: capitula etiam in quibus semen continetur longiora. *J. Bauhino* Betonica coronaria minùs ramosa, folio tenuiter fimbriato, planè albo, sine corniculis. *C. Bauhino* Caryophyllus sylv. floribus lanuginosis hirsutis.
3. Aliud tertium paulò majus inveniebamus (inquit Clus.) ad radices montis oppido *Medeling* imminentis, tertio ferè à Vienna milliari. Firmioribus & longioribus est *cauliculis*, majore etiam *flore*, licet non minùs profundè per oras laciniato, nec odorato, aut lactei candoris omnino, aut dilutiùs rubentis, & quodammodo carnei coloris, brevibus villis purpureis umbilici circumferentiam in utraque specie occupantibus, nullis similiter corniculis, sed decem staminibus ut in superiore prominentibus, alioqui foliis, radice & florendi tempore conveniunt. *J. Bauhino* Betonica coronaria sive Caryophyllea, flore tenuiter laciniato, minore albo & dilutiùs rubente. C. Bauhino Caryophyllus sylvestris laciniatus 1. seu flore tenuissimè dissecto.

10. *Caryophyllus sylv. alter flore laciniato odoratissimo* C. B. *Betonica coronaria tenuissimè dissecta, sive Caryophyllea superba elatior vulgaris* J. B.

J. B.
Caules huic sunt multi, cubitales & bicubitales, ramosi, geniculati, *foliis* inferioribus pluribus, latiusculis, dodrantalibus, virescentibus, superioribus cæterarum Betonicarum coronariarum similibus, binis geniculos amplectentibus, saporis amari. *Flores* sparsi, ex pediculis longioribus, multi, longioribus caliculis inclusi, quinque foliolis, nunc albis, nunc purpurascentibus constantes, in longissimas & tenuissimas lacinias dissectis, umbilico virescente, & purpurascente lanugine hirsuto, suavissimi odoris & è longinquo nares ferientis. *Vascula* succedunt duas penè uncias longa, tenuia, superna parte in quatuor partes crenata, extra calicem eminentia, qui tunicâ constat & aliquot brevibus foliolis juxta pediculum, *semine* abundans nigro, compresso, paleaceo. *Radix* fibrosa.
In montibus Genevæ vicinis sed parciùs nascitur: invenimus etiam in Germania, in quibusdam sylvis non procul *Weissenbergh* Franconiæ oppido. Sponte nascitur (inquit Clusius) in humidioribus Viennensis agri pratis, atque etiam ad cæduarum sylvarum pratis vicinarum declives margines, plerisque Austriæ locis. Seriùs reliquis floret, nimirum Julio & toto Augusto. *Locus.*
Reperitur etiam flore pleno, qui J. Bauhino Betonica coronaria sive Caryophylleus flos, flore tenuissimè dissecto, pleno, purpurascente.

* 11. *Caryophyllus simplex supinus latifolius* C. B. *montanus humilis latifolius. Betonica coronaria sive Caryophyllus minor folio viridi nigricante repens, flore argenteis punctis notato* J. B. *Caryophylleus sylv.* 7. Clus.

J. B.

Foliorum hujus Caryophylli raritas descriptionem promerita est: ea enim tam sunt Hyssopi foliis toto vultu similia, colore, figurâ, non tamen odore & sapore, ut legenti imponant: cæterùm *cauliculi* palmares, Caryophyllorum sylvestrium instar geniculati, nonnihil asperi, subhirsuti, *flores* sustinent Caryophylli sylvestris, quinquepartitos, supina parte hirsutos, suaverubentes, argenteis punctis guttatos, quorum singula folia lambdoides linea saturatior coccinea pingit, oræ autem crenatæ sunt: porro prona parte color est ex luteo virescens, levi rubore perfusis marginibus. Reptatrix est planta.

Locus. Crescere audio (inquit Clusius) in monte illo non procul à *Niclasburg* Moraviæ dissito. Umbrosis locis delectatur.

Hujus speciem, [potiùs varietatem,] flore pleno in hortis quibusdam observavit & descripsit Clusius: cui an Betonica coronaria minima, rubello flore pleno repens *J. B.* eadem sit nécne dubii sumus: *caules* ei in aliquot ramulos divisos attribuit, in eorúmque extremitate singulares *flores*, parvos, plenos, rubellos; *foliis* est brevibus, latiusculis.

12. *Caryophyllus cæruleus Monspeliensium* C. B. Park. *Aphyllanthes Monspeliensium* J. B. Lob. *Caryophyllus cæruleus sive Aphyllanthos* Ger.

J. B.

Multos junceos enodes *caules* emittit, quorum singulis *flos* satis magnus insidet, unicus in summo, quinque denticulatis cœruleis foliis constans, ex *calice* oblongo erumpens, gustu dulci. *Radix* fibris multis, longis, contortis, lignosis, duris, albis constat: circa quam *folia* multa graminea, celeriter marcescentia.

Locus. In collibus juxta *Castelneuf*, aliísque sterilioribus Monspelio vicinis abundat.

13. *Armeria prolifera Lobelii* Ger. *Caryophyllus prolifer* Park. *sylvestris prolifer* C. B. *Betonica coronaria squamosa sylvestris* J. B.

J. B.

Rectos complures emittit *caules*, læves, geniculatos, dodrantales, interdum cubito longiores, ad quorum singulas juncturas bina *folia* graminea, angusta: summo cauli extremísque ramulis *calyx* insidet squamas habens albas, *florem* promens parvum pallidè rubentem, quo marcescente alius quoq; flos, subinde plures, suis singuli calicibus obvoluti subnascuntur, tanto numero, [ad septem aut octo] ut tandem prægnanti calici, qui reliquos juniores cum suis flosculis complectitur, alvus sobolis multitudine rumpatur. Flores parvi admodum sunt, plerunque singuli rarissimè bini unà aperiuntur & è calyce apparent.

Locus. In Italia, Sicilia, Gallia, Germania frequens occurrit, in pascuis, præsertim sterilioribus.

* 14. *Caryophyllus pumilus latifolius* C. B. Park.

C. B. prod.

A radice cauliculus, statim in duos ramulos sex uncias altos, tenues, rotundos divisus prodit, cui ad radicem *folia* brevia, latiuscula, in ramulis longiora, mollia & pallida, binis sibi invicem ad geniculos respondentibus. Cuilibet ramulo *flos* unus, sequente multò minor, pallidè purpurascens, magísque albens, ex brevi calice prodiens insidet. Habuit ex Austria.

* 15. *Caryophyllus sylvestris biflorus* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* parva *folia* pauca, angustissima ut prioris [Caryoph. sylv. repentis multiflori *C. B.*] sed multò longiora exsurgunt, & inter hæc cauliculus tenuis, plus minus palmum altus, in summitate in duos pediculos semper distinctus, quorum singuli *florem* magnum, Caryophyllo syl. vulgatissimo multò majorem, quinquefolium, leniter laciniatum, colore pallidè rubentem sustinet.

Locus. Circa Genevam Cherlerus collegit.

§. 2. *De Caryophyllo latifolio barbato sive Armeria.*

1. *Armeria alba rectiùs rubra* Ger. *Betonica coronaria, sive Caryophyllus sylvestris vulgatissimus* J. B. *Caryophyllus sylv. vulgaris latifolius* C. B.

J. B.

Huic *caules* plures, & è diversis capitibus, recti, rotundi, strigosi, nunc palmares, nunc pedales ac etiam cubitales, non ramosi, nisi interdum in summitate: *folia* graminea, viridia, ad genicula bina, propter terram numerosiora: *radix* longa & satis crassa, colore foris fusco, intus albo, sapore subamaro. *Flores* modò singulares, modò plures simul, suave-rubentes, odore nullo excellente, per obtusum marginem crenati, ex vasculo oblongo, tereti, atro-rubente, cui ad basin foliola acuta, calyci æqualia, sæpe breviora apposita.

Locus. In pratis, pascuis & incultis campis per Germaniam, Italiam & Siciliam frequentissima est.

Hujus aliam speciem habet C. Bauhinus sub titulo Caryophylli sylv. vulgaris angustifolii, Caryophylli montani albi *Tab. Ger.* apud quos vide ejus descriptionem.

2. *Armeria*

2. *Armeria rubra latifolia* Ger. *Armerius latifolius simplex, flore rubro* Park. parad. *Caryophyllus hortensis barbatus, latifolius* C. B. *Betonica coronaria latifolia petræa, flore punctulis albis notato* J. B.

J. B.

Lignosa *radix caules* emittit cubitum unum aut alterum altos, læves, teretes, geniculatos, inanes; ad quorum singula genicula *folia* liliacea, atrovirentia. *Flores* in caulium & alarum extremis, suaveolentes, multi simul in umbellæ formam juncti, ex oblongis rubentibus *calicibus*, coccinei, crenati, circulum è punctis albis, saturísque purpureis circa imam foliorum partem obtinentes.

Gesnerus in petrosis collibus & asperis, saxosis, sabulosis apricísque locis nasci scribit.

Hæc planta florum colore insigniter variat: nimirum 1. *Albo*, hinc Armerius latifolius simplex flore albo *Park*. 2. *Variegato*, hinc Arm. latif. variegatus sive versicolor *Park*. Huic in eadem umbella *flores* habentur nonnulli purpurei, alii albicantes, alii carnei, cum circulo sive corollâ punctulorum albentium sive argenteorum, aut purpureorum vel saturatiorum vel dilutiorum, &c. aut sine illo. 3. *Rubro saturo holosericeo*, ut nos etiam cum Parkinsono observavimus. Variat insuper hoc genus flore multiplici seu pleno. Hinc Armerius latifolius flore rubro multiplici *Park*. *Locus.*

Uniuscujusque floris calicem circumstant foliola sex, angusta, mucronata, calice ipso longiora: *Semina* in vasculis cylindraceis per maturitatem nigra, Caryophylleorum æmula. *Flores* qui cùm primò aperiuntur albicant, postea paulatim purpurascunt.

3. *Caryophyllus barbatus hortensis angustifolius* C. B. *Armerius angustifolius rubens simplex* Park. *Betonica coronaria minùs latifolia flore profundè dissecto* J. B. *Armerius suave-rubens* Ger.

J. B.

E *radice* alba fibrosa plura prodeunt capita *foliorum* palmum longorum, unciam ferè latorum, atrovirentium, similium quodammodo Plantagini angustifoliæ, in quibus duo nervi exigui juxta costam secundùm longitudinem extenduntur. *Caules* sesquicubitales, recti, glabri, in plures ramos divisi, per quorum genicula gemina *folia* alterno positu discrepantia, angusta, surrecta. Summitates ramulorum *flores* stipant suaviter olentes, accedentes quadantenus ad Superbæ dictæ florem, minùs tamen profundè atque tenuiter secti, sed profundiùs multo quàm in præcedente, purpurei, potissimum circa foliorum media & umbilicum, extremitatibus atque segmentis ad albedinem tendentibus, in quibusdam etiam saturatiùs candicantibus, in quibus *apiculi* eminent gemini, candicantes, exigui. Sapor radicis & foliorum amarus.

C. Bauhinus Armerium simplici flore Pannonicum *Clus.* huc refert, cujus differentiæ quinque: 1. Eleganti est flore, eóque aut plane rubro aut lactei candoris maculis asperso, aut niveo oris carnei coloris. 2. Omnino niveo. 3. Flores pauciores, dilutiùs rubentes, & carnei coloris. 4. Flos purpurascens oris albis. 5. Flores die primo & secundo quo aperti sunt lactei prorsus candoris, sequentibus paulatim albedine evanescente, tandem omnino purpurascunt, sic ut in eadem umbella flores lacteos, alios exalbidos & media ex parte purpurascentes, alios omnino purpureos conspicere liceat.

Mihi equidem videtur Armerium hunc simplici flore Pannonicum *Clus.* præcedenti Armerio latifolio eundem esse ob florum conformitatem, qui in hoc uti in Armerio latifolio umbellatim nascuntur & eodem modo colore variant, quamvis minùs rectè pingatur folio nimis angusto. Hinc & Armerium pleno flore Clusii superioris speciem seu varietatem esse oportet.

Cæterum & Armerius hoc in loco è J. Bauhino descriptus floris colore albo variat, quæ varietas Parkinsono describitur sub titulo *Armerii angustifolii albi simplicis*; Utraque etiam varietas flore pleno reperitur seu potiùs duplici, quæ *Armerius angustifolius duplex* Park.

A. 4. *Armeria sylvestris altera calyculo foliolis fastigiatis cincto* Lob. *Caryophyllus pratensis* Ger. *pratensis noster major & minor* Park. *Viola barbata angustifolia Dalechampii* J. B. *Caryophyllus barbatus sylvest.* C. B. **Deptford Pink.**

E *radice* alba, lignosa, simplici, fibellis innumeris tenuissimis capillata *caules* exeunt plures, tenues, teretes, satis firmi & rigidi, obscurè virentes, imâ parte glabri, summâ brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsuti, nodosi, longis internodiis, in spontanea non multùm palmum excedentes, in culta cubitales & altiores. *Folia* ad nodos bina adversa, angusta, oblonga, acuta & velut graminea, caulibus adnascuntur. *Caules* ad nodos in ramos frequentes divaricantur, in quorum extremis *caliculi* plerunque plures conferti, nullâ tamen umbellæ formâ, pediculis brevibus aut nullis insidentes, cylindracei, tenues, unciali longitudine, striati, foliolis binis angustis, acuminatis, æqualibus aut etiam longioribus obvallati; è quibus *flosculi* emicant parvi, pulchrè rubentes, petalis angustioribus, quorum latera flore expanso se mutuo non contingunt, minùs obtusis quàm in aliis Armeriis, per extremum subrotundis, & unâ alterâve crenâ incisis, punctulis saturatioribus circa umbilicum aspersis, quibus in vasculis oblongis cylindraceis, quæ summa parte per maturitatem in quatuor denticulos aperiuntur, succedunt *semina* parva, angulosa, nigra. *Folia* quæ primo à satione anno è radice exeunt latiora multo sunt & ferè unciam dimidiam excedunt, æquæ propemodum latitudinis ab exortu ad extremum, quod subrotundum est, duos plus digitos longa, obscurè viridia, glabra, nullis præter costam mediam nervis conspicuis.

Secundo à satione anno caulem edit, & postquam semen perfecerit radicitus exarescit.

In pratis & pascuis plurimis locis invenitur, solo præsertim arenoso aut glareoso, æstate floret. *Locus & Tempus.*

CAP.

CAP. II.

De Lychnide.

LYchnidis nomen accepiſſe contendunt hanc herbam παρὰ τὸ λύειν νύχθ' ἤγουν σκότος, quod *tenebras ſolvat:* Vel quòd tomentoſis ejus foliis Veteres ad lucernarum uſum pro ellychniis uterentur. Antiquitus enim Goſſipii copia non dabatur, ejus ergo vicem quarundam herbarum folia, ut Verbaſci & Lychnidis, præſtabant. Placet aliis nomen Lychnidis huic datum, non à frondium tomento, ſed à flammeo rutilantéque floris colore: Lychnis ergo quaſi lucidus luculentúſque flos. *Jo. Bod. à Stapel,* qui & alia adfert.

Lychnidis notæ ſunt Calyx floris integer, ſtriatus plerunque & tumidior: Vaſculum ſeminale plurimùm, pyriforme, interdum tamen oblongum & propemodum cylindraceum, ſummâ parte per maturitatem ſe aperiente in oras dentatas, ſeminibus turgidioribus, non latis, compreſſis & rugoſis, ut in Caryophyllis, in medio ſitis ea ambiente undique & protegente vaſculo.

Florum petala in Lychnidibus ſæpiſſimè bifida ſunt, rarò integra, rariſſimè laciniata, nunquam, quod ſciam, in margine crenata, quo à Caryophyllorum diſtinguuntur.

§. 1. *Lychnides umbellatæ.*

1. *Lychnis hirſuta flore coccineo major* C. B. *Lych. Chalcedonica flore ſimplici miniato* Park. *Lychnis Chalcedonica* Ger. *Flos Conſtantinopolitanus miniatus, albus, & variis* J. B. **Noneſuch, or Flower of Conſtantinople.**

J. B.
Numeroſis fibris craſſioribus, & in alias ſubdiviſis, radicatur, guſtu ſubacri: *caules* tollens bicubitales interdum & altiores, aliàs cubitales, pro ratione ſoli aut loci in quo oritur, teretes, hirtos, inanes, crebris geniculis interceptos: ad quorum ſingula bina *folia* conjugatim, alternante conjugiorum ſitu, adnaſcuntur, pediculo nullo, ſed latiore baſi caulem amplectentia, Lychnidis ſylveſtris æmula, verùm nigriora, rigidiora, magíſque aſpera lanugine obſita; priora cum Armeriis magnam ſimilitudinem habentia, guſtu acri. *Flores* in caule ſummo & ramulorum extremis umbellam deformant, odore ſuavi quanquam obſcuro, ſed colore perquam amœno miniato aut cinnabaris factitii, interdum carneo aut albo, petalis oblongis biſulcis, utrinque cis medium alatis, & ad exortum binis appendicibus incumbentibus auctis, ſic ut integrum & explicatum petalum Papilionem occultato corpore exprimere poſſe videatur: inter hæc *ſtamina* purpuraſcentia *apiculos* violaceos ſuſtinent. Emicat autem flos ex *calyce* oblongo hirſuto, viridante, *vaſculum* oblongum occultante *ſemine* ſubruffo repletum.

Varietates. Flos colore variat, albo, carneo, variegato: petalorum etiam multiplici ſerie.

Locus & Tempus. Peregrinus eſt flos: ſeritur in hortis ſemine è Conſtantinopoli advecto. Junio & Julio altero à ſatione anno floret, deinde pluribus ſequentibus. *Radice* enim conſtat vivaci, diúque durat, hyemis & frigoris patiens.

Lychnis flore coccineo minor *C. B.* nobis incognita & ſuſpecta eſt. Solâ parvitate à præcedente differt.

2. *Lychnis Auriculæ Urſi facie* C. B. *Lychnis ſylv. latifolia Cluſii, ſive Muſcipula Cretica Auriculæ urſi facie Cretica* J. B. *Lych. ſylv. latifolia Cluſii* Ger. emac.

C. B. prod.
Radice eſt alba, longa, & fibroſa, *foliis* ad radicem pluribus, etiam viginti numero, per terram ſparſis, incanis, lanuginoſis, Auriculæ urſi flore luteo foliis formâ & craſſitie ſimilibus, uncias tres etiam quatuor longis: quæ ex longiſſimo & latiuſculo pediculo ſenſim rotundam figuram acquirunt, & rariùs unguem latitudine ſuperant. *Caulem* ſecundo à ſatione anno producit, ſeſquicubitalem & altiorem, ramoſum, rotundum, hirſutum, firmum, in ſummo lento ſucco glutinoſum. *Flores* ex viridi flaveſcentes, plures quaſi in umbella congeſti, quinquefolii & bifidi, ſatis tamen exigui pro plantæ magnitudine, quibus *vaſcula* parva ſemen minutum nigricans continentia ſuccedunt.

3. *Lychnis viſcaria maxima Cretica* Alpini. *Viſcaria maxima Cretica Alpini* Park.

Plantam hanc præcedenti eandem eſſe ſuſpicor, quamvis nec deſcriptiones, nec icones per omnia conveniant. Alpinus diverſam eſſe contendit, quòd nimirum præcedens unicaulis ſit, at hæc multicaulis: quòd caulis illius ſit tres cubitos longus & ramoſus: hujus autem caules vix cubitum attollantur nullóſque ramos circumferant, iis exceptis in quibus flores producuntur: ampliùs illius folia pauca ſunt, & radix fibroſa, Primulæ veris perſimilis, hujus folia innumera ferè ſunt ſimul denſiſſimè ſtipata, & radix craſſa & longa, minimè fibroſa.

* 4. *Lychnis montana flore luteo globoſo. Bellis montana flore globoſo luteo* C. B. *Globularia lutea montana* Col. Park.

Col.
Radicem habet longam, pedalem, minimi digiti craſſitudine, craſſo cortice ex fuſco pallido tectam, medullâ intus lignoſâ, durâ; fibris multis circa foliorum exortum tenuibus, inferiùs rarioribus craſſis longio-

longioribúsque donatam: sapore sicco, odore gravi, acuto: *Folia* ad illam densa (plura namque germina fundit) oblonga, *Globulariæ* similia, digitali in summo latitudine majora, minora verò sunt reliqua, lævia, elata, carnosa, rigida, occultis nervis intra carnem & minimis extuberantibus, sapore amaro cum acrimonia quadam: Inter quæ ex singulis propaginibus pedales exeunt juncei rotundi *caules*, aut majores parum, æqualiter crassi, unico geniculo, binis foliis rectis adversis cincto, supra mediam longitudinem intercepti, in quo purpurascunt. In summo verò sunt *capita* orbiculata quatuor apicibus foliorum duorum contecta, quæ caule perforata videntur: quibus hiantibus copiosi *utriculi*, hirsuti, purpurascentes in globum compositi *flores* emittunt luteos, stellatos, odore Genistæ non ingrato, pentapetalos, cum decem intus *staminibus* oblongis, & *stylo* crassiusculo, bicorni, pallente, & lato, *fructui* insidente: qui intra florem adhuc latens, ovalis est, & tenerâ pelliculâ tegitur, ut *Semina* extuberare videantur, defluxis per maturitatem floribus hirsutus fit, atque utriculi modo apertus alium habet intra se duriorem; ovalem fructum parvum, Lychnidis modo, in quo *semina*, nigra, compressa, rotunda, sed parum incisurâ quâdam divisa, quæ aperto in quatuor partes pericarpii ore vento excutiente decidunt.

Junio floret, Augusto perficiuntur semina. Montium altissima juga supra Villam Flaminianum Æquicolis Marerii Comitatûs, loco *lo Serrone* dicto, quod est supercilium montis, incolit, loco herbido & plano; nec alibi invenit descriptionis autor F. Columna. *Tempus & Locus.*

Planta hæc inter Lychnidem & Caryophyllum ambigere videtur: calicibus florum hirsutis & pericarpiis ovalibus cum Lychnidibus convenit. Pericarpii ore in quatuor partes hiante, & seminibus compressis Caryophyllos æmulatur.

* 5. *Lychnidis Chalcedonicæ umbellâ Phlomos Lychnitis altera Syriaca* Lob. *Verbascum acuto Salviæ folio* C. B. *Verbascum Lychnites Syriacum incanum summitate Floris Hierosolymitanæ* J. B. *Verbascum foliis Salviæ tenuifoliæ Syriacum* Park. *Phlomos Lychnitis Syriaca* Ger. emac.

Lob.
Hæc nova planta speciosa differt à Verbasco Monspeliensi florum ortu & modo: sunt enim Lychnidis sylvestris vel Chalcedonicæ, coloris flavi, *foliis* item angustis, & virgultis quadratis, tomento crasso incanis, & radice lignea. *Lob.*

* 6. *Camara flore albo Brasiliensis* Marggr.

Marggr.
Caule lignoso, duro, quadrato, hispido, in duorum aut trium pedum assurgit altitudinem, atque in multos expanditur ramos; partim etiam caules longi in terram procumbunt, serpentes cum suis ramis. *Folia* autem habet rugosa, hirta & ad tactum dura, in ambitu serrata, splendentia, saturatè viridia, bina semper sibi invicem opposita, & ad exortum ramorum sparsim. In extremitate autem ramorum & summitate caulis umbellatim proveniunt *flosculi* parvi, instar florum Lychnidis Chalcedonicæ, coloris candidi, sc. lactei, suavis odoris. Tota planta odorem habet ferè instar Menthastri.

Ad hoc genus pertinet Muscipula Lobelii Ben rubrum dicta, verùm ob caules infra genicula admodum viscosos, ac si glutine perfusi essent, eam Lychnidibus viscosis annumeravimus.

* 7. *Lychnis umbellifera montana Helvetica* Ja. Zanoni. *An Lychnis coronaria sylv.* C. B.? *Lych. coronaria rure nata* Ad. Lob?

Ex radice magnum cespitem foliorum per terram stratorum emittit, ejusdem formæ cum Ocymoidis albi foliis, crassiora tamen, duriora, cartilaginea, magna & villosa, attamen viridia. Ex horum medio protruduntur *caules* plurimi, villosi itidem, quadrati, albi, in medio cavi, nodis seu geniculis exceptis, quæ rarò disponuntur & crassescunt, ex quorum singulis exeunt bina *folia*, ex opposito disposita, nunc à dextris & sinistris, nunc ante & retro, ut cernitur in plantis omnibus caule quadrato donatis. In summis caulium ramis nascuntur plurimi *flores*, umbellatim dispositi, singuli quinis petalis rubentibus, cordatis seu bisulcis constantes; in quorum medio exit *stylus* ejusdem coloris: Flores, inquam, in capitulum congesti, pulchri aspectui cernuntur. Hisce evanidis succedunt capsulæ simul junctæ, oblongæ, sulcatæ exteriùs, & virides, usque ad numerum denarium: capsula interior cartilaginea, superiùs quinque cristatis denticulis donatur, unà cum foramine, ex quo decidunt *semina* subruffa, paululum plana cum parvis protuberantiis.

Floret Maio: semina perficit Julio & Augusto. *Tempus.*

Hæc fortè est quam Gesnerus in Rhætiæ Alpibus flore hortensi odoratiore reperiri ait.

§. 2. *Lychnides sativæ & sylvestres minùs viscosæ.*

1. *Lychnis coronaria vulgò* J. B. *vulgaris* Park. *Diosc. sativa* C. B. *alba & rubra* Ger. **Garden Campions, or Rose-Campion.**

Ex *radice* simplici multùm fibrosa plures exeunt *caules* cubitales & altiores, teretes, tomentosa lanugine incani, in alas aliquot divisi; *foliis* vestiti per intervalla ex adverso binis, ad genicula caulem amplexis, lanugine densa, molli & incana obsitis, tres aut quatuor digitos longis, sesquidigitum latis, in acumen desinentibus; [quæ tamen ad radicem obtusa sunt.] *Flores* in summis caulibus & ramulis eodem fere modo dispositi quo Ocymoidis vulgaris, obscure rubentes, è *calicibus* oblongis, striatis, quinque in singulis striis eminentibus, ac si angulosi essent, totidem minoribus interjectis. Florum *petala* subrotunda sunt & versùs umbilicum striata, & ad ipsum umbilicum duos emittun

emittunt processus denticulatos, satis rigidos, sursum erectos. *Vasculum seminale* succedit crassum, ventricosum, pyriforme, copioso *semine* intus refertum ad modum Ocymoidis albi.

Flos colore albo & ex candido carneóque mixto variat.

Colitur in hortis multiplici petalorum serie insignis.

Locus. In Italia passim provenit, ubi & flore albo medio incarnato interdum cernitur sponte orta.

A. 2. *Lychnis sylvestris flore albo* Ger. emac. Park. *sylv. alba simplex* C. B. *Ocymoides album multis* J. B. **Wild white Campion.**

J. B.

Perenni nititur *radice*, cubitorum duorum aut trium longitudine, interdum brachiali ferè crassitudine, multifidâ, albâ, acri & subamara, quæ antequam è terra emergat in numerosa capita pollicaris crassitudinis aut minora, dodrantalia aut palmaria dividitur. [Apud nos tantam longitudinem aut crassitiem non assequitur, in terram tamen profundè descendit.] *Caules* emittit crebros, cubitales & sesquicubitales vel etiam majores, teretes, hirsutos, inanes, geniculatos, ramosos, propè terram rubentes: ad quorum singulas juncturas *folia* bina adversa, acuminata, pilosa, duos aut tres digitos longa, sesquidigitum lata, nervis aliquot insignioribus secundùm longitudinem excurrentibus, in acutos apices sensim angustata, per margines æqualia. *Flores* in summis caulibus, & ramulis ex alis foliorum exeuntibus, pediculis admodum brevibus, è calice oblongo, canaliculato striis purpurantibus, turgidulo, albi, pentapetali; petalis in medio profundè fissis, latis, subrotundis. Circa centrum floris corolla quædam laciniata cernitur. Flori succedit turbinatum, Nicotianæ æmulum, crenatum denticulatúmve [decem denticulis recurvis] dehiscens vasculum; in quo *semen* copiosum Hyoscyami par, rotundum, compressum nonnihil, coloris cinerei.

Locus. In pascuis & ad sepes passim.

Flore pleno reperitur ob raritatem & elegantiam in hortis culta.

Vires. In liquore posseti decocta optimum est remedium in convulsione puerorum. D. Palmer ex relatione D. Hermans.

A. 3. *Lychnis sylvestris rubello flore* Ger. *sylv. flore rubro* Park. *sylv. sive aquatica purpurea simplex* C. B. *Ocymoides purpureum multis* J. B. **Red-flowered wild Campion.**

Ex *radice* minimi digiti crassitudine, alba, sapore subacri & subamaro, fibris multis donata, *caules* emittit aliquot cubitales & bicubitales, geniculatos, hirsutos, concavos, nonnihil subinde rubentes. Ad quorum singula genicula *folia* bina oriuntur opposita, foliis Plantaginis aliquatenus similia, oblonga, lata, acuta, tactu mollia, hirsuta. *Flores* simul aliquot in caulium summitate fert, inter folia simul junctos, sed non simul se expandentes, è quinque petalis suaverubentibus, bipartitis compositos, *stamina* quinque alba, flore altiora ambientes, *calyce*, striato, lanuginoso, partim rubente, partim virente, pediculo brevi, villoso, in quo seminis conceptaculum oblongum.

Locus. Ad sepes & fossas, ínque sylvis humidioribus passim invenitur.

Varietas. Flore pleno habetur, quæ ob speciem & venustatem ab hortulanis nostris colitur, nomine **Red Batchelors buttons.**

Datur & prolifera flore viridi, quam Lobelius Lychnidem agrestem abortivam, multiplici viridi flore appellat, Camerarius ep. Matth. Ocymastrum flore pleno viridi.

A. 4. *Lychnis sylv. hirsuta annua flore minore carneo* Moris.

Moris.

A priore differt, 1. Duratione: 2. Floris parvitate & colore carneo, quódque citò evanescat, cætera similis, nec plura de eo habet. Videtur esse *Lychnis sylvestris annua angustifolia flore purpurascente nostras*, quam *D. Dent* invenit inter segetes propè fossam illam famosam in agro Cantabrigiensi **The Devils ditch** dictum & *D. Newton* etiam alibi.

5. *Lychnis noctiflora* C. B. Park. *Ocymoides non speciosum* J. B. **Night-flowering Rose-Campion.**

E *radice* alba, simplici [interdum multifida] satis crassa, lignosa, fibris aliquot capillata, non altè descendente *caulis* exurgit simplex, cubitalis & altior [in viridariis cultæ] teres, hirsutus, solidus, firmus, ramosus: *foliis* ad nodos binis adverso situ positis, Ocymoidis albi, atrovirentibus, hirsutis, acuminatis; imis latioribus, summis oblongis & angustis. Ramuli è foliorum sinubus egrediuntur plerunque singuli alternatim, interdum bini oppositi, in fastigio duos trésve *flores* sustinentes, pediculis uncialibus innixos è *calicibus* oblongis, villosis, canaliculatis, æqualibus, Ocymoidis albi minores, parte supina albos, levi rubore tinctos, prona ex languido luteo pallescentes, petalis bifidis, noctu expansos; Sole illucescente flaccescentes illico, petalis introrsum se convolventibus.

Flore præterito *vascula* seminalia intumescunt valdè, & pro plantæ modo grandiora evadunt quàm in reliquis plerisque Lychnidibus, adeò ut interdum calycem disrumpant, plerunque tamen calyx extenditur & extumescit ad pericarpii intus contenti modum; quod per maturitatem in sex denticulos recurvos, aperto orificio *semen* effundit atro-purpureum, copiosum. Planta est annua. Summi caules & ramuli, ut & florum calices ad tactum viscosi sunt.

Locus & Tempus. Provenit in agris circa *Boll* in Germania, & alibi. Floret Augusto & Septembri. Flos æstate noctu odorus est, Autumno inodorus.

A. 6. *Lychnis major noctiflora Dubrensis* Newtoni.

E *radice* alba, simplici rectà in terram descendente, surculos aliquot transversos obiter emittente, plura exeunt germina crebris foliis terram operientia, inter quæ multa in caules excrescunt cubitales, & sesquicubitales aut altiores, medio erecto & sursum rigente, reliquis in ambitu terram versùs reclinatis, teretes, firmos, medullâ farctos, brevi sed tamen densa lanugine hirsutos, geniculatos internodiis longioribus, ramosos, ramulis brevioribus quàm in Ocymoide albo vulgari, quin potiùs surculis floriferis quam ramulis dicendis, binis ordine ad singula genicula, ab imo fere caule ad summum, ad quinque aut sex pariæ in eodem caule. *Flores* in singulis surculis crebri, eodem situ quo in aliis Lychnidibus è calyce angusto, striato, oblongo, minore multò quàm in Ocymoide albo, minusque hirsuto, striis etiam minus rubentibus emicant, albi, minores quam in prædicto Ocymoide, petalis profundè ad ungues ferè fissis, segmentis quàm in illo multo angustioribus. Singula autem petala ad umbilicum duas habent appendices seu processus acutos adnatos quæ quandam quasi corollam efficiunt in medio flore, è quo exeunt quinque *stamina* prælonga, initio alba, postea purpurascentia, *apices* sustinentia primò pallidos, deinde pariter purpurantes. Floribus succedunt *vascula* seminalia turgidula, quæ calyces rumpunt, turbinata, seminibus copiosis, minutis, per maturitatem nigro-purpureis repleta. *Folia* lata, obtusa, crassiora & breviora quàm in Ocymoide albo, obscuriùs viridia, nervis minùs conspicuis.

Flos noctu aperitur, Sole illucescente contrahitur non tamen penitus marcescit sed nocte sequente denuo se pandit.

Summitates caulium cum vasculis seminalibus ad tactum nonnihil viscidæ sunt.

Maio mense floret & semen brevi perficit: In clivis maritimis quibus inædificatur Arx Dubrensis observata est à D. Newton, à quo & semen ejus accepimus. *Locus.*

7. *Ocymoides repens* Park. *Lychnis vel Ocymoides repens montanum* C. B. *Lychnis montana repens* Ger. emac. *Saponaria minor quibusdam* J. B.

J. B.

Radices habet crassas, longas, multifidas, fibratas, in multa capita divisas, molles, exteriùs nigras, intus albas: *Caules* per terram supini procumbunt, hirsuti, rubentes, geniculati, ramosi: quorum nodis adnascuntur ex adverso posita *folia* bina, Polygoni aliquatenus figurâ, hirsuta. *Flores* purpurascentes, Saponariæ minores, ex *calice* oblongo, hirsuto, rubente, quinq, & petalis & *apicibus* in medio constantes.

Delectatur locis ad Meridiem sitis, arenosis, & collibus ad Rhodanum & Arve fluvios Genevæ: in Italia etiam observavimus inter Massam & Lucam. *Locus.*

* 8. *Lychnis Cretica angustifolia* Park. *hirsuta angustifolia Cretica* C. B. *Ocymoides flore rubro minus Creticum* J. B. *sylv.* 7. Clus.

Clus. J. B.

Statim à radice in multos ramulos palmares vel etiam minores dividitur, teretes, tenues, geniculatos, hirsutos. [J. Bauhinus cauliculos plures, pedales ex radice pullulare scribit.] *Folia* ad singulos nodos enascuntur bina contrario exortu, exigua, crassiuscula, villis quodammodo tecta oblonga, mucrone obtuso. Singuli rami sustinent membranaceum *calyculum*, striatum, lanugine obsitum, infima parte angustiorem, superna laxiorem, è quo exilit *flos*, quinq, foliis constans, in summo bifidis, coloris initio rubelli, deinde leviter candicantis; in quo *staminula* aliquot flavescentibus apicibus prædita. Flori succedunt capitula *semen* continentia simile Lychnidis hortensis semini. *Radix* tenuis, in varios ramos divaricata, non tamen vivax.

9. *Lychnis parva, flore rubello è calyce oblongo angusto, Messanensis.*

Ab aliis speciebus distinguitur *calyce* floris prælongo & tenui; *flore* pulchrè rubello, ejúsque petalis in medio profundè ad unguem ferè fissis, quemadmodum in Alsine majore aut Gramine leucanthemo, &c.

Juxta Messanam in primo montium ascensu hanc observavimus. *Locus.*

Superiùs proximè descriptæ similis est; non tamen eadem.

* 10. *Lychnis sylvestris hirta* Lob. *sylv. hirta* 5. *Clusii* Ger. *sylv. hirsuta major* Park. *sylv. lanugine canescens flo. majusculo rubescente, Clusio* 5. *J. B. sylv. lanuginosa major* C. B.

Clus.

Multos *caules* ex una radice profert rotundos, longiusculos, cæteris infirmiores, in terram procumbentes, geniculatos: *folia* in singulis geniculis bina, longa, mollia, & lanugine quadam canescentia, inter quæ *flores* alternatim secundùm ramulorum longitudinem enascuntur, superioribus formâ similes sed majores & dilutiore colore rubescentes, vel ut ità dicam, incarnati. *Semen* in vasculis superioribus par, subruffum. *Radix* crassa & fibrosa, quæ tamen plerunque alterum annum non superat.

11. *Lychnis sylvestris lanuginosa minor* C B. Park. *sylv.* 6. Clus. *Lychnis parva* J. B. *hirta minima* 6. *Clusii* Ger.

Clus.

Cauliculo assurgit circiter palmum alto, geniculato, tenui, lanuginoso: ad quorum singula internodia bina tenuia, longiuscula, lanuginosa *folia* nascuntur. Alternatim ex singulis geniculis prodeunt flores parvi, purpurei coloris, pulcherrimo rubro mixti, longo lanuginosóque caliculo inclusi. *Radix* tenuis est, lignosa, fibrata.

Plantæ

Plantæ quam C. Bauhinus Joanni fratri Lychnidis parvæ titulo misit folia infima propter terram ungue non multò longiora, at superiora longiora & latiora paulò extiterunt, Polemonii petræi foliis similia sed minora, magis hirsuta. A caule medio summo tenus tenuia foliola & flosculi alternatim conscendunt, oblongi, tunicâ striatâ, rubente longis pilis obsitâ involuti, &c.

Flores colore variant, purpureo, mixto ex albo & rubro, &c. Accedit ad lychnidem nostram hirsutam flore eleganter variegato.

Locus. Præcedentem plantam in marginibus quorundam Castellæ agrorum invenit Clusius: hanc, nonnisi in collibus Salmanticæ vicinis, inter saxa provenientem, atque utramque Maio florentem.

12. *Lychnis segetum meridionalium annua, hirta, floribus albis, uno versu dispositis* Moris. *An Lychnis sylv. alba spicâ reflexâ* Botan. Monsp.

Moris.

Caulem emittit pedalem, erectum, cujus singulis geniculis bina è regione adnascuntur *folia* angusta, hirsuta: versùs cymas plurimos fert *flores* albos, quinque angustis petalis ad medium bifidis donatos, stellulásque quasi æmulantes, atque uno versu dispositos: quibus succedunt *capsulæ* oblongæ, pericarpio exteriore hirsuto, capsulâ interiore cartilagineâ, continente in se *semina* minuta, subnigra.

Locus. Plantam à D. Morisono descriptam & depictam circa Neapolin & Messanam invenimus.

Lychnidem suam albam sylv. spicâ reflexâ *D. Magnol* sic describit.

Radix ei alba est & fibrosa; è qua *Cauliculus* oritur, [aliquando duo] sesquipalmaris. *Folia* circa radicem per terram sparsa, Bellidi minori similia sunt, pilosa; quæ verò ad singulos cauliculi geniculos bina opponuntur angusta & oblonga sunt: In caulis summo oritur florum spica, quæ initio caudæ Scorpii modo recurva est, sensim tamen post floris lapsum erigitur, & utriculos producit aliarum Lychnidum more. *Flos* quinq; petalis albidis profundè bifidis constat, quæ cùm marcescere incipiunt intro recurvantur. Planta est annua.

13. *Lychnis flore albo minimo.*

Folia huic angusta, inferiora & quæ è *radice* exeunt tres uncias longa, vix unam lata; superiora in caulibus sensim breviora & angustiora, supina facie raris pilis & longioribus, inferna seu pronâ crebrioribus & brevioribus hirta. *Caulis* cubitalis, teres, infirmus, hirsutus, inferiùs propè radicem rubens, geniculis ut in hoc genere satis crebris interceptus, foliis binis, ex angusto principio sensim dilatatis, absque pediculis adnatis, ad singulos nodos cinctus, in mucronem tandem contractis. E foliorum superiorum sinubus exeunt *flores* singulatim & alternatim, brevibus pediculis, inferioribus vix semuncialibus, è calycibus longis pilis hirtis, striatis ut aliarum congenerum, perexigui, pentapetali, petalis angustis, & in extremo vix bifidis, tenuibus, fugacibus & raro expansis, marginibus introrsum flexis, albi plerunq;, interdum tamen purpurascentes in eadem planta. Coma & vascula seminalia, ut in plerisq; aliis Lychnidibus humorem quendam viscosum exudant, quo stringentium digitis adhærescunt. Folia figura sua Armeriæ pratensis dictæ folia æmulantur.

Ex semine ab eruditissimo & amicissimo Viro D. Hansio Sloane ad me transmisso enata est. Unde aut à quo illud semen habuit non adscripsit.

14. *Lychnis sylvestris, pluribus foliis simul junctis* C. B. *L. sylv. angustifolia* Park. *sylv. foliis angustis & pluribus è geniculis singulis Clusio* 1. *in Hisp.* 8. *in post. hist.* J. B. *sylv.* 8. *Clusii* Ger.

Clus.

Geniculatos habet *caules*, tenues, in plures alas divisos, pedales aut majores: *folia* in singulis geniculis bina ternáve, interdum plura, angustiora quàm reliquorum, viridis candido perfusi & quasi cæsii coloris. *Flores* in summis ramulis nascentes, quinis foliis bifido mucrone præditis constantes, interna parte candidos, externa aliquantulum purpurascentes, & antequam omnino tabescant sese contrahentes & circumvolventes: *calyces* admodum duros, breves, subrotundos, *semen* parvum, rotundum Papaveris rhœados continentes: *radicem* satis crassam, albam, multifidam, altero anno pereuntem.

Locus. Non modò in cæduis sylvis, sed etiam ad restibilium agrorum margines nascitur per universam Austriam, infra Anisum, Moraviam, Bohemiam, Pannoniam, ultraque Muram & Dravum; abundè etiam sylvis Francofurto vicinis. Ubi adolevit lento quodam & glutinoso humore, superiore parte illita videtur.

Lychnidis cujusdam verbo meminit C. Bauhinus, quam flore obsoleto Autumnalem calyculis turgidis vocat, nulla addita descriptione aut Synonymis.

* 15. *Lychnis sylvestris hirsuta perennis foliis Cochleariæ Britannicæ, flore amplo Saponariæ,* Moris.

Moris.

Caulibus est hæc sesquipedalibus aut pedalibus, partim humi procumbentibus, partim erectis, geniculis crassioribus: quibus adnascuntur *folia* oblonga, hirsuta, forma Cochleariæ Britannicæ: in summis caulibus conspiciuntur *flores* ampli, Saponariæ florum æmuli, quibus singulis deciduis succedunt capsulæ pares continentes pariâ semina [Lychnidi sylv. albæ]

De tempore florendi nihil habet.

* 16. *Lychnis*

* 16. *Lychnis Chalepensis annua, foliis parum hirtis & angustis, flosculis carneis, pediculis infirmis biuncialibus insistentibus, capsulis ferè rotundis,* Moris.

Moris.

A longitudine pediculorum, scilicet biuncialium, è quibus dependent flores & capsulæ seminales iis succedentes notu facilis est à cæteris suæ sortis.

Hæc & præcedens ex seminibus Chalepo usq; à D. Rob. Huntington missis enatæ sunt in Horto Botanico Academiæ Oxoniensis.

Plantam hanc, si modò rectè picta sit, ad Alsines genus potiùs quàm ad Lychnidis pertinere puto, ob calycem in segmenta divisum, & ad modum floris expansum.

* 17. *Lychnis glabra annua, foliis oblongis mucronatis flore amplo rubello, capsulâ oblongâ pyramidali* Moris.

Moris.

Florem gerit amplum, eleganter rubellum, cui succedit capsula versus fundum crassa satis, in longum acumen desinens pyramidis in modum.

18. *Lychnis erecta parva, flore rubello, folio longo angusto.*

Inter segetes Lini invenimus Aprili mense florentem, medio circiter itinera inter Massam & Lucam. *Locus.*

19. *Lychnis hirsuta flore eleganter variegato. An Lychnis Hispanica viscosa minor hirsuta, floribus maculis sanguineis notatis* Hort. Leyd.

E *radice* alba, simplici, rectâ in terram descendente paucis fibris donatâ *caules* surrigit plures, interdum unicum, pedales, teretes, solidos, ab imo statim ramosos, hirsutos, infirmos, fragiles. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, ab angusto principio sensim dilatata, duos circiter digitos longa, medium digitum lata; superiora in caule angustiora, mucronibus acutis, utrinq; hirsuta. Summi caules & ramuli ad tactum viscidi & pingues, floribus ex alis foliorum singulatim exeuntibus alterno ordine, pediculis admodum brevibus insidentibus, onusti. *Flores* è calicibus oblongis striatis rubentibus exeunt amœni, quinq; foliis subrotundis non crenatis, medio purpurantibus, circum oras albis compositi. Delapsis floribus *calices* striati in ventres utrinq; turbinatos extumescunt Vascula seminalia occultantes glabra, turbinata, *seminibus* exiguis purpurantibus repleta.

Æstate floret & semine ad maturitatem perducto radicitus interit: semine deciduo sequenti vere se renovans in hortulo nostro: non rarò etiam Autumno è semine deciduo oritur, & per totam hyemem viret, & sequenti vere in cubitalem altitudinem assurgit. *Tempus.*

20. *Lychnis minima rigida Cherleri* J. B.

J. B.

Rigidula est planta, duûm triúmve unciarum altitudine, rarò palmum attingit, *coliculis* duris rigidis, ramosis. *Folia* ad nodos bina opposita, semuncia breviora, perangusta, pilosa: è quorum alis nascuntur *calices semiunciales*, perquam graciles, æquabiles, hirti & asperi: è quorum apice *flosculus* prosilit, quem præ exiguitate vix visus capit, purpureus. *Radix* dura, lignosa.

In collibus prope Florentiam nobis observata est, Cherlero propè Nemausum juxta molendinum. *Locus.*

21. *Lychnis sylvestris calyculis striatis* Park. *calyc. striatis 2. Clusii* Ger. *sylv. latifolia calyculis turgidis striatis* C.B. *Muscipula major calyce turgido ventrioso* J. B.

J. B.

Cubitalem emittit *caulem*, rectum, statim à radice ramosum, crassiusculum, hirsutum, striatum, fragilem *Folia* Ocymoidis non speciosi, hirsuta, mollia. Ex ramorum divaricationibus, foliorum sinu ramísque extremis *flores* ex pediculo satis longo appensi, quinq; petalis bifidis purpurascentibus, orto Sole flaccescentibus constant *apicibus* in medio albis, ex *calyce* oblongo, hirsuto, pulchrè striato, quem in immensum distendunt seminum *vascula*, è lata sessilíque base ventriosa, in mucronem desinentia, *semen* continentia pulchrum, nonnihil ad papaverinum accedens, sed majus, compressum, striatum, cinereum. *Radix* robusta est, recta, ex lateribus fibras producens. Tota planta ad tactum viscosa: foliorum sapor glutinosus. Herba est annua.

In Germaniæ pascuis & agris secus Rhenum copiosè provenit. *Locus.*

22. *Lychnis sylvestris angustifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipulæ majori calyce ventrioso similis* J. B. *sylv. incana calyculis striatis* Park. *sylv. incana Lobelii* Ger. *præcedentis est varietas.*

J. B.

Multum similitudinis habet hæc herba cum præcedenti: *radix* alba, crassiuscula, paucis fibris donata: *caules* crassiusculi, rigidi, pedales, purpurascentes, geniculati: Ad genicula *folia* bina caulem amplectentia, superiora unciam longa, angusta, hirsuta, candicantia: caulium supremæ partes dividuntur potissimùm in ternos breves ramulos, in quorum extremis *calyces* turgentes, magni, breviores multò quàm in præcedente; in iis *vascula* breviora; tunicis divisa, *semina* Papaveris modo parva cinerea continentia. Hæc ex sicca.

Monspelii secus vias observavit Cherlerus. *Locus.*

Hæc, autore D. Magnol qui vidit ſponte ortam in loco à Cherlero deſignato, præcedentis variatio tantùm cenſeri debet.

§. 3. *Lychnis calyculis, ceu utriculis, membranaceis, laxis & velut inflatis.*

1. *Lychnis ſylveſtris quæ Ben album vulgo* C. B. *Behen album Offic.* Ger. *Been album Officinarum* J. B. *Papaver ſpumeum ſive Ben album vulgo* Park. **Spatling Poppy.**

J. B.

Lignoſa *radix*, craſſa & alba, *caules* emittit cubitum & ſeſquicubitum altos, tenues, teretes, læves, geniculatos, in alas circa ſummum diviſos: Ad ſingulos articulos *folia* bina oppoſita naſcuntur, Lychnidis formâ, ſed penitus glabra, cum dulcedine quadam acria affatim & ſubamara. *Flores* ex laxis utriculorum inſtar habentibus calycibus, quinquepartitis, rubro herbidóque & albo verſicoloribus, glabris parum prominent, vel albi, vel ex albo purpuraſcentes, quinq, foliis bifidis conſtantes, *ſtaminibus* purpuraſcentibus medium occupantibus. *Calyces* poſtea pericarpia continent Lychnidis *ſemine* plena.

Locus. In paſcuis & inter ſegetes frequens oritur.

Hæc planta foliis eſt plurimùm glabris, nonnunquam tamen hirſutis; ſtaminum quoq, apicibus plerunq, albis, interdum purpureis reperitur.

In horto medico Lugduno-Batavo has invenio varietates.

1. Lychnis ſeu Papaver ſpumeum flore pleno. N. D.
2. Lych. montana ſeu Pap. ſpumeum flo. albo: item flo. ex albo obſoleto.
3. Lych. hirſuta latifolia flo. albo ſeu Pap. ſpumeum.
4. Lych. ſylv. anguſtifolia, Ben album dicta.

2. *Lychnis fruteſcens myrtifolia, Ben albo ſimilis* C. B. *Ben albo Officinarum ſimilis; planta ſemper virens* J. B. *Lychnis ſylv. ſemper virens, ſive Ocymoides arboreum ſemper virens* Cluſ.

Cluſ.

Huic multi ab eadem radice prodeunt *ramuli*, palmares, craſſiuſculi, lignoſíque quidem, ſed fragiles: in quibus naſcuntur bina ſemper adverſa inter ſe *folia*, Bellidis foliis non majora, ab imo paulatim in latum expanſo, ſed ſummo mucronata, viridia admodum & ſplendentia: è ſummis aliquot ramis alii enaſcuntur dodrantales aut pedales interdum ramuli, geniculati, graciles, binis inter ſe oppoſitis anguſtioribus foliis ad ſingula genicula donati, & ſummo in alas contrario ſitu utrinq, naſcentes diviſi: quibus inſident membranaceis pinguibus *calyculis* incluſi *flores*, quinque bifidis foliis conſtantes, coloris quodammodo carnei, è quorum medio terna gracilia incurváque prodeunt *ſtamina*. *Radix* candicat, paucíſque fibris prædita eſt, perennis tamen, Floret Junio.

Semine ex Italia miſſo Cluſio enata eſt.

Hanc *P. Boccone* ſub titulo *Saponariæ fruticeſcentis acutis foliis ex Sicilia* depingit & deſcribit: & circa Panormum & Agrigentum inter ſaxa ubique erumpere monet.

A. 3. *Lychnis maritima repens* C. B. *marina repens alba vel rubra* Park. *marina Anglica* Ger. *marina Anglicana* J. B. **Engliſh Sea Campian.**

J. B.

Præcedenti apprimè ſimilis eſt, ut haud à quoquam ità facilè diſcerni queat. Nam ut in illa bina quoque geniculis hærent *folia*, multò tamen minora, craſſiuſcula, glabra, glauca, per oras ceu pilis breviſſimis albis ſerrata: *Cauliculi* teretes, dodrantales & longiores, glabri, humi ſparſi: *Flores* ex turgidis folliculis prodeunt ſpecioſis, ſtriatis & Avellanam magnitudine ferè æquantibus, pauciores, foliis conſtantes quinque, bifidis, niveis, quàm in illo latioribus, & ità geminatis, ut flos plenus illius reſpectu videatur: in medio ſtamina totidem ſine apiculis, & plura quoque cum capitulis geminis ex fuſco luteolis: ſapor nullus inſignis. Ad hunc modum in horto Montbelgard. ſatam atq, cultam deſcripſit J. Bauhinus: in ſpontanea florum petala non adeò lata ſunt & geminata. Obſervavimus interdum cum foliis præſertim primulum erumpentibus tomento candido hirſutis.

Locus. In toto litore Meridionali Angliæ inter ſilices & Braſſicas marinas, quà ferè undæ alluunt enaſci & nos cum Lobelio obſervavimus; verùm non in Meridionali tantùm ſed & in Occidentali, ut Lancaſtrenſi, &c.

Quæ de ſtaminibus habet J. Bauhinus illius fide tradimus: nobis enim non obſervata ſunt. An ſpecie revera differat à Ben albo vulgari mihi nondum planè conſtare fateor.

§. 4. *Lychnis ſegetum.*

A. 1. *Lychnis ſegetum major* C. B. *L. ſive Lychnoides ſegetum & Nigellaſtrum* Park. *Pſeudomelanthium* Ger. J. B. **Cockle.**

Simplici & albâ *radiculâ* nititur. *Folia* ei in caule oppoſita, anguſta, longa, per margines æqualia, latâ baſi caulem amplexa, & in acutum mucronem ſenſim deſinentia, longis albicantibus pilis hirſuta & incana. *Caules* teretes, hirſuti, cubitales & altiores, geniculati, inanes, in ramos aliquot diviſi, in ſummitate geſtantes *flores* pentapetalos petalis bifidis, purpureos, circa umbilicum ſaturatioribus lineis ſtriatos cum punctulis in ſtriis nigricantibus, è *calice* oblongo, ſtriato, villoſo, in quinque oblonga ſegmenta, flore altiore diviſo. Succedit *vaſculum ſeminale* oblongum, glandis ferè figura; in quinque partes per maturitatem dehiſcens, ſemina magna, anguloſa, ſtriata, per maturitatem nigra, ſapore amaro in ſe continens.

Inter

Inter segetes passim observatur Maio & Junio mensibus florens. *Locus.*

Hujus semen microscopio inspectum Echinum in se conglobatum non malè exprimit.

Quidam Folii facultates huic herbæ tribuunt, & hinc mirificè eam commendant in sanandis impetiginibus, aliisque scabiei generibus: item vulneribus glutinandis, ac fistulis curandis, compescendóque sanguine utilem esse tradunt. *Fuchs.* quæ ut incerta in medio relinquimus. *Vires.*

Radicem Nigellastri in sistenda hæmorrhagia à D. Sennerto recordor commendatam fuisse discipulis suis, cujus usus est, ut linguæ subdita ægri ore aliquandiu detineatur. Hujus radicis stupendam vim expertus fui in hæmorrhagiis epidemicis per Daniam sævientibus, adeò ut me magum aut Dæmonem nonnulli suspicarentur. *S. Paul.* Quadrip. Botan. Class. 2. p. 93.

2. *Pseudomelanthium glabrum Siculum. Lychnis foliis glabris, calice duriore* Bocconi.

Radix ei alba, lignosa, unde plantam annuam esse colligimus. *Caulis* nunc simplex, nunc multiplex, teres, gracilis, lævis, pedalis aut cubitalis, ab imo statim ramosus, magis minúsve pro ratione soli in quo crescit, nodosus. *Folia* ad nodos ex adverso bina, longa, angusta, acuminata, Graminis leucanthemi foliis nonnihil similia, raris pilis hirsuta. *Flores* in caulis & ramulorum fastigio pediculis longis insident, ut in Pseudomelanthio, pentapetali, pallidè purpurei, Pseudomelanthii dicti similes, circa umbilicum velut calycem quendam habentes è foliolis seu petalorum appendicibus quinque, surrectis, bifidis compositum, ut in Lychnide coronaria. *Calix* floris striatus seu cannulatus Pseudomelanthii instar. Succedit pericarpium oblongum, semine minuto fusco prægnans.

In lateribus montium Messanæ imminentium, ínque agris ad promontoriolum *Punto Cerciolo* dictum non longè à *Puzallu* observavimus. *Locus.*

Huic eadem nobis videtur

Lychnis segetum, Nigellastrum minus glabrum dicta, flore eleganter rubello *Moris. hist.*

3. *Lychnis segetum rubra foliis Perfoliatæ* C. B. *Lych. seg. Vaccaria rubra dicta* Park. *Vaccaria* J. B. Ger. **Red Corn-campion, improperly called Cow-Basil.**

Caule surgit singulari, cubitali & altiore, lævi, terete, concavo, glauco quodam polline, qui facilè detergi potest, obducto: qui ab imo statim ramos emittit alternos, circa fastigium in oppositos divaricatur, atque hi in alios, situ semper contrario. *Folia* ad caulis genicula bina ex adverso nascuntur, ex glauco pallentia, oblonga, acuminata, lata basi absque pediculis alis suis ita caulem amplectentia, ut ab eodem transadigi videantur. Ex ipsis divaricationum angulis exeunt pediculi prælongi *flores* sustinentes, qui extremis etiam ramis insident, parvi, dilutè rubentes, quinque foliolis bifidis compositi; paulum è calice prominentes, qui canaliculatus, glaber, pentagonus, angulis viridibus, cæteroqui pallet. *Pericarpium* eodem obvolvitur turbinatum, *semine* plenum rotundo, nigro, Sinapeos majore. *Radix* lignosa, candida, recta, fibras è latere spargit.

Junio & Julio floret, & brevi semen perficit, quo perfecto radicitus exarescit. *Tempus.*

Ob coloris, ut puto, similitudinem *Isatidis* species à nonnullis censetur, nam ad tingendum omnino inutilis est. *Vaccaria* dicta est quòd vaccæ eam libenter depascantur.

§. 5. *De Lychnide Saponaria dicta.*

Saponaria Recentioribus ab extergendi facultate dicta est hæc herba, quòd Saponis ritu pannos eluat purgétque: Struthium Veterum nonnullis creditur, quòd à verbo στρουθίζεσθαι, id est, lanas purgare & candidas facere nomen accepit.

A. 1. *Saponaria Anglica convoluto folio* Park. *Sap. concava Anglica* C. B. *Gentiana folio convoluto* J. B. *Gentiana concava* Ger.

C. B. prod.

Planta est elegans, *radicibus* fuscis, crassis, longis, lentis, repentibus, fibrillis paucissimis adhærentibus: unde *caules* exurgunt cubitales, rotundi, striati, glabri & albi, geniculis distincti, in terram reclinati & concavi, circa quos *folia* viridia, glabra, rotunda, nervosa, uncias duas lata, paulò longiora, rariùs ex singulis geniculis bina, sed ex quolibet geniculo unum tantùm, nullo certo ordine vel numero enascitur, quod antequam expandatur fistulæ instar caulem amplectitur. *Flores* in summo cauliculorum ex superiorum foliorum sinu, tenerrimis pedicellis subnixi, ex calyculis oblongis, nonnihil hispidis prodeunt, Saponariæ vulgaris formâ, ex quinque foliis per oras crenatis commissi, quo ab illius floribus differunt, qui colore albi sunt, levi carneo colore asperso, in quorum medio staminula quædam exigua. *Semen* non vidit *C. B.* at neque Parkinsonus, neque nos.

In spineto quodam prope *Lichbarrow* oppidum in Northamptoniæ agro eam invenit Joan. Gerardus: at in loco illo eam indagantibus hodie non comparet Nobis Lusus naturæ seu Saponaria quædam degener esse videtur.

A. 2. *Saponaria* Ger. *vulgaris* Park. J. B. *major lævis* C. B. **Sopewort.**

Radicibus tenuibus geniculatis cortice rubenti tectis sub terra repit. *Caules* sesquicubitales & altiores, teretes, glabri, [J. Bauhino hirsuti] subrubentes, vix se sustinentes, crebris geniculis intercepti, medullâ farcti. Folia ad genicula ex adverso bina, plantagineis similes [J. Bauhino Gentianæ cruciatæ] tribus nervis insignioribus secundùm longitudinem decurrentibus, glabra, sapore nitroso, brevibus aut nullis pediculis. *Flores* in summis caulibus velut in umbellas digesti, singuli

breviſſimis pediculis nixi, e *calice* tenui, unciam longo, glabro [J. Bauhino hirſuto] non ſtriato, qui marceſcente flore in ventrem turgeſcit, pallidè rubentes ſeu carnei, odorati, petalis quinis compoſiti, nec laciniatis neque bifidis. Succedunt *ſemina* in *vaſculo* oblongo, circa medium craſſiore, parva, penè rotunda, compreſſa, ſpadicea.

Locus. Juxta torrentes, fluvios & ſtagna locis apricis & arenoſis ſponte naſcitur, florens Junio, Julio, Auguſto & Septembri, ut rectè J. Bauhinus.

Vires. In uſum medicum veniunt Folia ſed raò & radix. Saponariæ radix attenuat, aperit, ſudorifica eſt. Uſus in Aſthmate, utero & menſibus ciendis. Decoctum ejus in lue Venerea commendat Septalius: Extrinſecus ptarmica eſt, tumores ac præcipuè panos diſcutit. *Schrod.*

3. *Saponaria Lychnidis folio, floſculis albis* C. B. *Lanaria ſive Struthium Dioſcoridis Imperato* J. B.

Imper.

Ortus hujus plantæ ſimilis ferè eſt Saponariæ vulgaris aut Lychnidis. *Folia* Caryophylli, bina ex adverſo ſita, anguſta ſeſcuncialia: *Caules* cubitales valdè ramoſi & ad ramos anguloſi, tenuibus admodum ramulis, quorum extremis *floſculi* hærent pentapetali, albi, minimi. *Semina* minimis involucris continentur nigra, magnitudine grani Milii, ſaporis amariuſculi.

Locus. Nos in præruptis montium Meſſanæ imminentium invenimus. Imperato auctore provenit in Calabria & in regione Baſilicata, Regni Neapolitani provinciis, ubi Lanaria à paganis dicta eſt, quòd hujus radice ramíſque commodè utantur ad mundandas lanas.

Suſpicor hanc genuinam Lychnidis ſpeciem non eſſe.

Huic eadem nobis videtur, quamvis C. Bauhinus diſtinguat & ſeparet, Saponaria altera fruticoſior ex Sicilia, anguſtioribus foliis quaſi Oleæ Cæſalpino, lato ceſpite floribus diſtantibus.

§. 6. *Lychnis petalis laciniatis paluſtris.*

A. *Lychnis plumaria ſylveſtris ſimplex* Park. *Armerius pratenſis* Ger. *Flos cuculi, Odontis quibuſdam* J. B. *Caryophyllus pratenſis laciniato flore ſimplici ſive Flos cuculi* C. B. **Meadow-pink, Wild Williams, Cuckow-flower:** rectiùs **Meadow-campion.**

J. B.

Subinde reptante fibratâque *radice* ſe propagat; *caules* attollens cubitales & altiores, inanes, hirſutos, geniculatos, ſtriatos; in quibus folia ad genicula bina, ſtricta, oblonga, acuta, glabra, abſque pediculis. *Flores* Caryophylli ſuperbi dicti, rubente carneóve colore, eodem modo in ipſis angulis divaricationum caulium in ramos ſiti, quo Alſines vulgaris, pediculis longis inſidentes, fimbriati, apicibus cinereis, ex *calice* oblongo purpurante ſtriato & quaſi cannulato.

Locus. In pratis humidioribus & ad rivos ubique ferè cernitur.

Variat interdum floris colore albo. Habetur etiam in hortis flore multiplicato.

§. 7. *Lychnis viſcoſa.*

A. 1. *Lychnis ſylveſtris viſcoſa rubra anguſtifolia* C. B. Park. *Odontidi ſive Flori cuculi affinis Lychnis ſilveſtris,* 1. *Cluſii in Pannon.* 4. *in Hiſt. poſt.* J. B. *Muſcipula anguſtifolia* Ger. emac.

J. B.

Caulem tollit cubitalem, rectum, cavum, longis internodiis diſtinctum, tactu circa cacumen glutinoſum: ex ſingulis geniculis bina *folia* ex adverſo ſita. Floris cuculi, oblonga, acuminata, craſſiora, ſaturatiúſque virentia: ad eadem genicula à medio ferè caule ad ſummum faſtigium pediculi à foliorum ſinu exorti longi *flores* crebros ſuſtinent, pulchrè purpuraſcentes, quinis foliis conſtantes, Saponariæ floribus accedentes, ex calice oblongo. *Semen* ruffum ſequitur in vaſculis ex principio anguſto paulatim dilatatis. *Radix* craſſiuſcula, nigra, ſingulis annis novos eóſque numeroſiores caules profert.

Locus. In rupibus in vivario Edinburgenſi. In omnibus fere Pannoniæ & Auſtriæ inferioris cæduis ſylvis provenit (autore Cluſio) editíſque & herbidis locis. Floret Maio, ſemen Junio matureſcit. Cùm floret, flores multi ſimul aperti & elegantiſſimo colore rubro ad purpuram tendente rutilantes pulchram ſpeciem exhibent.

D. Lloyd eam invenit ad latera cujuſdam montis *Craig Wreidhin* dicti in comitatu Montis Gomerici in Walliâ, ut nos monuit D. *Tancredus Robinſon.*

2. *Lychnis viſcoſa purpurea latifolia lævis* C. B. *Muſcipula Lobelii* Ger. Park. *Centaurium minus adulterinum, quibuſdam Lychnidis viſcidæ genus* J. B. **Lobels Catchfly.**

Radice nititur albâ, lignoſâ, ſimplici, paucis fibris donatâ. *Caulis* plerunque ſingularis [interdum plures] altitudine pedali aut cubitali, tenues, teretes, rigidi, glabri, ramoſi, propè terram interdum rubeſcentes aliàs cæſii, geniculati. *Folia* ad genicula ex adverſo bina, latâ baſi caulem amplectuntur, & in acutum deſinunt mucronem, glabra, glauca, ſapore ferè oleraceo, magis nitroſo. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in umbellas quodammmodo diſponi videntur Centaurii minoris æmulas, ſuaverubentes: verùm ſi accuratiùs eos inſpicias obſervabis omnes in ramorum divaricationibus ſigillatim oriri, quomodo & Lychnidum aliarum & Alſines; è calice prælongo, ſtriato purpuraſcente exeuntes; quinque *petalis* obtuſis nonnihil bifidis compoſiti. Circa floris umbilicum ſingula petala duos proceſſus acutos recurvos obtinent. E medio flore *ſtaminula* aliquot exeunt cum *apicibus*

bus purpureis. *Vascula seminalia* oblonga, & propè cylindracea, calice tamen duplo fere breviora. Paulo infra genicula superiora è caule exudat, humor quidam viscosus quo muscæ capiuntur. *Semen* minutum subruffum, J. Bauhino cinereum. Vasculum per maturitatem in quinque segmenta acuta summa parte finditur & aperitur.

Spontaneam invenit *D. Magnol* solummodo circa *Sumenes* sub castaneis Junio & Julio mensibus florentem. *Botan. Monsp.* *Locus.*

* 3. *Lychnis viscosa rubra altera sylv.* C. B. *Muscipula viscaria sive Lychnidis species* J. B. *Lych. viscaria sive Muscipula* Ger. *Lych. sylv. rubra minor* Park.

J. B.

Crebris statim à *radice* fruticat ramis, multis *caulem* ipsum cubitalem altitudine æquantibus, geniculatis, solidis, rotundis: per quos ad genicula nascuntur *folia* adversa, duobus plura, oblonga, acuminata, quibus latiora & obtusiora sunt infima, ad Bellidis accedentia, viridia, glabra. *Flores* tum extremis ramulorum, tum è foliorum sinu prodeunt rubelli, ex *calyce* simili Polemonio petræo, oblongo, striato, qui delapsis floribus à pericarpio & vasculo in ventrem turgente distenditur, semine subnigro. *Radix* lignosa, alba, multifida.

Sponte nascitur in arvis inter segetes, pingui solo, autore Clusio, plerisque Castellæ veteris locis. Floret à Maio usque in Autumnum eodem quo sata est anno, & superveniente hyeme corrumpitur. *Locus & Tempus.*

* 4. *Lychnis viscosa foliis lanuginosis, floribus carneis* C. B. *Lych. sylv. semine nata* 3. Clus. *Muscipula Italica flore carneo* Park.

Clus.

Ex una radice tenui aliquot profert *caules*, tenues, nodosos, quadam lanugine pubescentes: quibus ex adverso semper inhærent bina lanuginosa *folia*. Summis ramulis alternatim inter folia innascuntur caliculi tumidiusculi, striati & pubescentes, è quibus emergunt *flosculi* coloris ex albo pupurascentis sive carnei, in quibus exilia stamina.

A. 5. *Lychnis montana viscosa alba latifolia* C. B. *sylvestris alba* 9. *Clusii* Ger. *sylv. alba minor seu Ocimoides minus album* Park. *Polemonium petræum Gesneri* J. B. **Wild white Catchfly.**

Radice nititur crassiusculâ, lignosâ, albâ, simplici (interdum tamen ramosa) profundè in terram descendente, fibris aliquot donata, in plurima capita divisa; undè exorta *folia* plura denso cæspite terram opacant. *Folia* singularia hirsuta, atro-virentia, unciam circiter lata, tres, quatuórve uncias longa, figurâ foliorum Ocymoidis albi, sed minora, pediculis longis carinatis stipata. *Caules* ex eadem radice plures cubitales, tenues, rotundi, hirsuti, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis hirsutis oblongis, summa parte ex alis foliorum ramulos emittunt binos semper, inter se oppositos; quibus ut & summitati ipsius caulis innascuntur *flores* pediculis uncialibus aut brevioribus albi, evanidi, petalis bifidis, è *calice* rubenti striato, staminulis quinis calice longioribus. Succedit *vasculum seminale* pyriforme, *semina* intus parva, pulla, reniformia continens. Pars caulis superior humorem pinguem glutinosum exudat, unde & *Muscipula* dicitur. Junii mensis initio & Maii fine floret. Maturo semine vasculum seminale summa sui parte aperitur in sex segmenta dentata.

Singula petala binas mucronatas appendiculas circa umbilicum obtinent.

In muris arcis Notinghamiæ provenit. Genevæ in muris ipsius urbis, inque montibus vicinis abundat: in Germaniæ quoque meridionali parte nusquam non obvia est. *Locus.*

6. *Lychnis viscosa foliis brevi lanugine aspersis* C. B. *viscosa flore albo Italica, sive Muscipula Italica alba* Park. *sylv. Clusio* 1. *è semina nata, folio lanuginoso, flosculo niveo, viviradix Muscipula Italorum* J. B.

Clus.

Cubitali aut ampliore *caule* excrescit, nodoso, bina *folia* alternatim ad singula genicula semper ex adverso proferente, oblongiuscula, extremo mucronata, è quorum alis exeunt tenues ramuli, lento quodam rore, ut extimus caulis, obliti, sustinentes tenues, longiusculos, striatósque *caliculos*, è quibus emergunt elegantes *flosculi*, prorsus nivei, quinque foliis, à summo mucrone orbiculari ad medium usque per longitudinem sectis constantes, in quibus decem *stamina* alba, tenuia, quorum quinque flore sese explicante statim conspicua sunt, & albicantibus apicibus prædita, alia demum exeunt contrahente se Milvinorum unguium instar flore. Duriora *capitula* floribus succedunt, in quibus *semen* quale in reliquis. *Radix* multifida est, è qua ramuli enascuntur purpurascentes ferentes adversa inter se folia, quâdam brevi lanugine aspersa, quæque facilè propagari & pangi possunt.

7. *Lychnis viscosa floribus foris purpurascentibus, intus albis* C. B. *sylv. Clusio è semine nata, folio lanuginoso,* 2. *flore foris ex fuligine purpurascente, intus albo viviradix* J. B. *Muscipula altera purpurascens* Park.

Clus.

Huic brevior est *caulis* & cubito minor, rotundus, multis nodis cinctus, è viridi purpurascens. *Folia* paulò majora quàm in superiore, non minùs tamen lanugine obsita: ex quorum alis exeunt ramuli, lento humore (quemadmodum & extimus caulis) obducti. Ex radice secundùm caulis latera enascuntur alii ramuli, frequentibus foliis præditi, æqualibus ferè præcedentis foliis, omninò purpurascentes, qui non minùs quàm superiores pangi possunt: Summo cauli & extremis ramulis, qui valdè purpurascunt, insident striati ex atro-purpurascentes *caliculi*, è quibus emergunt *flosculi*,

 petalis

petalis anguſtis per medium in longitudinem ſectis compoſiti, foris ex fuligine purpuraſcentes, internè albi, cum quinque longis *ſtaminulis*, extima parte craſſiuſculis & purpuraſcentibus, & totidem brevioribus in candidos apices deſinentibus. In reliquis cum præcedente convenit: & revera quicquid intercedit diſcriminis minoris eſt momenti quam ut ſpeciei diverſitatem arguat, noſtro judicio.

* 8. *Lychnis ſylveſtris peregrina, noctiflora odorata* Zanoni.

Zan.

E *radice* alba, longâ, raris fibris donatâ, ſubſtantiâ tenerâ, unum aut plures *foliorum* ceſpites emittit, Seſamoidis Salmantici magni *Cluſ.* perſimilium, niſi quòd paulo minora ſunt, craſſiora, ſolidiora, magis cartilaginea, glabra & undique lucida: [quæ è radice prima exeunt lata ſunt & extremo ſubrotunda] nervo medium percurrente elato, ſecundùm cujus ductum ſupinâ parte folia leniter ſulcata ſunt, alios laterales nervulos emittente, quæ ſuperiùs vix comparent. Folia iſthæc fimbria tenui tranſparente coloris argentei circumdata ſunt. Ex unoquoque foliorum ceſpite enaſcuntur *caules* multi, propè terram arcuati, deinde in directum ſurgentes, altitudine fere ulnæ [Bononienſis] calami ſcriptorii craſſitie, fragiles, colore viridi ſordido, glabri, viſcoſi, maximè prope nodos ſuperiores & æſtivo tempore, humore glutinoſo, è caule exudante, crebris geniculis intercepti, præcipuè terram versùs, albicantibus, quamvis Autumno appetente rubeſcant, nodoſis adeò ut reliquum caulem craſſitie multum ſuperent. E quorum unoquoque *folia* exeunt bina oppoſita, caulem ſimul amplectentia, atque inſuper unus & interdum bini foliorum ceſpites, qui plantam folioſam & denſam efficiunt, è quibus ramuli egerminant foliis cincti ad nodos binis, & in folioſum ceſpitem deſinentes. Caules principales ſuprema parte *flores* producunt duos tréſve interdum ſimul in eodem communi, eóque brevi pediculo, aliàs ſingulares, è *calice* oblongo ſtriato ſeu cannulato, ſtriis viridibus, ſulcis albis, piloſo, quinque foliis compoſiti, contractis & unitis antequam aperiantur flavicantibus, quæ poſtquam explicantur candida evadunt, latis & ſubrotundis, extremo tamen bifido, ſeu crenâ in medio excavato: medium florem occupant *ſtamina* aliquot apicibus albis inſignia. Flos iſthic ſub veſperam & Solis occaſum ſe explicat, ſuaviſſimum, Gelſemini vulgaris ſatis ſimilem, minùs tamen acutum, odorem ſpirans. Manè ſequente, illuceſcente Sole, ſe iterum contrahit & occludit, nec amplius denuo aperitur. Florem excipit capſula Olivaris, viridis, *ſemen* claudens anguloſum, minutum, rufeſcens.

Tempus. Circa finem Junii floret, Auguſto & Septembri ſemen perficit.

A. 9. *Lychnis viſcoſa flore muſcoſo* C.B. *Seſamoides Salamanticum magnum* Ger. *Muſcipula Salamantica major* Park. *Muſcip. muſcoſo flore ſive Ocymoides Belliforme* J.B. Spaniſh Catchfly.

J.B.

Folia primùm pullulantia Bellidis folia vel potiùs Globulariæ referunt, ſatis denſa, fibroſa, obſcurè virentia, ſapore nullo inſigni; reliqua per *caules* anguſtiora oblongioráque conſpiciuntur, & ad genicula multò breviora & tenuiora enaſcentia. *Caules* pedales aut cubitales, in culta etiam duos cubitos ſæpe excedunt, teretes, hirſuti, inanes: à caulis medio ferè ad ſummum *flores* aliquo modo racemoſi, ex longiuſculis pediculis ſpicam longam mentiuntur, pluribus ad genicula ortis muſcariis, ſingulares autem parvi, ex luteo herbacei, pentapetali petalis parvis anguſtis, cum plurimis intus ſtaminulis prælongis, concoloribus, *calyculo* ſtriato inſidentes; quos *vaſcula* excipiunt turgidula, ſemine cinereo, Papaverino ferè ſimili, inſipido plena. *Radix* longa, mediocriter craſſa, alba. Tactu glutinoſa eſt herba, potiſſimùm circa ſuperiora.

Locus. Circa *Newmarket* locis glareoſis, & in campeſtribus eundo à Bartonæ molendinis ad Thetfordam Norfolciæ oppidum provenit. Cluſius lapidoſo & arido ſolo circa Salmanticam obſervavit.

10. *Lychnis ſylveſtris minima flore muſcoſo* Botan. Monſ.

Magnol.

Primo vere *folia* producit Caryophylli ſylveſtris proliferi æmula: *Caulis* eſt pedalis, tenuis, in alios tenuiſſimos ſubdiviſus, in quorum ſummitate *capitula* producuntur, ex quibus tantùm *ſtamina* viridia cum apicibus, ſicut in viſcoſo flore muſcoſo exurgunt. *Semen* parvum fuſcum: Viſcida eſt planta, annuæ durationis.

Locus. In luco Gramuntio Julio & Auguſto menſibus occurrit.

Plantam hanc in ſylva Gramontia & agris vicinis invenimus, & in Catalogo plantarum transmarinarum *Lychnidem viſcoſam erectam annuam caryophylloidem* denominavimus. *Folia* ei anguſtiſſima erant & Caryophylleorum ſimilia: *Caules* tenues ſed tamen firmi, erecti. *Capitula* in ſummis caulibus & ramulis. *Florem* non vidimus, jam enim Auguſti menſis medio prætererat.

* 11. *Lychnis viſcoſa alba anguſtifolia major* C. B. *Lych. repens folio viridi, flore albo Cluſii* J. B. *ſylv.* 10. Cluſ. *Caryophyllus humilis flore candido amœno* Ger. emac.

Cluſ.

Singulis annis ex eadem radice novi prodeunt *cauliculi*, per terram ſparſi & ſubinde circa internodia radices agentes, deinde ſurſum denuo ſeſe erigentes palmari altitudine, geniculati, bina folia in ſingulis geniculis ex adverſo oppoſita ferentes, longiuſcula, anguſta, obtuſo mucrone, viridia, prominulo dorſo: *flores* in ſummis cauliculis & lateralibus ramulis elegantes, candidi, quinque laciniatis foliolis conſtantes, inodori: quibus ſuccedunt obtuſa *vaſcula*, exiguo, nigricante planóque ſemine (quâ notâ quandam affinitatem cum Armeriis floribus habere videtur) referta: Fibroſam habet *radicem* quam facilè pangere licet.

Locus. Provenit ad Stiriacarum Alpium & Snealben ſupra cœnobium Neuberg radices: abundantiùs tamen in Etſchero.

Aliud

Aliud hujus genus multò minoribus & angustioribus foliis, minore etiam flore, cæteris notis non dispar, invenitur in scopuloso illo præruptóque jugo *Durrestain* nuncupato, secundo supra Gamingam milliari. Lychnis sylv. alba angustifolia minor *C. B.* dicitur. *Altera species.*

§. 8. *Lychnides aliquot miscellaneæ incerti situs, & exiguæ.*

1. *Caryophyllus Alpinus calyce oblongo hirsuto* C. B. *Caryoph. montanus Clusii* Ger. Park. *Betonica coronaria, quæ Caryophyllus pumilio Tauricus Clusio* J. B.

J. B.

Longiusculâ *radice* squamosâ, subfuscâ, aliquot fibris donatâ figitur, in capita aliquot divisâ; ex quibus exeunt *pediculi* unciales & sescunciales, uno aut altero nodo articulati, binis gramineis ad singula genicula foliis vestiti; *florem* sustinentes purpurascentem, magnum, pentapetalum, ex *calice* unciali striato, hirsuto, in quinque lacinias diviso, quem non ineptè Gentianellæ Helveticæ flori compares. *Folia* ad radicem crassiuscula, succulenta, Caryophylli marini foliis ferè similia, frequentissima & confertissima, amariusculi saporis. *Semen* Clusio observare non licuit.

Provenit in Tauro Carinthiæ monte, Solo tenui & arenâ splendente referto: Floret sub finem Julii & Augusto *Clus.* *Locus.*

* 2. *Caryophyllus arvensis glaber minimus* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* capillaceâ, rufescente *cauliculus* unus vel alter, tenuissimus, geniculatus, pedalis prodit; in summo valdè ramosus, ramulis capillo tenuioribus; quorum singuli singulos *flosculos* albos, minutissimos, in duos apices abeuntes sustinent. *Folia* habet pauca, longa, angusta.

Variat magnitudine: nam & semipalmaris est, paucissimis, capillaceis, brevioribus foliolis: illum ex Euganeis collibus habemus; hunc verò Monspelio.

Circa Monspeliam non invenit *P. Magnol.*

An Lychnidis an potiùs Alsines species sit nescimus.

* 3. *Lychnis Alpina glabra minima*: i. e. *Auricula muris Alpina glabra, aut Caryophyllei minima species flore albo* J. B. *Alsine Alpina glabra* C. B.

J. B.

Duriusculis & pro plantulæ modo etiam crassiusculis *radicibus* nititur, albis, non admodum fibrosis, sapore nullo manifesto. *Cauliculi* plusculi, palmares, tenues, læves, inferiùs rubentes, rotundi, geniculati, in ramulos aliquot, hìque in alios divisi: *Folia* oblonga, glabra, acuminata, pallidè virentia, Lini formâ sed breviora: *Flores* surrecti, candidi, foliolis quinque per extremum denticulatis compositi, staminulis aliquot donati. *Calyculus* in Lychnidum sylvestrium morem formatus, striatus, superiùs nonnihil fimbriatus. *Vascula* succedentia ubi dehiscunt denticellis sectas habent oras, in quibus *semina* tenuia. Herba perennis est.

In Alpibus variis in locis oritur. Locis saxosis humidis gaudet. *Locus.*

4. *Caryophyllus gramineo folio minimus* C. B. *Betonica coronaria sive Tunica minima* J. B.

Radix hujus pro plantulæ modulo crassiuscula est, multorum capitum: *Coliculi* numerosi, palmares & altiores, ramosi: ad quorum singula genicula sunt *foliola* bina, ex adverso posita, perangusta, unciam circiter longa: extremis ramulis flosculi majusculi, singulares supernascuntur, ex albo purpurascentes, pentapetali: in singulis petalis stria purpurea; *calice* ambiente ex squamis oblongis, lineis viridantibus striatis.

Circa Lansbergam in Bavaria, Genuam & Florentiam in Italia, atque alibi tam in Italia quàm in Germania copiosum observavimus. *Locus.*

An ad Lychnidum an potiùs Alsinarum genus referendum sit dubito, quoniam non memini, an floris calyx integer sit, ut in Lychnide, an in plura segmenta ad fundum ferè divisus, ut in Alsine.

5. *Betonicæ sive Tunicæ minimæ similis planta* J. B.

Dodrantalis est plantula, aliquando pedalis, gracilis, plurimâ ramulorum divisurâ stipata, haud secus ferè ac Alsine angustifolia, à qua tamen pluribus notis manifestè differt, quemadmodum à Betonica minima quoque. *Foliola* rara & ad singulos ramulorum geniculos bina, angustissima, longiora quàm in Alsine dicta. Extremis ramulorum *flosculi* appensi subpurpurei, pulchelli Betonicæ modò dictæ aliquatenus similes calyce folioso, qui & vascula sequentia flosculos sustinet, quæ nullis striis prædita sunt, ut Alsines tenuifoliæ; *Semina* continent exigua, valdè nigricantia. *Radix* exigua tenuisque alba, sed dura ac lignosa in aliquot divisuras secta. Annua est.

Florebat & semen gerebat mense Augusto in agris montis *Rosberg* propè *Masmunster*: Montbelgardi Junio supra muros. Nos etiam, quantum memini, hanc plantam invenimus in agris propè Moguntiam copiosè. Rectius ad Alsines genus refertur. *Locus.*

* 6. *Lychnis sylvestris minima exiguo flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radicula oblonga tenui cauliculus rotundus rufescens, geniculatus, trium quatuórve unciarum, in alas minimas brachiatus exurgit, *foliolis* binis exiguis, acutis, ad quemlibet geniculum & alam, & ex qualibet ala pedicelli oblongi, angustissimi, rigidi, quibus *flosculus* purpurascens, ex quinque foliolis, singulis cordis formam referentibus, compositus insidet.

Hæc

Locus. Hæc circa Monſpelium, in pede montis, qui eſt prope Boutonet, copiosè reperitur, quam Centaurium minimum appellabant.

* 7. *Lychnis Luſitanica hirſuta non deſcripta* Hort. Lugd. Bat.

Semen in capitulis oblongis verrucoſis aliorum ejuſdem generis ſimile. *Flos* incarnatus.

* 8. *Lychnis noctiflora minima, flore exiguo* Bocconi.

Bocc.

E *radice* parva, leviter fibrata *Cauliculos* plures tenues emittit, primùm per terram in orbem ſtratos: *folia* ad genicula bina, è regione oppoſita, anguſta, uncialia, Linariæ minimæ ſeu Spergulæ æmula gerit; quorum in ſinu ſubinde foliola alia duo naſcuntur, breviſſima & tenuiſſima: eriguntur demum *cauliculi* ſtipatu numeroſo geniculati, multiplices, in ramos diviſi, nonnihil piloſi, ut & folia, quorum quæ ad ſummitatem accedunt ſenſim breviora fiunt & latiora. In ſummitate & foliorum ultimis alis ſubrubri exeunt *floſculi* quinquefolii, Alſines magnitudine, capſulis minimis Lychnidum formâ inſerti. Tota planta viſcoſo quodam glutine manus inficit.

De loco & florendi tempore nihil addit.

* 9. *Lychnis omnium minima ex monte Argentario* Bocconi.

Bocc.

Rectus huic *cauliculus*. Folia, flos & capſulæ quoque quibus ſemina includuntur Alſines hirſutæ ſunt, ſingulis tamen multò minoribus.

Locus. In monte Argentario inter ſaxorum rimas & hiatus frequenter pullulat.

* 10. *Lychnis parva paluſtris, foliis acutis, lanceolatis, floſculis purpureis* Mentzel.

Hæc uncialis quandoque, rarò trium aut quatuor unciarum.

Locus. In udis circa oppidum Marchiæ *Beſcovia*, & in aliis Sileſiæ & Croſnæ locis reperitur.

A. 11. *Lychnis Alpina minima. Caryphylleus* 9. *Cluſio. Caryophyllus pumilio Alpinus* Ger. emac. *Muſcus Alpinus flore inſigni, dilutè rubente* J. B. *Ocymoides muſcoſus Alpinus* Park. *Lych. Alpina pumila folio gramineo, ſive Muſcus Alpinus Lychnidis flore* C. B.

J. B. Cluſ.

Craſſiuſculas habet *radices*, in multa capita diviſas, numeroſis fibrillis donatas, unde *folia* infinita, anguſta, vix unciam longa, terræ incumbentia naſcuntur. Phyllum Dalechampii magnitudine æmulantia, ſine ulla aſperitate; inter hæc *pediculi* exeunt vix unciales, tenues, quorum unicuique *flos* inſidet, quinque bifidis foliolis conſtantes, magnus, coloris rubri dilutioris ſive carnei ex *calice* oblongo, ſtriato; *Semen* in capitellis fuſcis & ſplendentibus renis formâ, exiguum, ſubruffum.

Hæc planta tum flore tum ſemine ſe genuinam Lychnidis ſpeciem eſſe fatetur.

Locus. In altiſſimis verticibus montium max. Carthuſianorum cœnobium cingentium obſervavimus: Cluſius in ſummis Auſtriacarum & Stiriacarum Alpium jugis. Floret Junio; *Semen* Auguſto plerunque maturitatem adipiſcitur.

Nuperrimè in Cambriæ Septentrionalis altiſſimo monte *Snowdon* dicto, à D. *Lloyd* detecta & obſervata eſt; ut nos monuit D. *Tancredus Robinſon.*

12. *Lychnis arvenſis minor Anglica* Park.

Folia infima parva, hirſuta ſeu piloſa Auriculæ muris ſimillima: quæ *cauliculo* gracili, vix pedem alto, (qui nunc ſimplex à radice, nunc multiplex aſſurgit) bina ſemper ad nodos oppoſita, adnaſcuntur, minora ſunt, maculis albis infecta: è quorum ſinubus alia enaſcuntur bina multo adhuc illis minora, ſapore nullo manifeſto prædita. *Flores* parvi, albi, aliarum Lychnidum ſylveſtrium ſimiles; quibus ſuccedunt *capitula* oblonga, caneſcentibus *ſeminibus* repleta. *Radix* parva, alba, quotannis marceſcens.

Locus. In arvis propè Colceſtriam oriri tradit Auctor.

13. *Lychnis exilis rubra* Park.

Caryophylli minoris ſpecies cenſeri poſſet, ni capitula cum ſeminibus obſtarent: Multa enim ad imum caulem foliola parva, graminea obtinet & ad geniculos, (qui crebri ſunt) ſingulos bina vel plura, ſimilia, ſed minora. *Flores* in ſummis caulibus duo treſve ſimul è longis tenuibus calycibus exeunt, Muſcipulæ *Lob.* ſeu Ben rubri ſimiles, colore rubente petalis in extremo crenatis. Radix minima, longa, non diuturna.

14. *Lychnis tenuifolia altera* Park.

Parvitate ſua, tum foliorum ſitu & naſcendi modo à præcedente parùm differt, niſi quod bina duntaxat plerunque folia ad ſingulos nodos habeat. Præcipua differentia eſt in floribus qui æquè parvi ſunt, verùm non ſummos tantùm caules ornant ſed & à ſuperioribus eorum geniculis exeunt, ſúntque colore pallidè viridi, petalis integris abſque ulla in extremo crena. Semina eorúmque conceptacula parva & præcedentium ſimilia. Radix fili inſtar tenuis velut præcedentis.

Has

Has duas species in Anglia spontaneas inveniri tradit variis in locis. Et revera præcedens nobis superiùs sub titulo Lychnidis sylvestris hirsutæ annuæ flore minore carneo *Moris.* descriptæ similis est si non eadem. Huic autem ultimæ nihil à nobis simile in Anglia nec visum, nec auditum.

Cap. III.

De Cisto montano seu Ledo Alpino.

HÆ plantæ veræ & genuinæ Cisti species sunt ex flore & vasculo seminali, loco tantùm differunt.

1. *Ledum Alpinum hirsutum* C. B. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum hirsutum* J. B. *Cistus Ledum Alpinum Clusii* Ger.

Clus. J. B.

Multis *stolonibus*, duris ac lignosis, cubitalibus aut paulò longioribus, vix unquam surrectis fruticat. *Folia* potissimùm per ramorum extrema conspiciuntur, & illic quidem conferta, breviora quàm Ledi Alpini glabri, & obtusiora, Chamæleæ Italicæ foliorum æmula, utrinque virentia, sed virore saturato & splendente, infernè dilutiore, per ambitum pilis, ceu ciliorum, longis & conspicuis obsita, saporis non ingrati, aromatici & nonnihil resinosi cum adstrictione quadam. Germinum extremis insidet coma *florum*, pediculis hirsutis inhærentium, deorsum inflexorum & propendentium, Campanulæ modo concavorum; qui summa labra quinque divisuris secta habentes, foris intensius rubent, & argenteis veluti guttis (cum ipsis unde dependent petiolis) conspersi sunt, interiore verò parte dilutiùs rubri, aliquot *staminulis* intra latentibus, suaviusculi odoris. Iis succedunt exigua *capitula* quinque cellulis constantia, in quibus *semen* fulvum minutissimum Scobis instar. *Radix* dura, lignosa, oblonga; sed rami per terram sparsi interdum radices agunt.

In summis *Sneberg, Snealben, Wechseln, Durrenstein* & vicinarum Alpium jugis inter saxa ad devexa plerunque latera invenitur. Nobis in præruptis Alpium scopulis propè *Pontebam* oppidum, quod Venetianum & Imperiale territorium disterminat, observatum est. *Locus.*

Floret Junio & Julio: semen Augusto maturescit aut aliquanto seriùs. *Tempus.*

2. *Ledum Alpinum foliis ferrea rubigine nigricantibus* C. B. *Nerium Alpinum quibusdam, aliis Ledum glabrum* J. B. *Chamærhododendros Alpigena* Ger. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park.

Clus. J. B.

Rami huic contorti, digitali crassitie, cortice vestiti extimo quidem cineraceo, interiore autem nigricante; at minimi *ramuli* subinde etiam rubente cortice teguntur; per quos *folia* circa fastigium conferta, glabra, brevibus hærent pediculis, Lentisci foliis paria; nec formâ dissimili, nisi quòd crassiora; nervosiora, minimè in ambitu hirsuta, superiore parte virent, inferiore ferruginei sunt coloris, saporis adstringentis & quodammodò resinosi. *Flores* habet superiori similes, sed paulò dilutiores: *Capitula* & *semen* similia. *Radix* oblonga, lignosa, dura, subnigro cortice.

Hujus Folia Clusio rariora nec ità conferta, majora, duriora, admodum venosa, longiore mucrone prædita quàm præcedentis.

Hujus porrò circulorum summitatibus *capitula* quædam increscunt squamis foliaceis congesta, oblonga, & gemmæ majoris speciem exhibentia, colore ruffo foris, intus flavescente, cujusmodi in Salicibus cernuntur. Foliis verò ramisque adnata aliquando reperiuntur tubercula nunc nucis Ponticæ, modo Pisi magnitudine, inæqualia, foris rutilante aut pallescente nonnunquam colore, intus fungosâ, albâ, gustuque adstringente pulpâ plena, quæ Gallorum vicem præstare possint, cujusmodi pilulæ Quercuum foliis sæpissimè accrescunt. Perpetuâ fronde viret.

Invenit Clusius in *Snealben* supra *Neuberg*: nos in summis jugis montis Juræ propè Genevam: J. Bauhinus utrumque in montibus Rhæticis ut Burmio. Floret utrumque Junio & Julio: *Semen* sub Augusti finem aut paulò seriùs maturescit. *Locus.*

Utroque Ledo Alpino tinctores, qui montium *Sneberg* & aliorum vicina inhabitant ubi provenit utuntur ad lineas penulas nigro colore inficiendas, autore Clusio. *Usus.*

3. *Cistus pumilus montis Baldi, fortè Austriacus myrtifolius* J. B. *Cham. hirsuta* C. B. *Cistus humilis Austriaca Clusii* Ger. *Chamæcistus hirsutus* Park.

J. B.

Complusculis sescuncialibus & quadrantalibus assurgit *virgulis*, lignosis, tenuibus & hirsutis. *Folia* virentia, crebra satis, similia Myrto Tarentinæ, vel Lentis foliis paria, nec ità dissimili circumscriptione, ortu & positu diversissimo, quippe bina, incondita tamen, fortuitis pilis supra, subtusque donata, per margines copiosioribus ut in Nerio Alpino: *Flores* extremis ramulis unici, satis magni, cum multis staminibus.

Eadem forte est (inquit J. Bauhinus) cum Chamæcisto 8. *Clus.* quem sic descripsit:

Palmaris est aut paulò amplior, [à nobis observatus semipedalis erat aut altior,] superioribúsque firmior, multis, lignosis, rectis & nigricantibus ramulis præditus, quos numerosa & adeò conferta ambiunt *folia* ut quaternis versibus digesta videantur, Myrti minoris foliis non dissimilia, minora tamen & hirsuta, licet atra viriditate supernè splendeant, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* unicus, interdum & alter extremis ramulis exit, satis crasso pediculo subnixus, unicò quidem constans folio, sed quinque profundis crenis, eisdémque velut circinatis diviso ut quinque folia habere

bere videatur, ejusdem cum Helianthemo vulgari penè magnitudinis, coloris ex albo purpurascentis & quasi carnei dilutioris, decem staminibus extremâ parte nigris & stylo oblongo purpurascente medium florem occupantibus. *Floribus* excussis apparent pentagona *capitula*, obtusè mucronata, quæ maturitate aperta *semen* continere deprehenduntur exile admodum, flavi coloris.

Locus. Rarissimum hunc fruticem duntaxat in *Snealben* jugi scopulis nascentem observavit Clusius florentem sub mensis Junii finem; semine verò prægnantem in *Veytzalben* summo supercilio duobus supra *Neuberg* milliaribus. Nos in rupibus Alpium propè *Pontebam* unà cum Ledo Alpino hirsuto invenimus, cùm Viennâ Austriæ Venetias iter faceremus, Septembri mense.

4. *Cistus Ledon foliis Rosmarini ferrugineis* C. B. *Rosmarinus sylvestris quorundam* J. B. *Rosmarinum sylv. Bohemicum Matthioli, sive Ledum Silesiacum Clusii* Park. *Cistus Ledum Silesiacum* Ger. *item Cistus Ledum Rosmarini folio* ejusdem.

J. B.

Cubitalibus interdum est *virgis*, firmis, lignosis, cortice cinereo obductis, quarum extrema in plures alias tenuiores, & quodammodo purpurascentes, easque etiam nudas dividuntur: illæ vicissim in alios dodrantales *ramulos*, virentes quidem, sed tomento quodam ferruginei coloris obsitos; quos nullâ serie digesta, sed confusa ambiunt *folia*, Libanotidis coronariæ foliis *ferè* similia, sed longiora, supina parte viridia, adeóque in pronam partem reflexa & convoluta, ut ejus nihil conspici possit præter nervum secundùm folii longitudinem excurrentem, simili tomento cum pediculo cui inhæret pubescentem, grati & suavis odoris, acriusculi autem saporis. Summis istis ramis insident *capita* ex multis brevibus quasi squamis ferrugineis compacta, ex quibus deinde sese explicat corymbacea quædem multorum *florum* coma, oblongis, tenellis atque virentibus, nonnihil tamen lanuginosis, pedicellis inhærentium, grato odore nares ferientium, quinque petalis albis constantium, decem candidis *staminulis* cum *stylo* medium florem occupantibus. His demum succedunt oblongiuscula *capitula* pentagona, ossiculis fructûs Corni aliquando magnitudine non cedentia, quæ dum adhuc viridia sunt, argenteis punctis distincta esse videntur, sed maturitatem adepta, rubiginei sunt coloris, seménque continent oblongum, flavescens, adeóque exile, ut scobis è ligno vermibus eroso sponte decidentis instar sit. Verùm peculiare in illis capitulis est, ut matura deorsum inflectantur, terrámque mucrone spectent magnâ naturæ providentiâ, nè *semen* temere effluat, nam præter reliquorum consuetudinem, à pediculo non ab extrema cuspide aperiri & dehiscere solent. Maturo semine terni aut quaterni ramuli, rubigineo tomento obducti cum suis foliis in comæ lateribus nascuntur, spem florum in sequentem annum pollicentes. *Radix* lignosa est, & brevibus fibris donata.

Tota planta, præsertim floribus onusta odorata est, & aromaticum quidpiam spirat, quare mirum non est si, teste Matthiolo, vestibus injiciatur ad eas à tineis præservandas.

Locus & Tempus. Nascitur plerisque Silesiæ in locis, autore Clusio, Matthiolo in Bohemia. Floret sub finem Junii ac Julio: semen Augusto ac Septembri maturum est: inhæréntque interdum in sequentem usque annum capitula, sic ut recenti flore, & fructu superioris anni vacuo, nonnunquam & tertii anni fructûs pedicellis onusti rami conspici possint.

* 5. *Cistus Ledon foliis Salicis angustifoliæ* C. B. *Rosmarinus sylvestris* ἄοσμ@ *Clusio* J. B. *Rosmarinum sylvestre* ἄοσμον Park.

Clus.

Pedalis est altitudinis, raro amplior, tenuibus, subrubentibus *virgis* præditus, quæ deinde in tenuiores candicantésque *ramulos* dividuntur, angustis longisque *foliis*, temerè & confuso ordine eos vestientibus, onustis, supernè virentibus, infernè verò canescentibus, & Salicis pumilæ angustifoliæ valdè similibus foliis, nullius grati odoris, sed peradstringentis saporis. Summis etiam ramis insident *capitula*, ex multis brevibus squamis compacta Cachryos modo, ex quibus sese explicant aliquot *flosculi*, tenuibus oblongísque pedicellis inhærentes, quinque foliolis, ut superioris, præditi, sed diversi coloris, rubri nimirum dilutioris sive quodammodo carnei; quibus excussis pentagona conspiciuntur *capitula*, brevia, obtuso mucrone, exili, pallescente *semine* plena.

Eodem quo superior tempore floret & minutum semen profert.

CAP. IV.

De Cisto genuino.

Cistus, Græcis κίσ@ & κίσθος & κίσθαρον: fortè inquit C. Bauhinus à κισσὸς Hedera ob aliqualem foliorum similitudinem, quod non placet. Theophrasti exemplar olim corruptum fuisse, & Plinium pro κίσθῳ κισσὸν legisse constat, nam Hederam vertit. Dioscorides tamen Æginetæ aliique Hederam etiam κισσὸν appellant. Jo. Bodæus à Stapel accentu differre putat & cùm Cistum significat κίσθον cum accentu in penultima scribendum putat, cùm Hederam κισσὸν accentu in ultima, Κίσσον autem à Cisto puero nomen sumpsisse fabulantur. Fabulam vide apud Cassianum Bassum. Alii à κὶς κιὸς vermis, curculio, κισὸν dictum volunt, quia lignum Hederæ est admodum porosum & aquam transmittit, ac si à curculionibus erosus & perforatus esset; quomodo & pumex κισσηρὶς ob eandem rationem dictus est.

Cisti genuini notæ characteristicæ sunt, Fruticosum esse & substantiâ ligneâ, florem habere pentapetalon amplum, & quasi roseum, caducum; capitula pentagona. Folia habere in caulibus & ramulis ex adverso bina omnibus cisti generibus commune est.

Nos

Nos Dioscoridem cum aliis plerisque Botanicis sequuti Cistum primò dividemus in non Ladaniferum seu Cistum simpliciter dictum,& Ladaniferum; Non Ladaniferum deinde in Marem & Fœminam. Marem vocamus qui florem habet rubrum nunc saturatiorem nunc dilutiorem: Fœminam qui album, luteúmve.

De Cisto mare seu flore rubro.

1. *Cistus mas folio oblongo incano* C. B. *mas* IV. *folio oblongo albido* J. B. *mas vulgaris* Park. *mas cum hypocistide* Ger. *mas* 1. Clus.

J. B. Clus.

Frutex est quàm fœmina robustior, albidior, bicubitalis, [Clusio * humana altitudine,] hirsutus, ligno satis fragili, & candicante cortice tecto: frequentibus *ramis*, alternatim semper ex adverso respondentibus, eandem etiam seriem servantibus *foliis*, quæ omnino sunt incana, molliora & longiora in novellis plantis, in adultis verò contractiora, duriora & aspera, adstringentis gustûs, infernè rugosa, angustiora spissioráque quàm fœminæ. *Flos* ejus Cynorrhodi aut Rosæ sylv. magnitudine, pentapetalos, dilutioris rubri coloris, seu, ut vocant, incarnati, multis *staminibus* cum suis *apicibus* croceis medium occupantibus, confertus, agminatim stipatus, numerosior in ramulorum extremis, ex brevibus, robustis pediculis, non debilibus oblongis, singularibus ut in Cisto fœmina: quibus decidentibus succedunt *Capitulo* quædam pentagona, dura, hirsuta, mucronata, in quibus exiguum est *semen*, ex ruffo nigricans, seminis Hyoscyami aut Papaveris magnitudine. J. Bauhinus capitula trifariam secta ei ascribit, foliolis tribus mucronatis hirsutis obsepta.

* *Nobis nunquam ea altitudine visus est.*

Ad hujus radices, quæ summis cespitibus diffunduntur & cohærent, Hypocistidem observavit Clusius copiosè nascentem.

Locus. Per Siciliam, Italiam, & Galliam Narbonensem in sterilioribus & saxosis collibus & sylvis copiosè nascentem observavimus.

Vires. Veteres vim adstringentem Cisto attribuunt: unde flores in vino austero triti & bis in die poti dysenteriis & solutionibus ventris prosunt: ulceribus veteribus & ambustis cum cera: & per se oris ulceribus. *Dioscor. Plin.* Eadem ferè habet & Galenus.

* 2. *Cistus mas angustifolius* C. B. Park. Ger. *mas* II. *folio longiore* J. B. *mas* 2. Clus.

Clus.

Eâdem altitudine quâ superior assurgit, interdum etiam majore; non minùs fruticoso stipite, neque minore ramorum frequentiâ, minùs tamen candicat. *Folia* præterea eodem ordine disposita, molliora tamen, longiora, angustiora, & magis mucronata. *Flos* superiori similis, incarnatus: capitulis etiam & semine parum differt.

Locus. Nascitur in Hispania, & diutiùs reliquis maris generibus floret: item ramuli ejus sub Autumnum rorulentum quiddam pingue & odorum contrahunt.

Suspicor hunc non differre specie à præcedente, sed foliis duntaxat variare, sed nihil temere assero.

* 3. *Cistus mas folio breviore* C. B. Park. *mas* III. *foliis dilutiùs virentibus* J. B. *mas* 3. Clus.

Clus.

Superioribus brevior est, non minùs tamen fruticosus, sed tenuioribus *ramis*. *Folia* ejus jam dicto breviora, & dilutiore virore prædita, magis rugosa, pinguia & odorata. *Flos* aliis similis, dilutè rubens, & aliquantulum odoratus; quam notam in reliquis Cisti maris generibus non observavit Clusius. Hujus *capitula* superioribus multò minora sunt, & suis involucris, quæ florum calyces sunt, diutiùs occultantur. *Semen* in capitulis æquale.

Locus. In Lusitania solùm hunc sponte nascentem, supra Ulyssipponem itinere Conimbricensi, atque etiam in maritimis observavit Clusius.

* 4. *Cistus mas folio rotundo hirsutissimo* C. B. *mas* I. *seu major folio rotundiore* J. B. *mas folio subrotundo* Park. *mas* 4. Clus.

Clus.

Humanâ altitudine plerunque attollitur, ut reliqui Cisti fruticosus: *ramulis* aliquantulum incanis: *Folia* reliquis majora & quasi orbiculata, hirsuta nonnihil & rugosa. *Flos* reliquis formâ similis, paulò major & colore saturatiùs rubente: *capitula* hirsuta, dura, pentagona, superioribus majora, in quibus *semen* ruffum.

Locus. Invenitur Regno Valentino & Aragonum. Aiunt & in Italia frequentem esse, *nos tamen ibi non vidimus; fortè in Apulia invenitur.*

* 5. *Verbascum subrotundo Salviæ folio* C. B. *salvifolium exoticum cistoides* Park. *Verb. sylvestre Salvifolium exoticum* Lob.

Lob. ob.

Hæc *foliis* rotundioribus, densioribus, candidioribúsque minùs tamen lanugine canis, sed Salviæ æmula concretione; alioquin lignosâ fibratâque *radice*, caule & facie non ità dissimilis superiori [Phlomo Lychniti alteri Syriacæ] Iisdem gaudet Syriæ natalitiis. Flores Lobelio videre non contigit, at Cisti æmulos appingit Parkinsonus, & pentapetalos, petalis subrotundis, colore flavo, staminulis rubentibus describit.

* 6. *Cistus*

* 6. *Ciſtus mas foliis Chamædrys* C. B. *mas* 5. *foliis criſpis & quodammodo ſinuoſis* J. B. *mas dentatus* Ger. *mas humilis* Park. *mas* 5. Cluſ.

Cluſ.

Humilis eſt & ſupinus utplurimum, pedalibus ramis aut paulò amplioribus, multis ex eadem radice prodeuntibus: *Folia* criſpa ſunt & quodammodo ſinuoſa, candicantia & hirſuta, guſtûs acerbi & aſtringentis. *Flores* ramulorum ſummitatibus æquali altitudine & quaſi umbellatim naſcuntur, ſuperioribus paulò minores, ſed elegantis ex rubro purpuraſcentis coloris, intenſioris quàm in quarto. *Capitula* reliquis minora, ſuis involucris plerunq; contecta, *ſemen* continent reliquis ſimile, magis atrum.

Locus & Tempus. In ſolâ Luſitaniâ naſcentem vidit Cluſius, nec uſquam frequentiorem quàm apud monaſterium *Pera longa* dictum, quinto ſupra Ulyſſipponem milliari. Floret Aprili ſeriùſve aut citiùs pro loci natura & temperamento: Semen Auguſto, Septembri aut Octobri matureſcit.

D. Magnol hanc ſpeciem invenit in ſterilibus locis vulgò *Garrigues* inter *Pezenas* & *Beziers* Maio menſe florentem copioſè.

CAP. V.

De Ciſto fœmina.

Ciſtus fœmina folio Salviæ C. B. *fœmina* Ger. *fœm. vulgaris* Park. *fœmina Monſpeliana flore albo & Hiſpanica luteo* J. B.

Cluſ.

FRutex eſt ramoſus, cubitum interdum altus & erectus, nonnunquam ſupinus & humi ſtratus, gracilibus, nigricantibúſque *ramis*; *folio* non minore quàm in maris quarto genere, circinatæ ferè rotunditatis, rudi & aſpero, viridi tamen, ſaporis adſtringentis & acerbi. *Florem* habet paulò minorem quàm mas, quinti generis flori pænè ſimilem, album, nonnunquam etiam flavum, luteis fibris, ut in Roſa ſylveſtri, medium florem occupantibus, non minoribus quàm maris, multò majoribus quàm Ledi. *Capitula* minora ſunt maris capitulis, nigriora, non mucronata ſed nonnihil compreſſa ſuperiore parte, pentagona, *ſemen* paulò nigriùs & ſatis magnum continentia.

Locus. In ſterilioribus & ſaxoſis collibus & dumetis per Italiam, Siciliam & Galliam Narbonenſem vulgatiſſima eſt.

Duplex habetur, elatior & humilior, ut rectè notat C. Bauhinus.

CAP. VI.

De Ciſto Ledo ſeu ladanifera.

HOc genus humore pingui, Ladano dicto, quem copioſè exſudant folia à præcedentibus diſtinguitur.

De Ladano.

E foliis Ciſti Ledon appellati exudat liquor quidam, Ladanum dictus, in maſſas graves ex purpura fuſcas coactas, odore valido ſed ſuavi, inflammabilis, accenſáque gratum odorem halans.

Modus colligendi. Tradit Dioſcorides ſuccum hunc hircorum barbis dum fruticem depaſcuntur adhæreſcere, indéq; depecti; nec barbis tantùm ſed & femoribus villoſis. Quidam etiam (inquit) funiculos per frutices trahunt, & adhærentem ipſis pinguedinem deraſam efformant. Qui modus eum colligendi idem ferè eſt quem Bellonius in Creta obſervavit, & accuratiùs ita deſcribit. Græci colligendo Ladano peculiare inſtrumentum parant raſtro dentium experti ſimile, *Ergaſtiri* illis dictum. Huic affixæ ſunt multæ ligulæ ſive zonæ è corio rudi nec præparato confectæ: eas leniter adfricant ladaniferis fruticibus, ut inhæreat liquidus ille humor circa folia concretus, qui deinde à ligulis per ſummos ardores Solis cultris eſt abradendus. Itaque Ladanum colligendi ſummus, imò intolerabilis, eſt labor, cùm totos dies ardentiſſimo caniculæ æſtu in montibus hærere neceſſe ſit: neq; facile quiſquam alius ad id colligendum operam ſumit præter *Callohieros*, i. e. Monachos Græcos.

Siquis tamen in Hiſpaniis huic colligendo operam navare vellet, multò minore (ut Cluſio videtur) negotio magnam ejus longè puriſſimi, reſinoſi & odorati copiam colligere poſſet; cùm integræ aliquando ſylvæ inveniantur omnium puriſſimi illius Ledi, quod Ciſtus Ledon flore maculâ nigricante notato inſcribitur.

Vires. Ladanum emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, orificia venarum reſerat, inſpiſſat. *Quomodo autem emolliendi & aperiendi, cum ſpiſſandi & adſtringendi facultate convenire poteſt?* Uſus præcip. (inquit Schroderus) eſt in capite humido ac catarrhoſo, inque dyſenteriis. Laudant Veteres in tuſſi à craſſa pituita, in ſtranguria, &c. Extrinſecus ejus uſus eſt in emplaſtris emollientibus, anodynis, tuſſim ſedantibus, in Alopecia (inunge vel coque in vino & lava) in odontalgia & cardialgia doloréque ventriculi (cum modico Bdellii pilulas faciunt dandas numero 1. vel 2. hora 1. ante paſtum. *Crato*) in ſuffocatione uteri (introrſum adhibitum) cicatrices curat. *Schrod.*

In

In suffumigiis efficax est, in pellendis secundinis & fœtibus immortuis, in scirrhis uterinis: peculiariter ad uteri vitia convenit. *Diosc. Galen. Plin.*

Maximè celebratur in ulceribus antiquis & cavis cum magno labiorum tumore & duritie.

Galenus Ladanum defluentes capillos retinere posse concedit, non tamen Alopecias aut ophthalmias sanare, utpote magis discussorias vires quàm quæ Ladano insunt poscentes.

1. *Cistus Ledon foliis Laurinis* C.B. *Cistus Ledon latiore folio* J. B. *Ledon 1. latifolium* Clus. *Cist. Ledon latifolium* Park.

Clus.

Superatâ Calpe, litore marino, quà Malacam iter est, nascitur hoc genus, latiore *folio*, quasi ad Lauri angustifoliæ foliorum formam & amplitudinem accedente: non minùs tamen pingui lentóq; illo humore abundat quàm id quod angustiore est folio, proximè describendum.

In horto Botanico Monspeliaco hanc pulchram Cisti speciem vidimus, è vicinis montibus (ut nobis retulerunt) delatam: cujus pleniorem descriptionem è Parkinsoni Theatro Botanico mutuatam dabimus.

Virgis aliquot lignosis, quinque aut sex pedes altis, in plures ramos divisis assurgit, *foliis* ad genicula binis oppositis cinctos, latioribus paulò quàm proximè sequentis folia, & ad Laurinorum formam proximè accedentibus, supina parte colore viridi obscuriore splendentibus, infernè canescentibus, ad tactum pinguibus & glutinosis unà cum caulibus & surculis tenellis; odore valido suavi è longinquo nares feriente, æstivo præsertim tempore & natalibus locis calidioribus. E summis ramulis erumpunt *flores* simplices, candidi, petalis quinque latis, subrotundis compositi, interdum maculis carentibus, aliàs ad ungues maculâ atropurpureâ in angulum sursum versus productâ notatis, in aliis majore, in aliis minore, multis *staminulis* luteis medium florem occupantibus. Succedunt *capitula* grandiora, quinquepartita, dura, subrotunda *semina* parva fusca continentia.

Quærendum annon hæc species Cisti sit quam observavit D. Wheeler in monte Olympo Asiæ, & describit Itinerar. lib. 3. pag. 219. in qua cuticulas varias facilè separabiles (quas ut verisimile est quotannis exuit) observavit.

* 2. *Cistus ladanifera Hispanica incana* C. B. *Cistus Ledon 1. Clusii* Ger. *Cistus Ledon flore macula nigricante notato* J.B. *Cistus Ledon angustifolium* Park.

Clus.

Hoc (inquit Clusius) omnium per Hispanias nascentium vulgatissimum & pinguissimum Ledon fruticat ad hominis altitudinem, quam etiam interdum superat, *ramis* frequentibus, lignosis, duris, nigris. *Folia* quemadmodum & rami ex adverso sita sunt, oblonga, transversum digitum quandoq; lata, nonnunquam etiam latiora, supernè ex viridi nigricantia, infernè candicantia, quæ cum tenellis ramulis pingui quodam, odorato, calido & transparente liquore adeò copioso aspersa sunt, ut procul etiam ex splendore conspici & agnosci possit, odor autem octavâ Germanici milliaris parte naribus percipi. *Flore* est inter reliqua Cisti genera & pulcherrimo & amplissimo, magnæ Rosæ instar, simplici quinquefoliorum texturâ, omnino interdum albo, sed cujus singula folia circa unguem ex purpura nigricante maculâ rhomboide, nunc majore, modò minore & angustiore, utplurimùm infecta sunt, floris umbilico multis croceis fibris pleno. *Capitula* in longis pediculis foliisq; suis denudatis, omnium maxima, rotunda ferè & plana, non mucronata, & sæpenumero decagona, dura, interiùs flavescentia, quibus dehiscentibus *semen* decidit copiosum, subrufum, omnium minutissimum.

Tota planta, dum resiccata est, quendam candorem contrahit, pinguem tamen illum suum lentorem & suavem odorem non amittit per multos annos.

Crescit frequentissimè multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis, pistoribus ad calefaciendos fornaces & tenuioris fortunæ hominibus ad struendos ignes inserviens. Nusquam tamen abundantiùs quàm in collibus eorúmque declivibus inter Tagum & Anam flumina; & toto ferè monte *Sierra Morena* nuncupato. Reperitur etiam unà cum præcedente versus *Carpouiran* & *S. Jordi* in incultis. *D. Magnol.* *Locus.*

* 3. *Cistus Ledon foliis Populi nigræ major* C. B. *Cist. Led. Populi nigræ foliis Clusii major* J. B. *Cist. Led. Populnea fronde major* Park. *Cist. Led. 2. Clusii* Ger.

Clus.

Brevius est & bicubitalibus duntaxat assurgit *stolonibus* ramosis: *rami* sunt fragiles: *folia* omnium inter Cisti genera quæ observabat Clusius maxima, supernè viridia, infernè nonnihil candicantia, Hederæ foliorum formam interdum, & Populi nigræ plerunque æmulantia, satis rudia & carnosa, hyeme rubedinem nonnullam contrahentia, subacidi & adstringentis saporis. *Flos* candidus, Cisti fœminæ flori par: *Capitula* pentagona, mucronata, exili & nigricante semine referta sunt.

Tenellæ plantæ neque pingues, neque odoratæ sunt, sed annotinæ duntaxat & vetustiores, Autumno præsertim, quo tempore omnes Cisti species, quæ pingues sunt, abundantiore succo, crassiore saltem & magis tenaci, prægnantes esse mihi visæ sunt.

* 4. *Cistus Ledon folio Populi nigræ minor* C. B. *Populnea fronde minor* Park. *populea fronde* Ger. *Pop. nig. foliis Clusii minor* J. B.

Clus.

Præcedenti per omnia similis est sed humilior, neque cubitum excedens: folia etiam minora: flore, semine gustu conveniunt.

Utrumque genus nascitur in ea montis Mariani (vul. *Sierra Morena* dicti) parte, quæ superanda est iis qui Ulyssippone Hispalin iter faciunt, & in quibusdam collibus Granatæ vicinis. *Locus.*

* 5. *Cistus Ledon Cretense* C. B. *Cist. Led. latifolium Creticum* J.B. *Cistus ladanifera Cypria* Park. *& ladanifera Cretica vera* ejusdem. *Cist. Ledon* 4. *Clusii* Ger.

Clus.

Cubitali & interdum majore altitudine assurgit, fruticosum, nigricantibus ramis, carnosis *foliis* & præ saturata viriditate nigricantibus, mediæ inter primi & secundi generis [secundi & tertii nostri] folia magnitudinis, brevioribus tamen & rhomboidis quodammodo figuræ, quæ cum novellis ramis lento & roscido humore oblita sunt, non adeò tamen abundanti & denso, neque etiam adeò odorato ut in secundo genere. *Flos* albus est, secundo generi similis; *semen* etiam exile nigricans in rotundis capitulis.

J. Bauhinus folia infernè candicantia, tribus secundùm longitudinem decurrentibus nervis plantagineis describit: capitula Ciceris circiter magnitudine, Olivæ ferè sive oblongâ figurâ, hirsuta, cum quinque angulis, membranis distincta, plena *seminibus* minutis, papaverinis, fuscis, angulosis.

Locus. Nascitur in Creta & Cypro insulis.

An Alpinus de hac ait? Plantam ex qua Ladanum Cretenses colligunt, planè differentem ab ea quam hactenus ferè omnes prodidêre, inspexi; Cisto fœminæ persimilis est, foliis tamen Cisti longioribus prædita, Salviæque proximis, floréſque fert sylvestribus rosis omninò similes, roseo etiam colore, quàm Cisti fœminæ majores. *J. B.*

Hunc in exoticis describit Alpinus, quem consule.

* 6. *Cistus Ledon hirsutum* C. B. *Cist. Led.* 4. *Clusii* Ger. 4. *Clusii flore candido* J. B. *hirsutum sive* 4. *Clusii* Park.

Clus.

Multis *ramis* fruticat, cubito longioribus, lentis & flexibilibus, hirsutis, albicantibus. *Folia* reliquis Ledi generibus molliora, ad Cisti fœminæ folia accedunt, verùm paullò longiora, angustiora, hirsuta, nigriora, & lentâ pinguedine conspersa, non modo verno tempore, sed etiam per totam æstatem conspiciuntur. *Flos* albus est, Cisti fœminæ flore non minor, nec ei absimilis; *capitula* exigua, membranaceis quibusdam & laxis involucris tecta, *semen* continent omnium inter Cisti genera maximum, nigrum.

Locus. In sola Castella veteri hoc genus observabat Clusius, vicinis pago S. Martini *del Castannal* locis.

7. *Cistus ladanifera Monspeliensium* C. B. *ladanifera, sive Ledum Monspeliacum, angusto folio nigricans* J.B. *Cistus Ledon* 5. *Clusii* Ger. *Cist. Led. Oleæ foliis* Park. *Cist. Led. foliis Oleæ sed angustioribus* C. B.

J. B.

Frutex est bicubitalis, odoratus, in ramos plures brachiatus, cortice nigro obductus: *foliis* sesquiunciam longis, angustis, nigris, rugosis, ex brevibus intervallis sibi mutuò oppositis. *Flores* albi, parvis rosis sylvestribus assimiles, in quorum medio *apices* lutei. Succedunt pericarpia hispida [nobis observantibus, parva, quinquepartita, per maturitatem colore spadiceo splendentia, non hispida, calycibus tamen hispidis occultata] & semina minora quam in Cisto mare Monspess.

Nos cum J. Bauhino, cui etiam assentitur P. Magnol, M. D. Monspeliensis existimamus Ledon V. Clusii idem esse huic Monspeliensi, namque & descriptio & locus conveniunt: ait enim nihil isto Ledi genere vulgatius esse toto Valentino regno & Narbonensi Gallia, ubi aliud utiq; Ledum non observavit. Hinc C. Bauhini *Ledum* 9. *foliis Oleæ sed angustioribus*, huc reducendum est. Foliorum varietas ex locorum diversitate dependet.

Ad hujus radices Hypocistin adnatam observârunt tum Clusius tum J. Bauhinus.

* 8. *Cistus Ledon angustis foliis* C. B. Park. *C. Ledon* VI, *minoribus angustioribusque foliis Clusii* J. B. *Cist. Led.* 6. *Clusii* Ger.

Clus.

Quinto pæne simile est, brevius paulò, minoribus, angustioribúsque *foliis* lento humore aspersis quemadmodum illius folia. *Flos* major est, albus item & quinque foliis constans; semen etiam respondet.

9. *Cistus Ledon foliis colore cinereo* J. B. *Cist. Ledon foliis Rorismarini hispidis* C. B. *Cist. Led.* 7. *Clus.* Ger. 7. *Clusii sive Rosmarini hispidis foliis* Park.

Cubitalis est, multis & frequentibus *ramis* fruticans cineraceo colore præditis: quos sepiunt frequentissima *folia*, Rorismarini coronarii foliorum æmula, omnino canescentia & hispida, nec minùs pinguia & lento succo perfusa cum suis tenellis ramulis quàm quintum genus. *Flos* summis ramis copiosus, candidus, superiori similis, nec *semen* dissimile.

Locus. Valentino regno hæc duo postrema Clusio tantùm observata sunt circa *Xativa*.

10. *Cistus Ledon foliis Rorismarini subtus incanis* C. B. *Cist. Led. foliis Rorismarini coron. Clusii, flore luteo* J. B. *Cist. Led.* 8. *foliis Rosmarini subtus incanis* Park.

Eâdem quâ superius magnitudine crescit, *rami* tamen magis expansi sunt, *folia* tenuiora, supernâ parte ex fusco viridia, infernâ verò candicantia, ut Rorismarini coronariæ folia videantur, gustu tamen adstringentia, licet lento quodam & pingui humore sint cum tenellis ramis oblita. Numerosi *flores* secundùm ramorum longitudinem nascuntur, exigui, postremo tamen descriptis pares, lutei coloris. *Semen* in pusillis capitellis ex cinereo nigricans.

Inve-

Inventur frequens incultis illis locis citra Tagum supra Ulyssipponem cum Cisto foliis Halimi, &c. *Locus.*

* 11. *Cistus Ledon foliis Rorismarini, sed non incanis* C. B. *C. Led. Rosmarini foliis subtus non incanis* Park. *Cistus Ledon* IX. *Clusio* J. B. *Cistus Ledon foliis Rosmarini* Ger. emac.
Clus.
Minus est superiore, *folia* paulò majora, neque subtus incana, ut in præcedente, sed rariora & magis glutinosa sunt: ramulos quibus flos inhæsit tenues, exsuccos, planéque retorridos; aliquot inania capitula & omnino hiantia jam excusso semine, sustinere deprehendebat Clusius.

* 12. *Cistus Ledon foliis Thymi* C. B. Park. *Cist. Led. Thymi foliis Clusii* J. B. *Cist. Ledon* x. *Clusii* Ger. emac.
Clus.
Pedali duntaxat est altitudine, *ramulis* exilibus, lignosis, satis tamen fragilibus, nigricantibus; pinguibus, & quodam lento humore madentibus: *foliis* longè minoribus quàm in præcedente, non multùm à Thymi foliis diffidentibus. *Flores* non observavit Clusius, quemadmodum nec in superiore, sed in oblongis ramulis quasi umbellatim prodeuntia *capitula*, exigua & superiore parte aperta, inania jam, & cum suis ramulis arida.
Nascuntur hæc duo postrema in extrema Bæticæ parte qua Castellam novam spectat. *Locus.*

* 13. *Cistus Myrtifolius Balearicus Pennæi. Myrtocistus Pennæi* Park. Clus. C. B. *Myrtoc. Th. Pennæi Angli* Ger. *Myrtoc. Pennæi, floribus luteis oblongis* J. B.
Clus.
Frutex est interdum tricubitalis, scabro admodum cortice, & veluti quibusdam tuberculis obsito, qui in vetustis ramulis facilè abscedit & sponte decidit. *Folia* sunt pænè Myrti (quorum dorsum non minùs scabrum est quàm ipsi ramuli) supernè lævia, conjugatim ut in Cisti & Myrti generibus circa ramulos nascentia. *Flores* summis virgis insident lutei, quinque oblongis foliis constantes, & multis in meditullio longiusculis staminulis præditi: His succedit oblongum & pentagonum *capitulum semine* plenum.
Tota stirps odorata est, & lentorem sive pinguem quendam succum, quali Cisti Ledi genera madent, effundere videntur.
Ex Balearium insularum majore *Majorica* vulgò dicta eruit Pennæus. *Locus.*

Cap. VII.

De Cisto vasculis trigonis, & primo De

§. 1. *Majore & fruticosiore, Cistus fœmina dicto.*

* 1. *Cistus fœmina folio Sampsuchi* Park. *folio Sampsuchi incano* C. B. *folio Sampsuci Clusii, cui macula in flore* J. B. *Cistus folio Sampsuchi* Ger. emac.
Clus.
F*Rutex* est multos graciles ramulos proferens, in quibus *folia* parva, quasi circinata, incana, Sampsucho similia, paulò minora & dorso eminente, contrariis inter se pediculis, ut in cæteris Cisti generibus, nascuntur, & adstrictionem habent cum quadam aciditate & salsedine conjunctam. *Flos* in summis ramis copiosus, albus, meditullium petalorum macula ex purpura nigricans inficit, villis & staminibus flavis medium florem occupantibus: *Capitula* deinde Lini ferè exigua, trigona, in quibus *semen* minutum Hyoscyami, ex nigro candicans sive cinereum continetur. Totus verò oblongus ille ramulus qui florem & capitula sustinet, semine maturo arescit, ut in singulis Cisti generibus.
Copiosum invenit Clusius circa *Caraicejo* & toto Bætico agro inter Tagum & Anam flumina. *Locus.*

* 2. *Cistus fœmina folio Thymi* Park. C. B. *folio Thymi Clusii sine macula in flore* J. B. *folio Thymi* Ger.
Clus.
Pedali fruticat altitudine, *ramulis* ex purpura nigricantibus, duris, lignosis, qui magna ex parte sine *foliis* conspiciuntur præterquam circa eorum summitates, in quibus confertim nascuntur, exilia admodum, viridia, Thymi foliorum æmula, adstringentis gustûs. *Florem* summis ramis fert, superiori similem, minorem & nullis maculis infectum. Semen non observavit Clusius.
Solùm autem conspectus est extrema Bæticæ parte, quæ Castellam & Lusitaniam spectat. *Locus.*

* 3. *Cistus fœmina folio Halimi major* Park. *fœm. Portulacæ marinæ folio, latiore, obtuso* C. B. *folio Halimi* Ger. *folio Halimi, flore luteo* J. B. *folio Halimi* I. Clus.
Clus.
Cubitales aut ampliores profert *ramos*, graciles, satis fruticosos; in quibus folia Portulacæ marinæ similia, sed omnino incana ut Halimi, obtusiore mucrone, subacidi & adstringentis gustûs. Summis ramis multi inhærent *flores*, flavi coloris, minores quàm in superioribus, Helianthemo similes, suas fibras in medio continentes.

His ſuccedunt longiuſcula & triangula *capitula* exiguum ſubrufum *ſemen* continentia.
Ad hujus radices Hypociſtidem obſervavit Cluſius.

Ciſtus fœmina folio Halimi minor Park. *fœm. Portulacæ marinæ folio anguſtiore mucronato* C. B. *folio Halimi longiore incano* J. B. *fol. Halimi* 2. Cluſ. *Ciſtus folio Lavendulæ* Ger.

Cluſ.

Procerior eſt priore, firmioribus ramis & incanis ut prior. *Folia* etiam habet Halimi, paullò tamen longiora, anguſtiora, magis mucronata & dorſo elatiore, incana tamen tota & ſicca, ſubacidi etiam & adſtringentis ſaporis. Hujus neque florem, neque ſemen vidit Cluſius.

Locus. Uterque frequens eſt in Luſitania arenoſo ſolo, & aurâ marinâ afflato inter Ericas non procul Olyſſippone, nuſquam alibi Cluſio conſpectus.

* 4. *Ciſtus fœmina Lavendulæ folio* Park. *folio ſpicæ* C. B. *folio Lavendulæ Cluſio, fortè idem cum Helianthemo recto* J. B. *mas tenuifolius* Ger.

Cluſ.

Cubitali plerunque altitudine eſt, plurimis ramis iiſque brevibus præditus; circa quos confertim naſcuntur *folia* anguſta, incana, Lavendulæ foliis proxima, adſtringentis guſtûs. *Flores* ſuperioris floribus non multùm abſimiles, parvi, candidi: Semen non obſervavit Cluſius.

Adeò Lavendulæ ſimilis eſt, ut excepto odore & ſapore cùm non floret pro ea ſumi poſſet.

Locus. Solo Valentino regno, aridis & petroſis locis quarto à Valentia mil. Aprilis initio invenit Cluſius.

5. *Chamæciſtus Halimi folio oblongo* Moriſ. prælud.

Hic ſuffrutex ad pedalem altitudinem utplurimum, aliquando ad bipedalem aſſurgit. *Folia* profert, oblonga, mucronata, incana, Halimi inſtar. *Flores* fert luteos, quibus delabentibus ſuccedunt capſulæ triangulares, minuta multa ſubruffa *ſemina* in ſe continentes.

Locus. In glareoſis & arenoſis circa caput Cenomanorum.

6. *Ciſtus Ledon folio Myrti* C. B. *ledon anguſtifolium* Ger. *ledum Myrtifolium Lobelii* Park.

Virgis, ſurculis, foliis multò craſſioribus, latioribus & longioribus eſt quam mas, fœmina, aut ladanifera vulgaris, Sumachi Plinii aut Ruſci modo fruticoſa, ſemine item tricocco.

Multa laſcivit quopiam in monte celſiſſimo agri ſterilis Sevenæ, cui nomen S. Columbæ. Alioqui guſtu Ciſti Ledi, & fragrantiâ graviuſculâ.

Suſpicor hanc non differre ſpecie à Ciſto Ledo 1. ſeu latifolio *Park.* quantumvis Lobelius ſemen tricoccum ei attribuat.

§. 2. *De Ciſto capſulis trigonis annuo.*

1. *Ciſtus folio Plantaginis* C. B. *Tuberaria major Myconi* J. B. *An Tuberaria noſtra* ejuſdem.

J. B.

Caulis pede altior, teres, alioqui glaber, imâ duntaxat parte tomento candicante obſitus, interlucente levicula quadam rubedine. *Folia* circa infimum caulis crebra, Plantaginea, ex rotundo oblonga, latitudine ſemunciali, longitudine ferè unciali, ſupra ſubtúſque incanâ lanugine pubeſcentia, nervis tribus Plantaginis in morem diſpoſitis diſtincta. Per reliquum caulem ex longis intervallis bina folia adverſo ſitu velut ex geniculo naſcuntur, (aut alterum altero paulò inferius) anguſtiora, longiora, acutioráque quàm infima, glabra, nervoſa. In ſupremo caulis faſtigio *flores* plures, interdum ad 12, plurium foliorum voluminibus contexti, quorum baſin fulciunt olioſa perpuſilla, acuminata.

Locus. In monte D. Joannis propè Piſas collecta fuit inter plantas Stœchadis Arabicæ.

Mycono *Radix* lignoſa per ſumma ceſpitum ſpargitur: *floris* color luteus: ſemen folliculo incluſum.

D. Magnol in *Indice plant. Monſp.* Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantæ ſpecie habet, pro loci humidioris vel ſiccioris natura variante.

2. *Ciſtus flore pallido, punicante maculâ inſignito* C. B. *annuus flore maculato* Ger. emac. *annuus flore guttato* Park. Ponæ. *Tuberaria minor Myconi* Lugd. J. B. *Helianthemum flore maculoſo* Col.

Folia in terram ſtrata promit, tribus nervis diſtincta, oblonga, Centaurii vulg. min. modo, ſed acutiora. [*Mycono* plantagini ſimilia ſed minora, humi repentia, villoſa; *Ponæ* Oleæ effigie] Unico *caule* obſervavit Columna, nec ramoſo, [Binos caules appingit Myconus] pedali altitudine, tenello, recto, nec admodum ramoſo *Cluſ.* quadrato, hirſuto, vireſcente *Ponæ.* *Folia* per genicula bina, alterno ſitu, parva, hirſuta. In ſummo ex petiolis longis *Flores* plures, pentapetali, lutei, petalis ſingulis punicante Columnæ ex nigro rufeſcente macula circa unguem inſignitis, antequam aperiantur nutantes, ſicuti & fructum habentes, & hiantes eriguntur, paulatim, in medio *apicem* habentes craſſum, quem plurima *ſtamina* circundant. Tenella admodum & triquetra *capitula* puſillum & cinereum *ſemen* continent. Folia diluta viriditate prædita unà cum ramulis per Caniculæ æſtus pingui quodam & lento humore ſunt obſita. *Cluſ.*

Locus. Nos ad radices Veſuvii moncis invenimus flore non maculato, quales & F. Columna obſervavit quamplurimas eodem loco una cùm maculoſis naſcentes. Maio menſe floret.

In

In Madritiana sylva invenit Clusius secundo ab urbe Lutetia milliari. Myconus ex Hispania misit, ubi passim, inquit, in pratis reperitur locis pinguibus & terrenis. Radice simplici, lignosa, tenui, & nonnihil fibrosâ alitur.

D. *Magnol* (ut diximus) Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantæ specie habet, pro natura duntaxat loci humidioris aut siccioris magnitudine variantis; utranq; autem in luco Gramuntio abundè provenire ait, quin & foliis angustissimis se invenisse plurimis aliis in locis, valdè accedentem ad Cisti speciem annuam angustifoliam *J. B.* Nos ejus sententiæ libenter assentimur, ut qui species temere multiplicare odimus.

Sunto ergo, si videtur, Tuberaria nostras *J. B.* Tuberaria major & minor *Myconi.* Cistus annuus secundus *Clus.* Cistus annuus flore guttato *Ponæ*, denique Cisti species annua angustifolia *J. B.* una & eadem plantæ species.

3. *Cistus annuus* Ger. *annuus folio Salicis* Park. *annuus* 1. *Clusio folio rotundiore* J. B. *folio Salicis* C. B.

J. B.

In hortis cultus ad cubiti interdum altitudinem & majorem excrescit: ab una *radice* lignosa & nigra, modò *coliculo* uno, modò pluribus, quinq; ac etiam sex, medio erectiore, omnibus hirsutis, teretibus: *foliis* veluti per genicula binis, Majoranæ similibus, longioribus, potissimùm circa medios caules, inferiora enim rotundiora sunt, superiora verò angustiora, pilosa. Ad latera singulorum geniculorum, ad unumquodque *folium* duo parva foliola. In extremis ramis duo, tres, quatuórve *flores*, pallidi aut albicantes, unusquisq; in suo geniculo, ex brevi pediculo, hirsuto, uno folio longo & duobus parvis ad ejus exortum appositis. Floribus succedunt *vascula* triquetra, brevia, magna, Ciceri ferè æqualia, quæ matura in tres dehiscunt veluti cotylas, latas, corticosas, russas, quas cingunt foliola tria hirsuta, costas habentia. Intus membranula, tenuis, lucida, cui adhærent multa *semina* minùs russa, papaverinis minora, inæqualia, matura Augusto.

In vinetorum apud Salmanticenses marginibus, & Granatensi regno Clusio observatus est. *Locus.*

Castellani *Turmeram* hunc vocant, autore Clusio, i. e. Tuberariam, forsan quia ubi hæc nascitur Tubera, quæ illis *Turmas* dicuntur, crescant. Eadem scribit Myconus de Tuberaria sua minore, quæ ab hac tamen diversa est, nimirum Cistus annuus 2. Clusii.

Hujus alia species invenitur, longioribus aliquantulum *virgis* non tamen minùs hirsutis, angustioribus etiam *foliis*; cujus *flos* minor, pallidus, valdè caducus: capitula & semen similia. Huic similis est, si non idem,

* 4. *Cistus Ledi folio* C. B. *annuus folio Ledi* Park. *annuus folio Ledi, flore luteo* J. B. *annuus longifolius Lobelii* Ger.

Park.

Elatior est præcedente, *virgis* crassioribus, non minùs tamen hirsutis, *foliis* ad genicula duobus tribúsve cinctis, longioribus, angustioribus, mucrone acutiore, hirsutis nonnihil, colore viridi saturatiore. *Flores* evanidi, versùs summos caules ex alis foliorum exeunt singulatim, pari cum superioris floribus magnitudine, pallidè lutei. *Capitula* & *semen* illius similia.

Annua est planta; in hortulo tamen nostro aliquando hyemem pertulit, cùm superiori æstate non floruerat, inquit Parkinsonus.

In loco dicto *la garrigue dau Tarrall* & circa Salenovam in herbidis incultis ultra pontem sæpiùs collegimus, inquit *D. Magnol* in *Botan. Monspel.* *Locus.*

Eidem Cisto annuo Clusii similis etiam est

* 5. *Cisti species annua angustifolia* J. B.

J. B.

Dodrantalis est, vel etiam major ac cubitalis: *radix* unica, leviter fibrosa, satis tenuis, recta: *Caulis* unicus, teres, hirsutus, gracilis, quatuor aut quinque geniculis distinctus; ad quorum unumquodque *folia* bina, duabus unciis longiora, angusta, hirsuta, ad Ledi Monspessulani accedentia, ad radicem breviora. Subdividitur is in aliquot ramulos, inæqualiter non ex adverso sitos, quod observaverimus, quatuor aut quinque uncias longos; *capitulis* multis (ad quindecim numeravimus) parvis triquetris, Ledi Monspessulani similibus, minoribus tamen, ex pediculis ferè uncialibus in unam partem instar jubæ vergentibus. [*Flos* circulum in medio nigrum habet cujus interiora alba, punctulis nigris aspersa, aliquando etiam striis intercursantibus nigris, folia flava *Cherl.*]

Inter Monspelium & *Peroul* invenit C. Bauh. *D. Magnol* pro Tuberaria minore Myconi hunc habet: vide supra quæ ad illam plantam annotavimus. *Locus.*

§. 3. *De Cisto capsulis trigonis humiliore & perenni seu De Chamæcisto & Helianthemo.*

A. 1. *Chamæcistus vulgaris flore luteo* C. B. *Helianthemum vulgare* Park. *vulgare flore luteo* J. B. *Helianthemum Anglicum luteum* Ger. *item luteum Germanicum* ejusdem. **Dwarf Cistus, or little Sun-flower.**

E *radice* alba, lignosa *Caules* plures, tenues, teretes, humi fusi, hirsuti emergunt, *foliis* vestiti oblongis, angustis, ex adverso binis, pediculis brevibus insidentibus, supernè viridibus, subtus incanis, mucronibus obtusis. *Flores* in summitatibus in longas veluti spicas dispositi, alii super alios, pediculis semuncialibus appensi, lutei, pentapetali, cum plurimis intus *staminulis* flavis, è *calice* trifolio lineis

 rubris

rubris ſtriato exeunt. *Flori* ſuccedit vaſculum trigonum, grande, *ſemina* aliquot trigona, ruffa continens. Ad floris uniuſcujuſque pediculum apponitur foliolum longum anguſtum. Delapſo flore *ſemina* deorſum dependent. Floret Junio.

Locus. In montoſis ſiccioribus præſertim cretaceis abundat.

Helianthemum foliis majoribus flore albo *J. B.* Chamæciſtus vulgaris flore albo majore *C. B.* à priore ſola magnitudine & floris colore albo differt, inventu rariſſimum eſt.

Vires. Vulneraria eſt & aſtringens hæc planta, unde in ſputo ſanguinis, alvi profluvio, uvula (& ut numero dicam) omnibus affectibus quibus fluxus nimius conjunctus eſt, Symphyti aliarúmque conſolidarum more, uſurpari poteſt *J. B.* Hinc *Panax Chironium* nonnullis credita eſt, & Herbariorum Germanicorum vulgo *Conſolida aurea* dicta.

Exhibetur decoctum in vino rubro cum Symphyto & Plantagine ad ſanguinis ſputum, diarrhœam, dyſenteriam, &c.

Ad ulcera oris & genitalium decoquitur in vino rubro addito momento Aluminis, decoctionéque os colluitur aut ulcera partium dictarum.

* 2. *Ciſtus humilis Cluſio ſive Helianthemum omnino candicans flore nunc albo, nunc pallido* J. B. *Chamæciſtus foliis minoribus & incanis* C. B. *Chamæciſtus* 4. Cluſii.

Cluſ.

Exigua eſt plantula, tenuibus, lignoſis, humíque ſparſis virgulis prædita: *foliis* primo generi, quod Helianthem. putant, ſimilibus, minoribus tamen, omnino candicantibus, guſtu adſtringentibus. *Flores* extremis ramis inſident, coloris interdum albi, utplurimum pallidi, *ſtaminibus* medium florem occupantibus. *Semen* triangulis capitulis, Lino paribus ineſt, exiguum, ruffum. *Radix* lignoſa & fibroſa.

Locus. Salmanticenſi agro frequens eſt: J. Bauhinus Monſpelii vidit florentem in monte propè *Caſtelneuf*, & in montibus prope *Gigan*, menſe Martio & Aprili.

Mentzelius in Pugillo Plantarum rariorum Helianthemi ſpeciem in monte Apennino collectam depingit quam

Helianthemum ſaxatile, caulibus & foliis incanis, oblong. fl. albiſſimis, Appenineum inſcribit.

3. *Chamæciſtus foliis Thymi incanis* C. B. *Helianthemum flore albo folio anguſto hirſuto* J.B. *An Chamæciſtus* V. Cluſ? *Helianthemum anguſtifolium* Park. Ger.

J. B.

Plantula ſeſquipalmaribus dodrantalibúſve ramis donata, interdum paulò majoribus, Monſpelii verò & Lugduni nunquam ferè cubitalibus, partim erectis, partim repandis. *Folia* mediocriter magna, ſemunciam longa, anguſta, piloſa, incana ut Lavendulæ, inſipida, nonnihil viſcoſa. *Flores* ex longa ſerie plures, quales Helianthes vulgaris, niſi quod albi, fibris luteis medium occupantibus. *Calyces* hirſuti, *vaſcula* quoq; conſimilia in quibus *ſemen*. Quæ Monſpelii provenit radicem habet craſſiuſculam, lignoſam quæ in frequentes abit propagines.

Locus. Propè Monſpelium in collibus Caſtro novo adjacentibus obſervavimus atque etiam circa Nemauſum. Folia ei oblonga ſunt, incana, & figurâ ſua ad Roſmarini folia accedentia, niſi quod breviora ſint.

J. Bauhinus dubitat an hæc planta ſit Chamæciſtus 5. *Cluſ. hiſt.* & revera deſcriptio Cluſii non videtur exactè reſpondere.

* 4. *Chamæciſtus repens ſerpyllifolia lutea* C. B. *Serpylli folio nigricante & hirſuto, flore aureo odorato* J. B. *Serpylli folio, flore luteo* Park. 2. Cluſ. *Ciſtus humilis Serpyllifolia* Ger.

Cluſ.

Multos promit ex eadem radice *ramulos*, tenues, oblongos, ſummâ tellure ſparſos, ſubrubentes; in quibus exigua *folia*, ordine quodam ac duplici ſerie diſpoſita, Serpyllo ferè ſimilia, nigricantia & hirſuta, craſſáque: ſub florum autem partum in novellis ramis longiora & candidiora. *Flores* in extremis eiſdem novellis ramulis terni aut quaterni, oblongis & hirſutis pedicellis inhærentes, Helianthemi vulgaris floribus magnitudine pares, ſed aurei planè coloris & odorati. *Semen* obſervare non licuit. *Radix* multifida, aliquot fibris latè ſparſis capillata.

Nuſquam niſi in ſummis Auſtriæ & Stiriæ Alpibus invenit Cluſius, ídque ſemel, menſe Auguſto florentem: in hortos tranſlatus Maio menſe floruit; ſed *flores* cum ſuis pedicellis nimium caduci, omnem obſervandi ſeminis occaſionem planè ademerunt.

Ciſtus Helianthemos flore parvo luteo J. B.

Florum parvitate qui triplo minores quàm Helianthemo vulgari, & loco naſcendi circa Nemauſum à ſuperiore differt.

* 5. *Chamæciſtus anguſtifolius flore luteo Cluſii* J. B. *Chamæciſtus anguſtifolia* C. B. *Chamæciſtus* 6. Cluſ. *Ciſtus humilis anguſtifolius* Ger. *Helianthemum anguſtifolium* Park.

Cluſ.

Dodrantales aut majores humíque fuſos *ramulos* habet, multis oblongis anguſtíſque *foliis*, nullo certo, ſed confuſo, utplurimum, ordine diſpoſitis ſeptos, præter vulgarem in omnibus Ciſti generibus foliorum ſitum, *ſaporis* initio velut gummoſi, deinde amaricantis. Extremos ramulos bini aut terni occupant *flores*, lutei cum ſuis in medio ſtaminulis coloris: quibus ſuccedunt trigona *capitula* ſatis magna, majuſculum & inæquale *ſemen* continentia. *Radix* lignoſa, dura, vivax, foris nigro cortice obducta, & in aliquot ramos ſparſa.

Rarior

Rarior eſt, nuſquam enim niſi in monte Badenſibus thermis imminenti, quarto a Vienna Auſtriæ milliari, atque in Hamburgenſi duobus à Poſonio Ungariæ urbe mil. pauculas plantas inveniebat Cluſius florentes menſe Junio, & brevi ſemen perficientes. *Locus.*

* 6. *Chamæciſtus foliis Myrti minoris, incanis* C. B. *foliis Myrti Tarentinæ canis vel cinereis* J. B. *Chamæciſtus* 3. Cluſ. *Chamæciſtus latifolius* Park. *Ciſtus humilis latifolius* Ger.

Cluſ.

Dodrantalibus eſt ramulis, humi diffuſis: quos bina ſemper contrario inter ſe ſitu ſepiunt *folia*: Myrti Tarentinæ foliis æqualia aut anguſtiora, ſupernè cinereâ quadam lanugine obducta, infernè verò omninò incana, guſtu adſtringente & nonnihil amaro prædita. Pedicellos poſtea exſerit duas aut tres uncias longos, quibus inſident quinque aut ſex *flores* Chamæciſti ſerpyllifolii ferè formâ ſimiles, lutei coloris. His ſuccedunt trigona parva *capitula*, *ſemine* inæquali, minuto, ruffo plena. *Radix* lignoſa, dura, vivax. In hoc etiam ramuli flores ſuſtinentes, maturo & deciduo ſemine, exiccari & confringi plerunq; ſolent.

Naſcitur maximâ abundantiâ in omnibus illis montibus, qui à *Calenberg* Danubio imminente ad Alpes Auſtriacas continua quadam ſerie procurrunt, &c. Floret Maio; *ſemen* maturum eſt Junio. *Locus.* Invenitur etiam in monte *Capouladon* non procul Monſpelio *Botan. Monſp.*

A. 7. *Helianthemum Alpinum folio Piloſellæ minoris Fuchſii* J. B. *Item, Ciſtus Helianthemos folio Polii montani* ejuſdem *fortè*: *item Ciſtus puſillus folio candido, flore luteo* ejuſdem.

J. B.

Fruticoſa eſt herba, cui *folia* oblonga, Piloſellæ minoris Fuchſii ſimilia, inferiore parte magis candicantia, ſuperiore viridia & piloſa, ſed minùs quàm in inferiore. *Flos* luteus, qualis Helianthemo vulgari.

Plantula nobis collecta in monte *Saleva* propè Genevam, *cauliculos* ſurrigit palmares & longiores, tenues, teretes, incanos, non ramoſos, *foliis* per intervalla longiora binis adverſis cinctos, ſumma ſui parte quatuor aut quinque floſculos ſingulatim caulem conſcendentes, pediculis tenuibus appenſos, ſuſtinentes, parvos, colore luteo. *Folia* ima uncialia ferè aut minora, oblonga, in acumen deſinentia, cinerea & fere alba: quæ cauliculos veſtiunt breviora ſunt & pro magnitudine latiora. In montoſis Septentrionalibus Angliæ à ſe inventum nobis oſtendit *D. Jac. Newton.*

Ad latera & radices montis Salevæ propè Genevam copioſè oritur. *Locus.*

* 8. *Helianthemum ſive Ciſtus humilis folio Sampſuchi capitulis valdè hirſutis* J. B.

Plantæ nobis deſcriptæ & intellectæ eadem eſſe videtur. Radicem lignoſam craſſiuſculam ei attribuit; *folia* Majoranæ foliis paria. Vide & confer.

Hunc Monſpelii collectum habuit J. Bauhinus. Juxta Monſpelii patibulum magnâ copiâ fruticat *Ciſti folio Majoranæ* nomine notus. *Botan. Monſp.*

* 9. *Chamæciſtus Serpyllifolia floribus carneis* C. B. *Cham.* 7. Cluſ. *Cham. Serpylli folio, flore carneo* Park. *An Chamæciſtus* Alpin. ex? *Serpyllifolius* Ger. emac.

Cluſ.

Oblongis, quandoque dodrantalibus tantùm ſerpit ramulis, humi diffuſis, nigricantibus, in multos alios breves ramulos diviſis. *Folia* frequentia & conferta ſunt, bina ſemper inter ſe oppoſita, exigua, Serpyllo minora, Thymi durioris foliis haud majora, craſſa, ſuperiore parte viridia, infernè candicantia, amaricantis ſaporis: extremis ramulis innaſcuntur bini aut quaterni *floſculi*, ſimul juncti, perpuſilli, pentapetali, carnei quaſi coloris: His ſuccedunt *capitula* in quinque crenas maturitate ſeſe aperientia, & ſemen exile admodum oſtendentia. *Radix* dura, lignoſa, aliquot fibris donata eſt: quinetiam rami ſubinde tenues fibras agunt. Exiccata planta non injucundo ſpirat odore.

Naſcitur tenui ſolo inter ſaxa, in ſummis *Sneberg*, *Snealben*, & aliis Auſtriacarum Stiriacarúmque Alpium ſuperciliis. Floret Junio aut interdum paulò maturiùs. *Locus.*

Vaſculo ſeminali ab hoc genere differre videtur.

10. *Helianthemum tenuifolium glabrum flore luteo* J. B. *Chamæciſtus Ericæ foliis* Park. *Cham. Ericæ folio luteus* J. B.

J. B.

Ex *radice* craſſa, lignoſa, cortice nigricante contecta *ramuli* plures exurgunt, lignoſi, dodrantales, nonnunquam erecti, interdum per humum ſparſi, *foliis* donati valdè tenuibus & anguſtis, ut in Cori Monſpeſſulana, vel Erica arboreſcente, viridantibus & ſubrubentibus, glabris, nec ſibi oppoſitis ut in vulgari, ſed alternatim ramos conſcendentibus, & ſingularibus. Ramoſius videtur quàm Thymifolium ſequens. *Flores* multò minores quàm in vulgari, aurei, caduci, quibus ſuccedunt *vaſcula* majuſcula, lucida, quæ ſemine maturo in tres veluti ſcutellas triquetras dehiſcunt; ea autem vaſcula ambiunt tres tunicæ. *Semen* copioſum, ferrugineum, triquetrum.

Ad radices montis Juræ & in collibus ſaxoſis circa Genevam & Monſpelium multus oritur. Duplex habetur erectior & humilior. Hi (inquit D. *Magnol*) non tantùm magnitudine differunt ſed & modo conſervandi ſeminis, ſiquidem erectioris capſula dum aperitur decidit ſtatim ſemen, ſicut aliis accidit, at in humiliori quamvis capſula aperta ſit & prona versùs terram, manet tamen ſemen quaſi capſulæ adhærens. *Locus.*

11. *He-*

11. *Helianthemum folio Thymi incano* J. B.

J. B.
Virgulæ plures, tenues, incanæ, quæ in alios repandos mox dividuntur ramulos. *Foliola* Thymi durioris, minuta, brevia, hirſuta, cinerea, terna, quaterna, interdum plura ex eodem geniculo enata. *Flos* & capſellæ in tres carinas dehiſcentes cum involucris hirſutis, ut in Helianthemo vulgari. *Radix* craſſiuſcula, contorta, lignoſa, multifida, multorum capitum.

Fortè (inquit J. B.) hanc miſcet & intelligit Lobelius cum Helianthemo tenuifolio glabro: ſimiles ſunt plantæ, differentes tamen diligentiùs conſideranti.

Nos circa Monſpelium obſervavimus in eadem planta *folia* inferiora in caulibus tenuiſſima, qualia ferè Camphoratæ Monſpel. ſuperiora verò longè diverſa, viridia & Helianthemi proximè deſcripti foliis ſimilia, unde & Lobelium non imperitè aut temere has duas plantas miſcuiſſe opinati ſumus: poſtea tamen circa Maſſiliam Chamæciſti ſpeciem obſervavimus cujus omnia folia tenuiſſima erant Camphoratæ ſimilia & glabra, plura ſimul naſcentia; aliam etiam ſpeciem, folio Thymi longore, cujus tamen florem & vaſculum ſeminale non vidimus.

His adde, anomalas quaſdam & parum cognitas ſpecies.

1. *Helianthes ſpecies rara, comâ inflexâ ut in Heliotropio* J. B. *Telephium repens folio deciduo* C. B. *Telephium legitimum Imperati* Cluſ. Ger. Park.

Radix craſſitudine digitali, longitudine ſeſquipalmari, lignoſa, fibris paucis ſed validis donata, foris buxea, intus alba, vivax, *ramos* ſex, octo, aut plures per terram ſpargit, palmares & ſpithamæos, teretes, tenues; quibus *folia* nullo inſigni ſapore prædita, crebra, alterno ſitu utrinq, adnaſcuntur, Majoranæ, glabra, & ex viridi luteola, unico nervo per longitudinem decurrente: at priora folia & quæ proximè terram non parùm ab iis quæ per ramos viſuntur differunt, utpote longiuſcula. *Flores* in extremis ramulis perquam conferti, & Scorpioidis inſtar reflexi quinis foliis albis conſtant, *apicibus* luteolis, quinque viridantibus extrinſecùs obvallati: *capitula* ſequuntur triquetra, fuſca, *ſemine* exiguo, papaverino pari, atro, cavitatem impreſſam altera parte habente, altera gibbo referta amaro.

Moriſonus hanc plantam Polygoni ſpeciem facit, verùm cùm Cluſius & J. Bauhinus diſertis verbis affirment fructus ejus triquetros non ſemina eſſe, ſed vaſcula ſeminalia, multis ſeminibus referta, cum illo ſentire non poſſumus; verùm ob flores pentapetalos, & vaſcula ſeminalia triquetra, quibus cum Chamæciſtis convenit, iis cum J. Bauhino ſubjungendam duximus, quamvis foliorum ſitu alterno ab iiſdem differat.

2. *Ciſtum folio Stœchadis citrinæ* C. B.

Cujus neque deſcriptionem, neque ſynonyma dat.

3. *Ciſtum folio Majoranæ* C. B.

Eadem videtur Chamæciſto octavæ, id eſt, Helianthemo ſive Ciſto humili folio Sampſuchi capitulis valdè hirſutis *J. B.* quam D. Magnol Ciſti folio Majoranæ nomine Monſpelii notum ſcribit.

Item,
4. *Chamæciſtum quadrifolium* C.B. i.e. *Helianthemum Sabaudicum* Park. Tab. Ger.

Foliis quaterno ordine in caule poſitis, viz. ad ſingula genicula quatuor, à reliquis congeneribus præcipuè differt: in quo convenit cum Pſeudo-ciſto Ledo altero *Alpin. exot.*

5. *Pſeudo-ciſtus Ledum* Alpin. exot. *Pſeud.* 1. Park.

Alpin.
A *radice* longa craſſâque mittit plures ſurculos rectos, rotundos, graciles, foliis fere Liguſtri, ſed minoribus longis intervallis pauciſſimis veſtitos, qui utrinq, inordinatim in plures parvos ſurculos dividuntur, in quorum ſummitatibus *flores* Ciſti floribus longè minores apparent, à quibus *ſiliquæ* rotundæ, oblongæ, in acutum deſinentes, nigræ, minutum *ſemen* continentes. Tota planta inodora & inſipida eſt.

6. *Pſeudo-ciſtus Ledon alterum* Alpin. exot. *Pſeudoc.* 2. Park.

Alpin.
Herba eſt fruticoſa ab una *radice* parva *cauliculos* plures, molles, obliquos producens: *foliis* Myrti ſed minoribus, & mollibus, in nigrum albicantibus utrinque bini ad intervalla; à quibus foliis ſimul exeunt *flores* albicantes, parvi, à parvis petiolis pendentes; quibus ſuccedunt *folliculi* parvi, rotundi, in acutum deſinentes, Ciceris magnitudine, colore flaveſcentes, qui *ſemina* minuta continent, colore itidem flaveſcentia.

Locus. Cretæ indigena eſt.

CAP.

Cap. VIII.

De Hyperico, Androsæmo, Ascyro.

HYpericon, Androsæmum, Ascyron non aliter inter se differunt quàm ut Genus & ejusdem species. Hypericum enim Generis nomen, Ascyron & Androsæmum quarundam ejus specierum.

Hyperici nominis rationem non invenio. Ascyron Grammatici per Antiphrasin dictum volunt cùm mollis herba sit, σκῦρος enim Græcis asperitatem significat. Androsæmum autem ab ἀνδρὸς αἷμα dictum constat, quòd comæ ejus tritæ terentium digitos velut cruentent.

Notæ Hyperici characteristicæ, præter foliorum in caule situm adversum, sunt flores flavi staminibus multis; vasculum seminale è tribus partibus, [in uno genere quinq;] compositum, triplici stylo, coma attritu sanguineum succum reddens.

1. *Androsæmum Constantinopolitanum flore maximo* Wheeleri. *Ascyroides* Alpin. exot. *Ascyroides Cretica major* Park.

Hujus *folia* consistentiâ & colore sunt foliorum Androsæmi vulgaris, longiora & magis lenta; *cauli* quadrato, fruticoso, rubenti, non ultra spithamæ longitudinem assurgenti adnascentia. Caulis fastigio insidet *flos* amplissimus, pentapetalos, petalis incurvis seu arcuatis; è quorum umbilico staminula infinita, flava, oblonga, in formam globosam composita, apicibus veluti punctis notatis, exurgunt. *Siliculæ* succedunt pyramidales, è loculamentis quinis, dum adhuc viridia sunt arctè junctis, per maturitatem dehiscentibus compositæ, cæterarum hujus generis capsulis triplo majores. *Radix* longè latéque serpit, & plantam stolonibus emissis propagat.

Floret Junio & Julio, semina perficit Augusto & Septembri mensibus. *Tempus.*

Hæc nobis eadem planta videtur quam describit & depingit *Prosper Alpinus* in Exot. titulo *Ascyroidis*. Et rectè nostro judicio Ascyroiden potiùs quàm Ascyron appellat, ob capsulas in quinq; loculamenta dispertitas, præter normam hujus generis reliquorum.

Non est autem reticendum, *D. Wheeler* unicum tantùm florem summo hujus plantæ cauli appingere, nec plures in descriptione ei videri attribuere: cùm Alpinus, & Morisonus etiam, plures ei dant. Morisonus autem plantam ipsam è semine à D. Wheeler misso ortam in horto Academico Oxoniensi coluit. Fortè in loco ubi eam invenit (prope Constantinopolin) ob soli siccitatem aut sterilitatem unum tantùm florem produxit. Odore est Terebinthinæ optimæ fragrantiore.

Hujus plantæ folia & virgas Vincæ pervincæ foliis & virgis comparat D. *Covell*, inque eodem caule unum vel duos (interdum etiam plures) flores gestare scribit, odore Sericum crudum referentes.

* 2. *Hypericon Olympi montis* Wheeleri. *An Ascyron magno flore* C B. Park?

Hanc plantam *D. Wheeler* ab Androsæmo suo Constantinopolitano diversam facit. Hæc etenim caule est pedali aut altiore, cùm illud ultra spithamæ altitudinem à terra non assurgat. Hujus folia Hyperici vulgaris similia sunt sed minora: illius consistentiâ & colore Androsæmi vulgaris, duntaxat longiora & tenaciora. Hujus deniq; (quod præcipuè est notabile) vasculum seminale rotundum est Androsæmi vulgaris instar, illius oblongum, & in quinq; loculamenta divisum.

Descriptio Ascyri flore magno apud C. Bauhinum in Prodromo plantæ nostræ satis bene convenit, nisi quòd plures in summo caule flores ei attribuere videatur, cùm nostrum Hypericon unicum tantùm gestet. Descriptio Bauhini sic se habet:

Ascyro vulgari seu Hyperico dumetorum simile est, *caule* sesquicubitali, rotundo, glabro, rufescente, quem folia pallidè virentia & infernè albidiora, unciam longa, semunciam lata, subrotunda, bina semper situ adverso cingunt. In caulis summo *flores* calyce viridi sustentati, pallidè lutei, magni, quintuplo vulgaris majores, ex quinque foliis uncialibus compositi; è quorum umbilico *staminula* plura, flava, veluti puncto notata exurgunt. Siliquas & semina non vidit Bauhinus.

In Pyrenæis D. Burserus legit. In Olympo Asiæ monte D. *Georgius Wheeler*. *Locus.*

3. *Androsæmum fœtidum* Park. *capitulis longissimis filamentis donatis* C.B. *Ruta Hypericoides quibusdam Sicilianæ affinis sive Tragium* J. B.

J. B. Bel.

Frutex est rectus, aspectu pulcher, ad tres, nonnunquam & quinque, cubitos assurgens, *caule* tereti, lævi, ramoso, rubente, brachiali interdum crassitudine: *foliis* ad articulos adversis, duplo Hyperici majoribus, glabris, neutiquam pertusis, fœtidis. [Bellus foliis Glycyrrhizæ aut Terebinthi ea comparat.] Sapore ut J. Bauhino videtur, acidulo: *Floribus* magnis, Sicilianæ proximis, [sed quadruplo majoribus *Bel.*] luteis, densâ cirrorum, luteorum, tenuissimorum longorúmque intortis apiculis, segete medium occupante: *capitulo* sequente oblongo, rotundo, Terebinthino fructui æquali, tenuissimo *semine* referto, [è cujus summo emicant stamina longa *J.B.* quod observatu dignum.] Capitula hæc à planta non decidunt, sed ei perpetuò inhærent.

Secus fontes & rivulos provenit non in Creta tantùm, sed & in Sicilia & Calabria frequens. Tota planta itâ hircinum virus olet ut longius percipi possit: æstate resinam fundit, sed paucam. Perpetua fronde viret, Bello teste. Junio mense floret. *Locus.*

* 4. Coris

* 4. *Coris Hypericoides quorundam* J. B. *Coris Matthioli* Park. Ger. emac. *item Coris legitima Cretica Belli* ejuſdem. *Coris lutea* C. B.

J. B.

Lignoſis Ericæ ramulis Thymi magnitudine fruticat, vel potiùs Corios Monſpeſſulanæ, tenuioribus, erectis, in multas alas brachiatis, teretibus, ſubrubentibus. *Folia* ex brevibus intervallis veluti ad articulos terna, radiata, Ericæ arboreſcentis. Caulium faſtigia, in ramulos ſubinde abeuntia longiuſculos *flores* gerunt planè Hyperici, luteos, quinis foliis radiatis, conſtantes, numeroſorum croceorum apicum cirris medium occupantibus. Folia per hyemem viridia retinet, Bello teſte. Toti flori foliola puſilla viridantia ad baſin ſubjecta ſunt.

Nos cum C. Bauhino Corin Matthioli & Corin legitimam Ericæ ſimilem Belli ad idem caput reducimus.

A. 5. *Hypericum* Ger. *vulgare* C. B. Park. *vulgare ſive Perforata caule rotando, foliis glabris* J. B. Saint Johns wort.

E *radice* lignoſa multifariam diviſa, buxeo cortice intecta, virgulæ ſurgunt complures rigidæ, lignoſæ, teretes, ſubrubentes, in plurimos ramos diviſæ, ſeſquicubitales aut altiores. *Folia* ex adverſo bina, abſque pediculis caulibus adnata, Majoranæ aut Centaurii minoris, glabra, nervis per longum excurrentibus donata, innumeris foraminulis Soli objecta pertuſa eſſe videntur (unde & *Perforata* dicitur hæc herba) ſapore ſicco & adſtringente cum aliquo amarore. A geniculo ad geniculum ſeu à pari foliorum inferiori utrinque ad utriuſque ſuperioris paris folii nervum excurrit linea in caule elatior, ceu angulus quidam. *Flores* in extremis ramulis copioſi, ex quinq, radiatis foliis compoſiti, fimbriati, apicibus multis concoloribus, majores & ſpecioſiores quàm Aſcyri, brevibus aut nullis pediculis nixi, ſtylo triplici. *Calix* quinq, anguſtis acutis ſegmentis conſtat. *Semen* parvum, ex nigro ruffum, in *capitulis* oblongis granum hordei imitantibus, è tribus carinis compoſitis. Tam flores quàm capitula ſemine gravida, ſi terantur, ſanguineum ſuccum reddunt.

Deſcriptio eſt J. Bauhini à nobis interpolata.

Locus. In dumetis & ad ſepes.

Vires. Diureticum eſt & vulnerarium inſigne. Decoctum & potum febri tertianæ & quartanæ medetur. *Trag. Cam.* Exſcreationes ſanguinis ſiſtit, vulneribus & eroſionibus internis auxiliatur. Sanguinem coagulatum reſolvit. *Cùm ſanguinis fluxum ſiſtat, quomodo coagulatum diſſolvit?* calculum renum atterit: lumbricos expellit. Semina in pericarpiis ſeu ſummitates ad vulneraria balſama nulli ſecunda experimento chirurgorum Monſpelienſium.

Oleum Hyperici duplex habetur *ſimplex* & *compoſitum*, & utrumq, variè apud varios ſtruitur. Gerardus noſter Oleum Hyperici quod magnis laudibus effert, & Balſamo cuivis naturali præfert, ſic parat. ℞ Vini albi ſextarios duos, Olei Olivarum ℔. iiij. Olei Terebinth. ℔. ij. foliorum, florum & ſeminum Hyperici leviter contuſorum aa. M. ij. Vaſi vitreo capaci indantur, & inſolentur per octo aut decem dies, deinde coquantur in MB. & colentur, abjectiſque herbis novæ indantur & operatio repetatur.

Herbæ decoctum quadraginta diebus potum, vel etiam ſeminum pulvis icterum & podagram ſanat, calculo apprimè conducit, interaneorum vermes necat, & balſamica qualitate ſanguinem imbuit. *D. Bowle.*

Tinctura florum Hyperici egregium eſt medicamentum in mania intus ſumptum *Sala, Grembs*; mihi quoque ſæpius expertum. Idem præſtat & in Melancholia. *D. Needham.*

Inter varias Hyperici virtutes unius hic meminiſſe publico ægrotorum plurimorum commodo intererit. Eſt verò præſtantiſſimum ad lumbricos pellendos ſi flores in ſp. Vini infuſi exhibeantur: id quod certa nobiliſſ. matronæ experientia didici. *T. Bartholin.* Act. Med. An. 1671, 1672. Obſ. 40. Non eſt autem hoc novum experimentum. Hyperici enim ſuccum ad vermes necandos commendat Camerarius & alii, ut ſuperiùs vidimus. Schroderus, ſuperſtitiosè nimis, Hypericum lumbricos fugare ait, ſed ſi tempore exaltationis collectum fuerit, aliàs hac facultate deſtitui.

6. *Hypericum Syriacum & Alexandrinum* J. B. *Hyp. folio breviore* C. B. *Syriacum* Ger. Saint Johns wort of Alexandria.

Quadruplo minora quàm noſtri Europæi, quæ ſummis cubitalibus virgulis confertim tanquam in verticillis exeunt, profert folia: flores luteos noſtrati perſimiles. Deſcriptio eſt Lobelii, & nimis quidem brevis, ſed tamen plenior (quod ſciam) apud Botanicos non occurrit.

Plantam ipſam aliquando cultam & florentem vidi in horto inſtructiſſimo Nob. Viri D. *Caroli Howard*, Ducis Norfolciæ fratris. Parkinſonus eam cum Hyperico pulchro Tragi confundit perperam.

7. *Hypericum foliis parvis criſpis ſeu ſinuatis Siculum.*

In Sicilia propè Promontoriolum *Punto Cerciolo* dictum, non longè à *Puzallu* hanc ſpeciem invenimus: quam poſtea in horto Viri Nob. D. *Caroli Howard* cultam vidimus Darkingæ in Surreia, unde allatam neſcimus.

* Pag. 220. Eadem eſſe videtur quam *D. Georg. Wheeler* in * Itinerario ſuo titulo Coridis foliis criſpatis depingit & deſcribit: obſtat quòd folia caulium nodis plura ſimul accreſcere ſcribat, quod in noſtro non obſervavimus, in quo bino ordine, ut in reliquis congeneribus, adverſa inter ſe oriuntur.

Locus. In monte Olympo Aſiæ obſervavit *D. Wheeler.*

Florem

Florem non videmus, necdum enim cum ibi essemus Maii mensis medio floruerat. Erat autem *caule* tereti, firmo, in plures ramulos & surculos prætenues sparso.

8. *Hypericum Nummulariæ folio* C. B. Park. Small St. Johns-wort, with Money-wort leaves.

C. B.

Radicem habet oblongam, tenuem, paucis fibellis capillatam; ex qua *cauliculi* tenues, rufescentes, palmares efferuntur, quos *folia* parva, rotunda, nummo similia, bina adverso situ & æquali distantiâ locata cingunt: quæ superne atrovirentia, inferiùs alba, aliquando punctis vel maculis rubris notata conspiciuntur. Cauliculorum summis *flores* pallidè lutei, satis magni, plurimis staminulis donati, odoratissimi, non ità multi insident.

Ex ipsis rupium max. Carthusianorum cœnobio imminentium fissuris emergit. *Locus.*

* 9. *Hypericon montis Olympii foliis circa margines hirsutus* Wheeleri.

E *radice* fibrosâ germina emittit tenella, *foliis* bino ordine alternatim adnascentibus adeò crebris obsita, ut cauliculi penitus occultentur, aspectu pulcherrimo, & ut undique pilis hirsuta videantur, quamvis folia ad margines tantùm pilosa sint. Verum cum elongantur in caules ad altitudinem circiter semi-pedalem assurgentes, augentur foliorum intervalla, eundem tamen situm retinent folia caulis respecta, h. e. bina adversa alterno ordine, oriuntur; sunt autem figurâ ovali, nervosa, pallide viridia, Hyperici vulgaris instar pertusa, utrinque glabra, exceptis marginibus qui valdè hirsuti sunt & pilosi. Summa parte caulium ex alis foliorum exeunt flores, alii supra alios; quibus succedunt vascula tripartitò divisa ut reliquis hujus generis.

In monte Olympo Asiæ invenit *D. Georg. Wheeler*, & describit depingitque Itinerar. Lib. 3. pag. 221. *Locus.*

A. 10. *Hypericum minus supinum* Park. *minimum supinum* J. B. *minus supinum, vel supinum glabrum* C. B. *supinum glabrum* Ger. The least trailing St. Johns-wort.

E *radice* tenui, lutea, nunc simplici, nunc ramosa, paucis & tenuibus fibris capillata *cauliculos* fundit numerosos, tenues, teretes, infirmos & in terram resupinos, palmares & longiores, ab exortu mox ramosos, *ramulis* binis è foliorum adversorum alis exeuntibus, & ipsis etiam in ramos divisis. Caulis autem medius in binos tandem divaricatur ramulos, & unusquisque ramulus in alios binos ordine subdividitur, inque ipsis divaricationum angulis sedent *flosculi* singulares, pediculis semuncialibus aut brevioribus, pentapetali, stellati, flavi, Anagallidis luteæ non multùm dissimiles, petalis latiusculis & in acutum desinentibus, cum plurimis in medio staminulis luteis. *Calix* floris quinquefolius, cujus folia post florem delapsum augentur. *Vascula* succedunt Hyperici vulgaris formâ, in terna pariter loculamenta divisa. *Folia* parva Hyperici figura & colore, minora multo, Serpylli paria, glabra nullis foraminulis pertusa, neque punctulis inscripta. Coma trita in hac etiam specie cruentat, minùs tamen quàm in aliis.

In pascuis arenosis & sterilioribus requietis agris oritur. *Locus.*

Plantula hæc ab aliis omnibus Hyperici speciebus parvitate sua, cauliculorum multitudine, qui denso interdum cespite terram opacant, floribus rariùs dispositis, caulibus infirmis & in terram provolutis facilè distinguitur.

A. 11. *Hypericum pulchrum Tragi* J. B. 5, *sive pulchrum Tragi* Ger. emac. *minus erectum* Park. C. B. Small upright St. Johns-wort.

Radices ei plures, lignosæ, duræ, cortice rubente tectæ, interiùs albæ. *Caules* inde exoriuntur dodrantales & majores, teretes, glabri, ima parte rubentes, ramosi, foliis vestiti per intervalla binis oppositis, lata basi caulem amplexis, mucrone acuto, ut triangula videantur, supernè obscuriùs virentibus, infernè subglaucis, glabris, minoribus & solidioribus quàm Hyperici vulg. *Flores* in summis caulibus & ramulis lutei, consimiles sed pauci, brevissimis pediculis nixi, & eodem modo in ipsis angulis divaricationum caulis & ramulorum siti. Stylus pariter triplex, & vasculum seminale par, tribus loculamentis compositum.

In dumetis & ericetis solo præsertim arenoso aut glareoso. *Locus.*

A. 12. *Ascyron* Ger. *vulgare* Park. *Hypericum Ascyron dictum caule quadrangulo* J.B. *Hyp. Ascyron dictum* IV. *sive Androsæmum hirsutum* C. B. S. Peters-wort.

Ex *radice* reptante, fibrata, rubente *caules* emittit Hyperico vulgari pares, quatuor membranulis ceu alis secundùm longitudinem productis quadratos, rubescentes, ramosos: *Folia* quàm Hyperici breviora, latiora præcipuè ad basin, nervosiora, eodem tamen ortu & odore, nullis poris pertusa, ad Majoranæ sylvestris folia accedentia. *Flores* lutei, pentapetali, plus dimidio minores quàm Hyperici, petalis minimè fimbriatis, triplici pariter stylo, pediculis brevissimis, sanguineum succum digitorum attritu reddentes. Vasculum seminale quàm Hyperici minus, ejusdem tamen figuræ & tribus loculamentis compositum, semine pusillo prægnans.

Caulibus quadratis, flosculis minoribus, loco natali circa rivulos inque riguis & pratensibus humidis, ab Hyperico facilè distinguitur. *Locus.*

C. Bauhinus malè hoc genus Androsæmum hirsutum, cùm nos nullam in ejus caulibus aut foliis hirsutiem percipere possimus.

A. 13. *Ascyrum supinum villosum palustre* C. B. Park. *Asc. supinum* ἑλώδης *Clusii*, Ger. emac. Marsh St. Peters-wort, with hoary leaves.

Clus.

Hoc genus Ascyri molle est prorsus & lanugine obsitum, *caule* non quadrangulo, sed tereti & rotundo præditum, quem alternis bina semper ambiunt *folia*, ex adverso nascentia, ut in Ascyro vulgari, aliquantulum tamen magis orbiculata, summo caule gestans *flores* [paucos] quinque foliis constantes, flavi coloris, qui triti sanguineo succo non inficiunt, ut illius quod siccioribus locis nascitur; quod humidioribus natalibus tribuo. Procumbunt autem singuli cauliculi, & recenter lecti humore turgent, ad singula pene internodia fibras agentes, & subinde novellos ramulos producentes, sub aqua tamen latentes; qua ratione feliciter sese propagat.

Locus. Hæc planta in Occidentalibus Angliæ, locis palustribus frequentissima est, alibi rarior. In palustribus putridis & aquosis latè se propagat; & totas paludes nostratibus Moors & Boggs dictas occupat. In altitudinem non attollitur, rariùs ultra semipedem supra aquas eminens, nec admodum ramosa est, & paucos in summis caulibus flores gestat.

Huic eandem esse suspicor Caryophyllum palustrem, foliis subrotundis incanis, floribus aureis Mentzelii: namque & descriptio, & icon, & locus conveniunt.

14. *Hypericum tomentosum* Lob. J. B. *tomentosum Lobelii* Ger. *supinum tomentosum minus* Park. *Hyp. supinum tomentosum minus vel Monspeliacum* C. B.

J. B.

Radice est crassiuscula, lignosa, rubente: *Cauliculis* multis, palmaribus & dodrantalibus, ferè totis hirsutis, incanis: *foliis* Hyperici vulgaris sed albidâ lanugine obsitis: *floribus* luteolis minoribus, capitulis brevioribus.

Lobelius folia non tantùm minora esse quàm Hyperici vulgaris, sed & ex intervallo rariora esse vere scripsit.

Locus. In Insula Melita & circa Monspelium in locis naturâ udis & ubi per hyemem aquæ stagnârant nobis observata est hæc species.

15. *Hypericum supinum tomentosum majus vel Hispanicum Clusii* C. B. *tomentosum majus Hispanicum* Park. *tomentosum majus Clusii* Ger. ico.

Clus.

Multis ramulis hirsutis, humi stratis præditum est, numerosis confertisque *foliis* illos ambientibus, vulgaris Hyperici similibus, sed planè tomentosis & incanis. Ejus *flores* secundùm ramulos lutei, pallidiores tamen, & minores aliquantulum quàm in vulgari; quibus succedunt capitula seu vascula vulgaris capitulis similia. *Radix* est dura & lignosa; sed ipsi etiam rami per terram sparsi subinde fibras & radices agunt.

Locus. In convallibus quibusdam non procul Salmantica crescit, ubi Julio mense florentes plantas invenit Clusius, adeò latè sparsas & diffusas, ut ampli petasi orbem æquare possent.

Lobelium sibi injurium conqueritur Clusius quòd plantam superiùs proximè descriptam Hyperico huic Hispanico eandem esse asserat: Verùm tum descriptiones tum icones in omnibus ferè conveniunt, nisi quòd huic numerosa & conferta in caulibus sint folia, illi rariora: quod tamen non tanti est ut speciei diversitatem inducat. Nos ergo in Lobelii sententiam procliviores sumus: præsertim cum & Melitense nobis observatum Hypericon tomentosum Monspeliaco idem esse comperimus. Nobiscum etiam sentire videtur D. Magnol in *Botan. Monsp.*

A. 16. *Androsæmum vulgare* Park. *maximum frutescens* C. B. *Siciliana aliis Cæciliana vel Androsæmon* J. B. *Clymenum Italorum* Ger. Tutsan, or Park-leaves.

Radix ei crassa, lignosa, rubens, fibras longissimas emittens. *Vimina* lignosa, cubitalia & sesquicubitalia, rotunda, rubentia, glabra, pinnulis membraneis alata. *Folia* bina ex adverso sita, Periclymeni, quæ tamen caulis non transadigit, glabra, supernè atrovirentia, infernè candicantia. *Flores* Hyperici, minores tamen minúsque speciosi, observatione nostra, quamvis *J. Bauhinus* contrarium affirmet, quinque foliis luteis constant, quibus totidem viridantia subjecta, quæ delapso flore augentur. *Vasculum seminale* quàm in Hyperico rotundius baccam simulat: est enim membrana ejus exterior seu pericarpium semen continens, crassum & carnosum, quod tamen ante maturitatem seminis exiccatur & arescit: videtur quoq; tribus partibus componi, nam tres in apice stylos habet. Flores in hac specie pediculis longioribus insident quàm in reliquis.

Locus. In dumetis & sepibus & umbrosis aggeribus Æstate floret.

A. 17. *Hypericum majus sive Androsæmum Matthioli* Park. *Hypericum Androsæmum dictum* J. B. *Androsæmum hypericoides* Ger. *alterum foliis Hyperici, quod aliquibus Hypericoides* C. B. Tutsan-St. Johns-wort.

Caules sesquicubitales & altiores, teretes, hirsuti, rigidi, per totam longitudinem, præcipuè summa parte ramosi, ramulis brevioribus quàm in Hyperico vulgari; foliis crebris vestiti, ex adverso positis, lanuginosis, venosis, quàm Hyperici vulgaris majoribus & latioribus. *Flores* quàm illius minores nonnihil & pallidiores; vascula seminalia similia. Calicum segmenta ad margines setulis ex rubro nigricantibus obsita sunt, unde & coma punctulis nigricantibus ceu pulvisculo quodam aspersa videtur. Radix subest surculosa, obliqua.

Ab

Ab Hyperico differt caulibus hirsutis, minùs ramosis, foliis pariter hirsutis, majoribus & latioribus & in caule crebrioribus; quódque lineis in caule extantibus caret. Floribus (ut diximus) quàm Hyperici minoribus & pallidioribus. Caules, folia, in universum tota planta pallidior est quàm Hypericum.

Ad sepes & in dumetis, Julio mense floret. *Locus.*

18. *Androsæmum perfoliatum & perforatum* C. B. *alterum Apulum* Col. Park.

Col.

E *radice* fibrosa, rubente, obliqua, plures *surculos* pedales & majores profert, rubicundos & rotundos; limbo alternatim per longum decurrente, à geniculo ad geniculum, caules veluti angulosos efficiente; ab imo pluribus alis divisos, atque geniculis eorum & caulis *foliis* binis hærentibus, admodum ex opposito alternatim, atque adeò ut à caule perforata videatur, ut in Periclymeno & Campoclarensi Androsæmo proximè describendo, minora verò, acutiora, & infernè albidiora, lævia, & imperceptibilibus ferè punctis nigris per oras depicta, lucem etiam ex poris transmittentia, ut Hypericum. Differt ab aliis, nam circa caulis summum non decrescentia & minora, sed huic semper ampliora & latiora ad caulis usque cacumen [folia sunt] ipsáque cava velut pelviculæ, per ambitum minutis dentibus serrata, ut penè fallant oculos. *Flores* insunt multi, coacervati velut corymbi, quorum calycum foliola & florum depicta sunt punctis illis nigris minutissimis, non elatis ut in superiore. Florum botri antequam pandantur rotundiores & compressiores sunt aliis, sed oblongi parumper sunt dehiscere incipientes. Aprili & Maio mense floret. Foliola florum cava & latiora superioribus insunt nervísque per longum ductis, ac etiam ut calicum inscripta tunc infernè apparent. Maio fructus perficit.

Differt hæc à Campoclarensi foliorum tenuitate, quæ illi minora triplo ferè videntur, acutiora, molliora & lucem transmittentia, atque in summo imis majora; differt etiam nervorum discursu in foliis & floribus.

Hujus ortus in campestribus Soli expositis calidiorum regionum Cirinolano inculto agro, illius verò in umbrosis montibus, frigidioribus septentrionalibus locis. *Locus.*

Hujus historiam integram è F. Columnæ *Hist. minus cognit. & rariorum stirpium* transcripsimus, quoniam planta rarior est, & parum cognita.

A. 19. *Hypericum elegantissimum non ramosum folio lato* J. B. *Ascyrum sive Hypericum bifolium glabrum non perforatum* C. B. *Androsæmum Matthioli* Park. *quoad descript. Androsæmum Campoclarense* Col. **Elegant imperforate St. Johns-wort.**

F. Col.

Hujus plantæ *radix* tenuis est, lignosa, multifida, fibrata, tortuosáque, duos vel tres caules producens, cubitales & altiores, teretes, rectos, glabros, tenues, firmos tamen; *folia* geniculis absque petiolis hærentia habentes ex adverso bina, ut ferè perfoliati videantur, virentia, nullis foraminulis (ut Hyperici vulgaris) pervia, membranea, glabra, à nervo medio in mucronem excurrente productis sinuatis in arcum venulis; inferna parte per margines punctulis rubris inscripta. In caulis imo folia rotundiora sunt, minora, Hyperici vulgaris paria densiora, ob intervallorum brevitatem, ad medium usque caulis semper majora longiùs distantia [intervallis palmaribus & amplioribus] oblongiora, triunciali longitudine & sescunciali ferè latitudine: à medio caulis verò ad summum usque semper decrescentia, minora, angustiora, ut admodum tenuia sint. *Flores* umbellæ simulachrum efficiunt, dum adhuc florescunt, Centaurii minoris modo, summum caulis fastigium occupantes, cùm in ramos Hyperici modo non findatur, colore melino, Hyperici non dissimiles nisi magnitudine, punctis nigris inscripti secus oras petalorum & calicum, in quibus puncti illi nigri è pilo tenuissimo brevissimóque sustineri videntur. Deflorescentibus floribus, protendente se magis caulis cacumine, alæ illæ [ex quibus umbella componitur] dividuntur atque aliæ super alias alternatim superesse videntur; in quibus calices fructus habent ut in Hyperico, semine intus copioso, nigro, minuto.

Odor plantæ, florum & fructuum præsertim resinosus; atque succum nigro-purpureum, flores, fructus & ipsa coma, ut in Hyperico, trita emittunt.

Planta hæc in montosis non admodum rara est, ut v. g. in rupe *S. Vincentii* propè *Bristoliam*; *Locus.* in dumetis montosis supra oppidum *Denbigh* in *Wallia* & alibi tum in Occidentalibus, tum in Septentrionalibus Angliæ regionibus. Neque verò loca plana & depressa penitus aversatur; nam in horto D. *Fr. Willughby* Middletoni in agro Warwicensi sponte succrevit.

Cap. IX.

De Lysimachia lutea.

HUjus notæ sunt capsula bivalvis, flores lutei, quæ nominis ratio, folia Salicis oblonga, ad genicula interdum terna aut quaterna.

A. 1. *Lysimachia lutea* J. B. Ger. *lutea major, quæ Dioscoridis* C. B. *lutea major vulgaris* Park. **Yellow Willow-herb, or Loose-strife.**

J. B.

Subrubente *radice*, reptatrice, summo cespite hærente nititur: *Caules* autem profert sesquicubitales & bicubitales, striatos, hirsutos; quibus ad genicula adnascuntur *folia* terna aut quaterna, rariùs

rariùs bina, Salicis latifoliæ, acuminata, ſupernè atrovirentia, infernè magis candicantia, lanuginoſa. *Flores* in extremis ramorum faſtigiis lutei, Hyperici, acidi ſaporis, è quinque petalis compoſiti, totidem ſtaminibus medium occupantibus. *Semen* [potiùs vaſculum ſem.] Coriandro par, ſapore haud ſegniter adſtringente.

Locus. In aquoſis & ad rivos ſed rariùs invenitur.

2. *Lyſimachia lutea minor foliis nigris punctis notatis* C. B. *lutea minor* J. B. Ger. Park.

Cluſ.

Cubitali plerunq; aſſurgit *caule*, interdum etiam ampliore, firmo, duro, lanuginoſo & villis obſito: hunc ambiunt ordinatâ quadam ſerie quaterna plerunq; ſimul, nonnunquam etiam terna adverſis inter ſe pediculis *folia*, mollia, aliquantulum incana, quàm præcedentis minora, acidi initio ſaporis, deinde ſalivam cientis, infernâ parte nigris punctis diſtincta. Circa ſummum caulem ex ſingulorum foliorum ſinu prodeunt vel ramuli aliquot floribus onuſti, cum ſingularibus aliquot floribus, vel ſingulares duntaxat *flores*, præſertim ſummo caulis faſtigio, lutei, cum quadam gravitate odorati, veluti quinis mucronatis foliis conſtantes, ſed qui tamen infima ſede cohærent & ſimul defluunt, cum totidem *ſtaminibus* flavis. *Radix* geniculata ex ſingulis utplurimum geniculis novas propagines producens, & ſubinde fibras agens, quibus telluri firmiter inhæret.

Locus. Creſcit in Alpium Auſtriacarum aliarúmque vicinarum regionum convallibus & pratenſibus locis plurima: ut Cluſio & nobis obſervatum. Floret Junio.

* 3. *Lyſimachia trifolia lutea ſpicata* C. B. *lutea altera* ἰξάνθης Col.

Col.

Folia obtinet ad ſingula caulis genicula terna, hirſuta quàm Lyſ. lut. vulgaris minora; è quorum & caulis ſinu petiolis duas uncias longis dependentes lutei *flores*, illius non diſſimiles, emicant, pentapetali è calyce quinquepartito. *Caulis* ſenis angulis ſtriatus, quibus, ni fallimur, flores reſpondebant. In ſummo folioſum cacumen repræſentabatur, quo caulis deſinebat, denſe atque in acumen ſtipatum. *Fructus* concipit decidentibus floribus folioſo illo conceptaculo tectos, Coriandrino ſemini pares atq; ſimiles, in quibus *ſemina* quæ ob imperfectionem obſervare nequivimus. *Radix* ei obliquè repens, tenuis, plures emittit ſoboles: Colore eſt extrinſecus carneo, intus verò flavicante, fibris obliquè frequentibus, craſsíſque ipſius reſpectu, humum findentibus, propè ſummam tellurem hærentibus diviſa: Sapore adſtringente, odore gravi terreo.

Differt hæc à vulgari, foliorum brevitate & ramorum inopiâ, quibus illa in ſummo dividitur, in quibus flores ramoſis etiam petiolis elati atque plures ſimul inſidentes producuntur.

Plantam hanc cum præcedente ſpecie eandem eſſe ſuſpicor. In horto cultam vidit Columna, non in loco natali creſcentem: Cluſius tamen petiolos florum longos neq; dixit, neq; pinxit: & præterea ramulos floribus onuſtos è foliorum ſinu provenire ſcripſit, non ſemper flores ſingulares.

* 4. *Lyſimachia lutea Ægyptiaca Caſſabel darrira* Alpin. exot.

Alpin.

Semicubitalis & amplior frutex eſt, ferens ab radice *caulem* longum, geniculatum, ferè ex toto rotundum, cavum, intus habentem medullam albam ut Sambucus, colore fulveſcentem, ramoſum, ramulis ex oppoſito exeuntibus, rectis, geniculatis, è quorum geniculis utrinq; duo exeunt ſurculi, ſubtiles, *flores* ferentes magnitudine & figurâ florum luteæ Lyſimachiæ, quibus ſuccedunt parvi *folliculi* oblongi, in acutum deſinentes, nigri, *ſemen* nigrum & minutum continentes. *Folia* verò bina in ſingulis caulium geniculis utrinq; ex oppoſito poſita cernuntur, oblonga, lata inferiùs, in acutum deſinentia, ſine petiolis adhærentia cernuntur, Lyſimachia foliis ſimilia, ſed minora tamen. *Radix* eſt craſſa, longa, in acutum terminans.

Hæc planta (inquit) videtur ſimilis ex tota Lyſimachiæ luteæ. Caules ejus craſſiores non ſuperant craſſitiem digiti minoris, qui ſicceſcentes medullâ ſiccatâ, ut calami cavi evadunt, colore fulveſcunt, facilè franguntur, intúſq; habent medullarum ſubſtantiam albam, quæ in ore agitata lenteſcit: inodori ſunt, vel exigui admodum neque ingrati odoris, præſertim radix: lignum cum aliquanta acrimonia eſt amarum: Quibus notis convenit cum Calamo aromatico Dioſcoridis: pro quo eo utuntur Arabes & Ægyptii.

Locus. In Ægypti locis humidis naſcitur.

5. *Lyſimachia lutea flore globoſo* Ger. Park. *bifolia flore globoſo luteo* C. B. *altera lutea Lobelii, flore quaſi ſpicato* J. B.

Cluſ.

Pedalem habet *caulem*, tenuem, ſtriatum, cavum, multis nodis ſeptum: ab imo brevibus binis *foliis* vel potiùs vaginulis, ad ſingulos nodos ex adverſo naſcentibus cinctum: quæ circa medium caulem naſcuntur longiora ſunt, anguſta, tenella, ex viridi palleſcentia, tenuibus quibuſdam venis obliquè ſecta; ex quorum ſinu enaſcuntur unciales pedicelli, tenues, ſuſtinentes *florum* muſcoſorum, & quinq; flavis foliolis conſtantium (prodeuntibus ex medio longiuſculis tenuibus ſtaminulis cum apice aureo) veluti ſpicam. *Radice* nititur longa, hac illac ſe ſpargente, ad cujus internodia frequentes creſcunt tenues & quaſi capillares fibræ, qualibus pleræque aquaticæ ſtirpes donatæ ſunt. Adnatis ſe propagat.

Locus. In foſſis paluſtribus circa *Sevenhuys* in Hollandia invenimus: Lobelius in humentibus foſſis circa Gandavum, atq; inter Teneramundam & Gandavum, necnon in Hollandia circa Amſtelrodamum: Schlickius riguis locis ad Alpium Kaufburnio vicinarum rad[illegible].

Nuperrimè

Nuperrimè peritissimus Botanicus *D. Dodsworth*, in Anglia, Comitatûs Eboracensis orientali parte hanc invenit.

Lysimachiæ luteæ flore globoso similis Brasiliana innominata Marggr.

Marggr.
Caule lento, anguloso, russo, serpit, & trium aut quatuor digitorum intervallo, in pediculo digitum longo tria semper *folia* sibi apposita habet, quinque aut sex digit. longa, in ambitu serrata, læte viridia, nervo & venis obliquis conspicuis prædita. Ad pediculum foliorum alius pediculus, quinque aut sex digitos longus provenit, russus, qui umbellam habet instar Sambuci, flosculis minimis qui nullis foliis constant; in totum sanguinei elegantissimi coloris; quilibet eorum figuram habet rhopali quo leprosi mendicantes circumcursant.

Ephemeron Matthioli J. B. Ger. emac. *Ephemerum Matthioli, vel potiùs Ephemerum spurium Lob. Dod.* C. B.

Prodit *foliis* oblongis, latis, duriusculis, veluti Isatidis, sed tamen minoribus: *cauliculis* compluribus, rotundis, cubito altioribus, non absque adnatis: quos superiùs quinquefolii candidi convestiunt *flosculi*, haud magni successivè prodeuntes. *Semen* succedit in rotundis capitulis exiguum. Crassis & multis fibris capillatæ *radices*.

In Ananiensibus montibus, tam in pratis, quàm in sylvis copiosè nascitur, autore Matthiolo. *Locus.*

Cap. X.

De Anagallide.

Anagallis dicta videtur viris doctis ab ἀνὰ & γάλος quòd æquè reprimat ac reponat sedem prociduam. Γάλος denotat eum cui amputata sunt virilia. Verisimilius illud nomen accepisse ἀπὸ τοῦ ἀναγαγεῖν τὰς ψυχὰς, *animas evocare ac elicere*, magica enim herba est ac à Magis proprio nomine Magico donata, Belgis **guychel kruyt** Germanis **Guickheil**, i. e. fatuorum salus, quòd in limine vestibuli suspensa contra maleficiorum introitum pollere credatur. Magicam herbam esse ostendunt hæc Plinii verba, *Præcipiunt aliqui effossuris, ante Solis ortum, priusquam quicquam aliud loquantur, ter salutare eam, tum sublatam exprimere, itâ præcipuas esse vires. Jo. Bod.* Forte à colore hyacinthino, qui in fœmina relucet nomen accepit: est enim Γάλλις Hyacinthus.

Notæ Anagallidis sunt Folia ex adverso bina, in vulgari subtus maculosa. Flores in singulis foliorum alis singuli, pediculis longis, tenuibus, hærentes petalis ad ungues junctis, adeò ut flores integri decidant: Vascula seminalia per maturitatem transversim seu horizontaliter dissilientia.

A. 1. *Anagallis mas* Ger. *flore phœniceo* C. B. Park. *phœnicea mas* J. B. **Male Pimpernel.**

Radix ei alba simplex, tenuibus fibris prædita. *Cauliculi* infirmi & humi fusi, palmares aut semipedales, quadrati, læves, foliis cincti per intervalla binis, oppositis, Alsines mediæ paribus, absque pediculis adnatis, inferna superficie creberrimis punctis ex rubro nigricantibus guttatis. *Flores* ex alis foliorum exeunt singulatim, pediculis tenuibus oblongis nixi, in quinque segmenta acuta totidem folia imitantia ad unguem ferè divisi, è calice quinque angustis, oblongis, acutis segmentis composito. Succedunt sphæricæ ferè rotunditatis *vascula* seminalia, pro plantulæ modo grandia; semine repleta, quæ per maturitatem transversim seu horizontaliter disrupta semen effundunt. Florum stamina purpurea, apiculis luteis. Sapor totius plantæ acris.

In arvis & hortis. Seriùs & circa mediam æstatem floret; Semine perfecto marcescit eâdem qua provenit æstate. *Locus.*

Anagallis moderatè calida est & sicca, quantumvis C. Hofmannus repugnet, unde & pro vulneraria habetur, adhibetúrque usu interno & externo. *Vires.*

Adversùs pestem mirificè conducit, ità usurpata, ut postquam ex illa (in vino sc. decocta) mediocrem haustum acceperis, in lectum te componas probè contectus ac sudes. *Trag.*

Mulier quædam Lutetiæ aquâ è Phœnicea Anagallide destillatâ multos suffusione laborantes curavit.

Ad Phthisim, tabem pulmonum, sputum fœtidum & purulentum bibat æger singulis diebus manè & vesperi aquæ Anagallidis maris destillatæ cum pari lactis è vacca rubra emulcti quantitate permistæ & Sacchari optimi q. s. edulcoratæ cochlearia duodecim. Expertum multoties medicamentum.

Camerarius in horto scribit, venatores in ovis frixis Anagallidem dare cani ab altero demorso.

Basileæ in frequenti usu est pro torminibus recens natorum. Ejus decocto utuntur Westphalicæ mulieres in mensibus movendis. *C. Hofman.* de Medicam. Offic.

Vulgus decoquit eandem in urina, & cataplasmatis forma, calidè applicat pedibus ubi podagricis doloribus infestantur: quod Nobili Anglo præ omnibus aliis pretiosis profuit, teste Gualtero. Imò multi pediluvium ex urina cocta faciunt cum quo à paroxysmo sæpe liberari videntur. Discutit urina ob salem suum volatilem *D. Tancr. Robinson.* Cavendum est maximè in hoc morbo à repellentibus: Semper enim pessima symptomata post se ducunt: Quippe, ut inquit Hofmannus, tum videre nos podagricos mori, si humores influentes repellantur ad viscera, aut si viscera tam sint debilia, ut humores ad superficiem pellere non possint. Itaque si diu superesse podagrici discupiant, & diu-

reticis & viſcera corroborantibus medicamentis eis opus eſt: topicis & repellentibus omnino eis interdicendum.

Epilepticis quibuſdam Aq. Anagallidis phœniceæ certo experimento dedi. Ex Obſerv. Achillis Gaſſeri *D. Barn. Soame.*

Williſius in mania pro ſpecifico venditat decoctum Anagallidis flore purpureo, item ſummitatum Hyperici. *D. Soame* è Dolæo.

A. 2. *Anagallis fœmina* Ger. *cærulea fœmina* J. B. *cæruleo flore* C. B. Park. **Female or Blew-flowered Pimpernel.**

Solo floris colore à præcedente diverſa eſt, ideóque ulteriore deſcriptione non indiget.

In tranſmarinis regionibus, Italia & Gallia ubique obvia eſt, nec ſuperiore quæ flore eſt phœniceo minùs frequens.

Nec aliter quàm floris colore à præcedentibus, & inter ſe differunt.

1. Anagallis flore obſoletè purpureo *Cluſii Park.*

2. Anagallis flore carneo. *Park.*

3. *Anagallis omnium minima* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Planta eſt in humidis proveniens, vix biuncialis. *Floſculos* gerit cœruleos, vulgaris Anagallidis triplo minores; capſulas ſeminales pariter minores.

A. 4. *Anagallis lutea* Ger. *flore luteo* Park. *lutea nemorum* C. B. *lutea, Nummulariæ ſimilis* J. B. **Yellow Pimpernel.**

Numeroſiſſimis fibris albentibus aut ſubrubentibus è geniculis demiſſis *radicatur. Caules* plures per terram ſpargit infirmos, teretes, rubentes, *foliis* per intervalla veſtitos ex adverſo binis, quàm Nummulariæ acutioribus & minoribus, Alſines aut Anagallidis maris ſimilibus, glabris, infernè ſplendentibus, pediculis brevibus nixis. *Flores* ex alis foliorum exeunt, ſingulares, tenuibus & oblongis pediculis, lutei, monopetali quidem, in quinque tamen ſegmenta acuta ad ungues ferè diviſi, ut pentapetali videantur; magnitudine & figurâ florum Anagallidis vulgaris terreſtris: quibus ſuccedit vaſculum ſeminale rotundum, parvum, quinque calicis acutis foliolis obvallatum.

Locus. In ſylvis poſt mediam æſtatem floret.

* 5. *Anagallis cærulea foliis binis terniſve ex adverſo naſcentibus* C. B. *tenuifolia* Ger. emac. *tenuifolia flore cæruleo* Park. *tenuifolia Monelli* Cluſ.

Plures ſtatim à radice *ramos* ſpargit, pedalis longitudinis, quadrangulos, ut aliæ Anagallides, qui deinceps alios minores à latere procreant, cinctos per intervalla longiuſculis & anguſtioribus *foliis* quàm aliæ Anagallides habeant, & ad Gratiolæ foliorum formam plurimùm accedentibus, atque ex adverſo ſemper naſcentibus, utplurimum binis numero, interdum etiam ternis, raró pluribus, iiſque aliquando in eodem ramulo: è quorum alis magna ex parte totidem exiliunt petioli, quot folia cauliculos per intervalla ſimul ambiunt, ſummo faſtigio ſuſtinentes *flores* pentapetalos, coloris cœrulei, umbilico tamen purpuraſcente, & phœniceis majores, è quibus exiliunt exigua ſtaminula. Abundè flores profert, & plerunque toto trimeſtri ſpatio. Floribus ſuccedunt orbicularia *vaſcula*, ut in reliquis, ſimile *ſemen* etiam continentia, quo deciduo ſequente anno novæ plantæ generantur; annua enim ſive æſtivalis duntaxat eſt planta.

Locus. Semine Gadibus accepto Monello orta eſt.

CAP. XI.

A. *Anthyllis maritima lentifolia* C. B. Park. *Anth. lentifolia, ſive Alſine cruciata marina* Ger. emac. *Anth. lentifolia Peplios effigie maritima* J. B. *Alſine litoralis foliis Portulacæ* C. B. *Alſines genus pelagicum* Cluſ. **Sea-Chickweed.**

Cluſ.

Longè latéque ſummâ arenâ ſerpit, multiſque *ramis* humi jacentibus prædita eſt, tenuibus, lentis, flexibilibus, quadrangulis; quos multa ambiunt *folia*, Anagallidis aut Alſines foliis non diſſimilia, ſed craſſa admodum & ſucci plena, (ut ſunt pleraque Pelagicarum ſtirpium) bina ſemper ex adverſo alternatim naſcentia, viridia, glabra, ſalſo guſtu: inter quæ extremis ramulis *floſculi* vireſcentes, quinque foliolis conſtantes, & in his quinque ſtaminula pallida. floribus ſuccedunt vaſcula grandia, in quibus *ſemina* quàm pro plantæ modo multò majora.

Locus. In arenoſis maris litoribus ubique ferè in circuitu Angliæ.

Hæc planta quamvis Alſines nomine innoteſcat, nec flore tamen, neque ſemine cum Alſine convenit; ideóque ſeorſim eam collocavimus.

CAP.

Cap. XII.

De Alsine.

ALsine dicta est quòd ἄλση, id est, lucos & umbrosa loca præcipuè amet.

Alsines notæ genericæ sunt Folia conjugatim in caule sita, calyx ad modum floris in plura segmenta, seu mavis folia expansus, vascula seminalia simplicia, hoc est, in plures cellulas seu loculamenta minimè divisa, seminibus medium occupantibus exteriùs protegente vasculo.

Harum nonnullæ præter reliquarum normam tetrapetalæ tantùm sunt, atque hoc respectu anomalæ, quas seorsim collectas primo in loco exhibemus. Quæ pentapetala sunt, vel petala habent in medio bifida, vel eadem integra.

§. I. *Alsinæ tetrapetalæ anomalæ.*

Has pro Alsinis habendas ducimus ob convenientiam in reliquis notis, quamvis petalorum numero ab iis differant.

A. 1. *Alsine tetrapetalos Caryophylloides, quibusdam Holosteum minimum. Alsine verna glabra* Ind. Monsp. *Alsine montana capillaceo folio* Park. C. B.

Radicula ei alba, tenuis, fibris donata: *Cauliculi* plures, semipalmares, tenues, teretes, infirmi, rubentes, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula apponuntur *folia* ex adverso bina, caulem ferè amplexa, dimidium vix digitum longa, è basi latiuscula in acutum mucronem sensim desinentia. *Flosculi* in summis ramulis, albi, tetrapetali, è calyce quadrifolio, quâ notâ à reliquis Holosteis dictis discretu facilis est.

Vere floret in glareosis sterilioribus frequens. Hæc planta eadem proculdubio est quam describit *D. Magnol* Alsines vernæ glabræ titulo: cui radiculam exilem attribuit, circa quam aliquot *foliola* angusta, oblonga, glabra oriuntur: *cauliculum* uncias tres altum, duobus aut tribus articulis distinctum, binis foliis articulum amplectentibus, ad secundum vel tertium articulum in duos vel tres ramulos divisum, quorum quilibet *florem* unicum habet foliolis albis constantem, quibus quatuor foliola viridia, acuta supposita sunt: Succedente *loculo* oblongo minuto semine pleno. *Locus.*

Circa pratulum luci Gramontii copiosam invenit vere cum flore & semine.

* 2. *Alsine Alpina minima glabra* C. B. Park.

Plantula est flosculis elegantissimis placens, ex cujus *radice* rufescente, in fibras oblongas abeunte *cauliculi* plures in terram reclinati, *foliolis* mucis, prioribus similibus, sed glabris vestiti, prodeunt: ex quibus pedicelli unciales rariùs triunciales nudi efferuntur, qui in summo in duos, tres & plures petiolos dividuntur, & singuli *flosculum* elegantem, stellatum, quadrifolium, punctulis insignitum, album, vel etiam purpurascentem, ex calyculo emergentem, sustinent.

In Helvetiorum montibus, ut monte Fracto, & ad Thermas Fabarias, æstate florens, reperitur. *Locus.*

3. *Alsine muscosa* Park. Lugd. *muscosa quibusdam* J. B. *tenuifolia muscosa* C. B. *An Alsine saxifraga angustifolia minima montana* Col?

J. B.

Tenella admodum & infirma est plantula, veluti musco terræ superficiem operiens, palmaribus & bipalmaribus *coliculis* interdum duas aut tres uncias longis, prætenuibus, ramosis, quorum nodis *folia* adnascuntur uncialia & sescuncialia, aliquando vix semuncialia, fili instar tenuia, lætè virentia; *Flores* minimi, ex quatuor foliolis constantes, albi, Spergulæ facie & formâ, quorum media *apiculi* albissimi, nodulo viridanti insidentes, occupant. Flosculos sequuntur calyculi exigui, spadiceo aut atro-rubente semine, Portulacæ ferè, farcti. *Radix* gracilis, inutilis, articulatim fibrata. In hac planta tantillum amaricantis saporis percipimus.

Montium summis aditibus umbrosis udísque ferè gaudet. In montibus Stiriæ, itémque in Jura & Saleva propè Genevam, locis humidis & umbrosis ad fontes & aquarum scaturigines observavimus. *Locus.*

Julio & Augusto floret. *Tempus.*

* 4. *Alsine montana capillaceo folio* C. B. Park. *Alsine Saxifraga angustifolia minima montana* Col. *Item Saxifraga montana Neapolitana* Park. *p.* 428.

In saxorum rimis rupium præruptarum, & eorum cavis umbrosis, circa D. Philippæ antrum Æquicolorum, ab aquæ pluvialis impetu tuta oritur hæc plantula tenera pusilla, quæ angusta oblonga *folia* profert, Saxifragiæ magnæ Matthioli modo, paulo latiora, albicantia, molliora, è viticulorum geniculis bina prodeuntia: ex quorum sinu alæ, & in summo *flores*, candidi, quatuor foliolis constructi, *staminibus* intus multis, candidis, tenuibus admodum, florentes Maii fine & Junio: quibus utriculi succedunt ferè orbiculares, parvi admodum, Milii seminis magnitudine, cartilaginei, in quinque oras divisi, Ocymoidis modo, in quibus fulvum, obscurum *semen*, minutum.

Foliis tantum latioribus & albicantibus à præcedente differre videtur.

Altera species. Alteram huic similem sed majorem duplo in mœniis maritimis Neapoli observavit Columna, Autumni fine florentem, suave-rubente flore, pericarpio oblongo, acuto, in quo *semen* exiguum, Vulgari colore simile. Planta est repens, sed cùm floret resupinatur: flante Africo alluitur undâ illâque gaudere videtur.

Hæc etiam planta Parkinsono bis describitur, primò p. 428. sub titulo Saxifragæ maritimæ Neapolitanæ: deinde p. 763. sub titulo Alsines repentis angustifoliæ flore suaverubente.

A. 5. *Saxifraga graminea pusilla flore parvo tetrapetalo. Caryophyllus minimus muscosus nostras* Park. *Saxifraga Anglicana Alsinefolia* Ger. emac. descr. **Pearl-wort.**

Folia ad radicem in orbem disposita, angustissima, graminea, glabra, obscurè viridia, mucronata, semunciam longa. *Caules* ex eadem radice plures exeunt, semipalmares, tenues, infirmi, rotundi, humi procumbentes, ramosi, glabri, crebris geniculis intercepti, & ad singula genicula binis foliis cincti. Ramuli verò è foliorum alis alternis semper exeunt. *Flores* quoque è foliorum alis alternatim enascuntur, singulares, pediculis longis tenuibus fulti, tetrapetali, albi, perexigui, è calice quadrifolio. Succedit *vasculum seminale* rotundum Alsines, per maturitatem membranaceum, pellucidum, seminibus perexiguis ruffis repletum. Radix nunc simplex nunc multifida pluribus fibrillis capillata. Sapor plantulæ acris & calidiusculus.

Locus. In uliginosis, inque pascuis sterilioribus & hortorum areis frequens occurrit. Per totam ferè æstatem floret.

Flore est plerunq; mutilo, foliolis illis albis seu petalis quæ floris propria sunt, carente; unde eam in Catalogo plantarum Cantabrigiensium flore herbido & muscoso denominavimus.

A. 6. *Saxifraga Anglica annua Alsinefolia* D. Plot.

D. Plot.

E *radice* parva, fibrosa *cauliculos* diffundit tenues infirmos, sescunciales, geniculatos; *foliolis* exiguis angustis ad singula genicula cinctos, ut in præcedente. E geniculis superioribus versùs extremos caules exeunt *flosculi* herbacei, tetrapetali, *vasculo* seminali membranaceo, petalis illis ceu calyce incluso.

A præcedente differt foliis & caulibus sordidè viridibus ex fusco seu brunno; *radice* annua; quódque non reptat ut illa, aut ex cauliculorum geniculis radices agit.

Locus. In ambulacris hortensibus Collegii Baliolensis, inq; novalibus & arvis requietis circa *Heddington* & *Cowley* agri Oxoniensis.

A. 7. *Millegrana minima* Ger. *minima sive Herniaria minor* Park. *Polygonum minimum sive Millegrana minima* C. B. **The least Rupture-wort, or All-seed.**

Radice nititur parva, alba, simplici. *Caulis* digitalis aut altior, simplex, rotundus, valdè ramosus. *Ramuli* prætenues, rubentes, *foliis* vestiti Thymi aut Alsines minimæ figurâ, sed multis numeris minoribus, absque pediculis immediatè adnatis, ex adverso binis, glabris. Tum caulis tum etiam ramuli bifariam dividuntur & subdividuntur sæpius. Ex ipsis ramulorum divortiis aut divaricationum angulis oriuntur *flores* singulares, pediculis pro plantulæ ratione satis longis, tenuibus insidentes, tetrapetali, albi, minutissimi: quibus succedunt *vascula seminalia* rotunda. *Semina* præ exiguitate vix conspicua.

Locus. Æstate viget in ericetis sabulosis & humidioribus præsertim.

8. *Paronychia sive Alsinefolia incana* J. B. *Anthyllis maritima incana* Park. *marit. Alsinefolia* C. B. *marina incana Alsinefolia* Ger. Lob.

J. B.

Humi spargit numerosos *cauliculos*, palmares, subrubentes, crebrò geniculatos, subinde in ramos divisos: quorum articulos folia vestiunt verticillatim, Alsines minora, per extremum rotunda, glabra, incana, bina & etiam quaterna, foliolis membraneis lucentibus subjectis. *Flosculi* albi, copiosissimi extremis caulium ramulorúmque acervatim congesti hærent, pusilli. *Radix* simplex, brevis.

Locus. In vineis circa Messanam & Monspelium per totam ferè æstatem floret: folia tamen ut rectè *D. Magnol*, non incana sunt, sed pallidè viridia.

9. *Polygonum angustissimo gramineo folio erectum* Botan. Monsp.

Magnol.

Ex *radicula* tenui palmares & sesquipalmares cauliculos producit, erectos: *folia* habet ex articulis bina, angustissima & oblonga, & quæ in florente planta utplurimum sicca sunt: *flores* ex ramulis plures prodeunt, tetrapetali, albi, quibus totidem folia viridia supposita sunt. *Semen* parvum est & nigricans.

Tempus & Locus. Annua est planta, quæ Julio & Augusto mensibus floret in marginibus sabulosis satorum Boutoneti propè Monspelium.

Plantam huic similem si non eandem cùm Monspelii essem observavi satis frequentem in agrorum marginibus, cui *radix* simplex, lignosa, alba: *caules* plures, semipedales aut dodrantales, teretes, tenues, satis firmi tamen & erecti, crebris geniculis, ad quorum singulos *folia* bina angustissima, vix uncialia, & versùs summos caules duplo breviora. Caules suprema parte ramulos fundunt non binos ex adverso sed alternatim singulos, in quibus ut & in summis caulibus ex alis foliorum utriculi paleacei exeunt, parvum, pullum, nonnihil compressum & subrotundum *semen* continentes. Florem non vidimus, jam enim præterierat, Septembri mense.

§. 2. Al-

§. 2. *Alsinæ pentapetalæ genuinæ petalis bifidis.*

* 1. *Gramen leucanthemum marinum maximum* Hort. Lugd. Bat.

A. 2. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore majore* C. B. *Gramen leucanthemum* Ger. Park. *Gramen Fuchsii sive leucanthemon* J. B. Stitchwort.

J. B.

Tenui & infirma *radicula*, summo cespite geniculata reptat, demissis tamen altiùs fibris. *Coliculi* inanes, quadrati, dodrantales & cubitales, geniculis distincti, ad quorum unumquodque bina *folia* graminea, acuta & rigida: ex quorum alis pediculi exeunt tenues, hirsuti, quibus insident *flosculi* amœni, candidi, è quinq; foliis profundè fissis & striatis compositi, in quorum medio apices crocei. Dehiscentis autem calicis quina folia virescentia toti flori subsunt. *Capitulum* succedit pileiforme, sex partibus coagmentatum, semen continens.

Hæc J. Bauhinus, quibus adde, Caulem propè summitatem in binos ramos dividi, utrumq; deinde ramum in alios binos, &c. Ad singulas autem caulis & ramulorum divaricationes ex ipso angulo exoritur flos unicus longo pediculo nixus; qui florum situs huic cum Caryophyllo holosteo arvensi aliisque hujus generis plantis communis est.

In sylvis, sepibus, & dumetis passim: Vere floret. *Locus.*

* 3. *Caryophyllus holosteus, foliis gramineis acutis, floribus albis* Mentzel.

Marchiæ Brandeb. incola est: non describit sed tantum depingit Autor.

A. 4. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore minore* C. B. *Gramen leucanthemum alterum* Ger. *leucanthemum minus* Park. *Gramini Fuchsii leucanthemo affinis & similis herba* J. B. The lesser Stitchwort.

Seriùs hoc floret, tenuioribus, quadratis *viticulis* nervo medio tenaci & valido farctis. *Folia* bina opposita, breviora & viridiora quàm in vulgari Leucanthemo. *Caules* eandem observant divisionem, & *flores* eundem situm cum illius floribus: verùm longè minores sunt, & pediculis prælongis insident: quinque pariter foliis constant, verùm ad ungues ità fissis, ut incuriosiùs spectanti decem videantur apiculis rutilantibus. *Calicis* folia quinque acuta. *Capitula* minora, oblonga: *radix* similiter fibrosa, serpens.

In pascuis & vepretis, interque genistas, præsertim solo arenoso, exit. *Locus.*

Ratione loci in quo crescit faciem insigniter mutat, siquidem in aggeribus paludum Eliensis insulæ colorem glaucum Caryophyllorum obtinet, & caules firmiores brevioresq;, ut diversam quis posset suspicari plantam.

A. 5. *Caryophyllus holosteus* Ger. *holost. arvensis hirsutus* Park. *hol. arv. hirsut. flore majore* C. B. *Auricula muris pulchro flore albo* J. B. Chickweed, Mouse-ear, with a large white flower.

Radix ei geniculata sub terra reptat, ad nodos fibras demittens, & surculos promens. *Caules* per terram spargit complures, teretes, hirsutos, infirmos & humi procumbentes, *foliis* cinctos ad singula genicula contrario situ binis, hirsutis, Alsines Myosotidis angustioribus, exceptis iis quæ in caulibus florigeris existunt, quæ æquè lata sunt; absque pediculis caules amplectentia, qui in summitatibus suis in binos ramulos dividuntur, & uterq; ramulus in binos surculos, & unusquisque surculus deinceps ordine in alios binos, donec ad extremos ventum fuerit, apposito flore in uniuscujusque divaricationis angulo, pediculo oblongo insidente. Sunt autem *flores* ampli, floribus Graminis leucanthemi dicti pares & similes, pentapetali petalis in medio bifidis, striati, cum staminulis in umbilico plurimis apices pallidè luteos sustinentibus. Calix pariter quinquefolius. Folia quoque & florum calices hirsuti.

In aggeribus terrenis propè Cantabrigiam ut v. g. colle *Sanitatis* dicto; in planitie propè *New-market* inter vepres, in via quæ Londinum ducit inter *Trumpington* & *Hawkston*, & ultra *Fulmere* vicum, aliisque locis plurimis copiosè. Floret æstate. *Locus.*

6. *Alsine Caryophylloides tenuifolia montana, Lini flore. An Auricula muris pulchro flore, folio tenuissimo* J. B?

Radix ei lignosa, vivax. *Cauliculi* seu ramuli multi, ut in Caryophyllis, lignosi, cortice cinereo tecti [vetustiores intellige] geniculis crebris intercepti: ad quorum singulos *folia* ex adverso bina, Tunicæ minimæ vel Spergulæ purpureæ, angusta, Laricea. Cauliculi ramosi, inferiùs glabri, superiùs hirsuti *flores* gestant in summitatibus longis pediculis hirsutis insidentes, magnos, albos, quinq; petalis intus striatis, subrotundis, non fissis in extremo Lychnidum in morem, adeò ut Flos integer Lini florem referat, non tamen perinde caducus est, sed diu durat, *stamina* plurima continens sublutea, vel ex albo ad herbaceum colorem tendentia. *Calyx* hirsutus, quinquefolius, ad modum floris expansus. *Vasculum* seminale longiusculum, crassum.

In monte *Thuiri* mensis Junii fine floruit. *Locus.*

Si J. Bauhinus eandem nobiſcum plantam intelligat, figura ejus vitioſa eſt, petala florum bifida repræſentans, nec minùs deſcriptio, quæ florem ei attribuit non differentem ab alterius Auriculæ præcedentis flore: Reliqua deſcriptio & locus etiam conveniunt.

7. *Caryophyllus holoſteus tomentoſus* J. B. Park. *holoſteus tomentoſus latifolius* C. B.

J. B.
Totus candido molli denſoque tomento eſt obſitus, ut vix aliud quàm tomentum eſſe videatur. *Coliculi* geniculati, dodrantales, è ſingulis geniculis bina proferunt *folia,* ex adverſo ſita Auriculæ muris ſpecioſo flore paria, nec formâ diſſimili, ſi ſolùm excipias cum mollitie tomentum, ex quorum ſinu ſubinde ramuli propagantur. Caulis ſuperior in ramulos pluſculos abit, quorum unicuiq; *flos* innaſcitur candidus, Auriculæ muris ſpecioſo flore *J. B.* Horum *calyces* tomentoſi quoque, internè verò membranei, argenteo ſci. ſeu margaritarum ſplendore lucent. Secundùm ramulorum diviſiones ſunt etiam breviſſima folia argenteo colore micantia.
Ex Italia ad nos venit: Locus natalis non traditur.

8. *Caryophyllus arvenſis umbelliferus* J. B. *arv. umbellatus* Park. *holoſteus arvenſis* Ger. *arv. umbellatus folio glabro* C. B. **Field Chickweed, bearing the flowers in an Umbel.**

J. B
Dura eſt & fibroſa *radice*: *Folia* craſſiora, latiora & duriora ſunt quàm Auriculæ muris pulchro flore, nec ita acuminata. *Cauliculi* tenues, parvi & rotundi, ſpithamæi, tribus aut quatuor geniculis diſtincti, è quibus enaſcuntur oppoſita bina *folia,* inferioribus quæ è radice protuberant æqualia. Summitatibus inſident ſex aut ſeptem, aut etiam plures vel pauciores, longis pediculis ſurrecti flores albi, illius floribus ſimiles. Hos decidentes ſequuntur *capitula,* parva, longa, parvum *ſemen* includentia, terram verſus reflexa.
Locus. Inter ſegetes variis in locis occurrit in regionibus tranſmarinis; in Anglia, quod ſciam, non invenitur.
C. Bauhinus huc refert Alſinem vernam Dalechampii *Lugd.* quæ J. Bauhino eſt Linum catharticum.

* 9. *Caryophyllus holoſteus Alpinus latifolius* C. B. *Alpinus latifolius* Park.

C. B. prod.
Ad *radicem* tenuem, albicantem, fibroſum & repentem, *cauliculi* aliquot in terram reclinati, hirſuti, trium quatuórve unciarum, *foliis* parvis, ſubrotundis, latis, binis ſibi invicem reſpondentibus, hirſutis & craſſis cincti, ex alarum ſinu pediculorum inſtar ramuli exurgunt, ſinguli *florem* unum calici viridi primo incluſum, dein quinquefolium, magnum & album ſuſtinent, cui *capitulum* oblongum, ſemen continens ſuccedit.
Locus. In Valeſianorum Álpibus, loco *Gemme* dicto, & circa Fabarias reperitur.

* 10. *Caryophyllus holoſteus Alpinus anguſtifolius purpuraſcens* C. B. *Alpinus anguſtifolius purpuraſcens* Park.

C. B. prod.
Et hic *radicula* eſt repente, *cauliculo* tenui, triunciali, leviter hirſuto, circa quem foliola parva, oblonga, acuminata, bina ſibi oppoſita: *Flores* in ſummo bini, terni, prioribus minores, purpuraſcentes, ſtellæ in modum diſpoſiti, calycis foliolis viridibus alternatim velut intercedentibus.
Locus. Ex Pyrenæis Hiſpanicis allatus eſt.

* 11. *Caryophyllus holoſteus Alpinus gramineus* C. B. *Alpinus gramineus* Park.

C. B. prod.
Radiculam habet exiguam; *caulem* palmarem, exilem, rotundum, geniculatum, pilis leviſſimis donatum, circa medium in ramulos, & hi in alios brachiatum. *Folia* ad radicem pauca, ad geniculum bina, ex oppoſito reſpondentia, atro-virentia, anguſtiſſima, unciam longa. *Floſculi* albi, quinquefolii, ex calyce prodeuntes, ſinguli ſingulis pediculis inſident: quibus exiguum *capitulum* minuto *ſemine* refertum ſuccedit.
Locus. In Alpibus provenit: in Auſtriæ monte Taurero.

* 12. *Caryophyllus holoſteus montanus anguſtifolius albus* C. B. prod. *montanus anguſtifolius albus* Park.

C. B. prod.
Et hic *cauliculo* eſt tenui, geniculato, ruſeſcente, glabro, trium quatuórve unciarum; *foliis* oblongis, anguſtis, glabris cincto, *floribus* albis quinquefoliis, & prædicto [Alpino latifolio] multo minoribus.
Locus. In horto Dei Burſerus legit.

* 13. *Caryophyllus holoſteus tomentoſus anguſtifolius* C. B. *anguſtifolius tomentoſus* Park.

C. B. prod.
Hic *cauliculis* eſt palmo minoribus, tenuibus, rotundis, & parte inferna geniculatis: ſuperiore parte nudis & pæne glabris; qui ſtatim in ramulos breviſſimos, ex alarum ſinu, ex adverſo ſitos dividuntur. *Folia* habet oblongiuſcula, anguſtiſſima, reflexa, ob tomentum mollia, & ex viridi albicantia. Cauliculus in tres pedicellos, binis foliolis ſuſtentatos, eóſque oblongos, ſed longitudine impares abit, qui ſinguli calycem viridem ſuſtinent, cui *flos* unus, íſque albus & quinquefolius inſidet.
Locus. Hunc in Granada ad radicem montis copioſè Albinus obſervavit.]

Caryophyllus saxatilis siliquosus C. B. Park.

Ad Herbas flore tetrapetalo siliquosas referendus est.

Caryophyllus saxatilis foliis gramineis, umbellatis corymbis C. B. *Symphytum petræum sive Gypsophytum majus* Thal.

Item, *Caryophyllus saxatilis foliis gramineis minor* C. B. *Symphytum petræum sive Gypsophytum minus* Thal.

Nobis incogniti sunt.

A. 14. *Alsine viscosa* Park. *hirsuta altera viscosa* C. B. *hirsuta myosotis latifolia præcocior* Cat. Angl. The broader-leaved Mouse-ear Chickweed.

Radicem habet fibrosam, tenuissimis filamentis capillatam; unde *caules* emergunt plures, palmum & interdum semipedem alti, rotundi, hirsuti, infirmi, plurimùm tamen erecti, foliis per intervalla binis oppositis cincti, pallidiùs virentibus & latioribus quàm sequentis, versùs imam partem ramosi, ramis non contrariis inter se, sed singulis. Versùs summitates caules in binos *ramulos* divaricantur, & hi deinde in binos alios minores, opposito ad unamquamque caulis divisionem in ipso divaricationis angulo *flore* unico, in pediculo admodum brevi, contra quàm in *Alsine* fit. *Flores* autem pentapetali sunt *petalis* longis angustis in extremo fissis fissurâ minùs profundâ quàm in Alsine vulgari; cum *staminibus* intus ex luteo virentibus. Succedunt *vascula seminalia* oblonga, nonnihil incurva, per maturitatem pellucida, *semina* parva, rotunda, subruffa, numerosa continentia. *Semina* post delapsos flores statim maturescunt, & vasculis se sponte aperientibus decidunt. Tota planta ad tactum nonnihil viscida est.

Aprili & Maio mensibus floret, in siccioribus areis & pascuis ubique. *Tempus & Locus.*

A. 15. *Alsine hirsuta myosotis* Ad. *arvensis hirsuta magno flore* C. B. *Auricula muris quorundam flore parvo, vasculo tenui longo* J. B. Mouse-ear Chickweed.

Radix huic simplex, alba, fibrosa. *Caules* quàm præcedentis infirmiores, & in terram plerunque reclinati, rubentes, *Folia* angustiora, viridiora & subaspera. *Flores* longioribus insident pediculis, petalis profundiùs fissis.

Tardiùs floret, nec ante medium Maium, & ad Autumnum usque durat. *Tempus.*

Addit C. Bauhinus è Thalio tertiam Alsines hirsutæ arvensis speciem, quam hirsutam minorem vocat, Thalius Alsinem minutam hispidam: quam vide apud ipsum.

* 16. *Alsine corniculata Clusio* J. B. Park. Ger. *Lychnis segetum minor* C. B.

Clus.

Palmaris hæc est herbula, unico *caule*, qui in aliquot ramos dividitur, constans, eóque geniculato, tenero, subhirsuto, ut Alsines vulgaris. *Folia* Alsines foliorum æmula, paulò longiora, subhirsuta etiam, inter se opposita & ex intervallis gemina. Alarum cavis insident pusilli *flores*, candicantes, quibus succedunt membranacea & transparentia *cornicula*, gallinaceorum calcarium formâ, quæ lento quodam aspersa humore à tangentibus deprehenduntur: *semen* in illis exiguum, maturitate nigrum. *Radix* inutilis & annua est: Tota insipida est.

Inter segetes frequens Salmanticensi agro. Ego cum J. Bauhino nec Lychnidi, nec Pseudomelanthio hanc subjungendam duco, quòd eis non sit similis. Maio mense flores producit & semen maturum præbet. Alsines myosotidis hirsutæ species esse videtur, tum ex figura, tum ex descriptione. *Locus.*

* 17. *Alsine maxima H. Lugdunensis* J. B. *Alsine angustifolia* C. B. *maxima* Park.

Lugd.

Radice est supernè crassiuscula, paulatim gracilescente, innumeris fibris capillatâ; *cauliculis* multis, pedalibus; *foliis* Alsines vulgaris, per intervalla sæpe quaternis, interdum singulis, interdum binis; ramulis multis, brevibus, copiosum *florem* producentibus, antequam hiet oblongo & acuminato capite inclusum, cùm apertus est candidum, exiguum, radiatum, sex foliolis constantem, ac totidem filis tenuissimis.

In opacis gignitur.

Hæc Historia mihi suspecta est, 1. quod nullus alius Botanicus hujus meminit præter eos qui ex hac Historia transcripserunt. 2. quòd folia quaterna, & singula interdum in caulibus ei attribuit. 3. quòd florem hexapetalum.

18. *Alsine nemorosa maxima montana. Alsine montana hederacea maxima* Col. Park. *mont. latif. flore laciniato* C. B.

Radix ei vivax: *Cauliculi* teretes, hirsuti, pedales aut cubitales, infirmi, procumbentes nisi fruticibus vicinis sustententur, nonnihil rubentes præsertim ad genicula, quæ in caule crebra brevibus internodiis, *foliis* cincta ex adverso binis, longis & tenuibus pediculis hirsutis [sescuncialibus] nixa, ipsa pariter hirsuta, pallide virentia, longa, è lata basi in acutum mucronem sensim desinentia veluti Smilacis, per margines interdum nonnihil sinuata. *Flores* in summitatibus ramulorum albi, pentapetali, petalis ad ungues ferè fissis, ut in reliquis congeneribus. In

Locus. In sylvosis in ascensu montis Salevæ invenimus. Hæc est proculdubio Alsine montana hederacea maxima *Col.* parvitate tantùm differens; nam Columnæ planta folia habuit majora, duas nimirum uncias lata, atque tres longa. Flores petiolis longis insident, eodem quo in aliis hujus generis situ, nimirum in ramulorum floriferorum divaricatione. Vasculum seminale pyramidale cum fulvo intus semine, minuto, copioso.

Tempus. Augusto floret, & Septembri perficitur.

Huic recti fructus, atque elati remanent petioli eorum, non ut in vulgari deorsum spectantes.

In umbrosis excelsorum montium Campoclarensium atque Æquicolorum densis sylvis collegit F. Columna.

Hæc non alia in re (ut modo diximus.) quàm magnitudine à nobis observata & descripta differt, quæ loco debetur.

A. 19. *Alsine major repens perennis* J. B. *Alsine altissima nemorum* C. B. *item Alsine aquatica major* ejusdem. *Alsine major* Park. *item Als. aquatica sive palustris major* ejusdem. *Als. major* Ger. & *Als. palustris* ejusdem. Great Marsh-Chickweed.

J. B.

Ex *radice* perenni, repente, fibrosa *caules* profert plures, qui latè se diffundunt, cubitos aliquot longi, teretes, subrubentes; lanuginosi & ramosi; ad quorum singulos nodos *folia* ex adverso sita nascuntur, quorum majora Parietariæ folia æquant, formâ eâdem, secundùm nervos & per oras hirsuta, minora verò ut Alsines vulgaris, pediculo aliàs nullo, aliàs mediocriter longo, piloso, sapore fatuo. *Flores* speciosi Graminis leucanthemi, quinque foliolis constant, singulis ad imum usque fissis, candidis, striatis, *staminulis* niveis medium occupantibus cum capitulo viridi, è cujus summo quinq, reflexæ fibræ emicant, totidémque flori toti sustinendo subjiciuntur *folia* viridantia, villosa, quæ *vascula* subsequentia obvolvunt, Hyperici vasculis similia, turbinata, in quibus *grana* continentur Papaverinis paria, ruffa, circa clavam racematim cohærentia.

Folia in hac planta interdum nonnihil sinuata sunt per margines & veluti crispa.

Locus. In locis humidis & palustribus, itémque propè fontes & defluentes aquas reperitur.

Haud dubium est quin Dodonæus Alsines majoris titulo hanc plantam describat: Dodonæi autem figuram assumunt Lobelius, Gerardus & Parkinsonus, pro Alsine majori, eandem ergo plantam intelligunt, ideóque hi duo ex una specie duas faciunt, nimirum Alsinem majorem, & Alsinem palustrem.

Lobelium autem in Adv. non cognovisse Alsinem majorem suspicatur J. Bauhinus.

Hanc etiam esse puto quam describit & depingit Christianus Mentzelius, in Pugillo rariorum plantarum, ad calcem Indicis sui nominum Plantarum multilinguis, titulo Alsines maximæ Solanifoliæ *March. Brandeburg.* Hæc enim (ut dixi) folia habet ad margines non raro parum sinuata.

A. 20. *Alsine vulgaris sive Morsus Gallinæ* J. B. *Als. minor sive media* Ger. *Alsine media* C.B. *minor* Park. Common Chickweed.

Non multùm dissimilis est majori, alsiosis locis perinde gaudens; *radiculis* capillaribus [potiùs singularibus in plurimas fibrillas divisis, quæ adeò fortiter terram apprehendunt ut extirpatu difficiles sint] humi stratis, tenellis, hirsutis, subrubentibus, geniculatis *viticulis*. *Folia* Anagallidis, minora quàm in majore, subhirsuta, ex geniculis similiter adversa, gustu fatuo: *flosculi* candidi, stellati, minores: *Semen* in pericarpiis non dissimile.

Locus. In uliginosis ad sepes & vias, itémque in vineis & hortis inter olera passim provenit, & per totum fere annum floret.

Hæc planta ratione loci aliorúmque accidentium magnitudine adeò insigniter variat, & faciem mutat, ut pro diversis à Botanicorum vulgo habeatur. Hinc Alsinem marinam *Dod. Ger. Park.* pro eadem habeo. J. Bauhinus suspicatur Alsinem marinam *Dod.* convenire posse cum Alsine Plantaginis folio: & dubitat an Dodonæus exhibuerit figuram suæ Alsines marinæ: Siquidem imago quæ pro Alsine marina ab illo ostenditur à Lobelio pro Alsine majore ac passim nascente accipitur.

Nos Dodonæum Alsinem cruciatam marinam intelligere suspicamur.

A. 21. *Alsine longifolia uliginosis proveniens locis* J. B.

J. B.

Radiculis est tenuibus, serpentibus. *Caules* pedales, quadrati, infirmi; ad quorum genicula *folia* bina, Gratiolæ foliolis paria, minora, nec per ambitum serrata, in acumen desinentia, glabra, nervo unico medium decurrente, circa medium latiora quàm in Gramine leucanthemo minore, cui tamen *flores* satis similes, aut Alsines vulgaris, extremis hærent ramulis, stellati, albi. Cæterum foliola florem ambientia quinque sunt viridia, alba autem decem & præterea *apices*.

Locus. In palustribus putridis & rivulis provenit non rara.

Petala huic in flore decem revera non sunt, sed duntaxat quinque, usque adeò ad unguem ferè fissa ut decem videantur, & minùs cauto facilè imponant.

* 22. *Alsine inaperto flore seu unicaulis noctiflora* Moris. prælud.

Moris.

Caules producit triunciales, quorum nodis apponuntur bina *foliola*, è regione disposita, mucronata, Linguæ passerinæ similia. In caulium summis nascuntur *flores*, singuli quinque petalis albis, ad medium bifidis constantes, aliarum hujus generis more, qui vix interdiu lucente sole conspiciuntur, propter tenuitatem partium. Hoc valde familiare est pluribus Lychnidum speciebus.

Locus. Crescit in arvis, inque sylvosis humidis & udis. Quam plantam intelligat nescimus.

* 23. *Ocymoides Lychnitis reptante radice* J. B. *Lychnis incana repens* C. B. *Ocymoides Lychnitis* Col.

Col.
Radice tenui admodum firmatur, parum sub terra descendente, atque circum reptante, ex qua plures fruticant viticuli, rotundi, incani, hirsuti, bina *foliola* singulis geniculis hærentia habentes, quæ in imo minora sunt, deinde majora in medio viticulo, quod contra evenit in plantis ab radice statim foliatis ante caulis eruptionem; ut in Theophrasto legitur, hirsuta, carnosa, incana, Lychnidi similia, sed magnitudine & formâ Ocymoidis Polemonii dicti. Cujus etiam, sicuti & aliarum congenerum ritu *flores* edit Aprili atque Maio mense candidos, quinque foliis bifidis constructos stamina intus quinque lutea habentes. Junio *semina* in oblongis pericarpiis mollibus, cartilagineisque perficit, fulva, angulosa, hirsutaque. Pericarpia vero non calice obducta sunt ut in Lychnidibus, sed tantùm basin quinque foliolis constructum ut in Alsine habent. *Radix* admodum vivax est, ideóque multùm fruticat, terrámque ipsius comâ operit.

Sponte ac frequens oritur in monte D. Mariæ virginis appellato, locis humentibus petrosis. *Locus.*

Sapor plantæ dulcis est; quare non ineptè Herbariorum fœmellarúmque vulgus ad eliciendum lac copiosum utitur; atque plantam sicuti cætera olera jusculis admixtis ovis disruptis decoquunt, non sine Piperis atque Amaraci modico, vel (ut alii solent) in placentam efformant, cujus usu magnam lactis copiam provenire experimento se habere asserunt. Ab hac lactis eliciendi facultate Herbariis Neapolitanis vulgò *Herba Lattaria* dicitur. *Vires.*

* 24. *Alsine Bononiensis non aculeata* Bocconi.

Bocc.
Humi procumbit, atque *cauliculis* tenuibus, rigidulis, geniculatis, in plures ramusculos distributis prædita est, circa quos *Folia* tenuia, angusta, Tithymali leptophylli æmula, denso stipatu invicem cohærent, quæ in senescente planta dum contrahuntur aculeata videntur. *Flosculi* albidi & *capsulæ* aliarum more.

Bononiæ & ad vicum Chantilly observavit Autor. *Locus.*

§. 3. *Alsinæ petalis integris, aliæque miscellaneæ incertæ sedis.*

1. *Alsine minor multicaulis* C. B. *minima* Ad. Lob. Dod. Ger. J. B. *aquatica minima* Park. **The least Chickweed.**

Tota facie Alsine minori seu mediæ similis est; [Lobelio in Ad. Anagallidem admodum præfert] verùm per omnia minor, tenellis ramulis & hirsutis donata; *foliis* minimis Alsines mediæ minoribus, nigricantibus, paulum hirsutis, pediculo brevissimo nixis, & *flore* similiter albo: *Semen* in pericarpiis minutissimum, russum.

Folia hujus plantæ Serpylli folia referunt: Flos quinque petalis indivisis constat, unde ab Alsine majore & medio nullo negotio discernitur.

In iisdem cum præcedentibus locis invenitur, non rarò etiam muris innascitur. *Locus.*

Alsine minor Lini capitulis C. B. *petræa* Ger. Park.

Mihi sanè à præcedente non videtur diversa.

Alsine minor foliis rotundis C. B. *Alsines minoris alia species* Thal. *nobis incognita, q. apud Thalium.*

* 2. *Alsine Alpina glabra* C. B. prod. Park.

C. B. prod.
Ex *radice* albidâ, oblongâ, fibris capillata *cauliculi* plures, iique palmares, tenues, læves, rotundi & geniculati in ramulos aliquot, hique in alios divisi, prodeunt: qui *foliis* pallidè virentibus, Lini formâ, sed brevioribus & acutis, binis ex adverso sitis cinguntur. *Flores* plures, albi, staminibus aliquot donati, pedicellis insidentes, è caliculis prodeunt, capitulis minuto semine refertis succedentibus.

Hæc locis saxosis humidis gaudet, quam copiosè circa balneum Sultzbergense in Marchionatu observavimus. *Locus.*

* 3. *Alsine Alpina junceo folio* C. B. Park.

C. B.
Ad palmi altitudinem accedit: ejus *cauliculus* statim à radice in duos, iique in alios ramulos breviores dividuntur; inter quos unus vel alter semipalmaris exurgit, in summitate *florem* unum sustinens, vel is uno alteróve pediculo donatur, & cuilibet unus, isque albus, pentapetalos, satis magnus, ex calyce prodiens insidet. *Foliis* est capillaceis, viridibus, rigidis & inordinatè dispositis Julio floret. In Helveticis & Genevensium montibus reperitur. Nobis in montibus illis non occurrit.

A. 4. *Alsine tenuifolia* J. B. *An Alsine nodosa Germanica* C. B. prod. Park.

Radices habet numerosas, albicantes, lignosas, multifidas: ex quibus surgunt *cauliculi* palmares & sesquipalmares, aut etiam altiores, teretes, ramosi; ad quorum nodos *folia* bina nascuntur, Tunicæ minimæ, longa & tenuia; *Flosculi* fastigiis hærent ramulorum pediculisque longiusculis è foliorum sinu

* *Alsin minoris multicaulis.* sinu ortis, * Alsines tertiæ Fuchsii minores, candidi, stellati. Sapor huic plantæ nullus conspicuus. Lino cathartico cùm floret similis est.

Locus. In arvis ad margines collium Gogmagogi, & ericeti *Triplow* in agro Cantabrigiensi provenit, necnon alibi in eodem Comitatu. J. Bauhino Monspelii in agris Aprilis florens occurrit.

A. 5. *Alsine Plantaginis folio* J. B. & nobis. *An Alsine fontana* Ger? *i. e. aquatica media* C. B. Park? Plantain-leaved Chickweed.

E *radice* tenui fibrillis numerosis tenuissimis capillata, *cauliculos* fundit plurimos, dodrantales, teretes, tenues, humi procumbentes, geniculatos, ramosos, brevi lanugine hirsutos ut ferè obtutum fugiat. *Folia* ad radicem parva, pediculis longiusculis insidentia, in caulibus minora, pediculis brevioribus, ex adverso bina, nonnihil productiora & acutiora quàm Alsines vulgaris, in quibus præcipuè notabiles sunt nervi secundùm longitudinem decurrentes, plantagineis similes, quinque plurimùm, in aversa parte elati & facilè conspicui. *Flosculi* in caulium & ramulorum divaricationibus singulis singuli, pediculis uncialibus & longioribus insidentes, parvi, albi, pentapetali, petalis integris, acutis, minimè bifidis ut in Alsine vulgari, quinque *calicis* foliis longis, angustis, acutis circumvallati. *Vasculum* seminale quale ferè Alsines vulgaris, fastigiatum, seminibus copiosis parvis, nigris, splendentibus, ad renis figuram accedentibus, repletum, summa parte per maturitatem se aperiens, Lychnidis more.

Planta hæc nullo neque sapore neque odore notabilis est.

Tempus & Locus. Floret mense Maio Junio, & semen brevi ad maturitatem perducit. In sylvis cæduis & sepium aggeribus frequens occurrit, locis præsertim uliginosis.

* 6. *Alsine Lotoides Sicula* Bocconi. *Alsine palustris minor folio oblongo* C. B.

Bocc.

Hujus plantulæ subrubentes, geniculati & invalidi *cauliculi* humi sparguntur. *Folia* quoad substantiam seu texturam & figuram, non numerum, quadantenus ad Loti Libycæ *Dalech.* sive Trifolii vesicarii sive halicacabi *Cam.* folia accedunt. *Flosculi, capsulæ* & *semen* Alsines vulgaris modo verticillatim cauliculos ambiunt.

Locus. Propè Catanam in palustribus & humentibus locis invenit Paulus Boccone.

C. Bauhino sic describitur.

Radice est tenui, oblonga, capillaceis fibris prædita: *cauliculis* frequentibus tenuibus, humi fusis, & subinde ad internodia fibris se firmantibus: *foliis* oblongis angustis, pallidis, binis ex adverso nascentibus: *flosculis* parvis, racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis insidentibus, quibus *semen* minutum succedit.

Folia hujus non respondent descriptioni Bocconi, ut nisi ipse affirmaret eandem esse præcedenti, mihi quidem non videretur. Ego in *Catalogo plantarum Angliæ* Alsinem palustrem minorem folio oblongo *C. B.* Alsines rotundifoliæ sive Portulacæ aquaticæ nostratis & *Ger. emac.* synonymam feci: Verùm si rectè descripta sit C. Bauhino flosculis racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis insidentibus, falsus fui; quamvis reliqua descriptio conveniat.

* 7. *Alsine facie Paronychiæ secundæ Matthioli* Bocconi.

Boccon.

Tribus aut quatuor ramulis humi jacentibus, Alsines foliis numerosis, copiosis etiam flosculis in summitate cohærentibus donatur, ad formam accedens Paronychiæ secundæ *Matth.* Annua est planta.

Locus. Exit passim in maritimo litore Modicæ civitatis. *Suspicor hanc plantam eandem esse Millegraæ minimæ.*

* 8. *Alsine maritima longius radicata Herniariæ foliis* Bocconi.

Bocc.

Radice nititur pro plantæ modulo longa, crassa, dura, Caryophyllorum ac Lychnidum more, adnatis etiam appendicibus quasi ramosa, aut potiùs multis modis furcata: Ab hac *Cauliculi* denso cespite plures gignuntur, circa quos *folia* sunt varia; uni quidem [in Sicilia] Herniariæ formâ & magnitudine; alteri verò Alsines maritimæ Neapolitanæ *Col.* *Flores* & *semina* sunt prorsus Alsines vulgaris. Capsulas non observavit Autor.

Aliam hujus generis plantam pingit P. Boccone quam inscribit *Alsinem maritimam alteram angustis foliis.*

A. 9. *Saxifraga palustris Anglica* Park. *Alsine palustris foliis tenuissimis*; *sive Saxifraga palustris Alsinefolia* Ger. emac.

Radice nititur alba, multiplici, fibris majusculis donatâ. *Folia* quæ ad radicem graminea, angustissima, uncialia aut sescuncialia. *Caules* ex eadem radice plures, palmares, tenues, infirmi, glabri, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula *folia* ex adverso bina, angustissima, brevia, acuta, inferiora digitum longa, superiora brevissima, sedentibus in foliorum alis glomerulis foliolorum minutissimorum velut ramulorum germinibus. *Flores* in summis caulibus & ramulis Alsines florum situ, pediculis semuncialibus, tenuibus, majores quàm pro plantulæ modo, albi, pentapetali petalis concavis acutis, è calice quinquepartito. *Stamina* in medio flore decem alba cum *apicibus* concoloribus *capitulum* circumstant Alsines simile, *semina* parva, per maturitatem obscurè rubentia continens.

Locus. In palustribus mense Julio floret.

* 10. *Saxifraga Bavarica* Park. Ponæ.

Humi ſe ſpargit *ramulis* plurimis teretibus tenuibus, in alios minores ſubdiviſis, foliis crebris ad ſingula genicula binis, anguſtis, oblongis, craſſiuſculis, pallidè virentibus. In ramulorum ſummitatibus ſingulis ſinguli *flores*, calyce è foliolis albentibus compoſito obvallati, pentapetali, nivei, petalis acuminatis, interdum fimbriati & purpurâ dilutiore tincti, ſtellæ in modum expanſi, cum ſtaminibus in medio pallidis. Semen vaſculis parvis è rotundo oblongis includitur minutum, compreſſum, nigrum, ſplendens. *Radix* parva, alba, altiùs in terram deſcendens.

A. 11. *Alſine puſilla pulchro flore, folio tenuiſſimo noſtras: ſeu Saxifraga caryophylloides puſilla, flore albo pulchello.*

E *radice* ſimplici ſurculoſâ *cauliculos* fundit numeroſos, tenues, teretes, infirmos & humi procumbentes, geniculatos, foliis ad genicula binis adverſis cinctos, anguſtis, vix dimidium digitum longis, è baſi latiore in acutum mucronem ſenſim deſinentibus, Caryophylleorum in modum; versùs ſummitates in ramulos aliquot ſparſos, qui *flores* geſtant candidos, pulchellos, pentapetalos, longis pediculis nixos, in divaricationibus caulis & ramulorum eodem modo ſitos quo Alſines vulgaris, apicibus intus rubentibus. Succedunt *Vaſcula* Alſines æmula *ſemine* referta exiguo ruffo. Nullo inſigni neque odore, neque ſapore excellit.

In montoſis Eboracenſibus propè *Settle*, necnon Derbienſibus copioſè. *Locus.*

* 12. *Saxifraga Antiquorum quibuſdam* J. B. *magna Matthioli* Ger. *Caryophyllus Saxifragus* C. B. *Saxifraga major Italorum Matthiolo* Park.

J. B.
Digiti parvi magnitudine ſive craſſitudine obſervavimus *radicem* lignoſam, palmo longiorem in numeroſa capita diviſam, unde *ſtolones* pullulant innumeri, palmares & longiores, geniculatè, *foliis* ad juncturas binis ex adverſo poſitis, Hyſſopi ſimilibus, minoribus amicti. *Flos* uniuſcujuſque ſtolonis cacumini inſidet unicus, multis in medio *ſtaminibus*, è *calyce* albido, ſemunciali, ſtriis viridantibusvirgato, inferiùs anguſtiore.

Ex hac deſcriptione Lychnidis ſpecies eſſe videtur.

Rara eſt hæc planta, nec nobis unquam occurrit vel in Anglia vel in tranſmarinis regionibus, quicquid dicat Lobelius. J. Bauhinus ex Gallia Narbonenſi habuit. *Locus.*

* 13. *Caryophyllus ſylveſtris ſtrigoſior, vel Caryophyllus ſylv. flore minimo* C. B. *Saxifraga Antiquorum Lobelii* Park.

Lobelii ſententiâ eadem eſt præcedenti, verùm ſtrigoſior ob locum; non eſt ergo ſufficiens ratio cur Bauhinus eas ſeparet. Lobelium tamen memoriâ lapſum puto, cùm magnam hujus copiam in Anglia provenire ſcribat; Nobis enim nuſquam viſa aut audita eſt.

14. *Arenaria* J. B.

J. B.
Delicatula plantula, vix palmaris, ex *radiculis* longiuſculis albis, crebris geniculis intercepta, ramulos ſatis frequentes profert tenuiſſimos: *folia* ad radicem multa, uncialia; & geniculis inferioribus circumpoſita, ſemunciâ longiora, ſed inſignis tenuitatis, unà cum minoribus quibuſdam adjunctis; at per articulos bina; in ſuperioribus verò radiatim pænè diſpoſita, brevia minutáque ut nihil ſupra, verticillos imitata. Hirſutiem interdum per coliculum exhibet, extremíſque ramis florem Spergulæ album, minorem, calyci inſidentem viridi, folioſo.

15. *Rubia linifolia aſpera* C. B. *Juncaria Salmanticenſis* Cluſ. Park. *Juncaria* J. B.

Cluſ.
Habet in ſingulis geniculis bina *folia* ex adverſo ſita, Aſperulæ odoratæ foliis quodammodo ſimilia, breviora tamen & Lini ſativi foliis non abſimilia: frequentes ramuli ex alarum ſinu prodeunt ſimilibus foliis præditi, copioſos, paleaceos candicantéſque proferens flores: *ſemen* deinde exile nigricans. *Radix* tenuis eſt, candicans, non vivax, ſed ſingulis annis ſemine deciduo novellæ plantæ enaſcuntur illo ipſo anno etiam ſub finem menſis Auguſti.

Provenit locis arenoſis inter vineta, ſecundo à Salmantica milliari. Floret Julio: ſemen Auguſto maturum eſt. *Locus & Tempus.*

* 16. *Caryophyllus ſaxatilis Ericæfolius umbellatis corymbis* C. B. Park.

C. B. prod.
Ex *radice* tenui lignoſa, contorta & reclinata, *cauliculi* plures, geniculati, rufeſcentes, ſemipalmares attolluntur: ad quorum exortum *foliola* brevia, anguſta, ericæ ſimilia, & ad genicula ſingula bina, breviſſima & rigidiuſcula: cauliculorum ſummitatibus, veluti umbellæ ex corymbis compoſitæ, inſident, unde *flores* candidi ex quatuor, aliquando quinque, foliolis conſtantes prodeunt.

D. Magnol flores ſemper pentapetalos obſervavit, ínque deſcenſu montis *Capouladou à las* Cambrettes Junio cum flore frequentem vidit. *Locus & Tempus.*

In Gallo-provinciæ locis ſaxoſis in monte edito propè *Vigan* reperitur.

* 17. *Caryophyllus saxatilis ericæfolius ramosus repens* C. B. *saxat. ericæfol. ramosus repens, aut ei similis* Park.

C. B. prod.

Hic instar musci clavati per terram repens ex radice *caulem* lignosum emittit, in ramos plures & hos in alios subdivisum, quos *folia* exigua Ericæ foliis similia cingunt, quorum summitatibus *flores* copiosi, nivei, magni, elegantissimo spectaculo insident.

Locus. Ex Pyrenæis. Hunc floribus rubris, sed majoribus, foliisque ad cauliculos longioribus & latioribus ex Hispania habemus.

A. 18. *Spergula purpurea* J. B. *alsineformis sive* 5. *cap.* 436. *Lib.* 2. Ger. emac. *Saginæ Spergula minima* Park. *Alsine Spergulæ facie minor, sive Spergula minor flore subcæruleo* C. B. Purple Spurrey.

J. B.

Radice est singulari, longâ, crassiusculâ, apophyses quasdam è lateribus emittente, sapore betaceo. *Caules* multi, per terram sparsi, dodrantales & minores, in ramulos divisi, ad quorum singulos nodos *folia* stellatim adnascuntur. [Quamvis folia caulium nodos stellatim ambire videantur, curiosiùs tamen rimanti duo tantùm plerunque folia apparebunt ad singula genicula, ex eorum autem sinubus reliqua oriuntur,] angusta, acuta, quàm Spergulæ vulgaris breviora, obscurè viridia, semuncialia circiter, plurimùm glabra, rariùs hirsuta, quibus ad exortum velut squamulæ duæ albæ ut in Polygono circumponuntur. Sapor herbaceus. In divaricatione ramulorum *flosculi* singuli; in summitatibus etiam cauliculorum ad singulos nodos singuli oriuntur, purpurei, Anagallidis phœniceæ floribus similes, è quinque foliolis compositi, alii recti expansi, alii penduli occlusi, calice quinquefolio, oblongo, herbaceo, subhirsuto; pediculis oblongis hirsutis nixi. *Semen* in capsulis conoidibus, per maturitatem in tres carinas dehiscentibus, minutissimum arenæ instar, fuscum aut ruffum.

Locus. In arenosis & glareosis frequens; Maio & Junio mensibus floret.

Quærit C. Bauhinus, annon hæc sit Asterias seu Stellaria *Lugd.* i.e. Aster. sive Stellar. Monspeliensium *Park.* D. Morisonus duarum aliarum Spergulæ specierum meminit, solo semine à vulgari differentium, quorum tituli,

1. Spergula annua, semine foliaceo, nigro, circulo membranaceo albo cincto.
2. Spergula annua, semine compresso foliaceo minore, in medio fusco, circulo pariter albo cincto.

Utraque hæc species Autore nostro detecta fuit in arvis segetalibus circa Rupellam, & in arvis arenosis intra septa *Chambort* sitis.

Verùm cùm Spergulæ marinæ semen foliaceum sit & fuscum cum circulo foliaceo albo, cavendum nè multiplicentur Spergulæ species, ut rectè monet *D. Magnol* in Botan. Monspel.

A. 19. *Spergula* J. B. *Saginæ Spergula* Ger. emac. *Sag. Spergula major* Park. *Alsine Spergula dicta major* C. B. Spurrey.

J. B.

Palmaris & sesquipalmaris est planta, ad cubiti etiam altitudinem excrescens: *caulibus* multis teretibus, frequenter geniculatis, subhirsutis, ramosis. *Folia* ad singulos articulos numerosa, radiatim ut in Gallio caulem ambiunt tenuitate quoque pari, sed nequaquam ità rigida, verùm flaccescentia; superiora cum coliculo leviter hirsuta, aversa parte sulcata, sapore nullo evidente. *Capitula* in ramulorum fastigiis multa, singula singulis pedicellis donata (quorum unus aut alter deorsum pendet, alii surriguntur, ut in Holosteo Caryophylleo arvensi *Tab.*) Alsines similia, hirsuta, quæ in *flosculos* albos è quinque foliis integris compositos explicantur, *apicibus* luteis; quibus succedunt *vascula* Alsines, *semina* continentes pusilla, nigra. *Radix* subest singularis, recta, raris fibris albis donata.

Locus. Inter segetes ubique ferè nimis frequens.

A. 20. *Spergula marina nostras* J. B. *marina Dalechampii sive* 4. *cap.* 463. *lib.* 2. Ger. emac. *Alsine Spergulæ facie media* C. B. *Saginæ Spergula minor* Park. Sea-Spurrey.

J. B.

Crassiore est *radice* quàm mediterranea Spergula, ex qua *caules* similiter multos profert, palmares & pedales; ad quorum genicula nascuntur radiata in orbem *folia*, Spergulæ jam dictæ modo, crassiuscula, salsa. Ramulorum cacuminibus flores è calyculis hirsutis erumpunt, similes quoque formâ sed colore purpurascente [apud J. Bauhinum legitur luteo, errore forte Scribæ aut Typographi, neque enim unquam vidi Spergulam flore luteo, aut de ea audivi.] Vascula nonnihil turbinata *semen* continent foliaceum.

Adeò similis est Spergulæ purpureæ in Mediterraneis* nascenti, ut aliquando totam diversitatem loco natali imputandam censui; verùm postea semen hujus compressum & planum esse animadvertens, sententiam mutavi.

Locus. In salsis palustribus & maritimis passim provenit.

* 21. *Alsine Bætica* Clus. Park. *Alsine Symphyti petræi capitulis* C. B.

Clus.

Caule simplici utplurimum & singulari donatur, interdum multiplici, geniculato, pedis dodrantem alto, subrubente, aliquot ramulis prædito: *foliis* satis angustis, secundùm petiolos tamen latioribus, & extrema parte mucronatis, dorso magis eminente, nullâ lanugine obsitis alterius instar, sed lævibus & saturatè virentibus, geminis semper ad singulos nodos ex adverso nascentibus: extremi ramuli

muli velut capitulis instar Symphyti petræi onusti erant, quæ oblongis & purpureis *floribus* referta: *radix* mediocris, candida.

Circa *Xeres de la frontera*, aliísque Bæticæ locis obscrvabat Clusius. *Locus.*

* 22. *Alsine maritima Neapolitana* Col. Park. *maritima flore rubente* C. B.

Col.

Folia ei angustissima, nec latitudine viticulas ipsas, in quibus hærent geniculatim bina, superantia, ipsâque cruciato ordine ex foliato geniculo prodeuntia, longitudine pollicari & majore: *flores* habet in summo è longis petiolis prodeuntes cum calyce foliato, ut in congeneribus, colore suaverubente, *fructu* oblongo & semine similibus. *Radice* admodum tenui, fibrillis divisâ, candicante, ex qua in orbem repunt viticuli fruticantes, humi jacentes, sed cùm florent resupini. Habent viticuli medium stamen, ut in congeneribus.

Oritur in maritimis Austro expositis circa Neapolin Italiæ urbem. *Locus.*

* 23. *Saxifraga altera* Alpin. exot.

Alpin.

Ab una *radice* multis assurgit *surculis*, longitudinis dodrantalis, tenuissimis, ex intervallis geniculatis, ex quorum singulis geniculis utrinque ex opposito bina *foliola* exeunt, tenuissima, longa, in acutum admodum desinentia Caryophylli minimi foliis proxima, sed minora tamen & tenuiora, Tunicæ minimæ veriùs similia, aut sola, aut unà cum ramulis binis tenuissimis ex iisdem surculorum geniculis itidem prodeuntibus: in summitatibus verò flosculi purpurei, parvis Caryophyllis non dissimiles emicant, & in surculorum cymis parvorum ferè umbellarum modo, quibus *semen* minutum, nigricans succedit. *Radix* longa est, in acutum desinens, lignosa, utrinque demittens aliquot radiculas longas, tenues, fibrosas, per latum in terræ superficie actas: Tota planta inodora est, gustu modice astringit absque ulla amaritudine aut acrimonia, siccátque. Ex Creticis seminibus Alpino nata est.

* 24. *Alsine Alpina cauliculis nudis prolifera* C. B.

Neque describit, neque synonyma addit, duntaxat quærit, an sit Saxifragia 3. *Col.*

Alsine fluviatilis Tab. Ger. *aquatica minor & fluitans* C. B.

Nobis incognita & suspecta. Videsis ejus iconem & descriptionem apud *Tab. & Ger.*

A. 25. *Alsine rotundifolia sive Portulaca aquatica* Ger. emac. *aquatica minor folio oblongo, sive Portulaca aquatica* Park. **Water Purslane, or round-leaved Water-chickweed.** *Anagallis Serpyllifolia aquatica* J. B.

Plurimis fibris albentibus è geniculis in terram demissis *radicatur*. *Caules* palmares, * teretes, infirmi, rubentes, *foliis* vestiti crebris, ex adverso binis, Portulacæ æmulis sed longè minoribus, ex angusto nimirum principio paulatim dilatatis, & in extremum rotundum desinentibus, glabris, non crenatis, luteo-viridibus. *Flores* in alis foliorum singulorum singuli sedent, nullis pediculis, sex purpurantibus foliolis compositi, quibus succedunt *vascula* subrotunda seminibus repleta, minutis ruffis. * *Johnsono quadrati, J. Bauhino striati.*

In palustribus & aquosis ubi per hyemem aquæ stagnârant, per totam Angliam frequentissima est. Hanc olim habuit pro Alsine palustri minori folio oblongo *C. B.* verùm nunc mutatâ sententiâ pro Alsine palustri minore Serpyllifolia *ejusdem* eam habeo, sed neque hujus descriptio per omnia respondet, nec enim nostræ folia sunt Serpylli multò minora. Plenam & accuratam hujus plantulæ descriptionem vide apud J. Bauhinum lib. 29. cap. 113. Sub finem æstatis floret. *Locus.* *Tempus.*

A. 26. *Alsine palustris Portulacæ aquaticæ similis. An Alsine aquatica surrectior* J. B? *An Alsine palustris Serpyllifolia* Ger. emac. **Small water Chickweed, by some called Blinks.**

Radix plurimis fibris capillaribus constat. *Caules* indè emergunt plures, rotundi, rubentes, in terram reclinati & subinde radices agentes, duorum triúmve digitorum longitudine, ramosi & crebris geniculis intercepti; quos vestiant folia ad nodos bina opposita, pallidè virentia, ad Serpyllum vulgare accedentia, verùm angustiora pro modulo suo & longiora, satis crassa, pallidè virentia. Versùs caulium summitates ex alis foliorum egrediuntur *flores*, aliàs ex singulis pediculis semuncialibus singuli, aliàs plures in eodem communi pediculo, perexigui, pentapetali, albi, quibus succedunt *vascula* tricocca, semina tria rotunda nigra continentia, quæ in tres carinas per maturitatem dehiscunt, & semina ostendunt: Carinulæ deinde se contrahentes *semen* suum cum impetu ejaculantur. Sapor plantæ amaricans.

Amat loca humida & palustria, sed nec aridiora aspernatur vere præsertim pluvioso: observavimus enim non raró in arvis inter segetes. *Locus.*

Hæc planta est, ni fallor, quam in *Prælud. Botan.* describit Morisonus sub titulo Portulacæ minimæ flore albo. Est autem plantula singularis & sui generis.

Descriptione Portulacæ exiguæ sive arvensis Camerarii cum nostra hujus herbulæ diligenter collatâ, eandem omnino judicamus plantam.

* 27. *Alsine palustris Serpylli folio* Bocconi.

Bocc.
Parvis est *foliis*, carnosis, Gratiolæ Hyssopifoliæ angustioribus, ad cauliculorum humi jacentium nodos binis ex adverso positis: *Floribus* in foliorum sinu rubentibus, exiguis *capsulis* & *semine* Alsines vulgaris. Integra planta dimidiæ palmæ magnitudinem vix æquat.

Locus. Locis palustribus circa Syracusas nascitur. A præcedentibus diversa videtur.

* 28. *Alsine palustris minima, flosculis albis, fructu Coriandri exiguo* Mentz.

Unciæ quadrantem non superat. Foliola Lentis magnitudine longa & lata. Flosculi vix conspicui.
Locus. In Borussia locis udis crescit.

CAP. XIII.

De Lysimachia purpurea spicata.

A. 1. *Lysimachia purpurea spicata* Ger. Park. *purpurea, quibusdam spicata* J. B. *spicata purp. fortè Plinii* C. B. **Purple spiked Willow-herb, or Loose-strife.**

J. B.
PLures spargit *radices* digitales, lignosas, albas. *Caules* ad hominis altitudinem lætiore solo adolescunt, rigidi, in alas divisi, angulosi, subrubentes. *Folia* plurimùm bina ex certis intervallis, aliàs terna, Saligna, quàm luteæ Lysimachiæ strictiora & saturatiùs viridia, acuminata, sicco gustu. *Flores* in spicis dodrantalibus aut brevioribus, è pluribus velut verticillis compositis; hilari purpurâ oculos perstringunt; quorum singuli senis foliis constant, *staminibus* concoloribus medium occupantibus, ex *cauliculis* oblongis striatis subpurpureis, in duodecim segmenta divisis.

Præcipuè notabile est in hoc flore, quod petala non exeant ex imo calice circa basin vasculi seminalis (quod in eodem ferè occultatur) sed è summo calicis margine, ut statim patebit ea avellenti cùm jam marcescere incipiunt.

Locus. In palustribus & ad fluviorum ripas abundè provenit. Æstate floret.

Vires. Aqua hujus destillata ad vulnera, puncturas & sugillationes oculorum, necnon ad obscuritatem aliáque eorum vitia præsentaneum est remedium autore Parkinsono: specificum est in inflammationibus.

* 2. *Lysimachia purpurea 2. sive minor* Clus. *Lys. rubra non siliquosa* C.B. *purpurea Pannonica* J.B. *minor rubra sive purpurea* Park. *purpurea minor Clusii* Ger. emac.

Clus.
Humilior est præcedente, cubitalem altitudinem rarò superans: *Caules* illi teneriores, graciliores, quadranguli, cacumine in plures ramulos ex adverso inter se nascentes divisi. *Folia* vulgari minora & angustiora, sibi invicem etiam opposita, lenta & quodammodo gummosa, deinde nonnihil acrimoniæ & amaritudinis exserentia. Quæ in summis ramis nascuntur confusum habent ordinem, neq; seriem ullam servant: inter quæ *calyculi* emergunt rariores, minores, neq; adeò barbati, aut verticillorum instar caulem ambientes ut in præcedente, plerunq; hexagoni, ex quibus *flos* prodit hexapetalos, ruber, aliquot *staminibus* ex umbilico prodeuntibus. *Radix* dura, lignosa, non repens ut in superiore, sed ex eodem corpore multos caules singulis annis proferens, & subinde lateribus se propagans, multísque fibris inhærens.

Locus. Provenit multis Pannoniæ locis in humidis pratis & Danubii insulis. Floret cum vulgari Junio & Julio.

* 3. *Lysimachia rubra minima* Clus. *linifolia purpuro-cærulea* C. B. *purpurea sive rubra minima* Park.

Clus.
Dodrantalis est altitudinis. Statim secundùm radicem ramulos in latera fundens, graciles, virides, frequentibus *foliolis* angustis instar foliorum Lini, sed brevioribus obsitos: inter quæ nascuntur singulares, interdum gemini *caliculi*, longiusculi, quales ferè in præcedente, è quibus emergit *flosculus* quinque petalis constans, ex purpura cœruleis, quibus defluentibus succedunt *capitula* membranacea caliculis inclusa, exili semine candicante plena. *Radix* longiuscula, fusca, aliquot fibris donata.

Gulielmus Mera Clusio ostendit, ex Italia rediens in itinere lectam.

Cap. XIV.

De Trifolio spinoso Cretico.

Trifolium spinosum Creticum C. B. Clus. Park. Ger. emac. *aculeatum Creticum* J. B.

J. B.

RArum est hoc Trifolium (inquit J. Bauhinus.) Cretæ munus, cui *caulis* in ramos alternatim oriundos, creberrimos, angulosos, denuo in minores ramulos divaricatos, humiq; fusos striatósque dividitur: ubiq; verò quà rami surculiq; dividuntur duo exeunt pedicelli breves, oppositi, singuli *folia* terna, parva, oblonga, in acumen spinosum desinentia glabráque sustinentes: iisdémque divaricationibus subsunt, adunci, rigiduli, mordaces, deorsum spectantes aculei [Clusio ad singulos nodos quatuor spinulæ, binis supernè, totidem infernè spectantibus.] Superiùs verò ex ipso ramorum coitu pediculus exit brevis, cui ex calyce viridante emicans insidet *flos* amœnus, magnus, purpuro-violaceus, Lysimachiæ speciosæ similis è quinque foliis compositus, medium obsidentibus apicibus luteis. *Siliquæ* quatuor aut quinque costis canaliculatis, latiusculis ad mucronem turbinatum coeuntibus constant, *semine* in singulis contento lato ruffo.

Semen hujus misit ad Clusium Honorius Belli Ὀρθιτόχερτο nomine.

Cap. XV.

De Caryophyllo marino.

HÆc planta pentapetala quidem est, verùm quale semen producat, nudúmne an vasculo inclusum nondum discernere potuimus, revera quamvis diligenter quæsivimus nullum hactenus semen in ea invenimus, quo tamen proculdubio non caret, ut nec alia planta quæcunque.

A. 1. *Caryophyllus marinus minimus* Ger. Lob. *montanus minor* C. B. *Caryophylleus flos aphyllocaulos vel junceus minor* J. B. *Gramen marinum minus* Park. Thrift, or Sea-Gilly-flower, or Sea-cushion.

J. B.

Foliis est Serpentinæ priusquam floreat, brevibus duarum unciarum, ubi verò caulis excrevit & floret quatuor vel etiam quinque unciarum, & paulò latioribus: *radice* crassa, non brevi, ut vult Dodonæus, in planta sicca rubente, ubi folia protrudit in aliquot capita divisa, ex reliquiis veterum foliorum quasi capillata: *Caulis* primò aliquot unciarum, deinde palmaris, tenuis, infra capitulum (quod Scabiosæ ovinæ accedit) vagina longiuscula ab ipsa capituli basi enascente, & deorsum ad digitalem longitudinem producta inclusus. Exterior facies capituli constat *foliolis* membraneis, exteriùs virentibus, interiùs argenteo colore lucentibus. Totum capitulum scatet membraneis foliolis lucentibus, inter quæ exoriuntur *flores* in calycibus summa parte membranaceis, quinque petalis purpurantibus compositi, cum totidem staminulis eisdem annexis apices albentes gestantibus. Semina nondum in conspectum nostrum venerunt, nam quæ pro seminibus habet J. Bauhinus membraneo umbilico, florum calyces sunt & vascula etiam, ut opinor, seminalia.

In palustribus maritimis inque scopulis ad mare per totam Angliam ubique frequentissima habetur. *Locus.*

Hac (ut rectè Lobelius) Angli & Belgæ arearum margines ornant; est enim vivax admodum, denso cæspite terram operit & per totam æstatem floret.

2. *Caryophyllus montanus major flore globoso* C. B. *Caryophylleus flos aphyllocaulos vel junceus major* J. B. *Caryophyllus Mediterraneus* Ger. *Gramen marinum Mediterraneum majus, Statice quibusdam* Park. Great Thrift.

J. B.

Præcedenti eadem, vel valdè similis, *caules* dodrantales emittit, rectos, enodes, quorum uniuscujusque cacumini (quod uncialis & longior vagina membranacea obvolvit) *flos* insidet item glomeratus, Schœnoprassi ferè similitudine, ex albo purpureus, foliacearum squamarum vallo circundatus. *Radix* longa, lignosa, teres, crassiuscula in multa capita dividitur, unde terram proximè magna seges foliorum emergit, gramineorum, glaucorum, latitudine paulò subinde variantium.

Parkinsonus caulem non prorsus nudum esse affirmat, sed duobus parvis perbrevibus foliis ad nodum quem habet unicum cinctum, quæ præter aliorum omnium foliorum normam non sursum crescendo attolluntur, sed deorsum vergunt. Præterea flores non unà omnes aut etiam multos simul aperiri, sed seorsim plerunque singulos, alios post alios, ut diu sit antequam totum capitulum defloruerit.

In locis Mediterraneis & à mare procul remotis oritur. Nos propè Moguntiam Germaniæ urbem invenimus, & alibi etiam in Germania frequens habetur. Consule si placet J. Bauhinum: unde C. Bauhinus non sine ratione montanum eum denominavit. *Locus.*

Cæterum licèt Dodonæus usum in medicina nullum habere testetur, sed flosculos in coronis solùm gratiam aliquam obtinere dicat, Dalechampius tamen saporem totius Statices plantæ adstringentem perhibet, ac facultatem habere ad miraculum usq; desiccandi, & erumpentium humorum

impetum cohibendi, ſive trita admoveatur, ſive ſuccus ejus bibatur; Dyſenteriis ſuccurrere, menſium abundantiam, ſanguinis è naribus profluvium ſiſtere, ſanguinem exſcreantibus opitulari, denique vulnerariam eſſe, & maligna ulcera ad cicatricem perducere.

* 3. *Statice Americana* Park. Sea-Gilly-flower, or Thrift of America.

Park.
Folia habet ſuperiori ſimilia, ſed obſcuriùs viridia, nonnihil ſplendentia, duobus ſecundùm longitudinem decurrentibus nervis, mucronibus obtuſis. *Cauliculi* pariter tenues conſimilem floſculorum glomerem geſtant, colore tamen albo, è membrana erumpentium, quæ deorſum circa caulem reflectitur. *Radix* longa, paucis fibris donata.

LIBRI DECIMI NONI
SECTIO SECUNDA.

De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine poſitis.

Herbæ flore pentapetalo aut polypetalo, foliis in caulibus nullo aut alterno ordine poſitis, ſunt vel vaſculo ſeminali

Simplici, i. e. non diviſo in loculamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur; flore flavo, calice bivalvi; foliis craſſis, lævibus, extremis ſubrotundis; PORTULACA.
Bicorni; foliis in nonnullis ſpeciebus craſſis; SEDUM.
Triquetro, ſeu è tribus carinis compoſito, flore
- *Pentapetalo*,
  - *Uniformi* ſpecioſo, in uno caule unico, albo; vaſculo conoide; foliis parvis hederæ; in paluſtribus naſcens; GRAMEN *Parnaſſi*.
  - *Difformi*, calcari donato, odorato; VIOLA.
- *Hexapetalo*, cujus partes difficulter admodum diſcerni & diſtingui poſſunt; vaſcula ſeminalia vix unquam perfectè clauduntur; RESEDA, *Luteola* & *Phyteuma* Monſpelienſium hujus ſpecies ſunt.

Pentacocco, roſtrato; GERANIUM.
Quinquepartito, ſeu in quinque cellulas plura ſemina continentes diviſo,
- *Breviore* & *habitiore*; foliis Alceæ, flore ſpecioſo, calice tumido & velut inflato veſicæ inſtar; ALCEA *Veneta*, *Malva horaria*, quia flos nonniſi ſplendente ſole & circa meridiem aperitur.
- *Longiore* & in ſiliquam producto; foliis in eodem pediculo binis ut in Faba, Portulacæ ſimilibus; floribus albis ſtaminoſis, velut Cappareos; CAPPARIS *leguminoſa*, *Fabago*.

In decem loculamenta totidem ſemina continentia diſpertito; flore caduco; ſeminibus oblongis compreſſis ſplendentibus, colore melino; LINUM.

CAP. I.

De Portulaca.

Portulaca Græcis Ἀνδράχνη & Ἀνδράχνη. Turnebus Portulacam etiam Portulatam dicendam exiſtimavit, quòd foliis portulas imitetur; ſed exempla antiquorum voluminum deſunt. Aliorum ſententia eſt, Portulacam appellatam eſſe quaſi Porculacam, nomine à porcis impoſito, idque quòd à Gallis *Porcelia*, vel *Porcelina* vocetur (unde & Anglicum Purſlane) Apuleius etiam Porcaſtrum appellatam ſcribit: & Græcis junioribus χοιροβότανον (quod *porculacam* ſonat) vocatur. Exempla vide apud *Jo. Bod. à Stapel.*

Portulacæ notæ characteriſticæ ſunt vaſculum ſimplex, ſeu non diviſum in loculamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, flos flavus, calyce bivalvi incluſus, *folia* craſſa, ſucculenta, lævia, extremis ſubrotunda.

1. *Portulaca*

1. *Portulaca latifolia seu sativa* C. B. *hortensis latifolia* J. B. *domestica* Ger. *hortensis* Park. **Garden Purslane.**

J. B.

Simplici ferè est *radice*, progressu temporis lignescente, cui fibræ paucæ appensæ. *Caules* plures emittit, pedali longitudine, non rarò breviores, teretes, crassos, subrubentes, non erectos sed terram versùs reclinatos. *Folia* incondita, crassa & succulenta, ex angusto principio, quo cauli adnascuntur sensim dilatata, extremitate subrotunda, lævia & per margines æqualia, sapore subacido: inter quæ oriuntur *flosculi* lutei, stellati, pentapetali, apicibus concoloribus. Hisce succedunt *pericarpia* oblonga, grano hordei paulò majora, quæ per maturitatem mediâ parte transversim seu horizontaliter rumpuntur, & *semen* effundunt pusillum, pullum.

In hortis ac eorum areis subactis ac stercoratis commodè seritur Martio aut Aprilis initio, Junio verò ac deinde in Autumnum usq; viget ac viret. *Locus & Tempus.*

2. *Portulaca sativa lutea sive aurea.* **Golden Purslane.**

Nescio an specie à præcedente differat, certè tenerior est illa, foliis latioribus flavicantibus.

3. *Portulaca sylvestris* Ger. Park. *sylvestris minor sive spontanea* J.B. *angustifolia sive sylvestris* C.B. **Wild Purslane.**

J. B.

Multis numeris minor est quàm sativa, tota terræ appressa, nec humo surgens: radice crassiusculâ, sicuti & ramis succulentis, multifidis. *Folia* ungui digiti minimi ferè paria, succulenta, crassa, atrovirentia: *flores* pusilli, muscosi. Summâ vix alia in re quàm partium omnium parvitate à sativa differt; ut suspicer sativam è sylvestri culturâ initio factam.

In Italia, Sicilia, Gallia Narbonensi & Germania in vervactis & ad vias frequens occurrit. *Locus.*

In ardore & dolore stomachi Portulaca ejúsque succus & syrupus aut ipsa planta recens comesta experta est. *Vires.*

In acetariis frequens usus est Portulacæ: Stomachi ardorem lenit, & bilis fervorem compescit, & hinc in febribus putridis ac malignis, ardore urinæ & Scorbuto prodest: Venerem inhibet, Venereáque insomnia. Dentium stuporem recens commanducata tollit, & mobiles dentes stabilit. Verminantibus pueris cum successu exhibetur. Verùm esus ejus nimius cavendus est, quoniam ob frigiditatem suam & humiditatem in ventriculo putrescere apta est, ejúsq; & reliquorum viscerum tonum dissolvere, ut in nobismetipsis non semel experti sumus. *Usus.*

Solet apud nos cum sale, aceto & aromatis condiri ad intinctus, eodem modo quo Cappares, Genistæ flores, Lingua avis, Crithmum, &c. condiuntur: quomodo parata ventriculo magis grata & amica est quàm cruda.

4. *Portulaca exigua sive arvensis Camerario* J. B. *arvensis* C. B. *exigua Camerarii* Park.

Herbula est non ab aliis ut (ut autor perhibet) demonstrata, pinguis, sublutea; *cauliculis* incurvis, aliquantulùm procumbentibus, *foliis* minutis Portulacæ sylvestris, pallidioribus tamen, semper geminis nigro *semine* in vasculis parvulis, Portulacæ similibus, sed quæ longioribus pediculis & gracilibus nituntur, & maturè incipiunt hiare antequam semen plenè perficiatur. Sapor illi nullus qui notari queat, præterquam herbaceus ut in Alsine.

Primo vere in agris frumentaceis frequens est circa Lipsiam ante Cremensem portum. *Locus.*

Hanc herbam eandem esse Alsine nostræ palustri Portulacæ aquaticæ simili superiùs diximus. Vide & confer.

5. *Portulaca Brasiliensis Caaponga dicta* Marggr.

Marggr.

Ex *radice* brevi, in multa filamenta alba desinente producit *caulem* rotundum, crassiusculum & succulentum, qui statim propè terram in multos alios caules dividitur, & hi porro in suos ramos, qui vestiuntur foliis instar Portulacæ succulentis atque alternatim positis: in extremitate autem cujuslibet rami, octo folia in stellæ modum disposita sunt, ex quorum medio *flos* enascitur luteus, pentapetalos, magnitudine floris Portulacæ nostratis. Post florem denique remanet corpusculum quoddam obrotundum, pappo albo circundatum, in quo *semen* continetur nigricans, rotundum, Papaveris semine paulò minus. Rami hujus plantæ tomento albo circundati conspiciuntur instar lanæ ovium. Cocta comeditur hæc herba.

Cap. II.

De Sedo.

Ἀείζωον Græcis διὰ τὸ ἀειθαλὲς τῶν φύλλων. Italis Sedum vel à sedere quia folia habet ad radices exiles sessilia, ut vult Martinius, vel forte à sedandis doloribus nomen impositum.

Notæ autem Sedi genericæ sunt *folia* crassa angusta non serrata aut dentata, vascula seminalia bicornia.

N. B.

N. B. Sedum latiſſimo ſenſu accipi pro planta quacunque pentapetala aut polypetala vaſculo bicorni, imò plantas etiam ſucculentas multiſiliquas complecti; à nobis autem hoc in loco tum à ſucculentis multiſiliquis, tum à plantis vaſculo bicorni foliis minus ſucculentis, quales ſunt Cotyledon, Sanicula guttata & Saxifraga alba dicta, diſtingui.

Notatu digniſſimum eſt plantas pleraſque craſſas & ſucculentas in petroſis & ſiccioribus provenire, ibidémque ſine humore diu durare; cujus ratio eſſe videtur, quòd folia cuticula denſiore miniméque poroſa, quæ humorem evaporare non ſinit, inveſtiantur.

§. I.

A. 1. *Sedum minus teretifolium album* C. B. *minus, folio longiuſculo tereti, flore albo* J. B. *minus Officinarum* Ger. *Vermicularis flore albo* Park.

J. B.

Vermiculari huic nomen fecerunt *folia*, quæ pinguibus caſeorum putreſcentium vermibus ſunt ſimillima, alternatim in *caulibus* ſpithamæis & dodrantalibus diſpoſita, atrovirentia, vel punctis crebris guttata. *Flores* conferti velut in umbella, ſtellati, quinque foliis conſtantes, internè albis, *apicibus* multis atro-purpureis umbilicum conoidem albidum, circumſtantibus. *Radix* tenuis fibroſa.

In hoc Sedo nullam percipio acrimoniam, quicquid dicat in Adverſariis Lobelius.

Locus. In veteribus muris & tectis non rarò invenitur. Menſibus æſtivis flores promit.

* 2. *Sedum minus teretifolium alterum* C. B. J. B. *minus* 2. Cluſ.

Cluſ.

Hujus *folia* præcedentis ſimilia ſunt, ſed frequentiora & denſiùs in caule ſtipata, in muris & maceriis etiam naſcens, ſed priore minùs frequens, humi procumbens & fibris ſubinde ſe firmans.

3. *Sedum parvum folio circinato, flore albo* J. B. *minus folio circinato* C. B. *Vermicularis daſyphyllos* Park.

Lugd.

Radice eſt brevi, capillata & pallida, gracili, in exigua terra & parietum rimis hæreſcente: *ramulis* plurimis, quatuor digitos altis, perquam ſpiſsè congeſtis: *foliis* numeroſiſſimis, craſſis, teretibus, albicantibus ſeu glaucis, confertiſſimè ſtipatis, guſtu fatuis, cum levi quadam adſtrictione: *flore* in virgulis tenuibus candido, copioſo: *ſemine* exiguo, ſubruffo.

Locus. Circa Monſpelium, Genevam, Lugdunum, &c. in muris & rupibus copioſè oritur.

J. Bauhinus & Cluſius folia hujus Sedi min. acris foliis comparant, quibus paulo craſſiora & candidiora ſunt.

* 4. *Sedi minoris albi Monſpeſſulana ſpecies major, folio acuto* J. B.

J. B.

Parietinis hæret paſſim Moſnpelienſibus & Nemauſenſibus Sedum quoddam ſatis magnum, *caulibus* craſſiuſculis, frequentibus ex una radice ſuboleſcentibus; quos *folia* veſtiunt *Sedi minoris vulg. flore luteo* foliis ſimilia, ſed majora, craſſiora, longioráque, in acumen deſinentia. *Floribus* ornatur albis.

Floret loco natali menſe Julio.

5. *Sedum Alpinum ericoides purpuraſcens* C.B.

C. B. prod.

Ramis eſt palmaribus, lentis, flexibilibus, denſè geniculatis, per terram ſparſis; quos *folia* brevia, craſſiuſcula, Ericæ formâ veſtiunt, & hi in plures alios duarum triúmve unciarum & etiam breviores dividuntur, híque foliola frequentia, ſibi ferè incumbentia & rotundiora habent. In ſingulorum ſummitatibus, velut ex ſquamoſo calice *flos* ſatis magnus purpuraſcens, ex quatuor, aliquando quinque, foliis, & aliquot in medio ſtaminibus compoſitus inſidet.

Ex horto Dei habuit C. Bauhinus.

A. 6. *Sedum Alpinum Ericoides cœruleum* C. B. J. B.

C. B.

Ex præruptis jugis ac ſaxis humidis propendet, *radicem* habens oblongam, fibroſam, rufam: ramos plures, foliolis quàm in priore brevioribus, craſſis, cinereis, velut Sanamunda 2. *Cluſ.* vel Erica Alexandrina compactis cinctos. Singulis cauliculis uncialibus, foliaceis *flos* magnus, cœruleus, quadrifolius, aliquot *ſtaminulis* brevibus donatus inſidet.

Locus & Tempus. In rupibus ad latus Septentrionale montis *Ingleborough* copioſiſſimè provenit. Primo vere, nimirum Martio menſe floret. C. Bauhinus in Alpibus Rhæticis, ínque Gothardi ſummitatibus, & in Valeſia ad thermas Leccenſes ſupra Gemme invenit. Florum magnitudine & eleganti colore cœruleo oculos reficit & delectat valdè: rariſſima ſane eſt plantula, cujus flos præcox in frigidiſſimis illis montium jugis & rupibus humidis ver ipſum antevertat: verùm an ad Sedi genus referendum ſit dubito cum florem explicet quadrifolium, vaſculum autem ſeminale non obſervaverim.

* 7. *Sedum Alpinum minimum, foliis cinereis, flore candido* J. B. *Sedum Alpinum album foliolis compactis* C.B. *Sed. minus* 9. Cluſii, *minimum Alpinum muſcoides* Park. *Sedum Alpinum* 3. *Cluſii* Ger. emac.

Compactis & ſibi invicem inſidentibus eſt *foliolis*, minimis, rigidulis, craſſis, cinerei coloris ad cœruleum quodammodo tendentis, ut tota planta (quæ acidi ſaporis eſt) nihil ferè niſi

muſcus

muſcus quidam videatur: Pedicelli è medio foliorum exeunt duas pæne uncias longi, graciles, juncei, in quibus terni plerumque *floſculi*, pentapetali, candidi, cum aliquot intus *ſtaminulis* luteis. Cùm in ſemen abeunt flores cauliculi aliquantulum excreſcunt. Mirum in modum propaginibus ſerpit & radices agit Cotyledonis alterius ritu, integros ceſpites, cujuſdam muſci inſtar, interdum occupans.

In Baldo, Braulio & Monte fracto ſive Pilati juxta Lucernam reperitur: inque præruptis *Snealben* & *Sneberg* locis inter ſaxa. Julio & Auguſto floret. *Locus & Tempus.*

J. Bauhinus *cauliculos* tres, quatuórve uncias altos huic attribuit, fili inſtar graciles, hirſutos, raris *foliis* anguſtioribus donatos: *radices* lentas, lignoſas, craſſiuſculas, nigricantes.

8. *Sedum montanum minimum* Caryophylli *folio, lacteo flore. An Sedum muſcoſum* J. B?

Denſo cæſpite terram operit. *Folia* habet graminea, anguſta, acuta, glauca, non piloſa, neque craſſa, Caryophylleorum ſimilia, ſed multis numeris minora, & pro magnitudine etiam breviora, confertiſſima: è quorum medio exſilit *cauliculus*, vix duos digitos tranſverſos altus, obſcure rubeſcens, villoſus, brevibus & rubentibus foliolis veſtitus, unum & alterum in ſummitate *florem* geſtans, candidum, quinque foliolis rotundiuſculis, tenellis compoſitum, cum *ſtaminulis* in medio luteis.

In montibus non longe à Bolzano ſupra Tridentum, Martio menſe florens nobis obſervatum fuit. A præcedente ſpecie diverſum videtur, cui tamen in multis perſimile eſt; ipſo florendi tempore ab eo ſatis diſtinguitur. *Locus.*

* 9. *Sedum muſcoſum J. Bauhinus his verbis deſcribit,*

Cæſpites totos operit luxurie fœcunda, Sedorum in morem, radicularum reptatu. *Folia* majora quàm Sedi Alpini cinerei, acutiora, molliora, muſcum terreſtrem imitata. *Coliculus* ex umbilico natus, unciam unam aut duas altus, foliolis crebrioribus veſtitus unicum plerunque in faſtigio gerit *florem* magnum.

Propè rivulos in Alpibus creſcere dicitur. *Locus.*

Sedum montanum perpuſillum luteolis floribus *Park.* A Sedo muſcoſo *J. B.* fortè non differt: deſcriptio enim convenire videtur. Florem ei attribuit pallidè luteum.

* 10. *Sedum Alpinum grandiflorum* Park. *Alpinum Saxifragæ albæ flore vel grandiflorum* C.B. *minimum Syriacum luteolo flore, Saxifragæ albæ,* J. B. *minus flore amplo* Ger. *An Sedum Alpinum* IV. *Fr. Gregorii Rhegienſis* Col?

Lob.
Omnium [Sedorum] huic longè minimo, ex Syria aſportato folia quàm ſuperioris [Sedi minoris majoris facie & foliis *Lob.*] & petræi montani Sedi minora. *Cauliculi* ſeſquiunciam æquant, in quibus luteoli *flores* majores quàm pro plantæ modo, Saxifragæ albæ aut Sedi petræi montani. *Radix* implicata, fibrata.

* 11. *Sedum Alpinum rubro magno flore* C B. *minus montanum flore rubro* Park. *Aizoides montanum* Lugd.

A. 12. *Sedum parvum acre flore luteo* J. B. *Sempervivum minus vermiculatum acre* C. B. *Vermicularis ſive Illecebra minor acris* Ger. *Illecebra minor ſive Sedum* 3. *Dioſcoridis* Park. **Wall-pepper, or Stonecrop.**

Obvium in muris eſt, capillaribus radicularum fibris appenſum, unde ramuli plurimi palmares aut breviores, tenues oriuntur, *foliis* exiguis admodum, denſitate cum longitudine ferè palmari. *Flores* in extremis ramulis plures, lutei, quinque foliis radiatis conſtantes, *apicibus* in medio ſimiliter luteis. Sapor plantæ acris.

In muris, tectis & aggeribus ſiccioribus paſſim reperitur. *Locus.*

* 13. *Sedum minimum luteum non acre* J. B. *Sempervivum minus vermiculatum inſipidum* C. B. *Illecebra inſipida* Park.

Cord.
Coliculis & foliis multò minoribus & exilioribus conſtat quàm præcedens. *Floſculos* habet illius ſimiles, cum quinque exiguis acuminatis in medio apicibus ſemini ferendo natis, iiſdémque decem ſtaminibus circumvallatis, non tamen illius modo umbellam ſeu capitulum conſtituentes, ſed deinceps ab uncialibus aut longioribus coliculorum adnatis utrinque alterno ſitu exeunt.

Iiſdem cum priore acri locis invenitur. *Locus.*

Ad multiſiliquas pertinet & non eſt hujus loci, verùm ibi per inadvertentiam omiſſum.

A. 14. *Sedum minimum non acre flore albo,* **White flower'd Stonecrop, or Wall-Pepper.**

An à præcedente [12.] aliter quàm floris colore differat mihi non conſtat, nec enim utraque inter ſe ſtudiosè contuli.

In ſterilioribus Suffolciæ, toto ferè itinere à *Yarmouth* ad *Dunwich* oppida plurimum obſervavimus: nec minùs abundat in rupibus Weſtmorlandicis & Lancaſtrenſibus juxta lacum *Winandermere* dictum.

Ver-

Vires. Vermicularis herbæ ſtupendas vires in Scorbuto Caſtrenſi expertus eſt cum incredibili ſucceſſu D. Below interne in decocto, & etiam externe applicat in contracturis membrorum, in ulceribus & gingivis corruptis. *Ephem. German.* An. 6. & 7. Obſ. 22. *D. Tancred. Robinſon* nobis ſuggeſſit. Eandem obſervationem habui à *D. Palmer* ex dictatis D. *Hermanni.*

* 15. *Sedum Alpinum hiſpidum, ferè ſpinoſum, flore pallido* J. B.

J. B.

Multos dodrantales ferè *caules,* tenues emittit, *foliis* veſtitos alternante ſitu, ſemuncialibus, peranguſtis, acuminatis, ex viridi pallentibus, ſpinulis per margines aſperis, qualia propè terram multa reptantem inferiorem caulium partem ornant. *Ramuli* in quos caules ſuperiùs dividuntur, *florem* in acumine geſtant ſinguli Sedi montani minimi lutei parem, palleſcentem, *apiculis* in medio multis. Succedit unicuique *capitulum* Lini ſimile, minus, turbine bifurco patente, è quo concuſſu excidit *ſemen,* longè copioſiſſimum, minutiſſimum pulviſculi inſtar, colore nigrum.

Locus. Ex monte Calcaris, item Gothardo attulit *J. H.* Cherlerus.

* 16. *Sedum Siculum maritimum vermiculatum, flore Saxifragiæ albæ, ſemine villoſo* Boccon.

Boc.

Hæc plantula Sedi aut Kali ſpeciebus annumeranda venit; *Caulibus, foliis* acutis, & vermiculatis illis omnino perſimilis. *Flores* promit Saxifragiæ albæ bulbiferæ: *Semen* villoſum, utriculo incluſum, non abſimile Semini pentagono, quod in Gelſemino Peruviano conſpicitur.

Locus. Fruteſcit utplurimum Thymi capitati modo in maritimis ad granarium Agrigentinum.

* 17. *Sedum minus* XI. Cluſ. *S. Alpinum gramineo folio, lacteo flore* C. B. *minimum Alpinum gramineo folio* Park.

Cluſ.

Longiora nonnihil habet *folia,* graminis modo anguſta, dura, viridia, lævia, ſubacidi initio ſaporis, deinde ingrati. Unicus aut alter inter folia erumpit *cauliculus,* lævis, gracilis, junceus, trium ferè unciarum longitudinis, rarò major, in quo unicus, interdum bini ſunt *floſculi,* * ſuperiore majores, candidi, medio lutei, quinque foliolis, cordis ut vulgò pingitur formam referentibus præditi.

* *Chamæjaſmi.*

Locus. Serpit & hoc reliquorum inſtar, in *Sneberg* & vicinis jugis invenitur, ſub finem Junii & Julio iſthic florens.

* 18. *Sedum montanum gramineo folio alterum* Park.

Park.

A præcedente creſcendi modo, foliorum parvitate, cauliculorum floriferorum altitudine parùm differt: præcipua differentia eſt in floribus, quos plures in ſummis caulibus profert, colore pallidè luteos, eóſque petalis non cordatis ſed integris compoſitos.

Hanc ſpeciem à nemine antè ſe exhibitam ait *Park.* verùm nec ubi ſponte naſcatur, nec à quo aut unde habuit nos certiores facit.

* 19. *Sedum Alpinum flore pallido* C. B. Park. *minus 6. ſive Alpinum* 1. Cluſ. *parvum montanum luteum* J. B. *Alpinum* 1. Cluſii Ger. emac.

J. B.

Caulem unum pluréſve erigit, palmarem, dimidio nonnunquam minorem, *foliis* crebris veſtitum Sedi minoris lutei vulg. minùs acutis, planioribúſq; qualia etiam per terram ſparſa caulis imo hærent: ſuperiùs dividitur in *ramulos* ſatis frequentes caulis, qui *flores* geſtant pulchellos, majuſculos, ex luteo colore aliquantulum palleſcentes, pentapetalos, *apicibus* luteis. *Radiculæ* ſumma ferè tellure vagantur, & ſubinde novas plantas producunt, ſubinde terram ſubeuntes. Sapore eſt valdè exiccante.

Locus. Provenit in monte Baldo, in monte Pilati & Gothardo: in *Sneberg* aliiſque Stiriacarum Alpium jugis, in Tauro monte atque Judenberg creſcere ſcribit Cluſius; florere ſub finem Julii & Auguſto. In deſcenſu montis *Capoladou à las Cambrettes* non procul Monſpelio invenit *D. Magnol* Julio menſe florentem. Vide *Botan. Monſp.*

A. 20. *Sedum minus Alpinum luteum noſtras.*

Radix huic extrinſecus nigra, multis fibris prædita, in quamplurima capita, quæ ut in aliis Sedi ſpeciebus denſo cæſpite terram operiunt, dividitur. *Folia* utplurimum longiuſcula, anguſta, plana, pallidè virentia, glabra & nonnihil ſplendentia, raris ad margines ſpinulis donata, apice acuto. *Caules* ſemipalmares & nonnihil altiores, teretes, hirſuti, crebris foliis veſtiti, tres aut quatuor, aut etiam plures geſtant in ſummitate *flores,* luteos, pentapetalos, plurimis punctis croceis circa umbilicum notatos, *ſtamina* lutea cum *apicibus* croceis continentes. Flos cùm expanditur decapetalos videtur, ob quinque calicis folia floris petala ordine interjacentia. *Vaſculum* ſeminale bicorne; *ſemina* exigua, oblonga, ruffa. In nonnullis plantis folia quæ ad radicem brevia ſunt, latiuſcula, & Paronychiæ foliis nonnihil ſimilia.

Locus. Ad latera montis *Ingleborough* juxta aquarum ſcaturigines frequens: invenitur & in *Hardknot* & *Wrenoſe* Weſtmorlandiæ montibus, & alibi propè *Shap* vicum in eodem Com.

A. 21. *Sedum Alpinum trifido folio* C. B. *Alpin. laciniatis Ajugæ foliis* Park. *Sedis affinis trisulca Alpina flore albo* J. B.

J. B.

Summo cæspite vagatur, magnúmque spatium occupat, terræ appressis *coliculis* tenuibus, fuscis, è quibus nascuntur *folia* uncialia, in trisulcum tridentem latiusculum, Chamæpityos minorem, desinentia, subhirsuta; alia in oblongum utriculum glumosum convoluta, lanugine pinnata granum Avenæ affabrè referunt, trisulcis illis foliis subinde obvallata: *Caules* surgunt quidam teretes palmares, superiùs in pediculos aliquot, [quibus foliolum indivisum pusillum appositum] diducti, quorum unusquisque *florem* gestat Spergulæ parem, albidum, striatum; *vasculo* succedente parvo, seminibus pleno, quod circundat florum calix laciniis denticulatus.

In montibus Cambrobritannicis, ut *Snowdon*, inque Eboracensibus ut *Ingleborough* copiosissimè oritur, invenimus & in Jura monte, & alibi in transmarinis. *Locus.*

22. *Sedum tridactylites Alpinum majus album* C. B. *Tridactylites Alpina* J. B.

C. B.

Radicem habet tenuem, capillaceam; *cauliculum* semipalmarem, purpurascentem, nonnihil pilosum, in ramulos plures tenues & fragiles divisum: *folia* ad radicem tenuia & mollia, lata, (in ramulis minuta) in tres lacinias primùm, deinde in alias divisa. *Flores* in ramulorum summis albi, quinquefolii, totidem *staminulis* donati; quibus *capitula* subrotunda, longiuscula semen minutissimum continentia succedunt.

Ex Baldo monte habuit C. Bauhinus. *Locus.*

2. Simile, sed foliis latioribus, & in ternas primùm profundas lacinias divisis, hísque in minora & tenuiora segmenta sectis, *caulibus* pedalibus, *floribus* pallidè luteis, in humidis montium Pyrennæorum natum habuit idem. *S. Tridact. Alpin. pallidè luteum* C. B.

3. Aliud cauliculo rotundo, semipalmari, pilis levissimis aspersis; *foliis* parvis crassiusculis Sedi tridactylitis tectorum modo divisis, totúmque caulem alternatim basi suâ cingentibus, qui in summitate in ramulos dividitur, & singuli *flosculum* candidum sed minorem sustinent, *capituláque* ut in præcedente succedunt. Ex Taurero Austriæ monte habuit. Habeo inter plantas siccas Sedi tridactylitis Alpini speciem majorem circa Monspelium collectam, *caule* dodrantali, summâ parte in aliquot ramulos diviso, in quibus flores candidi, succedentibus vasculis magnis. Hanc eam esse putamus quam describit Joan. Bauhinus sub Tridactylitis Alpinæ titulo, his verbis, *S. Trid. Alp. caule folioso* C. B.

Palmaris interdum & major multò est planta, *folia* pleraque humi fundens, interdum unciali longitudine ac etiam multò minora, per extremum tripartita; alia verò nullam agnoscunt divisionem, ut quæ in cauliculis sunt, in ramulos pauculos divaricatis. *Flores* parvi, *vascula* magna: radix ut Agerati purpurei propagatur.

23. *Sedum tridactylites Alpinum minus* C. B. *Sedum Monspeliense & Pyrenæum laciniatum* Park.

Ad radicem parvam repentem & nigricantem, *folia* plura, exigua, viridia, simul compacta, supernè in crenas profundas, communiter ternas, rariùs plures, divisa: ex quorum medio *cauliculus* unus vel alter, tenuis aliquando divisus, paucis & exiguis foliolis cinctus trium quatuórve unciarum exurgit, cui flosculi terni, quaterníve pallidi, quinquefolii, multis staminulis donati, singuli singulis pedicellis insident: his *calices* parvi semen minutum continentes succedunt.

Hoc in montium Lupi & Calcaris rupibus collegit C. Bauhinus: nos quoque eandem plantam habemus in monte Lupi collectam, quæ aliorum Sedi minimi generum modo se propagat in plura capita, è foliolis plurimis coacervatis composita, eáque arctè stipata, ut denso cæspite terram operiant. Folia minutissima sunt, lata, summâ & latiore parte in tres, nonnunquam & plures lacinias divisa. Huic titulum imposuimus *Sedum tridactylites Alpinum minimum, hirsutum.* *Locus.*

Huic congener aut forte idem est

24. *Sedum Alpinum III. Fr. Gregorii Rhegiensis* Col. *secunda varietas.*

Cui *radix* fibrosa, tenuis, *folia* in summo binis incisuris divisa: Caules majores quàm Chamæiasmes: Vascula Sedi tridactylitis tectorum, singula vel bina in eodem caule.

Prima varietas ab hac differt; est autem *radice* multâ, fibrosâ, ex fusco rufescente: *foliis* non densis & in caput efformatis, sed divaricatis, ex pediculo tenui in latitudinem ampliatis, linguæ effigiem imitatis, majoribus duplo quàm Chamæiasmes, uti sunt & caules, in quorum summo unicus vel bini sunt flores. Ex sicca descripsit Columna.

A. 25. *Sedum tridactylites tectorum* C. B. *Tridactylites tectorum flore albo* J.B. *Paronychia rutaceo folio* Ger. *foliis incisis* Park. **Rue-whitlow-grass.**

Radice tenui simplici surculosâ nutrimentum haurit. *Caule* plerunque unico assurgit tereti, tenui & infirmo, ramoso, rubente, altitudine palmari, aut paulo humiliore altioréve pro loco in quo nascitur. *Folia* priora oblonga, simplicia, alia verò sine pediculis cauli apposita, pinguia sive succulenta, pallida, hirsuta, tactu glutinosa, in tria segmenta ceu digitos divisa, & interdum in quina: verùm quæ in summis caulibus sunt, iterum simplicia & indivisa sunt, alternatim posita. In summis caulibus & ramulis longis pediculis insistunt *flosculi* parvi, albi, pentapetali petalis subrotundis, minimè fissis, è *calicibus* oblongis hirsutis quinquepartitis. *Vasculum seminale* in summo bicorne, infra calicem floris in ventrem rotundum turgescens Oxyacanthæ fructum refert. Tota planta ad tactum viscosa est.

In

Locus & Tempus. In muris & tectis locis ruderatis & ficcioribus copiosè provenire solet. Floret mense Maio, & brevi semen perficit, inde radicitus exarescit.

Vires. Herba infusa in cervisiâ tenui seu leptomera, & per aliquot dies pota, absque ulla evacuatione sensibili scrophulis medetur, humorem absumendo, dolores mitigando, tumores discutiendo, & ulcerosos exiccando. D. *Boyle*, de utilitate Philosoph. Nat. ad Medic. p. 203.

§. 2. *Plantulæ quædam Sedi nomine à Columna descriptæ & depictæ, quas tamen ad aliud genus pertinere censet.*

* 1. *Sedum Alpinum F. Gregorii Rhegiensis*, 1. Col. *Alp. exiguis foliis* C. B.

Col.

Radicem habet tenuem admodum, æqualem, ex fusco rubentem, quinque uncias longam, ex cujus cespite, qui priùs novellæ plantæ caput fuit, ramos duos vel tres edit, tenues, cannabini fili crassitie, ex fulvo rubentes, raris exiguis foliolis, angustis alternatim interceptos, & in summo in densum foliolorum capitulum, quod dimidiam unciam diametro æquat, desinentes: quibus vetustis alios ex illis producit ramos, eodem ordine regerminantes, ut plantulam censeamus esse multorum annorum; ex ramis verò in terram procumbentibus iterum radicem fundit similem, sed hirsutam, quod non in prima observatur radice. Florem non habebat, sed inter ramulos superiores binos petiolos observavimus fructum habere, ex calyce prodeuntem quinque-foliato, oblongum, cartilagineum, nec absimilem nimis fructui Lychnidum aut Armeriarum, sed *semine* longè ab omnibus differens, quod binum intus, oblongum, ovali figurâ continet, colore ex fusco rubescens, cavum intus, sed antequam dividatur veluti parvum & nigrum Tritici granum. Sapor in ficca parum acris apparuit. Foliola non admodum carnosa aut vermiculata visa sunt.

Sui generis planta esse videtur.

* 2. *Sedum Alpinum alterum* ejusdem. *Sed. Alp. angustissimo folio, carneo flore* C. B.

Col.

Priore majus est, ejusdem effigiei, nisi quòd nova germina foliorum supra vetustiora emicant immediatè longósque *cauliculos* tenues, atq; paleares, sesquiunciam longos duos vel tres in singulis foliorum cespitibus exserit, in quorum cacumine florem, [interdum duos] ex calyce virenti, apicibus quinque diviso promit foliorum quinque in summo fissorum cordis figurâ. *Radix* tenuior & brevior ex cespite cinereo, fusca, & etiam ex procumbente ramulo exit. *Folia* eodem modo quo superioris densa, in caput conglobata sunt, supra cauliculos elata.

Ex ficca descripsit Columna.

§. 3. *Seda aliquot è C. Bauhini Prodromo, quorum descriptiones nimis breves & generales, nec iconibus illustratæ.*

* 1. *Sedum saxatile hirsutum purpureum* C. B. Park.

Plantula est triuncialis, *radiculâ* capillaceâ; *cauliculo* tenui, leviter piloso, cujus summitas in breves ramulos dividitur, qui singuli florem purpureum sustinent: *Foliola* ad radicem plura, hirsuta & Lente minora.

Ex Pyrenæis allatum est.

* 2. *Sedum saxatile atrorubentibus floribus* C. B. Park.

Hoc tres, quatuórve uncias non excedit, *radiculam* habens exilem, longiusculam; unum alterúmve *cauliculum* biuncialem, *foliolis* paucis, exiguis, longiusculis alternatim vestitum, *flosculos* atro-rubentes, velut in umbella dispositos sustinentem.

* 3. *Sedum saxatile variegato flore* C. B. Park.

Radice est capillacea; *cauliculis* plurimis, tenuibus, biuncialibus, per terram repentibus, & fibellis capillaribus terræ adhærentibus: *foliolis* multis, pallidè virentibus, subrotundis, Lente minoribus vestiti. E ramulorum summis pedicelli plures, capillacei, oblongi exurgunt; singuli *florem* quadrifolium, varium, album, purpureum & atrorubentem sustinent, eleganti spectaculo, cum plantula hæc cespitis muscíque instar saxa exornet.

Locus. Inter Valesiam & Augustam vallem in monte *Sletsburgh* dicto copiosè provenit.

Ob florem tetrapetalum aliò quàm ad Seda referenda videtur hæc planta.

* 4. *Sedum Alpinum foliolis crenatis asperis* C. B.

Radice est capillacea repente; *Cauliculis* tenuissimis, semipalmaribus, etiam brevioribus, rariùs palmaribus, in summo in ramulos aliquot sectis: *Folia* habet longiuscula, angusta, acuminata, crenis utrinque exasperata, & parte aversâ candicantia. *Flores* quadrifolii, purpurascentes & staminibus donati cauliculis sustentantur; quibus *capitulum* subrotundum, membranaceum, apice donatum, minutulum *semen* continens succedit.

Locus. Julio mense floret in ascensu montis S. Bernardi majoris & Gothardo.

Hoc etiam, cùm florem tetrapetalum habeat, ad aliud genus pertinere videtur.

5. *Sedum*

5. *Sedum arvense flore rubente* C. B.

Radice est lignosa, fibris capillata: *cauliculis* aliquot palmaribus, rotundis, rugoso rufescente cortice tectis, qui in ternos, quandoq; plures, ramulos (quorum aliqui recurvantur) dividuntur. Hos *folia* longiuscula, angusta, succulenta sine ordine ambiunt. Ramulis superioribus *flores* plures, vulgaris Sedi floribus similes, sed rubentes insident, *seménque* vulgari simile succedit.

Non longè Basilea in agris Hunengensibus Autumno jam exiccatum reperitur. *Locus.*

6. *Sedum Alpinum floribus luteis maculosis* C. B. *Sedi minoris genus flosculis luteis vel croceis maculosis* Gesn. fra.

Consule Gesnerum.

Cap. III.

De Sedo foliis latioribus minùs succulentis serratis aut crenatis &

§. 1. *De Cotyledone dictâ.*

COtyledon à figura folii acetabulum referente ὀξύβαφον Dioscoridi Anglicè a **Sawcer**, est enim κοτύλη acetabulum sinus in quo caput femoris vertitur, & in genere quodvis cavum. Falluntur ergo (inquit Jo. Bodæus) Botanici maximi nominis, quod nomen hoc accepisse putant, quòd planta hæc folia habeat circumacta in orbem, concavitatem humani umbilici forma leni descensu referentia, nec talem formam Cotyledoni tribuit Dioscorides à quo describitur primum genus, &c.

Cotyledon ergo propriè accipitur de primo genere seu Umbilico Veneris vulgari. His autem plantis de quibus nunc agimus Umbilici Veneris nomen meliùs convenit quàm Cotyledonis: nam eorum multæ foliis in globulos compactis umbilicum seu oculum referunt, ad instar Sedi majoris, cujus folia κύκλον ὀφθαλμοειδῆ περιγεγράφασι.

1. *Sedum serratum alterum foliis longis angustis. An Sed. Pyrenæum serratum longifolium* Hort. Blæs? *An Sanicula montana longifolia serrata* C. B? *An Sed. serratum majus foliis trium quatuórve unciarum* J. B?

Longitudine & angustiâ foliorum, fortè etiam & aliis accidentibus à Sedo serrato vulgari differt.

Invenimus in Alpium præruptis non longè à *Pontieba*, postea in horto Regio Parisiensi cultum vidimus, utrobique Autumnali aut Hyberno tempore, unde nec flos, nec vasculum seminale nobis conspectum est. *Locus.*

Eandem plantam esse suspicamur quæ in Cat. Horti Reg. Paris. & Horti Leydensis, inq; Prælud. Bot. Morisoni *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* dicitur, cujus infra è Morisoni Præl. Bot. descriptionem dabimus.

2. *Sedum serratum* J. B. *Cotyledon media foliis oblongis serratis* C. B. *Cotyledon altera Matthioli* Park. parad. *Cot. alt. versicoloribus floribus* ejusdem *in* Theat.

J. B.
Tenuis, nigra est *radix*, subinde productis fibris latiùs se propagans. *Folia* plurimùm per terram sparsa, rariùs humo se tollunt, Sedi, pinguia, oblonga, extremo rotundo, atque etiam quædam in acutum desinentia, unciam unam aut duos longa, colore glauca, argutissimis in ambitu denticulis rigidulis, reliquóque folio candidioribus crenata, sapore strenuè adstringente: è quorum medio exurgit *caulis*, palmum unum aut alterum altus, foliosus, in alas aliquot divisus. *Flores* albi, petalis quinque non mucronatis sed subrotundis, circa umbilicum punctulis rubentibus notatis constant, umbilico viridi *J. B.* [potiùs flavo] apices croceos habente.

In montibus Tyrolensibus & Helveticis, inque Saleva & Jura Genevæ vicinis observavimus. *Locus.*

* 3. *Cotyledon altera minor* Park. *quoad icon. Cotyled. altera 4. sive Matthioli* Clus. *Cotyled. media foliis subrotundis* C. B.

Clus.
Huic numerosa & conferta sunt *folia*, oblongis ligulis similia, crassiuscula, mucronata, nonnihil per ambitum crenata, candicantia, acido & subastringente gustu: è quorum centro seu medio foliorum exortu *caulis* interdum cubitalis, plerunq; tamen pedalis duntaxat assurgit, superiore parte hirtus, brevioribus *foliis* inordinatè nascentibus septus, summo fastigio ex singulis foliorum alis pedicellos emittens, quibus insident bini aut terni *flores*, albi, pentapetali, internè veluti sanguineis guttis aspersi, umbilico pallido & splendente, decem staminulis cincto. *Semen* continetur in capitulis, exile, nigrum. *Radix* subest fusca, tenuis, fibrosa, cui secundùm matrem multæ aliæ in orbem adnascuntur plantæ, ut integrum cespitem aliquando tegant vulgaris Sedi majoris instar.

Locus. Naſcitur non modò in *Sneberg*, ſed & in reliquis Auſtriæ & Stiriæ Alpibus, ſaxis & ſcopulis inhærens, in quibus floret Junio & Julio.

Dubitat J. Bauhinus an hæc non eadem ſit Sedo ſerrato: verùm ſi icon proba ſit, non erit illi eadem, cùm floris petala acuta pingantur; quæ illi obtuſa & ſubrotunda ſunt: deſcriptio etiam hujus non uſquequaq; illi reſpondet. An Sedum ſerratum majus *J. B*?

* 4. *Cotyledon altera* V. Cluſ. *Sedi ſpecies ſive Cotyledon altera Etſcheriana, lanugine alba, hirſutis foliis* J. B. *Cotyledon media ſubhirſuta floribus punctatis* C. B.

Cluſ.

Præcedenti affinis eſt, ſed mollius, anguſtioribus & longioribus *foliis*, non dentatis, ſed alba duntaxat lanugine hirſutis, minùs etiam incanis, breviore craſſioréque pediculo, & multis foliis ſepto, quæ plerunq; tam ſupernè quàm infernè nonnihil hirſuta ſunt; paucioribus floribus hinc inde ſecundùm caulem ad ſingulas alas ſparſis.

Locus. Obſervavit Cluſius hoc genus in Etſcherianis jugis menſe Junio ſuis floribus onuſtum.

Miror C. Bauhinum Sedum foliis minoribus albicantibus ſerratis hujus ſynonymum facere, cùm Cluſius expreſsè ſcribat hujus folia minimè dentata eſſe.

* 5. *Cotyledon minor foliis ſubrotundis ſerratis* C. B. *C. Bauhini* J. B. *Cot. alter minor folio ſubrotundo* Park.

C. B.

Radix ſubeſt tenuis, fibroſa, fuſca; circa quam *folia* multa, ſemiungue minora, non ut in præcedentibus oblongis ligulis ſimilia, ſed ſubrotunda, margine crenato, craſſiuſcula, candicantia & nonnihil adſtringentia: è quorum medio *caulis* ſemipalmaris, quandoque palmaris, ſubaſper, minimis & paucis foliis cinctus aſſurgit: in cujus ſummo pedicelli *flores* multò quàm in prima ſpecie minores, pentapetalos cum apicibus in medio ſuſtinentes, qui albi, aliquando punctis rubentibus aſperſi, nonnunquàm extrinſecus lineis ternis foliola floris percurrentibus, ità ut *flores* pallidè purpuraſcentes appareant: hos *capitula* exigua nigrum *ſemen* continentia ſequuntur.

Locus & Tempus. In Helvetiorum Alpibus ipſis ſaxis ac ſcopulis adhæret. Junio & Julio floret.

6. *Cotyledon ſive Sedum ſerratum latifolium montanum guttato flore* Park.

Radix hujus filamentis pluribus nigricantibus compoſita, eodem modo ſe diffundit quo ſui generis reliquæ, multa capita ſeu germina protrudens è plurimis foliis non in ocellos conglobatis, ut in Sempervivo majori & Sedo ſerrato, ſed in ſuperficiem ferè planam Roſæ æmulam expanſis, congeſta. Sunt autem *folia* cùm adoleverunt majora, latiora & tenuiora quàm cujuſvis præcedentium, pediculis uncialibus, latiuſculis donata glabra, obſcure viridia, inferiùs tamen per maturitatem rubentia, præcipuè ſecundùm venulas ſeu nervos, quæ ibi innumeræ ferè apparent, ex rotundo oblonga, unciam viz. aut ſeſcunciam longa, vix unciam lata, longitudine ferè ad latitudinem ſeſquialtera, circa margines crenata crenis rarioribus, ut denticuli crenas interjacentes latiores & obtuſiores ſint, mucronibus obtuſis. E foliorum medio, Maio exeunte, emergunt *cauliculi* tenues, rubentes, foliolis minoribus ad medium ferè cincti, ubi in ramulos dividi incipiunt, in quorum faſtigiis, *floſculi* exiſtunt numeroſi, quinq; petalis, exiguis aliquantulum acuminatis, interna parte dilutiùs rubentibus, plurimis punctulis ſanguineis eleganter guttatis compoſiti, *ſtaminulis* carneis capitulum ſubviride obvallantibus, quod delapſo flore extumeſcens fit vaſculum ſeminale, in ſummo bicorne, *ſemen* continens puſillum nigricans.

Duæ hujus ſpecies ſeu varietates habentur, altera flore majore, altera minore.

In hortis noſtris frequentiſſima eſt: ubi tamen ſponte oritur nobis nondum conſtat, eſt autem proculdubio montium incola.

7. *Cotyledon minor foliis rotundioribus, guttato flore. An Cotyledon altera olim Matthiolo* J. B.

Planta quam hoc nomine intellectum volumus in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos enutrita eſt. *Folia* ei plana, ex oblongo & latiuſculo pediculo ferè rotunda, imò (ni malè memini) latiora interdum quam longa, circumcirca crenata, denticulis crenas interjacentibus magnis, quàm in præcedente acutioribus, glabra & ferè ſplendentia, minora & pallidiùs virentia quàm præcedentis folia, nec adeò conferta.

Cotyledonem alteram olim Matthiolo, quam huic eandem eſſe exiſtimamus, J. Bauhinus ſic deſcribit:

Quicquid habet foliorum id omne per terram ſpargit: Sunt ea verò numeroſa, pediculis uncialibus latiuſculis, unde veluti ex cervice incipiunt dilatari, ut tandem circumſcriptione ſint rotunda, pulchrè crenata, ſemuncialis magnitudinis, craſſiuſcula, & ne vel ſiccata quidem corrugari ſolita. *Caulis* unicus, tenuis, ſeptem vel octo digitorum altitudine, nudus plurimùm, rariùs unâ ſupra radicem unciâ foliis donatus, ſuperiùs in aliquot tenues ramuſculos diviſus, quorum extremis hærent *floſculi* parvi, pallidè rubentes, ſaturatioribus punctis ſanguineis creberrimis aſperſi.

Locus. Reperitur in montibus circa Comum & Gothardum, itémque in Stiriæ Alpibus. *J. B.*

A. 8. *Cotyledon aquatica hirſuta. An Saniculæ Alpinæ aliquatenus affinis* J. B? *An Saniculæ montanæ alterius ſpecies* 2. Cluſ? Hairy Kidney-wort.

Radicem obliquè ſub terram agit, ubi locum invenit, ſatis craſſam pro plantæ modo, fibras longas, albas, crebras emittentem. *Folia* in orbem ſpargit brevia, viridia, piloſa velut Auriculæ muris, pilis rarioribus, quatuor vel ſex denticulis majoribus ſerrata, in acutum deſinentia, unciam aut ſeſcunciam

ſeſcunciam longa, ſemunciam verſus mucronem lata. E foliorum medio *cauliculi* exurgunt palmares & altiores, teretes, piloſi, foliis nudi ad locum uſque ubi in ramulos ſpargi incipiunt: geſtant autem in ſummitate *flores* aliquot, quinque petalis albis, acutis, duabus maculis flavis propè ungues notatis compoſitos, *ſtamina* in medio decem, purpurantibus *apiculis* capitata continentes. *Vaſculum* ſeminale craſſum, bicorne, ut in reliquis hujus generis, *ſemen* parvum, rotundum, ruffum.

Loca humida montium altiorum ſectatur, ut rivulos & ſcopulos udos, & aquarum ſcaturigines, Saxifragæ aureæ modo. Ad latera montium *Snowdon, Carnedh-Llewellyn, Caderidris,* &c. ſecus rivulos defluentes: necnon in montibus *Hardknot* & *Wrenoſe* in Weſtmorlandia. *Locus.*

9. *Saniculæ Alpinæ aliquatenus affinem J. Bauhinus ſic deſcribit.*

Ex *radiculis* ſparſis capillaribus, dodrantalibus ſurgit *cauliculis*, ſine nodis, cavis ſubhirſutis, ſuperiùs in ramulos abeuntibus; quorum extremis hærent *flores* Saniculæ Alpinæ guttatæ, quinque candidulis conſtantes *foliis*, *apicibus* cum bifido *umbilico* turbinato medium obtinentibus, circumjectis toti flori foliolis viridantibus. *Folia* per terram ſparguntur ſubhirſuta, unciam aut ſeſcunciam longa, ſenſim dilatata, ſemuncialia, ſerrata ſuperiore potiſſimum parte, craſſiuſcula, guſtu adſtringente.

Reperit J. Bauhinus in rivulo fontis pulcherrimo, qui eſt in cacumine Vogeſi montis, dicti *Balon*, ubi florebat Auguſto. *Locus & Tempus.*

Deſcriptio ſatis bene convenit Cotyledoni noſtræ aquaticæ hirſutæ,ut & locus, nonnulla tamen omiſſa ſunt: icon non reſpondet; folia enim non ſatis conferta & in orbiculos compoſita, neque piloſa pinguntur.

10. *Saniculæ montanæ alterius ſpeciem ſecundam* Cluſius his verbis deſcribit.

Saniculâ guttatâ minus eſt, anguſtiore folio & per extremum ſerrato, hirſuto etiam, & adſtringentis guſtûs, coloris ex herbaceo palleſcentis. E medio foliorum prodeunt *cauliculi* triunciales, nudi, qui circa ſummum faſtigium in plures ramulos finduntur, candidis *floſculis*, Saniculæ guttatæ ſimilibus, onuſtos, verùm nullis ſanguineis guttis, ut illi, aſperſos. Bifida ſuccedunt ut in illa *capitula* exiguum nigricans *ſemen* continentia.

Floret etiam Junio, in hortis Maio; *In Snealben*, &c. *Tempus.*

Sanicula montana minor *C. B. prod.* in omnibus ferè cum Saniculæ mont. alterius ſpecie 2. *Cluſ.* convenit, exceptis floſculis punctatis: non dicit tamen cujus coloris puncta ſint, ſi ſanguinea, Cluſiana Sanicula eſſe nequit; ſin flava, ut in noſtra Cotyledone aquat. hirſuta, non obſtant quin Cluſianæ Saniculæ dictæ eadem eſſe poſſit.

Nos ergo pro eadem ſpecie habebimus Cotyledonem noſtram aquaticam hirſutam, Saniculæ Alpinæ aliquatenus affinem *J. B.* Saniculæ mont. alterius ſpeciem ſecundam *Cluſ.* & Saniculam mont. minorem *C. B. prod.* donec quis certiora docuerit.

11. *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* Hort. Reg. Pariſ. & Hort. Lugd. Bat. Moriſ. prælud.

Moriſ.

Species eſt Saniculæ montanæ guttatæ, cujus *folia* ſunt oblonga, tenuia, ſerrata, è quorum medio foliis crenatis (Roſæ inſtar) ſepto exit cauliculus dodrantalis, ruber, ſuſtinens plurimos flores albos, punctatos, umbilico pallido, quorum ſingulis ſuccedunt ſiliquæ bifurcatæ.

12. *Sanicula montana roſea flore guttato* Hort. Reg. Par.

§. 2. *De Sedo foliis ſubrotundis dentatis Sanicula dicto.*

1. *Sanicula montana rotundifolia major* C. B. *San. Alpina guttata* J. B. *Sanicula guttata* Ger. Park. **Spotted Sanicle.**

Cluſ.

Multa habet *folia* circinatæ ferè rotunditatis, Saxifragæ aureæ foliorum æmula, longis pediculis inhærentia, altis per ambitum inciſuris ſerrata, ſic ut minima folia tanquam digitata videantur, pinguia, hirſuta, ſupernè viridia, infernè aliquantulum exalbida, & valdè hirſuta, aſtringentis guſtûs: *Caules* deinde promit pedales, aut interdum ampliores, virides, hirſutos & nonnihil tortuoſos, & in his folia ſuperioribus reſpondentia. Summi caules in plures alas dividuntur, & ſingulis ramis inſident terni aut quaterni *flores*, Oxyacanthæ odorem referentes, quinque foliolis albis, ſanguineis punctis inferiore parte notatis conſtantes. Bifida *vaſcula* cum decem *ſtaminibus* medium florem occupant, quæ matura exile & minutum admodum nigrumque *ſemen* continent. *Radix* quodammodo ſquamata ſupernè, & craſſiuſcula, multis candicantibus fibris prædita eſt, & à lateribus propagines agit.

In Alpibus Helveticis, ínque montibus Jura & Saleva propè Genevam: Creſcit etiam, autore Cluſio, in omnibus Auſtriæ & Stiriæ Alpibus, umbroſo loco, &c. Floret Junio, in hortis etiam maturiùs. *Locus & Tempus.*

2. *Sanicula montana rotundifolia minor Hiſpanica.*

Minor eſt præcedente, *foliis* multis è radice exeuntibus, circinatæ rotunditatis, aut nonnunquam latioribus paullò quàm ſint longa, circum oras crenata, rarioribus crenis, Saxifragæ albæ in modum, laciniis aut ſegmentis crenas interjacentibus latis & ſubrotundis, minimè acuminatis, ut in Saxifraga modo dicta, raris & brevibus pilis ſupernè hirſuta, colore obſcurè viridi, pediculis tenui-

bus longis. *Cauliculi* & flores Sedi ſerrati montani latifolii guttato flore *Park.* quantùm quidem memini.

Cantabrigiæ per multos annos hanc plantam alui quæ umbroſis delectatur, hortis facile aſſueſcit & ſe propagat, nec hyemes noſtras reformidat, quamvis ex nomine Hiſpanicæ originis ſit.

Sanicula rotundifolia crenata piloſa Hort. Lugd. Bat.

Quam pro non deſcripta habent præcedenti fortè eadem eſt; nec enim illa à quoquam (quod ſciam) hactenus eſt deſcripta, & nomen convenit.

§. 3. *De Sedo foliis ſubrotundis crenatis Saxifraga alba dicto.*

1 *Saxifraga alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *rotundifolia alba* C. B. *alba radice granuloſa* J. B. **White Saxifrage.**

J. B.

Radix illi plurimis bulbulis, Coriandri ſeminis magnitudine, purpurantibus, amaris, tenuibus fibris inter ſe commiſſis conſtat, quanquam & aliis præterea fibris longioribus craſſioribúſque ſit donata: *Caulem* profert ſingularem nonnunquam, aliàs ternos, quinos & plures, teretes, hirſutos, purpureos, ramulis brachiatos: quibus inſident *flores* albi aliquot, quorum non idem omnium tempus florendi, quinque petalis ſubrotundis, non bifidis ut in Alſine, *ſtaminibus* luteolis & ſtylo viridi conſtantes, odore nullo evidente. *Flores* includuntur foliolis quinque viridantibus cum ora purpurea, hirſutis, & tactu nonnihil viſcoſis, cujus lentoris particeps eſt cum foliis caulis. *Folia* ex pediculis palmaribus aut brevioribus, hirſutis, ferè rotunda, criſtata, ad Hederæ terreſtris folia quodammodo accedentia pinguia: eorum verò quæ in caule ſunt, videas aliqua nullam diſſectionem experta, integra, lanceolata, mucrone ſpadiceo: alia fimbriata quidem, ſed non ità propè orbem complentia. Vaſculum ſeminale bicorne eſt, velut Sedi cujuſdam.

Tempus & Locus. Floret circa finem Aprilis & initio Maii in aggeribus ſepium, paſcuis & pratis ſiccioribus.

Vires. Hujus herbæ in cineres redactæ ſal fixus ſpiritum præbet nitroſum qui multum calculo conducit. *D. Palmer.*

* 2. *Saxifraga anguſtifolia Autumnalis flore luteo guttato* Breynii.

Breyn.

Locus & Tempus. Rariorem hanc elegantémque Saxifragam humida & muſcoſa fundunt prata quædam Boruſſiæ & Caſſubiæ, præſertim ſecundùm arcem *Klein Krakaw*, ubi ab Auguſto in ſerum uſque Autumnum floret, in hortis autem udo nec aprico nimis loco repoſita aliquanto maturiùs, à Julio nempe ad medium Septembrem.

Ex radiculis capillaceis, ſubcandido colore & ſapore adſtringenti, *propagines* multæ rubentes, pilis ferrugineis lanuginoſæ, integros ſæpiſſime ceſpites ſerpendo occupantes, emittuntur: circa quas *folia* anguſta, carnoſa, ſubtiliſſimis decurrentibus nervulis, ſunt atro-virentia & rigidiuſcula, per marginem ſubinde piloſa, cum Polygalæ & Nardi Celticæ foliis mediocriter conſpirantia, quorum nonnulla Autumno ſicceſcere incipientia pro viridi ſuo triſtem ſeu flavum induunt colorem, inſtar Nardi Celticæ. Inter propagines *Cauliculi* dodrantales, utplurimum ſummâ tellure ſparſi, tenues, rotundi & vireſcentes, inferiore parte ſubrubicundi, ſuperiore molli, ferruginea ſeu pallidiore lanugine leniter hirſuti, procreſcunt; qui foliis parumper minoribus temere & confuſo ordine, circa radicem denſè, in ſuperna autem cauliculi parte ſubinde rarenter & parcè veſtiuntur. Cauliculorum faſtigia in ramulos duos, tres, quatuor, pluréſve abeuntia, *floſculos* admodum elegantes Saxifragæ albæ, ſed luteo colore tinctos gerunt, quinis foliolis nervoſis, in ungue appendiculas binas Gentianæ duodecimæ ſeu punctatæ *Cluſ.* in modum habentibus conſtantes; in quibus non ſine ingenti voluptate eſt cernere, quàm nitidè & curioſè dædala natura punctulis innumeris ſaturè croceis denſiſſimè illos conſperſerit, & quidem à medio uſque ad umbilicum: unde *ſiliqua* ſubvireſcens bifurcata, loculamentis binis Saxifragiarum more diſtincta, inter ſtamina decem, crocis capitulata, prominet: quæ deciduo flore magis magiſque intumeſcit, juſtámque maturitatem conſecuta, per cornicula finditur, ac *ſemine* exiguo, ſubrutilo & micante ſeſe exonerat. Flos æquè ac folia, inprimis verò cauliculi, amariuſculo & adſtringente ſunt guſtu.

Variat; quædam enim florum petala magis ſunt obtuſa; quædam magis acuminata: præterea foliis majoribus & minoribus, dilutioribus & obſcuriùs virentibus invenitur.

In multis cum Hirculo Friſico *Cluſ.* convenit, à quo tamen differt; ſi modò Hirculi flores ſenis petalis conſtantes duplici tantùm punctulorum ſerie interſtincti; ac folia circa radicem ac in caule tam lata, & unico ſaltem nervo plurimas laterales venulas fundente, prædita ſint, ſicut in *Cluſii cur. poſt.* planta delineatur.

Saxifraga alba petræa Ponæ Park. Ger. emac.

Hanc C. Bauhinus in pinace ad Sedum tridactylites Alpinum majus album refert, quod ſuperiùs poſuimus, unde Parkinſoni reprehenſionem incurrit. Verùm ſive ad Sedum tridactylites, ſive ad Saxifragam albam referas perinde eſt, ſiquidem & Saxifraga alba dicta Sedi propriè dicti ſpecies eſt.

Saxifraga alba Alpina Park. Lugd.

Saxifragam Alpinam *Lugd.* C. Bauhinus Saxifragæ Alpinæ eandem eſſe ſuſpicatur.

3. *Saxifragia*

* 3. *Saxifragia alba altera bulbifera* Park. *Sax. bulbosa altera bulbifera montana* Col. *Saxifraga ad folia bulbos gerens* C. B.

Col.

Hujus radici adnaſcuntur non acini ut præcedentis, ſed veluti ſquamoſi bulbuli, Lilii modó ſe propaganti, duplo ſuperioris grumis ſeu granulis majores, foris rubeſcentes, intrinſecus albidi, ſapore primùm adſtringente, poſtea amaro & ingrato, paucis in imo fibrillis terram amplexantibus. *Folia* huic minora, rotundiora, brevioribus purpuraſcentibus petiolis, piloſa, per ambitum rotundis crenis diviſa, tactu gummoſa ſicuti caulis, florum calyces, & tota planta. *Caulem* edit craſſiorem, parùm hirſutum, purpuraſcentem, cui denſa alternatim folia, abſque petiolo, per ambitum criſtata, veluti Euphragiæ folia acutis crenis diviſa, in quorum ſinubus bulbuli oriuntur, quibus propagatur, ſeminis vicem ſupplentes, citiùs enim ſati erumpunt, atque nedum in foliorum ſinubus, ſed in florum petiolis atque juxta flores ipſos, qui in ſummo caulis veluti corymbi uno ortu è caulis ſummo prodeuntes, ramoſi, petiolis inſidentes, Aprili menſe atque Maió in quinque foliola candida dehiſcunt, calyces veluti cytinos hirſutos habentes, vel Hyoſcyami, quinque etiam oris diviſos, in quibus fructus bicornes, ſtaminibus pluribus flaventibus circundati, qui perfecti per cornicula diſſecantur, copioſa, arenæ inſtar minutiſſima ſemina extendentes, ſupervacua.

Pratenſibus montium gaudet, & ſaxoſis herbidis umbroſis Campoclari & Æquicolis. *Locus.*

Cap. IV.

De Gramine Parnaſſi.

HUjus notæ ſunt Pericarpium conoides, è tribus carinis compoſitum: *Flos* uniformis, ſpecioſus, albus in uno caule unicus: Folia parva hederacea, Locus paluſtris.

Gramen Parnaſſi Lob. Ger. *Parn. vulgare* Park. *Parn. flore albo ſimplici* C. B. *Parn. Dodonæo, quibuſdam Hepaticus flos* J. B. Graſs of Parnaſſus.

E *radice* fibroſa modice craſsâ [ex albo rubente, cum veſtigio levi caloris adſtringente] *folia* prodeunt ſatis frequentia, pediculis longis [rubeſcentibus] appenſa, violaceis ſimilia ſed minora, glabra, pallidius virentia, mucrone acuto: [J. Bauhino Hederaceis non anguloſis ſimilia, multò minora, craſſiuſcula, ſinuatis à pediculo nervis excurrentibus, non ignava adſtrictione prædita.] *Caules* ex eadem radice exurgunt plures, ſpithamæi, anguloſi, rigidi, unico folio non longè à radice, eoque baſi ſua caulem amplectente, cincti, quorum unicuique *flos* unus inſidet, ſpecioſus candidus, quinq; foliis compoſitus concavis, ſubrotundis, intus ſtriatis. Medium occupat conicum capitellum purpuraſcens, duûm generum ſtaminibus circundatum, quinque majoribus, longioribus, albis, cum *apicibus* concoloribus; totidem minoribus, apiculis luteis, in margine virentibus & cochlearis figuram referentibus. [Tandem conicum illud capitellum paulatim in Ciceris majuſculi molem excreſcit, quod in quatuor carinas dehiſcens ſemen oſtendit copioſum, minutum, ruffum.]

Vix temere alibi quàm in paluſtribus putridis occurrit. Auguſto demum menſe floret, & vix ſemen ante hyemem perficit. *Locus & Tempus.*

Habetur etiam duplicato ſeu pleno flore.

Cap. V.

De Viola.

VIola per diminutionem à Græco ἴον dicta eſt, ſpiritu leni in *v* literam converſo, ut in aliis multis.

Notæ ejus genericæ ſunt flos pentapetalos difformis, calcari donatus, vaſculum ſeminale ternis loculamentis diſtinctum.

Duplex eſt, alia foliis rotundis, alia foliis oblongis, quæ & Jacea dicta.

§. 1. *Viola Martia folio rotundo.*

A. 1. *Viola Martia purpurea* J. B. Ger. *Martia purpurea, flore ſimplici odoro* C. B. *ſimplex Martia* Park. parad. Purple Violet.

J. B.

E *radicibus* fibroſis, aliquando in plura capita diviſis, *clemata* emittit multa, quæ fibris ſubinde demiſſis radicantur, & plantam propagant. *Folia* è radicibus & ſarmentis exeunt multa, ex rotundo nonnihil oblonga, ſerrata, longis pediculis appenſa: inter quæ *petioli*, è radice quoq; enati alii, ſinguli *florem* ſuſtinentes ex cœruleo purpuraſcentem, odoris ſuaviſſimi, calcari donatum, è quinq; foliolis compoſitum; quo evaneſcente ex aliis pediculis (quod notatu dignum & ſingulare

eſt in hac planta) ad radicem oriuntur ſubrotunda *capitula*, in tres carinas dehiſcentia, *ſemine* plena parvo, rotundo.

Vaſcula ſeminalia extrinſecus hexagona videntur intus in terna loculamenta dividuntur, quorum unumquodque binos ſeminum ordines continet.

Locus. In aggeribus ſepium invenitur ſed rariùs.

A. 2. *Viola Martia alba* C. B. *Martia flore albo odorato* J. B. *flore albo* Ger. *ſimplex Martia flore albo* Park. parad. **White Violet.**

Non aliter quàm floris colore à præcedente differt. Ad ſepes & in aggeribus foſſarum, & frequentiùs multò quàm præcedens invenitur, à qua non videtur ſpecie differre, ſed fortè ob ſiccitatem aut ſterilitatem ſoli florum color in album langueſcit. J. Bauhinus folia minora & magis hirſuta huic attribuit, *flores* etiam minores, quæ quidem nobis non obſervata, ſi tamen vera ſint, ſolo manifeſtè debentur, ut in aliis multis ſylveſtribus cernitur.

Tum hæc tum præcedens flore multiplici ſeu pleno inveniuntur in hortis cultæ. J. Bauhinus obſervavit, *Violam Martiam intensè purpuream, flore minore pleno:* item aliam *flore ex albo & cæruleo mixto multiplicato, odoratiſſimo.* Coſtæus *com. in Meſuem* Violæ ſpeciem Byzantii coli ſcribit Martiæ ſimilem, ſed flore infinitis foliolis conſtructo, & Roſam Damaſcenam æquante, non ſolùm magnitudine ſed & odore noſtrates ſuperante.

Vires. In Viola odorata, ut & in aliis compluribus plantis, multæ ſunt partes viribus diſtinctæ. Radix enim, umbilicus & ſemen vim habent catharticam: radicum enim tres unciæ conciſæ, & in aquam ferventem, cùm ab igne removetur injectæ, aut vino per noctis ſpatium infuſæ, vim purgatricem ipſis conferunt. Semen pulveratum & liquori immiſtum ſeſquidragmæ pondere idem præſtat. Umbilicus multò eſt debilior, eámque vim communicat aquæ cui infunditur ex qua fit ſyrupus violarum quem ex infuſionibus vocant: humores autem dejiciunt bilioſos, ſeroſos, nec admodum pertinaces.

Folia verò ſubfrigidam & aqueam ſubſtantiam habent ſuperantem: itaque phlegmonas mitigant, æſtuantem in ventriculo & oculis calorem ſedant; in olere ſumpta leniunt alvum. *P. Renealm.*

Flos recens refrigerat, humectat, emollit, laxat. Cordialis eſt è quatuor illorum famoſorum numero & pectoralis. Uſus præcip. in fervore febrium compeſcendo, doloréq; capitis indè nato, in tuſſi, aſperitate gutturis & pleuritide. Syrupus creberrimi usûs eſt ad ſitim febrilem reſtinguendam & alvum leniter ſubducendam.

Violarum ſemen eſt lithontripticum inſigne, *D. Butlero* Cantabrigienſi medico celeberrimo olim inter arcana. *D. Needham.*

Dioſcorides & Plinius id quod in flore purpureum eſt cum aqua potum angina correptis & Comitialibus maximè pueris mederi affirmant. Quod autem aiunt Comitialibus mederi (inquit Paul. Renealmus) experientia docuit non vacare impoſturâ: Antiquorum ſcripta non ſine mendis ad nos traducta malit aſſerere.

A. 3. *Viola Martia inodora ſylveſtris* C. B. *canina ſylveſtris* Ger. *cærulea Martia inodora ſylvatica, in cacumine ſemen ferens* J. B. *Viola ſylveſtris* Park. **Wild, or Dogs-Violet.**

J. B.

Radice eſt ſarmentoſa, tenui, lignoſa & longâ, vario reptatu hinc indè penetrante, densâ & longâ fibrarum comâ per intervalla præditâ. *Folia* circinatæ ferè rotunditatis, niſi in mucronem acutiorem deſinerent, ſupinâ parte leviter hirſuta, viridantia, pronâ verò glabra, dilutiùs virentia & ferè luteola, interdum ſubpurpurea, in ambitu ſerrata, guſtu viſcido, pediculis tenuibus, quadrantalibus. *Cauliculi* pauci, quos ad alas involucra folioſa, acuta, in ambitu hirſuta complectuntur, *floſculos* in ramulorum ſummitatibus proferunt Violæ Martiæ odoratæ ſimiles, ex quinque petalis conſtantes, quorum ſupremum longiùs protenſum reliquis, calcar deformat, purpuram utrinq; ſecante faſciâ albâ, quâ ipſâ albedine reliquorum quatuor foliorum ſaturatâ purpurâ tinctorum ungues colorantur, nullâ odoris gratiâ: in medio *ſtamina* lutea cum ſtylo virente. *Caules* ſubinde cubitalem nanciſcuntur longitudinem, inq; ramos diducti foliis veſtiuntur; *flores*, ut mox diximus, gerentes; quos ſubſequuntur *ſiliquæ* longæ, in tres carinas dehiſcentes, *ſemine* farctæ copioſo, ex rotunditate oblongo.

A Viola Martia purpurea differt præcipuè foliis minoribus & magis mucronatis; floribus languidiore purpurâ tinctis & inodoris: vaſculo denique ſeminali productiore triquetro.

Locus. Ad ſepes & in dumetis paſſim & abundè oritur; ubi floret cum priore aut paulò ſeriùs, ſed diutiùs durat in multam æſtatem.

* Hiſt. Nat. Oxon.

A. 4. *Viola paluſtris rotundifolia glabra* D. Morriſ. & D. Plot. *

Moriſ.

Hujus radix alba, geniculata, multis fibris ex ſingulis geniculis exeuntibus, horizontaliter non deorſum tendentibus, prædita; ex cujus ſuperiore parte protruduntur pediculi tenues, quorum ſinguli ſingula innituntur *folia* rotunda, glabra, atq; exinde etiam exeunt alii pediculi tenues, ſuſtinentes *flores* ſaturatè violaceos, duplo aut triplo floribus Violæ Martiæ minores: quibus flacceſcentibus ſubveniunt *capſulæ* oblongæ, tenues, tribus loculamentis diſtinctæ; in quorum ſingulis continentur plura *ſemina*, ſubfuſca.

Locus. In humidis & paludoſis locis, muſco obductis invenitur: ut v. g. ad margines fluvii *Chervill* inter Oxonium & *Water-Eyton.*

Nos

Nos in paluſtribus & aquoſis locis multoties obſervavimus Violæ ſylveſtris ſpeciem, quæ (quantum meminimus) *folia* habuit tenuiora quàm ſunt Violæ caninæ vulgaris, *flores* minores, rubentes, ſaturatioribus lineis ſtriatos; quam eandem putamus Parkinſono deſcriptæ ſub titulo *Violæ rubræ ſtriatæ Eboracenſis.* *Alia ſpecies.*

A. 5. *Viola Martia major, hirſuta, inodora* Moriſ. D. Plot. *Viola Trachelii folio nonnullis. D. Plot.*

A *Radice* fibroſa *folia* emittit plurima, hirſuta, averſâ præcipuè parte, majora, longiora, magiſq; acuminata quàm ſunt Violæ Martiæ vulgaris folia, pediculis ſatis longis innitentia. Inter folia exeunt *flores*, ut in reliquis, pallidè cœrulei, lineis ſeu radiis albis è medio exeuntibus ſtriati, inodori. Hæc ſpecies neque repit flagellis emiſſis Violæ Martiæ vulg. rotundifoliæ modo, nec in ramos dividitur ad inſtar Violæ caninæ.

In ſylvis cæduis propè Oxonium copiosè provenit: ut in *Shotover* colle, *Stow-wood*, Collegii Magdalenenſis ſylvis, &c. *Locus.*

Item à D. *Dale* obſervata eſt in Eſſexiâ ad dextram viæ Tilburia *Claram* Suffolciæ oppidum ducentis, prope Tilburiam: item in via quadam umbroſa *Ovinton* & *Belchamp-S. Paul* diſterminante, & à *Noal-green* in Parœcia *Belchamp* prædictæ ad *Claram* ducente ad dextram. In confiniis Cantabrigienſis comitatûs verſus Suffolciam, Viâ publicâ ab *Aſhley* ad *Silverton-ſteeple* tendente, in aggeribus.

6. *Viola Martia lutea* Ger. Park. J. B. *Alpina rotundifolia lutea* C. B. *Cluſ.*

Folia habet nigræ Violæ ferè ſimilia, minora tamen, breviora, & è viridi colore palleſcentia, calido guſtu: [J. Bauhino folia circinatæ ferè rotunditatis ſunt, ad pediculum longum, tenuem falcata, parva, cæterarum Violarum foliis delicatiora, tenuiora, quod & nobis compertum] anguloſos *cauliculos*, in quibus bini aut terni *flores*, ex alarum ſinu prodeuntes, Violâ minores, flavi, inodori, quinque foliis conſtantes, quorum infimum majuſculum eſt, & quinque radiolis ſive nervis nigris interiore parte diſtinctum; reliqua verò exteriore parte. *Semen* in triangulis *capitulis* quæ maturitate dehiſcunt, exiguum, nigricans, aliis Violis ſimile, præſertim tricolori. *Radix* alba, craſſiuſcula, multas propagines è lateribus procreat, candidiſque & longis fibris hirſuta eſt.

In ſupremo vertice montis Juræ *Thuiri* dicto nobis inventa eſt. Cluſio in omnibus Auſtriæ & Stiriæ Alpibus abundanter naſci dicitur; Junio atque Julio florens. Idem in Borealibus etiam Angliæ montibus inveniri ſe intellexiſſe ſcribit: nobis in illis montibus plantas indagantibus nuſquam comparuit. *Locus.*

7. *Viola lutea Virginiana* Park.

De hac nihil habet quàm quòd Violæ luteæ in Paradiſo ſuo deſcriptæ ſimillima ſit, & flores parvos ſimiles habet. Ego autem in Paradiſo illa non aliam Violam luteam deſcriptam invenio quàm montanam luteam flore magno *C. B.* quæ eſt Jaceæ tricoloris ſpecies.

* 8. *Viola Alpina purpurea exiguis foliis* C. B. *montana purpurea, ſolidiore folio* J. B. *montana* 2. Cluſ. *Cluſ.*

Exit hæc in ſummi *Sneberg* jugi vertice, perquam exiguis *foliis* & quaſi circinatæ rotunditatis, in ambitu leviter ſerratis, craſſiuſculis, longiuſculo pediculo inhærentibus: *Cauliculus* aſſurgit è medio foliorum duas uncias longus, unicum *florem* ſuſtinens, purpureum, vulgari ſimilem, ſed longè majorem & inodorum, cui ſuccedit triangula *ſiliqua.* *Radix* nonnihil ſerpit & aliquot fibris donata eſt. Floret ſub finem Junii.

* 9. *Viola Alpina folio in plures partes diſſecto* C. B. *montana folio multifido* J. B. *montana laciniato folio* Park. *Viola* 7. Ger. *J. B.*

Rarum hoc violæ genus J. Bauhino in monte *Nombres* Rhætorum prope balneum *Wurms* inventum ſimplici ferè *radice* hærebat. *Folia* pediculis longiuſculis nitebantur è radice ſtatim ortis, in decem longiuſcula & anguſta ſegmenta [ſingula Linariæ folium referentia, nervo ſecundùm longitudinem decurrente] ad pediculum uſque diſſecta, guſtu glutinoſo, reliquarum Violarum more. Florem, qui tum deciderat non obſervavit, ſuperſtitibus adhuc *ſiliquis* in tres carinas hiantibus, quas pediculi breviores quàm foliorum ſuſtinebant.

10. *Viola Americana foliis Granadillæ* Hort. Pariſ. *Viola Novæ Angliæ Maracoci facie* Londinenſibus.

Flore, ſemine & capſula ſeminali Violæ noſtrati Martiæ omnino conformis eſt: Floris item color violaceus. *Folia* ſolummodo habet lata, ſinuoſa, in ternos lobos hederaceos profundè ſatis diviſa, Granadillæ ſeu floris paſſionis triphylli modo, unde ei nomen impoſitum. Hæc D. Moriſonus; eſt tamen etiam differentia in flore, quantum memini: per aliquot enim annos Cantabrigiæ in hortulo meo plantam alui, Londino acceptam triginta circiter abhinc annis.

§. 2. *Viola*

§. 2. *Viola Martia folio oblongo.*

* 1. *Viola surrecta purpurea* Park. *Mar. arborescens purpurea* C. B. *Viola assurgens tricolor* Ger. *Jacea tricolor surrectis caulibus, quibusdam arborea dicta* J. B.

J. B.

Surrectis est *caulibus*, cubitum altis aut etiam altioribus, angulosis. *Folia* priora vulgaris Violæ tricoloris similia, subrotunda, cætera longa ad uncias quinque, alia longiora vel breviora, angusta, quæ cultu variant, & latiora reddita Violæ Martiæ folia æmulantur, ad quorum genicula foliola alia emicant, modò parva, modò majora, quædam etiam laciniata, & per ambitum serrata, colore Jaceæ vulgaris: *flores* quoque dictæ Jaceæ, quinque foliolis constantes, in ambitu dilutè violaceis, longis insident pediculis, è foliorum sinubus ortis, quorum folia duo lateralia, interna parte albis villis obsita, & cum imo pulchellis striis decorata. Quibus succedunt *siliquæ* longæ, in ternas carinas dehiscentes, *semen* continentes album, parvum. *Radix* tota fibrosa est, ac perennis. Tota planta sapore viscido est.

Locus. Frequens occurrit in Austriæ & Stiriæ nemoribus *Clus.* inter vepres in limitibus Montbelgardensibus, itinere versus Matthæi arcem florentem Maio observavit J. Bauhinus.

Viola tricolor erecta, an Jovis Flos Theophrasti 6. hist. 6. *C. B.* huic eadem videtur.

A. 2. *Viola tricolor* Ger. *tricolor major & vulgaris* Park. *tricolor hortensis repens* C. B. *Jacea tricolor sive Trinitatis flos* J. B. **Pansies or Hearts-ease:** vulgo **Three faces under a hood.**

J. B.

Pulcherrimi *flores* eorúmque varietas effecit, ut in hortos translata cultu digna judicaretur; quos quinque foliis constantes delicias suas adversa facie spectatori offerre videas, modò totos purpureos, modò luteos cœruleo & purpureo variegatos, alitérque etiam versicolores, in pediculis longis concavis, ex *foliorum* alis, quæ modò Hederæ terrestris instar rotunda, modò oblonga, in ambitu serrata, in *caulibus* reptantibus, ramosis, ex *radice* tenui & fibrosa exortis. *Semen* in pericarpiis turgidulis, ferè triangulis minutum, splendidum, copiosum.

Locus & Tempus. In montosis Septentrionalibus Angliæ inter segetes, & in maceriis & sepium aggeribus frequens oritur. Vere unà cum Viola nigra aut paulo post emicat, æstate deinde tota & in multum Autumnum floret.

* 3. *Viola montana tricolor odoratissima* C. B. *Jaceæ tricoloris sive Floris Trinitatis genus flore luteo & purpureo magno, repens non annuum* J. B. *Viola montana 3. sive tricolor* Clus.

Clus.

Plurimos ex una radice profert *caules*, pedales, angulosos, valdè ramosos: quos per intervalla ambiunt *folia* tricoloris Violæ foliis ferè simili, longiora, crassiora; succi plena, leviter & rariùs dentata, apophysibus ad latera oblongis & profundè laciniatis, amariusculi gustûs & nonnihil acris. Ex summis alis longi oriuntur pediculi, triangulares, tenelli, singuli sustinentes *florem* omnium quos in hoc genere viderim maximum, quinque foliis constantem, quorum duo superiora extremis oris ex cœruleo purpurascebant, circa umbilicum pallidi erant coloris; bina illa in latera expansa, illis minora, lutei coloris, maculis ex cœruleo purpurascentibus respersa, triníque purpureis radiis ex umbilico emicantibus insignita: inferius folium reliquis latius erat, aurei ferè coloris, septenis radiis purpureis ab umbilico intercursantibus, maculâque ex cœruleo purpurascente infimo labro notatum; odor suavissimus: crassiuscula *capitula* quæ in ternas partes dehiscentia, *semen* ostendebant aliis simile, pusillum, rotundum, maturitate fuscum, tricoloris Violæ semini proximum. *Radix* fibrosa & durabilis, quæ facilè etiam ramulis pangi possit.

Locus. Sponte in Helveticis montibus nasci ferunt.

* 4. *Viola montana lutea grandiflora* C. B. *an Viola mont. lutea foliis non crenatis* ejusdem? *Viola montana tricolor* 2. Clus. *Viola flammea lutea maxima* Park.

Clus.

Hoc genus, autore Clusio, præcedenti per omnia simile est floris colore excepto: nam qui in superiore varius est color, in hoc omnino flavus est, purpurascentibus radiis ex umbilico emicantibus, qui magnam gratiam flori adferunt: aliquantulum etiam odoratior videtur. Audio & totum purpureum reperiri: quam varietatem seminio accidere puto.

Parkinsonus hanc speciem hyemes nostras meliùs tolerare scribit quàm reliquas Violas tricolores: ramulis avulsis facilè propagari qui in humido solo depacti illico comprehendunt; semen raró aut nunquam ferre in hortis satum, quantum quidem ille observaverit.

* 5. *Viola montana lutea grandiflora nostras: flammea lutea, seu 5.* Ger.

Hæc species quæ in montosis pascuis Derbiensibus, Eboracensibus aliísque Septentrionalibus Angliæ putrido & palustri solo subinde occurrit, *flore* est amplissimo luteo, circa umbilicum lineis seu radiis nigricantibus striato, nec unquam spontanea, quod viderim, colorem variat. Planta ipsa parva est, & humilis, nec assurgit aut humo attollitur, fortè ob sterilitatem soli, & loci natalis intemperiem nimis frigidam, siquidem locis humidis montium altiorum delectatur; an verò in hortos translata faciem mutet, & in magnitudinem proficiat (quod verisimile est) aut floris colore variet me nondum experum fateor: unde autem eadem sit quam ex Clusio descriptam dedimus necne determinare nequeo, puto tamen specie differre, nullum enim in nostra odorem percepi. Gerardum

dum autem hanc intelligere tum Deſcriptio tum locus convincunt. Perennem eſſe puto, neque id tamen compertum habeo.

* 6. *Viola montana pumila* Cluſ. *mont. pumila anguſtifolia* Park. *mont. pum. anguſtif. flore niveo odoro* C. B.

Gulielmus Boelius in Hiſpania obſervavit Violam montanam quandam valdè pumilam, adeò ut binas uncias altitudine vix ſuperaret. Satis craſſa *radice* conſtabat: cujus foliis anguſtiora videre non memini. Nam quaſcunque alias videre mihi contigit orbiculata folia habebant; hujus verò ut Roriſmarini coronarii anguſta erant, & unciam duntaxat longa. *Flos* inter folia exili pediculo inſidens, niveus, odorus.

A. 7. *Viola bicolor arvenſis* C. B. *tricolor ſylveſtris* Park. *Jacea bicolor frugum & hortorum vitium* J. B.

Folia huic ad radicem breviora & latiora, in caulibus longiora & anguſtiora, alternatim poſita, pediculis donata, raris inciſuris circa margines crenata. *Caules* palmares, ſtriati, concavi, crebris geniculis intercepti. Ex alis foliorum egrediuntur *flores* ſingulatim, longis pediculis, violaceis ſimiles, quinque petalis parvis conſtructi, calice quinquefolio. Succedit flori *vaſculum* ſeminale, grandius, in tres carinas per maturitatem dehiſcens, *ſemina* plurima, oblonga, ovata, albicantia fundens.

Ad pediculorum qui flores ſuſtinent exortum præter folium medium duæ appendices ſeu auriculæ laciniatæ folio primario non multò minores ad caulem hinc indè adnaſcuntur.

Floſculi huic multò minores ſunt Violæ tricoloris hortenſis floribus, colore albido & luteo, minimè venuſto aut vivido.

In arvis inter ſegetes ubique occurrit. *Locus.*

CAP. VI.

De Reſeda, & Luteola.

RESeda à ſedandis doloribus dicta eſt: nam collectiones & inflammationes omnes diſcutit, ut ſcribit Plinius *lib.* 28. *cap.* 22. Qui curant eâ addunt hæc verba, Reſeda morbos, reſeda, ſciſne, ſciſne quis hic pullos egerit, radices nec pedes nec caput habeant; Hæc ter dicunt, totieſque deſpuunt.

Reſedæ notæ ſunt Flos hexapetalos, cujus partes difficulter admodum diſcerni & diſtingui poſſunt, Vaſculum ſeminale in terna loculamenta diviſum, quæ vix unquam perfectè clauduntur ſed perpetuò hiant, & in nonnullis adeò diducta ſunt ac ſi diſcreta ſeu disjuncta eſſent.

Lutea & Luteola dicta, quòd eâ panni lanei & telæ lineæ, candidæ quidem, colore luteo, virente verò, quæ ante cœruleo tinctæ, inficiantur, Reſedæ notas characteriſticas habet, ideóque genuina ejus ſpecies habenda eſt.

1. *Reſeda alba* J. B. *candida* Lugd. *major alba rectè inſcribitur.* Great white baſtard Rocket. *An Reſeda foliis Calcitrapæ, flore albo* Hort. Blæſ?

Caule ſurgit cubitali aut altiore, firmo, rotundo, ſtriato, recto, ab imo ſtatim ramoſo, *foliis* veſtito crebris, nullo ordine poſitis, laciniis utrinque pluribus ad mediam ferè coſtam diſſectis, Valerianæ in modum, glabris, obſcurè virentibus. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum in ſpicas longas digeſti, albi, hexapetali ſex calicis foliis incluſi, plurimis intus *ſtaminulis* cum *apicibus* majuſculis. Singula floſculorum petala in tres lacinias diſſecta ſunt.

Invenit *D. Magnol* Maio menſe prope pagum *Balleruc* juxta ſtagnum, quà itur ad thermas. *Botan. Monſp.* *Locus.*

Reſeda maxima C. B. *ed.* 2. Ger. *major* Park.

Præcedenti eadem videtur.

A. 2. *Reſeda vulgaris* C. B. *minor ſeu vulgaris* Park. *Plinii* Ger. *lutea* J. B. Baſe Rocket.

Tenuem quidem, ſed longam ſatis habet *radicem*, albam, lignoſam, notabili acrimoniâ præditam; unde *caules* exurgunt plures, ſtriati, hirſuti, ſolidi, [J. Bauhino fiſtuloſi q.] infirmi & vix ſe ſuſtinentes, pedales aut cubitales, ramoſi, *foliis* veſtiti alternatim poſitis, Erucæ marinæ ferè diviſurâ profundâ, inordinatâ, criſpa ſeu undulata, anguſta, obſcuriùs viridia, ſapore oleraceo. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramulorum in thyrſulos ſpicáſve diſpoſiti laxiores, ochroleuci, ſeu foliolis compoſiti, quorum ſuprema duo maxima, lateralia minora, infima minima & vix conſpicua, omnia figuræ ſingularis, ac ſi ex uno folio duo alia emergerent; medium floris occupant *ſtaminula* numeroſa cum *apicibus* luteis. Flores delapſi *vaſcula* relinquunt trigona, $\frac{1}{4}$ digiti unius longa, ſummâ parte hiantia, *ſeminibus* repleta, parvis, nigris: capſularum anguli hirſuti ſunt; calyx floris hexaphyllus.

In arvis cretaceis frequens occurrit; Reperitur & in muris. *Locus.*

3. *Phyteuma* J. B. *Resedæ affinis Phyteuma* C. B. *Res. aff. Phyteuma Monspeliensium dicta* Park. *Valeriana* 7. Ger.

J. B.

Radix huic singularis, nullis aut perpaucis fibris donata, satis crassa, lignosa, alba. *Caules* emittit plures, pedales, in ramos multos fissos, partim rectos, partim reclinatos: per quos *folia* oblonga, per extremum obtusa, subinde fissa, mollia, quanquam infima nullam agnoscant divisionem, quatuor unciarum circiter longitudine. *Flores* per ramos crebri, albi, è meris staminibus compositi [in hoc Bauhinum deceptum puto] quibus radiata folia viridantia subjecta. *Siliquæ*, turgidulæ, semunciam longæ, striatæ, superiore parte perforatæ, *semen* claudunt copiosum, nigrum.

Locus. Circa Monspelium passim provenit; in Italia quoq; circa Romam & alibi.

4. *Reseda alba minor* C. B. *Sesamoides parvum Salmanticum* Clus. *Muscipula Salmantica minor* Park. *Sesamoides Salmanticum parvum* Ger.

Clus.

Dodrantales tres aut quatuor ab una radice producit *virgulas*, teretes, circa quas *folia* Lini exigua, crassa, inordinata, & in summis plurimos *flosculos* spicæ aut racemi instar confertos, ex herbaceo purpurascentes initio, deinde tenuibus capillamentis ex albo pallescentibus ornatos, in quorum medio veluti quatuor grana viridia conspiciuntur, quæ excusso flore in *vascula* excrescunt, exili nigricante *semine* plena. *Radix* crassiuscula, candida, dura, vivax, subinde etiam ante hyemem repullulat.

Locus. In collibus Salmanticæ proximis lapidoso solo provenit. Maio floret & deinde semen profert.

Planta hæc, si rectè à Clusio describatur, quatuor vasculis semine repletis unicuique flori succedentibus, ad multisiliquas pertinet & non ad hoc genus, quò Bauhinum sequuti eam retulimus.

5. *Reseda Linariæ foliis* C. B. Park. *an Sesamoides Salmanticense parvum alterum* Clus?

C. B.

Ex *radice* candida, longiuscula *caulis* cubitalis, rotundus, in ramos palmares divisus, foliis Linariæ strictissimis, oblongis, viridibus vestitus exurgit: rami singuli in florum oblongam veluti spicam abeunt, quam *flosculi* parvi, muscosi, tenuibus capillamentis ornati, ut in præcedente, pallidè flavescentes constituunt, quibus capitula vel *vascula* angulosa, bifida, exili semine pallido plena succedunt.

Locus. Hæc in solo arenoso convallium montium Pyrenæorum collecta fuit. Nobis siccam communicavit Monspelii D. Carolus Sueiker Dantiscanus.

6. *Lutea maxima Cretica Honorii Belli* J. B. *Luteola herba folio Cannabino* C. B. *max. Cretica fœcunda & sterilis* Park.

Bellus apud *J. B.*

Radicem maximam profert, lignosam, in multas divisam, crasso & lento cortice vestitam. *Stolones* plures ab una radice nascuntur, brachiali crassitudine, qui ad quinque, sex, atque etiam ad decem usque cubita attolluntur, qui hyeme exsiccantur. *Folia* fert magna, pinnata, ex multis foliis magnis constantia, longis, serratis ut Cannabis, alterno positu hærentia, sine tamen ordine certo. *Flores* minimi ex viridi pallescunt. Trunci pars superior in magnam *spicam* fastigiatur, duos & amplius cubitos longam, ex vasculis quibusdam longis & angustis densisque conflatam, similibus iis quæ Reseda vulgaris gerit, *semine* plenis ad ruffum tendente. Procul intuentibus Cannabis esse videtur. Tota herba & radix ità amara est, ut Aloen etiam & Colocynthidem ipsam meo judicio superet. Colore luteo inficit Autumno, ideóque Luteam vocavere.

Locus. Nascitur in rivulo inter montes, tertio ab urbe Cydonia lapide.

Luteola herba sterilis non aliter à descripta differt quam Cannabis aut Lupulus fertilis à sterili.

7. *Luteola vulgaris Cretica* Park. *Luteola Cretica* C. B. *Struthium legitimum Dioscoridis, quæ χυλὸν in tota Græcia appellatur quâ fullones in tingendo serico utuntur* Hon. Belli *ep.* 2. *ad Clusium.*

Hanc Bellus à Melchiore Guilandino epistolâ ad Maximilianum II. Cæsarem anno 1572. descriptam dicit. Camerarius vulgari eandem facit.

A. 8. *Luteola* Ger. *vulgaris* Park. *Lut. herba Salicis folio* C. B. *Lutea Plinii quibusdam* J. B. **Wild Woad, Diers-weed.**

Radice nititur simplici, albâ, lignosâ, paucissimis fibris donatâ, crassitie interdum pollicari, sapore Nasturtii acri. *Caules* bicubitales, teretes, striati, glabri, viridantes, arctiori tubulo pertusi; ramosi, *foliis* crebris longis, angustis, glabris, non crenatis, verùm obiter interdum sinuatis aut crispis, nullo ordine positis vestiti. *Folia* antequam excaulescat humi in orbem spargit nitentia. [J. Bauhinus longitudinem palmarem, latitudinem semuncialem foliis attribuit, saporem subacrem cum lentore.] Thyrsi *florum* prælongi, teretes, magnam caulium & ramorum partem occupant. *Flosculi* singuli brevibus stipati pediculis, quatuor petalis laciniatis componuntur, cum pluribus intus apicibus pallidè luteis; quibus succedunt *vascula* tripartita, hiulca, tribus loculamentis, quæ vix unquam exactè clauduntur, sed in medio dehiscunt, & *semina* parva nigra, rotunda continent, composita. Ad singulos florum pediculos ligula apposita est.

Locus. In muris & locis ruderatis, non rarò etiam in arvis requietis: seritur etiam in agris ad usum tinctorum.

Quæ

Quæ de hujus plantæ viribus in medicina à Matthiolo traduntur pro incertis habemus. Nonnulli contusam vulneribus recentibus imponunt. Lanarum infectoribus (ut J. Bauhini verba usurpem) adde & serici, usûs magni esse quotidiana testatur experientia: rudes enim & albas cum alumine decocta colore luteo tingit, cœruleas autem viridi, idq, magis minúsve intenso, quo saturatior dilutiórve fuerit color cœruleus. Ita panni bicolores, uno eodémq, tempore, uno eodémq, decocto, ex eadem cortina extrahuntur. *Vires & Usus.*

Gratiola angustifolia Ger. emac. *angustifolia sive minor* Park. *Hyssopifolia* C. B. *Hyssopifolia aquatica* J. B.

Caules multi, dodrantales vel etiam longiores, striati, virides, *foliis* amicti alternatim positis, Hyssopi, aliquando brevioribus, brevis vitæ, nervo unico secundùm longitudinem distinctis, sapore nullo manifesto: è quorum sinu ab imo ferè ad summum usq, cacumen *flos* unus vel duo, longiusculi, cœrulei, sex foliolis [sæpiùs quinque, qui puto naturalis est numerus] striatis constantes, è calyculo viridi, cauli adnato: succedunt pro flosculorum numero *siliquæ* longæ, teretes, membranulâ viridante involutæ, quâ detractâ, calyculum propriè constituens tunica fusca *semen* continet copiosum, minutum. *Radix* brevis fibrosa.

In aquosis & ubi per hymem aquæ stagnârant non rarò invenitur tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus. *Locus.*

Hyssopifolia minor vel potiùs Thymifolia maritima J. B.

Simplice, lignosâ, contortâ *radicula* nititur, *caulem* tollens palmarem, aliàs dodrante altiorem, in ramos diductum, per quos crebra folia, Camphoratæ, sursum vergentia: ex quorum singulorum sinu ab imo ad summum usq, cristatæ *siliquæ* perexiguæ, rubentes, Hyssopifoliæ majoris, semine refertæ minuto, ex albo flavescente. *Flos* ut alterius minor, qui vix facilè discerni possit.

In vineis maritimis, & ad vinearum margines propè Grammontium in agro Monspeliensi collegit Cherlerus. *Locus.*

Nos in Sicilia insula propè Messanam duas invenimus Hyssopifoliæ species simul nascentes, alteram triplo elatiorem, omnibúsque suis partibus majorem alterâ, aliàs similem. Verùm minor species erat, quam solam in Anglia hactenus observavimus.

Ageratum purpureum Dalechampii J. B. *purpureum* Park. *serratum Alpinum* C. B.

Radice est brevi, capillata, subflava: *foliis* parvis, numerosis circa radicem sparsis, Agerato similibus, gustu subamaris, antrorsum subobtusis: *cauliculis* plurimis per saxi crepidines pendulis saxúmq, aulæorum instar ornantibus & contegentibus; *flore* copioso, purpureo, pentapetalo, suavissimè olente; *semine* copioso, minuto, in oblongis vasculis.

In rupibus ad radices montis Salevæ, inq, ascensu montis Juræ prope Genevam, utrobique copiosè oritur. *Locus.*

Datur hujus varietas foliis & caulibus villosis, quod Ageratum purpureum villosum *Morisono.*

CAP. VII.

De Geranio.

GEranium à gruini capitis & rostri imagine quæ summo ejus plantæ capitulo inest, aptissima similitudine dicitur: nec aliam quærere necesse est notam Geranii characteristicam quàm vasculum pentacoccum rostratum, quo ab omnibus cujuscunq, generis plantis distinguitur, si addas florem pentapetalon.

§. I. *Geranium foliis paulò productioribus, Althææ æmulis.*

1. *Geranium Althææ folio* C. B. *Althæodes majus* Park. *malacoides* Ger. *malvaceum* J. B. Marsh-mallow-leaved Cranes-bill.

Folia huic malvaceis magnitudine, colore & mollitie proxima sunt, nonnihil oblonga, subhirsuta, in ambitu serrata, pediculis appensa duas trésve uncias longis, interdum ferè dodrantalibus. *Caules* ex eadem radice, solo lætiore & fimetis, multi, hirsuti, mediocriter crassi, dodrantem aut cubitum alti. E foliorum sinu pediculus exit duas trésve uncias longus, multifidus, cui *flores* insident multi, cœrulei, pentapetali, quibus decidentibus *rostra* oriuntur unciam aut sescunciam longa.

Circa Genuam in Italia, Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi sponte & copiosè oritur. *Locus.*

Hæc planta (inquit J. Bauhinus) aliquando vix trientalis est, foliis ovatis, crenatis & Betonicæ ferè similibus: quæ fortè eadem est Geranio nostrati pusillo supino maritimo Althææ aut Betonicæ folio proximè describendo.

In Siciliæ quadam insula ad Promont. Pachynum nunc dierum *Capo Passaro* dictum, aliam hujus speciem minorem observavimus quod

2. *Geranium procumbens Althææ folio* denominavimus, *Cauliculis* ex eadem radice pluribus, humi procumbentibus, rotundis, rara & brevi lanugine obsitis: *Foliis* Althææ, binis ex adverso [ubi in ramulos caulis dividitur] in margine crenatis, non autem laciniatis, ne illis quidem quæ in summis caulibus sunt. *Floribus* purpureis parvis: *Rostris* brevibus.

Fortè hæc eadem est alteri illi speciei cujus meminit Parkinsonus, quámq; Geranium Althæodes minus vocat, quæ non alia ferè in re à primo in loco descripta differt quàm humilitate partiúmq; omnium parvitate, & quòd folia albidiora sint.

In horto Leydensi invenio *Geranium Althææ folio odoratum*: item, *Geranium Africum arborescens, foliis Althææ, flore purpureo.*

A. 3. *Geranium pusillum supinum maritimum Althææ aut Betonicæ folio nostras.* **Small Sea-Cranes-bill.**

Radix crassiuscula, simplex, rectà in terram descendit, paucis sed majusculis fibris donata, cortice subflavo, sapore nauseoso. Cùm primò exit, *folia* crebra per ambitum spargit in terram reclinata, pediculis crassis, hirsutis nonnihil compressis, duos digitos longis innixa, Betonicæ foliis similia sed quadruplo minora, profundiùs laciniata, pilis brevibus raris hirsuta. *Caules* seu ramuli crassi, succulenti, hirsuti, in terram resupini. *Flosculi* herbacei & vix conspicui [D. Morisono purpuro-rubentes] *Rostra* semunciam longa, duo vel tria in eodem surculo seu communi pediculo.

Locus. In arenosis & glareosis propè litus Angliæ Occidentale, v. g. in insulis Mona & Prestolma, in Wallia circa oppidum *Carnarvan*, in Cornubia circa *Pensans* & alibi.

4. *Geranium Creticum* Ger. Park. *latifolium longissima acu* C. B. *speciosum annuum longissimis rostris Creticum* J. B. **Candy Cranes-bill.**

J. B.

Latè terram obumbrat *ramulorum* hirsutorum, nodosorum, longorum, teneriorum congerie, *foliis* præditorum longis, hirsutis, nonnihil rubentibus, sinuosis & serratis, sapore acido & adstringente. *Flores* cœrulei amœni, pentapetali, cum *stylo* in medio purpureo, quos circumstant *calicis* dehiscentis folia quina è striatis filis mediâ membranulâ albâ pellucidâ commissis composita. *Acus* plusquam palmari longitudine, ad basin crassiusculæ: *Semina* majora quàm aliis Geraniis, acuta & pungentia.

Locus. In Sicilia propè Messanam speciem hanc spontaneam invenimus; unde Cretæ insulæ non esse peculiarem novimus. Monspeliano agro, Clusio teste, provenit.

§. 2. *Geranium foliis pinnatis aut varie dissectis, Coriandri, Myrrhidis aut Cicutæ. Horum pleraque, duobus ultimis exceptis, flores habent in communi pediculo plures, velut in umbella dispositos.*

5. *Geranium Cicutæ folio, acu longissima* C. B. *Monspeliacum laciniatum* Park. **French long-beaked Cranes-bill.**

Caulibus est bicubitalibus, hirsutis, asperis, angulosis, in varios ramos brachiatis, foliis Geranii moschati sive Cicutæ modo divisis, floribus subpurpureis vel violaceis, quinquefoliis: cuilibet acus uncias quinque longa, hirsuta succedit, quæ ex utriculo hirsuto, quinquefolio, apicibus donato *semen* continente prodit, quod per maturitatem exilit, & cum utriculorum mucronibus sursum primùm, dein deorsum alióque modo circumvolvitur.

Locus. Ad agrorum margines & in aggeribus circa Monspelium observavimus. A Geran. Apulo Coriandrifolio specie diversum putamus. Monspeliensibus, cùm ibi essemus *Geranium Creticum* dicebatur sed perperam. Huic forte idem fuerit

* 6. *Geranium Salmanticense rostratum* Clus. *parvum foliis Ranunculi* C. B. *parvum Salmanticense* Park.

Perpusillum hoc genus (inquit Autor) Ranunculi ferè *folia* habebat, purpureum exiguum *florem*, & longissima crassissimáque (pro stirpis tenuitate) capitula rostrata, Geranii rostris pœnè æqualia.

Locus. Salmanticæ agens in vicinis ultra Thormim amnem collibus nudis ferè & petrosis, aut saltem tenui gramine tectis observavit Clusius.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione nobis non constat an hæc sit distincta species.

* 7. *Geranium Apulum Coriandrifolium* Col. *Apulum odorum* Park. *Coriandri folio odorum* C. B. **Musked Cranes-bill of** Apulia.

Aliquam cum Cretico putato similitudinem habet; prima namq; *folia* cum illius quadrare videntur, at reliqua latiora multùm, laciniata magis, Matricariæ vulg. divisuris, nisi parùm essent retusiora, ad Coriandri propè caulem folia accedentia, mollia, hirsutie vix apparente obducta, odorata ut *Acus moschatæ* dictæ ex eodem genere Geraniorum, longis petiolis subrubicundis fulta, circa *radicem* parvam, flavam, vel rufescentem, brevem, è terra parùm elata, auriculas sive alas in imo petiolo circa radicis caput unde oriuntur habentia, rubra. *Caulem* profert Martio hirsutum, geniculis distinctum ut Creticum & congenera, in quibus bina folia, minora, brevioribus petiolis ex geniculo,

culo, & binis illis etiam barbulis cartilagineis rubentibus, ut in congenere, ſed majoribus donata. Ex quorum ſinu ſemipedalis *cauliculus* hirſutus atque viſcoſus exit, baſin inſidentem habens quinquepartitam, ex qua petioli quatuor aut quinq; prodeunt *flores* emittentes, colore violaceo-purpureo diluto, pentapetalos, ex hirſutis foliolis quinis calycis vicem gerentibus, acutis in ſummo ſed non pungentibus. His longa trientalia *roſtra* ſuccedunt in imo craſſiora, in ſummo tenuiora, ac quinq; apicibus tenuibus diviſa, quæ cum ſiccantur diſrumpuntur, & in ſemetipſos contorquentur viticulorum modo, atque tunc oblongis ſetis hirſuta falcatum apicem relinquunt, in imo *ſemen* oblongum hirſutum continentia. Sapore eſt admodum aſtringente.

Maio perficitur. Cirinolæ nec alibi vidimus in agrorum & hortorum marginibus elatis frequens. *Locus.*

A. 8. *Geranium cicutæ folio inodorum* Ger. *cicutæ folio minus & ſupinum* C.B. *moſchatum inodorum* Park. *moſchatum folio ad myrrhidem accedente minus* J.B. **Field-Cranes-bill without ſent.**

Radix ei alba, ſimplex, carne tenera, cum nervo intus duriore & tenaciore, ſapore ad Raphanum accedente, paucis fibris donata, ſatis craſſa, & in terram altè deſcendens: *Caules* ex eadem radice plures craſſiuſculi, teretes, hirſuti, in terram reclinati, ramoſi, foliis crebris, veſtiti. *Folia* pinnata, ad Pimpinellæ Saxifragæ minoris accedentia, crebris & profundis inciſuris diviſa. *Flores* in ſurculis ſeu pediculis duas aut tres uncias longis è caulis lateribus ubi in ramos finduntur exeuntibus, quatuor vel quinque aut etiam plures ſimul velut in umbella, pedicellis privatis ſemuncialibus aut longioribus inſidentes, purpurei, pentapetali, petalis anguſtis,obtuſis, minimè bifidis, è *calice* quinquefolio: Stamina apicibus *rubentibus* inſignia. Succedunt *vaſcula* pentaloba, roſtrata, roſtris uncialibus aut longioribus acutis. *Semina* quina oblonga, pulla aut fuſca.

In arenoſis provenit ſponte, & circa mediam æſtatem floret. *Locus.*

A. 9. *Geranium cicutæ folio inodorum album* Ger. *flore albo* Park.

Hujus varietas eſt, quæ nobis etiam ſpecie differre videtur à præcedente, flore albo majore, petalis latioribus; *caulibus* etiam craſſioribus, brevioribus & pallidis, cùm illius rubeant; *Foliis* deniq; majoribus & minùs argutè ſectis.

In iiſdem cum præcedente locis reperitur, ſed rarior multó. *Locus.*

A. 10. *Geranium moſchatum* Ger. Park. *Cicutæ folio moſchatum folio ad Myrrhidem accedente majus* J.B. **Musked Cranes-bill, Muſcovy.**

Superiori (verba ſunt J. Bauhini) affinis & illa ſpecies, inventu rarior, tota major, odore Moſchi, foliis non ita altè inciſis & perſæpe tantùm ſerratis.

In montoſa regione *Craven* dicta quæ pars eſt Occidentalis Eboracenſis comitatùs ſponte & copiosè provenit: invenimus etiam non procul Briſtolia eundo ad rupem S. Vincentii. *Locus.*

In horto Leydenſi invenio Geranii Cicutæ folio ſpeciem minorem, ſupinam, floribus pallidis.

11. *Geranium triſte* Cornuti: *triſte, ſive Indicum noctu olens* Park. **Sweet Indian Cranes-bill.**

Cornut.

Radicem habet ex multis cohærentibus fibris quæ in nodulos extuberant, Liliaſphodeli punicei modo. Statim è terra ſurculoſum in altitudinem palmarem exit. *Caulis* teres eſt, tener invalidúſque hirſutus, nec enodis, ſed per trium digitorum intervalla articulatus. *Folia* in univerſum quatuor aut quinque è geniculis prodeunt, initio humi jacentia, ſubhirſuta, pluribus ſegmentis diviſa, formâ Filipendulæ; breviora tamen, pinguiora, molliora, & ampliora multò: horum medius nervus (quam vocant coſtam) purpuraſcit, cætera atrovireſcunt. Caulium faſtigio inſidet denſa umbellæ coma. *Flores* nihil à cæteris ſui generis differunt formâ; quinque enim foliolis conſtant totidémque *ſtaminibus*, & *piſtillo*, ut Geranium Robertianum; color tamen buxeus eſt, ſinguláque foliola gemina velut acini macula purpuraſcens inficit; ſtaminibus & piſtillo ſuccedanei roſtri rudimento concoloribus. Cùm defloruit longior & acutior *ſtylus* prodit, roſtro gruis æmulus, in cujus baſi quinque ſunt exigua & ſubrotunda ſeminum conceptacula. Alveolis maturitate dehiſcentibus *ſemina* rufa oblongaque exeunt. Flos noctu eſt ſuavitate inenarrabili, interdiu nullo: influxum enim illucentis Solis adeò aſpernari videtur, ut integro die odorem neget, cùm Lunæ acceſſu gratiſſimo odore moſchato quaſi thure libet, qui odor intempeſtâ quoque nocte ad Auroram uſque perſeverat, ſtatímque Solis præſentiâ evaneſcit. *Sapor* huic plantæ acidus, qui & palatum bellè afficit, unde inter olera recenſeri poteſt: vim namque poſſidet alimenti refrigerantis & humectantis compotem. Apud Barbaros etiam audio radices ejus, ut apud nos tubera, bulbocaſtanum & ejuſmodi, gratiores inter epulas apponi. Floret integra propemodum æſtate, nec niſi incuriâ foliis per hyemem omnibus exuitur.

* 12. *Geranium noctu olens Æthiopicum radice tuberoſa, foliis Myrrhidis latioribus* Breynii.

Breyn.

Tuberoſam agit *radicem*, obſoleti coloris purpurei, peramplam & craſſam, craſſíſque balanis, colore & formâ junioribus Carotæ flavæ radicibus haud abſimilibus, præditam: quæ antequam è terra erumpit in ſurculos aliquot veluti propagines ſubinde faceſſit palmares, *Folia* emittentes *Geranii triſtis* Cornuti majora, atque aſperiora. Ex horum gremio *caules* deinde in pedalem majorémve elevantur longitudinem, rotundi, inanes, ternis ac quaternis longè diſtantibus, folioſo margine fimbriatis intercepti geniculis, in quorum ſingulis folium conſpicitur, inferioribus terræ proximis longè minus

nus, in primis quò altiorem in caule gradum obtinet. Sequuntur *flores* caulium & pediculorum in cacumine quibusdam foliolis radiato se repræsentantes, novem vel decem in umbellam dispositi, *Geranii tristis* Corn. nonnihil majores, qui in *fructus* longos, rostri gruinalis instar formatos abeunt, *semen* oblongum continentes, coloris (nisi me fallit memoria) olivacei.

* 13. *Geranium noctu olens Æthiopicum, radice tuberosa, foliis Myrrhidis angustioribus* Breynii.

Breyn.

Præcedenti in omnibus simile est, nisi quod *Flores* ad purpureum obsoletum inclinent colorem, *foliáque* in lacinias plures & angustiores dissecta, quorum pediculus nonnunquam magis purpurascit.

* 14. *Geranium noctu olens Æthiopicum radice tuberosa, Aquilegiæ foliis* Breynii.

Radicem habet tuberosam; *folia* verò Aquilegiæ; nec plura de eo addit.

Locus. Colitur in horto Leydensi, ut à D. *Palmer* habeo.

* 15. *Geranium Æthiopicum Myrrhidis folio, flore magno striato* Breynii.

Breyn.

Pedales & cubitales profert *caules*, hirsutos, partim virides, partim rubentes, geniculatos, ramosos, quorum articulorum juncturis pinnæ duæ cartilagineæ annexæ, & *folia* longis pediculis adhærent subhirsuta, plurimis segmentis divisa, crenata, & per oras aliquantulum rubentia, faciem mediam inter *Geranii Apuli Coriandri folio* Col. & *Geranii tristis* Corn. folia minora habentia. *Flores* in umbella pauci, carnei, speciosi, striis purpureis insigniti, foliis quinque amplis, ad imum angustis conflati, è *calycibus* longis, hirsutis, quinquepartitis exeuntes: quibus *Fructus* rostratus & *semen Geranii Apuli Coriandri folio* succedit.

Omnes hæ Geranii species à Promontorio bonæ spei ad *D. Beverningh* transmissæ sunt.

16. *Geranium fœtidum* Park. **Strong-scented Cranes-bill.**

Park.

Folia emittit aliquammulta è viridi canescentia, in tenues lacinias plurifariam dissecta; è quorum medio duo tresve *cauliculi* exurgunt tenues, hirsuti, ad nodos foliolis paucis, exiguis vestiti, tres quatuórve *flores* majusculos rubentes in summo gestantes aliorum Geraniorum similes, in hortis nostris suaveolentes, verùm in calidioribus regionibus, ubi sponte oritur, graveolentes. Succedunt *semina* oblonga rigida. *Radix* altè in terram descendit, coloris exteriùs rubentis, interiùs albi, odore graviore & ingratiore quam vel folia, vel flores, & in multa capita dividitur.

Ad latus Boreale montis *Lupi* propè Monspelium sponte oritur, referente Parkinsono. A nobis quidem ibi frustra quæsitum: verùm D. *Magnol* Monspeliensis M. D. Rei herbariæ peritissimus collegit & nobis ostendit: unde & exsiccatum habemus ex dono D. *Zuecher* Dantiscani.

Hanc plantam Lobelius in stirpium Illustrationibus describit, *Radicem* illi tribuens crassissimam, rubro-nigricantem: *folia* palmaria, parum villosa: *cauliculos* palmares: *flores* amœnè cœruleos, lineolis plurimis obscurioribus distinctos.

Odorem habere qualem habet angustifolium acu longissima deprehendit *D. Magnol*, nec tantùm fœtere ut lipothymiam inducere valeat, sicut dicit * Lobelius.

* *Stirp. Illustr.*

A. 17. *Geranium Robertianum* C. B. Ger. *Robertianum vulgare* Park. *Robertianum murale* J. B. **Herb Robert.** *Robertianum à rubore caulium & florum dictum creditur.*

J. B.

Obvium ubique in ruderibus Geranium Robertianum, *radice* tenui, colore buxeo, quæ *caules* surrigit dodrantales & cubitales, hirsutos geniculatos, rubentes, maximè circa articulos & propter terram, ramosos. *Folia* partim à radice, partim ex geniculis hirsuta, pediculo rubente hirsuto, Matricariæ ferè divisurâ, segmentis primariis duntaxat tribus, odore ubi teruntur Pastinacæ, sapore adstringente, per oras aliquantulum rubentia, interdum tota. *Flores* purpurei, dilutiore purpurâ striati, pentapetali, è calyce hirsuto, atro-rubente, quinquepartito exeunt, apicibus in medio croceis: succedunt *rostra* mucronata, *semen* appensum habentia.

Locus. In veteribus muris, cæsis arboribus, aggeribus sepium & locis ruderatis passim provenit, tota æstate florens.

C. Bauhinus, quíque eum sequitur Parkinsonus nostras, alteram hujus speciem constituunt. Verùm notæ à Lobelio in Adv. allatæ nostro judicio non sufficiunt ad speciem distinctam arguendam; nec putamus hactenus inventas aut descriptas duas species. Certè C. Bauhinus perperam & sine necessitate entia multiplicat, cùm Geranium 4. *Fuch.* Gruinalem *Dod. Lugd. Geranii Anemones folio rotundo* speciem VII. facit sub titulo *Geranii batrachiodis, Colli gruis Germanorum,* & postea eadem met nomina adhibet pro Synonymis *Geranii sui Robertiani alterius.*

Geranium gruinale *J. Bauhini*, cui eadem synonyma accommodat quæ *Casparus* frater Geranio Robertiano alteri, Geranii Robertiani species esse non potest, cum folia ei *Pedis columbini* attribuat rotunda: videtur potiùs accedere ad nostrum *Pedem columbinum foliis laciniatis.*

Vires. Valdè vulnerarium est Geranium tum columbinum, tum Robertianum, tam potionibus vulnerariis inditum, quàm exteriùs applicatum. Fluxum sanguinis sistit, ipsúmque sanguinem coagulatum resolvit: vulnera quoque & ulcera mundificat, calculum vesicæ & arenulas pellit, colicos dolores sedat, autore Lobelio. Decoctum in vino arthriticos dolores lenit [in fomentis] Ad herniam & rupturam commendatur.

Usus est vulgò ad erysipelata, ad oris, mammarum & pudendorum ulcera & vulnera. Raro intus assumitur ob frigiditatem, *Fuchs. Vix credo plantam frigidam esse posse à quo odor adeò vehemens, teter & ingratus exhalat.*

Simplex

Simplex decoctum Geranii Robert. mammis cancrosis applicatur sæpe non infelici successu. *Fabr. Hildan. Chirurg.* Relatum est mihi de cancrosa quadam unicum habere solatium in dolore ab aqua hujus. *C. Hofman. De Med.Officin.*

Decoctum pastores præbent jumentis cruenta mingentibus.

§. 3. *Geranium folio circumscriptione subrotundo in nonnullis tamen speciebus ad pediculum fere laciniato.*

A. 18. *Geranium columbinum majus flore minore cæruleo.* **The greater blew-flower'd Doves-foot Cranes-bill.**

Radix alba, simplex plurimos *cauliculos* fundit, infirmos, & ferè procumbentes, dodrantales aut longiores, crassiusculos, teretes, geniculatos, brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsutos, nonnihil interdum rubentes, multò tamen minùs quàm vulgaris caules. *Folia* Malvæ, altiùs tamen incisa, & in plura segmenta divisa, longis pediculis nixa, brevi lanugine ad tactum mollia. Ad genicula exeunt *surculi* binos gestantes flores, suis singulos pediculis uncialibus nixos, parvos, pentapetalos, ex cœruleo diluto purpurantes. *Rostella* flosculis succedentia vix semuncialia. *Semina* quina, ad basin rostelli, suis singula loculamentis inclusa, ut in reliquis omnibus Geraniis, per maturitatem fusca.

In locis ruderatis & glareosis sepiumque aggeribus provenit. *Locus.*

A. 19. *Geraninm columbinum* Ger. *columbinum vulgare* Park. *folio rotundo multùm serrato sive columbinum* J. B. *folio Malvæ rotundo* C. B. **Doves-foot, or Doves-foot-Cranes-bill.**

Cum priore convenit *radice* alba, simplici, surculosa, *caules* emittente plurimos, in terram reclinatos: *Foliis* malvaceis, in plura segmenta [septem plerunque insigniora, aut saltem quinq., etiam in summis caulibus] divisis: *Floribus* pariter, ut in illa binis in eodem surculo, seu communi pediculo, nec unquam pluribus, propè summitates caulium & ramulorum ex adverso plerunque foliorum sitis. *Rostella* paria; *semina* fusca similia sunt. Ab eadem differt 1. Parvitate suâ. 2. Hirsutie caulium & foliorum; Caules præcipuè lanugine molli, altâ pubescunt, imâ quoque parte multo magis rubent quàm illius. 3. Floribus multò majoribus, & hilari purpurâ nitentibus. 4. Surculis seu pediculis communibus flores sustinentibus plerunque brevioribus. 5. Foliis minoribus, mollioribus, villosis, longis pariter pediculis fultis.

Vere floret in glareosis & sterilioribus, non rarò & ad vias & sepes. *Locus.*

* 20. *Hujus speciem minorem majori flore, foliis florum bifidis proponit* D. Magnol *in* Botan. Monsp. *passim juxta vias cum superiore nascentem circa Monspelium, à quo facilè distinguitur cùm floret.*

A. 21. *Geranium columbinum majus dissectis foliis* Ger. emac. *malacoides laciniatum sive columbinum alterum* Park. *An Ger. Malvæ folio* II. *sive columbinum tenuiùs laciniatum* C.B? *Malacoides sive columbinum tenuius laciniatum* Park. **Doves-foot Cranes-bill, with jagged leaves.**

Caules huic infirmi, pedales aut cubitales, ramosi, *foliis* per intervalla longiora ex adverso binis vestiti. *Folia* ima & quæ è radice exeunt pediculis longis [palmaribus] insident, duriora quàm præcedentis, minùs hirsuta, altiùs in quinque lacinias ad pediculum fere divisa, ut in Geranio batrachoides. *Flores* ex alis foliorum exeunt bini simul in eodem communi pediculo, semidigito breviore: at pediculi privati quibus singuli flores insident, longiores sunt, & propè florem sursum recurvi, ut in hujus generis reliquis. Color florum purpureus amœnus, nullis lineolis striatus: Rostella nonnihil longiora quàm in præcedentibus duobus: vascula seminalia turgidiora, adeò ut calycis folia non eò usque conniventes occultent semina ac in aliis plerisque Geraniis. *Semina* fusca seu pulla.

In hortorum ambulacris, arvis requietis, ínque pascuis sterilioribus & ad sepes, locis præsertim glareosis oritur, & æstate floret. *Locus.*

* 22. *Geranium gruinale folio tenuiter diviso* J. B.

Aut eadem species est, aut mihi nondum cognitum. Repugnat quòd flores Geranii Robertiani paulo majores esse dicat, cùm in hoc iis minores sint; folliculo etiam laxiore obsitos.

D. Magnol in *Botan. Monsp.* Geranii columbini speciem ponit, quam *majorem, foliis tenuiter dissectis, petalis bifidis* appellat, quam in omnibus convenire dicit descriptioni *Geranii* prædicti *gruinalis* J. B. nisi quòd in isto petala bifida sint, quòd fortè à Bauhino non fuit animadversum. In pratis Lateræ.

A. 23. *Geranium columbinum dissectis foliis, pediculis florum longissimis.*

Tota planta aliquanto glabrior est quàm præcedens, *foliis* viridioribus, calycis segmentis triplo quàm illius amplioribus. Rostris longioribus. Præcipuè verò notabilis est longitudo pediculorum quibus insident flores, palmaris interdum aut major. Planta est annua ut præcedens.

Locus. Hanc ſpeciem primò nobis oſtendit Jacobus Bobertus Oxoniæ à ſe inventam in agris circumjacentibus; poſtea & ipſe copioſam obſervavi in agro Cantiano circa vicum *Swanley* non procul Derfordia: Poſtea intellexi à D. *Goodyero* pridem inventam in Southamptoniæ comitatûs locis plurimis.

A. 24. *Geranium columbinum maximum foliis diſſectis* D. Plot. *columbinum majus foliis imis longis, uſque ad pediculum diviſis* D. Moriſ.

D. Plot.

Huic *folia* quæ primò exeunt non rotunda ſunt & ſinuata, ut præcedentium, ſed uncialia & ſeſcuncialia, ad pediculum uſque diviſa, ſaturatiùs virentia; omnia pediculis longis inſident, ſúntque multò quàm hujus generis reliquorum majora: inter quæ *caules* exoriuntur, digitali ferè craſſitie, altitudine ſeſquicubitali, propemodum erecti, ramoſi, ad genicula in nodos protuberantes, & foliis conſimilibus amplis profundè diſſectis, ad ſummitates confertis, veſtiti: inter quæ *flores* brevibus pediculis, hilari rubore micantes, quàm præcedentis majores, exeunt.

Locus. In ſepibus propè *Marſton* vicum, & in calceti Botleyenſis extremitate Oxonio proxima copioſè oritur.

A. 25. *Geranium ſaxatile* Ger. emac. Park. *lucidum* J. B. *lucidum ſaxatile* C. B. **Shining Stone-Cranes-bill, or Doves-foot.**

J. B. Col.

Radice eſt minima, parùm flavicante, interdum vix humo hærente. *Folia* in petiolis rubentibus ſubrotunda, Geranii columbini æmula, ex virore obſcuro [interdum etiam pallidiore] pulchrè lucentia, nihil aut parùm hirſuta candidis raríſque pilis, in quatuor profundas lacinias ferè ſemper tripartitas diviſa, rotundis crenis per ambitum inciſa. *Cauliculi* multi ſunt, lucidi, rubentes, ſupini ferè, pedales & longiores, in varios ramos diviſi. *Flores* Geranii Robertiani floribus ſimiles & pares *J. Bauhino*: *F. Columnæ* rectiùs minores, rubentes potiùs quàm purpuraſcentes: quibus breves admodum, nec rigentes ſuboriuntur corniculi ſive roſtra.

Locus. In locis ſaxoſis, muris & maceriis antiquis, umbroſis præſertim, ſponte & abundè luxuriat.

* 26. *Geranium tuberoſum* J. B. Ger. *tuberoſum vel bulboſum* Park. parad. *tuberoſum majus* C. B. **Bulbous, or knobbed Cranes-bill.**

J. B.

Nomen invenit à *radice* tuberoſa, ſublivida, inſipida: cujus *folia* ſemipalmari & palmari, ſubhirſuto pediculo donata, lata ſunt, diviſurâ octonâ novenâve ad ipſum uſque pediculum, ſingulis ſegmentis minutiùs diſſectis, colore ex viridi caneſcente. *Caulis* pedalis aut altior: *Flores* in petiolis teretibus ſubrubríſq; ac hirſutis pulchri, purpuraſcentes, ex quinque foliis in ſummo diviſis aliquantulum, intenſiore purpurâ ſtriatis, & circa margines nonnihil hirſutis compoſiti. Circumjecta autem ſunt flori quina itidem folia acuminata, intus nonnihil rubeſcentia, glabra, foris vireſcentia & lanuginoſa. *Roſtra* tenuia acuminata. *Radix* de ſe fibras undequaque emittit, quæ ad intervalla in bulbulos extumeſcunt, qui brevi folia & caules emittentes, à matre ſe emancipant & plantæ novæ fiunt: unde immensùm ſe propagat hæc ſpecies.

Locus. In Illyrico provenire dicitur: Junio & Julio floret.

* 27. *Geranium radice grumoſa* C. B. *bulboſum Pennæi, ſive grumoſa radice* Park. *Aſphodeli radice* J. B. *bulboſum Pennæi* Ger. emac. **Tuberous-rooted Cranes-bill.**

Cluſ.

Radicem habet ex multis parvis longiuſculis bulbis conſtantem, verſus ſummum fibratum, necnon ab imis bulbulis: *Caulem* cubitalem, geniculatum, juxta radicem & genicula parùm rubentem. E ſingulis geniculis duo *folia* longiuſculis pediculis nitentia, in quinque præcipuas partes diſſecta, quarum ſingulæ in ambitu inæqualiter inciſæ ſunt. E ſingulis juncturis juxta foliorum exortum quinq; folia mucronata exoriuntur. *Flores* in ſummis ramulis conjugatim parvis pediculis inſiſtentes, roſei, pentapetali, colore ex purpureo rubeſcentes, Geranii batrachiodis vulgaris floribus ſimiles ſed paulo minores.

Locus. In Dania provenit agro Hafnienſi, unde Turnerus Cluſio attulit & dono dedit.

* 28. *Geranium tuberoſum minus* Cam. C. B. *tuberoſ. minus Camerarii* Park. *tuberoſum minimum* J. B.

Eſt *folio, floſculo & tota facie* vulgaris *Pedis columbini* attamen multo minus: *radice* Avellanæ magnitudine, rotundâ, tuberoſâ, nullis fibris, ſed veluti acetabulis aut oſculis è parietinis alimentum hauriens.

Locus. In murorum rimis naſcitur. Præter Camerarium nemo hujus meminit, nec habemus quod de eo dicamus dubii hærentes.

29. *Geranium nodoſum* C. B. Park. *nodoſum Plateau* Cluſ. Ger. emac. *magnum folio trifido* J. B. **Knotted Cranes-bill.**

Cluſ.

Aliquot à radice promit *folia* ſatis firma, in quinque lacinias altè diviſa, inter quæ bini aut terni aſſurgunt *caules* pedales, graciles, ex fuſco purpuraſcentes, geniculati & nodoſi, bina ad ſingulos nodos ſeu articulos ferentes *folia*, ex adverſo ſita, in tres duntaxat lacinias ſecta, deinde è mediis alis longiores pediculos, in quibus bini, interdum tres quatuórve *flores* ſimul naſcentes, quinque foliis bifidis (ut Malvacei) conſtantes, purpurei coloris, ſed quibuſdam ſaturatioribus venis diſtincti, protuberante

tuberante in medio rubro *umbone*, summo fastigio in quinque partes fisso, qui in longiusculum inde *rostellum* transit, quod inferna parte in tumentibus utriculis *semen* continet, maturitate, ut in reliquis generibus, sponte exiliens. *Radix* nodosa est & geniculata, aliquot præterea fibris donata.

Nos hanc plantam sponte provenientem observavimus in Delphinatu, eundo à Gratianopoli *à la fontaine que brusle*, ad sepes. *Locus.*

* 30. *Geranium argenteum montis Baldi* J. B. *argenteum Alpinum* C. B. Ger. *argenteum Alpinum longiùs radicatum Ponæ* Park. **Silver-leaved Mountain Cranes-bill.**

Radicem protrudit tuberosam, longam, rectà in terram descendentem, sursum versùs terræ superficiem in bina aut terna capitula brachiatam; ex quorum singulis exiliunt quina senáve *folia*, longissimis pediculis nitentia, in quinas lacinias præcipuas ad pediculum usque fissa easque trifariam versùs mucrones sectas, molli & incana lanugine obducta, Argentinæ colore. Inter folia oriuntur pediculi alii, longi, in fastigio sustinentes flores binos ternósve, satis amplos, petalis quinis bifidis constantes, pallidè rubris lineis notatos. In medio apparent stamina cum stylo. *Rostra* brevia sunt.

J. Bauhinus altitudinem ei ascribit palmo paulò majorem; folia parva & quæ pollicis articulo tegas: florem purpureum.

Nascitur Alpinis rupibus majoris montis Baldi, Orientem aspicientibus, ac ibi passim floret initio Junii, semen calendis Augusti perficitur. *Locus.*

31. *Geranium batrachoides odoratum* C. B. *batrachoides longiùs radicatum odoratum* J. B. *batrachoides alterum longiùs radicatum Lobelii* Park. *batrachoides longius radicatum* Ger. **Long-rooted Crowfoot Cranes-bill.**

J. B.

Spectabili florum amœnitate nulli Geranio cedit, qui ex calice globoso, striato, rubente hirsutóq; odorati emicant, purpuro-violacei, è quinque foliis compositi, surrecto staminum purpurascentium altiore cincinno, in caulibus geniculatis, dodrantalibus cubito altioribus interdum, & hirsutis. *Folia* divisurâ quodammodo Saniculæ, ex virore incana pilosa, odorem spirant non ingratum. *Radix* oblique acta serpit, longa, minimi digiti crassitudine, fibris & geniculatis tuberibus donata foris rubens, intus alba, cum adstrictione valida nescio quid aromatici gustui offerens.

In hortis alitur, verùm de loco natali silent Botanici, nec nobis constat.

A. 32. *Geranium hæmatodes* Park. *sanguineum* Ger. *sanguineum maximo flore* C. B. *sanguineum sive hæmatodes crassa radice* J. B. **Bloudy Cranes-bill.**

J. B.

Crassa hæret *radice* multis longis, crassiusculis appendicibus auctâ, rubrâ, [aliquot fibris donatâ, novas sub terram propagines singulis annis ad latera spargente, quæ non modò fibras similiter agunt, sed etiam crassioribus radicibus interdum sese firmant] *Caules* emittit plures cubitum altos, rubentes, hirsutos, geniculatos in multas alas divisos. Ad singulas juncturas bina nascuntur *folia*, circumscriptione rotunda, sed in quinque lacinias, trifidas plurimùm, ad pediculum ferè dissecta, hirsuta, supernè virentia, subtus canescentia, sicco & adstringente sapore prædita. Ex superioribus alis oblongi nascuntur pediculi, unicum sustinentes singuli *florem*, inter reliqua Geranii genera maximum, Cisti maris flori fermè parem, colore eleganti rubro, quinque foliis compositum, decem intus *staminulis*, quæ totidem [quinque] nervosis, hirsutis, viridantibus foliolis, subtus natis suffulciuntur. Rostra suboriuntur pentagona *semen* intumescentibus utriculis seu torulis continentia, quod maturum cum sonitu exilit, circumvolventibus se utriculorum mucronibus.

In ericetis & montosis cæduis sylvis & dumetis frequens occurrit, alibi inventu rarius. *Locus.*

Hujus alterum genus simili flore, disparibus tamen foliis & Batrachoidis Geran. foliorum potiùs æmulis invenit Clusius ad pratorum margines & inter vepres propè Norimbergam.

In horto Leydensi colitur alia adhuc species Geranii sanguinei, quam *Geranium sanguineum cauliculis assurgentibus* vocant.

A. *Geranium hæmatodes Lancastrense flore eleganter striato.*

Cum Geranio hæmatode vulgari in omnibus convenit præterquam floris colore, qui albus est rubris striis variegatus.

In Insula Wahney Lancastriæ adjacente à D. Lawson inventa est, & D. Newton ostensa, solo arenoso ad maris litus nascens. *Locus.*

A. 33. *Geranium batrachoides* J. B. Ger. *batrachoides flore cœruleo* Park. *batrachiodes Gratia Dei Germanorum Lobelio* C. B. **Crowfoot Cranes-bill.**

Radix ei crassa, obliquè acta, rubenti cortice tecta intus buxea, fibras crassiores emittens, saporis amari & adstringentis. *Folia* indè emergunt plura, pediculis dodrantalibus nixa, circumscriptione rotunda, Aconiti similia, in profundas lacinias divisa, [septem insigniores] ad pediculum ferè, venis profundioribus rugosa. *Caules* tenues, pedem aut cubitum alti, teretes, brevi lanugine albicante obsiti, quemadmodum sunt & folia, & eorum pediculi; foliis nudi quoadusque in ramos dividuntur, ubi duo plerunque folia adversa. *Caulis* in binos ramos divaricatur, singuli deinde rami in alios binos. Ex angulo uniuscujusque divaricationis exit surculus duos trésve *flores* sustinens amplos, pentapetalos ex cœruleo purpurascentes saturatioribus lineis striatos, petalis subrotundis, è *calice* pentapetalo, hirsuto, striato. Succedunt *rostra* brevia, crassa, hirsuta, quinque ad basin loculamentis teretibus oblongis circumvallata, totidem *semina* oblonga, sinuata, colore pulla continentia.

Locus. In pratis & pascuis humidioribus non raro occurrit.

Geranium batrachiodes flore variegato *C. B. & Park.* ab hoc non differt specie sed accidentaliter tantum.

A. 34. *Geranium batrachioides montanum nostras. An Geranium batrachoides minus* Park? *batrachioides alterum* Ger. emac? *batrachiodes minus sive alterum* Clus. hist. *batrachicides folio Aconiti* C.B? *batrachoides aliud folio Aconiti nitente* Clus. J.B. **Mountain-Crowfoot-Cranes-bill.**

Radix huic satis crassa, obliquè acta, fibrosa, *saporis* amari & adstringentis: *Folia* Geranii fusci, longis pediculis innitentia, in quinq; vel septem vel novem lacinias divisa, minùs tamen profundè quàm Ger. batrachoidis vulgaris folia, molliora insuper & flaccidiora, minúsque rugosa, utrinque hirsuta. *Caulis* pedalis vel etiam cubitalis, rotundus, hirsutus, uno vel altero folio donatus antequam in ramulos dividatur. *Flores* in summis ramulis numerosi, quinquefolii, Geranii batrachioidis minores, coloris inter Geranii sanguinei & batrachoidis flores medii, pallidè scil. purpurei, quibus succedunt rostra Geranii.

Locus. In montosis sylvis, dumetis, sepibus & pratis agri Westmorlandici & Eboracensis copiosè provenit.

Geranium suum batrachiodes minus Clusius sic describit; Prodeuntibus è radice frequentibus longóque pediculo nitentibus *foliis* præditum est, Ranunculi platyphylli aut *Aconiti Lycoctoni pallido flore* folio respondentibus ferè, rugosis, subhirsutis, in aliquot profundas lacinias divisis, deinde in ambitu serratis, quæ gustata initio adstringere & linguam exiccare, deinde nonnihil calfacere deprehenduntur. *Caule* cubitali utplurimùm, firmo, rotundo, geniculato, in multas alas diviso, quibus subnascuntur *folia* superioribus minora, paucioribúsque laciniis divisa, perinde tamen in ambitu serrata. Summi rami in oblongis pediculis *flores* gestant quinq; foliis constantes, Geranii batrachiodes quod in Belgicis hortis alitur floribus formâ pares, paullo tamen minores, nec ut illi cœrulei, verùm ex purpura rubentes, decem staminulis cum stylo ex umbilico floris prodeuntibus: deinde oblonga erectáque rostra, non inflexa, aut inclinata, quinis utriculis ad eorum basin turgentibus, & semen continentibus, quod maturitate exilit, aliorum Geraniorum more. *Radix* superiori [Geranio pullo flore] ferè respondet, & summa tellure in plura crassa, internéque rubentia capita extuberat; quæ fibras etiam agentia singulis annis augentur.

Locus & Tempus. Crescit hoc in Pannonicis Striacisque Alpibus, nusquam tamen abundantiùs quàm supra Gamingam in illo ascensu ex *Herrenalben* jugo ad sublimes scopulos *Durrenstain*, in quibus floret Julio & Augusto in hortis autem Maio.

Hæc descriptio in plerisque nostræ plantæ convenit, nisi quòd folia rugosa, profundè laciniata & minùs hirsuta faciat. Conferant inter se diligenter, quibus utriusque copia facta fuerit. Huic persimile est & fortasse idem specie Geranium batrachoides alterum flore purpureo *Park. parad.* Verùm si folia (ut ille describit) in plures lacinias & profundiùs incisa sunt quàm *Geranii batrachoidis vulgaris*, h. e. ad centrum usque, omnino oportet ut specie diversum sit. Author nulla adfert Synonyma, nec an nondum descriptum putet meminit.

Ab hac denique specie non multum differre nobis videtur Geranium Moscoviticum purpureum *Park.* quod tamen ob foliorum maculas ad Geranium fuscum, aut Romanum striatum, magis accedere merito censeatur.

35. *Geranium phæo sive pullo flore Clusii* J. B. Ger. *batrachiodes hirsutum flore atrorubente* C. B. Ger. *pullo flore* Park. *batrachoides pullo flore* Ger. emac. **Dusky Cranes-bill.**

Clus.

Cubitales frequentésque ex una radice producit *caules*, firmos, geniculatos, virides, sanguineis tamen veluti guttis aspersos, lanugine pubescentes, in aliquot ramos divisos: in quorum fastigio ad singula genicula longi nascuntur *pediculi*, in quibus bini *flores*, quinq; laciniatis (præter reliquorum Geraniorum usitatam formam) foliolis constantes, colore saturatiùs rubente, & quasi atro, medium florem occupantibus multis *staminulis* circumvolutis cum *stylo* prominente. *Semen* deinde succedit in *vasculis* mucronatis (quæ maturitate ut in reliquis Geraniis dissiliunt & circumvolvuntur) fuscum. *Folia* illi ex radice multa, ampla, mollia, lanugine obducta, externa parte nervosa, Geranii βατραχώδες foliis similia, quinis, senis aut septenis profundioribus incisuris divisa, non tamen usq; ad umbilicum, deinde per ambitum serrata, qualia etiam ad singulos nodos sub ipsis ramis nascuntur, minora tamen, atque subinde ad singulas incisuras nigricantibus maculis insignita. *Radice* nititur magnâ, in multa crassa rubentiáque *capita*, & multas fibras spargentia, extuberante, singulis etiam annis augescente & novos stolones producente.

Locus. Invenitur in Stririæ Alpibus ubi sylvæ desinere solent, & floret Junio; in hortis verò in quibus feliciffimè provenit & luxuriat, Maio: quo etiam mense suis floribus onustum in sylvosis illis montibus Pannoniæ inter Dravum & Savum sitæ, & propterea Interamnis cognominatæ, observavit Clusius.

Geranium hoc à vulgari fusco, flore reflexo, quod in hortis nostris alitur, specie diversum esse mihi persuadere vix possum; adeò omnibus sui partibus cum eo convenit præterquam flore non reflexo, ejusq; petalis laciniatis. In vulgari autem interdum observavi floris petala sinuata ad margines & veluti crispa. Nobis suffragatur J. Bauhinus, quem consule. Quid quod Parkinsonus noster Geranio fusco vulgari folia floris ad margines nonnihil incisa tribuit.

Verùm ne duas diversas species temere miscuisse videamur, *Geranii fusci flore reflexo* descriptionem è J. Bauhini historia mutuatam proponemus, ut liberum hac de re Lectori judicium relinquamus.

36. *Geranium*

36. *Geranium phæum flore reflexo* J. B. *Geran. montanum fuſcum* C. B. *Geranium fuſcum ſive maculatum* Park. parad. *maculatum ſive fuſcum* Ger. **Duſky Cranes-bill.**

J. B.

Specioſum eſt apprimè hoc Geranii genus, *foliis* amplioribus quàm Batrachoidis, in octo plus minùs ſegmenta, anguſta in extremis, ſed versùs pediculum lata diviſis, ſubhirſutis, nigricantibus venis aſperſis, per ambitum latiuſculis crenis conſpicuis, nullo odore præditis. *Flos* ſummitatibus inſidet purpureus & pœnè fuſcus, ſatis magnus accedens ad florem Geranii folio odorato, qui inversè contorquetur atq; reflectitur: in medio *apices*. Floribus decidentibus *roſtra* oriuntur unciam longa.

Folia huic ad ſingulas inciſuras nigricantibus maculis, ut in Ger. pullo flore *Cluſ.* inſignita ſunt: in univerſum deſcriptio iſtius apud Cluſium huic optimè quadrat, exceptis duntaxat duabus illis quas ſuperiùs meminimus differentiæ notis.

Plantam hanc in altiſſimo cacumine montis Juræ propè Thuiri ſponte ortam vidimus & collegimus. Floris color in planta quam in ſylvoſis montis Juræ cacuminibus obſervavimus, multo dilutior erat quàm Geranii phæi, & purpureus potiùs quàm fuſcus: totaque planta hirſutior quàm illa viſa. *Locus.*

37. *Geranium Romanum verſicolor ſive ſtriatum* Park. parad. **Variable ſtrip'd Cranes-bill.**

Park.

Pulchro huic Geranio *folia* à *radice* fibroſa exeunt plurima, lata, pallidè ſeu ex luteo viridia, in quinque aut ſeptem ſegmenta diviſa, verùm non ad centrum ſeu pediculum uſque, ut in *Ger. batrachoide*. *Folia* ſingula ad ſingulas inciſuras ſeu inciſionum angulos maculâ atropurpureâ inſigniuntur: in univerſum folia integra tam figurâ quàm colore & maculis *Ger. fuſci* foliis ſimillima ſunt, in eo duntaxat differunt quòd minora ſint. Inter folia exurgunt *caules* aliquot pedales & altiores, geniculati & nodoſi, in ſummitatibus ſuis duos tréſve flores proferentes, pentapetalos, albos, lineolis ſeu venulis purpuro-rubentibus creberrimis, flexibus arcuatis ſibi invicem occurſantibus, & quaſi per anaſtomoſes junctis, pulcherrimè variegatos, ut in quocunque folio viridi vix tot nervos diſcurſantes invenias. Medium floris occupat *ſtylus* exiguus, qui flore delapſo fit *vaſculum ſeminale*. *Radix* multis fibris exiguis, luteis conſtat.

* 38. *Geranium Moſcoviticum purpureum* Park. **Purple Cranes-bill of** Muſcovy.

Folia habet lata, in quinq; plurimùm ſegmenta diviſa, circa margines dentata, *Geranii fuſci* ſimilia, verùm tantillo minora, ad Geranii Romani ſtriati folia propiùs accedentia, ſed obſcuriùs viridia, & quibuſdam pariter maculis nigricantibus ad inciſurarum angulos notata. *Caulis* ad bipedalem altitudinem aſſurgit, agminulis aliquot *florum* majuſculorum è purpurâ cœruleorum aut rubentium onuſtus. *Semina* ſuccedentia Romani verſicoloris ſeminibus tantillo majora. *Radix* in plura capita dividitur quibus propagatur: verùm folia omnia hyeme amittit, quo à reliquis congeneribus diſtinguitur.

Hanc ſpeciem in Moſcovia ſponte provenientem *Joannes Tradeſcantus* primus in Angliam intulit. *Locus.*

39. *Geranium Bohemicum, batrachioides annuum.*

Semipedali altitudine aſſurgit. *Folia* longiſſimis inſident pediculis, Geranii fuſci quodammodo ſimilia, verùm minora, pallidiùs virentia, molli & incana lanugine utrinque obſita. *Caules* in binos dividuntur ramos, ad quos hinc indè apponitur folium, éq; ipſo divaricationis angulo pediculus longiſſimus exit, bicornis, binos in ſummitate *flores* geſtans, pedicellis privatis uncialibus ſuſtentatos, purpuro-cœruleos, ſaturatioribus lineis purpureis ſtriatos, petalis latis, obtuſis, crenâ in medio inciſâ bifidis & velut cordatis. Flores delapſi relinquunt *roſtra* uncialia, craſſiuſcula, in mucrones acutos ſenſim tenuata, per maturitatem nigricantia, quorum baſes circumſtant utriculi quini, ut in reliquis congeneribus, turgiduli, pariter nigricantes, totidem *ſemina* fuſca, majuſcula reniformia continentes. Semine ad maturitatem perducto planta ipſa radicitus exareſcit. In ramulis ad ſingulos nodos bina apponuntur folia, ex eorum autem ſinubus pediculi alternatim exeunt, non bini oppoſiti; ſenſim breviores ad ſummitatem uſque.

Floribus delapſis tum *caules* ſummi, tum præcipuè florum calices pulchrè rubeſcunt.

* 40. *Geranium Alceæ veſicariæ foliis* Park. *Geranii Bætici ſpecies Boelii* Ger. emac. app.

Goodyer.

Multa huic è radice exeunt *folia*, lata, circa margines dentata, paululum diſſecta aut diviſa Geranii Cretici in modum, verùm pallidiùs virentia & minora; inter quæ exeunt *cauliculi* ſeu ramuli plures oblongi, teretes, infirmi, piloſi, in alios minores diviſi, folia prædictis ſimilia geſtantes, ſed minora, nec magis diviſa. [Parkinſonus folia Alceæ Venetæ ſimilia, ſed magis diviſa ei attribuit.] *Flores* parvi, Geranii moſchati ſimiles, verùm ſaturatiore purpura tincti, quinque petalis parvis extremo ſubrotundis compoſiti. *Semina* parva, oblonga, piloſa Roſtri Geranii moſchati æmuli baſin ambiunt. Radix oblonga, lignoſa, perfecto Semine vigore exhauſta unà cum ſuperficie exareſcit, & interit.

Hæc ſpecies Geraniis Alceæ ſeu Malvæ folio annumeranda eſt.

CAP.

CAP. VIII.

De Goſſipio ſeu Xylo.

GOſſipium ſeu Xylon duplex eſt arboreum & herbaceum. Theophraſtum lanigeræ arboris in Tylo inſula naſcentis nomine arboreum intellexiſſe veriſimile eſt, ut & Plinium. Erraſſe ergo videntur Botanici nonnulli ipſi, dum Plinium & Theophraſtum erroris inſimulant, quaſi Xylon herbaceum peregrinam & incognitam ſibi ſtirpem pro arbore habuerint. Horum ſententias vide apud J. Bauhinum.

Xylon recentioribus Bombax & Cotoneum dictum eſt, ut Ruellio videtur à mali cotonei ſimilitudine. Cæterum Xylon tum foliis, tum etiam flore Alceam Indicam dictam refert; vaſculo ſeminali in terna tantùm loculamenta diviſa, & molliſſima lanugine candida ſeminibus intermixta aut adhærente repleto.

1. *Xylon ſive Goſſipium herbaceum* J. B. *Goſſipium fruteſcens annuum* Park. *Goſ. fruteſcens ſemine albo* C. B. *Goſſipium ſive Xylon* Ger.

J. B.

Brevis vitæ herbaceum Xylon *caule* cubitali vel altiori, ligneſcente, cortice rubente hirſuto tecto, in ramos aliquot breves diducto, *foliis* vitigineis, primaria diviſione triplici, Aceris minoris folia æquantibus hirſutis, ex pediculis duas treſve uncias longis, piloſis. *Flores* diluta flavedine pallidi, & circum oras umbilicíque ſinum eleganti rubore purpuraſcentes, figurâ florum Malvæ. *Fructum* fert barbulis quibuſdam florem tegentibus incluſum, amplitudine Nucis Avellanæ, per maturitatem in tres vel quatuor fragiles atque punctatas carinas dehiſcentem, qui molliſſimam delicatiſſimámque oſtendunt lanuginem in fila ductilem, cui involvuntur ſemina ſtrobilis ſupparia, tenero fragilíque cortice, cui lanugo pertinaciter adhæret, nucleo intus dulci. Ipſe fructus unciâ longiore pendet pediculo, ex calice craſſiuſculo emergente. Carinæ ſingulæ ſingulum interſtitium interne in medio ſui ſecundùm longitudinem habent, quaſi ante maturitatem in fructus meditullio coiviſſent.

Locus. In Creta inſula, Lemno, inter Hieroſolymam & Damaſcum magnâ copiâ ſeritur, ubi pleni agri conſpiciuntur, magníque ex eo fiunt reditus. Seritur & hac ætate in Cypro, Melita & Sicilia inſulis, ubi copioſiſſimè provenit, quemadmodum & in regno Apuliæ. *J. B.* In Campaniâ Felice obſervatum fuit à *D. Tancr. Robinſon.*

Solum amat tenue magis quàm pingue; ſolum utique ſiccum, non aliter habiturum Melitæ arvum. Miratus ſum hoc quanquam calidius ſolum eſt, fimo miſceri ab agricolis & ſtercorari, quum ſole ſtatim inareſcant omnia. Vere ſeritur, nec niſi probè madefactum, & in arvo ſtatim reſtibili [illo enim agrum pingueſcere ferunt] mox aratum integitur crate, vel raſtro quod ſupertrahunt: ſuo ſeritur tempore, & runcatione quadam inutilibus herbis liberatur tam manu quam ſarculo. Dum vellitur tunc pluvias horrent *J. B.* è Quintino, qui plura habet. Certe inſulæ Melitæ ſolum ſicciſſimum eſt & ſatis calidum, nam tota inſula nihil aliud eſſe videtur quàm rupes ingens pauca terra cooperta, nec frumenti ferax ſed hordei tantum; ex Aniſi, Cumini, ſed præcipue Xyli proventu quæſtum uberrimum faciunt: hujus enim 14000 Cantaras annuatim divendunt & in exteras regiones tranſmittunt. Cantara autem Melitenſis 116. libras Anglicas æquat.

Vires & Uſus. Quod ad uſum attinet, nullum Lini genus eſt quod huic candore & mollitie præferatur (inquit J. Bauhinus) quanquam firmitatis in eo parùm eſſe videatur. Hallucinantur autem nonnulli putantes Bombacem arte dealbari, nam naturâ candidiſſima cùm lavatur non accipit (quod nec poteſt accipere) aliquid albedinis, ſed è contra amittit magnam partem nivei candoris, ſecus quàm Linum, quod quò ſæpius lavas eò candidius efficis.

E Cotone autem Camiſiæ, femoralia, aliæque veſtes fiunt; eâque lanugine paſſim hodie utuntur ad farciendas veſtes, fovendi caloris ergo.

Quod ad uſum in medicina attinet, Uſta ſiſtit ſanguinis profluvia, & præſertim in vulneribus. Seminis medulla tuſſientibus & difficulter ſpirantibus mirificè auxiliatur; genituram quoque auget, proinde venerem ſtimulat. Oleum è ſeminis medulla expreſſum lentigines, alphos & cæteras cutis infectiones delet, palpebrarum quoque aſperitates lenit. Lanugo accenſa, & naribus ſubdita uteri ſtrangulatus avertit.

Ægyptii lanugine Xyli arborei (nam herbaceum apud ipſos non ſeritur) utuntur, linearum peciarum loco quibus noſtri tantùm utuntur ad ulcera vulneraque omnia ſananda. Adhibetur & ipſa, ut noſtri faciunt ad fluentem ſanguinem ſiſtendum. Seminis quoque mucilagine uſus eſt frequentiſſimus ad omnes febres ardentes, atque venena eroſionem ventriculo & inteſtinis inferentia. Ad tuſſientes ex acrium ſalſorúmque humorum deſtillationibus plurimus apud eos uſus.

Semina in Xylo herbaceo nobis obſervata Strobilis multo erant minora, & ordinatè poſita, non tamen cohærentia, neque nigra ut in Xylo Braſiliano.

* 2. *Xylon arboreum* J. B. Park. *Goſſipium arboreum caule lævi* C. B.

Veſling.

Ad decem uſque cubitorum altitudinem creſcit, ſtipite ramíſque duris lignoſis. *Folia* ramulis inſident violaceo tinctis, quæ perfectiùs adulta quinque velut laciniis profundiùs diviſa reperiuntur, è quibus tum inferiores duæ, tum ſuperior & longior exiguo folii additamento auctiores habentur. Florem illum diluta flavedine pallidum, &c. (qui in vulgatiore Xylo notatur) in hoc vaſtiore Goſſipio videre non contigit, ſed glomum tantùm laneum Pomi magnitudine intra vireſcentem membranam collectum, quâ denticulatis veluti ſegmentis hiſcente, Gallica nive candidior fœtus, in

atras

auras eluctatur. Is interiore bombyce maturior *semina* continet fusco colore umbrosa, non uvarum congestu invicem contigua, sed intervallis suis nonnihil dirempta. Foliis glabris à Xylo herbaceo differt, adnotante J. Bauhino, qui plantam adolescentiorem quam à Zuingero habuit in horto enatam describit.

* 3. *Xylon Brasilianum* J. B. *Aminüa Brasiliensibus, Lusitanis Algodon* Marggrav. *Marggr.*

Excrescit ferè in magnitudinem Coryli, ligno molli, cortice ferè ut Sambucus. *Folia* tenera & mollia, superiùs dilutè viridia, inferiùs saturatiora, in tres lacinias secta, quarum quælibet suum nervum & venas habet. Hinc indè inter tria foliola profundè serrata & punctulata, similia foliolis quæ Avellanas virides circundant, provenit elegans *flos*, major Rosa, constans quinque foliis latis, eleganter flavis, interiùs in medio unguibus purpureis, habens in medio *stamen* flavum, tuberculis ejusdem coloris insignitum. Post florem sequitur ovale corpus magnitudine Pruni, una extremitate acutum instar coni, & tribus lineis notatum, & in totidem partes separabile, viride, nigris punctulis in externa superficie variegatum; quam autem maturuerit fuscum est, & sponte dissilit in tres partes, & ex qualibet trium capsularum prominet albissimum Gossipium, in cujus quolibet flocco continentur septem nigri fructus, magnitudine simul Pistaceorum, & ejusdem planè figuræ, sub cute sua nigra habentes nucleum carne alba flavescente constantem, pingui instar Amygdalæ, dulcis saporis.

J. Bauhinus hujus fructum exactiùs describit his verbis: In fructu grana duobus versibus, quos lanugo xylina vulgari similis intercedit, distincta, obliquè per superficies planas, sine ulla lanugine media, inter se incubitu disposita, oblonga, strobilorum formâ, minora, nigra, glabra, bombace ut in xylo herbaceo toto grano non adhærente, quorum extremum agmen granum unum singulare cogit: intus cuticula membranea priori subjacens exalbida, medullam continens candidam, pinguem, dulcem ut in vulgari. Seminibus nigris, arctè junctis seu conglomeratis à præcedentibus manifestè differt, ut non opus sit plures distinctionis notas exquirere.

Ab hoc arbore diversa videtur Bombax Indica *Ponæ Ital.* quæ caulibus est spinosis, *foliis* in septem lacinias Staphidis agriæ modo divisis; quamvis C. Bauhinus eas conjungat, & sub titulo Gossipii arborei caule spinoso utramque comprehendat. Nam spinarum apud Marggravium nulla mentio, * nec, ut puto, apud Lerium, qui, ut ex nomine Brasiliano & descriptione apparet, eandem cum Marggravio plantam intelligit. ** Quia Lerius ad manum non est.*

* 4. *Xylon Malabaricum* Cudu-pariti *dictum.*

Arbuscula est duorum hominum altitudine; *radice* pinniformi, cortice albicante tecta, fibras emittente, stipite duos in ambitu palmos crasso, cortice communi cum corculo in medio ligni. *Folia* sunt instar manûs in quinq; digitos seu foliola oblongo-angusta & cuspidata incisa, mediâ laciniâ longissimâ, dein mediæ utrinque proximâ, crassitie mediocri, ad tactum lenia, colore utrinq; ex viridi fusco, costis quinque ex viridi albicantibus lacinias medias percurrentibus. *Flores* in summis ramulis præcedentium similes tum formâ tum colore, sed qui magis ad virorem vergit, minores cæteris, in aversa parte venis minùs eminentibus striati, minimè vero asperi, minùs quoq; se crispant: in inferiore parte colli, in umbilico rosâ purpuro-obscuro-rubrâ notati sunt. E medio emicat *stylus* albicans, penicillo staminulorum tenuium & rubrorum, *apicibus* flavis & lunularibus insignium circundatus, superiore parte quâ supra penicillum eminet albicante. *Calyx* rotundus, arctus, viridi-albicans, & punctulis ex viridi fuscis notatus, ac ad inferiorem partem tribus foliis viridibus, grandiusculis, oblongis, cuspidatis, quæ singula quatuor vel quinque cuspidibus anteriùs eminent, & nervulis in exteriore parte in longum striata sunt, circumamictus. *Flores* ut in reliquis, cùm per aliquod tempus aperti fuere, rubescunt, aut in rubro-persicum colorem mutantur. Capsulæ seminales trilateræ sunt, & in summitate strictæ ac cuspidatæ, lateribus nonnihil rotundiolis, viridi dilutis, quæ punctulis lacunosis viridi-fuscis effossa, ac in angulis sulco striata sunt in inferiore parte à calyce arctè apprehensæ, constántque cortice crasso ac duriusculo, qui odoris est instar fructus Mangæ Indicæ: in iis tria loculamenta sunt per intersepimenta membranacea, quæ singula è medio cujusque lateris oriuntur, & in medio stylis lignosis concurrunt inter se distincta, continentia singula in se tria quatuórve *semina*, ac densa filamenta candida, lanuginosa, quæ semina arctissimè ac densè involvunt. *Semina* oblongo-rotundiola sunt, colore in cortice primùm albicante, deinde fusco, nucleo intus albicante, saporis nonnihil ardentis & acris. Ex filamentis candidis Gossipium conficitur.

In arenosis nascitur, & per totum annum floret. *Locus.*

Folia trita & cum lacte vaccæ mixta in unctione capitis adhibita somnum conciliant, atque eodem etiam modo sedant dolorem capitis ac ejus vertiginem. Fructus triti, & in aqua epoti fluxui dysenterico sistendo conferunt, serviúntque pro sulcis oris. *Vires.*

Cap. IX.

De Alcea Indica dicta.

HÆ plantæ à Malvis quocunque nomine notis toto genere differunt, suumque ac proprium genus constituunt: adeo ut, si res integra esset, patrio potiùs nomine Pariti quam Alceæ eas appellarem.

Earum

Earum notæ ſunt Folia Malvacea, Flos amplus, pentapetalos, fundo purpureo alióve ſaturatiore colore tincto; vaſculum ſeminale majuſculum, in quinque loculamenta diviſum, ſeminibus intus reniformibus.

* 1. *Althæa Sida dicta quibuſdam* J.B. *paluſtris* C. B. *paluſtris Cytini flore* Lob. Park.

J. B. Ad.

Folium habet circumſcriptione Abutili putati, ex rotundo in acutum mucronem deſinens, delicatum, molle, villoſum, & per ambitum ſerratum. *Flos* magnus, pentapetalos, Malvæ roſeæ florem æquat, oblongus in ſicca planta, ſtaminibus in medio longis, colore præditus, ut volunt Adverſaria, purpureo, ſaturatiore quàm Pæoniæ, aut Malvæ ſativæ aut Cytini. Juxta & in ſummis cauliculis viſuntur tempore vindemiarum utriculi rotundi, oblongi, phæo vel pullo colore, Ariſtolochiæ effigie, prægnantes Smyrnii ſemine, aut Milii colore & magnitudine. *Radix* hortenſis Malvæ; *caulis* cubitorum duorum.

Dodonæo fructus tuberoſus, rotundâ ferè ac globoſâ, quinquangulari tamen ſpecie [& in quinq; partes per maturitatem dehiſcens.]

Locus. Camerarius ad trajectum Ameſis fluvii propè Anguilaram in Italia copioſiſſimam obſervavit.

2. *Alcea Indica parvo flore* C. B. *Ægyptia* Cluſ. *Bamia* J. B. *Bamia ſeu Alcea Ægyptia* Park. parad. *Alcea Ægyptiaca* Ger. emac.

Cluſ.

Rotundo aſſurgit *caule*, recto, vireſcente, ſeſquicubitali, cui inhærent nulla etiam ſerie diſpoſita *folia*, circa infimam quidem caulis partem Malvæ foliis pænè ſimilia, in tres potiſſimas lacinias diviſa minùs profundas, & in ambitu ſerrata: à medio verò caule ad ſummum in quinque profundas lacinias inſtar foliorum Sabdariffæ minus tamen altas tectæ, dilutiùs virentia. *Flores* in alis naſcuntur, Sabdariffæ quidem formâ & colore ferè ſimiles, palleſcentes videlicet, minores tamen ſed non minùs fugaces. His ſuccedunt craſſiuſcula; longa pentagona, villis obſita, & mucronata *capita*, rectà ſecundùm caulem ſurrecta, quæ in quinque per maturitatem ſegmenta diſſiliunt; è quorum uniuſcujuſque medio ſecundùm longitudinem intergerinus paries enaſcitur, unum utrinque verſum annexum habens ſeminum, Orobo minorum, rotundorum, cortice craſſiuſculo, nigro, criſpo, pulpâ albâ dulci. *Radix* in aliquot fibras ſparſa, non vivax tamen; nam primæ etiam pruinæ totam plantam corrumpunt.

Locus. Alpinus frequentiſſimam in Ægypto naſci tradit.

Bamia Æthiopica ſiliqua decagona *Cluſ.* app. alt. capitis tantùm magnitudine, quod quatuor uncias longum erat, & decem angulis præditum à præcedente fortè differt.

3. *Alcea Ægyptiaca villoſa* C. B. *Balmuſcus Ægyptia Honorio Bello* J. B. *Alcea Ægyptia moſchata* Park. *Ab el moſch ſeu Moſch Arabum* Veſling.

Veſling.

Seminis odorati fragrantiâ moſchum provocat. Surgit à *radice* multiplici copiosè quaquaverſum venulis diffuſâ, *caule* ſingulari, amplo, ſurrecto, cubitalem menſuram altitudine conſueta facilè ſuperans, qui juxta cum ramulis ſuis rotundis, ab ipſa protinus infantiâ albicantibus veluti pilis hiſpidis caneſcit. *Folia* impari magnitudine, ad contactum aſpera, Bammiæ foliis non tantùm majora, ſed profundioribus etiam laciniis ſecundùm oras, & frequentibus ſinuoſa. His *flores* ſuccedunt aurea flavedine decori, quinque in ſtellam diviſis petalis radiantes, productis ſinu *ſtaminibus* appendices aureos adjungunt. Floribus tandem fato rerum cedentibus ſeminum cuſtodes capſulæ ſeſe proferunt, rotundum ambitum inducta nigredine obfuſcantes, in quibus illa tenuem ſuaviſſimúmque ſpiritum prodigè exhalantia ſpermata conſervantur, puſilla quidem, ſed compacta, quæque in ſinum utrinq; recurvata, levi amaritudine guſtantium linguam imbuunt.

Vires. Inter Ægyptios hodie ſatis nota eſt hæc planta. Seminis leviter exiccati pulverem Caovæ admiſcent, ut roborandi capitis, ventriculi, cordíſque majorem acquireret efficaciam. Sabetis etiam intemperant ſalubri effectu, quibus ſumptuum tenuitas Ambræ Moſchíve uſum denegavit.

Ab-el-moſch & ſimpliciter *moſch*, non *bel moſch*, ſemen autem aſpiratione adaucto *Hab-el-moſch*, i.e. granum moſchi ab Arabibus appellatur.

Cur Moriſonus noſter Abel-moſch Ægyptiorum *Ponæ* ab Alcea Ægyptia *Park.* ſeparet rationem non video; cùm ipſe Parkinſonus eas conjungat.

Moſch, i. e. Bammia moſchata Alpino in Exoticis dicitur.

4. *Alcea arboreſcens glabra, Ketmia dicta* J. B. *Althæa frutex* 2. Cluſ. *Alcea arboreſcens Syriaca* C. B. *Althæa frutex flore albo vel purpureo* Park.

Cluſ.

Fruticis modo aſſurgit ſtolonibus lignoſis, cortice nigricante obductis, quali etiam veſtiti rami in quos ſtolones dividuntur: his nullo ordine diſtributa adnaſcuntur *folia* anguloſa, in paucas lacinias diſſecta, in ambitu ſerrata, ſupernè admodum viridia, infernè quodammodo palleſcentia. Summis ramis innaſcuntur *flores*, Roſæ inſtar ampli, elegantes, quinque foliis conſtantes, albis, quæ multis purpureis venis prædita ſunt. Ungues purpurâ floridiore quàm in Sabdariffæ flore infecti. Ex umbilico prodeunt multa ſtamina flava, & ſtylus albus multifidus.

Hujus flores (inquit C. Bauhinus) è rubro purpuraſcunt, at vetuſtate ad cœruleum colorem vergunt: habetur etiam flore candido.

C. Bauhinus (ut aliàs diximus) Althæam fruticem 3. *Cluſ. hiſt.* erronei hujus ſpeciem facit flore minore, cùm plantæ ſint toto genere diverſæ.

Hæc eſt quæ in hortis noſtris Althææ fruticis titulo ſtudiosè colitur, ob floris venuſtatem.

* 5. *Alcea*

* 5. *Alcea hirsuta flore flavo & semine moschato.* Marggr.

Marggr.

Ex semine sato primò surgunt duo foliola Nummulariæ æmula, dein provenit *caulis* rotundus, unâ parte viridis, alterâ ruffus, hirsutus, duos circiter pedes altus, crassitie pennæ anserinæ. Hinc indè in pediculis quatuor, quinq, aut etiam sex dig. longis, hirsutis, uno latere viridibus, altero rufescentibus, *folia* apposita circinata, quinquangularia, in ambitu serrata, hirsuta, ac parum rugosa, quædam & triangularia, duos dig. longa & totidem lata, atque etiam minora: quinq, nervis è centro ubi pediculus inseritur procedentibus, in exortu rufescentibus, secundùm longitudinem prædita, & multis venulis variè intertexta. Ad pediculos foliorum unus atque alter enascitur pediculus brevior cum foliis minoribus, & in pediculo duos dig. longo *flos* inodorus, magnitudine & figurâ ferè floris Gossipii, elegans, quinq, petalis constans, sesquidigitum longis, lætè flavis, ac flavis venulis secundum longitudinem conspicuis, interiùs ungues foliorum insigniter ex rubro & brunno purpurascunt, ut & exteriùs ubi pediculo inseruntur: in centro floris est *stamen* erectum, semidigitum altum, flavum, cui superiùs quinque clavi infixi suis cuspidibus, brunni seu purpurei coloris. Flores se aperiunt bihorium aut trihorium ante meridiem, & statim à meridie corrugantur & decidunt. Post florem provenit corpus *pentagonum* & turbinatum, duos & semis digitos longum, hirsutum, interiùs in quinque cellulas distinctum; in qualibet duodecim, tredecim, aut quatuordecim grana ordine leviter adhærent. *Semen* autem est figurâ Lunæ gibbæ, aut renis ovilli, exteriùs griseum, quasi leviter striatum, interiùs albam substantiam habens, odorem fragrantissimum Moschi referentem si masticetur. *Radix* longa, alba, lenta, in multos ramulos & filamenta dispersa, ità ut longitudine sua plantam æquet, & profundè inseritur terræ.

Colitur in hortis. Sevi (inquit Marggr.) sexto Aprilis & floruit fine Augusti & Septembri, & tulit *semen* copiosum.

Alceæ Venetæ seu Malvæ horariæ C. bonæ spei affinis & similis est.

6. *Sabdariffa seu Alcea Americana* Park. *Bamiæ aliquatenus affinis Sabdariffa* J. B. *Alcea Americana* Clus. *Alcea Indica magno flore* C. B. *Sabdariffa* Ger.

Clus.

Caulem habet rectum, striatum, purpurascentem, binos aut ternos cubitos altum vel etiam altiorem, si in horto pingui solo seratur, quem ab imo multa ambiunt viridia *folia*, nulla observata serie, hinc inde sparsa, infima serrata quidem in ambitu, sed non laciniata, quæ medio cauli inhærent in tres lacinias dentatas divisa, suprema autem in quinque, Cannabinorum foliorum instar, dissecta, summo fastigio velut in gemmularum & angustiorum foliorum spicam desinentem. Singulares fert in singulis alis calices, molliter echinatos, è quibus exit *flos* magnus, quinq, foliis præditus, coloris ex albo pallescentis, quorum ungues satura & nigricante purpura, radiatim in folia se spargente infecti, ut in Malva horaria. Floris umbilicum occupant multa *stamina*, *apicibus* flavis prædita, & stylus medius supernâ parte ramosus, albus. Floribus valdè fugacibus (nam ἐφήμεροι sunt) succedunt brevia, echinata, acuminata *capitula*, pentagona, interius villis albis obsita, *semen* continentia qualè ferè Stramoniæ. *Radix* multis candicantibus fibris utplurimum constat, sed non est vivax, apud nos saltem, quibus rarissimè fert semen: siquidem sub Autumni initium floret. Solis orientis radiis delectari videtur & frequenti irrigatione.

7. *Alcea vesicaria sive Veneta* Park. *peregrina* Ger. *vesicaria* C. B. *Alcea solisequa, multis Veneta* J. B. *Malva horaria vulgo.*

J. B.

Candidissimam sed tenuem, fibratam agit *radicem*, *caulibus* dodrante altioribus, teretibus, asperis & hirsutis, cujusmodi sunt & pediculi quibus appenduntur folia, Alceæ vulgaris æmula, in tria segmenta sinuata subdivisa, superiùs atro-virentia, inferiùs remissiùs colorata, sed magis pilosa, gustu viscido & lento. *Flores* quàm Alceæ vulgaris minores, sed peregrinâ elegantiâ acceptiores, ex luteo herbidi, unguibus purpurantibus, quorum medium occupat cuneolus, apicibus croceis & coccineis stipatus, quibus circumjicitur utriculus membranaceus hirsutus, striatus, quinis thorulis à medio sursum versùs radiatus. Nec semen nec vasculum seminale describunt, sed proculdubio cum sequentis vasculis & semine conveniunt, & revera parum intercedit discriminis inter totas plantas, nisi quod hæc illa elatior & erectior sit.

Quamvis nonnulli plantam hanc Italicam & Venetam dicant, frustra tamen in Italia nedum Venetiis eam alibi quàm in hortis quæsiveris.

8. *Alcea Veneta Capitis bonæ spei, potiùs Alcea vesicaria C. B. sp.* **Hour-Mallow, from the Cape of Good-hope.**

Caulem erigit in solo lætiore cubitalem, teretem, firmum, spinulis rarioribus asperum, *foliis* per intervalla vestitum singularibus, pediculis longis innixis, Alceæ æmulis, in tres lacinias insigniores divisis, supernè atrovirentibus, pilis brevibus & vix conspicuis per nervos hirsutis. E foliorum alis singuli exeunt pediculi, palmares *flores* sustinentes quinq, petalis amplis compositos, ochroleucos, unguibus obscurè purpureis, *staminulis* in medio pluribus, confertis, apices croceos sustinentibus. Exterior margo uniuscujusque petali externè è purpura rubet. *Calix* floris amplus striatus in quinq, segmenta acuta dividitur, quæ & antequam flos aperitur, & postquam decidit, connivent. Delapso autem flore calix in vesicam grandem, striatam, hirsutam, ut in Solano vesicario, intumescit, quæ *seminis conceptaculum*, contegit & occultat, grande, oblongum, hirsutum, per maturitatem nigricans, in quinq, cellulas secundùm longitudinem divisum, quarum unaquæq, duos *seminum* ordines continet per maturitatem ex cœruleo nigricantium, figurâ ferè seminum Alceæ vulgaris. Calicem

ambit

ambit ceu vallum quoddam, foliorum anguſtiſſimorum acutorum circulus. Ex alis foliorum ad latus pediculorum flores ſuſtinentium exeunt rami propè terram prælongi, ad humum reclinati.

Circa meridiem, ſplendente ſole, uvidâ præſertim tempeſtate, flos aperitur, & poſt unam vel alteram horam iterum clauditur.

Alcea Veneta flores habet punctatos, circulis albis inter ſe diſtinctos; Africana purpureos, punctis inter ſe non ità diſtinctos: obſervante D. Hermanno Botanices Profeſſore Leydenſi. *D. Palmer.*

* 9. *Alcea Braſilienſis, Quingombo Luſitanis dicta, Congenſibus & Angolenſibus Quilloho.* Marggr.

Marggr.

In duorum aut trium pedum altitudinem aſſurgit, *caule* craſſo, rotundo, hinc indè nodoſo & ruffo: pediculos protrudit variis locis alternatim poſitos, ſex aut ſeptem dig. longos, partim ruffos, partim virides, quorum quilibet ſuſtinet *folium* laciniatum, in quinq; lacinias ſectum, ac toto ambitu ſerratum, magnitudine ferè ſimile folio Ficûs, ſuperius obſcurè, inferiùs dilutè virens ac ibidem nervum ruffum ac venas virides habens. In ſuperiore caule, in pediculis brevibus craſſis tres aut quatuor magni naſcuntur *flores*, quinq; foliis roſaceis majoribus conſtantes, ſulphurei coloris, unguibus brunno-purpureis, qui intus & extus apparent: in medio ſtamen craſſum, ſulphureum apicibus flavis & ſummitas ſtaminis purpurea. *Fructus* ejus pericarpium eſt tres digitos longum, pyramidale, novangulare, initio viride, per maturitatem fuſcum, conſtans albâ & parùm glutinoſâ carne, cortice craſſo inſtar Mali Aurantii; intus in octo loculamenta longa diviſum; in quovis duplex ordo ſeminum rotundorum magnitudine ſeminis Cannabis continetur, & quodlibet granum ſuo petiolo eſt appenſum.

Pericarpium hoc viride odoris eſt leguminoſi, & ſaporis ſubdulcis. Coquitur totum cum aquæ & coctum comeditur cum oleo, aceto & pipere: quo immaturius eo melius ad coquendum.

Radix alba eſt haud magnæ molis, multas radiculas & filamenta habens, lenta & nullius manifeſti ſaporis.

Flore & foliis cum ſupradictis Alceis Indicis convenit, fructu ab eiſdem differt.

* 10. *Corchorus Plinii* C. B. *Corchorus ſive Melocia* J. B. Park. *Melochia* Alpini. *Corchorus* Ger. *Olus Judaicum nonnullis.*

J. B.

Cubitali, lævi *caule* hanc plantam obſervavi; *foliis* Cynocrambes ferè vel Mercurialis, majoribus, duarum aut trium unciarum longitudine, ſeſcunciam lata, per ambitum ſerrata, quæ parte ima

* *Veſling.* barbulam utrinque unam, ſeu apophyſem ligulæ inſtar tenuem poſſident [* Folia circa laterum exortus corniculato quodam additamento recurvata ſunt, quorum extrema in purpureum cincinníſq; contortum filamentum attenuantur.] *Siliquæ* brevi pediculo hærent ſingulares, quatuor aut quinq; uncias longæ, ſtriatæ ſtriis ſubluteis, ſenſim ad mucronem uſque attenuatæ, in quinque ſecundùm longitudinem portiones dehiſcentes, ſemen claudentes copioſum, cinereum anguloſum, parvum, guſtu viſcidum. *Flores,* teſte Alpino, parvi ſunt, crocei, Leucoiis minores, quinq; petalis latis, brevibus, mucronatis compoſiti.

Locus. Ægypti indigena eſt hæc herba.

Vires & Uſus. In cibis nihil eſt ipſa Ægyptiis familiarius, vel gratius: decoquunt enim in aqua vel jure carnium: ex ejus tamen eſu multi malè ſe habent, nam parum nutrit & ſuccum viſcidum gignit, ex quo in difficiles obſtructiones incidunt qui eam in cibo frequentant. Atteſtatur Veſlingius, inquiens, Ferculum ex decocta Melochiâ paratum omnino plebeium ſapit, viſcidum, guſtui fatuum, niſi à multo, ut ſolet, Limonum ſucco condimentum accedat. Semina ſunt in maximo apud Ægyptios uſu ad omnes affectus quibus ſemina Althææ conducere compertum eſt; habet etiam majorem viſciditatem ejus mucilago quàm Althææ: pondere ʒij ſumpta copioſiſſimè purgant omnes humores. Eſt autem totius plantæ, vel maximè foliorum decoctum pectori amicum, ipſum enim humectat, ex quo ſiccis aſperíſque tuſſibus præſentaneum cum Saccharo candido eſt auxilium. *Alpinus.*

* 11. *Alcea Javanica arboreſcens flore pleno rubicundo* Breynii. *Schem-Pariti* Hort. Malab.

Breyn.

Frutex peramœnus jucundúſque eſt, ad pergulas texendas valdè idoneus, in Roſarum excreſcens altitudinem, qui compluribus obſequioſis, tenuibus & lentis, Liguſtri in modum, divaricatur viminibus: per quæ *folia* cernere licet longis innitentia pediculis, auriculas circa caulem habentibus, lævia, tenera, lætè virentia, digitorum tres vel quatuor tranſverſorum longitudine, latitudine duorum triúmve, craſſo modo in ambitu dentata, Alceæ junioris Syriacæ figurâ; aut ſi minora tantùm conſideres cum *Gelſemini Indici flore phœniceo* Ferrarii foliorum extremis lobis tam formâ quàm conſiſtentiâ admodum convenientia. E ramorum extremitatibus & foliorum proximorum ſede alabaſtri circa tempus floriferum germinare incipiunt virides ſtriatíque, longis ſuffulti petiolis, & à baſi uſque ad medium foliolis anguſtiſſimis, veluti cancellis ità obſepti, ut calyculos eorum geminos jure meritóque exiſtimare poſſis. Horum alabaſtrorum ſinguli cum maturitate in quinq; lacinias dehiſcentes, *florem* admodum ſpectabilem & amplum, Alceæ arboreſcentis Syriacæ ſimilem, petalis quinq; rubicundis conſtantem, expandunt: cujus medium occupat triuncialis ferè *ſtylus,* crocis pavonino in apice coronatus, & ad imo uſque ad ſummum modò multiplici foliorum fœtu luxurians, modò quinis quaterníſve foliis triplici, quadruplici aut numeroſiore ſerie ità cinctus, ut flos vel denſiſſima foliorum compage omnino plenus, vel quaſi tres, quatuor, aut quinque flores, alii ex aliis enati ſpectaculum intuentibus jucundum oblectationémque præbeant.

Variat floris colore carneo peramœno.

Utraque in hortis Indiæ colitur.

Satis

Satis convenit cum Rosâ Batavico-Indica Modoru, seu Malva frutescente Bontii, excepta multiplicitate floris, quod proculdubio accidentarium & individuale est.

* 12. *Malva Rosea arborea Indica* Park. *Rosa Sinensis Ferrarii.*

E *radice* albida, lignosa, in ramos sparsa, numerosis implexísque fibris ad summam usque tellurem capillata *caudex* pallidus, simplex & lævis, frequentibus subinde distinctus oculis, assurgit, summa parte in ramos frondentes latè exporrectos divisus, materie Ficulnæ instar candida & carnosa. *Folia* per intervalla bina opposita alterno ordine caules vestiunt, magnitudine pampineis, asperitate ficulneis, figurâ utrísque, aut potiùs hederaceis angulosis consimilia, sed tamen crenata, in ipsa rotunditate angulos ac sinus habent: superiore parte herbido virent colore, inferiore candicant: ramosis utrinq; nervis ac venis ex viridi pallentibus distinguuntur: sua ipsa utrinque lanugine asperantur: asperis itidem crassis, prælongis, ac sæpe palmaribus, primò virentibus, tum superiore parte pediculis subrubentibus nituntur: ante Solstitium hybernum defluunt.

Secundo à satione anno non raró floret. Florum pediculi, qua præsertim parte Solem aspiciunt, subrubicundi, quà calycibus annectuntur crassiores, tandem panduntur foliaceas in stellas, octonis denísve virentibus iisque planis radiis florum calyces excepturus, quinis compactiles & quasi cristatos eminulis commissuris, sæpius quinquepartitos, & in pateræ formam nonnihil sinuosos: quibus insidentes flores ad Batavæ rosæ amplitudinem sese expandunt, colore primùm lacteo extimis foliis intimorúmque nonnullorum oris subrubentibus varia serie foliorum ramulosis rugis crispantium speciosi, triplicísque coloris vicissitudine speciosiores, primò scil. lactei; Albo deinde rubróque temperati coloris sunt; tandem purpurei evadunt: de qua colorum mutatione fusè rhetoricatur Ferrarius; quæ tamen non usque adeo insolita est in floribus, ut miraculo sit; cum & nos in Echii scorpioidis & in Pentellariæ Rondeletii floribus eundem aut similem observavimus, à colore ad colorem transitum; ut in earum historiis monuimus.

Variat interdum hic flos simplici quinque foliorum serie.

Floris caput seu globulus pediculo adhærescens, inter 5 florum calycis jam aridas foliaceas lacinias, ad ejusdem adulti calycis magnitudinem extumidus, eminulis pulvinorum toris orbiculatim striatus, canaliculis in summa imâque parte stellatam in figuram coeuntibus, aridi præterea colore folii, qui ex viridi inclinat in flavum decoloratur, brevíque subalbido pilo hispidus inhorrescit. At verò totus interior folliculus candicat: Sex circiter carinata loculamenta [natura potiùs, ut suspicor, quinque] intercursantibus membranulis discriminantur, quæ strias inter exortæ in duriusculam mediam cartilaginem coeunt. Intersepta membranis concava pars lanugine densa longiuscula & candidâ pubescit. Pediculi alba cuspis ad medium usque folliculum pertinet, cui media cartilago adhærescit; huic *semina* ipsa numerosissima, rufula, minutula, rotundè longula, modicè incurva, & quâ parte gibbum habent pilosa, æqualis longitudinis petiolis albicantibus ac tenuissimis, acutiore sui parte liratim adnectuntur. In uno tantùm folliculo tria & sexaginta supra centum numeravi, sex in loculos sivè sinus pari ferè numero distributa.

Semen hujus ex Occidentali India missum est, nomine Fuyò.

Tum foliorum figura, tum florum colore à Javanica superius descripta Alcea Breynii, & à Malabaricis proximè describendis differt, ut ab omnibus specie diversam putem.

* 13. *Alcea Malabarica Abutili folio, flore majore, ex albo flavescente: Bupariti Malabarensium.*

Arbor est excelsa, densis opacísque frondibus, caudice hominis amplexum superante, ligno albicante molliore velut Abietis, verùm nullis venis undulato, medullâ itidem molli, cortice Tiliæ. *Folia* petiolis longis, teretibus, viridibus, tenuibus appensa cordis formam æmulantur, magnitudine unius palmi & amplius, in oblongam & angustam cuspidem producta, textura molli & solida, plana & glabra, supernè viridia & parùm nitentia, subtus dilutiora, tribus costis conspicuis à petiolo ad margines excurrentibus, quæ in supina seu adversa folii parte eminent, sed in aversa seu prona magis. Odore & sapore carent tum folia, tum etiam cortex & lignum. *Flores* è foliorum sinubus exeunt, pediculis longis, campaniformes, quinque petalis oblongo-rotundis, calyci arcto, rotundo, profundiolo & crasso, ex viridi fusco, margine quinquepartito, insident, coloris ex albo flavescentis, qui nonnihil ad virorem vergit, odoris nullius; petala supra se invicem convoluta sunt, exteriùs venis seu nervis eminentibus in longum striata, & ad idem latus in parte inferiore valdè aspera, súntque ad calycem crassiola, anteriora versùs tenuia, rugis valdè crispa & contracta, & cum unguiculis versùs unam partem inflexa: inferiùs in collo flores rosâ insigniti sunt, purpureo-rubicundo-fusca, quinque foliorum, quæ singula in singulis unguiculis foliorum distinctè notata sunt. *Stylus* medium occupat striatus, albicans, penicillo numerosorum staminulorum, tenuium, albicantium, *apicibus* lunulatis flavis dotatorum cinctus, supra quem digito ferme transverso eminens tortuosè inflectitur. Flores post aperturam ex albo magis & magis flavescunt, & spatio trium dierum ex fusco rubescentes contrahuntur & decidunt. Floribus deciduis *capitula* flavo-rotunda & pentagona in conspectum veniunt, in calyces florum profundè demersa, habéntq; latera nonnihil introrsum inflexa, súntque per intersepimenta intermedia in longum distincta in quinque capsulas, quæ singulæ per intermediam eminentem corticis suturam in duo loculamenta divisæ sunt, *semina* continentes oblonga, trilatera, uno latere rotundo, in quo argenteo lanuginoso cortice circundata sunt, coloris spadiceo-fusci nucleo intus albicante.

In arenosis nascitur, & per totum annum flores fert ubere proventu. *Locus.*

Capitula incisa flavum gummosum liquorem, *Guttæ Gambæ* similem, saporis autem & odoris *Usus.* debilis ac sylvestris exudant. Lignum ad conficienda musicorum instrumentorum opercula adhibetur. Folia ulcerum sanationi serviunt iis applicata.

14. *Alcea Malabarica, Abutili folio, flore minore ex albo flaveſcente, exterius ſubaſpero: Pariti ſeu Tali-pariti Malabarenſibus.*

Altitudine eſt trium fermè hominum, caudice unius hominis amplexu minore; *radice* fibris capillaceis in latum ſe diffundente; ramis fuſco cortice, interiùs viridi, tectis; *Foliis* ſolitariis in petiolis mediocribus, teretibus, craſſiuſculis, viridibus, ſupernè etiam rubeſcentibus, præcedenti latioribus & rotundioribus, pariter cuſpidatis, ad petiolum oris per inciſuram diductis, tenuiſſimis crenulis per margines inciſis, textura ſolidiore, & craſſiore, ſuperne ex viridi fuſcis, ſubtus albicantibus, lanuginoſis & lenibus inſtar *Veluti*: [Coſtæ mediæ & nervorum in foliis diſcurſum videſis apud autorem.] *Flores* in ſuperiore ſurculorum parte è foliorum alis egrediuntur, petiolis uncialibus, craſſa & viridibus, forma & colore præcedentis ſimiles, verùm minores, & in exteriore parte ſubaſperi, nec tantopere ſe criſpant ac corrugant; in inferiore parte colli, non roſâ quinque foliorum, ſed maculâ grandi rotundâ, purpureo-rubro-valde fuſcâ notati. *Stylus* albicantibus & ſubflavis gemmulis ſeu glomis circundatus eſt, in ſummitate quà ſupra glomos eminet, nodo oblongo craſſo, & purpureo rubro & valdè fuſco extuberat. *Calyx* quinque foliis viridibus, cuſpidatis oblongis, in medio coſta eminente in longum ſtriatis, decem minoribus cuſpidatis arctè comprehenſis conſtat, pede craſſo digitali ſubjecto, qui inferiùs duobus parvis, cuſpidatis & viridibus foliis ad inflexuram petioli cui annexus eſt, ſuccingitur. Floribus delapſis è calyce erumpunt *Capitula* oblongo-rotunda, à foliis calycis; quæ tum colore Perſico ſunt, fermè in totum comprehenſa, pilis minutis albicantibus obſita, in longum quinque lineis ſeu ſulcis ſtriata, ac in quinque capſulas ſeminales per membranas intermedias diſtincta.

Vires. Flores triti cum lacte mulieris auribus induntur pro doloribus capitis.

CAP. X.

De Melanthio ſive Nigella.

MElanthium, Gith Plinio, Recentioribus Nigella à ſeminis colore nigro dicta, foliis tenuiter diſſectis, flore magno, conceptaculo itidem ſeminis magno, membranaceo, in plura loculamenta, quinque plurimùm, diviſo, ſingulis loculamentis ſumma parte corniculatis, à reliquis pentapetalis diſtinguitur.

1. *Nigella flore majore pleno cœruleo* C. B. *Nigella Damaſcena flore multiplici* Park. *Melanthium capite vel calice & flore majore pleno* J. B. Double blue Nigella, or Fennel-flower.

Radix ei lignoſa, lutea. *Caulis* pedalis aut cubitalis, tenuis, teres, ſtriatus, concavus, glaber, rigidus, obſcurè viridis, ramoſus. *Folia* per intervalla alternatim cauli adnaſcuntur nullis pediculis, [Quæ à radice exeunt latiora ſunt, & pediculis longis inſident] anguſta in tenues lacinias Umbelliferarum ferè in modum diviſa, [aut Conſolidæ regalis]: Singulæ autem laciniæ in acutos mucrones deſinunt. In ſummis caulibus & ramulis *flores* ſingulares, ſpecioſi, calicis loco quinque foliis, iis quæ in caule ſimilibus, obvallati, plurimis petalorum laciniatorum ordinibus compoſiti, ex cœruleo pallido albicantes, petalis interioribus circa margines & lacinias herbaceis. *Stamina* numeroſa cœrulea herbaceis apicibus donata *capitulum* circumſtant ventricoſum, membranaceum, velut veſicam quandam inflatum, in quinque plurimum loculamenta diviſum. Singulis loculamentis bini inſunt ordines *ſeminum* majuſculorum, oblongorum, rugoſorum, nigrorum. Quot autem in unoquoq; pericarpio ſeminum conceptacula ſeu loculamenta ſunt, totidem ejus ſummitati innaſcuntur cornicula arietinorum in modum contorta.

2. *Nigella anguſtifolia flore majore ſimplici cœruleo* C. B. *Melanthium capite & flore majore* J. B. *Nigella ſylveſtris ſive Damaſcena inodora* Park. *Melanthium Damaſcenum* Ger.

Cum præcedente cætera convenit, *flore* ſolo differt, qui huic ſimplici quinque foliolorum ſerie conſtat, ex cœruleo albicantium: medium occupant multa *ſtamina apicibus* viridantibus cum pericarpii rudimento, quæ omnia cingit corolla ex bulgulis operculatis, melleum liquorem continentibus.

3. *Nigella arvenſis cornuta* C. B. *arvenſis* Park. *Melanthium ſylveſtre* Ger. *ſylveſtre ſive arvenſe* J. B.

J. B.
Huic cum Melanthio Damaſceno magis quàm cum ullo alio convenit, ſed longè ſtrigoſius natales ſuos teſtatur, ad palmarem aut dodrantalem magnitudinem pertingens, caulibus modò ſimplicibus, modò à radice ſtatim, (quæ ramoſa) lignoſis, ſtriatis: Folia Anethina, vel potiùs Damaſcenæ Nigellæ, ſed non ità læta, rara, in tenuiſſima filamenta diſſecantur. *Flores* ſtellati quinque foliis conſtant, colore cœruleo vel pallente, luteæ Nigellæ floribus non majores, nullis foliorum tenuium barbulis ut Damaſcenum ſuffulti. Hiſce ſuccedunt *capitula* Aquilegiæ, quinis corniculis, in diverſa quidem ſuperiùs abeuntibus, ſed à medio ad imum uſque connatis. *Semen* nigrum, exigui odoris.

Locus. Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonenſem inter ſegetes paſſim invenitur.

Nos quidem cùm per istas regiones peregrinaremur, hanc pro specie à Melanthio Damasceno flore simplici distincta non habuimus, sed quicquid discriminis intercederet culturæ deberi putavimus, non tamen curiosè animadvertimus, an foliolis illis viridibus dissectis florem calicis loco suffulcientibus careret nécne, quorum carentia differentiam plusquam accidentalem arguere videtur. Parkinsonus reperiri in hoc genere tradit quæ folia illa viridia florem obvallantia obtineat. Clusius illi [Cretico] non valdè dissimilem si non eandem inveniri scribit in arvis post demessas segetes, totâ Pannoniâ, Austriâ, reliquâque Germaniâ & Belgio.

4. *Nigella flore minore simplici candido* C. B. *Melanthium calice & flore minore, semine nigro & luteo* J. B. *Melanthium* Ger. *Nigella Romana sive sativa* Park.

Folia latiusculâ divisurâ, licet singula interim segmenta culmum latitudine non æquent, medium percurrente semper nervo, striatis pedalibus *caulibus* hærent. *Flores* ramorum extremis hærent singulares, ex albo pallentes, minores quam cœrulei, è quinque foliis compositi, multis apicibus medium occupantibus, *capitulúmque* cingentibus, quod delapso flore minus quoque apparet quàm in Damasceno, quinque aut sex corniculis præditum, semine refertum anguloso luteo, vel nigro, odorato.

5. *Nigella flore minore pleno & albo* C. B. *Melanthium capite minore, flore multiplicato* J. B. *Nigella flore albo multiplici* Ger. *citrina flore albo multiplici* Park. parad.

J. B.

Ex *radice* exili simplici *caulis* surgit singularis cubitalis & sesquicubitalis, teres, striatus, hirsutus, inanis, in alas divisus: alternatim *folia* oriuntur longis carinatis pediculis appensa, colore ex viridi in luteum vergente, divisurâ multò latiore quàm in vulgari Melanthio, hirsuta. *Flores* ex albo herbacei coloris, multiplici foliorum stipatu pleni, *apicibus* multis herbidis, & pentagono hexagonóve capite, in totidem cornicula inflexa supernè diviso, quod intercursantibus internè membranis plenum est semine nigro, odorato ut vulgaris.

Nigella latifolia flore pleno, quam in hortulo nostro coluimus semine est citrino odorato, capitulis minoribus cute seu membrana crassiore quàm Nigellæ Damascenæ tectis, corniculis primò rectà assurgentibus, deinde aliquantulum inflexis.

* 6. *Nigella Hispanica flore amplo* Ger. emac. *Hispanica flore simplici* Park. parad. *latifolia, flore majore, simplici cœruleo* C. B.

C. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, flavescente *caulis* cubitalis, rotundus, viridis & lævis, in summo ramosus exurgit: *foliis* ad radicem tenuissimè laciniatis, in caule verò aliquando in latiores partes, aliquando inferiorum instar tenuissimè divisis: *flores* autem quàm in cæteris ampliores sunt, pentapetali, petalo quolibet unguem æquante, supernè eleganter cœrulei, inversa parte pallidi, venis elatis percurrentibus. Floribus succedunt *capita* pentagona hexagonáve, dura, in totidem cornicula in latera reflexa supernè divisa, quæ membranis internè intercurrentibus *semine* subnigro inodoro plena sunt. [Capitulum circumstant septem aut octo flosculi cœruleo-virides hiantes *Park. Ger.*]

* 7. *Nigella Cretica* C. B. *Melanthium simplici flore Creticum* Clus. *Nigella Cretica inodoro semine* Park.

Clus.

Hujus prima *folia* Delphinii foliis non multùm dissimilia sunt, angustiora tamen. *Caulis* deinde brevis emergens, [cubito minor *C. B.*] paulò supra radicis caput in plures ramos dividitur, tenues & teretes, bipedalis vel amplioris longitudinis, valdè infirmos & vix se sustinere valentes, quibus innascuntur rara *folia*, paucis incisuris prædita: dividuntur rursum illi rami in alios minores ramulos, qui singuli singularem sustinent *florem*, in quinque folia plurimùm divisum, è viridi candicantia initio, ut Nigellæ vulg. deinde exalbida, postremò cœrulei nonnihil contrahentia, mucronibus interim suam viriditatem retinentibus: è floris medio exit caput in quinque, sex, septem desinens cornua, instar cornuum hirci intorta ut in vulgari Nig. & in ambitu frequentia *stamina* viridia quorum *apices* cœrulei: infra stamina porro super ipsis foliis expansa recumbunt octo alia foliola bifida, pari distantia ab invicem sejuncta, quorum petiolus cum sua basi cœruleus est, binæ transversæ venæ fuscæ; quod inter venas medium est è viridi flavescit. *Radix* etiam flavescit instar radicis Nigellarum, [longiuscula, tenuis, parùm fibrosa *C. B.*] nec vivax est, sed hyeme perit.

Clusius plantam hanc Nigellæ arvensi valdè similem si non eandem scribit.

* 8. *Nigella Cretica latifolia odorata* Park. Ponæ Ital. *alba simplici flore* Alpin. exot.

Park.

E *radice* fibris capillata, lutescente, annua *caulis* exit singularis, tenuis, infirmus, in aliquot ramos divisus, foliis longis obsitus, in partes seu segmenta aliquot divisis, non tamen, ut in reliquis hujus generis, Fœniculi aut Delphinii modo incisis, sed in lacinias multò latiores, Senecionis aliquatenus similes, verùm minores & tenuiores. Summos ramulos terminant *flores* singulares, albi, reliquarum Nigellarum similes; *capita* quoque similia succedunt, *seminibus* nigris, odoratis repleta.

* 9. *Nigella Cretica altera odorata, tenuifolia* Park. *Cretica folio Fœniculi* C. B.

Park.

Radices huic duriores seu lignosiores esse dicuntur quàm cæteris generibus, annuæ tamen: *caules* plures, recti, tenues, *foliis* paucis vestiti, in plures alas divisi. *Flores* minores è pallido albicantes. *Semina* angulosa, nigra, acria & nonnihil odorata in vasculis parvis quodammodo bipartitis baccas duas parvas referentibus.

Vires. Semen Nigellæ præcipuè in usum medicum venit: in mucilagine scil. pulmonum resolvenda & expectoranda, lacte augendo, urinâ ac mensibus ciendis, morsibus venenatis corrigendis. Specificè, in febribus quartanis & quotidianis. Extrinsecùs crebri usûs est in Cephalalgia sedanda, catarrhis exsiccandis, in cucuphis, epithemat. &c. applicatum. *Schrod.*

Radix sistit proprietate sua hæmorrhagias, si dentibus masticetur, naribúsque imponatur. *Idem.*

Exprimitur ex semine isto oleum, quo imperiti Pharmacopœi plerique pro oleo Nardino non absq; gravi utuntur errore.

Viride excrementitiam humiditatem plurimam habet, ob quam non nisi cum periculo intus sumitur, ut Tragus monet. Ideò (inquit Casp. Hofmannus) ut semen Carui post ablutionem laboriosè siccari debet: ità Melanthium quoque. Quam ob causam frictum potiùs quàm crudum in Catarrhis & Coryzis usurpatur, Frixa aut ustulata incredibili successu in Catarrho aut Coryza usurpatur: in his casibus commendo hunc nodulum. ℞ Sem. Nigellæ tost. Tabac. styrac. calamit. ana ℈j, ambræ grisæ gr. ij. M. ac inde syndoni rubræ. F. l. a. nodulus subinde naribus admovendus. *Sim. Paulus.*

Ad amissum odoratum, ℞ Nigellæ Romanæ q. s. redigatur in pulverem, & cum oleo veteri subigatur in mortario. Ex hoc liquore, capite supino & ore aquâ pleno immitte in nares attrahendo spiritum. *Galenus.*

Nobilissimam Dominam à gravi Coryza liberavi, postquam ei illud errhinon, cujus in historia Majoranæ facta est mentio, commendavi hunc nodulum, ℞ Sem. Nigellæ tosti ℥ß. Abelmosch, Carvi folior. Majoranæ ana ʒij. Styrac. calamit. Tabac. ʒj. Ambræ grisæ gr. vij. Olei ligni Rhodii gut. iij. M. F. l. a. nodulus, quo postea catarrhis valdè obnoxia se ab eis præservavit. *Sim. Paulus.*

Nigellæ flores, quamvis cœrulei sint, si manibus chartæ aut linteo eos affrices colorem pulchrè viridem reddunt. *D. Merret. Observ. in Anton. Neri* p. 338.

CAP. XI.

De Lino.

Linum à Græco λίνον, à quo non aliter differt quàm modulo syllabæ: nam priorem Græcis corripit, Latinis producit. Sæpe utuntur Græci pro rebus è Lino confectis, ut pro Linteis ac velis.

Lini notæ genericæ sunt vascula seminalia subrotunda, in decem loculamenta totidem semina continentia dispertita, semina melina plerunque, flores caduci.

A. 1. *Linum sativum* Ger. emac. C. B. Park. *Linum* J. B. Manured Flax.

J. B.

Tenui *radiculâ* nititur, paucis fibris donatâ: *caule* tereti, plurimùm simplici, inani, tenui, glabro, cubitum aut sesquicubitum alto, alis circa summum diviso. *Folia* acuminata, culmum lata, uncias duas plus minùs longa, alternatim aut potiùs nullo ordine cauli apposita, mollia, glabra. *Flores* cœrulei, pentapetali, petalis extremo subrotundis, striatis, è *calicibus* in quinque segmenta acuta divisis, pediculis tenuibus longiusculis insidentes, admodum caduci. *Capitula* succedunt rotunda, [Ciceris magnitudine, in quibus semina decem continentur, loculis in circuitu propriis distincta, depressa, in angulum acutum desinentia, superficie valdè lævi & splendente, mellei coloris *Cæs.*] J. Bauhino fusci.

In agris seritur tam in Anglia, quàm in transmarinis regionibus.

Vires & Usus. Plinius procemio Libri 17. de Lini usu ad vela navium agens, in qua (inquit) non occurrit vitæ parte? quódve miraculum majus? herbam esse quæ admoveat Ægyptum Italiæ? herbam esse quæ Gades Herculis columnas septimo die Ostiam afferat, & citeriorem Hispaniam quarto, Provinciam Narbonensem tertio, Africam altero? Audax vita, scelerum plena, aliquid seri ut ventos procellasq; recipiat: & parum esse fluctibus solis vehi: denique tam parvo semine nasci, quod orbem terrarum ultrò citróque portet, tam gracili avena, tam non altè à terra tolli: neque id viribus suis necti, sed passum tusúmque & in mollitiem lanæ coactum, injuriâ naturæ ac summâ audaciâ.— At nos priore libro imbres & flatus cavendos frugum causâ fructúsque præmonebamus, ecce seritur hominis manu, metitur ejusdem ingenio quod ventos in mari optet. Hæc Plinius, quibus addit J. Bauhinus, At quanta censenda est velorum ex Lino utilitas, si ad reliquum Lini usum per omnem vitam conferatur? Hoc loti detergemur, hoc sordidi defricamur. Ex hoc facta veste totum corpus ad cutem integente omnes interdiu vestimur, noctu stragulis indè factis incubamus ac integimur. Rusticana gens [in Germania] utriusque sexûs pallia & tunicas ex ipso gestat, & mundus muliebris magna ex parte ex hoc constat. Sed omnes has necessarias vitæ utilitates facilè superat Linum chartarum dono. Hæ ex ipso penitus detrito & nullius ampliùs usûs rejiculo fiunt, tot hodie ubique officinis, ut multa hominum millia ex præparandi chartas opera, in papyraceis (ut vocant) molendinis se nutriant. His chartis & literarum notis omnes bonæ artes, leges, tota Philosophia, & vitæ piè ac rectè agendæ rationes excipiuntur, conservantur. Harum utilitatem vix animo quis concipere possit, nedum pro dignitate explicare, quantumvis longa instituta oratione. Hactenus Bauhinus.

Liber impressus ex solo Lino constabit, si papyrum ad nigredinem ustam, & oleo Lini incrassato mistam pro atramento utaris. *Michael Mayerus in lusu serio.*

Quantas

Quantas injurias, quot tormenta hæc herba præ aliis omnibus ab hominibus patiatur, legat qui volet *Goropium Becanum* luculenter & rhetoricè demonstrantem. *Hermath. lib.* 3.

Quidam olim Galeni tempore utebantur semine Lini tosto pro obsonio cum garo, item melle admixto. Sed flatuosum est, inquit, stomacho incommodum & ægrè concoquitur. Quod paucis abhinc annis Middleburgi in Zelandia (inquit Tragus) animadverti potuit, cùm propter frumenti aliarúmque frugum inopiam plerique ex civibus pane & cibis ex hoc coctis vescerentur. Distenta enim his valdè citò hypochondria fuerunt, & facies aliæque partes tumidæ factæ, quorum non pauci sic affecti etiam mortui sunt.

Oleum Lini, quod ex semine ejus exprimitur, multiplicem usum habet, neq, enim à pictoribus aut statuariis, aliisve artificibus expetitur solùm, vel ad lucernas tantùm utile est, sed etia mmedico usui servit. Nam & duritias omnes emollit, nervorum tensiones contractionésque laxat, dolores illitum sopit. *J. B.*

In Angina & Pleuritide, alii addunt Phthisi & Colica, datur nonnullis bibendum: verùm cum cautela ut recens sit. *C. Hofman.*

Oleum Lini est magnarum virium in peripneumonia, phthisi, doloribus colicis. Ego multoties in pleuriticis doloribus nihil melius expertus sum quàm Oleum Lini propinatum: hoc enim statim respirationem facilitavit sputúmque promovit: in hæmoptycis etiam idem Ol. exhibui cum optato successu: Consolidat enim partes affectas vi sua balsamica & emplastica. *Ephem. Germ. An.* 6. & 7. ex Observatione *D. Raygeri*, Obs. 209.

Oleum Lini partes habet adeò subtiles, ut in fictilibus servari nequeat quin exudet. *Michael Meyerus de lusu serio.*

Atramentum typographicum è fuligine lampadis & Oleo Lini componitur.

Silex politus si in Oleo Lini coquatur duritiem invictam acquirit, unde terendis iis quæ opus est in tabula marmorea evadit aptior. *J. B. in histor. fontis & balnei Bollensis, ex relatione D. Lutz Pharmacopæi Kirchensis.*

Tumores ventris felicissime curantur ab Olei Lini usu. *Ephemer. German. An.* 3. 216.

2. *Linum arvense* C. B. *sylvestre vulgatius* Park. *sylvestre, sativum planè referens* J. B. **Common wild Flax.**

Trag.

Sativum planè refert formâ, nisi quòd caules habet & folliculos crassiores, & majores, & in summo surculis multis brachiatos. Maxima autem inter hæc duo Lini genera in eo consistit differentia, quòd folliculi sylvestris Lini calore Solis non aperiuntur perinde ut alterius: nam quamprimùm exsiccati Sole fuerint, excutere semen ut aliarum frugum oportet, autore *Trago.*

Inter segetes Avenæ reperitur. *Locus.*

* 3. *Linum perenne majus cæruleum, capitulo majore* Moris.

Non alias in descriptione notas ponit quàm in titulo posuerat.

* 4. *Linum perenne minus cæruleum, capitulo minore* Moris.

Hoc *caules* emittit non rectos ut præcedens, sed reclinatos, foliis angustioribus cinctos: flores & capitula quadruplo minora producit.

* 5. *Linum sylvestre latifolium hirsutum cæruleum* C. B. *sylv. latif. hirsut. flore cæruleo* J.B. *sylv. latifolium* Ger. *sylv. latif. cæruleum* Park. *sylv. latifolium* 1. Clus.

Clus.

Ex eadem *radice*, quæ crassiuscula est & candicans, unicum, interdum plures profert *caules*, modò pedali, nonnunquam etiam majore altitudine assurgentes, crassos, firmos, hirsutos, superiore parte in plures ramulos divisos. *Folia* quæ eos ambiunt reliquis generibus majora, venosa, hirsuta, minimum digitum lata, gummoso gustu; deinde amaricante. Ramuli ab infimo ad summum *floribus* onusti omnium maximis, Malvæ vulgaris ferè æmulis, cœrulei coloris, aut vegetioris aut dilutioris, cum quinque internis *staminulis* apicem habentibus: quibus succedunt *capitula* dura, mucronata, quinque foliolis sive apophysibus inclusa & comprehensa, quæ maturitate hiant, *seménq;* continent sativo Lino simile, latum, nigricans, splendens. *Radix* perennis est & vivax, singulis annis repullulans, cauliculósque etiam ante hyemem proferens tenellos, foliis multa lanugine hirsutis onustos.

Frequens est multis Pannoniæ superioris & Austriæ inferioris locis editioribus & siccioribus gramineis tamen: loca particularia vide apud Clusium. Floret Junio & Julio: semen maturum Augusto. *Locus.*

* 6. *Linum sylv. latif. hirsutum candidum venis in umbilico purpureis* C. B. *syl. latif. lanuginosum, flore candido, purpureis lineis striato* J. B. *sylv. album purpureis venis* Park. *sylv. latifolium* 2. Clus.

Clus.

Pedales, graciles, lanuginosos ternos aut quaternos ab una radice promit *caules*, in quibus Lini latiuscula *folia*, trinervia, ad Ascyri formam ferè accedentia, nec multùm à prioris foliis discrepantia, lanuginosa. Extremi cauliculi in binos aut ternos ramulos divisi, & Heliotropii majoris quodammodo instar circumflexi, pleni sunt *floribus*, qui ab imo aperiri incipiunt, Lini florum divisurâ, sed majoribus, superiori ferè æqualibus, candidis, quos multæ purpureæ venæ interscindunt.

dunt. *Semen* & *capitula* Lini similia. *Radix* perennis est, crassiuscula, longa, candicans, raris fibris septa.

Locus. Apud Lusitaniæ urbem Colibriam celebri Academiâ claram hanc stirpem duntaxat observare meminit Clusius.

* 7. *Linum sylvestre minus* C B. *Linum pumilum, foliis semper binis, albo flore, vel luteo pallente* J. B. *Chamælinum perpusillum* Ger.

Clus.

Exili, rotundo, dodrantalíque aut paulò majore assurgit *cauliculo*, quem adverso situ, ut in Hyperico, bina semper amplectuntur folia, Lini sativi foliis ferè paria. Supremus cauliculus in aliquot ramulos dividitur, qui in oblongis pediculis exiguos flosculos albos proferunt, luteis intus *staminulis*. Flosculis succedunt parva *capitula*, Lini vasculis non absimilia, minora tamen, in quibus semen. *Radix* tenuis, aliquot exilibus fibris donata est, sed an perennis & rediviva ignoro.

Locus. Provenit in herbosis collibus & montanis Austriæ atque Pannoniæ: floret Junio & Julio. Pedale & erectum vidit *D. Magnol* in herbidis montis *Capouladou*, juxta fluvium *Herau* Julio mense florens: *folia* angustissima habet, *flores* velut in umbella dispositos, luteos, parvos: aliud invenit palmare Julio mense in herbidis *à la Garrigue de Perauls*, quod forte Linum perpusillum *Lob. Obs.*

8. *Linum sylvestre cæruleum folio acuto* C. B. prod. *sylvestre angustifolium cæruleo amplo flore* Botan. Monsp.

C. B.

Caule est pedali, rotundo, lignoso, statim ad exortum in ramos palmares diviso: quos *folia* atrovirentia basi latiore alternatim cingunt, & in exquisitissimum & veluti aculeatum mucronem desinunt. Ramorum summitatibus * cauliculi multi, quasi in umbella dispositi, *calices* aliquot apicibus donatos sustinent, è quibus *flores* magni, cœrulei, in medio staminibus donati, prodeunt, quibus *vascula* subrotunda succedunt.

** Potiùs pediculi.*

Locus. In saxosis Provinciæ non longè Massiliâ provenit. Variis in locis sterilibus circa Monspelium Junio mense cum flore reperitur, sed præcipuè in via quà itur *Grabels*, propè prædium dictum *la Tevilliere de Massanes.*

9. *Linum sylvestre angustis & densioribus foliis, flore minore* C. B. *sylvestre* 4. *angustifol.* 1. Clus. *sylv. angustifolium flore minore* Park. *sylv. tenuifolium* Lob. Ger.

Clus.

Complures sunt huic *cauliculi*, teretes, firmi, pedalis longitudinis, virides, frequentibus foliolis, Lini sativi similibus, ex viridi subcœruleis onusti, summo fastigio in aliquot ramulos divisi, quibus insident *flores* intensè cœrulei, sativi Lini floribus simillimi, quinque in medio *staminula*, totidémque *apices* separatos continentes. *Semen* in capitulis crassioribus, subrotundis, Lino sativo non minoribus, nigrum, oblongum, planum, sativi semini ferè par. *Radix* candicans est, perennis, aliquantulum fibrosa, amariusculi gustûs, deinde suavis, acrimoniæ particeps.

Locus. Variis circa Viennam Austriæ locis nascitur, præsertim in gramineis acclivitatibus & juxta vias. Floret Maio & Junio interdum etiam tota æstate, semen verò maturum est Julio.

Linum sylvestre angustifolium foliis rarioribus *C. B.* descripto idem videtur, ex sententia D. Tho. Johnsoni Gerardi emaculatoris.

Huic persimile est si non idem

A. 10. *Linum sylvestre cæruleum perenne nostras.*

Cui *radix* altè depacta, perpetua: *caules* ex eadem radice plures, in terram reclinati, pedales aut longiores, saturatiùs virentes. *Folia* brevia, acuminata, cauli concoloria, unciam circiter longa, modicè lata, Lini sativi similia, crebra, nullo ordine posita. In summis caulibus *flores* pentapetali, Lini sativi, cœrulei saturatioribus lineis striati, unguibus flavis. Succedunt capitula Lini sativi, paulò minora, non exactè rotunda sed nonnihil sursum productiora.

Locus. In agro Cantabrigiensi ad margines satorum in collibus *Gogmagog* dictis copiosè provenit.

In Catalogo Plantarum Angliæ hoc genus habui pro sequenti seu Lino sylvestri angustifolio flore magno *C. B.*

* 11. *Linum sylvestre angustifolium flore magno* C. B. *sylv.* 5. *angustifolium* 2. Clus. *sylv. floribus albis* Lob. Ger. *sylv. angustif. cæruleo vel albo flore magno* Park.

Clus.

Dodrantales, nonnunquam etiam pedales, habet *cauliculos*, graciles, firmos, rectos: *folia* sativi Lini, angustiora, dura, mucronata, virentia, amaricantia: *flores* in summis cauliculis multos, magnos, quinque foliis albis præditos, circa umbilicum quinque purpureis lineis distinctos, totidem staminibus, & quinque separatis apicibus ex medio umbilico prodeuntibus, odoratos: *Semen* in rotundis vasculis planum, nigricans, splendens, sativo Lino simile: *radicem* candicantem, duram, aliquot fibris donatam, perennem & singulis annis novos cauliculos proferentem.

Locus. Magnâ copiâ nascitur toto Viennensi agro, plerisque aliis Austriæ & Pannoniæ editioribus locis, atque secundùm publicas vias. Floret Junio, semen perficit Julio & Augusto. Junio & Julio mensibus copiosùm reperit *D. Magnol* cum flore in sterilibus herbidis circa *S. Martin* versùs montem Lupi.

12. *Linum*

12. *Linum sylvestre angustifolium flore quasi cinereo, capitulis magnis* J. B. *Lini sylv.* V. *Clusii varietas.*

Clus.

In Austriacis Alpibus, præsertim verò Sneberg, aliud genus invenitur, huic omnino simile, cauliculorum & foliorum gracilitate & tenuitate florúmque formâ & radice: in *florum* duntaxat colore est differentia, qui nivei non sunt, sed cœrulei in candidum languescentes, & quasi cineracei. *Capitula* etiam floribus succedentia longè ampliora, nec minora quàm in sativo. Florebat isthic sub finem Junii. *Semen* extremo Julio & Augusto maturum.

A. 13. *Linum sylvestre angustifolium floribus dilutè purpurascentibus vel carneis,* C. B. *sylv. angustifolium* J. B. *An Linum sylv. 6. angustifolium* Clus.?

J. B.

Duram lignosámque possidet *radicem*, satis crassam, ex qua germinant multi simul *caules*, tenues, qui ad cubitalem altitudinem ascendunt, *foliis* stipati confertissimis, tenuissimis, longitudine ferè Lini sativi. Ex calycibus longiusculis *flores* extremis ramulorum brevium nascuntur, magni, albi, vel quasi cinerei, fortuitis cœruleis striis sublucentibus, tam caduci ut vix attingi possint quin delabantur: vascula minora quàm Lini sativi, quadripartita, Semine Lini minore.

C. Bauhinus *florem* ex diluta purpura candicantem, vel carneum huic attribuit: Clusius *flores* formâ & colore superiori ferè similes sed minores; *virgulas* dodrantales, firmas, licet valdè graciles; *foliola* Lino multò angustiora & minora; *capitula* & *semen* Lini, sed minora; radicem exilem, candicantem, perennem tamen.

Clusio observatum est hoc genus in anteriore Madritianæ sylvæ parte, quæ secundo ab urbe Lutetia lapide distat, inter gramina loco aperto & nullis arboribus consito, florens Julio, maturum semen proferens Augusto.

Nescio an huic, an præcedenti Lino idem sit quod in Cornubiæ pascuis propè oppida *Truro* & *S. Ives* expiosè provenit, à nobis etiam propè Genevam observatum, cui folia (quantum memini) non adeò conferta aut crebra fuere in caulibus; duriora tamen & mucronata: reliqua autem descriptio quam ex J. Bauhini historia dedimus, & Clusiana satis aptè conveniunt. Planta ipsa, (quam ad manum non habemus) inspicienda, & cum descriptionibus conferenda est. Putamus tamen proximè descriptæ eandem esse speciem illam Lini quam in sterilioribus circa montem Lupi non longè à Monspelio, Septembri adhuc mense copiosè florentem observavimus. Erat autem iis in locis perexigua, foliis angustissimis, densis seu confertis in caule, flore satis grandi, coloris ex purpura albicantis.

* 14. *Linum fruticosum niveum* C. B. *sylvestre 7. fruticosum* Clus. *fruticosum semper virens* Park.

Clus.

Fruticosum est, atque dodrantalibus pedalibúsque fermè ramulis semper virentibus præditum: quos numerosa *folia* exornant, mediæ inter Thymi & Psyllii magnitudinis, subalbida; *flores* deinde superiore paulò majores, omnino nivei summis ramulis insident: quibus succedunt capitula semine plena. *Radix* dura & lignosa est.

Exit desertis quibusdam Hispaniæ locis, sole illustratis: floret Junio & Julio. *Locus.*

15. *Linum sylv. latifolium, caule viscoso, flore rubro* C. B. *sylv. latifol. flore rubro* Park.

Hujus meminit C. Bauhinus in pinace, verùm non describit. Nos in planitie quadam propè Augustam Vindelicorum, per quam Monachium Bavariæ iter est, pulchram hanc invenimus, Lini speciem, verùm, quod dolet, in ea exactiùs describenda minùs curiosi fuimus.

Folia habet pilosa, longitudine foliorum. Lini, modicè lata, acuminata, nervis quinque per longitudinem decurrentibus. *Flos* pentapetalos, coloris incarnati, saturatioribus & veluti sanguineis lineolis striatus. *Radix* lignosa est, & per plures annos durare videtur.

Augusto mense florentem adhuc invenimus.

16. *Linum latifolium luteum* J. B. *sylvestre latifolium luteum* Park. C. B. *sylv. 3. latifolium* Clus. *sylv. latif. 3. Clusii* Ger. emac.

J. B.

Caulibus adolescit angulosis, firmis, cubitum altis, aliquantulum rubentibus, pluribus ex una radice ortis, & superiùs in ramos breves divisis, quos *folia* vestiunt alternata, glabra, crassiuscula, unciâ longiora, semunciam lata, in obtusum mucronem desinentia, perquam amari saporis. *Flores* numerosi extremis ramulis innascuntur, magni, perelegantis flavi coloris, quinque *staminibus* totidémque villis luteis medium obsidentibus. *Semen*, teste Clusio, in capitulis compressioribus reliquis paullò minùs, nigricans quidem sed non splendens quemadmodum illorum. *Radix* satis crassa, contorta, albicans, aliquot fibris donata, singulis annis repullulans, novósque caules producens.

Exit abundè in monte Badensibus Austriæ thermis imminenti locis gramineis, secundùm septa, inque vicinis, &c. Floret Junio & Julio; *semen* maturat Augusto. *Locus.*

17. *Linum luteum Narbonense* J. B. *marinum luteum* Ger. *maritimum luteum* C. B. *sylvestre angustifolium luteum* Park.

J. B.

Ab una radice *caules* surgunt plures, cubitales, qui superiùs in ramos dividuntur; per quos *folia* mollicella, latiuscula, breviora quàm Lini sativi, insipida. *Flores* extremis hærent ramulis, Lini, sed coloris

coloris lutei, amaricantes; quibus ſuccedunt *capitula* minora quàm Lini ſativi, amara, *ſemen* continentia.

In pratis circa Monſpelium & Sellam novam obſervavimus etiam Septembri florentem.

Hujus varietatem duplo grandiorem invenimus ad mare, quam tamen à priore ſpecie differre neutiquam concedimus. Flores nempe, caules, capitula, ſemina utriq; eadem: Differentia tantùm in magnitudine & ſtatura, quæ ratione loci evenit.

Inſtinctu J. Bauhini hæc duo Lina inter ſe ſtudioſè contulimus, cùm Monſpelii eſſemus.

Linum fruteſcens ſubflavum *C. B. prod.* Idem fortè eſt majori hujus varietati: Deſcriptio in omnibus convenire videtur.

* 18. *Linum luteum ad ſingula genicula floridum* C. B. *luteum ſylv. latifolium* Col.

Col.

Hyemali gaudet tempore planta hæc, ex pratenſibus, argilloſâ humentíque tellure eruta, Decembri menſe. *Radice* nititur lignoſâ, parvâ, intortâ; ramis pluribus è caulibus in ſummo trifidis, & duorum digitorum interſtitio ex geniculis prodeuntibus *foliis*. In ſingulis geniculis *florem* habet luteum, & poſtea fructum acinoſum ut Lini ſativi vulgaris, cui etiam *ſemen* compreſſum ſimile, nitidum, fuſcum, amaro parùm ſapore. *Flos* & fructus incident quinquefoliatæ baſi, exiguis anguſtis foliolis conſtructæ. Folia in imo exigua, & per caulem ſemper majora & Lino latiora duplo, & in ramis poſtea ſemper ad cacumen uſque decreſcentia & anguſtiora.

* 19. *Linum arboreum Creticum luteum* Park. *arboreum* Alpin. exot.

Alpin.

Planta eſt arboreſcens quaſi, conſtans ramis obliqui actis, gracilibus, rotundis, cortice nigro tectis: *foliis* Lini ſativi latioribus, ut ad Myrti folia magis accedant, denſis & undique ramos contegentibus. In cacumine producuntur *flores* flavi, pentapetali, & *folliculi* multicapſulares, ſuis pediculis ſinguli adhærentes, magnitudine Cicerum, figurâ pyramidali, cæterorum Linorum modo, *ſemina* continentes Lini ſativi ſeminibus omnino ſimilia, ſapore amaro. Provenit in Creta inſula: Floret æſtate, atq; eadem durante ſemina ſua perficit.

* 20. *Linum ſylveſtre minus luteum annuum folio latiore & anguſtiore* Moriſ.

Moriſ.

Vix palmarem aut ad ſummum dodrantalem excedit altitudinem. *Floſculos* fert luteos, pentapetalos: *capſulas* ſeminales cæterorum capſulis conformes, *ſeminàque* ibidem contenta paria ſed minora. Duplex eſt, aliud foliis latioribus, aliud anguſtioribus, nullo alio diſcrimine intercedente.

Locus. Utrumque ſponte creſcit in ſylvis humidis circa Blæſas.

21. *Linum ſylveſtre catharticum* Ger. emac. *pratenſe floſculis exiguis* C. B. *Chamælinum Cluſii flore albo, ſive Linum ſylv. catharticum* Park. *Alſine verna glabra floſculis albis, vel potiùs Linum minimum* J. B. **Purging or wild Dwarf-flax, or Mill-mountain.**

E *radicula* tenui, alba, lignoſa, fibrillis aliquot donata, *cauliculos* emittit nonnihil reptantes, mox humo ad palmum & altiùs ſe attollentes, tenues, rotundos, rubentes, faſtigio ſurſum ramoſo, nutante. *Folia* infima mucrone obtuſo & ſubrotunda ſunt, ſuperiora quæ in caulibus bina oppoſita, crebra, exigua, ſemunciam longa, culmum lata, glabra, abſque pediculis adnata. *Flores* pediculis longis tenuibus inſident, albi, pentapetali, petalis acutis, minimè bifidis, cum apicibus totidem in medio luteis, è *calice* quinquepartito. *Vaſcula* ſuccedunt Lini parva, canaliculata, in quibus *ſemen* lucidum & lubricum Lini, compreſſum & oblongum J. Bauhino. Sapor totius plantæ amarus & nauſeoſus.

Tempus & Locus. Floret initio Junii, & deinceps per totam æſtatem, & in paſcuis ſiccioribus præſertim montoſis abundat.

Vires. Hujus herba integra cum caulibus & capitulis vino albo per noctem ſuper cineres calidos infuſa ſeroſos humores purgat ſatis validè.

Sumi poteſt vel herba contuſa, vel ejus exſiccatæ pulvis, cum tantillo cremoris Tartari & ſeminum Aniſi, & purgat ſine moleſtia. *D. Bowle.*

22. *Linum minimum ſtellatum* C. B. *Chamælinum ſtellatum* Park.

C. B. prod.

Tota plantula duarum, rariùs trium unciarum eſt, radiculâ capilli inſtar tenui, albicante, *cauliculo* uno vel altero tenuiſſimo: *foliolis* brevibus in exquiſitiſſimum apicem deſinentibus; inter quæ *floſculi* parvi, pallidè virentes, ſtellati, ex quinque radiolis exiguum circulum velut umbonem cingentibus compoſiti.

Locus. Monſpeſſuli in Gramuntio & Boutoneto & aliis plurimis in locis provenit, ubi vere floret.

An vera & genuina Lini ſpecies ſit ex deſcriptione hac non ſatis conſtat: nobis autem nondum videre contigit.

23. *Linum foliis aſperis umbellatum luteum* Botan. Monſp. *Lithoſpermum Linariæ folio Monſpeliacum* C. B. Park. *Paſſerina Lobelii* J. B. *Paſ. Linariæ folio Lobelii* Ger.

J. B.

Foliis eſt per caulem dodrantalem confertis, Lini ſimilibus, viridantibus, acuminatis, uncialibus, circa ſuperiora minoribus, rarioribus: *floribus* in ſummis ramulis brevibus, acervatim congeſtis, luteis; quos excipiunt vaſcula exigua, turbinata Lini, dimidio aut triplo minora, foliolis quibuſdam acutis undique obvoluta, ſemine plena lubrico, lucido, fuſco, multo Lini ſeminibus minore. *Radix* ſatis longa, tortuoſa, alba, lignoſa.

Locus. Circa Monſpelium in ſqualidis locis *Garrigues* dictis obſervavimus: at proceriorem in Sicilia.

CAP.

Cap. XII.

A. *Plantaginella palustris* C.B. *Plantago aquatica minima* Clus. Park.

R*Adicibus* fibrosis albis terram apprehendit: est ubi radicem simplicem profundè in limum demissum fibræ plures cingunt. *Folia* ex eadem radice plura, Plantaginis aquaticæ similia, sed multis numeris minora, pediculis longis donata [duarum interdum triúmve unciarum] in terram reclinata. Quò folia majora sunt eò longioribus pediculis insident, quò minora eò brevioribus. Inter folia plurimi è radice exeunt *flosculi*, singuli singulis pediculis insidentes (aliàs enim caulem non producit) nonnullis semuncialibus, aliis multò brevioribus, tenuibus, in terram reclinatis, quinq; petalis exiguis, acutis, albis compositi, *calice* quinquepartito. Succedit *vasculum seminale* turgidulum, ovale quodammodo aut glandiforme, seminibus exiguis russis copiosis repletum, per maturitatem in duas carinas dehiscens.

Sapor plantulæ initio herbaceus, postea nonnihil acris gustanti sentitur. Flagellis emissis ad intervalla radices agentibus immensum se propagat locum idoneum nacta.

In fundis piscinarum, aquis æstate exiccatis, aut alibi ubi per hyemem aquæ stagnârant provenit, verùm non admodum frequens. *Locus.*

Alsine palustris exigua foliis lanceolatis Plantaginellæ aquaticæ instar, flosculis albis vix conspicuis huic eadem nobis videtur.

Cap. XIII.

Pentapetalos Brasiliana floribus luteis minimis.

IN duorum aut etiam trium pedum assurgit altitudinem; *caule* tereti, geniculato, subrufescente paululúmque piloso: ex geniculis emittit ramulos & bina *folia* semper sibi opposita, brevioribus pediculis innitentia, quinque aut sex dig. longa, aliquando crasso modo dentata, interdum etiam non. In extremitate ramulorum flores nascuntur solitarii, lutei, umbilico conico constantes, & in ambitu illius quinque foliolis luteis minimis. *Radix* exilis admodum. Flos tritus odorem habet suavem, ferè ut Chamæmeli.

Cap. XIV.

Pentapetalos Brasiliana flore Lychnidis.

Marggr.

IN quatuor aut quinq; pedum altitudinem assurgit, *caule* rotundo, lignoso, leviter piloso, quiq; superiùs in multos se dispescit ramos sursum elevatos. In caule autem & ramis solitariè posita sunt *folia* angusta, brevibus pediculis innitentia, quatuor aut quinque dig. longa, similia foliis Salicis, atque pilosa, diversæ magnitudinis, in summitate enim plantæ angustissima sunt & parvula. *Flores* fert magnitudine florum Lychnidis, albos, pentapetalos, unguibus in medio purpureis & *staminulis* luteis. *Radix* haud longa est, sed habet multas proles ad latera extensas, atque etiam filamenta.

Cap. XV.

Rhabarbarum lanuginosum, sive Lapathum Chinense longifolium Munting. *Rhabarbarum* J.B. *Rhabarbarum I. seu Officinarum* C.B. *item II. quod Matthiolus pingit* ejusdem.

Munting.

E *Radice* longæva, crassa, fermè rotunda, parum ultra semipedem longa, fibris quibusdam brevibus ac crassiusculis undiq; enatis onusta, externè fusca vel quasi è rubedine nigrescente, internè lutea rubris nonnullis striis venustè permixtis, succo ex parte viscoso, è rubedine flavescente plenâ, amarâ, necnon gustui ingrata, *Folia* protrudit numerosa, arctè conjuncta, & quasi simul è radicis supremo, serie rotundâ, mirabili unum supra aliud paulò elatius provenientia, manus longitudine aut majore, inferiori parte adeo angusta, ut ultra digiti unius latitudinem vix obtineant, in medio tamen latiora & supremo latissima, ubi tres plus minus digitos latitudine æquant, in mucronem planè rotundum desinentia, molli lanugine, in marginibus maximè visibili obducta, non dissecta, neque plicata, verùm plana, superne lætè viridia, infernè pallidiora; unicâ in medio latiori ac majori venâ, è qua plurimi minores in latera undique excurrentes,

tes, & circa ea parùm incurvatè diſpoſitæ proveniunt, prædita; naturâ quidem ſurſum tendentia, anteriori nihilominus parte, Struthiocameli plumarum inſtar, quod magnam plantæ venuſtatem addit, parùm deorſum ſeſe incurvantia; ſubſtantia modicè craſsâ, guſtu amara, necnon tactu mollia.

E foliorum medio Pediculus unicus, ad tres, quatuorve digitos ſupra folia eminens naſcitur, tenuis, teres, è viridi purpuraſcens: cujus ſummo flores octo, decem, aut duodecim numero, brevibus pediculis nitentes, & modò ex hac, modò ex illa caulis parte provenientes, pallido colore cœruleo non ingrato donati, formâ & magnitudine Leucoii arboreſcentis floribus non valdè diſſimiles, quinque petalis ſubrotundis conſtantes, odore admodum ingrati, cerebrum non parùm perturbantes, & ſuccum fermè cœruleum edentes viſuntur, qui brevi in his oris nullo relicto ſemine marceſcunt & decidunt.

De Rhabarbari viribus & uſibus ſuperiùs egimus in capite de Lapatho.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS.

QUI EST

De Herbis flore pentapetaloide vasculiferis.

Erbas hoc Libro comprehensas pentapetaloides potiùs quàm pentapetalas vocamus, quoniam quæ videntur petala distincta, reverà non sunt, sed ad ungues juncta, adeò ut flores integri decidant, & strictè loquendo monopetalis annumerandi sunt. Verùm ne à recepta sententia nimis recederemus hujusmodi flores pentapetalis potiùs quàm monopetalis annumeravimus.

Herbæ flore pentapetaloide anomalæ.

Florem pentapetaloidem dicimus potiùs quàm pentapetalon, quia folia seu petala florem componentia ad ungues juncta sunt, adeò ut flores integri decidant. Hæ vel sunt

- *Terrestres*, foliis
  - *Simplicibus*, h. e. in singulis pediculis singulis, caulibus
    - *Nudis*, flore è tubo oblongo in quinque lacinias seu folia bifida expanso; foliis
      - *Rugosis*, texturæ rarioris; floris calice oblongo, concavo, striato; PARALYSIS.
      - *Levioribus* seu planis, succulentioribus, densioribus, calice floris breviore ut & vasculo seminali; AURICULA *ursi*.
    - *Foliis vestitis*
      - *Adversis*, seu binis in caulibus oppositis,
        - *Siliquosæ & lanigeræ*,
          - *Lactescentes*, siliquis plerumque binis; APOCYNUM.
          - *Succo limpido*,
            - *Elatior*, flore parvo, siliquis singularibus, Ciconiæ rostrum referentibus; ASCLEPIAS.
            - *Humilior*, provoluta & repens, foliis glabris, colore & consistentiâ hederaceorum, flore amplo, siliqua bicorni; CLEMATIS *daphnoides*.
        - *Pericarpiis semine minutissimo refertis*, nullâ intus lanâ, floribus in summis caulibus & ramulis crebris, sapore amaro insignes, flore
          - *E tubo oblongo in quinque segmenta acuta expanso*; CENTAURIUM *minus*.
          - *Sine tubo* in octo ferè lacinias seu petala diviso; foliis in caule adversis in unum coalescentibus ut in Dipsaco, glauco colore conspicuis; *Centaurium* luteum.
      - *Alternis*, floribus in thyrsis oblongis confertis: pericarpio bivalvi
        - *Conico* aut *turbinato*; VERBASCUM.
        - *Globoso*; BLATTARIA.
  - *Compositis*, in uno scil. pediculo ternis, vasculo pentagono, per maturitatem si tangatur dissiliente, & semen ejaculante, sapore totius plantæ acido; TRIFOLIUM *acetosum*, *Oxys trifolia*.
- *Aquaticæ* foliis

Integris

Integris simplicibus subrotundis, seu quæ est

Flagellis reptatricibus, in alis foliorum florens, foliis subrotundis per margines æqualibus; NUMMULARIA.

Caulibus erectis, foliis in eodem pediculo ternis, floribus intus filamentosis in summis caulibus in thyrsum depositis; TRIFOLIUM *paludosum*.

Tenuissimè dissectis, floribus speciosis; VIOLA *aquatica*.

Auricula ursi in summo caule, unde pediculi florum singularium exeunt, quædam habet foliorum rudimenta, quæ quoniam perexigua sunt, nec ejusdem figuræ cum iis quæ ad radicem, pro foliis perfectis non habeo; ac proinde caulis nihilominus nudus nobis censetur. *Paralysis Alpina* dicta *auriculis ursi* accensenda est.

Quòd Clematis daphnoïdes siliquam producat lanigeram mihi non constare fateor: quod siliquam satis longam bicornem & velut geminam producat (ut rectè Cæsalpinus) mihi compertum est: unde ob convenientiam in siliqua cum Apocynis, sive lanigera sit, sive non, cum eisdem merito copulatur.

Ros solis caules producit nudos flores sustinentes longa seriè versùs unam partem spectantes, è calice seu tubo oblongo in quinq; segmenta divisos; vascula seminalia oblonga, seminibus minutissimis repleta; atq; idcirco ad hoc genus pertinere videtur.

Herbæ flore pentapetalo & polypetalo seminalis vasculi respectu commodiùs dividi possent in *unicapsulares* & *multicapsulares*. *Unicapsulares* ob defectum commodioris vocabuli dicimus vasculo simplici & in loculamenta non partito contentas, quibus seminis sedes in medio est, exteriùs protegente vasculo; *Multicapsulares* vasculo è pluribus cellulis seu loculamentis conjunctis composito donatas.

Prioris generis sunt *Caryophyllus, Armeria, Lychnis, Alsine, Spergula, Anagallis, Paralysis, Auricula ursi; fortè etiam Centaurium minus luteum & purpureum, Lysimachia lutea, Portulaca, Nummularia, Viola aquatica.* Verùm quoniam de nonnullis hujus generis mihi nondum constat, quomodo vasculum seminale conformatum, & semina in eodem disposita sint; alias notas magis obvias & expositas pro characteristicis generum subalternorum tantisper adhibere coactus sum dum vascula seminalia omnium de quibus dubito videndi & curiosè examinandi occasio dabitur.

CAP. I.

De Primula veris & Paralysi.

PRimula veris dicitur hæc herba quòd primo vere floreat; Paralysis quia Paralysi morbo medendo adhibetur à peritis medicinæ.

Notæ ejus genericæ sunt caules foliis nudi, flores è tubo oblongo in folia seu potius lacinias quinque bifidas expansi, eorúmque calyces oblongi, concavi, laxi, striati; folia rugosa texturæ rarioris.

A. 1. *Primula veris vulgaris* Park. *veris minor* Ger. *veris floribus ex singularibus pediculis, majoribus, simplicibus* J. B. *Verbasculum sylvarum majus singulari flore* C. B. **Common Primrose.**

Fibris numerosis, albicantibus, majusculis, profundè in terram demissis, & fibrillis aliquot tenuibus capillatis, è *radice* modicè crassa squamosa, rubente exeuntibus firmatur. *Radicis* sapor subastringens: *squamæ* autem è foliis quotannis marcescentibus residuæ sunt.

Folia plus palmum longa, sesquidigitum aut duos digitos lata, obtusa, rugosa, ad margines denticulata, supina parte glabra, pronâ hirsuta, nervis crebris hirsutis eam percurrentibus, ex angusto principio sensim dilatata, pediculis propriè dictis carentia. Inter folia emergunt *flores* ab eadem radice plures, pediculis tenuibus, teretibus, aphyllis, hirsutis, radicem versùs leviter purpurantibus, semipalmaribus aut palmaribus nixi; in singulis pediculis singuli, è *calicibus* oblongis, pentagonis, angulis hirsutis, margine in quinq; segmenta acuta diviso; monopetali, ampli, è tubo oblongo, angusto, in quinq; segmenta cordata totidem folia imitantia divisi, è languescente luteo palliduli, unguibus flavis, in quorum medio reconduntur *staminula* lutea, pistillo herbaceo capitellum viride nunc altiùs infra stamina reconditum proferente, nunc in summa tubi parte supra stamina eminente. Odor validus & non ingratus. Vasculum seminale in calice reconditum.

Locus. In sylvis, sepibus & dumetis verno tempore ubique exit.

Hujus multiplex habetur varietas. 1. *Flore niveo*, quæ Parkinsono *Primula veris flore albo*. Adv. *Sylvarum Primula alba*. In hortis nostris frequens est. 2. *Flore viridi simplici*, cujus tum Lobelius, tum Parkinsonus meminerunt. Flos ei calyci ferè concolor est, magísque expansus quàm vulgaris Primulæ. 3. *Flore viridante & albo simplici* Park. 4. Flore viridi duplici *Park.* quæ ab ea quæ flore est simplici seu secunda flore tantillo saturatiore, è duplici petalorum serie composito differt. 5. *Flore multiplici, separatim diviso Park.* quæ Primula veris Hesketi dicitur. Hæc præter flores quos profert singulares in pediculis seu cauliculis singularibus Primulæ vulgaris modo, alios etiam producit caules

qui

qui in fastigio suo plures flores gestant ex uno calyce erumpentes, interdum plurium duntaxat florum fragmenta seu partes in eundem calycem constipatas. 6. *Flore pleno* seu *multiplici* omnium ferè Autorum. 7. *Flore duplici* Park. quæ præcedente omnibus suis partibus minor est, flores autem duplici duntaxat petalorum serie compositos profert. His addere possumus octavam adhuc varietatem; cujus calycum è quibus flores exeunt segmenta in foliola viridantia excrescunt & degenerant; seu mavis dicere, calicum segmenta in magnitudinem aucta viridanti margine foliaceo velut fimbriata sunt.

2. *Carchichec Turcarum sive Primula veris Constantinopolitana* Cornuti. *Primula veris Turcica Tradescanti flore purpureo* Par. **Blew Primrose.**

Cornut.
Foliis à vulgari nonnisi mollitie distinguitur. Foliorum medium discriminant costæ albæ, infima parte latiores, ac levi rubore aspersæ: margines ut in Lactuca Romana modicè crenantur: numerosè ac confertim in orbem crescunt ex crassa ac fibrosa *radice* subalbida. Hanc solent herbarii ob plantæ raritatem multifariàm dissecare, ut præter semen hac etiam ratione propagatur. Inter folia pediculi multi vix ultra digitum longitudinis efferuntur; *calices* sustinent subvirides, tot sinubus striatos quot postmodum folia in *flore* succedere debent: non plura quinque illa esse consueverunt: singula cordis effigiem repræsentant, & dilutâ purpurâ colorantur, nisi quà unguiculus est, colorem enim in hac parte variat, in radium aureum croco adumbratum efformatus. Diceres medium floris umbilicum stellam esse, adeò radiis quinque fulgentissimis internitet. *Pistillum* edit medio stellæ concolor. Integro propè anno floribus ornatur. Hos statim atque vetustas decussit, sequuntur *semina* alba, Papaveris albi facie, quæ levi capsula inclusa maturescunt. Multa deinde soboles juxta deciso semine germinat.

Apud Turcas audio nominari *Car chichec*, quasi quis nivalem florem nuncuparet: Argumentum nominis floris vivacitas dedit; media quippe hyeme supra nives etiam caput exserere solet.

Calida est & sicca, gustúque non mediocriter adstringere percipitur. Usu efficaci pollet ad medendum melancholicis & pituitosis affectibus: cohibendo alvi profluvio magnopere confert: ventriculum atque adeò universa intestina soluta roborat. *Vires.*

Floris colore infinitùm variat, cœrulescente, purpureo remissiore, & intensiore seu violaceo, carneo, ferrugineo, obsoletè pallido, miniato, albo, &c. Reperitur etiam flore geminato seu altero alteri innato, variorum colorum. Hæ omnes aliæque adhuc plures varietates seminio debentur.

3. *Primula veris Constantinopolitana sive Carchichec polyanthos.*

Hæc plures in eodem caule gestat flores velut in umbellam diffusos, Primulæ pratensis inodoræ luteæ modo; sunt autem flores nonnihil minores prædecentis floribus.

Flores pariter colorum varietate ludunt, & non raro geminati observantur.

A. 4. *Primula pratensis inodora lutea* Ger. *veris caulifera, pallido flore inodoro aut vix odoro* J. B. *Verbasculum pratense aut sylvaticum inodorum* C. B. *Paralysis altera odorata flore pallido polyanthos* Park. parad. **Great Cowslips, or Oxlips.**

Foliis & radice cum *Primula vulgari* convenit, flore insuper, & pediculorum hirsutie: differt, quòd plures in caule flores gestet in umbellam quandam digestos, *Paralysis vulgaris odoratæ* in modum, eosdémque tantillo minores & coloratiores. Cum Paralysi vulgari convenit, quòd plures in eodem caule flores gestat: ab eadem differt foliis Primulæ vulgaris similibus; caule zonâ rubrâ ad petiolorum basin cincto; caulis & pediculorum hirsutie, horum etiam longitudine; Flore pallidiore, majore, magis expanso, minùs odorato; calicibus minùs tumidis. Differt denique quòd præter flores quæ in umbellis alios producit singulares, è radice exeuntes in privatis pediculis, quod in Paralysi odorata nunquam accidere observavi.

In sylvis & ad sepes non admodum infrequens, interdum etiam in pascua descendit. Aliquanto seriùs floret quàm Primula vulgaris. *Locus.*

Hujus etiam varietates aliquot habentur in hortis enutritæ. 1. Paralysis flore flavo simplici inodoro, absque calycibus *Park.* Flos huic nudus est absque ullo omnino calyce. 2. Paral. flore geminato inodora *Park.* 3. Paral. inodora calycibus dissectis *Park.* 4. Paralysis flore fatuo *Park.* Hæc floris loco in summo caule congeriem gestat foliolorum angustorum viridantium, luteis nonnullis intermixtis.

A. 5. *Primula veris major* Ger. *veris odorata flore luteo simplici* J. B. *Verbasculum pratense odoratum* C. B. *Paralysis vulgaris pratensis flore flavo simplici odorato* Park. parad. **Common Paigles, or Cowslips.**

Radice cum Primula veris vulgari convenit. *Folia* per terram sparsa, quàm illius minora, breviora, obscuriùs virentia, rigidiora, glabriora, non crenata, prona parte lanugine adeò brevi obsita ut vix perceptibilis sit. *Caulis* ab eadem radice unus [interdum plures] sesquipalmaris aut dodrantalis, nudus, teres, firmus, solidus, brevi & vix conspicua lanugine hirsutus: in cujus fastigio flores sex, septem, aut etiam duodecim, aut plures [in nonnullis 24. numeravimus] velut in umbella diffusi, singuli singulis pediculis è caulis fastigio enatis fulti, è *calyce* majusculo, pentagono, albicante, in quinque segmenta acuta, non tamen profundè, inciso; minores quàm Primulæ vulgaris, magísque concavi, & saturatiùs flavi, unguibus maculâ croceâ verùm exigua notatis, valdè odorati. Vascula seminalia in calice occultantur.

Aprili mense apud nos floret in pascuis frequens. *Locus & Tempus.*

Varietates. Hujus etiam non pauciores habentur varietates quàm præcedentis: 1. Paralyſis altera odorata flore pallido polyanthos *Park.* Folia huic majora, pallidiùs virentia, flores in uno caule plures [ad 30. interdum numeravi] pallidiùs virentes, pediculis longioribus appenſi. 2. Paralyſis flore viridante ſimplici *Park.* Flores huic tantillo ampliores ſunt quam vulgari, calicibus viridantibus concolores. 3. Paral. flore & calice criſpo *Park.* 4. Paral. flore geminato, ſeu altero alteri innato: in hac ſpecie & omnibus quas obſervavi hujus generis flos exterior nihil aliud eſt quàm calix naturæ luſu in florem degenerans, ſeu potiùs evectus. 5. Paral. hortenſis flore pleno. 6. Paral. flore viridanti pleno *Park.* ſola florum multiplicitate à ſecunda varietate differt. 7. Paral. flore viridante ſive calamiſtrato *Park.* Flores hujus è plurimis exiguis anguſtis foliolis compoſiti, nullo calice incluſis, Roſæ parvæ in modum ferè expanſi, luteo-virides ſeu pallidi, inodori, ſi à Solis radiis defendantur ad duos etiam menſes durant antequam marceſcant.

Vires. Radix hujus aquâ aut cereviſiâ cocta vertiginem ſanat. *D. Palmer.* Paralyſi, vertigini & ſimilibus nervorum affectibus utilem eſſe hanc herbam vel nomen arguit.

* 6. *Paralytica montana rotundifolia Æquicolorum* Col. *Primula veris montana incana, lutea* C. B.

Col.

Variat hæc à congeneribus, rotundioribus admodum *foliis*, tenui, longo, trigono & trientali petiolo inſidentibus, erectis, carnoſis, venoſis, infernè incanis, lanoſis, ſinuoſis oris ut crenata videantur, è *radice* obliqua, carnoſa, multis fibris albis, Ellebori modo carnoſis dependentibus, atque humum amplexantibus, odoratis, ſapore acri, amaro, odorato parum palato. *Caulem* dodrantalem emittit, vel majorem loci & alimenti uberioris cauſâ, rotundum, tenuem, nudum, Junci aut Cyperi modo, thyrſum repræſentantem, in ſummo ex baſi tenuibus foliolis diviſâ *flores* decem vel pauciores prodeuntes ſuſtinentem, luteo colore hilari, ex calycibus hirſutis incanis, quinque oris diviſis, in quibus rotundum *pericarpium* longo apice perficitur, marceſcentibus atque etiam hærentibus floribus, in quo *ſemina* nigra, anguloſa & copioſa concluduntur.

Locus & Tempus. Æquicolorum montibus ſupra Flaminianum, *lo Serrone* dicto loco, in cacumine, Septentrioni oppoſito latere, humenti humo, Maio floret, Junio perficitur.

Vires. Primularum folia & flores guſtu non ingrato in olere, placentis & acetariis ſumuntur, ſúntque admodum amica & utilia capiti & nervoſo generi. Adhibentur & in Apoplexia, Paralyſi & articulorum doloribus. Florum ſuccus maculas rugáſque faciei, & alia cutis vitia mirificè detergit. Aqua florum & conſerva nec minus ſyrupus anodyna ſunt & hypnotica. Infuſa, decocta & extracta Primularum veris cujuſcunque generis, anodyna & hypnotica ſunt benigna & innoxia, iis qui tenerioris ſunt ſeu ætatis, ſeu conſtitutionis apprimè idonea. *D. Tancredus Robinſon.*

Decoctum radicum Primulæ veris vulg. in Zythogalo alióve idoneo vehiculo ſumptum ſingulare eſt & præſentiſſimum remedium ad vertiginem. *D. Hulſe.* Succus foliorum & florum expreſſus cum pari quantitate lactis è vaccæ rubræ uberibus emulcti frequenter hauſtus Cephalalgiam inveteratam perfectè curavit, cum alia medicamenta nequicquam tentata fuiſſent. Hujus mentionem & ad hunc affectum leniendum commendationem factam invenio in *Horto Sanitatis Langhami.* Idem.

Acetum radicibus imprægnatum, ac loco errhini in nares attractum odontalgiam mirabiliter ſedat. *Schrod.*

Paralyſin lateris ſiniſtri curavit Tho. Bartholinus ſpiritu frumenti cui herba Paralyſis incocta erat, ut ipſe refert, Ephemer. German. An. 2. Obſ. 2.

CAP. II.

De Auricula urſi.

A Similitudine aliqua foliorum nomen ſortita, differt à Primula veris, cui aliàs ſimillima, foliis lævioribus, denſioribus, ſucculentioribus, floris calyce breviore, ut florum tubi ferè nudi appareant, foliorum quorundam rudimentis in caulis vertice è quibus florum pediculi exeunt.

1. *Auricula urſi flore luteo* J. B. Ger. *urſi lutea* Park. *Sanicula Alpina lutea* C. B. **Yellow Bears-ear or Oricola, French Cowslip.**

Cluſ.

Hujus *folia* Primulæ veris foliis ferè reſpondent, rugoſa tamen non ſunt, ſed craſſa, Fabariæ foliorum inſtar, eáque aut farinæ quaſi polline conſperſa, & prorſus incana, aut leviter tantùm caneſcentia, interdum omnino viridia & lævia; rurſus omnia vel per ambitum ſerrata, vel nullis denticulis prædita, interdum novella duntaxat dentata, vetuſta minimè, omnia autem guſtu amara. Ex horum medio aut è lateribus prodeunt *cauliculi* dodrantales aut minores, nudi, veluti quâdam farinâ reſperſi, qui 10, 20, 30, interdum etiam plures (præſertim ſi in hortis colatur ubi admodum luxuriat) *flores* ſuſtinent, ex uno veluti capite æqualiter prodeuntes, & petiolis (quos tanquam ſquamulæ quædam incanæ ab invicem ſegregant) brevibúſque *caliculis* inhærentes, Primulæ veris ſimiles, quinque aut ſex diviſuris conſtantes, dulcem & melleum quendam odorem ſpirantes, coloris aut lutei aut pallentis, atque vel majores & ampliores, vel minores, omnes autem interiùs circa umbilicum albo circulo inſignitos, *ſtylo* inter ſtamina nonnunquam prominente, interdum nullo. *Semen* deinde fuſcum, inæquale, bullatis vaſculis incluſum quale Primularum veris. *Radix* craſſa

crassa est & multis candidis oblongísque fibris prædita, ex qua in cultis si pangatur plures plantæ enasci solent.

Crescit in Sneberg. Nuberg, Etscher, & aliis vicinis Austriæ, & Stiriæ Alpibus, &c. v. *Clus.* *Locus.*

Auricula ursi 7. *Clus. cur. post.* ab hac non videtur nobis specie diversa.

2. *Auricula ursi flore purpureo* Ger. *flore carneo* Park. *Auric. ursi, sive Primula veris Alpina flore rubente* J. B. *Sanicula Alpina purpurea* C. B. Purple Bears-ear.

Clus.

Folia hujus breviora sunt, extremâ parte latiora plerunque, & initio quasi rotundâ, quæ temporis successu angustiora circa radicem fiunt, crassa quidem illa, sed minùs quàm superioris, in ambitu serrata, supernè viridia & lævia, infernè ex viridi pallescentia: inter quæ vel ad quorum latus exeunt nudi, duas uncias longi, aut paulo longiores *cauliculi*, quibus insident sex, octo, aut plures *flores*, simul in caput aut umbellam congesti, ut in superiore, illísque formâ similes, sed majores, rubro colore nitentes, obscuriore tamen initio quasi mororum succo infecti essent, deinde eleganti & dilucidâ rubrâque purpurâ gratissimi, intus circa umbilicum pallentes & exalbidi, odorati quidem illi, sed minùs superioribus. *Semen* in capitulis longè minoribus, parvum, nigrum, inæquale. *Radix* priori similis.

In Oenipontinis & vicinis Alpibus abundè nasci intellexit Clusius, eam in Austria cis & Stiriacis Alpibus frustra quæsiveris. *Locus.*

Auricula ursi 3. *Clus.* Auricula ursi, flore rubro, maculis exalbidis, foliis subhirsutis. *J. B.* Sanicula Alpina flore variegato *C. B.* foliis minoribus, tenerioribus, minùs crassis, subhirsutis, & flore rubro, maculis exalbidis asperso à præcedente differt; nec tamen (ut puto) specie diversa est.

* 3. *Auricula ursi* 5. Clus. *Sanicula Alpina foliis rotundis* C. B.

Folia circinatæ ferè rotunditatis, longiuscula tamen & in ambitu serrata, longè minora quàm præcedentis, & minùs viridia, sed aliquantulùm canescentia; inter quæ tenuis & sescunciam longus *cauliculus* exilit, binos, ternos aut plures *flores* sustinens, superiore minores, quinque petalis bifidis etiam constantes, colore rubente minùs saturo quàm in præcedente. *Radix* fibrosa est ut reliquorum.

4. *Sanicula Alpina rubescens folio non serrato* C. B. *Auricula ursi carnei coloris, foliis minimè serratis* J. B. *Auricula ursi* 4. Clus.

Clus.

Quarta hæc Clusii Auricula minoribus est quàm secunda foliis, carnosis, mucronatis, in ambitu non serratis, supernè lævibus & splendentibus, infernè ex viridi pallentibus & venosis, minoréque acrimoniâ & amaritudine præditis quàm aliarum folia. *Flores* illi secundo generi similes, profundioribus laciniis secti, colore dilutiùs rubente, intus circa umbilicum incanâ quadam lanugine villosi, stylo prominente, bini terni aut ad summum quaterni, summo uncialis, raro longioris cauliculi fastigio nascentes. *Semen* in parvis vasculis reliquis majus & fuscum. *Radix* minor & nigricans, atque adeò numerosa sobole interdum se propagans ut latissimos cespites occupat.

Invenitur in *Sneberg* reliquísque vicinis jugis & Stiriæ Alpibus frequentissima. *Locus.*

5. *Auricula ursi* vi. Clus. *Auricula ursi alba* J. B. *Sanicula Alpina alba foliis non crenatis* C. B.

Floris præcipuè colore candido aliísque accidentibus à culturâ & satione ortis à præcedente differt, unde nec specie ab ea diversam puto. Siquidem ex Auriculæ ursi semine sato innumeræ fere varietates indies producuntur, non floris colore duntaxat, sed & figurâ & magnitudine diversæ.

In Cur. post. Clusius inter sextam & septimam species aliam interserit quam septimam facit, quæ in paucis differt à prima specie, ut ejus semini sato ortum suum debere suspicer.

6. *Auricula ursi angustifolia, colore rubente* J. B. *Auric. ursi* 7. Clus. hist. 8. ejusdem cur. post. *Sanicula Alpina angustifolia* C. B.

Clus.

Crassiuscula *radice* nititur, quartæ haud dissimili, multis candicantibus fibris capillatâ, ex qua angusta *folia* quina aut sena, succulenta & pinguia, quartæ foliis multò angustiora, à medio ad extremum usq; mucronem in ambitu serrata, amaríque gustûs prodeunt. *Cauliculus* inter ea nascitur tres uncias longus, nudus, lævis, sustinens *capitulum* è foliolis compactum, unde quaterni aut quini *flores* elegantissimi, quinque petalis bifidis ut reliqui constantes. Capitula hujus quartæ proxima erant; *Semen* observare non licuit Clusio.

Crescit in quibusdam Stiriæ & Carinthiæ Alpibus, præsertim verò Tauro monte & Judenberg jugis. Floret sub finem Julii, nivibus liquescentibus. Rara est, & culturam ægrè admittit. *Locus.*

Similem huic in Tyrolensibus Alpibus nasci postea intelligebat Clusius, cujus plantam siccam à fratre Gregorio Rhegiensi Capucino accepit, ejúsque iconem exhibet in *cur. post.*

* 7. *Auricula ursi minima flore carneo & niveo* J.B. *Auric. ursi* 8. *minima* Clus. hist. *Sanicula Alpina minima crenata* C. B. *item Sanicula Alpina minima nivea* ejusdem. *Auric. ursi minima alba* Park.

Clus.

Folia hujus unguem magnitudine vix æquant, infernè circa sedem angustiora, supernè & in extremo latiora crenatáque, viridia, nervosa, superioribus minùs densa, amari gustûs. *Pedicellus* inter folia exilit, vix digitum transversum altus, unicum, interdum alterum, *florem* ferens, dilutiùs ruben-

tis sive carnei coloris, è fimbriato *caliculo* obtusiore prodeuntem, inodorum, intus etiam circa umbilicum candidâ lanugine pubescentem, nullo prominente stylo. Neque hujus *semen* observare licuit, cùm in hortum cum suo cæspite translata ad frugem nunquam pervenerit. Adnatis mirum in modum se propagat & interdum magnos cespites occupat candicantes fibras è singulis propaginibus demittens.

Locus. In summo Sneberg jugo, inque Tauro & Judenberg montibus invenitur. Floret eodem tempore cum reliquis.

A. 8. *Paralytica Alpina major* Park. *Verbasculum Alpinum umbellatum majus* C. B. *Primula veris flore albo* Ger. Clus.

Clus.
Fibrosis candicantibus Primulæ veris *radicibus* hæret, ad quarum caput aliæ novæ plantulæ secundùm matrem subinde germinant. Ineunte vere folia dena aut duodena emittit, initio quasi in globum contracta, quæ successu temporis sese explicant, & humi sparguntur, suntque exteriore parte incana, & veluti farinâ quâdam aspersa, nervorum viridantium discursu virgata; interna verò ex viridi pallentia, sextantali longitudine, latitudine unciali, circumcirca serrata, aliquantulum crispa & densiuscula, Auriculæ ursi, quàm Primulæ veris similiora, acris saporis. Ex horum medio unus aut plures assurgunt *cauliculi* dodrantales, interdum pedales, nudi, graciles, enodes, in quorum cacumine umbella sedit florum numerosorum, semuncialibus pediculis hærentium, floribus Auriculæ ursi respondentium, magna ex parte eleganti dilutioréque purpurâ nitentium, aut carnei coloris, interdum saturatiùs rubentium, nonnunquam (sed raró) omnino candidorum & etiam exalbidorum; omnes autem circa umbilicum luteoli sunt, & aliquantulum odorati. *Semen* deinde in oblongis vasculis admodum exili fulvescens continetur.

Tempus & Locus. In pratis montosis, locis humidis & palustribus, in Septentrionali comitatus Eboracensis parte & in Westmorlandia copiosè provenit. Floret Maio.

In hortos translata, quamcunque curam adhibeas non diu durat. Magnâ copiâ teste Clusio provenit in uliginosis & vicinis urbi Viennensi pratis.

* 9. *Primula veris minor purpurascens* J. B. *Paralysis minor flore rubro* Park. parad. *Primula veris flore rubro* Ger. *Verbasculum umbellatum Alpinum minus* C. B. **Birds-eyn.**

J. B.
Præcedenti per omnia similis est, caule trium quatuorve unciarum; foliis pæne Alsines vulgaris & etiam dimidio minoribus, vix apparentibus crenis; floribus paucis, uno sci. duobus vel tribus.

* 10. *Auricula ursi Myconi pilosa cærulea* J. B. *Auric. ursi flore cæruleo, folio Boraginis* Park. *Sanicula Alpina foliis Boraginis villosa* C. B.

Lugd.
Radices multas emittit ferè capillaceas, fuscas, petris inhærentes, gustu adstringentes; circa quos *folia* per humum repunt, Boragini quadantenus similia, in ambitu nonnihil laciniata, aspera, rugosa, crassa, nervosa, pilosa, maximè propè radices: ex iis enim ad foliorum exortum magna pilorum congeries, tomento cuidam & veluti jubæ adsimilis enascitur. Eadem folia tam supernè quàm infernè villosa sunt, atque etiam in ambitu pili ubique rufescunt. E foliorum medio duo aut tres *cauliculi* emergunt, rotundi, dodrantales, hirsuti, solidi, succosi, purpurascentes, cum dulcedine adstringentes, in quorum fastigiis *flores* sunt cœrulei, pentapetali, & in horum medio stamina lutea, veluti ex vasculo, grani Hordei figurâ, sed majore, in imo floris posito exeuntia.

Locus. Nascitur in umbrosis montosísque locis, nonnunquam etiam humidis. In Pyrenæis præcipuè reperitur.

CAP. III.

De Cortusa.

FOliis tenuioribus, latis angulosis seu in lacinias divisis, floribus parvis à Paralysi & Auricula ursi differt.

1. *Sanicula Alpina sive Cortusa Matthioli* Park. *San. Alp. Clusii, sive Cortusa Matthioli* Ger. *Cortusa* J. B. *Sanicula montana latifolia laciniata* C. B. **Bears-ear Sanicle.**

Clus.
Multa *folia* promit novo vere, satis crasso pediculo nitentia, adeò sese per oras initio contrahentia, pronâ parte, ut orbiculata videantur; admodum nervosa & rugosa, supina verò parte tumentia crispáque ut Lusitanici Ranunculi aut Lactucæ capitatæ folia, deinde ubi sese explicârunt, in ambitu non modò serrata, sed etiam in sex aut plures lacinias divisa, omnino virentia, supernè quodammodo splendentia, infernè nequaquam, fervido gustu; inter quæ palmaris exit *cauliculus*, firmus, rectus, nudus & sine foliis, subpurpurascens, qui in summo Primularum & Auricularum instar, è medio quorundam foliorum capite octo, novem, aut plures profert *flosculos*, Campanulæ modo pensiles & deorsum spectantes, quinque crenis divisos, elegantissimo rubro colore saturo & ad purpuram tendente, fundo interiore albo, in quinque angulos desinente, prodeuntibus ex imo quinque *staminulis* luteis, album fundum non superantibus, & medium oblongum stylum complectentibus, suavis odoris ut ferè Auriculæ ursi rubræ flores: quibus defluentibus succedunt surrecta *capitula*, tenue, fuscum ut illa *semen* continentia: *Radix* numerosis, longis tenuibus & nigricantibus fibris

fibris ex uno capite prodeuntibus constat, singulis annis ad latera augescens & incrementum sumens, ut temporis successu, veluti Auriculæ & Primulæ aliæque similes in plures stirpes dividi & pangi possint. Tota planta hirsutiore lanugine pubescit.

Promiscuè nascitur cum Sanicula Alpina guttata in Austriæ & Stiriæ Alpibus umbroso loco. *Locus.*

Singularis esse videtur & sui generis planta, tum ab Auriculis ursi tum à Sanicula guttata diversa.

2. *Cortusa Indica vel Hedera terrestris Indica* Bodæi à Stapel in Theophr. hist. *An Sanicula sive Cortusa Americana fruticosa* Park. *Bod.*

Ex *radicibus* capillaceis *cauliculos* promit repentes, subhirsutos: *Folia* Cortusæ Matthioli similia. Maio mense *cauliculum* promit exiguum, digiti majoris longitudine, in quibus *flosculi* palliduli, antequam panduntur figurâ Hyacinthi Medici, postea stellares ac candidi, intus multis staminibus prædit. Hanc speciem nonnulli Cortusam Americanam flore fimbriato appellant ad differentiam sequentis. Vascula seminalia (observante * D. Hermanno Botanices Professore in Academia Lugduno-batava, & Horti medici ibidem præfecto dignissimo) cum Sanicula non conveniunt. Ego olim Cantabrigiæ plantam hanc flagellis repentem aliquot annos colui, verùm minùs tum diligens fui in observandis seminibus aut seminum conceptaculis. Anomala est planta, neque ut suspicor, genere convenit cum Matthioli Cortusa. Verùm quoniam Cortusæ nomen usurpavit, hic maneat donec ejus copia mihi facta fuerit. ** Ex relatione D. Jos. Palmer. M. D. Palmer.*

3. *Cortusa Americana flore spicato, stellato* Hort. Lugd-bat.

Hæc à nemine descripta est, & D. Hermanno autore ad Pyrolæ classem referenda.

Folia ima longis pediculis insident latis seu planis, Saniculæ guttatæ ferè in modum dentata, nec figura iis valdè dissimilia, circumscriptione scilicet subrotunda, sed paulo longiora, majora. In caule bina ex adverso sibi respondent folia, minora multo iis quæ ad radicem sunt, in acumen producta. Florum spica sesquipalmaria è raris *flosculis*, brevibus admodum pediculis insidentibus composita: qui quales fuere nescimus, jam enim cùm planta collecta fuit præterierant. Flosculis succedunt vascula compressa, bicapsularia, Thlaspeos æmula, quæ eodem modo dehiscunt quo Pedicularis luteæ vascula, semina in utraque cellula nigra lucida seu splendentia angulosa & oblonga continentia.

Plantam hanc in horto Regio Parisiensi collegit, & exsiccatam ad me transmisit doctiss. Vir *D. Hans Sloane*. Anomala est planta.

4. *Cortusa Americana altera foliis minutim fimbriatis* Mentzel. *Sanicula sive Cortusa Americ. alt. &c.* Hort. Reg. Paris.

Flosculi albi, capillacei vix conspiciuntur. *Semen* in capsulis rotundis nigrum, splendidúmque continetur.

Sanicula sive Cortusa Indica flore spicato fimbriato Dodarti, an à præcedentibus distincta?

Radicem obtinet subrubentem, capillatam, sapore adstringenti: multa inde protrudit germina, denso cespite foliorum angulosorum, denticulatorum utrinque hirsutorum, & pediculis pilosis insidentium, triunciali longitudine, solum inumbrantia. E medio cespite exeunt *cauliculi* plures hirsuti, pedem alti, & ad mediam altitudinem nudi, ubi binis foliis sibi mutuo oppositis, absque pediculis adnatis, acutioribus magísque dentatis iis quæ in imo seu ad radicem sunt vestiuntur: reliqua pars caulis versùs summitatem spicam producit flosculorum albentium caliciformium, in quinque lacinias divisorum, colore albo ad rubrum tendente, pediculis brevissimis adnexorum. Medium florem occupant octo aut decem *stamina apicibus* flavis instructa. Præterito flore calix grandescens fit capsula seu vasculum, quinque aut sex grana ovata, nigra splendentia continens.

Aprili & Maio mensibus floret: umbrâ gaudet. Americanæ originis est, unde ad nos translata. *Tempus & Locus.*

Cap. IV.

1. *Chamæiasme Alpina* J. B. *Sedum Alpinum* 4. *Clusii* Ger. emac. *minimum Alpinum villosum* Park. *Alpinum hirsutum lacteo flore* C. B.

Radix huic exigua, nigricante cortice tecta, in superficie terræ in multa capita se spargit, Sedorum minorum instar, quorum singula denso cæspite foliorum constant, [capitula hæc ocellos vocat J. Bauhinus] *Folia* autem perexigua sunt, oblonga, angusta [J. Bauhinus longitudinem semuncialem, latitudinem culmi iis attribuit] acuta, per margines æqualia, admodum villosa, præcipuè circum oras, Paronychiæ vulgaris foliis figurâ nonnihil similia: Inter quæ emergunt *cauliculi* duarum triúmve unciarum, teretes, rubentes, villosi, rigidi, foliis nudi, gestantes in summitate *flosculos* umbellatim dispositos pro plantulæ modo magnos, eodem fere modo quo in Paralysi montanâ dictâ. Singuli flosculi pedicellis brevibus insident, è *caliculis* exiguis turgidulis, quinquepartitis exeuntes: sunt illi revera monopetali, in quinque tamen segmenta seu folia expansa ad ipsum usque centrum seu umbilicum adeo divisi, ut pentapetali videantur, Primulæ veris in modum; singula autem segmenta (seu petala mavis dicere) circumscriptione subrotunda sunt, non bifida seu cordata ut in Primula. Color carneus est, circa centrum tamen saturatiùs rubent.

Stamina nulla neque *stylus* conspicua in floribus quos collegimus. Umbellæ exortum circumstant foliola viridia, hirsuta, infimis humi stratis multò minora, plurimùm quinque, Tithymali Helioscopii instar. *Vascula seminalia* ut in reliquis congeneribus.

Locus. In altissimo vertice montis Juræ *la Dolaz* dicto invenimus: J. Bauhinus in Rhætia veniendo Burmio Tigurum.

Flosculus in montium jugis dum recens est odoratissimus, Jasmini instar, unde Chamæiasmen Alpinam voco, Arthriticis Alpinis cognatam. Flos candidus, ætate rubescit. *Gesn.*

2. *Sedum minimum Alpinum villosum alterum* Park. *An præcedentis varietas?*

Multos habet cespites seu capitula foliorum oblongorum, tenuibus ad margines pilis obsitorum, è quorum medio exoriuntur *cauliculi* tenues, tres quatuórve uncias alti, foliolis similibus obsiti, tres quatuórve *flosculos* albos in cacumine gestantes.

Ob nomen commune à Parkinsono impositum Chamæiasme subjunximus, quamvis caulis foliosus diversam arguit, & ad Sedum potiùs referendam.

CAP. V.

1. *Androsace Matthioli altera* J. B. Clus. *altera major Matthioli* Park. *Alsine affinis Androsace dicta major* C. B. *Androsaces annua spuria* Ger.

J. B.

RAdix singularis, tenuis, fibrata *caules* emittit septem, plures aut pauciores (viginti interdum ut ego observavi) palmares aut dodrantales, nudos, enodes, teretes, hirsutos, [herbacei coloris, aliquando purpurascentis] quorum fastigium in sex, septémve abit pediculos, unciales & longiores, *umbellam* mentientes, ad quorum coitum & exortum radiata foliorum septem corona, oblongorum, pilosorum, paucis subinde crenis incisorum; cæterùm singuli pediculi *calycem* gestant majusculum, in quinque lacinias acutas, foliorum instar habentes, divisum; quorum umbilicum cum globulo *flos* obsidet albus, parvus, [in quinque crenas sectus *Clus.*] quo marcescente globulus in Pisi molem grandescens *semen* continet copiosum, triangulum, oblongum, rufum, [Primulæ veris semini non dispar sed majus.] *Folia* frequentia per terram in orbem sparguntur, uncias duas circiter longa, semunciam lata, hirsuta, Plantaginis instar nervosa, & per ambitum subinde crenata, colore ex viridi pallescente. [Capitella cum foliis præmansa adstringentis initio gustûs, paulò post amari & acris deprehenduntur *Clus.*]

Locus. Copiosè nascitur inter segetes circa Badenses thermas, non procul Viennâ Austriæ. *Clus.*

* 2. *Alsine affinis Androsace dicta minor* C. B. *Item, Alsine minor Androsaces alterius Matthioli facie* ejusdem C. B. *Androsace minor* Park.

C. B. prod.

Radiculam habet oblongam, tenuem, rufescentem, circa quam *foliola* multa, per terram sparsa, parva, oblonga, oris crenatis; inter quæ *cauliculi* plures, nudi, nonnihil pilosi, æquales, duas, tres etiam quatuor uncias alti: Summo fastigio quasi umbella ex octo, decem, duodecim pedicellis composita insidet: quorum singuli *flosculum* parvum, album, ex pericarpio prodeuntem sustinent.

Locus. In arenosis provenit non procul Herbipoli.

* 3. *Alsine verna Androsaces capitulis* C. B. *Androsace minima* Park.

C. B. prod.

Plantula est subhirsuta, unciarum trium, ad cujus *radiculam* simplicem & brevem *foliola* Paronychiæ vulg. minoris simillima, orbiculatim per terram sparsa sunt. Ramulos habet tenuissimos, biunciales, nudos, reflexos, circa quorum medium quasi corolla quinque minutissimorum foliolorum, unde pedicelli quaterni aut plures exurgunt, & singuli *calyculum* exiguum, quinque apicibus donatum, è cujus meditullio *flosculus* parvus, albus emergit.

Hæc planta Northusanæ alumna est.

CAP. VI.

De Apocyno.

AVi & effectu nomen accepit hæc planta (inquit Columna) quæ quia canes interimit, à canibus nomen habet, ἀπὸ τῶ κυνὸς ἀπόκυνον dicta.

Notæ ejus sunt Folia in caulibus bina opposita; succus lacteus; siliquæ lanigeræ & in plerisque speciebus geminæ.

Apocyno nullam vim homini salutarem inesse tradit Dioscorides. Galenus non tantùm canes celerrimè interimere scribit, sed & hominibus venenum esse, & extra solùm corpus impositum discutiendi vim habere.

Folia

Folia Apocyni Syriaci contusa (ut ait Alpinus) tum in aqua cocta, emplastri modo opponuntur in frigidis tumoribus & doloribus. Ex lanugine parant cubilia Ægyptii in suum usum. Utuntur etiam eâ ad excipiendum ignem ex silice excussum. Succus lacteus, quo scatet, calidissimus est & exurentis facultatis, quem plures in quibusdam vasis excipiunt ad depilanda coria; nam si aliquanto tempore in eo macerentur pilis nudantur, Lac quoq; siccatum præstantiùs corpora solvit, atque dysentericos fluxus etiam lethales facit. Est etiam præstantissimum remedium ad impetiginem curandam, & ad plures cutis maculas & infectiones tollendas, si eo partes illinantur.

1. *Apocynum sive Periploca scandens, folio longo, flore purpurante* J. B. *Apoc. folio oblongo* C. B. *Apoc. 2. angustifolium* Clus. *Periploca repens angustifolia* Ger. *Apoc. angustif. sive repens* Park.

J. B.

Topiarii *operis* usibus ad pergulas obumbrandas expetita est anadendras hæc planta, non aliter ac Periclymenum vicina adminicula solita scandere, vicinis pedamentis sese convolvens (unde Periploca quasi circumplectens, eò quòd proxima amplexetur dicitur) multis longissimis *sarmentis*, quibus etiam præaltarum arborum (si vicinas nanciscatur) cacumina superat: sunt verò ea *sarmenta* dura, lignosa, lenta, fractu invicta, rutilantis ex fusco coloris, multis nodis sive geniculis distincta: è quibus bina *folia* opposita. Asclepiadis, sed ex minùs lato principio sensim dilatata, ex intervallis, lacteo prægnantia succo, in mucronem acutum paullatim facessentia, obliquis à medio nervo venulis, cis margines desinentibus, ut in Myrto Laurea, quarum extremitates colligit vena, totum ambitum circumiens, viridis. *Flores* extremis ramulis lateralibus quaterni, quini aut plures, veluti umbellam conficiunt, quorum singuli quinq; foliis radiatis constant, quæ inferna parte glabra ex luteo virescunt, supernè verò hirsuta, obsoletâ purpurâ (cujus mediam aream rhomboides macula viridis obtinet) tincta sunt, oris virescentibus, quà verò foliorum concurrunt exortus corollam efformant vegetioris purpuræ, quinq; ejusdem coloris *staminibus* intrò recurvis emissis; omnium autem medium occupat quinquepartitum, albidum, villosum capitulum. Floribus porrò succedunt *siliquæ* Rhododendri oblongæ, torosæ, geminæ utplurimum, & extrorsum aliquantulum inflexæ sive divaricatæ, deinde mucrone coalescentes; quibus dehiscentibus papposâ lanugine involutum *semen* apparet. *Radix* latè se spargit & subinde germinat.

* 2. *Apocynum angusto Salicis folio* C. B. Park. *Apocyno affinis Secamone flore albo* J. B. *Apocyni secundi species altera* Clus.

Alpin.

Planta est repens, altiùs saliens, séque arboribus convolvens, *foliis* duris, longis, Seselios Æthiopici proximis, sed majoribus. *Flores* fert albos, Styracis similes, duos quatuorve simul copulatos, à quibus producuntur *siliquæ* longæ ac crassæ, quales in Rhododendro cernuntur, plena lanugine alba, ac *seminibus* parvis. Ex hac planta succus emanat flavus, urens, quem siccatum Ægyptii valenter tenues humores purgare aiunt. *Vires.*

Præcedenti (inquit Clusius) per omnia fere similis est, sed tenuioribus ramis, multóque angustioribus foliis.

Ægypti incola est. *Locus.*

Parkinsonus Secamonem Ægyptiacam Alpini ab Apocyni secundi specie altera separat, & C. Bauhinum reprehendit, quòd eas conjunxerat Bontius malè hanc plantam Phaseolum Indicum vocat.

* 3. *Apocynum folio subrotundo* C. B. *latifolium non repens* Park. *folio rotundo, flore ex albo pallescente* J. B. *Periploca latifolia* Ger.

J. B.

Brevis frutex est stirps hæc, neque proximis se advolvens, verùm suis nixa viribus recta stat, pollicaris crassitudinis stipite, in plures ramos divisa, cortice cinereo. *Folia* ex adverso bina ad singulos nodos nascuntur, hederaceis similia, non angulosa, modicè acuminata, crassa & mollia, uncialibus aut sextantalibus pediculis hærentia, succum remittentia ex albo pallescentem; ex quorum sinu *flores* ubertim emicant, longis innixi pediculis, umbellam quodammodo ementientes, candidi, è quinq; foliolis oblongis contexti. *Fructum* non observavit Clusius, sed Asclepiadis fructui pænè similem intellexit, cujus & semini *semen* par, planum, in medio aliquantulum intumescens, nigrum, albâ interiore pulpâ. *Radix* satis crassa, pingui succo turgida & fragilis. Hyeme folia abjicit.

Locus natalis non certò traditur; Syriæ tamen & calidiorum regionum incola esse dicitur.

4. *Apocynum latifolium amplexicaule* J. B. *Scammoniæ Monspeliacæ affinis* Park. *Scammon. Monspel. affinis foliis acutioribus* C. B. *Apoc. 3. latifolium* Clus.

J. B.

Longis, tenuibus & frequentibus sarmentis proxima quæque scandit, multiplici circumvolutione & arcto nexu illa amplectens, viridibus, geniculatis: *foliis* Hederæ, mollibus, subcineracei coloris, lacteo succo, ut etiam sarmenta, adeò turgidis, ut vel levissimo vulnere non minùs copiosè quàm ex quovis Tithymali genere prosiliat. *Flores* ex alarum sinu multi umbellæ ferè in morem prodeunt, candidi, parvi, quinq; foliis perinde ac Asclepiadis flores constantes: *Siliquæ* præterea similes, multo tomento & lanugine plenæ, quà *semen* occultatum planum, ex cineraceo fuscum, Asclepiadeo semini par. *Radices* candidæ & fragiles, sarmentosæ & fibrosæ admodum, longissimè hac illac serpunt & loca vicina occupant, hortulanis ob id molestæ, & odiosæ.

Circa Cataniam Siciliæ urbem collegimus, & Pincia Hispaniæ ad Clusium missum est. *Locus.*

5. *Apocy-*

5. *Apocynum* 4. *latifolium Scammonea Valentina* Clus. *Scammonea Monspeliaca dicta* Park. *Monspel. flore parvo* J. B. *Monspel. foliis rotundioribus* C. B. *Monspeliensis* Ger.

J. B.

In longis, teretibus, tenuibus, bicubitalibus *sarmentis*, vicina quæq; amplectentibus, ramosis, *folia* nascuntur opposita, Aristolochiæ Clematitidis, vel Asari, falcata ad pediculum, in mucronem desinentia, lata, densa, glabra, albida, unciâ longioribus pediculis hærentia, succo lacteo prægnantia. *Flores* ex foliorum sinu pediculo orto multifido insident plures, confertim congesti, parvi, stellati, albi. *Semen* Lobelio angulosum, in utriculo minore quàm Aristolochiæ. *Radix* longa, digitali ferè crassitudine, alba, longo (inquit Lobelius) reptatu multùm fibrosa, succulenta veluti reliqua planta.

Locus. Ad mare propè Monspelium oritur, & ut Clusius refert, in regni Valentini maritimis.

6. *Apocynum Syriacum Clusii* Ger. emac. *rectum Americanum majus sive latifolium* Park. *Deidelsar Alpini, sive Apocynum Syriacum* J. B. *Lapathum Ægyptiacum lactescens siliquâ Asclepiadis* C. B. *Wisanck sive Vincetoxicum Indianum* Ger.

Radice constat albâ, pollicem crassâ, paucis fibris donatâ, quæ longo reptatu hortis non mediocriter infesta est. Hyemem superat humo sepulta vivens. Sub finem Maii stolones teretes [Johnsono quadratos, digitali crassitudine, concavos] lentos & fractu contumaces, duos trésve cubitos altos, superiore parte ramulos paucos è foliorum sinubus alternatim emittentes exserit: quibus alternatim bina semper adversa, nullis intercedentibus pediculis adnascuntur folia, lata tres uncias, sex longa, à latiore basi in longum gracilescente cono rotundata, firmâ quidem illa & crassa, ad Aloes tamen crassitudinem minimè deducta, aliquot nervis è media costa exeuntibus satis crassis, & aversa folii parte maximè conspicuis prædita, ex viridi pallescentia [Johnsono superiùs obscurè viridia, inferiùs albicantia] gravis odoris. Nec à tenera solùm adolescentia senili canitie, & inspersis veluti pruinis cum virore albicat, sed etiam caule, ramis, nervulísque cunctis acre & amarum lac ubertim effundit hæc planta; quod concrescens locis calidioribus, non saporis sed candoris quadam similitudine *Mann & Saccar el usar* appellatum fuit.

Circa summum caulis fastigium pediculi crassi, singuli [non bifidi ut vult Clusius] eximiam florum umbellam sustinentes, quinquaginta, sexaginta, aut etiam centum, vel pluribus floribus compositam, tenuibus, longísque pediculis appensis, & plerunque pendulis seu cernuis, terram respicientibus. Singuli autem flores componuntur primò è quinq; foliolis exiguis, viridantibus, retrorsum reflexis, quæ pro calice inserviunt; deinde *foliis* totidem quadruplo majoribus, retrorsum pariter reflexis, & prædicta calycis folia obtegentibus, hæc autem infernâ parte viridia sunt, superiore pallida cum aliquo rubore: restant tandem interiùs sita quinque granula (si ità appellare liceat) externa facie Milii granis similia, internâ concava, colore suave-rubente, è quorum singulis singula egrediuntur filamenta seu stamina, capitulum parvum subrotundum cingentia, inferiùs viride, superiùs albicans. [Clusius flores unico quidem folio constare, sed quinque profundis incisuris diviso, instar florum Apocyni Asclepiadísve scribit.] Ex numerosa florum compage vix una aut altera *siliqua* succrescit, quæ longitudine digitum implet, continétque membranaceo involucro semina lata, depressa, instar Coronæ Imperialis, frequentia & quasi imbricatim disposita, quibus ad germen promissa lanugo sericea adnascitur, candidissima & mollissima, ignem celeriter rapiens. Siliquæ cum semine & lanugine intus contenta Asclepiadis siliquis simillimæ sunt. Exteriùs fructûs membrana villis & rariore velut pube respersa videtur.

Parkinsonus noster Apocynum suum rectum latifolium Americanum à *Beidelsar* Alpini, & *Ossar* frutice Belli, i. e. Apocyno Syriaco Clusii specie diversum putat, his rationibus inductus: 1. Quia Apocynum Americanum frutex non est, nec folia per hyemem retinet, *Ossaris* Belli instar, sed tota ejus superficies hyeme quotannis emoritur, radice duntaxat in terra superstite latente. 2. Quia lac Apocyni Amer. acre & causticum non est. 3. Quia siliquæ Apocyni Amer. incurvæ sunt & productiores, Beidelsaris autem rectæ & breviores. 4. Deniq; quia Apocynum Americanum radicibus insigniter reptat; cujus qualitatis in Descriptionibus Belli & Alpini nulla mentio.

Nos tamen his non obstantibus tum *Beidelsar* Alpini, tum *Ossar* fruticem Belli unam & eandem cum Apocyno Americano *Park.* plantam esse minimè dubitamus: siquidem *Beidelsar* Alpini cum *Ossar* frutice Belli specie convenire tum nomen, tum locus natalis suadet. Beidelsar autem Alpini Apocyno Americano *Park.* eandem esse accuratior ejus descriptio quæ extat apud Illustriss. Veslingium *Observationibus* in *Alpin. plant. Ægypt.* & siliquæ figura addita convincunt. Veslingius enim ipse in Ægypto peregrinatus est, & *Beidelsar* loco suo natali crescentem vidit & descripsit. Nec obstat, quòd Bellus *Ossar* suum folia per hyemem retinere scribit, cùm eadem planta in calidioribus regionibus folia retinere, in frigidioribus amittere possit. Plantæ ipsæ inspiciendæ & diligenter conferendæ sunt.

* 7. *Apocynum Brasilianum amplexicaule fructu magno Beidelsaris,* Ibati *Brasiliensibus* Marggr.

Marggr.

Caule sarmentoso, exteriùs cinereo, interiùs viridi, spongioso longè humi serpit, aut aliis plantis se implicat. *Folia* semper fert bina in suis pediculis sibi opposita, figurâ cordis quando vetustiora, oblonga cùm juniora, mollia, subhirsuta exteriùs paulum incana, in caule quoq; multos ramulos surrectos, solitarios cum similibus foliis appositis. *Flosculos* fert copiosos ad cujuslibet folii pediculum, vario numero sine propriis pediculis: quilibet autem constat quinque foliolis, & stellam quinquangularem aptè repræsentat: in medio habet obtusum stamen, haud elevatum, cum coronula quadam; totus est pallidè luteus, interiùs umbratus, inodorus. Hinc provenit *fructus* oblongus, ovalis, in extremi-

extremitate acuminatus, magnitudine ovi gallinacei, ex viridi subflavus, quando maturus, habens corticem crassiorem Aurantii, exteriùs multis prominentiis instar aculeorum præditum: Fundit de se succum lacteum glutinosum, ità ut glutinis loco fungi posset: maturior aperit se, ac interiùs *semina* oblonga, nigra, insigni ordine disposita habet: quodlibet autem granum seminis habet floccum quasi è pluma, coloris argentei splendidissimi. Hi flocci in extremitate fructûs interiùs etiam junguntur & superior pars cavitatis fructûs monstrat semina, inferior floccos illos argenteos, jucundo spectaculo. Tota planta olet graviter & copiosum lac habet albissimum.

* 8. *Apocynum Mexicanum Tepezentli dictum seu spicis Mayzii montani* Fr. Hernandez.

Herba est *folia* ferens purpurascentia, Limonii formâ sed majora: *caules*, quinq, ferè dodrantes longos, teretes, purpureos, digitum crassos, geniculatos per intervalla, *fructum* Chilli [Capsici] refertum *semine* planè orbiculari, & lanugine comprehenso; *radicem* verò contortam & candidam, quibusdam veluti glandibus adhærescentibus.

Nascitur in frigidis & saxosis locis. *Locus.*

Radix extra intúsque candescit, gustata virus minimè ingratum olet, Pæoniæ simile. Sensum *Vires.* aliquem caloris, nè dicam uredinis præbet circa guttur. Tusa ac ℥iij pondere ex aqua devorata omne humorum genus supra infráque evacuare dicitur.

* 9. *Apocynum Canadense angustifolium flore Aurantii* Moris. prælud.

Moris.

Vix bipedalem excedit altitudinem: folia gerit angusta, longiora multò Apocyno surrecto umbellifero *Cornuti*, [quod nos pro Beidelsar Alpini habemus] In caulium summis fastigiis *flores* aureos aut aurantii coloris gerit: quibus singulatim succedunt *siliquæ* membranaceæ, papposæ materiæ intermixta *semina* compressa, rufa (cæterorum ritu) continentes.

* 10. *Apocynum Virginianum flore herbaceo, siliquâ longissimâ* Moris. prælud.

Moris.

Hujus *folia* lata sunt, glabra, Beidelsar Arabum foliis magnitudine accedentia. *Caules* habet ternos aut quaternos pedes altos, subrubros. In summis alis caulium proveniunt *flosculi* herbacei, ejusdem cum cæteris suæ sortis formæ, sed multo minores; quibus flaccidis succedunt *siliquæ*, dodrantales, tenuissimæ, papposam materiam & *semina* compressa, aliorum more claudentes. Lactescit etiam aliorum Apocynorum & Asclepiadum modo.

* 11. *Apocynum Indicum minus Nummulariæ foliis* *Breynii. ** Ephemer. German. Ann. 4, & 5, 6. Obs. 138.*

Breyn.

Simile est Apocyno primo latifolio Clusii; & sicut minus ità in omnibus subtilius deprehenditur. *Caules* profert tenues, teretes, concavos, lactescentes: per quos ad genicula nascuntur *folia* gemina, contrario situ opposita, Nummulariæ paria, magis acuminata, quorum unum majus alterúmque minus, semuncialibus & longioribus pedicellis nixa. *Flosculi* perpusilli, muscosi, in caulium & ramorum apicibus, ac inter foliorum alas alterno ordine, in umbellis parvis, cauliculis tenuissimis sescuncialibus insidentibus dispositi.

In Insula *Zeilan* oritur. *Locus.*

12. *Apocynum minus rectum Canadense* Cornuti. *rectum angustifolium Americanum minus.* Park.

Cornut.

Longè aliter se habet Apocynum minus, neq, enim sub terra repit ut Syriacum, sed per summam terram multis radicum fibramentis apricatur. Maio revirescit, *foliis* angustis, digitum longis & acutis, per teretem & atropurpureum *caulem* geminatim præcedentis more dispositis: altitudine vix cubitum æquat caulis, qui in summo *floribus* ornatur multis, umbellæ formâ: hi similis quidem cum Apocyno Syriaco figuræ, sed saturatiore purpurâ nitent.

Cùm defloruit caulis in duos cauliculos dividitur, qui elatiores facti alteram in fastigio florum umbellam proferunt. Lentor quoq, pariter florem obtegit, & à muscis tuetur, qui si temerè advolent, visco implicatis pediculis tenaciùs adhærescunt, & frustra alarum nisu vitæ consulere tentant. Sub Autumnum è floribus nascitur folliculus unus aut alter, membraneus, Asclepiadis instar, in quo *semina* depressa & lata concluduntur, à quorum acutiori parte papposa lanugo dependet. Planta hæc lacteo succo deleterio turget.

* 13. *Apocynum Canadense foliis Androsæmi majoris* Bocconi, Morison.

Bocc.

Hæc planta raritate atque elegantiâ insignis, Arbusculæ more erigitur: *Caule* pedali & longiore, enodi, aphyllo, subrufo, supernè in varios & multiplices ramos distributo atq, diviso, donatur. *Folia* bina, subrotunda, Androsæmi majoris foliis quàm proximè accedentia, è regione petiolis suis caulibus hærentia, adornant totius plantæ compagem. Ab extremis cymis caulium exeunt ramatim *flosculi*, è diluto rubore leviter purpurascentes Lilii convallium aut Unedonis caliculati; quibus subeunt *siliquæ* Asclepiadis angustiores, candidâ intus lanugine & semine compresso, plano, subrufi coloris refertæ. *Radices* longè latéque sub terram serpentes admodum vivaces sunt, & subinde progerminant etiam in calcatis areolarum semitis. Lacteo succo scatet, qui emanat quacunq, parte vulneretur, cæterorum sui generis omnium adinstar. Muscarum pernicies est si floribus insideant.

Lutetiæ in horto Regio vidit.

In horto Chelsiano propè Londinum colitur sub nomine Apocyni flore Lilii convallium purpurascente, ut nos monuit D. *Tancredus Robinson.* *Locus.*

CAP.

CAP. VII.

De Asclepiade seu Vincetoxico.

ASclepias dicitur ab antiquo medico, nec dubium quin illud nomen ei impositum sit à vi quâ venenis resistit. *Jo. Bod.*

Nomen Vicetoxici vel Vincetoxici barbarum est, & à recentioribus huic impositum, quod illi insignis adversùs venena vis insit. Vox conflata est ex *vinco* & *toxicum*, rectiùs νικητόξικον utrâq; voce Græca dixissent. *Idem.*

Hirundinariam etiam vocant à fructu seu potiùs siliquis quas producit, quæ dehiscentes plumosum ostendunt semen, atq; Hirundinis figuram referunt. *Idem.*

Ab Apocyno differt succo limpido, siliquis singularibus Ciconiæ rostrum referentibus. At Columna Asclepiadem succo dilutè luteo turgere scribit, non limpido seu aqueo.

1. *Asclepias flore albo* Park. Ger. C. B. *Asclepias sive Vincetoxicum multis floribus albicantibus* J. B. Swallow-wort.

J. B.

Numerosas *radix* demittit fibras, benè habitas, longas, albas, gustu nauseoso, *caules* surrigens lentos, cubitum & sesquicubitum altos, hirsutos, geniculatos: ad quorum genicula bina semper *folia* adversa, ex brevibus pediculis sursum vergentibus, nonnihil per extremos margines & nervos hirsuta, formâ hederaceorum, longiora, rugosiora: Ex quorum alis pediculi prodeuntes, *flores* privatis insuper pedicellis donatos sustinent, albicantes, pentapetaloides, quinq; apicibus concoloribus rotulæ modo, sessiliq; pistillo viridi medium occupantibus. Hisce succedunt *cornicula*, sescunciam aut ampliùs longa, *semen* tomento involutum continentia ruffum.

Locus. Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem non in montosis tantùm, sed etiam in dumetis & sepibus ubiq; ferè invenitur.

Vires. *Radix* hujus herbæ alexipharmaca ac sudorifera est insignis. Usus præcipui in peste aliisq; venenosis affectibus, in obstructionibus mensium, in palpitatione cordis ac lipothymia, in Hydrope. *Semen* commendatur ad calculum. Extrinsecùs usus tam florum, quàm radicum ac seminis est in ulceribus sordidis ac malignis purificandis, ad ictus insectorum venenatorum, in ulceribus mammarum, &c.

De vi ejus ad Hydropem vide J. Bauhinum & Tragum, item Ephemer. German. An. 1. Observ. 156.

Radix pondere semilibræ per noctem in vino macerata, & deinde usq; ad tertias decocta, manè jejuno stomacho calida pota, sudore interim provocato, mirificè expellit aquam intercutem, adeò ut illa per pedum plantas erumpat, éstq; hoc singulare experimentum.

Nobis interim mirum videtur Apocynum malignam & lethiferam esse herbam, Asclepiadem autem ei planè congenerem salutarem. At Pena & Lobelius in Adverf. se certum exploratúmque habere aiunt jam diu Apocynum latifolium saltem aliis venenis à cane devoratis antipharmacum fuisse: quibus contraria scribit Clusius.

* 2. *Asclepias angustifolia flore flavescente* Hort. Reg. Paris. & Blæs.

3. *Asclepias flore nigro* Ger. Park. C. B. *flore nigro quorundam* J. B.

Col.

Radice nititur fibrosa, Asclepiadi non dissimili: *caulibus* seu viticulis flexibus, lævibus, duos aut tres cubitos longis, in multas alas divisis, quælibet fulcra, Periplocæ instar se circumvolvendo, conscendentibus, in altum enititur. *Folia* habet succulenta, mollia, viridia, lævia, Asclepiadis similia, nonnihil in summo acuminata. *Flores* Apocyno repenti vulgari similes, sed colore pullo, parùm in purpureum vergente, quamobrem nigrum florem habere dicitur. *Siliquas* & *semina* papposa, uti aliud vulgare Apocynum, compressa & nigra Augusto mense perficit. Tota planta succo turget luteo, ingrato.

Locus. Hanc in collibus Monspeliensis agri Frontignanæ vicinis nasci tradit Lobelius.

* 4. *Asclepias Cretica Clusii* J. B. Park. *Asclepias siliquâ bifido mucrone* C. B.

Ab Asclepiade vulgari flore albo in paucis differt, ut descriptiones conferenti apud J. Bauhinum patebit. *Foliis* nimirum dilutiùs virentibus, *siliquis* brevioribus sed crassioribus, striatis, bifido mucrone, interdum singularibus, nonnunquam geminis. *Flosculi* terni aut quaterni simul prodeunt, pediculis brevibus nitentes.

Cap. VIII.

De Clematide Daphnoide seu Vinca pervinca.

CLematis hæc dicitur quia instar κλημάτων repentes proferat cauliculos, quos κλήματα [sarmenta] Græci vocant: Daphnoides verò, cùm à Lauri foliorum figurâ, tum ad differentiam aliarum cognominum. *Dod.* Vinca pervinca, quòd humi serpat, & se in modum fruticuli porrigat, vicina quæque vinciens. *Fuch.*

Notæ ejus sunt sarmenta longa, repentia, folia glabra, colore & consistentiâ hederaceorum, flos amplus, siliqua ad singulos flores gemina non lanigera.

A. 1. *Clematis Daphnoides minor* C. B. J. B. *Vincapervinca minor* Ger. *vulgaris* Park. **Periwinkle.**

J. B.

Flagellis reptatricibus, humi fusis, latè se propagat. *Radix* fibrosa est: sarmenta multa, tenuia, teretia, virentia & geniculata, è geniculis emissis fibris rursum radicantur. *Folia* è geniculis bina opposita, Laurinis similia [colore & consistentia Hederaceorum ut nobis quidem videtur] minora tamen multò, acuta, rigida, lævia, brevibus pediculis appensa, supernè saturato virore nitentia, infernè dilutiore, sapore adstringente, subamaro. *Flos* pediculo è geniculis enato, duas uncias longo, singulari singularis insidet, oblongus Gelsemini modo, nunc simplex, in quinque lacinias altiusculas & latas dissectus, nunc aucto foliorum numero multiplex, quorum interiora modò bina, modò terna, ad imum integra, superiùs ut extima laciniantur duntaxat, aliàs penitus separata. Color simplici cœruleus cum apicibus concoloribus, sed dilutioribus parùm, vel albus cum staminulis luteis, pistillo albo, fundo candidis versibus striato; vel pulcherrimo spectaculo violaceum florem per singulas lacinias à summo ad imum linea decurrit lactea, id quod & in multiplici observatur. Verùm quæ multiplici est flore eam non alio quàm purpureo aut purpuro-violaceo colore observavi, & bicolore ut dictum. Flori succedit sed rarissimè *siliqua* bicornis, Cæsalpinus. *Cornicula tenuia sunt, arcuata, utrâque extremitate cohærentia, bina plerunque semina continentia, oblonga, Seselios.*

Ad sepes & in aggeribus fossarum. *Locus.*

Vulneraria insignis est. Usus præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, expuitione sanguinis, hæmorrhagia narium, vulneribus seroso liquore manantibus. Extrinsecùs in profluvio mensium, in laxitate ac dolore dentium: lac extinctum revocat. *Schrod.* *Vires.*

Folia ore retenta sanguinis fluxum è naribus erumpentem compressisse frequenter vidimus, inquit Costæus libro suo de stirpium differentiis.

Folia recentia super chartam bibulam vel emporeticam imposito superiùs lino pexo interbastata, & thuris odore suffita, consilio muliérculæ cujusdam in strumis adhibita, discussere tumorem brevi tempore, qui per anni spatium aliis medicamentis à medico docto præscriptis contumax obstiterat. Eodem medicamento ejusdem mulieris monitu pro deplorato relictus curatus est antea. *D. Hulse.*

Vinum turbidum, quodque colorem amisit, hujus herba q. s. vasi imposita, intra quindecim dies purum clarumque & genuini coloris reddet. Expert. Trag. Præstabit tamen ut vinum priùs in aliud vas transferatur.

2. *Clematis Daphnoides major* C. B. *Cl. Daph. major flore cæruleo & albo* J. B. *Cl. Daph. sive Pervinca major* Ger. *Clem. Daph. latifolia sive Vinca pervinca major* Park.

J. B.

Per omnia major est Pervinca vulgari. *Folia* quæ opposita, ex semuncialibus & longioribus pediculis appensa, è viticulis junco crassioribus oriuntur, tres circiter uncias lata, paulò longiora, nunc acutiora, nunc obtusiora, cum acrimonia amarescunt saporis ingrati. *Flores* ex foliorum alis, pediculis hærent semuncialibus, longo corniculo, divisione & formâ florum Pervincæ vulgatioris, sed, ut par est, multò majora, coloris cœrulei vel interdum albi. In hac siliquas sive cornicula singularia observavimus. Apud nos frigore interdum absumitur.

Circa Monspelium frequens reperitur. *Locus.*

Cap. IX.

De Centaurio minore, purpureo, luteóve non perfoliato.

CEntaurium unde nomen accepit diximus in capite de * Centaurio majore. ** Lib. 7. cap. 14.*

Notæ Centaurii minoris non perfoliati sunt flores è tubo oblongo in quinque segmenta acuta expansi, in summis caulibus & ramulis crebri, sapor amarus, semina minutissima.

Centaurium luteum perfoliatum toto genere ab hoc differt, sapore duntaxat amaro & seminum parvitate convenit.

A. 1. *Centaurium*

A. 1. *Centaurium minus* C. B. *minus vulgare* Park. *minus flore purpureo & albo* J. B. *parvum* Ger. Small purple Centory.

J. B.

Radix ei parva, alba, lignosa, obliquè acta, surculosa, exucca & insipida. *Caulis* plerunque unicus, angulosus, dodrantalis aut pedalis, lævis, firmus. *Folia* alia in terram sparguntur, alia in caule bina ex adverso sita, Hyperici foliis majora, glabra, viridia, tribus nervis insignioribus, aversa parte maximè conspicuis, secundùm longitudinem excurrentibus donata. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum, plures simul juncti, nullis pediculis donati, è tubo longo in quinque segmenta mucronata totidem folia imitantia expansi, suave-rubentes, apicibus pariter quinque luteis. *Calix* floris quinque foliolis angustis, acutis componitur. Floribus succedunt *capitula* longa strigosa, *seminibus* minutissimis arenularum similibus plena.

Sunt autem, inquit J. Bauhinus, tum flores tum folia insigni amarore prædita.

Græcis Κενταύρειον μικρὸν: Plinius ob summam amaritudinem Fel terræ dici affirmat. Italis *Febrifuga*.

Locus. Julio mense floret, in pascuis siccioribus frequens.

Hortense solum respuit, nec hortis quamcunque adhibueris curam assuescit. *Jo. Bod. à Stapel in Theoph. hist.* lib. 2. cap. 2. p. 87. Et iterum lib. 9. cap. 9. pag. 1045. Illud experientiâ didici, Centaurium in hortos translatum eodem periri anno, nec unquam ex semine renasci. *Verùm in horto nostro semel succrevit ex semine, viguit, floruit, & semen perfecit.*

2. *Centaurium minus spicatum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* parva, alba, fibrosa *caulis* exurgit mox in duos palmares & semipalmares, striatos, hìque in alios divisi. *Folia* sunt parva, pediculis carentia, quorum prima lata, subrotunda, superiora angusta, acuminata, quandóque bina adverso situ caulem amplexantia. *Flores* oblongi, non semper albi, ut vult C. Bauhinus, sed frequentiùs purpurei, præcedentis similes, ab imo sursum per ramulos sparsi, singuli utplurimum ex una caulis parte sibi invicem succedentes, è vasculis foliosis prodeunt. His *siliquæ* ut in vulgari *semen* minutum continentes succedunt.

Locus. In agro Monspeliensi & alibi in Gallia Narbonensi frequens est.

* 3. *Centaurium purpureum minimum* Moris. hist. & prælud.

Moris.

Caules biunciales & triunciales ramatim fert: *flores* purpureos, minimos, pentapetalos: *capsulas* seminales minores, & *semina* multa exilia Centaurii minoris vulgaris rubri modo.

Locus. In humidis circa stagna æstate exiccata locis provenit.

Centaurii min. varietates. D. Wheeler in Itiner. duas proponit Centaurii varietates, nimirum Cent. ramosum rubrum & album in insula Corcyra observatas.

4. *Centaurium luteum novum* Col. *luteum pusillum* C. B. *minimum luteum* Park. *Centaurii lutei varietas* Park.

Col.

Dodrantalis est, *radice* perquam exiguâ, lignosâ, pallente: *foliis* in imo stratis ut congeneris & vulgaris flore purpureo, sed minoribus: *caule* anguloso, binis oblongis *foliolis* alternatim per intervalla hærentibus ut in vulgari, sed duplo minoribus, Rutæ proximis: in summo verò *flores* binos aut unicum, longis calycibus pro basi insidentes, colore luteo, Maio mense hiantes, semine ut congeneris. Sapor amarus plantæ admodum, sed non tam intensus ut vulgaris purpurei.

Locus. In tecto veteris ædificii Baiani *Piscina mirabilis* dicti observavimus: verùm quod ibi ortum est solo floris colore à minore purpureo differre nobis videbatur. Columna in maritimis oppidi dicti vulgò *Torre della Nunciata*, non longè à Stabii ruinis, in Vesuvii montis radice illud primùm invenit.

A. 5. *Centaurium palustre luteum minimum.*

Radix ei alba, lignosa, simplex, nonnunquam fibris majoribus donata. *Folia* ad radicem parva, angusta, oblonga. *Caulis* trium circiter digitorum altitudine assurgit, nunc simplex, nunc multiplex, ramosus: ad cujus singula genicula, duo ex adverso sita foliola angusta, acuta. *Flores* in summis ramulis longis pediculis subnixi, lutei, exigui, ferè semper clausi, quinque petalis (quantum deprehendere licuit) mihi visi sunt componi. Vasculum seminale figuræ ellipticæ, per maturitatem in duas carinas dehiscit, & *semen* effundit minutissimum, subrotundum, ex russo nigricans.

Locus. Versùs extrema Cornubiæ locis putridis & lacustribus provenit, nec alibi observavimus.

* 6. *Centaurium minus Brasilianum* Breynii.

Breyn.

Pulchra hæc plantula *radice* nititur flavescente, tenui, fibrosa, uncias duas longa & nonnihil longiore, gustu amaro. Ex qua *Caulis* geniculatus, pertenuis, erectus, dodrantali altitudine caudicis loco exit; qui in summitate in ramos duos, quasi brachia expansa, dividitur, & hi in ramulos rursus alios, unciales & majores, alterno ordine plerunque positos; *Foliis* oblongis dilutè viridibus, Genistæ tinctoriæ formâ haud absimilibus, binis semper ad singula genicula situ adverso positis cinctus. *Flosculum* quidem in caulis apice inter brachiorum juncturam tantùm fert unicum; sed plures tam in extremitatibus ramulorum, quàm inter foliorum illorum alas, perpulchros, purpureos, tubulosos, in quatuor folia rotunda exeuntes, Centaurii vulgaris flosculis duplo majores; è *calyculis* spectabilibus admodum, quadrangularibus, membranaceis & rigidiusculis, venulas conspicuas, & in quolibet

libet angulo fimbriam latam habentibus, prodeuntes. Hos *capsulæ* angustæ, oblongæ, Centaurii minoris æmulæ, seminibus rotundis minutis & fuscis refertæ, sequuntur.

Cap. X.

Centaurium luteum perfoliatum.

HUjus notæ sunt Folia in caule adversa in unum coalescentia ut in Dipsaco, colore glauco; flores eorumque calyces in octo lacinias, totidem folia imitantes, divisi.

A. *Centaurium luteum perfoliatum* C. B. J. B. *minus luteum perfoliatum ramosum* Park. *parvum luteum* Ger. **Yellow Centory.**

J. B.

Inutili, fibrosa, multifidâque albâ *radice* nititur; *caulem* tollens modò simplicem, modò ramosum, teretem, glabrum, sesquipalmarem aut dodrantalem; qui *folium* ad singula genicula gemellum, mucronatum trajicit, haud secus atque calidarum regionum Periclymenum: cæteroqui circa radicem proximéque terram sternuntur *folia* multa in orbem, Saponariæ vulgari non dissimilia majora tamen & candicantia, seu glauco quodam polline, qui digitis facilè detergitur, (ut & tota planta) obducta. Summus caulis in *florem* unciali aut breviori pediculo suffultum, velut in divortio seu angulo duorum ramorum (qui ad utrumque ejus latus oriuntur) situm, terminatur. Ramuli isti altiùs assurgentes primùm in duos dividuntur ramos, inter quos in rectum assurgens consistit flos, & deinceps ramuli eodem ordine subdividuntur, donec ad extremos surculos ventum sit. *Flos* quàm Centaurii min. purpurei major, calicis loco octo plerunque angustissimis foliolis obvallatus, è tubo vasculum seminale amplectente in octo plerunque folia, aureo fulgore micantia expanditur: quos magna excipiunt *vascula* subrotunda, *semen* copiosum minutissimum nigrum claudentia.

Herba perquàm amara est, non autem flos.

Floret apud nos Julio & Augusto mensibus, seriùs citiúsve pro anni temperatura. *Tempus*

In montosis & siccioribus pratis. *Locus.*

Centaurii minoris vires summatim recenset Schroderus his verbis.

Spleneticum est & hepaticum, amarum citra mordacitatem, unde & leviter astringens, extergens, aperiens, vulnerarium. Utile est in ictero, mensibus suppressis, Scorbuto, arthritide, lumbricis, & specificè in morsu canis rabidi. Datur ejus decoctum utiliter tertianariis, quòd bilem per inferna dejicere dicatur, quo factum est ut quidam hanc herbam Febrifugam vocaverint. *Vires.*

Cæterum quod Dioscorides, & post eum Galenus, eósque secuti ferè omnes Botanici scribant bilem & pituitosos humores per alvum educere, ischiadicísque infundi decoctum (inquit Dodonæus) tametsi frequenter & feliciter hoc usi, per alvum tamen expurgationem ullam facere observare non potuimus, &c.

Dodonæo se opponit C. Hofmannus, Licet enim (inquit) Centaurium nostrum minus purget quàm Veterum; non ob id tamen non purgat. Videmus enim si debita quantitas detur quòd purget. Controversiam experientiâ determinandam relinquimus.

Herbæ comæque decoctum lentigines, varos, alphos & cæteras cutis infectiones exterit. In Hetruria Biondella nuncupatur, quoniam extergendis dealbandisque mulierum capillis ex lixivio plurimùm præstat. *Matth.*

Novi hominem qui pro desperato relictus importuno haustu Centaurii min. in potulentis, & haustu decoctionis fortis in vino omni mane ab ictero convaluit. D. Bates in M. S. communicavit *D. Hulse.*

Frequentissimo certissimóque est mulierculis remedio dum mensium obstructione infestantur, quos decocto Centaurii hujus proritant. *Sim. Pauli.*

Sal Centaurii minoris certo experimento Tertianam fugat: & aqua ejus destillata usui est ut in eâ pulveres febrifugi, vel sal ejus dissolvantur paroxysmi tempore propinandi, ut largiter sudent.

Contra furfures & crustosam capitis scabiem vix præstantius ullum decoctum reperietis quàm Centaurii min. ex pisorum isto brodio paratum quod coqui profundunt, quando ad eam usque mollitiem cocta sunt deglubenda ut pinsi queant. Illo enim decocto si lavetur caput insigniter furfures & scabiem deterget, imò unà myriades pediculorum enecat. *Idem.*

Tantæ æstimationis est hæc herba apud Germanos, ut vix vinum medicatum seu absinthites vulgus paret, cujus partem non constituat. *Schrod.*

Galenus ob insignes mirásque hujus plantæ facultates de ea & ipsius viridibus integrum librum conscripsit.

Ad Ischiadem, ℞ Centaurii min. q. s. decoquatur, per clysterem infusum mirificum est auxilium: humorem enim elicit, & dolorem sedat. *Fernelius.*

CAP. XI.

De Verbasco.

VErbascum nonnullis quasi Barbascum dictum putatur, quia folia ejus pilosa sunt: Italis enim *Barbassò*, & prima species vulgo Tapsus barbatus dicitur. Plinius à Verbena deducit. Græcis φλόμος appellatur, ἀπὸ τῆς φλογὸς à *flamma*, quòd ejus foliis & caulibus in laternis pro ellychniis uterentur.

Notæ ejus sunt folia in caulibus alterna, flores in thyrsis oblongis conferti, non horizontaliter siti sed potius ad horizontem perpendiculares; capsulæ bivalves conicæ aut turbinatæ.

A. 1. *Verbascum mas latifolium luteum* C. B. *vulgare, flore luteo magno, folio maximo* J. B. *Verbascum album vulgare, sive Tapsus barbatus communis* Park. *Tapsus barbatus* Ger. **White Mullein, High-taper, Cows lungwort.**

Radix alba, lignosa, simplex fibras aliquot grandiores è lateribus emittit, minor quàm pro plantæ modo, crassitie pollicari. *Folia* ad radicem multa, dodrantem longa, quatuor pollices lata, molli & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines leviter crenata. *Caulis* plerunque unicus, bicubitalis aut tricubitalis, teres, hirsutus, rigidus, medullâ farctus, foliis nullo ordine positis, crebris, immediate adnatis, iis quæ ad radicem similibus vestitus, longis appendicibus hinc inde productis caulem velut alatum efficientibus. In summo caule *flores* in longo thyrso conferti clavæ figuram referunt. *Flores* autem singulares non maximi sunt, monopetali, in quinque tamen lacinias obtusas, totidem folia imitantes divisi, cum quinque intus staminibus villosis, flavis, apicibus rubentibus, & stylo in medio virente. *Pediculi* florum brevissimi sunt, *calices* hirsuti, in quinque segmenta acuta divisi. *Vasculum seminale* non sphæricum, sed oblongius, acuminatum, rasili lanugine hirsutum, quod per maturitatem in binas carinas dehiscit, *seminibus* parvis, pullis repletum.

Locus. Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum, nonnunquam in muris & ruderibus.

* 2. *Verbascum maximum Meridionalium odoratum duplex luteum & album* J. B. *Verbascum fœmina flore luteo magno* C. B. *item Verbascum fœmina flore albo* ejusdem. *Verbascum album* Ger. *& Verbasc. lychnite* ejusdem. *Verb. mas foliis longioribus* Park. *& Verb. fœmina flore albo vel pallido* ejusdem.

Lob. Ad.

Excellit maximus odoratus Meridionalium Thapsus barbatus, ut magnitudine foliorum, sic etiam odore suavi, omnibus Verbascis, varietas tametsi tantùm videtur descripti communis Phlomi: floribus quippe luteis & interdum albis exit, senis foliolis, quæ arantur rubris lineolis, odore suavissimo; folio longiore, latiore: *radice* crassa, nec alicubi dissimilis tota planta.

Cùm Lobelius ipse fateatur hanc varietatem tantùm esse communis Phlomi; nec nobis in agro Pedemontano, Italia aut Gallia Narbonensi eam contigit videre, in Angliæ autem campestribus non inveniri certum sit, non immerito dubitamus an detur hujusmodi planta. Verùm mentio ejus à tot Botanicis facta, & icon quæ extat à planta ipsa, ut verisimillimum est, desumpta contrarium suadent: quin & utraque varietas habetur in Catalogo horti Regii Parisiensis.

3. *Verbascum pulverulentum flore luteo parvo* J. B. *mas foliis angustioribus, floribus pallidis* C.B. **Hoary, or dusty Mullein.**

Radix pro plantæ ratione non admodum crassa, alba, surculosa, sapore amaro. *Caules* bicubitales & tricubitales, teretes, unà cum foliis & floribus pulvisculo candicante, qui facilè detergi queat obducti, ex singulis radicibus singuli, ab imo ad summum usque ramosi, ramulis qui in longos florum thyrsos caulem undique obvallantes ipsúmque ferè altitudine æquantes exeunt. *Folia* ima pedem & interdum cubitum longa, palmum aut semipedem lata, pediculos manifestos non habent, à principio tamen angustiore paulatim in latitudinem funduntur, deinde rursus in acumen sensim desinunt, circa margines obscurè crenata, in caule creberrima, alternatim adnata, quæ primo exeunt utrinque lanuginosa, posteriora ferè glabra [gravis si fricentur odoris, sapore herbaceo cum tantillo amarore.] *Flores* in summis caulibus & ramulis conferti, & velut racematim nascentes, pediculis admodum brevibus, monopetali, in quinque subrotunda segmenta partiti, pallidè flavi, cum aliquot intus *staminibus* lanuginosis, croceos *apices* sustinentibus, cum stylo. *Flos* minor equidem est quàm Verbasci vulgaris, non tamen quadruplo, ut vult J. Bauhinus.

Locus. Circa Nordvicum urbem, Buriam oppidum, invenitur, & alibi in Anglia.

4. *Verbascum crispum & sinuatum* J. B. *laciniatum* Park. *nigrum folio Papaveris corniculati, & Cam.* C. B.

J. B.

Huic infima *folia* sesquipalmum circiter longa, Papaveris corniculati modo sinuata, candicantia, superiora verò breviora, in acutiorem mucronem desinentia, ferè hederacea, pulvere aspersa utrinque magis tamen infernè, videntur, nullo pediculo, alis *caulem*, cui sunt continua, amplexantia. *Flores* parvi, lutei, Blattariæ floribus non absimiles, caduci, in quinque segmenta laciniati, staminibus totidem villosis purpurascentibus medium occupantibus, *apicibus* croceis.

Locus. In Italia ad vias passim invenitur. J.Bauhinus Monspelii observavit, ubi Autumno (inquit) passim floret.

A. 5. *Ver-*

A. 5. *Verbascum flore albo parvo* J. B. *Verb. Lychnites flore albo parvo* C. B. *Verb. Lychnite Matthioli* Ger. **White-flowered Mullein.** *Verbascum mas foliis longioribus* Park.

J. B.
Haud aliis oriundum natalibus, nec facie multùm diversa ex Verbascis luteis cognoscendum: *radix* compar, & *caulis* alis concavus, lanuginosus. Verùm *folia* infernè tantùm incanâ illâ lanugine pubescunt, supernè verò, si tenella illa & exigua floribus apposita excipias, glabra ex atro virescunt, acuminata: *Flores* verò parvi, in alis digesti, Verbasci pulverulenti modo, colore albo. *Stamina* hirsuta buxei sunt coloris, apicibus miniatis.

Flores in hoc ut & in aliis generibus petalorum seu segmentorum in quæ finduntur numero ludunt, quippe in eodem ramulo & ex eodem puncto orti modò quinis, modo senis constare deprehenduntur.

In agro Cantiano secus vias frequens cernitur. Quotannis se propagat semel satum ex semine deciduo: primo anno caulem non fert, sed folia per terram sparsa: caule producto perit. *Locus.*

* 6. *Verbascum angustifolium ramosum, flore aureo, folio crassiore* J. B.

J. B.
Foliis dodrantalibus, uncias duas & semis latis, spissis, albis, veluti lanugine pulverulenta obductis; *floribus* aureis, minoribus quàm in vulgari à præcedente differt. Dedit Agerius in Austria collectum.

A. 7. *Verbascum nigrum flore parvo, apicibus purpureis* J. B. *Verb. nig. flore ex luteo purpurascente* C. B. *Verbasc. nigrum* Ger. descr. *nigrum vulgare* Park. descr. *nigrum Salvifolium luteo flore* Lob. **Sage-leaved Black Mullein.**

J. B.
Radix Verbasci vulgaris, ut & *caulis*, non minùs altus, brachiatus, striatus, purpurascens, minùs hirsutus. *Folia* minora, rariora, alternatim posita, pediculis rubentibus duas aut tres uncias longis appenduntur, Salviæ æmula sed multo majora, fœtida, at virentia, minùs villosa, leviter crenata. *Flores* situ & crebritate pares sed minores, saturatiore croco tincti, Blattariæ vulgaris, purpurantibus *staminibus* villosis. *Semen* ut in vulgari. Superficies hyeme perit.

In agro Cantabrigiensi pluribus in locis occurrit, & alibi etiam in Anglia. J. Bauhinus Basileæ & Montbelgardi frequentem esse scribit. *Locus.*

* 8. *Verbascum perenne nigrum floribus albis* Moris. prælud.

Hæc Verbasci species folia gerit subviridia; flores albos minutos, quibus pariter succedunt capsulæ bivalves, multa semina minuta, ut cæteræ suæ familias, continentes. Perennis est planta.

Miror Morisonum nullam hujus inter Verbasca mentionem facere in Historia sua universali.

* 9. *Verbascum subrotundo Salviæ folio* C. B. *Salvifolium exoticum cistoides* Park. *sylvestre Salvifolium exoticum folio rotundiore* J. B.

Lob.
Hæc foliis rotundioribus, densioribus candidioribúsq;, minùs tamen lanugine canis, sed Salviæ æmula concretione: alioqui lignosa fibratâque *radice*, caule & facie non ità dissimilis, iisdem gaudet Syriæ natalitiis quibus Verbascum lychnites Syriacum. Flores descriptori Lobelio videre non contigit, quia, ut refert, marcidi jam erant. Parkinsonus, nescio unde doctus, flores luteos quinque foliis subrotundis compositos ei attribuit, & appingit.

Verbascum nigrum odoratum Park.

Blattariæ species esse videtur, & fortasse à vulgari lutea non diversa: verùm descriptio Verbasco nigro Salvifolio meliùs convenit quàm Blattariæ, ut nisi ille expressis verbis id vetuisset & negâsset ego eandem plantam credidissem.

Spontaneum in Anglia quamvis minus frequentem inveniri tradit: nos nondum tam felices fuimus ut illud ipsi reperiremus, at neque quisquam alius à se inventam nobis hactenus ostendit.

Descriptionem & historiam integram vide apud Parkinsonum.

* 10. *Verbascum Danicum humile* Park.

Lob.
Foliorum figurâ & hirsutie, & florum colore aliísque accidentibus cum Tapso barbato communi convenit: verùm humilior est & minor multo, *caule* pedem altitudine non excedente: *foliis* quàm illius duplo minoribus: *floribus* tamen pro plantæ proportione amplissimis.

Observavit Lobelius inter Cronenburgum & Hafniam prope Elsenoram in Dania. *Locus.*

Verbascum [summitates & lanugo] in hæmorrhoidum doloribus à Godartio & Riverio, item à Dan. Sennerto & Weikardo commendantur. *Vires.*

Tapsus barbatus specificum est contra tympanitem, autore Grembs.

Verbascum primum præcipuè utile est in morbis pectoris, tussi, expuitione sanguinolenta, torminibus ventris. Ad pulmonum affectus in jumentis & vaccis à Veterinariis nostris adhibetur, unde nostratium vulgo **Cows Lungwort,** id est, Pulmonaria vaccarum appellatur. Extrinsecus flores & folia præcipuæ æstimationis sunt in sopiendis doloribus quibuscunq;, imprimis in affectibus ac tumoribus ani, hæmorrhoidibus, in capillis luteo colore tingendis. *Schrod.*

Hujus folia plantis pedum nudis intra calceos suppoſita, paucis diebus ante debitum purgationis tempus menſes remorantes leniter movent & educunt.

CAP. XII.

De Blattaria.

BLattaria, monente Plinio, lib. 25. c. 9. Eſt ſimilis Verbaſco herba, quæ ſæpe fallit pro ea capta, foliis minùs candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Hæc abjecta blattas in ſe contrahit, ideóque Romæ Blattariam vocant.

Blattaria vulgaris, ut rectè Plinius, à Verbaſco foliis minùs candidis differt; at certior diſtinctionis nota eſt capſula ſeminalis ſphærica ſeu globoſa, cùm Verbaſci nonnihil turbinata ſit & in acumen producta.

1. *Blattaria lutea* J. B. *lutea minor ſeu vulgaris* Park. *lutea folio oblongo laciniato* C. B. *flore luteo* Ger. **Yellow Moth-mullein.**

J. B.

Firmum tollit *caulem* & rectum, altitudine interdum humana, lævem, craſſitudine pollicari, denſiſſimo ramorum ſtipatu fruticantem: in quibus alternatim poſiti *flores* Verbaſci, ex pediculis hirſutis, unciâ longioribus, flavi ſed ſaturatiùs, ſic ut nonnihil rutilantis ruboris ſit affuſum, unguibus intrinſecùs villoſa lanugine pubeſcentibus; *ſtaminulis* ſimiliter lanuginoſis, apices miniatos ſuſtinentibus, nonnihil odoratis. Succedunt *ſemina* nigra, in vaſculis rotundis, bivalvibus, è vertice ſtylum proferentibus: cæterum uniuſcujuſq; floris pediculo appoſitum eſt folium acuminatum, unciam circiter longum aut majus: reliqua autem *folia*, quibus multis ſcatet, Verbaſci ſunt, anguſtiora, atrovirentia & ſuperiùs ſplendentia, nullâ lanugine donata, in ambitu laciniata, odore ingrato. *Radix* Napi figurâ, alba, ſapore neſcio quid aromatici reſipiente.

Locus. Variis in locis hanc obſervavimus, tam in Italia & Gallia Narbonenſi quàm in Germania, juxta aquarum margines, in lutoſis aggeribus, & haud longè à fluviorum ripis, ut rectè Dodonæus.

Tempus. Floret à Junio menſe in Septembrem uſq; *ſemen* interea perficitur.

Gerardus & Parkinſonus noſtrates ex unica hac planta duas fecerunt, quarum alteri *Blattariæ Plinii* Gerardus, *Verbaſci nigri vulgaris* Parkinſonus nomina dederunt, alteri *Blattariæ flore luteo.* C. Bauhinus hanc duplicem facit, alteram quatuor cubitorum, tria, quatuor, quinq; aut plura vaſcula conjuncta habentem; alteram humiliorem, ſingula vaſcula proferentem, foliis multò viridioribus.

Varietates. Quæ flore albo eſt, externè violacei quiddam habente ab hac non differt ſpecie, ſiquidem ex hujus ſemine deciduo oritur, ut in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquando experti ſumus.

Blattariam flore viridi à Lobelio in iconibus pictam C. Bauhinus ad Blattariam flore albo refert itémq; Blattariam flore viridi purpuraſcente *Lob. ico.* item Blattariam alteram *Lob. ico.* Variat, inquit, Blattaria alba flore parvo, eóque albo, vel viridi purpuraſcente, & magno flore. Nos C. Bauhino libenter aſſentimur: nec enim ſine neceſſitate ſpecies multiplicandas ducimus.

Blattariam flore luteo purpuraſcente *Park.* è luteæ vulgaris ſemine ortam eſſe. Autor ipſe haud dubitat, & tamen (quod mirum) radicem vivaciorem ei attribuit.

* 2. *Blattaria magno flore* C. B. J. B. *flore amplo* Ger. *Blat. lutea major ſive Hiſpanica* Park.

Park.

** Blat. lutea odorata.* *Folia* habet longiora & viridiora quàm * præcedens apicibus rotundioribus: *caulem* elatiorem & robuſtiorem, ſuperiore parte præter folia *flores* etiam geſtantem copioſos, colore aureo relucentes, minùs confertos, ampliores tamen quàm luteæ vulgaris, ſtaminulis purpuraſcentibus medium occupantibus, muſcæ ſimilitudinem quandam referentibus: quibus ſuccedunt *capitula* rotunda, bina ternáve aut plura interdum ſimul, plurimùm tamen ſingula; *ſemina* fuſca claudentia. *Radix* non admodum craſſa, fibroſa, ſemine perfecto exareſcens.

3. *Blattaria flore cæruleo vel purpureo* J. B. *flore purpureo* Ger. Park. *purpurea* C. B.

J. B.

Radix craſſa eſt & longa, ſucculentáque, cortice obducta rubente, albâ medullâ intus referta, ſapore ſubdulci: *foliis* per terram expanſis ad Conyzam Matthioli majorem [Baccharin Monſpelienſium *Ger.*] accedit, non tamen ità villoſa ſunt, ſapore ſubacri cum aliqua acrimonia. [Parkinſono folia latiora & breviora ſunt quàm Blattariæ luteæ, magis caneſcentia, paucis aut nullis per margines ſerraturis, mucronibus acutis] *Flores* & *capitula* Blattariæ vulgari ſimilia fert ſecundo anno. C. Bauhino *foliis* eſt nigrioribus non laciniatis, parúmque ſerratis. *Flos* modò obſoleto colore purpuraſcit, modò nigræ Violæ colore eleganti nitet, quandoq; dilutè rubet: & hanc vocamus Blattariam flore phœniceo. Flore cœruleo purpureóve floret Junio & Julio. *Stamina*, annotante Parkinſono, in medio flore flava; *capitula* minora quàm in Blattaria lutea; *caules* humiliores, non raro tamen ramoſi; *radix* in multos annos vivax.

Folia in planta à nobis culta non nigricabant, ſed ut rectè Parkinſonus potiùs caneſcebant, & ut verè J. Bauhinus, folia Conyzæ majoris Matth. referebant, tum colore, tum ſerratura, &c.

* 4. *Blat-*

* 4. *Blattaria perennis flore gilvo seu obsoleti coloris* Moris.

Moris.

Folia hujus præcedentis foliis multò sunt majora, & Symphyti foliis quàm proximè accedunt. *Flores* edit satis amplos, eleganter coloratos, è carneo seu dilutè rubello gilvos; in reliquis cum præcedentibus convenit. Natura adeo intenta esse videtur hujus propagationi per radices ut ægrè in Gallia Meridionali, multò magis in Anglia, semen suum perficiat.

* 5. *Blattaria lutea odorata* Park.

Park.

Folia huic plura, per terram strata, è viridi canescentia, latiuscula & oblonga, parùm aut nihil serrata, in acutum desinentia: *Caules* duos trésve pedes alti, foliis minoribus vestiti, à medio sursùm in plures oblongos ramos divisi, *flosculis* pallidè luteis, odoratis, crebris onusti. Semen rariùs perficit. *Radice* est vivaci & perenni, quod paucis hujus generis plantis contingit.

Præcedenti eandem esse suspicor.

* 6. *Blattaria pilosa Cretica, sive Arctos quorundam* J. B. *Verbascum humile Creticum laciniatum* C. B. *Verbascum Brassicæ folio* Col. *Blattaria Cretica incana rotundo laciniato folio* Park.

Col.

Longa & pedalia ferè profert *folia*, alternatim ex caule exeuntia, appendicibus sive lobis circa petiolum, ut in Brassicæ foliis observatur, quæ summum folii habent magnum, uncias quatuor latum, longum quinq; & amplius, ratione ubertatis loci, in medio pediculo lobos digitales, & reliquum nudum; suntq; ex viridi incana, lanugine crassâ obducta, dura tactu, & pilosa, sicuti & *caulis*, qui rotundus, bipedalis, & alis multis è foliorum sinubus prodeuntibus divisus. *Flores* in summo caulis & alarum profert, sed in caule priùs, deinde in alis, ità ut diutiùs floreat, & ab imo incipiunt *flores*, qui magni sunt & pollicari diametro, colore auri hilari, quinquepartiti, Verbasci vulgaris figurâ, purpurascentem habentes umbilicum, & capitata *stamina* lutea; sed totum stamen hirsutie magna, tenuissima ut Bombycina, purpurascente, & pilis illis hirsutiei capitatis obsitum: *Apicem* etiam habent medium, cui flore excusso & integrè deciduo, ut in Sambuci flore observatur & aliis, *fructus* subest rotundus in acutum desinens ut in vulgaribus Verbascis, in quo *semen* exiguum non dissimile continetur, & satum exit. Maio mense floruit.

Hæc est Arcturus Creticus Belli. Verbascum fruticosum auriculatum *Ponæ Ital.*

Variat (inquit C. Bauhinus) nam aliud foliis est latioribus, capitulis rotundis: est & alterum longioribus & angustioribus foliis, capitulis longiusculis, & hoc est Arcturi secunda species *Ponæ Ital.* Blattaria Cretica incana longiore laciniato folio *Park.*

Provenit inter saxa, & super parietes, autore Bello. *Locus.*

* 7. *Ab hac diversam facit C. Bauhinus, eúmq; secutus Parkinsonus* Verbascum suum foliis subrotundis, flore Blattariæ, *quod in Prodromo sic describit.*

C. B. prod.

Caulibus est cubitalibus, viridibus, rotundis, striatis, leviter villosis, nec ramosis: *foliis* inferioribus oblongis, reliquis omnibus subrotundis, parvis, caulem basi sua alternatim amplexantibus, infernè incanis, supernè nigricantibus: ad quorum ferè singulorum exortum duo minora adjiciuntur, ex quorum sinu *pediculi* unus, duo, tres, rariùs quatuor, prodeunt, quibus singulis *flos* unicus, luteus, parvus, pentapetalos insidet, cujus medio *stamina* aliquot purpurea, quasi ex calyculo ut in Blattaria emergentia, insident. Huic vasculum *semen* minutum, rotundum continens succedit.

Flore minore à præcedente differt, & partium omnium parvitate. Morisonus noster hanc annuam facit, illam perennem: verùm Parkinsonus utramq; saltem apud nos, annuam. Chabræus apud J. Bauhinum pro eadem cum præcedente habet: verum si C. Bauhino rectè descripta sit, *foliis* supernè nigricantibus, *caulibus* non ramosis, *floribus* luteis, parvis, oportet ut sit diversa.

* 8. *Blattaria Cretica spinosa* Park. *Leucoium Creticum spinosum* Clus. J.B. *Creticum spinosum incanum luteum* C. B. *Galastivida Cretensium Belli. Leuc. spinosum cruciatum* Alp. *spinosum Creticum* Ger. emac.

Bellus.

Radicem habet multifidam, lignosam, firmam, longam, multos caules conjunctim proferens: in orbem diffunditur, & latè fruticat, pedem altitudine non excedens: *caules* albi sunt, crebris firmísq; spinis præditi: inter quos *folia* Leucoii albi foliis similia, licet minora & quadam lanugine obsita: *flores* Verbasci aut Blattariæ similes, albi, paululum ad flavum tendentes, in quorum medio *stamina* quædam purpurea: Floribus succedunt exiles *siliquæ* rotundæ, tenuissimum semen continentes.

Rustici ad struendum ignem calefaciendásq; fornaces eâ utuntur, ob similitudinem verò quam cum Stœbe habet, & album colorem galam stividam vocant, non quòd lac emanet. Hactenus *Hon. Bellus.*

Clusius descriptione sua flores tetrapetalos statuit. Leucoii lutei similes, sed minores: *siliquas* oblongas, plano semine plenas; quibus notis à Belli Glastivida in tantum differt, ut plantæ toto genere diversæ videantur Leucoium Creticum spinosum Clusii, & Galastivida Cretensium Belli; quamvis Clusius & C. Bauhinus eas specie convenire putent. Plantam ipsam non vidit Clusius, ideóque excusandus si eam minùs rectè descripsit.

* 9 *Blattaria incana multifida* Bocconi.

Bocc.

Capsula, semen & flores Blattariam esse arguunt. *Folia* verò magna, multiplicibus & profundis divisionibus incisa, colore è virore candicantia, Absinthii Pontici vulgaris aliquatenus æmula sunt.

Ramum unicum hujus plantæ absq; radice à *Joanne Maria Ferro,* Veneto aromatario habuit D. Boccone; qui à Ragusa allatum esse affirmabat.

CAP. XIII.

De Trifolio acetoso.

AB acido sapore voce diminutiva Acetosella dicitur: Oxys Plinii creditur. Calabris Juliola dicitur, ridiculè Barbari corrupêre in Lujula & Alleluia. *Scal. in Theophr. de causis Plant.* Notas insignes habet quibus ab omnibus aliis plantarum generibus facilè distinguitur, nimirum Folia in eodem pediculo terna, florem pentapetaloidem, saporem acidum, vasculum seminale pentagonum, quod per maturitatem levi tactu dissiliens cum impetu semina ejaculatur.

A. 1. *Trifolium acetosum vulgare* Park. C. B. *Oxys alba* Ger. *Oxys sive Trifolium acidum flore albo & purpurascente* J. B. *Acetosella & Lujula sive Alleluia* Offic. Wood-Sorrel.

J. B.

Ex crassiuscula, squamata, alba, vel ex albo rubente *radicula* longæ & crebræ pendent fibræ albicantes, indidémque emergunt pediculi infirmi, tenues, rotundi, palmares & longiores, terna gerentes *folia* satis magna, latiora quàm longiora, cordata, hirsuta, ex viridi flaventia, sæpe reflexa, ut capitum ad pediculum coitus turbinatam reddat formam, sapore acido. Inter hæc alii surgunt pediculi, *florem* singuli sustinentes unicum, magnum, albicantem, striatum, tenerum [quinq; petalis ad ipsos tamen ungues junctis compositum, unguibus (præsertim interiùs) flavicantibus.] *Folliculus* pentagonus, quo attacto *semen* exilit ruffum, nucleo Persici simile, striatum.

Locus. Opacis plurimùm provenit locis, in sylvis & ad sepes.

Ut sapore ità & viribus cum Acetosa convenit, ideóq; æstum febrilem mitigat, sitim sedat, & ventriculi ardores, jecur refrigerat & cor roborat, quoquo modo sumpta. Fit enim ex ea syrupus, conserva, aqua distillata ad hos usus. Extrinsecus adhibetur aqua destillata ad collutiones oris, ad Erysipelata, ad ulcera sordida mundanda, &c. Observâsse autem sese scribit Fuchsius, atq; adeò multorum experientiâ compertum, quòd ejus herbæ copiosi flores crebras illius anni pluvias & aquarum inundationes certò portendunt: pauci contra siccitatem.

2. *Oxys lutea* Ger. J. B. *luteo flore* Park. *Trifolium acetosum corniculatum* C.B.

J. B.

Serpendo per terram spargit *coliculos* palmares aut sesquipalmares, graciles. *Folia* tenuissimis nixa pediculis terna cohærent, minora quàm Oxyos vulgaris, magísque per extremum fissa, corculum (ut vulgò pingi solet) expressiùs effigiantia, hirsutiora, ex brevibus pediculis à coliculo prodeuntibus dependentia; gustûs acidi. *Floris* forma stellata eadem, sed color luteus: quem *cornicula* sive *siliquæ* ferè unciales sequuntur, sursum spectantes, crassiusculæ, foliosæ, ex quinq; loculis constitutæ; quæ ubi ad maturitatem pervenere, levissimo attactu *semina* plurima, parva, ruffa, aspera exiliunt è lateribus, osculis quam primùm conniventibus, ut nè appareat siliquas dissiluisse. *Radix* longiuscula, gracilis, fibrata.

Locus. Planta est annua, semine deciduo se propagans, in Italia & Sicilia, umbrosis præsertim, ubique ferè obvia. Æstate tota flores producit.

* 3. *Oxyi affinis planta bulbosa Africana, flore purpureo magno* Breynii.

Hujus *flos* ex cinereo in quinque lacinias angustas profundè dissecto subhirsuto *calyculo,* primùm pyramidali formâ convolutus, postea verò in quinq; folia ampla, ex rubro suave-purpurea, cum cœruleo colore mixta explicatus, forma florum Convolvuli Indici majoris (præterquam quòd non monophyllus) se diffundebat. Fulcrum ejus *cauliculus* erat subviridis, teres, duas trésve uncias longus, carnosus, debilis & tener: *Foliis* circa medium compluribus, pediculis longis insidentibus, lætè viridibus, crassiusculis, tergeminis, Trifolii similibus, comitatus. Hujus origo ex *bulbulo* nigerrimo, Avellanæ magnitudinis, multis squamis compacto, cui etiam planè atræ, capillaceæ, obliquæ appendebant longissimæ fibræ.

Locus. E promontorio Bonæ Spei in Belgium delata est, ubi in horto Beverningiano florem explicuit.

4. *Trifolium bulbosum flore albo promont. Bonæ Spei* Bod. à Stapel.

Folia tria in unoquoq; pediculo crassiuscula, saporis aciduli habet. Bulbus ejus oblongus est, cortice nigricante: Flos albus quinis, senisve foliis constat.

A Justo Heurnio accepit Bodæus.

CAP.

Cap. XIV.

De Trifolio paluſtri, fibrino nonnullis dicto.

A. *Trifolium paluſtre* J. B. C. B. *paludoſum* Ger. Park. *Trifolium fibrinum Tabernamont.* & *Germanorum.* Marſh Trefoil, Buck-beans.

J. B.

GEniculata *radix* longa, alba, prorſum incedit, fibris ſubinde demiſſis firmata; pediculi inferiùs latiores vaginæ inſtar, dodrantales, tria habent annexa *folia*, magna, Fabaceis formâ & magnitudine reſpondentia, lævia; inter hæc *caulis* ſurgit cubitalis, levis, gracilis, virens, thyrſum gerens florum, ex albo purpuraſcentium, ſpecioſorum, qui antequam aperiuntur exteriùs rubent, recluſi in quinque ſegmenta acuta expanduntur (ſunt enim monopetali) ſuperficie interna tenuiſſimis & candidis filamentis criſpis, velut lanugine ſeu pube quadam obductâ. E ſingulis floribus exeunt *ſtamina* quinque alba cum *apicibus* flavis; in medio *ſtylus* brevior & viridior. Succedunt *capitula* ſeu vaſcula ſubrotunda, in quibus *ſemen* Helianthemo ſimile ex fuſco flaveſcens.

In paluſtribus & aquoſis frequentiſſimum occurrit: Extra aquas non diu durat. Maio & Junio floret. *Locus.*

In morbo articulari debellando vires inſignes exſerit hæc planta, nulli hactenus Botanicorum proditas, ſed *Thorunii* Pruſſiæ in nonnullis ægris feliciter expertas. Folia herbæ in Cereviſia decoquunt, & bis aut ter de die cùm dolores ſentiunt, decoctum bibunt, quamvis ingratiſſimi odoris & ſaporis ſit. Qui autem eo utuntur levamen omnes percipiunt. Quin & matrona quædam folia in aqua decocta, & calidè parti affectæ applicata in Arthritide vaga admodum deprædicat. Gratior reddi poterit herba preparatione uſitata in ſpiritum, extractum liquidum, & Syrupum. *Ephemer. German. Ann.* 4 & 5. *Obſerv.* 123. *Vires.*

D. Tancredus Robinſon Trifolium paludoſum in hydropicis affectibus commendat; ſéque ſæpius obſervâſſe ait oves tabidas in paludes hac herbâ abundantes compulſas, ejus eſu ſanitati reſtitutas: quin Germanicos nonnullos ſcriptores eam laudare in Scorbuto, febribus intermittentibus & catarrhis.

Simon Paulus cùm ſuccum Cochleariæ Scorbuticis valdè prodeſſe ſcripſiſſet vel cum ſero lactis vel per ſe exhibitum, ſed tamen Trifolium fibrinum, inquit, ei præferendum eſt.

P. Tilingius præparat varia medicamenta è Trifolio paludoſo, ut ſpiritus, ſalia, eſſentias, tincturas, olea, quæ in morbis chronicis egregie deprædicat, omnibúſque aliis plantis hanc longè præfert. Ephem. German. An. 12. Obſ. 74. Rectè obſervavit *D. Tancredus Robinſon* herbam hanc Germanis, aliíſque gentibus Septentrionalibus nunc dierum unicè charam & in magno pretio eſſe, & aſſiduo uſu frequentari in omnibus ferè morbis, ut certiſſimam panaceam, ad quam etiam in deploratis affectibus velut ad ſacram anchoram confugiunt.

Cap. XV.

De Numularia.

NUmmularia à foliorum figura rotunda nummi æmula dicta, flagellis reptatricibus, floribus è foliorum alis exeuntibus, loco natali in aquoſis, ab aliis hujus generis diſtinguitur.

A. 1. *Nummularia* Ger. *vulgaris* Park. *major lutea* C.B. *Num. ſive Centimorbia* J. B. Money-wort, or Herb Two-pence.

Longis ſed tenuibus viticulis anguloſis, è geniculis fibras longas demittentibus proſerpit; quibus ex brevioribus intervallis folia bina oppoſita adnaſcuntur, ſubrotunda & nonnihil criſpa, guſtu vehementer citra morſum ſiccante adſtringentéque: ex quorum alis flores ampli, flavi, quinque foliis acuminatis compoſiti, [quæ tamen ad unguem juncta ſunt, ut flos integer decidat,] totidem in medio ſtaminibus cum ſuis apicibus luteis,ſtylo tenui non capitato vaſculo ſeminali inſidente. Pediculi florum ſemunciales aut longiores, ex alis foliorum ſingulis ſinguli exeunt, ut ad ſingula genicula bini plerunq; flores ſint. In nonnullis ramulis terna folia & totidem flores ad ſingula genicula obſervavimus. Delapſo aut marceſcente flore calicis folia connivent ut in Convolvulis, & vaſculum ſeminale rotundum, admodum exiguum, ſemine intus minutiſſimo & vix conſpicuo refertum occultant.

Juxta ſcrobes & fluenta, aliáque ligua loca provenit, ſubinde & in humidis reperitur ſylvis, ut rectè J. Bauhinus. A Maio menſe in multam æſtatem floret. *Locus.*

Sicca eſt & adſtringens, vulneraria è præcipuis. Flores & folia trita & impoſita vulnera & ulcera quævis glutinare valent: Eadem cum vino ſumpta dyſenterias, ventris imbecillitates, fluxúſque ac humiditates ſanant. Conducunt & ad ſanguinis rejectiones profluvia muliebria, & ad omnia interaneorum vulnera & ulcera, potiſſimum pulmonis. Commendatur & in Scorbuto. Præcipuam autem vim ejus eſſe dixit Matthiolus ad puerorum enterocelas tum illitæ, tum in pulvere hauſtæ. *Vires.*

A. 2. *Nummu.*

A. 2. *Nummularia minor flore purpurascente* C. B. Ger. emac. Park. *Num. rubra* J.B. **Purple-flower'd Money-wort.**

Caulibus tenuissimis per terram reptat, fibris albicantibus è geniculis demissis. *Folia* ex brevibus intervallis conjugatim bina, subrotunda, pallidè virentia, glabra, non crenata, brevissimis pediculis fulta, Serpylli vulgaris foliorum magnitudine aut tantillo minora, Chamæsyces paria. Flores ex alis foliorum exeunt singulares, pediculis longis tenuibus, pro plantulæ ratione grandes, in quinque oblonga segmenta ad unguem juncta partiti, cum staminum in medio lanuginosorum glomere. Succedit vasculum seminale parvum rotundum. Calicis folia angusta sunt & acuminata.

Locus & Tempus. Paludosis gaudet, & Julio demum mense floret.

3. *Nummularia mucronata Promont. bon. spei* Bod. à Stapel.

Folia habet lanuginosa.

CAP. XVI.

De Rore Solis, sive Rorella.

A. 1. *Ros Solis folio rotundo* J. B. C. B. Ger. Park. **Rosa solis or Sun-dew, with round leaves.**

FOlia è radice fibrosa tenui plura exserit, pediculis longis supernè hirsutis nixa, circinatæ ferè rotunditatis, auriscalpii figurâ, modicè concava, pallidè viridia, tenuium, rubescentiúmque staminum velut cilio circumquaq; fimbriata; aspergine rorida guttularum etiam per ferventissimos æstus pilis adhærescentium madida. Ejusmodi stamina sed breviora mediam quoque folii partem supinam obsident: prona namque superficies omninò glabra est & pilis destituta. E medio foliorum exurgunt *caules* duo aut tres teretes, graciles, rubentes, foliis nudi, palmares aut semipedales *flores* sustinentes longa serie, versùs unam partem spectantes, brevibus pediculis fultos, candidulos, è calice oblongo in quinque segmenta diviso exeuntes. Floribus succedunt *vascula seminalia* oblonga, figura & magnitudine ferè granorum tritici, *seminibus* repleta.

Ros pilis seu setis adhærescens tenax est & viscidus, inque filamenta ductilis digitorum attactu.

Locus & Tempus. Floret mense Julio, & in humidis palustribus oritur, non rarò inter muscos aquaticos.

A. 2. *Ros solis folio oblongo* C. B. J. B. Ger. *Ros solis sylvestris longifolius* Park. **Long-leaved Rosa-solis, or Sun-dew.**

Magnitudine sua, & foliorum figurâ quæ sensim ab imo ad summùm usque dilatantur, nec in rotundum velut auriscalpium desinunt, & multo quàm illius longiora sunt, à præcedente differt.

Non procul Cantabrigia in palude quadam *Hinton meur* dicto provenit.

Præter descriptas & à nobis observatas tres adhuc alias Rorellæ species invenit, inque literis ad me datis sic breviter descripsit Tho. Willisellus, transmissis etiam earundem iconibus rudi manu à se delineatis.

3. *Rorellæ* species tertia, seu *rotundifolia perennis* vulgari rotundifolia major est, radice perenni, foliis erectis, non ut in vulgari in orbem super terram stratis, pediculis propè exortum è radice aliquousque nudis, superiore tantum medietate ad margines pilosis. *Devoniæ* natales suos debet.

4. Rorellæ species quarta, seu longifolia perennis Radice est perenni seu vivaci; siquidem eam sæpius vidit cum caulibus superioris anni exiccatis adhuc eidem manentibus. Foliis est duplo pluribus quàm vulgaris longifolia, ima parte propè terram teretibus, & postquam dilatari incipiunt aliquousque adhuc nudis h. e. nullis ad margines setis fimbriatis. Provenit in agro *Eboracensi* inter *Doncastriam* & *Bautriam.*

5. *Rorella quinta,* seu *longifolia maxima,* foliis est longissimis, ab eadem radice pluribus, utrinq; ab exortu usque pilosis. Tribus à *Carleolo* milliaribus *Scotiam* versus eam observavit & eruit. Hæc magnitudine præcipuè à secunda specie seu vulgari rotundifolia differre videtur.

Vires. De viribus hujus plantulæ non convenit inter Botanicos: Sunt qui ad phthisin, ad pestem, ad vulnera, ad epilepsiam eam commendant: alii nec sine ratione, usum ejus internum vetant, quoniam caustica est, & cuti imposita ipsam exulcerat. Hinc

Planta Roris solis ovibus maximè noxia censetur, Pulmones enim ovillas adurit, & tussim lethalem excitat: Hinc & nostratibus **The red Rot** dicitur. Ex Obs. *Olai Borrichii* in Act. Med. *Tho. Bartholin.* An. 1676. Obs. 53. Non tamen hoc primus observavit aut prodidit Ol. Borrichius: siquidem Camerarius in horto annotat, In Anglia observatum esse ab opilionibus oves quæ crebro hâc herbâ vescuntur, hepar & pulmones malè affectos & marcore quodam vitiatos habere. *D. Tancredus Robinson.*

Aquam vitæ seu ardentem cui Rorella cum Aromatis nonnullis infusa est, olim in frequenti usu fuit pro cordiali in lipothymia & deliquio.

Multa traduntur superstitiosa de hac herbula, quæ consultò prætereo: cujus fortasse commatis est, quod amico quodam suggerente subjicimus.

Ros Solis collectus quando Sol est in medio Leonis exsiccetur, & sacculo reconditus pectori applicetur. Arcanum est ad hæmorrhagiam narium.

CAP.

Cap. XVII.

De Viola aquatica.

A. *Millefolium aquaticum dictum Viola aquatica* J. B. *M. aquat. seu Viola aquat. caule nudo* C. B. *M. aquat. floridum, seu Viola aquatica* Park. *Viola palustris* Ger. **Water-Violet, or Milfoil.**

J. B.

PLurimas *fibras* tenues albas, altè in limum demittit. *Caules* obliquè sub aquis feruntur, *foliis* crebris pinnatis pinnis angustis uncialibus, nullo ordine positis vestiti. *Caules* flores sustinentes surrecti supra aquas eminent, inanes, striati, geniculis aliquot per summa nodosi, ad quorum unumquodque quini aut seni verticillatim nascuntur *flores* pulchri, majusculi, Leucoiis similes, quinque foliis albis, apicibus in medio luteis constantes, pediculis uncialibus & sescuncialibus hærentes. Florem *calicis* vice obvallant foliola oblonga, viridia, ipsísque pediculis apposita foliola aliquot longiora, acuta, radiata. Succedit *vasculum seminale* parvum, subrotundum, *semina* parva continens.

N. Flos revera monopetalos est, in quinque segmenta adeò profundè ad unguem ferè divisus, ut pentapetalos videatur.

In aquis residibus ut & fluentibus vadosis lubens nascitur, & Maio mense flores prodit. *Locus.*

Cap. XVIII.

De Anagallide aquatica rotundifolia non crenata.

A. *Anagallis aquatica rotundifolia* Ger. *aquat.* 3. *Lob. folio subrotundo non crenato* Park. *aquat. rotundifolia non crenata* C. B. *Samolus Valerandi* J. B. **Round-leaved Water-Pimpernel.**

RAdices ei albæ, fibrosæ. *Folia* ad radicem ex angusto principio sensim dilatantur, extremitate subrotunda, duas uncias longa, unciam lata, pallidè viridia, per ambitum minimè incisa, crassa, glabra. *Caules* semipedales aut dodrantales, altioresve, tenues, rigidi, teretes, foliis per intervalla alternatim positis vestiti, absque pediculis, sursum spectantibus, brevioribus & rotundioribus iis quæ ad terram sunt. *Caulis* superiùs in ramos finditur. *Flores* in summis caulibus & ramulis in singulis pediculis semuncialibus singuli, rariùs dispositi. Ad exortum pediculorum è caule nullum apponitur folium, at in ipso pediculo non longè à flore semper habetur folium. *Flores* autem parvi, albi, in quinq; segmenta lata divisi; sunt enim revera monopetali, & integri decidunt. Succedunt in calicibus quinquepartitis, à flore residuis *vascula* rotunda, *semine* parvo, per maturitatem subruffo repleta. Sapor plantæ amarus est.

Amat loca paludosa, & Junio mense floret. *Locus.*

Cap. XIX.

A. 1. *Pyrola Alsines flore Europæa* C. B. Park. *Herba trientalis* J. B.

J. B.

COliculo assurgit simplici, tenello, gracili, palmum plus minus alto, tereti, nudo, glabro, qui summo tenus velut in umbella *folia* sustinet ex brevi pediculo sex, septemve, pallidè virentia, ovata [nostratis folia oblonga sunt & acuminata, ut in icone C. Bauhini] uncia vix longiora, latitudine proportionata ad figuram ovatam, quædam etiam minora, nonnulla majorum vix mediam aut tertiam partem æquantia; è quorum costa venulæ eminentiores alterno positu exeunt ad ambitum: sed & minimum quoddam unum aut alterum Serpylli folii facie & magnitudine cauliculo adnascitur. Porro è medio foliorum exortu pedicelli communiter bini surriguntur sescunciales aut duarum unciarum ac ferè capillares, subruffi, *flosculos* sustinentes singulares, stellatos, albicantes, quos foliola prædictis foliis concoloria, & stellam pulchrè positu exprimentia ambiunt, octona plus minus. Radix quamplurimis, tenuibus, prælongis, albentibus fibellis constat. *Flos (quantum memini) simplici laminâ constat, in quinque lacinias totidem folia imitantes divisâ.*

Tho. Willisellus eum invenit nobísque ostendit ad orientalem extremitatem *Rumbles mear* propè *Melwich* in agro Eboracensi, loco paludoso inter juncos: inque Northumbria trans murum Pictorum quinque m. ultra *Hexham* oppidum Boream versùs: necnon inter ericas in montosis palustribus non longè ab oppidulo *Harbotle* ad Occidentem. Nascitur etiam in montosis humidis nonnullis Germaniæ in locis; vide *J. B.*

Duplex est, autore C. Bauhino, major & minor. Primus, inquit, Val. Cordus in Observ. sylva sub *herba trientali* proposuit: deinde Jo. Thalius in sua Harcynia Saxonico-thuringica sub *Alsinanthemo* descripsit: & tandem Casp. Schwenchfeld. in suo catalogo plantarum Silesiæ Alsinem Alpinam nominavit, nullâ differentiâ ostensâ, &c. vide apud *C. B.*

2. *Pyrola Alsines flore Brasiliana* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radicula alba, tenui, capillata *cauliculus* effertur singularis, sex, septemve unciarum, inferiore parte nudus, circa medium duobus foliolis parvis, sibi oppositis donatus, superiùs verò foliis sex vel septem per ambitum cinctus, quæ magnitudine imparia sunt, aliquibus uncias duas, aliis unam longis; unciam vel semunciam latis, Plantaginis quinquenerviæ formâ, (cum & per hujus folia quinq; nervi discurrant) sed glabra, tenera & viridia, in acumen fastigiata; ex quorum medio pedicellus tenuis, uncialis exurgit, *florem* singularem, pallidè luteum, ungui pollicis æqualem, quadrifolium, striatum, cujus folia (stellæ modo disposita) lateralia aliis duobus latiora sunt: ad floris umbilicum staminula plura, exigua, rufescentia occurrunt.

Locus. In Brasilia apud Tououpinambaultios reperta est. Ab Europæa foliis quinquenerviis, flore quintuplo majore differt. At Brasiliana minor ab Europæa minore solùm foliorum magnitudine, quæ in Brasiliana longiora angustioráque sunt differt.

CAP. XX.

Valeriana Græca Ger. Park. *Græca quorundam colore cæruleo & albo* J. B. *cærulea* C. B. **Greek Valerian, called by the vulgar, Ladder to Heaven, or Jacobs ladder.**

PYxidata *radice*, tenui, fibrosa, albicante, evidenter amara proserpit, inquit J. Bauhinus. Plura è radice *folia* emittit, per totam hyemem virentia, è multis pinnularum ad mediam costam adnexarum conjugationibus composita [decem interdum aut duodecim] cum impari costam terminante. Singulæ pinnæ digitum longæ sunt, dimidium latæ, è lata basi in acutum mucronem sensim angustatæ, tribus nervis insignioribus secundùm longitudinem excurrentibus, glabræ, virides, per margines æquales. *Caules* ab eadem radice plures exeunt, teretes, striati, inanes, hirsuti, digitali crassitudine, altitudine sesquicubitali, ramosi, foliis ornati ad intervalla singulis. In summo caule & ramulis flores conferti, pediculis brevibus, tenuibus, deorsum nutantes, è calice in quinq; acuta segmenta diviso, ipsi satis speciosi, cœrulei, quinq; foliis obtusis, ad ungues junctis constantes, adeò ut integri decidant; quinque intus stamina apicibus luteis donata continent, cum stylo oblongo in summitate trifido & saturatiùs cœruleo, odore minimè commendabiles. Vasculum seminale turbinatum Alsines modo, in tria loculamenta divisum, quod per maturitatem in summitate dehiscit, semina oblonga, parva, nigricantia continens. Sapor herbæ lentus & amaricans.

Tempus. Maio mense floret.

CAP. XXI.

1. *Glaux exigua maritima* Ger. J. B. *maritima* C. B. *maritima minor* Park. **Sea-Milkwort, or Black Saltwort.**

J. B.

PUsillis & gracilibus est *coliculis*, subinde reptantibus, & fili instar tenuium fibrarum è geniculis propagatione radicatis. *Folia* per articulos Herniariæ, bina contrario situ, ex quorum uniuscujusque sinu *semen* perpusillum nudum fuscum [Parkinsonus & Gerardus capsulas seminibus repletas flosculis purpurascentibus succedere scribunt.]

Locus. In salsis palustribus mari conterminis ubiq; ferè reperitur.

2. *Glaux maritima major* Park. *latiore folio Thuringiaca.* C. B.

Glaux major palustris flore herbaceo Moris. præl.

Moris.

Hæc in fluviis & ad margines fluviorum per prata labentium provenit: *caules* habet pedales aquis innatantes, à quorum geniculis nodisve demittuntur fibræ in aquam, quarum beneficio nutritur tota planta. Ad singula genicula oriuntur bina *folia*, Pulegii regalis foliis latiora, glabra, mucronata: in caulium alis superioribus emergunt *flores* herbacei coloris, qui relinquunt in capsulis oblongis Caryophylli aromatici magnitudine; [in singulis] infinita *semina* minuta, subviridia.

Planta hæc nobis incognita ad hoc genus minimè pertinet; verùm ob nomen Glaucis ab Auctore inditum eum huc retulimus, donec certiùs innotescat ubi disponi debeat.

CAP. XXII.

Quadrifolium annuum Persicum Zanoni.

Zan.

MUltos fundit *cauliculos*, palmum circiter longos, tenues, lignosos, fragiles, membranâ tenuissimâ in viridi rufescente tectos, medullâ albicante plenos, crebris nodis prominentibus, annularibus distinctos, ad intervalla circiter uncialia, ad quorum unumquemque apposita quaterna folia, crucis formâ, brevi & tenui pediculo intercedente, superne viridia, subtus alba, hic illic aspera, & lanugine quadam albâ punctata, quæ ea visui grata reddit, nervo tenui per mediam longitudinem divisa, Anthyllidis Valentinæ Clusii similia, sed paulo latiora, & extremo nonnihil excavata & incisa. Ex singulis geniculis præter folia exeunt ramuli foliosi, & ex his denuo alii minores, & deinde tertii, foliis minutissimis vestiti, geniculis adeò vicinis, ut planta foliis & ramulis creberrimis admodum densa videatur, sapore exiccante & acerbo ficûs immaturi. E geniculis præter folia dicta egreditur etiam gemma quadrata, quatuor costis valdè elatis, intercedentibus sulcis satis depressis & concavis, parte infernâ, præcipuè secundùm costas, rubescens & punctis supradictis variegata, quæ circa principium Junii *florem* explicat pulcherrimum, colore Amethystino, quinque petalis subrotundis, extremo (foliorum instar) crenâ excavatis, compositum. Flore delapso restant in conceptaculis *semina* minutissima, quæ microscopio spectata figuræ ovalis tritici similia apparent, extremo minore nigra, cum fissura in medio ad modum tritici, Tabaci colore aliquantulum lucido. *Radix* tenuis est, aliàs simplex, aliàs in ramulos divisa, tenuissimis fibris donata, colore ad ferrugineum obscurum tendente.

Planta est annua.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Herbis radice bulbosa donatis, iisque affinibus.

Erbæ quarum plantula seminalis bifolia seu bivalvis, seu mavis binis cotyledonibus instructa non est, sed unicâ tantùm vel nulla cotyledone seu folio seminali donata, sunt vel flore imperfecto seu stamineo, vel flore perfecto seu petalode. Hæ vel sunt radice bulbosa, vel tuberosa fibrosâve, quas bulbosis affines dicimus.

De bulbosa radice præditis hac in Parte agemus, de Bulbosis affinibus in sequente.

PARS PRIMA.

De Herbis radice bulbosa præditis.

RAdicem bulbosam voco quæ unico constat tubere seu capite, fibras multas ex ima sede seu basi emittente. Non me latet dari etiam alias herbas præter eas quas intellectas vellem, quarum radicibus hæc definitio conveniat, ut v. g. Ranunculo bulboso, verùm eæ in diverso genere sunt, quarum sci. plantula seminalis binis cotyledonibus instructa est.

Hujus autem generis herbæ plantulam seminalem unico tantùm cotyledone donatam obtinent, & aliis præterea insignibus notis à reliquis tuberosis differunt, nimirum foliis sine pediculis in longitudinem productis, vasculis seminalibus in terna loculamenta dispertitis: Floribus plurimùm hexapetalis, aut certè in sex lacinias ad margines sectis.

Hæ vel sunt bulbo squamoso, seu ex pluribus imbricatim incumbentibus squamis composito; vel bulbo tunicato, hoc est, ex pluribus corticibus seu tunicis in orbem se amplexantibus coagmentato; vel tertio bulbo solido, substantiâ continuâ, nec in squamas aut tunicarum involucra divisâ.

Secundi generis plantæ quarum bulbi tunicati sunt dividi possunt in graveolentes, & odore nullo aut minus gravi præditas.

SECTIO PRIMA.

De Herbis bulbo squamoso.

Herbæ radice bulbosa è squamis compactili.

Herbæ radice bulbosa donatæ sunt vel eadem squamosa, vel tunicatâ, vel solidâ, hoc est substantiâ continuâ, nec in tunicarum involucra aut squamas divisa.

Quæ radice squamosa sunt dividi possunt in eas quarum bulbus componitur è squamis

Multis imbricatim incumbentibus, caule
- *Folioso*, florum petalis
  - *Rectioribus*, floribus etiam ipsis erectis: LILIUM VULGARE.
  - *Reflexis*, floribus ipsis pendulis seu deorsum nutantibus MARTAGON, *Lilium montanum.*
- *Nudo*, flore Hyacinthi; HYACINTHUS LILIFOLIUS *stellatus*

Paucioribus

Paucioribus & majoribus majores & elatiores, caule

Supra flores assurgente, floribus ipsis pendulis caulem coronæ instar in orbem cingentibus, radice vulpem olente: Corona *Imperialis*.
In florum thyrsum terminato, floribus parvis, deorsum nutantibus: Lilium Persicum.

Binis duntaxat, humilior, flore Tulipæ, pendulo seu deorsum nutante, caule folioso: Fritillaria.

Herbæ radice bulbosa tunicata sunt vel *graveolentes*, flosculis multis è summo caulis fastigio enatis & in umbellam aut corymbum diffusis; vel odore nullo aut minùs gravi præditæ.

Cap. I.

Corona Imperialis Ger. Park. *Corona Imperialis sive Tusai aliis* J. B. *Lilium sive Corona Imperialis* C. B. **The Crown Imperial.**

J. B.

Radix bulbosa, rotunda, crassa, diversa à Liliorum forma, est enim compressa, ex magnis, crassissimis & succulentis squamis compacta, colore interdum albo, nonnunquam etiam purpurascente, sæpe pallido, odore fœtido & viroso, uti & folia, Colchicum olente, Clusio verò hircum [*nobis potiùs vulpem*] nares etiam procul feriente, qui eruit binas & amplius libras pendentem. *Caulem* tollit singularem, bicubitalem aut etiam altiorem, digitali crassitudine, inferiore parte plusquam pollicari, firmo, intus fungoso, viridi, rotundo quidem, sed ad cubiti altitudinem striato, *foliis* magna parte stipatum numerosis, splendore viridanti nitentibus, Liliaceis, modò æquali, modò confuso ordine eum ambientibus, nullo nixis pediculo, sed latiore sui parte cauli adnatis, ità ut appendices paullùm eminentes ab iis propagati caulem reddant nonnihil angulosum. Supra autem densius hoc foliorum agmen caulis ad pedem, nonnunquam etiam cubitum protenditur nudus, sine foliis, gracilior quàm inferiùs, & teres, neque striatus & viridis sed lævis & purpurascentis coloris, Serpentariæ instar maculosus, qui in summo totidem pænè in angulos desinit quot flores sustinebit, nempe binos, ternos, quaternos, quinos, senos aut plures, omnes Vere quasi æqualiter & contrario situ nascentes, singulósq; inter bina folia, inferioribus longè minora & angustiora, æquali ferè longitudine. Quum flores primùm erumpunt, inter folia latent, candicantésq; sunt, deinde paulatim incrementum sumunt, unà etiam succrescente ea caulis quæ illos sustinet nuda parte: florum verò pediculi, qui sescunciales, in augmento deorsum inflectuntur, è quibus flores penduli sunt circumcirca, regum coronas imitati, Lilii candidi pares, flammeo colore rutilantes [Lobelio ex phœniceo rubentes] patuli, senis constant foliis latis, per extremum mucronatis, pulchra striarum saturatiorum sive purpurearum discursantium picturâ variegatis, laciniatâ cæsurâ subinde ludentibus, ungue autem (inquit Clusius) singulorum petalorum nonnihil foris eminente, & ex nigro purpurante, quorum uniuscujusque fundum obscuriore colore pictum obsidet gemmantis liquoris margarita argentea limpidissima & dulcissima, pertinacis durationis, post multos etiam dies à resectione; [Lobelio Visci grano ferè pares] Ea deinde tubercula marcescentibus floribus in albas lacunas abeunt. Ex ipso penitus floris umbilico prodeunt pro foliorum numero *stamina* candida adeò conjuncta, ut pro uno fallant obiter intuentem, apicibus majusculis in Ochram vergentibus, breviore trifido stylo inter ea latitante. Supra flores Caulis denuo attollitur dodrantali plerunq; aut majori amplitudine, foliis exilibus & angustis onustus: nonnunquam supra flores nullus cauliculus eminet, sed conferta duntaxat angustorum foliorum coma: interdum etiam (inquit Clusius) mihi nati sunt supra flores non unicus cauliculus sive ramulus, sed bini, terni aut plures, suis etiam foliis singuli ornati.

Flori succedunt magna trigona *capita*, interdum etiam tetragona ut in Lilio puniceo, quorum singuli anguli utrinque pinnati sunt, & alati; excusso autem flore statim sursum eriguntur quæ fœcunda futura sunt capita: *Semina* plana sunt, liliacea, paullò oblongiora, cartilaginosa, subrussa, duplici serie in singulis angulis digesta, quemadmodum in Lilii generibus, &c.

Hujus plantæ multiplex habetur varietas, nimirum

1. Lilium sive Corona Imperialis duplici corona *C. B.* Caulis enim in hac planta nonnunquam supra priorem illam florum æqualiter propendentium seriem dodrantali longitudine attollitur, aliámq; florum seriem gestat, aliquando etiam tertiam, & tum demum foliorum comam supereminentem: eas verò stirpes unicum florum ordinem subsequentibus annis plerunq; ferre observavi (inquit Clusius) ut peculiare genus non sit censendum, sed Naturæ luxuriantis quidam duntaxat lusus.

2. Corona Imperialis flore luteo cum striis purpureis: qualem Clusius primo in loco describit. Variat in nonnullis plantis florum color, est enim vel medius inter utrumq; genus, vel ad prioris secundíve colorem quàm proxime accedit.

3. Lilium sive Corona Imperialis multiflora, latoq; caule *C. B.* Caulem latescere & multos deinde flores proferre, aliis etiam aliquammultis plantis accidit.

4. Lilium sive Corona Imperialis flore pleno.

5. Lilium sive Corona Imperialis foliis angustioribus, non fœtens *Clus.*

6. Lilium sive Corona Imperialis ramosa *C. B.* Tusai δίκλωνος *Clus.*

Hæ aliæque varietates quarum meminit Lobelius accidentales nobis videntur, & vel soli luxuriei, vel culturæ & mangonio deberi, nec speciei diversitatem arguere.

De Corona Imperiali per omnia majore *Cat. Parif.* & Corona Imp. Sinensium seu folio vario *ejusdem*, cùm mihi nondum fuerint conspectæ, quid dicam non habeo.

Constantinopoli allata est hæc planta: ex Persia verò Constantinopolim delatos illius bulbos omnino sibi persuadet Clusius, quoniam cùm accipiebat inter reliquas hæc fuit inscriptio, *Tusai sive Persiano rosso ò discolorito con la testa abasso*, hoc est, Tusai sive Flos Persicus ruber aut decolor nutante capite.

Locus. Floret Aprili, interdum etiam Martio si aeris temperies paullò calidior fuerit.

Vires. Coronæ Imperialis guttis in flore utuntur Turcæ ad vomitum excitandum; alii ad fœtum excludendum. *D. Palmer*, è dictatis D. Herman.

CAP. II.

Lilium Persicum Ger. Park. C. B. *Persicum sive Susianum* J. B. **The Persian Lily.**

J. B.

CAulis ei procerus, non multùm crassus, cubitalis & altior, rotundus, *foliis* ab ima parte sursum versus densè stipatus, Lilii crocei foliis angustioribus, acutioribus, digitalis longitudinis, longè quam Coronæ Imperialis angustioribus, illis ferè similibus quæ in summo ipsius capite nascuntur, virescentis ex cineraceo coloris, sive quodammodo æruginosi (inquit Clusius) qualis in Tulipæ foliis conspicitur; contorquentur verò illa, buxeique sunt odoris. Summus caulis longum gerit thyrsum *florum*, sesquiuncialibus & longioribus pediculis hærentium, numerosorum, pendulorum, terramque spectantium, Leucoii bulbosi nolas imitantium, saturâ purpurâ tinctorum, sive (ut ait Clusius) foris purpuræ valdè obsoletæ colore præditorum, internè autem dilutiorum, unguibus subvirescentibus, odore nullo insigni. Ex umbilico sex inæqualia *staminula* prodeunt, purpureis apicibus primùm conspicua, qui obversi flavo polline conspersi apparent: tria deinde longiora staminula coeunt, *stilúmque* medium florem occupantem æmulantur. Sequuntur deinde sexangula capita sive triangula, quorum singuli anguli binis alis sunt præditi, Coronæ Imp. capitibus ferè similia, sed minora & breviora; *semine* etiam simili, paululum tamen breviore. *Radix* bulbosa, Pomi Arantii magnitudine, subrotunda, fissa, magnis squamis loricata, ex albo flavescens, tenui membrana cincta; substantia ejus qualis in reliquis bulbis: ima parte sessilis, foramine plurimùm pertusa caulis vestigio. Sapor substantiæ peramarus horribilis; nullo tetro aut gravi odore nares feriente prædita est.

Tempus. Floret Aprili, semen ejus maturum cum Tusai semine aut paullo post. Apud nos etiam perdurat hyeme non nimis acri, sed bulbus semper decrescit, nisi calido in loco seratur, aut in fictili per hyemem reponatur.

Clusio Lilium Susianum dicitur, quòd Susis Persiæ urbe delatum sit.

CAP. III.

De Fritillaria.

FRitillaria à tabula Scaccaria seu abaco in quo Scaccorum lusus exercetur, quem Fritillum dici existimant, nomen accepit. Verùm Fritillus non est propriè tabula Scaccaria, sed vasculum aleatorium seu pyxis cornea ligneave turriculæ aut infundibuli specie, è qua mitterentur aleæ vel tesseræ in tabulam ad cavendam fraudem.

Gesnero & aliis Meleagris dicta est, à Meleagridis avis plumis, quas si non coloris specie, tamen varietate & dispositione, & macularum magnitudine refert. *C. B.*

Meleagridis notæ sunt Radix in duas velut partes divisa, Morisono è duabus velut magnis squamis composita; flos Tulipæ æmula, deorsùm nutans vel pendula, maculis quadratis tabulæ Scaccariæ in modum pictis.

1. *Fritillaria vulgaris* Park. Ger. *præcox purpurea variegata* C. B. *Meleagris sive Fritillaria dilutior & saturatior* J. B. **Common Fritillary, or chequer'd Lily.**

J. B.

Ex *radice* emergit bulbosa, candida, solida nullis tunicis septa Clusio, sed veluti in binas, easque ut plurimum inæquales partes secta; è cujus medio protuberat quasi pulvinus quidam, unde *caulis* emergit, sessili parte multis fibris donata. *Caulem* promit teretem, tenuem, singularem, dodrantalem & pedalem, interdum etiam majorem, foris ex viridi purpurascentem, vel fusco obsoleto colore præditum, lævem, intus fungosum; ad quem sine pediculis adnata hinc inde, nullo ordine, folia Tragopogonis purpur. quinque, sex, septem, mediocriter longa, angusta, carinata, subacido sapore prædita. In summo caule *flos*, sæpe unicus, aliquando bini, interdum terni [Clusio eodem tempore se aperientes] ex pediculis uncialibus, cauli concoloribus incurvis nutantes dependent, pulchri, Campanæ instar, magni, hexapetali, tessellato emblemate fritilli seu tabulæ latrunculorum distincti, plagis alterno rubore, carneo sanguineóve & albedine pictis, aspectu pulcherrimo, interiore superficie saturatiore purpurâ splendente: singula petala ab imo costam elevatam habent, ad petali usque medium abeuntem, in tantillo puniceo luteolam; in floris medio *stamina* sex, capitulo

farinâ

farinâ croceâ asperso, *stylum* ambiunt tricuspidem, coloris herbacei, odoris nullius. Florem verò excipit *capitulum*, triangulare, unciam plerunque longum, superna parte crassius & sine corona, alioqui Narbonensis Tulipæ capiti simile; quod in se continet *semen* pallidum, compressum, Tuliparum semini accedens, vel, ut ait Clusius, Tulipæ Narbonensis semen quasi referens, membranaceo margine latiore, in quo nullum, contra quàm in Tulipa, germen conspicitur.

Floret cum præcocioribus Tulipis, interdum etiam Martio in hortis. Sponte quibusdam pratis ad Ligerim flumen, non procul Aurelia urbe Galliæ celebri oritur. *Tempus & Locus.*

Duplex est, altera speciosior & coloratior, paullò citiùs florens; altera colore dilutiore est, minùs speciosa & nonnihil tardiùs florens. Ob soli luxuriem interdum florem geminatum producit, sive dodecapetalon. Hinc *Varietates.*

Fritillariam flore magno pleno *C. B. Cam. Eyst.* Fritillariam flore duplici albicante *Park.* pro lascivientis naturæ lusu habeo, non pro specie aliqua Fritillariæ distincta.

Qui naturalem & stabilem hanc speciem esse affirmant non varietatem accidentalem & mutabilem, observent, an hujus semine sato ortæ plantæ hujusmodi semper vel maxima ex parte flores producant.

2. *Fritillaria alba præcox* C. B. *alba* Park. *albo flore* Clus. App. alt. & auct. & cur. post.

Præcedentis varietas potiùs esse videtur quàm species distincta: siquidem, annotante Clusio, caules & folia vulgaris habet similia, & præcociùs unà cum illa floret. Notæ præcipuè quibus ab ea differt, observante Parkinsono, hæ sunt. 1. Caulis & folia prorsus viridia sunt, non ut illius ima parte purpurascentia seu fusca. 2. Floris color albus, qui tamen in nonnullis variat, interna parte venis quibusdam purpurascentibus distinctus. 3. Ungues petalorum virides sunt, costa etiam viridis medium folium dividit, per longitudinem.

In plerisque hujus generis plantis tessulæ quædam obscuriores apparent, in nonnullis etiam color purpurascens dilutior: unde manifestum est eas non aliter differre à vulgaribus Fritillariis, quàm aliæ plantæ flore albo interdum variantes ab eisdem flore rubro vel cœruleo vel alio quocunque naturaliter & usitate præditis. Hinc neque Fritillariam albam ex phæo purpureo tessellatam *Lob. Ad. part. 2.* cujus flos internè rubicundior est, unguibus albis præditus, à vulgari Fritillaria specie distingui concedimus.

3. *Fritillaria serotina atro-purpurea* C. B. *Xantonica serotina* Lob. Ad. part. 2. *An Fritil. flore atro-rubente* Park?

Lobelius hanc sic breviter describit. Serotinæ Xantonicæ flos pulcherrimus est, & saturatiore nitidioréque purpuro-violaceo nigro colore gratissimus. Parkinsonus fusiùs, si modo eandem intelligat, hunc in modum.

Radix hujus nonnihil rotundior est magísque coacta quàm præcedentis; *caulis* brevior & humilior quàm alterius cujuscunque Fritillariæ speciei, *folio* inferiùs unico vel altero donatus, superna parte duobus tribúsve arctè junctis, latioribus, brevioribus & albidioribus quàm reliqua, Fritillariæ luteæ foliis ferè similibus, inter quæ exit pediculus *florem* sustinens deorsùm nonnihil nutantem, seu potiùs prorsùm extantem, quàm vulgaris ampliorem, & Fritillariæ luteæ flori magnitudine ferè æqualem, foris obscurè cinereum seu per totum ex cinereo fuscum, interiùs atro-rubentem, variè striatam seu maculatam. Hæc species neque radice libenter se propagat, neque semen perficit apud nos.

Cum præcocioribus floret: Flos autem ejus citiùs evanescit quàm cujusvis alterius Fritillariæ.

4. *Fritillaria flore luteo puro* Park.

Park.

Radicem habet rotundiorem, minus planam seu compressam quàm superiora genera, mediocris magnitudinis: *caulem* sesquipedalem & interdum altiorem, *foliis* aliquammultis, oblongis, latiusculis, ex viridi cæsiis seu albicantibus, Fritillariæ nigræ similibus sed duplo angustioribus, vestitum: *Florem* minusculum, oblongum, Fritillariæ nigræ figurâ suâ non valde dissimilem, petalis tamen minoribus & mucronibus rotundioribus, pallidè seu ex viridi luteum, nullis neque foris neque intus maculis seu tessellis variegatum, *staminibus* & apicibus intus luteis. Semen primi generis simile.

Hanc in hortulo nostro Cantabrigiæ aluimus; Ad Fritillariam nigram accedere videtur.

5. *Meleagris sive Fritillaria flava* J. B. *Fritil. flore luteo vario sive punctata* Park. *Fritil. flava rubris maculis distincta* C. B.

Assurgit ad altitudinem præcedentis æmulum, *foliis* cinereis, latioribus, brevioribus & obtusioribus; *floribus* majoribus, quorum petala flavi sunt coloris, rubris maculis distincti, illorum medio nervo prominulo & virescentis coloris.

6. *Fritillaria lutea maxima Italica* Park. *Meleagris flos maximus Italicus* Eyst.

Park.

Caulem surrigit teretem, ex fusco virentem, *foliis* aliquot latiusculis brevioribus obsitum, quæ basi sua cum amplexantur, coloris obscurè viridis. Propè summum caulem, qui deorsùm nonnihil incurvatur, folia exeunt tria vel quatuor, è quorum sinu emergit *flos*, plurimùm singularis, quàm præcedentis longior, deorsùm nutans reliquorum instar, colore è luteo obscuro purpurascente, maculis parvis rubris tessellatus.

Serò & post reliquas tandem omnes floret. *Tempus.*

7. *Fritillaria lutea juncifolia Lusitanica* Park. *An Fritil. angustifolia variegata magno flore* C. B? *Park.*

Caule assurgit tereti, oblongo, tenui & infirmo, *foliis* rarioribus, oblongis angustis & fere junceis vestito. *Florem* edit parvum, luteum, maculis tamen rubris crebrioribus segmentatum quàm quodvis aliud Fritillariæ luteæ genus.

Fritillaria Lusitanica *Clus. cur. post.* huc referenda videtur. C. Bauhinus tamen distinguit, & revera notæ nonnullæ sunt in Clusiana descriptione quæ non bene conveniunt, nimirum caulis firmus, foliola brevia, color floris foris purp. obsoletus, in venas quasdam ad extimas oras vergentes distinctus.

8. *Fritillaria flore minore* C. B. *item Fritil. serotina floribus ex flavo virentibus* ejusdem. *Meleagris sive Fritil. Pyrenæa flore minore* J. B. *item Meleagris sive Fritil. Aquitanica reflexis oris* ejusdem. *Fritillaria Pyrenæa sive Apennimea* Park. *Fritil. Aquitanica minor flore luteo obsoleto* Ger. emac. **The black Fritillary, or Leather-coat.**

Bulbum habet [Clusio] Fritillariæ *cap.* x. *lib.* ii. *Hist.* descriptæ formâ similem, minorem tamen. [Parkinsonus hujus bulbum in eam molem & magnitudinem interdum excrescere scribit, ut Coronæ Imperialis radicem mediocrem mentiatur] ex quo prodit pedalis *cauliculus*, gracilis, viridis, senis aut septenis foliis septus, ex viridi cineraceis, qualia ferè sunt in aliis Fritillariis, in cujus summo fastigio nascitur *flos*, aliarum Fritillariarum flore minor, sex petalis constans, quæ extimas oras nonnihil reflexas habent, ut parvi tintinnabuli formam exprimat, quorum terna exteriora internis angustiora sunt, omnia obsoleti foris coloris, circa oras tamen (præsertim interiora) venis quibusdam flavescentibus distincta, internè verò ex viridi flavescentis & splendentis; à mediis porro foliis ad ipsos usque ungues (qui similem colorem habebant) plurimis maculis saturatè purpurascentibus tessellatim dispositis notata. Ex umbilico prodeunt sex brevia *stamina*, longis apicibus pallidis prædita, trisulco stilo è medio illorum procedente. Odor ejus gravis, quasi Phalli odorem referens, & proximè ad eum qui in Spatula fœtida percipitur accedens. *Semen* Fritillariæ vulgaris semini simile.

In earum porro Fritillariæ plantarum quæ è Pyrenæis montibus eruuntur (loquitur Clusius in *hist. app. alt.*) floribus non minor observatur diversitas quàm in illis quæ vulgares in diversis Galliæ provinciis reperiuntur: nam licet omnium, (quos mihi quidem videre contigit) forma quodammodo similis sit, sex viz. petalis constans, eorúmque terna interna magna ex parte tribus externis sint latiora & ampliora, quidam tamen flores illa repanda habent, h. e. illorum extimas oras reflexas, nonnullorum verò ore vel non sunt reflexæ penitus, vel certè quàm minimum: rursus illi flores qui extimas foliorum oras reflexas habent alii aliis saturatioris sunt coloris, quidam etiam adeò saturi ut nigri videantur, præsertim externa foliorum parte, quæ nec splendet, nec tessellis distincta apparet, at internâ purpureis quibusdam maculis distincta vel frequentioribus, vel minùs frequentibus, aut magis saturis, aut dilutioribus, eáque splendet. Illi verò flores qui folia repanda non habent, vel quorum oræ paululum duntaxat sunt reflexæ, externa parte utplurimùm virescentis sunt coloris, internâ autem ex viridi flavescentis & splendentis quali pænè præditus est tenuior ille sericeus pannus, quem vulgo *Tafetas* nuncupant, ex flavis & viridibus sericeis staminibus contextus, atque in illis tessellarum illa distinctio obscurior apparet. Singulorum autem foliorum ungues interni nonnihil cavi subviridem maculam impressam habent; ex floris verò umbilico sex alba *stamina* prodeunt, quorum *apices* pallidi, inter quæ trifidus exilit stylus paullò supra stamina sese exerens.

Florent paullo seriùs quam vulgares serotinæ Fritillariæ, & semen ferunt in thecis seu capitulis triangulis, vulgaris Fritillariæ instar, planum, vulgaris semini prorsus simile, in quo nullum etiam germen conspicitur. Interdum hæc planta binos flores in eodem caule profert quemadmodum vulgaris.

9. *Fritillaria Aquitanica Clusii & Boissoti serotina, i. e. Fritil. serotina floribus flavovirentibus* C. B.

Videtur Lobelio Adv. part. 2. quadrare cum varietatibus Fritillariæ nigræ: nonnullæ tamen notæ reclamare videntur, 1. Quòd in florum petalis dorsi nervus extuberabat paululum atque virescebat. 2. Quòd petala omnia ab imo ad extremas oras obsoletæ purpuræ radiis, sub quibus nonnihil flavi conspiceretur, distinguebantur. 3. Quòd folia angustiora magísque herbacea. 4. Tenerior erat & frigoris impatientior.

Vires. Odore Fritillariæ quam Clusius Aquitanicam vocat hæmorrhagiam in juvene Belga suppressam observavi Lugduni Batavorum. Est verò teterrimi odoris, cui similem putidissimum ovum spirat. S. Pauli Quadrip. Botan. Class. 2. p. 83.

10. *Fritillaria umbellifera* C. B. *Hispanica umbellifera* Park.

Fritillariæ nigræ haud dubiè congener est, adeo partibus omnibus ei similis est, major duntaxat, quod fortè solo lætiori debetur. Flores in fastigio quatuor vel quinque simul penduli Coronæ Imperialis instar caulem ambiunt, colore intus flavo-viridi, rubentibus maculis notati, foris nigricantes.

Fritillaria II. seu ramosa *C. B.* item Fritillaria III. seu polyanthos flavo-viridis, si à præcedente specie differant nobis certè incognitæ sunt.

II. Fritillaria Lusitanica *Clus. cur. post.* ambigere videtur inter Fritillarias vulgares & Fritillarias nigras, siquidem petalorum mucrones in ea non reflectebantur, coloris tamen erant foris purpurei obsoleti, in venas ad extimas oras vergentes distincti, nullis maculis tessellatim dispositis apparentibus, singulorum mucrone ex viridi paullùm flavescente. Floris pars interior subflavi coloris erat; ungues verò virescente maculâ infecti. In flore odorem nullum deprehendere potuit Clusius, quo à Fritillaria nigra differt.

11. *Fritillaria minima pluribus floribus* C. B.

A Swertio pingitur.

12. *Fritillaria Indica maculato caule, Viperina dicta* Hort. Reg. Paris & Lugd. Bat.

Fritillariæ flos (autore Paul. Renealmo) non tantùm ardentibus febribus confert, sed & sedandæ siti ex hujus succo fit unguentum ad carcinomatosa ulcera præstantissimum. Vim præterea hic flos roborandi cordis & cerebri non parum possidet, meconiíque (ut me docuit experientia) malignitatem infringit. Aqua ut decet destillata oculorum inflammationibus succurrit. *Vires.*

Cap. IV.

Martagon Canadense maculatum Park. *Mart. seu Lilium de Canada, auri colorem referens flore intus nigris maculis asperso* Bry.

Park.

AMbigere videtur inter Lilia floribus reflexis & erectis. *Folia* ut in illis per intervalla rotatim caulem ambiunt. *Radix* parva, squamosa, fibris tenuibus longis ex ima sede dependentibus. *Caulis* satis crassus, sesquicubitalis aut altior, *foliorum* longorum, angustorum, viridium, pauciorum tamen quàm in Martagone Imperiali, triplici aut quadruplici per intervalla serie circulariter cinctus. Ex supremo foliorum circulo unà erumpunt quatuor aut quinque flores, Lilii rubri pænè pares, singulis pediculis longis tenuibus fulti, deorsum nonnihil incurvati, pulchro colore flavo seu aureo tincti, internâ parte maculis seu striis atro-purpureis picti, cum sex staminibus totidem apices sustinentibus & pistillo in medio.

Cap. V.

De Lilio simpliciter dicto floribus erectis, & eorundem petalis non reflexis.

LIlium Latinis à Græco λείριον deductum est, ρ literâ in *l* mutatâ.

1. *Lilium album* Ger. *album vulgare* J.B. Park. *album flore erecto & vulgare* C. B. **Common white Lily.**

J. B.

Florum deliciæ Lilium ex *radice* bulbosa, multis nucleis constante *caulem* surrigit rectum, cubitalem & sesquicubitalem, vel etiam altiorem, singularem, teretem: cui ab imo ad summum adnato *folia* nullo pediculo, oblonga & latiuscula, viridia, glabra & splendentia, versùs summum caulem sensim minora & angustiora. *Flores* in scapo serie quadam plures, non eodem tempore panduntur, odoris suavitate eximia, colore lacteo, senis pinguibus repandis foliis calathum imitati, in quorum medio *stylum* longiusculum, ex albo viridantem, trisulcum circumstant *stamina*, foliis numero & colore paria, quibus *apices* insident crocei.

Stillatitiam florum aquam dari utiliter potandam ægrè parturientibus, & ad pellendas secundas addito croco & cassia scribit Matthiolus: Crocum & Cassiam ad augendam penetrantiam addi non concesserit Camerarius; qui aquam stillatitiam solam ad hos usus efficacissimam ait, unde non temere in aliis affectibus dandam. Tragus duo aut tria cochlearia restituere animo linquentes scribit ex aliorum sententia. Schroderus usûs crebri esse in affectibus pulmonum, asthmate, tussi & similibus scribit. Virgunculis familiaris & expedita est, ut eâ faciei nitorem concilient, tantillum Camphoræ & Olei Tartari per deliquium destillati in ea dissolventibus. *Sim. Paullus.* *Vires.*

Oleum ex floribus per insolationem fit. Cavendum autem nè folia relinquantur in oleo vetere ad quindecim dies: Cùm enim tota planta turgeat succo mucagineo, facile putrescunt, & oleum jam redolet non Lilia, quæ prima bonitatis nota est, sed grave & fœtidum quid. Sufficit igitur triduum, quo exacto imponantur alia, tum denique iterum alia. Sufficit enim tertium repetiisse.

Hoc oleum maximas habet vires in quibuscunque doloribus & affectibus frigidis: tensa remittit, dura emollit, dolores sedat. Usus ob id est in doloribus colicis & nephriticis, in pleuritide, &c. Usus etiam est in induratis nervis præcipuè, in schirrho uteri & indè dependente mensium mora. *C. Hofmannus.*

Radicis usus internus rarus est, externus crebrior in tumoribus leniendis & maturandis, in clavis pedum tollendis [axungia vetere exceptæ & illitæ] in pudendis parturientium emolliendis, in ambustis emendandis, &c. *Schrod.*

 Stamina

Stamina exhibentur ad facilitandum partum cum aqua Verbenæ vel simili. *Idem.*

Gulielmus Goderus, Elizabethæ reginæ Chirurgus, referente Gerardo, multos hydrope laborantes sanavit radicis succo cum farina, Hordeacea mixta pane scilicet ex istiusmodimassa confecto ægro per mensem aut sex hebdomadas continuas exhibito; quo solo & non alio pane per totum id tempus vesceretur.

Idem eodem referente, Radicis tusæ succum expressum cum vino exhibitum & per duos tresve dies potum venenum pestilentiale expellere, & facere ut foras erumpat in pustulis & vesicis cutem externam occupantibus.

2. *Lilium album Byzantinum* Clus. Park. Ger. *Lil. album floribus dependentibus sive peregrinum* C. B. *Sultan Zambach & Martagon Constantinopolitanum albo flore* Clus. hist. *Lilium album Syriacum Rauwolfii* J. B.

Clus.

Lilii albi genus est vulgari proximum: Ejus tamen *caules* licet vulgari non breviores, à diligentiùs observantibus graciliores, rarioribúsque & minoribus foliis septi deprehenduntur, ipsiúsque *flores* paullo minores, æquè tamen ac vulgaris flores odorati. Nonnullæ verò radices in tantam molem excrescunt, ut vix utrâque manu comprehendi possint. Horum nonnulla in plano & lato caule sexagenos flores protulerunt. Lobelius in caule palmaris latitudinis, humanæ proceritatis, 200 & plures candidissimos & suavissimos flores observavit.

3. *Lilium rubrum vel croceum majus* J. B. *purpuro-croceum majus* C. B. *Lilium aureum* Ger. Park. *fortè. Martagon Chymistarum* Lob.

J. B.

Par est magnitudine Lilio albo, nisi quòd folia incondita minùs sint lata, ac firmiora, nervosiora, atro-virentia, splendentia, longiora quàm in bulbifero. *Caulis* maculatus, bicubitalis; summitas in pediculos aliquot facessens, singulis singulos inhærentes flores sustinet, Liliaceis magnitudine formâ foliorúmque numero similes, verùm colore rutilo coruscantes, saturatioribus intus stigmatis punctati. *Radix* subest bulbosa, è squamis compactilis, alba, ex qua ramuli repentes novos generant bulbos.

Locus. Nusquam non sponte provenit (teste Matthiolo) in Italia, quandoquidem circa messem in arvis inter segetes, in pratis, in montibus & in vallibus aureo colore emicat. Nos in sylvis supra Neapolin propè Camældulensium cœnobium observavimus.

4. *Lilium phœniceum* C. B. *phœniceum dilutum* J. B. Lob. *rubrum* Ger.

Clus.

Longo & prælato assurgit *caule*, valdè dilutos fert flores, serotináque est, cum Lilio albo duntaxat florens: in quo sexagenos aliquando flores uni cauli inhærentes observare memini.

Hanc speciem Clusius vulgarem & omnibus notam scribit. Parkinsonus quoque sub Lilii aurei titulo hanc describere videtur. Nos à præcedente specie diversam non putamus.

Huc fortè referendum est Lilium Sandicis colore polyanthos *C. B.* cruentum polyanthos *Hort. Eyst.*

5. *Lilium rubens vel croceum minus* J. B. *Lilium purpuro-croceum minus* C. B. *pumilum cruentum* Park. *purpureum minus* Ger. emac.

J. B.

Squammatus *bulbus caulem* promit angulosum, striatum, altitudine sesquicubitali, cui temere *folia* numerosa adnascuntur, atro virore splendentia, perquam angusta, secundùm longitudinem nervosa. Caulis fastigium in aliquot pediculos firmos, punctis rubris variegatos, modicè hirsutos dividitur, quorum unicuique *flos* insidet Liliaceus, colore ex rubro flavescente seu croceo, folia intus sulcata & saturatioribus punctis notata habens, odore suavi, *staminibus* & *pistillo* flori concoloribus.

Præcocior est priore: Singulare etiam habet hæc planta, quòd ex majore bulbo obliquè & in latera propagines sub terra graminis modo spargat.

Flore pleno in hortis colitur.

6. *Lilium cruentum latifolium* J. B. *cruentum Plantaginis folio* C. B.

Bulbo innititur omnino tali quali Lilium album: *caule* verò donatur, non ut cætera Lilia, crasso, qui *florem* producit unicum, cruentum, sex foliis latis constantem. Cauli *folia* rara, valdè lata, Plantagini similia. C. Bauhinus dubitat an detur hujusmodi planta & quænam sit.

7. *Lilium bulbiferum latifolium majus* C. B. *bulbiferum majus* J. B. Park. *cruentum bulbiferum* Ger. emac.

Clus.

Bicubitali interdum assurgit *caule*, firmo, crasso, foliis septo Liliaceis, subatris, in summis alis crassiores bulbos gestans & amplos flores rubros, Lilio puniceo minori non bulbifero concolores. Teneriores hujus plantæ ante quàm flores ferre incipiunt, bulbis secundùm caulem inter folia natis non minùs donatæ sunt quam reliquæ duæ species, sed quando robustiores sunt, floréque aliquot annis protulerunt, vix, nisi in summo caule ubi in alas dividuntur & secundùm flores majores bulbi nasci solent.

Tempus. Floret hæc planta cum duabus subsequentibus Junio, alia aliâ paullò maturiùs, seménq; perficit Augusto. Bulbi in alis hærere solent, donec vento aut contactu excutiantur; imò interdum plantæ adhuc inhærentes fibras deorsum spectantes agere solent, tanquam ad communem matrem terram aspirantes, & illâ se condi cupientes.

Invenitur

Invenitur apud Lobelium in iconibus Martagon cruentum angustifolium, C. Bauhino Lilium bulbiferum angustifolium dictum. *Varietas.*

Lilium bulbiferum incanum J. B. C. B. Clus. *cruentum latifolium* Ger.

Clus.

Vix cubitalem excedit altitudinem; *caule* etiam est firmo, striato, ex viridi nigricantibus *foliis* prædito, quæ tamen cum summo caule incana lanugine pubescunt: Ejus *flores* igneo rubore non rutilant, ut in superiore, sed magis pallescunt, & ad Lilii punicei non bulbiferi majoris colorem plurimùm accedunt. Ejus adultioris caules paucos etiam *bulbos* eósque superiore minores nisi in summis alis gestare solent.

9. *Lilium bulbiferum minus* C. B. Park. *bulbiferum repens* J. B. *cruentum secundùm caulem bulbulis donatum* Ger. emac.

J. B.

Inter Lilium bulbiferum majus & incanum media est magnitudine, nonnunquam etiam primum æquat. Bulbo squammato cum reliquis hujus generis convenit. Cæterùm *caulis* firmus, striatus, cubitalis [Clusius caulem infirmiorem & graciliorem ei attribuit] ac major multo, maculis nigris notatus, lanuginosus & in alas divisus, *flores* multos profert amœnos, Lilii formâ, necnon aliquatenus colore, ex sex repandis aliquantùm petalis, multo croco tinctis, intrinsecus multis liris asperatis, (qua parte & color folii medii dilutior) punctísq, saturatè sanguineis notatis, extrinsecus lanugine levi profusis: quorum nonnulla elatiorem, latiorem, saturatiorémq, costam, profundo utrinq, ad latera sulco, habent: medium florem obsident reliquorum instar sena *stamina, pistillumque* triquetrum, eodem cum flore colore prædita. *Folia* fert Martagonis, quorum alis bulbi frequentes insident. *Radix* plerunq, è lateribus propagines spargere solet, quæ ad singula genicula in candidos bulbos excrescentes, subinde novas in circuitu plantas producunt, Lilii rubri minoris non bulbiferi modo.

Ferunt omnes hæc plantæ in capitibus triangulis *semen* latum, cartilagineum, subfuscum, quemadmodum Lilium vulgare, quod non sterile est, sed sui etiam generis plantas profert, verùm quæ ex bulbulis in alis natis crescunt plantæ longè citiùs adolescunt.

Hæc & præcedens species in montanis Austriæ & Stiriæ pratis sponte crescunt, hæc tamen rarior inventu. *Clus.* *Locus.*

Solent verò cùm hæ, tum aliæ non bulbiferæ, cùm primùm florum gemmas ostendere incipiunt, à formicis admodum infestari, &c. *Idem.*

Cap. VI.

Bulbus Liliaceus vomitorius Capitis Bonæ Spei Breynii.

Breyn.

HUjus bulbus Lilii miniati Byzantini valdè similis est, nisi quòd plerunq, major, & ex majoribus, crassioribus, saporis initio viscidi & aquosi, mox autem acerrimi, ac linguam instar Ari fermè vellicantis, purpurascentibus squamis compactus; in quibus Soli obversis punctula obscurè purpurea densè inspersa, & lineolæ quædam per longitudinem excurrentes cernuntur. *Folia* Lilii foliorum colorem, formam & totum habitum æmulantur, sed longè angustiora sunt. *Scapum* ex bulbi centro teretem, diluto virore albicantem, bipedalem sesquicubitalémve impellit, *Floribus* creberrimis, ex subviridi albescentibus, à tertia inferiùs parte ad apicem usque in spicam longam congestis, decoratum: Quorum nondum aperti, immaturis Hyacinthi flore albo floribus similes, reliqui autem folia sua tam mirâ & variabili explicabant formâ, ut numerum eorum figurámq, enucleare haud valeret Autor: in quorundam umbilico *stylus* longus, quadrangularis, antè obtusus & velut resectus; in aliorum è contrario reflexus, & quasi ex multis orbicularibus arctè conjunctis globulis contractus apparebat.

Descriptio caulis ad imaginem pictam à D. Beverningh missam composita est.

An *Bulbus ruber Promont. Bonæ Spei adhuc incognitus squamosus* Swartii?

Naturam calidam & siccam, atq, vim abstergendi & provocandi habere [nisi quid virosi illi insit] existimo. Tres aut quatuor hujus bulbi squamas cum nonnihil carnis concisæ famelico cani devorandas objeci, qui elapsis quibusdam post sumptum hoc ferculum horis multam tenuem crassámque pituitam evomuit: tandem & materiam pituitosam per alvum rejecit, quanquam non sine magno languore. *Jac. Breynius* in *Ephemer. German.* Ann. 4, & 5. Obs. 134. *Vires.*

Cap. VII.

Hyacinthus Lilifolius stellatus J. B. *stellatus foliis & radice Lilii* C. B. *stellatus latifolius* Ger. emac.

Clus.

BUlbo est Liliaceo satis simili, sed minore & oblongiore, flavescente ut Martagonis. Sena aut plura fert folia Lilii albi (antequam in caulem abeat) foliis similia; è quorum medio caulis exilis pede brevior, multos flores in summo sustinens, Hyacinthi stellati vulgo nuncupati

cupati floribus omnino pares, sex foliis constantes intensè cœruleis sive violaceis, eminente ex umbilico quodam veluti umbone. Flori succedunt triangula capitula in quibus semen.

Locus. In montibus Pyrenæis nascitur, necnon in quibusdam montibus Galliæ Aquitanicæ, & locis humentibus gaudere dicitur.

Pastores animalibus hanc plantam depascentibus caput intumescere Joachimo Venerio asserebant. *Clus.*

Invenitur etiam sed rarius flore niveo.

CAP. VIII.

De Lilio floribus reflexis Martagon dicto.

1. *Lilium floribus reflexis montanum* C. B. *flore nutante ferrugineo minus* J. B. *Lilium montanum sive sylv.* 2. *minus* Clus. *Lil. montanum minus* Ger.

J. B.

Fulvus hujus *bulbus* ex squamis acuminatis compactilis, subdulci & viscido sapore, fibris donatus albidis, aliis in imo, aliis quà cauli committitur, quem erigit bicubitalem, teretem, punctis rubentibus maculosum: cui ex intervallis radiata circumnascitur *foliorum* Liliaceorum, atrovirentium series: circa caulis etiam summum singularia folia temere quà fors tulit apponuntur. Caulis fastigium ornant Liliacei penduli *flores* sex foliis pinguibus purpurascentibus, sanguineo saturatiore guttatis, reflexis admodum constantes, quorum meditullium occupant totidem ferruginei apices cum pistillo, odore gravi.

Locus. In montibus Germaniæ oritur, præsertim sylvosis: Montbelgardi sponte & copiosè in monte Bar, Basileæ in monte Moutetz. Genevæ in montibus abundat *J. B.* Nobis in monte Saleva prope Genevam observatum non visum est differre à sequente, at in observando minùs curiosi fuimus: differt enim insignibus notis, si J. Bauhino fides, nimirum floribus paucioribus, eorúmq; petalis admodum reflexis, colore etiam diversis.

2. *Martagon Imperiale sive Lilium montanum majus* Park. *Lilium sylvestre sive Hemerocallis moschata polyanthes, Martagon Imperiale nuperorum* Lob. Ad. par. 2. *An Lilium flore nutante maximum* J. B? *Lilium pyramidale moschatum* C. B.

Bulbis huic ex squamis acuminatis compactilis reliquorum Liliorum instar, pallidiùs tamen flavus, minor interdum quàm pro plantæ modo. *Caulem* erigit bicubitalem & altiorem, ex purpureo fuscum superiore parte, & brevi lanugine hirsutum, *florum* pyramidatum acervum, 120 & plurium, jucundissimo spectaculo, suavissimi Rosæ moschatæ odoris æmuli, fastigio sustinentem. *Flores* penduli seu deorsum nutantes, sex petalis pinguibus, unciam longis, medium digitum latis, colore in pallido rubentibus, fortuitis ex fusco purpureo maculis latioribus aspersis compositi, per exortus quinq; aut sex variè & fusè caulem ornant. *Folia* ex intervallis radiata serie caulem ambiunt seu coronant: bini aut terni, & interdum quaterni, foliorum circuli cauli circumnascuntur; & præterea circa caulis summum singularia folia reliquis minora multo, temere quà fors tulit apponuntur. Sunt autem folia glabra ex rotundo turbinata, juxta annexum angustiora, eminentibus ramosisq; à tergo in mucrone coeuntibus venis. *Stamina* ferunt singuli flores sena, petalis numero respondentia, in quorum extremitatibus *apices* oblongi, in russo purpurei, rubiginoso pulvisculo statímq; pereunte conspersi. E medio staminum prodit incurvus *apex*, in triquetrum rubensq; capitulum desinens, viridi & triquetro folliculo insidens, qui defluentibus florum partibus solus remanet, & resupinus sursum incurvatur, paulatímq; increscit, donec unciâ longior & semunciâ latior fiat, qui inferiùs angustior existit: idem sex eminentibus angulis totidémq; lateribus constat, intus autem tribus membranis seu parietibus in tres cavernulas per longitudinem dividitur, in quibus bini contigui parvorum, latorum planorum, sibi invicem superjacentium & flavorum seminum series continentur.

Hanc plantam, ni multum fallimur, invenimus in sylvosis montis Salevæ propè Genevam.

Florum petala in hoc genere non usq; adeò reflectuntur ac in minore proximè describendo.

Hoc fortè Quartum Lilii montani genus est Clusio, cujus flores seriùs sese explicare soliti sunt, illíq; non insuavi odore præditi.

Vires. Martagonis radix urinam ciet.

3. *Lilium montanum seu sylvestre minus* Park. *An Lil. mont. sive sylvestre I. majus* Clus? *Lil. floribus reflexis alterum lanugine hirsutum* C. B? *montanum majus* Ger.

Bulbo est majori seu Imperiali persimili, ut difficulter possit indè distingui. Differt 1. Quòd mensis plerunq; spatio seriùs è terra exeat, & tamen maturiùs floreat. 2. Quod folia angustiora sint & acutiora, viridioraq;. 3. Quòd florum petala aliquanto longiora sint, saturatiùs rubescant, minoribus maculis conspergantur, interdum etiam maculis careant multoq; magis reflectantur. 4. Quod flores in eodem caule multò pauciores obtineat & rariùs dispositos. 5. Quòd florum capita antequam flores aperiantur hirsuta sint & lanugine incana. [In nonnullis hujus generis plantis, Autore Parkinsono, nulla hujusmodi canities cernitur, verum capitula glabra sunt & purpurascunt.] 6. Quòd summi caules in hoc glabri sunt & virides secus quàm in illo. 7. Denique vascula seminalia longiora multo & duplo fere majora sunt.

Lilium

Lilium flore nutante albo *J. B.* floribus reflexis albis non punctatis *C. B.* Lilium mont. flore albo puro *Clus.*

Non species Lilii distincta, sed accidentalis hujus varietas, à semine orta, nobis videtur. Hujus inquam, non primi generis, ut vult Parkinsonus. Florum enim gemmæ, referente Clusio, antequam expandantur, multâ candidâ lanugine sunt obsitæ, quæ una est ex notis quibus hoc genus à priore distinguitur.

Lilium florib. reflexis variis *C. B.* i. e. Lilium montanum seu sylv. 3. *Clus.*
cui flos antequam explicatur foris carneus, explicatus intus albus notis purpureis insignitus.

Item,

Lilium floribus reflexis albis punctatis *C. B.* i. e. Martagon flore albo maculato *Park.* Item Lil. flor. reflex. polyanthos alb. punct.

Et alias quas recensent varietates Clusius & Lobelius, pro accidentalibus vel hujus vel præcedentis generis differentiis habemus. Parkinsonus pro præcedentis differentiis reputat, ob notam characteristicam quam cum eo communem obtinent, ea autem est, squamas radicis eo modo congestas seu dispositas habere, ac si duæ trésve simul, altera alteri innascerentur.

4. *Lilium Byzantinum miniatum* C. B. *item Lil. Byzant. miniatum polyanthos* C. B. *flore miniato nutante, sive Hemerocallis Chalcedonica quibusdam* J. B. *Lilium rubrum Byzantinum sive Martagon Constantinopolitanum* Park. *Byzantinum* Ger.

J. B.

Ex *radice* bulbosâ emergit *caulis* bicubitalis, minimi digiti ferè crassitudine, ima parte punctis rubentibus guttatus, cætera virescens, concavus, paullo postquam è bulbo eluctatus est radiatas fibras circumquaq, emittens: per quem frequentia oriuntur *folia*, indigesta, Lilii Martagonis, striata, acuminata, per marginem nonnihil veluti pilosi ostentantia, sapore oleraceo prædita. *Flos* cauli summo reflexo insidet, plerunq, unus, aliquando duo aut plures, colore phœniceo pulcherrimo, quorum singuli Liliaceis similes, senis foliis constant, utcunq, angustioribus quàm Lilii albi: hæc striis notata, quæ extrorsum reflexa ceu Martagonis, apicibus circa caulem coeunt, prominentibus nudis miniatis apicibus, quos pallida *stamina* sustinent, quorum medium obtinet pistillum apicibus concolor. *Semina*, Clusio teste, sunt in anguloso capite plana, aut Lilii sylv. semini ferè similia, sed nigriora, minora, neq, adeò spongiosa; terræ commissa prodierunt, planáq, foliola tulerunt. *Radix* utplurimum non est adeò magna ut quidam existimant, sed Lilii semestris radicem haud multùm superat, coloréque dum recens enata est adeò illi persimilis [etenim si diutiùs extra terram asservetur purpurea ferè tota est, & subindè quibusdam notis saturatè rubentibus inspergitur] ut etiam in stirpium cognitione admodum exercitati, nisi eas inter se conferant difficilè discernere possint.

Hujus tamen radix è tenuioribus squamis contexta est, nec minùs fibris supra & infra quàm illa donata.

Duplex est, una dilutioribus floribus prædita, altera saturatioribus. Ego sanè (inquit Clusius) longa experientiâ didici, eas plantas quæ dilutiores ferunt flores, caulem & folia viridiora habere iis quibus saturatiores sunt flores; postremis enim caulis & folia plerunque ex purpura nigricant.

Lobelius etiam duas varietates memorat, alteram præcocem, quinque, sex, decemque utplurimum flores proferentem; alteram serotinam, quandoque diu multisque annis unicum florem edentem.

Floret Junio aut paullò serius, Constantinopoli, Viennam ad Clusium delatum ex hortis supra sinum in cornu Byzantino vulgariter *Pera* nuncupato sitis *Zufiniare* appellatione. *Tempus.*

Martagon Constantinopolitanum maculatum *Park.*

A descripto differt magnitudine & proceritate: flore ampliore & saturatiore, maculis & striis aliquot nigricantibus variegato.

Lilium purpuro-sanguineum flore reflexo *C. B.* Byzantinum flore purpuro-sanguineo *Ger. emac.*

Cum Lilio Zufiniani idem esse vult Clusius.

5. *Lilium rubrum præcox* Clus. *rubrum angustifolium* C. B. Ger. emac. *An Martagon Pannonicum vel exoticum flore spadiceo* Park? *Lilium præcox nutante flore rubro* J. B.

Clus.

Floris color minùs satur est & longè dilutior eo qui in floribus præcedentis apparet: Caulis gracilior & brevior Byzantinis adultis, cubitalem videlicet altitudinem non multum excedens. Uno, duobus, tribus est floribus: & quia aliquando angustioribus est foliis vel latioribus, idcirco Clusius in Lilium rubrum 1. & 2. distinguit. Primum folia multò breviora habet & paullò latiora quàm Constantinopolitanum, secundum verò angustiora.

Sub finem Maii aut initium Junii floret. *Tempus.*

6. *Lilium rubrum præcox 3. angustifolium* Clus. *Lil. brevi & gramineo folio* C. B. *Lilium præcox nutante flore rubro tenuifolium* J. B. *rubrum angustifolium 2.* Ger. emac.

Clus.

A præcedente (inquit Clusius) valdè diversum est, non quidem floris formâ, sed colore, qui Lilio cruento majori non bulbifero similis est, tum situ foliorúmque per caulem sparsorum dissimilitudine; multa enim & conferta fert folia, cubitalem & ampliorem caulem confusè vestientia, admodum angusta & longa, instar pænè foliorum Tragopogi: caulis item fastigium flores profert, non eodem ortu, ut in Byzantino, sed in summis caulis alis, inter angustissima foliola ἀτάκτως nascentes. Hæc ex aliorum relatu.

Postea

Postea hujus floris colorem plurimum ad Mali Aurantii præmaturi colorem accedere observabat Clusius; odorem autem non adeò suavem ut præcedentis, sed potiùs Lilii montani flavo flore odorem referre. Plurimos interdum flores in caule fert. Ab hoc non differt, ut puto, specie

7. *Lilium miniatum odorum angustifolium* C. B. *Martagon Pomponii* Clus. cur. post. *Martagon Pomponeum sive Lilium rubrum præcox & Lilium Macedonicum* Park.

Quod longè nitidioribus est floribus, nam prorsus miniatos illos fert ut Byzantinum, certè magis saturos quàm descriptum, nec eos inodoros. Folia etiam licet angusta ut illius magis tamen satura viriditate prædita & magis splendentia Clusio videbantur, atque inordinatè quemadmodum flores in caule nascebantur. Observabat etiam prædictus Autor ejus caulem non adeò brevi marcescere ut illius, sed diutiùs perdurare.

Parkinsonus nostras plantam hanc pleniùs & accuratiùs descripsit, ideóq; non pigebit descriptionem ejus Latinam facere & huc transferre.

Radicem habet squamosam, squamis arctè compactis, latioribus & tenuioribus quàm reliquorum congenerum, ætate grandescentem, colore luteo saturatiore tinctam. *Caulis* indè exsilit viridis, plurimùm teres, rariùs planus, sesquicubitalis aut bicubitalis, *foliis* plurimis, angustis, oblongis, Caryophylleorum æmulis sed viridioribus, creberrimis, nullo ordine positis gradatim minoribus, ad fastigium ferè vestitus: cui insident *flores* plures paucioréſve pro ætate aut vigore plantæ, in junioribus pauciores & rariùs dispositi, in vetustioribus multo plures & densiores [in uno caule flores sexaginta & plures numeravi, in altero ad centum usque, confertim nascentes.] Color florum ex luteo rubescens, minùs saturatus seu intensus quàm Martagi Constantinopolitani: flores ipsi quàm illius tantillo minores, alias formâ similes: Seminum *theca* triangularis illius etiam similis sed minor, in qua sextuplici serie continentur *semina*, plurimum inania, quæ verò solida sunt plana, orbiculata, parva, subrubentia. Adnatis rarissimè se propagat.

Hujus tres quatuórve varietates recenset Parkinsonus.

1. Primam foliis in caule minùs crebris, seriùs aliquantulùm florentem.
2. Secundam foliis brevioribus paullulum & latioribus, maturiùs nonnihil florentem.
3. Tertiam floribus pallidiùs rubentibus & ad flavum tendentibus, foliis etiam præcedente latioribus & brevioribus, serotinam.

8. *Lilium flavum angustifolium* C. B. *Lilium nutante flore flavo* J. B. *Lilium mont. flavo flore maculis distincto & non distincto* Clus. *Martagon luteum punctatum & non punctatum* Park. *mont. flo. flavo punctato & non punctato* Ger. emac.

Caules huic bicubitales & ampliores, rotundi, virides, quos incondito ordine plurima ambiunt *folia*, longa, angusta, viridia, mollia, trinervia, oris albicantibus & velut lanugine quadam obsitis, *flores* in fastigio sustinentes ternos, quinos, septenos aut plures, cùm primùm aperiuntur coloris ex viridi pallescentis, deinde pallidi, tandem flavi, petalis sursum reflexis & convolutis instar reliquorum hujus generis, à medio ad umbilicum internè punctis seu maculis ex atropurpureis distinctis, [Reperiuntur hujus generis flavo flore puro, seu nullis maculis notato] sex *staminibus* virescentibus, miniato apice præditis cum pistillo triangulari crassiusculo ex umbilico prodeuntibus, quo pistillo nonnulli flores carent etiam in eadem planta quâ alii: Odor medius inter gravem & suavem, qualis fere in Sambuci & quarundam Iridum floribus. *Radix* crassa, multis squamis prædita instar radicis Lilii albi.

Locus. Montium Pyrenæorum incola est. Byzantino & miniato Martagone maturiùs floret.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis bulbo tunicato graveolentibus.

HArum caules è summo fastigio plurimos fundunt petiolos flosculos sustinentes in corymbi aut umbellæ formam dispositos.

Herbæ radice bulbosa graveolentes, *flosculis multis è summo caulis fastigio enatis, & in umbellam aut corymbum diffusis, sunt vel foliis*

- *Fistulosis*, capitulis
  - *Proliferis*, seu è multis bulbillis, quibus flores intermiscentur, compositis, unde & hujusmodi plantæ amphicarpæ nonnullis dicuntur; ALLIUM SYLVESTRE *Ger.*
  - *E flosculis solis compositis*, radicibus seu bulbis
    - *Non proliferis*, grandibus, esculentis, major & elatior, caule in ventrem utrinque turbinatum intumescente; CEPA.
    - *Proliferis*; vel
      - *Minor*, florida; PORRUM SECTILE.
      - *Major*, non florens, aut saltem rariùs florens; ASCALONITIS.
- *Solidis* & planis,
  - *Longis*, gramineis, bulbo
    - *E multis nucleis* seu spicis *composito*, odore
      - *Graviore*, caule recto, Sativa; ALLIUM.
      - *Remissiore*, caule summo in gyrum intorto; OPHIOSCORODON.
    - *Simplici*, non composito ex nucleis, floribus
      - *Speciosis*; MOLY.
      - *Minùs pulchris*,
        - *Elatior* & major, radice angusta, odore mitiore, flosculis plurimis in sphæram conglobatis; PORRUM.
        - *Humilior* & minor; ALLIUM SYLVESTRE.
  - *Latis, brevioribus*;
    - *Montanum*, floribus minùs speciosis in globum aut corymbum circumactis; VICTORIALIS LONGA.
    - *Aquaticum*, floribus albis speciosis in umbella; ALLIUM URSINUM.

Allii Sylvestris plurimæ sunt species, quæ ad duo genera reduci possunt; alterum capitulis proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flosculi intermiscentur compositis; alterum capitulis è solis floribus coagmentatis.

CAP. I.

De Cæpa.

CÆpa, Græcis κρόμμυον, teste Isidoro ità dici videtur, à capitis magnitudine: eáq; causa est cur per æ scribitur.

Γήθυον Græcis est Cepa condimentaria, quæ opponitur capitatæ, nam Gethyon caput non habet, aut vix habet. Recentiores Græci Γήπον dixere. Ac censet Salmasius Æoles pro γήπον dixisse γύπον, indè esse *cæpe*: vel venire illud ex Æolico γῆφυ vel γαῖφυ pro γῆθυ: Æoles enim η in αι convertebant, ut pro σκηνὴ σκαίνη, unde scæna: Simile fit pro γῆθυ γαῖθυ, inde cæpe. *Voss.* Hæ meræ conjecturæ nobis videntur. Ego Isidori sententiam magis probo.

Cæpe

Cepæ notæ characteristicæ ſunt folia fiſtuloſa, radices magnitudine inſignes non proliferæ, caulis in ventrem utrinque turbinatum intumeſcens.

1. *Cepa vulgaris* C. B. *Cepa alba & rubra* Ger. Park. *Cæpe ſive Cepa rubra & alba, rotunda ac longa* J. B. Onyons.

J. B.
Bulborum quantum uſpiam eſt in naturæ ditione notiſſima Cepa eſt, cujus *radix* acerrima, oculos mordicando lachrymas elicit, ex tunicarum involucris contexta, modò rubra, [potiſſimùm tunicæ exteriores] modo alba, interdum orbicularis, aliàs bulbo longo, pendulis ab imo *fibris* albis. *Folia* pedalia fiſtuloſa, parum acrimoniâ videntur radici cedere, ſi recentia fuerint. *Caulis* nudus, rectus, duorum triúmve cubitorum altitudine, circa medium in ventrem utrinque turbinatum turgeſcit, glomeratum in ſummo faſtigio geſtans *florum* caput, pugni magnitudine, adeò ponderoſum cùm ſemine prægnans eſt, ut à caule niſi fulciatur, ægrè poſſit ſuſtineri. *Semen* anguloſum, atrum.

Cepa ab aliis omnibus bulboſis differt quòd ejus radix nullam omnino ſobolem edat, undè & *Unio* Latinis dicta eſt olim, referente Columella: unde Anglicum Onyon.

Ceparum variæ habentur ſpecies ſeu potiùs differentiæ accidentales, v. g. 1. Cepa vulgaris alba & rubra.

2. Cepæ oblongæ, noſtratibus St. Omers Onyons dici ſolitæ, i. e. Sancti Audomari Cepæ: Cepa Hiſpanica oblonga.

3. Cepa radice candida dulci *C.B.* Hanc Cepam edulem Parkinſonus Cepam Hiſpanicam vocat, tum longam, tum planam, aítque tam dulcem eſſe ut Pomi inſtar mandi poſſit, & à multis mandatur. Hiſpanis tamen ipſis in cibo non adeò familiaris eſt, qui Cepis albis vulgaribus veſci amant.

4. Cepa candida tum oblonga, tum plana ſeu lata, quæ per maturitatem in terra jacentes lapidum cretaceorum ſpeciem exhibent.

5. Cepa Argentinenſis rubra, cujus exteriores tunicæ rubræ, interiores albæ, acres admodum & vehementes.

Vires & Uſus. Cepæ calidæ ſunt, partium craſſarum, adeóque flatulentæ. Utiles ſunt iis qui frigidis & viſcidis abundant humoribus; in quibus ſomnum faciunt, coctionem juvant, acidos ructus ſedant, alvum modò movent modò ſiſtunt, obſtructiones expediunt, menſes & urinas cient, tranſpirationem inſenſilem promovent. Contra in bilioſis omnia mala inducunt, caput præcipuè valdè petunt, ſomnia inquieta faciunt, oculis adverſantur, &c. *Hofman.*

Olfactu ipſo (inquit Plinius) & delacrymatione caligini medentur, magis verò ſucci inunctione: & Dioſcorides, Succus cum melle illitus oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus ſuffuſionibus auxiliatur; Cepæ tamen in cibo uſurpatæ modernorum medicorum conſenſu oculis nocent.

Qua qualitate Cepa lacrymas eliciat quæritur: non acrimoniâ ſolâ, cùm alia acriora, ut Allium & Piper, id non faciant; ſed acrimonia & lentore. *Cardanus* de variet. rerum.

Aniculæ noſtræ crudam cepam conſcindunt, ac in aquam fontanam injiciunt, pérque noctem in ea macerant, poſtea eam aquam pueris & infantibus potandam exhibent ad ejiciendos ventris lumbricos ſanè haud infelici ſucceſſu. *J. B.* Decoctum puto melius eſt. Allium hoc præſtat efficaciùs.

Cepa magna excavata, theriaca deinde repleta & tecta, ac poſtea in calidiſſimo cinere aſſata, demum detractis exterioribus tunicis fuſa, ac cataplaſmatis ritu impoſita, peſtes ac venenoſa ulcera reliquáſque collectiones malas & duritias efficaciſſimè emollit & aperit.

Ambroſius Paræus ad ambuſta, modò ne epidermide pars ſit ſpoliata vel ulcerata, mirè commendat cepas crudas cortice liberatas, & cum momento ſalis ſubitò applicatas, empyreuma enim extrahere, veſiculas prohibere. * Fernelius quoque cepas cum ſale contuſas parti impoſitas ambuſta miraculo ſanare ſcribit.

* *Method. lib. 6.*

Cepas contuſas ad Alopecias commendant tum Veteres tum Recentiores. Poſt fotûs inunctiones præſcribit Fernelius, ut manè & veſperi caput iis confricetur dum prorſus rubeſcat, & mox melle oblinatur vice cataplaſmatis. *Schol. Salern.*

Contritis cepis loca denudata capillis
Sæpe fricans poteris capitis reparare decorem.

Ad cephalæam, ℞ Cæpam albam, per medium incidatur, & in Sp. vini infuſa applicetur ſupra partem dolentem. Valdè prodeſt, ut mihi nobilis mulier communicavit ad antiquos capitis dolores & hemicraniam. *Cheſneau.* Pernioni conferunt cepæ cum adipe coctæ & impoſitæ. Cepa non ſecus ac Allium Ruſticorum theriaca eſt, & præſervare creditur à peſte reliquíſque morbis contagioſis manè comeſta.

Calor ignis in aſpectum producit literas ſcriptas ſucco cepæ priùs deliteſcentes.

Ad dolores poſt partum, ℞ Cæpas q. v. coctas cum vino; cum oleo poſtea frixæ in ſartagine priùs contuſ. applicentur calidè ſupra ventrem, ſtatim dolorem ſedant, inquit Bayrius. *D. Hulſe.*

Ad pedum inflationes, applica cæpas contuſas, vel ſuccum cæparum cum adipe gallinæ miſtum. *Liber Arcanor.*

Bubonis attractivum, ℞ Rad. Liliorum alborum aut Cepam: coque in aquæ pauco, & porcino adipe non, ſalſo contunde cum theriacæ ʒij. & applica ſerò & manè. *Cheſneau.*

Intenſiſſimus hæmorrhoidum dolor quæ occultæ exteriùs ſe non proferebant filiam meam graviter afflixit. Appoſitis tamen Cepis à pelliculis liberatis & contuſis proritato fluxu ſanata eſt. Achilles Gaſſerus Obſerv. 88.

Novi anum quandam, quæ plurimos curabat pleuriticos fomento ex cepa inciſa & ſub cineribus aſſata mixta cum cremore lactis. Hieron. Reuſnerus in * Obſerv. à Veſchio editis.

* *Obſ. 55.*

Doloribus calculi jam præſentis, & accelerandæ excretioni nullum præſtantius in ſeipſo expertus eſt remedium Decanus capituli Auguſtani ad S. Mariæ ex omnibus topicis quàm cepas in vini & olei

olei olivarum part. æqual. coctas, & tribus sacculis injectas, quorum unus Dorso, alter & tertius Iliis fortiter alligandus est. Ex * Observationibus Hieron. Reusneri à Velschio editis. * *Obs.* 167.

In tussi desperata & hæmoptysi concurrente Doleus laudat decoctum ex allio vel cepis. Lib. 2. Cap. 1. Sect. 18. *D. Soame.*

Cap. II.

De Bulbosis graveolentibus, foliis fistulosis, radicibus proliferis.

1. *Cepa Ascalonica sive fissilis* J. B. *Cepa Ascalonica sive Ascalonitides* Park. *Ascalonitides* Ger. emac. *Cepa sterilis* C. B. **Barren Onyons, Eschalottes.**

J. B.

PLures simul conjunctos *bulbos*, Porraceis mediocribus suppares, fibrosos habet, sapore Cepæ vulgaris. *Folia* exeunt fistulosa, teretia, glabra, eodem sapore prædita. Caulem & florem rarissimè profert. Nobis certè florentem nondum videre contigit: non tamen idcirco nunquam excaulescere & florere existimamus.

Escalotas autem Gallicas Antiquorum Ascalonitidas sive Palæstinas cepas arbitrantur Adversariorum auctores, quas Francigenæ *Appetitz* vocitant, quòd appetitum ad cibum excitant & acuunt.

2. *Porrum sectivum & Schœnoprasson quorundam* J. B. *Porrum sectivum juncifolium* C. B. *Schœnoprason* Ger. Park. **Cives, or Chives.**

J. B.

Confertim in fasciculos plures nascuntur hujus plantulæ, implexu mutuò cohærentibus *bulbillis* albis, odoris cepacei, quo etiam prædita sunt juncea folia fistulosa Cepæ adolescentis, sesquipalmum aut dodrantem etiam alta. *Flores* ex utriculo albido umbellatim prodeunt, quorum singuli *foliis* constant senis acuminatis, colore dilutè purpureo, striâ saturatiore medium folium percurrente. *Stamina* albida apicibus flori concoloribus.

Feliciori successu plantantur plures conjunctæ terræque insertæ, sic enim hyemis frigora faciliùs ferunt.

Minutim incisa pro olere usurpantur: Acetariis quoque admiscentur ad saporem acutum communicandum. *Usus.*

Viribus cum cepis conveniunt, ut eadem repetere non sit opus.

3. *Allium bicorne proliferum flore intus albescente cum stria purpurascente externè* J. B. *sylvestre bicorne flore obsoleto* C. B. *An Moly montanum* 3. Clus.

J. B.

Dissidet hujus *radix* ab Allii radice, non tantùm odore minus viroso, sed & quòd non è spicis conflata, verùm simplex Cepacearum tunicarum involucris tantùm constet, sublonga, candida, nuci Moschatæ par, pendulis fibris tenuibus donata, superacris. *Caulem* producit cubitalem, bicubitalem & ampliorem, firmum, teretem, nonnihil striatum, [apud nos sponte ortum pedalem altitudinem rarò superat] quem involvunt ceu vaginâ pedem aut cubitum longa *folia*, quæ ubi à caule abscedunt pedalia, vel etiam cubitalia, Cepaceis similia, fistulosa, striata, sed strigosiora multò & compressa, in terram reflexa. Cæterum caulis in folliculos duos desinit, in corniculatum mucronem desinentes, palmum circiter longos, globum continentes cauli continuum, Avellanæ rotundæ parem, & multis bulbillis rubentibus congestum, inter quos frequentes exeunt pediculi, unciam unam aut alteram longi, quibus insident *flosculi* senis foliis contexti externè viridibus, intus albicantibus, purpurascente lineâ striatis, apicibus medium occupantibus. Superveniunt capitula sexangula.

Genevæ passim provenit. *Locus.*

Moly montani 3. *Clus.* tum figura, tum descriptio per omnia ferè huic plantæ conveniunt, ut rectè J. Bauhinus.

C. Bauhinus Allium sylv. tenuifolium *Ad. Lob. Dod.* ab Allio canino altero *Trag.* Sylv. altero *Fuch.* diversum facit, illud sub titulo Allii campestris juncifolii capitati purpurascentis majoris disponit, hoc sub titulo Allii sylv. bicornis flore obsoleto. J. Bauhinus ad idem caput utrumque reducit, nec tamen in hoc sibi ipsi satisfacit, cum Tragus, inquit, ità obscurè hanc tradat historiam, ut nihil certi affirmare ausim.

Lac & præcipuè butyrum hujus odore & gustu infectum iri certum est, si ubi pabulantur vaccæ hoc genus Allii creverit gramini intermixtum: quod multò magis de Allio ursino verum est. *Qualitas.*

A. 4. *Allium sylvestre* Park. Ger. emac. *sylvestre tenuifolium* Ad. Lob. *campestre juncifolium capitatum purpurascens majus* C. B. **Common Crow-Garlick.**

Folia huic juncis similia, teretia, glabra & interiùs vacua: inter quæ medius exit *caulis* cubitalis aut altior, interdum tamen pedalis aut brevior pro ratione loci, duobus tribúsve foliis, ima parte vaginæ instar eum obvolventibus, cinctus, superiora versùs nudus, gracilis, teres, glaber, durus ac solidus: in cujus fastigio semina multa, triticeis granis magnitudine paria aut majora, purpurascentia, denso stipatu in globum collecta; odore saporéque Allii. Pro *radice* est bulbus, non quidem è nucleis compositus, sed adnatis nonnullis donatus.

Semina è quibus capitulum componi diximus, nihil aliud ſunt quàm nuclei ſeu bulbilli, qui plerunq; germinantes, & foliola tenuia viridia emittentes capitulum comoſum reddunt.

Capitulum in hoc genere unico tantùm & ſimplici non bicorni involucro includitur, quo cepam imitatur.

Nos in hoc genere floſculos nondum obſervavimus, verùm in omnibus quas hactenus videre contigit plantis capitula ex ſolis nucleis ſeu bulbillis nullis intermixtis floſculis conſtabant.

In faſtigio caulis geminum caput ſeu geminum nucleorum globulum non rarò obſervavimus, unde Porrum ſylveſtre gemino capite *C. B.* id eſt, Ampelopraſſum ſeu Porrum ſylveſtre *Lob.* & aliorum ab hoc non diverſum opinamur.

Locus. Gignitur non rarò in arvis inter ſegetes, quin & in pratis locis aridioribus & in muris antiquis. Segeti innatum tritico pravum odorem & ſaporem communicat, quo deinceps tum farina, tum panes imbuuntur.

Foliis fiſtuloſis capituli folliculo ſeu theca ſimplici, ut in Cepa, capitulorum globulis è ſolis nucleis compoſitis, nullis intermixtis floſculis ab aliis omnibus nobis cognitis Allii ſpeciebus differt.

5. *Allium ſphærocephalum purpuraſcens.*

Bulbus ei ſimplex, albus, veluti parvæ Cepæ, *Folia* cepacea, fiſtuloſa, glauca, culmo minora, tria, quatuórve. *Caulis* dodrantalis aut paulò altior humiliórve, in cacumine *flores* geſtans in orbiculare ferè capitulum conglobatos, è membranaceo involucro, purpuraſcente, ſtriato, in duas carinas dehiſcente erumpentes. *Floſculi* ſingulares brevibus pediculis nixi, ſex foliolis conſtant, longiuſculis, acuminatis, pallidâ purpurâ obiter dilutis, per medium decurrente lineâ purpureâ ſaturatiore: intus occultant *ſtamina* ſex, brevia, totidem *apices* purpureos ſuſtinentia.

Locus. Florentem inveni Junii initio, in arenoſis ad Rhodanum amnem paulò infra Genevam.

Hæc planta quantum obſervavi, non eſt capite prolifero ſeu bulbifero, quo à præcedente differt.

6. *Allium flore luteo ſive pallido* J. B. *Allium montanum bicorne flore pallido odoro* C. B. *Allii montani 4. ſpecies prima* Cluſ. *Cluſii* Ger. emac. *Moly Pannonicum odorato flore* Park. *Cluſ.*

Terna habet juncea *folia*; *caulem* cubitalem, rotundum; cui inſidet *caput* duabus membranaceis tunicis caudatis concluſum, quo utrinque dehiſcente magna explicatur *florum* ex longis pediculis dependentium coma, qui ſex pallidis foliolis conſtant, totidem etiam *ſtaminula* cum ſtylo in medio obtinent; qui cum ſuo caule reſecti, & in cubiculum illati, ſuaviſſimi odoris (qualis in præcocioribus Cyclamini floribus percipitur) ſed fugacis admodum eſſe deprehenduntur. Iis ſuccedunt trigona *capitula*, in quibus *ſemen* nigrum, planum, Caryophylleorum florum ſemini non multum abſimile. *Radix* globoſa eſt, ſuperiori [Allii 3. *Cluſ.*] ſimilis, & eodem modo capillata, nucleos interdum, in lateribus deponens.

Locus. Circa Poſonium Ungariæ, & locis *Niclasburg* in Moravia vicinis, omnium autem abundantiſſimè ſupra Badenſes thermas creſcit.

Allium juncifolium bicorne luteum *C. B.* ab hoc non videtur ſpecie diverſum; quamvis bulbum oblongum ei attribuat *C. Bauhinus*, caulem breviorem, umbellam parvam.

Æſtate conſpicitur in ſatorum marginibus ſupra Boutonetum & alibi propè Monſpelium ſed rariùs. *D. Magnol.*

7. *Allii montani quarti ſpecies 2.* Cluſ. *Allium montanum bicorne flore obſoletiore* C. B. *An Allium ſylv. bicorne flore viridi* J. B? *Moly montani 4. ſecunda ſpecies Cluſii* Ger. emac. *Cluſ.*

Pari ferè cum præcedenti altitudine excreſcit, ſimilibúſque propè *foliis* prædita eſt; cujus coma inter laxas membranaceáſque & longum mucronem habentes tunicas latè ſeſe explicat, *floribus* coloris valdè obſoleti plena. *Radix* ſuperiori ſimilis, nucleos etiam in lateribus profert.

Allium ſylv. flore viridi *J. B.* Allio ſylveſtri noſtrati **Crow Garlick** dicto radice & foliis ſimile erat, comam non proferebat cœruleam, ſed viridem, copioſiores etiam flores, nec bulbulos ad flores.

Locus. In ſterilibus herbidis propè *La Valette* ſub magnis rupibus juxta Ladum amnem Monſpeliacum Auguſto menſe cum flore collegit *D. Magnol*, tum & in vinearum & ſatorum ſepibus circa rivulum dictum *Riucoulan. Botan. Monſp.*

8. *Gethyoïdes ſylveſtre* Col. *An Allium montanum bicorne flore exalbido* C. B? *Moly moſchatum tertium Cluſii* Ger. emac? *Col.*

Ampelopraſſi vulgaris eſt effigie, *bulbo* oblongo, parvo, cortice tenui fuſco, intus candido; *foliis* cavis ſive fiſtuloſis, ut Cepæ ſunt, dimidiatæ virgæ figuram æmulantibus, ſtriatis parùm dorſóque elato in rotunditatem, altera parte planis quæ caulem reſpicit, ſapore herbaceo, parum dulci, nullo gravi odore nares ferientia, aut guſtu inficientia, tantillum vix calorem exerentia. *Caulis* albicans eſt, rotundus ſolidus, ſuccoſus, lævis, tripedalis aliquando, & tenuis, in ſummo folliculum oblongum proferens, longis binis apicibus veluti foliis emicantibus, quorum alter pedem longitudine adæquat, alter brevior eſt. Maio *flores* edit in orbem diſpoſitos, corymbi figurâ, albicantes, effigie cavos ut congenerum, ſtellatos, ſex foliolis conſtructos, nervulis virentibus diſtinctos, ſtaminibus intus ſex, parum exertis, capitellis tantùm pallentibus, medium verò locum *fructus* obtinet oblongus, qui Junio & Julio proficitur. Radix ſobolem è latere emittere ſolet, eodem cortice contectam, ſapore parùm acri abſque fœtore aliquo.

Locus. In Aſprenſibus obſervavit Columna atque etiam alibi.

9. *Moly*

9. *Moly moschatum capillaceo folio* C.B. *moschatum vel Zibettinum Monspeliense* Park.parad. *Allium sylv. perpusillum juncifolium moschatum* J. B.

Lob.

Aridis Nitiobrigum agri Monspelio vicinis collibus exiguus hic bulbus convictor & alumnus, parili bulbo Hyacintho Autumnali. *Cauliculo* palmari, recto, rigidiusculo, exili; è cujus summo sex circiter erumpunt propagines, è quibus *flosculi* veluti in umbellam positi prodeunt, quinis aut senis foliolis constantes, parvis, angustis, & oblongis, Ornithogali floribus similibus, acuminatis, lineis fuscis in medio per longitudinem interstinctis Asphodeli albi instar: coloris albi obscurioris, staminibusq; in medio, Moschi planè odorem suavissimum spirantibus, præditis: quibus succedunt *capitula* rotunda, in quibus tres vel quatuor, triquetra, oblonga, nigráque *semina* continentur. *Bulbi* subsunt parvi, albi, oblongiusculi, Allii sylv. similes, ingratíque odoris. *Folia* emittit juncea, exiliora, tenuissima, quaterna aut quina numero, vix unciam longa.

In collibus propè Monspelium & Sellam novam, *aux Guarigues* copiosè provenit.

Cap. III.

De Bulbosis graveolentibus foliis solidis & planis, & primò

De Allio Sylvestri planifolio.

1. *Allium montanum bicorne latifolium flore dilutè purpurascente* C. B. *Moly montanum latifolium primum Clusii* Park. Ger. emac. *Allium sive Moly montanum latifolium* J. B.

Clus.

Caulem habet duorum cubitorum altitudine excrescentem, quem ad medium usq; ambiunt *folia*, multò quàm in Allii generibus latiora, longa, Porraceis proxima. Summo cauli, qui lævis & junceus est, insidet *caput* è multis bulbis ex atro purpureis, simul congestis, satísq; crassis conflatum: inter quos in oblongis petiolis nascuntur *flores* dilutè purpurascentes; quibus succedunt trigona *vascula* in quibus semen. *Radix* bulbosa, crassa, ex multis nucleis constans, multis albis fibris prædita est: sed & bulbi rotundi radici inhærent, iis ferè pares qui in capite nascuntur, quiq; terrâ excepti plantas sui generis producunt. Toti stirpi Allii gravis odor inest.

Junio & Julio flores & bulbos fert. *Tempus.*

2. *Allium sylvestre bicorne purpureum proliferum* J. B. *montanum bicorne angustifolium, flore purpurascente* C. B. *Moly montanum 2. Clusii* Ger. *Moly montanum Pannonicum bulbiferum secundum* Park. parad.

J. B.

Tenui, sed duro, tereti, glabro & singulari est *caule*, cubitum alto, in quo *folia* tria quatuórve, sesquipalmaria & dodrantalia, admodum angusta, crassiuscula. Scapo summo insidet *capitulum*, è bulbillis viridantibus glomeratum [duabus laxis membranaceis involucris longiore mucrone præditis obvolutum] è quorum [bulbillorum] commissuris emicant tremuli pediculi, numerosi, sextantem circiter longi, punicantes, *flores* concolores sustinentes, sed dilutiores, è senis foliis, quorum medium stria saturatior percurrit compositi, è medio prosilientibus *staminibus* purpurascentibus. *Radices* bulbaceæ plures simul cohærent, oblongæ, albæ, fibratæ, sapore Porri.

In Germania inter Lodeshemium & Basileam collegimus: Clusius in Stiriacis Austriacísque Alpibus.

A. 3. *Allium sylvestre bicorne flore ex herbaceo albicante cum triplici stria atro-purpurea. An Allium sive Moly montanum tertium* Clus? *Al. montanum bicorne flore exalbido* C. B?

Radix huic Cepæ figurâ, nucis Myristicæ parvæ magnitudine, alba, è multis tunicarum involucris Cepæ in modum composita, sapore & odore Allii non admodum vehementi. *Caulis* cubitalis, tenuis, velut Allii corvini Anglis dicti, duobus tribúsve foliis cinctus, quæ eum tubi in modum aliquousq; amplectuntur, angustis, carinatis, planis tamen & solidis, minimè teretibus aut fistulosis, ut in Cepa aut Allio corvino, spithamam longis. Summo cauli, ut in aliis hujus generis insidet *capitulum*, bulbillis crebris, paucioribus tamen quàm in Allio corvino, granorum Hordei figurâ ferè & magnitudine aut tantillo majoribus compositum. Inter bulbillos emergunt pediculi tenues, sescunciales aut longiores, *flosculos* sustinentes quaquaversùm diffusos, petalis oblongis, colore obsoleto, nimirum ex herbaceo albicante, cum stria in medio secundum longitudinem & duabus aliis ad margines sordidè purpurascentibus. Capitulum autem antequam se explicat folliculo herbaceo striato bicorni, seu ex duabus carinis in acutos cuspides procurrentibus composito obvolvitur. Flores inter chartas repositi & leviter compressi post paucos dies colorem obsoletum in pulchrè rubentem mutavere.

Invenimus inter segetes Notleiæ in Essexia Augusto mense florentem. *Locus.*

Excepto floris colore à præcedente non multùm differre videtur.

4. *Scorodoprassum alterum bulboso & convoluto capite* Park. *Ophioscorodon* Ger. *Allii genus, Ophioscorodon dictum quibusdam* J. B. *Allium sativum alterum sive Allioprasum caulis summo circumvoluto* C. B.

J.B. Clus.

Hujus bulbum multis nucleis constantem, fibrisq; numerosis exalbidis capillatum sessili parte circumvestiunt tunicæ cepaceæ binæ aut ternæ, ex albo purpurascentes. *Caulis* singularis, minimi digiti crassitudine, sesquicubitalis aut bicubitalis, *foliis* ab infima parte ad mediam usq; porraceis, utplurimum quinque circundatus, quæ postquam caulem aliquousq; involverunt, ab eo abscedentia reflexa terram spectant, medio inter Porrum & Allium odore. Reliqua caulis pars nuda, viridis, lævis, summo fastigio *caput* sustinet è multis bulbis ut in Moly Indico congestum, & candicante membranaceo involucro, cuspide longa, viridi prædito contextu, quod deinde bulbis excrescentibus rumpitur, nudósque bulbos initio purpurascentes, postea exalbidos detegit, inter quos *flosculi* quidam nascuntur. Summa pars caulis in gyrum unum aut alterum spirarum serpentinarum more intorquetur, donec tandem caput erigat.

Tempus. Junii initio suum caput contorquet, Julio verò erigit, eodemq; mense bulbos ad maturitatem perducit qui terræ crediti sui generis plantas procreant.

J. Bauhinus Moly serpentinum *Lob.* huc refert, sed dubitanter: C. Bauhinus speciem diversam facit, titulo *Moly angustifolii foliis reflexis.*

Parkinsonus noster in *Parad.* Moly serpentinum in hunc modum describit. Hujus bulbilli ex quibus componitur capitulum summo cauli insidens rubicundiores & aspectu hilariores sunt quàm Moly mont. latifolii primi vel secundi *Clus. Caulis* humilior & tenuior: *folia* graminea, reflexa & contorta (unde nomen obtinuit) minora & pallidiùs virentia: *Flores* ex interstitiis bulbillorum enascentes pariter purpurascunt, sed pulchriores sunt: odor multò quàm illius remissior. *Radix* parva, rotunda, albicans, plurimis bulbillis, piso non majoribus, albicantibus, circumcirca adnatis se propagat.

5. *Allium sphærocephalum purpureum sylvestre* J.B. *Allium seu Moly montanum* 5. Clus. *Allium montanum capite rotundo* C. B. *Moly mont. quintum Clusii* Ger. emac. *Moly purpureum Neapolitanum* Park. parad.

Clus.

Caule assurgit cubitali aut sesquicubitali, nudo, viridi, [colore & formâ junceo, solido tamen & firmo,] *foliis* tribus, quatuorve, palmum longis, interdum minoribus pro natalium ratione obsito; cujus fastigio insidet *caput* obiculare initio, [ovo columbino par aut majus] è multis *floribus*, brevi petiolo præditis congestum, qui sex foliola nunquam sese prorsus explicantia habent, sex in medio staminibus & stylo, elegantis purpurei coloris. *Radix* bulbosa, alba, nucleos interdum tenui membranâ tectos, & proximè caulem lateribus adnatos habens, & sessili parte multas albicantes fibras. Ejus odor Allii instar caput ferit.

Locus. In vineis & segetibus variis in locis reperitur, circa Genevam, Monspelium, Francofurtum ad Mœnum, Posonium in Hungaria, &c.

Tempus. Junio & Julio mensibus floret.

* 6. *Allium sphærocephalum bifolium Italicum* J. B.

J. B.

Vix sesquipalmarem altitudinem adæquat. *Radiculâ* nititur olivari, fibrata, alba, nullo tunicarum foris conspicuo vestigio præditâ. *Coliculus* rigidus, & pro plantæ proportione sic satis crassus teresq; surgit, atrovirens, binis *foliis* crassis & canaliculatis vestitus. In summo *flores* gerit, in glomum congestos, eleganti purpurâ conspicuos, ex quibus *staminula* quædam muscosa prosiliunt. Sapor Allii haud dissimilis.

Locus & Tempus. Româ hujus bulbillos aliquot attulit Cherlerus. Floret toto Maio; ingruente tandem æstu fatiscit donec planè marcescat.

* 7. *Allium petræum umbelliferum* J. B. *Allium montanum sive Petroscorodon* Gesn. hort. *Al. mont. foliis Narcissi minus* C. B. *Moly Narcissinis foliis tertium* Ger. emac.

J. B.

Inter *folia* graminea, complura, angusta, compressa, dodrante longiora, in retusum mucronem desinentia, obscurè virentia, sapore Cepæ acri, *Caulis* surgit singularis, palmaris vel pedalis, nudus, enodis, angulosus & nonnihil compressus; cujus extremo *flores* insident numerosi, terram versùs comantes, colore purpurascente, apiculis saturatioribus, interdum pallentibus, triquetrum in medio positum capitulum circumstantibus. *Radix* bulbosa, porracea, alba, tuberculis adnascentibus novam bulborum sobolem profert, fibris longiusculis capillata ac veluti repens, multùm se multiplicat.

Locus. Burmii Rhætorum Junio mense florentem invenit J. Bauhinus.

J. Bauhinus hanc plantam pingere existimat Clusium pro Allio sive Moly Narcissinis foliis secundo, C. Bauhinus Petroscorodon Gesneri ab Allio Narcissinis foliis secundo Clusii diversum facit. Nos cum J. Bauhino sentimus.

8. *Allium umbelliferum pratense* J. B. *An Allium sive Moly Narcissinis foliis* 1. Clus? *Allium montanum foliis Narcissi majus* C. B? *Moly Narcissinis foliis primum* Ger? *Moly Narcissinis foliis* Park. parad.

J. B.

Udis pratis Genevæ ultra flumen *Arve* oriundum Allium umbelliferum nobis dictum, *radice* nititur

titur Porri sublonga, fibrata, alba, sed quæ ex bulbo radicem obliquam fibratam, Valerianæ hortensis radici aliquatenus similem producat, odore Allii. *Folia* primum penè triangula, paulatim compressiora evadunt, cubito longiora, *cauli* æqualia, qui nudus, angulosus, in *caput* albicans oblongum desinens, eo dehiscente umbellam explicat Allii ursini umbellæ similem, *flosculis* sex foliis apicibúsque compositis, colore purpurascente.

Floret mensis Junii principio: Loco à J. Bauhino memorato nobis etiam observatum est hoc Allii genus. Ei, inquit J. B. magna similitudo cum Allio umbellifero petræo superiùs proximè descripto. Considerandum an fortè tantùm ejus variatio sit ratione loci; vel an idem cum Allio sive Moly Narcissinis foliis I. *Clus.* cujus descriptionem subjiciemus, ut Lector botanicus eas invicem conferat & judicet.

Moly Narcissi folio I. Clus. *Bulbus vomitorius nonnullis.*

Quina aut sena ex radice promit oblonga *folia*, plana, succulenta, Narcissi alterius niveo flore *Clus.* similia, viridia admodum & splendentia, inter quæ cubitalis plerunq; exit *caulis*, nudus, firmus, viridis, striatus, ferens in summo multos *flores*, sex purpurascentibus foliolis, totidémque interiùs staminulis præditos, simul congestos, & veluti globosum caput constituentes, quemadmodum in Cepa; quibus succedunt trigona *capitula*, quæ maturitate dehiscentia, rotundum, nigrum *semen* continere deprehenduntur. *Radix* nodosa est, anteriùs progrediens Polygonati modo extima parte globosa, candida, multis tunicis circumvoluta, plurimis albis fibris prædita, & adnatis feliciter se propagans.

Aliud ejus genus est, non valdè absimile, mollioribus & magis cineraceis foliis, dilutioribus etiam floribus. Floret utrumq; sub extremum Junium & Julio. Nascitur in Leytenberg supra Manderstorff (ubi tepidæ sunt aquæ) & aliis montibus urbi Viennæ vicinis. *Tempus & Locus.*

* 9. *Allii genus fortè Scorodoprasson alterum Lobelio* J. B. *An Allium sphæriceo capite folio angustiore* C. B. *Scorodoprassum minus* Ger. emac. *alterum Lobelii* Park.

J. B.

Sescunciali est aut longiori *bulbo*, fibrato, turbinato, tunicis multis ruffis compactili; ex quo *folia* duo aut tria, tenuia, palmum longa, caulem aliquousq; obvolventia pedalem, firmum, teretem, enodem; cui umbella insidet parva *florum* pallidorum minorum quàm Allii petræi.

Ab hoc non diversum videtur

Allium montanum radice oblonga C. B. prod.

In hujus descriptione nihil singulare invenio, nisi quòd capitulum rotundum pallidè purpurascat. Non longè Monspelio in loco montoso, qui Hortus Dei dicitur observavit C. Bauhinus.

Allium montanum minus

A C. Bauhino in Prodromo descriptum an ab aliis omnibus suprascriptis Allii speciebus distinctum sit necne, mihi non constat.

10. *Scorodoprassum dictum* J. B. *Scorodopras.* I. Clus. *Allium sphæriceo capite, folio latiore, sive Scorodoprassum alterum* C. B. *Scorodoprassum primum Clusii* Ger. emac. *An Porrum sylvestre folio latissimo* C. B? *Syriacum* Tab?

Clus. J. B.

Oblonga & lata profert *folia*, Porraceis majora, carinata: *caulem* sesquicubitalem, nonnunquam bicubitalem [J. Bauhino tres, quatuorve cubitos altum] infima parte digitalis crassitudinis, superiore parte nudum, paullatim in junceam tenuitatem desinentem, ferentem in summo *caput* membranaceo involucro tectum, ut cepa, sub quo florum glomer purpurascit, multos *flosculos* simul congestos, Cepaceis similes, sex exalbidis foliolis constantes explicatus ostendens: quibus succedunt trigona capitula, in quibus nigrum semen, Cepæ semini par. *Radix* subest crassa, parvæ Cepæ æqualis, multis albis tunicis constans, fibratus, florum glomeri suppar, & spicis multis Allii ritu cohærentibus compositus, odore & sapore remissiore, [Clusio gravi odore, medióque inter Allium & Porrum, vetustate in alios majores bulbos sese dividens] adnatis etiam extrinsecùs bulbillis, triangularibus ferè, tunicâ durâ involutis.

Junio & Julio floret. *Tempus.*

Tabernamontanus iconem habet sub titulo Porri Syriaci, nulla addita descriptione: Gerardus iconi *Tab.* quam assumit descriptionem Clusii accommodat. C. Bauhinus Porrum hoc Syr. *Tab.* pro Porri specie proponit à Scorodoprasso toto genere diversa, vocátq; Porrum folio latissimo. J. Bauhinus dubitat an ad hanc Scorodoprassi speciem referendum sit nécne. Nos cum J. Bauhino & Johnsono sentimus Porrum Syriacum *Tab.* non aliam plantam esse quàm Scorodoprassum I. *Clus.* nihil tamen affirmare audemus, præsertim cùm videamus Parisienses in Catalogo horti Regii Porrum latissimo folio *C. B.* pro distincta Porri specie ponere.

Hanc plantam olim Cantabrigiæ alui nomine Allii Romani. In Italia observavi in horto quodam in urbe S. Marini, nescio an sponte natum. Florum corymbus minor est quàm plantæ magnitudo promittit. Byzantio Viennam delatum est, autore Clusio. *Locus.*

* 11. *Scorodoprassum* Ger. Park. *Allioporrum sive Scorodoprassum* C. B.

Radicis bulbus Cepaceo major, candidus, splendens & ferè pellucidus, rarioribus adnatis fœcundus, *folia* aliquot edit magna, Porraceis multò longiora, crassioráq; interdum etiam *caulem*, non tamen quotannis, mollem, succulentum, digito crassiorem, bicubitalem, summa parte à medio usq; nudum, in fastigio gestantem *florum* glomerem membranaceo involucro tectum, quo disrupto apparent *flosculi* multi quàm Moly Homerici pallidiores aut potiùs albicantes: quibus succedunt *capsulæ* triangulæ *seminibus* nigris repletæ.

A. 12. *Allium sylvestre latifolium* C. B. *ursinum* Ger. Park. *ursinum bifolium vernum sylvaticum* J. B. **Ramsons.**

J. B.
Radice est oblonga Porri, tenuiore, longis & frequentibus fibris capillatâ, membranâ mediocris crassitudinis involutâ, Allium redolente: à cujus imo statim exoriuntur bina aut terna *folia*, odore vehementi Allii, & gustu fervido, læto virore splendentia, striata, tenera, sesquipalmum longa, in acumen desinentia, duas uncias lata, pediculo dodrantali, virente, qui post in membranam tenuem, lucidam striatámque facessens, floris alteriúsve vicini folii pediculum ad radicis usque fibras vaginæ instar obvolvit: Eodem autem loco cum foliis surgunt *pediculi* bini, terni aut plures, triangulares Cyperi modo, dilutè virescentes, in bulgam fœtam latiusculam, exalbidam, mucrone virente striatam, desinentes, quæ ubi se explicaverit umbellam ostentat, numerosis flosculis, etiam ad quadraginta, constantem, candidis, stellæ in modum radiatis, quos constituunt folia sena, oblonga, mucronata, intra quæ *stamina* totidem alba, *stylúsq;* concolor, ex umbilico tribus tuberculis virentibus compactili. *Semen* succedit parvum, rotundum, nigrum, læve.

Locus. In pratis & ad rivulos frequens oritur. Aprili plerunq; mense & initio Maii floret.

13. *Allium Alpinum* J. B. *montanum latifolium maculatum* C. B. *Alpinum latifolium, seu Victorialis* Ger. *anguinum* Park. *Victorialis longa* Clus.

Radix nonnihil obliqua est, in longum bulbum desinens, multásq; fibras perplexas emittens, multiplici cortice, variis fibris transversim coeuntibus quodammodo reticulato involuta, singulis annis (autore Clusio) feliciter aliis bulbis circa ipsam adnatis se propagans, fibris adeò implicatis, ut difficile sit bulbos conjunctim natos & cohærentes sejungere. Hinc emergit *caulis* cubitum altus, minimi digiti crassitudine, propter terram rubescens, enodis, lævis, superiùs viridis, striatus, fungosus, cui insident glomeratim congesti *flores*, Ceparum floribus similes, unciâ longioribus pediculis hærentes; candidi (in planta nobis observata flores non candidi prorsus erant sed ex albo palliduli) quibus trigona succedunt *capitula, seminibus* rotundis, pullis repleta. *Folia* duo aut tria vaginâ suâ caulem complectuntur, formâ foliorum Allii ursini, nervosa, sublonga & lata, acuminata, sed majora, rigidiora, Gentianæ majoris foliis pænè similia, ut non malè censet Clusius.

Locus. In summis jugis altissimorum montium maximo Carthusianorum cœnobio in Delphinatu imminentium. Viribus cum reliquis Alliis sylvestribus per omnia convenit.

Vires. Plebi nostrati (inquit Schroderus) Judæisq; amuletum est familiarissimum, quo à spectris aeréque infecto se tutos fore persuasi sunt, unde & Victorialis nomen ei inditum.

CAP. IV.

Allium flore specioso Moly dictum.

1. *Moly vulgò Lilium Indicum* Bontii.

Liliis nostris rubris figurâ & coloris elegantiâ haud cedit. Si tamen ulli florum Indicorum comparandus, certè Moly montano latifolio, flore flavo *Clus.* similis existit. *Caule* unico, enodi, firmo sed tenui, ad altitudinem nostratis Lilii assurgit: cui infra tria quatuórve *folia* oblonga, surrecta, supina parte carinata & contorta adnascuntur. Summo autem fastigio ex membranaceo folliculo, bifariam diviso quindecim aut plures *flores*, uncialibus vel longioribus pediculis, senis foliis, stellæ in modum expansis emergunt, qui simul eleganter juncti Coronam Imperialem repræsentant.

2. *Moly Theophrasti magnum* J. B. *Moly Theophrasti sive Homeri* Park. *Moly Homericum* Ger. *Moly latifolium, liliflorum* C. B.

E *radice* bulbosa pugni interdum magnitudine, foris nigricante, intùs alba, *folia* emittit quinq;, cubitum longa, duos aut tres digitos lata, crassiuscula, supina facie concava, invicem amplectentia, in mucrones acutos desinentia, colore viridi, glauco quodam polline, qui facilè detergitur, obducta: *Caulis* teres, concavus, bicubitalis aut tricubitalis, nudus, foliis concolor, in fastigio flores gestans in umbellam dispositos, minores quàm pro plantæ modo, pediculis sescuncialibus aut longioribus insidentes, sex & non raro septem foliis mucronatis compositos: totidem stamina breviuscula, apicibus pallidis insignia capitulum circumstant naturaliter trigonum, non raro tamen tetragonum. Florum umbellæ initio membranâ crassâ includuntur, quâ disruptâ explicantur. Color florum albus est cum

diluto rubore. Exteriùs linea viridis petala media dividit ab ungue ad apicem. Addit Clusius, (quod & nobis observatum) juxta caulem inter folia alius plerunque exit cauliculus planus & foliaceus, seu veriùs folium, summo velut Allii nucleum gerens initio candicantem deinde pallescentem, qui terrâ exceptus germinat, & ejusdem generis plantam profert. De loco hujus natali nihil certi traditum invenio.

* 3. *Moly Indicum sive Caucafon* Park. J. B. *Moly latifolium Indicum* C. B. *Moly Indicum* Ger. *& ejusdem Caucafon.*

Clus.

Superiori foliis & reliquâ formâ simile est; nunquam (inquit Clusius) flores apud me, neque apud multos alios protulit; sed eorum loco *caulis* pedalis, ferè planus, adeò infirmus ut nisi aliquo fulciatur adminiculo attolli non possit, summo fastigio conglomeratum *caput* fert, multis velut Allii spicis, Mespili vulgaris magnitudine, constans, initio viridibus, deinde pallescentibus, quæ etiam in terra non repositæ germinant, telluri tamen commissæ in majores bulbos adolescunt, foliáque & caules (non tamen singulis annis, quemadmodum nec ipsa etiam parens) producunt. *Radix*, ut alterius, cepacea, rotunda, alba, multis tunicis amicta, quarum externa fusca, vetustate se separans, & in alios bulbos pangens.

Constantinopoli allatus est hujus bulbus; Neapolitano etiam in regno sponte nasci autor est Ferrantes Imperatus. *Locus.*

4. *Moly latifolium flavo flore* Ger. *montanum latifolium flavo flore* Clus. *montan. latifol. luteo flore* Park. *latifolium luteum odore Allii primum* C.B. *& secundum* ejusdem *luteum Botanicorum latifol. Allii odore* J. B.

Clus.

Cùm non floret unicum duntaxat *folium* emittit latum & oblongum, cùm caulescit & floriturum est bina, infimâ parte sese mutuo amplectentia, decem aut plures uncias longa, unam lata, surrecta, firma, supina parte nonnihil carinata, Porracei coloris, & odoris Allium referentis: inter quæ assurgit *caulis* enodis, & satis gracilis, firmus tamen, virescens, pedem altus aut paulò amplior, sustinens summo fastigio prodeuntes, ex membranaceo folliculo, bifariam diviso triginta aut plures *flores*, uncialibus & longioribus pediculis, iisque firmis nixos, senis petalis, stellæ in modum expansis constantes, foris pallescentes, interiore parte prorsus flavos, occupante umbilicum triangulari capitulo, sex flavis staminibus cincto, quorum apices etiam flavi. Floribus succedunt trigona capitula *semen* nigrum inæquale continentia. *Radix* alba, bulbosa, interdum gemina, ut Orchidis radicem quodammodo æmuletur.

Floret mense Junio: è montibus Pyrenæis erutam esse aiunt. *Tempus & Locus.*

* 5. *Moly Pyrenæum purpureum* Park. *Allium Pyrenæum* C. B.

Park.

Folia emittit duo aut tria, præcedenti nonnihil similia, sed angustiora, nec adeò alba: Flores in summo caule pauciores, colore purpureo obsoletiore. *Radix* albicat, odore Allii satis vehementi prædita, frigore facilè corrumpitur.

* 6. *Moly montanum latifolium purpureum Hispanicum* Park. Clus. cur. post. ad. *Moly latifolium Hispanicum* C. B.

Clus.

Bina cùm excaulescit lata, prælonga, viridia producit *folia*, infimâ parte sese mutuo amplectentia Moly latif. lutei in modum; inter quæ assurgit *caulis* teres, firmus, bipedalis aut altior, summo fastigio *flores* sustinens plurimos, è membranaceo involucro erumpentes, amplos & speciosos, oblongis pediculis subnixos, *petalis* sex, stellæ instar expansis compositos dilutiùs purpurascentes, *staminulis* totidem concoloribus, apicibus luteis donatis, *capitulum* medium cingentibus. Inter caulem & folia ima *bulbos* aliquot adnascentes obtinet, qui sati facilè comprehendunt. *Radix* parva rotunda, fibrosa; alba multos edit bulbulos. Nec radix, neque folia aut flores Allium redolent, aut resipiunt.

Sub exitum Maii floret. *Tempus.*

7. *Moly Dioscoridis parvum quibusdam* J. B. *Moly angustifolium umbellatum* C. B. *Moly Dioscorideum* Park. Ger.

J. B.

E *radice* bulbosa, nucis Avellanæ parvæ magnitudine, cortice nigricante tecta, plurimas prælongas fibras ex ima sede emittente, Allii odore ingrato, *caulem* erigit pedalem aut cubitalem, teretem, lævem, solidum, in cacumine disruptâ membranâ umbellam gerentem *florum* candidorum, flores Allii ursini exprimentium, minorum paullò, sex foliis candidis, oblongis constantium, quibus succedunt *vascula seminalia* ternis loculamentis contiguis composita, quæ per maturitatem semina effundunt.

Folia profert graminea, in terram nonnihil recliniata, bina ternáve caulem amplectentia, hirsuta, [quæ in caulibus superiora, lata sunt, glabra, carinata] Allium obolentia & resipientia. Quæ ad terram sunt media hyeme mense Januario exeunt.

Flores explicati diutissimè durant antequam marcescunt.

Juxta sepes umbrosas propè Frontignanam viâ quâ itur *Baleruc* Maio mense cum flore collegit *P. Magnol.* *Locus.*

8. *Moly*

8. *Moly Dioſcorideum Hiſpanicum* Park. parad.

Præcedenti per omnia ſimile eſt, verùm majus & ſpecioſius multò; *floribus* candidis, duplo majoribus. Frigoris impatiens hyemes noſtras ægrè tolerat.

9. *Moly minus* Cluſ. *minus flore orbiculato majore* J. B. *Dioſcorideum minus* Park. *Moly anguſtifolium floribus majoribus* C. B. *Moly minus flore albo* Ger. emac.

Caulis hujus palmaris, viridis, decem aut plures ſuſtinens *flores*, ſex niveis foliis, non mucronatis, ut ſuperioris, ſed orbiculatis & majoribus conſtantes, ſenis in medio *ſtaminulis*, inter bina Porracea quodammodo, ſed anguſtiora folia emergit. *Radix* rotunda candicans, nucis Ponticæ magnitudine, albicantibus fibris prædita.

10. *Moly parvum caule triangulo* C. B. *Moly caule & foliis triangularibus* Park. parad. *An Moly flore albo, foliis viridis coloris* Swertii?

Folia edit quatuor vel quinq, oblonga, latiuſcula, pallidè viridia, ſupernè plana, ſubtus in angulum elata ſeu carinata, unde & triangula videntur, inter quæ *caulis* attollitur ſeſquipedalis aut major, triangularis pariter, *flores* aliquammultos in faſtigio geſtans, è membranaceo folliculo erumpentes, albos, ſatis amplos & oblongos, campaniformes ferè, unumquodque petalum exteriùs linea viridis per longitudinem medium dividit. *Staminula* capitulum medium cingentia *apices* luteos ſuſtinent. *Semen* parvum nigrum. *Radix* exteriùs alba, Moly lutei perquam ſimilis.

Radix, folia, flores Allii odorem ſed mitem & vix perceptibilem expirant.

Locus. Plantam hanc inter Maſſam & Sarzanam Etruriæ oppida Aprili menſe florentem invenimus, nec multo poſt circa Baias in agro Neapolitano.

11. *Moly Africanum umbellâ purpuraſcente* C. B. *Africum umbella purpuraſcente* Park.

C. B.

Ex *radice* bulboſa *caulis* (modò unus, modò plures) cubito altior, nudus & cavus exurgit, unà cum *foliis* aliquot latiuſculis, in acutum deſinentibus, palmaribus & etiam ſeſquipalmaribus, per margines inſtar graminis hirſuti piloſis. *Umbella* caulis ſummo inſidet, cujus *flores* communiter è quinque foliolis dilutè purpuraſcentibus oblongis pediculis & firmis inſident: quibus veſicula duo triave *ſemina* nigra rotunda includens ſuccedit.

Malè Bauhinus flores communiter pentapetalos huic plantæ attribuit, cùm bulboſæ in univerſum omnes flores hexapetalos obtineant, aut ſaltem monopetalos in ſex lacinias diviſos.

12. *Allium ſyveſtre ſive Moly minus roſeo amplo flore* Botan. Monſ.

Magnol.

Bulboſa *radix* plurimos alios bulbillos producit, in qua folia anguſtifolii umbellati foliis latiora, oblongiora & omnino glabra oriuntur. *Caulem* habet pedalem & ſeſquipedalem, cui inſidet veluti umbella florum, ſex foliis roſeis multò quàm Moly Dioſcor. latioribus & amplioribus conſtantium, cum totidem ſtaminibus & apicibus luteis. Antequam marceſcant flores plures in eodem capite ſimul roſei, alii albi videntur gratum odorem ſpirantes.

Plurimum oritur in vineis, quæ ſunt circa *Colombiere* & *Mommau*, & Maio menſe floret. In

Locus. Germania huic ſimilem invenimus capite bulbifero.

* 13. *Moly flore ſubviridi* Bocconi.

Boc.

Bulbum habet oblongum: *Folia* Aſphodeli albi ſimilia: *Caulem* rotundum, lævem, non raro tricubitali proceritate eminentem; cujus ſummum occupant in umbella quaſi *Flores* è luteo vireſcentes, longiſſimis pediculis innixi.

Locus. Gaudet opacis locis & ſylvis umbroſis. In montis Mudoniæ convallibus copioſum occurrit.

* 14. *Moly humile folio gramineo* C. B. *Chamæmoly an Moly Dioſcoridis* Col.

Col.

Radix bulboſa parva, nucis Avellanæ magnitudine, flavo cortice duro obductâ nititur. *Folia* quatuor vel quinque, ab radice, per ambitum hirſuta Autumno emittit, Graminis formâ, magnitudine (gradu) inter ſe diſtantia, maximum verò non excedit pedem. Primo cœli tepore, ipſa etiam Hyeme, flores folliculo ſimul incluſos inter folia terram tangentia, caule necquicquam à terra elato, emittit; qui aperto folliculo ſeptem aut decem erumpunt ſtellati, albi, ſingulorum petalorum dorſo purpuraſcente aut virente. In florum umbilico fructus extuberant apicem habentes, luteis ſex ſtaminibus circundati, quibus cum petalis marceſcentibus creſcunt fructus in Piſi vel Ciceris magnitudinem, per maturitatem in ſex partes diviſi, *ſemina* oſtendunt nigra, anguloſa, vulgaris Moly ſimilia.

Locus. Cirinolæ per ſemitas & agros non procul ab oppido floruit Januario. Floribus evaneſcentibus fructus in terram incurvatur. Odor inter Braſſicam & Allium.

15. *Moly anguſtifolium foliis reflexis* C. B. *ſerpentinum* Ger. Park.

Lob.

Dioſcoridis Moly perſimile ortu, folio ad terram item reflexo, odore & bulbo: ſed flos candore rubens, cui ſubjacent nitidi bulbuli Indici Moly ritu. Radix Cepaceo præduro involucro obtegitur. Caulis pedalis & ſeſquipedalis. Belgis hortenſe eſt.

CAP.

Cap. V.

De Allio sativo.

Allium nonnullis dictum videtur ab ἅλλεσθαι exilire, quòd exiliendo crescat. Sunt qui ab halante gravi odore deducunt, & Alium scribunt: Vossius non dubium putat quin sit ab αὐλίδες, i. e. Alliorum capita seu nuclei.

Græcis Σκόροδον dicitur quasi σκληρὸν ῥόδον, i. e. rudis rosa, propter odorem gravem: vel quòd comestum vapores excrementitios ad cutim pellat & vescentibus pandiculationes moveat.

Allii sativi notæ sunt bulbus à multis nucleis seu spicis compositus, odor gravis vehementior, caulis rectus singularis.

1. *Allium* Park. Ger. *sativum* C. B. *vulgare & sativum* J. B. Common Garlick.

J. B.

Scapus Allio procerus, enodis, concavus, glomeratim congestos in magna capita *flores* sustinens, Cepaceos, rupto folliculo apparentes, postmodum & *nucleos* parvos quibus possit propagari. Verùm *folia* non ut Cepis fistulosa, sed graminea: *bulbus* denique non simplex sed numerosis nucleis, sub unâ communi tandem membrana collectis constat, sapore peracri, odore gravi, unde fibræ candidæ dependent.

Allium passim & vulgò omnibus notum ubique ferè gentium seritur.

Allium eximiè calidum est & causticæ facultatis particeps, quippe quod non tantùm vesicas excitat, sed cutim corrodit, Costæo observatore. Nec obstat, quod in censu alimentorum est: nam & alia sunt foris quidem caustica, intus autem minime; quia intus miscentur cum aliis eduliis cúmque acido ventriculi atterantur: & præterea ventriculus humore mucoso satis denso oblinitur; ut cutem ejus interiorem non tangant ingesta. *Vires.*

Incidit & discutit, Alexipharmacum est. Usus præcipuus internus & externus est in colica flatulenta, lumbricis, peste [cum aceto] tussi, calculo. *Schrod.* Et ad prædictos effectus sæpissimè à vulgo vel in lacte, vel in jusculo decoctum exhibetur, unde & *Theriaca rusticorum* appellatur. Verùm usus ejus frequentior molestus est & noxius, partim ob fœtorem intolerabilem, præcipuè verò quia capitis dolorem infert, sitim excitat, oculis nocet, sensuúmque omnium instrumentis. *Usus.*

In thoracis affectibus pituitosis egregiè facit ad expectorationem. In lacte coctum & tritum sistit catarrhos & prodest ad raucedinem. Mulierculis nostratibus ad hosce affectus in pueris in frequenti usu est; ut & ad lumbricos ventris enecandos & expellendos.

Allium (inquit Platerus de Febribus) in hydromelite decoctum, & ad ℥ ij. vel paulò plus exhibitum potenter sudores & urinas elicit in peste laborantibus. Hungari (inquit Joh. Bockelius de Peste) pestis tempore non habent certius remedium quàm Allium: exsiccat enim corpora humana & putredinem impedit.

Refert historiam Zacutus Lusitanus de quodam sene, qui cùm in tempore hyberno per nivosa loca diu iter fecisset, innato ventriculi calore pæne extincto lethaliter decubuit. Pro quo instaurando & vivificando cùm calidissima remedia nequicquam proficerent: tandem Zacutus admonitus ab Avicenna Allium siccum melle delibutum exhibuit. Hoc cùm quatriduo usurpâsset meliùs habere cœpit, & cùm ejus usum mensem unum continuâsset, sanitati restitutus est. Atque id ipsum Septentrionales populos natura docet, qui propterea Allium in continuo usu habent. *Sennert Instit. lib. 4. part. 1. cap. 3.*

Allium cum adipe suillo tusum, si plantæ pedum eo inungantur, multum conducit ad pulmonum canales aperiendos & ab infarctu liberandos in Asthmate, &c. *D. Hulse.*

Si emplastra ex Allio contuso plantis pedum applicentur, oris halitus Allium spirabit. Tradit etiam *Pet. Laurembergius* in *Apparat. Plantar. lib. 1. cap. 2.* Allium gallinis & aliis altilibus cum esca objectum saporem & odorem suum in eorum carne & ovis prodere. Denique Christophorus Bennet M. D. Londinensis in *Theat. tabidorum exerc. 29.* asserit fonticulos ægrorum membris vel incisos, vel inustos in rarioris texturæ hominibus, Allii intus sumpti post tertiam aut quartam à comestione horam odorem reddere. Verùm (ut rectè *D. Lower* contra *Edm. de Meara*) istiusmodi odorem vapores totum corporis habitum penetrantes non producunt; sed corpuscula quædam ex Allio decidentia sanguini miscentur, cúmque eo simul ad pulmones delata, unà cum fuliginosis sanguinis effluviis per expirationem emittuntur.

Allii succus potus hominem non modò turbat, sed etiam interficit *Spigel. Isag.* lib. 2. cap. 16.

Arnulphi Imperatoris vitam terminârunt vermiculi in ejus carne ex nimia Allii comestione geniti. *Cranz. hist. Sax. lib. 3. cap. 3.*

Allia cum excaulescunt pleniùs quàm recens edita olent. *Marantha method. cogn. Simpl. l. 2. c. 3.*

Gilbertus noster de Magnete lib. 1. figmentum ait & mendacium esse, Magnetem non attrahere ferrum si allio illitus fuerit, aut si Adamas propé.

Ad cornua pedum, ℞ Allium sub cineribus coctum, pluries calidissimè supponatur: est viri religiosi experimentum. *Chesneau.*

A. 2. *Allium montanum majus Anglicum* Newtoni.

Radix nucleis aliquot majusculis constat Allii vulgaris in modum, tunicâ duntaxat subfuscâ tecta, quam facilè exuit; de reliquo integra est, & candida, è basi multas oblongas, validas, albas fibras demittens. *Caulis* firmus, medullâ quadam spongiosâ farctus, quatuor pedes altus, parte inferiore ad

ad cubiti circiter altitudinem per intervalla foliis quatuor cinctus imâ sua parte eum amplectentibus, reliqua superiore parte nuda & glabra; cujus fastigio insidet corymbus amplus flosculorum purpurascentium tenuibus pediculis fultorum. *Semen* parvum, album, sublongum, triquetrum, vasculo tricapsulari exiguo inclusum.

Tempus & Locus. Augusto floret. In parva insula *Holms* dicta supra Bristolium in Sabrinæ æstuario copiosè provenit.

Ob convenientiam cum Allio sativo in radicibus seu bulbis è multis nucleis compositis eidem subjunximus.

CAP. VI.

De Ampeloprasso.

A. *Ampeloprassum* J. B. Park. *Ampel. sive Porrum sylvestre* Ger. Lob. *Porrum sylvestre gemino capite* C. B. *Porrum sylvestre vinearum* C. B. *quomodo differat aliis inquirendum & examinandum relinquimus.*

Lob. Obs.

VInetis, arvis, marginibus, senticetis & dumetis Galliæ & Belgii gaudet. *Folio* exit Allii sylv. tenuifolii non absimili, sed majore & acriore in bicubitali *caule*. *Radix* bulbosa, non ex nucleis, sed singulari capite constans, Porri minor, durior, acrior, nonnullis adnatis sese propagans. *Flore*, & nucleis seminis vice triticeis granis paribus, in glomeratis capitulis non disparibus Allii sylvestris tenuifolii.

De Ampeloprasso mihi nondum satisfactum fateor. Allii genus in Borealibus Angliæ præruptis montium saxis sponte proveniens observavi, quod Ampeloprassum esse aliquando suspicatus sum. Folia ei neque fistulosa, neque teretia, sed supernè plana, subtus carinata, angusta, glauca, tria aut quatuor in caule. Capitulum duplici folliculo membranaceo in acutum mucronem desinente clauditur. Huic simile, si non idem in pratis & umbrosis sepium aggeribus propè Cestriam copiosum vidi, cujus bulbus simplex cortice nigro tegitur, mitem & vix perceptibilem Allii odorem spirans. Hujus flos mihi non conspectus; cùm enim Cestriæ fui Maii mensis initio nondum floruerat.

CAP. VII.

De Porro.

POrrum Latinis dictum volunt nonnulli quòd porrò eat & longè latéque grassetur. Sed est (inquit Vossius) à πράσον facta secundæ tertiæque literæ trajectione & quartæ mutatione in R. quomodo à πύργος est *turris*, à κέλης *celer*.

Porri notæ sunt radix angusta, florum corymbi magni, seu flosculi plurimi in capitulum sphæricum grande conglobati.

Porrum sectile in nostra graveolentium divisione ad aliud genus pertinet: foliis enim fistulosis cum Cepa convenit.

1. *Porrum* Park. J. B. *capitatum* Ger. *commune capitatum* C. B. Leeks, or Porret.

J. B.

Folia luxuriat adolescentius adhuc Porrum semunciam circiter latis, alternatim positis, inferiore superius ceu vaginâ aliquousque complectente: adultis idem positus, sed longitudo cubitalis, latitudo sextantalis, forma carinata, color ferè glaucus, sapor cepaceus. Ubi caulescit *scapum* digitalem & crassiorem ad tres, quatuorve cubitos surrigit, solidum, succulentum, glomeratos in pilam, quam utrâque manu vix complectaris *flosculos* sustinentem, suo unumquemque pediculo innixum, ex albido purpurascentem, apicibus saturatiore tinctis purpura. *Semen* triangulum, atrum, Cepæ. *Radix* bulbosa, tunicis albis compactilis, fibrata, sapore mitiore quàm Cepæ.

Porrum sectivum latifolium *C. B.* Porrum sectivum aut tonsile *Ger.* à præcedente non differt specie, cùm ex eodem semine utraque generentur, sed culturâ tantùm: quia id quod ad culinaria juscula sæpiùs detonderi solet, sectivum aut sectile Columellæ & Palladio nominatur: quod verò capitatum fieri debet, non tondendum, & autumnali tempore transferendum; etiam Plinio monente *C. B.*

2. *Porrum sylvestre inodorum* C. B. Lob.

Omnia Porro similia sunt sed exiliora & inodora. Lieræ Brabantorum in horto D. Joannis Diffii alitur. Hæc Lobelius in Observationibus, nec plura habet.

Vires. Porrum ut gustu sic viribus cum Allio & Cepa convenit, attenuat, aperit, incidit, resolvit. Usus præcip. in serpentum morsibus & ustionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu & suppurationibus: in hæmorrhoidum tumore, &c.

Ad dolorem Pleuriticorum, ℞ ex albedine Porri minutim incisi q. s. frige parùm in sartagine, & applica supra partem dolentem. Multos juvisse testis sum, inquit *Chesneau. D. Hulse.*

Ad

Ad Polypum, ℞ succi Porri non sectilis q. s. cum pauco tartari & ceræ viridis. F. ung. de quo aliquid sæpiùs in nasum intromittatur. *Alexis Pedemont.*

Prævotius Porrum confixum undiq; radiculis Hellebori nigri coctum aliquoties jejunè mensibus instantibus esitatum in eorundem difficultate commendat D. *Soame* è Dolæo.

N. Frequens Porri usus somnos turbulentos inducit, visúique officit.

Nonnulli ad vocis claritatem & splendorem inducendum Porri esum commendant. Vitari tamen debet (inquit J. Bauhinus) assiduus aut multus ejus usus, quia visûs obscuritatem efficit, stomacho adversatur, multáque alia incommoda facit: eapropter nonnisi robustis admodum, decoctúmq; cum melle, vel in Ptisana erit exhibendum.

Cap. VIII.

De Bulbosa Africana anomala Moly affini.

Narcissus Indicus Serpentarius Col. notis in Recchum. *Indicus puniceus gemino latiore folio* Ferrar. *Africanus foliis Bifolii* C. B. *marinus Africanus sive exoticus Lobelii* Park.

Ferrar. Col.

Bulbosa *radix*, Pineæ nuci par, oblonga, squamosa, imi fibrati verticis orbe angusto coronata, fibris instar botryodis Hyacinthi, quem *Muscari* vocitant, crassis latéque prorepentibus subnixa, deorsum porrecto tubere callosa. Septembri mense *caulem* protrudit crassitudine digitali, pedalem aut majorem, in rotundo utrinq; planum, ex viridi pallentem, maculisq; distinctum obliquis, purpurascentibus ex castaneo, colore Dracontii caulis æmulum, summa parte rubentem. Inde *flos* emicat nudus, ipsis foliis floris in coni effigiem convolutis, post primas æstatis fine pluvias, qui dehiscens magnus fit admodum, trium ferè unciarum diametro, magnis foliis carnosis, duris, parùm striatis, septem externis, & tribus majoribus internis, colore sanguineo rubente, interna verò parte dilutiore, magnum calycem efformans, intimos flosculos confertissimos, nonnihil hiantes, rubicundulos, brevibus subalbidisq; pediculis nixos complectentem. Horum singuli præter medium stylum oblongiorem, oblongo, candicante capite micantem, sena exilia stamina, rubentia, capitibus luteis definita, & quinq; angusta rubescentia foliola, staminula & stylum continentia deferunt. Flosculis postea dilapsis [marcescentibus & dependentibus floris foliolis] subjecta *capitula* turgent in folliculos ardenti colore rubros, trigonos, Olivæ nuclei magnitudine, racemi seu corymbi aspectu conglobatos, singulos in ternas cellulas divisos, in quibus singula *semina* nigella, minusculi Phaseoli figura & magnitudine. Bina post excussum florem folia existunt, flaccescenti atque in semen exeunti scapo adnata & superinducta, ovata, in duos circiter palmos longa [bipedali longitudine *Col.*] in palmi dimidium lata, Scyllæ foliis crassitudine æqualia, plana sive æqualia & minimè carinata, nigrantia, primò surrecta, humi demum jacentia.

Africanæ originis est, planta anomala ad Moly nonnihil accedit, verùm calyce polyphyllo florem mentiente, & flosculis pentaphyllis fructui innascentibus non à Moly tantùm & Allio, sed & ab omnibus aliis bulbosis differt.

SECTIO TERTIA.

De Herbis bulbo tunicato odore vel nullo vel minus gravi præditis.

Herbæ radice bulbosa tunicata, odore nullo aut minùs gravi præditæ sunt vel flore

- *Enneapetalo,* foliis illis quæ reflectuntur sursum in flore
  - *Bifidis;* Iris Bulbosa.
  - *Integris:* Sysirhynchium.
- *Hexapetalo* floribus
  - *Folliculo seu perianthio inclusis,* summo pericarpio insidentibus,
    - *Cum calyce tubóve in medio flore* quem sex folia circumstant: Narcissus.
    - *Nullo in medio flore calyce* à sex petalis distincto, floribus

Majoribus

Majoribus

Liliaceis; Lilio-Narcissus.
Colchici; Colchico-Narcissus.

Minoribus, *pendulis*, petalis albis cum apicibus viridibus in plerisq; speciebus: Leucoium-bulbosum.

Nudis, fructûs seu vasculi seminalis basi cohærentibus caulibus

Foliosis, floribus erectis, amplis, in singulis caulibus naturâ singulis, colorum varietate & pulchritudine insignibus, seminibus compressis tenuibus, radice esculenta: Tulipa.
Aphyllis, floribus in singulis caulibus pluribus

Maritima, radice grandi, floribus folia antevertentibus, Scylla.
Mediterraneæ, staminulis florum;

Tenuibus seu angustis & teretibus, florum petalis plerunq; puris seu unicoloribus: Hyacinthus.
Latis, spicatis aut φυλλοειδέσι, quorum tria acuminata, tria bifida seu sinuata sunt [stamina hæc capitulum seminis seu stylum includunt arctè coeuntia, etiam explicatis foliis exterioribus] radice lactea, florum petalis in plerisq; speciebus, aversa parte lineis virentibus notatis: Ornithogalum.

Cap. I.

De Iride bulbosa.

Iris Dioscoridi à cœlestis arcûs similitudine nomen accepit, quem vario colore floris quadantenus figurat.

Notæ Iridis sunt flores enneapetali, petalis sursum reflexis bifidis.

1. *Iris bulbosa latifolia acaulos odora* C. B. *bulbosa latifolia flore cæruleo & candido* J. B. *bulbosa latifolia* Ger. emac. *bulbosa latifolia prima Clusii* Park. parad. **Broad-leaved bulbous Flower-de-luce.**

Clus.

Sena utplurimum habet folia, longiuscula & latiuscula, Hemerocallidis Dodonæi sive Liliasphodeli foliis ferè similia, breviora tamen, alternatim invicem amplectentia, mollia, in terram prona, supernè ex viridi pallentia, infernè verò incana: è quorum medio flos exsilit, è membranaceo involucro, unicus, odoratus, cœruleus (interdum lactei candoris) novem foliolis constans, Iridis figurâ, quo marcescente utrinque alii singulares succedunt. Nullus est illi caulis, sed flos longo duntaxat pediculo insidet, ut in Croco. *Radix* bulbosa, candida, Avellanæ instar dulcis, multiplici cortice nigricante involuta; Cui (præsertim dum floret) aliquot præter fibras crassæ longæ radiculæ subnascuntur, ut in Hyacinthi radicibus interdum fieri solet.

Locus. Invenitur in Lusitaniæ Bæticæq; collium radicibus non procul ab Ana flumine sitis, & copiosè circa Antequeram & Cordubam. In Lusitania porro Januario: in Bætica autem Februario observabam & eruebam, inquit Clusius.

Iris Bulbosa Persica Park. parad. *Iris Persica variegata præcox* Ferrar.

Park.

Ad præcedentem accedit tum radice, tum foliis, quæ tamen breviora sunt & angustiora. Floris figura non multum dissimilis, color diversus nimirum pallidè cœruleus ruffescens, petala tamen repanda fere tota colore obscurè purpureo inficiuntur, cum macula in medio flava.

Rariùs apud nos floret.

Ferrarius eam sic describit:

Hujus radix proximè superiori persimilis minorem nacta est modum. Folia pauciora, diluto virore veluti rorulenta, atq; in canalis effigiem concava, sex digitorum longitudine, duûm latitudine definiuntur. Exiguò post foliorum exortum sub extremum Februarium flores existunt, supradictis conformatione pares, numero autem & colore dispares. Hi enim quaterni tantùm quinive pro cujusq; bulbi viribus funduntur; totíq; sic albicant, ut folia terna surrecta dilutiore fuco cœruleo interfuso pulchrè livescant: totidem verò hisce subjecta cum prominula crocea linea intercursante distincta, tum violaceis guttis circumlita, grandiore janthini coloris velut holoserica maculâ devexum labrum infuscante, splendidè nigrescant.

Deniq; ejusdem formæ folliculus Junio mense maturescit in semen.

2. *Iris*

2. *Iris bulbosa tota violacea vel cærulea* J. B. *bulbosa foliis cepaceis maculatis, flore purpureo inodoro* C. B. *bulbosa purpurea & purpuro-violacea* Park. *bulbosa Anglica* Ger. *Clus.*

Crassiore & latiore est *folio*, ac veluti cepaceo, parte interiore carinato, multísq; quasi bullis argenteis resperso, exteriore striato: crasso infirmóq; *caule*, quem quaterna aut quina *folia* amplectuntur: binos ex vaginulis utplurimùm promit *flores*, invicem succedentes, interdum unicum duntaxat, novem foliis constantem, violacei prorsus & elegantissimi coloris, interdum dilutioris, inodorum tamen, quorum tria majora sunt ad terram inclinata & prona, ut in vulgari Iride, & labrorum instar propendentia; tria alia angusta & extima parte bifida alatáq; iis incumbunt, usq; ad luteam maculam (quæ majoribus pro fimbria est) pertingentia: tria alia surrecta supremáq; parte latiuscula, infimâ verò valdè angusta: floribus succedunt trigona laxáq; *capita*, quibus *semen* inest rugosum fulvescens Ervi magnitudine, quod maturum in capitibus crepitat, si moveantur. *Radix* magna plurimis membranis tenacibus nigricantibus circumvoluta, intus alba, & sessili parte fibris prædita, quæ singulis annis multos nucleos circa latera deponit. Hujus folia novo vere demum germinant.

Hujus generis plantam in horto nostro alimus à Clusiana in nonnullis discrepantem. Plura etenim in caule [ad decem usq;] folia habet: Floris petala extima & repanda maculis ex cœruleo nigricantibus perbellè pinguntur: petala etiam surrecta varia sunt è cœruleo aut purpuro-cœruleo saturatiore & dilutiore. Flores insuper persæpe tres in eodem caule profert.

Hujus varietates nobis esse videntur,

1. Iris bulbosa major sive Anglica cœrulea *Park. parad. Swert.* bulbosa Anglica *Ger.*
2. Iris bulbosa major purpurea variegata sive striata *Park.*
3. Iris bulbosa major flore rubente *ejusdem.*

Has aliásq; C. Bauhinus sub titulo *Iridis bulbosæ latifoliæ caule donatæ* complectitur: quam tamen specie distinctam ab Iride hoc in loco à nobis proposita constituit.

3. *Iris bulbosa major sive latifolia alba* Park. *bulbosa latifolia candida* C. B.

Integro mense seriùs quàm præcedens è terra emergit, *foliis* nonnihil majoribus latioribúsq;, *caule* crassiore & breviore, binos plerumq; peramplos flores gestante, quorum alter altero priùs aperitur, posterior tamen persæpe ante explicatur quàm prior contractus fuerit, colore antequam explicantur albente cœruleo diluto, quem argenteum vocamus. Aperti candidiores fiunt, non tamen prorsus nivei, sed aliquam languidiorem cœrulei tincturam ostendentes. Petala florum propendentia perampla sunt, maculâ illâ in medio flavâ insignia.

Hujus varietates aliquot proponit Parkinsonus, nimirum Iridem bulbosam majorem albam variegatam, & majorem sive latifoliam versicolorem.

4. *Iris bulbosa angustifolia tricolor odore Coriandri* C. B. *bulbosa 3. sive versicolor* Clus. *bulbosa cæruleo & albo versicolor* J. B. *bulbosa varia* Ger.

Huic quinq; aut sex sunt *folia*, angusta & tenuia, cubitalis longitudinis, interna parte striata & candicantia, externa rugosa, viridis cum cineraceo commixti coloris, *caulem* amplexantia cubitalem, interdum etiam majorem, nodosum, unicum plerunq; *florem*, rarò binos, è membranaceis vaginulis proferentem, Iridis angustifoliæ formâ similem, cujus tria latiora & ad terram inflexa folia extima parte ampliora sunt & candicantia, luteáq; maculâ insignita, eâ videlicet parte, qua folia his incumbentia & ligulam occulentia, bifidáq;, & in parvas alas reflexa, desinunt, illáq; subcœrulei ex candido coloris; reliqua tria erecta sunt, oblonga, & dilutiùs ex cœruleo purpurascentia. Totus flos jucundo spirat odore, præmansi Coriandri obducti saccharo sive præparati instar. Flori succedit longum triangulum *caput*, altero gracilius, neq; laxum, *semen* angulosum, subrufum continens. *Radix* bulbosa, candida, subdulcis, spadiceis aliquot membranis involuta, minor superioris radice, & illâ liberaliùs nucleos producens, quibus facillimè seri potest.

Variat flore latiore & radice brevi, binis plerunq; floribus, altera flore angustiore radice oblonga: utraq; dilutioris aut saturatioris coloris. Vide Clusium.

In nonnullis Castellæ collibus non procul Pinciâ sponte nascitur. *Locus.*

Iridis bulbosæ versicoloris quinq; varietates è semine enatas proponit & describit Clusius, quarum descriptiones à C. Bauhino contractas dabimus.

1. Trium foliorum [floris] inclinatorum labra flava sunt, maculâ aureâ magnâ in labro reflexo insignita, ad quam venæ purpurascentes excurrunt: at trium incumbentium dorsum & alæ pallent, latera candicant: tria erecta albent, venis subcœruleis saturatioribus vel dilutioribus distincta.

2. Tria inflexa pallent labro flavâ maculâ notato, internè quibusdam venulis purpurascentibus distincta: tria ligulam tegentia albicant, vel ochri colore sunt tria surrecta exalbida, nervo flavo excurrente.

3. Flore est latiore breviore, ternis foliis inflexis latis, & propendente labro aureâ maculâ insignito, & alio orbe cincto, per oras crispo, cœrulei coloris, nervo extrinsecùs virente, intrinsecus pallente, venis purpureis in latera excurrentibus: at tria gibba purpurea sunt gibbo albicante, alis cœruleis: tria erecta ex cœruleo purpurascunt.

4. Tria reflexa flava sunt, macula aurea in labro, à qua venæ dilutiùs purpurascentes sparguntur: folia incumbentia exalbida, nervo pallido divisa: tria surrecta inferiùs venis cœruleo-purpurascentibus distincta, supernè candicant.

5. Terna inflexa lactei coloris, aureâ maculâ labro impressâ: folia incumbentia & terna erecta alba, & circa ungues subcœrulea.

5. *Iris bulbosa lutea inodora major* C. B. 4. *sive lutea* Clus. *bulbosa lutea* J. B.

Iridi bulbosæ 3. seu versicolori *Clus.* per omnia ferè similis est, breviore tamen *caule*, gracilioribúsq; & ex viridi pallescentibus foliis: *flos* unicus, interdum bini, contractiores, latiores tamen ex vaginulis summo cauli inhærentibus prodeunt, lutei coloris, inodori, mediæ inter secundum & tertium genus magnitudinis quemadmodum & siliquæ, seu caput trigonum, in quo semen superiori simile continetur: radix tertii generis radici similis, quæ nucleis non secus ac illa propagatur.

Sed hæc in flore quandam etiam differentiam habet, licet exiguam: nam invenitur latiore aliquantulum saturatioréque & magis rutilante aureo colore: radice item breviore & crassiore, membranacea præterea illa vagina, unde primùm folia emergunt, sanguineo colore à summis vaginæ oris in inferiorem illius partem radiatim desinente magis infecta est, quam illius quæ dilutiore est flavo colore: nam illa interdum sanguineo hoc colore caret, utriusq; autem, quemadmodum & tertiæ folia ante hyemem germinare solent.

Locus. Nascitur pingui solo & petrosis collibus ad Tagum sitis supra Olyssipponem. Floret paulò maturiùs tertio genere, eodem quo secundum tempore.

Clusius multas proponit varietates ad tredecim usq;, è semine flavæ-variæ ortas, quarum descriptiones qui desiderat apud ipsum videat. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cùm & aliæ multæ nullo certo aut definito numero à semine sato obtineri possint, quas siquis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de Tulipa dictum intelligatur.

CAP. II.

De Narcisso.

Narcissus non à Narcisso adolescente, nimium seipsum adamante (ut poetæ fabulantur) sed à vi stupefaciendi, quam ναρκῶν Græci vocant, dictus est: seu, ut Plinius, à narce, quam vim Narcisso inesse l. 21. c. 19. testatur: hinc Plutarcho in Symposio quasi nervos hebetans, & torpidas gravitates efficiens, dicitur. *C. B.*

Narcissus à reliquis bulbosis tunicatis certissimâ notâ, calyce in medio flore distinguitur, ut plures addere non sit opus.

Narcissos clarioris doctrinæ gratia dividemus in latifolios & angustifolios seu juncifolios, Latifolios iterum partiemur in monanthes seu unicum in uno caule florem gerentes, & polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus donatos. Monanthes denique subdividemus in 1. calyce seu tubo longissimo præditos, 2. calyce mediæ longitudinis & 3. calyce brevi.

§. 1. *Narcissus calyce seu tubo longissimo latifolius Pseudo-narcissus & Bulbocodium dictus.*

1. *Bulbocodium flore pallido, tubo flavo, serotinum. An Narcissus minor pallidus amplo calice flavo non descriptus* Swert? *Narcissus alter crasso bulbo* C. B.

Folia huic breviora sunt quàm vel vulgari Pseudo-narcisso vel Hispanico, duplo tamen latiora, planiora nec adeò carinata, minùs glauca, pallidiora, mucronibus obtusis, sesquipalmaria aut semipedalia. *Caulis* semipedalis, satis crassus & firmus, è membranaceo folliculo *florem* exserens, in sex folia pallidiora quàm Bulbocodii vulgaris, albida, latiora tamen expansum, cum tubo in medio prælongo, flavo, fundum versus tumidiore & quasi ventricoso, summo margine circumcirca sinuato non tamen fimbriato aut inciso, nec extrorsum reflexo campanæ in modum, ut illius. Folia tubum circumstantia propiùs ad illius basin sita sunt quàm in vulgari Bulbocodio & expanduntur magis. *Stylus* in medio flore pallidus ad summum propè tubum extenditur, quem sex *stamina* longitudine eidem ferè æqualia arctè cingunt.

Seriùs floret quàm vel vulgare Bulbocodium vel Hispanicum, viz. non ante initium Aprilis. E singulis autem bulbis quatuor exeunt folia. Ungues foliorum floris & fundus tubi intensiùs flavent seu crocescunt.

De loco natali nihil certi habemus, bulbum accepimus inter alios multos ab eruditissimo & amicissimo viro *D. Uvedale.*

2. *Narcissus major totus luteus calice prælongo* C. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus aureus maximus* Park. *Bulbocodium Hispanicum* J. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus* Ger. emac.

Elatius est & omnibus partibus majus Bulbocodio vulgatiore, *caule* pedali aut altiore, *foliis* digitum latis, dodrantem longis, in hortulo nostro è singulis bulbis binis. *Flos* longè major est vulgaris Pseudo-narcissi flore, [undè miramur Clusium florem paulo minorem huic attribuere] totus flavus & quasi aureus, tam calix, quàm folia eum cingentia, alioquin ei similis. *Radix* hujus crassior est quàm illius.

Florebat

Florebat nobis circa initium Martii.

Parkinſonus *Pſeudonarciſſum aureum Hiſpanicum flore pleno* è ſemine ut conjectatur præcedentis ſibi natum deſcribit *Parad.* pag. 103. *Varietas flore pleno.*

3. *Narciſſus albus oblongo calice* C. B. *Pſeudonarciſſus albo flore Cluſii* J. B. Ger. emac.

Hic præcedenti perſimilis eſt foliis & caule. E ſingulis tamen bulbis tria prodibant folia. Flos totus, tam tubus, quàm folia eum circumſtantia, albus eſt, aut potiùs pallidus. Aliquanto ſeriùs floret quàm præcedens; flos quoque tenerior eſt & citiùs marceſcit.

Cluſius ſpeciem hanc exactiùs deſcribit his verbis. Valdè elegans hæc planta terna è *radice* bulboſa oblongiore, nigróque cortice ſive membranâ tecta (à cujus ſede frequentes tenuéſque oriebantur candidæ fibræ) proferebat *folia*, dodrantem vel paulò ampliùs longa, Narciſſi anguſtioribus foliis valdè ſimilia, ſupina parte carinata, inter quæ nudus prodibat *caulis*, ſatis exilis, non craſſus, dodrantem altus, ſummo faſtigio membranaceum folliculum gerens, è quo propendebat flos totus albus, Pſeudonarciſſo vulgatiori formâ quidem ſimilis, paulo tamen minor [imò potiùs major] ſeſcunciam longus, ſex foliis tubum amplectentibus ſimiliter conſtans, tubo autem paulo anguſtiore, & oras nonnihil fimbriatas habente, in quo ſex alba ſtamina flaveſcente apice prædita, & medius ſtylus longior. Nullum vero peculiarem odorem in eo flore obſervabam, qui aperiebatur Aprili, deinde Junio ſemen proferebat in triangulari capite ſive theca orbiculare, nigrum & ſplendens, quale Narciſſi juncifolii albo flore reflexo, ſed majus.

4. *Bulbocodium minus* J. B. *Pſeudo-narciſſus minor Hiſpanicus* Cluſ. Ger. emac. *Narciſſus parvus totus luteus* C. B.

A Pſeudo-narciſſo Hiſpanico majore differt *foliis* longè minoribus & anguſtioribus, *flore* puſillo inſidente digitali, tenui, viridi *cauliculo*. *Capitellum* trigonum obtuſis eſt angulis & ferè rotundum, in quo *ſemen* inæquale nigrum, ſatis magnum pro plantæ proportione. *Radix* bulboſa, exigua, foris nigricans.

A. 5. *Narciſſus ſylveſtris pallidus calice luteo* C. B. *Pſeudonarciſſus Anglicus* Ger. *Anglicus vulgaris* Park. *Bulbocodium vulgatius* J. B. **Wild English Daffodil.**

J. B.
Radix bulboſa ex multis tunicis compacta, mediocris magnitudinis, tactu & guſtu viſcida, cum aliqua dulcedine, acrimoniam tandem aliquam relinquens, cui ſubſunt multæ capillares fibræ, nonnunquam unica, aliàs plures ubi ſe propagat. *Folia* longa, anguſta, è viridi cæſia, caulem ad ſummum faſtigium comitantia, ſtriata, coſtis duabus aversâ parte prædita, terna, quaterna, quina tunicâ unâ cum caule ſtatim è radice exorto involuta. *Caulis* palmaris & dodrantalis, compreſſus, ſtriatus, fiſtuloſus, cui inſidet *flos* ſingularis, deorſum nutans, duas uncias longus, ſex, pallidis & ſtellatim decuſſatis foliis conſtans, magno, longo, flavóque & fimbriato *calice* campanulæ ferè figurâ protuberans, aureus, ſplendens fimbria comata & laciniata, in cujus medio apices ſex lutei circa piſtillum concolorem intorquentur, minimo odore, non, ut aliqui volunt, nullo, qua parte geniculo intermedio cauli flos adnaſcitur membranula exalbida florem antequam explicetur involvit: pauloque infra floris medium ſex folia pallidula, micantia, mediocriter lata, mucronata ex ipſo floris codio recta foris ſe pandunt. Succedunt pericarpia rotunda, in quibus ſemen *Camer.* nigram, in principio latiuſculum, temporis progreſſu rotundum.

Variis in locis ſponte oritur, circa margines agrorum & vervactorum, humido præſertim ſolo, inque ſylvis & dumetis, locíſque arboribus conſitis. Martio ineunte apud nos in Anglia floret, aut ſeriùs citiúſve pro anni conſtitutione, & aeris temperie. *Locus.*

1. Bulbocodium flore pleno ſeu multiplice calice carente: item
2. Bulbocodium floris calice ſeu tubo duplici, triplici & pleno: item
3. Bulbocodii pleno flore ſpecioſum genus Venerio *Cluſ. J. B.* pro luxuriantis naturæ luſibus habenda cenſeo, non pro ſpeciebus Bulbocodii diſtinctis. Horum deſcriptiones ſiquis deſiderat, Cluſium, Lobelium & J. Bauhinum adeat. *Varietates.*

Non diſtat hic à Dioſcoridis Narciſſo facie vel viribus: Is autem vomitorius eſt & nervis inimicus: extrinſecùs tamen prodeſſe dicitur ambuſtis, vulneribus & herniis. *Vires.*

Narciſſi cujuſcunque radicem vomitum ciere Cluſius ſe ſæpenumero expertum eſſe ſcribit: quin & Lobelius hujus plantæ radicibus ruſticam plebem vomitiones moliri aſſerit.

Folia contuſa in Eryſipelate conducunt. *D. Palmer* dictante D. Hermanno.

Meminit C. Bauhinus Narciſſi totius lutei floris foliis reflexis *C. B.* i. e. Narciſſi tot. lut. oblongo calice & reflexis foliis *Eyſt.*

Item, Narciſſi albi, fimbriâ luteâ *C. B.*

Item, Narciſſi lutei repentis, i. e. Pſeudo-narciſſi lutei repentis *Eyſt.*

§. 2. *Narciſſus amplo calyce, mediæ longitudinis.*

6. *Narciſſus maximus pallidus amplo calice flavo* Cluſ. *latifolius pallidus calice amplo alter* C. B. *latifolius omnium maximus amplo calice flavo, ſive Nompareille* Park. *omnium maximus* Ger. **The great Nompareil, or Nonesuch Daffodil.**

Ex ſingulis bulbis quatuor aut quinque emittit *folia*, pedem aut ſeſquipedem alta, unciam lata, carinata glauca, longiora latioráque in hortulo noſtro quàm aut Bulbocodii vulgaris, aut Hiſpanici.

Caulis elatior, unicum in summo *florem* gestat, duplo ferè ampliorem Pseudonarcissi vulgaris flore, magis expansum, sex foliis amplis, pallidè luteis cum medio tubo flavo compositum. Tubus dimidio brevior est quàm Pseudonarcissi vulgaris, inferna parte angustior, versùs margines continuè latior, oris circumcirca sinuatis & inæqualibus, minus tamen incisis quàm illius. Floris tubus à vasculo seminali ad locum ubi exoriuntur folia angustus est, digitali longitudine secus quàm in Bulbocodiis. Stamina in medio flore à stylo recedunt.

C. Bauhinus ex hac planta duas species facit, nimirum Narcissum maximum pallidum foliis incanis & Narciss. latifolium pallidum amplo calice alterum.

Narcissus omnium maximus flore & calice flavo *Park.* qui flores interdum binos conjunctim ex uno membranaceo folliculo prodeuntes obtinet: item

Narcissus max. griseus calice flavo *Park.* non sunt species Narcissi à reliquis distinctæ, sed varietates duntaxat præcedentis è semine natæ, quæ satæ denuo speciem suam non propagant.

Habemus etiam in hortis nostris hujus generis Narcissum floris calice pleno seu multiplici: qui

7. *Narcissus latifolius flavo flore, amplo calice* Clus. cur. post. *latif. flavo flore amplo calice sive Mattenesse* Park. parad. *latif. pallidus, calice amplo & aureo, striato* C. B.

Radix bulbosa, oblongiuscula: *Folia* tria aut quatuor latiuscula, sesquipedem longa [tantillo breviora & angustiora quàm præcedentis] *Caulis* pedalis, striatus, *Floris* petala pallida, seu dilutè admodum flava, calix semunciam longus, oris valdè fimbriatis, coloris aurei. [Parkinsonus calicem pallidè flavum petalis concolorem facit, & fortè natura in his ludit] Sex breviuscula *stamina* flavis apicibus prædita; medius *stylus* staminibus longior. Odor satis obscurus, nonnihil tamen Spinæ appendicis floris odorem referens, qui Aprili & Maio aperitur.

Calice breviore & angustiore, nec ità à fundo ad margines sensim dilatato, marginibus etiam minùs fimbriatis à præcedente differt, nec tamen ob hæc specie differre concedimus.

8. *Narcissus montanus albus apophysibus præditus* Park.

Folia è singulis bulbis emittit tria vel quatuor, lata & oblonga, glauca seu ex viridi canescentia; inter quæ *caulis* exurgit cubitalis, unicum in fastigio *florem* sustinens amplum, [rariùs binos] sex petalis albis compositum, absque ulla vel levissima flavi tinctura, non admodum latis, quorum tria aversa parte ad exortum ex uno latere apophysin quandam foliaceam velut auriculam obtinent singula; reliqua eâ carent. *Calix* non multo minor Narcissi incomparabilis minoris calice, ad fundum angustus, ad oras seu margines latus & peramplus, pulchrè flavus, marginibus interdum saturatioribus & velut croco tinctis. Odor floris gratus & valdè suavis. *Bulbus* magnus, albus, cortice exteriore pallido potius quàm nigricante. Adnatis rariùs se propagat in hortis nostris, nec semen ad maturitatem perducit, ob teneritudinem & frigoris impatientiam.

9. *Narcissus oblongo calice* Clus. *albus oblongo calice luteo serotinus major* Park. *albus calice flavo Muscari odore* C. B.

Clus.

Terna habebat [Clusio] oblonga & satis angusta, carinatáque *folia*, cæsii quodammodo ex viridi coloris; inter quæ prodibat *caulis* pedalis longitudinis aut amplior, lævis, enodis, satis gracilis, firmus tamen, summo fastigio folliculum membranaceum sustinens, è quo emergebat unicus *flos* longiusculus, summa parte in sena folia alba, satis ampla & in mucronem desinentia divisus, cujus umbilicum occupabat *calix* flavus, semunciam longus, oris aliquantulum incisis, & quodammodo fimbriatis, habens in medio *stylum* pallescentem, ejusdem cum calice longitudinis, cinctum sex *staminibus*, flavâ veluti farinâ conspersis, eorum præsertim apicibus; valdè autem suavis erat odoris & Muscari floris odorem pænè referentis. *Radix* bulbacea, longiuscula, digitalis crassitudinis, alba, è multis tunicis constabat, quarum exterior subfusca, aliquot crassioribus fibris albis infima sede donata.

Clusius duplicis præterea hujus varietatis meminit:

1. Alter flore præcedenti prorsùs simili, calicis tamen oris magis croceis. Hunc Parkinsonus *Narcissum pallidum oblongo calice serotinum* vocat, & florem summa parte magis flavum ei attribuit, paulò ampliorem, calicis marginibus intensiùs flavis seu croceis.

2. Alteri petala ex albo pallescebant, aut ὠχρόλευκα erant, calix verò multò latior quàm descripto & oras planè croceas habens.

His addit Parkinsonus duas alias varietates:

1. Narcissum totum pallidum oblongo calice serotinum minorem.
2. Narcissum album oblongo calice flavo serotinum, duobus floribus in caule.

10. *Narcissus albus calice flavo alter* C. B. *Narciss. albus oblongo calice præcocior primus* Clus. ad. cur. post. *albus oblongo calice luteo præcox minor* Park.

Lata & carinata habet folia, non incana sed viridia, tria vel quatuor, fere qualia Leucoii bulbosi vulgaris, pedem alta. *Caulis* viridis, foliis brevior, unicum in fastigio *florem* gestans, mediæ magnitudinis, minorem tamen quàm præcedentis primo loco descripti, petalis albidis, ad cremoris seu floris lactis colorem accedentibus. Medium florem occupat tubus exactè luteus seu flavus, semunciâ longior cum stylo intermedio, sex *staminibus* farinâ luteâ conspersis cincto, interdum longioribus ipso stylo, interdum brevioribus. Odor non ingratus, sed obscurior.

Tempus. Extremo Martio & ineunte Aprili floret.

Autores Additamentorum ad Clusii curas posteriores duas hujus varietates proponunt;

1. Altera

1. Altera folia habet angustiora, non tamen ità angusta ut juncifolia dici queat: caulis alioqui & floris magnitudo & forma conveniunt cum priori. Floris folia in utrâque hac specie alba sunt, ità tamen ut pallorem aliquem occulant, quâ notâ præcipuè à serotinis secernuntur.

2. Tertia à prioribus duabus differt foliis tubum cingentibus non albis sed planè pallidis, paullo angustioribus & acuminatis. Parkinsono Narcissus pallidus oblongo calice flavo præcox dicitur.

§. 3. *Narcissus latifolius monanthes brevi calyce.*

11. *Narcissus medio-purpureus* J. B. Ger. *medio-purpureus serotinus* Park. *albus circulo purpureo* C. B.

Radix ei bulbosa & fibrosa, sapore amaricante *folia* à radice statim exoriuntur caulem tanquam vagina aliquousque involventia, latitudine semunciali, pari cum caule longitudine. *Caulis* singularis, sesquicubitalis, compressus nonnihil, utrinq; acutus, fistulosus; in cujus fastigio *flos* unicus, amœnus, suave-olens, candidus, nutans, pediculo per articulum cauli juncto, vaginâ membraneâ obvoluto, cujus cervix in triquetram saturatè virentem floris quasi basin desinit: hinc canaliculata fistula explantatur, cui sena illa floris candidi folia cohærent, subrotunda, quorum tria aculeum mollicellum proferunt, totidem alternatim eo destituuntur: florem medium obtinet corona fimbriata, ora rubenti, infra quam circulus exalbidus, aliúsq; huic subjectus luteus: sena in fistuloso canali *stamina* lutea, tria modicè elata, reliqua tantillum apices proferentia.

Hanc plantam in quibusdam Galliæ Narbonensis pratis observavit Clusius sponte provenientem: J. Bauhinus in Italia. Narbonensium prata stellarum candore ornare dicit Lob. in *Adv*. *Locus.*

Tres hujus species habentur formâ, colore aut odore nequaquam differentes, sed florendi tempore: magnitudine etiam nonnihil sed parum dissidentes. Majores mediis præcoces & seriùs prodeuntes minores sunt. *Dod.*

Parkinsonus 4. species proponit, nimirum

1. Narcissum medio-purpureum præcocem.
2. Narcissum medio-purpureum serotinum: cui folia tribuit quàm præcedenti latiora: *florem* etiam majorem, petalis latioribus & sibi mutuò contiguis: radicem etiam crassiorem.
3. Narcissum medio-purp. maximum: qui omni sua parte, foliis, floribus, radicibus reliquis major est, & cum serotinis floret.
4. Narcissum medio-purpureum stellarem: cujus folia quàm præcedentium tantillò angustiora sunt & viridiora: floris petala angustiora, nec sibi invicem contigua, unde & longiora videntur, & stellam referunt. Odor huic remissior est quàm primæ speciei.

Prima species Martio mense floret, reliquæ Aprili aut Maio. Secunda species in Italia, Gallia Narbonensi atq; etiam Germania sponte provenit, reliquæ Constantinopoli missæ sunt.

Narcissus albus circulo croceo vel luteo *C. B.* A priore potissimum circuli colore differt, ideóque distincta ab eo species non est censenda.

12. *Narcissus medio-croceus serotinus* Park. *albus circulo croceo minor* C. B. *medio-croceus minor serotinus* Ger.

Folia huic minora & breviora quàm præcedentibus: *caulis* etiam humilior: *floris* petala angusta, spatio intermedio relicto à se invicem disjuncta, stellatim expansa, nivea, *calice* circum oras croceo colore tincto. Maio floret.

13. *Narcissus medio-purpureus magno flore folio latiore* J. B. *albus, magno odoro flore, circulo pallido* C. B. *latif.* 7. Clus.

Clus.

Latiora reliquis *folia* habet, coloris ferè æruginei pallescentis: inter quæ satis latus prodit *caulis*, nudus ut reliquis Narcissis, paullò infirmior, foris striatus, intùs concavus, summa parte sustinens magnum, laxum, membranaceum folliculum, quo dehiscente exit unicus utplurimum *flos* magnus, odoratus, sex albis foliis medium *calicem* pallidum cingentibus constans, cujus fimbria ex pallido purpurascit. Flori succedit satis crassum triangulum *caput*, nigrum *semen* continens. Radix crassior superiore, & cum Narcissi medio lutei vulgaris radice comparanda, etiam soboles satis feliciter procreans.

E Stiria allatum aiunt. Seriùs reliquis floret, nempe Maio mense. Eadem videtur Narcisso medio-purpureo 3. seu maximo *Park.* superius posito. *Locus.*

14. *Narcissus niveus odoratus circulo rubello* C. B. *medio-purpureus minor* J. B. *latifolius* 6. Clus. *Narcissus medio-purpureus stellaris* Park.

Clus.

Huic quaterna aut quina Martio mense erumpunt *folia*, oblonga, angusta, inter ea deinde *caulis* nudus, rotundus, intus fungosus; in cujus summo è tenui membrana prodit unicus, nonnunquam & alter, *flos*, sex niveis foliis stellæ modo decussatis constans, parvum *calicem* pallidum cingentibus, cujus oræ rubellâ fimbriâ exornatæ, sex in eo inæqualibus *staminulis* flavescentibus. Flori suaviter odorato succedunt capitula triangula, crassiuscula, in quibus nigrum inæquale *semen*. *Radix* ut cæteris bulbacea, multis candicantibus tunicis constans, extima quæ reliquas ambit fusca, è cujus sessili parte plurimæ subfuscæ fibræ dependent.

Provenit magno milliari supra Gamingam Carthusianorum monasterium, pratis quibusdam altissimo lacui vicinis.

Hic flore est omnibus partibus minore quàm præcedens, foliolis ejus angustioribus & acutioribus: tardiùs etiam florens: eundem esse putamus Narcisso medio-purpureo stellari *Park.*
Narcissus cœruleus solo floris colore à Narcisso medio-croceo differt. *Lob.*

15. *Narcissus medio-croceus gramineo folio* C. B. *medio-croceus tenuifolius* J.B. Lob. Ad. part. 2.

Lob.
Palmaribus & quinque-uncialibus, tenuibus Hyacinthi Autumnalis foliolis exit, viridibus, bulbo cæteroq; caule dodrantali, & *flore* præcoce medio-croceo Narcisso non dissimili, minore tamen.

16. *Narcissus parvus albus fimbriâ suave-rubente* C. B. *parvus stellatus albus medio suave-rubente vertice.* Lob. Ad. part. 2. J. B.

Nullam hujus descriptionem invenio. Lobelius à *N. de Quelt* accepit.

17. *Narcissus maximus flore cœruleo albicante, fimbriâ croco-aureâ* C. B. *maximus medio-purpureus aut cœruleus latifolius Hispanicus* Hort. Eyst.

§. 4. *Narcissus latifolius polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus.*

18. *Narcissus multos ferens flores medio-luteus Narbonensis* J. B. *medio-luteus copioso flore, odore gravi* C. B. *Narbonensis vulgaris* Park. parad. *medio-luteus polyanthos* Ger.

Clus.
Tria aut quatuor producit *folia*, virentia, oblonga, Porri foliis ferè similia: *caulem* concavum, striatum, nudum & sine foliis, pedem altum, interdum altiorem; in cujus summo sex aut octo plurésve nascuntur *flores*, triangulis pediculis insidentes, & è tenui membranaceo involucro erumpentes, mediocriter amplos, cum gravitate quadam odoratos, sex foliis constantes albis, interdum etiam ὠχρολεύκοις, quorum medium flavus omnino *calix* occupat, sex brevia *stamina* cum suis apicibus pallidis continens. Floribus succedunt triangularia *capita*, in quibus *semen* nigrum, angulosum. *Radix* illi satis ampla, bulbosa, nigricantibus aliquot tunicis septa, fibrísq; multis capillata, intus omnino alba, & si præcidatur lentum quendam succum, ut reliqui bulbi, extillans, amara.

Locus. Nascitur plerisque Hispaniæ quæ Mediterraneo mari objecta est locis, & omnibus ferè circa Monspelium pratis. *Nos in Italia, itinere à Lericio ad Massam, & à Massa ad Lucam inter segetes copiosam observavimus Aprili mense florentem. Circa Monspelium Martio, & interdum etiam Februario floret.*

Hujus duas præterea species seu varietates proponit Parkinsonus in *Parad.* alterum vocat *Narcissum Narbonensem sive medio-luteum præcocem*; alterum *Narcis. Narbonens. majorem amplo flore*: qui fortè Narcissus medio-luteus petalis longioribus circulo patulo *Botan. Monsp.*

19. *Narcissus medio-luteus majoribus floribus* C. B. *Narc. plures ferens flores majores præcocior medio-luteus* J. B. *latifolius Byzantinus medio-luteus* 2. Clus.

Clus.
Præcedenti ferè similis est, sed paulò præcocior, latioribúsq; *foliis* & amplioribus *floribus*, cui plerumq; nonnisi terni, quaterni aut ad summum seni supremo cauli insident. Major ei odoris fragrantia quàm superiori.

Locus. Adfertur Constantinopoli & in fictilibus colitur, ubi floret Aprili, interdum etiam Martio, si veris temperies paulò calidior fuerit.

20. *Narcissus niveus calice flavo odoris fragrantissimi* C. B. *latifolius simplex medio-luteus* 3. Clus.

Flores huic superiore ampliores, omnino nivei præter medium calicem flavum, odoris fragrantissimi, septeni & plures summo caule simul nascentes. *Folia* carinata nec minùs lata habet quàm qui plenum fert florem & *radicem* crassiorem.

21. *Narcissus albus circulo croceo polyanthos* C. B. *mediocroceus serotinus cum aliquot floribus* J. B. *mediocroceus polyanthos* Park.

Foliorum latitudo & magnitudo eadem cum magni Narcissi lutei Hispanici, sed obscuriùs virent. Maio profert flores, duos, tres, quatuórve, pulchros, magnos ex uno pediculo. *Lob.* Brevis hæc & obscura descriptio nobis non satisfacit. Parkinsonus folia cæsia seu ex cinereo viridia huic attribuit, Narcissi Narbonensis latitudine paria, *floris* calicem ampliorem, luteum, margine croceo cinctum.

Locus. In pratis quibusdam ad dextram Lani amnis Monspeliaci, in loco dicto *en gramenet*, elegantissimis floribus etiam statim distinguitur. *Botan. Monsp.*

22. *Narcissus Pisanus* Park. *medio-luteus Pisanus plures flores ferens* J.B. *pallidus medio-croceus* C. B.

Park.
Folia habet Narcissi vulgaris Narbonensis paria vel majora: *caulem* nonnihil altiorem, *flores* multos, albos sustinentem, valdè pulchros, Narcissi prædicti similes sed tantillo majores, *calice* etiam medio-luteo, ampliore & rotundiore.

A. 23. *Nar-*

A. 23. *Narcissus medio-luteus vulgaris* Park. *medio-luteus* Ger. *pallidus circulo luteo* C. B. *Nar. albidus medio-luteus cum aliquot floribus* J. B. **Common pale Daffodill, or Primrose peerless.**

Bulbus huic satis crassus & subrotundus, multis tunicis compositus, plurimis fibris albis è basi exeuntibus. *Folia* dodrantalia, interdum cubitalia & longiora, vix digitum lata, mucrone non admodum acuto, è viridi glauca, quatuor ferè, caulem aliquousq; amplectentia. *Caules* inanes, striati, non exactè rotundi, sed aliquantulum compressi in geminam aciem, pari cum foliis altitudine, aut paulo humiliores, è membranaceo folliculo duos aut tres flores promentes [interdum unicum] amplos, sex foliis latis, obtusis ὀχεγλῶνοις compositos, cum vehementia quadam odoratos, corollâ seu calyce in medio humili, pallidè flavo, fimbriato, cui insunt stamina perbrevia cum apicibus pallidis.

Floret circa finem Aprilis, aut seriùs citiúsve pro anni temperatura. In Anglia sponte provenire creditur, & nos quidem extra hortos florentem aliquoties observavimus, verùm hortorum rejectamentis originem suam debuisse suspicamur, non tamen negamus eum alicubi sponte nasci. *Tempus & Locus.*

Matronæ nostrates *Primulam veris incomparabilem* hunc vocant, ob colorem floris non dissimilem *Primulæ veris.*

Hanc speciem esse puto quam Clusius majorem appellat, amplis foliis, & in eodem caule binos utplurimùm, interdum ternos & quaternos flores magnos sustinentem, sex foliis albis constantes, & calicem pallidum cingentes, odoratos; quam in Anglia sponte nasci à viris fide dignis se intellexisse scribit: quem C. Bauhinus Narcissum totum album I. facit, & Narcissum album majorem odoratum appellat. Verum Clusius calicem non album, sed pallidum ei attribuit.

Hic etiam Narcissus flore sulphureo medio-luteus, odore gravi *Botan. Monsp.* videtur.

24. *Narcissus pallido flore medio-aureus sive.5.* Clus. *pallidus circulo aureo alter* C. B.

Clus.

Hujus bulbus satis crassus est, externo cortice spadicei coloris præditus. Folia Clusio protulit Januario, quatuor, lata & quodammodo carinata, viridia, cubitalis longitudinis, inter quæ caulis prodiit cubitalis aut altior, deinde duorum cubitorum altitudinem superans, (quam in reliquis Narcissorum generibus observare non meminit autor) viridis, striatus, intus cavus, summo fastigio sustinens membranaceum quoddam involucrum, è quo exibant suis petiolis innitentes *flores*, quinq;, sex, septem, aut plures, coloris flavi, nonnihil quidem pallescentis, floridi tamen, quorum medius *calix* aureus, suavis valdè odoris.

Martii initio florebat.

25. *Narcissi pallidi medio-aurei varietas, seu Narc. sulphurei coloris minor* Clus. ad. cur. post. *Narc. pallidus medio-aureus* C. B. *Narc. sulphureus minor* Park. parad.

Clus.

Folia habet qualia vulgaris Narcissus medio-luteus, latiuscula, pedalia ferè: *Caulis* altior, ex unica vagina seu membranaceo folliculo profert tres plerunq;, sed interdum plures *flores*, illis qui similis ferè generis Pisâ Italiæ aut Byzantio transmissi sunt, itémq; vulgatiorum juncifoliorum floribus non majores, sed collo breviori, sex foliorum valdè pallidorum seu sulphureorum texturâ constantes cingentium coronam longiusculam, sed patulam, nec tubi aut calicis formâ præditam, croceam seu auream, cum apicibus plurimis quasi farinâ conspersis. Odor non ingratus.

E montibus Pyrenæis erutus est. *Locus.*

26. *Narcissus præcox sulphurei coloris majusculus* Clus. ad. cur. post. *Narc. angustif. pallidus calice flavo* C. B. *sulphureus major* Park. parad.

Clus.

Folia habet sesquipedalia, viridia, non incana, angusta pro longitudine: inter quæ emergit *caulis* brevior ipsis foliis, sed tamen plusquam pedalis, plures ex uno folliculo *flores* protrudens, sex foliis pallidis, ac propriè sulphurei coloris constantes, intermedio *calice* prorsus flavo, brevi, sed tamen tubiformi, cum *stylo* breviculo & parvo intermedio, tribus tantùm *apicibus* cincto. Odor gratus.

His addit C. Bauhinus ex Horto Eystettensi
Narcissum Orientalem calice rotundo aureo-luteo.

27. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo. An Narcissus sulphureus major* Park? *An Narc. orientalis albus calice luteo, campanulæ simili maximus* C. B?

Folia huic ab unico bulbo quatuor exeunt, dodrantalia, pedalia & altiora, interna parte concava, glauca quidem, minùs tamen quàm Bulbocodii Hispanici, longiora latioráq; quàm illius. *Caulis* pedalis aut sesquipedalis, firmus, crassior quàm Bulbocodii Hispanici, *flores* in summitate è vagina membranacea plures promens, [in hortulo nostro tres tantùm primo postquam satus fuerat anno] albos cum pallore quodam, non prorsus niveos, *calice* in medio flavo, triplo quàm in Narcisso medio-croceo elatiore seu longiore, circa margines sinuato.

Hujus ut & sequentis flores jucundum odorem spirant.

28. *Nar-*

28. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo minor. An Narcis. orient. albus calice luteo minor* C. B? *an Medius* ejusdem?

Hic præcedenti per omnia similis est, sed multo minor. *Folia* angustiora habet & viridiora, quatuor ab eodem bulbo. *Caulem* minorem & infirmiorem, *flores* in summitate gestantem albidos, cum calice flavo, dimidio ferè minore, brevioréque quàm præcedentis.

29. *Narcissus luteus polyanthos Africanus* C. B. *Africanus aureus major* Park. *Africanus flavus polyanthos* Addit. ad Clus. cur. post.

Folia habet lata valdè, bipedalia aut pede altiora, non adeò cana; inter quæ latet *caulis* brevior, crassus, rotundus, firmus, ex uno membranaceo folliculo *flores* producens duodecim aut plures, quorum singuli majores sunt quàm reliquorum Narcissorum qui plures simul unico cauli innascentes flores producunt, & paullò minores vulgaribus medio-luteis aut medio-purpureis Narcissis, prorsus flavi & splendentis lutei coloris, è quorum medio exsilit *calix* longus, seu tubus patulus, magis flavus quàm ipsa folia, minor tubo Narcissi juncifolii 1. *Clus.* major autem illo calice qui in Narcisso pallido medio-aureo conspicitur, admodum grati odoris minimè crenatis & incisis marginibus, sed præsectis quodammodo & æqualibus planè oris: in cujus medio *apices* sex lutei formâ quasi conspersi, non conspicuo stylo seu pistillo.

Tempus. Extremo Martio & ineunte Aprili floret.

Parkinsonus Narcissi Africani aurei minoris meminit, qui non alia fere in re quàm omnium suarum partium parvitate & pallidiore floris colore à præcedente differt.

30. *Narcissus luteus polyanthos Lusitanicus* C. B. *Narcissus Ægyptius* J. B. *Narcissus d' Argiers aut Ægyptius* Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Bulbo est Narcissi mediolutei Narbonensis pari & simili, sed externis involucris nigrioribus. *Flores, caulis, folia,* Narcisso Pisano similia, sed flores variant, aliis minoribus, rotundioribus & veluti decurtatis: aliis verò unà pluribus & longioribus.

Locus. In Lusitania erutus est propè *D. Uve.*

31. *Narcissus luteus Constantinopolitanus* C. B. *latifolius flore prorsus flavo sive* 4. Zerincada catamer *nomine allatus* Clus.

Clus.

Folia huic proximè descripto [latifolio niveo 3. *Clus.*] similia. *Flos* variat, nam vel totus flavus est, vel omnino pallet, præter calicem, qui in hoc planè aureus est. *Semen* in trigonis capitibus Narcissinum, inæquale, nigrum. *Radix* tunicis spadicei coloris tecta.

Locus. Byzantio allatus est.

32. *Narcissus angustifolius totus luteus* C. B. *totus luteus, semper florens Caccini* Clus. ad. cur. post. *angustifolius luteus semper florens Caccini* Park.

Folia habet angusta, pedem aut circiter longa, coloris obscurè virentis, & aliquo modo carinata, media quodammodo inter folia Pseudonarcissi Hispanici & vulgatioris medio-purpurei Narcissi, saltem latiora quàm ut juncifoliis accenseri debeant: ideóque angustifolius Narcissus vocari non incommodè poterit. Inter hæc folia, quæ satis numerosa ex una radice prodeunt, *caules* aliquot assurgunt, singuli duos aut tres flores proferentes [imò multò plures usque ad quindenos] parvos, luteos, mediâ coronâ seu *calice* brevi, prorsus flavi coloris, odoris obscuri: quódque mirum est sæpiùs in anno flores profert, ità ut nunquam desinat florere, quin & ex adnatis suis bulbis, quos eodem quo terræ commissa est anno plures habere solet, illo ipso anno alios caules & flores profert.

Locus. E Florentia missus est.

33. *Narcissus angustifolius albus minor* C. B. prod.

C. B. prod.

Ex *radice* bulbosâ tunicâ subnigrâ tecta & paucis fibris capillatâ *folia* bina vel terna oblonga, angusta, porracea exurgunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, cujus summo bini *flores* parvi, albi, *calice* oblongo, angusto donati insident.

Locus. In sterilibus collibus circa montem Lupi & in monte Cetio Aprili mense cum flore invenit *D. Magnol.*

34. *Narcissus totus albus major* C. B. *latifolius simplici flore prorsus albo* 1. Clus. *Narcissus cum pluribus floribus totus albus major* J. B. *totus albus* Ger.

Clus.

Folia habet terna aut quaterna, viridiora paullò quàm Narcissi mediolutei nivei, longiora & angustiora, è quorum medio exilit *caulis* latiusculus, angulosus tamen & concavus, cui insident seni, septeni, interdum deni *flores*, prioribus similes, sed oblongiores paullò, & omnino nivei, quorum videlicet calix ille medius, qui in * prædicto flavus etiam albus est: odor illius similis, similis etiam *radix.* Illius neque capita, neque semen observare potuit Clusius, cum Januario extremo nascentem pingui solo nonnullis Lusitaniæ & Bæticæ locis, & uliginosis, multáque adhuc aquâ stagnantibus eum florentem observabat, tum etiam Februarii initio in summa Calpe.

* *Narc. mediluteo Narbon.*

35. *Narcissus*

35. *Narcissus totus albus minor* C. B. *foliis candicantibus cum pluribus floribus, totus albus minor* J. B. *Narc. latif. niveus alter* Clus.

Clus.

Superiore minor est, firmioribus magisque candicantibus *foliis*, qualia ferè in Narcisso marino Pancratio dicto, *caule* breviore, & duos, tres aut quatuor duntaxat flores proferente.

Reliquis Narcissis serius, h. e. Maio mense floret.

36. *Narcissus niveus* C. B. *niveus latifolius Byzantinus* J. B. *latifolius niveus* 3. Clus.

Clus.

Folia primo generi similia profert; *Caulem* inter folia pedalem, qui ternos & quaternos *flores* gerit, ejusdem cum superiore magnitudinis, nivei prorsus coloris, id est, calice etiam niveo, è quibus emergunt sena *stamina*, terna aliis longiora, flava.

Hic Byzantio allatus est. *Locus.*

Alius præterea adeò illi in omnibus similis, ut vix quispiam discernere potuisset, nisi differentiam fecissent *flores* illo minores & frequentiores in summo caule nascentes, odorem & fragrantiam Jasmini referentes: Hujus semen in trigonis capitulis inclusum, nigrum, inæquale. Utriusque *radix* minor paullò priore, & nigris tunicis septa.

Maio mense floret. *Tempus.*

His addit C. Bauhinus, 1. Narcissum Orientalem majorem album, i. e. Narcis. Orient. major. totum album polyanthem. *Eyst.*

2. Narcissum Orient. medium album, i. e. Narc. Orient. medium totum album polyanthem *Eyst.* qui à priore sola magnitudine differt. Est autem prior latifolius, floribus copiosis albis peramplis, odoratis, tribus staminibus luteis brevibus donatis.

3. Narcissum Orient. album odoratum, calice stellato *Eyst.*

4. Narcissum album maximum, calyce luteo brevi *Hort. Eyst.*

5. Narc. latifolium sulphureum vel album brevi calyce *C. B.*

§. 5. *Narcissus juncifolius.*

1. *Narcissus juncifolius præcox* Ger. *juncifolius flore luteo* J. B. *Narc. juncifolius* 2. Clus. *juncifolius oblongo calice luteus major* C. B.

Radice est bulbosa, tunicata, tunica seu membrana exteriore nigra aut fusca, plurimis fibris ex ima sede seu basi prodeuntibus stipatâ. *Folia* ex eodem bulbo plerunque duo, pedalis longitudinis, angusta, tenuitate & virore junceo, interiore tamen seu supina superficie nonnihil concava, inter quæ *caulis* exurgit teres, nudus, tenuis, paris ferè altitudinis cum foliis, in cacumine è thecula membranacea tres aut quatuor *flores* promens, penitus flavos, è longo & angusto tubo in sex folia expansos, cum parvo & breviusculo in medio calice circum oras sinuato, tria intus staminula, cacuminula flava gestantia continente. His (inquit Clusius) succedunt triangula *capita*, obtusis angulis ut reliquorum Narcissorum, nigro & anguloso semine plena, minore tamen quam aliorum.

Aprili mense floret. Sponte nascitur in montanis pratis non procul Toleto & circa Guadalupe. *Tempus & Locus.*

Clus.

Clusio in Hist. Narcissus X. qui angustifolius II. & juncifolius I. dicitur.

Narcissus juncifolius flore rotundæ circinitatis roseo *Lob.* huc refertur; à C. Bauhino pro diversa specie proponitur titulo Narcissi juncifolii flore rotundo roseo.

2. *Narcissus juncifolius minor* Clus. hist. *juncifolius luteus minor* C. B. *juncifolius flore luteo* J. B. *juncifolius serotinus* Ger.

Clus.

Hoc præcedente minus est, gracilioribus, rotundioribus frequentioribúsque *foliis*; *cauliculis* è medio prodeuntibus pusillis, unicum plerunque aut alterum *florem* duntaxat sustinentibus, flavum & odoratum ut alterius, sed foliis constantem firmioribus & magis odoratis.

Uliginosis inter Hispalim & Gades locis cum ipso flore Januario mense eruit Clusius: In hortis nostris nonnisi Aprili aut Maio floret. *Locus & Tempus.*

3. *Narcissus juncifolius flore luteo variegato* C. B. *juncif. luteus albicantibus lineis distinctus* Park. *juncif. lut. albicantibus lineis distinctus, brevi calice* Swer.

Park.

Folia habet teretia, viridia, oblonga, Juncifolii Narcissi vulgaris similia; *caulem* duos trésve *flores* sustinentem luteos, petalis extremo subrotundis, lineâ albâ per uniuscujusque medium decurrente variegatis, *calice* brevi, corollæ simili, oris nonnihil crispis seu sinuatis, cætera à præcedente non differt.

4. *Narcissus juncifolius flore pallido reflexo, juncifolius minor flore pallido* J. B.

Huic in hortulo nostro *folium* è bulbo unicum exibat palmare. Non tamen dubito quin plantæ vegetiores solo læto plura & majora producant. *Caulis* palmaris firmus, teres, viridis è folliculo membranaceo binos protulit *flores*, pediculis longis pendulos. Floris *tubus* à vasculo seminali cui insidet angustus ad florem usque digitum aut amplius longus. *Calix* floris medius semidigitalis ferè, campaniformis, marginibus æqualibus, nonnihil sinuatis, cum *stylo* in medio paris longitudinis, quem

quem circumſtant *ſtamina* breviora. Floris folia reflexa ſunt. Totus autem flos tam folia quàm calix pallidè lutea ſunt, ejuſdem ſci. coloris cum foliis tubum circumdantibus in flore Bulbocodii vulgaris.

5. *Narciſſus juncifolius Autumnalis flore viridi* Park.

Park.

Folium unicum duntaxat promit, prælongum, teres, viride, ſaltem in omnibus quas Deſcriptionis autori videre contigit plantis, quo tandem marceſcente & evanido emergit *cauliculus*, folio prædicto ſimilis, teres, nudus, viridis, ſumma parte *flores* tres quatuórve ſuſtinens ex involucro tenui membranaceo erumpentes, petalis ſex anguſtis, in mucronem acutiſſimum & veluti ſpinulam deſinentibus, cum calice in medio rotundo parvo compoſitos. Floris totius tum calicis medii, tum petalorum ambientium color viridis, odor ſuavis admodum, reliquorum hujus generis ſimilis. Florem non ante menſem Octobrem explicat, qui pruinis brevi ſupervenientibus non ità multo poſt apud nos corrumpitur. Planta eſt tenera, nec hyemes noſtras facilè tolerat.

Locus. E Barbaria Africa delatus eſt.

6. *Narciſſus juncifolius flavus amplo calice* J. B. *juncifol.* 1. *amplo calice* Cluſ. *anguſtifolius flavus magno calice* C. B. *anguſtif. ſive juncif. maximus amplo calice* Park. parad. *juncifol. amplo calice* Ger. emac.

Cluſ.

Bina aut terna huic ſunt *folia*, pedalis aut majoris longitudinis, craſſa & ſucculenta, carinata & viridi colore prædita, proximè ad Juncifolii Narciſſi foliorum viriditatem accedente. Prodit inter folia *caulis* gracilis inſtar ejus qui ſubſequitur, firmus, pedalis longitudinis, qui ſummo faſtigio ex membranaceo folliculo binos aut ternos *flores* promit, valdè elegantes, majores & laxiores quàm reliquorum Narciſſorum junceo folio, ſex præditos foliis flavis, quorum medium occupat *calix* major quàm in ullo Narciſſorum genere, ſemunciam namque longus & per oras veluti ſinuoſus, paullò ſaturatioris lutei coloris, continens brevia ſex *ſtamina* flava, apicibus aureis prædita, & *ſtylum* flavum, extrema parte craſſiorem. Odoratus eſt is flos perinde ac Narciſſi juncifolii flores. *Radicem* habet Narciſſi ſequentis bulbo æqualem.

Locus & Tempus. E montibus D. Jacobo Gallæciæ vicinis à Nic. le Quelt ad Lobelium devectus eſt. Aprili menſe floret.

C. Bauhinus hanc plantam Narciſſis juncifoliis non acenſet, verùm Narciſſis totis luteis quos vocat.

7. *Narciſſus juncifolius minor* Cluſ. *minor flore pallido* J. B. *juncifolius flore pallidiore, calice flavo* C. B.

Cluſ.

Ex bulbo aliorum Narciſſorum junceo folio bulbo non diſſimili, valdè tamen puſillo, quinque aut ſex *folia*, producit, anguſta quidem illa & juncea, aliquantulum tamen planiora, dodrantem aut pedem longa, nonnihil procumbentia, viridia: inter quæ prodit unus aut alter *cauliculus*, gracilis, nudus, viridis, pedalis longitudinis, ſummo faſtigio geſtans folliculum membranaceum inſtar aliorum Narciſſorum, è quo exiliebat unus aut alter *flos*, longo pediculo innixus, formâ Juncifolii vulgaris floribus ſimilis, ſed paullò minor, ſex foliis pallidioribus conſtans, cum medio *calice* flavo, majore aliquantulum, & majus patente quàm in illius flore; è cujus umbilico pallidula breviáque ſtamina emergunt, medio ſtylo prominente. Odoratus quidem eſt flos, paullò tamen gravior eſt ejus odor quàm vulgaris Juncifolii.

Locus. Sponte naſcitur in illa Galliæ parte quæ vulgo *Rovergne* appellatur. Aprili floret.

Cluſio deſcribitur in Appendice ad Hiſtor. plantarum rariorum.

8. *Narciſſus juncifolius totus albus* C. B. *juncif. flore albo alter* Cluſ. App. alt. auct. *juncifolius albus* Park.

Cluſ.

Hujus multò longiora ſunt *folia* quàm Narciſſi juncif. flore albo reflexo, & viridia; *caulis* etiam longior, ſummo faſtigio ſuſtinens binos aut ternos *flores*, diverſæ tamen ab eo formæ: nam Narciſſi juncifolii minoris floribus valdè ſimiles ſunt; horum tamen color albus, tam ipſius calicis quàm ſex foliorum illum ambientium. *Radix* non valdè magna eſt, longiuſcula, membranâ eam cingente prorſus fuſcâ.

Locus. Floret Aprili: è Pyrenæis autem montibus erutus eſt.

Narciſſi juncif. albi *Park.* folia magis ad cæſium tendebant, pænè ut foliorum Pſeudonarciſſi, quales erant plantæ à Venerio ad Cluſium miſſæ.

Parkinſonus aliam adhuc hujus varietatem proponit calice majore, cætera ſimilem.

9. *Narciſſus albus Autumnalis minimus* C. B. *ſerotinus ſive Autumnalis minimus* Cluſ. *Autumnalis minor* Ger.

Cluſ.

Unicum *cauliculum* digitalis longitudinis, gracilem, vacuum habet hic Narciſſus, in cujus ſummo florem Narciſſinum, odoratum, ſex foliolis albis conſtantem, & in medio exiguum *calicem* flavum continentem: *Folia* ſuccedit exile, trigonum *caput*, exiguum, nigrum, anguloſúmque *ſemen* continens. *Radix* Narciſſo juncifolio valdè ſimilis, minor tamen, multis candidis tunicis, lentóque ſucco prægnantibus conſtans, ſed nigrâ quâdam membranâ tecta. Tota planta amara eſt.

Locus. Naſcitur plurimus ad Anam flumen in Turdulis, ubi florentem, & ſuis capitulis jam matureſcere incipientibus eruebam ſub Octobris finem, nullis è bulbo natis foliis, nec ulla eorum veſtigia obſervans.

10. *Narciſſus*

10. *Narcissus montanus juncifol. calice flavo* C. B. *Pseudonarcissus juncifolius primus* Clus. *juncifolius montanus minimus* Ger. emac.

Clus.

Folia huic valdè angusta, sive potiùs juncea; *caulis* tenuis, nudus, palmum altus, cujus extremitati insidet *flos* è vaginula emergens, qui sex foliis ex herbido pallescentibus & expansis constat, quorum medium *calix* flavus, calathi instar oblongus, oris præditus non sinuosis & fimbriatis ut superiorum sed æqualibus: *radix* exiguo Narcisso similis, intus candida, foris nigricans.

Nascitur quibusdam Lusitaniæ Bæturiæque collibus, ubi Januario florentem invenit Clusius. *Locus.*

Parkinsonus trium adhuc specierum seu varietatum Narcissi juncifolii flore reflexo meminit, nimirum,

1. *Narcissi juncifolii flore luteo reflexo foliis* majoribus & longioribus quàm Narcis. juncif. flore albo reflexo; *caule* tantillo elatiore *flores* duo tresve, totos aureos sustinente.

2. *Narcis. juncif. calice albo, reflexis foliis luteis, caule* pedali, viridi, duos, trésve *flores* sustinente petalis pallidè luteis, calice pallidè albo.

3. *Narcis. juncif. calice luteo, reflexis foliis albidis.*

11. *Narcissus montanus alter flore fimbriato* C. B. *Pseudonarcissus juncif. II. flavo flore* Clus. *montanus juncif. flore fimbriato* Ger. emac.

Clus.

Tenuiora paullò quàm præcedens, licet surrecta habet *folia*; florem flavum, hoc est, *calicem* per oras leviter & tenuiter fimbriatum, & sex illa foliola calicem ambientia ex herbido pallescentia: in *capitulo* flori succedente nigrum rotundiusculum *semen* profert. *Radix* pusilla, foris nigricans, bulbacea, tenuibus fibris è sede prodeuntibus firmata.

12. *Narcissus montanus albus minimus* C. B. *Pseudonarcissus juncif. tertius* Clus. *omnium minimus montanus albus* Ger. emac.

Clus.

Quaterna aut quina *folia* protulit [Clusio] tenuissima & capillaria, viridia, humi procumbentia & sparsa: inter quæ *cauliculus* emersit infirmus, palmaris, tenuis, nudus, unicum in summo florem è membranaceo folliculo prodeuntem sustinens tenellum, candidum omnino & calicis oris fimbriatis. Semen non potuit observare Clusius. *Radix* superiori similis.

Hujus & superioris radices è Cantabrorum jugis erutæ fuere. *Locus.*

13. *Narcissus angustifolius albus, calice oblongo floréque reflexo* C. B. *juncifolius albo flore reflexo* Clus. app. alt. auct. *juncifolius flore albo reflexo* Park. *juncifolius reflexus flore albo* Ger. emac.

Clus.

E *radice* bulbosa, nucis Ponticæ magnitudine, candida, fuscâ membranâ obducta, cujus sedem plurimæ tenues albæ fibræ occupabant, quaterna aut quina exiliebant folia, dodrantem longa, angusta & penè juncea, aliquantulum striata, & supina parte nonnihil carinata, viridia; inter quæ prodibat dodrantalis *caulis*, viridis, lævis, non valdè crassus, summo fastigio sustinens in membranaceo involucro binos, ternos, interdum quaternos oblongos *flores*, nivei quidem candoris, sed odoris expertes, deorsum propendentes & nutantes, sex longiusculis & satis angustis foliis constantes, sursum reflexis florum Cyclamini instar; è quorum umbilico prominebat *calix*, semunciam longus, vel etiam longior, inæqualibus oris, continens tria *staminula* alba, quorum *apices* flavescentes, & tenuem longum *stylum*, calicis oras multùm superantem. Succedebant triangulares *siliquæ* sive thecæ, exiguo orbiculari, nigróque & splendente *semine* plenæ.

Florebat Aprili. Nicolaus le Quelt ex Hispaniis aut Pyrenæis montibus attulit. *Locus.*

14. *Narcissus Autumnalis albus* C. B. *junceis foliis albus Autumnalis, medio obsoletus* Swertii.

15. *Pseudo-narcissus gramineo folio, sive Leuco-narcissus æstivus* C. B. prod.

Ex *radice* oblongum, angustum bulbum imitante, exiguis capillaceis fibris prædita, membranâ fuscâ tecta *folia* bina croceis æmula oblonga exurgunt, quæ sæpe cauliculum superant, qui nudus tenuis, trium, quatuor, quandoque quinque unciarum, qui foliolis ternis, quaternis brevissimis cinctus florem unum stellatum, intrinsecus albicantem, extrinsecus venis purpurascentibus variegatum, ex foliolis sex compositum, sustinet, in cujus medio caliculus brevissimus in stylum abiens, quem *staminula* apicibus candidis donata cingunt, cui capitulum triquetrum semen continens succedit.

In Alpibus Helvetiorum & Rhætorum, ut monte Spligel & ad Thermas fabarias Julio mense floret. *Locus.*

16. *Narcissus montanus coronatus* C. B. *Bulbocodium minimum coronato* J. B. *Narcissus juncifolius reflexus minor* Ger. emac. *An Pseudo-narcissi genus admodum exile Hispaniâ missum per Regis Hispaniæ hortulanum* Clus. Pan?

CAP. III.

De Lilio-narcisso.

Lilio-narcissum dicimus hanc plantam, quia flore Lilium refert radice narcissum. Flores autem è membraneo involucro Narcissinorum modo exeunt, unde ad Narcissum propiùs quàm ad Lilium accedit, & secunda species, si rectè descripta sit, vera & genuina Narcissi species videtur.

1. *Narcissus maritimus* C. B. *marinus* Cluf. hist. app. alt. *Pseudonarcissus marinus albus, Pancratium vulgo* Park. parad. *Pancratium marinum* Ger. *Monspessulanum, multis Scilla alba parva* J. B.

J. B.

Radice nititur bulbosa, minore quàm Scillæ vulgaris russæ; Lobelio Adverf. cum maxima est quanta maximi Lilii, aut Arantii vel Limonii, oblongâ, fibris donata, cortice Cepæ obtectâ pullo, intus candidâ, tunicis vestitâ cepaceis, pellucidis, leniter striatis, aliquot detractis candidissimis, etiam in meditullio satis crassis, minùs tamen quàm Scillæ dictæ, albis, viscidis, lento humore plenis, sine acrimonia amaris. *Folia* septena vel octona, Porraceis similia, cubitalia, pollicem circiter lata, coloris glauci, in obtusum mucronem desinentia, [planiora & firmiora quàm Narcissina *Cluf.*] Inter hæc *caulis* attollitur, parùm foliis longior, crassitie Asphodeli, tenerior, nudus, enodis, qui è fastigii folliculo membranaceo flores quinos, senos & interdum plures profert, magnos, Pseudonarcisso vulgari similes, uncias tres vel quatuor longos, albos, præter externorum sex foliorum nervum & extremos mucrones, qui viridi colore nonnihil aspersi videntur. E medio oblongo protuberante *calice*, per oras laciniato exeunt candida sex oblonga *stamina*, suis *apicibus* flavis ornata, & medio longo *stylo*, ut Lilio albo ferè, quibus succedunt *pericarpia* aliquot trigona maxima plena *semine* nigro, magno, lato, compresso, fungoso.

Locus. In maritimis circa Valentiam Hispaniæ frequens, ut toto illo maritimo tractu infra Monspelium, ubi Maio mense florentem, Julióque & Augusto semen maturum ferentem observavit Clusius. Nos in litoribus arenosis propè Neapolin florentem invenimus Junio & Julio, necnon in Sicilia.

Mutato natali solo nunquam aut rarissimè florere solet, cùm viz. concepto jam in ipso bulbo flore eruitur & transfertur.

Variat flos colore; (ut aiunt) apud Monspelienses est albo, est subluteo, & est pallescente, apud Italos rubro & purpureo quandoque punicante *C. B.* Clusio alterius coloris flores videre non contigit quàm albi, uti nec Parkinsono.

2. *Narcissus Illyricus Liliaceus* C. B. *marinus sive 3. Matthioli* Park. *Narcissus tertius Matthioli* Ger. emac. *Pancratii Monspeliani vel Hemerocallidis Valentinæ facie Lilio-narcissus, vel Narcissus 3. Matthioli* J. B.

Radix hujus Narcissi, si in eodem loco per multos annos quiescere permittatur, nec aliò transferatur, in magnitudinem Scillæ mediocris æmulam, reliquorum cujuscunque generis Narcissorum bulbos longè superantem excrescit, tunicis aliquot nigricantibus exterius obtecta, multis ex ima sede exeuntibus fibris longis, crassis, variè ramosis, aliis propè terræ superficiem diffusis, aliis deorsum tendentibus, quæ non, ut in reliquis ferè omnibus Narcissis, quotannis marcescunt & intereunt novis subnascentibus, sed perpetuo durant, unde planta hæc non amat transferri, sed in eodem (ut diximus) loco persistere sinenda est, si velis ut floreat & vigeat. *Folia* emittit sex, septem, aut plura, duplo latiora quam Narcissina reliqua, pro latitudine tamen brevia, ut quæ dimidiam longitudinem nonnullorum Narcissorum vix attingunt, ex viridi cæsia aut canescentia. Ex horum medio & interdum etiam ad eorundem latera emergunt *caules* nunc singuli, sæpiùs plures, pedales aut altiores in cacumine sustinentes octo, decem, duodecim, aut plures *flores*, è membranaceo folliculo egressos, sex petalis albis expansis compositos, cum brevi in medio calice seu corolla, in sex partes seu segmenta divisâ, & unoquoq; segmento in tres denuò lacinias, [in universum octodecim] in petala supradicta resupina. Ex singulis hujusce calicis segmentorum angulis singula exeunt *stamina* alba longa, extremitate sursum reflexa aut incurva, apices luteos gestantia, è medio flore *stylus* albus. Flori delapso succedunt *capitula* trigona, semine magno, nigro, rotundo, aliorum Narcissorum simili repleta. Floris odor suavis, minùs vehemens.

Planta hujus generis Parkinsono à semine orta, non ante decimum quartum à satione annum flores produxit.

Locus. In Illyrico sponte nasci dicitur, ínque altissimis Sardiniæ insulæ montibus, & in locis etiam maritimis, quâ ratione Narcissus hic vel maritimus, vel montanus nuncupari posset.

Nos hanc speciem observasse putamus in maritimis Siciliæ arenosis, ut à bulbi magnitudine conjectabamur, nam florem non vidimus.

3. *Narcissus marinus exoticus* Park.

Park.

Quinque aut sex *folia* larga longáq; emittit, pallidè viridia; inter quæ *caulis* exurgit firmus & satis crassus, summo fastigio plurimos sustinens *flores*, è folliculo membranoso tenui erumpentes, peramplos, sex longis & acuminatis foliis, pallidè purpurascentibus compositos, cum *calice* in medio amplo, rotundo, patulo, colore saturatiore quàm folia prædito. *Radix* prægrandis, reliquorum tamen Narcissorum similis, tunicis exterioribus leucophæis aut nigricantibus.

Locus hujus natalis ignoratur.

2. *Nar-*

4. *Narcissus Indicus Autumnalis* C. B. *Pancratium Indicum aut Narcissus Indicus Autumnalis quorundam Lobelii* Park. *Pancratium aut Narcissus Indicus maximus autumnalis quorundam non amarus, albus* J. B.

Lob.

Radice est spithamam longâ, brachialis crassitudinis, multis Cepaceis subalbidis tunicis squamosâ, extimisq; cuticulis ex russo subfuscis aut Castaneæ diluti coloris: sessili parte majore mediocrem pugnum æquante: numerosis, carnosis, habitioribus fibris, Pancratii aut Scillæ instar, quasi trunco aut nodo collectis & appensis, fulta. Septembri aut Octobri octo aut decem stellatis floribus, Colchici albi Anglici paribus, sed longioribus, subluteis, ex albo luridis, senis longioribus *staminibus* albis præditis, latioribus è membraneis tunicis, Moly Dioscoridis modo, pendulis, brevioribus, sine caule, penuriâ fortè alimenti inhærentibus. Foliorum rudimenta retusa apparuerunt, Pancratii Monspeliaci similia, duas uncias lata, breviora tamen, fortè nondum prorsus enata, aut perfectam longitudinem assecuta.

Ex Hispaniola advectus est hic bulbus. *Locus.*

5. *Narcissus Jacobæus Indicus* Ger. *Indicus totus ruber* C. B. *Indicus latifolius rubro flore* J. B. *Indicus flore rubro, dictus Jacobæus* Park.

Clus.

Radix huic bulbosa, Cepæ rotundæ simillima, verùm supernâ tunicâ pullâ. *Folia* primùm emittit crassa, oblonga, Narcissi marini 1. æmula, secundùm verò folia, atq; adeò ex latere pedalis & longior etiam emicat *caulis*, plerunq; unus, aliquando verò & alter, nonnunquam pariter (quanquam hoc rarò) interdum successivè, dilutè rubens, rotundus, compresso tamen stylo, cavus & interiùs subalbidus, qui in membraneam desinit vaginulam saturatè rubentem, & ad extremum acuminatam fissámq;, è qua *flos* unicus erumpit oblongus, pediculo nixus viridiore, qui deorsum inflexus & nutans, minùs tamen quàm in Leucoio bulboso aut Lilio rubro, sex munitur petalis, eleganti minii colore rubentibus, tribus superioribus, totidem inferioribus, quorum quod è superioribus medium est, surrectius eminet, reliqua duo ad latera à medio reflectuntur, inferiora autem deorsum curvantur, cunctis ità concinnatis, ut ensis etiam rubri, qui ab ordinis S. Jacobi equitibus in veste gestatur formam valdè referat, unde Jacobæi cognomen à *Simone de Tovar* descriptionis autore ei inditum. Sunt porro in hoc elegantissimo flore *stamina* septem, similiter rubra, quorum medium aliquanto longius in triangularem apicem desinit, cætera sex apices transversi finiunt interiùs fusci, superficie verò luteo pulvisculo obducti; cuncta verò ad mediam ferè eorum longitudinem medium ex inferioribus folium ambit: idem etiam à reliquis duobus inferioribus complexum: atq; ubi hæc deorsum flectuntur stamina ipsa sursum elevantur. Clusius florem Arundinis Indicæ dictæ flori non valde absimilem dicit.

Ex India Orientali adfertur. *Locus.*

6. *Narcissus ex albo rubescens* C. B. *Narcissus Gareti flore albo, exteriore parte rubicundo* Swertii.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis extat. *Locus.*

7. *Narcissus Virgineus* Park. parad. *Lilio-narcissus Indicus pumilus monanthes albus* Moris. Atamusco dictus.

Park. par.

Caulem edit spithamæum, unicum in fastigio *florem* gestantem Liliaceum, album, hexapetalum, Tulipæ instar erectum, cum *stylo* in medio, quem sex *stamina* circumstant. Flore præterito *folia* demum prodeunt duo vel tria, longa & angusta, viridia ad modum Violæ bulbosæ majoris & splendentia [Narcissinis similia, magis mucronata *Mor.*] *Bulbus* subest cepaceus, oblongus, è multis tunicis compositus, exteriùs nigricans, intus albus. *Capitulum* parvum oblongum *semina* continet parva, nigricantia, compressa.

Maio mense floret; è Virginia Americæ Septentrionalis provincia ad nos delatus est, ubi copiosè provenit: in hortis nostris raro floret, nec cœlo aut solo facilè assuescit. *Tempus & Locus.*

8. *Narcissus Indicus Liliaceus saturato colore purpurascens* Ferrarii.

Fer.

Magnitudine formâque candido Lilio par est, *floreis* foliis magis continuatis minúsque resupinis dispar, florum numero superior, quibus albo rubróq; blandè temperatis circiter Septembres calendas expingitur, ut ipsius pulchritudo lacte & sanguine coaluisse videatur. Albidæ membranæ rupto involucro, conniventis primùm folia floris modicè rubent, coloratioribus tantùm lineis in longitudinem virgata: in calathi deinde imaginem diducta adulto pudore suffunduntur. Toto deniq; senili vultu rubicundiore, dum deflorescunt floridiora sunt. Imus umbilicus intus floríque flavet. Sex inæqualia *stamina* ima parte candicantia, summâ subrubentia, lunatos in crocos ex viridi flaventes desinunt. Septimum & medium *stamen* prolixius, itidémq; coloratum apice nullo insignitur [stylus hoc] Viceni plurésve flores, è pediculis satis crassis, binos seu ternos digitos longis, ex atro virentibus, & sive devexis sive arrectis, modò in orbem penduli, modò in sylvam prominuli, necnon particulatim dehiscentes summum caulem coronant. *Caulis* ipse rotundus, digitum crassus, ac propè bipalmis ex viridi obsolescit in rubeum. *Folia* Liliacei viroris & Narcissinæ magnitudinis, arefacto jam flore, à latere caulis enata in ipsum caulem incumbunt. Bulbus Neapolitano in tepore Scillam prope exæquat, Romano sub cœlo minùs tumet; instar Eriophori summo sub cortice membranaceo lanosus extra pallet, nec florem fert nisi ad justam Punici mali molem adolevit. Et hic Narcissus more cæterorum sementat, pauco tamen proventu.

lia species. Narcissus Indicus Liliaceus diluto colore purpurascens *Fer.* à præcedente, contractiore bulbo, caule tenuiore pedali & inæqualiter rotundo, florum quoq; minore & numero & magnitudine faciéque dilutiore degenerat.

9. *Narcissus Japonicus rutilo flore* Cornuti.

Cornut.

Inter omnes Narcissos, qui hactenus invisi apud nos extiterunt, prima ut arbitror auctoritas nobilissimo huic generi debetur.

Spectabilis thyrsus, per initia nudus, foliis paullatim se in pedis altitudinem subrigit, superiore parte virens, infernâ 1000. atro-purpureis notis infuscatus: in cujus fastigio novem aut decem florum gemmæ totidem petiolis hærentes in umbellam disponuntur, quæ prius oblonga & rotunda quadam vagina celabantur. Hæ dum florem patefaciunt in sex folia diduci solent, si potissimum planta hæc resoluta & pingui humo seratur; nam si sicca aut confecta posita sit, soli macies plerunq; nonnullos uno aut altero folio mutilat. Singula cujusq; floris folia duas uncias sunt longa, admodum angusta & exiguâ veluti lacunâ sulcata: juxta floris centrum levi acumine gracilescunt, extremâ parte inflexa resupinantur (pro more Lilii montani quod Martagon vocant) Color floris est Cinnabaris aut Laccæ elegantioris, venâ sanguineâ tamen lacunarum media discriminante. Sex stant in medio *filamenta*, foliis longiora, & pallidiùs rubentia, totidem apicibus atropurpureis ornata. Unus odor abest, ejus defectum naturâ supplente vivacitate coloris, quem non modo pigmentorum mixturæ artificio quisquam assequi nequit, sed nec ullis hactenus floribus similem concessisse naturam observatum est. Nam præter eximium hunc colorem, quo intuentium obtutum hebetat, si fortè serenus dies affulserit, florémque radiis Sol meridianus illustraverit, mille velut scintillas evibrat, quas pertinax oculus, inconnivénsque vix momento sustineat. Subest *bulbus* prioribus similis. *Folia* verò nonnisi tabido caule erumpunt: quorum color non glaucus, nec obscurus, sed gratâ viriditate renidet.

10. *Narcissus pumilus Indicus polyanthos* Cornut.

Cornut.

Radix est carnosior majórque bulbus: *folia* octo aut novem, palmum longa, lata pollicem, glaucè virentia, non recta ut reliquorum sed modicè flexuosa, juxta terram nata obliquè prodeunt. Inter quæ non medius *caulis*, sed relictis ad latera foliis nudus & liber erumpit. Hic non rotundus ut reliquorum, sed semunciam latus, postquam medii palmi proceritatem implevit, membranam turbinatiorem, quâ veluti capite clauditur aperit, apparétque tandem eximia novendecim aut viginti *florum* umbella, qui pro soli cœlíque ratione languidiùs aut saturatiùs rubescunt. Singulis est Colchici pratensis & figura & magnitudo; sex enim etiam constant foliis, quæ ab angustiis in latitudinem paulatim sese laxant. Foris sinus secundùm totam eorum longitudinem fertur, qui & in subjectum flori capitulum producitur, tot pariter cristis extuberans quot folia striis excavantur. Sex stant in medio *filamenta* longiora *apicibus* cœruleis donata. Subsunt quibusdam floribus pediculi triangulares, hi cùm inter se caulis in apice committuntur, admirando prorsùs ordine dispositi naturale sed vix imitandum icosaedrum formant. *Flos* quoq; ut aspectu ità suavitate est inenarrabili, præcocior est etiam reliquis: floret siquidem ante Arcturum, octiduo post autem apud nos semine viduum collabitur.

11. *Narcissus Indicus major duplex præcox & serotinus* Cornut. *An Narc. Indicus totus ruber* C. B?

Præcocior floribus est ex rubro candicantibus & odoratissimis: caule dum semina maturescunt virescenti.

Alter verò florem edit post Arcturum, longè rubentiorem, sed ignaviùs odoratum, caule semper atro-purpurascente.

Communem autem habent florendi modum, siquidem utriusq; caulis exit sine foliis, subnascentibus tantùm elapso flore, in eóque maximè differunt à pumilo jam descripto, cujus non solùm uno eodémq; tempore caulis & folia prorepunt, sed etiam per hyemem tabido caule eadem virere perseverant, reliquas differentias vide.

12. *Narcissus Indicus flore Liliaceo sphæricus* Ferrarii. *An Narc. Ind. obtuso latiss. folio, bulbo vastissimo* C. B?

Ferrar.

Bulbus longè Scillino major ventrem prope rotundat: ferrugineum & quamvis tenue durissimum tamen corium superinducit: imam partem ut in botryode odorato Hyacintho, protuberantem, pro corporis amplitudine latè circinat: fibras minimi vice digiti præcrassas, prælongas, immortalésque diffundit. Floris vagina ad calendas Septembris existit in lanceam cuspidata, ternos lata digitos, quinos longa, exuberante cinnabari saturata. Post decem dies subnascente scapo in palmum exerta, turgente jam atque urgente numeroso fœtu, in geminas partes oris anguinei modo latissimè hiascit. Apparet primò conviventium florum confertissima congeries, quæ ramoso paullatim incremento rotundam ità rarescit in sylvam. Scapus exurgit propè bipalmis, binos digitos latus, ex rotundo pressior, ex viridi rubens, qua parte Solem aspicit coloratior, summâ capitatus. Funduntur è capite densioris more capillitii, frequentes, prolixæ, suavíque rubore visendæ laciniæ, quibus internati radiata rotunditate porriguntur *cauliculi* triangulares, palmo longiores, minusculum digitum lati, interfuso rubore virentes, in capita extumidi Tuliparum triquetro folliculo seu præferratæ trifidæ clavæ simillima. Pleriq; instar candidi camelino collo Narcissi cervicem deflectunt; recto rigidoque nonnulli statu circumstant. E singulorum verticibus eminent sursùm versùm spectantes ele-

gantissi ni

gantissimi *flores*, rubro convolutóque montium Lilio æquales, nec absimiles, quippe phœniceo rubore colorati, & foliis quinis nativos in cirros reflexis calamistrati, exteriore folio cum staminibus assurgente, quæ sanè conspicienda stamina sic extant: Sena læto colore punicea in totidem versatiles *apices* primùm flavos & grandiusculos, deinde contractiores, subter subfusculos, supra exalbidos & veluti farina conspersos degenerant. Septimum sine apice pistilli facie, productius, crassius, longâ utrinque rimula intersecante striatum, summâ parte recurvum, pariter purpurat. Omnes inter se flores ternis quaternísve digitis intervacantibus distant. Per partes dehiscunt, nec prior ante deflorescit quàm vernent universi. Senium illos non contrahit, sed infuscat ac demum decutit. Menstrua ipsis vita & ver Autumnale: September eosdem parit oriens, perimit occidens. A florum interitu triangula capita grandescunt, pleraque inania, perpauca nonnullo abortivi seminis rudimento fœta, sive quòd peregrina planta nostratis autumni frigus reformidat, sive quòd eadem apud nos nondum robustæ fœcunditatis est. Folia circa Octobris exitum apparent flore non proveniente: in ejusdem proventu seriùs, extremo sci. Novembri mense existunt. Pauciora initio, sex tandem flori prolusêre. Longitudo illis bipalmis, latitudo palmaris, dimidiati ferè digiti seu cultri crassitudo, retusa forma, læta viriditas & fusco per oras rubore circumlita; corpus humi erraticum, latéque procumbens; vita usque ad extremum Maium sive ad primos calores producta.

13. *Narcissus Indicus folio latissimo triquetro* C. B. *Narc. sive Pancratium Orientale* Swert.

Cap. IV.

De Colchico-narcisso.

HÆc planta radice Narcissum refert, verùm tum flore, tum florendi tempore aliisque accidentibus Colchicum; ideoque de utroque participare, vel inter utrumque ambigere videtur.

1. *Colchicum melino flore* C. B. *Narcissus Persicus* Clus. Park. Ger.

Clus.

Ἄκαυλος plane est hæc planta, & floris duntaxat pediculo prædita, veluti Crocum Colchicúmque: exilit ergo è membranaceo cucullo tanquam ex vasculo aut theca *flos* oblongus, Croci aut Colchici floris æmulus, sex foliis constans, ex flavo pallescentibus, quorum tria interiora paullò angustiora sunt, externa latiora, & summo mucrone nonnihil incurva sive ἀπόφυσιν quandam habentia, quâ interiorum mucronem amplectuntur & comprehendunt, ingrati odoris & Papaveris quasi virus redolentis. *Stamina* sex medium florem occupant, in foliorum unguibus nata, sed internorum foliorum reliquis longiora. Exilit è medio oblongior *stylus* gracilis, & sine capite. *Folia* illi sunt Hemerocallidi Valentinæ non multùm absimilia, lata, plana, ejusdémque cum illis coloris, h. e. ad æruginem tendentis, quæ utplurimum convolvuntur, aut sese circumagunt. *Radix* crassa, bulbosa, à basi (quæ multis fibris donata est) statim extuberans, intus candida, foris pallidior quidem sed aliquantulum etiam nigricans. Æstate breve inter folia caput, pollicem crassum, brevi pediculo inhærens & summâ tellure vix erumpens ferre aliquoties observavi, quod cùm inane esset, seminis conspiciendi spes omnis sublata.

Sub finem Septembris flos emersit Clusio.

2. *Colchicum luteum majus* C. B. *Narcissus Autumnalis major* Clus. Park. Ger.

Clus.

Præcedenti valdè affinis est, tametsi neuter flore Narcissum æmuletur, sed solis foliis & radice. Quina autem aut sena habet *folia* oblonga, pollicem lata, præ viriditate ferè nigricantia, splendentia, humi plerunque sparsa; inter quæ brevis exit *cauliculus*, viridis, rotundus, vix supra terram se attollens, cui insidet *flos*, superiori formâ similis, sed brevior, flavi omnino coloris, ex membranaceo folliculo emergens, cujus exteriora tria *folia* interioribus majora sunt, eáque velut amplectuntur, omnia autem mucrone sunt magis orbiculato quàm Persici folia: sex *stamina* suis apicibus ornata, & *stilus* è floris umbilico erumpunt. *Radix* crassa est, rotunda, intus candida, foris, ut Narcissus, nigricans.

Sub finem Augusti & Septembri germinare incipit & plerunque floret. Gaudet montanis quibusdam Hispaniæ pratis. Invenitur foliis angustioribus. *Tempus & Locus.*

3. *Colchicum luteum minus* C. B. *Narcissus Autumnalis minor* Clus. Park. *Colchicum parvum montanum luteum* Ger.

Clus.

Octobri mense, quemadmodum Persicus, nudum è vaginula membranacea profert *florem*, sex oblongis & angustis foliis constantem, non æqualibus, nam exteriora paullò longiora & latiora sunt, omnia autem mucronata, foris flavescentia & splendentia, interiùs flava, ad majoris colorem magis accedentia, flava *stamina* medium florem occupant. Odoratus est hic *flos*, solóque pediculo innitens, supra terram non attollitur: Flore jam marcido emergere interdum incipiunt *folia*, utplurimum autem ineunte vere duntaxat, terna aut quaterna, plana, viridia & splendentia instar foliorum majoris, sed longè angustiora, & præter aliorum morem sese contorquentia & cincinnorum instar convolventia. *Semen* fert in capitulis uncialibus ferè trigonis, rotundum, nigrum, cui adhæret albicans quædam & spongiosa ab uno latere materia. *Radix* pusilla, nigrâ tunicâ tecta, inferioréque sede tenuibus fibris firmata.

4. *Colchicum luteum vernum* C. B. *Narcissus vernus præcocior flavo flore* Clus. Ger. emac. *Narcis. Trapezunticus flore luteo præcocissimus* Park.

Clus.

Quaterna aut quina producit *folia*, plana, digitum pænè lata, surrecta, viridia, Narcissi medio-lutei foliorum æmula; inter quæ prodit *caulis* ferè dodrantalis, planus, non valdè firmus, lævis & enodis, sustinens summo fastigio membranaceum folliculum reliquorum Narcissorum modo; è quo emergit unicus *flos*, coloris flavi, penultimo in loco descripti Narcissi formâ non valdè dissimilis, sex etiam petalis constans, sescunciam longis, semunciam latis, mucronatis, quorum terna interiora paullò longiora sunt externis, totidem ex umbilico prodeuntibus staminibus candicantibus, in flavum apicem desinentibus, atque illorum quidem tribus brevioribus quàm cætera, cum medio *stylo* omnibus staminibus longiore. *Radicem* habet crassam, rotundam, & multis tunicis constantem (quarum internæ albæ, externæ verò ex spadiceo nigricantes) & infima sede multis fibris prææditam.

Tempus & Locus. Præcox est hoc genus, Clusio Februario mense florem produxit: Patavio missum est, ad Clusium à Jo. Pinello: Parkinsonus Constantinopoli accepit, Narcissi Trapezuntici titulo, unde verisimile est circa Trapezuntium spontaneum inveniri.

5. *Colchico luteo similis flore albo* C. B. *Sparganium Placæ* Clus.

Clus.

Supra Valentiam salebrosis & petrosis locis nascitur quædam planta bulbacea, binis foliis prædita, humi stratis, longis, crassiusculis, ex viridi nigricantibus, Narcissi majoris Autumnalis foliis ferè similibus, sed quibus internâ parte secundùm nervi medii longitudinem alia quædam latiuscula linea ducta est. *Radix* bulbosa, multis tunicis constans candicantibus, & lenti viscidíque succi plenis, ingrati amaríque saporis, foris nigro cortice obductis. Caulis, referente Placa, pedalis, lævis, aliquot in summo *flores* Lilii æmulos, candidos fert, deinde rotunda capitula, in quibus exiguum continetur *semen*.

Cap. V.

De Leucoio bulboso.

Leucoium bulbosum à Narcisso & congeneribus differt calycis in medio flore carentia, floribus ipsis minoribus, pendulis, petalorum apicibus vel omnium, vel aliquorum virentibus in plerisque speciebus.

1. *Leucoium bulbosum vulgare* C. B. *bulbosum hexaphyllum cum unico flore, rariùs bino* J. B. *bulbosum serotinum* Ger. *bulbosum præcox majus* Park. parad. **The common greater early-flowering bulbous Violet.**

Clus.

Tota planta quàm Leucoium minus triphyllum crassior: *bulbus* multis candidis tunicis [extimâ tamen fuscâ] constans, & candicantibus fibris similiter capillatus, sapore viscido, acrimoniâ vix notabili. Folia porracea ut Triphyllo, sed latiora & splendidiora, tria, quatuor, quinque, viridia admodum & nitida: *Caulis* dodrantalis, cùm floret angulosus, striatus, cavus, nudus, quem simul cum foliis investit etiam ad medium usque vagina alba. *Flos* plerunque singularis, interdum geminus [raro tertius Clusio] pediculo longo appensus, è vagina peculiari in medio membranea, exalbida, ad latera crassiore, virente, nutat & deorsum spectat, exigui cymbali modo, major quam triphyllo, ex foliis sæpiùs sex, interdum septem & octo [hoc luxuriæ soli debetur] cætera candidis, mucrone acutiusculo, extrinsecus macula virente notato, intro leviter reflexo: in medio *apices* lutei sex, modicè inter se distantes *stilum* intimum candidum ambiunt. Odor ei non ingratus, qui Fuchsio Violarum purpurearum prorsus refert, Clusio Oxyacanthæ vulgò creditæ odorem referens. Succedit flori *capitulum* membranaceum, Pyri modo (ut ait Clusius) turbinatum. *Semen* ex candido flavescens oblongiusculum, durum.

Locus. In umbrosis Helvetiæ ad sepes in pascuis montosis plurimum observavimus Martio mense florens, quin & in Italia propè Taurinum, sylvis montosis, itémque inter Bassanum & Tridentum. Provenit insuper multis Germaniæ in locis, v. *J. B.* Maio mense evanescit, radice tantùm in terra superstite.

C. Bauhinus Leucoii bulbosi alterius flore patulo meminit, cui folia latiora, florem majorem & patulum attribuit.

2. *Leucoium bulbosum minus triphyllon* J. B. *trifolium minus* C. B. *bulbosum præcox minus* Ger. Park. **The lesser early bulbous Violet, or Snow-drops.**

J. B.

Radice est bulbosa, parvâ, multis tunicis albis constante, externa nonnihil nigricante, multis fibris longis albis appensis sessili parte donatâ: Gustu lento, amaro, subacri. *Cauliculus* indè exurgit singularis, angulosus, unà cum foliis vaginâ albâ ad tertiam usque longitudinis partem inclusus, tenuis, concavus, nudus, dodrantalis, aut paulò major; quem ferè ad summum usque comitantur *folia* bina, porracea, glauca ferè, nec ità lucida ut Leucoii hexaphylli, vel (ut ait Clusius) colore æruginoso & quodammodo cineraceo. Extremum caulis tenet *flos* pediculo longo, nutante, vaginula aliquousque

usque incluso, unicus, parvus, foliolis tribus penitus lacteis, nonnihil obtusis, aliis interioribus duplo longioribus latioribúsque constans, intra quæ alia tria, alternante situ breviora, angustiora, rigidiora, levi cæsura in summo, in quo extrinsecus corculi ex diluto virore pæne luteolo effigiatura, intrinsecus discursantibus per folioli longitudinem alternatim striis albis & viridantibus. Totius floris medium obtinent *apices* lutei, rigidiusculi sex, *stylúsque* exilis candidis, interioribus floris foliolis dimidio breviores. Florem sequitur *capitulum* ut Narcissis, olivæ virentis (inquit Clusius) formam pænè exprimens, in quo *semen* candidius altero [Leucoio bulboso hexaphyllo cum unico flore rariùs bino.] Flos nocte se contrahit, & cum sole explicatur, etiam extra terram in hypocausto. Folliculus undè flos exit duas habet virides & herbaceas costas ad latera, quibus adhærent membranæ folliculum efficientes. Tum herba tum radix odoris sunt ingrati, ad Lamium accedentis. Floris odor Clusio nullus, aut perquam exiguus.

Februario mense floret, inter ipsas interdum nives, unde apud nostrates flores Snow-drops; id est, guttæ nivales appellantur.

In umbrosis ad radices Alpium dum Tridentum Venetiis iter faceremus observavimus. Ubique fere per totam Angliam in hortis colitur, radicibus numerosa sobole fœcundis. *Locus.*

3. *Leucoium bulbosum præcox Byzantinum Clusii* Ger. emac. J. B. *bulbosum trifolium majus* C. B. *bulbosum præcox minus Byzantinum* Park.

A præcedente vix alia in re quàm partium omnium, [radicis, folii & floris] magnitudine differt; ut descriptionem ejus quæ habetur in *Clus. hist.* cum præcedentis conferenti patebit.

Byzantio missus est hujus bulbus, Neapoli etiam à Fer. Imperato, è monte Virgineo erutus. *Locus.*

4. *Leucoium bulbosum trifolium cœruleum* C. B. *triphyllon flore cœruleo Someri* J. B. *Leucoii bulbosi præcocis Byzantini varietas* Ger. emac.

In Albania Constantinopoli rediens eruit Somerus.

5. *Leucoium bulbosum vernum minimum* Clus. Park. *bulbosum tenuifolium vernum* C. B. *bulbosum 6.* Ger. emac.

Clus.

Hujus bulbum à Nicolao le Quelt redimebat Clusius. Proferebat verò ante hyemem terna aut quaterna *foliola*, pænè capillaria, iis non valdè diffimilia quæ Leucoium minimum autumnale habere dixit [Clusius] ea sequente Aprili emarcuerunt. Extremo autem subsequentis anni Maio nudus exilísque exortus est *cauliculus*, angulosus, semipedalis longitudinis, summo fastigio membranaceum sustinens folliculum, è quo bini exibant *flosculi*, longiusculis tenuibúsque pediculis subnixi, deorsum instar Campanulæ perpendentes, senísque foliolis constantes candidis, quorum terna interiora latiuscula, externa verò paullò angustiora, & foris secundùm exortum circáque capitellum subrubentibus, flavis *staminibus* umbilicum occupantibus: totus elegans erat hic flosculus & suavis odoris, perstabátque in sua elegantia quinos aut senos dies: nullum vero dedit semen, atq; subsequens hyems plantam corrupit.

6. *Leucoium bulbosum polyanthemum tardiùs florens floribus minoribus* J. B. *bulbosum majus polyanthemum* Ger. *bulbosum majus serotinum* Park. *bulb. majus sive multiflorum, quod aliqui Acrocorion Plinii statuunt.* C. B.

J. B.

Leucoium hoc ut reliquis ejusdem generis seriùs, ità tota mole majus, *radice* crassa, longè majore, bulbosa, quæ multis succulentis tunicis ac etiam fibris constat, sapore amaro. *Caulem* tollit unum aut alterum, pedalem, cubitalem & sesquicubitalem, crassum, viridem, qui nè planè rotundus sit; impedimento est utrinque vel altero tantùm latere elata costa acuta. *Folia* Narcissina, virentia, caulem tanquam vagina inferiore parte complectentia multa [Clusio quinque aut sex] carinata, semunciam aut unciam lata, mucrone obtuso, quorum alia pari cum caule altitudine assurgunt, alia infra subsistunt. In singulorum caulium cacumine ad geniculum è vagina oblonga prodeunt *flores* Leucoii bulbosi hexaphylli similes paulo minores, numerosi, quini, seni aut etiam duodeni, tintinnabuli modo penduli, sex æqualibus & niveis foliis constantes, quorum extimam partem virides maculæ inficiunt, senis intus staminibus flavis, medióque lacteo stylo, apice viridi insignito, odorati; pediculis aliquando palmaribus, aliquando vix uncialibus, præsertim antequam flos expanditur; hique non simul se explicantes, sed aliis expansis & ferè marcidis, alii primulum è vagina pullulantes prodire occipiunt. Floribus succedunt magna & trigona capitula angulis obtusis, Pyri in modum ferè turbinata, in tria loculamenta divisa, quorum unumquodque duos seminum ordines continet; ut in aliis bulbosis.

Seriùs superioribus plerunque germinare solet, atque Maio demum mense flores proferre. *Tempus.*

Plantam hanc in palustribus propè Pisas Etruriæ urbem copiosam observavimus: Clusius in uliginosis pratis supra Warasdinum in Pannonia interamni: Oritur & in pratis Lateræ vicinis non procul Monspelio. *Locus.*

7. *Leucoium bulbosum Autumnale tenuifolium* Clus. *bulb. Autumn. minus tenuifolium* J. B. *bulb. Autumnale* C. B. Park. *bulbos. Autumnale minimum* Ger. emac.

Clus.

Cauliculo est palmum alto, gracili, unicum, interdum alterum & tertium ferens *florem*, omnino lacteum, pendulum, sex petalis constantem, & tintinnabuli modo formatum, inodorum, ingratíque gustûs, in quo pallida *stamina.* Flore jam aperto demum prodeunt quaterna aut quina capillaria

viridiáq; folia. *Radix* bulbosa, satis crassa pro plantæ exilitate, è multis glutinosis tunicis compacta & amara, quæ candicante membrana integitur.

Locus. Extremâ Bæticâ, quà Lusitaniæ contermina est, non procul *Badaioz*, ad flumen Anam situm sub finem Octobris & Novembris initio cum suo flore eruebat Clusius.

De Leucoii bulbosi temperamento & viribus P. Renealmus hæc habet,

Vires. De foliis Erangeliæ [Veris nunciæ] i. e. secundæ speciei temperamento & viribus nobis agendum: quid enim aliæ possint propter ipsarum raritatem explorare nobis non licuit. Temperamento ergo bulbus est calido & sicco secundi gradûs initio, præterea subtilium partium, vomitúmq; movet, quare iis quibus ventriculus crassis & viscidis humoribus est infarctus magnopere prodest. Urinas ciet, mesenterium obstructionibus liberat. *Flores* minùs calidi sunt, sed partium subtilitate præstant, sudorésq; movent: tam flores quàm bulbi ad ionthos delendos, & scrophulosos tumores discutiendos admoti conferunt, sed bulbi floribus præstantiores hac in re.

Leucoio bulboso affinis duplex C. B.

Bulbus quatuor aut quinq; flores gestans in modum Campanulæ albæ *Clus. hist.*

Alterum addit bulbum flore magno, Campanulæ formâ terram spectante, intus luteo, foras purpureo. *Ibid.*

CAP. VI.

De Tulipa.

C. B.

TUlipa, cujus descriptionem & figuram primus Gesnerus, Anno 1560. in Append. ad Cordi hist. dedit, à pileo Dalmatico, vel amiculo capitis, ab ipsis gestari solito, Tulipam dicto nomen accepit, ídque propter floris cum pileo similitudinem. Sunt qui Anemonem λειμωνίαν Theophrasti velint, cùm ibi Pulsatillam intelligere videatur: alii Cynorrhodon Plinii l. 21. c. 5. censent: alii ad Satyrium trifolium referunt. Dodonæus, quem sequitur C. Bauhinus ad πυθιῶνα Theophrasti.

Genera prima tria sunt: præcocius unum: serotinum alterum: dubium tertium, medio tempore florens. * Alii & rectiùs duo tantum genera constituunt, præcox & serotinum, tametsi enim inveniantur quædam veluti dubiæ (verba sunt Clusii) quæ medio inter utrumq; genus tempore florere solent, potiùs tamen inter serotinas habendæ sunt quàm inter præcoces, quòd & foliorum colore pariter virente cum eis conveniunt, & caulem procerum florémq; amplum earum instar proferunt, quódq; è mediarum semine serotinæ, è serotinarum mediæ enascantur, nunquam tamen quod observavit Parkinsonus, è mediarum semine præcoces exortæ sunt, quamvis Clusius contrarium affirmet; cui potiùs ut diligenti & veraci fidendum. Nos certè omnes Tuliparum majorum differentias & varietates è semine primitus oriundas suspicamur, ideóque unam tantùm Tuliparum majorum speciem agnoscimus.

* *Clusius & Parkinsonus.*

Tulipæ Notæ. Notæ Tuliparum characteristicæ sunt Caules foliosi, flores ampli, hexapetali, nudi, in singulis caulibus natura singuli, erecti, colorum pulchritudo & varietas inexplicabilis, unde à nonnullis *Lilia agrorum* creduntur de quibus affirmat Salvator noster, nè Solomonem quidem in omni gloria sua amictum fuisse quemadmodum unum ex illis; semina compressa, tenuia, Liliaceorum æmula, unde à nonnullis, planta Lilionarcissus dicitur, minùs rectè cùm nihil ferè cum Narcisso commune habeat.

1. *Tulipa præcox in genere.*

Clusio sic describitur: Unicum fert *caulem*, pedalem maxima ex parte, interdum ampliorem, rotundum, virentem, & brevi quadam incanâq; lanugine aspersum, non concavum, sed firmâ medullâ plenum. Hunc plerunq; terna amplectuntur *folia*, nonnunquam quaterna & quina, inferiora lata admodum, ut etiam palmarem latitudinem explere viderim, & Liliacea, longiora tamen & crassiora, carinata, supra terram sese pandentia & contorquentia, superiora autem minora & angustiora, eáq; vel propendentia & nutantia, aut interdum surrecta, omnia autem colore ex cœruleo virente aut ærugineo, & velut farina aspersa. Summo cauli insidet magnus flos unicus, (geminos etiam aliquando vidi [hoc præter naturam ob luxuriem soli accidit] vel summo caule conjunctim nascentes, vel bifido inhærentes) sursum spectans, sex plurimùm foliis constans (quanquam & septenis & octonis conspexerim) ejusdem initio cum caule coloris, & interdum ad terram sese inflectens, illíque incumbens, ut colubri aut serpentis caput in terra decumbentis ementiatur, deinde paullatim sese sublevans & colorem mutans, atque tandem sese explicans, & calathi cyathive instar in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quot foliis constat stamina prodeunt, modo lutea, modò pallida, modo nigricantia, pediculis etiam quæ staminula sustinent mirum in modum variantibus. Excusso flore succedit membranaceum triangulare caput, satis magnum, oblongiusculum, vel brevius, ventréque magis prominulo, quo in tres partes à summo dehiscente, conspiciuntur sex ordines, seminis plani, cartilaginosi, Liliacei ferè, & circinatæ propemodum rotunditatis interdum, altera tamen parte quæ capitis centrum & interiora pertingit, oblongiusculi, utplurimum pallidi, fulvi aut rubescentis, & si imbres frequentiores ciciderint, etiam fusci. *Radix* bulbacea est, interdum brevior, nonnunquam oblongior, crassa, inferiore sede nonnihil prominente, uti Colchici radix ferè, fibris aliquot

aliquot tenuibus donata, & foris vel fulveſcente, ſed magna ex parte nigreſcente membranâ obducta; quæ interna parte lanuginoſâ eſt, caſtanearum corticis inſtar, aliquando autem adeo denſo tomento plena, ut molliſſimè recubet bulbus, qui ſolidus eſt, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus; guſtantíque dulcis, ſaltem non ingratus.

2. Tulipa ſerotina.

Deſcribente Cluſio, major eſt amplitudine, cubitalem enim & tripedalem interdum habet caulem, firmiorem, craſſiorem, rotundum, fungoſa materie plenum, & brevi etiam incanâque veluti lanugine, ſive efflorefcentia quadam aſperſum. Hunc alternatim amplectuntur quaterna plerunque *folia*, nonnunquam quina aut ſena, carinata, firmiora quàm in præcoce, utplurimum erecta, non nutantia aut ad terram inflexa, atque oris interdum adeò reflexis, ut ſinuoſa videantur, aliquando omnia æquali. Summo cauli, qui pedali vel majore plerunque longitudine, imò cubitali nonnunquam nudus ſupra folia eminet, unicus inſidet flos magnus & oblongus, cyathi modo concavus, ſex foliis conſtans, extremo apice omnium mucronato vel orbiculato, aut tribus exterioribus duntaxat mucronatis, interioribus orbiculatis, ut in præcoce, & è contra: caput ut in illa triangulare, membranaceum, craſſius utplurimum & prominulo ventre, quo à ſummo dehiſcente, ſex ordines *ſeminis* plani, cartilaginoſi, fulvi aut rubeſcentis, majoríſque quàm in præcoce conſpiciuntur. *Radix* præcoci ſimilis, longiore tamen majoréque bulbo conſtat plerunque, in reliquis cum illa convenit.

Caulis huic interdum πολύκλωνος & ramoſus eſt, quod proculdubio accidentarium eſt, & ſoli ubertati plantæque luxuriei tribuendum.

In hoc genere tam inſignem colorum varietatem non deprehendit Cluſius, ſed flavas duntaxat, vel ad auri colorem inclinantes, & rubras, unguibus plerunq; nigris, orbe aureo cinctis; eáſque vel odorato vel inodoro flore.

Cæterum harum ſerotinarum Tuliparum, quæ vel flavi, vel rubri coloris flore præditæ ſunt nullæ hactenus (inquit Cluſius) varietatem in ſatione mihi pepererunt, niſi quòd interdum ex rubræ ſemine flavæ, contra ex flavæ ſemine rubræ natæ ſunt, unguibus ſæpenumero variantibus.

3. Tulipa dubia.

Tulipæ medio inter præcocem & ſerotinam tempore florentes, videlicet quæ marceſcente præcocium flore ſuos explicant, & ſerotinis florere incipientibus jam ſeneſcunt, imò interdum cum illis etiam florent, Dubiæ quodammodo appellari poſſunt, cùm utriuſque generis naturam referant. Sunt verò inter eas nonnullæ, quarum flores & ipſa planta ſerotinarum magnitudinem æquant: aliæ quæ præcoces non ſuperant, nec illis formâ ſunt diſſimiles, & illæ quidem vel ampliſſimis floribus præditæ, vel præcoce non majoribus: ſunt etiam quædam præcocibus humiliores. Harum differentias à ſe obſervatas latè perſequitur Cluſius.

De Tulipis Obſervationes generales.

Nobis non videtur operæ pretium ſingulas enumerare, multo minus accuratiùs deſcribere, cùm eas pro ſpecie diſtinctis non habeamus, quippe quòd ſeminio ortum ſuum debeant, nec ſemen earum ſatum eaſdem perpetuo varietates producat. Hinc novis quotannis è ſemine exorientibus earum numerus infinitus, certè indefinitus aut indeterminatus eſt, unde etiam conſtat eas ſpecies diſtinctas non eſſe, cùm ſpecierum numerus in natura certus & determinatus ſit, ut * ſuperiùs diximus. Quibus addi poteſt hujus generis plantas colorum varietate & pulchritudine maximè ſpectabiles, ſi in eodem loco abſq; cultura diu reſtare ſinantur, degenerare paulatim & colores mutare, & è variegatis unicolores evadere. E contra habuiſſe ſe refert Cluſius Tulipam cujus flos cùm præcedentibus annis elegans ruber fuiſſet, poſtea variè commixtus ex rubro & flavo inter ſe confuſis coloribus, modò flavo medium quaſi folium occupante, modo rubro vel utroq; radiatim per oras diſcurrente, fuerit. Similiter flavam quæ flavum & rubrum, & purpuream quæ album & purpureum colores variè inter ſe commixtos & radiatim folia ſecantes habuerint. Ac illud etiam obſervabat quotquot ſic nativum colorem mutârunt ſubinde corrumpi ſolita; voluiſſe tamen antea hac colorum varietate heri ſui oculos oblectare, tanquam poſtremum valedicturæ. * *Lib. 1.*

Hinc probabiliter colligitur colorum varietatem in Tulipis morbidæ conſtitutionis potiùs ſymptoma eſſe, quàm luxuriantis naturæ luſui, deberi.

Præterea, obſervante Cluſio, non omnes Tuliparum flores diu in ſua coloris elegantia & venuſtate perdurant; verùm nonnullarum magis caduci brevi marceſcunt, aliorum firmiores ſunt, & coloris gratiam diutiùs retinent, præſertim ſerotinæ & dubiæ: omnes certè nubilo cœlo ſeſe contrahunt, & pluvio facilè corrumpuntur, etiam ante quàm expandi poſſint interdum, ſi continui cadant imbres: contra temperato Sole illuſtrati explicantur & diutiùs conſervantur: at vehementi etiam ejus ardore nimium excocti, & ſuo humore exhauſti facile defluunt. Neq; omnes verſicolores, tam præcoces quàm ſerotinæ, ſingulis annis eandem coloris gratiam perpetuò retinent, ſed alternis variare ſæpiùs obſervavi. Inſtantias ſeu exempla vide apud Cluſium.

Cæterùm, pergit Cluſius, tametſi ſeminibus terræ mandatis Autumno (inutilis enim bulboſarum & tuberoſarum maxima ex parte verna eſt ſatio) hujus plantæ genus conſervari ſoleat: interdum tamen & nucleis majori bulbo adnatis propagatur, ſed nulla inter præcoces Tulipas fertilior rubra & alba, omnium autem maximè ſerotina rubra, quæ adeò fœcunda eſt, ut etiam ſemine ſata, & vix bima alias proles generet, biennio aut triennio antequam florere incipiat, quod etiam faciunt pleræque dubiæ. Solent enim omnes Tulipæ nondum adultæ, & antequam flores proferre incipiant, utplurimum ſingulis annis rectâ & quaſi ad perpendiculum in dodrantalem & palmarem altitudinem profundiùs

profundiùs deſcendere, (Apennineas excipio & quaſdam alias, quæ non in altum, ſed in latus & obliquum antequam floriferæ ſint, proles è longis venis dependentes ſpargunt) ſerotinæ autem illæ & dubiæ jam dictæ etiam in veteris bulbi exuvio aliquid ſubſtantiæ relinquere, quæ in alium bulbum efformata ſimiliter in exuvio ſubſtantiæ quidpiam relinquit, quæ in alium bulbum tranſit, ut ſiquis cum dexteritate quadam & induſtria trimos & quadrimos eruat exuviorum veſtigia ſequendo, nonnunquam velut catenam aliquot bulborum cohærentium, & ex primo exuvio ortum ducentium inveniat, licèt interdum accidat, ut Radix ſerotina jam grandior, nondum tamen planè adulta, inſtar Tulipæ Apenninæ ſive Bononienſis proles in latus ſpargat, ut non ſemel obſervavi.

Memini & bulbos in infima ala, quaſi ſumma tellure natos, in ſerotinarum & dubiarum generibus præſertim, qui telluri commiſſi, ejuſdem coloris cum matre florem ſubſequente anno protulerunt: eundem etiam colorem retinent bulbi matri adnati. Ex ſeminibus verò quæ fit propagatio planè incerta eſt, in præcocibus nimirum & dubiis, nam ſerotinæ magna ex parte ſuum genus conſervare videntur, aut ſi aliquam mutationem adquirant exigua ea eſt, & plerumque in unguium & ſtaminum varietate, aut coloris intenſione vel remiſſione conſiſtit.

Solet caulis è medio bulbo erumpere, ſed ipſo cum foliis jam marcido & ſiccato, ſi bulbum eruas, ad latus illius adnatum conſpicies, (quod etiam evenit in Iride bulboſa, Colchico & congeneribus aliis) novo bulbo paulatim ſuccreſcente, & totius plantæ ſuccum ad ſe recipiente, quo tempore commodiſſimè erui poteſt, erutus bulbus diu extra terram adſervari, & in alia loca etiam procul diſſita ſine noxa transferri.

Omnes cujuſcunque generis Tulipæ, quandiu florem non ferunt, ἄκαυλοι planè ſunt, & unicum folium ſingulis annis proferre ſolent: at ſi dum emerſit ſeſe explicare incipiens ſecundum etiam eo incluſum appareat, illo anno florem prolaturum ſpes eſt, niſi pruina aut aliud ab inſectorum eroſione incommodum eam intercipiat.

Petalorum figura in Tulipis variat, in nonnullis enim omnia acuta ſunt, in aliis omnia obtuſa aut ſubrotunda; in multis tria exteriora acuta ſunt, tria interiora ſubrotunda, in aliis vice verſa interiora acuminata, exteriora ſubrotunda. Præterea in nonnullis petala omnia longa ſunt & anguſta, in aliis breviora & latiora. E præcocibus nonnullæ flores habent peramplos & ſerotinarum ferè pares, aliæ eoſdem parvos, nec Bononienſis Tulipæ majores. Quin & petalorum fundi in Tulipis plurimùm differunt, uti & ſtamina & apices, in aliis enim nigri ſunt, in aliis albi, &c.

Eſt & in florum odore diverſitas, nonnullarum enim flores valdè odorati ſunt, aliarum propemodum inodori, aliarum odore remiſſiore non ingrato inter utrumque ambigunt, aliarum denique odore ſatis vehementi ſunt & ingrato.

Aſſerit Parkinſonus ſe nunquam obſervare potuiſſe, quicquid alii ſcribunt, è ſemine præcocium Tuliparum medias aut ſerotinas naſci, ſed ſemper præcoces, multo minus præcoces è ſemine mediarum aut ſerotinarum, quod argumento eſt eas ſpecie differre.

Quod ad electionem ſeminum, Cluſius è præcocibus ex albæ ſemine prognatas plantas inſignem colorum varietatem præ reliquis nanciſci experientiâ & diligenti obſervatione didicit. Parkinſonus pro ſemine exhibendo albo puro flori præfert eum cui aliquid rubri aut purpurei admiſcetur; præ aliis autem * ad hunc uſum purpureo flore inſignis ſemen commendat, poſt eum purpurei marginibus albis, tandem rubri marginibus flavis.

** Varie coloratos flores obtinendi.*

E mediis pro ſemine præfert albas flavis, purpureas rubris, flavas & rubras omnino rejicit. Albis puris maculoſas præponit. Verùm in his fundi floris præcipuè rationem habendam monet. Nam ſi flos albus ſit aut albidus, maculoſus vel ſtriatus, fundo cœruleo vel purpureo, hæc omnium longè præſtantiſſima eſt, ad producendas ex ſemine ſato plantas colorum varietate & raritate ſpectabiles.

Tempus ſerendi Autumnus eſt, ut ſuperiùs è Cluſio innuimus. Parkinſonus ſerotinam potiùs ſationem probat circa finem Octobris, quàm Autumni initio, aut cum ſemina jam penitus matura & exſiccata ſunt. Nam quæ maturiùs ſeruntur, præcoci ortu interdum ver antevertunt, & ſupervenientibus pruinis corumpuntur.

Semina non nimis denſa ſeu crebra ſerere convenit, terrâ laxa & opulenta. Nam quo ſolum pinguius & uberius eſt eo major florum elegantium & variegatorum proventus ſperandus.

Præcocium Tuliparum folia obſervante Parkinſono, hac notâ à dubiarum & ſerotinarum foliis diſcerni poſſunt quòd è terra tota extent, pediculum cui inſident oſtendentia, cùm dubiarum & ſerotinarum folia è terra nunquam penitus emergant & appareant, verùm inferior eorum pars terræ perpetuò immerſa latitat.

Tulipæ è ſemine ortæ cùm jam trimæ ſunt (nonnullæ etiam bimæ ſi ſolum & cœlum faveat) è terra eruendæ ſunt, & vel aliò transferendæ, vel eodem loci iterum deponendæ, poſtquam paululum exſiccatæ & mundatæ fuerint; nam naturâ ſuâ altè in terram deſcendunt ideóque elevandæ ſunt ſubinde versùs ejus ſuperficiem. Cavendum autem nè nimis densè ſerantur, ſed modico ſpatio interpoſito pro bulborum magnitudine, ne ſibi mutuò impedimento ſint. Satæ biennio relinqui poſſunt, aut ſingulis annis transferri pro libitu, modò id tempeſtivè fiat, nimirum circa finem Julii aut Auguſti initio. Quinto plerunque à ſatione anno florem producunt, rariùs quarto, interdum non ante ſextum & ſeptimum, aut etiam forte octavum & decimum. Ad Tuliparum rariorum & teneriorum bulbos à frigoribus & pruinarum injuriis defendendos conſulit Parkinſonus ut paulo altius in terram demergantur, & eorum morem probat, qui hyberno tempore ſoli ſuperficiem ſtramine operiunt.

Tulipas transferre cùm jam fibras novas ex ima ſede ſeu baſi egerint, (hoc eſt à Septembri menſe ad florendi tempus) valdè periculoſum eſt. Verùm cum defloruerint, foliáque & caules exſiccati ſint, tutiſſimè è terra eximi poſſunt, & per ſex menſium ſpatium, modò in loco ſicco, ſolaribus tamen radiis aut ventis minimè expoſito fuerint repoſitæ, extra terram ſervari abſque inſigni noxa.

Notandum hic in genere bulbos omnes quorum fibræ imæ quotannis emoriuntur novis ſubnatis abſque ullo detrimento vel injuria è terra eximi poſſe, quo tempore fibræ emarcuerunt & novæ nondum

dum subnatæ sunt, & diu extra terram, (ut jam diximus) servari; quæ vero fibras perpetuò servant sine detrimento è terra erui nequeunt.

Notandum etiam Tulipas si colorum elegantias diu tueri nec degenerare velis, quotannis è terra opportuno tempore eximendas esse, & exemptas aliquandiu detinendas, antequam iterum deponantur.

Tandem quod de Tulipæ bulbo observavit ingeniosissimus Ferrarius minimè prætereundum videtur. In intimo (inquit) bulbo, unde caulis & flos eminet, novus quoque bulbus, veluti gemellus fraterculus, ejusdem scapo floris adnascitur, paritérque cum illo, non modò per materni bulbi fibras terræ alimentum, sed ipsum quoque succum matris exsugit, ubi verò desito jam flore, lateri cohærens caulis inaruit, reliquo ille succo innutritus adolescit, vetere interim eviscerato bulbo membranaceas in exuvias, nempe in recentis involucra deficiente. Mirandum jam non est, vel eruto bulbo extrinsecus hærentem aridum scapum inveniri, cùm idem utrumque partus conjunxerit, vel altera novum bulbum parte planiorem esse, cùm flos adnatus absolutæ offecerit rotunditati. Ita vetula parens cum floreo partu juventutem reparat & semet intra se parturit. Si cui libeat quod affirmo oculata fide credere, tulipæ bulbum cùm jam cœpit egerminare intercidat, inveniétque inter convoluta folia pusillum flosculi rudimentum, adnatúmque surgenti cauliculo novi bulbi nucleum.

Simile quid à Clusio observatum superius proposuimus; verùm Clusius obscurè de eo scribit, nec rem clarè perspexisse videtur, aut certe mendum subest in verbis. *Est ergo Tulipæ, ut & aliarum bulbosarum tunicatarum, bulbus nihil aliud quam gemma grandis subterranea, ut in libro primo diximus, quæ præter adnatas externas intra se concipit alium bulbum seu gemmam, qui matri bulbo succedens ei idem videtur, cùm revera non sit, sed diversus, ipsiúsque soboles; cúmque intra ipsum bulbum conceptus & enutritus sit, adnatis extremis grandior & habitior evadit ipsiúsque parentis æmulus.*

Bonitatis notæ in Tuliparum floribus sunt, 1. colores petala penetrantes & utrinque conspicui, 2. tres vel quatuor diversi in eodem flore colores.

4. *Tulipa dubia pumilio* J. B. Clus. *pumilio latifolia rubra* C. B. Park. parad.

Clus.

Pedalem altitudinem non superat, imò ut plurimum infra eam consistit, foliis & flore ad præcocem proximè accedens, floris autem folia omnia mucronata, sed exteriora multò longiora, foris obscurè rubra, extremis tamen oris virentibus; interiora omnia folia intensè rubent & splendent, ungues flavi, radiati, sed quos nigerrima macula sic inficit, ut orbis aureus & radiatus eam duntaxat ambire videatur, & oculum quodam modo ementiatur: stamina cum suis apicibus nigricant. Hujus radix bulbacea interdum eriophora est, nam tenerior illa membrana bulbi substantiam amplectens & tegens plurimo denso, candido mollique tomento suffulta est ut mollissimè bulbum recubare necesse sit.

5. *Tulipa pumilio altera* J. B. Clus. *pumilio angustifolia* C. B.

Clus.

Tota planta (quantum ex icone deprehendere potuit Clusius) palmo major non est, quatuor promens folia angusta, carinata, Tulipæ Monspeliacæ foliis similia, inter quæ cauliculus prodit uncialis aut paulò longior, nudus, (præter aliarum Tuliparum morem) ex viridi purpurascens, summo fastigio florem gerens hexapetalon, foris nonnihil purpurascentem, intus candidum, umbilicum occupante oblongo capitulo, sex flavis staminulis septo. Florem mense Aprili protulisse inde conjecit Clusius, quoniam sub Maii initium pictura missa fuit. Bulbus ei exiguus, bulbi tamen aliarum Tuliparum formam referens, ex spadiceo nigricante cortice tectus.

Hanc cum C. Bauhino habeo pro Tulipa pumilione angustifolia alba *Lob.* quantumvis J. Bauhinus diversam faciat.

6. *Tulipa pumilio gramineo folio* C. B. *pumilio alba altera Lusitanica* J. B. *Lusitanica sive pumilio versicolor* Park.

Uncialis aut sescuncialis hæc plantula, exilioribus brevioribúsque, angustifoliæ Tulipæ superioris foliis, flore albo exili brevíque pediculo. Bulbus valdè parvus erat, effigie aliarum Tuliparum, duriore involucro, externè pullo, squamoso obductus, interiore autem rubens.

Sponte in monte D. Oue ad maris litora provenit.

Parkinsonus Tulipam suam Lusitanicam versicolorem Tulipæ minori Bononiensi & Italico similem & congenerem facit, floris duntaxat colore diversam, qui venas aliquot rubras eam percurrentes obtinet, unde à Lobeliana quam descripsimus diversa videtur. Lobelius tamen florem duntaxat siccum vidit.

7. *Tulipa minor lutea Narbonensis* J. B. *minor lutea Gallica* C. B. *Narbonensis sive Monspeliensis vel pumilus* Park. parad.

Lob.

Foliis est angustioribus & ferè porraceis, bulbo & caule Narcissi, minore, tenuiore, delicatiore, flore unico luteo, ad Lilium, aut potiùs ad Liliasphodeli lutei florem accedente, filamentis luteis è medio enatis. Bulbus exilior multo, nucleum oblongum Allii æquat, sibíque sæpius adnatum Allium exili filo adnexum habet.

Minor est in omnibus Tulipa Apenninea, flores foris magis virentes, intus flavi, delicatius quiddam spirant: Radix etiam è tenuibus nervis in latera soboles & bulbillos spargit. *Clus.*

Lobelio è Cebennis montibus primùm eruta est. *Locus.*

8. *Tulipa*

8. *Tulipa Hispanica Narbonensi paulo minor* J. B. *minor ex luteo purpurascens* C. B.

Narbonensi paulò minor est, ejus florem non vidit Clusius sed Narbonensi similem esse intellexit, qui folia tamen habeat foris non omnino viridia, verùm purpurascente etiam colore perfusa.

9. *Tulipa lutea Bononiensis* J. B. *Bononiensis flore luteo* Park. *minor, lutea Italica* C. B.

J. B.
Mediocriter magno bulbo prædita est, oblongo, fibroso, sapore dulci & grato, qualis est Tuberum terræ, spadiceo (ut ait Clusius) cortice tecto, qui in binas aut plures soboles singulis annis dividitur, proximo anno flores daturas: quin & alias subinde obliquè & in latera spargit (præsertim quæ nondum florem tulit) non in altum rectà mergit. *Caulem* profert cubitalem & bicubitalem, nonnunquam in ramos binos aut ternos *Clus.* ac etiam plures ab una radice (ut asserit Camer.) divisum, angulosum, colore herbaceo, fastigium versùs purpurante: *Folia* dodrantalia aut ampliora, aliqua minora, unciam lata, partim à radice statim, partim à caule exeunt, nullo pediculo, carinata, calore glauco. Flos unicuique ramo odore suavi, Leucoii Cheiri dicti, sed imbecilliore, mediocriter magnus, foliis sex constans, quorum exteriora tria extrinsecus è luteo purpurascunt aut virescunt, intrinsecus lutea, tria reliqua penitus lutea, nisi quòd mucrone tantillum rubent. In medio apices lutei seni cum stylo triquetro viridi, qui in siliquam magnam abit. *Semen*, teste Clusio, ut in reliquis Tulipis, sed longè minus.

Parkinsonus in Paradiso præter Bononiensem Tulipam aliam Italicam majorem & minorem proponit, quæ tamen mihi à præcedenti non videntur differre. Vide apud ipsum earum descriptiones.

10. *Tulipa Bononiensis sive bombycina flore rubro major* Park. parad. *item Tulipa pumilio rubra, sive Bergomensis rubra media & minor* ejusdem. *Tulipa minor rubra* C. B. *fortè etiam Tulipa bombycina Cretica* ejusdem.

Hujus bulbus quàm Tuliparum majorum longior est, neque ad basin eminentiam habet qualis in illis cernitur, præcipue verò ab iis differt, quòd summitas ejus copiosa lanugine sericea flavicante instruitur; quin & cortex seu membrana exterior lucidiore seu pallidiore rubro colore tingitur, neque adeò facile delibratur; nec tantùm rectà deorsum sed ad latus etiam se extendit, Tulipæ Bononiensis luteæ mox descriptæ in modum. *Folia* edit lata longáque, angustiora tamen & obscuriùs viridia quàm Tuliparum serotinarum, nec pariter glauca seu canentia, tria quatuórve in *caule*, florem in fastigio gestante reliquarum similem, petalis tamen longioribus & angustioribus fundo nigro, colore pallidè rubente, minùs hilari quàm in Tulipis majoribus, odore tamen gratiore, & ad Tulipæ luteæ Bonon. accedente.

Tulipa bombycina Cretica *C. B.* Tulipam Bononiensem facie & formâ refert, sed bulbus lanugine obsitus & velut tomentosus est.

11. *Tulipa bicolor* Park. *bicolor tribus luteis & tribus rubris foliis Caccini* Clus. cur. post. ad.

Folia habet valdè angusta, Hyacinthinis non latiora obscurè viridia. Floris petala tria rubra sunt, tria verò lutea.

12. *Tulipa variegata Persica* C. B. *Persica præcox* Clus. cur. post. *Persica* Park.

Clus.
Caulem Clusio pedalis duntaxat longitudinis protulit, at Matthæo Caccini, à quo bulbum accepit Clusius, bipedalis, satis gracilem, quatuor foliis non valdè latis præditum, imò angustis, & Narbonensis Tulipæ foliorum latitudinem haud superantibus, non adeò tamen virentibus, & ad præcocium Tuliparum colorem magis accedentibus ac carinatis, qui supremâ parte florem sustinebat delicatulum, Narbonensis vel Hispanicæ Tulipæ flore paullò majorem (quin altiùs assurgat, & majorem florem libero loco nata proferat planta non dubito) sex foliis binas uncias longis constantem, quorum terna exteriora paullò longiora & mucronata, foris quidem suave-rubentis coloris, oris tamen albis, internè verò prorsus albis, tria autem interiora folia, quæ aliquantulum breviora, mucronem habebant nonnihil orbiculatum, niveíque planè erant candoris, omnium autem ungues purpureâ maculâ insigniti; stamina nigra; apices etiam nigri. Bulbus exiguus, ut qui exiguæ nucis Avellanæ magnitudinem non excedebat, cortice foris nigricante & fusco tectus, interiore parte molli lanugine fusci & quodammodo ferruginei coloris obsitus, quali ferè Rhododendri semen est, aut castanearum cortex ipsum nucleum tegens. *Semen* in hortis nostris raro ad maturitatem perducit, Bononiensis tamen Tulipæ simile esse aiunt. Post primum annum rariùs apud nos floret ob aeris inclementiam, sed bulbus paullatim languet, & singulis annis minuitur, donec tandem penitus intereat.

Præter descriptas duas trésve adhuc alias Tulipæ minoris species habet Parkinsonus, nimirum Tulipam Creticam, Tulipam Armeniacam, & Tulipam de Caffa, quarum descriptiones apud ipsum vide.

Vires. An iisdem facultatibus cum Satyrio Tulipæ præditæ sint, neminem periculum fecisse intellexi, inquit Clusius. Jo. Muller Pharmacop. Vienn. multos Tulipæ bulbos condiit, radicum Orchidis instar, quibus longè suaviores, & palato gratiores deprehendebam: an verò id præstarent quod Satyrio tribuitur nondum intellexi. Parkinsonus etiam scribit se Tuliparum radices cum Saccharo condiisse Eryngii aut Orchidum in modum, easque sapore delicato Eryngii radicibus vix cedere comperisse: an verò venereæ facultatis aliquid obtineant nec ipsum magis quàm Clusium scire, nec ab aliis didicisse: quòd si Orchidum radicibus hujusmodi facultas insit, verisimillimum judicare & has etiam ejusdem participes esse.

Tuliparum

Tuliparum innumeras ferè varietates recensent florum cultores, quas enumerare tædio Lectori esset; consulantur Parkinsoni Paradisus, C. Bauhini Pinax, & Flora D. *Rea.* Harum accidentalium varietatum causas explicavimus. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cùm & aliæ multæ varietates novæ nullo certo aut definito numero à semine sato obtineri possint, quas siquis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de aliis bulbosis intelligatur.

Cap. VII.

De Ornithogalo.

Ορνιθόγαλον propter lacteum colorem qui in flore nitet, similem ei qui in alis aut oris gallinarum observatur, nomen accepisse videtur *C. B.* Alii potiùs à radice lactea dictum arbitrantur.

Notæ Ornithogali genericæ sunt staminula florum lata, spicata, quorum tria acuminata, tria bifida seu sinuata sunt. Stamina hæc capitulum seminis seu stylum includunt arctè coeuntia, etiam explicatis foliis exterioribus: radix lactea; florum petala aversa parte lineis virentibus notata.

A. 1. *Ornithogalum angustifolium majus floribus ex albo virescentibus* C. B. *Asphodelus bulbosus* Ger. *Asphodelus bulbosus Galeni, sive Ornithog. majus flore subvirescente* Park. parad. *Asphod. bulbosus Dodonæi, sive Ornithog. spicatum flore virente* J. B. **Spiked Star of Bethlehem, with a greenish flower.**

J. B.

Similis Ornithogalo Monspeliensi spicato pugnum implet hujus *bulbus*, albus, subdulcis, è quo exeunt prægrandia *folia* porracea, carinata, humi ferè fusa, sapore viscido: inter quæ surgit rectus *caulis*, unicus, lævis, nudus, teres, duobus cubitis altior, potissimùm culto, in quo dodrantalis spica *florum* Asphodeli & Ornithogali spicati, ex longis pediculis folliculo aliquousque inclusis, colore herbaceo vel ex luteo pallido, odore grato, ex senis foliis stellatis constantium, in quorum medio rectâ surrectæ fibræ, latiusculæ, foliis numero pares, albiores, in mucronem acutissimum desinentes, *apices* sustinent, ex luteo albidos, *capitulum* ambientes triquetrum, oblongum. [Pericarpium tria interstitia habet plena semine Ornithogali albi spicati ità simili, ut distinguere non possimus] Semen autem parvum est nigrum, angulosum, sapore leguminoso, vel potiùs rugosum Staphidis agriæ modo, solidum, intus candidum sapore quasi leguminoso, quo maturo pericarpia se aperiunt in tres partes.

Propè Genevam versùs Salevam montem inter segetes invenimus. Tho. Willisellus eam observavit in colle quodam tribus cis Bristolium milliaribus, inter vepres, viâ quà inde Bathoniam itur. Clusius inter segetes Pannoniæ satis frequentem observavit. Floret Maio & Junio mensibus, aut seriùs paulló. *Locus & Tempus.*

2. *Ornithogalum majus spicatum album* Park. *spicatum flore albo* C. B. *spicatum* Ger. emac. *spicatum albo flore Monspess.* J. B.

J. B.

Huic *radix* bulbosa unica est, magna, Cepam imitata, Clusio candidior quàm præcedentis flore virenti, & longior interdum, in amplam magnitudinem extuberans: *folia* cubitum longa, pollicem lata, extremo mucrone acuminato: *Caulis*, quantum hactenus observare datum est, singularis, robustus cubito longior, ac etiam bicubitalis, teres, firmus [Clusio viridior præcedente] à medio ferè ad summum fastigium compluribus ornatur sensim se aperientibus *floribus*, tam denso agmine circa fastigium stipatis ut spicam ementiantur, quorum singulares tam propè ad Ornithogali albi minoris flores accedunt, ut pro iis fallant decerpti, intus albi, foris herbacei, apicibus in medio luteis, foris præter oras quæ albæ sunt omnino virides, interiùs verò dum explicati sunt lactei omnino candoris. *Semen* in triangulis capitibus alteri simile, sed paulò majus & oblongius, nigrum, rugosum, inæquale, ut in Staphide agria, sed parvum admodum.

Inter segetes Monspeliano agro & per Hispanias observavit Clusius. Maio floret. *Locus.*

Cæsalpinus inveniri ait interdum flore luteo.

* 3. *Ornithogalum majus spicatum alterum* C. B. *Byzantinum Clusio* J. B. *Spicatum minus* Ger. emac.

Paullò humilius est præcedente, dilutiore etiam caule & foliis (inquit Clusius) quod cœpit Byzantio deferri aliis bulbis permixtum, nullo addito nomine.

* 4. *Ornithogalum spicatum flore viridi lactescente* C. B. *Pannonicum albo flore* Clus. *Pannonicum* Ger. Park. *Creticum & Pannonicum albo flore* J. B.

Clus.

Huic quinque aut sex ante hyemem, ut Arabico, sed præter reliquorum consuetudinem, germinant *folia*, humi expansa, angusta, digitalis longitudinis, ex viridi incana, & Caryophylleorum florum altilium foliis formâ & colore valdè similia, aliquantulum hirsuta, herbacei gustûs & insipidi: Subsequente Aprili, foliis flaccescere incipientibus, inter illa exsilit dodrantalis *cauliculus*, senos aut plures spicatim cohærentes sustinens *flores*, qui è senis foliolis compositi Maio mense aperiuntur, interiore parte non minùs lactei candoris quàm in * secundo genere, foris nervo viridi illorum dorsa occupante ** Vulgari.*

occupante ut in vulgari: triangula deinde *capita* nigrum, rotundum *ſemen* continentia. *Radix* ſubeſt bulboſa, longa, candida, lento humore plena, guſtûs primùm inſipidi, deinde acris, foris cineraceâ tenui membranâ obducta, & ſeſſili parte multis candicantibus fibris capillata. Illud peculiare habet hæc planta, ut natali loco, ubi ſponte naſcitur, magna ex parte cùm floribus onuſta eſt, ſine foliis conſpiciatur, aut ſaltem jam ferè evanidis & flaccidis. At in hortis culta diutiùs plerunque folia retinere ſolet, & in majorem amplitudinem excreſcit, ſpicam vicenûm aut plurium florum nonnunquam proferens.

Locum natalem titulus indicat.

J. Bauhinus Ornithogalum Creticum, quod ab Honorio Belli accepit, huic idem putat. Addit in ſinu floris velut glomulum eſſe ſtaminibus cinctum: *Semen* parvum, nigrum, rugoſum, ac velut araneoſis punctulis eleganter impreſſum, rotundum niſi quòd una parte modicè acutum ſit, durum, intus candidum, ſapore ſubdulci.

5. *Ornithogalum maximum floribus prorſus niveis* Cluſ. J. B. *latifolium & maximum* C. B. *maximum album* Park.

Cluſ.

Multa id ineunte vere ab radice producit *folia*, longa, dilutiùs virentia, latioráque quàm Narbonenſe aut Byzantinum: inter quæ prodit ſeſquicubitalis & amplior interdum *caulis*, viridis, lævis, magnam longámque *florum* ſpicam gerens, ut centenos & plures in eadem ſpica numerare meminerim, ſex foliis acuminatis conſtantes, nivei prorſus candoris, & nullo nervo viridi ut aliorum flores inſignitos [in hortulo noſtro floribus qui primo aperiebantur petalorum apices virebant] qui interdiu explicantur, ſexque *ſtamina* brevia & latiuſcula, alba, flavis apicibus prædita, *capitulúmque* trigonum cingentia, & umbilicum occupantia oſtendunt, noctu verò contrahuntur aliorum inſtar. [Singuli flores pediculis duas uncias longis inſident, & è ſinu folioli oblongi exeunt.] Floribus excuſſis ſuccedunt trigona *capita ſemen* rotundum nigrum continentia. *Radix* bulboſa, craſſa, candida, è lata ſede multas fibras emittens. [Folia marceſcere incipiunt antequam flores aperiantur, & ſi ſeriùs floret penitus exſiccantur antequam florere deſinat.] Floret cum aliis majoribus Maio, interdum etiam Junio pro anni præcocioris aut magis ſerotini ratione.

6. *Ornithogalum latifolium alterum* C. B. *Æthiopicum* Cluſ. cur. poſt. Park.

Cluſ.

Ex *radice* Ornithogalo majori vulgari (quod nonnulli Aſphodelum Galeni cognominant) pænè ſimili, teſte *Davide Moſtart*, qui hujus folia cum aliquot floribus ad * me mittebat, multa producebat *folia*, pedalem longitudinem habentia, unciam aut paullo amplius lata, mollia, quæ confracta tenui lanugine prædita apparebant, perinde ac Eriophori folia, (quam ſimiliter notam in aliquot aliarum bulbacearum plantarum foliis non ſemel obſervare memini) inter quæ cubitalis aſſurgebat *caulis*, ſatis firmus, viridis: à cujus medio ad ſummum uſque faſtigium prodibant *flores*, uncialibus & longioribus, iiſque craſſiuſculis & viridibus pediculis inhærentes, ſex foliis niveis conſtantes, Ornithog. Arabici floribus pænè ſimiles, nec iis multò minores, quorum ungues aliquantulum flaveſcebant, ex eorum autem umbilico prodibant ſex candida *ſtamina* flavis *apicibus* prædita, quorum terna latiore baſi *capitulum* medium craſſiuſculo brevíque *ſtilo* præditum amplectebantur, ac illud trigonum, quod ſucceſſu temporis oblongum evadebat, *ſemen* continens.

* *Cluſium.*

Locus. Propè promontorium Caput bonæ ſpei dictum collectum fuit.

7. *Ornithogalum Neapolitanum* Ger. J. B. Park. *exoticum magno flore, minore innato* C. B.

Cluſ.

Folia huic carinata, longa, Hyacinthinis non valdè diſſimilia, verùm anguſtiora, viridia. *Caulis* craſſus, ſatis firmus, dodrantem altus, lævis, viridis, ſuſtinens ſuperna parte *flores* denos, duodenos aut etiam plures, pediculis ſemuncialibus pendulos, in anteriorem partem propendentes, tametſi alternis in ſingulis caulis lateribus naſcentes è cujuſdam membranulæ ſinu; foliis ſex acuminatis, internâ parte candidis, externâ autem ex cineraceo vireſcentibus, oráſque albas habentibus conſtantes. Floris umbilicum occupat alius floſculus ſex etiam foliis minoribus ſurrectis, & vaſculum quoddam ſeu tubulum efformantibus compoſitus: in quo apparebant ſex alba *ſtaminula*, flaveſcentibus apicibus donata, & medius ſtylus albus. Flores porro prorſus ſunt inodori; quibus ſuccedunt trigona *capitula* craſſiuſcula, in obtuſum mucronem deſinentia, caulem propter gravitatem deprimentia *ſemine* nigro rugoſo repleta. *Radix* bulboſa candicans, fuſcâ tamen membranâ tegitur, in conum ſupernâ parte faſtigiata, inferna autèm plana, perinde ac Ornithogali Arabici radix, minus tamen ampla ſede, ſed multis candidis fibris in ambitu prædita.

Locus. Hæc planta Hyacinthus arvorum Ornithogaloides dicitur; quam in agro Neapolitano frequentiſſimam, eodémque tempore cum comoſo Hyacintho vulgari botryode florere ſcribit.

8. *Ornithogalum Arabicum* Park. Cluſ. *majus Arabicum* Ger. emac. *umbellatum maximum* C. B. *Lilium Alexandrinum ſive Ornithogalum magnum Syriacum* J. B. **Great Arabian Star-flower.**

Cluſ.

Oblonga habet *folia*, viridia, carinata, Hyacinthi Orientalis foliis adeò ſimilia, ut ab iis vix diſcernat quiſpiam niſi in hoc ſtudio benè exercitatus, præſertim in planta ſuo caule ac floribus viduatâ, minimè autem Narciſſi foliorum æmula: inter quæ cubitalis emergit *caulis*, lævis, nudus, gracilis, vireſcens, quem aliquot in ſummo naſcentes confuſo ordine ambiunt ramuli, ſive longi pedicelli *flores* magnos ſuſtinentes, Narciſſinis magnitudine pares, ſed Ornithogali formâ præditos, illorúmq; modo ſub veſperam ſe claudentes, ſex foliis prorſus albis conſtantes, medicati odoris & prærmanſum Coriandrum ferè referentis, triangulari capitulo nigro, ſplendente, medium florem occupante,

quod

quod ambiunt ſex alba ſtamina flavo apice coronata: Semina nunquam adhuc obſervare licuit, licet ſingulis annis Byzantio cum aliis ſtirpibus ejus bulbi Viennam miſſi fuerint, quorum nonnulli *flores* dederint: *capitula* tamen incrementum capientia ſeneſcente flore, & ex nigro viridem colorem contrahentia, ut ſemen datura viderentur, paullatim contabeſcere cœperunt. *Radix* bulboſa, Hyacinthi æmula, candicans plerunque, è multis tunicis conflata, lata admodum ſede, & in ambitu fibras ſpargente.

Floret Maio. *Tempus.*

Mira eſt (inquit Cluſius) hujus bulbi natura, nam plerunq, experti ſumus vix ulla folia promere, niſi ſingulis annis exemptas aliquanto tempore adſervetur, deinde Autumno terræ denuo concredatur, tum enim demum germinare ſolet etiam ante brumam: nullus autem florere mihi conſpectus eſt niſi recens Conſtantinopoli allatus. Nam ex illorum numero eſt qui niſi iſthic eruti conceptum jam in utero florem habeant, nullum dent in frigidiores provincias tranſlati. Frigoris valdè impatiens cùm ſit, hyemes noſtras non fert, ſed in fictili reponendus eſt, ubi bulbis circa matrem adnatis feliciter ſe propagare ſolet.

A. 9. *Ornithogalum vulgare & verius* J. B. *vulgare* Ger. Park. *umbellatum medium anguſtifolium* C. B.

J. B.

Radix bulboſa, candida, quæ multos bulbulos adhærentes habet, veluti racematim compactos, fibroſos, ſe plurimùm multiplicantes, guſtu amaricante, lentâ ſpumoſâque mucagine maſticatos os replentes. *Folia* promit anguſta, tenuia, ſemipedalia, caulem ſuperantia, carinata, medium eorum lacteâ diſcurrente lineâ, in terram ſtrata, mollia, & inter hæc caulem palmarem aut ſemipedalem, tenerum, teretem & nudum, qui circa faſtigium pediculos emittit, quorum unicuiq, ſubjectum foliolum oblongum, membranaceum, *flores* ſuſtinentes è foliis ſenis compoſitos, oblongis acuminatis, lacteo intus candore, foris nonniſi per oras, medio herbido: intra quæ *ſtamina* latiuſcula ſena, candida, in mucrones acutos faſtigiata, quibus inſident apices pallidi: in eorum medio capitulum ſtylum è ſummo profert albidum, *ſemina* continens compreſſa, nigri coloris. *Flores* autem in ſummis caulibus velut in umbellas expanſi ſunt.

In Germania, Italia & Gallia ſponte provenit: aiunt & in Anglia ſpontaneum inveniri, & nos quidem in pomariis ad ſepes vidimus copioſum, fortè tamen olim ibi ſatum. Habetur major hujus ſpecies ſi C. Bauhino credimus. *Locus.*

10. *Ornithogalo vulgari ſimile latiore folio* J. B. *Ornith. umbellatum album medium latifolium* C. B. *Ornith. aliud vulgare* Cluſ.

J. B. Cluſ.

Hujus caulis J. Bauhino brevis, flores ampliores quàm præcedentis, exteriùs virides interiùs albi, *folia* latiora duplo, lineâ albicante deſtituta; bulbus paullo major.

E Tyrolenſi comitatu allatus eſt; quin & Neapoli ad Cluſium miſit Fer. Imperatus. *Locus.*

11. *Ornithogalum album minus* C. B. *Ornithogalum minus è Pyrenæis* Cluſ. J. B.

Cluſ.

Ab Ornithogalo Hiſpanico minore *Cluſ.* in eo duntaxat Cluſio videbatur differre, quòd iſtius flores paullò majores apparerent, petalis ſingulis foris nervo ſeu venâ ſubcœruleâ ſecundùm longitudinem per medium eſſent diſtincta, & ſex ſtaminulorum *apices* in hoc furvi qui in illo violacei.

12. *Ornithogalum Hiſpanicum minus* Ger. Park. Cluſ. J. B. *Ornith. umbellatum floſculis ex albo ſubcœruleis* C. B.

Cluſ.

Ex parvo, orbiculari, albicante *bulbo* ſena aut ſeptena novo vere profert *folia*, Ornithogalo vulgari ferè ſimilia, ſed paullò anguſtiora, nullâ venâ candicante per longitudinem ſecta; è quorum medio prodit ſingularis *cauliculus*, interdum & alter, palmaris, teres, ſuſtinens ſenos, ſeptenos aut plures *floſculos*, alternatim quidem naſcentes, ſed quaſi umbellam quandam efformantes, adeò æquali ſunt altitudine, non ſecus atque in vulgari & Arabico, ſenis foliolis ex albo ſubcœruleis conſtantes, totidemq, candidis *ſtaminibus* & medio *capitulo* ſubcœruleo umbilicum occupantibus. Nulla adhuc capitula vel ſemen obſervare potui, totâ comâ brevi à floribus marceſcente.

Floret Aprili. *Tempus.*

Ornithogalum cœruleum pallens *Lob. Obſ.* flore Hyacintho Autumnali pænè pari & ſimili J. Bauhinus præcedenti idem eſſe ſuſpicatur; Caſparus frater diverſum facit & Ornithogalis ſpicatis annumerat, fortè quia Lobelius florem ejus Hyacinthi Autumnalis flori penè parem & ſimilem eſſe ſcribit. Non tamen dicit Lobelius ſpicatum eſſe, ſed tantum flores ejus ſingulares illius floribus ſimiles.

A. 13. *Ornithogalum luteum* C. B. Park. *luteum ſive Cæpe agraria* Ger. *Bulbus ſylveſtris Fuchſii flore luteo, ſive Ornithogalum luteum* J. B. **Yellow Star of Bethlehem.**

J. B.

Veris munus Ornithogalum luteum *radice* eſt bulboſa, Ornithogali albi bulbum æquante, albâ, prætenuibus filamentis fibratâ, guſtu viſcoſo & ſubdulci, non amaro & adſtringente, ut annotat Fuchſius & Dodonæus. E radice ſtatim *folium* emergit porraceum, ſemunciam ferè latum, dodrantalis circiter longitudinis, in terram caducum, coloris glauci, in teretem mucronem deſinens, glabrum, ſuperiùs læve, inferiùs coſtis Plantagineis donatum, modò unum, modò duo aut tria; plura interdum folia ſunt, pinguiuſcula, anguſta, triquetra: comitatur ipſa è bulbo quoq, ortus *caulis* ſingularis,

gularis, angulosus, foliis brevior, subrubens, cætera nudus, alioqui sescunciâ ferè infra summum cacumen folio prædıtus unico aut altero, sextantali vel palmari, nonnunquam glabro, aliàs subhirsuto, oris paullùm intro flexis, ut carinam imitetur: è cujus sinu reliquus caulis pergens, aliàs indivisus *florem* gerit unicum, aliàs subdividitur, pluresque ad novem usque flores sustinet, unicuique divisioni folio apposito. *Flores* singuli ex longiusculis pediculis Ornithogalo similibus, petalis constant oblongis, foris viridantibus, hirsutis, oris luteis, intus penitus flavis, medium occupantibus totidem *staminibus* cum *apicibus* luteis: meditullium obtinet etiam nondum delapso flore subnascens *capitulum* triquetrum, *seminis* conceptaculum, cujus ex umbilico *stylus* exit in apicem luteum desinens.

Locus. In agro Pedemontano ad sepes & inter segetes observavimus. Ad agrorum & sylvarum cæduarum margines in Germania frequens est. Habetur etiam in Angliæ Comitatûs Eboracensis Septentrionali parte, in sylvis propè pontem *Greta* & *Brignall* vicum, ad fluvium Tesam, unde bulbulos ad nos transmisit D. Johnson.

Species secunda. Ornithogalum flavum Alcmarianum *Clus.* i. e. Orn. luteum magno flore *C. B.* flavum cum staminibus rubris *J. B.* cùm florum præcipuè magnitudine & staminum rubro colore à descripto differat, ab eo specie diversum esse non libenter concedimus, præsertim cùm Clusius ipsum non viderit, sed quæ de eo scribit ex aliorum relatione habuit.

Species tertia. Fortè etiam nec Ornithogalum pallido flore *Clus. J. B.* luteum sive pallidum majus *C. B.* à vulgari supra descripto specie differt; cui, fatente Clusio, non valdè absimile est, majori tamen *folio* constat, *cauleq;* crassiore licet infirmo: biniq; aut terni quos sustinet *flores* majores, minùs flavi, sed ex herbaceo quodammodo pallidi.

Locus. In Stiriacarum & Austriacarum Alpium pratis ubi sylvæ desinere solent observabat Clusius.

14. *Ornithogalum luteum minus* J. B. C. B. *i. e. Ornith. luteo flore* Clus. *Ornith. luteum parvum* Ger. emac.

Clus.

Unico prodit *foliolo*, duas aut tres uncias longo, angusto, exalbidi coloris & acidi gustûs: juxta quod tenuis, uncialis *cauliculus*, unum aut alterum foliolum sustinens, è quorum medio bini aut terni exiliunt *flosculi* stellati, intus flavi, foris ex viridi purpurascentes, sex radiolis & totidem *staminibus* intus præditi: iis succedunt pusilla triangula *capitula*, *semine* ruffo exili & inæquali plena. *Radix* alba, rotunda, cineraceo putamine obducta, exigui Pisi magnitudine. Sed & hoc culturâ aliquantulum majus evadit.

15. *Ornithogalum bulbiferum luteum minimum tenuifolium* Col. *angustifolium bulbiferum* C. B.

Col.

Plantula est semipedalis, *radice* bulbosa, ruffo cortice tectâ, intus albâ, capillamentis Cepæ modo tenuibus admodum: *Foliis* binis, tenuibus, Croci vel Ornithogali, minoribus, angustioribus, pedali longitudine: *Caule* triunciali, supra quem thyrsi modo vel Cyperi *folia* sunt quina vel sena graminea, tres aut quatuor uncias longa, in imo latiora, rubentia circa ortum, [aliàs hirsuta & candidiora] in quorum centro coacervati sunt globuli seu bulbilli, Milii vel Rapæ seminis magnitudine aut etiam majores, flavescentes & purpurascentes, qui siccatâ planta in terram sparguntur, ibidémque germinantes sequenti anno folia emittunt singuli singula. [Invenitur alicubi absq; bulbillis in caule.] Inter foliorum sinus quæ bulbillos circundant petioli duo aut tres rubescentes, trunciales prodeunt, *flores* habentes luteos intus, foris verò virentes, sex foliolis constructos, *staminibus* luteis & apice in medio crassiore ex fructu prominente, qui paullatim in flore crescit trigonus, supernè latior, *seminibus* intus minutis arenæ instar refertus.

Locus. In agris tum calidarum tum frigidarum regionum primo vere floret, Februario mense calidioribus, Martio vero frigidioribus.

16. *Ornithogalum album unifolium* Park. *Bulbus unifolius* Ger. *Bulbus monophyllos flore albo, an* Βολβίνη *Theophrasti?* J. B. *Leucoium unico & junceo folio* C. B.

Clus.

Valdè rara est hæc planta, autore Clusio *App. alt. auct.* Eam autem redemerat à Nicolao *le Quilt*, qui in Lusitania erutam asserebat. Unico autem è terra prodibat *folio*, tenui primùm & prorsus junceo, quod tandem pedalem adquirebat longitudinem: duabus autem supra terram unciis paullò majorem adquirebat latitudinem, & canaliculatum fiebat, extremâ tamen parte manente junceâ: ubi verò latiorem adquirere incipiebat latitudinem, ex ejus medio exiliebat triuncialis longitudinis *cauliculus*, tenuis, lævis, dilutiùs virens, in cujus fastigio alternatim siti erant tres *flores*, non valdè magni, qui sex foliis candidissimis erant præditi, non multùm absimiles floribus Graminis Parnassi, sed nullo calyculo, ut illi, inclusi: è quorum medio prodibant sex alba *stamina* flavis apicibus prædita, & umbilicum occupabat *capitellum* triangulare, summo fastigio sustinens exilem *stilum* album staminum longitudinem non excedentem. Odoratus autem erat iste flos, & Spinæ appendicis florum odorem æmulabatur. Ejus bulbus orbicularis erat formæ, nec Avellanæ nucis magnitudinem excedebat, fuscâ membranâ tectus, sedéq; illius multis tenuibus candidis fibris obsitâ. Bina folia, totidémq; cauliculos habuit. Flores autem aperiebantur medio Junio. Semen observare non potuit Autor.

17. *Ornithogalum luteo-virens Indicum* Cornuti.

Huic *Caulis* & *Folia* simul emergunt, longa, lata ut Pannonici, similiter etiam sulcata. *Caulis* inter hæc medius ultra pedalem longitudinem assurgit, rotundus, glaber virénsq;: hunc tenuis veluti glauci coloris halitus suffundit, qui leviore tactu defloratur, ut in prunis integris uvisque præmaturis

maturis videre licet. A medio ferè ad apicem usque flosculorum globulis spicatur, adjectâ quibúsque folii appendiculâ, cujus cavitatibus flores singuli celantur, ad modum granorum in spica triticea, quæ gluma solet obtegere: Id quod familiare est vulgari nostro Ornithogalo. Paullatim globuli se à cavitate illa subducunt, subjectíq; eorum pediculi longiùs producuntur, unáq; cum flore deorsum nutant. *Flos* tandem luteo-virens dehiscit, sex petalis constans, quorum tria externa latissimè expansa luteo colore fimbriantur, tria verò interna in se compressa manent, ut Leucoii minoris verni, & mucrones habent intro reflexos, quibus *stamina* alba cum apicibus luteis reconduntur: tria verò his interposita stamina *apicibus* carent. Pistillum triangulare medium floris occupans seminibus parvis turget: hujus in apice mollis stat epiphysis, quæ cum flore marcescit.

Nunquam floris hujus folia vento aut vetustate decutiuntur, sed in se contracta & occlusa tabescunt.

17. *Ornithogalum cæruleo pallente flore* C. B. *Ornith. cæruleum pallens* Lob. ob.

Ornithogalis qualibet sui parte valde cognatum & affine, sed flos cœruleus, Hyacintho Autumnali pæne par & similis.

Cap. VIII.

De Hyacintho.

Hyacinthum, ut Plinius lib. 21. cap. 11. duplex comitatur fabula, luctum præferens ejus quem Apollo dilexerat (Hyacinth. vocat.) aut ex Ajacis cruore editi, ita discurrentibus venis, ut Græcarum literarum figuræ A I inscriptæ legantur. Utraq; fabula habetur apud Ovidium in Metamorph. altera lib. 10. ubi de Apolline ita canit v. 215.

Ipse suos gemitus foliis inscribit, & Ai Ai
Flos habet inscriptum, funestaq; litera ducta est.

Altera lib. 13. quam sic concludit.

——— *rubefactáq; sanguine tellus*
Purpureum viridi genuit de cespite florem,
Qui priùs Oebalio fuerat de vulnere natus.
Litera communis mediis pueroq; viróq;
Inscripta est foliis, hæc nominis, illa querelæ.

Nam literæ *Ai* sunt primæ nominis *Αἴας*, suntq; interjectio lamentandi aut deflendi.

Hyacinthus Veteribus duplex est, Medicus & Poeticus. Poeticum eruditi plurimi ob venarum in flore ductus literas *Ai* referentium Consolidam regalem esse opinantur.

Cæterum Hyacinthus ab Ornithogalo differt florum staminibus tenuibus & angustis, petalis puris seu unicoloribus, nam flores seu spicam florum habere nullo perianthio involutum utrisq; commune est, non tamen Leucoio bulboso quem quidam ad Hyacinthum reducunt.

§. 1. *Hyacinthus stellaris.*

A. 1. *Hyacinthus stellatus Fuchsii* Ger. *stellatus vulgaris, sive bifolius Fuchsii* Park. parad. *Stellatus bifolius & trifolius vernus dumetorum flore cæruleo & albo* J. B. *stellaris bifolius Germanicus* C. B. *item trifolius* ejusdem. Small vernal Star-Hyacinth.

J. B.

Ex *radice* bulbosa, oblonga, fibrosa, alba, gustanti viscida & subdulci exit *coliculus* junceus, fragilis, palmaris & pedalis, fuscus, radicem versùs exalbidus; duobus *foliis*, interdum tribus, longiusculis, carinatis, à bulbo statim exortis stipatus, qui in pediculos pro florum numero plures paucioréfve ad duodecim nonnunquam, nunc breviores, nunc longiores, teretes divaricatur, licet aliquando ipse coliculi scapus flosculum singularem gerere reperiatur. *Flores* pulchri, cœrulei, rariùs albi, stellati, sex foliolis distinctis, angustis, mucronatis constantes, in quorum medio *staminula* sex dilutè cœrulea sustinent *capitella* saturatiùs tincta, pistillum turgidulum mucronatum concolorem circumstantia; at si *flos* albus tum *staminula* quoq; alba *apicibus* luteis prædita pistillum album ambiunt. Succedit capitulum in quo *semen* non atrum, ut in aliis Hyacinthis, sed fuscum duntaxat & veluti fuligine infectum.

In insulis quibusdam circa Cambriam copiosè provenit, ut v. g. in Bardescia. In Germaniæ campestribus & juxta sepes: Circa Genevam etiam & Monspelium. Primo vere floret. *Locus.*

Hyacinthum stellarem album à præcedente cum J. Bauhino non distinguimus, cùm solo floris colore, qui merè accidentarius est, differat: at neq; Hyacinthum stellatum cœruleum staminulis ex viridi luteis *C. B.* neq; Hyac. stellatum flore rubente *Park.*

2. *Hyacinthus stellaris albicans serotinus* J. B.

Hunc C. Bauhinus cum Hyacintho stellari albo eundem facit: frater J. B. distinguit. Lobelio in Ap. serius floret & folia exiliora habet: Flos aspectu jucundus albicat, septem interdum aut pluribus floribus luxuriat.

Locus. In Belgium delatus est è Biscaiæ montibus.

Perperam pictus est à Lobelio cum flore pentapetalo.

3. *Hyacinthus stellaris vernus parvulus, flore ex cæruleo cinereo* J. B. *stellaris minimus* C. B. *parvulus stellaris vernus Lobelii* Ger. emac.

Lob.

Flores terni aut quaterni, stellati, ex cœruleo cinerei, senis foliolis totidémq; staminulis & apicibus cœruleis obscuris conflati, pistillo in medio cum umbone ex cœruleo cinereo. Vix palmaris est plantula, *foliis* angustis, surrectis quatuor aut quinq;. *Radix* parva, alba, oblonga, parùm fibrata.

Johnsonus apud *Ger. emac.* hanc speciem tertiam ponit in capite de Hyacintho Autumnali.

4. *Hyacinthus stellaris major* J. B. Lob. *stellaris purpureus* C. B.

Lob. Ad. p.2.

Omni sui parte duplo major est Hyacintho stellari Germanico; *flores* intensioris purpuræ. *Radicis* bulbus albet.

His addit Parkinsonus Hyacinthum stellatum Martium sive præcocem cœruleum, eundémq; flore albo & flore suave-rubente.

5. *Hyacinthus stellaris flore cinereo* Park. *stellatus multiflorus cineracei coloris* J. B. *stellatus Someri* Ger. *stellaris spicatus cinereus* C. B.

Lob.

Facie tota, sparsis foliis & cauliculo spithamæo Hyacinthum Anglicum quadantenus æmulatur; sed umbellæ instar initio stipatim stellati, subcœrulei, pallidi *flores* [ad triginta interdum aut plures] Plantaginis Roseæ modo in latam expressam aut aliquantulum depressam spicam, & tandem in longam fastigiati. Floribus succedunt capitula trigona semen continentia. *Radix* bulbosa, candida, instar radicis Hyacinthi Anglici.

Floret cum vulgari sub extremum Martium, vel etiam Aprili, paulò tamen serius vulgari.

Locus hujus natalis non traditur, quod sciam; in hortis tamen nostris frequens est.

6. *Hyacinthus stellatus Byzantinus major flore Boraginis* Ger. *stellatus Byzantinus alter, sive flore Boraginis* Park. *stellatus Byzant. alter elegantissimus serotinus bullatus* J. B. Lob. *item Hyacinthus rarus* J. B. *Hyac. stellaris cœruleus amœnus* C. B. *qui & Hyacinthum latifolium Dalechampii huc refert, quoad iconem.*

J. B.

Radice nititur bulbosa, magna, fibris donata, alba, alicubi purpurascente, sapore subdulci, viscido & nauseoso. *Folia* à radice quaterna aut quina, per terram sparsa, unciam lata, Hyacinthi stellaris dumetorum latiora [à quo differt licet affinis] longitudine cubitali, carinata, striata & splendentia: *Caulis* tenuis, unus vel duo, interdum quaterni, cubitum alti, [alii palmum, sesquipalmum & palmos duos longi] purpurantes, nitentes, angulosi, *flores* sustinent in summo fastigio quatuor, quinq;, vel sex, à lateribus, petalis 6, sublongis, acuminatis, cœruleis, vel potiùs violaceis, ungue albicante, decurrente per longitudinem lineâ saturatiore violâ tinctâ, ità à se invicem ad pediculum usq; distantibus ut radiatam stellam æmulentur. Medium occupat *capitulum* rotundum, canaliculatum Pisi parvi magnitudine, album, loculamenti seminum rudimentum, quod ordine circumstant stamina rigidula, sena, violacea, circa imum albicantia; è medio autem capitulo stilus violaceus emicat: pediculi inferiorum quidem florum plus quàm duas uncias longi, purpurantes, splendidi, surrecti, superiorum verò vix culmum latum longi, mediorum medio modo se habent.

Tempus. Locum titulus indicat, mense autem Aprili floret.

7. *Hyacinthus stellatus Byzantinus* J. B. *stellatus Byzantinus nigra radice* Park. parad. *stell. Byzant. nigra radice, flore cœruleo* Ger. *stellaris obsoletè cœruleus vel major* C. B.

Clus. Park.

Quaterna huic aut quina sunt *folia*, humi fusa, longa, carinata, dilutè virentia, Hyacinthi Anglici foliis æqualia sed breviora: inter quæ *caulis* assurgit digitalis ferè longitudinis, gracilis & infirmus, quinq; aut sex *flosculos* sustinens, stellatos, dilutè cœruleos, inodoros, petalis à se invicem distantibus cùm flores explicantur nec adeò contiguis & admotis ut in aliis congeneribus: staminulorum *apices* purpurei. Succedunt *capitula* triangula, qualia in vulgari sed inania: raro etenim *semen* ad maturitatem perducit, quoniam capitula plerunq; ob gravitatem suam à caulibus infirmis sustineri nequeunt, sed humi strata, vel ab humore vel à pruinis corrumpuntur. *Radix* bulbosa est non magna, nigro cortice tecta, & fibris nonnullis longis, crassis, albis subtus prædita.

Magnam cum præcedente affinitatem habet.

8. *Hyacinthus stellaris Byzantinus major* Park. parad. *stellaris Byzantinus major flore cœruleo* Ger. emac.

Park. par.

Præcedenti omni sua parte major est, aliàs ei persimilis. *Folia* ad radicem plura & multò majora obtinet: radicem triplo quàm illius majorem, non tamen exteriùs nigricantem, sed albam.

9. Hyacin-

9. *Hyacinthus stellatus cæruleus striatus* C. B. *Hyac. stellatus Porreti* Clus. cur. post. *stellar. Porreti, flore cæruleo, striis purpureis* Ger. emac.

Clus.

E crassiusculo & quasi nucis juglandis magnitudine bulbo quaterna duntaxat promebat *folia* latiuscula, præcedentis foliis non valdè dissimilia; inter quinque aut sex exiliebant dodrantalis longitudinis *cauliculi*, firmiores quam in illo, purpurascentes & striati, sustinentes è longis petiolis dependentes septem aut octo *flores* expansos, cœruleos, venâ media petala secante saturatiore & quasi violacei coloris. Floris umbilicum occupabat trigonum *capitellum*, virescens exiguo *stilo* prominente præditum, sex violaceis *staminulis* cincto, quorum apices nigri.

Flos Aprili aperiebatur, & tenuem quendam atque evanidum odorem habebat. Excusso flore trigona illa capitula maturitatem adepta pusillum nigrum *semen* continere deprehendebantur. *Radix* autem non valdè dissimilis erat Hyacinthi sub Autumnum flores proferentis bulbo.

Proximè accedit ad Hyacinthum rarum *J. B.* superiùs descriptum, si non idem sit.

10. *Hyacinthus stellaris sature cæruleus* C. B. *Hispanicus stellato flore* Clus. cur. post. *Hispan. stellar. flore saturè cæruleo* Ger. emac.

Clus.

Terna aut quaterna producit *folia*, humi expansa, pedem longa, viridia, carinata, semunciam verò lata, atque sensim in mucronem desinentia: inter quæ sub extremum Aprilem prodiit *caulis* dodrantalis aut paulò longior, viridis, firmus, sustinens ex intervallis octodecim aut viginti *flores*, sex foliis stellæ in modum expansis præditos, coloris cœrulei saturi, præsertim circa umbilicum, nec valdè dissimiles Eriophori Peruani floribus, è quorum umbilico prodibant sex pallida *stamina* medium *capitellum* violacei coloris amplectentia, trigonum. Semen quale esset Clusio ignotum.

11. *Hyacinthus stellatus æstivus major* Park. parad. Ger. *stellatus æstivus* J. B. Clus. *stellaris æstivus cæruleo-purpurascens major* C. B.

Clus.

Quaternis, quinis aut pluribus *foliis* præditus est, viridibus, carinatis, palmum longis, satis angustis, humique quasi in orbem stratis, alioqui satis firmis, instar foliorum Hyacinthi stellati flore cinereo; inter quæ assurgit palmaris *cauliculus*, satis firmus, sustinens in oblongis petiolis inter appendiculas purpurascentes prodeuntibus decem aut duodecim *flosculos*, ex cœruleo purpurascentes, nullius aut certè perexigui odoris, umbilicum occupante umbone sive capituli rudimento mucronato, cincto sex *staminulis* ex albo purpurascentibus, quorum *apices* cœrulei. Fiebant tandem ea capitula triangula & mucronata, qualia ferè in Hyacintho Belgico, quæ maturitate dehiscentia *semen* continere deprehendebantur rotundum, nigrum, splendens, illius semini prorsus simile. *Radix* bulbosa est, pæne orbicularis & candicans, infima sive sessili parte in ambitu frequentibus & tenuibus albis fibris in latera sese spargentibus donata, & interdum unà etiam crassiores, digitum pæne longa, atque in profundum se mergente, ut aliquoties in aliis etiam Hyacinthorum generibus observare memini.

Ex Lusitania allatus esse dicitur. *Locus.*

12. *Hyacinthus stellatus æstivus minor* J. B. Ger. Park. parad. Clus. *Stel. æst. minor flosculis alternatim sitis* C. B.

Clus.

Cùm primum è terra prodit, septem aut octo è radice promit *folia*, angusta, plana, viridia & quodammodo splendentia, circiter septem uncias longa, quæ sese humi diffundunt & in orbem spargunt, atque veluti contorquent: inter quæ assurgit *cauliculus* teres, brevis, binarum unciarum longitudinem non excedens, summo fastigio sex aut septem *flosculos* alternatim ferens, veluti in spicam congestos, formâ & colore præcedentis pænè similes, sed longè minores & dilutiores. His succedunt triangula etiam *capitella*, extremo mucronata, nigrum *semen* continentia. *Radix* bulbosa, ferè orbicularis, Avellanæ Hispanicæ magnitudinem æquans, candidâ sed fuscâ membranâ tecta, è cujus infima sede numerosæ exiliebant fibræ, magna ex parte valdè tenues, iis tamen admixtæ septem aut octo paulò crassiores.

Floret Maio mense cum majore; & è Lusitania pariter allatus est. *Locus.*

A. 13. *Hyacinthus Autumnalis minor* Ger. Park. *autumnalis minimus* J. B. *stellaris autumnalis minor* C. B. **The Autumnal Star-Hyacinth.**

J. B.

Folia vix pollices quinque excedunt, tenuissima, tria quatuórve ex albicante *bulbo* exorta: *Caulis* palmo brevior, tenuis: *Flores* à medio ad summum parvi, cœrulei, stellati, quos excipiunt conceptacula parva.

Florere incipit antequam folia emergunt, sub initium Septembris. In rupe S. Vincentii propè Bristolium observavimus, & in promontorio *Lezard point* dicto in Cornubia copiosissimè: Clusius in colliculis Monspelio vicinis invenit, & in Madritiana sylva propè Lutetiam, necnon circa Salmanticam in colliculis ad Thormim fluvium sitis lapidoso admodum sole. *Tempus & Locus.*

14. *Hyacinthus stellaris Autumnalis major* C. B. *Autumnalis major* J. B. Clus. Ger. Park.

Clus.

Quina aut sena habet latiuscula & flexuosa *folia*, viridia, aliquantulum carinata, Colchici montani Hispanici instar: inter quæ prodit unus, nonunquam bini, terni aut plures, *cauliculi*, palmo majores, satis firmi, multis *flosculis* sex foliis stellæ instar expansis constantibus, & dilutè purpurascentibus stipati, in quibus quædam *staminula* nigricantibus apicibus prædita. Marcescentibus flosculis illico

ſuccedunt tenuia admodum & trigona *capitula*, quæ brevi matureſcentia & hiantia puſillum nigrum *ſemen* oſtendunt, quod terræ gremio ſtatim exceptum ſui generis plantulas generat, quæ mihi tertio anno flores dederunt. *Radix* craſſiuſcula, candicans, infimâ ſede multis fibris donatur.

Hoc genus mihi interdum cauliculos dedit ramoſos, quorum ſinguli ramuli ſuis floribus erant onuſti. *Sponte natum non vidit* Cluſius, *ſed in hortis duntaxat cultum. Nobis præcedentis varietas eſſe videtur.*

Hyacinthus maritimus minimus C. B. prod.

Tota (inquit) planta unciarum ſex eſt: ex bulbulo parvo oblongo, cortice villoſo tecto cauliculi duo vel tres nudi inter folia anguſtiſſima exurgunt; quibus capitula minuta, rotunda, ſurſum porrecta inſident floſculis minutis, cœruleis, quibus veluti ſiliquæ oblongiuſculæ ſemen minutum continentes ſuccedunt.

Locus. Monſpeſſuli in litore maris.

Hyacinthi Autumnalis minoris varietatem tantùm eſſe cum D. Magnol ſuſpicamur.

§. 2. *Hyacinthi ſtellati eriophori.*

15. *Hyacinthus Peruanus* Ger. *Peruvianus* J. B. *ſtellatus Bæticus major, vulgò Peruanus* Park. parad. *Indicus bulboſus ſtellatus* C. B.

Cluſ.

E *radice* bulboſa & oblongiuſcula, nec Muſcari bulbo valdè diſſimili (nam ſubfuſco cortice tecta erat, prominentémque ſedem habebat, ſupra quam in ambitu craſſiuſculas fibras ſpargebat) quina aut ſena novo vere prodibant *folia*, viridia, pæne unciam lata, carinata, dodrantem longa, humi in orbem fuſa: inter quæ dodrantalis aſſurgebat *caulis*, [pro plantæ magnitudine brevis admodum] tubi pennæ ſcriptoriæ craſſitie, qui circa faſtigium frequentes longiuſculos petiolos ex purpura quaſi nigricantes producebat, quorum ſinguli ſuſtinebant *floſculum* ſex mucronatis foliis conſtantem, ſtellulæ inſtar expanſis, coloris nunc è cœruleo purpurei, modò purpurei ſaturatioris & quaſi violacei, è quorum umbilico craſſiuſculus exit umbo, coloris impensè purpurei, cinctus ſex *ſtaminulis* latiuſculis, dilutioris in quibuſdam cœrulei, & quaſi albeſcentis coloris, in aliis paulò ſaturatioris, quorum *apices* flavi: tota autem florum congeries æqualis ferè erat altitudinis & velut umbellæ formam referebat. [Spica antequam flores aperiuntur Coni Pinei formam refert] nullam vero ſuavitatem odoris in floribus obſervabam; ſed cortex & folia abrupta in tenuiſſima ſtaminula diſtrahebantur non minùs quàm in bulbo eriophoro.

Variat floris colore albo & ſuave-rubente ſeu carneo. Maio menſe floret. Cæterum Gulielmus Boelius Cluſium ut & Parkinſonum monuit, non fuiſſe neceſſe hunc bulbum ex America aut Africa peti, quandoquidem circa inſulam Gades atque adeò in ipſa inſula, [atque indè incipiendo in pratis maritimis ad portum uſque *Sanctæ Mariæ* dictum] copioſiſſimè naſcitur.

16. *Bulbus eriophorus Peruanus* C.B. J. B. Cluſ.

Multa ex radice promit *folia*, ſurrecta initio, deinde in terram ſeſe inclinantia, denſa, carinata inſtar foliorum Hyacinthi, viridia ſplendentiáque, quæ minutim confracta tenuiſſima ſtamina præbent. Inter folia ſeſquipedalis naſcitur *caulis*, teres interdum & gracilis, firmus tamen, nudus, vireſcens, qui ſummo faſtigio plurimos fundit *flores*, initio quaſi in ſpicam congeſtos, deinde ab infimo ſeſe explicare incipientes & in latitudinem expandentes, ſex foliolis ſtellatim decuſſatis conſtare deprehenduntur, coloris purpurei, circa umbilicum autem cœrulei, ut & prominens umbo, atque ſena quæ illum ambiunt *ſtaminula* lata, flavis ſeu pallidis *apicibus* prædita; ſingula florum folia per longitudinem ſecante venâ ex atro purpureâ. Odor valdè tenuis & exilis: oblongis verò gracilibúſque innituntur flores pediculis, ex viridi purpuraſcentibus, quorum ſinguli ex appendicularum candidarum & membranacearum ſinu prodeunt. Floribus ſucceſſerunt trigona mucronatáque *capitula ſemen* continentia rotundum, nigrum, ſemini Hyacinthi Anglici par. Bulbus ejus craſſus, longiuſculus, & quodammodo pyramidalis, ex albo flaveſcens, cujus ſquamæ molli lanugine plenæ, infima ſede multis craſſiuſculis fibris prædita.

Floret extremo Maio.

Magnam inquit Cluſius cum præcedente affinitatem habet, hujus tamen folia duplo latiora, caulis quoq; elatior: flos purpureus, circa umbilicum cœruleus, venâ atro-purpurea floris folia percurrente.

17. *Hyacinthus eriophorus* Park. parad. *Bulbus eriophorus* Cluſ. Ger. *Bulb. eriophorus Orientalis* C. B.

Cluſ.

Sunt ei multa oblonga *folia*, Hyacinthinis ferè ſimilia, non Narciſſinis, minùs carnoſa & ſucculenta, duriora etiam, viridia, mucronata, ingrati ſaporis, quibus minutiſſimè etiam confractis tenuia quædam ſtamina inſtar telæ aranearum deduci poſſunt. Ex horum medio *caulis* exit cubitalis aut amplior, rectus, Scillini caulis æmulus, lævis, nudus, vireſcens, ſuprema parte ad cœruleum colorem tendens, oblongámque & denſam veluti ſpicam, in denos vel plures verſus antequam explicetur diſtinctam, primùm viridem ſed paullatim (dum ſeſe explicat in flores) cœruleum colorem contrahentem ſuſtinens. *Flores* ſenis foliolis ſtellatim expanſis conſtant, triangulo umbone in medio protuberante, Hyacinthi autumnalis floribus valdè ſimiles, inodori, cœrulei, cum ſuis, quibus inſident, pediculis & internis *ſtaminibus*, quorum *apices* initio purpurei ubi ſeſe expanderunt, palleſcente quadam veluti farinâ aſperſi ſunt. Incipit florere ab imo, ut Scilla, & reliquæ magna ex parte bulbaceæ ſtirpes, flores racemi aut ſpicæ inſtar confertos habentes, ſolent. *Semen* obſervare voluimus, ſed flores admodum caduci ſtatim marceſcere cœperunt, & relictis tantùm in caule pediculis deciderunt.

derunt. *Radix* crassa & bulbosa est è plurimis tunicis albis contexta, tomentosa & velut aranearum telis obsita, multos utplurimum bulbos ad latera adnatos habens, & crassis oblongísque fibris nitens.

Constantinopoli sæpiùs missus est. Rarissimè excaulescit & flores profert in nostris regionibus; licet bulbus mirâ fœcunditate plurimas soboles procreet.

Bulbum eriophorum minorem C. B.

Quem Clusius cur. post. Hyacintho obsoleto Æthiopico subjecit videsis ibidem.

§. 3. *Hyacinthi flore oblongo.*

18. *Hyacinthus Orientalis, quibusdam Constantinopolitanus* J.B. *Orientalis caule maculato, &c.* C.B. *Orient. cæruleus* Ger.

J. B.
Radice est bulbosa, magna, multis tunicis compositâ, gustu viscido dulci, cui subsunt fibræ longæ, teretes, mediocriter crassæ: A qua *caulis* exurgit singularis, dodrantalis, lævis, foliis nudus, ad imum diluto virore pallescens, supernè fuscus: à cujus medio ferè ad summum scapum prodeunt semuncialibus pediculis, ex viridi subnigris, deorsum nutantibus appensi flores tres, quatuor, quinque ad undecim aut duodecim & plures, odore suavi; hilari, cœruleo aut mixto, aut rariùs albo, omnino spectando colore, unciales, teretes, concavi, è longo tubo in sex lacinias nonnihil reflexas divisi, *staminula* luteo pulvere conspersa, brevia, penitus recondita continentes. *Folia* sex, septémve aut etiam plura, à bulbo statim exorta, latiuscula, carinata, infernè herbaceo colore, propè cacumen saturatiùs virentia. Succedit *capitulum* tribus loculamentis compositum, quorum singula duos *seminum* nigrorum, rotundorum ordines continent.

Hujus Hyacinthi plurimæ sunt seu species seu varietates. Alii enim latifolii sunt, foliis amplis Liliaceis, & hi ferè præcociores sunt, & floribus majoribus, caule & foliis imis Dracontii instar maculatis: Parkinsono Hyacinthus Orientalis major præcox, dictus *Zumbul Indi.*

Alii angustifolii, floribus coloris respectu vel purpureis, vel albis seu niveis, vel exalbidis qui antequam aperiantur albi sunt, aperti oras tantùm albas habent, reliqua parte carnei sunt, senescentes toti nivei, vel variegatis, &c. Utriusque generis alii polyanthes sunt, multos ferentes flores ad vicenos & plures, eósque vel in unum latus propendentes, vel in omnem partem æqualiter sparsos; alii pauciores producunt flores: Clusius plantam πολύκλωνον seu ramosum sibi è semine natam scribit, verùm hæc sequenti anno μονόκλωνος & aliis similis facta est. Idem Clusius cur. post. Hyacinthi Orientalis folioso caule meminit, quem non secus ac præcedentem pro monstro seu naturæ à scopo aberrantis aut saltem ludentis effectu habendum censeo. Differunt insuper magnitudine florum, aliis enim majores sunt, aliis multò minores. Habentur etiam flore pleno rariorum colorum, cœruleo, purpuro-violaceo, niveo, &c. Tandem respectu temporis quo florent, alii præcoces sunt, alii serotini. Præ aliis præcocibus insignis & fortè etiam à reliquis specie diversus est.

19. *Hyacinthus Orientalis brumalis sive præcox flore purpureo* Park. parad. *brumalis albus* J. B. *brumalis Orientalis albus* Lob. *Orientalis albus* C. B.

Foliorum & florum formâ cum aliis plerisque hujus generis convenit, id tamen sibi vendicat singulare, quòd statim sub solis hybernum tropon è terris erumpat, *caulem* quoque protrudens interdum per medias nives. Florem venustissimum laxat circa principia Januarii. Non gaudet humidis locis, sed ab humore priùs quàm frigiditate corrumpitur, ideóque & in testa fideliùs asservatur. Sunt illi *folia* non ut cæteris laxa & mollia, sed succulenta, spissa ac ferè semper erecta, ut in generibus Aizoi. Nervi in his nulli conspicui: sed striæ solummodo rectæ ac veluti tenues fibræ. Durant autem virore constante usque ad finem Julii mensis, ac multò diutiùs quàm cæteris usu venit. *Flos* lævi caule, nonnihil circa fastigia ad singulos pediculos excavato propendet candidus, nonnihil tamen sub initia & circa supremas oras subcœrulei præ se ferens, quo quidem evanescente, sensim Februarii mense totus fit lacteus, odore fragrantissimo, in specie deinceps mense plus integro perseverans. *Radix* bulbosa, intus candida, foris russa, circa foliorum exortus maculas quasdam, quales in Serpentariæ majoris caule spectantur, effundit, interfusâ purpurâ nigrâ. Verùm id maximè sub Veris auspicia, & cùm terræ rursus mandata caulem emeritum gerit. Hæc Cornelius Gemma apud Lobelium.

Tempore germinandi seu è terra exeundi, & florendi, florísque colore, [addit Parkinsonus foliorum angustia & florum parvitate] à reliquis differt: cæteræ notæ plerisque aliis Hyacinthis Orientalibus communes sunt.

Folia cum vino in forma cataplasmatis adhibita pubi & mento crinium excrescentiam impediunt, & semina cum theriaca in fluxu alvi conveniunt. *D. Palmer.* *Vires.*

A. *20. *Hyacinthus Anglicus* Ger. *Anglicus sive Belgicus* J. B. *oblongo flore cæruleus major* C. B. *Anglicus, Belgicus vel Hispanicus* Park. parad. **English Hyacinth, or Hare-bells.**

Radix huic bulbosa oblonga, candida, tunicata, plurimas ex ima sede fibras in circuitu emittens, quà radice exeunt tenues, mox crassescentes. *Folia* sex & interdum plura, oblonga, at caule plerunque breviora, semunciam lata, carinata, hilarè viridia, lævia & splendentia, in acutum mucronem terminata. *Caulis* è bulbo unicus, foliis viduus, semipedalis aut dodrantalis & altior, teres, culmi

cras-

craſſitudine, Hyacinthi Orientalis caule minor, cujus coma florum pondere, cùm primùm florere incipiunt, gravata deorſum recurvatur. *Flores* odorati, cœrulei aut violacei, rariùs carnei aut albi, oblongi, penduli, octo aut decem & interdum plures [Cluſius in pratis Londino vicinis eruere meminit qui tricenos flores haberent] non eodem tempore ſe pandentes, neque integri ut in Orientali Hyacintho, (quanquam tales obiter intuenti videri poſſint) ſed ex ſquammatim incumbentibus & ſubeuntibus ſex foliis, oris multùm reflexis, quorum ſingulis adnata ſunt ſtamina ſingula ejuſdem coloris, cum apicibus albidis, compoſiti. In medio flore *ſtylus* tenuis vaſculo ſeminali inſidens, per maturitatem craſſo, trigono, in tria loculamenta diviſo. *Semina* parva, rotunda, nigra. Florum pediculi ſemunciales; ad ſingulorum exortum apponuntur ligulæ binæ violaceæ, altera major, altera minor pediculo longiores.

Locus. In ſylvis & dumetis vulgatiſſima planta. Vere floret.

21. *Hyacinthus Hiſpanicus* Cluſ. J. B.

Superiori non valdè abſimilis eſt; *folia* tamen profert non adeò ſplendentia, nec humi ſtrata, ſed potiùs ſurrecta; breviorem *caulem*, *flores* dilutiùs purpuraſcentes, & ad cœruleum colorem quodammodo tendentes, quorum odor etiam magis obſcurus. Semen, radix ferè conveniunt.

C. Bauhinus hunc non ſeparat ab Hyacintho Anglico, ſed pro eadem ſpecie habet.

Floret eodem tempore cum præcedente.

22. *Hyacinthus Hiſpanicus obſoletus* Park. *obſoletior Hiſpanicus, Anglico ſimilis* J. B. *obſoleto flore* C. B. *obſoleto flore Hiſpanicus major* Ger. emac. *Cluſ.*

Quina aut ſena habet *folia*, oblonga, carinata, ſucci plena, coloris ex cineraceo vireſcentis, Muſcari foliorum æmula ferè, anguſtiora tamen, flexibilia, orbiculato fermè mucrone, candidâ venâ anteriore parte per longitudinem excurrente, ingrati ſaporis. Prodit *caulis* è medio foliorum pedalis longitudinis, vel etiam amplior, gracilis, firmus tamen, nudus, decem, duodecim, interdum etiam viginti *flores* per intervalla ferens, deorſum ſpectantes, Hyacintho Anglico non multum abſimiles, ſex petalis conſtantes, quorum terna exteriora valdè reflexa ſunt, interiora non adeò, ſed veluti tubulum quendam imitantia. Color in his valdè obſoletus, ut qui ex purpureo, pallido & vireſcente permixtus videatur: Odor nullus: *Semen* fert in triangulis capitulis planum, nigrum, cartilaginoſum, circinatæ ferè rotunditatis, Scillæ ſemini pæne par; *Radix* globoſa & rotunda, multis candicantibus tunicis conſtat, & numeroſis fibris ſeſſili parte prædita eſt.

Tempus. Serò germinat & folia in Autumnum ſervat: Junio autem cum Liliis floret: Flores etiam ſemine ex eodem capite excepto natarum ſtirpium variare ſolere obſervabam, ut alii aliis obſoletiores conſpiciantur, quidam etiam pænè virentes.

23. *Hyacinthus Mauritanicus* Cluſ. hiſt. ap. 1. J. B. *Hyac. oblongo flore fuſco* C. B.

Præcedenti non valdè diſſimilis eſt tum foliis, tum floribus, omnia tamen paulò ei majora. *Folia* & *radix* ad Ornithogali Arabici legitimi valdè accedebant. *Caulis* craſſior quàm in præcedente, impenſè viridis, viginti, interdum etiam plures *flores* ſuſtinens, coloris magis obſoleti & fuſci.

Locus. Ex ea Mauritaniæ parte, ubi urbes Feſſa & Marochum, delatus eſt.

24. *Hyacinthus obſoletus Æthiopicus* Cluſ. cur. poſt. *Hyac. oblongo flore flavo-viridi* C. B. *Cluſ.*

Caulis craſſiuſculus erat & firmus, viridis decem aut plures *flores* ſuſtinens, dum adhuc florum gemmis onuſtus eſſet aliquantulum nutans, ſed floribus ſenſim ſeſe aperientibus erectus. *Flores* uncialibus pediculis appenſi, hexapetali, ternis petalis internis ad oras dentatis & albidis, alioqui toti lutei, ſed interna parte virides. Folia quinque, aut ſex, impensè viridia, quàm Hyac. obſoleti Hiſpan. paulò firmiora, aliàs eis valdè ſimilia.

Ab extremo Æthiopiæ promontorio cui Bonæ Spei nomen à Batavis delatus eſt.

Aliarum adhuc varietatum meminit C. Bauhinus, v. g. 1. Hyacinthi obſoleto flore alterius: ſerotini in obſoleto flore *Eyſt.* 2. Hyacinthi ſerotini albicantis: ſerotini facie Orientalis *Eyſt.* 3. Hyac. oblongi flavo flore, in ſummitate Pontis Gari reperti: quos accidentibus quibuſdam potiùs quàm ſpecie à præcedentibus differre opinamur.

25. *Hyacinthus minor Hiſpanicus anguſtifolius* J. B. *oblongo cœruleo flore minor* C. B. *Hiſp. minor, Orientalis facie, flore cœruleo, albo & rubente* Park. parad. *minor Hiſpanicus* Ger. emac. *Cluſ.*

E *radice* bulboſa, olivæ puſillæ magnitudine, fuſcâ membranâ tectâ, & multis fibris donatâ quina aut ſena promit *folia*, longiora & anguſtiora quàm Hyacinthi Anglici, ſtriata & carinata, viridia, humi plerunque ſparſi. *Cauliculus* gracilis, dodrantalis, teres, lævis, glauco ſubinde polline obductus, in ſummitate flores ſuſtinens ſenos aut ſeptenos [interdum duodenos aut plures,] pedicellis ſemuncialibus inſidentes, deorſum nutantes, monopetalos, concavos, in ſex parvas acutas lacinias per oras diviſos, colore cœruleo amœno, ſed dilutiore nitentes, [ſex lineis ſaturatioribus per longitudinem ad laciniarum apices excurrentibus ſtriatos] Hyacinthi Anglici floribus minores, inodoros, ſex intus ſtaminula perbrevia *apicibus* luteis ex umbilico prodeuntia cum exiguo in medio *ſtylo* continentes. Floribus ſuccedunt capitula trigona, mucronata. Variat floris colore albo, interdum mixto, dilutè ſuavitérque rubente.

Tempus. Floret Maio menſe, ſemen Julio maturat, autore Cluſio.

Variat flore cœruleo, albo, interdum mixto, dilutè ſuavitérque rubente, venis ſaturatioribus per foliorum externorum longitudinem excurrentibus.

26. *Hyacin-*

26. *Hyacinthus floribus campanulæ uno versu dispositis* C. B. *Hispanicus major flore Campanulæ instar* Park. parad. *Hyacinthus totus albus, Campanilla* J. B.
Park.

Hyacintho Anglico vulgari persimilis est, sed omni parte major. *Flores* in summo caule multi, deorsum nutantes, majores, latiores, orificiis amplioribus Campanarum instar, colore cœruleo obscuro, odore nullo.

Hyacinthus floribus Campanulæ utrinq; dispositis C. B. *à præcedente non videtur specie diversus.*

27. *Hyacinthus palustris vernus flosculis fimbriatis albidis.*

Hanc speciem ad fossarum margines & in humidioribus inter Liburnum & Pisas in Italia observavimus, necdum descriptum putamus.

§. 4. *Hyacinthus racemosus.*

28. *Hyacinthus botroides minor cœruleus obscurus* Park. *racemosus cœruleus minor juncifolius* C. B. *botryoid. cœruleus* Ger. *vernus botryoides minor cœruleus, angustioribus foliis, odoratus* J. B. **The lesser Grape-Hyacinth.**

Bulbus huic qualis Hyacintho stellari vulgato oblongus, fibris multis capillatus, tunicis compactus, [exteriùs nigricans] sapore viscido & amaro. *Folia* sena, novena, dena, juncea, carinata, striata, viridia, propter terram purpurascentia, [humi strata] caule palmo nonnunquam longiora. *Caulis* unus, interdum duo, dodrantales, tenues, læves, propterq; terram ut folia rubescentes, per reliquum herbaceo colore præditi, excepto scapo saturo cœruleo tincto qui *flores* sustinet, ex brevibus pediculis in racemum duas uncias longum congestos, odoratos, in urceoli modum concavos, deorsum nutantes, purpureo-violaceos, oris albidis crenatis, quorum qui extremum botrum claudunt longè minores dilutiore purpurâ infecti, nulla tamen albedine oras picti, non ità nutant, sed vel surrecti, vel rectà foras protensi comâ explicatâ subjectos flores inumbrant. Seriùs hic floret quàm botryoides qui mox sequitur.

Hispaniis & Galliæ Narbonensi vulgaris & passim obvius est in agrorum marginibus & secundum vias. *Clus.* Nos in agro Pedemontano in Italia copiosissimum observavimus juxta vias, cùm iter illac faceremus, Aprilis intio florentem. *Locus.*

Hujus aliud genus habetur crassioribus longioribúsq; foliis, florum etiam racemo longiore, densiore & odoratiore *Clus.* qui Hyacinthus racemosus cœruleus minor latifolius *C. B.* Hyac. botroides alter major cœruleus obscurus *Park. parad.*

Hyacinthus racemosus cœruleus major C. B.

Nobis non videtur à sequente diversus.

29. *Hyacinthus botryoides vernus minor latifolius cœruleus inodorus* J. B. *botryodes purpureus* 3. Clus. *racemosus latifolius speciosior* C. B. *botryoides cœruleus major* Ger. *An Hyacinthus botroides cœruleus amœnus* Lob? Park?
J. B.

Planta est sesquipalmaris, *radice* bulbosa fibrosâque, sapore ut præcedens amaro & lento. *Folia* profert bina aut terna, striata carinatáque, interdum & potissimùm primò proveniens, non multùm latiora quàm jam dicti, sed multò breviora, sæpe, potiss. culta & ubi adolevit, latiora, [quæ humi diffundi non solent, nec flexuosa sunt ut superioris, sed surrecta] nec caulis altitudinem attingentia. *Caulis* singularis, tenuis, sesquipalmum altus *flores* sustinet racematim congestos ut superior, sed non ut illa odoratos, rariores, breviores, minores, magísq; ventriosos, oris similiter crenatis coloratísque.

Montbelgardi provenit sponte: citiùs floret præcedenti, foliáq; non retinet tamdiu. *Locus.*

Pro hujus varietatibus habeo

1. Hyacinthum racemosum album *C. B.* botroiden album *Park. parad.* botryoden albo flore *Clus.* qui superiùs descripto minor est & tenerior, *foliis* dilutiùs virentibus & quasi pallescentibus, floribus niveis, cætera similis.

2. Hyacinthum botroiden flore albo rubente *Park. parad.* Hyac. flore è niveo purpurascente *Clus.* cujus flori niveo profusa est tenuis quædam & dilutissima purpura, qualis in Rosis albis nondum planè expansis, præsertim circa ungues, hæc vetustate & maturescente flore intensior redditur: *Caulis* è viridi purpurascit: *folia* viridiora sunt & infima parte quodammodo purpurascentia. Radix (autore Parkinsono) nullas aut raras adnatas soboles producit.

3. Hyacinthum botroiden ramosum *Park.* Hyac. uvâ ramosâ majorem & minorem *C. B.* nam duas hujus species facit,

Qui ramosam profert florum uvam, hoc est, qui uvæ in modum plures habet congestos racemulos, alios aliis minores & graciliores.

Cùm hæ omnes varietates ex Hyacinthi botryodis cœrulei aut albi semine (ut refert Clusius) enatæ sint, eas inter se & à parente specie differre nullatenus concesserim, quantumvis J. Bauhinus Hyacinthum botryoiden album pro distincta specie ponat, & Camerarium reprehendat quòd Hyacinthum album & cœruleum pro uno & eodem habeat. Ego enim in descriptione Hyacinthi botryoidis

tryoidis albi Bauhiniana nihil invenio quod non conveniat Hyacintho cœruleo præter floris colorem: Consule J. Bauhinum, & confer descriptiones utriusq;.

Omnium hujus generis semina in triangulis quibusdam vasculis continentur, rotunda, nigra, exigua: omnium etiam radix plurimos exiguos nucleos in ambitu generare solet, nulla tamen abundantiùs quàm primò descripti *Clus.*

30. *Hyacinthus racemosus moschatus* C.B. *botroides major moschatus sive Muscari flore cineritio* Park. *Muscari obsoletiore flore* Clus. *Hyac. odoratissimus dictus Tibcadi & Muscari* J. B. *Muscari Clusii* Ger.

Clus.

Quina aut sena oblonga producit *folia*, humi diffusa & obliquè inflexa, canaliculata, satis crassa & succulenta, Hyacinthi comosi majoris foliis perquam similia, & tenuia stamina etiam si rumpantur ostendentia, non adeò tamen abundè ut Eriophori folia, quæ cùm primùm germinant vel purpurascunt, vel albescunt, vel interdum pulcherrimo rubro colore nitent. Ex horum medio *caulis* verno tempore erumpit satis crassus, rotundus & nudus, admodum infirmus pro sua crassitudine: hunc à medio ad summum ferè racematim cohærentes ambiunt *flores*, urceolis propemodum similes, initio interdum purpurascentes aut virides, deinde ex purpurâ virentes, aut cum viriditate albicantes, nonnunquam subcœrulei, aliquando nigricantes initio sive saturatè purpurascentes, deinde pallidi vel flavescentes, vel ab initio pallidi, postea flavi, postremò ubi tabescere incipiunt nigricantes aut pulli, iiq; mucrone quàm in aliis crassiore & obtusiore interdum, qui marcescere incipientes gratissimum moschi ferè aut aromatum odorem referunt, licet qui flavo colore est gravius quidpiam & Narcissinum quodammodo spiret: intelligo & niveo colore inveniri, atq; etiam egregiè rubente, quos sane mihi nondum videre contigit. Omnibus succedunt prægrandia trigona & veluti pinnata *capita*, in quibus *semen* continetur nigrum, rotundum, magnitudine Orobi. Radix subest magna albicans, multis tunicis ceparum modo contexta, & frequentibus crassis fibris ex ima sede prodeuntibus firmata, perennibus, nec singulis annis marcescentibus & pereuntibus, ut Hyacinthorum, Narcissorum, Tuliparum, Liliorum, & multarum aliarum bulbacearum stirpium fibræ. Ab imo flores explicare incipit ut cæteræ bulbaceæ spicatum vel botryodem florem ferentes.

E vicinis Constantinopoli hortis, ultra Bosporum in Asia sitis primùm Europæ communicata est hæc planta, autore Clusio.

Hyacinthus racemosus moschatus luteus C. B. *Muscari flavo flore* Clus. *Hyac. botroides major moschatus, sive Muscari flavo flore* Park. parad. *Hyac. odoratissimus Tibcadi luteus* J. B. *Muscari flavum* Ger.

Clusius nullam particularem hujus descriptionem ponit licet iconem ejus habeat, sed in superiore descriptione & hunc comprehendit.

Hyacinthus racemosus luteus præcox C. B. *Tipcadi lutei varietas, sive Muscari luteum præcox* Lob. Ad. part. 2.

Flores initio subcœrulei sunt, postea lutei.

§. 5. *Hyacinthus racemosus comosus.*

31. *Hyacinthus comosus* Ger. *comosus major purpureus* C. B. Park. *maximus botryoides comâ cœruleâ* J. B.

J. B.

Ex cepaceo *bulbo folia* aliquot interdum scapo longiora, & plusquam semunciam lata, cæsia, per terram sparguntur: inter quæ surgit *caulis* singularis, duas spithamas longus, nondum explicatis floribus in pyramidalem thyrsum desinens, qui ubi expansi fuerint, longiùs invicem abjunguntur, colore obsoleto, concavi, ab angustiore basi, quà pedicello semunciali appenduntur, sensim dilatati, vix tantillum hiantes, oris in sex segmenta obscurè partitis, ut difficulter conspici possint latentes apiculi cinerei. Fastigium autem thyrsi in comosam *jubam* cœruleo-purpuream longis pediculis concoloribus explicatur, odore nullo excellente: plerunq; flores abundant pulvere fuliginoso. Amara est hæc planta.

Locus. Inter segetes circa Genevam & Liburnum copiosum observavimus. Italiæ, Narbonæ, reliquæ etiam Galliæ tepidiori abundè in satis & viarum marginibus provenit. *Lob.*

Varietates duæ. Hujus duo genera in Pannoniis observavit Clusius; *Alterum* præcox, latiore folio, crassiore comâ, in eleganti tamen, majoréq; bulbo. *Alterum* magis serotinum angustiore folio, tenuiore comâ, laxiore verò & elegantiore: hujus flores comæ proximi ex cœruleo purpurascunt, ejusdémque cum coma sunt coloris, quæ nota in priore desideratur; bulbus etiam minor.

32. *Hyacinthus comosus Byzantinus* Clus. Ger. Park. *comosus albus Byzantinus* C. B. *com. Byzant. candicans cum staminulis purpureus* J. B.

Clus.

Quaterna, quinq; aut sex interdum habet *folia*, humi utplurimum fusa & expansa, nonnunquam procumbentia duntaxat, oblonga, præcedentis foliis valdè similia latiore tamen mucrone prædita, & in lateribus veluti tenui lanugine obsita, præsertim infima parte, circa eorum exortum, ingrati gustûs & nauseam facilè excitaturi. Ex horum medio, pedalis, nonnunquam major, nascitur *caulis*, teres & rotundus, nudus, intus fungosus, foris viridis lævísque; quem à medio ad summum sexa-

ginta plerunq, aut plures ambiunt *flores*, oblongiuſculi, oris in ſex laciniolas diviſis, ſex ſtaminulis purpureis intus præditi, inodori, initio candicantes, deinde cùm marceſcere incipiunt fuſci & inelegantis coloris: pediculi quibus flores innituntur initio breviſſimi ſunt, deinde paulatim marceſcentibus floribus excreſcentes quatuor unciarum aut ampliorem longitudinem adquirunt, ſic ut totus caulis ſuis floribus ità expanſis onuſtus, aſpergillum non minùs referre videatur quàm Hippuri quoddam genus. Caulis ſuprema pars cum florum pediculis purpuraſcit: incipit florere ab imis. Trigona deinde *capitula* fert exigua pro plantæ amplitudine, in quibus paucum *ſemen*, interdum in ſingulis capitulis unicum duntaxat, rotundum, nigrum, præcedentis ſemine minus continetur, interdum nullum, nam utplurimum capitula inania ſunt. *Radix* rotunda, bulboſa, multis candicantibus tunicis conſtat, exteriore ſubfuſca & baſi multis albis fibris prædità. *Locus.*
Conſtantinopoli primùm allatus eſt circiter annum 1578.

33. *Hyacinthus comoſus albus* Ger. Park. parad. *comoſus albus Belgicus* C. B. *comoſus albo flore* Cluſ. *comoſus albus cum cœruleis ſtaminibus* J. B.

Cluſ.
Præcedenti non admodum diſſimilis eſt, nullâ aut perpuſillâ comâ præditus, cujus *flores* obſoletioris coloris albicantis, illius floribus ſatis accedunt, pediculi tamen flores ſuſtinentes in longitudinem non excreſcunt; *ſemen* & *radix* ſatis conveniunt. Parkinſonus omnem prorſus comam huic denegat, ideóque Hyacinthos botryodes potiùs quàm comoſos referre ſcribit; *radicem* nigricantem & ſublongam tribuit, unde *folia* exeunt tres aut quatuor, lævia, albicantia, anguſta, carinata; *caulis* pedalis aut altior, floſculis ſumma parte prioris ſimilibus, minùs tamen crebris, obſitus, tantillo longioribus & amplioribus, oſculo latiore, ad margines interiùs maculis quibuſdam nigricantibus infecto.

34. *Hyacinthus pennatus ſive comoſus ramoſus elegantior* Park. parad. *Hyac. Sanneſius comâ paniculosâ* Col. *Hyac. comoſus paniculâ cærulea* C. B. *comoſus ramoſus elegantior* Ger.

Col. Park.
Martio menſe [in Italia] tribus quatuórve foliis erumpit, Hyacinthi botryoidis moſchati nonnihil ſimilibus ſed minoribus, brevibus, latiuſculis, colore cæſio, inter quæ *caulis* exurgit pedalis aut altior, faſtigio florum comam geſtans ſpecioſiſſimam, in coni effigiem efformatam, in innumeros ramulos diviſam, quæ cum flores explicantur, uvarum racemum ablatis acinis æmulatur, magnitudine dodrantis ferè, paniculæ graminis Miliacei modo paulatim faſtigiata. Singuli ramuli in alios denuo dividuntur filamentorum criſporum glomeres extremitatibus contortis & velut cincinnatis; colore purpuraſcente pulchro ſeu columbino, odore cum gravitate jucundo. Flos gratiam ſuam diutiſſimè retinet antequam marceſcit, & tandem nullo ſuccedente ſemine evaneſcit. Mirum dictu (inquit Columna) bulboſam plantam vulgaribus Hyacinthis non abſimilem, fructu ac ſemine prorſus deſtitui: an tranſlatione & cultura id accidat, an nimiâ florendi luxuriâ ab ubertate proveniente (Sylveſtrem enim nondum videre licuit) ignoramus.
Nos equidem hanc plantam pro ſpecie Hyacinthi nova & ab aliis omnibus diſtincta habemus, verùm ubi ſponte oritur ſeminis fœcundam eſſe minime dubitamus. Aſt varietatem hanc quæ in hortis noſtris colitur Naturæ initio deerranti, aut ſi mavis laſcivienti ob alimenti ubertatem, aliámve nobis incognitam cauſam tribuendam cenſemus; adeóq, accidentalis cùm ſit, fruſtra in agris ſponte provenientem quæri.
In agro Papienſi primò inventum aiunt: adnatis ſe propagat. *Locus.*

35. *Hyacinthus comoſus ramoſus purpureus* Park. Ger. emac. *i. e. comoſus quartus.*

Hujus *folia* latiora, breviora & viridiora ſunt quàm Hyacinthi comoſi vulgaris, non tamen pariter infirma & humi ſtrata, ſed firmiora & erectiora nonnihil: *caulis* altitudine par; coma præcedenti ſimilis, minùs ſparſa & cincinnata, colore purpureo obſoletiore: *Radix* etiam major & brevior quàm illius pluribus adnatis ſe propagat.

His adde
Hyacinthum Indicum bulboſum minorem C.B. *Indicum minorem Orientalem* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium maximum* C. B. *Hyacinth. Ind. Orient. dictum adhuc incognitum* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium alterum* C. B. *Hyacinthum Africanum bulbo craſſo, facie Hyacinthi Peruani* Swertii.

Item, *Hyacinthum Tripolitanum* J. B. *exoticum flore Phalangii* C. B.

J. B.
Foliis eſt longis, tenuiſſimis, Phalangio noſtro ſimilibus. *Caulis* ſatis magnus, in cujus ſummitate quatuor flores, ſpecioſi, colore & magnitudine ſimiles foliis tribus erectis in parva Iride cœrulea: *Radices* forma & colore Tulipis ſimiles.
Florebat Aprili Tripoli, ubi obſervavit Rauwolfius. *Locus.*

§. 6. *Hya-*

§. 6. *Hyacinthus Indicus anomalus.*

1. *Hyacinthus Indicus minor tuberosa radice* Park. parad. *Indicus tuberosus* Ger. *Indicus tuberosus, flore Hyacinthi Orientalis* C. B. *Indicus tuberosa radice* J. B.

Moris.

E radice tuberosa Ari Ægyptii aut Colocasiæ simili sed longè minore & graciliore, adnatis se propagante, multísque fibris prædita prodeunt folia multa humi in orbem sparsa, oblonga, angusta, carinata, mucronata Allii foliorum æmula; à quorum medio plures exurgunt *caules*, teretes, graciles, bicubitales interdum aut longiores, duriusculi, læves, minimi digiti crassitudinem nunquam superantes; unde ob nimiam illam longitudinem & tenuitatem quo tempore florent se contorquent, ac humi plerunque procumbant, nisi bacillis, fulcris, aliísve adminiculis sustineantur. Hos autem caules per intervalla singularia folia alternatim lata basi velut Perfoliatæ folia ambiunt, breviora multò sed magis acuminata iis quæ circa radicem atque in eorum summo permulti spicatim cohærentes insident *flores* candidi, Hyacinthi Orientalis floribus omnino similes.

Folia avulsa & confracta non secus in stamina deducuntur quàm Bulbi eriophori folia.

Locus. In America seu India Occidentali oriuntur: in frigidioribus hisce regionibus si omnino vix ante medium Augustum floret.

2. *Hyacinthus Indicus major tuberosa radice* Park. parad. *Indicus Autumnalis, flore amplo albo odoratissimo, radice partim tuberosa, partim bulbosa* Moris. *Indicus tuberosus flore Narcissi* C.B. **Tuberose.**

Florem habet omnium maximum, album, odoratissimum, Narcissi albi in modum expansum, cum apicibus in medio luteis. *Caules* pedales, robusti & firmi, quos deorsum versùs radicem ambiunt *folia* plurima, dilute virentia, palmari longitudine, mucronata, quo altius sita in caule eò minora. *Radicem* habet inferiori sui parte tuberosam, superiore autem bulbosam seu tunicatam, [gemmæ sci. è transversa radice erumpentes tunicatæ sunt bulborum instar.] Ex inferiore tuberosa parte plurimæ crassæ fibræ in terram demittuntur.

Eisdem gaudet natalibus cum præcedente. Folia rupta pariter in filamenta ducuntur.

CAP. IX.

De Scilla.

NOtum est discrimen, Scyllæ marini monstri ἀπὸ τοῦ σκύλλειν dicti, & Scillæ plantæ, de qua agimus quanvis Græci nonnulli & plantam ipsam Σκύλλαν scribant, minus rectè.

Nomen accepit quòd inter hanc & testaceum piscem à tunicea squamarum compactili serie maxima similitudo intercedit, vel σκίλλης nomen obtinuit ἀπὸ τοῦ σκιλήματος i. e. viriditate, quòd in sabuletis marinis sole retorridis oriatur; cujusmodi sunt in Hispania, & propè aridæ Lusitaniæ tesqua maritima. Latini Scillam dicunt & Squillam etiam antiquissimi. *Jo. Bod. à Stapel.*

Cepaceo generi tantopere est compar (inquit Lobelius) ut multi eam *Cepam marinam* vocent. At nos Hyacinthis, ut puto rectiùs, eam adjudicamus.

Notandum Scillam Græcis veteribus etiam σχῖνον dictum fuisse nomine cum Lentisco communi. Iidem Veteres tria Scillæ genera tradunt; duo medica, masculum albis foliis, fœminam nigris, & tertium genus, & tertium cibis gratum Epimenidium vocatum. *Plin. lib.* 19. *c.* 5. C. Hofmannus Epimeniam corrigit.

1. *Scilla rubra magna vulgaris* J. B. *Scilla vulgaris radice rubra* C. B. *Scilla rubra sive Pancratium verum* Park. *Pancratium Clusii* Ger. **The red Squill, or Sea-Onion.**

J. B.

Bulbum habet magnum Pomo Adami vel Citrio majori sæpe parem, multis crassis fibris donatum, è laminis tuniceis, rubentibus, viscidis contextum, sub bulbo multæ fibræ, è quo *folia* emergunt impensè virentia, cubitum longa, palmum ferè lata, succulenta, crassiuscula, cum multa viscitate amara: inter quæ surgit *caulis* Asphodeli, floribus insignis, serie longa dispositis & successivè se aperientibus, candidis, Ornithogali spicati flores æmulantibus. *Fuchs.* Caulis ut in croco priùs prosilit, tum ex eo flos in luteo candidus, qui cùm senuerit folia demum multis pòst diebus emicant lata, nullo nixa pediculo, Cepitia quadam specie, & pleraque ex iis in terram deflexa. Matthiolo amara est Scilla & acris.

Clusius Pancratio suo amplitudinem majorem tribuit quàm Scillæ, extimas tunicas rubentes, folia ampliora, longiora, magis carinata & quodammodo surrecta. Verùm quod ad bulbum attinet, non aliter à Scilla alba differre quàm colore J. Bauhinus & Lobelius consentiunt, cùm tunicæ extimæ huic rubeant, ut Cepis oblongis, illi albent.

2. *Scilla radice alba* C. B. *Scillæ magnæ albæ* J. B. *Scilla alba* Park. *Sc. Hispanica* Clus. *Hispanica vulgaris* Ger. emac.

Clus.

Caulis huic plerunque cubitalis est aut major, rectus, nudus, absque foliis, plurimis candidis & stellatis

latis floribus ornatus, Asphodeli minoribus, Ornithogalo majori (quod quidam Scillam Epimenidiam putant) valdè similibus, qui ab imis (uti verissimè Theophrastus Hist. l. 7. c. 12. scribit) explicari incipiunt, quemadmodum Asphodeli & quarundam aliarum bulbacearum, stirpium flores. His succedunt triangula *capitula* compressis angulis & velut inania, in quibus tamen nigrum, planum, paleaceum *semen*. Quinque, sex aut plura demum emergunt *folia*, liliacea, lata, viridia admodum, densa sive carnosa, humi expansa, nonnihil carinata. *Radix* crassa est, multis tunicis albis lento quodam humore plenis prædita, multisque crassiusculis fibris capillata.

Copiosè nascitur supra Olysipponem & plerisque aliis Lusitaniæ & Hispaniæ locis. Floret Augusto & Septembri, semen Octobri & Novembri maturescit. Folia maturo jam semine & exarido caule emergunt Novembri & Decembri. *Locus & Tempus.*

J. Bauhinus in Scillis albis discrimen à vulgari rubra non potuit animadvertere: præterquam in colore magnitudo eadem, squamæ crassæ ac latæ; ex quibus apparebat folia æque lata esse atque rubris. Non placet ergo duplex descriptio Scillæ albidæ traditæ à Dodonæo.

Præterea, cur (inquit) Dodonæus & Clusius Scillam albam veriùs Scillam censeant quam russam non possumus adhuc intelligere.

De Scillæ viribus & præparatione multa habent Plinius, Dioscorides, Galenus, quæ apud ipsos vide: Incidendi, aperiendi, discutiendi vi præditam esse Recentiores consentiunt: unde usus ejus est in obstructionibus hepatis, meatus biliarii, lienis, mensium retentione, urinæ & in mucilagine pulmonum & tussi. *Vires.*

Maximus ejus usus est (inquit C. Hofmannus) pro Trochiscis Scilliticis qui Theriacam ingrediuntur.

Habemus in Officinis duplex Oxymel Scilliticum, simplex & compositum, utrumque Mesue, ad affectus præcipuè pectoris ex pituita crassa, &c. Habemus & *Loch* ejusdem duplex, simplex & compositum, utrumque ad crassos & frigidos in pectore humores. *Hofm.*

Tupa ipi Brasiliensibus, Lusitanis Cebola albæræa Marggr.

Marggr.
Bulbum habet album, rotundum, Pomi nostratis magnitudine, cuticulâ tectum umbræ coloris, qui inferiùs multas agit radiculas, quasdam ad novendecim digit. longas: producit porro duo, tria, aut quatuor *folia*, pedalis aut sesquipedalis longitudinis, quatuor digitos lata ubi latissima, succulenta, dilutè viridia, splendentia: lineis secundùm longitudinem & latitudinem viridioribus quasi texta.

Cap. X.

Tigridis flos C. B. Dod. Lob. Ger. *Tigridis flos Dracunculi species putata* J. B. *Ocoloxochitl seu Flos Tigris* Hernandez.

Hunc florem figmentum esse suspicati sunt multi Botanici, nec dari in rerum natura ejusmodi plantam putârunt: verùm αὐτόπταις & fide dignis potiùs credendum, qui dari affirmant. Lobelius à Joan. de Brancion accepit coloribus affabrè expressum, & sic describit; Virentibus, oblongis, angustis & acuminatis est foliis è pullo radicis bulbo: flore luteo exiguis quamplurimis notulis fortuitis punicantibus variato, è cujus medio suave-rubens stylus exeritur.

C. Bauhinus radicem ait habere porraceam, folia Gladioli, florem egregiè rubentem, circa medium tamen album, & instar pellis Tigridis maculatum.

Cum C. Bauhino consentit Franc. Hernandez, qui plantam sic describit,

Herba est folia fundens Gladioli, nerveis discursibus densis, & secundùm longitudinem procedentibus. *Florem* rubrum, magnum, ternis constantem foliis, sed circa medium pallentem albúmque & Tigrinæ pellis more maculatum, unde nomen. Additur in corollas floreósque manipulos ob floris præstantiam. *Radix* vero porracea est, quæ frigefacit ac febrem extinguit ℥ j. pondere ex aqua devorata, & punctis adversatur quæ ardentes febres sequi solent. Sunt qui dicant devoratam, efficere fœcunditatem; edulis etiam est, frigentísque nec omnino injucundi nutrimenti, lubrica & pectori conferens. *Vires.*

Nascitur clementi cœlo, quale sortitur urbs Mexicana, hortensibúsque præcipuè, humidísque & cultis locis.

Bulbus oblongus Æthiopicus foliis guttatis & cilii instar pilosis Breyn.

Breyn.
Narcissorum aliqua ex parte similis est hic bulbus, nisi quòd sesquipalmaris propemodum longitudinis, ad proportionem haud crassus, fibris autem validis ima basi Hyacinthi instar Muscarii diffusis. Hic in Beverningiano horto folia quinque proferebat, glabra, crassa, carnosa, in mucronem parumper exeuntia, supina parte saturè viridia, pronâ dilutiora, quinque vel sex uncias longa, sed nè duas quidem lata, nimirum circiter medium ubi latissima; quæ confracta subamarè nauseabundum odorem (quamvis sapor singularem amaritiem haud præ se ferat) atque ex venularum cavitatibus in carne delitescentium, tenuissima, araneæ instar subtilia stamina, in modum Eriophori Peruviani præbent. Digna verò spectatu hæc folia reddebant margines, pilis subrigidis spadiceis, duplici serie, admodum curiosè, & ferè itâ fimbriati, ut pro ciliis innumerabilium in altera folii parte apparentium guttularum sive ocellorum haberi queant.

Nondum floruit apud *D. Beverningh.*

CAP. XI.

De Sisyrhynchio aut potiùs Sysirhynchio.

SYsirhynchio non solùm suillo pabulo bulbosæ atque carnosæ radicis aptitudo, sed rostrata forma radicis rostro suillo similis, monente sagacissimo Columna, nominis causa fuit.

Nos in hoc capite duas toto genere diversas plantas conjunximus, nimirum Sysirhynchium Clusii, & Sysirhynchium Columnæ, alteri enim folia in flore novem, alteri sex tantum; altera, id est Sysirhynchium Clusii, ad Iridem bulbosam accedit, à qua tamen differt radice seu bulbo gemino altera alteri insidente ut in Xiphio, & petalis illis quæ sursum reflectuntur minimè bifidis, observante Jungio, altera, id est, Sysirhynchium Columnæ, Croco similior est, verùm foliis canaliculatis, & radice cum epiphysi rostrum suillum referente distinguitur, geminum autem bulbum habet præcedentis modo.

Utravis planta satis aptè respondet descriptioni Theophrasti & Plinii. *Peculiare Sysirhynchio datum est* (inquit *Theophrastus) ut una radix primo augeatur hyeme, tum ineunte vere quod in imo excreverat contrahatur, supernúmq; crescat quod manditur.*

Sysirhynchium Columnæ ob dictam radicis epiphysin melius convenit nominis interpretationi, quod rostrum porcinum significat; & præterea edule est, quod de Sysirhinchio Clusii negat Boelius.

1. *Sisyrhynchium majus flore luteâ maculâ notato* C. B. *Sisyrhynchium majus* Clus. Ger. *Iridi bulbosæ affinis Sisyrhynchium majus* J. B. *Sisyrhynchium* Park. parad. Spanish Nut.

Clus.

Oblongis est angustísque foliis, mollioribus quàm Iridis bulbosæ folia, & ad Allii aut Hyacinthi botryodis folia proximè accedentibus, striatis, viridibus, & humi plerunq; fusis, rotundo, dodrantali, striato firmóq; *caule* qui ex multis involucris tanquam ex vaginulis *flores* promit quatuor aut quinque, alternatim prodeuntes, h. e. ut primo marcescente alter succedat, deinde tertius, & sic deinceps, Xyridis potiùs florem referentes quàm Iridis, ex novem foliolis compositos, quorum tria deorsum inflexa, pro fimbria, luteam maculam habent; alia tria sursum aliquantulum attolluntur; tria verò reliqua, quæ in aliis ligulam tegere solent, surrecta, summa parte divisa & bifida. Est verò totus flos pulcher aspectu, coloris cœrulei, præter maculas illas, & odore quidem præditus sed valdè fugaci. Floribus succedunt *folliculi*, vaginis quibusdam cutaceis inclusi, adeò tenui membranâ constantes, ut *semen* rotundum, parvum, subrufum, quod in illis continetur, conspici possit. *Radix* bulbosa, gemina, planta ipsa florente, & altera alteri insidens Xiphii modo; superior plena, candida, dulcis, edulis, & pueris expetita, inferior flaccida; totam nimirum substantiam ad se trahente superiore, ut in Croco, Xiphio, & tandem evanescens cum adhærentibus fibris: multiplici verò cortice reticulato, crasso, nigro integitur Xiphii radicis instar, & adnatis sese propagat; nam quinas, interdum etiam senas aut plures plantas, quarum singuli bulbi suo retiformi tegmine involuti erant, alio villoso capacioréq; tegumento simul comprehensa eruere memini in collium supra Olyssipponem urbem acclivitatibus, atq; etiam Gadibus non procul à ponte qui eam insulam continenti nunc conjungit.

Tempus. Florebat Martio natali solo, sed apud Belgas Maio duntaxat, interdum etiam Junio, idq; valdè rarò, utpote quod alternis utplurimùm annis duntaxat prodire soleat, imò paulatim plerunq; contabescens prorsus tandem sæpenumero pereat.

Hoc genus (inquit Clusius) Lusitani *Nozelhas*, quasi nuculas aut parvas nuces diceres, appellant, quia pueri isthic ejus bulbo, perinde atq; Avellanis, vescuntur, eúmque in deliciis habent.

Clusio contradicit Gulielmus Boelius, referente Parkinsono in Parad, & hujus plantæ bulbos iis in locis *Nozelhas* appellari negat, insipidos enim eos esse, miniméq; edules, verùm Croci parvi seu vulgaris variegati radices ità dici, asserit, quæ & gustui dulces sunt, & à pastoribus puerísq; avidè appetuntur.

Locus & Tempus. Nos plantam hanc in lingula portum Messanensem à freto Siculo dirimente observavimus florentem circa medium Aprilem, & in Insulâ ad Promont. Pachynum.

Huc refer Sisyrhynchium flore albâ maculâ notato *C. B.*

2. *Sisyrynchium minus* Clus. Ger. *Iridi bulbosæ affinis Sisyrhynchium minus* J. B. *Sisyrhynchium* Park. parad. *Sisyrhynchium medium* C. B.

Clus.

Superiori (inquit Clusius) simile est, minus tamen gracilioribúsq; foliis. *Flores* è vaginulis prodeuntes colore superioris floribus similes, sed magis odorati: tenuiores etiam *folliculi* minore & exiliore semine pleni: *radix* item minor, non minùs tamen quàm superioris reticulato cortice tecta & gemina.

Crescit Valentino Hispaniæ regno, sed Murciano frequentissimum observabam, præsertim tribus leucis supra *Murciam* Antiquis Murgin, ejus regni metropolin.

Floret cum priore.

Vires. Ad ventris tormina utile esse referebant incolæ, sed devorata radice illico corpus saltatione esse exercendum.

Clusio iterum contradicit Boelius, & duplex Sisyrhynchii genus dari negat, nec enim majus à minore aliter quàm magnitudine differre quæ major est plantis in maris vicinia nascentibus ob undarum alluvionem, aut auræ marinæ afflatum.

3. Sisy-

3. *Sisyrhynchium Mauritanicum* Clus. Park. parad. *Sis. flore albâ maculâ notato* C. B.

Hoc genus flores Clusio protulit Sisyrhynchio majori Lusitanico formâ prorsus similes, non tamen cœruleos ut illius, sed purpurei dilutioris coloris, valdè etiam fugaces & ephemeros, quorum terna majora folia inflexa & terram spectantia albâ maculâ erant insignita.

4. *Sisyrhynchium Theophrasti* Col. *minus angustifolium* C. B.

Radicem habet bulbosam, parvam, Avellanæ nucis medullæ parem, cortice Colchici modo obductam russo, qui facilè avellitur, rotundâ formâ oblongâ verò, & inferiùs non ut aliæ bulbosæ rotundam planam & fibrosam basin habentem, sed in oblongum productam, sinuosam & in acumen desinentem, Delphini vel Suis rostrum effigiantem, lævem veluti arte elaboratam, superiorem animalis mandibulam imitantem, atq; palati cavam partem: ex alia verò velut inferiorem alteram mandibulam, quæ tenuis est & lata, mobilis menti instar, ex lata in tenuissimas fibras divisa, tandem denis velut capillamentis quibus terræ adhæret desinens: inter ambas verò linguæ modo carnosa fibra rotunda longa exit, ex qua se propagare videtur, ut aliæ bulbosæ solent, & bulbus anno sequenti efficitur. Cujus rei signum est cortex inanis bulbi qui supra vegetum bulbum paulo superiùs invenitur. Fibræ pullæ, diaphanæ ut Orchidum fibræ, non solidæ ut bulbus, qui densus, durus, albus, splendidus est, Castaneæ immaturæ sapore. Duas uncias infra terram occultatur, & supra folia emittit quatuor, quinq;, aut septem inæqualia, tenuia, dura, carnosa, minora & breviora Croci sativi, nec lata, sed Xiphii modo tota dorsum, solida, duriuscula, striata. Binos emittere flores observavimus, stellata inter folia terræ hærentes sex foliis constructos è folliculo exeuntes: quorum tria exteriora virescunt vel violacea sunt, reliqua alba, & lineis tribus violaceis per longum ductis depicta, sylvestris Croci modo, brevibus intus staminulis. His marcescentibus fructus remanet oblongus, viridis Tritici grano par, trigonus, deinde duplo major, in quo semina turgent, & in superficie propter cutis tenuitatem extuberantia apparent; siccatus disrumpitur & copiosa, minuta, rotunda & flaventia ostendit.

Novembris fine observavimus in hac planta bulbulum emittere supernè, uti Gladiolus, qui tunc parvus admodum erat, duobus foliis emissis, atq; hyeme postea crevit, foliáq; alia emisit. Quare hyeme bulbum crescere & pinguescere certum videtur, æstate verò contrahi exsuccum, nam Vere fructus perficit Aprili mense cùm floruerit Martio. Hæc omnia F. Columna. *Tempus.*]

Per viarum margines herbidos Cirinolæ observavit Columna. *Locus.*

5. *Sysirhynchium alterum latifolium* Col. *minus latifolium* C. B.

Col.

Hujus *radix* simili formâ, sed duplo major oblongior, ac multiplici cortice nigrioreq;, inferiùs barbata ut superior, sed ex altera menti parte oblongus, planus, rostratus & flavescens adhæret bulbulus, qui anni præcedentis erat vetustior, cortice supra vegetum novum bulbum relicto, ut in superiore. Hic præcedente succosior est, atq; sapore amaricante parum. *Folia* lata, porracea, brevia respectu latitudinis, lævia, splendida, oris parùm pilosis, *fructu* inter folia, & terræ hærente, ut vix promineat & appareat, trigono uti superioris, sed majore, rubescente, in quo duodecim *semina* insunt, quatuor singulis angulis, crassiora, Orobi aut Viciæ ferè magnitudine, angulosa parum.

Via quâ ad Acquamenam vineam itur inter Orchides sphegodes. *Locus.*

6. *Sysirhynchium Asprensium angustifolium alterum* Col. *minus angustifolium flore majore variegato* C. B.

Col.

Hæc minimo aeris tepore emicat, florentémq; Januario mense observavimus in Castro *Aspra* dicto, in Sabinis, olim *Casperies* appellato. Bulbo est crassiore præcedente Apulo, cui folia similia quatuor ponit, canaliculata, sed ita tenui scissura ut nisi animadvertatur, juncea videantur, & costæ effigie. *Florem* edit Croci figurâ & odore, magnum respectu plantæ, sed Croco minorem, candicante colore, & in aliquibus summæ floris partes purpuro-cœruleæ, & imæ veluti ungues luteo colore; stamina intus tria, crasso & oblongo capite prædita, lutea, medium verò apicem album, oblongiorem, in sex tenues brevésq; lacinias in summo divisum, ex pallido candicante colore. Variat flos, nam tria ex sex foliis exteriora dorsum habent vel rubens & lineis variegatum, vel ex luteo virente linea inter purpureum colorem, aut obsoletâ purpurâ. *Radice* bulbosa barbata Apulo simili, sed majore duplo, eodem sapore Castaneæ, etiámq; se bulbo superiore propagante. Iisdem locis congener altera Apula oriebatur.

7. *Sisyrhynchium Indicum* Cornuti.

Corn.

Huic *radix* bulbacea, Nuculæ magnitudine, Croci effigie Mœsiaci, quam incolæ libentiùs esitant (sicut ejusdem etiam generis indigenas Hispani opiliones edunt, quas *Noselhas* appellant vocabulo vernaculè Avellanam significante.) Postrema æstatis parte, quam *oporan* vocant *flores* fundit in singulis caulibus nunc singulares, nunc etiam plures, sex foliis variè coloratis compositos: Interna siquidem pars cœrulea est, circulóque flavo divisa, dorsum autem mediâ & infima parte cineraceum, mediâ vero quæ in mucronem porrigitur languidè cœruleum. Elapso flore *semina* in *folliculo* subrotundo & carinato, ut Gladioli, concepta subnascuntur. *Folia* ut Iridis bulbosæ aut Asphodeli lutei minoris, teretia sunt, & per longitudinem striata.

Ex India Orientali delatum est.

 8. *Sisy-*

8. *Sisyrhynchium ex phœniceo suaverubente flore Æthiopicum* Breyn.

Breyn.

Altitudine plusquam pedali assurgit, *bulbum* possidens rotundum, Croci aut Sisyrhynchii Indici *Cornuti*, cortice ex fusco cinereo & filamentoso obductum: è quo *caulis* viridis, ut existimo carnosus, assurgit, *foliis* partim longissimis, partim brevioribus, angustis, nervosis, vegetissima viriditate coloratis, in modum ferè Sisyrynchiorum *Clusii*, amictus; cujus superior pars papaveris erratici instar hirsuta, *florem* sua venustate aspectum delectantem suffulcit, Croci aut Sisyrhynchii Asprensium *Col.* grandiorem, foliis sex tenerrimis, è carneo & phœniceo, necnon dilutâ Rosarum purpurâ blandè rubentibus, ad unguem croceis, congestum; cujus in medio *stylus* quadrangularis, crassus, phœnicei coloris occultatur.

Ex intuitu figuræ suis coloribus ad vivum depictæ, à *D. van Beverningk* (in cujus horto floruit ipsa planta) transmissæ descripsit Ja. Breynius.

Locus. Locus ejus natalis Promontorium Caput Bonæ Spei dictum.

Variat flore tristiùs & obsoletiùs rubente, & languido collo deorsum dependente, velut Polygonati ramosi flore luteo *Cornuti*, pari quoq; formâ & convolutis foliis.

9. *Sisyrhynchium ramosum Æthiopicum foliis plicatis nervosis & incanis, radice tuberosa phœnicea* Breynii.

Hujus *radix* tuberosa, Iridum quadantenus similis, vix sescunciam in longitudine, ac pollicem transversum in latitudine contingens, non adeò inconvenienter Cygni corpus repræsentabat; substantiâ carnosâ, ex phœniceo crocea lentam mucilaginem continente, & cuticulâ firmiter inhærente, tenui, sanguineâq; contecta; cui insuper cortex, colore & substantia Colchici similis obductus fuerat, [cùm bulbum accepit Autor à *D. van Beverningk* missum] jam resolutus, quo sanguineus perpulcher radicis color sine impedimento meliùs oculis lustrari posset. Eâ enim Radix hæc est naturâ, ut illo quo planta optimè augetur tempore imminuta, venustissimum coloris splendorem deperdat, formámq; suam in pedis figuram convertat, sub qua emissas inter fibras nova propago tandem procrescit.

Hujus tuber mense Julio terræ commissum paucos post dies *folia* octo aut decem producebat, pollicaria, palmaria, vel etiam pedalia, Iridis facie, & quæ eo etiam modo in latum expansa, mutuóque se amplexando nascebantur, obscuriùs autem viridia, incana, hirsuta, nervosa, plicata, & ab imo ad medium usq; carinâ amplâ prædita: E quorum medio *Caulis* pedalis, rotundus, viridis, & hirsutus effundebatur, parte inferiori rubicundus; ima medietate geniculatus, singulis genicula folio angustiore brevioréq; cinctis; supra verò plùribus ramis, (quorum quemvis circa basin longum angustúmq; comitabatur foliolum) brachiatus; quos Sisyrhynchii Theophrasti *Col.* pares, sed grandiores duplo ornabant *flosculi*, sex foliolis purpureis, aliqua flavedine ex phœniceo colore intermixtis, forísq; leniter hirsutis, constructi. His marcescentibus *fructus* enascebantur quidem trigoni, nec tamen ut Sisyrhynchii *Col.* oblongi, sed Hyacinthorum in modum subrotundi, qui perfectionem debitam non assecuti, virides erant, & pilis brevibus, velut caulis foliáque, hirsuti, intrinsecus verò glabri, in tres separati partes, singulas *semina* singula tantùm complectentes, quantum ex fructu sicco enucleare licuit.

10. *Sysirhynchium Persianum* C. B. *Flos Persicus Sysirhynchio congener* Clus. hist.

Hujus stirpis flos (quem solum cum suprema caulis parte coloribus suis duntaxat expressam vidit Clusius) pulcherrimus erat, summo cauli satis gracili & virescenti innitens, & ex membranaceo involucro, instar folliculorum qui Iridum flores ambiunt, emergens, tribus tantùm foliis (si picturæ fides est adhibenda) constans, mucronatis, binas uncias longis, minimum digitum latis, dorso elatiore, cœrulei coloris adeò elegantis ut cum Gentianellæ cœruleis floribus contendere possit: interna parte ramosa quædam *stamina*, in multas tenues fibras secta continere videtur, rufi coloris, *apicibus* verò albis infra illum addita erat alterius floris gemma, suo membranaceo folliculo etiam involuta.

Hujus pictura Constantinopoli expressa erat ex altera pictura è Persia allata.

Cap. XII.

De Gladiolo.

Gladiolus à foliorum formâ dictus, Dioscoridi ξίφιον, foliis ensiformibus, floribus in singulis caulibus pluribus longa serie & forma peculiari à congeneribus distinguitur.

1. *Gladiolus sive Xiphion* J. B. *Gladiolus Narbonensis* Park. *Italicus* Ger. *Glad. floribus uno versu dispositis major* C. B. Corn-Flag.

Cord.

Rectum & mucronatum emittit *folium*, è quo alia duo aut tria erumpunt, Iridi similia, multò tamen angustiora, utrinque striata, & Iridis modo sibi inserta, junceum, teretem, cubito longiorem & glabrum *caulem* amplectentia; in cujus summitate quinque, sex, aut septem, egregiæ figuræ & coloris

coloris *flores*, Sole Cancrum ingrediente se proferunt, à se invicem distantes, in unam partem caulis se inclinantes, & deorsum nutantes: constant hi sex petalis, unciâ parum longioribus, simul ab uno exortu prodeuntibus: ex quibus quatuor semunciâ paullò latiora sunt, colore roseo, sed multò lætiore & pulchriore; interdiu, cùm Sole tanguntur, ignis & scintillarum modo exteriori superficie coruscantia & veluti flagrantia, reflexis labris profundioris calathi figuram referentia: reliqua duo foliola prædictis multò tenuiora sunt, ac intra florem constituta, inferiùs aliquantulum prominent, & candidam, longam & in medio latiorem maculam habent, quam undique purpurea linea circumscribit & terminat: superiori floris folio *stamen* subest trifidum, & inter hoc & folium singularis apex. Floret paucis diebus ab inferiore parte incipiendo: aperiente enim se qui in summitate est flore inferior flaccescit & clauditur. Floribus singuli *folliculi* succedunt, in rotundo modicè oblongi, tenuibus venulis distincti, nucis Avellanæ quantitate, qui cùm immaturuerunt in tres partes dividuntur, & tenuia, paleacea, flaváque *semina* ostendunt, in quibus rubens, cartilagineus & parvus est *nucleus*. *Radicem* habet non profundam, parvam, rotundam, bulbosam, ab ima basi versùs germen turbinatam, aliquot crinitis & reticulatis tunicis veluti loricis vestitam; quibus detractis duo exigui, candidi, carnosíque apparent *bulbi*, uno alteri insidente, superiore quidem Veris initio minore sed vegetiore; inferiore autem majore & latiore, verùm flaccido & fungoso: perit enim & flaccescere incipit prioris anni bulbus Veris initio supernascente alio: itaque simul decrescentem & increscentem radicem habet: nonnunquam etiam inferiori subest tertius bulbus, sed adeò flaccidus & inanis, ut inter fodiendum (quia non est spectabilis) negligatur; dum floret superior & minor bulbus increscit, vincítque soliditate & qualitate inferiorem; nam cùm flaccescere flos incipit, digiti crassitudinem & globuli figuram acquirit; fibras ab inferioris bulbi basi emittit tenues candidásque. Saporem radix habet præ cæteris herbæ partibus excellentem, nempe dulcem & modicè acrem; relinquit enim in palato aliquandiu linguam & fauces aliquantulum urentem & salivam elicientem [flores & folia idem faciunt *J. B.*] acrimoniam.

In calidioribus regionibus frequens inter segetes reperitur. Nos circa Liburnum in Italia copiosum invenimus. Passim Monspelii in segetibus provenit. *J. B.* In Italia & circa Monspelium Aprili etiam & Maio floret, in frigidioribus Junio & Julio. *Locus & Tempus.*

Variat floris colore pallidiore & interdum planè albo.

2. *Gladiolus utrinque floridus* C. B. *binis florum ordinibus* Park. *Glad. Italicus binis florum ordinibus distinctus. Gladiol. Narbonensis* Ger.

Vix aliqua in re à præcedente differt quàm florum duplici ordine in caule; quamvis Parkinsonus radicem minorem & nigriorem ei attribuat; caulem item obscuriorem; flores pariter coloratiores & tantillo minores.

3. *Gladiolus floribus uno versu dispositis minor* C. B. *purpureus minor* Park. *minimus* Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Minor est quàm vulgaris Narbonensis Gladiolus *floribus* concoloribus, minoribus, uno versu digestis in pedali gracili *caule*: *foliis* item duplo minoribus. *Radix* Sisyrynchii aut Gladioli parvi.

4. *Gladiolus angusto gramineo folio* C. B.

C. B.

Foliis gramineis, angustissimis, palmaribus: *floribus* paucioribus, [ternis aut quaternis] pallidè rubentibus supra se invicem ad caulis summum utrinque: *folliculis* minoribus à præcedentibus differt.

In Murena Hispaniæ collegit Albinus. *Locus.*

A præcedentibus non aliter differre videtur quàm magnitudine; quæ fortè loco debetur.

5. *Gladiolus Byzantinus* Park. *major Byzantinus* C. B.

Partium omnium magnitudine; *floribus* uno versu dispositis, atro-rubentibus, seriùs pòst reliquos omnes se aperientibus; *radice* teneriore & frigoris minùs patiente à Gladiolo Narbonensi differt.

6. *Gladiolus Æthiopicus flore coccineo* Cornuti. *An Gladiolus maximus Indicus* C. B?

Cornut.

Bulbum habet unicum, (non duplicati ordinis ut vulgaris) eúmque longè habitioris & adultioris amplitudinis, planum tamen, ac ut Nux vomica depressum: ejus caro intima fæcis vini colorem refert, & gustanti acerrimè linguam pungit. Bulbus hic multis tunicis obducitur, singulæ nerveis filamentis ductis in sese & in plexum veluti retiformem textis fimbriantur. Aliæ aliis insident, ut in Croco Mysiaco usu venit. *Folia* sunt Iridi nostrati magnitudine & figurâ similia, longitudine inter se dispaia, qualia in Gladiolo vulgari. Thyrsus inter folia medius erumpit, nunc unus, nunc ramosus (ut vidi) teres, fragilis, glaber, enodis, atque ex nigro leviter purpurascens. Hujus suprema pars in coccineam velut spicam fastigiatur: adeò bellè florum germina utroque versus disponuntur, ut in Hordeo δίςιχῳ videmus: prius autem quàm singula hæc aperiantur, alia post alia longiùs excrescunt, túncque corniculorum modo leniter incurvantur; ac tubulum sinuatum formant lutei coloris; pediculus tamen quo tubulus cauli adnectitur ruber est, nec nisi propiùs intuenti apparet, cùm gemino foliolo atro-virente hinc inde tegatur. Dum tubi hujus extremum hiat, in sex lacinias divisum, totidem quoque folia format, quorum tria longiora sunt & obtusa, coccineóque colore rutilant, reliqua tria brevia admodum & acuta: extra puniceo colore tinguntur, intus croceo, nonnullis lineis coccineis striato splendent. Eo autem disposita sunt ordine: supremum amplissimum

eſt; ſubjectum utrinque minimum; quæ deinceps poſita magna; infimum autem valdè exiguum: uno verbo breviora longioribus interſeruntur. A cavo hujus floris quatuor *ſtamina* fluunt, quæ per ſupremi folii ſinum deducuntur inæquali longitudine: inferiora duo humiliora ſunt, tertium elatius eſt; ſingula purpureis *apicibus* ornantur, fiſſis parte ſupina, pronâ verò duplici linea ex pulvere luteo confectâ diſtinctis. Quartum ſtamen ſine apice eſt, & linguæ ſerpentis modo triſulcum apparet.

Locus. A Promontorio bonæ ſpei dicto delata eſt egregia hæc Gladioli ſpecies.

7. *Gladiolus Africanus, radice tuberoſa, Cepæ foliis* Breyn.

Tuberoſa conſtat *radice* craſsâ, pænè pugillari, foris ex cinereo fuſcâ cum aliqua flavedine ſordeſcente, intus carnem ſolidam cerini coloris habente, in ſuperiore parte colliculi inſtar ſubrotundè elevata, ac fibris multis ex ima circulari ferè planaque baſi diffuſis, de qua binæ radices plerunque ità conjunctæ ut facili tamen negotio ſeparari poſſint. *Folia* ex colliculorum verticibus prolixa emittit, Cepæ vulgaris formam, colorem ac magnitudinem æmulantia, concava, aut materia levi, ſpongioſâ, ut & ſpumâ quâdam glutinoſi ſaporis farcta: hæc folia tenues veluti glauci coloris halitus ſuffundunt, qui leviſſimo tactu deflorantur: Horum primùm emergentia inferiore parte incumbunt terræ, ſuperiore autem eâ ſe erigunt figurâ, ut cornua pænè tauri repræſentent. Caulem (ut ferunt) impellit rotundum, foliis minoribus veſtitum junceis, & *floribus* ſuave-rubentibus, cacumen onerantibus denſiſſimè ſpicatum: hi Gladioli Æthiopici *Cornut.* dimidio breviores, nec eo modo incurvati, in medio *ſtamina* apicibus luteis donata, complectentes, è calyculo binorum foliorum membranaceo Cannæ Indicæ progenerantur.

An *Radix tuberoſa Promont. bonæ Spei, collo eximiè craſſo* Swertii?

CAP. XIII.

De Colchico.

Colchicum dictum eſt quòd plurimum in Colcho naſcitur.

Magnitudine ſua & foliis latis Liliaceis, vaſculis ſeminalibus majoribus, à Croco cui aliàs perſimile eſt, diſtinguitur.

A. 1. *Colchicum commune* C. B. *Colch. Anglicum purpureum, & Anglicum album* Park. Ger. *Colchicum* J. B. Meadow-Saffron.

Cord.

Autumno edit quincuncialem, nonnunquam etiam dodrantalem, gracilem, glabrum, candicantem, atque egregiæ teneritudinis *caulem,* in cujus ſummitate *flos* Lilio non diſſimilis, ſed minimè repandis & reflexis deorſum foliis, ſex petalis, longitudine ſeſquiunciam aut beſſem æquantibus, latitudine verò unciâ paullò anguſtioribus, utrinque acuminatis, glabris, nitidis, pinguibus, in attritu glutinoſis, primùm clauſis & convolutis, poſtea ſe explicantibus conſtans, colore in ſubrubente purpura albicans; in medio luteo colore *ſtamina,* numero ipſa floris folia non excedentia continens, qui poſtquam unum atque alterum diem duraverint flacceſcunt: deinde paulò poſt ſequentis Veris initium *folia* profert, longitudine dodrantali, latitudine verò unciæ aut ſeſquiunciæ, acuminata, craſſa, Liliaceis formà & ſubſtantiæ lentore ſimilia, ſed longiora, ſub terra coeuntia, & teretem, tenerum, candicantémque pediculum conſtituentia; in quorum medio propè terram utriculus extuberat, acuminatus, triquetrus, longitudine ad ſeſquiunciam plerunque accedens, latitudine verò unciam utplurimum æquans, rotundo, milioque majori, primùm candido, æſtate deinde poſt Solſtitium matureſcente, ad ruffum in nigro colorem tranſeunte *ſemine* plenus: quo ſparſa folia flacceſcunt. Inveniuntur nonnunquam duo aut tres utriculi ſimul conjuncti, & ab una radice prodeuntes, cùm eadem radix totidem flores produxerit, ſed unus tantùm ex his magnitudine præſtat, alii veluti abortivi ſunt. *Radice* nititur longitudine ſeſquiunciali, modicè in planum compreſſa, latitudine unciam plerunque quarta ejus parte excedente, ſuperiùs turbinatâ, inferiùs autem latiuſcula parte veluti in parvum unguem deſinente, & candidas fibras in terram demittente, & parvis bulbis circa latera enatis ſe propagante, foris multis in ruffo nigris tunicis veſtita, ex quarum numero ejus ætatem cognoſcere potes: Singulis enim annis ſingulas ſuperinduit tunicas, quibus detractis reliqua radicis pars carnoſa, totáque candida, & ſucco lacteo plena eſt, eadem ab una parte rimam veluti habet, per quam floris coliculus tranſivit; hunc enim non è ſuperiori & acuminata parte majoris radicis Autumno promit, ſed ab inferiori flacceſcentis ungui & latiore, contra reliquorum bulboſorum morem. Ea verò radix à cujus mucrone flos & folia emittuntur, ſulco caret uſque in Autumnum, donec ſubnaſcens parvula alia emiſſo flore priorem ſulcet. Hinc eſt quòd radices, quibus Vere & Æſtatis principio folia inſident canaliculatum illum ſulcum non habeant. Eadem radix quæ priore anno germinavit, ſequenti flacceſcit, Autumno ſuccedit alia admodum parva, inferiùs adnaſcens, à cujus ſuperiori parte Autumno flos prodit: (num hic minimè à majori exit) minor hæc radix unà cum flore adoleſcit; in Vere autem & æſtate ſequenti ſimul cum ſemine ad juſtam magnitudinem pervenit, quo tempore prior omnino perit. Siccata radix tam foras quam intus fuſca fit; ſaporem habet dulcem, ſimúlque amarum tenuem ſalivam provocantem, & aliquantulum nauſeoſum. Odorem verò omnes herbæ hujus partes gravem & nauſeabundum ſpirant.

Locus. Naſcitur in pratis tam planis quàm montanis, ſolo pingui, tam in Occidentalibus, quàm Borealibus Angliæ partibus: nec minùs in tranſmarinis regionibus.

Colchicum

Colchicum Anglicum album *Park.* candido flore Anglicum *Lob.* à descripto non aliter quàm floris colore differt, quicquid dicat Lobelius. Hoc autem merè accidentarium est, nec speciem mutat. Nos enim neque vidimus neque à quoquam audivimus, ullum aliud præter descriptum Colchici genus in Anglia sponte natum inventum unquam. Certe nihil tale in montosis & collibus propè Bristoiam occurrit.

Fortè Lobelius Colchicum polyanthes album *Clus.* sive Pannonicum, quod in hortis cultum vidit, per errorem pro Anglico & specie distincto habuit.

2. *Colchicum album cum purpurascentibus lineis* J. B. *Colch.* *ποικιλανθὲς alterum* Clus. *ex albo purpurascente varium* C. B. *variegatum alterum* Park.

Floribus candidis purpurascentibus lineis & notulis eleganter perspersis à præcedente differt; in reliquis ferè convenit.

J. Bauhinus in Helvetia in convallibus ad radicem montis *Wasserfall* invenit Septembri florentem.

Reperitur flore pleno.

3. *Colchicum purpureo-lacteum variegatum* C. B. *versicolor* Clus. Park. *ποικιλανθὲς* Clus.

Clus.

Non minùs crasso est bulbo quàm Pannonicum *πολυανθὲς*, vel etiam crassiore. Octobri paullò seriùs quàm superiora binos, ternos aut quaternos producit *flores*, vulgari breviores & brevi pediculo innixos, ut vix supra tellurem attollantur, quorum interiora tria folia ex purpura quodammodo rubent, aut Hispanici montani floribus concolores sunt utplurimum: exteriora autem tria vel omnino lactei candoris sunt, vel internè media ex parte purpurea, aut crassioribus purpureis venis radiatim distincta, vel purpureis maculis aspersa, omnia verò mucrone magis orbiculato & obtuso quàm in vulgari. Hujus folia ineunte vere germinantia ex viridi purpurascunt, deinde explicata saturatiùs virent vulgaris foliis.

4. *Colchicum Pannonicum album* Park. *polyanthes album* J. B. *candidum multiflorum* C. B.

Bulbo majore; *foliis* dilutiùs virentibus; floribus lactei candoris, ab eodem bulbo pluribus ad septenos, denos aut duodenos, &c. à Colchico communi differt.

Autumno pratis quibusdam Viennæ Austriæ vicinis non procul à Danubio eruit Clusius. *Locus.*

Colchicum polyanthes sive multiflorum purpureum Lobelii J. B.

A præcedente non aliter quàm floris colore differre videtur.

5. *Colchicum Byzantinum latifolium polyanthes* Clus. J. B. *Byzantinum* Park. *lato Hellebori albi folio polyanthos* C. B.

Clus.

Novo vere germinat, ternáque aut quaterna producit folia amplissima, Ellebori albi foliis nec formâ nec magnitudine valdè absimilia, nec illis minùs nervosa, magis tamen viridia, & sese mutuo amplectentia. Autumno cum vulgari numerosos fert *flores*, ut viginti aliquando observare meminerim ex eodem bulbo prodeuntes, vulgaris quidem floribus formâ & colore propè similes, sed ampliores, crassioréque pediculo subnixos, foris dilutiùs, internè saturatiùs purpurascentes, & tanquam venis quibusdam per folia sparsis notatos, in quibus *stamina* ut in vulgari. Satis copiosum *semen* fert interdum in triangulis, laxis, brevibúsque capitulis sive folliculis, triplo crassius vulgari. Ejus *radix* crassissima pugnum æquans vel etiam amplior.

6. *Colchicum Lusitanicum Fritillaricum* Park. *Lusitanicum purpurei cum albo mixti coloris* Clus. J. B.

Hujus plantæ florem tantùm describit Clusius, Parkinsonus reliquas etiam partes accuratiùs, ideóque descriptionem ejus adhibebimus.

Flores hujus majores & longiores sunt quàm vel Anglici, vel Pannonici, ad præcedentis flores proximè accedentes, ejusdémque ferè cum illis coloris, paulló duntaxat saturatiores, maculis tessellatim (ut in Fritillariæ flore) dispositis purpureis, sed floridioribus, & vel è longinquo conspicuis. *Folia* hujus ortu suo reliqua omnia Colchica Autumnalia præveniunt, siquidem ante hyemem semper emergunt, quinque vel sex numero, brevia potiùs quàm longa, basi latâ, summitate acuminata, canaliculata seu concava, quasi in circulum disposita: & sese mutuo ima parte amplectentia, colore pallido; seu ex viridi canescente, à reliquorum hujus generis colore diverso. *Radix* Anglici aut Pannonici persimilis, paulo duntaxat major. Floret Autumno omnium primum.

Colchicum latifolium Boisoti *Clus.* Clusius ipse huc referendum suspicatur.

7. *Colchicum Neapolitanum Fritillaricum* Park. *flor. Fritillariæ instar tessellatis* C. B. *Colchicum Neap.* Clus. hist. App. 1.

Park.

A præcedente, cui aliàs persimile est, differt florum colore saturatiore, adeò ut maculæ tessellatæ è longinquo etiam conspicuæ sint, florésque Fritillariæ alicujus intensiùs coloratæ similiores, & quàm præcedentis pulchriores & speciosiores. *Folia* post flores brevi exeunt, súntq; nonnihil longiora quàm illius & obscuriùs viridia, ad cinereum tamen tendentia; nec adeò decenter in orbem diffusa, sed erectiora, & velut inter se complicata. Clusius

Clusius Neapolitanum suum paullo aliter describit. Flores, inquit, quaternos aut quinos protulit, non adeò altè insurgentes ut in vulgari, sed breviores, quorúmq, folia luci opposita tessellatim distincta apparebant, perinde ferè ac in dilutiore Fritillariæ flore. Semen etiam abundè præbet id genus, sed in minoribus brevioribúsq, capitibus quàm vulgare.

8. *Colchicum Fritillaricum Chiense* Park. *variegatum* Cornuti.

Cornut.

Autumno statim ineunte supra terram *flos* emergit, mille variegatus maculis, dilutè purpurascentibus, quadratis & in quincuncem dispositis, ut in Meleagride *Dod.* Singulis illius petalis inest albescens quædam vena, quæ per eorum medium ab infima parte ad mucronem usq, prorepit. *Filamenta* sex longiora, cœruleis apicibus donata, à cavitate floris oriuntur. Bulbus huic plantæ pro radice est, tunicas habens plures, coloris ex nigro rufescentis, interior multa bombace munitur: conspicuum id est si quis delibret. Post florem *folia* fert atro-virentia, angustiora & breviora nostratium. Æstate media seminibus turget ruffis, quæ siliquæ coriaceæ virides cellulatim coercent.

Park.

Folia huic plerunq, tria è bulbo exeunt, pallidiora seu hilariùs viridia quàm præcedentis, humi appressa, ad basin lata, leviter mucronata, ad margines sinuata, seu undulata & veluti crispa seu serrata. *Radix* parva, oblonga. *Flos* pulcherrimus reliquis ferè minor, seriùs Autumno adulto, nec ferè ante Novembrem se aperit. Hyemes nostras ægrè tolerat, sed paulatim ferè languet, bulbo quotannis imminuto, donec tandem plane emoritur & evanescit.

9. *Colchicum montanum angustifolium* C. B. *mont. flore purpureo* J. B. *montanum Hispanicum* Clus. *mont. Hispanicum minus* Park. Ger.

Clus.

Terna aut quaterna huic sunt *folia* digitalis longitudinis, carinata, firma, humi tamen sparsa, saturatiùs virentia & splendentia, vix semunciam lata, acidi gustûs, rufescentem colorem contrahentia dum tabescere incipiunt. *Flos* sine foliis primùm exit Septembri, aliquando etiam Augusto, sex longis, angustis & ex purpura rubentibus foliis, totidem in medio *staminibus* constans. Hunc statim (præter aliorum Colchici generum morem) folia subsequuntur, & totam deinde hyemem perdurant, usq, in mensem Maium vel etiam Junium. *Radix* bulbosa, non magna, multis ex rufo nigricantibus tunicis amicta, intus alba, solida & cum quadam adstrictione dulcis, longiuscula sede, quali in cæteris generibus, & adnatis in lateribus se propagans.

Locus. Collibus Salmanticæ vicinis, solo valdè lapidoso eruit Clusius cum suo caule dodrantali firmo & triangulari capite, in quo semen ex rubro nigrescens sive fuscum, læve exiguum subrotundum.

Datur hujus varietas in floris colore, cujus interiora petala tota alba, exteriora media ex parte viridia, altera carnei quodammodo coloris.

10. *Colchicum pratense Salmanticum* Clus. J. B.

Flore erat dilutiore & in nonnullis plantis lactei omnino candoris. Hoc vulgari minus est, ineunte vere folia duntaxat proferens.

11. *Colchicum vernum* Clus. J. B. Park. *vernum Hispanicum* C. B. *vernum* Ger. emac.

Novo vere cum Dente canino Crocóq, verno hoc Colchici genus prodire, & unum aut alterum florem unà cum foliis producere solet, primis quidem diebus antequam sese explicare & pandere incipiat, coloris albi, sed qui paullò post in purpureum dilutiorem mutetur, brevi pediculo subnixum, sex petalis constantem minoribus & angustioribus quàm in vulgaris flore, & Croci verni albo flori formâ valdè similem, singulis foliis ex infima sede album *stamen* proferentibus cujus apex flavus: exteriorum trium foliorum stamina interiorum staminibus sunt breviora. E medio floris umbilico oblongiusculus exilit stylus, staminum longitudinem superans, albus, in tres partes summo divisus. Nascebatur verò flos ille inter terna folia, carinata, sese mutuò complectentia, Colchici vulgaris foliis longè angustiora, montani tamen Hispanici foliis paullò latiora. Flori succedebat triangulare membranaceum capitulum, haud magnum, semen continens rotundum, subrufum. Radix Colchici vulgaris radici sive bulbo, formâ quidem similis erat & fusca pelle obducta, sed longè minor, multas candidas fibras ex infima sede protuberante spargens.

Non convenit inter Botanicos an Colchici radix sit Hermodactylus Officinarum, aliis id affirmantibus, aliis negantibus. Doctiores & peritiores diversam faciunt, inter quos J. Bauhinus & J. Bodæus à Stapel. Hermodactylum non esse Colchici radicem probant, quòd Hermodactylus resiccatus albus permaneat, neutiquam rugosus, modicè durus tandíq, facilis sit, pulverémq, habeat candidum, quæ omnia Colchici radix siccata non habet. Addit Jo. Bauhinus Colchici radicem venenatam esse, Hermodactylos præcipuè veteres innoxiè gustari posse. Interim tamen, annuente Trago, admonet illos quorum interest pilulas pro podagricis describere, ne suis confectionibus Colchicum seu Hermodactylum adhibere velint, quod, inquit, hactenus magno cum errore *Vires.* commissum fuit. Cæterùm Arthritide laborantibus Colchici radicem utilem esse Arabes scripsere, & nos aliqua ex parte experti sumus, sed tum cùm forinsecus imponitur.

12. *Col-*

12. *Colchicum pumilum Croci foliis* C. B. *minimum tenuifolium Gallæcium* Lob. Ad. part. 2. J. B.

Lob.
Pumilum hoc Colchici genus *foliis* eſt Croci montani minoris, humi ſparſis, uncias binas aut ſeſquiunciam longis (mihi folia duo ſolum dedit *J. B.*) *radice* Colchici, Avellanæ parvæ nucleum æquante, flore unà cum foliis prodeunte, ſenis conſtante petalis anguſtioribus, purpurantibus, totidémq; ſtaminulis, apiculis luteis præditis, è brevi pediculo, parum è terra emergente.

Ex Hiſpaniæ regione Gallæcia opera *Le Quelt* rhizotomi Lutetiani delatum eſt hoc genus. *Locus.*

CAP. XIV.

De Croco.

CRocus à Croco puero in hunc florem verſo dictum fabulantur Poetæ. Ovid. Metamorph. 4.

Et Crocon in parvos verſum cum Smilace flores.

Potiùs κρόκος dicitur à κρόκις vel κρόκη trama, filum, villus, id quod ſtamini inſeritur, cujuſmodi ſunt Croci ſtamina ſeu villi, qui κροκίδες appellantur, qui plerunq; terni, nonnunquam etiam plures in floris medio conſpiciuntur, & cùm ſoli in uſum veniunt, per excellentiam Croci nomine donantur. Nec Croci tantùm ſed & aliorum etiam florum ſtamina κροκίδες appellantur, Nymphææ v. g. apud Dioſcoridem *l.* 3. *c.* 131. Liliorum apud Plinium *l.* 21. *c.* 5.

Croci notæ ſunt flores nudi, erecti ab ipſa ſtatim radice orti abſq; pediculis herbaceis, Folia anguſta, graminea, linea in medio alba ſecundùm longitudinem decurrente.

1. *Crocus vernus latifolius albo verſicolore flore* 1. Cluſ. J. B. *Cr. vernus minor albicans* C. B.

Cluſ.
Hujus *folia* Croci ſativi & legitimi folia ſatis referunt, niſi breviora eſſent: inter quæ bini aut terni prodeunt *flores.* Croci albi floribus majores, petalis mucronatis, quorum terna exteriora (quæ pallidula ſunt foris) tribus radiis ex atro purpuraſcentibus ab infima baſi ad extremum folium ductis ſtriata, internè alba ſunt, ut & tota interna tria petala, *ſtamináq;* in meditullio habent Croco montano ſimilia, ſed magis pallentem *ſtilum.* Liberaliùs hæc ſemen præbet in triangulis capitibus rotundum, ex fuſco candicans. *Radix* aliis ſimilis, foris membranâ fuſcâ obducta, fibris infima ſede donata, & intus alba.

Reperitur hujus ſpecies per omnia minor, quæ Croc. vern. latif. albo verſicolore flore II. *Cluſ.* Crocus vern. minor purpuraſcens *C. B.*

Crocus vernus latifolius albus vel cinericeus *C. B.* An Crocus vernus flore cinereo ſtriato *Ger.*

2. *Crocus vernus latifolius albo flore* Cluſ. *vernus latifolius albus variegatus* C. B. *vern. latif. albo flore, interdum purpuraſcentibus venis vario* J. B. *vernus flore albo* Ger.

Quaterna plerunq; habet *folia* latiuſcula & brevia; venâ albâ ſupernè unâ, ſubtus duabus per eorum longitudinem excurrentibus prædita; inter quæ prodit è membrana *flos* unus aut alter, brevi pediculo nitens, ſex *foliis* conſtans albis, imâ parte cum pediculo (qui in hac ſpecie brevior ferè eſt quàm in aliis) purpuraſcentibus, tria *ſtamina* cum *apicibus* oblongis, luteis, *ſtylum* breviorem in tria folia fimbriata crocea diviſum circumſtantibus continens. *Flos* in hac ſpecie magis concavus eſt & ventricoſus quàm in flavo-vario, petalis latioribus, obtuſioribus, concavis, adeò ut vix unquam aperiantur, ad ungues purpurantibus lineis ſtriatis: interdum etiam tria folia interiora tribus lineis purpureis per totam longitudinem ductis ſtriata ſunt. *Radix* candida, tenui cortice amicta, plurimis fibris candidis infima ſede prædita.

3. *Crocus purpuraſcens ſaturatioribus lineis ſtriatus. Cr. vernus latif. purpureus verſicolore flore* Cluſ. J. B. *vern. latif. purpureus variegatus* C. B.

Folia quatuor aut quinq; brevia, viz. quatuor aut quinq; digitos longitudine vix excedentia, culmum lata, carinata, lineâ lacteâ medium percurrente, *Flos* è membranaceo involucro duplici folio conſtante exit, hexapetalos, *petalis* penè paribus, quorum exteriora tria pallidè admodum purpuraſcunt exteriùs, ſtriis tribus inſignioribus ſaturè purpureis ab ungue ad apicem per totam folii longitudinem ductis, quæ ad latera virgulas ſpargunt, tria interiora exterioribus nonnihil breviora latioraq; & colore exteriùs ſaturatiore tribus pariter lineis majuſculis purpureis ad latera ſtrias longas ceu radios ad margines uſq; foliorum extenſas emittentibus, inſignia. Lineæ hæ utrinq; conſpicuæ ſunt, *h. e.* tam interna quam externa foliorum ſuperficie. *Folia* exteriora interna ſuperficie intenſiùs purpurea ſunt quàm interiora, utraq; autem oblanga, concava, mucronata, ſcaphoidea. *Stylum* croceum ſeu rubentem, trifidum, non admodum longum, tria *Stamina* circumſtant, longis mucronatis apicibus erectis donata, flavis & multò pallidioribus quàm ſtylus, eo tamen nonnihil productioribus. *Radix* majuſcula, reliquorum ſimilis, numeroſa ſobole fœcunda.

[illegible]s bulbum Ferraria Italiæ ad Cluſium miſit Alphonſus Panſius.

4. *Crocus*

4. *Crocus purpureus latifolius ſtriatus unguibus violaceis. Croco verno latif. purp. flo. minore Cluſii ſimilis ſi non idem.*

Folia huic longa & lata, lacteâ lineâ mediam longitudinem percurrente, terna plerunque ab eodem bulbo: inter quæ *flos* pediculo longo è membranaceo involucro exurgit, amplus, oblongus, petalis externis tribus internis longioribus, mucronibus acutioribus; utriſq; media ſui parte propè ungues, ut & ipſis unguibus, & caulis parte ſuperiore ſaturatiùs purpureis ſeu violaceis: [intus in unguibus petalorum hujuſce coloris nihil apparet] quin ungues interiùs albeſcunt. *Petala* externa ad margines interdum candicantibus lituris varia ſunt; interna ad margines tam exteriùs quàm interiùs è purpura albeſcunt, ſaturatioribus purpureis venis ſtriata ſeu virgata: internâ autem parte hæ venæ ſeu lineæ conſpectiores ſunt. *Stamina* longiora ſunt in hac quàm in quavis alia nobis deſcripta ſpecie, *apicibus* flavis ſatis etiam longis donata. *Stylus* ut in reliquis trifidus, ſtaminibus non multo altior, ejuſdem cum apicibus coloris, aut paulò etiam pallidioris. *Radix* grandiuſcula, latifolii albi perſimilis. Floris petalorum margines plerunq; inflectuntur aut introrſum convolvuntur, ut flos integre vix unquam explicetur.

5. *Crocus vernus latifolius purpureo flore minore* Cluſ. J. B. *vern. purp. minor* Park. *vern. latif. purpuro-violaceus* C. B.

Cluſ.

Foliis eſt Croco albo ſimilibus paullò tamen anguſtioribus: *florem* promens ejuſdem magnitudinis, brevi pediculo innitentem, violaceæ ad cœruleum tendentis purpuræ colore, unguibus & ſummo pediculo ſaturatâ purpurâ nitentibus. Radix prædicti ſimilis, & in edenda ſobole ſatis fœcunda interdum. Nonnunquam, ſed valdè raro, *ſemen* fert rotundum exalbidum in triangulari capitulo.

Locus. In agris & paſcuis Romæ vicinis Februarii initio florentem invenimus: necnon in paſcuis montoſis propè Curiam Rhætorum, & in ſummitate montis Juræ ſed multò ſeriùs florentem. Reperitur etiam & in monte Baldo, & Alpibus Helveticis & Burmii Rhætorum.

6. *Crocus vernus latifolius purpureus flore majore* Cluſ. J. B. *vern. purp. maximus* Park. *vern. latif. flore purpureo magno* C. B. *vern. latif. flo. purpureo* Ger. emac.

Cluſ.

Hujus *Flos* prioris formâ ſimilis, petalis multò amplioribus, licet colore non valdè diſparibus, nec injucundi odoris, quorum externa tria paullò longiora interna tria breviora amplectuntur. *Stamina* alba ſunt, magnis flavis *apicibus* prædita, inter quæ *ſtilus* exit paullò longior, extima parte in tres quaſi tubulos laxiores diviſus, aurei coloris. Cum flore exeunt terna aut quaterna folia præcedentis non diſſimilia, paullo tamen longiora. *Radix* ſuperiore major.

7. *Crocus vernus latifolius flavo-vario flore* 1. Cluſ. *Cr. vern. latif. flavo-varius* C. B. *vern. latif. flo. vario, ſtriis violaceis* Ger. *Huc refero Croc. vern. latif. flavo-vario flore duplici* C. B. Ger. emac.

Quinq; aut ſex habet *folia*, tenuia, inſtar ferè legitimi Croci, infima parte ex purpura nigricantia, è quorum medio unum aut alterum *florem* promit, aurei fere coloris, legitimi Croci odorem nonnihil referentem, petalis exterioribus paullò anguſtioribus & magis mucronatis, tribus craſſiuſculis radiis ex atro purpuraſcentibus ab imo ad ſummum ſecundùm petali longitudinem excurrentibus, & multas interdum venas in latera ſpargentibus inſignitis: ternis interioribus latioribus, & ungues foris etiam ex atro purpuraſcentes habentibus. Pediculus qui florem ſuſtinet totidem purpurei coloris ſaturi radiis notatur quot ſunt in flore folia. Umbilicum occupant tria flava *ſtamina*, inter quæ *ſtylus* eminet extrema parte trifidus, aurei coloris. Floribus ſuccedunt craſſiuſcula trigona *capita*, adeò ſaturo purpureo colore infecta, ut atra videantur & ſplendentia, quæ maturitate hiſcentia *ſemen* continere conſpiciuntur rufum. *Radix* præter aliorum morem multiplici reticulatoq; cortice obducta, & multis tenuibus fibris ſeſſili parte, per reticulati corticis maculas ſe exerentibus prædita, raro adnatos bulbos proferens.

Crocus vern. latif. flavo-vario flore 2. *Cluſ.* A deſcripto ſolis florum radiis differt, qui adeò latè ſeſe ſpargunt, ut præter oras totum externorum trium foliorum dorſum inficiant; pediculus etiam florem ſuſtinens totus ex purpura nigricante ſplendet. Flore dodecapetalo & in uno caule gemello interdum ludit.

8. *Crocus vernus latifolius flavo-vario flore vulgaris. An Crocus vernus flavus ſtriatus* Park?

Flos flavus, aut potius pallidus, legitimi Croci odorem nonnihil referens: exterioribus tribus petalis paulò anguſtioribus, tribus craſſioribus radiis ex atro purpuraſcentibus externa parte ab imo ad ſummum ſecundùm folii longitudinem excurrentibus, & multas interdum venulas ſeu virgulas in latera ſpargentibus; ternis interioribus paulò latioribus, unguibus etiam foràs atro-purpureis. *Pediculus* qui florem ſuſtinet totidem atro-purpureis lineis pingitur quot ſunt in flore petala. Umbilicum occupant tria flava *ſtamina* brevia, apicibus pallentibus prædita, minoribus quàm in quavis alia ſpecie nobis hactenus viſa; inter quæ *ſtylus* eminet aliquanto productior, ſumma parte trifidus, reliquo flori concolor. *Folia* huic ſpeciei anguſta, longa, anteflorem emergunt. *Radix* parva innumera ſobole brevi temporis ſpatio immensùm ſe propagat præ omnibus nobis cognitis Croci ſpeciebus; adeò ut ob fœcunditatem ſuam hortulanis contempta ſit.

A Croco

A Croco verno latif. flavo-vario flore Clusii differt quòd nec bulbus reticulato cortice obductus sit, nec rarò adnatos bulbos proferat, sed frequentissimè.

9. *Crocus vernus latifolius aureo flore* Clus. *vernus latifol. aureus* C. B.

Flores huic speciei folia plerunque antevertunt breviores & ventricosiores quàm flavo-varii proximè descripti, aureo colore insignes: In nonnullis *petala* aversâ parte linea viridis secundùm longitudinem media dividit, cui ad ungues duo minora parallela opposita, unde floris pediculus sex striis virentibus insignis est. Intus *stylus* brevis trifidus, quem circumstant *stamina* tria, apicibus donata stylo multo longioribus, è latiuscula basi in acutum mucronem exporrectis, ad modum floris divergentibus. Tum stylus, tum stamina petalis sunt concoloria.

10. *Crocus vernus latifolius flavo flore* Clus. *vernus Mœsiacus flore flavo* J. B. *vernus latifolius flavus* C. B. *vernus flore luteo* Ger.
Clus.
Quaterna huic aut plura sunt *folia*, ad Croci latif. purp. versic. flore valdè accedentia, longiora tamen, & circa exortum latiora, binis candidis venis secundùm medium nervum per longitudinem excurrentibus, quæ emergere incipientia florem simul ostendunt cum petalis exterioribus mucronatis, internis paululum orbiculatis, flavi coloris, utcunque odoratum, tria longiuscula latiusculáq; *stamina*, dilutius flavescentia intus continentem, & longiorem *stylum*, summo fastigio in tria stamina divisum, sativi Croci staminibus pænè concolorem; cui succedit membranaceum triangulum *capitulum*, rotundo rufóque *semine* plenum. *Radix* cum supradicti Croci radice convenit, vel etiam major est, solida, aliquot candicantibus fibris sessili parte donata, & aliquot tunicis obvoluta. Binos plerunque, ternos, aut quaternos vel etiam plures profert flores: nulla enim Croci verni species hac liberalior in producendis floribus.

Crocus vernus latifolius pallido flore Clus. *vern. latifol. pallidus* C. B.

Florum petalis magis mucronatis, eorundem colore omnino pallido, viridibus venulis exteriorum trium ungues foris distinguentibus à descripto differt.
In Servia seu Mœsia superiore sub Bellogrado Martio mense florentem eruit Steph. van Hausen Noribergensis. *Locus.*

11. *Crocus vernus angustifolius* 1. Clus. *vern. angustif. magno flore* C. B. *vern. angustif. floribus cœruleis sive violaceis interdum candidis Hispanicus* J. B. *Crocus vernus* Ger.
Clus.
Terna, quaterna aut plura habet *folia*, longa, viridia, Crocinis longè angustiora gracilioráque, rotunda & capillacea ferè; inter quæ prodeunt bini aut terni *cauliculi*, unciales utplurimùm, angulosi, sustinentes *flores* cum petalis imâ parte flavescentibus, intus nonnihil candicantibus, reliquâ ad cœruleum tendentibus sive violaceis, [inveniuntur & toti candidi] odoratos. His succedunt *folliculi* sive capitella trigona, exile *semen* fulvescens continentia. *Radix* exiguæ Avellanæ magnitudine, duro spadiceóque cortice sive putamine tecta; intus alba, firma, subadstringente gustu.
Frequens invenitur Gadibus, atque inter Asindum (vulgò *Medina Sidonia*) & Calpen locis salebrosis & apricis. *Locus.*

12. *Crocus vernus angustifolius* 2. Clus. *vern. angustif. gemino bulbo* C. B.
Clus.
Foliis & *radicis* externo cortice præcedenti omnino similis est, paullò minore *flore*, ex albo purpurascente, víxque è terra prominente. *Radix* gemina, candida, una super alteram insidens, quarum superior firma, dulcis & edulis erat, inferior flaccida.
In Bæturiæ collibus Lusitaniæ finitimis observavit Clusius. *Locus.*

13. *Crocus vernus angustifolius violaceo flore* Clus. *vern. angustif. parvo flore* C. B. *vernus minor* Ger.
Clus.
Uberioribus & crassioribus est *foliis*, iísque interdum surrectis: *Flos* duorum præcedentium flore longè minor, totúsque cœruleus, tribus exterioribus petalis exceptis, quæ foris virescente colore nonnihil aspersa sunt. Hujus *radix* priori formâ similis, paullò tamen major est, *semen* etiam crassiusculum.
Gadibus duntaxat juxta primam speciem invenit Clusius Februarii initio. *Locus.*

14. *Crocus vernus* 4. *sive violaceo flore* Clus. *vernus juncifolius purpureus* C. B. *vernus angustifolius flore violaceo* Ger.
Clus.
Terna habet aut quaterna juncea *folia*, primo angustifolio similia; inter quæ uncialis tenuis *cauliculus* prodit, membranaceum *folliculum* sustinens, ex quo *flosculus* emergit purpurei saturi coloris, petalorum unguibus albis venis distinctis: *stilus* è floris umbilico prodit. Fugax admodum est hic flos, utpote qui unico duntaxat die apertus manet. *Radix* primæ speciei radici par, multis tunicis sive corticibus duris tecta.

15. *Crocus*

15. *Crocus vernus capillari folio* J. B. C. B. Cluſ.

Cluſ.
Exiguam habet *radicem*, bulboſam, duro ſpadiceo cortice tectam: è quâ prodeunt duo aut tria, anguſtiſſima & quaſi capillaria *folia*, viridia, ſurrecta: inter quæ *pediculus* veriùs quàm cauliculus, uncialis longitudinis aut paullò major, ab una parte planus, ſuſtinens ſemuncialis magnitudinis *florem*, petalis tribus exterioribus paulò longioribus & purpurei coloris, tribus venis ſaturatioribus ſecundùm longitudinem exteriùs diſtinctis, tribus interioribus brevioribus & dilutiore colore prædìtis, omnibus autem internè dilutè purpuraſcentibus, & ungues habentibus pallidos, ternis venis diſtinctos, prodeuntibus ex umbilico tribus *ſtaminulis* brevibus, longo *apice* flavo præditis, & medio *ſtylo* extrema parte diviſo.

Florem profert initio Maii, qui Sole ſplendente aperitur, ſub noctem clauditur, & paucos dies durat, nullius aut pertenuis odoris.

16. *Crocus vernus anguſtifolius variegatus* C. B. *vernus aureus variegatus* Eyſt.

17. *Crocus* J. B. Ger. *ſativus* C. B. *verus ſativus Autumnalis* Park. parad. **Saffron.**

J. Bod.
Conſtat hic *bulbo* dulci, Avellanæ, (interdum etiam Juglandis) magnitudine, tunicâ incanâ ſeu cinereâ in tenuia & oblonga capillamenta fiſſili foris obtecto, multis fibris capillato: *Folia* quinque aut octo, palmum aut etiam dodrantem longa, admodum anguſta, ſtriata. *Caulis* inter hæc oritur brevis ſub finem Auguſti aut Septembri menſe, florem ſuſtinens unicum, Colchici flori ſimilem, ſex petalis ex purpura rubente cœruleis conſtantem, in quorum medio *ſtamina* ſex, tria erecta *apicibus* flavis donata, inutilia, brevia & ſuperficie pulveracea ſunt; reliqua tria longitudine ipſa floris folia paulùm excedunt, cùm etiam ex clauſo convolutóque flore jam ex terra prodeunte exertis capitibus perficiant: eadem inferiùs anguſta, ſuperiùs verò latiuſcula exiſtunt, & ſubtiliſſimis crenis nonnullorum oculos ſubterfugientibus inciſa; color eſt in ruffo puniceus, [*J. B.* ſtamina hæc flammei ruboris ſunt] Ea collecta aroma celebre conficiunt, omnibus Crocus ſeu Crocum appellatum, guſtu amariuſculum, odore jucundo, acri, latè ſpirante, oculos aliquantum mordicante, lachrymas profundere cogente, & modicè cum ſuavitate non ingrata caput aggravante, ſomnúmque conciliante. Ejus tam triti, quàm integri parva portio magnum aquæ aut vini quantitatem luteo aut citrino colore ad puniceum inclinante tingit. Flores unum aut alterum tantùm diem poſtquam aperti fuerint durant. Cùm defloruit, vel cùm adhuc floret folia emergunt, quæ hyeme non flacceſcunt, ſed ſub ipſa nive virent. Radix Autumno cùm planta floret bulbo conſtat ſingulari, ſequenti autem vere & æſtate duplici, atque altero alteri ſuperiùs inſidente. Cum enim veris initio folia increſcunt ſuperior radicis pars è qua folia exeunt increſcit pariter,donec æſtate parentem ſub ſe retentam quantitate æquet. Hâc itaque vigentem, ſolidam ſuccosámque conſtitutionem nactâ ipſa parens languida & flaccida redditur, atque Autumno tota evaneſcit. *Hoc omnibus Crocis commune eſſe puto.*

De loco natali ubi ſponte oritur nihil certi traditur: ſeritur autem in pleriſque provinciis, ut Sicilia, Italia, Pannonia, Gallia, Germania, Anglia. De ſemine altum apud Botanicos eſt ſilentium: Seritur autem depoſitis radicum bulbis. Semen apud nos quantùm audivi nunquam fert, nec alibi, ut puto, in frigidioribus: in locis autem ubi ſponte oritur ſemen perficere minime dubium eſt.

Croci electionem vide apud Caſp. Hofmannum. Qui vulgò venditur, fere eſt corruptus Cartamo ſeu Cnico, quem Crocum Sarracenicum vocant. Laudatur in Croco ſumma partium tenuitas, & trahitur in dubium (inquit Caſp. Hofmannus) annon illa vincat omnia alia ſimplicia.

Vires & Uſus.
Moderatus ejus uſus cerebro prodeſt, ſenſus vegetiores reddit, ſomnum & torporem excutit. *Dod.* [copioſior vigilias inducit, & capitis dolorem] omnium conſenſu corroborat cor, & lætitiam gignit; quod experimento confirmat Amatus Luſitanus aſſerens ſe mercatorem vidiſſe, qui cum in ollam in qua carnes coquebantur multum Croci injeciſſet, poſt earum eſum, in tam profuſum riſum erupit, ut parùm abfuerit quin riſu nimio & cachinno è vita exceſſerit. Simile exemplum eſt apud Julium Alexandrinum in *Salubr.* Nos, ait, nobilem fœminam Tridenti vidimus horarum circiter trium ſpatio immodico riſu concuti, eliciendorum fortè menſium causâ. Juſto plus croco uſum Thoracis crudos humores ad concoctionem perducit, pulmones aperit, & ab obſtructione liberat, & ad hæc tam efficax eſt remedium, ut ſubinde phthiſicis in ſummo vitæ diſcrimine, & propemodum animam agentibus ſpiritum reducat, & vitam ad aliquot dies proroget, ſcriptuli dimidii, aut ad ſummum integri, cum Paſſo aut vino Pramnio vel alio dulci exhibitus; quomodo etiam datus graviſſimas ſubitò irruentes citra febrem dyſpnœas ſtatim & momento temporis tollere non ſemel à nobis compertum eſt. Crapulam etiam arcere hoc modo ſumptum Dioſcorides refert. Laudatur ad hepatis & fellis obſtructiones, necnon ad regium morbum; atque hinc bonum colorem Crocum efficere Dioſcorides ſcribit. Additur eodem autore ad omnes quæ interaneorum cauſa temperantur potiones, ſed noſtra ætate ad eas potiſſimum quæ menſes, fœtus & ſecundas educunt. Urinam cit, Venerem excitat, ad Vulvæ & ſedis cataplaſmata additur, necnon ad emplaſtra & cerata veteres tumores & dolores diſcutientia, inflammationes eryſipelatodes mitigat; compoſitionibus auricularibus utiliter admiſcetur: oculos ab ecthymatis & exanthematis cum lacte aut Fœniculi Roſarúmve liquore præſervat illitus, & humorum in eos influxiones reprimit. Hæc è Dodonæo.

Nos efficaciam ejus in ictero, ſi tempeſtivè bibatur, ſæpius experti ſumus, ad quem morbum quæ partium tenuium ſunt & tingendo apta pleraque conducunt.

In partûs difficultatibus adeo viſus eſt fortiter egiſſe (inquit C. Hofmannus) ut totus infans apparuerit croceus. Hoc experimentum eſt à Rhaſi, quem Serapio laudat. Fuit mulier quædam, inquit, quæ aliquot diebus laborârat in partu & dedi illi in potu ʒij Croci, & peperit filium. Et expertus fui hoc poſtea ſtatim ſæpe, & ſemper fuit ita. *Veriſimile eſt librariorum errore pro* ℈ ij. ʒij. *ſcriptum.*

Apud

Apud nostrates ad variolas expellendas in frequenti usu est; item in sacculis suspenditur sub mento vel gutture, ad dissipandam sci. materiam putridam & venenatam, nè ibidem stagnans inflammationem excitet, ægrúmque strangulet.

Crocus in nimia dosi noxius & lethalis censetur. Sed quæ tandem est illa dosis à qua periculum est? ʒiij. vel ut Julius Alexandrinus ℥iij.

Crocum non dilatando esse solùm gravem sed & obstruendo & strangulando C. Hofmanno videtur.

Idem Dodonæum erroris insimulat quod Crocum vigilias facere scribat in nimia dosi, cùm è contra somnum faciat, & caput gravet. Nec probat quòd Dioscorides & Plinius ἀκεφάλαιον esse affirment; cùm Arabes & etiam experientia contrarium doceant.

Crocus paralyticis membris ac induratis nervis apprimè confert: quare Oxycroceum emplastrum ex Croco conficitur ad emolliendam nervorum duritiem accommodatissimum. *Trag.* In Apoplexia gutta una aut duæ tincturæ aspergitur linguæ. *Schrod.* *Hertodius* integrum librum de Croco conscripsit, quem consulat Lector. Pro cultura Croci vide Philosoph. Transact. N. 138.

18. *Crocus Alpinus Autumnalis* C. B. *montanus I.* Clus. *mont. Autumnalis* J. B. Park. Ger.

Clus.

Flore est sativi Croci, sed minore & dilutiore, tribus intus croceis *staminibus*, & *stilo* luteo summa parte in aliquot staminula diviso. *Folia* illi quatuor, Crocinis similia, breviora tamen, interiore parte lineam quandam candicantem secundùm longitudinem, exteriore vero binas tanquam canaliculos seu sulcos, utrinque secundùm nervum excurrentes habentia. *Radix* minor quàm in sativo, candida, plena, & velut internodiis distincta, denso quodam cortice è multis villis contexto involuta & tecta, tenuibúsque fibris per corticem se exerentibus sessili parte donata: subdulcis porro illa est initio, deinde ingrati saporis.

In nonnullis Lusitaniæ rupibus, præsertim iis quæ non procul à mari absunt Novembri observavit, & cum suo flore eruit Clusius. *Locus.*

19. *Crocus Autumnalis florem sine foliis promens, odorus* C. B. *montanus 2.* Clus. *montanus 2. flore purp. foliis orbiculato mucrone* J. B.

Præcedenti ferè simile, *florem* sine foliis promit Septembri, unciali aut longiori pediculo innitentem, satis odoratum, sex æqualibus foliis orbiculato mucrone præditis saturatioris purpur. coloris pænéque violacei constantem, tribus ex umbilico prodeuntibus flavis *staminibus* & stilo extremum mucronem multifidum crassiusculúmque habente. *Radix* prioris radici valdè similis, cortice è multis villis contexto involuta, oblongus interdum nucleos satis procul à matre spargens.

20. *Crocus Autumnalis subcæruleus multiflorus* C. B. *montanus tertius* Clus. J. B. *Crocus Byzantinus argenteus* Park. *montanus Autumnalis flore majore albido cæruleo* Ger.

Clus.

Flos inodorus est, vel tenuis admodum & evanidi odoris, petalis interioribus paullò brevioribus, omnibus autem orbiculato mucrone præditis, albicantis initio coloris, sed in quo deinde temporis successu dilutius quidpiam cœruleum perfusum videatur. *Stamina* ex umbilico prodeunt terna, flava, & in medio *stilus* sive penicillus in tria vel plura staminula divisus, flavi etiam coloris. Flaccescente vel jam marcido flore quina, sena, raró plura emergunt in ambitu *folia* ex tenui membrana quæ florem initio obvolverat, Croci verni latifolii foliis pænè similia, h. e. paullò latiora quàm sativi, albâ lineâ singula per longitudinem supinâ parte distinguente, & prona binis. *Radix* digitalis, vel etiam pollicaris est crassitudinis, orbiculata ferè, alba, solida, tunicâ spadicei coloris obducta, multis albis fibris sub ea nascentibus prædita, quæ florum satis ferax est; nam & ternos, & quaternos, interdum etiam quinos profert flores.

Constantinopoli allatus est, estque proculdubio idem Croco syl. Byzant. serotino *Lob. Ad. part. 2.* quamvis Parkinsonus distinguat: qui florem plerunque unicum rariùs binos proferre scribit. *Locus.*

Octobri demum mense floret. *Tempus.*

21. *Crocum Pyrenæum Autumnale* Clus. ap. 2. *montanum Pyrenæum Autumnale* J. B. *Crocus Autumnalis flore minore* C. B.

Clus.

Florem fert Primi Croci montani flore ampliorem, coloríque saturatioris, & quodammodo medii inter illum & secundum genus, cujus medius stilus multifidus summa parte perinde ac illius, magis tamen diluti coloris & prorsus flavi. Hujus item folia marcescente flore non statim prodeunt ut in primo.

E Pyrenæis montibus à quodam Rhizotomo erutum redemit Clusius. *Locus.*

22. *Crocus montanus Autumnalis* Portæ. *Autumnalis, flore majore variegato.*

CAP. XV.

De Dente canino.

1. *Dens canis latiore rotundioréque folio* C. B. *Dens caninus* Ger. *Satyrium quorundam Erythronium bifolium flore unico radiato albo & purpureo* J. B. *Dens caninus flore purpurascente, & Dens caninus flore rubro* Park. parad. Dogs Tooth-violet.

J. B. Clus.

RAdice est duas uncias longa, alba, crassiuscula, & infima parte crassiore, superiore verò parte gracilescente. *Folia* promit bina, raró terna inquit Clusius, opposita, primò mutuò seu complectentia, & florem occulentia, per terram fusa, Lilii convallium aut Allii ursini formâ, crassiora & magis carnosa, ex angustiore principio in ventrem sextantem latum dilatata, dein sensim in mucronem desinentia, [aliquando subrotunda & latiora si, quod interdum fit, unicum habeat folium] longitudine palmari, maculis ex fusco rubentibus, vel, ut ait Clusius, ex albo purpurascentibus, latis, magnis variegata: teres, inter quæ surrigitur *coliculus* unicus, lævis enodísque, ruber, palmaris, cui insidet *flos* unus, deorsum nutans, ex sex foliis oblongis, mucronatis, nonnunquam albis, nonnunquam purpureis cum unguibus intus albis compositus, qui ubi aeris [Solis radiis excalfacti] tepore se explicat, radiato positu foliorum visendus ea sursum reflectit, Cyclamini instar: *Stamina* in medio sena purpurea *stylum* circumstant longiorem, album, tricuspidem: nullâ odoris gratiâ (inquit Clusius) placens, sed solâ elegantiâ commendabilis. Succedit siliqua triangularis, nutans ut flos, in viridi spadicea. *Capitulum* sive siliqua, teste Clusio, continet aliquot *semina* Leucoii bulbosi præcocis alterius seminibus ferè respondentia, sed longiora gracilioráque flavescentis coloris. Quandiu nullum florem dat hæc planta unico duntaxat exit folio.

Flos ex purpura rubet, aut candore micat, aut purpura & candore confusis pallet; qui flore rubro est maculis rubris; qui albo lacteis maculis variegatur: sic folia aliquando maculata, aliquando maculis carent. *C. B.*

Locus. Nos flore purpureo insignem copiosum observavimus propè Augustam Taurinorum ad latera montis quem transito Pado ascendimus, eundo indè ad Astam urbem, Aprilis initio florentem: cum quæ flore albo est in Liguriæ montibus eundo à Nova oppido ad Genuam, Jo. Bauhinus copiosè propè Genevam florentem Martio in colle *la Bastie*; alibi etiam in montosis invenitur non raro; loca vide apud *J. B.*

Vires. Stiriacas mulierculas radicis exsiccatæ pollinem pultibus puerorum inspergere ad enecandas eliciendásque ventris tineas Clusio relatum est. Ex vino autem haustum mirificè coli dolores mitigare expertum est, insuper corporis vires reficere & nutrire, ex aqua verò pueros epilepticos juvare.

Ad excitandam, autore Lobelio, Venerem magnam vim habere ostendit humida & calida substantia cum acrimoniæ paululo juncta. Hinc nonnullis Satyrium erythronium Dioscoridis creditur, sed erroneè Parkinsoni judicio, qui Tulipam pro Satyrio erythronio habet.

2. *Dens canis angustiore longiore folio* C. B. *Satyrii Etythronii aliud genus* J. B. *Dens caninus flore albo angustioribus foliis* Ger.

Clus.

Folia huic longiora quàm præcedenti, maculas albas diutiùs retinentia, initio dum exeunt *florem* etiam amplectentia, qui superiore major plerunque est, vel lactei omnino candoris, vel mistis purpurascente albóque coloribus constans, *staminibus* albis, *apicibus* nigricantibus: Huic succedit trigonum *caput*, *semina* alteri paria continens; *radix* etiam longa & superiore crassior.

3. *Dens caninus flore luteo* J. Rea.

A prima specie differt foliis obscurius virentibus & flore pallido seu dilutè luteo, cætera similis.

LIBRI

LIBRI VICESIMI PRIMI PARS SECUNDA.

De Herbis bulbosis affinibus.

HERBAS bulbosis affines voco quæ cùm hujus generis sint foliis, floribus, pericarpiis aut radicibus Bulbosas imitantur.

Herbæ foliis, floribus, pericarpiis aut radicibus Bulbosis affines distinguendæ sunt vel ex

- *Numero petalorum in flore,* in
  - *Enneapetalas,* folio gladii figuram referente cum acie cauli obversa; IRIS.
  - *Hexapetalas,* radicibus
    - *Tuberosis* aut crassis,
      - *Maximæ,* foliis
        - *Crassis* succulentis, ad margines aculeatis, radice succum crassum flavum insigniter amarum fundente; ALOE.
        - *Tenuioribus* & aridioribus, concavis, marginibus æqualibus; YUCCA.
      - *Minores,* flore
        - *Majore* Lilii æmulo; LILIASPHODELUS.
        - *Minore* stellato, semine triquetro; ASPHODELUS.
    - *Fibrosis* foliis
      - *Iridis*; PSEUDO-ASPHODELUS.
      - *Graminis,* flore specioso; PHALANGIUM.
  - *Pentapetalas,* florum petalis reflexis ad ungues junctis, radice orbiculata; CYCLAMEN.
  - *Tripetalas*; PHALANGIUM *Virginianum.*
  - *Monopetalas,* flore sedi fructûs cohærente, radice tuberosa, pistillo pro stylo in medio flore nudo, sapore, acri, foliis
    - *Laciniatis,* hujus generis maxima, caule pellis serpentini in modum maculato; DRACONTIUM.
    - *Integris,*
      - *Major*; ARUM.
      - *Minor*; ARISARUM.
- *Figurâ floris galeatâ* aut *labiatâ*: Hæ vel sunt
  - *Aphyllæ,* nullis neq; à radice, neq; in caulibus foliis virentibus; radicibus
    - *Squamosis*; OROBANCHE.
    - *Denticulatis*; DENTARIA *aphyllos, Anblatum Cordi.*
    - *Fibris multis majusculis implexis* constantibus; NIDUS AVIS.
  - *Foliosis,* radicibus
    - *Tuberosis,* gemino plerunque tubere adhærente; ORCHIS.
    - *Fibrosis,* foliis
      - *Nervosis*
        - *Binis,* in caule oppositis; BIFOLIUM.
        - *Pluribus alternis*; HELLEBORINE.
      - *Planis* virentibus, perpetuis; PYROLA.

CAP. I.

De Iride tuberosa & fibrosa.

NOminis rationem dedimus in capite de Iride bulbosa: Notæ characteristicæ sunt flores enneapetali, folia gladii figuram referentia, acie cauli obversa.

1. *Iris vulgaris* Ger. *purpurea sive vulgaris* Park. *Germanica* Fuch. *vulgaris Germanica sive sylvestris* C. B. *vulgaris violacea sive purpurea, hortensis & sylvestris* J. B. **The most common purple Flower-de-luce.**

Cord.

Ab uno cespite plura & erecta erigit cubito longiora *folia*, duûm digitorum latitudine, rectivenia, inferiùs in radicum capitibus conjuncta, ceu ex omnibus unum fiat, & sibi invicem inserta, singulorum aperto & inciso ventre seu carinâ alterius dorsum excipiente, superiùs verò alæ modo in latitudinem explicita, & in mucronem gladii figurâ desinentia: è quorum medio *caulis* assurgit sesquicubitalis, rectus, teres & glaber, veluti cinereo polline conspersus, facile abstergentibus cedente, quinque aut sex geniculis interceptus, ex quibus singula exeunt sine pediculo caulem amplectentia folia, inferioribus eò minora quò summitati propinquiora; in tres vel quatuor ramos divisus. *Flores* in summitate post medium Veris per intervalla erumpunt, primùm convolutis in turbinem membranis paullatim se in novem folia explicantibus: ex his tria inferiora digitali sunt longitudine, circa exortum angusta, reliquâ sui parte unciâ multò latiora, deorsum reflexa linguæ figurâ, foris lividi coloris in cinereo & circa principium viridia, intus verò purpurea, seu violacea, latis & lacteis venis propè exortum, à fimbria productis varia. Adhæret iis in interiori sinu, mediâ folii parte, per longitudinem exporrecta lanugo, oblongis pilis inferiùs albis, summâ parte luteis composita, Lanuginem cujusq; folii aliud parvum obtegit folium, in summitate in duas partes dissectum, ab utroq; latere herbacei coloris [in nobis observato pallidè cœrulei seu cinerei] in medio livido extante dorso: reliqua tria folia & ipsa linguæ aut cochlearis formam habent, primis tamen latiora & paullò breviora existunt, & sursum reflexa junguntur: color his utrinq; in cinereo lividus [imo purpureus, paullò tamen dilutior quàm in propendentibus petalis] quâ vero prioribus alterno positu adnectuntur purpureis & albis lineis à medio petalo ad latera utrinque productis striata sunt. Triduum vel quatriduum durat aut longiùs pro aeris constitutione, deinde contrahitur & decidit, inferiùs oblongum ac sexangularem folliculum relinquens, intus in tria loculamenta intersceptum, in quibus rotunda sunt & oblonga *semina*. *Radicibus* nititur multis, invicem in latitudinem sibi adnatis, duûm digitorum crassitudine, geniculatis, in transversum striatis, per superficiem terræ sparsis, foris modicè in flavo rubentibus, intus candidis, ex inferiori parte longas tenuésque fibras in terram agentibus. Graviter tota herba, ut Sambucus ferè, dum teritur spirat, præsertim radix, gustu acri, consumptóque superfluo humore tandem odorata.

Sylvestris ab hortensi non videtur aliter differre quàm accidentibus à cultura ortis: foliis minoribus, & hyeme marcescentibus, caule breviore, floribus præcocioribus & saturatiùs purpureis, &c.

Locus. Nascitur editis & clivosis locis inter arbusta.

2. *Iris flore albo* J. B. *hortensis alba Germanica* C. B. Park. *item alba Florentina eorundem. Iris alba, & Iris Florentina* Ger.

J. B.

Qui præcedentem rectè nôrit, & hanc noverit, nullam quippe in radicibus, foliorum florúmq; forma differentiam notabilem animadvertimus, in quibus tamen utrisque coloris non modicum est discrimen. *Folia* enim colore ad glaucum magis accedunt. *Flores* pauco, sed eo tamen grato, odore præditi, lacteo candore perfusi sunt, extimorum costis non minùs quàm purpureæ, extra virentibus, quibus intus lutea crocomata respondent, imorum autem foliorum margines luteæ striæ percurrunt.

Nos Iridem albam Florentinam à vulgari flore albo specie diversam non facimus. Differentia sola est in radicibus, quæ in Florentina majores, crassiores, solidiores, candidiores, odoratiores, ut rectè J. B. Regioni fortè calidiori diversitas debetur. Sic Fœniculum dulce & Apium dulce in frigidiores regiones translata paullatim in vulgaria degenerant. Fortè etiam Florentina dicta sationi primam suam originem debuit, nam ab eodem semine proveniunt Irides flore odorato & inodoro, cur non & radicibus.

Non videtur J. B. propter colorem album particulatim vocanda Iris Florentina, cùm utrâque abundent Florentini, & utramque indiscriminatim sumant; à bonitate autem potiùs utramque Florentinam denominari, non propter colorem.

Iris Illyrica C. B. C. Bauhinus Iridem Illyricam à Florentina specie diversam facit. Differentia est in floris colore qui in Florentina candidissimus est, in Illyrica dilutè cœruleus pallescens, & odore remissiore. Nobis, his non obstantibus, eadem videtur.

Vires & Usus. Iridis radix in vino aut cerevisia suspensa hanc dulcem conservat, illud jucundo tum odore tum sapore commendat, illius planè æmulo quem mora Rubi Idæi communicant, ut nos in vino rubro sæpius experti sumus. Sed & pistoribus ad parandum fermentum tritici panis magnopere usitata est. Hæc partim è Trag. hist. desumpta, partim nostræ sunt observationis.

Plurimæ hujus plantæ radici virtutes à Veteribus & Neotericis attribuuntur. Sic breviter Schroderus. Usus præcip. in mucilagine seu tartaro pulmonum, tussi, asthmate, obstructione mensium

tormi-

torminibus ventris infantum. Extrinſecus abſtergit cutis maculas & lentigines (cum Helleboro & melle mixtus) Creberrimus uſus modernis eſt in pulveribus qui capillis inſperguntur. Vulgus vocat pulveres de Cypro. Quin & Hydropi confert & Ictero.

In Hydrope ad ſerum in ſpecie purgandum commendatur radicis Ireos ſuccus ab ℥ß. ad ℥i ß. dandus. Honeſta matrona mihi nota ſe plures hydropicos curâſſe affirmavit ſolo uſu hujuſce ſucci, exhibendo quotidie manè jejuno quatuor cochlearia in ſex cochlearibus vini albi.

In deſperata alvi obſtructione ſuccus radicis Ireos recens ad ℥j. propinatus expertus fuit, teſte Schenchio lib. 3. Obſervat. D. *Edv. Hulſe.* Purgat, autore Caſp. Hofmanno primariò pituitam & aquas, ſecundariò bilem, non contra. Hodie fere ſolus ſuccus frequentatur in hydropicis: in quibus cùm ſæpe ardores faciat, non in faucibus tantum, ſed & in toto corpore, quidam prorſus abhorrent ab illo. Sed diſtinctione opus eſt. In Germanica id fieri veriſimile eſt; in Florent. non eſt. Deinde verum eſt de ſucco crudo, per reſidentiam non depurato. Id autem fieri debet ſi modo tuto curare volumus. Succus crudus non ultra ℥ ij. exhibendus eſt, depuratus & imprimis Italicus in majore doſi ſumitur. Caſp. Hofmanno videtur ℥ iij. ſuperari non poſſe.

E Flandria advehitur ad nos in corticibus teſtíſve Tellinarum pulcherrimum quoddam pigmentum, quod vulgari eorum idiomate dicitur *Verdelis*; ipſum verò ità paratur. Iridis florum ſummitatem colligunt ante maturitatem perfectam, quam tundunt in mortario lapideo cum piſtillo ligneo: indè maſſam ſic tuſam recondunt in vitreo vaſe, & in cella vel alio loco humidiore collocant per dies quindecim, ut digeratur atque putreſcat: quibus elapſis eliciunt materiam è vaſe, & linteo veteri percolant; nam verſa erit ferè tota in liquorem, quem igni exponunt in ollulâ vitreâ ut ferveat, donec decreſcat tertia pars, cui tunc additur Aluminis Rochæ modicum plus minúſve donec diſſolvatur, magis clareſcat, & delectetur color, quem experiri poteris, ſi in ipſo liquore madefiat fruſtum albæ paginæ [chartæ] & conſpicietur pulcherrimus color, qui ſervari poteſt in Tellinarum teſtis juxta Flandrorum morem. *Canepar. de Atramentis Londini impreſſ.* p. 306. Ipſemet idem obſervavi quater vel quinquieis in locis Belgii Hiſpanici & Fœderati, ut in Diario meo invenio. Hoc pigmento uſos obſervavi Belgas ad chartas colorandas, & ad vaſa tum lignea, tum fictilia pingenda, cujus non meminit Caneparius. *D. Tancredus Robinſon.*

3. *Iris altiſſima bicolor, cæruleo obſoleto, cinereóve mixta* J. B. *hortenſis pallidè cærulea* C. B.
J. B.

Rarior hæc Iris, proceritate vulgarem ſuperans: *folia* non minùs lata: *floris* autem ſuaviter odorati & vulgari minoris non obvia amœnitas, cujus tria extima folia repanda ſummâ orâ ſaturâ purpurâ tincta ſunt; inde uſque ad fimbriam crocatam, humani ſupercilii æmulam ſaturis lineis purpureis longis, campum album percurrentibus, utrinque autem à fimbriæ lateribus obliquæ ferrugineæ lineæ luteos margines diſtinguunt: terna quoq; folia, ut in hoc genere fieri ſolet, introrſum curvata ſurriguntur, colore magna ex parte ferrugineo cinereo obſoleto, ima parte rigidiuſcula, lutea, ſatura ferrugine guttata: penitiſſima & ultima terna in coſta foris, intúſque leviculâ & ſordida purpurâ pallent, utrinque lateribus luteo lurido infectis.

Hæc nobis latifolia major vulgaris obſoleta Cluſii eſſe videtur, hortenſis pallidè cœrulea *C. B.*

4. *Iris Chalcedonica* Ger. *Chalcedonica ſive Suſiana major* Park. *Suſiana, flore maximo ex albo nigricante* C. B. *latifolia major Suſiana vel Chalcedonica, flore majore variegato, Cluſio* 1. J. B.
Cluſ.

Sena aut octona habet *folia*, Iridis Luſitanicæ biflora foliis non abſimilia, mutuo ſeſe ut in aliis Iridum generibus amplectentia: è quorum medio *caulis* exit cubitalis aut amplior, rotundus, geniculatus, digitalis craſſitudinis, *florem* ſuſtinens omnium quos unquam in Iridibus conſpexerim maximum, novem ut reliquorum foliis conſtantem, colore tamen ab illis differentem: nam tria ad terram inclinata folia craſſa ſunt, interiore parte omnino nigra, niſi quædam venæ ex purpura candicantes intercurſarent, ab infima baſi ad medium uſque nigris villis latè obſita, maculâ nigrâ, ſericei villoſi nigri panni inſtar, medium folium occupante; foris multò dilutiora ſunt: terna illa minora eis incumbentia, quæ ligulas tegunt, fornicata & bifida ſunt, & ejuſdem ferè coloris paullò tamen dilutioris, licet ad obſcuram purpuream accedentis; tria ſurrecta palmaris ſunt amplitudinis, & membranaceæ pæne tenuitatis, plurimis lineis ab infima baſi ad extremum uſque folium excurrentibus, partim nigricantibus, partim ex cineraceo candicantibus, ut Americani Pavonis expanſam caudam ferè imitentur, internè circa unguem nonnihil hirſuta. Nullum odorem in hoc flore deprehendit Cluſius, ſed ſolâ coloris varietate & raritate commendabilis eſt. Illi ſuccedunt, ſed raró admodum capita trigona, craſſa, uncias tres, quatuor, & quinque interdum longa, numeroſum *ſemen*, rugoſum, fuſcum, Piſi ferè inſtar magnum continentia.

Conſtantinopoli delata eſt. Hyemis injurias difficiliùs fert in horto repoſita, reliquis Iridis generibus: Rariùs etiam cæteris floret, & unicum, ut plurimum, florem profert Maio: ſemen maturum Julii initio. *Locus & Tempus.*

5. *Iris Aſiatica cœrulea polyanthos* C. B. *Aſiatica cœr. omnium Iridum ampliſſima, Dalmaticæ affinis* J. B.
Cluſ.

Sena, ſeptena, octonáque habet *folia*, omnium Iridum ampliſſima, & in latum expanſa, viridis cui ærugo permixta videatur, coloris, mutuò ſe amplectentia; è quorum medio *caulem* promit ſeſquicubitalem, interdum etiam bicubitalem vel ampliorem, firmum, craſſiorem ſuperiore, lævem, geniculatum, multíſque alis concavum, è quibus copioſi (nullam enim feraciorem conſpexi) vaginulíſque incluſi prodeunt *flores*, magni, petalis deorſum inflexis dilutè purpuraſcentis, & ad cœruleum tendentis coloris, multis purpuraſcentibus venis ab infima parte, & ſtamineâ fimbriâ flavâ

in longitudinem & latera excurrentibus: bifida petala exalbeſcunt, gibbo tamen illorum dilutè purpuraſcente: tria ſurrecta, anguſtiore, & imâ parte quibuſdam purpureis brevibus venis diſtincta ſunt, ubi verò ſe in latum expandunt ſubcœruleum habent colorem, dilutiorem adhuc quàm inflexa, & florum Sambuci odorem, graviorem tamen, quodammodò æmulantur. Iis ſuccedunt rariores *ſiliquæ* ſive capita craſſa, magna, triangularia, & obtuſo mucrone prædita, quæ maturitate dehiſcentia *ſemen* continere deprehenduntur, craſſum, anguloſum, durum, flaveſcens, ſuperiori ferè par. *Radix* craſſa eſt, magna, nodoſa, multis longis craſsíſque fibris donata, lateribus ut reliquæ ſe propagans, & ſi repurgata ſiccetur odorata.

Hanc Conſtantinopoli accepit Cluſius.

Huic perſimilem in hortulo noſtro habemus, cujus tamen flores vulgaris Iridis floribus minores ſunt; petalis reflexis & dependentibus ima parte purpureis, lineis ex flavo albentibus ab ungue folii & jubâ villoſâ in margines undique productis. Fimbria ſeu juba villoſa ab ungue per mediam petali cervicem aliquouſque producta magis flava eſt quàm in vulgari Iride: quæ huic incumbunt petala craſſiuſcula, bifida, ad margines luteſcunt, gibbo cinereo: tria erecta petala cinerea ſunt, ſeu albicant cum diluta cœrulei tinctura, versùs ungues tamen flavicant, & lineolis ferrugineis ſtriata ſunt.

6. *Iris Dalmatica major* C. B. Ger. *Dalmat. major, flore vulgari minus violaceo* J. B. *major latifolia tertia* Cluſ.

J. B.

Spectatæ pulchritudinis & magnitudinis eſt hæc Iris, *caule* bicubitali, tereti, minimi digiti craſſitudine, alis crebris donato: in quorum extremis *flores* multi, magni, toti cyanei, exceptis paucis in unguium alis ſtriis obliquis, verſicoloribus, alternorúmque foliorum fimbriâ croceâ, anguſtâ quidem, ſed elatâ: *folia* verò quàm in ulla alia [quam coluit *J. B.*] latiora, uncias tres lata interdum, explicatas Aquilæ alas referunt, ultimo proximum ſinu ſuo ſemper excipiente, ut in aliis, colore glauco.

Cluſius hanc à præcedente *floribus* in ſummo caulis faſtigio magis confertis, *ſemine* in breviore capite, minore, pallido, anguloſo, rugoſo, præcipuè differre ſcribit.

7. *Iris Dalmatica minor flore purpuræ dilutioris* J. B. *Iridi biſloræ affinis minor* C. B. *Iris Dalmatica minor* Ger.

J. B.

Iridi Luſitanicæ ſeu biſloræ ſimilis (inquit Cluſius in Hiſp.) quam Pancius ad nos miſit nomine Dalmaticæ minoris inſignitam, niſi quòd paullò anguſtiore *folio* videatur. *Flores* purpuræ dilutioris, & terni aut quaterni in ſingulis caulibus, oblongiori pediculo inhærentes: *ſemen* in breviore triangulâ *ſiliquâ* anguloſum, pallidum & rugoſum. Floret ſeriùs Vere.

8. *Iris major latifolia Byzantina Dalmaticæ à Pantio miſſæ, i. e. minori ſimilis* J. B. *Byzantina purpuro-cærulea* C. B. *major latif.* 18. Cluſ.

Cluſ.

Foliis eſt quinto generi [Aſiaticæ purpureæ] non diſſimilibus, ſed breviore aliquantulum *caule*, in aliquot ramos diviſo, qui ſuſtinent *flores* è vaginulis emergentes jam dictis paullò minores, quorum color medius inter ſecundi & quinti generis flores.

9. *Iris latifolia humilior purpurea* C. B. *major latif. anguſtioribus foliis, purpureis floribus minoribus, Cluſio* 19. J. B.

Cluſ.

Præcedenti magnitudine par eſt, anguſtioribus tamen *foliis*; *caule* gracili, pedem & ſemiſſem, interdum etiam cubitum alto, in ramulos diviſo, quibus inſident *flores*, omnibus prædictis minores, tribus petalis ad terram inclinatis dilutè purpureis, tribus verò erectis obſoleti purpurei coloris, qualis in vulgaris quodam genere conſpicitur. *Radix* non magna, nodoſa.

Ab hac non differt ſpecie quam Cluſius majorem 20. facit ſed floris colore tantùm qui in plantis hujus generis à ſemine ortis plurimùm variat.

Iris latifolia humilior verſicolor C. B. *major latif. ſurrectis floris foliis flavis & purpureis lineis diſtinctis* Cluſ. 20. J. B.

Cluſ.

A decima nonâ nec gracilitate *caulis*, qui in ramos etiam diviſus, nec anguſtiâ foliorum, nec radice differt: *flores* ſimiliter magnitudine pares habet, ſed diverſi coloris; nam terna ad terram inflexa diluti & quodammodo obſoleti purpurei ſunt coloris, multis ſaturatioris purpuræ venis à fimbria ad oras ſe ſpargentibus: fimbria flavis ſtaminibus conſtat: bifida folia illam tegentia obſoletè flaveſcunt: terna ſurrecta infernè anguſta: flava etiam ſed pupureis venis diſtincta, latiore autem parte palleſcentis coloris, quodammodo tamen ſuffuſi leviſſima & quæ vix apparet purpura. Sambucinum odorem refert, ſed paullò graviorem.

Nec magis à præcedentibus differt Iris major latifolia 21. Cluſio à ſemine deciduo ſponte orta, quam C. Bauhinus Iridem latifoliam Germanicam candido-purpuream vocat; J. Bauhinus Irid. maj. latif. purpuream, foliis repandis candicantibus, purpureis venis diſtinctis.

Quæ non minùs ampla habuit folia quam ſuperior, inter quæ *caulis* aſſurgit pedalis, teres, geniculatus, viridis, ſuſtinens membranaceas thecas virides, per oras leviter purpuraſcentes, è quibus emergunt bini aut terni *flores*, jam deſcriptæ paullo minores, petalis terram ſpectantibus ab imo anguſtioribus, candicantibus interiùs, ſaturæ purpuræ venis eleganter diſtinctis, latiore verò parte omnino purpureâ: Villoſa fimbria infernâ parte flaveſcit, ſupernâ purpuraſcit, bifida foliola ſub quibus latet floridi purpurei ſunt coloris, ut & terna folia ſurrecta. *Flos* tenuiter odoratus.

10. *Iris*

10. *Iris Damascena polyanthos* C. B. *major latifolia* 4. *sive Damascena* Clus. *major latif. sive Damascena cœrulea* J. B.

Clus.

Dalmaticæ majori non dispar est *foliis* & *radice*. *Caule* cubitali aut paullò majore: floribus numero, magnitudine, colore Asiaticæ cœruleæ respondentibus, petalis tamen ternis inflexis paullò dilutiùs purpurascentibus, & ad cœruleum tendentibus; ternis bifidis & gibbis angustioribus & cinerei quodammodo coloris; ternis verò surrectis cœrulei coloris, & latis interdum candicantibus venis externâ parte conspersis, odore Asiaticæ simili.

11. *Iris Asiatica purpurea* C. B. *Asiatica purpurea major latifolia* J. B. *major latif.* 5. *sive Asiatica purp.* Clus.

Clus.

Folia habet secundæ [Asiaticæ cœruleæ] similia, paullò tamen breviora & angustiora, inter quæ exit *caulis* rotundus, cubitalis, digitalis crassitudinis, in aliquot ramos divisus, qui promunt è membranaceis thecis *flores* superiore minores, nonnihil odoratos, quorum labra sive folia ad terram inflexa, saturatioris sunt purpuræ; & infra circa unguem, quà videlicet hirsuta illa & pallescens fimbria excurrit, variis venis distincta. His incumbunt tria alia latiuscula bifida folia, quæ candicantes ligulas tegunt: deinde è lateribus surgunt terna etiam folia, eleganti purpureo colore prædita, flori Lusitanicæ biflore ferè similia, latiora tamen. Succedunt triangulares *siliquæ* obtuso mucrone, in quibus *semen* inæquale. *Radix* tuberosa, secundæ similis.

Hæc etiam Constantinopoli missa fuit: Maio floret.

Huic congener fuit latifolia major 6. *Clus.* peregrina rubens inodora *C. B.* maj. latif. flo. purp. cum aliqua rubedine *J. B.*

Cui *Caulis* paullò major: *flores* similes, aliquantulum majores, inodori, quorum terna surrecta folia aliquid rubedinis habere videbantur.

12. *Iris latifolia Germanica odore suavi* C. B. *latif. major. purp. quibusdam Illyrica* J. B. *major latif.* 7. Clus.

Clus.

Longa latáq; *folia* habet, Dalmaticæ majori pænè paria: *caulem* non minùs grandem, nec rariores minorésve *flores* proferentem, petalis inflexis & terram spectantibus planè purpurei sive violacei, dilutioris tamen coloris, nullis nisi circa infimam partem venis distinctis, fimbriâ medium folii nervum occupante, albis staminibus flavo apice præditis donatâ; surrectis ejusdem ferè, sed magis diluti coloris, ut & ternis bifidis ligulam tegentibus & fimbriæ incumbentibus; odore satis suavi.

In hortis Francofurtensibus observavit Clusius. *Locus.*

13. *Iris latifolia Germanica odore Sambuci* C. B. *major latif. cui in flore crassæ venæ purpureæ* J. B. *major latif.* 8. Clus.

Clus.

Similia habet *folia*, ab exortu autem circa radicem purpurascentia: *caulem* cubitalem aut ampliorem, multos è vaginulis, purpurascentibus radiis insignitis, proferentem *flores*, petalis ternis incurvis multis crassis venis purpureis notatis, fimbriâ ad labrum inflexum protensa, capillaribus staminulis flavo apice præditis donatâ; ternis erectioribus plerunq; bifidis, colorémq; habentibus obsoletum in quo purpureum quidpiam magis vel minus saturum elucet: alata angusta folia fimbriæ incumbentia ejusdem cum surrectis sunt coloris, præter nervum medium in longitudinem excurrentem, qui ex cœruleo purpurascit. Odor florum Sambuci. Breviter Iridi obsoletæ Belgicæ valdè similis est.

14. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci* C. B. *Iris Clusii major latifolia* IX. *cum venis purpureis* J. B.

Clus.

Breviora quàm superior habet *folia*, alioqui non dissimilia, nec minùs circa radicem, quà invicem amplectuntur, purpurascentia: *caulem* cubitalem & ampliorem, in alas divisum, in quibus multi *flores*, totidem quot præcedentes foliis præditi, quorum terna deorsum inflexa, per oras subcœrulea, circa ungues ex flavo candicant, deinde multis crassiusculis saturæ purpuræ venis ab imo in longitudinem excurrentibus sunt prædita: staminum fimbria superiori similis est: terna erecta petala candicantis ex cœruleo sunt coloris; eorum oræ quodammodo flavescunt, ungues tenuioribus venis distinguuntur: bifida & alata petala fimbriam tegentia ferè ex flavo candicant. Odor præcedenti similis.

Iconem eandem habet Lobelius pro Iride Lusitanica verna violacea.

15. *Iris latifolia Belgica versicolor odore Sambuci* C. B. *latif. major, cui oræ ad flavum obsoletum accedunt* J. B. *latifolia major* 10. Clus.

Clus.

Paullò humilius est præcedente; nec ejus folia circa radicem purpurascunt: *Caulis* gracilior in alas finditur, *flores* gestantes superiori formâ quidem similes, diversi tamen coloris: nam terna inflexa *folia*, licet illius foliis non sint dispaira, oras ad flavum obsoletum accedentes habent, venásq; paullò dilutiores; terna sursum erecta obsoleti sunt coloris, ex flavescente & purpurascente mixti, Versicoloris, quam à Camerario accepit Clusius, foliis non absimilia, paulò tamen dilutiora, circa ungues etiam magis flavescentia, & tenuioribus purpureis venis notata; angusta alatáq; folia,

folia, ſimili colore prædita, præter medium nervum, qui magis purpuraſcit: Odor etiam florum Sambuci æmulus.

Præcedenti eadem videtur; nec diverſa.

16. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci altera* C.B. *latif. major cum oris purpuraſcentibus* J. B. *latif. maj.* XI. Cluſ.

Cluſ.

Paria ſuperiori habet *folia*, inter quæ cubitalis ferè & ſuperiori æqualis aſſurgit *caulis*, ternos aut quaternos è vaginis viridibus, oras purpuraſcentes habentibus, ferens *flores*, quorum tria inflexa petala decimæ quartæ non valdè abſimilia, longiùs tamen protenſam habent fimbriam illam villis conſtantem, quàm ut à bifidis & gibboſis foliis tota tegi poſſit, quorum color obſcurior & ſaturatior, quemadmodum & ſeſe attollentium, quibus nonnunquam inſperſæ luridæ maculæ. Odor idem cum ſuperiore. Paullo tamen ſeriùs hæc floret.

Iris major latifolia flore verſicolore J. B. *latif. Belgica variegata* C. B. *major latif.* XII. Cluſ.

Cluſ.

Præcedenti colore ſatis reſpondet, & peculiare id habet, ut inflexa folia duobus diverſis coloribus ſecundùm longitudinem ſint diſcreta, altera videlicet parte reliquorum foliorum colori reſpondente, altera diverſo.

Hæc ex ſemine nata eſt, cum aliis Iridibus, quarum nonnulla unicum duntaxat folium variegatum habebant, quædam verſicolorem tantùm nervum medium folium ſecantem, eúmq; vel ampliorem & latiorem, vel anguſtiorem: ut mirum dictu ſit, quomodo natura in his floribus ludat.

Iris latifolia major verſicolor cærulea dilutior J. B. *Cluſii* 13. *Iris latifolia Belgica cærulea verſicolor* C. B.

Cluſ.

Hoc etiam genus ſemine natum, inſtar prædicti varietate colorum conſpicuum, non adeò tamen elegans, ſed coloris ex cineraceo palleſcentis, ut verſicolor cœrulea dilutior dici queat ea Iris.

Superioris varietas eſſe videtur, non ſpecies diſtincta.

17. *Iris exotica colore quaſi pallido, fuligine perfuſo Camerarii, Cluſio* 14. J. B. *Iris latifolia odore Oxyacanthæ* C. B. *Iris Camerarii* Ger.

Cluſ.

Ampla huic ſunt *folia*, & longiora latioráq; quàm in præcedentibus, viridia admodum, rugoſa, aliquantulum criſpa, mucrone nutante, è quorum medio emergit cubitalis aut major *caulis*, lævis, rotundus, viridis, in aliquot ramulos diviſus, qui è virentibus vaginulis ſatis amplos promunt *flores*, nonnihil odoratos, & ad vulgaris Oxyacanthæ floris odorem accedentes; quorum tria reflexa petala pallida, multis craſſis purpureis venis à folii infima ſede, & à fimbria ad extremas oras ſparſis prædita ſunt, labris etiam ſaturâ purpurâ nitentibus: tria illis incumbentia, ſub quibus occultantur ligulæ, coloris pallidi tanquam fuligine perfuſi, ut etiam ſunt tria erecta, ſed magis luridi. Nullum (inquit Cluſius) mihi hactenus ſemen tulit, tametſi multos annos illam jam aluerim. Maturiùs paullò floret ſecunda, & color floris aliquando ſaturatior, interdum dilutior.

Ex Iride varia Pannonica caulifera nata cenſetur. *Cluſ. pann.* qui eam à Joach. Camerario habuit.

18. *Iris latifolia Pannonica colore multiplici* C. B. *latif. major* 15. Cluſ. *Iris lutea foliis florum repandis variegatis* J. B.

Cluſ.

Rugoſa ſunt etiam iſti *folia*, minùs tamen lata, longa & viridia quàm in decima quarta, ſecundum radicem omnino interdum purpuraſcentia; è quorum medio *caulem* promit cubitalem, lævem, viridem, aliquot ramulis donatum, quibus inſident *flores* è vaginulis emergentes, magni, vel prorſus inodori, vel Oxyacanthæ vulgaris florum inſtar odorati, coloris varietate commendabiles: nam tria folia quæ ſurſum ſpectant & attolluntur, rarò ſe mutuò amplectuntur, aut cacumine nutant, ſed plerunq; (niſi marceſcere incipiant) recta ſunt, ut in Iride bulboſa, nonnihil tamen convexa, anguſtiora, lutei coloris, quemadmodum & illa quæ ligulas fimbriámq; contegunt tria ad terram inflexa circa baſin & exortum pallent, reliqua parte candicant, multis tamen purpureis radiis ab ipſa ſede ad extremas uſque folii (quod plerunq; ſaturatiùs purpuraſcit, in earum ſtirpium floribus quæ circa radicem nullâ purpurâ ſunt ſuffuſæ) pallidas oras eleganti picturâ decurrentibus: villoſa fimbria quâ parte integitur lutea eſt, extrema vero exalbida; pallentes ligulæ: magna, triangula & obtuſo aliquantulum mucrone *capita*: *ſemen* Orobi magnitudine, fuſcum, rugoſum continentia. *Radix* nodoſa, vulgaris Iridis inſtar, foris flaveſcens, multis utrinque naſcentibus fibris firmata, quæ repurgata & exſiccata odoratiſſima eſt, & cum Illyrica, quæ in Officinis habetur, odoris gratiâ contendere poſſe exiſtimo.

Locus. In montanis Ungariæ obſervavit Cluſius: Utrunque genus in Leytenberg monte ſupra Manderſtorf, & ſiccioribus pratis Sopronio vicinis, &c.

Tempus. Floret Maio, ſub Junii finem ſemen maturat.

Camerarius hanc Iridem florem ſuum in locis natalibus non promere ſcribit, in hortos verò tranſlatum, contra aliarum ſylveſtrium plantarum naturam altero anno florere, & quotannis poſtea, ac longè latéq; ſerpere.

Ab hac non differt ſpecie ſed foliis tantùm variegatis

Iris

Iris latifolia alba viridis C. B. *major foliis duobus coloribus distinctis albo & viridi,* Clus. 16. J. B.

Clus.
Præcedenti valdè similis est, & ex ejus semine natam putat Clusius; *folia* tamen illi breviora, & (quod rarum) magna ex parte duobus coloribus distincta albo & viridi, sic quidem ut albus per longitudinem excurrat nonnunquam dimidiatum folium occupans, interdum ferè totum, aliquando ejus duntaxat partem: iisdem etiam coloribus aliquando distinctæ vaginæ flores includentes, qui à præcedentis floribus non multum differunt, staminea duntaxat fimbria in reflexis foliis tota flava est; & folia surrecta infima parte purpureis velut maculis internè aspersa sunt.

19. *Iris latifolia ex albo pallescens striata* C. B. *major latif. pallescens ex albo cum purpureis venis* J. B. *maj. latif.* 17. Clus.

Clus.
Pedalem habuit *caulem*, rotundum, geniculatum, binos aut ternos ex membranaceis vaginis promens *flores*, quorum terna terram spectantia pallescentis ex albo sunt coloris, multis purpureis venis ab infima foliorum basi, quæ angustior est, in latera, tum à fimbria, quæ flava est, ad extimas foliorum oras procurrentibus, quibus singulares, interdum binæ, purpureæ maculæ sunt asperse: bifida folia fimbriam tegentia ὀχρολευκὰ sunt coloris, cujus etiam terna surrecta (excepta eorum angusta basi quæ flavescens) multis purpureis venis in latera procurrentibus.

20. *Iris biflora Lusitanica flore violaceo, Clusio* 22. J. B. *biflora flore minore, odore Lilii convallium* C. B. *Iris biflora* Ger.

Clus.
Folia ei vulgari breviora & angustiora, alioqui non valdè dissimilia: in summo pedali caule *flos* è purpurascentibus vaginulis prominet violacei omnino sive saturatioris purpuræ coloris, qui in inflexis & propendentibus foliis intensius nitet; villosa illa fimbria qua donata sunt prorsus candida. Unicum autem singulares caules plerunq, florem ferunt, interdum sed rarò alterum, rarissimè tertium, singulari quemq, vaginulâ inclusum, jucundissimi odoris Lilii convallium. *Semen* angulosum, rugosum in triangulari capite satis crasso, sed rariùs fert. *Radix* illi subest nodosa, geniculata, solida, pollicaris crassitudinis, gibba, intus candida, ingrati saporis initio, & paullo pòst fervidissimi gustûs, multis fibris summa tellure hærens, & subinde in plures propagines, è lateribus nascentes divisa.

Nascitur multis Lusitaniæ locis supra Tagum, vel pingui solo & in arvis, vel salebrosis & lapidosis locis. Vere floruit, & postea etiam Autumno in horto Car. Audomari, cujus rei gratiâ bifloram cognominavit Clusius. *Locus & Tempus.*

Hujus potiùs varietas videtur quàm species distincta

Iridi bifloræ affinis flore majore C. B. *Iris Illyrica bifloræ similis, Clusio* 23, *flore purpureo* J. B.

Clus.
Non multùm à præcedente differre videtur: Quina enim aut sena ex singulis radicis capitibus promit *folia*, illius foliis simillima: *caulem* raro ampliorem, qui in summo è vaginulis purpurascentibus florem promebat, Lusitanicæ formâ persimilem, paullò tamen minorem & teneriorem, nec adeò suavis odoris, licet ad eum satis accederet. *Radix* nodosa & geniculata ut superioris, odoris cùm virens est ingrati, exsiccata verò satis grati, & insipidi initio gustûs, postea tamen fervidi faucésque urentis.

Nec diversa specie putanda est

21. *Iris major latifolia Romana cærulea,* Clus. 24. J. B. *Iris peregrina odore Oxyacanthæ* C. B.

Quæ proximè præcedenti cætera similis, petalorum in flore trium surrectorum colore ad cæruleum magis tendente, fimbriâq, inferiorum magis flavescente, & odore vulgaris Oxyacanthæ differebat.

22. *Iris latifolia caule aphyllo* C. B. *maj. latif.* 25. Clus. *An Iris flore violaceo, folio virente* J. B?

Clus.
Lata habet *folia*, rugosa, pedalis ferè longitudinis, circa radicem nonnihil purpurascentia: *caulem* non prodeuntem è medio foliorum, ut aliæ, sed seorsim sine foliis, pedalem, in quo tres aut quatuor flores è purpurascentibus vaginulis exeuntes, magni, purpurâ saturatiore nitentes, inodori, quorum tria folia ad terram inclinata ab ipso exortu, usq, ad fimbriæ (quæ tota candida est) extremum, albis radiis insignita sunt. His succedunt triangulares *siliquæ* magnæ, obtuso mucrone, magnum *semen* continentes aliarum Iridum modo. *Radix* crassa, geniculata, intus candida, foris furvi coloris cortice tecta, satis odora, ad Phu sive Valerianæ domesticæ odorem accedens.

Peculiarem habet hæc præter cæteras Irides notam, ut nulla folia per hyemem retineat, sed omnia flaccescant & exsiccentur nudáq, conspiciantur, deinde ineunte vere nova germina proferat.

Iris major latifolia 26. *Clus.* haud dubiè à prioris semine orta est, à quâ non aliter differre Clusio ipsi visa est quàm foliis circa radicem saturatiùs purpurascentibus.

Neque ab eadem diversa censenda est

Iris latifolia candida purpureis venis distincta C. B. *major latif.* 27. Clus. *major latif. candida cum multis fibris purpureis* J. B.

Clus.

Foliis, radice caulis situ cum XXV. convenit: At flores in eodem caule singulares aut gemini è vaginulis ex pallido virescentibus prodeunt, forma præcedentibus similes, sed colore variantes: nam tria petala propendentia candicant, purpuræ exoletæ venis ab infima eorum sede per latera excurrentibus usq; ad extimam fimbriam subcœruleis villis constantem: tria autem incumbentia & ligulam sive stamina tegentia alba sunt, earum tamen gibbo subcœruleo: terna surrecta etiam candida, & ab infima sede multis purpureis venis distincta, donec in latitudinem expandi incipiant. Flori succedit triangulum caput binas pæne uncias longum, crassiusculúmque, quod maturitate dehiscens Julio, semen ostendit rugosum, subfuscum, ervi magnitudine. *Radix* hyeme folia non retinuit.

Hanc ex semine 25. deciduo natam fuisse minimè dubitat Clusius, tametsi hujus flos odoris gratiâ commendabilis non fuerit, qui tamen in illa deprehendebatur. Mirum enim in modum variant, quæ ex semine nascuntur Irides, non secus ac præcoces & dubiæ Tulipæ atq; Papavera, ut longâ experientiâ didici, inquit Clusius.

23. *Iris latifolia Germanica ochroleucos* C. B. *major latifolia* 28. Clus. *Iris major latifolia ochroleucos* J. B.

Clus.

Multa habet folia invicem amplectentia, cæterarum Iridum instar, unciam lata: inter quæ pedalis, geniculatus, teres, viridis exilit *caulis*, summo fastigio sustinens binas membranaceas vaginas, ex viridi pallescentes, è quibus emergit *flos* reliquis Iridum generibus formâ similis, colore autem diversus, nam ex albo pallescit sive ὠχρόλευκος est & terna repanda folia ab imo ad extimas oras flavescentibus venis sunt distincta, fimbriâ albicante; sed quatenus à bifidis foliis (quæ simili colore sunt prædita, gibbo tamen dorsi nonnihil purpurascente) integitur, flavescente: surrecta *folia* ab imo gracilia, interna parte multis in latera sparsis venis obsoletè purpurascentibus sunt distincta, ubi verò sese in latum expanderunt ὠχρολεύκου coloris. Nullum in hoc flore odorem deprehendit Clusius.

A. 24. *Iris palustris lutea* Ger. *palustris lutea sive Acorus adulterinus* J. B. *Acorus adulterinus* C. B. *palustris, sive Pseudo-iris & Iris lutea palustris* Park. **Yellow water Flower-de-luce.**

J. B.

In obliquum *radices* agit, complicatas & multùm fibratas, quæ propter foliorum vestigia & venenosas reliquias foris villosæ, nigræque sunt, intus vero rubentes, substantiâ porosæ, & ceu filis quibusdam venosæ, sapore strenuè adstringente novis quotannis oculis, instar Typhæ aquaticæ gemmæ. *Folia* Iridis, longa, mucronata, quorum ea quæ propè radicem sita sunt subrufa nonnunquam apparent. *Caulis* duos cubitos æquat, & interdum superat, rectus, lævis, teres, spongiosus, & interdum aliquousque inanis, in alas divisus. *Flores* Iridum lutei, inodori; quorum tria folia reliquis sex majora, extrorsum repanda, lutea, fimbriæ supercilium imitantis loco, & utrinque adjacentibus folii marginibus, lineis nigris variegatis: hæcce intercedunt terna alterno positu surrecta, valdè angusta & brevia, tota lutea: sicut & intima, quæ cristâ bifidâ, reliquâq; formâ cum iride violacea vulgari conveniunt, solo colore luteo excepto, quibus à dorso appressa *stamina*, ex luteolo albedine quadam prædita. Sapore est flos totus fervidissimo, non quidem primo occursu verùm paullo post fauces omni pipere ardentiùs urit. Siliquæ longæ ut in Spatula semen continent ruffum. Odorem tota herba non spirat.

Locus. In pratis riguis, locis palustribus & ad margines & ripas fluviorum ubique fere oritur.

Vires. Calidáne an frigida sit hujus plantæ radix inter Botanicos non bene convenit, quòd verò insignem adstringenti facultatem obtineat ferè omnes consentiunt & gustus abundè confirmat: unde ad dysenteriam aliósq; fluxus alvi & uteri commendatur, sanguinem etiam undecunq; manantem cohibet. Hinc extrinsecus ad dysenteriam aliósq; sanguinis fluxus præcavendos appenditur: unde patet quanto olim in errore versati sunt Pharmacopœi, cùm hujus pro Acori veri radicibus facultate planè contraria dotatis usurparent.

Scribit J. Bauhinus, se Tiguri aliquando degustâsse hujus flores, qui tantum ei ardorem & fervorem excitârunt in faucibus, ut summam ejus acrimoniam vix potuerit mitigare Oxycrato. Unde (inquit) nulli suaserim cum Trago usum tam acris floris ad inflammationem oculorum.

Scoti montani (*Highlanders* vocant) ex hujus plantæ radice, per viginti quatuor horas in aqua infusa aut parùm cocta, perpetuò in illa aqua fricando calculum album asperioris superficiei super cultellum aut purioris chalybis frustum per aliquot horas atramentum optimum conficiunt; ex relatione D. Georgii Mackensii. Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scotiæ. Transact. Philosoph. N. 117.

§. 2. *Irides humiles seu Chamæirides.*

1. *Chamæiris variegata* C. B. *Iris humilis latifolia colore violaceo* J. B. *Chamæiridis latifoliæ genus* 1. Clus. *Iris violacea* Ger.

J. B.

Pusilla plantula est, *radice* crassâ, albâ, rugosâ, acri, à qua *folia* exeunt aliquot Iridis vulgaris foliis similia, semunciam lata, duas tresve uncias longa: *Caules* brevissimi, quadrantales: *Flos* violaceus & purpureus ut in Iride vulgari sed per omnia minor, nec odore aliquo excellens.

Lobelius

Lobelius hanc natalitiis caule nullo esse scribit, flore, semine, siliquâ Xyridis fœtidæ: verum in Belgium aut Angliam translatam, frigidóque & humenti solo exceptam caulem producere dodrantalem, nonnunquam pedalem, flores albidos, aut luteos, aut violaceos, dilutè rubentes, striatos, &c.

Clusius se in Lusitania, saxosis & marinâ aurâ afflatis locis supra Olyssipponem observasse scribit, foliis ejusdem ferè cum Lusitanica biflora latitudinis sed brevioribus; radice illi simili, geniculata & obliquâ, capitulis acuminatis in humili & vix supra terram assurgente cauliculo, triangularibus, magnis pro seminis proportione. De varietate colorum in floribus ex semine natæ in Belgio eadem habet quæ Lobelius.

Nos in rupibus maritimis prope Liburnum in Italia, & *aux Garrigues* propè Monspelium in Gallia Narbonensi observavimus. *Locus.*

2. *Chamæiris flore saturo violaceo* C. B. *Cham. humilis latifolia major acaulis Clusio* J. B. *Cham. latifolia major* Clus.

Clus.

Foliis est brevibus, interdum tamen etiam pedalibus, Iridis vulgaris modo latis, & secundùm radicem magnâ ex parte purpurascentibus: inter quæ multi *flores* è vaginulis prodeunt, singulari pediculo dodrantaliq; fulti, vulgari paullo minores, Lusitanicæ bifloræ æmuli tum magnitudine, tum colore, qui saturatioris nigræ violæ est, præsertim tria folia terram spectantia, quæ villosam fimbriam, usq; ad bifida illa quæ ligulas tegunt folia, ex cœruleo purpurascentem habent, sub ligulis verò sive staminibus luteam: omnia autem petala, tam quæ sursum attolluntur, quàm quæ repanda terram spectant, inferiore & sessili parte albis quibusdam radiis variata sunt. Sunt autem ejus flores vel aliquantulum odorati, vel inodori: triangula *capita* magna, mucronata, in quibus *semen* Orobi magnitudine pallescens, quod exsiccatum rugas contrahit & fulvescit. *Radix* nodosa est, reliquarum Iridum modo, & adnatis se propagat.

Semine nata interdum variat floris colore cœruleo.

3. *Chamæris saxatilis Gallica* C. B. *Iris perpusilla saxatilis latifolia, acaulos fermè* Lob. Ad.

Ad. Lob.

Minima & rarissima omnium est hæc, radicis plexu, substantiâ densâ & colore Illyricæ non absimilis: *caule* verò nullo, præsertim natalitiis; folio latiusculo, rigido, mucronato, palmum alto, cujusmodi Gladioli: flore, semine, siliquis Xyridis fœtidæ.

Plurima oritur in agro Narbonensi locis aridis & saxosis [Garrigues dictis] secus specum illam sesquimilliare Monspelio dissitum viâ quâ Frontignanam itur; in cujus cautibus & rupium commissuris frequens adolescit prope Ferulam. *Locus.*

4. *Chamæiris latifolia minor* Clus. *Iris humilis latifolia minor* J. B. *Chamæiris minor flore purpureo* C. B. *latifolia flore rubello* Ger.

Clus.

Breviora huic angustioráq; paullò sunt folia, qualia Chamæiridis primo in loco descriptæ: *flores* paullò minores; *capita* triangula & mucronata etiam minora: semen minus. In floribus summa varietas: licet ferè omnes fimbriæ villos supra stamina cœruleos obtineant, infra verò, ut in modo dicta, luteos. Ex his paucas duntaxat adnotavit Clusius: nam omnes, inquit, valdè difficile.

1. Flore est saturatiùs purpureo & odorato; interdum tamen dilutiore & inodoro, surrectis petalis modò orbiculatis, modò longioribus & bifidis.

2. Odorato est flore, deorsum reflexis petalis nonnihil purpurascentibus, surrectis verò cœruleis.

3. Flos quodammodo rubet, interdum dilutiori & suavi quadam rubedine velutíque carneo colore, præsertim petalis surrectis: Villosæ fimbriæ superior pars albicat, inferior lutea est. Est autem aut odorutas aut inodorus. Harum omnium stamina cœrulea.

4. Flos major, pallescens, nonnunquam exalbidus: petalis surrectis in utroq; ab ipso statim exortu purpurascentibus lineis notatis, deorsum inflexis in pallescente exalbidis, in albicante viridibus: pallescens item Oxyacanthæ vulgaris floris odorem prorsus æmulatur: alterius etiam odorus.

5. Solo floris colore flavescente, surrectis petalis purpurascentibus virgulis radiatis propendentibus vel nigricante vel dilutâ purpurâ in medio notatis, à quarta differt. Odoratus hujus etiam est flos. Stamina porro hujus & quartæ alba sunt.

Nascuntur omnes in nudis & apertis collibus Pannoniæ & Austriæ, V. Clus. Cæterùm tam insignem varietatem ex semine deciduo sponte gigni non est dubium, inquit Clusius: infinitum ergo variare possunt, & novæ quotannis ex semine sato varietates obtineri. Minùs rectè ergo à C. B. pro distinctis speciebus ponuntur. Numerus enim specierum, si has specie distingui concederemus, omnino incertus & infinitus esset.

A præcedentibus nec radice, nec foliis, neq; floris figurâ differt, proinde nec specie.

Chamæiris latifolia minor 6. Clus. *Iris humilis latifolia minor tenerrima* J. B. *Cham. flore obsoleto pallido* C. B.

Clus.

Cujus petala propendentia obsoletum colorem pallido permixtum habent, & ab eorum ima parte usq; ad extremam fimbriam, quæ pallida est, purpureæ excurrunt venæ: pinnata terna petala, quæ alba stamina tegunt ex pallido albescunt, sursum verò erecta pallida sunt, circa imum tamen obsoletè purpurascentibus radiis aspersa.

Circa

Circa Budam in Pannonia Mœsiæ finitima eruta fuit. Clusio enutrita brevem admodum caulem, vix ternos digitos supra terram eminentem habuit, cui insederunt bini flores.

Nec magis specie differre censendæ reliquæ Chamæiridum varietates à semine ortæ, quas describit Clusius septimo, octavo, nono, decimo, undecimo loco.

Chamæiris latifolia minor 7. Clus. *Ch. minor flore variè picto* C. B. *Iris humilis latifolia minor elegantissima, variè picta* J. B.

Hujus flori tria petala deorsum inflexa variis radiis ex pallido purpurascentibus, ab imo sursum & in latera sparsis sunt distincta, per oras etiam tenui quodam cœruleo colore aspersa: fimbria medium folium ad inflexionem usque occupans multis villis constat, quà bifido folio integuntur flavis, reliquâ parte dilutè cœruleis: petala gibba illam & ligulam tegentia coloris sunt ex cœruleo candicantis, qui in costa & oris paullò saturatior: terna sese attollentia folia ex cœruleo flavescunt ab imo angusta, & multis purpureis venis in latera excurrentibus prædita, quà verò in latum expanduntur purpurascentibus maculis aspersa sunt. Flori succedebat longiusculum triangulare caput.

Florem cum aliis Chamæiridibus dedit Aprili, nullâ odoris gratiâ commendabilem.

Chamæiris latif. minor 8. *Clus.* flore purpureo flavescente *C. B.* Iris humilis latif. minor, flore vario, ejus foliis valdè incurvis *J. B.*

Chamæiris latif. minor 9. *Clus.* Chamæiris flore pallidè luteo *C. B.* An Iris humilis latif. flore pallido, albicante & vario *J. B.*

Chamæiris latif. minor 10. *Clus.* Ch. minor flore purpureo *C. B.* Iris humilis latif. minor flore vario violaceo *J. B.*

Chamæiris latifolia minor 11. *Clus.* Ch. candicans venis variis distincta *C. B.* Iris humilis latif. minor flore vario, foliis ejus inflexis candicantibus *J. B.*

Harum descriptiones omisimus, è Clusii *histor. plant. rarior.* si quis eas desiderat, petendas. Cùm enim hujusmodi varietatum numerus (novis quotannis è semine sato subnascentibus) certus & definitus non sit, infinitum esset singulas persequi, & si id aggrederemur, plantarum historia in immensum tandem excresceret, nec Elephantinis voluminibus posset comprehendi. Verùm certus & definitus est, ut sæpius diximus, in rerum natura specierum numerus, à prima creatione ad hunc usque diem, ut credi par est, constans & immutabilis.

6. *Chamæiris flore luteo* C. B. *Iris minor lutea* Dod. *Chamæiris lutea* Ger.

In sterilibus *Garrigues* dictis, *Mommau, la Colombiere* & aliis prope Monspelium abundat. *Botan. Monsp.*

§. 3. *Irides angustifoliæ.*

1. *Iris Tripolitana* Clus. *Tripolitana, foliis longissimis, flore aureo* J. B. *media longissimis foliis lutea* C. B.

E celsiorum aut altiùs assurgentium genere est hæc, folia habens reliquis quas conspexerat Clusius, multò longiora, bicubitalia videlicet, mediæ inter latifoliam & angustifoliam latitudinis, unciam scilicet lata, reliquarum Iridum foliis magis viridia, non tamen splendentia ut Xyridis: *Caulem* habebat inter folia prodeuntem, quinque pedes longum, vel etiam longiorem, rotundum, firmum, licet non valdè crassum, nodosum, & aliquot brevioribus foliis præditum, in cujus summo bini & terni *flores*, è vaginis prodeuntes, petalis sinuosis, Iridis bulbosæ flavo flore floribus formâ non dissimiles, aurei coloris, quorum tria majora versus terram valdè reflexa, & iis incumbentia tria alia minora, alata, ligulam flavam tegentia; tria reliqua è lateribus majorum prodeuntia, assurgebant instar illorum quæ in Iridibus bulbosis conspiciuntur, bifidúmque mucronem habebant. Floribus successerunt trigona *capita*, in singulis lateribus geminâ costâ sive nervo secundùm longitudinem eminente, non dissimilia capitibus Iridis angustifoliæ majoris, similibus etiam *seminibus* plena. *Radix* digitalis crassitudinis, nigricans & nodosa, instar radicis angustifoliarum.

2. *Iris pratensis angustifolia folio fœtido* C. B. *tenuifolia Michelfeldensis spontanea* J. B. *angustifolia major sive* 1. Clus. *Clus.*

Multa profert *folia*, longa, rigida, angustiora & nigriora quàm Tripolitana, quæ compressa vel confracta ingratum tetrúmque odorem spirant, propemodum ut Spatulæ fœtidæ folia, minùs tamen graveolentem: inter quæ *Caules* teretes oblongi & cubitales, interdum etiam longiores exsurgunt, quatuor aut quinque *flores* ex vaginulis lateralibus promentes, Iridis bulbosæ versicoloris floribus formâ non admodum dissimiles, colore cœruleo saturatiore præditos: quibus succedunt oblonga *capita* trigona, subrufa, multò firmiora, magísque cartilaginosa quàm latifoliarum Iridum, iis paria quæ in Tripolitana, angulis etiam eminentibus & quodammodo geminis, quæ dehiscentes *semen* duplici serie digestum, aliquantulum compressum & angulosum, osseæque duritiei, subrufescente membranâ tectum ostendunt. *Radices* obliquæ, longæ, nodosæ, graciliores quàm in latifolia, Tripolitanæ radicibus æqualis, foris nigricantes, intus candicantes aut pallescentes, sapore acri & fervido, multas longásque fibras spargentes. Invenitur etiam foliis non graveolentibus.

Locus. In Germania & Hungaria in pratis invenitur.

3. *Iris*

3. *Iris pratenſis anguſtifolia non fœtida altior* C. B. *tenuifolia major flore cæruleo & ſtriato, anguſtifolia 2. Cluſio* J. B. *anguſtif. minor ſive Pannonica verſicolor Cluſii* Park. *Iris ſylveſtris Byzantina* Ger.

Cluſ.

Cubitalia, interdum etiam longiora *folia* habet, admodum anguſta, minimi digiti ſive ſemunciæ latitudinem non excedentia, viridia, non tamen ſplendentia, ſummâ parte mucronata, infimâ verò, quà ſub terra latent, purpuraſcentia, nullo ingrato odore, [J. Bauhino oleraceum quid redolent.] *Caules* habet ſeſquicubitales, nonnunquam bicubitales aut ampliores, rectos, teretes, firmos licet intus cavos, geniculatos, virides, ſummo faſtigio in binos aut ternos ramulos diviſos, quorum ſingulis inſident ſinguli *flores*, Iridis bulb. verſic. latif. floribus formâ ſimiles, odorati, quorum terna petala deorſum inflexa, infimâ parte, & quatenus bifido alatóque folio ligulam occulente teguntur, furvo colore ſunt, reliquâ verò parte (quæ in nonnullis brevior & latior eſt) in aliis oblongior & anguſtior) nunc candicante, modò purpureo ſeu violaceo colore, venis ſaturatiore purpurâ nitentibus per folii longitudinem & latitudinem excurrentibus, & fimbriâ ſive ſupercilio carentia: tria ſurſum erecta anguſtiora ſunt, & cum bifidis illis exalbidas ligulas tegentibus, purpurei ſaturi ſive violacei ſunt coloris. Breves deinde ſuccedunt *ſiliquæ* ſive capita triangula, breviora quàm in præcedente, neque adeò mucronata, neque geminâ coſtâ eminente prædita, quæ per maturitatem nigricantem colorem contrahunt & dehiſcunt. *Semen* inæquale, anguloſum, nonnihil compreſſum & durum continentia. *Radix* nigra, tenuis, dura, nodoſa inſtar ſuperioris, fibris duris & tenuibus prædita.

Cluſius in pratis nonnullis & locis pratenſibus Auſtriæ & Ungariæ eam invenit: Loca particularia apud ipſum vide. *Locus.*

Cluſius Iridis anguſtifoliæ ſecundæ ſpeciem alteram meminit, ejúſque iconem dat, ſed nullam addit deſcriptionem. Hanc C. Bauhinus. Iridem pratenſem anguſtifoliam humiliorem appellat, apud quem reliqua Synonyma vide. *Varietas.*

Iris candidis floribus anguſtifolia *Lob.* ab hac non aliter quàm floris colore differre videtur. *Iris anguſtif. flore albo* J.B.

4. *Iris anguſtifolia maritima major* C. B. *anguſtif.* 3. Cluſ. *An Iris tenuifolia flore violaceo* J. B? *Iris maritima Narbonenſis* Ger.

Cluſ.

Ex *radice* nodoſa multa producit *folia*, firma, longiora quàm præcedens, & prioris foliis magis anguſta, ſaturâque viriditate prædita, nonnihil etiam fœtida; inter quæ cubitalis aſſurgit *caulis*, firmus, aliquot flores proferens Secundæ floribus longiores, & Primæ pæne ſimiles, ſed longè ſaturatiore purpurâ & quaſi nigrâ præditos: quibus ſuccedunt *capita*, primæ capitibus pæne ſimilia, *ſemine* etiam ſimili plena. *Radix*, ut dictum, nodoſa, dura, foris nigra, minimi digiti craſſitudine, internâ parte ex albo flaveſcens, antrorſum & in latera progrediens, aliarum anguſtifoliarum Iridum inſtar, & tandem veluti in orbem ſeſe ſpargens, (quod omnibus Iridibus commune eſt) multis fibris donata gracilibus, duris, ſiccis, lentis tamen & fractu contumacibus, quarum anteriores & novellæ craſſiores, molliores & candidæ.

Ab hàc mihi non diverſa ſpecie videtur.

Iris anguſtifolia maritima minor C. B. *anguſtif. minor Cluſii quarta* J. B.

Cluſ.

Præcedente humilior eſt, *floribus* paullò minoribus & anguſtioribus, atque etiam dilutioribus, Primæ tamen floribus ſaturatioribus; cætera ſimilis. Naſcitur utrumque hoc genus Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis locis maritimis.

5. *Iris anguſtifolia hortenſis verſicolor* C. B. *anguſtif. flore violaceo, reflexis foliis lacteis & purpureis venis variis* J. B. *anguſtif.* 5. Cluſ.

Cluſ.

Nec foliorum formâ, nec radicibus multùm differt à majore marina, niſi quòd folia habere non videatur tam atra viriditate prædita: *flores* etiam plurimùm differunt; nam tria folia ſurrecta purpurei ſunt coloris & violacei; tria verò reflexa & terram ſpectantia paullò latiora ſunt, & multis lacteis purpureíſque venis, alternatim permixtis, ab ipſo folii ungue exorientibus, atque ſecundùm longitudinem & in latera ſe ſpargentibus gratiſſimam varietatem efficiunt.

Floret cum marina, ſeriùs primâ, Junio videlicet menſe: Semen maturitatem acquirit Septembris initio.

Hanc maritimæ varietatem fuiſſe ſuſpicor, à ſemine deciduo in hortis enatam.

6. *Iris graminea cui pereunt quotannis folia* J. B. *Iris anguſtif. prunum redolens major & minor* C. B. *anguſtif.* 6. Cluſ. *Chamæiris tenuifolia* Ger.

J. B.

E *radice* inodora, tenuiore & graciliore quàm cæterarum Iridum, nodoſâ, nigro cortice tectâ, obliquâ, brevi tempore magnum ceſpitem occupante, ut cum difficultate erui queat, *caules* palmares [uni pedales, alteri vix dodrantales *Cluſ.*] tenues ſurriguntur. *Flos* amœnus è ſubjecto *calice*, ſex profundis ſulcis totidémque acutis porcis exarato, emicat, novem petalis aliarum more conſtans, ſed multùm diverſis; nam tria extima repanda extremâ orâ albis violaceíſque ſtriis obliquis variata ſunt, indè contractius folium quaſi ex iſthmo eluctatum paulatim lateſcit, purpuraſcens in lateribus, nullâ in medio hirſutâ fimbriâ, cujus locum ſupplet linea lata lutea, ſtriis purpureis picta; cui extrinſecùs reſpondens coſta ex luteo vireſcit. Hiſce incumbunt ſimiliter repanda tria illa bifida folia, quæ in medio quidem è viola purpuraſcunt, à lateribus autem è diluto rubore ferè cine-

rea ſunt, quibus averſa parte apprimuntur ſtamina latiuſcula, cultrata, coloris ferruginei: hiſce alterno poſitu interjecta ſunt tria reliquis minora duplo, colore violaceo, neutiquam in ſummo reliquarum more coeuntia, ſed apicibus convolutis à ſe invicem diſſita. Odor nobis gratus Prunorum, Cluſio Armeniaci mali. Succedunt capita ſublonga & turgida, valdè eminentibus coſtis prædita.

Varietates. Cluſius duas hujus differentias deprehendit: Unam pedali interdum altitudine, caule tereti, binos aut ternos plerunque flores geſtante: Alterum caule vix dodrantali, unicum magna ex parte florem proferentem.

Locus. Provenit in pratis Viennæ Auſtriæ vicinis, ad radices montium ſitis. Huic folia hyeme accreſcunt, ſúntque tenuia, anguſta valdè, non rigida, ſed mollia, & ſuperioribus dilutiùs virentia.

A. 7. *Xyris* Ger. *Xyris ſive Spatula fœtida* Park. *Spatula fœtida, pleriſque Xyris* J. B. *Xyris I. ſive Gladiolus fœtidus* C. B. Stinking Gladdon, or Gladwyn.

J. B.

Radix incurva Dod. in novellis plantis rotunda, & veluti bulbi aut cepæ alicujus caput, è qua fibræ dependent craſſiuſculæ, veteribus & multorum annorum plantis multæ, longæ, geniculatæ, ſibi invicem implicatæ, magnum veluti ceſpitem conſtituentes, denique ut formâ ità & acrimoniâ intenſâ ad Iridem accedit. *Folia* multa cubitalia & ſeſquicubitalia, in cultratum mucronem deſinunt, anguſtiora quàm vulgaris Iridis, atro virore ſplendentia, fœtidum cimicum odorem attritu obolentia: inter hæc *caules* plures, glabri, craſſitie mediocri, per media folia recti aſſurgunt, quorum ſinguli canaliculato calici inſidentem ferunt florem Iridis, ſed minorem, novem foliis conſtantem, quorum tribus repandis ex purpura obſoleta albicantibus, virgatis, nulla fimbria villoſa donatis, terna modico intervallo impoſita, fuliginoſo colore, bifida, ligulas concolores occultantia: reliqua tria modicè erecta, ab exortu ad medium uſque circiter fuſca, deinde ex albido leviter purpuraſcentia. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, vel (ut ait Cordus) Iridis ſylv. ſimiles utriculi, ſed paullo majores & triquetri, quæ per maturitatem Pæoniæ inſtar dehiſcentes *ſemen* oſtendunt rotundum rubrum, minoris Piſi magnitudine, guſtu fervido.

Locus. Ad ſepes & in dumetis apud nos provenit, ſed rariùs. Obſervavimus cum Lobelio & ad litoreos maris aggeres: Paſſim Monſpelii locis ſimilibus invenitur.

Vires. Ea vi & acrimonia prædita eſt radix; tametſi Cotulam aut cimices oleat, ut contra capitis vulnera Dioſc. teſte, faciat & fracturas, educat aculeos & omne telum extrahat citra dolorem: admixta floris æris tertia parte, radicis Centaurii quinta & melle ſanet tumores & inflammationes cum aceto impoſita. Radix cum paſſo contuſa bibetur ad convulſa, rupta, coxendicum dolores, urinæ ſtillicidia & alia profluvia. Semen ad ciendam urinam efficaciſſimum eſt trium obolorum pondere in vino potum: Idem & lienem abſumit cum aceto potum.

Lobel. Ad alvi profluvia bibitur non ſecus ac Rhabarbarum & Aſarum: ventris fluores materiam per urinam deducendo & avertendo ſupprimit. Cæterum opilionibus & ruſticorum plebi in præfectura Somerſeti Angliæ hujus radicis decoctum aut etiam infuſum purgationes Iridis modo molitur.

In omni alvi profluvio nolimus experiri hanc fervidam radicem, inquit J. Bauhinus; fortè poſſet tolerari uſus in profluvio alvi pituitoſo.

Hujus radices maximarum ſunt virium in Scrophulis intus ſumptæ. *D. Needham.*

Pulvis radicum exſiccatarum in hyſterica paſſione, orthopnœa & hypochondriacis affectibus utiliſſimus eſt. *D. Bowle.*

8. *Iris tuberoſa* C.B. Ger. Park. *tuberoſa Belgarum* J. B.

Folia illi tria aut quatuor, ſeſquipedalia & longiora, anguſta, ſtriata, quadrangula, cùm primò erumpunt rigida, verùm poſtquam in juſtam longitudinem excreverint, infirmiora & terram versùs reclinata, in acutos mucrones deſinentia, colore glauco, ad exortum gracilia, & duobus tribúſve foliolis ſeu ſquamis membranaceis obvoluta: inter quæ exurgit *caulis* pedalis aut altior, gracilis, teres, ſtriatus, duobus foliis arctè ei adnaſcentibus, & ſinubus ſuis eum amplexis & involventibus ab imo ad ſummum fere. In ſummo autem nodi duo obſervabiles ſunt ſibi invicem proximi, è quibus totidem folia membranacea acuta, carinata exeunt, alterum ſuperius & anguſtius, alterum inferius & latius, tum folium ſuperius, tum *florem* ipſum antequam aperitur includens & occultans. Floris petala extima tria verſus terram valdè reflexa, ſupina parte nigricant mollitie & ſplendore pannum nigrum holoſericeum referentia: iis incumbentia tria eriguntur magis quàm in aliis iridibus, & in duas acutas lacinias auriculas imitantes profundè diſſecantur: tria reliqua in aliis erigi & ſupra florem efferri ſolita, breviſſima ſunt & peranguſta, ut foliorum potiùs rudimenta quàm folia genuina cenſeri mereantur. Omnium, exceptis apicibus extimorum, color pallidus aut herbaceus, nigrore quodam diluto obiter tinctus. Flori ſubeſt vaſculum ſeminale oblongum teretiuſculum quod flore dilapſo grandeſcit, & ob gravitatem ſuam & pediculi infirmitatem deorſum dependet, ſemina continens rotunda, albicantia. *Radix* tuberoſa, variè depacta, quæ in plura interdum tubera, velut totidem digitos ab uno fruſtulo exeuntes, excreſcit.

Locus. Oritur in Orientalibus regionibus & in Arabia.

Cap. II.

De Liliasphodelo.

Liliasphodelus dicta est hæc planta à flore Lilii & radice Asphodeli.

1. *Liliasphodelus luteus* Park. *Lilium luteum Asphodeli radice* C. B. *Asphodeli radice luteum, sive Lilio-asphodelus quorundam flore luteo* J. B. *Lilium non bulbosum* Ger. The Day-Lily.

J. B.
Ad unum vel duos cubitos excrescit, *caule* tenui sed rigido, tereti, cavo, lævi, absque foliis, in summo in aliquot ramos diviso; *radice* fibrosa, glandulis appensis donata, Asphodeli radicum æmulâ, [multæ, oblongæ, ab uno capite descendunt] foris buxea, intus alba, sapore subdulci. E glandularum annexu fibræ quædam crassiores serpunt, quibus in plures plantas multiplicantur. *Folia* ei sunt numerosa, Porri aut Asphodeli, longa, carinata, striolis per longum donata. *Flores* odore planè & formâ Lilii, sed colore penitus luteo. Post flores (inquit Dodonæus) crassæ, triangulares gignuntur siliquæ, in quibus *semen* nigrum & splendens. Pæoniæ paullò minus.

Floret cum Lilio purpureo majore, & paullò ante, Lilia candida præcedens. In Ungaria maximâ copiâ sponte nascentem, in multis uliginosis pratis, non procul ab oppido munitissimo *Nemethwywar* invenit Clusius.

2. *Liliasphodelus phœniceus* Park. *Lilium radice Asphodeli phœniceum, sive Lirio-asphodelus quibusdam* J. B. *Lilium rubrum Asphodeli radice* C. B. *Lilium non bulbosum phœniceum* Ger. The red Day-Lily.

J. B.
Non admodum absimilis est hæc plantæ præcedenti, sed in singulis partibus major. *Radix* quippe consimiliter glandulis oblongis filo connexis strumosa, alba, gustu propemodum fatuo: *Caulis* digiti crassitudine, duos cubitos altus & major, fistulosus, enodis, cujus fastigium in aliquot alas dividitur: *folia* majora, carinata, latiora quàm lutei: *flores* in caulium ramis altero tanto majores, Liliaceis pares, colore tristiore rubent intrinsecus, luteâ lineâ per medium decurrente ad ungues usque totos luteos: extrinsecus folia ad luteum magis devergunt.

De loco ubi sponte exit nihil invenio apud Botanicos qui de eo scripserunt: Quòd semen apud ipsos non protulerit quotquot eum coluerunt consentiunt; non dubito tamen quin loco suo natali producat. Radicibus adeò se multiplicat & propagat, ut ob id hortulanis minus acceptus & gratus sit.

Ob flores unum duntaxat diem durantes non ineptè Hemerocallis dici possit.

Cap. III.

De Asphodelo.

Asphodelon dictum volunt quasi σπόδελον, διὰ τὴν τῶν καιομένων νεκρῶν σποδὸν, *à mortuorum combustorum cinere*. Etenim in tumulis Veteres Asphodelum serebant, ne deesset cibus mortuis, ut Porphyrius in quodam epigrammate scriptum reliquit, ubi tumulum his verbis inducit, Νώτῳ μὲν μαλάχην τε καὶ Ἀσφόδελον πολύρριζον, κόλπῳ δὲ τὸν δεῖνα ἔχω. *Foris quidem Malvam Asphodelumque habeo, intus verò mortuum claudo.*

Asphodeli notæ sunt radices multis tuberibus uno capite dependentibus constantes, flores stellati, semina triquetra.

1. *Asphodelus major ramosus flore albo* J. B. *major albus ramosus* Park. *albus ramosus mas* C. B. *ramosus* Ger. The great white branched Asphodel.

Clus.
Multa habet oblonga *folia*, angusta, triangula & veluti carinata, fungosa & lenta, mucronata: *caulem* rotundum, lævem, bicubitalem interdum, in ramulos supernè fissum, quem à medio ferè sursum vergendo exornant multi, stellati *flores*, coloris intus albi, foris verò nervo purpurascente singula folia secundùm longitudinem quasi distinguente (ut Ornithogali flos virescente linea distinctus est) sex staminibus medium occupantibus. *Semen* durum, lignosum, rugosum, atrum & figurâ triquetrâ, capitulo orbiculari ferè, sed tribus eminentioribus costis prædito, & ex viridi purpurascente continetur, quod illo per maturitatem dehiscente cadit. Floret per partes, ut verè dicit Theophrastus, & incipit ab imis. Radices ab uno capite numerosæ exeunt, oblongæ, exiguis Napis similes, sed inferiori sede crassiores, atque in fibras desinentes, succi plenæ candicantes, ingrati & acris gustûs.

Istius (inquit Clusius) radices videre memini, dum Olyssippone Hispalim proficiscerer, aratro erutas, quæ 200. aut plures, ab eodem capite pendentes, eósque crassos admodum napos haberent, ut 50. aut ampliùs libras totam plantam pendisse putem. Itaque nihil mirum si Plinius, 80. simul acervatis sæpe bulbis referat.

Locus & Tempus. Nos in montibus Meſſanæ imminentibus atque etiam in collibus ſaxoſis agri Monſpelienſis obſervavimus. Floret Martio & Aprili. At nos Autumno etiam florentem invenimus: unde fortè Aſphodelus Autumnalis *Cam.*

2. *Aſphodelus albus non ramoſus* C. B. Park. *major albus non ramoſus* J. B. *non ramoſus* Ger. 2. Cluſ.

Cluſ.

Præcedenti omnino ſimilis eſt, exceptis *caule*, qui unicus eſt, neque ſurculoſus, & *flore*, qui omnino albus: Illius etiam *radix* non admodum numeroſa. In Sicilia circa Syracuſas & alibi obſervavimus.

Aſphodelus purpuraſcens foliis maculatis C. B. *major flore carneo* Park. *flore rubente* Ger.

Cùm nullæ præter eas quas tituli exhibent notæ hujus tradantur, nos varietatem præcedentis accidentalem, non ſpeciem diverſam arbitramur.

3. *Aſphodelus minimus* Cluſ. hiſt. app. Ger. emac. *minimus albus* J. B. C. B. Park.

Cluſ.

Minor eſt tertio jam deſcripto [Phalangio Cretæ Salonenſis] & ab eo plurimum differt: nam glanduloſas *radices* habet inſtar ſecundi generis, licet minores, è quarum capite prodeunt quinque aut ſex *folia* valdè anguſta & longiuſcula, inter quæ aſſurgit *cauliculus* rotundus, dodrantem aut pedem altus, ſingularis, nec ullis ramis præditus, in quo ſpicæ in modum naſcuntur multi *flores* albi, ſingulis petalis internè & externè venâ quadam ſecundum longitudinem notatis, perinde ac tertii flores.

Tempus. Julii initio flores proferre incipit, quum reliqua genera ſuos abjecerunt. Hyeme folia amittit, & nova denuò acquirit circa Aprilis initium.

4. *Aſphodelus luteus* Ger. J. B. *luteus minor ſive Haſtula regia* Park. *luteus & flore & radice* C. B. Yellow Aſphodel, or Kings-ſpear.

J. B.

Radices ab uno capite multæ naſcuntur, longè tenuiores quàm Aſphod. albi majoris, colore luteo præditæ, exporrectis per tranſverſum fibris ſe propagantes. *Caulis* ſeſquicubitalis aut altior, ſingularis, à medio ad ſummum *floribus* Aſphodeli, ab imo incipiendo ſucceſſivè ſe aperientibus ornati, ſed luteis, quos excipiunt pericarpia rotunda, *ſemen* nigrum ferè triquetrum continentia. *Folia* porro anguſta, veluti anguloſa ut triquetra ferè videantur, fiſtuloſa, colore glauco prædita, à radice ſatis numeroſa oriuntur, & caulem etiam ad flores uſque crebra undique conveſtiunt. Radicibus undique diffuſis multùm ſe propagat.

Locus. In inſula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia eum invenimus.

Aſphodelus luteus minor *Ger.* huic eadem ſpecies videtur.

5. *Aſphodelus Autumnalis* C. B. *Autumnalis ſive major* Cam.

CAP. IV.

De Phalangio.

PHalangium ſic dictum eſt Galeno 8. Simpl. facult. quòd demorſis à Phalangiis [Aranei genere] auxilietur: cui ut & Plinio *l.* 27. *c.* 12. Phalangites.

Ab Aſphodelo radicibus fibroſis differt.

1. *Phalangium flore Lilii* J. B. *Allobrogicum* Park. *Allobrogicum majus* Cluſ. *magno flore* C. B. *Phal. Antiquorum* Ger. emac. Spider-wort.

Cluſ.

Quina vel ſena producebat [Cluſio] *folia*, carinata, ſatis firma, ſurrecta, viridia, ſummâ parte mucronata, infernâ ſeſe invicem amplectentia inſtar aliorum Phalangiorum: inter quæ prodibat *caulis* pedalis aut amplior, viridis, teres, firmus, ſummo faſtigio inter ſingulares appendices denos aut plures geſtans *flores*, prorſus niveos, majores quàm in majore Phalangio vulgari, in anteriorem partem propendentes, (ternis interioribus petalis paullò latioribus & criſpis, exterioribus verò viridi mucrone præditis) florum parvi Lilii formam quodammodo referentes, odoratos, è quorum umbilico ſena gracilia prodibant *ſtamina* unciam longa, terna tamen aliis paullò longiora, extima parte curva, & flavis apicibus donata, oblongiore gracili in medio ſtylo, ut commodiùs mea opinione comparari poſſe non videantur quàm parvo Lilio albo. Floribus ſuccedebant trigona capitula, fuſcum *ſemen* & inæquale continentia. *Radix* in multas, craſſas, candidas & longas fibras, aliorum Phalangiorum radicibus non diſſimiles dividebatur, & adnatis ſe propagabat.

Locus. In Alpibus Allobrogicis propè maximum Carthuſianorum cœnobium ſponte oritur. J. Bauhinus reperit florentem Junio in pratis montis Septimi Burmii Rhætorum prope Kafeſt: atque etiam, Genevæ cùm eſſet, in monte *Thuiri.*

2. *Phalangium*

2. *Phalangium pulchrius non ramosum* J. B. *parvo flore non ramosum* C. B. *non ramosum vulgare* Park. parad. *non ramosum* Ger.

J. B.

Foliis est Phalangio ramoso pænè similibus, latioribus paullò: *caule* eodem, sed non ramoso: *floribus* paullò majoribus, albis, multis, & spicam repræsentantibus: succedunt *capitula* sublonga, in quibus *semina* rotunda.

Duplicem hujus speciem facit C. Bauhinus, majorem folio longiore & latiore, semine majore: & alteram in qua omnia minora: Clusius adhuc alterius meminit, cujus folia longè ampliora, longiora & crassiora quàm præcedentis, *caulis* etiam multò procerior, qui & flores longiore spatio ab invicem distantes proferebat. Fortè hæ omnes sunt tantùm præcedentis varietates. Reperiuntur in montibus Pyrenæis. Nos in monte Saleva prope Genevam hîc descriptam observavimus.

3. *Phalangium parvo flore ramosum* C. B. J. B. *Phalangium ramosum* Park. Ger.

J. B.

E *radice* perenni fibris crassiusculis, candidis, subdulcibus, glutinosis compositâ *caulis* surgit singularis, tenuis, lævis, teres, sesquicubitalis, cujus scapus in ramulos aliquot facessens, *flores* sustinet frequentes, stellatos, emaculato candore Lilii conspicuos, quibus pericarpia globosa succedunt, Lini capitulis æqualia, per maturitatem in tres partes dehiscentia, *semine* (ut vult Dodonæus) nigro, veluti Melanthii, non perinde tamen anguloso, referta: *Folia* graminea, porraceis tenuiora, angustiora, carinata, pede aliquando longiora, ac etiam cubitalia, statim à radice exorta in terram repanda parùm attolluntur.

Circa Francofurtum ad Mœnum, Basileam, Genevam & alibi in Germania, in collibus, pascuis montosis, & ericetis copiosè oritur. *Locus.*

4. *Phalangium Cretæ Salonensis* Lob. Ger. *Asphodelus foliis fistulosis* C. B. *minor foliis fistulosis* J. B. *albus minor sive Fistulosus* Park.

J. B. Clus.

Ex fibrosis Phalangii (cui tota planta satis similis) *radicibus*, mediocriter crassis, non nodosis, ex uno capite numerosis *folia* promit multa, angusta, rotunda ferè, striata, fistulosa, tres aut quatuor uncias longa, [in culta planta etiam cubito longiora] in acumen desinentia: è quorum medio sex aut plures eadem radice assurgunt *caules*, cubitales, ramosi, quos sine ordine nascentes stipant *flores*, superioribus similes, sed minores, colore lacteo, lineâ ferrugineâ [Clusio purpurascente] unumquodque petalum secundùm longitudinem percurrente, *staminibus* in medio lacteis, *apices* ferrugineos sustinentibus. *Vascula* suboriuntur triquetra ferè, *semen* nigrum, triangulum rugosum claudentia.

In campo illo lapidoso supra Arelatem versùs Massiliam, circa oppidum Salonam, *Cretam Salonensem* vocat Lobelius, vulgò *le Craux*, copiosè provenit. Nascitur etiam, referente Clusio, plerisq; regni Granatensis locis. *Locus.*

CAP. V.

De Pseudo-phalangio.

1. *Phalangium Virginianum Tradescanti* Ger. emac. *Ephemerum Virginianum Tradescanti* Park. parad. *Allium sive Moly Virginianum* C. B. app. **Virginian Spider-wort.**

Park.

E *Radice* fibrosa, longè latéque sub terra repente hic illic *folia* protrudit, ex cinereo viridia, bina aut terna simul, rariùs plura, imâ parte se mutuo complectentia, longa & quasi graminea, angusta, è latiore principio in acutum mucronem sensim desinentia, per margines nonnihil aspera, nervosa, cauliculos superantia. *Cauliculus* inter folia exsurgit palmaris, rigidiusculus, geniculatus, foliis ad singula genicula singulis eum amplectentibus vestitus, è quorum sinubus ramuli interdum exeunt. Caulis fastigium in duo plerunque folia discedit, Cyperi ferè in modum; inter quæ *flores* emergunt plurimi velut in umbella, ad viginti interdum, tripetali, satis ampli, purpuro-cœruleo saturo colore tincti, calice virente trifolio pariter antequam aperiantur inclusi, & ex tenuibus pedicellis penduli, qui flore se explicare incipiente productiores facti eriguntur. Medium florem occupat umbo sive capitulum, staminulis sex rubentibus, plumosis, apicibus luteis insignibus, circumvallatum. *Flos* interdiu aperitur, sub vesperam se claudit, deinde marcescit, & contrahente se calice deorsum denuo nutat. Umbo medius, calice occultatus, in vasculum seminale turgescit, *semina* parva, nigricantia, oblonga continens.

E Virginia ab amico quodam in Angliam illatam accepit Joan. Tradescantius senior.

Variat floris colore albo & rubro; & foliis etiam amplioribus.

2. *Phalangium ramosum Virginianum foliis latis, repens* Jac. Zanoni.

Zan.

Radice nititur longa, reptante, tenaci, caule non crassiore, nodosa, è singulis nodis fibras emittente longè latéque sub terra repentes teretes, pallide luteas, quæ facilè delibrantur, medullâ intus solidâ, succulenta, sapore initio dulci tandem mordicante, Raphani æmulo. *Caulis* è radicis capite exilit glaber, cubito paulò altior, lentus & frangi contumax, medullâ densâ, viridi, succulentâ repletus,

pletus, ſucco tamen minimè viſcoſo uti præcedentis, cortice, ſeu cuticulam mavis dicere, tenui, viridi aut purpurante, maximè verſus fundum, veſtitus, lanugine ſubtili albicante obductus, raris nodis interceptus, mediæ parte longioribus intervallis diſtantibus, ſumma & ima ſatis vicinis: E quorum ſingulis ſingula enaſcuntur *folia*, membranæ ad exortum latæ caulem aliquouſque obvolventi pediculo brevi lato adnexa, tactu mollia; nervo medium percurrente, infernè elevato ſeu extante, ſupernè in ſulcum tenuem depreſſo, cum aliis ſubtiliſſimis nervulis, per totum folium excurrentibus; tactu aſpera, ſubſtantiâ cartilaginea, ſupernè obſcurè viridia; inferiùs albicantia, nonnihil lanuginoſa, conſimilibus lineis viridibus ſtriata, quæ à baſi ad apicem uſque extenduntur, adeò exiles ut ægrè ſint viſibiles. Caulis in ramos ſatis crebros dividitur, & hi viciſſim in ramulos ſecundarios. In extremis ramulis naſcuntur pelliculæ [ſeu calyces] herbaceæ, ſubſtantiâ membranoſâ ſeu cartilagineâ, quæ clauſæ hemiſphærii figuram repræſentant, quarum unaquæq; *florem* ſuſtinèt tripetalon, Phalangii præcedentis, hilarè cœruleum, tribus in medio ſtaminibus apices flavos ſuſtinentibus: apertæ triangulum referunt. Flore delapſo reſtant calices ſupradicti herbacei, lineis arcuatis adeo eleganter ſtriati, ut luci oppoſiti velut reticulæ aut Aranearum telæ appareant. Hi undique clauſi ſunt excepta parte ſuperna, éque eorum centro interiùs exoritur pediculus teres, tenuis, nodoſus, in duos tréſve pedicellos tenuiores retortos diviſus, quorum unuſquiſq; conceptaculum ſuſtinet capitis ſerpentini ore hiante effigiem affabre mentiens, cum lingua intus palato adnexa, quæ poſtea *ſemen* efficitur, linguæ figurâ, colore obſcurè cinereo, ſubtus flaveſcente.

Planta hæc ob nimiam radicibus ſe propagandi aviditatem rarò florem producit: nam ſi fictili coercetur quotannis plerunq; floret.

Phalangium Africanum Helleborines folio non deſcript. Hort. Lugd. Bat.

CAP. VI.

De Pſeudo-aſphodelis paluſtribus.

PSeudo-aſphodelorum hiſtoria, turbante Lobelio, magnâ confuſione & obſcuritate laborat. Turbante inquam Lobelio, qui primò ſibimetipſi parùm conſtare videtur, cùm in *Obſ.* & *Icon. Plant.* Dodonæi iconi hujuſmodi titulum impoſuit, *Aſphodelus minimus luteus Acorifolius paluſtris: Aſphod. luteus paluſtris* Dodon. *in agro Lancaſtriæ Angliæ*: & tamen in *Adv.* part. 2. Tabernamontanum reprehendit, quòd Lancaſtrienſem Britannicum paluſtrem Aſphodelum luteum cum Batavo aut Flandrico Aſphodelo paluſtri Dodonæi confunderet, quod ſcilicet ipſe fecerat. Deinde errore tenetur, noſtrâ ſententiâ, quòd Aſphodelum ſuum minimum Norvegicum luteum paluſtrem Scoticum & Lancaſtrienſem, quem Anglo-Britannæ mulieres, apud quas frequens naſcitur, à tingendis capillis **Mayden-hair**, i. e. virginum capillum, vocitant, à ſecundo Pſeudo-aſphodelo *Cluſ.* non diverſum putet, ſed variare parvitate & magnitudine ratione natalis ſoli.

Quamvis enim alicubi fortè in Anglia proveniat (quod non credimus) Pſeudo-aſphodelus ſecundus *Cluſ.* non tamen certo certiùs adeò frequens uſpiam oritur, ut ruſticis & mulierculis cognitus, & in vulgari uſu receptus ſit. Verùm Pſeudo-aſphodelus paluſtris noſtras [&, ut putamus, *Dodonæi*] magnâ copiâ tum in ſeptentrionali, tum in Occidentali Angliæ parte, locis paluſtribus & aquoſis oritur, ut nemini è medio vulgo incognitus eſſe poſſit. Adde quòd hic à floris colore flavo tingendis capillis aptus videtur, non autem Pſeudo aſphodelus ſecundus Cluſii, cujus flos palleſcentis ex herbaceo coloris eſt. Lobelium ſecuti J. Bauhinus & Johnſonus Gerardi emaculator eodem errore tenentur. C. Bauhinus hos rectè diſtinguit; atq; inſuper Pſeudo-aſphodelum paluſtrem Anglicum à Pſeudo-aſphodelo paluſtri Scotico diverſum facit: Hoc etiam rectè, ſi Pſeudo-aſphodelus paluſtris Scoticus noſter ei cognitus fuerit, de quo eſt cur dubitem. Certè Lobelius Aſphodelum ſuum minimum Norvegicum paluſtrem Scoticum cum Lancaſtrenſi ſeu Anglico miſcet & confundit.

Reſtat adhuc ſcrupulus. An ſci. Pſeudo-aſphodelus luteus paluſtris noſtras idem ſit Aſphodelo luteo paluſtri *Dod?* Si enim hic caulem pedalem habeat, prout eam deſcribit Dodonæus, eúmque non nudum, ſed multis foliolis ſive vaginulis illum amplectentibus donatum, ut vult Cluſius, à noſtrate, qui humilior eſt plerunque, & caule foliis paucis eíſque exiguis induto diverſus videtur, ut & ab aliis nobis cognitis, adeóque quatuor erunt Pſeudo-aſphodeli ſpecies, quod non credo. Eſto ergo Pſeudo-aſphodelus *Dod.* cum noſtrate idem.

Nos equidem tres hactenus Pſeudo-aſphodeli ſpecies vidimus, inque locis ſuis natalibus collectas, ſiccas adhuc aſſervamus, nec plures agnoſcimus. Eæ ſunt

1. *Pſeudo-aſphodelus minor ſive pumilio folio Iridis ſive* 2. Cluſ. *Pſeudo-aſphodelus Alpinus* C. B. *minor folio Iridis* Park. *Aſphodelus Lancaſtriæ* Ger. deſcr. *Cluſ.*

Numeroſa ſunt huic *folia*, ſeſe mutuò amplectentia, ut in Aſphodelo luteo paluſtri *Dod.* & Iride, anguſta, brevia, viridia, dura, amariuſculi & calidi ſaporis: è quorum medio *cauliculus* gracilis egreditur, pedalis interdum aut major, aliquot nonnunquam foliolis inhærentibus, ſpicam *floſculorum* ferens ſex foliolis conſtantium, alterius inſtar, ſed minorum, palleſcentis ex herbaceo coloris, & odoris expertium: quibus ſuccedunt trigona capitella, interdum tetragona aut pentagona, minutiſſimum ruffum ſemen continentia. *Radix* vix corpus habet, ſed tenuibus aliquot fibris duntaxat conſtat.

Hunc Cluſius Aſphodelo luteo paluſtri *Dod.* per omnia minorem facit, foliis ei valdè ſimilem.

Hanc ſpeciem in Anglia ſponte ortam nunquam invenimus, nec ab aliis fide dignis inventam audivimus: in transmarinis autem non ſemel, ut v. g. ad radices montis Salevæ propè Genevam in aquoſis, & alicubi in Germania J. B. *Pſeudo-aſphodelus quibuſdam* dicitur, Johnſono apud Gerar. emaculatum perperam *Aſphodelus Lancaſtriæ verus*, ſupra iconem inſcribitur. A. 2. *Pſeudo-*

A. 2. *Pseudo-asphodelus palustris vulgaris nostras. Asphodelus Lancastriæ verus* Ger. emac. *descr. Pseudo-asphodelus primus* Clus. *palustris Anglicus* C. B. *luteus acorifolius palustris Anglicus Lobelii* J. B. **Lancashire Asphodel, or Bastard-Asphodel.**

Folia habet uncias duas cum dimidio, aut tres longa, ima parte latiora, in mucronem acutum sensim angustata. *Caulis* altitudinem pedalem raro, assequitur, lævis & foliolis paucis donatus; cujus summam partem spica occupat *florum* elegantium, stellatorum, sex foliolis constantium, colore flavo; quibus succedunt *capsulæ* longiusculæ, trigonæ, interdum etiam tetragonæ & pentagonæ, *semen* exile, ruffum, continentes.

In palustribus putridis & aquosis, multis Angliæ in locis, copiosissimè oritur, & æstate floret. *Locus.*

Hanc pro Asphodelo luteo palustri *Dod.* habemus, quantumvis neq; descriptio, neq; figura Dodonæi ei per omnia respondeant. Differentia enim in magnitudine, & caule multis foliolis induto non tanti est, ut propterea species multiplicandas putem, præsertim cùm loco conveniant Dodonæi Asphodelus palustris & nostras.

Asphodelum Lancastriensem ad vulnera sananda mire efficacem esse aiunt. Vid. *Philosoph. Transact. N.* 117. *p.* 398. *Vires.*

Floribus lixivio maceratis puellæ crinem flavum inficiunt. *Lob.*

A. 3. *Pseudo-asphodelus palustris Scoticus minimus.* **The least Scotish Asphodel.**

Triplo aut quadruplo minor est Pseudo-asphodelo palustri Anglico; *foliis* Iridis, angustissimis, sescunciam longis, in acumen desinentibus: *caule* vix palmari, vel nudo, vel unico eóq; minimo foliolo donato: spicâ florum brevi; flosculis (quantum conjicio) albentibus; quibus succedunt *capsulæ* breves & subrotundæ. Radices subsunt fibrosæ, ut in Pseudo-asphodelo 2. *Clus.*

Hanc speciem juxta rivulum quendam non procul Bervico in Scotia invenimus.

Cap. VII.

De Aloe.

Aloen Græci & Latini pariter tum & Officinæ herbam ipsam ejúsq; succum densatum appellant. Aloe autem dicta videtur quia maritimis gaudet. A Recentioribus Sempervivum & Sempervivum marinum, quia Sempervivi modo diu durat appellatur. *C. B.*

Floribus hexapetalis, vasculis seminalibus in terna loculamenta divisis se ad hoc genus pertinere ostendit. Foliis crassis succulentis, ad margines aculeatis, radice succum crassum, flavum, insigniter amarum fundente à reliquis congeneribus differt.

1. *Aloe vulgaris* C. B. J. B. *vulgaris sive Sempervivum marinum* Ger. Park. **Common Aloes.**

Folia bene multa è radice emittit, in orbem disposita, imâ parte se mutuo amplectentia, oblonga, succulenta, digitum crassa, pallidè viridia, dentata dentibus rigidiusculis, in acumen desinentia, quorum exteriora apud nos plerunque in terram reclinata aliquantulum, verùm in loco natali erecta, æterni viroris, adeò ut per hybernos menses extra terram, in hypocaustis suspensa non marcescant; sapore apud nos, (imò etiam loco natali autore Parkinsono) minimùm amaro, sed potiùs refrigerante. *Caulis* è medio foliorum exurgit, crassus, in duos trésve ramulos divisus, altitudine sesquipedali aut bipedali, à medio ad summum usque plurimos flosculos, lagenulæ figurâ, deorsum reflexos seu dependentes, apud nos albicantes [in calidioribus flavescentes] oris in sex lacinias divisis, sustinens; Quibus præteritis succedit *semen* in capsulis Asphodeli æmulis inclusum. *Radix* crassa, pedem longa, in fibras tandem crassiores spargitur, tenues & raras è lateribus emittens. Caulis foliorum delapsorum vestigia retinet, ut in Brassica.

In Sicilia & Melita insulis, in muris & tectis frequentem observavimus. Clusius in Hispania. *Locus.*

Succus ille inspissatus, Aloes nomine vulgò notus ex hujus plantæ foliis elicitur in Socotora insula, Persiæ & Indiæ Orientalis provinciis nonnullis, unde ad nos defertur. In Italia, ubi etiam sponte & sata libenter provenit, ob cœli solive varietatem Succum hujusmodi non reddere olim creditum. Verùm ingeniosissimus F. Columna, Aloen etiam in Italia eliciendi modum à se inventum in Historia stirpium rariorum publicavit. Is autem hujusmodi est. Supposito lato figulino vase vitriato, multa supra illud ab radice statim avulsa folia suspendit, atque ex illis spontaneum succum luteum (quem in venis tantum contineri animadverterat) descendere & guttatim destillare permisit, manibus postremò etiam deorsum versùs comprimendo folia, atque quod imis foliorum oris concreverat radendo. Excepto itaque ex pluribus foliis copioso succo, vas illud tribus diebus Soli exposuit, ex circumferentia vasis quotidie quod hærebat duriore (statim enim quod paucum est concrescit) abraso & cum liquidiore commixto, idque pluries in die, noctúque reposito vase, concretum postridie succum omnem atque friabilem habuit. Color (inquit) ex citrino cum concrescere incipit rufescit, atque concretus magis nigricat, atque obscurè parùm rubentem acquirit colorem, sanguinis concreti modo, vel potiùs Hepati simillimum, translucidus, lævis, odore gravi aromatico, sapore amaro admodum ac abhorrendo; & mirum quod manu tantùm attrectanti illius vapore inficiatur aer, atque guttur amarum reddatur. In pulverem (ut Dioscorides notat) digitis confricatus succus, qui probè fuerit arefactus, ad minimum usque ramentum facilè reducitur, & aquâ infusâ statim liquescit, dissolvitur, atque citrino evadit colore, *Aloes eliciendæ modus.*

quo

quo ante concretionem præditus fuit. Omnes habuit notas optimæ Aloes, & cum præstantissima Officinarum Aloe Succotrina comparatus, cum excellere visus est: easdem etiam vires obtinere, & ad eadem in medicina valere experientiâ didicit idem Columna. Hæc cùm ità sint verisimile nobis videtur in Orientalibus etiam regionibus Aloen hoc aut simili modo ex hujus plantæ foliis elici; non ex iis in frustâ dissectis & contusis exprimi, eo modo quem describit J. Bauhinus. Sapor quippe foliorum minimè amarus est, sed potiùs leviter refrigerans; dissecto etiam plantæ folio atque radice concisâ (monente Columna) nihil succi, neq; amari, sed mucosum quid, ac potiùs insipidum gustu inveniebatur. Ex quo hæc scripsi hodiernum Aloes colligendæ modum è dictatis D. Hermanni nobis communicavit amicissimus vir *D. Josua Palmer* M. D. is autem sic se habet.

Ex foliis à radice avulsis manu vel instrumento leviter compressis succus destillat in vas recipiens. Subsidere debent partes crassæ per noctem [& postea insolant] aliæ verò supernatant. Postero die in aliud vas infundunt & insolant ut concrescat & exsiccetur, in quo tempore fulvum acquirit colorem, quæ est Aloe Succotrina Officinis: crassa verò pars remanens effunditur in aliud vas & insolatur, ut colorem hepaticum contrahat, quæ Aloe hepatica dicitur: crassissima pars Caballina appellatur. Succus sponte ex foliis oblique incisis emanans aureum habet colorem.

Hic modus conformis est superiùs proposito à Columna invento.

Muntingius florem hujus plantæ in quinq; particulas obtusè mucronatas non profunde dividi scribit. Verùm suspicor illum vel errare, vel memoriâ lapsum esse, cum Clusius in sex lacinias eum dividi affirmet; cúmque verisimile non sit eum à reliquorum hujus generis normâ abludere. Notabile est quod scribit idem Muntingius hujus plantæ florem duabus internè tribúsve guttulis, ut in *Corona Imperiali*, limpidissimis ac melle dulcioribus, deorsúmq; vergentibus, nunquam tamen decidentibus præditum esse. Idem confirmat D. Hermannus Leydensis, qui & semina Sedi semilia ei attribuit.

2. *Aloe vera minor* Munting.

Munting.

A præcedente differt *foliis* rectâ magis sursum vergentibus, vix pedem, in Belgii oris, longitudine superantibus, nec ultra digitum in medio latis, in angustum mucronem finientibus, colore non cinereo seu albescente, ut in illa; sed viridi saturo, neq; tot tantísq; maculis albis ab utraq; parte circundatis, sed paucis duntaxat minoribus, iísque in extremo mucrone juxta se positis condecoratis, non fulgentibus, spinulis verò à parte utraq; frequentissimis, exiguis, crassiusculis, lata basi nitentibus, colore dilutè albescentibus vel è luteo candidis, parùm aut nihil pungentibus sed molliusculis, atque quàm in priori multò arctiùs dispositis, cætera similibus. Nondum floruerat Muntingio.

3. *Aloe vera costâ spinosâ* Munting.

Munting.

Differt ab Aloe vulgari foliis crassioribus, neq; in mucronem adeò acutum, sed paulò latiorem desinentibus, supernè planis, infernè ex obtuso triquetris, in dorso eminente non minùs quàm in lateribus spinulis ejusdem coloris, at magnitudine atq; crassitie eadem superantibus, præditis, albidis maculis latioribus simul & angustioribus undiq; conspicuis; nervis internè ex albido lutescentibus, raris, repletis. *Flores* in thyrso rotundo, tres circiter pedes alto, digitum in imo, in superficie verò haud ità crasso, recto, solido, colore ex obscuro luteo quasi hepatico obsoleto fulgente, atq; superius in tres æquales partes semipedes longitudine superantes diviso inhærentes; colore vulgaris Aloes florum dissimiles: Hi enim albescentem non ingratum: Illi verò ex obscuro lutescentem: Alii verò luteum striis diversis albicantibus distinctum obtinent.

4. *Aloe vera major* Munting.

Munting.

Folia edit vulgaris Aloes in modum disposita, eodémque ordine, similíque formæ aspectu ac colore donata, sed longè majora; maxima enim ultra quatuor pedes Romanos longa sunt: cætera tamen pro illorum serie paulò minora, atque magis ordinatè disposita: in imo, ubi latissima, septem aut octo digitos lata, tres verò plus minus crassa: tantæ amaritudinis succo referta, ut eam degustatam Autor ferre non potuerit.

Vires & Usus. Harum plantarum succus, in aluta, utribus aut vesicis concretus, Solísque calore induratus hodie ut olim *Aloe* dicitur.

Hujus in Officinis genera reperiuntur tria, 1. *Succotorina* seu *Succotrina*. 2. *Hepatica*. 3. *Caballina*. His addit Schroderus *Lucidam*, quam alii à Succotrina non distinguunt.

1. *Succotrina* ab insula *Succotora* denominatur (Est autem Succotora Indiæ insula, ultra 128. m. p. à maris Erythræi freto distans) Hæc omnium præstantissima est, 1. colore cum rubedine flavescens hepatis in modum, nitida etiam, h. e. pellucida seu transparens. 2. Odore aromatico, ad myrrham ferè accedente, unde odoramentis & suffumigiis olim adhibita erat. 3. Sapore amaro, aromatico & adstringente, amarore fugaci nec diu morante in lingua. 4. Pondere levis, substantiâ tamen compacta. Tractando, in Sole etiam vel calore mollescens, frigefacta friabilis; quæ Aloes optimæ notæ sunt.

2. *Hepatica*, quòd hepati tum colore tum consistentia similior sit vocitatur, præcedente impurior est, colore è citrino rufescente, non pellucida, odore graviore, amarore intensiore, magísque adstringens.

3. *Caballina*, quæ est Aloes crassamentum, seu pars impurior, arenosa & sordibus conspurcata, ideóque caballis seu equis exhibenda.

Horum

Horum trium generum ex una eadémque planta, vel coadunatis earum speciebus, parandi rationem post J.Bauhinum tradit Abrahamus Muntingius in *Aloid hist.* sequentem.

Folia ad unum omnia, radice in terra permanente, abscindunt, in frusta secant, atque planè contundunt, necnon per 30. horarum spatium in vase quodam fictili vitreato reponunt. Quo facto supremam succi partem, ad ejusdem usque evidentem omnino differentiam demunt, quam in alutam vel vesicam, Solísque calore exsiccandam deponunt, eámque Aloen *Succotorinam* vocant tum Insulæ Succotoræ tum Indiarum indigenæ omnes.

Deinde in medio consistentem succum, uterculis exsiccandi causâ concredendum tollunt, quem *Hepaticam* dicunt.

Tandem ex sola remanente illorum fæce *Caballina* vocitata, omnium sci. impurissima, perficitur.

Nos potiùs suspicamur Aloen è vulnere seu incisione in foliis facta emanare: Aloe enim nobis videtur esse succus plantæ essentialis & proprius, sanguini analogus, in vasis majoribus contentus, in quintam, ut vocant, essentiam coctione exaltatus, in quo tota vis plantæ quà talis nidulatur: non crudior ille & limpidus, qui fibris & parenchymati foliorum inest. Calore autem Solis concrescit. Quâ in opinione autoritas Plinii me confirmat.

Aloe vim præter purgantem obtinet & exsiccantem calefacientémque; obstructiones aperit, meatus reserat: Purgat autem biliosos & pituitosos humores.

Aloe pene sola medicamentorum quæ alvum solvunt confirmat etiam ventriculum, adeò non labefactat vi aliqua contraria. *Galen. Plin.* &c. Hoc castigatione opus habere scribit C. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* Est enim (inquit) purgans propriè dictum, quo ipso affert secum aliquid naturæ adversum, quod dum corrigere volumus Mastice, Croco, Cinnamomo, tacitè fatemur culpam. Quinetiam Aloe lota magis roborat ventriculum, minùs purgat. Eluuntur enim simul cum sordibus partes quædam igneæ acrésque, quæ alioqui ventriculum lacessunt.

Quòd frequens Aloes usus hæmorrhoidum venas aperiat, ego (inquit Fuchsius) millies observavi; & vos ex 100. eorum qui Aloe ad excernendas fæces utuntur, videbitis 90. hæmorrhoidum fluxum pati, omisso verò Aloes usu venas illas claudi. Certe venarum orificia aperiendi vim habere in confesso est, ob id vitanda iis qui hæmorrhagiæ obnoxii sunt ex ore, alvo, utero; hinc noxia prægnantibus. Et Tho. Bartholinus Act. Med. Ann. 1673. Obs. 64. exemplum adducit urinæ cruentæ ex nimio Aloes usu. Dices validum adstringens esse. Imò externè applicatum, non intus sumptum. Non autem quod medicamentum facit foris, id protinus etiam intus facit.

Aloe ventris tineas & lumbricos enecat & expellit: cum aceto & felle bovino mixta, atque umbilico imposita idem efficit; ictéritiam flavam depellit, omnémque putredinem arcet, necnon diu cadavera corruptionis vel putrefactionis immunia, cum Myrrha præsertim aliisque mista, conservat. Quare nonnulli Mumiæ efficaciam omnino possidere contendunt, eámque præter Aloen humana pinguedine mistam nihil aliud esse asseverant. Ejus verò pilulæ tres per aliquot dies exhibitæ mensium abundantiam excitant. Habui ancillam (inquit C. Hofmannus) cui nulla aliâ ratione promoveri poterant menses quàm usu pilularum de tribus.

Externè pulvis hæmorrhoidibus inspersus sistit. In vino dissoluta Alopeciam curat. Collyriis indita visum acuit: Cum melle mista pudendorum ulceribus, necnon fistulis, orísque putredinibus omnibus medetur, & halitum emendat. Ova venarum claudit, sanguinem sistit, densat & siccat externè admota; in pulvere vulnera recentia & quæ ægrè ad cicatricem perduci possunt mirificè conglutinat. *Munting.*

In Aloe exhibenda cautiones quædam habendæ sunt. 1. Nè detur iis qui ex nuda intemperie sine materia laborant. Tales non indigent vacuatione, nedum medicamento tam fortiter siccante, quódque loco vacuationis tabem inducit. Contra datur cum magno commodo frigidis & humidis.

2. Nè senibus detur & quicunq; quacunq; de causa siccati sunt, nisi necessitas urgeat.

3. Nè fit usus ipsius nimis creber, adeóque quotidianus, ut quidam faciunt. *Evacuatio enim quæ fit per purgantia valdè indigentibus & ex longo tempore utilis est*, Vide *C. Hofman.* l. 2.

4. Quemadmodum Agaricus prohibetur gravidis, ita Aloe & Aloetica. Hinc ratiocinatus Helid. in pertinacissimis mensium obstructionibus dat Elect. de Hiera ℥j. cum Scrupulo Croci integro. *Hæc omnia Hofmannus.*

Tria sunt (inquit Le Brun) in Aloe quæ correctione egent: 1. Quòd tardæ sit operationis: quod corrigitur additis aromatibus essentiæ tenuioris & acribus, ut sunt *Macis, Nux moschata, Caryophylli, Cinnam. spica nardi, Calam. aromat. Cubeb. Schœnanth. Crocus.*

2. Quòd debilis sit operationis: quod corrigitur à Ruffo addita Terebinthina vel alia resina acriore. Alii abluunt eam in decocto Rhabarbari, vel infusione Rosarum, & sic reddunt robustiorem.

3. Quòd anastomotica sit, & orificia venarum aperiat. Quod corrigitur commiscendo Masticхen, Tragacantham, Bdellium & similia. Vel abluendo eam aqua Endiviæ vel Cichorii: ut superiùs innuimus.

5. *Aloe Americana* Clus. Park. *Americana muricata* J. B. *Aloe folio mucronato* Ger. *folio in longum aculeum abeunte.* C. B.

Clus.

Multa sunt illi *folia* humanam longitudinem attingentia, saturatè virentia quidem, sed quibus inspersus videatur cineracei quidpiam coloris, ut in Tuliparum quarundam foliis, lævia, circa infimam sedem trium aut quatuor digitorum transversorum crassitudine, quodammodo carinata, valdè lata, mutuo se amplectentia, instar foliorum Aloes vulgaris aut Asphodeli, sensim in mucronem desinentia, qui nihil aliud est quàm spina, fusca, crassa, unciam cum semisse interdum longa, & adeò firma ut Americani pro subula uti solerent, & cuspidis ferreæ loco ad sua tela adaptarent: foliorum latera tenuiora sunt, & spinis ejusdem coloris aspera, sed brevioribus, latâ basi præditis, & deorsum incurvis ut in Rhamno tertio; interiore parte fibrosa sunt hæc folia & succi plena, sed non amari. Ex eorum medio *caulis* enascitur, brachiali crassitudine, & brevioris lanceæ altitudine. *Radix*

dix est crassa, longa, curva, veluti internodiis articulata, è quibus ad latera enascuntur aliæ plantæ alternis, ut in Arundinum nodis germina seu gemmæ sunt dispositæ.

Planta hæc brevi interdum temporis spatio, celerrimo auctu, miræ proceritatis caulem emittit.

** Addit: ad Clusii cur. post.* Jacobus Fontanus in * Epistola ad D. Blasium Capisula Avenionensem gubernatorem, de quadam Aloes planta Avenioni in horto *D. Doins* enutrita, quæ per 100 (ut credebatur) annos ibi manserat, necdum floruerat hæc habet. Caulis ex ea oriri cœpit Sexto Nonas Maii 1599. quæ intra 45 dies crevit ad 32 palmos. A medio ferè hujus caulis ad summum usque ramos sive surculos emisit 29 perinde efformatos ac brachia candelabrorum quæ illuminationis causâ in aulis Magnatum suspenduntur, origine recti, tandem sursum recurvi, in quorum fastigio summo valgæ enatæ sunt plurimæ, Hastulæ regiæ valgis non absimiles, quibus suprema parte hærebant flores crocei, floribus Rosarum capillamentis inhærentium non dispares.

Petrus Borellius Aloe plantæ caulem, cùm per longum tempus sine eo remanserit, tandem erumpere scribit cum fragore & strepitu, ut impetu facto tota in truncum ferè convertatur; & coram mirantibus hominibus incrementum tantum suscipere, ut etiam Quercum mediocrem æquet, & 30 circiter palmarum altitudinem, & femoris crassitiem acquirat, floribúsque in summitate decoretur. Quódque magis mirandum intra paucos dies, [quatuor vel quinque] hanc molem attingere, adeò ut incrementum ejus etiam oculis percipi possit. Tale quid visum nuper apud Monspelienses, &c. Credat Judæus Apella. Nos anno 1663. Aug. 20. Monachii Bavariæ, in horto Illustriss. Ducis octo aut decem hujus generis plantas vidimus quæ jam caules produxerant hastæ altitudine, brachii crassitie, summa parte plurimis floribus onustos, eodem ferè modo è caule exeuntibus quo describit Jacobus Fontanus, nondum tamen planè explicitis: de caulium eruptione & celeri auctu nihil prodigiosi nobis ab Hortulano relatum. Verum equidem est, intra unius æstatis aut semestre spatium caulem erumpere inque eam altitudinem & crassitiem excrescere, ut arbor quædam videatur, quod quamvis mirum, non tamen si foliorum & reliquæ plantæ magnitudinem consideres omnino portentosum & incredibile apparebit. Proinde in ratione hujus phænomeni exquirenda frustra se fatigant supradicti autores. Flores hexapetali huic sunt: *semina* tribus cellulis distincta.

Vires & Usus. Planta hæc unica (inquit Franc. Hernandez) quicquid vitæ esse potest necessarium præstare facilè posset, si esset rebus humanis modus. Tota enim illa lignorum sepiendorúmque agrorum usum præstat, caules tignorum, folia verò tecta tegendi, imbricum, lancium: eorundem nervuli & fibræ eundem usum habent ad linteamina, calceos & vestimenta conficienda quem apud nos Linum, Cannabis, Gossipium, &c. E mucronibus fiunt clavi, aculei, subulæ, quibus perforandis auribus, macerandi corporis gratiâ Indis uti mos erat cùm Dæmonum vacarent cultui; item aciculæ, acus, tribuli militares, & rastilla idonea pectendis subtegminibus. Præterea è succo manante, cujus evulsis germinibus internis foliisve tenerioribus cultis [*Yztlinis*] in mediam cavitatem stillat planta unica ad 50. interdum amphoras (quod dictu est mirabile) Vina, Mel, Acetum ac Saccharum parantur. Succus namque destillatione fit dulcior & spissior donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit ex eodem succo diluto fontanâ aquâ, additis corticibus Malorum Medicorum Limonumque, & aliis. E saccharo dicto paratur acetum, nempe resoluto in aqua, & novem diebus insolato. Idem succus menses ciet, alvum lenit, urinam evocat, renes & vesicam emundat. E radice quoque restes fiunt firmissimæ. Crassiores foliorum partes truncusque decocta sub terra edendo sunt apta, sapiúntque Citrea frusta saccharo condita: quin & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim succus assatione glutinosus, qui suapte naturâ frigidus ac humens est. Folia quoque assa & affecto loco imposita convulsionem curant, ac dolores leniunt (præcipuè si succus ipse calens bibatur) quamvis ab Indica proficiscantur lue, sensúmque hebetant atque torporem inducunt. *Radicis succus luem Veneream curat apud Indos.* D. Palmer.

6. *Aloe Americana minor* Munting. *An Theometl sive Maguei divinum* Hernandez? *Munting.*

Radice nititur digito interdum crassiore, nodulis diversis geniculatim distinctâ, colore planè albido præditâ, necnon innumeris fibrosis, primò albescentibus, postea verò ad helvum declinantibus radiculis ditatâ.

Folia protrudit sese mutuò amplectentia, pedum Romanorum duorum longitudinem nunquam excedentia, pro illorum autem brevitate admodum lata, sex nimirum octo aut novem digitos non rarò superantia, cæteris obtusiora, & in brevem mucronem desinentia, reliquarum specierum more crassa, circa margines tenuiora, necnon frequentioribus ibidem atque exilibus planè spinulis exornata.

Ex Hispania nova allatam Muntingio obtulit nauclerus quidam, qui ab Indigenis Americæ *Theometl* vocitari retulit: eadem videtur *Theometl* sive Maguei divino à Fran. Hernandez descripto & depicto *Rerum medic. Novæ Hisp.* lib. 8. cap. 19. namque & nomen & vires conveniunt: siquidem ejus succum optimo cum successu trium quatuorve cochlearium mensurâ febricitantibus omnibus exhiberi prædictus nauclerus ab Hispana quadam muliere edoctus est.

7. *Aloe serrata major umbellifera* Munting. *Metl sive Maguei* Hernandez. *Munting.*

Radix huic brevis est, crassa tamen, subfusca, fibris frequentissimis undique obsita; Planta ipsa præcedente omnibus partibus major, * prima tamen specie minor est, eíque effigie ac foliorum dispositione persimilis, nisi quòd folia paulò sint latiora ac magis canaliculata, attamen breviora, viridiora, atq; ab utrâq; marginum parte spinulis crassioribus horridioribus, & modicè longis, ac serræ in modum bellè admodum, non tamen adeò arctè dispositis, necnon in apice seu horrido ac crasso quodam mucrone è purpuræ colore obscuro prædita, quatuor plus minùs pedes longa, vix unum lata. E quorum medio *Caulis* in adultâ plantâ brevi tempore, ad duodecim, quatuordecim, & non rarò sedecim pedum proceritatem assurgit, unicus, ima sui parte coxendicis humanæ crassitie, pyramidalis, numerosioribus quàm in *Mucronato folio majore* foliolis eum arctiùs amplectentibus cinctus. E quorum

** Aloe Americana* Clus.

rum ſinubus in ſuperiore parte ramuli undique enaſcuntur, non adeò multi, umbellæ in modum diſpoſiti, quorum apicibus inſident *flores*, pediculis brevibus & tenellis nixi, vix plures conjunctim, ſed ſeparatim diſpoſiti omnes, ultra articulum longi, minimum digitum craſſi, in imo juxta pediculum viridi quadam coronula externè cincti, in ſupremo verò in ſex foliola diviſi, quorum interiora tria lutea, exteriora è pallido luteſcunt, culmum lata, mucronata, digitum plus minùs longa, necnon radiantem ſtellam pulchrè efformantia, circa ſtylum albidum ſex luteis ſtaminulis, ſæpius explicatis, interdum ſeſe contorquentibus, ſuiſque prominentibus apicibus onuſtis, emergentibus. Flores temporis progreſſu nullo ſuccedente ſemine in frigidioribus regionibus marceſcunt. Semen Aſphodelino ſimile. *Herman.*

Hæc planta eſſe videtur quam deſcribit Gomara, (referente Cluſio) nomine *Metl*, nonnullis *Maguei* aliis *Cardon*. Cui ut eadem nomina ita eaſdem fere virtutes aſcribit, quas Hernandez; eas autem ſuperius poſuimus ſub Aloe Americana *Cluſ.*

8. *Aloe purpurea lævis* Munting. *Pati, ſeu Metl leniſſimum* Hernandez.

Munt.
Radice nititur copioſâ, ſtramenti inſtar craſſa, longa, externè fuſca, internè candeſcente, fibris tenuioribus hinc inde emergentibus præditâ. *Folia* duo, treſve pedes pro ætate plantæ longa aut etiam longiora, tres, quatuórve digitos lata, ad baſin anguſtiora, in medio latiſſima, indéque in anguſtiorem ac modicè longum mucronem ſpinula quadam è fuſco nigricante vel purpuraſcente armatum finientia, marginibus tenuibus, lævibus ac planis, nulliſque omnino ſpinulis obſitis donata Yuccæ in modum carinata, externâ maximè ex parte è viridi purpuraſcentia, aut purpureis quibuſdam maculis hinc indè contaminata, internè verò ad albedinem quandam vergentia, ſolida, rectâ ſemper ſurſum tendentia, necnon permultis filis internè albicantibus, cæteriſque Aloes ſpeciebus omnibus tenuioribus ac pretioſioribus repleta.

Caulis octo, decem, vel duodecim nonnunquam pedes altus, unicus, rarò plures, foliis minoribus, carinatis, crebris ab utraque parte eum arctè amplexantibus ſeptus ſupremo apice varios in ramulos umbellatim diſpoſitos ſparſos. Flores & ſemina non vidit Autor.

9. *Aloe Braſilienſis* Caraguata *dicta* Marggrav.

Marggr.
Radice cum Aloe Americana Dodonæi, *foliis* cum vulgari convenit: nimirum ex *radice* craſſa, brevi aſſurgunt *folia* viginti aut plura, craſſa, ſucculenta, acuminata, utroque latere dentata ſeu ſpinoſa, unum vel etiam duos pedes longa, pallidè viridia, atque hinc indè griſeo colore maculata. Inter folia prodit *caulis*, tres aut quatuor pedes altus, in duos ramos diviſus, quorum quilibet ſuſtinet ſpicam *florum* flavorum: eſt autem quilibet flos cavus, digitum longus, ad oram ſextupliciter ſciſſus, continens totidem *ſtaminula* flava *apicibus* flavis: inſidet quilibet flos ſuo petiolo brevi, & apertus propendet deorſum, adhuc autem clauſus directè ad latera: eſt inodorus.

Suſpicantur nonnulli (qui de rebus Indicis ſcripſerunt) Ambram-gryſeam Anglicè **Ambergreece** eſſe ſuccum concretum cujuſdam *Caraguatæ, Manguey,* ſeu *Metl* ſaxis & ſcopulis copioſè naſcentis, qui vi maris & piſcibus abreptus huc & illuc agitatur, coagulatur, & interdum in magnam molem conglomeratur variis partibus coaleſcentibus. *D. Tancred Robinſon*; qui ulterius addit *D. Trapham* obſervaſſe in hâc ſucculentâ plantâ materiam quandam viſcoſam, craſſam, & bituminoſam, quâ folia turgent, Ambræ-gryſeæ valdè ſimilem.

10. *Caraguata ſecunda* Marggr. *lib. 2. cap. 16. primo in loco deſcripta.*

Marggr.
Ex *radice* filamentoſa, ſuper caudice & ramis arborum fundata, proveniunt novem, decem aut plura *folia*, ab uno ad quinque pedes longa, & craſſa ut folia *Nanæ*, tres aut quatuor dig. lata, & cava inſtar canalis, atque in ambitu dentata, aculeis brunnis, acutis, ſurſum erectis. In medio autem horum foliorum prodit *caulis* albicans, teres, minimum digitum craſſus, duos circiter pedes longus, lignoſus & medulloſus, ad quem bina & bina capitula poſita, in ſummitate autem plerunque quinque, figurâ ut Cinaræ, magnitudine Nucis Juglandis, ex craſſis atque aculeatis foliolis conſtantia, elegantis coloris incarnati.

11. *Caraguata guacu* Marggrav.

Marggr.
Eſt major ſpecies, ex ſabuloſa *radice*, quæ magnitudine, figurâ & colore plane cepam æmulatur, atque inferiùs multa habet filamenta, primò aſſurgunt tria, quatuor, aut quinque *folia*, craſſa, ſucculenta, viridia, cava; dein proveniunt plura, figuram habentia trianguli acutiſſimi, ſtántque erecta, in orbem adnata, octo, decem, quindecim pedum longitudinem æquantia, pedem lata, in extremitate acuminata, & in lateribus versùs inferiora acutis denticulis rufeſcentibus munita. Ex una radice 30. aut 40. folia prodeunt. In medio foliorum, quando planta bonam ætatem habet, aſſurgit *caulis* ſeu truncus, ſuperioris tibiæ humanæ craſſitie, rectus, ſpongioſus ſeu mollis, hinc indè triangularibus foliis, minoribus veſtitus, altitudine circiter octodecim aut viginti pedum; in ſummitate autem explicat tenerum & faſtigiatum truncum inſtar arboris cum ſuis ramis; & rami iterum ramulos habent, & multa conica corpuſcula, pæne digitum longa, quæ ſeſe aperientia *florem* exhibent, quinq; petalis compoſitum, magnitudine florum *Ibabirabæ* ex viridi flaveſcentibus, ac aliquot ſtaminulis in medio; refert flos figuram ſtellæ. Brevi tempore in ſummam altitudinem excreſcit.

Ex foliis hujus plantæ optimus pannus confici poteſt, qui præſtat bonitate panno lineo. Ex ſubſtantia conicorum corpuſculorum, antequam in flores abeant, alba filamenta, Goſſypii æmula extrahi poſſunt. Radix aut etiam folia hujus plantæ recentia trita ac aquæ injecta piſces ita exanimant, ut ſtatim deſuper natent & manu prehendi poſſint. Lignum ſiccatum inſtar funiculi ſulphurati ardet; ex eo ignis elici poteſt duriore ligno applicato.

12. *Caraguata acanga* Marggr.

Marggr.
Folia è terra protrudit ſeptem aut novem pedes longa, ſeſquidigitum lata, inſtar canalis cava, læte viridia, & propè exortum ungues habentia miniatos, craſſa, in extremitate acuminata, duorum circiter digitorum intervallo per ambitum aculeis munita. E medio foliorum proximè ad terram multi *flores* juxta ſe in orbem poſiti proveniunt, ex cœruleo purpurei, & in medio alba ſtamina habentes: quilibet flos digitum longus conſtat tribus foliis. Fructum fert edulem, quinque digitos longum.
Hæc planta plurimùm accedere videtur ad *Mexocotl* ſeu *Maguei* prunorum Fr. Hernandez, ut eandem ſuſpicemur. Ad hoc genus minimè pertinet: verùm ob foliorum ſimilitudinem locum quem occupavit tenere permiſimus, donec certiùs conſtiterit quò referenda ſit.

13. *Aloe ferox* Munting. *An Mexcalmetl* Hernandez?

Munting.
Hujus *radiculæ* cinereo erant colore obſcuro, teneræ, modicè longæ, planè fibroſæ, è baſi craſſâ, rotunda, retuſa, nonnihil ſtriata, atq; ex parte tuberculoſa pullulantes. *Folia* max. 2½ pedes longa erant, circa baſin latiora & craſſiora, indéque Cupreſſi modo, in pyramidalem anguſtiam ſenſim tenuata, ſemipedem plus minus lata, ab utroq; gracili latere ſpinis digiti unius tranſverſi longitudinem aut circiter poſſidentibus, admodum craſſis ac ferociſſimis, colore è nigro purpuraſcentibus horridè conſita, naturâ omnino atro-virentia, ínq; mucronem longitudine ſua, latitudine atq; craſſitie terribilem deſinentia, ore commanſa palato non ingrata, necnon filis quibuſdam albeſcentibus internè donata.

CAP. VIII.

Aloes Americanæ quædam ſpecies è Fr. Hernandez hiſtoriâ.

1. *Metl Coztli ſeu Metl luteum* Fr. Hernandez.

Hernand.
* Metl ſive Maguei. FOliis eſt modicis ſi cum * præcedentis foliis comparentur, ad margines luteis, ſpinis parvis & nigris: *caule* bicubitali, digitum lato & rubro, cum *flore* cœruleo palleſcenti cacumen ejus occupante, & *radice* ſurculoſa.
Locus. Campeſtribus locis Mexici naſcitur, quamvis ſola æſtate floreat. Seritur ex germinibus ortis juxta parentem.
Vires. Jus trium quatuorve foliorum, additis Siliquaſtris ternis, frigentes ac craſſos humores per ſeceſſum & urinam paullatim vacuat.

2. *Mexcal metl ſeu Maguei aptum ut aſſum comedatur* Fr. Hernandez.

Hernand.
Species eſt parva, valdè ſpinoſa, & virore admodum exaturato tincta; cujus *folia* eduntur aſſa, & ſunt præ cæteris guſtui grata.
Locus. Offenditur ea in montibus Tepoztlanenſibus.

3. *Mexocotl ſeu Maguei prunorum* Fr. Hernandez. *An Caraguata acanga* Marggrav?

Hernand.
Planta eſt ſpinoſa, fructu dulci, acido; Prunis ſimili, multiplici, & in orbem Indicæ Pineæ quadantenus parem compoſito, eduli ſucco pleno & grati ſaporis. *Folia* ſunt Metl, aut illis potiùs Pineæ Indicæ ſimilia, ſpinoſa, fulva ac veluti marcida. *Caulis* verò brevis, teres ac craſſus: *Radix* fibrata craſſáq;. Pruna ſunt oblonga, glandibus ſimilia, & ex candido palleſcentia, obducta membranâ, intra quam continetur callus candens, ac ut diximus dulcis & acidus, Pinearum Indicarum ſapore refertus; *ſemine* principio candido, ac poſtea nigro, obrotundo & duriuſculo.
Locus. Naſcitur in ſaxoſis regionum calidarum *Tepecuacuilci.*
Ad Nanas potiùs referenda videtur hæc planta ob fructum.

4. Nequametl *ſeu mellis potatrix* Hernandez. *J. de Laet depingitur & * deſcribitur.*

* Hiſt. Amer. Lib. 17. c. 7.

Hernand.
Rarâ eſt formâ, *folia* namq; digito tranſverſo paulò craſſiora profert, aſpera juxta latera, ac impensè acuminata circa cuſpidem: *caulem* brachii craſſitudine: cujus cacumen *fructus* occupat oblongus, Pyrorum parvorum formâ, undiq; ſepiens caulem. Naſcitur in calidis. V. J. de Laet Hiſt. Amer. lib. 17. c. 7.
Sunt & aliæ quamplurimæ ſpecies, quarum, quoniam facultate ſimiles ſunt, & formâ parùm differentes, nomina ac nonnullarum partium differentias ſubjiciam.
1. *Mexoxochtli* ſeu *Metle* viride.
2. *Nexmetl* à cinereo colore dictum.
3. *Quametl*, ſeu *Maguei* montanum, ſqualenti colore, fibrata radice, & longo craſſóque inſigni ſurculo.

4. *Hoit-*

4. *Hoitzitzilmetl*, aculeis longis, purpureísq; radicibus & spinis.
5. *Tapayaxmetl* seu *Maguei* tapayaczin præcedenti simile.
6. *Acametl*, seu *Maguei* arundineum, albidioribus juxta radicem foliis & rubescentibus spinis atque radicibus.
7. *Maguei* nigrum, ob colorem atrum, quanquam spinæ radicésq; ex nigro fulvescant.
8. *Xilometl*, seu *Metl* pilosum, rubeis spinis & radicibus.

5. Tepemexcalli *seu* Maguei *montanum aliud.* Hernand.

Formâ Metl constat sed tenuibus spinulis.
Montosis saxosisq; gaudet locis calidarum regionum qualis est *Tepoztlanica.* *Locus.*
Contusa atque devorata, illitáve curat eos quorum artus motu privati sunt ob nervorum convulsionem. *Vires.*

6. Tlacametl *seu* Maguei *luteum.* Hernand.

Eâdem pæne formâ & viribus est quibus cætera, & eisdem quoq; usibus, sed inter reliquos vigorem ac robur addit fœminis syncope tentatis, aut imbecillibus. Nomen habet à magnitudine.

7. Theometl *seu* Maguei *divinum* Hernand. *v. Aloe Americana minor* Munting.

Eâdem pæne cum reliquis facultate est & formâ, longâ radice, fibratâq; & exilibus spinis: duas spithamas longa sunt tantum folia: succus verò epotus aut illitus febres extinguit.
Nascitur in frigidis & calidis locis editis atque campestribus. Pleniùs & exactiùs describitur à Muntingio, sub titulo *Aloes Americanæ minoris.* *Locus.*

8. Pati *sive* Metl *lenissimum* Hernand. *Aloe Americana foliis angustioribus absq; spinis.*

Foliis est angustioribus, minoribus & tenuioribus, magnâque ex parte purpurascentibus, è *radice* fibrata crassâque. Parantur ex eo fila tenuissima, in magno habita pretio, pannisque lineis preciosis texendis aptissima.

9. Quetzalichtli *aliis* Metl Pita. Hernand.

Assurgit in arboream altitudinem; *radicem* fundit crassam fibratámq; & sensim gracilescentem; *folia* verò spinifera & Metle similia. Fit ex eâ quicquid ex *Metl* fieri consuevit.

Xolometl *seu* Maguei *servi.* Hernand.

Species est *Metl* tribus veluti orbiculis aggregatis; *radice* constat firmata & fibris auctâ rufescentibus, unde proferuntur folia coccineis horrida aculeis, raris, & à medio usque ad mucronem procedentibus. Succus foliorum expressus ac bibitus decem unciarum pondere, universi corporis dolores & præcipuè articulorum tollit: verùm quo bibitur tempore corpus est magnâ curâ operiendum. *Vires.*
Nascitur *Haexovinci* juxta fauces fluminum. *Locus.*

Cap. IX.

De Yucca.

Yucca sive Yucca Peruana Ger. *Yucca nova gloriosè elata & opinata planta* Lob. Ad. part. alt. *Yucca sive Jucca* Park. parad. *Yucca foliis Aloes* C. B. **Yucca, or Indian Bread.**

Radice nititur crassâ, tuberosâ, grandi, successu temporis in multa capita protuberante, intus candida, foris rufa, Rapi substantiâ sed duriore, succi plenâ, sapore subdulci, *folia* emittente plurima, in orbem se mutuo amplectentia, cubitum longa, dura, carinata, è cinereo viridia, in acutum & fuscum mucronem convoluto utrinq; cacumine desinentia, æterno virore, lenta insuper & fractu contumacia: in quorum medio, postquam planta adoleverit, at ne tunc quidem singulis annis, exurgit *caulis* tripedalis, teres, firmus, superiore parte in ramos divisus, quibus innascuntur *flores* plurimi, satis ampli, hexapetali, albi, deorsum dependentes, tribus exterioribus petalis venis multis dilutè rubentibus aversâ parte striatis, è petalorum unguibus ad mediam eorum partem extensis, non ad margines usq;. Flores in Septentrionalibus & frigidioribus regionibus nullo succedente *semine* aut pericarpio increscunt & decidunt: verùm in locis natalibus, Indiæ sci. Occidentalis provinciis plurimis triangulares capsulas in tria locumenta dispertitas producere dicitur, seminibus rotundis aut quodammodo angularibus repleta.
Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico aliam depingit & describit Yuccæ speciem quam vocat
Jucam Americanam & Brasilianam stellatam eámq; folio mucronato & folio obtuso.

Alteram Yuccæ ſpeciem exhibent Muntingius & Moriſonus quæ donatur foliis filamentoſis, ſeu potius foliis filamentis albis interſperſis.

Vires. Nullius in medicina usûs, imo venenatus eſſe dicitur ſed perperam; cùm non ſolùm ad vitæ ſuſtentationem conducat, ſed etiam ex radice in farinam comminuta panis eſculentus conficiatur. Radix inſuper ſine omni injuria, imò cum commodo comeditur abſq; ulla ejus præparatione. *D. Palmer* ex dictatis D. Hermanni.

Non eſt autem hæc planta ex cujus radice panis in America uſitatiſſimus *Caſſavi* dictus ſit, ut nonnulli per errorem crediderunt.

CAP. X.

De Canna ſeu Arundine Indica florida.

1. *Canna ſive Arundo Indica, quibuſdam Flos Cancri* J.B. *Canna Indica flore rubro & flore luteo punctato* Park. *Arundo florida* Ger. *Arundo Indica latifolia* C. B. *Meeru Braſilianis* Marggr.

J. B.

INquilina orbi noſtro *caule* geniculato, cubitum & ſeſquicubitum alto ſurgit: *Foliis* quàm pro plantæ modo majoribus, cornicula chartacea convoluta primo pullulatu æmulantibus, quæ ubi explicantur inſigniter apparent ampla, duorum palmorum latitudine, trium quatuórve longitudine, tenera, membranea, modicè in acumen deſinentia, à nervo medio ſecundum longitudinem decurrente exporrectis in margines agmine prædenſo venulis obliquis. Caulem ſummum ornant *flores* minio ſaturatiore tincti, Gladioli haud ità abſimiles, capitello verrucoſo inſidentes, quod delapſo flore grandeſcit, triangulúmq; fit & veluti ſpinoſum (inquit Cluſius) ut Ricini fructus, in quo continetur *ſemen* per maturitatem fuſcum, atrum & rotundum, Fabæ Veterum dictæ magnitudine. *Radix* nodoſa & craſſioribus fibris ſtipata, alios radicis nodos adnaſcentes habens, qui ſtolones etiam matri ſimiles proferunt.

Frigidioris cœli impatiens hyemes noſtras non fert, niſi in fictili deponatur & in hypocauſtum recipiatur.

Marggravius plantam hanc in *Hiſtoria ſua rerum naturalium Braſiliæ* pleniùs deſcribit. Caules (inquiens) in octo aut decem pedum altitudinem aſſurgit ſucculentus, viridis, digitum craſſus, quem per intervalla ambiunt *folia* ſolitarie poſita. *Flores* tribus petalis linguæformibus conſtant, circiter duos digitos longis, erectis, quæ circundantur ab aliis foliis acuminatis & convolutis; in medio autem ſunt duo anguſta paululum contorta, & in horum medio adhuc unum, inſtar ligulæ, habens ad latus ſtamen fuſcum in quadam prominentia. *Flos* eſt inodorus. *Fructus* dividitur interiùs in tres cellulas, habens in qualibet utplurimum duodecim grana ſeminum, duriſſima, quæ malleo contuſa continent intus duriſſimam ſubſtantiam albam, quæ cavitatem intra ſe habet inſtar vitri vinarii, & in illa corpuſculum inſtar vermiculi caſei, ex quo progerminatio fit. *Radix* humanam craſſitudinem acquirit, longa, ſplendidè ex albo flaveſcens, inſtar Cepæ ſquamas habens ruffas, atq; ſucculenta: per intervalla autem hinc indè habet tubera ſeu prominentias faſtigiatas, undè novos profundit caules. Obſervat Cluſius è vetuſtis hujus ſtolonibus cùm marceſcentes in vaporario præſcinduntur lachrymam exſtillare albam, Tragacanthæ æmulam, ſubdulcem & lentam: atq; in ipſis etiam foliis ſeneſcentibus exiſtere tenue quoddam excrementum, nitri ſapore.

Marggravius eam quæ flore flavo eſt ſpecie diverſam facit, & ſic deſcribit.

Foliis eſt anguſtioribus, magis acuminatis, ac utplurimum circa imum caulis è vaginis erumpentibus: *Floribus* paullò majoribus, quorum unuſquiſq; tribus petalis cochleariformibus (puta Luſitanicis) conſtat, tres digitos longis, incurvatis, in quorum medio adhuc anguſtum foliolum, ſeſquidigitum longum, inſtar cuſpidis directè extenſum. In poſtica parte floris poſt tria illa majora folia itidem talia foliola duo mucronata extant, ità ut totus flos octo conſtet foliis, & adhuc in medio, more Gladioli, ſtaminulum flavum extremitate ſua fuſcum obtinet. Cætera cum præcedenti convenit.

2. *Canna Braſilienſis conifera* Paco Caatinga *dicta* Marggr.

Marggr.

Caulem habet arundinaceum digitalis craſſitudinis, rotundum, & intus continentem ſucculentam medullam ſubdulcis ſaporis, conſiſtentiæ ferè ut Canna Saccharifera. Hunc porro ambiunt ſine pediculis hinc inde *folia* ſolida, ſeptem, octo, vel novem dig. longa, circiter tres lata ubi latiſſima, interdum & majora, figurâ linguæ, nervo in medio ſecundùm longitudinem donata, nullis ſecundùm latitudinem venis, ſed ſubtiliſſimis lineis obliquè diſcurrentibus ut in foliis * *Meeru*; ſuntq; ſuperiùs glabra & dilutè viridia, inferiùs molli hirſutie prædita, & ſubalbicantia. In ſummitate caulis provenit *conus* (ut in Pinu) octo aut novem dig. longus, in faſtigio paulo acutior, ſquamis præditus ut conus Pinûs, quæ in prominentibus extremitatibus aurei ſunt coloris, in partibus ubi ſibi invicem incumbunt miniati. Succeſſu autem temporis ſquamæ illæ à ſe invicem dilatantur, & ſub quaq; apparet *floſculus* cavus, inſtar alveoli apiarii dilutè purpuraſcentis coloris; ſub floſculo verò cuticula eſt albeſcens, rotundum ſacculum præbens, & quælibet continens 24 aut plura grana ſeminis nigri ſplendentis, magnitudine ſeminis ceparum, multangularis, ſúntq; grana albis filamentis, quaſi lineis involuta & illis adhærent.

* *Cannæ Indicæ floridæ.*

Caulis hujus plantæ masticatus detrahit humorem è capite, calefacit insuper & frangit calculos usurpatus, éstq; insigne remedium contra Gonnorrhœam, quam frequenter de die masticata, deglutito succo intra octiduum ferè curat nullo alio medicamento adhibito. Acore suo ventriculo infestus est, ideóque frequens ejus usus vitetur. *Vires.*

Reperitur & alia hujus species, foliis inferiùs lævibus, flosculis rubris.

Item tertia, floribus cœruleis tetrapetalis.

Piso radicem huic Arundini bulbosam attribuit, eámq; semper virere scribit.

3. *Paco-Seroca Brasiliensibus* Marggr. Piso. *Canna Indica ad imum caulem racemifera.*

Marggr.

In sex, septemve pedum altitudinem assurgit, *caule* recto, spongioso & viridi instar * *Meeru*; habétq; folia eodem modo alternatim disposita, & ejusdem magnitudinis, figuræ, coloris, ac similibus lineis striata, sed in summitate folium convolutum ut in *Paco*. Ad exortum autem caulis propè folium provenit pediculus crassus, verùm brevis, in aliquot ramulos superiùs divisus, qui multos habent *flores*, sesquidigitum aut circiter longos, cavos floribus *Paco* quidem similes, sed incarnatè rubentes. Flores hosce sequitur *fructus* in uvam congestus, Pruni magnitudine & figurâ, habens prominentem umbilicum, éstque adhuc immaturus saturatè viridis, maturus verò subfuscus, triangularis figuræ, & cortice Aurantii mali cortici pænè æquali cinctus, qui sponte finditur in tres partes, atque facilè separatur, intus verò habet paucam pulpam, filamentosam, magnitudine nucis Avellanæ, in tres itidem partes divisibilem per cuticulam flavam. Pulpa autem hæc Cinnabrii est coloris, odoris vinosi ferè ut nostras cydonium, in qua continentur supra 30. grana seminis triangularia, fusca, cum macula cinnabria in acutiore parte, magnitudine seminis Cannabis, & albissimum nucleum habentia: Cortex exterior succulentus, qui cutem tingit colore brunno, ut Cerasa nostratia nigra vel Violæ Martiæ, atque ideo usurpatur loco atramenti.

* *Cannæ Indicæ floridæ.*

Folia recentia, ut & *caulis* & fructus immaturus si fricentur odorem de se fundunt Zinziberis & suavem admodum; ac proinde defectum aromatum supplent. Balnea quoque calida ex iis conficiuntur.

4. *Bulbus Indicus squamoso flore. Tamoatarana Brasiliensibus* Marggr.

Marggr.

Ex *bulbo* albo, splendente, triangulatis tunicis constante, figurâ & constitutione ut Tulipa, ovali vel etiam rotunda, magnitudine ovi Anserini vel etiam minore, producit *caulem* duos aut tres pedes altum, inferiùs in longis pediculis duo vel tria folia habentem, ut & in summitate unum aut alterum, foliis *Coti trepooba* figurâ & aspectu similia, sed paulò minora. Sub folia autem quod in summo caulis est pediculi duo, tres, quatuórve proveniunt, duos circiter digitos longi, qui quatuor ferunt *flores* splendidè albos, sesquidigitum longos, ex triangulatis obtusis squamis more pineæ nucis compositos, inodoros. Bulbus coquitur, & more Battatæ comeditur, boni saporis.

Cap. XI.

Agutiguepo-obi Brasiliensibus Marggr.

Marggr.

Ex *radice* superiùs rotunda, subrussa & esculenta, quæ inferiùs sex, septem, octóve dig. in terra obliquè distenditur, & multa crassa habet filamenta; provenit *caulis*, tres, quatuor, quinque pedes longus, arundinaceus, rectus, digitum crassus, hinc indè habens in pediculis duo, tres, vel etiam quinque aut sex dig. longis, *folia* unum aut sesqui aut etiam duos pedes longa, quatuor dig. lata, acuminata, eleganter viridia, splendentia, ad tactum instar membranaceæ chartæ, aut foliorum *Paco-eira*, nervo secundum longitudinem, & subtilissimis lineis obliquis decorata, & in ambitu lineâ rubrâ fimbriata. In summitate caulis provenit *flos* instar Lilii, egregiè incarnati & ignei coloris, tribus vel quatuor petalis constans: apud quodlibet folium tria, quatuor, aut quinque *stamina* exstant ejusdem coloris, figurâ ut dens Apri.

Radix contusa ulceribus medetur, mundat ea & implet carne: assatæ autem & coctæ comeduntur tempore famis. *Usus.*

CAP. XII.

De Curcuma.

Crocus Indicus, Arabibus Curcum, Officinis Curcuma Bontii. *Crocus Indicus Garciæ* C. B. *Curcuma* Park. *Cyperus Indicus sive Curcuma* Ger. Turmerick.

Bont.

FOlia lata habet hæc planta, non absimilia foliis Hellebori albi, nisi quòd non tam striata, sed lævia sunt. *Radicem* habet qualem ferme Gentiana. *Flore* est pulcherrimè purpureo. *Radix* porro colore flavo tingit non secus ac Crocum, unde Garcias ei nomen indidit Croci Indici. Fructus hujus Curcumæ qui floribus succedunt echinati sunt instar Castanearum in Europa: aperti *semen* suum ostendunt, Pisorum formâ rotundum; quod etiam coctum in jusculo gallinarum vel carnium hœdinarum alimenti simul & medicamenti præstantissimi vicem obtinet.

Vires & Usus. Malaii radicem cum piscibus & carnibus coquunt condimenti & sanitatis gratiâ; quod & Batavos (ab iis ut credibile est edoctos) etiam factitare observavit *D. Tancredus Robinson* cùm in Belgio peregrinaretur: pisces præsertim eâ muriâ incoctâ condire, siquidem & saporem gratum eisdem communicare & colorem flavum asserunt. Cæterùm excellentissimum est remedium in obstructionibus viscerum, Pulmonis nimirum, jecoris & lienis, tum in oppilatione venarum mesaraicarum, tum Nephriticis doloribus. Calculo renum & vesicæ efficaciter opitulatur, tum fœminis menstrua promovet, difficultatem pariendi aufert: & quod in ea caput rei est peculiare & specificum remedium est in ictero, quod multoties feliciter expertus sum. Chinenses quoque eam propter hunc usum præcipuè Saccharo condiunt.

Hanc cum pulvere Santali & aliis floribus odoratis in marmore subigunt in unguenti consistentiam; quo universum corpus tam Viri quàm Fœminæ inungunt. Quod quamvis insolitis aspectu fœdum ob flavum colorem sit, tamen adversus calores febriles & Solis ardores, tum molestissimos quoque culicum morsus summum est juvamen. Summâ hæc radix inter deobstruentia medicamenta principem locum obtinet.

Nuperrimè observavi Chinenses etiam in sternutatoriis hac radice uti instar radicis Hellebori albi. *Bontius.*

CAP. XIII.

De Cardamomo.

1. *Cardamomum minus* Bontii. *Cardamomum simpliciter in Officinis dictum* C. B. *Card. cum siliquis sive thecis longis & brevibus* J. B. *minus vulg.* Ger. Park.

Bont.

CAulem habet Arundinis modo internodiis distinctum & certè *folia* non dissimilia Arundinis foliis; & eodem quoque modo catervatim crescit; primùmque intuenti vix differentia inter duas has stirpes videbitur, nisi quòd Cardamomum vix ultra duos, aut ad summum tres pedes in altitudinem assurgat; folia quoque contrita suavissimum odorem à se reddunt. Dum florentem eam primùm conspexi Garciæ errorem animadverti, &c. Nam circa radices primùm emittit *spicam*, qualis in Spica Nardi conspicitur, verùm longè crassiorem, cujus calycibus supernascuntur *flores* pallidi potiùs in peripheria quàm albi, in calyce verò flavum colorem ostendunt, suntque admodum similes floribus Mali aurei. Flosculis hisce decidentibus *siliquæ* eorum loco succedunt, semen fragrans Cardamomi continentes, quale in Officinis nostris conspicitur: sed colore sunt flavo semina intus conclusa, quæ ariditate & tractu temporis ex puniceo atrum, quem in exsiccato Cardamomo colorem videmus, contrahunt.

Gloriatur autem Bontius se primum esse qui Cardamomum exactè descripsit, & ad vivum delineatum exhibuit.

Vires & Usus. Calorem habet blandum, naturæ nostræ amicissimum, nullum empyreuma in visceribus relinquens, adeóque etiam solum absque alio cibo masticari & comedi possit secus ac Piper, Zingiber & reliqua aromata. Urinas porro commodè ciet, menstrua fœminarum blandè movet, anhelitum commendat, tum obstructionibus Hepatis, Lienis & præsertim Mesenterii ad miraculum usque conducit, etiam in jusculis gallinarum, carnis hœdinæ & vitulorum.

In cibus porro condiendis, præsertim carnibus & piscibus elixis, apud Malaios in summo usu est, & certè fragrantem gustum iis addit, concoctionique adjuvandæ summè conducit.

2. *Cardamomum majus* Bontii, *majus vulg.* Ger. Park. *majus Officinarum* C. B.

Bont.

Copiosè crescit in sylvis Javanis flore Hyacinthi modo fasciculato. Differt à minori specie. Primò, quòd ultra humanam altitudinem assurgat; quod folia quoque longè ampliora habeat, quod caule non sit geniculato aut Arundinis instar nodoso, sed qui Ceparum more foliatim à se invicem separetur: præterea flores non in spicis è radicibus, sed Hyacinthi modo in fastigio gerit. Semen denique ejus vel siliquæ oblongiores sunt, digitali aliquando longitudine. Folia tamen odore conveniunt, ut & flores; nisi quòd folia majoris Cardamomi, præterquam quòd sint majora citra comparationem

paratiønem, etiam aversa parte, instar Verbasci sunt mollia. Tota planta pulcherrimo est aspectu, grato virore floribúsque albis cum purpureo limbo nitet.

Viribus cum minori specie planè convenit.

C. Bauhinus in Pinace Cardamomi præter Meleguetam seu Grana paradisi quatuor species nimirum prædictas duas & tres. Cardamomum medium, Cordo in hist. mediocre dictum, figurâ oblongum, triquetrum, utrinque acuminatum, colore in candido fuscum, quantitate grandi Avellanæ nuci æquale, majore Cardamomo minus, minore verò majus, ideóque mediocre nominatum, intus densè in se farctis majoríque Cardamomo similibus granis repletum, cortice constans venoso, sed multo tenuiore quàm majoris, in tribus suis angulis quibus maturum dehiscit, singulas commissuras habens. Gustu Cardamomo majori grana ejus respondent.

4. Cardamomum minimum; de quo J. Bauhinus, Aliud assignant, quod solâ magnitudine videtur à minore differre, est enim siliqua omnium minima, cæterum quid differat præterea non video.

Cardamomum Officinarum an idem sit Cardamomo Veterum Græcorum ambigitur, aliis id affirmantibus, aliis negantibus; nobis verisimilius videtur idem esse.

Meleguetam Grana Paradisi Officinis dictam non esse Cardamomi speciem, sed fructum plantæ genere diversæ affirmat Garcias. Cordus quoque errare eos ait qui dicunt Melegetam majus Cardamomum esse. Cardamomis enim tenuis miniméque fervens, sed gratus ac jucundus est sapor, Melegetæ verò Piperis instar acerrimus.

Abrahamus Muntingius in Historia plantarum Belgica duas describit & depingit Cardamomi arborescentis species, primam vocat

Cardamomum arborescens majus Africanum.

Secundam Cardamomum arborescens minus Africanum.

Cap. XIV.

De Cyclamine seu Cyclamino.

Cyclamen dicitur ἀπὸ τοῦ κύκλου, ab orbe seu circulo, tum ob folii circinatum ambitum, tum ob orbiculatum radicis bulbum. Vulgus panem porcinum vocat à forma radicum compressa panibus simili, quódque gratum suibus pabulum sint.

Cyclamini notæ sunt, radix orbiculata, caules præter floris pediculum nulli, flos pentapetalos, petalis reflexis & ad ungues junctis, ut revera monopetalos sit.

1. *Cyclaminum Orientale*, Katmer Bouhour *Turcarum* Cornut.

Corn.

Pro *radice* cortice nigro obductum tuber habet amplissimum, quod infra supráque mediocriter subsidit, ut Rapum. Hujus media fere parte vulgari similes sed longiores extant pediculi, teretes, carnei coloris, quorum alii foliis, floribus ornantur alii: eodem enim momento ambo pullulant. *Folium* ederaceum est, nec angulosum, in ambitu tenuissimè serratur: illud atropurpurascit à terra, supernè pingitur diversa viriditate, in qua etiam albicant maculæ. *Flos* è calyce quinque foliolis composito exit. Varietas in eo multiplex est; fere quadruplex apud nos observatur: nunc quippe foliis quinq; tantùm constat flos, (alias purè candidus, alias colossinus & ima parte elegantissimè purpurascens) nunc foliorum numerus duplicatur, (quorum duplex quoque est differentia, aut enim flos iste totus albus est, aut hujus pars infima purpureo colore fimbriatur.) Folia hæc longiora sunt multò & angustiora nostratium: initio quidem dum è calyce erumpunt simul intorta deorsum nutant, nec multò post latiùs diffusa sursum reflectuntur, ac veluti corollam formant cui cavum odoratissimum subest, à quo singula folia profluunt; nec enim unum seorsim decidere potest, quin & universa concidant. In eodem cavo quinque *apices* subatri æquali intervallo disjuncti apparent; eidem cavo ità agglutinantur, vix ut ab eo divelli queant. Statim atque flos decidit, pediculi in spiram serpentium more convolvuntur, & *semen* progignunt rotunda capsula inclusum.

Floret Aprili. Semina Julio maturescunt, & ferè quod anni reliquum est foliis destituitur. *Tempus.*

2. *Cyclaminus folio rotundiore vulgatior* J. B. *Cyclamen orbiculato folio, infernè purpurascente* C. B. *orbiculato folio* Ger. *Autumnale vulgare folio rotundo* Park. **Round-leaved Autumnal Sowbread.**

E globulari *radice*, tenuibus nigricantibúsque fibris prædita multa circinatæ propemodum rotunditatis profert *folia*, palmaribus plus minus pediculis hærentia, Asari foliis ferè respondentia, non adeò tamen crassa, supernè atro-virentia, aspersis subinde maculis lacteis, infernè purpurascentia, nonnihil per margines sinuata. *Flores* in longis pediculis nutantes, unico folio, sed in quinque profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur constantes, quæ sese explicare incipientes sursum reflectuntur, coloris vel dilutiùs, vel saturatiùs purpurascentis, odoris suavissimi: ii marcescentes integri decidunt, capitulúmque subsequitur cum pediculo cui insidet in multas spiras se convolvens, donec terram attigerit, cui incumbens paullatim augescit, donec Violæ Martiæ seminarium vasculum magnitudine æquat, quod maturitate ab extremo mucrone aperitur, seménque ostendit inæquale, ex fusco fulvescens, quod terræ commissum in germen non abit, sed in tuberculum aut radiculam convertitur, præter reliquorum seminum naturam, unde postea foliola promit.

Tempus. Sub æſtatis finem aut Autumni initium flores promit, deinde folia, quæ poſtquam tota hyeme perſtiterunt, ſub Aprilis finem aut Maio amittit.

Locus. Nulli ſunt Pannoniæ & Auſtræ ſylvoſi montes, nulli ſaltus, aut interdum in montium acclivitatibus uda prata quæ iis non abundent.

Nos in montibus Stiriacis, ínque Allobrogicis propè Genevam obſervavimus, ubi Junio & Julio floret.

Cyclamini hujus caput interdum in longitudinem excreſcit, & in duo velut cornua dividitur, ut nos cum J. Bauhino obſervavimus cùm in Alpibus Stiriacis ejus radices aliquoties erueremus, ideóque C. Bauhinus fruſtra multiplicat ſpecies, cùm Cyclaminum longiùs radicatum & radice inſtar capitis arietini *Geſn.* ſpeciem ab hac diſtinctam facit. Conſule, ſi tibi ſatisfactum non ſit, J. Bauhini hiſtoriam.

Cyclamen oblonga radice C. B.

Variat interdum hæc ſpecies floris colore albo.

Cyclamen orbiculato folio infernè ex viridi pallente C. B. *Cyclaminus odorato flore* 2. Cluſ.

Cluſ.

Priori planè ſimilis eſt, pauciora tamen ſemper folia proferre conſpicitur, eáque non purpuraſcentis ſubtus coloris, ſed albicantis quodammodo aut palleſcentis cui viridis miſtus, ut in Aſari averſis foliis.

Nos hanc à præcedente non ſeparamus.

3. *Cyclamen Hederæ folio* C. B. Lob. Ger. *folio anguloſo* J. B. *Autumnale foliis Hederæ* Park.

Dod.

Foliis, deſcribente Dodonæo, viret latis, anguloſis, ac hederæ ſimilibus, ambitu leviter ſerratis, ſuperiore parte in virore nigricantibus, albicantibus tamen maculis variegatis, & umbilico ſive medio folii ſubalbido, inferiore verò ac pronâ parte purpureis, & ſubinde colore ſaturato, aliàs dilutiore. *Floſculi* è tenellis pendent pediculis, deorſum nutantibus, foliis eorum ſurſum reflexis, & purpureo Violæ nigræ colore, non tamen intenſo ſplendent; odoris exigui; ſuccedunt *capitula* ſeminifera, in ſpiras pediculis contractis. *Radix* bulbi aut Rapæ modo in orbem circumacta, & aliquantulum in latitudinem preſſa, foris nigricat, intus candida, rugas inareſcens contrahit.

Locus. In collibus ſylvoſis non longè à Roma abundat, Septembri menſe florens. Naſcitur & in Veromanduorum, Verocaſſum ac Atrebatum finibus autore Dodonæo.

Hæc eſt illa ſpecies, quæ paſſim in hortis noſtris in Anglia colitur, flore purpureo & albo, Autumno florens, cujus ſemen vix ante æſtatem ſequentem ad maturitatem pervenit.

J. Bauhinus, quem non inviti ſequimur, huc refert

Cyclamini odorati varietatem duplicem Cluſ. *Cyclamen odoratum, æſtivo Solſtitio florens, folio maculato* C. B.

Quarum priori folia albis maculis obſcurè notata, averſâ parte rubentia, aliquantulum anguloſa, flores ſaturatiùs purpuraſcentes.

Alteri folia averſa parte virentia, adverſa maculis albis, iíſque valdè conſpicuis aſperſa, rotundiora ſuperioribus; flores ſaturatiores; utroſque autem ſuaviſſimi odoris, nares etiam procul ferientis.

Item, *Cyclamen folio hederaceo πολυανθὲς* C. B. *Byzantinum polyanthes* Cluſ.

Magno & palmaris latitudinis tubere, quod flores tulit 20, 50, 200, ſingulis annis.

Non aliter quàm magnitudine omnium partium, & florum ab eadem radice multitudine, ab Hederaceo Cyclamino vulgari differre videtur, à quo nec præcedens aliter differt quàm tempore florendi, & odore floris. Nos in Italia cùm eſſemus totâ æſtate florentes Cyclaminos obſervavimus, quos tum non aliter à vulgari folio hederaceo quàm florendi tempore differre arbitrabamur. Imò neq, quos verno tempore, initio ſci. Aprilis, florentes copioſos obſervavimus in montoſis, itinere à Maſſa ad Lucam, vel flore, vel folio ab Autumnali vulgari folio hederaceo differre viſi ſunt, ſed florendi tempore tantùm. Verùm quia plantas ipſas inter ſe non diligenter contulimus, nihil certò definire audemus. Eſto ergo (ſi cui videtur) Cyclaminus radice Caſtaneæ magnitudinis *C. B.* i. e. Cyclaminum Byzantinum *Cluſ.* à Cyclamino Autumnali hederæ folio ſpecie diverſum. Ejus autem radices (deſcribente Cluſio) valdè terſum expolitúmque corticem habebant, quæ ſtatim ante hyemem folia producebant, Cyclamini verni foliis ferè ſimilia, pronâ parte pulcherrimè purpuraſcentia, & ſupinâ candicantibus maculis inſignita, paucioribus tamen angulis prædita: Martio ſequente flores tulit: Verùm quoniam ſubſequentibus annis non tantùm folia, ſed nonnunquam etiam flores, mitiore præſertim aurâ, protulit, plurimùm hæſit Cluſius, & an Autumnali Cyclamino an Vernali attribueret, dubitavit.

Cyclaminus Byzantinus Cluſ.

Locus. Pluribus in locis montis *Capouladou* ſub buxis inter rupes reperiri hunc ait *D. Magnol*, præcipuè à la côte de *Sauvebelle* & *à las Cambrettes* Martio menſe cum floribus purpuraſcentibus & albis. Verùm Cluſius (ut vidimus) dubius hæſit, an Vernus eſſet an Autumnalis, quem Byzantinum vocat, Cyclaminus.

Cyclaminus parva radice *C. B. J. B.* & aliorum quænam planta ſit nos latet, & an à præcedentibus ſpecie diſtincta. De ea certè confuſè & obſcurè ſcribunt Botanici.

4. *Cyclamen vernum* Lob. Ger. *folio angulosο* C. B. *Cyclaminus flore rubro graciliore vernus J. B.*

Clus.
Flores profert odoratiſſimos & vulgari ſaturatiores, paullóque graciliores: *folia* aliis minora, in ambitu ferè criſpa, & foliorum Hederæ formam imitantia, teneriora tamen, ſupinâ parte candicantibus maculis aſperſa, angulorum etiam mucronibus albicantibus, pronâ omnino purpuraſcentia.
Variat floris colore albo; cui Cluſius folia attribuit circinatæ ferè rotunditatis.
Lobelius commilitones ſuos flores luteos ad ſe attuliſſe meminit in Adv. *p.* 264.

5. *Cyclamen Antiochenum Autumnale flore purpureo duplici* Park.

Folia huic ſubrotunda Cyclamini æſtivi, minùs anguloſa, maculis albis plena. *Flores* perampli, decapetali interdum aut dodecapetali, colore florum Perſicæ aut Cyclamini verni purpurei, ad ungues ſaturatiore.
Quòd flores tot petalis luxurient accidentarium eſt; nam inveniuntur hujus generis uſitato petalorum numero.

CAP. XV.

Ornithogalo affinis radice tuberoſa, Cyclamini folio C. bonæ ſpei Breyn.

Breyn.
R*Adice* nititur tuberoſa, craſſa, pugnum pænè æquante, coloris purpurei obſoleti, infra in tubera alia, ut futuros hæredes diviſa. Ex qua *folia* inter Cyclaminis & Dracunculi paluſtris mediam faciem obtinentia, petiolis longis ſuffulta prodeunt, atro-viridia: inter quæ *caulis* ſeſquipedalis, rotundus, viridis, gracilis & penitus nudus exſurgit: quem à medio uſque ad extremum apicem confuſo ordine ambiunt longi pedicelli, *floſculos* parvos, ab Ornithogali Hiſp. minoris *Cluſ.* haud multò diverſos, ſuſtinentes, ſenis è candidulo cœruleis & ſubviridibus foliolis obſoletis conſtantes. Fructus non vidit Autor.

CAP. XVI.

Flos Indicus è violaceo fuſcus radice tuberoſa Ferrar.

Ferrar.
RAdicis tuber effigie rapuli, colore eſt intus albo, extra ſubrufo, corpore binos ternóſve digitos lato, ſuperno infernóque umbilico anguſto, & nonnihil introrſum acto.
Septembri menſe in fictili primùm depoſitum, germinavit Octobri, tum verno tempore turgere cœpit in florem. *Folia* exeunt è tubere longa & ſæpe cubitalia, lata, nervoſa, ſtriata, gladii modo in mucronem exacuta, diluto virore albicantia, propter humum candida, rubríſque guttis interſtincta. Medius deinde ſcapus exilit, denſe ramuloſus, & bulboſæ iridis more articulatus, at brevioribus mucronatis foliis articulatim armatus: ut licet Iridem non nemo vocitet, Gladiolo tamen propior hæc planta videatur. *Flores* ſimplici Narciſſo grandiuſculo prorſus albo ſuppares, in ſex folia decuſſantur, ſubter vireſcentia, ſupra è violaceo fuſca, nativo tanquam holoſerico villoſa, furvis & velut fuligine obſitis, per ambitum cirris ſeu fimbriis criſpata & corrugata, atris albidíſque unguibus maculoſa, prominula linea intermeante diſtincta. Medium præterea *ſtylum* ſurrigunt ianthinis atque albicantibus maculis notatum, *ſtaminibus* tenuiſſimis in imo violaceis in ſummo luteolis capillatum, quaternis quoque majuſculis bifidis crocis exteriorem in decuſſem demiſſiùs digeſtis coronatum. A medio caule ad cacumen uſque ſummis è ramulis atque ex ipſo foliorum complexu menſe Martio atque Aprili particulatim exiſtunt: Medicamenti cujuſdam aut mellis excocti inelegantem odorem expirant. Diem aut paulo diutiùs vivunt, deinde contrahuntur & decidunt.
Mira eſt hujus tuberis fœtura; ex imo enim umbilico fibra prodit, modò longior, modò brevior, narciſſinæ inſtar candida & modicè craſſa, cujus ſumma pars & tuberculum paullatim ſoboleſcit. Quare factum eſt non ſemel, ut ejus fibræ jam corruptæ ſoluto nexu procul à matre præter morem natus fœtus inobſervato adhuc miraculo inveniretur: interdum quoque brevioris fibræ ligamine adhuc integro ſoboles matri cohærens & contigua, vel etiam de more adnata deprehenditur.

CAP.

CAP. XVII.

Iris uvaria Promontorii bonæ ſpei Bod. à Stapel.

FLorem habet coloris phœnicei qui uvulis deorſum dependentibus capitelli vel cunei formam habet. *Caulis* bicubitalis, rotundus, fuſci coloris. *Folia* longa, digitum lata, utroque latere acuta.

Nobis ad Hyacinthum botryoden accedere videtur, minimè ad Iridem: verùm ob imperfectionem deſcriptionis quò referenda ſit certo definire nequeo.

CAP. XVIII.

De Aro.

DE Ari Etymo ità Lobelius, Quin ſi è Græco non ſit Ἀρὸν ἱερὸν, quaſi Sacrum, ut in Iride factum; plebecula quæ Barbam Aronis vocitat, videtur agnoſcere ex Palæſtino vernaculo & ornamento Aaronis Pontificis ſumptum.

Notæ Ari genericæ ſunt piſtillus in medio flore pro ſtylo nudus, flos monopetalos ſedi fructuum cohærens, bacciferum eſſe, fructus enim pulpa humidâ ſemina ambiente conſtat. Foliis integris & minùs diſſectis à Dracontio differt.

Dracontium à caule Serpentini pellis inſtar maculato dicitur.

A. 1. *Arum* J. B. *vulgare* Ger. *vulgare maculatum & non maculatum* Park. *Arum 2. & 3. ſive maculatum maculis candidis vel nigris, & vulgare non maculatum* C. B. **Wake-Robin, Cuckow-pint.**

Radice eſt tuberoſâ, teretiuſcula, oblonga, tranſverſa, fibras undiq; in terram demittente, intus candida, pollicem craſſa, tuberculis è lateribus egerminantibus ſe propagante: è cujus altero extremo folia unà cum caule tria vel quatuor, rariùs quinque exeunt, quibus hyeme marceſcentibus vere inſequente è contrario extremo nova folia germinant. Sunt autem *folia* oblonga, triangula, Sagittæ dictæ, ſed latiora, minúſque alata, lævia, ſupra infráque ſplendentia, ſed hinc minus, indè magis viridantia, maculis nigris interdum reſperſa, guſtu, ut & radix, acerrimo, & linguam acûs inſtar tranſadigente ídque per longum tempus poſtquam guſtaveris: inter quæ *caulis* exſurgit palmaris, teres, ſtriatus, in cujus faſtigio è membranea vaginâ, longâ prominet piſtillum nudum, oblongum, atro-purpureum, infima parte apicularum coronâ arctè cinctum, ſub qua racemus baccarum, per maturitatem miniato colore pictarum, denſo ſtipatu confertarum Vagina membranacea & piſtillus quum aliquandiu duraverint, marceſcunt & decidunt.

Locus. Ad ſepes & in umbroſis primo vere exit ubiq; ferè.

Vires. Ari cujuſcunq; ſed præcipuè maculati, radix inſigni acrimonia pollet, ita ut ſemel guſtata verno tempore cùm ſucco maxime turget, integro die linguam vellicet. Quantumvis autem acris ſit, ſi penitus exſiccata fuerit & aliquandiu aſſervata, acrimoniam omnem amittit & inſipida evadit.

Radices omnium dum teneræ ſunt lacteum ſuccum ſtillant inciſæ.

*7 *Hiſt.* 11. Ari radices & folia, teſtibus * Theophraſto & Dioſcoride, olim cibum præbuerunt ſatis gratum, ſed priùs in aceto coquebantur ad acrimoniam tollendam. *Non credo noſtratis Ari radicem, quæ propè cauſtica eſt, ulla in Aceto maceratione fieri poſſe eſculentam.*

* 2 *Aliment.* 63. Arum, quod * Galenus in Ægypto edule eſſe ait inſtar raporum, proculdubio erat genus illud quod Colocaſiam vulgò vocant: & tamen monuit me D. *Tancredus Robinſon*, ex obſervatione Helbigii ex Indiâ reducis, Radicem Ari coctam ab Indis quibuſdam loco panis haberi: maximam enim & craſſiſſimam ibi creſcere. Fortè intelligit Colocaſiam dictam, quæ revera Ari ſpecies eſt, & in India Orientali copiosè oritur, ex qua & Indi Javanenſes, Malaii, Chinenſes panem conficiunt; referente Bontio: qui hæc de ea ſcripſit. Alpinus Colocaſiam edulem eſſe ait, quod quidem verum eſt, ſed cum cautione eſt intelligendum, nè ignarus quidam vitæ periculum incurrat, cùm planta hæc naturâ ſuâ venenata ſit. Itaq; radices ejus craſſas & in taleolas diſciſſas Javani per triduum aut quatriduum in profluenti macerant, ut mucilaginoſa quæ in iis eſt ſubſtantia abluatur. Nam in hac mucilagine deleteria ejus vis conſiſtit. Tunc expreſſas torculari eaſdem radices Soli ſiccandas exponunt, & dein eas in pollinem terentes, placentas ex iis loco panis & oryzæ conficiunt. Præterea dum hanc radicem coquunt, ejus decoctum abjiciunt, & additâ aquâ recenti recoquunt, & tam iis quoq; veſcuntur cum aceto & oleo nucis Indicæ & pipere: ut nos radicibus Betæ rubræ.

In Febre quotidiana continua loco digeſtivi palmam aliis præripit Fæcula radicis Ari. *D. Soame* è Dolæi Lib. 3. C. 14. S. 18.

Radix, ejus maximè quod maculata habet folia, ſive ſicca, ſive recens, tuſa, ac ad minus drachmæ pondere ſumpta, remedium eſt præſentiſſimum ac minimè fallax adversùs venenum & peſtem: quidam tantundem addunt Theriacæ. *Trag.* & paulo poſt, ad peſtem & Anthracem vix præſtantiorem ac ſalubriorem herbam novi quàm folia Ari recentia impoſita.

Decocta radix melle excepta medetur pectoris morbis omnibus pituitoſis: expectorat enim validiſſimè

diſſimè craſſas lentáſque exſcreationes, adeóque aſthmaticos maximè juvat: hernias curat, & urinas ciet.

Eadem ſiccata inſigne medicamentum eſt in Scorbuto; nec minùs efficax in affectibus lienis & uteri, frigidis; præſertim in flatibus. *D. Needham.*

Ad Arthritidem, ℞ fol. Ari, contundantur & cum ſtercore vaccino applicentur calidè. Valdè proſunt, inquit Matthiolus.

Noſtrates mulieres ex Ari radicibus ſtillatitias aquas ad fucum parant, quas ad faciem erugandum illuſtrandúmque magnis laudibus efferunt.

Id quod etiam efficacius præſtat inſolatus radicum ſuccus, ceruſſæ ſpeciem referens, quem *Gerſa* corrupto ut videtur à Ceruſſa nomine vulgò vocant: is ſiquidem mirum in modum cuti ſplendorem & nitorem conciliat. *Matth.*

Hujus herbâ & radicibus circa *Maidſton* Cantiani agri non ignobile oppidum ad linteamina mundanda ſaponis loco, aut certè eidem admixtis utuntur. *D. Phil. Skippon.*

Radices Ari cum floribus Sulphuris commixtas B. Beynon, miſericors ille Samaritanus tanquam ſummum remedium, dum adhuc viveret nobis in Phthiſi revelavit. Dolæus L. 1. C. 5. S. 16. *D. Soame.*

2. *Arum venis albis* C. B. *magnum rotundiore folio* Park. *majus Veronenſe* Lob.

Foliis eſt viridibus, venis albis diſtinctis, quàm Ari vulgaris duplo majoribus, & in hyemem uſq; durantibus, aliàs Aro vulgari ſimillimis. Acini, (obſervante Dodonæo) minùs ſaturato, ſed ad croci inclinante colore rubent. Cætera Aro vulgari reſpondent.

Primò in inſulis circa Venetias ſe nobis in conſpectum dedit, etiam Novembri menſe virens: poſtea in Lombardia peregrinantibus occurrebat. *Locus.*

3. *Arum Byzantinum* Cluſ. J. B. C. B. Park. *Dracontium minus* Ger. quoad icon.

Cluſ.

Hujus *folia*, referente Cluſio, primis duobus annis poſtquam tuber Conſtantinopoli acceperat, ad Ariſari latifolii folia ſatis accedebant, nec valdè mucronata erant, ſed potiùs orbicularem figuram referebant, nec radix valde diſſimilis. Verùm poſtquam ea augeri cœpit, digitalem longitudinem adquiſivit, multis tuberculis inæqualem, & uncialem aut ampliorem craſſitudinem, multáſque proles adnatas habuit: *folia* item protulit longè majora, ad Ari foliorum formam plurimùm accedentia, nec illis minùs ſplendentia ſupernè & infernè. Interdum ante brumam folia emittit. In vernis foliis quandam differentiam obſervavit Cluſius, quod ad formam & figuram attinet, ſunt enim illa prorſus ſimilis formæ, ſed inæqualis magnitudinis: & in quibuſdam plantis licet ex eadem matre abruptis folia erat nigris aliquot exilibus maculis diſtincta, alia minimè: tum etiam flos colore variat, nam plantæ maculis nigris notata folia habentes penicillum purpureum folliculo incluſum habuerunt, aliæ verò candicantem, atq; poſtremæ folia ante hyemem plerunq; germinare ſolebant, alterius novo vere duntaxat.

4. *Arum montanum* Alpin. exot.

Alpin.

Radices majores quàm in hactenus deſcriptis Ari ſpeciebus, radiculis fibroſis aliíſque prorſus parvis Colocaſiis ſtrongylorhizis perſimiles, ſex ſeptémve ad plus ſingulæ folia producunt ampla, longis pediculis prædita, ad Perſonatiæ quam Ari vulgaris magis accedentia, elegantioríſque viriditatis: inter quæ caulis exit rectus, dodrantalis, craſſitie ferè digiti minoris, cum involucro Ari vaginæ ſimili, ſed longiore & latiore cum flore Ari & fructibus, ſed longè minoribus. *Radix* rotunda, & in germen ad acutum declinans, exteriùs tenui cute tegitur ad obſcurum fulveſcente, intus candida, eximiæ acrimoniæ: exteriùs etiam quoſdam globulos parvos per totam ſuperficiem ſparſos habet, qui ſuo tempore germinant, non ſecus quàm in Colocaſiis.

5. *Arum maximum Ægyptiacum, quod vulgo Colocaſia* C. B. *Ar. Ægypt. rotunda & longa radice, vulgò Colocaſia dicta* Park. *Colocaſia* Cluſ. J. B. *Ægyptiacum* Ger.

Radix tuberoſa, craſſa, magna, Cluſio & J. Bauhino duplex, altera alteri impoſita, intercedente cervice ut lagenulam imitari videatur. [P. Alpinus radices duplicis figuræ obſervavit quaſdam longas, quaſdam rotundas, magnitudine mali Cotonei; hæ exteriùs rubeſcunt, intus candicant, & guſtu acres cum adſtrictione obſervantur.] Veſca, intus alba, fibris adnatis ſe propagans. *Folia* terna aut quaterna Nymphææ foliorum figura, & magnitudine, longis, utrinque ſubrotundis alis ſimiliter donata, craſſa, lævia, ſed averſa parte nervi obliqui in margines excurrunt craſſiuſculi, à nervo per longum diſcurſante producti, quos venulæ intercedunt undatim: pediculus autem craſſus non extremo folio, ſed aliquot digitos integro folio inſeritur.

Hæc in locis natalibus Ægypto, Creta & Cypro inſulis, ubi ſponte & copioſiſſimè provenit nunquam florere dicitur. Alpino, Bellonio aliíſque atteſtantibus ſe nunquam, licet ſedulo perquiſiverint in Ægypto florentem vidiſſe, nec ab aliis obſervatam audiviſſe, Ægyptiis eos deridentibus qui rogârunt ut flores fructuſque Colocaſiarum ipſis oſtenderent, quòd videlicet eam flore omni & fructu deſtitutam eſſe ſe compertum habere crederent. Verùm quòd in Italia interdum floreat, tum viri doctiſſimi Fer. Imperatus & Fab. Columna Alpinum monuerunt, tum experientia propria olim contra ſentientem convicit.

Huic plantæ in ſecretiori Alpini horto primùm *cauliculus* exiit rectus, rotundus, Aſparagi craſſitie, cum foliis ejuſdem concolor, in cujus apice vagina ſeu involucrum longum Ari involucris ſimillimum

mum cernebatur, minus quàm in Aro, in ſubtile admodum deſinens, undique clauſum, coloris aurei cui viride ſit permixtum. Quod biduo ſeſe per longum explicuit, florémq; excuſit digiti minoris longitudine, macropiperis craſſitie, colore candido, ac veluti ſerpentis caudam, quaſi ſerpentis linguam foris ex ore exortam ſimulantem. Quæ Columna habet de hujuſce plantæ floribus à ſe obſervatis cum Alpini relatione non bene conveniunt, ea ergo in medium proferemus: Proprium (inquit) habet hæc planta quod non profert caulem, ſed ejus vice emittit primo folium, quodam folliculi modo, quod à reliquis foliis diſtinguit petiolus in imo ab aliis, nam qui flores editurus eſt ima parte folliculoſus eſt: Proprium etiam habet quòd non unicum florem, ſed plures emittit, illóſq; ternos ex ſingulis foliorum imis folliculoſis petiolis, effigie vulgaris Ari noſtratis, cucullata, non ità cava, anguſtifolia Ariſaro proxima, medium habentes julum erectum, in tenuitatem abeuntem, ſemipedalem, & deinde in botrum acinoſum ut in Aro, ſed omnia oblongiora & anguſtiora & læviora, colore etiam dilutiore, ac odorata, grato odore inter Lilium & Narciſſum, triduóque marceſcunt, incipientes ab imo florere, paulatímque emergentes unus poſt alium. Fructum acinoſum pallentem in Italia nunquam ad perfectam maturitatem perduxiſſe audivit P. Alpinus.

Radicem Columna deſcribit bulboſam, magnam, Scillæ æmulam in vetuſtiore, foris ruſeſcentem, intus candicantem, bulbulis ſe obliquè propagantem, non Arundinaceam, geniculis aſperis, ſed lævem & orbiculatam.

Alpinus radices formâ differre obſervavit: ac alteram quidem μακρόῤῥιζαν, alteram στρογγυλόριζαν, i. e. longâ & rotundâ radice præditam. Macrorrhizæ folia longè minora cernuntur, tenuiora & magis in acutum deſinentia, coloriſq; virentis dilutioris; pediculi itidem ſunt longè ſubtiliores, guſtûs multò acrioris acutioríſque. *Radix* verò longè gracilior, exteriùs obſcurior intus non ita alba ut alterius; ſaporis itidem acrioris: quin & recta in terram deſcendere videtur, veluti Betæ radix. Hanc ſpeciem non admodum frequentem eſſe tradit, nec unquam, quod audiverit, in Italia florem produxiſſe.

Rotundæ à prioribus differre viſæ ſunt, quod iis longè majores in latitudine quadantenus fuerint, & veluti compreſſæ & latæ, quæ id proprium habent, ut non omnes in apicis radicis medio germinent, at circumcirca, nihil germinis in apicis radicis medio producentes: [priùs dixerat quod germinent harum nonnullæ in apicis radicis medio, ut omnes aliæ bulboſæ faciunt: Columnæ quoq; radix hujus plantæ bulboſa eſt.]

Hujus radix & tota planta acris eſt, non alio quàm Ari modo, quamvis mitior, & ideo in cibo & aliis ejus uſus eſt. Differt ab Aro vulgari, quòd Julus medius eſt floſculis ornatus dimidia ima parte, & reliquâ in tenuitatem abit, in vulgato verò Julus in imo tenuis & in ſummo craſſior, piſtilli figurâ, abſque floſculis, ſed lævis. Hanc ergo plantam non eſſe Colocaſiam ſeu Fabam Ægyptiam Antiquorum manifeſtius eſt, quàm ut contrariæ opinioni refutandæ tempus inſumere operæ pretium ſit. Vide ſi placet F. Columnam de hac re. Nomen Ægyptiacum *Culcas* Recentiores ut ità ſentirent induxiſſe videtur.

Locus. Planta hæc in rivulis & aquoſis apud Ægyptios ſponte oritur, qui magnâ curâ & diligentiâ eam colunt. At neq; in Ægypto duntaxat ſpontanea eſt, ſed & in Creta, obſervante Bellonio, & in Syria, referente Rauwolfio: atq; etiam in Cypro, & Sicilia ut alii annotârunt: quin & in Italia, agro Salernitano frequentem invenit in quadam vallecula F. Donatus de Eremita, aquoſo loco declivi ſupra portam dictam *dell' Annunciata*, ut refert F. Columna.

Radix in Ægypto, Syria, aliíſque regionibus Orientalibus in cibis expetitur, eâq; coctâ frequenter veſcuntur incolæ, nec minor hominum numerus eâ ali dicitur quàm in Germania rapis, (licet illis & flavâ Paſtinacâ non careant) quibus tamen minùs grata ſit. Addit F. Columna radicem hanc Neapoli à Turcis & Africanis mancipiis expeti, atque in cibo celebrari. Bontius naturâ ſuâ venenatam eſſe ſcribit nec niſi aquâ per triduum maceretur, edulem eſſe.

6. *Dracunculus aquaticus* Ger. J. B. *noſter aquaticus* Park. *paluſtris ſive radice arundinacea Plinii* C. B.

J. B.

Non bulboſam, aliorum Dracunculorum Aríque more *radicem* habet, ſed digitalis craſſitudinis, prælongam, geniculatam, tranſverſo ſitu limoſo paluſtrium locorum ſolo incumbentem, cui figitur ex articulis demiſſa fibrarum ſobole numeroſa, boſtrychi ſeu cincinni inſtar. *Folia* ex eiſdem enaſcuntur, pediculis dodrantalibus hærentia, Hederaceis paria [imo majora] figurâ quoq; ſimilia, nullis per ambitum angulis, in acutum deſinentia, polita, venoſa. In folii ſinu quod ſummo cauli innaſcitur racemus comprehenditur ei ſimilis quem Aron profert. Dodonæo fructus initio quidem exiguis candidíſque ſtaminibus, quæ pro flore ſunt circundatus excreſcit, indè in racemum, primùm viridem, cùm maturuit rubentem. Naſcitur juxta rivulos & in foſſis paludoſis.

Locus. Nos in foſſis paluſtribus propè *Sevenhuys* Hollandiæ obſervavimus.

7. *Arum Orientale* Ardabar *dictum Zanon.* hiſt. bot. cap. 12.

Hæc herba (deſcribente P. Matthæo) facit radicem ſimilem Aro vulg. cum aliquibus parvis radicibus appenſis. Ex hac naſcitur virga aculeis viridibus circundata, quæ extollitur ad ſex palmos: In vertice gignit pyramidem, ex baccis viridibus compoſitam ad ſimilitudinem cupreſſi, quæ dum ſunt maturæ rubeſcunt cum palla in medio. *Folia* ſunt duo, & à radice unde habent originem, æqualiter extolluntur, unum in aliud inſitum, ex quorum medio exit virga vel caulis habens folia ad formam ſemicirculi, coloris qui in viridi rubeſcit, nigris maculis aſperſa, & ſunt pulcherrima viſu, Fructus & radix ſunt calidiſſima, quibus Indi utuntur contra morbos frigidos.

Pater

Pater Matthæus obſervavit hanc plantam in horto D. Salada in Artafa, in urbe Balſora, quæ ad Euphratem ſita eſt.

Ob inſolitam & enormem foliorum figuram ſuſpecta eſt nobis hæc planta.

8. *Arum Indicum* Rumphal *dictum Zanoni* Hiſt. bot. cap. 92.

Rumphal vulgò dicitur Ignome; producit florem oblongum, unico folio, pictum ad modum Tuppe coloris flavi, ex rubro maculatum, odoris acuti, ex cujus medio exit lingua ad modum Serpentis, ſed non pictum, coloris ſubflavi: truncus altus, æqualiter maculatus, coloris ſupradicti: ſuccus ebibitus noxius eſt: utuntur radicibus ad ſanandos morſus ſerpentum, ſi vulnus eſt recens: quod ſi non ferro vulnus iterum aperiunt & ſic curant. *Vires.*

Eſt etiam remedium inſigne trita & impoſita ſupra partem morbo Gallico affectam: expurgat enim & ſanat.

9. *Ariſarum latifolium* Park. Ger. *latifolium quibuſdam* J. B. *latifolium alterum* C. B. *item latifolium majus* ejuſdem. **The broad leaved Friars Cowl.**

Cluſ.

Hederæ aut Smilacis ferè folia habet, tria aut quatuor, viridia, mollia, ſatis tamen carnoſa, acris ſaporis, oblongo pediculo innixa, anteriore parte quà pediculo adhærent, utrinq; pinnata, Ari foliorum æmula, ſed obtuſioribus & quaſi orbiculatis angulis: inter quæ pediculus duas uncias longus, multis rubris maculis diſtinctus emergit, cui oblongus *flos* inſidet, monachalis cuculli ſive Ariſtolochiæ floris modo efformatus, amplior tamen, extremâ parte fuſci coloris, qui deorſum radiatim tendit, in cæteris albus caninum olens, piſtillum obtuſum incurvum, & veluti ex cucullo proſpiciens continens. *Radix* rotunda, globoſa, Aro minor, foris nigricans intus alba, aliquando etiam tuberoſa & oblonga, initio dulcis, deinde acris, minùs tamen Ari radice (licet Veteres contra ſentiant) fibris aliquot ſupra eam expanſis, ut in Orchidibus.

Aliud etiam ejus genus invenitur paullò amplioribus foliis, & rotundioribus aliquantulum atque mollioribus, pluribus tuberculis ſe propagans, oblongáſq; & craſſas radiculas ſæpiùs in latum obliquum ſpargens. *Varietas.*

Fructum non deſcribit Cluſius, at neq; nos obſervavimus. In aggeribus ſepium & umbroſis, itinere à Maſſa ad Lucam copioſam vidimus, Aprilis initio florentem: poſtea etiam in Gallo-provincia, non longè à Tolona portu, ad montium latera. Cluſius in collibus Luſitaniæ frequens, ſalebroſo & lapidoſo ſolo, ad ſepes & juxta vias obſervavit, &c. Frigoris admodum impatiens eſt, neque in hortos noſtros tranſlatum floret.

10. *Ariſarum anguſtifolium* J. B. Ger. *longifolium* Park. *anguſtifolium, Dioſcoridis fortè* C. B.

Cluſ.

Folia longa ſunt & anguſta, inſtar ferè Plantaginis anguſtifoliæ foliorum, viridia, ſplendentia, quina aut ſena: poſt quæ *flos* ſeu cucullus longior & mucronatus, retrorſùm inflexus & albicans prodit; è cujus rima oblongus veluti vermis exilit, ſpithamæ interdum longitudine, inflexus, coloris aut purpuraſcentis, aut ex purpura vireſcentis, non ille quidem obtuſus extima parte, ſed mucronatus: *Fructus*, racemi inſtar confertus, albus, vix terrâ emergens, ſuo tempore ſubſequitur. Vivax magis eſt quàm ſuperius, neq; tantâ curâ indiget.

In agro Romano inveniri aiunt ſpontaneum Cluſius ab Imperato accepit miſſum Neapoli: ipſe ſponte naſcens non vidit, uti neq; nos. *Locus.*

Fructum in horto noſtro vere tandem è terra protulit.

Cap. XIX.

De Dracontio.

Dracontium ſive Serpentaria à caule Serpentinæ pellis inſtar maculoſo nomen traxit. Foliis multifidis ſeu in plures lacinias diviſis, caule maculato, ſeu membranaceo folliculo maculoſe inferiùs veſtito, ab Aro diſtinguitur.

1. *Dracontium majus* Ger. *Dracunculus major vulgaris* J. B. Park. *polyphyllos* C. B. **Dragons.**

J. B.

Dracunculo majori profundè in terram depacta *radix* eſt, ferè orbiculata, volam implens, cujus lateribus parvi bulbi plures, quibus ſe propagat adnaſci conſueverunt, foris colore buxeo, intus candido, ſapore fervido. *Caulis* unicus, rectus, pollicaris & craſſior, cubitos duos altus, maculoſa colubri tergora affabrè mentiens, è tunicis convolutis conſtans: ipſa verò *folia* pediculis dodrantalibus fungoſis donata, in ſegmenta digitata finduntur, lævore & ſplendore Ari, craſſitie & colore pari: è quorum medio eluctatus caulis vix digiti minimi craſſitudinem æquat, è cujus ſcapo vagina pedalis exit, coloris foris herbacei, intus in purpura rubentis, è ſinu piſtillum promens nigrum, Ari piſtillo majus, in mucronem acutiorem deſinens: ſubſequitur fructus racemoſus, granis per maturitatem rubentibus. Odor floris valdè fœtidus.

2. Dra-

2. *Dracontium polyphyllon caule non maculato N. D.* Hort. Lugd. Bat.

3. *Serpentaria major ſeu Dracunculus major polyphyllos Braſilienſis* Marggr.

Caulibus aſſurgit ad duorum pedum altitudinem, rotundis, digitum craſſis, ex viridi, flavo & albo variegatis inſtar Serpentis: quilibet folium gerit circumferentiâ folii Pæoniæ, in quatuor aut quinq; lacinias diſſectum, continétque quælibet lacinia nervum craſſum, & variè in ambitum exſectum eſt pluſquam Hieracii aut Chondrillæ folia; ſunt autem folia glabra & viridia. Inter folia exſurgit caulis florem ſuſtinens, ut in reliquis, è cujus ſummitate prodit vagina, pedem aut ampliùs longa, plus quinque digit. craſſa, in extremo acuminata, quæ ſe aperiens pediculum ſatis craſſum monſtrat, ad quem ſpicæ in modum, ut in Milio Indico, compoſita ſunt grana, Milii magnitudine, ſtriata, rotunda, ſucculenta, quinque aut ſex particulis compoſita, primò viridia, hinc flava, & punctulis rubris ſubtilibus variegata, ubi maturuerunt rubra. In his granis continetur *ſemen* figuræ ovalis, nuclei interioris Ceraſi magnitudine. *Radix* rotunda eſt, pomum majus æquans aut etiam ſuperans, cuticula ex albo rufeſcente tecta, ſuperiùs ubi caules erumpunt multa habens filamenta. Saporis eſt acris inſtar Ari.

4. *Serpentaria triphylla Braſiliana* C. B.

Imperfectè deſcribitur à C. Bauhino in Prodromo. Nos ergo deſcriptionem ejus è *D. Dodart* ſupplebimus.

Radix rotunda à capite ſeu ſumma parte multas tenues, albicantes fibras emittit. Caulis inferiùs membranâ laxâ maculosâ tegitur, Folia Ari ſimilia. C. Bauhinus folia & florem ità deſcribit, Folii pediculus palmaris & lævis, in cujus ſummo folium tenue, albidè virens, fibroſum, ſubrotundum, trifidum, in exquiſitum apicem deſinens, duabus partibus inferioribus, & quidem infernè ſinum obtinens, quorum quodlibet uncias binas cum dimidia latum, longitudine verò uncias quatuor ſuperat. Flos Serpentariæ majoris formâ, ſimiliter pediculo triunciali donatus, longitudine unciarum quinque, latitudine ſeſcunciali, atro-rubens, ſtriatus, venis albicantibus per medium maximè extrinſecus excurrentibus, piſtillo nigricante, oblongo, ex rufo fuſco *D. Dodart* tres digitos longo, quod ſpicam tandem producit è parvis rubicundis granis compoſitam membranis longis foliaceis cinctis.

Radix inſipida eſt, reliquæ partes guſtanti initio dulcia, verùm aliquandiu maſticata acerrima. Umbrâ gaudet per hyemem reponenda: à Canada miſſa.

CAP. XX.

De Orchide in genere.

ORchis i. e. Teſticulus, cur dictum ſit hoc Plantæ genus, neminem qui ejus radices unquam eruerit latere poteſt: Quod ſi quem fortè lateat, Spigelium attendat in *Iſagoge ad rem herbariam* rationem reddentem his verbis. *Cunctæ herbæ quæ bulboſas binas aut ternas habent radices inſtar teſticulorum, ſemen humanum quodammodo redolentes, Orchides cenſentur.*

Satyrium à Satyris dicitur ob incendium libidinis, quòd Veneris incentivum, ut vocant, eſſet præ reliquis bulbis. Satyria dicuntur quibus unicus eſt bulbus, Orchides quibus geminæ, autore Dioſcoride. Spigelius, neſcio quo autore, *Satyrium propriè dici* ait *quod ternas habet radices, Orchidum radicibus ſimiles, unam quæ ſurſum erigitur virilis membri formâ, duas alias inferiùs, ex eodem initio teſticulorum modo dependentes.* Quod ſi verum ſit, nulla fortaſſe, certè pauciſſima, erunt Satyria.

Cæterum cùm Orchidum hiſtoria magna confuſione & obſcuritate laboret, partim ob multitudinem ſpecierum, & nonnullarum etiam ſimilitudinem, partim ob earum apud botanicos deſcriptiones, adeò breves interdum & generales ut & una pluribus, & plures uni alicui ſpeciei accommodari poſſint: unde perſpicaciſſimum quemque & in his ſtudiis verſatiſſimum perſæpe torqueant & perplexum reddant neceſſe eſt: At neque icones nos expediant, vel quia minus diligenter pictæ, vel quia notæ quibus cognatæ inter ſe diſtingui poſſent picturâ exprimi nequeant: Nos ut lucem ei aliquam fœneremur, certa & clara, nobiſque penitus perſpecta ab ambiguis & obſcuris, quæ Oedipo cuidam enodanda relinquimus, diſtinguemus.

§. 1. *De Orchide teſticulata, quæ vel geminum, vel ſimplicem, vel interdum triplicem habet bulbum ſubrotundum in digitos minimè diviſum.*

A. 1. *Orchis barbata fœtida* J. B. *Tragorchis maximus & Trag. mas* Ger. *Tr. maxima & Tr. vulgaris* Park. *Orchis fœtida* 1. *ſeu barbata odore hirci, breviore latioréque folio* C. B. *item* 2. *ſeu odore hirci, longiore anguſtioréque folio* ejuſdem. The Lizard-flower, or great Goats ſtones.

J. B.

Hujus *bulbi* & reliquæ plantæ partes, ſi cum congeneribus conferantur, plerunque majores videntur, quippe cùm bulbos Juglandem unà cum ſuo callo carnoſo æquantes magnitudine obſervaverimus,

mus. *Folia* multa, magna, Liliacea, lævia, & à radice, & in caule ad ipsam usque spicam ferè nata. *Caulis* crassus spicam densam sustinet *florum* fœtidorum: quorum singuli pediculo viridi (cui appositum foliolum sextante longius) intorto, ventricoso insident, calcari admodum brevi & viridi, galeâ & alis foris ex albo virentibus, intus purpurascentibus punctis & striis notato. A labello exteriùs albido, interiùs purpurâ punctato aruncus demittitur, triplici cincinno viridanti compositus, quorum laterales crispi brevioresque & convoluti interdum, medius longior, bifidus propendet. Odor gravis & virosus. *Semen* in valvulis oblongis striatis perexiguum.

Solo pinguissimo nascitur *Lobel.* Floret circa finem Maii, & ferè usque ad medium Junii. Provenit in collibus muscosis, præsertim inter umbrosas convalles. *J. B.* In Cantio viâ quæ à *Crayford* ad *Derford* oppidum ducit invenit *D. Bowles.* Cur Jo. Bauhinus, quem sequimur, non separet Orchin fœtidam 1. & 2. *C. B.* apud ipsum vide. *Tempus & Locus.*

2. *Tragorchis minor flore fuliginoso* J. B. *Tr. minor & verior* Park. *Orchis odore hirci minor* C. B. *Tragorchis fœmina* Ger.

Geminum habet *bulbum*, mediocrem, rotundum, alterum superiùs, alterum inferiùs situm, ut in aliis ferè fit. *Caulis* plerunque pedalis, ab imo ad summum usque *foliis* vestitus, longis, angustis, acutis, carinatis, quæ sinu suo ipsum amplectuntur: in nonnullis plantis decem vel duodecim folia numeravi. Summo cauli insidet spica florum congesta, duos digitos longa, obsoletâ purpurâ tincta. Singulis flosculis ad pediculi exortum apponitur folium satis longum. *Flosculi* ipsi parvi pediculis insident brevibus, adeóque contortis, ut calcaria velut amplectantur. Galea, ut in aliis, quinque componitur foliolis adeò arctè conniventibus & velut agglutinatis, ut una & continua lamina videantur. Labellum breve est, retrorsum flexum, magis etiam quam in ulla alia quam hactenus viderim Orchidis specie, in medio seu rictu ipso punctulis purpureis aspersum. Dividitur autem in tres lacinias satis latas, quarum media longissima est: Color laciniarum ex herbaceo nigricans seu fuliginosus. Odor cimicum ingratus.

Florentem invenimus Maii 26. prope Genevam in pascuis trans Rhodanum. *Locus.*

Orchis illa quam Clusius in pratis urbi Londinensi proximis eruebat, spicâ florum purpureorum, teterrimi odoris, quænam fuerit ignoramus: nihil ejusmodi nobis unquam occurrit, neque in pratis circa Londinum neque alibi in Anglia.

Orchin Batavicam vi. *Clus. hist.* quam ingrati odoris esse scribit, nec ineptè Tragorchin minorem nuncupari posse, caule dodrantali, tribus quatuorve angustis foliis cincto, spicam sustinente florum elegantis exteriùs rubri coloris internè verò paulò dilutioris, trifido labro propendente, Orchidi nostræ serotinæ purpureæ spica congesta pyramidali eandem censeo. Nam & ipse Clusius hanc in hortos translatam latiùs explicare florum comam, in metæ quasi formam desinentem scribit.

3. *Orchis strateumatica* Ger. *strat. major* J. B. *militaris sive strateumatica major* Park. *latifolia altera* Clus. *Cynoso Orchis militaris major* C. B.

J. B.

Caule est eminenti, [pæne cubitali *Clus.*] folio amplissimo, i. e. longo simul & lato, & subrotundo inter initia. *Flos* intus candidus, maculis purpureis interstinctus, foris velut fibris purpureis ac citrinis impensiùs rubens. [Clusius exalbidam Galeam Orchidi suæ latifoliæ alteri attribuit.]

Hujus (inquit J. Bauhinus) provenit uberior in sylvula Floridæ vallis. Erumpit mense Decembri, floret autem Maii auspiciis ad finem usque. In sylvis *Nemethwywar* oppido vicinis & in Leytano saltu supra *Manderstorf* observavit Clusius.

Meritò quærit J. Bauhinus cur frater C. Bauhinus Orchidem latifoliam alteram *Clus.* bifoliam vocet, cùm Clusius talem esse non scribat, quin iconem cui multa folia pro ea ponit, quæ à Lobelio strateumatica dicitur. C. Bauhinus tamen Orchidem psychodem diphyllam *Lob.* hujus synonymam facit, & strateumaticam *Lob.* (cujus icon eadem est cum Clusiana Orchidis latifoliæ alterius, ut diximus) Orchidis suæ militaris majoris synonymam facit. Nos certè hæc non intelligimus. C. Bauhinus per inadvertentiam Orchidem latifoliam alteram Clusii bis ponit, primò pro synonymo Orchidis bifoliæ alterius erroneè; deinde pro Synonymo Cynosorchidis militaris majoris.

4. *Orchis bifolia latissima* C. B. *Serapias bifol. latissima* Park. 1. *amplissimis foliis* Clus. *An Orchis altera psychodes diphylla* Lob? *i. e. Hermaphroditica secunda* C. Gemmæ.

Clus.

Bina habet folia, Ellebori albi foliis magnitudine non cedentia, aliquot venis à pediculo ad extremum usque folium productis similiter insignita, supernè virentia, infernè dilutiora, prorsus tamen splendentia. *Caulem* cubitalem, paucis foliis sive involucris præditum, pentagonum; *flores* in summo spicatim cohærentes, cujus autem coloris, cujúsve formæ ignoro, cùm antequam aperirentur plantam duntaxat observaverim: *Radices* binas, crassas, & parvi Napi modo oblongas, supra quas infimo cauli inhærent aliquot fibræ satis crassæ.

In declivitate montis, cui inædificata est arx *Greben*, inter Savum & Dravum amnes, binis ultra Warasdinum milliaribus, observavit Clusius. Cùm hujus descriptio apud Clusium imperfecta sit, nec quisquam præterea, quod scimus, eam descripserit, quo referri debeat dubii sumus. *Locus.*

5. *Cynosorchis prior Dodonæi* J. B. *latifolia hiante cucullo altera* C. B. *major latifolia altera* Park. *Cynosorchis major* Ger.

Dod.

Folia habet lata, pinguia, Lilii foliis propemodum similia: *caulem* pedalem aut altiorem, angulosum [Lobelio sesquipedalem, glabrum, nitidum, cavum in summo] & in eo *flores* copiosos, spicatim digestos, colore rubentis dilutæ purpuræ, cucullo aut galeæ patenti similes, ex quibus parte

 inferiore

inferiore laciniosſum quiddam canis aut alterius animalis quadrupedis exuvio ſimile dependet, dilutè & ipſum purpuraſcens, punctulis magis purpureis reſperſum. Lobelius florem odoratum, purpureum, maculis albicantibus atque pullis variegatum ei attribuit. Quæ de bulbis & fibris habent, omnibus ferè Orchidibus communia ſunt.

Quamnam Orchidis ſpeciem deſcribant Dodonæus & Lobelius nos neſcimus, & an à quoquam præterea Botanico alio nomine deſcripta ſit: certè notæ quas tradunt generales ſunt, & nos incertos relinquunt. Quid quod Lobelius in pratis riguis frequentiſſimum ſcribit: Ubi quæſo terrarum? nobis in Anglia & regionibus tranſmarinis plantas ſedulo indagantibus nullibi conſpecta eſt.

C. Bauhinus huc refert Cynoſorchidem marem quartum Tragi: J. Bauhinus eam ſeparat, & ſub titulo Orchis alias purpureus, alias ex roſeo candidus ſive quartus Trago proponit. Hujus ſententia nobis magis probatur: inquirendum tamen proponit, annon Tragus fortè intellexerit Orchin majorem totum purpureum, cui revera deſcriptio Tragi convenit. Magna confuſio & obſcuritas.

6. *Orchis magna, latis foliis, galeâ fuſca vel nigricante* J. B.

J. B.

Folia habet quatuor aut quinque, magna, Liliacea, palmaria, & ſeſquipalmaria, uncias circiter tres lata, ſtriata, nitida, & præter hæc duorum foliorum in terra rudimenta. *Caulis* ſtriatus, ſeſquicubitalis, ſuperiora versùs purpuraſcens, in quo *florum* thyrſus majuſculorum, galeâ brevi, atropurpureâ, ſtriatâ, quibus apprimuntur binæ alæ concolores, calcari parvo ad pediculum longiuſculum contortum anguloſúmque appreſſo: Ex pediculo pendet labellum, exuvias Martis aut Zibellini expanſas egregiè exprimens unà cum cruſculis & caudâ, adverſa parte ex albo purpuraſcens. Intima floris penetralia rubro candidóque variata ſunt. Odor levis non ingratus: ſapor viſcidus non inſuavis.

Locus & Tempus. Ad latus ſylvoſi cujuſdam collis propè montem *Saleve* non longè à Geneva invenimus, Maio menſe florentem.

A. 7. *Orchis morio mas foliis maculatis* C. B. Park. *Cynoſorchis morio mas* Ger. emac. *Orchis major, tota purpurea, maculoſo folio* J. B. The male Fool-ſtones.

Radices geminæ, olivarum modo rotundæ; una nova & plena, altera fungoſa, rugoſa & flaccida. *Folia* ad radicem ſex ſeptemve, & interdum plura, modicè lata, lævia, Lilii foliis ſimilia, ſuperiùs maculis aliquot ex rubro nigricantibus ſignata, nonnunquam iis carentia, quorum unum & ſubinde alterum caulem quoque circumplectitur. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, teres, ſtriatus. *Flores* in ſpica longâ purpurei, numeroſi, odorati & aſpectui grati, circa umbilicum albidiores, & punctis paucis purpureis ſaturatioribus picti, poſteriùs calcaneum habentes brevius & craſſius. Folia illa anguſta & acuta quæ à galeæ lateribus exurgunt, & in hoc genus floſculis alæ dici ſolent, nonnihil extant velut auriculæ quædam, & in acutum mucronem deſinunt. Ad pediculum floſculi uniuſcujuſque apponitur folium acuminatum, purpureum. Floſculi in ſpica non admodum arctè ſtipati ſunt.

Tempus. Floret circa finem Aprilis & initio Maii, éſtque frequens in dumetis & pratis; & vel indè à reliquis hujus generis dignoſci poteſt, quòd omnium quæ apud nos ſponte oriuntur prima floret.

Orchidem majorem totam purpuream non maculatam *J. B.* cùm ipſe conſiderandum proponat quâ in re, demptis maculis nigris in foliis, differat à deſcripta, non niſi accidentibus quibuſdam ab ea differre exiſtimamus, non aliter quàm Arum vulgare non maculatum à maculato: quamvis (ut verum fateamur) nonnullæ ſunt in deſcriptione notæ quæ diverſam arguere videntur: v. g. flores conferti, odore ferè nullo, calcari ſatis longo.

A. 8. *Orchis morio fœmina* Park. C. B. *Cynoſorchis morio fœmina* Ger. *Orchis minor purpurea & aliorum colorum cum alis virentibus* J. B. The female Fool-ſtones.

Radices geminæ, rotundæ, nucis myriſticæ parvæ magnitudinem æquant, altera ſuperior, altera inferior, cum fibris aliquot ſuperiùs adnatis, ut in hujus generis aliis. *Folia* quatuor aut plura ſumma tellure jacentia, non admodum longa, neque grandia, reflexa plurimùm & quodammodo intorta; minime maculoſa: in caule palmari duo plerunque exiſtunt eum amplexa. Spica *florum* brevior eſt quàm in Cynoſorchi morione mari; *flores* pauciores, purpurei, & interdum carnei aut albi, ſuaveolentes, labello latiore punctis purpureis ſaturatioribus notato. Alæ huic latiores, concavæ,

** Cynoſorchi morione mari.* minus quàm in * illo extantes, cujuſcunque demum coloris ſint virentibus lineis ſtriatæ, quâ notâ ab omnibus quas hactenus vidimus Orchidibus diſtinguitur. Floſculorum pediculis apponitur folium purpuraſcens. Floret circa finem Maii, & pro Veris conſtitutione interdum maturiùs. In paſcuis ubique ferè obvia eſt.

Vires & Uſus. Orchis calf. & hum. ſaporis eſt dulcis. Uſus præcip. (ex ſignatura laſciva) ad virilem fortitudinem reſtaurandam: Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem diſponere. *Schrod.*

Ad conceptionem juvandam ℞ Sal. Satyrion. Scrup. ß. cum vino Malvatico aut Aq. vitæ Mulieri ſæpius poſt Menſtruorum fluxum. Multas fœminas hoc remedio curavit Hartmannus. *D. Hulſe.*

* 9. *Cynoſorchis latifolia ſpicâ compactâ* C. B. Park. *Orchis ſive Cynoſorchis tertius Dodonæi, Lobelio major alter* J. B. *Cynoſorchis paluſtris.*

Dod.

Folia edit anguſta, ſtriata, Plantaginis anguſtifoliæ foliis quodammodo ſimilia: caulem dodrantalem: *flores* in brevi denſáque ſpicâ copioſos, colore foris puniceo & obſcuriorem purpuram refe-

** Cynoſorchidis alter Dodon.* rente, intus verò albicante, ejuſdem cum * ſuperioris formæ ſed tamen minores; dependente quoque ex ipſis rudi & informi exiguo Quadrupedis veluti animantis rudimento. *Radices* ſubſunt aliorum Orchidum ſimiles.

Icon

Icon *Dod.* & *Lob.* tantam habet similitudinem (inquit J. Bauhinus) cum Cynosorchide majore Lobelii & priore Dodonæi, ut insigne aliquod discrimen statuere non possimus. Nobis idem videtur.

In herbidis locis Valenæ sylvæ, viâ quà itur ad pagum *Viols*, Maio mense copiosè florentem collegit *D. Magnol.* Utinam notam aliquam characteristicam nobis dedisset, quâ eam ab aliis omnibus certo distinguere possemus. Mirum Dodonæum in Hist. Gal. magna & lata folia, Liliorum foliis pæne similia huic tribuere, adeóque sibi ipsi contradicere. *Locus & Tempus.*

* 10. *Orchidis genus parvum flore prorsus purpureo, odoris suavissimi* J. B. *Cynosorchis montana, purpurea, odorata* C. B. *fortè etiam Cynosorchis obscurè purpurea, odorata* ejusdem. *Cynosorchis militaris purpurea odorata* Park.

Folio vestita est, describente Trago, Lilio simili: *Flore* emicans purpureo prorsus, (nec enim ullas ostendit lituras) eóque instar frumentorum in spicatum desinente cacumen, quod in hoc genere minimum existit suavissimo commendatur odore, & ad Caryophylleam accedente.

Nascitur plerunque in asperis montibus inter Juniperos, terrâ forti & albâ gaudens. *Locus.*

* 11. *Orchis Pannonica tertia* Clus. *obscurè purpurea odorata* C. B.

Clus.

Hæc binis *bulbis* crassis prædita est: *foliis* longis, angustis: *caule* interdum pedali: spicâ florum elegante, odorata, quorum galeola obscurâ purpurâ nitet: hiatus cum propendente labro candicant, purpureísque maculis insigniuntur.

J. Bauhinus perpendendum proponit annon hæc præcedenti eadem sit. Differentia est in floribus quorum labellum in illâ purum est sine maculis, in hac maculis purpureis insignitum; unde nos species diversas verùm simillimas existimamus.

A. 12. *Orchis Pannonica* 4. Clus. *Orchis parvis floribus multis punctis notatis, An Clusio Orchis Pannonica* 4. J. B. *Cynosorchis militaris pratensis humilior* C. B. *militaris Pannonica* Park. *Cynosorch. minor Pannonica* Ger. emac. **Little purple-flowered Orchis.**

Bulborum altero olivari, altero rotundiori fibræ adnascuntur ut in cæteris. *Caulis* sesquipalmaris & dodrantalis, cui circumjecta *folia* quina, septenáque sesquiunciali latitudine, longitudine palmari, quorum aliqua repanda, alia caulem involvunt. *Flores* in spicam satis brevem confertim digesti, ferrugineum conum in fastigio caulis antequam explicentur æmulantes, odore melleo. *Flores* singulares exigui, calcari herbido brevissimo, galeâ ferrugineâ, alis vel totis herbidis, vel ex dimidio purpurantibus, intus rubro punctatis. Labellum simile quodammodo Animalculo quadrupedi, tripartitum vel quadripartitum alatum, foris penitus albicans, intus creberrimis punctis saturatè purpureis notatum; apicibus in rictu luteis.

Clusii descriptio meliùs congruit Orchidi apud nos in collibus siccioribus & sterilioribus, præsertim cretaceis, frequentissimæ, quam militarem Pannonicam appellare solemus. *Foliis* est quinis aut senis: spicâ elegantium pusillorum florum, purpurascente galeâ tectorum, prominulo labro, & in quatuor lacinias diviso, albo, purpureis punctis distincto, parvo calcari à tergo prominente, tenuis odoris. *Locus.*

Hæc à præcedente (quantum ex descriptionibus colligere licet) magnitudine præcipuè differre videtur.

13. *Orchis parvo flore rubro sive phœniceo* J. B. *An Cynosorchis Militaris media* C. B? *militaris rubra* Park? *An Orchis* 2. *flore rubro elegantissimo* Clus?

J. B.

Palmo major est; *foliis* pluribus, non magnis, caulem multùm amplexantibus: floribus velut in spica sescunciali longa, & pæne unciali latâ, parvis, rubris, & pæne unius coloris.

Circa Montbelgardum mense Junio florentem vidit *J. B.*

Orchidi secundæ *Clus.* folia sunt plura quàm latifoliæ alteri *ejusdem*, angustiora; *caulis* gracilior, pedalis: flores rubri, pulcherrimi, quales ferè in Belgico illo Orchidis genere videre meminit, quod è pratis Lovanio vicinis eruebatur.

Hanc olim habui pro Orchide nostra purpurea spicâ congesta pyramidali; verùm in tanta descriptionum brevitate & imperfectione nihil audeo definire: suspicor tamen me falsum fuisse, saltem quod ad Clusium attinet, ni fortè bis eandem plantam tradiderit, siquidem Orcheos Batavicæ vi. *Clus.* descriptio meliùs videtur convenire Orchidi nostræ spica pyramidali, quam secundæ flore pulcherrimo superiùs posita. J. Bauhino descripta à Clusiana fortasse diversa est, & nostra spicâ pyramidali eadem.

A. 14. *Orchis purpurea spicâ congestâ pyramidali. An Orchis Batavica* vi. Clus? *An Or. parvo flore rubro sive phœniceo* J. B? *An Cynosorchis militaris spica rubente conglomerata* Park? **Purple late flowering Orchis.**

E gemino *bulbo* orbiculari, non palmato, *caulis* exoritur palmaris & major, erectus, *foliis* multis, angustis, plerisque eum amplexantibus non maculatis, pallidiùs virentibus cinctus: cujus fastigio insidet spica *florum* brevis, densa, pyramidalis, pulcherrimis flosculis purpureis vel suave-rubentibus nullis maculis notatis, cum longis calcaribus retrorsum extensis composita. Horum cuculli reliquorum more quinque foliis constant, quorum duo velut alæ nonnihil extant: labellum propendens in-

feriore parte in tres lacinias dividitur, superiore duobus processibus albescentibus huic Orchidi propriis donatur, qui processus in sinum exiguum seu cavernulam flexi auriculam quodammodo referunt. Variat interdum flore albo.

Tempus & Locus. Floret mense Junio, omnium quæ apud nos sponte oriuntur Orchidum, Triorche & Monorche exceptis, postrema: in pascuis siccioribus & cretaceis satis frequens.

Cynosorchis militaris montana spica rubente conglomeratâ C. Bauhino in prodr. descripta huic eadem videtur, magnitudine sola differens. Orchis Batavica vi. *Clus.* huc referenda est, i. e. Orchis odore-hirci minor spica purpurascente *C. B.*

15. *Orchis globoso flore* C. B. *rotundus Dalechampii* J. B. *Cynosorchis capitulo globoso* Park.

Radice constat geminâ, exiguâ & oblongâ non exactè orbiculatâ: *caule* cubitali, rotundo, recto, gracili. *Folia*, ex nostra observatione, longa sunt, angusta, carnosa, subglauca, tria vel quatuor in caule, ad radicem nulla: *Flores* summo cauli insident in capitula globosa & aliquantulum compressa coacti, non aliorum generum modo in thyrsum longum & spicatum digesti: [Thalio in umbellæ parvæ ferè modum explicati.] Descriptio Thalii plantæ à nobis in monte Jura inventæ & observatæ meliùs respondet quàm Lugdunensis.

J. Bauhinus fratrem Casparum reprehendit quòd in Phytopinace Orchidem rotundam Dalechampii luteam appellat, cùm is, inquit, non sit flore luteo sed puniceo. Verùm, quantum memini, luteus fuit in iis quas nos observavimus floris color: at memoriæ non multum fido, cùm in sicca, quam observavimus, color purpurascens & quasi carneus appareat, & C. Bauhinus in Pinace luteæ epitheton omisit; & inter notas de ea nostras hæc verba invenio: Labella flosculorum saturatioribus punctis purpureis notantur.

Locus. Clivosis pratis montium frigidorum gaudet, ut rectè Lugdunensis.

* 16. *Cynosorchis angustifolia hiante cucullo* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Huic *radices* subsunt duæ globosæ: *caulis* cavus striatus, cubito minor, *foliis* aliquot pallidè virentibus, lævibus, striatis, uncias sex longis, semunciam latis infernè, & uno alteróve supernè, amplexantibus: spicam habet oblongam ex *floribus* raris, candore purpurascentibus, ex oblongiusculis pediculis dependentibus hiantem cucullum referentibus.

Locus. Hanc in pratis Patavinis legit C. Bauhinus.

* 17. *Cynosorchis militaris pratensis elatior floribus variegatis* C. B. prod. Park.

C. B.

Hæc priore [Orchide spica pyramidali] *testiculis* est minoribus; *caule* breviore; *foliis* latioribus, uncias duas longis, etiam caulis summum tubi instar cingentibus: spicâ breviore, ex *floribus* priore longè minoribus, iisque ex albo & rubro eleganter variegatis.

Locus. In pratis humidis Michelfeldensibus & trans Rhenum reperitur.

* 18. *Chamæorchis Alpina folio gramineo* C. B. prod. *Alpina flore viridi* Park.

C. B.

Planta palmaris est, ex cujus *radice* gemina globosa, oblonga, *folia* angustissima, utrinque quaterna, *cauliculum* nudum, triuncialem, qui inter ea fertur, superantia exurgunt: spicâ unciali, cui utrinque foliolum brevissimum subjicitur. *Flosculi* virides, galericulati sunt.

Locus. In monte Helvetiorum Gothardo copiosè & acervatim Junio florens reperitur.

* 19. *Monorchis Ophioglossoides unifolia* Mentzel.

Mentzel.

Ex *radicula* bulbosa, globosa, parva *cauliculum* protendit tenuem, uncias duas longum, & unam cum dimidia latum, Ophioglossi folio persimile. *Cauliculus* in spicam florum desinit, foliolis florum minutissimis, capillaceis, figuram (si per microscopium florem intuearis) Orchidum exactè præsentantibus, coloris herbacei. Spica hæc cum suo folio adnato eminus intuenti Ophioglossum mentitur.

Locus. In udis & paludosis Borussiæ circa pagum *Schreiclaken* in ditione Samlandiæ mense Augusto; item circa Gedanum urbem reperta.

Invenitur interdum cum altero foliolo radici adnato.

* 20. *Monorchis bifolia floribus viridibus Moschum olentibus* Mentzel.

Hæc unico radicis testiculo *caule* assurgit biunciali, quem inferiùs duo investiunt *folia*, unciam excedentia, striata & in rotunditatem acuminata. Superiùs eminent flosculi Orchidum virides, odorem Moschi suaviter spirantes.

Locus. In Alpibus inter Trevisanum & *Inspruck* secùs vias in scopulis nemorosis & umbrosis. *Non video quid differat ab Orchide vulgari odorata moschata, excepta parvitate.*

Reperitur hæc foliis similibus, floribus pallidè virentibus: item floribus luteis prioris similibus, suave-olentibus, citra tamen Moschi odorem.

21. *Monorchis foliis pluribus angustis, floribus luteis ceram olentibus* Mentzel.

Copiosè circa Berolinum sedem Electoralem Brandeburgensem in pratis provenit. *Locus.*

A. 22. *Orchis odorata moschata sive Monorchis* C. B. *pusilla odorata* Park. *parva autumnalis lutea* J. B. The yellow, sweet, or musk Orchis.

J. B.
Duobus aut tribus *foliis*, Plantaginis quinquenerviæ similibus, venosis, glabris, imum *caulem* complexis donata est: ipse verò *caulis* junceus pedalis, [nunquam vidi apud nos ea altitudine, sed plerunque palmarem aut sesquipalmarem] thyrsum gerit longum *flosculorum* pusillorum, tribus apiculis constantium, ex herbido colore in luteum vergentium, suavi Moschi ferè odore fragrantium. Flosculi ut in reliquis Orchidibus summis vasculis seminalibus insident, quæ eis marcescentibus augentur, & longiuscula evadunt, breviora tamen pro plantulæ parvitate quàm in plerisque congeneribus, in sinu folioli è quo exeunt nullo pediculo, sessilia, cauli appressa, conferta. *Bulbus* cauli imo adhæret unicus exiguus; supra quem longæ propagines exporriguntur, crassæ, quibus unicus aut alter bulbulus pendulus adhærescit. Bulbus quotannis marcescit & novus producitur.

In pascuis sterilioribus, maxime cretaceo solo, sed non ità frequens nascitur. *Locus.*

*— 23. *Orchis Frisia hirsuta* J. B. *lutea hirsuto folio* C. B. *Frisia literalis* Park. *Frisia lutea* Ger.

Duo habet folia Bifolio similia, paulò minora quàm Plantago angustifolia, aspera & hirsuta tactu: *caulis* palmum altus: Flosculi multi, ex luteo virides, ut in Hyacintho majore: *Radices* duæ, parvæ, rotundæ.

Orchis sive Triorchis lutea altera, nonnihil hirsuta J. B. *lutea altera C. Gemmæ* Lob. Park.

Lobelio ipso autore videtur eadem aut congener cum præcedente. *Folio* est rotundiore & latiore: quàm superior [Orchis spiralis alba odorata] virentiore & nonnihil hirsuta.

* 24. *Triorchis lutea folio glabro* C. B. *Orchis minor Leodiensis, Triorchis lutea, flore luteo C. Gemmæ, sive Basilica minor* Lob. *Orchis Leodiensis* Ger.

Lob.
Terna folia angustiora Quinquenerviæ Plantaginis æmula promit, lævore & viriditate Auriculæ ursinæ. *Flos* itidem in cauliculo exili Testiculi odorati pari. Radix ternis & quaternis pusillis pendulis testiculis subest.

C. Bauhinus ex hac planta duas facere videtur; Alteram Triorchin luteam folio glabro, alteram Triorchin luteam alteram.

* 25. *Triorchis lutea tertia C. Gemmæ* Lob. *lutea radice oblonga* C. B. *Orchis sive Triorchis lutea tertia oblongioribus radicibus* J. B.

Oblongioribus est radicis olivaribus bulbis, nec plura habet Lobelius.

Nobis suspectæ sunt tot Triorchidis luteæ species, præsertim cùm nemo hactenus Botanicus præter Gemmam & Lobelium eas accuratiùs descripserit, aut à se visas meminerit. Utinam eximerent nobis hunc scrupulum herbarii Frisii & Leodienses.

A. 26. *Orchis spiralis alba odorata* J. B. *Triorchis* Ger. *Triorchis alba odorata minor atque etiam major* C. B. Park. Triple Ladies traces.

J. B.
Duplici *radice* nititur bulbosâ, oblongâ, villosâ, ima versùs acuminatâ, aliquot fibris donatâ, [imò persæpe triplici & interdum etiam quadruplici.] E cujus summo folia vaginato pediculo unciali surgunt, viridia, pinguia, semunciam lata, unciam aut amplius longa, dorso crasso aversâ parte, quà ex atro virentes venulæ ab imo ad summum conspiciuntur. Juxta hæc *coliculus* quoque erigitur dodrantalis aut pedalis, teres, foliolis acuminatis, ceu vaginis, vestitus, iisdem tamen vix ac nè vix quidem prominentibus. Flosculorum odoratorum thyrsus, albidorum, claviculatímque hærentium ità nutat, ut spirarum instar summa versùs circumagatur. Hi internâ parte ex luteo virent, ad latus verò duo foliola candida veluti alæ hærent. Utriculi succedunt ut in reliquis ferè Orchidibus, parvi, pulverulento semine referti. Thyrsus florum amaricat, & jucundi odoris est.

Autumno floret, & in pascuis siccioribus, arenosis & cretaceis, interdum etiam in humidioribus reperitur. *Locus & Tempus.*

27. *Orchis anthropophora oreades* Col. *anthropophora oreades fœmina* Park. *flore nudi hominis effigiem repræsentans, fœmina* C. B.

Col.
Hæc nudi hominis aut potiùs mulieris effigiem integram veluti umbram imitari videtur, floribus caput habentibus tegumento quinquepartito tectum, [duabus laciniis angustis, nec nisi manibus aperiantur conspiciendis] virescente, purpureis oris circundato, è quo dependet labellum, in quo non solum omnis humana proportio circumscribitur, sed & faciei ferè. *Flores* autem pallido colore & veluti arenulis aureis impressi micant, eodémque quo in cæteris modo in spicam per caulis fastigium dispositi circum dependent. *Caulis* sesquipedalis, lævis, rotundus, duobus foliis interceptus,

cavis, illum amplexantibus: Reliqua ima folia quinq, oblonga, semipedalia ferè, atq, unciam vel minùs lata, virentia, supra humum elata & convexa, ex longa cervice propendent: cujus imo fibræ exoriuntur, quadrantales, crassæ, variè & obliquè sparsæ, quibus subsunt duo testes, quorum alter durus, lævis, albicans, justâ olivæ magnitudine, alter verò rugosus, pullus, vetustior, ut in omnibus observatur.

Locus. Maio floret in montibus sylvosis Æquicolorum.

Hanc esse puto quam nos circa Genevam invenimus, & Orchidis anthropophoræ flore ferrugineo titulo hunc in modum descripsimus.

Geminos habet ut reliquæ *bulbos*, satis grandes: *Folia* ad radicem quatuor vel quinq, nervosa, pallida, quatuor uncias longa, unam lata: in ima caulis parte duo vel tria, quæ ipsum complectuntur. *Caulis* cætera nudus ad spicam usq, quæ prælonga est, numerosis *flosculis* exiguis, herbaceis, obiter tamen obsoletâ & quasi ferrugineâ purpurâ tinctis, composita. *Galea* quinq, foliolis constat, in tantum conniventibus ut unum & indivisum videantur. *Labellum* propendens prælongum est, & in quatuor lacinias longas divisum, quarum superiores duæ utrinque ad commissuram galeæ & labelli brachiorum, reliquæ in extremo labello crurum modo dependent. Flos ipse calcar non habet: pediculi flosculorum, ut in aliis ferè fit, contorquentur, cochleæ in modum, habentq, singuli ad exortum suum foliolum perexiguum.

Facie exteriore planta hæc Orchidem palmatam flore viridi nobis dictam imitatur: nec assurgit ad eam altitudinem, quam Columna Orchidi suæ anthropophoræ oreadi tribuit.

* 28. *Orchis anthropophora altera* Col. *anthropophora oreades mas* Park. *flore nudi hominis effigiem repræsentans, mas* C. B.

Col.

Huic *folia* ex pallido virent, ex *radice*, ut in congeneribus, testiculata, primùm bina, quorum alterum majus & sesquiunciæ longitudine, duplo latitudinem superante; deinde alia quinque paulatim fert majora, longiora, latiora & unciali latitudine, palmum longa, per ambitum undosa, primis exceptis, & quæ veluti folliculi caulem ambiunt, tria iterùm decrescentia. *Caulis* est pedalis, tener, lenis & virescens, in summo *flores* densos in crassam spicam & obesam, & florum ab imo dehiscentium plenam congestos habens, colore antequam dehiscant rubente, deinde aperti floridam carnem humanam æmulantes, suave-rubentes, ac sicuti colore ita etiam effigie nudi hominis figuram exprimentes, brachiis incurvis velut amplexari cupientis, reliquâ figurâ corpus, femora, crura, sexúmq, imitantes. Caput inter floris foliola superna includitur, ut in congeneribus.

Tempus & Locus. Sata germinat Autumno. Aprili mense Columnæ floruit ex Asprensibus allata. Oritur etiam ad radices Vesuvii montis. In Asprensium collibus herbosis reperit Columna.

A. 29. *Orchis galeâ & alis ferè cinereis* J. B. *Cynosorchis latifolia hiante cucullo minor* C. B. *latifolia minor* Park. *major altera* Ger. *Cynosorchis altera* Dod. de floribus. The Man Orchis.

Huic *bulbi* fibræque appensæ haud aliis absimiles: *folia* duas uncias lata, quatuor aut sex longa, [in collibus apricis & sterilioribus, ex nostra observatione, dimidium istius longitudinis latitudinísq, non attingunt.] quaterna aut quina. *Caulis* dodrantalis, flores sustinet in spicam congestos, odoratos, quorum singuli pediculis semuncialibus insidentes, calcar breve exprimunt, galeâ alísq, foris cinereis, intus rubentibus, & saturatioribus puniceis lineis striatis; quibus interjecta bina foliola oblonga, valdè angusta, rubentia: labellum oblongum, in bis binas alas rubentes dissectum, intus albidum, punctis rubris pictum, foris ex albo ad purpuram declinans: in rictu apices herbidi. Dodonæus dependere ait ex singulis floribus veluti animalculi quadrupedis vel homunculi extensis brachiis & divaricatis cruribus absque capite corpusculum.

Locus & Tempus. Circa Monbelgardum abundat in collinis pratis florens Maio, inquit J. B. Genevæ itidem, & satis copiosam, observavimus. Reperitur & in Anglia in collibus propè Thamesin fl. ad pontem *Causham* non longè Redinga oppido, ubi eam indicante D. *D. Brown* observavimus. In hoc genere brachia etiam incurva ferè sunt.

Nos cùm Genevæ Orchidem hanc primùm invenimus, eam *Cynosorchin militarem spicâ purpurascente conglomeratâ* denominavimus, & hoc modo descripsimus.

Ad pedalem ferè altitudinem assurgit. *Folia* edit viridia, striata seu nervosa, non maculata, quatuor vel quinque digitos longa, sescunciam lata, in acumen desinentia, in caule duo aut tria, quæ eum tubi instar circumcingunt. Florum spica summo cauli insidens densa, brevis, ex flosculis pallidiore purpurâ obiter dilutis composita: Singuli autem sex partibus seu foliolis constant, quorum quinque galeam conficiunt, in tantum conniventia ac si unum duntaxat forent, in tres lacinias fissum, duo nempe quæ inter supremum & alas media sunt penitus occultantur. Labellum in quinq, parvas barbulas dividitur. Primum barbularum par ad ipsum angulum quem faciunt galea & labellum exoritur: deinde labelli corpus aliquousque productum in aliud tandem barbularum par desinit; inter quæ & quinta brevis & exigua barbula seu lacinia cernitur. Tum labellum, tum alæ interiùs maculis purpureis perexiguis asperguntur. Barbulæ autem saturatiore purpurâ quàm reliquus flos tinguntur. Calcar subest breve & in extremo velut geminum. Quod ad exortum flosculorum apponitur folium vix perceptibile est.

Tempus & Locus. Maii mensis initio florentem invenimus juxta Rhodani fluvii ripas & alibi propè Genevam.

Huic, ni magnitudo obstaret, eandem dicerem Orchidem Zoophoram Cercopithecum exprimentem oreadem *Columnæ*, cujus idcirco descriptionem subjiciemus.

30. *Orchis*

30. *Orchis Zoophora Cercopithecum exprimens, oreades* Col. Park. *Orchis flore Simiam referens* C. B.

Col.

Hæc superiori accedit, quâ tamen omnibus sui partibus major est; qui nisi faciei magnitudine & oculorum deterreret animalis Cercopitheci caudâ detruncatâ, quod referre videtur, maris hominis effigiem repræsentaret. At quia curva brachia admodum atque tibias habet, erectam Cercopitheci animalis iconem magis refert, sicut etiam monstrosa facies. Eodem modo caput tegitur quo superioris. Huic testiculus vegetus rotundus est, digitali diametro pollicis, fissuram Armeniaci mali modo habens, alter verò oblongior rugosus, ut in congeneribus. *Folia* huic in imo tria palmaria, duplo superioris [anthropophoræ oreadis *Col.*] latiora verùm breviora, reliqua tria minora caulem distinguunt ferè bipedalem, [fortè bipalmarem] circa summum rubescentem. Florum laciniæ in totum purpurascunt: at media pars, Animalis corpus referens, atque etiam tegumentum guttis eodem colore insperguntur, nam dilutiora sunt multùm.

Maio in Æquicolorum montibus observavit F. Columna. *Locus.*

Ab hac etiam non video quid differat

Orchis Cercopithecum exprimens Lusitanica prima Breynii, *quam sic describit.*

Hujus testiculi Orchidis Anthropophoræ alterius *Col.* planè similes, supra quos, ut in aliis, fibræ aliquot expanduntur, foliolis adhærentes perbrevibus, caulis imum velut folliculi complectentibus. Ex foliolis dictis *folia* enascuntur Liliacea, nervosa, per ambitum undosa, Orchidis modò dictæ foliis admodum respondentia, inter quæ *caulis* effertur pedalis, minoribus foliis septus, cujus summum innumeri *flores*, ex purpureo rubentes, in spicam densam dispositi exornant. Horum singuli è pediculo subviridi, toroso, contortóq, foliolum sub sede acuminatum habente, pendent; & ex galea è purpureo rubente, foliolis tribus acuminatis, nervosis, majoribus, quibus interjecta bina minora, constant, in qua ponè calcar cernitur, infra verò foliolum sive labellum oblongum, galeæ instar coloratum, punctulis purpureis inspersum, quod brachiis, cruribus, caudâ, & in superiore insuper parte per extuberationem subviridem, carnosam, tanquam capite monstroso ità instructum, ut Cercopitheci effigiem veluti umbra repræsentet. Floribus exarefactis pediculi eorum tandem intumescentes, in *siliquas* maturitate secundùm longitudinem rimis Helleborines in modum dehiscentes, & semine exiguo Scobis instar se exonerantes, excrescunt.

Differt ab Anthropophoræ alterius *Col.* flore quà corpus angustiore, cruribus latioribus & minùs expansis, ac caudâ etiam longiore.

Aliam hujus speciem observavit Autor in horto Beverningiano, Floris labello breviore, brachiis brevioribus, brevioribus itidem, angustioribus atque expansis magis cruribus, cætera similem.

Orchis strateumatica minor J. B. Lob. *militaris minor* C. B. Park.

Cùm hæc species Orchidi galeâ & alis cinereis persimilis sit, proximum ei locum dabimus. Differt ab Orchide dicta, quod alæ interiùs purpureis lineolis sint striatæ, quódq, labellum latius sit, superioribus laciniis brevioribus, inferioribus autem non brevioribus duntaxat sed multis etiam numeris latioribus. Adde quòd seriùs floreat, circa finem videlicet Maii.

In monte Saleva observavimus. *Locus.*

* 31. *Orchis Apem referens Lusitanica* Breynii.

Breyn.

Ex *bulbo* geminato Serapiadis secundæ *Dod.* sapore subdulci & viscoso, *Folia* quædam angusta, striatáque, Testiculi vulpini secundi sphegodis à Lobelio descripti foliis simillima emittit, atque *caulem* sesquipalmarem longiorémve, binis vel ternis minoribus foliis circumjectum: cujus summo *flores* tres, quatuor, quinquéve insunt, calcaribus Orchidum plerarúnq, Serapiadum de more omnino destituti, galeam habentes è foliolis tribus grandioribus & duobus angustioribus brevioribúsque, albicantibus vel carneis, imo & purpurascentibus constructam sub qua extuberatio quædam crassa, carnosa, subviridis, formâ ex ovo prorepentis aviculæ, oculis eminentibus & rostro crasso adunco, curiosè adeò & lepidè se ostentat, ut illa contemplatione non modò digna, sed sola etiam ad pretium & admirationem huic flori conciliandam sufficere videatur, nisi gloria ejus maxima in dependente veluti holoserico leniter & breviter villoso, ferrugineo (aut ex cinereo ferrugineo obsoleto) ac ventrioso constaret labio, quod Apis, mellificantis cadaverculum magnitudine & figurâ tam exactè, támque repræsentat venustè, ut propter bestiolæ dulcissimæ spiculum flores attingere verearis.

A. 32. *Orchis myodes galea & alis herbidis* J. B. *muscæ corpus referens minor, vel galeâ & alis herbidis* C. B. *myodes* Ger. *myodes minor* Park. **The common Fly-Orchis.**

J. B.

Folia tria, quatuor, aut quinque obtinet, unciam lata, interdum angustiora, longitudine circiter palmari: *Caulis* tenuis palmaris, sesquipalmaris & major, flores sustinet ex pediculo surrecto, ventrioso, cui oppositum folium ad ipsius floris cacumen usq, pertingens, raros, nullo calcari, galea & alis colore herbaceo, reliqua parte muscæ corpusculum affabrè exprimente, pronâ parte albida, oris ferrugineis, supinâ verò colore fuliginoso, zonâ subcœruleâ septum cingente: in rictu geminis corniculis stipato *apices* lutei occuluntur.

In Anglia invenitur sed sparsim & rariús. Nos in Cantabrigiensi agro, Suffolcia & Essexia observavimus, v. g. in aggere fossæ istius famosæ vernaculè, *The Devils ditch* dictæ, inq, pratulo quodam *Locus.*

dam paludi illi ſeu mariſco *Teverſham-moor* dicto adjacente, &c. Monbelgardi, autore J. Bauhino, abundat, florens Maio.

33. *Orchis myodes flore grandiuſculo* J. B. *muſcam referens major* C. B. *myodes altera C. Gemmæ, folio læviore & flore grandiuſculo* Lob. *myodes major* Park.

Locus. An & quid differat à præcedente neſcimus. D. Magnol in pratis inter pontem Caſtri novi & lucum Grammuntium ſitis, & in aliis plurimis herbidis locis oriri & Maio florere ſcribit, in *Botan. Monſpel.*

34. *Orchis muſcam majorem cæruleam repræſentans* Breynii.

Radice, caule & *foliis* à priore Apem referente nihil aut parùm differt. *Flos* verò diſcrepat multùm: namq; ejus galea foliis ſubviridibus, anguſtioribus conſtat; extuberatio quæ galeæ ſubeſt carnoſa non adeò diſtinctè aviculam exprimit, & labium hirſutum, ſaturè cœruleum, perbellè ſplendens, pilis circum margines fimbriatum ſubruffis Muſcam majorem tam accuratè repræſentat cœruleam, ut non tantùm in admirationem ſummam rapi ſpectator; ſed facilè etiam decipi queat, quò putatitiam hanc ſordidam muſcam à planta abigere allaboret.

35. *Orchis myodes lutea* J. B. *muſcam referens lutea* C. B. *myodes lutea Narbonenſis* Lob. Park. *myodes lutea* Ger.

Hujus color, inquit Lobelius, luteus totus, nec alias notas addit. In æſtuoſis & aridis ſterilibus, declivibus inter Ciſtum marem & Ilicem cocciferam propè ſpecum quæ redeunti Frontiniana Monſpelium ad lævam eſt, etiámque in herbidis aridis Gramuntiæ ſylvæ vicinis obſervavit Lobelius. Variis in locis circa Salenovam, *lou Tarral* & pontem Caſtri novi invenit *D. Magnol.*
Utinam hanc accuratiùs nobis deſcriptam & depictam exhibuiſſent.

36. *Orchis myodes lutea Luſitanica* Breynii.

Breyn.
Flores hujus præcedentis floribus non malè reſpondent, excepto quòd eorum labellum Fucum majorem luteum repræſentans, latius, brevioribus atque obtuſioribus quàm illius laciniis præditum, intenſioréq; aureo colore tinctum, ac maculâ in medio holoſericâ, villoſâ, majore, magíſque purpurea, & ſpectabiliore eſt donatum: extuberatio galeæ ex flavo viridi ſubnata aviculam longè craſſiorem ac Teſticuli apud Lobelium vulpini majoris refert.

37. *Orchys myodes fuſca Luſitanica* Breynii.

Breyn.
Thyrſum hæc emittit aliquanto altiorem, colore obſcuriùs vireſcenti, *foliis* nonnunquam latioribus interceptum; cujus ſummo *flores* inſunt nonnihil ſubinde majores, cæterum ab Orchidis myodis luteæ florum figurâ pænè nihil aut parùm recedentes, præter foliolum holoſericum demiſſum, quod pulli ſeu fuliginoſi coloris, Scarabæum meliùs quàm Fucum exprimere videtur.
In Phytologia Britannica duas adhuc invenio Orchidis myodis ſpecies, Altera

A. *Orchis myodes elegans purpuraſcens denominatur, & in ſylva Brodworth à* D. Stonehouſe *inventa fuiſſe dicitur.*

Altera
A. *Orchis myodes flore coccineo elegans inſcribitur & in ſylva* Swanſcombe *ſponte oriri traditur.*

Neutra nobis hactenus in conſpectum venit: poſterior tamen hæc amico cuidam noſtro oſtenſa eſt.

A. 38. *Orchis fuciflora galeâ & alis purpuraſcentibus* J. B. *ſphegodes ſive fucum referens* Park. *Orchis ſive Teſticulus vulpinus* 2. *ſphegodes* Ger. *Or. fucum referens major, foliolis ſuperioribus candidis & purpuraſcentibus* C. B. **The common Humble-Bee Satyrion, The Bee-flower,** *i. e. Orchis melittias noſtratibus vulgo dicta.*

J. B.
Foliorum hujus, quæ Plantaginis anguſtifoliæ foliis reſpondent, alia reflectuntur, alia caulem ambientia ſurriguntur. In *caule* palmari & dodrantali *flores* rari, calcaris expertes, galeâ & alis purpuraſcentibus, linea vireſcente à ſummo ad imum decurrente: quod labelli loco eſt amplum exiſtit & pingue folium, fucum pulchrè exprimens, colore fuliginoſo, & ad objectum lucis hilariori vel triſtiori, eleganti luteolarum linearum diſcurſu variatum, ſic ut areolæ tres circulos, medio ferrugineo deſcribant: rictu concavo, viridi, ſupra quem in roſtello latent apices lutei; ima labelli ora luteola, ceu cauda, ſurſum reflexa: averſa parte albet, in ambitu ad ferrugineum declinans; pediculus incurvus, ventrioſus, cui appoſitum *folium* ſurrectum, ſeſquiunciam circiter longum, anguſtum. *Radix* ſubeſt gemina, ſatis magna, dulcis, ſucculenta.
Locus. In paſcuis ſiccioribus frequens reperitur. Junio menſe floret.

A. 39. *Orchis sive Testiculus sphegodes hirsuto flore* J. B. *Orchis fucum referens colore rubiginoso* C. B. *Orchis sphegodes altera* Park. *Testiculus vulpinus major sphegodes* Ger? **Humble-Bee Satyrion with green wings.**

J. B.

Galeam alásq, expandit virentes, tristioríq, & obsoletiore fuliginoso colore fucum potiùs quàm apem præfert: folium infimum hirsutum, quod pro labello est, in quo non lutearum linearum, ut in illa, discursus ullus conspicitur, sed solummodo lividæ duæ reliquo folio læviores depressioréso, transversâ lineolâ conjunctæ H majusculam Romanorum efformant; aliàs verò duobus locis coeuntes insulam ovali figura hirsutam circumscribunt.

In Anglia sed rariùs invenitur, solo sicco, in locis ubi sabulum seu glarea effossa fuerit, ut v. g. in sabuleto quodam propè *Shelford* vicum non longè à Cantabrigia. Floret ante præcedentem, integro mense. *Locus.*

Hanc esse suspicor quam Orchin Arachnitem Herbarii nostrates vocitare solent.

40. *Orchis alba calcari oblongo* J. B. *cujus descriptionem omnibus numeris absolutam mutuati sumus. Or. Serapias bifolia vel trifolia minor* Park. *alba bifolia minor calcare oblongo* C. B. *hermaphroditica* Ger. **Butterfly Satyrion.**

J. B.

Hermaphroditicam Orchidem hanc haud temerè dicas, ut quæ Cynosorcheis inter & Serapiades dictas medium quiddam obtineat, quod quidem ad formam radicum attinet: Radix enim duplici constat bulbo sublongo, pyriformi, productiore demissâ fibrâ, quæ in capite alias plures æquè crassas quaquaversum exserit: A qua in imo statim folia insignia prodeunt duo vel tria [rariùs tria] lata, plantaginea [vel liliacea] minùs tamen nervis insignita superna parte, lævia, pallidiùs virentia: Reliqua verò octuplo vel decuplo minora angustioráq, caulem nullo ordine decorant pedalem interdum aut altiorem, angulosum, striatum: Cujus summa flores spicatim occupant, odoratissimi, albi, [rariùs dispositi] Papilionem expansis alis æmulantes; quorum foliorum supremum leviter erectum obtuso mucrone sub se bina in summo, inclinatione quadam coeuntia, colore ex luteo herbaceo prædita comprehendit: lateralia duo alarum instar expanduntur; propendet autem longum folium, angustius reliquis, album, ima parte ex luteo herbidum. Stylus obtusus galea occultatus, ut in aliis Orchidibus, medium florem occupat. Aversa floris parte prominet calcar longissimum, propè floris basin album, cætera ex luteo viride: Unicuique autem pediculo intorto herbidóq, appositum est folium acuminatum. Sapor foliorum amarus; Radicum aqueus insipidus.

In dumetis, non rarò & in pascuis occurrit. Mense Junio apud nos floret. *Locus & Tempus.*

Orchidem Serapiada trifoliam majorem C. B.

Ipso non dissentiente Orchidi præcedenti eandem statuimus.

Orchis Hermaphroditica bifolia J. B. *Hermaphroditica secunda C. Gemmæ, sive Orchis psychodes diphylla* Lob. Ob. *Orchis bifolia altera* C. B.

Lob.

Oblongis cruribus, solo gaudens palustri, cujus flos erumpit mense Julio, omnino candidus, tener, qualis Oreadum; quantum & in quibus differat à præcedente perquirendum proponit J. Bauhinus. Nos antea ad Orchidem 1. amplissimis foliis *Clusii* dubitanter eam retulimus. Certè C. Bauhinus eam perperam confundit cum Orchide latifolia altera *Clus.* ut superiùs monuimus. Ego jam cum J. Bauhino à præcedenti non differre suspicor.

Orchis psychodes *Ger.* sphegodes sive Testiculus vulpinus 1. *Park.* dicitur.

41. *Orchis montana Italica, flore ferrugineo, linguâ oblongâ* C. B. *Orchis sive Testiculus maximo flore* J. B.

C. B.

Testiculos habet parvos, rugosos. *Caulis* cavus, nonnunquam pede altior, quem *folia* angusta, paucáque, uncias tres vel quatuor longa basi sua vestiunt: at cuilibet flori folium breve quidem, sed latiùs & in apicem desinens, subjicitur. *Flores* quini, seni, alternatim in caulis summo dispositi, coloris ferruginei, obliqui tubuli formâ, quorum lingua propendens oblonga est, & ex basi latiore in apicem abit, cui tegumentum pallidioris coloris, vesicæ instar, impositum, etiam in apicem & communiter bifidum finit. Floribus utriculi *semine* pulverulento repleti, ut in cæteris, succedunt.

In pascuis, variis Italiæ in locis observavimus. *Locus.*

42. *Orchis macrophylla* Col. *montana Italica linguâ oblongâ altera* C. B. *Orchis macrophyllos Columnæ* Park.

Col.

Hujus *radix* unico bulbulo seu testiculo nobis inventa est, (nec meliùs an unico vel gemino bulbulo constet observare licuit) colore fulvescente, parùm rugoso, supra quem fibræ eodem colore, atq, etiam per cervicem aliæ dependent, quod in aliis non observatur, [& forsan ibi bulbus novellus concipitur.] *Folia* in imo duo, sed nec paria; plura per caulem disposita, quorum longiora sesquipedalem ferè longitudinem assequuntur; reliqua minora pedalia, ac deinceps decrescentia, verùm latiora. *Caulis* longus admodum, tripedalis ab radice, in cujus summo *flores* insunt obliqui veluti tubuli, longam atque latam barbam habentes, suave-rubentes; at circa tegumentum

tum veluti folliculum magis purpurascentes, per caulem in longam spicam pedalem disponuntur: quibus utriculi magni succedunt, aliis similes, *semine* supervacuo pulverulento repletæ.

43. *Orchis Ornithophora folio maculoso* Lob. ico. Ger. Park. *Orchis papilionem referens foliis maculatis* C. B.

Hujus, teste Lobelio, differentiæ accidentales plurimæ sunt. *Floribus*; purpureis, purpurascentibus, albis: *Foliis*; prægrandibus, parvis, ovalis figuræ, ex lato in acutum desinentibus, ex acuto in amplum & rotundum.

Tabernæmontano folia lata sunt cum nervis apparentibus, multis maculis aspersa: flores avi volanti similes purpurei. Suspicor eum ex icone descripsisse.

44. *Orchis Ornithophora floris colore herbaceo* J. B. *Or. papilionem expansum herbacei coloris referens* C. B. *Ornithophora* Ger. *psychodes herbacei coloris* Park.

In hujus descriptione nihil invenio quo ab aliis omnibus Orchidum speciebus certò queat distingui, quod non ex titulo & icone statim possit colligi. Si tamen detur aliqua Orchis *caule* multis foliis ei velut appressis cincto, *flore* herbaceo, papilionem alis expansis referens, distincta omnino species est, nobis tamen incognita.

* 45. *Orchis Ornithophora candida* J. B. Lob. Ger. *Orchis papilionem referens angustifolia alba* C. B.

De hac præter iconem & titulum nihil invenio.

* 46. *Cynosorchis Delphinia maculosis foliis, flore purpuro-violaceo* J. B. *Orchis morio foliis sessilibus maculatis* C. B.

Sessilibus est & maculosis obtusioribúsq; *foliis*; *flore* purpuro-violaceo; *Caule* sesquicubitali, majusculo olivari gemino *bulbo*.

* 47. *Orchis morio minor foliis maculatis* C. B. *Cynosorchis minimis secundùm caulem [pedalem & cubitalem] maculosis foliis, floribus purpureis* J. B. Lob. ico.

Plura non invenimus.

* 48. *Orchis minor angustifolius in suprema parte longis foliis* J. B. *Orchis Serapias* 13. *sive angustifolia* C. B. Ger. emac. *myodes angustifolia* Park.

Hæc non satis valido tibicine Tabernæmontani autoritate nititur, qui, ut ait J. B. more solito nullam exhibet descriptionem. Si icon ad plantam facta, notabile est Orchidis genus, in eo differens à cæteris, quòd folia superiora juxta flores sint longa, cùm aliis sint brevia.

* *Orchis melittias* J. B. *melittias sive Apis cadaverulam exprimens* Lob. *fucum referens, flore subvirente* C. B. *Serapias secundus minor* Dod. *melittias sive apifera* Park. *melitias* Ger.

Hujus descriptionem videsis apud Dodonæum. Nobis ab Orchidibus fucifloris superiùs descriptis non diversa videtur.

Orchis Araneum referens C. B. *Arachnitis* Park. *Andrachnitis* Lob. ico. Ger. Spider-Orchis.

In Ephemer. German. Ann. 2. Observ. 41. Orchidis Serapiadis seu Arachnitis iconem invenio, nulla addita descriptione, nisi quòd ejus flores Araneum purpurei coloris affabrè exprimebant, quódq; in sylvis apud Patres Camaldulenses propè Warsoviam Poloniæ eam invenerit Martinus Bernhardus à Bernitz; qui iconem Dodonæi secundam Orchidis Serapiadis Fucum referentis ab Arachnite sua parum declinare, imo eandem se credere scribit. C. Bauhinus tamen ad Orchidem Melittiam eam iconem refert, ut superiùs vidimus. Cùm ergo Dodonæus ad fucifloram eam retulerit, C. B. ad Melittiam, Autor hic noster, ut & nostrates Botanici ad Arachnitem: nobis equidem verisimile videtur, unam & eandem Orchidis speciem esse Melittiam, Fucifloram, Arachnitem dictas.

* 49. *Orchis trifolia minor* C. B. Ger. emac. *Orchides, culices minores triphyllæ* J. B. Lob. ico. *Orchis minor culicem exprimens* Park.

Vide descriptionem in hist. Belgica Lobelii.

* 50. *Orchis Hermaphroditica* C. B. *batrachites* J. B. Lob. Park. *Serapias batrachites* Ger.

Ranula à floris figura dicitur. Ex eorum genere est quæ sexûs ambigui sunt, ut & Hermaphroditicum testiculum non male appelles. Sunt enim media inter Serapiadas & Cynosorcheis, maximè quoad formam radicum. *Lob.*

51. *Orchis*

51. *Orchis castrata* C. B. Park. *Serapias castrata* Ger. *Satyrion castratum seu Eunuchum Bernhardi à* Bernitz. *Orchidis genus, quibusdam Satyrion castratum* J. B.

Martinus Bernhardus à Bernitz sic eam breviter describit. Planta est elegans, coloris purpurascentis, aliquando violacei, & punctulis ornata. In nostris partibus in pratis mense Junii conspicitur. Bulbum habet divisum in duas, aliquando in tres partes. Unde verisimile est aliud illud genus *J.B.* caule palmari & pedali, cum quatuor radicibus crassis, uncialibus & sesquiuncialibus, &c. ab hoc non diversum esse. *Ephem. Germ*

§. 2. *De Orchide palmata, quæ geminum habet bulbum, velut in digitos divisum.*

A. 1. *Orchis palmata non maculata* J. B. *palmata major mas, sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *palmata pratensis latifolia longis calcaribus* C. B. **The male-handed Orchis, or male Satyrion Royal.**

Radix gemino bulbo, in quatuor ferè digitos diviso constat, sapore fatuo. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, ab imo ad spicam ferè foliis vestitus oblongis sescunciam latis, mucronibus acutis, nullis maculis notatis, pallidiùs virentibus. *Flores* in spicas nec admodum densas, nec valdè productas congesti, purpurascentes, alas utrinque erigunt purpureas; Folium quoque supremum erigitur, quæ autem ei subsunt coeuntia galeam æmulantur: labellum latum, tripartitum, lineis & punctis purpureis saturatioribus striatum seu guttatum: calcar retro extenditur semunciale. Ad singulos florum pediculos apponitur folium latum & oblongum, purpurascens. Sapor foliorum amarus. Pediculus floris intortus, ut in hujus generis omnibus, in vasculum seminale turgescit & retorquetur, longitudine semunciali.

In pratis humidis, & locis palustribus putridis, & ad aquarum rivos oritur. Mense Maio floret. *Locus.*

Variat floris colore purpureo saturatiore & dilutiore, carneo, & interdum albo. Variat etiam magnitudine & spicæ longitudine insigniter.

Hæc est proculdubio quam * observavit Clusius in pratis urbi Londinensi proximis: quin & Orchidis V. descriptio huic egregiè convenit, nisi quòd bulbos seu testiculos rotundos, non palmatos ipsi appingat: quid intelligat per illam aliam grandiore paulò florum purp. spica, teterrimi odoris, quam in iisdem pratis eruit, nos nescimus. * *Hist. lib.* 2. *cap.*61. *p.*268.

A 2. *Orchis palmata speciosiore thyrso, folio maculato* J. B. *palmata pratensis maculata* C. B. *palmata mas sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. **The female-handed Orchis, or female Satyrion Royal.**

J. B.

Caulem pedalem & interdum cubitalem aut altiorem erigit, viridem aut subpurpureum; in cujus fastigio spicatim dispositi flores rubentes vel dilutè purpurei, calcari trientem pollicis circiter longo, cristis duabus erectis, galeâ è duobus foliis quibus tertium oppressum incumbit compositâ, labello in tres lacinias diviso, purpuræ saturatioris lineolis & punctis guttato, pediculo purpurascente aut viridi, cui semper appositum acuminatum folium viride aut purpurascens. Hujus flores observantur & intensius purpurei & penitus quoque albi. Folia plura, & à radice orta caulem ambientia, & è caule ipso nata, inferna sublonga, satis lata, superna angustiora & breviora, alterno situ posita, crebris maculis nigris notata. Radix ex gemino bulbo lato, utroque in digitos ferè quatuor abeunte, composita, ad quorum conjunctionem propagantur fibræ. Sapor radicis aqueus viscidus cum nonnulla amaritudine: folia multo amariora. Descriptio est J. Bauhini.

Spica florum in hac planta plerunque densa est floribus confertis, interdum rarior. Statura & spicæ longitudine insigniter variat: nam in sylvis & pratis pinguibus maximo & vel palmum longo thyrso prodit, in pascuis sterilioribus (nam utrobique oritur) spicâ est dimidio minore & breviore.

Mense Junio plerunque floret. *Tempus.*

Palmata maculata J. B.

In paucis à præcedente differt, altitudine minore, foliis evidentiùs maculosis, foliolis acuminatis ad flores appositis saturatiùs purpureis. Hæ autem differentiæ non tanti sunt ut speciem diversam existimem.

Palmata alba J. B. *Serapias candido flore montana, maculatis foliis* Lob.

Hanc quoque solo floris colore à præcedente (quam flore albo interdum variare observavimus) differre cum J. Bauhino suspicamur, ideóque nec ejus tanquam speciei distinctæ rationem habebimus.

Hanc C. Bauhinus Orchidem palmatam vicesimam facit, titulo Orchidis palmatæ montanæ maculatæ.

3. *Orchis*

3. *Orchis Pannonica VIII* Clus. *Or. palmata Sambuci odore* C. B. *palmata, sive Orchis Pannonica floribus exalbidis* J. B. *palmata Pannonica* 8. *Clusii* Ger. emac. *palmata Pannonica Clusii* Park.

Clus.

Lilii primùm enascentia folia tria aut quatuor habet, dilutioris & quasi pallentis viriditatis, nullâque macularum aspergine notatis, ingrati saporis. Palmarem caulem amplectuntur aliquot *foliola*, in cujus summo fastigio flores spicatim digesti nascuntur, exalbidi & quasi pallescentis coloris, nullis punctis distincti, anteriùs morionum hiantibus cucullis similes, utrinque auriti, & latiusculo pallido labro propendente, posteriore verò parte corniculum habentes, ut Consolida regalis aut Linaria, sed latius & obtusum, graviter odorati, florum Sambuci odorem referentes: ad horum exortum singula foliola nascuntur, pallentia, & floribus colore respondentia. Radices geminæ velut palmæ in binos aut plures digitos distributæ sunt: * quarum vetustior fungosa, nigrior & flaccidior est, altera candida vegetior & solida, paucis supra earum exortum nascentibus fibris.

** Hoc omnibus Orchidum speciebus commune est.*

Variat floris colore purpureo.

Locus & Tempus. In Leytano saltu supra Manderstorf, aliisque Austriæ inferioris sylvis, inque editioribus quibusdam pratis Viennensi saltui proximis invenitur. Floret autem Aprili & nonnunquam etiam Maio.

4. *Orchis palmata montana maxima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radices habet geminas, instar palmarum duarum sibi invicem junctarum, & velut in plures digitos divisarum. *Caulis* est bicubitalis, striatus, vacuus, quem *folia* pedalia primùm, mox palmaria sesquiunciam lata, nervis distincta complectuntur: in cujus summo *flores* in spica palmari digesti, coloris dilutè purpurei, qui parvi sunt, galeolâ tecti, labro exiguo propendente, in angustissimas barbulas diviso, & à tergo oblongo, capillaceo calcari donati: ad quorum exortum foliola singula, quasi in filamentum abeuntia, observantur: his capitulum oblongum, striatum, *semen* exiguum scobis instar continens succedit.

Locus. In montibus vicinis [Basileæ] potissimum Muleto, copiosè Maio mense florens provenit.

5. *Palmata angustifolia maculata purpurea* J. B. *An palmata angustifolia minor* C. B? Park? *quam tamen ad sequentem refert J. Bauhinus.*

Foliis est angustis, maculatis & non maculatis, quinque vel sex alternatim per caulem provenientibus: inferiora latiuscula, unciâ tamen multò angustiora, retroflexa, quatuor aut quinque uncias longa, superiora breviora & valdè angusta: *caule* cubitali, aliàs majore, interdum etiam minore. *Flores* multi, spicam breviorem exprimentes, purpurei. *Radices* pluribus digitis constant.

Locus. In valle Griesbachiana, acidorum fontium florentem Junii principio observavit J. Bauhinus.

A. 6. *Orchis palmata rubella cum longis calcaribus rubellis* J. B. *palmata minor calcaribus oblongis* C. B. *cui & eandem suspicatur* J. Bauhinus *Palmatam angustifoliam minorem* C. B. *Serapias nitente flore* Ger. **Red handed Orchis, with long spurs.**

J. B.

Duplici nititur *radice* palmata, vigore vicissitudinario annuatim in iis pulcherrima observatione se exerente: nam ea quæ cauli pabulum pariter & fulcrum subministrat, tota flaccida apparet effœtáq, quæ verò sequenti anno caulem productura, plena succulentáque, sapore viscido: plurimis alioquin digitis uncias longis præditæ sunt: Observati sane nobis in utrâque ad 24. [Rarum hoc nec nisi solo lætissimo] Suprà palmatas radices (ut in reliquis Orchidibus) aliæ crassitudinis fibrarum Hellebori. *Folia* prodeunt palmum longa, caulem complectentia, angusta, pallidè viridia, non maculosa. *Caulis* pedalis aut cubitalis, quem parva & angusta quædam foliola stipant: suprema verò thyrsus occupat peramœnus, palmaris aut semipedalis flosculorum rubellorum, *nec alis nec labello lineolis ullis aut punctis saturatioribus notatis*, calcari prælongo, tenui & unguiculis avium simili, recurvo, præditorum, quibus succedunt utriculi striati, seminio pulverulento ferrugineóque repleti. Odor non vehemens, nec ingratus. Foliorum sapor amarus; radicis viscidus, nescio quid hircinum resipiens.

Hæc species spicæ longitudine, flosculorum rubellorum unicolorum parvitate, foliis non maculatis, calcaribus flosculorum longis & tenuibus à reliquis palmatis facilè distinguitur.

Locus & Tempus. Junio mense apud nos floret in pratis & pascuis humidioribus.

A. 7. *Orchis palmata flore luteo-viridi. An Or. palm. flore viridi* Park. C. B? *An Or. palmata batrachites vel myodes* Lob. Park? *Serapias batrachites altera* Ger. emac? **The Frog-Orchis. Handed Orchis with a green flower.**

Ex *radicis* duobus testiculis palmatis, in duos, [interdum quatuor] digitos divisis *caulis* exurgit palmaris, & nonnunquam semipedalis aut etiam dodrantalis, superiore parte striatus, foliis vestitus dilutè virentibus, oblongis, modicè latis, non maculatis; *spicam* in cacumine sustinens mediocrem pro plantulæ modo, *flosculis* rariùs dispositis, pediculis intortis, quæ in vascula seminalia turgescunt, insidentibus. Ad exortum uniuscujusque pediculi apponitur foliolum oblongum, acuminatum, ut in aliis Orchidibus ferè fit. *Flores* ipsi (qui, ut & tota planta digitis compressa, odorem spirant graviorem) pro calcaribus vesiculas obtinent pellucidas, in duas partes impressâ lineâ divisas, adeò ut vinacea non male æmulentur. Galea sive cucullus, ut in plerisque aliis, è quinque foliis conficitur, quæ æqualis ferè sunt longitudinis: bina interiora quæ supremo adstant exterioribus multò sunt angustiora. Pro stylo occultat galea quoddam quasi corpus insecti. Color galeæ viridis, marginibus

&

& nervis ex fusco purpurascentibus. Subest labellum longiusculum retrorsum flexum, coloris ex fusco purpurei & interdum luteo-viridis (nam sæpe variat) in tres lacinias divisum, quarum media longè brevissima. Universa floris facies Bifolii similis, nisi quod flores Bifolii vesiculis illis quæ calcarium loco sunt omnino careant, & in iis labium propendens in duas tantùm barbulas dividatur.

Floret circa finem Maii & Junii initio, in pascuis siccioribus. *Locus.*

Descriptio *C. B.* in plerisque huic nostræ convenit: differt, quòd flosculos in spica paucos habere dicit, labro in duas duntaxat barbulas diviso.

Orchin batrachiten ab Herbariis nostratibus dici solitam intelligo, unde & Lobelianæ Serapiadi batrachiti eandem existimo.

8. *Orchis palmata minor odoratissima purpurea sive nigra* J. B. *palmata angustifolia Alpina* Park. *palm. angustif. Alp. nigro flore* C. B.

Foliis constat Croci: *caule* dodrantali, junceo lævíque: in cujus cacumine *flos* emicat purpureus, Amaranthi æmulus, qui recens odorem quàm suavissimum reddit.

In pascuiis montosis Juræ & Salevæ montium propè Genevam copiosam observavimus. *Locus.*

* 9. *Orchis palmata pratensis angustifolia major* C. B. prod. Park.

C. B.

Radices habet parvas, veluti palmas geminas, in binos digitos distributas, fibris paucis annexis: *folia* liliacea, angusta, lævia & palmaria, per quæ veluti tubum caulis cubitalis cavus effertur, cui spica ferè palmaris, angusta, ex floribus dilutè purpureis, brevi calcare donatis composita, quibus singulis foliola oblonga, acuminata subjiciuntur, & capitulum oblongum, semen aliarum instar continens succedit.

Hæc in pratis udis Michelfeldensibus ipsa æstate reperitur. *Locus.*

* 10. *Orchis palmata angustifolia minor odoratissima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est geminâ, oblongâ, angustâ, palmæ simili, in tres, quatuorve fibras crassissimas divisa, supra quas ex imo caule fibræ aliquot ortæ expanduntur. Ex radice *folia* quinque aut sex, oblonga, graminea prodeunt; inter quæ *caulis* unicus, palmaris, paucissimis & exiguis foliolis donatus, qui velut in *spicam* biuncialem abit, cui *flores* dilutè purpurei, odoratissimi insident, qui galeâ tecti, labro prominulo, in quatuor barbulas divisi sunt, & parvo calcari à tergo prominente donati.

In pratis humidis Michelfeldæ provenit & Autumno floret.

11. *Orchis palmata caryophyllata* J. B. C. B. Park. *Serapias caryophyllata* Lob. Ger.

Vide Lob. Hist. Belg.

A. 12. *Orchis pusilla alba odorata, radice palmata.* **White handed musk Orchis.**

Ad latus montis *Snowdon* dicti in Wallia, secus viam quæ à *Llanberris* ad Carnarviam oppidum ducit, hanc observavimus; non tamen, (quod dolet) descripsimus.

§. 3. *Orchides quædam palmatæ vel breviter & obscurè descriptæ, vel quarum nudi duntaxat tituli aut icones traduntur absque descriptionibus: ut nobis incertum sit an à superiùs propositis & descriptis specie differant necne.*

1. *Orchis palmata palustris latifolia* C. B. Park. *palmata sive Serapias palustris latifolia flore albo subpurpurascente* C. B.

Lobelius præter notas in titulo positas non alias habet, quàm quòd sit folio lævi latóque, violaceâ præcocior. Ego equidem hanc non differre suspicor à vulgari Orchide palmata non maculata, quæ non alibi apud nos quàm in pratis humidis & locis palustribus oritur.

2. *Orchis palmata palustris altera* C. B. *palmata Serapias palustris leptophylla, violacea maculata & non maculata* J. B.

Lob.

Seriùs floret, comâ violaceâ, foliis interdum lævibus, interdum maculosis.

3. *Orchis palmata palustris tertia* C. B. *palmata angusto folio vilissima palustris* J. B. *Cynosorchis palustris lævi folio, seu leptophylla omnium vilissima C. Gemmæ* Lob.

Icon Lobelii, observante J. Bauhino, non demonstrat folia angusta.

4. *Orchis palmata palustris tota rubra* C. B. *palmata floribus impensè rubris* J. B. *Cynosor. Dracontias foliis & floribus impensè rubris* C. *Gemmæ* Lob.

Tempus. Floret circa finem Aprilis & initio Maii. Nascitur in humidis & uliginosis pratis, præsertim ubi nigrior terra est. *Lob.*

Hanc etiam à vulgari Palmata non maculata specie non differre conjicio.

5. *Orchis palmata palustris maculata* C. B. *palmata palustris nephelodes* J. B. *Cynosor. palustris lophodes vel nephelodes C. Gemmæ* Lob.

Flos illi communis ferè cum cæteris maculosis. Orchidi palmatæ fœminæ in palustribus nascenti eandem suspicamur.

6. *Orchis palmata Serapias montana folio lævi* J. B. *palmata montana altera* C. B. *palmata montana Lobelii* Park. *Serapias montana* Ger.

7. *Orchis palmata pratensis maxima* C. B. *palmata, sive Cynosorchis macrocaulos galericulata* C. Gemmæ J. B. *Cynosorchis macrocaulos, vel conopsæa, vel galericulata C. Gemmæ* Lob. *Orchis palm. prat. maxima, Conopsæa dicta* Park. *Palma Christi maxima* Ger.

Tempus. Floret circa medium finémque mensis Maii usque ad Junii ferè medium.

Flores in hujus icone, observante J. Bauhino, multum habent similitudinis cum Orchide palmata rubella cum longis calcaribus.

CAP. XXI.

De Pseudo-Orchide.

Foliis & floribus cum Orchide convenit, radice non tuberosâ sed repente aut fibrata ab eadem differt.

1. *Pseudo-Orchis* C. B. *Orchis radice repente* J. B. *minor radice repente* Cam. Park. *Palma Christi radice repente* Ger.

Hanc sic describit Camer. in hort. Orchis minor flosculis albis, *foliis* crassis nigris: radice repente geniculata; & ubi folia emergunt apparent pusilla rudimenta, tanquam naturæ testiculos effingere conantis.

Nascitur sponte in opacis sylvis in ramentis arborum quæ longa vetustate emarcuerunt. Ad hortos translatus durat, sed colorem acquirit magis pallidum, nec tam crassa manent folia.

2. *Pseudo-Orchis rad. repente, foliis maculis nigris aspersis* Mentzel.

Folia Cyclamini aut Fritillariæ instar eleganter sunt maculata.

Locus. Hæc raro in nemoribus temperatis circa Furstenwaldiam, Berolinum & alibi in Marchia Brand. crescit.

A. 3. *Pseudo-Orchis bifolia palustris. Orchis bifolius minor sabuletorum Zelandiæ & Bataviæ* J. B. Lob. Ad. in append. p. 506. *Chamæorchis lilifolia* C. B. *latifolia Zelandiæ* Park. **Dwarf-Orchis of Zealand and Holland.**

Radicem habet bulbosam, è squamis compactam, intus si dissecetur viridem, & Orchidum planè dissimilem; nam fibræ è bulbo prodeunt infra, non supra & juxta bulbum è caule, & præterea reptando se propagat, fibris in novos intumescentibus bulbos. *Folia* profert bina, pallidè virentia, inter quæ *caulis* palmaris & major exurgit, angulosus, in summitate flosculos tres vel quatuor & interdum plures sustinens, dilutè virides seu herbaceos, sex petalis compositos, cum *stylo* in medio viridi, albâ maculâ in apice notato, & paululum incurvo, ac si cuculli vicem suppleret. E petalis quod dependet labelli loco cæteris multò latius est, è reliquis quinque tria ejusdem ferè sunt longitudinis, duo longè angustiora alarum loco sunt. Vascula seminalia in Lobelii icone optime pinguntur.

Locus. In aquosis palustribus propè *Hinton* & *Teversham* vicos, non procul Cantabrigiâ.

Pseudo-Orchis μονόφυλλος *Clus.* huic persimilis est, eandem dicerem nisi obstaret monophylli epitheton. Forte tamen Clusius non integram vidit.

Cap. XXII.

De Orobanche.

ORobanche dicta eſt ἀπὸ τοῦ ἄγχειν τοὺς ὀρόβους, quia Vicias ſtrangulat.

Florum figura ad Orchidem accedit, foliorum, viridium & herbaceorum carentia differt tum ab Orchide tum ab aliis plantis. Eſt autem vel radice ſimplici non repente ſquamoſa, *Orobanche* ſimpliciter dicta; vel radice denticulata repente, *Dentaria*; vel radice multis fibris craſſiuſculis implexis compoſita, *Nidus avis.*

A. 1. *Orobanche ſive Rapum geniſtæ* Ger. Park. *Orob. flore majore* J. B. *major, garyophyllum olens* C. B. Broom-Rape.

J. B.
Cubitali altitudine exſurgit & majore, *caule* recto, tereti, hirſuto, pallido aut luteolo, aut ſubruffo, concavo: in quo non tam *folia*, quàm foliorum rudimenta, anguſta, longiuſcula, ſeu ligulæ celerrimè marceſcentes, raræ, quorum etiam ſingula ſingulis floribus ſunt ſubjecta. *Flores* in thyrſo Orchidum more, ſed ex longioribus intervallis, Meliſſæ *Fuch.* magni, impensè hirſuti, colore ex purpureo obſoleto pallido, rictum effigiantes, è quo prominent *apices* nigricantes ſtaminum albidorum: labrum autem quod demittunt in tres lacinias eſt diviſum, ipſéque floris fundus melleo ſucco viſcido madet. *Radix* bulboſa, è ſquamis compactilis, non admodum altè demergitur: ſapor ejus admodum amarus. Flores odorem ſpirant haud ità ingratum.

Geniſtæ radicibus frequenter adnaſcitur unde & Rapum geniſtæ vulgò dicitur: invenimus & *Locus.*
inter ſegetes.

Herba condita aut ejus ſyrupus ad ſplenicos & hypocondriacos affectus uſus eſt eximii; unguen- *Vires.*
tum ex eodem cum Axungiâ ad tumores duros & ſcirrhoſos. *D. Bowle.*

Orobanche flore minore *J. B.* adeò parùm differt à præcedente, ut ſpecie diverſum eſſe mihi perſuadere vix poſſum.

2. *Orobanche magna, purpurea Monſpeſſulana* J. B. *major Monſpeſſulana* Park. *major Monſpeliaca floribus oblongis* C. B. Ger. emac.

Huic digitalis craſſitudinis, altitudinis autem bicubitalis *caulis* adoleſcit, totus purpuraſcens, cui ſerie quadam ſurſum verſum apprimuntur *folia* ſatis brevia, amplexicaulia. Scapum obſident *flores* purpurei, Orchidis floribus ſimiles, calcaribus brevibus, ſinguli foliolo intecti. *Radix* ſuperiorem refert partem radicum Orchidis, nullis teſticulis tamen aut bulbis donata. Sapor amarus, teterrimus.

Propè Monſpelium in ſylva *Gramont* menſe Aprili florentem obſervavit J. Bauhinus. *Locus.*

Cluſius hujus meminit ſub titulo Pſeudolimodori Monſpeliani.

Hanc loco prædicto ſe ſæpius collegiſſe ſcribit D. Magnol Aprili & Maio menſibus: verum figu- *Tempus.*
ras ejus quæ habentur apud Cluſium & J. Bauhinum non probat: nam in figura *Cluſ.* labrum inferiùs bifurcatur, quod (inquit) in noſtra non fit: in figura *J. B.* nulla eſt proportio caulis cum floribus.

3. *Orobanche majore flore* C. B. Ger. emac. *Orobanche ſubcœruleo flore ſive* 2. Cluſ.

Cardui vulgaris, inter ſegetes naſcentis radicibus inhærentem olim eruere meminit Cluſius cum Mompelii viveret.

D. Magnol in herbidis maritimis ſæpius collegit. *Locus.*

4. *Orobanche flore majore & cæruleo purpuraſcente* C. B. *flore majore purpuraſcente* Park.

C. B. prod.
Radice eſt craſſa, longa, fibroſa: *caule* ſemipalmari, *foliolis* paucis, breviſſimis, craſſis & acutis cincto, qui in quinque, ſex, etiam plures pediculos, nudos, triunciales abſumitur, quamvis etiam ex foliorum alis pediculi prodeant, quorum ſummo *calix* uncialis, ſinuatus inſidet, & ex quolibet *flos* unicus, cœruleo-purpuraſcens, longo pediculo donatus exit, qui magnus, uncias duas longus, formâ galericulatus, & veluti roſtratus, ut in Alectorolopho, ex quo filamentum oblongum reflexum prodit: quod flori ſuccedat non conſtat.

In Pyrenæis montibus collegit Burſerus. *Locus.*

5. *Orobanche ramoſa* Ger. Park. C. B. *minor purpureis floribus, ſive ramoſa* J. B.

J. B.
Ramoſo eſt *caule*: ſæpe etiam plures, dodrantales aut breviores emittit *caules*, multo tenuiores quàm Orobanches vulgaris, rigidioréſque, duros, rufeſcentes, hirſutos, in ramos ſubinde diviſos, foliorum duntaxat veſtigiis quibuſdam ornatos. *Flores* ſpicati, minores, purpurei, oblongi, hiantes, è multifido calice emergunt, cui ſingulo ſingulum appoſitum foliolum acutum. Sequuntur *capitula* turgida, pulviſculo plena. *Radix* tuberoſa Avellanæ magnitudine, fibrarum propaginibus donata. Sapor plantæ aliquantulum amarus.

In arvis demeſſa ſegete primò circa Ratiſponam Germaniæ urbem obſervavimus, poſtea etiam in *Locus.*
Italia & Gallia Narbonenſi.

† Mmmmm 2 6. *Orobanche*

6. *Orobanche parva radice coralloide ruberrima* Mentzel.

Corallia rubra & colore & ſpecie externa magno naturæ miraculo in hujus plantulæ radice efformata ad vivum exemplar conſpiciuntur.

Locus. In ſcopulo Mittenwaldenſi reperta eſt.

7. *Orobanche hypopitys lutea* Mentzel.

Locus. In Pinaſtretis ſub altiſſimis Marchiæ Brandtædis naſcitur. Cùm menſibus Maio & Junio erumpit corpuſculum luteum in ſe contortum, tanquam eſſet fungulus orbicularis luteus, oſtendit. Ac deinceps ultra ſpithamam longa exſurgit. *Radix* ſæpiùs ultra longitudinem ulnæ in terram demiſſa radici arboris inhæret. Planta cùm marceſcit nigrum colorem acquirit, ſaporémque Ulmariæ habet. Aliarum etiam plurimarum arborum radicibus infixam obſervavit Autor.

8. *Orobanche quæ Hypopitys dici poteſt* C. B. prod. *Hypopitys* Park.

C. B.
Vulgari ſimilis eſt, ſed humilior & nigricans, caule unciarum quatuor, quaſi ſquamis contecto. *Flores* in ſummo velut in parvam ſpicam congeſti, Nido avis ſimiles, albidiores rariores ac duriores. Sub piceis, Abietibus & Pinaſtris provenit. Sapore eſt aliquantulum adſtringente.

9. *Orobanche quæ Hypociſtis dicitur. Hypociſtis* Ger. Park. J. B. C. B. & aliorum. **Rape of Ciſtus.**

Hypociſtis è variorum Ciſti generum radicibus excreſcit. Orobanches ſeu Limodori quoddam genus videtur; craſſum eſt, pingue, carnoſum, ſucci plenum, ex multis veluti Hyoſcyami utriculis, aut Mali Punicæ cytinis totum conſtans. Hæc *Bodæus à Stapel.* Multis, deſcribente Parkinſono, exſurgit caulibus erectis, foliis parvis crebris undique obſitis, vix pedem altis, multos in ſummitate flores confertos geſtantibus craſſos & ſucculentos, albentes, Mali Punicæ cytinis ſimiles, relinquentes poſt ſe ſemina in capitulis duris pulveris inſtar tenuiſſima.

Cluſius ſub Ciſto mare primo hypociſtidem naſci refert elegantiſſimam omnium quas unquam viderit. Nam quando primùm è terra emergit, purpureum ſive Kermeſinum ſericum eſſe diceres, deinde paulatim aſſurgens & ſeſe explicans multum de priſtini coloris elegantia remittit, & cytinos ſuos profert candicantes, turgidos & lento ſucco plenos.

Idem ad radices Ciſti Halimi folio Hypociſtin obſervavit omnino luteo ſeu ochræ colore ipſius plantæ florem referentem.

Idem ad Ledi Narbonenſis radicis adnatam inveniebat, multis veluti ſquamis, ut quod in aliorum Ciſti generum radicibus creſcit, compactum, palleſcentis coloris, quibuſdam tamen lineis purpuraſcentibus & nonnihil vireſcentibus diſtincti, cytinos ſuos ſumma parte proferens, lento & glutinoſo ſucco totum prægnans.

Quin & aliarum etiam Ciſti ſpecierum radicibus adnaſci hypociſtidem in calidis regionibus veriſimile eſt.

Vires. Admodum efficax remedium eſt ad omnes fluxiones putà ſanguinis rejectiones, profluvia muliebria, cœliacos dyſentericóſque affectus. Quin ſiquam partem roborare conſilium ſit, quæ viz. pluſculo humore exoluta fuerit, robur & firmitatem illi non inſtrenuè addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis, hepaticíſque commiſcetur, & ex viperis confecto Antidoto inditur. *J. B. è Galeno.*

Hodie ad hunc ferè præparatur modum, Cytinum contundunt recentem, ex eodem eliciunt ſuccum, qui ſubinde inſolatur ac denſatur ſervaturque ad uſum. *Bod. à Stapel.*

CAP. XXIII.

De Nido avis.

A. 1. *Orobanche affinis nidus avis* J. B. *Orchis abortiva ruffa ſive Nidus avis* Park. *Satyrion abortivum ſive Nidus avis* Ger. *Orchis abortiva fuſca* C. B. **Miſhapen Orchis, or Birds-neſt.**

J. B.
CAulem ſurrigit modò ſingularem, modo duos vel tres, pedales aut cubitales, albicantes; *foliis* veſtitos concavis, pellucidis, ſtriatis, neutiquam acutis, ſed obtuſis, ſupernâ parte quodammodò cordis formam exprimentibus: quorum ſumma *florum thyrſus* Orchidum modo & formâ occupat coloris helvi aut pallidi, qualis & foliorum tabidorum; ac occluſi quidem è brevibus pediculis, ad quorum exortum foliola parva, ſingula ſeſe exerunt: ubi verò ſe aperiunt, Orchidum modo hiant. Galea exigua ſub qua piſtillum breve cum apiculis albicantibus, quod utrinque ad latus bina foliola cingunt: *Labellum* magnum, ima floris occupans, cavum intus: nullus odor notabilis. Dehiſcentibus floribus *utriculi* pulviſculorum ſuccedunt ſtriati, anguloſi, reſiduis florum petalis marcidis inſigniti. *Radix* craſſis fibris, ſucculentis, fragilibus tota perplexa, nidorum avium ſtructuram imitans, quorum extrema obtuſa obſervavimus. Sapor radicis ac totius plantæ amarus horridus.

Locus. In ſylvis & opacis invenimus in Cantio prope *Maidſton* oppidum, ínque Suffolcia non longè ab Aldeburgo. In tranſmarinis etiam in montibus & ſylvis opacis reperitur.

A. 2. *Orobanche*

A. 2. *Orobanche Verbasculi odore* D. Plot.

D. Plot.

Radix hujus plantæ obtusa est & squamosa, cui appenditur glomus aut velut fasciculus fibrarum complicatarum *Nidi avis* dicti similium. *Caulem* exserit tenerum, teretem, valdè fragilem, vix octo digitos altum, *foliolis* parvis, brevibus, squamosis, tenuibus & ferè membranaceis, proximè admotis seu appressis obsitum. Propè fastigium caulis *flores* exeunt parvi octo aut decem interdum, ab Orobanches vulgaris floribus longè diversi, petalis sci. quatuor majusculis exterioribus, quæ totidem interiùs minora continent, compositi. Vasculum seminale fundo globoso, collo angusto cum foramine in apice, ambiunt stamina tenuia purpureis apiculis insignia.

Tota planta caules, folia, flores cùm florere incipit colore est pallidè luteo seu stramineo; & fracta seu compressa odorem exhalat Primulæ radicis æmulam.

Ad radices arborum in sylvis propè *Stoken* templum oritur, in Comitatu Oxoniensi. *Locus.*

A. 3. *Orobanche & Nido Avis affine Pseudo-limodoron Austriacum violaceum* J. B. *Orchis abortiva violacea* C. B. *Nidus avis purpureus* Park. *Nidus avis flore & caule purpureo-violaceo, an Pseudo-limodoron Clusii* Ger. emac. **Purple Birds-nest.**

Clus.

Pedali assurgit *caule*, frequentibus secundùm radicem foliolis tanquam vaginulis involuto, spicam gestans *florum* tetrapetalωn, superiore petalo in corniculum desinente, & promuscide quadam inter media folia prominente, cui adnatæ sunt duæ tenues barbulæ. Floribus striata & longa subsunt *capitula*, semine exili & Orchidum simili plena. Subrotundam *radicem* non habet, sed crassas longas & obliquas *fibras* quemadmodum Helleborine. Tota stirps saturè purpura & planè violaceo colore prædita est.

In montanis supra Badenses thermas observavit Clusius. In Southamptoniæ comitatu propè *Alton* oppidum invenit *D. Goodyer.* *Locus.*

Cap. XXIV.

De Dentaria aphyllo.

A. 1. *Orobanche radice dentata major* C. B. *Dentaria major Matthiolo* Ger. *Orob. radice dentata sive dentaria major Matthiolo* Park. *Anblatum Cordi sive Aphyllon* J. B. **The greater Tooth-wort.**

J. B.

EX *radice* multiplici, mira squamarum denticulatarum congerie stipata, alba, molli & succosa, *caulem* erigit minimi digiti fere crassitudine, dodrantalem aut altiorem, teretem, succulentum, fragilem, tenui membranâ vestitum, aqueâ pulpâ abundantem. Juxta quem ex longis intervallis auriculæ quædam membranaceæ, foliorum æmulæ prodeunt, adversæ quidem, sed alterâ tantillum eminentiore. Tertiam & supremam cauliculi partem *flores* occupant plures, hiantes, eodémque modo nutantes & antrorsum spectantes omnes, brevi pediculo appensi, à quorum tergo pediculorum quoque exortum foliola muniunt. Floris color ex ruffo vel purpura candicans. Illis succedunt vascula Avellanæ ferè magnitudine, à pediculo ad medium calice foliaceo, subhirsuto, tenello, succoso & quadripartito vestita, lineis quibusdam ac canaliculis quadripartita, semine rotundo, ova piscium minima æmulante densissimè farcta, quod maturum totum nigrum est, papaverinum, sed sextuplo majus. Tota cæterum planta gustu est aquoso, acerbiusculo, non sine aliquo amaritudinis sapore, quæ tamen in semine magis conspicua.

In umbrosis sepium aggeribus & sub arboribus solo friabili in Anglia invenitur, sed rariús. *Locus.*

2. *Orobanche radice dentata minor* C. B. Park. *Dentaria aphyllos altera* Clus.

Clus.

Tota tenella est, *radicémque* habet candidam, è multis veluti denticulis congestam, *cauliculum* seu potiùs pediculum proferentem dodrantalem aut paullò majorem, succi plenum, & quasi transparentem, candicantem, foliorum expertem, quibusdam tantùm velut articulis distinctum: qui *flores* summo fastigio gerebat binos aut ternos, alternatim dispositos, ex albo purpurascentes, nigræ Violæ aut veriùs Orchidis seu Limodori florum æmulos & valdè tenellos.

Florentem Augusto mense invenit Clusius ad radices Etscheri jugi sub Abietibus aliisque hujus generis arboribus, quo Sol vix unquam penetrat, nullæque aliæ stirpes nascuntur: Ampliorem & pluribus floribus onustum in sylvula Francofurto ad Mœnum vicina Junio mense. *Tempus & Locus.*

3. *Orobanche radice coralloide* C. B. *Dentata aphyllos minor Tabernamontani* J. B. *Dentaria coralloide radice sive aphyllos* 3. Clus. *Dentaria minor* Ger.

Clus.

Huic *flores* sunt quinque aut sex, minores, Orchidis pumilæ floribus pares, similiter ex herbaceo pallescentes (labro tamen propendente exalbido, & circa umbilicum purpureis venis insignito) inodori, spicæ in speciem in palmari pediculo enascentes, foliis carente & subfuscis veluti vaginulis recondito. *Radix* illi ramosa Corallii instar, prorsus alba, succi plena, nullis fibris contexta, amariusculi saporis.

Hanc duntaxat obſervavit Cluſius Maio menſe florentem in ſylva recens cæſa paullò ſupra *Entzeſtorf im Langhethal.*

4. *Orobanche radice dentata, altiùs radicata, foliis & floribus purpureis* Mentzel.

Mentzel.

In Boruſſia & Marchia frequens terrâ erumpit fertili, ſub Fagis umbroſis, primò inſtar criſtæ ad terram retortæ, poſtea maturior erigitur, ſpithamam exſuperans. *Radix* ſquamata & altiſſimè radicata, ſuperius ſurculos emittit, qui intra terram emorantur, medio & ſupremo ſurculo extra terram tantùm ſe erigente.

5. *Dentaria aphyllos flore purpureo.*

Denſo ceſpite terram operit Sempervivi majoris in modum. Ex ſingulis ſquamis ſingulos promit *flores*, pediculis ſemuncialibus inſidentes, è calyce amplo, ſtriato, turgidulo, quinquepartito, galeatos, magnos, purpuraſcentes, cum ſtaminulis intus plurimis.

Locus. In Italia locis humidis & umbroſis ſecus fluvium quendam medio circiter itinere inter Maſſam & Lucam obſervavimus. Plurimum differt à reliquis Dentariis. Nos ob feſtinationem in ea obſervanda & deſcribenda minùs diligentes fuimus.

CAP. XXV.

De Helleborine.

A Foliis nervoſis Hellebori albi quadantenus ſimilibus nomen ſortita eſt.

Radice fibroſa, foliis nervoſis ab Orchide differt, cui quoad flores & vaſcula ſeminalia ſimilis eſt.

A. 1. *Helleborine latifolia montana* C. B. *Helleborine* Dod. Ger. *Elleborine Dodonæi* J. B. *An Elleborine flore viridante* Park. The moſt common baſtard Hellebore.

J. B.

Numeroſis fibris radicatur, albidis, quàm Ellebori habitioribus, & ad Ruſci radices accedentibus, ſapore amaricante: *caulis* modò unicus, modò plures, pedales aut etiam cubito altiores, nullis ramis donati, teretes, & farinâ quadam aſperſi, quibus ſine pediculo adnaſcuntur *folia*, Hellebori albi inſtar nervoſa, ſed multis numeris minora, & vix ad foliorum Polygonati magnitudinem pertingentia, ſapore itidem amaro. Caulis à medio ferè ad ſummum uſq; faſtigium, per intervalla alternatim floribus ornatur, Orchidum floribus non multùm diſſimilibus, quos conſtituunt folia bina albida, terna herbacea, utraq; expanſa, quorum medio ceu exenteratum muſcæ cadaverulum ex albo purpuraſcens conſpicitur. Flori ſubeſt canaliculatum capitulum, pediculo inhærens brevi, quo aucto *ſemen* clauditur minutiſſimum & pulviſculi inſtar.

Locus. In ſylvis cæduis, lucis & opacis ſæpiùs occurrit. Æſtate floret. Variat floris colore hæc ſpecies: nobis obſervata flore erat herbaceo, * D. *Plott* & Oxonienſibus botanicis, flore purpureo, etiam ſaturatiore quàm Helleborines flore atro-rubente dictæ. Hinc nonnunquam dubitavimus an Elleborine quam nos invenimus ſæpiùs tum in Anglia, tum in regionibus tranſmarinis ſit Helleborine *Dod.* nécne, & non potiùs Damaſonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante *J. B.* necdum nobis plane conſtat; Hujus idcirco Synonyma & deſcriptionem proximo in loco dabimus.

* *Hiſt. Nat. Com. Oxonienſis.*

2. *Damaſonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante* J. B. *Elleborine recentiorum* 3. Cluſ. *Helleborine anguſtifolia paluſtris ſive pratenſis* C. B. *Helleb. flore viridante* Park.

Cluſ.

Pari eſt cum præcedente magnitudine, paullò latioribus *foliis*, minoribus *floribus*, qui etiam quinque petalis conſtant, & galeolam cum prominente labro amplectuntur, coloríſque ſunt herbacei, interiùs nonnihil candicantis, nullius odoris: quibus toroſa contortáq; *capita* ſubſunt. *Radix* nominatæ ſimilis.

Locus. Invenitur in quibuſdam Auſtriæ & Pannoniæ ſiccioribus pratis, & in Norimbergenſi ſylva urbi vicina ad latomias.

Miror cur C. Bauhinus hanc anguſtifoliam appellet, cùm Cluſius folia illi latiora tribuat quàm ſint Helleborines *Dod.* quam tamen idem *C. B.* latifoliam vocat.

Suſpicamur hanc non differre ſpecie ab Helleborine *Dod.* uti nec ſequentem.

3. *Elleborine flore carneo* J. B. C. B. *Elleb. flore purpurante* Park. *forté.* 4. Cluſ.

Cluſ.

Huic minor eſt altitudo, ſimilia nonnunquam *folia*, interdum multò latiora; *flores* aut omnino purpuraſcentes, aut propè carnei, Helleborines *Dod.* floribus prorſus ſimiles, nec *radix* differt.

Locus. Creſcit in montanis pratis in cæduis ſylvis Auſtriæ.

4. *Elleborine montana anguſtifolia ſpicata* C. B. J. B. *Elleborine* 5. Cluſ.

Cluſ.

Cubitalem altitudinem ſuperat, & ampliſſima omnium ſunt illi folia, atq; oblonga purpuraſcentium florum ſpica.

Naſcitur

Nascitur in multis Pannoniæ & Austriæ sylvis, & ad montanorum pratorum margines, &c. *Locus.*
Hanc non differre specie suspicamur à sequente.

A. 5. *Helleborine altera atro-rubente flore* C. B. *Elleborine flore atro-rubente* Park. *Elleborine botryodes sive Alisma racemosum* J. B. Wild, or Bastard white Hellebore.

Sesqui-dodrantalis est planta: *caule* geniculis discreto: ex quibus continuo ordine folia sua exserit, Plantaginem majorem fere imitantia, sescunciam lata: *flores* verò racematim quasi in longo recurvóq; scapo dependent plurimi rubicundi.

Species illa Helleborines quam nos pro Hellebor. flore atro-rubente habemus, quámq; sæpius in montosis Angliæ & regionum transmarinarum observavimus, ab Elleborine Dodonæi nobis credita differt, foliis angustioribus, in caule crebrioribus, florum colore atro-rubente, quamvis hoc non sit perpetuum, & tempore etiam florendi, menstruo minimùm spatio serius quàm illa, ut nos monuit D. Plott.

A. 6. *Helleborine flore albo* C. B. Ger. *vel Damasonium montanum latifolium. Damasonium Alpinum sive Elleborine floribus albis* J. B. *Elleb. minor flore albo* Park.

J. B.
Radices ei fibrosæ, tenues: *Caulis* modò dodrantalis, modò major, modò minor, gracilis foliis, alternatim amictus, Plantaginis lanceolatæ, angustis, aliàs etiam unciâ latioribus, sed Hellebori albi modo striatis, nitidis. *Flores* per caulis summa spicatim & velut Orchidum modo dispositi, è sinu foliorum exiguorum, singulares, majusculi, lactei, longi calyces capitulo impositi, tribus in ambitu foliis præditi, intrà quæ duo alia minora, his verò oppositum tertium hians & labellum luteum velut alis quibusdam munitum; ex hujus hiatu pistillus albus, nitidus, brevis, capitulum sustinet nitidissimum, tenerrimum, oblongum, summâ parte per longum hili impressione notatum.

In sylvosis prope summitatem montis Salevæ Genevæ vicini invenimus. J. B. in montibus ad *Locus.* S. Ursinum florentem Maio, item prope Tigurum urbem. Reperitur etiam in Anglia, viz. in sylvis propè templum Stokense agri Oxoniensis, non procul viâ quæ Londino Oxonium ducit.

7. *Helleborine angustifolia montana purpurascens* C. B. *Damasonium purpureum dilutum sive Elleborine 6. Clusii* J. B. *Helleborine angustifolia 6. Clusii* Ger. *Elleborine angustifolia spicata versicolor* Park.

Clus.
Cubitali *caule*, tenui, rotundo, geniculato, quem in singulis geniculis alternatim ambiunt angusta *folia*, Elleborines *Dod.* foliis non dissimilia, eruere meminit Clusius: cujus summus caulis desinebat in spicam sex, octo, aut plurium interdum florum, quinis foliis, elegantissimi dilutique purpuræ coloris constantium; inter quæ latebat quædam veluti galeola, muscarum proboscidi similis, labrum inferiore parte adnexum habens, æqualis ferè cum foliis longitudinis, candicans, intus striatum. Sustinebantur ii flores anguloso, tortili, hirsutóq; nonnihil capitulo. *Radix* illi fibrosa, sparsa, subrufescentis coloris.

Ad radices montis Salevæ versùs Genevam copiosè oritur. Floret Junio nonnunquam etiam Julio. *Locus &* In Ungaria sylvis Zollonock vicinis observavit Clusius. *Tempus.*

8. *Elleborine ex albo sublutea* J. B.

J. B.
Caule surgit recto, sesquicubitali plus minùs. *Foliis* vestitur pluribus, alterno situ positis, perfoliatis, latioribus quàm Elleborine, flore albo, venosis & striatis ut Ellebori albi, sed multis numeris minoribus, saturè virentibus. Caulis summa thyrsus occupat *florum* ex albo luteorum, galeâ albâ, labello luteo & subcroceo præditorum: è quorum sinu pistillus firmus, crassus cum apiculis farinaceis. Ad quorum pediculos semunciam longos singula extrorsum conspiciuntur foliola parva, angusta acuminata. *Radix* fibrata, ad Elleborum accedens, valdè profundè radicata. Sapor amarus admodum in foliis & floribus.

In sylvula quadam monti Salevæ versùs Genevam vicina invenimus. J. Bauhinus observavit flo- *Locus &* rentem mense Maio in limitibus Montbelgardensis ditionis versus *Mathai* arcem in vepribus & in *Tempus.* monte dicto *Montbar.* Floret omnium quas novimus hujus generis prima.

Hæc & præcedens pauciores proferunt *flores* quàm reliquæ pleræque Helleborinæ, eósq; (quantum meminimus) majores & summos caules occupantes: nec multùm à se mutuò differunt præterquam floris colore.

9. *Elleborine tenella, tribus in caule foliis prædita* J. B. *Helleborine 7. Clusii* C. B.

Clus.
Hanc siccam tantùm vidit Clusius. Erat autem pedalis ferè altitudinis, gracili *caule*, tribus foliis prædito, Elleborines vulgaris foliis formâ similibus, & quinq; nervis per longitudinem eorum excurrentibus, sed longè minoribus, ut quæ circiter unciam longa sint duntaxat, semunciam lata. Summus caulis in spicam *florum* desinit, Orchidis & Elleborines vulgaris flores imitantium, sed minorum. *Radix* summa quasi tellure sparsa crassiusculas succulentásq; fibras egerat.

A. 10. *Helleborine palustris nostras.* Marsh Hellebore.

Radix obliquè sub terra reptat, fibras albas crassas subinde emittens. *Caules* dodrantalem & interdum pedalem altitudinem assequuntur, teretes, non ramosi, summa parte purpurascentes. *Folia*

sex.

ſex ſeptémve in caule, ad ſingula genicula ſingula, baſi ſua caulem amplexa, glabra, nervoſa, quàm Helleborines *Dod.* anguſtiora & acutiora. *Flores* in ſummis caulibus in ſpicas laxas diſpoſiti, infirmis pediculis ferè penduli, è quinq; partibus ſeu foliolis componuntur, quæ quoddam quaſi cadaverulum muſcæ exenteratum ambiunt. Horum exteriora tria exteriùs purpurâ obſoletâ tinguntur tantillo viridis & albi coloris admixto: interiora ex utraq; parte interna & externa albicantia, purpureis lineis ſeu ſtriis notantur. *Stylus* ille, quem muſcæ corpuſculo comparavimus, capite eſt luteo, pectore albo, purpureis ſtriis intus ſulcato, ventre albo tenui commiſſura pectori adnexo. *Labellum* propendens amplum eſt, album, & veluti fimbriatum in margine. Singulis florum pediculis ſingula adnaſcuntur folia exigua, acuta, & in ſupremo caulis faſtigio tria quatuórve minutiora, apicem quendam conſtituentia. Superior pars caulis ubi flores ei appenduntur, uti etiam florum calices ſeu tria externa folia, farina quadam albicante aſperſa ſunt.

Locus & Tempus. Nuſquam apud nos quàm in paluſtribus (quod unquam viderim) occurrit. Menſe Julio floret.

11. *Damaſonium Alpinum floribus luteis* J. B.

Lugd.

Radice eſt nigra, modicè fibratâ, altiùs deſcendente: *foliis* oblongis, anguſtis nervoſis, lanceolatæ ſive Plantagini minori ſimilibus, aliquanto longioribus, acuminatis: *caulibus* pedalibus: *flore* luteo, *ſeminibus* oblongis anguloſis, quaternis ſimul ſic junctis, ut hiante medio ſpatio, feneſtrata quædam meta appareat, apice nigro ſupereminente, eleganti ſanè figurâ, laternæ, quæ nondum cornu chartâve obducta eſt, clauſaq; ſimili & huic plantæ peculiari.

Locus. In Alpium umbroſis convallibus gignitur.

A. 12. *Helleborine flore rotundo ſive Calceolus* C. B. *Elleborine major ſive Calceolus* Park. *Damaſonii ſpecies quibuſdam ſive Calceolus D. Mariæ* J. B. *Calceolus Mariæ* Ger. **Our Ladies ſlipper.**

Folia huic venoſa, ſubhirſuta, Hellebori albi, alternatim per *caulem* pedalem, firmum, aliquantulum lanuginoſum diſpoſita, quatuor aut quinque, ſapore amaricante. E folioli quod extremo cauli inſidet, nonnunquam & ex proximi ſinu prodit *flos* unicus, longo pediculo nixus, quatuor petalis atro-purpureis, decuſſatis, oblongis, acuminatis, ſupero & infero majuſculis, lateralibus anguſtis & interiore parte lanuginoſis, conſtans. Ex horum umbilico emergit membranaceus quidam, tumens concavúſque utriculus, columbinum ovum pæne æquans magnitudine, ſuperiore parte ſecundùm umbilicum apertus & hians, lignipedum Franciſcanorum calopodia imitatus, cui color aut luteus, aut pallidus, internè nonnihil villoſus, infernè autem purpureis quibuſdam venis ſecundùm longitudinem diſtinctus: hiatum tegit duplex anſula, quarum ſuperior alba, tenerior, purpureis maculis conſperſa, inferior verò denſa, herbidi coloris, & veluti Cancrorum ocellos in lateribus habens: ipſe flos non penitus odoris expers. *Capitulum* illi ſuccedit oblongum, minimi digiti magnitudinem æquans, triangulum, tenue & veluti pulvereum ſemen continens. *Radix* nigra, non valdè craſſa, in longitudinem & latitudinem obliquè ſumma tellure ſe ſpargens, multíſq; fibris donata, ſuperiorum annorum caulis veſtigia impreſſa retinens, extremitatibus ſemper in novum germen exuberantibus, amariuſculi guſtûs.

Locus. Reperiri aiunt flore albo, & utriculo purpureo: Habetur in Anglia ſed rariùs: v. g. in ſylva quadam prope montem *Ingleborough*, *Helkswood* dicta. In montibus Helveticis ſatis frequens eſt: Nos in ſylvoſis ad latera montis Salevæ propè Genevam invenimus. Cluſius in ſylvis & ſylvoſis locis Pannonicis eam obſervavit, quem conſule.

13. *Calceolus Marianus Canadenſis* Cornuti.

Corn.

Figurâ nullo modo ſed magnitudine & colore differt à vulgari: *Folia* ſiquidem longè majora ſunt, & ferè tantùm gemina naſcuntur. Floris verò utriculus candidus eſt, lineis rubentibus hinc indè diſtinctus. *Radicem* quoq; tranſverſam habet & Ellebori modo fibroſam.

Tempus. Floret Maio. Flore elapſo apud nos ſemine vidua tota planta præter radicem hyeme tabeſcit.

CAP. XXV.

De Bifolio.

NOtam hujus characteriſticam nomen Bifolium indicat.

A. 1. *Bifolium majus ſive Ophrys major quibuſdam* J. B. *Bifolium ſylveſtre vulgare* Park. *Ophrys bifolia* Ger. C. B. **Common Twayblade.**

J. B.

Quin ex Orchidum ſit familia Bifolium ambigi vix poſſet, niſi *radices* multiplices fibroſæq; obſtarent; ſiquidem *flores* eleganti thyrſo diſpoſiti, quàm proxime accedunt, herbacei, culicum ferè formam exprimentes, ſex foliolis compoſiti, nimirum labello longo bifido, galeâ ei adversâ, alis duabus, auriculis duabus, quibus galea incumbit. Calcare carent: Utriculis inſident hexagonis, brevioribus & tumidioribus quàm in Orchidibus pleriſque, in ſex partes per maturitatem dehiſcentibus, pulviſculo ſeminali Orchidum ſimili. Ad florum pediculos ligulæ minutiſſimæ, & non quales Orchidibus. *Caulis* ſingularis, teres, modo vix ſeſquipalmum altus, aliàs pedalis aut etiam cubitalis, hirſutus. *Folia* verò duo ſolummodo habet nervoſa, plantaginis latifoliæ circa medium caulem, altero

tero ex alterius sinu prodeunte. Sapor radicis subamarus cum aliqua acrimonia non sine viscititate: Caulis verò & foliorum sapor viscidus.

In sylvis & dumetis, non raro etiam in pratis & pascuis udis occurrit. Junio mense floret. *Locus & Tempus.*

Ophrin trifoliam *Ger.* & aliorum pro specie Ophryos degenere habeo. Ophris bulbosa *Dod.* si detur ejusmodi, radice sola bulbosa à descripta differt.

A. 2. *Bifolium minimum* J. B. *Ophris minima* C. B. The least Tway-blade.

A *radice* subflavescente, fibrosa & Orchides redolente cauliculus simplex trium quatuórve unciarum sub foliolis prodit, cui *foliola* duo Ophrios vulgaris modo apponuntur, quæ parva sunt, glabra, splendentia, coloris Unifolii, & nonnihil in cordatam effigiem è rotundiuscula figura discedentia, quibus cauliculi altera pars, similiter trium quatuórve unciarum supereminet, cujus summo *flosculi* parvi, herbacei insident, ab Ophris vulgaris floribus exilitate sola recedentes, quibus *vascula* exigua succedunt.

Julio mense potissimum floret loco natali, sed in hortos cum gleba soli natalis citiùs.

In ericetis udis, in opacis inter Ericas observavimus in Anglia, sed rariùs, & in Septentrionali parte insulæ duntaxat, ut v. g. propè *Almondbury* vicum in comitatu Eboracensi, in monte *Pendle* dicto Lancastrensi, &c. In opacis muscosisq; sylvis Broccio & Offmannino vertici dicto intervenientibus nascitur *C. B.* *Locus.*

3. *Ophris minima floribus purpureo-croceis.* Mentzel.

In scopulo Alpestri Mittenwaldensi, mediâ viâ inter *Insbruck* & *Munchen.*

A. 4. *Bifolium palustre* Park. Marsh Tway-blade.

Park.
A Bifolio vulgari differt parvitate sua & quòd interdum etiam trifolium sit, virore insuper & glabritie foliorum; florum spicâ multo minore, flosculis singulis aliàs similibus & concoloribus: tandem radicibus sub terra reptatricibus.

In palustribus oritur. Hæc planta à *D. Dent* hoc anno 1684. in palustribus propè *Gamlingay* in agro Cantabrigiensi inventa ad nos delata est à *D. Dale*, stirpium indagatore diligentissimo. Parkinsonus non in udis & humidis locis propè S. Albani oppidum & *Hatfield* in agro Hartfordiensi inventam scribit sed in palustribus Romanensibus in Cantio plurimam. *Locus.*

Cap. XXVI.

De Pyrola.

A Foliorum cum Pyri foliis similitudine nomen sumpsit.

Florum spicâ & semine pulvisculi instar minutissimo cum hoc genere convenit, radicibus fibrosis & foliis semper-virentibus à reliquis speciebus differt.

A. 1. *Pyrola* Ger. J. B. *nostras vulgaris* Park. *rotundifolia major* C. B. Common Winter-green.

J. B.
Quinque aut sex *folia* humi spargit, subrotunda, Pyraceis paria, crassa, atro-virentia, glabra, nitidáq; facie superna, pediculis palmaribus ferè inhærentia: inter quæ *caulis* nascitur dodrantalis, angulosus, parvis & acutis foliis aliquot donatus, nullam ramorum divisionem agnoscens, thyrsum gerens amœnorum *florum*, pentapetalων, albidorum, Orchidum fermè modo, supernis duobus [petalis] galeam, imo verò labellum bifidum referentium, multis umbilicum obsidentibus *apicibus* croceis, ex quibus pistillus recurvus prodit, & ima versus reflexus, & quandam veluti proboscidem referens. Flores *capitula* sequuntur angulosa, pulvisculo minuto plena. Sapor totius plantæ amarus, non sine insigni astrictione.

Hæc, observante Clusio, flore est vel ampliore mollíque, vel minore & duriore. Nos etiam in flore differentiam observavimus.

In Septentrionalibus Angliæ variis in locis invenitur. Propè *Halifax* oppidum copiosè oritur. *Locus.* In montosis propè Genevam collegimus; ínq; sylvis montosis, plurimis Germaniæ in locis, Apud nos in ericetis muscosis inter Ericas sæpius occurrit quàm in sylvis.

Vulneraria est usu interno & externo celeberrima. Vide Chirurgiæ scriptores. *Vires.*

A. 2. *Pyrola folio serrato* J. B, *folio mucronato serrato* C. B. *tenerior* Park. *secunda tenerior Clusii* Ger.

J. B.
Tenerior est altera, *radice* repente, caule breviore, infirmiore, *foliis* circa imum ornato, dimidio minoribus, tenuioribus, oblongis, acuminatis, tantillum in ambitu crenatis. *Flores* per caulem thyrsoides, præcedenti similes, minores, *capitula* relinquunt angulosa, stylum ex umbilico proferentia.

In montibus Genevæ vicinis, ínq; sylvis montosis non longè à Constantia urbe Scaphusiam versùs nobis inventa & observata est. *Locus.*

Hanc

Hanc esse suspicor quam in sylva *Haselwood* in Comitatu Eboracensi nascentem observavit nobisq; ostendit D. Witham: nam & folia minora erant quàm in Pyrola vulgari, & mucronata & circum oras leviter crenata, & in umbrosis oriebatur.

3. *Pyrola fruticans* J. B. Park. Clus. *frutescens, Arbuti folio* C. B. 3. *fruticans Clusii* Ger. emac.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, interdum quodammodo fruticans: nam novelli brevésq; ramuli, singulis annis succrescentes, aliquot annos firmi viridésq; permanent, & supra tellurem eminent, donec tandem pondere suo depressi humi procumbant & musco se condant, fibrásq; interdum agant. *Folia,* utplurimum ad singula internodia, ubi novi ramuli succrescunt, bina, terna aut quaterna habet, carnosa, supernè saturatiùs virentia & splendentia, Laureolæ foliis formâ & magnitudine propè similia, in ambitu tamen serrata, gustu admodum exsiccante, deinde amaricante, ut reliquarum. Ex horum medio solent Aprili nova germina prodire, quæ foliolis veluti squamulis prædita, in virgulas tandem desinunt, quibus terni, quaterni, interdum etiam quini insident *flores,* vulgaris Pyrolæ floribus similes, paulò tamen majores, ex albo purpurascentes; quibus excussis succedunt pentagona capitula, tenui semine instar scobis plena, quæ cum suis virgulis hyeme exarescunt. *Radix* sive potius cauliculi sub musco latentes longè latéq; summa tellure sparguntur, & subinde fibras agunt.

Locus. Abunde provenit in sylvis Entzestorf arci vicinis, vulgari interdum permixtum.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SECUNDUS.

QUI EST

De Herbis Graminifoliis flore imperfecto culmiferis & non culmiferis.

FLOREM imperfectum voco qui merè ſtamineus eſt, hoc eſt, ſolo calyce & ſtaminibus conſtat, foliis illis fugacibus coloratis, quæ petala dicimus, caret. Calycis nomen hic latè accipio pro glumis etiam acerofis, è quorum ſinubus ſtamina exeunt, quæque ſemen aliqua ſaltem ex parte tegunt.

Cùm autem Graminifoliæ flore imperfecto duorum ſint generum, culmiferæ ſcilicet & non culmiferæ, Librum hunc in duas partes dividemus, quarum Prior aget de culmiferis, Poſterior de non culmiferis.

Herbæ Culmiferæ ſunt quæ caulem teretem geniculatum & plerunque concavum edunt, foliis cinctum ad ſingula genicula ſingulis.

Hæ vel ſunt grano *majore*, vel grano *minore*.

Culmiferæ *grano majore*, frumentaceæ & Cereales *dictæ, ſint vel grano homini*

- *Eſculento*, quæ propriè Frumenta, ſúntque vel
  - *Spicatæ*, grano itidem vel
    - *Majore & oblongo*
      - *Nudo*, glumis vel
        - *Triturando facilè abſcedentibus*, ſeu quæ grano eſt
          - *Turgidiore & lucidiore, ſulcato*, farinâ candidiore & leviore, nutrimenti optimi; TRITICUM.
          - *Strigoſiore & fuſco*, farinâ craſſiore nigriore & viſcidiore; SECALE.
        - *Arctiùs adhærentibus*, ut eas triturando non deponat; ZEA.
      - *Cortice craſſiore tecto*, Spicâ
        - *Compactâ* ſimplici; HORDEUM.
        - *Laxâ* & ex pluribus compoſitâ, ORYZA.
    - *Minore* & rotundiore; PANICUM.
  - *Paniculatæ* ſeu jubatæ, grano
    - *Oblongo*, ſeu nudo ſeu gluma craſſiore tecto; AVENA.
    - *Subrotundo*
      - *Majore*, nigro plerunque aut fuſco, culmo arundinaceo ſex ſeptémve pedes alto; SORGUM.
      - *Minore* & ſplendente; MILIUM.
  - Paniculatæ ſimul & ſpicatæ, Paniculâ in cacumine caſsâ, ſpicis maximis è geniculis ad culmi latera exeuntibus; MAIZIUM, *Frumentum Indicum.*
- *Non eſculento*,

Spicatæ;

Spicatæ; Spicâ

- *Longâ compressâ*, strigosâ, semine caput tentante & vertiginem inducente; LOLIUM.
- *Breviore & habitiore* è squamis compactili; PHALARIS.

Paniculatæ, glumis cassis, seminibus à glumis aliquantum remotis, perforatis, maximis, politi lævoris & invictæ duritiei, culmo & foliis arundineis; LACHRYMA JOBI.

Herbæ culmiferæ grano minore sunt vel

- *Majores & elatiores*; ARUNDINES.
- *Minores & humiliores*; GRAMINA: quæ vel
  - *Spicata*; quæ in plura adhuc genera subdividi solent, à similitudine denominata, nimirum Triticeum, Secalinum, Hordeaceum, Phalaroides, Loliaceum, Paniceum, Typhinum, Alopecuroides, *&c.*
  - *Paniculata*; quæ pari modo vel à similitudine cum frumentis vel à loco natali aliisve accidentibus, in plura adhuc genera subdividuntur, nimirum, Pratense, Miliaceum, Avenaceum, nemorosum, aquaticum, *&c.*

PARS PRIMA.

De Herbis Culmiferis.

CUlmiferas vocamus herbas quæ caulem teretem, geniculatum,& plerunque concavum edunt, foliis cinctum ad singula genicula singulis, longis, angustis, acuminatis, quarum etiam semina glumis acerosis tecta sunt.

Culmiferæ sunt vel grano majore, vel grano minore.

Culmiferæ grano majore Frumentaceæ & Cereales dicuntur, quia earum grana hominibus in cibum veniunt, si non omnium certæ plurimarum, cujusmodi sunt *Triticum, Secale, Hordeum,* &c.

SECTIO PRIMA.

De Culmiferis grano majore, seu Frumentaceis & Cerealibus.

CAP. I.

De Tritico.

TRiticum inde dictum creditur quod ex spicis triturando facilè excutiatur, Græcis πυρὸς, quasi σπυρὸς à σπορὸς semen. Pro qua Etymologia facit, quòd Herodianus scribit, à Syracusanis τοὺ πυροὺς dictos fuisse σπυροὺς quasi σποροὺς. Quibusdam πυρὸς dicitur ab acutie & pyramidali spicæ figura.

Est autem Triticum frumenti genus, grano majore in hoc genere, oblongo, nudo, hoc est glumis non arctè adhærentibus, sed triturando facilè abscedentibus tecto, turgido, lucido & flavescente, ab uno latere sulcato, farina candidiore & leviore, nutrimenti optimi.

A. 1. *Triticum spicâ muticâ* Ger. Park. *Triticum hybernum aristis carens* C. B. *vulgare, glumas triturando deponens* J. B. **White or Red Wheat without awns.**

Ex *radicibus* multis, tenuibus, *culmi* plures, geniculati assurgunt proceri, trium cubitorum & non rarò humana altitudine, quatuor plerunque geniculis nodosi, satis crassi, intus concavi. Summo culmo *spica* insidet palmaris circiter, aristis carens, aut brevibus admodum cincta; circa festum S. Joan. Baptistæ florens. Ubi defloruit *grana* subrotunda succedunt, per quorum longitudinem rimula discurrit, superiore parte hirsuta, quæ aliis candida, aliis subrufa, figurâ etiam & magnitudine pro genio loci nonnihil variant, triplici glumarum, quas tribulorum verbere deponit, vallo clausa, ità ut gibbus duabus, sulcus unâ muniatur.

Provenit

Provenit in omnibus ferè orbis culti regionibus, ſolum lætum & pingue amans idq; apricum magis & ſiccum quam humidum: pro terræ enim bonitate & diligenti cultura mirè luxuriat.
Tritici mutici ſeu ariſtis carentis duæ apud nos in Anglia ſpecies ſeruntur, nimirum

A. 1. *Triticum ſpica & granis rubentibus*

Quod & ponderoſius eſt, & farinâ cùm furfures excuſſi ſunt candidiore.

A. 2. *Triticum ſpica & granis albis.*

Quod levius eſt præcedente, & grano plerunque turgidiore: fortè Triticum ſiligineum *C. B.* cui granum mollius, levius, extrinſecùs nitidum, medulla laxiore & candida, farinam omnium candidiſſimam & levem faciens. Noſtrum quoq; farinam omnium candidiſſimam reddit, dum recens eſt à mola; verùm poſtquam furfures diligenter ſecreti fuerint præcedentis farina ſeu potiùs farinæ flos candidior habetur.
Has duas ſpecies in ſe invicem nonnunquam tranſmutari non inficias iverim.
Utraq; autem ſpicam ariſtatam interdum, ſed rariùs, producit; quod quidam, (*C. B.* verba ſunt) frugis proprietati, quidam agri conditioni tribuunt, ità ut in pingui & ſtercorato agro ariſtis careant, in macro & non ſtercorato iiſdem horreant. Addunt & cœli ſtatum, quo ſeges adoleſcit, humidiore ariſtis carere, ſicciore ariſtis muniri. Sunt qui ſegetis denſitatem raritatemq; ad id facere velint, denſiore ſegete ſpicis muticis, rariore verò cum ariſtis prodire.
Nos in iis quæ ordinariè & naturaliter ſpicas ſeu muticas ſeu ariſtatas producunt, id frugis proprietati aſcribendum eſſe, non agri conditioni, non culturæ, affirmamus. Quòd verò quæ naturaliter ſpicis ſunt vel muticis, vel ariſtatis, nonnunquam varient & diverſas producant, ſoli ubertati aut luxuriei imputandum cenſemus, aut alii cuidam nondum nobis cognitæ & compertæ cauſæ aut accidenti.
Alias præterea Tritici rubri varietates obſervavimus, alteram nimirum ſpica mutica albicante, aliam ſpica ariſtata albicante.
Not. Nos in Anglia Triticum Autumno ſemper ſerimus, nunquam Vere: niſi quis animi aut experiundi causâ aliter faciat. Minimè autem dubium cenſemus, quin Triticum quodcunq; Vere ſatum tum proveniret, tùm ſemen perficeret antè Autumnum; verùm id Autumnali infirmius eſſet. Quodcunq; enim frumentum hyemem tolerat Autumno ſatum multo lætius & uberius, grano quoq; firmiore & copioſiore evadit quàm ſi Vere ſereretur.
Nos cum Columella & Bapt. Porta Triticum æſtivum ſeu trimeſtre proprium genus non eſſe opinamur: verùm agricolas ſi quando Autumnus malè ceſſit, hanc ſationem pro ſubſidio commentos eſſe. Et apud Samnitas, aliaſque gentes Alpinas, quia Triticum hyemis rigores & imbres neutiquam perferre poſſit, ſationem in vernum tempus differri; non quòd exiſtiment, ſi alibi ubi cœlum indulgens ſit ſeratur non provenire, vel quod proprium genus ſit. Et alibi, Genus trimeſtre Theophraſti vel Italiæ incognitum eſt, vel Triticum pluribus annis Vere ſatum quoddam genus conſtituit. Nam continuatio unius rei ejus naturam mutat; unde non ſpecie, ſed imbecilliore quadam conſtitutione hoc trimeſtre Triticum à vernaculo differt.

2. *Triticum rufum grano maximo* C. B. *rufum grano maximo, Far ſive Adoreum Veterum putatum* J. B.

Spicam fert muticam, granum maximum & ampliſſimum, ſed ad conficiendum panem minùs utile, ex quo decorticato cum lacte puls fit, in cibo ruſticis gratiſſima, quare ad eas delicias colunt.
Haud procul Lugduno in pagis monti alto ſeu aureo propinquis colitur, & ob incolis *Blé rune*, & *Gros blé* vocatur. *Lugd.* *Locus.*
Cùm non alium habeat autorem præter Lugdunenſem, nobis ſuſpectum eſt: fortè ob ubertatem ſoli & cœli temperiem iis in locis Triticum vulgare grano majore & turgidiore proveniat.

3. *Triticum rufum hexaſtichon* C. B. J. B.

Ex eadem eſt Officina: Spicâ eſt rigidiſſimâ & firmiſſimâ, ſex ordinibus diſtincta, cùm in aliis quatuor tantùm reperiantur.
Circa pagum Erium in Allobrogibus habetur, ubi *Blé reguet*, id eſt frumentum rigidum dicitur; alii *froumentà ſix quarrès*, i.e. ſexangulum vocant.
Notatu dignum eſt, Triticum quamvis omnium frugum præſtantiſſimum ſit, & in cibo tum ſapidiſſimum tum ſaluberrimum, utriuſque extremi frigoris & caloris patientiſſimum eſſe, nec in regionibus tantùm temperatis provenire, ſed hinc in frigidis & Septentrioni ſubjectis, Scotia v. g. Dania, &c.
Indè in fervidis & Meridionalibus, ut *Ægypto, Barbaria, Mauritania, Indiæ Orientalis provinciis, Guinea, Madagaſcar,* &c.
Nec minùs obſervabile eſt, & cum Divinæ Benignitatis agnitione commemorandum. Tritico (ut rectè * Plinius) nihil fertilius eſſe, quod ei natura, [rectiùs Naturæ Parens] tribuit, quoniam eo maximè hominem alit: utpote cùm è modio, ſi & aptum ſolum, quale in Byzacio Africæ campo, centeni quinquaginta modii reddantur. Miſit ex eo loco Divo Auguſto procurator ejus ex uno grano (vix credibile dictu) 400 paucis minus germina: miſit & Neroni ſimiliter 360 ſtipulas ex uno grano. Verum de Tritici fertilitate libro primo, dixi, ad quem locum Lectorem remitto. * *Lib.10.c.10.*

† Nnnnn Notan-

Notandum præterea ſolum pinguiſſimum & opulentiſſimum Tritico aliíſque frumentaceis perficiendis non convenire, uti nec pauperrimum & gracillimum: ejuſmodi enim in folia & ſtipulas vim ſuam totam effundit, quæ mirè luxuriant & excreſcunt, ſpicis interim gracilibus & ferè vacuis paucis intus granis, iiſque malè nutritis & ſtrigoſis. Herba ſcilicet & culmi alimentum præripiunt & ſpicas defraudant, forte etiam propitios Solis radios arcent, qui ſucco nutritio excoquendo & in materiam ſemini idoneam evehendo neceſſarii ſunt. Hujus rei experimentum habuere noſtrates, cùm Triticum vulgare in Americæ ubere gleba ubi & cœlum favebat, primo ſererent, in haſtæ enim altitudinem ſurrexit, ſpicas tamen fermè vacuas & ſemine caſſas produxit. Quocirca Agricolæ tam Veteres quàm moderni ſata lætiora pecudibus immiſſis depaſcere & coercere ſolent. *Luxuria ſegetum caſtigatur dente pecoris, in herba duntaxat, & depaſta quidem vel ſæpiùs nullam in ſpica injuriam ſentiunt.* Plin. l. 18. c. 7.

Notandum denique humorem nimium frumento nocivum eſſe apud nos in Anglia, non æſtum & ſiccitatem: unde diverbio jactatum eſt, Siccitates in Anglia annonæ caritatem nunquam efficere: quod experientia nupera confirmavit, cùm Anno 1664. æſtate omnium memoria noſtra ſicciſſima, Triticum aliáque frumenta ſatis feliciter adoleverant, & granum protulerant plenum, & ponderoſiſſimum.

4. *Triticum multiplici ſpica* C. B. Ger. Park. *Trit. cum multiplici ſpica, glumas facilè deponens* J. B.

J. B.

Radicem fibroſam, *culmum* geniculatum, *foliáque* cum vulgati usûs Tritico habet communia: at ſpicæ facillimum diſcrimen, quæ in hoc præter quatuor illos verſus ariſtatos, qui in ſumma ſpica ſolitarii, circa medium complures undique ſibi adjungit, multiplicíque congeſtione in ventrem creſcit: granum etiam multò candidius & delicatius. C. Bauhinus Tritici rufi ſpeciem facit. Hoc Neapolitani, quibus familiare eſt, ut cætera genera ſerunt & colunt, referente Portâ.

5. *Triticum ſpecioſum grano longo* J. B. *An Triticum oblongo ſemine* C. B?

In ſpicam exit ſpicâ Tritici vulgati longè majorem, ſex, aut ſeptem unciarum, ariſtis dodrantalibus, pedalibúſve plus minus. Glumæ unciales ferè granum oblongum, unciæ triente, & quàm vulgati duplo ferè longius continent, è glumis facilè ſeparabile, in quo cum vulgato & cinereo convenit.

Locus. Ex horto Stutgardiano habuit J. Bauhinus.

A. 6. *Triticum ariſtis munitum, rubentibus granis & ſpica, glumis lævibus & ſplendentibus.* **Red-eared bearded Wheat.** *An Trit. ariſtis circumvallatum* Ger. & Park.

Hæc ſpecies apud nos in Anglia ſeritur, eſt ſpicis minoribus quàm Triticum cinericeum, glumis lævibus & ſplendentibus, caſtanei quodammodo per maturitatem coloris ſeu rufi, granis etiam ruſeſcentibus. Hæc ſpecies ariſtas ſponte non deponit etiam poſtquam maturuit, verùm eæ pertinaciùs adhæreſcunt quàm in Tritico cinericeo.

7. *Triticum cinericeum maximis ariſtis donatum, glumas triturando deponens* J. B. *An Triticum typhinum ſimplici folliculo* C. B? *Triticum typhinum* Ger? *Typha Dodonæi* Park?

Specioſum viſendæque magnitudinis eſt, *calamis* proceris geniculatis, folioſis, ſpicâ maximâ, ferè ſeſquipalmari, duobus granorum ordinibus compactâ, glumis hirſutis, cinereis, in longiſſimas aſperrimaſque ariſtas deſinentibus, quibus tribuli verbere in area facilè excutiuntur ſemina. Huic nobis idem videtur

A. *Triticum ariſtatum, ſpicâ maximâ cinereâ, glumis hirſutis, noſtras.* **Gray Pollard, in ſome places Duck-bill wheat.**

Hoc genus apud nos in Anglia frequens ſeritur: Tritico ſpica muticâ majus eſt & elatius, ſpicis majoribus habitioribus ariſtis longis circumvallatis, quas tamen non raró ante maturitatem amittunt, glumis cinereis hirſutis.

Noſtrum hoc non ſimplicem habet folliculum, qualem Tritico ſuo typhino tribuit C. Bauhinus; ideóque ſi detur ejuſmodi Triticum typhinum quale deſcribit C. Bauhinus noſtrum hoc eſſe non poteſt. Verùm Hiſtoriæ plantarum Ebrodunenſis Auctores C. Bauhinum erroris inſimulant multiplicis in ſynonymis hujus aliorúmque Tritici generum, quos conſule.

Triticum longioribus ariſtis, ſpicâ cæruleâ C. B. *Triticum lucidum* Ger. Park.

Spica eſt eleganti & magna, & cum maturuit ariſtis denſis longis horret, cœrulei aliquando coloris ſecus quàm in aliis frugum generibus, quarum ſpicæ flaveſcunt: grana ſunt magna, dura, atropurpureo colore nitentia, cujus coloris & farina.

Tragum frumenti genus ſpicâ cœruleâ *Lugd.* quod hujus ſynonymum facit C. Bauhinus ad præcedentem ſpeciem refert Hiſtor. Ebrodunenſis: quod & nobis etiam placet.

Triticum longioribus aristis, spicâ albâ C. B.

Priori ſimile eſt grano excepto, quod pulchrius eſt & album, ex quo farina alba & delicata fit.

Triticum quo ponderoſius cæteris paribus eo melius. Hinc apud nos Londinenſes inſtitores pondere Triticum emunt: habet aliquid lentoris & obſtruentis naturæ.

Notæ optimi Tritici ſunt quòd recens, & perfectè maturum ſit, quòd colore luteum, quòd denſiſſimum & ponderoſiſſimum, quòd aquâ maceratum citiſſimè & maximè intumeſcat, quòd copioſiſſimam farinam præbeat, quòd ab omni vitio immune, ut Lolio, Melampyro, uſtilagine, &c.

Triticum inter omnia Cerealia tanquam præſtantiſſimum commendatur, non ſolum ob inſignem nutriendi vim, ſed quòd etiam adversùs multos morbos & intrinſecùs & extrinſecùs utiliter uſurpetur. *C. B.*

E Tritici farina probè fermentata optimus conficitur panis. Verùm & Amylum ex ea fieri Plinius aſſerit. Pultes quoque infantibus commodiſſimæ ex ea in aquâ aut lacte decocta fiunt, quæ & optimè nutriunt, & in canina appetentia & Veneris defectu commendantur. Eædem in faucium & pectoris affectibus, Renum & Veſicæ exulceratione, fluxionibus alvi, præſertim dyſenteria, perutiles ſunt, vel ex juſculis cum butyro confectæ. Crudi Tritici eſu alvus inflatur; nec facilè conficitur. Galenus Tritici elixati in cibis uſum damnat; verùm nos ab ejus butyro conditi, & Saccharo edulcorati, uſu frequenti nullum damnum aut noxam ſenſimus. *Vires & Uſus.*

Graneæ Triticeæ confectio apud Catonem, (ſic vocat ptiſanam triticeam pultémve ex ea paratam) parùm differt à præparatione pultis triticeæ apud nos in Anglia uſitatæ, **Frumenty** dictæ. *Selibram tritici puri in mortarium purum indat, lavet bene, corticémque detrahat bene, eluátque bene, poſtea in ollam indat & aquam puram, coquátque, ubi coctum erit, lac addat paulatim uſque adeò donec cremor craſſus erit factus.*

Extrinſecùs ad viſum & debilem & obſcurum & ad maculas tollendas collyrium quod Triticum ingreditur vide apud *C. B. in Theat.* Ad maculas tollendas ſuccus è Tritico expreſſus valet. Faciem erugat farina Tritici, ſi cum aqua Fabarum calida ſolvatur.

Ad lichenas recentes in mento aut alia faciei parte Criſpi apud Galenum è Tritico medicamentum.

Tritici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris [aut ferri perinde enim eſt] igne calefactum Tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc afferto ac ſuper lichenas linito. Hoc ſolo multos curatos ſcimus, nec ſolum ad lichenas faciei, ſed experientiâ noſtrâ ad omne genus herpetas & impetigines valet. Idem ad ulcerum ſinus, pedum & manuum rimas à frigore, & cutem aſperam lævigandam facit.

Farina cum oleo mixta & in forma cataplaſmatis impoſita, ſed meliùs in aqua cocta, oleo addito, mammarum duritiem emollit. Eadem Apoſtemata hepatis, lienis, aliarúmque partium maturat.

Nervorum contractionibus & mammis dependentibus ex aceto cocta & impoſita prodeſt.

Triticum crudum commanducatum & impoſitum commorſis à Cane rabido auxiliari dicitur. Idem oculorum apoſtemata maturat.

Ad alvum irritandam, è farinæ partibus duabus & unâ ſalis cum albumine ovi paſta conficitur, in formam ſuppoſitorii reducitur, oleo vel butyro inungitur & ano inditur. Podagræ conferre dicitur pedes ad genua uſque in Triticum mergere, quo levatus eſt inopinatò Sextus Pomponius referente * Plinio: meliùs ſuccedit curatio, ſi Triticum conquaſſatum in vaſe ad ignem caleſcat. *Lib. 22. cap. 25.*

Ad omnes quorumcunque artuum dolores mitigandos valet cataplaſma ex farinæ Triticeæ & Hordeaceæ, florum Chamæmeli & Roſarum, ſingulorum unciis duabus, in aqua decoctis, dein olei Chamæmelini & Roſacei ſingulorum uncia una additis, ac in modum cataplaſmatis calidè parti impoſitum.

Fermentum ex farina triticea calefaciendi, extrahendi & maturandi vi præditum eſt, privatim callos in plantis pedum extenuat, & cùm alia tubercula tum etiam furunculos ex ſale maturat atq; aperit.

Furfurum multiplex uſus eſt. Inſerviunt manibus purgandis ſaponis vice, ſi aquæ in qua abluuntur immiſceantur, quin & manus molles albáſque reddunt.

Furfuribus purgandis inſervit aqua in qua calefacta per diem & noctem infuſa fuerint. Gargariſma ex decocto faucium aſperitatem & dolorem lenit.

In aqua decocti & ſacculo inditi omni humore expreſſo ſi calidè applicentur, Pleuriticorum punctiones mitigant, modò ſacculus refrigeratus in eadem aqua calefactus & expreſſus ſæpiùs applicetur.

Alia præterea multa juvamenta præſtant quæ ſi placet apud * C. Bauhinum vide. *Theatr. lib. 1. Sect. 4. cap. 2.*

De Pane.

Panis multiplex Etymon adfertur. Vel enim deducitur à *Panus*, i. è. τολύπη ſive fili glomus ad cujus ſimilitudinem panes fingi ſolent. *Varro.* Vel dicitur Panis quaſi paſcinis à paſcendo. Vel eſt panis à Deo Pane, quòd Pan primus conſparſas fruges coxiſſe perhibetur. *Caſſiodor.* Vel ab Adjectivo πᾶν, quaſi ὃ ζῶα πάντα ἐφίενται. Panis dictus quòd cùm omni cibo apponatur, vel quod omne animal eum appetat Iſidor. Vel quòd inſtar omnis cibi ſit.

Sed omnium (inquit Voſſius in Etymolog.) horumce ſententias diluit Athenæus, ex quo diſcere eſt Romanis panem vocari quod Dores dicunt πανόν. Vel ἀμέσως panem à πάομαι deducere licebit.

Panis, definiente C. Bauhino, eſt cibus ex frumentaceis molitis, aquâ maceratis, pinſitis ac coctis apparatus.

Quatuor panis genera apud antiquos à tritico fiebant.

1. *Siligineus* panis, σιλιγνίτης, ex ſiligine, id eſt, flore farinæ, ſive puriſſima, molliſſima & tenuiſſima parte, ab omnibus furfuribus exactiſſime repurgata.

Tener & niveus mollique ſiligine factus. Juvenal.

2. *Similagineus*, σεμιδαλίτης, ex ſimila ſeu ſimilagine, id eſt, farinæ parte tenui quidem, ſed ſiligine impuriore, utpote ex quo non omnes excuſſi ſunt furfures, ſed craſſiores tantùm.

3. *Confuſaneus*, αὐτόπυρος & συγκόμιστος, ex farina omnes frumenti partes in ſe continente, cui nihil vel floris, vel furfurum deceſſit.

4. *Cibarius*, gregarius, ſordidus, ἀγκλαῖος, ῥυπαρὸς, è furfuracea farina coactus, ex quo molliſſima puriſſimáque farina excuſſa eſt. Nonnulli his addunt quintum genus, quod furfuraceum vocant, πιτυρίαν ſeu πιτυρίτην Athenæo, qui Canicaceus panis dicebatur, quòd in Canum fere gratia confici ſolebat: Et hic ex Tritici extis conſtat, quæ Latini furfures, canicas & apludas vocant.

Fiebat & olim (Marcello fides) è polline frumenti tenuiſſimo, ad molæ parietem adhæreſcente indéque multis cum ſordibus deterſo.

Optimus ac ſaluberrimus panis eſt qui concoctu facillimus; talis autem eſt, monente Galeno, qui plurimùm eſt fermentatus, & pulcherrimè ſubactus, quique in clibano igne moderato fuerit aſſatus.

In ſumma (inquit C. Bauhinus) panis optima commendatio conſtat Tritici bonitate, juſtâque ejus molitura ac piſtura, cribri tenuitate, miſtione plurima, fermenti, ſalíſque modico; dein apparatu ſubactionéque exacta, & proba coctura, de quibus copiosè differere noſtri non eſt inſtituti.

Notandum tamen in Anglia ſpumam Cereviſiæ concretam uſitatiſſimum fermentum eſſe, nec noſtrates alio ferè uti, niſi in hujus inopia. Hoc autem fermenti genus (teſte Plinio) apud Septentrionales olim in uſu fuit. *Galliæ & Hiſpaniæ frumento in potum reſoluto, quibus diximus generibus, ſpumâ ità concretâ pro fermento utuntur. Qua de cauſa levior illis quam cæteris panis eſt.* Plin. hiſt. lib. 18. cap. 7. Eſt ergò, Plinii teſtimonio, laudatiſſimum hoc fermenti genus.

Certùm eſt furfur vires abſterſorias obtinere, quibus inteſtina, ſi intus ſumatur, ad dejectionem ſtimulantur. Hinc panis qui fit ex farina cui furfures omnes excuſſi non ſunt, modò probe fermentatus ſit ſalubrior nobis videtur, ſapidiorque etiam quàm qui ex mero flore ſeu ſiligine. Extrinſecùs mica panis ad eadem fere utilis eſt ad quæ farina triticea. Galenus ſcribit cataplaſma ex pane factum magis digerere, quàm quod ex Tritico fit, eò quòd Panis ſalem & fermentum adjuncta habeat, cujus ſententia rationi conſentanea videtur, & experientia etiam eam confirmat.

Chondrus & *Alica* quid ſint diximus in explicatione terminorum quantum ſufficere videtur: cùm enim jam in deſuetudinem abierint, non eſt cur de eorum præparatione aut uſibus in cibo & medicina admodum ſoliciti ſimus. Qui pleniorem eorum explicationem deſiderat C. Bauhini Theatrum & J. Bauhini hiſtoriam petat.

Amylum etiam quid ſit ibidem dictum eſt: cujus vires & uſus vide apud Bauhinum utrumque.

Amylum. Far duplex eſt, naturale & factitium: naturale eſt certum quoddam frumenti genus: factitium Plinius pro Farris farina, ſive pulte, ſive grano decorticato ſumpſiſſe videtur, cùm ex Verrii ſententia ſcribit Populum Romanum farre tantùm è frumento trecentis annis uſum fuiſſe. Far ex Aetio oſtenditur eſſe quodvis frumenti genus, decorticatum, & ab utriculis repurgatum ac deinde in partes aliquot confractum & ſiccatum.

Athera, puls & gluten conſiſtentia tantum differunt, Athera enim pulticula liquida eſt, infantibus conveniens quæ ex farina tenuiore cum cereviſia tenui alióve liquore coquitur.

Atherâ craſſius & ſolidius eſt gluten, Græcis κόλλα, ex ſimilagine & farina Tritici, quo chartæ glutinantur: quod propter eam quam habet glutinandi vim ſanguinis excreationibus prodeſt.

In utriuſque medio πόλτος ſive puls eſt, ſolidior quidem ac ſpiſſior Atherâ, liquidior verò Glutine, proinde minùs glutine, plus autem quàm Athera viſcera obſtruens. Atheræ aut potiùs pultis genus eſt, edulium quod Galenus ex multa Tritici farina lacti permixta fieri ſcribit, quo hac ætate univerſa inferior Germania frequentiſſimè utitur. [Pultem puto intelligit quam nos Hasty-pudding vocamus] Cibus boni ſucci & multi alimenti, ſed eos qui eo aſſiduè utuntur offendens. Nam in hepate obſtructiones parit, & calculos in renibus gignit, autore Galeno. *J. B.*

Tragus eſt res factitia. Fiebat autem ex diverſis Frumentorum generibus, ut ex Dioſcoridis, Galeni, Plinii locis ubi de eo agunt inter ſe collatis patet. A Chondro & Alica præparatione potiſſimum differt. Chondrum ſiquidem gypſum & arena perficiunt: Halicam creta emundat, Tragus ſolâ aquâ maceratus excorticatur.

* 8. *Triticum Creticum* Park. *ſylveſtre Creticum* C. B.

Herba eſt Tritico ſimilis, folia & caules Tritici ferens, ſpicáſque aliquantulum aſperas, nigriores & ariſtas breviores, cujus grana Tritico ſativo minora ſunt & altera parte obtuſa, itâ ut Secales grana potiùs quàm Tritici, æmulentur.

Locus. Frequentiſſimè in Creta invenitur, & negligitur unde Honorius Belli ejus ſemina ad Cluſium miſit *Agrioſtari*, quod Triticum ſylveſtre ſignificat, nomine. Quare non abſque ratione Cretenſes, Diodoro Siculo referente, ſibi perſuaſerunt Triticum primò à Cerere in Creta inventum fuiſſe.

* 9. *Triticum Tripolitanum* Park. *Zea Theophraſti fortè.*

E ſemine Tripoli allato in Anglia ſatum culmo ſurrexit bicubitali, foliis quàm Tritici noſtratis latioribus cincto, ſpicis palmum longis, ariſtis prælongis circumvallatis, granis Secales inſtar nigricantibus.

CAP.

Cap. II.

De Secali.

SEcale à ſecando dicitur. Nam cùm duo ſint genera frugum, *Frumentum* & *Legumen* ; legumina quidem manu leguntur velluntúrque : *Secale* ac frumenta alia ſecantur. *Voſſ. Etymolog.*

Secale à Tritico differt grano ſtrigoſiore, tenuiore & nigriore, glumis non operto ſed nudo : culmo elatiore.

A. 1. *Secale* Ger. J. B. *vulgátius* Park. *hybernum vel majus* C. B. Rie.

C. B.

Radicibus eſt multis, tenuibus, fibroſis : *foliis* cùm primùm prodeunt rubeſcentibus, dein ut reliquorum frumentorum virentibus, Tritici tenuioribus, longioribus ; *culmis* numeroſis, ſenis, ſeptenis, etiam pluribus (ſi enim ante hyemem à pluvioſa tempeſtate illæſum radices egerit, & in ceſpitem quaſi evaſerit, magni proventus ſpem facere ſolet : quæ plerunque adeò non fallit ut ex uno grano duodeni & plures quandoque ſpicati culmi exeant) qui Triticeis graciliores, at firmiores, longiores, & ex vagina aſpera graminea Arundinaceâve, quaternis utplurimum, nonnunquam quinis internodiis diſtincti prodeunt, ſpicis in verſus digeſtis, ariſtis brevibus, nequaquam innocentibus cinctis, & aliquot quaſi hamulis ſerratis (caveat ergo quis nè ori ſpicam indat) quod & in reliquorum frugum ariſtis notavimus. *Flore* eſt luteolo, qualis in pleriſque frumentis obſervatur ; & diu floret, adeò ut quadrageſimo tantùm die à flore matureſcat, poſtquam enim defloruit ſeptimanis quinque maturatur. At ſpica cùm floret erecta eſt, quare rubigini cùm imbres retinuerit opportuna : Semine verò prægnans procumbit & deorſum propendet quia longior. Granum eſt oblongum, ſtrigoſius, tenuius & nigrius Tritico, glumis non opertum ſed nudum, ideò caducum & ſæpenumero ſponte exiliens.

Duas hujus ſpecies conſtituit C. Bauhinus, *hybernum* ſci. ſeu *majus*, & *vernum* ſeu æſtivum & minus : quas ſationis duntaxat tempore, & accidentibus indè ortis differre putamus. *Species ſeu Varietates.*

In Germania, Gallia, Anglia, aliíſque regionibus, potiſſimùm Septentrioni ſubjectis naſcitur qualicunque ſolo, etiam gracili, macro & arido (arenoſo ſabuloſo & levi] in fœcundiore tamen & lætiore meliùs & præſtantius. *Locus.*

Apud Anglos ſeritur Autumno, nunquam (quod ſciam) Vere, etiam ante æquinoctium ; quo maturiùs eo melius & uberius evadit.

Proximum inter frumenta à Tritico locum vendicat. Panis ex eo factus ater & ponderoſus eſt, lentoris atque obſtruentis naturæ nonnihil habens, concoctu difficilis & ventriculo gravis, præſertim ſi furfurum expers fuerit ; quin iis qui non aſſueti ſunt alvum plerunque movet non ſine torminibus. Agricolis perſuaſum eſt hujus panis uſu corpora validiora fieri. Bruyerinus aſſerit in Lugdunenſi tractu & vicinia mulieres quæ pane Secalino utuntur validas, & bene curatas, formâque egregias conſpici, qui tamen admodum ſpernendum alimentum hominibus præſtare cenſet. *Vires & Uſus.*

Panis ſecalinus ob humiditatem ſuam à nonnullis præfertur ei qui vel ex Tritico vel ex Zea conficitur, cùm non ità facilè & ſubito ab aere exſuccus & aridus reddatur.

Solent noſtri tantundem Triticeæ vel ex Zea confectæ farinæ admiſcere, ut panis teneritudinem ſuam diutiùs retineat, leviórque & gratior evadat : ſícque paratus etiam medicorum conſilio ad alvum emolliendam etiam Magnatibus in uſu eſt, maximè æſtate. *C. B.*

Apud nos in Anglia, & ut Ruellius refert, apud Gallos etiam, Secale non tantùm ſolum & ſimplex ſeritur, ſed cum Tritico mixtum, æquis fere partibus. Miſcellaneam hanc ſegetem Latino nomine *Miſcellane* appellamus, & alicubi Mung-corn.

Quæ de Secalis ejúſque partium viribus & uſibus in medicina traduntur vide apud C. Bauhinum Theat. Botan. Lib. 1. Sect. 4. cap. 17. Quibus adde è Sim. Pauli Quadripartit. 1. Illud veriſſimum & experientiâ confirmatum, quòd farina Secalina confuſanea diuturniores capitis dolores leniat, in linteo capiti circumligata ; quæ etiam delirantibus profuiſſe obſervatum eſt, præſertim ſi ei remiſti fuerint abſinthii corymbi. *Sim. Paullus.*

Vulgus doctum eſt ubi Eryſipelate infeſtatur ſiccam farinam Secalinam indere mundo linteo, ac loco affecto applicare, ídque ſucceſſu ſatis felici diſcutere. *Idem.* Habui ex excerptis *D. Hulſe.*

Per frequentes pluvias grana ſpicarum inferiora in Secali per maturitatem in grana atro-purpurea excreſcunt [C.Bauhino ſemina quædam longiùs ex utriculis ſuis ſeu glumis protruduntur, ac in mediocrem etiam craſſitiem excreſcunt, quorum quædam in corniculi modum curvantur, quæ omnia nigrum colorem foris contrahunt, intus verò candida farina denſioris materiæ continent,] quæ ſubſtantiæ farinaceæ, ſaporis Malti, Noricis Mutterkorn, i. e. Secalis mater dicuntur, & ſingulare præſidium ad compeſcendum lochiorum fluxum habentur. Secale hoc modo degenerans Secale luxurians C. Bauhino appellatur, Clavi Siliginis Lonicero. Annon inſecti alicujus puncturæ originem debeant hujuſmodi excreſcentiæ inquirendum.

2. *Secale latifolia peregrina* C. Bauhini J. B. *Secale latifolium* Park.

C. B.

Culmis exurgit candicantibus, rotundis, ſtriatis, quibus *ſpica* palmum longa, craſſa, ariſtis longiſſimis, & ut in vulgari, tenuiſſimis denticulis aſperis armata, inſidet : *Folia* habet cubitum longa, unciam lata, & per marginem leviter exaſperata : grana non vidit, ſpicam & folia habuit è Contareni Veneti Sen. horto.

Uſtilago Segetum ſive frugum, præſertim ſpicatarum, Secales, Tritici, Hordei, atque etiam Avenæ vitium eſt. Ipſis autem accidere ſolet, antequam è gramineis vaginis penitus ſeſe explicent ac

in culmum attollunt, idque cœli constitutione crebro inconstante. Quando enim Aprili & Maio mensibus, post Solem ardentem subitæ pluviæ succedunt, & sol continuo ardentes radios spargit, spicæ adhuc teneræ ac latentes, humore madidæ à Solis fervore correptæ, sic aduruntur, ut quamprimùm è vagina prodeunt, nigræ & veluti pulvere fusco aut atro obsitæ appareant.

Locis cavis (docentibus Theophrasto & Plinio) & à flatu silentibus præcipuè segetes ærugine ἐρυσίϐη infestantur: motu enim excutitur & decidit humiditas æruginis causa. Aufugiunt hoc vitium quæ stant non erecto sed prono cacumine. Quamobrem spicam inclinari utile est, ut imbres decidant, nec rores excipi possint. Hinc ærugo, quamvis frumentorum omnium commune vitium sit, magis tamen infestat Triticum, quòd tunicis integatur pluribus, & folium spicæ gerat proximiùs, unde frugem suam effundit: residet enim in eo humor putrefactus qui æruginem creat. Adde quòd spicam geret erectam densioremque unde humor minùs potest defluere. Hæ forte causæ procatarcticæ & externæ ustilaginis esse possunt: quòd si non adsit interna dispositio in grano ipso seu semine, causæ externæ effectum suum non sortiuntur. Hinc agricolæ nostri maxime cavent à semine segetis ustilagine infectæ; & præterea ad præcavendum hoc malum semen antequam terræ committunt lixivio ex cinere per 24. horas infusum calce viva aspergunt, adeóque firmum efficiunt adversùs hujus vitii causas.

CAP. III.

De Zea.

ZEa Tritici quoddam genus est, glumis adeò arctè adhærentibus ut eas rriturando non deponat. Ζεὰν aut ζεὰν ἀπὸ τοῦ ζῆν dictam volunt, quòd eâ ante inventum frumentum homines vitam tolerabant. Antiquissimis autem Romanis (teste Dionysio Halicarnassensi) Zea Far dicebatur. Farris tamen vox ambigua & æquivoca.

1. *Zea sive Spelta* J. B. *Zea dicoccos sive Spelta vulgo* Park. *Zea dicoccos vel Zea major* C. B. *Zea sive Spelta* Ger. Spelt.

J. B. C. B.

Tritico haud absimilis est, *radice* multiplici *culmis* tenuioribus, numerosis, geniculatis, firmis, Hordei altioribus, at Tritico brevioribus. *Spica*, quæ circa festum S. Joannis Bapt. floret, palmaris aut sesquipalmaris, incondita, compressa, plerunque mutica, interdum aristis circumvallata, longioribus brevioribúsve, gemino granorum versu, vel ita dispositis granis ut alternatim unius principio medium alterius respondeat, multiplici folliculo arctè inclusis, & geminis utriculis geminis granis junctis, quæ Tritici semine longiora, dorso acuto, colore ruffo, pertinaciter hærentia, nec tribuli ictu semen relinquentia, quo nomine (inquit J. Bauhinus) à Tritico vulgari distinguas licet, alioqui glumis & tunicis exuta grana vix internoscas.

Locus. In multis Italiæ, Galliæ & Germaniæ locis provenit, qualicunque solo etiam humidiore, læto tamen pinguique meliùs proficit.

Eodem cum Tritico tempore seritur, floret & demetitur. Zea, si pista ac purgata seratur anno tertio in Triticum mutatur, * Theophrasto autore. Et Plinius, *Tradunt* inquit, *Zeam ac Tiphen, cùm sint degeneres, redire ad frumentum, si pistæ serantur, nec protinus, sed tertio anno.* Nos non negamus accidere interdum posse ut Zea in frumentum transeat, verùm ut hoc semper eveniat si pista seratur nobis non videtur verisimile; penes autorem fides esto.

* *2 hist. c. 5.*

3. *Zea monococcos, Briza quibusdam* J. B. *Zea Briza dicta seu monococcos Germanica* C. B. *Zea monococcos, sive simplex, sive Briza* Park. *Briza monococcos* Ger. St. Peters Corn.

C. B.

Culmis est & spicis dicocco brevioribus, angustioribus, tenuioribus & depressis: spicis duplici ordine Hordei modo digestis, aristis subasperis armatis: seminibus duplo minoribus, singulis utriculis (qui læves, candicantes & modicè depressi) inclusis, à quibus in mola, non in area exuuntur. *Folia* angusta sunt: radix fibrosa.

Locus & Tempus. Nascitur asperis & montosis plerisque Germaniæ locis, solum tenue & aridum amans. Autumno cum reliquis frugibus seritur, seriùs tamen, ac subinde Septembri demum mense maturescit.

Usus. Panes ex Zea Germani conficiunt, non minùs albos quàm ex Tritico, leviores tamen, minúsque nutrientes. Recens suavis est & concoctu facilis, antiquus non ità gratus & concoctu difficilis.

Ex eadem pultes cum lacte, vel Amygdalato, vel vino, vel cerevisia & saccharo fiunt & sanis & ægris utiles. Pulticulæ ex farina adstringunt, unde ad eadem valent ad quæ pultes ex Oryza, hæmoptysin, dysenteriam, diarrhœam, &c. præcipuè cum pedibus vervecinis & vitulinis decoctæ: exteriùs quoque ad eadem utilis est.

Not. Veteres uno quasi ore panem ex Zea damnare. Quare manifestè (inquit C. Bauhinus) patet Zeam illam aliam esse ab ea, quam Plinius semen Romanis vocari tradidit, ex quo tam præclarus cibus Alicæ fiebat.

Cap. IV.

1. *Zea verna* J. B. *Zea Amylæa seu Olyra* C. B. theatr. *Olyra* Park. *Triticum Amylæum* Ger.

J. B.
Calamos habet tres cubitos altos, quatuor, quinque aut sex geniculis donatos, & planè triticeos. *Folia* plusquam semunciam lata. Spica duorum est versuum, sibi mutuò æqualiter respondentium, aristis multis vallata, ut eatenus ad Hordeum accedat: in singulis autem versibus ordines duo seminum majusculorum, quæ glumæ involvunt validæ, aliàs albicantes, aliàs quasi ferrugine infectæ vel rubentes, binæ quidem undique, extima verò externa tantùm parte. Grana glumis exuta Tritici granis similia sunt, unde nobis semen ejus Londino missum est sub titulo *Tritici spicâ Hordei.* Seminis nondum planè maturi aviculæ appetentissimæ sunt, ut difficile sit illud ab earum rapinis defendere.

In Germania locis aliquibus seritur, & quidem verno tempore circa festum S. Georgii. Tardè metitur scilicet primùm Septembri. *Locus.*

Hæc planta inter Hordeum & Triticum quodammodo ambigit, spicam enim habeat Hordei, granum Tritici.

2. *Zeocrithon sive Oryza Germanica* C. B.

C. B.
Cum Oryza nihil affinitatis habet, sed potiùs mediæ inter Zeam & Hordeum naturæ est: radicibus, foliis, culmis geniculatis Zeæ similibus: spicis Hordei modo asperis & acutis aristis armatis, singulis tamen majoribus: grano candidiore, utriculis ut Amylæum incluso, quod Zeæ modò à cortice in mola repurgari postulat.

Est ex æstivarum frugum genere; quare apud Mediomatrices cum aliis trimestribus seminibus in optimis agris seritur.

Si hæc planta à C. B. rectè describatur nostrum Sprat-Barley esse non potest.

Cap. V.

De Hordeo.

Hordeum Velio teste, priùs fuit *Fordeum*, unde per adspirationem scribendum liquet. Videri possit Hordeum dictum ab *horreo*, est enim horridum ob aristas hispidas & mordaces. Sed malim statuere *fordeum* & forbea *ejusdem* esse originis, nempe à φέρβω *alo, nutrio*, unde φορβὴ alimentum à quo *forbea*, sed in *fordeum b* in *d* convertitur. *Vossius Etymolog.* ubi plura vide.

Hordeum à reliquis culmiferis spicatis grano, cortice crassiore undique arctè adhærente, nec ullis præterea glumis, tacto differt; ab Oryza spicâ simplici compactiore.

A. 1. *Hordeum distichum* Ger. J. B. Park. C. B. **Common Barley.**

Breviore *culmo* est quàm vel Triticum, vel Secale, sesquicubitali tamen interdum, & in lætiori solo bicubitali, quinque plurimùm, interdum sex geniculis intercepto, ad quæ singula *folia* culmum aliquousque obvolventia, ima Triticeis angustiora, superiora nonnunquam, æquè lata, & quousque culmos obvestiunt glauco quodam polline plerunque obducta. *Spica* longis asperisque horret aristis, quæ singulæ è singulorum granorum capitibus exeruntur: grana vero glumâ tenui, simplici clauduntur, quam nullâ triturâ deponunt, nisi vel molarium confrictu, aut sacculi asperioris, calidâ prius macerata, aut denique pila. Distichon nominatur hoc genus quòd duos habeat granorum ordines, quibus tamen interjecta & aliorum rudimenta, sed quæ nihil aliud sint quam inutiles glumæ.

Stipulæ per maturitatem molliores sunt, minúsque fragiles quàm triticeæ, unde & succulentiores sunt, & pabulum bobus & vaccis alendis commodius & pinguius suppeditant. Spicæ ob longitudinem & gravitatem plerunque nutant & deorsùm incurvantur, & vel viginti interdum grana in singulis versibus continent. Radices ut in reliquis culmiferis fibrosæ. Ab eodem grano plures stipulæ exeunt.

Seritur hoc genus Vere, nec enim hyemes nostras asperiores tolerat. *Tempus.*

A. 2. *Hordeum distichum spica breviore & latiore, granis confertis. An Hord. distichum minus* Park. *Hord. dictum Germanis Oryza* J. B? *Zeocrithon sive Oryza Germanica* C. B? **Sprat-Barley, or Battle-door Barley.**

Hoc à præcedente differt staturâ plerunque breviore; spicâ breviore latioréque, granis magis confertis, & à scapo medio extantibus, aristis quoque brevioribus nonnihil: quin & ab avium injuriis tutius esse creditur, quia grana ejus ante perfectam maturitatem à spica difficiliùs avelluntur.

Hæc duo genera apud nos in Anglia hyemem non ferunt, ideóque seruntur Vere. *Tempus.*

Inter geminos granorum versus duo alii utrinque, i. e. quater gemini intercedunt, paleacei, nullum granum continentes, mollicellis & brevibus aristis donati. *J. B. Hi & in Hordeo vulgari habentur, sed conspectiores sunt in hoc genere.*

A. 3. *Hordeum*

A. 3. *Hordeum polyſtichon* J. B. *& ut mihi videtur hexaſtichum pulchrum* ejuſdem. *polyſtichum hybernum* C. B. *fortè etiam vernum* ejuſdem. *polyſtichum vel hybernum* Park. **Winter or ſquare Barley, or Bear-Barley,** *& in montoſis ſeptentrionalibus Angliæ* **Big.**

Hujus ſpica plerunque tetraſtichos eſt, aliquando plures granorum ordines obtinet, unde Hordeum hexaſtichum pulchrum *J. B.* ab hoc non differre putamus. Quin & polyſtichon vernum & hybernum ſolo ſationis tempore & accidentibus indè ortis diſtare.

Hanc ſpeciem, quia frigoris patiens eſt, & aſperiores hyemes tolerat, in Septentrionalibus Angliæ montoſis regionibus ſerunt; ubi Hordeum diſtichum ad frugem non perveniret.

Notandum hic Veteres eóſque ſecutos Recentiores nonnullos erráſſe plurimùm cum Hordeum & reliqua frumenta extremo utroque pullulare ſcriberent, ex altera grani parte deorſùm germinante radicibus exeuntibus, ex altera ſurſum tendente herbâ: Ab eadem enim grani extremitate, tam in Hordeo quàm in aliis frumentis, tum culmus ſeu folia, tum radices exeunt, ut in Tritico manifeſtum eſt: in Hordeo & Avena, quæ glumas non exeunt, folium ſub gluma craſſiore reptans è ſummitate grani egreditur; quòd errori occaſionem præbuit: Quam rem ità ſe habere facilè animadvertes, ſi granum poſtquam germinaverit cortice exuas.

Vires & Uſus.

Hordeo quomodocunque parato eo utaris nunquam corpus calefacit, ſed variè pro modo præparationis tum humectat, tum ſiccat, coctum veluti in Ptiſana humectat, toſtum veluti in polenta ſiccat. Differt à Tritico quòd ſuccum mitem & deterſoriam generet, cùm Triticum craſſum ac lentum ſit, & nonnihil obſtruentis naturæ obtineat.

Ex Hordei farina olim apud potentiſſimos populos ut v. gr. Athenienſes, panes fiebant & hoc etiam ſeculo fiunt, verùm in annonæ caritate & ad ſublevandam tritici inopiam à tenuioribus præcipuè. Apud nos certè, non minùs quàm apud * Romanos olim, nullam habet autoritatem, ad panificia intellige, nam ad conficiendam cereviſiam valde expetitur, & quotidiano uſu frequentatur: æque neceſſarium populis Septentrionalibus pro potu præparando, ac Triticum pro pane.

** Panem ex Hordeo Antiquis uſitatum vita damnavit, quadrupedum tradidit refectibus.* Plin,

Variis modis Hordea parantur vel ut Alimentum ſint, vel ut alimentum medicamentoſum, quos videſis apud C. Bauhinum Theat. lib. 1. Sect. 4. cap. 18.

Anodynum eſt contra omnis generis dolores cataplaſma è farina Hordei & butyro paratum.

Si Polenta Hordei decoquatur in aceto, ac id percoletur per linteum, eóque os proluatur, aut potiùs aliquandiu in ore retineatur, ſæpe id intolerabiles dolores dentium mitigat. *Sim. Paullus.*

Affinis quidam meus vehementiſſimis calculi doloribus, & intolerabili iſchuriâ laborans, poſt uſitata remedia incaſſum uſurpata, ei quod ſequitur applicui; Recipiebam arbitrariam quantitatem probè contuſæ polentæ, ex aheno calidæ, & tantundem Lupuli, quæ frigebam addita bene magna quantitate butyri (commendare quoq, eum in finem oleum poſſumus) ex quibus parabam cataplaſma, quod tam calidè pectini & perinæo applicabat implicatam linteo quàm ferre poſſet: & vir hic intra quadrantem horæ ad votum familiæ à recenſitis ſymptomatis liberatur; cui ſimile cataplaſma poſt pluribus dein ægris calculo & dyſuriâ laborantibus felici ſucceſſu imperavi. *Idem.*

Pleuritides populariter graſſantes ſolo decocto Hordei ſanavit Th. Bartholinus, Ephemer. German. An. 2. Oſerv. 2.

Ptiſſana Πτισάνη, dicta eſt ἀπὸ τοῦ πτίσσειν tundendo deglubere ſeu decorticare, quod quamvis omnium frugum decorticatarum generale nomen ſit, tamen cùm ſimpliciter & ſine adjectione ponitur, ptiſſanam Hordeaceam ſignificat, quæ κατ' ἐξοχὴν Ptiſſana dicitur: nam cùm pro aliorum frumentorum Ptiſſanis accipitur, frumenti nomen ſemper adjicitur, ut Ptiſſana Tritici, Zeæ, &c. Ptiſſana Veterum decantatiſſima, variis in locis deſcribente Galeno, hoc modo parabatur. Hordeum in aqua maceratum dum extumeſcat in Sole ſiccatur; mox in pila piſtillo ligneo tantiſper tunditur donec corticem exuat. Hoc in aqua lento igne decoquitur donec ſucculentum reddatur. [Aliqui decorticatam molebant & farinam in ſacculo coactam diutiſſimè diſcoquebant atque reſiccatam & in offas convolutam ad ſorbitionum uſum ſervabant, & cùm uſus exigeret decoquebant] Uni parti Hordei decem partes aquæ admiſcet Oribaſius, 15 Paulus. Quæ inter coquendum citiſſimè ampliſſiméque intumeſcit optima cenſetur. Cùm in chylum ſeu cremorem redacta eſt Aceti momentum infundendum, dein olei (vel butyri) exiguum, quod tamen etiam per initia injici poteſt. Poſtquam ad exactam coctionem ventum eſt, ſub edendi tempus ſal friatus inſpergendus.

Egregiè humectat, refrigerat, & deterget, eduliúmque eſt in acutis morbis omnibus frumentaceis præferendum. Datur etiam commodiſſimè tabidis & hecticâ aut maraſmo laborantibus.

Antiquorum Ptiſſanâ hodie non utuntur Medici, ſed ejus vice Hordeum ſuſpensâ molâ decorticatum, quod mundum vocant, tantiſper in aqua decoquunt donec pultis ſpeciem referat, deinde tundunt & tenui incerniculo percolant, ſaccharum addentes, aliáque deinde admiſcent pro varia medentis intentione aut ſcopo.

Fit & hodie à Pharmacopœis, Gallicis præcipuè potio, quam Ptiſſanam καταχρηστικῶς vocant, cùm nec Ptiſana ſit, nec Ptiſanæ cremor, ſed tantum Hordei tenuius decoctum, ipſius ſubſtantiæ parùm aut nihil retinens. Fit enim ex Hordeo mundato, Glycyrrhiza raſa, & uvis paſſis, quandoque Pruna & dactyli & jujubæ aliáque ſimilia adduntur. Hæc potio in Gallia frequentiſſima eſt æſtivo tempore, ubi in omnibus fere pharmacopoliis venalis proſtat, vix biduum ſervari poteſt antequam aceſcat & corrumpatur. Uſus ejus eſt ad refrigerandum & humectandum. Iis qui inflammatione pulmonis partiúmque reſpirationi inſervientium vel renum veſicæque exulceratione aut inflammatione laborant proficuus cenſetur.

Polenta, Græcis Ἄλφιτον, Hordei toſti ſeu frixi farina eſt. Præparandi plures modos docuit Plinius *lib.* 18. *cap.* 7. Græci perfuſum aquâ Hordeum nocte unâ ſiccant, ac poſtero die frigunt, dein molis frangunt, reliqua apud ipſum vide. Euſtathius è Pherecrate præparandi modum brevibus abſolvit. Τὰς κριθὰς δεῖ πτίσσειν, φρύγειν, ἀποβρέχειν, ἀγεῖν, ἀλέσαι, μάζαι, παραθεῖναι. Oportet Hordeum pinſere, frigere,

frigere, torrere, in cerniculo cribrare, aſpergere, molere, manu ſubigere, mandendum apponere.

Ruſticos pro pane alicubi eâ uſos olim legimus. Veteres etiam Græci militibus polentam præbebant. Romani tamen milites ipſius imbecillitatem damnârunt. Maza eſt Polenta cum aqua ſola, aut cum aqua & oleo permixta.

Βύνη Aetio Hordeum eſt madefactum, quod germen emiſit, & deinde unà cum enatis ligulis toſtum eſt. Maltum recentiorum ex quo fit Cereviſia deſcribere videtur.

Maltum apud nos in Anglia ex Hordeo diſticho potiſſimùm conficitur, quanquam apud Septentrionales, ubi diſtichum non provenit, è polyſticho fiat. Modum conficiendi breviter deſcribit Lobelius, cujus idcirco verba adferemus.

Hordeum biduo & tribus noctibus aquâ maceratur, deinde effuſâ aquâ in horreum acervatur, loco ventis minùs pervio, quoad perpuſillos radicum cirros & pullulationes (hyeme quidem tardiùs, verè autem & æſtate biduo aut triduo) emiſerit. Mox priuſquam nimium incaleſcat in area complanata ſulcatim diſperſum ſeſquipalmari denſitate, ter quatérve die ac nocte aperto aere ſubvertitur: octo vel decem [imò plures] dies continuos verſando perficitur. Tandem in tabulato pertuſo igne ſubdito, vel calatho vimineo acuminato texto fornaci aptato, & Hordeo ſuperſtrato, igne lento è palea, cremiis vel arido ligno, [palea ſeu ſtramen huic uſui aptior eſt, nam lignum odorem & ſaporem fuligineum Malto & Cereviſiæ inde confectæ communicat] fornacis oſtiolo admoto, ſeſquipalmari intervallo ab imo interpoſito, exſiccatur quoad molis frangi queat. Hyeme & Vere laudatiſſimum efficitur. Qui vero Malti faciendi modum accuratum ſcire deſiderat rei ruſticæ ſcriptores conſulat. Nam de his prolixiùs agere inſtituti noſtri ratio non permittit; & conſulat Tranſact. Philoſophicas N. 142. p. 1069.

Biera ſive Cereviſia ex Malto & Lupuli Salictarii floribus ſeu potiùs fructibus, modo proportionéque certis aqua dulci permixtis coquitur. Et ſimpliciſſima quidem ac propriiſſima talis eſt: Proxima quæ Triticum, Zeam aliáſque fruges unà cum Malto hordeaceo admittit. Quæ verò præter fruges, herbas, ſemina, flores, aromata aut alia hujuſmodi permixta habent, compoſitæ quædam Beræ ſunt ac medicatæ ab Hordeacea Triticeâve & ſapore & qualitate diſſidentes. *J. B.*

Veteres ex hordeo potum variis nominibus appellârunt, Quidam, ut Herodotus, ὄινον κρίθινον: Ariſtoteles, Athenæo teſte πῖνον dixit: alii βρῦτον: Ægyptii apud quos olim in uſu fuit, hordeaceam potionem ζύθον appellarunt, Theophraſto & Plinio teſtibus: Hiſpani, autore Plinio, *cæliam* & *ceriam*, Galli *cereviſiam*. *Ex iiſdem* [frugibus] *fiunt & potus, zythum in Ægypto, cælia & ceria in Hiſpania, cereviſia & plura genera in Gallia aliiſque provinciis, l. 22. c. 25.* Dioſcorides unum Hordeacei potûs genus *Zythum*, alterum *Curmi* nominat.

Hæc autem omnia, inquit J. Bauhinus, ſive ſimilia ſint genera diverſis appellata nominibus, ſive proprietate aliqua diſcrepantia, cum Bera ſive Cereviſia noſtra in eo convenire poſſunt, quòd ex hordeo & frugibus componantur, præparationis tamen modo, vel alia qualitate aliqua ab ea fortaſſe differunt.

Dioſcorides & Galenus Zythum Antiquorum multis nominibus damnant & improbant: verùm ſuſpicamur non ſatis perſpectum illis fuiſſe zythi præparandi modum. Quicquid ſit de zytho, nos fidenter affirmamus non dari potum ſalubriorem Biera ſive Cereviſiâ hodiernâ, ſi modò ex bonis frugibus ritè præparata, & probè decocta tandémque idoneè fermentata fuerit: Copioſum bonique ſucci alimentum præbet. Nos verò generoſiorem fortiorémque Cereviſiam in quotidiano uſu improbamus; ut & nimis tenuem & aqueam, mediam inter has eligimus, & ſaluberrimam exiſtimamus.

Modum conficiendi Bieram ſeu Cereviſiam breviter deſcribit Lobelius in Adv. part. ult. his verbis.

℞ Malthi mollis, leviter contriti modios Britannicos octo: cui ſuperfunde aquæ fluvialis limpidioris ferventis, in qua aliquot manipuli furfuris triticei incocti fuerint, quantum ſatis ſit implendo dolio Aureliano aut Aquitanico & ſemiſſi. Exactè mixta, infuſa calidè perſtent tres horas; deinde foraminulo paleâ operto aut duplicato fundo apto ſubterfluant. Id quod tranſmiſſum eſt [Belgis & Anglis Wort vocatum] recoquitur ſemihoram, ſeſquihoram, aut aliquot horas ut meliùs conſervetur, adjectis unc. duodecim florum Lupuli Salictarii: mox longo latóque lacu, depreſſis labris vix pedem alto perfrigerantur. Et hujus decocti frigefacti libris octo vel decem, fermenti ſive fæcis Bieræ vel Alæ potentioris libra aut ſeſquilibra adduntur exactè agitando, loco tepidiore permiſcentur, ſtrangulis operiendo, ſenſímque reliquum liquorem affundendo, ut commodiùs fermenteſcant. Quibus abſolutis tranſcolantur; vaſa adimplentur, demúmque fermentatione abſoluta, exactiſſimè occluduntur, eidem Malto novam affundunt fervidam, tranſcolant, eóque tenuem Cereviſiam concinnant. N. Quo diutiùs liquor Malto impregnatus, Wort dictus decoquitur, eò durabilior eſt Cereviſia, & ætatem meliùs fert, cæteris paribus.

2. Quò Maltum magis exſiccando toſtum & aduſtum fuerit eò Cereviſia indè confecta coloratior & rubicundior evadit, particulæ enim aduſtæ hunc colorem communicant, Cereviſia è Malto lento igne exſiccato pallidior eſt ſeu candidior.

3. Lupulus Cereviſiæ incoctus eidem diutiùs aſſervandus & ab aciditate tuendæ inſervit, quod efficit amarore inſigni quâ pollet, quin & eandem ſapidiorem ſalubriorémque reddit, nimium Alæ lentorem attenuando, aperiendo, abſtergendóque; Ala, præſertim ſi generoſior ſit, corpus nimis obeſum & pigrum reddit, Cereviſia lupulata calore ſuo diſſipat pinguedinem, corpuſque vegetius & ad motum aptius efficit.

4. Lobelius, quamvis natione Belga, fatetur Cereviſias Britannicas quaſlibet Septentrionales bonitate longe ſuperare: idoneus teſtis, qui in pleraſque regiones ubi in uſu eſt Cereviſia, peregrinatus fuerat.

4. *Hordeum exoticum causticum* C. B. *Cevadilla sive Hordeum causticum Americanum* Park.

Planta est à Nicolao Monarde propositæ, quæ in Hispania nova *Cevadilla*, id est, Hordeolum vocatur, à similitudine quam cum nostro Hordeo habet, in spica & vaginulis quibus semen includitur, sed eo minus & Lini semine neutiquam majus; & longè aliis facultatibus præditum.

Vires. Hujus semen adeò urente vi præditum est, ut in gangrænis, putridis & impuris ulceribus eosdem quos sublimatum & cauterium ignitum effectus præbeat: pulvis sensim inspersus vermes in ulceribus necat, ulcera putrida expurgat, pro ulceris magnitudine, majori minoréve quantitate inspersus, modò præservativa, quæ in horum remediorum usu usurpari solent, adhibeantur. Ad hujus facultatem infringendam pulverem aquâ rosarum aut Plantaginis excipiunt, & Linum intinctum ulceribus & gangrænis imponunt, dein medicamenta sarcotica adhibent. Hæc omnia Monardes.

CAP. VI.

De Oryza.

ORyzæ ut semen ex India primùm fuit allatum, sic & indidèm nomen Lobelio ascitum videtur.

Oryza gluma seu cortice crassiore arctè adhærente granis, spica laxa, è pluribus composita a reliquis frumentaceis distinguitur.

Oryza J. B. C. B. Ger. Park. *& aliorum omnium.* Rice.

C. B.

Radicibus est triticeis, *culmis* bicubitalibus & tricubitalibus, striatis, triticeis & hordeaceis, crassioribus ac robustioribuss, geniculatis: *foliis* longis, arundinaceis, carnosis, Porraceis haud absimilibus: in culmi cacumine non spica sed *juba*, Milii aut Panici modo, in ramulos divisa, in quibus semen utrinque impari ortu & alternatim provenit, cortice subflavo, aspero, & angulosis striis in longitudinem donato, supernè villoso, ovi figurâ, tectum, & asperâ aristâ armatum est, quo exuto granum quovis præstantissimo Tritico candidius, pellucidum, durum, Avenâ brevius & crassius conspicitur. Flores ut in Milio purpureos esse, & eodem tempore flores & semen proferre dicunt.

Locus. Oryza præcipua omnium Indiæ Orientalis regionum annona est, indéque primùm allata in Græciam & Italiam. Hoc etiam seculo in universa India frequentissimus ejus usus est, ut in omnibus fere ejus regnis, provinciis, insulis copiosissimè seratur & colatur, ut *Bengala, Pegu, Cambaia, Ceylon*, &c. Quinetiam in Ægypto magno proventu seritur, alicubi etiam in Syria, & Fortunatis insulis: ínque Hispania & Italia, ubi nos in Ferrariensis ditionis locis palustribus satam observavimus.

Humidis locis delectatur, & in ipsis aquis crescit. In insula *Zeilan* aquas in stagnis reservant ad Oryzæ sata irriganda: & ibidem, (aiunt) terra pinguis perpetuis exundationibusità mollescit, ut Oryzæ messem facturi ad dimidium genu in aqua versentur. Sic, auctore Porta, in Salernitano agro, ubi patenti, uda planitie maximo proventu seritur, euripis & ilicibus & fluviis ductis quoties opus est rigant, aliàs nullam aut cassam segetem laturam: ità ut mirum sit tam siccum & exsuccum granum tam humidum requirere solum; terrámque humidam & uliginosam tam præstantis saporis & salubris nutrimenti tamq; siccum frumentum procreare.

Tempus. Maturescit æstivis Solibus, ejúsque messis serotina est circa æquinoctium Autumnale: quare Septentrionales regiones, licet humentes magis, tamen ut alsiosas respicit, nec ibi ad frugem pervenit.

Vires & Usus. In cibis Oryza admodum est familiaris, apud omnes nationes Orientales præcipuæ apud Indos; concoctúque facilior evadit & ori gratior, ubi ex lacte bubulo aut Amygdalarum cremore, aut carnium pingui jure decocta fuerit. Datur utiliter in cibis dysentericis, cœliacis & diarrhœâ affectis, præsertim ubi priùs torrefacta, in lacte, in quo igniti calculi fuerint extincti, decoquatur. *Matth.*

Oryza Indis panis loco est, variis modis præparata; Præparandi modos vide apud C. Bauhinum *Theat. Bot. lib.* 1. *Sect.* 4. *cap.* 29. Potum quoque in multis Indiæ locis ex Oryza conficiunt. Vide *C. B. loco cit.* Turcæ quoque ex Oryza pultes efficiunt, & multa ex ea fercula parant. Varios Oryzam ad cibum præparandi modos in Europa, ubi Triticum in panem venit, vide apud prædictum autorem loco laudato.

Vulgi animos opinio pervasit Oryzâ frequenter vescentes obesiores reddi; quare in quibusdam locis fœminæ graciliores & macilentiores eâ frequentiùs utuntur ex lacte & largiore sacharo assumentes. Sed Veterum medicorum sententia contradicit: ut qui inter ὀλιγοτροφα seu leviter alentia, & δύσπεπτα sive quæ difficulter conficiuntur eam retulere. *Nobis aliter videtur, & vulgi potiùs opinioni accedimus, nec audemus damnare edulium tot gentium, tot seculorum usu approbatum: Alvum modicè astringere concedimus: unde & in hepatico fluore & mictione sanguinea, inque tussi utile esse aliis adstringentibus additis non abnuimus.* Farina etiam cataplasmatis repellentibus admiscetur, & iis quæ mammarum incipientem inflammationem arcent floribus Chamæmeli & rosarum additis. In hæmoptysi laudat Helmontius Oryzam Aq. vel Lacte chalybeato coctam. Dol. l. 3. C. 8. S. 16. *D. Soame.*

Oryzæ tenuius decoctum, in aqua, usitatissimum est apud Indos multorum medicamentorum vehiculum.

Liquorem vinosum ex Oryzâ extractum *Arak* aliqui vocant.

CAP.

Cap. VII.

De Panico.

PAnicum, Græcis Ἔλυμος καὶ Μελίνη, Etymon Plinius adfert, lib. 18. cap. 7. *Panicum*, inquit, *à paniculis dictum.* Ac paulo poſt ait, *quoddam Panici genus eſſe à pano parvis racematum paniculis.* At Panicum non κυρίως à panicula dicitur; Ἀναλογία enim repugnat, ſed à *panus* cujus diminutivum *panicula*, ut *panicum* & panicula ejuſdem ſint originis. Panus autem à πῆνος pro quo Dores & Æoles πᾶνος: à πῆνος autem πηνίκη ἡ θρὶξ καὶ κόμη. *Voſſ. Etymolog.*

Panicum ſpicâ laxiore, & velut è racemis compoſita, granis minoribus à reliquis frumentis ſpicatis differt.

1. *Panicum Germanicum ſive panicula minore* C. B. *Panicum vulgare* J. B. Ger. *Panicum album vulgare* Park. **Panick.** *In Gerardo emaculat. icones duæ ultimæ ſunt tranſpoſitæ.*

C.B.

Radice nititur valida & fibroſa, è qua plures erigit *culmos*, Arundinaceos, duorum plerunque cubitorum (ſolo tamen fœcundo proceriores) rotundos, ſolidos, geniculis tumentibus, decem nonnunquam, præcinctos, ac ſenſim extenuatos, cacumine languido & nutante: quibus adnata *folia* arundinacea, Milii aſperiora & acutiora, tritici latiora, uncialiq; latitudine, Arundinaceis non multùm diſſimilia, è geniculis exeuntia, plerunq; cubitalia. In caulis ſummo *ſpica* oblonga, dodrantalis, rariùs pedalis, teres, craſſa, non ut in Milio divulſa, ſed racemi inſtar compacta, ex granis Milio numeroſioribus & minoribus, rotundioribus, ſplendentibus, folliculis quibuſdam ſubluteis obvolutos. In eo differentia quòd quoddam flavis, alterum purpureis aut nigris ſpicarum faſtigiis emicat, & hoc quoque avicularum injuriis obnoxium eſt.

Increſcente ſpica à duobus geniculis inferioribus culmi undiq; in orbem excreſcunt, & in terram fibræ deſcendunt, quibus culmus fulcitur nè pondere ſpicæ nutantis ſternatur & humi procumbat.

Seritur in agris in Germania, Gallia, Italia. Solum & terram qualem Milium deſiderat, nimirum levem ſolutámq;, arenoſam item & ſabuloſam, modò humentem. J. Bauhinus hujus varietates duas deſcribit & depingit: nimirum *Locus.*

[1. *Panicum puniceum vel rubrum*

Quod, uti provenit in horto, *radices* habet fibroſas, ſed validas, ſubrubentes; *caules* verò duûm aut trium cubitorum altitudine loco fœcundo, firmos, ex viridi rubeſcentes, crebris geniculis interceptos, ramoſos & læves præterquam ſub ſpica, quæ ſeſquipalmum longa, ſpiculis compluribus densè congeſtis componitur [in minoribus plantis ſpica non apparet ità ex ſpiculis compoſita] in quibus ſemen Panici vulgaris copioſum; gluma etiam non alia, ſed ariſtis quæ inter grana plurima emicant purpuraſcentibus. Folia Arundinacea, frequentia, vaginis longis caulem involvunt, adeóque & inferior vagina ſuperiorem excipit, tactu aſpera.

2. *Panicum ſpicâ inſigniter divulsâ.*]

2. *Panicum Indicum paniculâ villosâ* Park. *Panicum Indicum* Ger. *Panicum Italicum ſive panicula majore* C. B. **Indian Panick.**

Hoc radice, culmis, foliis priori, ut & Milio per omnia ſimile, ſed omnibus ſui partibus fœcundius exiſtit, maximéq; paniculâ differt, ſiquidem in hoc pedalis longitudinis eſt, & duorum digitorum craſſa, ad terram verſa, granis numeroſis hirſutiſq;: color paniculæ etiam variat, in quibuſdam candicat, in aliis rufeſcit, in pluribus verò flaveſcit: ſic & ſeminis color variat.

Ego hanc ſpeciem potiùs Indicam quàm Italicam dicendam puto; ſiquidem à quodam chirurgo Briſtolium Angliæ, cùm Lobelius ibi commoraretur, ex novo orbe delatum eſt; & ipſe eam in horto colui è ſemine pro Panico Indico miſſo ortam.

3. *Panicum cæruleum* Ger. *cæruleum vel Indicum* J. B. *Indicum cœruleum* Park. *Indicum, ſpicâ obtusâ cæruleâ* C. B.

C. B.

Radicibus eſt validis, fibroſis, amplioribus quàm ſint vulgaris: *culmis* harundinaceis, rectis, crebrò geniculatis, & veluti articulis præditis, lanugine obſitis, vulgari Panico longè & quidem digito craſſioribus, firmioribus, altioribus, humanam altitudinem ſæpe ſuperantibus, & juxta radicem cœruleo eleganti & nitido purpuraſcentibus, medullâ fungosâ, pallente farctis, & velut in ramos diviſis: ſiquidem inter folia è geniculis alii breviores culmi prodeunt: *foliis* veſtiuntur arundinaceis, ex ſingulis geniculis prodeuntibus, magnis, longis, latis ac duris, medio nervo diviſis, & per ambitum leviſſimè inſtar Milii Indici (iis non valdè diſſimilibus) dentatis: cuilibet culmo ſpica craſſa inſidet, quæ æqualis ubiq; propemodum craſſitudinis, inſtar clavæ Typhinæ densè compacta, aliquantulum hirſuta, nonnunquam digitalis, interdum ſolùm pollicaris longitudinis, ſpecie cylindri ſeu coni, faſtigio retuſo ad effigiem Mayzii, ſubcœrulei coloris, & in regionibus calidioribus ſaturatioris, ſiquidem ſtamina florum ex cœruleo diluto nitent: *Semina* petiolis oblongiuſculis & gracilibus innixa, capillaceis utriculis, quæ ipſam ſpicam hirſutam efficiunt, incluſa, quæ extima parte è glumis prominente vulgaris craſſiora magiſq; rotunda, lævia & ſubcœrulea ſunt. *Locus.*

E Peruvia in Europam pridem fuit allatum.

4. *Panicum*

4. *Panicum Indicum spicâ longissimâ* C. B. *Americanum spicâ longissimâ* Ger. emac. *Americanum sesquipedali spicâ* J. B.

Spicam habet sesquipede longiorem, crassam, firmam & compactam, non ut in priore æqualem, sed paulatim ex ima parte gracilescentem: semina præcedentis Panici similia, nec multùm majora, sed plura simul juncta, & glumâ hispidâ inclusa, brevíq; pediculo innixa.

Locus. Londino à Jacobo Gareto primùm accepit Clusius, postea similes ex Guinea.

Tres Panici Indici species depingit Parkinsonus, quorum iconas apud ipsum vide.

Vires. Gustu, qualitate & viribus Milio respondet, quare in cibo, pane & medicina ut Milium usurpari potest; unde magni per universam Germaniam, Ungariam & Bohemiam, perhibente Clusio, usûs est: etenim in alimentum cedit ac pultes ex ejus semine deglumato fiunt non ingrati saporis. At, inquit C. Bauhinus ex Veterum sententia, mali succi est, difficulter in ventre conficitur, flatus parit, alvum astringit, siccat atque refrigerat: ideóque Milium Panico ad omnia præstantius. Lac ei admiscere [in pulte] salutare inventum fuit, tollit enim aut saltem minuit prædicta mala.

Puls cum lacte in capitis doloribus à bile causatis, hæmoptoicis & pollutione nocturna commendatur. Ventris fluxus, ceu ipsum etiam Milium, nonnihil sistit Galeno; in lacte caprino coctum & bis die haustum, Plinio, cui & sic prodest ad tormina. Foris in cataplasmate illitum exsiccat & refrigerat.

Apud Italos ad Gallinarum, columbarúmq; saginam potiùs quàm ad hominum alimentum seritur. Nos etiam non dico cum C. Bauhino, illud rusticis fossoribus & messoribus, sed jumentis & avibus cortalibus comedendum relinquamus, & melioribus frugibus Dei gratiâ repertis utamur.

CAP. VIII.

De Phalaride.

SPica è squamis compactili, culmo tenui, granis lucidis à reliquis frumentis spicatis differt.

Phalaridis nomen accepit ἀπὸ τοῦ φαλιναν, quod semen splendidum candidúmque reddat. Spicam spumâ alba obductam esse non semel observavi. *Bod. à Stapel.* in Theophr. hist. lib. 8. cap. 3.

1. *Phalaris* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *major semine albo* C. B. **Canary-grass**, *i. e. Gramen Canariense, quia ex insulis Canariensibus delatum est, & Passeribus Canariensibus alendis inservit.*

J. B.

Culmo adolescit sesquicubitali, Hordeaceo [C. B. Zeæ non dissimili, graciliore tamen] quatuor aut quinque geniculis nodoso: *foliis* Hordeaceis, [parvæ Arundini aut Tritico similibus C. B.] radice habitiore [parva, multifida & fibrata *C. B.*] Unicuique culmo (qui ex una radice plures pronascuntur) *spicæ* singulæ insident, sesquiunciam aut unciam longæ, turbinatæ, foliaceis glumis stri-is squamatim scandularum ritu compactiles, è quarum sinu tremula flosculorum pallidorum filata promuntur, iisdémq; postea loculis *semen* reconditur lubrico nitore Milii, candidum, forma Lini, sed magnitudine suppar.

Locus. Sponte oritur non in Canariis tantùm insulis, Fortunatis olim dictis, sed & in Hetruria, autore Anguillara, inter segetes, & in Hispania, & in Gallia Narbonensi circa Monspelium.

Vires. Phalaridis semen, & herbæ succum, & folia pota ad vesicæ dolores & cruciatus commendant Veteres.

Alimento esse & nonnullos panes ex eo pinsendos curare, esitaréque ad calculum farctúsque vesicæ perhibet Lobelius.

2. *Phalaris major semine nigro* C. B. J. B. *Phalaris semine nigro* Park. **Canary-grass, with black seed.**

E radicibus fibrosis, majusculis, fibellis tenuibus rubentibus cirratis, tres quatuórve aut plures pro ratione soli *culmos* erigit, bicubitales, quinq; vel sex geniculis interceptos, ad quorum singula singula *folia*, semunciam lata oblonga, Triticeis ferè paria, nec folia tantùm, sed ex inferioribus articulis rami seu culmi secundarii exeunt. Spicæ quàm præcedenti longiores & graciliores nonnihil, viridiores, è squamis lineis virentibus & albidis striatis compactiles: *flosculi* albidi, è tenuibus filamentis penduli: *Semina* minora, per maturitatem fusca, seu nigricantia, imâ parte albicantem quandam hirsutiem habere videntur.

Locus. Circa Messanam in Sicilia, Baias & Neapolin in Italia, & Monspelium in Gallia Narbonensi spontaneam observavimus.

3. *Gramen Phalaroides Lusitanicum.*

Ex semine Londino misso succrevit nobis hoc genus Graminis, annui & supini, culmis vix dodrantalibus, ad terram reclinatis: cui *Spicæ* breves, crassæ, Phalaridis, è folliculo vix exeuntes.

* 4. *Gramen*

* 4. *Gramen Phalaroides minus* C. B.

Foliis eſt oblongis, anguſtis, viridibus, quorum unum vel alterum culmos cubitales tenues tubi inſtar cingit: In culmorum ſummo *ſpica* Phalaridi ſimilis, ſed anguſtior, trium unciarum inſidet. Nec radicem nec ſemen vidit deſcriptionis autor C. Bauhinus.

5. *Phalaris bulboſa ſemine albo* Park.

Park.
Creſcendi modo Phalaridi vulgari ſimilis eſt, *culmis* tamen tenuioribus tenerioribus, elatioribus. *Folia* tum quæ ad culmorum genicula, tum quæ ad radicem molliora lenioráque: *Spicæ* minores ſunt & nonnihil longiores, nec perinde compactæ, ad tactum etiam molliores, *ſemina minora* ſed candidiora producentes. Pro radicibus bulbuli ſubſunt multi, coacervati, fibras longas in terram profundè demittentes, quibus firmiter ei inhærent, nec quotannis aliarum ſpecierum modo emoriuntur, ſed in multos annos durant in magnos denſóſq; ceſpites excreſcentes.
In Hiſpania inventam attulit Boelius. *Locus.*

6. *Gramen phalaroides ſpicâ Paniceâ Siculum.*

Culmo eſt procero, firmo: *foliis* longis & modicè latis, ſpica palmari Panicea, hoc eſt, è multis brevibus & confertis ſpicis coagmentata, glumis aceroſis è viridi albicantibus, nullis omnino ariſtis donatis. Semen nondum maturum erat, cùm obſervavimus: In Sicilia.

Cap. IX.

De Frumento Indico Mayz dicto.

HÆc planta inſignibus notis ab aliis omnibus frumentaceis differt: Eſt enim paniculata ſimul & ſpicata. Panicula ſcilicet caſſa, aceroſa ſummo culmo inſidet, ſpicæ craſſæ tres quatuórve è foliorum ſinubus exeunt.

1. *Triticum Indicum* J. B. *Frumentum Indicum* Mays *dictum* C. B. *Item Frumentum Indicum* Mays *dictum alterum* ejuſdem. *Milium Indicum maximum* Mays *dictum, ſeu Frumentum Indicum* Park. *Frumentum Turcicum & Indicum* Ger. **Indian Wheat.**

C. B.
Radicibus nititur numeroſis, duris, fibroſis, ſed minimè craſſis, & albis: quibus ab imo caulis geniculo fulcra quædam in terram demittuntur, quibus culmi à vento agitati ſuſtineantur, qui Arundinei, ſeptem vel octo pedes alti, rotundi, pollicem craſſi, rigidi, multis geniculis articulati, inferna parte purpuraſcentes, qui paulatim extenuantur, ſolidi, denſâ & albâ medullâ, inſtar Arundinis Saccharinæ, farcti, qui dum adhuc virides & ſucculenti ſunt, dulcedine ſunt Sacchari. *Foliis* eſt Arundineis, cubito plerunq; longioribus, tres aut quatuor uncias latis, venoſis, marginibus aliquantum aſperis: *paniculis* ſummo caule dodrantalibus, gracilibus, raris, jubæ modo multiplicibus, aliquando in 15, 20, & etiam 30 ſpicas procumbentes diviſis, ariſtis carentibus, & flori tantùm emittendo natis. Etenim flores ſummo culmo nutant, non fœturæ deſtinati, non umbræ, ſed ornatu ſpectatores oblectantes, naturæq; luxum oſtentantes, quod rarò in aliis conſpicitur: nam cùm defloruerint exareſcunt, & nullum ſemen producunt. Floret autem Secales inſtar, flore nunc candidi, nunc lutei, nunc purpurei coloris, prout videlicet fructus ſive frugiferæ ſpicæ coloratæ erunt. Et quod ſingulare huic plantæ videtur eſſe, quòd alia parte florem, aliâ fructum ferat, & non reliquarum frugum more in panicula ſemen fructúmve proferat, ſed à latere ex culmorum geniculis, medio foliorum & geniculorum ſinu ſpicæ ariſtis carentes, longæ, craſſæ, rotundæ, cylindracea effigie, fructum ferentes, & ab uno culmo tres quatuórve alterno ordine exeunt; at à ſingulis nodis ſingulæ, quæ multis foliaceis tunicis vaginæ inſtar obvolvuntur, in ſummo tam arctè convolutæ ut nè aquam quidem tranſmittant, quæ ſpicas corrumpere poſſit: & ſpicæ cùm ad juſtam magnitudinem pervenerint Piceæ arboris conos tum longitudine, tum craſſitudine æquant, & è vaginularum verticibus filamenta capillacea eodem cum granis colore dependent, quo ab avium & vermium injuriis tutæ eſſe poſſint. Vaginis cùm exaruerint denudatis grana apparent Piſi magnitudine, omnino nuda, nullóq; folliculo incluſa, lævia, ſubrotunda, & quæ mediaſtino fuliginoſo undiq; hærent; propter compreſſionem anguloſa, frequentia, quæ ſæpe in uno racemo apud Indos 700 (apud quos ſæpe ex uno grano 300 modia colliguntur) coacervata, at arctiſſimè juncta, ac in octo, aut decem, rariùs duodecim ordines, in longitudinem rectis lineis digeſta: quæ ratione coloris variant, modò candida, interdum lutea, modò purpurea, nonnunquam fuſca aut rubra, medullâ tamen candidâ, & ſapore cæteris frumentaceis dulciori ac ſuaviori.
Interdum paniculæ, Camerario monente, etiam grana adnaſcuntur, ubi nondum plenè ſeſe explicavit, potiſſimum circa imam partem, quà tunicis veſtitur, quaſi fœcunditas nuditate evaneſcens pereat, eadémq; à tempeſtatum injuriis operimentis integra conſervetur.
Quòd paniculas floriferas infœcundas à ſemine ſeu fructu remotas gerit non huic frumento proprium eſt, ſed & Lachrymæ Jobi dictæ commune.
Quòd verò paniculæ hæ omninò ad generationem inutiles ſint, & ad ſpectaculum ſeu luxûs naturæ oſten-

tationem duntaxat comparatæ, Bauhino non assentior: Verisimile enim est apices floridos spermatis masculini vicem præstare, & semen fœcundum reddere, ut in Parte Generali docuimus.

Frustra Gerardus nostras, Tabernamontanum secutus, pro granorum colore species multiplicat, cùm ex eodem semine pleræq; hæ varietates haberi possint.

Frumentum hoc Indiæ Occidentalis indigenam esse (in cujus omnibus ferè regionibus reperitur) indéq; in Africam, Asiam, & Europam delatam, Matthiolo consentimus; quicquid contradicendi studio repugnant Adversariorum autores: Milium autem Indicum Plinii, quod Neronis principatu in Italiam fuit convectum, Melicam seu Sorgum esse minimè dubitamus.

Tempus & Locus. Seritur Martio, in singulas scrobes, inter se passum unum distantes, quaternis quinísve granis conjectis. Nascitur paucis diebus, & quarto in India mense demetitur. Apud Germanos seri in agris observavimus; ubi terram probè stercoratam, pinguem & humidam expetit. Frigoris & pruinarum impatiens est. Tempus serendi pro regionis qualitate & temperamento variat: alibi seriùs, alibi citiùs serendum. Alibi etiam breviori temporis spatio semen perficit & ad maturitatem perducit, alibi longius requirit. Est genus trimestre; est quod duobus tantùm mensibus & seritur & metitur. Quinetiam aliud est quod 40 tantùm diebus à satione maturescit; si Autoribus fides. Quòd in altitudinem excrescat, & plures spicas producat, vel soli fertilitati, vel cœli temperiei debetur.

Vires & Usus. Quidnam hoc frumentum in Medicina possit nondum satis constat (inquit J. Bauhinus) quia autem dulcedinem & lentorem quendam grana præ se ferunt, haud dubiè idem cum Tritico habebit temperamentum, ac proinde easdem etiam facultates obtineat necesse est. Grana itaq; teruntur in candidissimam farinam, quæ in panificia subinde cogitur. Panis tamen ille lentoris quiddam & obstruentis naturæ habet. Hinc est, quòd in Asia & Turcia illius nullum in cibo usum esse, nisi cum annonæ premit inopia, dicunt. Panis ex eo paratus (autore Dodonæo) mediocriter quidem candidus est, absq; furfuribus concinnatus, sed durus ac siccus, veluti biscoctus, nihilq; lentoris habens; concoctu eas ob causas difficilis, corporiq; nullum aut omnino exiguum alimentum præbens, tardè descendens ac alvum constringens, veluti ex Milio aut Panico factus.

Franciscus Hernandez frumentum hoc valdè celebrat: Temperatum est (inquit) aut ad caliditatem humiditatémq; paulisper declive, substantiâ mediocri, concoctu facile, præcipuè his qui eo victu uti consuevere, non crassâ, aut, veluti quidam opinantur, obstruenti & viscosâ, quod vel Indis ipsis, qui ex eo pane in placentulas formato vivunt, nec tamen obstructi, aut decolores conspiciuntur, periclitari licet: iisdem affirmantibus, nullam in ventriculo gravitatem sentire post epulas, imò post paucas horas rursus ac si nihil ingessissent esurire, & magna aviditate, si adsit copia, repetere nutrimentum, nec vel de nomine solo ad adventum usque Hispanorum lithiasin novisse: quin quòd nullus est apud Mexicanos celebrior ægritudinum acutarum & commodior victus, qui etiam Ptisanæ præfertur, quod mille experimentis comprobatum confirmatumq; est: Celeriter utique (aiunt) coctum descendere, corpora quantum sat est nutrire, nullum inferre gravitatis sensum, mollire ventrem & pectus, calorem subtilem demulcere, (præsertim si pulvis ejus ex aqua permittatur brumali tempore gelare) urinam evocare, viásq; omnes extergere. Reliqua apud ipsum vide, ut & varios modos illius parandi tum sanis, tum morbo aliquo affectis.

C. Bauhinus, nescio à quo edoctus, scribit Indos si nimiùm utantur hoc frumento in cibis, tumidos & scabiosos reddi. Imò (inquit) pueri Guineensium, qui hoc frumento sæpe panis loco utuntur, videlicet granis è spicis excussis, iisque nonnihil tostis & præustis, si paulò frequentius utuntur, à scabie sese vindicare non possunt, cùm sanguinem nimis calidum & quasi adustum gignat.

Panis & Vini ex hoc frumento conficiendi apud Indos modum vide in Histor. *C. B.* lib. 1. Sect. 4. cap. 31.

Farinæ usus est ad cataplasmata mollientia & suppurantia, nam suo lentore meatus obstruens apostematibus suppurandis peridonea est. Foliorum item recentium succus refrigerandi facultatem obtinet, & Erysipelatibus, si panni intincti applicentur, conducit.

2. *Frumentum Indicum Mays dictum minus* C. B. *Indicum alterum sive minus* Park.

Quod mediam præcedentis altitudinem vix attingat, cujusque spicæ frugiferæ non ad culmorum latera prodeunt, sed paniculis cùm defloruerint succedunt cætera ei similis, cùm invalido tibicine solius Tabernamontani fide & autoritate nitatur, nobis quidem dubium & suspectum est.

Pro culturâ & usu frumenti Indici *Mays* dicti consulantur Transact. Philosoph. N. 142. p. 1065.

CAP. X.

De Milio.

Milium, Græcis κέγχρος, ut Varroni placet à Græco derivatum est, nam illud priùs μίλιν, post μέλιν dicebatur seu μελίνη communi cum Panico nomenclaturâ. Verùm probat, Vossius μελίνην vocem apud Dioscoridem, Galenum aliósque veteres pro Panico duntaxat accipi. Probabilior ergo quibusdam videtur Festi opinio, Milium dictum à copia seminum, quasi millesimum ferat granum.

Milium autem effusâ jubâ, granis minoribus, subrotundis, lucidis ab aliis frumentis paniculatis distinguitur.

1. *Milium*

1. *Milium* J. B. Ger. *Milium semine luteo* C. B. *Milium vulgare album* Park. **Millet with yellow seed.**

J. B.

Radices crebræ, fibrosæ, validæ, albicantes. Pluribus *culmis*, crassiusculis sesquicubitalibus, brevibus internodiis geniculatis surgit. *Folia* Arundinacea, unciâ latiora, hirsuta, præsertim qua parte culmum obvolvunt densâ lanugine obsita sunt, & evidentiùs striata, postquam à culmo abscesserint lævia & glabra paulatim evadunt. In summis stipulis juba explicatur ampla, atro-purpurea, deorsum reflexa, ad longa tenuiáq; stamina inermibus glumis comprehensa grana, lubrico lævore lucida, parva, colore fulvo aureóve appensa obtinens.

Levem solutámque terram desiderat, nec in sabuloso solùm, sed in arenoso quoque provenit, modò vel humido solo, vel riguo, nam siccum cretosúmque reformidat. Ante ver commodè seri non potest, quoniam teporibus maximè lætatur. Ultima parte mensis Martii commodissimè terræ committitur. Nec impensa gravi sationem cultoris onerat, quippe Sextariis ferè quatuor (quinque Palladio) jugerum implet Columellæ. Si densiùs seminetur nocebit. Tertio post sationem mense perficitur: est autem ad annonæ caritatem & famem remedium permaximum. Contra tempestates enim universas aerísque malignitates resistit, & nullo tempore deficere potest, licet frugum cæterarum sterilitas invalescat. *Locus.*

Habuimus aliquando hujus varietatem semine aureo.

2. *Milium semine albo.*

Hoc quamvis ab omnibus Botanicis cum præcedente ad idem caput reducatur, ejúsque tantùm varietas habeatur, est tamen reverà species distincta: siquidem non tantùm granorum colore ab eo differt, sed statura & magnitudine, & florendi tempore, & jubâ seu paniculâ: illo etenim multò elatius est, ut quod ad bicubitalem aut tricubitalem altitudinem assurgat, culmo crassiore, geniculis pluribus intercepto, *foliis* latioribus longioribúsq; multò, pallidiùs virentibus, comâ magis inflexa, albicante.

Seriùs deniq; paniculam explicat, nec ferè in hortis nostris ante exitum Julii.

Hæc species esse videtur quam describunt Joan. & Caspar Bauhini.

3. *Milium semine nigro* C. B. *semine nigro spadiceóve* J. B. *Milium nigrum* Ger. Park. **Black Millet.**

C. B.

Caule est altiore, tenuiore, non hirsuto sed glabro; jubâ latiore; *semine* nigro oblongiore, medullâ quàm in priore albiore, illóque deteriùs, non minùs tamen aviculis, ut columbis & gallinis nutriendis, expetitum.

In Argovia Helvetiorum frequenter seritur Milium nigrum, quod foliis est vulgari latioribus, caule non adeò alto, jubâ sparsâ & minore, semine aliquantum majore & rotundiore, & ad pultes conficiendas altero longè utiliore. An à præcedente diversum?

Milium refrigerare & siccare Veteres & Recentiores consentiunt. Mali succi est, difficulter concoquitur, alvum cohibet, & flatus generat. Attamen hoc multis gentibus in cibis gratissimum fuisse, & hodie quoque esse, inter omnes constat. Meliorum frugum inopiâ in panificia olim cogebatur, uti testantur Galenus, Plinius, Dioscorides aliíque è Veteribus. Apud Italos (inquit C. Bauhinus) vidimus frequenter panes ex Milio confici, qui flavent, quiq; calidi devorati sua dulcedine placent, & à multis, etiam non urgente necessitate, expetuntur. Cùm verò panis ex Milio obduruit planè nigratus est. Ex farina quoq; ejus & lacte Itali lagana & placentas parant: quæ nisi mox cùm coctæ fuerint edantur, in mandendo glutinosæ & ingratæ sunt. Pultem candidam ex Milio olim factam fuisse testatur Plinius. Sarmatarum quoq; gentes hac maximè pulte aluntur, & crudâ etiam farinâ equino lacte, vel sanguine è cruris venis, admixto. Hæc puls etiam Germanis hodie in usu est, cum lacte cocta, butyro addito, & sacchαro plerunq; asperso: Hujusmodi etiam pultes in Angliam pridem introductæ & in usum receptæ sunt. *Vires & Usus.*

Cæterum Milii farinæ olim usus fuit in fomentis ad tormina, capitis quoq; & nervorum dolores. Foris impositum fuit in sacculis; nam in cataplasmatis ob friabilitatem difficilis ejus usus est. Qui plura de ejus facultatibus & usibus desiderat, C. Bauhini theatrum Botan. & J. B. historiam adeat.

Si membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipsam conglutinat (inquit Archigenes) Calaminthæ succus infusus, & farina Milii arida inspersa.

Ad sudorem provocandum, ℞ Decoct. Milii cum passulis & ficubus. Nobile sudorificum & diureticum vocat Otho Heurnius. Vel ℞ Decoct. Milii ad crepaturam cocti ℥iiij. Vini albi ℥ij. Exhibe calidè ægrotanti. Vocatur syrupus S. Ambrosii. *Chesneau.*

4. *Milium Sabæum* C. B. *An Milium exiguum argenteum ex Cayro* J. B?

C. B.

Granum est parvum, rotundum, Milio ut nomine, ità & formâ non absimile, sed gustu dulcius.

Hoc in Guinea, in regno Sabo *Millo* vocitant, & hoc frumento incolæ præcipuè vescuntur, ex hoc panem conficientes: granum probe maceratum lapidi plano seu lateri imponunt, hócque alio lapide manibus suis assiduè terunt, non secus ac pictores coloramenta sua comminuere solent, comminutum aquâ subigunt, & ex eo rotunda liba aut globos conficiunt, quos linteis aliisve scrutis, pannisve involutos coquunt, quantum ipsis sufficere videtur. Panis hic ingrati gustûs non est. Ex

eodem grano potum efficiunt coquendo aut aliter miſcendo, guſtui gratiſſimum & ſaluberrimum. *Addit. ad Cluſii cur. poſt.*

Milium ſuum argenteum ex Cayro J. B. ſic deſcribit, Vulgari Milio magnitudine cedit, magíſque rotundum in acutum umbilicum terminatur: tenui, argenteo, valdéq; lucido cortice & à Medulla levi attactu ſeparabili. Medulla Milii vulgaris, alba, inſipida ferè, dentibus friabilis. Româ ab amico acceptam attulit Cherlerus, nomine Milii ex Cayro.

Cap. XI.

Milium arundinaceum, multis Lachryma Jobi J. B. *Lachryma Jobi* Ger. Park. *Lithoſpermum arundinaceum* C. B. **Job's tears, or Reed-millet.**

J. B.

CUlmis donata eſt cubitum unum aut alterum altis, geniculatis: *folia* autem habet Turcici frumenti, cubito ſubinde longiora, uncias duas lata, quibus minora ſunt illa quæ in ramis naſcuntur, ex quorum alis petioli emicant, quibus tranſadiguntur ſingulis grana utplurimum ſingula, rariùs bina, lævoris politiſſimi, nitida, ante maturitatem flaveſcentia, matura ex nitido rubeſcentia, duritie lapidea, Cicer æquantia, ſuperiore parte turbinata, unde exit inanium glumarum ſpica mutica.

Locus. In hortis colitur. Parkinſonus in Creta inſula, Rhodo, Syria aliíſq; Orientalibus regionibus ſponte provenire ait. In Anglia & frigidioribus ſemen ægrè maturat.

Semine maturo & aqua ferventi intincto globulos parant quibus funiculo trajectis utuntur ad numerandas preces.

Vires. Eſt etiamnum, ſi expertus hæc ſcribat Lobelius, ad calculum renum & veſicæ ſaburram polline & decocto præſidium vulgatum.

Cap. XII.

De Sorgo ſeu Milio Indico.

HOc genus Italis *Sorgo* vel *Surga* dicitur (auctore C. Bauhino) à proceritate, qua inter ſuas cognatas fruges, Milium ſci. & Panicum, ſurgit: Inſubribus *Melegua*, Melica dicitur.

Culmi craſſitie & altitudine, granorúmque magnitudine inter frumenta paniculata eminet. Deſcriptio Milii Indici Pliniana notas ejus characteriſticas continet. *Milium* (inquit) *intra hos decem annos ex India in Italiam invectum eſt, nigrum colore, amplum grano, Arundinaceum culmo: adoleſcit ad pedes altitudine ſeptem, prægrandibus culmis, lobas vocant, omnium frugum fertiliſſimum.*

1. *Sorghum* Ger. J. B. *Melica ſive Sorghum* Park. *Milium Arundinaceum ſive Indicum ſemine ſubrotundo* C. B. **Indian Millet.**

C. B.

Tota planta Arundinem tam formâ, quàm proceritate refert, ità ut agri in quibus ad maturitatem uſque adolevit procul diſtantibus Arundineta eſſe videantur. *Matth.* Hoc radicibus fibroſis multis ac validis nititur: culmis eſt quatuor, quinque, aut pluribus ex uno grano aſſurgentibus, octo, decem, nonnunquam tredecim pedes altis, digitum craſſis, fuſcis, utplurimùm novem geniculis tuberoſis interceptis, medullâ candida, ſubdulci, Sambuci modo, farctis, & matureſcente ſemine rubentibus, foliis Arundinaceis è ſingulis geniculis cubito longioribus, tres, quatuorve dig. latis, ſuperioribus mucronatis, per ambitum minutiſſimis ſed acutis dentibus armatis, ità ut ſi deorſum mulceantur, teneros etiam digitos vulnerent. In ſummitate juba erecta dodrante plerunq; longior, latitudine quatuor aut quinque unciarum, plurimis paniculis conſtans; quæ Junio Julióve menſe è gramineâ vaginâ emergens flores luteos, exiguos, oblongos & pendulos profert, quibus defluentibus ſpicæ rubeſcere incipiunt. Succedunt grana numeroſa, Milii aut Cannabis ſemine duplo majora, oblongæ rotunditatis, colore utplurimum ſubrubra, vel in rufo nigricantia, rariùs ſubalbicantia & lutea, duplici tunicâ involuta, quibus excuſſis petioli, quaſi craſſa filamenta, ex quibus ſcopas concinnant, remanent. At increſcentibus caulibus & ſpicis turgentibus, radix ex inferioribus geniculis undiq; quaſi fulcra demittit, quæ in terram figuntur fibráſq; agunt, quò culmos ſuſtineant, ut faciliùs vento reſiſtant.

Locus. Solum amat pingue & humidum, unde à nonnullis in ejuſmodi ſolo ad agrorum luxuriam caſtigandam ſeritur. Ex India primùm adductum eſt in Hiſpaniam, Italiam, aliáſque calidiores regiones. Nos in Foro Julii Italiæ copioſè ſatum obſervavimus. Ex æſtivis ſementibus eſt. Autumno matureſcit.

Semen Panico ſapore & temperamento ſimile eſt. Italiæ infima plebs & Patavini ruſtici ex granis in farinam molitis panes conficiunt, qui friabiles ſunt, & parum alimenti ſubminiſtrant, nigri, duræ concoctionis & alvum conſtringentes: ex farina cum lacte pultes conficiunt frequentiùs. At in Hetruria gallinarum, columbarúmq; ſagina ſeritur potiùs quàm ad hominum alimentum. Suum & boum

boum & equorum pabulo etiam ſervit. Si boves, autore Cæſalpino, herbam virentem depaſcantur, intumeſcunt & pereunt, ſi culmos exſiccatos proficiunt.

Ex culmorum medulla medicamentum ad ſtrumas præſtantiſſimum fit: cujus conficiendi modum vide apud *Matth. J. B.* & *C. B.* Idem Matthiolus flores ad fluorem muliebrem & dyſenteriam commendat. Vide locum. *Vires.*

Ex ſummis Sorghi viticulis rigidioribus arefactis ſcopas Itali conficiunt, veſtibus & capiti detergendis, quibus in variis Galliæ & Italiæ, nunc & Germaniæ, locis utuntur *C. B.* Hujuſmodi ſcopas Venetiis venales obſervavimus cùm in Italia peregrinaremur.

2. *Milium arundinaceum ſemine plano & albo* C. B. *Sorghi album, Milium Indicum, Dora* J. B.

C. B.

Hoc *radices* fibroſas & duras habet, terram à ſummo petentes, eíque infixas, quo plantæ moles firmiùs contra ventorum impetum firmetur: quare quindenis diebus ſingulas radices è geniculis profert, è terræ proximioribus incipiendo gradatim ſurſum ad quartum tendens: *culmis* Mayzio vel potius Cannæ Saccharinæ ſimilibus, (qui ſex vel octo cubitorum) medullâ albâ, dulci, Arundinum Sacchariferarum modo, farctis: quorum ſummitati *panicula* ſpecioſa, Milio prædicto major, alba, ſemipedalis longitudinis inſidet: ex qua poſt flores delapſos è filamentis capillaceis exiguis & rigidis *grana* dependent, folliculo albo incluſa, candidiſſima, Lentis modo compreſſa, (Orobi magnitudine in Arabia) fractu duriſſima, nigro puncto, quo ſpicæ vel petiolo, è quo ægrè divelluntur, hærent.

In Arabia circa urbem Anam, cum Babyloniam veterem flumine peteret, utrinq, ad fluminis ripas agros conſitos Rauwolfius obſervavit; & quidem ſolo arenoſo, tenui & ſatis profundo, quod Octobri menſe jam maturum & partim collectum erat. Et Bellonius in Cilicia & Epiro, ubi ruſtici magnos ſuccos refertos Corcyram in forum devehunt, notavit. *Locus.*

Hæc planta *Dora* Arabum cenſetur; quæ ſicca eſt, parùm nutrit, & ventrem ſtringit. Grana candidiſſima farinam panificiis aptam promunt, ex qua, ut Rauwolfius habet, panem bene ſapidum cinericeum conficiunt, placentarum formâ, circa digitos quatuor tranſverſos latos, ſex longos, & duos craſſos: & ut Bellonius, molas habent domi, quibus grana conterunt, & ex farinâ maſſam duram pinſunt, quam tenuiter admodum complanatam radiis Solaribus coquunt: aut veteri Romanorum militum more, qui tegulæ ab igne calefactæ, & lapidibus utrinque ſuſtentatæ, maſſam piſtam complanatam imponentes coquebant: eadem ratione ruſtici panem coquunt; at urbani in clibano. Incolæ ex culmis, eo quo ex Cannis Saccharinis modo, maſticatis, ſuccum ſuavem & dulcem eliciunt, qui in his magis in ſuperiore parte, in Saccharinis autem in inferiore continetur. Corcyræ inſulæ incolæ hoc columbas alunt: in Cilicia ob lignorum penuriam ſerunt, cujus calamos pollicari craſſitudine incolæ diligenter colligunt, & ex illis ignem ſervant. *Uſus.*

CAP. XIII.

De Avena, ſeu Bromo.

Ut ab habeo eſt habena, ſic ab *aveo* (inquit Voſſius) videtur eſſe *Avena*, ſive ab occupandi aviditate, quod Agrætius ſcripſit: ſive potiùs quod aveant illud edere pecudes ac equi.

Avena paniculâ ſparsâ, ſemine anguſto oblongo nunc nudo, nunc gluma craſſiore tecto, in locuſtis bifidis, à reliquis frumentaceis diſtinguitur.

A. 1. *Avena alba* J. B. *vulgaris ſeu alba* C. B. *veſca* Lob. Ger. Park. White Oats.

C. B.

Radicibus copioſis nititur: ex quibus culmi aliquot ex gramineis vaginis prorumpentes aſſurgunt, geniculis diſtincti, ac triticeis nodoſiores [quatuor aut quinq, articulis in eodem culmo:] *foliis* Tritici aut Zeæ. In cacumine panicula ſe explicat ceu juba Arundinis, ex qua folliculi veluti parvæ locuſtæ bipedes, longis ac tenuibus pediculis dependent, flore candicante, in quibus *ſemen* Hordeo longius, tenuiúſque, acutum & ſubalbicans continetur, quod geminum (altero tamen ſemper grandiore) & ſuperiori parte exiguis capillis hirſutum eſt, glumis craſſis ac duris involutum, & incluſum: at in maturitate membranæ dehiſcentes maximè nudum ſemen oſtendunt: medullâ eſt molli, candidâ & dulci. Ariſtas habent grana laterales, interdum tamen iis carent.

Quæ ſata naſcitur (inquit C. Bauhinus) culmo eſt craſſiore & proceriore: quæ ſponte tenui ſtipula & ſpicâ jejunâ ſterilis eſt.

In omnibus regionibus tam calidis quàm frigidis ſeritur: apud Germanos [& etiam Anglos] communiter initio Martii, aut etiam Februario exeunte. Virgilius Avenæ ſegetem campum urere & emaciare adnotavit. *Locus & Tempus.*

Urit enim Lini campum ſeges, urit Avena.

A. 2. *Avena nigra* J.B. C. B. Black Oats.

Hæc ipſa (inquit C. Bauhinus) albâ aſpectu ſylveſtrior eſt, ſtipulâ quinetiam craſſiore & folio nigriore: granum huic ſtrigoſius, longius & piloſius eſt quàm præcedenti, glumâ piloſâ & nigrâ tectum, è cujus dorſo ariſta intorta naſcitur.

 Parkinſonus

Parkinsonus & Gerardus vel hujus non meminere, vel cum præcedente miscent: à quâ J. etiam Bauhinus eam specie diversam non facit. In Anglia multo frequentiùs & copiosiùs seritur quàm Avena alba.

A. 3. *Avena nuda* J. B. C. B. Ger. Park. **Naked Oats**, *& in Cornubia, ubi copiosè seritur.* **Pillis** & **Pill-corn.**

Hujus semen durum corticem non habet ut Avenæ vulgaris, sed plures glumas tunicásve tenues, paleaceas; porro autem granum ipsum habitius est & ex albo fulvescens, quodammodo simile Avenæ.

Quod J. Bauhinus Avenæ nudæ granum minùs pertinaciter glumis hærere affirmat nobis non probatur, quin potiùs contrarium videtur.

Locus. In extrema Cornubia prope Belerium promontorium copiosè seritur ubi non minori pretio venditur quàm Triticum ipsum.

A. 4. *Ægilops quibusdam aristis recurvis sive Avena pilosa* J. B. *Festuca utriculis lanugine flavescentibus* C. B. *Ægilops bromoides* Ger. emac. *Æg. bromoides Belgarum* Park. **Bearded wild Oats, or Haver.**

J. B.

Folia sunt Avenæ foliis æmula, *spica* verò siquæ alia ejus generis Cerealium, admodum speciosa, pedalis, rariùs tamen, glumis stipata: hæ quippe aliàs binæ, aliàs ternæ, longis & trium unciarum pediculis hærent perquam elegantes, glumis utrinq; munitæ oblongis, lucentibus, striatis, pallidè partim virentibus, partim virescentibus, latioribus quàm in vulgari Avena, cui similia grana, intus bina communiter, rariùs singularia, fulvo ac pænè ruffo colore prædita, pilis flavescentibus, ac pulchre Byssi instar lucentibus, obsepta, quæ ferè Avenæ granis longiora sunt: secus quas aristæ exeunt gemellæ, longæ, duarum aut trium unciarum, atque incurvæ, uti crura Locustarum sylvestrium, rigidiusculæ. Spica Avenæ spicam pulchrè æmulatur; nam ad ejus modum, ex granorum, uti conjicere est, pondere, pedicillorúmq; subtilitate ità pendulæ atque tremulæ hærent glumæ, ut nec pendulas nec surrectas quis simpliciter dicere queat.

Locus. Inter segetes nimis frequens est; nec agri qui eâ semel infecti sunt facilè hac peste liberantur: etenim ante messem maturescens, semen in terram effundit, quod per hyemem ibidem restans, aut per integrum annum si satio intermittatur, cum segete denuo succrescit.

Vires & Usus. Avena in qualitatibus primis temperata est; desiccat, mediocriter digerit, & adstringit nonnihil: in usu frequentissimo est apud nos tum in cibo, tum in medicina. Seritur quidem pro equorum pabulo, quin & anseres ea saginantur, & gallinæ aluntur: Ex ea tamen non solùm pro rusticis, sed etiam pro magnatibus farinâ optimæ & variæ pultes & sorbitiones conficiuntur: Ex ejus farina, (granis decorticatis) interdum sola cum sale & passulis aquæ incoctâ, sed frequentissimè unà cum carnibus, juscula & sorbitiones paramus: nec alia ferè juscula apud nos in Anglia in usu sunt quam avenata tam apud nobiles quàm plebeios, quæ sanè tam ægrotis quàm sanis saluberrima sunt, facilè concoquuntur, & optimum alimentum corpori subministrant. In annonæ caritate tenuioris conditionis homines hisce jusculis præcipuè victitant: & tamen meliore valetudine fruuntur, quàm qui delicatissimis variàque arte confectis cibis utuntur: bene nutriunt, floridúmque satis colorem infantibus efficiunt. Oribasio quoque Avena maximè omnium leguminum ad concoquendum accommodata est, & ejus optima est sorbitio. Rectè ergo Plinius (inquit C. Bauhinus) Germaniæ populos Avenam serere scribit, quibus frumenti instar sit, cujus etiam pulte vivunt.

Solent & Saxones farinam Avenæ crassiorem, quam ipsi *Grote* vocant omnibus ferè obsoniis unà cum sale aspergere & sic simul coquere. Nos quoque in Anglia Avenæ grana deglubita integra **Grotes** vocamus, iisque utimur ad farcimina & botulos cruore distentos parandos.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria, ex Avena decorticata & molita panes & placentas varii generis conficiunt, nec alio pane utuntur rustici, & tamen optima valetudine fruuntur, & maximè sunt longævi. Et sanè minimè dubium est, quin panes hi saluberrimi sint, quamvis non assuetis ob amarorem minùs grati.

Cerevisiam quoque ex Avena non secus quàm ex aliis frugibus Angli non minùs quàm Lithuani conficiunt: quæ hordeaceæ bonitate non multum cedit, aliquo etiam respectu ei præfertur.

Walli ex Amylo Avenæ in aqua ad gelatinæ crassitiem decocto ferculum parant *LLummery* eorum lingua dictam, quod magno, non in Wallia tantùm, sed per totam Angliam in pretio est. Gelatinam hanc Amyleam Avenaceam seu *Flummery*, calidam in taleolas dissectam cum lacte, vel cum cerevisia aut vino albo saccharo edulcorato mixtam comedunt.

Cremor Avenæ non minùs utilis est ægrotantibus quàm Ptisanæ ex hordeo. Medici nostrates in morbis acutis non aliis ferè sorbitionibus ægrotos alunt quàm Avenatis. Farina Avenæ extrinsecùs ad cataplasmata non minùs utilis est quàm Hordei, desiccat & digerit mediocriter, ac sine morsu.

Avenâ, dum colica nos affligit, ceu medicamento potissimùm utimur, quæ conspersa pugillis aliquot Salis communis torretur in sartagine, tosta verò sacco tenuioris telæ indita abdomini ægrotantis applicatur, & plerunque nisi colon & intestinum rectum excrementis sint referta, ingens levamen ab illius usu percipi solet. *S. Pauli.*

Qui calculo renum laborant iis commendandum balneum ex polenta trita, Lupulo & Avenæ stramine, quod insigniter mitigat dolores nephriticos, calculum & urinam ità pellens lumbis, stramine calente & probè percocto circumdato, in vanno considentes micturiant: & sæpiculè sine dolore calculum excernunt. Quod Euporiston lubens publici juris facio, quod jam per 30. & amplius annos compluribus commendavi ægris, multis aliis remediis incassum adhibitis. *Simon Paulus.*

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Culmiferis Grano minore seu De Graminibus.

GRamen à gradiendo seu progrediendo, serpendóve, quòd geniculatis viticulis per terram mirificè repat, nomen habet: vel à gignendi fœcunditate, siquidem crebro à se novas radices spargat, idque non tam ut terram amœno virore ornet, quàm ut ejus perenni proventu bobus & jumentis pabulum suppeditet. *C. B.* Verùm non omne gramen viticulis serpit, sed caninum præcipuè, quod ob id Gramen simpliciter & κατ' ἐξοχὴν dictum.

Græcis Ἄγρωστις dicitur quasi Agrestis παρὰ τῶν ἀγρῶν, eò quod in agris ubique sponte, quovis cœlo, & solo etiam non satum, nec cultum luxuriet.

Gramina in duo genera dividemus, spicata nimirum & paniculata.

Primum Genus

Gramina spicata continens.

Hæc à similitudine cum Frumentis aliisque rebus à Botanicis in plura subalterna genera dividuntur. Nos à Graminibus caninis dictis partim ob spicam Triticeæ similem, partim quia Graminis nomen à gradiendo seu rependo dictum iis præcipue & maxime proprie competit, incipiemus.

Cap. I.

De Gramine canino.

A. 1. *Gramen repens, Officinarum fortè, spicæ Triticeæ aliquatenus simile* J.B. *An Gramen caninum* Ger? *caninum vulgatius* Park? *caninum arvense, seu Gramen Dioscoridis* C.B. **Common Dogs-grass, or Quich-grass, or Couch-grass.**

J. B.

PRocerum est gramen, interdum tribus cubitis altius; *Foliis* è longa vagina, plerunque asperis, rariùs glabris, quatuor vel quinque in eodem culmo, è totidem geniculis exeuntibus. *Spica* summo culmo insidet duorum versuum, eodem cum Triticeis situ, sed omnibus modis strigosior, cum aristis perbrevibus subrubens, semine oblongo fusco. *Radices* pro Graminum ratione crassiusculæ, longe lateque reptantes, extremis germinibus acutis, duris & pungentibus, sapore dulci præditæ sunt.

In agris & hortis reptatu suo & importuna luxurie odiosum, molestum, & extirpatu difficile est. *Locus.*

Hujus aliam seu speciem, seu varietatem observavimus cum aristis multò longioribus, circa *Settle* oppidulum in agro Eboracensi, & alibi in Septentrionalibus Angliæ. *Varietas.*

Si C. Bauhinus eandem nobiscum plantam intelligat, spica minùs rectè picta & descripta est.

Gramen viride, non tantùm κατ' ἐξοχὴν Officinis dictum, sed quodcunque, dissolvit calculos præsertim biliosos: Oves & boves calculis vexati in hyeme Verno tempore liberantur à Gramine recenti, ex Observ. *Fran. de la Boe Sylvii*, p. 300. Idem jampridem observavit D. Glissonius in libro de Anatomia hepatis. *Vires.*

A. 2. *Gramen caninum marinum* Ger. *caninum maritimum spicatum* C.B. *caninum geniculatum maritimum spicatum* Park. *Gram. repens marinum spicâ exiguâ* J.B. **Sea Quich-grass.**

C. B.

Ex *radicibus* oblongis, tenuibus, albicantibus, lignosis, levissimè capillatis *viticelli* plures, repentes, rotundi, læves, pedales, cubito etiam longiores, frequenter geniculati, unde ramuli plures *foliolis* arundinaceis, brevibus & angustis cincti, prodeunt, quorum superioribus spica triuncialis, ex cinereo nigricans insidet.

In toto litore propè Monspelium frequens invenit *D. Magnol.*

Hæc descriptio minimè convenit Gramini nostro canino maritimo spicâ triticeâ, ideóque alterius, & nobis inobservatæ plantæ sit oportet: nihil tamen fidenter affirmo. Nam Johnsonus Gerardi amaculator Gramen geniculatum caninum marinum *Lob.* i. e. Gramen caninum maritimum spicatum seu 8. *C. B.* idem esse conjectatur Gramini nostro canino maritimo spicâ triticeâ, quamvis icon minùs proba sit. *Locus.*

A. 3. *Gramen caninum longiùs radicatum marinum alterum* Lob. *Gr. can. maritimum spica foliaceâ* C. B. *can. marin. alterum* Ger. *can. marit. alt. longius radicatum* Park.

Ex singulis radicibus oblongis capillatis, priori similibus culmus unus & alter tenuis brevisque inter folia semipalmaria assurgit, qui in spicam crassam, foliaceam, velut squamosam & duram abit, & sapore cum priore convenit. [C. Bauhinus in Theat. Botan. cap. 2. duas habet species Graminis canini

nini eodem titulo *Graminis canini maritimi ſpicati* donatas, nimirum VIII, & XI. Octavam ſpeciem (ut diximus) Johnſonus pro Gramine noſtro canino maritimo ſpica Triticea habet; cujus opinionem Botanicorum peritiorum judicio relinquimus.]

Locus. Hanc ſpeciem in maritimis Merſeiæ inſulæ propè Colceſtriam nuper invenit nobíſque oſtendit *D. Dale.*

4. *Gramen caninum maritimum ſpicâ echinatâ* C. B. *caninum marinum aſperum* Park. *parvum echinatum* J. B. **Rough-eared Sea Dogs-graſs.**

J. B.
Longis, albicantibus fibris radicatur, *culmis* pluſculis donatum palmaribus aut paulò longioribus [dodrantalibus C. B.] duris, rubentibus, crebro nodorum interceptu diſtinctis, quos folia ferè totos obvolvunt, vix unciam ab iis recedentia, hirtis per margines pilis donata, alioqui glabra. *Spicæ* unciales & longiores [interdum eam longitudinem minimè attingunt] denſo glumarum pulchris denticulis muricatarum ſtipatu contextæ, *ſemen* echinuli meditullio continentium puſillum, oblongum, ruffum.

Locus. In arenoſis circa Monſpelium copioſè provenit. Vidimus etiam Florentiæ in Arni fluminis alveo. C. Bauhinus in litore Veneto & maritimis circa Anconam.

Tempus. Seriùs & poſt Solſtitium æſtivum ſpicam producit.

A. 5. *Gramen caninum maritimum ſpicâ triticeâ noſtras. An Gr. can.* 8. *ſeu maritimum ſpicatum* C. B?

Fibris plurimis ex imis foliorum agminulis emiſſis *radicatur*, obliquis etiam ſeu tranſverſis geniculatis germinibus Graminis canini in modum ſub terra reptans. *Folia* modicè lata, ſtriata, glauca, lateribus coeuntibus per vetuſtatem convoluta. *Culmi* ſeſquicubitales, bicubitales & altiores, tenues, tribus quatuórve geniculis intercepti, & totidem foliis amicti, *ſpicam* in ſummo geſtant Tritici mutici ſimilem longitudine etiam pari, verùm minus compactum & ſtrigoſiorem.

Locus. In foſſis paluſtribus maritimis frequentiſſimum eſt.

* 6. *Gramen hirſutum repens ſpica ſimplici molli* J. B. **Creeping rough graſs, with a ſingle ſoft ſpike.** *An. Gr. caninum vineale* C. B?

J. B.
Importuna luxuries eſt *radicum* albentium, nitidarum, geniculatarum, ſapore ſubdulci, quibus in immenſum ſe propagat. *Folia* longa, hirſuta, mollia, vaginâ longiſſimâ *culmum* nodoſum, tenuem, cubitalem obvolvunt: panicula mollis, contractior, palmum circiter longa, ex viridi purpuraſcens.

Locus. Abundat in vineis Montbelgardi florens Junio & Julio. Nos habemus in arvis præcipue Graminis canini ſpeciem Gramini lanato Dalechampii adeò ſimile, ut pro eo fallat, quod huic idem eſſe ſuſpicamur.

* 7. *Gramen canarium longius radicatum latiore panicula majus* Lob. Adv. part. alt.

Nobis nondum innotuit. Alii Botanici quæ de eo habent è Lobelio mutuantur. Vide ſi placet hiſtoriam ejus apud ipſum: ut &

* 8. *Graminis canarii latiore panicula minoris* ejuſdem eodem in loco.

Quod C. Bauhinus *Gram. caninum longiùs radicatum minus* vocat, uti præcedens *Gram. can. long. radic. majus.*

Gramen caninum ſupinum paniculatum dulce *C. B.* Idem videtur Gramini noſtro Miliaceo aquatico ſuavis ſaporis. Color albus paniculæ non reſpondet.

9. *Gramen caninum ſupinum* Lob. Ger. *caninum ſupinum minus* C. B. *caninum ſupinum arvenſe* Park.

Nobis nondum obſervatum eſt. Quæ de eo habent, ſi placet apud Lobelium & C. Bauhinum vide.

10. *Gramen caninum ſupinum paniculatum folio varians* C. B.

Thalii eſt, apud quem deſcriptio ejus requirenda, vel apud C. B. in Theatro.

Vires. Graminis radices præcipuæ Officinis in uſu ſunt, rariùs folia, rariſſimè ſemen. Refrigerant & ſiccant moderate, aperiunt (partium enim tenuium ſunt) & ſubaſtringunt. Hinc egregiè conducunt in obſtructionibus viſcerum, ictero, calculis renum & veſicæ,&c. partim quòd ſine calefactione agant hoc opus ſuum, quod profectò rariſſimum eſt, nam diuretica & lithontriptica medicamenta pleraque calida ſunt, partim quòd ob adſtrictionem ſuam tonum reddant partibus. *C. Hofm.* Ad lumbricos infantum necandos & expellendos commendantur: necnon ad expuitionem ſanguinis.

Non minùs faciunt contra febres malignas vi ſuâ exſiccatoriâ, ut & contra fluxus alvinos, præſertim puerorum. In hos fines utimur ferè aquâ ex tota planta deſtillatâ, (inquit C. Hofmannus) non quidem noſtratis, ſed *nodoſi* ſeu tuberoſi.

Extrinſecùs in dolore capitis leniendo, in oculorum inflammationibus ac defluxionibus compeſcendis, in naribus purulentis, in odontalgia, in tumoribus podagricis diſcutiendis uſus earum eſt.

Adhibetur

Adhibetur autem vel aqua ſtillatitia ex radicibus Maio vel Septembri collectis diligenter mundatis & conciſis *NB.* elicita; vel decoctum earum in vino: vel Infuſum in muſto. Reliquos ad uſum præparandi modos vide apud C. Bauhinum in Theat. Bot.

Radices Graminis ad obſtructiones hepatis, lienis, maximè ſi febres ex iis ſcaturiunt, item ad calculos renum pellendos valent, & ubi eſt inſignis dyſcraſia viſcerum calida, cum eorundem obſtructione, vix exoptatius medicamen quàm radices Graminis ars noſtra nobis ſuppeditat, atq; ut Hofmannus obſervat ſine calefactione opus ſuum perficiunt, quod profecto rariſſimum eſt, & ſimul cum adſtrictione tonum addunt partibus. *Simon Paulus.* Ex excerptis *D. Hulſe.*

Aqua radicum Graminis ſtillatitia commodiſſima omnium eſt aquarum quâ pulveres contra lumbricos verminantibus pueris diluimus, præſertim ſi una vel altera gutta ſp. Vitrioli cum tantillo ſyrupi acetoſ. citri inſtilletur.

Gramina quædam Triticea è C. Bauhini Theatro Botanico.

1. *Gramen latifolium ſpicâ Triticeâ compactâ* C. B. Park. *An Gramen caninum primum noſtrum?*

C. B.

Culmo eſt ſeſquicubitali, uno alteróve geniculo diſtincto: *foliis* frumentaceis, pedalibus; *ſpicâ* Triticeâ palmari, lata, glumis ariſtis carentibus.

Baſileæ ad agrorum margines: Norimbergæ verò ſpicâ occurrit anguſtiore, magis ſparſa, & utriculis ariſtatis. *Locus.*

Nihil invenio in hac deſcriptione quod non conveniat Gramini noſtro canino repenti vulgari ſpicâ Triticeâ, primo in loco deſcripto.

2. *Gramen latifolium ſpicâ Triticeâ divulsâ* C. B. Park.

C. B.

Hoc à priore ſpicâ potiſſimùm differt; quæ in ſpicas diſtinctas & anguſtas divulſa eſt. Hæ ſibi invicem in culmo alternatim ſubſequuntur, earúmque utriculi breviſſimis ariſtis armantur.

In Italia ad agrorum margines. *Locus.*

3. *Gramen anguſtifolium ſpica Triticeâ compactâ* C. B. Park.

C. B.

Hoc *foliis* eſt anguſtioribus, ſeſquipalmaribus, rigidis, acuminatis & albicantibus: culmo lævi, rotundo, ſtriato, ſeſquicubitali: ſpicis palmaribus, compactis, utriculis rigidis & acuminatis.

Baſileæ ad ſepes, locis aridioribus extra portum Blaſianam. *Locus.*

4. *Gramen anguſtifolium ſpica Tritici mutici ſimili.* C. B. Park.

C. B.

Radicibus oblongis, geniculatis, nodoſis, candidis ſerpit: *culmis* eſt ſeſquicubitalibus, rotundis, *foliis* junceis, oblongis, duris, in acumen faſtigiatis: *ſpicâ* oblonga, triticea, glumis paucis, oblongis, ariſtis carentibus.

Arenoſis circa Baſileam, ut ad Cliben provenit. *Locus.*

CAP. II.

De Gramine cum ſpica Brizæ.

BRiza Germanis dicta Zeæ ſpecies eſt.

1. *Gramen ſpicæ Brizæ majus* C. B. J. B. Ger. emac. Park.

C. B.

Radicibus & culmis eſt frumentaceis, *foliis* anguſtis, *ſpicis* palmaribus, multiplicibus, utriculis ariſtis brevibus armatis, floſculis ut in Tritico luteolis. Tota planta ad viri altitudinem aſſurgit, & apud nos locis acclivibus ad Rheni ripam & ad montis Crentzacenſis aſcenſum provenit.

In ſatorum marginibus circa Salenovam Monſpelio non longè invenit *P. Magnol.* *Locus.*

2. *Gramen ſpicâ Brizæ minus* C. B. J. B. Park.

J. B.

Tota planta palmo minor eſt, *radice* exili, fibroſa; *foliolis* ad radicem brevibus, mollibus, caneſcentibus; *ſpicâ* unciali, quæ modò ſimplex, modò gemina & terna, utriculis ariſtis armatis.

In agris Monſpelienſibus invenitur.

CAP.

CAP. III.

De Gramine Secalino.

SUb hoc titulo comprehendimus Gramen illud, Hordeum ſpurium dici ſolitum, cujus ſpica Secalis non Hordei ſpicam refert.

A. 1. *Gramen Secalinum & Secale ſylveſtre* Johnſoni *apud Gerardum. Hordeum ſpurium vulgare* Park. *murinum* J. B. *Gramen hordeaceum minus & vulgare* C. B. *An Herba Phœnicea Græcorum* Plinio lib. 22. cap. 25? **Wild Rie, or Rie-graſs. Wall-Barley.** *Verùm ſpica propiùs accedit ad Secale quàm ad Hordeum.* **Way-Bennet.**

C. B.
Radice eſt capillata, parva, candida: *foliis* gramineis, & quidem primis palmaribus, anguſtis, nonnunquam articulatis: *culmis* frequentibus, ſeſquipalmaribus, & interdum cubitalibus, geniculatis: *ſpicis* longis, Hordeo ſimilibus, [aut potiùs Secali] at tenuioribus, mollioribus, frequentibus ariſtis horridis, glumíſque inanibus.

Locus. Ad muros, macerias & ſemitas plerunque oritur.

Hæc ſpecies differt à proximè ſequente brevitate ſua, ut quæ dodrantalem altitudinem raro excedat: ſpicarum ariſtarúmque longitudine, quæ in hac multùm ſuperant: loco denique nimirum in ſiccioribus ad muros, macerias & ſemitas, cum illa in pratis & paſcuis plerunque humidioribus duntaxat proveniat.

A. 2. *Gramen Secalinum* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 4. *Gr. Secalinum majus an minus* Park? **Rie-graſs.** *An Gr. ſpicâ Secalinâ* C. B.

Culmo aſſurgit tenui, bicubitali, tribus quatuorve nodis diſtincto ad quos ſingula *folia*, culmum ut in aliis ima ſui parte involventia, à quo ubi recedunt, in palmarem longitudinem, extenduntur. Caulis faſtigium *ſpica* occupat ſeſcuncialis, Secalini æmula, ariſtis paulò brevioribus quàm in præcedente, purpuraſcentibus, circumvallata.

Floſculos exſerit oblongos, luteos.

Locus. In pratis frequens oritur. A præcedente proceritate ſuâ & ſpicarum ariſtarúmque brevitate præcipuè differt.

A. 3. *Gramen Secalinum paluſtre & maritimum.*

A vulgari Gramine Secalino ſeu Hordeo ſpurio differt *ſpicis* brevioribus, pyramidalibus, è latiore ſci. baſi in anguſtum apicem ſenſim tenuatis, ſquamis crebrioribus & magis confertis compoſitis, iiſdem & *ariſtis* magis extantibus, imis longioribus, ſuperioribus ordine brevioribus omnibus purpuraſcentibus, *Radices* quinetiam vel quòd minùs firmiter terram apprehendant, vel quòd in laxo & ſpongioſo ſolo plerunque oritur, faciliores extirpatu ſunt.

Locus. In paluſtribus frequentiſſimum eſt.

* 4. *Gramen bulboſum ex Alepo* J. B. C. B.

J. B.
Ex olivaribus, multis laceris tunicis veſtitis, *bulbis* pendent fibræ robuſtæ. *Culmi* pedales, craſſiuſculi, *foliis* inſignes anguſtis, palmaribus. Summo ſcapo gerit *ſpicam* Hordeo murino ſimilem, palmari minorem, glumis denſis, longis, calamo appreſſis, ſurſum ſpectantibus, in brevem ariſtam ſingulis deſinentibus.

CAP. IV.

De Sparto & Gramine Sparteo.

QUoniam horum pleraque ſpicam habent Secalinæ ſimilem, ideóque proximum Secalinis graminibus illis locum dedimus.

Spartum à verbo σπείρειν dicitur, quòd non tantùm terræ ſemen mandare, ſed & texere aliquid vel inter ſe nectere ſignificat. Σπάρτα & σπάρται funiculi vel lineæ ſunt, ſic dicta non quòd ex herbis ſativis nectantur, ſed quod ad vinciendum idonea ſint à σπείρειν nectere, complicare. Hinc herbas quæ funiculis, retibus, ſtoreis, aliíſque rebus texendis aliquem uſum exhibent, inter quas principem locum obtinet de qua nunc agimus, hoc nomine donârunt Veteres.

1. Gramen

1. *Gramen sparteum Plinii, sive sportularum ficuum* J. B. *sparteum primum paniculâ comosâ* C. B. *Spartum herba Plinii* Clus. *Spartum Plinii Clusio* Ger. *Spartum Plinii, sive Juncus Hispanicus* Park. The true Matweed of Pliny.

Clus.

Numerosa, tenuia, viridia, junceáque habet *folia*, cubitalis longitudinis, ex eadem radice prodeuntia, quæ dum novella sunt latiuscula conspiciuntur, & interiore parte canescentia, successu verò temporis contrahuntur & convolvuntur, fiúntque juncea, dura, flexibilia tamen, & marginibus ita conjunctis ut vix rima appareat, nisi diligentiùs observes. Inter hæc *culmi* exiliunt, ipsis foliis paullò longiores, qui vere & æstate parvam, Arundinaceam paniculam ferunt, simili propemodum cum illa ratione florentem: deinde oblongum *semen*, ut nonnulla Graminis genera. *Radicibus* nititur fibrosis & perennibus, è quibus multæ simul enascuntur plantæ contiguæ, Junci modo, ut interdum una planta, sive multarum simul congestarum cumulus, duorum pedum spatium, vel illo etiam amplius, in ambitu occupet.

Frequens nascitur collibus arenosis inter *Vaena* & *Alcala-real*, atque aliis Bæticæ locis, sed omnium abundantissimè ab initio Granatensis regni sive Bæticæ limitibus usque ad Murgin urbem, vulgò *Murcia* dictam, ut non sine causa totus ille tractus Veteribus appellatus sit *Spartarius campus*; quo etiam Nova Carthago, vulgo *Cartagena*, urbs maritima continetur: hæc etiam à nonnullis Spartaria cognominata est, ob Sparti (ut credibile est) eo agro nascentis abundantiam. Nascitur & Valentino regno, atque illud quidem superiore longè uberiùs & lætius. *Locus.*

Est verò Spartum hoc, quod Hispanis, apud quos nascitur, etiam nunc *Sparto* dicitur, illud ipsum quod *Plinius*, lib. 19. cap. 11. describit. Eodem enim in usu nunc est apud Hispanos, quo fuit Plinii tempore. Nam ex crudo & exsiccato tapetes seu aulæa, storeas, corbes, rudentes aliósque funes conficiunt: Corbes etiam illi in quibus ficus & Uvæ passæ advehuntur, ex Sparto contexti sunt. Sed ex illo aquâ instar Lini macerato, deinde siccato & tuso calceamenti genus, quod ipsi *Alpergates* appellant, paratur, funes etiam & alia subtiliora opera. Præfertur autem id quod Valentino regno crescit. *Usus.*

2. *Gramen sparteum* 2. *Clusio* J. B. *Gr. sparteum secundum, paniculâ brevi folliculo inclusâ* C. B. *Spartum alterum Plinii* Ger. *Spartum Plinii alterum mollius* Park. Hooded Matweed.

Clus.

Superiore tenerius, ejúsque valdè rarus est usus, ut quod storeis aut hujusmodi operibus conficiendis minùs sit idoneum, plurimus autem ejus usus est Murciano regno ubi nascitur, ad lineos saccos, quos lectis substernunt, implendos, ut nos stramine uti solemus, quoniam molliore tenuioréque sit junco quàm primum genus, paniculam fert brevem, & pericarpio quodam, sive membranaceo folliculo inclusam, ut Narcissorum & similium ferè flores.

Nascitur eodem quo superius modo, paullò tamen maturiùs flores producit: nam Martio suis floribus onustum conspiciebam.

A. 3. *Gramen sparteum spicatum foliis mucronatis, vel spicâ Secalinâ* C. B. *Spartum spicatum pungens Oceanicum* J. B. *marinum nostras* Park. *Anglicanum* Ger. English Sea-Matweed, or Marram. Flandris *Halm.*

Culmis assurgit cubitalibus & altioribus, duobus tribúsve geniculis interceptis, totidémque foliis vestitis, quæ eos aliorum Graminum in modum aliquousque involvunt. *Spica* in summo teretiuscula quatuor aut quinque uncias longa, crassitie in medio digiti minimi ferè utraque extremitate minore, seu tenuiore. Semen Canarino non majus, verum teres, altera extremitate acutiuscula. Secalinam quadantenus refert, è glumis tamen non aristatis componitur. *Folia* non raro culmos ipsos longitudine æquant vel excedunt, naturâ quidem plana & graminea, verùm ob siccitatem contractis lateribus adeò convoluta ut juncea videantur, in mucrones acutos & pungentes desinentia, colore glauca.

In arenosis tumulis & aggeribus ad maris litus copiosissimè oritur, ubi latè serpit Graminis modo, cruribus eorum, quibus per eos aggeres sine ocreis iter est permolestum, pungunt enim & cutim penetrant ejus folia. *Locus.*

Usus ejus est, ut latis suis cespitibus & valdè confertis, atq; obliquè spargentibus sese radicibus arenam firmiorem reddat & colliget in aggeribus, nè tam facilè marinis undis & fluctibus eluatur, & ut faciliùs resistant tempestatibus, quæ Oceano crebræ; ut rectè Clusius. *Usus.*

Hæc species esse videtur de qua loquitur J. Cargillus apud J. Bauhinum, Tom. 2. p. 47. Gramen maritimum pungens vulgò Bent vocatur, & copiosè in arenoso maris litore nascitur, eóq; Angli conclavibus stratis æstate quidem virenti conciliant frigus, hyeme siccato calorem fovent, Alia res est quæ apud nos Bent-grass nunc vulgò vocatur, nimirum Gramen capillatum *J. Bauhini.*

* 4. *Gramen sparteum spicatum foliis mucronatis brevioribus* C. B. *Gr. sparteum primum Tabernæmontani* J. B.

Radice nititur fibrosa, longa: *folia* rigida, tenuia, pedalia, nervo medium percurrente. *Culmi* cubitales & altiores, teretes, leves, foliis multis amicti. Spicæ digitali longitudine, interdum longiores, colore fusco obscuriore.

Uberi proventu, Tabern. annotante, nascitur in squalidis locis circa *Hertogenbosch* in sabuletis, variisque aliis Brabantiæ locis. *Locus.*

Mirum

Mirum nec nobis per loca illa peregrinantibus, nec alii cuiquam præter Tabern. hoc genus Sparti observatum fuisse.

5. *Gramen Sparteum spicatum latifolium* C. B. *Spartum maritimum sive Oceanicum latifolium* J. B. *Spartum marinum nostras alterum* Park. *Spartum herba* 4. *Batavicum* Clus. *Spartum* 4. *sive Anglicanum alterum* Ger. emac.

Clus.

A Sparto loco penultimo descripto minimè differt totâ plantæ formâ, radicésq; sub terra condendi latéq; spargendi licentiâ; ejus tamen spicæ breviores videntur, & Phalaridis potiùs quàm Secalis paniculas imitatæ.

Id Batavis, quibus valdè familiare, iisdemq; usibus servit quibus jam dictum, etiam Halm appellatur.

J. Bauhinus Spartum nostras alterum *Lob. ico.* huic idem putat, quod in sabulosis collibus Wallachriæ & Hollandiæ reperitur, spicâ, radice, magnitudine, semine aceroso ad Spartum 3. *Clus.* proximè accedens, foliis solis differens, quæ pulchra, Frumentaceis & Graminis striati sulcati foliis latiora, coloris glauci.

Quamvis Parkinsonus hoc genus Sparti nostras, & Gerardus Anglicanum vocat, nos tamen nondum adeò felices fuimus, ut in litoribus Angliæ plantas indagantes in illud incideremus, at nec ab alio quoquam fide digno inventum vidimus aut audivimus.

6. *Spartum maximum maritimum Hollandicum spicâ Secalinâ.* The greatest Holland Matweed.

Hoc duplo majus est & elatius Sparto maritimo Anglico spicâ Secalinâ vulgari. Spica laxior est, & glumis minùs confertis.

Locus. In arenosis ad vicum Schevelingam uno ab Hagâ Comitum milliari invenimus, & quoniam tum ab aliis proditum putavimus, describere negleximus.

7. *Gramen pennatum, aliis sparteum* J. B. *Spartum Austriacum pennatum* Clus. *Spartum Austriacum* Ger. *Gramen sparteum pennatum* C. B. Feather-grass. *Gramen plumarium* Park.

Clus.

Folia obtinet pedalis longitudinis, gracilia, viridia, numerosa, plana initio, sed quorum limbi tandem coeunt, unde Junci modo lævia, teretiáque fiunt, Sparti Hispanici foliorum instar, quibus non multùm absimilia sunt, sed minora & graciliora. Inter ea *culmi* exeunt graciles, foliorum fastigium non superantes, qui spicam ferunt aliis dissimilem, sed tribus aut quatuor oblongiusculis granis, longâ contortâque caudâ insignitis duntaxat constantem, quæ in dodrantalem, imò pedalem interdum veluti pennulam, tenuioribus alarum Avis illius *Manucodiatæ* sive *Paradisi* vulgò nuncupatæ pennulis fermè respondentem desinit. *Radix* subest è multis capillamentis gramineísque fibris composita: Hispanici Sparti radicis instar.

Semen maturum Junio vel levissimo auræ flatu excutitur, atq; cum sua pennulâ, paulùlum volans,

Tempus. ubi decidit, statim per gramen arrepit & térrâ se condit.

Locus. Abundè provenit in monte Badensibus thermis imminente totâque illâ catenâ montium, qui inde usque ad Danubium procurrunt, præterea ad sylvulam *Lachs*, aliísque apertis & gramineis locis Austriæ & Ungariæ, sed omnium uberrimè in vivario illo Neapoli Austriacæ urbi contiguo, in quo uberiùs lætiúsque provenit. *Clus.*

Habetur & in Italia apud Taurinenses & Goritienses luteo colore. Inter Viterbum & montem Fiasconem albo colore reperitur. *C. B.* hist.

A. 8. *Gramen sparteum juncifolium* C. B. *Spartum parvum Lobelio* J. B. *Spartum nostras parvum Lobelii* Ger. emac. App. *Spartum parvum Batavicum & Anglicum* Park. Small Matweed.

Duras crassásq; fibras demittit (inquit J. Bauhinus, qui ex sicco descripsit) [Jonsonus tenues, fibrosas repentes radices ei attribuit.] *Culmi* numero plures, imâ parte foliorum circumjectorum voluminibus crassescunt, alioqui fili instar, tenues, enodes, dodrantales, quos à medio ad summum usque conscendunt, altera duntaxat parte erumpentes, eodémq; vergentes glumæ, duræ, tenues, longiusculæ. *Folia* ubi stipulam non ampliùs involvunt admodum tenuia & ferè rotunda, trium quatuórve unciarum longitudine.

Folia (annotante Johnsono in Append. ad Gerard. emac.) è radice erumpunt, tria quatuórve simul membranulâ albicante involuta, inferiùs crassiora, & sursùm versùs paulatim gracilescentia, ut in Schœnantho, donec altitudinem semuncialem adepta è membranula involvente emergant, & in terram reclinentur: Sunt autem viridia, juncea, eorúmq; longissima vix duas uncias excedunt, inter quæ *culmus* gracilis, palmaris aut altior exsurgit, summa parte reflexus, duplicem seriem glumarum acerosarum sustinens. Circa initium Augusti perficitur.

Locus. In palustribus præsertim montosis frequens est.

Parkinsonus aliam speciem producit, *quam Spartum minimum Anglicum* vocat, Entia (ut mihi videtur) sine necessitate multiplicans.

Gramen sparteum Basileense, sive capillaceo folio C. B. *Spartum Basil. cap. folio* Park.

Cùm imperfectè describatur, nulla nec *culmi* nec spicæ facta mentione, omittimus.

* 9. *Gramen*

* 9. *Gramen sparteum Monspeliacum, sive capillaceo folio minimum* C. B. *Spartum Narbonense* Park.

C. B.

Radicem habet ex fibris albis, oblongis, capillaceis compositam, *folia* capillacea, uncialia: *culmos* tenuissimos nudos, trium quatuorve unciarum, *paniculas* parvas, è locustis minimis compositas, & per maturitatem rufescentes.

Monspessuli in agris æstivo tempore reperitur. Frequens est (inquit P. Magnol) in ficcioribus satorum marginibus. *Locus.*

Gramen sparteum Hollandicum capillaceo folio minus C. B.

Suspicor & hoc non differre à Sparto nostrate parvo superiùs descripto. Videsis descriptionem ejus apud C. Bauhinum.

Gramen sparteum variegatum C. B. *Spartum variegatum* Park.

Cui pars una folii viret, altera rubet alternatim, cùm nec paniculum nec culmum describat omittimus.

* 10. *Gramen sparteum setas equinas referens* C. B. J. B.

C. B.

Hoc album est, & ex radice alba, setarum instar, folia cubitorum quatuor longa producit, quæ formâ, & tenuitate & robore caudam equinam ejúsq; setas referunt, ex quibus Javæ insulæ incolæ tapetia texunt. Hujus videtur facta mentio apud Clusium, ex descriptione navigationis Stephani *van der Hagen* versùs Guineam his verbis. Ambonenses funium genus torquere solent ex herba quadam Sparto Hispanico non absimili, quam alioqui setas equinas quis esse judicaret: qui funes multò meliores sunt quàm quos ex Cocci sive Nucum Indicarum cortice conficiunt, & meliùs aquæ injuriis & putrefactioni resistunt.

Cap. V.

De Gramine Paniceo.

A. 1. *Gramen paniceum spica simplici lævi. An Gramen paniceum spica simplici* C. B. Ger. emac. *Panicum sylvestre spicâ simplici* Park? **Panick-grass, with a simple spike.**

Fibris non admodum multis, tenuibus & brevibus capillamentis cirratis radicatur. *Culmi* indè exeunt, nunc singuli, nunc bini ternive aut plures pro soli fœcunditate, sesquicubitales aut altiores, pluribus geniculis, ad sex usque, intercepti, ramosi, ramulis ex inferiorum foliorum sinubus egressis, in spicas terminatis; tres quatuórve in eodem culmo ramulos spicatos seu culmos secundarios observavimus. Sunt autem culmi graciles, ad nodos inferiores nonnihil reflexi. *Folia*, ut in aliis culmiferis, ad genicula singularia, culmum aliquousque obvolventia, à quo postquam abscesserint ad sesquipalmarem aut bipalmarem longitudinem porriguntur, latitudine dimidii digiti aut majore, hilarè viridia, in longum & angustum mucronem sensim coarctata, si deorsum stringantur ad tactum aspera. Culmus tandem in spicam exit angustam, tres uncias longam, eodem modo è seminum racemulis squamatim incumbentibus compositam quo in Panico vulgari sativo, aristis brevibus purpurascentibus undique circumvallatam, quin & spica ipsa in apricis & soli expositis purpurascit nonnihil, aliàs viridis est. Grana Panici sativi similia sed minora, per maturitatem è viridi albentia, interdum etiam purpurascunt ab extremo soli exposito, minimè autem flavent. Spica compactior est quàm in sativo Panico. Nulla in aristis aut glumis nobis tractantibus sentitur asperitas, at neque vestibus adhærescunt; proinde diversum est à Gramine paniceo spica simplici *C. B.*

In exteris regionibus frequentissimum est: in Anglia rariùs invenitur, in arvis demessâ segete. *Locus.*

A. 2. *Gramen paniceum spicâ divisâ* C. B. *Graminis genus quibusdam, Gallis Dens canis secundus, sive Panicum sylvestre spicâ divulsâ* J. B. *Panicum vulgare* Ger. *sylvestre Herbariorum* Park. **Panick-grass, with a divided spike.**

J. B.

Calamos è *radice* fibris compluribus crassiusculis constante locis humidis emittit duos trésve cubitos altitudine æquantes. *Folia* Arundinacea in acutum mucronem desinunt: *Jubam* explicat palmarem & sesquipalmarem, subrubentem aut è rubro nigricantem, crebris spicis compositam, denso granulorum Paniceorum, glumis mucronatis subhirsutis, nunc muticis, nunc aristatis, idque interdum in eadem planta, inclusorum stipatu confertis, libero tamen costæ dorso ut in Gramine Mannæ.

Variat interdum ludente natura, spicâ nudâ & aristis carente, aut aristis longis armata, ut in descriptione innuimus; unde C. Bauhinus duas species non necessariò facit.

Locis palustribus delectatur, inq; Germania, Italia & Gallia passim provenit. In Anglia rariùs invenitur. In eisdem cum subsequente locis observavit *D. Newton.* *Locus.*

A. 3. *Gramen paniceum spica aspera* C. B. Rough-eared Panick-grass.

J. B.

Radices habet tenues, frequentissimas, eoq; nomine evulsu difficiles: *Culmi* plures, palmares atq; etiam dodrantales, geniculis paucis articulati, obliquè eriguntur, aut per terram repandi reclinantur, denuóq; actis radiculis attolluntur. Singulis calamis singulæ insident *spicæ*, Panici minores, asperæ, vestibus adhærentes, per maturitatem ruffescentes, brevibus, pungentibus aristis obseptæ; inter quas semina parva Panico minora. *Folia* graminea, albicantia, hirsuta, aspera, partem culmi ceu vaginâ amplectentia.

Tempus. Invisa olitoribus herba, annua quidem: oritur æstate; semen maturat Augusto, perit Autumno.

Locus. In agro quodam inter Rapas ultra Putneiam vicum, ad semitam quæ indè *Rowhampton* ducit; item ultra ædificia *Neathouses*, id est, boum stabula dicta, juxta Tamesin fluvium eundo à Trajecto equorum ultra Westmonasterium ad Chelseiam pagum copiosum observavit *D. Newton.*

C. Bauhinus hujus synonymum facit Gramen geniculatum Tabernamontani, & Gerardi. Parkinsonus Panicum sylvestre Dalechampii vocat. J. Bauhinus describit sub titulo Panici sylvestris & Dentis canis 1. dicti: verùm Gramen geniculatum *Tab.* ab hoc distinctum facit, & Graminis panicei vulgaris lævis synonyma huic accommodat: erroneè nostro judicio: descriptio enim (quam adhibet) non convenit Gramini paniceo vulgari spica lævi: sed speciei illi quam intellectum volumus, quæ est spica aspera, vestibus pertinaciter adhærescente: pro qua ergo nos eam usurpavimus.

CAP. VI.

A. 1. *Gramen Avenaceum dumetorum spicatum. An Festuca graminea nemoralis latifolia mollis* J. B? C. B? Spiked Hedge-Oat-grass.

Radix huic fibrosa: *Culmus* cubitalis & altior, gracilis, geniculatus, inferiùs nonnihil pilosus, superiùs lævis. *Folia* lata, pallidè viridia, striata, pilosa, tractantibus aspera & aridiuscula. Spica trium quatuórve digitorum, ex pluribus spicis partialibus alternatim sine pediculo medio scapo adnatis constans. Sunt autem hæ partiales quas dixi spicæ totalem componentes oblongæ, strigosæ, è plurimis glumis squamatim incumbentibus, & in aristam longiusculam desinentibus coagmentatæ.

Tempus & Locus. Tardiùs & post Solstitium ferè æstivum spicam producit & semen perficit: éstque in sepium aggeribus inter vepres & in dumetis frequentissimum.

Huic non multum dissimile est

2. *Festuca dumetorum* C. B. Theat.

C. B.

Radice est fibris capillaceis nigricantibus compositâ, ex qua *culmi* plures, geniculis distincti, paucissimis pilis aspersis, duorum, triúmve cubitorum, foliis oblongis angustis cincti exsurgunt; in quorum summo *spica* oblonga, locustis raris oblongis, cauli proximis & aristis armatis constans.

Locus. Basileæ circa Birsam in dumetis Julio mense reperitur: verùm etiam in vepribus locis siccioribus provenit.

In omnibus ferè, exceptâ foliorum angustiâ, cum nostro gramine Avenaceo dumetorum convenit.

CAP. VII.

De Lolio.

Lolium Αἶρα Græcis, quasi δόλιον, hoc est, adulterinum. Fieri enim creditur è corruptis Tritici & Hordei seminibus. *D* autem in *L* abit, ut ab Æolico Ὀδύσσευς *Ulysses*, à δάκρυα *Lachryma*, vel dicitur ἀπὸ τὸ λάϊον ὀλεῖν, id est, *segetem perdere*; sive quasi λάϊον ὄλοον, id est, *seges noxia*. Ita *Martinius* & ex eo *Vossius*.

Lolium autem spicâ strigosâ, compressâ, granis cum glumis utrinq; ad scapum in eodem plano sitis à reliquis graminum generibus distinguitur.

A. 1. *Lolium album* Ger. Park. *Lolium gramineum spicatum caput tentans* J. B. *Gramen loliaceum spica longiore* C. B. Darnel, Ivray *Gallis, quoniam inebriat.*

Radicibus est fibrosis, tenuissimis capillamentis cirratis, *stipulas* habet cubitum unum, duos, trésve altas, Triticeis pares aut paulò minores, quatuor vel quinque nodis distinctas, ad quorum singulos, ut in reliquis culmiferis, singula *folia*, Triticeis angustiora & viridiora, nitentia, glabra, pinguia, striata, culmum ad proximum ferè geniculum obvolventia, à quo postquam recesserint in sesquipalmarem aut bipalmarem longitudinem producuntur. Culmus in *spicam* desinit pedalem,

figurâ

figurâ peculiari, ſiquidem ex culmi lateribus alternatim grana terna aut quaterna & quina, imò non rarò ſena aut ſeptena, puſillæ ſpicæ formâ pediculis nullis exeunt. Singulis ſpicis foliolum oblongum eas ſinu ſuo excipiens, exteriùs adjungitur. Grana Triticeis minora ſunt, glumis ſeu cortice fuſco & ſimplici incluſa, quæ in acutam & tenuem ariſtam, quâ tamen aliquando deſtituuntur, deſinunt.

Inter ſegetes, præſertim Triticeas nimis frequens habetur. Quæ de degeneratione ſeu tranſmutatione Tritici in Lolium, aliorúmq; frumentorum & leguminum in ſua vitia, à Veteribus & Recentioribus dicta ſunt, ſuperiùs in Parte Generali conſideravimus. *Locus.*

2. *Gramen loliaceum latifolium ſpica anguſtiore* C. B.

C. B.

Ex *radice* alba, arundinacea, fibroſa *culmi* aliquot cubitales exſurgunt, *foliis* paucis, latiuſculis, oblongis cincti, quorum ſummo *ſpica* anguſta, uncias quatuor vel quinq; longa, Phœnici vel Hordeo marino ſimilis inſidet.

Baſileæ circa Cliben, ubi longioribus & brevioribus foliis variat.

Lolium calefacit & exſiccat, attenuat, reſolvit, abſterget. Frugibus ex quibus Cereviſia paratur permixtum ebrietatem promovet. Quod ſi pani copioſiùs addatur ſtuporem & veluti temulentiam eſitantibus parit. Hinc nonnullis Triticum temulentum; Gallis *Ivray* quaſi ebrioſa dicitur. *Vires.*

Triticum in Lolium degenerare Veteribus pleriſq; & Recentiorum multis videtur: quod tamen à curioſioribus & naturali ſcientia penitiùs imbutis meritò in dubium vocatur: qua de re ſuperius lib. primo, cap. de ſpecierum tranſmutatione egimus.

Quamvis autem Lolium intro aſſumptum celerrimè vertiginem inducat, foris tamen cum axungia (adipe anſerino Plinio) admotum idem incommodum tollit. *Theoph.*

Oculis officit, caliginem adferendo propter Vapores acres in cerebrum elevatos: unde Lolio victitare dicuntur proverbio, qui viſu ſunt imbecillo, ut luſcioſi & Myopes.

Lolii farina aliis medicamentis idoneis admixta, ad ulcera putreſcentia, impetigines, lepras, ſtrumas, gangrænas, dolorem iſchiadicum, &c. à Veteribus commendatur. Conſule Dioſcoridem & Plinium.

A. 3. *Gramen loliaceum anguſtiore folio & ſpica* C. B. *Lolium rubrum* Ger. *Lolium rubrum ſive Phœnix* Park. *Phœnix Lolio ſimilis* J. B. **Red Darnel-graſs.**

Planta eſt perennis, *radicibus* geniculatis è geniculis fibras demittentibus ſe propagans: *culmis* cubitum aut ſeſquicubitum interdum altis, perquam tenuibus, raríſq; geniculis, [duobus tribúſve & etiam quatuor] donatis *foliis* anguſtis, oblongis, ſtriatis, pinguibus, obſcurè virentibus cinctis. Ex inferioribus geniculis ramulos non rarò emittit hæc ſpecies. Spicæ loliaceæ, ſpithamam longæ, aliquando puniceo colore rubentes, non rarò tamen albæ, minores & tenuiores quàm Lolii albi, eodem modo ex ſpicis partialibus, ſtrigoſioribus, pluribus tamen glumis conſtantibus compoſitæ.

Duplicem hujus varietatem obſervavimus; alteri ſpicæ partiales (ſi ita loqui liceat) totalem componentes crebriores ſeu denſiores ſunt aut propiùs ad ſe invicem admotæ, paucioribus glumis compoſitæ, & ſcapo medio appreſſæ: alteri rariùs & à ſe invicem remotiùs ſitæ, pluribus glumis contextæ, è latiore baſi in mucronem acutum faſtigiatæ, & à ſcapo medio extantes. *Varietates.*

Ad vias & ſemitas inque paſcuis pinguioribus frequentiſſimum eſt hoc genus. Locis nonnullis pro jumentorum pabulo ſeritur, eſt enim pingue & ponderoſum adeóque jumentis ſaginandis aptiſſimum. *Locus.*

4. *Gramen phœnicoides foliis convolutis junceis ac pungentibus* J. B.

J. B.

Cubito altiorem *calamum* attollit, internodiis longis geniculatum, *foliis* amictum ſeſquipalmaribus circiter, duris, rigidis, acutis, mediocriter latis: ſummo culmo *ſpica* inſidet, ſeſquipalmum longa, alternante glumarum muricatarum ſquammatim compactarum poſitu, ad eum ferè modum quem in Phœnice animadvertimus, ſed majorem multo, colore ex viridi in flavum vergente: *radicem* apparet eſſe perennem, obliquè actam, fibroſam, duram, albam. Ita ex ſicca planta.

In maritimis Narbonenſibus obſervavit Cherlerus. Duplicem differentiam notat *P. Magnol*, alteram foliis viridibus, alteram quaſi argenteis. *Locus.*

A. 5. *Gramen parvum marinum ſpicâ loliaceâ* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 8. *An Gramen loliaceum minus ſpica ſimplici* C. B? **Dwarf Sea-Darnel-graſs.** *An Phœnix aceroſa aculeata* Park?

Fibris plurimis, ſubluteis, tenuibus *radicatur*, unde exeunt *cauliculi* numeroſi [plures viginti in una planta numeravimus] ſeſquipalmares interdum, plerunq; breviores, & quod notabile eſt in hoc genere, & ferè ſingulare, valdè ramoſi, tribus quatuórve geniculis nodoſi; totidémq; *foliis* veſtiti, quæ cùm à caule abſceſſerint, vix producuntur in longitudinem uncialem. Cauliculi autem ſumma parte in *ſpicas* deſinunt, duas treſve uncias longas, teretes, nec ipſo caule craſſiores ut ægrè diſtingui poſſint, articulatas, recurvas: ad ſingulos ſcapi articulos alternatim nunc ex hac, nunc ex illa parte, binæ glumæ cauliculi ſcapo ita coaptati & appreſſi, ut niſi cùm eleventur inter florendum, rotunditati ejus nihil officiant, ſemen continent.

Ad maris litus, & in paluſtribus maritimis plurimum oritur, ut loca indicare non ſit opus. *Locus.*

6. Gramen Loliaceum minus ſpica ſimplici C. B.

C. B.
Ex *radice* capillacea *cauliculi* plures rotundi, duri, duarum unciarum & etiam ſemipalmares, *foliis* paucis, anguſtis & brevibus cincti, exſurgunt, quibus ſpica duarum unciarum, anguſta, Lolio ſimilis inſidet.

Locus. In agris Monſpelienſibus frequens eſt.

7. *Gramen loliaceum minus ſupinum ſpica multiplici* C. B. *Phœnix multiplici ſpicatâ paniculâ* Park.

C. B.
Cauliculis eſt multis, majori parte reclinatis, unciarum quatuor: *foliis* paucis & *ſpica* multiplici, cujus utriculis *ſemen* parvum oblongiuſculum includitur.
Apud Monſpelienſes reperitur; ubi in maritimis herbidis ſe ſæpius legiſſe refert *P. Magnol.* qui

Gramen maritimum paniculâ loliaceâ, ramosâ ejuſdem.

Quod in litore propè *Perauls* non longè Monſpelio legit, aliorum tantùm varietatem eſſe conjectatur.

8. *Gramen phalaroides exile, humi ſparſum Danicum* Lobelii *Gr. loliaceum ſupinum* C. B. *Loliaceum ſupinum Lobelii Caſp. Bauhini* J. B. *phalaroides minus ſupinum Danicum Lobelii* Park.

Ad Gramina Loliacea refert C. Bauhinus, Puſillum eſt, humile, humíque ſparſum, *radice* fuſca, cirroſa, culmis quamplurimis, duarum triúmve unciarum, torulis ſpicatis, affusè faſtigiatis, & exilibus apiculis præditis: *foliolis* latiuſculis & uncialis longitudinis: Tota herba per fœniſecium albet.

CAP. VIII.

De Gramine Alopecuroide.

A Spica caudam vulpinam referente nomen accepit.

A. 1. *Gramen Alopecuro ſimile glabrum, cum pilis longiuſculis in ſpica, Onocordon mihi denominatum* J. B. *Alopecuroides majus* Ger. *Phalaroides majus* Park. *Gr. Phalaroides majus, ſive Italicum* C. B. *& fortè etiam Phalaroides ſpica molli, ſive Germanicum* C. B. Park. **The most common Fox-tail graſs.**

Radix huic fibroſa: *calamus* cubito altior, non rarò bicubitalis, internodiis longis diſtinctus, quem inoffensè ſúſque deq; contrectes licet, duobus tribúſve foliis donatus, *ſpicam* ſuſtinens ſeſcuncialem aut duarum unciarum, mollem, cinericeo colore ſplendentem, brevibus & mollicellis piloſis glumis compactilem, ariſtis mollibus longiuſculis cinericeis ſingularibus donatis. *Folia* non admodum longa, glabra, glauco quodam polline, averſa præcipuè parte obducta, quæ facilè detergi poteſt.

Locus. In icone Gerardi & Lobelii ſpica juſto brevior & craſſior pingitur.
Miror Gerardum & Parkinſonum noſtrates de planta adeóq; ubiq; obvia & vulgari, in pratis & paſcuis per totam Angliam frequentiſſimâ, tam obſcurè & confusè ſcripſiſſe, ut eam neſciviſſe videantur.
Inter prima menſe Aprili, aut ineunte Maio ſpicam producit.

A. 2. *Gramen aquaticum geniculatum ſpicatum* C. B. *fluviatile ſpicatum* Ger. *aquat. ſpicatum* Park. **Spiked Flote-graſs.**

Spica perſimilis eſt præcedentis ſpicæ, mollis pariter, unico ex ſingulis ſquamis eam componentibus exeunte pilo ſeu ariſta brevi; nec bicornes ſunt ſquamulæ ut in typhino dicto. Spica duntaxat gracilior eſt & minùs lanuginoſa quàm in præcedente. *Caules* infirmi ſunt, crebrò geniculati, & ad genicula ſurſum reflexi, procumbentes, & ad nodos, ubi terram attigerint, radices agentes, quibus locum idoneum nactum immensùm ſe propagat: è geniculis ramulos emittens. *Folia* modicè lata, palmaria aut ſeſquipalmaria, lævia, ſuperiora glauca.

Locus. In aquoſis frequens oritur.
Hiſtoriæ Ebrodunenſis auctores Gramen cum parva cauda muris, radice nodoſa [malè imprimitur non nodoſa] repens *J. B.* huic idem faciunt, & C. Bauhinum notant, quaſi ex una ſpecie duas feciſſet, quòd hoc ab illo ſeparaverat, ipſi potiùs reprehendendi, cùm Gramen aquaticum geniculatum ſpicatum, revera ſpecie diſtinctum ſit à Gramine cum parva cauda maris radice nodoſa repente *J. B.* ut rectè illa diſtinguit C. Bauhinus.

A. 3. *Gramini*

A. 3. *Gramini caudæ muris purpurascenti aliquatenus simile* J. B.

J. B.

Obliquè *radicem* agit crassam satis, tenuibus fibris donatam, veteri præteritorum foliorum cæspite amictam; ex quâ è terra statim pluscula prodeunt *folia*, graminea, vix triuncialia, raris pilis ad latera obsita, striata. *Culmi* surriguntur aliquot pedales, cubitales aut etiam altiores, teretes, rigidiusculi, paucis internodiis, versùs ima potissimum, donati: quorum singulos oblongo intervallo sejuncta amiciunt foliola sescuncialia, aut ad summum duas uncias longa, infernis alioqui similia. Summitati inhærent *spicæ*, quæ primulùm prorumpentes Caudæ muris purpurascentis spicam aliquatenus æmulantur, tum figura, tum colore, præterquam quòd aristis nullis sit septa. Mox divulsa & aperta elegantem glumarum purpurearum aut xerampelinarum & pulchrè splendentium thyrsum exhibet. Ex quibus *flosculi* vel potiùs apiculi utrinque bifidi (dum nimirum floret) dependent, pulchelli, obscurè purpurascentes, tremuli: glumæ cæterum cassæ, inutiles. Sapor Graminis vulgaris.

Sicco gaudet cespite, arenosis item, squalidis & saxosis viarum marginibus arvorúmque oris incultis. Junio floret. *Locus.*

A. 4. *Gramen Alopecurinum minus* Ger. *Alopecuroides spicâ longâ majus & minus* Park. *typhoides* V. *seu spica angustiore* C. B. *cum cauda muris purpurascente* J. B. The lesser bastard Fox-tail grass.

J. B.

Ex denso foliorum gramineorum, glabrorum agmine aliquot emergunt *culmi*, quorum alii pedales, alii cubitales aut sesquicubitales, interdum purpurei, *foliis* infernis latioribus vestiti, paucis atque exiguis articulis distincti: in summo *spicam* gestant purpurascentem, palmarem aut breviorem, teretem, caudæ muris formâ, sed confuso glumarum sterilium ordine refertam, ex quibus breves & tenellæ prosiliunt aristæ. *Flosculi* ejus sunt *apices* luteoli pallidi, ex tenuissimis filamentis penduli. *Radix* meræ sunt fibræ.

Inter segetes plerunque apud nos provenit. *Locus.*

A. 5. *Gramen pumilum hirsutum spicâ purpuro-argenteâ molli, nostras.*

Hoc genus graminis observavit nobísque communicavit *D. Dale.* *Radices* ei pro more fibrosæ. *Folia* ad radicem longitudine digitum aut duos digitos longitudine raro superant, súntque perangusta & hirsuta. *Culmi* tenues, erecti, uno alteróve folio cincti & geniculo nodosi, altitudine sesquipalmari interdum semipedali aut majore, colore purpurascente, in summo *spicam* gestantes uncialem aut sescuncialem & longiorem, è purpura argenteam, mollem, & laxiorem, nullis aristis donatam.

In montosis & campestribus sed rarius. *Locus.*

6. *Gramen Alopecuros spica brevi* J. B. *Gr. Alopecuroides spicâ rotundiore* C. B. *Alopecuros* Ger. *Alopec. genuina* Park. Short-eared Fox-tail grass.

J. B.

Herba mollissima est, brevi *spica*, utpote duûm plus minùs unciarum, sed rotundiore, propiùs ad vulpinam caudam accedente, coloris albi & rari, glumis tomentosis vix apparentibus propter tomenti densitatem, aristis longiusculis, mollicellis circumcirca radiatis. *Culmus* geniculatus cubitalis & sesquicubitalis, *foliis* amictus gramineis, parvis mollissimis pilis albis hirsutis. *Radix* parva, alba, capillaris.

In Sicilia, Italia v. g. circa Baias, & Gallia Narbonensi propè Frontinianam oppidum, præsertim in arenosis observavimus, verùm & spica brevior erat, & culmus humilior, nec pedalem altitudinem excedens, quam ei rectè attribuit C. Bauhinus; erat etiam summa parte prætenuis. *Locus.*

7. *Gramen Alopecuroides spicâ asperâ* C. B. *Alop. spicâ asp. brevi* Park. *Gra. cum cauda leporis aspera, sive spicâ murinâ* J. B. Rough-eared Fox-tail grass. *Alopecuroides spica aspera Bauhini* Ger. emac.

J. B.

Plusculos surrigit *calamos*, graciles, rigidulos, pedales aut sesquipedales, in quorum summitate *spicæ* sunt breves, magnitudine & figurâ caudæ vulpinæ haud dissimiles, sed cristis asperis, utrinque quoque muricatis cum aristis longiusculis & leviter recurvis, & quæ ex brevi reflexu in summitate culmi nutant: in quarum sinu glumæ latent parvæ, inutiles. *Folia* mediocris longitudinis, rigidiuscula, glabra. *Radix* densa satis numerosam hirsutarum fibrarum prolem demittit.

Circa Monspelium in marginibus siccis satorum copiosè provenit. *Locus.*

C. Bauhinus hoc genus rectiùs describit caule palmari summum pedali; nec enim altiores nobis visi.

8. *Gramen Alopecuros spicâ longâ tomentosâ candicante* J. B. *Alopecuros major spica longiore* C. B. *Gr. Alopecuroides alterum radice repente, seu Pseudo-schœnanthum Monspeliensium* Park. *Schœnanthum adulterinum* Ger. Great long-eared Fox-tail grass.

Culmo est bicubitali ferè, gracili, geniculato; *foliis* gramineis, glabris, ad tactum non asperis, squalida Schœnanthi folia quodammodo imitantibus; *Spica* palmari, mollicella, tomentosis, candicantibus cum nitore velleris holosericei glumis emicantibus tremulis; *radice* fibrosa infirma.

In maritimis Monspelio vicinis observavimus & collegimus. Pro Schœnantho à Pharmacopœis Venetis & Monspeliensibus sibi obtrusum fuisse Pena scribit. *Locus.*

A. 9. *Alopecuros maxima Anglica* Park. *altera maxima Anglica padulosa* Ger. emac. *Altera maxima Anglica paludosa, sive Gramen Alopecuroides maximum* J. B. Lob. Adv. part. alt. **Great English Marsh Fox-tail grass.**

Lob.

Culmus cubitalis, sesquicubitalis, bipedalis & quandoque procerior, geniculatus, & folia illi Graminis aut Tritici; sed quinque uncialis sæpe speciosissima, habitior, sericea, spicata, caudatáque panicula Monspeliensium Pseudo-schœnanthi.

Locus. In riguis herbidis Comitatûs Southamptoniæ proximè salinas & antiquas ædes *Drayton* vocatas, cis mare, duobus mill. Anglicis à *Portsmouth*, ex adverso Vectis insulæ plurima: itémque in udis fossis lacustribus Essexiensis Comitatûs, juxta Thamesis amœnissima fluenta.

* 10. *Gramen Alopecuroidi accedens ac Phalaridi, spicâ longiusculâ, folio lanuginoso* J. B. *typhoides molle* C. B. *Alopecuroides minus* Ger.

J. B.

Duras & frequentes satis ab infimo culmo pendentes habet *fibras*, easque candicantes. *Culmus* autem cubitalis, propter terram rubescens, foliis pro geniculorum numero obseptus, palmo longioribus, Hordeaceorum latitudine totis molli canáque lanugine tectis. *Spica* singularis, uncialis aut etiam sextantalis, argenteo nitore micans, turbinata, glumis acerosis, gracilibus, mollibus, tomentosis, denso stipatu coacervatis constans.

Locus. C. Bauhinus aut potiùs Lobelius, passim ad semitas reperiri ait. Si differat à Gramine Onocordo, nobis incognitum est. Et figura & descriptio C. Bauhini Onocordo gramini conveniunt, prætérquam quòd folia angusta ei attribuat. J. Bauhinus tamen, qui & hoc vidit à fratre Casp. circa Monspelium collectum & allatum, diversum facit, cui subscribimus.

* 11. *Gramen cum cauda muris foliis hirsutis* J. B. *typhoides culmo reclinato* C. B. *Alopecurinum majus* Ger.

J. B.

Culmi aliquot cubitum excedentes, internodiis circa imum nonnihil rubescentes, densis; rarioribus & ferè nullis superiùs, foliorum vaginâ multùm involutis, quæ ubi à culmis recesserunt brevia satis sunt, & angusta, hirsuta. *Spica* trium unciarum, nitida, densissimis tenuibus glumis compacta, luteola ferè; singulæ glumæ planæ, angustæ, in acumen unicum desinunt; tota autem spica nonnihil divulsa conspicitur. *Radix* capillaris, alba, tenuis, ex capite crassiusculo; an repat non observavimus Monspelii.

Locus. C. Bauhinus in cultis secus vias reperiri asserit.

* 12. *Gramen Alopecuros altera, Lobelii* J. B. *C. Bauhinus idem hoc facit Gramini Alopecuro spica rotundiore, seu Gram. Alopecuro spica brevi* J. B. *Locus tamen diversum esse suadet.*

Aliud (inquit Lobelius) genus quoddam est caudæ vulpinæ Theophrasti, spicis tamen minoribus ac brevioribus, nec ita lanuginosis ut Monspeliensis. Culmos quoque multò surrigit altiores, bicubitales: *Folia* graminea; *radix* fibrosa.

Locus. Sesquimiliari Brugis distantibus campestribus juxta *Merkirch* copiosè provenire ait Lobelius.

C. Bauhinus hîc nomina confundere videtur; aut fortè Chabræus apud J. Bauhinum.

* 13. *Gramen Alopecuros minor spica longiore* C. B. *Cauda vulpina Monspeliensium* Ad. Lob.

Lob. C. B.

Tota planta pedem alta est, *radice* fibrosa, *culmis* multis, geniculatis, recurvis: foliis quàm Alopecuri spica rotundiore longioribus, angustioribus: spicâ trium unciarum, rariùs minore, albida, Graminis panicei effigie, sed lanuginosa, quæ compacta est ità ut simplex videatur, cùm tamen ex multis spicis sit composita, qua in re potissimùm à prædicta differt, & quòd eâ minùs speciosâ & molli sit.

Frequens est locis maritimis Monspelio vicinis ad Magallonam & Aquas Marianas. Copiosè oritur, inquit P. Magnol, in fossis circa stagnum, quæ æstate calore solis siccantur. Nos in Sicilia circa Messanam invenimus. Spicarum aristæ quæ molles sunt & numerosissimæ flavicant.

14. *Gramen typhoides maximum spicâ longissima* C. B. *typhoides maximum* Park. *typhinum tertium* Ger. emac.

C. B.

Ex *radice* parva, nodosa, cui fibræ exiguæ & plurimæ adnatæ, *culmus* rectus, sesquicubitalis, internodiis rarioribus distinctus exsurgit: qui in *spicam* rectam, teretem, palmarem, virescentem, in maturitate albicantem, tactu mollem desinit: cujus utriculi copiosis & oblongiusculis aristis armantur. *Foliis* est gramineis, paucis oblongisque majori etiam parte caulem vestientibus.

Locus. Hoc copiosè inter fruteta ad acidulas Gapingenses Wirtembergici ducatûs Julio mense primum observavit C. Bauhinus: dein non longè Basilea in sepibus agrorum, & in salicetis Michelfeldæ legit.

Non multùm differt à prima specie seu Gramine Onocordo, viz. spicæ longitudine & loco inter fruteta, ut ego idem esse suspicer, non tamen asserere ausim idem esse.

CAP.

Cap. IX.

De Gramine typhino.

Gramen Typhinum dictum ab Alopecuroide differt ſpicis aſperioribus, ſquamulis ſpicas componentibus bicornibus.

1. *Gramen cum parva cauda muris, radice nodoſa repens* J. B. *Gr. nodoſum ſpica parva* C. B.

E *radice* fibroſâ & veluti bulbulis nodoſa aliquot emergunt *culmuli*, cubitales aut ſeſquicubitales, tenues, læves, & ab internodiis reflexi, quos ab imo ſtatim pluſcula comitantur *folia*, glabra, brevia, anguſta. Ex ſingulo cæterùm internodio ſingulum prominet foliolum; ſummitati *ſpica* inſidet parva, hiſpidula, Lobelii Typhini graminis figurâ, bicornibus ſquamulis denſiſſimè farcta.

In dumetis propè Beffordiam diei intinere à Baſilea diſtantem reperit J. Bauhinus Auguſto cum ſuis ſpicis. *Locus.*

Huic ſynonymum faciunt Hiſtoriæ Ebrodunenſis auctores, ſed erroneè, Gramen aquaticum ſpicatum *Lob.* ut ſuperiùs monuimus.

A. 2. *Gramen typhinum majus ſeu primum* Ger. emac. *medium ſive vulgatiſſimum* Park. *cum cauda muris majoris longa majus* J. B. *typhoides aſperum primum* C. B. *ex ſententia* J. B. The greateſt Cats-tail-graſs.

J. B.

Radices tenues; *culmi* habent principium bulbo oblongo ſimile, cubitales altioréſque interdum, quatuor aut quinque geniculis intercepti; ad quos folia aſpera [aſperitas vix ſenſibilis eſt] latiuſcula, caneſcentia, palmaria, [quæ è radice exeunt longiora ſunt] vaginâ longiore ſtipulam circumplexa. Summum cacumen palmarem, ſæpe etiam longiorem *ſpicam* ſuſtinet, teretem, caudæ magni Muris ſimilem, mollem ſi ſurſum verſus manu demulceas, aſperam ſi contra, coloris cinericei, innumeris ſquamulis in binas breves ariſtas deſinentibus, dimidiatos ſolenas, aut lateritias cannulatas ſcandulas imitatis, conſtantem.

In paſcuis frequens eſt & agrorum marginibus, ad ſemitas item & ſepes, ſolo præſertim humidiore. *Locus.*

A. 3. *Gramen typhinum minus* Ger. Park. *Gramen cum cauda muris minus* J. B. *typhoides aſperum alterum* C. B. The leſſer Cats-tail-graſs.

Varietas potiùs præcedentis eſſe videtur quàm ſpecies diſtincta. Differt ab eo ſtaturâ minore, & ſpica breviore, anguſtioréque. Deſcriptionem ejus videſis apud J. Bauhinum tom. 2. pag. 471. C. Bauhinus fibras quaſi ex bulbiculis promanantes ei adſcribit & appingit.

In ſabuloſis reperitur, inquit C. Bauhinus, quod potiùs ſequenti ſpeciei convenit. *Locus.*

A. 4. *Gramen typhinum maritimum minus. An Gr. typhinum Danicum minus* Park? Sea Cats-tail-graſs.

Hæc ſpecies eſſe videtur quam Lobelius ſabuletis & maritimis natalibus gaudere ſcribit. Verùm noſtrum pedalem quam illi attribuit altitudinem rarò aſſequitur, ſed palmare ferè eſt aut ſeſquipalmare. Spica uncialis turgidula, ima parte plerumque anguſtior.

In ſabuloſis maritimis frequentiſſimum eſt. *Locus.*

Gramen typhoides ſpica multiplici C. B.

Graminis cyperoidis ſpecies nobis videtur. Parkinſonus Cyperum typhinum hoc genus appellat.

5. *Gramen ſupinum aculeatum* J. B. *aculeatum Italicum* Park. *album capitulis aculeatis Italicum* C. B.

J. B.

Brevibus fibris *radicatur*: *ramos* verò terræ apprimit in orbem, multos, palmares & ſeſquipalmares, aliquando pedales, aliquos verò duntaxat unciales, rigidulos. Ad quorum genicula utriculi inſtar *folium* ſtriatum glumas numeroſas, conglomeratas ſquamarum foliacearum complexu comprehenſas claudit, deinceps in mucronem rigidum & acutum, uncialem & breviorem, rectà in latus protenſum deſinit. Extremo verò cauli hujus generis * plura folia, & utriculi glumis gravidi echinati aliquid oſtentant. ** C. Bauhino tria folia aculeata.*

Itinere inter Liburnum & Piſas, deinde circa Monſpelium copioſum obſervavimus. Graminis typhini ſpecies videtur.

Cap.

Cap. X.

De Gramine echinato.

Gramen spicâ subrotundâ echinatâ C. B. *Gr. perpusillum capitulo rotundo spinoso Cherleri* J. B. *Gr. echinato capitulo* Park. *echinatum* 4. Ger. emac.

C. B.

RAdice est geniculis nodosa, capillacea, alba: *foliis* paucis, angustis, primis duplo minoribus iis quæ mediâ suâ parte festucam cingunt, quæ tamen vix uncias tres superant, & per quæ lineæ secundùm longitudinem excurrunt, eámque subasperam reddunt; inter hæc culmi festucarum instar tenues, læves, geniculati, uno alteróve folio è geniculi nodo incipiente cincti, & quidem tres vel quatuor, altitudine inæquales, duarum, trium, quatuor, etiam sex unciarum efferuntur; quibus singulis *capitulum* unicum, subrotundum (quod siccatum pallet) instar Tribuli echinatum, spinosum ac pungens insidet, quod fructibus densis compositum, quorum corpus in stellam spinosam inæqualem, radiis quinque vel septem præditum desinit, quorum medius superior oblongus, laterales minores sunt. *Flores* ut in aliis staminibus pallentibus tremulis dependentibus Maio mense emittit. *Semen* parvum, diaphanum, triticeum Melampyri vulg. concolor.

Locus. Locus sterilibus circa Monspelium crescit: inque Æquicolorum collibus: Wemausi etiam ad molendina.

Gramen tenue duriusculum & pænè junceum J. B. *Gramen foliolis junceis brevibus minus* C. B. *minus duriusculum* Ger. *exile durius* Lob.

J. B.

In rupibus & muris hæret itá firmiter *radicibus* tenuibus, capillaribus, nigricantibus, ut vix evelli possit; cohærentibus simul multis plantis. Foliorum marcidorum vestigia demonstrant non annuam plantam. Folia alioqui vegeta sunt, longitudinis quinque vel sex unciarum, quædam etiam breviora, convolutionis ergo Junci instar teretia, nonnihil rigida, cinerei ferè coloris, restantibus Octobris fine calamis valdè tenuibus, dodrantalibus & pedalibus, cum vestigiis parvæ *spicæ*. Montbelgardi idem aut valdè simile observavit, cui *folia* virentia, tenuia, compressa, viridia, glabra; *culmi* plurimi, tenues, pedales vel cubitales, læves, in quibus unum geniculum, præter illud quod ad radicem, & foliolum ex longa vaginula: juba uncialis, spicæ ferè similis, virens, vel nonnihil purpurascens, in qua quædam partes ad phœnicem nonnihil accedunt, & in parvas aristas desinunt: in iis *flosculi* vel apices minimi, albi, toti plantæ sapor subdulcis; in cæteris similis præcedenti.

Lobelius Gramen suum exile durius oriri sabuletis & squallido aridioréque agro Galliæ, Angliæ, Germaniæ & Belgii asserit. Quam plantam intelligat nobis nondum satis constat.

Cap. XI.

Gramina spicata miscellanea complectens.

A. 1. *Gramen vernum, spica brevi laxa, an anthoxanthon? Gramen anthoxanthon spicatum* J. B? *Gr. spicatum pratense* 3. *seu spica flavescente* C. B?

RAdix tenuibus, albis fibris constat. *Folia* brevia, modicè lata, hirsuta, præsertim supinâ parte. *Caulis* dodrantalis, interdum pedalis, tenuis, geniculatus, quem folia amplectuntur aversa parte nonnunquam purpurascentia. *Spica* brevis, digitum aut summum sesquidigitum longa, subrotunda, rarioribus glumis nonnihil extantibus, in acutos apices fastigiatis, non aristatis composita. *Flosculi* seu apiculi purpurascentes è tenuibus filamentis tremuli dependent, bifidi utrinq;.

Locus. Floret vere inter prima sui generis, & in pratis ac pascuis ubique frequens oritur.

Icon Graminis Anthoxanthi spicati huic bene convenit. Nomen etiam *C. B.* in pin. nimirum Gramen spicatum pratense III. sive spica flavescente.

Hoc genus pro Gramine cum cauda muris purpurascente aliquatenus simili *J. Bauhini* aliquando habuimus: verum descriptio ei non bene convenire videtur, ideóque nunc mutatâ sententiâ diversum opinamur.

2. *Gramen pratense spicâ purpurea, ex utriculo prodeunte, vel Gr. folio spicam amplexante* C. B. *Gr. spicam folio amplectens* J. B.

C. B.

Radiculis est prioris similibus, *culmis* multis, dodrantalibus, etiam pedalibus, pediculis nigricantibus distinctis: foliis multo quam in illo angustioribus & viridioribus: *spicâ* quinetiam breviore & crassiore, purpureis floribus ornata; folio quod ex ultimo geniculo prodit, sic caulem obvolvente ut non aperiatur (quod in priore non fit) & vesicæ speciem ostendat. Sapor dulcis est & aquosus.

Locus. In humidis pratis non longe Monspelio & Lugduno, & circa Matisconam provenit.

A. 3. *Gramen*

A. 3. *Gramen cristatum* J. B. *cristatum Anglicum* Park. *cristatum Bauhini* Ger. emac. *p.* 29. *pratense cristatum, seu Gram. spicâ cristatâ læve* C. B. Smooth crested grass.

J. Bauhinus ità describit, Sesquicubitalibus assurgit *calamis*, perquam tenuibus, geniculatis, non sine *foliis*, quæ vaginæ instar satis longo intervallo culmum complexa, palmum longa ab eo recedunt, angusta. *Spica* quadrantalis aut paulò longior, duobus versibus in unam partem vergentibus, glumarum pallidarum, cristatarum fimbriatarúmve, *flosculorum* luteorum fuscorúmve tremulas fibrillas explicat, dorso spicæ glumis vacuo. *Radices* tenues & cirratæ. C. Bauhino Radicum capillamentis plurimis oblongis albicantibus, abundat, quæ in unum veluti cespitem coeuntia deorsum repunt.

Parkinsonus Gramen cristatum Anglicum à cristato *C. B.* diversum facit. Verùm descriptio *J. B.* Gramini cristato Anglico bene convenit, excepta longitudine spicæ: icon equidem spicam nimis laxam repræsentat, & quæ de radicibus habet C. Bauhinus cristato nostro Anglico non respondent. Verùm cùm quod describit C. Bauhinus, idem sit quod Lobelius misit, quodque in pratis circa Hackneum propè Londinum provenire scribit *Adv. part. alt.* minimè dubium est, Gramen cristatum *C. B.* & cristatum Anglicum *Park.* unam & eandem specie plantam esse. Nec enim aliud genus circa Hackneum frequens est.

In pratis & pascuis ubiq; per totam Angliam abundat, & circa Solstitium æstivum spicas promit. *Locus.*

Hujus aliam seu speciem, seu varietatem proponit C. Bauhinus titulo *Graminis spicâ cristatâ subhirsuti*, radicum capillamentis rufescentibus, culmis tenuioribus, parte inferiori levi lanugine aspersis *Species altera.* & humilioribus; foliis longioribus, spica candicante, minùs compacta, nec ita eleganter cristam exprimente, à præcedenti differt.

4. *Gramen geniculatum Tabernæmontani* J. B. *Paniceum spicâ aspera* C. B.

Radix ex pluribus fibris composita multos protrudit nodosos seu articulatos *culmos*, in alios subinde divisos; *folia* longa, angusta, acuminata, nervo per medium elevato; *spicam* longam, tenuem, villosam, glumis albis constantem, in quibus *semen* parvum.

C. Bauhinus hoc genus ad Gramen paniceum spicâ asperâ refert. V. supra in capite de Gramine paniceo.

5. *Gramen Avenaceum montanum lanuginosum* C. B. *montanum Avenaceum Clusii* Park. *Gramen cum locustis parvis candidis, semine Avenaceo* J. B. *montanum Avenaceum* Ger. emac.

C. B.

Radice est ex multis fibris duris, rufescentibus composita, singulis annis anteriùs serpente: unde *culmi* cubitales, tenues, læves, geniculati exsurgunt: quos *folia* oblonga, angusta, palmaria & acuminata cingunt. In culmorum fastigio *spica* oblonga & nutans, ex glumis brevissimo filamento insidentibus composita, quæ exteriùs candicant, nec lanuginosæ: at interiores utriculi lanuginosi sunt, grana nudæ Avenæ similia continentes.

Monspessuli sponte provenit. Clusius secundùm vias, in montanis umbrosisque, sylvis Pannoniæ, *Locus & Tempus.* Austriæ & Bohemiæ nasci scribit, & semen Julio mense maturum observavit.

J. Bauhinus semen nitida lanugine obsitum scribit, quali Carduorum semina sunt prædita.

6. *Gramen Avenaceum lanuginosum glumis rarioribus* C. B.

C. B.

Ex *radice* fibrosa *folia* juncea, oblonga, *culmíque* juncei plures, cubitum superantes, paucis *foliis* iisque brevibus, culmum circa geniculum vestientibus exsurgunt, in quorum summo glumæ rariores, albæ, lanuginosæ, utriculum continentes, cui *semen* nigrum splendénsque inclusum est.

In asperis circa Monspelium provenit, & cum Clusiano confundi non debet. In incultis viâ *Locus.* montis Lupi sæpiùs vidit *D. Magnol.*

7. *Gramen Avenaceum lanuginosum ramosum* C. B.

C. B. theat.

Radicem habet fibrosam, unde *caulis* unus vel alter, cubitalis, geniculis multis distinctus prodit: *foliis* est multò quàm in prioribus latioribus: *spicâ* palmari albâ, nonnunquam flavescente, ramosa, glumis Avenaceis compactis & lanuginosis; cujus utriculis *semen* parvum oblongum, utrinque acuminatum, splendens, pulicis seu seminis Psyllii colore & formâ, sed minus, includitur.

Circa Monspelium ad radicem montis Calcaris legit C. Bauhinus. *Locus.*

A. 8. *Gramen spica gracili, aristis brevibus recurvis.*

In viis publicis, locis udis provenit, nec ante Autumnum aut Æstatis finem spicam producit. *Culmus* tenuis, dodrantem altus, uno alteróve articulo interceptus, & folio inde enascente cinctus. *Spica* parva, uncialis aut major, teretiuscula, glumis rubentibus in aristas prætenues, breves, recurvas exeuntibus composita. *Folia* ad radicem pauca, angusta, brevia.

Invenit & ad nos attulit D. Dale, à quo pleniorem ejus descriptionem expectamus.

9. *Gramen*

9. *Gramen arvense paniculâ crispa* C. B. Park. *minimum rubrum sive xerampelinum* Ger. *Gramen cum panicula molli rubente* J. B.

J. B.

Confibratis capillaribus radiculis sub cespite foliorum ima prodeunt, tuniceis involucris compacta; inter quæ *bulbuli* oblongi capitulum efformant, quæ à radicibus statim multa pronascuntur, quadrantalia & trientalia, perangusta, mollia, glabra, in culmis pauciora, minora, in singulis tamen geniculis singula. *Culmus* pedalis, minor interdum, subinde major, tenuis paniculam gerit uncialem & sescuncialem, divulsam ex viridi purpurascentem, glumis crebris exilibus, in breves interdum tortiles aristas, molles & quasi sericeas desinentibus; [potiùs virides & foliaceas seu gramineas.]

Locus. Genevæ inter segetes copiosè provenit, quin & in muris ipsius urbis, alibi etiam in Germania & Gallia. Simile est hoc Gramen Gramini nostro montano spicâ foliaceâ gramineâ, nisi quòd panicula crassior & magis conferta sit.

10. *Gramen montanum spicâ foliaceâ gramineâ* P. B.

Hæc species spicam præcedenti similem habet sed laxiorem.

Locus In summis altissimorum Cambriæ montium *Snowdon*, *Caderidris*, &c. verticibus inter saxa, ubi nulla fere alia planta præter muscum provenit copiosum observavimus.

* 11. *Gramen Camerarii repens* J. B.

J. B.

Radicem adipiscitur longam, tuberosam, sed æqualem, articulis præcinctam, & hinc indè reflexis, non tamen profundiùs radicatam, filamentis constantem pluribus. Suum protrudit hæc ab unoquoque articulo *culmum*, continuò se innovans & multiplicans. *Folia* longa, acuminata, dura, Arundinis instar parvæ lata. *Culmus* duarum ferè spithamarum altus, admodum angustus, & tenuis more staminis, tribus quatuórve nonnunquam articulis præditus, spicam superiori parte profert patulam, quæ parvum continet *semen*. Folia cum radicibus saporem habent dulcem, cum adstrictione quadam & acredine.

* 12. *Graminis primi Dioscoridis species minima Thalii* J. B. *Gramen caninum supinum paniculatum folio varians* C. B.

Nobis incognitum, nec alii præter Thalium Botanico descriptum, nec icone illustratum cùm sit, Lectorem qui plura de eo velit ad Thalium remittimus.

13. *Gramen versicolor* J. B. *Avenaceum glumis variis* C. B.

J. B.

Reptantibus graminibus accensendum, *radices* duras, geniculatas, longè latéq; spargit, fibris profundè demissis, satis crassis, vix evelli potest è rupium rimis: *Culmi foliis* crebris vestiti, dodrantales, *spicam* singuli gestant graminis anthoxanthi, paulò breviorem, modò purpuream, quæ colore ad objectum lucis variante placet: parvum, *semen* longiusculum, ad semen Graminis Mannæ accedens, rufescens externè, internè albescens, involutum parvis glumis.

Adde ex C. Bauhino radicem albâ rugosâ membranâ integi, *culmum* fragilem & levem esse.

Locus. Genevæ in collo *la Bastie*, & circa S. Hippolytum Burgundiæ. Solet inter rupes provenire loco soli exposito.

14. *Gramen paniculâ aureâ* J. B. *Gr. paniculâ pendulâ aureâ* C. B. *i. e. paniculatum arvense* 2.

Tenuem surrigit dodrante majorem culmum, per cujus fastigium conscendunt quinque vel sex auricolores *paniculæ* splendidæ, semunciales, graciles, teretes, acerosis glumis contextæ. *Folia* perangusta vix culmo cedunt longitudine.

Locus. Argentinæ habuit J. Bauhinus: in siccioribus & squalidis locis provenit, ut testatur Hist. Lugdunensis.

15. *Gramen minimum Dalechampii* J. B. *minimum paniculis elegantissimis* C. B.

J. B.

Est veluti gleba ampliuscula, rotunda, *radiculis* plurimis brevibus, candidis: foliis digito non longioribus, teretibus, spicâ valdè gracili, parva: flosculis rubris.

Tempus. Februario statim ad primam aeris temperiem exorientibus, sapore initio dulci, deinde amaro.

Locus. Nascitur in arvis, circa Monspelium frequens.

C. Bauhino *Radix* plurimis cirris oblongis albicantibus componitur: *Folia* unciam, rariùs duas uncias longa, capillaria, cæsia, teretia copiosa: *Culmi* multi, uno alteróve nodo distincti, duarum, trium, etiam quatuor unciarum.

16. *Gramen minimum* J. B.

J. B.

Capillorum instar tenues radiculæ cæspitem mordicus obsident: *culmi* numerosi, plus minùs unciales, enodes, molles, tenuissimi in spicam desinunt, alternis glumis graminis pratensis obsitam. *Foliola* stipulas à radice aliquousq; comitantur, tenella, perpusilla.

Locus. Propè fontem illum magnum templi Dianæ propè Nemausum collegit Cherlerus, nec alibi uspiam observavit.

A. 17. *Gramen minimum ſpicâ brevi habitiore, noſtrum.*

Fibellis plurimis capillaceis terræ adhæreſcit, è quorum capite plures emergunt *cauliculi*, ſeſcunciales aut duarum unciarum, tenues, rigidi tamen, duobus plurimùm geniculis, (interdum tribus) intercepti, & foliolis è ſingulis ortis ſingulis aliquouſq; obvoluti, ſpicam in faſtigio ſuſtinentes perbrevem habitiorem, è locuſtellis, laxiùs ſitis, glumis caneſcentibus breviſſimis ariſtis donatis compoſitam. *Folia* non admodum numeroſa è radice exeunt, anguſta, vix trientem unciæ longa. Imi culmi plerunq; purpuraſcunt.

Secundum Genus.

Gramina paniculata.

Cap. I.

De Gramine Dactyloide ſeu Iſchæmo.

Hoc genus graminis inter ſpicata & paniculata ambigere videtur: panicula enim è pluribus ſpicis compoſita eſt, unde & Gramen multiplici ſeu compoſitâ ſpica, ſeu polyſtachyon dici poteſt.

Dactylon appellatur eo quòd panicula in quaternas, quinas, ſenas & plures partes diviſa, quaſi digitos manûs expanſos referat. Ἴσχαιμον verò à ſiſtendo ſanguine nomen invenit.

A. 1. *Gramen repens cum panicula Graminis Mannæ* J. B. *dactyloides radice repente* Ger. *canarium iſchæmi paniculis* Park. *dactylon folio arundinaceo majus* C. B. *quod nomen huic noſtro utpote minori & ſupino minimè convenit.* **Creeping Cocks-foot graſs.**

J. B.

Duûm generum folia & culmos profert. Primùm enim lentis longíſque ad cubitum unum aut alterum *coliculis*, ſolidis, crebrò geniculatis, lævibus, caducis naſcitur, qui ubi terram attigerint, ſtatim per fibras è nodis demiſſas comprehendit, radicatúrque; atque ex eiſdem geniculis *folia* mutuo amplexu ſtipata ſurgunt, brevia, anguſta, hirſuta: deinceps adultius culmos producit erectiores, veluti ſuperiorum ramos, pedales, tenuiores, *foliis* amictos longioribus, hirſutis, & rarioribus geniculis interceptos, quorum ſummitas in ſpicas finditur, quatuor, quinq;, ſex, ſpicis Graminis Mannæ ſimiles, ſed minores, concinniores, imbricatos, non tamen circumcirca, perinde ut jam dicto Gramine, cui pars ſpicæ interior nuda, hoc diſcrimine interim, quòd ea pars Graminis Mannæ ſulcata ſit, in hoc verò in criſtam elata. *Floſculos* fert atro-rubentes. *Radice* nititur geniculata, reptante, ſubdulci, alba.

Hoc Gramine (quod legitimum vocat Cluſius) nihil vulgatius tota Hiſpaniâ & Galliâ [adde etiam Italiâ] in arvis, vinetis, atq; etiam in maritimis, in quibus multò lætiùs & uberiùs creſcit: nam ejus radices interdum digiti craſſitudinem æquantes eruere meminit Cluſius. C. Bauhinus etiam hoc Theophraſti Gramen eſſe credit. *Locus.*

Hujus minor ſpecies ſeu potiùs præcedentis varietas habetur apud C. Bauhinum cujus deſcriptionem in Theat. Botan. p. 113. vide. Hæc varietas eadem videtur nobis viſæ in Gallia & Italia.

2. *Gramen dactylon Siculum multiplici panicula, ſpicis ab eodem exortu geminis. An Gramen bicorne, ſeu diſtachyophoron* Bocc? *An Gramen diſtachyophoron* Col? **Two-eared Cocks-foot-graſs.** *An Feſtuca junceo folio, ſpicâ geminâ* C. B?

Radix huic eſt perennis, innumeris fibris quaſi reticulato textu implicitis compacta. *Calamus* pedalis, longiórq;, geniculatis, paucis foliis cinctus, ex quo ad inſtar juli recti triuncialis longitudinis exit è folliculo *ſpica*, rubente colore prædita, quæ per maturitatem Graminis dactyli modo, in furcam dividitur. Ejuſdem ſpicæ glumæ in ariſtas tenuiſſimas & longas abeunt.

Floret vere, & uſque ad finem æſtatis. *Tempus.*

Hæc eſt deſcriptio Graminis bicornis Bocconiani, quæ noſtro Gramini dactylo Siculo diſtachyophoro non convenit, ut noſtrum ab illo ſpecie diverſum arbitremur; nam in noſtro ſpicæ vix unciales ſunt, & hirſutæ. Quin & noſtrum multa in eodem culmo habet ſpicarum paria è foliorum alis peculiari modo exeuntia. Nam è foliorum ſupremorum ſinubus exeunt pediculi ſeu ramuli, tenues, longi, nunc unus, nunc duo tréſve ſimul, quorum unuſquiſque media aut inferiore parte geniculum ſeu articulum habet, è quo exit folium pediculum obvolvens ad ſpicam uſque. Atque hoc modo duplici vel triplici gradu panicula aſſurgit.

Feſtuca junceo folio ſpicâ geminâ *C. B.* culmo eſt ſeſquicubitali, rotundo, geniculato & ramoſo: cujus ſummitati *ſpicæ* vix unciam longæ, molles, rufeſcentes, ariſtis oblongis armatæ. Iſchæmo gramini villoſo ſimiles, inſident; ſemper duæ ſimul uni oblongiori tenui pediculo adhærentes junguntur. *Folia* habet juncea, longa, inordinatè poſita.

Hæc deſcriptio in omnibus præterquam foliis junceis plantæ noſtræ convenit.

3. *Gramen crucis ſive Neiem-el-ſalib Alpini* J.B. Bontii. *Gram. dactylon Ægyptiacum* C. B. Park. Ægyptian **Cocks-foot-graſs.**

Alpin.

Gramen quoddam naſcitur exile, *radicibus* repentibus, albis, geniculatis, dulcibus cum aliquâ acrimonia, communi Gramini proximis, digiti altitudine, geniculatis ramulis aſſurgens, foliis communi Gramini ſimilibus, ſed minoribus: Ramuli habent quatuor ſpicas, Iſchæmi vel Graminis ſanguinarii ſimiles, perfectam crucem figurantes, quam æquè omnes uno modo formant: ex quo ipſum Ægyptii *Neiem el ſalib* vocant, quaſi dixerint Gramen crucis, in quibus fiunt *ſemina* minutiſſima, ſeminibus communis Graminis ſimilia.

Vires & Uſus. Maximum uſum ſemina apud omnes habent, Ad eos ſci. qui tum renum, tum veſicæ calculis laborant, atque ad frangendos lapides in veſica concretos: quod genus morbi ibi eſt familiariſſimum & quaſi endemium. Mulieres radicis decoctum tum ad pueros variolis atque morbillis correptos maximè ſequuntur, tum ad ſeipſas, ubi cupiunt interceptas menſtruas purgationes rurſum evocare. Sunt aliqui qui pro ſecreto auxilio habent decoctum ex ſeminibus modicè contuſis paratum ad juvanda exanthemata in febribus peſtilentibus, quas peticulas noſtri appellant. Ad uſum quoq; vulnerum & ulcerum non parvum apud eos tota herba, præcipuè radices habent uſum. Aiunt radicem frigidam atque ſiccam eſſe, tenuiſſimarúmq; partium: Quamobrem non deſunt multi, qui ad movendum ſudorem ejus decocto familiariſſimè utuntur.

Locus. Abundantiſſimè in inſula Java creſcit non ſecus ac in Ægypto, Jac. Bontio autore, ubi & ſequens ſtellatum Veſlingii reperitur.

4. *Gramen ſtellatum Ægyptium* Veſlingii. *Dactylon Ægyptiacum* Park. *qui in deſcriptione præcedentis hujus meminit.*

Veſling.

Aſſurgit altitudine pedali, *culmo* rotundo, geniculorum aliquot internodiis diſtincto, circa quæ anguſta ſatis, & in acumen attenuata *folia* producit. Fulcitur *radice* firma, candicante, & ipſa geniculis aliquot nodoſa; ſubdulci quadam acrimonia guſtum perſtringit. Calami in quinas ſenáſque paniculas dirimuntur, longitudine diſpares, Iſchæmo gramine breviores quidem, ſed longè denſiores: Averſa facie in longum excurrente validâ carinâ, & porrectis à latere ſtaminibus muniuntur, quibus ſquamatim compactilis ſpicea florum congeries, virore flaveſcente renidens, ſuperiùs inſtrata eſt. Congenera itaque hæc gramina ſunt. Nec mirum ullum in ſtellas aliquid abire poſſe quum crucem tulit.

Vires. Uſum item medicum eundem obtinent, quamvis calculis intra veſicam duratis frangendis vires pares non poſſideant. Qui lapidoſum aliàs veſicæ ſynagma citra ſectionem eduxerit, ut alibi Proſp. Alpinus ſcripſit in magna Ægyptiorum Memphi, quamvis curioſè inquiſiverim, neminem deprehendi. Hominem tamen religioſum à monte Sinai, calculos extra veſicam in urethra ſubſiſtentes, compreſsâ ſuppoſito digito veſicâ, & meatu urinario per immiſſum pennæ Anſerinæ tubulum validè inflato, eoſdem extrorſum propuliſſe, ab ægris ipſis acceptum ſatis & cognitum habeo.

Locus. Circa Heracleam oppidum ſive Roſſetum primùm conſpexit Veſlingius.

Gramen dactylon Africanum Park.

Præcedente paulo altiùs exurgit, paniculis tantillo longioribus & craſſioribus, granis ordinate diſpoſitis, cætera ſimile.

5. *Gramen διϛαχυόφορον Col. Gram. ſpicâ geminæ Millepedæ ſimili* C. B. *ſpicâ gemina Columnæ* Park.

Col.

Radice admodum tenui, æqualiter fibroſa, capillari, ex albo pallente nititur: ex qua plures *culmi* exeunt, ſupini, denſè geniculati, *foliis* gramineis parvis, in ſummo binas ſemper proferentes ſpicas, ex una parte dorſo per medium diſcurrente utrinque pinnatas, ex alia verò quatuor angulis per longum, & in medio canaliculus tribus aut quatuor foliaceis fructuum ordinibus emicantibus conſtructis, in quibus parvum *ſemen,* fulvum, anguloſum, minus anagallide ſingulis continetur. Spicæ verò è dorſi parte Millepedam ſeu Scolopendram ferè æmulari videtur.

Locus. Campeſtris eſt; διϛαχυόφορον appellavimus, quia binas ſemper in culmine ſpicas ſpecioſas profert.

6. *Gramen dactylon latiore folio* C. B. *Graminis genus, Dens Caninus* 3. *ſive Gramen primum vel Galli crus* J. B. *Iſchæmon vulgare* Ger. *Iſch. ſylveſtre latiore folio* Park. **Cocks-foot-Graſs.**

J. B.

Culmos ex radice fibroſa plures promit, tribus quatuórve articulis nodoſos, ſubinde etiam ramoſos, ſubrubentes. *Folia* Triticeis breviora, latiora, hirſuta, culmos longiuſculâ vaginâ involvunt. *Juba* ſingulis inſidet culmis, palmum aut ſeſquipalmum longa, quatuor, quinque aut pluribus ſetis comata, quorum alteri parti ſecundum longitudinem è bifori gluma *floſculi* purpuraſcentes adnati, averſa parte nuda, ſulcata: *ſemen* iiſdem glumis concluſum, Panici granis longius.

Annua eſt planta, etiam hortis valdè odioſa Dens caninus ſylveſtris tertius, qui Julio apparere incipit. Ab hoc ſativum, quod privatim *gramen Mannæ* vocant, non niſi culturâ differre videtur, inquit J. Bauhinus. Quocirca ad hoc caput ſub uno & eodem titulo refert Gramen echinatum & aculeatum 3, ſive album capitulis aculeatis Italicum *C. B.* quàm rectè viderit ipſe. Gramen dactylon folio latiore *ejuſdem,* itémque Gramen dactylon eſculentum *ejuſdem C. B.*

Cacumina

Cacumina pueri naribus inſerunt, extrahúntque, ut ſanguinem eliciant, & hinc ab effectu Hetruſci *Sanguinellum* vocant. In Germaniæ locis ſeri ac coli audio (inquit Matthiolus) non minore cura quàm cætera frúgum & leguminum genera, ſiquidem ejus ſemine frequenter veſcuntur in cibis, quod in jure carnium pinguium decoctum non minorem cum palato ineat gratiam quàm Oryza, cui ego facilè præpoſuerim. In pila autem ipſum tundere oportet ut à ſuo reſiliat putamine. *Uſus.*

A. 7. *Gramen digitatum hirſutum* J. B. *dactylon anguſtifolium ſpicis villoſis* C. B. *Iſchæmon ſylveſtre ſpicis villoſis* Park. **Hairy perennial Cocks-foot-graſs.**

J. B.

Perenni *radice* & firmâ nititur, ex qua culmos emittit cubitales & bicubitales, tenues, rubentibus geniculis nodoſos, frequentiùs ſingulares, aliàs ramoſos: *folia* tres quatuórve uncias longa, anguſta, & raris longis pilis hirſuta, ſubinde rubeſcentia, ſtatim à radice partim, partim ſed minora (exceptâ vaginâ) ex culmis oriuntur, paniculâ jubatâ, quatuor aut quinque ſpicis comata, Gramini Mannæ ſimilibus, minoribus, purpuraſcentibus, molli lanugine villoſis, ex glumarum mucrone ariſta molli ruffâ prominente. Floſculorum ſtaminula ſaturatiore purpurâ tinguntur.

In exteris regionibus frequens eſt locis ſiccis & ſqualidis. *Locus.*

Ab hoc non diverſum ſpecie eſſe ſuſpicamur Gramen Iſchæmi paniculis Gallicum *Lobelii*, cujus deſcriptionem ſubjiciemus.

Gramen dactylon ſcoparium C. B. *ſcoparium Iſchæmi paniculis* Park. *ſcoparium Iſchæmi paniculis Gallicum* Ger. emac.

Lob.

Figura ei graminea Iſchæmi vulgaris; gracilis *culmus*, rigidus, geniculatus, cubitalis, in quaternas, quinas, interdum ſenas & plures elegantiſſimas, lucidas ſpicatas caudicellas Iſchæmo gramini ſimiles, faſtigiatus: Foliis item non diſſimilibus, guſtu Graminis, dulcioribus.

Copioſè provenit in Galliæ ſabuloſis vicinis caſtri Inſulani locis vocitati (vulgò *Chaſteau de l'Iſle*) propè Aureliam. *Locus.*

Ex hujus prælongis, prætenuibus rigidíſque cubitalibus & longioribus radicum cirris concinnantur ſcopulæ illæ vulgatiſſimæ, nitentis comæ conciliatrices, frictionibus capitis accommodatiſſimæ & uſitatiſſimæ. Cremæ in Lombardia Italiæ hujuſmodi ſcopulæ laudatiſſimæ fiunt. Gramen ex cujus radicibus ſcopulas faciunt ibidem *Capriolam* vocant, quo nomine in Hetruria Gramen Mannæ vocitari ſcribit Matthiolus. Fortè *Capriola* nomen commune eſt omnibus hujus generis Graminibus; vulgus enim non diſtinguit. Gramen autem quod nobis pro *Capriola* oſtenderunt non videbatur differre à Gramine digitato hirſuto: idem tamen prorſus eſſe non audemus fidenter aſſerere. *Uſus.*

A. 8. *Gramen exile durius Norvegicum aut Danicum, Gramini ſcopario cognatum* J. B. *Gram. foliolis junceis, radice jubatâ* C. B.

Lob. Adv. p. 2.

Saxorum interveniis, levi terra, ſterilis petrææ Norvegiæ, imíſque marcidis rimoſis caudicibus, ſylvarum Daniæ hoc gramen viget, denſiſſimo, ſparſóque rigidorum, junceorum, ſeſquiuncialis altitudinis, tenuiſſimorum foliorum ſtipatu, ſeſquipalmaribus, numeroſis, cirratis, geniculatis, ſtamineis *calamulis*, quorum ſumma folia latiuſcula vaginulæ inſtar ſpicatas, unciales paniculas claudunt aut amplectuntur. Jubata cincinnatáque dodrantalis *radix* buxei pallidi coloris, totâque prolixior plantâ, uti Graminis ſcoparii, cujus cognata videtur.

9. *Gramen dactylon aquaticum* C. B. *aquaticum geniculatum* Tabern. *digitatum, atro-purpureum* J. B. *geniculatum aquaticum* Ger. *geniculatum majus* Park.

Tab.

Radice eſt fibroſâ, ex qua pluſculi naſcuntur teretes, geniculati, ſeſquipedales circiter calami, *foliis* ad articulos gramineis, brevibus, latis, acuminatis amicti, calamorum faſtigiis ſpicæ innaſcuntur longæ, tenues, digitalis Iſchæmi ſpicis ſimiles, breviores, atro-purpureæ Tabern.

Paſſim in lacuſtribus & paluſtribus naſcitur. Quòd ſi ità ſit, mirum alios Botanicos hactenus latere, qui quicquid de eo habent Tabernæmontano debent. *Locus.*

Ab hoc non diverſum, aut ſaltem ei valde ſimile eſſe ſuſpicatur J. Bauhinus,

10. *Gramen paniceum ſpicis nigris* C. B. *Panici effigie Gramen* 3. Lob. *Graminis Dentis canini ſpicâ divulſa tenuiorem nigram ſpeciem* J. B. *Gr. paniceum* 3. Tab.

Deſcriptio (inquit) mihi convenire videtur, nec figura multùm diſcrepat. Culmis eſt tenuioribus [Gramine Dentis canis primo & ſecundo] geniculatis; foliis minoribus: ſpicis Iſchæmo vulgari ſimilibus, nigris; ſemine glumis exuto albo.

CAP. II.

De Gramine tremulo.

HUjus ſpicæ è quibus panicula componitur pulcherrimè, ſquamoſæ, è filamentis tenuibus dependent, ut vel leviſſimo flatu agitatæ tremiſcant.

1. *Gramen tremulum minus* J. B. *tremulum minus, paniculâ parva* C. B. Park.

J. B.

Ex *radice* rufeſcente & quaquaverſum reptante *culmos* ſurrigit pedales plus minùs, graciles, vix uno vel altero diſtinctos articulis, *jubas* ſuſtinentes parvas è folio vaginaceo, ſuperna parte acuto, & jubam ipſam ſæpe ſuperante, media parte ſui prominentes, quæ ex ſquamulis delicatulis, rotundis, pallidis aut flaveſcentibus & ſplendentibus, ex brevibus pediculis pendulis, tremulis, ſed in unum tantùm latus plurimùm nutantibus conſtant. *Folia* cæterùm inferna graminea, pallidè virentia, anguſta, acuminata.

Locus. In pratis montoſis Baſilienſibus provenit; & vulgò *Pes leporinus* dicitur.

2. *Gramen tremulum minus paniculâ magnâ* C. B. J. B. *Gr. Amourettes alterum* Cluſ. cur. poſt. *tremulum minus alterum* Park.

In cacumine aliquando tres aut quatuor ramulos exiles fundit, ſeménque triangulum habet.

In luco Grammuntio frequens naſcitur, autore *P. Magnol*, quod minor figura Graminis tremuli majoris *C. B.* optimè repræſentat.

C. Bauhinus in Theat. Bot. ità deſcribit:

Hoc radice eſt minori [quàm proximè ſequens] *culmo* palmari, tenuiſſimo, uno alteróve geniculo diſtincto: *foliis* tribus vel quatuor anguſtiſſimis: in culmi faſtigio duo triáve filamenta, quorum ſingula paniculam ſquamatam ſuſtinent, ſquamis inferioribus atro-rubentibus, reliquis pallidis, quintuplo quàm præcedentis majoribus.

A. 3. *Gramen tremulum* J. B. *tremulum majus* C. B. *Phalaris pratenſis* Ger. *Gr. tremulum ſeu Phalaris media Anglica, prima an ſecunda* Park. **Quaking graſs, Cow-quakes, and in ſome places, Ladies hair.**

J. B.

Radix fibris tenuibus, non valdè numeroſis, obſcurè cinereis, aut fuſcis terram apprehendit: non multum ſe diffundit, ſed uno alteróve præter culmum germine emiſſo perennem plantam ſe eſſe prodit. *Culmus* autem tenuis, cubitalis, duobus plerunque geniculis interceptus. *Folia* magnâ ſui parte culmum ceu vaginâ complectuntur, reliquam ſurrigunt breviorem, rigidam: à ſummo culmo multi, tenuiſſimíque rubentes petioli glumas ſuſtinent rubeſcentes, è ſquamulis pulchro ordine digeſtis compactiles, leviſſimo attactu tremulos, minores quàm tremuli majoris, formâ conoide, compreſsâ. Folia quæ ad radicem modicè lata, & palmum interdum longa, plerunque tamen breviora.

Locus. Hoc genus in paſcuis per totam Angliam vulgatiſſimum eſt, nec aliud (quod ſciam) apud nos invenitur. Maio menſe paniculam explicat. In omnibus quas unquam luſtravit Cluſius regionibus prata multis locis veſtit.

In horto Medico Leydenſi habetur quoddam Gramen tremulum perenne n. d.

4. *Gramen tremulum maximum* J. B. C. B. *trem. maximum Hiſpanicum* Park. *Phalaris pratenſis altera* Ger. emac. **The greateſt quaking graſs.**

Radices ut in pleriſque graminibus fibroſæ, fibris albis. *Folia* quæ à radice exeunt, ſemunciam lata, palmum & dimidium, vel duos palmos longa, glabra, glauca, & plerunque intorta. *Culmi* cubitales aut ſeſquicubitales, non admodum tenues, quatuor vel quinque geniculis nodoſi, totidémque foliis eos aliquouſque obvolventibus amicti, in ſummo paniculam geſtant ſparſam, è pulcherrimis aliquot *ſpicis* ſquamoſis compreſſis, pendulis, è bino ſquamarum ordine compoſitis, dimidium digitum longis aut etiam longioribus, latitudine ſubdupla, contextam. Squamæ ad baſin ſpicarum ſpadicea, reliquæ à viridi albicant, ſaturatioribus lineis viridibus ſtriatæ, per ſiccitatem albicant aut rufeſcunt.

In hortis noſtris Vere ſatum non ante Auguſtum menſem paniculam ſuam explicuit. At quod Autumno exiit Vere floruit.

Locus. Prope Meſſanam Siciliæ in paſcuis ſpontaneum invenimus.

5. *Gramen paniculatum elegans* Ger. *Gramen amoris dictum* J. B. *Gr. paniculis elegantiſſimis, ſive Eragroſtis major* C. B. *Phalaris pratenſis major, ſive Gramen tremulum maximum* Park. **Love-graſs.**

J. B.

Fibræ numeroſæ, ſatis craſſæ in unum caput coeunt: è quo ſurgunt pedales *culmi*, graciles, lævibus veſtiti *foliis*, Calamorum faſtigia occupant *paniculæ* longè pulcherrimæ, albicantes, è ſpicis plurimis uncialibus circiter, culmi latitudine, compreſſis, gemino verſu ſquamularum contextis, ariſtâ omni pilóque carentibus, non tamen pendulis, quantum nos obſervare potuimus.

Primo

Primo nobis obviam fuit Francofurti ad Mœnum, deinde passim per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem. *Locus.*

Hujus varietatem circa Florentiam & Monspelium observavimus paniculis multò minoribus magísque sparsis. Gramen tremulum propriè dictum non est, nec enim spicæ filamentis tenuibus appensæ lævi flatu agitantur, cùm potiùs erectæ sint, & pediculis rigidis insideant; Verùm ob spicas squamosas elegantes non dissimiles, ei non immerito subjungitur.

Cap. III.

De Arundine.

ARundo, Græcis Κάλαμ☉, ab *areo* dicta est, eo quòd citò arescat, ut volunt Grammatici.

Arundo planta est inter culmiferas maxima, paniculâ lanuginosâ, aquosis gaudens.

His adjungimus plantas nonnullas Indicas, à Botanicis Arundines dictas ob similitudinem aliquam, quibus an notæ prædictæ conveniant nescimus.

A. 1. *Arundo vallatoria* Lob. Ger. *vulgaris palustris* J. B. *vulgaris sive phragmites Dioscoridis, κάλαμ☉ χαρακίας Theophrasti* C. B. *Harundo vulgaris sive vallatoria* Park. **Common Reed.**

J. B.

Obliquè geniculatam agit *radicem,* novos subinde surculos oculósque continuo auctu protrudens, ex quibus *culmi* surgunt, hominis altitudinem æquantes, aut altero tanto majores, minimo digito tenuiores, geniculati, inanes: ex quorum nodis singulis ferè culmum involventia *folia* exeunt, rigida & aspera nonnihil, uncias duas lata circiter, cubito longiora, venosa. Scapus summus in comatam, mollem, purpurascentem *jubam,* tandem villosiorem, molliorémque, coloris cinericei redditam, nutabundam effunditur; quæ ventis ludibrium debens sine seminis spe abripitur, glumis videlicet cassis contexta. [Rectiùs C. Bauhinus semina non conspicua dixit.]

Nascitur in aquis resedibus, veluti in fossis, piscinis circa fluminum laxiorum & lacuum ripas, ubivis regionum notissima. *Locus.*

In omnibus anno primo fistula latior, corpus gracilius, contra sequentibus annis: nam increscente corpore angustior fistula redditur. *C. B.*

Utilis est ad tuguriorum tecta, itémque ad valla & sepimenta, unde & vallatoria dicitur. *Usus.*

De Arundinis usibus eleganter Marcellus, cujus idcirco * verba adferemus, Si Arundo juxta usus bonorúmque suorum æstimationem etiam maximis arboribus comparetur, nullibi quàm in ea natura liberalior fuisse videbitur: nec aliunde major illi meritò laus erit, quàm verò hoc fragili & inani frutice omnes ferè toto orbe gentes ad omnem fortunam & vitam instruxisse: quando una hæc sacrificiis, epulis, theatris, funeribúsque tibias multiplices dederit: Una hæc subinde humanas voces pereuntes retinet, & ad alios consilia & cogitationes nostras transfert: hæc una ad propulsandas injurias,& longè arcendos hostes militem etiam nunc in Oriente armat: & in rustico opere invenitur, in quo modò tuguria tegit, modò storeis materiam præbet, modò vitem fulcit, modò hortum clausum à pecore tuetur, & nè voluptati etiam desit, aucupio per hyemem inservit. Quæ omnes parentis omnium naturæ in frutice hoc non contemnendæ laudes sunt. Rectè ergo Plinius, Arundines belli pacisque experimentis necessarias atque etiam deliciis gratas scripsit.

Lib. 1. in Dioscor. cap. 99.

Arundines etiam fissæ & folia earundem vinculorum quoque vicem subeunt. Utuntur & textores cannis, ex illis instrumenta fusósque conficientes pro filis glomerandis: & chirurgi ossibus fractis colligandis adhibent.

Urinam mensésque movere & ischuriæ succurrere radicis tam sylvestris quàm sativi in vino vel aqua decoctum propinatum scribit Matthiolus. Ejusdem in vino decoctum furfures aufert, si eo caput abluatur. Erysipelati aliisque inflammationibus (etiam testium) folia virentia tusa & imposita medentur. Æstivo tempore hæc per febricitantis conclave refrigerandi gratiâ sparguntur. Maculas ex variolis relictas succus radicis cum sero hircino & melle pari dosi delet. Sudores potenter movet medulla contusa syncipiti & pedibus adposita siquis in lectum se componat & cooperiat. Spicula aculeósque corpore extrahit radix contrita tum per se, tum cum bulbis imposita. Quæ præterea habent Veteres de Arundinis viribus apud ipsos vide. *Vires.*

2. *Arundo sativa seu Donax Dioscoridis* C. B. *Harundo Donax* Park. *Ar. maxima & hortensis* J. B. *Arundo Cypria* Ger. **The great Spanish, or Cyprus Reed, or Cane.**

Radice nititur durâ, longâ, crassâ, contortâ, nodosâ, geniculis multis, radicis Chinæ æmulâ, quâ tamen albior, latè huc & illuc subtus humum porrectâ, fibrísque auctâ, quæ quotannis nova germina protrudit, cujúsque teneri turiones cum grata dulcedine esitari possint. *Calamis* est duris, firmis, vacuis, decem cubitorum, militaris hastæ crassitudine, & non raró etiam proceritate, densis nodis distinctis, cortice squamoso, qui facilè detrahitur, aspero & flavescente vestitis: circa quos *folia* longa, lata, crassa, superficie ob fibras copiosas aspera, & circumferentiâ acuta, quæ membraneo cortice usque ad medium internodium calamum vestiunt. *Paniculam* seu jubam elegantem habet, densam, Milii modo sparsam, mollem, & lanosa cæsarie nutantem, & purpurascentem, quæ hyeme sine ullo seminum vestigio in auras abit. [*In frigidioribus fortasse regionibus, aut loco incommodo sata, Nam loco natali proprio, ubi sponte oritur, quin semen producat & etiam perficiat minimè dubium est.*] Calami quotannis humo tenus secantur, sed illico regerminat è radicum geniculis.

 Hispanica

Locus. Hispanica dicitur quia ex Hispania ad nos primùm delata sit. Seritur in Italia ad colos mulierum, & Vinearum ridicas: in Gallia ad sepes. Nostrates ejus calamis utuntur pro baculis & virgis piscatoriis.

Usus. Ex usta hujus radice Arabes spodium parant, tametsi ut non necessario, ità non magno incommodo.

Arundinem Anglicam foliis in summitate dissectis C. B. *multifidam* Park.

Pro primæ speciei varietate & lusu naturæ habeo, non pro specie distincta.

3. *Arundo scriptoria* J. B. Ger. *scriptoria atro-rubens* C. B. *Harundo minor sive Elegia* Park.

C. B.
Radicibus & foliis est Donaci non absimilibus: *calamis* concavis, crassitie indicem digitum, vel potiùs calamum Cygni æquantibus, octo seu decem pedes altis, lævibus, splendentibus, præduris, colore foris atro-rubente, intus albo, geniculis distinctis, altero ab altero plus dodrante distantibus, quibus circuli albi fasciolis similes circumjiciuntur; in assulas fissiles ubi rumpuntur.

Locus. Provenit (autore C. Bauhino) locis humidis & pinguibus in Provincia Galliæ; in Corcyra insula & Græcia. Reperitur etiam, monente Amato, apud Hispanos & Italos, præcipuè apud Faventinos, circa eam vallem quam Ammonis appellant, quibus literati pro calamis characteribus pingendis, & adhuc hodie Arabes, Persæ, Armeni, Græci & Turcæ (quibus pennæ Anserinæ in usu non sunt) utuntur, unde & calami nostri ex pennis Anserinis aut Olorinis facti nomen obtinuerunt.

4. *Arundo farcta Rheni Bononiensis Plinii* Zanoni.

Zanoni.
Radicibus longè latéque sub terra reptat, flavicantibus, calami ipsius crassitie, foramine seu cavitate in medio admodum parvâ pertusis, frequentioribus tamen nodis interceptis, (è quibus fibras demittunt tenues, longas, lignosas, Hellebori albi similes) dulcibus & succulentis. E prædictis nodis gemmas protrudit, figurâ conicas, è multis squamis compactiles, quæ exsurgente calamo in folia abeunt. *Calami* multi, teretes, graciles, lenti & plicatiles viminum modo (Propè terram, tamen, ubi magis farcti & pleni sunt, facilè rumpuntur) crebris nodis distincti: è quorum unoquoque oriuntur *folia*, ab imo ad summum totum scapum contegentia, eleganter sulcata, nervis subtilibus elevatis, quæ ea reddunt visu pulchra, tactu aspera; interiore parte glabra, colore argenteo ut aliarum Arundinum, multò tamen illis angustiora, duos circiter palmos longa. Calami isti cavitatem intus habent angustam, ima parte strictiorem, summâ ampliorem, súntque intus candidi, cortice, qui facile à lignosa parte abscedit, tecti, qui postquam delibratur omnino viridis manet. Summi calami Mense Augusto in jubam seu paniculam terminatur ex multis parvis & plumosis spicis compositam, dodrantalis longitudinis, coloris varii, h. e. viridis, albi & purpurei.
Locum titulus indicat.

5. *Arundo farcta vallium Ravennæ* Zanoni. *An Arundo farcta geniculata sive sagittalis* C. B?

Zanoni.
E radicis capite magnum *foliorum* cespitem emittit, duas circiter ulnas [*braccie*] longorum, angustorum, ut vix duos digitos transversos latitudine adæquent, nervo medium percurrente albo, inferiùs elevato, supernè sulcato, reliquo folio læte viridi. *Calami* in quatuor, quinque, imò sex interdum aut plurium ulnarum altitudinem assurgunt, recti, teretes, solidi, & medullâ intus albâ, spongiosâ repleti, flexi aut complicati neque rumpuntur, neque finduntur: nodis prope terram ima parte crebrioribus, summa rarioribus & longiùs distantibus, ad dimidiam usque ulnam: Ad quorum unumquemque *folium* scapum circundans, non tamen eousque ut margines coeant aut uniantur, parte interna læve, nervosum, viride, in cervinum postea colorem transiens: reliqua pars folii à scapo disjuncta, ubi nodo adjungitur lanuginem multam argenteam obtinet: Externa ejus facies aspera est, notulis rubentibus punctata; nervo crasso, inferne viridi, longitudinem ad apicem usque percurrente. Sunt autem hujus folia longiora & angustiora multò quàm reliquarum Arundinum vulgarium. Summum calamum occupat *Juba* aliarum Arundinum similis, plumis albis cum purpurascentibus mixtis, & in summitate, pro floribus apices flavicantes obtinens. *Radix* crassiuscula est, tuberosa, cortice exteriore aspero, tenui tecta, lignosa, dura, è qua oriuntur multæ aliæ radiculæ crassiusculæ, longæ, undulatæ, fibellis subtilissimis capillatæ.

Locus. In sylvis & vallibus Ravennensibus invenit Jacobus Zanoni.

6. *Arundo farcta maxima atro-rubens* C. B. *Ar. nastos sive farcta, crassa & major* J. B. *Arundo nastos Clusii* Ger.

C. B.
Calamo est recto, crasso & robusto, enodi, lævi, splendente, atrorubente & solido.
Ex India & Syria adfertur.

Usus. Usus ejus est pro scipionibu s & baculis: quos Architriclini etiam in aulis Principum argento circundatis cibis præferunt.

7. *Arundo farcta geniculata sive sagittalis* C. B. *Ar. nastos sive farcta, toxica, figurata* J. B.

C. Bauhino prioris species est, culmis exilioribus & crebris geniculis cincta, aliàs similis: ex quibus Scythæ, Asiatici & Syrii tela conficiunt, aliqui & pro Scipione utuntur.

Hoc

Hoc genus in Italia, etiam in Rheno Bononienſi provenire autor eſt Plinius: ibidem & Amatus obſervavit. Cæterùm ſi hæc præcedentis ſpecies ſeu varietas eſt, ab Arundine Rheni Bononienſis ſuperiùs è Zanoni hiſtoria deſcripta, toto genere differt: quamvis utraq; eidem uſui inſervire potuit.

Arundinis farctæ, toxicæ, figuratæ bacillus quem vidit J. Bauhinus enodis erat, craſſitudine vitis ſurculi mediocris, ſerratis impreſſionibus eleganter donatus, quæ ſerræ eminentiores reliqua parte, ſaturatiores ac ferè ſpadiceæ, læves, ſuperficie tenus lucentes: reliqua pars pallidior eſt; tota quoq; zonulis nigris denſo ordine poſitis cincta eſt. Lignoſa alioqui ejus eſt ſubſtantia, circa meditullia ſecundùm longitudinem poroſa. Odorem nullum in ſicco & evanido fruſto deprehendimus.

Quæ Rauwolfius habet de quartâ ſpecie Arundinum vide apud * C. Bauhinum. * *In Theat. Botan.*

8. *Arundo farcta flava* C. B. *Ar. naſtos ſeu farcta, ſeu toxica, gracilis & plicatilis* J. B. *Arundo farcta* Ger.

C. B.

Culmis eſt lævibus, ſplendentibus, flavis, medullâ farctis, qui ſi parvi & graciles ſint, flecti & plicari poſſunt.

Adde è Lobelio, rectis, lignoſis, duris, farctis, craſſitudine calami aromatici, aut Arundinis ſcriptoriæ, [imò multo craſſiores vidimus] genicula duodenis, terdenis & quaterdenis pollicibus invicem diſtant. Superficies ſquamata ſerpentium dorſum æmulatur. Nec odorem, nec ſaporem habet ullum.

Quid Lobelius intelligat per ſquamatam ſuperficiem neſcimus: necdum vidimus ejuſmodi cannas. Rectiùs Rauwolfius Cannas Indicas apud nos frequentiſſimas deſcribit. Arundo (inquit) à mercatoribus ex India adfertur, valdè longa, flexilis, intus farcta, foris lævis & flaveſcens, ejuſdem per totum pæne craſſitiei, paucis geniculis, longè diſtantibus & vix conſpicuis, cujus duæ potiſſimùm ſpecies, major & minor. Ex majoribus robuſtiores in ſenum & imbecillium fulcra cedunt: minoribus, quæ tamen aliis formâ planè ſimiles pro telis utuntur, quæ Turcæ Serico variorum colorum involvunt.

Ex India Orientali defertur. *Locus.*

Minoris ſpeciei nunc dierum frequens uſus eſt ad cathedrarum ſedes texendas. *Uſus.*

9. *Arundo Indica verſicolor flexilis* C. B. J. B.

C. B.

Gracilius eſt & ſuccinctius Arundine Indica verſicolore ſimpliciter dicta ſeu ſequente, ad modum viminis flexile, ex quo calathi & alia multa pulcherrima conficiuntur.

In Bengala reperitur, ubi *Rota* vocant. *Locus.*

10. *Arundo Indica verſicolor* J. B. C. B. Park.

C. B.

Hæc Arundinibus Hiſpanicis craſſitie ſimiles, paulò tamen tenuior, medullâ plena, foris punctis verſicoloribus notata, haud ſecus ac ſi arte ità picta foret, quæ adhuc viridis ad ſtanni modum aut Salicis inſtar lentè inflecti poteſt.

In regno Bengalæ creſcit, & vetulis pro ſcipione inſervit.

11. *Arundo repens vel Chamæcalamus* C. B. *Arundo humilis, rara ac inuſitata* J. B. *Harundo ramoſa ſive epigeios Lugdunenſis* Park.

Lugd.

Calamus eſt, autore Lugdunenſi, humi ſparſus Graminis modo, cortice fulvo contectus, lineis ſquamatim cingentibus diſtinctus, cauliculos alios multos utrinque producens, denſa congerie ſtipatos, ſimili cortice, ſimiliterq; ſquamoſo virgatos, qui rurſum & alios gignunt, prominentium veluti nodorum, aut oculorum modo exertos, plures ſuperiore parte, quà terram non attingit, pauciores inferiore quà terræ inſternitur, aſpectu pulcherrima denſiſſima illa tenuium cauliculorum, ſurculórumq; congerie, cum cæteræ arundines folia tantùm hinc indè mittant, nullos autem præterea vel ſurculos, vel calamos: folium noſtræ Arundini ſimile à nodis exoritur, ſed numeroſius magíſq; multiplex, & plures complexu involucrorum per ambitum tunicas inducit.

Hæc Arundo pumila in ſaccis magnis Coſto Arabico & Zingibere plenis aliquando reperta eſt.

12. *Arundo Indica punicea mollis* C. B. J. B.

C. B.

Arundo, vel Scirpi potiùs genus, punicei coloris & mollis, quam parumper contortam arcui pro nervo adaptant, in regno Congiano & in regno Bengalæ ad Gangem fluvium naſcitur.

13. *Arundo Indica fluitans* C. B. J. B.

C. B.

Arundineta fluitantia ſive *Trombas* in *Bali* inſula Linſchottus obſervavit: & figura ab eodem exhibetur, ut videre eſt in Ind. Orient. hiſtoria lib. 12. cap. 8.

14. *Arundo Indica volubilis* C. B. J. B.

Arundinis Indicæ admodum mirabile genus, variè se circum arbores vinciens & contorquens in insula Sumatra reperitur, centum, ducentûm imò trecentûm & plurium orgyiarum longitudine, ità ut ejus origo ac finis vix deprehendi possit; quod circulis vasariis conficiendis valdè accommodum est.

Hæc ad Clusii curas posteriores addita sunt.

15. *Arundo Saccharina* J. B. Ger. *Arundo Saccharifera* C. B. *Harundo Saccharifera* Park. The Sugar-cane.

Medius inter Miliaceas atque Arundinaceas plantas videtur Saccharatus calamus. In quinque, sex, septemve pedum altitudinem assurgit ordinariè, exceptis foliis (quamvis viderim decem pedes longam, & sex supra quinquaginta juncturis constantem *Marg.*) crassitie quatuor digitorum utplurimum; multas habet juncturas seu nodos, quorum quilibet circiter quatuor digitorum interstitio distat ab altero: & quo magis distant nodi, seu internodia longiora sunt, eo melior judicatur Arundo. *Folia* superiùs multa gerit, longa, acuminata [bicubitalia ac interdum longiora, sursum erecta, Arundinis sativæ angustiora, palustri Typhæ tam figurâ, quàm positu similia, scabra & secundùm longitudinem striata, stolones amplectentia *C. B.*] Paniculam producit, postquam longo tempore stetit, aliquo modo Melicæ similem [Marggravio instar *Vubæ*, i.e. Arundinis sagittariæ] Color Arundinis ex viridi vergit ad flavedinem: ad nodos ex una parte albescit, ex altera flavescit, quasi duo annuli, alter flavus, alter albus circundarent nodum, qui ipse elevatus est, & canescit vel nigrescit. Medulla Arundinis solida, succulenta, dulcis, alba. *Radix* crassa, geniculata, obliqua, & per transversum se propagans, ad Donacis radicem accedens, sed dulcior, succulentior, minúsq; lignosa.

Locus. Arundo Saccharina sponte oritur in utraq; India, tam Orientali quàm Occidentali. Seritur etiam alibi multis in locis, ut in insulis Canariis, Lusitania, Hispania, Sicilia, Creta, Cypro.

Solum amat pingue & humidum: cujusmodi obtinent plani campi ad fluviorum majorum ripas, qui hyeme inundantur.

Optimum tempus plantandi [in Brasilia] est mense Januario vel Augusto, aut circiter. Plantatur autem hoc modo, In terra elaborata sulci fiunt paralleli operâ ligonis; in hos sulcos ordine recto ponuntur Arundines, ità ut initium sequentis attingat finem antecedentis; hoc facto taleæ hæ inhumantur. Ad singula internodia germina sua protrudit hæc canna plantata, ità ut quodvis internodium det novam Arundinem.

Postquam sic progerminaverit Arundo, singulis tribus vel quatuor mensibus, pro ratione soli, ab herba luxuriante purganda est, nè illa plus incrementi capiat quàm canna ipsa; isq; labor tandiu repetendus donec Arundo in aliquam magnitudinem adoleverit.

Spatio octo, decem vel duodecim mensium à plantatione Arundo hæc justam adquirit magnitudinem, pro ratione soli, ita ut tunc apta sit ad saccharum ex illa conficiendum.

Sacchari conficiendi modum Piso sic describit.

Sacchari conficiendi modus. Cannæ maturæ factæ circa fundum, ac in ipso geniculo abscinduntur, quòd in eo aqueus quidam humor contineatur. Mox amputatæ, frondibúsque quibus maximam partem vestiuntur resectis, in fasciculos coguntur, & currui imponuntur.

Molendina tribus gravissimis axibus, [erectis] ex solidissimo ligno confectis, circulisq; ferreis obductis nituntur; inter quos arundo continenter inserta, & Axium se contingentium angustiâ compressa, liquorem fundit dulcissimum. Molæ vel aquâ, vel jumentis versantur. Illæ aquæ longissimo canale deductæ, lapsu impetuoso ex alto in supernos eximiæ magnitudinis lintres decidentis vi circumaguntur, hæ boum aut equorum operâ, quorum contentione exactiùs & fideliùs Canna exprimitur.

Cæterùm liquor hic, qui in Saccharum ipsum postea abit, ad 24 duntaxat horas durat, móxq; acescit, & ad conficiendum Saccharum prorsus fit inidoneus, sed si diutiùs servetur bonum inde nascitur acetum.

Axes asseresq; per quos succus fluit, tum & alveus per quem decidit bis spatio 24 horarum, vel una Tareffa (Tareffa est spatium terræ cujus quadra viginti circiter est passuum, & tot cannas profert quot per diem naturalem meti possunt) lavari debent.

Canna primò à tergo axium excepta vicino denuo immittitur, ut siquid succi in ea sit reliquum penitus exprimatur, tunc *Bagasso* vocatum, quod tanquam inutile excrementum igne absumitur.

Succus, quem *Caldo* vocant Hispani, per canales & ductus ligneos in amplissimos æreos cacabos derivatur, in quibus continenter, nunc vehementiùs, nunc leniùs, toto quo molæ agitantur tempore fervescit, frigidæque aspersione intensior ebullitio coercetur, ut substantia minùs consumatur. Ab hoc succo in primo aheno consistente, modicóque substructo igne, paulò fæculentior & copiosior spuma aufertur, vocaturq; *Cagassa*, quæ solis pecoribus escam potúmq; suppeditat.

Sublatâ *Cagassa* liquor seu *Caldo* in proximum ahenum, *Caldera de mellar* Lusitanis, effunditur, in quo coquitur & prægrandi cochleari, crebris foraminibus pertuso à sordibus liberatur. Ut exquisitiùs immundities secernatur, forte quoddam lixivium affunditur. Hinc per linteum percolatur, ac tandem succus eo pacto novissimum excrementum, siquod habet, deponit. Hæ fæces mancipiis victum sufficiunt. Vinum quoq; exinde, vulgò *Garapa* dictum, conficiunt, intermiscendo aquam, quod avidissime appetunt incolæ. *Rum* aliqui vocant.

Porro

Porro minores qui ſubſequuntur Cacabi, *Tachas* appellant, alii ſunt ad concutiendum, alii ad coquendum parati: in quibus ſuccus jam dictus tantiſper condenſatur, donec Serapii, & mox Sacchari conſiſtentiam acquirat. Adhæc vehementi & aſſiduo labore, primùm in majoribus, tum minoribus ahenis inter coquendum capaciſſimis cochlearibus agitatur quatitúrq;, & ad altitudinem viginti plus minus pedum attollitur, unde rurſus in vaſa prolabatur.

In cacabis minoribus ob ignem intenſiſſimum vehementioris ebullitionis habenda eſt ratio, ſtatutiſq; temporibus olei modicum guttatim inſtillatur, nè ignis vehementiâ Saccharum aliquid detrimenti capiat.

Obſervatu dignum eſt, Si oleum majoribus inderetur ahenis, in quibus liquor, primo *Caldo* dictus, purificatur, Saccharo conficiendo planè foret ineptus. Viciſſim ſi minoribus lixivium ſicut majoribus infundatur, æquè impoſſibile Saccharum conficere. Si deniq; momentum ſucci Limonii vel acidi quid injiciatur, Sacchari conſiſtentiam nunquam acquiret.

Formæ porro fictiles innumeræ, quando ſuccum fluidum acceperunt, ordine aſſeribus perforatis in ampliſſimis ædibus (*Caſa do purgar* vulgo) imponuntur, mox ſuperimpoſita luto humefacto, dicta vaſa à melle, quod ſubfuſco antea colore Saccharum tingebat, repurgantur. E formis excuſſum candidum à nigricante, *Maſcovado* dicto, ſeparatur, & in fruſta redactum Soli ſereno exponitur, probéq; exſiccatur donec ciſtis recondatur.

Marggravius Sacchari conficiendi methodum & proceſſum fuſiùs quidem ſed & confuſiùs deſcribit, quem ſi placet conſule, ut & Franc. Hernandez qui non minùs confuſus eſt. Videatur etiam *D. Hugeſii* Angli tractatus Anglicè conſcriptus *Medicus Americanus* dictus, & *D. Ligoni* Hiſtoria Inſulæ *Barbado's* dictæ.

Lutum, quo utuntur in Anglia ad Mel Saccharinum *Melaſſos* dictum præcipitandum, vel idem eſt ei quo ad fiſtulas Nicotianæ fumo hauriendo deſtinatas conficiendas utuntur, vel ſimillimum. Lutum aquâ temperatum Saccharo in formas infuſo ſuperimponitur operculi modo. Aqua è luto defluens & per maſſam tranſiens Saccharum in granula cogit & condenſat, mel unà ſecum devehens eluit & expurgat, ut in Saccharo coquendo & purgando exercitati quidam opinantur. Recténe hi an ſecus ſentiant mihi non conſtat: illud autem experientiâ certum affirmat Marggravius, nec aquam ſolam, nec limum ſeu lutum ſolum Saccharum purgare, ſed utramque junctam: nam ſeorſim quælibet materia illud corrumperet. Cæterum Lutum ad Saccharum dealbandum utile eſſe Gallinarum indicio compertum aiunt, quæ cùm lutoſis pedibus fortè Saccharum calcâſſent, & argillâ infeciſſent, deprehenſum fuit partes illas lætiùs candicare quas contigerat argilla.

Sacchari facultates & uſus in cibo & medicina, quin & præparationum modi adeo numeroſi ſunt ut ſingulos recenſere & accuratiùs expendere vel juſtum volumen requireret. Sic breviter C. Bauhinus, *Vires & Uſus.*

Uſus ejus ad condimenta, obſonia, & alimentorum ſapores edulcorandos, ingratos, etiam inſipidos ſuaviores reddendos; imò nullum nunc epulum magnificum, vix quotidianus victus, ſine Saccharo placet. Acria ſiquidem lenit, acida retundit, auſtera palato gratiora efficit, & ſaporibus omnibus majorem gratiam conciliat. Equidem cum aliis cibis moderatè ſumptum ſatis laudabile alimentum ſubminiſtrat: colorem floridum reddit, urinam provocat, & alvum movet & id ſua dulcedine ac lentore præſtat: in nonnullis concoctionem promovet, ſi poſt largiùs aſſumptum cibum parum ejus in fine comedant: ſed ſi largiùs ſumatur, capitis dolorem excitat, quia difficulter, & quidem melle difficiliùs concoquitur. Verùm & piſtores & coqui in frequentiſſimo uſu habent: placentas inde & maſſas panis (ut vocant) effingunt ac torrent: omnis generis animalia & aves & piſces & quadrupedes ex eo ſcitè efformant, vel integra, vel eorum partes, ità coloribus fucantes, ut vera eſſe videantur: ſic & fructus omnis generis, naturalibus ſimiles & formâ & colore concinnant: in ſummo Saccharum non aliter quàm farinam in omnem formam componunt.

Sic & Aromatarii ipſa aromata ut Cinnamomum, fructus ſeu nucleos Pineos, Amygdalas, Avellanas, Piſtacia; ſeminum varia genera, Coriandrum, Aniſum, Fœniculum, Carum, Papaver album, illo, modò corticis craſſitudine, modò cutis tenuitate, contegunt & includunt.

Quin & innumera bellaria, dulciaria, ſcitamenta ad menſas ſecundas inſtruendas ex omne genus fructibus cum Saccharo conditis liquidâ & ſiccâ formâ parari ſolent.

Nec minùs frequens eſt Sacchari uſus in Officinis, ad Syruporum, Conſervarum, Conditorum, Electuariorum, Tabellarum & aliorum confectionem.

Eſt autem Sacchari in medicamentis componendis ut & Mellis triplex uſus, 1. ſiccitate & lentore ſuo conſervare; imò Saccharum Salis quoddam genus eſt, unde à nonnullis Sal Indicus dicitur, eodémque modo quo Sal corpora conſervat: 2. ſiccitate eadem abſtergere: 3. ſapore dulci condire: & hoc cùm ſuavius ſit melle, condimenti gratia ſæpe additur: nonnunquam quibuſdam medicamentis præter Saccharum, & Mel, ut magis abſtergat, admiſcetur.

Notandum, rectè à multis fieri dum Saccharum melli in medicamentis quæ mulieribus exhibentur, ſubſtituunt; ſiquidem mel utero valdè inimicum eſt.

Tandem è Saccharo cum aqua fontana, cum pulpa variorum fructuum, Prunorum, Ceraſorum, Citriorum, Groſſularum, Ribium, &c. varia potuum genera parantur, quibus enumerandis & deſcribendis immorari operæ pretium non ducimus.

Antiquiores medici qui ſuperiore ſeculo vixerunt unanimi fere conſenſu Saccharum ad pectoris & pulmoum vitia, raucedinem, tuſſim, gutturis aſperitatem, lateris & thoracis ulcera commendant. Cæterum apud nos in Anglia non ità pridem in crimen adduci, & magnâ infamiâ laborare cœpit, medicis tum * noſtratibus, tum extraneis Scorbuti & Tabis popularium morborum præter ſolitum graſſantium nuperas furias, immoderato in cibis & potu Sacchari uſui imputantibus. Et nè quis humidiori potiùs aëris conſtitutioni eas peſtes deberi ſuſpicetur; in Luſitania (aiunt) regione calida

* *Williſius & Simon Paulli.*

ob

ob eandem rationem, Tabes epidemica facta est. Lusitani enim plus Sacchari consumunt quàm quævis alia gens præter Anglos.

De Scorbuto autem iidem antiquiores quos diximus medici cum recentioribus consentiunt, eum à Sacchari nimio usu produci, cùm dentibus valdè nocuum, nec eos nigros duntaxat reddere, sed & putrescere & vacillare & excidere facere Saccharum scribant, quæ certa Scorbuti signa & symptomata sunt. Saccharum enim salem acidum & maximè corrosivum continere ex destillatione patet. Scorbutus autem Sali fixo in sanguine redundanti debetur, proinde iis quæ Sale volatili abundant sanatur.

16. *Arundo graminea aculeata* Alpin. exot. Park.

In Creta insula, locis præsertim humidis, nascitur, supra terram serpens, miræ longitudinis, [plus quinque cubitis] multis *ramis* calamos æmulantibus, ab una radice exeuntibus, digiti crassitie, rotundis, arundinaceis, geniculatis, inter quos medius, cæteris tanquam *caudex*, crassior est & longior, qui hinc indè utrinque longis intervallis à singulis geniculis *caules* producit longos, graciles, geniculatos, quorum majores ex una parte à singulis trinis geniculis cauliculos parvos, graciles, quatuor numero, vel etiam ad summum sex, itidem promunt, qui à singulis geniculis *folia* utrinque emittunt, inferiùs lata (quâ latitudine undique calamum à geniculo ad geniculum vestiendo occulunt) & superiùs gracilia, parva, graminea, dura, spinarum modo in duros aculeos desinentia; ex quo hæc planta tota aculeis multis instar spinarum horret. Caules etiam alii omnes à radice prosilientes eodem modo & surculos producunt, & ad folia se habent. Planta sterilis ex toto est, neque florem, neque fructum, neque semina producens. *Hoc mihi vix persuaserit Alpinus.* Nititur brevi radice, digiti pollicis crassitie, à qua pauculæ radiculæ, itidem breves, fibrosæ, exeunt.

Calamis duris ad Arundinaceam potiùs substantiam quàm ad Gramineam accedit hæc planta: foliis è contra magis ad Gramen quàm ad Arundinem.

CAP. IV.

De Gramine paniculato arundinaceo aliisque aquaticis.

A. 1. *Gramen harundinaceum aquaticum* Park. *aquaticum majus* Ger. emac. *paniculatum aquaticum latifolium* C. B. *Item Gr. palustre paniculatum altissimum* ejusdem. *majus aquaticum Lobelii* J. B. **Great water Reed-grass.**

Lob.

INter gramina vulgaris notitiæ est istud (inquit Lobelius) copioséque reperitur ad aquas & rivos in Gallia, Anglia, Germania, Italia & Belgio, potissimùm verò in Batavia, ubi etiam secatur optimo pabulo vaccarum. *Folia* habet pollicem lata, sesquicubitum aut cubitos duos longa: culmis quatuor aut quinque pedum altitudine est: *panicula* miliacea: *radix* fibrosa. Ex inferioribus culmi geniculis intra aquas fibras frequentes emittere animadvertimus.

Locus. Verè scribit Lobelius, in Anglia copiosè reperiri ad aquas & rivos.

Huic idem esse suspicatur J. Bauhinus Gramen aquaticum harundinaceum paniculatum *Tab.* i. e. Gramen palustre paniculatum altissimum *C. B.* cum quo & nos sentimus.

2. *Gramen arundinaceum ramosum, plumosum album* C. Bauhini *J. B.*

J. B.

Radice & *foliis* est arundinaceis, & in arundinis altitudinem excrescit: *caule* angulosо, albo *paniculam* arundinaceam, ramosam, palmarem, albam, mollem, splendentem instar Serici albi sustinet.

Locus. Non longè Monspelio circa *Perault* & Magalonam reperitur (inquit C. Bauhinus) ubi & nos quoque illud observavimus.

A. 3. *Gramen arundinaceum acerosâ glumâ nostras* Park. **Great Reed-grass, with chaffy heads.**

Radicibus geniculatis, è geniculis fibras albas, innumeris fibrillis capillatas emittentibus, in limo reptat & se propagat. *Culmis* exsurgit Arundinaceis, humanam altitudinem non raró superantibus, crebris geniculis, [sex séptémve] interceptis, ad quos *folia*, postquam à culmo, quem ima sui parte involvunt, recesserint unciam aut sescunciam lata, dodrantem longa, glauca, supina parte glabra & plana, pronâ si deorsum digitos ducas asperitatem aliquam senties, summâ Arundineorum planè æmula. Fastigium occupat *Spica* seu potiùs panicula non multùm sparsa, plerunque purpurascens, interdum albicans, sesquipalmaris aut longior, glumis acerosis Graminis asperi ferè similibus constans.

Locus. Ad fluviorum ripas nullibi non obvium est, fossis palustribus frequens.

4. *Gramen*

4. *Gramen arundinaceum Calamogroſtis dictum, ſpica multiplici* C. B. *Gramen Calamogroſtis Lobelii* J. B. *Calamogroſtis ſive gramen harundinaceum majus* Park. *harundinaceum paniculatum* Ger. **Reed-graſs, with a manifold ſpike.**

Lob.
Babylonio apprimè reſpondet, ac quàm caninum Gramen altero tanto majus eſt, *calamis* & *foliis* rigidioribus, ſcabris, quibus ad harundinem vallatoriam non parùm accedit; *radice* geniculata, alba, promiſſiore & longo reptatu vagatâ, compreſſiore tamen & craſſiore, Canario gramini ſimili, ſed vallatoriam æquante: ſpicata Panici aut Sorghi comoſâ lanugine.

Icon Lobelii (ut rectè J. Bauhinus) non reſpondet deſcriptioni: at optimè plantæ à nobis obſervatæ, in arenoſis maris litoribus, circa Magallonam, non longe à Monſpelio copioſè naſcenti. *Locus.*

Pabulo haud cedit (inquit Lobelius) niſi multùm eſuriant, & penuriâ melioris admodum laborent veterina, nec eo greges veſcuntur, quippe quibus non modò ingratiſſimum, verùm etiam maciem, ſitim & tabem conciliare creditur, linguam & œſophagum vulnerare & arctare, ſanguinem in ventriculum elicere unde tumefactio & inflammatio & mors plerunque ſubſequitur. Quòd ſi Babylone fuit natum, ubi id maleficium adferre proditur, ſiccius & rigidius, grex verò imbecillior & alvo duriore, minùs mirum illius eſu jumenta illic enectum iri. *Vires.*

C. Bauhinus huc refert Gramen harundinaceum majus *Tab. Ger.* J. Bauhinus fatetur deſcriptiones ambas convenire, quamvis figuræ ſint diverſæ, Lobelii autem icon non reſpondet deſcriptioni, ut modò diximus.

Gramen Arundinaceum ſpicatum *C. B.* harundin. minus *Tab. Ger.* non aliter à præcedente differt quàm quod per omnia minus ſit & ſpica ſimplici oblonga. *Gr. Arundinaceum minus.*

5. *Gramen harundinaceum enode* J. B. *arundinaceum enode majus montanum* C. B. *Scirpi primum genus* Trag. *Calamagroſtis montana enodis, ſive Scirpus primus Tragi* Park.

J. B.
Inter *folia* bicubitalia, ſemunciâ anguſtiora, rigida, ex *radice* fibris validis craſsíſque, fundata *culmus* ſurgit teres, homine procerior, cavus, enodis, nudus: In faſtigio ſummo *paniculæ* palmo longiores, in tenues *ſpicas* deſinentes, rubentes à ſe invicem interdum longè diſſitas.

Copioſè provenit propè pagum *Colombier ſavoureux* & in ſylvis inter *Lure* & *Laumont*: item in monte propè *Krentzach* & *Leurach*, ac in monte Salevæ, in dumetis & humidis. *J. B.* In altiſſimis aſperis & humectis ſylvis, necnon ſub Juniperorum fruticibus apud Mediomatrices naſcitur. *Trag.* *Locus.*

Junio menſe caules emittit, qui Auguſto flacceſcere incipiunt, ac firmi planè & rugoſi evadunt. Quâ de cauſâ à ruſticis mulierculis leguntur, quibus caſeos recentes & præhumidos in aere ſiccandos imponunt: ſed & ex iis naſſæ piſcatorum conficiuntur. *Tempus.*

6. *Gramen harundinaceum enode minus* J. B. *arundinaceum enode minus Sylvaticum* C. B. *Calamagroſtis montana enodis ſive Scirpi alterum genus Tragi* Park.

Multo tenuius, brevius & magis exiguum eſt præcedente. Thalio Junci Lychnanthemi ſpecies media, Juncus λυχνάνθεμος tenuis major dicenda, ſtylos continens multo tenuiores teretéſque, ſed non ità perpendiculari rectitudine ſe ſuſtollentes, palmo longiores, brevem & vix uncialem ſpadicei coloris ſpicam exhibentes. Broccenbergo familiaris eſt.

Ex hoc nonnulli pileos quibus æſtate adverſus Solis radios & calorem utuntur, conficere ſolent. *Uſus.*

A. 7. *Gramen aquaticum cum longiſſima panicula* J. B. *fluviatile* Ger. emac. Park. *aquaticum fluitans multiplici ſpica* C. B. **Flote-graſs.**

J. B.
Calami craſſiuſculi, bicubitales, fibris è geniculis demiſſis radicantur, crebris geniculis nodoſi, & ad nodos foliis amicti latiuſculis, dodrantalibus & longioribus, mollibus, vaginâ longâ calamum complexis; à medio verò ſummo tenus gracileſcunt culmi, paniculam cubitalem & minores numeroſas proferentes, quarum ſingulares unciam aut ſeſcunciam æquant graciles, alterno glumarum non ariſtatarum ſitu contextæ: ſingulæ glumæ circa margines cinereæ ſunt aut potiùs argenteæ, ut ſpicæ verſicolores ex viridi & incano colore appareant. Radix plurimis fibris albis conſtat.

Ubique in rivulis & foſſis aquoſis cernitur. *Locus.*

A. 8. *Gramen paniculatum aquaticum minus. Gr. Miliaceum fluitans ſuavis ſaporis* D. Merret. **The leſſer Water-graſs, with fine panicles.** *An Gramen caninum ſupinum paniculatum dulce* C. B. J. B?

C. Bauhinus ſic deſcribit, Ex *radice* oblonga, capillata & nigra, *folia* pauca, lævia, viridia, anguſta, unciarum trium vel quatuor longa, prodeunt: inter quæ *calamus* tenuis, internodiis diſtinctus, foliis paucis, oblongis cinctus, parte inferiore ſupinus, mox palmum longus, erigitur, & paniculam tenuem, albam, glumis exiguis donatam ſuſtinet.

Agris Londinenſibus udis gaudet, unde Lobelius ad C. Bauhinum Graminis dulcis nomine miſit. *Locus.*

9. *Gramen ſtriatum* Ger. Park. *ſtriis pictum* J. B. *paniculatum folio variegato* C. B. **Striped graſs, Ladies ribband.**

In hortos ut deduceretur fecit foliorum grata varietas, quæ Arundinaceis minora, rigore tamen non cedentia, ſtriis albis & è viridi glaucis alternatim virgata ſunt. *Paniculas* ſummo culmo ſuſtinet

net palmares, candicantes, acerosas, mediocriter divulsas. Pro radice fibris nititur. In foliis hujusce plantæ triplex interdum color cernitur, albus, viridis & purpureus.

10. *Gramen Arundinaceum maritimum acutissimum* C. B.

Hoc radice est fibris capillata, *caule* cubitali, Arundinis modo viridi, geniculato & striato: *foliis* alternatim ut in Arundine prodeuntibus, uncias quinque superantibus, arundineis, in aculeatum & atrociter pungentem apicem finientibus: Caulem non vidimus.

Locus. In maritimis Monspelii provenit.

11. *Calamogrostis altera Norwegica* Park.

Præcedentis [Graminis Arundinacei majoris] magnitudinem non assequitur, durius tamen & asperius est tum culmo, tum foliis. Juba in summo amplior est magisque sparsa, tactu etiam asperior. Radix similiter plurimis oblongis fibris seu filamentis constat.

12. *Calamogrostis nostras sylvæ S. Joannis* Park.

Caule & foliis Gramen tomentosum nonnihil refert: *culmi* tamen duobus tribúsve articulis intercepti sunt, duos trésve cubitos alti; *foliis* angustioribus, acutioribus, duos propemodum cubitos longis, & nonnihil etiam striatis. *Panicula* pedem aut amplius longa, in multas oblongas spicas divisa, serici instar molles, & purpureo obsoleto colore splendentes. *Radix* alba, fibris crassis, sub terra interdum reptans.

13. *Calamogrostis torosâ panicula* Park.

Folia emittit longa, angusta, præcedentibus nonnihil leniora & tactu molliora, quæ tamen jumenta non attingunt. Panicula rotundior, torosior brevioribus & densioribus magisve compactis & constipatis capitulis seu spicis composita, ab uno tamen latere nonnihil compressa, flosculis seu apicibus ex luteo purpureis. *Radices* subsunt parvæ, fibrosæ. Paniculæ interdum longiores & angustiores observantur.

14. *Gramen Arundinaceum maximum Bayonense* Park.

Culmis crassis, robustis ad humanam altitudinem assurgit, ad summum usque articulatis, *foliis* cinctis longis, latiusculis, duris, asperis, striatis, inferioribus tamen minoribus. Versus summos caules unà cum foliis seu ex eorundem sinubus exeunt paniculæ acerosæ multæ, longis & tenuibus pediculis insidentes: Panicula tota pedem & ampliùs longa est. Radix in palustribus & fossis aquosis longè latéque reptat circa *S. Joannem de Luce*, ubi sponte oritur.

15. *Gramen Arundinaceum sericea molliore spica* Park.

Præcedenti [Gr. Arund. acerosâ glumâ nostrati] nonnihil simile est, sed minus, angustioribus & brevioribus *foliis*; culmis humilioribus, articulis & foliis paucis donatis. Paniculæ Schœnanthi adulterini nonnihil simile, in pappum abeunt, qui venti arbitrio fertur. *Radices* fibris multis, tenuibus, longis, ad caput junctis constant.

CAP. V.

De Gramine Miliaceo.

A. 1. *Gramen miliaceum* Lob. Ger. J. B. *sylvaticum, paniculâ miliaceâ sparsâ* C. B. *Gr. miliaceum vulgare* Park. **Millet-grass.**

Agrorum venti spicæ simile est admodum culmo & radice (inquit Lobelius) sed paniculâ miliaceâ.

C. Bauhinus ità describit, *Radice* est satis crassa, rufescente, multis fibris longis capillata: ex qua *calami* plures rotundi, læves, striati, geniculati, bicubitales, cum foliis viridibus, oblongis, striatis exurgunt: paniculam habet Miliaceam, pedalem, rariorem, glumis exiguis donatam.

Ostendit nobis D. *Tancr. Robinson* Graminis miliacei speciem à D. *Doody*, peritissimo Botanico & Pharmacopœo Londinensi observatam in sylvosis ad latera montium circa Londinum, quæ huic forte eadem est: Assurgit ad altitudinem tricubitalem, *culmo* satis gracili, quatuor vel quinq; geniculis intercepto, longis internodiis. Ad singula genicula, ut in omnibus ferè graminibus, singula *folia* culmum aliquousq; obvolvunt, à quo postquam recesserint ad sesquipalmarem & majorem longitudinem extenduntur, latitudine semunciali. *Panicula* in summo sesquipalmaris, sparsa, è locustellis plurimis minimè squamosis composita. *Semina* ad Milii seu Phalaridis accedunt, longiuscula, è viridi albicantia, lucida, Miliaceis minora.

2. *Gramen montanum paniculâ miliaceâ sparsâ* C. B. prod. & theat. *Miliaceum alterum* Park.

C. B. prod.
Ex *radice* fibrosa, rufescente *folia* pauca, angusta, uncias quatuor vel quinq, longa, una cum *culmo* tenuissimo cubitali, uno alteróve folio vestito exurgunt, in cujus summo panicula sparsa, ex locustis minutissimis composita.
In monte Crentzacensi provenit.

3. *Gramen arundinaceum paniculâ miliaceâ C. Bauhini* J. B. Park.

C. B.
Ex *radicibus* fibrosis albis unus & alter culmus cubitalis exurgit, quem parte inferiore *folia* Arundinacea unciarum trium cingunt, ad partem supernam, duobus nodis distinctam, folia duo angustiora longioráq, vestiunt: in cujus summo *panicula* trium unciarum, Milii paniculæ similis.
In agro Patavino reperitur, & à Gramine miliaceo à Lobelio proposito planè diversum est. *Locus.*

Cap. VI.

De Gramine Sorghino.

1. *Gramen Sorghi effigie Lobelii* J. B. *Gr. Sorghinum* Ger. Park. *Gr. Sorghi paniculâ erectum* C. B.

C. B. Theat.
AD sesquipedalem surgit altitudinem, *foliis* parvis, latis. Semen & spicæ Sorghi similes. Lobelius Gramen sonorum Flandrorum appellat, quia pueri ex ejus calamis fistulas efficiunt.
C. Bauhinus sic describit, Ex *radice* parva fibrosa *culmus* exsurgit cubitalis, geniculatus, *foliis* paucis, acutissimis vestitus: *paniculam* habet Sorghi effigie, ex utriculis pluribus, aliquibus in aristam finientibus, compositam, quibus *semen* album, splendénsq, includitur.
In agris siccioribus & incultis reperitur. *Locus.*

2. *Gramen arundinaceum Sorghi paniculâ sparsa* C. B. Theat. *Gr. Sorghinum alterum* Park.

C. B. Theat.
Hoc *culmis* est cavis, magna parte inclinatis, ità ut capillaribus radicibus terræ affigantur, qui per folia (quæ longiora & angustiora quàm in priore) veluti per tubum transeunt, & in summo *paniculam* ferè palmarem, sparsam, parvis utriculis donatam sustinent.

Cap. VII.

A. *Gramen segetum paniculâ speciosâ* Park. *segetum altissimum paniculâ sparsâ* C. B. *Gramen capillatum* J. B. *segetale* Ger. The fair panicled Corn-grass, or Bent-grass.

PLures ex fibrosis radiculis tollit *culmos* cubitales, bicubitales & altiores, aliàs ex viridi in luteum languentes, aliàs rubentes, duobus plerunq, interdum tribus, geniculis interceptos, ad quos *folia* longissimâ vaginâ stipulam involventia, & postquam à culmo abscesserunt in dodrantalem aut pedalem longitudinem producta. Summum cacumen in *jubam* explicatur pedalem circiter, atque Arundinaceam: paniculæ ex intervallis radiatim disponuntur, nunc flavescentes, nunc viridantes, sæpius rubentes, serici instar splendentes; in tenuium pedicellorum staminulis, theculis pusillis semen claudentes minutum, subfulvum, acere molli, capillari & obtutum ferè fugiente donatum. Locustellæ paniculas componentes perexiguæ sunt, *flosculi* purpurei utrinq, bifidi. *Folia* è radice densis cespitibus oriuntur, suntq, in lætiore solo cubitum longa, angusta, obscurè viridia, pulchrè striata striis plurimis, tenuibus, secundùm longitudinem decurrentibus, asperiora quàm quodvis aliud gramen nobis observatum, quod facilè percipitur, si digiti deorsum ducantur.
Inter segetes, locis præsertim humidioribus invenitur, nec raro in sylvis & pascuis locis aquosis. *Locus.*
Ex hujus culmis cum paniculis seriatim funiculo vel junco connexis rustici craticulas quasdam *Usus.* conficiunt, Anglicè Bents dictas, quibus æstivo tempore caminos ornare solent. Huic usui adhibetur etiam Gramen agrorum venti spicâ *Lob.* teste Johnsono apud Gerardum, & Gram. cristatum, teste Lobelio in *Adv. part. alt.*

Cap.

CAP. VIII.

De Gramine nodoso.

A. 1. *Gramen caninum nodosum* Ger. *nodosum* J. B. *can. nodosum bulbosum vulgare* Park. *nodosum* 1. *seu Avenaceâ paniculâ* C. B. **Knotty-rooted Dogs-grass.**

FOlia huic lata, pilis destituta, nonnihil tamen aspera sentiuntur, si in contrariam partem, seu deorsum à summo ad imum digiti ducantur. Quæ ad caulis nodos oriuntur, culmum ad alterum ferè nodum involvunt, deinde dilatata abscedunt, sescunciam ferè lata, palmum longa. *Culmi* bicubitales & altiores *paniculam* in summo gestant bipalmarem, nonnihil sparsam, non rarò etiam deorsum nutantem, vel saltem ad unum latus flexam, locustis avenaceis minusculis compositam, glumis argenteo nitore splendentibus cum mixtura quadam purpuræ. Singulæ autem locustæ singulis aristis purpureis, brevibus, mollicellis præditæ sunt. *Radices* bulbis catenatis tuberosæ, creberrimis fibris longis capillatæ, sapore parùm subacido.

Locus. Nascitur in segetibus, non rarò etiam in agrorum marginibus ad sepes; in dumetis quoque frequens.

Vires. Saporis amari & acerbi sunt radices, quare valentiùs obstructiones expedire, & urinam ciere aiunt quàm vulgare. Herba, inquit Marcellus, quæ Gramen dicitur, nodorum 27, ex vino ad medias decocta & expressa, atque colata, potuíque stranguricoso ex vini cyatho uno mixta data, adeò potenter succurrit, ut ubi sine tormento urinam facere cœperit, dari non oporteat: sed febricitantibus ex aqua sola dabitur. Ex quibus verbis apparet nodosum istud Gramen apud Veteres pro Gramine propriè dicto seu Agrosti habitum, & adversùs calculum & Vesicæ morbos commendatum quoq; fuisse. *J. B.*

2. *Gramen gemmeum seu nodosum alterum* C. B. J. B. *Perlara vulgi* Cæsalp.

C. B.

Prædicti species est, radicibus gemmeæ rotunditatis, unionum instar candidis, quatuor aut quinq; simul, ac si stylo essent transfixæ, junctis: *culmus* cubitalibus, geniculatis, *foliis* Tritici, panicula seu jubâ Milii, seminibus Avenæ, sed brevioribus & tenuioribus aristis ut Oryzæ. Graminis modo radice propagatur.

Locus. Circa Patavium in montibus Euganeis legit C. Bauhinus.

CAP. IX.

De Gramine paniculato pratensi & arvensi.

1. *Gramen Avenaceum pratense elatius, paniculâ flavescente, locustis parvis.* **Meadow-grass, with a yellowish panicle.**

DUorum nonnunquam pedum altitudinem assequitur. *Culmi* graciles, geniculati, subhirsuti: *Folia* angusta, ex utraque parte hirsuta. *Panicula* in summo caule sparsa, non tamen deorsum nutans, trium digitorum longitudine, pallidè viridis seu flavicans è locustis parvis composita. Singulæ autem locustæ duas habent aristas, ità ut bifurcæ appareant.

Locus. In pratis & pascuis satis frequens occurrit, & æstate paniculam explicat. An descriptum sit ab aliis mihi non constat.

A. 2. *Gramen agrorum Lobelii* J. B. *agrorum venti spicâ* Park. *Arundinaceum* Ger. *segetum paniculâ Arundinaceâ* C. B. **Corn-Reed-grass, or Bent.**

Lob.

Agrorum venti spicam diximus (inquit Lobelius) quòd *spicam* habeat latam, comosam, pansam, & à ventis communiter in alterum agitatam latus. *Foliis* alioqui & radice magnitudine ferè æquale est segetum gramini. Juba cæterum Miliacei graminis jubæ haud absimilis est.

Locus. Inter segetes aliquoties observavimus, v. g. in agris prope Notinghamiam eundo ab *Ashbeia* oppido, necnon propè *Barton-mills* in Suffolcia. Attulit Th. Willisellus collectum circa Londinum.

A. 3. *Gramen pratense minus seu vulgatissimum. An Gram. paniculatum minus album & rubrum* J. B? *Gr. pratense paniculatum minus* C. B? *prat. minimum album & rubrum* Park? **The most common Meadow-grass.**

Fibris albentibus, tenuibus, innumeris terram firmiter apprehendit, & novas assiduè in ambitu aggenerans, germináq; emittens paullatim se dilatat, & denso cespite solum occupat. *Folia* ei palmum longa, angusta, hilarè viridia, glabra, tenera & succulenta. *Culmi* semipedales aut dodrantales, tenues, tribus aut quatuor geniculis intercepti, non erecti & firmi, sed plerunq; terram versùs paululum reclinati, & ad genicula recurvi, paniculam in summo gestant sparsam, non tamen propendentem, unam præcipuè partem spectantem, cujus portiunculæ seu paniculæ singulares è duplici glumarum

glumarum ſquamatim incumbentium, non ariſtatarum verſu compoſitæ, non multùm diſſimiles ſunt paniculis Graminis tremuli minoris. Tenerum & ſucculentum eſt hoc genus, gratiſſimúmq; bobus & jumentis pabulum, quo impensè delectantur & pingueſcunt.

Pingue ſolum amat, nec quamvis conculcatum aſpernatur, ideóque ad ſemitas & agrorum limites perſæpe reperitur. Vere in culmum abit, & paniculam explicat, & deinceps per totam æſtatem. *Locus.*

A. 4. *Gramen pratenſe paniculatum majus* C. B. *pratenſe* Ger. *pratenſe vulgatius* Park. **The greater Meadow-graſs.**

Fibris innumeris, tenuiſſimis filamentis capillatis, & variè implexis *radicatur. Culmi* pedales aut ſeſquipedales, tenues, quatuor vel quinque geniculis intercepti, *foliiſq;* totidem veſtiti, anguſtis & tactu nonnihil aſperis, in ſummo paniculam geſtant ſparſam & in omnem partem extenſam, erectam tamen nec nutantem aut dependentem. Nimirum in ima ex uno caulis latere quinq; vel ſex ſimul pediculi locuſtas ſeu ſpicas ſuſtinentes exeunt,deinde paulò ſuperiùs ex adverſa ſeu oppoſita ſcapi parte totidem vel pauciores, adeóque pari modo ex hac & illa parte alternatim oriuntur, ſed pauciores ſemper donec ad ſummam paniculam ventum eſt, quæ in ſpicam ſimplicem terminatur. Octo interdum pediculorum gradibus ſeu ordinibus panicula aſſurgit. Locuſtellæ ſeu ſpicæ minimæ ſunt, breviores quàm in præcedente, ſquamoſæ tamen pariter, non ariſtatæ.

In paſcuis ubiq; frequentiſſimum occurrit. *Locus.*

5. *Gramen pratenſe paniculatum majus anguſtiore folio C. Bauhini* J. B.

Ex *radice* capillacea rufeſcente *folia* capillacea, quædam brevia, quædam palmum ſuperantia, prodeunt: inter quæ *culmi* tenues, geniculati, cubitum ſuperantes, uno alteróve folio brevi cincti, in quorum ſummo panicula leviter expanſa, uncias quatuor longa, quæ ratione loci ſtrigoſior vel lætior.

In pratis & dumetis ad ripam Wieſæ fluminis Baſileæ reperitur. *Locus.*

6. *Gramen pratenſe paniculatum medium* C. B.

Ex *radicibus* albis, fibroſis, duas uncias longis *culmos* profert plures, internodiis aliquot diſtinctos, dodrantem vix ſuperantes: *foliis* eſt oblongis, anguſtis, nervo elato per medium diviſis, utrinque acutis. Culmorum ſummis *ſpicæ* plures, binis ſibi reſpondentibus, inſident, in quibus ſemen.

Variat foliis anguſtioribus & latioribus.

In aridioribus pratis, collibus item ſiccioribus provenit. *Locus.*

A. 7. *Gramen pratenſe paniculatum molle* C. B. Park. *lanatum Dalechampii* Lugd. J. B. *Gramen 6. capitis 22. lib. 1.* Ger. emac. **Soft tufted Meadow-graſs.**

Totum mollicellum eſt, tomentóq; obſita non tantùm folia longiuſcula, ſed & calami eorúmq; genicula: *paniculæ* mediocriter divulſæ ſpicam mentiuntur ſeſcuncialem [cùm primò è thecis prodeunt] ſæpe palmarem & longiorem, colore plerumq; purpuraſcente vel ex purpuraſcente & cinereo mixto, interdum cinericeo, vix ullis donatæ pilis, molles tamen non minùs quàm folia, glumis laxioribus, brevibus, ariſtarum expertibus, plurimùm ſtriâ unicâ obſcuriore donatis, florum apiculis luteis.

Culmo eſt pedali aut altiore, quatuor plerunque geniculis intercepto, totidémque foliis cinereis veſtito.

Circa finem Maii aut Junii initium apud nos paniculam promit, inque paſcuis abunde oritur. *Tempus & Locus.*

A. 8. *Gramen Caninum paniculatum molle.* **Soft tufted Dogs-graſs.**

Hoc præcedenti adeò ſimile eſt ut diu pro eodem habuerim, verùm in multis manifeſtè differt, ſiquidem longè majus eſt & elatius; *culmi* quatuor aut quinque geniculis intercepti; *panicula* minùs pulchrè colorata: ſed præcipua, & maximè conſpicua differentia eſt in glumis, quæ & huic majores multò, & in breves ariſtas terminatæ. Quin & è radicibus Autumnali præcipuè tempore germina emittit, & ſub terra reptans Graminis canini vulgaris modo infinitum ſe propagat, & exſtirpatu perdifficile eſt.

In arvis inter ſegetes nimis frequens Junio menſe paniculam promit. *Locus.*

A. 9. *Gramen pratenſe, paniculâ duriore, laxâ, unam partem ſpectante.* **Meadow-graſs, with harder ſparſed panicles.**

Radix fibris nigricantibus conſtat. *Folia* ad radicem, ſaltem in ſterilioribus, anguſta & ferè capillacea, vix palmum longa. *Culmi* dodrantales & pedales, tenues, duobus ferè geniculis intercepti, *foliis* obvoluti latioribus iis quæ ad radicem, paniculas in ſummo geſtant laxas, unam partem ſpectantes, è ſpicis oblongis, ſquamoſis ſquamis in ariſtas breviſſimas deſinentibus compoſitas; colore plerumq; obſcurè purpuraſcente, interdum è viridi albicante.

In paſcuis frequentiſſimum eſt, & ſub finem Maii paniculam explicat. *Locus & Tempus.*

Hoc genus cùm in ſepibus vel frutetis oritur folia edit longiſſima, (pedalia aut cubitalia) anguſtiſſima & ferè capillacea, ſaturatiùs viridia.

A. 10. *Gramen paniculatum elatius spicis oblongis, muticis squamosis.* **Paniculate Meadow-grass, with oblong spikes without awns.**

Præcedenti simile est, sed majus & elatius multò, spicæ etiam squamosæ ex quibus panicula conflatur longiores sunt, squamis non aristatis, circa margines cinerascentibus seu incanis, reliqua fere purpurantibus, compositæ. *Panicula* interdum palmaris, non multùm sparsa, versùs unum latus plerunque flexa, leviter etiam nutans. *Culmus* pedalis & non rarò cubitalis aut altior, tribus ferè geniculis interceptus, gracilis: *folia* etiam angusta, glabra. *Radix* fibris tenuibus capillata.

Locus. In pascuis locis humidioribus plerunque oritur.

A. 11. *Gramen caninum maritimum paniculatum.* **Panicled Sea-Dogs-grass.**

In arenosis maris litoribus densis cespitibus nascitur. Fibræ quibus terram apprehendit & alimentum exugit, breves cinereæ: præter quas emittit etiam germina seu flagella sub terra, quibus longè latéque reptat & se propagat, quorúmque ut in Gramine officinarum extrema dura sunt & pungentia. *Folia* pro magnitudine & altitudine culmi satis lata, obscurè viridia, semipalmaria & longiora, * carinata, duriuscula & rigida, in acutos apices desinentia, imâ parte se mutuò amplectentia, ut totum germen ad exortum planum & compressum sit. *Culmi* sesquipalmares aut semipedales, in culto altiores una alteróve nodo intercepti, *paniculam* in summo gestant brevem, nec multùm plerunque sparsam, è locustis parvis squamosis, muticis non nihil interdum purpurascentibus Graminis pratensis similibus compositam.

** In hortis culti Semipedalia.*

A. 12. *Gramen paniculatum maritimum vulgatissimum.* **The most common panicled Sea-grass.**

Radix fibris albis tenuibus constat, unde plura exeunt germina. *Folia* brevia longitudine vix palmari, perangusta, carinata, lateribus ità adductis & quasi complicatis ut teretia, seu juncea videantur. *Culmi* satis firmi, pedales, duobus tribúsve geniculis intercepti in summo *paniculam* gestant palmarem, non multùm diffusam, purpurascentem, è locustis seu spicis oblongis angustis, squamosis, non aristatis compositam.

Locus. In palustribus maritimis ubique frequentissimum est.

Altera species. Hujus alia species occurrit major & elatior multò, ad bicubitalem altitudinem assurgens, stipulis, crassis etiam triticeis majoribus, quam nobis ostendit *D. Newton.*

A. 13. *Gramen pratense paniculâ ferè arundinaceâ* J. B. **Meadow-grass, with a Reed-like panicle.** *An Gram. montanum paniculâ spadiceâ delicatiore* C. B?

E *radicibus* fibrosis, albis plurimæ & confertæ, ut in aliis graminibus exeunt *stipulæ*, pedales & interdum cubitales, tenues, in terram plerunque reclinatæ, tribus quatuórve geniculis interceptæ, & ad nodos sursum incurvatæ. *Folia* angusta, pro tenuitate tamen stipulæ satis lata, longitudine postquam à caule abscesserint, (quem ut in cæteris graminibus aliquousque involvunt) vix palmari. *Panicula* palmaris aut sesquipalmaris, purpurea, cùm primò egreditur minùs sparsa, summitate inflexâ Arundinaceam æmulatur, postquam explicatur, non ampliùs nutat, sed erigitur, & in omnem partem diffunditur, numerosissimis & creberrimis locustellis non squamosis, sed duabus duntaxat glumis compositis constans.

Locus. In pascuis ubique vulgatissimum Junii initio paniculam promit.

Nescio an huc referendum sit

Gramen parvum repens purpureâ spicâ J. B. *Gramen caninum supinum* Lob. *supinum minus* C. B.

Descriptio satis convenit nisi quòd radicem sub terra huc illuc vagari scribat.

A. 14. *Gramen paniculatum locustis parvis purpureo-argenteis annuum.* **Small annual paniculate grass.**

Fibræ *radicis* albæ sunt: *Folia* perangusta & ferè capillacea. *Caulis* semipedalis aut dodrantalis, interdum altior, geniculatus, gracilis: *Panicula* sparsa locustis parvis, purpuro-argenteis bina *semina* totidem aristis perexiguis & brevibus armata continentibus. Summitates caulium & locustarum pediculi per maturitatem purpurascunt. Scapus culmi ubi primus paniculas emittit non rectâ deinceps assurgit sed reflectitur nonnihil. Evulsu facile est hoc genus, & annuum.

Locus. In sterilioribus plerunque occurrit.

A. 15. *Gramen murorum spicâ longissimâ* Ger. emac. *spica nutante longissima* Park. p. 1162. **Capons-tail-grass**, i. e. *Gramen* Ἀλεκτρυόνειος.

Radix paucis fibris, tenuibus, rubentibus constat, unde exeunt *folia* brevia, angusta, inter quæ *cauliculi* plures tenues & infirmi, duobus plerunque, rarius tribus, geniculis intercepti, totidémq, *foliis*, aliorum Graminum in modum, obvoluti, *spicam* in summo sustinent sesquipalmarem aut semipedalem, strigosam, angustam nutantem, è spicis prætenuibus squamosis, glumis in oblongas, tenues, purpurascentes, aristas desinentibus compositam. Planta videtur esse annua & semine ad maturitatem perducto radicitus exarescere.

Locus. In muris & sterilioribus provenit Junii initio spicam producens, cujus aristæ versùs unum plerunq, latus flectuntur.

A. 16. *Gramen*

A. 16. *Gramen paniculatum bromoides minus, paniculis ariſtatis unam partem ſpectantibus.* **Small panicled Oat-graſs, with awns.**

Hæc ſpecies cum præcedente in multis convenit, nimirum *radicibus* fibroſis, *culmis* tenuibus, paniculâ ariſtatâ unam partem ſpectante, *foliis* anguſtis, altitudine pari. Differt *ſpica* ſeu panicula breviore latioréque, locuſtis ſquamoſis eam componentibus multo majoribus & latioribus; caule pluribus geniculis, tribus nimirum aut quatuor, intercepto.
Iiſdem cum ſuperiore in locis invenitur: & interdum altiùs lætiori ſolo aſſurgit.

A. 17. *Gramen exile duriuſculum, in muris & aridis proveniens, minus duriuſculum* Ger. *minimum Monſpelienſe* J. B. *quod Monſpelii Gr. exile durius appellari ſcribit. Gr. pratenſe panicula multiplici* C. B. Park. **Small hard graſs.**

J. B.
Duræ radicum fibræ, *culmi* paucis geniculis diſtincti, palmares & ſeſquipalmares *foliis* ſtipati prætenuibus, culmo altioribus. Paniculæ in metam faſtigiantur, & versùs unum duntaxat latus flectuntur.
In muris & aridioribus provenit. *Radicum* fibræ tenues, albentes, *culmi* tenues, duobus ferè geniculis nodoſi. *Spicæ* paniculam componentes anguſtæ, oblongæ, ſquamoſæ, pediculis inſidentes, quò à ſcapo medio aliquantulum extant. *Locus.*

A. 18. *Gramen exile duriuſculum maritimum.* **Small Sea hard graſs.**

Plurimis prælongis *fibellis*, tenuiſſimis filamentis capillatis, & variè implexis radicatur: è quibus multi exeunt *culmi* ſeſquipalmares aut majores, craſſi ſatis & rigidi, uno alteróve *folio* anguſto cincti, & geniculo intercepti, ſinguli in faſtigio *ſpicam* ſuſtinentes duas uncias longam, è plurimis elegantibus ſquamoſis, oblongis, non ariſtatis paniculis, hinc inde alternatim, duabus tribúſve ſimul, nullo ferè pediculo ſcapo adnaſcentibus compoſitam. *Folia* anguſta, modicè longa. Planta eſt annua.
In arenoſis maris litoribus provenit. *Locus.*

A. 19. *Gramen aſperum* J. B. *ſpicatum folio aſpero* C. B. *pratenſe, ſpica multiplici rubra* Park. **Rough Graſs.**

Culmo eſt ſeſquicubitali, interdum etiam bicubitali & altiore; tribus ferè geniculis intercepto, aſpero, potiſſimum ſub nodis, & in faſtigio. *Folia* longâ vaginâ culmum involvunt, (ut aliis Graminibus) in acutum pungentémque mucronem deſinentia, à quo deorſum ſi digitis ſtringas aſpera ſentiuntur: *Panicula* itidem aſpera, rigida & craſſa, albicans vel rubens, ſæpe minùs ſparſa, aliàs etiam magis, cum parvis paniculis, è pediculis longis aſperis, antrorſum duntaxat vergit, ex latiuſculis ceu muſcariis compoſita, floſculos luteos vibrantibus. Aliorum Graminum modo denſis ceſpitibus terram occupat, & innumeris fibris tenuibus oblongis radicatur. Folia quæ ad radicem non multum latiora ſunt foliis graminis pratenſis, longitudinis palmaris, ſemipedalis, aut dodrantalis.
In pratis & paſcuis ſub finem Maii & Julii initium floret. *Locus.*

A. 20. *Gramen ſpicatum montanum aſperum.* **Spiked mountain rough graſs.**

E rupium fiſſuris in monte *Ingleborough* exit denſis ceſpitibus. Folia ei longa, modicè lata, carinata, marginibus aſperis ſi deorſum digiti ducantur. *Caulis* tenuis, cubitalis, ſpicam in cacumine gerens brevem, *ſemina* longa, nigra.

A. 21. *Gramen dumetorum paniculâ aceroſâ, ſemine pappoſo. An Gramen plumoſum* Lob? *arundinaceum paniculâ ſpadiceâ molli majus* C. B? *ſpicâ candida, & ſerici modò lucens* J. B? *Gr. tomentoſum arundinaceum* Ger. *Calamagroſtis ſive Gramen tomentoſum* Park. **Buſh-graſs, with a pappoſe panicle.**

Lob.
Foliis eſt duris, rigidis & aridis, ad Schœnanthi folia non parùm accedentibus; *culmi* ſimiliter rigidi, ſeſquicubitum aut duos cubitos alti, *ſpicæ* longæ, denſæ, ex purpureo rubentes, paleaceæ, per maturitatem candidæ, & ſerici inſtar micantes.
Locis naſcitur ſenticoſis ſylvarum quarundam Flandriæ & Angliæ, jumentis inutile. *Locus.*
Huic ſimile, ſi non idem, collegimus in dumetis quibuſdam agri Northamptonienſis & Eſſexienſis: Ad baſin ſeminis lanugo pappoſa in circuitu adnaſcitur.

A. 22. *Gramen Mariæ* J. B. *paniculatum montanum* 2. *ſeu paniculatum odoratum* C. B. *Gramen paniculatum Germanicum odoratum* Park.

C. B.
Radicibus candidis, geniculatis, fibris craſſis demiſſis ſerpit: *culmo* eſt bicubitali, geniculis paucis diſtincto; *foliis* anguſtis, longiſſimis, paniculam ſuperantibus [coeuntibus marginibus ità convolutis, ut teretem junceum culmum imitentur, rigidis, firmis, pungentibus *J. B.*] ſuavem odorem ſpirantibus, cujus culmo *panicula* parva, levitérque ſparſa inſidet.
A Regiomontanis (unde è Boruſſia miſſum) *Gramen Mariæ* dicitur, quod in faſciculos collectum propter odoris fragrantiam veſtibus adjiciant.

A. 23. *Gramen capillaceum locustellis pennatis, non aristatis.*

Densis cespitibus agglomeratis solum occupat, pro radicibus fibras tenuissimas in terram demittens. *Folia* creberrima, capillacea, sescunciam aut duas uncias longa. *Culmi* tenues sesquipalmares aut bipalmares, unico articulo, eóque non longè à radice, distincti, & folio indè enascente obvoluti, *paniculam* in fastigio gestantes parvam non multùm sparsam, purpurascentem, è locustellis pennatis, hoc est, è glumis ad modum pennæ villorum dispositis, non aristatis compositam.
Observavit & ad me attulit *D. Dale*, in ficcioribus collectum.

24. *Gramen longissimum* J. B. *sylvaticum paniculatum altissimum* C. B.

J. B.
Duorum triúmve cubitorum altitudinem nonnunquam superat, *foliis* & *caulibus* tenuibus, triangularibus, pluribus, ex *radice* crassiuscula, perenni, nigricante, fibrosâ: paniculæ parvæ, vix unciales, in aliquot veluti parvas spicas divisæ. Flosculi ex apicibus luteolis: sapor nullus insignis.
Locus. In montibus circa Genevam cubitum excedit: Montbelgardi in sylvis duos & tres cubitos.
Montbelgardi utuntur hoc Gramine rustici ad equorum torques, quibus aratra trahunt. Efficiuntur etiam ex eo Chlamydes pastorales, quibus opiliones adversus pluviam utuntur.

A. 25. *Gramen serotinum arvense spica laxa pyramidali.*

Radix fibris non admodum multis è castaneo albentibus, constat, unde *culmi* emergunt plures ad sex septémve, dodrantales, rariùs pedales, tribus quatuórve geniculis distincti, graciles, *foliis* vestiti latiusculis, brevibus, pallidiùs virentibus, ad tactum asperis si deorsum stringas. Fastigium occupat *panicula* mollis, angusta, pyramidalis, tres quatuórve uncias longa, non multum sparsa seu explicita antequam floret, postquam maturuit adeo contracta, ut spica potiùs quàm panicula videatur, & conum valdè acutum repræsentet, in quam formam Cupressi ab Hortulanis compingi & detonderi solent. Locustæ singulares minimè squamosæ sunt, verùm singula granula continent, glumis in mollem ceu aristam exeuntibus.
Locus & Tempus. Inter segetes multis in locis copiosè provenit, Julio mense paniculam promens. Annua videtur esse planta.

A. 26. *Gramen pratense serotinum panicula longa purpurascente. Gr. pratense spicâ Lavendulæ D. Merrett.* **Late-flowring Meadow-grass, with a long purple panicle.**

Radicis fibræ crassiores sunt, albæ, sapore fatuo. *Folia* modicè lata, raris pilis prædita. *Caules* pedales aut cubitales, unicum tantùm geniculum habent à radice non longè, ad quod duo aut tria folia oriuntur; caulem aliquousque amplectentia, quod huic speciei peculiare esse videtur. Ex his autem foliis exterius & caulem & reliqua folia ad sesquidigitum ferè amplectitur, medium (si adsit) interius ad alterum sesquidigitum, & interius caulem ad idem spatium. Panicula in summo non multùm sparsa, tres aut quatuor digitos longa, purpurascens. Flosculi utrinque bifidi purpurei.
Locus & Tempus. In pratis humidioribus frequens Julio mense floret. Monspelii sub finem Augusti observavi.

CAP. X.

De Gramine Avenaceo.

A. 1. *Gramen Avenaceum parvum procumbens paniculis non aristatis.* **Small supine Oat-grass, without awns.**

FOlia ei pilosa, maximè inferiora & propè terram: *Caules* tenues, non surrecti, sed terram versùs reclinati, dodrantales & pedales, in cacumine paniculam gestant parvam, è locustis turgidulis, nullis aristis donatis compositam. Locustæ si curiosè examinentur tria quatuórve grana duabus glumis obvelata continere deprehendentur.
Locus. In pascuis non rarò occurrit.

A. 2. *Gramen avenaceum capillaceum minoribus glumis* C. B. *Anglo-Britannicum avenaceum, Danico nemorali simile* Lob. *an Gr. aven. rariore grano nemorense Danicum* ejusdem? *nemorale avenaceum alterum, ex fusco xerampelinum, & lucidum Danicum* J. B. *avenaceum xerampelinum Danicum* Park. **Red Oat-grass of the Woods.**

Lob.
In sylvigeris Daniæ collibus & montibus (inquit Lob. Adv. p. 2.) perelegans exiléque Gramen oriundum foliolis creberrimis, rigidis cirratísque uncialis & binarum unciarum altitudinis radicibus. Pedales & sesquipedales, exiles, lucidi & nitidi, aspectu jucundi *culmi* ex fusco xerampelini, in quibus è longiusculis *paniculis* Avenacea semina. In Angliæ locis umbrosis, sylvosis, præsertim petræis.
Gramen hoc à Lobelio descriptum diversum videtur à Gramine nostro avenaceo nemorensi glumis rarioribus ex fusco xerampelinis, quod propiùs accedit ad Gramen montanum avenaceum locustis rubris *C. B. prod.* Suspicamur tamem omnia hæc Gramina unam & eandem speciem esse.
Gramen

Gramen avenaceum rariore gluma nemorenſe Danicum in ſylvis non procul Croneburgo caſtro Regio Selandiæ Danorum collegit Lobelius, arido ſolo.

3. *Gramen montanum avenaceum locuſtis rubris* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, repente, alba, fibris capillaribus utrinque donata, *culmus* ſimplex, lævis, pæne cubitalis, (rariùs ex una radice plures exſurgunt) circa radicem purpuraſcens, qui quaſi in ſpicam tenuem deſinit, cujus glumi utplurimum ab una parte ſiti ſunt, & foris ex nigro purpuraſcunt, intúſque albi ſunt; in quorum medio *utriculus* parvus, candidus, pedicello donatus *ſemen* minutum continet: *foliis* donatus paucis, anguſtis, acuminatis, circa radicem brevibus, at circa culmum, quem duo triáve cingunt, longioribus, communiter ſpicam ſuperantibus.

Julio & Auguſto hinc inde in montoſis & umbroſis, ut circa arcem *Richenſtein*, in monte Muteto Baſilienſium, & monte Crentzacenſi, reperitur. *Locus & Tempus.*

A. 4. *Gramen avenaceum nemorenſe, glumis rarioribus ex fuſco xerampelinis, noſtras.*

Culmi ſemipedales aut dodrantales, tenues, duobus tribúſve *foliis*, ſemunciam propemodum latis, dimidium pedem aut ſpithamam interdum longis, tactu aridis, aſperis, & Graminis Avenacei dumetorum ſimilibus, ſpicam ipſam longitudine æquantibus; *Paniculam* in ſummo geſtant raram, ſeſquipalmarem & longiorem, è locuſtis raris compoſitam. Singulæ autem locuſtæ glumis duabus, exteriùs ex rubro nigricantibus ſeu ex fuſco xerampelinis (ut cum Lobelio loquar) interiùs ſinu ſuo utriculum unum continentibus, in quo *ſemen*, non ariſtatis conſtant. Radice eſt reptatrice.

Invenitur hoc genus in aggeribus ſepium umbroſis juxta ſylvas, verum non ità frequens apud nos. *Locus.*

A. 5. *Feſtuca Avenacea ſterilis elatior* C. B. *Bromos herba ſive Avena ſterilis* Park. *Bromos ſterilis* Ger. *Ægilops Matthiolo fortè* J. B. **Great wild Oat-graſs, or Drank.**

Radices fibroſæ, implexæ: *Culmi* plures, cubitales aut longiores, geniculati pluribus geniculis [quinque non rarò] tenues; *paniculam* ferunt ſinguli multifariàm diviſam, cujus portiunculæ è longis & tenuibus velut filamentis pendulæ, ſquamatim è pluribus glumis compactiles ſpicam parvam mentiuntur, locuſtis Avenæ non multùm diſſimiles, ariſtis donatæ mollibus longis, interdum purpuraſcentibus. *Folia* modicè lata, hirſuta, & ad margines piloſa. Cùm planta in culmum abit quæ ad radicem ſunt exareſcunt.

Maio menſe ad ſepes, ſecus vias & in agrorum marginibus reperitur. *Locus.*

Adversùs infantum vermes tanquam ſingulare auxilium radicis in vino albo decoctum diebus aliquot continuis potum commendat Tragus. *Vires.*

Feſtuca Avenacea ſterilis humilior C. B.

A priore differt, quòd humilior ſit, culmis ſtriatis, molli lanugine incanis, foliis brevibus, anguſtis, lanuginoſis: juba minore, molliore minúſque ſparſa, ſic & ariſtas non multis nec aſperis armata: An ſpecie diverſa ſit aliis judicandum relinquimus.

A. 6. *Feſtuca Avenacea hirſuta paniculis minùs ſparſis. Gramini murali Dalechampii ſimile ſi non idem* J. B.

Radicibus fibroſis terram apprehendit: è quibus *culmi* multi, cubitales & altiores, pro ratione ſoli in quo creſcit, geniculis plurimùm quinque intercepti, *foliis* hirſutis & ferè caneſcentibus veſtiti. *Juba* diſtichon habet partium texturam, ſpicas breves imitatam, imâ parte latiores, in acutum deſinentes, ariſtis mollibus brevibus glumas etiam molles, ſtriatas, plurimùm hirſutas [non rarò tamen læves] armantibus. Ariſtæ purpureæ ſunt, glumæ circum oras caneſcunt ac cineraſcunt.

Spicæ partiales in hac ſpecie erectæ plerunque ſunt, non pendulæ aut nutantes, ut in Gramine *du Gros* Montbelgardenſi *J. B.* cum quo plerique Botanici hoc genus confundere videntur.

In muris & aggeribus inque agrorum marginibus & tumulis ſiccioribus paſſim provenit, & circa finem Aprilis aut initium Maii paniculam producit. *Locus.*

A. 7. *Feſtuca graminea ſpicis habitioribus, glumis glabris. Gramen Gros Montbelgardenſe* J. B. *Feſtuca graminea glumis glabris varians* C. B.

A præcedente differt culmis elatioribus, ſpicis habitioribus & latioribus, magis ſparſis & dependentibus glumis glabris: loco etiam inter ſegetes: cætera ſimilis. Deſcriptiones C. Bauhini huic non ineptè quadrant, quos ſi placet conſule.

A. 8. *Gramen Avenaceum dumetorum paniculâ ſparſâ. An Feſtuca graminea nemoralis latifolia mollis* J. B. C. B? **Buſh, or Wood-Oat-graſs, with a ſparſed Panicle.**

Pluribus *fibris* craſſiuſculis, albentibus radicatur. *Culmi* ſeſquicubitales aut bicubitales, tribus plerunque nodis articulati, totidémque *foliis* ima internodia aliquouſque obvolventibus veſtiti; quæ quatenus ſtipulas obvolvunt longiuſculis pilis crebris hirſuta, & ſtriata, ſunt, poſtquam à culmo abſceſſerint, in longitudinem ſemipedalem extenduntur, latitudine ſemunciali, è viridi flavicantia, ſtriata, rarioribus & brevioribus pilis, iiſque ad margines & mediam coſtam præcipuè, donata, ut

summæ foliorum partes glabræ sint. Summúm caulem occupat *panicula* sparsa, inflexa raris spicis, tenuibus pedicellis appensis, composita. Singulæ spicæ longiusculæ sunt & strigosæ, è pluribus glumis squammatim incumbentibus, & in breves purpurascentes aristas desinentibus constantes.

Locus. In sylvosis & dumetis ubique frequens est. Persimile est Gramini Avenaceo dumetorum spicato, nisi quòd stipulis sit majoribus & elatioribus, paniculâ sparsâ.

* 9. *Festuca graminea glumis vacuis* C. B. J. B.

C. B.

Ex *radicibus* fibrosis simul junctis *culmi* aliquot, geniculati, pedales, ad radicem lanugine pubescentes, *foliis* angustis, paucis donati exsurgunt, qui glumos plurimos, læves & vacuos, filamentis tenuissimis adpendentes, partim virides, partim spadiceos, aristis oblongis donatos sustinet.

Hæc apud nos in tectis & muris crescit (inquit C. Bauhinus) & cùm glumi longissimis filamentis appensi sint, facilè à quovis vento agitati tremunt. Hinc Monspeliensibus Gramen tremulum dicitur.

Locus. In hortorum muris & juxta sepes passim reperitur (inquit P. Magnol.) Nobis incognita est.

10. *Festuca graminea effusâ jubâ* C. B. J. B.

C. B.

Altiùs exurgit *caule* viridi & rotundo, qui in *jubam* pedalis longitudinis effunditur, cujus glumi angustiores & longiores, brevibus aristis cincti, pediculis capillaceis oblongis insident qui per maturitatem albicant. Inter segetes reperitur.

Descriptio hæc bene convenit Festucæ cuidam à nobis observatæ Genevæ inter segetes, nisi quòd juba non adeò longa erat in plantis à nobis visis. Fortè in lætiori solo longiorem paniculam producit.

Locus. In nostro locustæ seu spicæ partiales ex quibus juba componitur, oblongæ squamosæ, squamis in breves aristas desinentibus, seriùs paniculam promit.

A. 11. *Gramen Avenaceum montanum, spica simplici, aristis recurvis.*

Radix obliquè acta fibras crebras demittit; *Folia* vix palmaria [in lætiore solo eam longitudinem excedunt] non admodum angusta, carinata, satis dura & rigida. *Culmus* semipedalis, tenuis, purpurascens, uno duntaxat nodo in iis quas observavi plantis propè terram interceptus, unóque folio eum aliquousque obvolvente donatus, cætera nudus; spicam in summo sustinet duas trésve uncias longam, raris glumis alternatim sitis duo vel tria grana aristis recurvis purpurascentibus donata obtegentibus.

Locus. In summis tumulis seu colliculis Bartlovienſibus manu quondam aggestis, in ipso limite agri Essexiensis versus Cantabrigiam inventum ad nos attulit D. *Dale* medicus & pharmacopœus Brantriensis: idem inter Novum Mercatum dictum oppidum & *Exning* vicum, in agrorum limitibus, invenit. Hinc transferendum est ad Gramina spicata.

12. *Gramen Avenaceum maximum utriculis cum lanugine alba, & aristis longissimis* Botan. Monsp.

Botan. Monsp.

Radices fibrosæ sunt, è quibus plures *culmi* bicubitales, nodis distincti oriuntur, *foliis* angustis vestiti: *Spica* Avenacea est, cujus utriculi oblongis pediculis insidentes lanuginem albam habent, & longissimis aristis donantur, quæ sesquipalmares sunt & dum siccantur in modum spiræ convolvuntur.

Locus. Maio mense invenit cum spicis in sylvæ Valenæ locis herbidis *D. Magnol*, præcipuè circa *Caravettes.* Huic non longè dissimilis est

13. *Festuca longissimis aristis* C. B. *Ægilops bromoides* Tab. Ger.

Quæ ex *radice* pluribus tenuibus cirris prædita multa parva, angusta & oblonga *folia* promit: inter quæ tres quatuórve *culmi*, tenues, cubitales, quibus *spicæ* Avenaceæ insident, glumis vacuis, spadicei coloris, aristis longissimis armata, quæ ex folliculo foliaceo prodeuntes in unum latus reclinantur.

Locus. Nos in Germania hanc observavimus non semel. Tabernamontanus inter Wormatiam & Franckenthalium notavit. Aristæ tenues cincinnorum in modum non rarò intorquentur.

A. 14. *Ægilops Narbonensis* Lob. *Festuca sive Ægilops Narbonensis* Park. *Festuca Italica* Ger. *Gramen Festuca XIV. sive Festuca altera capitulis duris* C. B.

C. B.

Radice est fibrosa, alba, pusilla: *culmos* tenues, breves, communiter pedales profert; *foliis* paucis Tritici & Hordei æmulis, sed mollioribus mitioribúsque per latera pilosis. In culmorum fastigio *spicæ* parvæ ex duobus vel tribus capitibus duris, utriculísque striatis compositæ, quibus *semina* Hordei similia sed paulò minora at latiora, eáque terna, glumo tenuiorira includuntur. Ab utriculis, (non autem à seminibus) tenues, oblongæ, & acutæ aristæ candidæ eminent.

Locus. In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi vulgatissima est, æstuosis & glareosis locis [in agris inter segetes triticeas & hordeaceas *Lob. C. B.*] In hortis culta elatior & major evadit, spicis ex quinis senísve capitibus compositis. In Sicilia aliud genus candidum, aliud nigrum, & aristis magis surrectis habetur. *Cæs. Nobis ibidem non observata est talis differentia.*

Ægilopi morbo potiùs fieri cœpto quàm jam longiùs progresso, non semel periclitati sumus pro- *Vires.*
fuisse. Exsiccat enim adstringendo citra calefactionem multam. Potui Cereali etiam addita semina cerebrum temulentum faciunt. *Lob.*

15. *Festuca junceo folio* C. B.

C. B.

Ex *radice* parva, fibrosa, alba *folia* pauca, juncea, semicubitum longa, & *culmus* rotundus, cubitalis exsurgit, qui in *paniculam* avenaceam, sed angustiorem, albam desinit; quæ ex oblongo folliculo (à folio constituto) paniculam longè superante prodit, cujus glumi rari aristis longissimis & argenteis donantur.

In Vallesia ad urbis Sedunensis paludem copiosè provenit. *Locus.*

* 16. *Festuca graminea arvensis minor* C. B.

C. B.

Cauliculis est tenuibus, striatis, *foliis* brevioribus: in cauliculorum summo *utriculi* quidam parvi, membranacei & paleacei, palmi longitudine, racematim dependent ex tenuissimis & vix visu perceptibilibus pediculis, quorum exteriores membranulæ rubent, quibus dehiscentibus *flos* candidulus emicat.

Passim in agris Harcyniæ Saxono-Thuringicæ provenit. *Thal.* *Locus.*

* 17. *Festuca pratensis lanuginosa* C. B.

C. B.

Ex *radice* capillacea, rufescente *folia* multa, angusta, pedalia, unà cum *culmis* tenuibus, bipedalibus, foliaceis, molli & pauca lanugine (culmis potissimum) aspersis exsurgunt. *Spica* est oblonga, angusta, ex glumis oblongis aristis donatis composita, & quasi in paniculam parvam expansa.

Basileæ passim in pratis. *Locus.*

* 18. *Festuca dumetorum angustissimis & pilosis foliis* C. B.

C. B.

Radix est albicans, ex durioribus fibris composita: ex qua *calami* aliquot tenues, uno alteróve geniculo distincti, & pæne nudi, exsurgunt. *Folia* sunt brevia, angustissima, lævi mollíque lanugine hirsuta. Culmorum summitati *panicula*, ex spicis plurimis composita, quarum quælibet capillaceo pediculo insidet, multis glumis aristatis & candicantibus constans.

Basileæ in dumetis circa Clyben reperitur. *Locus.*

19. *Gramen Avenaceum panicula longissima.*

In Sicilia observavimus hoc genus. Panicula erat longissima, bipalmari nimirum aut dodrantali, modicè sparsa, è plurimis locustis tribus quatuórve glumis oblongis, acutis, non aristatis constantibus composita, colore rubente: nec folia nec radicem observavimus.

Cap. XI.

De Gramine nemoroso hirsuto.

AMbigere videtur hoc genus inter Culmiferas, & Graminifolias non Culmiferas: culmo enim terete, geniculato cum illis convenit, verùm flore seu potius calyce hexaphyllo, seminibus angulosis, paniculâ junceâ ad has accedit.

A. 1. *Gramen exile hirsutum* Ger. *nemorosum hirsutum minus angustifolium* Park. *hirsutum capitulis Psyllii* C. B. *Gramen Luzulæ minus* J. B. **Small hairy Wood-grass.**

C. B.

Radice est rufâ, oblongâ, repente, pluribus fibris capillatâ: ex qua *folia* plura, semidodrantalia, modò latiora, modò angustiora, acuta, villosa prodeunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, lævis, tenuis, viridis exsurgit: *paniculam* brevem ex pluribus floribus compactam, rufescentem sustinens. *Flores* quando aperiuntur in foliola sex atro-rubentia lateribus pallidis expanduntur, è quorum medio stamina flava sex, & tria filamenta pallida prodeunt.

J. Bauhinus calamum duobus articulis ditatum scribit, ex quibus folia duo, uncias duas longa emergunt, alterum in medio, alterum in supremitate, ubi coma in tres vel quatuor (ceu capitula) dividitur partes.

Floret sub finem Aprilis & initio Maii in pratis & pascuis frequens. *Tempus & Locus.*

A. 2. *Gramen hirsutum elatius paniculâ junceâ compactâ. An nemorosum hirsutum* V. *seu hirsutum angustifolium majus* C. B? *nemorum hirsutum majus angustifolium* Park? **Hairy-grass the greater, with a more compact Rush-like panicle.**

Duplo elatius est quàm præcedens: *foliis* duplo triplóve longioribus, duobus etiam tribúsve in caule: *paniculâ* multò majore, magísq; compacta, ex plurimis veluti globulis coacervatis. In palustribus provenit. Suspicabar aliquando hoc non differre specie à præcedente, sed ratione loci duntaxat variare: verùm nunc aliter sentio.

A. 3. *Gramen nemorosum hirsutum vulgare. An Gramen nemorosum hirsutum* Lob? Ger? *nemorosum hirsutum latifolium majus* Park? *nemorosum hirsutum majus latifolium* C. B? **Common hairy Wood-grass.** *Si hoc intelligant perperam majus dicitur.*

Dodrantali est altitudine. *Radix* è fibrarum tenuium cæspite constat. *Folia* pedem dimidium longa, pallidè viridia, latiuscula, ad margines pilosa. *Cauliculi* seu *culmi* ex eadem radice plures, geniculis tribus pluribúsve intercepti, ad quos *folia* brevia, culmum aliquousque amplectentia; in fastigio paniculam gestat sparsam, in eo à Gramine exili hirsuto diversam, quòd flosculi eísque succedentia vascula seminalia non plura simul congesta unicum capitulum seu globulum componant, sed singula seorsum nascantur, alia sessilia, alia pediculis longis tenuibus appensa, qui non raró deorsum reflectantur. *Flos* ex illis sex foliolis, quæ calycis loco vasculum seminale amplectuntur, & totidem intus apicibus constat.

Locus. In sylvis admodum frequens est, præsertim montosis.

4. *Gramen rore lucidum nemorense sive Luzulæ* J. B. *nem. hirsutum majus latifolium* C. B. *item nem. hirs. latif. minus* ejusdem, *magnitudine potissimum differens, ex sententia Chabræi.*

Differt à descripto, 1. *Radice* magna, fibrosa, geniculata russa *J. B.* quamvis *C. Bauhinus* ex pluribus fibris nigricantibus compositam ei attribuat. 2. *Culmis* sesquicubitalis *C. B.* cùm J. Bauhinus dodrantalem altitudinem eis attribuat. 3. Foliis cubitalibus *C. B.* J. Bauhino quadrantalia aut palmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, extrorsum striata, glabra, at in lateribus longâ, canâ, teneráque lanugine, in folium etiam totum utrinque incurrente, obsita: Ista lanugo vel pili, qui facilè decidunt tacti colligunt rorem, qui splendet noctu, irradiantibus stellis vel Luna, ità ut sit admirationi videntibus. Herbam perquirentes decidente rore invenire non possunt. Descriptio Graminis hirsuti latifolii majoris apud C. B. in *Hist.* in omnibus ferè excepta magnitudine, quâ excellit, Gramini nostro hirsuto nemorensi vulgari convenit.

Gramen *ejusdem* hirsutum latifolium minus convenit meliùs descriptioni Graminis rore lucidi nemorensi apud J. Bauhinum. Hæc autem duo Gramina (nemorense hirsutum *I.* & *II. C. B.* intelligo) specie convenire, seu unum & idem specie Gramen esse Chabræus vix mihi persuaserit: nec enim magnitudine solâ differunt, sed & foliis, & culmo, & paniculis, ut descriptiones conferenti patebit. Minor species *foliis* rigidiusculis, acutis, surrectis, ex radice instar cespitis prodeuntibus cum gramine hirsuto maximo nostrate convenit.

A. 5. *Gramen nemorosum hirsutum latifolium maximum. An Gr. nemorosum hirsutum latifolium minus junceâ paniculâ* Park? *si hoc intelligit, malè minus appellat. An Gr. hirsutum latifolium minus* C. B? *An Gr. Luzulæ maximum* J. B? *Panicula convenit: folia nimis longa pinguntur.* **The greatest broad-leaved hairy Wood-grass.**

Folia huic gramini qualia Gramini rore lucido nemorensi attribuit J. Bauhinus, nimirum palmaria aut sesquipalmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, semunciam lata, extrorsum striata, glabra, at in lateribus pilis longis, canis mollicellis donata. Juba amplissima & latè diffusa, qualem Gramini Luzulæ maximo appingit Jo. Bauhinus, juncea: Semina ut in aliis generibus spadicea, triquetra.

In Gram. Luzulæ maximo *J. B.* folia unciam latitudine ferè æquant, longitudine cubitali: nostro, quantum hactenus observavimus, folia breviora sunt, perinde tamen interdum lata.

Locus. In umbrosis saxosis sæpius observavimus. Reperitur etiam Hampstedii non longe à Londino propè sylvam.

Gramini Luzulæ maximo *J. B.* Radix crassa, obliqua, nigra, numerosis fibris capillata.

6. *Gramen nemorosum hirsutum angustifolium minus paniculis albis* C. B. *nem. hirsutum minimum* Park. *malè. Gramini Luzulæ affine flore albo* J. B. **White-panicled Wood-grass.** *J. B.*

Perennis vitæ gramen *foliis* est ad Graminis Luzulæ sive nemorosi folia accedentibus, consimiliter pilosis: at *culmi* majores, cubitales: florum manifestum discrimen: Ii siquidem in summo fastigio albi sunt, festucacei, cùm in altero non in festucas, sed in capitula desinant, seu parvos calyces semina claudentes, eósque nigricantes, cùm hujus festucæ albescant. Luzulæ modo quosdam habet pilos, qui etiam facilè decidunt.

Locus. Plantam hanc quam describit J. Bauhinus, ad latera montis Salevæ & in colle *la Bastie* propè Genevam observavimus. An idem sit quod C. Bauhino describitur sub titulo allato dubitamus, cùm ille flosculos singulos expansos senis donatos foliolis suo attribuat, unde totidem staminula prodeunt.

PARS

PARS SECUNDA.

De Herbis graminifoliis non culmiferis flore stamineo.

Cap. I.

De Gramine cyperoide & Cypero.

HUjus notæ sunt præter folia graminea & stamineos flores toti generi communes, caules triquetri in omnibus, & in plerisq; etiam semina.

Horum spicæ seu paniculæ in nonnullis aliæ supra alias è foliorum sinubus exeunt, quæ Gramina cyperoidea polystachia dicimus; in aliis summos caules terminant, quæ vel spicata, vel paniculata. In utroque genere maxima, modò radicibus tuberosis donata sint, Cyperi simpliciter dicuntur.

Cæterùm Cyperus Κύπειρος à radicis effigie pyxidulam aut vasculum pusillum imitata dicitur.

§. 1. *Gramen cyperoides polystachyon.*

A. 1. *Gramen cyperoides cum paniculis nigris* J. B. *cyperoides majus latifolium* Park. *cyperoides* Ger. *Cyp. latifolium spicâ ruffâ, sive caule triangulo* C. B. **Great vernal Cyperus-grass.**

J. B.
Geniculatim incedunt & prorsum *radices* crassiusculæ, Cyperi longi radicibus similes, à quibus pendent fibræ crassiusculæ. *Folia* cubitalia & sesquicubitalia, lata, carinata & striata, Cyperi paria. *Caulis* duobus cubitis interdum altior, concinnè triquetrus, solidus, imâ parte uno vel altero folio ceu vaginâ cinctus, cæteroqui nudus, per fastigia foliis aliquot, ipsius cacumen haud multùm superantibus donatur; è quorum sinu *spicæ* quædam emicant, duûm triúmve unciarum, ex obscurâ purpurâ initio nigricantes; deinde è squamarum singularum sinubus singuli exeunt utriculi, è viridi flavicantes, acuminati, singula intus semina triquetra nitida per maturitatem nigra, continentes. Summum caulis fastigium occupant tres, quatuórve spicæ, è spadiceo nigricantes, contiguæ ferè, habitiores, semine cassæ, è mollibus glumis contextæ. Quin & spicarum seminiferarum summa pars non raro paleacea est & semine vidua ad modum supremarum mox dictarum. Caulis cætera enodis, ad exortum foliorum è quorum sinubus spicæ exeunt nodosus est.

In aquosis, inque aquis ipsis ad fluviorum ripas non raro oritur, & Maio mense, aut etiam Aprili floret & spicas producit, inque multos annos durat. Per totam Angliam frequentissimum est. *Locus.*

A. 2. *Gramen cyperoides majus angustifolium* Park. *Graminis nigro-lutei verni varietas major* J. B. **Great narrow-leaved vernal Cyperus-grass.**

Hoc genus præcedenti persimile est, sed per omnia minus, in parem tamen altitudinem assurgit, *caule* concinnè triquetro, solido, imâ parte *foliis* aliquot cincto angustioribus, brevioribus & minùs striatis, cætera & nudo, & enodi ad fastigium fere, ubi ad intervalla duo triáve folia, è quorum sinubus *spicæ* exeunt angustiores & graciliores multo quam in illo: utriculi etiam semina continentes minùs turgidi erant, verùm compressi in plantis nobis descriptis, (forte eæ maturæ non erant.) Summum caulem terminant spicæ similes paleaceæ & semine cassæ, verum pauciores & strigosiores multo.

Hanc plantam iisdem cum præcedente locis unà nascentem observavimus multoties, unde specie distinctam esse minimè dubitamus. *Locus.*

A. 3. *Gramen cyperoides foliis Caryophylleis vulgatissimum. Graminis nigro-lutei verni minor varietas* J. B. **Many-spiked Cyperus-grass, with July-flower leaves.**

Radix fibris magnis rubentibus constat, aliis etiam minoribus rubentibus intermixtis. Caules indè attolluntur locis humidis & lætiori solo non dico dodrantales, sed pedales & sesquipedales, triquetri quidem non tamen adeò concinnè & manifestè, foliis circa infimum duobus tribúsve ceu totidem vaginis, altera alteram excipiente, obvoluti, deinde nudi ad fastigium ferè, ubi duo aut tria habentur, è quorum sinubus totidem spicæ spadiceo-virides exeunt, pediculis longiusculis tenuibus appensæ, primi generis similes sed minores. Summum caulem terminant spicæ graciles, elegantes è squamis obtusis, è squamis seu glumis cœruleo spadiceis, flavâ per mediam longitudinem lineâ striatis marginulis cineráscentibus, compactæ. Folia Caryophylleis latitudine & colore glauco paria & similia, longiora, retrorsum flexa. N. Spicæ semine cassæ in summo caule in prima specie minùs concinnæ sunt, è squamis in acutos cuspides exeuntibus compositæ.

In pratis humidis verno tempore & ad rivulos copiosè oritur, & spicas producit. *Locus.*

A. 4. Gra-

A. 4. *Gramen cyperoides polystachyon lanuginosum.* Many-spiked hoary Cyperus-grass. *An Gr. cyp. Norwegicum parùm lanosum* Park? *pag.* 1172.

Hujus tum folia, tum caules, tum etiam spicæ in apricis lanuginosa sunt: Nonnunquam tamen *folia* ad genicula duntaxat quà caulem amplectuntur lanuginosa sunt. Magnitudo ei Graminis Caryophyllei.

In summo caule duas aut tres spicas habitiores gestat semine cassas; & inferiùs ad magnam distantiam è foliorum sinubus duas aut tres alias, in quibus semen. His duabus notis ab aliis congeneribus abundè distinguitur.

Locus. In pascuis locis humidioribus oritur.

Figura Graminis cyperoidis Norwegici parùm lanosi apud Parkinsonum aliam plantam demonstrare videtur, quam Botanicis Londinensibus circa altam Portam inquirendam relinquo. Ut & Gramen cyperoides Norwegicum alterum *ejusdem* in udis Sylvis apud nos nascens.

A. 5. *Gramen cyperoides polystachyon flavicans, spicis brevibus propè summitatem caulis.* Yellowish Cyperus-grass, with short spikes.

Altitudine est dodrantali & interdum pedali: *Radice* alba, fibrosa; *foliis* angustis, subtus interdum pilosis, caule brevioribus: *caule* triquetro, duobus tribusve foliis inferiùs cincto, deinde aliquousque nudo, propè summitatem duas trésve spicas promente, ex singulis sci. foliorum alis singulas, breves, habitiores, flavicantes, è pluribus granis rigidiusculis, non exeuntibus in acutum mucronem ut in Gramine palustri echinato, compositas, unica in supremo majuscula, acerosa, flavicante spica.

Locus. In pratis & pascuis frequens oritur per totam Angliam.

A. 6. *Gramen cyperoides spicis teretibus erectis: Cyp. angustifolium spicis longis erectis* C. B. Cyperus-grass, with many erect spikes.

Sesquicubitalem altitudinem assequitur. *Folia* angusta, concava, glauca, caulem aliquousque amplectuntur, longitudine superant. *Caulis* triquetrus quidem, sed ità ut vix possit discerni; in cacumine spicas gerit tres vel quatuor, aliquousq; disjunctas, tenues, longiusculas, semine cassas, ad quarum infimam apponitur foliolum. Inferiùs è foliorum sinubus exeunt duæ aut tres spicæ, habitiores, teretes, erectæ, duas uncias longæ, è membranaceis subrotundis utriculis, pallidè virentibus, mucrone donatis compositæ.

Locus. In aquosis & stagnis vadosis observavimus in agro Warwicensi.

A. 7. *Gramen cyperoides spicatum* Ger. emac. *spicatum foliis Caryophylleis* Park. *Caryophyllatæ foliis, spicâ divulsâ* C.B. *Gramen cyperoides vernum minimum.* The least vernal Cyperus-grass.

Radix ei longa, fibrosa: *Folia* angusta, glabra, viridia: *Caules* trianguli, foliis nudi, palmum & dimidium non excedunt, in summitate spicas tres quatuórve gestantes, breviusculas, juxtim positas & ferè contiguas, non è foliorum alis egressas ut in præcedentibus, (quamvis interdum observaverim unam è folii inferioris sinu exeuntem) superiorem acerosam & semine vacuam, reliquas seminibus fœtas.

Locus. Spicam producit & floret primo vere, ante reliqua genera, in pascuis sterilioribus passim.

A. 8. *Gramen cyperoides spicâ pendulâ breviore* C. B. *Cyperus sive Pseudo-cyperus spicâ brevi pendulâ* Park. *Graminis cyperoidis genus, Pseudo-cyperus Lobelio, spicis vel paniculis pendentibus ex longis pediculis* J. B. *Pseudo-cyperus* Ger. Bastard Cyperus with short pendulous spikes.

C. B.

Radice est candida, nonnunquam nigricante, crassa, frequentibus fibris capillaceis obseptâ, & verum Cyperum geniculis æmulante, sapore herbaceo, inodora: *foliis* Cyperi: *caule* cubitali, in cujus summo spicæ plures oblongæ [cylindraceæ] singulæ ex singularibus pediculis oblongis dependentes, quæ squamosæ & flavescentes.

Locus. In palustribus & aquaticis, stagnis vadosis, rivorúmque marginibus reperitur, non tamen ità frequens apud nos.

Hujus spicæ non exeunt omnes ex eodem caulis puncto, sed ex singulis foliorum sinubus singulæ; caule in spicam strigosam, acerosam, semine cassam terminato, ut in aliis hujus generis.

A. 9. *Gramen cyperoides spicâ pendulâ longiore* Park. *spicâ pendulâ longiore & angustiore* J.B. C.B. Many-spiked Cyperus-grass, with long pendulous spikes.

Magnitudine & statura æquat vel etiam superat Gramen cyperoides cum paniculis nigris. Spica in summo caule semine cassa singularis & habitior. Quæ secundùm caulis longitudinem è sinubus foliorum singulis singulæ exeunt longæ sunt, angustæ, pendulæ, flavicantes: quinq; plurimùm in eodem caule semine prægnantes præter eam quæ in fastigio est acerosam & vacuam. Spicæ hæ pendulæ sunt non tam ob longitudinem & tenuitatem pediculorum quàm ob ipsarum spicarum longitudinem & gracilitatem & summam partem ob crassitiem suam ponderosiorem; ex innumeris autem vesiculis seminalibus exiguis, acuminatis compositæ. Caulis infra spicifera folia, quatuor vel

quinq;

quinq, non ſpiciferis eum obvolventibus veſtitur, ut exigua admodum pars caulis à foliis inferioribus ad ſuperiora nuda ſit.

In foſſis Notleiæ propè Brantriam in Eſſexiâ copiosè. *Locus.*

A. 10. *Gramen cyperoides ſpicis parvis, longiſſimè diſtantibus.*

Caule eſt bipedali & longiore, & pro longitudine tenuiſſimo. E foliorum alis ad longiſſima intervalla ſpicæ exeunt, ut in hujus generis reliquis, ſingulares, pediculis tenuiſſimis uncialibus aut longioribus appenſæ, ipſæ graciles, [interdum habitiores] unciales aut longiores. Spica paleacea ſemine vacua, ſingularis caulis faſtigium occupat. Folia ad radicem multa caules ſingulos circumſtant, modicè lata, carinata ſeſquipalmaria aut ſemipedalia, quorum duo triáve imum caulem ceu vagina amplectuntur, deinde ad longitudinem pedalem caulis fere nudus eſt, Spicas plerunq, tres præter ſummam ſtrigoſam & ſemine caſſam in ſingulis cauliculis producit.

Hanc ſpeciem primus mihi oſtendit D. Martinus Liſter, poſtea ipſe obſervavi loco putrido & paluſtri propè molendinum *Machins mill* dictum ſeſquimilliari à Witham oppido verſus Camalodunum.

A. 11. *Gramen cyperoides ſylvarum tenuiùs ſpicatum* Park. Lob. *in Illuſtr. ſtirpium p.* 60. **Slender-eared wood Cyperus-graſs.**

Radix ſatis craſſa obliquè incedit demiſſis fibris albentibus terram firmiter apprehendens, germina obiter protrudens multa, unde planta ſe dilatat, & commodum locum nacta denſis ceſpitibus terræ ſuperficiem occupat. *Folia* quæ è radice exeunt ſemipedalia, modicè lata, glabra, pallidè viridia, in medio carinata, & utrinq, lateribus ſecundùm longitudinem reflexis, duobus infernè ſulcis, ſupernè eminentibus porcis exarata, ut in Cypero Officinarum. *Caules* cubitales & longiores, verſus terram plerumque reclinati, tenues, triquetri, ima parte uno alteróve folio cincti, deinde longis intervallis duobus tribúſve aliis, è quorum ſinubus ſingulis ſingulæ exeunt ſpicæ longiuſculæ, graciles & ſtrigoſæ, è viridi luteſcentes, prætenuibus (& inferiores etiam prælongis) pediculis pendulæ, ſupremo caule in ſimplicem, tenuem ſemine caſſam xerampelinam ſpicam exeunte.

In ſylvis copioſiſſimè oritur. *Locus.*

12. *Gramen cyperoides polyſtachyon minimum, ſpicis per maturitatem albicantibus.*

Radix obliquè incedit, fibris ſubinde demiſſis, per ſiccitatem rubentibus. *Folia* ad radicem plurima conferta, palmaris longitudinis, anguſtiſſima, & in ſicco ob convolutionem ferè juncea. *Cauliculi* plurimi, ſemipedales, tenues, recurvi, ima parte velut vaginâ quâdam cincti, cætera nudi, ad faſtigium ferè, ubi è foliolorum ſeu vaginularum quarundam ſinubus binæ utplurimum ſpicæ (h.e. è ſingulis ſingulæ) perbreves, ex utriculis aliquot turgidis & ſubrotundis ſemina triquetra continentibus compoſitæ exeunt, ſummo caule in ſpicam tenuem aceroſam, ſemine caſſam, ſemuncialem, albicantem deſinente.

Sub monte Salevæ propè Genevam invenimus. *Locus.*

A. 13. *Gramen cyperoides paluſtre leucanthemum, junceum leucanthemum* Ger. emac. *lib.* 1. *cap.* 22. *n.* 7.

Johnſ.

In paluſtribus putridis & cœnoſis, **Bogs** dictis, in Occidentalibus præſertim Angliæ ſæpiùs occurrit ſub finem Julii paniculam promens, pedali altitudine aut paulò majore; caule duro, rigido, junceo, [D. Newton obſervante triquetro] tribus circiter articulis diſtincto, ad quorum unumquemq, ut in aliis graminibus apponitur folium. E ſuperiorum autem duorum foliorum ſinubus exit ſurculus ſeu pediculus tenuis, duas tréſve uncias longus, cujus ſummitati innaſcitur quædam veluti umbellula, è floſculis ſeu potiùs glumis aceroſis, elegantulis, albis compoſita: in ſummo autem cauliculo aut propè eum exiſtunt duæ tréſve ſimul ejuſmodi umbellulæ confertæ, brevibus & tenuibus pediculis inſidentes.

Affinitatem quandam habere videtur cum Gramine junceo aquatico *Ger.* junceo polyſtachyo *C.B.* inferiùs inter Gramina juncea deſcripto.

A. 14. *Gramen cyperoides anguſtifolium ſpicis ſeſſilibus in foliorum alis.* **Narrow-leaved Cyperus-graſs, with ſhort ſeſsile ſpikes.**

Fibris albentibus tenuibus radicatur, & in denſis plerunque ceſpitibus naſcitur. *Cauliculi* tenues, pedales interdum & altiores, triquetri, inferiore parte foliis tribus quatuórve anguſtis, longis, caulem ipſum longitudine non raró æquantibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti; deinde aliquouſque nudi, ſuperiore parte foliis iterum veſtiti tribus quatuorve, infima caulem excedente, in quorum alis *ſpicæ* parvæ, ſquamoſæ, cujuſmodi etiam nullis adnaſcentibus foliolis ſummum caulem occupant duæ tréſve, proximè, admotæ, & velut ſpicam compoſitam efficientes.

In aggeribus foſſarum plerunque oritur, præſertim umbroſis. *Locus.*

A. 15. *Gramen*

A. 15. *Gramen palustre echinatum* J. B. Ger. emac. *palustre aculeatum vel minus Germanicum* C. B. *aculeatum Germanicum* Park. **Marsh Hedge-hog grass.**

Palmari & interdum sesquipalmari est altitudine. *Cauliculi* ima parte propè terram tribus quatuórve foliis non admodum angustis, breviusculis, obscurè virentibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti, deinde ad fastigium propè nudi, summa iterum parte duobus tribusve foliis vestiti, quorum sinus occupant spicæ sessiles, teretes, echinatæ, semunciâ breviores, è triangularibus loculis minoribus, semen quoq; triquetrum continentibus compositæ, quibus supereminet summum caulem finiens imperfecta spica rufescens, longior ferè duplo, vix quartam crassitudinis partem æquans, mollis, meris squamulis contexta. *Radices* prorsum agit nigricantes.

Parvitate sua & spicis compactis habitioribus muricatis in foliorum alis sessilibus à congeneribus facilè distinguitur.

Locus. In paludosis frequens occurrit.

§. 2. *Gramen Cyperoides cum spicis aut paniculis in summitate caulis.*

A. 1. *Gramen cyperoides palustre paniculâ sparsâ* Park. *cyperoides paniculâ sparsâ majus* C. B. *cyperoides vulgatius aquaticum* Ger. J. B. **Water, or Marsh Cyperus-grass, with sparsed heads.**

Ex radice longa, nigra, digitum crassa, Cyperi longi formâ, geniculata, huc illuc se diffundente, multùm fibrata *caulis* sesquicubitalis, tribus angulis asper exsurgit; quem folia Cyperi vel Arundinis ex radice prodeuntia vestiunt. Caulium summis spicæ cirris brevibus villosæ, ex aliquot paniculis compositæ, subluteæ, & per maturitatem rufescentes, insident, quibus folia terna aut quaterna subjiciuntur; quorum quædam lata & palmum longa, quædam brevia & angusta.

Locus. In fossis palustribus Eliensibus, inq; fluviis majoribus, ut Thamesi: J. Bauhino ubiq; in aquosis, palustribus & stagnantibus reperitur. Verùm non adeò frequens habetur in Anglia.

A. 2. *Gramen cyperoides palustre spicâ longiore laxâ*, **Marsh Cyperus-grass with loose spikes.**

Caulis huic sesquicubitalis, triquetrus, angulis ad tactum asperis, si deorsum digiti ducantur, infirmus, nudus, enodis, in cacumine spicam laxam seu potiùs paniculam longam minùs sparsam, lucidam gestans, è pluribus spicis secundariis compositam, quæ ex aliis adhuc exiguis, subrotundis, squamosis constant. Densis, firmis & arctè compactis cespitibus nascitur hoc genus, radicibus adeò implexis Juncorum in modum, ut eisdem tutò insistere possis. Ad initium spicæ aut nullum apponitur folium, aut perexiguum. Quæ è radice exeunt folia non admodum lata sunt, caule tamen nonnunquam longiora.

Locus. In palustribus putridis & aquosis oritur.

Hujus aliam speciem per omnia similem sed minorem, spicis angustioribus & gracilioribus, sparsim nascentem, non in ejusmodi densis cespitibus, iisdem in locis observavimus.

A. 3. *Gramen cyperoides spicâ è pluribus spicis mollibus compositâ.* **Cyperus-grass, with a soft compound spike.**

Cauliculi huic dodrantàles aut pedales atque etiam altiores, triquetri, concavi, enodes, imâ parte quatuor vel quinque foliis, eos vaginæ instar aliquousque obvolventibus cincti, cætera nudi, spicam in fastigio gestantes quatuor, quinque, vel sex spicis brevibus subrotundis, ad tactum mollibus, ex utriculis compressis squammatim incumbentibus compositis coagmentatam. *Folia* brevia vix quartam caulis partem longitudine æquant, latitudine Graminis pratensis minoris.

Locus. In pascuis locis humidis copiosè provenit.

An hoc idem sit Gramini cyp. ex monte Ballon J. B. dubitamus, ob altitudinem minorem, folia nimis brevia, nullum spicæ subjectum folium. Verùm hujus generis plantæ pro loci genio multùm variant.

Ex quo hæc scripsimus ostendit nobis D. *Jacobus Newton* amicus noster, rei Botanicæ peritissimus ipsissimum.

A. 4. *Gramen cyperoides ex monte Ballon spicâ divulsâ* J. B. *cyper. palustre majus spica divisa* C. B. *cyp. palustre minus* Park. *cyp. parvum* Ger. ico.

Quod à præcedente differt altitudine majori, cubitali sci. aut sesquicubitali; caulibus tamen gracilioribus, neq; adeò manifestè concavis; spicis partialibus minoribus, non tamen minùs crebris & confertis; corrigiato foliolo oblongo spicæ subjecto, quo interdum rectâ supra paniculam assurgente caulis Junci speciem refert; foliis longioribus, angustioribus.

Locus. In pratis propè Hitham Colcestrensem in Essexia. Alibi etiam sæpiùs idem observavit D. Newton.

A. 5. *Gra-*

A. 5. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, spica totali è pluribus spicis composita. An Gr. cyp. elegans multifera spica* Park. **Cyperus-grass, with a soft more compound spike.**

Præcedente majus est & elatius, ut quod cubitalem altitudinem assequatur. Spicam habet è spicis multò pluribus & densiùs stipatis compositam, nec ejusdem magnitudinis omnibus, ut in illo ferè, sed sursum versùs cacumen minoribus, donec tandem in unam simplicem majusculam spicam terminentur.

In palustribus & aquosis Maio floret. *Locus.*

Spica in hac specie coloris est ferruginei, & initio ad tactum mollis. Caulis concavus est, minùs tamen quàm in præcedente.

A. 6. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, humilius, in maritimis & arenosis nascens.* **Sea-Cyperus-grass, with a compound spike.**

Radices crassæ, crebris geniculis articulatæ, éq; geniculis fibras tenues capillatas emittentes, huc illuc vagantur. *Folia* angusta, semipedalia, carinata, ima parte, seu vagina *caulem* amplectuntur, aliorum hujus generis in modum, semipedalem, tenuem, nudum, enodem, triquetrum, in summo spicam sustinentem è multis spicis compositam, paucioribus tamen quàm in superiore. Singulis seminibus (quæ velut totidem squamæ spicas partiales componunt) duos plerunq; tenues & contortos pilos emittunt, unde tota spica velut ferrugineo quodam capillitio hirsuta videtur. Ob tenuitatem caulis, & gravitatem seminum spica plerumq; deorsum nutat.

In arenosis maritimis frequens occurrit. *Locus.*

A. 7. *Gramen cyperoides elegans spica composita asperiore.* **Elegant Cyperus-grass, with a rough compound spike.**

Radices huic albæ, fibrosæ: *Folia* angusta & vix $\frac{1}{4}$ digiti partem lata, pallidè viridia, caulem aliquousq; amplectentia, dodrantem longa. *Caulis* pedalis, triquetrus, nudus, enodis, in cacumine *spicam* gestans colore herbaceo seu ex viridi flavicante, è spicis parvis quinque vel sex, vel pluribus paucioribúsve, compositam, brevibus, teretibus, squamosis, squamis (quæ nihil aliud sunt quàm utriculi semina continentes) compressis & acuminatis. Ad spicam autem nullum apponitur folium.

In stagno quodam non longè à *Middleton* vico versùs *Coles-hill*, in agro Warwicensi, propè *Wrexham* in Wallia, & alibi variis in locis observavimus. *Locus.*

A. 8. *Gramen cyperoides palustre majus spicâ compactâ* C. B. *palustre cyperoides aquaticum spicâ integrâ* J. B. *palustre cyperoides* Ger. *cyp. palustre majus* Park. **The greater spiked Cyperus-grass.**

Triquetrum Cyperi tollit *caulem*, cubitalem & sesquicubitalem, solidum, enodem, ima parte quatuor aut quinq; foliis, eum vaginæ instar includentibus, cinctum, cætera nudum; cujus fastigium ornat spica, [Panici quodammodo similis J. B.] sescuncialis & major, è squamis compressis, acuminatis & quodammodo aculeatis composita: Sunt autem squamæ hæ nihil aliud quàm loculi triangulares, *semen* continentes, Milio ferè æquale, compressius. *Radices* fibrosæ, ex deciduorum foliorum fibris comosæ, *Folia* mediocriter lata caulem ferè longitudine æquant. Ad basin spicæ plerunq; apponitur foliolum angustum oblongum, aliáq; etiam sed breviora ad bases spicarum particularium totalem componentium.

In aquosis frequens nascitur. *Locus.*

A. 9. *Gramen cyperoides spicatum minus. Gr. cyp. spicis minùs compactis* Park. *cyp. parvum* Ger. descr. *cyp. spicis minoribus minúsq; compactis* C. B. J. B. **The lesser spiked Cyperus-grass.**

Præcedenti simillimum est hoc genus, sed multis numeris minus. *Radix* obliqua, fibris crassiusculis rufescentibus donata. *Cauliculi* pedales, terram versùs plerunq; reclinati, ima parte foliis aliquot [sex, septemve] eum vaginæ instar obvolventibus aliquousq; cincti, cætera nudi ad spicam usq; quæ minùs compacta est quàm in præcedenti, è spicis minùs arctè stipatis composita. Utriculi & *semina* illius similia. *Folia* angusta, carinata, modicè longa, multò tamen caulibus breviora.

Extra aquas plerunq; oritur, in pascuis humidioribus. *Locus.*

A. 10. *Gramen cyperoides spicatum minus, spicâ longâ, divulsâ seu interruptâ.* **The lesser spiked Cyperus-grass, with a long interrupted spike.**

Radix obliqua fibris crassiusculis demissis terræ firmiter adhærescit. *Cauliculi* dodrantales aut pedales, tenues, triquetri & striati, terram versùs plerunq; reclinati, ima parte sex septémve *foliis* angustis, carinatis cincti, enodes tamen. Folia etenim omnia caulem ad tertiam ferè longitudinis partem ceu theca obvolvunt & includunt, & inferiora etiam superiora, omniáque è radice unà cum caule exeunt, adeò ut ima pars caulis sex septémve velut vaginis integatur: quod & aliis etiam hujus generis Graminibus commune est. Spica in summo cauliculo longa, divulsa seu interrupta,

rupta, è ſex nimirum ſeptémve ſpicis parvis, ſquamoſis, ſeſſilibus, ex utriculis aculeatis compoſitis, longiùs diſtantibus [inferiores intellige] coagmentata. *Folia* interdum ſeſquipalmaria ſunt & longiora, caules ipſos longitudine vel æquantia, vel etiam excedentia, quo à reliquis hujus generis ſpicatis differt. Spicæ inferiores ad exortum folium viride, anguſtiſſimum capillaceum obtinent.

Uſus. In paſcuis locis humidioribus naſci amat.

A. 11. *Gramen cyperoides ſpicatum minimum, ſpicâ divulsâ aculeatâ. Gr. ſylvaticum* 3. Tab. *parvum tenuifolium cum ſpica aculeata* J. B. *nemoroſum glabrum* 4. *ſive ſpicis parvis aſperis* C. B. The leaſt prickly ſpiked Cyperus-graſs. *An Gr. cyperoides echinatum montanum* Park.

Radicum fibræ craſſiuſculæ, pro plantulæ modulo, nova in ambitu germina emittentes herbam propagant. *Folia* anguſta, brevia, imos cauliculos ut in præcedentibus cingunt, ſunt autem ii palmares & interdum ſeſquipalmares, tenues, triquetri, ſpicam in ſummo ſuſtinentes tribus plerunq; glomerulis folliculorum aculeatorum ſemina includentium compoſitam. Utriculi per maturitatem extrorſum magis reflectuntur quàm in præcedentibus, unde & ſpicæ magis aculeatæ ſentiuntur.

Locus. In locis paluſtribus, ſolo putrido & ſpongioſo plerunq; oritur.

A. 12. *Gramen cyperoides ſeminibus deorſum reflexis puliciformibus.* Flea-graſs.

Hujus cauliculus palmaris in ſummo ſpicam geſtat brevem, raram è ſeminibus paucis, puliciformibus deorſum reflexis, ſpadiceis compoſitam.

Locus. In paluſtribus putridis oritur. Parvitate ſua, figura, colore & ſitu ſeminum à reliquis hujus generis facilè diſtinguitur. Semina quantum memini triquetra ſunt: Plantulam accuratè deſcribere quando ejus copia facta erat neglеximus; in paluſtribus tamen non valdè infrequens eſt.

* 13. *Gramen typhinum* Tab. *ſpica multiplici nigra* J. B.

Nobis cum J. B. ad Gramen cyperoides accedere videtur, verùm quodnam genus ſit nondum conſtat. Conſule ſi placet J. Bauhinum lib. 16. cap. 181. & C. Bauhinum Theat. l. 1. s. 1. c. 12. n. 7. cui Gramen typhoides ſpica multiplici dicitur.

* 14. *Gramen cyperoides latifolium ſpica ſpadiceo-viridi majus* C. B.

Quod in humidis ad Sellam novam Monſpeſſuli primùm vidit, quódq; *P. Magnol* abundare juxta Ladum amnem ſcribit, an nova ſpecies ſit & ab omnibus ſuperiùs à nobis deſcriptis diverſa neſcimus. Si *D. Magnol* accuratiùs deſcriptum nobis dediſſet, hunc ſcrupulum exemiſſet. Nec minùs incerti ſumus de

* 15. *Gramine cyperoide anguſtifolio ſpica ſpadiceo-viridi minore* ejuſdem.

* 16. *Gramen cyperinum nemoroſum* Tab. J. B. *nemoroſum ſpicâ ſublongâ recurvâ* C. B.

Radicibus fibroſis, *foliis* anguſtis, dodrantalibus, acuminatis, *caulibus* rotundis, pedalibus *ſpicas* duas tréſve ex luteo purpuraſcentes, trium unciarum ſuſtinentibus, nobis incognitum, circa Monſpelium pratorum & ſatorum margines ornare ait *P. Magnol.*

Præter has & alias adhuc quatuor Graminis cyperoidis ſpecies novas, & à nemine ante ſe proditas proponit & deſcribit Parkinſonus in Theatro ſuo Botanico. Eæ ſunt,

1. Gramen cyperoides Danicum glabrum foliis caryophylleis.
2. Gramen cyperoides ſpicatâ fuſcâ elegantiſſimâ paniculâ Bayonenſe.
3. Gramen cyperoides paluſtre Bayonenſe.
4. Gramen cyperoides Bayonenſe Iſchæmi paniculis fuſcis.

Quod ad ſingula genicula è foliorum ſinubus duas tréſve plerunque ſpicas promit: quod ſi verum ſit, huic generi peculiare eſſe videtur, quantum hactenus obſervavimus.

Horum deſcriptiones è Parkinſoni hiſtoria petas: nam quia nobis incognitæ & ſuſpectæ ſunt piget eas huc transferre.

1. Gramen caryophyllatum nemoroſum ſpicâ multiplici C. B.

Item,

2. Gramen caryophyllatum montanum ſpicâ varia, *ejuſdem:*

Item,

3. Gramen ſpicatum anguſtifolium montanum *ejuſdem,*

Graminis cyperoidis ſpecies eſſe videntur: quorum deſcriptiones in C. B. prodromo habentur.

17. *Gramen marinum cyperoides* J. B. *cyperoides maritimum* C. B. *Juncus cyperoides maritimus* Lob. *maritimus Narbonenſis* Park.

C. B.

Radice nititur lignoſa, longâ, rufâ, nigrâve, geniculatâ, prolixiùs ſerpente, fibríſq; capillata, multis villoſis cirris additis, ſapore grato: *foliis* longis, pallidis, craſſis, porraceis, lentis, ſparſis & inflexis *caulem* pedalem, rotundum, lævem nudum ſuperantibus, cujus ſummitati caput globoſum, Ampeloprafi magnitudine & figura inſidet, corticoſum, ſquamíſque farctum, ex luteo ruffeſcens [J. Bauhino

hino rectiùs ex nigro rubescens] splendénsque: cui folia plerunque terna, [duo utrinque Dalechampio] aliquando quaterna, triuncialia & veluti cornua prominente subjiciuntur. *Seminibus* est rufescentibus, triangulis, mediocribus.

In arenosis litoribus propè Neapolin copiosè provenit. Habetur etiam ad mare Monspelii. *Locus.*

§. *Cyperi Botanicis dicta.*

Hi majores sunt plerisque aliis hujus generis, radicibus tuberosis. His tamen ob convenientiam in paniculis squamatis species nonnullas è minoribus accensemus.

A. 1. *Cyperus longus* Ger. *longus odoratus* Park. *odoratus radice longa, sive Cyperus Officinarum* C. B. *paniculâ sparsâ speciosâ* J. B. The ordinary sweet Cyperus, or English Galingale.

Radicibus est oblongis, geniculatis, multis internodiis, sibi implicitis, ut sunt radices Arundinum, & Graminis modo summo cespite serpentibus, fibris multis capillatis, è puniceo nigricantibus, succulentis, carne vero in subluteo albicante, odoratis, subamaris, cùm ob nimiam locorum humiditatem amaritudo non rectè persentiatur, vel subacribus cum quadam adstrictione. Radiculæ quinetiam in Olivares portiones extuberant atque ità continuatæ sunt ut in Filipendula. *Folia* habet Arundinacéa, porraceis longiora, graciliora, duriora, dorso eminente & acuto, ut tanquam acies manus evellentum scindat. *Caule* est cubitali, nonnunquam etiam altiore, erecto, enodi, glabro, striato, triquetro, medullâ albâ, ut in Junco, referto: In cujus cacumine folia minora, quadantenus stellatim disposita, comæ, quam etiam superant, subjecta. *Panicula* seu juba (Junio, Julio, & Augusto subrufa, & dum floret Agallochum ferè olente) lata laxáque ex cacumine dependet; in cujus glumis exiguum *semen* durum, cortice nigro vestitum & triangulum includitur. Quod semen (ait Fallopius) infestissimum in nostra Oriza, in nostris regionibus, & si comedatur inebriat ut Lolium.

In pratis circa Monspelium, inque Sicilia & Italia observavimus locis cultis & palustribus. D. Newton in insula *Purbeck* dicta Dorcestriæ Angliæ eum invenit prope Sacellum quoddam, à latere Portlandiam insulam spectante. *Locus.*

Stomachica est, & uterina hujus radix: Usûs præcip. in urina & mensibus ciendis, cruditate ventriculi consumenda, hydrope inchoato præservando, colica ac vertigine discutienda, intellectu roborando: masticata oris fœtorem emendat. Cocta vel macerata in oleo, contusa & imposita renibus ac pectini calculum depellit & urinam proritat. *Vires & Usus.*

Si radicibus pulverisatis saccharum & mel addatur, & cum pauco vino simul coquantur, dein in taleolas dissecentur, & jusculum affundatur Gingiber conditum æmulabitur.

Stipites cum radicibus sole exsiccatos & aceto conspersos frustatim tundunt, & vestibus interponunt ut suâ odoris gratiâ commendent Galli. *Ruell.* Sic & Hispaniæ & Italiæ mulierculæ radices aceto paratas pro odoramento ac suavi suffitu recondunt: aliquæ etiam exinde pulveres conficiunt.

Radix pulverisata ad ʒ j. cum spica Lavendulæ optimè fœtum expellit, ut & secundinas. *D. Palmer* ex dictatis D. Hermanni.

2. *Cyperus panicula crassiore minùs sparsâ* J. B. *An Cyperus rotundus inodorus Germanicus* C. B? *Cyp. rot. littoreus inodorus Anglicus alter* Park?

Culmum tollit triangularem ad cubiti & sesquicubiti altitudinem, quem stipant *folia* graminea, striata, carinata, acuto dorso, gibba: in culmi summitate *folia* duo aut tria breviora, angustiora oriuntur, quorum sinu paniculæ se explicant fuscæ, flosculis pallentibus. *Radix* è pluribus olivaribus glandibus constat, colore foris fusco, intus albo, substantiâ durâ, dulci. Hisce adnata complura filamenta, glandiúmque inter se connexus per filamenta fit culmum crassitudine æquantia. Virens odore destituitur.

Floret Junio & Julio suo nimio reptatu molesta. *Tempus.*

Plantam cujus descriptionem è J. Bauhini historia mutuatam dedimus eandem esse quam C. Bauhinus *Cyperum rotundum inodorum Germanicum* appellat, minimè dubitamus. Nam & descriptiones per omnia conveniunt, & C. Bauhinus se eam vidisse ait copiosè in horto Montbelgardensi à Joanne fratre cultam: cui etiam idem est cum eo qui in scrobibus & rivulis ad Scaldæ amœnissima fluenta provenit, Lobelio monente, cui Cyperus aquaticus Septentrionalis: at Camerario Cyperus rotundus, nigras inodoras radices habens dicitur.

Chabræus apud J. B. hunc Cyperum rotundum odoratum vulgarem *C. B.* facit. Verùm si rectè pictus sit, nec panicula, nec radices conveniunt. Notandum tamen *P. Magnol* observare in Planta propè Monspelium nascente, quam pro Cypero rotundo vulgari *C. B.* habet, caules ex radicibus rotundis exire, ut in icone Cyperi rotundi inodori Germanici ejusdem *C. B.* pinguntur, non autem radicibus fibrosis appendi rotundas, ut in icone Cyperi rotundi odorati vulgaris. Nos certè in plantis nostris siccis Monspelii collectis invenimus Cyperi paniculâ crassiore minùs sparsa culmum & paniculam. Fortè igitur Cyperus rotundus odoratus vulgaris *C. B.* & Cyperus rotundus inodorus Germanicus una & eadem planta sunt; de quo tamen ob iconas tantopere diversas dubitamus.

* 3. *Cyperus rotundus Orientalis major* C. B. *Cyp. Syriaca & Cretica rotundior* J. B. *Cyp. rotundus odoratus Syriacus* Park. *rotundus Syriacus* Ger. emac.

Alpin.

Radicibus est rotundis, Olivæ crassitie, multis, mediâ quadam fibrâ tanquam filo, Filipendulæ modo, connexis, variis striis aspersis, foris subrufis, aliquando rubentibus, aliquando etiam nigris, intùs albidis,

albidis, aromatici odoris, & acuti ſaporis. *Foliis* eſt porraceis, longioribus tamen atque anguſtioribus; *caule* cubitali, anguloſo, in cujus cacumine folia aliquot, ſtellæ in modum diſpoſita, è quibus ſpicæ aliquot herbacei coloris, ſemina continentes, prodeunt.

Locus. In Ægypto circa urbem *Bagadet* in muſcoſis humidis copioſè Rauwolfius vidit: in Nilo flumine & pluribus Ægypti lacubus vel locis paluſtribus copioſiſſimè provenit Alpino monente.

* 4. *Cyperus rotundus Orientalis minor* C. B. *Cyp. rotundus minor* Adv. *rot. odoratus Syriacus minor* Park. *minor Creticus* Ger. emac.

C. B.

Hic illo duplo minor eſt; cortice fuſco, villoſo, priori ſapore & odore ſimilis, qui non modò à Syriæ montoſis udis, ſed etiam Illyriæ & Apuliæ, ubi ſponte provenit in Italiam defertur.

Huic ſimilis Cretica, radice Olivæ minoris rugoſa, foris nigra aut fuſca, odorata, aromatica & amara.

5. *Cyperus rotundus minimus Hiſpanicus* C. B. *rot. odoratus alter humilis Hiſpanicus* Park. *Cyperus rotundus pumilus elegantiſſimus pede humilior* Cluſ. cur. poſt. *quem in ſportulis Gulielmi Boelii vidit.*

A. 6. *Cyperus rotundus littoreus inodorus* Lob. J. B. *rotundus inodorus Anglicus* C. B. *rotundus littoreus* Ger. *rot. littoreus inodorus Anglicus* Park.

In Angliæ Borealis & Belgii fluminum littoreis, lenéque fluentium rivulorum, & maris alluvionibus Cyperi genus non inelegans, radicum longè latéque ſparſa ſobole, multis & bicubitalibus implexarum filamentis Cypero rotundo parium oritur. *Folia* anguloſa, *caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, nitidus, triquetrus, in quo racemoſa juba congeſta. Guſtu ſubaſtringit. *Radix* frigida & ſicca, odoris & ſaporis expers. *Lobel.*

Felicior nobis fuit Lobelius qui hujuſmodi Cyperum in Angliæ Borealis litoreis invenerit. Nobis enim plantas ibi indagantibus non comparuit, ab aliis tamen obſervatum audivimus.

Alias adhuc hujus generis plantas deſcribit & depingit Parkinſonus; nimirum

1. Cyperum rotundum litoreum inodorum Anglicum alterum. A ſuperiore capitulis aliquot ſquamoſis nigricantibus, tribus vel quatuor ſimul junctis differt, cætera ſimilis.

2. Cyperum rotundum inodorum aquaticum. Radicibus nigricantibus, rotundis, fibras inter reptandum emittentibus; paniculis oblongis ſeu ſpicis è ſummitate caulium una cum foliis exeuntibus à reliquis diſtinguitur.

3. Cyperum rotundum inodorum aquaticum alterum. Radicibus oblongis Olivaribus fibras multas emittentibus cum præcedente convenit; foliis multò longioribus, caulibus elatioribus, capitulis brevioribus eminentioribus foliis longis intermiſtis, ab eodem differt.

A. 7. *Cyperus longus inodorus ſylveſtris* Ger. *longus inodorus vulgaris* Park. *longus inodorus ſylveſtris Lobelio* J. B. *longus, inodorus Germanicus* C. B. *Gramen cyperoides altiſſimum, foliis & carina ſerratis* P. Boccone. **Long-rooted baſtard Cyperus.**

Bocc.

Calamus hujus arundinaceus, rotundus, geniculatus, hominis quandoque proceritatem æquans. *Folia* in ſingulis geniculis *Cyperi* vulgaris more carinata, pede longiora, ſemiunciam lata, ſupernè anguſtiora, utroque margine & media coſta Serratulæ foliorum modo exaſperata & ſerrata: In cacumine & foliorum alis Jubæ Milii vel Junci paniculâ ſparsâ contractiores, ſuccedentibus etiam ſeminibus minoribus & nigricantibus. *Radix* ſubeſt longa, fibrata, perennis, Graminis canini ſeu dactyli modo ſerpens.

In paluſtribus provenit v. g. ad pagum *Hinton* propè Cantabrigiam; in loco quodam paludoſo ad maris litus inter Penſantiam & *Marketieu* oppida in Cornubia; & in locis paluſtribus ad fluvium *Tame* ſub *Dorſthill* vico non longè à *Tamworth* oppido agri Warwicenſis. Obſervavimus etiam in Lado amne juxta Monſpelium. Monſpelienſes pro non deſcripto habent: nobis deſcriptus videtur & depictus ſub titulo allato quamvis imperfectè.

Cyperum longum inodorum ſylvaticum C. B. Park.

Cum à C. Bauhino in Prodromo imperfectè deſcriptus ſit, ut qui caulem & paniculam non viderat, omitto.

8. *Gramen cyperoides panicula nigricante* Park. *cyp. minus, paniculâ ſparſa nigricante* C. B. *Gr. parvum pulchrum paniculâ compreſſa nigricante* J. B.

J. B.

Proximè deſcribendæ ſpeciei paulò major eſt, dodrantem interdum excedens, tota habitior; *folia* latiora, longiora: *culmi* trianguli craſſiores, ſimiliter enodes; paniculæ haud ſecus diſtichæ, ſquamatæ, ut numero ferè ſuperiores ità magnitudine inferiores, colore nigricante. Folia paniculis ſubjecta eundem habent poſitum, eandémque inter ſe proportionem, ſed majora quàm alterius.

Locus. In paluſtribus non procul Monſpelio collegimus, item in Italia ad ipſos Florentiæ muros in foſſis.

9. Gramen

9. *Gramen cyperoides paniculâ sparsâ subflavescente* Park. *cyp. minus panicula sparsa subflavescente* C. B. *Gr. pulchrum parvum paniculâ latâ compositâ* J. B.

J. B.

Pulcelli hujus graminis radices capillares sunt, colore russæ, palmum longæ: *Folia* parva, unciam unam, duas trésve longa, tenuia: *Culmi* triquetri, enodes, frequentes, palmares & sesquipalmares: quorum extremis sessiles, sinéque pediculis utplurimum (licet etiam interdum è medio productus pediculus brevis plures alias sustineat paniculas) impositæ *paniculæ*, umbellam quodammodo mentientes, speciosæ, Graminis amoris dicti non ità dissimiles, compressæ, semunciam circiter longæ, culmum latæ, binis versibus squamatis compactæ, colore ex viridi rufescente nitido: *Semen* minutum, nigrum. Subjecta sunt terna folia graminea, quorum unum reliquis multò brevius semper conspicitur.

In humidioribus & ubi per hyemem aquæ stagnârant per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem abunde provenit. *Locus.*

A. 10. *Cyperus gramineus* J. B. *gramineus Miliaceus* Ger. *Pseudo-cyperus miliaceus* Park. *Gramen cyperoides miliaceum* C. B. **Millet-Cyperus-grass.**

J. B.

Triquetrum cubitalis altitudinis *caulem* surrigit, quem *folia* comitantur, ejus imum medio tenus ferè complexa, ubi à caule recesserint ejus cacumen superantia, carinata, duplo Gramineis latiora, alioqui non ità dissimilia. Summo caulis fastigio Miliaceæ in latum diffunduntur paniculæ, granis confertis Junci gravidæ, quorum exortui folia subjiciuntur, inferioribus nisi minora essent similia. *Radix* fibrosa.

Variis in locis observavimus: v. g. ad ripas fluvii *Tame* prope *Tamworth* oppidum in agro Warwicensi, in amne non longè ab *Haverford-West* in Penbrochia Walliæ; in fluvio *Blackwater* ad molendinum paulo infra *Bocking* vicum, in Essexia à *D. Dale* ostensum, & alibi. J. Bauhino Genevæ, Basileæ & Montbelgardi frequenter & copiosè Maio Mense florentem observavit. *Locus.*

Gramen cyperoides sparsa panicula Altæ Portæ Park.

Quænam planta sit Botanicis Londinensibus inquirendum relinquo: an Cyperus supra descriptus, An Cyperus VII. seu longus inodorus sylvestris. An fortè Graminis juncei quoddam genus. An nova & non descripta Cyperi species: quæ tot curiosos vestigatores hactenus effugit, & soli Parkinsono se conspiciendam præbuit?

11. *Cyperus esculentus* C. B. *Trasi* J. B. *Cyperus dulcis rotundus esculentus Trasi dulce vocatus* Park. *Cyperus esculentus sive Trasi Italorum* Ger. emac. **Sweet Cyperus, or Rush-nut.**

C. B. Col.

Radicibus est tenuibus, fibrosis, à quibus globuli rotundi, velut exigui bulbuli, ut in Cypero, dependent, qui ex aliqua parte magis extuberant, extremum divisum habentes, ut Mali Punici fructus, Mespili coronam æmulantes, paucis lineis per obliquum circumductis ac si pluribus partibus conjunctis constarent: aliquando cicerum, aliquando fabarum magnitudine: vel ut Columna, magnitudine & formâ ad fructum minoris Mespili, ex genere Setaneæ accedentes, cortice scabro & rugoso, cùm exsiccatur per transversum ut Arundinum radices striato, exteriùs rufescente, qui excoriari nequit, ideo sine cortice dici possunt: carne candida, solida, nec odora, nec medicata, sed sapore grato, alimentoso, dulcíque & Castaneis proximo: foliis Cypero æmulis, arundinaceis, oblongis, dorso eminente triangulis & acuminatis caulibus cubitalibus, angulosis, in quorum cacumine alia folia minora, stellarum modo disposita: inter quæ flores Julio exeunt spicati, sive panicula Cyperi subflavescens. Omnia verò quàm in Cypero rotundo breviora ac minora.

Nascitur in agro Veronensi; & alibi etiam, quicquid dicat J. Pona: in Siciliæ extremis arenosisque oris Austro expositis, autore Columna. Nos etiam in Sicilia collegimus & asservamus hujus ut suspicamur caulem cum panicula, quæ bene respondet iconi à Columna exhibitæ, differt autem à panicula Cyperi longi Monspessulani quòd minùs sparsa sit, quòd spicæ squamosæ eam componentes multo latiores sunt, & plus duplo longiores, quodque magis confertæ & plures simul in uno pediculo communi: colore tamen non distant. Radices ob festinationem non eruimus. *Locus.*

Hanc speciem caulem nunquam proferre aut florere nec Jo. Pona, neque Gesnerus ipse mihi persuaserint: alicubi fortè, ut in Veronensi agro, rariùs profert. Nullum plantam perfectam flore & semine carere concesserim.

* 12. *Cyperus Indicus* Bontii.

Bont.

Herba hæc in summa quantitate circa fluenta Javæ crescit. Radices ejus tuberosæ sunt non secus ac Chamæbalani, odoris plane aromatici & Caryophyllos referentis. Unde earum decocta per aliquot dies sumpta nervorum frigidis affectibus summè conducunt, inprimis multum adferunt levaminis in tremoris seu Paralyseos isto genere quòd *Beriberii* Indis dicitur. Indæ mulieres hanc plantam etiam ciendis mensibus adhibent, nam diuretica admodum est. Ideo hydropicis quoque convenit. *Vires.*

Sal ex cineribus utile est consumendis excrescentiis in ulceribus præsertim tibiarum & pedum. Cyperi cineres pernionibus etiam inspergi solent.

An & quid differat à suprascriptis Cyperis neque ex descriptione, neque ex figura certò colligere possumus.

CAP. II.

De Papyro.

PApyrus nisi nomen peculiare sortita esset, ob caulem triquetrum Cypero potuisset accenseri.

Papyrus Nilotica Ger. J. B. *Antiquorum Nilotica* Park. *Nilotica sive Ægyptiaca* C. B. *Item Papyrus Syriaca vel Siciliana* ejusdem & Park. *Nos enim non distinguimus.* The Paper-Reed.

Hanc ità describit eruditiss. Veslingius: Assurgit ab Arundineis fibrosisque *radicibus* [Cæsalpinus radices lignosas, crassas, Harundinis modo geniculatas, numerosa sobole in obliquum tendentes, sapore & odore Cyperum æmulantes, sed infirmiùs, subrufas Papyro Sicilianæ attribuit] circa Nili stagnantis ripas *caule* numeroso, triquetro, non raró septem cubitorum mensuram speciosa proceritate cùm æquante, tum superante. *Folia* circa utrumque scapi extremum, inferiùs ampliora Sparganii Cyperíve instar repanda, supernè minora, quæ radiatum veluti calycem innascenti jubæ subjiciunt. Denso staminum ordine stipatum caulis fastigium cæsariem exprimit, & circa summum hujus prominuli florei apices obligatum circumplicatâ hederâ thyrsum effingunt. J. Bauhinus sic floream comam describit. Floribus est perquam speciosis & luculentam in ambitu cæsariem effigiantibus, numerosis gracilibus thyrsulis, denso & æquabili comarum stipatu, & apicibus prominentibus, Ferulæ in modum collectis, non ut Cyperi sparsis: nimis ornatè & minùs claré. Cæsalpinus comam latam, ex numerosis parvis juncis triangulis constantem, in quorum summo flocci ruffi, ei ascribit; *magis perspicué.*

Papyrus, quam Cæsalpinus in horto Pisano aluit, ex Siciliæ palustribus delatam, quam, eodem autore, in Sicilia vulgò Piperum vocant; quam J. Bauhinus in horto dicto Cæsalpini benevolentia vidit, nobis non aliter differre videtur à Papyro Nilotica Veterum quàm magnitudine aliisque accidentibus à loci diversitate ortis: neque J. Bauhinus aut etiam Cæsalpinus ipse distinguunt; aliter quam magnitudine.

Vires & Usus. Ex Papyro olim chartæ fiebant ad scribendi usum, conficiendi modum vide apud Plinium *lib.* 13. *cap.* 11, 12. Hæc ante repertas fruges Ægyptiis alimentum [omnes enim Ægypti incolæ & crudam & elixam & assam manducabant, & succum devorabant, manducamentum autem expuebant] stragulas, navium contextum, vasorum utensilia, florem ad coronandos Deos, & calceos horum sacerdotibus præbebat. Radix in usum ligni cedebat. Chirurgi, referente Alpino, foliorum medullâ utuntur ad ulcerum ora dilatanda. Ex scapíque combusto cinere recentia ulcera curant, qui etiam maligna augeri (si sæpe aspergatur) non sinit. Ex scapis recentibus aquam destillant ad oculorum suffusiones, caligines ac obscuritates maximè proficuam.

Chartæ ex Papyro in desuetudinem obierunt; novo chartarum artificio circa Annum 1470. (quo tempore ex Gallicia duo viri Antonius & Michael in Germaniam & Basileam venerunt, & secum artem illam antea Germanis ignotam attulerunt) invento; Lintea scilicet usu detrita & flaccida tandiu tundunt machinis aquâ motis donec in succum dissolvantur: hunc optimè aquâ dissolutum, non sine glutine, & conturbatum, cribris excipiunt, qui succi crassitiem retinentes, paginam reddunt super stramenta ad usum parata, quæ ad prioris imitationem Papyrus quoque nominatur, eò quòd eundem nobis usum præstet quem olim Ægyptiis Papyrus præstabat.

CAP. III.

De Junco & Gramine junceo.

JUncus caulibus teretibus, fungosis, panicula vel in summo caule existente, vel ex ejus latere inferiùs exeunte, & multis seminibus majusculis compositâ à reliquis graminifoliis distinguitur. Gramina juncea à Juncis distinguuntur caulibus foliosis articulatis. Folia etiam in his non semper teretia sunt, sed in nonnullis speciebus compressa, in omnibus tamen fungosa.

Notandum etiam nos communem Botanicorum sententiam secutos nonnullas species Juncis admiscuisse, quæ ad hoc genus propriè non pertinent, ut v. g. Juncum acutum maritimum Cambrobritannicum, Gramen tomentosum, &c.

Juncus autem à jungendo dicitur, quòd cùm flexilis sit, res eo jungi possint.

§. 1. *Junci.*

A. 1. *Juncus acutus capitulis Sorghi* C. B. *maritimus capitulis Sorghi* Park. *pungens, seu Juncus acutus capitulis Sorghi* J. B. Pricking large Sea-Rush.

J. B.

Densè stipatos tollit *culmos*, sesquicubitales, crassiusculos, rigidos, cortice spisso, medullâ solidiusculâ, albâ, quos statim à radice, crassis fibris contextâ, involvunt *foliaceæ* vaginæ, rubentes, dodrantem circiter longæ, comitantibus pinnatis cristis, Sparti Austriaci formâ non autem colorem, qui hic

hic ruffus, æmulantibus. Infra mucronem autem culmorum pungentem tribus quatuórve pollicibus exiliunt florum ſeminúmque glomerata *capitula*, [ſubrotunda, ſplendentia, fuſca, Sorghi æmula, *ſemen* minutiſſimum, oblongum, & ſubfuſcumcontinentia] quorum exortui ſubjectum eſt folium, indidem erumpens, ex latiore principio vaginam imitata, in acumen deſinens.

In arenoſis cumulis ad Occidentale Cambriæ litus Merionethenſe copioſiſſimè oritur. C. Bauhinus circà thermas Aponianas frequens eſſe ait; ut & non longè Monſpelio ad pagum *Perauls*, imò in tota illa ora maritima paſſim provenit. *Locus.*

A. 2. *Juncus acutus maritimus capitulis rotundis* C. B. *acutus maritimus alter* Park.

C. B.

Hic multò procerior eſt [præcedente] inquit C. Bauhinus, [imò nobis obſervantibus nihilo procerior:] *radice* craſſâ, lignoſâ & nodoſâ, fibris capillata, ruffo cortice obductâ: *calamis* ſive ſcirpis permultis, duos cubitos ſuperantibus, ad exortum rufâ tunicâ opertis, fungosâ medullâ farctis, in vertice mucrone pungente duplici, altero ſæpe unciis quatuor capitula ſuperante, altero breviore, deorſum reflexo: inter quos ſcapus diſſilit, pediculi prodeunt, foris læves ac teretes, intus veluti canaliculati: *capitula* parva, rotunda, aſpera, Sparganii formâ ſuſtinentes: nonnunquam verò *capitula* plura, aſpera, conglobata ſine pediculo proximè caulem amplectuntur; quibus menſe Junio *flos* capillaceus & candicans inſidet, ſeu lanugo mollis, nivea & tomentoſa inſtar barbulæ propendet.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonenſi ad maris litus valdè frequens eſt. Nuper etiam in Anglia detexit, in comitatu Somerſeti D. Stephens. *Locus.*

Ex medulla & ellychnia & alia à circulatoribus fiunt, unde columbas commentitias volitantes, atque aere ſeſe librantes conflatas vidit Lobelius. *Adv.* *Uſus.*

A. 3. *Juncus acutus maritimus caule triangulo* C. B. Park. J. B.

C. B.

Radice eſt repente, fibroſa: à qua aliæ radiculæ prioribus exſiccatis naſcuntur: hinc *culmi*, quos ad radicem brevia *folia* cingunt, pedales, trianguli exſurgunt, & in extremitatem pungentem deſinunt, & paulò infra faſtigium à latere floccus racemoſus rufeſcens, ex granulis tribus lateribus donatis conſtans, exit.

In maritimis propè *Frontignanam* & *Perauls* oritur. Apud nos ad ripas Thameſis fluvii tam ſupra, quàm infra Londinum, ut à fide dignis mihi relatum eſt: quamvis ipſe nec ibi, nec alibi eum hactenus viderim. *Locus.*

A. 4. *Juncus acutus maritimus Anglicus* Park. **Engliſh Sea hard Ruſh.**

Eodem modo radicibus ſe propagat quo alii Junci. Sunt autem ſcapi ſeu calami ſeſquicubitales aut altiores, teretes, læves obſcuriùs virides, duriores & ſolidiores multo quàm Junci lævis vulgaris, medullâ densâ & ſolidâ farcti, alioqui magnitudine illis non multùm cedunt; ad imum tribus quatuórve thecis ſquamoſis ex rubro nigricantibus cincti. E ſcapo in ſinum excavato, & in duo cornua, altero admodum brevi, diducto, ſeſquipalmari aut dodrantali ab apice diſtantia, erumpit *panicula* ampla, in plures partiales paniculas diviſa, unâ præ aliis longo pediculo inſidente & ſupra reliquas eminente ac ſi ſeparata eſſet. Panicula in latitudinem minus diffuſa eſt quàm Junci lævis vulg. colore albi ſpadicei tantillo intermixto, vaſculis triangularibus compoſita.

In maritimis paluſtribus copioſe oritur, ut, v. g. circa Camalodunum in Eſſexia & ad Occidentale Cambriæ latus. *Locus.*

A. 5. *Juncus acutus* Ger. *acutus vulgaris* Park. *acutus paniculâ ſparsâ* C. B. *An Juncus foliaceus* J. B? **Common hard Ruſh.**

Radix propè terram ſuperficiem obliquè incedit, fibris frequentibus fuſcis demiſſis firmiter depacta; Plurimi inde conferti junci è capitulis ſeu gemmis craſſis & velut bulboſis ſquamis membraneis ſpadiceis ſplendentibus obvoluti exeunt. Hujuſmodi membranoſi folliculi, ſpadiceo colore ſplendentes, ac ſi politi eſſent, intimo reliquis multò longiore, imum juncum ad palmi & amplius longitudinem involvunt & obveſtiunt. *Junci* ſeſquicubitales ſunt & altiores, graciles, teretes, ſtriati, cortice craſſo, medullâ intus paucâ, non tamen inanes, è radicibus omnes oriundi, nulli (quantum nos obſervare potuimus) ex aliorum ſinubus, ut ſcribit Dodonæus, eúmque ſecuti alii plerique Botanici. Forte alium & à noſtrate vulgari Junco acuto ſeu duro diverſum deſcribit: in acutos mucrones exeunt; infra quos ad dimidii plus minus pedis diſtantiam erumpit panicula ſparſa, rufeſcens, ſemen in vaſculis.

In paſcuis & ad vias publicas ſolo humidiore paſſim provenit. *Locus.*

Junci panicula arundinacea deſcriptio apud J. Bauhinum in multis ad Juncum nobis deſcriptum accedit.

A. 6. *Juncus montanus paluſtris. An Oxyſchœnos ſive Juncus acutus Alpinus Cambrobritannicus* Park? **Moſs-Ruſh, Gooſe-corn.**

Fibris majuſculis rubentibus radicatur. *Folia* numeroſa, non erecta, ſed plerunque ſupra terram expanſa ſtellæ in modum, brevia, dura, acuminata, non exactè rotunda, ſed ſuperna parte canaliculata, undè rectiùs fortaſſe ad Gramina quàm ad Juncos referendum eſt hoc genus. E medio foliorum exurgit *caulis* dodrantalis aut pedalis, firmus, medullâ farctus, uno tantum folio propè terram cinctus, cætera nudus, junceam in ſummo *paniculam* geſtans, è pluribus particulis compoſitam, quæ ſingulæ è ſinu foliis, quod in caule ad earum baſin conſiſtit emergunt. *Flos* Graminis hirſuti exilis, hexapetalos,

hexapetalos, cum totidem in medio ſtaminulis fimbriatis luteis. Succedunt capſulæ majuſculæ, ſubrotundæ, ſemen continentes.

Locus. In montoſis paluſtribus ſolo ſpongioſo & putrido per totam Angliam copioſè naſcitur: ut loca indicare non ſit opus. Propè Londinum in ericeto Hampſtedienſi.

Figura & deſcriptio Graminis juncei maritimi majoris apud Parkinſonum huic noſtro convenit.

Parkinſonus ſpeciem hujus minorem habet, quam vocat Oxyſchœnum ſive Juncum acutum minorem, *p.* 1192.

A. 7. *Juncus aquaticus maximus* Ger. *lævis maximus* Park. *max. holoſchœnos* J. B. *Juncus maximus ſeu Scirpus* C. B. **Bul-ruſh, or great Water-ruſh.**

C. B.

Hic magnitudine & craſſitie reliquos ſuperat, & proceritate Typhæ æqualis eſt: ex *radice* craſſitudine ferè cubitali, geniculata, hinc indè per terram repente, cortice atro-rubente intecta, intus candida ſcirpi ſeu junci hominis altitudinem ſuperantes, minimi digiti craſſitie, virides (qui exſiccati albeſcunt) rotundi, enodes, medullâ candidâ, molli & fungoſâ farcti attolluntur: quorum cacuminibus ſcirpis recluſis petioli intus canaliculati, foris teretes extenduntur, qui ſummo apice floccos ſeu paniculas ruffas, inæquales, ſquamatim compactas metæ figurâ, infernè latiores, ſupernè acuminatiores ſuſtinent. *Semen* Milii magnitudine, triangulum, alterâ parte compreſſum, altera dorſo elato ſuccedit.

Hic ob fungoſam & foraminulentam medullam leviſſimo vento facile hinc indè, inſtar Arundinis vulgaris agitatur.

Locus. In fluminibus, piſcinis & ſtagnis majoribus, aquas ſemper habentibus invenitur.

Uſus. Juncorum multiplex uſus eſt, ad tegetes, ſcabella pedum, ad cathedrarum ſedes, ſportas, &c. Inter Indos ad tapeta, ſtragula, pileos, &c.

Juncus ſeu Scirpus medius C. B. Park. *ſylvaticus Tabernæmontani* J. B.

A præcedente magnitudine potiſſimum differt, & in ſylvis ſed locis aquoſis provenit; unde Juncus ſylvaticus Tabernæmontano dicitur. Pleniorem deſcriptionem videſis apud J. Bauhinum.

A. 8. *Juncus lævis vulgaris paniculâ ſparſa noſtras. An Juncus paniculâ arundinaceâ* J. B? *Jun. lævis paniculâ ſparsâ major* C. B? Park? *Juncus lævis* Ger? **Common ſoft Ruſh.**

Ad bicubitalem aut majorem altitudinem aſſurgit, ſcapis teretibus, erectis, minimè nodoſis, culmo craſſioribus, viridibus, glabris & nitentibus, medulla ſolidiore & denſiore quàm in ſequenti ſpecie, unde ad ellychnia aptiores ſunt, in mucrones acutos deſinentibus. Dodrantali cis apicem ſpatio erumpit panicula ſparſa & latè diffuſa, ſaltem in locis ubi humor abundat, aliàs enim paulò compactior eſt: in petiolis tenuibus vaſcula propendent, multò quàm in ſequenti Junco minora, pallidiora, quamvis planta ipſa major ſit.

Locus. In aquis ipſis aut juxta aquas.

Hujus medullæ uſus eſt ad ellychnia. Ex cortice texunt funes in agro Staffordienſi, vide *D. Plot.*

A. 9. *Juncus lævis vulgaris panicula compactiore. An Juncus lævis vulgaris* Park? *An Junc. læv. glomerato flore* ejuſdem? *Juncus lævis paniculâ non ſparſa* C. B. **Round head-ed Ruſh.**

Hic à præcedente differt caulibus ſtriatis, medullâ rariore & ſpongioſiore, unde ad ellychnia inutilis eſt, paniculâ compactiore & vaſculis ſeminalibus majoribus, ſuperiùs ſeu cacumini propiùs erumpentibus, tempore denique florendi maturiore.

Locus. In paſcuis & ſylvis locis humidioribus copioſè non raro oritur, cùm ſuperior plerunque in aquis tantùm aut juxta aquas: locis certè humidioribus quam hoc loco deſcriptus.

Junco Matthioli figura apud J. Bauhinum huic convenit, non item deſcriptio.

* 10. *Junci genus medullâ prorſus niveâ* Hiſt. Lugd. J. B. *Juncus lævis alter* C. B.

Parùm differt à Junco lævi vulgari paniculâ ſparſâ: ut neſciam an planè diſtinctus ſit.

* 11. *Juncus cacumine reflexo major* C. B. J. B. Park.

C. B.

Radice nititur capitata, & quâ parte alia aliis adhærent & incumbunt, leviter compreſſâ, cortice nigro obductâ, fibris plurimis deorſum & ad latera emiſſis, & in unum ceſpitem coacervatis: *Scirpis* eſt ſeſquicubitalibus, ad exortum tunicâ atro-rubente & ſplendente tectis, qui infra cacumen incurvatum, pedis ferè ſpatio, ad latus ſcirpo fiſſo, plures pediculos emittit, qui foliacea, membranoſa & oblonga vaſcula, in quinque apices fiſſa ſuſtinent: quæ fructum anguloſum, nigrum minuto *ſemine*, eóque flavo, refertum continent. Vel, ut Ruellius, Melancranis ſeu Atriceps dicitur: fructum gerit uvarum cohærentium modo, in quibus cuſpidatum ſemen clauditur. Aquei & ſubauſteri ſaporis.

Locus. Naſcitur in aquoſis & pinguibus locis, ſed pura & præterlabente aqua ferè madentibus.

* 12. *Juncus acumine reflexo alter* C. B. J. B. Park.

Caule est sesquicubitali, rotundo, lævi, aphyllo: paniculâ umbellæ simili, atrosplendente, pediculo carente, filamentis cœruleis, (ut in Aphyllante cœrulea) donata: quam *caulis* duarum triúmve unciarum, acutus sed mollis, parúmque reflexus superat.

In Provincia Galliæ provenit. *Locus.*

A. 13. *Juncus trifidus* J. B. *acumine reflexo trifidus* C. B. Park.

J. B.
Ex *radice* nigra, geniculata & fibrosa, longiuscula scirpi producuntur plures, dodrantales, valdè tenues, quorum singuli per extrema in tres stylos palmares, tenuissimos, acutos finduntur: intérque hos ad exortum sedentes paniculæ paucæ, exiguæ, ex rufo fuscæ.

In monte Fracto Lucernatum, inque Pyrenæis & montibus Moraviæ provenit. *Locus.*

A. 14. *Juncellus omnium minimus, Chamæschœnos* Ad. Lob. *Juncellus Lobelii* Park. *An Juncus humilis* J. B? *An Juncellus inutilis sive Chamæschœnos* C. B? **The least Rush.**

Transversam agit radicem, in superficie terræ repentem, è qua obiter hinc fibræ albentes demittuntur, inde surriguntur Junci crebri, qui paniculas producunt, tres uncias aut interdum palmum alti, enodes, unico vel altero ad basin foliolo cincti, setæ equinæ crassitudine aut etiam tenuiores, erumpentibus, propè apicem ad latus, ut in aliis juncis, paniculis brevibus compactis habitioribus (ut mihi videbatur) squamosis, absque pediculis, plerunque duabus, interdum unico, rariùs tribus, colore primùm virentibus, tandem nigricantibus in cinereo. Imi junci & transversa radix spadiceæ sunt.

In arenosis & glareosis humidioribus oritur. *Locus.*

15. *Juncus exiguus montanus, mucrone carens* C. B. Park. J. B. *An Juncus lychnanthemo tenuis* Thalii?

Radice est pusilla, nigra, capillacea: *cauliculo* quatuor vel quinque unciarum, cujus summo *capitulum* parvum, ex fusco purpurascens, quadrifidum, in exiguum, rigidiusculum filamentum abiens insidet: *foliola* ad cauliculi principium tria, juncea, unciam longa.

In Taurero Rastadiensi Austriæ monte provenit. *Locus.*

A. 16. *Juncus lævis paniculâ glomerata nigricante* C. B. *lithospermi semine* Hort. reg. Blæs. & Paris. Botan. Monsp. **Round black-headed Marsh-Rush, or Bog-Rush.**

Magn.
Radicem habet ex multis fibris nigricantibus, in unum cespitem coacervatis, compositam, unde plurima *folia* palmaria, triangularia producuntur, inter quæ plures oriuntur scirpi cubitales, quorum unusquisque capitulum spadiceum producit, scirpo adhærens, ex variis folliculis compositum, in quibus semina alba, splendentia, Lithospermi majoris seminibus minora continentur. Folia & scirpi versus radicem colorem habent atro-rubentem.

Provenit apud nos locis palustribus, putrido & spongioso solo ut v. g. Hintoniæ & Teversham mariscis propè Cantabrigiam. Reperitur etiam circa Monspelium: unde à *P. Magnol* pro nondum edito depingitur & describitur. *Locus.*

A. 17. *Juncus parvus calamo supra paniculam compactam longiùs producto.*

Semipedali altitudine assurgit, *scirpo* tenui, gracili, paniculâ compactâ, tertia circiter totius longitudinis parte à summo scapi mucrone erumpente.

Tribus hisce notis, 1. parvitate sua; 2. paniculâ compactâ; 3. scapo supra paniculam longissimè producto, ab aliis Juncis facilè discernitur.

In Westmorlandia non procul ab oppido *Amblesíde* dicto invenit *D. Newton.* *Locus.*

A. 18. *Juncus capitulis Equiseti* C. B. *aquaticus minor capitulis Equiseti* Ger. Park. *capitulis longis, sive clavatus* J. B. **Club-rush, or Aglet-headed Rush.**

C. B.
Radice est geniculata, Graminis aut Arundinis modo serpente, & innumeris fibris implexa: scirpis cubitalibus, aliquibus tamen ad radicem duarum & trium unciarum, ad exortum subrubro cortice tectis, tenui & fungosâ medullâ planis, quorum verticibus capitula exigua, rufescentia, aliquando rotunda, aliquando oblonga, Asparagorum Equiseti vel clavæ instar insident: *flores* candicantes & villosos, in latus exporrectos Maio & Junio mensibus emittit. Septembri mense in hoc, quemadmodum in Secali luxuriante grana, oblonga, nigricantia, dura, intrinsecus alba vidimus.

Varietas observatur in stylis vel scirpis, alteri enim triplo latiores, alteri angustiores sunt.

In rivulis frequentissimus est: reperitur etiam in aquis stagnantibus. *Locus.*

A. 19. *Juncus capitulis Equiseti minor & fluitans C. Bauhini* J. B. *Juncellus capitulis Equiseti fluitans* C. B. Park. **Floting Club-rush.**

C. B.
Ex *radiculis* capillaceis juncus tenuissimus recurvus prodit, qui in pures Juncellos duarum triúmve unciarum subdividitur, quorum aliqui erecti, aliqui reflexi capitulum minimum sustinent, & Juncellis singulis foliolum tenue, capillaceum adponitur.

In Angliæ aquosis fluitat autore Gillenio.
Hanc speciem nos nondum vidimus: sed aliam à D. *Rob. Plot.* in historia naturali Oxoniensi titulo

A. 20. *Juncelli omnium minimi capitulis Equiseti.*

Qui è radicibus capillorum instar tenuibus exurgit setæ equinæ crassitie, altitudine tres uncias non excedens, clavam in apice parvam aliorum hujus generis in modum, sustinens. Notandum autem Juncum hunc non ramosum esse in modum præcedentis, sed simplicibus scapis è radice exsurgere.

Locus. In pascuis communis Binseii humidis fossis propè Isidem fluvium. Hunc nobis communicavit amicissimus vir reique herbariæ peritissimus *D. Dodsworth.*

A. 21. *Juncus Alpinus cum cauda leporina* J. B. *Alpinus capitulo lanuginoso sive Schœnolaguros* C. B. *à capitulo haud multum leporum caudæ dissimili. Gramen juncoides lanatum alterum Danicum* Park. Hares-tail-rush.

J. B.
Crebros ex parvis radicibus surrigit *culmos*, dodrantales, interdum cubitales, striatos, *foliis* propter terram stipatos, quæ & ipsos culmos aliquousque involvunt, alioqui juncea *folia* in stylum exeunt acutum, pauloque supra radicem rufescentia sæpe in fibras comosas fatiscunt. Cæterum singuli *culmi* in echinatam caudam, canescentibus, tomentosis squamis compactilem fastigiantur, mollitie holosericum provocantem. Radicatur denique fibris aliquammultis fragilibus.

Locus. In palustribus putridis & cœnosis quas Mosses vocamus, ut v. g. in Pillin-moss in Lancastria, Ellesmere meers in Salopia, provenit. Inque montibus solo spongioso, aquæ bibulo & cœnoso.

A. 22. *Juncus parvus palustris cum parvis capitulis Equiseti. An Juncus montanus parvus cum parvis capitulis luteis* J. B? Dwarf Rush, with small Aglet heads.

Plurimis fibris crasciusculis subluteis, altè in terram demissis, crispis & velut undulatis radicatur. Imam juncorum partem squamæ crebræ pellucidæ, nigricantes obvolvunt, ut in aliis fit. Styli palmares tenues, satis firmi & rigidi in ipsa summitate capitulum exiguum gestant ex spadiceo nigricans, unde stamina seu filamenta numerosa sordidè flavicantia exeunt. Folium in singulis caulibus unicum perbreve.

Tempus. Maio mense floret.

* 23. *Juncus Alpinus bombycinus* C. B.

C. B.
Ex *radice* aliorum Juncorum simili *folia* juncea exurgunt inter quæ *culmi* plures tenuissimi, palmo minores, qui capitulum parvum lanugine albâ ornatum sustinent.

Locus. In montibus Moraviæ: & in locis udis vallis *Grindelwald* Bernatum.

A. 24. *Juncus parvus palustris cum parvis capitulis Equiseti. Juncus parvus montanus cum parvis capitulis luteis* J. B. Dwarf-Rush, with small heads.

Longissimis fibris Juncus hic montanus iisque crebris demissis radicatur. *Stylos* emittit palmares aut dodrantales, tenues, multis foliorum propter terram involucris obsitos, qui cætera æquabiles enodésq; in summo fastigio *capitulum* gestant duplo triplóve brevius quàm Juncus clavatus, inter squamas longiores emicantibus flosculis luteis.

Descriptio hæc & figura J. Bauhini satis aptè respondet Junco à nobis sæpius observato in pratis udis & locis palustribus circa *Middleton* in agro Warwicensi, & alibi in Anglia. Fibræ duntaxat radicum vetustiores non rectæ sunt, sed huc illuc reflexæ, & veluti undulatæ. Imam Juncorum partem squamæ crebræ, pellucidæ, nigricantes obvolvunt.

Juncus foliatus minimus J. B.

Cùm mihi dubium sit quo referri debeat, omitto ejus descriptionem apud J. Bauhinum requirendam.

§. 2. *Gramina juncea.*

A. 1. *Gramen pratense tomentosum paniculâ sparsâ* C. B. *tomentarium* Ger. *Gnaphalium Tragi, sive Juncus bombycinus* J. B. *Gr. junceum lanatum, vel Juncus bombycinus vulgaris* Park. Cotten-grass.

C. B.
Radice nititur crassa, fibrosa, rufa: *foliis* est gramineis, inter quæ *caulis* teres, enodis, junciformis cubitalis & bicubitalis exurgit. [Eam altitudinem apud nos in Anglia nunquam quòd ego viderim assequitur, at nè dimidiam quidem] ex cujus summitate panicula tomentosa, Gossipio mollior & tenerior, niveo candore lucens ex pediculis, aliquando brevibus, aliquando oblongis, qui ex pericarpio quodam sive membraneo folliculo, ex rufo nigricante, eóq; bifido vel trifido prodeunt, Junio & Julio mensibus dependent. Inter tomentum ad pediculum *semina* oblonga, triangula, acuta, rufa habentur.

Locus. In paludosis inque humidis & uliginosis pratis oritur, & lanugine tomentosa à longè conspicua se prodit.

Vi

Vi pollet adstringente & condensante, quare in vino nonnulli decoquunt propinántq; alvi profluvio ac colica ab eadem causa exorto laborantibus. Lanuginis copia si haberi posset, textorio operi fortè non incommoda foret. *Vires & Usus.*

Islandi lanuginem pappúmve nere aut in ellychnia contorquere nôrunt, super quod dum liquefactum sebum concrescat, aut id sebetur, conficiunt sibi domesticos in usus candelas præcipuæ claritatis, quæ ellychniis gossipinis & candelis cereis anteferendæ sunt: imò tomentum hujus graminis in ellychnium contortum hoc peculiare habet præ Gossipino, ut cùm quis bipartito aut tripartito candelas Islandicas cum socio partiri gestat, non opus est cultro ad illas in frusta scindendas, quippe illæ instar fumo induratarum Lucanicarum Lubecensium aut Brunswicensium sapidiorum aliis vulgaribus, vel caulis aut raparum Burtfeldensium in modum facile diffringi aut decerpi queant. S. Pauli Q. Botan. Clas. 3. p. 325.

A. 2. *Gramen junceum folio articulato aquaticum* C. B. *junceum aquaticum Bauhini* Park. *aquaticum* Tab. Ger. *Juncus foliaceus capsulis triangulis* J.B. **The lesser Rush-grass, with jointed leaves.**

J. B.

Magnitudine non parùm variat, aliàs palmaribus, aliàs plusquam cubitalibus *culmis*, nodosis, compressis aliquantulum, fungosis, ramosis, striatis. *Folia* & à radice statim, & ad genicula culmos aliquousq; amplectentia graminea, acuta, articulata: surculis, è culmo diviso exactis, & ad divaricationem insident capsellæ quinque, sex, plures paucioréſve simul junctæ, triquetræ, oblongæ, mucronatæ, ex rufo nigricantes, nitidæ, *semina* claudentes perpusilla, ruffa. Sed & culmulis aliàs perbrevibus, oblongis aliàs spicæ quædam velut excrementitiæ, & ex foliaceo quodam genere squamatæ rubentésq; insident: udis præsertim & apricis hoc crebrò evenit locis, ut circa Montbelgardium & Basileam in palustribus Michelfeldensibus: [apud nos etiam circa Cantabrigiam & alibi] *Radix* qualis Juncis, fibris admodum capillata, iísque longis & juxta terræ faciem coeuntibus serpit, adeóque si culmi terram attigerint ex articulis fibras demittunt terram denuò comprehendentes.

In udis & palustribus ubiq; ferè reperitur. *Locus.*

A. 3. *Gramen junceum capsulis triangulis minimum. Graminis juncei varietas minor* Ger. emac. **The least Rush-grass, with triangular Seed-Vessels.**

Præcedenti similis est paniculâ pariter sparsâ, capsulis triangulis spadiceis, sed multis numeris minus, ut quod palmarem altitudinem vix assequitur. *Folia* juncea, capillaria, an vero articulata in tanta parvitate discernere non potui. Fibris pro plantulæ modulo majusculis albentibus radicatur.

In locis palustribus udis, & ad rivulos frequens reperitur, ut in aquosis Ericeti Hamstediani propè Londinum. *Locus.*

A. 4. *Gramen junceum aquaticum magis sparsâ paniculâ* Park. *An Gr. junceum sylvaticum* Ger? *junceum folio articulato sylvaticum* C. B? **Water-Rush-grass, with a sparsed panicle and jointed leaves, the greatest.**

E radice transversa, in summa tellure jacente & repente, tum deorsum multas emittit fibras alias crassiores, alias tenuiores; tum sursum multos erigit caules, sesquicubitales, solidos, tribus plerunq; geniculis interceptos, totidémq; foliis cinctos, quæ infima parte vaginæ instar eum includunt, deinde cum ab eo abscedunt ad semipedalem longitudinem extenduntur, súntque intus concavi, & crebris articulis intercepti. E caule paulo cis apicem erumpit panicula, cùm planta in aquosis & humidioribus nascitur magis sparsa & pluribus capsularum agminibus composita quàm in præcedente. Quamvis autem planta ipsa major elatior & sit quàm illa, capsulæ tamen seminales minores sunt, nec adeò obscurè nigricant.

In aquosis provenit, non rarò etiam in sylvis humidis. *Locus.*

A. 5. *Gramen junceum capsulis triangulis cauliculis tenuibus, foliis ad nodos & panicularum divaricationes prælongis.*

Radicibus est tenuibus fibris capillatis, obliquè actis. *Folia* & *cauliculi* non adeò densa & conferta oriuntur ut in plerisq; juncis. *Cauliculi* tenues & infirmi, longitudine semipedali, ad nodos superiores folia prælonga emittunt. Panicula variè sparsa, capitulis longius à se invicem remotis: è mediis paniculis seu capsulis egerminant foliola multa capillacea, alia simplicia, alia capsulas seminales sustinentia seu singulares, seu multas simul, è quorum medio, iterum erumpit alia foliolorum congeries, pari modo se habens. Capsulæ seminales, quantum in tanta parvitate discernere potui, triquetra sunt. An foliola articulata sint nécne me fugit.

Observavit D. Dale loco paludoso propè Braxted magnam in Ericeto de *Tiptre* in Essexia: item loco consimili in ericeto prope *Burntwood* oppidum. *Locus.*

A. 6. *Gramen junceum maritimum* Lob. Ger. ico. *Gramen junceum foliis & spicâ Junci* C. B. *junceum maritimum majus* Park. *Juncus parvus cum pericarpiis rotundis* J.B. **Rush-grass, with round seed-vessels.**

J. B.

Palmares sæpe, aliquando cubito nequaquam minores, profert *culmos* junceos, foliis circa imum multis gramineis, statim è *radice* obliqua, juncea, fibrata exortis donatos: quorum scapus in umbellam

lam inconditam Filipendulæ modo explicatur, cujus capitula singularia polita, rotunda folliculis nigricantibus *semen* obvolutum gestant, tandémq; in tres exiles carinas dehiscunt.

Locus. In pratis humidioribus & palustribus provenit, non maritimis tantùm, quamvis ibi copiosissimè, sed etiam à mari procul remotis.

A. 7. *Gramen junceum spicatum seu triglochin* C. B. *triglochin* J. B. *triglochin Dalechampii* Park. *marinum spicatum* Ger. emac. *perperam, cùm procul à mari reperiatur.* **Arrow-headed grass.**

J. B.

Ex capite pendulis fibrosis tenuibus complicatis *radicibus* nititur, *culmos* tollens nudos, enodes, junceos, cubitales & sesquicubitales [rectiùs C. Bauhinus pedales, rariùs cubitales, quin potiùs apud nos dodrantales] interdum in locis squalidis palmares ferè; spicam à medio gerunt summo tenùs longa serie *flosculi* turbinati, formâ ferè capitulorum Pyrolæ delapsis primulum floribus, non item magnitudine, [ex albo sublutei *C. B.*] quos excipit series mucronatorum fructuum, qui acumine continui, inferiùs in triplicem barbulam alati, instar tridentis sagittæve dissiliunt. *Folia* ab radice orta culmos comitantur palmaria & dodrantalia, perangusta, plana.

Locus. In palustribus frequens habetur.

A. 8. *Hyacinthi parvi facie Gramen triglochin* J. B.

J. B.

Oblongum habet comatúmq; bulbum Allii Alpini in morem, simplicem aliàs, alias multiplicem, à cujus imo demissis fibris radicatur. *Folia* tenuissima, glabra, palmaria, interdum majora, tria aut quinque statim à radice oriuntur. Cauliculus duriusculus, teres, gracilis, nudus, enodis inter folia surgit, palmaris & sesquipalmaris, longam gerens spicam, flosculorum luteorum (nisi fallit in sicca planta color) exiguorum, è quorum medio protruditur stylus longiusculus, ità ut cum eo flos referat rudimentum capituli Pyrolæ delapsis floribus: Hinc stylus ille satis longo nixus pediculo triangulus apparet; ínque tria spicula superiùs cohærentia subtus dehiscit, ut in præcedente gramine.

Ego nihil ferè video in hac descriptione quod non conveniat gramini triglochini.

Locus. In squalidis maritimis Galliæ Narbonensis.

A. 9. *Gramen marinum spicatum* Clus. *aquaticum spicatum* Ger. *spicatum alterum* C. B. *marinum spicatum alterum* Park. **Sea-spiked grass.**

Fibris plurimis majusculis, cùm primò erumpunt albentibus deinde luteis radicatur. *Folia* ut in reliquis graminibus agminatim nascuntur, juncea, supernè plana, infernè rotunda, sesquipalmaria & longiora. Inter folia exeunt spicæ palmares interdum & longiores, flosculis crebris purpurascentibus compositæ, singuli brevibus pediculis fulti; quibus succedunt capitula brevia, striata, per maturitatem in sex partes seu semina dissilientia. Cauliculus spicam sustinens duriusculus, teres, gracilis, nudus, enodis, palmaris, & sesquipalmaris.

Locus. In salsis maritimis ubique fere invenitur.

Malè inscribitur hoc Gramen à J. Bauhino Gramen spicatum cum pericarpiis parvis rotundis. Pericarpia enim non exactè rotunda sunt, sed oblongiuscula & striata.

* 10. *Gramen montanum Avenaceum spicatum* C. B. *montanum spicatum Clusii* Park. *marinum spicatum alterum* Ger.

Clus.

Ex *radice* digitali, bifida, interdum trifida, multis tenuibus fibris supernè donata capita multa prodeunt, quorum singula *folia* sex, aliquando decem & plura, oblonga, crassa & nonnihil carinata, infima sede sese invicem complectentia, gustu amariusculo & calidiusculo proferunt: Ex quorum medio *cauliculus* palmaris, aliquando pedalis, firmus, rotundus, lævis, nudus & enodis prodit: qui in summo fastigio multos flosculos, ordine ab una caulis parte dispositos, herbaceo colore præditos, & in capitula conglobatos profert.

Locus. In pratis montosis Austriæ & Harcyniæ reperitur. Similem autem in Flandriæ maritimis frequenter legisse se meminit Clusius. *Ego maritimum ab hic descripto diversum fuisse suspicor.*

A. * 11. *Gramen junceum montanum subcæruleâ spicâ Cambrobritannicum* Park.

Nobile hoc Graminis genus plurima tenuia, delicata, juncea folia, cubitum paulo minùs longa emittit: inter quæ duo trésve *cauliculi* graciles dodrantem circiter longi, foliis multò humiliores, exsurgunt, in fastigiis gestantes paniculam seu capitulum parvum spicatum, squamosum, pulchrè cœrulescens, in sinu seu medio duorum foliolorum membranaceorum, ima parte latorum, versùs apices tenuium, uno tamen semper altero longiore, situm.

Locus. In altissimo quodam monte Cambriæ *Berwin* dicta, qui caput inter nubila condit, imbribus fere perpetuis riguus, etiam cum valles & depressiora in circuitu sereno fruuntur cœlo, Sole illucescente, à Lobelio observatum, qui (ut refert Parkinsonus) Nardi Gangiti spuriæ similis capillaris plantæ nomen ei imponere in animo habuit.

* 12. Gramen

* 12. *Gramen junceum ſpecioſum minus* Park.

Præcedenti perſimile eſt, verùm foliis multò minoribus, tres quatuórve uncias longitudine non ſuperantibus, è duro leucophæo folliculo ſeu vagina radicis capiti innaſcente exeuntibus; inter quæ *cauliculi* aliquot exſurgunt, articulati, conſimilibus foliis veſtiti, capitulum parvum, Caſtanei coloris lucidi, quàm præcedentis minus, pro modo plantæ, duobus, etiam ei ut in illo appoſitis foliis, geſtantes. An Juncus ſemine Lithoſpermi?

Gramen junceum ſylvarum minus articulato folio Park.
Item,
Gramen juncoides Junci ſparſa paniculâ ejuſdem.

Et alias quas habet varietates Graminis Juncei ſeu Holoſtei Matthioli apud ipſum requirendas omitto. Cum enim ſylvas & prata circa *Altam Portam* pleraſque eas varietates alere ſcribat; alii autem periti Botanici & curioſi Plantarum indagatores Londinenſes iis in locis Graminis juncei nullas præter ſuperiùs à nobis deſcriptas ſpecies invenerunt; Parkinſonum deceptum puto, & pro novis graminibus habuiſſe quæ jamjam ab aliis deſcripta fuerant.

A. 13. *Gramen junceum parvum ſive Holoſteum Matthioli, & Gr. bufonium Flandrorum* Park. *Gr. junceum* Ger. *Gr. nemoroſum calyculis paleaceis* C. B. *Holoſteum Matthioli junceum* J. B. **Toad-graſs.**

J. B.
Matthiolus Holoſteum vocavit plantulam, in paluſtribus obviam, palmum aut ſeſquipalmum altam, *coliculis* frequentibus, tenuibus, nonnihil rubentibus, & in ramulos plurimos diviſis. *Folia* acuta, duas aut tres uncias longa, anguſta, floribus ſecundùm ramulos adeóq; & in extremitatibus crebris. Succedunt vaſcula puſillum *ſemen* ruffum, pellucidum claudentia. *Radices* ſubſunt capillaceæ.
Anglicè **Toad-graſs,** i. e. Gramen bufonium dicitur, quia provenit in locis ubi bufones ſtabulantur.

* 14. *Gramen foliis junceis oblongis, radice albâ* C. B. *Gr. junceum Dalechampii* Park.

C. B.
Radice eſt ex pluribus tenuiſſimis fibris albicantibus contextâ: ex qua *folia* multa virentia, Junci modo rotunda, longa, etiam ſeſquipalmaria prodeunt: ut & *culmi* tenues geniculati: Juba arundinacea, è parvis utriculis conflata.
In frigidis & aridis reperitur, nonnunquam inter ſaxa ad mœnia Baſileenſia. Simile eſt gramini junceo Dalechampii, qui ſuo florem Arundinaceum in paniculis purpuraſcentibus, guſtúmq; ſubdulcem tribuit. *Locus.*

* 15. *Gramen foliis junceis brevibus majus, radice nigra* C. B.

Cùm deſcriptio hujus brevis ſit, nec icone illuſtretur, nec planta aliunde nobis cognita, quæ C. Bauhinus de eo habet apud ipſum Lector curioſus videat.

16. *Gramen junceum polyſtachion* C. B. *junceum minimum aquaticum capitulo ſquamoſo* Park. *junceum aquaticum* Ger.

C. B.
Radicem habet digitalis craſſitiei, per tranſverſum latam, multis fibris capillatam: *culmos* tenues, cubitales, quatuor aut quinq; *foliis* oblongis, anguſtis, ex internodiis prodeuntibus veſtitos: Inter caulem & folium ſpicæ parvæ, ex atro flaveſcentes, quaternæ, quinæ & plures, ſibi invicem ſuccedentes, prodeunt.
Humidis & paludibus gaudet. Forte Gr. cyperoides leucanthem, ſuperiùs deſcript. *Locus.*

* 17. *Gramen junceum marinum densè ſtipatum* J. B. Park. Lob. *junceum, foliis & ſpica Junci minus* C. B. *junceum marinum* Ger.

Lob.
Radice & foliis eſt Graminis marini ſpicati Zelandici ſimilibus, duris & rigidis, cujus *culmi* ſpicas gerunt Junci aquatici: alioqui maritimo Gramine haud melius eſt aut utilius.
C. Bauhino *Radice* cum Gramine Junceo pericarpiis rotundis convenit: *Culmis* eſt pedalibus, foliolis anguſtiſſimis, junceis, duris, firmis, quatuor unciarum. Culmorum ſummis ſpicæ parvæ ut in Juncis inſident.
Ad littus Middelburgicum reperiri refert Lobelius. *Locus.*

* 18. *Gramen junceum montanum capite ſquamoſo* C.B. Park. *junceum ex monte Baldo* J. B.

C. B.
Imum culmum amiciunt folia pauca, dura, cæteroqui nudum, enodem, dodrantalem, glomeratum è glumis candidis *capitulum* ſummo cacumine geſtantem; cui ad baſin ſubjecta bina *foliola* acuta, adverſa, alterum altero longius, parùm tamen ſemunciam ſuperans. Hæc J. Bauhinus ex ſicca. Caſpar frater ſic deſcribit,

Radice est parva, fibrosa, circa quam *folia* bina ternave, semipalmaria: *culmus* junceus, lævis, enodis, nudus, pedem superans; cujus summo capitulum instar Phalaridis squamosum, in apicem desinens, ex albo leviter rufescens insidet: cui utrinque folium rigidum subjicitur quorum longius unciam superans deorsum vergit; alterum (quod triplo brevius) recta effertur.

Locus. Provenit in montis Baldi summitatibus.

Gramen junceum minimum capitulo squamoso C. B. J. B.
Item, *Gramen junceum minimum alterum* ejusdem J. B.
Item, *Gramen junceum minimum maritimum* ejusdem J. B.

Cùm nec nobis, nec alii cuiquam Botanico quod scimus post C. Bauhinum innotuere, omittimus. Eorum historias siquis curiosior scire desiderat, C. Bauhini Prodromum, Historiámve adeat.

Gramen junceum maritimum exile Plimostii Park.
Item, *Gramen junceum magis exile, paucifolium* ejusdem.
Item, *Gramen junceum minimum Holosteo Matthioli congener* ejusdem.

Horum icones & descriptiones apud Parkinsonum videantur.

A. 19. *Gramen junceum clavatum minimum, seu Holosteum palustre repens foliis, capitulis & seminibus Psyllii.*

Cauliculis tenuibus, infirmis, in terram resupinis, crebris articulis interceptis, indéq; ramulos emittentibus ulteriùs adhuc divisos & subdivisos, se propagat. Ad articulos foliola frequentia, Psyllii semper virentis foliorum æmula, sed breviora, ut quæ sescunciam aut duas uncias vix excedant. Unà cum foliis exeunt etiam pediculi nudi pari cum foliis longitudine vel etiam majore, spicam seu capitulum parvum, squamosum, Psyllii æmulum sustinentes. Radices numerosæ capillaceæ tenuitatis è geniculis demittuntur.

Ad nos transmisit *D. Dodsworth:* Invenio etiam inter Gramina sicca D. Philippi Skippon hujus specimina, à nobis collecta in Cambria propè *Madern* & alibi, quamvis per oblivionem in Catalogo Plantarum Angliæ illud omisi.

A. 20. *Gramen junceum, sive Holosteum minimum palustre capitulis longissimis filamentis donatis.* **The smallest Marsh-Plantain.**

Fibris albis majoribus & pluribus quàm pro plantulæ modulo radicatur. *Folia* in orbem spargit crassa, succulenta, angusta, in terram reclinata, duos vel tres digitos longa. *Caules* ex eadem radice plures vix digitum alti capitulum seu flosculum in summo gestant exiguum, compressum, unde exeunt quatuor longissima filamenta apicibus donata.

Locus. In palustribus & uliginosis sæpiùs inveni, propè Cantabrigiam, Glasconiam, Pensantiam, &c.

CAP. IV.

De Schœnantho.

Schœnanthos sive Juncus odoratus J. B. *Schœnanthum* Ger. *Juncus odoratus aromaticus* C. B. *Juncus odoratus tenuior* Park. **The sweet-smelling Rush, or Camels-hay.**

Radicibus nititur albicantibus, parvis, lentis, duris, lignosis, multis fibris exilibus summo cespite sparsis [interdum adsunt radices paulò crassiores, densæ, geniculatæ, gustu valentiore reliquis] *Foliis* est palmum excedentibus, triticeis, robustis, crassis, ad radicem latis, convolutis, & squamatim infersitis, quæ in tenuem rotunditatem, mucronatam, firmámq; desinunt, colore ad radicem albidiore vel subflavo, propè verticem viridi, aut purpurascente, quæ culmos ut in Arundine multis veluti tunicis arctè cingunt. *Culmi* multi ex uno radicum cespite, rotundi, nodis longè ab invicem distantibus distincti, aliquando lignosi; non cavi intus, sed medullâ fungosâ junceâ farcti, & in summo graciles assurgunt; quibus secundùm caulem gemina serie Lolii modo *flores* spicatim hærent, decidui, in quorum glumis aut caliculis foris rubellis papposi tenuésq; *flosculi* odore & sapore eodem cum foliis insident. His semina (è quibus sæpe apud Germanos planta excrevit) succedunt.

Ubi recens est hæc planta, manibus confricata, jucundi est odoris & saporis non ingrati, licet videatur aliqua adesse amaritudo cum acrimonia, luculenter linguam mordicante; quæ tamen solet efficacior esse in quibusdam foliis remistis Gramineis, valdè tenuibus & carinatis. *J. B.* Parkinsonus etiam observavit folia illa tenuia, juncea, quæ in Officinis nunc passim habentur, multò acriora esse magísq; aromatica, quàm caules, flores, aut radices: proinde, cùm in desuetudinem abierunt hæc apud practicos, à mercatoribus rarius adferri.

Qui apud nos ex semine succrevit multos protulit velut cespites seu capita è longis junceis foliis densè stipatis, se mutuò ima parte amplectentibus, composita, exterioribus majoribus & crassioribus, interioribus pedalibus, tenuibus, rotundis, duris, rigidis, paulò supra radicem quovis apud nos nascente

cente Junco gracilioribus, ſapore acri & aromatico non injucundo, odore ſuavi leni & delicato. *Park.*

Naſcitur, autore Dioſcoride, in Libya & Arabia, laudatiſſimus ex Nabathæa, proximus Arabicus. Adfertur & ex Ægypto. In Campania & Apulia reperiri aiunt. *Locus.*

In Arabiæ provinciis, referente Garzia, *Mazcate* & *Calayate* tantâ copiâ naſcitur, quantâ in Hiſpania Gramen vulgare quo Animalia paſcuntur. * Sic ii qui terræ Sanctæ viſendæ gratiâ in Orientem proficiſcuntur teſtantur negotiatores ex Syria Alexandriam ducere Camelorum greges, quos *Caravannas* vocant, merces impoſitas ferentes: cùm autem in ſolitudines inter Syriam & Ægyptum ad Arabiam ſitas pervenerint, neq, pabuli, neq, aquæ copiam invenire: attamen ſecus vias ubiq, aridas veluti ſtipulas, eáſque numeroſas, denſas & ſtipatas, ex uno radicum ceſpite admodum odoratas naſci, quas inter eundum aut aliàs quieſcendum * Cameli depaſcant: eo etiam pabulo camelos onerare, nè in ſterilioribus locis jumenta deficiant: quod verò ſuperſit Alexandriæ & Alcairi vili admodum vendere. * Apud incolas licet in nullo ſit pretio, cùm gens ſit rudis & ſylveſtris, quam ut eo & ſe & ſua jumenta lavent, attamen à nautis in Indiam defertur: hi enim aliquot faſciculos ſecum devehentes ibi in uſum Medicum vendunt, cum eo Medici Arabes & Perſæ qui in India degunt utantur, *Adcher* vocantes. Sic & mercatores equarii maximâ copiâ in faſciculos colligunt, & in naves aſſumunt, ut equis ſubſternant, nè ſtercoris & urinæ fœtore offendantur: nam ſimul atq, maduerit in mare abjiciunt, & recentem ſubſternunt. * *Cordus in Dioſc.* * *Hinc noſtratibus & aliis* Camels-hay, *i. e. Fœnum Camelorum dicitur.* * *Garcias.*

Monachi in Meſuen & Anguillara Squinanthum officinarum non eſſe Veterum Schœnanthum ſeu Juncum odoratum contendunt: quorum rationibus reſpondent tum Joannes, tum Caſpar Bauhini; quos adi.

Tenuium eſt partium: calfacit, ſubaſtringit, diſcutit. Uſus præcip. in obſtructis menſibus, epate, liene; in Ventriculi inflatione, vomitu ac ſingultu; in urinæ difficultate, Renum, Veſicæ ac Uteri dolore. Extrinſecùs corrigit fœtorem oris, roborat caput (lotione) diſcutit uvulæ tumorem, roborat ventriculum, &c. *Schrod.* Exhibetur autem vel pulveriſatus ℥j. pondere in vino calido; vel in aqua decoctus aut jure Gallinaceo. Vini Squinanthini ad prædicta utilis; duplicem præparationem vide apud C. Bauhinum in hiſtoria: ibidem & aquæ ſtillatitiæ. *Vires.*

Memini (inquit Sim. Paul. in Quadrip. Bot.) Henricum Meibomium, ceu ſpecificum ad veſicæ ulcera, Schœnanthum herbam & Cyperi radices adhibere; à quorum uſu tophus nucis Juglandis ferè magnitudine ex honeſtiſſimæ matronæ naturalibus locis per urinas fuit excretus, qui diu ſatis ægram ulcere veſicæ vicinarúmq, partium confectam lecto affixerat.

Cap. V.

De Sparganio.

SParganium ἀπὸ τῶν σπαργάνων, i. e. faſciis dicitur, quòd foliis ejus latis & vitilium modo lentis pro faſciis nutrices utebantur *C. B.* potiùs quod faſcias latitudine ſua & flexibilitate referrent: unde à Ruſticis ad ſtoreas & tegetes texendas in uſu fuiſſe aiunt.

Pilulis ſuis echinatis, ſphæricis, Platani pilulas æmulantibus à reliquis hujus generis abundè diſtinguitur.

A. 1. *Sparganium ramoſum* Park. Ger. C. B. *Sparganium quibuſdam* J. B. *Butomos diſſectâ paniculâ vulgò Platanaria, quia pilulas habet Platani pilulis ſimiles.* Jo. Bod. in Theophr. hiſt. **Branched Bur-reed.**

C.B. J.B.

Radicibus eſt nigricantibus, fibroſis, adnatis radiculis ſerpendo longè latéq, ſe diffundentibus: *foliis* à radice ſurrectis, utrinq, gladii inſtar acuminatis, Cyperi latioribus, cubitum ſuperantibus, dorſo ſic prominente & alato ut triangula videantur, ſtringentis manum infeſto vulnere ſcindente: at quæ in caule alternatim diſpoſita, pauca, multò ſunt anguſtiora & reflexa. *Caules* è foliorum medio prodeunt, læves, ſubrotundi, aliquando obtuſis angulis prædíti, pallidè virentes, albâ medullâ, quæ in tenuiſſima filamenta deduci poteſt, farcti, bicubitales, aliquando altiores, tortuoſi, in ramulos, quorum ſingulis folium ſubjicitur diviſi. *Flores* tuberculis ramorum nullo pediculo adnaſcuntur, aſpergillum imitati, radiatis in orbem ſtaminulis albidis apiculos fuſcos, ſuſtinentibus conſtantes, nullo relicto fructu ſeminéve caducis; alibi enim naſcuntur pilulæ echinatæ Platani, ex conulis ſingulis ſingulos acinos continentibus glomeratæ.

Ubique ferè in aquis ad fluviorum ripas, & in paluſtribus naſcitur. *Locus.*

Gramen bulboſum aquaticum *C. B.* nihil aliud eſſe quam hujus plantæ radicem & folia, antequam in caulem abeat eruta & depicta, nos docuit *D. Dale*; & plantam ipſam in hoc evulſam oſtendit C. Bauhini iconi perſimilem.

A. 2. *Sparganium non ramoſum* C. B. Park. *non ramoſum, ſive latifolium* Ger. *Spargan. alterum* J. B. **Bur-reed, not branched.**

Radice eſt priori ſimili, *foliis* paucioribus, caule ſimpliciore non ramoſo, minori. Non tantùm paniculis hærentes pilulas fert, ſed & caulis alias earum rotatim circumpoſitas tranſadigit, quibus mollities mitium barbularum contrectabilior muricatis Sparganii primi echinis: à quibus & illud

 diſpeſcit,

dispescit, quòd in orbem acti *flores* glomerati subsequentibus capitulis æquales, tremulas staminum luteorum fibras vibrant; eo in summo scapo ordine, ut verticillorum series appareat.

Iisdem cum priore locis reperitur, non tamen perinde frequens.

A. 3. *Sparganium minimum* C. B. J. B. Park.

Plantula est unciarum quatuor: è *radicula* ex fibellis oblongis composita cauliculus unciarum duarum effertur, qui in *capitulum* exiguum subrotundum, cui aliud minus insidet, herbacei coloris ac formæ, ut in Sparganio minore desinit: circa quem folia utrinq; quaterna vel quina, angusta, cauliculum superantia.

Locus. Northusii in lacunis quibusdam cœnosis, quarum partes superiores per æstatem exsiccantur.

Sparganium gustu est adstringente & exsiccante.

Quæ de viribus ejus habent Veteres & Recentiores, quoniam nobis suspecta sunt, omittimus. Consule si placet C. Bauhini historiam.

Usus. Ex hujus foliis tegetes & storeas olim rustici texebant, quò & Ruellius respexit & Gesnerus, dum Butomum herbariis & Officinis hodiè Juncum cabacinum vocari tradunt: namq; corbulas quibus ficus & uvas passas recondunt *cabas* appellare solent.

CAP. VI.

De Typha.

Typhæ florum effigies turbinata & in clavam composita (quæ & plantæ nota characteristica est) quasi Typhonis sese gyrantis turbinem, aut gigantis staturam minacem signaret, nomen dedisse videtur. *C. B.*

A. 1. *Typha* Ger. *palustris major* J. B. C. B. *palustris maxima* Park. **Great Cats-tail, or Reed-mace.**

J B.

Altitudine procerum hominem æquat vel etiam superat, *caule* sæpe singulari, est ubi pluribus, rectis, rigidis, teretibus, lævibus & velut perpolitis, æqualibus, solidis, longis geniculis articulatis. *Folia* cubitos aliquot longa, unciam lata, ancipiti acie stringentem vulnerant, triangula, crassiuscula, substantiâ spongiosa, longissimâ vaginâ caulem involventia, sapore subdulci, quorum alia statim à radice oriuntur, alia è caulium geniculis. Cæterùm caulis fastigium tomento in cylindri formam rufescente, in pappos tandem abeunte obvolvitur, morionis clavam imitatus, mucrone palmari aut longiore præpilatus [caulis cacumini spica primùm tenuis, muscosos flores proferens, insidet, quâ arida & decidente Julio & Augusto panicula clavæ similis, ex densâ lanugine compacta, punicei & obscuri coloris, pollicis crassitudine, palmari aliquando & pedali longitudine succedit, quæ tandem in pappum cinereum ventis abrepta evanescit *C. B.*] *Radix* obliquo actu serpit, novo sobolis pullulatu se propagans, ex albo rufescens extrinsecùs, intus vero nivei candoris, veluti ex funiculis multis compacta, à qua frequentes dependent fibræ concolores, sapore deniq; fatuo est. Oculi verò ex radice primulum emergentes subdulces & teneriusculæ sunt.

Locus. In stagnis & piscinis majoribus, inque urbium fossis & ad fluviorum lentè fluentium ripas oritur.

A. 2. *Typha palustris media* J. B. *palustris clavâ gracili* C. B. *Typha minor* Park. Ger. **The lesser, or middle sort of Cats-tail.**

Clus.

Foliis est multo angustioribus quàm Typhæ vulgaris & graciliore clava. Alioqui à majore non differt pullo illo tomento in clavam compacto, & florum oblongâ spica, tenui flavo polline respersa, supra clavam enascente.

Locus. Cum priore nec minus frequens oritur. Utramque speciem simul crescentem vidi in rivulo quodam juxta ædes nobiliss. Comitis Warwicensis *Leez house* dictas in Essexia. Priori folia latiora, glauca, spica major, nigrior; seriùs etiam floret. Posteriori huic folia angustiora, pallidiùs virentia; *spica* gracilior, minúsque colorata, maturiùs quoque exeunt spicæ seu clavæ: Altitudine tamen ei non cedit.

Supra clavam Junio mense (observante C. Bauhino) florum spica oblonga, clava paulò brevior tenui flavo polline respersa enascitur.

Gerardus hujus meminit in loco Typhæ.

3. *Typha palustris minor* C. B. *Typha minor* J. B. *minima* Park. **Little Cats-tail, or Reed-mace.**

E *radice* obliqua, geniculatim incedente *folia* promit graminea, longa, striata, angusta, acuminata, aliquantulum rigida; & inter hæc *caulem* sesquicubiti aut duorum cubitorum altitudine, lævem, junceum, rigidum, enodem, cujus summus scapus *clavam* parvam, angustam, sæpe duplicem, modicâ inter se distantes intercapedine sustinet, quarum inferior minor, rotundior (contrarium

Adversaria

Adverſaria obſervârunt) ſuperior verò major, duabus unciis ab inferiore diſtans & longior, cui folium Triticeum, aliquantùm intortum ſubjicitur.

Hanc nos eodem in loco ubi olim Lobelius & J. Bauhinus obſervavimus, nimirum ad fluvium *Arve* quà Rhodano confluit, propè Genevam. Cùm eam primum vidimus perexigua fuit, clava gracili & ſtrigoſa, ut non dubitaverimus diſtinctam ſpeciem eſſe: poſtea verò caput cylindraceum clavatum in tantam intumuit craſſitiem ut ſuſpicari cœperimus parvitatem loco potiùs (ſiquidem extra aquas crevit) quàm plantæ naturæ deberi. Quod vero clavas geminas in eodem ſcapo proferat perpetuum non eſt, & accidentarium eſſe videtur: nec minus quòd clava ſuperior inferiórve major ſit, vel minor.

Cap. VII.

De Acoro.

Acorus quia τ̃ κόρας, id eſt, pupillis ſive aciei oculorum caliginoſæ medeatur, dicitur. Spica quam profert ſimplicem, elegantem Iuli ſpecie, eam ab omnibus aliis hujus generis ſatis diſcriminat, ſi aliæ notæ deeſſent.

A. *Acorus verus ſive Calamus Officinarum* Park. *verus ſive Calamus aromaticus Officinarum* C. B. *verus, Officinis falsò Calamus* Ger. *Calamus aromaticus vulgaris, multis Acorum* J. B. **The ſweet-ſmelling Flag, or Calamus.**

Radix longa [quincuncialis *C. B.*] multis geniculis inæqualis, ſummâ terrâ obliqua ſeu tranſverſa hærens; externâ parte candicans cùm ſub terra latet, ſuprà terram extans vireſcens, interna parte candidiſſima, firma atque amara, innumeris inferna parte adnatis fibris craſſis & albicantibus, etiam odoratis donata. Serpit autem & ſumma tellure ſeſe diffundit, è lateribus & ſingulis ferè articulis ſeu geniculis propagines alternatim in obliquum ſpargens, ut brevi tempore magnum ſpatium occupent: *folia* ſurgunt cubitalia & ſeſquicubitalia aliquatenus Spatulæ fœtidæ, anguſtiora, colore herbaceo, margine ſubinde rubente, & propter terram penitus rubentia, mediâ coſta elatiore [Cluſio Iridis tenuifoliæ majoris ferè, ſed multò longiora, ſapore ſubamaro, acri & aromatico, tritáque jucundo & aromatico ſpirant odore, quem etiam reſiccata & exſucca vel poſt multos annos retinent.] Sub hyemis initium marceſcunt & ſiccantur, ineunte autem vere nova germinant, ut in Iride anguſtifolia. Pro flore iulum ſeu nucamentum profert, rigidum, & obliquè ſurrectum, teres, ſenſim in acumen deſinens, ſquamulis imbricatis virentibus compactile, apicibus exertis multis luteis: prodiens è ſinu medii folii, ſtatim à radice cum aliis exorti, ut reliquis anguſtioris brevioriſque ità & craſſioris. Iulus unicus, (aliquando teſte Cluſio) ſed rariſſimè geminus: floſculis dum ſe explicat pallidis, muſcoſis inodoris quadrifoliis plenus: is paulatim deinde incrementum ſumit, donec humani ferè digiti longitudinem craſſitudinémque acquirat, frequentibus tuberculis virentibus tam eleganti ſerie diſpoſitis ut recentem Pinaſtri conum æmulari videatur.

Plantam hanc non eſſe verum Calamum aromaticum ſeu odoratum Antiquorum Botanici eruditiores conſentiunt, ſed Acorum verum Dioſcoridis, quibuſcum & nos ſentimus. Eorum argumenta, & reſponſiones ad rationes contra ſentientium vide apud J. Bauhinum Hiſt. plant. lib. 19. cap. 18.

In fluvio Hiera ſive *Yare* Nordvicum urbem alluente, non longè ab ipſa urbe, à Clariſſ. Viro D. *Thoma Brown* Equite aurato & M. D. obſervatus, nobíſque ante viginti annos oſtenſus eſt. *Locus.* Alibi etiam in Anglia ſponte oritur, nimirum circa *Hedly* vicum in Surreia, à D. Brown S. T. B. Collegii Magdalenenſis, in Academia Oxonienſi ſocio inventus. Quin & *D. Needham* M. D. in agro Ceſtrienſi eum copiosè provenire nobis retulit: ut non opus ſit nobis eum à Mæotide, Tartaria, Lituania, Ruſſia, Bithynia arceſſere: Humidis locis gaudet & ſecundùm fluenta longè feliciùs provenit. Junio, Julio & Auguſto Iulum, producit. Sui generis planta eſt, nec operoſa deſcriptione indiget cùm ab aliis omnibus nobis cognitis duabus ſtatim notis diſtinguatur foliis Iridis ſeu Xiphii & nucamento ſeu Iulo Pinaſtri coni recentis æmulo.

Vim habet Acori radix excalefactoriam & ſiccantem, partium eſt tenuium. Uſus præcip. in obſtructione menſium, in dolore colico, in ruptis & contuſis. Ad urinæ deductionem commendat Fallopius in vino tenui decoctam radicem cum ſucco Boraginis. *Schrod.* *Vires & Uſus.*

Radices conditæ guſtui ſunt jucundæ & ventriculo gratæ, eáſque Turcæ manè jejuni adversùs corrupti aeris contagia manducare ſolent. Quin & radices Acori Antidotis utiliter admiſceri ſcribit Dioſcorides. Tartaros quoque eas circumferre ſolitos, & aquam non bibere quin priùs Acori radix in ea fuerit macerata Cluſio referebat Bernhardus Paludanus.

Radices ſiccatæ gratiorem ſpirant odorem; nam (ut rectè Plinius) recentium virus majus.

In catarrhis exſiccandis, præcipuè convulſivis, ínque Apoplexia ipſa magnam habet laudem condita radix.

Ad anorexiam, Radix Acori quo acrior eo melior, ſive recens uſurpetur minutim inciſa cum cochleari Juniperi, vel eadem in loco umbroſo ſiccata, ſed non præparata in pulverem redigitur, ſeligendo ſubſtantiam intermediam acrem, & cum dimidio extracti Tormentillæ miſcendo egregium ſuggerit pulverem ſtomachalem contra anorexiam. *D. Hulſe* ex Etmulmeri praxi. Aliquoties (inquit) obſervavi cùm in declinatione morborum occaſione ſalivæ viſcidæ ac glutinoſæ [malè haberent ægri] quod ex infuſione radicis Acori & Helenii recentium in vino optimè brevi habuerint, dum ſic ſaliva correcta & appetitus egregiè provocatus fuerit.

CAP. VIII.

De Zingibere.

Zingiber, Ζιγγίβερις Græcis dictum, nomen accepit ab Indorum vocabulo *Zengebil.* Omnibus Botanicis eodem nomine dicitur. C. Bauhinus sic describit: *Radice* est ad ternos vel quaternos palmos, Arundinum modo, in profundum acta, inæquali, modicè plana, frequentibus geniculis in laterales partes divisa, quoquoversum reptante, longitudine sesquiunciali, nonnunquam majore, pollicis crassitudine ac minore foris albicante aut in candido subfusca, carne alba, friabili, tenerâ, per cujus longitudinem venæ nervosæ feruntur, gustu Piperis modo, fervida, acerrima, odore aromatico, quæ teste Acosta, etiamnum viridis leviter adurit, minúsque quàm cùm sicca est mordicat, & quo loca in quibus nascitur magis humida sunt, eò minùs acrimoniæ retinet.

Foliis est, (ut Garcias scribit) similibus Iridi aquaticæ aut Gladiolo [non Arundini] At Acosta folia Lachrymæ Jobi foliis similia ei attribuit; alii Arundinacea, ut Linschotanus & Ruellius quod nobis verisimilius videtur; cùm Lobelius & Jo. Bodæus à Stapel, qui plantam ipsam virentem viderunt, foliis & calamo novellam sive nuper enatam arundinem præ se ferre dicant: & G. Piso folia admodum similia esse foliis Arundinum testetur, ut qui nunquam viderit crescentem hanc plantam, Arundinetum verè dixerit quod primum è terra surgit. Unde (cùm Marggravius & Fr. Hernandez folia Iridi aut Gladiolo similia faciant, minùs exacta comparatione usi videntur. Caulis ei haud crassus in pedalem aut etiam sesquipedalem altitudinem assurgit, Arundini similis, in fastigio capitulum Stœchadi quadantenus simile gestans. *Hernand.*

Duplex est, fœmina, quam descripsimus, & mas, *Anchoas* Mexicanis dicta: cui, describente Pisone, folia non ultra tres pedes in altitudinem excrescunt, asperiora sunt & crassiora vulgari Zingibere, unico nervo recto in longitudinem excurrente conspicua, caulibus hinc inde sine pediculo, inferiùs solitariè, superiùs frequentiori coma, adnata Radice majore & crassiore, sapore acriore cum quadam amaritudine. *Hernand.* Radices diversi sunt ponderis & amplitudinis, omnes tamen imbelles & tuberosæ, atque in superficie terræ sicut Arundineta expansæ.

Nascitur in omnibus Indiæ provinciis, excultum satúmque semine aut radice: nam quod sponte provenit flocci penditur. Americæ non videtur naturalis, sed ex India Orientali aut insulis Philippinis in Brasiliam & Novam Hispaniam translata. Malabaricum autem habetur laudatissimum: Pingui solo, stercoratóque & probè exculto seritur (radice cui superfit unum alterúmve internodium in scrobem depacta) & statim à satu aqua dulci plus minus pro terræ siccitate rigatur. Proximo anno à satu radix eruitur denuo, ipsum sci. Gingiber. Vindemia ejus fit arescentibus foliis, quod juxta initium Januarii accidere solet. Paulò exsiccatæ limo obducuntur, nè evanescente nativa humiditate teredine, cui aliàs maximè obnoxiæ sunt, afficiantur. At Linschotus asserit evulsarum radicum certam molem argillâ figulina tegi, & tumulum exquisitè contra omnem aeris & ventorum vim oblimiri: sic enim & recentiores radices servari, & à vermium erosione promptiùs defendi. Apud Aromatarios radices reperiuntur albæ & rubentes; sed diversa genera non sunt: rubricâ infectæ sunt rubentes, cretâ albæ, quo à teredinibus præserventur. *Stapel.*

Siliqua à Lobelio depicta & descripta non videtur esse Zingiberis, saltem illius speciei, quæ à Franc. Hernandez pro fœmina describitur, cui capitulum seu spica Stœchadi similis.

Ut condiantur radices, priùs decorticantur, móxque in muriam vel acetum conjiciuntur, & macerantur per horam unam atque alteram, dein æquali fere temporis momento sub dio probe insolantur, ac denuo stragula sub tecto cooperiuntur, donec omnis humiditas exhalaverit. Si aliunde transferendæ sint radices, tunc thecis inclusæ & aquâ irrigatæ noctu terra operiuntur, interdiu cœlo patent. His omnibus ritè institutis ab exercitato agricola, postea Saccharo non solùm, sed muria vel aceto condiuntur, nullóque tunc insigni calore palatum afficiunt, nec filamenta ulla ingrata in ore relinquunt. Si nimio tamen mangonio, nimiísque lotionibus fatigentur, pars quoque aromaticæ ejus acrimoniæ evanescit.

Vires & Usus. Viride conditum saccharo ex India affertur, senibus & pituitosis ac frigidis & malè concoquentibus stomachis accommodatum, præsertim quod recens conditum fuerit: valet etiam ad lentam in pulmonibus pituitam.

Indi foliis Zingiberis in jusculis & coquinario usu atque acetario utuntur. Radices etiam virides cum aliis herbis minutim concisæ ex oleo, sale & aceto acetarii loco illis sunt. Præterea Zingiber recens etiam remedio illis est præstantissimo ad Colicos dolores, Cœliacam & Lientericam passionem, Diarrhœas diuturnas è frigore natas, flatus ventrísque tormina, & gravia his similia accidentia, ut multoties in India se feliciter comprobâsse testatur Bontius. Ea tamen perpetuò adhibenda cautela, ut qui sanguine sunt fervidiore, sive sani, sive ægri, parcissimè eo utantur, quia Zingiber ferè omne sanguinem accendit & orificia venarum aperit. *Piso.*

Zingiberis ut & Piperis major in culinis quàm in medicina usus est, cùm hæc duo inter omnia aromata plurimum acrimoniæ & parum aromaticæ qualitatis habeant. *C. B.* Galenus Zingiber minùs tenuium esse partium quàm Piper indè colligit, quòd calor ejus, quamvis æquè fortis, non primo statim occursu sentitur. Caliditas autem quæ proficiscitur à Zingibere diutiùs perseverat, quàm quæ à Pipere, unde infert substantiam ejus & crassiorem esse & humidam seu aqueam. Nam ut ab aridis calamis flamma celeberrimè accenditur, atque etiam undequaque dispergitur; quæ autem ab humidioribus, ceu ligna sunt viridia, & tardiùs accenditur & durat diutiùs; ità etiam in medicamentis fit.

Dioscorides Gingiber alvum leniter emollire scribit, sed intelligendum, si teneræ & adhuc recentes radices edantur, multa in eis adhuc humiditate alvum lubricante & emolliente residua: ut videmus

videmus in Iride, nam vetustiores siccant potiùs & sistunt alvum, factâ sci. proba concoctione.

Addi solent interdum hæ radices medicamentis catharticis ad eorum vim augendam. Datæ autem cum purgantibus vehementioribus eorum malitiam corrigunt. Zingiber Ventriculi & pulmonum farctus abstergit & dissipat, supervacuo humore absumpto, cerebrum & memoriam roborando juvat. Hebetudini etiam visûs quæ ab humiditate provenit prodest. Venerem stimulat & flatus discutit. Quocunque modo sumptum, sive recens, sive siccum, ventriculum roborat, & concoctionem promovet; Antidotis admiscetur.

Zingiber fuscum C. B. *Zingiberis species* Mechinum *dicta* J. B.

A vulgari Zingibere differt non tantùm quòd immaturius aut improbius sit, sed quòd consistentiâ sit compactiore, duriore & paucioribus fibris intertexta, colore ex cinereo nigricante, acriore gustu, nec teredine exedi solita, quod etiam conditur & in quibusdam Officinis prostat.

Zingiberi affinis cortice squamato C. B. *Zingiberis Mechini rara varietas* J. B.

Radix est Zingiber vulgatum aut Mechinum referens sed elegantiore aspectu, multis nodis distincta, & ferè veluti Doronicum articulata. Corticem habet Gingiberi similem, coloris subcitrini, pollicari crassitie, fibrísque caret: gravis est ac solida, fracta venas albas ostendit: sapore est acri, aromatica, & si carie non exesa sit, gustu Zingibere multò acriore & ficciore.

Pona Doronicum Arabum nominat, & pro Doronico legitimo agnoscit, siquidem notæ à Serapione & Arabibus Doronico adscriptæ conveniant, quo etiam pro Doronico utendum censet: cujus loco multi hactenus Aconito Pardalianche minore, quod facultatibus Doronico planè contrariis sit, usi sunt.

Cap. IX.

Arundines quædam omissæ, suis locis disponendæ.

1. *Arundo Mambu* Pison. *Arundo arbor in qua humor lacteus gignitur, qui Tabaxir Avie & Arabibus dicitur.* C. B. *Tabaxir sive Mambu arbor* J. B. *Canna ingens Mambu vel Bambu dicta* Park. *Ily* H. M. *P.* 1. *T.* 16. The Bambou-Cane.

H. M.

Radices geniculatæ è geniculis fibras agentes, & præterea germinibus multis emissis reptantes & subinde surculos erigentes, hanc plantam ad Arundines referri debere demonstrant. Rectiùs autem Arundo arborescens quàm Arundo arbor dicitur.

Caules in excelsam altitudinem attolluntur, ipsam *Tenga* superantes, sunt autem teretes, cortice viridi, durius geniculati, è geniculis novos ramos surculósque emittentes, & ad geniculos spinis oblongis rigidis, unâ, duobus, pluribúsve muniti, intus fistulosi fistulis subtilibus, ad duorum triúmve hominum altitudinem assurgunt priusquam ramos emittunt; cùm teneri ac novelli sunt, fermè solidi, & uno tantum angusto tubulo pervii, vetustiores intus cavi, & ad geniculos intersepimento lignoso clausi, & interiùs membranâ tenui albicante obducti, constántque lignosis, duris, albicantibus filamentis. Cùm teneriores ex fusco virides sunt, nullo cortice à lignosis filamentis distincto vestiti, cùm vetustiores ex albo flavi & nitentis coloris; intus quòdam calcis genere in cavitate obducuntur, quæ usui medico reservatur.

Piso Arundines adolescentes medullâ levi, spongiosa & liquida (non adeò farcta ut vulgares cannæ Saccharifera) refertas esse scribit, quam vulgus, grati saporis gratiâ avidè exugit. Novissimi autem stolones qui maximè succulenti sunt & saporosi, magni fiunt in Indiis, apud Advenas æquè ac Indigenas, quòd bases sint celebris istius compositionis Achar *dictæ, quæ in Europam invecta in deliciis habetur palatum doctis, & à me quoque non semel cum voluptate gustata est. At verò ubi hæ Arundines proceræ & annosæ factæ fuerint, liquoris contenti substantia, color, sapor & efficacia mutantur, atque paulatim protruditur foras, & juxta internodium vi Solis coagulatur, ac instar pumicis albi indurescit, mox nativæ suavitatis expers facta, peculiarem saporem cum parva adstrictione, eboris usti æmulum acquirit, vocatúrque apud indigenas* Sacar Mambu * *qui quo levior, albicantior ac glabrior eo præstantior: quò magìs inæqualis atque cinerei coloris evadit, deterior habetur.* * *Tabaxir Garciæ & Acostæ.*

Folia ad genicula brevissimis petiolis insident, spithamam longa, latitudine ad petiolum digitali, versus apicem sensim strictiora, venis in longum striata, nervo inferiùs conspicuo medium percurrente; oris si inferiora versùs stringantur, aspera, viridia.

Flores in spicis squamosis, tritici similibus, nisi quod minores sunt, quæ nodulis caulium congregatim insident, staminei filamentis tenuissimis, dependent. Sexagesimo à satione anno (ut ferunt) flores fert per unum fermè mensem. Proximè ante florum exortum primum omnibus foliis spoliatur, & postquam defloruit emoritur. Hæc nobis minùs verisimilia videntur.

His adde è Garcia, ramos erectos esse, nisi quòd pulcherrimos quosque interdum incurvant ad pergulas & deambulacra, apud Indos frequentia, conficienda.

Pisoni Ligni seu materiæ crassities trientem unciæ sæpe superat, circumferentia sexdecim, diameter aliquando quinque est unciarum. *E Clusio hausit*; qui aliud fragmentum describit $27\frac{1}{2}$ pedes longum, cujus crassitudo infima parte viginti uncias ambitu comprehendebat; singulorum internodiorum longitudo circumferentiæ partis inferioris utplurimum respondebat.

Dum

Dum adhuc tenellæ & virides ſunt Arundines ab Indis inflecti & incurvari ſolent, ut magis aptæ evadant geſtandis lecticis penſilibus, *Palankins* ipſis dictis, quibus inſident tum viri, tum fœminæ dum aliquo transferri cupiunt.

E truncis cymbas faciunt Indi, quæ binos viros capere poſſunt, non quidem illas excavantes, ſed relictis ſolum duobus utrinque internodiis per medium ſecantes, quas conſcendunt bini nudi, ſedentes ſinguli in earum extremitatibus junctis cruribus, tenentéſque ſingulis manibus remos, tres aut quatuor palmos longos, quibus eas cymbas impellunt tanta dexteritate, ut etiam adverſo rapidóque flumine ſumma celeritate navigare poſſint. Atque in his vectos ſe ſecuros eſſe arbitrantur à Crocodilis. *Acoſta*: apud quem reliqua vide.

Quin & ex hiſce Arundinibus Indi nonnullis in locis domos ſuas ædificant, ut in *Terenate*, quas findunt & ſingulari induſtria intorquent.

Tabaxir Perſis *lac lapideſcens* ſignificat. Gerardus Cremonenſis in Rhaſi *Tabaxir* Arabum erroneè per Spodium reddit, cùm Spodium ſit Tutia Arabum, cujus in externis remediis ſolùm uſus eſt: Tabaxir verò in Arabum compoſitionibus intra corpus ſumatur. *C. B.* Verùm J. Bauhinus * Gerardum excuſat, nam ille, inquit, reliquit nomen Perſicum, & Bellunenſis ſpodium vertit: Sed quid alteruter aut ambo peccârunt ſi ſpodium eſſe putârunt, cùm Avicenna ipſe dicat ſpodium eſſe cinerem cannarum, vi venti inter ſe confricatarum, & ignem ex eo concipientium, & proinde ex illo igne exuſtarum.

* *Vel potiùs Auctor notarum in Garciæ hiſt. apud* Cluſ. *in Exot.*

Uſus. Tabaxir ad uſus medicinæ aptiſſima, ab Arabibus & Perſis ſummo ſtudio quæſita, auro & argento ponderatur. Indi ad vulnera teſticulorum & virgæ utuntur. Valere etiam dicitur contra cholericas paſſiones & dyſenterias; Garcias internis & externis ardoribus convenire ſcribit, eóque etiam in bilioſis febribus & dyſenteriis, præſertim autem in bilioſis fluxionibus utuntur: ínque ſtranguria & urina cruenta. Corticis & foliorum decoctum epotum ſervit ad ſanguinem in corpore ex vulnere retentum expurgandum, confértque etiam puerperis, ad materiæ ſanguinolentæ poſt partum retentæ excretionem. *H. M.* Arundines hæ amputatæ & igne crematæ fertiliſſimum præbent cinerem; cùm autem cremantur ingentem edunt ſonitum, & fragore centum aliquot ſclopetorum exploſiones æmulantur. Aer enim intra cancellos internodiorum ope concluſus, dum rarefit ampliúſque ſpatium deſiderat, parietes quaquaverſum diſrumpit, & vi ſibi exitum quærit. *D. Arn. Syen.*

Locus. Naſcitur in arenoſis maris litoribus.

2. *Beeſha* H. M. *part.* 5. *Tab.* 60. *Bambu ſpecies altera.*

Arbuſcula humilis eſt, ſeu potius frutex arboreſcens, ſedecim circiter pedes altus, ramulíſque teretibus, glabris, nodoſis medullâ farctis donatus.

Folia arundinacea, *Ily* foliis ſimilia, at glabra. Ad ramulorum nodos interdum ſpicæ proveniunt coniformes, acuminatæ, quibus inſident floſculi albicantes, ſtaminei, medium occupante globulo oblongo, è quo ſtilus exit viridiuſculus.

Floſculis ſuccedunt *Fructus* oblongo-plano-rotundi, acuminati, carne intus denſa, albicante referti. Provenit variis Regni Malabarici in locis ſylveſtribus, præſertim in *Betsjour*, *Corremaloer*, & *Teckenkour*.

Vires & Uſus. Ex hoc frutice Indigenæ ſagittas conficiunt & corbes. Ex ramulis arundinaceis calami fiunt ſcriptorii. Folia ſi in aqua decoquantur, eáque decoctio exhibeatur menſtrua obſtructa provocat: eodem decocto ſi os colluatur eroſas gingivas ſanat, & odontalgiam tollit.

3. *Nola-Ily* H. M. *Arundo Indica Bambu dicta tertia.*

Eſt inſuper tertia *Bambu* ſeu *Ily* ſpecies, Malabarenſibus *Nola-Ily* dicta, præcedentibus perſimilis, præterquam quòd internodia tenuiora ſunt & longiora.

Locus. Creſcit in *Calicolan* & *Teckenkour*.

4. *Arundo Rotang dicta* Piſon.

Hujus ſtolones, grato ut *Mambu* ſucco turgidi, vel crudi manducantur, vel condimento Achar induntur. Hæ minùs concavæ ſunt quàm *Mambu*, ſed ſubſtantiâ ſpongioſâ inſtar herbæ ferulaceæ farctæ. Baculi exſiccati attritu mutuo ſeu colliſione multas fundunt igneas ſcintillas. Fructum fert hæc Arundo edulem & ſaporificum, cum aciditate quadam grata, rotundum, parvæ pilæ magnitudine, tectum ſpadicei coloris putamine, duriuſculo, fragili, ſtriis perpetuis cancellatim ornatum. Ex ſingulis Arundinis nodis ad ſummitatem uſque ſarmenta funium modo intorta & tenacia, foliorum quaſi loco, emergunt, híſque fructus globulares, rarò ſolitariè, ſæpe copulatim adnaſcuntur. Nucleum porro intus ferunt durum, ex quo contuſo exprimitur oleum, non edule ſolùm, ſed in medicamentis topicis, præſertim in ungendis nervis, utiliſſimum.

Locus. Creſcit paſſim, in ſylvis circa fluenta hæc ſpecies, in omnem partem flexilis, eóque ad omnia liganda utilis. Nam incolæ [*Indiæ*] funium loco eâ utuntur, & ædes ſuas ex magnis Arundinibus conſtructas clavorum ferreorum loco ligant; & mireris tenacitatem hujus Arundinis, quæ craſſitie digiti humani fermè cùm ſit, tamen in quatuor partes diſſecatur, unde & corbes, & cunæ infantium ex ea conſarciuntur; anchorarum etiam pro navibus funes in Javanis; & ſane longiùs durant in aqua ſalſa quam funes, imò deficientibus funibus nos iis anchoras quantumlibet graves ligamus.

5. *Tubuli*

5. *Tubuli Arundinacei ad Asthma* C. B. *Tabaci Haytinorum, quos Mexicani vocant* Pocyelt. Fr. Hernandez.

Tabacos vocant Arundinum cava perforatáque fragmenta, sesquidodrantem longa, pulvere carbonum extrinsecus illita, intrinsecùs vero *Yelt*, i. e. Tabaco, Liquidumbra, *Xochicozotl*, & interdum aliis quibusdam calentibus plantis atque odoribus referta. Horum incensorum ea parte qua pleni sunt fumo ex altera tracto devoratóque, velut quodam suffimento, somnus inducitur, & omnis laboris atque lassitudinis hebetatur sensus. Quinetiam dolores omnes, ac præcipuè capitis, sedantur, pituita fluens ad pectus expuitur, juvantur asthmatici, & corroboratur ventriculus. Cavendus autem est nimius eorum usus, alioqui jecur intemperiem calidam contrahet: ínque cachexiam & alios affectus inciditur incurabiles. *Vires.*

Quæ de tubulis hisce habet Monardes cap. 15. eadem ferè sunt, eorum tamen compositionem ignoravit.

6. *Arundo Japonia flava, internodiis brevissimis, surculis nodos stellatim cingentibus.*

E minorum genere sunt, crassitie pollicari aut paulo majore, colore flavo, internodiis brevibus palmaribus aut sesquipalmaribus, in medio gracilibus ad nodos crassis & protuberantibus. Unumquemq; autem nodum virgæ seu surculi multi stellatim ambiunt.

Cap. X.

Gramina quædam Brasiliensia à Marcgravio descripta, & per oblivionem omissa, suis Locis inserenda.

1. *Gramen parvum, ad Cyperoides accedens, granulis Avenaceis. An Gram. nemorosi hirsuti species?*

Ex radicula capillata multi prodeunt caules, teretes, tenues, spithamam alti, ad terram uno foliolo acuto vestiti, è quo tanquam vagina prodit caulis. Summitatem autem caulis in orbem circumstant septem foliola angusta, acuta, duos circiter digitos longa, viridia quidem, sed ad partem ab exortu interius albissima. In horum foliolorum medio aliquot granula instar Avenæ, sibi invicem sunt apposita, in queis semen latet. Caulis & folia pilis albis & mollibus vestiuntur.

Foliis multis simul in summitate caulis unde panicula exit cum Cyperis convenit, caulis rotunditate & foliorum pilis ab iisdem differt, & ad Gr. nemorosum hirsutum accedit.

2. *Gramen cyperoides Brasiliense capitulo quadrangulo. Graminis secunda species Marcgravio.*

Caulem habet triangularem, 15, 16, aut 20 quoq; digit. longum, supra terram longis, angustis & venosis foliis præditum. In summitate caulis capitulum est quadrangulare, quasi è quinq; glandibus compositum, magnitudine passulæ majoris, ad cujus latera quatuor foliola graminea extenduntur. Ipsum capitulum odorem habet quasi Chamæmeli.

3. *Gramen cyperoides Brasiliense multis capitulis albis. Graminis tertia species Marcgrav.*

Itidem caulem habet triangularem, circiter pedalem, atq; juxta humum duobus aut tribus foliis gramineis vestitum. In summitate autem in brevibus petiolis proveniunt sex, septem, aut octo capitula alba, juxta se posita; quorum quodlibet circumstant sex foliola viridia, acuta.

4. *Gramen cyperoides Brasiliense, panicula umbellata, granulis aculeatis. Graminis quinta species* Marcgrav.

Inferiùs triangularem habet caulem, qui ad quatuor circiter pedum altitudinem assurgit: Folia autem quatuor aut quinq; sesquidigitum ferè longa, Arundinacea: superiùs umbellas multis acutis granulis, quasi Echinorum aculeis onustas.

5. *Gramen Brasiliense cyperoides paniculis squamosis in umbellam compositis.*

Exiles radiculæ, seu rectiùs filamenta, emittunt quatuor aut quinq; caules gramineos, angustos, circiter tres aut quatuor pedes altos. Quilibet autem caulis superiùs dividitur in umbellam, ut Gramen cyperoides capitula squamata continentem.

6. *Gramen junceum Brasiliense* Jacapè *dictum. Graminis decimatertia species* Marcgrav.

E radicula geniculata, juncea, alba, longè latéque sub terra serpente exsurgit caulis ad trium pedum altitudinem, primùm simplex, instar culmi siliginis, teres, qui postea in aliquot folia finditur graminea, angusta, in medio album nervum secundùm longitudinem habentia. Nullius est odoris, nec florem gerit nec semen [rectiùs dixisset neutrum sibi observatum.] Solo utplurimum effœto nascitur.

Vires. Valere dicitur contra ſerpentum morſus, ſi membra eo ligentur ſupra vulnus inflictum. Piſo experientiâ ſua commendat radicum juncearum decocta ad venena.

7. *Gramen digitatum plumoſum Braſilienſe.*

Caulis teres, tenuis, cavus, gramineus in 18 aut 20 digit. altitudinem aſſurgit, in medio habens nodum, & inferiùs tres, ſuperiùs autem ſupra nodum unum folium acutum, gramineum: in ſummitate caulis quinque aut ſex ſpicas tenues, duos circiter digit. longos, craſſo filo haud craſſiores, coloris argentei, à quibus parvuli è cinereo ad purpuro-cœruleum colorem vergentes flocculi dependent, tremuli, & qui vento abripiuntur.

8. *Gramen elegans plicatum Paniceum aut Miliaceum.*

In trium, quatuor, aut etiam quinq; pedum altitudinem aſſurgit, ex radiculis filamentoſis Arundinis modo. Folia circiter unum pedem longa, eleganter plicata, viridia, figurâ pæne ut Palmæ nuciferæ majoris, in caule plura. Caulis ſuperiùs fert ſpicam, ſeſquipedem longam Milii ſpicæ vel Panici ſylv. figurâ & magnitudine.

Vires. Emolliendi vim obtinet internè & externè, malvæq; vices ſupplet: in fomentis etiam teneſmo conducit. *Piſo:* qui Gramen hoc *Amongeabæ* nomine pingit.

9. *Gramen florens capitulo ſquamoſo,* Jupicai *Braſilienſibus* Piſon.

E piloſis radiculis caules protrudit perquam multos, tenues, junceos, pedem aut ſeſquipedem longos, qui inferiore parte gramineis foliis veſtiuntur. Quilibet caulis gaudet capitulo ovali, ſquamoſo, ſplendenti, coloris ſublutescentis & ex pallido variegati: his ſuperiùs floſculus inſidet tribus quatuórve foliis compoſitus. *Si hoc ſit verum, plane anomalum eſt hoc genus Graminis.*

Locus. In paſcuis riguis, menſibus præſertim pluviis luxuriat.

Vires. Ad curandam impetiginem ſimileſq; cutaneos affectus, à colore & acrimonia natos ſucco refrigerante quo ſcatet, parti affrictum conducit; multúmq; ſolatii & levaminis adfert pruritum intolerabilem mitigando. *Piſon.*

10. *Gramen ſtriatum Braſilienſe.*

Ex una radice quatuor aut quinque folia enaſcuntur, & aſſurgunt in ſex pedum altitudinem, ſimilia Gramini Hiſpanico ſtriato, præterquam quòd in unico folio una tantùm ſtria ſit alba.

11. *Gramen dactylon plumeum,* Capuupeba *Braſilienſibus, Luſitanis Pes Gallinaceus dictum.*

Ad duorum aut trium pedum altitudinem aſſurgit, caule tereti, geniculato, foliis ad genicula plus ſeſquiped. longis: qui in ſummitate in 20, 24, & interdum 30 tenuiores caules dividitur, quorum quilibet versùs ſummitatem, ad duorum, trium quatuórve digitorum longitudinem argenteâ veſtitur paniculâ, quæ in medio ſemen gramineum continent. Caules egregiè ruſeſcunt.

Vires. Radicem ad quodvis venenum in quovis convenienti liquore propinatam commendant Braſilienſes. *Piſo.*

12. *Gramen dactylon altiſſimum Braſilienſe.*

Bicubitalem vel tricubitalem ſortitur altitudinem, caule & foliis gramineis. Panicula ſuperiùs in duodecim, quindecim aut plures diviſa, quorum quilibet octo aut novem digitos longa, coloris obſcurè ruſeſcentis.

Duodecima Graminis ſpecies *Marcgrav.* hujus varietas eſſe videtur, panicula longiore & pænè pedali ſubtiliúſque compoſita, atque coloris viridis.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM
LIBER VIGESIMUS TERTIUS, QUI EST
De Herbis anomalis & incertæ ſedis.

HERBAS *anomalas* voco quæ ob ſingularem partium ſtructuram ſeu conformationem ab aliarum norma abludunt, nec notis characteriſticis cum præcedentium Generum aliquo conveniunt. Incertæ ſedis ſunt quarum notæ Characteriſticæ adeóque Genera quo referenda ſunt ob imperfectionem deſcriptionum ignorantur.

Has ad confuſionem vitandam, & memoriæ juvandæ cauſâ, in quatuor Sectiones diſtribuemus, nimirum in 1. Anomalas aquaticas. 2. Anom. ſiliquoſas. 3. Anom. quæ ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad ſuperiorum generum aliquod reduci poſſunt. 4. Anom. incertæ ſedis.

SECTIO PRIMA.

Herbæ Anomalæ aquaticæ.

Cap. I.

De Nymphæa.

A Nymphis dicta putatur. Δοκεῖ δ' ὠνομάσθαι Νυμφαία διὰ τὸ ἔνυδρον φιλεῖν τόπον, *quia aquoſa amat loca.* Plinius deducit à Nympha zelotypa erga Herculem mortua, *quæ in eam transformata fuit*; unde inquit Heraclion vocant aliqui, alii Ropalon à radice clavæ ſimili; ideóque eos qui biberint eam duodecim dies coitu genituráque privari, lib. 25. cap. 7.

A. 1. *Nymphæa lutea* Ger. J. B. *major lutea* C. B. Park. *Nenuphar luteum* Brunf. **Water-Lily, with a yellow flower.**

J. B.
Haud temere herbam aquaticam invenias, quæ majore radice nitatur quàm Nymphæa, quippe quæ humani cruris craſſitudinem nonnunquam aſſequatur. Harum quæ lutea eſt *radicem* habet foris virentem, intus albam, fungoſam & poroſam, ſapore ſubamaro præditam cum quadam adſtrictione, cui multa appenſa adnata, craſſitudine digitali, foris nigricantia, fibríſq; multis capillata: *Folia* aquæ innatant, ſpithamam aut ſeſquipalmum longa, latitudine palmari, formâ ſoleæ equinæ, propemodum rotunda, paullò oblongiora quàm candidæ, pinguia, lentóq; virore ſplendentia, ſuperiore parte glabra & lævia, inferiore verò fibris aliquot diſtincta, pediculis digitali craſſitudine, cubitos duos aut tres longis, aut etiam longioribus, teretibus, medullâ fungoſâ, creberrimis rectis canaliculis perviâ: quibus ad exortum interdum concurrentibus pluribus pediculis lanugo candidiſſima, quæ & folia nondum explicata, haſtæ mucronem æmulantia exteriore parte obveſtit. *Flores* pediculis conſimilibus inſident, ſapore cum dulcedine aliqua ſtrenuè adſtringente, odore Siſymbrii Cardamines, quinq; foliis craſſiuſculis conſtantes, colore luteo præditi, exceptis unguibus, qui externa parte vireſcunt: intra verò ſeptum foliorum quinq; duplex eſt corona, prior minutiſſimorum foliorum, quæ externis appreſſa rugoſa conſpiciuntur, & ſimiliter lutea, quo etiam colore prædita eſt interior, ſed dilutiore, ex compluribus ligulis retroactis, & apicibus priorem coronam contingentibus; medium occupat pericarpii rudimentum ex luteo viride; quod delapſis coronis, foliíſque florum, totis jam viridantibus, ſaturo virore ſed nitente tingitur, papaveracei capitis magnitudine, ſed formâ urceum affabrè exprimens, turgido ventre in anguſtam cervicem deſinente, quæ ſenſim dilatata margines urcei effingit, ſtriis extantibus aſperatos, & orificii loco aliquouſque pertuſos: in his *ſemen* continetur, ſplendens, majus quàm albæ, Triticeo grano minus.

Flos hujus ſpiritum illum ardentem ſeu liquorem deſtillatum, quem *Aquam vitæ* vulgò vocant, odore referre nobis viſus eſt.

In

Locus. In fluviis & fossis palustribus majoribus, inque aquis stagnantibus majoribus crebrò reperitur.

A. 2. *Nymphæa lutea minor flore fimbriato* J. B. C. B. **The lesser yellow Water-Lily, with a fringed flower.**

Radiculis multis uliginoso cœno infixa est, capillaceis, è caulium nodis prodeuntibus; *foliis* multis, longo rotundóque pediculo nixis, gustu amaris, aquæ innatantibus, densis, *caulibus* teretibus geniculatis; floribus luteis flori Cucurbitæ perquam similibus, quinque tantùm foliolis constantibus, non ut in lutea majore numeroso stipatu congestis, aut multos apices intus gignentibus, per ambitum venustissimè fimbriatis: calyculo oblongo, lato & compresso, seminibus pleno oblongis, latis, in ambitu pilosis. Atriplicis ferè modo, gustûs quoque amari.

Locus. In fluviis & stagnis majoribus nascitur, non tamen admodum frequens. In Insulâ Eliensi abundat.

A. 3. *Nymphæa alba* Ger. J. B. *alba major* C. B. **White Water-Lily.**

J. B. Luteæ ante floris productionem simillima est, rotundioribus tamen foliis, [*Dod.* & foliorum & florum pediculis rotundis.] *Radix* crassissima, cortice tegitur nigriore, intus candida & fungosa, unde plurimæ exeunt fibræ, quibus in fundo hæret: *flores* autem longissimis, aquas trajicientibus pediculis hærentes, candoris emaculati, nonnihil odorati, Liliaceis floribus similes, multiplici foliorum agmine stipati; verùm extima folia exteriore parte ex albo virescunt, ut Ornithogali: medium occupant *stamina* numerosa. Dodon. autore post florem *capitulum* prodit rotundum, in quo *semen* nigricans, splendens, Milio majus.

Nymphæa Brasiliensis flore albo, *Aguape* indigenis dicta, non videtur specie diversa. *Flos* (observante Marggravio) duodecim constat foliis, oblongis acutis, angustis, albis, & quatuor foliis viridibus subtus, suavis odoris.

Locus. In fluviis oritur sed rariùs apud nos in Anglia.

A. 4. *Nymphæa alba minima* C. B. *alba minima sive Morsus ranæ* Park. *Nymphæa minor sive Morsus ranæ* J. B. **The least white Water-Lily, or Frog-bit.**

In aqua fluitans multiplicat se flagellis suis tenuibus, in quibus veluti parva capita, unde foliorum exortus, & radices tenuissimæ, fundum versùs tendentes. *Foliis* circinatæ rotunditatis, teneris, uncialibus, interdum duplo majoribus, Asari foliis ferè similibus, sed minoribus, pediculis nixis palmaribus. *Flores* veluti è vesica prodeunt, majusculi foliolis ternis albis constantes, Dod. mediolutei.

Locus. In aquis pigrioribus & cœnosis tardè fluentibus.

Varietas. Hujus varietatem flore pleno odoratissimo observavimus in fossa quadam palustri ad latus aggeris seu calceti *Audrey caussey* dicti, propè pontem ligneum, in insula Eliensi.

His addit Lobelius, & ex eo Gerardus, Parkinsonus, & Bauhinus uterq, *Nymphæam luteam minorem*, quam juxta amœnissima Thamesis fluenta in udis scrobibus frequentem scribit: Item *Nymphæam albam minorem*, quam in Anglia, viâ quæ Londino, Oxonium, ac Bristoliam ducit secus & trans aquas viarum pigriores minúsq, profundas reperiri asserit. Ego & amici diu utramq, quæsivimus, necdum invenimus in Anglia, aut ab aliis fide dignis inventas audivimus, tantum abest ut frequentes sint apud nos. Ego certè Lobelio non multùm fido: nam & alias aliquot plantas sponte in Anglia oriri tradit, quas post ipsum nemo quisquam hactenus invenire potuit, nec puto inventurus est. Nymphæa lutea minor flore fimbriato in Anglia satis frequens est; fortè hanc intelligit Lobelius, *Nymphææ luteæ minoris Septentrionalium* titulo. *Nymphæa alba minor* nobis hactenus incognita est. D. Magnol Monspeliensis in stagnantibus aquis circa Lateram eam æstate sæpiùs occurrere scribit: utinam accuratiùs descriptam nobis dedisset.

Vires. Nymphææ utriusq, albæ & luteæ radix, folia, flores, semen in usu sunt adversùs fluxus, præcipuè verò gonorrhœam & pollutiones nocturnas, seminis acrimoniam, sanguinis æstum & tenuitatem. Extrinsecùs sæpe adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopiendas [in lotionibus pedum, in impositione foliorum scil. lumbis, temporibus, plantis pedum.] *Schrod.*

Multi ab hujus plantæ usu cavent, eo timore nè iis coeundi tum vires, tum desiderium minuantur: compertum enim aiunt usum seminis atque radicis homines reddere ad Venerem valdè frigidos & tardos. *Plin.* lib. 25. c. 7. coitu genituráque privari scribit qui biberint eam duodecim diebus.

Radix Nymphææ candidæ vino nigro decocta & pota mensium muliebrium abundantiam sistit efficaci remedio, etiam iis qui de omni auxilio desperârunt. Idem de Semine intellige. *Trag.*

Henricus Petræus radicem Nymphææ albæ vino coctam & potam commendat in nimio mensium fluxu, è Dolæi lib. 5. c. 4. sect. 18.

Turcas perhibent per noctem flores Nymphææ in aqua macerare, qua si nares inungant, vel eandem bibant, putant se à multis gravissimis morbis immunes futuros, & se ab iis præservari posse. Nos ex floribus albis conservam & syrupum conficimus quæ somnum conciliant, segniùs tamen quàm Papaver. Simon Paul. Quadrip. Botan. Class. 2. p. 94, 95.

Experientiâ scio in excoriatione palati vel Uvulæ & Linguæ à materia calida adusta Aq. Nenupharis cum Casura conducere, ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Velschio editis.

* 5. *Nymphæa alba major Ægyptiaca sive Lotus Ægyptia* Park. *Lotus Ægyptia* Alpin. exot.

Foliis conſtat numeroſis, magnitudine colore atque figurâ Nymphææ albæ foliis proximis, undiq; crenatis, pluribus lineis ſeu nervulis per folii ſuperficiem variè diſcurrentibus, pediculis è radice exeuntibus nixis ut in illa. Ac nec folia tantùm Nymphææ ſimilia habet, ſed & *capita*, & *radicem*, & *flores* etiam magnitudine, figurâ, & colore albis Nymphææ floribus ſimiles, ſingulis ſingulos pediculis ſeu caulibus viridibus, rotundis inſidentes, aliquantum odoris leviſſimi, ad Violæ odorem inclinantis reſpirantes. Floribus ſuccedunt *capita* rotunda, Meſpilo magno magnóq; fructui Nymphææ albæ ſimilia, cortice viridi contecta, intus veluti longos parvóſq; folliculos habentia, quæ *ſemen* continent minutum Braſſicæ ſemini ſimile. Pediculi tum florum tum foliorum longi ſunt, digitum minimum circiter craſſi, teretes, cavi, decem ferè alterutrorum ab eadem radice. Radix rotunda in oblongum, magnitudine & figura ut Pyrus parva, exteriùs nigra, intus flaveſcens, pulpa ſanè carnoſa & dura, guſtu adſtringens & ſubdulcis. Prorsùs verò aucta non ſuperat magnitudinem ovi gallinacei. Indigenæ ex jure coctam libenter comedunt. Videtur coctu intus colore ovi rubrum imitari. Ab hac radice craſſa & toroſa innumeræ fere fibroſæ, tenues, colore albicantes radiculæ procedunt.

In locis nonnullis aquâ Nili fluminis, æſtate de more ſolito aucti, inundatis, ac velut lacunis effectis (quos locos *Birchas* Ægyptii vocant) adeò abundat, ut tota aquæ ſuperficies foliis contecta occultetur, plantæque tandiu vivens ſupra terram cernitur, quoad tota aqua terrâ fuerit abſorpta, atq; ſiccata; quod fieri ſolet Novembri menſe, quo tempore Loti plantæ ſub terra occultantur, marceſcentibus tum foliis, tum floribus, tum fructibus, cum totis ſuis plantis: quo conſtat Lotum annuam eſſe plantam. *Locus.*

Id proprii hæc planta (inquit Alpinus) habere videtur, quòd quantacunq; ſit aquæ altitudo uſq; ad illius ſuperficiem creſcat, floréſq; nunquam intra aquam aperiat ſed ſemper ſupra ſuperficiem ejus, non multùm tamen, attollat.

Quæ Theophraſtus & Plinius habent de mirabili hujus plantæ ad Solem converſione, quòd ſcil. flores ejus ſole occidente ſe comprimant, capútq; integant, ad ortum aperiantur & ſupra aquam aſſurgant, ſe in Nymphæa alba obſervâſſe affirmat Proſper Alpinus, Ipſam nempe occidente Sole florem claudere, deinde ſe totum cum foliis ſub aqua occultare, eóq; oriente florem primùm extra aquam promere, aperire, atque paulo poſt cum omnibus foliis ſupra ipſam aſſurgere: Nobis certè incredibilia videntur.

Cap. II.

De Tribulo aquatico.

TRibulus dicitur παρὰ τὸ τρεῖς βάλλειν, quòd fructu ſuo tria vulnuſcula infligat, vel quòd cuſpidatum trifariam feriat. *Bod. à Stapel.*

Tribulus aquaticus J. B. C. B. Ger. *aquaticus major* Park. **Water Caltrops.**

J. B.

Ex uno capite ῥομβοειδῆ *folia* multa, ſeſcuncialia, duobus quadrantibus ſuperioribus ſerrata, ſupra glabra; ſubtus rugoſa, Populneis quodammodo ſimilia, pediculo palmari & ſeſquipalmari, fungoſo & paullò infra inſertionem tuberoſo hærentia. *Flores* parvos albos ſequuntur muricati *fructus*, * ſpinulis armati, nigricantes, Caſtaneis pares, pulpâ nucleóve non diſſimiles, candido, eduli, guſtu haud ingrato, qui, autore Dod. & recens mandi, & arefactus, moláque contritus in panem cogi poſſe fertur. *Radices* longiſſimæ ex intervallis, veluti ad genicula ſtaminum utrinque cæſariem promunt, partim in aqua natantes, partim limo hærentes. ** Imo ſpinis craſſis & robuſtis.*

Naſcitur variis in locis, ac ferè ſtagnantibus fluviorum partibus, lutoſis lacubus, & urbium foſſis, quibus limoſus ſit fundus. Inter Montbelgardum & Baſileam obſervavit J. Bauhinus, ubi floret menſe Junio. Matthiolus in pleriſque Italiæ fluminibus & lacubus provenire ait, præſertim in agro Mantuano & Ferrarienſi: neque ſolùm in dulcibus aquis gigni, ſed etiam in mari, quod non credimus. Nos fructus Venetiis venales vidimus. *Locus.*

Pleniorem hujus plantæ deſcriptionem videſis apud Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. hiſt. lib. 4. cap. 11.

Cap. III.

De Faba Ægyptia.

HÆC planta à nonnullis Nymphææ ſpecies cenſetur ob conformitatem in foliis caule & radice. Flos etiam cætera Nymphææ ſimilis ſolo colore purpureo differt. Præcipua differentia eſt in fructu.

Faba Ægyptia Bod. à Stapel. *Faba Ægyptia Dioſcoridis & Theophraſti, cujus radix Colocaſia dicebatur* Park. *Fabæ Ægyptiacæ Dioſcoridis affinis* C. B. *Fructus valdè elegans, Faba fortè Ægyptia Dioſcoridis* J. B.

Hujus fructum ſic deſcribit Cluſius, Prægrande Papaveris caput, cujus ſummum faſtigium tranſverſim fuiſſet præciſum, referebat; membranaceâ enim & rugoſâ conſtabat ſubſtantiâ, ſubfuſci coloris, levi admodum, licet ejus circumferentia ſupremâ parte novem eſſet unciarum, ſenſim tamen decreſcens, uſque ad pediculum qui *florem* cui fructus ſucceſſerat ſuſtinuiſſe videbatur; apparebant enim quædam ubi flos inhæſiſſet veſtigia: ſuperior porro fructûs pars prorſus erat plana, 24. lacunis ſive cellulis ſerie quadam diſpoſitis prædita, inſtar favi Veſparum; in quarum ſingulis ſingularia *ſemina*, ſive parvæ nuces, inſtar pumilarum glandium continebantur, penè unciam longæ, unciam in ambitu craſſæ, quarum ſuprema pars fuſca erat & in mucronem deſinebat illi ſimilem qui extimam glandis partem occupat. Infima pars exiguam lacunam habebat, veſtigium videlicet ubi pediculus illam in cellula retinens inhæſiſſe videbatur: nucleum autem continebat rancidum & ſitu obductum.

Hanc ipſam plantam in inſula Java invenit Juſtus Heurnius M. D. & verbi Divini miniſter in India Orientali, qui eam Nymphææ glandiferæ Batavicæ Javorum nomine deſcripſit his ferè verbis. Ejus [fructûs] fungoſus rugoſus calyx eſt, globum dimidium referens, viridis coloris, qui duodecim, vel ſeptendecim loculis diſtinctus eſt; loculorum quivis glandi ſimilem fructum continet, ex violaceo nigricantem intus albiſſimum; corculo viridi, adſtringentis ſaporis & ſubamari ut Glandium, ſiccatum ut Avellanarum. *Caulis* bicubitalis ſæpe, rotundus, aſper, fungoſus. *Folia* ingentia, Batavicæ Nymphææ planè ſimilia. Flos etiam noſtratium ſimilis, odoris validi ut olei Aniſi.

Locus. Naſcitur in paludoſis & ad ripas fluviorum. Hæc è Jo. Bodæi à Stapel notis in Theophr. hiſt. & Parkinſoni Theat. ubi plura vide. Hanc plantam veram & genuinam Antiquorum Fabam Ægyptiacam eſſe nemini dubium eſſe poteſt qui deſcriptiones inter ſe contulerit.

Jac. * Bontius plantam hanc titulo *Nymphææ Indicæ flore purpureo* ſic deſcribit,

** Hiſt. Nat. & Med. Ind. Orient.*

Noſtrati Nymphææ in omnibus tam in latis, quàm rotundis foliis, caule & radice plane convenit: flore verò differt, qui in noſtrate vel albus, vel flavus eſt, hic autem pulchrè purpureus, odore gratiſſimo nullo modo noſtrati cedens. Fructu quoque & calyce longè à noſtrate Nymphæa differt; qui in ſuperficie hic planus conſpicitur, tanquam ſi per medium cultro diſſectus eſſet: verrucas parvas, in orbem diſtinctas ſuper oſtendens circiter 30. numero, quæ paulatim grandeſcentes calycem ſibi unaquæque effingit, donec matureſcens nucem Avellanam dempto putamine cùm forma, cum nucleo valdè referunt; ſaporem quoque ejus non malè æmulatur, qui tamen fatuus aliquo modo & aqueus eſt, naturam redolens elementi in quo creſcit.

Viribus cum Nymphæa noſtrate convenit, ideóque decocto hujus plantæ, à Malaiis edocti, utimur in calidis morbis, Febribus ardentibus, Phrenitide, Cholera, & in mortifera dyſenteria. Hactenus Bontius.

CAP. IV.

De Millefolio aquatico.

A. 1. *Millefolium aquaticum minus* Park. J. B. *aquaticum floſculis ad foliorum nodos* C. B. *Myriophyllum aquaticum minus Cluſii* Ger. **Small Water-Milfoil.**

Cluſ.

Latè ſe fundentibus ſcapis præditum eſt, qui rotundi, virides, frequentibúſque nodis intercepti ſunt; è quibus tenues, capillaceáſque fibras ſpargit, quibus telluri inhæret: ſuperior ſcaporum pars palmum ſupra aquas eminet, quàm ad ſingulos nodos quinæ tenuium, parvíſque foliolis præditorum foliorum alæ ambiunt, vix unciam longæ, virides admodum, quæ ſenſim circa ſcaporum ſummitatem minuuntur, ſic ut in pyramidalem quaſi formam ſcapi deſinant, qui ſummo faſtigio totidem floſculos quot foliorum alas in ſingulis nodis ferunt, puſillos valdè, octonis candidis foliolis ſimul junctis, nec ſeſe explicantibus, præditos, qui deinde in quædam tubercula, quatuor radiolos in capite habentia tranſeunt.

Locus. In lacunis ſecundùm rivos ſitis, nec profundis, obſervavit Cluſius, Flore & ſemine menſe Junio onuſtum: nos in rivulis circa Cantabrigiam copioſum ſatis invenimus.

A. 2. *Millefolium paluſtre galericulatum* Ger. emac. *aquaticum flore luteo galericulato* J. B. Park. *aquaticum lenticulatum* C. B. **Hooded Water-Milfoil.**

J. B.

Tenuiſſimis filamentis totum eſt contextum, iiſque ferè indigeſtis; appenſis hinc inde crebris emblematis orbicularibus, Lenticulam aquaticam æmulantibus. Caulis tenuis, dodrantalis, nudus, in ramulos aliquot parte ſuperiore diviſus, *flores* gerit luteos, majuſculos, cucullum referentes.

Locus. In foſſis paluſtribus Lincolnienſibus & Elienſibus reperitur. Duas ſpecies obſervavit *D. Dent*, majorem & minorem.

Vocavi (inquit C. Bauhinus) lenticulatum, quia veſiculæ parvæ Lenticulares non tantùm ultimæ foliorum parti adhærent, ſed infinitæ omnibus foliorum partibus ſubjiciuntur.

Hanc plantam quoniam aliis imperfectè deſcriptam obſervavimus, ipſi pleniùs accuratius & deſcribere conati ſumus. E radice limo inhærente *cauliculos* emittit infirmos, teretes, creberrimis geniculis diſtinctos, in aquis fluitantes, in ramulos rariores diviſos. Ad ſingula genicula ſingula exeunt *folia*, ramo-

ſa,

ſa, ramo ad exortum hinc inde inſigniori: Tum folium reliquum, tum rami dicti ramulos alternatim ab hoc & illo latere emittunt, in tenuia & capillacea ſegmenta ſubdiviſos, quibus accreſcunt veſiculæ, pellucidæ aquâ plenæ, quæ cùm vetuſtiores ſunt nigricant & fragiles evadunt velut turbinatorum teſtæ: has *lenticulares* appellat C. Bauhinus. E centris divaricationum ramorum exeunt ſubinde *cauliculi* craſſiuſculi ſatis, firmi, dodrantales interdum, aut longiores brevioréſve pro aquarum profunditate, foliis nudi, [versùs ſummitates tamen quædam foliorum rudimenta apparent] in faſtigio *flores* geſtantes quinque, ſex, ſeptémve, pediculis ſeſcuncialibus aut longioribus, purpurantibus inſidentes, ſucceſſivè ſe aperientes, è calyce bifolio ſeu bivalvi, monopetali, in duo ſegmenta diviſi, quorum ſuperius galeæ figuram obtinet, inferius labelli lati, in medio velut fimbriam habentis denſam. Sub labello latitat calcar ſeu corniculum breve, incurvum. In medio flore tertia interdum lacinia occluditur. *Vaſculum* ſeminale parvum, ſubrotundum, figurâ ſeminis Lithoſpermi, unicum intus includens ſemen, rotundum, fuſcum. Folia juniora vireſcunt. In extremis ramulis, nunc [Julio menſe] gemmæ inſignes cernuntur, ad tactum admodum viſcidi.

Floret Julio & Auguſto, & ſemen brevi maturat. *Tempus.*

In piſcinis, ínque foſſis paluſtribus occurrit, ſed rarius. *Locus.*

Cap. V.

De Cotyledone aquatica.

A. 1. *Cotyledon aquatica* J. B. *aquat. acris Septentrionalium* Lob. *paluſtris* Ger. Park. *Ranunculus aquaticus Cotyledonis folio* C. B. **Marsh Pennywort, White Rot.**

Viticulis rotundis, crebris geniculis interceptis, vel ſub terra, vel in ſuperficie terræ reptando ſe propagat. E geniculis tum fibrillæ ſeu radiculæ albæ creberrimæ, tum folia, tum etiam pediculi flores ſuſtinentes exeunt. *Folia* circinatæ ferè rotunditatis, craſſa, digitum lata, per margines leviter crenata, glabra, pediculis ſemipalmaribus aut majoribus ſumma parte hirſutis, eorum centra occupantibus inſident, fibris indè in foliorum margines velut tot radiis ductis. Ex alis foliorum exeunt cauliculi ſeu potiùs pediculi digitales, tenues, infirmi, in ſummitate flores aliquot glomeratos [octo interdum aut plures] ſuſtinentes. Singuli autem flores quinque perexiguis, acutis, dilutè rubentibus foliis componuntur, & ſummitati ſeminum ſingulorum, ſeu fortè binorum, conjunctorum, nudorum inſident, velut Thlaſpeos cujuſdam compreſſorum. Interdum in eodem caule bini habentur, alius ſuper alium, florum & ſeminum glomeres: bini quoque non raró ex ejuſdem folii ſinu exeunt pediculi floriferi. Sapor plantæ mihi potiùs amarus quàm acris viſus eſt.

In paluſtribus frequentiſſima eſt hæc planta: poſt mediam æſtatem floret. *Locus.*

Panta eſt ſingularis & ſui generis: folio quidem Cotyledonem veram exactè refert, verùm caule, flore & ſemine immane quantum ab eadem differt.

* 2. *Cotyledon repens Braſilienſis,* Erva do Capitaon *Luſitanis* Marggr.

Marggr.

Radix recta, teres, geniculata, alba, ſub terra ſerpit, & ad genicula unius aut duorum digitorum intervallo diſtantia, multa agit filamenta tenuia, & ibidem caulem [rectiùs pediculum] duo aut tres, etiam octo aut decem digit. altum protrudit, exilem, teretem, fiſtuloſum, ex albo purpureum, inferiùs in medio filum lentum habentem: quilibet autem caulis fert ſuperiùs unicum folium rotundum, læte viride ut Nymphææ, non ità ſolidum, in ambitu crenatum more folii Umbilici Veneris: caulis in centro folii aut circiter inſeritur, & ex centro inſertionis tenues venæ ad circumferentiam diſperguntur. Radix contrita odorem & ſaporem habet radicis Petroſelini.

Cap. VI.

De Stellaria aquatica.

A. *Stellaria aquatica* Park. *Millefolium aquat.* 13. *ſive Stellaria aquatica* C. B. *Alſine aquis innatans foliis longiuſculis* J. B. **Water Starwort, or Star-headed Water Chickweed.**

J. B.

Lenticulæ modo aquis innatat, longis, tenuibus, teretibus, infirmis *coliculis*, pedalibus & cubitalibus ac etiam longioribus, in ramulos ſubinde abeuntibus: è quorum geniculis non tantùm demittuntur fibræ tenuiſſimæ & albidæ quibus radicatur, verùm etiam bina folia per geniculos oriuntur, Alſines, ſemunciam ferè longa, ex anguſtiore principio ſenſim parùm dilatata: extrema autem ramulorum ſupra aquam coronant folia multa, alia aliis impoſita, latiora radiatímque digeſta, decreſcentibus ſemper interioribus. Ad ſingulos caulis articulos *floſculi* bini oppoſiti, hinc inde unus, è foliorum ſinubus exeunt, duobus foliolis albis, ad ſe invicem flexis compoſiti, cum ſtylo albo pro floſculi proportione longiſſimo, luteo apice inſigni. Floſculos excipiunt *vaſcula* ſeminalia ex rotundo paululum compreſſa, quatuor lineolis altiùs impreſſis in quatuor partes diſtincta. In vaſculorum ſummitatibus emergunt pili aliquot nigri velut apicem conſtituentes.

CAP. VII.

A. *Militaris Aizoides* Ger. *Stratiotes sive Militaris Aizoides* Park. *Aloe palustris* C. B. *Aloe sive Aizoon palustre* J. B. Water-Sengreen, or Fresh-water-Souldier.

J. B.

FOlia habet Aloes herbæ similia, sed breviora & minora, per ambitum duris quibusdam, brevibus aculeis spinosa; inter quæ *vaginæ* quædam erumpunt, cancrorum forcipulis similes, quibus dehiscentibus *flores* exeunt candidi, trium foliorum, Ranæ morsûs persimiles, luteola exigua *stamina* in medio gerentes. Pro radicibus fibræ longæ sunt, rotundæ, candidæ, crassioribus lyrarum fidibus, aut longis lumbricis persimiles, quæ ab ipso folia promente brevi capite descendentes aquæ fundum petunt, quem tamen rariùs assequuntur. Exeunt ab eodem & aliæ obliquæ fibræ, quibus uti Ranæ morsus multiplicatur.

Locus. In fluentis pigrioribus, stagnantium aquarum lacubus, & fossis palustribus majoribus non rarò invenitur, maxima foliorum parte unà cum floribus aquas superante; reliquis stirpis partibus sub aquis conditis. Junio, Julio & subinde Augusto floret in Insula Eliensi.

Cæterum fibras, quas pro radicibus habet, scelerati Agyrtæ, in aquæ plena phiala, quò majores appareant, mulierculis ostentatas impudenter mentiuntur vermes esse, quos medicamentis suis ex intestinis eduxerint, teste Dodonæo.

CAP. VIII.

Stratiotes Ægyptia J. B. *Strat. aquatica vera Dioscoridis & Ægyptiaca* Park. *Lenticula palustris Ægyptiaca sive Stratiotes aquatica foliis Sedo majore latioribus.*

Alp.

PRopè Pelusium, nunc Damiatam dictum, Ægypti urbem, in fossis aquâ Nili decurrente plenis copiosè provenit hæc herba, aquæ Lenticulæ palustris modo supernatans, sine caule, foliis Cynoglossæ, brevioribus, latioribus, densioribus, durioribus, hirsutioribúsque ac albidioribus, à quibus pro *radicibus* exigua & rara quædam lanugo pendet. Sedo majori similis est; Nullo odore prædita, eo excepto quem ab aqua accipit; sapore tamen adstringente ac sicco linguam ferit, non secus quàm Acacia.

Hanc plantam Antiquorum Stratiotem esse minimè dubium videtur. Stratiotes enim, teste * Dioscoride, fluviatilis cognomen ex eo traxit, quòd in aquis nascatur, ínque iis supernatans sine radice vivat, quamvis folium habent Aizoo simile, ac majus. Plinius verò tradit eam in Ægypto tantùm ex inundatione Nili nasci; Aizoo etiam similem esse, ni majora haberet folia.

* *Lib.* 4. *cap.* 102.

Stratiotes Ægyptia Dioscoridis Veslingii.

Cùm in eodem loco, nempe in Nilo propè Pelusium observata sit ab Autore Cl. Veslingio à præcedente non diversam esse suspicor, quamvis nec descriptiones nec icones per omnia conveniant.

Folia hujus, describente Veslingio, Aizoo quidem, sed majori illi & arborescenti similia diceres, ni majora multò forent pariterque latiora. Surrecta pleraque videntur, roseóque concessu stipata, & citra malæ ætatis dispendium plicis in longitudinem rugísque non ineleganter crispata. Circa exortum, ut solet, angustiora folia paulatim deinceps dilatantur: extremorum altero non in acumen exeuntia, sed reflexis leviter oris paulatim diducta sunt: cætera dilutiùs virescentia, Verbasci instar molliter utrinque hirsuta. *Flores* non observavit. Planta tota sessili base Nilo incubat aquis innatans citra radicem, quamvis radicum vicem demissa terram versus tenuissima fibrarum veluti filamenta sustineant.

CAP. IX.

Lens palustris latifolia punctata Park. *Lenticula palustris latifolia punctata* C. B. *Lens palustris Patavina* J. B.

J. B.

AD unam costam longiusculam adnascuntur utrinq; in alæ modum *folia* denso agmine mutuò se plurimùm tangentia, ex oblongo rotunda, semuncialia superiùs punctis minutissimis notata, inferius musco obducta. His infernè copiosæ Lenticulæ, aliquando singulæ, aliquando ternæ & quaternæ, rugoso prætenui cortice donatæ adhærent, quibus semen copiosissimum minutissimum & flavescens includitur. Sapore est aqueo.

Locus. Hanc in fossis Patavinis aquis supernatantem vidit *C. B.* & in Silesia circa Vratislaviam reperitur.

Hæc planta rectiùs fortasse ad Capillares refertur.

CAP.

Cap. X.

A. *Graminifolia palustris repens vasculis granorum piperis æmulis.* **Pepper-grass.**

PErexigua hæc planta per terram repit foliis tenuissimis; in alis foliorum globulos sessiles profert granorum piperis magnitudine ferè, seminibus albis refertos.

Cap. XI.

Gramen Ossifragum Norwegicum & Cimbricum.

HÆc planta impropriè Gramen nominatur à S. Paulo & Bartholino, quia non est flore stamineo. Radix ejus crassa, nodosa, instar radicum seu raparum Rothfeldianarum folia longa, acuta instar Iridis, flos flavus colore saturato. Locis paludosis & humidis crescit inter alia dumeta prope omnes villas colonorum; primum gramen est quod vere prodit, unde avida sunt pecora ad decerpendum; ex esu hujus pecora male se habent, macie confecta, spinâ dorsi extrà protuberante (undè rustici dicunt quod dorsum sit fractum) pedibus ossibusq; debilibus, ut ægerrimè incedere queant. Pro Antidoto Rustici semper habent ossa exiccata in promptu, in parva frusta confracta, quæ quotannis magnâ copiâ colligunt, & conservant ad hunc usum; hæc avidè devorantur ab arthriticis bovibus, vaccis, ovibus, equis, porcis, &c. & in minima dentibus comminuuntur, & degluttiuntur unde salivatio subsequitur, & pecora convalescunt: aliqui pro remedio utuntur radice Tormentillæ, omnes ferè tamen ossibus acquiescunt.

An hæc phænomena producuntur à fodinis mercurialibus vel plumbeis, eorumq; effluviis, vel à superfluâ humiditate vernalis plantæ, contendant Philosophi.

Notandum est variare plantas pro diversitate soli, loci, & Climatis, in quibusdam enim regionibus hæc herba innoxiè à bestiis consumitur (adnotante Bartholino) & à Chirurgis usurpatur pro Centaurio minore; in aliis verò tam perniciosa pecoribus & odiosa rusticis, ut ista loca circumsepiunt in quibus copiosè luxuriat. Vide D. Joh. Frid. Treubleri Observ.

Suspicatur *D. Tancredus Robinson,* (qui omnes has observationes de gramine Ossifrago collegit) hanc plantam esse vel Centaurium palustre luteum minimum nostrum Catalog. plant. Angl. vel Ranunculi graminei aut potiùs Asphodeli speciem.

Cap. XII.

A. *Gladiolus lacustris Dortmanni* Clus. cur. post. p. 40. *Leucoium palustre flore subcœruleo* C. B. *Glad. lacustris Clusii, sive Leucoium palustre flore cœruleo Bauhini* Park. **Water-Gladiole.**

Clus.

HUjus folia dodrantalem longitudinem rarò excedunt, crassiuscula & concava sunt, interstitióq; discreta instar siliquarum albæ Violæ & similium, viridia alioquin, & dulcis saporis, anatibus urinantibus gratum pabulum; nam ad aliquot ulnarum altitudinem sub aqua latent, quam tamen caulis inter illa emergens superare conspicitur, floribus albis onustus, Leucoii flore amplioribus, cava illa & infima parte, petiolo à quo dependent proxima subcœrulei coloris, formam penè referentes Gladioli, non prorsus tamen similes, quinque foliis constantes, quorum duo superiora ad pediculum reflectuntur, tria reliqua, quæ latiora, propendent. Floribus succedunt turbinata vascula, rufo semine plena.

Nascitur in stagnis quorum fundus puro sabulo substernitur, nullam alioqui plantam præter hanc alente. Sub extremum Julium florentem se observâsse scribebat Dortmannus apud pagum *Norch* & *Westerveld* in Drentia, nusquam alibi. Nos in lacu parvo aut stagno *Hulswater* dicto non longè à *Pereth* Cumberlandiæ oppido copiosum observavimus.

SECTIO II.

Anomalæ Siliquosæ.

Cap. I.

De Acantho.

ACanthi pueri in florem sui nominis versi fabula nobilis quem Pæderota à puerili, uti suspicatur Kyberus amore Græci vocant. Melamphyllon etiam non ineptè à Græcis dicitur hæc herba, quòd folium saturato virore nigrescat. Planta est singularis & anomala, quam Botanici vulgò ob folia in Sylvestri genere spinosa Carduis annumerant.

Dicitur verò Branca ursina à similitudine quam folia habent cum anterioribus ursi pedibus.

Acanthi folia veteres Architecti ob figuræ venustatem & elegantiam epistyliis seu columnarum capitulis insculpere solebant. Frondibus Acanthi (inquit Vitruvius) columnas Corinthias veteres Architecti coronabant, quarum effigies adhuc hodie nostris frequenter oculis offerunt. Vestibus etiam pretiosis figuram Acanthi foliorum circumtexebant: unde Virgilius,

Et circumtextum croceo velamen Acantho.

Verùm an Branca ursina vulgaris sit verus Antiquorum Acanthus merito dubitatur, quia Plinius Acanthum topiariam herbam facit, Branca autem ursina operibus topiariis omninò inidonea est, nec enim ductilis & sequax, & in Animalium aliarúmve rerum formas & effigies fingi apta. Ex altera tamen parte Acanthi descriptio apud Dioscoridem Brancæ ursinæ perbellè quadrat. Consule si placet Jo. Bod. à Stapel. Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 3. p. 308.

1. *Acanthus sativus* Lob. Ger. Park. *Sativus vel mollis Virgilii* C.B. *Carduus Acanthus sive Branca ursina* J. B. **Brank-ursine, or Bears-breech.**

J. B.

Acanthi *folia* humi fusa, pedalia, profundè laciniata, mollia, intenso virore splendentia, pilosa. Inter hæc surgit *caulis* duûm triúmve pedum, rectus, firmus, foliis nudus, minimè ramosus, qui à medio ad summum usque fastigium thyrsum gerit florum candidorum, quorum folia rictum imitata, oblonga, foliis coercentur viridibus, per extremum laciniatis nonnihil & spinosis, medium occupantibus *staminibus* crassiusculis. *Semen* in oblongis continetur pericarpiis, latum, planum, rotundum, crassum, sordidè luteum. *Radices* longè, lateq; vagantur, foris nigræ, intus albæ, sapore glutinoso & viscido, ut & folia: adeò vivaces ut vel minima particula in terra relicta germinabit; frigoris tamen minùs patiens est.

Locus. In Italiæ meridionalibus circa Baias & Neapolin, inque Sicilia insula copiosè provenit.

Vires. Est è quinq; herbis emollientibus. Usus potissimùm externus est in clysteribus aliísque paregoricis, quarumcumque formularum & utplurimum in cataplasmatis. Radices, autore Dioscoride, ambustis & luxatis commodant in cataplasmate impositæ. Potæ urinam ducunt & alvum sistunt. Podagris calidis tritæ & calefactæ utiliter illinuntur. *Plin.* Prosunt etiam tabidis, sanguinem spuentibus, ex alto delapsis, ictu aliquo aut conatu supra vires læsis [ruptis atque convulsis Diosc.] non minùs quàm Symphyti majoris radices, quas substantiâ, lento succo & qualitate proximè refert. *Dod.*

2. *Acanthus aculeatus* C. B. *sylvestris* Park. *Carduus acanthus sive Branca ursina spinosa* J. B.

Dod.

Sylvestris Acanthus caule, fastigio acuminato, floribúsque cincto, florum colore ac specie, tum & semine sativum refert, sed tamen brevior ac humilior: *folia* similiter ampla, multis incisuris laciniosa, sed haudquaquam lævia, verùm frequentibus, asperis, duris spinis circa marginum crepidines horrentia.

CAP. II.

1. *Leontopetalon* Ger. Park. C.B. *Leontop. quorundam* J. B.

R*Adix* pugnum implet, rotunda, tuberibus multis inæqualis, cortice cinereo, pulpa virente in luteo, sapore amaro. Hinc exeunt pediculi pedales, trifariam divisi, quorum singulæ divisiones bina aut terna gerunt *folia*, circinatæ ferè rotunditatis alia integra, alia laciniata & veluti crispa, colore ex glauco flavescente, venosa. Inter folia *caulis* exurgit, lineis pallidè purpureis striatus, in multos ramos divisus, foliis minoribus minúsque incisis ad genicula donatus. *Flores* in uncialibus pediculis foliis oblongis interjectis, in caulibus spicatim congesti, lutei, Ranunculi florum magnitudine, quinq; stellatis oblongis foliis constant, *apicibus* luteolis umbilicum circumstantibus; quibus marcescentibus prolongantur pediculi in palmarem longitudinem, in extremo utriculum venosum Halicacabi sustinentes. *Semen* nigrum, Cannæ Indicæ semini persimile. Parkinsonus siliquas parvas floribus succedere scribit, crassiores & breviores quàm Fumariæ bulbosæ, alioquin nonnihil similes, *semina* parva, rotunda continentes: quin & totam plantam Fumariam bulbosam quodammodo æmulari.

Locus. Circa Halepum Rauwolfius reperit. Matthiolus in Hetruriæ arvis aliísq; Italiæ locis se vidisse ait, nascíque frequentem in Apulia.

Radix usurpatur in Halepo ad detergendas vestium maculas.

2. *Chrysogonum* Park. *Chrysogonum Dioscoridis quibusdam* J. B. *Leontopetalo affinis foliis quernis* C.B.

J. B. Rauwolf.

Altitudinem Leontopetali adsequitur, éstque huic caule, floribus, radicéque rotunda (quæ interna parte rubra est) haud absimilis. Cauliculi tamen graciliores, in terram repandi, & ab origine fili modo tenues, in varios ramulos divisi, quorum extremis *flosculi* adhærent conspicui, lutei, densioréq; stipatu positi, quatuor communiter foliolis constantes. *Folia* coliculorum dorso adhærent gemina utrinq; & ità sibi invicem opposita ut crucis figuram positu suo efficiant; atro-virentia, in extremo latiora, dissecta ad instar foliorum Quercûs.

CAP.

Cap. III.

De Sesamo.

SEsami nomen inditum videtur ἀπὸ τοῦ σήθω, quod quandoque σείω denotat *concutio, impello,* & ἀμάω meto, quod subito & quasi impetu ad messem propelleretur. Potiùs nomen exoticum est, ab Ægyptiis sumptum, quibus *Sempsem* dicitur. *J. Bod.*

Sesamum J. B. C. B. Park. *& aliorum Lusitanis* Girgelim. *An Gangila sive Sesamum Africanum* Pisoni & Marcgrav? **Oily purging Grain.**

J. B. Vesling.

Per *caulem* cubitalem, rectum, firmum, crassum & pinguem *folia* habet semuncialibus pediculis hærentia, crassiuscula, ex atro virore nonnihil rubentia, oblonga, acuminata [inferiora latiora & profundioribus incisuris serrata, superiora integris oris angustiùs patentia *Vesling.*] è quorum alis *flores* emicant calathi formâ, oblongi, magnitudine eximia, monopetali, reflexis labellis, intus albidi, exteriùs Violæ colorem induti, tenuíq; respersi lanugine. *Siliquæ* rectâ secundùm caulem ascendentes, non quaternis tantùm sed etiam quinis seníśq; lateribus angulosæ, stellatum occupant *calicem*, oblongum illud, compressum, pingue, flavescénśq; *semen* inclusum custodientes.

Ægyptiis tum in cibo, tum in medicamentis usitatissimum est, quod cum reliquis frugibus, postquam arentes campos scatebris suis temperavit Nilus, celeri proventu surgens siliquâ minimè fallaci cultorem suum locupletat. Parkinsonus, nescio quo Autore, Sesamum in India Orientali sponte nasci ait, in Ægypto, Syria, Græcia, Creta, Sicilia, in agris duntaxat, seri & coli. *Vires & Usus.*

Oleum seminibus expressum κατ' ἐξοχὴν *Zeid taib,* i. e. Oleum bonum Arabes nuncupant, quod ad cibos in frequentissimo usu est, majoríque pretio quàm Olivarum oleum in Ægypto venditur.

Marggravius *radicem* teneram, rectam, multis filamentis præditam, exteriùs ruffam, interiùs albam huic plantæ attribuit, si modo eandem plantam describit.

Plantam hanc non esse verum Antiquorum Sesamum nobis cum J. Bauhino & Stapelio videtur, ideóque an vires à Dioscoride Sesamo adscriptæ ei conveniant dubium est. Iis ergo omissis, quas proponit in libro de Plantis Ægyptiacis Prosper Aspinus, adferemus. Plantæ (inquit ille) decocto utuntur in fotu ad ophthalmias, ad tusses, anhelitûsq; difficultatem, pleuritidem, peripneumoniam, & tumores duros scirrhosos: Mulieres pro uteri duritie insessiones faciunt, & utuntur ad capitis furfures livoréśq; faciei: planta & seminibus coctis cum melle ad exsiccatos nervos, ad combustas partes, ad calidas inflammationes: Decocto in clysteribus ad colicos dolores, & ad emolliendam alvum: Ad movendas menstruas purgationes. Oleum fæcémq; ejus bibere ut impinguescant mulieres in balneis familiarissimum habent. Oleo etiam ad multa alii Ægyptii uti consueverunt, viz. ad cutis pustulas, asperitatem, atq; omnem defœdationem ex humore melancholico tum epoto, tum in cibis frequentato, vel ipsis affectis partibus inunctis. *Secretum* apud quosdam ad cutis pruritus, ejus quatuor uncias multis diebus bibendas exhiberi, ad anhelitûs difficultatem, pleuritim desperatam, peripneumoniam, ad movendos menses, atq; ad vehementes stomachi, intestinorum, uteríq; dolorum cruciatus demulcendos intus & extra.

Cap. IV.

Balsamina fœmina C. B. Ger. Park. *fœmina Persicifolia* J. B. **The female Balsam Apple.**

J. B.

R*Adice* fibrosâ & candida nititur: *Caulem* autem habet enormis crassitiei, cùm altitudo cubitum sæpe vix æquet, raro autem & parùm superet: est is verò cortice aut ruffo, aut rubescente aut herbido tectus, ad genicula nodosus, succo fatuo prægnans, glaber fere, cum interim rami, quos nullo ordine emittit tomento levi vestiantur, *foliis* densè stipati Salignis aut Persicæ, acuminatis, per ambitum serratis, succulentis, sapore amaricante præditis; è quorum alis *flores* simul plures Persicariæ siliquosæ prosiliunt, calcari longo, ex carneo colore herbaceo, reliquus vero flos rubescit, pediculis brevibus insidentes. [Est autem flos hexapetalos, folio supremo lato, infimo huic opposito concavo & in corniculum incurvum producto, binis lateralibus inferioribus oblongis, latis & propendentibus, latóque appendice velut geminis; superioribus duabus brevibus, parvis.] *Fructus* figurâ ferè Balsaminæ maris, acuminatus, verrucosus, in plures partes se contorquentes si digitis leviter prematur dehiscens, *semina* ejaculatur parva rotunda ex ruffo fusca seu pulla.

De loco natali nihil certi traditum invenio. Tenella est planta: semen rariùs apud nos perficit, nisi diligens cura & cultura accedat; quotannis serenda.

CAP.

CAP. V.

A. *Persicaria siliquosa* Ger. *Noli me tangere* J. B. *Mercurialis sylvestris Noli me tangere dicta, sive Persicaria siliquosa* Park. *Balsamina lutea, sive Noli me tangere* C. B. **Codded Arsmart, Quick-in-hand, Touch-me-not.**

Col. J. B.

SUmmo cæspite *radices* agit fibrosas, à quibus *Caulis* surrigitur cubitalis, tenerior, dilutissimè virens, etsi in imo purpurascat, lævis, inanis, translucidus, copiosum succum insipidum pressu remittens, per intervalla geniculis, ad quæ tophorum podagricorum æmula sunt tubera, interceptus. *Folia* alternatim posita, Mercuriali hortensi similia, majora parum, latiora, & circa petiolum longioribus acutioribus dentibus serrata, magisq; lunata, basi latiore. Ex singulis foliorum alis petioli exeunt longi, tenues, in terram inclinati, tribus vel quatuor ramis divisi, ex quibus *flores*, cùm parvi & inexplicati virides, & Balsaminæ floribus similiores dependent, per dorsum binis foliolis viridibus colligati, maritimum monstrum magno hians ore repræsentantes, parvo corpore, & caudâ tenui, brevi, recurva, & acutâ, bubulino cornu simili, ad Fumariæ bulbosæ flores accedentes, quadruplo majores & magis sanguineis guttis respersi, cavi, inanes, hiantes, divisuris sive barbulis sex distincti, sed inferioribus longioribus J. Bauhino Nasturtii Indici floribus assimiles, minores, ex flavo rubentes, punctulis rubris saturatioribus guttati, in quorum medio exalbida stamina. His succedunt *siliquæ* duas uncias longæ, tenues, nodosæ, ex albo virescentes, lineis virentibus striatæ, in terram nutantes, quæ cùm perfici incipiunt, disrumpuntur, etiam ante maturitatem, vel vento impulsæ, vel manu tactæ, & *semina* ejaculantur etiam imperfecta, quæ oblonga, compressa, virentia primùm, deinde cinereo & fusco colore evadunt. Autumni initio floret, & illius fine perficitur. Annua est planta.

Locus. Umbrosis, humentibus, uliginosis locis oritur. In Anglia rariùs occurrit, ad ripas lacûs *Winandermere* dicti propè *Amblesside* oppidulum in Westmorlandia observavimus: in transmarinis sylvosis & umbrosis udis ad latera montium secus Rhenum in Germania sæpius invenimus.

Vires. Miram hujus herbæ vim in cienda urina pluribus experimentis confirmat Gesnerus. Aqua destillata in hac parte adeò efficax est, ut si copiosiùs bibatur diabetem inducat. Hanc Vratislaviæ in calculo renum mirificè prædicant. Nonnulli herbam hanc per vomitum & secessum purgare aiunt. Cuti imposita eam φοινίσσει. Facultate fertur perniciosâ, ac inter deleteria habenda. *Dod.*

CAP. VI.

1. *Hypecoon legitimum Clusii* Park. *Hypecoon* C. B. *Hypecoon siliquosum* J. B. *Cyminum corniculatum sive Hypecoon Clusii* Ger.

RAdix ei simplex, interdum bifida, longa, annua tamen, exteriùs fusca [Clusio subflava] paucioribus fibrillis capillata. *Folia* multis incisuris divisa, Fumariæ ferè, pallidè viridia & nonnihil glauca [Clusio figurâ, colore & aspectu Rutæ foliis valdè similia, molliora tamen & interdum longiora. *Nobis figurâ & segmentis Rutæ folia non admodum referre videntur, nisi Rutæ nomine Peganium Narbonensium* Lob. *intelligat*] *Cauliculi* complures, nonnihil compressi, aliquousque foliis destituti, ubi flores emergunt foliosi. *Flores* pediculis insident, parvi, lutei, (& quantum memini) bifolii, aut saltem foliis duobus adversis, triangulis, grandioribus & conniventibus donati. Clusius *flores* pusillos, flavos, satis odoratos, hexapetalos ei attribuit, sed mirandâ figurâ, nam duo petala habent reliquis majora, nervo viridi foris extrema parte (quæ obtusior est & veluti compressa) prædita, quatuor alia perexigua sunt, & vix nisi flore expanso conspicua. *Cornicula* succedunt in singulis ramulis quaterna aut plura, longa, plana, articulis distincta, & falcis instar incurva: *Semen* in singulis internodiis nigricans, longiusculum, quod difficulter admodum eximi potest, continentia.

Locus. Reperitur in Gallia Narbonensi, v. g. non procul Monspelio, ad ripam stagni, non longè à thermis Balerucanis ante sacellum, & alibi: in Hispania copiosè agro Salmanticensi, Granatensi, &c. Nos eam in lingula illa inter portum Messanensem & fretum Siculum invenimus.

2. *Hypecoum alterum* Park. *Hypecoi altera species* C. B. *Hyp. alterum Dioscoridis siliquosum* Ad. Lob. *Cuminum siliquosum* Ger.

Lob. Ad.

Hæc minùs cognita, exigua & pulchra, non procul Aquis Sextiis oriunda, complura gerit *cornicula*, siliquosa, adunca, Scorpioidis dictæ modo, sed crassiora, *semine* intus præsepiolis distincto colore flavo, oblongo: *cauliculi* graciles, teneriusculi, & *folia* parva Carui aut Scandicis. Pectinis Venerei Fumariæve incisuris profundis: exigua *radix*: lutei *flores*, Maio mense Chelidonii majoris aut Erucæ, sed minores.

Dioscoridi, Plinio, Galeno natura Hypecoi eadem quæ Papaveris succo. Ejus succus instar Opii somnum inducit ex observatione D. Hermans. *D. Palmer.*

CAP.

CAP. VII.

Clematis tetraphylla Americana Zanoni, Bocconi, Moriſ.

Bocc.

RAra hæc & peregrinæ elegantiæ planta à *Radice* perenni, lignoſa *Caules* promit plurimos, quorum qui vetuſtiores lignoſi quoq; ſunt, novelli verò teneriores, prolixi, geniculati, rotundi, graciles, juncis, lyrarum fidiúmve chordis pares, quibus tanquam capreolis & viticulis uſa (leguminum & bacciferarum ſcandentium more) pergulas aut pedamenta proximè aſtantia, hortenséſq; ſcenas ſcandit, quibus facili negotio innectitur eáſq; conveſtit: Foliis quippe luxuriat, quum è ſingulis geniculis bini pediculi contra ſe poſiti naſcantur, bináq; ſinguli *folia* ſuſtineant longa, pulchrè virentia, ad Mali Perſicæ ſive Hemionitidis vulgò exiſtimatæ faciem colore ſuo accedentia, inter quæ medius exit *capreolus* intortus, quo adminiculo quæque propè aſſiſtentia apprehendit. *Flores* ſecundùm cauliculos ad foliorum exortum è pediculo unciali pendent, decenter incurvi, oblongi, cavi, rotundi, formâ atq; magnitudine florum Digitalis luteæ minoris, per oras ſimiliter inciſuris quinq; variè diviſi, colore qualis in Avellanæ nucis cortice, vel Cannella aut Cinnamomo vulgò dicto conſpicitur, quatuor intus *ſtaminibus*, ſingulis *apices* binos gerentibus foliaceos, nigricantibus maculis notatos. Subſequuntur *ſiliquæ* figurâ Smilacis hortenſis, quibus *ſemen* includitur.

Hyeme ſupereſt, frigoris (ni acerrimum fuerit) patientiſſima. Florentiæ videtur in hortis cultum.

CAP. VIII.

Caa-ataya Braſilienſibus Marggr. *Euphraſiæ affinis Braſilienſis ſiliquoſa.*

Marggr.

E Tenui *radicula*, alba in pedalem aſſurgit altitudinem, *caule* quadrangulari, pallidè viridi, geniculato, tenui, qui partim terræ incumbit, partim erectus ſtat, ad genicula quæ terram attingunt iterum radices agens. Ad quodlibet geniculum duo foliola ſibi opponuntur, Nummulariæ magnitudine & figurâ, ſeu rectiùs Veronicæ aut Chamædryos, in ambitu ſerrata & pallidè viridia. Ad quodlibet par foliolorum *floſculus* minimus provenit, quaſi galeatus, albus. Poſt hunc naſcitur ſiliqua grani Avenæ magnitudine & figurâ, quæ ſponte ſe aperiens ſemen effundit minimum, rotundum, obſcurè flavum, minus ſemine papaveris minimi. Nullius odoris eſt planta, ſed ſaporis amari.

Hæc planta contuſa, cocta in aqua ac pota purgat egregiè per ſuperiora ac inferiora.

Foliis in caule oppoſitis, ſerratis, floribus galeatis, ſemine vaſculis incluſo cum Euphraſia convenit, quo etiam poterat referri.

CAP. IX.

Micambe Angolenſibus Marggr. *ſiliquis incurvis. Pentaphyllum ſiliquis incurvis Angolenſe.*

Marggr.

IN pedalem circiter altitudinem aſſurgit *caule* tereti, contorto, quem circundant *foliola* parvula, & hinc inde ramuli circiter duos digitos longi, quorum ſinguli ſuſtinent *floſculos* ex albo ſubluteos. Sequuntur dein *ſiliquæ* incurvatæ, obrotundæ, teneræ, in quibus multum *ſeminis* nigri, rotundi, majoris quàm Papaveris. Uſurpatur à Nigritis in cibis.

Hujus plantæ, ſemen è Braſilia aliquoties miſſum nomine Moſambes d'Angola *J. de Laet* feliciter pullulavit, nec tantùm folia & caulem produxit, ſed & floruit liberaliter, & ſemen tulit, quod tamen à leviſſimo frigore, initio Octobris, cum ipſa planta corruptum fuit. Eſt autem (inquit) elegantiſſima planta, foliis ſimilibus Pentaphyllo, floſculis ſingularis conformationis, ſed minutis admodum; ſiliquis contortis.

Ex Africa in Braſiliam tranſlata putatur. *Locus.*

CAP. X.

Trifolium ſiliquoſum Barſilienſe, ſemine cochleato Marcgrav. *Caapomonga* III. Piſonis.

HErba hæc, quæ copiosè naſcitur in *ſinu omnium Sanctorum* ex *radice* recta, paucis filamentis prædita, arbuſculæ pænè figurâ ad unius aut duorum pedum, altitudinem aſſurgit, in multos ramulos expanſa: Súntque caulis ramuli lignoſi, atq; hinc indè acutis ſpinis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria *foliola* ſibi invicem ſunt oppoſita, more Trifolii. Hinc indè proveniunt in pediculis digitum longis, *floſculi* ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, ſubtilia ſtaminula in medio habentes. Floſculos ſequuntur *ſiliquulæ* teretes, circiter duos digitos longæ, in quibus ſemen rotundum, referens Limacis concham, coloris epatici. Quando ſemen eſt maturum ſiliquulæ ſponte diſſiliunt & effundunt ſemen. Herba odorem habet inſtar Fœnugræci.

Suſpicor

Suſpicor Trifolium hoc congener eſſe Trifolio ſiliquoſo flore tetrapetalo, lib. 17. cap. 3. deſcripto.

CAP. XI.

De Epimedio.

EPimedium Dioſcoridis & Plinii quænam herba ſit inter Botanicos non convenit: Diſcrepantes ſententias vide apud J. Bodæum à Stapel Comment. in Theoph. hiſt. & Parkinſonum. Cur ità dictum ſit proditum non invenio.

Epimedium Ger. Park. C. B. *quorundam* J. B. **Barrenwort.**

Radix obliquè agitur, nec altè demerſa, gracilis ſatis, longè latéque ſub terra reptans & ſe propagans. Hinc ſurgunt pediculi dodrantales, atque etiam cubito altiores, tenues, politi, rigiduli, in ternos ſurculos diviſi, quorum ſinguli rurſum in alios ternos dividuntur, ità ut unicuique folium hæreat unum, hæderaceum, ex rotundo oblongum, rigidulum, acuminatum, nervoſum, averſa parte glaucum, ſuperiùs ex viridi palleſcens, juxta pediculum pinnis duabus ſubrotundis, quarum altera, alterâ longior donatum, circumcirca mitibus denticellis crenatum, tenue & velut membranaceum. Peculiaris quidam ramus paulò infra primam ramorum diviſionem exit, palmaris aut dodrantalis, in ramulos diviſus, quorum unuſquiſque plures, [tres *Park.*] gerit *flores*, privatis petiolis hirſutis nixos, ſtructuræ ſingularis quadripartitos ità ut tetrapetali tantùm videantur, cum revera octapetali ſint. Petalis enim exterioribus quæ latiora ſunt & rubicunda, exterius tamen ex luteo rubentia, & lineis albis ſtriata, interiora minora & lutea arctè ſuperincumbunt, unde inferiorum petalorum marginibus circumcirca ſe oſtendentibus, flos negligentiùs intuenti tetrapetalos videtur, medio flavo marginibus luteis. Medium florem occupant apices etiam lutei. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* tenues, oblongæ, [cornutæ] ſemina compreſſa, rubentia continentes. Florum deſcriptio Parkinſoni eſt, verùm ii adhuc curioſiùs obſervari deſiderant, nec enim de interioribus petalis flavis mihi ſatisfactum eſt, an revera petala dicenda ſint, & an quaterna; quantum enim memini, mihi conſpecta ſingularis cujuſdam ſubſtantiæ erant, & unicum corpus conſtituebant, in quatuor tantùm obtuſas lacinias diviſum.

Locus. Cæſalpinus in montibus Liguriæ provenire ait. Camerarius propè Vicentiam in Italia. Bauhinus uterque in montibus Euganeis inter Balneum Aponenſe & Arqua, in Romania, locis humentibus & umbroſis. Nos in Alpibus non longe à *Ponteba* oppido, quod territorium Venetum & Imperiale diſterminat obſervavimus, unde montium incolam eſſe apparet. Floret Aprili aut etiam ſeriùs in regionibus frigidioribus. In hortos tranſlatum ob importunum radicum reptatum coerceri requirit.

De viribus nihil traditum invenio, nam quæ Veteres de Epimedio habent an huic herbæ conveniunt non magis certum eſſe poteſt, quàm quòd hæc eorundem Epimedium ſit.

CAP. XII.

Guaiana Timbo Piſon.

NOmine & noxia qualitate reliquis *Timbo* ſpeciebus ſimilis, cæterùm diſſimilima apparens, quæ ſola in Medicos uſus recepta eſt, nec frondibus deſtituta ſicut pleræque *Timbo*; ſed floribus, foliis magnis, glabris, acuminatis hinc indè vagatur, atque in caulis extremitate tenuibus *ſiliquis*, lævibus, cubitum longis copulatíſque ornatur, quæ meritò à Luſitanis *Faiſaons d' Impige*, ſive Fabæ impetiginis appellantur, quòd earum cortex ſuccum piſcibus quidem infeſtum, ſicut & aliæ

Vires. *Timbo*, ſed impetigini & puerorum ſcabiei, cæteríſque hujus generis affectibus cutaneis, proficuum continet. Menſibus enim pluviis immaturæ, ſiliquæ & virides ſucco turgent præſtantiſſimo, eóque frigido & acri, quo ſi fricetur qui impetigine laborat curabitur, modò aliquoties iteretur remedium.

Quando maturaverunt ſiliquæ tempore æſtivo, mox exſiccantur, túncque non ſolùm tunicam externam, ſed & ſuccum atque ſemina quibus ſcatent paulatim nigreſcere & aromaticum odorem ſpirare comperies: verùm tunc prædictis malis minùs aptæ judicantur.

CAP. XIII.

Volubilis ſiliquoſa Mexicana foliis Plantagineis. Aracus aromaticus, Tlilxochitl, *ſeu Flos niger Mexicanis dictus* Hernandez. *p.* 38. *Vaynillas Hiſpanis à vaginarum ſimilitudine,* Piſo, Mantiſ. Arom. *p.* 200. *Lathyri Mexicani ſpecies* Amman. **The Banilla's, or Vanilles.**
Hern.

VOlubilis herba eſt, arbores conſcendens & amplectens *Hernand. Foliis* undecim uncias longis, ſex latis, figurâ Plantaginis ſed pinguioribus & longioribus, viroréque infectis ſaturato: ſingulis ex utraq, parte caulis alternatim exorientibus: *floribus* nigricantibus: *ſiliquis* longis, anguſtis & pæne teretibus, nigris, olentibus muſcum aut Balſamum indigenam.

Calidis

Calidis regionibus, humentibus locis provenit, & siliquas verno tempore profert. *Locus.*

Siliquæ binæ aquâ resolutæ & potæ urinam cient, menstrua evocant, cum *Mecaxochitl* partum accelerant, ac secundas mortuúmque fœtum expellunt: ventriculum calefaciunt & roborant, flatus discutiunt; humores crudos concoquunt, cerebrum confortant; & ad ictus venenatos utiles esse dicuntur. Hinc *Chocolatæ* compositionem ingrediuntur. Elegantes Icones, foliorum, siliquarum, & seminum microscopio conspectorum extant in D. *Francisci Redi* Experiment. circa res naturales. *Vires.*

SECTIO III.

Herbæ anomalæ ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiora genera referendæ.

CAP. I.

Trifolii spica Crithmum marit. non spinosum Brasiliense. Caaponga I. Pison. *Perexyl Lusitanis* Marcgrav.

SEmipedales aut paulò longiores *caules* adipiscitur, teretes, nodosos, rufescentes, partim humo incumbentes, partim nonnihil se exigentes. Ad singulos nodos duo aut quatuor *folia* habet, Hyssopi æmula, sed crassiora & nonnihil carinata, opposita: superiùs autem *capitulum* oblongum sive ovale est, album ut in Trifolio ferè pro flore, habens in se aliquot *staminula* parva crocei coloris.

Folia & breves ramuli decerpti ac parùm cocti superfuso aceto condiuntur, & eduntur cum carnibus aut piscibus pro acetariis: excitant enim appetitum, movent urinam, & aperiunt viscerum oppilationes.

Hæc planta, quantum conjicio, ad Corymbiferis affines, Scabiosam, Eryngium, &c. pertinet.

Anonymos Brasiliana Limonio congener. Marggr. *Ad Lib.* 9. *cap.* 5.

Marggr.

In sesquipedalem aut paulò majorem altitudinem assurgunt *caules* multi, striati, pluribus ramis onusti, quorum quilibet eo loco quo è caule oritur nodum habet: rami inordinatè positi; *folia* ad exortum solitaria, oblonga, fastigiata, venosa, ad tactum mollia, foliis Oxylapathi similia; interdum majusculo folio minutulum junctum, distat unum ab altero circiter sesquidigitum. In summitate caulis & ramorum extremitate nascuntur multæ spicæ, parvulæ, virides, quatuor aut quinque dig. longæ, quæ sese aperientes *flosculos* promunt minimos, flavos, tantæ parvitatis, ut foliolum quodvis floris non sit majus cuspide acûs. *Radix* albicat, lignosa, nullo manifesto sapore. Perennis est planta & novos producit caules.

CAP. II.

Caapeba Brasiliensibus, Lusitanis Erva de Nossa Sennora, *aut* Cipo de Cobras Marggr. Pison. *Lib. nono adjicienda. Convolvulus Brasilianus flore octapetalo, monococcos.*

Marggr.

SCansilis est planta, *caulibus* teneris, rotundis, viridibus, admodum lentis. *Folium* quodlibet seorsum positum in caule, in suo pediculo rufescenti, duos digitos longo, & in exortu paululum incurvato, orbiculare, vel cordis latioris, uti pingitur, figurâ, consistentiâ folio Perfoliatæ simile, superiùs dilutè virens, inferiùs albescens (in quibusdam plantis folia pæne omnia sunt rotunda) Pediculus autem folii cujusque non inseritur in fimbriam seu extremitatem folii, sed plus dimidio digito ab ora versùs medium folii, ut fit in Nasturtio Peruviano. Ad pediculos foliorum etiam pediculus provenit sesquidigitum longus, *flosculum* sustinens pallidè flavescentem, octo petalis constantem hoc modo: Quatuor superiùs adposita sunt parva, obrotunda, his subest amplum, obrotundum, adhuc magis inferiùs tria parva alternatim posita. In summitate pediculi inter quatuor superiora folia granum provenit, magnitudine parvi Pisi, figuræ ovalis, interiùs viride, hinc rubrum. *Radix* longa, quasi contorta.

Planta hæc nullum habet odorem præter herbaceum. Folia contusa & imposita contra morsus venenatorum animalium singulare sunt remedium. *Radix* contra calculum excellentissima est.

CAP. III.

Dipetalos Brasiliana foliis Gentianæ aut Plantaginis. Lib. 9. capiti decimo subnectenda.

Marcgr.

IN pedalem aut etiam majorem excrescit altitudinem, *caule* nodoso, partim incumbente terræ, partim se surrigente; pars quæ terræ incumbit crebras agit radiculas. Distant nodi circiter trium digitorum intervallo, ex quibus prodeunt *folia*, unum aut duo minimum digit. longa, nervo & quinque aut sex venulis secundùm longitudinem ut in Plantagine, superiùs viridia, inferiùs parùm cinerescentia. In summitate caulis duo *folia* parva sibi applicata inveniuntur, figura conchulæ quam misellam vocant, ex quorum medio *flos* enascitur, eleganter cœruleus, foliis tantùm duobus obrotundis constans, aliquot *staminula* habens cœrulea flavis apicibus. Tota planta Gentianam aliquo modo repræsentat. *Radix* teres, tenuis, longa, sine fibris, hepatici coloris.

CAP. IV.

Erva Cidreira Lusitanis Marcgr.: *Citrago seu Melissa citrata Brasiliensis. Ad Lib. 11. cap. 23.*

IN quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, *caule* striato, geniculato. Ad quodlibet geniculum duo rami sibi oppositi nascuntur, & itidem duo folia opposita, tam in caule quàm in ramulis. Folium quodlibet duo aut tres dig. longum, acuminatum & in ambitu serratum, brevi insidens pediculo. In summitate caulis & ramorum *spica* provenit duos aut tres digitos longa habens *flosculos* minimos, dilutè cœruleos multo albo mixtos. Tota planta maximi odoris, nec ante annum quamvis siccæ odor minuitur, gratior quàm Melissæ cum Citro mixtæ.

CAP. V.

De Myosuro.

MYosuros ad Ranunculum accedit, idcirco Lib. 12. cap. 10. subnectenda.

A. *Myosuros* J. B. *Cauda muris* Ger. *Holosteo affinis Cauda muris* C. B. *Holosteum Loniceri, Cauda muris vocatum* Park. Mouse-tail.

J. B.

Fibras numerosas pro *radicibus* habet: unde folia germinant multa, graminea, spissa, angusta admodum, versùs extremum latiora, tres quatuórve uncias longa. *Cauliculi* ex eadem radice plures altitudine folia excedunt, enodes, teretes, nudi, non ramosi, *flosculos* in cacumine gestantes singuli singulos, muscosos, quinque foliolis compositos, herbacei coloris, pluribus intus staminulis cum apicibus subluteis, succedente *clavâ* unius duarúmve unciarum, tereti, mucronata, *granulis* multis compactili, caudam marinam affabrè mentiente. Ranunculis cognata est hæc plantula, sapore acri. Aprili mense floret, Maio semen maturat & exarescit radicitus.

Locus. In arvis, hortis, ad vias, & inter segetes sponte oritur, sed rarior.

CAP. VI.

De Ananas seu Pinea Indica ad Herbas Pomiferas referenda, Lib. 13. part. 1.

1. *Nana Brasiliensibus, Ananas Lusitanis* Marggr. *Nana sive Strobilus Peruvianus & Ananas* J. B. *Carduus Brasilianus foliis Aloes* C. B. *Anana seu Pina* Park. *Matzatli seu Pinea Indica* Hernandez. *Pinea Inda Hispanis* J. B. *t.1. l.9. c.7.* The Pine-Apple.

Marggr.

EX radice Carduo eduli perquam simili proveniunt quindecim aut plura *folia*, Aloes foliis æmula [Aloes aquaticæ foliis non valdè dissimilia, minùs tamen crassa *Clus.*] duos atq; etaim tres digitos longa, unum aut sesquidigitum lata ubi latissima, versùs extremitates angustiora & acuminata, crassa, saturatè viridia, in ambitu denticulis prædita instar dentium Lucii: in medio horum capitulum provenit instar Cinaræ fructûs, ejusmodi foliolis acutis compositum, insignis Cinnabrii coloris, quod successu temporis augetur, figurâ instar Strobili, unde Pineæ nuces & Pini apud omnes ferè gentes dicuntur hi fructus: & dum augetur inter foliola ejus prodeunt flosculi cœrulei, tribus foliolis singuli constantes. Fructus quando maturuit magnitudinem obtinet majoris Melonis vulgaris [Alii autores minorem faciunt] figuræ ovalis, exteriùs eminentiis constans, quasi umbilicis humanis, quæ in totum flavescentis coloris, per oras autem incarnati, quælibet autem in medio foliolum habet triangulatum, serratum, griseum. Fructus * odoris est suavissimi [adeo ut prætereuntes dignoscere queant ædes in quibus sit] saporis ferè instar Fragorum gratissimi [Linschotano qualis Mali Persici bene maturi, Parkinsono vini cum aqua rosacea & saccharo permixti unanimi omnium

* Oviedus Cotonei odorem sed gratiorem ei attribuit; vel Melo cotonei.

nium consensu delicatissimo sapore reliquos omnes fructus longissimè superat] apprimè succulentus. Cortex ille abscinditur, & fructus secundùm longitudinem in partes secatur, & comeditur. Medium illius quod relinquitur inter secandum, instar pilæ quadratæ, etiam ambeditur, & pro optima parte habetur; in sui medio habet medullam duram & lentam instar Pastinacæ, quæ abjicitur. Continet fructus in se granula seminis. Fructus maturus superiùs plantam juniorem habet, quæ decerpitur, & ità sine radice (nullam enim habet) terræ imponitur, quæ sequenti anno fructum fert. Unaquæque planta semel & unicum fructum profert annuo spatio, & fructus novam simul plantam, quæ cùm plantatur vetus eradicatur & abjicitur utpote inutilis.

Ex fructu hoc succus exprimitur & cum aqua miscetur, datúrque in ægritudinibus à Brasiliensibus, prout nos Hydromel damus.

Ex provincia S. Crucis in Brasilia primùm in Occidentalem Indiam, deinde etiam in Orientalem delatus est, autore Acosta. *Locus.*

Exhibetur fructus (inquit Fr. Hernandez) febrientibus refrigerii causâ, & ad excitandum appetitum, retinetúrque ore, ut sitim mitiget, & linguam humectet. Piso febricitantibus, tum vulneribus aut ulceribus infestatis prorsus abstinendum ab hoc fructu monet; adeò enim inquit humores accendit, ut non solùm impediat restitutionem ægrorum, sed & in pejus eos disponat. Ego potiùs cum Hernandez senserim etiam in febribus moderatè sumptum non inutilem esse. *Vires.*

Jac. Bontius fructum hunc in taleolas dissectum aquâ aut vino paululum macerare necesse esse ait, ut erodens vis ipsi insita extrahatur, aliàs calore suo palatum & linguam exulcerat, bullásque in iis excitat. Quapropter omnibus & singulis suaserim, ut his fructibus moderatè utantur, nè decepti à gratissimo sapore incurabilem dysenteriam incurrant.

Mirum est quod de hoc fructu referunt Acosta & Linschotanus, nimirum cultellum ei insertum, si unius diei aut noctis spatio [horæ mediæ Linschot.] relinquatur, ferè consumptum iri totam scilicet partem quæ in vulnere hæsit. Hoc si verum sit succum hujus fructûs valde acrem & erodentem esse convincit; atque idcirco non sine causa Bontius ab immoderato ejus usu cavendum monet; nec Linschotano assentiendum, qui fructus hosce communi usu hominibus vix nocere scribit, nisi supra modum sumantur usque ad gulam.

Aizoi majoris ortu persimilis exotica planta *Lobel. J. B.* nihil aliud est quàm Ananæ germina.

Adde ex Pisone, , quòd tum recens fructûs liquor, tum vinum inde expressum urinæ suppressioni & doloribus nephriticis succurrat, tum quoque venenis, in primis succo *Mandihocæ* adversatur; quod idem illius radix fructu deficiente præstat.

Omnia hæc efficaciùs operatur liquor stillatitius è fructu vi ignis extractus, si modica quantitate exhibeatur, largiùs sumpta nocet ob corrosivam qualitatem.

2. *Ananas sylvestris, folio Aloes, fructu Cupressino* J. B. *Carduus Brasilianus sylvestris* C. B. *Nana brava, i. e. sylvestris Brasiliensibus* Marggr. **The wild Pine-Apple.** Acosta.

Altiùs assurgit quàm præcedens, námque *truncum* habet hastæ magnitudine, lævem admodum, rotundum, & Mali aureæ crassitie, spinis horridum. *Folia* spinosis cuspidibus prædita, & per ambitum mollibus spinis septa. Singulæ arbores secundùm radicem summa tellure magnam foliorum comam fundunt; majorum quàm quæ in arbore sunt, quæque procul intuentibus Aloes foliis simillima videantur, tenuiorum tamen, pluribus spinis horridorum & dilutè virentium: Adnatis se propagat, aliæque stirpes ex aliis enascuntur, præsertim in sepibus & hortorum ambitu quos egregiè muniunt. Rami foliorum simul glomeratorum capita proferunt, flaventium admodum & tenerorum, suavissimi odoris, quæ nihil aliud sunt quàm flos ipse: Ex horum singulis spica prodit, Arundinis spicæ non absimilis, sed crassior, compactior & elegantior, odore Cedri. E ramis dependent fructus, *Ananas brava*, i. e. sylvestres dicti, quia cum domesticis nonnullam habent similitudinem, Melonis magnitudine; coloris rubri elegantis, toti in partes divisi quemadmodum Cupressini strobili seu nuces exsiccatæ, sed tuberculis foris obsiti, ut procul spectantibus magni Pinei strobili appareant.

Marggravius hoc modo fructum describit. Ovalis est figuræ, Citrulli magnitudine, compositus è quadrangularibus cylindris, in extremitate quadratè pyramidalibus, per maturitatem flavescentibus, qui separari ab invicem possunt. Cavi hi sunt, continentes granula ovalia innumera pallidè flaventia, papaveris majoris semine majora, suavia & dulcissimo rore imbuta instar mellis. Quodlibet corpus cylindricum separatum exprimitur digitis in os, & granula illa rore melleo imbuta absorbentur. Fructus etiam transversim discinditur in taleas.

Succus Ananæ ferrum corrodere dicitur non secus ac Aqua fortis. *Vires.*

Cap. VII.

Herba lanuginosa Brasiliensis Piso:

HErbam hanc aspectu egregiam Lanuginosam appellare placuit, quòd caulem & folia, eáque exigua, pulchra, longa, & molli lanugine obducta habuit. Fructum fert rotundum & viridem, lanuginosum, fatuum. Radicem habet parvum & tenuem, non ingrati, sed subamari saporis, cum quadam adstrictione, in qua sola parte plantæ qualitatem medicam latere compertum est.

Contra fluxus ventris à frigore natos, apud mediterraneos Brasilienses familiare est remedium. *Vires.*

CAP. VIII.

Ambuyaembo Brasilienſibus Marcgrav. Piſon. *Convolvulus Braſilianus, flore ventriculo humano ſimili. Ad Lib.* 15. *cap.* 4.

PLantis & fruticibus vicinis ſe circumvolvit *caule* ſuo ſarmentoſo inſtar Clematidis. Hinc inde ad caulem enaſcuntur *folia* unum atque alterum, in quorum medio pediculus longus, continens folium ſolitariè poſitum. Sunt autem folia figurâ cordis, lata, nervo craſſo in medio, & venis obliquis decorata, dilutè ſeu ferè pallidè viridia (quaſi paulùlum albedinis viriditati eſſet admixtum) Hinc indè quoque fert florem egregiæ & pæne mirabilis ſtructuræ; habet enim figuram ventriculi humani, & eſt magnus, quippe longus abſque proceſſu & caule ſex digitos ferè: pediculus floris curvatus eſt, ſpithamam longus, viridis & ſtrioſus, repræſentans dextrum ſeu inferius orificium ventriculi humani Pylorum dictum; ab alia extremitate proceſſum habet quatuor dig. longum, figurâ colli Cygni elevati, ſed in extremitate retrorſum inclinatum, repræſentans orificium ſiniſtrum ventriculi ſeu ſuperius, Cardiam dictum. Secundùm longitudinem autem proceſſus ille ſuperiùs apertus ſeu fiſſus eſt. Ventriculo huic annectitur ſeu deſuper incumbit tenuis membrana obrotunda duplæ latitudinis quàm Imperialis, innumeris venulis rubris variè intertexta, haud malè referens hepar humanum, ventriculo incumbens. Totus flos coloris eſt ex albo flaveſcentis venis rubro-purpureis, majoribus ſecundùm longitudinem, minoribus ſecundùm latitudinem intertextus, & inter venas quaſi rubro purpureo punctulatus: nullius tamen eſt odoris manifeſti.

Fructum non deſcribit; proinde quo referenda ſit planta neſcimus.

CAP. IX.

Rapunculus Braſilienſis tuberoſus, ſeu Battata Tajaoba Braſilienſibus Marggr. Piſon. *Lib.* 15. *Cap.* 5.

PRima ſpecies, ut & ſecunda, *folio* eſt lacteſcente, *radice* orbiculari, non tamen bulboſa, exteriùs incarnati coloris, interiùs flavi, cepæ magnitudine aut porri, multa filamenta inferiùs obtinente, tres vel quatuor dig. longa: *Caulem* habet brunnum ſeu fuſcum, *folia* pæne orbicularia, & nervos foliorum rufeſcentes.

Ex ſecundæ *radice* prodeunt *caules* quatuor, quinque, ſex, & interdum plures, rotundi, ſpongioſi, ſucculenti, virides, craſſi, novem aut etiam duodecim dig. longi. Cuilibet autem cauli inſidet folium unicum, Sagittariæ figurâ & magnitudine, quando junior adhuc eſt planta, aliàs triplo aut quadruplo majus, & Petaſitidis herbæ foliorum magnitudine, nervos habens conſpicuos, viride & ad tactum molle ut Braſſica, ac in ambitu cinctum duabus venis.

Radix cocta vulgò comeditur ut Battata, éſtque dulcis, ſingularíſque, quaſi moſchati aut floris violacei ſaporis. Utriuſque ſpeciei folia cum caulibus craſſiſſimis etiam inciduntur, & pro olere in aqua coquuntur; molleſcunt ſtatim & optimè ſapiunt.

Tertia *folio* eſt non lacteſcente. *Caule* cum prima ſpecie convenit ut & Radice: *Folia* habet Sagittariæ ut ſecunda, ſed anguſtiora, pedalis circiter longitudinis, ſuperiùs ſaturatè viridia, inferiùs albicantia, nervo & venis ex viridi flaveſcentibus, & in centro folii purpuraſcentibus. In caule longo (qualem quodque folium habet) *florem* habebat unicum [quæ Marggr. floruit] longum ſeu latum quinque digit. monopetalon, cujus ſuperior medietas alba inſtar corporis elliptici per medium ſecundùm longitudinem ſecti, & veluti in ſcapham excavati: inferior medietas inſtar vulvæ, viridis coloris, magnitudine Juglandis & ejuſdem figuræ, aperturam habens. Uno verbo totus flos figurâ eſt Cucurbitæ in medio vinctæ dum creſceret; per albam autem medietatem floris multæ diſcurrunt albæ regulæ, quarum pars circa extremum folii quodammodo purpuraſcit. In medio floris ſtamen eſt craſſitie pennæ anſerinæ, cylindraceum, in extremitate faſtigiatum, longitudinis paullo majoris 2½ dig. conſtans corpuſculis clypeiformibus ac veſtitum brevibus villis luteolis, qui facilè abſterguntur. Ita autem compoſita ſunt hæc corpuſcula (quæ ſemen ſunt) ut columna ſeu ſtamen læve & teres appareat. Flos caret odore aliquo perceptibili; clauſus adhuc totus vireſcit.

CAP. X.

Caapomonga Braſilienſibus dicta, Luſitanis Erva do vina Marggr. *Campanula Braſiliana floribus minimis. Ad Lib.* 15. *cap.* 5.

RAdicem habet ſemipedem pænè longam, lentam, tenuem, rectam, aliis radiculis interdum præditam, exteriùs croceam (cùm primò eruitur) ſed poſtea diluti umbræ coloris evadit, interiùs candidiſſimam, ſubdulcis ſaporis: è qua prodeunt caules tres vel quatuor; octo aut novem digitos longi, rotundi, nodoſi, virides, ex parte ruffi, partim humi ſerpentes, partim ſurrecti. Ad nodos autem prodeunt ramuli; in quibus itidem ad genicula duo, tria vel quatuor folia ſibi apponuntur, aut opponuntur, digitum longa, mollia, ſuperiùs ſaturatè viridia, inferiùs incana; quodlibet inſidet ſuo pediculo, ſemidigitum longo, nervis conſpicuis præditum. In ſummitate caulium rami ſunt, continentes *floſculos* parvos, umbellatim poſitos, dilutè rubro-purpureos, quorum conformatio ob exilitatem conſpici

ſpici non poteſt; ſed adhibito Megaſcopio apparet hos floſculos eſſe inſtar florum Campanulæ ſuperiùs dentatos, habéntque in medio duo *ſtaminula*, rubro-purpurea, figurâ ut Campanula habere ſolet, paulum extra floſculum prominentia duobus apicibus. Erumpunt è conico cylindraceo corpuſculo viridi, quod antequam ſe aperiat hiſpidum eſt & pingue, ità ut veſtibus facilè adhæreſcat.

Cap. XI.

Roſmarinum Stœchadis facie Alpin. exot. *potiùs Euphraſia Stœchadis facie. Ad Lib.* 15. *cap.* 7. *referend.*

Alpin.

E *Radice* lignoſa, tenui, multifida *caulem* emittit propè radicem in tres aut plures ſurculos diviſum, longos, ſurſum obliquè actos, qui hinc indè inferiùs ramulis ex adverſo poſitis ambiuntur, à quibus eodem modo alii ſurculi parvi recti exeunt; ſuperiùs verò caules primarii utrinq, & ipſi & ſurculis aliis, veluti teneris germinibus ex oppoſito ordinatim poſitis, & *foliis* veſtiuntur, tenuibus, in acutum deſinentibus, ſurculis abſque petiolis hærentibus, crebris utrinque, oppoſitis, in obſcurum albicantibus, odoratis, Stœchadis maximè ſimilibus: totáque planta Stœchadi ità conſpectu ſimilis videtur, ut omnes Stœchadem eſſe dicerent. *Flores* verò in ſummitatibus inter folia emicant, ſinguli ex foliis ſingulis exeuntes, parvi, & magnitudine, & figura, & colore floribus Roriſmarini coronarii ſimilibus, à ſuis petiolis pendentes. Quibus defloreſcentibus ſuccedunt ſingulis thecæ ſingulæ, parvæ, rotundæ, Piperis magnitudine & etiam minores, ex viridi albicantes, intus minuta ſemina continentes. Tota hæc planta obſcurum reſpirat odorem, foliorum Stœchadis proximum, ſapore verò aſtringit, aliquantulum amareſcens cum obſcura caliditate. Perpetua eſt planta.

Ex ſeminibus è Creta miſſis Alpino orta eſt. *Locus.*

Cap. XII.

De Polygala Ad calcem Libri XVI. *adjiciend.*

POlygalon dicitur à copia & ubertate lactis quam vaccis & pecudibus depaſcentibus facere creditur. Eſt autem herba planè anomala, vaſculo ſeminali cum Thlaſpi conveniens, cui idcirco ſubjicienda, flore ſingulari & ſui generis.

A. 1. *Polygala* Ger. *minor* Park. *vulgaris* C. B. *Polygalon multis* J. B. Milk-wort.

J. B.

Perenni *radice* ſemipalmum aut palmum, interdum unciam longa, lignoſâ, albâ, vel nonnihil viridi, purpurante, guſtu ſubamaro, nonnihil aromatico, *caules* profert multos, alios ſurrectos, alios repandos, tenues, palmares & ſpithamæos, in viridi nonnihil rubeſcentes, *foliis* alternatim adnatis, crebris veſtitos; ſpicam ſuſtinentes *floſculorum* minutorum, non una vice ſeſe pandentium, colore cœruleo, [aliàs carneo, albo aut vario] labello exiguo, & in fibras tenuiſſimas digitato, galeâ è duobus foliolis, alternatim ſubeuntibus & incumbentibus, latera claudunt alæ geminæ, paſſæ, latiuſculæ, in obtuſum mucronem deſinentes vireſcente lineola per longum ſignatæ; in rictu latent apices minuti crocei: baſin floris excipiunt [ad pediculorum exortum, (qui breves ſunt) in ipſo caule] foliola terna minutiſſima, unum galeæ incumbens, duo labello ſubdita, quæ delapſo flore defluunt. Flores excipiunt *vaſcula ſeminalia* Thlaſpeos, compreſſa, obtuſa, bifida, in duo loculamenta diviſa, *ſemina* bina continentia. *Folia* humi ſparſa & in caulibus numeroſa, illa ſubrotunda, hæc oblonga & acuta. N. quòd alæ florum non defluant, ſed paulatim auctæ in colorem viridem degenerent, & vaſculum ſeminale utrinque obtegant.

Polygala lutea ſeu vulgaris flore luteo non aliter quàm floris colore differre videtur à vulgari Polygala.

In paſcuis, præſertim ſiccioribus, ubique frequentiſſima eſt; maximè montoſis. *Locus.*

Si manipulus ejus per noctem in vino maceretur, idq, bibatur, bilem per alvum mirè dejicit nullo periculo; experientiâ Geſneri. *Vires.*

2. *Polygala fruticeſcens Capitis bonæ ſpei* Breynii.

Breyn.

Radicem poſſidet contortam, & pro plantæ proportione craſſam, extrinſecus cineream vel albam, intus candidiſſimam: exinde *virgulta* aſſurgunt dodrantalia, juncea & viridia, Spartii Hiſpanici *Cluſ.* virgulis non abſimilia; *Foliis* raris, anguſtis & acuminatis, vix unciam attingentibus, nullo ordine poſitis veſtita. *Floſculos* fert ſpicatos, Polygalæ vulgaris planè ſimiles, quorum color ex viriditate ſuave-purpuraſcit. Nec fructum, nec ſemen vidi, haud tamen à vulgari differre exiſtimo, inquit Breynius.

3. *Polygala vulgaris major* J. B. *Cluſ. major* Park. C. B.

Ex eadem interdum *radice* prodeunt quinq, aut ſex virgulæ duriuſculæ, pedales, graciles, lentæ & obſequioſæ, foliis nullo ordine diſpoſitis obſitæ, anguſtis floris tinctorii, aut vulgaris Hyſſopi anguſtifolii & minoris foliorum æmula. *Flores* conferti & ſpicatim naſcentes ſummas virgulas occupant, Fumariæ floribus non multum diſſimiles, longiores tamen & dilutioris purpurei coloris elegantiſſimi, ſive dilutiore rubore pulcherrimo nitentes: his ſuccedunt penduli loculi plani, Burſæ paſtoris valvulis pæne ſimiles, quos membranaceæ quædam veluti alæ integunt, *ſemina* bina plerunque continentes, nigricantia, hirſuta, longiuſcula, quæ aperientibus ſeſe ad latera maturitate burſulis decidunt.

dunt. *Radix* crassiuscula, brevis, dura, lignosa, vivax, aliquot fibris donata est. Tota planta amaricat.

Locus & Tempus. In montosis Austriæ & per Pannoniam inter amnem nusquam non occurrit. Floret Maio & Junio.

4. *Polygala vulgaris coloris obsoleti, foliis angustissimis* J. B. *An Polygala acutioribus foliis Monspeliaca* C. B.

Paucis aliquot adsurgit coliculis, aliquando etiam singularibus, pedalibus, altioribus, magna parte nudis; circa ima ferè foliolis vestitis quàm in reliquis Polygalæ speciebus angustioribus, acuminatis, prope terram tamen existentibus latiusculis & brevioribus. Ramorum extremis quoq; *flosculi* coloris obsoleti, & post hos vascula membranea, binis foliis lucentibus obducta, lineisque virentibus notata hærent, sed rariore stipata, eàque serie ut alterum post alterum ritè positum esse videatur. Tota spica palmum ferè adæquat. *Radicula* simplex duriuscula, alba, nullis pænè fibris prædita. Facies plantulæ, h. e. partium figura & color facile eam à reliquis Polygali speciebus distinguit.

Locus. In Galliæ Narbonensis locis saxosis, collibus præsertim sterilibus propè Monspelium, æstate prorumpentem observavit Cherlerus: sat alioqui frequens loco suo natalitio, qui tamen rariùs occurrit. *D. Magnol* in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium Polygalam annuam, erectam, angustifoliam floribus coloris obsoleti, carneis lineis virgatis eam appellat: rarúmque esse scribit & paucis Botanicis notam.

CAP. XIII.

Verbenæ facie planta Brasiliensis Marggr. *Tetrapetalis anomalis ad finem lib.* 17. *adjicienda.*

Marggr.

EX *radice* recta, haud crassa, multis radiculis prædita ad latera, alba, gustu amaricante, adsurgit *caulis* angulosus ac nodosus in sesquipedalem altitudinem; ad singulos autem nodos duo nascuntur *folia* sibi opposita, sesquidigitum longa, per latera in medietate exteriore serrata, & ad eosdem quoq; ramuli duo exeunt, sibi oppositi, cum similibus foliis ad nodos oppositis, sed non solùm duobus, sed tribus aut quatuor foliis minoribus semper junctis: & in hisce ramulis ad nodos etiam multi pediculi, breves, quatuor utplurimum ad quemlibet nodum; quorum quilibet habet *capitulum* rotundum, cum parva prominentia instar cuspidis aciculæ, quod se aperiens protrudit *flosculum* lactescentis coloris, tetrapetalon, habétq; in medio multa parva *staminula*, erectè stantia, quæ repræsentant plumam, ità ut flosculus quasi plumatus appareat.

CAP. XIV.

Spica trifolia Alpin. exot. *Spica trifolia festucacea mirabilis* Park. *Ad lib.* 18. *cap.* 8.

Alpin.

MIrabilis hæc planta non una quidem, sed duæ diversi generis plantæ simul esse videtur. Prima est planta festucacea, spicis multis ramorum instar ab *radice* exeuntibus, colore subrusso; *flores* oblongos, magnitudine atque figurâ Hyacinthi floribus similes, albos, interseptos ferentibus, dum recentes sunt suaviter olentes; à quibus fiunt *semina* alba, rotunda, minima. Ab radice verò ex spicarum festucis capillamenta Cuscutæ similia, subtiliora tamen, albicantiáq; ità innumera ferè exeunt, spicas ex toto occulentia, desinentiáq; in folia parva, elegantissimi Trifolii pratensis foliis similia, minora tamen, & circumcirca perpulchrè crenata. Tota hæc planta lata est, in orbem veluti acta, exteriùs Trifolium simulat, interiùs, nimirum in parte convexa terram spectante, festucacea tota esse videtur; & florescens multam elegantiam præ se ferre.

Locus. In Creta insula nascitur.

CAP. XV.

Verbena Indica lanuginosa Bod. à Stapel. *Ad fin. Lib.* 19.

FOlia habet oblonga, ambitu incisa, in extremo obtusè mucronata, lanuginosa, inodora, propè radicem crebriora; *caulem* rotundum, semicubitalem. Cauli assurgunt *flosculi* parvi, coloris obscurè phœnicei, quinque foliorum, racematim ex calyculis subluteis protrusi, inodori. Radix fibrosa.

Floret Aprili, id est, Autumni in illis regionibus initio.

Justus Heurnius, qui ex India Orientali misit plantam descripsit.

CAP.

CAP. XVI.

Caa ponga II. Piſon. *Portulaca Braſilienſis repens.*

CAule Portulacæ, tereti, geniculato humi ſerpit & quibuſdam fibris ſe firmat in terra, atque circa maritima luxuriat in infinitum. Ad quodlibet autem geniculum quinq, aut ſex *folia* appoſita, figurâ foliorum Lavendulæ, verùm craſſa & ſucculenta ut Portulacæ. Inter folia in ſingulari pediculo fert *floſculum*, dilutè purpureum, quinq, foliolis conſtantem, deorſum incurvatis, & multis ejuſdem coloris ſtaminulis in orbem diſpoſitis, quæ in medio adhuc ſtamen viride ovale continent. *Radices* hinc indè unicas agit, pennam anſerinam craſſas, innumerabilibus ſubtiliſſimis filamentis circundatas, & caule ſerpente fibræ ex illo variis locis prodeuntes ſe terræ infigunt.

Folia muria & aceto condiuntur, & in acetariis uſurpantur, ſicut Crithmum marinum & ſimilia. *Uſus.*

CAP. XVII.

Viola ſpicata Braſiliana.

Aguara ponda Braſilianis Marggravii. **Rattenſteert** *Belgis, i. e. Myoſuros. Ad Lib.* 19. *Sect.* 2. *cap.* 5.

Marggr.

IN ſeſquipedalem aut majorem quoq, altitudinem aſſurgit, *caule* geniculato, tereti, viridi. Ad ſingula autem internodia folia habet quatuor, quinq,, aut plura, anguſta, ſerrata & faſtigiata, viridia, inæqualis magnitudinis. In ſummitate caulis ſpicam unum pedem longam, teretem, floſculis undique eleganter cœruleo-violaceis plenam, colore Violæ Martiæ noſtratis, quinq, petalis ſubrotundis compoſitis. Integer floſculus non malè refert Violam Martiam, & paululum etiam ejus odorem. *Radix* illius recta, mediocriter craſſa, & multas parvas radiculas adjunctas habens, adhæc filamentoſa.

Reperitur & alia præcedenti planè ſimilis, niſi quòd ſpica florum lata eſt, cubicis foveis inſignita, loricam repræſentans, viridis: ex foveis autem illis prodeunt floſculi cœrulei ut in præcedente.

CAP. XVIII.

Acetoſa Bulboſa Bod. à Stapel.

SPithamæ altitudinem habet; Folia dilutè viridis coloris duriuſcula & complicata, longa, & anguſta, quæ quinq,, vel ſex, vel vario numero ex ſummo cauliculo exoriuntur, caule cæterùm foliis orbo. Radix bulboſa, exteriùs lutea.

CAP. XIX.

De Galanga, quæ ad Iridis genus pertinere videtur.

GAlanga, recentioribus Græcis γαλάγγα, Vocem Arabicæ originis eſſe minimè dubium eſt; ſed corruptam mirificè, ut ſudandum fuerit illi qui legitimam eruere velit. *C. Hofman.*

Quidam radicem Schœnanthi eſſe volunt; alii Acorum Dioſcoridis; alii Cyperum ejuſdem: Nè deſit (inquit C. Hofmannus) quod effutiant diſtinguunt etiam majorem à minore: ego nihil video quò minùs ab eadem planta ſit utraq, quæ Iridis forte ſit. At peritiſſimi Botanici diſtinguunt, & pro diverſis habent. Iridis tamen cujuſdam radices eſſe nos etiam cum Hofmanno & Cluſio opinamur, quod pari modo foliorum veſtigiis, ceu zonulis circularibus cinctæ ſint.

Utramq, Galangam Veteribus ignotam fuiſſe, & Arabibus non ſatis perſpectam Botanici pleriq, ſentiunt.

1. *Galanga minor* Ger. J. B. C. B. Park.

C. B.

Radice eſt geniculata, & in quoſdam nodos craſſiores, (& juxta nodulos ex intervallis) nonnihil intorta, inæquali, lævi, & adnatis in tranſverſum & in obliquum tendentibus brachiata, craſſitudine minimum digitum æquante [unde junceæ craſſitudinis apophyſes pronaſcuntur, eâ ferè formâ quâ Cyperi radices conſpiciuntur *J. B.*] foliorum veſtigiis ex intervallo ceu zonis circularibus cincta, foris ruffa & ſubfuſca, intus autem flava, [imò tam intus, quàm foris rubens] dura, ſolida, venoſa cùm frangitur tritu difficilis, [matrice parva ſolida, ſapore & odore longè vegetiore generoſioréq, quàm major, & fervore aromatico totas fauces abunde implente,] odore valde acri, aromatum modo jucundo, & Cyperum quadantenus tum formâ, tum odore imitante: Foliis, autore Garcia, Myrti. Duarum palmarum altitudine fruticat.

Sponte naſci aiunt in China, unde in Indiam defertur. *Locus.*

2. *Galanga major* J. B. C. B. Ger. Park.

Radice est pollicem, & duos interdum pollices crassa aut majore, crebris pollicaribus apophysibus subinde donata [nodosa, inæquali, quasi ramis brachiata *C. B.*] cortice satis extenso, circularibus zonis (quæ foliorum vestigia sunt) cincto, fusco aut rubente, substantia solidiuscula cinerea albicantéve, punctulis (quæ extrema sunt fibrarum) notata, venosa, Zingiberi simili, matrice magis fusca, fungosâque: odore acri (non tamen æquè ut prior odorata & fragrante) sternutamenta provocante: sapore acerrimo, ingrato, ventriculum subvertente. Caules Arundinacei ad Zingiberis fere altitudinem assurgunt [Garciæ binum cubitorum, Javanensis verò quinq; spithamarum] *Folia* longa, mucronata, superiùs saturè, inferiùs dilutè viridia [Iridis aut Xyridis, nigricantia, angustiora tamen Penæ.] Flores albicantes, inodori. [* Folia & flores florem Iridis æmulantur] semen fatuum.

** IV. part. Ind. Oriental.*

Acosta folia Orchidis ei attribuit & appingit, caulem è foliorum involucris constantem.

Locus. In Java & Malabar sponte oritur; sed in Java copiosissimé. Seritur radice in terram defossa, ut Zingiber.

Neque Acostæ, neque Garcias ab Hort. Clusio satisfaciunt in Galangæ majoris descriptione, præsertim si ea quâ Europæ officinæ utuntur legitima sit Galanga major: etenim ejus radices multò majorem habent similitudinem cum Iridis quàm cum Asphodeli aut Zingiberis radicibus. Et certè omninò sibi persuadet Galangam nostram majorem Iridis genus esse. Jo. etiam Bauhinus cùm Patavii esset in horto Cortusii Galangæ majoris nomine plantam vidit Iridi valdè similem foliis & radice.

Vires. Radix Galangæ majoris ad omnia utilis est ad quæ Zingiber, atq; eodem modo quoq; condiri solet: in usu etiam est ad orexin excitandam, non secus ac cappares & Oleæ fructus apud Europæos. Recens quoq; utriusq; Galangæ radix in taleolas dissecta cum carnibus piscibúsq; coquitur in eundem finem. Sic quoq; cruda sale & aceto & oleo inspersa cum piscibus & carnibus assis commodè editur ad juvandam concoctionem. Malabarenses & Javani non solum contra hominum sed & jumentorum mala frigida magni faciunt. Polentas seu panes è farina radicis confectas in frequenti usu habent, quas cum succo nucum *Cocos* præparant contra uteri & vesicæ mala exhibent. Vide Bontium & Acostam.

Galanga medicamentum est cephalicum, cardiacum & stomachicum, ad frigidos affectus magni usus. Ventriculum roborat & concoctionem promovet. Acidis ructibus commanducata subvenit, flatus discutit, halitum oris emendat. Colicæ opitulatur. Renes calfacit & Venerem excitat. Saccharo condita ad frigidos cerebri & nervorum affectus, Cephaleam, & artuum dolores conducit.

Cordis palpitationi cum succo Plantaginis utilis est, & ad lipothymias si à frigore causentur pulvis cum vino generoso aut aqua Melissæ, vel succo Boraginis: quare consuevere Germani iis quibus vena secta masticandam præbere.

CAP. XX.

Radix Ninzin *Pisonis* Mantiss. Arom. *Quibusdam* Ginseng & Gensing.

FOlia Pastinacæ sativæ *Geel-peen* Belgis dictæ similia sunt. Radix magnitudine Pastinacis multùm cedit, ut quæ digitalis tantùm sit longitudinis & crassitiei, in fine filamentosa: colore ex flavo albescente, sapore subdulci, non ingrato, pingui.

Locus. Nullibi quàm in Regno Coreæ crescit, inq; mediterraneis ejus partibus, 200 plus leucis à mari remotis.

Vires. Hujus decantatæ Panaceæ usus est non solùm apud incolas Regni *Coreæ*, sed & *Tankinde Chinæ & Japoniæ*, adeóque ad illam tanquam ad sacram anchoram confugiunt, quâ tamen non semper solâ & simplici utuntur, sed utcunque aliis remediis nativis mixtâ, manente *Ninzin* Compositionis basi. Illa autem medicamenta quæ adduntur *Coreæ* incolæ celant & tanquam arcanum sibi reservant. Quando autem animus est expugnare magnos aliquos naturæ hostes, ut motus Epilepticos, Vertigines, Spasmos, Hydropes, Lipothymias, Choleras, &c. tunc medici robur addunt huic radici ex valido aliquo additamento pro vehiculo. At verò nulli alteri mixta omnibus languidioribus & cachecticis non solùm in usu est, sed eam tanquam præservans contra malignos & venenatos affectus domi forísque perpetuò ad manus habent, atq; bis térve de die exiguam particulam recentis radicis masticant: unde mirificè virium restaurationem, cordísq; refectionem omnes se experiri testantur. *Hactenus Piso.* Ob Similitudinem ad Pastinacam referri potest, lib. 9. cap. 19.

Cap. XXI.

Radix S. Helenæ Park. Rad. S. Helenæ, Galangæ species J. B. *Cyperus rotundus inodorus ex Florida* C. B. Apoyomatli *seu* Phatzisiranda, *Cyperus Americanus* Hernandez.

J. B.

EX portu S. Helenæ quæ est in Florida radices quædam ad nos importantur teretes, oblongæ, nodis distinctæ, quibus dissectis perforatisque fiunt sphærulæ precatoriæ, quæ siccatæ rugantur, osseámque acquirunt duritiem: extrinsecus nigræ, intus candidæ. Cortex adeò adhæret medullæ ut unum fiat continuum. Sapor ejus aromaticus est & gratus, ut Galangæ quædam species esse videatur: Pollicari sunt crassitie aut circiter. Herba verò parùm habet caulis, & humi spargit ramos. Folia fert ampla admodum & viridia. Locis humidis nascitur.

Si Folia rectè descripta & depicta sunt Cyperi species esse nequit, ut ex descriptione & facultatibus colligi posse putat Clusius. At Icon & descriptio Hernandez Cyperum esse convincunt.

Herbam Indi lapidibus terunt, eâq, universum corpus balneaturi fricant: aiùnt enim astringere, *Usus.* membráque roborare odoris gratiâ: Hócq, sæpiùs faciunt ob insignem utilitatem quæ indè ipsis resultat. Pulverem tenuissimum ejus tam Indi quàm Hispani in vino infusum ad ventriculi dolores fœlici cum successu hauriunt.

Cap. XXII.

Drakena radix Ger. *Contrayerva Hispanorum sive Drakena radix Clusii* Park. *Drakena radix* J. B. *item Contrayervæ radix* ejusdem. *Cyperus longus inodorus Peruanus* C. B. *item Cyperus longus odorus Peruanus* ejusdem.

RAdicem Hispanico Contrayervæ nomine in Officinis notam periti Botanici Thomas Johnsonus & Joannes Parkinsonus eandem esse affirmant cum radice Drakena Clusii; siquidem radicis Drakenæ descriptio Clusiana radicibus ex Hispania ad nos allatis Contrayervæ nomine examussim convenit. Ea autem est hujusmodi:

Semunciali magna ex parte erat crassitudine & prælonga, subinde in nodos & inæqualia capita extuberans, atque in summis capitibus velut è crassis squamis contexta, Dentariæ ἐννεαφύλλε ferè instar, foris nigricans, rugosa & dura, quia resiccata, interiore parte alba: tenues fibras hinc inde adnascentes habebat, quasdam crassiusculas & majusculas, duras & lentas, è quibus alii nodi dependebant. Nullo manifesto odore præditam esse observabam, sed saporem habere deprehendebam nonnihil adstringentem, diutiùs verò manducatam tenuem suavémq, acrimoniam relinquere. J. Bauhinus in radicibus Drakenis diutiùs manducatis acredinem molestam adhuc sentiebat; unde non deest radicibus hisce caloris gradus quem Clusius desiderabat, quò minùs esse possent radices veneno resistentes seu *Contrayervæ* Monardi, quibuscum facultatum ratione valdè convenirent.

Monardus quidem radices hasce Iridis radicibus valdè similes esse scribit sed minores & Ficulnei folii odore. At Parkinsonus nullam cum radicibus Iridis in forma convenientiam observare potuit in radicibus pro *Contrayerva* ex Hispania huc allatis, imò in multis differre ostendit. Petrus de Osma Folia Plantaginis quinquenerviæ Plantæ attribuit. Deest etiam Aromaticus sapor in Contrayerva Officinarum cujus meminit Monardus. Quicquid autem sit de Contrayerva Monardi, Officinarum Contrayervam nihil aliud esse quàm Drakenam radicem Clusii certum est; qui id nominis ei indidit in gratiam D. Francisci Draci, qui ei illam donavit.

Contrayerva, quasi dicas Alexipharmacum, appellant Hispani, quoniam earum pulvis ex albo *Vires.* vino sumptus adversus omne venenum, cujuscunq, tandem sit generis præsentissimum est remedium, uno sublimato excepto, quod sola lactis potione extinguitur, vomitione illud rejicere faciens, aut per sudores evacuans; sed & amatoria pocula eo pulvere hausto educi ferunt. Ventris etiam animalia pellit. Febrium etiam quotidianæ, tertianæ & quartanæ ante accessionem sumpta paroxysmum minuit, ejusque usu continuato planè tollit. Plura de ejus viribus videsis apud Parkinsonum.

Drakenæ affinis radix J. B. Clus. *Cyperus longus inodorus Orientalis* C. B.

Clus.

Radices hæ tuberosæ erant, & quantum ex earum forma colligere licebat summa terræ superficie repentes, multisq, villis & fibris obsitæ, fuliginoso colore præditæ, nonnihil tamen ad flavum tendente, salivam dum manducabantur inficientes & amaræ, foliorum quidem aliquos particulas adhuc retinentes; qualia verò illa fuerint nemo facilè dixerit. Cæterùm magni usûs apud Indos fuisse verisimile erat, quandoquidem Prorex Hispanus eas referret cum nobilibus aliis medicamentis in India Orientali natis.

Cap. XXIII.

De Zedoaria, quæ fortè ad Arundinis, fortè ad Cyperi genus pertinet.

ZEdoaria Græcis Veteribus incognita; recentioribus, ut Aetio & Actuario ζέδωρ, ζαδὲρ, & ζαδὲρ dicta est, ab Arabibus mutuato nomine.

Foliis est Zingiberis, sed majoribus, longioribus & latioribus, ut & radice; sapore etiam Zingiber æmulatur, unde in *Calecut* Zingiber sylvestre, Garcia autore, vocitatur.

Hujus tres ſpecies faciunt, quas tamen omnes unius & ejuſdem plantæ radices eſſe peritiores Botanici exiſtimant.

Zedoaria longa C. B.

Radicem habet longitudine ſextantali, trientali aut quadrantali, craſſitudine minimi digiti, quæ utrinque in obtuſum mucronem deſinit: foris candida, intus ex cinereo in fuſcum colorem vergente: cujus ſubſtantia denſa, ſolida, pinguis & ponderoſa: guſtu atque odore tenui, ſubamaro, mediocriter acri cum gravitate quadam, ac valdè aromatica ſuavitate, dum tunditur aut manducatur ſpirante, minima portione halitum commendante & in caput penetrante.

Eligenda eſt magna, denſa, plena, non rugoſa; ſubſtantiâ veluti pingui, lenta, dentibus propter ſoliditatem aliquantulum repugnante, odoratiſſima, nullis foraminibus pervia.

Ut diutiùs ſervetur loco ſicco reponenda eſt.

Locus. Sponte naſcitur in ſylvoſis *Calecut* & *Cananor* Regni Malabarici.

Zerumbet Arabum eſſe putatur; Anguillaræ Coſtus Arabicus.

Zedoaria rotunda C. B.

C. B.

Subſtantia pondere, ſoliditate, colore, ſapore & odore longæ Zedoariæ omnino ſimilis eſt, ſolâque figurâ differt, quæ globoſa, unciali magnitudine; ſuperficie aliquantulum inæquali, ac præciſarum fibrarum veſtigiis tuberoſa, Ari bulbo ſimilis, nonnunquam in brevem mucronem deſinens, quo terræ adhuc hærens germen fundere conſuevit.

Locus. In Java & Sunda copiosè naſcitur.

A priore non videtur aliter differre, quàm quòd radicis partes ſint diverſæ. Rotundam autem partem Zedoariam; longam vero appendicem Zerumbeth, veluti res eſſent diverſæ nomináſſe Avicennam exiſtimat C. Bauhinus, ignorantem, viz. ex qualinam planta, aut qua regione ejuſmodi radix proveniret; ſed cum vidiſſet in fruſta rotunda, interdum verò in oblonga conciſam ad Sinum Perſicum vehi, duo genera exiſtimáſſe. Reliqua vide. Radix reſecta & ſiccata ſaccharo conditur: cujus uſus præſtantior & commodior quàm Zingiberis exiſtit. *C. B.*

Zedoaria tuberoſa foris nigricans C.B.

Rotundum hoc genus inſtar Ariſtolochiæ rotundæ, foris nigricans, interdum cinerei coloris, intus candicans, guſtu uſualis Zedoariæ apud quoſdam Aromatarios Antverpiæ inveniri ſcribit Cluſius, *Block Zeduar* ipſis dictum. Lobelius cum vulgari rotunda junxit.

Zedoaria, Geidwar Avicennæ Garciæ C. B.

C. B.

Radix eſt magnitudine glandis, ejuſdémque ferè formæ, colore ſublucido. At dicimus rectius Anthoræ, vel Aſphodeli bulbo minori ſimilem eſſe, foris cinericei, interiùs verò flaveſcentis coloris, duram & ſolidam, guſtu acrem & excalefacientem.

Hanc Garcias in regionibus Sinenſium provinciæ vicinis, magno emi, nec facile inveniri ſcribit, niſi apud circumforaneos quoſdam & circulatores quos Indi *Jogues* appellant. Idem Zedoariæ vocabulum corruptum eſſe putat, & Geiduar dicendum.

C. Bauhinus Arabes triplicem plantam Zerumbeth nomine propoſuiſſe putat. 1. Zedoariam Officinarum longam, quæ Zerumbeth Avicennæ, ut ex ejus deſcriptione patet. 2. Zedoariam rotundam dictam, quæ Zerumbeth primum Serapionis, & Zedoaria Avicennæ. 3. Egregiam illam arborem in Libano foliis Salicis, odore Citri, quæ Zarnabo Avicennæ, hodie incognitam niſi fortè ſit Saſſaf Syrorum Rauwolfii.

Vires. Zedoariæ radix calida & ſicca cenſetur, corpus impinguat & imbecillum reficit, ut volunt Arabes, flatus diſcutit, Odorem ſumptorum Alliorum, Ceparum & Vini aufert; morſui venenoſorum confert, alvum ſiſtit, uteri apoſtemata reſolvit, vomitum reprimit & Colicæ ventoſæ confert. Noſtræ ætatis Medici contra peſtilentis cœli contagia utuntur, & permultis medicamentorum compoſitionibus miſcent. Ventriculo utilis eſt concoctionem juvando, eúmq; & reliqua viſcera calefaciendo. Germani ex ea Vinum Zedoriatum conficiunt ad uſus prædictos, Zedoariam contuſam & ſacculo inditam in doliolo muſti cocti pleno ſuſpendendo.

SECTIO

SECTIO IV.

Herbæ anomalæ incertæ ſedis.

Cap. I.

De Pipere.

EArum quæ ambiguæ ſunt & incertæ ſedis principem locum ſibi vendicat famigeratiſſimum Aromaticum Piper, omnibus ſeculis, omnibus terris ad cibaria condienda expetitum. Cùm enim qui plantam deſcripſerunt de floribus ejus altùm ſileant, incerti ſumus an eos imperfectos & ſtamineos, an verò perfectos & petalodes obtineat, adeóque an ad genus earum quæ flore ſunt imperfecto, an potiùs ad earum quæ flore perfecto, ſemine nudo ſolitario, referenda ſit.

Πέπεɩ vocem ἀπὸ τοῦ πέπ\]ειν, i. e. *concoquere* Etymologus deducit. Veriſimilius tamen eſt πέπεɩ peregrinum & barbarum vocabulum eſſe, ut χέμμɩ & κῦφɩ & pleraq; in ɩ deſinentia: à Perſis profectum docet Galenus, qui proculdubio ab Indis hauſerunt, quibus (teſte Garcia) Piper longum *Pimpilim* dicitur.

Quæ de Pipere ejúſque ſpeciebus habent Veteres Græci & Latini manifeſtè oſtendunt Plantas piperiferas iis prorſus incognitas fuiſſe, eóſque rumores incertos & vulgi fidem ſecutos in ejus deſcriptione Ruellius pro Piperis ſpecie Smilacem aſperam proponit, ut exiſtimat J. Bauhinus; Matthiolus Ribes nigrum. Nos incertis & ſuſpectis omiſſis deſcriptionem Piperis è Cl. Car. Cluſii Exoticis mutuatam dabimus.

Piper longum à rotundo genere diverſum videtur: verùm quia viribus conveniunt, & Botanici ad idem caput utrumq; reducunt; nos etiam de illis unà agemus.

1. *Piper rotundum nigrum* C. B. *Piper nigrum* J. B. Park. **Round black Pepper.**

Cluſ.

Valdè ſarmentoſa eſt Piperis nigri planta, & adeò imbecillis atque caduca, ut niſi pedamentis fulciatur, aut juxta arborem aliquam, circa quam ſe convolvere poſſit, pangatur, humi procumbat ac ſpargatur, perinde ac Lupus ſalictarius: lenta verò ac flexibilia ſunt ei ſarmenta, frequentibúſq; nodis ſive geniculis diſtincta, & quæ humi ſparſa multas fibras ad ſingula internodia agunt, quibus ſe humi figunt, quemadmodum Clematidis aut Periclymeni flagella, ut in illorum nonnullis obſervabatur quæ fibras adhuc retinebant. Sarmenta porro ad ſingulos nodos ſingulare folium proferunt alternatim, Hederaceâ quodammodo formâ, vel ejus Cyclaminis quod hederaceo conſtat folio; cui tamen anguli deſint, neq; adeò craſſum, verùm multò tenuius, quatuor interdum uncias latum, formæ quaſi orbicularis, niſi quòd in mucronem deſinat; plerunq; tamen binas duntaxat uncias latum, quatuor longum, *Tambul* ſive *Betle* folio adeò ſimile, ut alterum ab altero vix diſcerni queat, niſi Piperis folium paulo durius, & nervos illos per folii longitudinem excurrentes craſſiores habere videretur: nec illud in ambitu ſerratum eſt, ut quidam pinxere, ſed prorſus æquale, & nihil ſimilitudinis habens cum Mali Aſſyrii folio. Omnia verò folia quinq; nervis ſunt prædita, quorum medius & craſſior medium foliorum per longitudinem ſecat, reliqui quatuor minùs craſſi ab illo oriuntur, utrinque bini, in latera ſecundùm folii pænè longitudinem expanſi, & illi quidem in nonnullis foliis æqualiter ex oppoſito naſcentes, in aliis verò inæqualiter oriuntur, neq; iſtam proportionem ſervant. Cæterùm folia omnia prona parte dilutiora ſunt quàm ſupina, atque per univerſum folium venulæ obliquæ tranſverſim evagantur. Uvæ porro ad ramorum internodia naſcuntur teretes & oblongæ, multis granis orbicularibus, nunc majoribus, modò minoribus, ipſi ſcapo ſine petiolo adnexis conſtantes, & illæ quidem non è foliorum ſinubus, ſed ex altera ſarmenti parte, folii pediculo viz. oppoſita. Non modò folia ſicca acrimoniam retinent, ſed etiam ipſa ſarmenta; atque (quod magis mirum) ipſa radix quæ ſub terra latuit.

Piperis folia à Betle foliis effigie aliíſque non parùm differunt. Piperis enim folia, quæ non tribus tantùm ſed quinq; nervis per longum folii ferè Plantagineis diſtinguuntur, carnoſiora & ſolidiora ſunt foliis *Betle*, magíſque ad ovalem figuram accedentia, & indè in acutum deſinentia: Betle verò iiſdem nervis tenuioribus molliora & delicatiora ſunt admodum, & circa petiolum latiora, atq; in ſummo ſinuoſa, ut ipſius Coni potiùs quàm ullam ovi effigiem exprimere videantur. Piperis folium majus quod habuimus (inquit Columna) latum in medio erat uncias quatuor, & dupla longitudine, quamvis aliqua oblongiora ac etiam obeſiora reperiantur, nec tamen in imo ità lata ut in Cluſii figura, ſed acutior circa pediculum, qui non lignoſus, ſed nervoſus eſt, dimidii folii longitudine, Piperíſque ſapore. Hæc Columna *notis in Recch.* pag. 876.

Naſcitur in pleriſque Indiæ provinciis: verùm in quibuſdam regionibus vix tantum redundat ex cultura quantum ipſis incolis ſufficiat: aliis autem in locis, præcipuè in Malaca, Java & Sumetra, adeò luxuriat Piper hoc Aromaticum, ut indè per totum orbem diſtrahatur. Seritur non procul à mari, & ad radices arborum, præſertim quæ *Fauſel* appellantur, vel appoſitis perticis quibus adnititur more Vitis. Altitudo ei par cum ea arbore aut pedamento cui advolvitur. Sæpe cùm veteraſcit & cineribus fimóque ſtercoratur, excedit altitudinem fulcrorum ſuorum, ut Lupuli inſtar cùm ſcandere altiùs non poteſt, ſe demittat. *Piſo.*

Fructus

Fructus seu uvæ leguntur ante plenam maturitatem, in colorem prasinum adhuc inclinantes [aliis cùm jam plenè maturuerint] & in tegetibus palmeis expansos Soli exponunt, cujus calore intra triduum nigrescunt & corrugantur.

Reperitur etiamnum in genere nigri Piper quoddam, nutrimento defectum, cassum seu inane ac leve quod Brasma Dioscorides vocat. Hoc non dubitamus nos asserere Piper esse immaturum. *J. B.*

2. *Piper rotundum album.* C. B. *album* J.B. Park. White round Pepper.

J. B.

Magnitudine videtur nigro cedere, utrinque umbilicello tantillum prominente exiguo, albido sive cinericeo. Substantia ejus interior bicolor est, quemadmodum Piperis nigri, & cava in meditullio (præter albam pelliculam quam habet) apparet; cortex quo grana integuntur nigricans facilè detrahitur, quod non fieret si esset immaturum, ut Galenus & nonnulli alii volunt. Sapore non minùs fervido præditum est quàm nigrum; imo eo calidius & odoratius est, Lobelio teste.

Inter plantam quæ Piper nigrum fert & eam quæ candidum tam exigua est differentia (inquit Garcias ab Orta) ut à solis incolis discerni possint, *imò nulla omnino, cùm Piper nigrum & album una eadémque res sint*; quemadmodum Vitem quæ uvam fert nigram ab ea quæ candidam fert, non dignoscimus nisi dum uvas habent & illas quidam maturas. Candidi autem plantæ rariores sunt, nec nisi certis Malavar & Malacæ locis raræ nascuntur.

Gulielmus Piso in mantissa Aromatica Piper album nihil aliud esse quàm nigrum ante insolationem decorticatum affirmat. Decorticatio autem illa fit bene maturo Pipere ex marina macerato. Maceratione enim cortex exterior niger dehiscit tumescendo, atque ità facillimo negotio, granum quod intra illum includitur album eximitur, & ad modum Piperis nigri exsiccatur. Quem laborem laboris impatiens natio nisi fugeret, non tanta esset Piperis albi si cum nigro compares inopia.

Vires. Piper Dioscoridi vim habet in universum calefaciendi, urinam ciendi, concoquendi, attrahendi, discutiendi, exterendi ea quæ pupillis tenebras offundunt. Commodum etiam est ad rigores per circuitum in febribus repetentes, tum si bibatur, tum si illinatur; & commorsis à bestiis venenatis auxiliatur. Educit etiam fœtus. Putatur & conceptionem impedire si post coitum apponatur: Tussi quoq; & omnibus circa thoracem affectibus commodum est tum si delingatur, tum si in potu accipiatur, Anginis item convenit illitum cum melle: Tormina quoq; dissolvit cum teneris Lauri foliis potum. Pituitam à capite detrahit cum uva passa manducatum. Dolores sedat, & in sanorum usu multum est, ac appetentiam movet, & ad intinctus admixtum concoctionem adjuvat. At pice exceptum strumas discutit. Deterget & vitiligines cum nitro.

Piperis radix costo similis est, calefacitq; gustum & humores provocat. Eadem si cum aceto bibatur splenem minuit; Pituitam vero à capite detrahit cum Staphide agresti commanducata. Hactenus Dioscor.

Usus ejus præcipuus est in frigiditate & cruditate ventriculi. Magna differentia in eo est, si vel integrum sumatur, vel in pulvere. Pulvis in ventriculo singultum facit, hepar autem & reliqua viscera valde inflammat. Qui ergò ventriculo consulere volunt deglutiunt integra grana, ut rectè monet C. Hofmannus. Præstat etiam carnes elixas & in furno coctas in artocreis, &c. integro Pipere condire quàm trito & comminuto, cum cibis enim coctum & maceratum satis acrimoniæ iis communicat, quod & facit integrum deglutitum, nec tamen ventriculo noxam aliquam aut molestiam: cum pulvis interiori ventriculi tunicæ muco oblitæ adhærescens aut in ejus rugas se insinuans, vel cardialgiam, vel singultum in nonnullis constitutionibus excitet.

Extrinsecùs in apophlegmatismis, gargarismis, sternutatoriis usurpatur; sedat odontalgiam, columellam tumidam imminuit, nervorum affectibus frigidis conducit. *Schrod.*

Vis piperis (eodem adnotante, & ante eum Galeno) volatilis valdè est. Vitentur ergo, inquit, præparationes in quibus volatile evanescit. e. g. Extractorum.

Piper ejúsque oleum egregiè decantatur in febribus quartanis à Zacut. Lusitano, Langio, Kunrad. aliísque.

Oleum Piperis extrinsecùs in Paralysi egregium est medicamentum. *C. Hofman.*

Vulgus Piper longum in paroxysmo febrium exhibere solet: id quod non nisi in principio locum habere potest. *Schrod.*

Non baccæ solùm, quod propriè dicitur Piper, acrimoniâ præditæ igneâ sunt, sed & tota etiam planta. Nam & folia virentia, sarmenta & radix, si masticentur, prorsus linguam faucésque urunt ac salivam, haud secus quàm Costi Pyrethrive radices, movent.

Piper longum Indi linimentis addunt, quibus adversùs dolores artuum à frigore utuntur, & ità ut basis hoc Piper sit, corpúsque addat Santalum rubrum. Utuntur & contra venena, vertigines, catarrhos, oculorúmque nebulas & cum successu.

Indorum plebs adversùs diuturnam stomachi languiditatem bibunt aquam cui infusa est satis bona Piperis copia: In eundem usum quoque eliciunt ex Pipere recenti spiritum mirè igneum. Utrumq; cùm adhuc viret, Piper, longum æquè ac rotundum, condiri muria aut aceto solet, & condi in penum ad usum familiarem mensæque delicias. Ejus usus frequentior mensibus pluviosis & in phlegmatica corporis constitutione.

3. *Piper caudatum* J. B. *caudatum racemosum* Park. *racemosum caudatum ex Guinea* C. B. Pepper, with a cluster'd tail.

J. B.

Nomen partim à sapore, partim à forma invenit: grana sunt Pipere & albo & nigro plerunque minora, quædam æqualia, ex rotundo oblonga, & pediculum versùs turbinata, &, ut vulgare nomen præfert, caudata, coloris nigricantis vel fusci, inter Piper album & nigrum medii, cortice crassiusculo, extenso, interdum nonnihil vel rugoso vel crispo, medullam comprehendente Piperis vulgaris modo bicolorem, duriusculam, in cujus tamen medio non conspicitur vacuus ille scrobiculus.

Sapor

Sapor idem qui Piperi vulgato, magis aromaticus. Grana hæc racematim cohærent Uvæ modo. Uvæ hæ aliæ breves & unciales ſunt, nonnullæ tres uncias longæ, tenui ſtylo inhærentes, longiuſculo petiolo grana rotunda, vel minora, vel craſſiuſcula continentes, vicena, tricena, interdum plura, legitimo quidem Pipere minora, non minus tamen fervidi ſaporis, duráve & ſolida, ejuſdem etiam pæne coloris. An porro ipſa planta perinde arbores ac perticas ſcandat, ut ejus quod ex Orientali India adfertur hactenus Cluſio intelligere non licuit.

4. *Piper caudatum ſeu Nhandu* Marcgr. Piſon.

Suffrutex eſt inſtar arbuſculæ, excreſcens ad trium, quatuor, quinque & interdum ſex pedum altitudinem. Caulis illius lignoſus, teres, viridis, nodoſus, ad aſpectum fere ut caulis Solani. Folia ſingulatim ſunt poſita, quorum quodlibet ſuum habet pediculum qui ad nodos oritur: Sunt aut illa lata, figurâ cordis ut pingitur, vel vomeris, multis venis arcuatim ſecundùm longitudinem elegantiſſimè notata. Ad nodos itidem proveniunt multi Juli, quatuor, quinque, aut ſex digit. longi, incurvati, figurâ ferè ut muris cauda, virides, qui menſe Octobri aut Novembri decerpuntur, & in Sole ſiccati nigreſcunt, continéntque granula rotunda, nigra, magnitudine ſeminum Papaveris, arctè juxta ſe in uvam compoſita, acris ſaporis, inſtar Piperis optimi Orientalis. *Radix* in alias plures tenues dividitur, fuſcas, inſignis odoris inſtar Thymi & ſaporis qui linguam vellicat.

Aliud habetur genus à *Piſone & Marcgrav.* deſcriptum foliis anguſtioribus & oblongis, fructu grandiore & meliore, cauda Piperina longiore, in ſylvis Braſiliæ mediterraneis frequentiſſimum.

Folia hujus plantæ medentur ulceribus tibiarum: radix valet adversùs apoſtemata. Utraque, cùm ſummè ſint fortia, etiam exſiccata & diu repoſita ad balnea calida contra mala frigida uſurpantur. Decoctum radicis & ſtolonum diſcutit atque incidit craſſos & viſcoſos corporis humores; ſanat hydropem pedum. *Vires.*

Aquaxina Piſonis.

Foliis præcipuè à præcedente differre videtur, quæ Tiliæ ſimilia ſunt, paulò tamen grandiora.

Deſcriptiones harum plantarum miſcent & confundunt vel Piſo vel Marcgravius.

Cæterùm Piper caudatum dicitur hæc planta à figura Juli caudam muris referente.

Radix calida eſt & acris, atque inter Antidotales habita; reliqua vide apud Piſonem. *Vires.*

5. *Piper longum* J. B. *longum Orientale* C. B. **Long Oriental Pepper.**

J. B.

Piper longum nucamenta Betulacea æmulatur, unciam aut ſeſcunciam longum, teres, aliquando planum, coloris fuſci vel cinerei reticulato vermiculatur plexu, in ſuperficie aſperum, cujus pro numero grana, pelliculis ſeorſim privatis incluſa, Sinapi granis paria, foris nigricantia, intus ſubalbida, guſtu non cedente nigro vel albo, quanquam non ſtatim apparente: pendent autem hi juli ex pediculo gracili, unciali, alteri fini inſerto.

Plantæ è Java allatæ ramulos cum fructu ſic deſcribit Cluſius. Botrorum maxima pars duarum unciarum longitudinem rarò excedit; nullus vero minimi digiti craſſitudinem æquat, ſed gracilior eſt & æqualis pæne ubique craſſitiei, plurimis granis Milii repurgati granorum inſtar obliquè ſecundùm longitudinem diſpoſitis conſtans, cineracei quodammodo externa parte coloris, internâ albi, fervidi ſaporis. Planta ipſa non longè diſſimilis videtur Piper nigrum proferenti plantæ: folia à Piperis nigri foliis non multum differre Cluſio viſa ſunt, niſi quòd paulò teneriora, dilutioréque viriditate prædita eſſent, tum etiam breviore pediculo ſubnixa, atque etiam pluribus nervis inſignita: nam à medio illo nervo folium à pediculo per longitudinem ſecante non modo quaterni alii nervi exoriebantur, ſed utrinque quini & ſeni, interdum etiam & plures pro foliorum videlicet amplitudine, illi tamen minùs eminentes quàm in nigri foliis, & inæquali ortu nati, multis etiam obliquis venulis per folium tranſverſum evagantibus; & licet reſiccata eſſent folia, ac per multos menſes inter chartas adſervata, non levi tamen acrimoniâ erant adhuc prædita. Fructus qui Juli quodammodo formam æmulantur, ad ſingula internodia oriuntur non in folii ala, ſed quemadmodum in Pipere nigro ex ipſius folii oppoſita parte, in altero videlicet ramuli latere, atq; etiam alternis, perinde atq; in Pipere nigro.

Piper longum intenſa mordacitate præditum eſt, & ſubamarum quoniam immaturum, antidotis item & theriacis medicaminibus opportunum. *Dioſc.* Nonnulli ſtatim ab initio curationis uvulæ relaxatæ ab inflammatione pulvere Piperis longi auxiliari conantur; quod quidem periculo non vacat. *J. B.* *Vires.*

6. *Piper longum* Monardi. *longum Occidentale, dimidii pedis longitudine* C. B. *An Piper ex Florida* J. B? *An Tlatlancuay* Fr. Hernand.? *Buyo buyo Philippinarum incolis.*

Toto Continentis tractu, in quo Nata, Carthago, atque etiam in novo regno magnus eſt uſus Piperis cujuſdam oblongi, quod majori acrimoniâ præditum eſt Orientali, magíſque aromaticum & jucundiorem odorem ſpirat quam Axi ſive Capſicum, quinetiam præfertur Piperi nigro cùm ſaporis tum ſuavitatis causâ.

Altæ cujuſdam plantæ fructus eſt oblongus, craſſitudine quidem funiculi, ad dimidii pedis longitudinem, conſtans veluti multis granulis circa pediculum oblongum conjuncto & continuo ordine diſpoſitis ſeminis Plantaginis modo, quibus ademptis pediculus nudus conſpicitur. Recens viridis eſt: Sole matureſcit & nigreſcit.

J. Bauhini Piper ſtylis erat palmum plus minùs longis Myoſuri ſpicis non abſimilibus, craſſitudine pari, fuſcis, verùm pulvere criſpatis, nudis tamen & politis circa imum, obſequioſis, ſapore acriuſculo ad Piper accedente.

C. Bauhinus

C. Bauhinus Piper longum anguſtiſſimum ex Florida à Pipere longo Monardis diverſum facit & Piperi longo ſeu Felfel Alpini eandem, ut & Plantulæ peregrinæ Cluſii, quam deſcribit Cauliculo uncialis longitudinis aut amplioris, valdè gracili, ſuſtinente utplurimum binas oblongas graciles quincuncialéſque veluti ſpicas, longo pediculo ſubnixas, adeò obliquè quaquaverſum ſtriatas & rugoſas, ut exilium Lumbricorum ſiccatorum, aut tenuium limularum formam quodammodo referant, coloris fuſci & fuliginoſi, ſubacris & calidi ſaporis, odore autem Melilotum pæne referentes.

Filfel Alpini Junci foliis eſt ſed craſſioribus, è quibus ſectis ſuccus quidam flavus, valdè acris ac exurens, totáque Planta eſt calida in quarto gradu, magis quàm Piper exurens. Eâ utuntur emplaſtri modo impoſita ad coxendicis dolorem, necnon ad frigidos articulorum dolores. Calorem ejus oleo Roſaceo vel Myrtino temperant.

Ex particulis hiſce plantarum mutilis & imperfectis vix quicquam certi colligi poteſt, de ipſarum genere & formâ.

7. *Piper inane* C. B. *Canarinum à Canara loco natali dictum.*

Noſtrati Fegopyro ſimile eſt, coloris cinericei, intus cavum & repletum granulis aliquot exiguis. Manducatum pari pænè acrimonia cum prioribus deprehenditur, ſed minùs aromaticum. Ejus niſi apud infimam plebem nullus eſt in Indiis uſus. Hæc etiam diverſi generis planta eſt à Pipere vulgari, nec ſcio quo referenda.

CAP. II.

Limonio congener Cluſ. *congener Cluſii* Ger. emac. Park. *Limon. peregrinum. foliis formâ florum Ariſtolochiæ* C. B. *Incertæ ſedis eſt.*

Cluſ.

HAnc plantam ſiccam & mutilam Ulyſſippone accepit Claudius *Conier* pharmacopœus Lutetianus, à quo iconem ejus & folium reſiccatum habuit Cluſius.

Sunt verò, inquit, ei (Claudio teſte) *folia* novem, decem, aut plura, à ſummo radicis capite prodeuntia, formâ florum Ariſtolochiæ, tumente alvo & velut paleari prædito, gibbo dorſo, infimâ parte anguſto, ſensímq; in laxitatem creſcente, ſupremâ parte laxiore & aperto, quaſique in hemicyclum formatâ: totum folium durum eſt, & tanquam cutaceum; ſuprema folii pars aperta, internè multis craſſis venis, ex atro purpureis diſtincta. *Radix* non valdè magna, & in quoſdam ramos diviſa. De loco & tempore florendi, deq; flore ipſo nihil perſcriptum.

Ipſiſſimam hanc plantam, referente Parkinſono, Joannes Tradeſcantius junior in Virginia inventam cum caule & flore, domum [in Angliam] detulit, & in horto ſuo Lambhithano plantavit. *Folia* longiora ſunt & anguſtiora, minúſque extumeſcentia ſeu ventricoſa quàm in icone Cluſiana. Flores ſummo fructui ſeu vaſculo ſeminali ſubrotundo inſident; quod tamen Parkinſoni icon (qui flores appinxit) non exhibet. Flos tetrapetalos aut pentapetalos pingitur.

CAP. III.

Tribulus terreſtris J. B. Ger. Park. *terreſt. Ciceris folio, fructu aculeato* C. B.

R*Adicem* agit prolixam, albam, ſimplicem, paucis fibris capillatam. *Coliculos* emittit plures, humi ſtratos, teretes, hirſutos, geniculatos, rubentes, palmares aut etiam dodrantales, ramis multis diviſos. *Folia* pinnata Lenticulæ aut Ciceris, ad ſingulos geniculos ſingula, alternatim poſita, in ſummitatibus tamen ramulorum bina ex adverſo, Papaveris erratici in modum piloſa. *Flores* pediculis ſatis longis è foliorum ſinubus ortis inſident, lutei, pentapetali. Succedunt muricata *capitula*, ſpinis majuſculis hærentia, ad Spinachiæ accedentia (inquit J. Bauhinus) Nobis capitula ex quinque velut triangulis conflata videbantur, quorum omnium cuſpides in centro concurrunt, reliqui anguli in longam & acutam ſpinam exeunt. Sunt & aliæ ſpinulæ breviores quæ pediculum amplectuntur.

Tempus & Locus. Sub Maii finem exit, Julióque & Auguſto cum flore & ſemine in calidioribus regionibus, Italia & Gallia Narbonenſi, paſſim conſpicitur.

Cuſcuta ſive Caſſuta J. B. C. B. Ger. Park. Dodder.

Hanc plantam ad Appendicem referemus.

CAP.

Cap. IV.

Melanthium odoratum Alpin. exot. *Nigella Cretica odorata, foliis Lini, seminibus biformibus* Park.

Alpin.

A *Radice* parva, tenui, fibris tenuibus multis prædita *cauliculos* plures producit, graciles, teneros, rotundos, palmum altos, foliis Lini ex opposito vestitos. In caulium summitatibus *flores* fert cœruleos, Papaveris similes, à quibus *siliquis* quinquepartitis *semina* nigra, minuta, colorata continentur. At in cauliculis etiam alia *semina* minuta, rotunda, racemorum modo, albicantia pendent. Quibus hanc plantam naturæ summopere curæ fuisse constabit, quod eam nè deficeret duplici seminis genere donavit.

Cap. V.

Jaborandi prima species Marggr. *Incertæ sedis: Si flos perfectus sit ad Lib. 9. partem primam pertinet.*

Marggr.

AD duorum pedum altitudinem assurgit, *caule* lignoso, tereti, per certa intervalla nodoso, tortuoso & inæquali, coloris grisei, quorum unus, duo vel etiam tres ex una radice prodeunt, & in ramos se pandunt. *Radix* autem haud crassa est, sed in multas radiculas & filamenta dividitur, exteriùs ex albo flavescens, interiùs albicans, odoris acriusculi, saporis acris ut Pyrethrum. In singulis ramulis ab internodiis pediculus prodiens, digitum longus tria habet *folia* sibi crucis modo opposita, ad tactum ut Tiliæ folia mollia, parùm pilosa, nervo conspicuo & venis obliquis, ab uno ad quinq; digitos longa, totidémq; lata ubi latissima, inæqualis quippe magnitudinis, pallidè virentia, infernè paulum candicantia. In extremitate ramulorum multa foliola parva venabuli figurâ sibi invicem confertim sunt opposita, in duos ramulos quasi cornua diducta, in quibus *flosculi* albi, tetrapetali, quos sequitur *semen* duplici paleâ tectum ut in Cannabi, fuscum, compressum, parvulum cordis figurâ, cui ab uno latere pars abscissa videtur.

Radix valet contra venena. *Vires.*

Cap. VI.

Capreolata Bryoniæ nigræ folio Brasiliensis tricocca Marggr.

C*Aule* haud lento serpit, & aliis plantis se implicat: *folia* fert in pediculis, duo, tres aut quatuor digitos longis, cordis ut pingitur figurâ, mollia, dilutè viridia. In pediculis autem duos aut tres digitos longis, & superiùs in quatuor aut quinq; divisis nascuntur totidem *flores*, Smilacis florum æmuli, albi, & ad medietatem extremam dilutâ purpurâ mixti; in medio floris extat stamen album purpurascens: in ambitu verò interiori *flos* egregiam stellam quinquangularem repræsentat, quasi in illum impressa esset, albi coloris uti flos. Post flores enascitur *triquetrum corpus*, fuscum, subrotundum, in tres capsulas divisum, in quorum qualibet granum seminis est fuscum magnitudine & figurâ medii Pisi inæqualiter dissecti. Flos inodorus ut & planta, sine sapore manifesto.

Cap. VII.

Trifolio affinis Indiæ Orientalis Xanthii facie Breyn.

Breyn.

FRuticis cujusdam (ut credit) ex India missi, qui Indis *Daon Lacat Lacat* appellari perhibetur, ramum descripit Autor. Is pedalis ferè erat longitudinis, lignosus, sed valdè tenuis; cortice incano, subviridi, & quibusdam in locis obsoletè purpurei coloris, tectus. Huic alterna serie adnata sunt *folia* novem, pediculis longis appensa, tenera, lata, angulosa, leniter crenata & præsertim subtus incana, Xanthii quodammodo æmula, vel mediam quandam figuram inter pampineam & Rosæ Sinensis *Ferr.* folia obtinentia; in quorum singulis ab ipso statim pediculo costæ subvirides pallidæque septem expanduntur, & ex illis cunctis alii quidam nervi, venas plurimas cum tenerrimis fibris, in foliorum carne latentibus, fundentes. Cæterùm è singulis pænè foliorum alis *Fructus* emicat, è petiolo parvo prodiens, qui basin plurimorum foliorum stellatam habet, constátq; è quinq; conceptaculis lappaceis, *Trifolii flosculis longis albis* seminum involucris fermè æmulis, nisi quòd duplo majora essent, dura, ac pilis rigidis quasi aculeata: Horum quodlibet perfectum à summo finditur, & *semen* unicum Anonis montanæ præcocis purp. frutescentis *Morisoni* magnitudine, formâ, colore & brevi incanâque lanugine persimile continet.

CAP. VIII.

Dentariæ affinis Echii flore, capsula Anagallidis Hort. Reg. Parisſ. *&* Hort. Lugd. Bat. *capsulâ rotundâ* Moriſ. præl.

Moriſ.
HÆc planta ineunte vere *folia* promit, ſub exortum Aſtrantiæ aut Diapenſiæ ſimilia, tandem Dentariæ folia referentia: inter quæ exit *caulis* palmaris [imò ſemipedalis] *flores* ſuſtinens quinos ſenóſve aut etiam plures, Echii floribus ſimiles [è quibus exeunt *ſtamina* longa, tenuia, apicibus donata, cum ſtylo tenui, bicorni, qui flore delapſo in longum excreſcit.] Floribus ſuccedunt *capſulæ* rotundæ, Anagallidis capſularum æmulæ, *ſemina* ſolida in ſe continentes, Aſperulæ odoratæ ſeminibus quaſi paria.

Locus. Plantam hanc vivam mihi nondum videre contigit; ſiccam curioſè aſſervatam, in horto Regio Pariſienſi collectam ad me miſit ſæpius in hac hiſtoriâ memoratus *D. Hanſ. Sloane.*

CAP. IX.

Caacica Braſilianis, Herba Colubrina Luſitanis Marggr.

EX *radice* parvula, filamentoſa multi proveniunt *caules* juxta ſe, ſemipedem aut etiam pedem longi, ex viridi rufeſcentes, paulum hirſuti, & unius digiti intervallo habentes nodos, & ad ſingulos bina *folia* appoſita, ſubtiliter ſerrata, magnitudine & figurâ Veronicæ foliis æmula, aliquantulum hirſuta, ſupernè viridia, infernè albicantia. Inter folia ad nodos multi prodeunt *floſculi*, viridis coloris cum aliquantillo rubore mixti, in umbellam compoſiti. Tota planta fundit lacteum ſuccum.

Vires. Præſentiſſimum eſt remedium contra ſerpentum morſus herba hæc contuſa & impoſita. Valet etiam ad alia vulnera.

CAP. X.

Embyayembo Braſilienſibus Marggr. *Lingua cervina caulifera Braſilienſis* Marggrav.

Marggr.
RAdicem habet digitum craſſam, interiùs medullam lentiſſimam continentem, variè contortam, exteriùs fuſcam, interiùs albicantem: E qua producit *caulem* lignoſum, teretem, viridem, ſeſqui aut etiam duos digitos longum, *foliis* hinc indè onuſtum, quæ inſident pediculis digitum longis, tenuia, tenera, duos aut tres dig. longa, læta viriditate ſplendentia, nervo & venis prædita, quibus inferiore latere adhæret pulvis fuſcus, quemadmodum in linguâ cervina. Sapor radicis eſt acris.

CAP. XI.

Nhambi Braſilienſibus Marggr. *Videtur eſſe Herba corymbifera acris flore nudo.*

Marggr.
CAule eſt ſatis craſſo, lignoſo, tereti, geniculato, qui Portulacæ more ſerpit, & hinc inde fibras in terram demittens radices agit, partim quoq; ſe erigit. Expanditur variè in multos *ramulos*, geniculatos, binos ſibi ubiq; oppoſitos, in iiſque habet ad ſingula genicula bina *folia* oppoſita, interdum etiam plura, inæqualis magnitudinis: in extremitate autem ramulorum quinq;, ſex, ſeptem folia ſibi invicem appoſita, oblonga, figurâ cordis, in ambitu leviter ſerrata, interdum & laciniata, dilutè viridia. In extremitate quoq; ramulorum enaſcuntur *flores* ſolitarii, magnitudine Ceraſi majoris aut minoris, conſtantes ſolo umbilico rotundo & craſſo, flavo, ſine foliis. *Semen* in umbilico fuſco per maturitatem, ovalis figuræ, planè compreſſum, ex fuſco gryſei coloris ſplendentis. *Radix* deniq; filamentoſa, tenera, alba. Folia maſticata linguam pungunt inſtar Sinapi aut Naſturtii.

Vires. Folia vel ſemen affrictum Bubonis dorſo quantociùs illum enecat. Præſtantiſſimum eſt remedium contra quæcunq; animalia venenata ℥ſs. pondere è vino pota, vel ſi decoctum illius ſumatur cum media parte vini. Solet hæc herba cum piſcibus coqui & optimè convenit.

CAP. XII.

Herba lanuginoſa Dictamni æmula Piſon. *Nobis potiùs Gnaphalii æmula videtur.*

IN ſylveſtribus terris ſiccioribus luxuriat tenella herba ex *radice* exili, filamentoſa. Ad pedis circiter altitudinem aſſurgit caule uno aut altero, tereti, ex viridi albicante, adeò lanuginoſo, ut totus goſſipio aſperſus videatur. Pro vario naturæ luſu ramuli longi hinc indè à terra ſurgunt & ſurſum expanduntur. *Folia* ſolitariè poſita, inæqualis magnitudinis, quædam tres, duos, etiam tantùm unum digitum longa, in ambitu criſpata, figurâ ferè folii Senecionis; quæ omnia cum ramuſculis

musculis more Dictamni Cretici, lanuginosa instar mollis serici ad tactum apparent. In extremitatibus caulis & ramorum *flores* proveniunt, spicatim congesti, parvuli, splendentes, ex argenteo subflavi, figurâ ferè florum Absinthii; quibus decidentibus stellulæ splendentes argenteæ remanent. Folia odoris sunt singularis proximè ad Dictamnum Creticum accedentis si vel levissimè confricentur.

Succus recenter expressus & leniter aspersus culicum & muscarum non solùm puncturis, sed & aliorum insectorum ictibus malignis medetur virus extrahendo. *Vires.*

Cùm nec flores nec semina hujus plantæ accuratè describantur, ad quod genus propriè pertineat certò definire nequimus.

CAP. XIII.

Cururu Ape Brasiliensibus Marggrav. Piso. *Leguminosa Brasiliensis fructu ovato costâ folii appendicibus aucta.*

C*Aule* est sarmentoso ac lento, qui se arboribus ac fruticibus implicat, habens multos ramulos, & in quolibet quinq; folia, bina & bina sibi opposita, & quintum in extremitate: superiùs viride splendentia, sex incisuras habentia ut Serræ majoris dentes, éstque inter hæc folia ramulus utrinq; alatus, sive ambitus cordiali folio ut in *Inga* arbore. In extremis ramulis proveniunt longæ spicæ, onustæ *flosculis* ex albo & viridi lutescentibus; post quos sequuntur *capsulæ*, triangulatæ in summitate, propè exortum cylindraceæ, & ubi maturiores ovalis figuræ, exteriùs rubicundæ, quæ sponte in tres partes dehiscunt: cortex autem exterior rubicundus, par crassitie cortici Mali; interiùs eximiè est ruber, continétq; quilibet *fructus* duas fabas Hispanicis albis magnitudine pares, éstque quælibet involuta materie molli, albâ, nuci consistentiâ simili, ad tactum frigidâ: ex illo albo involucro Faba secundùm longitudinem eminet, nigerrima macula splendens, seu potiùs semicirculo tali secundùm longitudinem notata, reliqua pars Fabæ fusci coloris. Continet deniq; Faba interiùs carnem Fabaceam flavam.

Aquis injecta necat pisces. Folia viridia, contusa vulnera primâ, ut vocant, intentione sanant. *Vires.*

CAP. XIV.

Utricaria Cap. bon. spei, Bod. à Stapel.

HUic *folia* quæ bina habet utribus inflatis similia sunt & nervosa: *radix* bulbosa, ex duobus bulbulis compacta [icon Stapelii unum tantùm exhibet] ex singulis uno prodeunte folliculo. A Justo Heurnio habuit.

CAP. XV.

Camara miri Pisonis.

Piso.

CUbitum longa est, caule tenui & lignoso, flore unico, exiguo, lutei coloris, qui (quod mirandum) quovis anni tempore se aperit, de die horâ undecimâ, manetq; expansus ad secundam pomeridianam; atq; omnes simul tunc eadem horâ clauduntur usq; in posterum diem; quod sicut verissimum, itâ & rarò oblectamento existit; mihique per deserta peregrinanti horologii defectum ex parte supplebat.

CAP. XVI.

De Costo.

COstus, Κόςος Græcis, nomine, ut volunt, ab Arabibus mutuato, quibus *Cost* aut *Cast* dicitur. Veteribus, ut Dioscoridi triplex erat, 1. *Arabicus*, candidus & lævis, eximio suavíque odore præditus. 2. *Indus*, crassus, levis ac niger ceu Ferula. 3. *Syriacus*, gravis, colore buxeus, odore feriens. Arabes etiam plures species faciunt. Hinc magna disputatio orta est, an Costus legitimus habeatur.

Seplasiæ, Arabes secutæ, Costum in dulcem & amarum divisere, quæ tamen hactenus nihil fere habuere, quod veri legitimíque Costi faciem sine controversia referat. Nec mirum, cùm nullæ nobis ferè sint plantæ peregrinæ delineationes: imò tanta rerum est confusio, ut is quem dulcem vocant amarus, & quem amarum nominant dulcior gustui sentiatur. His rationibus plerique moti Costum legitimum nobis esse negârunt, & solùm radices vel in Hispania, vel in Italia ortas pro Costo legitimo in Officinis ostendi. Deniq; Garcias & Acosta unum duntaxat Costi genus esse credunt, & recentem incorruptúmque dulce esse & candidius; ubi autem corrumpi incipiat vetustate amaritudinem contrahere fieríque nigricans. Hæc omnia C. Bauhinus.

Costus Arabicus C. B. *Zingiberis effigie, Costus Syriacus & Arabicus* Ad.

C. B. hist.

Radice est Zingiberi cognata, substantia & figura candida, lævi, pollicem crassa, unciam & sesqui-

ſeſquiunciam longa, hinc indè tuberibus oblongis donata, intus fibroſa, ſed palleſcente, etiam ad luteum inclinante, odore intenſo ac jucundo, ad Cupreſſi aut Cedri Libani odorem accedente, guſtu acri, interdum & buxea viſitur, uti vulgata, odore & ſapore ſimilis, ſubamara (eximiæ amaritudinis utraq; Cluſio) cætera ſimiles. Teredines etiam ut Zingiber ſentit.

E Syria & Ægypto Venetias maximâ copia advehitur, quæ Zedoariæ aut Zingiberis eſt effigie.

Coſtus Iridem redolens C. B.

C. B.

Hujus radix facie & concretione Centaureæ majoris vel Gentianæ radici ſimilis eſt, gravis, ſolida, cortice pullo ſeu cinereo tecta, ſubſtantiæ candicantis, interdum ex cinereo flaveſcentis coloris, quæ violæ ſeu radicis Iridis odorem, præſertim dum manditur, ſpirat, tantilla hirci graveolentia mixta, guſtu peramara (ſcilicet ſeneſcens) parte qua extra terram eminet caulis fragmentum inhæret, quod Ferulaceum quiddam refert, & medullam fungoſam continet.

Convenire videtur cum Coſto à Garcia propoſito, Sambuci effigie, & Arbuti aut Azimbri magnitudine, flore odorato. Præcellit, inquit, is qui intus candidus eſt, cortice cinereo, invenitur etiam odore buxi, cortice palleſcente, tantâ odoris fragrantiâ præditus, ut pleriſque nares feriat, & capitis dolorem excitet; guſtu minimè amaro, nec etiam dulci, tametſi jam ſeneſcens interdum amareſcat, nam recens acri guſtu eſt, ut reliqua Aromata, (& ut Camerarius, ſubſtantiâ intus albâ, laxâ, rarâ & friabili: facilè in pulverem abeunte Acoſtæ) caule foris ſtriato, intus multâ medullâ alba infarcto.

Locus. Naſcitur in Guzarate aliiſq; Indiæ Orientalis provinciis. Indiæ medici eo in multis medicamentis utuntur. Indè in Perſiam, Arabiam & Turciam quin & Chinarum regionem tranſfertur quibus in locis ejus uſus permagnus eſt. Exigua admodum ejus quantitas in Luſitaniam defertur.

Nobis cum Cluſio videtur Coſtum hunc non eſſe Veterum Coſtum, cum ille, ut ex Dioſcoridis deſcriptione facilè colligitur radix fuerit, quod Plinius confirmat eam radicem diſerte appellans: at hic [Garciæ Coſtus] radicis minimum habet, & ferè nihil eſt niſi lignum ſuo cortice contectum.

Coſtus Moluccenſis corticoſus C. B. Ad.

Hic major eſt, & arboris majuſculæ cortex videtur: figurâ Sambuci adultioris & cineracei, rugis & plicis frequens, ſapore & odore vehementi.

Coſtus Moluccenſis lignoſus C. B. Ad.

Præcedente minor eſt, radici Solani ſylveſtris valdè ſimilis, colore diluto pullo, guſtu urente ut vix ardorem lingua ferre queat.

Locus. A Lunaio Medico Rupellenſi utrumque accepere Adverſariorum Auctores, qui à naucleris è Moluccis reducibus habuit.

Coſtus amarus Officinarum C. B. *Helenii facie Officinarum* J. B.

C. B.

Radix eſt noſtro Helenio per omnia ſimilis, denſior tamen & ſolidior, & ob cœli calorem magis percocta, quapropter diſſecta minùs in exſiccando flaveſcit, minúſq; in rugas noſtrâ contrahitur, quæ in concocta humoris plus habet, quo inter exſiccandum exhalante flaveſcit, & in rugas contrahitur. Colore candicat recens; antiqua, vel intempeſtivè effoſſa, aut negligenter ſiccata livet aut fuſca eſt: lineis in cortice tranſverſis, medullâ albâ & magna, ſapore amariuſculo, ut & noſtra, non tamen adeò acri: inveterata ingrato admodum & viroſo eſt ſapore, medicato tamen.

Locus. E Comagena Orientis regione advehitur, & pro candido, i.e. Arabico Coſto uſurpatur.

Coſtus dulcis Officinarum C. B. *dulcis Officinarum Centaurio magno cognatus* J. B.

C. B.

Hic *radice* eſt craſſa, ſolida, ponderoſa, lineis multis à centro radicis ad ſuperficiem ductis, qui Centaurii majoris ſpecies videtur, etſi ejus odorem non habeat, & ſapore ſit ſubdulci.

Coſtus adulterinus inſipidus C. B.

Hujus deſcriptionem videat qui volet apud Camerarium, aut C. Bauhinum in *Theat.*

Coſtus Officinarum ingratus ſive Thapſiæ ſpecies C. B. J. B.

Radix per tranſverſum in taleolas ſecta craſſitudine plerunque manum complet, foris fuſco, intus candicante colore: cortice craſſo, ſubſtantiâ rara & levi, quæ cùm teritur rancidam aliquam pinguedinem olet, guſtu ſupra modum acri, nauſeoſa, rancida, ſalivam ciens, & ſtrangulationem comminans. Eſt autem Thapſiæ majoris ſpecies, in monte Gargano effoſſa, quam Agyrtæ communi nomine cum Italis *Coſtones*, quaſi Coſtum amarum vocant. *Cord. in Dioſc.*

Vires. Coſtus Dioſcoridi vim habet excalfaciendi, [adeò ut etiam exulceret *Galen.*] urinam ciendi, menſes ducendi, & ad uteri affectiones auxiliarem, & in peſſis & in perfuſionibus ac fomentis. A vipera morſis ſuccurrit ſemunciæ pondere potus, convulſis inflammationibúſq; cum vino & Abſinthio. Sed & Venerem ſtimulat ex vino mulſo. Pellit etiam lumbricum latum cum aqua, ob amaritudinem quæ illi ineſt. Illinitur quoque cum oleo in rigoribus ante febrium acceſſiones itémq; reſolutis. Vitia cutis (ut contractas ex Sole maculas) aquâ vel melle illitus emendat. Additur etiam in malagmata & Antidotos.

DENDROLOGIA,

SIVE

HISTORIA

Arborum & Fruticum.

PRÆFATIO.

CUM Arbores ob inſignem magnitudinem & ſtaturam conſpicuæ, cujuſvis etiam ex itinerantium vulgo oculis occurrerent: nonnullarum etiam flores inimitabili colorum varietate & nitore artifici naturæ penicillo depicti, aliarum fructus in elegantiſſimos ſchematiſmos ejuſdem digito γεωμετρικωτάτῳ efformati, intuentium viſibus adblandientes, manus etiam ad ſe decerpendos invitarent: hinc factum eſt, ut quamvis herbarum ad arbores, non in Europa tantùm ſed (ut veriſimile eſt) per totum terrarum orbem decupla fere proportio ſit, Indicarum tamen & exoticarum arborum plures etiam quàm Herbarum ſpecies Cluſii & Bauhinorum temporibus obſervatæ nobiſque traditæ fuerint.

Verùm cùm earundem obſervatores & deſcriptores pleriq; Botanices minùs gnari, nec in plantis deſcribendis ſatis verſati eſſent, breves, obſcuras & ambiguas ſpecierum hiſtorias reliquerunt; unde maximam in iis diſtinguendis, reducendis & ritè ordinandis perſæpe difficultatem experimur. In tanta enim rerum & nominum varietate, brevitatéq; & ambiguitate deſcriptionum exercitatiſſimus quiſque non raró hæreat, ſuſpenſúſque & incertus fluctuet neceſſe eſt, & vel nihil omittendi ſtudio ſpecierum numerum ſupra modum augeat, vel entia multiplicandi metu eundem nimis contrahat & decurtet.

Hiſce difficultatibus ſuperandis, rectúmque inter extrema curſum tenendo me omnino imparem fateor: ideoque ſicubi in Arboribus exoticis Indicis & Americanis diſponendis erravero, ſæpius autem erraturum vereor, Lectoris veniam imploro, quam me facilè impetraturum confido apud æquos rerum judices, qui rei difficultatem perpendant.

De ARBORE.

ARbor prout eam Lib. 1. cap. 28. Jo. Bodæi à Stapel verbis deſcripſimus, eſt *Planta lignoſa, altitudine & craſſitudine inter omnes maxima, cui caudex pro ſuperficie eſt perennis & naturâ ſimplex, qui in multos ramos majores, & deinde ramuſculos multiplices finditur.*

Hæc definitio nimis ſtricta eſt nec omnibus Arboribus convenit. Datur enim genus Arborum & ramis & ſurculis carens, nimirum Palmæ iiſq; affines.

Frutex eſt *ſtirps inter lignoſas altitudine & craſſitudine mediocris, cui pro ſuperficie ſtipes perennis, naturâ multiplex, quiq; facilè in naturam arborum ſtolonum abſciſſione tranſcendit.*

Verùm quoniam difficile eſt certum aliquem magnitudinis limitem inter Arborem & Fruticem conſtituere, qui hunc ab illa diſterminet; cùm ejuſmodi limes non naturâ, ſed arbitrio humano conſtet: cúmq; Arbores & Frutices præcipuis notis conveniant, quòd utræque ſcilicet gemmiparæ ſunt & ſubſtantiâ ligneâ conſtant. At neq; ſimplici caudice aſſurgere omnibus Arboribus, neque multiplici omnibus Fruticibus conveniat, ut alias rationes, Lib. 1. cap. 28. adductas omittam, hos ab illis minimè ſeparandos duxi, ſed omnes unà tradendas.

Methodum autem illam quâ in Arboribus & Fruticibus diſponendis alibi uſus ſum, cùm minùs proba & naturæ conſentanea, in nonnullis etiam vitioſa & erronea videretur, rejeci, aliámque ejus loco, & meliorem, ni fallor, ſubſtitui.

HISTORIÆ

Arborum, ſub quo nomine impræſentiarum & Frutices complectimur, Tabula Generalis.

Arbores ſunt vel Caudice

- *Simplici, non ramoſo,* μονοστελεχεῖς & μονοφυεῖς Theophraſto, quæ etiam μονόκλωνοι dici poſſunt, earum pleræque & μονόβλαστοι, hoc eſt, unicam tantùm una vice in ſummo faſtigio gemmam maximam producentes, ſúntque vel folio
  - *Arundinaceo* ſeu *irino,* hoc eſt, ſtriato & nervoſo, nervis ſecundùm longitudinem productis, flore tripetalo, & pleræque etiam Spathiferæ; PALMA. Lib. XXIV.
  - *Lato,* nervis à media coſta vel à pediculo ad latera excurrentibus, ſeu
    - *Circumſcriptione ſubrotundo* & in lacinias ſecto; PEPO ARBORESCENS, *Papaya* & *Mammoera.* Ibidem.
    - *Longiſſimo* & *maximo,* caudice annùo; MUSA. Ibidem.
- *Ramoſo*; Hæ autem ſunt vel fructu
  - *A flore ſejuncto* ſeu *remoto*; quæ vel
    - *Nuciferæ*; Nuces autem voco fructus majores putamine duriore nucleum claudentes, eóque vel
      - *Oſſeo* & *fragili*; JUGLANS & AVELLANA. Lib. XXV. Sect. 1.
      - *Coriaceo* & *molliore,* exteriùs vel
        - *Tegumento echinato undique incluſo*; CASTANEA & FAGUS. Lib. XXV. Sect. 1.
        - *Calyce* ſeu *cupulâ* excepto, ſuperiore parte nuda; QUERCUS & ILEX. Hæ Glandiferæ dicuntur. Lib. XXV. Sect. 1.
    - *Coniferæ,* Conos voco fructus ſquammoſos duros & ſiccos, polyſpermos, in coni ſeu metæ formam plerumque turbinatos: Hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus cruſtaceis aut lignoſis per harmoniam coaptatis & maturitate dehiſcentibus conſtantes, quamvis Conoides non ſint: vide Tabulam ſequentem. Lib. XXV. Sect. 2.
    - *Lanigeræ,* quarum Semina lanugine involvuntur eíſve lanugo adhæret; ut SALIX & POPULUS. Lib. XXV. Sect. 4.
    - Vaſculis membranaceis aut membranis auctis ſemina claudentes; BETULUS, *Carpinus.* Lib. XXV. Sect. 5.
  - *Flori contiguo,* quæ vel
    - Flore fructúve aggregato, ſeu ex pluribus in unum coeuntibus compoſito, ut FICUS, &c. Lib. XXVI. Part. 1.
    - Flore ſimplici, nec è pluribus floſculis confecto: in quibus Flos vel
      - *Summo fructui inſidet,* unde fructus à calyce floris plerunque reſiduo velut umbilicatus eſt, qui vel
        - Humidus; pericarpio ſeu pulpâ humidâ Semina vel univerſa ſimul, vel ſingula ſeorſim ambiente, éſtque vel
          - *Major,*
            - *Polypyrenus* ſeu plures nucleos continens. Arbores autem ejuſmodi fructu donatæ POMIFERÆ *umbilicatæ* nobis dicuntur, v.g. PYRUS, MALUS, &c. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.
            - *Monopyrenus,* ſeu unicum nucleum claudens; cujuſmodi fructum producunt Indicæ nonnullæ arbores, quæ exinde *Pruniferæ umbilicatæ* dici poſſunt. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.
          - *Minor,* qui itidem vel *Polypyrenus,* vel *Monopyrenus*; Horum omnium matres productrices arbores *Bacciferarum umbilicatarum* nomine comprehendimus, Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 3.
        - *Siccus,* ut in *Pipere Tavaſei* & *Caryophyllo aromatico* Lib. XXVI. Sect. 4.
      - *Imo medióve fructui adhæret*; Hæ vel ſunt fructu

Subrotundo

Subrotundo breviore, eóque vel per maturitatem

Humido,

Majore,

Monopyreno, ſeu unicum intus nucleum aut oſſiculum includente; PRUNIFERÆ dictæ. Lib. XXVII.

Polypyreno, ſeu plures nucleos continente,

Cute membranacea ſeu tenuiore tecto. Lib. XXIX. Sect. 1. ſeu fructu conoide ſquamoſo. Lib. XXIX. Sect. 2.

Corticoſo ſeu cortice craſſiore non tamen duro obducto, cujuſmodi ſunt *Malus Citria, Arantia, Limonia,* &c. POMIFERÆ dici ſolitæ. Lib. XXIX. Sect. 3.

Cortice per maturitatem duro & cruſtaceo munito, cucurbitæ aut melonis formâ, unde hujuſmodi arbores CUCURBITIFERAS appello.

Minore, vel nudo, vel calyce excepto, vel monopyreno vel polypyreno; BACCIFERÆ. Lib. XXVIII.

Sicco, quæ vel *nuciferæ*, vel *bacciferæ*, vel *lanigeræ*, vel fructu alato membranulis aucto, vel *multiſiliquæ*. Lib. XXX.

In longitudinem producto, vaſculo plerunque bivalvi & ſeminibus rachi ſeu dorſo adnaſcentibus; quæ SILIQUOSÆ appellantur. Lib. XXXI.

His addimus Arbores & Frutices vel anomalas, vel minùs cognitas & imperfectè deſcriptas. Lib. XXXII.

Item Partes Stirpium minùs cognitarum, *Cortices, Ligna, Folia, Flores, Fructus, Succos & Lachrymas.* Ibidem.

Arborum Coniferarum Tabula.

Arbores Coniferæ ſunt vel

Reſiniferæ, fructu

Squamoſo, binis ſub ſingulis ſquamis ſeminibus, foliis

Perpetuis,

Anguſtis,

Sparſim undique è ſurculis exeuntibus, iiſque vel

Longioribus & binis ex eadem theca ſeu tubulo exeuntibus; PINUS.

Brevioribus & ſingulatim enaſcentibus; ABIES, quæ duplex, *mas* & *fœmina*.

Breviſſimis, & Tamariſci vel Cupreſſi ſimilibus

Duris & pungentibus, conis minimis; SABINA *vulgaris*.

Mollioribus, ramulis compreſſis, conis paulò majoribus è paucis ſquamis compactis; ARBOR VITÆ, Thyia.

Agminatim in tuberculis, in penicillos velut coaggeſtis, conis magnis ſurſum ſpectantibus; CEDRUS *Libani*.

Latioribus, ſalignis ſimilibus; *Arbor Conifera è Carolina.*

Deciduis, Cedrinorum in modum naſcentibus, conis parvis, LARIX.

E clavatis tuberibus per harmoniam coaptatis compoſito, foliis brevibus in ſquamas degenerantibus; CUPRESSUS.

Succo aqueo præditæ,

Foliis minoribus Populi, virgis tenuibus lentis rubentibus, ramis adultioribus & caudice albicantibus, cuticulas annuatim exuentibus, conis minimis; BETULA.

Foliis majoribus Coryli, in aquoſis naſcens, conis aliquanto majoribus; ALNUS.

Myrtum Brabanticam dictam ad hunc etiam locum pertinere ſuſpicor. Examinent curioſi quibus plantam florentem & fructu onuſtam videre contigerit.

HISTORIÆ PLANTARUM
LIBER VIGESIMUS QUARTUS,
QUI EST
De Arboribus caudice simplici non ramoso.

OC genus Arbores à Theophrasto μονοστελεχῆς & μονοφυῆς appellantur. Possent etiam pleræq;, si non omnes, μονόβλαστοι dici, quia unicam tantùm unâ vice in summo fastigio gemmam, eam tamen maximam producunt, quæ in Palmis ἐγκέφαλος seu Cerebrum dicitur, quâque decisâ arbor interit.

Hujus autem generis præter Palmas paucissimæ arbores sunt, nimirum Peponiferæ quædam, Mamoeiræ dictæ.

Musam arborem dictam, quamvis revera & propriè loquendo nec Arbor sit neq; Frutex, Botanicos secuti, & quòd caulem habet pariter simplicem non ramosum, his subjunximus.

Cap. I.

De Palmis in genere.

CUm in Methodo Plantarum à me non ità pridem editâ Palmas arbores congeneres à se invicem distrahi, & ad diversa genera, Pruniferarum scilicet & Nuciferarum, relegari animadverterem; absurdum illud & à ratione alienum ratus, methodum illam ad examen denuò revocandam, & certiores Generum notas investigandas statui. Et imprimis Palmas dictas inter se conferenti, quibúsque in rebus & inter se convenirent & ab aliis arboribus differrent consideranti occurrit illico, id genus omnibus commune, & solis ferè proprium esse, caudice simplici & individuo seu non ramoso assurgere, & gemmam una vice unicam, eam tamen ingentem, concipere. Quocirca proprietatem hanc pro Palmæ characteristica, natura ipsâ dictante, adhibendam censui.

At inquies, Botanici uno ore Palmas ramosas esse pronunciant. Agnosco: verùm eorum Autoritas me non multum movet, cùm re non satis perpensâ, vera & genuina folia pro ramis ab iis habita fuisse noverim. Ramos autem illos quos vocant revera folia composita esse, non difficile est demonstrare.

1. Nam primò, Deciduum esse folio non ramo convenit. Ramus enim utpote ipsius trunci divisi quædam productio, pars est stabilis & perpetua; Rami autem illi dicti, seu ramastri in plerisq; saltem si non omnibus Palmis statis temporibus decidunt: proinde rami genuini esse non possunt; sed mera folia sunt.

2. Secundò, Partem pronam à supina diversam obtinere folii nota est, non trunci. Ramus enim teres & undiq; uniformis est. At in Palmarum frondibus costæ mediæ supinæ canaliculatæ sunt aut planæ, pronæ convexæ.

3. Tertiò, Nunquam germinare seu gemmas protrudere folium arguit, non ramum. Ramus enim quotannis semel aut sæpiùs germinat, & surculos producit. At ramastri illi Palmarum cùm semel expliciti sunt nunquam gemmas edunt, aut partes aliquas aggenerant.

4. Quartò, In folium desinere seu terminari folii compositi proprium est, à rami naturâ alienum. At ramastros palmarum in folia terminari notum est.

5. Quinto, Accedit levitas insignis, quæ ramastros hosce ligneæ naturæ, (quæ plerunque solidior est & ponderosior) minimè participes esse arguit.

Nec quem ab hac sententia deterreat ingens illa & ramorum æmula magnitudo: Nam in Palma folio flabelliformi, quæ folia & sunt & ab omnibus vulgo habentur, nihilo minora reperiuntur.

Objicies, Palmas nonnullas (id tradente Theophrasto) bifidas exire, ut in Ægypto, staréq; ità bifurcatas. Tradunt & Cretensium plures bifidas esse, quasdam & trifidas: in Lapæa verò genus quoddam quinqueceps nasci. Observatum etiam est ab Horti Malabarici Auctoribus in Palma Japonensi *Todda Panna* dicta, ex uno trunco quatuor aut quinq; vertices interdum enasci.

Respondeo, Rarum illud & insolitum esse, & singulis arboribus simplicem plerunque esse verticem: unde non datur genus hujusmodi Palmæ bifidæ aut trifidæ, quæ semine sata speciem suam constanti naturæ lege propagat. Sed ut Palma multiceps sit, præter ordinem & institutum naturæ accidit, & quodammodo monstrosum est.

Notandum tamen folia decidua obtinere Palmis omnibus commune non esse, Si Theophrasto & J. Bauhino fides. Nam Dactylifera vulgaris inter ἀείφυλλα à Theophrasto recensetur, & Jo. Bauhino observante, in nonnullis arboribus in Gallia Narbonensi à se conspectis, folia sponte non decidunt, sed præcidenda ea sunt à cultoribus ut arbor ad scandendum opportuna sit; alioqui si derelinquantur impenetrabili vallo scandentibus aditum intercludunt.

Palmam dictam esse quòd ramis sit expansis in modum palmæ hominis tradit Isidorus, l. 17. c. 7. Palmæ humili id nominis initio impositum videtur, cujus folia palmam humanam cum digitis extensis referunt. Φοίνιξ Græci & arborem & fructum simul dixerunt, à colore pomi facto utroque nomine; φοινικοῦν enim & φοινίσσεσθαι puniceo colore rubere est, quo maturi in hac arbore fructus videntur. Phœniciæ autem regioni à Palmarum multitudine & præstantia nomen inditum volunt. Palma apud Latinos sæpe etiam victoriam significat. Cicero Orat. pro Roscio Amerino *Alter plurimarum palmarum vetus ac nobilis gladiator habetur.* Caussa locutionis est, quòd victori certaminis daretur corona ex Palma. Rationem ejus moris aperit ex Plutarcho Gellius, *lib.* 3. *cap.* 6. *Propterea in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam ingenium ejusmodi ligni est, ut urgentibus oprimentibúsq; non cedat.*

Palmæ fructus Antiquis Latinis Palmulæ dicti sunt: posterior ætas Dactylos appellavit, quoniam eorum nonnulli oblongâ gracilitate curvati humanis digitis similes essent.

Vagina flores & fructus obvolvens & protegens adversus cœli injurias Ἐλάτη & Σπάθη dicitur.

Dioscoridi Palmula seu Dactylus immaturus πόμα seu πῶμα dicitur, maturus recens φοινικοβάλανος, siccatus τράγημα.

Palmæ fructûs respectu dividi possent in eas quarum fructus pericarpio seu pulpa molli officulum ambiente constat, & eas quarum fructus materia sicciore nucem includente componitur. Nos potiùs foliorum respectu dividemus in eas quæ folio sunt composito, eóq; vel pinnato, vel ramoso; & eas quæ folio sunt simplici plicatili & flabelliformi.

Palmarum autem notæ præter caudicem simplicem non ramosum reliquis hujus generis communem, sunt Folia habere striata & velut Arundinacea, flores tripetalos. Spathiferas etiam esse omnibus convenit, ni forte Codda panna excipias.

CAP. II.

De Palmis folio composito.

1. *Palma* Ger. C. B. *vulgaris* Park. *major* C. B. *dactylifera major vulgaris* Johnst. **The common Palm-Tree, or Date-Tree.**

Arbor est simplici *caudice* in rectum se attollens, viginti passuum & amplius altitudine, ima & humo proxima parte gracilior debiliórque quam superiore: *cortice* densis gradatísque pollicibus, quæ nihil aliud sunt quàm foliorum abscedentium vestigia extantia, scabro & inæquali, unde arbor ad scandendam facilis: sola inter arbores nullis ramis constans, autore Theophrasto, at posterior ætas alias præter Palmam non ramosas quamvis paucissimas observavit. Rami autem Botanicis dicti sunt reverà folia maxima composita. Ramus (seu potiùs folium) J. Bauhino descriptus tricubitali erat longitudine, minimi digiti crassitudine & ampliore, præsertim circa infimum, sensim ad summa usq; tenuatur, ut multum de crassitudine decedat, soláq; fere latitudo pristina sit notabilis, tandem in folia aliquot arcto ortu cohærentia degenerat, triangularis, striatus, intus nonnihil fungosus, & quasi ex longis filamentis, quorum spatia farcit medulla quædam, compactus. Huic *folia* complura utrinq; adnascuntur, arundinacea, rigida, semunciam lata, (imprimis superiora, infima enim dimidio sunt angustiora) in acutissimum mucronem desinentia. Adhæsus ad ramum [rectiùs folii costam] est obliquus, ita quidem ut bina propinquo exortu, circa ramum infimum sint conjuncta, relicto inter conjugationes duorum triúmve digitorum intervallo, at superiora agminatim pari ferè passu pinnatímq; exsurgunt. Id autem quod spathâ involutum fructus sustinet, non malè scopis comparaveris, à manubrio siquidem compresso, sesquiunciam lato, sensim gracilescente, materie cum ramis persimili, in fila solubili, bacilli scoparum formâ cubitales & ampliores exeunt quamplurimi, gradatim ex intervallis modicis, ut totidem è vimine nassarum rudimenta mentiantur: singuli autem bacilli parte inferiore, quæ nuda est, quadrati, tanquam cultro præcisi apparent: superiùs paulo inæqualiter torqueri, & crebris tuberculis, quibus fructus adhæret, asperari occipiunt.

Dactyli figurâ oblongâ mediante calyculo sessili bacillis adhærent, cortice externo per maturitatem fulvo, cui subest pulpa pinguis & dulcis, huic verò subtenditur membrana alba, in tenuia filamenta dividua, proximè officulum contegit ejusdem ut videtur portio, colore cinereo albido aut fulvo. Ipsum officulum oblongum, modò tenue bruchi instar, modò crassum benéque habitum, rugosum, altera parte secundum longitudinem sulco profundo exaratum, adversa parte suspensâ lineolâ notatum, in cujus medio impressus umbilicus, cui intrinsecùs respondet antrum exiguum, conceptaculum germinis albicantis & mollis. Detractâ ultimâ membranâ substantia apparet rubra, uvarum acinis concolor, superficialis, nisi quòd ex sulco penitus se insinuat in intimam officuli seu nuclei substantiam, albam, duram ut cornu, adeóque verè osseam, ut marmoris fragmenta fractu imitetur; ejusdem duritiam & colorem cum duritia & colore cornuum mistam gerens, sapore subdulci, & haud instrenuè adstringente, in cujus visceribus medulla latet, quæ pæne cartilaginis refert naturam. Mirum quòd satum in terra ità emolliatur, ut decorticari queat pars exterior ossea & lapidea & auferri ab interiore medulla.

Plinius

Plinius succinctè & eleganter more suo officulum, quod lignum vocat, ita describit, *Est illud oblongum, non ut olivis orbiculatum: præterea cæsum à dorso pulvinatâ fissurâ, & in alvo media plerisq; umbilicatum, unde primum spargitur radix. Multis candidisq; lignum hoc à carnibus discernitur tunicis, aliis corpori adhærentibus, laxéq; distans tantùm cacumini filo adhæret. Flores* numerosi, tenuibus quibusdam villis appensi hærent, in magni racemi modum, facie Crocinis similes, sed multis numeris minores, colore albi.

Ipsa verò vagina, Elate & Spatha priscis scriptoribus dicta, flores & fructuum rudimenta primò claudens, mox hians, divitias reconditas ostendens, qualem J. Bauhinus habuit pedale quiddam erat, tres uncias latum, modicè compressum, sed in medio nihilominus protuberans, utroq; extremo angustius, intus cavum, substantiâ corticosâ, Arundinaceam diceres. Hæc novo accedente vere, cùm novi in hac arbore fructus appetunt, tumet velut in frugibus spicarum vagina, aut in Aro seminis corticosum involucrum, tenerâ primùm, mox lignosâ materiâ, quæ usq; dum flores prodeunt cum latitudine aliqua in longum procedit, prolatis deinde floribus, & post flores racemoso Palmularum fructu, arescit.

Inservit hæc vagina ad flores & fructus dum adhuc tenelli sunt fovendos & ab aeris externi injuriis defendendos.

Palmæ quandam imaginem refert Brassica capitata, tum caule, ima parte propè terram graciliore multò quam superiore quæ sensim crassescit, necnon vestigia foliorum delapsorum exstantia ostendente, tum capite, complicatis foliis fructus germen foventibus, Palmæ ἐγκέφαλον dictum, imitante. Hinc Palmæ quædam species nostratibus **The Cabbage-tree**, id est, Brassica capitata arbor, dicitur. Quò altiùs assurgit Palma eò minùs ramulorum abscedentium nodis horret, annosior eos penitus obliterat.

Radicibus brevibus Palmæ omnes donatæ sunt, iis tamen densis & valde implexis intricatísq; inter se, ut mirum sit Palmarum altissimos vastissimósq; caudices posse sic brevibus, tenuibus, paucísq; radicibus in aere subsistere, neq; sua multa gravitate, ventísq; etiam vehementibus sæpe ipsas quatientibus humi concidere. *Alpin.*

Pars illa in vertice Palmæ tenera & medullosa, ἐγκέφαλος, i. e. Cerebrum Theophrasto dicta, Dioscoridi impropriè ἐγκάρδιον πρέμνου, id est, medulla trunci, nihil aliud est quàm gemma grandis, indè enim, Theophrasto ipso docente, & folia & fructus exeunt, eámque siquis auferat sterilescit arbor & brevi penitus interit. * Galenus quoque ἐγκέφαλον tenerum germen appellat, quod è summa ipsa planta producitur. Hanc partem esculentam esse multis Veterum testimoniis constat. Xenophon lib. 2. expedit. de Cyri, *Milites eo primum in loco Palmarum cerebrum esitârunt, omnibus cui detractum id fuisset exarescentibus.* * Galenus etiam eam citra famem à nonnullis esitari commemorat: & Nicander in Georgic. νέοις ἄσπαστον ἔδεσμα ἐγκέφαλον illum vocat. Diphilus Siphnius apud Athenæum plenitudinem corporis efficere, largiùs nutrire, ventriculum gravare, vix distribui, sitim inducere, alvum coercere narrat.

* *Lib. de atten. vict. rat.*

* *Lib. 2. de alim. fac.*

C. Bauhinus etiam in Alexandria eâ vesci Ægyptios ait, & quidem crudâ, Cinaræ etenim saporem referre: solere etiam Ægyptios rusticos Palmas abortivas requirere, quarum cacuminibus excisis medullam eximunt & venalem proponunt.

Veteres Palmas sexu distinguunt. Theophrastus mares flores tantùm sine fructu proferre, fœminas fructus sine flore scribit, inquit J. Bauhinus. Verùm Theophrastus utramq; tam marem quàm fœminam fructiferam facere nobis videtur, cùm inquit, Τῶν καρπίμων οἱ μὲν ἄρρενες, αἱ δὲ θήλειαι, διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων καθὸ μὲν ὁ ἄρρην ἄνθος πρῶτον φέρει ἐπὶ τῆς σπάθης, ἡ δὲ θήλεια καρπὸν εὐθὺς μικρόν. Quæ & Plinius ita accepit, cùm reddidit, *Mas in Palmite floret, fœmina citra florem germinat tantùm: Utriusq; autem prima gignitur Pomi caro.* Nihilominus tamen nobis verisimilius videtur Marem flores tantùm proferre, fœminam fructum.

Tradit præterea Theophrastus pulverem florum maris fœminæ aspersum eam fœcundiorem reddere, nec fructificare ipsas fœminas, nisi juxta ipsas mas consitus sit. Et Hist. lib. 2. cap. 9. Dum mascula, inquit, floret, spathâ abscisâ quâ flores emergunt, protinus ut lanuginem, & pulverem & florem continet, super fructum fœminæ decutiunt. Illa sic eâ aspersione afficitur, ut suos fructus nullo modo amittat, sed cunctos conservet. Et in secundo de causis, ad hoc illustrandum & probandum apposuit exemplum in natura piscium, in quibus Ova edita à fœmella sequutus mas aspergit suo semine, atq; ità demum fœcunda fiunt ac vitalia.

Idem confirmant Plinius, S. Ambrosius, Cassianus Bassus, Ammianus Marcellinus, aliíq; è Veteribus: Quibus astipulantur è Recentioribus Guilandinus & Prosper Alpinus, quorum ille asserit Palmarios etiamnum in Ægypto, Syria, &c. ad cavendum nè fœminæ sterilescant aut fructus ante maturitatem amittant, ità ordinare utriusque sexûs Palmas, ut mares eo saltem intervallo à fœminis distent, quo pulvis ventorum flatibus à foliis [rectiùs floribus] mascularum sublatus, in fœminarum folia, seu potiùs fructus incidant: idque satis ad fœcunditatem & fructûs maturationem facere compertum esse: Hic [Alpinus] Ægyptias hodie ut fœminas fœcundent, pulverem intra maris involucrum inventum supra fœminarum ramos atque cor spargere tradit, & ni hoc fecerint sine dubio fœminas vel nullos fructus laturas, vel quos ferent non retinebunt, neque hi maturescent. Et ad objectionem, quòd in Arabiæ desertis sylvestrium Palmarum sylvæ reperiantur, quæ sine hominum cultu aut ejusmodi observatione optimos fructus ac copiosos producunt, retinent ac maturant, respondet, Palmarum fœcunditatem in Arabiæ desertis, licet arte non fiat, adjuvare ventos, marium è floribus pulveres ad ramos fœminarum asportantes.

Atque hæc sanè nobis verisimillima videntur, nec audemus tot gravissimis autoribus fidem derogare. Nam ex sententia nostra, primo in libro proposita, *Apices* in floribus staminibus incumbentes spermatis masculi in Plantis vicem præstant, & seminibus fœcundandis inserviunt. Unde quamvis Plinio illísque quos diligentissimos naturæ vocat non consentimus, Arboribus herbísque etiam omnibus sexum esse [individuis discretum] omnes tamen plantas in eadem specie, vel sexu differre, vel saltem androgynas esse seu utriusque sexûs participes suspicamur. Nec tamen hinc sequitur earum quæ sexu differunt fœminas fructum omninò non proferre nisi mas adsit, sed quem profe-

runt infœcundum esse. In avium enim genere fœminæ nonnullæ ova absque maris interventu aut coitu aliquo non tantùm concipiunt sed & pariunt, verùm ea subventanea, ut vocant, & irrita; in piscibus autem plerisque coitus nullus observatur, sed fœminæ ova primùm edunt, deinde mas superveniens lac vitale iis inspergit.

Verùm quæ prædicti Autores habent de Veneris intellectu in palmis, quòd fœminæ in mares nutent blandioribus comis, quodque vehementi se mutuò prosequuntur amore, quem variis modis testantur, ut fabulosa & falsa rejicimus, & Lectorem qui ejusmodi scire desiderat ad J. Bauhini historiam remittimus.

Locus. Quod ad locum attinet. Nulla est, autore Plinio, in Italia spontè genita Palma, nec in alia parte terrarum nisi in calida: frugifera verò nusquam nisi in fervida. Et Theophrasto ipsâque experientia teste, caloris est avida, & frigidum ferre nequit; unde nè in Græcia quidem fructum maturat.

In Ægypto nascitur, ubi largè suavitérque fructum progenerat, atque etiam magis circa Babylonem ac Syriam fructu præcellit *Theoph.* Provenit etiam in Arabia ad oram maris rubri; in Æthiopia Ægypto contermina, in Judæa, ut circa Hiericho copiosè, quæ idcirco in sacris literis *urbs palmarum* dicitur. Idumæa à Palmarum copia poetis celebratur: Syria quoq, & Persia Palmis fructiferis abundant.

Vidimus & nos Monspelii insignem illam Palmam quam J. Bauhinus, & florere & dactylos ferre scribit; & se etiam ex arbore decerptos habuisse tam flores, quàm dactylos satis magnos refert; unde & reliquas Palmas quæ Nemausi, Arelatæ, & alibi in Provincia & Gallia Narbonensi visuntur haud dubiè fructus laturas ubi ad ætatem pervenerint affirmat: Nam & Monspeliensis illa centesimum annum superare creditur: Et vulgò ibi persuasum, ante grandem ætatem fructum non proferre, & vix ante quinquagesimum annum.

Amat loca salsa, argumento quod ubi Palmarum copia est solum tale spectatur, ut in Africa, Syria, &c. quo fit ut ubi salsugo non sit ope proxima salis subveniant. *Theophr.* Idem & Plinius confirmat inquiens, *Gignuntur* levi sabulosâque terra, majore in parte & nitrosa. Ergo ubi solum non est tale, salem aspergunt, non radicibus, sed longiùs pauló.

Garcias memoriæ prodidit Palmas tota India nusquam reperiri, & fructus earum deferri ex Arabia in Indiam, ubi magna quantitate siccas edi, similiter & in massas compactas, abjectis nucleis.

Palmarum differentias non persequar, cùm eas inter se non specie, sed accidentibus duntaxat, quemadmodum Pyros & Pomos, distare existimem, proinde & infinitæ esse possunt. Consule de his Theophrastum & Plinium. Libet tamen de differentia colorum respectu adnotare, quod Prosper Alpinus cum Theophrasto consentit dari palmites alios candidos, alios flavos, alios rubros, alios virides. At Veslingius flavos tantùm & obscuriùs purpurascentes meminit à se observatos in Ægypto.

Palmarum excelsam sylvam in Arabiæ deserto Rauwolfius transivit, referente C. Bauhino, & tres Dactylorum species observavit. 1. Quales ad nos adferuntur. 2. Penitus rubros. 3. Flavos, primis minores, sed sapidiores.

Palmam medullâ omnino carere autor est Theophrastus: Arborem maximè longævam esse consentiunt Botanici quotquot de eâ scripserunt.

Palmam prævalidam esse ad sustinenda pondera scribit Theophrastus: non enim flectitur deorsum ut cætera ligna, sed ponderi retinendo sursum incurvatur: At non tantùm Theophrastus sed & reliqui Veteres magno consensu id tradunt. Verùm Veterum auctoritati, in re quæ rationi & naturæ analogiæ repugnat, Amati Lusitani & Antonii Musæ Brassavolæ experientiam oppono, qui se falsum comperisse testantur Palmæ lignum contra pondera inniti aut recurvari, imo experientiam indicare lignum hoc debile esse. Nec me movet, quòd Historiæ Ebrodunensis Auctores tot Classicorum Autorum consensum unius experimenti putati specie rejicere, prudentis non esse dicant. Fortè enim Amatum rem non ritè expertum, vel in ligno non satis adulto, aut non ritè secto, vel non adhibita morâ temporis competente. Hæc inquam me non movent, cùm ratio etiam experientiæ Amati suffragetur; & vis sursum tendendi, siqua ligno ei inesset, majori vi & pondere proculdubio possit superari.

Hæc autem & alia multa à Veteribus tradita, incerto primùm autore prolata, & in vulgus paradoxorum credulum sparsa, avida aure ab eo hausta, & pro veris libenter admissa crediderim; quæ postea eruditi, partim experiundi tædio, partim quòd passim cognitis & confessis fidem derogare nefas ducerent sine ulteriore examine scriptis suis inseruerunt, aliique alios secuti, non quà eundum esset, sed quà iretur, magna sententiarum phalange veritate oppressa errorem confirmarunt.

Palmæ ligna ad ædificia & architecturam nihil valere scribit Bellonius: verùm Alpinus Ægyptios ex truncis domorum trabes facere ait. Utri potiùs fidendum? Alpino favet Theophrastus.

Usus. Palmæ folia, Plinii seculo, cùm primùm novellas demonstravere gemmas, ad funes vitiliúmque nexus, & capitum levia umbracula findebantur. Ad storearum & sportarum texturam ut alba & idonea fiant viridia adhuc à ramis avellenda sunt, & sub tecto deponenda ad quatriduum, & postea rursus roribus exposita, ad quatriduum complui sinenda, & à Sole reficcari donec alba evadant.

Fiunt & è Palmæ foliis scopæ; quæ verò ad nos ex Hispania adferuntur, & in præcipua æstimatione sunt, è Palmæ humilis non è Dactyliferæ foliis fiunt, quæ tamen fortè non minùs commoda ad hunc usum forent, si haberi possunt. Flabella etiam & sportæ ex iis texuntur; E caudicis autem cortice funes pro navibus.

Palmulæ bene maturæ non nimium pingues ventriculo gratæ sunt, plurimùm nutriunt & corpus pinguefaciunt verum concoctu difficiles esse, & capitis dolorem inferre medici veteres pleriq, omnes consentiunt. Unicus Aretæus omnia bellaria caput dolore infestare scribit præter Palmulas, ficus & uvas.

Veteres vinum è Palmulis aquæ infusis faciebant; cujus præparandi modum vide apud Dioscoridem.

Vires. Palmæ fructus, eodem tradente, acerbus est atque adstringens & contra alvi profluvia fluxúmque muliebrem in vino austero bibitur; Hæmorrhoidas quoque sistit, & vulnera illitu conglutinat, recentes

centes autem plus ſiccis aſtringunt, ſed capitis dolorem afferunt, & copioſiores in cibo ſumptæ inebriant. Siccæ autem ſanguinem excreantes, ſtomachicos ac dyſentericos eſitatæ juvant: necnon & tritæ cum Cydonio & cerato œnanthino veſicæ vitiis utiliter illinuntur. Maximè verò caryotæ ſi comedantur faucium aſperitati medentur. Thebaicarum decoctum potum cauſonem ſedat, & cum hydromelite vetuſto ſumptum vires recreat: Quin & ipſæ cibo idem præſtant. Fit etiam ex iis vinum ejuſdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per ſe potum & gargariſatum vehementer adſtringit & cohibet.

Palmarum nuclei cæterorum omnium more in fictili novo cremantur, deinde reſtincti vino lavantur, & tanquam ſpodii vicem ſupplentes ad ornandas decorandáſve palpebras conducunt. Vim habent adſtringentem, & ſpiracula cutis obſtruentem, ad oculorum puſtulas, ſtaphylomata, ciliorúmque defluvia addito Nardo efficacem. Supercreſcentem carnem cum vino reprimunt, & ulcera ad cicatricem perducunt, &c.

Palmæ ſpathâ unguentarii in unguentorum ſpiſſamenta utuntur. Optima habetur odorata, adſtringens, ponderoſa, præcluſa, interna parte pinguis. Vis ei adſtrictoria, quæ ulcera depaſcentia ſiſtit, laxatóſque articulos committit, ſi trita malagmatis & cataplaſmatis admiſceatur. Prodeſt & præcordiis, & ſtomacho imbecilli, necnon & jecinoris affectibus convenientibus miſta cataplaſmatis.

Ejus decoctum ſubinde affrictum capillos denigrat: Potui verò datum renum, veſicæ, aliorúmque viſcerum vitiis confert; alvi uterique fluxiones ſiſtit: ipſa verò ſcabiem ſanat, diebus viginti, ſi adhuc tenera cum reſina & cera decocta imponatur. Ad eadem etiam valet fructus intus contentus Elate & Boraſſus dictus præterquam quòd ad unguenta non ſit utilis.

Quæ de viribus & uſibus Palmæ ejúſque partium habent Plinius, Galenus aliíque Veteres apud ipſos vide, aut etiam apud J. Bauhinum, Hiſt. lib. 3. cap. 159.

E Recentioribus Alpinus fructuum in medicina apud Ægyptios uſum enarrat his verbis. Ex fructibus tria ſunt præcipuè quibus ſanitatis gratiâ utuntur, quippe ſpatha, pulvis ſpatha contentus, atq; dactyli. Spathæ igitur membranâ tum pulvis factâ utuntur, tum ex ea parato decocto. Pulvis maximum uſum habet per os ſumpta ad diarrhœam, lienteriam, atque dyſenteriam; nec minùs ad omnes alias vel ſanguinis, vel alterius humoris non naturales rejectiones ſiſtendas; præcipuè verò ad hepaticum fluxum, hæmorrhoidum atque uteri cruentam vacuationem, atque ad ſputum ſanguinis. Hoc pulvere quoque utuntur ad firmanda ulcera depaſcentia, ad uvæ relaxationem, atque ad dentium commotionem. Decocto ad omnia prædicta quoque utuntur, ſed ſæpe cum eo miſto prædicto pulvere. Articulos debiles aptóſque fluxionibus mirum in modum ipſum juvat, eos firmando & roborando. Pulvere verò albo in involucro veris tempore invento, quando ſci. palmæ florere incipiunt utuntur familiariſſimè ad faucium raucedinem, tuſſim & ophthalmias cum ſaccharo miſto; éſtque ipſe dulcis, ſubaſtringens: mulieres eum habent familiariſſimum ad firmandos menſes retinendúmq; fœtum.

Eundem quoq; uſum habent Dactyli immaturi, tum in cibum uſitati, tum eorum decoctum, ad ſputum ſanguinis & quamcunq; ſanguinis vacuationem cohibendam, & ad lienterias, diarrhœas & dyſenterias, ad vomitum ſanguinis, hæmorrhoidas exſiccandas atque ad ulcera vulneráque ſimplicia perſananda: in frequentiſſimo uſu ad nuper dictos affectus habent ſyrupum è dactylis immaturis confectum. Iiſdem dactylis utuntur probè maturis, qui tunc admodum dulces exiſtunt, cum obſcura adſtrictione; ideóque eas frequentant ad faucium raucedinem, tuſſim, dyſpnœam, pleuritin ac peripneumoniam; nec minùs ipſorum decoctum frequentant ad adjuvandas variolarum in pueris excretiones. *Hactenus Alpinus.*

Cæterùm Palma oſſiculo ſeritur. Seruntur autem, docente Theophraſto, oſſicula plura [Plinio bina juxta ſe compoſita, & ſupernè totidem] juxta ſe in eodem foramine depoſita, bina ſuperiùs totidémque inferne colligata, quoniam infirma ſingulis planta eſt. Horum radices mutuo amplexu connectuntur, & ſtatim primæ germinationes ita coaleſcunt, ut unus ex omnibus ſtipes gignatur.

Oſſicula ſata etiam apud nos in Anglia facilè germinant, foliúmque emittunt unicum, nervoſum & arundinaceum; quod hyemes etiam noſtras non raró tolerat, & ſequenti anno alterum vel etiam tertium edunt, non tamen multum proficit, nec diu durat enata planta, ſed poſt duos, tréſve annos tabeſcit & interit.

Notandum autem quòd non ex fiſſura, ſed ex oppoſita ſeu gibba parte ubi ocellus ſeu umbilicus cernitur germen emittat; quódque unico & ſingulari prodeat folio, cùm aliæ pleræque plantæ (non tamen omnes ut perperam exiſtimavit Jo. Bodæus à Stapel) bina primo ortu folia è ſemine producant.

Plinius in Palmæ foliis olim ſcriptitatum tradit. Verùm Palmæ vulgaris Dactyliferæ folia ob aſperitatem duritiem & nervos crebros huic uſui inepta videntur. Hoc ergo vel de Palma Indica coccifera, vel de Palma *Lantor* dicta accipienda ſunt, in quorum foliis etiamnum hodie ſcriptitari teſtantur Rerum Indicarum ſcriptores.

Annotavit Plinius Elephantes Palmas excelſiores fronte proſternere, ac ita jacentium fructus abſumere.

2. *Palma Guineæ* J. B. *Palma coccifera ex Guinea* C. B. *Nucula Indica altera* Park. *Cluſ.*

Altitudine & craſſitudine ſunt hæ Arbores navalis Mali, ſummo faſtigio geſtantes *folia*, deorſum inflexa, duodecim aut quindecim pedes longa, Arundinum ritu inciſa. Sub his foliis naſcuntur, brevibus pediculis inhærentes uvæ humani capitis magnitudine, in quibus congeſti fructus Prunis majores, coloris aurei, quorum nucleos incolæ eximentes contundunt: Ex his exit liquor olei limpidi inſtar, oleum de Palma ab inquilinis appellatus, quem eduliis miſcent ad odoris coloríſque gratiam conciliandam. Is liquor huc delatus frigore concrevit butyri inſtar, colorémque aureum contraxit. Eum liquorem ſive oleum qui retulerunt, recentibus vulneribus & artubus contorſione læſis vel afflictis illitu levamen attuliſſe deprehenderunt. Incolæ terebrâ perfoſſis arboribus ligneum paxillum

paxillum indunt: ex eo foramine profluit liquor dulcis ſeri lactis inſtar, quo cum melle ſylveſtri commixto potionem conficiunt, vini de Palma appellatione, quo liberaliùs hauſto etiam temulenti fiunt. Arboris materia rubeſcens flavis venis diſtincta, ad fabricas inutilis, quia fiſſa tenuibus & gracilibus ſegmentis diſſilit.

In Guinea circa metallicas auri venas abundè creſcit. A Fr. Penino habuit Cluſius.

Hujus Arboris ſynonymam facit C. Bauhinus Palmam *Ady* Roelſio in Epiſt. ad Cluſium; quam J. Bauhinus diverſam ſtatuit & ſeorſim proponit ſub titulo Palmæ *Ady*, inſulæ S. Thomæ, &c. cujus idcirca deſcriptionem ſubjiciemus.

Arbor eſt valdè celſa & procera, Pinum altitudine ſuperans, trunco craſſo, nudo, erecto, ἀπαρόκλαδος, materie rara, ſucco prægnans, foliis Palmæ cocciferæ ſimilibus. In vertice plurima excreſcunt germina, quibus præciſis vel cæſim læſis vas aliquod idoneum appendunt, in quo lacrymantem colligunt ſuccum, qui vini vicem apud Indos tenet, & facilè inebriat. Dulce hoc vinum eſt, verùm poſt paucos dies aceſcit: nec idcirco fructus ſuos facere deſinunt ejuſdem arboris reliqua germina, quæ à ferro intacta manſerunt. Hujus autem Palmæ germen non edunt incolæ * iſtius inſulæ; quemadmodum Indi Palmæ cocciferæ.

* S. Thomæ.

Integer fructus Luſitanis dicitur *Caryoces* & *Caryoſſo*, indigenis nigris *Abanga*. Cortex ejus exterior luteus eſt; huic ſubeſt pulpa ſeu caro fulveſcens, quam pullum putamen oſſeum ſequitur: hoc vero intus nigrum continet nucleum eſui aptum, qui ademptâ pelliculâ candidus eſt. Fructus integer forma & magnitudine eſt Mali Limonii. Edunt ipſi hos fructus inaſſatos, frequenter etiam crudos. Nucleos integros inter edendum miſcent Mandiocæ farinæ. Hos credunt ipſi mirum in modum reparare languentes ex morbo vires: adeò ut ſuis ægris bis térve in die confortandi causâ tres quatuórve Abangæ nucleos exhibeant. Præterea ex hoc fructu oleum conficiunt: nempe ut carni à nucleis avulſæ adjiciant aquæ ferventis bonam partem; deinde jubent ut pulpa in lebete diu agitetur commiſceaturq; exacte ſuper ignem, deinde remotum ab igne lebetem tandiu ſtare ſinunt, donec amurca omnis in fundum ſubſederit; tandem oleum aquæ ſupernatans cochleari excipiunt: quo exhauſto aqua fervente iterum affuſâ operationem repetunt. Olei color croceus eſt; frigore concreſcit, aliàs liquidum eſt, eſculentum etiam, & ad eoſdem uſus ab incolis adhibetur ad quos apud nos oleum olivarum vel butyrum, quibus tamen & odore & ſapore inferior eſt.

Vires. Olei hujus uſus apud incolas vulgaris eſt ad inungendas partes corporis rigidas atque contractas, imprimíſq; nervos diſtentos relaxare dicunt. Exercitatos etiam & quovis labore feſſos toto corpore inungunt: nempe quòd exercitiis ſimilares corporis partes exhalant & exſiccantur, quod ipſum humectatione ſua impedit hujus olei perfunctoria ac lubrica frictio. Hoc ipſorum acopon eſt & inſigne laſſitudinis remedium eſſe prædicant.

3. *Palma vinifera Theveti* J. B. C. B.

Arbor eſt ſpecioſa & procera, perpetuò virens. Fert parvos dactylos auſteros & acidos, ut non facile edi poſſint. Caudicem ima parte duorum pedum altitudine à terra perforant ſylveſtres Æthiopes indéque exſtillat liquor guſtu ſuaviſſimo, colore vini albi Andegavenſis; quem vaſis terreis exceptum ad uſum reſervant, & *Mignol* vocant, & ut faciliùs à corruptione præſervetur ſale aliquantùm condiunt, alioqui facilè aceſcit. Aptiſſimum eſt ad odorem & ſitim. Ægyptios olim mortuorum cadavera antequam Balſamo condirent hoc ſucco ter quatérve abluebant, ità tutiora futura exiſtimantes à putrefactione: quod unde hauſit neſcimus.

Abundat Promontorium viride hoc genus Palmis, quod annon idem poſſit eſſe præcedenti cogitandum proponit J. Bauhinus.

De Palma Indica nucifera Coccus dicta.

Coccus ſive Cocus dicta eſt hæc arbor à vocabulo Luſitanico *Coquos*, quod Simiam aut Cercopithecum ſignificat, à tribus fructui impreſſis foraminibus Cercopitheci faciem aut larvæ alicujus effigiem æmulantibus nomine indito.

Nos in ejus hiſtoria deſcribenda optimos autores, Gulielmum Piſonem, Georgium Marggravium, ſed præcipuè accuratiſſimos Horti Malabarici conditores ſequimur; omiſſis iis quæ vel ſuperflua vel incerta putavimus. Lectorem etiam ad Hortum prædictum aliquoties amandamus, quoniam omnia tranſcribere tædio nobis fuiſſet.

4. *Palma Indica coccifera anguloſa* C. B. *Palma Indica nucifera* J. B. *Palma ſive Nux Indica vulgo, ferens* Coccos Park. *Inaia guacuiba, vulgò Cocos* Piſoni *&* Marcgravio. *Nux Indica & Cocciq. Coyolli Mexicanis* Hernandez. *Tenga* Hort. Malab. **The Coco, or Coker-nut Tree.**

Marggr. H. M.

Caudice eſt raro, recto, ſed plerunque incurvato, quatuor, quinq; ſex, aut etiam ſeptem pedes craſſo, 30, 40 & interdum 50 alto [*Hortus Malab. pedalem tantùm craſſitiem ei attribuit, & in ima parte, ubi maxima, fermè bipedalem: at Piſo affirmat partem caudicis humo proximam non craſſiorem aut firmiorem eſſe quàm quæ in ſummitate exiſtat.*] *Cortex* cinereus eſt inſtar Juglandis, & quaſi vibicibus hinc inde tranſverſim per ambitum notatus. [*Hort. Mal. cortex nigricans quæ deglubi nequit, ſemiannularibus circulis ac notis, quibus pedes foliorum inſederunt, ſtriatus*] *Lignum* ejus non multi eſt uſus: conſtat enim ex meris filamentis, & eſt dulce, quaſi lacteo ſucco turgens, unde arbore cæſa à formicis appetitur [*intus mollius, ad corticem durius, per vetuſtatem arboris etiam multò durius & magis nigricans ; aeri expoſitum intra duos tréſve annos corrumpitur, in aquis durabilius eſt.*]

Caret ramis, ſed in ſummitate quindecim, octodecim, viginti aut plura habet *folia*, magna, alata, in orbem diſperſa, partim ſurrecta, partim protenſa, partim dependentia, grato aſpectu. In exordio

ſuo

ſuo hæc folia alata quadam textura veſtita ſunt naturali, obſcurè griſei coloris, quaſi crudum textum cannabinum eſſet, & ſucceſſu temporis hæc textura ſe ſolvit, ſubſequente altera, & à vento circumagitur. Quodlibet folium alatum longum eſt circiter ſedecim pedes, ac in exortu pedem circiter craſſum, diſſectum in folia ſive alas ordine juxta ſe poſitas aut oppoſitas. Quodlibet tale folium tres aut amplius pedes longum eſt, duos digitos latum, & versùs extremitatem anguſtius, acuminatum, habens in medio ſecundùm longitudinem nervum oſſeum, flaveſcentem, ac tranſverſim ordine ſubtiliſſimas ſtrias virides (ut & ipſum eſt) ac totum carinatum cavitate ſurſum versùs, ſubſtantiâ inſtar folii Gladioli, lætè viride ac ſplendens.

Folia hæc Hort. Mal. ramos foliaceos appellat, minùs rectè, ſiquidem, ut affirmat, decidunt alter poſt alterum temporibus ordinatis dum alii ex ſummitate caudicis de novo erumpunt ; quod folio non ramo convenit.

Inter folia alata ex ſummitate arboris oritur * ſiliqua ſeu vagina $2\frac{1}{2}$ circiter pedes longa, craſſâ in medio novem aut decem digitos, faſtigiata, viridis, ſtriata, quæ ſucceſſu temporis fuſceſcit, ac ſponte rumpitur. Antequam autem rumpatur, eleganter intus compoſitus reperitur caulis, pedem longus, tres aut quatuor digitos craſſus, in plures ramos pedales aut ſeſquipedales diſtinctus, qui ità aptè à natura in theca complicati magnam ſpicam repræſentant. Rami hi onuſti ſunt triangularibus corpuſculis magnitudine Amygdalarum albis, quæ rudimenta ſunt florum, & hinc nucum: nam ruptâ vaginâ rami hi ſe explicant inſtar arbuſculæ, & floſculos exhibent luteos. Hinc ſuccreſcunt fructus, quilibet inſidens ſuo pediculo, pennam anſerinam craſſo, & cupulæ ſquamis conſtanti ex ruffo flaveſcentibus.

* *In arbore ordinarie ſunt duodecim faſciæ [intelligo capſæ ſeu vaginæ] Coccorum.* H. M.

Hort. Mal. fructus à floribus disjungere & removere videtur : nam in hiſce ſurculis in capſis flores & fructus eo ordine provenire aſſerit ; ut fructus in inferioribus partibus prodeant quàm gemmæ florum, & ſurculis arctè inſideant. Flores autem parvis & flavo-albicantibus calycibus, trifoliatis excepti, ipſi tripetali ſunt, petalis ad imam oram rotundioribus, & in vertice cuſpidatis, duriolis, rigidis & craſſiolis, habéntque in medio ſex ſtamina flava, quæ oblongis, craſſiolis, primùm ſurrectis, dein decumbentibus apicibus dotata ſunt, ac ex unguiculis petalorum prodeunt, ac cum iis ſtylum brevem, craſſiolum & albicantem, ſupernè trifidum, ſúntque odore grato velut Lilia, licet debili, qui poſtquam è capſis eruperunt confeſtim è ſurculis decidunt. Tertio à ſatione anno folia incipiunt defluere, nec enim antea juſtam magnitudinem adipiſcuntur. In arbore grandi ordinariè 28 plus minus conſpiciuntur folia.

Conſtat *fructus* totus primùm exteriore tegumento, ſecundò cortice, tertiò nucleo, & quartò aquâ. Exterius tegumentum externè glabrum, in totum conſtat è filamentis craſſiuſculis, longis coloris ruſeſcentis inſtar Lini, referens ſtupam cannabinam, craſſam ac crudam, eſtque in ea parte quà nux pediculo adhæret ſupra duos digitos craſſum, in reliquis lateribus circiter unum. *Cortex* eſt craſſus inſtar cranii humani, & ea extremitate qua adhæret ramo tria habet foramina nucleum Ceraſi capientia. In cavitate hujus corticis ſeu in interiore ambitu ejus adhæret nucleus, qui & ipſe ſuâ cuticulâ veſtitur, in ſua convexitate (inter corticem ac ſe) ruffi coloris, ad viſum ut nux moſchata. Nucleus nuce maturâ craſſus eſt $\frac{2}{3}$ digiti, albiſſimis, lacteo ſucco turgens, ſapore inſtar optimarum Avellanarum : denique in illa cavitate nuclei continetur aqua ; pauca quidem quando plenè maturuit nux, nec ad potandum grata, ſed quando mediæ ætatis eſt, nimirum quando tegumentum flaveſcere incipit, cavitas illa eſt plena aquâ ſuaviſſimâ, continet enim pintam Hollandicam aut amplius, pro magnitudine. Aqua hæc tum gratiſſima eſt ad potandum, dulcis, frigida ac clara. At hinc cùm aqua abundat, nucleus adhuc mollis, nec ità gratus eſt. Ergo pro aqua haurienda eliguntur mediæ maturitatis, pro nucleo edendo planè maturæ. Ex nucleo maturo exprimitur lac, cui incoquitur Oryza pro pulmento.

Notat H. M. Fructus cùm teneri adhuc ſunt, & ex capſa cum ſpicis erumpunt calyce flavo-albicante, qui ex rotundis foliis mutuò circumvolutis conſtat arctè & in totum obduci. Interna cavitas in fructu quomodo augetur hìc vide. Nucleus ſeu medulla fructûs cùm vetuſtiſſima eſt maximè oleoſa evadit, ac ex oleo cæruleſcens, odorem fortem oleoſum, qui ingratus eſt, ſpirans. Pro diverſa medullæ conſiſtentia fructus variis nominibus ſunt donati, quæ hìc vide ; & quæ habent de mutatione guſtûs & conſiſtentiæ in liquore. Aqua in fructu nonnihil duro id proprium habet, quòd ut liquor dictus Suri, fermentatione ad oculum notabili cietur : cùm medulla dura eſt, ac fructus exſiccari incipit, in ollam infuſa & aeri expoſita ſaporem dulcem illico amittit & ſubacida redditur, ídque ocyus ſi vento moveatur, ſine ulla tamen fermentatione.

Magnitudo fructûs interdum capitis humani, forma externa oblongo-rotunda & Peponis æmula, tribus angulis obtuſis, ad partes ſuturarum, quæ in interiore cortice ſunt, coeuntibus.

In Coccis vetuſtis ad partem eorum inferiorem intra medullam ſeu nucleum oculus oblongo-rotundus albicans, qui poſtea flaveſcit ſe prodit, éſtque tenerum germen fructûs [plantula ſeminalis] qui eo terræ mandato ex ſuperiore parte per oculum operimenti minus durum ſeu latius ſurculum novellum extrudit, atque ex inferna parte pirum dictum Luſitanis *Pingo*, quod magis & magis increſcens dum aqua interea exſiccatur totam cavitatem adimplet. Surculus autem novellus ex oculo prodiens extra operimentum emicans, paulò reflexus corticem exteriorem perterebrat, ac inferiori parte emittit radiculas, quæ per corticem exteriorem primùm obliquè decurrendo, tandem eo perrupto ſe terræ hinc indè affigunt. Pirum quod in cavitate naſcitur albicat & in ſtrictiore parte, quà ex oculo prodiit ſufflavum, exteriùs rugis in longum ſtriatum, & granulatum, ac oleo inunctum, intus fungoſum, humidum, molle & albicans, eſculentum, ſapore multò dulciori quàm medulla, verùm nonnihil faſtidioſo.

Radix craſſa, cortice rufeſcente ac nigricante, interiùs ligno molliori, fibras latè tranſverſim diffundens. At Piſo mirum eſſe ait truncos adeò proceros poſſe ſic brevibus & tenuibus & vix terra coopertis radicibus in aere ſubſiſtere, neque ſuo multo pondere & fructuum mole, ventiſque etiam vehementioribus eos ſæpe quatientibus humi concidere.

Cacumen arboris, quod à teneris ramis circundatur, cum altior ac vetuſtior eſt in conum faſtigiatur, ac molli & albicante pulpa ſeu corculo, dicta Luſitanis *Palmita*, Piſoni *Palma*, quod exteriùs

riùs è variis tunicis sibi mutuo superinjectis conflatur, ac intus densum est, constat: hoc cùm tenerior est *Tenga*, & altitudine unius cubiti, est dulcis ac grati saporis; cùm majoris ætatis saporis minùs grati ac adstringentis; cùm vetustior est saporis dulcioris & gratissimi, æmulans juglandes nostrates, quæ non cruda solùm sed & cocta inter epulas apponitur, & cum Brassica Cyprina certat: ab elephantibus maximè expetitur qui ut eâ fruantur arbores hasce eradicant. Ea ablatâ arbor moritur; quò fit ut qui ejusmodi germen edit non immeritò *Palmam vorare* dicatur. Arbor toto anno simul flores, fructus immaturos & maturos continet.

Locus. Amat autem loca maritima & arenosa propè sepes & macerias: in mediterraneis non, aut raró, reperitur, aut si plantetur infructuosus est, nec ibi justam magnitudinem assequitur. A 25 ad 30 ætatis annum in summo est vigore: 100 circiter annos durat.

Vires & Usus. Ex hac arbore elicitur liquor *Suri* dictus, qui potus ut vinum inebriandi vim obtinet, saporis grati, subdulcis, subsalsi & subacidi, cùm primum exceptus est majori dulcedine, cùm vetustior acidior, coloris ex albicante subcœrulei & pallidi, &c. Ex eo destillatur aqua ardens seu spiritus: Acetum etiam & Saccharum quod *Jagra* vocant ex eo fit. Modum educendi hunc liquorem accuratè describunt Horti Malabarici Auctores; Capsæ floriferæ seu fructiferæ, quam Mammam arboris vocant, cuspidem incidunt, eiq; ollam appendent, atq; infra cuspidem intervallo quatuor digitorum corticem capsæ obliquè secant, sectúmq; versùs cuspidem elevant, barbam, ut aiunt, efficientes, ut liquor ex cuspide inciso per corticem capsæ dimanans, ex barba in ollam appensam infundatur, cuspidem autem incisum, &c. Reliqua quia nimis longa sunt, omitto, apud Auctores ipsos requirenda.

Bis de die, manè & vesperi, ollas cum *Suri* detrahunt, interdum etiam meridie. Qui medio die detrahitur in ollis manè appensis dulcis est, qui vesperi subacidus, altero die acescens, tertio autem die liquor acidus redditur, suum dulcedinem prorsus amittens. Ut acetum ex hoc liquore conficiatur, ollas in quibus exceptus est in calce per 15 dies imponunt, quo ad fermentationem vehementiorem excitatus, multam spumam ebulliendo, ac in fundum ollæ materiam albicantem seu cinereum demittendo, mutatur in acetum.

Saccharum *Jagra* dictum hoc modo conficiunt: Ollis induunt momentum calcis, quantum sufficit ad liquorem instillatum rubedine tingendum, nec plus, nec minus debito ob rationes ab Autoribus dictas; dein hunc liquorem coquunt continuè eum cochleari movendo donec inspissetur, habetúrq; tum Saccharum rubrum, quod album iterata solutione ac coctione reddunt: modum vide. E villosa materia tegumenti hujus nucis exterioris rudentes & funes navibus necessarii fiunt, autore Garcia, qui incorrupti manent in aqua marina. Sed & ex iis villis fiunt nodosa cingula magni usûs inter omnes ferè tenuioris fortunæ mulierculas Ulyssipponenses.

Exterior hic cortex circa initia edulis esse dicitur, & Cinaræ spiniferos resipere aculeos, verùm dulciorem esse, aptissimumque cohibendis diarrhœis, satietati curandæ, & ventriculo instaurando.

Ex eadem materia stupæ loco nares obturantur ac stipantur, ipsísque adeò stupis præstat quòd putredini minùs sit obnoxia, & aquâ marinâ imbuta infletur denseturque. Osseus cortex diligenter politus, & argento decoratus apud plurimos hodie speciosi poculi vice in convivia venit; sed vim antiparalyticam ei denegat Garcias.

Liquorem seu vinum Suri phthisicis mire conferre aiunt & valdè opportunum esse urinæ, renúmque vitiis laborantibus. E nucleis contusis atque expressis lac extorquetur citra ignis operam, lumbricis enecandis utilissimum ad ℥viij, addito sale, manè potum, præsertim in pueris.

Quin ex ramentis nuclei (additâ aquæ opportuna mensurâ) fervefactis ac multùm agitatis oleum supereminere solet, dulce, liquidum, splendidum, & oleo Amygdalarum dulcium non dissimile gustu, quod sex aut octo unciarum mensurâ potum, additâ aquâ in qua Tamarindi aliquandiu maduerint, ventriculum intestináque leviter purgat, humores præcipuè melancholicos & pituitosos evacuans, cum tamen nucleus dicatur alvum coercere; at recens extractum sit oportet; vulneribus mirè opitulatur, nam & sanguinem sistit & saniem exterget, coercétque dolorem, & tandem cicatricem inducit. Quin ex frustulis exsiccatis nuclei, quæ in longinquas regiones transferri solent, extrahitur oleum utile lucernis, Oryzæ parandæ, nervis contractis laxandis, & necandis lumbricis.

Liquor nucleo contentus siti febribúsque extinguendis, calorique contemperando idoneus est, medendis extergendísque oculis & emundandæ mulierum cuti. Emundat sanguinem, ventriculum & vias urinæ purgat, medetur pectori, ac pergrato constat gustu, plurimum præbet nutrimenti, & adversùs biliosas febres est potio mirabilis. *Hernandez*.

Multæ præterea vires & usus in medicina aliarum hujus arboris partium habentur in Horto Malabarico, ad quem Lectorem remitto.

At non reticendum quod de medulla hujus arboris habet Jo. Linschotanus, nimirum eam [*Palmito* vocant] magno in pretio loco muneris ad opulentiores potentioresque mitti. Chartæ autem tenuitate ac candore formâ plicatili crescit, ut subinde 50 aut 60 plicas habeat togæ muliebris instar. Ex hac Indi chartam & libros instaurant; ex ea etenim charta tenuis ducitur. Virentibus inscribunt plicis, quæ tum siccatæ literas indelebiles habent, stilo ferreo ante notatas.

Indis *Ollam* vocari refert supradictam chartam; constantque ex eadem materiâ omnes gentis Annales, libri & volumina, quam & signare nôrunt in epistolarum usus. Idem tradit & confirmat *D. Mandelslo* in relatione peregrinationis suæ in India Orientali.

Maffeus Folia tum Librariis pro Papyro esse ait, (de quo tamen dubito, eúmque per errorem folia *Lantor* pro hujus foliis habuisse suspicor) tum etiam in vestes formâ facili simul ac spisso contextu necti.

Idem unam hanc arborem omnia prorsus ad rem nauticam instrumenta ac materiem præbere scribit: quippe truncum & ramos in malum, assamenta, clavósq;: comam in vela; * Cuyrum in funes omnium optimos, filáque ad laterum suturas; postremò Cocum ipsum, quæq; ex eo conficiuntur in onera.

* *Corticem nucis exteriorem.*

Quibus

Quibus si addamus, præbere eam & vinum, & lac, & oleum, & saccharum, & acetum, & cibum solidiorem, & filum, & acus, & lintea, & vestimenta, & pocula, & cochlearia, aliáque vasa, & storeas, & sportas, & umbellas, & chartam; omninò fatendum est arborem esse πολύχρηστον, cuique similem & æquiparandam vix in toto terrarum orbe reperias.

5. *Palma Javanensis longissimo folio* C. B. *Palmæ Indicæ genus* Lantor *dictum* J. B.

Fructum fert exiguum, magnitudine Cerasi, colore qualis Aurantiorum, nucleum intus continentem quem *Coccos* nuncupant. Ex hoc fructu perelegans fit oleum, colore Aurantii, esui jucundum, admodúmq; salubre assuetis. Sunt qui hanc speciem Palmæ præcedentis fœminam faciunt.

Hujus folia quàm reliquarum Palmarum ad scripturam aptiora commendabilioráq; sunt, unde Indi iis utuntur chartæ loco. Folia autem viri longitudinem æquant.

Similia folia, cùm integra, tum per medium secundum longitudinem secta, Malacensibúsq; characteribus inscripta, ab Hollandis ex Java sunt relata. Ex his habuit Clusius cubitum longa, extremitatibus tamen recisis [nam integra bicubitalia aut longiora sunt] secundùm medium nervum per longitudinem excurrentem complicata, & binas ferè uncias lata, utroque latere exteriore secundùm longitudinem tribus versibus inscripta: videbat & quæ quatuor versus inscriptos haberent, præterea librum 76 foliis constantem, non integris quidem, sed quæ extremitatibus recisis, per medium folium secundùm nervi longitudinem secta, utrinque quatuor versibus stylo ferreo exarata erant, ut apud illos moris est tribus locis pertuso, in medio videlicet & duabus extremitatibus funiculo trajecta,aptatis utrinque binis asserculis, quibus contracto funiculo tegerentur. Sed & ea folia quæ nanciscebar, & aliquot alia quæ apud diversos conspiciebam, ab una extremitate pertusa erant, & charactere quopiam in capite notata, ut funiculo connexorum series dignosci posset. Intelligebam porro ex ipsis Indis hos characteres nostro more exarari, hoc est à sinistra ad dextram ducto stylo, &c. Ea autem folia Palmæ cocciferæ non erant. Sed peculiaris illius generis Palmæ, quæ Javæ incolis *Lantor* appellatur.

6. *Palma coccifera figura ovali* C. B. *Coccus de Maldiva* Park. *Nux Indica ad venena celebris, sive Coccus de Maldiva* J. B. *Quibusdam Tavarcaré. Garc.*

Niger est Coco de Maldiva cortex, & nitidior vulgari Coco seu Nuce Indica, figurâ ovali magna ex parte, nec ità rotunda ut vulgaris. Medulla sive pulpa interior, quæ siccata dura admodum est & candida, nonnihil tamen ad pallorem inclinans, in superficie rimosa est & valde porosa, nullo sapore excellenti. J. Bauhino fungosa, consistentiâ quam videmus in fungis nucum, colore foris in luteo cinereo, intus pallido, fibris variatum subinde ferrugineis & croceis, gustu insipido.]

Integræ quas vidit nuces J. Bauhinus pedem longæ fuere, rotunditate quantam vix ambabus manibus amplecti potuit: pars compressa erat sex uncias lata, in qua amplum foramen apparebat ab alio fructu separatum, ità ut gemellus fuerat fructus: conjunctorum fructuum * ingentem fuisse magnitudinem apparebat; utriusq; capacitas erat insignis: cortex durus & spissus qualis aliis nucibus, externè striis obliquis longis excavatus, colore nigro, pulsatus ollæ modo resonans. Sic corticem etiam villosum habet ut aliæ Nuces Indicæ.

* *Capite humano multò majorem.*

Vulgari famâ accepimus (inquit Garcias) insulas Maldivas aliquando continentem fuisse, sed inundatione maris submersum has insulas effecisse: in quo obrutæ Palmæ fuerint quæ hos Coccos protulissent, qui terrâ indurati in hunc modum conspiciuntur. Suntne verò ejusdem generis cum nostris facilè judicari non potest, cùm hactenus nemo folia aut arboris truncum videre potuerit; sed soli Cocci in litus ejiciantur, nunc bini conjunctim, interdum verò singuli separatim. Sed has nemini colligere licet nisi cum capitis periculo, quoniam Regis esse asserunt, quicquid de mari in litus ejicitur, quæ res majorem autoritatem huic Nuci conciliavit.

Eximitur autem ex his Coccis pulpa sive medulla, deinde exsiccatur atque indurescit eo quo venditur modo.

Commendatur ab ipsis incolis & à Malabarensibus (ut testatur Acosta) non modò à plebe, sed à regibus & principibus viris, ut in omni fere morborum genere ad eam confugiant tanquam ad sacram anchoram: verùm præcipuè adversùs venena valere creditur: Fiunt & in eam gratiam ex illo pocula, quæ auro vel argento excipiuntur ad aquam bibendam, in quam ex catenula medullæ ipsius Cocci fragmentum pendere sinunt, sibíq; certò persuadent illis qui aquam ex his poculis hauriunt nullum venenum nocere posse, futuróśq; immunes à multis morbis. Verùm cùm hæc aliáque quæ de nucis hujus viribus traduntur vulgi potiùs persuasione quàm certis experimentis constant: & medici nonnulli se nullo successu ad prædictos affectus iis usos esse affirment: alii noxam potius corpori inferre, quàm juvamen aliquod aut emolumentum conferre se experientiâ didicisse dicant; iis recensendis & expendendis non immorabimur. *Vires.*

Quod attinet ad specificam qualitatem promovendi partum difficilem, & resistendi insultibus Epilepticis ejus non unam experientiam habent spectatissimi aliquot apud nos Medicinæ Coryphæi, & testari de felicissimis successibus queunt, inquit Gul. Piso: apud quem plura vide in Mantissæ Aromat. cap. 19.

7. *Todda panna H. M. Palma Indica caudice in annulos protuberantes distincto, fructu Pruniformi.*

H. M.

In arborem excrescit justæ magnitudinis, 40 circiter pedes altam, caudice crasso uti *Tengæ*, qui circularibus & extuberantibus * annulis undiq; circundatus, & cortice crasso, cinereo, squamoso, intus purpureo obductus est; lignum albicans, molle, cujus matrix flavescens. Cùm verò arbor hæc primùm è terra erumpit, nullum caudicis fundamentum sub dio obtinet, sed Conus prodit foliaceis tegminibus coopertus, qui cùm undiq; sese aperit, ac novelli foliorum surculi [folia composita] tribus semper insequentibus ordinibus (in inferiore sexdecim, in medio novem, in superiore serie octo) ex eo prodeunt, pedetentim foliacea illa tegmina sublevantur, ut qui primò, fermè planus erat coni apex, acutius sensim, tandémq; rotundum acquirat cacumen, usquedum obtegentia illa foliola transitum concedere cogantur foliosis surculis, qui, quo magis adolescunt eo magis explicantur, foliorúmque illa operimenta versùs latera diducunt, atq; ità foliosi surculi majori spatio indigentes magis reclinant & ad latera vergunt, donec tandem ipsam caudicis peripheriam circumvestiant, languidis tunc & marcescentibus eorum primis tegminibus, quæ dein decidunt & sui stigmata relinquendo circularibus prominentibúsq; angulis eam cingunt. Post hæc inter ipsas arboris frondes novus oritur conus, priori planè similis, è quo novelli foliorum alatorum rami [potiùs nova folia pinnata] denuò prodeunt, quæ foliorum productio toties renovatur, quoad fructibus enitendis apta sit arbor: quo tempore conus in humani capitis magnitudinem augetur, ac undique sese aperiendo plures ramusculos reflexos fructibus ornatos exhibet, & simul ac aperitur novus ex ejus cavitate emergit foliigerus conus, qui cum denuò augetur aperitur, ac novellos foliorum ramos undiq; emittit, ecce novus intus adest fructipromus conus: quæ foliipromi & fructigeri Coni vicissitudines toties fiunt quousq; viget arbor. Contingit quoq; nonnunquam ut ex uno trunco quatuor aut quinq; vertices enascantur, quum caudice ad viginti circiter pedum altitudinem aucto fructipromus conus non unum sed plures includit novellos conos, è quibus totidem prodeunt arboris vertices; id tamen rarò observatur, & singulis arboribus simplex plerunq; adest vertex.

* *Duos trésve digitos latis trium quatuórve digitorum intervallo à se mutuo distantibus.* 12.

Quoties folia cum foliaceis coni tegminibus marcescentibus decidunt (quod semel intra annum aut sesquiannum contingit) toties circulari prominentíque annulo caudex cingitur & augetur.

Conus constat è plurimis, oblongo-teretibus, crassis coriaceis, densâque lanugine vestitis foliis, lanugine verò detrita viridi fuscis; quæ aperto cono erumpentibus foliis pinnatis (ut diximus) decidunt.

Folium pinnatum integrum octo pedum mensuram longitudine haud rarò superat, ejus pediculus saturatè viridis est, ac in superiore limbo exiguis spinis munita: pinnæ autem seu foliola mediæ costæ adnexa atro-virescentia supernè splendent, infernè nequaquam.

Fructipromus conus è multis linguiformibus involucris, veris fructuum loculis componitur, foliaceis tegminibus involutus.

Sunt autem fructus oblongo-rotundi, prunis majoribus haud absimiles, quos tegit cortex glaber, viridis ac nitens, postea subflavus, & dein rubescens, grati dulcísq; saporis, cui subjectus cortex rufus ac lignosus, nucleum continens candidum, sapore castaneis haud absimilem.

Ubi transversim dissecatur caudex guttas expromit pellucidas, quæ radiis Solaribus incandicans crystallinúmq; gummi inspissantur.

Locus. Crescit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis, in *Tirstsiour* & *Couronuada Provinciis Malabar*, necnon in Japoniæ insulis *Roukiou* & *Lequas*. Indifferenter quocunq; anni tempore vicissitudines suas patitur, & foliipromos fructipromósque profert conos, atq; à quinto sextóve circiter sationis anno ad centesimum & ultra frugifera est.

Cæterùm arboris hujus tanta est fertilitas, ut recisus ejusdem ramus terræ vel leviùs commissus in novam arborem progerminet: quinimo experimento compertum dicitur, rejectum trunci frustum novas radices emittere & in arborem denuo renasci; quódq; magis adhuc mirandum, si vel per annum, vel per plures annos è terra evulsa servetur sicca arbor, & postea terræ committatur revirescere. Quæ de sympathia hujus arboris cum ferro habent apud me certè fidem non inveniunt.

Vires. Fructibus vescuntur Malabarenses cum saccharo Thomæo, alioquin alvum relinquunt astrictam. Succus è novellis foliis expressus atq; exhibitus intestinorum cruciatus compescit, stomachi ardorem sedat, & vomitui cruento medetur. Fructigerus conus contusus, & in cataplasmatis formam redactus, lumbísque applicatus dolorem nephriticum tollit, & involuntarium seminis in gonorrhœa effluxum mitigat. At verò è fructibus tenerioribus in aqua decoctis medicamentum paratur, quod vomitum ciendo ventriculum egregiè expurgat. Ipsius arboris gummi assumptum quibuscunq; venenis resistit, atq; cum gallinæ stercore mixtum & locis applicatum viperarum morsus mirificè sanat. Ex arboris trunco Japonenses farinam, ex eâque panem conficiunt *Sagou* ipsis dictum. Deniq; ii Malabarenses qui à D. Thoma se conversos profitentur, templa sua diebus festis foliis hujus arboris exornant atq; hanc ab causam arbor hæc *Palma d' Igresia*, sive *Armatoria das igrezias* à Lusitanis appellatur.

Cùm Auctores nostri è farina trunci hujus Arboris Japonenses panem conficere affirment, *Sagou* ipsis dictum, non video quid obstet quo minùs arbor ipsa possit esse *Palmam referens arbor farinifera C. B.* seu *Sagu* Amboensium: nihil tamen affirmo; forte enim è variis Palmarum speciebus diversis in locis fiat farina *Sagou* seu *Zagou* dicta. Variant etiam peregrinationum conscriptores in historia *Zagou*. Alii enim farinam eam fieri aiunt è medulla capitis cujusdam Palmæ in Ternate insula nascentis, cujus summum fastigium in orbiculatum caput instar Brassicæ capitatæ extuberat: alii ex ipso trunci ligno, malleis Arundinaceis contuso. De hac farina plura vide in capite de Palma folio simplici plicatili flabelliformi.

8. *Pindoba*

8. *Pindoba Brasiliensibus* Marggr. *Pindova* Pison. *Inaia Brasilianis. Palma Brasiliensis caudice glabro, fructu ovi gallinacei magnitudine, & figurâ.*

Palmæ nuciferæ species est, caudice utplurimum crassiore quàm Palma coccifera, proceritate æquali vel etiam longè majore. Caudex enim crassus ad quatuor, quinque, aut sex pedes, cortice gryseo seu cinereo, glabro, in quo vibices vix apparent, secus quàm in *Coqueiro. Folia* fert ut illa alata, sed quæ non ità in orbem dependent, sed maximam partem stant surrecta. Propè foliorum exortum etiam rami proveniunt dependentes, qui proferunt racemos, quatuor aut quinq, pedes longos, plenos flosculis: post quos etiam racematim proveniunt *fructus*, vel centum in uno racemo, ovi gallinacei figura & magnitudine, aut paulo etiam majore, fastigium habentes acuminatum, altera extremitate insident calyci vel cupulæ, foliis triangularibus constanti. Maturus exteriùs è viridi flavescit, vel etiam brunnescit. Cortex exterior filamentosus est ut in *Coco*, verùm haud crassus, sed duplam tantùm crassitiem testæ ovi gallinacei habens, qui incisus detrahi potest: illo detracto apparet pauca caro crocei coloris, nullo manifesto sapore, quæ ab Æthiopibus cum farina comeditur: hæc ambit nucem durissimam, ovalem, ejusdem ferme crassitudinis cum Coco, verùm caret tribus illis foraminibus: hâc discussâ apparet intus in cavo, per interstitium more juglandis distincto nucleus magnitudine Juglandis, candidus, duriusculus, saporis ut *Coco*, sed paulò siccior, neq, tam suavis. Colliguntur per totum annum.

Ex carne crocea fit oleum croceum, quod in lucernis usurpatur, è nucleo limpidissimum per expressionem ad condiendos cibos quandiu recens est, & itidem ad lucernas quando vetus. Utrumque qualitate frigidum, & illud è nucleo expressum loco Rosacei olei usurpatur. *Usus.*

E foliis arboris fiunt tecta domorum, storeæ, corbes & alia.

E fastigio arboris gummi pellucidum, odoratum & pulcherrimum fluit, quod in locum Arabici nonnunquam venit.

Postremò medulla coloris albicantis, & recentem Juglandem resipiens in vertice ligni continetur, optimum alimentum si cum sale & pane comedatur.

Lignum albicans & scabrosum corticis loco habet hæc arbor, ligni autem loco fungosam & intus filosam medullam, facilè combustibilem, è qua sane & fortissima lixivia norunt conficere.

9. *Palma Brasiliensis quinta seu Tucùm* Pisoni. *Pal. Brasil. aculeata, fructu Pruni Damasceni magnitudine & figurâ.*

Arbor est mediocris altitudinis: si frondes spectes Pindovam, si cætera, Palmam dactyliferam repræsentat. Truncum, ramos, atq, folia habet aculeata: lignum verò nigrum & durissimum, quo indigenæ sagittas exasperant. Fructus producit rotundos racematim, Pruni Damasceni magnitudine & figura, 200, 300, & plures aliquando uno eodémque racemo. Sues & Simiæ iis saginantur. Oleum exinde limpidissimum exprimitur, iisdem usibus quibus nuces Pindovæ dicatum, magníque fit apud omnes passim incolas. Fructus hi exteriùs nigricant: nucleo sunt albo non insuavi, præsertim recenti. Ex filis Brasiliani filum deducunt tenuissimum & fortissimum, rubicundo Serico persimile.

10. *Palma Brasiliensis Septima. seu* Aquè Pisonis. *Palma Brasil. vinifera, foliis cinereis.*

Arbor est mediocris, *foliis* cinereis. *Fructus* fert racematim Pruni magnitudine, flavos ubi maturuerint, dulcissimi saporis, nucleo albo ac pergrato, ex quo incolæ vinum conficiunt. Nigritæ illam appellant proprio idiomate *Catolè*. Familiaris est hæc arbor Brasiliæ Septentrionali non Australi.

11. *Palma Brasiliensis octava* Iraìbà *dicta* Pisonis. *Pal. Bras. farinifera. An Yri* Lerii? *id est, Palma Americana fructu racemoso* C. B.

Præcedentibus major est, familiaris in *Piratiningæ* sylvis. Ad summitatem illius circa ramos medulla continetur candidissima, quæ cruda vel etiam cocta cum carne vel oleo inter bonos cibos numeratur: Substantia verò durior, candida, quæ contusa cogitur in massam farinæ similem, unde placentulæ non ingratæ fiunt; ex succo verò illius pulmentum admodum dulce & suave. Fructus quoq, producit sapidos & dulces: remedium contra famem illis qui per sylvas eas & vastas solitudines peregrinantur.

Lerius *Yri* fructum rotundum tribuit, Prunellorum specie, sed in racemum congestum tantæ magnitudinis ac ponderis, quantum homo vix unâ manu attollere queat. Sed meri sunt nuclei, & quidem Cerasi nucleis minores, quorum quidem sit usus. Sed & teneram quandam gerit summitatem inter folia [juniorum arborum] quam in cibum cædebat cum Sociis.

Fructus racemis præcedentem Palmam refert.

12. *Palma nobilis seu Regalis Jamaicensis & Barbadensis.* Palmiste Franc. D. *Rochefort.* **The Cabbage-tree, or Palmeeto royal.**

Rochefort.

Arbor est grandis, recta, altitudinis * immensæ. *Radices* supra terram attollit in circuitu caudicis ad duorum triúmve pedum altitudinem; sunt quidem eæ parvæ respectu proceritatis arboris quam sustinent, verùm adeò confusè & densè inter se implicitæ & intertextæ, ut ei firmandæ & stabiliendæ sufficiant. Hoc insuper peculiare habet hæc arbor, quòd crassior sit plerunq, supernè quàm inferiùs. Cùm junior adhuc est corticem habet tenerum, canescentem, ad singulos circiter pedes circulis distinctum, unde ætas arboris innotescit, novum enim quotannis acquirit circulum. Verùm

** Ad 250. pedum altitudinem excrescere aiunt, imò ad 300. pedes.*

cùm adolevit & ad ſtatum pervenit, adeò ſolida & compacta evadit, ut non ampliùs id obſervari poſſit.

* [*foliorum compoſitorum cauliculos ramos vocat.*] Summitas ſeu faſtigium multis * ramis pulchellis, cannulatis & politis exornatur, qui utrinq; foliis innumeris viridibus, oblongis, anguſtis delicatis inſtructi mirabilem arbori gratiam & decorem conciliant. Ramuli teneriores, necdum planè expanſi, in medio arboris rectà attolluntur, dum interim reliqui qui circumcirca incurvati dependent pulcherrimæ coronæ ſpecie erectos cingunt.

Singulis ferè menſibus unum aliquem è ramulis [rectiùs foliis] abjicit hæc arbor, & corticem quendam exuit, qui ab infra primò abſcedit, éſtque quatuor vel quinq; pedes longus, duos circiter latus, craſſitie corii præparati; Indigenæ *Tache* vocant, eúmq; ad culinas integendas adhibent, aliáq; ſuarum ædium conclavia, quemadmodum & folia ad domus operiendas.

Uſus. In ſummitate trunci medullam quandam continet, albam, tenerrimam & ſapidiſſimam, guſtu nucis ſi cruda comedatur, verùm cocta & condita cum foliis multis tenellis & albis, quæ eam undiq; contegunt & obvolvunt, inter delicatiora Antillarum fercula locum non poſtremum ſibi vendicat. Galli, & noſtrates etiam, ſubſtantiam hanc medulloſam cum foliis eam involventibus *Chou de Palmiſte*, id eſt, *Caulem* [Braſſicam] Palmæ vocant, quoniam eam juſculis incoquunt *Caulis* & aliarum herbarum loco.

Siquis hujus arboris truncum bifariam in longum findat, eximátque (quod factu facile eſt) ſubſtantiam interiorem filamentoſam & molliuſculam, quod reſtat lignum ità excavatum, pollicem craſſum, canales longos, aquæ deducendæ commodiſſimos & ad durandum firmos præſtat. Ex eodem nigricante colore naturaliter imbuto, quodq; polituram facilè admittat, multa & rara vaſcula aliaq; utenſilia detornantur.

E ſummo ſcapi cacumine eminet florum & fructuum involucrum, Spatham vocant, exteriùs caneſcens, intus è rubro deauratum *floſculos* innumeros flavos arbuſculæ ceu ſcopæ cujuſdam virgulis adnaſcentes continens: quibus decidentibus ſuccedunt *fructus* rotundi, ovi gallinacei magnitudine. Spatha ſeu vagina ad florum & fructuum dum adhuc tenelli ſunt tutelam comparata utraq; extremitate acuta eſt, medio craſſa, ab uno latere rimâ in longum fiſſa, è qua, cùm matureſcere incipiunt flores & expandi requirunt, ramulus ſeu arbuſcula cui accreſcunt foràs egreditur *in dias luminis auras.* Arbor hæc circulis annularibus caudicis cum Todda panna convenit, ſummitate eſculenta cum præcedente ſpecie. Capite detruncato arborem perire affirmant nonnulli, negant alii.

13. *Urucuri-iba* Marggr. & Piſ. *Palma Braſilienſis farinifera, fructu Pruni, cupulæ inſidente.*

Palmæ ſpecies eſt, dactyliferæ per omnia ſimilis, excepta magnitudine minore, & quòd folia non ſint ſpinoſa. Flos ut *Giocaræ.* Fructus (qui & *Urucuri* vocatur) fert racematim ut *Pindoba:* quilibet autem habet magnitudinem Pruni, & cupulæ ſquamoſæ inſidet, cuticula griſea, pulpâ luteâ filamentoſâ, paucâ, dulci conſtans, intus continet lapidem durum, in quo nucleus candidus, edulis.

Uſus. E cortice nuclei applicato tubo fit inſtrumentum ad hauriendum petum. E ligno hujus arboris (quod filamentoſum plane eſt) cæſo & contuſo, ſine alia opera fit farina, Luſitanis *Farinha de pao* dicta, Braſilienſibus *Urucuri,* coloris ruſeſcentis, quâ utuntur in defectu farinæ de *Mandiocu* ad panem conficiendum.

Rami hujus arboris, ſeu potius folia lentiſſima ſunt, unde ſerviunt ad tegendas caſas, & ad vinciendum, ideóq; magni uſûs ſunt itinerantibus.

E fructu fit oleum ut è fructu Pindobæ, valdè medicinale, imprimis adversùs Raiarum puncturas venenatas; nec puto præſtantius remedium dari contra illud malum.

In ipſa arbore naſcitur Polypodium *Caraguata,* quæ aquam præbet ad bibendum.

14. *Palma Braſilienſis nona* Miriti *dicta* Piſonis.

Familiaris eſt præfecturis *Cearæ* & *Maranhan.* Fructum fert unicum, edulem atq; dulcem, ovali etiam magnitudine. Cortice eſt rubicundo nigris maculis; intus verò rubro. Folia illius magni fiunt ab indigenis, ut illis tegularum vice utantur.

15. *Palma Braſilienſis decima, Miraiaiba dicta* Piſon.

Familiaris eſt præfecturæ S. Vincentii, cortice ſpinis armato: materie duriſſima, ex qua fiunt arcus nigri coloris. Fructus fert ovi columbini magnitudine, edules & ſatis gratos.

Nimis brevis eſt Piſo in harum arborum deſcriptione.

16. *Jocara & Jucoara Braſilienſibus* Marcgrav. *Giocarà* Piſon. *Palma coccifera minor Braſilienſis.*

Caudice tenui, recto, glabro, gryſeo exſurgit, more Palmæ cocciferæ, ſed vix dimidiæ altitudinis. *Floſculi* parvuli, tripetali, ex albo ſubflaveſcentes, in ramo duos circiter pedes longo, in multos ramulos tripedales plus minùs expanſo, è ſiliqua flaveſcente egreſſo numeroſiſſimi, in medio aliquot ſtaminula flava habentes. Flori ſuccedit parvulus *fructus* figurâ *Coco* [Piſoni parvuli fructus, racemoſi, inſtar Palmarum] Supra ſiliquam (quæ ambit ſuo exortu, ceu vaginâ, arboris quaſi caudicem) folia in ſummitate proveniunt alata ut in Palma coccifera, ſed breviora, nec alæ ità longæ ac latæ. In ſummitate arboris plerunq; folium convolvitur, ſtans erectum inſtar fiſtulæ. Admodum lentus eſt floris ramus, & pro ſcopis, imò flagellis poteſt uſurpari.

17. *Palma*

17. *Palma Americana spinosa* C. B. *Palma Hayri* Park. *Palmæ facie Hairi* J. B. *Palma Brasiliensis sexta seu Ayri* Pison. The prickly Palm.

Arbor est ingens, *trunco* multis spinis armato tenuibus & pungentibus instar acuum, Rochefortio latis seu planis, digitum longis, dentiscalpii figurâ, politis, colore è rubro nigricante: *foliis* Palmæ sed longioribus, ligno marmori nigro simili, quod ferri modo in aqua sidit: quare Barbari ex eo enses conficiunt atque monilia, adeóque durum ac validum est,ut ex eo sagittæ quasvis ferreas loricas penetrare possint. Fructum edit pilæ lusoriæ magnitudine, altero extremo quodammodò acutum, [Pisoni rotundum ut cæteræ Palmæ, sed non adeò racemosum] nucleo intus albicante, pingui, sed non eduli.

Rochefortius arborem totam echinatam esse ait, per trunci ramulos & folia rigidis & acutissimis spinis, nec impunè tractandis obsitam, quæ si quem compungant periculosum nec facilè medicabile vulnus infligunt ni remediis idoneis tempestivè succurratur. Quocirca Nigritæ antequam eam attingant igne in circuitu accenso aculeos amburunt. Fructum griseum durum, rotundum, nucleum esculentum claudere. Facta sub ramis incisione vinum quoddam inde ejiciunt Nigritæ.

18. *Areca sive Faufel, sive Avellana Indiana versicolor* Park. *Faufel sive Areca Palmæ foliis* J.B. *Palma cujus fructus sessilis Faufel dicitur* C. B. *Areca sive Faufel* Ger. *Caunga* H. M.

H. M.

Arbor est procera, altitudine *Tengæ seu Cocci*, *radice* nigricante, oblonga, spithamam crassa, radiculas albicantes & rufas, quæ intus lignoso filamento sunt, ex se diffundens, *caudice* ad radicem spithamam crasso, in summitate paulo minore, *cortice* obducto viridi-claro.

Rami [veriùs folia] ex caudice decussatim bini ordine prodeunt, ex se mutuò emergentes, cum pede summitatem caudicis instar vaginæ seu capsæ rotundæ ac clausæ circumplectentes, exterioribus interiores circundantibus, ac simul caput oblongum in summitate arboris quod crassius est ipso corpore caudicis inferiore, constituentibus: rami exteriores pede fisso ac rupto pòst successivè suo tempore decidunt. Sunt autem rami hi seu folia pinnata pectinatáve, costâ mediâ cui pinnæ seu folia adnectuntur superiùs nonnihil cavâ, inferiùs rotundâ, colore utrinq; viridi: pinnæ seu folia bina ordine opposita, tres quatuórve pedes longa, quatuor plus minùs pollices lata, ac instar flabellorum in duas trésve, etiam quatuor aut quinq;, plicas complicata, & cum plicis ex oris ramorum producta, in parte interiore in plicarum angulis eminentibus costis viridi-claris obsita, & intus venis in longum striata, contexturâ rigidâ, superficie plana, viridi-fusca & nitentia utrinque.

In summa arbore è foliorum sinubus exeunt vaginiformes *capsæ*, quatuor plus minùs spithamas longæ, è singulis foliis singulæ, surculos floribus & fructibus onustos includentes, interiore latere concavæ, exteriore convexæ, superficie glabra & æquali, in medio partis cavæ striâ lacunosâ sulcatæ, secundum quam rumpuntur seu aperiuntur, exteriùs primùm è viridi albicantes, pòst ætate flavescentes, exteriùs candidæ. Excrescente theca folium è cujus sinu exit vi detruditur. Ramuli seu Surculi capsis inclusi, imâ & crassiore parte fructibus teneris dotati sunt, & in surculis tenuibus spicis solis seu gemmis *florum* in duabus oppositis partibus obducti; sunt autem gemmæ istæ parvæ, angulosæ, albicantes, in tria folia rigida, cuspidata ac crassiola se aperientes, continéntq; in medio stamina novem, albicantia, tenuia, sine ullis apicibus, tria longiora ex flavo albicantia, quæ à sex minoribus magis flavis cinguntur.

Fructus justam magnitudinem adepti oblongo-rotundi sunt, in ima & superiori parte strictiores, cortice crasso tecti, pulpa rufo-rubescente, intus in medio medullam albicantem [nucleum seu semen] continente. Cùm autem teneri sunt hi fructus candidi sunt ac nitentes, albicantibus surculis appensi, formâ non rotunda sed angulata, maxima parte foliis calycis oblongo-rotundiolis & mutuo circumvolutis comprehensi. *Quomodo fructus paulatim mutantur pro variis maturitatis gradibus hìc vide.* Cùm teneri sunt humorem multum & clarum, saporis adstringentis, in medio pulpæ continent, pulpâ paulatim auctâ humor minuitur donec nulla supersit, dein medulla albicans nascitur pulpa indurescente, & cortex tandem aureo-flavus fit. Est verò pulpa cùm tenera & humida est colore albicante subflavo, formâ oblongâ, angustâ & ad summitatem cuspidatâ, dura, colore ex rufo rubescente, formâ minùs oblongâ, crassiore ac magis ad conum accedente cujus basis est in ima parte fructûs. *Pulpa* seu dura, seu mollis cum *Betel* addito momento calcis manditur, maximè autem mollis.

Cortex pulpam circundans corticula exteriore densiori & duriori, quæ superficie plana & glabra est, ac primùm albicans, dein viridis, post cùm pulpa ac medulla dura est aureo-flavi coloris, obductus est: reliquam corticis descriptionem, vide in *H. M.*

Quatuor plus minus capsæ in ejusdem arboris capitulo simul reperiuntur. Septimo à satione anno arbor hæc fructum edit, aut si terra ferax sit quinto: vivit 50 annos, 30 in vigore durat, post languescit. *Fructus* post unum mensem quo è capsa erupere aquam recipiunt, post tres menses fructus omni aqua repleti sunt; post sex menses pulpâ durâ.

Clusius scribit arborem hanc cortice adeò lævi integi, ut nullum ascensum præbeat, nisi aptatis ad pedes compedibus ac laqueis, aut cincto per intervalla caudice vinculis quibusdam, ex sparto aliâve materia confectis.

Mirum autores nostros non meminisse interiorem nuclei substantiam candidis rubentibúsq; venis respersam esse Nucis moschatæ in modum.

Linschotanus ad captum rudiorem bene describit ramum floriferum & fructiferum vaginâ inclusum, Fructus, inquiens, ex longo crassóque ramo in petiolos scopæ instar diviso dependent, magnitudine haud pari.

Locus. In arenosis & maritimis tantùm locis nascitur, mediterranea respuit.

Maximam hujus arboris fructui famam conciliavit quotidianus ejus apud Indos magnates usus, qui cum cum foliis *Betle* assidue masticant.

Vires & Usus. Arecæ ac Betelæ libum ex ligno sive arbore quam *Kaatam* vocant etiam admiscent, ipsáque Betelæ folia calce ungunt ex ostrearum testis adustis confecta, quæ tamen ob exiguitatem corpori nocere nequit. Hanc confectionem pariter deglutiunt, succum nempe, nam cætera exspuunt. Valet (ut aiunt) adversùs fœdum oris halitum, firmat dentes ac gingivas, oscedinem, sive (ut vulgò vocant) Scorbutum avertit, atq; ideò experimentis constat, Indis os nunquam malè olere, nulli dentium dolorem esse, aut stomacacces fœditatem, vel hujusmodi alia vitia, ad summam senectutem usque inviolato dentium ordine, cùm interim os velut cruore delibutum fœdo aspectu squaleat.

Ejus esu ventriculum roborari, nauseam arceri, appetentiam excitari aiunt.

Siccatum fructum (Garcia teste) sic parant, Contusam nucem *Fausel* in tenuissimas partes cum Lycio & folio Betel cui exemptus sit nervus masticant.

Multæ sunt hujus fructûs varietates; tria genera è Linschotano proponit C. Bauhinus. 1. Latere uno pressius, altero latius ac majus. 2. Minus, nigricantius, durius, *Checanyn* dictum. 3. A cujus masticatione homo æquè ac à vino inebriatur. At scribit Garcias immaturum fructum stupefacere & inebriare.

Fructum quem formâ oblongâ Arecæ subjungit Clusius, Palma-pini suæ nucleo idem existimat Lobelius, affirmat *D. Syen* commentar. in *H. M.*

Palma *Bahei Coyolli* dicta Franc. Hernandez, lib. 3. cap. 42. huic eadem nobis videtur.

** Hist. lib. 3. cap. 189.* 1. Describit * Jo. Bauhinus Nucleum quendam nuci Moschatæ & Fausel similem his verbis, Formâ erat & magnitudine Nucis Moschatæ, non sessili & turbinata ut plerunq; est Fausel, unciam longus, durus, sectioni resistens qui injectus in aquam sidit: in una parte pulcher umbilicus, in medio nonnihil protuberans: ab umbilico exoriebantur nervi nonnihil elati, albi, qui per nucem fuscam seu nigricantem obliqui & reticulatim perveniunt ad oppositam partem.

** Hist. lib. 3. cap. 190.* 2. Alium fructum * describit idem sub titulo *Fructus una parte sessilis, velut sulcis distincti instar nucis Fausel.* Magnitudine erat Juglandis cum suis tunicis, ponderosus, in aqua tamen non sidit, durus, sectioni resistens, colore fusco, globosus ferè nisi una parte nonnihil sessilis esset, non tamen Fausel modo, sed suo particulari, cui alioqui ferè similes habet sulcos pænè reticulatim distinctos: corticem duplicem, unum tenuem, nigrum, lucentem; externum fuscum cum aliquo rubore, similem cortici Nucis Moschatæ, durum fragilem tamen habet magnum umbilicum album.

Hunc fructum à Clusio traditum putat Exot. lib. 2. cap. 22. primo in loco.

3. Fausel accedens nux J. B. Exot. lib. 2. cap. 23. secundo in loco à Clusio descriptus, sescuncialis erat longitudinis, uncialis crassitudinis, cutaceo putamine præditus, cineracei foris coloris, internè multis fibris constans, pænè instar involucri nucis Fausel, inferna parte gemino & veluti duplicato calyce munitus, extimâ sive supremâ mucronatâ: nucleum, sive veriùs nucem, continebat nigram, valdè rugosam duram, Fausel non dissimilem; ad cujus genus non ineptè referri posse arbitratur Clus. Similem deinde accipiebat, cujus officulum erat durum, nigrum, multis villis obsitum, nucleum continens rugosum, durum, insipidum.

4. Nucleus pyramidalis Indicus, ad Fausel accedens venis. Pyramidalis erat, unciam longus, externa parte nigricantibus venis pictus, ad Fausel accedentibus, pulpa alba, dura; in medio aliqua cavitas, eodem modo quo in Nuce Indica magna: saporem manifestum in eo non experiebatur J. Bauhinus.

Siri gata Gamber Indis sunt Pastilli ex Fausel, Lycio, Caphura, ligno Aloes & Ambari momento compositi, quos potentiores apud Indos esitant. Sunt autem circinatæ prorsùs rotunditatis, plani, Nucis Vomicæ magnitudine & pæne forma.

19. *Katou-Indel* H. M. *Palma sylvestris Malabarica, folio acuto, fructu Pruni facie* D. Commelin.

Quatuordecim circiter pedes alta est, cortice nullo, sed crustâ cinereâ solummodo obducta, ligno albicanti præduro arctissimè unitâ.

Radix albicans, fibrata, odoris sylvestris, saporis unctuosi.

Folia pinnata ordine decussato è caudice erumpunt, è vertice solum prodeuntia, novellis autem erumpentibus vetustiora decidunt. Horum pediculi seu costæ mediæ virides sunt, glabræ & nitentes, intus planæ, extus convexæ, necnon inferiùs spinis oblongis & rigidis obsitæ. Pinnæ brevibus petiolis ex adverso costæ adhærent, numerosæ, oblongo-teretes, acuminatæ, densæ, glabræ, virore nitenti, ad exortum interiora versùs clausæ, necnon nervulis subtilioribus in longum striatæ.

Flores rigidis, viridibus ac coriaceis capsis primò occultantur, è quibus deinde apertis emergunt exigui, plurimi uni pediculo inhærentes, tribus rotundis è viridi albicantibus foliolis, tribus albicantibus lanuginosis staminulis dotatis constantes; odore nullo, sapore austero.

Fructus oblongo-rotundi, exigui, prunellorum sylvestrium ad instar, cuspide duro ac lignoso in vertice dotati, ad basin verò calyce viridi, in tres lacinias secto excepti, primùm virides, dein rubicundi, maturiores verò rubro-fusci, nigricantes & nitentes, cortice tenui & fractu facili obducti, ac carne albicante, dulci, farinacea referti; intra quam officulum continetur oblongum, rufum, sulco profundo in longum striatum, nucleum continens albicantem & amarum. Hi verò fructus ramis proveniunt viridibus, glabris & nitentibus, duos fermè cubitos longis, duósq; digitos latis, planis, rigidis ac lignosis, nullóque cortice vestitis, quorum tenerioribus abscissis liquor effluit pellucidus, austerus.

Provenit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis ubiq; in Malabar, imprimis circa *Warapouli* & *Trevancoor*: quovis anni tempore floret fructúsque fert, éstq; non raró ad sexagesimum annum frugifera.

Fructus

Fructus hujus arboris, quemadmodum fructus *Fausel* seu *Areka* cum folio *Betel* & calce viva à pauperibus manducantur: avidè quoque ab Elephantibus expetuntur ob *Palmito*, hoc est, medullam suavissimam ramulis quibus fructus adhærent inclusam. Cæterum folia, fructus, aliæq; arboris partes validissimè astringunt, & fluxus quoscunq; potentissimè sistunt. Insuper è foliis pileos contexunt indigenæ. *Vires & Usus.*

20. *Palmæ facie cuciofera* J. B. *Palma cujus fructus Cuci* C. B.

Κυκιοφόρον Theophrasto Palmæ similis est; similitudinem habens in caudice & foliis. Sed differt ab ea: Nam Palma individua simpléxq; assurgit, hæc autem ubi plusculum adoleverit dividitur & fit bifida, atq; uterq; ramus rursum subdividitur. Virgas breves, nec multas profert: Fructum fert magnitudine qua manum impleat, rotundum & oblongum, colore flavicante, succo dulcem & gratissimum, non congestum ut Palmæ, sed per singula discretum, nucleo magno vehementérque duro, &c.

Ex hac Theophrasti descriptione constat arborem cuciophoram Palmæ speciem non esse: Verùm quia Botanici omnes ad Palmam eam referunt, & pro Cuciophoræ fructum describant, qui fortasse Palmæ cujusdam sit. Nos quoq; eos secuti eam Palmis subjungemus.

Fructus quem Cucioferum vocant, describente Jo. Bauhino, pugillari est magnitudine, coloris fere melini, altera parte latiore, altera magis turbinata, Cydonium malum aliquatenus referens; Cortice polito, punctis notato, duro, cui fungosa subest substantia, medium digitum fere crassa. Nucleus minor quàm figura Clusii [sub nomine Bdellii fructûs] exprimit, Piri parvi formâ turbinatâ, nonnihil rugosus, sescunciam ferè longus, unciam latus, cortice undiquaq; obtectus, nonnihil rugoso, rufo, tenui, pelliculæ interiori Avellanarum aliquatenus simili, sub quo immediatè substantia candida, cornu instar dura [in sicca nostra] gustu sapido & suavi, ut Nucis Indicæ pulpa, aut Amygdalarum dulcium nucleus, semunciam crassa. Cavitates duas habet; alteram in totius fructûs medio oblongam, fructûs formæ respondentem, inæqualiter tuberosam, pultis ex Oryza facie, sed cornea duritie, cæteroquin inanem; alteram in parte turbinata, paulò supra priorem incipientem, & ad corticem desinentem, oblongam, exiguam, quam exactè complet corpusculum quoddam, russum, molle, dulce, quod germen existimamus, à quo per majorem cavernam filum demittitur, duritie, colore & sapore cum nucleo conveniens.

Cordi Nux Indica minor, Theophrasti Cuci in omnibus præterquam magnitudine & figura, cum Nuce Cocos dicta convenire nobis videtur.

Arboris Cuciophoræ descriptionem apud Recentiores non invenio. Fructus tamen Palmæ Indicæ speciem esse arguit, & quidem cocciferæ angulosæ *C. B.* De loco nihil certi traditur.

Cap. III.

Palma Indica folio bicomposito, fructu racemoso, Schunda pana H. M.

H. M.

Arbor est procera, nascens in arenosis, *radice* ex rufo obscuro cortice tecta, medio ligno molliore, fibris hinc indè vestita.

Caudex duorum hominum amplexum implet, cortice seu potiùs crustâ cinereâ obductus quæ deglubi nequit, ligno exteriore ad corticemd uriore, intimo seu medio molli.

Folia (ramos vocant) bina ordine decussato è caudice prodeunt, * pedibus suis eum ambientia quemadmodum folia *Tengæ*, & reticulato cortice, cujus filamenta ex oris pedum originem sumunt circumvestientia, suntq; ad pedem seu bases suas pediculi hi tenues ac cavi, tomentosâ rufa lanugine exteriùs obsiti, ac tactu velut coriacei, interiori superficie albicantes seu ruffi; inferiùs latiores, parte superiori, quà à caudice reflectuntur, rotundiores sunt, & duabus lacunis latis interiùs utrinque in longum striati, ex quibus versùs oppositas partes surculos foliaceos emittunt, qui angulati, & interiùs striati sunt [*surculos hujusmodi in foliis compositis ramastros appellat Jungius*] ad exortum exuberantes, exteriùs virides ac pilosa lanugine, quæ facilè deteri potest, obsiti, intus filamentis lignosis laxè pertexti, ob lignum paucum leves. ** h. e. pediculorum basibus.*

His versùs superiorem partem adnascuntur *folia*, bina ordine opposita, oblonga & velut triangula, exteriore latere longiore, interiore ad scapum seu costam breviore, quæ concursu suo ad exortum folii angulum acutum efficiunt: tertium latus folium anteriùs terminans, & prædicta duo latera connectens, cum interiori & breviori angulum obtusum, cum exteriori & longiori acutum efficit. Folia isthæc cuspidibus acutis eminent, suntq; contexturæ rigidæ, venis ex angulo exortûs prodeuntibus, quæ certis intervallis velut nervi eminentes, in aversa parte extuberant, superficie utraq; glabra ac viridi-fusca, & valdè nitentia.

Flores & *fructus* in capsis oblongis, quæ ex caudice supra originem surculorum foliaceorum exeunt, ac unum brachium longæ sunt, & quatuor vel quinque viridibus, scutellatis corticibus constant, simul proveniunt surculis numerosis, qui capsis apertis ex iis erumpunt ac ramo medio crassiori coronatim circumpositi, octo plus minus cubitos longi evadunt, & graves fascias constituunt, denso ordine arctè insidentes.

Flores spicei, bini ex adverso, dipetali aut summum tripetali, petalis surrectis, cuspidatis, duris, rigidis, crassis, nullis venulis striatis, intus concavis, colore primùm viridi, post rubescente, dein flavescente, alii aperti, alii clausi, atque adeò diversi coloris, alii rubri, alii cœruleo-rubri dilutiùs aut intensiùs, alii flavi.

E medio horum ſpiceorum foliorum emicat penicillus anguſtorum, flavorum, ſurrectorum ac ſtriatorum foliorum, quæ inſtar ſtaminum ſunt.

Gemmæ fructuum juxta ſpiceos flores ſitæ ſunt, minores quam flores, rotundæ ac in ventre cuſpidatæ, & cum cuſpide anteriora versùs reflexæ, quæ floribus deciduis remanent ac in fructus excreſcunt; ingenti numero cùm jam adulti ſunt ramum onerantes, plano-rotundos ſurculis ſtriatis ſine petiolis adnatos, dum immaturi ſunt duros ac virides, dein flavos, rubicundos & per maturitatem rubicundo-obſcuros & nitentes, conſtantes cortice tenui, & carne intus molli & rubra, linguam acerrimè pungente ac lancinante.

Intus *ſemina* ſeu nuclei duri duo ſunt, totam fermè capacitatem fructus replentes, formâ oblongi, una parte gibbi, altera qua ſibi mutuò accumbunt plani, ſtriis lacunoſi, colore exteriùs rubro, ac carne intus cœrulea, albicante & rubra.

Chamærhiphen peregrinam *Cluſ.* D. Syen nihil aliud eſſe ſuſpicatur quàm faſciam ſeu racemum cui adhæſerunt hujus arboris fructus; cui opinioni ut probabili nos etiam conſentimus.

Palma vinifera fructu ex arboris trunco ſpinoſo C. B.

Hujus arboris fructus ex ſtipite pendent, Pineæ Nuci ſeu Ananas non diſſimiles. Ad me ſcripſit *D. Tancredus Robinſon* Arborem iſtam, cujus elegans Icon ex Indiâ Orientali ad Regiam Societatem Londinenſem tranſmiſſa fuit ſub nomine arboris *Sagewer*, eſſe hanc palmam, vel ei valdè ſimilem, quòd fructus ex arboris trunco pendent, ut in Arbore *Jaca* dictâ, & folia ſunt pinnata, ex adverſo bina. A flore vulnerato extillat Vinum: me monuit idem Amicus hanc Arborem eſſe veram Palmam ob ramaſtros Arundinaceos, folia acuta, pinnata, palmacea; & ab hiſce notis facillimè diſtingui à *Jacâ*, & Arbore Indica *Mamei, Momin,* & *Toddy* dictâ.

Hæc Arbor à genuinis Palmis differt ſitu fructus, qui in hâc è trunco nudus, in illis è capite ſeu gemmâ prodit vaginâ Spathâ dictâ incluſus.

CAP. IV.

De Palma folio plicatili flabelliformi majore.

1 *Palma coccifera, folio plicatili flabelliformi fœmina, Carimpana* H. M. *Palmeira brava fœmina* Luſitanis.

RAdice eſt ſupernè fibris capillatâ, rectâ deſcendente, ac ramos tranſverſos obiter emittente, cortice ac ligno nigricante.

Caudex ligno ex rufo nigricante conſtat, corculo in medio molli, exteriùs cortice ſeu cruſta nigricante, quæ deglubi nequit, ut *Tenga*, obductus, ligno ad cruſtam duriore.

Folia (ramos vocant) decuſſato ordine ſummum caudicem coronant, pediculo quatuor fermè cubitos longo, ſupernè plano & nonnihil cavo, inferiùs rotundo, ac in oris ob cuſpides eminentes aſpero & incidente, ima parte ſpithamam fermè lato, ſummâ ſtrictiore nec palmum latitudine excedente, prægrandia, in latum expanſa, ac veluti flabellum plicata, in plicarum oris eminentibus coſtis aſperis obducta, in anteriore parte inciſa, ac in plures cuſpides ſtricta, texturâ denſâ ac craſsâ, in longum venis denſis ſtriata.

Fructus externâ formâ ſimiles ſunt fructibus *Tengæ*, ſed minores ac rotundiores, & in vertice nonnihil plani, calyce arcto & majori, & foliis arctè circumvolutis excepti, prodeuntes ex capſis quæ tribus foliis arctè circumvolutis conſtant, ac ſupra ex exortu foliorum erumpunt. Fructus hi exteriùs cortice craſſo conſtant, cui corticula denſa obducta eſt, in fructibus immaturis viridi-fuſca, nitens ac glabra, in maturis inferiùs ſupra calycem nigricans & nitens, ſulcis & fiſſuris in longum ſtriata, ſuperiùs in vertice ex viridi flaveſcens ſeu prorſus flava; ipſe autem intus pulpam habet denſam, quæ primùm mollis & alba eſt, dein cùm fructus probè maturi ſunt, filamentis lignoſis, tenuioribus ac mollibus, densè pertexta, ac ſucculenta, ſaporis ſubdulcis & non ingrati, odoris fortis ac ejuſdem cum carne fructûs dicti *Schacca*. In medio hujus pulpæ duæ tréſve nuces, oblongo-rotundæ, & planæ, pulpa intermedia à ſe mutuò ſejunctæ conſitæ ſunt, conſtántq; exteriùs operimento craſſo ac lignoſo, cùm vetuſtiores ſunt poroſo, ac nonnihil duro, quod in exteriori ſuperficie filamentis lignoſis albicantibus arctiſſimè obductum eſt, adeò ut minus glabrum ſit quàm operimentum lignoſum in fructu *Cocos*. In hiſce cùm teneriores ſunt intus medulla eſt cœrulea & tranſparens, craſſa, mollis, gelatinæ conſiſtentiâ, ac eſculenta, ſaporis dulcis haud ingrati, quæ tempore valdè indureſcit, adeò ut mandi nequeat.

Non eſt hæc arbor *Talagaha* ſeu *Talipot*, i. e. Arbor umbroſa Cingalenſium, ut opinatus eſt *D. Syen*.

Locus. Naſcitur in arenoſis.

2. *Palma coccifera folio flabelliformi mas, Ampana* H. M. *Luſitanis* Palmeiro bravo macho.

A præcedente in eo tantùm differt, quòd loco fructuum, capitula teretia & florifera proferat, quæ ex capſis præcedentis ſimilibus exeunt è foliorum ſinubus pariter emicantibus, duas ſpithamas plus minus longa, & nonnihil incurva, primùm cum caulibus albicantia, dein vireſcentia & fractu facilia, in ſuperficie plurimis ſquamulis, quæ ex intortione aperta ſummitatem eorum reſpiciunt, obducta.

Flores quos ferunt inter squamas ex suis oculis emicant in tractibus spiralibus at non signatis ac sibi mutuò parallelis consiti: suntque stellulæ, constantes tribus parvis, interiùs cochleato-cavis, ac rigidiusculis foliolis, quæ primùm cum capitulo albicantes, deinde viridescunt, constantes; continéntque in medio quinque vel sex tenuia stamina, quæ apicibus albicantibus, subflavis & grandiusculis ac striatis dotata sunt.

In hisce capitulis floriferis intra carnem proximè ex adverso oculorum florum *Gemmæ* oblongo-rotundæ, ad superficiem erectæ, quæ glabro loculamento occlusæ sunt, continentur, quorum oculis flores inserti sunt.

Capitula isthæc & figurâ & texturâ suâ se genuinos julos seu nucamenta esse produnt: unde arborem hanc à præcedente specie distinctam esse non concedimus. Stantibus ergo naturæ legibus à Morisono exhibitis non necesse est ut hæ arbores disjungantur, cùm altera florifera tantùm sit, altera fructifera; sexu distinctæ, non specie: quod idem & Salici & Palmæ dactyliferæ, & aliis præterea arboribus accidit. At verò si fructum respicias secundùm leges istas Palmæ ad diversa genera reducendæ sunt. Aliæ scilicet ad Pruniferas, quarum fructus pulpâ humidâ molli officulum ambiente constat; Aliæ ad Nuciferas, quarum fructus pro exteriore etiam tegumento materiam habet ficciorem. At neq; figurâ convenit Palmarum fructus, ut earum descriptiones attendenti manifestum fiet, neq; officulorum seu seminum numero: Alii, enim & quidem pleraq; simplex officulum habent, alii, geminum aut etiam plura.

3. *Palma montana folio plicatili flabelliformi maximo, semel tantùm frugifera. Codda-Panna, sive Palma montana Malabarica* H. M. *Cingalensibus* Talagas & Talagaiia, & Talipot. *An Palmam referens arbor farinifera* C. B?

Panna Malabarensibus generale nomen est, quod cuiq; Palmæ speciei attribuitur.

Magnam habet quoad folia similitudinem cum *Carimpana* & *Ampana*. Folia autem, cùm arbor in summo vigore est, latitudine quatuordecim, & excepto spinoso pediculo longitudine octodecim pedes superant.

Postquam arbor hæc intra annos triginta quinq; aut sex ad 60 vel 70 pedum altitudinem excrevit, nullis interea floribus aut fructibus prolatis, è medio ejus apice novum quasi caudicem emittit, qui trium quatuórve mensium spatio ad 30 circiter pedum mensuram assurgit, quo tempore folia pleraque decidunt, ac arbor altissimo ac lævigato malo planè similis est. Dein novus hic caudex, duodecim aut tredecim circiter hebdomadum decursu, undiq; longos, rotundos ac læves ramos, nullis foliis aut ramulis lateralibus ornatos emittit, quorum inferiores viginti pedum longitudinem obtinent. Atq; ex his ramis demum plurimi ramuli prodeunt, qui copiosissimis ac exiguis albicantibus flosculis, in fasciculos quasi collectis, ternis quaternísve contiguis, tribus foliolis séxque staminibus dotatis, instructi, jucundum exhibent spectaculum. His autem flosculis post tres quatuórve septimanas decidentibus exiguæ succedunt baccæ, quæ indies augentur, & sex circiter mensium spatio perfectos ac maturos exhibent fructus: quibus delabentibus novus hic caudex emarcescit, totáque arbor emoritur. Sunt autem fructus exactè sphærici, cortice glabro, viridi, carnoso, aqueo, succulento, subpingui ac subamaro vestiti; nucleus verò qui hoc fructu continetur, satis magnus, rotundus, albicans ac eburneus, carne dura & ossea infercitur: medullare autem corculum nunquam induratur, sed tempore consumitur, & cavitatem relinquit.

Hujus arboris ejúsque partium omnium in initio & prima germinatione, in incremento, in statu & vigore, ínque declinatione delineationes accuratissimas, duodecim tabulis æneis comprehensas, exhibent Horti Malabarici auctores.

Nascitur hæc arbor locis montanis & petrosis in Malabar, nimirum *Mangatti, Tintsjour, Katour,* & pluribus aliis locis. Crescit quoq; in insulæ *Zeilan* provinciis *Menda Corla, Agras* & juxta *Bhoudou-Malec,* seu *Adams pico.* Floret indifferenter quocunque anni tempore, quanquam in Augusto non rarò hi flosculi observentur, qui intra quatuordecim menses vix maturos exhibent fructus. Una autem arbor plusquam viginti millia fructuum producit. *Locus.*

Foliorum hujus arboris apud indigenas frequentissimus usus est ad homines inumbrandos: integrum autem folium istius magnitudinis est ut decem pluribúsve hominibus umbraculi loco inservire queat: quem in finem incolæ extremas folii lacinias consuunt, ut rotunditatem quandam acquirat quo faciliùs sub ejus tegmine aliquot homines ab imbribus radiisque Solaribus defendi possunt. Insuper folia ædium tectis inserviunt; necnon pro chartaceis philyris Malabarenses iis utuntur, adeò ut eorum libri non ex libris, hoc est, arborum corticibus interioribus, ipsi ligno adhærentibus, sed ex hujus arboris foliis conflentur, admodum durabiles, & si bene asserventur pæne perennes: quibus ferreo stylo suos characteres imprimunt, unde superiore cuticula dehiscente literæ insignatæ remanent. E fructibus autem globuli ad armillas, brachialia, moniliáque pro Domicellis [virginibus & matronis] tornantur; iique lævigati & rubro colore tincti, pro genuino rubro corallo imperitis facilè obtruduntur. *Usus.*

Cæterùm arbor hæc in Medicina vix ullum habet usum: nihilominus tamen succus è surculis fructiferis expressus vomitum excitando conducit ex morsu serpentis vertiginosis ac delirantibus. Fructuum theca tenella adhuc si discindatur liquor exstillat, qui radiis solaribus in substantiam duriorem condensatus, ac mulieri gravidæ exhibitus fœtum necat & potenter expellit.

Arbor hæc à *Roberto Knox* Navarcho, qui viginti annos in insula *Ceylon* captivus detinebatur, in Historia quam publicavit istius insulæ satis accurate descripta est. Hujus arboris (inquit) folium admodum tenax est & molle pergameni instar, & ut commodè circumferatur ab itinerantibus mirabiliter conformatum. Quamvis enim cùm extenditur tantæ latitudinis sit ut vel viginti homines protegat & inumbret, est tamen flabelli in modum plicatile, usque adeò ut in magnitudinem brachio humano non majorem contrahi possit; & præterea levissimum est, ut in partes dissectum in manibus facilè gestetur. Integrum folium expansum circulum propemodum implet; verùm partes quas secum circumferunt triangulares sunt, eas autem capitibus superimponunt, acutiore angulo antrorsum

trorsum directo, quò faciliùs arborum & fruticum densorum ramos obvios penetrent & viam aperiant. Milites ea perpetuo secum circumgestant tum ad pluvias defendendas, tum ad tentoria sub quibus internoctu quiescant. Flores graviter admodum olent, & propterea Cingalensibus adeò ingrati sunt & odiosi, ut siqua arbor eorum domiciliis vicina crescat, florendi tempore eam exscindunt, nulla fructuum ratione habita.

Medulla arboris antequam floret, (est autem tota ferè medulla pauco ad corticem ligno) esculenta est. Pinsunt eam in mortario, ut veteres frumentum solebant, & è farina panes seu placentulas conficiunt, quæ in clibano aut sub cineribus coctæ, panem similagineum sapore referunt. In inopia Oryzæ ante messem frumenti vicem indigenis supplet.

Hinc forte Arbor hæc *Palmam referens arbor farinifera C. B.* fuerit à Clusio descripta exot. *lib.* 1. *cap.* 3. quæ in Ternate insula Æquatori proxima provenit, cujus summum fastigium in caput orbiculatum instar Brassicæ capitatæ extuberat, in cujus meditullio farina, è qua panes fiunt, sicut etiam apud Amboenses & panes & alia cum lacte fercula conficiuntur: Quamvis descriptio hæc minimè quadret nostræ huic arbori, sed potiùs Palmæ nobili seu Regali Barbadensi, de cujus medulla farina non fit. De eadem arbore farinifera *C. B.* accipienda esse quæ Clusius habet Exot. *lib.* 1. *cap.* 16. vel locus indicat. Arborem quandam in insula Ternate nasci, quam recisam in multas partes findunt, quas malleis ex crassa arundine factis contundunt, atque indè eliciunt velut farinam quandam, ipsis *Sagge* appellatam, scobi lignorum quæ serrâ resecta sunt similem, ex qua panis satis albi placentas quadrangulas conficiunt Palmi magnitudine, quibus non modò vescuntur, sed magna ferè ex parte mercimonia sua exercent.

De farina *Sagu* facta ex medulla Arboris Palmam referentis, ex qua panem Amboenses conficiunt gustui gratum, & boni nutrimenti. Vide Additamenta ad curas Clusii posteriores. Ditiores depsunt hanc farinam cum lacte ex ipsa arbore hausto madefactam, quod pani multum gratiæ addit.

Arbor adeò mollis est materiæ & corticis ut eam cultello mensario pæne transcindere potuerunt nautæ. Huc referendam putat Clusius arborem eam cujus meminit M. Dolus Venetus *lib.* 4. sui Itinerarii, de regno *Fausur* agens, his verbis.

In ea (inquit) provincia vastarum arborum genus est, quas duorum virorum ulnæ vix amplecti queant. Harum adempto cortice, qui tenuis est, succedit ligni materies, tres digitos per totum arboris ambitum crassa, medullam in se continens farinaceam, similem cariei lignorum. Hæc in figulinum vas aquâ plenum injecta baculo agitatur, ut furfures & reliquæ sordes supernatet, puráque farina subsidat. Effusa deinde aquâ fit è repurgata farina massa, ad varii generis edulia conficienda idonea, pani hordeaceo colore & sapore similia. Illius arboris lignum ferro conferri potest, nam in aquam injectum illico sidit & mergitur, directéque ut Arundo Donax finditur. Ex eo incolæ lanceas sibi parant, &c.

Cæterùm & Palmarum Brasiliensium Iraiba Pisonis & Urucuri-iba *Marcgrav.* medullæ farinam suppeditant.

Cùm ergo tot sint Palmæ fariniferæ species, an Amboensis illa sit Todda panna Malabarensium, an Codda Panna eorundem seu Talipot Cingalensium, an verò Arbor ab utraq; specie diversa nobis nondum constat: non video autem cur non eadem possit esse cum *Codda Panna* dicta.

Ex quo hæc scripsi me monuit *D. Tancredus Robinson*, Arborem istam, cujus elegans Icon ex Indiâ orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissa fuit sub nomine Arboris *Sagou* seu *Zagu*, non esse *Coddam pannam* folio plicatili flabelliformi Hort. Malab. sed potiùs *Toddam pannam* H. Mal. foliis pinnatis, fructipromo cono è multis linguiformibus involucris (veris fructuum loculis) composito; & caudice in protuberantes annulos distincto.

4. *Palma Brasiliensis prunifera folio plicatili seu flabelliformi, caudice squamato.* Caranaiba *&* Ananachicarivi *Brasilianis* Marcgrav. Pison.

Arbor est Palmæ dactyliferæ magnitudine & altitudine, *ligno* duro, ruso seu brunno, crassis nervis intus constante, nullius usûs; *cortice* exteriùs gryseo, & cartilagine à terra ad quoddam spatium squamato, squamis ordine cochleatim positis, quæ primò longiores, successu breviores fiunt, imò tandem decidunt, supernè initio facto; nam arbores adultiores caudicis medietatem superiorem habent glabram ut *Cocociro*, inferiorem solùm squamatam, squamæ autem nihil aliud sunt quàm reliquiæ ramulorum [foliorum veriùs] qui decidunt arbore in altum assurgente enascentibus aliis. Ramus quilibet [rectiùs pediculus folii] duos vel tres pedes longus, compressus, in utroque latere acuto duris spinis nigris armatus, figurâ dentiscalpium referentibus: unum in uniuscujusq; rami [folii pediculi] extremitate folium rotundum figurâ, & ità plicis donatum ut manuarium fœminarum flabellum referat, viridis coloris, ab extremitate ad medietatem ferè introrsum sectum in multa carinata segmenta, foliis Palmæ dactyliferæ similia: quodlibet ex his sectis foliis circa duos pedes longum est. Arbor in summitate ramos suos, [rectiùs folia] quaquaversum in orbem expandit, sursum, deorsum & ad latus, ut Palma dactylifera.

Inter ramastros seu folia ramuli prodeunt longiores, quatuor, quinque, aut sex pedes alti, in multos surculos, lanugine albescente obductos expansi alternatim, & quasi è vaginula prodeuntes, in his existunt *flosculi* pallidè flavi sine pediculis, tribus foliis constantes. Post hos proveniunt *fructus*, figurâ & magnitudine Olivæ, dum virides amari, nec edules, nec ullius usûs; at maturi nigrescunt, & indigenis esculenti evadunt. Secta hæc arbor nunquam renascitur è caudice; tardè quinetiam crescit & longo tempore opus habet ut grandescat.

Usus. Folia serviunt ad tegendas casas & corbes faciendos.

Piso duas species pingit, & sibi notas scribit, sibi invicem multùm similes, nisi quòd mira foliorum & corticis conformatione discrepent.

Utriusque arboris scapus interior egregiè flammam concipit, & instar facis diu fovet, ità ut mihi (inquit) per deserta peregrinanti solatio fuerit, non solùm ad illuminandum, sed ad abigenda quævis insecta, & serpentes nocte vagantes.

Huic

Huic valdè similis est si non eadem Palmæ tertia species, *Latanier* dicta *Rochefortii*. Folia expansa ad pediculum rotunda sunt, extremo plicatilia flabelli in modum, pediculis magnis adnexa, qui è filamentis quibusdam trunci caput cingentibus exeunt. Hæc in fasciculos colligata casis integendis *Usus.* serviunt: membranæ seu cuticulæ pedunculis detractæ, cribris, canistris seu sportulis, aliisque vasculis curiosis texendis idoneæ sunt, quæ Indi inter rariora sua & pretiosiora supellectilia habent. E ligno ipsius arboris, ut & *Palmæ Francæ* dictæ, arcus efficiunt, & clavas quibus ensium loco in conflictibus utuntur, *Zagayas* etiam, quæ sunt lanceolæ quædam, quas in hostes suos manibus projiciunt; quin & sagittarum acies eo muniunt, quo non minùs penetrantes evadunt quàm si chalybe cuspidatæ essent.

Cap. V.

De Palma Humili.

1. *Palma humilis Hispanica spinosa & non spinosa* J. B. *Palma minor* C. B. *Palmites sive Chamærrhiphes* Ger. *Palma humilis sive Chamærrhiphes vel Palmites* Park. *Palma folio plicatili seu flabelliformi humilis.* **The Dwarf-Palm.**

FRuctus Chamærhiphes quos habuit J. Bauhinus magnitudine erant & figurâ olivari, triplici cortice obtecti: extimus colore castaneæ, in ruffo nigricans tenuis est: huic alter subjacet crassior, colore cinereo, in fila ductilis: tertius ad nucis moschatæ colorem accedit, nucleum obvestiens duritie cornea, sapore dulcem, album, quem percurrunt lineæ ruffæ breves, ex iisque una cæteris longior ad centrum pertingit.

Folia, quæ sicca adservavit, ità erant digesta ut muscarii instar ex pediculo uno seu manubrio triangulari, non multùm crasso foliorum densè stipatum agmen assurgat, quorum singula semunciam lata, striata, bifida aliquando, longitudine cubitali in cultratum mucronem desinebant.

Folia nobis observata in locis natalibus, & è scopis vulgò venalibus exempta cuivis observatu facilia, ad pediculum palmi unius spatio integra sunt, deinde finduntur in folia qualia describit J. Bauhinus; ubi autem tela folii integra est ad pediculum, flabelli in modum in plicas componuntur, plicæque foliorum diversorum speciem exhibent.

Hoc & J. Bauhinus alibi expressit, Quædam inquiens folia dividuntur, sed aliqua tantùm ex parte, non ex toto, ut relinquat Palmæ manûs latitudinem præter digitos, ut in humili genere apparet.

Planta ipsa ad cubiti altitudinem & ampliùs assurgit, inferiore parte (ut aiunt) crassior, superiore tenuior. Flores edit ex obliquo è capillacea quadam coma emergentes, & racematim cohærentes, quibus fructus succedunt Palmulis vulgatis minores. Pars radici propinquior in globum extuberans internum germen quoddam, quod Cerebrum vocant, innumeris ferè involucris circumseptum habet, tenerrimum, sapidum, suavi Carduorum gustu, proinde secundis mensis pro bellariis estur cum Pipere & Salis momento, & ad Venerem excitandam haud parum præstare creditur. Bellonius Alexandriæ in Ægypto crudam mandi ait.

In insula parva ad Promontorium Siciliæ Pachynum, inque maritimis Etruriæ observavimus non hanc speciem sed quæ foliorum pediculis spinosis est: eandem etiam esse puto quæ in Hispaniæ maritimis oritur: nam foliorum ex quibus scopæ illinc ad nos allatæ fiunt, pediculi spinosi sunt.

Bellonius duas distinguit species nimirum, 1. Hispanicam non spinosam, quam à J. Bauhino descriptam dedimus; 2. Creticam spinosam. C. Bauhinus unam tantùm agnoscit speciem: Et revera quotquot nos observavimus vel in Italia, vel in Sicilia, vel ex Hispania allata folia pediculis erant spinosis. Scopæ tamen Hispanicæ è duum generum foliis, aliis majoribus & mollioribus, aliis minoribus & durioribus compositæ videntur, ambobus tamen pediculis spinosis insidentibus. Verùm hoc curiosiùs observandum propono.

Folia ad sportulas, tegetes & scopas parandas incisa sunt: sunt enim ad verrendas domos non *Usus.* solùm peridonea, sed etiam utilia, quòd non confringantur, neque deterantur nisi tempore longo.

Baccæ sua adstringente vi dantur contra omnes corporis fluxiones.

Chamærhiphe peregrina *Clus.* vide Palmam Indicam folio bicomposito, fructu racemoso sive Schunda pana *H. M.*

2. *Palma humilis spinosa*, Atitara *Brasiliensibus dicta* Marcgrav.

Marcgr.

Foliis est Sigilli Solomonis. In septem, octo aut novem pedum altitudinem assurgit, caudice satis crasso & acutissimis spinis ubique munito, unum etiam atque alterum de se spargens ramum majorem: Per intervalla autem ambiunt ramuli fruticem, duos, tres aut quatuor pedes longi, aduncis & deorsum versis spinis viridibus cum cuspidibus brunnis splendentibus: in his ramulis *folia* sunt, interdum bina opposita, interdum unum solitarium, inodora, sesquipedem longa, duos & semis circiter digitos lata ubi latissima, foliis Sigilli Solomonis aut Lilii convallium consistentiâ & colore planè similia, & in medio nervum secundùm longitudinem habentia: tres aut quatuor etiam acutissimæ spinæ rectæ muniunt folium inferiùs. Extremitas autem ramulorum ad unius circiter pedis longitudinem caret foliis, itidem spinosa, & in modum sagittæ tripliciter figurata.

Folia hujus plantæ antequam se pandunt arctè sunt complicata in modum foliorum Palmæ, ramulo adhærentia, deinde se explicant. Hinc inde in hoc frutice provenit siliqua, pedem aut quindecim digitos longa, teres, duos aut tres digitos crassa, & in utraque extremitate acuminata, paulùmq;

incurvata, ubique per ambitum acutissimis spinulis obsita, primò viridis, dein nigrescit, & sponte se aperiens promit ramum ex se, more & modo Palmæ nuciferæ in multos ramulos distributum coloris ex flavo albescentis, cui *flosculi* multi, hinc copiosi globuli fiunt, qui in fructus abeunt, *quorum formam & consistentiam Auctor non descripsit.*

Vera & genuina Palmæ species esse videtur: nec obstat quod unum aut alterum ramum majorem de se spargat: hoc enim Palmæ etiam dactyliferæ interdum accidit, éstque insolitum & merè accidentarium, naturæ aut lascivientis aut deerrantis effectum: ut aliquoties etiam monuimus.

Alias adhuc Palmarum species partim è Jo. de Laet Indiæ Occidentalis Descriptione; partim è Purchasii nostri Navigationibus producit Johnstonus Dendrol. *lib.* 2. Verùm quoniam imperfectè admodum descriptæ sunt, ut nesciam an à præcedentibus distinctæ sint nécne, omittendas censui. Earum quas meminit J. de Laet in insula Maragnana nascentium nomina barbara sunt, 1. *Meuruty-uve.* 2. *Ynaia.* 3. *Carana-uve.* 4. *Ovacurii.*

Palma Manicam Hippocraticam referens C. B. *Palma saccifera* Clus.

An hæc planta in Americæ Insulis nasci dicta sit genuina palma, multùm dubito; cum nulla pars describitur ab autoribus præter folliculum seu fructus thecam.

Cap. VI.

De Arbore melonifera Mamoerâ & Papaia dictâ.

1. *Mamoera mas & fœmina* Ger. Park. Marggr. *Arbor Platani folio, fructu Peponis magnitudine* C. B. *Item Ficuum specie fructus Peruanus* ejusdem. *Papaia Peruanis* J. B. *Papaia* H. M. *Pino guaeu* Pisoni. *Papaya Orientalis, sive Pepo arborescens* Col. Annot. in Recchum. *Mamoeira mas* Marggr. *Ambapaia* H. M. **The male Papa Tree.**

Marggr. H. M.

R*Adix* rectà in terram descendit, constans cortice & carne albicante, humida, pingui, sine ligno, saporis & odoris oleosi, gravis & ingrati.

Caudex assurgit ad altitudinem viginti & plurium pedum, pedem circiter crassus. *Cortex* cinereus est, satis lævis & Juglandis æmulus, in summitate autem, ubi folia circumstant, aliquantulum ruffus: *densus, viridis* H. M.

Folia pediculis insident rotundis, cavis, rufescentibus, satis crassis, ferè directè à caudice extensis, sursum interdum & deorsum vergentibus 1, 2, aut etiam 2½ pedes longis, ambitu orbicularia, pedem lata, in sex aut septem lacinias incisa, quæ singulæ anteriùs cuspidatæ sunt, & septem iterum incisuras habent, texturâ tenuia, mollia ac tenuia, & lætè viridia.

Folia nova è summitate caudicis semper erumpunt, vetustioribus quæ in inferiore parte stirpis sunt deciduis, & notas albicantes in ejus cortice viridi relinquentibus, ut inferior trunci medietas nuda sit, superior foliis vestita.

Flores petiolis tenuioribus teretibus, tres spithamas longis, dilutè viridibus, in medio tubulo pertusis, ex alis foliorum ortis insident, multi, conferti, pedicellis brevibus, albicantes, odoris grati, quinque petalis oblongo-rotundis, in stellæ formam expansis compositi, calyce parvo, arcto & è viridi fusco excepti. Marggravius colorem pallidè flavum, ceræ æmulum flori attribuit. E medio flore emicant *staminula* decem brevissima, ad unguiculos petalorum in duplici serie affixa apicibus totidem, oblongis, pallidè flavis insignes.

Tempus. Floret toto anno, fructus fert nullos. At Marggravius falsum esse scribit fructum ferre nullum, uti & fœminam non ferre fructum nisi mas adstet. Contrarium enim, inquit, me multiplex experientia docuit.

At nos utrumque verum credimus: possunt tamen fortasse nonnullæ arbores androgynæ dari, quæ & flores & fructus proferant; quomodo urticis accidit, quarum nonnullæ mares flores sine fructu, aliæ fœminæ fructus sine flore, aliæ androgynæ tum flores tum fructus sed à se invicem sejunctos & remotos proferunt.

Locus. Nascitur in arenosis; *H. M.* ubique in sylvis obvia est; *Marggr.*

2. *Mamoeira fœmina* Marggrav. *Papajamaram* H. M. *Arbor Melonifera* Bontii. **The female Papa Tree.**

Mari similis est caudice & foliis, [minùs excelsa & caudice graciliore *H. M.*] foliis plurimùm majoribus. *Flores* fert non in pediculis longis, sed ad ipsum caudicem ex alis foliorum egressos, magnitudine florum Gladioli, quinque petalis oblongis, flavis [albicantibus H. M.] ligulæ instar angustis, in cuspidem contractis, extrorsum & deorsum cum cuspide reflexis & contortis constantes, odoris jucundissimi. In medio stamen ovale est, pallidè flavum, magnitudine nuclei Pruni, cui insidet corona egregia flava.

Calyx quo continentur quinque brevium cuspidum est, qui petalis decisis fructum inferiùs complectitur.

E medio cujuslibet floris nascitur fructus, nec petala decidunt antequam fructus Juglandis magnitudinem consecutus est, manente quoq; ad tempus stamine floris in umbilico fructûs.

Fructus

Fructus ita caudici adnati referunt mammas, unde & nomen meruerunt apud Lusitanos. Magnitudinem acquirit Mali cotonei aut vulgaris Melonis, & ejusdem figuræ: immaturus est viridis, & incisus exsudat lac, maturus ex viridi flavus, carne lutea instar Melonum, densa & solida. Cortex eodem modo separatur & fructus dividitur, grandi intus cavitate.

Semina in interiori superficie inter fungosam carnem numerosa, in quinque series disposita, ad 120, 130, aut plura in uno fructu, ovalis figuræ, magnitudine Coriandri, superficie rugosa seu aspera, fusca, nucleo intus albo, singula involuta in membrana albicante, transparente & nitente, quæ detrahenda est siquis semina velit servare. Saporis sunt ejusdem cum Nasturtio aquatico nostrate.

Pulpa eadem est quæ Melonum tum colore, tum sapore, sed inferior. Fructus crudus edi potest, sed utplurimum solus, aut cum carnibus coquitur, sed non magni fit ob abundantiam.

Arbor toto anno fructibus onusta cernitur, & semper etiam floret.

Ex quolibet semine annuo spatio habetur Arbor fructifera, nulla autem durat ultra quatuor annos. Signum mortis est quòd cacumen sponte corrumpatur.

Rarò reperitur arbor habens plus quàm unum aut alterum ramum, maxima pars ramis caret, atq; ità speciosiores sunt.

Arbor cucurbitifera Ficus Nigritarum Theveti *J. B.* huic eadem videtur.

Papayæ Orientalis fructum Petrus de la Valle ità describit. *Columm. Annot. ad Recchum.*

Vulgari nostro Melopeponi similis est, sed minor, ovali effigie, lævi & virente cortice, nullis aut vix apparentibus striis. Interna parte carnem habet Aurantii colore saturo, sapore dulci, nostratibus simili, sed quid amplius aromatici præ se ferente. Fructifera etiam satis est arbor, & semen colore nigrescente dum recens, & postea ad castaneum dilutum inclinans colorem, quod Coriandri semen æquat crassitie, verùm oblongius & densè asperum; medulla candicante, sapore dulci, ad oleosum accedente.

Rochefortius duplicem *Papayer* distinguit, unam quindecim aut viginti pedes altam & pro altitudine satis crassam, minimè ramosam foliis tripartito divisis Ficûs ferè in modum, pediculis longis appensis, qui digiti crassitudine sunt & intus concavi: Fructu mali Cydonii magnitudine, è summo trunco in circuitu enascente.

Alteram huic similem in insula S. Crucis nascentem pulchriorem, foliis crebrioribus onustam, fructu Melonis magnitudine, nec minùs delicato gustu, cortice exteriore flavo, lineis quibusdam viridantibus distincto, innumeris granulis rotundis glutinosis & molliusculis, sapore acri & aromatico intus repleto.

Nonnulli fructibus crudis vescuntur, verum delicatiores cum Saccharo præparatis. Ventriculum roborant & concoctionem promovent. *Vires.*

Cap. VII.

Varias arbores Meloniferas seu Cucurbitiferas continens.

1. *Guanabanus Scaligeri* J. B. Park. *Baobab* Alpini. *Baobab sive Abavi Clusii* J. B. *Abavo arbor radice tuberosa* C. B.

Hanc arborem Scaliger stipite proceram esse ait, folio magno, oblongo: fructum ferre Melonis magnitudine, cortice coloris viridis, splendore Cydonii, digitalis crassitudinis: carne intus candida, dulcedine lactis coacti: semina continere faseolacea. J. Bauhinus fructum à Bern. Paludano missum pro Guanabano Scalig. sic describit.

Fructus est Cucurbitæ formâ, cubitalis ferè longitudinis, pugillaris crassitudinis, cujus cortice cucurbitino minimùm duro detracto medulla in conspectum se dat, ex albo tantillum pallescens, non ingrata aciditate prædita, in pulvisculum vetustate fatiscens, cui *semina* immerguntur, pertinaciter hærentia, turgidula, renum figuram imitata, cortice si ungue radatur obducta nitidissimo, coloris nigri, quibus nuclei insunt candidi, callosi, saporis strobili dulcis, tenui pelliculâ obvoluti. Cæterùm grana adhuc medullâ involuta filis appenduntur tenuibus, quanquam semina sola nequaquam observavimus filis illis annexa.

Alpinus arborem quæ fructus *Baobab* dictos fert, foliis esse ait magnitudine ac figurâ Arantiis valdè similibus: in Æthopiæ inflammatis locis nasci.

Fructus recenter ab arbore excisus gustui admodum gratus est, acido sapore, quem contemperant divites saccharo: sitim valenter extinguit, multúmque refrigerat. Ibi eo utuntur ad omnes calidos affectus, febrésque putridas, præcipuè pestilentes, tum ejus pulpam cum saccharo comedentes, tum succum expressum cum saccharo potantes, vel ex eo paratum syrupum accipientes. Cayri pulpâ in pulverem redactâ utuntur ad prædictos affectus & ad Lienteriam, dysenteriam, aliósque fluxus alvi & uteri. *Vires & Usus.*

Huic cum C. Bauhino eandem specie esse opinor

Abavum Æthiopicum fructum Bello J. B. *quæ Abavo arbor radice tuberosa* C. B. *Baobab sive Abavi* Clus. J. B.

Pulpa friabilis in pollinem facilè resolubilis, acida ori grata, semina renibus animalium similia conveniunt: differt corticis duritie cucurbitina, quæ ab ætate esse potest, & pulpæ colore subrubro, qui etiam fortè vetustate mutatur. Locus utrique Æthiopia. *Abavi* fructus pediculo crasso & firmo arbori adhæret, ad quem sulcorum rudimentum cernitur, in quibus lanugo quædam inest, ut in cotoneis malis; reliquo corpore, in quo nulli excurrunt sulci, lævi.

Planta

Plantæ è ſemine natæ Bello prima folia habuerunt mali quidem Citrii foliis ſimilia, nullo pediculo ſubnixa. At ubi caudex pedalem altitudinem acquiſiviſſet in ramos ſpargi cœpiſſe ait, foliáque protuliſſe longiore pediculo prædita, & illa non ſingularia, ſed initio bina, deinde terna, quaterna, & tandem quina ex eodem pediculo prodeuntia, quemadmodum in Pentaphylli, Lupini, Caſtaneæ equinæ foliis videre licet, quorum medium reliquis majus eſt, deinde illi utrinque proxima. *Hoc inſolens non eſt in aliis plantis foliis compoſitis donatis, ut prima quæ exeunt folia ſimplicia ſint & ſingularia, deinde paulatim foliorum partialium numerus in eodem pediculo augeatur, donec ad juſtam ſummam perveniat.*

Radice firmabantur ſingulari in arborum genere, nimirum rotundâ, tuberoſâ, ovi magnitudine, appendicibus paucis & tenuibus utrinque exeuntibus, cortice tenui veſtita, quem tenuiſſima pellicula fuliginei coloris tegebat, qui facilè digiti attritu detergitur, ut tunc radix alba appareat, carnoſa, ſubſtantia Rhaphano ſimili, ſed tenerior, in qua per tranſverſum ſecta multæ lineæ à centro ad circumferentiam ductæ conſpiciuntur, ut in Rhaphani radice. Præmanſa tota ferè in aqueum ſuccum vertitur, ſubdulcem, terrei odoris, quíque in ore aſtrictionem quandam relinquit, non ſine exiguo caloris ſenſu, ſalivámque copioſè elicit. Ligni materies ſatis infirma eſſe videtur, quapropter inter eas arbores hanc recenſendam judico quæ brevi incrementum ſumunt, & fortaſſe etiam brevi ſeneſcunt.

Baobab ſive *Abavi* Cluſii, (quæ huic proculdubio eadem arbor eſt) deſcriptionem vide apud ipſum in exoticis, *lib. 2. cap. 1.*

Hæc arbor congener eſt & valdè ſimilis Mamoeræ dictæ ſeu Papayæ Orientali *Columnæ* notis in Recchum, ſpecie tamen diverſa; nam & pulpæ colore differt, & pediculi longitudine. Fructus etiam *Baobab* ſive *Abavi* Cluſii brevi quadam lanugine ſeu flore vireſcente obſitus erat; cujus in Mamoeræ fructûs deſcriptione nulla mentio.

2. *Higuero Oviedi* J. B. *Arbor Indica fructu Cucurbitæ forma & ſapore* C. B. The Calibash Tree.

Arbor eſt prægrandis veluti Morus nigra, fructum ferens Cucurbitæ rotundæ, interdum oblongæ, ſimilem. Ex eo pateras & alterius generis vaſa conficiunt Indi. Materie eſt robuſta atque apta ſedibus, ſubſelliis Ephippiis, aliíſque operibus fabricandis, Mali etenim Medicæ aut Punicæ materiam eſſe diceres. Cortice facilè delibratur. Folio eſt longo, anguſto per extremum latiore, à quo ad pediculum uſque paulatim anguſtius fit. Indi in aliorum fructuum penuria interdum hujus carne veſcuntur, quæ Cucurbitæ carni cùm adhuc viret ſimilis eſt, Corticis etiam color & forma Cucurbitæ. Maximus ejus fructus libram aquæ continere poteſt, minimus pugnum non excedit magnitudine.

Locus. Vulgaris eſt in Hiſpaniola, reliquíſque inſulis & Americæ continente.

3. *Chivef Theveti* J. B. *Ficui Nigritarum ſimilis fructu magno Meloni pari* C. B.

Si modo rectè deſcribatur folio eximiè viridi, exquiſitè rotundo, aureo nummo Gallico pari: fructu magno Meloni pari, ſuaviſſimo, cùm manditur Mannæ modo in ore liqueſcenti, ſeminibus Cucumeris noſtratis, cortice cùm maturuit croceo; à prædictis arboribus Cucurbitiferis ſpecie diſtincta eſt.

4. *Choyne Americana* J. B. *Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine* C. B.

Fructum fert magnitudine mediocris Citrulli, qui quamvis elegans non tamen edulis eſt, figurâ ovi ſtruthio-cameli, ex quo Indi pocula conficiunt, & inſtrumentum *Maraca* dictum quo in ſuperſtitione ſua utuntur: Folia Laurinis ſimilia.

Frequens eſt in regione Americanorum quam Morpionem vocant.

Cluſius hujus fructûs hiſtoriam non malè Guanabano convenire videri tradit.

5. *Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea* J. B. *Laurifolia Guinenſis* C. B. *Cluſ.*

Juglandis arboris celſitudinem æquare, nec diſſimili cortice tectum eſſe ferunt: Folia Laurinis habere ſimilia; ad quorum exortum fructus in ramis naſceretur, initio quidem viridis, per maturitatem ex flavo ſpadicei coloris interdum etiam nigris maculis conſperſi, interna parte fuliginoſi, & nihil continens præter nigrum quendam pollinem. Mali magni ſimilis erat, & orbicularis pæne formæ, craſſo ſatíſque firmo cortice præditus; levis admodum pro ſua magnitudine.

Hæc Arbor & præcedentes an ad hunc locum pertineant necne, non ſatis ſcio: ſuſpicor potiùs non pertinere. Verum cùm fructus Melonum aut Cucurbitarum figurâ & magnitudine æmulas proferant Mammoeræ dictæ impræſentiarum ſubjungendas duxi. Ad Arbores pomiferas fortè reduci poſſunt.

Cap. VIII.

Ambaiba Brasiliensibus Marggrav. Pison.

ARbor hæc elegantem nanciscitur altitudinem, & ferè rectam, utplurimùm & sine ramis; quædam tamen & ramos habent, sed in summitate tantùm.

Cortex exterior similis ficui, constans primùm cuticula tenui & cinerea, & sub ea crasso, lento, ac viridi cortice. Lignum album est instar Betulæ, verùm molle, & quod facilè potest scindi.

Caudex mediocris crassitiei, & totus intus cavus à radice ad summum usque, & cavitas illa per interstitia semidigiti ubique distincta est transversali membrana, in cujus medio foramen rotundum magnitudine Pisi. In hac cavitate reperiuntur semper formicæ rubræ; ipsa coloris est hepatici. Versùs summitatem *folia* circumposita ut in *Mamoeira*, quodlibet innitens suo pediculo, satis crasso, unum, duos & plures pedes longo, exteriùs rufo, interiùs spongioso. Ipsum folium latum, rotundum, magnitudine integri folii chartæ expansi, aut etiam majus, in novem aut decem lacinias sectum, quarum centro infixus pediculus, à quo per singulas lacinias nervus rufus tendit per longitudinem, & venæ eminentes per obliquum; superiùs sunt saturatè viridia, & inferiùs cinerea, & videntur colorem in toto habere qualem sanguis cum aqua mixtus, hispida ut folia Ficûs, in extremitate laciniarum lineâ cinereâ sunt fimbriata. In summitate arboris cavitas continet medullam albam, succulentam & pinguem, quâ Nigritæ vulnera sua feliciter curant.

Incrementum autem sumit arbor hoc modo: in summitate arboris existit theca oblonga, foliacea, incana, quæ continet in se unum folium, & duas, tres, vel quatuor minores thecas. Exteriore theca se aperiente arbor folio augetur, & sensim fit altior; folium autem hoc in theca adhuc absconditum orbis mensalis magnitudinem habet; cùm theca naturâ suâ aperitur, egregiè complicatum ac reconditum jacet, & quod jucundissimum spectaculum novum illud folium planè incanum est inferiùs, ac dilutè viride, superius planè rubrum, ut aluta Prutenica, & eo modo splendens. In centro autem folii, ubi pediculus inseritur, in superiori superficie ceu stella rubra, è viridi subflava conspicitur, nimirum quasi centrum omnium nervorum dilutè virentium & subflavescentium, qui per omnes lacinias secundùm longitudinem extenduntur. Exteriore theca operta reliquæ minores successivè se aperiunt, & similia folia exhibent.

Flores prodeunt hoc modo; in brevi pediculo ex caudice superiori, ubi folia stant, enascuntur quatuor aut quinque, juxta se pendentia, farciminum instar, cylindracea corpora, sex, septem aut novem digitos longa, pollicem humanum crassa, intus cava, & constantia gossipio, mollia, exteriùs autem acinis brunni coloris, ut flores siliginis nostratis: his decidentibus acini illi augentur, dentibus detrahuntur ac comeduntur. Cito admodum hæ arbores in eximiam altitudinem ascendunt.

Ignem sine pyrite & chalybe ità eliciunt Brasilienses: Fructum ligni aut potiùs radicis hujus arboris sumunt exsiccatum, in eo faciunt foraminulum, huic immittunt bacillum fastigiatum ex duro aliquo ligno, & quasi terebrando circumagunt, pedibus frustum illud immotum tenentes, ac applicantes folia sicca arborum seu gossypium, sic eliciunt ignem.

In sylvis rarò reperitur, sed in arvis quondam excultis. *Locus.*

Pinguis è summitatibus hujus arboris expressus succus non solùm recentibus sed & inveteratis ulceribus medetur. Folium quoque tenerum & recens, aut levior hujus arboris cortex si apponatur temperat & mundificat partem affectam. *Vires.*

Succus è gemmis expressus, qui facultate refrigerandi atque adstringendi pollet, pulti de *Tipioca* inditus calidam ventris proluviem sistit: menses denique nimium fluentes tum & virulentum genitalium profluvium compescit. Idem puerperis nimio menstruorum profluvio laborantibus, in modum cataplasmatis umbilico impositum insigniter prodesse experientiâ suâ confirmat Piso.

Ambaitinga Pisoni & Marggrav.

Ramo est rubicundo & ligno minùs cavo, foliis verò superiùs saturatè, inferiùs dilutè viridibus, adeóque asperis, ut loco limæ quædam cum iis possint lævigari. Liquorem continet oleosum ejusdem cum succo Ambaibæ usûs & efficaciæ. Fructus fert magnos, tenues, palmæ longitudinis: maturescentes dulcescunt & edules sunt.

Cap. IX.

De Musa seu Muza arbore.

MUsa Arabibus dicitur, *Pala*, ut putamus, Plinio à voce *Bala*, quâ hodiernum, ut olim, Malabaribus innotescit.

Cæterùm quamvis ab omnibus Botanicis arboribus accenseatur, vix tamen frutex, nedum arbor, censenda est, cùm caule annuo fit.

Nos quoniam Planta hæc ad modum Palmæ μονόκλωνος est & non ramosa, ei subjungendum duximus, quamvis revera ab eadem genere differat.

Oviedo aliisque Platanus dicitur; à quo fonte nomen nostrum Anglicum, The Plantain-tree profluxisse videtur: ni potiùs à Plantagine ob folia nervosa Plantagineis similia ità dicta fuerit.

Cur Pacoeiram Marcgravii & Pisonis à Musa Clusii, Alpini & aliorum separem rationem non video. Malè etiam, nostro judicio, C. Bauhinus separat Ficum Indicam fructu racemoso, folio oblongo à Musa, quam Palmam Indicam humilem latis longísq; foliis vocat: quamvis Bonanam à Musa specie distinctam faciant Piso, Marcgravius, Rochefortius, Hughesius, vulgus ipsum, inter quas magna tamen intercedit similitudo.

1. *Musa arbor* J.B. Park. *Musa Serapionis* Ger. *Palma humilis longis latisq; foliis* C.B. *Pacoeira* Pison. Marggr. *Bala* H.M. The Plantain-tree.

Hujus *radicem* Horti Malabarici auctores sic describunt; crassa est, duas aut tres spithamas longa, ambitu rotundo, pluribus fibris intus lignosis capillata, exteriùs nigricans, carne intus albicante, quæ saporis aquei, subdulcis & subastringentis est, & incisa humorem albicantem nonnihil unctuosum, subdulcem & valdè astringentem extillat, brevi in subrubrum seu Persicum colorem abeuntem. Intervallo fermè pollicari ab ambitu annulo seu circulo tenui & parum lignoso ac etiam molli in orbem pertexta conspicitur, ex quo fibræ radicis filamenta accipiunt, ac plurima filamenta lignosa, tenuissima versûs corticem hinc indè deducuntur, rarissima autem ac brevia versùs interiores annuli partes.

Reliquam descriptionem è Marggravii historia mutuabimur.

Ex radice propagatur: hoc modo, Primò erumpunt *folia* duo aut tria, in fistulam convoluta, (ad modum foliorum Cannæ Indicæ, quibus similia sunt) paulò post secundò se produnt ad quodlibet latus unum, in medio est fistula foliacea, & sic sensim planta trium aut quatuor Mensium spatio in quinq;, sex, septem pedum altitudinem adolescit, caudice tibiam humanam crasso aut paulò crassiore, spongioso, foliis convolutis similis, & uno ictu facilè discindi potest, superiùs octo, novem, etiam duodecim folia expandit, quodlibet quatuor, quinq;, interdum & octo pedes longum, quatuordecim aut quindecim digitos latum; in utraq; extremitate paulo angustius, nervo secundum longitudinem digitum humanum crasso, qui etiam sex aut septem dig. crassus per sex aut septem digitorum longitudinem se exserens è folio pediculi vice fungitur. Nervus hic in superiori superficie tanquam canalis excavatur, & transversim lineæ subtiles à nervo ad latera extenduntur: súntque folia eleganter viridia, ad tactum lævia & solida, instar chartæ membranaceæ, & eodem modo crepitant: ideò non diu integra manent, sed à vento agitatæ dilacerantur secundùm ductum striarum, & strepitum excitant commota.

Ex summitate caudicis hujus spongiosi seu è medio foliorum prodit ramus seu brachium, qui primò cùm quasi semipedem longus est, tener & pollicem humanum crassus, in extremitate sua continet corpus turbinatæ figuræ, magnitudine strobili majoris, circa quinq; digitos longum, constans è foliis latis ellipticæ figuræ, brunnei coloris obscuri, striatis, quibus quasi pulvis cinereus aspersus: hæc complicata invicem constituunt illud corpus turbinatum: singulis autem diebus unum: duo aut tria folia se pandunt, sursum versùs se convolvendo. Subter foliis hisce expansis apparent sex, septem aut octo *flores*, ordine juxta se positi, ex albo flavescentes, quilibet duos circiter digitos longus, scapus autem similis parvæ scaphæ, cujus pars quæ insidet exortui suo sit prora, altera extremitas puppis, ex qua prominent quinq; foliola angusta, figuram habentia illius instrumenti quo utuntur nautæ in humectandis velis: eminent autem è puppi floris digiti longitudine, ex albo flavescentia, & in ambitu lateritio colore fimbriata: in medio porro eorum stamen luteum crassiusculum insidet, figurâ baculi cum nodo in extremitate, quali incedunt Nigritæ: Dimidia autem parte scapha tegmine subtenditur à prora incipiendo, ut in scaphis nostris lusoriis: sub hoc tegmine intus in scapha manna seu lentus humor continetur, ad tactum frigidus, saporis mellei, consistentia & colore similis albumini ovi recentis: in hoc humore ortum sumunt quinque illa foliola cum stamine: delectantur admodum formicæ illo nectare.

Flores hosce sequuntur fructus, ordine in quibusdam quasi verticillis, arctè inter se positi, quilibet brevi pediculo nitens, & ostentans primò in umbilico suo florem, qui postea decidit, fructus autem indies augetur. Continentur plerunq; in uno ramo 10, 12, 14 aut 16 numero, (imò 18 aut 20) ita ut una planta proferat 70 aut 80, (imò 100, 150, aut 200.) Fructus autem justum magnitudinem nactus Cucumerem nostratem æquat, oblongus & trilaterus quasi, scaphoides, corio crassiore tectus, quod facillimè in tres partes se dividi sinit deorsum caulem versus nutans. Pulpa mollis est instar butyri, medullam quasi Cucumeris per mediam longitudinem habens. Boni est saporis, & frequentissimè comeditur vel solus, vel cum farina Mandiocæ, vel coctus & frixus in oleo aut butyro.

Ramus autem ille fructibus onustus interea dum illi maturescunt augetur, & ad duorum pedum aut majorem longitudinem excrescit, florésque semper extrudit ex corpore illo foliaceo, sed qui decidunt sine spe fructûs: Nam una planta non facit plus fructuum quàm nutrire & ad augmentum perducere potest.

Maturis porro fructibus ramus cum illis abscinditur, ut & tota planta, nam unum tantùm vivit annum, & semel tantùm facit fructum. Sæpissimè autem accidit ut antequam fructus maturi sint planta cadat ac pereat ni fulcris sustentetur; sive autem cadat, sive præcidatur perinde est; nam antequam senescat plantæ filius unus aut alter ex radice natus est, & adstat parenti, morientiq; succedit, & sic in infinitum propagatur. Toto anno fructus habetur venalis.

Ità Marggravius, & quidem prolixè satis, hanc plantam describit, & tamen Horti Malab. auctores in ea describenda multò sunt prolixiores, quos consulat cui nondum satisfactum est.

Usus. Fructus hi in deliciis habentur, nec ad satietatem comesos ullam unquam noxam cuiquam intulisse aiunt. Linschotanus eos gustu farinam & butyrum dulci mixtione repræsentare ait, ideò panis ac lacticinii loco serviunt, simplici victu, quo corpus hominis absq; alio cibo facilè possit sustentari. Varios modos eos præparandi ad esum vide apud Garciam.

De

De viribus sic Alpinus, Fructûs substantia mollis, lenta, pinguis, dulcis, atque apprimè suavis eam comedere assuetis, multum nutrit, sed stomachum gravat, difficulter concoquitur, succum generat crassum ac lentum quo viscera obstruuntur, præsertim hepar. Opitulatur tamen tussientibus & suspiriosis ex calore factis. Ejus decocto utiliter utuntur Ægyptii ad tussim ex calidiorum humorum destillatione genitum, atq; ad pleuræ & pulmonum inflammationem, atq; ad inflammatos renes, & ad urinæ difficultatem: aiunt & commanducatum vel decoctum Venerem incendere. *Vires.*

Horti Malabarici Auctores hæc habent, *Radix* contrita ac epota in lacte vertiginem sedat; ejus aqua cum Saccharo mixta proficuè bibitur pro ardore renum; quin & eadem aqua simpliciter epota pro doloribus ex urina obortis confert, datúrq; proficuè iis quorum corpus argento vivo infectum est. Corculum arboris seu medulla albicans qui fructum fert, tritum & cum melle intus sumptum malis oculorum convenit, ad quod etiam servit butyrum, in quo fructus seu fici in frusta secti tosti sunt epotum.

Pro diversitate fructuum varias dari hujus arboris species aiunt: verùm has varietates non sufficere putamus ad diversitatem specierum inferendam, non magis quàm in Pyris & Pomis, quorum fructus figurâ, magnitudine, colore, sapore, florendi & maturescendi tempore immensum variant, nec tamen ob id specie differre concedimus.

Omnibus Indiæ Orientalis ut & Occidentalis provinciis inveniuntur, necnon in Africa.

Ficum Indicam Linschotani Musæ varietatem esse opinamur, non speciem arboris distinctam. Eandem certè esse quam Horti Malabarici auctores describunt ex Synonymis colligitur, ut & à locis natalibus Malabarensibus enim *Palan*, Bengalensibus Quelli dictam scribit, quæ nomina ad Bala *H. M.* & *Keli* accedunt: inter species etiam seu varietates tum in Hort. Malab. tum apud Linschotanum unam invenio *Cadalin* dictam.

Folia hujus quæ ulnam longa, tres spithamas lata (Lapathi aquatici, sex pedes longa, duos lata Lerio) in variam supellectilem Indis in Goa cedunt, quibus & Turcæ papyri loco utuntur. Surculus sæpe 100 ficubus prægnans est, uvarum modo in se compressis: Acini ex quibus dependent sæpe in tantam molem grandescunt, ut à binis bajulis transversâ perticâ vix gestari possint. Toto anno fructifera est, & Indis commeatum quotidianum largitur.

2. *Banana* Marggr. *Bananiera* Pisonis *&* Hist. des Antilles. *Arbor foliis amplissimis, fructu Cucumeris formâ* C. B. **The Bonana-tree.**

Marggr.

Tota planta est ut *Pacoeira*; at turbinatum illud floriferum corpus paulo minus est: & flores parùm differunt, sunt enim duos circiter digitos longi, & albo-lutei coloris, & dulcis odoris, éstque floris scapus non instar scaphæ, sed rectus, attamen cavus, repræsentans Canoam Brasiliensium: sex foliola angusta prominent è puppi, figuræ ut in præcedenti & ejusdem coloris, sed stamen in medio deest: medietas anterior Canoæ etiam tegitur cavo tegmine albo-flavescente.

Fructus ut in *Pacoeira*, octo, novem, aut decem digitos longi, plerunq; tamen non ità crassi, & sunt curvi sive lunati; substantiâ quoq; sicciores & meliores ad concoquendum.

Historia Antillarum Bananieram à Musa in his differre tradit. 1. Quòd fructus ejus duodecim vel tredecim uncias longus sit, versùs extremitatem paulùlum recurvus, brachii propemodum crassitie; cùm *Musæ* dimidio minor sit, sex pollices tantùm longus. 2. Quòd in fascia seu scapo non ultra 25 aut summum 30 fructus producat, qui non sunt ideo densè inter se stipati, cùm Musa aliquoties 100 aut 120 edat, adeò confertos & arctè stipatos, ut ægre à se invicem separentur. 3. Quòd fructus carnem habeant firmam & solidam, aptam ut sub cineribus aut in olla coquatur, aut ut siccetur in sole aut ad ignem, quo meliùs conservari queat: cùm Musæ fructus substantiâ constet molliore quàm ut his usibus inserviat.

In calidis Regionibus, & Insulis Americæ frequens reperitur. *Locus.*

Pacoveram Theveti huic eandem esse existimo, nam folia Pacoveræ quam Musæ (quam in Ægypto vidit) duplo longiora esse scribit, fructum maximum pedalem, crassitudine Cucumeris, ad quem etiam figurâ satis bene accedit. Crescunt autem 30 vel 40 simul, in glomerem seu racemum congesti, & sibi invicem proximè juncti.

Fructus magnitudo Cucumeri respondens, & nomen commune *Pacoera* aliquem facile inducere possit ad credendum Pacoeiram Marcgrav. & Pacoveram Theveti unam & eandem arborem esse: proinde & Pacoeiram Marcgrav. non esse ipsissimam Musam, sed arborem specie distinctam, & fortasse Bananieram *Rochefort.*

Repugnat tamen nomen & descriptio Bananæ apud Marcgravium, ut arboris à Pacoeira distinctæ.

Arborem Manicongo nuciferam apud J. Bauhinum, lib. 3. cap. 181. figmentum esse suspicor.

Musæ affinis in regno Catay *C. B.* Photel, nonnullis Ficus Pharaonis *Thevet.* quænam arbor sit nos latet, nec minùs

Musæ affinis altera *C. B.* i. e. Banam fructus in regno Congiano, formâ & gustu Musæ Ægyptiacæ, part. 1. Ind. Or. lib. 2. cap. 1. Nomen ad Bananam accedit & etiam forma, proinde eandem arborem esse verisimile est.

Arbor pomifera Ægyptia *Giraudeti* à J. Bauhino proposita, Hist. lib. 1. cap. 75. Nos cum J. Bauhino suspicamur à Musa non differre, vide *J. B.* loc. cit.

Eloxochitl Recchi, quam Jo. Terrentius describit ex imagine picta, Foliis Muzæ, ex una parte saturati, ex altera valdè diluti coloris, quemadmodum Oleæ folia; Ramo nodoso ubi folia decidêre, venis frequentibus in inferiore foliorum parte, foliis in summitate rami valdè conglobatis; à Musa diversa fortasse est, sed imperfectè descripta, ut nihil certi de ea statuere possimus.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUINTUS,

QUI EST

De Arboribus quarum fructus à floribus remoti vel sejuncti sunt.

HÆ in quatuor genera dividi possunt. Sunt enim vel,

1. *Nuciferæ*; Nuces autem voco fructus majores putamine duriusculo nucleum claudentes. Hæ vel sunt nuce duro & fragili putamine tectâ, *Juglans* v. g. & *Avellana*, vel nuce molliore & coriaceo tegmine obductâ: quæ itidem in duplici sunt differentia, nimirum vel 1. nuce tegumento exteriore echinato undiq; inclusâ, eóq; vel spinis minùs rigidis hispido, nuce triquetra; ut in *Fago*, vel spinis rigidioribus magisq; pungentibus munito; ut in *Castanea*: vel 2. nuce calyce seu cupula exceptâ; ut in *Quercu*, *Subere*, *Ilice*, quod genus arbores *glandiferæ* appellantur, & dividi possunt in eas quæ folio sunt leniore & molliore ut *Quercuum* variæ species; & eas quæ folio sunt aculeato, eóque vel semper virente ut in *Ilice*; vel deciduo, ut in *Subere*.
2. *Coniferæ*; de quibus vide Sectionem secundam, his adjungimus quasdam bacciferas ob notas illis convenientes.
3. *Lanigeræ*; vid. Sect. tertiam.
4. Seminibus vasculis membranaceis, vel membranis extantibus auctis inclusis, vide Sect. quartam.

Librum enim hunc pro hac divisione in quatuor Sectiones partiemur.

SECTIO PRIMA.

Arbores fructu à flore sejuncto Nuciferæ.

CAP. I.

De Juglande.

JUglans quibusdam dici videtur à juvando & glande, ut Macrobius refert; tamen non dubitandum quin sic vocetur quasi *Jovis glans*. Nempe eâ ratione à *Joviglans* est *Juglans*, qua à *Jovipater Jupiter*. Nam ut dicitur *Marspiter* & *Diespiter*, sic & *Jovipater* seu *Jovispater*, ubi Jovis est antiquus nominativus.

Non est tamen Juglans Διὸς βάλανΘ Theophrasti, cùm ea potiùs Castanea sit, sed ut nonnullis videtur, Nux Persica ejusdem, ut aliis, Nux Euboica. Nux Basilica seu Regia Dioscoridi & Galeno dicitur: Persica etiam & Basilica Plinio. Nucem Caryon (inquit Plinius) à capitis gravedine, propter odoris gravitatem convenit dictum.

A. *Nux Juglans* J. B. Ger. *Juglans vulgaris* Park. *Juglans sive regia vulgaris* C. B. **The Walnut-tree.**

J. B.

Procera arbor est, multis prælongísq; nixa radicibus, trunco ad binûm ternûmve cubitorum complexus sæpius crassescente, materie ampla, ruffa vel subfusca, multis exiguis segmentis scarificata, quibusdam partibus undulatim crispa, robustâ: firmis vastísq; ramis brachiata, cortice cineraceo, crasso, lævi, per senium hiulco, & in rimas altas dehiscente. *Folia* pinnatim disponuntur, conjugationes claudente folio impari, quorum singularia ampla, sesquipalmum longa, palmum ferè lata, principio & mucrone angustiora, venis obliquis à medio nervo deductis, cùm tenera adhuc sunt rubicantia, suavitérq; olentia, cùm adoleverint pulchrè viridantia, odore jucundo, ferè Laureo, sed

graviori

graviori & vehementi, ſapore adſtringente. *Julum* profert longum, multiplici callo compactilem, cujus flaveſcentes paniculæ brevi decidunt: tum flos emergit herbaceus, [ego pro vero & genuino flore Julum habeo, ut qui è ſtaminibus & apicibus componitur] totidémq; calyculacea tegumenta quot flores petiolo contrahuntur, quibus ſingulis ſingulæ includuntur nuces. *Nucem* ſive fructum, quales ſimul multi confertim ex eodem pendent pediculo jam perfectiorem tegit pulvinatus calyx, acerbi & amari ſaporis, nec ſine acrimonia, nigro colore manus inficiens, cui ſubjectus cortex rugoſus, lignoſus, in duas carinas apertilis *nucleum* continens in binas partes ad medium ferè fiſſum, & pæne quadripartitum, revolutionibus cerebri ſimiliter inæqualem, primò mucoſum ac inſipidum ferè; deinde per maturitatem calloſum, candidum, dulcem, cuticulâ pallidâ tectum, exortum trahens ex candida, & exacido-amaricante quadam ſubſtantia pulpoſa, cujus terreſtrior portio in lignea, vel ex ligno membranacea quædam nucleorum diſſepimenta abit, qualibus tenerioribus interior oſſis cavitas magna ex parte obducta eſt. Integri & maturi magnitudine minoris aut mediocris Perſici, & pulpa viridi, ſeu integumento externo pulvinato [quem Feſtus vocat *culeolum* quaſi exiguum culeum] atq; carnoſo dempto, unciâ ferè latiores, & hac ipſa latitudine longiores, ex rotundo in oblongum ſubtumeſcentes, ſed delumbata utrinq; quà valvularum commiſſura eſt circinatione rotundi. *Nucleus duplici cuticula ſeu membrana tegitur, exteriore flavicante & ſubamara, quæ dum nux adhuc recens eſt facilè deglubitur, cum areſcit arctè adhæret nec poteſt ſeparari; interiore tenuiore & pellucida.*

Nuces Juglandes magnitudine, figura, duritie, ſapore multimodis differunt. Recentiores ſex potiſſimum differentias adnotârunt. 1. *Nux juglans*, ſive *Regia vulgaris*. Hanc à duro cortice & frangendi mora *Moraciam* & *Moracillam* vocari tradit Hermolaus. Non facile à putamine purgari poteſt. Surdam nominat Cæſalpinus. 2. N. J. *fructu maximo.* Caballinam Dalechampius vocat. Noſtrates **The French Walnut**, i. e. Juglandem Gallicam. Bonitate & pondere ad proportionem reliquis cedunt: non enim intus oppletæ, ſed magna ex parte vacuæ ſunt, minùs ſapidæ, Malis magnitudine ferè æquales, è quarum cuppis ſeu valvis marſupia pueris geſtanda fiunt. 3. N. J. fructu tenero & fragili putamine, à Dalechampio *molluſca* dicta, quòd cæteris generibus mollior ſit; ejúſque putamen vel digitis facilè rumpatur. Tarentinæ vel eadem eſt, vel ſimilis. 4. N. J. *bifera*: cujus generis Hermolaus in Silvatiano Patavini agri viculo provenire ſatis conſtare tradit. Et Plinius nuper (inquit) Conſularem virum audivi biferas & Juglandes nuces ſe habere profitentem. 5. N. J. *fructu ſerotino.* Nuces S. Joannis dictæ, quia ante diem S. Joanni ſacrum neq; folia, neq; nuces oſtendunt; cùm verò id tempus adeſt, pares reliquis nucibus quoad fructum & folia exiſtunt; quales Tragus Vaſoniæ ad Rhenum, binas etiam Giengenbachii extare refert; J. Bauhinus circa Tigurum aliquando vidit; Dalechampius circa Lugdunum obſervavit. Has ego non peculiare genus fuiſſe exiſtimo, ſed differentiam quandam ſeu varietatem accidentalem & præternaturalem. 6. N. J. folio ſerrato. Hujus nuces teneritudine & longiori forma à vulgaribus diverſæ ab Hogelando ſatæ non modo germinarunt, ſed etiam folia protulerunt, vulgaris quidem Juglandis ſimilia, ſed longè magis tenella, atq; in ambitu ſerrata. *Cluſ.* *Juglandium ſpecies.*

His adde Virginianarum Juglandium duo genera: Unum forma & ſapore parum ab Anglicis differt, putamine craſſiore & duriore: alterum majus, cortice ſcabro & duro, nucleo magno, dulci & oleaginoſo, ex quibus contuſis lac conficiunt cum ſuis cibis miſcentes. Harum arborum nonnullæ 80 pedes longæ. Parkinſonus duas Juglandium Virginenſium ſpecies deſcribit, quæ ab his videntur diverſæ 1. Prior, *Nux Juglans alba Virginenſis* eidem dicta, arbor eſt erectior & minùs patula, nuce rotundiore, minore, putamine multo craſſiore magíſquè albicante quàm cujuſvis ex prædictis, nucleo etiam multò minore, æquè tamen candido & dulci. 2. Poſterior *N. J. nigra Virginenſis* denominata fructu potiſſimùm à præcedente differt: qui niger eſt & rotundus, aſper ſeu rimoſus, putamine adeò craſſo & duro ut validis mallei ictibus vix poſſit confringi, nucleum intus minimum claudens.

Ubi ſponte proveniat Nux Juglans neſcimus: in Italia, Gallia, Germania, atque etiam Anglia in viridariis & agrorum marginibus paſſim plantatam obſervavimus. Amat loca montana, humida & frigida, plerunq; lapidoſa, Autore Palladio. Quod in Italia & calidis regionibus fortaſſe verum eſt, at in frigidioribus, ut Anglia & Germania, ſummitates ejus ſæpiùs gelu peruruntur, ſi præcociùs germinaverit: In Germania juniores arbores interdum perduntur, præſertim ſi loco humidiore plantatæ fuerint, teſte J. Bauhino, quod in Anglia nunquam obſervavi evenire. *Locus.*

Julos gemmáſq; protrudit Martio, aut initio Aprilis. Fructum ante initium Septembris apud nos non perficit. Differunt tamen arbores hoc reſpectu, aliæ enim præcociores ſunt, aliæ ſerotinæ, nec ante Octobrem menſem maturantur. Diu eſt antequam fructum ferat hæc arbor; viginti plerunq; anni prætereunt à prima ſatione ſeu germinatione è ſemine ad fructificationem. Multos annos ſupervivit, ac mirum in modum grandeſcit. Cariem (ut annotat Tragus) vetuſtatémque non ſentit. Teneram eſſe arborem, & in calidioribus regionibus locíſque apricis feliciter provenire ſcribit J. Bauhinus, quod ut verum ſit, frigidiora tamen non averſatur. *Tempus.*

De ſatione & inſitione hujus arboris conſule geoponicos. Nucibus ſeritur Juglans, nec inſeri vult ut aliæ arbores. *Trag. Ruell.* quòd ſanè nobis veriſimile videtur, quamvis Palladius aliíq; contrarium affirment. Utut res ſit, nos cum J. Bauhino inſitionis multâ curâ non opus eſſe judicamus, ſiquidem nucum ſatu facilè ac feliciter proveniant.

Ut nuces in proximum annum copioſiùs proveniant, mos eſt hodie apud ruſticos quoſdam, ut nuces perticis decutiantur. Hinc non inconcinnè quidam alludendo cecinit,

Nux, aſinus, mulier ſimili ſunt lege ligata:
Hæc tria nil fructûs faciunt ſi verbera ceſſant.

Verùm hic mos, quantumvis apud noſtrates etiam inolevit qui & ſuum rhythmum habent,

 A Spaniel,

A Spaniel, a Woman, and a Walnut-tree,
The more they are beaten, the better still they be.

rationi repugnare videtur. Quid enim aliud ab hujusmodi verberatione sperandum est, quàm ut gemmæ futuri insequenti anno proventûs spes decuterentur?

Umbram Juglandis noxiam esse pleriq; affirmant & capiti inimicam: Johan. Muis in Podalirio redivivo, p. 57, 58. Decubitum sub hac arbore dolorem capitis inducere experientiâ D. Boyle probat. Hic autem dolor (inquit) non provenit ab umbra (ut vulgus arbitratur) sed à vaporibus ex foliis arboris egredientibus, qui quàm infesti sint muscis etiam unicuiq; notum est: nam æstivo tempore ad muscas abigendas valde familiare est, ramulum Juglandis ab arbore avellere; verùm quicquid est de muscis, haud facile id mihi persuaserint, imò cum *D. Evelyno* non tantùm innocuam, sed & amœnam, & salubrem existimo ob odorem gratum quem folia expirant, & deceptos suspicor qui se contrarium expertos affirmant.

Vires. De viribus Dioscorides & Plinius hæc habent. Nuces Regiæ in cibo sumptæ concoctu sunt difficiles, stomacho nocent, [bilem gignunt] capitis dolorem inferunt, suntq; tussientibus inimicæ; [Plinius de siccis, quæ unguinosiores sunt, hæc tradit; Recentes enim (inquit) jucundiores sunt,] utiles verò in cibis jejunis ad vomitiones concitandas. [Pro his Plinius habet inimicas esse vomituris jejunis, atq; addit, aptæ in Tenesmo solo; trahunt enim pituitam.] Venenis quoque resistunt cum ficubus & Ruta præsumptæ, ac etiam post ipsa Venena hausta comestæ, addit Plinius anginæ prodesse cum Ruta & oleo. Largiùs esitatæ latos lumbricos pellunt. Imponuntur & mammarum inflammationibus, abscessibus, luxatísq; cum mellis exiguo & Ruta. Cum Cæpa autem melle & sale contra canis hominísque morsus proficiunt. Eædem cum calyce suo perustæ & umbilico admotæ tormina sedant: Putamen verò combustum tritúmque in vino & oleo puerorum capite perunctо capillos condecorat, & Alopecias replet. At qui intra ipsum est nucleus tritus & cum vino appositus menses sistit. Perveterum autem nucum nuclei commanducati & impositi gangrænis, carbunculis, Ægilopibus & Alopeciis præsenti sunt remedio. Aliis miscentur ad acrimoniam ipsorum eximendam: Plin. Cæpis.

Cortex Juglandium lichenum vitio & dysentericis prodest: Folia trita cum aceto aurium dolori *Plin.* Antidotum Mithridatis ipsius manu descriptum constabat ex duabus nucibus siccis item Ficis totidem, & Rutæ foliis 20 simul tritis, addito Salis grano: qui hoc jejunus sumat nullum venenum nociturum illo die.

Coquitur hæc nux, autore Galeno, faciliùs quàm Pontica, i. e. Avellana; stomachóque est gratior, & multò magis quando cum Caricis manditur. De recenti nuce hæc accipe, nam sicca in succum pinguem transmutatur ut cibo prorsus sit inepta.

Corticis nucum exterioris succus expressus vel crudus, vel cum melle decoctus ad dandam consistentiam, in ore gargarisatus, ad uvulæ relaxationem, tonsillarúmque & gutturis inflammationes vi sua adstrictoria cum tenuitate partium conjuncta utilissimus est Galeni experimento.

Virides seu recentes Juglandes ventrem cient. *Galen. Aet.* Veteres & siccæ potiùs astringunt. Concoquuntur probè in Ventriculis frigidis, in calidis in bilem vertuntur.

Cortex interior arboris siccatus vomitum ciet valide; Juli sive nucamenta lenius.

Tinguntur cortice illarum [nucum] lanæ, & rufatur capillus primùm prodeuntibus nuculis, *Plin. hist. lib.* 15. *c.* 22.

Ineſt quoq; Juglandibus nucibus propria quædam ac peculiaris facultas ad remoratos menses ciendos, aliis medicamentis nihil proficientibus. Macerantur in aqua donec nuclei membranis possint nudari; deinde nuclei ita expoliati macerentur in Aqua vitæ per biduum, eorúmque duo vel tres quotidie manè jejunæ exhibeantur per decem dies ante tempus menstruæ fluxionis.

Succus radicis violenter purgare dicitur nonnisi rusticis exhibendus.

Aqua etiam Juglandium immaturarum destillata ad multa commendatur, v. g. ad dissolvendos thrombos concreti sanguinis, ad vulnera & ulcera calida, ad anthracem pestilentem foris imposita. Ad eadem valet & foliorum Juglandis aqua. An verò aqua Juglandium refrigeret, adeóq; Anthraci conveniat meritò dubitat J. Bauhinus.

Nuces Juglandes post pisces sumptæ eorum coctionem adjuvare creduntur, unde illud Scholæ Salernitanæ,

Post pisces nux sit, post carnes caseus esto.

Certum est etiam eas venenis repugnare præsumptas in cibis unde sæviente pestilentia Proceres pariter ac plebs infima, quinetiam rura tostas jejuni mandunt.

In transmarinis regionibus Juglandes teneras & immaturas, cortice exteriore acuto cultello deciso atque etiam putamine duriore, in aqua frigida maceratas aliquandiu & deinde ad mollitiem coctas in syrupo è saccharo præparato leviter bullitas & in eundem demersas reservant pro Bellariis.

Juglandes virides decerptæ Maio vel Junio appetente, antequam earum putamina obduruerint, saccharo adservatæ stomacho utiles evadunt. Imò ex nostra observatione Juglandes, dum virides adhuc & immaturæ sunt integræ unà cum corticibus & putaminibus saccharo conditæ, sive (ut moris est) in aqua saccharata decoctæ donec tenerescant, deinde eidem aquæ ad syrupi consistentiam coctæ immissæ ut serventur, si duæ vel tres sumantur sub vesperam à cibo sumpto, alvum leniter subducunt.

Decoctum corticum exteriorum nucum Juglandium terræ superfusum lumbricos è foraminibus suis vel elicit, vel exigit.

Tragus

Tragus scribit quosdam exteriorem corticem nucum Juglandium arefacere, ínque pulverem redactum Piperis loco in condiendis cibis usurpare: cui ad saporem commendandum nonnulli pulverem foliorum Salviæ adjiciunt.

Juglandis materies mensis & utensilibus laudatis dicatur, & operi tectorio. In Gallia plurimi fit hoc lignum pro mensis, scamnis, lectis, cathedris, scrinii abacis & aliis ejusmodi, quæ tela cerea fricant sæpe; sic egregiè poliuntur, & nitidum splendorem acquirunt. D. Evelynus fabros nostros oleo suo calido affricto lignum hoc expolire solere ait. Maximè autem æstimatur ob colorem suum varium, venas undulatas aut crispas, & materiæ soliditatem.

E nucibus tusis, calefactis & expressis elicitur oleum, quo nonnulli ad gangrænas, carbunculos, ægilopas & nervorum ulcera utuntur. Infusum auribus surditati prodest, & idem utile calidis doloribus illitum. Matthiolus nullius in Medicina usûs esse scribit, sed ad lucernas & lampadas præcipuè expeti, quod durabilius sit oleo olivarum. Præfertur etiam pictoribus ei quod è Lini semine exprimitur; siquidem hoc cerussæ admixtum tractu temporis colorem immutat, illud verò incorruptum perpetuò asservat. At alibi flatus potenter dissipare, & in coli affectibus à flatu genitis plurimum afferre auxilii tradit. Aetius eandem ei vim tribuit quam oleo Amygdalino, insuperque hoc privatim habere tradit, quòd inaurantibus aut inurentibus conducit. Siccat enim & ad multum tempus inaurationes & inustiones continet & adservat.

Iscæ [ἴσκαι] Paulo sunt spongiosa quædam corpora in Quercubus & Nucum Regiarum arboribus nascentes, [Fungos, puto, intelligit] quæ Barbari magis in usu habent. His inter cætera cauteriorum genera usos fuisse Antiquos idem Paulus testatur, in longis stomachi defluxionibus, inque Hydropicis. Quomodo autem iscis ad ustionem uterentur sic demonstrat Cælius Aurelianus. Fungos ligneos inferiùs ac superiùs angustos formantes [convenientiùs inferiùs latos efficerent, quo meliùs cuti insisterent] patientibus apponunt locis, quos summitate accensos sinunt concremari donec cinerascant atq; sponte decidant. Id hodie imitantes Turcæ sarmentum vitis bene aridum parti malè affectæ applicant & summitatem ejus accendunt. Hoc modo *Moxâ* dicta utuntur nunc dierum, ad Podagram & alios morbos. Cæterùm creber est usus Fungorum Juglandium sclopetariis ad ignem conservandum: modum præparandi fungos ad hunc usum vide apud J. Bauhinum in historia hujus arboris.

Arbor vulnerata initio veris antequam folia emittit liquorem effundit copiosum, minus tamen dulcem quàm sit Betulæ succus.

CAP. II.

De Corylo sive Avellana Nuce.

Coryli vocis Etymon non invenio. Avellanam ab Avellano Campaniæ oppido ubi abundat dictam putat Servius. At Plinius Avellanas antea Abellinas patrio nomine dictas scribit, *lib.* 15. *cap.* 22. Abella igitur oppido nomen. Ponticæ dictæ sunt hæ nuces, quoniam in Asiam Græciámque è Ponto venêre. Auctor Plinius *loco citato*. Potiùs, crediderim, quia in Ponto abundant; nisi de Sativis seu barbatis intelligat, quibus fortè Pontus patria; nam sylvestres passim spontaneæ sunt. Theophrasto Heracleoticæ ad Heraclea Ponti urbe, cui & κάρυα simpliciter, uti probat J. Bauhinus; Aliis Prænestinæ dicuntur ab Agro Prænestino, ubi affatim proveniunt; vel quia Prænestini olim à Pœnis obsessi iis famem toleraverint. Hippocrati de Diæta κάρυα πλατέα, teste Casp. Hofmanno, dicuntur.

A. 1. *Corylus sativa* J.B. *item sylvestris.* **The Filberd, and the Hasel-Nut.**

J. B.

Folio est Alni, sed acutiore, nec eum in modum viscido, hirsuto, modicè serrato, rugoso, suaviter odorato. *Flos* è gemmula erumpit coccineis filamentis compositus; símulque Juli longi, tenuiores quàm Nucis Juglandis, qui priusquam decidant flavi fiunt. [Ego Julos pro genuinis & legitimis floribus habeo, non filamenta illa coccinea] *Fructus* simul aliquot juncti, involucris callosis, succosis, herbaceis, barbatis, hirsutis, adstringentibus & acidis obsepti, magnitudine dimidio minores utplurimum Juglande, oblongi vel globosi, putamine umbilicato, per maturitatem flavescente aut ruffo, lævi, lignoso aut duro satis: cui subest pellicula, in domesticis quibusdam coccinea, in aliis subruffa, nucleum obvestiens albidum, firmiusculum sicut Amygdali nucleus, ejusdémque sapore dulci, lacteum remittentem succum. In Avellanis nucibus antequam nucleus formetur aut perficiatur ambiens pulpa est candicans, fungosa, saporis acidi. Ipsi verò nuclei plurimùm obnoxii sunt vermibus, qui omni intus nutrimento consumpto ipsum etiam putamen pertundunt ac prorepunt. Ipsa Corylus arbor est ex radice crassa latè se diffundente, nodosa atque crispa caudices magna ex parte aliquot emittens, in multos ac robustos subdivisos stolones, virgásque lentas & obsequiosas quales quotannis emittit novas, nec ramosa; materie candida, molli. Caudex ubi annosus fuerit cortice obducitur incano, lævi, & viscum nonnunquam producit, ut nos etiam observavimus.

Nuces Avellanæ primaria divisione distingui possunt in sativas seu barbatas, nostratibus **Filberds** dictas, & sylvestres seu calvas, Anglis **Hasel-nuts.**

1. Sativæ seu barbatæ dictæ, quia membrana exterior callosa, totam nucem contegit, ultráq; eam fimbriosa in barbæ modum protrahitur. A vulgaribus seu calvis distinguuntur quòd majores sunt & longiores, umbilico majore & elatiore, opposita parte acutiore, putamine minùs crasso, fractu faciliore, gustu nuclei gratiore. Harum duas seu species seu varietates observavimus, Alteram nucleo rubrâ vel purpurante tunica contecto, quæ sativa rubra *J. B.* Sativa fructu oblongo rubente *C. B.* Sativa fructu longo *Park.* Alteram nucleo albâ pelliculâ tecto, cujus meminere etiam C. Bauhinus

&

& Parkinsonus, qui præcedentis nucleum gustu gratiorem & delicatiorem esse ait quàm hujus, quod & nobis probatur, unde & illud genus præ aliis lautiorum mensis adhiberi solet.

2. Nuces sylvestres seu calvæ dictæ, quod putamen exterius totam nucem non contegat, sed superiorem ejus partem nudam relinquat. Harum innumeræ fere in figura, magnitudine, putaminum crassitie, nucleorum sapore, maturescendi tempore differentiæ sunt. Duæ præ aliis maximè observabiles: 1. Sylvestres vulgares, quæ in sylvis & sepibus passim proveniunt & minores ferè sunt, **Hasel-nuts** Anglis dictæ. 2. *Maximè Hispanicæ* nobis dictæ quia ex Hispania ad nos advehuntur. Hæ nuces Avellanæ sativæ albæ maximo fructu *Park.* & sativæ fructu rotundo maximo *C. B.* aliis Lugdunenses & Italicæ dictæ, unciali amplitudine, rotundæ, putamine ligneo cæteris omnibus duriore. Latiores ferè sunt quam aliæ, umbilico sessili, leviter compresso, nucleo duriore cæteris, gustûs suavitate facilè cum sativis certantes.

E sylvestrum genere sunt vulgatæ illæ [in Germania] quas passim in hortos & viridaria translatos colunt, sylvestribus arboris & fructûs facie similes, sed duplo ferè majores speciosioresque, utrinq; ferè obtusiores, nucleo habitiori suaviorique, pellicula albicante tectæ. Arbor hæc C. Bauhino Corylus sativa fructu albo minore sive vulgaris dicitur.

Alterius adhuc elegantis Nucis sylvestris varietatis meminit J. Bauhinus, in hortis etiam cultæ, cujus nuces graciles admodum sunt, & quædam calamum scriptorium crassiorem crassitudine, præsertim circa umbilicum, non superant, Cylindriacâ atq; torosâ ferè figurâ, nisi parte inferna modicè dilatarentur.

At specie fortè à vulgari Corylo differt genus illud quod in Macedonia nascitur, Arbore non quemadmodum apud nos multiplici caudice fruticoso, sed singulari, procero, & justam arborem æquante, foliis latis, Nucibus in grandem racemum pugni magnitudine congestis, cujus Paulus Rubigallus è Buda ad Constantinopolin legatus historiam Cordo retulit.

Corylus Virginensis Park. Specie etiam differre videntur Nuces quæ è Virginia ad nos adferuntur nostratibus minores, acutiori vertice, putamine scabriore seu minùs æquali, duriore etiam & minùs fragili, nucleo non perinde dulci & grato. Arbor quæ has nuces fert Corylus Virginensis Parkinsono dicitur.

2. *Avellana Byzantina* J. B. *pumila Byzantina* Clus. Ger. emac. *peregrina humilis* C. B. *Nux Avellana Macedonica sive Byzantina* Park. **The Filberd of Constantinople.**

Supra cubitalem altitudinem raro accrescit, sed pumilam semper persistere referunt. Crassos verò admodum magnósque fert tenuibus pediculis calyces, extrema parte in multas, crassas, longásque lacinias divisos, sede etiam multis laciniatis appendicibus obsita. Sunt autem ii calyces foris valdè durâ asperâque lanugine hirsuti, interiore parte læves, continéntq; fructum Avellanæ sylvestri & sponte nascenti fere similem, breviorem tamen, duróque putamine ut illa constantem. *Folia* quàm vulgari Corylo oblongiora paulò, perinde tamen rugosa nullo ordine virgis adnexa.

Locus. Corylus in sylvis & sepibus per totam ferè Europam frequentissima est: At sativæ illæ barbatæ apud nos sponte non oriuntur, nec scio unde primùm accersitæ. J. Bauhinus in Alsatia non infrequentes esse scribit.

Tempus. Juli primo quoque tempore erumpunt nondum soluta hyeme: deinde Martio atq; Aprili succrescentibus foliis flavescentes abscedunt. Fructus Augusto mense maturescunt, nonnulli tamen seriùs.

Vires & Usus. Nuces Avellanas stomacho infestas esse & difficulter concoqui, necnon caput gravare præsertim largiùs sumptas Medicorum Veterum & Recentiorum communis est sententia. At Lacuna id experientiæ & communi opinioni reclamare scribit: bonæ quippe matronæ Hispanicæ tostis vulgariter utuntur ad gratificandum stomacho, cerebrúmq; confortandum non sine successu. Ego cum Bruyerini matronis apud J. Bauhinum tostas insalubriores esse existimo quàm crudas. Recentes & maturitatem exactam non adeptas vetustis & siccis tum gratiores tum salubriores cum iisdem censeo.

Quòd alvum sistant & dysentericis prosint nonnulli scribunt: Alii & veriùs Dysenteriæ aut Diarrhœæ obesse potiùs quàm prodesse tradunt, ideóque in ejusmodi morbis ab iis omnino abstinendum. Intestinis infestas esse experientiâ docere conatur Tragus. Pueri namq; (inquit) si Augusto mense Avellanas nuces avide devorant facilè in dysentericum morbum incidunt. Ad dysenteriam etiam pestilentialem nocuas esse vulgo persuasum est.

Quòd Avellanæ Juli, & cortices astringant & ventris fluores sistant affirmant qui de iis scripserunt. In Plinii sententiam quòd nuces Avellanæ pinguedini corporis conferant, etiam plus quàm sit verisimile,non solùm posterior medicina sed & vulgus ipsum manibus pedibúsque descendit: Anhelosos tamen & asthmaticos efficere ad satietatem eis vescentes vulgò persuasum est. Dioscordes tamen tritas & in aqua mulsa potas veteri tussi mederi tradit. Quod Dioscorides putaminibus ustis ac cum oleo tritis, glaucas in pueris oculorum pupillas denigrari prodidit, hoc illustri experimento facto aliquoties se cognovisse & verissimum esse comperisse gloriatur Cornarius. Credat qui volet.

Oleum nucum Avellanarum efficacissimum esse ad tussim veterem & destillationes scribit Tragus.

Cur Avellanæ tantopere obnoxiæ sint vermibus, Juglandes verò rarissimè iis infestentur rationem duplicem reddit J. Bauhinus. 1. Ob nimiam earum, præsertim cùm recentes sunt, humiditatem: humor enim Aristoteli putredinis mater. 2. Quia parùm olei habent, quo Juglandes abundant. Verùm ego potiùs existimo vermes in Juglandes non penetrare, præcipuè ob amarorem corticis externi. Vermiculos enim extrinsecus irrepere non autem intus sponte nasci affirmo, cùm nec generationem ullam spontaneam è putri materia in animalibus agnosco: in nucibus autem illud patet, quoniam cortex fructûs illius in quo vermiculus latitat semper perforatur, & in putamine exteriùs vestigium aliquod seu cicatricula foraminis apparet.

Vulgus Metallicorum ad Virgulam Divinam seu Divinatoriam (ut vocant) quâ venas metallorum inquirit, præ cæteris furcam eligit colurnam. Verùm cùm ex impuris fontibus incantatorum primò

primò in metalla defluxerit; Metallicus (utpote vir bonus ac naturæ peritus) eâ non utitur, sed alia naturalia venarum signa observat. *Schwenckfeld. Agricola.* Qui plura de ea velit, J. Bauhini Historiam petat. E stolonibus seu surculis hujus arboris fiunt virgæ piscatoriæ, & ad equos pigriores incitandos flagellorum vice. Ex iisdem intortis fascium vincula: Mirum autem (ut facetè Plinius) contuso ligno alicui majores ad vincula esse vires. Ex iisdem, cùm satis excreverunt per medium in longum fissis circuli doliares efficiuntur. E contextis crates vimineæ, Hurdles nostratibus dictæ, ad varios usus parantur, ut v. g. ad septa quibus internoctu ovium greges includant efficienda.

Ex ligno etiam carbones parant pictores, sculptores & aurifabri ad delineationes & præludia figurarum ducenda commodos. Ex hujus etiam ligni carbonibus pyrius pulvis confici solebat, antequam Alni carbones ad eum usum commodiores esse comperti fuerant.

Ex radice nodosâ & undulatim crispa vasa & supellectilia varia formantur, quæ ad longos anno durant, nec facilè corrumpuntur.

3. *Avellana purgatrix* C. B. Park. *purgatrix Novi Orbis* J. B. *Nuces purgentes* Ger.

Monardes has colore & formâ nostratibus similes esse scribit, putamine tenui, coloris spadicei, triangulares, medullâ interiore alba & dulci, sic ut multi dulcedine illecti decepti sunt. At quam pinxit Clus. lentus & mollis contegebat cortex, partim ex cinereo candicans, partim nigricans: Hunc sequitur putamen minùs solidum quàm in vulgaribus Avellanis: id nucleum continet Avellanæ magnitudine candidum, solidum, Avellanæ vulgaris aut Iligneæ sapore, tenui membrana obductum. Integra Nux altera parte sessilis est, & conjunctim binæ nasci videntur, ut interdum Castaneæ.

In Hispaniola insula nascitur. *Locus.*

Pituitam & bilem infernè & supernè purgant. Earum vehementiam assatione infringunt. Coli *Vires.* doloribus præsens sunt remedium, flatus discutiunt, & clysteribus injectæ mediocriter evacuant. Dosis est à ℥ ß. ad ℥ j. sed assandæ.

Quamvis mihi non constat, an Nuces hæ sint genuinæ Avellanæ necne, quoniam tamen ab omnibus qui de iis scripserunt hoc nomine appellantur, huc referendas censui.

Cap. III.

De Fago.

FAgus à Dorico φαγὸς pro φηγὸς à φήγω, id est, *edo*: sive quia ejus fructu homines vescebantur ante fruges inventas, ut Eustathius ait, sive quòd vulgò saltem hoc cibo uterentur, quia exiguo labore pararetur, contra quàm fruges, ut is rudioribus seculis ditiorum tantùm cibus fuisse videatur. Cave autem credas Latinorum Fagum eandem esse arborem cùm Græcorum φηγῷ. Hæc enim Quercûs species est.

A. *Fagus* C. B. Ger. Park. *Fagus Latinorum, Oxya Græcorum* J. B. The Beech-Tree. *J. B.*

Arbor est magna, patula, ramis diffusa, caudice crasso, & procero; materie firma, alba, maculata, cortice lævi, subcinereo, mediocriter crasso. Senio confecta cavatur, sicut & Quercus nonnullæ. Ante omnia notatu digni in Fago oculi, seu longæ & squamatæ illæ gemmæ, quibus facilè vel media hyeme omni nudata fronde, à cæteris omnibus arboribus distingui potest. Eæ unciam circiter plus minus longæ, angustæ, exacutæ & pungentes, ut & dentiscalpiorum vicem viatoribus non incommodè præbere possint, involutæ tunicis crassis ac lucidis, continentes foliorum primordia, quibus emergentibus intumescunt gemmæ, & tunicæ illæ fatiscentes decidunt. *Folia* ad Populnea, ut plerique volunt, potiùs ad Ulmea quodammodo accedunt, firmiora, lævia, & nonnihil lucida, integra (exceptis nonnullis in quibus aliquæ serraturæ, seu eminentiæ longè à se invicem distantes apparent) & lanugine interdum, præsertim in ambitu obsita; sapore acido præsertim novella: quæ colore ab ortu ex luteo viridia sunt, notante Trago, mox saturatæ viriditatis. Quo tempore folia erumpunt apparent *Juli*, ex longis pediculis pendentes, rotundi, ac multis apicibus luteis constantes, caduci ut Nucis Juglandis. Hos cum Trago veros & genuinos flores esse affirmamus, quicquid contradicat J. Bauhinus. Sequuntur *calyces* echinati, angulosi, hispidi, sed non rigidis spinis, interna parte lanuginosi, carnosi satis & succulenti, gustu acido, qui adaperti quatuor æquis portionibus dividuntur; in quibus nuclei triangulares, lævi & spadiceo cortice, qualis ferè in Castaneis, intra quem præter tenuem cuticulam medulla alba, subdulcis, pinguis, cum exigua tamen adstrictione, esui tamen grata. Hic fructus, ubi maturuerit ex calyce echinato sua sponte decidit, qui si porcorum & murium gulam effugerit, vere appetente germinans è terra erumpit binis per exortum latis & pinguibus foliis, ut quivis facilè observare potest. Radices nec multas, nec altas agit, pro arboris proportione, sed summæ terræ obhærentes.

Arborem hanc Oxyam Græcorum esse, non φηγὸν, Bellonius, Dalechampius, J. Bauhinus abundè probant, quos consulat Lector. Ex collatione descriptionum Oxyæ apud Theophrastum, & Fagi apud Plinium, quæ in multis conveniunt, (ut hunc ex illo descripsisse minimè dubium sit) id colligunt: cui accedit, quod Bellonius etiamnum hodie in monte Atho Fagum vocari *Oxya*, & in Macedonia *Oxyas* adnotaverit.

Amat montes sed præcipuè humentes, nec aspernatur plana, Solo gaudet cretaceo aut petroso: non minùs in Anglia quàm in Germania multis locis provenit, præsertim in Meridionalibus; unde miramur Cæsarem in Comment. fagum Britanniæ denegasse. Folia

Vires. Folia Fagi recentia tusa & imposita calidis tumoribus prosunt, eósque discutiunt, & torpentia membra corroborant, teste Matthiolo, qui & esitata labiorum gingivarúmq; vitiis mirificè opitulari asserit.

Aqua quæ in cavis Fagis & annosis Quercubus quandoque reperitur singulari remedio ad omnis generis scabiem & impetigines, Lichenásque facit, quod seipsum in pecoribus & hominibus expertum scribit Tragus. Et sanè ob vim adstrictoriam vehementem ad hoc utile esse verisimile videtur.

Fagineas glandes ustas & admixtas cum exungia porcina calidè applicatas lumbis conferre calculosis nonnulli affirmant. *Trag. Matth.* Glires Fagina glande maximè delectantur ac pinguescunt: quamobrem cùm ejus advenit maturitas, teste Matthiolo, innumeri capiuntur in Carniolæ, Stiriæ & Carinthiæ sylvis; ut incolas manè videas saccos plenos una nocte captos ferentes. Nec Glires tantùm eam appetunt, sed & mures, & sciuri, & turdi, & merulæ aliáq; multa Volatilia. Sues etiam in Germania & Anglia iis saginantur. At nobis sane (inquit J. Bauhinus) Fagineam glandem, potissimùm virentem & nondum exsiccatum, si paulò copiosiùs comedatur Lolii instar caput turbare observatum, ac ipsos etiam sues asserunt ejus esu turbulentos reddi, & tandem obdormiscere. Fertur etiam pinguedo suum ejusmodi glandibus saginatorum mollior, quæque dum coquitur magis liquescat; quod idem de Querna glande vulgo traditur. Aversæ foliorum parti rubicantes, concavæ & acuminatæ pilulæ singulis pænè annis subnascuntur, verrucarum modo extuberantes, in quibus vermiculi procreantur.

Usus. Facilis & in opere Fagus, quanquam fragilis ac tenera. Eadem & sectilibus laminis in tenuia flexilis, capsísq; ac scriniis sola utilis. Apud Antiquos & inde vasis honos. *Plin.* Miramur sanè (inquit J. B.) Fagum olim in tam nobiles usus vocatam, maximè ejus materiem, quam scimus facilè putrescere, nisi sit perpetuò tecta, aut in aqua semper mersa, quòd sæpe nobis observatum in lignis ad urendum sectis. Si enim sub dio maneant non tecta & madescant, facilè corrumpuntur, & ad ignem inutilia redduntur: alioquin inter nobis nota ligna ad focum & carbones utilissima, & præ aliis expetita. Nec concedimus Plinio capsis & scriniis solam utilem. Multa alia hodie præferuntur. Quanquam ad crassiora opera satis firma videtur, ut ad plaustra & similia: nostrates ad follium majorum quibus in fornacibus ferrariis utuntur valvas tabulas Fagineas adhibent, quia vix aliæ satis latæ haberi possunt: Navium etiam carinas ex ea ædificant, quia in aquis perpetuò mersa incorrupta durat, ut & Theophrastus olim observavit. Multa quoque utensilia è Fago fieri consueverunt, & pleraque instrumenta agriculturæ; non quia materies aliis præstat, sed quia copia ejus suppetit.

Sed non postremus ejus usus est quòd in tenuissimas laminas flexiles dissecta ensium vaginis firmandis interseritur, unde & cultrariis bene nota; Quin & pyxides chartæ superinductæ ad linteamina tenuiora recondenda, & Galerorum capsæ, aliáq; similia ex ea fiunt.

CAP. IV.

De Castanea.

Lib. 15. c. 23. CAstanea, Theophrasto Διὸς βάλανος, non à castitate dicta est, ut quidam opinantur, ut à * Plinio jejuniis ferè dicatas dicente innui volunt: sed à Castanide terra nomen habet. Nicand. in Alexipharm.

Τὸ Κασανὶς ἔτρεφεν αἶα.

Plures autem fuerunt hujus nominis urbes, ut videre est apud Bodæum à Stapel. in cap. 10. lib. 3. Theophr. hist. A quanam harum dicta sit Castanea non multum interest, proposito nostro sufficit quòd ab aliqua. Nuces etiam Ἄμοτα, & λόπιμα Græcis dictæ sunt, & (ut nonnullis placet) Euboicæ. At Theophrastus diversis in locis κάρυα Εὐβοϊκὰ, & Διὸς βάλανον nominat.

Castanea corticoso seu coriaceo putamine cum glande convenit, echinato calyce, totam nucem tegente, ab eadem differt.

A. 1. *Castanea* J. B. Ger. *sativa* C. B. *vulgaris* Park. **The Chesnut-tree.**

Arbor est procera & magna, Quercuum annosarum crassitudine, tantæ nonnunquam amplitudinis visa, ut truncum ejus tres homines vix complecti potuerint. *Ramos* extendit plurimos: surculos fert tenues phœnicei coloris. Cortice vestitur lævi, maculoso, subnigro. Est ubi & in cinereum vergat, sed potissimum in ramorum extremis & junioribus arbusculis. Materies robusta, non sentiens putredinem, quæ tamen ab onere incurvatur, in igne multum crepitat: cujus carbones statim extinguuntur, proinde fabris ferrariis expetiti. *Folia* gerit ampla, uncias duas plus minùs lata, quatuor aut quinq; longa, tenuia, serræ instar incisa, nonnihil rugosa, transversis multis venis, in dorso eminentibus, à media insigni costa extensis. Fructum præcedunt *nucamenta* dependentia, insignis longitudinis, luteolis apicibus constantia, & Juglandis julis quàm simillima. Fert calyces echinatos, pungentes, erinaceis similes, qui intus villosi serici instar tactu molles sunt, in quo continentur binæ aut ternæ nuces, aliàs unica, ex lata basi in acumen desinentes, compressæ, altitudine unciali plus minus, ab uno latere planæ, ab altero plerunq; in ventrem extuberantes, cordis formam quodammodo, ut vulgò pingi solet, æmulantes: cortice exteriùs obductæ non crasso sed veluti coriaceo, duro, ac lento, exteriùs spadiceo ac lævi, excepta basi scabriore & subcinereo (qua parte adhæsit) internè

internè incana lanugine molli pubescente: cui subjacet alia tenuior cortex sive membrana, russa, crispa, & fissuris glandis sese insinuans; fragilis, amaricans & astringens, nucleum sive glandem continens albam, callosam, solidam ac duram satis, qualis glandium fere Quercûs, sed dulcem & gratam palato, præsertim si cocta fuerit.

Castaneæ in triplici sunt differentia fructuum respectu, qui magni, mediocres & parvi. Castaneæ autem magnæ & mediocres (observante J. Bauhino) revera non differunt, sed illæ ab his quæstûs causâ à mangonibus duntaxat seliguntur. Minores vix ungues digitorum & rarò pollicis æquant aut superant, quarum vix decem aut duodecim unam magnam pendeant. Videntur & callo esse solutiore, gustûq; prædictis longè inferiores. Hujusmodi fructus producunt castaneæ vel sylvestres, vel etiam satæ apud nos in Anglia; unde cultum vel locum potiùs hanc nucum differentiam facere opinamur, quàm eas specie inter se differre.

Gaudent in genere montibus & acclivibus; Septentrionali clivo (ut tradunt Veteres) regionum tamen non frigidiorum, nam cœlum Aquilonium non ferunt. In Italia abundant, ubi plebs montana magna ex parte iis victitat. Habentur etiam in Gallia, Germania, atque etiam Anglia nostra sylvestres. Ineunte Vere germinant, nec multo post florent. Fructum circa finem Septembris maturant. Maturo fructu echinati calyces rumpuntur & hiant, castaneæque decidunt. Nonnulli paulo antequam plenè maturuerint prælongis perticis, sicut nuces Juglandes, arboribus decutiunt. Alternis ferè annis agricolam uberi messe exhilarant. Aquas odisse dicuntur. Integrarum nucum probatio est ut in frigidam mittantur; siquidem bonæ & incorruptæ merguntur, vitiosæ supernatant. *Locus.*

De satione castanearum Columella & Palladius fusè, Plinius suo more succincte & eleganter præcipit. Quæ radicibus exempta & deposita est Castanea biennio reformidat: propter quod compertum est, commodiùs nucibus quàm viviradicibus ejusmodi sylvas institui. *Columel.* Idem aliis verbis tradunt Plinius & Palladius. Quod non provenire aiunt nisi quinis acervatim satis, experientiâ falsi convincit.

Castanea, teste Ruellio, Juglandi, Fago & Robori insita comprehendit. Ego Juglandi insitam vix comprehensurum crediderim ob fructuum dissimilitudinem, at Quercui facilè, ob convenientiam eorundem. Fructum inde meliorem evasurum promittunt; quod verisimile est.

Materies arboris ædificiis, atq; aliis domesticis utensilibus admodum apta est: siquidem ex ea non modò trabes, tigna, asseres & pedamenta, sed & cadorum costæ, & eorum cinctus fiunt; verùm igniariis inepta, testibus Matthiolo & Lacuna. Apud nos spondæ, cathedræ, mensæ, cistæ, aliáq; supellectilia è Castanea fiunt. *Vires & Usus.*

Castaneæ in cibos veniunt: aliquibus in locis ubi abundant molitarum farinâ ad panificium & ad pultes utuntur, ut Bononiæ in Italia observavimus. Verùm ejusmodi pultes palato nostro non sapiunt: & recte Plinius, præstant jejunis quandam imaginem panis, potiùs quàm panem.

Integræ vel in aqua coquuntur, vel igne torrentur, idq; duobus modis, vel in sartagine aut perforatâ patina ad ignis flammam, vel sub prunis & cineribus candentibus. Priùs tamen quàm cineribus aut igni credantur, cultello obiter vulnerari debent, ut è plagæ hiatu flatus igne citatus evadat; alioqui ubi flagrantes incaluerint, concepto intus spiritu magno cum crepitu prosilient, non sine adstantium periculo: consumitur etiam meliùs flatuosa illa humiditas quæ iis inesse putatur, & æqualiter torrentur. Præfertur posterior coquendi modus: nam in sartagine tostæ vel patella ferrea, ut in cauponis fieri consuevit, partim comburuntur, aut certè aliquid fuliginosi empyreumatis contrahunt.

In Italia urbani & lautiores Castaneas sub cineribus tostas & decorticatas cum succo Arantiorum aut Limonum & tantillo Sacchari mensis secundis inferunt, & sic præparatas *Pistacias Italicas* vocitant. Pro plebeiis vidimus aliquoties in plateis urbium publicè, in sartagine fornaculæ portatili superimposita frixas venales. Verùm quomodocunq; paratæ flatulentæ sunt, ventriculo & capiti inimicæ, viscerum infarctibus opportunæ, colico dolori obnoxiis, & iis qui ad calculum proclives sunt minùs commodæ, imò noxiæ.

Castaneæ glandes astringunt similésq; præbent effectus cum cæteris glandibus, sistunt utiq; vehementer stomachi & ventris fluxiones & sanguinem excreantibus prosunt, unde & aqua in qua integræ decoctæ sunt bibita cœliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus utilis censetur. Coctæ quibus diximus modis & cum melle jejunis datæ tussientibus prodesse dicuntur: ut & Electuarium cum earum farina ex melle paratum.

Interior membrana rubens quæ corticem & fructum discernit præcipuè commendatur ad omnes alvi fluores & sanguinis rejectiones seu in aqua ad tertias decocta & pota; seu in vino austero ℥ij pondere: quinetiam cum pari pondere ramentorum eboris alba fœminarum profluvia cohibet ex aqua albæ Nymphææ hausta. *Dod.*

Emulsio Castanearum cum decocto Glycyrrhizæ extracta, addito pauxillo seminum Papaveris, confert iis qui ardore urinæ laborant. Camerario communicavit Crato.

2. *Castanea humilis* Park. *humilis racemosa* J. B. C. B.

Matura [nux] nucis Avellanæ est magnitudine, echinato calyculo, corio, membranâque tegitur. Sola nunquam suo calyculo includitur. Multæ simul racematim cohærent. Gustu est insuavi.

Humilem hanc Castaneæ speciem non longè à Pilatino monte invenit Jo. du Choul, ante eum nemini notam, at neq; post eum, quod noverim à quoquam observatam. *Locus.*

3. *Castanella*

3. *Caſtanella peregrina, an Gor arbor?* J. B. *Fructus peregrinus Caſtaneæ ſimilis* C. B.

Figurâ & facie Caſtaneam non malè repræſentat, niſi quòd eâ parte quâ ſeſſilis eſt Caſtanea, hæc in gibbum elata ſit, & concolor, conſimili corio univerſam integente, cortice ſpadiceo, Caſtaneæ ſimili integitur, niſi quòd paulò ſaturatior ſit, & pluſculis ſtriis inæquali: à cujus ſummo ad imum mucronem hyli facie linea latiuſcula cinerea, ſtriarum itidem eminentiis aſperata protenditur. Superna parte (ſive infernam dicere lubeat) linea coronali cingitur, intra quam pars clauſa nigrior, nulliſque ſtriis donata. Impreſſio arguit alteri cuidam adhæſiſſe. Sapor pulpæ, ex albo in fuſcum inclinantis (fortè ob vetuſtatem) ac firmæ, amaricans ac ingratus. Cæterum oleaginoſa, ut impreſſa aciculæ acies prodidit: juxta enim oleaginoſum quid exſudabat haud ſecus ac Nuci moſchatæ ab acu punctatæ.

* Exercit. 181. part. 20. Gor arbor * Scaligero juxta fluvium Nigir oritur, cujus fructus Caſtaneæ ſimilis ſed amarus. Jo. Leo tradit has arbores mirandæ eſſe proceritatis, ſatis procul à mari in continente.

4. *Caſtanea Peruana* Cluſ. Park. *Peruviana* J. B. *leporino reni ſimilis* C. B. *Caſtaneæ Peruanæ fructus* Ger.

Cluſ.

Sphæricæ pene eſt figuræ, niſi haberet latera paulò depreſſiora, præſertim ubi pediculo inhæſit, cortice ſatis craſſo, fragili tamen & velut fungoſo, obducta, coloris ex fuſco aliquantulum flaveſcentis. Huic ſubſunt innumeræ, tenues quidem, ſed firmæ ſpinæ, putamini quod nucleum includit tenaciter inhærentes. Ipſum putamen fuſcum eſt, non denſum, ſed lentum & fractu contumax, interiore parte læve & ſplendidum, quo continetur nucleus Amygdalæ [ſuo putamine liberæ] magnitudine ac colore, forma autem Leporino reni ſimilis, intus albus, ſapore dulcis ferè ut Amygdala aut Caſtanea vulgaris.

5. *Caſtaneæ purgatrices* J. B. *Caſtanea purgatrix* C. B. *Americana cathartica* Park.

Fructus eſt arboris cujuſdam vaſtæ, Caſtaneæ ſimilis, ſed calyce lævi, non ut earum echinato. Eo calyce fructus continetur Caſtaneæ non admodum abſimilis, ſed ſine cortice & ferè quadratus, in duas partes diviſus, medium intercurſante, & totum deinde ambiente pellicula.

Ex maritimis Nicaraguæ invehitur in Novam Hiſpaniam. Editur hic fructus viridis, aut contuſus vino exceptus: ſi ſiccus, ejus pulvis ex vino aut gallinæ juſculo ſumitur. Datur etiam toſtus, ut minùs purget. Quocunq; tandem modo ſumptus ſine moleſtia purgat, corpore ritè præparato, debito modo exhibita. Pellicula illa exterior interno ſolicitè detrahenda & abjicienda eſt, aliàs nimis violenter purgat & gravia ſymptomata inducit.

* P. 3. T. 32. p. 25. 6. *Caſtanea * Malabarica Angelina dicta. Anſjeli* H. M. *Angelina* Zanoni Acoſtæ. *An Angelina arbor* C. B?

Arbor eſt vaſtæ magnitudinis, ſedecim pedum menſuram craſſitie non rarò ſuperans, multiſque ramis, rotundis, geniculatis, hirſutis, ſubaſperis & ſpadiceis donata. *Lignum* ſolidum, prædurum, albicans, intus ſubrufum, craſſo, viridi, ac intus albicante cortice tectum, qui inſuper cinerea & auſteri ſaporis cruſtâ ſquamoſa obductus eſt.

Radix craſſa, albicans, fibrata, cortice craſſo, candido, cuticulâ rubicundâ & ſquamoſâ obducto tecta, odoris & ſaporis ſylveſtris & ingrati.

Folia brevibus rotundis ac hirſutis pediculis ramorum geniculis ordine decuſſato inhærent, oblongo-rotunda, denſa, glabra, longitudine ſpithamam, latitudine palmum æquantia, ſupernè colore ex atroviréſcente nitentia, infernè viridi dilutiore, necnon brevibus ac lanuginoſis pilis obſita, adeóq; aſpera, & manui tangentis adhærentia. At vero tenella folia è vertice ramorum prodeunt, ſpadiceo-viridi, villoſo involucro incluſa, ut in Tilia cernitur: ipſa verò arbor cùm tenerior eſt, in tres plerunq; lacinias inciſa ſunt folia.

Florum loco ſupremis ramis julos arbor hæc producit virides, intus albicantes, teretes ac lanuginoſos, longitudine ſpithamam, craſſitie digitum æquantes, iique ſiccati candelarum inſtar à pueris in ludis accenduntur.

Fructus *Angelicæ* dicti rotundis, craſſis, ſpadiceis ac lanuginoſis pendent petiolis oblongo-rotundi, cortice craſſo, aculeato, ſeu potiùs echinato viridi & dein flaveſcente obducti, fructibus Daturæ haud abſimiles, at pugni magnitudinem ſuperantes: intus verò, uti in *Jaca* cernitur, alii minores fructus, oblongo-rotundi, ac ſulcati intra corticem & medullam occultantur, fabarum aut caſtanearum ad inſtar, ſaporis acido-dulcis & vinoſi, odoríſque fragrantis: necnon integro fructu diſciſſo lacteus ſuccus exſtillat.

Locus. Creſcit locis petroſis & arenoſis ubique in Malabar, imprimis in ſylvis *Kalycolan.* Singulis annis menſe viz. Decembri fructus profert maturos, ac integrum ſeculum fructifera manet.

Vires. Folia exiccata calefactáque artubus impoſita eorum dolorem ac rigiditatem demulcent. Eadem teſticulorum intumeſcentiam ex contuſione vel quavis externa vi ortam, ut & ὑδροκήλην ϗ πνευματοκήλην diſcutiunt, at in pulverem redacta, & cum unguento albo caphurato forinſecùs applicita Bubones venereos curant, vel cum radice curcumæ trita, atq; indies parti affectæ affricta, vi ſua aſtringente vaſorum orificia conſolidando inveteratum hæmorrhoidum fluxum planè reprimunt. Fructus verò immaturi avidiùs comeſti diarrhœam facilè excitant, quam arboris radices & cortices pari facilitate ſedant. At oleum è fructibus coctis expreſſum, vel intus ſumptum, vel foris applicitum appetitum excitat ac alimentorum in ventriculo fermentationem juvat: Idem cum aſſato & trito Allio, necnon coagulato lacte frixum & podici admotum hæmorrhoidum dolores potenter ſedat.

Ex

Ex ligno ingentes cistæ & naves fabricantur, & ex hujusmodi arboribus excavatis naviculas Indi conficiunt quas *Mansjous* appellant, quarum nonnullæ longitudine 80, latitudine novem pedes superant. At verò naves ex ligno hujus arboris, quamvis duro, constructæ vermium putredini obnoxiæ sunt in aquis fluminum minimè salsis.

Cap. V.

De Quercu.

Δρῦς Græcis generale nomen est, omnes arbores glandiferas complectens, quas una voce comprehendi posse Latino sermone negat Plinius. Quercus enim inter δρυὸς differentias ab eodem recensetur. Verùm quoniam Quercus nomen à vulgo extenditur ad omnes glandiferarum species significandas, nos non inviti, cum J. Bauhino, (nè quid novi sapere velle videamur) Quercum loco genericæ vocis usurpabimus. Quercus Jovi sacra erat, quòd vitæ causa in hac primùm arbore mortalibus fuit, qui primùm glande vescerentur.

Et quæ deciderant patula Jovis arbore glandes.
Ovid.

Hujus enim fructu suos populos primùm aluisse dicitur, ante fruges inventas.

Civica corona, militum apud Romanos virtutis insigne clarissimam, è Querna fronde fiebat, de qua differentem lege Plinium. Civica dicta est quoniam dabatur ob civem servatum.

Quercus vox vel primitiva est, vel ignotæ originis. Vossius fortè à κερκαλέος, quod valet *durus, asper*, dictam putat. Est enim ligni duri & corticis asperi: quòd non verisimile nobis.

1. 2. *Quercus vulgaris brevibus ac longis pediculis* J. B. *vulgaris* Ger. *latifolia mas, quæ brevi pediculo est* C. B. *item Quercus cum longis pediculis* ejusdem. **The Common Oak.**

J. B.
Vix ulli genti Europææ (inquit J. Bauhinus) incognitam putamus Quercum vulgarem, recto, crassissimo, vasto, ac valido *caudice*, nec minùs firma materie; crasso, intus rufo, rimoso, scabróque cortice [in caudice & ramis majoribus, nam in surculis & ramis minoribus lævis est & nigricans aut cinereus] brachiis longè latéque luxuriantibus magnam innoxiámque umbram loco inducentibus: *foliis* longis, summa parte obtusis, ad latera profundis anfractibus & crebris sinuatis, præsertim in vetustiore arbore, minùs in ea quæ cæsa novam frondem emittit, glabris, nitidis, obscurè virentibus, pediculis brevibus nixis, costâ mediâ utrinque elatâ & eminente, sed magis aversâ parte, singulatim nascentibus. In hac arbore nucamenta seu *juli* observantur, in quadrantalibus tenuibus pediculis ex certis intervallis muscosi, ex apiculis sessilibus herbidis, eodem puncto pluribus exortis compositi, sic ut interdum verticillatim ligulam cui adhærent coronent. Observantur quoq; & glandium rudimenta, tanquam globuli minimi purpurantes & hirsuti (qui mihi J. Bauhino * flosculus) privatis pediculis insidentia. *Glandes* in calycibus suis seu *cupulis* sessiles, vel surculo proximè adhærent, vel longis tenuibúsque pediculis appenduntur. Atque etsi magnitudine varient, unciam tamen communiter longæ sunt, corticosâ membranâ tectæ puniceâ, [potius leucophæa seu Bætica] nucleo calloso, acerbo & austero, quemadmodum & cupula exteriùs asperiuscula, interiùs lævis, prædicto cortice multò densior, vix tertiam glandis partem capiens. Aculeus in summo glandis fastigio eminet, brevior & minùs pungens. Sæpe ternæ glandes simul cohærent, aut binæ, raro unica prodit: pediculus eas sustinens inde nascitur ubi ramo folium adhæret.

* *Non julos pro floribus habemus.*

Arbor hæc in * Angliæ sylvis & sepibus ubique vulgatissima & nemini non nota; nec in Anglia tantùm sed per totam etiam Europam: nec ullum fere solum refugit. Ejus aliquot seu species seu varietates observantur. Dalechampius in Hist. Lugd. duplicis meminit, nimirum *maris*, quam descripsimus, & *fœminæ*, in saxosis & asperis locis ferè nascentis, mare humilioris, cortice in tenellis surculis rubescente, non ut in illa albescente, folio minore, breviore, angustiore, antrorsum magis acuminato, tam densis laciniis sinuoso lateribus, ut eminus crispum videatur; lætiùs & nitidiùs virente, glande pusilla & strigosa: quin & fœminæ varietatis in aliis quercetis provenientis, folio quàm maris breviore, antrorsum latiore & magis obtuso, infernè pallido, cortice ramorum nigriore; glandibus minimis, in ramorum & surculorum vertice prodeuntibus, interdum senis aut quinis, sæpe ternis aut quaternis, raro binis, rarissimè singularibus, quasi digito retusis, aculeo minimo, parum è calyce prodeuntibus, sed ei firmiter annexis. Verùm non species diversæ, sed varietates potiùs accidentales à loco aut semine ortum ducentes nobis videntur hæ differentiæ; ut & aliæ ab aliis Botanicis propositæ. At Quercum cum longis pediculis *J. B.* ab ea quæ glandem cum brevibus fert pediculis revera specie differre existimamus. Hæc enim glandem non brevibus tantùm pediculis hærentem fert, sed nullis, ipsis calycibus earum ramis immediatè adnascentibus. Harum gemina conspicitur varietas, una cum majoribus glandibus, binis aut ternis; altera cum minoribus, ternis aut quaternis. Istarum Quercuum differentiam vix ponere possumus; nisi quis earum quæ brevi aut nullo pediculo sunt folia inspicere velit splendidiora & paulò firmiora.

* *Species ea quæ longis est pediculis.*

Quatuor primas Quercûs species in Pinace *C. B.* hoc capite comprehendo. Eæ sunt,

I. Quercus latifolia mas, quæ brevi est pediculo.

II. Quercus latifolia fœmina, i. e. platyphyllos fœmina *Lugd.* superiùs descripta.

III. Quercus latifolia perpetuò virens, qualis in Thurino agro ubi Sybaris fluit, Theophr. & Plinius meminere: qualem etiam Clusius in montibus Calpi fretóque Herculeo vicinis virere semper ait.

ait. Lugdunensis quoq, Hist. in Appennino & Andium Gallicæ gentis agris reperiri refert. Nec enim has arbores à reliquis latifoliis Quercubus specie distingui existimo.

IV. Quercus cum longo pediculo; quæ est nostra vulgaris Anglica; quæque sola, quod sciam, è Quercûs speciebus in Anglia sponte nata reperitur. Nam quas D. *Evelynus* in Sylva proponit pro varietatibus potiùs quàm pro distinctis Quercûs speciebus habeo. Glandium autem respectu innumeræ sunt Quercuum differentiæ. Nomina & descriptiones variarum Quercûs specierum à Veteribus, Theophrasto & Plinio, proposita, Quercubus hodie notis accommodare difficillimum judicamus, quod vel inde patet, quòd doctissimi Botanici, qui id tentarunt inter se minimè consentiant. Quocirca cùm nec nos quicquam certi habemus quod adferamus, de iis omnino tacere malumus quàm nihil dicere, & Lectorem adhuc incertiorem dimittere.

Quercûs latifoliæ amplissimæ circa Viennam Clusius meminit, cujus omnes glandes oblongis pediculis dependentes quasi viridi quadam excrescentiâ, multis inæqualibus angulis prædita & scabra inclusæ erant, quæ resiccata gallarum modò dura &.firma erat. *Hæ excrescentiæ proculdubio accidentariæ erant, & insectis originem suam debebant*; & proinde in enumeratione specierum Quercûs nulla earum ratio habenda est.

3. *Quercus parva, sive Phegus Græcorum & Esculus Plinii* C. B. *Phegus vel Esculus* J. B. *Phagus sive Esculus* Park.

Lugd.

Fagus Theophrasto dicta, vocis argumento Latinis Esculus, quòd glans ejus esculenta & dulcissima esset: Brevis est arbor, in orbem comosa, non erecta, caudice crassissimo: folio quàm Hemeris angustiore & breviore, obscuriùs virente, infernè candicante, glande dulcissima, terete, longa, è brevi crassóque pediculo subrecta, calyce multum ejus complectente, tenaciùs hærente in ramorum surculis, ad exortum singulorum propemodum foliorum unica, raro gemina, graciliore quàm in Latifolia & magis acuminata, aculeo suo magis pungente.

Reperitur & in hoc genere arbor, quæ glandem fert superiori omnino figurâ similem, sed crassiorem, altiorem, pleniorem, ob molis suæ pondus è calice facilè deciduum.

Esculus, si Virgilio credimus,

——— quantum vertice ad auras
Ætherias tantum radice in Tartara tendit.

Bellonius Quercûs cujusdam meminit in Trachonitide provenientis, quam Esculum vocat, & Græcis antiquis, erroneè, platyphyllon statuit, qui fert glandem, magnitudine ovi columbini, quâ possent victitare homines tempore famis, ad gustum enim (inquit) Castaneæ accedit. Hæc Scaligeri Quercus peregrina seu Mauritanica videtur quæ grandem fert glandem, oblongam, sapore longè dulciore & delicatiore quàm Castanea. Nam Hispani, qui arborem *Euzinam* vocant, glandes verò *Vellotas* has ob suavitatem sub cineribus tostas mensis secundis apponunt.

Arbor hæc diversa videtur ab Esculo Dalechampii, cujus descriptionem dedimus. Veleniæ nomen, & quòd glandium calyces pro coriis præparandis usurpantur, Cerri speciem esse arguit.

Aliam præterea Quercûs speciem memorat Bellonius à nostris diversam, quam Veteribus ignotam arbitratur, cujus glandes minoribus Fabis haud sunt majores.

Nos cum C. Bauhino sentimus Robur primum Clusii Phagum seu Esculum esse Dalech.

De hujus potissimum glande intelligendus est Plinius, cum ait, *Glandes opes esse nunc quoque multarum gentium, etiam pace gaudentium, constat: nec modò inopia frugum arefactis molitur farina, spissatúrque in panis usum; quin & hodie per Hispanias secundis mensis glans inseritur. Dulcior eadem in cinere cocta.* Esculi tamen glande, vel sub prunis cocta, vel in aqua elixa, cùm vescuntur rustici gravitate capitis tentantur & velut inebriantur, non aliter quàm qui Lolium pani commixtum ederint, ut testatur Dalechampius.

Ego equidem suspicor Esculum *Dalech.* non differre specie à Quercu latifolia vulgari. Bellonii Esculum pro specie distincta habeo.

4. *Robur II. Clusii* J.B. *Quercûs foliis molli lanugine pubescentibus altera species* C. B.

Clus.

Quercûs ferè magnitudine in Austria, Stiria & Pannonia crescens, strigosius est Quercu, ligno duriore, folio minùs amplo, altera parte nonnihil incano; exiguam glandem fert.

Considerandum proponit J. Bauhinus, quantum hoc Robur differat à Quercu vulgari cum glandibus sine longis pediculis minoribus. Ego libenter eundem senserim, nè species temere multiplicentur.

5. *Robur III. Clusii* J. B. *Quercus gallam exiguæ nucis magnitudine ferens* C. B.

Clus.

Humilior est, & interdum humanam altitudinem non excedens, alioqui priori omnino similis, tum facie, tum foliorum formâ canitiéque, ut videatur illius pumilum genus esse. Fert hæc prægrandem gallam, exigui Mali magnitudine, copiosissimam ramo ferè contiguam, &c.

Locus. In multis Castellæ veteris montibus frequens est, & plerunque numerosis ab eadem radice stolonibus fruticat. Harum ramis contortis, deinde fissis & exsiccatis tædarum loco rustici alicubi utuntur.

6. *Robur IV. Clusii* J. B. *Quercus foliis muricatis non spinosis, glande superiori simili* C. B.
Clus.
In arborem excrescit pusillum: ejus item folia minora sunt, duriora, angustioráque, nec adeò profundè incisa & sinuata, sed veluti aculeatis denticulis tantùm serrata, infernè quidem candicantia, sed nulla molli lanugine aspersa.
Frequenter etiam ista alit gallam superiori similem, & tuberculis acutis ornatam, pallidiore tamen colore.

7. *Robur V. Clusii* J. B. *Quercus foliis muricatis minor* C. B.
Clus.
Priori ferè similis est, sed stolonibus brevioribus, & magis contortis, rugosioréque cortice: gallæ item extremis ramulis nascuntur, aliis minores, læves & sine tuberculis, colore ex rufo nigricante.
Nascitur utrumq; hoc genus in Lusitaniæ solitudinibus, itinere Ulyssipponensi, non procul *Ebora*, & ab incolis *Carvalla* nuncupatur. *Locus.*

8. *Robur VII. Clusii* J. B. *Quercus pedem vix superans* C. B.
Clus.
Adeò humile est hoc genus, ut rarò pedem magnitudine superet: *ramuli* tenues & flexibiles, vulgaris Quercûs virgultis simillimi. *Folia* ad proximè descriptas accedunt, sed aliquantum majora & molliora. Hoc fert glandem Quernæ vulgari brevi minorem interdum etiam crassiorem, calyce planiore, admodum amaram. In reliquis generibus nullas observavit glandes Clusius, præterquam in secundo.
Inter *Riofrio* & *Aldea Galega* solo arenoso, non procul Ulyssippone invenit Clusius frequentissimum. *Locus.*

9. *Robur VI. Clusii* J. B. *Quercus humilis gallis binis, ternis aut pluribus simul junctis* C. B.

Humile est, nec humanam altitudinem excedit, fruticis potiùs quàm arboris nomine donandum, tenuibus & lentis ramis; foliis secundo ferè similibus, sed minoribus, nec adeò sinuosis, minorum gallarum, quæ plerunq; binæ, ternæ vel plures simul nascuntur, admodum ferax.
Nascitur in Austria & Pannonia, ubi Rustici cum secundo confundunt. *Locus.*
Mirum Clusio tot Roboris species observatas cùm nobis in Germania & Italia peregrinantibus nè una quidem occurreret. An ex diversitate Gallarum certo colligi possit specierum diversitas dubito.

10. *Ægilops sive Cerrus mas majore glande* Park. *Quercus calyce echinato, glande majore* C. B. Αἰγίλωψ *Idæorum, Aspris Maurorum, Latinorum Cerrus* ejusdem, *Cerrus Ægilops, Aspris Theophrasti putata* J. B.

Hujus glandium calyces Venetiis vidimus, ubi *Vallonia* dicuntur, ab Apollonia Dalmatiæ urbe hodie *Vallonia* dicta unde adferuntur, nomine accepto. Eorum usus idem est qui corticis Querni apud nos, nimirum ad coria densanda.
Glandis hujus calycem à Valerando Dourez Justinopoli allatum sic describit J. Bauhinus:
Cavitas ejus sescunciam in diametro habuit, paulo minùs alta, quem undiq; crassa, rigidáque creberrima spicula obvallant, præruptæ rupis fragmenti æmulum, non minus ternis unciis in diametro habentem, internè hirsutum: squamæ latæ sunt, in cinereo candicantes. An arbor ipsa à quoquam descripta sit nescio: nam quæ visuntur itinere à Pesaro ad Romam, quas describit Lobelius, easdem esse puto cum nobis visis circa lacum Volsiniensem, hæ autem Cerri minore & mitiore minúsq; echinato calyce erant.
Nec alia videtur cujus rami ad J. Bauhinum missi à Dalechampio. Folia habuit vulgaris Quercûs, sed ut longiora, ità in tenuiores altioresq; lacinias divisa, supernè lucida, subtus autem cinerea. Cæterum proximè ligno adhærent fructus, calycibus hispidis & senticosis, unciam latis, glande tamen nondum matura, similibus planè calycibus Quercûs Burgundicæ echinato calyce.
Folia Cerri nobis observatæ circa lacum Volsiniensem in Etruria omnino talia erant qualia hîc describit J. Bauhinus, sed glandium calyces diversi à calycibus Cerri *Vallonia* dictis.
Usus calycum est ad inficiendos atro colore pannos Gallarum vice: Sed illis tinctura dilutior, fugacior, viliórq; est. *J. B.* *Usus.*

11. *Glandis magnus calyx* Clus. exot. J. B.

Quem ex *Wingandecaow* Virginiæ delatum habuit Clusius parùm admodum differt à supra descripto *Valloniæ* calyce; non tamen eundem affirmare audemus ob loci natalis distantiam. C. Bauhinus Glandem Virgineam vocat.

12. *Haliphlæos sive Cerrus fœmina minore glande* Park. *Haliphlæos putata, & Cerrus fœmina Dalechampii* J. B. *Quercus calyce hispido, glande minore* C. B.

Clusius sic describit, Eadem altitudine qua vulgaris Quercus, atq; etiam celsiore assurgit, caudice erectiore, corticéque crassiore & magis scabro; *Folia* frequentioribus incisuris, sed minùs altis divisa habet quàm Quercus [at à nobis observata in Etruria Cerrus folia habuit profundiùs sinuata seu potiùs laciniata, quàm vulgaris Quercus] longioribus tenuioribúsq; pediculis inhærentia; ramulos breviores frequentibúsque nodis obsitos, gemmas minores, & aliquot gracilibus foliolis, ceu staminibus aut villis, septas: *Calyces* brevi crassoque pediculo annotinis ramulis adnatos, non in foliorum

alis, omnino hiſpidos & molliter echinatos, in quibus glans eſt querna, paulò brevior & obtuſiore mucrone prædita, quæ Autumno maturitatem conſequitur. Adhærent interdum inter folia multis ſquamis conſtantia capita. [Hæc excreſcentiæ quædam ſunt, quales in Salicibus frequenter cernuntur, Roſæ dictæ] Materies ejus candidior, laxiórque & ad opera minùs apta à Ruſticis cenſetur.

Locus. Non modò in Viennenſi ſaltu, ſed etiam in pleriſq; Pannoniæ ſylvis frequens eſt.

Quod habet de fragmentis hujus arboris in lapidem commutatis, non naturæ ligni ſed ingenio ſoli in quo ſepulta erant, aut vapori cuidam petrificanti qui in ejus poros ſe inſinuans totum lignum permeavit, tribuendum arbitror. Nam & alia etiam ligna præter Quercinum alicubi lapideſcere deprehenduntur.

Quercus Burgundica calyce hiſpido J. B. C. B.

Quam uterque Bauhinus præcedenti eandem eſſe ſuſpicatur *J. B.* ſic deſcribit,

Glandes non multo vulgaribus majores erant, aut certè pares: Calyx paulò major, interim echinatis ſpiculis, non rigidis tamen, ſatiſq; longis horret, atq; ternas & quaternas proximè junctas, non tantùm ſingulares extremitati ramulorum adhærentes. *Folia* verò parùm nobis à vulgaribus differre apparet, niſi quòd accedere videantur ad colorem foliorum Quercûs pediculo brevi vel ſine pediculo.

Locus. Copioſè naſcitur in Apennino, & in Burgundia, quà itur Veſuntio Dolam.

Hemeridis cujuſdam ſeu Quercus pumilæ in Nova Anglia naſcentis.

Mentionem factam invenio in D. Evelyni Sylva, inq; Actis Philoſophicis Londinenſibus.

Vires & Uſus. Δρυὸς materies, autore Theophraſto, ſpiſſa, dura, adeóq; flexum nullum recipit, tam navibus, quàm domibus commoda; necnon in terra obruta durat.

Hujus foliis præ reliquis omnibus conſervatum debemus melleum liquorem rorémve ex aere deſcendentem, ex quo apes mella conficiunt. *Butler. Tract. de Apibus, cap. 6. n.* 40. *& Theophr. lib. de melle.* Plinius etiam *lib.*16.*c.*8. Conſtat, inquit, rores melleos è cœlo cadentes non aliis magis inſidere frondibus.

Aliquando idem præſtant Acer minus & Corylus, ſed parcé. Idem *Butler. ibid.* Mirum ſanè melleum rorem harum tantùm arborum non aliarum foliis inſidere. An quòd harum folia denſiora ſunt, adeóque rorem faciliùs reflectunt & condenſant, qui in aliarum arborum folia, (quæ rariora & ſpongioſiora ſunt) facilè penetrat & ſe inſinuat? Adde quòd ſuperficies horumce foliorum glabra & velut polita eſt, adeóque conducit ad humorem incidentem ſiſtendum & congelandum: quemadmodum videmus ſpeculi ſuperficiem afflantis halitum ilico denſare, & in guttulas brevi cogere. An fortè ſimilitudo quædam & quaſi cognatio intercedat inter particulas foliorum hujus arboris, eorúmve poros & roris mellei, quo hic iis faciliùs & promptiùs adhæreſcat.

Mirum etiam nobis videtur quod apud Cordum legitur, Conſtare omnibus, qui uſq; ad extremam ſenectutem apum naturam ſcrutati ſunt ruſticis, apes ipſas mellificaturas tantùm è floribus collectum liquorem in favis reponere, rorem verò melleum cùm decidit haudquaquam ad favos convehere, quod ipſi quoq; (inquit) verum eſſe deprehendimus. Hinc quamvis mellito rore delapſo ad eum frequentes convolant apes, minimè tamen ut eum in alvearia convehant, ſed tanquam ad cibum & paſtum, quo adeò ſe replent, ut prorſus inertes & ignavæ reddantur, multæque moriantur. Itaq; ruſtici dicere ſolent, mellitos rores bonum quidem paſtum apibus præbere, ſed ad mellificandum minimè conducere. Hæc Cordus. Nobis tamen planè contrarium videtur, iiſq; qui apum naturam, actiones, totámq; œconomiam diligenter & curioſe obſervârunt ingenioſis & eruditis, quibus plus fidendum quàm ruſticorum vulgo, qui receptas majorum traditiones ſine examine ſequi & amplecti, iiſque mordicus adhæreſcere ſolent. Obſervavimus enim rore melleo delapſo integra fere apum examina, pauciſſimis domi relictis, evolare, miráq; induſtria & maximâ feſtinatione ſeſe melle onerare, & ad alvearia convehere, multoties eundo redeundóq; donec calor ſolaris rorem vel diſſipaverat vel condenſaverat.

Folia Quercuum naſcentium circa ripam rivuli percelebris ad oppidum Smolnicium in provincia Hungariæ Zepuſienſi, non procul à monte Carpatho ſiti, Autumni tempore delabuntur in rivum, & ſic metamorphoſi quadam in æs mutantur, ſicut ferrum in hac aqua infuſum in cuprum tranſmutatur: Ex obſervatione Wolfangi Wedelii Ephem. German. Ann. 6, & 7. & Itinerar. D. Brown. Communicavit D. *T. R.*

Quod ad vires attinet, Quercus omnis (poſſis & dicere omnibus ſuis partibus) autore Dioſcoride, adſtrictoriam vim habet; maximè verò aſtringit membranacea tunica quæ corticem & caudicem ipſum interjacet, ſimiliter & ea quæ circa glandem eſt ſub putamine. Harum autem decoctum datur coeliacis, dyſentericis & ſanguinem exſcreantibus: Eædem tritæ fluxione laborantibus fœminis in peſſis ſubduntur. Sed & glandes eoſdem effectus habent, urinam quoq; cient [miratur Jo. Bauhinus qua id facultate præſtant. Reſpondeo adſtrictoriâ, quâ ſanguinem velut coagulando ſerum ab eo ſeparant, adeóq; illud copioſiùs per renes excernitur. Non alia ferè ratione quàm alumen aliáve adſtringentia pituitam ex ore eliciunt, nam partes ſolidiores conſtringendo & comprimendo humorem in iis contentum exprimunt.]

Si comedantur capitis dolorem inducunt, & flatus gignunt. Difficilis ſunt concoctionis, tardiùs deſcendunt & crudos humores gignunt: propterea eas porcis ſaginandis relinquimus: hoc enim pecus diffuſum & grandiſſimum faciunt, ut Varro ſcribit, & teſtatur experientia.

Glandium & corticis decoctum contra toxica prodeſt ex lacte vaccino potum. Non probat hoc J. Bauhinus contra toxica aſſumpta, potiſſimùm in principio: Si tamen vomitus vel alvi fluxus multum

tum vexent, rejecto toxico per vomitum vel alvum, prodesse tunc posse existimat. Crudæ ac intritæ inflammationes illitu leniunt; vulneribus etiam recentibus utiliter imponuntur Galeni experimento.

Aqua è foliis Quercus juvenis destillata præscribitur ad album mulierum profluvium, ad dysenteriam pestilentem, &c.

Quidam glandes aridas adversùs calculum exhibent, nescio quo successu, inquit J. Bauhinus.

Bartholinus de Medicin. Danorum domestic. refert Norwegos aliosq; Septentrionales in inopiâ frumenti conficere panem è glandibus quercinis.

Folia tenera & rubicunda, vino decocta colluta ac gargarisata dentium dolorem sedant à fluxionibus ortam, sed sæpe hoc decocto calido os colluendum; quo experimento nos sæpe felicissimè usos fuisse testamur, etiam in inveteratis dentium doloribus. J. B.

Ut verbo dicam, Quercûs partes omnes, cortex, folia, cupulæ, glandes, ac etiam lignum ipsum, ad fluxum omnem alvi, uteri, seminis, sanguinis sistendum utiles sunt, & ad omnia quibuscunq; adstrictione opus est.

Lithotomi ad vulnus urethræ inflictum sanandum & consolidandum utuntur balneo è cortice Quercûs in aqua decocto.

Corticis in scobem commoliti insignis & frequentissimus usus est coriariis ad coria præparanda: & ad hunc usum aliis omnibus adstringentibus antecellere nobis videtur. Coria enim Anglica, quæ eo densantur, reliquis Europæis soliditatis & durationis respectu palmam præripiunt.

Carbones optimos è Quercu, tanquam materia spississima fieri auctor Theophrastus, solidissimos etiam esse ait & firmiores cæteris.

Ligni usum nemo facilè declaraverit. Vix enim aliud habeas in hoc nostro orbe perennius, quódq; ad plures usus necessarios accommodari possit ac soleat, ut ad ædificia, naves, & instrumenta, tam ea quæ in terra, quam aquis usui esse possunt. Fiunt ex eo dolia vinaria cæteris omnibus præstantiora & sola ferè bona. Hactenus J. Bauhinus.

In ædificiis immensùm durat, modò ab humore nimio defendatur, imo vetustate ita indurescit, ut chalybis aciem retundat, imò ipsius propemodum ferri soliditatem & renitentiam acquirat. At nec aliud lignum adversùs vicissitudines humoris & siccitatis magis firma & pertinax, & ab iisdem difficiliùs corruptibilis.

Navigiis extruendis præ alia quacunq; materie idonea est, quòd tenax & flexuræ patiens, quòd firma nec tamen nimis ponderosa, quòd aquam difficulter admittat, quòd percussa aut globis tormentariis trajecta non facilè findatur aut rimas agat.

Quercus autem Anglica ad naves fabricandas præcipuæ æstimationis est, aliisq; omnibus præstare censetur.

Quamvis autem alia nonnulla ligna, ut v. g. *Buxus, Cornus, Ebenus, Lignum Brasilianum,* aliáque Indica, duriora, solidiora & ponderosiora sint, pleraq; tamen fragiliora, nec ponderibus incumbentibus sustinendis adeò apta & commoda observantur.

Nulla est arbor quæ præter genuinum tot spurios & excrementitios producit fructus ac Quercus. Hi à Theophrasto enumerantur, Hist. Plant. lib. 3. cap. 8. item à Plinio. Vide Verulamii Nat. Hist. cent. 7. exper. 635. Hi fructus arboris non sunt, sed excrescentiæ quædam & tumores præter naturam insectorum morsibus, lancinationibus aut afflatibus venenatis originem suam debentes. Insecta enim hujus arboris gemmas, folia, surculos teneriores pungentes, humorem aliquem venenosum per vulnus instillant, qui tumorem præter naturam excitat. Fortè etiam ova duntaxat venenato & fermentativo humore delibuta, nullo vulnere inflicto ibidem deponunt, qui sufficit contagio solo succo nutritio alterando & in motus irregulares compellendo. Hi autem tumores & excrescentiæ quamvis arboris respectu præternaturales sunt; à natura tamen destinantur ut sint velut matrices & uteri, insectorum eorundem ovis excipiendis, tuendis, fovendis, fœtibus excludendis, editisq; alendis inservientes.

Horum autem excrementorum notissima & utilissima sunt Gallæ, Græcis κηκίδες dictæ. Harum multæ sunt species, magnitudine, colore, lævitate aut asperitate superficiei, pondere, figurâ differentes de quibus prolixiùs agere magis curiosum esset quàm utile. Placet tamen Gallæ Officinarum descriptionem è J. Bauhini historia petitam subjungere.

Gallæ Officinarum vulgatissimæ rotundæ sunt, leves, foraminulis pertusæ, læves, paucis interdum tuberculis asperatæ, interdum multis & angulosæ, magnitudine variæ, unciam amplæ, quamvis magna ex parte infra subsistant; sunt etiam majores, rotundæ, interdum turbinatæ ac pyriformes, colore ruffo, levi mallei ictu fragiles, intus ungue friabiles, cavernosæ, fungosæ, gustu adstringente & acerbo.

C. Bauhinus has species recenset. 1. Gallam maximam orbiculatam, quæ duplex *Orientalis* quæ fortasse Galla maxima exotica *J. B.* ovi gallinacei magnitudine, & Provincialis aut Illyrica. 2. Gal. oblongam. 3. Gallam minorem. 4. Gal. galericulatam. 5. Gal. angulosam. 6. Gal. umbilicatam. 7. Gal. Brasilianam quinquangulam. Alias adhuc varietates habet J. Bauhinus, quas apud ipsum vide. Variant enim hoc genus excrescentiæ pro natura arborum è quibus oriuntur, insectorum quorum matrices sunt, & fortè etiam locorum in quibus inveniuntur.

Quòd Theophrastus & Plinius scribunt Gallam confertim & subito noctu oriri, unâque die augeri nobis non videtur verisimile.

Quæ glandem ferunt (inquit Plinius) omnes & gallam. Alii Robori duntaxat proprium esse volunt, gallam proferre; Nos potiùs Plinio assentimur Quercum nimirum omnem gallam producere, at non omnibus in locis: in Anglia enim nullus unquam auditus est gallarum proventus: quòd insecta illa quibus ortum debent in Anglia non inveniantur, ut nobis quidem videtur. Gallas enim Quercui latifoliæ nostrati simili, & specie (ut putamus) eidem in exteris regionibus adnascentes vidimus.

Gallæ tinctoribus magni usûs sunt ad pannos atro colore inficiendos: Ex iis etiam cum calchantho, gummi, & vino atramentum scriptorium optimum paratur hoc modo,

℞ Gallarum ℥iiij.
Calcanthi ℥ij.
Gummi Arabici ℥j.

Gallas crassiusculè contritas in vini Gallici rubri, (quod Claretum nostrates vocant) Sextariis duobus [a quart] infundas per novem dies, vas prope ignem collocando, & liquorem quotidie tudiculâ agitando aut commovendo. Deinde Calcanthum & Gummi immittas; & cùm unum ampliùs diem steterit, atramentum usui idoneum erit. Literæ hoc atramento exaratæ in charta diuturnitate temporis colorem non mutabunt.

Gallæ vehementer adstringunt: Tritæ, autore Dioscoride, gingivarum & Columellæ fluxiones insuperq; oris ulcuscula cohibent. Quod verò in earum medio est, dentium cavernis inditum dolores sedat. Cœliacis & dysentericis in aqua aut vino tritæ, seu illitæ, seu bibitæ, conveniunt, necnon obsoniis additæ; Item crematæ & in vino aut aceto extinctæ, quomodo & menses sistunt & vulvæ procidentiam. In summa, ubi quid adstringere, sistere aut siccare opus est, usurpandæ sunt. Tritarum pulvis intus assumptus in vino austero alióve conveniente vehiculo certo experimento diarrhœam sistit.

Ad bubonocelen, epiplocelen & enterocelen quidam pharmacopœus utebatur liquore stillato ex Gallis Orientalibus, & multos licet ætate provectos sanabat. Liquor non est oleum, sed aqua cum qua Sal quoddam volatile ascendit. *D. Hulse è Chesneau.*

Præter Gallas alia etiam multa excrementa seu tumores præter naturam in Quercubus observantur, ut v. g.

1. Pilulæ foliorum Quercus *J. B.* aquosæ *C. B.* quæ aversæ seu terram spectanti foliorum parti plerunq; adnascuntur, læves, fungosæ, pallidæ aut parte Soli opposita rubentes, sapore subacido & adstringente molles, exquisitè plurimùm rotundæ, piso non multò majores, & exiguam gallam rarò æquantes, vetustateq; corrugantur. Vermiculum intus alunt, qui in muscam figuratur, de quo consulendus *D.* * *Malpighius.*

* *Anatom. Plant. p.* 2.

Hæ in foliis Quercuum frequentissimæ inveniuntur in Anglia.

Ex adstrictionis argumento iisdem viribus quibus Gallæ præditas esse non malè quis dixerit. *J. B.*

2. Excrementum Quercuum fungosum *J. B.* **Oak-Apples.** J. Bauhinus sic describit,

Quercuum vulgarium frondibus verno tempore etiam sine pediculo adnascuntur excrementa fungosa, rara, laxa, succulenta, acida, insigniter adstringentia. Magnitudo nucis Juglandis aut circiter, superficie inæquali, tuberosa, pulcherrimo rubore plurimùm ornata, reliquâ parte albida, aut Pomorum instar luteola. In quibus vermiculi hospitantur, qui in iis multas cellulas callosas sibi pro domiciliis effingunt.

Inveniuntur Maio in Quercubus glandes cum longis pediculis ferentibus. In Anglia frequentissima sunt & nemini è vulgo non nota, nec minus copiosa in arboribus nonnullis quàm fructus ipsi: Botanicis tamen nostratibus, ut Parkinsono, ignota fuisse videntur, adeò confusè de illis scribunt, & cum pilulis foliorum confundunt; quod & C. Bauhinus etiam facit. An Pilulæ in alis ramorum natæ Plinio?

3. Uva Quercina, quam J. Bauhinus sic describit,

Radicum Quercûs fibris sub terra adnascitur, & circumnascitur, Juglandis magnitudine, ex pluribus velut acinis racematim cohærentibus (unde & Uvæ nomen) compacta, substantiâ durâ, intus rubentis seu ferruginei coloris, meditullio nonnihil albo, sapore insigniter acerbo & adstringente.

Hujus pulvere nullum præsentius remedium in dysenteria, & in omni alvi fluxu.

Præter has à nobis observatas, & à quoquam facilè observabiles Quercuum excrescentias aliæ adhuc enumerantur à J. Bauhino & Casparo fratre, v. g. Coccus Quercuum *Diosc.* 2. Nuculæ facie album Quercus excrementum, *J. Bauhino* observatum & descriptum. 3. Excrementum lanatum Quercuum *J. B.* Pilulæ lanatæ *C. B.* 4. Quercuum capitula squamosa *J. B.* Pilulæ è foliis convolutis *C. B.* 5. Quercuum squamæ candidæ, caducæ *ejusdem.* 6. Excrementum Quercûs tuberosum *ejusdem.* 7. Foliorum Quercûs gemmæ foraminulentæ *J. B. C. B.* 8. Nodi seu Verrucæ Quercuum *J. B. C. B.* 9. Quercûs albumen *eorundem.* Excrementum tauri caput referens *C. B.* Joannes frater Gallis annumerat. His adde è *C. B.* pinace, 1. Excrementum moro simile, sed durum admodum, & fractu difficile, è *Theoph.* & *Plin.* 2. Excrem. pudendi virilis effigie è *Theophr.* 3. Pilulæ capillatæ, ex *iisdem.* 4. Pumex quercinus, ex *iisdem.* Hoc etiam in loco agunt de musco Quercuum & aliarum arborum, quem Quercûs excrementum villosum appellat *C. B.* de quo nos libro secundo inter alios muscos egimus. Hîc etiam de Agarico Quercuum aliisque fungis tractant; de quibus nos inter reliquos congeneres; Hîc denique de visco Quercûs & aliarum arborum, de quo nos inter Bacciferas.

CAP.

CAP. VI.

De Ilice.

ILex Isidoro visum ab illiciendo deducere, quòd mortales eam nondum repertis frugibus in victum elegerint. Sed hoc φορτικώτερον. Magis verisimile fit esse ab Hebræo אלה quæ à robore nomen habet, nempe ab אל robustus. *Voss.*

1. *Ilex arborea* J. B. *major glandifera* Ger. *major aculeata & non aculeata* Park. *IV. seu folio rotundiore, molli modicéq; sinuato* C. B. *necnon I. seu folio oblongo serrato* C. B. The Holm-Oak.

Clus.

Arbor est Mali aut Pyri magnitudine, multò frequentioribus brevioribúsque ramis prædita quàm Suber, quos latè spargit. *Folia* perpetua, supernè viridia, infernè candicantia, gustu adstringente, foliis Suberis minora, & magis orbiculata, in adultis arboribus plerunq; sine aculeis, præter novella & nunc primùm enata, quæ aliquantulum incisa & aculeata sunt: certè in tenellis arboribus, antequam glandem ferre inciperent omnia folia aculeata observabam. Multos in extremis ramulis fert oblongos *julos*, qui in flavos & muscosos flosculos, polline & tenui pulvere perfusos explicantur. *Glandes* è floribus non oriuntur (nam sunt inutiles) verùm in aliis quibusdam separatis pediculis: eæ autem Quernis glandibus sunt similes; nunc majores longioresq;, modò minores & breviores, quæ nonnunquam ante maturitatem nigrescunt, & gummi quoddam reddunt, gustu calidum, saporis tamen non ingrati. Maturarum cortex sive putamen nigricat; nucleus candidus, firmus & dulcis est, præsertim majorum: utræq; tamen à nonnullis maximè expetuntur, illísque non minùs avidè vescuntur quàm nos Castaneis & Avellanis. Hanc ob causam in foro Salmanticensi, aliisq; Hispaniæ locis venales mensibus Octobri & Novembri proponuntur; ut non immerito dixerit Plinius, per Hispanias glandem mensis secundis inferri.

J. Bauhinus brachia ramulósque Ilici incana lanugine obductos esse observavit: inque foliis & ramis excrementum per vernum tempus nigrum & rotundum adnotavit. Theophrastus præter glandem granum quoddam puniceum ferre scripsit.

Differentiæ Ilicum mihi accidentariæ potiùs esse videntur, quàm (ut cum Philosophis loquar) specificæ. Nam in arbusculis junioribus folia sinuata, aculeata, lata & Agrifolii æmula observavi, in vetustioribus oblonga, aliàs aculeata per margines, aliàs æqualia, neque serrata neque sinuata, & Oleagineis similia, prout ea rectè describit Matthiolus, quicquid alii contradicant.

In Hetruria aliisq; Italiæ provinciis, præsertim ad mare inferum, ínq; Gallia Narbonensi & Hispania, in sylvis, collibus, & campestribus maritimis passim & copiosè provenit. In Anglia vidimus arbores annosas & grandes quatuor aut quinque in Horto *D. Francisci Willughby*, Wollertoni propè Notinghamiam, quæ tamen glandes suas ad maturitatem non perducunt: quoniam hoc genus arbores, etiam locis natalibus, fructum suum tardiùs perficiunt. *Locus.*

Phellodryn Theophrasti (quam & alio nomine Ariam eidem dictam probat J. Bauhinus) Plinius videtur eandem existimasse cum Subere, quod & Phellos dicitur, siquidem ea omnia Suberi tribuat quæ Theophrastus Phellodryi.

Phellodrys sive *Cerro-sugaro* Matthioli, cùm nec ab eodem descripta sit, neque Clusio, neq; J. Bauhino, neque nobis in Italia peregrinantibus usquam conspecta, an ab Ilice specie distincta sit meritò dubitamus. Si liceat suspicari ex icone (inquit J. Bauhinus) ea accedit ad Smilacem Dalechampii.

Phellodryos quinque species proponit & describit Historia Lugdunensis: verùm cùm in collibus Rhodano vicinis, aut non procul ab eo dissitis, eas provenire dicat: nos autem ibi loci Ilicis duntaxat varietates quasdam, non species distinctas, observavimus, Phellodryas illas non arbores vel à se invicem, vel ab Ilicibus specie diversas esse suspicamur; sed Ilices majores foliis ludentes. Fortè tamen Phellodrys nigra J. B. species distincta fuerit, quam sic describit,

Phellodrys nigra id nominis à ramis nigricante cortice vestitis & glabris adepta est. *Folia* ab Ilignis differunt, quòd rotundiora multò & latiora, à Smilacis foliis quòd longè breviora pro latitudine, minúsque candida inferiùs; à Suberis nobis traditi, quòd duriora, spinis mordacioribus magis horrida. Calyx glandis, tradente Dalechampio lævis est. Forte hæc est Ilex folio Agrifolii *D. Magnol*, quæ folia habet spinosa Agrifolii, obscurè virentia; quam tamen ipsam à vulgari Ilice arborea specie diversam esse se nolle statuere ait, quousq; culturâ innotuerit. *Phellodrys.*

At neq; Smilaces Dalechampii apud historiam Lugd. ab Ilice arborea differre putamus: cùm primum genus in agro Monspeliensi frequentem provenire asserit, ubi nulla præter Ilicem ejus generis arbor, neq; à nobis neq; à *D. Magnol* observata: alterum in collibus Rhodanum respicientibus, totóque eo tractu qui à Vienna Allobrobogum Arelaten usque ducit, (ubi nihil aliud præter Ilicem nobis occurrit) observavit.

Aria & Phylica Bellonii quomodo ab Ilice differant, cùm eas non describat, nescimus, quæ de iis habet collegit in unum Jo. Bauhinus lib. 7. cap. 3. Hist. Plant. *Aria.*

Ilicis tum folia, tum glandes cum Quernis viribus conveniunt. Hæ autem suibus saginandis utiliores habentur. Usum in cibis in descriptione attigimus. *Usus.*

E ligno fiunt carbones ad metalla fundenda utilissimi. Matthiolus Hetruscis in pretio esse tradit, non modò quòd ignem diu foveant, sed etiam quòd (ut aiunt) caput minimè tentent. Arborum trunci ad molarum fabricas & alia opera servantur ob materiæ firmitudinem & durabilitatem, teste Clusio: Plinius rotarum axibus Ilicem duritiâ suâ utilem esse ait, ut & malleis majoribus.

2. Ilex

2. *Ilex coccigera* J. B. Ger. *aquifolia sive coccigera* Park. *aculeata cocciglandifera* C. B. The Scarlet Oak.

J. B.

Magnitudine multùm cedit aliis Ilicibus, ut quæ non temere stolones duobus cubitis altiores proferat, eósque non admodum crassos: *Folia* Aquifoliæ proxima, minora, muricata, utrinq; glabra, verùm non ità hilari virore nitida. *Flores* vel potiùs Julos copiosè fert, muscosos: glandem verò maximam, quod in pumila arbuscula mireris, etiam Iligna altera majorem, calyce asperiore. At præter hæc omnia triplicia excrementa in eis observantur.

1. Unum Maio & Aprili apparet, quod nihil aliud est quàm grana in foliis rubra, parva, rotunda, parùm oblonga, ex ipsa foliorum substantia nata, Pisis parvis similia, substantiâ intus albâ, non ità absimili substantiæ fructuum Oxyacanthæ *Matth.* gustu nonnihil acido, grato, in quibus tandem vermiculus nascitur.

2. Alterum huic cum Ilice majore commune, Maio mense apparens, ramis adhærescit, sed satis bleviter, copiosum, rotundum, nigrum, lævi nitidâque superficie, satis durum, intus liquore albido plenum, cui vermiculi innatant, tandémque inarescit, circa quod fervent sæpe formicarum operæ.

3. Tertium deniq; eodem cum jam dicto tempore conspicitur in foliis, reliquis notius & celebratius, Coccum putà infectorium: grana sunt rubra, saltem pulvisculo albo quo resperguntur abstersо, liquore sanguineo plena cum concoloribus vermiculis.

Clusius pusillam & valdè amaram glandem Hispanicæ suæ Ilici tribuit; cùm ex J. Bauhini observatione Ilex pumila Narbonensis glandem etiam quàm arborea majorem proferat: quod & nos verum esse comperimus.

Locus. Arbuscula hæc in collibus saxosis circa Monspelium, Nemausum, Avenionem, & alibi in Gallia Narbonensi oritur, ubi præcipuus cocci proventus: necnon in Provincia, &, Lobelio teste, etiam in Italia, præsertim in Hetrusco, Romano & Senensi finitimo agro, locis montosis, glareosis, sterilibus, inter varias Ilices, Smilaces asperas, Terebinthos, Lentiscos, &c. Attamen, observante Clusio, non ubique coccum gerit. Nam iis solùm regionibus quæ Mediterraneo mari vicinæ sunt, & magno Solis ardore torrentur oriri animadvertit. Sed neq; istic perpetuò fert; cùm enim frutex adeò adolevit ut glandem alere incipiat, coccum non gignit: ideóque solent incolæ quadriennes aut adultiores frutices urere, ut proximo anno novelli resurgant, qui deinde singulis annis aliquot subsequentibus coccum ramulis inhærentem instar exiguorum Pisorum coloris cinerei gignit.

* *Lib. de laudibus Provinciæ.* Quomodo gignatur coccus * Quinqueranus declarat, Vere (inquit) medio rorati imbribus frutices Coccum hoc modo ordiuntur. Ubi imus scirpus se in duo brachia partitur, in horum medio primùm omnium increscit rotundum quiddam magnitudine & colore Pisi; hoc Matrem vocant, quòd ex eo cætera grana producuntur. Matres ineunte æstate æstúque minutissimorum vermiculorum catervam profundunt, fatiscúntq; in summitate. In animalia prorepit nova soboles, colore candida, pro se quisq; in sublime. At ubicunq; vermiculi geminantis surculi axillis occurrerint, desident & incrementis aucti milii magnitudine fiunt. Inde liberiùs adolescentibus albus color in cinericeum transit, jámq; non animal sed pisum rursus apparet. Túmq; ea grana maturitatem adepta colliguntur, jam coloratis vermiculis fœta.

Alii grana non in divaricatione duntaxat ramulorum nasci perhibent sed etiam in foliis ipsis.

Grana hæc à Philosophis & Botanicis spurii quidam seu excrementitii fructus Ilicis pumilæ, & quidem solius proprii habita sunt. Verùm eruditissimus & ingeniosissimus Vir D. *Martinus Lister*, amicus noster summus, ejusmodi grana etiam in Anglia Cerasorum aliarúmq; arborum surculis tenellis adnascentia observavit, eáque non excrescentia esse judicavit, sed insecti cujusdam opus, fœtibus suis excipiendis & fovendis domicilium seu nidum efformantis, ab eodémque virgulis affixa: quod & nobis etiam (quibus Eboraci grana arboribus adhærentia ostendit) videtur, cùm insectis adultis & egressis à surculis facilè abscedant & dilabantur. Adeò autem similia sunt hæc grana coccis baphicis, ut ægrè queant discerni, eisdem etiam in locis, eodémque modo surculis adnascuntur, unde ab eodem insecti genere efficta esse verisimillimum est, quamvis succus tingendo minùs idoneus sit ob diversitatem alimenti. Quæ è Quinquerano attulimus huic nostræ opinioni de ortu horum granorum, quòd scilicet insecti opus sunt, non arboris excrescentiæ, favent. Putamus tamen insectum istud ibi loci ubi granum effingit & surculo agglutinat, ejusdem corticem pertundere, & succum inde exugere quo cusculium repletur, quiq; vermiculis in cibum sufficiat. Verùm hæc ex conjectura.

Matthiolus se coccum in Bohemia in Quercubus copiosè nascentem observâsse scribit. Quod quamvis nonnulli carpant & videant, verum tamen esse potuisse quæ à *D. Lister* observata protulimus declarant: imò verum esse non dubitamus.

Omissis iis quæ Quinqueranus aliíque habent de modo colligendi & præparandi coccum ad usum tinctorum, ea producemus quæ *D. Verchand* Monspeliensis Botanicus & Pharmacopœus insignis ex propria observatione nobis communicavit.

Usus. Coccus baphica, inquit, duobus usibus inservit, nimirum medicinæ, & lanis tingendis. Pro medicinæ usu oportet ut in mortario marmoreo tundatur, & deinde per cribrum trajiciatur, ut pulpa inde separetur, æquali Sacchari quantitati permiscenda. Mixturam hanc Conservam appellant, è qua addito Saccharo, Serico crudo, pomorum succo & aquâ rosaceâ fit syrupus *de Kermes*, qui inservit pro basi confectioni illi tantopere celebratæ de *Alkermes* Mesuæ dictæ.

Pro tinctorum usu granum maturitatem adeptum colligitur, deinde in area complanata, linteis substratis, Soli exponitur. Initio, quandiu humore abundat, bis térve in die versant, ne incalescat nimium. Cum pulvis rubicundus in superficie apparet eum cribri ope separant, & grana denuo linteis insternunt, usque dum similis pulvis iterum percipiatur, quem secunda vice per cribrum transmittunt, atque hanc operationem toties repetunt donec grana nihil amplius pulveris reddant.

Notandum

Notandum autem quod primus pulvis è foramine illo exit quo pertunditur granum ab ea parte qua plantæ adhæsit: Postremus autem qui sub finem undique in grani superficie apparet, constet è vermiculis intra folliculum animatis eúmque penetrantibus, quoniam foramen dictum plerunque obturatum est.

Quamprimum autem granula illa pulveris rubentia se incipiunt movere, aceto acerrimo irroranda sunt, & manibus confricanda, deinde in pilulas formanda, quæ Soli expositæ siccentur.

Si quis pulverem hunc rubicundum restare sinat, nec aceto alióve acido liquore perfundat, & ut ità dicam, extinguat, è quovis ejus granulo efformabitur musca quædam minima, quæ per unum vel alterum diem huc illuc saltantes volantésve tandem colore mutato mortuæ decident, amarore illo quem antea habuerunt omnino privatæ.

Granum evacuatum seu pulvere penitus exhaustum vino lavant, dein Soli exponunt: Siccatum in sacco confricant, ut lucidum reddatur. Quo facto saccis infundunt, jam venalem pulvere inde egresso uniuscujusque Sacci in medium immisso, ut innotescat scilicet pulveris ad grana proportio. Eo autem tingitur nobilis ille color quem *Escarlatinum* vocant. Coccus baphica vimhabet adstringentem, cujus ratione vulneribus nervísque sauciatis trita ex aceto convenienter imponitur. *Diosc. Plin.*

Eximie conferre hoc granum mulieribus abortientibus cum pari thuris pondere in potu sumptum Fuchsius & Matth. testantur. Nostro tempore mulierculas Monspelienses & Nemausenses in difficili partu & collapsis viribus ejus pulveris scobem ex vino, aut ipsam etiam confectionem *Alkermes* non sine fructu sumpsisse scimus. Medicis Monspeliensibus in quovis casu præcipiti, & morbis acutissimis, Apoplexia, Paralysi & similibus, nihil præsentius esse scimus. *J. B.* Mesues eam ad cordis palpitationem, syncopen, mentis alienationem seu desipientiam, & mœrorem sine causa manifesta celebrat. Quomodo autem Coccus baphica cor corroboret & exhilaret, cùm præter adstrictionem & amaritudinem nulla qualitas manifesta in ea percipiatur nos fugit. Odorem quem senserunt fragrantissimum in vermiculis & granis ipsis inter præparandum Lacuna & Quinqueranus, mirum cur alii aut non deprehenderint, aut non meminerint.

Cap. VII.

De Subere.

Suber Vossius à *Suo* dictum putat, quod calceamentis insueretur, fœminæ enim non tantùm hyberno tempore valetudinis causâ eo utebantur sed etiam æstivo, ut viderentur grandiores.

Suber latifolium J. B. Ger. Park. *latifolium perpetuò virens* C. B. **The Cork-Tree.**

Suber quod in Hispaniis nascitur, perpetuò viret, ut Ilex, cui adeò simile est, ut primo aspectu plerunque fallat, nisi cortex crassus & disrumpi solitus errorem detegeret. Majus est Ilice plerunque & *caudice* ubi adolevit longè crassiore, cortice item denso, carnoso, scabro & rimoso, qui nisi suo tempore detrahatur dehiscit, alióque subnascente expellitur: eo detracto qui subest novellus ità rubet, ut procul aspicientibus arbores rubricâ aut minio pictæ videantur. Suberis rami Ilignis firmiores sunt; *folia* majora, longiora, molliora, & supernè magis virentia, interdum nonnihil dentata, aliquando minimè, ut in Ilice. *Glans* magna, ubi maturuit nigricans, Iligna longior & obtusiore cuspide, calyce etiam majore, magis hispido, & per oras molliter echinato. Glans admodum adstringentis & exsiccantis gustûs, Ilignâ multò ingratior: magna ex parte conjunctim nascitur ut Pontica nux, sed crasso brevíque petiolo, & firmiore quam Iligna. Ramulis nonnunquam adnascuntur dura & lignosa quædam cinerei coloris tubercula, adeò firmiter inhærentia, ut nisi fracto ramo eximi non possit.

Clusius Suber in extrema Aquitania Pyrenæis proxima nascens folia non retinere sed hyeme abjicere observavit; ut mense Aprili foliis prorsus viduatæ erant quatuor Suberis arbores circa *Bayonam*. Quare (inquit) Theophrastus non immeritò tribuit Suberi deciduum folium.

Matthioli Suber alterum oblongis angustísque foliis, quod Pisano agro nasci tradit, sibi nunquam visum fatetur idem Clusius. At quis alius præter Matthiolum fide dignus illud conspexit?

Plerisque Castellæ novæ Bæticæque locis, & totâ Lusitaniâ nasci Clusius tradit. Circa *Fundos* & *Viam Appiam* copiosè nascentem simul cum Siliquâ Arbore seu Ceratiâ observavit *D. Tancredus Robinson*, qui affirmat folia Suberum raró esse decidua. Uberrimè etiam in Olbiensi orâ provenire auctor est Quinqueranus in libello *de laudibus Provinciæ*. Quæ de triplici cortice habet Quinquer. nobis non probantur. Detrahendis corticibus hæc est ratio. Quà stipes telluri committitur circumscinditur ad lignosam usq, materiam, paritérq, in summis humeris antequam in brachia dividat sese, mox à summo ad imum finditur, detrahitur triplex cortex: Non explanantur aqua sed igni, nec demuntur nisi tertio mox anno. Quod si paucis diebus à tonsura largi imbres supervenerint, arbor interit; quod raró accidit, nimirum regione calida & sicca, & temporum observatione raró fallente. *Clus. è Quinquer.* Alii ut Lobelius, & quidem rectiùs. Cortex geminus stipitem amicit; alter interior, qui perpetuò hæret; alter crassior ad duos pollices, rugosus, perquàm levis, qui deglubitur & quolibet gentium defertur.

Cortex tritus ex aqua calida potus sanguinis fluxum sistit; ejusdem cinis ad idem valere dicitur. *Vires & Usus.*
Usus ejus est ad anchoralia navium, piscantium tragulas, cadorum aliorumq, vasorum angusti oris, ampullarum vitrearum obturamenta, fœminarum * calceatum hybernum, alvearia, & in Estremadura Hispaniæ ad tuguriorum tecta, referente Clusio.

* *Plin. l.16. c. 8.*

SECTIO

SECTIO II.

De Arboribus flore à fructu disjuncto Coniferis.

CONOS voco fructus ſquamoſos, polyſpermos in coni ſeu metæ formam plerunque turbinatos: hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus cruſtaceis aut lignoſis per maturitatem dehiſcentibus compoſitos, quamvis neq; ſquamoſi ſint neq; conoides.

Coniferæ arbores ſunt vel Reſiniferæ, vel ſucco aqueo ſcatentes. Reſiniferæ ſunt vel fructu ſquamoſo, vel fr. è clavatis tuberibus per harmoniam coaptatis compoſito, foliolis brevibus, acutis, in ſquamas degenerantibus, ut *Cupreſſus*. *Reſiniferæ* fructu ſquamoſo ſunt vel foliis perpetuis, vel foliis deciduis. Reſiniferæ foliis perpetuis, ſunt vel eiſdem ſparſim & ſingulatim undique è ſurculis exeuntibus; vel agminatim pluribus ſimul velut in penicillos quoſdam coaggeſtis, cujuſmodi eſt *Cedrus Libani conifera*.

Quæ foliis ſunt ſparſim è ſurculis undique exeuntibus, ſunt iiſdem vel brevioribus & ſingulatim naſcentibus, cujus generis eſt *Abies*, vel longioribus, binis ex eadem theca ſeu tubulo egreſſis, ut *Pinus*.

Reſinifera foliis deciduis eſt *Larix*.

Coniferæ ſucco aqueo præditæ ſunt vel foliis latis, majoribus Coryli Alnus, vel fol. minoribus Populi: *Betula*.

CAP. I.

De Abiete.

ABies ab *abeo* Grammaticis dicta, putatur, ut à *facio facies*, à *ſpecio ſpecies*, quod in altitudinem tendat: Ἐλάτη pariter Græcis dicitur παρὰ τὸ ἐλᾶν, ὅ ἐστιν εἰς ὕψος ἀναπέτασθαι, teſte Etymologo. Notandum autem, vocem ἐλάτην æquivocam eſſe, & pro involucro fructûs palmæ arboris interdum accipi, aut etiam pro fructu ipſo.

Notæ Abietis characteriſticæ in genere, prout Piceam Latinis dictam complectitur, ſunt folia ſingularia ramulos undique cingentia, ſeu non ex lateribus tantùm ſed etiam ex ſuperna & inferna eorundem parte naſcentia, brevia & anguſta, proceritas eximia.

Jo. Bodæus à Stapel multis probat falli Botanicos qui *Sapinum* arboris ſpeciem eſſe negant, ſtatuúntque Sappinum, Plinii autoritate decepti, inferiorem ac enodem partem caudicis Abiegni, oſtendítque Plinium diſtinguere *Sapinum* & *Sappinum*. *Sappinus* Piceæ Sativæ ſpecies eſt, *Sapinus* autem ſpecies Pini quæ cæſa regerminat. Pars autem inferior Abietis enodis *Sapinea* dicitur non *Sapinus*. Sic autem vocabatur pars hæc Abietis, quòd enodis eſſet ut Sapinus. Recte ergo (inquit) Bellonius *Sappinum* arborem dixit. Vide Comment. ipſius in Theophr. hiſt. lib. 3. cap. 10.

A. 1. *Abies* Park. *Abies fœmina ſive* Ἐλάτη θήλεια J. B. *Abies mas conis ſurſum ſpectantibus* C. B. The Yew-leaved Firr-tree. *Abies Taxi foliis.*

Deſcriptionem hujus accuratam * Joannes Conradus Axtius nobis ſuppeditat.

Eſt (inquit) arbor procera & excelſa, Pinum altitudine ſuperans. *Caudex* ejus rectus eſt, inferiùs enodis, æqualem ferè craſſitiem habens uſque ad ramos. Hæc pars vocatur à * Plinio, & Vitruvio *l. 2. c. 21.* *Sapinus*; ſuperior autem pars nodoſa *Fuſterna*. Errant itaque * Bellonius & alii, qui ex Sapino peculiare genus faciunt. *Cortex* ejus eſt albicans & fragilis. Rami in circuitu circa truncum creſcunt, interdum quatuor, interdum quinq;, interdum ſex aut plures, & hoc continuant uſque ad cacumen, ſingulis enim annis novam congeriem ità arbor protrudit, ut facilè inde colligere licet, quot annorum ſit [*Hoc non peculiare eſt huic ſpeciei, ſed pleriſque arboribus coniferis commune*] Quidam ramorum ſunt in terram reflexi, quidam non, ſed prius fieri puto à pondere muſci albidioris, qui ſæpius copioſiſſimè in ramis Abietum provenit. Utrinque ſurculos utplurimum habent inſtar crucis, interdum tamen unus tantùm ſurculus ab uno latere erumpit, nullus ex adverſo.

* *Tract. de Arboribus coniferis, &c.*
* *Lib. 16. cap. 33.*
* *Bellonium defendit Stapelius. v. ſupra.*

Scribunt autores quòd *folia* utrinque ex lateribus ramorum emergant, quod tamen falſi αὐτοψία convincit: proveniunt enim non ſolùm in lateribus, ſed etiam in ſuperiore & inferiore ramulorum parte, ſed illa ità ad latera ſe deflectunt, ut intuentibus tantùm è lateribus emerſa videantur. Sunt autem folia, non ut alii volunt dilutæ, ſed ſaturæ viriditatis in ſuperiore parte, in averſa autem paululum candicantia [lineâ viridi diſtincta *J. B.*] quæ ex ſuperiore parte erumpunt breviora ſunt quàm quæ ex lateribus & inferiore parte. Plinius ſcribit *folia eſſe inſecta pectinum modo Piceæ & Abieti.* Quid vocabulo illo *inſecta* vult equidem neſcio. Sunt tamen folia ità ferè diſpoſita, ut dentes in pectine, foliis Taxi ſimilia, minimè pungentia, in acumine enim in minutiſſimam furculam dividuntur, partes tamen illæ non ità acutæ ſunt ut pungant, in medio lineâ ſecundùm longitudinem notata. Lignum habet album, molle, & læve.

Radices non altè deſcendunt, ità ut facilè à ventis validioribus radice tenus è terra eruantur.

Coni quadruplo minores ſunt quàm Piceæ, ſquamis conſtant in ſuperiore parte latis, ſub quibus latet *ſemen* ſubalbum, ſuperiùs alatum, plenum acri & pingui humore.

Mat-

Matthiolus & Bellonius rectè negant Abietem ferre florem: Thophrastum autem, & Plinium, & alios qui Abieti tribuunt flores fefellerunt primùm prorumpentes piceæ coni, qui ante Solstitium proveniunt, & aspectu sunt jucundissimi. Alii enim Fabæ magnitudine, alii etiam minores aut majores apparent, tantâ rubedine præditi ut nihil supra: singuli squamis suis sunt vestiti, & progressu temporis paulatim fiunt virides. Ego potiùs illis accedo qui flores Abieti tribuunt: nam ex sententia nostra florum stamina, seu apices potiùs, pulvisculum seu semen minutissimum suppeditant semini masculo in Animalibus analogum. Deinde J. Bauhinus aliíque autores fide dignissimi disertis verbis Abietem florere affirmant. Tandem autorem nostrum de Pinu, cui flores etiam fidenter negat, deceptum scio, cùm & ipse flores observaverim in eo genere copiosos, quidni ergo & de Abiete falsus sit?

J. Bauhinus conos pleniùs describit: Conos (inquit) fert oblongos, ovatos ferè, Piceæ vulgaris conis breviores & crassiores; Squamæ verò latiores multò, brevioresque, & velut hirsutæ, vel levi exsiccatione caducæ, ut in Pinu *Cembro* dicta: neque enim hærent, ut in Pinu, Picea atque Pinastro. *Styli conorum medii, squamis delapsis, diu interdum in arbore restant nudi, Clavos nostrates vocant*, à similitudine.

Dodonæus, eúmque secutus Gerardus, de Abiete & Picea confusè scribunt, unde concludimus cum J. Bauhino, Abietem & Piceam non bene notas fuisse arbores Dodonæo.

Quin & C. Bauhinum ex una specie duas fecisse opinamur, & synonyma confudisse. Abietem enim I. seu conis sursum spectantibus, sive marem *C. B.* & II. seu albam, sive fœminam *ejusdem* pro eadem arbore habemus. Certum enim est Abietem Plinii, & fœminam Theophrasti *Clus. hist.* quam Abietis suæ secundæ, i. e. albæ seu fœminæ synonymam facit C. Bauhinus, ipsissimam esse arborem quam jam descripsimus. Abietem autem conis sursum spectantibus, aliam ab ea quam descriptam dedi, vellem quis mihi ostendat. Ego duas tantùm Abietis species agnosco, alteram conis brevioribus, sursum spectantibus, foliis pectinatim Taxi modo dispositis, subtus albentibus, quam sci. descripsi, quámque Abietem fœminam Theophrasti peritiores Botanici, Clusius & Joan. Bauhinus faciunt: alteram conis longioribus, deorsum dependentibus, foliis nec pectinatim dispositis nec subtus cinereis, quam iidem Latinorum *Piceam*, Theophrasti Abietem marem esse statuunt.

Interim hìc monere convenit *D. Plot* in Historia naturali Comitatûs Staffordiensis non rectè cepisse mentem meam, cùm arbores illas in *Worton* nascentes, seu mavis stantes, Piceæ generi à me adscriptas dicat. Mihi enim optimè notæ fuerunt illæ arbores, quas non semel vidi & lustravi, earúmque semina collegi in horto nostro serenda. Nota ergo tertia ad Abietem in *Catalogo nostro plantarum Angliæ* ad Abietem cujus synonyma dedi referenda est, [non ad Piceam ut opinatur D. Plot.] nimirum Abietem *Park.* Abietem fœminam sive Ἐλάτην θήλειαν *J. B.* cui etiam, (ut superiùs dixi) eandem puto Abietem II. i. e. albam sive fœminam C. B. ut patet, tum ex epitheto albæ, tum ex nonnullis synonymis; quanquam fateor *C. Bauhinum* synonyma confudisse, ab Autoribus quibus Abietis & Piceæ differentiæ minùs perspectæ essent seductum.

Nos in Sueviæ & Bavariæ sylvis, sed copiosiùs in Alpibus Helveticis & Rhæticis Abietem observavimus. Axtius in Germaniæ & Bohemiæ sylvis frequentissimam esse scribit: alibi etiam variis locis in montibus reperitur: Coni, teste Clusio, virent Autumni initio, & multam resinam fundunt: sub Autumni verò finem, & hyemis initium maturitatem consequuntur. *Locus.*

Materies ad multa utilis est, præcipue ad navium malos ob levitatem & altitudinem suam: nam in Alpibus Helveticis inveniri nonnunquam 130 pedum altitudine asserit, ità ut usui adaptentur longitudine 110 pedum. Asseres & tabulæ abiegnæ multi apud nos usûs sunt in Anglia ad tabulata domorum & conclavium. Ex ligno etiam Abiegno in Germania (teste Axtio) fiunt dolia quæ picantur, cupæ, capedines, truæ, capulæ, aliáque quamplurima vasa cerevisiaria, aquaria, culinaria: in frequentissimo usu est in Anglia ad pyxides, thecas, cistas, loculos, &c. Pondus sustinent validè Abies & Pinus, renituntur enim, nec temere rumpuntur. *J. B.* *Usus.*

Hujus resina duplex in usu est, 1. *Liquida*, quæ colligitur è tuberculis Abietum novellarum sed pauca. Hanc Officinæ *Terebinthinam Venetam* (at nostrates Argentoratensem,) falsò vocant [Inter corticem & corticem arborum juniorum oriuntur quædam tubercula, (*Danblattern* Germani vocant) ex quibus si vulneretur fluit præstantissima illa resina, Lariceæ consistentiâ similis, sed magis transparens, amaricans, valdè fragrans, & sapore Citrii mali corticem proximè referens.] 2. *Sicca*, quæ uti Thus figurâ ementitur, ità usum ejus æmulatur. Modum colligendi resinam liquidam vide apud Bellonium.

Resina hæc à Matthiolo aliísque magnopere commendatur ad recentia vulnera, præcipuè capitis, sananda; ad calculum renum & arenulas, ad urinam ciendam (unciæ pondere pota) ad arthriticos & ischiadicum dolorem. Ad gonorrhœam etiam virulentam confert, si aliquot diebus continuis matutino tempore sumatur. *Vires.*

Abietem Angliæ indigenam esse statuit *D. Plot*, nec ego sanè abnuerim, siquidem Abietes illæ superiùs memoratæ in vico *Worton* crescentes ibidem sponte ortæ videntur; easque reliquias esse plurimarum in vicinia olim nascentium ostendit idem doctissimus Vir: unde Cæsarem in utroque genere deceptum patet, cùm scribit *in Britanniâ Materiem omnis generis reperiri præter Fagum & Abietem*, Fagum enim plurimis in locis provenire apud nos certum est; Abietem aliquibus.

Abies, autore Theophrasto, provenit tantùm semine, radix nullam penitus sobolem profert: deciso cacumine radicitus inarescit eodem anno. Nos verò quamvis hæc variis in locis iteret & inculcet Theophrastus, experientiâ docti affirmamus, ramulos Abietis decisos & terræ implantatos, non germinare tantùm, sed & radices agere, & fortè etiam in arbores tandem adolescere posse: Siquidem ostendit nobis D. *Franciscus Willughby* arbusculas Piceæ seu Abietis maris lætas & vegetas, ex ramulis à seipso ante quadriennium depactis.

Hermannus in Catalogo Leydensi distinguit Abietem marem conis sursùm spectantibus sive Taxi foliis ab Abiete fœminâ Theophrasti *J. B.*

A. 2. *Abies mas* Theophr. *Picea Latinorum, sive Abies mas Theophrasti* J. B. *Picea* Park. *Picea major* Ger. *Picea major prima sive Abies rubra* C. B. **The common Firr-Tree, or Pitch-Tree.** *Abies conis deorsum spectantibus.*

Axtius.

Procera est arbor, caudice recto uti Abies, cortice rubescente, nullo modo fragili, ut in Abiete, sed lento & flexili. Ramos habet Abietis ramis similes, & ità ordinatos, [decussatim positos] non quidem in terram deflexos, sed ad cœlum spectantes: [è contrario ex J. Bauhini & nostra observatione plerunq; in terram reflexos] *Folia* sunt dilutæ viriditatis, nec ità ut in Abiete pectinum modo disposita, sed ex duobus surculorum lateribus, & ex superiori parte prorumpunt, nec inferior prorsus est nuda, sed illa ad latera flectuntur, ut intuentibus inferior pars nuda videatur, quæ autem in superiore parte crescunt, non ità ad latera flectuntur ut inferiora, Abiegnis angustiora sunt, breviora, curviora, acuta & pungentia. Surculi ramorum Piceæ plura habent folia quàm Abietis: In siccis ramulis folia admodum caduca sunt, ut inter exsiccandum experti sumus. Rectè negat * Plinius Piceam exhilarari flore, & immeritò hanc ob causam à Dalechampio notatur, qui scribit; Piceæ florem oblongum ac rubentem quivis observare potest. Fefellit illum sine dubio color, putavítque conos tanta rubedine non esse præditos: sed si diligentiùs inspexisset, sanè aliter scripsisset, sunt enim nihil aliud quàm conuli prorumpentes & rubentes, & nihil omnino floribus simile præter colorem repræsentantes. *Nos potiùs assentimur J. Bauhino, Clusio, Dalechampio, gravibus imprimis & ἀξιοπιστοτάτοις Auctoribus affirmantibus extrema ramorum hujus arboris ineunte æstate julos protrudere singulares, pallescente quàdam farinâ refertos, quàm Axtio id neganti: præsertim cùm & ipsi ejusmodi julos in Pinu, cui ille pariter flores denegat, observaverimus.* Præterea nullam omnino in rerum natura plantam dari contendimus cui nec flos sit, nec aliquid flori analogum; nec enim sine semine masculo qui in apicibus florum continetur plantæ ullius semen prolificum esse posse putamus.

* L. 16. c. 25.

Picea conos fert teretes spithamæ longitudine, extremitatibus ramulorum annexos, & deorsum pendentes, quod propter pondus ipsorum fieri autumo, ex meris squamis coalitos; in medio scapum habent longum, cui squamæ sunt adnatæ, quæ in medio latæ sunt, in superiore parte acuminatæ ac tenues, in inferiore autem parte, ubi scapo annectuntur, angustiores, crassiores tamen: mediæ majores sunt, infimæ & supremæ paulò minores: Etsi dehiscunt squamæ non tamen excidunt, ut in Abiete fœmina. Singulis in latere exteriore annectitur longum & latiusculum foliolum, superiùs paulùlum incisum, in interiore parte annectitur illis geminum *semen*, magnitudine seminis Cnici, superiùs alatum, colore fusco. Semen plenum est olei cujusdam fragrantissimi, linguámque acrimoniâ suâ ferientis. Totus conus, si recens ex arbore venit, plenus est resinâ, & gratissimum spirat odorem.

Locus. Nascitur in montibus & sylvis. Nos in Sueviæ & Bavariæ sylvis inque Alpibus Rhæticis & Helveticis observavimus & quidem multò copiosiorem quàm Abietem fœminam. Hanc arborem esse conjicio quæ in Suecia, Norvegia alíisque Septentrionalibus regionibus copiose oritur. Mense Septembri fructus sunt maturi.

Usus Ligni. Materies ligno quidem facilis fabris, sed in opere deterior, ut quæ pro aeris constitutione intumescit, detumescítve, subinde in ædificiis crepitans. Ad omnia illa adhibetur, ad quæ Abies fœmina, non tamen ità frequenter. Lignum accensum, imprimis resinosum, fumum edit atrum, & omnia ad quæ pertingit nigrore afficientem. Quando cortex vulneratur magna copia effluit resina, ex qua nostrates [Thuringi] picem destillant. *Axtius & J. B.*

Quæ de viribus Piceæ Veteres habent apud ipsos requirenda omitto.

Cerevisia diætetica dicta, in qua infusi fuere ramuli aut summitates hujus arboris, in affectibus Scorbuticis bono cum successu sæpenumero usus sum. *D. Needham.* Idem affirmat Mollenbrocius de Arthrit. vag. scorbut. Bartholinus de Medicin. Danorum domest. refert Norwegos aliosq; septentrionales masticare corticem Abietis in inopiâ frumenti.

Hæ arbores (ut diximus) copiosam resinam præbent, cujus eliciendæ modum apud Germanos his verbis describit * Jo. Conradus Axtius.

* *Tractatu de Arboribus coniferis, &c.*

Mense Maio, decrescente Luna, corticem Piceis detrahunt nostrates hoc modo. Incipiunt in parte superna quâ asciâ pertingere possunt, & detrahunt corticem latitudine trium digitorum usq; in partem imam, ità tamen ut pedibus duobus à terra plaga absit. Deinde sinunt corticem in arbore latitudine unius circiter palmæ, & iterum talem plagam inserunt, & sic pergunt donec tota arbor ità sit sauciata. Duobus aut tribus elapsis annis plagæ illæ ità sunt repletæ resinâ, ut deradere possint. Accingunt itaq; operatores sese operi, & induunt tunicas lineas breves, ampliores tamen, ubique consutas præterquam in inferiore & superiore parte, hæ pertingunt ad umbilicum, & resinam in rasura excipiunt, nè indusia operariorum ab illa maculentur. Faciunt deniq; vascula quædam, seu sportulas è cortice Sorbi sylvestris, figurâ coni inversi: has in terra ad latus arboris ponunt; quo facto deradunt resinam cultris sive radulis incurvis, ancipitibus, longis infixis baculis, quam excipiunt sportulis illis, & in acervum congerunt, donec in casas, in quibus pix destillatur, convehatur. Picem è Resina picea hoc modo conficiunt Germani; Faciunt in Officinis suis furnum quadratum, oblongum, in quo duobus ferè pedibus à terra ponunt duos canales ligneos, in posteriori furni parte tantùm prominentes, unicuiq; canali imponunt tres ollas oblongas in fundo foramen digiti latitudine habentes, juxta ollas illas tria relinquunt foramina, in anteriore parte pedem unum circiter alta, & plus dimidio lata, in posteriore furni parte minora sunt, quæ loco fumariorum sunt, ut eo meliùs ignis è foraminibus anterioribus flammam emittat. Furno ità perfecto implent ollas illas resinâ, & unamquamq; tegunt operculo: deinde accendunt ignem in foraminibus anterioribus. Cùm itaq; resina calorem ignis percipit, liquescit in ollis, & per foramina ollarum pix destillat in canales subditos, per quos in posteriore parte furni effluit. Canalibus ibi supponunt vasa abiegna, aut etiam alia vascula è cortice Piceæ fabrefacta; hisce effluentem picem excipiunt & divendunt. Si nihil amplius fluat, residuum eximunt ex ollis, & implent eas iterum resinâ, sícque pergunt donec omnis resina

sina facta sit pix. Residuum seu caput mortuum resinæ in frusta magna quadrata cogunt, ex quibus deinde fuliginem urunt.

Alius est modus excoquendi picem liquidam ex ipso Piceæ ligno, persimilis illi quem describit Theophrastus histor. lib. 9. cap. 3. Piceæ in Tædam conversæ stipites assulatim cæsos super area seu pavimento è luto usto aut lapidibus antea præparato, & à centro undique ad circumferentiam paulatim declivi in struem aut acervum componunt, ei similem quem extruunt qui carbones faciunt. Struem hanc frondibus faginis pineísve undique contegunt & deinde pulvere aut lutocomminuto inspersò curiosè loricant, ne quà fumus aut flamma eluctari possit. Ignem postea, foramine ad id relicto, desuper accendunt, quemadmodum Carbonarii solent, qui liquorem ligni oleosum seu resinaceum ad ima subsidere compellit: Is autem ob pavimenti declivitatem in canalem (qui acervum undique coronæ instar cingit) ad id factum promptè delabitur, indéque per alios ductus in lacus aut vasa ei recipiendo destinata derivatur. Ex hoc in cortinas injecto, & tandiu decocto donec omnis humor absumatur, fit *Pix arida* & *rasilis*, Græcis Παλίμπισσα dicta, Nostrates Picem liquidam Tar vocant, siccam seu aridam Pitch. Hinc patet Picem à Plinio rectè definiri Resinæ combustæ fluxum.

De Resinæ & Picis usibus in Medicina & Mechanicis dicemus in historia Pinûs.

In Nova Anglia pavimentum, in quo pineas taleas componunt ad excoquendam picem, non à centro ad circumferentiam, sed è contra à circumferentia ad centrum devexum faciunt, & canalem indè ad circumferentiam, ad picem defluentem derivandam, ducunt. Ibidem etiam lignorum struem luto undique illito obducunt, & foramen in summa parte relinquunt per quod igne desuper immisso ligna accendunt; quibus jam penitus ignitis foramen illud obstruunt, & per foraminula aliquot circumcirca in lorica lutea seu tectoria relicta aerem admittunt quantus satis sit ad ignem fovendum, cauto interim ne in flammam erumpat. Foraminula quibus ignem moderantur, & vel occludunt vel aperiunt prout res postulat, Registros vocant.

3. *Picea pumila* J. B. Park. *pumila Clusii* Ger. emac. *minor* C. B. *Clus.*

Nunquam valdè assurgit, sed pumila manet, fertque quædam nucamenta Nucis Ponticæ magnitudine, è squamulis imbricatim compositis, sed in pungens foliolum desinentibus compacta, quæ maturitate dehiscentia concavas inanitates & veluti cellulas ostendunt; à summis verò & extremis nucamentis ramuli nonnunquam enascuntur, frequentibus, brevibus & pungentibus foliolis obsiti: sed tota arbuscula brevioribus & pallidioribus foliis quàm superior prædita est.

Neque florem, neque fructum observavit Clusius.

Pinum tubulum sive tibulum Plinii Dalechampius vocare videtur.

4. *Abies Mexicana Fr. Hernandez. Avevetl & Ahoehoetl indigenis.*

Hanc arborem Hispani Sabinam & Cedrum ob materiei rubrum colorem vocare soliti sunt: verùm ad Abietum genus omnino referendam esse præter fructum omnémque faciem, materia suadet, quæ mollis ac lenta est, corruptionique & vitio abundè obnoxia, maximè si terræ defigatur.

Sunt autem (inquit) quatuor, quod adhuc intellexerim, hujus arboris differentiæ, inter se magnitudine, colore & fructu distantes.

1. Quædam siquidem illarum altissimas Pinus longitudine atq; amplitudine superant, & candidæ esse reperiuntur. Earum nonnullæ 24 aut amplius pedes crassitudine æquant.

2. Aliæ, quarum materia quoq; candens est, & rubrum cor, sine medulla his cedunt, & nuces Pineas resinâ refertas producunt, sed quæ vulgares Oleas minimè magnitudine vincant.

3. Aliæ his quoq; inferiores spectantur, sed rubra materie, & orbiculatiore coma.

4. Postremæ & quæ omnium minimæ sunt, vix Malos Medicas vulgares vincunt magnitudine, quibus materies rubra est & candens medulla.

Cortice omnes teguntur rubeo, foliáq; ferunt Abietina, etsi minora & exiliora: Ex omnibúsque resina, si non sponte, at flammis liquata fluit. Forma esset eadem quæ nostrati Abieti, ni folia, ut diximus, tenuiora, rami depressiores & fastigia acuminatiora assurgerent.

Assulæ in vasa fictilia conjectæ opertæque igne supposito resinam fundunt: ea tamen sponte non emanat.

Quibusvis regionibus proveniunt circa fluenta, stagnantésve aut lentè fluentes aquas uliginosáve loca: etsi omnium minima longe ab aquis & nasci & servari soleat. Nullo tempore aut loco inveniuntur florere. *Nimis temere hoc pronunciavit Hernandez, nisi forte julos pro floribus non habendos censuit.* *Locus.*

Resina hujus Abiegna vulgari longè acrior & calidior est & viribus vehementior.

Corticis, Foliorum, Resinæ vires & usus, vide apud Hernandez, lib. 3. cap. 66.

CAP. II.

De Pinu arbore.

Pinus arbor Latinorum quo nomine Veteribus Græcis dicta sit non levis est inter eruditos controversia.

Πεύκην Veteres Græcos pro Pinu usurpâsse J. Bauhino dubium non est. Idem videtur Casparo fratri, Carolo Clusio, Bodæo à Stapel. aliisq; doctioribus. Mihi Turneri nostri sententia probatur, nimirum Theophrastum πεύκην appellâsse quam Latini *Pinum*: Plinium autem πίτυν Græcorum pro Pinu accepisse, quòd Plinius Pityocampas Pinorum erucas vertat, non Piceæ. Galeno etiam Pityn Pinum esse, ait enim Pityn maximos ferre conos: Verisimile etiam putat Galeni tempore Græcos & qui eum secuti sunt semper Pityn pro Pinu usurpâsse.

Πίτυς Theophrasto quæ arbor sit nobis non constat, J. Bauhino Pinastrum seu Pinum sylvestrem esse verisimile videtur.

Nominum mutationis, & errandi ansam præbuisse videntur Arcades, qui (ut scribit Theophrastus) quod cæteri πίτυν, πεύκην, contra quod πεύκην πίτυν vocârunt.

1. *Pinus sativa* C. B. *sativa sive domestica* Ger. *urbana sive domestica* Park. *ossiculis duris, foliis longis* J. B. **The manured Pine-tree.**

Excelsa est arbor, *caudice* recto assurgens, cortice scabro & subrubenti; materie robusta, subflava, odorata, pingui. Rami per intervalla eo ordine rotatim prodeunt quo in cæteris arboribus coniferis. Ex tuberculis passim in rugoso ramorum cortice extantibus *folia* enascuntur, bina ferè, circa imum connata, mox ab invicem abscedentia, quà se mutuò spectant canaliculata, Junci marini æmula & æqualia, duorum triúmve palmorum longitudine, mucrone acuto & rigido. Coni magni, crassi, turbinati, arctissimo squamarum contextu compactiles, quarum crassa, lignosa, lucida capita extantia tuberculorum agmine inæquales reddunt conos: singulares squamæ unciam latæ, duplo longiores, à capite resinam albam, odoratam subinde fundentes, lineisq; ex umbilico devexis donatæ, paulatim hastam versùs extenuantur, crassæ, sinu suo complexæ naturâ binæ unam aut alteram pityidem, oblongam, ferè uncialem, torosam, pulvisculo atro-purpureo respersam, osse crasso, duro; nucleo candido, pingui, dulci, pelliculâ rutilâ obvoluto.

Locus. Copiosissimè in Italia propè Ravennam provenit, quo in loco sylvam ex se facit amplissimam in longitudinem extensam ad maris litus: alibi etiam in Italia observavimus spontaneam. In Gallia Narbonensi ad aquas Marianas spontaneam perhibet Lobelius, & circa Massiliam; Incolæ *Provinciæ* eam terebrant pro resinâ eliciendâ.

Radix nullam ex se penitus sobolem emittit, ideóque trunco reciso prorsus emoritur, & semine tantùm provenit. Proprium esse aiunt huic arbori ut salso solo lætissimè fructificet, quemadmodum apparet ex amœnissimo Pineto prope Ravennam.

Vires & Usus. Pini cujuscunq; cortices & folia refrigerant & astringunt, unde in dysenteria & fluore mensium prosunt. Decoctum aut infusum summitatum Pinûs in Cerevisia alióve idoneo liquore ad calculum renum & vesicæ plurimùm valere creditur, necnon ad Scorbutum aliósque thoracis affectus. A turionibus Pini mille hominum liberatos à Scorbuticis affectibus refert Hofmannus in Method. medendi.

Nuclei Pinei saporis sunt delicatissimi, ipsis etiam Amygdalis præferendi, ideóque in Italia mensis secundis adjiciuntur. Caliditate temperati sunt & humidi; maturant, leniunt, impinguant. Usus præcip. in *Phthisi* & *tabe*, quia nutriunt bene, quamvis non omnino facilè concoqui vult Dodonæus; *in tussi* & *diuturnis pectoris vitiis* per se aut cum melle alióve eclegmate, quoniam exasperata leniunt; in *nephriticis affectibus*, stranguria, acrimonia urinæ, &c. quos mitigant & dolores sedant. Augent item & lac & semen genitale, ideóque Venerem languentem excitant & naturam calefaciunt, præsertim Saccharo conditi. Totus Conus seu Strobilus cum Marrubio recenti decoctus (inquit Galenus) si postea addito melle modico iterum coquatur, donec ipsum decoctum mellis accipiat crassitudinem medicamentum est ad thoracis pulmonisq; exscreationes conveniens, veteri tussi & tabitudini conferens, ut Dioscorides etiam testatur. Aqua Strobilorum astringit, ideóq; utilis est ad faciei rugas delendas, mammarum incrementum impediendum, in procidentia matricis, &c.

Notatu dignum est quod observavit Cæsalpinus, & nos etiam ipsi, nucleos hosce non bipartitos esse ut aliis plurimis, sed velut in alveo novellum Pinum continere, cujus radix inferiùs spectat.

2. *Pinus cui ossicula fragili putamine sive Cembro* J. B. *Pinus sylvestris montana tertia* C. B. *Pin. sylv. altera fructifera, Tæda arbor fortè* Park. *Pin. sylv.* 2. Ger. descr.

J. B.
Pini foliis breviora sunt Cembri folia, palmaria, itidem bina è tuberculo uno prognata, cannulatáq;, videntur acutiora tamen. Conus minor quàm Pini, hoc commune habet cum cono Abietis, quòd squamæ facilè à pediculo divellantur, in cæteris differt. Squammis compactus est minùs multò extantibus & compressis, rugosis, non lucidis ut Pini sativi, nec firmiter compactis, extremam singularum marginem [non meditullium] occupante umbilico. Pityides binæ singulis squamis occultantur, dimidio minores quàm Pini domesticæ, osse triquetro, turbinato, rubente, tenui & fragili, adeò ut digitorum pressu haud ità violento dissiliat, nucleo crassiore, breviore, sapore & substantia cum Pityidibus domesticis eadem.

In

In Rhætia copiosissimè nascitur, ubi rustici ejus fructu vescuntur, qui quamvis, Bellonio judice, minùs duro sapidioréq; sit nucleo quam Pini vulgaris, adeò tamen vili venit, ut vecturâ dignus non censeatur. Quinetiam in convallibus montis Juniperorum dicti & montis Senesii, per quos è Gallia Mediolanum iter est, nullus est pagus qui eam sub *Elvi* nomine non agnoscat. Gesnerus in altis montibus Rhætorum & Vallesiorum nasci scribit, nec ullam arborem altiùs. Plinii Pinum Tarentinum esse volunt nonnulli. *Locus.*

Bellonius hoc genus Theophrasto incognitum esse ait, in Græciæ enim aut Asiæ montibus non nasci. Dalechampius Tædam arborem Plinii esse vult, Theophrasto ignotam.

3. *Pinus sylvestris* C. B. *Pinus sylv. vulgaris Genevensis, & Tæda* J. B. *An Pinaster Austriacus major, albus & niger* ejusdem? *Item Pinaster, sive Pinus sylv. Hispanicus major* Clus? J. B? *i. e. Pinus maritima altera* C. B? *Pinus sylv. Mugo* Ger. ico. **The Mountain Pine.**

Axtius.

Caudicem habet * interdum distortum, sæpissimè tamen rectum: cortex in inferiore arboris parte plenus est rimarum atq; scaber, colore quodammodo cineraceus, in superiore tamen parte plenus squamarum & rubicundus, in ramis tenerioribus Lauri modo livescit. Surculos ramorum habet fragiles, qui si frangantur apparent inter corticem & corticem minuti pori, ex quibus resina exsudat. Adultæ arbores ramos habent minimè rectos sed sinuosos. *Folia* habent tenuia, rigida, multò longiora foliis Abietis & Piceæ, semper gemina ab uno veluti tubulo exeuntia, in ipso exortu connexa, in interiore parte, quà sese conspiciunt, concava, acuta, pungentia, gustu adstringentia, undiquaq; ramos vestientia.

* *Imo plerumque si eandem nobiscum arborem intelligat.*

Coni ex compactili squamarum acervo sunt turbinati; ramulis pediculo brevi, in nonnullis recto, in aliis adunco, ad latera ità firmiter adhærent, ut cùm novi erumpunt anniculi adhuc in ramis hæreant; quamprimum inaruerint dehiscunt. Squamæ sunt oblongæ, sub quibus semen latet nigricans, magnitudine Anisi, alatum, plenum albâ medullâ.

Arbor hæc optimam fundit resinam.

Descriptio hæc in reliquis bene convenit Pinui sylvestri à nobis in Suevia, Bavaria, Austria, & alibi in Germania passim observata, sola seminis parvitate differt. Nostra folia habet longa, in viriditate nigricantia, conos satis grandes, minores tamen quàm Pini sativi, oblongos, turbinatos, ramorum alas spectantes & reflexos, nucleis parvis, nec Mali vulgaris nucleis multò majoribus, quibus & figurâ suâ accedunt.

Habetur in viridariis nostris frequens in Anglia, & ab Hortulanis vulgò, **The Mountain Pine**, id est, Pinus Montana, dicitur; excrescit autem in magnitudinem & proceritatem eximiam, quamvis cùm sylvestris & suæ spontis sit, plerunq; pumila manet in Germania.

Hæc proculdubio est quam Bellonius libro Coniferarum describit sub *Piceæ* nomine, caudice, cùm in arborem excrevit, contorto, rubro cortice vestito, rimis hiulco, sinuosis ramis, fragilibus, coma in latum expansâ, mediocri magnitudine, &c. vide. Pinaster Austriacus major *Clus.* duorum est generum, adeò inter se similium, ut pauci nisi materiæ cæsores discernere queant. Alterum tamen genus lætiore & erectiore est caudice, læviore cortice, majore cono. Alterum verò crassiore plerunque est caudice, scabriore cortice, foliis paulò crassioribus ac minore cono.

Pinaster sive Pinus sylv. Hispanica major Clusio, in Aquitania, ínq; Pyrenæis & plerisq; aliis Hispaniæ locis frequentissima, quæ ipso monente, à Pinastro 1. Austriaco albo parum & solis fortè natalibus differt, in Pini sativi altitudinem excrescit, interdum etiam superat. Nobis observatæ quamvis satis grandes & proceræ, minores tamen erant sativis.

Sunt ergo nostrâ sententiâ Pinus sylvestris vulgaris Genevensis *J. B.* Pinaster sive Pinus sylvestris Hispanica major *ejusdem*. Item Pinaster Austriacus major albus, & niger, una eadémque Pini species, ut & ipse Jo. Bauhinus suspicatur. Quamvis, ut verum fatear, descriptio Pini sylvestris Genevensis *J. B.* huic arbori non bene conveniat: nec enim coni in hac parvi & breves & non turbinati sunt, sed rotundiores, fragili & brevi pediculo adhærentes ramis, verùm è contrario magni, & longi, & turbinati; ut superiùs diximus.

Ex hujus arboris inferiore parte, radicibus viciniore fiunt assulæ illæ pingues ad ignem accendendum & lumen præbendum idoneæ, magni per multas Germaniæ provincias usûs. Strangulat enim humor ad radices descendens ipsas arbores sic ut in Tædam vertantur, de qua assulæ. *Usus.*

De Tæda.

Transeunt in Tædam quandoq; Picea & Larix, sed raró admodum: Pini enim sylvestris proprius ac peculiaris morbus est. In Tædam autem arbor conversa dicitur, cùm non modò cor ejus sed & reliqua substantia in pinguedinem mutata est. Hinc (inquit J. Bauhinus) Plinius non absq; errore Tædam sui generis arborem esse existimavit, & sextum Coniferarum genus statuit. Plinium pariter erroris insimulant Matthiolus, Bellonius, Casp. Hofmannus, Bodæus à Stapel, aliíque. Ego potius cum Dalechampio, Clusio, Parkinsono sentio, Tædæ vocabulum ὁμώνυμον esse, & nunc Pini resinosum & pingue lignum [τλὼ δᾶδα] significare, quod lucernæ candelæve loco uratur, nunc arborem sui generis Theophrasto ignotam.

Quoniam assularum Tædæ ad lucernas usus est, hinc tæda pro face quacunque, præsertim nuptiali, accipitur.

At tibi ego ignarus thalamos tædásq; parabam.
Ovid. Metamorph. 1.

Ex hoc genere in Aquitania, apud Cantabros & aliis Hispaniæ locis, indigenas resinam colligere observavit Clusius, & nos etiam, nec in Aquitania solùm sed etiam in Gallia Narbonensi, ubi arbores vulnerantur ejus rei causâ, singulis annis novo vulnere supra annotinum inflicto, donec ad

decem aut duodecim pedum altitudinem pervenerint, & humor ab ea parte manare desierit; tum demum simili modo ex alia parte, ac deinde alia aperitur.

Pinaster latifolius julis virescentibus aut pallescentibus C. B. *niger, latiore folio, julis pallescentibus* Park.

Clus.

Pinastri nigri genus interdum invenitur, tristiore arbore, contorto caudice, & in latum sparsis ramis, minore adhuc quàm præcedens cono.

Est tantum varietas Pinastri Austriaci secundi seu nigri Clusii: quæ nostrâ sententiâ non differt à secunda specie seu Pinu sylvestri *C. B.*

4. *Pinaster Austriacus tenuifolius* J. B. *Pinaster tenuifolius julo purpurascente* C. B. Park. *Tæda sive Pseudo-pinus* Ger. *Pinaster* 3. *Austriacus* Clus.

Clus.

Crescit ad nonnullorum Austriæ montium radices in scopulis, & supra Badenses thermas, quatuor supra Viennam mill. in montium crepidine tenui gramine obsita, aliud quoddam genus, contorto admodum caudice, divaricatis ramis, quorum surculi multò graciliores tenuioresq; sunt quàm in superioribus duobus generibus: *folia* item habet illis longè tenuiora & breviora, tametsi bina semper conjunctim ex eodem tubulo in virgarum ambitu nascentia. Extremis virgis botrus sive Uva exiguorum julorum veluti nucamento tenuiorum squamarum inclusa adnascitur, qui non virescunt aut flavent, ut in antedictis, sed purpurascunt, deinde in tenuissimum pulverem abeunt, succrescente ex eorum medio novo germine suis novellis foliis, membranâ vel vesiculâ inclusis, onusto. Hujus conus etiam minor est, & obtuso plerunq; mucrone.

Hujus arboris ramos solent nostrates Oenopolæ ante ædes suas proponere, ut Viennenses Abietis tenuiores ramos, & aliarum regionum incolæ Hederam *C. B.*

5. *Pinaster conis erectis* C. B. *Pinaster Austriacus* Ger. emac. *pumilio montanus* Park. *An Pinus sylvestris Mugho sive Krein* J. B ? *Pinus tibulus seu tubulus* Plin? *sylv. Mugo* Matth.

Clus.

Humanam non superat altitudinem, sed statim à radice in lentos & obsequentes, tametsi crassos, rugosóque & denso cortice tectos, ramos dividitur, atq; in latitudinem diffunditur: hos per singulas squamas bina semper ex eodem tubulo simul prodeuntia & juncta *folia* ambiunt, quemadmodum in Pinu & vulgari Pinastro, magis tamen carnosa sunt, crassiora, breviora, & obtusiore mucrone prædita, coloréq; saturatiùs virente. Strobili unciales, squamatim compacti, Lariceis conis haud majores, sed magis turbinati rectiq;, pediculo introrsum non inflexo ut in præcedentibus generibus, nucleus alatus ut reliquorum, & inter compactiles squamas latens. *Radix* crassa, lignosa, in diversa tendens.

Locus. Nascitur in summis Austriæ & Stiriæ Alpium superciliis inter saxa & scopulos, ut plurimum ubi nullæ aliæ arbores proveniunt.

Pinus sylvestris Mugo & Krein *dictus.* Pinum sylvestrem Mugho sive Crein sic describit J. Bauhinus, Parva & pumila arbor est respectu aliarum resiniferarum, & Pini sylv. *Taier* dicti, ramis bipartitis Folia prodeunt ex tubulo bina, tres digitos longa unâ parte rotunda & carinata, alterâ plana, similia Pino sylv. Tædæ, sed colore magis viridi, pungentia Coni deorsum nutantes, paulò longiores quàm Tædæ aut Pini sylv. Genevensis, ut & nigriores. Squamæ crassæ & extuberantes ut in illâ, sed manifestè differentes, quia eminentiæ pulchrè sursum vergunt, cum dorso evidenti, immediatéque hærent ramulis, à quibus facilè divelli possunt: ubi folia decidunt sunt tubercula crebra. Arboris cortex nigrior, odoratior etiam videtur arbor. Ramuli rectiores pluribus foliis ornati. Resina alba, sicca. Matthiolus & Cæsalpinus hanc speciem describunt ramis procumbentibus humi, spatio cubitorum decem, quindecimq;, utilibus ad cingenda vasa vinaria.

Dubitat J. Bauhinus annon hæc sit Picea nigra Corcyrensis Bellonii.

Pinum sylv. Mugo *Matth.* C. Bauhinus à Pinastro pumilione Austriaco *Clus.* diversam facit.

6. *Pinaster tertius Hispanicus humilis* J. B. *Pinus maritima minor* C. B. Park. *Pinaster marit. minor* Ger. emac.

Clus.

Ejusdem ferè est cum superiore seu Austriaco quarto altitudinis, licet in lentos & obsequentes ramos divisus sit, non sunt tamen adeò crasso rugosóque cortice tecti, neq; ità in latitudinem diffusi: virgæ etiam graciliores, *folia* exilia, Laricis foliis non dissimilia, non adeò tamen mollia, neq; ut illa decidua, sed immortali viriditate prædita, ut superiorum folia: *Strobili* exigui & graciles, nucleus etiam pusillus & nigricans, alatus ut reliquorum.

Locus. Solo Murciano regno hoc genus, ídq; rarissimè, conspexit Clusius.

Opinatur Lobelius hunc non differre à Pinastro humili Gallo-provinciæ & Narbonensis collibus ad Lupum montem oriundo. Nobis Pinaster ibidem frequens idem videbatur Pinastro Austriaco primo Clusii, tertio in loco descripto.

7. *Pinus sylv. maritima conis firmiter ramis adhærentibus* J. B. *sylv. altera maritima* Lob. obs. *An Pinaster* 2. *Hispanicus* Clus?

Coni ex adverso bini, deorsum nutantes, crasso, lignoso pediculo firmiter hærent (quo nomine ab aliis differt Pini & Pinastri speciebus) trium digitorum transversorum longitudine, in acutum mediocriter mucronem desinentes, quatuor in ambitu uncias ad basin colligentes, squamis non multum extantibus compactiles, ad Pini domesticæ conos accedentes, nisi multò essent minores. Ligno materies alba, cui resina vehementis odoris sublutea. In

In collibus versùs montem Lupi plures sunt sylvulæ ex Pinis hujusmodi compositæ, quarum aliæ arborescunt, aliæ verò pumilæ reperiuntur, inquit *D. Magnol.* *Locus.*
Dubitat J. Bauhinus an hæc arbor eadem sit cum Pinastro altero Hispanico seu minore Hispànico *Clus.*
Pinaster nobis observatus circa montem Lupi non videbatur differre à Pinu nostra tertia seu sylvestri *C. B.*

Pinus maritima major C.B. *maritima major fructifera* Park. *sylvestris montana* Ger. *Pinus maritima Theophrasti Lobelio* J. B.

Stipite, ramorum & foliorum facie persimilis videtur Pinastro montano, sed ramis glabris, caudice nigrioribus. Conus phœniceus, brevior & supernè latior.
Huc refert C. Bauhinus

Pinastrum alterum Hispanicum vel minorem Hispanicum Clus. *Pinum maritimam majorem fructiferam alteram* Park. *marit. majorem* Ger.

Quem Clusius duorum hominum altitudinem rarò superare ait, inflexo & contorto caudice, utplurimum ab imo ramoso. Folia illi majori Hispanico similia, sed breviora, dilutiùs virentia; coni etiam minores, oblongi tamen, turbinati & candicantes, multa plerunq; resinâ infecti, non admodum iis dissimiles qui Austriaco albo cognominato innascuntur; nuclei quales in majore, nigrâ membranâ contecti.
Murciano & Valentino regno frequens. *Locus.*

A. 8. *Pinus sylv. foliis brevibus glaucis, conis parvis albentibus, hortulanis nostris,* **The Scotch Fir**, i. e. *Abies Scotica perperam dicta.*

Hæc in proceram satis arborem adolescit, caudice recto, firmo & minimè contorto, cortice minùs scabro quàm Pinastri vulgaris, cinereo seu albicante, foliis brevioribus, latioribus, glaucis, conis parvis turbinatis, & acutis, albentibus, seminibus intus minimis.
Hanc aliquando habui pro Pinastro altero Hispanico *Clus.* Verùm non convenit caudex inflexus & contortus: coni etiam majores pinguntur.
In Alpibus Stiriacis spontaneam observavimus. D. Evelynus in *Sylva*, hujus semina è Scotia à D. Marchione Argatheliæ ad se missa scribit, ubi propè lacum *Loughbrun* dictum inter lacum & montem vicinum sponte proveniunt eâ copia, ut ex iis casu delapsis aut subversis, & ibidem jacentibus aliis supra alias ad hominis usque altitudinem interstitiis paulatim tractu temporis oppletis collis mediocris aggestus & elatus est. Ob elegantiam suam & pulcherrimum aspectum, nunc dierum in hortis & viridariis nostris frequens colitur. *Locus.*
Descriptio Piceæ, quæ in Olympi Phrygiæ montis jugo nascitur apud Bellonium in plerisq; huic arbori convenit. Ea Abietis rectitudine constat, cortice, si ad alia comparetur glabro & subalbido: cætera omitto apud ipsum videnda.

9. *Pinus sylvestris, sive ut Bellonius, Picea. Sylvestris Idæ Troadis, cujus coni facilè decidunt* J. B.

Piceam, quæ in Ida Troadis nascitur, plurimum ab aliis discrepare comperit Bellonius [Arb.conif.] Siquidem in Ida Martio mense breves julos ut Corylus promit; quo tempore coni à montis Olympi Piceis decidunt, quod aliarum regionum Piceis non accidit. Pediculus quo coni ramis adhærent gracillimus est, quare cùm maturuerint levi ventorum flatu deturbantur decutiunturq; ab arbore, aliorum fructuum modo, cùm tamen in aliis ferè omnibus anniculi cum nuper nascentibus in arbore permanere comperiantur.

De Resina Pini, Abietis, &c.

Resina liquor est pinguis ac oleaginosus ex arbore sæpius sponte, interdum eâ vulneratâ defluens.
Resina propriè dicta in oleo promptè solvitur, in liquoribus aqueis nullo modo.
Resina respectu consistentiæ vel *liquida* est, subalbida & odorata, è Pinorum sylvestrium præcipuè generibus, vel sponte vel vulneratis effluens: vel *arida* è corticis rimis vel circa abscissos ramos; & quidem Piceæ vel Abietis exiens.
Strobilinæ resinæ nomen accepit, quæ circa conos seu strobilos concreta reperitur.
E Resina liquida colo prius defæcata ut sordes secernantur in duplo aquæ decocta, quousque omni lentore consumpto odorem amittat & friabilis reddatur, támque arida ut tundi, teri, cribraríque possit, fit candidissima ac fere nivea etiamsi antea oleosa aut mellei coloris fuerit. *J. B. è Dioscor.*
Spissatur etiam resina cocta sine aqua in cortinis æneis subjecto primùm lento igne, deinde ubi coire cœpit, carbonibus liberaliùs aggestis, & aucto igne, ut quicquid serosi est exhalet: quod requirit trium dierum & noctium continuam decturam. *Idem.*
Haud absimilis est coquendi modus Chymistis usitatus, oleum è Terebinthina elicientibus. Phialam ingentem luto oblitam, & resinâ ad dimidium usque repletam furno imponunt, & vas recipiens adaptant. Dein eâ cautione qua dictum est ignem accendunt. Fluit primùm liquidus sudor, Resinæ aquam vocant, Pisselæo veterum respondens, qui tanquam inutilis abjicitur, tametsi ad ea valeat ad quæ Pisselæum commendatur. Sequitur oleosus liquor, qui cùm totus exstillaverit arida & friabilis

friabilis in Phialæ fundo resina superest, Colophoniam hodie nominant, magni, ut & olim, in medicina usus. *Idem.*

Cæterum Colophonia variæ significationis est: vel enim Resinam crudam ex Picea Pinóve siccam, denotabat, Chiæ Mastiche persimilem, è Colophonia advehi solitam, vel resinam liquidam ex iisdem arboribus ab eodem loco missam. J. B. è Galeno. Pix Burgon. seu Burgundiaca videtur esse resina Piceæ secundùm Parkinsonum.

Resina omnis confert præcipuè tussi aliisque pulmonum affectibus (cum melle) urinæ ac alvo ciendæ. Calculum pellit, Arthriticos affectus juvat, gonorrhœam sistit.

Extrinsecùs Chirurgis usitatissima est in Emplastris, movet enim pus, maturat, & scabiei medetur.

Sunt qui Terebinthinam vulgarem (est autem ea Laricis resina) in Cerevisia infundunt, atque simul defervere sinunt pro potu ordinario in præservatione calculi, viscerúmque obstructionibus. *Schrod.*

Resina Abietina calefacit & humectat, consumit & separat, articulos roborat, tumores duros dissolvit, dolores podagricos & ischiadicos sedat, emplastris juncta pus promovet: mundificat & incarnat renes, eósque à calculo purgat: specificum est in vulneribus capitis: Inprimis emplastri modo clavis pedum aut manuum applicata dolores lenit, & partim ejusmodi tumores eradicat. Wagnerus, p. 297, 298. *D. Hulse.*

De Pice.

Pix non tantùm ex Abietis, sed ex Pinûs, & aliarum etiam arborum resiniferarum lignis assulatim cæsis & in struem compositis, eo quem * supra explicuimus modo, rudi quadam per descensum destillatione, vi ignis excoquitur.

** Cap. De Abiete.*

Nonnulli ad usus subitaneos è Pice liquida, siccam faciunt hoc modo; Liquidam in cacabum ferreum infusam supposito igne fervefaciunt eousque ut flammæ concipiendæ apta sit, deinde accensam tandiu deflagrare sinunt, donec absumpto humore sicca evadat, cujus cùm in parva quantitate experimentum fecerunt, imposito operculo flammam extinguunt.

J. Bauhinus Picis aridæ duo genera facit. Vel enim, 1. Liquida eousque tantùm coquitur dum ad visci crassitudinem coacta sit; atque hæc Βοσκὰς nominatur, fortassis quòd in pellibus [τῶν βοσκημάτων] pecudum conderetur ac venderetur: aut quòd pecudum scabiem sanaret, aut quòd illitu greges privatim signaret. Officinis *pix navalis*, quòd hac naves picantur: Hæc ipsa cùm pulverisata injicitur aquæ ferventi, & trahitur, sive (ut loquuntur) malaxatur manibus sevo inunctis fit sutorum illa quâ fila cannabina inungunt. Vel 2. igne tam valido & tamdiu continuato coquitur, ut absumpto prorsus humore (per quem aliàs tenax est) fragilis ac rasilis fiat: Hæc Græcis ξηρὰ πίσσα, Latinis Pix sicca & arida, aut rasilis, dicitur.

Πισσέλαιον Dioscoridi fit è Pice separato quod in ea aquosum est, quódque eidem velut serum lacti supernatat. Excipitur porrò interea dum Pix coquitur expansis supra eam mundis velleribus, quæ postquam halitu ex ea sublato permaduerint in vas aliquod exprimuntur, iteratúrque illud tantisper dum Pix coquitur. Unde patet Pisselæum nihil aliud esse quàm serum picis seu aquam picis destillatam. Hoc Galenus Pissanthos florem Picis vocat, Pisselæum autem picem liquidam cum oleo permixtam. Ad eadem facit ad quæ Pix liquida.

Zopissa est *Pix navalis*, ex cera & resina conflata, derasa scil. ex navibus, quæ diu in mari versatæ essent, ac (ut vult Plinius) velut vitam illuc peregissent: Eáque per intensionem *Zopissa*, quasi efficacior dicta, & quòd abjecto salis marini callo stimulata sit, Ἀπόχυμα appellata fuit. Multum digerentis habet facultatis. Dos. in unguentis & emplastris ab ℥ ß ad ℥j. & plures.

Picis usum apud Veteres duplicem fuisse Rei rusticæ scriptores tradunt: Unum ad dolia & serias cæteráq; vasa ante quadragesimum vindemiæ diem picanda: cujus usus erat ad duratricem firmitatem vino præstandam (inquit Plinius) nè corrumpatur, & sicubi rimosum vas sit nè transfluat. Verùm cùm hic mos dudum apud nos exolevit in vasis saltem majoribus; qui modum scire desiderat quo vasa picabant, hunc ad eosdem RR. scriptores remitto.

Picis alter usus erat ad condituras, ut vina infirma durare possent. Picis autem odor sapórque Romanis olim fuit gratissimus in vinis, quæ ob id Picata appellabant. De modo condiendi vina cum pice opportunior erit dicendi locus cùm de vinis agemus. At neq; ad vina condienda nunc dierum ullus, quod sciam, Picis usus est, unde nec de conditaræ modis opus est ut admodum soliciti simus.

Pice illita olim pilos avellere solebant è corporis partibus quas natura iis vestitas esse voluit; quod πιττοῦν & καταπιττοῦν Græci dicunt; qui mollium & effœminatorum mos erat.

Quin & pice corpora hominum torquebantur: unde καταπιττοῦν inter alia cruciatu & supplicio afficere significat.

Facit Pix liquida, tradente Dioscor. ad lethalia medicamenta [venena *Lugd.*] phthisicos, purulenta exscreantes, tusses, anhelationes, & humores intra pectus contentos ægrè exscreabiles, si cyathi mensura cum melle delingatur. Peruncta valet ad tonsillarum & uvæ inflammationes, & anginas, itémq; ad aures purulentas cum rosaceo [Galeno concoquit duros & crudos tumores omnes cataplasmatis indita] necnon & ad serpentium morsus cum trito sale adhibita: pari verò ceræ admista scabros ungues detrahit [& impetigines *Gal.*] vulvæ tubercula * sedísque duritias discutit. Cum farina hordeacea urináque pueri decocta strumas circumquaq; rumpit. Cum sulphure, Pineo cortice, aut furfuribus illita quæ serpunt ulcera cohibet. Mannæ Thuris ac cerato permixta sinuosa ulcera agglutinat. Pedum sedísve rhagadibus commodè illinitur, ulcera replet & cum melle purgat. Quin & cum uva passa ac melle carbunculos putrescentiáq; ulcera emarginat. Septicis quoq; seu erodentibus emplastris utiliter admiscetur.

** Alii penis legunt.*

Cale-

Calefactoriam vim habet Pix arida, mollit, pus movet, tubercula panóſq; diſcutit, ulcera replet, ac utiliter vulnerariis medicamentis admiſcetur.

Pix liquida jumentorum & pecudum ulcera ſcabiémq; illita ſanat. Noſtrates certe ovium & jumentorum ulceribus & vulneribus Picem liquidam illinere ſolent; verùm ad ea potiſſimum contra muſcarum injurias tuenda quæ locis crudis & ulceribus, ubicunq; cutis deteritur & caro denudatur perpetuò inſidentes admodum moleſtæ eſſe ſolent, ovíſque ibi depoſitis vermiculorum catervam ingenerare.

Norwegici Picem liquidam Abiegnam cum cereviſia mixtam in febribus malignis magno ſucceſſu bibunt: Iis etiam Pix arida podagræ præſentaneum habetur remedium. Th. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obſ. 131.

Pulverem inſuper & muſcum Abietis vulneribus periculoſis inſpergunt. In affectibus Scorbuticis medicamenta è Pice præparata valdè celebrantur à Claudero de Balſamandis corporibus p. 88. Habui à D. *T. R.*

Oleum Templinum dictum fit ex conis viridibus Piceaſtri per deſcenſum igne leni deſtillat. Oleum hoc cum olei Roſacei partibus duabus mixtum ſolamen eſt in omnibus vulneribus, præcipuè capitis cum fractura oſſis: impetiginem quinetiam ſanat, verrucas conſumit. Wagnerus Hiſt. Nat. Helvet. p. 298. Tranſmiſit D. Hulſe.

Verùm præcipuus picis uſus, in quem ingens ejus copia quotannis abſumitur, eſt ad naves picandas earumque rimas & commiſſuras omnes obturandas & communiendas nequa ſe inſinuare poſſit aqua marina.

Cæterùm Reſina liquida quadruplex. Terebinthinæ nomine dicta Officinis noſtris in uſus eſt.

1. Primò, *Terebinthina Cypria, Cyprus Turpentine,* quæ genuina Terebinthi arboris lachryma ſeu Reſina eſt, quam in capite de Terebintho deſcripſimus. *Terebinthina è Chio ex eadem arbore.*

2. Secundò, *Terebinthina Veneta,* **Venice Turpentine,** quæ Laricis arboris ad medullam terebratæ latex eſt.

3. Tertiò, *Terebinthina Argentoratenſis,* **Strasburgh Turpentine,** quæ ex tuberculis Abietum novellarum colligitur. Vide cap. de Abiete fœmina. Hæc à multis Terebinthinæ Venetæ præfertur nec immerito, certè triplo pluris venit. In quibus à Veneta ſeu Larigna differt Caſp. Hofmannus nos docet. 1. *Abiegna* longè pellucidior eſt Larignâ; Ideò quidam (ait Matthiolus) Larignam colatam & ad ultimam claritatem perductam vendunt pro Abiegna. 2. *Abiegna* non tam lenta eſt & contumax, ſed ſubitò abrumpitur ſi digito immiſſo attollatur. 3. *Abiegna* eſt odoratior non Larignâ tantùm, ſed ipſa etiam verâ Terebinthinâ. Eſt autem odor Thuris. 4. *Abiegna* eſt amarior, & quodammodo refert ſaporem corticis Mali Citrii. 5. Poſt annum incipit flaveſcere.

4. Quartò, *Terebinthina communis* ſeu vulgaris, **Common Turpentine.** Hæc minus liquida & craſſior eſt reliquis, nec pellucida, albicans, conſiſtentia fere Olei frigore nonnihil denſati; Hanc Pinus montanæ ſeu ſylveſtris *C. B.* liquorem eſſe exiſtimo; ſiquidem à Maſſilia ad nos defertur; ipſe autem obſervavi non procul ab ea urbe montes hoc genus arborum ſylvis veſtitos, earumq; plurimas deciſo non longe à radice cortice vulneratas ut reſinam funderent, eíq; excipiendæ fictilia truncis appenſa aut ſubjecta.

Thus vulgare Officin. noſtrarum, **Common Frankincenſe, or Parroſin** Pineam reſinam eſſe affirmat Parkinſonus in terram defluentem & brevi indureſcentem; cui & nos facile aſſentimur, quia ab eodem loco ad nos adfertur, nec aliæ ſint in vicinia arbores reſiniferæ.

Picem Burgundicam noſtratibus dictam, **Burgundy, or Burgony Pitch,** idem Parkinſonus Piceæ arboris Reſinam eſſe exiſtimat, cùm primò effluit liquidam, tempore indureſcentem, ut tandem friabilis reddatur: quod an verum ſit neſcio, necdum enim certi quicquam de ea comperi.

Suſpicatur *D. Tancredus Robinſon,* Thus vulgare Officinarum non ſolum è Pinu, ſed è Piceâ, aliíſque arboribus reſiniferis effluere in terram, & ſaxa, ibiq; in micas indureſcere parte magis oleoſâ evaporata; unde candida illa gemma cum reſinis ſæpenumerò mixta, & à Plinio annotata inter Mercatorum fraudes. Olibanum pretioſius, & rarius, hoc igitur ſit Arabicum, Thus vulgare Europæum. Atramentum illud fuliginoſum noſtratibus **Lamp-black** dictum, nil aliud eſt quam fuligo reſinæ vel picis concrematæ; propter quod Officinas ædificant fumum eum non emittentes, olim ad atramentum ſcriptorium in uſu erat, & ad colorandum. Adulteratur fornacum, balinearumq; fuligine. Vid. Plin. lib. 35. cap. 6.

Cap. III.

De Cedro conifera.

Cedrus, *κέδρος παρὰ τὸ κέντρον, κεντρώδης γάρ ἐστι, ἢ παρὰ τὸ καίεσθαι ῥαδίως,* quòd facilè accendatur uratúrque. Prius Etymon minori Cedro magis convenit, poſterius majori: hæc enim facilè ardet ob reſinam Cedriam dictam.

Cedri nomine duæ diverſorum generum arbores donantur: altera *baccifera* eſt folio ſpinoſo ſeu pungente Oxycedrus inde dicta, quæ revera nihil aliud eſt quàm Juniperi ſpecies major: Notandum autem, Lignum quod ad nos ex America defertur *Cedrini* appellatione, Juniperi cujuſdam ibi naſcentis caudice craſſo & procero lignum eſſe; altera *conifera,* de qua hoc in loco.

Differt

Differt autem Cedrus à Larice (cui aliàs simillima est) trunco majore, foliis perpetuis, conis plus quintuplo majoribus.

Arborem hanc esse Cedrum Libani, in Sacris literis tantopere celebratum, cujus usus erat ad templum Salomonis ædificandum, minimè dubium est.

Cedrus conifera foliis Laricis C. B. *magna, sive Libani conifera* J. B. *magna conifera Libani* Park.
The Cedar of Libanus.

Arbor est perpetuò virens, robustis ramis brachiata, orgyias aliquot crassa, ad summam Abietum nostratium proceritatem assurgens; quanto autem majores accreverint rami, quorum pondere gravatus caudex se inclinat, tantùm de arboris rectitudine decedit. Rami (ut & coni, magni, rotundi) sursum spectant, longi, tam pulchro ordine dispositi, ac si artificis manus resectos æquatósq; apposuisset: sic ut eminùs etiam circinatus æqualiter dispositorum orbis egregiè appareat: ex quo etiam antequam cominus contempleris, facilè inter hanc aliásque resiniferas arbores discrimen notes licet: cæteroqui magna huic cum Larice similitudo, potissimum in foliolis, quæ parva, angusta, conferta, in exerto fulcello fusco clavis musci terrestris longitudine & crassitie simili, quæ (ut ait Bellonius) ab uno surculo exorsa, 40 vel 50 simul, serie quadam in ordinem disposita, surculum radiantia pictoris penicillum referre videntur, odorata, subacida & cum levi amaritudine adstringentia. Sola inter arbores, dempta Abiete, conos in cœlum tendentes mittit; hos sic describit J. Bauhinus. Quatuor pollicibus altiores, octonos in ambitu circa basin colligunt (quos nimirum ille habuit) paulatim in obtusum turbinem fastigiati, squamis compacti sescunciam circiter latis, unciam altis, mediocriter crassis, rufis, per extrema extantia planis, alia alius sinum ità subeunte, ut quot sint earum circumcirca agmina, totidem zonis præcincti videantur: inferior autem uniuscujusq; ex his squamis pars lambdoides mucrone suo hastæ adnascitur, jugo elato medium percurrente, in valles laterales declivi, totidem consimilibus ex adverso valleculis respondentibus, quæ totidem recipiunt nuculas, pomaceis aut pyraceis granis duplo triplóve majores, formâ non absimili, rutilante quadam resina, dura sed fragili, vehementer odorata, evidenter acri farctas; quarum unicuiq; uncialis, triquetra, tenuísque membrana affigitur, papilionis alam egregiè referens, ità quidem ut duæ membranæ uni squamæ majori averso incubitu respondeant. Cæterùm pediculus coni validus existit, uncialis & sextantalis longitudinis, crassitudine ferè extremi articuli minimi digiti, obliquus aut incurvus, cortice rugoso, & squamulis exiguis (ut in Pinastro) subinde loricatus, tam firmiter ramo adhærens, ut divelli non possit nisi avulsa arboris parte. Coni porro hiantes se pandunt, ac paulatim diffissi roribus ac pluviis decidunt, relicto in ramo pediculo seu stylo medio, cui squamæ adnascuntur, firmo & tereti, quod & in Abiete fœmina observavimus. Pediculus autem squamas non priùs exuit quàm duos annos excesserit.

Ramus quem habuit J. Bauhinus pollice crassior, cortice erat crasso, rugoso, foris fusco, intus ruffo, materie dura, alba, in ramulos satis crebros divisa.

Lignum colore erat undequaq; ruffo, (qualem in Pyri ligno subinde conspicimus) pectinibus rectis fissile, solidum satis, media tamen inter fibras spatia inania, ut lignum Quernum, ostendens, nullam cariem, nullam teredinem sentiens.

Theophrastus eam Cedri trunco crassitudinem attribuit, ut eam ulnæ hominum quatuor vel etiam plures nequeant amplecti. Melchior *Lussy* apud J. Bauhinum Cedros montis Libani tam crassas fuisse ait, ut sex vel septem homines vix possent amplecti truncos.

Dodonæus corticem inferioris partis trunci, quæ à terra ad primos porrigitur ramos, asperiorem esse scribit; reliquum vero lævem ac glabrum, inter ramos conspicuum.

Duas profert resinas, quemadmodum & Abies, alteram in tuberculis albam, nihil prorsus amarulentam, nec gravis odoris: alteram sua sponte exsudantem, quæ cùm retorrida sit, naribus admota, fraga redolet, odoratáque gustatu percipitur, sed ità pertinaciter dentibus inhæret, ut nonnisi cum difficultate auferatur.

Locus. In monte Libani, ubi sponte oritur tantùm 24 supputavit Rauwolfius; nec plures *Melchior Lussy* prædictus: Bellonius circiter 28: qui & in Amano & Tauro montibus se Cedros vidisse refert.

An Cedrus Libani Recentioribus dicta Veteribus cognita fuerit non levis est controversia. Hinc enim, Theophrasto, Plinio, Galeno, Dioscoride auctoribus, Cedrus etiam major, baccas, Cedridas dictas, fert, non Conos; proinde Cedrus montis Libani esse non potest, quæ conifera est. Ex altera autem parte, magnitudo insignis quam Plinius & Theophrastus Cedro majori attribuunt Oxycedro, (quæ reverà nihil aliud est quàm Juniperi species) nullo modo convenit: uti nec nomen Cedrelates, quod quidam, autore Plinio, Cedro majori attribuunt. At neque, si Bellonio credimus, Cedrus minor in Syria reperitur, ubi Theophrastus miræ magnitudinis Cedros nasci scribit.

Cedros autem Libani Larices non esse, ut Guilandinus & alii voluere, inde constat, quòd Larici folia decidant, Cedrus magna perpetuò vireat: Rami Laricis deorsum dependeant, Cedri magnæ sursum spectent; tandem quòd Larix in Syria non reperiatur.

Magnam tamen similitudinem cum Larice obtinere Cedrum non est diffitendum, ut meritò congeneres censeantur arbores.

Cedriam antiquorum Cedri lachrymam seu resinam esse, non Picem, ut nonnulli volunt probat * Bodæus à Stapel. quem consule.

* *Comment. in Theoph. hist. l. 9. c. 1. p. 973.*

Bellonius lib. de *arb. conif.* non Cedrum tantùm Cedriam fundere, sed etiam Pinum, Piceam, Laricem, Juniperum, Cupressum, quarum omnium resinas defunctorum corpora servare scribit: quem hac de causa Matthiolus non immeritò reprehendit.

Vires. Cedriæ autem hæ facultates à Veteribus tribuuntur, Defuncta corpora incorrupta ævis servat, viventia corrumpit, mirâ differentiâ, cùm vitam auferat spirantibus defunctis pro vita est. Vestes quoq; & pelles corrumpit, & animalia necat. Galenus 7. *Simpl.* septicam esse tradit, ob caliditatem cum substantiæ tenuitate conjunctam. Commoda est ad ocularia medicamenta, ut quæ illita visum

visum acuat, & albugines ac cicatrices deleat; cum aceto verò instillata vermes aurium necat, & cum Hyssopi decocto infusa sonitus ac sibila sedat. At Plinius, timuerim (inquit) vel gravitati aut vermibus aurium instillare [ob septicam vim superiùs tactam.] In cava dentium indita dentem frangit, & dolorem sedat: idem facit etiam si cum aceto colluatur. Plinius dentes quoq; eo colluere timuerit. In anginis illinitur, & tonsillarum inflammationibus opitulatur. Hoc etiam, nec præter rationem, improbat Plinius. Phthiriases eo inungere non dubitârit idem, & contra porrigines. Ceraste serpentis morsibus, cum sale imposita auxiliatur, & contra marini Leporis venenum bibitur in passo. Prodest & Elephantiasi laborantibus si oblinatur. Purgat quoq; ulcera in Pulmone eáque sanat, si cyathi mensura sorbeatur. Mirum hoc non reprehendere Plinium. Vermes & Ascaridas perdit per clysterem infusum. Ulcera sordida & excrescentias in eis autores quidam inungunt eo. Fit & oleum ex eo, quod Pissélæum vocant, vehementioris ad eadem omnia usûs. Privatim verò Quadrupedum, & canum ac boum scabiem curat, Ricinos etiam in iis perdit, & ulcerationes quæ ex tonsura ipsorum oboriuntur ad cicatricem perducit.

Ex Cedro oleum nasci scribit Vitruvius quo libri aliæve res perunctæ à tineis & carie non læduntur. Ad quod pertinere videtur illud Persii, Satyrâ primâ

——— *Et cedro digna locutus.*

Item illud Ovidii Trist. 1.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

Ego potiùs colorem aliquem cedri oleo temperatum poetam intelligere puto ob verbum *notari* additum: nec oleo simplici, quod propemodum decolor est, aliquid notari rectè dicitur.

Cap. IV.

De Larice.

LAricis nomen à Germanico antiquo *Larch* vel *Larich* dictum esse verisimile est. Apud Cæsarem voces Germanicæ in *ich* terminatæ, observante C. Hofmanno, mutantur in *ix*. Laricem autem Theophrasto & veteribus Græcis incognitam fuisse cum Bellonio putamus, qui ait universis locis Græciæ per quæ transiit Laricem non apparere. Larix à reliquis coniferis & resiniferis arboribus abundè distinguitur quòd folio sit deciduo. Verùm de tempore quo folia decidunt non consentiunt Botanici. Matthiolus folia non decidere hyeme, sed novo vere cùm recentia propellunt vetera affirmat. Matthiolo suffragatur auctor ἀξιοπιστότατος J. Bauhinus, qui non Autumno sed Vere folia decidua se observâsse scribit. Alii è contra folia Autumno decidere & arborem hyeme nudam esse asserunt; præ reliquis C. Hofmannus. Quid autem? inquit, nisi omnes qui hortum medicum frequentavimus cæci sumus singulis Autumnis folia decidunt. Ego J. Bauhino ut curioso & veraci potiùs assentior. Observent & litem hanc determinent quibus arborum harum copia est, & inspiciendi animus.

Larix Ger. C. B. Park. *folio deciduo conifera* J. B. The Larch-tree.

J. B.

Caudice recto ac procero Abieti æqualis est: *cortice* crasso, scabro, fuscóque [J. Bodæo cortex inferiore parte quæ ramis subest crassus, asper, undiq; in rimas dehiscit, præcisus interiùs rubere conspicitur, reliqua parte lævis, glaber, nonnihil foris inalbicans.] Rami circa stipitem velut per gradus collocantur, longi, graciles, deorsum dependentes. *Folia* leniter odorata, ramos confuso ordine ambientia, è tuberculis umbilicatis duodecim, viginti, aut triginta simul penicilli in morem conjuncta prodeunt, tenera, perangusta, crassitudine porcinas setas æquantia, uncialia & longiora, viridantia, [Stapelio breviora, tenuiora, molliora quàm Pini, haud aculeata sed retusa, adventante hyeme pallida effecta, (quod & nos observavimus) ad stipitis radicem decidunt] non ante Hyeme decidentia quàm aliæ initio veris succedant. Non igitur universa simul, sed singula paulatim recedunt, aliis interim successu ab iisdem tuberculis prodeuntibus dilapsorum vicem occupantibus, ità ut non defluxisse folia, sed novæ juventutis habitum induisse videantur. [At Stapelius aliíque nudam hyemem transigere Laricem affirmant.] *Flosculi* seu potiùs conorum rudimenta Stapelio rotunda, è tenerrimorum ramulorum summitatibus erumpunt, arborémq; mirum in modum condecorant, quòd in purpuram ardenter rubescentia, comantibúsque foliolis miro naturæ artificio annexa, viatorum oculos non parùm recreant, súntque odoratissima. *Coni* pertinaciter ramis hærent brevi, contorto, crassiusculo pediculo, nutabundi, nucis Cupressini magnitudine, sed paulò longiores, squamulis compacti latiusculis compressis, obtusis, tenuibus [ex rubro, ut inquit Clusius, purpurascentes, nimirum dum tenelli sunt, & nondum maturuerunt] qui dum novelli & recentes sunt ex iisdem tuberculis è quibus folia prodeunt, petiolo sursum reflexo nitentes, ut mucrone cœlum spectent: illósque intercedunt squamulæ foliaceæ, tenellæ in stylum acutiorem desinentes quæ singulæ continent semina parva, alata, gemina, magnitudine seminis Cupressi, foris cinericeo cortice, intus autem candido nucleo constantes, sapore dulci & Pineam nucem referente. Materies firma satis & solida, in rectum fissilis, fulva, crispantibus saturatioris coloris callis, pectinibus rectis, odorata, flammescens, odorem quoq; jucundum naribus aspirans.

In Alpibus Rhæticis & Vallesiacis abundè provenit. Nos in Alpibus Stiriacis & Corinthiacis copiosam observavimus, cùm Vienna Venetias iter faceremus. In Viennensi saltu, tum aliis monti- *Locus.*

bus

bus Alpibus vicinis, exceptis summis jugis, abundare Laricem scribit Clusius. Plinius, Vitruvium, ut videtur secutus, Laricem nec ardere, nec carbonem facere, nec alio modo ignis vi consumi quàm lapides scribit. Hoc tamen falsum esse experientiâ constat, nam apud Vallesianos quibusdam in locis, non alia ligna in usum foci adhibentur, ac alicubi etiam in Alpibus ad ferrarias fodinas carbones ex ea fiunt.

Nec verius est, quod hanc perpetuò virere dicit, cùm Botanicorum omnium consensu folio sit deciduo: potest tamen hac in parte defendi Plinius; cùm Larix (teste J. Bauhino,) non antè folia amittat, quàm Vere nova producat.

Erravit insuper Plinius Laricem nullo flore exhilarari, nec natales pomorum recursus annuos versicolore nuncio promittere affirmans, cùm, observante Cæsalpino, flores ineunte Vere emergant in cacuminibus, in purpura valdè rubentes, odoratique: Quòd si hi nihil aliud sunt quàm conorum rudimenta, non immeritò Plinius arborem floriferam esse negavit. Ego autem in hoc genere non minùs quàm in aliis coniferis dari flores à fructibus non tantùm distinctos, sed etiam disjunctos suspicor.

At verò quomodo Plinium Laricis morbum esse ut Tæda fiat scribentem excusem non video: in hanc autem errorem incidit quòd πεύκην Theophrasti, i. e. Pinum, pro Larice habuerit, & cuncta Larici tribuerit quæ de Pinu Theophrastus scripsit, cujus proprius morbus est ut Tæda fiat.

Usus. Larix (auctore Plinio) quàm Picea materiâ præstantior longè, incorrupta vis, emori contumax. Fiunt ex ea (referente Clusio) vinetorum pedamenta, & pali circa Neapolin & supra Badenses [Austriæ] thermas, ut quæ corruptioni minùs sit obnoxia: item longissimi canales, tectis supponendi & aptandi ad pluviam & imbres ex iis decidentes excipiendam: sunt enim ad hos usus commodissimi; nam cùm firmâ & solidâ materiâ constent, diutissimè Solis ardoribus, & aliis aeris injuriis resistere possunt, nec finduntur aut vitium contrahunt, eâque de causa non Picis aut alterius inductione egent. Structurarum pondera firmissimè & diutissimè sustinet, idque Baptista Albertus adnotâsse scribit, cùm alibi tum apud Venetias ex vetustis operibus.

Vires Folia ejus & cortices adstrictoriam facultatem obtinent: lignum magni fieri adversùs elephantiasin scribit Stumpfius, Simlerus contra lepram.

Colligitur ex hac arbore resina liquida, candicanti melli, veluti Attico aut Hispanico, colore & consistentiâ similis, quæ tamen non sponte effluit, sed ex arboris trunco emanat crasso oblongóque terebro ad cor usq; excavato; manantem inde Resinam vasculis quibusdam è Piceo cortice paratis excipiunt. Resina hæc *Larix* dicitur, in officinis *Terebinthina* appellatur, ejúsque loco divenditur. Quod novum non est. Nam & sua ætate Galenus rhopopolas Laricem Terebinthinæ loco vendidisse refert. Vide Bod. à Stapel comment. in Theophrast. hist. lib. 3. cap. 10. ubi è Galeno ostendit eos citra errorem hanc illi substituere.

Parkinsonus & C. Hofmannus Resinam Lariceam esse quam Officinæ nostræ Terebinthinam Venetam vocant affirmant; & C. Bauhinus hanc non tantùm pro Terebinthina in usum receptam esse, verùm etiam solo Terebinthinæ cognomento cognitam ait: nec desunt (inquit) qui in totum Laricis resinam esse volunt quam pro Terebinthina Officinæ habent.

Ea (inquit Jacob. * Wagnerus) odore, gustu ac facultate est præstantissima. Externus ejus usus in scabie, psora, tinea, internus ad ardorem mitigandum in ulcere vesicæ, nephritide, purulenta mictione ad renes detergendos. Dilutum quoq; ex Lariceæ ℥j. cum vitello ovi & aq. Cardui benedicti egregiè purgat, inebriat pota, quod Rhætis lignatoribus familiare.

* *Histor. Natural. Helvetiæ, p.* 296, 297.

Pro usu Terebinthinæ vide resin. Pini & Abietis: & cap. de Pinu Sativâ & de Terebintho.

CAP. V.

De Cupresso.

Cupressus Græcis Κυπάρισσος ἀπὸ τοῦ κύειν παρίσους τοὺς ἀκρέμονας à partu parilium ramorum dicitur, ut habet Auctor Γεωπονικῶν l. 11. c. 5.

Cupressi autem notæ sunt, præter communes huic generi fructus è clavatis lignosis tuberibus per harmoniam in formam globosam coaptatis compositi: foliola brevia acuta in squamas degenerantia.

1. *Cupressus* J. B. C. B. Park. *sativa & sylvestris* Ger. The Cypress Tree.

J. B.
Procero, recto, crassóque caudice surgit; cortice ferè spadiceo, materie firma, solida, odorata: supra medium in ramos abit, metam concursu suo effigiantes, unde Ovid. 10. Metamorph. *metas imitata Cupressus.* Folia Cedri retusæ aut Sabinæ imbricatim connexa perpetuò virentia [insunt tamen (ut rectè Cæsalpinus) in nuper nascentibus foliola brevia, acuta, quæ in adultis degenerant in brevissimas velut squamas totos surculos convestientes.] Galbuli Juglandis nuci pulvinato cortice tectæ æquales, confragosi, rimas agunt, in clavata tubera dehiscentes, inter quarum commissuras semina continentur ruffa, sublonga, altera parte rotunda, altera acuminata, semiculmo latiora, medullâ donata. Sapor acerbus, qui potissimum in pomo elucet. Lignum pallidum aut rubescens, nec cariem sentit, nec teredinem, firmum, durum, undulis nonnihil crispatum, micis saturatioribus nunc longis transversísque, nunc parvis punctorum instar variantibus. Illi odor suavis, sapor verò vix ullus excellens, præterquam in cortice, qui evidenter linguæ offert astrictionem cum amarore, eóq; haud ingrato in veteri quod excessit triginta annos.

Cupressus in Creta insula sponte provenire dicitur, ubi, Plinio teste, quocunq; loco terram moverit quispiam, nisi feratur alia hæc gignitur protinusq; emicat: maximeque [non aperto solo & sponte] in Idæis montibus & quos Albos vocant, summísque jugis, unde nives nunquam absunt plurima, quod miremur, alibi nonnisi in tepore proveniens, & nutricem magnopere fastidiens. Nunc dierum, tradente Bellonio Cupressorum sylvas nequaquam comperies, sed sparsim hic unam, ibi aliam in abruptissimis locis, aquas enim odit. *Locus.*

Theophrastus, Plinius & Recentiorum nonnulli Cupressum fervida loca amare, nec nisi in tepore provenire aiunt. Alii, ut *D. Evelynus*, experientiâ suâ Cupressum frigus non extimescere, nec à gelu etiam intensissimo lædi aut corrumpi affirmant, modò absint venti Orientales, at nec illis ingruentibus facile peruri aut perdi nisi Autumno detonsam, unde, & Plinio ipso fatente, in nivosis Idæ verticibus durat, *brumâque illæsa perennat.* Verùm contrarium nos docuit sævissima illa & asperrima Hyems Anni 1683. in qua gelu post hominum memoriam vehementissimum & diuturnum plerasque Cupressos per totam Angliam crescentes perdidit & vastavit: nonnullæ tamen ferocissimis ejus insultibus animosè resistentes evaserunt. Quid ergo dicemus? Cupressum frigori moderato resistere, acerrimo cedere! an cum Bodæo à Stapel Cupressum frigida quidem naturâ suâ odisse, quódque alicubi in summis montium jugis reperiatur, soli cœlíque proprietati tribuendum esse? Ego sic censeo Cupressum montes & loca frigida amare, sed regionum calidiorum, proinde in frigidioribus sponte non provenire. At verò cùm Brumæ patiens sit, in frigidis regionibus, ut Anglia nostra, culturam facilè admittit, & frigoribus spretis in proceram arborem adolescit.

D. autem *Evelynus* Hortulanorum nostrorum vulgarem illam praxin improbat, quâ Cupressorum ramos vinculis & fasciis circumligant, ut in metæ formam coerceantur; quomodo, inquit, aerem nè liberè ad caudicem accedat, eúmque circumfluat prohibentes, ventilationis defectu plures arbores interimunt quàm hyemum nostrarum rigores; cùm propositi sui faciliùs & feliciùs sine noxa aut detrimento arborum compotes fieri possent caudices decacuminando, & ramos in circuitu in eam formam detondendo.

Atque hac occasione adnotabimus ex Plinio, Cupressum in quam velis formam duci & detonderi posse, trahi etiam in picturas opere historiali, venatus classésque & imagines rerum tenui folio breviq; & virenti supervestientem, fieriq; ex ea sepes tonsiles pulcherrimas ad hortorum & viridariorum ambulacra limitanda, distinguenda & exornanda.

Theophrastum abuti sensibus nostris rectè scribit Scaliger cùm Cupressi semina prætenuia, exilia & furfuracea esse scribit, nec excusandi Matthiolus & Lacuna qui Veteres temere sequuti, quàm naturam ipsam consulendi laborem subire maluerunt.

Cupressum aquas odisse Veteres testantur; Astipulatur Matthiolus, qui & flumina & lacus & omnes aquosos tractus aversari scribit, quo fit (inquit) ut in ejusmodi locis sata statim inarescat. Emori etiam dicitur si copiosè novella adaquetur. *Theophr.* Theophrasti sententiam (inquit Stapelius) probat experientia; & hortuli nostri damno didici, Cupressum è semine natam crebra rigatione perire, modicâ lædi, pluvia etiam terrâque humida nimis nocet. At Cato Cupressos satas irrigare jubet quoties opus erit; consentit D.Evelynus, verùm Aspergillo potiùs leviter irrorandas, quàm largè inundanda monet, cúmq; paulùm succreverint aquam parcâ manu affundendam, nam in levi, arenoso & calente solo meliùs proficere experientia constat, quicquid nonnulli contradicant.

Cupressus Diti sacra, & ideò funebri signo ad domos posita: cujus moris quæ ratio fuerit videsis apud * Jo. Bodæum. * *Comment. in Theophr. hist. l. 2. c. 6.*

A Veteribus in marem & fœminam distinguitur, quam distinctionem & D. *Evelynus* admittit. quæ metâ est in fastigium convoluta fœmina appellatur: quæ spargit extra se ramos mas dicitur Plinio. Theophrasto mas est quæ omnino infœcunda.

Cupressi materies ad durandum perpetua, unde ea ex qua valvæ templi Ephesini fiebant, referente Theophrasto, quatuor ætates reservata duravit: quin & valvæ Templi S. Petri in Roma, ex hoc ligno factæ à temporibus Constantini magni Imperatoris ad Eugenium quartum Papam per sexcentos paulo minùs annos non tantùm incorruptæ sed nitentes & novis similes permanserunt. Mortuorum insuper loculi in Ægypto, in quibus cadavera condita (Mumias vocant) recondi solent multi ex hac materia facti observantur; quos in cryptis illis arenosis sepultos aliquot annorum millia incorruptos jacuisse verisimile est. Usus ejus est hodie ad mensas & tabulas & alveolos extornandos, necnon ad Organorum musicorum tubos, reliquáque instrumenta musica. Sola etiam hæc (autore Theophrasto) nitorem recipit, ideóque ex hac condere operum lautiora consuevere. Tanti autem fiebat hæc arbor Antiquis Romanis, ut vulgò, referente Plinio, Dotem filiarum plantaria appellarent. Cupressi autem materies ex hoc maximè laudatur, quòd neq; vetustatem, neq; cariem sentiat, & bonum semper odorem spiret.

Quod ad vires, Cupressi folia cum passo [vino Matth.] & modica Myrrha pota vesicæ fluidæ & urinæ difficultati [involuntariæ mictioni & stranguriæ Matth.] auxiliantur. Pilulæ verò contusæ & cum vino potæ ad sanguinis rejectionem, & dysenteriam, alvi fluxionem, orthopnœam & tussim commodant. Sed & decoctum ipsarum idem facit. Molliunt etiam duritias contusæ cum Ficu, & polypos narium sanant. Removent item scabros ungues cum aceto coctæ & cum Lupinis tritæ. Comprimunt & intestinorum hernias impositæ. [Sed & folia eadem faciunt] putantur etiam culices fugare cum coma suffitæ. At folia trita imposita vulnera glutinant, supprimunt & sanguinem. Cum aceto autem trita capillos tingunt. Imponuntur etiam per se & cum polenta ignibus Sacris, Herpeti proserpenti, Carbunculis, & oculorum inflammationibus. In ceratum verò ammixta si imponantur roborant stomachum. *Dioscor.* *Vires.*

Galenus omnibus Cupressi partibus tribuit vim resiccandi absq; insigni acrimonia. Amaritudo autem insignis calidas esse arguit; quæ & lignum à tineis intactum præstat. Nescio an verum sit quod scribit Bellonius de Cupresso, nimirum hoc peculiare habere in Creta quòd ab incolis succisa ex cespite tamen regerminet, ut nepotes stolonésque è radicibus cæduæ sylvæ modo procurentur, qui tandem in maximas arbores excrescunt: siquidem Cupressum quocunq; loco crescentem prope radicem etiam succisam regerminaturam suspicor.

Ad

Ad ſcrophulas, ℞ folia Cupreſſi nec duriora, nec teneriora; tortivo vino conſperge donec in corpus coeant, & applica ſuper Scrophulas. *D. Hulſe è Cheſneau.*

Cupreſſum reſinam fundere ſuperiùs annotavimus cap. de Cedro coniferâ.

2. *Cupreſſus Virginiana* Tradeſcanti. *Americana* Park. Tradeſcants Virginian Cypreſs.

Hanc arborem ob fructum (ut puto) & in parte etiam odorem, Cupreſſi nomen adeptam, quamvis *foliis* ab ea multùm differat, Parkinſonus ſic deſcribit, Aliquibus in locis Americæ Septentrionalis in proceram & ſpecioſam arborem adoleſcit, caudice ad 50, 60, imo 80 nonnunquam pedum altitudinem nudo ſeu ramis viduo, ima parte tres propemodum orgyias in ambitu colligente, ſumma ramos grandes undiq; protendente, in ſurculos diviſos, foliis multis alæ in modum diſpoſitis obſitos, tenuibus, oblongis, planis, lævibus, ad tactum mollibus, non ut in Cupreſſo quadratis, rugoſis aut plicatilibus: quamvis autem ramulis hinc indè adnaſcantur, non tamen ſemper bina ſibi directè oppoſita, ſed inordinaté. Nuces Cupreſſinis nonnihil ſimiles ſunt, ſed majores, craſſioribus ſquamis magíſque hiantibus compoſitæ, ſemina intus majora claudentes. Lignum nonnihil odoratum.

Habhel fructus Paludani ab hac nuce non multum abludit, ſeu formam ſpectes, ſeu ſquamarum amplitudinem; ob loci tamen natalis diſtantiam eandem non auſim aſſerere.

Me monuit *D. Tancredus Robinſon* ſe vidiſſe in horto *D. Aſhmole* ſpeciem Cupreſſi huic valde ſimilem, vel eandem, ſub nomine Cupreſſi Virginianæ foliis Acaciæ deciduis.

CAP. VI.

Arbor Vitæ Ger. Park. *Vitæ, ſive Paradiſiaca, vulgò dicta, odorata, ad Sabinam accedens* J. B. *Thuya Theophraſti* C. B. The Tree of Life.

J. B.

Quanquam non inquilina elegans hæc arbor, facilè tamen cœlo ſolóque noſtro aſſueſcit, ſic ut in juſtæ proceritatis arborem excreſcat: *caudice* recto, nodoſo, cortice cinereo aut rubente, materie Abiegnâ, reſinosâ, ramis perpetuâ comâ virentibus, & alarum modo expanſis, qui in alios ramulos planos, alternatim è latere ſuccreſcentes diviſi, abeunt denuò in multa oblonga *folia*, numeroſis foliolis compreſſis, quaterna medium gibboſum complectentia ex ramulorum extremis aut paulò citra. Vere oriuntur *flores*, puſilli, flaveſcentes, quorum nonnulli deinde in conos parvos, ſublongos, Pinei nuclei magnitudine efformantur, è ſex tenellis ſquamulis compactos, initio virides, deinde palleſcentes, poſtremò ubi planè maturuerunt nigricantes, qui in quatuor carinas dehiſcentes, *ſemina* oſtentant ſublonga, quaterna, plerunq; paleacea, medio paululum extuberante, in quo medulla acris & amariuſculi ſaporis. Coni hi nonniſi detracti ferè aut tabidi pediculo excidunt. Hujus plantæ odor nobis non eſt gratus. [Mihi quamvis vehemens ſit non tamen ingratus] de quo hæc Cluſius. Tota arbor graviter odorata eſt, reliquas congeneres longè ſuperans odore, quem, ſi quis folium digitis nonnihil duntaxat confricaverit, facilè eluere non poſſit. Hunc autem non modò viridis ex ſe exhalat, ſed etiam multis in annis exciſa & reſiccata retinet,

Nonnullis Thyia Theophraſti aut Bruta Plinii cenſetur: nobis tamen veriſimilius Veteribus prorſus incognitam; ut rectè Dodonæus, Novi orbis nova ſtirps habenda eſt. Galli *Arbre de vie*, id eſt Arbor vitæ, eóſque ſecutæ reliquæ fere gentes nuncupant, neſcio qua ratione ducti (inquit Cluſius) niſi fortè ob immortalem ejus comam quam habet, aut odoris ejus vehementiam, quam ſalubrem eſſe exiſtimant, hoc nomen indiderunt.

Locus. E Canada Septentrionalis Americæ provincia in Galliam primùm illata, & Franciſco primo Regi *Arboris vitæ* nomine donata eſt: indè in alias regiones tranſlata, & in Germaniæ, Belgii, Angliæ hortis frequens facta. Facilè enim rami depacti radices agunt, præſertim loco umbroſo, & fertili pinguique ſolo. Naſcitur etiam ſemine: Sed tenellæ plantæ, antequam in ramos dividantur & explicentur, Oxycedrum Juniperúmq; majorem primùm enatas admodum æmulantur. Frigoris patientiſſima eſt; hyeme tamen fuſcum & fuliginoſum colorem contrahentibus foliis, quæ novo vere priſtinum nitorem & viriditatem recipiunt. *Cluſ.* Non profundè radicatur, quin oportet majores fulcire, nè à vento dejiciantur.

Vires. Ex ſapore & odore facilè colligitur hanc arborem temperiei eſſe calidæ, & partium tenuium, unde veriſimile eſt digerendi & abſtergendi facultate præditam eſſe. Parkinſonus folia tenera & cruda cum butyro pani illata & comeſta ad tenaces & viſcidos humores expectorandos nonnullis in uſu eſſe ſcribit, verùm aliquibus qui teneriore ſunt conſtitutione non convenire quòd nauſeam facilè moveant. Elicitur ex ea aqua & oleum per Chymica organa, utile ad dolores podagricos ritè impoſitum. *Cam.*

Hæc arbor, ſi rectè deſcribatur, flore fructui prævio & contiguo, in noſtra methodo ad hoc genus proprie non pertinet, ſed anomala eſt: Verùm quoniam Cupreſſum foliis valde æmulatur, & quodammodo conifera eſt, huc referendam duximus.

Cap. VII.

De Alno.

ALnus, (Græcis Κλήθρα) indè dictam putat Curtius quòd ab amne alatur. Quid si dicamus, quòd ipsa potiùs herbas alat? *Pascit sata* (inquit Plinius) *& sub Alni tegmine herbas succulentiores nasci observatum.* J. B. Hoc de gramine fortasse verum esse potest (quod tamen nobis non videtur) at nec frumenta, nec legumina, nec linum, aut milium & similia, rectè & feliciter sub ejus umbra frigida proveniunt, ut observavit Aug. Gallus.

A. 1. *Alnus* Ger. *vulgaris* Park. J. B. *rotundifolia glutinosa viridis* C. B. The Common Alder-tree.

J. B.

Arbor est justæ magnitudinis, cortice scabro, fusco, ligno molli, rufescente. Rami valdè fragiles sunt, ut vel digitales levi inflexu frangas, (ob id Frangula hæc arbor dici posset) cortice ex fusco subcinereo, maculato, internè luteolo, amaro cum adstrictione, & ingrato, ligno intus albo & medulloso: *foliis* vestiuntur latis Avellanæ vulgaris, rotundioribus, nervosis, crenatis, viridibus, splendentibus, lento & viscido humore oblitis. Oculi triangulares ex cinereo rufi, interdum & virides, aut in purpuram quodammodo vergentes. In ramulorum fastigiis nucamenta seu *juli* dependent, simul multi, virentes vel rubentes, unciam circiter longi & fragiles, antequam fissuræ conferruminatarum particularum dehiscant, quæ ubi se explicuerint, duas etiam uncias longitudine superant, sapore adstringente cum aliqua amaritudine. Cæterùm portiunculas dictas ad mediam tanquam costam alligatas ambiunt staminula multa, ut in Corylo. Mense Septembri apparent etiam minimorum rudimenta. Eodem mense veteres conos videas, privatis ramulis pendentes, binos, ternos, quaternos plus minùs, pulchrè hiantes & apertos: item paulò ante, aut eodem tempore novos, magnitudine parvæ Avellanæ, primò virentes, ubi maturescunt rubentes, & mox hiantes, ex imbricata squamarum compage coaggestos: è quibus & ante seminis maturitatem stamina purpurea prominula quædam observata, quæ fortasse florum loco haberi possunt. Horum gustus valdè astringens cum aliqua amaritudine: in quibus *semina* ubi matura fuerint parva admodum, compressa, inæqualia, rubentia, atq; in iis medulla alba, pauca, sapore manifesto destituta.

Gesnerus, Tragus, C. Bauhinus, Bodæus à Stapel & alii Julos à Conis non distinguunt, sed in conos contrahi statuunt: cùm res sint diversissimæ Coni & Juli, exortu distinctæ, uno eódemq; tempore in hac arbore observabiles: unde patet non temere fidendum esse descriptionibus florum, fructuum eorúmq; partium apud Botanicos, sed res ipsas inspicienda. At Julos esse flores, quicquid contradicat J. Bauhinus, prædictis autoribus non inviti concedimus.

Gaudet aquis plurimùm Alnus, ut haud ferè alibi quàm humectis & uliginosis nascatur locis, ad fluminum ripas, inque palustribus cœnosis & ad aquarum scaturigines. Fructus communiter maturescit Septembri, quo tempore & novi exeunt Juli. Vidimus sæpissimè Julos, conos veteres & novos simul. *J. B.* *Locus.*

Folia Alni viridia imposita tumores discutiunt & inflammationes restinguunt: viatorum calceis immissa dolorem & lassitudinem mitigant: viridia rore madentia conclavibus inspersa, breviq; amota, pulices iis facilè adhærentes tollunt. *Trag.* E cortice Alni cum ferro detrito & rubiginoso per aliquot dies aquâ macerato color efficitur niger, Atramenti similis, quo nonnulli ad tingendum utuntur, Sutores etiam ad coria denigranda. Cortex Matthiolo pro atramento scriptorio conficiendo gallæ vicem supplere potest. Dodonæo auctore cortex incipientibus inflammationibus utiliter imponitur, & ad oris & tonsillarum inflammationes ac tumores conducit. *Vires & Usus.*

Folia sive viridia, sive arida vetustis vulneribus sæpius imposita hæc ad sanitatem perducere feruntur.

Materies olim fabricandis naviculis inserviit.

Tunc Alnos primùm fluvii sensere cavatas. Virg. Georg. 1.

In ædificiorum fundamentis sub terra posita in solo humido permanet immortalis ad æternitatem, & sustinet immania pondera structuræ. Vide *Vitruvium ubi agit de lignorum materie: Plin. l. 6. c. 37. Theophr. de causis l. 3. c. 17.* Cur Alnus sub aqua non putrescat sed duret rationem reddit Scaliger, quòd humidum habeat communis naturæ; non enim aquam sub aqua putrefieri, quòd nihil invehatur peregrini. Venetiis magnis etiam sumptibus Alnus accersiri solet ad facienda palatiorum & ædificiorum fundamenta: palis etiam ex Alno in terram adactis inædificatur pons ille famosissimus unius arcûs *de Rialto* dictus, canali magno impositus, & duas partes urbis connectens.

Certum est & indubitatum (inquit J. Bauhinus) palos ejusmodi sub aquis infixos temporis progressu lapidescere, &c. Verùm hoc neq; Alno proprium, neque materiei ejus naturæ tribuendum censemus, sed potiùs conditioni soli aut liquori cuidam vaporive lapidescenti, qui in ejus poros se insinuat; nam nec ipsam ligni substantiam in lapidem mutatam esse facilè concesserim: nec Alno semper & in quocunq; solo accidit ut lapidescat; & alia etiam lignorum genera in lapideam substantiam indurata vidimus.

Experimentum Kentmanni, quod refert J. Bauhinus, de Alno in lapidem transmutanda nobis tentantibus non successit, nec cuiquam successurum putamus.

2. *Alnus folio incano* C. B. Park. *hirsuta* Ger. emac. *hirsuta & incana* J. B. Hoary Alder.

J. B.

Folia huic vulgari Alno similia, minùs tamen rotunda: desinunt enim in acumen, magis serrata & pæne laciniata, subtus hirsuta & incana, non virentia, nec etiam viscosa. Color quoque ramulorum diversus, non ità virens sed candidior. Julos & fructus ut vulgaris fert.

Locus. Circa Genevam & Montbelgardum variis in locis observavit J. Bauhinus, sed humidis potissimùm uti præcedens. Alunt eam Austriæ & Stiriæ montana ad flumina: etiam in Danubii insulis circa Viennam frequens est priori commixta, teste Clusio.

3. *Alnus Alpina minor* C. B. Park.

Hoc cum prima convenit quidem, sed per omnia minor & humilior est, nec folia ità lento humore aspersa sunt: quæ in Alpibus Stririacis provenit.

CAP. VIII.

A. *De Betula omnium Autorum.* The Birch-tree.

Betula, (Theophrasto Σημύδα) quibusdam sic dicta videtur, quòd bitumine scateat. Plinius *Gallias ex ea bitumen excoquere* tradit l. 16. c. 18. Alii à *batuere*, i. e. cædere dictam malunt, q. *Batula*, quòd ejus viminibus cæduntur pueri.

Hæc arbor omnibus ferè Botanicis *Betula* dicitur, nec plures ejus species hactenus observatæ fuere.

Fructu squamoso semina continente ad coniferarum arborum genus pertinere se prodit: folio deciduo ad populneam accedente à reliquis speciebus distinguitur.

Arbor est satis procera, sæpe etiam fruticans; Ramos spargit tenues, flexiles, magna ex parte deorsum pendentes. Multiplici libro vestitur: in tenera ætate rufum aut fuscum ostendit corticem; qui cùm illa adoleverit subinde candidior apparet, in tenues philyras ductilis, in adulta arbore candidus, rimosus: qui huic subest interior tenuis admodum, lævis, ac instar membranæ pellucidus. Crassiorum ramulorum cortices etiam inalbicant, sed minimorum puniceus aut spadiceus est, qui à siccatis & aridis pelliculæ specie avelli, & ungue separari potest, quemadmodum & incanus ille in ramis majoribus lævore inoffenso. *Folia* quæ primo exeunt plicata ac crispa prorumpunt, viridi pulchréque herbaceo tinguntur colore, singula singulis, iisque tenuibus, dependentia pediculis, ubi excreverint Populi nigræ ferè, sed minora, minùs lævia, saturatiùs virentia, paulò angustiora, subpinguia, odorata, sapore amaro.

Fert *Julos* seu nucamenta longa. Piperi longo vel Alni Julis similia, è squamulis composita, in quibus semina parva, compressa; Ego conulos seminiferos à Julis diversos esse suspicor, nihil tamen temere affirmo.

Locus. In frigidis, aquosis, inq; Ericetis humidioribus frequens invenitur. J. Bauhinus in arenosis maximè Germaniæ non infrequentem esse scribit. Apud nos in sylvis, ericetis & montosis provenit, sed locis plerunq; humidis, quibus tamen non raró arena subest.

Usus & Vires. Hujus viminum seu surculorum gracilium usus ad magistratuum olim, nunc ad pædagogorum virgas, ad equos domandos, ad scopas, visco illitorum ad aucupia, ad fascium vincula, &c.

Piscatores Northumbri corticem delibratum fisso bacillo interpositum accensúmque usurpant ad piscationes nocturnas, tridentéque adnatantes pisces confodiunt. Hinc è delibrato contortóque cortice faces ad nocturna lumina parant.

Laniones ex Betula verucula conficiunt. *J. B.* Nostri lanii Corno fœminâ utuntur pro veruculis conficiendis non Betulâ, quod sciam, fortè quia rarior est, nec facilè parabilis.

In Alsatia & alibi circulos ad dolia magna constringenda probatissimos è Betula parant.

Tragus, Lonicerus & C. Bauhinus testantur Veteres ante repertum chartæ usum in hujus cortice candido scribere solitos. *Vidimus nos* (inquit Tragus) *Curiæ oppido Rhætiæ superioris nonnulla carmina in cortice Betulæ exarata.* Et revera experientiâ teste, non inepti sunt huic usui exteriores illi candidi & membranacei cortices, qui veluti cuticulæ quædam in mediocris magnitudinis arboribus crassiorem corticem amplectuntur, cujusmodi quatuor aut etiam quinq; diversas nonnunquam separavimus: unde suspicamur novam quotannis huic arbori cuticulam accedere, vel ex humore qui paulatim per corticem transudat concretam, vel ex annua à cortice decedente tunica, spolii serpentis in modum exarescente.

Folia calf. sicc. atten. abstergunt, resolvunt, aperiunt, amara sunt, hinc usûs non minimi in hydrope, scabie, &c. intus & extus adhibita. Cortex quoq; quia bituminosus calf. & emollit, adhibetúrque in suffitibus aeri corrigendo dicatis. Fungus ejus vi pollet adstrictoria, unde ramenta ejus hæmorrhoidibus inspersa ad miraculum fluxum cohibent. *Schrod.*

Hæc arbor veris initiis, antequam folia prodiere, in trunco aut ramis vulnerata dulcem & potulentum succum copiosè effundit, quem siti pressi pastores in sylvis sæpenumero potare solent: quemadmodum & nos (inquit Tragus) non semel eo liquore recreati sumus cùm herbarum causâ vastas peragraremus sylvas. Hujus liquoris vim & efficaciam in calculo renum & vesicæ inq; stranguria & urina cruenta non immeritò celebrant Tragus, Helmontius, Charletonus, & alii.

Hæc arbor interdum circa medium Februarii, cùm sci. tempestas clementior fuerit, succo ascendente percussa lachrymare incipit, interdum non ante initium Martii. Tragus ad morbum Regium hunc

hunc liquorem commendat, alii faciem eâ abluunt ad maculas delendas & cuti nitorem conciliandum.

D. Gualter. Needhamus Medicus insignis & amicus noster summus hoc succo partim mero, partim cum melle mixto Phthisin Scorbuticam non semel curavit.

Ventriculi pecorum è quibus coagulum lactis nostri parant, succo Betulæ conditi seu macerati caseos omnes qui eo coagulo coeunt à vermibus asserunt, certo id attestante experimento. *Trag.*

Ionthis faciei certo experimento medetur succus Betulæ, interdiu, & præsertim manè & vesperi, si facies eo lavetur, atque sinat eum sponte sua non detersam siccescere. *S. Pauli Quadrip. Bot. Class. 2. p. 27, 28.*

SECTIO III.

Arbores flore à fructu remoto bacciferæ foliis angustis, perpetuis.

HÆ merito Coniferis subjunguntur ob folia angustissima, creberrima, perpetua, succum etiam resinosum consimilem.

CAP. I.

De Junipero.

JUniperus à *Junior* & *pario*, quòd juniores & novellos fructus pariat antiquis maturescentibus, ut qui pariat usq; ad tertium annum arbori suo inhærente fructu. *C.B.* Græcis Ἄρκευθος παρὰ τὸ τὴν ἀρὴν κάθειν, quòd ejus odorem omnia reptilia aversentur, vel διὰ τὸ ἔχειν τὰς ἀκάνθας κεκρυμμένας. *Idem.*

Ostendit Anguillara Juniperum Dioscoridis & nostram unam esse ex Cedris Theophrasti. Oxycedrus etiam seu Cedrus Lycia nihil aliud est quàm Juniperi species major. Lignum quoq; Cedrini nomine ex America allatum Juniperinum est.

A. 1. *Juniperus vulgaris baccis parvis purpureis* J.B. *vulgaris* Park. *vulgaris fruticosa* C. B. *item vulgaris arbor* ejusdem. *Juniperus* Ger. **The common Juniper-tree.**

J. B.

Plerunq; denso ramorum stipatu fruticat duntaxat Juniperus, aliquando in justæ magnitudinis arborem adolescit, * ità ut in Hispania supra Segobiam quà Madritium itur, ex ea trabes & ædium contignationes sibi incolæ fabricent; *caudice* tamen non multùm crasso, cortice scabro & deciduo, rubente; materie firma, nonnihil etiam rubescente, maximè si siccata fuerit, odore resinoso, grato. Ramuli in surculos multos dividuntur, minacibus *foliis*, semper virentibus, aculeatisq; armati, rigidis, supernè glabris, infernè virentibus, splendidis, raro unciâ longioribus, sæpe brevioribus, valdè angustis, ternis plerunque simul per intervalla. *Baccæ* per ramos sparsæ, numerosæ, rotundæ, umbilico in tres radios, totidem seminum loculos ostendentes distincto, donatæ, duplo majores granis Piperis, primùm virescentes, per maturitatem cœruleæ aut nigræ, in quarum singulis grana tria oblonga, triangula, (nonnunquam quatuor Cæsalp.) pulpa nonnihil russâ involuta, sapore acri, resinoso cum quadam dulcedine, tactu quoque ubi inveterârint oleoso & glutinoso; pro *flore* tribus foliolis minutissimis obseptum insidet futuræ baccæ rudimentum, tam exiguum, ut nonnisi à diligenter inspicienti animadvertatur.

* *Clus. hist.*

Nos pro fructûs calyce hæc foliola habemus, non autem pro flore, Pro flore enim non agnoscimus quod staminibus & apicibus caret, quæ floris præcipua pars sunt. Unde & multi flores petalis seu foliolis coloratis fugacibus carent, nulli autem apicibus. Apices enim, nostrâ sententiâ, sunt vascula seu conceptacula seminis masculi in plantis. Adq; idcirco Cæsalpinus rectè scripsit, Juniperum quæ fructum fert non florere. Quod & Veteribus observatum, Nam, referente Theophrasto & ex eo Plinio, Quidam Juniperorum duo genera tradunt; Alteram florere nec fructúm ferre: Quæ verò non florent, ferre protinus, baccis subnascentibus, quæ biennio hæreant.

Per reliqua similis est huic Junipero quæ fœmina [rectiùs mas] dici potest, flores producens plurimos, aliàs quà fors tulit, sparsos per ramulos, aliàs confertos, conorum exiguorum instar habentes, purpurâ cum croceo mixtâ pictos, ex plurimis corpusculis rotundis, papaveris semine minoribus, pulvisculo farinaceo farctis compactiles, intercedentibus raris quibusdam viridantibus acuminatis foliolis, squamatim corpuscula dicta obtegentibus. Videas autem cum dehiscunt effigiem capituli Equiseti florentis, unicuique squamulæ adnatis apicibus ruffis. Cæsalpinus vocat flosculos amentaceos exiles. Cæterùm tantum florum apparatum, quasi ad ostentationem comparatum, nullus fructus sequitur, sed in auras abiens pulvisculus vanam baccarum spem eludit.

Nostrâ sententiâ (ut modò dictum) flosculi hi non ad ostentationem tantùm sed ad usum comparati: siquidem pulvisculus eorum apicibus inclusus fœminarum baccis aspersus spermatis masculini modo iis fœcundandis inservit. Consentit Tragus inquiens, Maio mense tenuissimus ac luteus pulvis è Juniperis in auras evolare conspicitur, quod semen illius esse animadverti [J. Bauhinus perperam pro semine florem scribit.] Post hunc quem diximus pulverem baccæ prorumpunt exiguæ, virides, quæ altero

demum anno, Autumno appetente, quod illis tempus maturitatis est, cœruleo tinguntur colore.

Locus. Juniperus in ericetis agri Cantiani, Essexiensis, & alibi in Anglia copiosè provenit, sed plerunq, humilis & fruticosa; quoniam Jumenta eam assidue carpunt & coercent, & in arborem adolescere non permittunt: in hortis culta arboris modicæ magnitudinem & staturam assequitur. Invenitur etiam non minùs frequens in Belgio, Germania, Gallia, &c.

Tempus. De tempore florendi jam diximus. Fructus, notante Cæsalpino, maturescit anno secundo, ut aliquando fructus trium annorum contineantur, cum is qui maturus est servetur ad tertii anni fructum nascentem.

Quæcunq, in Junipero cernuntur (inquit Tragus) odorata sunt. 1. Humor qui ex ea, si lædatur cùm in succo suo fuerit, effluit. 2. Radices & caudices aridi. 3. Baccæ recentes & maturæ. 4. Folia acuminata.

Usus & Vires. Lignum præcipuè ob suaveolentiam commendatur (præsertim si Maio mense cædatur) unde incensum ad aerem emendandum, & odores noxios aut contagiosos arcendos suffumigatur.

Juniperi arbor Maio mense cùm pluviosa fuerit tempestas luteam è cortice sudat lachrymam, quæ magna in copia tanquam fungi exigui arbori adhæret, nec magnopere odorata est.

Lignum vix sentit vetustatem,& carbones dat tantùm non æternum viventes: Chymistæ, tradente Matthiolo, asseverant carbonem Juniperinum accensum ac suo cinere obrutum ignem integro anno fovere. Trabes Juniperinæ fuerunt in templo Dianæ Sagunti, cui religione inductus Annibal pepercit, ut est apud Plinium.

Rasura ligni non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosúmque genus insigniter roborat. *Schrod.* Fit etiam cinis ex ligno, per quem cinerem colatum vinum tam potens est sudorificum, ut quibusdam exhauserit aquas vel pituitam ex toto habitu. Ex arido ligno destillatur & oleum per descensum vel retortam; melius tamen elicitur per vesicam. Extrinsecus ejus usus est in morbis nervinis, in tibiarum serpigine & cancro, vulneribus & ulceribus malis.

Baccæ in cibo esitatæ stomacho frigido utiles sunt, pituitámque quæ in illo coit digerunt, contra inflationes & tormina faciunt, vitia pectoris purgant, tussiq, medentur, urinam efficaciter ducunt, venenúmq, à corde repellunt. Eædem menses & coxendicum vitiosos humores ducunt. Súntque Tragi judicio, ad cibos condiendos Pipere salubriores. Utiles etiam sunt in affectibus capitis & nervorum. Differunt autem baccæ, aliæ enim dulces sunt & edules, aliæ acres & aromaticæ.

Lapponii Baccarum Juniperi decoctiones bibunt quemadmodum nos Caovæ & Theæ, súntque præcipua apud illos medicinæ pars. *Schefferus Hist. Laplandiæ.* Earum vires fuse traduntur à Scharfio de Junipero, & Joan. Michaele de eadem.

Succus extractus è baccis Juniperi ad prædicta omnia utilis est, & alia multa, si credere fas sit, quæ vide apud J. B. Theriacam Germanorum nonnulli dixerunt, tum quòd sit efficax contra venena, tum quòd Germanorum corporibus amicissima & maximè salutaris.

Oleum fit vel per destillationem è baccis contusis cum aqua mixtis, oleum enim cum aqua ascendit, vel per expressionem è baccis contusis cum oleo olivarum mixtis. Valet ad tormina aliáque multa. Guttulæ duæ vel tres puerulis verminantibus exhibitæ lumbricos quibus vexentur enecant & expellunt.

Vim diureticam in Juniperi baccis, earúmq, oleo (inquit Cargillus) in me expertus sum sæpiùs manifestam, & tum ex illis paucas devoratas, tum panem hujus guttulâ tinctum evidenter violarum odore urinas imbuere, non secus ac Terebinthinam vulgarem ejúsque oleum stillatitium. Cum generoso vino albo decoquenda, & decoctum singulo manè saccharo edulcoratum calculosis propinandum.

Ego fretus hac observatione complurimis commendavi baccarum Juniperi blandè contus. hiscente solùm exteriore cortice infusum in vino, qui perbelle ab illius usu valuerunt, & à jugi nephritico dolore vindicati sunt: exemplo sit Laurentius Rostochiensis professor: is enim quotidie circiter j. pugillum grossè contusarum aut dentibus comminutarum bacc. Junip. deglutiebat, quo simpl. medicamento obtinuit, ut non solùm arenulas, sed calculos minutulos, imò etiam Lentis magnitudine, si non sine omni molestia, attamen dolore excrevit, cùm ante usum harum baccarum sæpe oppidò malè habuit. *Sim. Paulus.* Spiritus & oleum non modo contra calculum sed etiam pectoris vitia valdè prosunt.

Elixir Juniperinum admirandarum virium in calculo, quod insuper stomachicum insigne est, &c. ℞. Baccar. Juniper. maturar. & electar. q. v. contundantur crassè, digerantúrq, affusâ aliquâ aquâ diureticâ. Hinc exprime, abstrahendóque inspissa ad consistentiam mellis. Hujus mellis Juniperi cochl. 10, 11, 12, &c. misce optimè cum aqua vitæ Juniperina, digeréq, aliquandiu lenissimo calore (Solis aut sim.) *Schrod.*

Baccæ apud Germanos singulari remedio ad grassantia Pestilentiæ contagia depellenda usurpantur. *Trag.* A nostris fiunt & * aliæ Antidoti ex his baccis contra febres pestilentiales, quas laudo vel ideo quia medicamentum est domesticum. *D. Bowle.* Baccas in aceto maceratas, exsiccatas deinde & in pulverem redactas in peste utilissimas esse scribit, in observationibus ad nos transmissis.

* *Præter Veteribus memoratas.*

Asserit Clusius Narbonenses Gallos è Juniperi baccis oleum exprimere, quod ipsi *de Cade* vocant, capitis scabiei, ut pecorum etiam scabiei, & ulceribus, quibus à tonsione infestantur, adprimè utile.

Gummi Juniperinum seu Vernix sicca (Arabibus Sandaracha seu Sandarax, à Græcorum Sandaracha, quæ auripigmentum est, longe diversa) recens, pallida & pellucida probatur; cùm inveteravit fit flava & friabilis, masticis modo, quam mentitur in multis: Sanguinem undequaque fluentem sistit, ulcera putria curat, cruditates ventriculi emendat, diarrhœas antiquas sistit, lumbri-

cos

cos necat. Schrodero Usus præcipuus est in nervorum affectibus, resolutione, frigiditate, contractione, &c. & in capitis affectibus reliquis à frigiditate subortis.

Quod Vernix liquida seu Vernigo sit lachryma seu gummi Juniperi, falsò à Matthiolo, Lacuna, Cæsalpino, & aliis asseritur, inquit Cornarius. Nam factitia res est Vernix: non tamen à lachryma Juniperi in oleo Lini soluto (ut * multi volunt) sed ex scobe Succini in oleo dicto decocta ut post Cornarium affirmat etiam Casp. Hofmannus. Usus ejus est ad illustrandas picturas, ad nitorem ferro conciliandum, ad tectoria oblinenda, fabris & pictoribus. * *Vernix quid.* * *Schroderus. Parkinsonus.*

De usu ligni Juniperini in lue Venerea, ad modum Guaiaci, & pro eo substituto, cum dubium sit an prosit nécne, nihil dicam. V. si placet Hist. Ebrodun. lib. 9. cap. 23.

Umbram Juniperi noxiam esse versus ille Virgilii multis persuasit, *Juniperi gravis umbra*, &c. Nonnulli etiam rationem ejus reddere conantur, quia sci. ob densitatem foliorum vapores è terra noxios exhalantes repercutit & difflari non sinit, unde ibidem stagnantes aerem prava qualitate inficiunt. Ego potiùs Juniperi umbram salutarem esse crediderim ob suavem quem arbor expirat odorem.

2. *Juniperus major bacca rufescente* C. B. *Oxycedrus* Park. *Oxyc. Phœnicea* Ger. *Cedrus Phœnicea Bellonio, sive Oxycedrus, Quibusdam Juniperus major baccâ rubrâ* J. B.

Folia quàm Juniperi vulgaris duplo sunt longiora, latioráq;, rigida, infesto mucrone pungentia: *baccæ* duplo aut triplo Juniperinis majores, coloris non ut illæ cœrulei, sed ruffi, sapore tamen & odore simili. Clusius sic describit. Junipero ferè similis est Oxycedrus, magna ex parte contorto ut illa caudice, interdum etiam in arbusculam excrescens, tenui & rufescente cortice. *Folia* habet Juniperi vulgaris modo pungentia, aliquantulum tamen longiora & rariora, terna semper circa ramulos simul nascentia, ut in Junipero min. *Fructum* initio viridem, deinde flavescentem, postremò cùm maturuit punicei coloris, Juniperi fructu multò majorem ut interdum Avellanam magnitudine æquet, & tuberculis quibusdam, veluti squamarum rudimentis obsitum, nucleos tres aut quatuor inæquales continentem, majores quàm in superiore, medullâ intus albâ.

Floret Juniperi minoris modo, & eodem tempore utriusque fructus maturitatem adipiscitur.

In collibus circa Monspelium frequentem observavimus.

Provenit (inquit Clusius) plerisq; Hispaniæ & Narbonensis Galliæ asperis locis: nusquam tamen majorem videre memini quàm supra *Segobiam* & *Guadarrama*, itinere Madritiano, ubi arborum magnitudinem & altitudinem interdum æquat, trunco humani corporis crassitudinem æquante Cæsalpino. E fructibus Juniperi majoris cùm maturi sunt vino remollitis exprimitur liquor, qui Saccharo exceptus utilissimus: utpote qui ex pulmone & pectore educit purulenta; ac tempore pestis præservativæ loco esse potest. *Locus.* *Vires.*

Observavit D. *Tancredus Robinson* in Galliâ Narbonensi itinerans incolas ex Oxycedro elicere oleosam seu resinosam substantiam, eodem modo ut è Pinu, & Abiete, in tædam converso, destillatione rudi factâ per descensum; quâ utuntur in scabie, & ulceribus pecorum.

3. *Juniperus major baccâ cœruleâ* C. B. *maxima Illyrica* J. B. Park. *maxima* Ger.

Juniperi (inquiunt Lob. & Pena in Adv.) quasdam habuimus plantas non dispares fronde & figuræ acutæ Junipero, sed fructus erat teres oblongior, mediocris Olivæ par, cœrulei coloris. Videtur Dioscoridis major Juniperus.

A. 4. *Juniperus Alpina* J. B. Clus. Park. *Alpina minor* Ger. emac. **Mountain Dwarf-Juniper.** *Minor montana folio latiore fructúq; longiore* C. B.

Clus. Cubitalem altitudinem non excedit, sed depressa est & quasi humi sparsa, multóque crassioribus & brevioribus constat ramis quàm vulgaris, lentis etiam fractúq; contumacibus & contortis: tenellos ramos ambiunt terna *folia*, æqualiter semper nascentia ut in vulgari: verùm latiora, breviora, crassiora, nec minùs quàm illa pungentia, colore interiùs ex cœruleo candicante, exteriùs viridi. *Florem* non vidit Clusius: *fructum* autem in ramulis gestat, vulgari similem, paulò tamen (ut ei videbatur) longiorem, antequam plenam maturitatem consequatur viridem, ubi maturuerit nigrum, ejusdémq; cum illo saporis.

Crescit in scopulis *Durrenstein* & *Estcher*: quibus duntaxat in locis inveniebat Clus. Augusto mense pauculas stirpes fructu maturo & immaturo onustas. *Locus.*

In altissimo Cambriæ monte *Snowdon* dicto, ínque montibus Westmorlandicis in Septentrionali Angliæ parte sponte provenit: utrobiq; monticolis *Sabinæ* nomine insignitur: Et revera validum Sabinæ odorem naribus offert. Decoctum summitatum, vel etiam succum expressum equis vermibus ventriculo & intestinis hærentibus, **Bots** nostratibus dictis, laborantibus exhibent. *Vires.*

5. *Juniperus major Americana* Park. *Cedrus Americana vulgo dicta. Juniperus Virginiana & Barbadensis. Nostratibus* **The Cedar of Virginia, Bermudas, Barbados.**

In magnam & proceram arborem adolescit [Parkinsonus asserit se vidisse tabulas ex ejus trunco cæsas viginti pedes longas, latitudine cubitali, è *Bermudis* seu *Sommeri insulis* allatas] ramosam. *Folia* parva, brevia, Juniperi vulgaris persimilia, sed minora, eodem modo ramulis adnascentia. *Baccæ* parvæ, vix Juniperi nostratis majores, nigro-cœruleæ pariter. Materia rubra, mollis, fragilis, odoratior etiam quàm Juniperi nostratis; ligni color variat, ruber, flavus, albidus.

Multis Americæ locis provenit, v. g. *Virginia*, *Bermudas*, *Jamaica*, *Barbados*, &c.

Autor descriptionis *Carolinæ* affirmat Cedros istius regionis, quod ad pectinem ligni, odorem & colorem, *Locus.*

colorem, Bermudensibus Cedris, (quæ omnium Americanarum præstantissimæ habentur) bonitate pares esse: unde & doliorum πυθμένας & opercula ex iis facere solent, quæ liquores acerrimi & subtilissimi non penetrant.

Antillarum insularum & Jamaycæ Cedros texturæ laxioris, rudioris & minùs firmæ ac solidæ esse, ut oleum & spiritum Vini vix contineant. E baccis decoquendo potum saluberrimum parant Bermudenses. E ligno mensæ, sedes, scaphæ, capsulæ, vasa, opera intestina, &c. fiunt.

Pulvis & ramenta Cedrina vestimentis in arcis repositis inspersa tineas & omne genus vermiculos enecant, ipsa autem nunquam putrescunt, neque vermes generant; ipse etiam observavi hîc Londini, circumforaneos, & circulatores ob cadaverum condituram celebres, scobe Cedrina multa corpus undequaque integere; ut mihi pæne persuadeam artis hujus secretum (ut vocant) maximam partem in eo consistere, si addamus gummata nonnulla liquefacta ori, ano, auribus, &c. infusa. D. *Tancred. Robinson* hæc communicavit.

Postquam Juniperorum historiam absolvissem, ab ingeniosissimo Amico & studiorum meorum adjutore maxime industrio, jam dicto, & sæpius in decursu operis dicendo D. *Tancredo Robinson* ad me transmissus est *Horti Academici Lugduno-Batavi Catalogus* à Viro longè celeberrimo D. *Paulo Hermanno*, Medicinæ & Botanices Professore compositus; in quo Juniperum Americanam Bermudensem, (quam ego cum Virginiana & Barbadensi specie convenire existimaveram, nec aliter differre quàm accidentibus nonnullis à loci natalis diversitate ortis) distingui & separari video: quocirca libet hîc utriusque descriptionem è prædicto Catalogo mutuatam proponere.

Juniperus Bermudiana.

In metam fastigiatam sua sponte excrescit hæc arbor Junipero vulgari tam facie quàm viribus similis. Est verò *foliis* angustioribus, tenuioribus, in rigidas & leviter pungentes cuspides desinentibus, denso elegantiq; ordine ramulos ambientibus, supernè glaucis, infernè hilari, perpetuo virore nitentibus. *Flores* fert exiles, amentaceos, purpuro-croceos: *Baccas* rotundas Avellanæ magnitudine, ex fusco phœniceas, squamatis aliquot tuberculis obsitas, in quibus tres quatuórve angulosi arilli ritu congenerum continentur.

Feliciter propagatur per submersionem, circumpositionem, vel ramulos avulsos & terræ infixos.

Juniperus Virginiana.

Præcedenti formâ & crescendi modo respondet. Ast folia edit angustiora, molliora & omnino viridia. Eandem exigit culturam quàm præcedens.

Ex his perspicio, Juniperum Bermudianam Junipero majori Europææ seu Oxycedro respondere, ideóq; non temere aut imperitè nomen Cedri ei inditum; Virginianam autem Junipero vulgari minori, ut ex baccarum utriusque colore & magnitudine patet. Deinde Parkinsonum eundem nobiscum errorem erràsse & utramq; in sua descriptione confudisse. Tandem Juniperum Barbadensem, (cujus arbusculam vivam ex ea insula delatam in navigio aliquando vidimus) cum Virginiana eandem esse, siquidem folia ejus Juniperinis minora erant, aliàs persimilia, & eodem ordine nascentia; baccæ (nautis affirmantibus) cœruleæ; lignum rubrum, molle, fragile, odoratum; arbor prægrandis & procera. Atq; hæc est quæ à nobis superiùs describitur, non Bermudiana, quam nos per errorem pro eadem habuimus.

His addit D. Hermannus Juniperum seu Cedrum ex Goa, quæ ramis est magis patulis, gracilibus foliis glaucis, tenuissimis & brevissimis, cæteroqui superiori [Junipero Virginianæ] videtur similis.

CAP. II.

1. *Cedrus Lycia retusa Bellonio dicta* J. B. *baccifera I. seu folio Cupressi major, fructu flavescente* C. B. *item II, seu folio Cupressi media, majoribus baccis* ejusdem. *Necnon III, seu folio Cupressi minor. Cedrus Phœnicea folio Cupressi* Park. *Oxycedrus Lycia* Ger. *Juniperus major* Clus. **The Berry-bearing Cedar.**

J. B.

Arbor est pumila, tricubitalis, [Clusio humanam altitudinem raro superans,] odore Cupressi grato, sapore adstringenti, amarescente cum acrimonia, caudice contorto non recto, multis ramis lentis & flexibilibus prædito, scabro cortice. *Folia* habet carnosa, & ex continua quaternorum foliorum mutuo connexorum serie composita, quemadmodum cupressus: *Flores* Junipero vulgari & Oxycedro similes, flavos, sed extremis ramulis insidentes, ut in Cupresso & Thuia: quibus succedunt fructus magnitudine baccarum Myrti, imo ad Oxycedri interdum accedentes, rotundi, conos Cupressinos tuberculis nonnullis quodammodo æmulantes, primùm virides, deinde ad phœniceum colorem tendentes, qui maturitate nonnihil mollescunt, sapore & odore Juniperi baccis simili, qui terna aut quaterna vel etiam plura grana, parva, striata, oblonga, resinosa continent, in quibus medulla, alba, Oryzæ quodammodo similis.

Tempus. Vere floret, fructúmque diu retinet antequam maturescat, uti Juniperus. Primùm semine natus hic frutex & adhuc tener folia habet omnino dissimilia, utpote quæ alterius Juniperi folia æmulentur, nisi breviora & paulò molliora essent: cùm verò jam tertium aut quartum annum attigit rotunda & cupressea folia formare incipit, ut inferiores rami pungentibus & acutis foliis, summi verò obtusis & rotundis onusti interdum conspiciantur: quod & nos observavimus, & cuivis observatu facile est.

Hanc plantam non tantùm circa Monſpelium, ſed & in Alpibus Stiriacis & Carinthiacis invenimus, unde non miramur eam ad Matthiolum è Moraviæ montibus miſſam. *Locus.*

Cedrus baccifera fructu minore cœruleo.

2. *Sabina baccifera* J. B. *baccifera major* Park. *Sabina folio Cupreſſi* C. B. *à qua non ſeparandam puto Sabinam folio Cupreſſi alteram* ejuſdem. *Sabina baccifera* Ger.

Tota facie Juniperum majorem referret, niſi latioribus ramis prædita eſſet & magis divulſis; & appendices multas in ramis ut Sapinus produceret, atq; eundem in naſcendo quem Taxus morem ſervaret. Tranſparentem reſinam habet, duram ut Juniperi, velut fumo tactam. Arboris caudex ſinuoſus eſt, craſſior plerunq; quam ut vir in ulnas capiat. Corticem vitis habet, modicè craſſum, materiam foris albam, intus veluti gilvam, cui nullam aliam ſimilem reperimus. Eſt enim veluti indilutus quidam rubor, in ſubnigrum degenerans. Perpetuâ comâ viret: ſuis fœtibus gravida in hyeme comperitur, ſed Lentiſci naturam ſervat quòd fructus perpetuò ſuæ arbori inſideant, decidentibus ſci. anniculis cùm alii jam ad maturitatem pervenerint. Fructus autem qui non perfectè maturuerint egregiè virent. Cùm autem ad maturitatem devenerint ex atro in cyaneum degenerant. Arbor ipſa elegantiſſimo virore nitet, quæ tota fructibus nigris ſugillatur. Eſt autem feraciſſima, cujus baccæ vix Cedridibus majores: Amygdali bene magnæ altitudinem petit, multùm ad Cupreſſum ſativam accedens, ut à perito vix dignoſci queat, è longinquo ſpectata; ſed craſſiori caudice conſtat. Folia omnino Cupreſſo correſponderent, ni frequentiora eſſent. Folia ejus guſtatu amara ſentiuntur, aromáque olent, reſinaceum quid præ ſe ferentia. Os leviter calefaciunt *baccæ*, quæ in hujus extremis ramulorum ſurculis oriuntur, ità ut perpetuò ſingularis quivis ſurculus ſuam ferat, eámq; rotundam. Hæ merulis & turdis gratiſſimus ſunt cibus.

Hæc omnia Bellonius, & alia adhuc plura, quæ nobis dubia & incerta imò contradictoria, videntur, ut de foliis Filicis in modum compreſſis & applanatis, quódque Arbori vitæ coniferæ Sabinam ſuam alteram, quæ baccifera eſt eandem faciat. Florem non promit ſed ſtatim ſeminis rudimentum apparet. De ligno quæ habet apud ipſum vide in libro de Coniferis; vel apud J. Bauhinum Hiſt. Plant. lib. 9. cap. 21.

In montis Amani & Olympi Phrygiæ cacuminibus ſponte naſcentem utramq; Sabinam vidit Bellonius, ubi ſylvas faciunt. *Locus.*

Quæ J. Bauhino, Lobelio, aliíſq; *Sabinæ bacciferæ* nomine deſcripta eſt à Belloniana diverſa videtur: nec enim in eam altitudinem aſſurgit (quamvis hoc fortaſſe loco debeatur) neq; folia ſeu ſurculos habet pariter compreſſos & complanatos, ſed teretiores.

Certè arbor quæ nobis in montibus Germaniæ obſervata, & alibi pro Sabina baccifera oſtenſa eſt, adeò in paucis differt ab arbore * proximè deſcripta, ut pro eadem habuerim; tota ſiquidem facie eam refert, ſolâq; baccarum parvitate & colore differt; quantum quidem ego obſervare potui: quamvis C. Bauhinus odore gravi Sabinæ, & extremis ramis in acuta folia deſinentibus à Cedro baccifera * eam diſtinguat.

* *Cedro Lycia retuſa* Bellon.

* *Sabinam folio cupreſſi.*

Deſcribente J. Bauhino, foliis eſt Cupreſſi, unde inoffenſè ſe demulceri patitur, ſapore acri. Baccas fert Juniperinis æquales; quas virentes & ex albido cœruleo quodam colore tinctas tubercula quædam obſident, maturæ atrocœruleæ ſunt. Fortè eodem modo differt à Cedro Lycia retuſa Bellonii quo Juniperus minor vulgaris, à majore ſeu Oxycedro, baccarum ſci. magnitudine & colore.

Alterius ſpeciei meminit Lobelius, ramulorum exilitate & foliorum lenitate duntaxat diverſæ.

Cap. III.

De Sabina.

Sabina vulgaris Park. *ſterilis* Ger. *baccifera & ſterilis* J. B. *folio Tamariſci Dioſcoridis* C. B.
Common Savine.

SAbina Latinis dicta à Sabinorum regione in qua multum naſceretur, Græcis Βράθυς, perpetua fronde viret, arbuſcula humilis eſt, in latum magis quàm in altum proficiens, odore gravi & ingrato, foliis Myricæ Germanicæ pungentibus, ſapore acri. *Baccas* fert Juniperinis pares, per maturitatem atro-cœruleas. Has baccas nulli præcedunt *flores*, ſed duntaxat baccarum rudimenta, incurvis pediculis inſidentia, ex tribus, quatuor aut quinq; viridantibus tuberculis inſtar Myrmeciæ verrucæ parvæ compoſita.

Hæc planta ſexu differre videtur: Eſt enim duplex, 1. Mas ſeu ſterilis, quæ flores duntaxat profert, non fructum: cujuſmodi ſe Montbelgardi vidiſſe narrat J. Bauhinus ſæpiùs florentem, verùm nullas unquam baccas in ea obſervâſſe; ſterilem etiam manſiſſe variis in locis à ſe plantatam. 2. Fœmina ſeu fertilis, quæ baccas profert non flores.

Botanici plerique Sabinam vulgarem omnino ſterilem faciunt: Verùm id naturæ analogiæ repugnat, & J. Bauhinus diſertè affirmat eam baccas proferre. In noſtro ſolo & cœlo raró, fortè nunquam, fructum edit. At in loco natali, Amani & Olympi Phrygiæ cacuminibus proculdubio ferax eſt.

Sabinæ

Vires. Sabinæ folia ſiccant & calefaciunt ſtrenuè, in pulverem redacta & cum melle illita fluentibus ulceribus medentur, nigra & ſordida expurgant, nomas ſiſtunt & collectiones mitigant. Cum flore lactis temperata ſcabiei capitis puerorum unicè proſunt. Porro eſſentiæ tenuitate menſes quoque provocant, ut ſiquid aliud, & ſanguinem per urinas movent. Partum quoq; viventem interficit Sabina, & fœtum mortuum ejicit. Certè hoc nomine nimis nota eſt ejúſque uſus frequentatus fœminis inhoneſtis & meretricibus.

Aqua è foliis Sabinæ deſtillata maculas faciei abſterget, & ut quidam aſſerunt, vertigini conducit.

Oleum Sabinæ ventri inunctum, aut frondes ejus tuſæ & umbilico impoſitæ vermes puerorum enecant. Decoctum intro aſſumptum idem præſtat: verùm uſum ejus internum minùs tutum putat Parkinſonus. Nos tamen novimus ſucci expreſſi cum lacte mixti cochlear unum ſaccharo edulcoratum maximo cum ſucceſſu pueris verminantibus exhibitum. Eſtq; ſane medicamentum efficaciſſimum & minimè periculoſum, quod poſt alia multa incaſſum uſurpata optatum ſæpenumero, ne dicam ſemper ſortitur effectum etiam in deploratis pæne. Equis etiam & bobus in eundem uſum frequenter exhibetur.

CAP. IV.

A. *Taxus* Ger. Park. J. B. C. B. *& omnium fere Botanicorum. Smilax Dioſcoridis lib.* 4. *cap.* 80. Μίλ⊕ *Theophraſti* 3. *hiſt.* 10. The Yew Tree.

J. B.

TAxus perpetuæ frondis arbor, procero ſtipite, Abieti & Piceæ ſimilis. *Folia* Abietis foliis ortu & numero ſimilia, dimidium culmum lata, non teretia ut Piceæ, ab Abiegnis in hoc diſpeſcuntur quòd infirmiora minúſque rigida, neutiquam explicata foliorum ſervent agmina, quin eodem vergentia ferè coincidant: jam verò ſi ſingularia ſpectes Taxi folia, ſunt ea Abiegnis acutiore mucrone donata, ſupernè atro virore ſplendentia, infernè nitore deſtituta, unicoloria tamen & viridantia, nervo ſecundùm longitudinem decurrente; cùm Abiegna elatiorem averſa parte habeant coſtam, coloréque glauco ſunt prædita, guſtu amaricante. Porrò autem in extremis ramulis circumquaque inter folia oriuntur perpuſilla ſed copioſa capitella, ſublonga, ſquamata, ex quibus veluti floſculi emicant, Juniperinis ferè ſimiles, & virore palleſcentes, qui deinde in meros & muſcoſos apices fatiſcunt. [Cæſalpinus Taxum floſculos ferre amentaceos inter folia ſine fructu tradit.] Circa menſem Auguſtum, uti obſervavimus, fert baccas ex calyce ità emergentes, ut ſimile quid habere videantur cum glande; poſtquam verò maturuere, quod fit menſe Novembri, nihil planè ſimile habent cum glande, ſed figurâ quodammodo referunt florem Vitis Idææ, quippe parvo, virente atq; ſquamato calyculo, brevi pediculo adnato fructus inhæret, grano Juniperino major, ſupernè apertus atq; hians, veluti ex carnoſa cute conſtans, colore pulcherrimo & ſplendente coccineo conſpicuus, intus cavus, ſucco præditus viſcido ac dulci, in quo granum latitat Pipere minus, nec exactè rotundum, ſed leviter compreſſum, colore inter pullum & ſpadiceum medio, cortice duriuſculo, medullam continens ſaporis non ingrati. Hoc granum fructûs capacitatem non adimplet, ſed undiq; ferè intactum à fructûs pellicula in medio ſitum eſt, baccæ imo adhærens, haud ſecus ac ipſa ex pediculo enatum. Suſpicor autem tum cùm longiuſculæ ſunt, & glandis formam aliquo modo demonſtrant nondum maturas eſſe: jam verò maturiores aperiri, & propter hiatum figuram acquirere rotundiorem. Materies bicolor partim rubet, partim ex albo flaveſcit.

Smilax Theophraſto arbor eſt glandifera è genere Quercûs, cavendum ergo nè confundatur cum Smilace Dioſcoridis ſeu Taxo.

Locus. Taxus in montoſis, ſaxoſis & præruptis locis oritur: in occidentalibus & meridionalibus Angliæ partibus, in montoſis ſylvis & ſepibus frequens eſt. Majores noſtri in cœmiteriis Taxos plantârunt, ob æternum (ut puto) frondis virorem, uti ſymbolum eſſent immortalitatis, & æternæ vitæ, quam ibi depoſita cadavera poſt reſurrectionem expectabant. *Vires.* Hujus arboris fructus pernicioſos eſſe & lethales non Veteres tantùm, ſed & è neotericis plurimi tradiderunt. Dioſcorides eos qui baccas ederunt in alvi profluvium incidere ſcribit: Idem alibi Taxum potam frigiditatem totius corporis inducere, ſuffocationémque ac celerem mortem.

Refert Cæſar, *lib.* 6. *de Bell. Gall.* Cativulcum Eburonum regem Taxo (ſucco epoto) ſe exanimâſſe.

Sunt (inquit Plinius) qui & *Taxica* hinc appellata dicunt venena, quæ nunc *toxica* dicimus, quibus ſagittæ tinguntur. Verùm oſtendunt Voſſius & Jo. Bodæus toxicum aliud veneni genus fuiſſe, Cervarium Feſto dictum, quo Barbari ſagittas inungere ſoliti erant, ut lethalia vulnera inferrent. Toxicum ergo à τόξον dictum eſt.

Matthiolus etiam affirmat in Tridentinis montibus non veterina ſolùm (quod Veteres tradiderunt) ſed ruminantia etiam animalia devoratâ Taxo interire: paſtores etiam & lignatores cum has ediſſent in febres ardentes incidiſſe & alvi profluvia, non ſine magno vitæ diſcrimine.

Teſtatur etiam J. Bauhinus à fide dignis hominibus ſibi affirmatum in montibus Burgundiæ foliorum ut etiam corticum eſu mortuos boves & vaccas: & à Jo. Lutzio Pharmacopœo Kirchenheinenſe relatum in ædibus ſuis Turturem album cum torque nigra baccarum eſu periiſſe, & in pago *Oberentzingen* Aſinum deguſtata Taxo ſubitò mortuum.

Nos è contra Taxum immeritò in crimen adductum ſuſpicamur: ſiquidem Lobelius ejus baccas innoxiè puerulos in Anglia eſitare affirmat, ſéque guſtâſſe ſub hyemem non ingrato ſapore, ſed fatuo vel ſubamaro, ibíque porcos paſſim eas tanquam glandes comeſſe. Gerardus etiam noſtras tum ſemetipſum, tum plurimos è condiſcipulis ſuis eas ad ſatietatem uſq; ſæpiùs ingeſſiſſe narrat, nec ſub umbra tantùm arboris, ſed in ejus ramis aliquoties dormiviſſe, nec tamen minimum indè nocumentum

aut

aut incommodum unquam ſenſiſſe. Sed & Camerarius Taxum innoxiam eſſe tradit: acinos ejus rubros avidè expeti ab avibus, ſed inde attonitas reddi, quæ facilè poſtea capiantur. Vel ergo falſa ſunt quæ de Taxo tradunt Veteres, vel aeris conſtitutio & conditio ſoli hanc in ejus qualitatibus diverſitatem efficiunt. Fateor equidem arborem triſte virere, ejúſque melancholicum (ſi ita loqui liceat) adſpectum malignam aliquam qualitatem ei ineſſe ſubinnuere; eóque tempore quo florere incipit & ſucco maxime prægnans eſt jumentis noxiam eſſe poſſe, nihil tamen affirmo. Nam & Veteres ipſi de qualitate noxia & lethifera hujus arboris ſibi parùm conſtant. Theophraſtus fructum ab aliquibus hominibus innoxiè mandi ſcribit, folia etiam jumentis lethalia, ruminantibus nequaquam. Plutarchus eo tantùm tempore noxiam eſſe tradit quo florere incipit. Dioſcorides non ubiq; lethalem & venenoſam eſſe innuit, cùm de Italica & Narbonenſi tradat lethales eſſe, illam baccis, hanc etiam umbrâ. Fructum edentes aviculas nigreſcere mirum. Taxum etiam Apibus noxiam eſſe nos docet Virgilius,

Sic tua Cyrneas fugiunt examina Taxos.

& alibi jubet,

Ne propiùs tectis Taxum ſeras.

E Taxi ligno laudatiſſimi arcus fiunt, erátq; olim in hunc uſum expetitum maximéque celebre.

Ituræos Taxi torquentur in arcus.
Virg.

Ligni porro materies, quòd rufeſcat quamplurimis intercurſantibus venis, incorruptáque ſit, lignariis fabris maximè expetitur, & plurimi fit, præſertim concinnandis menſis & haſtis teliſque conficiendis. Germani hujus aſſeres ad ſua conſtruenda hypocauſta non exiguâ ſibi comparant pecuniâ. Ex hoc etiam ligno parare ſolent Saltzburgenſes opifices pulchros ſcyphos, cucurbitulas, epiſtomia, aliáque ſubtilia, elegantia & egregia utenſilia, quæ per totam Germaniam diſtribuuntur. Ad dentes rotarum molendinarium, poſtes terræ infigendos, vehiculorum axes, nulli ligno ſecundum eſſe affirmat D. Evelynus: Commendat idem ad muſica inſtrumenta, teſtudines, rotas, trullas, aliáque curioſa.

Quæ de alio genere Taxi, in horto Piſano cultæ habet, cujus folia Abiegnis ſimiliora ſunt, arbor ipſa fruticoſior ſeu frondoſior, frondibus crebris à radice ſurſum inſtructa; adeoq; denſa ut ſepes poliùs quàm arbor videatur, quamvis procera admodum ſit, quámq; Taxum Antiquorum mortiferam eſſe exiſtimat, cùm D. Belluccius horti Piſani præfectus hortulanos qui eam interdum detondere ſolent, non ultra dimidiam horam una vice tondentes durare poſſe affirmet, tam gravem eis capitis dolorem arbor incutit; odore noxio & viroſo quem cæſa exſpirat; vide apud ipſum.

SECTIO IV.

De Arboribus flore à fructu remoto lanigeris.

HArum duo genera ſunt, alterum folio latiore anguloſo nimirum *Populus*: alterum folio anguſtiore & circumſcriptione magis æquali: *Salix*.

Cap. I.

De Populo.

POpulus à πολὺς ob frondium multitudinem nonnullis dicta putatur. Martinius ingeniosè à πάλλω tremo, ob folia tremula deducit, quod tamen Libycæ proprium eſt.

Semine julis lanigeris incluſo cum Salice convenit, foliorum formâ latâ & angulosâ ab ea differt. Græcis commune nomen non habet: nam nigra αἴγειρος privatim dicitur, alba λεύκη, tremula κερκὶς, ut peritioribus Botanicis videtur.

A. 1. *Populus nigra* Ger. C. B. Park. *nigra ſive* αἴγειρος J. B. The black Poplar.
J. B.
In altum ſe attollit, cortice lævi, exalbido, ac incano obducta: ſed ramuli potiſſimùm albicant, materie dura, palleſcente, ac minùs alba, minúſque fiſſili quàm Populi albæ; quidam volunt aridam & leviſſimam. Radices profundiores quàm in alba: Antequam folia erumpant oculos protrudit mucronatos, odorato, luteo & pingui atq; tenaci ſucco prægnantes: Hinc folia Hederaceis ſimilia, ſed minùs craſſa, ex rotundo mucronata, ſerrata, atro virore ſplendentia, longis pediculis appenſa. Producit & quaſi Julos, in longo racemo coacervatos, longis pediculis appenſos.

Ad fluvios & in aquoſis oritur tam in Anglia quàm in exteris regionibus. Aprili menſe aut etiam *Locu*
priùs odoratæ gemmæ prorumpunt: Maio racemuli ſeu uvæ, quæ Junio decidunt, aut certè paulò *Tem*
pòſt. *J. B.*

Auctûs eſt celerrimi & ferè incredibilis, quòd ad aquas creſcat. Conſule D. *Evelyni* Sylvam, cap. 18.

Plinius eúmque secuti è Recentioribus nonnulli Populum inter eas arbores recensent quæ nullos fructus pariunt. Theophrastus de Populo variam sententiam esse ait, an sci. pariat necne. At hodierna observatio fertilem esse convincit, ut ea de re nullum amplius sit dubium. Nonnulli tamen etiamnum hodie, ut video, Veteres errantes otiosè sequi, quàm naturam ducem mallent. Si enim naturæ codicem, hoc est, arbores ipsas inspicere dignati essent, ad Lydium experientiæ lapidem Veterum historias exigentes, nec Populum sterilem esse, nec albam in nigram spontanea Metamorphosi mutari, quantumvis id Plinius affirmet, hoc Theophrastus variis locis inculcet, quantâcunq; autoritate fuerint prædicti autores, unquam credidissent. Qui tamen Salicem sterilem esse persuasi sunt, ut idem de Populo credant facilè induci possunt, cùm fructûs respectu Populus Salici simillima sit.

Primum illud erumpens germen cujus in medicina usus est, Officinæ *oculos* Populi vocant, alii *gemmam* Populi, Græcorum quidam σπέρμα, unde erroris occasionem acceperunt, qui non prima illa germina resinosa sed julos in compositione unguenti ex Populo accipienda temere existimant, in quibus nihil resinosum. *J. B.*

De temperie Populi nigræ ejúsque gemmarum, an sci. calidæ sint an frigidæ varia est sententia, de qua vide J. Bauhini hist. *l.* 7. *c.* 8. Verisimilior eorum sententia videtur qui moderatè calidas faciunt: nec obstat quòd Unguentum populeon frigidum sit, Autores enim in medicamenta acopa nonnulla calida immittere solent, non ad totam compositionem calidam reddendam, sed ad frigidorum vim deducendam, aut certè tandem retundendam. *J. B.*

Vires. Valet illud unguentum in omnibus calidis affectibus illitum: naribus inditum, & temporibus pulsantibúsque arteriis illitum somnum conciliat. Ejus quoq; usus est ad calidos dolentésque tumores. Quidam & feliciter podagris calidis illinunt. Sed nè inveterescat cautio est, alioqui eas vires perdit.

Oculi seu gemmæ adhiberi solent à sexu muliebri ad capillos exornandos promovendósque: utendi modum vide apud Matthiolum & Jo. Bauhinum. Nostra observatione gemmæ seu surculi extremi post mediam æstatem luteum, odoratum, pinguem & resinosum succum exsudant; non gemmæ tantùm initio Veris antequam in folia explicantur: quantumvis Jo. Bodæus à Stapel nullam æstate resinam in hac arbore reperiri fidenter asserat; & erratum exscribentis esse putat in textu Æetii, ubi in descriptione olei Ægirini legitur Σχιδάζεται δὲ ἐν τῷ θέρει, ὅτε πολλὴ περὶ τὸ σπερμάτιόν ἐστι ῥητίνη.

Usus. Annosæ Populi lignum pulchrè crispante undarum discursu peramœnum esse scribit J. Bauhinus: ideóque artifices Germanici ex eo varia utensilia, mensas, abacos, lectorum spondas, capsellas, ostia, etiámq; cochlearia, [quadras, trullas] aliáque plurima parant. Plinius materiam lentam, adeóque scutis faciendis aptam scribit. Scutorum hodie usus in bello nullus, ex quo sci. bombardæ inventæ sunt, uti nec arcuum & sagittarum.

Quædam (inquit C. Bauhinus) floret & fructum non fert, quædam fructum fert & non floret; *ideóque arbor hæc est è sexu distinctis: quod quanvis nobis nondum observatum, verum tamen esse minimè dubitamus, quoniam in Salice arbore congenere id dudum notavimus.*

A. 2. *Populus alba* Ger. Park. *alba,* λεύκη J. B. *alba* (quæ λεύκη *ab albedine dicitur*) *majoribus foliis* C. B. **The white Poplar, or Abele-tree.**

J. B.

Plurimùm differunt Populi albæ folia à nigræ foliis, totóque vultu aliam arborem docent: Sunt ea enim omnium maxima, Aceris majoris potiùs, in acuminatas circumrosas lacinias divisa, supernè cum atro virore fortuita lanugine donata; at inferiore parte denso tomento incano ceu Tussilaginis folia, sed magis niveo, pubescunt, quo etiam obsiti sunt cum pediculis longis rami. *Folia* observavimus manûs expansæ amplitudinem facilè æquantia. Quales sint flores vel fructus non observavit J. Bauhinus. Lobelius scribit catulos ferre ante foliorum exortum, & latifoliæ Salicis modo edere. Taber. scribit villosos esse, & è purpureo fuscos. Ligno est albo, quod facilè finditur, cortice albo lævi. Et hæc, ut prior, gemmas in primo foliorum germinatu fert.

Plinius, ut & Theophrastus à quo hausit, Populi albæ folia in juventa circinatæ rotunditatis esse scribit, vetustate in angulos exire, quod & nunc etiam observari potest; è contra Hederæ angulosa rotundantur, quod & à Theophrasto traditum.

Locus. Iisdem locis provenit quibus nigra, nimirum in aquosis & ad fluviorum ripas, in Anglia etiam sed non admodum frequens.

De hac arbore tradit * Theophrastus, & post eum Plinius, quòd partes foliorum pronas seu terram spectantes mox post æstivum solstitium vertit supinas, eóque argumento rustici solstitium confectum intelligunt: nobis nihil tale observatum, nec cuiquam, puto, è Recentioribus fide digno.

* *Hist. Plant. lib.* 1. *cap.* 16.

Ex avulsione, talea, ramo facilè germinat hæc arbor, & celerrimè crescit, brevíque temporis spatio supra fidem augetur, ut vel ob foci usum mereatur seri. Materies ad eadem utilis ad quæ Populi nigræ. Commendatur etiam ad calopodia & calceamentorum calcanea.

Vires. Quod ad medicas vires attinet, has ei Dioscorides attribuit. Cortex unciæ unius pondere potus Ischiadicis & stranguriæ prodest. Traditur & conceptum prohibere si cum mulino rene bibatur: sed & folia post purgationes cum vino pota idem præstare dicuntur. Tepidus foliorum succus aurium doloribus utiliter instillatur. Pilulæ verò [σφαιρία] quæ primo foliorum germinatu erumpunt tritæ & cum melle illitæ oculorum hebitudini medentur. Plinius foliorum succum calidum aurium dolori conferre ait.

Populus alba humo tenus secta usque ad radicem, & aquâ calidâ in qua fermentum dissolutum perfusa fungos copiosos intra quatriduum edet, esui quoq; gratissimos. *Matth.* in Dioscor. lib. 1. cap. 93. Dioscorides utriusq; Populi cortice in frusta conciso & stercoratis areolis insperso vim fungos edules producendi attribuit.

A. 3. *Populus*

A. 3. *Populus alba foliis minoribus* Park. C. B. *folio minore* J. B.

Hæc non aliter ferè quàm foliorum parvitate à præcedente differt.

A. 4. *Populus Libyca* Ger. Park. *Libyca Plinii*, Κερκὶς *Theophrasti* J. B. *tremula* C. B. **The Asp, or trembling Poplar.**

J. B.
Facilè & brevi tempore in magnam excreſcit altitudinem, radicibúſque reptantibus latè ſe propagat. Cortex partim nigricat, partim albicat. *Folio* eſt continuè tremente, breviore & rotundiore quàm nigra, per ambitum crenato, [inæqualiter & profundiùs dentato] ſuperna parte virente, inferna ex cinereo candicante, ac propemodum glauco [Matth. punctis quibuſdam albis conſperſam eſſe notat] *Folia* in extremo ramo interdum magis anguloſa, & ſubtus incana ad Populi albæ quadantenus accedentia, qualia minima.

Fert & nucamenta uncias quinque circiter longa, lanuginoſa, cinericei & fuſci coloris, arundinaceæ jubæ portiunculis ſimilia, quibus ſubſunt verticillatim quodammodo *apices*, perpuſilli, albidi. Oculi acuti, nitidi, ſpadicei.

E ſemine ſuo (inquit Tragus) quod Salicis ſimile cernitur, revireſcit.

In ſylvis naſci amat, uliginoſis tamen, & inter Betulas, éſtque in Anglia magis frequens quàm reliqua genera, & paſſim cognita. *Locus.*

Materies candidiſſima eſt & leviſſima, tornatoribus expetita. Ex eadem propter levitatem calopodia parantur, & in imagines exſculpuntur. Cortex arborum juniorum detrahitur à nonnullis pro facibus nocturnis. *J. B.* *Uſus.*

Gemmæ veris tempore digitis contritæ gratiſſimum odorem exſpirant.

5. *Populus rotundifolia Americana* C. B. Park. *Pop. novi orbis* J. B.

Virgulta ſunt aliquantum flexuoſa, & per ſemipalmum palmúmq; crebra, geniculata veluti inſertione commiſſuráque partium nodoſa: inde exeunt è ſingulo pediculo ſingula *folia*, orâ exquiſitè rotundâ, nec uſpiam niſi quà pediculus hæret interciſa, craſſa, rigida Arboris Judæ; cui Populi alternatim exeunt prælongi loruli, ſtipati acinulis multis exiguis, planè Populi ritu, quare & hanc Populum Peruvianam vocare viſum fuit; guſtu perquam adſtringente, aliquantùm calfaciente, ſubſalſo.

Cap. II.

De Salice.

SAlix Latinis à ſaliendo dicta putatur, quòd eâ celeritate creſcat ut ſalire videatur; Græcis pariter Ἰτέα παρὰ τὸ ἰέναι, quòd citò in altum abeat.

Salix julis ſeu nucamentis è multis vaſculis ſeminalibus compoſitis quæ ſemen continent pappo involutum cum Populo convenit foliis longis aut ſaltem circumſcriptione æqualibus & minimè anguloſis ab eadem differt.

Salicum hiſtoria confuſa hactenus & obſcura nobis videtur; quocirca aliquam ei lucem fœnerari conabimur.

Multæ Salicum ſpecies in Anglia naſcentes obſervatæ ſunt, aliquæ fortaſſe adhuc inobſervatæ latitant. Has clarioris doctrinæ causâ in duo genera diſtinguemus. Primum erit earum quæ folio ſunt compactiore & ſolidiore, texturæ quidem reſpectu denſiore, profunditatis tamen tenuiore ſeu minùs ſpiſſo: Alterum earum quæ folio laxiore ſeu fungoſiore, eodem tamen craſſiore ſeu ſpiſſiore.

Salix Folio compactiore & ſolidiore.

A. 1. *Salix maxima, fragilis alba hirſuta* J. B. *vulgaris alba arboreſcens* C. B. *arborea anguſtifolia alba vulgaris* Park. *Salix* Ger. **The moſt common white Willow.**

J. B.
Salicum maxima, in magnam excreſcens arborem, *foliis* eſt alternatis, rarioribus, ſemunciam plus minùs latis, ſeſcunciam aut duas uncias *cum dimidia* longis, utrinq; hirſutis & incanis (prioribus tamen nonnunquam glabris) potiſſimùm verò parte inferiore & in extremitatibus virgarum ſupremarum. Eſt & ubi ſuperior facies pilis propè deſtituitur. Sed & in eo variant, quòd interdum ſerrata ſunt, interdum crenæ vixdum apparent. Virgis adnaſcuntur multæ florum ſpicæ molles & incanæ, quæ maturitate in pappum abeunt.

At nobis obſervantibus ſpicæ hæ ſeu Juli duûm generum ſunt, aliæ floriferæ, aliæ ſeminiferæ. Floriferæ ſteriles ſunt, & poſtquam flores ſuos ſtamineos explicuerint brevi defluunt & marceſcunt. Seminiferæ nullis florum ſtaminibus aut apicibus exhilarantur, ſed ex vaſculis ſeminalibus ſolis, ſemina pappo involuta claudentibus, & per maturitatem in duas carinas dehiſcentibus, conſtant. Quæ has producunt arbores fœminæ ſeu fertiles meritò appellantur. Quæ autem floriferas tantum, mares ſeu ſteriles. An verò hujuſmodi arbores ſexum ſuum perpetuò ſervent, hoc eſt, an quæ ſemel flores aut ſemina proferunt, ſingulis annis conſtanter id faciant, an ſubinde mutent, & alternis flores & ſemina producant, mihi necdum

dum compertum est. Hanc Salicis albæ seu Perticalis distinctionem à C. Bauhino factam invenio in suo Matthiolo. Salix (inquit) *perticalis* vel est *sterilis* flores ferens amentaceos ante folia, vel est *fructifera* ferens racemulos, Populi instar, oblongis granulis.

Hæc arbor est quæ passim in Anglia oritur, quam Botanici (ut suspicor) in plures distinguunt species. Nihil tamen fidenter affirmo. Non enim mihi cognitæ sunt omnes Salicum species; nec quia mihi incognitæ sunt, non dari ejusmodi pronunciare debeam.

Salicem tamen *roseam* non esse speciem à vulgari alba distinctam certissimum est. Nam capitula hæc squamosa, Rosas imitantia in diversis Salicum speciebus observavimus, v. g. in *Salice alba vulgari,* in *Caprea latifolia,* in *Salice humili foliis angustis subcæruleis,* in *Chamæitea,* aliisq;. Nihil enim aliud sunt Rosæ hæ quàm excrescentiæ quædam præternaturales, multis Salicum speciebus communes, ab insectorum fortè morsibus aut punctionibus, aliove nescio quo, accidente excitatæ. Extremis autem virgis semper innascuntur, & reliquis foliis delapsis hæ quamvis exsiccentur & nativum virorem penitus amittant, per totam tamen hyemem, etiam sævissimam, tenaciter virgis adhærent, & se cuivis conspiciendæ præbent, quia sine pediculo iis firmiter adnectuntur.

A. 2. *Salix pumila angustifolia infernè lanuginosa* J. B. *pumila brevi angustóque folio incano* C. B. *humilis angustifolia repens* Park. Narrow-leaved Dwarf-willow.

Clus.

Hæc gracilibus & cubitalibus interdum virgis assurgit, lentis, quæ à medio ad summum ramulorum multas ferunt exiguas *florum* spicas, molles & incanas, maturitate in pappum & lanuginem abeuntes. *Folia* quàm pumilæ angustifoliæ prona parte cinereæ breviora, angustiora, supernè viridia, infernè cana lanugine pubescentia & splendentia. *Radix* digitum crassa est & tenuibus fibris prædita. Sed & virgulta secundùm summum radicis caput, quà telluri cohærent, subinde tenues & capillatas fibras agunt.

Locus. Invenitur in Pannoniæ & Austriæ depressis quibusdam cæduis sylvis & uliginosis pratis.

Nec huic dissimilis, paulò tamen latioribus foliis prædita, quæ passim in sabulosis Hollandiæ aggeribus Oceano objectis inter gramina & Spartum nascitur. Hanc speciem seu varietatem eam esse existimo quam observavi in arenosis maritimis circa Sandvicum oppidum copiosè nascentem, quæ tamen folio erat utrinque lanuginoso & argenteo.

A. 3. *Salix folio lato splendente fragilis. An Salix fragilis* C. B? Park? *Salix spontanea fragilis Amygdalino folio auriculata & non auriculata* J. B? The Crack-willow.

In mediocrem excrescit arborem, corticem virgarum ex luteo rubente, glabro; ramulis fragilibus, unde vulgò Cantabrigiensi The Crack-willow dicitur. *Folia* habet omnium Salicum quæ folio compactiore sunt amplissima, angustiora tamen quàm *Salicis Laurini*; quatuor nonnunquam aut quinq; uncias longa, unciam aut sescunciam lata, in acutum mucronem desinentia, brevibus pediculis nullo ordine ramulis adnexa, glabra, splendentia, in ambitu serrata, supernè hilari virore prædita, infernè magis glauca, ad basin interdum auriculis, sed minoribus, surculis adnascentibus, donata, sæpiùs tamen iis destituta. *Juli* Salicis arboreæ albæ vulgaris similes; floriferi è staminulis seu filamentis luteis, apicibus polline luteo aspersis incumbentibus compositi; ad quorum filamentorum bases foliola lutea, singula bina staminula amplectentia, apponuntur.

Tum descriptio tum figura *J. B.* huic arbori quadrant, ut vix dubitem eandem esse quam ille describit. Synonyma adjecta non respondent descriptioni.

Locus. In aquosis & Salicetis frequens est.

A. 4. *Salix folio auriculato splendente flexilis. An Salix folio Amygdalino utrinque virente aurito* C. B? *viminalis nigra* Park? The round-ear'd shining Willow.

Hæc in arborem, quantum adhuc vidimus aut observavimus non adolescit. Cortex virgarum teneriorum luteo-viridis est, interdum ad rubedinem inclinans. *Folia* alternatim posita, duas aut tres uncias longa, semunciam aut unciam lata, à basi ad mucronem sensim angustata, marginibus eleganter dentatis, supernè hilari virore splendentia, saturatiore tamen nonnihil quàm superioris, subtus pallidiora. Illud huic speciei peculiare est (certè cum paucis commune) quòd ubiq; ad basin foliorum utrinq; auriculas obtineat amplas, subrotundas, eodem modo quo folia dentatas versùs folium in angulum exeuntes. Juli floriferi muscosi, præcedentis similes, nisi quòd tria staminula ex unius folioli lutei sinu exeunt, non duo tantùm.

Locus. In Salicetis.

A. 5. *Salix folio laureo, seu lato, glabro odorato. An Salix latifolia non hirsuta cum gallis* J. B? Bay-leaved sweet Willow.

Hujus virgæ tenuiores nigricant. *Folia* inter Saligna latissima, & Laurinis satis similia, glabra, supernè saturo virore nitentia, subtus dilutiora, duas tréśve uncias longa, sescunciam & amplius lata, per margines denticulis parvis crenata, brevibus pediculis hærentia, alternatim aut nullo ordine posita, suave-olentia. Flores non observavimus.

Locus. In montosis Westmorlandiæ pratis ad rivos frequens occurrit, & in montosâ comitatus Eboracensis parte.

Salicis latifoliæ non hirsutæ descriptio apud J. Bauhinum huic plantæ satis bene convenit.

A. 6. *Salix folio Amygdalino, utrinque aurito, corticem abjiciens.*

Folia huic quàm penultimæ ſeu quartæ ſpeciei longiora, anguſtiora, in prælongos & tenuiſſimos mucrones producta, obſcuro virore ſplendentia acſi polita eſſent, figurâ ſuâ ad Amygdali aut Perſicæ folia accedentia, circa margines eleganter dentata, appendicem etiam utrinq; ad baſin habent magis conſpicuam quàm aliæ Salicum ſpecies, præter auriculas ad pediculorum exortum utrinq; virgis adnaſcentes, quæ minores ſunt in hac quàm prædicta quarta ſpecie; in utraq; tamen aliiſque omnibus ante folia defluunt. Cortex caudicis & ramorum adultiorum cinereus, rimas agit, & à ligno ſponte abſcedit. Color viminum luteus.

* 7. *Salix lutea tenuior ſativa viminea* J. B. *ſativa lutea folio crenato* C. B.

J. B.
In pulchras arbores adoleſcit hoc Salicis genus, quorum vimine nullam nobis notum ligandis vitibus ſimilibúſque aptius, tanta eſt, támq; lenta, rupturæ ſecura flexilitas, ut meritò viminea κατ' ἐξοχὴν dici mereatur. Cortice integitur vitellini coloris, amaro. *Folia* rara, acuta, palmum circiter longa, ſemunciam lata, ſupernè cum virore ſplendentia, glabra, incana, [non video quomodo hæc inter ſe conveniant habere folia cum virore ſplendentia & tamen incana] infernè nonnihil piloſa, potiſſimùm ſuperiora, exiguis per ambitum denticulis crenata, nullo manifeſto amarore prædita; adſtrictionem aliquam præ ſe ferentia.

Ab hac differre volunt illi per omnia ſimilem, cujus tamen cortex tantùm pallidior, & quæ non minoris usûs etſi minoris commendationis.

Hac arbor in multis cum præcedente convenit, ab ea tamen differre videtur, quòd major & procerior, quodque folia breviora ſubtus nonnihil piloſa obtinere dicatur: nobis ergo incognita eſt.

* 8. *Salix rubra minimè fragilis, folio longo, anguſto* J. B. *Salix vulgaris rubens* C. B. *anguſtifolia purpurea ſeu nigra* Park.

J. B.
Magni usûs eſt hæc Salix hortulanis ad ligandum; cujus cortex intensè rubet; *folia* oblonga, acuta, utrinq; glabra, ſed ſubtus nonnihil candicantia, argutis denticulis undique crenata: Vimen lentum, & ut liber obſequioſum.

Huc pertinet varietas illa quæ vulgatior, cortice minùs rubente, fortè & foliis latioribus.

Paſſim in pratorum & hortorum marginibus colitur. Eſt & ſpontanea non infrequens. Baſileæ & Montbelgardi abundat. Nobis hæc ſpecies circa Baſileam non animadverſa, ſi differat à quarta ſpecie noſtra. *Locus.*

A. 9. *Salix humilior foliis anguſtis ſubcæruleis, ex adverſo binis. Salix tenuior folio minore utrinque glabro fragilis* J. B. **The yellow Dwarf-Willow.**

Cortex ramorum exterior cinerei coloris eſt, & velut politus: *Folia* oblonga, anguſta, non auriculata, ex intervallis bina utplurimum adverſa ſeu oppoſita, non crenata, vel ſaltem leviter, ejuſdem fere ubique latitudinis, & non à baſi ad apicem ſenſim anguſtata, ut in reliquis. Hujus Juli floriferi omnium minimi ſunt ſive longitudinem, ſive craſſitiem ſpectes, ex ſtaminulis ſeu filamentis luteis & foliis lanuginoſis compoſita. Hæc denſiùs ſtipata corpus nucamenti efficiunt compactum ſatis & lanuginoſum, quod pediculo brevi foliis ornato ſuſtentatur.

Obſervavit J. Bauhinus ſpeciem hanc excrementum producere in ramulorum faſtigio, Roſæ æmulum foliis confertim ſtipatis compactile, partim hirſutis, partim glabris. Ejuſmodi excreſcentias Roſarum æmulas & nos quoq; in Germania ad ripas Danubii ſupra Ratisbonam extremis hujus (quæ ibi copioſè creſcit) virgis innaſcentes obſervavimus: necnon veſicas illas ſubrubentes, foliis inſidentes, quarum ille in deſcriptione meminit, qualéſque in Ulmi foliis reperiuntur. Hinc non immeritò quærit idem J. Bauhinus, Annon hæc ſit Salix anguſtifolia Pannonica Cluſi, quam ſic deſcribit,

Craſſo caudice & ramis in multò tenuiores frequentioréſque ramulos diviſis prædita eſt, quam vulgaris ea Salix, quæ anguſtis alioqui foliis, prona parte incanis eſt. Hujus inſuper folia non modo ſubtus caneſcunt, ſed licet ſupernè viridia, quadam tamen alba lanugine pubeſcunt, anguſtiora ſunt, in longiorem mucronem deſinunt, frequentioráq; in ramulis naſcuntur. Flores aliis generibus ſimiles, pallidi; ſeménq; minutiſſimum nigrum, candida molliq; lanugine exceptum, levis auræ arbitrio huc illuc fertur. Solet etiam hæc Salix alia quadam peculiari notâ à cæteris diſtingui: Nam plerunq; ſubrubentibus quibuſdam tuberculis, baphico cocco fere ſimilibus onerata folia habere conſpicitur.

Juxta torrentes & udis locis creſcit. Viennæ torrens ſub urbe Vienna in Danubium influens eâ maximè abundat. *Locus.*

Hanc Salicem eandem eſſe cùm nobis obſervata & deſcripta mihi pæne perſuadeo, quamvis folia in noſtra (quantum hactenus obſervavi) glabra ſint, nec ulla lanugine pubeſcant.

J. Bauhinus in hoc genere folioſa capitula ramulorum vertici adnata delapſis jam foliis in arbore manentia obſervavit: quod nos in Salice vulgari arborea aliiſque.

Quære annon hujus * Juli ipſiſſimi ſunt quos deſcribit idem pro excrementis bombycinis, unciâ longioribus, candidis, lanam tum ſubſtantiâ fungoſâ, tum etiam colore per omnia referentibus teretibus atq; oblongis, quæ ſiquis aperit in ſingulorum meditullio, inſecti quoddam minimum genus reperiet albicans, pediculum capitis æquans, in eo tamen differens, quòd teres ſit atq; oblongiuſculum, depes, nullámque progrediendi vim in ſe habens. Cæteroqui notandum, quòd in exteriori parte nucamenti hujus floſculorum, lutei apices toto ſe proferant ambitu, exertíque ſuis finibus conſpiciantur,

* *Imo proculdubio ſunt, vermiculo in meditullio latitante fœti.*

Eeeeee

tur, suis tamen longioribus petiolis excrementitiæ substantiæ toti involvantur obtegantúrque.

In aquosis propè Cantabrigiam reperitur.

Cortex ramorum interior pulchrè luteus aquam in qua per duodecim horas maceratus fuerit, eodem colore tingit, ut aqua instar vini Hispanici appareat.

A. 10. *Salix pumila angustifolia, prona parte cinerea* J. B. *Salix pumila linifolia incana* C. B. *pumila angustifolia recta* Park. *Chamæitea sive Salix pumila* Ger.

Huic generi, describente Clusio, graciliores sunt *virgæ*, utplurimùm pedales, nonnunquam dodrantales duntaxat, rectæ, lentæ, subflavo cortice tectæ, uncialia *folia*, sativi Lini foliorum modo angusta, supina parte viridia, pronâ verò cinerea, & cum novella adhuc sunt omnino cana. Flos ut in vulgari flavescens, exigua, brevi mollique spica ante folia nascitur, ut in candidam deinde lanuginem resolvitur. *Radix* digitalis crassitudinis, obliqua, nigra, & tenuibus fibris donata est.

Locus. Crescit hoc genus in udis cæduis sylvis circa Francofurtum ad Mœnum. Hactenus Clusius.

Huic nobis eadem videtur *Salix humilis repens angustifolia Lob.* quæ in ericetis Antverpiani agri palmaribus & sesquipalmaribus cauliculis repit folio Rhamni in floribus muscosis, Salicis gustu amaro.

Hoc genus Salicis in ericetis & palustribus, præsertim montosis, frequens in Anglia provenit. Folio est angusto, oblongo, supernè latè virenti subtus cinereo: virgis tenuibus, interdum pedalibus, aut cubitalibus, sæpiùs humilioribus, & humi procumbentibus; radice reptatrice.

11. *Salix latifolia folio utrinque glabro, supernè splendente. An Salix pumila folio utrinque glabro* J. B? *Salix pumila repens* Lob? *pumila latifolia prior* Clus?

Rami per terram sparguntur minimi digiti crassitudine, corticis colore glauco in crassioribus, in tenuioribus virente, in plurimos ramulos divisi, adeò ut terram cooperiant *Uvæ ursi* dictæ modo. *Folia* in ramulis crebra, alternatim posita, pediculis brevibus fulta, utrinq; glabra, supernè saturo virore splendentia, nervosa, ex rotunditate acuminata, unciam, & interdum, quamvis rariùs, sescunciam longa, Globulariæ Monspeliensium folia quodammodo æmulantur. *Julos* profert creberrimos, breviusculos, quum Soli exponuntur purpurantes, è plurimis vasculis seminalibus, è latiori base paulatim fastigiatis, & in binas carinas, quarum commissuræ facilè cernuntur, per maturitatem dehiscentibus, & semen pappo involutum ostentantibus, compositos. Quæ floreos duntaxat Julos profert folia habet longiora & acutiora, non minùs tamen splendentia.

Locus. In altissimis montis Juræ cacuminibus invenimus. Salicis pumilæ latifoliæ primæ Clusii descriptio huic nostræ egregiè quadrat: Locus etiam convenit, nimirum montium herbosa & aperta juga. Nostræ ergò descriptio ex illius supplenda. *Radix admodum crassa est pro plantæ tenuitate, crassisque & obliquè sparsis fibris firmata.* Cur C Bauhinus Salicem hanc repentem faciat nescio. Clusius enim id non dicit.

12. *Salix pumila latifolia secunda* Clus. *latifolia repens* C. B.

Clus.

Similes fundit virgas, nonnunquam paulò longiores, magis scabro cortice tectas, & in frequentiores ramulos divisas: quas similia cum superiore folia ambiunt, magis acuminata, supernè viridia, infernè splendentia, licet tenui lanugine pubescant. Hujus florum spica sive Julus crassiusculus est, illi pœnè similis qui in latifolia Salice nascitur. Radix cum superiore convenit, imò crassior quodammodo videtur, non minùs quàm illa dispersa, virgis etiam secundùm radicis caput interdum fibras agentibus.

Salix folio laxiore seu fungosiore.

A. 1. *Salix latifolia infernè hirsuta* J. B. *Salix latifolia rotunda* C. B. *item folio ex rotunditate acuminato* ejusdem. *latifolia rotunda & latifolia oblongior* Park. *caprea rotundifolia & caprea latifolia* Ger. **The common broad and round-leaved Sallow.**

J. B.

Hujus *folia* interdum palmum aut sesquipalmum longa, latitudine quadrantali, aut etiam palmari, nervosa; sunt & minora multò præsertim in arboribus adultis, prona parte incana & hirsuta, supinâ viridantia [magis scabra & rugosa quam in Salice folio compactiore] sapore adstringente sine morsu aut amarore, pediculo semunciali, cui sæpe auriculæ caulem amplectentes adnatæ. Catulos profert staminulis crocantibus plenos. [At Juli seminiferi in receptaculis racematim cohærentibus semina lanitio quodam candido involuta continent.] Vimina crassiuscula incano hirsuto cortice amaricante tecta, tuberculis aliquando ex dulcedine leviter adstringentibus nodosa, fragilia: Interdum cortex velut fuligine obductus videtur.

Salix hæc foliorum figura in tantum variat, ut non satis sciam an species distinctæ sint nécne rotundifolia & latifolia dictæ. Verùm quoniam species temere multiplicandæ non sunt, J. Bauhini potiùs sententiam sequor distinctas non esse.

Locus. Arbor hæc in sepibus vulgaris est, interdum etiam procul ab aquis. Quamvis enim udis gaudeat,
Usus. non tamen adeò impatiens est siccioris soli ac reliquæ pleræq; Salices. Hujus carbo citissimè ignem concipit; quapropter ad pulverem tormentarium expetitur. Præstat etiam delineandis iis, quæ Pictores ante accuratam operam imitanda sibi proponunt.

A. 2. *Salix angustis & longissimis foliis crispis, subtus albicantibus* J. B. *Salix oblongo, incano, acuto folio* C. B. *An Elæagnus Dalechampii, & Salicis* 6. *genus* Lugd? The Ozier.

J. B.
Virgas cortex virescens obvestit aut cineraceus [ex nostra observatione vimina teneriora quæ in Salicetis quotannis exoriuntur rubent nonnihil & hirsuta sunt] súntque eæ longissimæ & simplices, nullis adnatis virgulis donatæ, obsequiosæ admodum. *Folia* quoq; longa admodum, angusta & crebro agmine ramos stipantia, superiùs virescunt, inferius cum nitore ad objectum luminis vario canescunt, à nervo medio obliquis in margines nervulis exporrectis, in ambitu crispa magna ex parte.

Hæc riguis gaudet locis, & ad aquas plerunq; exit. *Locus.*

Ex hac potissimum, quod vimina proferat longissima sine adnatis, & lenta, plectuntur quasilli, sportulæ, vanni, cathedræ & anaclinteria. *J. B.* Hinc & peculiari nomine [The Ozier] nostratibus insignitur. *Usus.*

A. 3. *Salix folio longo subluteo non auriculata vimine subluteo, item vimine rubro.* The long-leaved yellowish and reddish Sallow.

Hæc etiam in Salicetis colitur ad vitilia, si tamen permittatur adolescit in arborem mediocrem: virgis tenuibus subluteis; foliis unciam latis, tres uncias longis, acuminatis supina parte pallidè virentibus, prona incanis, pediculis satis longis insidentibus, non auriculatis. Hoc genus interdum variat viminum colore rubro.

Hujus virgas annotinas summâ parte sub Autumnum plures surculos emittere observavi.

4. *Salix humilis repens rotundifolia.*

Hæc in palustribus præsertim montosis oritur.

5. *Salix humilis latifolia erecta* C. B.

C. B.
Hæc Salici latifoliæ aquaticæ acuto folio similis est, sed humilior, cùm hujus virgæ rotundæ, striatæ vix cubitum superent. *Folia* minora sunt, ex rotunditate oblongata, in acumen desinentia, rugosa, parte prona lanuginosa, tactu mollia. *Juli* rotundi, parvi flavi. Hæc (inquit) cum latifolia repente confundi non debet.

Michelfeldæ in humidis. *Locus.*

A. 6. *Salix pumila montana folio rotundo* J. B. Round-leaved Dwarf-Willow of the Mountains.

Vix humo se attollit palmaris ista Salix, ramulis prædita rubentibus, iisq; magnam partem nudis; quorum tamen fastigia pluscula coronant *folia*, valdè concinna, ad Cotoneastri folia quodammodo accedentia, circinatæ ferè undiq; rotunditatis, nonnihil tamen in oblongum porrecta crassiuscula, rigidula, rugosa, venis sinuatis crebris à medio nervo exporrectis, glabra utrinq;, sed inferna parte canescentia, superiore atro-virentia, pediculis satis longis; ad quorum imum animadvertere est fortuita capitula lanugine Saligna plena: subinde verò & privato insidentem pediculo brevem similis tomenti Julum.

Hæc à J. Bauhino in Rhæticis montibus collecta est. Nobis in rupibus à Boreali latere montis *Ingleborough* à Thoma Willisello ostensa & collecta est: necnon in monte *Whernside* è regione *Ingleborough*, trans fluvium subterraneum. *Locus.*

Hæc Salix rectiùs fortasse ad primum genus referretur: erat enim (quantum memini) folio solidiore & compactiore. Verùm quoniam J. Bauhinus folia crassiuscula & rugosa ei attribuit hîc collocandam duxi.

Sequentes tres Salicis species à C. Bauhino in Prodromo descriptæ an à præcedentibus omnibus diversæ sint, & ad quod genus pertineant me nescire fateor.

1. *Salix Alpina angustifolia repens non incana* C. B.

C. B.
Ex radice atro-rubente cortice tecta cauliculi palmares, humi fusi prodeunt, qui capillaceis radicibus terræ affiguntur, ramulis tamen paucis sursum elatis: foliolis oblongis, latiusculis, brevibus cincti: *flores* ut in cæteris, quibus absentibus nullus Salicem esse crederet.

In Helvetiorum Alpibus & monte Fracto frequens est. *Locus.*

2. *Salix Alpina Pyrenaica* C. B.

Hæc ad semicubitalem altitudinem vix assurgit, *virgis* tenuibus, ramosis; *foliis* oblongis, parvis, per circumferentiam pilosis holoserici instar ob minutissimos pilos tactu mollibus. Spicæ florum angustæ, unciales, molles sunt.

In summitatibus Pyrenæi montis collecta fuit. *Locus.*

3. *Salix saxatilis minima* C. B.

C. B.
Hæc duas uncias vix superat, quæ ex radicula caudicem crassiusculum, vix semiuncialem emittit, qui in binos ternósve unciales ramulos, terræ incumbentes dividitur. *Folia* sunt parva, oblonga, subrotunda, atrovirentia, venosa; quorum medio capitulum parvum, subrotundum, velut ex multis baccis compositum insidet, quibus maturis apertis veluti ex triangulari capitulo mollis, candida & brevis lanugo effertur.

Locus. In Alpium Helvetiorum jugis saxis insidens reperitur.

4. *Salix Syriaca folio oleagineo argenteo* C. B. *Ægyptiaca & Syriaca* Park. *Safsaf Syrorum, Salicis species* J. B.

Magnitudine variat, Betulæ similis trunco, ramis frondibúsq;. Virgæ longæ, graciles, molles, & ex pallido flavescentes. Surculis mollicellis folia hærent Viticis. E ramis germina spithamæa hinc indè prodeunt, haud secus ferè ac in Ficu Cypriotica: E quibus primo vere flosculi mollicelli ac lanuginosi pendent, pallidi, Populneorum æmuli, naturâ sicciores, jucundi odoris. Hos legunt incolæ [Halepi] eò quòd * nullum ferant fructum, & ex iis aquam Cardiacam pretiosissimam eliciunt.

* *Imo fructus lanugini procul dubio intermiscetur ut in aliis Salicibus.*

Hanc arborem Rauwolfius, eúmq; secutus Clusius, Elæagnon Theophrasti esse censent.

Idem Rauwolfius ait esse *Arnabo* Æginetæ, *Zarneb* & *Zarnabum* Arabum, *Zurumbeth* Serapioni communi nomine dictum cui & J. Bauhinus subscribit. Discrepantes sententias Botanicorum de Zarnabo & Arnabo vide apud *J. B.* hist. lib. 8. c. 21. versùs finem. Est autem Arnabo ex aromaticis, unde in unguenta miscetur. Zurumbeth Arabum siccat & adstringit: Cor exhilarat, & confortat, compescit vomitum, muliebria sistit, flatus resolvit, venenatorum morsibus resistit.

Calaf seu Ban Alpini.

C. Bauhinus & Parkinsonus pro præcedentis synonymo habent. J. Bauh. à præcedente separat. Et revera Alpinus foliis majoribus & latioribus depingit & describit, quocum etiam consentit eruditiss. Veslingius, annotat tamen varietatem eam potius accidentalem esse, & loco deberi: ait enim inter Syros vicinósq; populos angustioribus foliis contractam plantam conspici. Eam (pergit) nulla insidet lanugo, nec à medio nervo productæ fibræ ambitum foliorum divisuris interstinguunt, ut icon Alpini repræsentat. Ad foliorum exortum folliculi emergunt singuli, rubro leviter colorati, cordísque diastole sese stringentis figuram exprimunt, unde & nominis & virtutum ratio primitus deducta videtur. Caleb enim sive *Calub* Arabibus cor denotat. Dehiscens tandem folliculus floreum dicam an laneum partum excludit, interfusa candori flavedine pictum, quem in rectum exiens inclusus stamineus scapus fulcit.

Vires. E floribus elicitur aqua adorata, *Macalef* dicta Alpin. cujus frequens usus est in Affectibus cardiacis calidis. *Rauwolf.* ad venena arcenda, ad cor recreandum, & putredinem exsiccandam eam prædicant Ægyptii, & in febribus pestilentibus pro secreto habent. *Alpin.* Per variolas deturpatis infantulis cum Bezoar aliquot granis utilissimè exhibetur. *Vesling.*

Aquam in qua flores multi infusi vel bulliti fuerint, exhibent ad dolores capitis, & ad reliqua ad quæ aquam destillatam, éstque ad quoscunque febricitantes maximo apud illos in usu. *Alpin.*

5. *Salix Arabica foliis Atriplicis* C. B. *humilis Arabica foliis Atriplicis* Park. *Garb Maurorum Salicis genus* J. B.

Rauwolf.
Arbor est patula, haud tamen multùm assurgens, cujus surculi extremi teneriores fragilioréſque quàm ut Salicum nostratium instar vimineo operi inservire queant. Cortex ex pallido flavescit, sicut & folia, quæ oblonga palmum circiter, duos digitos lata, per ambitum velut Atriplicis folia sinuata, modicè siccante & adstringente facultate. Fructum & florem se vidisse negat.

Scribit Rauwolf. ex ea aphronitrum, Salem petræ vocant, optimum fieri ad pulverem tormentarium. Surculos sci. extremos cum foliis in cinerem comburi, affusâque aquâ macerari, separari & multa ebullitione coagulari. Sed pulverem illum nostrati haud æquivalere. Nihil certè aliud est quam Sal fixus istius arboris, quem ab alterius cujuscunq; plantæ sale fixo non differre specie existimo.

Cæterùm Avicenna, notante J. Bauhino, suo *Garab* easdem pæne vires tribuit quas Salici.

6. *Frutex Æthiopicus conifer foliis Cneori, Salici æmulus* Breynii, *cent.* 1. *cap.* 9.

Breyn.
Ramosus est valdè, ligno duro, subalbido, cortice è gryseo rufescente; *Foliis* frequentissimis, crassis, duris, Cneori similibus; quæ in surculis paulo minora, quò autem magis superiora versùs tendunt, eò majora latioráq; spectantur: donec surculorum tandem fastigia coronando finiunt, inq; suo meditullio, pariter ac inter surculorum divaricationes, *Globulum* lanuginosum & penitus niveum, Salicis Capreæ Tabernæmontani catulo similem, sed minorem, & tuberculis subtilissimis strobili instar immaturi de Pinastro exasperatum continet; è quo succrescente *flosculi* muscosi, Salicis quodammodo similes, staminulis pallidis constantes, erumpunt. His deciduis globulus ille in conum fuscum, uncialem & majorem, squamis in extremitate sua albidis & lanuginosis, evadit.

Reperitur hujus species major, foliis majoribus.

Julus

Julus descriptus, fruticem hunc Salicis speciem esse demonstrat: cumq; florifer sit, sexu masculum.
Capitis bonæ spei inquilinus est.

Nullius (ut rectè Plinius) tutior est reditus minorísve impendii [quàm Salicti] aut tempestatum securior. Tertium locum ei in æstimatione ruris Cato attribuit, priorémq; quàm olivetis, quámq; frumento, aut pratis. *Locus.*

Inter primas arbores germinat Salix, Julos & flores initio Veris ostentans. Juli autem floriferi brevi decidunt; seminiferi ad æstatem usque in arbore durant. Componuntur hi è multis vasculis seminalibus, oblongis, mucronatis, per maturitatem in binas carinas dehiscentibus, & lanuginem ostentantibus, cui semina involuta. Semina autem sata germinare & Salices edere à Trago observatum & proditum: idémque confirmat J. Bauhinus. Salix ergò ab Homero ὠλεσίκαρπος dicitur, non quòd sterilis sit aut infrugifera, ut nonnulli opinati sunt, hoc enim experientiæ repugnat; neq; quoniam ocyssimè amittat semen, antequam omnino maturitatem sentiat, ut Theophrastus, Plinius aliique statuunt. Nam Salices omnes semen perficiunt, nonnullæ etiam diu retinent: Sed fortasse quia semen virile infœcundum reddit & conceptum impedit. Nam & folia Salicis contrita & pota intemperantiam libidinis coercent, & in totum auferunt ipsam sæpiùs pota. *Plin.* & sterilitatem inferunt conceptúmq; impediunt. *Diosc.* *Tempus.*

Salicis cortex, folia, Juli refrigerant & astringunt; exsiccant etiam citra mordacitatem tum flores, tum succus expressus, quem medicamentis exsiccatoriis reservant. Haud enim invenias quid ad plures res utilius medicamento citra mordacitatem exsiccante, quod paulum etiam adstringat. *Gal.* Hinc sanguinem expuentibus prosunt. Corticis è ramis primis cinis clavum & callum aceto maceratus sanat; vitia cutis in facie emendat, magis admisto succo suo. *Vires & Usus.*

Succus è plaga manans cùm floret ad expurganda valet quæ obstant oculis; item ad spissanda quæ opus sunt, ciendámq; urinam, & ad omnes collectiones intus extrahendas.

Plura habent Veteres de viribus Salicis ejúsq; partium, quæ vide apud J. Bauhinum.

Folia cum ramis in cubiculis strata aerem infrigidant & febricitantium ardores mitigant. In quem usum haud infeliciter etiamnum in Italiæ & Galliæ quibusdam locis adhiberi observavimus. Folia cum aliis refrigerantibus aquæ incocta ad lotiones pedum febricitantibus conducunt. Ex ejusdem ligno & bacilli rasorii parantur ad abradendam linguam causo & febribus ardentibus laborantium, notante Camerario. Hæc omnia è J. Bauhini historia.

Salicis arboreæ ramorum usus est ad perticas pro Lupulis & ad stipites pro sepibus; ligni etiam olim ad scuta; nam cùm lentissimum sit, plaga ei inflicta contrahit se penitus, eludítque suum vulnus, & ob id contumaciùs transmittit ferrum; & quòd levissimum sit, utilitatem eandem ingeminat. *Plin.*

D. Evelynus lignum hoc ad cultros mensarios exacuendos & poliendos alii cuicunq; non ligno tantùm sed & coti præfert.

Præcipuus autem est usus viminum ad corbes, sportas, qualos, canistra, fiscinas, clathros, vannos, cathedras, cunas, anaclinteria, aliáque utensilia innumera texenda, in omni vita adeo necessarius, ut non immeritò Cato tertium Salicto locum dedisse videtur, ut superiùs diximus.

SECTIO V.

Arbores floribus imperfectis, seminibus in vasculis membranaceis, aut membranis auctis contentis.

Cap. I.

De Ulmo.

Ulmi vox (ut videtur) primitiva est: siquidem nullum ejus Etymon apud Grammaticos aut Botanicos reperire potuerim. Græcis Πτελέα dicitur.

Ejus notæ characteristicæ sunt folliculi seminales compressi Atriplicis hortensis folliculorum æmuli antequam folia erumpant præcoci maturitate decidentes.

Ulmi duo genera à plerisque Botanicis Theophrastum secutis statuuntur. At neq; hi in nominibus aut descriptionibus conveniunt. Nos in Anglia tres observavimus species, quibus addit D. Goodyerus quartam. Eæ sunt,

A. 1. *Ulmus vulgatissimus folio lato scabro* Ger. emac. *vulgaris* Park. The Common Elm.

J. B.

Arbor est grandis & procera, multis ramis brachiata: cortice juniorum ramorum seu virgarum ex cinereo rubente, nunc lævi, nunc profundissimis sulcis eminentissimísq; porcis secundùm longitudinem exarato, interiori albo, lento admodum & tenaci, ut in longum facilè sine ruptura detrahi possit. Cortex arborum adultiorum pro earum vetustate in rimas finditur, & admodum rugosus & inæqualis evadit. Lignum interius ex luteo rubescit, pectine in tabulis lævigatis valdè conspicuo,

ſpicuo, cùm penitus exaruerit firmum admodum & lentum, nec findi facile, unde ad vehiculorum axes, quódque nodoſum in eo eſt ad rotarum modiolos fabricandos expetitur. Quod cortici proximum eſt, Alburnum dictum, in hac arbore præ aliis hoc nomen meretur. Ante omnia *flores* promit è ramulorum extremorum tuberculis in muſcarium congeſtos, ex ſtaminulis plurimis atropurpureis, quorum terna aut quaterna includuntur receptaculo oblongiuſculo in viridi purpurante. Floribus ſuccedunt *foliacei* utriculi, compreſſi, ſeminibus Atriplicis ſimiles, multi ex oblongo rotundati, magni, tenues & in extremo parùm fiſſi, in quorum medio *ſemen* parvum, tenerum, planum, candidum, ſapore dulci: maſticatum plurimum reddit ſuccum, ut & cortex. Tandem poſt ſemina è ramulorum qui ſemina ſuſtinent faſtigiis folia ſe proferunt, lætiùs primùm virentia, poſt obſcuriùs, oblonga, criſpa, in ambitu ſerrata, tres quatuórve digitos longa, duos treſve lata, (de media magnitudine intellige, alia enim longiora ſunt & latiora, alia breviora & anguſtiora) utrinq, ex rotundo faſtigiata, ſingularia alternatim poſita.

Per mediam longitudinem rectus, & à tergo magis conſpicuus, tranſit nervus, à quo alii minores ceu coſta, recti & veluti paralleli crebri exeunt, in uno tamen latere plures, quo fit ut altera foliorum pars alteram longitudine vincat, ut ingenioſè primùm obſervavit Cordus. [Noſtra obſervatione hoc non eſt perpetuum] Pediculi foliorum breviſſimi.

Foliis quotannis adnaſcuntur folliculi cavi, tuberoſi, ſubrotundi, ac diverſarum figurarum, in quibus primùm glutinoſus quidam humor ex quo vermiculi exigui gignuntur, qui in minutos culicellos transfigurantur. *In Anglia veſiculæ hæ rariſſimè obſervantur in Ulmorum foliis.* Succus hic ad uſum Maio menſe colligendus, antequam vermiculos producat.

An fructus à floribus ſejuncti ſeu remoti ſunt, nobis nondum certè obſervatum fatemur.

A. 2. *Ulmus minor folio anguſto ſcabro* Ger. emac. *minor* Park. The narrow-leaved Elm.

Præcedenti ſimilis eſt, multò tamen minor & humilior, *folia* plurimùm duos digitos cùm ſemiſſe longa, unum aut paulò ampliùs lata, circa margines pari modo ac præcedentis ſerrata. In reliquis cum præcedente convenit. Flores & ſemina non obſervavit deſcriptionis autor Jo. Goodyerus.

Inter oppida *Chriſt-Church* & *Limmington* in ſaltu dicto *Foreſta nova* in Hantonia invenit, & plantulam in hortum ſuum tranſtulit, ubi juxta Ulmum vulgarem ſita diligenter intuenti facile potuit diſcerni.

A. 3. *Ulmus folio latiſſimo ſcabro* Ger. emac. *Ulmus latiore folio* Park. The Wych-Hasel, or broad-leaved Elm.

In arborem prægrandem & proceram adoleſcit, præſertim in ſylvis & inter arbores naſcens. Cortex exteriùs nigrior eſt quàm in prima ſpecie, non minùs tamen lentus & tenax, qui è ramis, cùm ſucco turgent, abſque ruptionis periculo detrahi poteſt ad duodecim plus pedum longitudinem, & è quo non raro nectuntur funes. Materies colore primæ ſpeciei ſimilis, minùs tamen firma ac tenax, nec ad modiolos idonea, quòd faciliùs findatur. Rami majores ſunt & craſſiores, magis patuli ſeu in latum diffuſi, magíſque dependentes quàm illius: Flores & ſemina ſimilia, verùm hæc nonnihil majora. *Folia* multò longiora latioráque quàm alterius cujuſcunque Ulmi ſpeciei, nimirum tres, quatuórve digitos plurimùm, lata, quinq, aut ſex longa, utrinq, tractanti aſpera ſeu ſcabra, per margines ſerrata, Coryli foliis adeò ſimilia ut incautum pro iis fallere poſſint, unde & Arbor noſtratibus Witch-Hasel, i. e. Ulmo-Corylus dicitur. In reliquis cum prima ſpecie convenit.

Locus. In ſolo quocunque ſeu ſicco, ſeu humido feliciter creſcit vigétq,; tam in altis montibus quàm in vallibus depreſſis, non in Hantonia tantùm ſed etiam in aliis Angliæ comitatibus.

Arcus ex hoc ligno olim factos fuiſſe affirmant ſenes.

Hujus ramulus à C. Bauhino miſſus deſcribitur in Hiſtoria Plant. J. Bauhini.

A. 4. *Ulmus folio glabro* Ger. emac. Park. Witch Elm, or smooth-leaved Elm.

Altitudine & craſſitie primæ ſpeciei æmula eſt; verùm rami non adeò erecti ſunt, ſed ad præcedentis ſpeciei modum in latum diffuſi & deorſum dependentes. Folia primæ ſpeciei formâ ſimilia, verùm utrinq, glabra & obſcuriùs viridia cætera ei ſimilis eſt.

Varietas. Hujus varietatem habet Hiſtor. Agri Oxon. D. *Plott*, ſub nomine Ulmi folio anguſto, glabro, acuminato.

Locus. In agro Cantabrigienſi frequentiſſima habetur, & alibi etiam in Anglia.

J. Bauhinus in Alſatia propè Polvillam arcem obſervavit Ulmi ſpeciem, cui folia valdè crebra, parva, nec multò majora articulo poſtremo pollicis, plurima etiam minora, minùs rugoſa, ſuperna parte nonnihil lucida, nervis eleganti ac exquiſito ordine diſpoſitis. Fortè hæc varietas eſt præcedentis.

Quòd Tragus Ulmum proceram nullo fructu prægnantem dicit, penes ipſum fides ſit. Plinius Atiniam ſemen nullum proferre prodidit.

Attamen Columella id falſum eſſe ait, nam rariorem fructum ſine dubio creat, & idcirco pleriſque ſterilis cenſetur. Affirmanti potiùs quàm neganti credendum. Nec veriſimile eſt dari ullam vel Ulmi, vel alius cujuſcunq, arboris in rerum natura ſpeciem ſterilem: fortè aliqua individua infœcunda obſervata fuerint, unde ſterilitas toti ſpeciei imputata. Semen autem Ulmi Samera Latinis dicitur; quæ circa finem Aprilis matureſcit.

Ulmus,

Ulmus, Theophrasto auctore, lucos aquásq; desiderat. Apud nos passim in sepibus provenit, *Locus.*
locis tam siccis quàm humidis, tam montosis quàm planis. Consortio gaudere videtur. D. Evelinus suspicatur hanc arborem non sponte provenire in Anglia: mihi tamen contrarium videtur, quòd D. Goodyerus in sylvis & saltubus Ulmos frequentes inveniri asserit, quódq; in omnibus, paucissimis exceptis, hujus Regni provinciis copiose crescant. Nec si alicubi non inveniantur, efficitur indè spontaneas alibi non esse: Nam & Fagi quas omnes pro indigenis Angliæ habent, in multis ejus Comitatibus non oriuntur: nisi & has etiam autoritate Cæsaris è numero spontanearum excludere velit.

Ulmus è radicibus copiosos stolones emittit, unde iis avulsis & transplantatis propagatio ejus facilis. Seritur etiam talea, & commodissimè semine seu Samera. Verùm varios modos serendi & transplantandi Ulmos ad ambulacrorum usum vide apud D. *Evelinum* in Sylva, cap. 4.

Nulla arbor, eodem auctore, transplantationis adeò patiens est ac Ulmus, posse enim removeri etiam vicennes, haud dubio successu, séque expertum esse in arbore cujus caudex suiipsius corpore duplo major erat.

Ulmorum olim eximius usus fuit ad vites maritandas, & ad pecudum cibaria: nam capræ & oves *Usus.*
libentissimè hac fronde vescuntur, itémque boves, sed magis Atiniæ; ideóque Veteres, & præcipuè Columella, quomodo Ulmaria facienda sunt, reliquúmq; harum arborum cultum fusè & eleganter exponit: nunc dierum in honore minore sunt.

Materia vel in sicco, vel in aquis diutissimè durat: at vicissitudinum siccitatis & humoris minùs patiens est: reliquas post Cornum firmitate facilè vincere autor est Theophrastus. Nostrates (ut diximus) pro rhedarum & vehiculorum axibus eâ utuntur próq; rotarum modiolis, ad quem usum aptior est quæ verrucosis & nodosis excrescentiis totâ superficie obducitur, quibus hæc arbor præsertim detonsa valdè obnoxia est, succo nutritio ob ubertatem, & quia exitum non invenit, perruptis vasis ei devehendo destinatis ab usitato tramite deerrans, & in irregulares motus, flexuosos, circulares, undantes, raptus hujusmodi tumores excitat. Hinc Theophrastus & Plinius Ulmum, quòd vigorem fortissimè servet, cardinibus assamentísq; portarum utilem esse scribunt. Celebratur & ad fores, præla & torcularia: utilis etiam est ad asseres pro tabulatis conclavium in domibus & ad alia multa, quæ vide in Sylva D. *Evelyn.*

Quod ad vires in medicina (autore Dioscoride) Ulmi folia, rami & cortex adstringendi vim habent. *Vires.*
Folia trita ex aceto ad lepram efficaciter illinuntur [Cortici hoc tribuit Galenus, Plinius & libro & foliis] & vulnera glutinant; multò verò magis cortex si fasciæ loco circumvolvatur. Radices eandem vim habent vulnera glutinandi; nam decocto earum [corticis radicum Diosc.] quidam perfundunt fracturas, unde eas celeriùs obducto callo consolidant.

Idem decoctum articulorum duritias emollire, & nervorum convulsiones resolvere dicitur: Decocto radicum supernatans pinguedo illita pilos defluxos restituit. Cortex rad. contusus, & muriâ usque adeò subactus ut malagmati similis sit, illitus podagricos dolores mulcet.

Corticis denarii pondus [unciæ pondus] in hemina aquæ frigidæ [in vino aut aqua *Diosc.*] potum alvum purgat, pituitásq; & aquas privatim trahit. *Plin. Diosc.* Mirum astringens purgare.

Lachrymam commendat Plinius ad collectiones, vulnera & ambusta; at Ulmus nostras nec sponte, nec vulnerata lachrymam fundit.

Cortex arboris si in aqua communi decoquatur, donec aqua consistentiam ferè syrupi acquirat, decocto autem admisceatur tertia pars Aquæ vitæ; singulare est remedium adversùs dolorem ischiadicum, si pars affecta eo ad ignem aliquandiu foveatur.

Humor qui in folliculis foliis innascentibus reperitur faciei illitus cuti nitorem inducit, faciémque gratiorem præstat: Matthiolus puerorum enterocelis mederi scribit, si splenia in eo madefacta inguini superponantur atque sub femorali subligentur. Fallopius se nihil reperisse opportunius scribit in agglutinatione hoc liquore, séq; vidisse mirabilia in Villicis; modúmq; ejus conservandi tradit. Plura vide apud J. Bauhinum, *tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 8. *cap.* 51. *pag.* 144, 145. & *Sennertum in Paralipom.* ad lib. 1. Pract. cap. 19. Henricus *ab Heers* in *Observat. Medic.* duas narrat historias imprimis memorabiles de hoc liquore quorum priorem non pigebit huc transcribere.

Ante annos 29 multum maris & terræ emensus sum cum quodam Lithuano, Chemiam, variásque artes, serias, ludicras, etiam magicas, quarum tamen me præsente nullum unquam specimen, etsi seriò conaretur edere potuit, profitente. Hic ab omnibus medicis, agyrtis, anubus, veneficis, chemicis, in tota quam obierat Asia & Europa, secreta, ut vocabat, prece vel pretio, vel permutatione plurima collegerat. Inter alia gallum gallinaceum, utrâque illum manu tenens, mihi obtulit, jussit me oculum sæpiùs acutissimo cultello punctum, interq; digitos pressum orbitæ cranii reponere: Affudit illi liquoris guttas duas, obligatóq; capite cistæ inclusit, è qua post horas octo eduxit, utroque oculo ita sibi simili, ut nec ego qui secueram, nec astantium aliquis sectum oculum à sano posset distinguere. Altera historia est de filia viri nobilis, cujus oculum acu punctum, postquàm totus humor aqueus & pars vitrei effluxerat, liquore hoc intra unius noctis spatium perfectè sanavit: mansit tamen lumine & visu cassa: Verùm ità, ut etiam vigesimo post anno nemo excœcatum oculum à vidente, etsi curiosè indagabat, discriminare potuit, imò multos annos cum marito orbitatis ejus inscio vixit. *Hactenus Ab Heers.*

Verùm ex recentiore & acuratiore Observatione *Franc. Redi,* & *Antonii Nuck* colligitur liquorem prædictum ad vulnera inflicta sananda & humorem oculi aqueum expressum restituendum nihil contulisse, sed naturam solam totum opus perfecisse: id quod cuivis manifestum esse poterit, (inquit D. Redi) cui placuerit oculos Hirundinum, aut alterius cujuscunque Aviculæ acu vel scalpro solerter terebrare. Ego ejus rei periculum feci in gallinis, anseribus, anatibus, gallis nostratibus & Indicis, & animadvertendo omnia hæc volatilia sua sponte minore quàm 24 horarum spatio sanari, veracem deprehendi *Cornel. Celsum,* lib. 6. dicentem, Extrinsecùs verò interdum, si ictus oculum lædit, ut sanguis in eo suffundatur, nihil commodius est quam sanguine Columbæ, vel Palumbis, vel Hirundinis inungere, neq; id sine causa fit, cùm harum acies extrinsecùs læsa, interposito tempore

pore

pore in antiquum ſtatum redeat, celerriméque Hirundinis, unde locus fabulæ factus eſt, aut per parentes, aut id herbâ Chelidoniâ reſtitui quod per ſe fit. *Antonius Nuck* in libello quem nuper evulgavit, *De Ductu ſalivali novo, ſaliva, Ductibus oculorum aquoſis & humore oculi aqueo*; Ductus hoſce aquoſos in oculi bulbum inſeri obſervavit, quibus humor aqueus aſſiduè ſuppletur, & effuſus intra paucarum horarum ſpatium reſtituitur: unde in vulneribus & puncturis oculorum non aliud medicaminis genus magis neceſſarium putat quàm quod mucagine quadam labia vulneris oblinere & viam quodammodo præcludere valeat.

Quòd humor oculi aqueus ſponte reſtituitur abſque ullius medicamenti ope, experientiâ probat. Expertus (inquit) novi, loco ſaltem obſcuriore ſervato animali (poſt corneæ læſionem & humoris aquei expreſſionem) decem horarum ſpatio, oculo humorem visúmq; redditum fuiſſe, & nuperrimè in Theatro noſtro Anatomico [Leydenſi] publicè idem demonſtravimus in cane cui ex vulnerato oculo tam copioſè effluxit humor aqueus, ut flaccidus appareret oculus læſus: obſervatum tamen elapſo ſex horarum ſpatio oculi bulbum humore ſuo iterum repletum fuiſſe, idque ſine ulla medicamentorum applicatione. Ipſum Galenum hoc non latuit, Oculos vulneratos reſtitui poſſe; Cæterùm incredibile quiddam, nec fieri vulgò ſolitum in puero vidimus, qui ſtilo in pupillæ loco fuerat compunctus; nam cùm ſtatim effluxiſſet aquoſus humor, tum pupilla ipſa minor eſt reddita, tum tota cornea apparuit rugoſior, cæterùm ſanatus poſtea rectè vidit, collecto ſci. paulatim in eo qui effluxerat humore. Et ſi fides hiſtoriæ Byzantinæ ſcriptoribus, teſtantur hi Imperatores Conſtantinopolitanos quoſdam, quorum oculi pungente inſtrumento (qua de cauſa ſupervacaneum hîc dixiſſe) ità lædebantur ut aqua efflueret, brevi tamen poſtea oculorum & vigorem & præter expectationem viſum recuperâſſe. Hoc ſi minùs veriſimile videatur, teſtem adduco Joſephum Zambeccarium, qui de Doctore quodam Nerio narrat ſequentia, Canis (inquit) binos oculos ſcalpello chirurgico, quo venas aperire ſolent, dextrè confodit, & ex iis totum humorem aqueum expreſſit, ità ut oculi tanquam duo ſacculi vacui corrugati manſerint: cane deinde ſub ſolius beneficæ naturæ tutela relicto, poſt ſex horas & breviori forſan tempore, ipſius oculos repletos fuiſſe, & ad ſtatum naturalem rediiſſe; cicatricis nota ſolùm remanſerat, & Canis lætus & alacer erat, ac ſi nullo affectus fuiſſet incommodo, & quod pluris intereſt, cæcus non manſit & acutè videbat. Idem experimentum in variis aliis canibus, ſuper Cuniculis, Indicis porcellis & Agno rurſus tentavimus, ſemper omnes intra paucas horas feliciſſimè ſanati ſunt, & adeò incolumes evaſerunt, ut nè unus quidem ex ipſis ex inflicto vulnere cæcus remanſerit. Hæc autem quæ Nerius expertus eſt veriſſima ſunt, ſed locum ſaltem habent in oculis quibus pungente acu, aut alio quopiam inſtrumento, ſed tenello vulnera infliguntur exigua: ſi verò majuſculum fuerit vulnus, intimiúſq; adactum inſtrumentum pungens aut ſecans, ſanandi methodum quam ſupra propoſuimus obſervare præſtabit.

Ex hoc liquore oleum paratur, teſte Sylvio, in vulneribus præſtantiſſimum. Nobis verò hactenus obſervatum, inquit J. B. Olea quæcunq; in vulnere ſimplici minùs profeciſſe: nam & eis fere ſordeſcit vulnus, & glutinatio, quæ imprimis deſideratur, impeditur.

Cæterùm apes, ubi ſe poſt hybernam famem Samerâ impleverint, profluvio alvi, niſi ſuccurratur, intereunt. Hinc in regionibus Italiæ Ulmis conſitis, rarò frequentes durant apes; ut prodidit Columella. Nihil tale à nobis hactenus obſervatum at neq; ab aliis fide dignis traditum accepimus.

CAP. II.

A. *Oſtrya Ulmo ſimilis fructu in umbilicis foliaceis* C. B. *Oſtrys ſive Oſtrya Theophraſti* Park. *Fagus ſepium vulgo, Oſtrys Theophraſti* J. B. *Betulus ſive Carpinus* Ger. **The Horn-beam, or Hard-beam tree.**

J. B.

PRocerior magna ex parte eſt, quàm ut ad vulgatarum ſepium humilitatem cogi poſſit, atq; adeò in inſignem altitudinem ſæpe excreſcat, *caudice* craſſo, cortice albido, æquali, materie duriſſima & ſolidiſſima, albicante. *Folia* per ramos ulmea, ſerrata ſed longiora, denticulis in ambitu acutioribus, & velut in ſpinulas deſinentibus, utrinque glabra, ſupernè hilari virore ſplendentia. Ex ramis primo vere nucamenta quædam ac Juli dependent, foliati, oblongi, foliorum agminibus densè ſtipati acutorum, membranaceorum, ruforum, aut ex viridi fuſcorum. *Fructus* verò in longo pediculo ſpicæ inſtar, foliorum anguſtorum ligulis alatis obvallatus, pyramidali corculi effigie, ſtriatus, compreſſus, lignoſus: qui provenienꜱ duo foliola Pomorum foliolis ferè ſimilia producit.

Paſſim in ſylvis & ſepibus Angliæ, Germaniæ, Galliæ, & aliarum provinciarum occurrit.

Locus. In hujus arboris nomenclaturis & hiſtoria admodum confuſi & obſcuri ſunt Botanici, ut apud J. Bauhinum videre eſt.

Uſus. Lignum candidum eſt, ſolidum ac firmum, unde ad rotas molendinares, cochleáſque ac trochleas, aliáque inſtrumenta, quæ magnis ponderibus ſuſtinendis inſerviunt expetitur.

D. Evelynus commendat hanc arborem ad ſepes tonſiles pro ambulacris in hortis & viridariis.

Vere vulnerata lachrymam exſtillat non ſecus ac Betula.

Ad nos ſcripſit D. *Tancredus Robinſon* mirum quoddam corpus ramoſum globulos fungoſos ſeu excreſcentias in ſummitatibus ferens obſervatum fuiſſe inter corticem & lignum Carpini à D. *Dodarto*; & à D. *Marchand* gummoſam ſubſtantiam inſtar laccæ & ſpiritu vini diſſolubilem è trunco hujus arboris copioſè extillare, & longis filis dependere.

DE MORO.

Morum huic libro subjungendam duxi, quòd & ipsa julifera sit: an vero fructum à flore sejunctum gerat mihi nondum constat. Vocis Mori multiplex Etymon adfertur, Qui Latinam esse volunt à mora seu morando deducunt, quòd arborum postrema frondes germináque producat. Verùm Mora & Morus non conveniunt quantitate primæ syllabæ. Alii à μαυρὸς, id est, niger dictum volunt quia baccæ ejus nigræ sunt. Alii & rectiùs à Græco deductum existimant. Nam & arbor ipsa Μορέα appellatur à Nicandro: Fructum vero Μόρον dici Æschyli, Sophoclis aliorúmq; autoritate comprobat Athenæus libro VI. alii ἀπὸ τῦ μόρυ, id est, exitio, supplicio, infortunio deductum putant, quòd exitii quondam causa fuit illis qui exscindebant. At quibus quæso aut quando? Nec defuere Grammatici [qui literam pro litera ponendo] μῶρον κατ' ἀντίφρασιν dictam arbitrantur, id est, stultam cùm sit sapientissima, Plin. lib. 16. c. 25. Novissima urbanarum germinat Morus, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum. Idem l.18. c.27. Cùm germinare videris Morum, injuriam postea frigoris timere nolito: eadem de causa sapientissima fertur. Verum Etymologias istas κατ' ἀντίφρασιν explosit Vossius in Oratoriis.

Cùm Mori albæ Julos longis pediculis hærentes observaverit J. Bauhinus: cúmque etiam in Mori nigræ iconibus juli longis pediculis dependentes pingantur. Fructus autem utriusq; brevibus, nigræ brevissimis insidere dicuntur, suspicamur julos à baccis disjunctos esse nec fructus iis succedere, ut nonnulli volunt, quamvis nihil affirmemus, sed rem observatione diligenti determinandam relinquimus: impræsentiarum autem, donec certiùs constiterit quò referenda sit, Morum huic generi subnectendam duximus, & Ficui proximè præmittendum quacum in multis convenit.

Morus nigra J. B. *nigra vulgaris* Park. *fructu nigro* C. B. *Morus* Ger. **The black Mulberry.**

J. B.
Moro caudex satis crassus, contortus ac nodosus: altitudo justæ arboris; rami patuli; cortex rugosus, crassus, lentus: materies robusta & meditullitus flava: *radices* numerosæ, magnæ ac robustæ, non tamen altè descendentes, sed sese diffundentes, si Matth. credimus. *Folia* ex rotunditate in acumen desinentia, interdum vitiginea, sinuata, per ambitum serrata, tactu nonnihil aspera, hirsuta, sapore subdulci & viscoso. Pro *floribus* Dod. autore Juli sunt virentes, lanuginosi. *Fructum* fert brevissimo pediculo hærentem, majorem & longiorem quàm Rubus, glomeratum similiter sed acinis minùs rotundis, primùm quidem virentem & austerum, post rubentem, acidum & adstringentem, per maturitatem nigrum, sanguineo dulci succo madidum, manus & os inficientem. Matth. ait modicam ubi maturuerit remanere austeritatem.

Situm florum in hac arbore fructuum respectu, at neq; formam eorundem nos docent Botanici; neq; ipsi hactenus observavimus. Theophrastus, qui omnium curiosissimè eos contemplatus videtur, lib. 1. cap. 22. de eorum situ, Gaza interprete hæc habet. *Etenim flores hæc in totis fructuum integumentis habet: at neque extremis seu summis insidentem, neque singulatim partes ambientem, sed mediis inculcatum, nisi fortè conspici nequeant propter lanuginem.* Verùm hæc non satis clara sunt, ut inde certo colligere possimus ubi disponenda sit hæc arbor. Scribit Cæsalpinus, non florere evidenter, sed fructum nascentem binis squamis tegi, quibus decidentibus velut flosculorum apices totis fructibus insidere, quæ sanè observationem merentur.

Morus alba Ger. Park. J. B. *fructu albo* C. B. **The white Mulberry.**

J. B.
Tota delicatior est, ut à nobis quidem observatum, eáque propter bombycibus alendis, magis expetita: *folia* teneriora, angustiora firmáque, oblonga magis non minus Nigræ foliis serrata, aliquando vitiginea sed tam concinna divisura, ut Gallici sceptri Lilia artifici pictoris manu facta ad certamen provocent. *Julos* longiusculis pediculis hærentes plures sæpe simul profert, ut in ramo spontaneæ Mori ex Italia delato observavimus. Fructus non ut præcedentis niger, sed per maturitatem albus, sapore (Matthiolo teste) melleæ dulcedinis, quo fit ut minimè cum nigra facultate conveniant, minor etiam, ante maturitatem viridis & subviridis, austeriusculo sapore. *Radix* in ingentem sese diffundit longitudinem, magis quàm nigra, fortasse quoniam amplior, altior proceriórque semper quàm nigra habeatur.

Morum albam Veteribus non penitus incognitam fuisse fabula Pyrami & Thisbes apud Ovidium aliósque è quorum sanguine Mori baccis asperso quæ prius albæ fuerant in nigrum colorem mutatæ sunt, arguere videtur: quamvis apud reliquos Veteres, Theophrast. Dioscor. Galen. Plin. & Geoponicos ejus mentio nulla. Quod si Ovidii ævo vel ante extitisset (inquit J. Bodæus) nunquam Plinius scripsisset, minimum in hac arbore ingenia profecisse, & ex insitione nullam nisi in magnitudine observatam diversitatem. Et Cæsalpinus candidam, quæ hodie frequentissima est & optima ad Sericum præstandum, peregrinam quondam fuisse in Italia putat, ut etiam bestiolæ, quæ ex ejus frondis pastu sericum reddit.

Lacuna Morum hominum amicam dicit, & locis delectari quæ homines frequentant.

Lobelio Albæ Mora multò insipidiora esse dicit quàm Nigræ, ad nauseam potiùs quam ad alendum nata, caduca, fatuè dulcia.

Amat Morus loca calida, sabulosa & plerunq; maritima, planiora; nec temere in montibus Morum visam Plinius scribit. Frigidiora tamen loca facilè tolerat, & in Anglia nostra non infeliciter adolescit. *Locus.*

Serotino germinatu floret, maturátque celeriter fructum Morus. In novissimis florent, inter prima maturescunt *Plin.* Ergo, ut plurimum (inquit J. B.) mense demum Maio germina emittit, fructum maturat Augusto, aut etiam citiùs pro loci temperie. Tardissimè senescere hanc arborem Veteres prodiderunt.

Seritur

Seritur non tantum talea aut ſurculo ſed commodiſſimè etiam ſemine. Verùm de ſatione ejus & cultu conſulendi rei ruſticæ ſcriptores.

Morum albam fieri per inſitionem Mori nigræ in Populum albam fabuloſum putamus: nam, ut ſæpius diximus, fructus ſurculi naturam ſequitur.

Uſus. Foliorum Mori uſus eſt inſignis in Italia, Sicilia, Hiſpania, Gallia ad bombyces alendos, & in eum uſum Moros albas magno numero circa urbes & oppida ſerunt; harum enim foliis maximè delectantur vermiculi. *Car. Steph.* Quidam Mori foliis deficientibus Ulmi folia & Urticæ germina ſubſtituunt: Alii Lactucæ, Endiviæ aut Dentis leonis folia præbent; quæ omnia & nos experti ſumus: ſed junioribus tantùm danda ſunt, nam ſi majoribus paulo, aut nimium des, alvo fluida facilè diſſolvuntur & pereunt. Quocunq; autem pabulo præter Mori folia eos alas nunquam textrinam inchoabunt, & tela ſericea ſe includent. Colligenda autem potiùs vetera folia quàm nova, manè cùm ros Solaribus radiis diſſipatus fuerit: aut ſi madida fuerint diligenter prius abſtergenda aut ad ignem ſiccanda ſunt: nam nimius humor obeſt bombycibus. Verùm de Bombycibus & ſerico agere hujus loci non eſt, ſed ad Hiſtoriam Inſectorum pertinet.

Vires. Fructus Mori nigræ (*Mora Celſi* Officinis dicti) immaturi refrigerant, ſiccant & aſtringunt valide, [ubi aruerit *Galen.*] Itaque ad diarrhœas, dyſenterias, affectiones cœliaas, fluxus menſtruos, expuitionem ſanguinis accommodi ſunt. Extrinſecus in oris fauciúmque inflammationibus & ulceribus proſunt.

Mori fructus Dioſcoridi (de maturo loquitur) alvum ſolvit, [initio paſtus & ante alios cibos ſumpta] facile corrumpitur, [poſt alios cibos] & ventriculo inimicus eſt. Plinio (cui etiam experientia ſuffragatur) refrigerat, ſitim ſedant, appetentiam excitant, ſi non ſuperveniat alius cibus intumeſcunt: cui etiam adſtipulatur Galenus. At è contra Horatius

——— ——— Ille Salubres
Æſtates peraget nigris qui prandia Moris
Finiet, ante gravem quæ legerat arbore ſolem.

Alii etiam ventriculo grata & amica eſſe Mora volunt. Galenus autem conjectatur, Mora exiguam in ſeipſis habere facultatem ejuſmodi, qualis magna medicamentis purgantibus ineſt, cujus beneficio non modo facilè ſecedunt ſed corrumpuntur, etiam ſi diu in ventre manſerint; immo totam adeò arborem in omnibus ſuis partibus miſtam aliquam vim obtinere putat ex reſtringente & purgante compoſitam. Attamen in radicis cortice purgatoriam cum quadam amaritudine exſuperare, adeò ut & latum lumbricum interficiat.

Maturorum ſuccus ad ſtomatica medicamenta utilis ſtomaticen quam Polychreſton vocat, ſic deſcribit, * Plinius ſextarii tres ſucci ex Pomo, leni vapore ad craſſitudinem mellis redigatur: Poſt additur Omphacii aridi pondus denar. ii. Myrrhæ denar. i. Croci unius, ſimul trita miſcentur decocto. Neque eſt alius oris, arteriæ, uvæ, ſtomachi jucundius remedium. Alios modos ſtomaticen componendi ibidem vide.

* *Lib. 23. cap. 7.*

Folia vel ſola vel cum cortice cocta odontalgiam ſedant (gargariſ.) Schrod. eadem trita cum oleo, [ex aceto Schwenchf.] impoſita ambuſtis igni medentur. Dioſc.

Syrupus mororum grata ſua aciditate in febribus ad ſitim extinguendam & ardorem temperandum utiliſſimus eſt: & item ad inflammationes, puſtulas ſeu ulcuſcula oris, palati, uvæ, tonſillarum, gutturis & faucium commodiſſimus.

Materies utilis eſt operibus quæ flecti poſtulant; éſtque ſolida, nec in aquis minùs durabilis quàm firmiſſima Quercus: æternam eſſe arbitrantur, tradente Theophraſto, & vetuſtate Loti modo nigreſcere.

Morus Virginiana Park. The reddiſh Virginian Mulberry.

Hæc apud nos celeri auctu in magnam arborem adoleſcit, multis ramis & frondibus patulam. *Folia* præcedentis perſimilia, pulchra, ampliora. Fructus ſeu mora longiora, & per maturitatem rubicundiora, guſtui non minùs grata.

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM
LIBER VIGESIMUS SEXTUS,

QUI EST

De Arboribus flore fructuque aggregato.

QUoniam Arbores flore fructúque aggregato, seu ex pluribus composito per se Libro complendo non sufficiunt, cum Arboribus flore simplici quarum flos summo fructui insidet eas copulabimus, adeóque Librum hunc in duas partes dividemus, quarum prior erit
De Arboribus flore fructúque aggregato, seu ex pluribus composito. Posterior
De Arboribus flore simplici summo fructui insidente.

PARS PRIOR.

De Arboribus flore fructúque aggregato seu ex pluribus composito.

EX Arboribus quarum flos fructui contiguus est, aliæ sunt flore fructúque aggregato, seu ex pluribus arctè stipatis composito, aliæ iisdem simplicibus & à se invicem disjunctis, nec pluribus in unum totalem florem fructúmve coeuntibus.

Prioris generis nonnullæ sunt flosculis intra fructum occultatis, quas *Ficus* dicimus, quæ flore omni carere vulgò creditæ sunt; aliæ flosculis apertis, iísque vel singulis, singulis seminibus insidentibus, vel singulis, singulis fructibus partialibus unum aut plura semina continentibus.

De Ficu.

Ficus arbor (inquit Vossius) non ineptè deducitur à σῦκος, id est, *Ficus novella.* Sed malim ab Hebræo Fag פג quomodo dicitur Ficus quæ nondum satis maturuit. At minimè audiendus Isidorus, qui lib. 16. cap. 6. *Ficus Latinè à fœcunditate vocatur, feracior enim est cæteris arboribus. Nam ter quatérque per singulos annos generat fructus, atq; altero maturescente alter oboritur.*

Cæterum Ficus ab aliis omnibus arboribus distinguitur flore vel nullo, vel intra fructum edulem, dulcem occultato.

CAP. I.

De Ficu Europæa.

1. *Ficus* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *communis* C. B. The common Fig-tree.

J. B.

HUjus caudex, licet sit ubi grandescat & contortus videatur, parùm tamen est firmus, ut qui vitigineo, lævi tamen cortice, infernè cinericeo, in ramulis viridi, sit vestitus, tum ligni parùm, fungosæ verò medullæ plurimum obtineat: Materie namque constat molli, rara, ampla intus cavitate, cujus inane crassâ fungosâque medullâ, sicut in Sambuco ferè, refertum est. Ipsa alioqui arbor mediocris, Sambuci magnitudinem nonnunquam superat, pluresque ab una eadémq; radice emittit stolones, crassitudine variantes & proceritate. *Radicibus* nititur multis, longis, firmis, lentis, evulsu contumacibus, multis capillamentis fibratis, colore flavis atque Rutæ radicibus similibus, majoribus tamen multò, ut annotat Cordus. Abundant cortices, sicut & folia fructúsque adeò ipsi nondum maturi, lacteo copiosóque satis succo, glutinoso, odore ad Rutam accedente, quemadmodum & reliquæ ejus partes, sapore subacri: qui tamen in fructu paulatim in dulcem excoquitur succum. *Folia* conspicuæ sunt latitudinis crassa, in lacinias plerunque quinas profundas divisa, minùs acutas quàm Platani, aspera [hinc Anguillis retinendis idonea] pediculo mediocriter longo, qui abruptus lac fundit.

Flores

Flores (ut omnes hactenus tradiderunt) non fert, sed statim parva fructuum rudimenta, quos *grossos* Latini vocant. Piso aut Fabæ æqualia: ea paulatim increscunt, donec Pyri mediocris figuram & magnitudinem consequantur. Cùm ad mediam magnitudinem pervenerint, intra se *flores* [quod fortasse mireris] concipiunt, figurâ confertis staminibus similes, colore in candido purpurascentes, è carne exeuntes, & ad mediam fructûs cavitatem se dirigentes: quæ florum observatio Cordo debetur.

Fructus ex surculis Pyriformes nascuntur, basi latiore cœlum spectante, pulposi & molles, virides, sed viroris quodammodo obsoleti, aut ex viridi rubentes, fuscíve, quidam etiam per maturitatem ad flavum inclinantes, melleæ dulcedinis, carne pallida aut subrubra, innumeris granis luteolis, quæ κεγχραμίδας vocant, respersa; ex quibus seminibus nihil producitur, autore Camerario: odorem etiam spargit haud injucundum sibiq; peculiarem.

At non movet me Camerarii autoritas ut credam Ficum ex semine non nasci; cùm illud præter naturæ ordinem sit, ut quævis planta semen producat toto genere infœcundum. Semen enim à natura destinatum est ad plantam propagandam. Natura autem fine suo non excidit nisi ob defectum aliquem aut impedimentum interveniens. Quin & Geoponici pleriq; antiquiores Ficum è semine nasci fatentur. Et Cicero in Catone majore, Ex Fici (inquit) *tantulo grano tantos truncos procreat.*

Locus. Ficus in toto Europæo tractu temperatiori calidioréve, Græciâ, Hispaniâ, Italiâ, Gallia Narbonensi obvia, in hortis & pomariis culta. In Anglia etiam in hortis frequens colitur, nec rarò fructus ad maturitatem perducit, modò loco idoneo Soli exposito & à ventis Septentrionalibus tuto seratur. Sylvestris seu Caprificus in Italia, Hispania & Gallia Narbonensi passim provenit, in montanis & editis locis inq; vetustis muris & ruderibus.

Ficuum multas species, seu varietates potiùs, recensent Veteres, Theophrastus, Plinius, Athenæus, & alii; sumptis differentiis vel ex ipsa natura & nascendi modo, vel à maturescendi tempore, vel à diversitate figuræ, coloris & magnitudinis, vel à regionibus in quibus nascuntur, vel ab Autoribus ipsis qui primi vel invenerunt, vel observârunt, vel produxerunt, quas omnes persequi, (cùm nomina jam evanuerunt ex usu, & difficillimum, nè dicam impossibile, sit Antiquorum appellationes Ficubus hodie notis accommodare) non necessarium duxi. Consule si placet J. Bauhinum in Hist. plant. lib. 1. cap. 56. & Bodæum à Stapel notis in Theophr. hist.

Hodie à colore & magnitudine præcipuè Ficus distinguunt, in albas sci. & cœruleas, pallidas, virides, luteas, purpureas, subrufas, nigras, & varias; in minores & majores; item à loco unde adferuntur. Verùm cum mihi persuasum sit, Ficuum non minùs quàm Pomorum Pyrorúmq; varietates à semine provenire, adeóq; certus earum in natura & definitus numerus non sit, sed novas indies satione obtineri posse, omnibus enumerandis & describendis nec animus mihi, nec facultas suppetit.

Quæ de Caprificatione Veteres tradunt sic brevibus complexus est J. Bauhinus. E putrescente Caprifici fructu culices geniti in urbanæ fructus evolant, eósq; morsu aperientes superfluam humiditatem depascuntur, radiósq; unà Solares intromittunt, adeóq; non tantùm impediunt nè decidant, sed & earundem concoctionem & maturitatem promovent & accelerant. Hinc (inquit Plinius) Ficetis Caprificus permiscetur ad rationem venti, ut flatus evolantes culices in Ficus ferat. Qui plura de Caprificatione velit Theophrastum & Plinium consulat. Nunc dierum nulla ejus ratio habetur.

Hic tamen mos suspicionem mihi injicit, dari etiam in Ficubus, sexuum diversitatem, Caprificos autem Ficus mares esse, earúmque florum pulverem fœminarum fructibus aspersum, non autem culices è fructibus evolantes, tum iis perficiendis & maturandis, tum cenchramidibus fœcundandis inservire; unde Plinius ad rationem venti Ficetis Caprificum permisceri ait, ut flatus non culices (ut ille vult) evolantes, sed pulverem prolificum & seminalem in fructus ferat.

Ficum fulmine non tangi Veterum opinio fuit, at non minùs rationi quàm experientiæ contraria.

Observavit enim à fulmine tactam Ficum Laurumque lib. 3. *Stapelius.* Carnes animalium, sed præcipue Avium, in Ficu suspensas tenerescere, arboris nimirum afflatu, iidem tradiderunt. Ejusdem notæ est proculdubio hæc observatio cum præcedente: Carnes tamen duriores teneritatem tempore contrahunt in quacunque arbore suspensæ. Aer enim carnem ad corruptionem disponit.

Ejusdem commatis est quod fertur de Tauris, nimirum ferocissimum quemque huic alligatum arbori mitescere subitò, tangíque manu ac subigi tolerare, &c.

Ficus recentes, modò maturæ sint, à Ventriculo ocyssimè & facillimè conficiuntur, imò quovis alio horario fructu celeriùs concoquuntur. Quod vel indè constat, quòd non solùm citra noxam copiosiùs aliis fructibus eas ingerimus, sed etiam quòd illis præsumptis si consuetum & parem cibi modum addamus id nihil incommodet. *J. B.*

Nos certè in Italia ante prandium Ficus sæpenumero sine ullo incommodo copiosè ingessimus, prout ibi moris est. Galenus ut salubrem vitam degeret ab omni fugaci pomo se abstinuisse tradit à 28. ætatis anno ad senectutem usq;, exceptis exactè maturis Ficubus atq; uvis. Quin & amicos qui ejus monitu ab ὡραίοις fructibus abstinuerunt sine morbis fuisse.

Facultatem Ficubus glutinosam & salsam inesse probat J. Bauhinus, quòd ob lentorem manibus adhærescant, & illas tamen abstergunt salis lixivialis & nitri modo. Hinc alvi dejectionem moliuntur, sine torminibus tamen aut perturbatione. Augetur salsugo addito sale, quocum ferè recentes comedi solent etiamnum hodie in Italia & Galloprovincia. Est autem post sumptas Ficos affatim bibendum, nè in ventriculo subsistant sed faciliùs concoquantur & promptiùs descendant.

Veteres, Dioscorides, Plinius, Galenus in descriptione virium hujus fructûs admodum sunt prolixi.

Pectoris & Pulmonum vitiis, Asthmati, tussi, &c. caricas conducere inter medicos convenit. In usu est duas trésve caricas macerare per noctem in aqua vitæ, & manè dare edendas asthmaticis. Verùm (inquit C. Hofmannus) exiguum est valdè quod cum saliva in masticatione descendit ad pulmonem;

pulmonem: efficacissimum est decoctum cum Hyssopo, quod magnum abstersorium dicitur à Mesue. Arenulis renum & vesicæ medentur & urinam ducunt [virides C. Hofman. nam siccis hoc denegat.]

Virides etiam hanc habent laudem quòd sitim sedent & calorem extinguant: siccæ contra; præcipuè in biliosis, & cum naturæ ipsorum convenientibus febribus affliguntur. Bilescunt enim facilè, ut Saccharum, Mel & alia dulcia.

Ficus maturrimas & ultimas cavebit (monente C. Hofmanno) quicunq, humidioris est alvi. Inprimis cavebit in prandio, quòd febres generent putridas, si ob moram putrescant.

Hodie usus fere siccarum ficuum in duobus tantùm casibus est: in decoctis pro puerorum variolis & morbillis: inque gargarismis pro inflammationibus faucium & tonsillarum. *C. Hofm.* At superius diximus eas Asthmati, Tussi, aliísque pulmonum affectibus, unanimi fere medicorum consensu, apprime conducere. Mulierculis nostratibus, appropinquante partu, ficuum tostarum esus ad partum facilitandum est familiarissimus. Quin & familiare est super ficus spiritum vini accendere, brodiúmque ad tussim sedandam propinare.

Caricæ extrinsecus applicatæ maturant, molliunt, attrahunt. Cum fermento tritæ admixto sale bubones pestilentiales aliósque abscessus intra paucos dies rumpunt. Eodem medicamento Regem *Ezechiam* Prophetæ monitu usum fuisse (2 Regum 20.) existimat Tragus.

Ficuum frequentem esum pediculos generare præter Galenum Paulus Ægineta, Oribasius, & Recentiorum quamplurimi sibi persuasum habent. Quæ opinio & apud vulgus nostratium viget. An experientia suffragetur dubito.

Fici succus, sive is ex incisa arbore emanet; sive è foliis expressus sit, valdè calidus est & mordax, ut sit inter caustica; debito tamen modo præparatus locum suum habere potest, in ulceribus malignis, lichenibus, lepris & aliis cutis sordibus abstergendis foris adhibitus: Verrucas etiam quas myrmecias vocant ejicit.

Idem judicium est de grossis sive Fici, sive Caprifici (inquit C. Hofman.) Nam hujus præcipuè habent non minùs caustici quid quàm arbores ipsæ; ut intelligere est ex illo quod in aceto soluti sanguinem taurinum dissolvere valeant.

Hæc qui consideravit, mirabitur quomodo succus tam virosus in Ficu matura possit excoqui in tantam dulcedinem. De ratione hujus phænomeni Plutarchum in Symposiacis disputantem videas. Ast hoc in aliis etiam arboribus multis accidit, Pruno sylvestri, Cerasis, Piris, quarum succi amari aut ingrati, fructus maturi dulces. Plantarum enim succi coctione mitescunt; fructúsque ipsi ex acerbis dulces fiunt. Hinc tamen documentum tibi parabis, quantæ sit operæ pretium distinxisse ficum perfectè maturam ab imperfectè: ut rectè monet C. Hofmannus. De immatura habemus experientiam Bruyerini, 11. *Cib.* 37. In cibo usurpatum multorum sanorum valetudinem afflixisse. Tales autem fere sunt Ficus quæ in locis algidioribus proveniunt.

℞ Surculos Ficûs, in frustula incidantur, ad ℔ j. decoquantur in vini ℔ j. & aquæ ℔ j. ß. Dosis ℥ iiij. manè in hydrope. Egregie sudorem movet, ut asseruit mihi vir quidam religiosus. *Chesneau.*

Literæ quæ lacte seu succo turionum Ficûs exarantur in charta, omnino inconspicuæ sunt, donec charta igni admota vehementer incalescat, tunc autem velut ustulatæ se manifestant: quod etiam aceto, succo limonum aliísque acidis commune est. Hinc & Lac succo isto coagulatur in caseum, Plinio & Dioscoride testibus.

2. *Ficus sylvestris Dioscoridi* C. B. *Caprificus* Ger. J. B. Park. **The Wild Fig-tree.**

Quidam Ficum sylvestrum à Caprifico distinguunt; verùm * non necessariò, cùm usu solùm Caprificandi differat. At neque à Ficu sativa specie differt Ficus sylvestris vel Caprificus, quòd hæc ex illius grano nascatur, sed accidentibus tantùm à cultura ortis. Sexu tamen (ut diximus) fortè differt Caprificus à Ficu tum in genere sylvestri, tum in sativo.

** Ficus sylvestris à sativa non aliter differre videtur quàm ut spontanea ac inculta; At Caprificus à Ficu tam in sylvestri genere quàm in sativo ut mas à fœmina.*

His addit C. Bauhinus † Chamæficum seu Ficum humilem, quæ omnium partium parvitate excepta, quódq, tenerior sit & frigoris minùs patiens, à Ficu vulgari non differt.

† Chamæficus.

Pro diversa specie proponit Parkinsonus Ficum nigram sive præcocem, quæ tamen non alia in re à vulgari differt quàm Fructûs colore exterius nigro-purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obscurè rubro seu atro-rubente & quod bis in anno fructus producat.

Libet hîc adjicere quæ C. Bauhinus de Ficubus in Indiis nascentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus Acosta in India Occidentali diversas esse valles, quæ integro anno fructus promant. Sic in *Mala* 13 milliariorum intervallo à *los Reyes* Ficus est, quæ parte dimidia, qua Austrum spectat frondes ac fructus fert, quando in montanis æstas viget, altera verò pars contrario anni tempore, cùm in planis æstas. Acosta l. 4. c. 32.

Ficus arbores, Monarde referente, ex Hispanica in Peruanas provincias delatæ plurimos & optimos fructus gestant: & ut folia isthic non deponant Deus singulariter voluit, quò semper remedium præsens esset contra insecta quæ, Araneæ appellantur, quorum ictibus virulentis lac ex Ficûs foliis manans, bis térve in vulnus instillatum remedio est.

Ficuum specie fructus Peruanus C. B. *Papaie Peruvianis* J. B. *videtur esse Arbor Paponifera μονοτελεχής, superiùs descripta.*

J. B.

Annotat Benzo Hist. suæ l. 3. c. 18. Apud Peruviensium Mantam peculiare quoddam fructuum genus (Indigenæ *Papaie* vocant) Ficuum specie modicorum magnorúmque nasci, quale nusquam in India præterquam in eo regno vidit. Arbor quæ illud Pomorum gignit procera & gracilis, fructus sapore dulci est.

Vel ſolum *Papaie* nomen arguit hanc arborem eſſe ſuperiùs à nobis traditam & deſcriptam inter eas quæ caudice ſunt ſimplici non ramoſo, F. Columnæ notis in Recchum Papaie Orientalis & Arboris Peponiferæ nomine, C. Bauhino pro Platani ſpecie, titulo Arboris Platani folio, fructu Peponis magnitudine, eduli, Luſitanis Mamoera dictæ propoſitam. Unde eadem arbor à Bauhino bis pro duabus diverſis proponitur.

Benzo fructum peſſimè deſcribit Ficuum ſpecie, unde proclivis in errorem lapſus eſt.

Arbor cucurbitifera, Ficus Nigritarum Theveti J. B. *Ficui ſimilis arbor fructu oblongo* C. B.

Suſpicor & hanc quoque ad Papayam referendam eſſe, nam & folia conveniunt; nec fructus præterquam figurâ oblongâ multum differunt. Solent autem Scriptores vetuſtiores & hiſtorici parùm accurati eſſe tum in deſcribendis tum in delineandis ſtirpibus.

CAP. II.

De Ficu Indica, Europææ analoga.

Ficus Indicæ tria genera ſunt. Primum Europææ analogum voco, quia eodem modo cum Ficubus Europæis propagatur, nec funiculis è caudice aut ramis versùs terram demiſſis, & ubi eam attigerint radices agentibus ſe multiplicat.

Secundum funiculis, quos diximus, è ſummis ramis ad terram uſq; demiſſis & radices agentibus ſe propagat. V. Cap. ſeq.

Tertium fibris ex ipſo trunco exeuntibus & deorſum tendentibus eidémque accreſcentibus, & in terram tandem radicatis augetur. V. Cap. IV.

* P. 1. F. 25. p. 43. 1. *Atty-alu* * H. M. *Ficus Malabarenſis folio oblongo acuminato, fructu vulgari æmulo* D. Syen. *annot. in* H. M.

H. M.

Arbor eſt procera denſis & opacis frondibus, latè ſparſis, naſcitúrque in arenoſis.

Radix craſſa radiculas laterales plurimas fibroſas, tam ſubtus quàm ſupra terram longè latéque diffundit, cortice lacteo, qui ſub cruſta nigricante ex albo rubeſcit, ac inciſus ſeu detractus pleniori rubedine celeriter perfunditur. Brachio inciſo aquam limpidam & inſipidam ac ſubrubram ſaporíſque frigidi ubertim exhibet.

Caudex ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice craſſo, radicis concolori; ſurculi tamen teneri virides geniculati.

Folia pediculis mediocriter longis & craſſis inſident, longitudine ad latitudinem, quæ in medio maxima, ferè dupla, & petiolum ſubrotunda, anteriùs in cuſpidem leniter contracta, tenuia, mollia, glabra, ſupernè obſcuriore virore nitentia, ſubtus dilutiore, *Venarum per folia diſcursûs deſcriptionem vide.* Sapor foliis adſtringens, odor nullus. In vertice ſurculorum conus oblongus & viridis inter folioſa involucra, viridia folia tenella recondens: quod & aliis hujus arboris ſpeciebus commune eſt.

Flores fert nullos: *conſpicuos intellige.*

Fructus in ſurculis petiolis curtis, craſſis nonnihil incurvis plures unà proveniunt, plano-rotundi ac ad petiolum contractiores, nonnihil piloſi, cum umbilico in vertice, haud diſſimiles noſtris ficubus: cùm immaturi ſunt virides, & lacteo liquore, maturi colore rubicundo & minùs lactei, eſculenti.

Inſunt iis ut in Ficis *grana* parva, tenuia, oblonga, numeroſa ſerie, conſtantia ex capitulo rotundo & rectâ caudula, quacum ordine cortici interiùs inſident, ſúntque inſtar folliculorum, in ſuis capitulis unum ſemen minutum nigricans continentia, primum albicantia, ex maturitate ſubflaveſcentia.

Fructibus cùm matureſcunt formicæ innaſcuntur; hóſque indigenæ habent in eduliis, non verò eos qui aliarum ſunt ſpecierum.

Bis térve in anno fructus dat hæc arbor ut & cæteræ ſpecies.

Vires. Radicis decoctum, ut & ejuſdem inciſæ ſuccus, vaſe ſuppoſito exceptus, ſervit ad purificandum ſanguinem, ad hepar malè affectum, ad ſulcos & fiſſuras manuum, oris, aliarúmque partium. *Cortex* ad eadem datur in decocto, tritus ulceribus proficuè imponitur, ut & parti laboranti morbo ſacro Luſitanicè dicto *Cobrella.*

Fructus alvum aſtringit, éſtque proficuus pro pituita humorúmq; mala temperie corrigenda.

* P. 1. F. 27. p. 47. 2. *Are-alu* * H. M. *Ficus Malabarenſis folio cuſpidato, fructu rotundo, parvo, gemino,* D. Sien.

H. M.

Arbor eſt procera, denſis & opacis frondibus, latè ſparſis; naſcens in arenoſis & petroſis, atq; in arboribus, ut *Itty-alu.*

Radice cum *Per-alu* inferius deſcribendo convenit.

Caudex craſſus eſt, ad duorum hominum amplexum cortice ut in *Per-alu.* *Surculi* novelli virides, geniculati.

Folia longis tenuibus pediculis appenſa cordis humani formam habent, antrorſum anguſta, ac longâ lanceolâ cuſpidata, quæ vetuſtiora ſunt ad petiolum rectioribus oris, quæ teneriora rotundioribus circumſcripta, ſolida & denſa, minùs craſſa quàm *Itty-alu,* ſupernè obſcuriore virore nitentia, ſubtus lucidiore. Coſtæ foliorum mediæ in utraq; parte eminent, nervi tranſverſi inde egreſſi in ſupina parte maximé; nervorum per folia diſcurſum vide.

Fructus ramis surculísque supra ad exortum foliorum in nodulis bini & bini, arctè juncti insident, parvi, rotundi, illis *Itty-Alu* planè similes, cum umbilico parvo in vertice; formicis intus carentes, continentes *grana* numerosa *Atty-Alu* magnitudine, semen minutum nigricans in se recondentia.

Est hæc arbor Deo *Vistnu* sacrata, quem sub ea natum esse & flores sustulisse fabulantur; éstque ex religione eorum hanc adorare, muro lapidum cingere, eámq; seu lapides juxta positos rubro colore signare, quamobrem ab incolis Christianis arbor Diaboli nuncupatur.

Quod ad vires non multum differt à reliquis *Alu* speciebus.

3. *Ficus Malabarica fructu Ribesii forma & magnitudine,* Tsjela *dicta.* *Tsjela* H. M. *P.* 3. *Tab.* 63. *p.* 85.
H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis 70 circiter pedes alta, *caudice* crasso, octodecim pedum mensuram in ambitu non rarò superante, multísque ramis in orbem diffusis donato. Lignum albicans, cortice crasso, scabro, cinereo, intus rufo obductum, cujus matrix prædura, crocea.

Radix albicans, flavescente cortice tecta, fibris suis crassioribus profundè terræ inhæret; sapor lacteus & subsalsus, odor nullus.

Folia rotundis ac subviridibus petiolis in novellis ramis densa congerie proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, communi virore supernè splendentia, infernè subviridia, insipida, inodora. *Fructus* ipsis ramulis inter folia sine petiolis adhærent, cum formâ, tum magnitudine Ribesiis haud absimiles; súntque exiguæ ficus, rufis granulis plenæ, uti omnes *Alou* ac *Teregam* fructus, insipidæ, inodoræ.

Nascitur locis sylvestribus, montanis ac petrosis Malabar, præcipuè in *Ambalakatti,* atque per totum annum fructus fert. Vespertiliones, quoniam fructibus delectantur, in hac arbore frequenter nidificare solent. *Locus.*

Ex radicis cortice cum Pipere longo in aqua communi decoctum paratur, quod tussi inveteratæ aliísque pulmonis affectibus medetur. Lacteus ex radice & fructibus expressus succus efficax in oculorum vitiis remedium est. *Usus.*

4. *Ficus Malabarica semel in anno fructifera, fructu minimo,* Tsjakela *dicta. Tsjakela* H. M. *P.* 3. *T.* 64. *p.* 87.
H. M.

Arbor est procera, *caudice* crasso, candido, multísque ramis crassioribus in orbem diffusis donato, cortice nigricante, intus purpureo, obducto, quo leviter inciso succus extillat lacteus, acris, inodorus.

Radix fibrata, albicans, flavescente cortice tecta, incisa & vulnerata similem planè emittit lacteum succum.

Folia rotundis ac viridi-albicantibus petiolis in novellis ramis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, colore ut in præcedente, insipida pariter & inodora, nervis aliquot albicantibus ac eminentibus è media costa in latera excurrentibus. *Fructus* præcedentis similes.

Crescit locis montanis *Malabar,* præcipuè in sylvis *Parakaroo:* Semel in anno, viz. Decembri & Januario mensibus fructus fert, atq; sobole sata ad quinquagesimum usq; annum non rarò frugifera manet. *Locus.*

Ex arboris cortice peculiari artificio chordæ torquentur, quibus arcus tenduntur. Necnon color paratur rubicundus, quo vestimenta *panos de Cambaya* ipsis dicta tinguntur. *Usus.*

Eosdem habet in medicina usus cum *Atti-Alou.*

5. *Teregam* * H. M. *Ficus Malabarica foliis rigidis, fructu rotundo, lanuginoso flavescente, Cerasi magnitudine* D. Comelin. * *P.* 3. *T.* 60. *p.* 79.
H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedes alta, *caudice* crasso, cortice atro-viridi, intus albicante obducta, necnon ramis lanuginosis ac asperis in orbem diffusis eleganter ornata. Lignum ex albo flavescens, molle, insipidum, inodorum.

Radix fibrata, albicans, cortice rubicundo intus croceo tecta, inodora, insipida.

Folia rotundis, viridibus ac hirsutis ramulis sine ordine inhærent, foliis Mali Citrii haud absimilia, atro-viridia, densa, spinulis quibusdam tenuibus & rigidis omni ex parte vestita.

Fructus ad ramulorum exortum ramis inhærent, *Alou* fructibus persimiles, rotundi, lanuginosi, Cerasi nigri majoris magnitudine, viridi primùm, dein flavescente colore, ac granis pleni, insipidi, inodori.

Provenit locis sylvestribus *Malabar,* imprimis verò circa Cochin; per totum annum viret, fructúsque fert, ac diu superstes manet. *Locus.*

Folia usurpantur ad scrinia, ac quæcunq; lignea, cornea, stannea & argentea vasa fricanda, atq; scabritie sua polienda ac lævigandа. Radix cum aceto è nuce Indica confecto contusa, & manè jejuno ventriculo assumpta viscerum ardorem compescit. Fructus itidem impensè refrigerant. *Vires.*

6. *Perin Teregam* H. M. *Ficus Malabarica foliis asperis major, fructu itidem rotundo, lanuginoso majore.*
H. M.

Præcedentis species est major atque altior, *caudice* crasso, candido, molli, multísque ramis geniculatis donato, qui cortice cinereo, subaspero atque hirsuto cincti, intúsque medullâ coccineâ referti sunt. *Radix* albicans & lactescens, nigricante cortice obducta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, inodora, insipida.

Folia præcedentis similia, sed majora & crassiora. *Fructus* vel solitarii, vel plures simul juncti ramulis inhærent, præcedentis speciei fructibus intus ac extus persimiles sed majores.

Locus. Nascitur in sylvis Malabar, præcipuè in *Parou*, per totum pariter annum viret, fructúsque fert, & integrum seculum frugifera manet.

Vires & Usus. Folia iisdem usibus inserviunt quibus folia *Teregam*. Fructus contusi usurpantur ad aphthas; insuper ex iisdem in lacte caprino coctis potus conficitur, qui hepatis obstructioni ejusdémque scirrho potenter medetur: Ex iisdem in aqua coctis Balneum fit, quod endemiis corporis maculis leprosis tollendis conducit.

Cap. III.

Ficus Indicæ funiculis è summis ramis demissis, & radices agentibus se propagantes.

Hujus arboris speciem fuisse puto quam Veteres Ficûs Indicæ nomine tradiderunt, quamvis notæ aliquæ ei non conveniant, v. g. 1. *Folium pelta Amazonica non minus:* cùm omnes hujus species folia modicæ admodum magnitudinis obtineant, nisi, (ut vult Clusius) ad similitudinem potiùs referenda sit hæc comparatio. 2. Crassities ingens matrum plantarum, ut LX P. pleræque orbe colligant, quod de hoc genus arboribus verum non est, cùm hæ trium hominum complexum ambitu vix excedant, nisi de specie *Atty-meer-alou* dictâ, quæ omnium Indiæ arborem vastissima est, accipias; quæ tamen funiculis à ramis demissis se non propagat, sed fibris ex ipso trunco exeuntibus eíque accrescentibus augescit. 3. Propagandi modus ramis incurvatis terræ infixis; cùm hæ fibris seu funiculis è summis ramis exeuntibus ad terram usque demissis, & ibidem radices agentibus se propagent.

Plinium attendamus eleganter more suo hanc arborem describentem.

Ficus ibi [in India] exilia poma habet: ipsa se semper serens, vastis diffunditur ramis, quorum imi adeò in terram curvantur, ut annuo spatio infigantur, novámque sibi propaginem faciant circa parentem in orbem quodam opere topiario. Intra sepem eam æstivant pastores, opacam pariter & munitam vallo arboris, decora specie subter intuenti procúlve fornicato ambitu. Superiores ejus rami in excelsum emicant, sylvosa multitudine, vasto matris corpore ut LX P. pleræque orbe colligant. Foliorum latitudo peltæ effigiem Amazonicæ habet.

** P. 1. T. 26. p. 45.* 1. *Itty-Alu* * H. M. *Ficus Malabarensis folio densiusculo nitente, fructu parvo rotundo coronato.* *H. M.*

Arbor est procera, sed minor cæteris *Alu* speciebus, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

** Atti-Alu, seu prima Ficûs Indicæ specie.* *Radice* cum * præcedente convenit.

Caudex amplexum unius hominis æquat, cortice lacteo, & cum detrahitur aut inciditur intus rubescente. Ex ramis hujus arboris filamenta seu radiculæ versùs terram pendulæ demittuntur. Surculi teneri virides sunt & geniculati.

Folia petiolis digitalibus hærent, minora cæteris, oblongo-rotunda, rotundísque ad petiolum & anteriùs oris, ac parvâ angustâ & obtusâ cuspide eminentia, latiora paululum ad cuspidem quàm ad petiolum, crassa, solida, densa, utrinq; nitentia, magis tamen in adversâ & saturatiùs virentia. *Nervi* à costa media infernè eminente conspicui, densi, parallelo ductu transversim ad marginem ferè excurrunt, ubi arcuatim flexi & sibi mutuo concurrentes folium cingunt. Sapor foliis adstringens & subamarus.

Fructus vel solitarii, vel duo tréſve simul, cùm è foliorum sinubus, tum alibi hinc indè è ramis pediculis brevibus exeunt, parvuli, rotundi, in vertice umbilico eminente coronati, cùm immaturi lactei ac virides; maturi verò minùs lactei, colore flavo ac minùs rubescente.

** Atty-Alu.* *Grana* * præcedentis similia, sed minora, minimum nigricans semen in se recondentia.

Vires. Lac in quo cortex tritus & infusus, (percolando priùs separato cortice) datus vertigini capitis confert.

Ulceribus curandis prodest foliorum decoctum cum oleo, si cum eo corpus perungatur, quo cum præcedente, ut & in reliquis viribus, convenit.

** P. 3. T. 55. p. 69.* 2. *Itti-Are-Alou* * H. M. *Ficus Malabarica folio Mali cotonei, fructu exiguo, plano-rotundo sanguineo* D. Commelin. *Arbore de Raiis minor* Lusitanis. *H. M.*

In proceram excrescit arborem, cujus *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice tecta, qui ubi inciditur lacteum succum stillat.

Caudex, ut præcedentis, plurimos undique diffundit ramos, qui (postquam annos 40 aut 50 vixit arbor) tenues quasdam easque singulares fibras seu filamenta rufi ac cerei coloris [qualia in Cuscuta conspicimus *Clus.*] deorsum mittunt, quibus ubi terram attingunt firmantur, novámque quasi prolem generant, & in novos arborum caudices transeunt, qui rursus summa sui parte novos ramos in latera spargentes novis denuò fibris deorsum missis sese propagant. Sic alii deinceps rami in infinitum, ut interdum unica arbor suis propaginibus milliare Italicum in ambitu occupet, sitque difficile quænam primaria arbor sive illarum omnium prolium parens dijudicare nisi ex trunci crassitie, quæ interdum tanta est ut trium virorum ulnis vix apprehendi queat. Cæterùm non modo inferiores rami similes spargunt fibras, sed etiam in arbore summi atque ideo unica arbor sylvam efficit densissimam, & non rarò plura superstes manet secula. Sub eas verò arbores aditum sibi parant incolæ, ac fibras jam in truncos conversus, tenuiores sci. rescindere solent atque ea ratione velut concamerationes & umbracula faciunt, æstûs arcendi gratiâ, adeò enim densis ramulis reliqui majores luxuriant, ut Solis radii nulla ratione penetrare queant: imò

imò aliquot hominum millia sub tali arbore latere possunt. *Hæc omnia è Clusiana Ficus Indicæ historia mutuati sunt.* *Folia* præcedentis foliis similia sunt, sed minora. *Fructus* exigui, plano-rotundi, colore primùm viridi, dein foris & intus sanguineo, granísque pleni uti vulgares ficus, dulces quidem, minùs tamen grati saporis quàm illæ, quapropter avibus potiùs quàm hominibus cibo sunt. Nascuntur inter folia quemadmodum vulgares ficus, hoc est, in novellis ramis, qua parte folia illis inhærent.

Nascitur ubique in Malabar, imprimis circa *Warapouli*; Viret per totum annum fructúsque fert. *Locus.*

Cæterùm ex arboris hujus cortice, radice & foliis in oleo decoctis Balsamum paratur vulnerarium. *Vires.* Ex cortice in lacte ebutyrato cocto fit oris collutio quæ aphthas abstergit, flaccidas & erosas gingivas sanat, necnon vacillantes dentes firmat.

Descriptio maximam partem desumpta est è Clusiana Ficus Indicæ, cum qua (ut videtur) vel Operis hujus Autor, vel ejusdem interpres Latinus hanc Arborem eandem putavit. D. Commelino, & nobis aliter videtur. Magnitudine excepta non multum differt à præcedente.

3. *Tsjerou-meer-alou* * H. M. *Ficus Malabarica folio & fructu minore* Comel. * P. 3 T. 56. p. 71.
H. M.

Minor est & humilior præcedentis species, eodémque modo crescit & propagatur quo illa.

Folia similia sunt foliis sequentis; [*Atty-meer-alou,*] at minora & numerosiora.

Fructus itidem fructibus *Itti-are-alou* persimiles sed minores, brevibúsque petiolis inter folia novellis ramis inhærent.

Crescit quoque hæc species ubique in Malabar, præcipuè in provincia *Warapouli*: per totum etiam annum viret fructúsque fert. *Locus.*

Vires autem hujus arboris eædem sunt ac præcedentis, præterquam quod ex radice cum calce & Curcuma in aqua decocta Balneum efficitur ad Epilepsiam & Lepram curandam. *Vires.*

4. *Katou-Alou* * H. M. *Ficus Indica* J. B. *Indica arcuata* Park. *Indica foliis Mali cotonei similibus, fructu ficubus simili in Goa* C. B. *Arbor ex Goa sive Indica* Ger. *Arbor de Rayz, id est, radicosa* Linschot. * P. 3. T. 57. p. 73.
H. M.

In arborem excrescit proceram, imò altiorem quàm reliquas filamentis è ramis demissis se propagantes; quibuscum eo respectu convenit: ut & ligno, cortice ac radice.

Folia oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, fragilia, supernè glabra, atro-viridia, splendentia, infernè albicantia & lanuginosa, insipida, inodora: è costa media insigni plures nervuli ordinato ac parallelo ductu exeunt, qui ad oras arcuatim in se invicem incurrunt.

Fructus in novellis ramis, qua parte folia illis inhærent, sine petiolis proveniunt, rotundi, fructibus *Itti-are-alou* persimiles, sed majores, colore primùm viridi, dein flavescente, tandémque rubicundo, ac granis pleni ut vulgares Ficus, dulces quidem, sed minùs grati saporis quàm illæ.

Crescit in multis locis Malabar, fructusque fert, & viret per totum annum, & aliquot secula superstes manet. *Locus.*

Viribus non multum differt à præcedentibus duabus. Jo. Commelinus, quem sequimur, hanc arborem ipsam *Ficum Indicam* Clus. Exot. lib. 1. cap. 1. esse affirmat. At Auctores nostri descriptionem Ficus Indicæ Clusianam penultimæ speciei accommodárunt, nullâ interim Clusii mentione facta.

5. *Peralu* H. M. *P.* 1. *F.* 28. *p.* 49. *Ficus Malabarensis folio crassiusculo majori, fructu gemino intensè rubente* D. Syen.
H. M.

Arbor est cæteris procerior, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

Radix crassa propagines fibrosas tam subtus quàm supra terram longè latéque diffundens, cortice præ cæteris lacteo, qui incisus quoque rubescit.

Caudex quantum duo tresve homines Ulnis extensis amplecti possunt, cortice ut in radice præ cæteris lacteo, &c.

Ex ramis, ut in *Itty-alu* filamenta seu radiculæ multo numerosiores versùs terram pendulæ demittuntur.

Surculi teneri, virides, geniculati, pilosi seu lanuginosi.

Folia petiolis mediocriter longis, crassis hærent, majora & crassiora sunt cæterarum specierum foliis, oblongo-rotunda, versus pediculum latiora, textura densa & solida, utrinque lanuginosa, lanugine subtus densiore, holosericea, supernè obscuriore virore nitentia, subtus pallidiora. Costa folii media valdè crassa est & nervos laterales obliquè anteriora versùs emittit, præter quam & binas hinc inde laterales obtinet, pariter divisas: nervi omnes ad marginem folii arcuatim concurrunt, in aversa parte valde eminentes & conspicuæ, in adversa etiam nonnihil. Sapor foliis adstringens, odor nullus. *Fructus* ramis surculísque supra ad exortum foliorum bini, & bini juncti & uniti, rariùs solitarii arctè insident, magnitudine *Atti-alu*, at rotundiores, necnon colore intensè rubescente, seu incarnato saturo; cum maturescunt tomentosa lanugine obducti, cum umbilico parvo in vertice; in quibus grana numerosa, magnitudine eadem cum illis *Atti-alu*, in se *semen* minutum nigricans recondentia.

Liquor filamentorum quæ ex ramis deorsum dependent, cum aqua simpliciter potus, vel in decocto datus mitigat ardorem febrilem, purificátque hepar & sanguinem. Cortex arboris tritus proficuus est pro morbo sacro parti affectæ appositus. *Vires.*

CAP. IV.

De Ficu Indica fibris ex ipso trunco exeuntibus eique accrescentibus augescente.

1. *Atty-meer-alou* H. M. *P.* 3. *T.* 58. *p.* 75.

H. M.

VAstæ magnitudinis est hæc arbor, caudice crasso, tenues quasdam & singulares fibras deorsum mittente, quæ ipsi caudici adhærescentes crassissimum eum reddunt, adhæc eisdem fibris arbor terræ firmatur, multísque ramis in orbem diffusis longè latéque propagatur. *Lignum* albicans, molle & flexile, cortice subviridi cinereo obductum, qui ubi inciditur succum stillat lacteum, acrem, odoratum.

Radix albicans, glabro & nigricante cortice tecta, necnon fibris latè per terram diffusa, læsa liquorem fundit candidum unctuosum, qui dein cum incisa radice purpureus evadit.

Folia foliis *Atti-Alou* haud absimilia brevibus petiolis novellis ramis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, communi virore nitentia, supernè glabra, infernè nonnihil aspera, nervis aliquot è media costa, in duas inæquales partes folium dividente, in latera excurrentibus: sapor amaricans & acerbus. *Fructus* brevibus petiolis inter folia ramulis inhærent, fructibus *Arealou* persimiles.

Locus. Provenit ubique in Malabar, per totum annum viret fructúsque fert.

Initium sumit ex arborum quarundam caudicibus, aut è rupibus, vel antiquorum murorum rimis & fissuris, è quibus Convolvuli instar prodit:, dein radix truncúsque tenuia quædam filamenta deorsum mittunt, quibus caudex insigniter crassescit, cúmque eisdem fibris terræ firmetur, longè latéque propagatur, adeò ut arbor è qua initium suum duxit moriatur, hæc verò evadat maxima omnium arborum quæ in Indiis adhuc dum repertæ sunt, necnon secula aliquot superstes maneat.

In *Kandenate* regionis *Cochin* provincia, juxta templum *Beykam* hujusmodi habetur arbor caudice crassissimo, quæ in circumferentia 50 obtinet pedes Geometricos, quámque incolæ 2000 annos ibidem crevisse affirmant.

Vires. Foliorum succus febribus medetur ardentibus. Fructus quoscunque alvi fluxus sistit.

2. *Hondir-Alou* H. M. *P.* 3. *T.* 59. *p.* 77.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, fungoso, cortice cinereo obducto, multísque ramis latè diffusis ornato.

Radix nigricans fibris suis latè per terram diffunditur, sapore acri, odore nullo.

Folia sine ordine novellis ramis inhærent, oblongo-rotunda, densa, glabra, fragilia, longitudine spithamam lata, quatuor circiter pollices æquantia, supernè atro-viridia, infernè subviridia, splendentia, nervis aliquot in aversa parte eminentibus, è media costa ordinato ac parallelo ductu in latera excurrentibus: sapor austerus, odor sylvestris.

Fructus itidem granis pleni uti vulgares ficus, ac fructibus *Atti-Alu* persimiles. Ab hominibus non comeduntur, sed à Simiis & cornicibus appetuntur, unde à Lusitanis *Figos dos Buzios*, i. e. *Simiarum ficus* nuncupantur.

Locus. Nascitur ubique in Malabar, præcipuè in fluminum ripis, & locis montanis ac petrosis *Mangotti.* Viret per totum annum fructúsque fert, & aliquot seculis superstes manet. Ab avibus seritur. Eæ namque cùm fructus comedunt, exigua illorum granula (in quibus germinandi vis consistit) cum excrementis iterum deponunt, è quibus denuò arbores excrescunt.

Vires. Foliorum tenellorum succus expressus ad erosas gingivas, similésque oris affectus egregium est remedium, si os eo colluatur. Ex eodem cum Butyro recenti digestivum fit, ulceribus mundificandis & consolidandis perquam utile. Ex radicibus & foliis simul in aqua decoctis balneum paratur, quod sanandæ Lepræ & Epilepsiæ conducere dicitur.

Adnotat ad hanc arborem D. Jo. Commelinus, eam præcedentis speciem esse; filamenta namq; non è ramis sed è caudice deorsum mittere, quæ ipsi caudici adhærentia, crassissimum eum reddunt. Adhæc magnam habere similitudinem cum *Arbore peregrina* fructum ficui similem gerente quam Clusius perfunctoriè describit; cujus idcirco descriptionem subjiciemus: nobis autem alia arbor videtur.

Arbor peregrina fructum Ficui similem gerens J. B. Clus. exot. lib. 1. cap. 11.

Ramulus quem habuit Clusius cum suo fructu in uvæ modum quasi congesto, resiccatus durus erat, crasso cortice tectus, gracilis & digitalis longitudinis, coloris ex fusco cineracei, octo fructus exiguorum ficuum instar, crasso brevique pediculo nixos summo fastigio sustinens, fuliginosi coloris, cineraceis maculis conspersos, duros & satis solidos. Similem fructum habuit idem Clusius, non tamen tam copiosè ramo inhærentem, sed singularem duntaxat, interdum geminum suis pediculis simul connexum.

Quum porro (inquit) hic fructus Ficui vulgari valdè sit similis figurâ, & nonnunquam etiam adeò pusillus ut Ciceris magnitudinem non multùm excedat, an ad Ficus Indicas circa Acesinem amnem nascentes referri non possit, cujus Theophr. Hist. Plant. l. 1. c. 12. & l. 4. c. 5. mentionem facit?

Nos commonefecit *D. Tancredus Robinson* Arborem Americanam nostratibus **the Mangrove** dictam ad hunc locum pertinere ob ejus fructum & funiculos è ramis demissos, radicesque agentes & se propagantes; suspicatur idem Amicus prædictam arborem esse admodum affinem (vel eandem)

dem) *Paretuvier D. Rochfert*; in maritimis creſcit, & ejus cortice utuntur in præparandis coriis, ex illâque funes, lintea, & lecticas faciunt. Oſtrea interdum ramis adhærent, unde quibuſdam The Oyster Tree vocatur. Alia ſpecies Arboris Mangrove dictæ reperitur in Mediterraneis Indiæ Occidentalis, quæ ad aliquam prædictarum ſpeciem fortè referri poteſt.

Cap. V.

De Sycomoro.

SYcomori nomen adeptus eſt hic fructus à ſimilitudine quam ad utrumque fructum, Ficum & Morum habet. Unde ridiculos eos eſſe ait Galenus, qui Sycomora dicta putant quòd μωροῖς σύκοις, i. e. fatuis Ficubus ſimiles exiſtant; quibus verbis Dioſcoridem notare videtur; nec quenquam hactenus inter probatos autores Græcos vidimus qui per ω ſcribat, inquit J. Bauhinus. Dicitur etiam hæc arbor Sycaminus.

Eſt autem Sycamorus nihil aliud quàm Ficus genus fructu ex arboris trunco exeunte.

1. *Ficus folio Mori, fructum in caudice ferens* C. B. *Sycomorus ſive Ficus Ægyptia* Park. *Sycomorus* J. B. Ger. The Sycomore of Egypt.

Hujus deſcriptionem Veſlingianam, quam cæteris accuratiorem putamus, dabimus: Proceritate craſſitiéque Morum albam adæquat (inquit Rauwolfius) Dirimitur ferè ab humili, ſed lata ſtirpe, in truncos binos ternóſve peramplos, è quibus deinde ramorum confertim digeſtorum vaſta & robuſta brachia opaci frigoris gratiſſimam ſcenam latè æſtuantibus obtendunt. Folia magnitudine & ſinuoſo illo ambitu, quem Alpini figura exhibet, prædita non ſunt: Mori quidem foliis paria, niſi quòd horum denſitas major & aſperitas diſcrimen inveniat. [Rauwolfius quoque foliis Mori ſimilibus donatam, paulò tamen magis rotundatis, in ambitu nullis inciſuris crenatis ſerratíſve ſcribit] Addo quòd Sycomori folia perennitate donata ſunt, quæ in Moro circa brumale ſolſtitium penitus delapſa vidi. Fructus cùm ex caudice, tum ex ramis in craſſitudinem adultis, qua parte trunco propiores ſunt enaſcuntur, non autem è ramis ſummis, quod ſcire licet rectè negâſſe Dioſcoridem. Fici ipſi in tam fœcundo proventu mediocre tantùm corpus faciunt, nec ut noſtrates laxiùs ventricoſi. Parúm extra natalem caudicem vulneratum colla proferunt, cavitate quoq; intus præditi, quæ ſubluteo minutóque retrimento conſperſa, non raró vermiculis ſuccreſcentibus hoſpitium præbet.

Adde ex Alpino, Arboris hujus fructum tardè neq; perfectè matureſcere, atq; ſaporem aqueum & jucundum habere. Rauwolfius fructus bonitate noſtris Ficubus inferiores eſſe ait, quo fit ut minoris æſtimentur, magnâque ex parte in pauperum uſus cedant. Bellonius recentes ſiccis præſtare ſcribit, at nec hos maximè commendandos videri, quamvis in Ægypto magni fiant ex iis reditus.

Multis fructibus nunquam caret, quos tamen non producit, niſi priùs multis verberibus ſæpe laceretur, ſic ut caudicis quoque corpus vulneretur, ex quibus vulneribus lac continuè exit, unde ramus parvus ficus ferens, interdum ternos, interdum quinos, interdum ſeptenos, & plures etiam.

Plinius, Dioſcorides aliíque è Veteribus fructum non matureſcere aiunt niſi ferreis unguibus ſcalpatur. Theophraſtus oleo quoque inungi debere ait poſt ſcalpturam, idque ni fiat maturitatem adipiſci non poſſe, propter affluentiam pabuli, ſiquidem ſcalptu aliquid humoris prolicitur. Fructum granulis carere tradiderunt Veteres; & Alpinus atque Rauwolfius, ipſi αὐτόπται, idem teſtantur. Nos tamen Bellonio aſſentimur contrarium affirmanti, nimirum Sycomori fructus plenos granis eſſe, κεγχραμίδας Græcis dictis; nec enim ullos Natura fructus producit tota ſpecie ſeminum vacuos & infœcundos, cùm fructus ſeu pericarpia tutelæ ſeminum gratiâ præcipuè efformata ſint.

Plinius cum vetuſtiſſimis autoribus verè ſcripſit (inquit Veſlingius) Sycomori lignum ſtagnis immerſum ſicceſcere, hoc eſt ex raro fungoſo denſum magíſque tractabile reddi, ſubducto quo priùs ſcatebat lacteo ſucco. Cæterùm quia Sycomorus arbores Ægypti, ſi non altitudine, certè craſſitie plurimum excedit, jure quæſiveris, an hæc arbor illa ſit quam Veteres in ſylveſtri circa Memphin regione naſci prodiderunt tantæ molis ut eam homines vel terni circumplecti nequirent. Sycomoros ego ea craſſitie plures atque etiam ampliores circa Memphis villas prædiáque conſpexi. Veteres tamen Sycaminum à vaſtis illis evidenter ſejungunt. *Veſling.*

In Syria & Ægypto copioſè provenit: incolæ Cayri umbræ causâ eam colunt. *Locus.*

Pomum Sycomori alvo utile eſt, ſed perquam exiguum præbet alimentum, ſtomachóque adverſatur, refrigerandi & humectandi alvúmque lubricandi vim ei attribuunt, unde febricitantium ſtomacho utiliter imponitur cum roſaceo. Galenus in curatione tumoris ex craſſo vaporoſóque ſpiritu mirum in modum commendat emplaſtrum διὰ Συκομόρε. *Vires.*

Lachryma arboris vim habet emolliendi, vulnera conglutinandi, & ea diſcutiendi quæ ægrè maturantur. Bibitur etiam, necnon & illinitur contra ſerpentum morſus, in ſcirrhum induratos lienes, ſtomachi dolores atq; perfrictiones: Celeriter verò teredinem ſentit.

Fiebat antiquitus & vinum è Sycomoris, quòd facilè in acetum acre degenerabat.

2. *Sycomorus altera ſeu Ficus Cypria* Park. *Ficus Cypria* J. B. *Ficus folio Sycomori, fructum non in caudice gerens* C. B.

Caudice, folio, fructu, admodum ſimilis eſt præcedenti (inquit Rauwolfius) abſque eo quod ut Sycomoro fructus inferiùs potiùs eſt in ramis majoribus ipſoq; etiam caudice, ità huic iidem naſcuntur non in ipſis ramis, ſed in privatis ſurculis foliorum expertibus; ſpithamam longis plerunq; admodum

modum conferti. Fructus ferunt hæ arbores ter quatérve quotannis, parvos, ad cinereum colorem tendentes, ex oblongo rotundos Prunorum instar, toto ferè anno in arbore sua inveniendos.

Locus. In Cypro insula provenire vel nomen arguit. Nascitur etiam in Syria, Rhodo, &c.

3. *Sycomorus foliis minoribus* C. B. *Sycomoro similis* J. B.

Similitudinem quandam habet cum Sycomoro. Foliis vestitur paulò minoribus quàm Ficus. Fructus fert Ficubus adsimiles, parvos, luteos, sine granulis aut semine. Trunco, ramis, cortice, fructu, succo lacteo, & foliorum acrimonia planè similis est Ficui. Fructus ejus nunquam ad perfectam maturitatem pervenit. Arbor est admodùm fructifera, ut haud facilè inveniatur absque fructu. Non provenit ex semine aut fructu, sed ex surculis aut taleis in terram depactis.

Invenitur in insula *Mayo* Viridium una. *Linschoten.* Non placet quòd habet de seminum carentia: Nos non agnoscimus tales fructus in natura dari, ut aliàs & sæpiùs diximus, nisi fortè Arbor hæc aliunde huc translata fuerat, adeóque ob cœli solive incongruitatem fructum non perficeret.

CAP. VI.

De Jaca Indica.

SYcomoro subjungimus Jacam Indicam, non ob fructuum similitudinem, quæ exigua est, sed quòd ex arboris pariter trunco prodeant, nullo flore prævio: nulla certè floris mentio fit ab Auctoribus qui de Jaca egerunt: videntur ergo existimâsse eam flore carere. De flore ergo diligentius inquirendum, quem huic arbori denegatum vix concesserim.

* P. 3. T. 26, 27, 28. p. 17.

1. *Jaca Indica* J. B. *Jaaca vel Jaca* Park. *Tsjàka-maram* * H. M. *Palma fructu aculeato ex arboris trunco prodeunte* C. B. The Jack-tree.

H. M.

Arbor est pregrandis & procera, *caudice* ex albo flavescente, variegato, crasso, præduro, multísq; ramis viridi-fuscis, geniculatis donato, qui cortice crasso, cinereo, rufo ac intus croceo obducti, ubi inciduntur lacteum succum stillant.

Similiter *radix* crassa, cortice crasso aqueo, rufo, intus verò ad medullam croceo-rubescente tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa; sapore amaricante, odore nullo.

Folia oblongo rotunda, densa, glabra, brevibus ac rotundis petiolis ramulis inhærent, ac longitudine spithamam superant, supernè colore ex atro-virescente splendent, subtus viridi diluto; costâ mediâ crassâ, & in aversa parte altè extuberante: diffracta succum lacteum insipidum & inodorum fundunt.

Fructus *Jaca* dicti ex ipso caudice & ramis crassioribus [non minoribus] enascuntur, & non raro cùm imo caudice cui inhærent intra terram sepulti sunt, oblongo-rotundi, seu potiùs conici, latitudine spithamam, longitudine duas spithamas, pondere 25 libras haud raro superantes: cortex namque viridis est, crassus, & squamis densis aculeatis, velut gemmis adamantinis, bullatim exasperatis, intúsque albicans & lacteus [Acosta squamarum aculeos minimè acutos aut pungentes esse ait, quamvis minitari videantur.] Cæterùm intus in fructibus hisce majoribus innumeri minores, fructus intra communem corticem includuntur; súntque hi oblongi, carne spissa, flavescente, dulcis gratissimíque saporis & odoris, referti, qui singuli in medio unam continent castaneam, quæ intra carnem tanquam sacculum consitæ, ac albâ, tenui pelliculâ, ceu tunica interiore, coopertæ sunt. Hæ autem Castaneæ oblongæ, & sacculis inclusæ, cortice tenui, cartilaginoso, albicante & transparente teguntur, cui alter rufus subjicitur, nucleum continens densum, albicantem ac lacteum, ejusdem cum castaneis nostratibus saporis. Porro in medio ingentis hujus coni stylus columnaris, crassus, albicans & lacteus adest; cui tanquam communi basi fructus minores in orbem locati, inserti sunt una, & altera extremitate ipsi cortici è diametro adhærente, inter quos numerosa observantur ligamenta coriacea, albicantia & subflava, quæ & stylo medio & cortici affixa sunt, è quibus (discisso integro fructu) ut & è stylo & cortice, succus lacteus glutinosus, terebinthinæ instar exsudat; quo aves capiuntur.

Locus. Nascitur ubique in Malabar & per totam Indiam: Singulis annis maturos exhibet fructus, mense viz. Decembri, atq; à sexto circiter sationis anno ad septimum & ultra fructifera est. Propagatur autem hunc in modum: Integer fructus terræ committitur, omnésq; surculi, quos singuli minores fructus majori huic cono inclusi emittunt, ab incolis viminibus colligantur, ità ut in unum excrescant caudicem. Id verò peculiare hìc observatur, quæ arbores locis petrosis nascuntur crassiores sunt & minùs altæ; quæ arenosis altiores sed minùs crassæ: ut radix arboris cùm aquis insistit nullos profert fructus.

Arboris hujus ultra triginta numerantur species, ratione fructuum distinctæ, quæ tamen omnes ad duo referuntur genera: quorum alterius fructus, qui carne succulenta gratissimi mellitíque saporis turgent, *Varaca*, (Acostæ *Barca*) at alterius, qui carne flaccida, molliori & minus sapida referti sunt, *Tsiaka, papa*, (Acostæ Papa aut *Girasal*) nuncupantur.

Usus in cibo & medicina. Fructus hi maturi corticibus denudati in deliciis comeduntur, at largiùs comesti difficilè digeruntur. Ab indigenis fructus teneri in eduliis *Caril* expetuntur, vel muriâ in *Atsjaar* condiuntur, vel etiam in frusta concisi coquuntur, aut in oleo de Palma friguntur.

Castaneæ assatæ castanearum vulgarium modo, dulcis saporis sunt, & inter bellaria ad secundæ mensæ delicias habentur [& Venerem excitant, ob quam solam rem plebs frequentiùs iis uti solet *Acost.*]

Acost.] verùm avidiùs comestæ fauces pectúsque ardore, ac dein raucedine infestant: indigenæ quoq, in eduliis *Caril* hisce utuntur, atque ex iis Sole siccatis farinam, ex eâque placentas, *Apas* dictas, conficiunt. Necnon corticula, quæ Castaneæ pulpam proximè ambit vicem *Arequæ* sive *Kanugæ* iis præstat in manducatione *Betel.*

Præterea è fructuum teneriorum cineribus lixivium paratur, quocum lotrices linteamina eluunt. Adhæc arboris lignum operi fabrili inservit.

Acosta pulpam flavescentem, lentam, Castaneas involventem grati saporis esse scribit, optimi Melonis pulpæ admodum similis, duræ tamen concoctionis esse & admodum gravare ventriculum, & si in ventriculo corrumpatur noxios ac venenosos humores generare; quíq, frequentiùs hoc fructu vescuntur facilè in pessimum illum & pestilentem morbum *Morxi* appellatum incidere.

E radicibus arboris decoctum paratur diarrhœam sistens. E foliorum pulvere Bubali excrementis admixto cataplasma conficitur quod callidè maxillis appositum spasmo cynico medetur. Lacteus fructuum succus cum pulvere Calami aromatici tritus, oculísq, illitus Nyctalopiæ conducit. Tritum cum aceto lignum uvulæ relaxationi & faucium tonsillarúmq, inflammationi prodest. Radix cum fructûs pulpa trita, & addito saccharo in emplastri formam redacta, ac loco dolenti imposita maligno ac vermiculari herpeti cum vermium nece confert. *Vires.*

2. *Ponga* * H. M. *Jaca minor sylvestris Malabarica* D. Comelin. *Tataiibæ Brasiliensium* Pison. *similis.* * P. 4. T. 35. p. 73.

H. M.

Arbor est procera, 40 circiter pedes alta, caudice crasso, præduro, cinereo, cortice furvo, glabro, inodoro ac insipido obducto, necnon multis ramulis, glabris, rufis, intus albicantibus ac duris donato.

Radix rufa, inodora, insipida.

Folia sine ordine crassis, rotundis ac fuscis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, colore atro-viridi supernè splendentia, infernè viridi-dilutiore, odor sylvestris ac gravis, sapor nullus.

Flores hæc arbor aut nullos fert, aut saltem non conspicuos. *Fructus* verò ipsis ramis adhærent, & haud secus ac *Tsjaka* proveniunt, unde Lusitanis *Tsjaka do Mato,* i. e. *Tsjaka* sylvestris dicuntur. Sunt autem calyces echinati pungentes, erinaceis similes, primùm virides, dein rufi, in quibus continentur plurima oblongo-rotunda, acuminata, ac rufa *semina.*

Crescit locis arenosis ac montanis circa *Cranganoor.* Semper viret & fructus fert. *Locus.*

E viridibus hujus arboris fructibus contusis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum eorum suppurationem potenter promovet. *Vires.*

E cortice & radice in aqua coctis fomentum paratur, quod œdematosis crurum tumoribus (malo Indis endemio, & *Pæ do S. Thome* Lusitanis dicto) supervenienti inflammationi medetur.

Cap. VII.

Arbores fructu totali (si ità loqui liceat) è pluribus partialibus aggregato, quorum singulis singuli flores insident.

1. *Arbor Indica fructu aggregato globoso,* Katu Tsjaka *dicta.* *Katou Tsjaka* H. M. *P.* 3. *Tab.* 33. *p.* 29.

H. M.

Fructus totalis ex pluribus fructibus partialibus polyspermis aggregatus, quorum singulis singuli insident flosculi.

Arbor est procera, *caudice* crasso, præduro, multísque ramis donato, qui cortice glabro, cinereo intus viridi obducti, atque medullâ rufâ & molli referti sunt.

Radix fibrata, albicans, ac fusco cortice tecta, coloris saporísque ingrati.

Folia geminata brevibus, crassis, ac rotundis petiolis ordine decussato surculis geniculatis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè obscuro virore nitentia, subtus dilutiora, sapore acidiusculo.

Summis ramis innascuntur *globosa capita,* queis densa congerie in orbem flosculi flavescentes inodori insident, qui è *calyce* candido, in quinque lacinias secto prodeunt, & quinque oblongis, exteriora versùs reflexis foliolis constant, totidem in medio *staminulis* rufis prædíti, inter quæ oblongus, surrectus, albicans prodit *stylus.*

Flosculis verò decidentibus *fructus* globosi, virides primò succedunt, qui dein rubicundi, tandémque nigricantes & fragiles evadunt, & si asperiùs tractentur facilè solvuntur, ac in plures oblongos, virides, nitentes folliculos secedunt; quibus numerosa, albicantia, exigua continentur *semina*: sapor intùs aqueus, in cortice verò acidus.

Nascitur in locis sylvestribus Malabar, inprimis circa *Cranganoor*: quovis anni tempore floret fructúsque fert, ac diu frugifera manet. *Locus.*

E fructibus expressus succus ventris cruciatus mitigat. *Usus.*

* P. I. F. 52. p. 97.

2. *Arbor Indica fructu aggregato conoide* Cada-Pilava *dicta*. *
Cada-Pilava H. M. *Arbor conifera, Macandou* Bontii.

H. M.

Radix cortice eſt è nigricante croceo.

Surculi ſuperiore parte quadrangulares ſunt & ſulcis ſtriati, nodulíſq; extuberantes.

Folia è nodulis binatim exeunt petiolis craſſis rotundis, grandia, oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, inde oris rotundiuſculis circumſcripta in cuſpidem tandem deſinunt, texturâ craſſâ, mollia, plana, ſupernè obſcuro virore nitentia, ſubtus pallidiora, ſapore ſubamaro. Coſta folii media craſſa eſt & albicans. Folia ſuperiora in ſurculis minora ſenſim petiolis brevioribus.

Flores ſupra ex fructibus proveniunt petalis quatuor vel quinque, oblongo-anguſtis, cuſpidatis in ſtellæ formam expanſis conſtantes, craſſis, interiùs candidi, exteriùs è viridi diluto albicantes, habéntque pedem rotundum, longum, viridi-dilutum & albicantem.

Stamina quatuor, quinque, ſex, pro numero petalorum, brevia ſubflava prodeunt: *ſtylis* viridis, ad ſummitatem craſſior, bifidus ac obſcurè rufeſcens, eſtq; pes florum, per quem is tranſmittitur, interiùs villo ſeu denſis pilis obſitus. Gemmæ florum oblongo-rotundæ & flavo-albicantes.

Fructus in caulibus è nodulis ex adverſo foliorum proveniunt, in petiolis longioribus, ſeſquiuncialibus, rigidis, viridibus & craſſis, oblongi, conoides, ad petiolum craſſiores, in ſummitate ſtrictiores, exteriùs diſtincti cancellis extuberantibus, oculatis, versùs ſummitatem minoribus, ex quorum oculis gemmæ, quæ in medio oculatæ ſunt, emicant ac extuberant, ſúntque colore primùm viridi, [in gemmis oculatis albicante] dein cùm maturi quoque albicantes intus carne albicante, odore cùm maturi ſunt tetro & ſtercoreo, ſapore amaro. *Flores* qui ſupra in hiſce fructibus proveniunt, cum ſuo pede gemmis ipſis inſident, ac ex oculo qui in medio gemmarum eſt ſtylum ſuum accipiunt, ſúntque flores ſemper maximè conſpicui plures arctè ad ſe invicem in ſummitate fructûs, cæteris ex gemmis inferioribus deciduis.

Semina formâ oblonga & plana, ordinate jacent propiùs ad corticem, cum ſua longitudine ad gemmas ex quibus flores erumpunt erecta, ac carne intermedia à ſe mutuò ſejuncta, colore cùm ſicca ſunt nigricante.

Bontius fructum nucem Pineam planè referre ſcribit, niſi quod tam acutè in conum non deſinat, neq; tam lapidea ſit duritie, ſed mollis planè, ſapore fatuo aut inſipido potiùs: flores Periclymeni floribus aſſimilat.

Vires. Malaii ſub cineribus aſſatum comedunt ad dyſenterias & cholerae orgaſmum ſedandum & ſiſtendum; tum pectoris vitiis Aſthmati, Phthiſi, Pleuritidi conducere aiunt, propter vim emplaſticam quæ in ipſius mucagine eſt.

Bontius Conſolidam Indicam arboream denominandam cenſet, quòd in Noſocomio vim fructûs conſolidantem in hæmoptyſi non ſemel cum ſucceſſu expertus ſit. Folia quoq; ſarcotica eſſe ait, & in vulneribus & ulceribus carnem egregiè generare & cutem cicatrice obducere: in quam rem ſal quoq; ex foliis arte Chymica elici poteſt, quod præter conſolidantem qualitatem etiam quævis inveterata & cacoetho ulcera munda reddit.

Succus expreſſus cum oleo è foliis Fici inferni decoctus podagræ convenit, ſi pars affecta eo perungatur.

3. *Frutex Indicus fructu aggregato conoide Kaida dictus.*

1. *Kaida* H. M. *P. 2. F. 1. p. 1.*

H. M.

Frutex eſt ſpinoſus & aculeatus, ſtipitibus numeroſis, qui ſæpiſſimè tranſitum præbent, ac per quos inſpicienti cœlum pervium eſt, terræ impactus, naſcénſq; in ripis aquarum.

Folia cuſpidata, longitudine quinque, ſex, ſeptemve cubitorum, tribus ordinibus aculeorum, duobus in oris, uno in medio, munita, venis ſubtilibus in longum ſtriata, colore viridi ſaturo.

Loco *Florum* faſciæ albicantes flocculoſæ ſupra exortum foliorum prodeunt, quarum flocculi ſeu *apices* albicantes albiſſimo farinaceo polline aſperſi, petioli medii candidiſſimi & nitentis ramulos obſident.

Faſciæ hæ in foliis oblongis, cuſpidatis candidis, quæ quoq; ſpinis in oris ac in medio munita ſunt, primùm involvuntur, ac foliis apertis ſe produnt, ex diuturniore apertione rubeſcentes, ſúntq; unà cum foliis involventibus odoris acris & fragrantis.

Fructus, qui faſciis flocculoſis ſuccedunt, oblongo-rotundi ſunt & prægrandes, primùm viridi-fuſci, dein vetuſtiores colore rubicundo, in cortice confertis tuberculis exturgeſcentes, ac in ſingulis tuberculis tribus aculeatis, ruffo-rubris, duris, lignoſis papillis muniti, carne intus flava ſucculenta.

Foliis ſuper terram ſtratis indigenæ dapes imponunt.

Floribus ob odorem amœnum mulieres ſe exornant.

Fructibus veſcuntur gentiles dicti *Poleas*, uti & Elephantes.

Vires. Foliorum ſimul & radicis ſuccus pro balneo maniacis ſubminiſtratur. Flores cum Santalo ac Cumino ad potiunculam aptati, ſimúlque comminuti atque hypogaſtrio inuncti genitales vires inſtaurant. Ex radice paratum apozema dyſuriam tollit. Ex ejuſdem ſucco deponitur coquendo oleum antarthriticum.

2. *Kaida-*

2. *Kaida-Taddi* H. M. *P.* 2. *F.* 6. *p.* 3.

A priori hæc, ut & ſequentes duæ ſpecies, in fructibus ſolùm differt.

Sunt autem *fructus* hujus prægrandes, formâ rotundiores, in corpore diverſis grandibus nodis, qui ſulcis profundis & latis interſtincti ſunt extuberantes; ſuntque in ſuperficie nodorum ſeptem octóve paſſim minoribus nodulis, in quibus ſingulis papilla duriola ruffa eminens eſt, interſtincti, colore primùm viridi, dein corallino rubro, ac in ſuperficie nodorum ſingulorum dilutiore, carne intus flava; in medio cavernâ vacuâ excavati, ac carne albicante farinacea; in medio nodo cujuſque unum rotundum oblongum *ſemen* continentes.

E foliis teneris exactus ſuccus cum ſaccharo ſumptus dyſenteriæ medetur. Ex maturo autem fructu preſſus liquor ſaccharo mixtus aphthis adverſatur. *Vires.*

3. *Perin-Kaida-Taddi* H. M. *P.* 2. *F.* 7. *p.* 5.

Fructus hujus oblongo-rotundi ſunt, ac minoribus nodis, qui ſulcis quoq; profundis interſtincti ſunt, extuberantes, ac in ſuperficie cujuſq; nodi unâ papillâ ruffo-nigricante dotati: ſuntq; hi flavo-rubeſcentes, ac odoris vegeti & haud ingrati.

4. *Kaida-Tsjerria.* H. M. *P.* 2. *F.* 8. *p.* 7.

Fructus hujus haud diſſimiles ſunt fructibus *Tsjaka* formâ oblongo-rotundâ & anguſtiores, in ſuperficie bullis ſeu oculis extuberantibus dotati & oblongis nigricantibus rigidis ſpinis in vertice bullarum muniti, cortice viridi, ac odoris vegeti ac grati.

Suſpicor hunc fruticem florem obtinere à fructu ſejunctum ſeu aliquantulum remotum; proinde & minùs rectè hoc in loco diſponi, ſed ad præcedens genus potiùs pertinere. Verùm quoniam Autores noſtri fructus faſciis flocculoſis ſuccedere in deſcriptione tradunt, impræſentiarum hîc collocandum cenſui.

CAP. VIII.

Frutices flore compoſito ſeu aggregato è pluribus floſculis densè ſtipatis, quorum ſinguli ſingulis ſeminibus inſident.

1. *Alypum montis Ceti, ſive Herba terribilis Narbonenſium* Lob. *Al. Monſpelienſium ſive Herba terribilis* Park. *Al. Monſpelianum ſive Frutex terribilis* J. B. *Thymelæa foliis acutis, capitulo Succiſæ* C. B. **Herb terrible.**

J. B.

FRutex eſt cubitum aut ſeſquicubitum altus, in multos diviſus ramos, lignoſos, foris tenues, rubentes, vel ex fuſco purpuraſcente cortice tectos: per quos folia concoloria ferè naſcuntur, Myrto vulgari accedentia magnitudine ſua, non ità penitus formâ: Ex anguſtiſſimo enim principio ad extremum uſq; propemodum dilatantur, ubi interdum unâ aut alterâ crena inciſa obtuſum mucronem efficiunt, craſſa, ſolida, amara. *Floſculi* extremis ramulorum plurimum, aliàs ad medios ramulos glomeratim congeſti hærent, purpurei, è tenuibus ſquamulis contexti. [Cluſio ſummis ramulis ſingulares inhærent calyces, ſquamatim compacti, interioris orbis florum Scabioſæ aut Morsûs Diaboli magnitudine, qui florem continent villoſum & lanuginoſum, ex cœruleo candicantem in meditullio, at in ambitu omnino cœruleum.] Radix craſſa, dura, nigra, lignoſa. Cuncta planta (inquit Lob.) amara, & inamœno Thymelææ aut Chamelææ guſtu, aut vehementiore etiamnum à ſexto anno.

In monte Ceti Frontinianæ versùs Auſtrum oppoſito & in mare procurrente provenit copioſè. *Locus.*
Quin & in aliis Narbonæ & Gallo-provinciæ locis ad mare & Auſtrum devexis, & præruptis maximè (ut annotat Lobelius) natales ſuos delegit. Nos in collibus ſaxoſis juxta *S. Chamas* Gallo-provinciæ oppidum copioſum obſervavimus.

Vim catharticam vehementem obtinet, nec minùs violenter purgat bilem, pituitam & aquas quam Tithymalus. Quapropter non temere eâ utendum cenſemus. *J. B.* *Vires.*

2. *Cattu-Schiragam* H. M. *P.* 2. *F.* 24. *p.* 39. *Scabioſa Indica arborea.* *H. M.*

Frutex eſt altitudine humana, naſcens in arenoſis.

Radix brevis, recta, una faſcia albicantium ac glanduloſarum fibrarum, quæ condenſis pilis inter ſe implexæ ſunt, veſtita, ſapore ſubamaro.

Stipes, qui ex radice unus exſurgit, rotundus, pollicem fermè craſſus, ſurrectus, ſurculos è ſuperiore maximè parte emittens, cortice viridi-diluto, ligno ſubrubro, in medio corculo cavo, ſeu fungoſo & albicante, corculo proximo molli, humido & ſubviridi.

Folia ſubinde parvis foliis, quæ ex eorum origine oriuntur, comitata ſunt, formâ oblongo-anguſta, in inferiore parte lateribus ſtrictis, ínq; mucronem acutum deſinentia, ad margines dentata; excepta parte anteriore ad cuſpidem, & inferiore ad pediculum; textura tenui, languida in ſuperficie raris, tenuibus pilis obſita, utrinq; ad tactum ſubaſpera, ſupernè obſcurè viridia, ſubtus pallidiora, ſapore planè amaro.

Flores

Flores parvi, plures simul prodeunt cum pedunculis viridi-dilutis ex superiore parte foliosorum capitulorum, súntq; purpureo-rubro diluti, incisi quinq; cuspidatis foliis, quæ arctè clausa sunt circa medium viridi-dilutum *stylum*, ex quo tanquam thecula emicat filamentum tenue, albicans, supernè bifurcatum. Súntq; flores odoris nullius.

Semina, quæ in foliosis capitulis numerosa continentur, oblongo-rotunda ac angusta, in longum striata, inferiùs in cuspidem stricta, cuspide basi capituli inserta, súntque singula supernè in orbitâ penicillo longiusculorum, albentium & subflavorum pilorum, ex cujus medio unus *flosculus* cum suo pedunculo viridi diluto emergit, circundata. *Semina* cùm sicca coloris sunt ruffi.

Semel in anno fert flores tempore pluvioso.

Vires. Pro pustulis corporis, si contrita cum oleo coquatur, & pars affecta decocto foveatur, conducit: in febre ex cholera orta confert delibutio capitis cum succo qui ex ea trita expressus est. Semina in pulverem redacta, & cum aqua calida epota pro tussi dantur, ac flatibus tollendis serviunt, uti & enecandis vermibus in infantibus, leniúntque ventris dolores, ac urinam cient, partique affectæ podagra, vel doloribus ex frigore obortis commoda sunt facta ex iis perunctione cum aqua calida.

3. *Scabiosa Africana arborescens seu Cupresso-pinulus Capitis Bonæ Spei* Breyn. *Scabiosæ affinis arbuscula Africana ericoides, sphærocephalos.*

Breyn.

Arbor est pumila, semper virens. Virgæ à Breynio descriptæ pedales erant, teretes, pennæ scriptoriæ crassitiem pæne attingentes; ligno subalbido, cortice rufescente ex cinereo tectæ, foliolísque angustissimis, triangularibus ac mucronatis, Cupressi instar ramulorum, squamatæ. His verò virgis ramuli duas trésve uncias longi, graciles, valdéque flexibiles adnati, qui foliolis Ericæ vulgaris persimilibus, decussatim positis densè vestiuntur. Quilibet ramulorum superiorum Strobilo, modò uno, modò pluribus, exiguo, orbiculari, lanuginoso & albo, juxta ramulum planiusculo, foliolísque firmiter adhærentibus subtilissimè scandulato onustus, forma & magnitudine Fragorum, squamulis autem innumeris, intus villosis, ac argenteo nitore splendentibus, in anteriore parte foliolum viride monstrantibus, arctissimè compacto, cujus squamæ (ut autumo) processu temporis dilatantur. Lignum & cortex rami saporem * salsum & nonnihil adstringentem, sed foliola cum ramulis ingratum, subadstringentem cum tantillo amarore præbent.

* *Forsan ex aspersione aquæ marinæ.*

In Appendice hujus historiam ulteriùs prosequitur & illustrat, ramulum tum depictum, tum siccum ad se transmissum à *D. ten Rhyne*, nomine *Ericæ noduligeræ capitulis hirtis ex purpureo fusci coloris* describens. Hic, inquit, affinitatem aliquam cum Scabiosis prætendere videtur. Namque Strobilorum inter squamulas *Pericarpia* lanuginosa & dura occultantur, Scabiosæ arborescentis Creticæ haud imparia, concava intus, *seménq;* oblongum includentia, in superiore autem parte, calycis loco membranacei, foliolis coronata quinque, crassis ac lanuginosis, quorum in medio flosculus pentapetalos, Globulariæ luteæ montanæ *Col.* accedens; quem (etsi ad flavedinem inclinet siccus) purpurei coloris existimo, cùm ejusdem etiam coloris mentionem in Plantæ hujus nomine *D. ten Rhyne* faciat.

Hæc Arbuscula non ineptè meâ sententia, denominari possit, Scabiosæ affinis arbuscula Affricana ericoides, sphærocephalos.

LIBRI VIGESIMI SEXTI
PARS POSTERIOR.
De Arboribus quarum flos summo fructui insidet.

ARbores, quarum flos fructui contiguus est, sunt vel eodem summo fructui insidente, vel basi fructûs cohærente. Quarum flos summo fructui insidet, fructu sunt plerunque ex residuo calyce umbilicato seu coronato; & dividi possunt in eas quarum fructus pericarpio seu pulpâ humidâ semina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente constat; & eas quarum fructus materia per maturitatem sicciore & seminibus inclusis componitur. Prioris generis arbores sunt vel fructu polypyreno, vel fructu monopyreno. Quæ fructu polypyreno sunt dividi possunt in majore fructu donatas, quas *Pomiferas* dicimus, & minore fructu præditas, quas *Bacciferas* cum vulgo appellamus. Quæ fructu monopyreno itidem vel eodem majore sunt, quas *Pruniferas*, vel minore, quas *Bacciferas* appellare liceat.

1. Primò ergo in loco agemus de arboribus fructu umbilicato, polypyreno, majore seu *Pomiferis umbilicatis*. His autem necessariò admiscendæ sunt nonnullæ fructu minore quarum sci. fructus cum majoribus notis genericis & characteristicis conveniunt. Sic verbi gratiâ Oxyacantha vulgaris seu spina alba, quamvis fructu parvo sit, ob convenientiam in reliquis notis omnibus cum Mespilo Aronia dicta, ab ea minimè separanda est. Idem dicendum de aliis multis speciebus *Sorbi* & *Mespili*, &c.
2. Secundò, de iis agemus quarum fructus pericarpio donatus monopyrenos major, seu de Pruniferis umbilicatis.

3. Tertiò,

3. Tertiò, de iis quæ fructu minore sunt seu monopyreno seu polypyreno, hoc est, de Bacciferis umbilicatis pericarpio donatis.
4. Quarto tandem in loco eas trademus quarum fructus umbilicatus materia per maturitatem (sicciore constat.

SECTIO I.

De Arboribus fructu umbilicato humido polypyreno majore, seu De Pomiferis Umbilicatis.

HAc Sectione comprehendimus omnes arbores fructu polypyreno majore quarum flos summo fructui insident quamvis vel nullum calycem habeat, vel calyx flori superstes non sit, nè quis cavilletur arbores hìc insertas quarum fructus umbilicatus non est.

CAP. I.

A. *De Malo sativa.* The Apple-Tree.

MAlum priore producta à Dorico & Æolico Μᾶλον pro μῆλον est, quod non modò *pecus* & mammillam, sed & *Pomi* genus significat. Arbor ipsa *Malus*, Græcis μηλέα. Voss.

Pomi vox latiùs patet quàm *Mali*: nonnulli enim Nucem etiam, quæ Græcis ἀκρόδρυον, hoc nomine complectuntur. Alii Nucem à Pomo ità distinguunt, ut *Pomum* sit quicquid foris habet quod edendo est, durum intus includit, *Nux* quicquid foris duriore corio tegitur, intus habet quod edendo est. Sed vulgo genus pro specie accipitur. Pomum autem à πόμα sive potiùs πῶμα (nam & hoc invenitur) dictum arbitratur Julius Scaliger: quia sitim tollerent eorum plurima, simúlque essent cibo & potui.

Malus autem, cùm sit arbor tota Europâ notissima, prolixa non indiget descriptione. Quin si indigeret, nostram in eo describendo operam superfluam reddit accurata J. Bauhini descriptio, quam nonnihil auctam Lectori proponemus.

Arbor est mediocris magnitudinis, ramis magis patula plerunq; quàm alta, cortice scabro, sæpe muscoso, obtecta, foris cinereo, intus flavo, ac lævi potiùs quàm aspero, materie alba, vel candicante, fragili, mediocriter dura, & variis utensilibus præsertim domesticis parandis, atq; ad torni artificium haud incommoda: *radice* non valdè multa, nec admodum profunda, sed in summo ferè terræ obhærente.

Folia ex rotundo oblonga, vel obtusa, vel acuminata, infernè villosa magis quàm supernè, præsertim nova, in ambitu crenata, alternatim posita.

Flores simul multi, ex brevibus tomentosis pediculis, suave-olentes, candidi vel purpurascentes, pentapetali, apicibus in medio subflavis.

Ipsa verò Mala adeò variant formâ, magnitudine, colore, sapore, maturescendi tempore, ut dinumerare haud sit facile. In genere tamen Malum fructus est magnitudine & figurâ varius; quippe aliud rotundum, aliud turbinatum, aliud sessile, quædam etiam angulosa. Sunt etiam quæ ad pugni gemini magnitudinem accedunt, sunt & parva & mediocria, tunica omnia contecta vel pallidâ, vel flavescente, interdum rubrâ, aut ex toto, aut ex parte, rariùs subcinerea, aut ad glaucum vergente, cui caro seu pulpa subest mitis, odorata in maturis, in immaturis & sylvestribus durior: sapore vel dulci, vel subacido aut vinoso, vel acido-dulci; in sylvestri austera atq; acerba. Pediculo suo quodq; adhæret, eo ipso longitudine & crassitudine diverso, è parte inferna, atque ut plurimùm cavata, rariùs prominente emerso: in cujus opposito, parte nimirum superna, est id quod πυθμένα quidam vocant ex Polluce, alii ὀμφαλον, umbilicus nempe seu cavitas quædam, cui inutile illud floris residuum, [floris calyx] insidet. In ipso fructus meditullio, seu *Volva* Scribonio dicta, *semina* latitant oblonga, altera parte obtusa, alterâ acuta, quà petiolum spectant, intus latentia, per maturitatem nigra, membranaceis quibusdam atq; duris pelliculis [cartilagineis potiùs] ceu parietibus intergerinis, sejuncta, ità ut singula in singulis latitent cellulis, interdum etiam gemina, quorum medulla candida, sapore subdulci.

Mali unam duntaxat speciem agnosco: nam quæ feruntur species varietates tantùm sunt accidentibus quibusdam, magnitudine, figurâ, colore, sapore, maturescendi tempore differentes.

Has autem varietates idcirco specie differre non existimo quia sationi originem suam debent, súntque infinitæ, nullo certo aut determinato numero, cùm ex semine sato novæ indies exoriantur.

Bauhinus uterque Pomorum varietatem ex insitionum maximè varietate ortam esse asserunt: Nos è seminibus satis varietatem hanc provenire existimamus; cùm (ut * alibi diximus) in insitionibus fructus surculi seu gemmæ naturam semper ferè sequatur. Non tamen negamus fructum insitione emendari & velut cicurari, succo ex acerbo aut acido in mitem evecto. *Lib. 1. c. 19.

Tempus. Mali apud nos in Anglia florent ſub exitum Aprilis, & initio Maii: Fructus ſuos maturant aliæ citiùs, aliæ tardius, præcoces Julio menſe & Augusti initio, ſerotinæ non ante finem Septembris, aut Octobris initium.

Locus. Amat quævis ferè loca Malus, ſi ferventiora excipias, ſed maximè temperata, aut etiam humidiora (ut rectè J. Bauhinus) non tamen frigidiſſima. Raræ ſunt in interiore Italia & Gallo-provincia ob cœli fervorem *J. B.* Abhorrent etiam loca maritima, nec uſpiam nobis viſa in ejuſmodi locis; ac nè in vicinis quidem commodè coluntur. *Idem.* Concludit tandem Malos temperata loca quærere, quæ tamen nonnihil ad calorem & ſiccitatem vergant, ut naſcantur ſapidiora.

Genera illa Malorum quæ C. Bauhinus in Pinace pro peculiaribus habet nobis non aliter differre videntur quàm reliquæ varietates. Eæ ſunt

1. Malus pumila, quæ potiùs frutex quàm arbor.
2. Malus exigua pallidis floribus.
3. Malus ſine ſemine interiùs in fructu.
4. Malus non florens fructificans tamen; quæ duæ ſpecies ſunt degeneres ſeu monſtroſæ.
5. Malus folio Pyri.
6. Malus flore pleno. Naturæ luſus eſt, ut in Ceraſo.
7. Mala ſylveſtria, Perſica, &c. quæ & alba & rubra, & majora & minora. De his tamen paulò poſt ſpecialiùs agemus.

Vires & Uſus. Vires Pomorum variæ ſunt pro ſaporum varietate: Acida, acerba & auſtera aſtringunt ac proinde alvum ſiſtunt; verùm cum butyro cocta cibum febricitantibus præbent commodum, inquit Schroderus.

Dulcia ſunt naturæ calidioris & laxantis.

Subacida ſeu vinoſa naturæ ſunt mixtæ, conveniúntq; ventriculo & cordi.

J. Bauhinus Ariſtotelis ſententiam probat, ut Poma ante cibum ſumantur. Sumpta enim, inquit, ante cibum facillimè alvum ſolvunt; at ſi poſt cibum, nihil ferè aliud quàm inflant, & flatus excitando moleſtiam creant ſtomacho, ut proprio periculo didicimus. Noſtrâ experientiâ commodiſſimum tempus edendi poma non eſt matutinum ante prandium, cum ventriculus planè vacuus eſt & jejunus, ob cruditatem & acorem, uti nec ante cœnam ob eandem rationem: at neq; ſtatim à prandio aut cœna, ſed duabus tribus, quatuorve horis poſt utramlibet refectionem, cùm ventriculus nondum penitus exhauſtus eſt, nec nimis repletus. Poma ſanè ſunt fungoſa & ſpongioſa, quæ injecta aquæ innatant, contra Pyra reſidunt, unde Poma difficulter in ventriculo concoquuntur.

Pyra ſive cruda ſive cocta faciliùs fero, meliúſque digero, inquit Idem.

Quamvis autem Poma ventriculo frigidiori & humidiori fortaſſe noceant, calidiori tamen & bilioſo apprimè conveniunt, & alvum facilem reddunt.

Omnibus ferè Pomis commune eſt, quòd ſuccus expreſſus admixto pauxillo Croci ebibitus veneno adverſatur, & ventris animalia pellit.

Punctionibus lateris Camerarius inducit cataplaſma ex pomo dulci, cui thus contuſum inditur, at ſimul aſſentur. Idem ad pulveris pyrii empyreuma extinguendum pomum dulce in Plantaginis latifoliæ aqua coquit ad tabitudinem, dein cum lacte facto cataplaſmate vulneri inducit.

Nos in quotidiano uſu habemus, ac magni facimus experimentum quod è Pomis in aqua coctis paratur, & pulmenti ſpecie oculorum inflammationibus imponitur. Poſſunt & ex lacte coqui, vel caprino, vel muliebri, vel ex aqua roſac. euphraſ. vel ex alia aqua frigida. Ego tamen feliciter ſæpius hoc medicamentum expertus ſum, etiam ſine lacte. *J. B.* Noſtrates non minore commodo pomum putridum oculorum inflammationibus & tumoribus quibuſcunq; imponunt. Memorabile eſt experimentum quod refert Simon Paulus, Quadrip. Botan. Claſſ. 2. p. 82. Recordor inquit honeſtiſſimam matronam mihi faſſam, ſibi à Lithotomo quodam Stralſundenſi femur gangrænâ correptum, omnino reſtitutum eſſe poſtquam illius ſuaſu poma putrida contuſa, & ſine ullius liquoris affuſione cocta, cataplaſmatis formâ ſemel atq; iterum applicuiſſet.

Geſnerus in vitiis pulmonis & dyſpnœa Malum aſſum excavatum, & drachmâ thuris repletum, felici cum ſucceſſu comedendum dedit.

Deniq; poma comeſta, ſyrupus, de pomis ſimpl. & compoſitus cor exhilarare ejúſq; palpitationi & ſyncope conferre, inq; morbis Melancholiæ ſummopere prodeſſe creduntur. [Caſp. Hofmannus, quòd tantis laudibus par ſit ſyrupus de pomis ſe vix credere ſcribit.] Pomorum etiam uſus eſt ad nobilem illam confectionem *Alkermes*.

Cæterùm Poma commodiſſimè aſſervantur in loco frigido, & ſicco potiùs quàm humido, in acervum etiam congeſta. Verùm nè à frigore nimio congelentur diligenter cavendum: ideóq; cùm gelu vehementius ingruit, vel ſtragulis injectis, vel copioſo ſtramine, (quidam Avenaceum præcipuè commendant) contegenda ſunt, vel in cellam ſubterraneam profundiorem recondenda; ubi à gelu etiam vehementiſſimo tuta & illæſa latitant; ut plurimorum experientia conſtat.

E Pomis contuſis & prelo ſubjectis ſuccus exprimitur, qui poſtquam fermentatus & partibus heterogeneis ſecretis probè defæcatus & clarus evaſerit, potui idoneus redditur, nec vino multùm inferior ſapore aut viribus. Variat autem pro qualitate & ingenio Pomorum ex quibus efficitur, ut & pro ætate.

Pomaceum parandi modus ſimpliciſſimus nobis omnium optimus videtur. Succum expreſſum vaſe ſatis capaci & aperto exceptum tandiu reſtare ſinas, donec fæces craſſiores ſubſederint, & efferveſcere incipiat; deinde in dolium clauſum & operculatum, cereviſiarii aut vinarii ſimile infundas; ubi cùm ſeſe purgaverit & partibus heterogeneis ſecretis & ejectis clarus evaſerit, (quod menſis unius minimùm ſpatium poſtulat) in ampullas vitreas teſtaceáſve anguſti colli & oris exhaurias, eáſq; bene obturatas in cellam aliúmve locum frigidum recondas. Hoc modo paratum & aſſervatum Pomaceum in multos etiam annos durabit incorruptum, nec in vappam aut acetum degenerabit; quin ſi ex Pomis electis, & boni ſucci fiat, generoſum & lene experieris, quóque vetuſtius

eò

eò ferè melius. Nonnulli ut liquor clarior & defæcatior evadat, è doliis exhaustum in nova transfundunt, & aliquantisper denuo restare faciunt.

Infinitus essem si omnes Pomorum usus in cibo & medicina enumerare aggrederer. Sufficiat dixisse omnium apud nos nascentium arboreorum fœtuum longè utilissima esse, nec sine insigni detrimento iis carere posse humanam vitam.

Pomorum Anglicorum laudabiliorum varia genera.

Quamvis Pomorum numerus (ut diximus) incertus & indefinitus sit, celebriores tamen species seu potiùs varietates, quæ præcipuo apud nos in honore & pretio sunt, recensere non ab re fuerit. Cùm enim Poma Anglica, palato nostro arbitro, bonitatis & nobilitatis palmam Europæis omnibus præripiant, cur non & nos aliorum imitatione Patriæ nostræ in hoc genere divitias explicemus, nec minore quàm alias terras optimorum fructuum proventu eam abundare ostendamus? At nec inutilis erit ejusmodi enumeratio iis qui Pomaria conserunt ad delectum stirpium faciendum, ut vilibus & fatuis fructibus rejectis, nobiliores duntaxat, & opimo succo prægnantes, quæ pari facilitate, utilitate autem multo majore plantantur, admittant.

1. *Poma molliora & fugaciora, mensis secundis instruendis idonea, quorum nonnulla præcocia.*

1. **The Ginetting, or Juneting**, Pomum Ginettinum, quod unde dictum sit me latet. Est illud omnium apud nos nascentium Pomorum initium, ut præcocissimum ità ferè minimum, quibus notis ab aliis discretu facillimum.

2. **The Margaret, or Magdalene.** Margaretæ seu Magdalenæ Pomum; mihi ignotum, hoc saltem nomine.

3. **The King-Apple**, Pomum regium.

4. **The Aromatick, or golden Russetting.**

5. **The Flax-Apple.** A Lino denominatum, nescio ob quam rationem.

6. **The Spice-Apple.** Pomum Aromaticum ab odore & sapore.

7. **The Summer Queening.** Pomum reginale æstivum, nonnullis Caryophylleum. **The Gilly-flower-apple**, ab odore dictum.

8. **The go-no-further, or Cats-head**, i. e. Caput felinum à figura & magnitudine denominatum; Omnium, mihi saltem cognitorum pomorum maximum, nec tamen succi illaudabilis.

9. **The Golden Pippin.** Pippinum aureum, chrysomelum. Multa sunt apud nos Pomorum genera Pippini nomine insignita, à Gallis fortè mutuato. Quodnam autem genus Londinenses hortulani, qui Catalogum hunc dederunt, hoc nomine intelligant non satis scio: nam quod apud nos in Essexia hoc nomine colitur, pomum est exiguum, sublongum, luteo aureóve per maturitatem colore, unde & nomen, ni fortè ab excellentia aut dignitate & pretio suo ità dictum sit, carne firma, solida, & ad ver usq; durabili, unde pomis æstivis seu fugacibus accenseri non debet, quamvis etiam initio hyemis crudum esculentum sit. Ad omnes culinæ usus præstantissimum habetur, & Pomaceo conficiendo egregium. Hoc nonnulli **The Barford Pippin** vocant. Certè alia species est quam Parkinsonus **The Golding Pippin** vocat, quod Pippinorum dictorum omnium, maximum esse non minùs quàm optimum scribit.

10. **The Good Housewife, or Bontradue.**

11. **The Giant-apple.** Gigas, ob magnitudinem fortè dictum.

12. **The Pomewater.** Pomum aqueum, olim apud majores nostros celebre. E majoribus est, exteriùs albicans, succo prægnans, acido, grato, & nonnihil una amaricante.

13. **The Summer Pearmain**; quod nomen Pyrum magnum æstivum significat, cujus rationem non assequor. Magnitudinis mediæ est, exteriùs rubro striatum, carne firma, sapore delicato.

14. **The Kirton Pippin, or Holland Pippin.** Pippinum Kirtonianum sive Hollandicum. Parvum est, depressum, & in latitudinem diffusum, umbilico lato, unde & **Broad-ey** in Sussexia dicitur, dulci & pungenti acore inprimis commendabile.

15. **The Orange-Apple.** Pomum Aurantiacum seu Orangianum.

16. **Summer Belle-boon.** Bellum & bonum æstivum, ut nomen ità & fructus Gallicæ originis est. Aspectu pulchrum, media magnitudine, colore flavicante.

17. **The Paradise-Apple.** Pomum Paradisiacum. Visu pulcherrimum & speciosum, colore flavo, verùm carne levi & spongiosa, sapore dulci amaricante, minùs laudabile.

18. **The Famagusta**, à Cypri insulæ metropoli nomen adeptum, fortè quòd indè translatum.

19. **The Codling.** Pomum coctile. Externe albicat, è latere soli obverso rubore perfusum; cuticula lævi, quam à coctione facile exuit. Crudum vix editur ob duritiem & aciditatem, sed coctum vel cum cremore lactis, vel cum aqua rosacea & saccharo comestum inter laudatissima fercula hahabetur. Avulsione vel ramulo deciso seritur & facilè comprehendit.

20. At nec omittendum est in hac Catalogo **The Costard-apple** dictum, quod tantæ olim æstimationis fuit, ut Melopolis per antonomasian quandam id nominis inditum fuerit. Nam **Costard-mongers** etiamnum hodie dicuntur.

21. Tandem nec nobis reticendum, nec à pomario excludendum Pomum **The Sops in wine**, id est, Offæ vino intinctæ, dictum. Quamvis enim carne sit molli & fungosa, nec sapore præcipuo, tamen ob colorem rubentem quo pulpa interior per totum suffusa est, raritatis & spectaculi causâ coli meretur.

2. *Poma quædam provinciis nonnullis peculiaria; quæ locis suis natalibus laudatissima habentur, & aliò translata ferè degenerant.*

1. The Stockin-apple, or Stoken-apple ab oppido *Stoke* nomen fortè adeptum, in Herefordia celebre.
2. The Golden Renet. Pomum renatum aureum, Hartfordiæ proprium.
3. The Darling. Pomum delicatulum Cestriæ.
4. The Angels-bit, i. e. Buccea Angelica Worcestriæ præcipuo in honore.
5. The Harvey-apple. Pomum Harveianum ab inventore Gabriele Harveio Doctore nomen sortitum, Cantabrigiæ suæ deliciæ. Grande est, colore è viridi albente, maculis plerunq; nigris infecto; vix ultra natalitia Christi durat.
6. The Quarrington Devoniæ.

3. *Poma Hyemalia, & durabilia.*

1. The Winter Queening. Pomum Reginale hybernum, è lata basi in rostrum acutius producitur: carne firma & solida, sapore Caryophyllum redolente. 2. The Quince Apple. Pomum cydonites seu cotonei formâ. 3. The Winter Pearmain. De cognomine æstivo diximus superiùs. 4. The None-such. Pomum incomparabile. 5. The Pealing. 6. The Leather-coat. Pomum duracinum seu duricorium, si ità loqui liceat, cujus non cutis tantum sed & pulpa tota dura est: nonnullis The Winter John, id est, Joanninum hybernum dicitur. 7. The Pome-Roy. Velut Rex Pomorum. 8. The Lording. 9. The July-flower Apple. Caryophylleum. 10. The Pear-apple. Pyriforme. 11. The Greening. 12. Lones Pearmain. 13. The green Russetting. 14. The red Russetting. Poma hæc Rossettina dicta à colore quodammodo ferrugineo seu rosso cute sunt undiq; scabra & velut ustulata, carne firma, & solida, succo pauco & bene concocto, sapore optimo, per totam durant hyemem, & saporis gratiam retinent. 15. The Winter Fillet or Violet. Pomum violaceum hybernum. 16. The Winter Belle & bonne. 17. The Oaken pin. 18. The John-apple, or Deux ans, i. e. Pomum Joanninum seu biennale. Pomorum omnium durabilissimum est, & cùm alia poma mollescere & corrumpi incipiunt, maturescit & esui opportunum evadit. 19. The Westbury. 20. The Winter-Reed. 21. The Flower of Kent. 22. The Winter Chesnut. 23. The Maligar apple. 24. The Short tart. 25. The Pelmell. 26. Thrift. 27. Winter Clary. 28. The Fig-apple. Ficoides. 29. Horum nulli secundum, sive magnitudinem, sive saporem, sive durabilitatem spectes, Pomum Pippinum simpliciter & Pippinum album dictum, Essexiensibus Renatum [the Renet,] à Gallis mutuato nomine: ideóque non omittendum fuit, at nec ultimo in loco ponendum. 30. Locum etiam aliquem, nè dicam principem, sibi vendicat Pippinum Cantianum, quod prædicto majus est & succulentius, pythmene profundiùs depresso, saporis tamen gratia nostro judicio ei cedit. 31. Nec prorsus rejiciendum Pippinum Gallicum, The French Pippin. Pippinorum dictorum maximum, quod quamvis carne molli & fungosa sit, sapore tamen grato palato arridet, & quod mirum diu durat.

4. *Poma Pomaceo seu Cidræ conficiendæ maximè idonea.*

1. The Red-streak, i. e. pomum rubro striatum, omnium optimum habetur, quanvis gustui minùs gratum sit, & ad sylvestrium potiùs naturam accedat. 2. The Bromsberry crab. 3. The Golden Pippin, de quo jam dictum. 4. The Gennet-moil. 5. The Westbury-apple. 6. The white and red Mast-apples. 7. The John apple. 8. The Underleaf. 9. The Winter Fillet. 10. Elliots. 11. Stocken apple. 12. Bitter-Scale. 13. Claret-wine-apple. 14. Arrier Apple. 15. Richards, or Orange Apple. 16. Coling apple. 17. Olive apple. 18. Fox-whelp. 19. Pippins and Pearmains mixt. 20. The Gilly-flower apple.

Catalogos hosce Pomorum, ut & Pyrorum, Prunorum, aliorúmq; fructuum, nunc dierum præcipuè celebrium ad me transmisit *D. Tancredus Robinson*, quos dictantibus peritissimis nonnullis & expertissimis hortulanis Londinensibus à se consultis in nostram gratiam conscripsit.

A. 5. *De Malo sylvestri sive agresti Anglis.* The Crabtree, or Wilding.

Arridet nobis Scaligeri sententia, quam ex Platonis Timæo hausit, nimirum sativas omnes arbores olim fuisse feras, neq; à seipsis nisi cultu differre, translatámq; Malum agrestem ex feris locis cultu mitescere, quod non fieret, inquit, si naturâ esset fera aut sterilis. Verùm hoc intellectum volumus de arboribus quales nunc sunt postquam, Adamo è Paradiso excluso, terra maledicta est, non quales initio à Deo creabantur.

Quicquid tamen de hoc sit, neq; enim mordicus hanc sententiam tuemur, Malus agrestis atque ejus fructus in tantum differt à mitium genere, ut meritò velut distincta species haberi possit. Eam autem J. Bauhinus sic describit,

Minùs ferè procera est quàm sativa, tortuosior, ramosior, strigosior, materie, ut putatur, duriore firmioréque. Multiplex illa ramorum & surculorum incondita divisura agrestem & incultum habitum facilè ostentat. Sed & stolones tam è caudice quàm è radicibus luxuriantes ut neglectum cultum, ità & propria rigiditate sylvestrem naturam produnt. *Folia* quàm sativæ magna ex parte minora, constrictiora. *Flores* sativis similes, sed ferè minores, egregiè odorati, interdum subrubelli. In fructu differentia præcipua, qui parvus & raro Juglandem æquans, magnitudine ferè Mespili, sed

figurâ

figurâ rotundior, longiusculo ac tenui pendet pediculo, cortice seu cute viridi, tandem & flavescente quorundam etiam pulchrè rubente. Sed nec substantiæ mollitie, nec saporis convenientiâ, unquam ad sativa accedunt, ac nè quidem ad infimæ notæ acidissima vel austera: tanta pollent adstringendi facultate, tantâque acerbitate, ut esui planè inepta, nec unquam fiant apta.

Malorum agrestium non minùs quàm hortensium & cultorum plures habentur species, quæ pariter enumerari nequeunt, nec si possent operæpretium id foret.

Florent cum hortensibus ferè, aut paulò etiam serius: tardiùs etiam maturantur, nempe Octobri. *Tempus.*

In sylvis & sepibus frequentes occurrunt non in Anglia tantùm sed etiam in regionibus transmarinis. *Locus.*

Fructus vehementer austerus est, acidus & adstringens nec minùs succus è contusis prælo expressus, cujus usus frequentissimus est in Anglia, Gallia, Germania, Aceti loco, *Agrestam* nonnulli vocant. Repositum per annum aut etiam plures asservant. Pisces eo coctos firmiores fieri & sapidiores existimant Galli & Germani, quod nobis etiam probatur, inquit J. Bauhinus. Succum hunc **Verjuice**, i. e. viridem succum appellant nostrates, à Gallis mutuato nomine. Cum flore cerevisiæ mixtus & impositus utilis est adversùs ignem sacrum, scabiem, inflammationes quascunq;. *Vires.*

Oculis instillatus eorum inflammationes & lippitudines specifica proprietate sanare creditur.

Ad Scrophulas, ℞ Succum Pomorum agrestium calefactum, ulceribus diligenter eo lotis & purgatis lanam nigram oleo è pedibus bubulis priùs humectatam impone. *D. Hulse* è MS. nondum edito.

6. *Malus Indica pomo anguloso* Carambolas *dicta. Tamara-tonga seu Carambolas* H. M. *Carambolas* Park. *Carambolas Acostæ* J. B. *Mala Goensia fructu octangulari pomi vulgaris magnitudine* C. B. *erroneè, fructus enim quadrangularis est, aut pentagonus.*

Ad duodecim aut quatuordecim circiter pedum altitudinem excrescit. Caudex pedis mensuram in ambitu vix superat, multisq; ramis in orbem diffusis donatus est, cortice scabro & fusco obductus. Lignum albicans, medulla intus albicante & molli refertum.

Similiter *radix* albicans, nigricante cortice tecta. *Folia* ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, glabra, viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam: Odore sylvestri, sapore amaricante & adstringente. *Flores* racematim ipsis ramis inhærent, atq; è calyce rubicundo in quinq; lacinias secto prodeunt, quinq; tenuibus, oblongo-rotundis, purpureis foliis constantes, quinq; in medio albicantibus *staminulis*, flavescentibus *apicibus* dotatis præditi: sapor iis subacidus, odor nullus.

Fructus oblongi, umbilico exiguo, at eminente, in vertice præditi, quinque angulis crassioribus sulcati, qui tamen in medio eminentiores sunt, juxta utrumq; caput non tam evidentes, cortice tenui, undiq; carni arctissimè adhærente, glabro, nitente, primùm viridi, dein flavescente cincti, carne primum albicante, deinde eâdem flavescente, tenera, succulenta, saporísque primùm acerbi, dein acido-dulcis & suavis intus referti. In pentagono ejus meditullio decem latitant *semina* oblonga, altera parte obtusa, altera acuta, rufa, glabra, membranaceis quibusdam atq; duris pelliculis, seu parietibus intergerinis, uti in malis, sejuncta, ità ut gemina in singulis latitent cellulis.

Garcias & Acosta fructum quadrangulum faciunt, in quatuor velut partes divisum, majusculi ovi gallinacei magnitudine.

In hortis & pomariis seritur: ter singulis annis floret & fructus exhibet maturos, Sobole aut seminibus sata à primo triennio ad annum quinquagesimum usq; frugifera est. *Locus.*

Succus è radicibus expressus & assumptus æstum febrilem compescit. E foliis contusis cum Oryzæ infuso cataplasma conficitur, quod tumores quoscunq; potenter emollit & resolvit: ex eisdem in Oryzæ infuso decoctis aut maceratis egregium fit decoctum vulnerarium. Succus è fructibus expressus pruritum, impetiginem, psoram, similésque affectus cutaneos sanat, si linteis parti affectæ subinde admoveatur; idem, si cum adusto Nucis Indicæ vino (quod vulgò *Araque* dicitur) propinetur, alvi cruciatus lenit, & diarrhœam sistit. Insuper è foliis his contusis & cum succo è Palmæ floribus expresso cataplasma paratur, quod inflammationibus quibuscunq; medetur. E fructibus exsiccatis, & cum foliis *Betelæ* contusis pulvis fit, qui cum Nucis Indicæ vino adusto propinatus dolores parturientium promovet, necnon fœtum mortuum & secundinas expellit. *Vires.*

Fructus maturi in deliciis comeduntur, immaturi verò saccharo vel muria & aceto condiuntur.

E fructibus immaturis succus exprimitur, qui in vestes incidens suo acore colores exedit; atq; adeo ad maculas quascunq; è linteis delendas frequenter usurpatur: colores etiam ad lintea tingenda ex eo parantur: necnon cum fructibus immaturis Auri-fabri vasa argentea decoquere & depurare solent.

Duæ sunt species, quæ inter se vix distinguuntur, nisi quòd altera dulcissimi planè sit saporis. *Folia in hac arbore pinnata esse videntur, pluribus pinnarum conjugationibus mediæ costæ adnexis cum impari in extrema costa folio.*

7. *Malus Indica fructu pentagono,* Bilimbi *dicta. Bilimbi* H. M. *Billing-bing* Bontii. *H. M.*

Arbuscula est humilis, octo aut decem circiter pedes alta, caudice tenui, ramis in orbem diffusis eleganter ornato, qui cortice atro-viridi, primùm hirsuto, & spinis tenuissimis subaspero, dein glabro obducti, atq; molli & albicante medulla intus referti sunt, Lignum tamen prædurum, albicans, insipidum, inodorum. *Radix* similiter albicans, rufo cortice tecta.

Folia pinnata; pinnæ seu foliola singularia oblongo teretia, crassa, mollia, viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam, odore suavi, sapore subacido.

Flores non surculis foliosis, at ipsis ramis, necnon toti caudici inhærent numerosi, & quasi in fascias spithamam longas collecti, atq; è calyce rubicundo, in quinq; lacinias acuminatas secto prodeunt, quinq; tenuibus oblongo-teretibus, supernè colore purpureo, infernè pallidiore nitentibus reflexis foliis constantes, decem in medio rubicundis staminibus, albicantibus *apicibus* ornatis mediam

floris cavitatem & albicantem umbilicum occupantibus, quorum quinq; elatiora extra florem prominent, quinq; verò breviora ſunt: odor violaceus, ſapor ſubacidus & gratus.

Fructus, qui etiam plures ſimul floribus ſuccedunt, fructibus *Tamara-tongæ* planè ſimiles, oblongo-rotundi ſunt, ovo gallinaceo magnitudine reſpondentes, quinq; angulis craſſioribus ſulcati, cortice & carne ut in illa, niſi quod hæc primùm viridis eſſe dicatur & uvarum carni haud abſimilis, ille ſemper viridis ſit. *Semina* in ſingulis cellulis latitant ſingula, interdum etiam gemina.

Locus. Arbor hæc ſobole aut ſeminibus in hortis ſata ubiq; in *Malabar* naſcitur, per totum annum floret fructúſque fert, atq; à primo ſationis anno ad quinquageſimum & ultra frugifera eſt.

Vires. Eaſdem vires & uſus habet cum præcedente. Fructus autem quanvis maturi ſubacidi gratique ſunt ſaporis, immaturi tamen acerbi, adeò ut ſtupor dentium ex acidorum eſu contractus hiſce fructibus comeſtis obfuſcetur: quod & Bontius adnotavit: qui ſe ex ejus ſucco ſyrupum conficere ſolere ſcribit adverſus hepatis intemperiem calidam, & ſanguinis phlogoſin.

Eo etiam utimur (inquit idem) cum Oryzæ non decorticatæ decocto, quod *Padii* vocamus, egregio juvamento in febribus ardentibus & continuis; tum ſiti ſedandæ optimè confert, choleræ quoq; impetum ſiſtit.

8. *Neli-pouli ſeu Bilimbi altera minor* H. M. *P.* 3. *T.* 47. *p.* 57.

H. M.

Duæ ſunt hujus ſpecies (potiùs ſexus) quarum altera quanquam floret, nullos tamen fructus fert, & peculiari nomine *Ala-pouli* dicitur.

Ad octo aut decem circiter pedum altitudinem excreſcunt.

Caudex albicans, pedis menſuram in ambitu vix ſuperat, multíſque ſurculis folioſis, glabris, viridibus, in orbem diffuſis donatus, cortice craſſo, furvo, intúſque purpureo obductus.

Radix purpurea cinereo tegitur cortice, ac ſuccum ſtillat lacteum; ſapor acris, odor nullus.

Folia foliis *Bilimbi* planè ſimilia, pinnata.

Similiter *floſculi* non ſurculis folioſis, non ipſi caudici, uti in *Bilimbi* cernitur, ſed ramis lignoſis racematim inhærent, exigui, uvarum floſculis haud abſimiles, quatuor aut ſex tenuibus, acuminatis, purpureis, atq; in ſtellæ modum expanſis foliolis conſtantes, octo aut decem in medio albicantibus *fibris* præditi. Odor ſuavis, ſapor ſubacidus.

Fructus qui floribus ſuccedunt, ramis lignoſis quoq; racematim inhærent, plano-rotundi, Ceraſo nigro majori magnitudine reſpondentes, ſex octóve angulis ſulcati, glabri, ſubvirides, nitentes ac pellucidi, umbilico concavo exiguo in vertice ornati, necnon carne ſucculenta (Prunorum carni haud abſimili) ſubacidi gratíque ſaporis intus referti, ac pellicula tenui, undiq; carni arctè adhærente, cincti. Intra carnem oſſiculum continetur, quod nucleum includit calloſum, oblongum, è ſex, octóve ſeminibus, tenuis cuticulæ ope inter ſe junctis conſtantem, quæ detracta hac pellicula conſpiciuntur, oblonga, ſupernè rotunda, infernè plana. Hi autem fructus ſubacidi & grati in deliciis habentur, & in eduliis uſurpantur, necnon ſaccharo aut aceto & muriâ condiuntur, vel in furno exſiccati ad varios uſus ſervantur.

Locus. Creſcit ubiq; in Malabar & Canaria, ſobole aut ſeminibus in hortis ſata: per totum annum floret, fructúſque fert, atq; à primo ſationis anno ad quinquageſimum uſq; frugifera eſt.

Vires. Radix hujus arboris cum ſemine Sinapis & cumini contuſa atq; exhibita vomitum ciet, alvúmque movet: at verò cum fructu *Tamara-tonga* ſi uſurpetur, nimium alvi fluxum compeſcit & dyſpnœam ſanat. E foliis cum aqua communi decoctum conficitur, quod ſudores movit, ac variolas expellit. Ex eiſdem etiam cum Croco Malabarico (quam *Manya-Cova* indigenæ vocant) in aqua decoctis balneum fit, quod quibuſcunq; membrorum doloribus potenter medetur. Ipſi autem fructus ſummopere refrigerant, atque ideo ad ſitim ingentem in febri continua compeſcendam perquam utiles ſunt.

Malus Indica *Acoſtæ*, Ber *Garziæ*, quam C. Bauhinus Malum Maluccenſem nonnihil ſpinoſam vocat, ad Pruniferum potiùs genus pertinere videtur. Fructus enim ejus Zizyphis ſimiles eſſe aiunt.

Mala Guianenſia *C. B.* Pinas, quæ totius mundi poma ſuperant, nec ullibi meliora quàm in Guiana. *Part.* 8. *Ind. Occident.* Qu. annon fructum Ananas intelligant.

Mala Americana Pyri ſpecie *C. B.* ad Prunorum potiùs genus pertinet, & Prunus Americana pyriformis noſtrâ ſententiâ rectiùs dicitur.

CAP. II.

A. 1. *De Pyro Angl.* The Pear-tree.

PYrus à πῦρ, id eſt, *ignis* dicitur, quod fructus ejus flammæ inſtar è lato in oblongum faſtigietur, υ in ι tranſit ut à φύω eſt fio. Verùm quomodo ſcribendum ſit Pyrúſne cum y, an Pirus cum i, inter eruditos non convenit. Optima Plinii exemplaria ubique *Pirum* habent cum i. Alii Pirum à Græco Ἄπιος deducunt, truncato capite, ut in multis aliis, & inſerto R. quomodo à κορίαννον eſt coriandrum, à φλέγω flagro, à πύθω *putreo*. Sed unde Ἄπιος an ab Apia regione, id eſt, Peloponneſo, an hæc ab Ἄπιος, quod veriſimilius videtur.

Ut Mali ità & Pyri unam duntaxat ſpeciem agnoſco ob rationes in capite de Malo dictas.

Eſt autem Pyrus ſativa, (deſcribente J. Bauhino) craſſo eóque recto & ſimplici *caudice*. Altiùs quàm Malus aſſurgit, ſed minùs fit patula, ramis, iiſque plurimis, ſurrectis potiùs quàm laterorſum extenſis, cortice quàm Mali ſcabriore eſt, materie firma ſatíſque tractabili, præſertim ad typos &

ſculpturas

ſculpturas apta, item ad tornum & alia, ex pallida rufeſcente, quæ ſiccata magis etiam rutila fit. *Folia* circinata ferè, vel ex circinato oblonga, marginibus æqualibus ſeu minimè inciſis aut crenatis, eorum figura pro ſpecierum diverſitate variante, longiuſculo pediculo hærentia, ſupernè lævia, ſplendentia, infernè aſperiuſcula, albicantia, alternatim poſita. *Flores* ferè quales Malo, pentaphylli, albicantes, *apices* purpurei. *Fructus*, hoc eſt, Pyra pæne omnia, turbinata, circa pythmena craſſiora, & velut in Pyramidem faſtigiata, in qua tamen figura multùm variant, [imò non omnes eam obſervant] carne quàm Malorum denſiore, ſatis ſuccoſâ, ſed plerunque aceroſa, præſertim circa media, ubi ſemina foris nigra, intus alba, qualia Mali, cellulis coriaceis diſtincta continentur; pediculo ferè quàm Pomorum longiori. Colore multùm variant, quemadmodum & ſapore: In genere non tam vividus his color quàm Malo; neque cute tam lævi contecta, ſed aliàs virenti, aliàs araneoſa, aliàs ſubflava, rariùs rufeſcente, utplurimum obſoleta, & leviter ſcabra. Sapor vel dulcis, vel acidus, vel auſterus, vel acerbus. Arbor caret ſpinis. Radicem habet profundè actam (ut ſcribit Theophraſtus.)

Pyrus in ſenectute fœcundior, autore Theophr. & experientia teſte. Παραβλαστική dicta eſt, h. e. è radice emittens pullum: huic enim longè etiam ſubter terram productis radicibus ſtolones enaſcuntur. Salſis offendi aiunt.

Pulpa in hoc aliiſque fructibus eſculentis quibus data eſt, non tantùm ut Animalibus in cibum cedat à natura conceſſa eſt; ſed etiam ad ſeminum præſidium: quæ etſi coriaceo amictu donata ſint, meliùs tamen & feliciùs intra pulpam, vel putridam etiam, tota conſervantur hyeme quàm exempta.

Pyra pleraq; calculoſa ſunt, ideóque à nonnullis calculo in humano corpore generando idonea putantur & ob id in cibis damnanda.

Pyrorum non minùs quàm Pomorum genera, ſeu differentiæ numeroſiſſimæ ſunt, aut veriùs novis quotannis productis & æternùm producendis infinitæ: nec tamen omnes quæ etiam nunc extant varietates enumerare cuiquam facile nè dicam poſſibile fuerit, cùm unuſquiſq; ferè pagus quædam genera peculiaria habeat. Sunt quædam fateor in unaquâque regione aliis celebriora & paſſim cognita, in Gallia ſcilicet, Hiſpania, Germania, Italia, Anglia, quæ recenſuere Curtius, Dalechampius, Ruellius, Matthiolus, Cæſalpinus, Aug. Gallus, Cordus, J. Bauhinus, Parkinſonus, Hortulani Gallici auctor, aliique, ad quos Lectorem qui ea ſcire deſiderat remitto. Duo tamen genera inſigniora non apud Anglos duntaxat, ſed & Gallos, & Italos & Germanos dudum celebria, nec minore in pretio & honore hodie etiam habita, indicta præterire nequeo: Ea ſunt,

1. *Bergomatia*, à Bergamo Italiæ urbe denominata, ſucco ſaporéque egregia, rotundiore formâ, colore herbaceo, qui nec dotem referat. Autumno appetente matureſcunt, verùm non diu durant, niſi paulo ante plenam maturitatem colligantur, & commodè reponantur, ſive cocta ſive cruda edantur utriq; eſui jucundiſſima ſunt, inquit Curtius. Verùm inutilem operam navant qui ea coquunt, ſiquidem crudorum ſuccus omnium non dico pyrorum, ſed fructuum in Anglia naſcentium, palato noſtro ſapidiſſimus eſt, & ut ita dicam, ditiſſimus.

2. *Boni Chriſtiani* dicta. Serotina hæc, uti in Autumnum durent, ampliſſima, cucurbitæ figura, herbaceo colore, ſubnigro, ſucco dulciſſimo, ut etiam cùm ſenuerint crudæ per orbiculos in latum tenuiter diſſecta, additâ aquâ roſaceâ & ſaccharo edantur. Per ſummos enim calores refrigerare perhibentur, ut ægris etiam contra ardores præbeantur. *Curt.*

Pyrus loca temperata amat; in calidioribus, ut Ægypto, referente Theophraſto, pauca oritur. Læto ſolo gaudet, nec tamen glareoſum aſpernatur, ubi Mali non proficiunt. Nihil frequentius Germaniæ, Galliæ, ſed præſertim Septentrionis plagis, Belgio, Northmanniæ, Angliæ. *Locus.*

Pyrus, ut rectè Tragus, ante Malum plerunq; cum ceraſo florem edit, Aprili menſe aut tempeſtate frigidiore etiam Maii initio. Æſtate & Autumno fructus matureſcit.

Pyrorum vires ex ſaporum generibus metiendæ ſunt, Dulcia emolliunt potiùs quàm aſtringunt, acida & acerba adſtringunt.

Pyra eſu ſtomacho grata ſunt, & ſitim extinguunt, etiam cruda, utiliora, autore Matthiolo, ſi poſtrema in paſtu comedantur. Unanimi tamen conſenſu medicorum cocta crudis præſtant. *Decocta mirè ſalubria ſunt & grata.* Plin. Crudis ſemper cocta utiliora & ad corporis nutritionem meliora. *Matth.* *Vires.*

Cruda gravant ſtomachum, relevant pyra cocta gravatum. Schol. Salerni.

Nos pyra cruda bene matura, boni ſucci & melioris notæ, non inſalubria putamus: ejuſmodi enim multoties copioſè ad ſatietatem uſque ingeſſimus, nec tamen unquam vel leviſſimum indè nocumentum aut incommodum ſenſimus. Non tamen receptæ ſententiæ adverſamur, nec cocta crudis ſalubriora eſſe negamus. Ad coquendum tamen aptiora ſunt nonnihil acerba & auſtera; & à coctione ſapidiora & palato gratiora evadunt, quàm dulcia & mitiora: Arida & reſiccata pyra ventris fluxus ſedant, & ſanguinis quoque fluores ſiſtunt. Cum Fungis cocta eorum malignitatem corrigere dicuntur.

E Pyris non ſecus ac Pomis fit vini quoddam genus Apiites Veteribus dictum, Latinis Pyraceum, noſtratibus **Perry.** Dulce admodum eſt, & palato mirè blanditur, verùm apud vulgus noſtrum malè audit quòd aſſiduè eo utentes pro potu ordinario ſcabioſos efficere ſolere credatur; quod an verum ſit necne nobis incompertum. Non diu durat, ſed prima æſtate aceſcit.

A. 2. *De Pyraſtro ſeu Pyro ſylveſtri.* **Wild Pear-Tree.**

Pyrus ſylveſtris (deſcribente J. Bauhino) minùs procera ferè eſt arbor quàm ſativa: verùm ſurculoſa admodum, & ramorum extremis ſpinoſis, caudice rimoſo, & hiulco cortice, materie rutila & quàm ſativa duriore, ideóque diſcos & tabellas ex eo conficiunt. Primùm emergunt *flores* inſtar umbellæ, ex eodem ſurculo ſeu nodulo multi, lanuginoſis pediculis inſidentes, pentapetali, petalis albis, rotundis, cochlearis modo concavis, inter quorum ſingula intercedit ſubjecti hirſuti umbilici

bilici radius, in viridi caneſcens: *apices* in medio multi, purpurei. *Folia* florente arbore ſubtus & in ambitu cana lanugine obſita, foliorum Cotonei inſtar, ſupernè virentia, ſplendida, aliàs utrinq; glabra, lucida, ſubrotunda, craſſiuſcula. *Fructus* non uniformes, ſed aliàs rotundi & modicè compreſſi, aliàs ex rotundo leviter turbinati & longiuſculi, auſteri & acerbi valdè, nec edules donec fraceſcant, quod fere fit Octobri, ſemen intus continentia Pomorum ſeminibus ſimillimum. Extima alioqui facie Pyri ſpeciem facilè repræſentat. A radice numeroſos emittit ſtolones, valdè ſpinoſos, cortice rubicundo veſtitos: Copia & rigiditate ſpinarum facilè diſcernuntur à ſtolonibus Malorum ſylveſtrium.

An Pyrus ſylveſtris cultu mutari poſſit in mitem ſeu hortenſem quæſtio eſt. Theophraſtus diſertis verbis id negat. Scaliger affirmat Pyrum feris tranſlatam locis adhibito cultu deponere agreſtem illum habitum ſimul cum aculeis quos adulta tuliſſet, ſimúlque & laxatur illa denſitas quæ videtur in ejus popularibùs, unde tranſportata fuit ad naturam meliorem. Quod an verum ſit nécne vix ipſum Scaligerum expertum credo.

Locus. Pyrorum ſylveſtrium non minùs quàm ſativarum plurimæ ſunt differentiæ: paſſim occurrunt in ſylvis & ſepibus, locis præſertim montoſis: loca calidiora refugiunt, unde in Ægypto nullum prorſus ſylveſtris Pyri genus; mitis etiam rara.

Tempus. Florent ſimul cum ſativis, ſed fructus tardiùs perficiunt, viz. non ante Octobrem menſem.

Vires. Pyrum ſylveſtre [Ἄχερδς] ſiccat & aſtringit valida; longeque efficaciùs quàm ſativum: conciditur (inquit Plinius) ſuſpenſúmq; ſiccatur ad ſiſtendum alvum, quod & decoctum ejus potum præſtat. Decoquuntur & folia cum Pomo ad eoſdem uſus.

Veteres & Recentiorum nonnulli Pyraſtri fructum adversùs Fungorum venenum commendant, vel ſimul cum Fungis coctum, vel à Fungis comeſis confeſtim ſumptum. His refragatur J. Bauhinus, & eruditis conſiderandum proponit an tutus ſit uſus Pyrorum ſylveſtrium cum Fungis; cùm Pyra validè adſtringant vomitumq; & alvi fluxum compeſcunt adeóque impediunt, nè Fungi per vomitum rejiciantur aut per alvum promptè deſcendant. Fungi autem, cujuſcunq; tandem generis ſunt, quò citiùs à natura dejiciuntur & extra corpus pelluntur eò ſalubriùs, cùm ventriculum gravent, aut lancinent vexéntve. Reliqua apud ipſum vide.

Pyra Anglica celebriora.

1. *Muris applicanda, aut ad pumilionum modum & ſtaturam coercenda.*

1. Bon-Chriſtien Summer & Winter de quibus ſuperiùs diximus. 2. The *Bury de Roy*, or Butter-pear. 3. The green Bury. 4. The Violet. 5. The Dove. 6. The great Musk. 7. Amadot. 8. Rouſelet. 9. Meſſier Jean. 10. Great Sovereign. 11. Blood-pear. 12. Windsor-pear. 13. Greenfield-pear. 14. Dionier. 15. Great Bergamot. 16. Virgalous. 17. Roſhea. 18. Red Catherine. 19. Double-flowered-pear. Pyrus flore pleno.

2. *Pyra menſalia ſeu eſculenta, in viridariis ſerenda, & ut adoleſcant ſinenda.*

1. The Hill-pear. 2. The Primating. 3. The white and red Geneting. 4. Green Chiſſel. 5. Sovereign. 6. Orange. 7. Katharine. 8. Anthony. 9. Sugar. 10. Lions-pear. 11. Pimp. 12. Berry. 13. Popering. 14. Dead-mans. 15. Scarlet. 16. Royal. 17. Nonſuch. 18. Kings-pear. 19. Ladies-buttock. 20. Muſcate. 21. Oak. 22. Ice-pear. 23. Gaſcoigne. 24. Bergamot. 25. Winter Popering. 26. Little Dagobert. 27. Great Kair-ville. 28. Long Bergamot. 29. Slipper-pear. 30. Lewis-

3. *Pyra coctilia, aut vino Apiiti ſeu Pyraceo conficiendo idonea in agris ſerenda.*

In clibano coquendo, 1. The Norwich-pear. 2. The black Worceſter. 3. The Quince-pear. 4. The Biſhops pear. 5. The Arundel. 6. The Bell-pear. 7. The painted pear. 8. Wardens of ſeveral ſorts.

Pro Apiite ſeu Pyraceo. 1. The red and white Horſe-pear. 2. The Choak-pear. 3. The pear. Bosberry and Bareland pear. 4. The Turgovian pear.

Catalogos hoſce ad me tranſmiſit eruditiſſimus & amiciſſimus Vir, de hoc Opere déque ejus Auctore optimè meritus D. *Tancredus Robinſon.*

CAP. III.

De Malo Cydonia ſeu Cotonea. The Quince-Tree.

ARbor hæc *Cydonia* à Cydone Cretæ oppido, etiamnum habitata, à quibuſdam dicta putatur. Plinius lib. 15. c. 11. *Cydonia mala Græcis ex Creta inſula advecta* ſcribit. Et Serenus,

Aut quæ poma Cydon Cretæis miſit ab oris.

Hoc Etymon improbat Goropius, cujus rationes vide apud J. Bauhinum *Hiſt. plant.* lib. 1. cap. 3.

Cotoneum

Cotoneum malum primus Cato, dein Plinius nominavit: quia (ut putat Lonicerus) lanugine [quæ ut ille ait Coton Græcis est] tecta sint: quod etymon Casp. Hofmannus etiam adfert. Verùm apud nullum hactenus probatum autorem legimus, Coton vel cotonem aut cotona esse lanuginem, sed barbarismo eæ voces deberi, ex Gallico & Italico mutuatæ, videntur, quibus *Coton* Gossipium est, quod nec ipsum quidem quis propriè lanam dixerit. *J. B.*

Hujus arboris fructus Aurea Hesperidum Mala tantopere Veteribus decantata fuisse multis probat Goropius, & post eum J. Bodæus à Stapel, quorum argumenta apud ipsos vide.

Malus Cotonea pusilla arbor est, ligno contorto, intus pallente & albicante, firmo satis & æquabili, cortice obtecto mediocri, non rimoso, nec valde scabro, inferna parte subfusco, supernè subcinereo, læviore atq; glabro. *Folia* gerit Malo vulgari æqualia, nullâ in ambitu crenâ incisurâve dissecta, prona parte cana lanugine ubertim obsita, supinâ verò viridantia & lævia ferè, rariùs [& nonnisi tenellis foliis] lanuginosa, quæ lanugo facilè affrictu digiti deraditur. *Flores* non multi simul ut in Malis, sed in surculis singulares, Rosis sylvestribus persimiles, quinq; foliis subrotundis ac semunciâ latioribus, carneo colore præditis constantes; in quorum medio *stamina* multa purpurascentia, *apicibus* luteolis: flori autem toti subsunt quinq; folia, ex viridi canescentia, villosa, quæ postmodum *fructûs* πυθμένα foliatum efficiunt. Sub illis lanuginosum quid extuberat, futuri fructûs rudimentum, quod cadentibus florum foliolis incrementum capessit, donec fructus perficiatur magnitudine Mali, figurâ varius, turbinatus, & torulis eminentibus tuberosus, parvus, magnus, mediocris, densa lanugine rasili obductus, pulpa melina, odora, adstringente & subacida. *Semina* in ipso Pomi centro, quinq; cellulis distincto continentur, cortice spadiceo, medullâ albâ, Pyri seminibus non multùm dissimilia, viscido quodam lentore lubrica, quem in aquam dejecta deponunt, & ipsam mucilaginosam reddunt. *Radix* copiosa, fusco cortice vestita, aliàs recta, aliàs obliquè acta, è cujus summo multi stolones virgati sese exerunt.

Seritur avulsione, insitione, viviradice, ramulis & taleis. Ipse verò fructus ex arbore pendens incurvatos trahit ramos, prohibétque crescere parentem, ut Plinius: habétq; hæc arbor omnium Malorum infima omnium Malorum maxima, ut annotat Goropius.

Cydoniorum hortensium duo genera describit Jo. Bauhinus.

1. *Cydonia minora, Mala cotonea minora* C. B.

Minora (inquit), quæ omnium vulgatissima, pugnum vix æquant, nam quatuor uncias raro superant, circa pediculum turbinata, juxta pythmena latiora & quodammodo sessilia, angulis torosis inæqualia, & veluti per longitudinem sulcata, colore primùm quidem virente, sed mox maturata, saturè aureolo, copiosâ lanugine obducta, odore grato quidem, sed vehementi, & qui quorundam capita ità percellit ut ipsis dolorem moveat, præsertim si conclavi aut museo inclusa habeantur. Caro flava, firma, atq; quovis Pyro compactior.

2. *Cydonia majora, Mala cotonea majora* C. B.

Hæc ut prædicta magnitudine superant, ità & figurâ variant ab iis & inter se quoq;. Omnia verò circa pythmena videntur angustiora, circa pediculum verò aliàs acuta, alias sessilia, imò & utrinq; sessilia vidimus. Cortice hæc longè læviore tecta, exiguo aut ferè nullo cotone obducta; dilutior etiam eorum color sive flavum spectes, sive ex flavo viridantem. Caro minùs firma quàm minorum, nec tam vehementem ut illa de se odorem spirant. Hæc Struthea putamus Veterum, illa verò Cydonia simpliciter dicta, & ἀληθινὰ Dioscoridis, si modò nobis sint ea ipsa genera Cydoniorum quæ Veteribus descripta sunt.

His addit tertium genus quod miscellaneum vocat; C. Bauhinus Mala cotonea media, quæ proveniunt è Cotoneis quæ Strutheis, vel è contra, insita fuere. Parkinsonus quinq; recenset Mali Cydoniæ genera.

1. Malum Cotoneam vulgarem seu Anglicam.

2. Malum Cydoniam Lusitanicam, quæ duplex habetur, 1. Fructu Maliformi, magno & flavo, qui plerunq; rimas agit, gustu adeò jucundo, ut crudus mandi possit instar Pomi vulgaris; vulgari cotoneo quovis modo coctus multò delicatior. 2. Pyriformi fructu, præcedenti simili, qui tamen non ut ille crudus esui aptus est, sed coqui requirit; nostrate tamen mitior est, & pauciori Sacchar opus habet ut palato arrideat.

3. M. Cydoniam Barbaricam, The Barbery Quince, Bonitate & saporis suavitate præcedentis æmulo fructu, verùm minore & non rimoso.

4. M. Cydoniam Lugdunensem; fructu est mediocri, Cydonio Anglico simili, nec ità flavo ut Lusitanicum.

5. M. Cydoniam Brunswicensem; pomo pæne rotundo, nec Malo, nec Pyro simili.

Præter hæc & alia proculdubio habentur alibi, & haberi adhuc possunt Cydoniarum genera: nam harum etiam non pauciores fructuum respectu à satione varietates quàm Pyrorum & Pomorum obtineri posse minimè dubitamus. Siquis sua interesse putaret ut id tentaret.

Cydonia autem in Anglia, Gallia, Italia, Germania, &c. in hortis & viridariis passim coluntur. Amant in genere loca frigidiuscula, tam plana, quàm declivia, humidiora tamen potiùs quàm sicca: Nos enim in Anglia ad fluviorum & stagnorum ripas & secundùm rivulos & aquarum decursus eas plerunq; plantamus. *Locus.*

Florent unà cum Pyris circa finem Aprilis, seriùs citiúsve pro tempestate & loco in quo nascuntur. Poma maturescunt Septembri & Octobri mensibus. Barbarica & Lusitanica menstruo spatio Anglica antevertunt. *Tempus.*

Hortulani nostri in Anglia nunc dierum Pyros Cotoneis inserunt, ut & plantæ & fructus firmiores, durabilioréque evadant, horum etiam sapores emendentur. Prunus Armeniaca, Malus Cydoniæ

insitæ

insitæ vel non comprehendent, vel saltem ad frugem non pervenient: oportet enim ut arbores cognatæ sint, quæ in se mutuò insitæ proficiant, cujusmodi sunt Cydonia & Pyrus, item Oxyacantha & Pyrus, Prunus & Armeniaca, Persicáve: Prunus & Cydonia minime.

Vires. Mala Cydonia stomacho commoda sunt; ob adstringentem facultatem, quâ insigni pollent, utilia sunt cœliacis, dysentericis, cholericis, sanguinem exscreantibus, & in genere fluxu quocunque laborantibus. Plinius non idem posse decocta scribit quoniam amittant constringentem illam vim succi. Nos cum Jo. Bauhino coctione remitti adstrictionem illam concedimus, amitti nequaquam.

N. Ante cibum sumpta alvum constipare creduntur, è contra à pastu laxare.

Si deglutitio lædatur ab exsiccatione in febribus internè, mucilago semin. Cydon. cum aqua spermat. ranarum extracta est egregia. Etmuller. in cap. de deglutitione læsa communicavit *D. Hulse.*

Celtiberi Veratri succum, quo sagittis illitis feras immedicabili vulnere conficiunt, si ubi Cydonia mala fuerint, reponatur, elanguescere & vim suam maleficam exuere usu deprehenderunt. Addit Curtius præstanti suo odore lethalium venenorum vires retundere, & eorum vehementiam hebetare, sicut venenum vendentes rem ità se habere deprehenderunt. Cydonia quamvis alvum astringunt, tamen urinam cient; proinde in ardore urinæ cum ulcere vel sine eo ab eis cavendum.

Ex Cydoniis tusis & expressis fit vinum, sed quo perduret quindecim sextariis succi unus * mellis adjungitur, alioqui in acorem degenerat. Adstringit, stomacho commodum est, dysentericis prodest, hepaticis, nephriticis, & in urinæ difficultate.

* *Recentiores saccharum loco mellis adjiciunt.*

Miva Cydoniorum nihil aliud est quàm decorticatorum Cydoniorum, & ex aqua & melle vel saccharo, addita etiam parte vini ad suavitatem decocta caro atque condita. Vel ex succo fit Cydoniorum cum vino cocto, addito melle optimo & despumato.

Cydoniatum seu Marmelata cydoniorum in usu est frequentissimo in bellariis ad secundas mensas instruendas. Sic autem paratur, Segmenta à seminibus & fungosis eorundem conceptaculis repurgata atq; decorticata, diutiùs in aqua elixa, addita sacchari q. s. donec tabescant, deinde exempta, vel in mortario ligneo tundas, vel cochleari in vase idoneo premas & comminuas, donec in pastam seu pulpam mollem æquabilem redigantur: Comminutis liquorem iterum affundas, deinde simul denuo coquas donec debitam consistentiam acquirat, tandémq; in scutulas, fictilia vitreata, aut etiam vitrea vasa effundas, & ad usum reserves.

Si Marmelatam rubram desideras Cydoniorum segmenta in vase occluso seu operculato, & diutius coquenda sunt: Operculum enim igneas particulas quæ ruborem conferunt detinet nè avolent aut evaporent. Si Cydoniatum album velis in vase aperto res peragenda, nec tandiu coquenda segmenta.

Ante cibum nucis magnitudine sumptum alvum cohibet, post cibum vero solvit. Ventriculo apprimè conducunt.

Multi medici condita Cydonia mala gravidis commendant, statuentes non modo fœtum corroborari, sed quoq; usu venire, si sæpe iis victitent gravidæ, ut scitissimi in lucem edantur liberi venusta facie vultúq; ingenuo. S. *Paullus Quadrip. Botan. Class.* 2. *p.* 83.

Sunt & alii modi varii Cydonia præparandi vel ad cibum, vel ad medicinam, quorum descriptiones omitto, in Pharmacopœis requirenda, aut etiam apud rei coquinariæ scriptores. Consule si placet J. Bauhini Hist. plant. lib. 1. cap. 3.

Paravi non semel mel acidulum, syrupum, vel potiùs mivam Cydoniorum ex solo succo ad syrupi consistentiam blando igne decocto, cujus effectum laudabilem & sæpe valdè differentem miratus sum sæpenumero. Hujus si cochl. ß. infantibus, vel plus adultioribus exhibeatur, pituitam glutinosam incidit, & nunc tussi ex pulmonibus educit, nunc vomitu è ventriculo tenuíque intestino, nunc dejectione ab iisdem partibus expellit, quódque maximi faciendum, robur simul affert ægris, adeò ut hoc uno remedio plures restituerim ægros à plerísque medicamentis abhorrentes. Pituitæ autem inprimis conducit tum evacuandæ tum corrigendæ. Sylv. de le Boe Method. Medend. lib. 2. cap. 10. *D. Hulse.*

Est & seminibus sua præstantia. Ea siquidem cum aqua rosacea madefacta ac mollita lento crassóque humore ambustis igni, & linguæ gulæque ardori illita medentur; ad dolorem hæmorrhoidum (in clyster.) ad scissuras mammarum.

Cæterum Marmelata seu Marmelada ab Hispanico *Marmellos*, quo nomine Mala Cydonia appellant, deducitur.

Cùm medici (inquit J. Bauhinus) Cydoniorum succum atque etiam substantiam stomacho familiarissimam adverterent, qui ferè purgantibus lædi solet, medicinas purgatrices ei adjecerunt, & Diacydonium laxativum dictum vel purgans confecerunt, cujus confectionem & usus vide apud Practicos, & etiam J. Bauhinum loco prædicto.

Diacydonii purgantis lucidi & non lucidi, quod in secretis habere dicit secretorum suorum buccinatores, vide apud eundem *J. B.*

Malus Cotonea sylvestris J. B. C. B.

Sativa per omnia similis existit, à qua ramis distat minoribus tantùm, caudice surgens rectiore, juxta terram minùs fruticoso, sed singulari frequentiùs. Eadem numerosioribus scatet floribus & largiùs fructificat. Fructus serò perficit, qui etiam sativæ fructibus multò sunt minores.

Locus. Nascuntur in Danubii petrosis ripis & collibus plurimúmque supra Ratisponam & Keylhemium oppidum usque ad Petræas fauces, per quas Danubius labitur, frequenter inter petras, & vinearum sepibus, autore Cordo.

CAP.

Cap. IV.

Pomifera Indica Maliformis Guayava *dicta*.

1. *Guayava* Park. Ger. *Guaiabo pomifera Indica* C. B. *Guayava Indica fructu Mali facie* J. B. *Pela* H. M. *P.* 3. *T.* 34. *p.* 31. The Goavo-Tree.

Arbor est justæ magnitudinis, 20 circiter pedes alta, *caudice* recto, prædurо, sesquipedali crassitudine, multísque ramis donato, [in Mali figuram excrescens *Marcgrav.*] qui cortice glabro, rubro-virente, saporísque austeri obducti sunt, novellis tamen omnino virentibus. *In arbuscula ex insula Barbados in Angliam delata & à nobis visa, virgæ rubescebant Cornus fœminæ virgarum instar.*

Radix rufo cortice tecta fibris suis latè per terram diffunditur.

Folia decussatim brevibus crassísque pediculis ramis, surculísque cohærent, crassa, oblonga, acuminata & nonnihil crispa, [nervo & venis parallelis lunaribus obliquè discurrentibus & subtus valdè conspicuis, supernè profundis, unde quasi rugosa apparent folia *Marcgrav.*] infernè scabra seu aspera, supernè nequaquam, color ex atro virescens: [Marcgravio pallidè viridis & splendens quodammodo, infernè non splendens; longitudo duorum vel trium, Clusio quatuor, digitorum, latitudo digiti aut sesquidigiti aut duorum digitorum.]

In exortu binorum foliorum alius pediculus brevior nascitur, qui *florem* fert magnitudine floris Cotonei, quinque petalis albis, oblongo-rotundis constantem, ac in medio multa *staminula* villosa, alba habentem, figurâ cristæ Pavoninæ, *apicibus* flavescentibus ornata.

Fructus nostratibus pyris haud absimiles, [magnitudine & figurâ Pomi nostratis *Marcgrav.*] in vertice umbilico præditi lacunoso, ac tenui & è viridi albicante cortice cincti. Pulpa pallidè sanguinei est coloris, (aliis albicantis) dulcísque ac grati saporis & odoris etiam per maturitatem; intra quam numerosa, subrotunda ac prædura observantur grana.

Fructus pro diversitate temporis triplici sapore participat. Maturescens enim antequam mollescat ac flavescat austerus ac astringens est, túncque coctus ventriculo prodest. Mox paulò maturior mediæ naturæ & optimus evadit: meliùs tamen sanitati consulit qui eum sive coctum, sive saccharo conditam, quam qui crudum mensis infert: accedit quòd odoris & saporis sit gratioris & palato magis adblandientis. Ubi verò flavedine & mollitie integram maturitatem acquisiverit, odore & sapore est instar fructûs Rubi Idæi, alvum movens, nec ità salubris paulò largiùs assumptus, quia facilè corrumpitur & vermes producit.

In multis Americæ provinciis necnon in India Orientali oritur. Seminibus sata tertio anno fructus fert, manétque frugifera ultra 30 annos. *Locus.*

Radix hujus arboris quinque aut sex ulnarum longitudinem sæpe superat, extus rufi, intus albicantis coloris, substantiæ succulentæ ac subdulcis. Hæc cum cortice astringente in aqua cocta ac pota mirificè medetur dysenteriæ, quando indicatio est astringendi & roborandi. Folia sunt acida & adstringentia, odorata, balneísque dicata. Montibus & sylvis non innascitur sed planitiem & campos amat.

Addit Fr. Hernandez folia in lotionibus scabiem curare: corticis decoctum tumentibus cruribus opem ferre, & fistulosis ulceribus mederi, surditati quoque conferre, & dolores ventris tollere. E foliis etiam fit syrupus utilissimus adversùs fluxum alvi. *Vires.*

Duas species describit Hernandez. Alteri fructus sunt longè majores, neq; tam malè olentes ac delicatiores: alteri minores, cimices quodammodo redolentes.

Hortus etiam Malabaricus duas exhibet species, quæ à se invicem vix aliter differunt quam,

1. Foliorum & fructuum magnitudine.
2. Quod altera fructu sit rotundiore & Malis simili.
3. Quòd fructus intus carne punicea, acidiuscula præditi sint in una specie, in altera albicante.

Quæ fructu est majore ejúsque pulpa albicante, *Pela* simpliciter dicta *H. M.* Pisoni *Araça guaça* dicitur. Quæ fructu minore carne sanguinea *Malacka-Pela* H. M. Pisoni est *Guayava.*

2. *Pelou sive Guayabo sylvestre* H. M. *P.* 3. *Tab.* 36. *p.* 35.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis decem aut duodecim pedes alta, caudice mediocriter crasso, multísque ramis in orbem diffusis donato, cortice crasso, lignoso, scabro, furvo ac intus rubro obducto. Lignum albicans, densum, ponderosum, insipidum.

Radix itidem albicans, cortice fusco, intus rubro tecta.

Folia oblongo-rotunda, crassa, mollia, lanuginosa, in ambitu crenata, crassis, brevibus, albicantibus petiolis ramorum extremis proveniunt rubicunda, quæ tamen postea supernè atro viridia, infernè subviridia evadunt, longitudine tres, latitudine duos palmos facilè superantia, insipida, inodora.

Flores brevi pediculo extremis surculis multi simul juncti insident, atq; è calyce viridi quadripartito prodeunt, quatuor crassis oblongo-teretibus, flaccidis, viridi-striatis petalis constantes, numerosis staminulis albicantibus, flavescentibus dotatis *apicibus*, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit oblongus albicans. Odor gravis ac fœtidus, sapor amarus.

Fructus Pyris haud absimiles, ac viridi, glabro, nitente ac duriore cortice cincti, intúsque carne densa & albicante referti: intra quam oblongo-rotunda, glabra, rufa, densa, sapore Castaneas æmulantia locantur *semina*: fructus verò immaturi valdè duri sunt, fœtidi, saporísq; ingrati; & quanquam

quam maturiores saporis subdulcis evadunt, non tamen ob venenatam, quæ prædita sunt, qualitatem comeduntur.

Locus. Crescit arbor hæc ubique in *Malabar*, inprimis circa *Cochin* & *Porka*: mensibus Maio & Junio floret, & antiquis decidentibus novis frondescit foliis; fructus verò sequentibus fert Octobri & Novembri, diúq; frugifera manet.

Cortice Apri delectantur, quem in finem venatoribus in usu est.

3. *Araca-miri* Pison. Marcgrav.

Pison.

Frutex est ligno, foliis & floribus ut Guayaba. Locis gaudet apricis; raróque in sylvis aut umbrosis nemoribus conspicitur. [Marcgravius sylvas in Brasilia hisce fruticibus plenas esse ait.]

Flores habet albicantes, pentapetalos, cum multis staminibus longis. Floret bis quotannis; bis quoq; fert fructum, mense nimirum Martio & rursus Septembri. Pruna coronis Mespilorum instar, ornata, innumerísque acinis turgentia profert, quæ ubi maturuerint flavent, musteámque habent in se dulcedinem, atque Fraga quodammodo referunt sapore. Cruda potiùs quàm cocta appetuntur, suavissimíque odoris existunt & saporis. Oportet autem ut tempestivè decerpantur; nam propter intensissimum Solis ardorem non minor injuria fit, si paulò tardiùs quàm si citiùs avellantur.

Vires. Conditus qui ex hoc fructu fiunt, jucundè refrigerant, astringunt & corroborant, locóque carnis Cydoniorum, conservæ rosarum, &c. exhibentur.

Ex foliis & gemmis optima balnea componuntur, tam contra internos quàm externos corporis affectus: sunt enim adstringentia, sed præcipuè radix, quæ & dysenteriæ medetur; atq; hoc peculiare habet, quòd sit diuretica, partiúmq; subtilium.

CAP. V.

De Sorbo.

Sorbus Latinis à Sorbendo nonnullis dicta putatur, quòd caro matura sorbetur. Et sanè fracidorum illa pulpa vix commodiùs quàm sorbendo assumitur, nè simul cutim & siquid intus seminum aut calculosi deglutias *J. B.* Græcis Ὄα & ὄη dicitur. Meritò à J. Bauhino proximè post Pyrum collocatur ob fructuum similitudinem in facie externa.

Sorbus fructu acerbo cum Mespilo convenit; foliis pinnatis, Fraxineorum æmulis, & floribus eosq; sequentibus fructibus umbellatim congestis ab eadem rectè distinguitur, à C. Bauhino, quem nos sequuti duas tantum Sorbi species facimus, nimirum Sativam, & Aucupariam, seu Fraxinum bubulam dictam.

1. *Sorbus* J. B. Ger. *sativa* C. B. *legitima* Park. The true Service-Tree, or Sorb.

J. B.

Procera est arbor & ramosa, cortice rugoso, vel (ut ait Matthiolus) scabriusculo, colore ex flavo albicante, *radice* rara, crassâ, solida atque descendente, materie rubente, solidissima atq; compacta. *Folia* pinnata pediculo unciali, septenâ aut novenâ foliorum uncialium, angustorum, in ambitu serratorum, costa per longitudinem decurrente, hirsutorum, supina parte virescentium, pronâ canescentium conjugatione, imparíque uno aliis consimili alam claudente, omnibus ad costam incanam villosámq; alligatis constantia, facie quodammodo Rhois, sapore acerbo. *Flores* eidem surculo cum foliis insident ex pediculis uncialibus & sextantalibus simul multi juncti, quasi in umbellæ formam, albidi *Fructus* Pyrum moschatellinum parvum æquat, turbinatus, umbilicatus, magis minúsve rubens, prout Solem sensit, (Scal. rubiginosum dicit) carne flavescente, & ante maturitatem adeò austero succo ut strangulet, (teste Cæsalp.) colore in rutilum transeunte: At ubi velut fermentatione quadam emollita fuerit [vix mutato interno colore, quod tamen in Pyris fit] dulci satis & vesca non sine adstrictione. Semina Pyri sunt, compressa, latiora, medullâ albâ, ejusdem saporis, folliculo membranaceo inclusa, tria numeravimus.

Locus. Frequens est in Italia & Germania; in montibus etiam Helveticis frequens teste Gesnero. Amat loca humida, montana, & frigidis proxima, & solum pinguissimum. In Anglia sponte non provenit.

Vires & Usus. Sorba præsertim immatura astringunt validè, & fluxus quoscunque alvi, uteri, &c. sistunt. Ad hos usus ante maturitatem collecta vel in clibano, vel in aere ad solem suspensa siccant, & in pulverem redigunt, vel aquâ calidâ molliunt, vel vino decoquunt. Nonnulli melle condiunt. Condita aliorum fructuum modo, h. e. cortice & ossibus mundata & in aqua cum sufficienti quantitate Sacchari decocta confortant stomachum, appetitum excitant, & frequenter compescunt fluxum & vomitum.

Sorba matura seu fracida minùs astringunt, & alimenti loco edi possunt iis quibus alvus laxior. Amatus adeò parùm astringere ait, ut meritò non constringere aut constipare sint dicenda. Minùs constringere quàm Mespila concedimus, non tamen prorsus non constringere.

Extrinsecus vulnera constringit pulvis exsiccatorum.

Ligni materies solidissima est ac compacta, ideóque ad mensas parandas lignariis fabris expetitur, quemadmodum & virgæ à bubulcis ad stimulos parandos. *Matth.*

A. 2. *Sorbus sylvestris foliis domesticæ similis* C. B. *sylv. sive Fraxinus bubula* Ger. *aucuparia* J. B. *Ornus sive Fraxinus sylvestris* Park. **Quicken-tree.**

J. B.

Arbor est mediocris, humilior plerunq; stipite recto, ramoso, quem cortex tegit spadiceus, punctis notatus, cui alius subjacet luteus, putidus, amarus, [cortice fusco instar Alni. *Lugd.*] *Folia* pinnatim digesta, Sorbi domesticæ majora, quatenus observare licuit, eodem modo serrata, acutiora, rigida, non tomentosa aut pilosa ut illa, sed glabra, supra virentia, infra candicantia: Hæc ità variè ludunt, ut aliquando diversas existimaverimus plantas, donec in eadem arbore diversitas nobis agnita. Sunt enim ei interdum folia nonnihil utrinque hirsuta, & utrinque ejusdem coloris ferè, mollia, profundiùs incisa, potissimùm in arbusculis adolescentibus, sapore amaricante. *Flores* umbellatim cohærent multi, candidi, odori: quibus succedunt *baccæ*, acinis Sambuci aquaticæ pares, ex flavo miniatæ, sapore acido insuavi, in quibus *semina* aliquot oblonga. Oculi satis magni, longi, atro-purpurei, quorum squamis intertexta est incana lanugo.

Sorbum aucupariam vocitavimus quòd ad aucupia conferat, illiciendis avibus.

In montosis & uliginosis oritur, in Wallia & Septentrionalibus Angliæ plurima. *Locus.*

Aucupes Germani fructu ejus avibus insidiantur; Baccæ enim ejus à Merulis, Turdis & ejusmodi avibus magnopere appetuntur. Sapore sunt nauseoso & ingrato, ut non solum gustantem caperare frontem cogant, sed si plures edantur vomitum etiam cieant. *Usus.*

D. Needhamus Medicus insignis & vetus Amicus noster Baccas succum acidum hydragogum egregium præbere ait, itémque Scorbuto sanando aptum, Wallis in frequenti usu, ubi vice diætæ purgantis quotannis exhibetur. *Vires.*

Liquor ille qui verno tempore è vulnere inflicto exstillat assiduè potus ad Scorbuticos & Splenecticos affectus à nonnullis commendatur. Verùm ex conjectura potiùs opinor quàm experientiâ.

Nobis enim arbor vulnerata lachrymam nunquam fudit. Fortè non adeo hactenus felices fuimus ut eam horâ opportunâ feriremus.

Cap. VI.

De Mespilo folio laciniato.

HÆc duplex est vel major non spinosa Cratægus Theophrasti, & Sorbus torminalis Plinii credita; vel minor & spinosa, eáque iterum duplex vel mitior, fructu majore, Mespilus Aronia dicta, vel spinosior, fructu minore quam Oxyacantham vocant.

A. 1. *Mespilus Apii folio sylvestris non spinosa, sive Sorbus torminalis* C. B. *Sorbus torminalis* Ger. *torminalis sive vulgaris* Park. *torminalis & Cratægus Theophrasti* J. B. **The common Service-tree, or Sorb.**

J. B.

Figurâ differt à vulgari Sorbo, siquidem *folia* Sambuci aquaticæ folia æmulantur; acutiùs tamen & argutiùs incisa atq; serrata, pedis anserini forma, excurrente in singulos angulos nervo, utrinque pæne glabra, potissimùm Autumno; apparent tamen pili in pediculis uncialibus & sescuncialibus, sapore subastringente, situ alterno singularia.

Florum dispositio quæ in vulgari: hi ex pallido candidi [Cordo favacei, candidi] quibus succedunt *fructus* rotundi [non raró pyriformes] umbilicati, quales Oxyacanthæ vulgaris, coloris ferruginei, punctulis albis notati; cùm sunt molles, saporis primùm austeri, tandem ubi mollescunt aciduli, grati: in quibus callus, vel crusta bina vel terna *semina* continens, Pyri seminibus similia, minora, pæne triangula, coloris ferè castaneæ, nonnihil subaustera, medullâ albâ. *Cortice* teguntur rami spadiceo subluteóve, astringente, amaricante; caudex verò albicante, lævi. Excrescit in magnitudinem & staturam Pyri æmulam. Materies alba, duráque. Oculi imbricatas conorum scandulas imitantur, rotundi ferè, non acuti ut in Sorbo Alpina.

Nos cum J. Bauhino & aliis putamus hanc arborem esse Cratægum *Theophr.* & Sorbum quartum seu torminalem *Plin.* nam descriptiones ei conveniunt.

Fructus maturi & jam fracidi eam acerbitatem quam cruda habebant ex parte deponunt, & subacidum acquirunt, nec injucundum saporem, relicta tamen etiamnum aliqua acerbitate in callo qui eis inest. Alvum astringunt sicut Mespila, eis tanquam singulari & præsenti remedio contra tormina [dysenteriam] utuntur qui Harcynios montes accolunt rustici, ut testatur Cordus. Matthiolus eandem etiam eis vim tribuit; quam inesse nos quoque in parte experti sumus. *Vires.*

Rob. Sorbi, speciatim torminalis est nobile specificum in diarrhœis epidemicis, item in diuturnis, quæ ab usu fructuum horariorum superveniunt. *Etmuller* cap. de Diarrhœa. Communicavit *D. Hulse.*

Eadem omnia possunt quæ Sorba domestica sed inefficaciùs, eodem autore; imò, me judice, efficaciùs, certè febricitantibus aptiora sunt cùm refrigerent non minùs quàm astringunt.

Locis sylvestribus & in sepibus proveniunt frequentes apud nos in Anglia, nec minùs in transmarinis regionibus. Fructus ubi molles satis suaves sunt & gustui grati, pueris & mulierculis expetitus cibus. *Locus.*

Scribit J. Bauhinus, In Comitatu Montbelgardico fusos ex ligno parari optimos, & arbores in eum usum conquiri.

2. *Mespilus folio laciniato spinosa fructu majore esculento.*

Mespilus Aronia Ger. *Aronia Veterum* J. B. *Aronia sive Neapolitana* Park. *Apii folio laciniato* C. B. *Lazarole* Italis.

J. B.

Foliis ad Spinum album accedit, sunt ea tamen majora, crassiora, in tria plerunque segmenta primaria divisa, aliquando in plura, profunda, altioribus incisuris & rarioribus subdivisa quàm ut serrata dici possint. Rami & folia nonnihil pilosa sunt, magis tamen his illi. *Fructum* fert rotundum, rubrum, umbilicatum, Mespilo vulgari minorem, in quo nuclei terni, Cerasi nucleis paulò majores, triquetri, duriusculi, oblongi. *Flores* albi.

Arbor hæc adeò similis est Oxyacanthæ vulgari, ut sola fere foliorum fructûsque, magnitudine, hujus etiam sapore suavi acido & grato differre nobis visa est. Spinosa est, sed ubi magis domestica spinis caret, etiam Theophrasto monente. *C. B.*

Locus. In sylva Valena propè Monspelium provenire eam scribit Lobelius *Adv.* & D. Magnol confirmat, qui ex vicinis pagis, Septembri mense, fructus copiose Monspelium deferri scribit, qui saccharo conditi stomacho grati sunt, alvúmque constringunt.

Usus. Fructus maturi ab Italis pro deliciis crudi appetuntur in cibis: nec tantùm crudi sed etiam saccharo conditi & asservati eduntur. *Lazaroli* autem Italis dicti sunt ab Arabico *Alzaror.* Nobis certè crudi grata aciditate placent hi fructus, & Mespilis delicatiores visi sunt, moderatè admodum astringunt, iisque qui alvo sunt laxiore cibus sunt utilissimus.

A. 3. *Mespilus Apii foliis sylvestris spinosa sive Oxyacantha* C. B.

Oxyacanthus Ger. *Oxyacantha vulgaris sive spinus albus* J. B. *Spina Appendix vulgaris* Park. The White-thorn, or Haw-thorn.

J. B.

Firma est siquæ alia materies Oxyacanthæ vulgaris. *Caudex* mediocriter crassus, & ramis lentis firmísque, operi topiario maximè idoneis brachiatus. Spinis horret rigidis & acutis, multò etiam ligno durioribus. Cortex surculorum juniorum rubet, adultiorum cinerascit. *Folia* Apii seu Mespili Aroniæ, gustu viscido. *Flores* odoratissimi, confertim nascuntur ex sesquiuncialibus ferè pediculis, albi, pentapetali, apicibus ut in Pyro rubentibus. *Baccæ* per maturitatem rubræ, velut ex umbella pendent, Myrti baccis majores, umbilico nigro, pulpâ glutinosâ paucâ, molli ac subdulci, singulæ ossiculum continentes unum vel duo. Unum si fuerit rotundum, at si duo, per medium divisa globulum efficiunt, & interna parte quà committuntur caveolam ostendunt incurvam. Durissima sunt & propemodum ossea. Rariùs tria in una bacca inveniuntur. Variant & figurâ, sed communissima orbicularis.

Mirum Parkinsonum nostrum Tragum & alios secutum fructum exiguis nucleis, aspera candidâque lanugine involutis refertum scribere. Hoc in Rosæ sylv. fructu deprehenditur, non in Oxyacanthæ.

Locus & Tempus. In sepibus passim provenit, tam in frigidis quàm calidioribus regionibus, nec ullum ferè solum aut cœlum refugit. Maio mense floret. Fructus Septembri maturescit, & in multam hyemem ramis foliis jam viduis pertinaciter adhærescens cernitur.

Arbuscula hæc ad vivas sepes commodissima est, 1. Ob densitatem ramorum & acutissimas spinas, tum quòd frigoris patientissima sit, tum denique quòd radice non reptet, adeoque nec solum latè occupat, & quotidianam agricolæ molestiam creat Pruni sylvestris modo. Est insuper ad sepes tonsiles & opera topiaria præ aliis opportuna.

Flores odoris suavitate commendantur; quamvis nonnulli odorem eorundem minùs salubrem existiment nescio quo experimento.

Vires. Quæ de hujus fructûs viribus tradunt Tragus, Matthiolus, Schwenckfeldius, quòd sci. astringit & omnis generis fluxus sistit non probat J. Bauhinus, nec enim subausterus est (ut vult Lobelius) sed gustu aliquantulum glutinosus & dulcis: At neque è contra assentitur Anguillaræ eum ventrem lubricare & fluxus provocare. Nec tamen negat aquam ex floribus pleuriticis utilem esse posse, aut calculosis prodesse. Certe fructus vel aquam destillatam, vel siccati pulverem, vel infusum in vino conferre adversùs arenulas & calculum consentiunt Botanici.

Quamvis Oxyacantha frutex potiùs quàm arbor censenda sit, cùm fruticis modum plerunque non excedat, commodum tamen locum nacta, si permittatur, in proceram & justæ magnitudinis arborem adolescit.

Parkinsonus duas adhuc alias Oxyacanthæ species seu varietates producit.

Spina acuta humilior. 1. Primam è Dodonæo. Spinam acutam humiliorem, cujus folia angustiora sed oblonga: Baccæ luteo Croci colore rubentes: Spina ipsa humilior est, nec ita facilè arborescit, rara quoque & in paucorum tantummodo hortis apud Belgas reperitur. *Dod.*

2. Secundam vocat Spinam bifloram Britannicam, quæ quotannis circa natalitia Christi Domini floret, paulò seriùs citiúsve pro hyemis temperie, quibus etiam succedunt baccæ antequam folia erumpunt: iterúmq; usitato tempore, Maio viz. mense, denuo floret, adeò ut fructus virides simul & maturos eodem tempore habere conspiciatur. Hujus Generis arbor habetur propè Glassenburiam Somerseti oppidum, *Spina Christi* dici solita, altera reperitur in paludis Romaniensis vico High-street dicto. Nos tamen fruticem hunc à vulgari Oxyacantha non differre specie existimamus: sed vel casu, talem initio extitisse, vel arte aliqua factum. Solo enim hoc accidente à vulgari discrepat.

Frutex hic Oxyacantha Theophrasti esse non potest cùm folio sit deciduo, nec Spinas Mali Medicæ similes habeat: at descriptio Oxyacanthæ apud Dioscoridem ei satis aptè convenit. Mespili tertium

tertium genus Plinii videtur *C. B.* qui eum rectè Mespilis annumerat: Siquidem Mespilo Aroniæ dictæ adeò similis est ut fructûs magnitudine & sapore tantùm differre videatur.

Materie ejus (inquit J. Bauhinus) nihil magis expetitum ad tornum, propter duram & firmam atque tenacem ejus æquabilitatem, quâ proximè ad Buxum accedit.

Oxyacanthum baccis albis in Agro Oxon. crescere affirmat *D. Plot.*

Cap. VII.

Sorbo affines foliis integris.

A. 1. *Sorbus Alpina* J. B. *Sylvestris Aria Theophrasti dicta* Park. *Aria Theophrasti* Ger. *Alni effigie lanato folio major* C. B. **The white Beam-tree.**

FRigidi cœli amasia egregiè adolescit recto & robusto caudice, atq; cortice rubente, potissimùm extremorum ramorum, materie alba & firma. Oculi primùm emergunt sublutei, acuti, squamati cum fimbria nigricante. *Folia* Alni ex oblongo rotundata, rugosa, prona parte incana, supernè viridia, serrata, sapore adstringenti, multis nervis parallelis hinc inde à costa media ad latera excurrentibus, pediculis brevibus, lanuginosis. *Flores* conferti Sorbi torminalis modo, umbellæ quodammodo instar, [tetrapetali *Park.*] candidi, odorati: quibus succedunt Poma parva, Avellanâ minora, rubra, pauca quadam lanugine obducta, umbilicata, pulpâ luteolâ, sapore acerbo primùm, quæ tamen mollia reddita gratiore sapore incipiunt commendari; in quibus *semina* aliquot spadicea, Pyri ferè, minora, medullâ albâ, eodem pæne sapore, cortice quodam duriusculo obtecta, ut in Sorbo torminali.

Non placet J. Bauhino hanc arborem pro Aria Theophrasti sumi, quæ eadem videtur Phellodry.

Gaudet præaltis & frigidis montibus, iisdémq; sylvosis. In montibus sylvosis & petrosis in Anglia frequens occurrit, præsertim in Occidentalibus Insulæ partibus. *Locus.*

Fructus non ingrati sunt, nec perinde adstringentes ut Sorbi torminalis, unde rustici in Burgundia eis avidè vescuntur ubi molles evaserint, & ad hyemem. Fugaces enim non sunt si bene asserventur. Tusses non aliter quàm Ziziphi baccæ leniunt, & sputum adjuvant.

E ligno firmi & solidi fiunt baculi, item carbones qui diu retinent ignem.

A. 2. *Sorbus sylvestris Anglica* Park. **Red Chess-apples, or English wild Service.** *Park.*

Fruticis modum & staturam non excedit, stipite & ramis incano seu cinerascente cortice tectis; *foliis* latis ad Viburni accedentibus, per oras minimè incisis aut dentatis; floribus coloris muscosi obsoleti, quibus succedunt fructus Pyri sylvestris magnitudine, exteriùs rubente, saporis acerbi Sorborum immaturorum. A rusticis tamen matura, meliorum fructuum inopiâ non raró comeduntur, postquam enim decerpta & aliquandiu reposita fuerint mitiora evadunt.

In agro Westmorlandico nasci dicitur. *Locus.*

Suspicatur *D. Tancredus Robinson* hanc sorbum esse sorbum pyriformem *Lobel.* observatam in agris Worcestrensibus & Staffordiensibus à *D. Pitt & D. Plot.* vel sorbum pyriformem horum Autorum esse sativam C. B. superius descriptam, quam Angliæ Indigenam esse denegavimus.

Clarissimus *Hermannus* in Catalogo Hort. Leydens. aliam speciem recenset sub nomine Sorbi Virginianæ foliis Arbuti Breyn. item Bontius sorbi, seu potiùs Corni Javanensis speciem. Idem Hermannus habet Mespilum spinosam sive Oxyacantham maximam Virginianam; & Mespilum spinosam sive Oxyacantham Virginianam nigram; Vide ejus excellentissimum Catalogum Hort. Lugduno Bat. An. 1686. edit.

3. *Pyracantha* Park. *Pyrac. quibusdam* J. B. *Oxyacantha Theophrasti* Ger. *Oxyacantha Dioscoridis sive Spina acuta Pyri folio* C. B. **Ever-green Thorn.** *J. B.*

Frutex est spinosus, cortice nigricante tectus, cujus per ramos aculei, alii unciam longi, alii breviores, sursum ferè spectantes, rigidi; *Folia* juxta aculeos, Arbuti foliis quodammodo similia, alia sescunciâ longiora, alia unciam longa aut breviora, semunciam aut unciam lata, leviter acuminata, quædam rotunda, pulchrè per ambitum serrata, glabra, potissimùm inferiora, siquidem superiora interdum nonnihil lanuginosa sunt, nitore illo, quem superna facie ostentant inferiora, destituta ferè. *Flores* pentapetali acervatim congesti ex luteo rubentes. Fructus Oxyacanthæ vulgaris persimilis ex aureo colore ad coccineum vergit, densiùs & velut racematim coacervatus, acidi gustûs grana aliquot continens, Parkinsono granula quatuor vel quinque, ex luteo albicantia, triangula, nonnihil splendentia.

In Gallo-provinciæ & Italiæ sepibus visitur sed non ità frequens *Lob.* Nascitur etiam in Alpinarum gentium Bramovicum & Ebrodunensium saxosis convallibus, maximè quà torrentes præcipiti cursu vicinas terras glareâ & arenis obruunt. *Locus.*

Quamvis Bauhinus uterq; hanc Dioscoridis Oxyacantham esse velint: nobis tamen potior videtur sententia Parkinsoni Oxyacantham Dioscoridis nostram esse Spinam albam: siquidem Dioscorides Mespilum Aroniam Oxyacanthæ folio (quamvis alii Pyxacanthæ legant) esse tradit: Mespilus autem Aronia seu Anthedon Theophrasti Apii folio est, quæ quidem figura Spinæ albæ foliis convenit, non autem Pyracanthæ vulg.

CAP. VIII.

De Mespilo foliis integris & congeneribus.

1. *Mespilus vulgaris* J.B. *vulgaris sive minor* Park. *Germanica folio Laurino non serrato, sive Mespilus sylvestris* C.B. The Medlar Tree.

PArva est arbor, foliis quàm Pomi longioribus, angustioribus, Laurinis ferè paribus [Matthiolo Cerasorum] infernè incana lanugine pubescentibus, supernè quoq; nonnihil pilosis, sed saturatiùs virentibus, aliàs serratis, aliàs non serratis. *Flores* singulatim nascuntur candidi seu dilutè rubentes [quinq; petalis amplis, obtusis, in medio bifidis compositi] Cotoneæ mali: quibus succedunt poma exigua, fulva, perquam acerbi saporis, Pyris sylvestribus paria, hirsuta, ex angusto principio in umbilicum latum excavatúmque desinentia; ex cujus supercilio emicant quina folia oblonga, angusta, acuminata, quæ florem antea tegebant. In singulis autem pomis quina ferè ossicula, compressa, triangula. Caro dura, alba, adstringens valde: quæ tamen fracida reddita acidulum suavémq; acquirit saporem, & mensis secundis instruendis inservit.

Locus. Passim hodie colitur in hortis & viridariis Germaniæ, Italiæ, Galliæ & Angliæ. In Germania etiam spontè provenit: v. g. inter Argentinam & Badenses thermas in sylvis. Quæ non insitæ sunt, spinosæ ferè sunt & parvos edunt fructus: Sed major, & præstantior nonnisi culturâ comparatur: inseritúrque aptè Pyro Sylvestri aut Spino albo. Floret Aprili & Maio. Fructum perficit Septembris fine aut etiam tardiùs.

C. Bauhinus eúmque secutus Parkinsonus quatuor genera distinguunt.

1. Mespilus Germanica folio Laurino non serrato, sive Mespilus sylvestris *C. B.* Mespilus vulgaris sive minor *Park.*

2. Mespilus folio Laurino major *C. B.* maxima sativa *Park.*

3. Mespilus Italica folio laurino serrato *C. B.* minor folio serrato *Park.* J. Bauhinus in Mespilo vulgari minore se utriusque generis folia, serrata & non serrata, observâsse scribit.

4. Mespilus fructu albo *C. B.* fructu albo magno *Park.*

Vires. Mespila ejusdem temperamenti sunt cum Sorbis, & ad eadem valent, vomitum, dysenteriam & omnes in genere alvi fluxus. Ventriculo noxia esse aiunt, præcipuè dum duriuscula & acerba adhuc sint; nam emollita & fracida facta adstringunt minùs. Si decocto immaturorum colluantur os & fauces, reprimit fluxiones in fauces, dentes atq; gingivas. Paratur quoq; ex Mespilis siccis, succo rosarum, Caryophyllis, pauco Corallii & nuce Moschata cataplasma, quod applicatum regioni orificii ventriculi potenter compescit vomitum ciborum. Mespila virid. in magna quantitate devorata multos diarrhœa pertinaci laborantes sanaverunt, aliis remediis nihil proficientibus. *Forestus.*

Folia similem cum fructibus vim obtinent.

Herbariorum plurimi ossicula in pulverem detrita tam ad renum quàm ad vesicæ calculum conterendum& expellendum commendant. Nec Herbarii modò, sed & Practicorum pars major id faciunt & passim in suis libris calculosis præscribunt; atque ità quà primùm data porta est, ceu impetu quodam ruunt omnes, inquit J. Bauhinus, magno mehercle & artis & rationis ludibrio; qui idcirco iis strenuè se opponit, & multis probare nititur contrarium. Ipsum si placet consule.

2. *Chamæmespilus* J. B. *Cotonaster folio oblongo serrato* C. B. *Cotonaster Gesneri* Ger. emac. Append.

Hanc ex ramo sicco sic describit J. Bauhinus. Rami crassiores fuere quàm vel Cotonastri, vel Diospyri, cortice nigricante striato obducti. *Folia* plerunque indidem plura oriuntur, non ut Coteneastri rotunda, sed oblonga, alia palmum longa, sescunciam lata, alia sescunciam aut unciam longa, semunciam lata, utralibet in acumen desinentia, per ambitum serrata, utrinque glabra, nervosa, atro-virentia, pediculo satis brevi hærentia. *Flores* densi velut in umbellam, Sorbi Alpinæ more digesti, pediculis lanuginosis, modò brevibus, modò longis, in extremis ramorum hærent: quibus *Fructus* succrescunt eodem dispositi ordine, Sorbi torminalis fructibus similes, oblongi, rubri, umbilico mediocri, in quibus grana continentur oblonga. Clusius plantæ quam Cotonastrum Gesneri putat flores purpurascentes, pentapetalos attribuit.

Locus. Hunc fruticem in summitate montis Juræ non longè à Geneva invenimus spontaneum: Clusius in Snealben jugis.

3. *Lata Guineæ, Mespilum, officulo lævi, spadicei coloris* J. B. *Pyro similis ex Guinea* C. B. *Clus. exot.*

Hujus officulum à Mespili forma non erat valdè absimile, præsertim prægrandium Mespilorum, & læve, & spadicei coloris, in medio nonnihil tumens, & paululum ab uno latere scabrum & subalbidum. Fructus exigui Pyri est magnitudine, magis tamen rotundus, coloris ex aureo flavi, interdum etiam rubentis instar Pomi, tenui cortice præditus, qui detractus in tenuia stamina fili modo abit: Sapor cum dulcedine astringens, ità ut valdè refrigeret; unde Lusitani istic degentes in febribus ardentibus exhibebant. Pulpa ipsa coloris aurei saturi ad rubrum inclinantis, lenta nonnihil & viscida. Singuli autem fructus quina semina surrecta continent, quemadmodum Mespila, eáque separatim tenui involucro tecta, Serico crudo candido simili. Arbor Pyro similis est, humanam tamen altitudinem non superans, cujus folia ex atro viridia sunt, & Pyri foliis magis orbiculata.

4. *Mespilo*

4. *Mespilo similis fructus Americanus* J. B. *Mespilo similis fructus venenatus* C. B.

Observavit Lerius in Brasilia in maris ripa multas arbusculas fructus ferentes Mespilis nostris similes, quorum esus perniciosissimus. Sylvestres si videant Gallos & alios peregrinos monent ut hos fructus vitent, dicentes *Ypochi*, id est, non sunt boni.

5. *Mespilo non valdè absimilis fructus ossiculis spadicei coloris splendentibus* J. B. *Fructus* 3. *cap.*14. *l.* 2. *Exot.* Clus.

Clus.

Mespilo Setanio non erat valdè absimilis, ejusdémque pænè magnitudinis, capite tamen non plano ut illud, sed in angustum contracto, vetustate rugas contraxerat, & satis fragili cute constabat, fusco, nullius ferè saporis, qui tamen ore retentus nonnihil adstrictionis cum pauca acrimonia conjuncta possidere videbatur: quina introrsum officula Mespili instar continebat, majora autem & non rugosa ut illa, sed valdè lævia & splendentia, spadiceíque coloris & nucleum continentia.

6. *Mespilo valdè similis fructus sine granis* J. B. *Mespilo similis fructus fuscus* C. B. *Fructus octavus ex navigat. Batav. Clus. Exot. l.*2. *c.*15.

Mespilo valdè similis erat, uncialis magnitudinis, tersus ac politus, fusci coloris, adeò autem fragilis ut paululùm compressus disrumperetur, valdè lævis, materiam continens fragilem & spongiosam, valdè salsi saporis, in qua nulla grana observare potuit Clusius. Corona autem illa superna summum fructum occupans alis carebat, quibus Mespilum est præditum.

Cap. IX.

Diospyros J. B. *Alni effigie lanato folio minor* C. B. *Vitis Idæa tertia Clusii* Park. *Vaccinia alba* Ger. *Amelanchier* Lob. *Pyrus cervina* Italis.

J. B.

PUlcher est frutex, & qui multos à radice statim stolones edat, homine etiam proceriores, eósq; etiam ramosos, cortice intectos spadiceo. *Folia* primo pullulatu plura simul ex oculis proveniunt, incana lanugine subtus pubescentia, supernè viridia, quæ adultiora decussa penitus lanugine utrinque glabra sunt, Piri foliis similia, magnitudine varia, unciam aut sescunciam longa, latitudine semunciali, aut etiam plusquam unciali, per extremum rotunda, circumquaque crenata, pulchris frequentioribus nervis obliquis à medio recto donata. *Flores* inter lanuginosorum foliorum rudimenta oriuntur plures juncti, candidi, è quinque foliolis longiusculis compositi, inodori ferè, quos *baccæ* excipiunt violaceæ vel nigræ, umbilicatæ, quinque laciniis coronatæ; sapore dulci, suavi, in quibus *semina* plura, [dena & interdum plura *Clus.*] oblonga, nigricantia, Pyrorum seminibus similia. Fructus Gesnero Cerasi est magnitudine & figura: At baccæ Myrto potiùs similes sunt quàm Ceraso, & umbilicatæ.

Variat foliis obtusis & acutis.

Locis montanis, præruptis & saxosis potissimùm gaudet. Sic Helveticis, Austriacis, Sabaudicis, ac Burgundicis, aliísque montosis variarum regionum provenire solet. Nos in montibus circa Genevam, ínque lateribus montium Rheno adjacentium observavimus copiosam. Suavis est ejus fructus, atque ità aptus stomacho ut qui copiosè etiam ingesserit non gravetur, ut testatur Gesnerus. *Locus.*

Cap. X.

De Malo Punica.

MAlus Punica, Græcis Ῥοιά, Dioscoridi & Theophrasto Ῥοά, quo nomine & fructus donatur. Flores sativæ Punicæ κύτινοι dicuntur Dioscoridi l. 1. cap. 152. & Gal. 6. Simpl. At Gal. 6. κατὰ τόπους. Cytinus fructûs rudimentum est, quod deciduo flore primùm apparet & formatur. Et Plinio l. 23. c. 6. Primus hujus pomi partus florere incipientis Cytinus vocatur Græcis: & in hoc ipso Cytino flosculi sunt, antequam scilicet malum ipsum prodeat, erumpentes, quæ Balaustia vocari diximus. Verùm Βαλαύστιον sylvestris Punicæ flos est Dioscoridi. l. 1. c. 154. Officinæ Plinium sequuntur, & Punicæ tam Sativæ quàm Sylvestris flores citra distinctionem Balaustia vocant, quibus Cytinorum appellatio de sativis ignota est. Cytinus Theophrasto Calyx est floris, quo flos continetur: adeo ut Cytini significatio apud Græcos ambigua sit.

Mali Punici putamen, quòd tanquam corium sit, cortice durius, nucis involucro tenerius Malicorium vocant, quod Græcis nunc Σίδιον, Dioscoride monente, nunc τὸ τῆς ῥοιᾶς λέμμα, ἀπὸ τοῦ λέπειν, i. e. decorticare dicitur. Plinius l. c. vulgus ex Punicis acerbis coria perficere novit, ob id Malicorium appellant medici. *C. B.*

Malum Punicum à Carthagine, ubi laudatissimum proveniat,, nomen accepisse volunt, à Granis verò quæ intus continentur Granatum, non à Granata Hispaniæ regione, ut nonnullis videtur, cùm jam ante Catonis & Varronis tempora ità fuerit nuncupatum. *J. B.*

 1. *Malus*

1. *Malus Punica* J. B. *Punica sativa* C. B. Park. *Granata sive Punica* Ger. The Pomegranate-tree.

J. B.

Humilis & haud magna arbor vel potiùs frutex est, ut recte J. Bodæus, quamvis interdum culta, stolonibus abscissis in justam etiam arborem excrescat, ramis tenuibus, angulosis brachiatam, quos armant spinæ rigidæ aliquot, oblongæ, subrectæ, cortex obducit rubescens. In his *folia* incondita, Myrti vulgaris æmula [vel oleæ] vel etiam majora, non ità acuta, ex viridi in levem quandam rubedinem vergentia. [J. Bodæo nitidi viroris, pediculis annexa rubentibus, rubrísque intercursantibus venulis prædita] aversa parte nervosa, odore gravi, præsertim si manibus contrectata naribus admoveantur, [J. Bodæo canum halitum, feliúmque urinæ graveolentiam aliquo modo referentia.]

Ex ramorum lateribus *flores* emicant punicei, pentapetali, quorum medium occupant complura *stamina* cum suis *apicibus*, cytino insidentia sive calyci, qui puniceo etiam colore fulget, unciâ longior, corticosus in plures lacinias mucronatas, totidem scil. quot flori folia, facessens, quæ umbilicum postea Pomi succedentis coronant. Est autem Pomo magnitudo varia, omni ferè ampla, & maximis Malis æqualis, rotunda ferè, nisi quòd utrinque leviter compressa. Cortex mediocriter crassus, duriusculus, fragilis tamen, ante maturitatem viridis ac lævis, post puniceus & rugosus, qui tandem etiam ad spadiceum accedit, intus luteus, gustu adstringens, numerosis acinis plenus, vino abundanti ebriis, dulci aliàs, aliàs acido, interdum medio, favorum modo dispositis, carnosis membraneísque dissepimentis, ceu parietibus intergerinis, circumceptis, amaris, modò candidis, modò purpurascentibus; ipsis verò granis gigartorum vitis similibus, quæ constant ligneo cortice & nucleo amaro, non tamen sine adstrictione.

Reperitur singulare quoddam hujus Mali genus, quod nullum in acinis semen continet: Verùm hoc accidentarium est, & ex lusu quodam naturæ.

Distinguuntur Mala Punica saporum respectu in dulcia, acida & vinosa, seu in dulcia, vinosa & media: quæ genera aliter etiam distingui dicuntur, ut v. g. magnitudine: Dulcia enim sunt multò majora & speciosiora, & granis majoribus. Perhibentur etiam dulcia cæteris magis scabro esse cortice. Ἀπύρηνα dicuntur non quibus nulla inest granorum duritia, sed quibus minor.

Locus. Amat hæc arbor solum cretosum, macilentum, sed in pingui quoque provenit. In calidis Meridiem versus regionibus sponte exit, velut in Gallia Narbonensi, Balearibus insulis, Italia & Hispania, ac præcipuè in regno nunc appellato Granatæ; quæ à frequentia Malorum Punicarum nomen accepisse creditur. [In finibus Granatæ parcè, quicquid scribat Matthiolus; nam hac in parte majorem fidem habemus Lacunæ Hispano. *J. B.*] In frigidioribus regionibus, ut Germania & Anglia in curiosorum duntaxat hortis culta cernitur, ubi etiam hyeme curiosè contegenda aut reponenda est, nè à frigore violetur. Et tamen umbras amare aiunt & rigationes.

Temperamentum & Vires. Poma omnia in genere censentur boni succi, ventriculo convenientia, sed pauci nutrimenti: omnia (autore Dioscoride) Veneris impetus excidunt, ea præcipuè quæ frigidæ temperaturæ sunt, ut acida.

Dulcia eorúmq; syrupus exhibentur in tussi chronica & pleuritide: in febribus minùs commoda sunt, quia inflationes, calorémq; augent.

Acida frigida sunt & adstringentia: stomachica: unde eorum ut & syrupi ex iisdem confecti usus est ad sitim, febres biliosas, gonorrhœam, picam gravidarum, oris putredinem & similes affectus.

Vinosa (acido-dulcia, Granata *muzæ*) mediæ sunt naturæ inter dulcia & acida, cardiaca & cephalica Usus præcip. in Syncope, vertigine, &c. Ex malis hisce ad usus supradictos succus exprimitur & fermentatus depuratúsq; vinum dicitur.

Varios modos parandi vinum Granatorum vide apud J. Bauhinum. Simplicissimus videtur sequens.

Acini maturi diligenter à cortice & membranis repurgati prælo committuntur ac exprimuntur, mox vinum saccis ad id accommodatis percolatur, & in vasculis id excipientibus desidere sinitur, defæcatum reponitur affuso oleo nè vappescat aut acescat. Utilis est potus ad sitim febrientium extinguendam.

Potest etiam ex succo expresso & defæcato, admixto saccharo, & decocto, deinde fermentato, parari vinum generosum & inebrians.

Flores, tam *Balaustia*, quàm *Cytini*, naturæ sunt terrestris & valdè adstringentis, unde creberrimus eorum usus esse solet in omnis generis fluxionibus, v. g. diarrhœa, dysenteria, fluxu uterino, &c. Extrinsecus in pulverem trita & inspersa intertriginibus aliísque ulceribus celerrimè ad cicatricem absq; erosione producunt: sanant etiam oris ulcera, tonsillas, uvulam, &c. in collutionibus. Scorpionibus etiam adversari dicuntur.

Cortex (*malicorium*, *psidium*) ejusdem naturæ cum floribus est; Utilis etiam ad coria præparanda, & ad atramentum vice gallarum. Addit Constantinus, Malicorium vino decoctum & potum omnes ventris tineas necare, maximè eas quas Ascaridas vocant.

Nuclei itidem refrigerant, astringúntque, imprimis qui ex pomis acidis collecti. Breviter flores, cortex, nuclei [adde & folia] ad ea conducunt quibuscunq; adstrictione opus est.

Ex Malis Punicis contusis cum suis corticibus exprimitur succus qui purgat bilem flavam, ut scribit Cæsalpinus. Hoc de Punicis dulcibus accipit J. Bauhinus, & corticis amaritudini tribuendum censet.

2. *Malus Punica sylvestris* C. B. Ger. *agrestis* J. B. The wild Pomegranate.

Domesticæ & cultæ per omnia similis est, asperior tamen & spinosior.

Passim hæc sua sponte luxuriat in sepibus Narbonensibus. Nobis non videtur specie differre à sativa.

3. *Malus*

3. *Malus Punica ſylveſtris major, ſive Balauſtium majus* Park. *Balauſtium flore pleno majus.* C. B. *Balauſtia Hiſpanica* J. B. *Balauſtia* Ger.

J. B.
Balauſtia flores ſunt ampli, Punicæ cujuſdam ſylv. denſiſſimo foliorum purpuraſcentium farctu ſtipati, guſtu adſtringentes, non Cytino oblongo ut in ſativa pomifera Punica ſeu ſimplici, ſeu multiplici flore, (qualis nonnunquam reperitur) ſed compreſſo, lato ſuffulti, cui color ex flavo purpuraſcens, corium durum, lignoſum, in lacinias quoq; diviſum. Adeò multiplici folio interdum conſtant, ut Roſæ videantur centifoliæ colore ſaturato.

4. *Balauſtium minus* Park. *Balauſtia flore pleno minore* C. B.

Foliis atro-virentibus, calice craſſiore, flore minore, triſtiore, ſaturatâ purpurâ punicante à priore differt, inquit C. Bauhinus.

Cortex Granatorum menſes movet, & febres intermittentes ſæpe fugat, ab experientia Tachenii; abundat enim quodam Alcali aperitivo, quod patet multis experimentis. *D. T. R.*

Cap. XI.

Malus Limonia Malabarica fructu umbilicato.

Katou-Naregam H. M. *P.* 4. *T.* 13.

H. M.
ARbor eſt procera, caudice craſſo, candidò, multíſque ramis donato, qui cortice cinereo odorato obducti, ac fungosâ intus medullâ referti, necnon ſpinis fuſcis, nitentibus & aculeatis inſuper muniti ſunt.

Radix flaveſcens, fuſco cortice tecta, amara, odorata.

Folia perſimilia ſunt foliis *Mal-Naregam*, præterquam quòd nervuli è coſta media exeuntes craſſiores ſint, & infernè magis emineant; quo fit ut in plicas ea ac rugas criſpentur.

Flores plures ſimul juncti extremis ſurculis proveniunt, & calyci viridi in quinque lacinias acuminatas ſecto inhærent, viridi-flaveſcentes, odorati, ſubamari, quinque ſubrotundis foliolis conſtantes, *ſtaminulis* candidis octo aut decem medium obſidentibus; inter quæ *ſtylus* prodit exiguus, itidem albicans.

Fructus Limones puſilli ſunt, tenuioribus ſulcis ſtriati, ac in vertice calyce florum ſurrecto coronati, atro-virides primùm, albis interſtincti punctulis, dein aurei, cortice Limonum cortici haud abſimili cincti, carnéque candida, acidi ac vinoſi ſaporis, intus referti; intra quàm numeroſa continentur *ſemina* oblongo-rotunda, plana, candida & nitentia, duplici ordine locata, ac membraneis quibuſdam pelliculis ſeu parietibus intergerinis ſejuncta, ità ut ſingula in ſingulis latitent cellulis.

Creſcit frequenter locis arenoſis & petroſis circa *Parakarò* & *Kaymaal* provincias Malabar: Semel in anno maturos fert fructus, menſibus viz. Decembri ac Januario. *Locus.*

Succus foliorum egregium capiti expurgando habetur errhinum. Idem cum Pipere longo, Zinzibere, & ſaccharo exhibitus tuſſim ſedat, cæteróſque pulmonis affectus è cauſa frigida natos potenter ſanat. Inſuper è foliis hiſce in aqua coctis Balneum fit, quod laſſitudini, necnon artuum doloribus tollendis mirificè conducit. *Vires.*

Cap. XII.

De Ficu Indica Tuna dicta ſeu Opuntia.

QUamvis Frutex hic Theophraſti & Plinii Opuntia non ſit, cùm illa, ab Opunte oppido circa quam provenit nomen ſortita, herbula ſit non frutex nedum arbor, meritò tamen Opuntia Indica arborea, aut fruticoſa dici poſſit, quia inſigni proprietate è folio radices emittendi cum Opuntia Theophraſti convenit, nec alia quævis præter eam, quod hactenus audivimus, arbor aut herba. Quinetiam Opuntiam hodie (ut puto) in Locride fruſtra quæſiveris.

Cùm dico Tunam è foliis radices agere apparentiam potiùs & opinionem vulgarem ſequor, quàm rei ipſius veritatem. Quæ enim folia videntur revera non ſunt ſed potiùs rami. Nam, 1. Folia non germinant, aliáque ex ſe folia emittunt, ſed rami. 2. Folia intra annuum ſaltem ſpatium in juſtam magnitudinem extenſa poſtea non augentur. In hac autem ſtirpe quæ dicuntur folia quotannis augentur & incrementum capiunt, & in nonnullis ſpeciebus ligneſcunt. 3. Addit Gul. Piſo, Folia contigua tantùm eſſe arbori, è contra omne quod rami vicem ſubit continuum: Se autem in quibuſdam Ficubus diſſectis radices immediatè continuatas vidiſſe frondi. Tandem, 4. Folia pleriſq; omnibus plantis, etiam ſemper virentibus, tandem decidunt; at in hac propriè loquendo perpetua ſunt. Verùm argumentum hoc non concludit quoniam dantur nonnullæ v.g. epiphylloſpermæ in quibus folia durant quandiu caules: ut neq; quod hæc fructum è foliis dictis emittat; nam epiphylloſpermæ quoq; idem faciunt.

Forma tamen externa lata & compreſſa cum foliis conveniunt, & à ramis differunt, qui in omnibus aliis ſtirpibus teretes ſunt.

Dicitur autem hic frutex Botanicis Ficus Indica, ob aliqualem fructûs cum Fico ſimilitudinem.

1. *Ficus Indica major* Park. *Indica* Ger. *Indica folio spinoso, fructu majore* C. B. *Opuntia vulgò Herbariorum* J. B. The Prickly Pear-tree.

In magnum interdum evadit fruticem, cui *folia* magna, longitudine nonnunquam plusquam pedali, latitudine sesquipalmari, ex oblongo rotundata, pollicem crassa, infima etiam multò crassiora durioráq; supremis, foris membranâ tectâ, plurimis tuberculis asperata, è quibus spinulæ albæ, acutæ, facilè contrectanti adhærentes, insitóq; aculeo stationem nativam deserentes, succo intus turgentia, colore herbaceo, tactu viscido, salivoso, qui exsiccatus granulosus arenæ tenuissimæ instar attritu digitorum resolvitur, per quem discurrunt nervorum plurimorum mediocriter crassorum reticulati plexus; atque hæc quidem folia ex aliis foliis jucundo connexu succrescunt, quibus etiam plurimùm pro caudice utitur, & in brachia diducitur. Posthæc cum tempore incrassantur magis, & fiunt rotundiora, imo ligneam tandem substantiam acquirunt, præsertim inferiora, túmq; & spinas magna ex parte amittunt. Femoris crassitiem interdum acquirit, ut nos in Sicilia observavimus. Foliorum pinnis insident fructuum rudimenta multa, similiter spinosa, è quorum umbilico *flores* emicant, calathi Balaustii quadantenus effigie, succulentiore magnitudine, multi, lutei, multis foliis ungue latioribus, Rosarum foliis similibus constantes; quibus marcescentibus *fructus* maturatur, Ficum magnam adæquans, supernè umbilicatus, pulpâ sanguineo colore manus tingente infectâ, gustu subdulci, sed quàm Ficuum insuaviore, graminulis farctâ Lentis fere magnitudine, sed sinuatis & inæquali ambitu donatis, iisdémq; concoloribus in sinu. Gesnerus in fructu gravem quendam odorem esse annotat.

Cùm primùm exit hæc planta foliola duo emittit crassa, succulenta [aliquod Sedi genus emergere diceres] mucronata, è quorum sinu conjugali ceu pili quidam candicantes & purpurantes, futurarum spinularum primordia simul exseruntur, quos non multò post folium sequitur iisdem vestitum & hirsutum totum, nec latum sed teres ferè, quod tamen temporis progressu paulatim in latitudinem comprimitur, fiúntque aculei cum tempore etiam duriusculi. Radicula novellæ plantæ simplex & albicans est.

Exstillat & gummi hæc arbor, Succino flavo colore & substantia, si duritiem eximas lapidosam, admodum simile, & glebulis concretum, & Tragacanthæ ferè in modum vermiculatum, adeò durum, ut dentibus comminuere vix sit. Candelæ admotum flammam non concipit, sed comburitur, nec tamen ullam odoris spirat fragrantiam, masticatum quoq; nullum saporem effatu dignum exhibet.

Locus. In omnibus ferè Americæ provinciis & insulis, exceptis maximè Borealibus, provenit. In Europæ etiam calidioribus regionibus facilè comprehendit & in magnitudinem proficit. Vidit Camerarius Neapoli altero tanto majorem quàm hominem, caudice duro & lignoso. Vidimus & nos Romæ in horto Pontificali Vaticano *Belvedere* dicto non minores.

Observavit D. *Tancredus Robinson* hanc ficum Indicam producere fructum maturum in Gallia Narbonensi, & Regno Neapolitano, ubi instar sylvestris plantæ loci Indigenæ ad vias, latera montium, & inter scopulos copiosè crescit.

Cultura. Tam vivax est hæc planta, ut cùm seminulo sato, tum folio humi medio tenus defosso crescat facillime. Frigoris impatiens est, ideóque hyeme reponenda, attamen & loca nimis occlusa odit. Humore nimio corrumpitur & putrescit: ideóque ab Autumnalibus imbribus & qui verno tempore cadunt persæpe læditur.

Multæ hujus fruticis species in America reperiuntur.

In Mexicana provincia Fr. Hernandez observavit sequentes.

1. Prima, *Yzbac-Nochtli* vocatur, quod albus fructus ejus sit: *Folia* fert rotunda, parva, lævia rarísq; horrentia aculeis: *Florem* luteum: Fructum spiniferum & candentem; & in fruticis attollitur magnitudinem.

2. Secunda, *Coz-Nochtli* dicitur, quòd pallentem proferat fructum. Foliis constat amplis, orbicularibus, multísque & prolificis, horrentibus aculeis; *flore* coccineo, per extrema pallescenti, & pomo luteo ac raro.

3. Tertia, *Atlatoc-Nochtli*, seu Tuna ex albo in rufum colorem inclinans. Folia fert angusta, oblonga, impensè aculeata, & nonnihil purpurascentia, quod est huic tantùm generi peculiare, cùm cæteris omnibus viridia sint: fructum non valdè spinosum: florem extra luteum, intra verò ipsius Tunæ colore.

4. Quarta, *Tlapalnochtli*, id est, coccineum. *Folia* fert tenuia, angusta & oblonga, sed breviora præcedentibus, ac minùs spinosa; florem ex albo rubescentem & parvum; pomum non adeò spinosum, sed coccineo flammatóque colore præditum.

5. Quinta, *Tzaponochtli*, ob similitudinem quam habet cum fructu Mexicanis dicto *Tzapotl*, folia fert squalentia, ovi figurâ, quibusdam horrentia spinis, & *flores* in his luteos ex albo in coccineum colorem vergentes.

6. *Caca-nochtli*, seu herbacea sylvestrísq; Tuna, in arboris magnitudinem attollitur, multis alis concava est, foliisq; constans rotundis, parvis & spinosis, sylvestri fructu vix Juglandem nucem magnitudine superante, sed spinis horridiore & pallidis floribus.

7. Est & *Xocohonochtli*, similis formâ præcedenti sed tam foliis quàm fructu acida.

Sunt & aliæ præter dictas hujus fruticis seu species seu potiùs varietates, pro diversitate regionum in quibus oriuntur, quemadmodum apud nos Pyrorum & Ficuum.

Ficus Indica lævis pilosa C. B. diversa species videtur. Hæc ex Creta missa; eáque duplex, altera folio rotundo, altera oblongo.

Ficus Indica humilis *C. B.* Ramis est reflexis, & veluti repentibus: flore magno luteo. An Ficus Indica spinosa minor *Park?* Ficus Indica folio spinoso fructu minore *C. B?*

Species

Species illa quam primo loco descripsimus eadem est quæ in Insula Jamaica & Barbados, The prickly Pear-tree, id est, Pyrus spinosa dicitur, quæque in Europa frequentissima est, cujus fructus aliquot comesti rubro sanguineo colore urinam tingunt, ut admirationi sit.

Tum fructus tum folia refrigerant & humectant, salivosaque sunt, quo fit ut eorum succus expressus febres ardentes maximè extinguat, & sitim expleat. Grana sicca & adstringentia sunt: Hinc Poma cum granulis loco cibi sumpta alvum sistere dicuntur: gratum præbent alimentum refrigeránsque, etsi flatuosum, & corruptioni obnoxium si largiùs sumantur, quemadmodum alii horarii fructus, æstuantibus jucundissimum, Succus plantæ aut aqua stillatitia admirabilis est adversùs biliosas febres. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Enterocelis, & Erysipelatis medientur. Indi succo expresso pro aqua utuntur; & D. *Hughes* se fructibus hisce in inopiâ aquæ persæpe sitim sedâsse refert. *Vires.*

Experientiâ constare aiunt folia eorúmve succum vulnera recentia mirabiliter sanare. Tumores etiam & apostemata, quæ nautis plerunque accidere solent in Americam trajicientibus, potenter discutiunt. D. *Hughes* folia chartâ madefactâ involuta, & sub cineribus tosta ejusmodi Apostematis cataplasmatis formâ applicare solebat, successu supra spem & expectationem prospero, ut nullum vel præstantissimum medicamentum compositum ad hunc usum æquè commodum & proficuum fuerit.

Montanis magna ex parte in locis proveniunt referente Hernandez: at Hugesio in depressis præcipuè ad maris litus. Gummi plantæ renum & urinæ calorem temperat. *Locus.*

Species illa Tunæ quæ vermiculos Cochinillæ dictos producit & alit *Nochez.nopalli*, seu *Nopalnochez.tli* Indis Mexicanis dicitur. *Hernand.* studiosè colitur, & à pecorum armentorúmque injuriis diligenter defenditur. Interdum sponte naturæ, interdum hominum industriâ vermiculi hujus semina [superioris anni] seu ova tunis admoventur, quæ brevi animalcula excludunt, cùm adoleverint & ab incolis exsiccata fuerint Grana perperam dicta. Hæc toti Europæ inferuntur ditissimo commercio, quinquies mille sexcentas septuaginta arrobas, anno 1587. una classe in Europam traductas refert Acosta. Curam & culturam grani tradit Herrera his verbis. Est illud [Granum dictum] vivum animalculum vel potiùs insectum, à cimice formâ non multum abludens, cùm primùm plantæ se applicat pulice paulo minus, è semine erumpit Acari magnitudine, & arborem integrum atque adeò totum hortum implet, & semel atque iterum quotannis colligitur. Arbores certo ordine instar Vitium disponunt, atque studiosè colunt, & repurgant à zizaniis: quo recentiores sunt plantæ eò copiosiùs & præstantius ferunt granum: inprimis autem necessarium est ut à variorum insectorum injuria defendantur, nec minùs à gallinis quæ granum devorant. Utuntur vulpinis caudis ad plantas detergendas, nè novella insectorum seminaria lædant: ubi autem jam satis adoleverunt, magnâ curâ eximuntur, necantúrque aquâ frigidâ aspersâ, atque in umbra siccantur & conduntur fictilibus. Eadem & cinere injecto enecant, deinde abluunt, atque aliis insuper modis suffocant, frigida tamen enecta cæteris præstant. Plurimis modis granam à mercatoribus adulteratur. Optimum longè granum dat *Tlaxcallam*, cujus indigenæ præstantissimam tincturam ex illo conficiunt, hoc modo, Comminuunt & macerant in decocto aluminis, & ubi resederit cogunt in tabellas, quas Hispani vocant *Grana en pan.*

Hanc Tunæ speciem describunt Piso & Marggravius, *Jamacaru* V. nomine.

Ad nos scripsit D. *Tancredus Robinson* Insectum illud, seu Vermiculum exiccatum *Cochinill* dictum & Ficum Indicam depascens, evadere Hexapoda, & propriè nominari posse Scarabæum Mexicanum punctatum seu maculatum nostratibus Lady-cow dicto similem; cujus elegantem Iconem exhibuit ingeniosissimus vir D. *Edvardus Tyson* M.D. in Philosoph. Transact. N. 176.

2. *Ficus Indica seu Tuna prima, seu Jamacaru Brasiliensium prima* Pisonis.

Adeò inter se variant Ficus Indicæ Tunæ dictæ, pro natalis soli diversitate, ut nisi flore & fructu, tum interna qualitate convenire deprehenderentur, ad diversa genera pertinere viderentur.

Prima species Fruticibus aut arboribus adnascitur, tenues radices habens, quibus se illis inserit. *Folia* ejus crassa, solida, instar Aloes triangularia, vario modo sibi invicem opposita, ut in Ficu Indica. *Folia* viridia, turgentia succo viscido, sed insipido; in extremitatibus angularibus foliorum rudimenta fructuum sunt, & spinulæ acutæ juxta se positæ quatuor cinereæ.

Provenit in ejus summitate *flos* suavis odoris, cæterùm Nymphææ majori similis, exteriùs constans multis foliis viridibus, angustis, oblongis, & in medio horum columna flava, rotunda, superiùs in multas partes diducta.

Fructus ovi figurâ est, & plus minùs magnitudine, triangularibus eminentiis conspicuus, cute tectus instar corticis Mali Aurantii, internè & externè colore elegantissimo ceu laccæ & cinnabrii mixto. Caro interior alba, succulenta, saporosa, *seminibus* nigris, splendentibus referta, quæ simul cum pulpa comeduntur.

Præterquam quòd ob delectabilem fructuum fragrantiam & ob succum ex acido dulcem, ab æstuantibus expetuntur, febricitantibus imprimis & biliosis conveniunt recentes, quòd grato acore palatum afficiant, & sitim sedent, cor ac ventriculum mirè reficiunt. Succus denique ex hac planta extractus febribus ex bile ortis medetur.

3. *Jamacaru seu Ficus Indica* 2. Pisonis, *prima* Marcgrav.

Frutex est arborescens, mediocris magnitudinis, *caudice* tereti, griseo & stellatis aculeis obsito: superiores rami deorsum propendent, quorum exortus sunt longi processus, teretes, stellatim aculeati ut caudex. His ramis versùs exteriora insident *folia* Tunæ modo, ovalia, compressa in ambitu aculeis singulatim positis. In superficie utrâq; foliorum eminent tubercula quædam: color autem ramorum illorum & foliorum viridis est. Fert *florem* albicantem, qui ex illis tuberculis foliorum enascitur,

ſcitur, & in multa ſtaminula deſinit. *Fructus* haud multum à præcedente differt ſed minor, cæterùm guſtu & dignitate illi par.

4. *Jamacaru.* III Piſonis. 2. Marcgrav.

Arbor eſt magna & procera admodum, *Caxabu* etiam Braſilienſibus dicta. Primùm erumpit è terra folio uno octangulo, cujus anguli teretes ſunt, æqualis omnes craſſitiei, quaſi exſculpti eſſent, ordine ſpinulis in ſtellulæ modum poſitis armati, & inter quaſlibet duas tales ſtellulas tranſverſalis quædam lineola eminet. Huic folio alia plura Tunæ more adnaſcuntur, in altum erecta, brachium craſſa, quodlibet ab uno ad ſex pedes longum. Succeſſu autem temporis folium inferius corticem griſeum acquirit, ac in caudicem lignoſum & craſſum abit, ſpongioſum tamen & facilè caduum. *Folia* verò quæ caudici proxima, ramorum vicem ſubeunt; cætera foliorum. Caudex vetus, & ramoſa illa folia ſpinas deniq; amittunt. *Flos* caudici huic ſolitarius provenit, albus, magnus, ſequitur fructus ovo anſerino duplo major, ovalis figuræ, exteriùs obſcurè ruber, qui comeditur éſtq; grati ſaporis & refrigerantis qualitatis.

5. *Jamacaru* IV. Piſonis *tertiæ ſecunda ſpecies* Marcgrav.

Teretibus eſt ramis & nodoſis, ad quos nodos ſunt ſpinæ ut in cæteris. Trunco eſt admodum ſpinoſo, eóq; rectiſſimo, verè Pinum diceres, ſi altitudinem & rectitudinem conſideres, verùm in cæteris differt, quòd foliis potiùs ſe invicem protrudentibus quàm ramis in arboris ſummitate decoratur, quæ rotunditate & craſſitie palmam, longiſſimis ſpinis digitos manûs æmulantur. Fructus Auctori non innotuit. Caudicis medulla eſt Sambucinâ facilè mollior, quæ ſecta arbore continuò exſiccatur, abítq; in leviſſimum pulverem, qui decidit, móxque ablato ſpinoſo cortice relinquitur ſcapus concavus, arundine levior, miris cancellis, quaſi ex arte fabricatus: qui ſi ab igne accendatur, flammam luculenter fovet, facíſque loco Auctori iter facienti de nocte inſerviebat.

Varietates Ficus Indicæ ſeu Opuntiæ in Horto Leydenſi cultas ſic diſtinguit clariſſimus *Hermannus*. 1. Opuntia major folio ſpinis longiſſimis & validiſſimis armato. 2. Eadem folio minori rotundiori & compreſſiori. 3. Opuntia maxima folio ſpinoſo latiſſimo & longiſſimo. 4. Eadem folio ſpinoſo longiſſimo & anguſto. 5. Eadem folio oblongo media. 6. Ficus Indica minima folio ſubrotundo. Hiſce addi poſſunt Opuntiæ læves ſeu non ſpinoſæ, aliæque varietates à flore & fructu deſumptæ. Vide Cap. primum ſeu Ficus Indicæ primæ Hiſtoriam. Ab Amico quodam admonitus ſum aliam ſpeciem in horto non procul à Londino inveniri folio triangulari enſiformi (profundè canaliculato) ſtellatim aculeato.

6. *Jamacaru* V. *Piſonis*, 4. Marcgrav. Nocheznopalli Hernandez. *in quo Coccus Indicus naſcitur.*

E radicibus tenuibus, in terra haud profundè latentibus naſcuntur triangularia aut etiam quadrata *folia*, viridia, unum, duos, tres, quatuórve pedes longa, quibus alia hinc inde adnaſcuntur ut in Ficu Indica: quodlibet eorum latus duos, tres, vel quatuor digitos latum, ſúntque duplo craſſiora quàm *Jamacaru* quæ fruticibus & arboribus adnaſcitur, ſed illius longiora ſunt: in anguloſis extremitatibus aculeis munita, unum, duos, tréſve digitos longis, flaveſcentis ſeu lignei coloris, ſex, ſeptem vel octo inæqualis magnitudinis juxta ſe poſitis. *Florem* fert ut præcedentis, ſed minorem. *Fructus* figuræ oblongæ, tres circiter digitos longus, quatuor in ambitu craſſus, conſtans cute craſſa, ſucculenta, egregiè rubra, compreſſa per longitudinem facilè finditur & detrahi poteſt, continétque pulpam albam, ſucculentam, friabilem, & quaſi in multos globulos conglobatam: hæc multis ſeminibus nigris, ſplendentibus permixta eſt, Aquilegiæ ſimilibus ſed minoribus. Pulpa cum ſeminibus comeditur, éſtq; boni ſaporis, dulcis, Ficum vulgarem ſuperans.

Vires. Succus è cortice rubro expreſſus acidi adſtringentis ſaporis eſt, ut ſuccus Ribium immaturorum. Folia autem hujus plantæ ſucculenta ſunt, & ſuccum dant herboſi ſaporis ſeu Braſſicæ ſimilem, qui ſi amarus eſſet, planta hæc Euphorbium eſſet: nam per omnia convenit cum ejus deſcriptione. *Euphorbium verum alia & diverſa eſt planta, quæ ab Horti Malabarici auctoribus deſcribitur & depingitur ſub nomine* Schadida Calli.

Hæc ſpecies Tunæ in Nova Hiſpania profert Cochinillam, quæ tamen hic locorum ſedulò indagantibus nunquam apparuit. *Piſo.*

7. *Jamacaru* VI. Piſon. *Braſilienſibus etiam Urumbeba dicta.*

Caudice eſt recto, ſolido, ſpinis validis, inordinatè poſitis armato; cui in ſummitate multa *folia* craſſa, ſpinis horrida, palmæ figurâ, ramorum vicem ſubeuntia adnaſcuntur.

Locus. In deſertis mediterraneis tantùm reperitur.

Icon genuinam Ficus Indicæ ſpeciem non demonſtrat, ut neq; deſcriptio nimis brevis & ſuccincta.

Temperamentum. Omnes *Jamacaru* ſpecies frigidas & humidas, licèt gradu differentes, comperi, exceptis granis quæ ſunt ſicca & adſtringentia. Quamobrem gummi quod ex illis deſtillat, fructus, folia, radices febribus aliíſque malis ex intemperie calida natis ſive aſſumpta, ſive extus admota medentur.

8. *Ficoides*

8. *Ficoides ſeu Ficus Americana Cerei effigie ſpinoſa & anguloſa* Hermanni Hort. Lugd. Bat. *Cereus Peruanus ſpinoſus, fructu rubro Nucis magnitudine* C. B. An noſtratibus, **The prickly Torch-plant.**

Hæc ſuperiùs Lib. 17. cap. 6. pro Euphorbii ſpecie deſcripta eſt. Verùm rectiùs puto à D. Hermanno ad Ficus Indicas refertur.

Idem Euphorbium Dodonæi ab hac planta diſtinguit, cum qua Bodæus à Stapel eam miſcuerat.

Idem Euphorbium *Dod.* pro ipſiſſima planta ex qua Euphorbium Officinarum proponit, contra ſententiam & aſſertionem D. Commelini, quem nos ſequuti Schadida Calli *H. M.* pro Euphorbii planta tradidimus, nimis ut videtur ſecurè.

Altera varietas Cerei Americani in Horto Chelſeano propè Londinum à D. *Watſio* colitur. Hæc planta ſicut Tuna ſeu Opuntia plurimas varietates ſeu diſtinctas ſpecies producere ſolet.

Ficoides ſeu Cereus anguloſior & ſpinoſior in Hort. Leyd. reperitur.

9. *Melo carduus echinatus Penæ & Lobelii* Ger. *Melocarduus Americanus* Park. *Melocactus Indiæ Occidentalis* C. B. *Echino-melocactos* J. B. Ad. Lob. Cluſ. *Pomum ſpinoſum Opuntiatum* Munting. *Ficoides Occidentale ſpinoſum Melonis facie ſulcis rectis* Hermanni.

Planta hujus generis mediocris quam deſcripſit Cluſius, 12 uncias longa erat, infimæ partis terræ inſidentis ambitus 25 unciarum à qua in metam aſſurgebat, 16 profundis ſulcis, totidémque elatioribus coſtis prædita, quarum ſingula novem tomentoſa tubercula habebant, è quibus decuſſatim acutiſſimæ firmiſſimæque & tanquam corneæ decem ſpinæ, unciam utplurimum longæ, interdum etiam ampliores prodibant, inter quas binæ, (in majoribus ternæ, in minoribus ſingulares) ſurrectæ erant: eæ autem ſeſſili parte plantæ, quâ viz. ſupra terram incubuerat, & veluti fornicis inſtar curva erat fuſcæ & nigricantes, media parte ex ſpadiceo candicantes, ſuperna cineracei coloris, cuſpides verò purpuraſcentes. Summa parte plantæ (quæ foliorum expers erat, & radice tantùm nitebatur) denſiſſimum tomentum emicabat ad unciæ altitudinem, trium verò latitudinem in diametro, cineracei coloris, exterior ejus pars viridis erat, qualis ferè foliorum Tunæ, parte tamen terræ proximâ in albo palleſcebat: interna pars ſive pulpa candida, ſpiſſa & adeò lenta, ut in tenuiſſimas etiam laminas ſecta & digitis extenſa vix frangi poſſet, Cucurbitæ quodammodo ſaporem referens: Pulpæ meditullium & ipſum cor minùs album erat, nullámque cavitatem habebat: ſuprema autem pulpæ pars, cui tomentum inhærebat nonnihil purpuraſcebat: ipſum verò tomentum tenuiſſimum inſtar lapidis Amianti, & candidiſſimum erat, in quo latebant multæ exiles ſpinulæ purpureæ, quæ ſupra tomentum ſe exſerentes, rigidiuſculæ erant. Ab extima pulpa rari quidam prodibant in tomento latentes folliculi membranacei, ſive vaginæ, coloris ſanguinei elegantiſſimi & floridi, unciam longi, ſuperna parte craſſiuſculi, infima aqua videlicet pulpæ adhæſerant anguſti & tenues, pleni ſemine exili, nigro & ſplendente, inſtar ſeminis Amaranthi purpurei: Summo horum folliculorum capiti inhærebat oblongum quidpiam tanquam floſculi rudimentum, quod ſupra tomentum caput extuliſſe videbatur. Radices craſſiuſculas, longas, lentas & fibroſas, inſuper alias in ambitu minores adhuc retinebat, ex infima ſede productas.

In inſula Maio appellata & vicinis circa maris litus erutæ fuere. *Locus.*

Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico exactiorem exhibet hujus plantæ tum iconem, tum deſcriptionem. In icone repræſentatur fructus Tunæ formâ ſupra tomentum eminens cum flore ei inſidente: quid deſcriptio oportet novi, cùm Belgicam linguam non calleam, me latet; interdum deeſt tomentum.

Sunt & aliæ præter dictam hujus fruticis ſeu ſpecies ſeu varietates, quemadmodum Ficus Indicæ; in Horto quodam Hollandiæ, & in illo Reverendiſſimi Epiſcopi Londinenſis D. *Compton* apud *Fulham* (plantarum & ingenuarum artium Mecænatis in æternum celebrandi) Echinomelocacti alteram varietatem cultam obſervavit D. *Tancredus Robinſon.* Sulcis ſeu canaliculis, rectis, & obliquis ſpinis, flore, tomento, fructuque variat, quoàd ſitum, figuram, magnitudinem, colorem, ſaporem, &c.

Cap. XIII.

De Roſa.

Roſa à Græco ῥόδον fit, δ in ſ mutato. Ῥόδον autem, ſi Etymologum audimus, nomen habet ab ὄζω, quaſi ὄδον, & κατὰ πρόθεσιν ῥόδον. Ita autem dici ait κατ' ἀντίφρασιν, quia εὔοσμον, quaſi ὄζω non dicatur etiam de bono ac grato odore. Plutarchus meliùs, lib. 3. Συμποσ. cap. ult. ubi ſcribit ità vocari, quia ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδωδῆς ἀφίησι. Cenſet ergo Plutarchus fieri à ῥέω & ὀδμὴ, quia fluit ab ea odor gratus. Voſſius putat integrum eſſe Βρόδον, quomodo Æoles pro ῥόδον dicunt. Βρόδον verò dici cenſet κατὰ μετάθεσιν pro Βόρδον ſeu Βάρδον, idque à Chaldaico ורדא hoc eſt *Roſa. Voſſ. Etymolog.*

Roſam omnem initio candidam fuiſſe fabulantur Poetæ & Turcæ, illi ex ſanguine Dei alicujus, ſeu Veneris, ſeu Cupidinis, tinctam erubuiſſe; hi ex ſudore Mahumetis rubedinem contraxiſſe ſibi perſuadent, ac propterea ejus folia humi jacere non patiuntur.

Cæterùm

Cæterùm Rosa tum ob venustatem & amplitudinem floris, tum ob ejusdem fragrantiam, omnibus seculis, omnibus terris summo in honore & pretio habita est, omnibúsque floribus & odoribus prælata.

Rosam Pomiferis accensuimus; quoniam fructus in nonnullis Pomi magnitudinem assequitur, in omnibus figurâ potiùs ad Pomum accedit, quam ad Baccam.

Rosam in genere sic describit J. Bauhinus, Est (inquit) frutex infirmus, Cæs. & citò senescens nisi recidatur, ut cum suffruticibus ambigere videatur, ramis aut potiùs virgis duris, lignosis, & utplurimum hispidis mordacibúsque aculeis horrentibus, non rectis, sed modicè recurvis, frequentibus, foliis subrotundis, asperis, per ambitum serratis, quinq; & septem ex uno nervo sive pediculo cohærentibus, sibi invicem oppositis, supremo singulari: *floribus* primùm herbaceo inclusis calyce, qui tumescentes in virides alabastros fastigiantur, quibus dehiscentibus *flores* panduntur (vel simplices, vel multiplices) in calycis sui medio *stamina* quædam capillacea, luteis *apicibus* donata complexi: semine in oblongis capitulis, quæ calycibus & floribus subsunt, per maturitatem rubentibus, & in quibusdam nigricantibus, duro, lanugine involuto: *radicibus* duris lignosis, in diversa tendentibus, stolones crebros emittentibus.

Porro Rosæ partes Medici numerant octo. 1. Capitulum illud solidum, lanugine quadam refertum, floribus substratum, ceu basin totam Rosam sustinens, Calyx vocatum, *quo nomine tamen globus rosæ totus nondum apertus sed adhuc connivens dicitur.* 2. Cortex, [rectiùs Calyx] apertâ rosâ in quinque pinnulas seu lacinias divisus, Alabastros quibusdam dictos; Harum duæ barbatulæ sunt, duæ imberbes, quinta ab uno latere barbata, ab altera minimé. 3. Floris medium illud croceum, quod capillamentis insidet, *Anthera* Offic. [apices.] 4. *Capillamenta* Anthera seu apices sustentantia. 5. *Folium*, πέταλον, cujus 6. Ima pars candida *unguis* appellatur. 7. Lana in capite contenta. 8. Semen lanugine inclusum. Cortex cum lana & seminibus inclusis Fructus rectè dicitur, quarum maturitas tum ex colore ruffo, tum ex mollitie æstimatur.

1. *Rosa rubra* Ger. C. B. *rubra, flore valde pleno, & semipleno, & simplici fere* J. B. *Rosa rubra Anglica* Park. parad. **The red Rose.**

J. B.

Rosæ rubræ frutex minor est quàm albæ aut rubellæ, virgæ non ità crassæ, spinæ multo rariores & minores, nec ità mordaces; aliqui rami etiam sine spinis: *folia* ex longiusculo pediculo, cui in principio velut auriculæ, foliola sunt terna vel quina, [plerunq; quina *Park.*] utrinque glabra, supernè magis virentia, subrotunda. *Flores* sive Rosæ rubræ, magnæ, quædam plenæ admodum, coloris intensè rubri sive purpurei, quædam paucifoliæ, odoratæ omnes & potissimùm siccæ. Flores sequuntur *fructus* sive capitula sublonga, rubra ubi matura.

Flores colore plurimùm variant; alii colore sunt intensè rubro sanguineóve seu in rubro nigricante, plenæ admodum, foliis omnium Rosarum amplissimis; alii pallidiores sunt & ad Damascenarum dictarum colorem accedentes: alii adhuc dilutiores Rosæ caninæ ferè colore; omnibus tamen folia seu petala ampliora sunt quàm Rosæ Damascenæ vulg. *apices* etiam crocei in medio multò plures. Odoris gratiâ & suavitate quamvis Rosam albam superat, Damascenæ neutiquam conferenda est. [Odor quamvis satis validus est, nobis non admodum gratus videtur] Folia probe exsiccata & reposita tum colorem, tum odorem diutiùs retinent quàm Damascenæ folia, quantalibet curâ & diligentiâ asservata.

C. Bauhinus huc refert, 1. Rosam Milesiacam flore simplici rubro, vulgo Rosasina. 2. Ros. ex rubro nigricante flore pleno. 3. Rosam Milesiam flore simplici rubro. 4. Rosam rubicundam Saccharinam dictam, Græculam Plinii. *Cam.*

Ebrodunensis historiæ auctores huc etiam referunt Rosam rubram pallidiorem *C. B.* item Rosam saturatiùs rubentem *ejusdem.* Verùm utramque erroneé: Posterior enim est Rosa 1. Prænestinæ similis *Clus.* quam & ipsi distinctam speciem paulò post faciunt: Si autem per priorem intelligat Rosam holosericeam dictam, nos eam pro diversa specie habemus.

2. *Rosa Damascena* Ger. Park. *Sativa* IV. *sive purpurea* C. B. *rubello flore majore multiplicato sive pleno, incarnata vulgo* J. B. **The Damask Rose.** *Clusio Prænestina dicitur.*

Rosæ hæ fruticis sunt prælalti ut albæ, spinosiores tamen iis multó. Ejus rami abundant spinis aduncis & mordacibus. Folia non virent ut in rubra, nec polita sunt ut in alba, terna, quina aut etiam septena, pænè rotunda. *Flores* multi simul, ex longis pediculis hispidis, calyce etiam hispido, magni, pleni, incarnati, odoratiores dum virent rubris & albis, imò omnium non dico Rosarum, sed florum in genere longè odoratissimi, ut quæ halitu suo suavissimo sensum mirificè oblectant, citra ullam omnino offensionem aut satietatem.

Damascenæ dicuntur quoniam ex Damasco Syriæ urbe advectæ creduntur. Per totam autem propemodum Europam in usu frequentissimo sunt ad Syrupum ex multiplici earum infusione parandum.

Hyemes nostras etiam asperrimas facilè tolerant.

Rosa versicolor. Rosæ cujusdam meminit Clusius, cujus flos multò dilutior erat, Prænestina, & ferè albicans, perindè tamen magnus & plenus, in quo nonnulla etiam folia observavit media ex parte candicantia, altera purpurascentia, vel similis coloris venis aspersa.

Alterius [aut ejusdem] Prænestinæ similis forma & magnitudine, quæ utplurimum dimidia ex parte candida folia haberet, reliquâ rubra, aut tertia duntaxat ex parte alba, vel nunc integra alba, modò integra rubra inter se commixta conspiciantur.

3. *Rosa*

3. *Rosa Provincialis rubra* Park. parad. *rubra flore valdè pleno* J. B.

Hanc J. Bauhinus in urbe *Provins* Galliæ se vidisse scribit valdè plenam & rubram, quæ invarias Galliæ partes exsiccata distribuitur, quia valdè odorata. Ex hac conserva sicca ubique paratur. Huic *flos* densissimis farctus foliis multò minoribus quàm in vulgari rubra, odoratior etiam quàm illi. Calyx spinulis horret. *Folia* duûm ordinum, duo semper sibi ex adverso opposita sunt, quintum verò in summitate medium inter ordines locum occupat, omnia in circuitu serrata, glabra, supernè viridia, infernè canescentia.

Frutex ipse paulò minor est quàm Rosæ Provincialis Damascenæ, cortice viridiore, nec adeò rubente. Folia magnitudine paria: Flores paulò minores, petalis non usque adeo confertis & numerosis, colore minùs saturo quàm in Rubrarum optimo genere.

4. *Rosa rubra humilis sive pumilio* Park. parad.

Rosâ rubra vulgari minor est & humilior, alioquin ei non ità dissimilis, spinulis paucissimis vel nullis. *Flores* multiplicibus confertis, arctè stipatis foliis constant, minores, minúsque expansi & patuli quàm rubræ vulgaris, petalis adeò æqualibus ac si forfice resecti essent; colore rubro minùs saturo quàm Rosæ rubræ Provincialis, odore languidiore rubræ vulgaris.

5. *Rosa holosericea simplex & multiplex* Park. *R. rubra pallidior* C. B.

Virgæ hujus vetustiores cortice obscuro seu nigricante teguntur, stolones novelli viridi obscuro, paucissimis vel nullis omnino spinis muniti. *Folia* saturatiùs virent quàm in aliis plerisque Rosis, septem plerunque eidem costæ seu pediculo communi adnexa, cùm in aliis plurimùm quinque duntaxat observentur. Flos aliàs simplici quinque petalorum latorum serie, cum multis in medio apicibus croceis constat; aliàs duplici, exterioribus latioribus & majoribus, interioribus minoribus, colore rubro saturo seu sanguineo, holosericum cremesinum dictum referente: interdum etiam flos magis multiplex est, sedecim aut pluribus foliis compositus, magnitudine ferè æqualibus. Omnes odore infirmiore quàm Rosa vulgaris rubra.

Hæc C. Bauhino rosa rubra vulgari minùs rubet & flore simplici plerunque est, & foliis latissimis, cujus frutex spinis communiter caret.

6. *Rosa pumila Pannonica flore rubello* J. B. *Sylv.* 14. *seu pumila rubens* C. B. *pumila rubra Austriaca* Park.

Pedales atque aliquando cubitales etiam ex eadem radice profert virgas, virides, lentas, infernè paucis, supernè multis spinis rigentes; foliorum alas rubræ simillimas, quinque aut septem foliis, supernè viridibus, infernè candicantibus constantes: summis virgis & ramulis innascuntur satis magni calyces, sive alabastri, hirti barbatíque, quales in Rosis rubris simplici foliorum ordine constantibus; ex quibus deinde sese explicant magnæ, non omnino odoris expertes rosæ, pentapetalæ, initio rubræ, deinde paulatim remittente & evanescente rubedine, carnei fere coloris, multis luteis staminibus floris umbilicum, quemadmodum in aliis Rosis occupantibus. *Fructus* ruber, rotundus, omnium maximus, & Pyri in modum turbinatus, fulvescente pulpa, inæqualia alba *semina* continet.

Floret passim in cæduis sylvis, aliarum sylvarum marginibus, sublimioribus & desertis agris per Austriam inferiorem & universam Pannoniam Junio: Fructus maturescit Augusto. *Locus & Tempus.*

Hæc eadem videtur Rosæ versicolori *Park. parad.* quam Anglicè, The York and Lancaster Rose vocant: est autem Rosæ Damascenæ varietas potiùs quàm species distincta. Odor Damascenæ remissior.

Nec diversa videtur Rosa crystallina *Parkins. parad.* quæ non aliter à præcedente differt quàm colore virgarum in flore pallente saturatiore seu intensiùs incarnato. *Rosa crystallina.*

7. *Rosa Provincialis sive Hollandica Damascena* Park. parad. *Hollandica sive Batava* Ger. *maxima multiplex* C. B. *Hollandica rubella plena, quibusdam centifolia spinoso frutice* J. B. The Damask Province Rose.

Ad staturam & magnitudinem Damascenæ æmulam assurgit; cortice rubente tum à Damascenæ frutice, tum ab aliis Rosis facilè discernitur. Folia etiam majora & rubicundiora aliis. Rosæ colore incarnato cum Damascenis conveniunt, duplo triplóve majores, foliis numerosissimis densè stipatis compositæ, extrinsecus majoribus, intrinsecus pusillis, staminum locum explentibus, & in ipsum calycem reflexis, adeò ut *stamina* & *apices*, siquos habeat, vix compareant. Odor Damascenæ ad albam nonnihil accedens, Damascenæ certè longè inferior, non tamen ingratus. Variat interdum flore albo *C. B.*

Antequam plene explicatur flos admodum concinnus, venustus & speciosus est.

A Galliæ urbe *Provins*, in cujus agro provenit, nescio an sponte, an aliunde translata, nomen accepit. Videtur equidem species Rosæ distincta, verùm de eo mihi non certò constat, cùm reperiantur ejusmodi & rubræ, & albæ, & luteæ, cúmque stamina & apices in flore nondum observaverim. Forte arte aliqua & mangonio talis initio effecta est.

Hujus varietatem observavit Clusius, priore aliquanto minus, hoc est, mediæ inter Prænestinam & centifoliam magnitudinis, alioqui colore, odore & formâ conveniens, quæ Rosa centifolia Batavica altera *J. B.* multiplex media *C. B.*

8. *Rosa sine spinis, flore majore* C. B. *sine spinis* Ger. *sine spinis simplex & multiplex* Park. *Rosa acanthos, flore pleno, coloris rubelli* J. B.

Clus.

Multis statim à radice assurgit virgis, humanam altitudinem interdum æquantibus [Rosæ intensè rubescentis altitudine, figura & effigie *J. B.*] Si fertili solo & loco umbroso pangatur, utplurimum verò longè infra eam magnitudinem, & cubitalibus duntaxat aut sesquicubitalibus, lævibus, & sine spinis, viridibus, flexuosis, in varios ramos diductis; [quarum tamen summi propter floris calycem, & folia surculi horridiusculi sunt, ex densissima apicularum nigrarum & asperiuscularum congerie *J. B.*] *Folia* habet alata, hoc est ternis aut quinis uni costæ (quæ subaspera est) inhærentibus, binis semper inter se oppositis, extremo impari satis amplo constantia, fusca viriditate supernè nitentia, infernè canescentia. Extremis ramis insident *flores*, oblongis hirsutisque pediculis inhærentes, multiplici foliorum numero constantes, Prænestinis [Damascenis] majores, medii inter illas & rubras coloris [quem ornat varia vagáque venarum purpurascentium delineatio, subtus verò folia ex incarnato candicant omnia *J. B.*] jucundi odoris: *fructus* brevis crassus, pæne orbicularis, maturitate rubens: inæquale semen lanugine involutum continet. *Radix* repens, lignosa, dura, aliarum instar.

Aliud genus Rosæ sine spinis invenitur, non valdè dissimilibus virgis, quod minores & rariore foliorum texturâ constantes flores profert, colore pæne fæcum vini rubri, quod C. Bauhino Rosa sine spinis flore minore: J. Bauhino R. sine spinis colore pæne fæcum vini rubri.

Florent hæ cum reliquis mense Junio.

9. *Rosæ rubellæ sive incarnatæ similis* J. B. *Rosa prima Prænestinæ similis* Clus. hist. C. B.

Prænestinæ, quam vulgus Provincialem vocat, valdè similis est [Rosa prior Clusii præter vulgares] nec illa minus altè assurgit: in solo flore discrimen est, qui circiter quadragenis aut pluribus foliis, paulo amplioribus & saturatiùs nonnihil rubentibus constat, multis staminibus flavis umbilicum occupantibus, alabastróque multò crassiore ac breviore: odor minùs suavis & albæ ferè proximus.

Locus & Tempus. Valdè frequens est Viennensibus hortis & totâ Austriâ, nullius tamen apud illos usûs, quàm ad eliciendam aquam stillatitiam. Floret cum cæteris Junio, interdum etiam Maio.

10. *Rosa folio crispo rubello seu incarnato* J. B. *Rosa folio subrotundo & crispo* C. B.

Rosæ Damascenæ varietas esse videtur, cùm non aliter ab ea differat quàm folio subrotundo & crispo, flore rubello sive incarnato.

11. *Rosa sylvestris rubella parvo frutice* J. B. *An Rosa sylv. odoratissimo rubro flore* C. B? *Rosæ sylv. tertium genus* Trag?

J. B.

Hujus frutex parvus est, cubitalis utplurimùm, formâ similis Rosæ intensè rubræ, curvis nonnunquam spinis, sed raris: foliis ut in illa quinquepartitis, rariùs in septem foliola distributis, serratis, glabris, supernæ parte obscuriùs virentibus, denique ejusdem ferè & coloris & formæ, sed rotundioribus & minoribus; flore non parvo, coloris rubelli sive incarnati, ut vocant, quinquefolio, jucundissimi odoris, cui succedit capitulum cum pediculo insipido.

Locus. In collibus circa Genevam, v. g. *la Bastie*, *Champe*, &c. observavimus Junio florentem.

12. *Rosa rubello flore parvo simplici, non spinosa* J. B. *sylv. minor rubello flore* C. B. *quæ vulgò à mense Maio Maialis dicitur.*

J. B.

Mitior hæc nullis horret spinis, pediculo duntaxat floris nonnihil aspero: foliorum autem glabrorum conjugationes præter extremum impar tres sunt vel quatuor, serratorum, superiùs virentium, inferiùs albicantium, glabrorum: *rosæ* sunt parvæ, quinquefoliæ, odoratæ, coloris rubelli. *Fructus* rotundus, parvo Mespilo paulò minor, per maturitatem rubens, grana tomento involuta continet. In hortis sæpe altitudinem hominis excedit.

Locus. In montibus propè Genevam sponte provenit, nobis & J. B. observantibus. Ad radicem montis Albii prope Tigurum *Gesn.* Colitur etiam in hortis.

A. 13. *Rosa sylvestris inodora sive canina* Park. *canina inodora* Ger. *sylv. vulgaris, flore odorato incarnato* C. B. *sylv. alba cum rubore, folio glabro* J. B. The common wild Briar or Dogs Rose. *Cynosbatos & Cynorrhodos Officinarum, quibusdam* the Hep-tree.

J. B.

In magnos hæc excrescit frutices, magnis armatos spinis. *Folia* sunt satis magna, utrinque glabra: *Flores* simplices, quinquefolii, albi cum aliquo rubore, in medio *stamina* lutea. Succedunt *capita* longa, primum viridia, deinde Coralli modo rubra, quæ ubi planè matura mollia redduntur, sapidi gustûs cum aliqua aciditate: à pilis quibus semina involuta sunt inter edendum cavendum. In hujus virgis spongiolæ villosæ sæpe visuntur.

Locus. In sepibus passim invenitur, omnibus in terris.

Ab hac ego specie diversam non puto

A. Rosam

A. 13. *Rosam sylvestrem odoram* Ger. *sylv. foliis odoratis* C. B. *foliis odoratis Eglentinam dictam* J. B. *sylv. odoram sive Eglenteriam flore simplici* Park. The sweet Briar.

Non alia quippe in re quàm foliorum odore ab ea differt: neque in ejus descriptione Botanici qui diversam velint consentiunt, aut notas distinctionis certas adferunt. Cúmque inter alias Rosas caninas hujus generis una vel altera sparsim & rariùs in sepibus occurrat, & nunquam plures simul, verisimile est has ab earum semine nasci. His adde quòd Rosa Eglenteria transplantando interdum degeneret & odorem amittat, ut observârunt Gesnerus & Lobelius.

Nobis suffragatur Turnerus, inquiens, Ego hanc nihil aliud quàm suaveolentem Cynosbati speciem existimo.

Ab hac non aliter quàm flore multiplici seu pleno differt Rosa Eglentina flore pleno *J. B.* sylv. flore pleno seu multiplici C. B. & aliorum.

Rosæ sylvestris flore odorato incarnato varietatem observavit nobisque ostendit *D. Dale*, quàm & nos quoque dudum observâsse meminimus pomo spinulis sed rarioribus obsito, rotundiore quàm Cynorrhodi vulgaris & hilariùs rubente, quódque barbulas seu calycis radios non abjicit, quemadmodum vulgaris Cynorrhodi pomum, sed in hyemem usque retinet donec fructus maturescunt.

A. 14. *Rosa sylvestris altera flore albo nostras. Rosa sylv. folio glabro, flore planè albo* J. B. *An Rosæ sylv. 4. species* Trag? *i. e. Rosa sylvestris 17. seu arvensis candida* C. B? *An Rosa canina humilior fructu rotundiori* D. Plot.

Differt à vulgari Rosa canina virgis gracilioribus, spinis rarioribus & multò minoribus obsitis; floribus albis, longioribus pediculis insidentibus, pluribúsque simul in umbellæ formam se componentibus; fructu minore & rotundiore: foliis minoribus & ad Rosæ pimpinellæ formam quodammodo accedentibus. Planta tota minor est & humilior Cynorrhodo vulgari. In sepibus frequens est.

J. Bauhinus Rosam suam sylvestrem folio glabro sic describit, Floribus est multis simul junctis, Rosæ moschatæ in modum, majoribus, omnino albis, odoratissimis, calycibus eorúmq; pediculis rubentibus: foliis septenis, planè glabris, Rosæ sylv. albæ similibus. Non ità in altum excrescit, nec ità robustos profert ramos ut Rosa sylv. vulgaris, sed multùm serpens, ramis quibusdam parùm spinosis. Floret Junio & Julio, paulò tardiùs quàm reliquæ sylvestres.

Rosa sylvestris *Cæsalp.* virgis humilioribus & minùs spinosis, floribus albis, nobis eadem cum hac nostra videtur. C. Bauhinus ad Rosam humilem flore albo Clusii refert, minùs rectè nostrâ sententiâ: diversam enim speciem putamus. Videndum quid differat ab hac Rosa campestris repens alba *C. B.* pumila campestris alba *Park.*

Cynosbati flores qualitatibus convenire videntur cum Rosis sativis, sed majorem vim adstringendi habent, proinde in profluvio uteri rubro & albo summæ sunt æstimationis. *Vires.*

Fructus vi lithontriptica maximè commendantur, in qua tamen excellunt exempti arilli. *Schrod.*

Pulvis iste in Antheris Cynosbati reperibilis, crocei coloris & summè volatilis, est genuinum sulphur vegetabile ab Archæo sublimatum, egregiis dotatum potestatibus: cui consanguinei sunt pulveres, viz. Alcool ex Julis Coryli, summitatibus Pini, musco terrestri clavato, & in Antheris Liliorum alborum. Habent egregiam vim anodynam, soporiferam, cardiacam. *Hagendornius Cynosbatolog.* p. 48. idem tradit *Wedelius de sulphure plantarum.* Ego in phthisicis & convulsivis affectibus, in phrenesi, & doloribus leniendis utiles esse existimo. *D. Tancred. Robinson.*

In acinis seu seminibus Cynosbati reperitur oleosa & balsamica substantia, egregiæ efficaciæ in Lithiasi; flammam citò concipit, & continet ipsam essentiam plantæ. *Hagendorn. Cynosbatolog.* p. 70. Duo Hydropici pro desperatis habiti ad integram valetudinem restituti sunt à diuturno usu decoct. fructuum Cynosbati integris cum arillis in vino. Hagendórn. Cynosbatol. p. 154. Idem affirmatur de his floribus à Wedelio.

Hujus poma cum maturuerunt pulpam continent saporis cum aciditate grati, ad appetitum excitandum & æstum febrilem compescendum perutilem.

Ex hac pulpa cum Saccharo Officinæ nostræ Conservam parant, non modò ad febriles æstus, sed & ad Scorbuticos affectus calidiores utilissimam: ventrem etiam leniter astringit, & defluxiones sistit, ut taceam palato admodum gratam esse, ventriculo acceptam, & concoctionem promovere.

Ex hac etiam pulpa bellaria & scitamenta multa, parare norunt coci & matronæ honestæ ad mensas secundas instruendas.

Insanabilis ad hosce annos (inquit * Plinius) fuit rabidi canis morsus, pavorem aquæ potúsque omnis afferens odium. Nuper cujusdam militantis in prætorio mater vidit in quiete, ut radicem sylvestris Rosæ blanditam sibi aspectu pridie in frutecto mitteret filio bibendam. In Lusitania res gerebatur, proxima Hispaniæ parte: casúque accidit, ut milite à morsu canis incipiente aquas expavescere superveniret epistola orantis ut pareret religioni, servatúsque est ex insperato, & postea quisquis auxilium simile tentavit.

* *Hist. nat. l. 25. c. 2. & l. 8. c. 4.*

In hujus ramis, fractis præcipuè alitérve læsis, vel ab insecto aliquo compunctis per æstatem muscosum quoddam corpus herbacei & rubescentis coloris sæpe excrescit, quod * *Bedeguar* Lobelius, Spongiolam alii appellant, vulgus [Germanicum sci. circa Norimbergam] quod suppositum somnum incumbentibus provocet, Den Schlaff; cujus cineres ad dysuriam, tineas ad vermes expellendos Camer. laudat. Spongiolam hanc si incideris, vermiculis exiguis albis intus refertam invenies, quæ per totam hyemem in cellulis suis latitantes, mense demum Maio insequentis anni muscarum formâ prodeunt: quarum nonnullæ aculeo seu spiculo è cauda semper prominente armantur, & ad Mouffeti Seticaudas referri possunt, aliæ eâ omnino destituuntur; & in hoc fortè sexuum differentia. Descriptionem muscarum vide in *Cat. Cantab.*

* *Bedeguar Officinis perperam dicitur hæc excrescentia; est enim Bedegua Arabum Cardui genus* J. B. C. B.

A. 15. *Rosa pumila spinosissima foliis Pimpinellæ glabris, flore albo* J. B. *Item, Rosa sylv. pomifera Lobelio, flore rubello, sine spinis, pumila* ejusdem. *Item, Rosa arvina Tabernam. spinosa* ejusdem. *Rosa sylv. pomifera minor* C. B. *R. Pimpinella sive pomifera minor* Park. *Ros. Pimpinellæ folio* Ger. **The Pimpernel Rose.**

Frutex est parvus, humilis, cubitalis aut summùm sesquicubitalis, virgis spinosissimis, foliis minimis, Pimpinellæ foliorum æmulis, unde ei nomen quatuor conjugationum: Rosis exiguis, candidis, [inodoris *Park.*] Fructus rotundi satis grandes, per maturitatem nigri.

Locus. In sabulosis & petrosis frequens nascitur. Reperiri aiunt cum & sine spinis, C. Bauhinus se utramque habuisse ait, & Parkinsonus in eodem agro utramque simul sæpius inveniri asserit. Nobis in Anglia speciem illam quæ spinis caret nondum videre contigit, nec puto apud nos oriri nisi ex accidente: at neq; dari inter has duas essentialem seu specificam quam vocant differentiam. Hinc tamen non immeritò C. Bauhinus ad idem caput reducit Rosam pomiferam *Ad. Lob.* quæ lævis, & Rosam arvinam *Tab.* quæ spinosa. Rosæ pomiferæ titulo Lobelium describere Rosam Pimpinellam nostratem cum Camerario & C. Bauhino sentio, quòd eam Angliæ perquam familiarem esse dicat, quamvis negligenter nè dicam falsò eam descripserit, & sine spinis depinxerit, unde J. Bauhinus dubitavit, annon Rosam suam rubello parvo flore simplici non spinosam intelligeret.

Rosæ pomiferæ *Lob.* Camerarius eandem facit Rosam campestrem odoratam Clusii; cui & ego libenter adstipulor; quantumvis tum J. Bauhinus, tum Casparus frater diversam faciant, & Clusius ipse videatur distinguere: siquidem descriptio ejus Clusiana, excepto floris odore, Rosæ nostræ Pimpinellæ egregiè conveniat, quam adponemus ut Lectori judicium permittamus.

Rosa campestris odorata, infit ille, cubitalibus aliquot,aut ad summum, sed rarissimè, bicubitalibus, assurgit virgis, firmis, duris, lignosis rubescentibus, densissimo spinarum vallo munitis; ex quibus frequentes confuso ordine oriuntur spinosi ramuli, virides, singuli suum *florem* sustinentes, album, odoratum, pentapetalon, luteæ aut Canellæ Rosæ vulgaris æqualem, capillaceis quibusdam *staminibus*, cum suis *apicibus* luteis, medium floris umbilicum occupantibus. *Fructus* rotundus, brevis, initio viridis, deinde plenam maturitatem adeptus niger, crassa, angulosa, dura *semina* continet. Folia sunt inter eum quæ luteos simplices fert flores, & eam quæ ab aggeribus in quibus sponte provenit, sive à Pimpinellæ foliorum similitudine nomen apud Belgas accepit (**Dunnen roosen** & **Pimpernelle roosen** enim appellant) ferè media, per ambitum serrata, & nullius splendoris. *Radix* dura, lignosa in diversa tendit.

Locus. Invenitur multis circa Viennam locis, præsertim editioribus & montosis. Floret Maio, quo tempore rusticæ mulieres plurimos ejus fasciculos, ob odoris gratiam, venales in forum deferunt. Fructus Augusto maturescit.

Rosa spinosissima pumila flore rubro *J. B.* quæ circa Monspelium in luco Grammuntio reperitur hujus tantùm varietas est, colore floris differens. *Botan. Monsp.* His adde

16. *Rosam campestrem spinis carentem bifloram* C. B.

Flore est languidè rubro, vere & autumno prodeunte, quæ duplex, alia odoris expers, alia foliis exiguis suavissimi odoris in monte Pilati Lugdunensium.

17. *Rosa sylvestris pomifera major* Park. C. B. *Rosa pomo spinoso, folio hirsuto* J. B.

J. B.

Foliis est palmum ferè longis, quinquepartitis, ad rubellam plenam pænè accedentibus, minùs rotundis, longioribus, serratis, subtus hirsutie quadam lenibus tactu & pænè cinereis, capitibus sive fructibus spinosis, magnitudine Avellanæ rotundæ ex pediculis brevibus, spinosis: per ramulos sunt spinæ rariores.

C. Bauhinus Rosam suam sylv. pomiferam majorem sylv. pomifera Lob. majorem facit, altiorem, ramosiorem, paucissimis aculeis, foliis majoribus pallidè virentibus; & Basileæ locis humidis in Alnetis provenire scribit: quam describit J. Bauhinus à monte Calcari allata est. Ab hac diversa videtur

A. 18. *Rosa pomifera major* Park. parad. *h. e. sylv. pomifera major nostras.* **The greater Apple-Rose.**

Park.

Hujus virgæ crassiores sunt, cortice obscuro canescente tectæ; teneriores surculi rubescunt nonnihil, spinis crassiusculis acutis hic illic armati, verùm nec tantis, nec tam crebris quàm Rosæ Eglanteriæ. *Folia* pallidè viridia, quinque simul in eodem communi pediculo, rariùs pauciora. *Flores* parvi, simplices, pentapetali, inodori, aut leviter odorati, Rosæ Eglanteriæ parùm majores, eodem etiam colore rubello perfusi, capitulo spinoso insidentes, & alabastris barbatulis aliarum rosarum instar cincti. *Capitula* floribus delapsis in formam & magnitudinem parvi Pyri excrescunt, barbulas in Vertice seu umbilico gestantia, & spinulas etiam retinentia, per maturitatem pulchrè rubentia, semina multa, alba, dura, subrotunda, lanugine involuta, pulpâ molli inclusa continentia. Pulcritudo hujus plantæ in pomorum rubentium decora specie & jucundo aspectu potiùs quàm florum formâ aliúsve alicujus partis consistit.

Locus. In Septentrionalibus Angliæ montosis. Westmorlandia puta & Eboracensi territorio copiosè provenit.

19. *Rosa*

19. *Rosa cinnamomea multiplex* Park. *cinnamom. flore pleno* Ger. *odore Cinnamomi, flore pleno* C. B. *minor rubello multiplicato flore, asperis spinis armata* J. B. **The double Cinnamon Rose.**

Descriptio Jo. Bauhini quamvis brevis huic stirpi apprimè convenit, & ad eam ab aliis Rosis distinguendam sufficit.

Frutex (inquit) est asperis, duris spinis armatus, in altitudinem satis magnam, multis virgis rubentibus valdè excrescens. *Rosæ* huic parvæ, ex brevibus pediculis, plenæ, odoratæ. Adde ex Clusio, Foliorum alæ quinis aut septenis foliis æquali inter se spatio distantibus constant, uno hinc, altero indè geniculatim conjugatímque semper adhærente, unoque in cacumen exeunte, coloris superna parte viridis, infernè candicantis. Flos multiplici foliorum pusillorum glomeratione constat, colore rubello, Cinnamomi odore remisso, unde nomen. *Radix* latè admodum serpit, & vivax est, novas virgas subinde producens.

Maii mensis initio, omnium Rosarum prima floret, in hortis nostris frequentissima est, unde primùm delata, aut ubi sponte proveniat incertum. *Tempus.*

Huic specie eadem est, accidentibus nonnullis diversa,

20. *Rosa Cinnamomea simplex* Park. *cinnam. simplici flore* Ger. *odore cinnamomi simplex* C. B. *cinnamomea floribus subrubentibus spinosa* J. B. **The single Cinnamon Rose.**

Parkinsonus virgas hujus minùs rubere ait quàm ejus quæ flore est multiplici. C. Bauhinus hanc habet pro Rosa Maii [sine spinis] Albii montis prope Tigurum *Gesn.* qu. an rectè. J. Bauhinus Rosam Maii Albii montis *Gesn.* diversam facit à Cinnamomea simplici.

21. *Rosa sylvestris Russica* Park. **The wild Brier of Muscovy.**

Stolones crebros, luteo-rubentes è radice emittit, tuberculis hic illic erumpentibus inæquales, quibus insident spinæ ut in Cynosbato vulgari. *Folia* non admodum crebra, parva, quam in illa minora. Rosæ simplices, parvæ, colore incarnato saturo.

22. *Rosa sylvestris Virginiensis* Park. **The Virginia Brier-Rose.**

Stipitum & ramorum magnitudine & crassitie nulli Rosæ cedit; Virgæ & surculi novelli virides sunt, vetustiores canescunt; plurimis aculeis tenuibus, cum crassioribus aliquot intermixtis, obsitæ. *Folia* in viridi obscuro nitentia, parva & propemodum rotunda, multa uni costæ conjugatim adnexa, Rosæ luteæ simplicis foliis quadantenus similia. *Flores* summos ramos occupant, parvi, pentapetali, pallidè purpurei seu saturatius incarnati, Cynorrhodi vulgaris floribus similes, caduci.

23. *Rosa alba* Ger. *Anglica alba* Park. *alba vulgaris major* C. B. *candida plena & semiplena* J. B. **The white Rose.**

J. B.
Virgis assurgit longis, lignosis, fungosis, in quibus spinæ acutæ, aduncæ, raræ, cortex alioqui politus & lævis: Foliola quina vel septena, crenata, glabra, sublonga, quædam pænè rotunda, pediculi dorso spinoso interdum: Extremis ramis *calyces* plures ex pediculis non minacibus inhærent: quibus apertis apparent rosæ pulchræ, odoriferæ, albæ, multorum foliorum: (interdum cum negliguntur pauca producunt folia, nisi aliud genus sit) quorum interiora minora, exteriora verò majora & ampliora, in medio *apices* luteos includentia. Succedunt *fructus* rotundi, rubri ubi maturi, in quibus grana dura, lana involuta. Odor huic languidus.

Duûm est generum, altera flore majore & pleniore, quæ in umbrosis interdum ad octo aut decem pedum altitudinem assurgit, stipite in hoc genere crassissimo; altera flore minore & simpliciore, Rosæ Damascenæ altitudinem vix excedens: illius flores imâ præcipuè parte versùs fundum aliquam ruboris tincturam ostendunt; hujus candidi purioris & impermixti coloris sunt. Hæ tamen duæ non videntur specie differre, sed accidentibus duntaxat quibusdam à Soli aut cœli aut culturæ diversitate ortis variare.

At neque Rosa incarnata ab alba minore differre specie censenda est, cùm solo floris colore incarnato, ejusdémque majore expansione discrepet.

24. *Rosa lacteola* J. B. *alba minor* C. B.

Elegans est, non magna, foliis multis, densè stipatis: quæ singula si evellantur candida sunt, cum verò simul calyci inhærent in flore integro, videtur quiddam diluti ruboris emicare.

Et hæc prioris varietas esse videtur.

Considerandum etiam quantum ab eadem differat

25. *Rosa humilis flore albo Clusii* J. B. *sylv. odorata albo flore* C. B.

Clus.
Quæ humilis est & fruticosa, foliis illi quæ album florem fert persimilis: sed ejus flores, licet albi, longè minores, neq; unquam planè sese explicantes, ejusdem cum alba vulgari odoris & coloris, qui tamen plus carnei admixtum habet. Paulò seriùs illa floret. Plurimum accedere videtur ad Græculam Plinii.

Rosa alba Provincialis. Datur etiam & Rosa Provincialis alba, cujus mentio in Parkinsoni horto, inque Catalogo horti Oxoniensis habetur.

26. *Rosa moschata minor flore simplici* J. B. *moschata simplici flore* C. B. Ger. *moschata simplex* Park. The Musk-Rose.

J. B.

Magnos habet stolones, rectos, crassos, statim à radice prodeuntes, decem interdum aut duodecim pedes altos, in quibus spinæ raræ, interdum à trunco rubræ ac robustæ: Rami tactu essent læves, nisi interdum spinæ intervenirent, in quo quiddam habent commune cum Rosis albis sativis, ac differunt ab Incarnatis vulgo dictis, quarum rami undique valdè spinosi. Folia satis rara, quæ non multùm differunt à Rosis albis & incarnatis, nisi quòd minùs rugosa & magis acuta, glabra, supernè cum viriditate, infernè albidiora cum pilis vix apparentibus, in circuitu serrata, quæ utplurimùm habent septem foliola, interdum novem majori ex parte sibi invicem opposita. In foliorum pediculis parte inferna spinæ valdè aduncæ. Rami extremi divisi in alios, minores, qui quadam quasi lanugine obducuntur & rubent: pauca habent folia, abundántque multis floribus simul cohærentibus, qui prius quam se expandant longa apparent capitula, mollia & hirsuta. Apertæ rosæ vix diem durant, & mediocris sunt magnitudinis, albæ, [habent nonnunquam ungues rubentes qui lutei sunt antequam expanduntur] pentapetalæ: *Apices* lutei foliolis decidentibus nigrescunt, relicto in medio uno magno hirsuto, clavam aliquatenus exprimente. Odor cum suavitate insignis, moschum proximè referens, sapor amarus, adstrictionis non magnæ particeps, aliquam acrimoniam in faucibus relinquens.

De loco natali nobis non constat. Frequens in hortis colitur; frigoris vehementioris impatiens est; unde colligitur calidiorem aliquam regionem ejus parentem esse.

Quæ flore est pleno, hujus duntaxat varietas nobis censetur, non species aliqua distincta.

27. *Rosa moschata major* J. B. *Rosæ moschatæ species major* Ger. *Rosa Hispanica moschata simplex* Park. parad.

J. B.

Et hanc C. Bauhinus pro præcedentis varietate habet. Frutex est robustus, rectus, spinosus, ut Moschata minor; in ramorum summitatibus ex pediculo raris aliquibus spinis aculeato Rosæ enascuntur, plerunque quinque aut septem foliis constantes, magnæ, albæ, cum aliquo rubore, qui potissimùm detegitur cùm exsiccantur, odore suavissimo. Floret Junio.

Hæc ex florendi tempore vera & genuina Rosæ moschatæ species vix est censenda: illa enim non ante finem Æstatis & Autumni initium floret.

Aliam Rosæ moschatæ speciem spuriam, fortè præcedentis varietatem, proponit Parkinsonus, inscriptione.

28. *Rosæ moschatæ multiplicis alterius, aliis Damascenæ albæ, vel veriùs Cinnamomeæ flore pleno.*

Hæc stipite & ramulis brevioribus, foliis paulò amplioribus pallidiùs virentibus, floribus itidem tantillo majoribus, odore multo remissiore, florendi tempore priore seu præcociore à Rosa moschata vulgari differt, cætera ei similis.

Tempus florendi & odor diversus, specie à Moschata distinctam arguunt.

Vires. Cæterum Rosæ moschatæ odore caput tentant, & potentissimè alvum subducunt, non minùs, autore Manardo, quam Scammonium, ità ut si sex vel octo folia acetario miscueris, totum purgatorium reddas. Idem confirmat Amatus, historiam recitans mulieris, quæ ex gustato condito harum rosarum faucium & linguæ excoriationem cum stomachi rosione contraxerit. Quapropter ab ea tanquam à pernicioso medicamento abstinendum suadent.

29. *Rosa semper virens* Park. parad. *semper virens Clusii* J. B. *moschata semper virens* C. B. The ever-green Rose.

Clus.

Multis statim à radice luxuriat sarmentis, flexibilibus & caducis, nisi quis palo sustineat, aut ad parietem applicet; nam non valdè crassa sunt, sed lenta, viridia, spinis rubescentibus, hami instar aduncis, & mucrone versùs terram converso obsita, ut pleraque ferè omnia Rosarum genera, eáque alternatim ambiuntur à foliorum alis, septem interdum, sed quinq, utplurimum foliis præditis, ex adverso sese spectantibus; horum duo, quæ laxiori alæ sedi, quà ramum amplectitur proxima, minora sunt, bina alia quæ succedunt illis duplo pæne majora, quintum extremam alam occupans, & imparem numerum faciens omnium maximum: singula autem à nervo medium folium occupante aliquot venas habent ad folii oras excurrentes: in ambitu sunt serrata, & præ viriditate splendent, nec defluunt ut in aliis rosis sed etiam hyeme permanent. Novo vere ex flagellis istis sive sarmentis è foliorum alis multi oriuntur novelli rami, initio quidem cum foliis nonnihil purpurascentes, deinde verò colorem viridem contrahentes: quorum nonnulli summo fastigio ternos aut quaternos gerunt *flores*, uncialibus, gracilibus pediculis subnixos, quinque foliis pæne uncialibus constantes, prorsus nivei candoris, è quorum medio plura staminula prodeunt, candida, flavis *apicibus* insignita, & inter illa capitellum hirsutum albicans. Floris odor suavis est, & ad Rosæ moschatæ flore simplici odorem valdè accedit, sed nec ipsius floris forma valdè dissimilis.

Hujus semen Patavio missum.

30. *Rosa lutea* Ger. J. B. *lutea simplex* Park. parad. C. B. The single yellow Rose.

Rarior & speciosa est Rosa lutea, spinosis virgis, *foliolis* glabris, quinis vel septenis, vix tantillùm horridis; *floribus* luteis, simplicibus, cum gravitate odoratis, *pomo* breviore, ventricosiore. Repit & multùm se propagat.

Parkinsonus sarmenta crassa & lignosa ei attribuit, paucis aut nullis spinis in veteri ligno superstitibus, junioribus seu novellis virgis & ramulis, creberrimis spinulis, pilorum instar tenuibus, obsitis; *folia* minora, rotundiora, pallidiùs virentia, eleganter tamen circa margines crenata, plura denique ad unam costam adnexa [septem aut novem] quàm in alia quacunque Rosa sativa: *Florem* minorem, quàm Rosæ moschatæ majoris, majorem quàm Eglanteriæ.

31. *Rosa lutea flore pleno* J. B. *lutea multiplex* Ger. C. B. *lutea multiplex sive flore pleno* Park. parad. The double yellow, or yellow Province-Rose.

Non alia ferè in re quàm floris multiplicitate à præcedente differt. Flos autem peramplus est, & speciosus, tum multiplici foliorum densè stipatorum serie compositus, ut Rosæ provinciali Damascenæ seu centifoliæ Batavicæ hac in parte vix cedat. Florum adeò ferax est, ut dimidiam eorum partem ad maturitatem non perducat; imo paucos admodum perficit & integros expandit, plerisq, ob humorem nimium, (imbribus plerunq, copiosis florendi tempore decidentibus) corruptis aut vitiatis. Oportet ergo si flores integros & perfectos desideras, ut stirpem juxta parietem plantes, & florum gemmas tenellas plerasq, amputes, paucis relictis, quas nè hac quidem curâ adhibitâ facile explicat in flores undequaq, perfectos.

Hinc nonnullis duplex habetur hujus generis Rosa, quarum altera florem totum expandit, altera vero semiclauso flore permanet.

32. *Rosa subviridis & cærulea* C. B. J. B.

Si in teneras Agrifolii arbusculas Rosæ inserantur virides flores producere scribunt aliqui apud Camerarium. Quamvis interdum anni constitutione frigidiore & humidiore herbacei coloris Rosæ sine calyce proveniant.

Est & jamdiu videre, ut refert Lobelius, Cœruleas Rosas in hortis Italicis. Sed optârim ego scire hortos, si extent, ubi proveniant, & qua in re differant à reliquis Rosis. *J. B.* Imò ego nullibi extare puto, cum à tempore Lobelii altum sit de eis silentium.

33. *Rosa sylvestris Austriaca flore Phœniceo* Park. *punicea* Cornut.

Virgæ hujus novellæ tenues, rubentes, adultiores obscurè cinereæ, spinis aliquot obsitæ non admodum crassis aut acutis: *Folia* paulò majora Rosæ luteæ, simplicis foliis, aliàs non multùm dissimilia. *Flos* simplici quinq, foliorum serie constat, colore intus puniceo, à tergo croceo: quæ coloris diversitas varium sæpe florem reddit, lineis quibusdam flavis per colorem phœniceum ardentissimum dispersis, jucundo spectaculo. Hujus Rosæ umbilicum tenet pappus atropurpureus, mille filamentis & apicibus luteo-pallidis cinctus. Capitulum flori subjectum rotundum est, ut in sylvestri Rosa. Odorem habet veluti mellis. Floret Maio. Parkinsonus pro Rosæ luteæ specie habet; ast diversa est.

34. *Rosa omnium calendarum vulgò dicta: Italica flore suaviter rubente perpetua* Ferrarii. The monthly Rose.

Rosæ Damascenæ vulgari non multùm dissimilis est: nec odore valdè inferior. Per maximam æstatis partem florere perseverat, non tamen singulis calendis floret, ut nomen innuere videtur. Ferrario observante densioribus sævit aculeis.

35. *Rosa rubro & albo variegata Rosa mundi vulgo dicta.* The Mundy-Rose.

Rosæ rubræ vulgari excepto floris colore simillima est, ejúsque progenies videtur, procerior tamen aliquanto & ramosior. Flos coloris respectu omnium Rosarum longè pulcherrimus est, albo & rubro elegantissimè virgatus seu variegatus. Figura, magnitudo, odor Rosæ rubræ. In eadem stirpe inter multas variegatas una vel altera non rarò Rosa penitus rubra apparet, quo originem suam fatetur.

36. *Rosa Francofurtensis* Park. parad. *inapertis floribus, alabastro crassiore* Hort. Reg. Paris. The Frankford Rose.

Virgæ hujus juniores cortice pallidè purpurascente obteguntur, spinulis numerosis pilorum instar tenuibus obsitæ: vetustiores paucissimis spinis donantur. Capitulum quod flori subest eique pro basi inservit majus est quàm in quavis alia Rosæ sativæ specie. *Flos* ipse multiplex est, & crassus, adeóque intumescit dum adhuc in gemma est, antequam explicetur, ut calycem rumpat plerunque & præpropero ortu exeat: Color inter Rosæ rubræ & Damascenæ medius: umbilicum floris occupat glomus latus & densus ex staminibus & *apicibus* arctè stipatis compactus. Calycis segmenta in hoc genere præter aliarum omnium Rosarum ordinem nullis ad latera barbulis aucta sunt.

37. *Rosa Hungarica* Park. parad. The Hungarian Rose.

Rosa Hungarica virgis viridibus, spinis raris obsitis Rosæ vulgaris rubræ staturam & magnitudinem assequitur, rarò excedit. Flos ipse magnitudine, foliorum multiplicitate, & figurâ Rosam rubram æmulatur, verùm pallidior est, & si curiosè spectetur maculis crebris dilutioribus eleganter respersa rubore velut irrorato, apparet. Odor quàm rubræ jucundior.

Aliæ varietates Rosarum in hortis reperiantur, ut Rosa punicea *Cornut.* Rosa Arborescens non descripta *Sibbaldi* prodrom. Hist. Scot. Rosa Ciphiana seu Rosa Pimpinellæ foliis minor nostras, flore eleganter variegato Catalog. Hort. Med. Edinburg.

De Rosarum temperamento, calidæne sint an frigidæ non levis est inter medicos controversia: quâ missâ, nos earum vires & utilitates quas humano corpori præstant breviter indicâsse contenti erimus. In usu sunt rubræ præcipuè & incarnatæ, vulgò Damascenæ dictæ.

Vires. In rubris plus est terreæ substantiæ, & resiccantis adstringentisque facultatis, non tamen absq; humido quodam permixto, quod quidem ipsis adhuc virentibus inest; in resiccatis vero deperditum est. Succus ergo hac dè causa & dilutum earum ad alvum subducendam quoque facit, minùs tamen quàm Damascenarum. Resiccatæ autem hæ rosæ humiditate jam absumpta, adstringunt & resiccant. *Dod.* quocum peritiores medici consentiunt. Nam (ut rectè Langius) virtus Rosarum laxativa & odorifera in supernis ejus partibus consistit [unde & facilè evaporat] at adstrictoria & roboris altrix in internis delitescit. *Hæc de Rosis rubris intelligenda sunt; nam Damascenarum folia etiam resiccata catharticam vim retinent, ut & ipsi experti sumus.* Pergit Dodonæus, Robur cordi conciliant, ac tremori & palpitationi ejus succurrunt, hepar, renes & alia viscera debilia confortant: ventriculum flaccidum, debilem & humidum siccant & corroborant: fluorem muliebrem, & superfluam menstruorum purgationem compescunt, sanguinis undequaq; eruptiones sistunt: sudores reprimunt, alvum nimio fluore laxam constringunt: antidotis omnibus utiliter admiscentur, & aliis quoq; medicamentis, sive foris adhibendis, sive intra corpus assumendis, quibus adstringens ac corroborans aliquod indè accedit.

Ipse expertus sum (inquit Simon Paulus) pulverem Rosarum ex atrorubentium ℨij. pondere singulis vicibus bis quotidie in aqua Plantaginis propinatum ex sententiâ contumacissimam dysenteriam persanâsse. Quadripart. Botan. Clas. 2. p. 181.

Apices crocei, Officin. Antheræ dicti, resiccant similiter & astringunt, & potentiùs quidem quàm ipsarum Rosarum folia: Exsiccati immiscentur dentifriciis ad gingivarum adstrictionem, fluxionúmq; exsiccationem: cum aqua Cydoniorum destillata dantur utiliter nimio mensium fluxu.

Calyces quinetiam & alabastri iisdem viribus pollent, unde ad dentes à corruptione servandos, & gingivas roborandas sumitur aceti Scyllit. & aquæ è calycibus Rosarum destillatæ æqua portio, & eo sæpe os colluitur, annotante Monardo Hispal. Sed (inquit Dodonæus) cùm his odor desit, minùs utilia sunt, humanæque naturæ minùs amica.

N. Rosæ, præsertim recentes, adnotante Mesue, coctionem nullam sustinent; facultas enim earum tergens & purgatoria mox igni resolvitur, remanet adstringens manifestior; unde etiam patet vim catharticam in superficiaria & facilè resolubili ac separabili parte consistere.

Notatu dignum est, quòd quamvis Rosæ decerptæ celerrimè exsiccentur, atque inter siccandum suavissimum odorem exspirent, tamen in horto sentibus adhuc hærentes, nullum ad aliquam notabilem distantiam de se fundunt odorem, quemadmodum Caprifolii & Caryophyllorum nonnullorum flores, adeò ut in Rosario floribus explicitis pleno deambulans fragrantiam nullam naribus percipies, ut si oculis clausis eo introductus esses, te in Rosario versari planè nescires: quod argumento est odorem Rosæ in vapore aqueo facilè resolubili & dissipabili consistere.

Folia Rosarum renibus substrata copiam seminis imminuere scribit Galenus: séque in nocturnis Venereis imaginationibus cuidam suasisse Rosas experiri, qui ex his substratis levamen sensit, citra ullam renum noxam. Ex foliis etiam aridis & expressis (referente Plinio,) Diapasmata olim fiebant ad sudores coercendos, ut à balneo inarescerent corpora, dein frigida abluerentur.

E Rosis multa parantur medicamenta, ut v. g.

1. Aqua destillata. Matthiolus vasis vitreis in *MB.* elicitam præcipuè commendat, eíque quæ in vasis metallicis destillatur longissimè præfert: nec immerito. Nam & empyreuma omne hoc modo cavetur, nec aqua pravam aliquam aut noxiam qualitatem à vasis contrahet, ut in metallicis destillata solet.

Refrigerans est & cardiaca, spiritus languentes recreat & confortat, vel odore suo, naribus admota, vel in cibis & jusculis usurpata, vel temporibus ea fotis, vel in suffumigiis: Valet etiam ad ruborem & inflammationes oculorum exteriùs applicata, necnon ad capitis dolorem.

Damascenarum aqua multò odoratior est, purgat etiam larga dosi, ad ℥ x. exhibita, Costæo teste. Tragematis, placentis, condimentis & aliis, quæ voluptatis excitandæ gratia conficiuntur multis admixta, saporis gratiam conciliat, adeóque frequentis usûs est in culina ut vix ullum sibi locum in medicina reliquerit.

2. Conserva rosarum, quæ fit tundendo rosarum exunguium partem unam cum duplo sacchari solidi in mortario marmoreo pistillo ligneo, Adstrictoria est & Cardiaca, post biennium prævalet vis cardiaca, recentior magis adstrictoria est, unde cum Mithridatio mixta destillationes in nares & defluxiones humorum in oculos cohibet: utilis etiam est ad alvi fluxus sistendos. Conserva vetustior cum Diarrhodo Abbatis mixta ad lipothymias, deliquia & tremores seu palpitationes cordis utilis est, ventriculum etiam languentem & infirmum excitat & roborat, concoctionem promovet, vomitum compescit; & antidotus censetur adversus morbos contagiosos.

3. Conserva sicca, Saccharum rosarum dicta, iisdem viribus pollet quibus conserva humida vetus.

4. Syrupus ex Rosis siccis paratus ad eadem valet, atque insuper sanguinis fervorem temperat, & febricitantibus utiliter exhibetur.

5. Mel rosarum, quod fit ex succo rosarum expresso & foliis contusis cum melle mixtis, fervefactis, & expressis & deinde colatis, colaturâ decoctâ ad consistentiam mellis. Hujus usus insignis & frequens est in gargarismis & collutionibus, ad ulcera, oris, faucium, gutturis aliarúmve partium mundanda & sananda, & ad humores eò confluentes inhibendos, qui eorum consolidationem impedire solent; usurpatur etiam in clysteribus ad refrigerandum & detergendum.

6. Diarrhodon Abbatis ut & *Aromaticum rosatum* in obstructionibus viscerum calidis locum habet, éstque cardiaca insignis & ad eadem valet ad quæ prædictæ præparationes.

7. Acetum Rosarum inflammationes omnes sedat, incidit, purgat, roborat. Multi etiam usûs est ad somnum inducendum, vel aquâ rosaceâ mixtum, & naribus admotum vel cum aliis hypnoticis temporibus applicatum.

8. Oleum Rosarum calores omnes sedat, inflammationes mitigat aut prohibet: membra debilia confortat, digestivam facultatem & calorem naturalem excitat & corroborat, aliis etiam unguentis & medicamentis admiscetur quæ refrigerando & adstringendo inserviunt. Fit autem ex rosis recentibus contusis in oleo olivarum coctis in *MB.* & expressis.

9. Unguentum rosaceum iisdem ferè usibus inservit quibus oleum. Plurimum valet in principio apostematum; repercutit enim materiam, sedat dolores eorum, & capitis febricitantes, & inquietudinem: refrigerat febres ardentes, epar & stomachum calefacit: cum unguento Populeo mixtum, & fronti ac temporibus illitum somnum provocat. Papulas, ulcuscula, & eruptiones quascunq; calidas refrigerat & compescit.

10. Syrupus rosarum solutivus fit ex rosarum foliis viridibus modò per infusionem modò per decoctionem. Per infusionem iteratam multoties, hoc est, ex infuso in quo pluries Rosarum virentium folia multa macerata sunt, nobile & securum purgatorium medicamentum paratur (inquit Amatus) quod & pueris tutò exhiberi potest; utilissimum quando expurgatione alia potentiori aut opus non est, aut uti non expedit. Humectat porro & refrigerat, ideò etiam febrium ardentium calores nimios sedat, & viscerum inflammationes mitigat & sitim extinguit, ut ait Dodonæus, & experientia confirmat. Est sanè medicamentum lene, benignum, tutum, multi usûs, & magni in morbis calidis præcipuè solaminis, quódque ob vim adstrictoriam in dysenteria & aliis alvi fluxibus non secus ac Rhabarbarum cum ægrorum juvamento usurpatur.

Parantur etiam ex Rosis Damascenis Conserva & Mel rosatum earundem cum Syrupo virium.

Utimur etiam (inquit C. Hofman.) succo rosarum incarnatarum ad *Electuar. ros.* & *de succo ros.* Utrumq; recipit & succum rosarum & Scammonium eadem quantitate. [At Parkinsonus *Electuarium ros.* è succo rosarum rubrarum fieri ait.] Exploratum est (inquit J. B. hist.) contra guttam calidam, & malos tumores calidos & furiosos; fortiter purgat; sanat tertianas simplices & duplas, & reliquias malorum humorum in convalescentibus exquisitè evacuat, potenter solvit, & est calcar aliarum medicinarum. Alia adhuc medicamenta è rosis parantur, quorum vires ex dictis æstimari possunt.

Folia Rosarum Damascenarum exsiccata in odoramentis non postremum locum obtinent, à matronis nostris valdè expetita ad pulveres Cyprios quos vocant & ad Sacculos cum aliis suaveolentibus inferciendos, quos in arcis inter vestes & linteamina recondunt, ad ea odore suo imbuenda. Eadem vel in infuso vel in pulvere exhibita satis feliciter purgant [Costæus in sero lactis caprini bibenda præscribit] Unde constat vim catharticam, saltem in hoc genere, parti tenui & volatili quæ inter siccandum exhalet & evanescit non inhærere: at neq; in parte illa quæ tincturam & colorem communicat, cum Rosarum Damascenarum color, quamcunq; curam adhibeas, magna ex parte siccando evanescit.

Rosæ autem, præcipiente Sylvio, mediocriter apertæ sereno cœlo manè lectæ, eodem die ut sunt siccentur Sole, si potes, sæpe vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quanquam id esset optatius; siccatas avelle, & vase terreo reconde.

Rosas proprietate quadam testes lædere scribit Fuchsius.

Rosæ albæ non minùs refrigerant & exsiccant quàm rubræ aut incarnatæ; non alium tamen in medicina usum habent quàm ut ex se aquam stillent, quæ specifica proprietate oculis prodesse, eorúmque ruborem & inflammationem lenire & sanare creditur. Albas Damascenas cæteris in purgando excellere scribit Manardus.

Semina dura quæ capitibus Rosarum insunt in pulverem redacta, ac è vino pota calculum pellere (Trago teste) tradunt. Eandem facultatem nonnulli spongiolis quæ sylvestribus adnascuntur Rosis, si in pulverem redactæ aut in vino decoctæ calidæ sumantur, tribuunt. Verùm cum Dodonæo consentit J. Bauhinus nec semina, nec spongiolas, ob eorum adstrictionem & siccitatem ad calculum & urinæ difficultatem quicquam valere, nisi per accidens, renes corroborando, & refrigerando. Cùm enim nonnisi calidi renes gignant calculos, & verò illi diureticis validioribus valdè debilitentur; mirum non est roborari indè renes ut pellendo calculo aptiores sint. Reliqua vide apud Dod.

Succus è fructu rubro maturo totâque sua substantiâ tuso expressus, posteáque siccatus, demúmq; in pulverem redactus gonorrhϾ, & tam rubris, quàm albis mulierum profluviis singulari experimento medetur.

In genere Medicamenta è Rosis præparata multùm celebrantur in curatione phthisicorum, tabidorum, & pulmonarium affectuum à Riverio, Sennerto, Rosenbergio aliísque.

Egregias vires & efficaciam medicamentorum è Rosis præparatorum in phthisi, podagra, calculo, canum rabidorum morsu, capitis doloribus aliísque morbis, in fluxibus alvi aliarúmq; partium; in febribus, hæmorrhagiis, vulneribus, inflammationibus, insectorum puncturis, Scorbuto, mobilitate dentium. Vide apud Carolum Rosenbergum in Rhodologia sua.

Cæterùm odorem Rosarum visui nocivum esse ab exemplo probatur in *Ephem. German.* An. 12. Observ. 140. quod sane nollem, cùm nihil odore illo naribus nostris gratius & acceptius sit.

Pro Medicamentis è Rosis Persicis seu Alexandrinis, aliísq; vide Monardum apud Car. Clus. SEC.

SECTIO II.

De Arboribus fructu umbilicato humido monopyreno majore, seu De Pruniferis umbilicatis.

CAP. I.

De Arbore prunifera Indica fructu pyriformi, Jambos dicta.

* P. 1. F. 17. p. 27. 1. *Prunus Malabarica fructu umbilicato Pyriformi Jambos dicta minor. Jambos* Park. J. B. Pison. *Malacca Schambu* * H. M. *Persici ossiculo fructus Malacensis* C. B.

H. M. Acost.

Arbor est, describente Acostâ, procera & vasta, maximam Malum auream æquans, multis & densis ramis in latum expansis, multámque umbram præbentibus brachiata, aspectúque pulcherrima. *Caudex* ambitu brachii unius amplexum paululum excedit, cortice cinereo tectus, ut & rami majores, sed magis fusco, surculi teneriores viridi. *Folia* bino ordine ex adverso nascuntur, petiolis curtis, crassis, viridibus insidentia, pulcherrima, lævia; cuspidata, ad petiolum quoq; stricta, spithamam [palmum aut amplius *Acostæ*] longa, duos trésve pollices lata, crassa & densa, parte superna saturatiùs, infernâ dilutiùs virentia, sapore astringenti ac nonnihil subacido aut vinoso diutiùs masticata, odoris nullius, nervo mediam longitudinem percurrente inferiùs eminente, à quo multæ venæ obliquæ & ferè parallelæ in latera excurrunt. *Flores* in petiolis spithamam longis supra ex origine foliorum oriuntur [pictura surculos terminantes flores, seu in summis surculis plures simul ad tres, quatuor, vel quinque in petiolis brevibus exhibet,] tetrapetali, [ex rubro purpurascentes, vividi admodum coloris *Acostæ*.] ex viridi albicantes petalis ex oblongo rotundis, intus concavis seu cochleatis, rigidis, latiusculè distantibus, &c. *H. M.* E medio flore ad petalorum ungues ortus exit densus penicillus *staminum* confertorum, longiusculorum, candidorum, *apicibus* ex albicante flavescentibus insignium; & in eorum medio *stylus* albicans crassiolus, surrectus, & in apicem desinens. *Calyx* floris quatuor brevibus, latis & subrotundis foliis constat. Sunt autem flores, dum in vigore sunt inodori, cùm autem flaccescunt (quo tempore è viridi flavescunt) acido seu vinoso sunt odore: [gustu *Acostæ* capreolorum vitis simili sunt.] *Fructus* rotundi, primùm virides, cùm ad maturitatem accedunt ex albicante subflavi, probè maturi magis flavescunt. In vertice umbilicum seu corollam habet ex quatuor calycis foliis residuis ad modum Pomi aut Pyri: Constat autem exteriùs cuticulâ seu membranâ tenuissimâ, carne humida, intus magis albicante, lata cavitate in medio, ac ad interiorem carnis superficiem filamentis nonnullis fungosis & albicantibus obductâ, in qua *nucleus* latet rotundus, cavitate minor, laxus & liber, qui cortice exteriùs est ruffo, ac spadiceo diluto, interiùs densâ ac viridi-dilutâ pulpâ, saporis amari, & adstringentis, quæ vel simplex est, vel in duos trésve nucleos angulatos resolvitur. Acostæ *ossiculum album, durum, non admodum rotundum, ossiculi quod in Persico malo est magnitudine, læve, & candidâ hirsutâq; membranâ tectum fructum continere scribit.*

Fructûs sapor dulcis est & gratus, ac odoris Rosacei, valdè amœni, quem etiam in sapore expirat; frigidus est & humidus atque admodum tener *Acostæ*.

Radix crassa est & ramosa, altè in terram descendens, cortice cinericeo, intus rufo, ligno albicante.

Post quartum annum fit fructifera. Fructum sæpius eodem anno perficit, & nunquam sine flore & fructu conspicitur, cùm iidem rami floribus, fructu viridi & maturo semper sint onusti, aliis decidentibus, aliis maturescentibus, aliis subnascentibus. Comprehensi verò rami ad fructus colligendos facilè ab arbore revelluntur; unde constat lignum esse fragile.

Usus. Fructus ante reliquos cibos initio mensæ edi solent. Condiuntur etiam tum fructus tum flores, atque ità asservantur, succosa frigiditate sitim in febribus extinguunt, spiritúsque vitales confortant.

* P. 1. F. 18. p. 29. 2. *Jambos prior* Acostæ. *Nati-Schambu* * H. M. *Prunus Malabarica fructu umbilicato Pyriformi Jambos dicta, major.*

H. M.

Hæc quoque arbor excelsa est, A præcedenti differt, 1. *Caudicis* crassitudine, ut qui ambitu unius hominis amplexum implet; cortice exteriùs scabro, ex ruso virescente ac molli, astringentis, acidi vinosique saporis. 2. *Foliis* grandioribus, & pro longitudine latioribus, saporis magis acidi. 3. *Florum* penicillo stamineo breviore, apicibus flavis seu subrufis, & floribus ipsis purpureo-rubro nitentis pulcherrimi ac vividi coloris. 4. *Fructibus* majoribus, pyriformibus, cùm maturi sunt ad unam partem candidis, ad aliam rubescentibus, candida etiam parte lineis rubris striata: nucleo cavitatem fructûs implente.

Bis in anno fructus fert. Fructus autem delicatior est quàm præcedentis.

Vires. Cortex arboris tritus, & in lacte acido epotus dysenteriam sistit.

Jambos

Jambos arborem ex Malacca piperifera in dissitas quasque regiones ob florum fragrantiam & fructûs suavitatem translatam ferunt, inquit Gul. Piso: Inprimis autem ob perpetuam florum & fructuum vicissitudinem, quòd altera arboris medietate frondibus & floribus orba, altera pars fructibus maturis & immaturis oneretur, donec frondes recuperaverit, ità ut iis perpetuo, tempore vernali simul atque autumnali, frui concessum sit.

Flores & fructus *Jambos* frigidæ & humidæ sunt qualitatis, insigniter fragrantes, ac proinde inter primas delicias omnibus pariter incolis habiti. Plurimi quoque usûs passim in medicina existunt. Fructus enim crudi, & flores saccharo conditi ab æstuantibus ægris cum successu usurpantur, quòd succosa frigiditate sitim in febribus extinguant, spiritúsq; vitales confortent. *Vires & Usus.*

Blatti seu Jambos sylvestris H. M. *P. 3. Tab. 40. p. 43. Hujus loci non est, sed ad Pruniferas flore imo fructui adnascente referenda.*

H. M.

Mediocris est magnitudinis, 14 circiter pedes alta, crasso, cinereo, lignoso *cortice* tecta: lignum albicans prædurum. *Rami* ac surculi geniculati, necnon teneriores quadranguli & alati, primùm rubicundi, dein spadicei, vetustiores verò alis privati ac rotundiores. *Radix* nigricante cortice tecta. *Folia* brevibus, planis, purpureis ac alatis petiolis, ex adverso utplurimum ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, densa, virore nitenti, longitudine sex, latitudine quatuor fermè pollices superantia; odor nullus, sapor austerus. *Flores* inodori ac acidi, floribus *Nati-jambou* haud absimiles, sex oblongo-teretibus, acuminatis, tenuibus, purpureis constant foliis, singuli brevi ac quadrangulo pediculo extremis ramulis innascentes, necnon lato, profundo, crasso, viridi, in sex lacinias secto excepti calyce, qui plurima insuper emittit *stamina* robusta, eminentia, oblonga, purpurea, rubicundis falcatis *apicibus* eleganter ornata. *Fructus* mala sunt plano-rotunda ac lata, obscuro virore nitentia, in vertice *stylo* oblongo, subviridi dotata, ad basin verò calyce plano, lato, crasso ac viridi excepta, qui oblongos suos cuspides latè extendens, ac exteriora versùs reflectens stellam exactè refert. Cæterùm fructus hi, quanquam maturiores, duri sunt, carne intus albicante ac succulenta, saporísque valdè acidi referti, intra quam plurima angulata, albicantia observantur *semina*. Insuper fructibus hisce transversim dissectis seminum folliculi eleganter in speciosæ arboris formam per carnem dispositi albicantes se offerunt; qui tamen ab aeris attactu mox planè nigrescunt, ac si atramenti liquore essent imbuti.

In fluminum ripis aliísque locis aquosis plurimum hæc arbor nascitur: semel in anno, mense viz. Augusto, maturos exhibet fructus, & à sationis anno tertio aut quarto ad vicesimum circiter frugifera manet. *Locus & Tempus.*

Fructus autem hujus arboris ab indigenis coquuntur, & cum aliis cibis comeduntur: succus è fructibus expressus & melli admixtus aphthis medetur, necnon febricitantibus æstum potenter compescit. E foliis contusis cataplasma conficitur, quod capiti raso in febribus continuis impositum somnum conciliando delirium solvit. *Vires.*

3. *Jambos sylvestris Malabarica Samstravadi dictus. Caipa Tsjambou* H. M. *P. 3. T. 11. p. 15.*

Arbor est vastæ magnitudinis, caudice crasso, ramis cinereis, saporis amari, odorísq; subacidi, hinc indè in orbem diffusis donata. Lignum ex albo flavescens, densum, cortice viridi, intus albicante cinctum, qui crusta nigricante, scabra ac aspera insuper obductus est. *Radix* crassa, furva, albicante cortice munita, necnon fibris suis longè latéq; per terram diffusa: sapor acris & amarus, odor ingratus ac terrestris. *Folia* stellæ in modum plura simul juncta, crassis, brevibus, atro-purpureis petiolis, ramulorum extremis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, in ambitu crenata, supernè colore atro-viridi splendentia, infernè viridi dilutiore, spithamam ac amplius longa, palmum lata: costa media è viridi albicat. Sapor amarus & acris, odor suavis ac Pomum vinosum maturum redolens. Vetustiora autem folia vitri instar fragilia fiunt & decidunt, atque sui stigmata in ramis & truncis relinquendo, variis tuberibus eos cingunt. *Flores* inodori ac amari, floribus *Nati-Schambu* haud absimiles, itidem ramulorum extremis inter expansa folia proveniunt, caulibus nimirum rotundis, flexilibus, purpureis, glabris, nitentibus, ac duas, tres, quatuórve ulnas Italicas longis, quibus plures hinc indè adhærent, atq; è calyce crasso, rotundo, viridi-purpureo, bipartito aut tripartito prodeunt, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, crassis, ex viridi albicantibus, ac pellucidis foliis constantes, numerosis staminibus purpureis, flavescentibus apicibus dotatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit oblongus, purpureus, è fructûs ipsius vertice demum eminens. *Fructus* Pyris nostratibus haud absimiles, at inferiùs latiores, superiùs angustiores, quatuor angulis crassioribus sulcati, & in vertice calyce florum surrecto coronati, corticè tenui, undiq; carni arctissimè adhærente, glabro, nitente, primùm viridi, dein ex candido rubescente cincti; carne albicante & ad corticem rufescente, densâ, saporísque ingrati ac amari, intus referti, intra quam nucleus locatur oblongo-rotundus, cùm formâ, tum substantia & sapore glandi persimilis.

Nascitur locis sylvestribus ac humidis in *Paroe Oediampere* aliísque provinciis Malabar: perpetuò frondet, floret, ac fructus fert, quamobrem Brachmanis *Sada-pala*, i. e. fructifera arbor nuncupatur. *Locus.*

Ethnici *Jogues* seu peregrinatores surculis hujus arboris floriferis & fructiferis sese exornant, eósq; ut sacros de collo suspendunt, & ad preces numerandas utuntur. Porro folia in eduliis sunt: succus è foliis expressus, & cum oleo Palmæ in unguenti consistentiam coctus scabiem sanat, si eo pars affecta ungatur. Nuclei fructuum in pulverem rediguntur, ísq; diarrhœam sanat, si cum fimo caprino, saccharo & lacte ebutyrato mixtus exhibeatur; si verò cum zinzibere & succo Limonum sumatur, tenesmo medetur: urinæ humanæ si admisceatur, quibuscunq; venenis antidotum est: cum *Vires.*

vino si propinetur colicam passionem sanat; cum aqua mixtus & exhibitus, vel foris applicatus hæmorrhoidum dolores placat; tandem cum lacte muliebri epotus vomitum excitat, necnon icterum alióſque morbos biliosos curat; at oculis adhibitus eorum affectibus conducit.

4. *Jambos sylvestris Samstravadi dictus alter.*

Tsjeria Samstravadi H. M. P. 4. T. 7. p. 15.

Præcedenti perquam similis est, nec proceritate cedit.

Radix tamen ex albo flavescens, fibrata, amara, inodora. *Flores* purpurei, fructus quadranguli, saporis primò dulcis, dein amari & ingrati.

Locus & Tempus. Provenit in variis provinciis Malabar, locis nimirum uliginosis & aquosis. Singulis annis maturos exhibet fructus, mensibus viz. Januario, Februario, Martio & Aprili.

Usus. Arboris hujus lignum durum est ac solidum, atque operi fabrili accommodum: Cæteræ verò partes eundem planè habent usum cum *Samstravadi.*

5. *Jambos sylvestris montana,* Malla-katou Tsjambou *H. M.* P. 4. *T.* 8. *p.* 17.
H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, 14 circiter pedes alta, caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice scabro, primùm rufo, dein cinereo, saporis adstringentis, odoríſque sylvestris obducti sunt. *Radix* flavescens, rufo cortice tecta, unctuosa, insipida, inodora. *Folia* geminata brevibus petiolis ordine decussato ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia, supernè nitentia, infernè nequaquam; nervis aliquot è costa media albicante, ac in aversa parte altè extuberante, in latera excurrentibus: sapor acidus & austerus, odor nullus. *Flores* exigui Tiliæ florum magnitudine æmuli, purpurei, inodori, acidi, numerosi surculis tenerioribus proveniunt, atq; calyce viridi in quinque rotunda, cochlearis instar concava foliola secto inhærent, quinq; aut sex crassis, mollibus, subrotundis, ac exteriora versùs reflexis petalis constantes; in quorum medio *stylus* prodit, itidem purpureus, superiùs tripartitus. Flosculis pari fertilitate succedunt *fructus* subrotundi, magnitudine Prunis haud absimiles, umbilico lato quadripartito in vertice præditi, cortice viridi cincti, carneq; densa, acidi ac ingrati saporis, intus referti; intra quam nucleus locatur albicans, itidem acidus & austerus.

Locus & Tempus. Nascitur frequenter locis montanis in Paroe aliisq; provinciis Malabar: quotannis maturos fert fructus, mense viz. Augusto.

CAP. II.

Prunus fructu umbilicato, pyriformi spinosa, racemosa. Idou-Moulli H. M. *P.* 4. *T.* 18. *p.* 41.

Arbor est procera, 70 circiter pedes alta, caudice crasso, multísq; ramis longè latéq; diffusis donato, intus viridi; necnon surculis numerosis, rigidis, fuscis, glabris, ac nitentibus spinis insuper dotatis, undique ornati sunt. Lignum albicans fibrosum, densum, cortice cinereo, intus rufo ac subviridi, saporis subamari tectum, cujus matrix rubicunda, prædura. *Radix* albicans rufo cortice cincta, saporis amari, odoris terrestris. *Folia* circa ramulos spinosos brevibus ac rotundis petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia, costa media rufescit, odor & sapor nullus. *Flosculi* itidem circa spinosos ramulos atro-rubentibus ac asperis petiolis numerosi proveniunt, purpurei, quinq; oblongo-rotundis acuminatis foliolis constantes, quinque in medio flavescentibus fibris, *apicibus* dotatis præditi; inter quos similis prominet *stylus* rubicundus, exiguus: sapor ingratus, odor nullus. Flosculis pari fertilitate succedunt *fructus* pyriformes, subvirides ab una parte, ab altera verò rubicundi, nitentes, exiguo in vertice umbilico coronati, carnéq; viridi, densâ, succulentâ amarâ intus referti; intra quam officulum hæret rubicundum, Nucleum includens candidum, gustu primùm Avellanæ haud absimilem, dein tamen ingratum relinquentem saporem.

Locus & Tempus. Provenit locis campestribus & arenosis in *Paloerti* aliísq; provinciis Malabar. Quotannis semel, nonnunquam bis, maturos fert fructus, Januario, viz. & Martio mensibus, diúque superstes manet.

Vires. Cortex, flores, fructus valent adversus Maniam, Phrenitidem alióſque cephalicos affectus.

E cortice in aqua communi decoctio fit, quæ icterum, hydropem, alióſque chronicos morbos potenter sanat.

Radicis cortex cum Santalo rubro in pulverem redactus, ex eóque cum lacte muliebri cataplasma confectum ac inguinibus impositum bubonibus Venereis medetur.

CAP.

CAP. III.

Prunus Brasiliensis fructu umbilicato Pyriformi, ossiculo Cerasino pari.

Ibiruba Brasiliensibus Marcgrav. Pis.

Marcgr. ARbor cortice, ligno & nascendi modo *Guaiabæ* similis, ramos tamen habet ut nostra Cerasus. *Folia* fert duos aut tres digitos longa, [teretia *Pis.*] membranacea, superiùs saturatè viridia, inferiùs pallida, uno nervo secundùm longitudinem, nullis venis transversis, duo semper sibi invicem opposita: in ramorum quoq; extremitate duo fructus sibi opponuntur, in suis pediculis digitum longis propè opposita folia enati; flavi seu aurei coloris, magnitudine pruni, sed rotundi & versùs pediculum turbinati, umbilicati, umbilico è flore reliquo, cuticulâ tenui vestiti, carne succulenta fulva, saporis acidiusculi ac paulatim amaricantis, haud ingrati, odoris subdulcis & vinosi. Continet lapidem, (sæpe duos, in uno latere planos & conjunctos, cætera rotundos) magnitudine Cerasini, qui continet intus nucleum album, amaricantem. Similis est lapidi *Ubapitanga*, nec facilè dignoscuntur.

Magnâ copiâ sine noxa comeditur hic fructus, & ab incolis venum exponitur. Per taleolas transplantatur; ob excellentiam fructuum ex sylvis in hortos translata.

Inter folia hinc indè caudici *flores* cum pediculo adnascuntur, albi, ut in *Guaiaba* ferè, *Piso.*

CAP. IV.

Prunifera Indica fructu umbilicato sulcato, Grossulariæ simili.

Bella Modagam H. M. *P.4. T. 59. p.121.*

H. M. ARbor est speciosa atque præcelsa plurimùm; *caudice* crasso, albicante cortice obducto, ramulísq; viridibus, fungosâ intus medullâ refertis plurimis donato. *Radix* albicans, flavescente cortice tecta, saporis acris. *Folia* Modagam foliis cum formâ tum magnitudine similia. *Flores* suaveolentes, insipidi, plures simul juncti, extremis ramulis proveniunt, calycíq; viridi in quinq; lacinias acuminatas secto inhærent: constant ii ex unico folio oblongo-rotundo, bifido & aliquando trifido, supernè albo-striato & lanuginoso, infernè viridi-albicante, quinque tenuibus *staminulis* medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit candidus, oblongus, capitulo rotundo. *Fructus* subrotundi, virides, glabri, uvis crispis haud absimiles, at quinq; angulis sulcati, & calyce florum surrecto in vertice coronati, tenui pelliculâ cincti, carnéq; viridi & adstringente intus referti, intra quam *ossiculum* locatur candidum, *nucleum* includens albicantem.

Crescit locis montanis & arenosis in *Mangatti*: Semper viret, floret ac fructus fert, diúq; frugifera manet. *Locus.*

Ex arboris foliis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum potenter eos emollit & maturat. Ex iisdem in aqua coctis Apozema præparatur, quod urinam movet, & menstrua obstructa provocat. *Vires.*

CAP. V.

Prunifera Brasiliensis fructu umbilicato, octies striato, seu sulcato.

Ibi pitanga seu Cerasus Brasiliana Pisonis & Marcgrav.

ARbor est figurâ Cerasi nostratis acidæ, nisi quòd truncus contortior hinc indè cum ramis dispergatur. *Folia* habet lævia, supernè saturatè viridia, infernè dilutiora, bina semper directè opposita. Ad foliorum exortum multos fert *flores*, in pediculis cerasinis, albos, quatuor foliis constantes, & multis staminulis. Flores sequitur *fructus* miniatus, magnitudine verticilli seu baccæ Mori, rotundus & octies profundè striatus, umbilico præditus; cuticula vestitur miniata, cerasina, pulpa quoq; miniata succulenta, saporis calidi & subamari, cúmque gravi acore adstringentis lapidem continet rotundum, paulùm compressum, albicantem, haud durum, in quo nucleus deprehenditur albicans, amar saporis: Qui lapis dignosci non potest à lapide fructus *Masarandiba.*

Fructus secundæ mensæ deliciis non solùm sed ægris prodesse solent: ventriculum enim languidum mirè reficiunt, flatus discutiunt, nauseam stomachi reprimunt. *Vires.*

Olim sylvestris tantùm erat hæc arbor, nunc ob usum & elegantiam in hortis Lusitanorum colitur.

CAP. VI.

Prunifera Indica fructu umbilicato racemoso Avellanæ magnitudine.

Katou-Theka H. M. *P.* 4. *T.* 28. *p.* 59.

THekæ ſpecies eſt minor & humilior, craſſitie Pruno haud abſimili *caudice*, cortice obducto cinereo, necnon ramulis viridibus, quadrangulis, ac ſulcatis, plurimis itidem ornato: *Lignum* albicans, inodorum, inſipidum. *Radix* purpurea. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, craſſa, denſa, glabra, ſupernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore, ſpithamam longa, tres quatuórve circiter digitos lata, inſipida, inodora, coſtâ mediâ flaveſcente. *Flores* è ſurculorum extremis inodori ac inſipidi oriuntur in Jubæ formam diſpoſiti, numeroſi, quorum ſinguli ad flores Lilac accedere videntur, oblongi, candidi, quinque teretibus, craſſis, mollibus, & extrorſum reflexis foliolis conſtantes, quinque albicantibus, erectis & acuminatis *ſtaminulis* medium occupantibus. *Fructus* Nucum Avellanarum magnitudine æmuli, oblongo-rotundi, exiguo in vertice umbilico prædıti, glabro ac flaveſcente cortice cincti, necnon carne viridi-flaveſcente, ſucculenta, dulci referti; intra quam *oſſiculum* continetur, *nucleum* includens candidum, dulcem.

Locus & Tempus. Naſcitur ubiq; in Malabar, præſertim circa *Warapoli*: ſemper viret, quotannis floret, fructúſq; fert, menſibus, viz. Auguſto, Septembri & Octobri, at diu frugifera non eſt.

Vires. Fructus loco Arequæ ſeu Kaungæ cum folio Betel frequenter manducantur. Arboris cortex exiccatus & in pulverem redactus ſicq; exhibitus bilis ardorem compeſcere dicitur.

CAP. VII.

Amygdalæ affinis Indica, fructu umbilicato, nucleo nudo, cortice pulvinato trifido tecto.

Paenoe H. M. *P.* 4. *T.* 15. *p.* 33.

ARbor eſt præcelſa & ſpecioſa plurimùm, 60 circiter pedes alta, caudice 16 pedes plus minus craſſo, multiſq; ramis longè latéq; diffuſis, ac cortice craſſo, cinereo, intus rufo, obductis, donato, qui vulneratus lachrymam fundit reſinoſam, candidam, pellucidam, odoratam, acrem ac amaram, quæ radiis ſolaribus tandem flaveſcit, ſpiſſeſcit, & vitri inſtar fragilis evadit. Lignum denſum, ex albo flaveſcens. *Radix* nigricans, reſinoſa, amara, graveolens, necnon fibris ſuis longè latéq; per terram diffuſa. *Folia* ſine ordine craſſis, rotundis ac cinereis petiolis ramulis adhærent oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia, longitudine ſpithamam, latitudine palmum ſuperantia, ſupernè viridia, infernè è viridi flaveſcentia; ſapor amarus ac reſinoſus, odor nullus. *Flores* circa ramulos teneriores candidis petiolis glomeratim non ſparſim producuntur, ſenſímq; porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur; conſtant è quinis, oblongo-teretibus, craſſis, candidis foliolis, atq; calyci albicanti in quinque lacinias acuminatas ſecto inhærent numeroſis *ſtaminulis* flaveſcentibus medium obſidentibus; inter quæ *ſtylus* prodit albicans, ſurrectus, apice rotundo ac flaveſcente: odor ſuavis ac liliaceus, ſapor amarus. *Fructus* nucum Juglandium viridium magnitudine æmuli, petiolis craſſis, longis ac rotundis proveniunt, oblongo-rotundi, at ſuperiùs latiores, inferiùs anguſtiores, & calyce florum versùs caulem reflexo ornati, quos tegit pulvinatus cortex, coriaceus, atro-purpureus ac tribus angulis ſulcatus, qui fructu maturo dehiſcit planè, & trifariam finditur, ac nucleum exhibet majorem, oblongo-rotundum, candidum, rufâ cuticulâ tectum, uti in nuce Avellana cernitur, ſaporis ſubamari & ſubaſtringentis. Hic autem pulvinatus calyx qui fructum ambit levibus inciſuris vulneratus, ſimilem fundit lachrymam reſinoſam uti inciſus cortex, quæ aeris attactu protinus Sacchari candi inſtar ſpiſſeſcit, ac dein rufeſcit.

Locus & Tempus. Creſcit ubiq; in Malabar; perpetuò frondet; ſingulis annis maturos profert fructus, menſe viz. Aprili, & non rarò 300 frugifera manet annos.

Ex arborum teneriorum truncis mali navales fiunt: ex iiſq; cum provectiores ſunt excavatis naviculas majores (*Manſjous*) Indi conficiunt, quarum nonnullæ 60 aut plures homines vehere poſſunt.

Vires & Uſus. Reſina quam radix, cortex, fructus, aliæque arboris partes fundunt cum oleo copioſiore vel parciore excocta picis liquidæ vel duræ loco uſurpatur, inſuper Ethnicis in ſacrificiis thuris loco adoletur.

E foliis diſcos conficiunt gentiles in quibus arboris gummi ſeu reſinam excipiunt & ſervant.

Fructuum nuclei contuſi, & cum aqua calida ſuper Porphyritem lævigati ventriculum roborant, nauſeam & vomitum tollunt, ventris cruciatus mitigant, Choleram ſanant. Ex arboris reſina cum Seſami oleo eliquata præſtans fit balſamum vulnerarium. Eadem pulveriſata & exhibita gonorrhœam aliáq; Venerea accidentia potenter ſanat.

Cap. VIII.

Arbor Indica Prunifera fructu umbilicato corticoso Persici simili.

Kara-Angolam H. M. *P.* 4. *T.* 26. *p.* 55.

Arbor eſt procera, altitudine 40, craſſitie verò ſex circiter pedum menſuram æquans, multíſq; ramis ſubcinereis ac viridibus, in orbem longè latéq; diffuſis, donata. Lignum albicans, denſum, cinereo cortice obductum; cujus matrix purpurea. *Radix* craſſa, denſa, flaveſcens, furvo cortice tecta, necnon profundè terræ inhærens, fibríſq; ſuis latè per eam diffuſa, ſapore acri & amaro, odore gravi. *Folia* brevibus ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, ſupernè viridia, ſubtus ſubviridia ſapore acri & amaro, odore nullo. *Flores* brevibus ac viridi-fuſcis petiolis circa eoſdem cum foliis ramulos proveniunt, viridíque àc profundò calyci inſident, è ſex teretibus, craſſis, denſis, acuminatis, candidis foliolis conſtantes, quæ extrorſum reflexa apicibus circa pediculum coeunt; decem aut duodecim candidis & acuminatis *ſtaminulis* mediam floris cavitatem occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit albicans, apice ornatus oblongo-rotundo; Odor ſuavis, ſapor amarus. Floribus ſuccedunt *fructus* globoſi, pomorum minorum magnitudine æmuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice craſſo, molli, tomentoſo, purpureo, intúſque albicante cincti, necnon carne rubicunda, ſucculenta, viſcida, tenaci, acidíque ſaporis, intus referti; intra quam *oſſiculum* locatur oblongo-rotundum, rubicundum, *nucleum* includens candidum, amaro-dulcem.

Naſcitur locis petroſis, arenoſis & montanis in *Kandenate* aliíſq; provinciis Malabar. Semper frondet, floret, frugétq;, ac diu ſuperſtes manet. *Locus.*

Ex arboris foliis cum oleo coctis unguentum conficitur vulnerarium. Radix cathartica eſt, humoréſq; ſeroſos ac pituitoſos per alvum educit. Fructus autem rarò comeduntur, quoniam impensè ſanguinem calefaciunt. *Vires.*

CAP. IX.

Lotus arbor Park. Ger. *Lotus arbor fructu Ceraſi* J. B. *Lotus fructu Ceraſi* C. B. The Nettle-tree: *id eſt, Urticæ arbor, à figura foliorum.*

J. B.

Lotus dicta arbor magna eſt, caudice craſſiſſimo, ramis Ceraſi inſtar brachiata, ſed in latitudinem magis quàm in altitudinem extenſis, cortice lævi ſubalbido (ut Cæſalpinus ait, ut Matth. in cœruleum nigreſcente) foliis Ulmi longioribus, & magis in acutum deſinentibus, inferiore parte nonnihil incanis, ſupernâ viridantibus, rugoſis, in ambitu ſerratis, in acutum deſinentibus, quæ nihil nobis cum Ilice videntur habere commune. Ad unumquodq; ferè folium eſt bacca ſubnigra, Ceraſo ſylveſtri ſimilis, minor tamen, ex longo pediculo, pulpam paucam albam continens, cum dulcedine aſtringentem, gratam: oſſiculum ad fructus proportionem magnum: bacca tota ſicciſſima, ut vix ea quis ſatiari poſſit. Floſculi, teſte Cæſalpino, ex binis foliolis conſtant, ſummo fructui inſidentibus: Baccæ nigræ; oſſiculum durum, veluti quadripartitum, intus unica ſeminis medulla dulcis.

Si floris ſitum rectè deſcribit Cæſalpinus, in noſtra methodo ad hoc genus pertinet.

Multis Italiæ in locis reperitur ſpontanea: nos circa Romam in ſepibus obſervavimus, necnon in Gallia Narbonenſi circa Monſpelium. *Locus.*

Arbor hæc eſſe non potuit cujus fructuum dulcedine capti Ulyſſis ſocii, cum Lotophagis permanere ut eis fruerentur quàm ad ſocios reverti maluerunt. Quæ enim gratia eſſe potuit tam ſicci & exſucci pomi, niſi fortè in iis regionibus carnoſior atque etiam ſuavior quàm in noſtris ſit?

Arborem hoc in loco à nobis è J. B. deſcriptam ipſiſſimam Theophraſti, Plinii aliorúmque Veterum Lotum eſſe pro certo affirmare non auſim; adeóque an vires Loto ab iis adſcriptæ huic conveniant neſcio. Fructus adſtringunt & alvum ſiſtunt, maturi minús. Ramentorum decoctum vel infuſum dyſentericis fœminíſque profluvio laborantibus confert. Rufat flavóſq; etiam reddit capillos (quod præter Dioſcoridem & Serapionem nemo tradit) eoſdémq; defluentes continet. *Vires.*

CAP. VI.

Prunifera Indica fructu umbilicato racemoso Avellanæ magnitudine.

Katou-Theka H.M. *P.* 4. *T.* 28. *p.* 59.

THekæ ſpecies eſt minor & humilior, craſſitie Pruno haud abſimili *caudice*, cortice obducto cinereo, necnon ramulis viridibus, quadrangulis, ac ſulcatis, plurimis itidem ornato: *Lignum* albicans, inodorum, inſipidum. *Radix* purpurea. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, craſſa, denſa, glabra, ſupernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore, ſpithamam longa, tres quatuórve circiter digitos lata, inſipida, inodora, coſtâ mediâ flaveſcente. *Flores* è ſurculorum extremis inodori ac inſipidi oriuntur in Jubæ formam diſpoſiti, numeroſi, quorum ſinguli ad flores Lilac accedere videntur, oblongi, candidi, quinque teretibus, craſſis, mollibus, & extrorſum reflexis foliolis conſtantes, quinque albicantibus, erectis & acuminatis *ſtaminulis* medium occupantibus. *Fructus* Nucum Avellanarum magnitudine æmuli, oblongo-rotundi, exiguo in vertice umbilico præditi, glabro ac flaveſcente cortice cincti, necnon carne viridi-flaveſcente, ſucculenta, dulci referti; intra quam *oſſiculum* continetur, *nucleum* includens candidum, dulcem.

Locus & Tempus. Naſcitur ubiq; in Malabar, præſertim circa *Warapoli*: ſemper viret, quotannis floret, fructúſq; fert, menſibus, viz. Auguſto, Septembri & Octobri, at diu frugifera non eſt.

Vires. Fructus loco Arequæ ſeu Kaungæ cum folio Betel frequenter manducantur. Arboris cortex exiccatus & in pulverem redactus ſicq; exhibitus bilis ardorem compeſcere dicitur.

CAP. VII.

Amygdalæ affinis Indica, fructu umbilicato, nucleo nudo, cortice pulvinato trifido tecto.

Paenoe H.M. *P.* 4. *T.* 15. *p.* 33.

ARbor eſt præcelſa & ſpecioſa plurimùm, 60 circiter pedes alta, caudice 16 pedes plus minus craſſo, multíſq; ramis longè latéq; diffuſis, ac cortice craſſo, cinereo, intus rufo, obductis, donato, qui vulneratus lachrymam fundit reſinoſam, candidam, pellucidam, odoratam, acrem ac amaram, quæ radiis ſolaribus tandem flaveſcit, ſpiſſeſcit, & vitri inſtar fragilis evadit. Lignum denſum, ex albo flaveſcens. *Radix* nigricans, reſinoſa, amara, graveolens, necnon fibris ſuis longè latéq; per terram diffuſa. *Folia* ſine ordine craſſis, rotundis ac cinereis petiolis ramulis adhærent oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia, longitudine ſpithamam, latitudine palmum ſuperantia, ſupernè viridia, infernè è viridi flaveſcentia; ſapor amarus ac reſinoſus, odor nullus. *Flores* circa ramulos teneriores candidis petiolis glomeratim non ſparſim producuntur, ſenſímq; porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur; conſtant è quinis, oblongo-teretibus, craſſis, candidis foliolis, atq; calyci albicanti in quinque lacinias acuminatas ſecto inhærent numeroſis *ſtaminulis* flaveſcentibus medium obſidentibus; inter quæ *ſtylus* prodit albicans, ſurrectus, apice rotundo ac flaveſcente: odor ſuavis ac liliaceus, ſapor amarus. *Fructus* nucum Juglandium viridium magnitudine æmuli, petiolis craſſis, longis ac rotundis proveniunt, oblongo-rotundi, at ſuperiùs latiores, inferiùs anguſtiores, & calyce florum versùs caulem reflexo ornati, quos tegit pulvinatus cortex, coriaceus, atro-purpureus ac tribus angulis ſulcatus, qui fructu maturo dehiſcit planè, & trifariam finditur, ac nucleum exhibet majorem, oblongo-rotundum, candidum, rufâ cuticulâ tectum, uti in nuce Avellana cernitur, ſaporis ſubamari & ſubaſtringentis. Hic autem pulvinatus calyx qui fructum ambit levibus inciſuris vulneratus, ſimilem fundit lachrymam reſinoſam uti inciſus cortex, quæ aeris attactu protinus Saccharicandi inſtar ſpiſſeſcit, ac dein rufeſcit.

Locus & Tempus. Creſcit ubiq; in Malabar; perpetuò frondet; ſingulis annis maturos profert fructus, menſe viz. Aprili, & non raro 300 frugifera manet annos.

Ex arborum teneriorum truncis mali navales fiunt: ex iiſq; cum provectiores ſunt excavatis naviculas majores (*Mansjous*) Indi conficiunt, quarum nonnullæ 60 aut plures homines vehere poſſunt.

Vires & Uſus. Reſina quam radix, cortex, fructus, aliæque arboris partes fundunt cum oleo copioſiore vel parciore excocta picis liquidæ vel duræ loco uſurpatur, inſuper Ethnicis in ſacrificiis thuris loco adoletur.

E foliis diſcos conficiunt gentiles in quibus arboris gummi ſeu reſinam excipiunt & ſervant.

Fructuum nuclei contuſi, & cum aqua calida ſuper Porphyritem lævigati ventriculum roborant, nauſeam & vomitum tollunt, ventris cruciatus mitigant, Choleram ſanant. Ex arboris reſina cum Seſami oleo eliquata præſtans fit balſamum vulnerarium. Eadem pulveriſata & exhibita gonorrhœam aliáq; Venerea accidentia potenter ſanat.

Cap. VIII.

Arbor Indica Prunifera fructu umbilicato corticoso Persici simili.

Kara-Angolam H. M. *P.* 4. *T.* 26. *p.* 55.

ARbor est procera, altitudine 40, crassitie verò sex circiter pedum mensuram æquans, multísq; ramis subcinereis ac viridibus, in orbem longè latéq; diffusis, donata. Lignum albicans, densum, cinereo cortice obductum; cujus matrix purpurea. *Radix* crassa, densa, flavescens, furvo cortice tecta, necnon profundè terræ inhærens, fibrísq; suis latè per eam diffusa, sapore acri & amaro, odore gravi. *Folia* brevibus ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè viridia, subtus subviridia sapore acri & amaro, odore nullo. *Flores* brevibus ac viridi-fuscis petiolis circa eosdem cum foliis ramulos proveniunt, viridíque àc profundò calyci insident, è sex teretibus, crassis, densis, acuminatis, candidis foliolis constantes, quæ extrorsum reflexa apicibus circa pediculum coeunt; decem aut duodecim candidis & acuminatis *staminulis* mediam floris cavitatem occupantibus, inter quæ *stylus* prodit albicans, apice ornatus oblongo-rotundo; Odor suavis, sapor amarus. Floribus succedunt *fructus* globosi, pomorum minorum magnitudine æmuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice crasso, molli, tomentoso, purpureo, intúsque albicante cincti, necnon carne rubicunda, succulenta, viscida, tenaci, acidíque saporis, intus referti; intra quam *ossiculum* locatur oblongo-rotundum, rubicundum, *nucleum* includens candidum, amaro-dulcem.

Nascitur locis petrosis, arenosis & montanis in *Kandenate* aliísq; provinciis Malabar. Semper frondet, floret, frugétq;, ac diu superstes manet. *Locus.*

Ex arboris foliis cum oleo coctis unguentum conficitur vulnerarium. Radix cathartica est, humorésq; serosos ac pituitosos per alvum educit. Fructus autem raro comeduntur, quoniam impensè sanguinem calefaciunt. *Vires.*

CAP. IX.

Lotus arbor Park. Ger. *Lotus arbor fructu Cerasi* J. B. *Lotus fructu Cerasi* C. B. **The Nettle-tree**: *id est, Urticæ arbor, à figura foliorum.*

J. B.

LOtus dicta arbor magna est, caudice crassissimo, ramis Cerasi instar brachiata, sed in latitudinem magis quàm in altitudinem extensis, cortice lævi subalbido (ut Cæsalpinus ait, ut Matth. in cœruleum nigrescente) foliis Ulmi longioribus, & magis in acutum desinentibus, inferiore parte nonnihil incanis, supernâ viridantibus, rugosis, in ambitu serratis, in acutum desinentibus, quæ nihil nobis cum Ilice videntur habere commune. Ad unumquodq; ferè folium est bacca subnigra, Ceraso sylvestri similis, minor tamen, ex longo pediculo, pulpam paucam albam continens, cum dulcedine astringentem, gratam: ossiculum ad fructus proportionem magnum: bacca tota siccissima, ut vix ea quis satiari possit. Flosculi, teste Cæsalpino, ex binis foliolis constant, summo fructui insidentibus: Baccæ nigræ; ossiculum durum, veluti quadripartitum, intus unica seminis medulla dulcis.

Si floris situm rectè describit Cæsalpinus, in nostra methodo ad hoc genus pertinet.

Multis Italiæ in locis reperitur spontanea: nos circa Romam in sepibus observavimus, necnon in Gallia Narbonensi circa Monspelium. *Locus.*

Arbor hæc esse non potuit cujus fructuum dulcedine capti Ulyssis socii, cum Lotophagis permanere ut eis fruerentur quàm ad socios reverti maluerunt. Quæ enim gratia esse potuit tam sicci & exsucci pomi, nisi fortè in iis regionibus carnosior atque etiam suavior quàm in nostris sit?

Arborem hoc in loco à nobis è J. B. descriptam ipsissimam Theophrasti, Plinii aliorúmque Veterum Lotum esse pro certo affirmare non ausim; adeóque an vires Loto ab iis adscriptæ huic conveniant nescio. Fructus adstringunt & alvum sistunt, maturi minús. Ramentorum decoctum vel infusum dysentericis fœminísque profluvio laborantibus confert. Rufat flavósq; etiam reddit capillos (quod præter Dioscoridem & Serapionem nemo tradit) eosdémq; defluentes continet. *Vires.*

SECTIO III.

De Arboribus fructu umbilicato humido tam polypyrenis, quam monopyrenis, seu De Bacciferis umbilicatis.

CAP. I.

De Uva crispa sive Grossularia. The Goosberry-bush.

UVa crispa dictus est hic frutex ab intortis & veluti crispis foliis & acinis quos producit. Grossularia verò à dura illa membrana seu cuticula, quâ obducuntur acini isti, siquidem manducati crepant instar membranæ quæ disrumpitur *J.B.* Aliis ità dicta putatur quòd fructus Grossos referat. Certè vox est Gallica *Grosselier* Latina facta: cur autem Gallis ita appelletur nos latet.

Grossulariam Veteribus tam Græcis quàm Latinis incognitam, certè indictam opinamur.

Grossulariam sic describit J. Bauhinus.

Frutex est bicubitalis & tricubitalis, ac etiam major, numerosa stolonum segete luxurians, variéq; in ramulos subdivisus, cortice purpurante [in adultioribus ramis, nam in junioribus virgis & circulis albicat] materie ferè buxeo colore pallescente; spinis longiusculis, acutis ac rigidis ad foliorum exortum passim armatus, singularibus, binis aut ternis. *Folia* unguem lata, nonnunquam ampliora, nonnihil rotunda, modicè divisa [Apii modo dissecta. *Ruel.*] superiùs saturo virore splendentia, inferiùs dilutiora, utrinque hirsuta [pilis rarioribus] sapore acido, ex brevibus pediculis. *Flosculi* pulchelli, parvi, suavi sed nonnihil gravi odore, simul multi ex eodem tuberculo ex quo folia prodeunt, ex pediculo brevissimo, punicante, hirsuto, nutantes, quibus subsunt globuli hirsuti futurarum baccarum rudimenta, ex foliolis quinis utrinq; rubentibus, extrorsum reflexis, ut radiatam stellam exprimant, quæ totidem adnatas quasi lingulas albicantes, intus hirsutas surrigentes, florem reliquum concavum efficiunt: inter singulas autem lingulas singula stamina rectâ se tollunt, à rubris illis florum foliis similiter orta: ex globulo autem stylus virescens, alba lanugine circa infimam partem obsitus. *Baccæ* succedunt rotundæ [aut ovales] interdum hirsutæ, plerunque glabræ, ante maturitatem acidæ, maturæ dulces, in quibus grana multa exigua.

Hujus fruticis multæ sunt fructûs respectu varietates: nimirum,

1. Grossularia simplici acino spinosa sylvestris *C.B.* quæ variis Germaniæ in locis sponte provenit.

2. Grossularia spinosa sativa *C.B.* Grossularia majore fructu Clusii, uberiùs nascens, majoribus foliis & baccis prædita; quæ (ut puto) culturâ evadit talis.

3. Grossularia fructu maximo, hispido, margaritarum fere colore. Nostrates Grossulariam albam maximam Belgicam vocant. Foliis est amplioribus, spinis longioribus & validioribus, fructu maximo albicante, aut Margaritarum propemodum colore, (unde à nonnullis, The Pearl Goosberry dicitur) spinulis innocuis hispido, sapore delicato*.

4. Grossularia spinosa sativa altera, foliis latioribus *C.B.* Hoc genus (describente Clusio) amplioribus nigrioribúsq; est foliis; spinas ad singulos foliorum exortus binas vel unicam habens, interdum etiam nullas, breves & vulgari multò infirmiores, præter alias inertes & longè breviores sparsim ramis cortice ex fusco purpurascente tectis innascentes: fructum dum immatura est vulgaris instar virentem, qui maturus purpurascit, plena autem maturitate ex purpura atrum colorem contrahit, perinde ac nonnulla pruna. Triplicem hujus varietatem describit Parkinsonus. Nimirum, 1. Jam descriptam fructu obscurè purpurascente. 2. Alteram huic similem, baccis minoribus, rubicundioribus acidis cum dulcedine. 3. Tertiam vulgari fructu luteo per omnia similem excepto baccarum colore pulchre rubente. Fortè Gros. vulgaris fructu rubro *Clus.* quem Ungaros minorem marinam uvam appellare scribit. 4. His addi potest quam pro specie distincta ponit Parkinsonus Grossularia cœrulea, cui folia majora & primo exortu rubicundiora attribuit quàm sunt secundæ varietatis prædictæ, baccas in ramulis rariùs sitas, minores etiam quàm prædictæ Grossulariæ rubræ minoris, colore cœruleo Pruni Damasceni instar, qui pariter detergi potest. 5. Grossularia viridis hirsuta *Park.* Spinæ huic mitiores: fructus virides etiam cùm plenè maturi, spinulis seu setis innocuis obsiti, gustu præ reliquis omnibus dulci & grato. Ex hujus seminibus enatæ sunt plantæ baccis lævibus & minime hispidis. 6. Grossularia simplici acino cœruleo non spinosa, quam in hortis nunc haberi ait C. Bauhinus.

* *Clusius hujus verbo meminit Grossulariæ albo fructu nomine.*

Locus. Amat frigidos tractus, nec ullum frigus reformidat: in Gallia Narbonensi, Italia, reliquísque calidioribus regionibus minùs frequens nec nisi in hortis ferè reperitur; per totam Helvetiam in sepibus vulgatissima.

Usus. Sepibus hortorum imprimis commoda est. Facillimè enim nascitur, densè fruticat & propagat seipsam, & spinis suis transitum prohibet, & acinis jucundi saporis placet. *Gesn.*

Veris initio pubet ac virescit Martio, sæpe etiam ante.

Tempus. Floret Aprili: Fructum fert Maio, quem Junio & Julio perficit.

Fructus

Fructus immaturus adhuc & acidus coquitur cum carnibus & piscibus, nam succo suo subacido cibos commendat. E baccis immaturis probè coctis, contusis & saccharo edulcoratis cum cremore lactis lautissimum ferculum parant nostrates. Placentæ etiam omnium delicatissimæ, quas *Tartas* vocant, ex eis fiunt. *Vires & Usus.*

Ipse autem maturus fructus (inquit J. Bauhinus) pueris, pauperibus & gravidis mulieribus satis expetitus, imò apud nos ditiores & delicatiores meliora genera non aspernantur. Sunt autem adeò innoxiæ & ventriculo amicæ hæ baccæ, ut nemo unquam, quod equidem audiverim, ex earum esu quamvis ad satietatem usq, ingesserit, vel minimum nocumentum senserit.

Immaturæ jusculis incoctæ febrientibus non sine utilitate exhibentur. Frigidæ namque sunt & adstringentis qualitatis. Quapropter diversimodè administrari possunt cholericis, calidis, & bile refertis corporibus, tam sanis, quàm ægris in intinctibus & condimentis. Valent contra gravidarum picam: Appetentiam cibi excitant. Omne ventris profluvium, potissimùm verò Diarrhœam & Dysenteriam & Iliacam passionem compescunt, ut tradit Matthiolus. Commendantur etiam ad hæmorrhagiam quamcunque, Gonorrhœam & fluorem album. Utiliter etiam applicantur inflammationibus calidis & Erysipelatis.

Rectè autem monet Parkinsonus immaturarum esum largiorem, quomodocunque præparentur, ventriculis frigidis & flatibus obnoxiis non permittendum, ne dolores colicos aut tormina inducant. Nobis equidem liberior earum esus in quocunque ventriculo improbandus videtur, non tam quòd flatus excitent, quàm quòd ob exsuperantem aciditatem intestinorum tunicas interiores corrodere & violare aptæ sunt: in condimentis autem & embammatis, si modus adhibeatur, egregiæ sunt: in cibis etiam probamus modò non seorsim & nimia quantitate sumantur. Matronæ nostræ cum Saccharo conditas asservant pro Bellariis; febricitantibus autem conveniunt.

Vinum etiam è maturis parant nostrates hoc modo, Baccis in dolium injectis aquæ ferventis q. s. affundunt, & vase exactè clauso per tres quatuórve hebdomadas restare sinunt, donec liquor baccarum succo & spiritu penitus impraegnatus fuerit, baccæ autem planæ exsuctæ & insipidæ reddantur; deinde exhaustum cum saccharo in ampullas vitreas infundunt, quas probe obturatas ad tempus reservant, donec liquor cum saccharo intimè mixtus & fermentatus in generosum & vini æmulum laticem exaltetur.

Cap. II.

De Ribesio.

A. 1. *Ribes vulgaris fructu rubro* Ger. *vulgaris acidus ruber* J. B. *fructu rubro* Park. *Grossularia multiplici acino, sive non spinosa hortensis rubra, sive Ribes Officinarum* C. B. **Red Currants.**

MUltis stolonibus, parùm crassis, bicubitalibus & tricubitalibus, aut etiam altioribus exurgit, cortice spadiceo aut cinereo, materie infirma, virente, cum ampla matrice seu medulla. *Folia* Uvæ crispæ foliis similia, sed multò latiora, sinuata, mollia, supernè virentia, glabra, infernè molli lanugine canescentia, sapore subastringente, acido & nonnihil acerbo. *Flores* racematim cohærent plurimi, ex pediculo tenui, unciali & sesquiunciali, aciduli, quinque foliis pallidè virentibus, oris extrorsùm reflexis constantes [rectiùs unico folio in quinque lacinias profundè diviso, nudi, h. e. nullo calyce excepti] *staminulis* sex sessilibus, exiguis umbilicum medium, qui colore obsoleto est, & *stilo* virenti minuto bifido lacunam aperit, ambientibus. Succedunt *fructus* parvi, rotundi, Grossulariis minores, initio virentes, per maturitatem rubri succo acidulo grato turgidi, pluribus seminulis fœti, florem in vertice gestantes.

Passim in hortis colitur, Aprili mense aut seriùs pro Veris constitutione florens, Julio semen maturans: ubi sponte provenit nondum didicimus: humidis tamen delectari videtur. *Tempus & Locus.*

Ribes Arabum esse non potest; siquidem neq, capreolos profert, neque folia obtinet rotunda, quæ Serapio Ribis notas facit. Veteribus Græcis incognita & indicta videtur.

Hujus fructus omnium consensu utiliter exhibentur iis qui ardentibus febribus laborant, neque non his qui calidas alvi fluxiones patiuntur, autore Trago. Namque hi acini, sicut & serapia, & eclegmata, atq, Rob (ut vocant) de Ribes (hoc est, succus inspissatus ad mellis consistentiam, vel seorsim, vel cum saccharo) sitim immensam restinguunt, vomitiones sistunt, cibi appetentiam invitant, choleram morbum reprimunt, dysentericis ex calida causa prosunt. Quidam Saccharo has baccas condiunt sicut & Cerasa: baccas etiam in Sole siccant & asservant ad easdem affectiones. Reliquas cum Oxyacantha easdem vires obtinet. *Vires.*

Ribes grata sua aciditate ardores febriles restinguit, bilem temperat, & sitim sedat: adstrictoria vi ad choleram morbum aliásque biliosas alvi fluxiones, ad hæmoptysin, uvulæ tumorem, &c. usui esse potest.

Matronæ nostrates Ribium baccas in ollam inditas in balneo Mariæ (ut vocant) coquunt, donec succus copiosè exeat. Succum cum Sacchari q. s. * decoquunt ad gelatinæ consistentiam: (Gelatinam Ribium vocant) & pro dulciario ad mensas secundas instruendas reservant. Est ea palato gratissima, & ad omnes usus supradictos commodissima. ** Quædam non permittunt bullire.*

Ex iisdem cum Saccharo vinum parant, eadem methodo qua vinum ex uvis crispis, post fermentationem & ætatem debitam, generosum satis, & palato, nec minùs ventriculo gratum.

Folia vehementer astringere testis est Fuchsius.

2. *Ribes vulgaris acidus, albas baccas ferens* J. B. *vulg. fructu albo* Ger. *fructu albo* Park. *Grossularia hortensis fructu Margaritæ simili* C. B. **White Currants.**

Baccis albis, pellucidis, Margaritas pænè referentibus sapore vinoso jucundiore; cortice fruticis candidiore, stolonibus [Parkinsono] elatioribus, rectioribus, crassioribus, à præcedente differt. Ego pro præcedentis potiùs varietate quàm specie distincta habeo.

3. *Ribes fructu rubro majore* Park. *Grossularia hortensis majore fructu rubro* C. B. *An Ribes flore rubente* J. B? **Great red Currants.**

Hanc sic describit Clusius, Amplioribus est foliis, & majore fructu, licèt acidi saporis ut vulgaris. Hujus etiam *flos* variat; quia qui in vulgari herbacei coloris est, in hoc eleganter rubet & puniceus est. Ad hanc speciem annotat C. Bauhinus, culturâ aliquando in arborem abire, & acinis Avellanâ majoribus, acidissimi saporis Florentiæ visam, referente Gesnero in lib. de hortis. J. Bauhino describente Ribes flore rubente firmior frutex est vulgari ac robustior, cortice rubescente vestitus: *Foliis* hirsutis, ad tactum lævibus, angulosis ut vulgaris, sapore tantillum acido, longis florum racemis quos Maio mense profert, ferè palmaribus, figurâ ferè Uvæ crispæ floribus similibus, obsoleto rubore præditis, quorum fimbria quinquepartita albescit, sapore subacido.

4. *Ribes monocarpos* J. B. *Grossularia distinctis baccis* C. B.

Clus.
Fructum fert vulgari similem, paulò majorem, confertim tamen in eodem pediculo non nascentem, sed singularem, ut in uva crispa, referente Jac. Gareto.

Ex Anglia accepit Carolus de Tassis Uvæ crispæ rubro fructu appellatione. Et sanè verisimilius est Uvæ crispæ quam Ribis speciem fuisse, cùm in Anglia ejusmodi Ribes nobis nusquam visa aut audita fuerit.

A. 5. *Ribes Alpinus dulcis* J. B. *An Grossularia vulgaris fructu dulci* C. B? *Grossularia sylvestris rubra* ejusdem.

J. B.
Fruticat ut præcedens tenui vimine, cinereo cortice contecto. *Folia* ex alternis tuberculis exeunt simul aliquot, cùm floret, plusquam dimidio minora vulgaris Ribis foliis, uvæ crispæ æqualia, in tres acutos angulos exeuntia, in ambitu serrata, levissimè hirsuta, supernè atro-virentia, infernè læto virore splendentia, excurrente in angulos singulos nervo satis elato, gustu subdulci, ex pediculis semuncialibus hirsutis. *Flores* ex tuberculis ejusdem racematim cohærent, numerosi ut in vulgari, herbacei, sed floribus Ribis vulgaris magnitudine multùm cedentes, foliis tamen quinis perinde & apicibus constantes, odore gratissimo. Singularibus flosculis ad pediculum adnascitur foliolum concolor, tenue & oblongum. Uvæ breviores quàm vulgari, acini minùs rubri, subdulces & ferè insipidi.

Locus. Nos in montibus circa Genevam, Saleva & Jura, ubi & J. Bauhinus, observavimus. Provenit & in montibus circa Basileam. In agro Eboracensi invenit *D. Dodsworth.*

J. Bauhinus hujus synonymas facit Ribes candidioribus foliis acinis dulcibus *Lob. ob.* Grossulariam vulgarem fructu dulci *C. B.* Ribes genus quoddam quod Austriæ & Stiriacæ Alpes alunt, nihil vel minimum à vulgari differens, fructu tamen non acido sed dulci. Verùm hæc species in multis differt à Ribe vulgari acido fructu, non in sapore acido tantúm. Dari autem ejusmodi varietatem Ribis vulgaris, fructu sci. dulci verisimile est: proinde Grossulariam vulgarem fructu dulci *C. B.* plantam ab hac diversam & Ribis vulgaris fructu acido varietatem esse puto. Suspicor tamen Clusium verbis modo allatis hanc nostram intelligere ob locum natalem, quamvis malè eam nihil vel minimùm à vulgari differentem faciat.

Grossularia 10. seu sylv. rubra *C. B.* Grossulariæ rubræ sive Ceanothi lævis genus circa sylvas Gesneri *Lugd.* huic eadem videtur.

A. 6. *Ribes nigrum vulgo dictum folio olente* J. B. *fructu nigro* Park. 3. Ger. emac. *Grossularia non spinosa fructu nigro* C. B. **Black Currants, Squinancy-berries.**

Frutici huic *folia* vitiginea, lata, aversâ parte leviter pilosa, odore fœtido. *Flores* ex eodem tuberculo plures, aut racematim digesti, Uvæ crispæ floribus persimiles, concavi, quinq; foliolis rubentibus extrorsum reflexis, totidem surrectis pallidè virentibus, alternante cum quinis fibris concoloribus situ: stilus in medio viridis; odor, qui & foliis, gravis: baccæ oblongæ, colore nigro, quæ sive maturæ, sive immaturæ acidæ sunt, cum sapore partim grato, partim ingrato.

Locus. Ad rivorum ripas in Anglia nascitur, sed non admodum frequens. Observavimus Abingtoniæ in agro Cantabrigiensi: Blunhamiæ in Bedfordiensi, in Cumberlandiâ quoque & Warwicensi agro; necnon in viciniâ nostrâ ad rivum infra Brantriam defluentem prope pontem *Hoppet* dictum, semper juxta aquas, unde Gesnero in Catalogo Ribes sylv. aquaticum Sabinæ ferè odore meritò denominatur. Olitoribus Gallis Piper hortense dicitur, teste Ruellio, quòd atrum Piper colore & sapore forsitan æmuletur.

Vires & Usus. Nonnulli, teste Parkinsono tum baccis, tum foliis in intinctibus usurpant: Anginæ utiles esse nomen Anglicum arguit.

7. *Ribes*

7. *Ribes verum Arabum* J. B. *Ribes Arabum foliis Petasitidis* C. B.

Hunc Rauwolfius sic describit, Vera Ribes Arabum *caules* habet asperos, longitudine ferè cubitali, crassitudine pollicari, colore viridi, infernè (ut etiam meminit Serapio) rubescente vel purpurascente. Autumno inveni Septembri mense sine flore & semine duobus tantùm foliis præditum, tanquam primùm prorumpentibus, rugosis, rotundis, Petasitidis foliis æqualibus, ex pediculis crassis, brevibus, quæ etiam grato illo acido succo sicut & caulis plena sunt.

Huic eandem putat uterque Bauhinus pro Ribe à Bellonio descriptam lib. de Coniferis, quamvis descriptiones non conveniant in omnibus, Hæc Spicæ Celticæ nascendi modo aliquo pacto naturam refert; siquidem sub nive ferè perpetuò degit, folio Lapathi acuti prædita, ni grandius esset & rotundius, & ad Papyrum accedens. Baccas fert ex sinu medio foliorum rubras, ut in Lauro Alexandrina, Hypoglosso & Rusco conspicimus. Septena utplurimum à radice assurgunt folia, in quorum medio fructus velut racematim dependet, ex quo is succus qui exprimitur turbidus est, lactisque albedinem habet, ideò aliquantisper sini & insolari debet donec clarescat & depuretur.

In Libano nascitur, si à Cedris paulò altiùs usque ad præcipitium montis ascenderis. Halepi agnovit Rauwolfius Rob de Ribes ex veteri nomine & acido sapore, ubi non parva ejus quantitas apparatur aliò mittenda, præcipuè ad Constantinopolin. *Locus.*

Viribus convenit cum vulgari Ribe.

Cæterùm hæc planta nec arbor est neque frutex, sed ad Herbas epiphyllospermas referri debet.

8. *Ribes Norwegicum fructu umbellato. Chamæmorus altera Norwagica* J. B. Clus. Park. *Chamærubus folio Vitis* C. B.

Ribesium (inquit Hoierus qui historiam hujus Clusio communicavit) foliolis & fructu pro sua proportione adeò æmulatur, ut non dubitem tertium Ribesii speciem appellitare. Dodrantalis est, cortice petiolorum nigricante, foliis latis, dissectis Vitis foliorum modo: Baccæ in cujusque pediculi apice quamplurimæ conjunctæ tanquam in umbella, non ut in vulgari Ribesio è multis oblongis racemulis pendentes, rubent; acidulæ, saporis valdè grati. Incolis *Tetlebeeren* nuncupantur.

C. Bauhinus in Prodrom. recenset Ribem montan. Oxyacanthæ sapore. Duplex Ribes in Helvetiorum Alpibus reperitur: altera, quæ frutice & foliis, sed minoribus vulgari convenit: fructum habet rubrum, hortensi duplo ferè majorem, sapore Oxyacanthæ fructui respondentem, in Valesianorum montibus reperitur: altera humilior est, & per omnia minor, baccis vulgari minoribus, minusq; acidis, in Bernatum montibus provenit.

Cap. III.

De Vite Idæa seu Vaccinio, Officinis Myrtillo.

VAccinium Latinum ab Hyacintho deducit Salmasius in *Præfat. ad Synon. Hyles Iatricæ.* Nam pro diminutivo ὑακίνθιον Æoles scribebant ϝακίνθιον & ϝακίννιον, literam υ per ϝ efferentes, ut φῦσα & φῦς pro φύς & φῦσα, θυγάτηρ pro θυγάτηρ, & similia. Et sanè Vaccinium Virgilii, Theocriti Hyacinthum esse, & de flore dici luce clarius est: unde ineptè id nomen hujus fruticis fructui attribuitur.

At neq; Vitis Idææ Theophr. descriptioni satis aptè respondet ulla hujus plantæ species, ut ostendit post Dodonæum Jo. Bodæus à Stapel. Verùm cùm Veteres in describendis plantis non valdè accurati erant, hæc autem planta ad Vitem Idæam accedat, non video cur ad id genus non possit referri, eodémq; nomine generico insigniri. Myrtilli autem dicuntur hi fructus ab eorum similitudine cum Myrti baccis.

A. 1. *Vitis Idæa magna quibusdam, sive Myrtillus grandis* J. B. *Idæa foliis subrotundis, exalbidis* C. B. *Idæa foliis subrotundis major* Ger. *Vaccinia nigra fructu majore* Park. **The great Bilberry-bush.**

J. B.

Fruticosior est hæc, virgultis sesquicubitalibus, teretibus, ramosis [Clusius ramos habere scribit interdum humi diffusos, lentos] cortice spadiceo [modò cinereo, modò rubescente *Clus.*] obductos; materie satis solida & densa: in quibus *folia* Vitis Idææ vulgaris angulosæ magnitudine paria, oblonga, magis tamen rotunda, glabra, nec ullo modo ut illa serrata, inferiore parte nonnihil glauca [exalbida *Clus.* venosa] sapore adstringenti & nonnihil acido prædita, decidua. [*Flos* vulgari similis, ex candido purpurascens, concavus, labris in quinq; crenas divisis & exteriùs reflexis, suis intus staminulis *Clus.*] *Baccæ* Juniperinis vel Myrti Tarentinæ pares umbilicum habent latiorem, ex cujus medio apex prodit, quo fit ut quàm Vitis Idææ angulosæ baccæ minùs rotundæ sint: hærent autem pediculis longiusculis, sapore præditæ grato, subacido & vinoso, quibus continentur grana aliquot minuta, sublutea. [*Radix* est dura, lignosa, multis fibris capillata.] Sarmenta sive rami procumbentes subinde radices agunt.

Montosis frigidis gaudet. In Alpibus Austriacis & Stiriacis invenit Clusius, in Burgundiacis & alibi J. Bauhinus. Nos in montosis Cumberlandiæ, medio itinere inter *Hexam* & *Pereth* oppida, observavimus. copiosiùs autem propè vicum *Gamblesby* ad sextum ab oppido *Pereth* lapidem, viâ quæ *Novum Castellum* ducit, utrobiq; in pascuis palustribus. *Locus.*

Baccis

Usus. Baccis inebriandi vim inesse referunt venatores & aratores; testantur Du Choul, Camer. aliique, præsertim copiosiùs devoratis. Folia & virgulta eundem Silesiacis usum præstant quem Ledum Alpinum infectoribus Alpinis.

A. 2. *Vitis Idæa fructu nigro* J. B. *Idæa foliis oblongis albicantibus* C. B. *qui synonyma nonnulla præcedentis speciei huic attribuit. Vaccinia nigra Pannonica* Park. *Vac. Pannonica seu Vitis Idæa* Ger.

J. B.

Ramis est flexilibus & humi diffusis, gracilibúsque, multis germinibus, vix è musco, (quo rami occultantur) prominentibus; in quibus nullo ordine digesta sunt *folia*, prioris Ledi Alpini foliis pænè similia, paulo tamen longiora, angustiora, teneriora, minúsq; crassa, admodum venosa, supernè virentia, infernè dilutiora, leviter per oras crenata, & mollibus quibusdam villis hirsuta, longo pediculo inhærentia, gustûs valde adstringentis. In summis germinibus præcedentis anni *baccas* fert rotundas, Cerasi nonnunquam magnitudine, oblongis & tenuibus pediculis dependentes, coloris initio viridis, deinde rubri, postremò nigri, succulentas, non ingrati saporis, nulla officula continentes, sed plana duntaxat *semina*, alba, numero utplurimum quina. *Radix* lignosa, quibusdam fibris donata, & rami per terram sparsi similes fibras nonnunquam agunt.

Locus. In unius *Sneealben* jugi [juxta Ericam bacciferam alteram nascentem] supra *Newberg* scopulis mense Augusto eruebat Clusius. Florem non observavit.

Hanc esse suspicor cujus in *Catal. plant. Angl.* mentionem feci nomine Vaccinii rubri foliis Myrtinis crispis *D. Merret.* quam mihi ostendit Thomas Willisellus, prope *Widdop* vicum septem ab Heptenstall milliar. saxo magno innascentem ad fluvium *Gorlp* in Comitatu Lancastriæ.

A. 3. *Vitis Idæa angulosa* J. B. *foliis oblongis crenatis, fructu nigricante* C. B. *Vaccinia nigra* Ger. *nigra vulgaria* Park. **Black Whorts, or Whortle-berries, or Bil-berries.**

J. B.

Virgultis fruticat plerunque pedalibus, interdum cubitalibus, satis crebris, virentibus, angulosis, & fractu contumacibus, in multos ramulos divisis: in quibus *folia* crebra, tenera, virentia, caduca, unciam circiter longa, plusquam semunciam lata, acuminata, glabra, per ambitum argutis denticellis crenata, sapore partim acido, potissimum primùm emergentia, partim austero. *Flores* in singulis [pediculis] hærent inter folia bullati, sive urceolum referentes, colore ex albo punicante, stylo croceo. Succedunt baccæ singulares quoque, Juniperinis ferè pares, per maturitatem violaceæ potiùs quàm nigræ, umbilicatæ, sapore grato & acido primulùm degustatæ, quæ tamen paulo post nescio quid nauseabundi in ore relinquunt, purpuro-violaceâ, satísque pertinaci tincturâ, cui grana immerguntur multa, parva, rubentia. Radix tum recta, tum obliqua quaquaversùm agitur, è supina etiam parte stolones emittens.

Locus. Nascitur tam in Alpibus, quàm in vastis, desertis, uliginosis & tenebrosis vallibus aliísque humectis locis Germaniæ, Galliæ, Angliæ. Apud nos in montosis udis inter ericas, & alibi in ericetis & sylvis humectis, solo putrido & spongioso, aquas retinente.

Tempus. Floret Maio. Fructus Augusto, interdum etiam Julio maturos edit.

Temperamentum & Vires. Baccæ hæ, Dodonæo tradente, frigidæ sunt, & cum manifesta adstrictione reficcant. Ventriculo æstuanti conveniunt, sitim sedant, ardentium febrium calores mitigant, alvum reprimunt, vomitum sistunt, dysenteriam à flava bile ortam curant, adversùs choleram morbum prosunt. Sed ad hos usus Rob sive succus cum Saccharo vel melle inspissatus ipsis baccis longè præferendus, quoniam frigidæ cum sint, crudæ si edantur ventriculum debilem & frigidum offendunt, alvúmque perturbant potiùs quàm adstringunt. Casp. Hofman. Myrtillos loco aprico natos & bene maturos nullatenus eò frigiditatis ascendere putat ut alvum frigidam cruditate sua perturbent, &c.

Idem Myrtillos nigros rectè & ex ordine Myrtis substitui posse putat cum his conditionibus. 1. Si sumantur Septentrionales, non Italici & Hispan. 2. Si non exactè maturi. 3. Non virides seu recens decerpti, sed exsiccati. 4. Non succus crudus, qui ob aquositatem multam multum refrigerat, adstringit parum, sed in Rob densatum.

Partes tenues huic succo inesse, eúmq; etiam vehementer adstringere ostendunt notæ pæne ineluibiles manibus & ori manducantium impressæ. Hinc eo utuntur tinctores ad inficienda linteamina & chartas cœruleo colore.

Pastores & montana plebs baccis hisce libenter vescuntur: nam suavitate sua cum aliqua aciditate conjuncta gustui placent.

Myrtillorum vires & usus in Scorbuto apud Norwegos vide apud Sim. Pauli. Quadrip. Botan. Clus. 3. p. 406, 407.

A. 4. *Vitis Idæa semper virens fructu rubro* J. B. *Idæa, foliis subrotundis non crenatis, fructu rubro* C. B. *Vaccinia rubra* Ger. *rubra buxeis foliis* Park. **Red Whorts, or Whortle-berries.**

J. B.

Ramis hæc fruticat rotundis non angulosis, dodrantalibus, quos vestiunt folia satis frequentia, crassiora quàm Vitis Idææ angulosæ aut magnæ, oblonga, modò per extremum rotunda, modò leviter acuminata, non serrata, in quibus nervi subtus potissimum apparent, gustu adstringente & amaricante. *Flores* racematim cohærent in virgularum extremis, Lilii convallium floribus similes, albi, interdum blandè rubentes: quibus delapsis *baccæ* similiter racemosæ succrescunt, sex plus minus racemulo uno, Pisi minoris magnitudine, ex albo luteóve rubentes, sapore acido valdè jucundo, carne simili Vacciniis palustribus, cui immersa grana parvula, lutea. *Radix* obliqua ferè, tenuibus capillamentis fibrata.

Camerario

Camerario describente Baccæ in summitate ceu corona quadam denticulatæ sunt.

Gaudet & hæc locis sylvosis, saxosis & opacis. Apud nos in Anglia una cum priore in ericetis provenit sed multò rarior. Copiosam observavimus in montibus Eboracensibus, Staffordiensibus, Derbiensibus, &c. inter Ericas. *Locus.*

Floret Maio & Junio: fructus Septembri demum mense perfectè maturatur. *Tempus.*

Cùm baccæ sint acidæ magísque adstringentes cæteris, nec perinde succulentæ ut Myrtilli facultatem utique frigidam siccámq; habebunt. Quapropter ad eos usus ubi adstrictione opus est accommodari possunt, ut v. g. ad Diarrhœam, Dysenteriam & prædictos plerosq; affectus. *Vires.*

Possis & ex harum succo Rob conficere addito Saccharo aut melle ad viscerum calores & sitim in febribus calidis. Quidam ad embammata commendant additis aromatibus. Hæc omnia J. Bauhinus.

5. *Vitis Idæa foliis carnosis & velut punctatis, sive Idæa radix Dioscoridis* C. B. *Radix Idæa putata, & Uva Ursi* J. B. *Uva Ursi Galeni Clusio* Park. *Vaccinia Ursi seu Uva Ursi apud Clusium* Ger. emac.

J. B.

Viti Idææ rubræ affinis est, à qua tamen manifestè differt, siquidem *folia* habet densiora, ad Buxum accedentia, ex oblongo rotundata, angustiore ad pediculum cervice, utrinque rugosa, nec nervos ut illa præter unicum qui secundùm longitudinem decurrit exhibentia, gustu cum amarore adstringente, quemadmodum Vitis Id. fructu rubro. Hærent autem ea ramis lignosis pedalibus, cortice tenui & facilè cedente tectis. *Flores* racemosi, concavi, rubri. Fructus ut in Vite semper virente racemosus in extremitate ramulorum.

Dubitat J. Bauhinus an Uva ursi *Clus.* eadem sit huic plantæ, præcipuè ob iconem, in qua pinguntur nervi transversi, qui in Radice Idæa nostra non apparent.

Nos in montibus Jura, & Saleva, necnon in colle *la Bastie* dicta prope Genevam hanc stirpem observavimus, ubi & J. Bauhinus, qui etiam in Veganiis Narbonæ montibus se eandem legisse affirmat. *Locus.*

6. *Vitis Idæa rubra Bavarica baccis insipidis sine succo* Cam. *Idæa foliis longis acuminatis, baccis rubris insipidis* C. B. *Vaccinia rubra longioribus foliis* Park.

Cam.

Fruticulus est supinus crassiore caudice quàm vulgaris [ea fortè quæ rubro est fructu] quæ apud nos passim cum nigra [fortè angulosa] in sylvis crescit, & Stein-beerlin vocatur: foliis item oblongioribus, angustioribus, acuminatioribus, per Autumnum rubentibus: baccis rubris, insipidis.

Crescit circa Monacum in campis asperis inter Ericas. *Locus.*

Hanc plantam refert J. Bauhinus ad Rosmarinum sylvestre minus nostras vulgo dictum; i. e. ad Viti Idææ affinem Polifoliam montanam. Verùm cùm Rosmarinum illud (ut puto) bacciferum non sit, sed Ericæ modo semina producat, proinde & *Erica Rosmarini folio* nobis dicatur, eò referri non debet, sed potiùs ad Vites Idæas.

Vitis Idæa Cretica elatior Park. *Cerasus Idæa Cretica* Alpin. exot.

Fruticulus iste plures emittit virgas, tenues, lignosas, nigricantes, ligno duro, albo, inodoro, gustu linguam nonnihil excalefaciente, in ramulos plures divisas, ad nodos, inæqualibus intervallis, *foliis* vestitas, singularibus nonnunquam, plurimùm tamen binis, rarius ternis quaternísve simul, duriusculis, subrotundis, circa margines nonnihil dentatis similitudine quadam Agrifolii foliorum, minimè tamen ità duris & aculeatis, supernè obscurè virentibus, infernè canescentibus. In summis ramulis & ad nodos è foliorum alis exeunt *flores* multi, albi Cerasinorum similes, singuli longis insidentes pediculis, quibus succedunt *fructus* parvi, ex rotundo oblongi, rubentes, gustu jucundo, Fabæ magnitudine corolla in vertice villosa insigniti, per siccitatem nigri.

Vitis Idæa Cretica humilior Park. *Chamæcerasus Idæa* Alpin. exot.

Præcedente humilior est multò, surculis pluribus, tenuioribus, brevioribus; in quibus ad intervalla *folia* terna quaternáve interdum simul, propemodum rotunda præcedentis modo, verùm minora, molliora, læviora, minúsque dentata circa margines; colore etiam minus saturo superna parte, nec adeò incano infernè. Ad nodos pariter unà cum foliis exeunt pediculi longi, *flosculos* multos albos, racematim compactos sustinentes, quos excipiunt *baccæ* minores, atrorubentes, ad verticem villosæ, Myrti baccis nonnihil similes, à pastoribus & montana plebe vulgo comestæ.

CAP. IV.

Casia Poetica Lobelii Ger. *Poetica Monspeliensium* Park. *lignea Monspeliensium* J. B. *Osyris frutescens baccifera* C. B. *Osyris Plinii.*

J. B.

Cubitalis est aut etiam bicubitalis hic frutex, in multas virgulas variè divisus, fuscas, striatas, lentas, virescentes, interdum etiam nigricantes, præsertim cùm novellæ sunt. *Folia* purpurascentia, angusta, satis longa, interdum foliis Linariæ proxima, saporis amari. *Flores* ut Ribes vulgò dicti, odore jucundo, plane Gallium referente præditi [*Lob.* ex viridi flavescentes,

Clus.

Cluſ. adſtrictoriæ facultatis, in eodem pediculo congeſti] *Baccæ* ſatis magnæ, per maturitatem rubræ, dulces [Lob. glutinoſæ valdè; Cluſ. ſubdulces, lentæ tandem nonnihil acrimoniæ exuentes] in quibus oſſeus nucleus medullam continens albam, ſubdulcem. Camerario baccæ ſunt ſapore & odore ingrato.

Vires. Totus frutex adſtringentem nonnihil facultatem habet. *Radix* dura & lignoſa, ſubruffo craſſóque cortice valdè adſtringente tecta.

Locus. In Italia ad mare inferum multis in locis, itémque circa Monſpelium copioſam obſervavimus.

Tempus. Floret Junio, interdum etiam Aprili & Maio. Fructus Octobri, vel ante matureſcit.

Cùm totus frutex, ut diximus, aſtringens ſit, convenire in alvi fluxu aut ſimilibus affectibus veriſimile eſt.

CAP. V.

De Periclymeno ſeu Caprifolio.

Periclymenum dici putatur quaſi περικυλιόμενον, quia adminiculis ſe convolvit & ſcandit. Caprifolium quòd folia ſint extremis flexibus capreolata. *Lob. Adv.*

Deſcriptio Periclymeni apud Dioſcoridem, excepta radice, quam craſſam ac rotundam dicit, Caprifolio noſtro vulgari ſatis bene convenit. Verùm ob radicem diſparem ambigitur an noſtrum Periclymenum non ſit potiùs κυκλάμινος ἑτέρα Dioſc. l. 2. c. 195. quam κισσάνθεμον aut κισσόφυλλον vocitant. Verùm de nominibus diſputare, noſtri non eſt inſtituti. Sufficit nobis Caprifolii & Periclymeni nomina pro hac planta uſu recepta eſſe.

A. 1. *Periclymenum ſive Caprifolium vulgare* Park. *non perfoliatum* J.B. *non perfoliatum Germanicum* C. B. *Periclymenum* Ger. **Common Hony-ſuckle, or Wood-bind.**

J. B.
Hujus *radix* lignoſa, reptatrix cum ſuis adnatis: *flagella* plura, alienæ opis indiga, tenuia, longa, lignoſa, & in ramulos partita, ſurſum repentia, cauliculis & geniculis intercepta leviter piloſa [juniora intellige antequam ligneſcant.] *Folia* ad genicula ex intervallis bina, longiuſcula & acuta, mollia, dilutè virentia, inferiore tamen parte magis incaneſcentia. *Flores* in ſummis ramulis complures pariter emicant, oblongi, amœniſſimi, ſuavi odore, tubæ bellicæ directæ aut promuſcidi ſimiles, ex corniculato anguſto principio in latius orificium fatiſcentes, laciniatæ fimbriæ ligularúmq; pulchritudine ſpectabiles, intus cavi, *ſtaminibus* aliquot è medio exeuntibus. Color albus, ac interdum flaveſcens. *Fructus* acinis Sambuci ſimilis, conglomeratus, per maturitatem rubens, in quo *ſemen* duriuſculum. Succo abundant acini ſaporis ingrati.

Ligna quibus ſe circumvolvit tam arctè & pertinaciter ligat, ut ſæpe veſtigium iis imprimat, imò interdum recto ſucci motu ligaturâ impedito frutices quos vincit monſtroſâ figurâ in cochleam contortos & in clavas turgeſcentes vidimus.

Locus & Tempus. Hæc ſpecies in Septentrionalibus regionibus, Germania, Anglia, Belgio, &c. in ſepibus frequens eſt. Per totam ferè æſtatem floret, Maio, Junio, Julio, Auguſto, inquit J. B. apud nos nec adeò maturè florere incipit, nec tandiu durat in flore. Primo vere, imò Februario interdum menſe folia edere incipit. Fructus ſub Autumnum matureſcit.

2. *Periclymenum ſive Caprifolium Germanicum flore rubello* Park. **Dutch Hony-ſuckle.**

Major eſt & elatior, magíſque ramoſa & patula quàm præcedens, aliàs ſimilis eodémque modo fruticibus aut adminiculis vicinis ſe circumvolvens: *Folia* quoque ſimilia habet, paulò majora: *Flores* etiam, Parkinſono deſcribente, majores; nobis tamen flores ſingulares non videntur majores, ſed potius graciliore tubo, at plures ſimul congeſti; dum adhuc in gemma ſunt antequam explicantur rubentes, expliciti etiam rubent exteriùs, intus candidi ſunt.

Germanicæ originis eſſe ſcribit Parkinſonus; quocirca mirum nobis videtur neque J. Bauhinum, neque Caſparum ejus meminiſſe.

3. *Periclymenum perfoliatum* J. B. C. B. Ger. *perfoliatum ſive Italicum* Park. **Perfoliate, or double Hony-ſuckle.**

J. B.
A vulgari noſtro & Germanico differt foliis pæne glaucis, rotundioribus, & pediculis breviſſimis, quorum quædam ſunt ſæpe continua, & à viticulis trajecta, pertuſáve, ſuprema autem acetabuli inſtar modicè concava, ſapore ſubacri, ex quorum cotyla flores prodeunt præcedentibus ſimiles, amœniſſimi, ſuavi etiam odore, colore ex purpura albeſcente, aut in luteum langueſcente, ſuperioris ſimiles, breviores tamen & minores: ex tubulo eminent ſtamina albida. *Semen* glomeratim naſcitur, colore rubro dilutiore, acinorum Sambuci magnitudine.

Cluſius modum quo flores naſcuntur diſtinctiùs & pleniùs deſcribit; Foliis eſt latioribus, & binis aut ternis acetabulis extremos ramos ambientibus, in quorum ſingulis ſeni plerunq; flores exoriuntur, præcociores & minùs odorati quàm in prima ſpecie; folia ſæpiſſime variegantur.

Locus & Tempus. In Italia & Gallia Narbonenſi oritur: Monſpelii florens obſervavit *J. B.* Aprili & Maio in ſepibus.

4. *Periclymenum perfoliatum Virginianum semper virens & florens* Herman. hort. Lugd. Bat.

Eleganti perpetua coma viget ac floret. Periclymeno perfoliato præcedenti videtur conformis; sed omnibus partibus minor & gracilior. *Folia* sunt paulò rotundiora, lucida, inferna parte magis incana. Flores ad summos viticulos ordine quasi verticillato prodeuntes, odore equidem nullo evidenti sunt, ast colore amœnissimo, fulgenti cocco splendente, effigiéque tubum venatorium perbellè exprimunt, orificio in quinque æquales crenas laciniato. E medio profluunt *stamina* lutea apiculata cum *stylo* pallido longiore. Singulis floribus subjicitur capitulum parvum herbaceum, luteum, fructus inchoamentum, quod in baccam abit more congenerum. In Horto instructissimo Reverend. Episcopi Londinens. D. *Compton* apud *Fulham.*

Vehementer calefacit & desiccat, id quod gustu etiam ipso deprehenditur, siquidem folia in ore aliquandiu retenta & degustata, ardorem & acrimoniæ sensum linguæ imprimunt, unde rectè colligitur ea attenuantis, digerentis, dissolventis qualitatis esse: tantum abest ut eorum decoctum ad oris fauciumq; tumores & inflammationes incipientes in collutionibus & gargarismis utile sit: prout, inveterato errore, nequicquam reclamantibus medicis, à vulgo hactenus ea usurpante creditum est. Idem dicendum de aqua foliorum aut florum destillata, quæ ad eosdem usus à vulgo frequentatur, non in Anglia tantùm sed & in Germania; forte locum habere possit in tumoribus faucium à frigidis humoribus ortis. *Vires.*

Recentiores autem easdem ferè vires Caprifolio suo tribuunt quas Veteres Periclymeno. Exsiccare enim ipsum tradunt ulcera humida & sordida, sanare impetigines & alias cutis fœditates, lienem absumere, difficultati spirandi conferre, partûs celeritatem facere, calculos pellere, faciei maculas abstergere, &c. *J.B.* Cæterùm Matrisylva in eorum unguentorum usum venit quæ ad capitis vulnera parantur. Vide Matth.

Liquorem Periclymeni stillatitium cum semine Lavendulæ solitus est ad partum facilitandum ad ℥ij. vel iij. propinare Rondeletius.

E Caprifolii floribus conficitur oleum Jasmini succedaneum. *S. Paullus.* Quad. Bot. Class. 2. p. 39, 40.

CAP. VI.

De Periclymeno recto.

1. *Periclymenum rectum fructu rubro* Park. *rectum fructu rubro & nigro* J. B. *rectum Germanicum* Ger. *Chamæcerasus dumetorum fructu gemino rubro* C.B. **Upright Hony-suckle, with red berries.**

J. B.

SUo caudice, nullius fulcri indigum surgit hoc Periclymenon, fruticibus annumerandum, cui *folia* Corni fœminæ vulgò dictæ, molliora, minùs nervosa, utrinque hirsuta, bina opposita: quo numero quoque *flores*, uni eidémque pediculo insidentes, ex foliorum alis erumpunt, ex luteo pallescentes, Periclymeni vulgaris formâ, minores tamen, superiore folio sursum reflexo, fimbriato, inferiore demisso angustiore, integro; quibus decidentibus *baccæ* gemellæ subnascuntur, eidem pediculo testium instar appensæ, per maturitatem rubentes, Sambuci aquaticæ, sapore nauseoso.

In locis ubi sponte oritur baccæ perpetuo æqualis fere magnitudinis sunt: at in Belgicis hortis cultum (observante Clusio) vix unquam æquales ad maturitatem perducere deprehenditur, at cùm una excrescat & turgida fiat, alteram semper exilem, plenam tamen remanere.

In Germania ad sepes & in dumetis vulgatissimum habetur. Fructus Julio maturescit. *Locus.*

Nullus hujus aut aliorum Periclymeni recti generum (quod hactenus novimus) in medicina usus est.

2. *Periclymenum rectum fructu nigro* Park. *Chamæcerasus Alpina fructu nigro gemino* C. B. *Periclymenum rectum folio serrato* J. B. *rectum Sabaudicum* Ger.

Clus.

Periclymeno recto vulgari multò humilius est, humanámque altitudinem rarissimè attingit: multò graciliores & rariores habet ramos, albicante cortice tectos, *folia* priore teneriora, longiora, in ambitu nonnihil serrata, supernè virentia, infernè minùs incana quàm primi. Tenellis germinibus enascuntur inter folia graciles pediculi, unum interdum, sed binos utplurimum *flores* sustinentes, superiore minores & teneriores, non pallescentes ut illi, sed purpurascentes, quibus succedunt gemelli *fructus*, æquè magni ac in priore, etiam æquales, nigri tamen, non rubri, succulenti, gustu ingrato.

Rarum est inventu. Nos in sylvis juxta sacellum Brunonis supra primarium Carthusianorum cœnobium observavimus: Clusius in montibus Sabaudicis, Austriacis & Stiriacis. Floret cum aliis Periclymeni generibus, semen Julio maturescit. *Locus.*

Baccas Chamæcerasi Alpinæ vomitum movere affirmant nonnulli.

3. *Pericly-*

3. *Periclymenum rectum fructu rubro* Ger. *rectum fructu rubro singulari majore* Park. *sed perperam, nam geminum obtinet, nisi ex accidenti in unum coalescant. Chamæcerasus Gesneri, vel Chamæpericlymenum quoddam Alpinum* J. B. *Chamæcer. Alpina, fructu rubro gemino, duobus punctis notato* C. B.

J. B.

Frutex ligni medulla alba, facie tota ad Xylosteum aliquatenus accedit, brevis ille quidem, licet sit ubi quatuor cubitos æquet, ramis adversis fragilibus, cineraceo cortice obductis. *Folia* Xylostei jam dicti, sed majora multò, acuminata, hirsuta, potissimùm subtus, nec usquam serrata, bina opposita. *Flores* longiusculi, ad florem Periclymeni recti seu Xylostei accedentes, rictu patulo hiantes, rubentes, ex adverso sitis pediculis, longis, ex alis foliorum ortis insidentes. *Fructus* ruber, interdum geminus, tanquam ocellis notatus, ex longo pediculo, Cerasi similis, succo insuavi & amaro plenus, in se continet grana ferè sex septenáve, aut plura, alba, lata.

Periclymenum IV. *Clus.* quod Botanici pro jam descripto habent, fructum habet plerunque unicum, raró geminum, tametsi gemino flori succedat duplici in summo ubi flores inhæserant stigmate notatum, sed unicum granum continentem. At Chamæcerasus Gesneri prout ab ipso describitur, & à nobis etiam observata est, fructus obtinet gemellos, singulósque tanquam ocellis aut pupillis notatos, & semina sex septémve aut plura continentes, non unicum duntaxat granum.

Xylosteum nonnullis quasi lignum osseum ob ligni duritiem dicitur.

Locus & Tempus. Frequens est, teste Clusio, in montibus Pyrenæis & Allobrogicis, sed omnium abundantissimum in Pannonicis, Austriacis & Stiriacis. Floret Aprili & Maio, fructúmq; Julio & Augusto plerunq; perficit. Nos in montibus Jura & Saleva Genevæ vicinis satis frequentem observavimus.

4. *Periclymenum rectum fructu cæruleo* J. B. Park. Ger. *Chamæcerasus montana fructu singulari cæruleo* C. B.

Clus.

Ejusdem cum Periclymeno serratis foliis altitudinis, sed crassiusculo est stipite, multos in ramos diviso, nigricante cortice obductos, qui scaber est, & plerunque multis locis hiat; interdum statim à radice in multos ramos sese dividit: tenelli ramuli purpurascunt, & incana lanugine pubescunt. *Folia* contrario situ inter se disposita ut in reliquis Periclymeni generibus, illi quod baccas rubras fert non dissimilia, exsiccantis & amariusculi gustûs. *Flores* è tenellorum ramulorum alis pediculo inhærentes profert geminos, rudimento fructus ut cæterorum innixos, pusillos, pallescentes, cavos & in quinque lacinias divisos, ut reliquorum Periclymeni surrecti generum flores, è quorum umbilico prodeunt quinque staminula flava, appendice insignita. *Fructus* singularibus baccis, utrinque inter folia brevi pediculo dependentibus constat, Chamæmespilo Gesneri magnitudine æqualibus, sed longioribus paulo, coloris cœrulei, quæ vinoso & acidiusculo succo plenæ manus rubro colore inficiunt, & multa plana grana continent. Radix latè diffunditur & multis fibris prædita est.

Locus. Crescit sponte ad radices cujusdam montis pago *Malitz* vocata contigui, ad sinistram viæ quæ ad Taurum superioris Stiriæ Saltzpurgensem ditionem pertingentis præcelsum montem ducit.

Incolæ fructum diligenter colligunt & in tinctorium usum reponunt.

Videtur nobis habere multa communia cum Chamæceraso Gesneri, inquit J. Bauhinus.

CAP. VII.

Pimpinella spinosa Park. *Poterio affinis, folio Pimpinellæ spinosa* C. B. *Poterium quibusdam sive Pimpinella spinosa* J. B. *Poterion Lobelii sive Pimpinella spinosa Camerarii* Ger. *Pimpinella spinosa seu sempervirens* Morison.

C*Aulibus* cubitalibus densè fruticat, multis in terram procumbentibus ramis: plerique verò omnes stolones statim ex radice rubente saporis sicci & nonnihil amaricantis oriuntur, cortice tecti exteriore incano, tenero, cui alius subsit rubens. *Folia* tenella, longiusculis in pediculis ordine ex adverso posita, superna utrinque virentia, inferna cinerea, nostræ Pimpinellæ Sanguisorbæ similia. *Flores* primo vere conspiciuntur, herbacei coloris, stellati, parvi quibus succedunt *baccæ* exiguæ, albicantes cum pauxillo *rubore*, ordine quodam ad ramos sessiles, Ribis nostri baccis haud absimiles, conspicuo adhuc in uniuscujusque baccæ umbilico flore. Rauwolfii descriptio est à J. Bauhino Latina facta.

Locus. Planta hæc in Creta perpetuo viret & multos annos durat. Adstringendi vi pollet, vulgaritérque in tota Græcia Σπίζνδα appellatur. In declivi montis Libani parte nasci vidit Rauwolfius. Sub finem æstatis floret; Autumno semen maturescit, cùm folia primùm erumpunt, quæ tum in se contracta videntur, & Asplenii folia quodammodo imitantur, sed longè minora sunt, quæ successu temporis majora apparent. Reliquam descriptionem Hon. Belli vide apud ipsum, Ep. 2. ad Clusium, qui plantam hanc legitimam Dioscoridis Stœben esse contendit. Argumenta quibus id probare nititur videsis loco citato.

Vires. In sanandis alvi fluoribus indistinctè à rusticis Cretensibus usurpatur: nam ejus in aqua decocto jejuni bibunt, & à morbo ut aiunt liberantur. *Bellus.*

CAP.

CAP. VIII.

1. *Baccifera Indica fructu umbilicato quinque-capsulari polyspermo.*
Kadali H. M. *P.* 4. *T.* 42. *p.* 87.

FRutex est seu arbuscula humilis, *caudice* tenui, nodoso, ramulísque quadrangulis, viridibus, lanuginosis & asperis, ceu frondibus umbrosis, in latum diffusis ornato: Lignum ex albo flavescens, prædurum, densum, furvo, lanuginoso, asperóq; cortice cinctum, necnon fungosâ intus medullâ, uti in Sambuco, refertum. *Radix* fibrata, albicans, rufo cortice tecta, inodora, saporis adstringentis. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, supernè atro-viridia, infernè subviridia, foliis Malabathri haud absimilia, præterquam quòd sint aspera, exiguis spinulis horrida, maculata & in ambitu leviter crenata, inodora, adstringentíque sapore prædita: A pediculo ad apicem folii tres nervi crassiores transeunt, è quibus transversim multæ venulæ parallelæ excurrunt. *Flores* summis ramis innascuntur, calicíque croceo, hirsuto, profundo, & in quinque lacinias diviso inhærent, Rosæ instar ampli, elegantes, quinque oblongo-rotundis, cœruleo-purpurascentibus ac nitentibus foliis constantes. Ex umbilico prodeunt decem *stamina*, quinque viz. viridi-flavescentia, *apicibus* luteis plumatísque ornata; quinque verò longiora, inferiùs flava, superiùs purpurea & arcuatim inflexa, inter quæ *stylus* prodit purpureus: odor nullus, sapor astringens. *Fructus* rotundi, & in vertice calyce florum surrecto coronati, croceo crassóque cortice tecti, qui fructibus maturescentibus dehiscit & aperitur: intus referti sunt carne molli, cœruleo purpurascente, dulcis gratíque saporis, atque in quinque distinctos loculos per membranulas intermedias nonnihil divisa, intra quam minutissima albicantia continentur granula; adeò ut fructus hi Arbuti fructibus aut Fragis nostratibus haud absimiles videantur.

Nascitur locis arenosis & montanis, præsertim circa *Cochin*: Semper viret, floret, fructúsq; producit. *Locus.*

Ligni hujus carbonibus utuntur in præparatione pyrii pulveris. *Usus.*

Floribus Gentiles litare solent in templis Veneri dicatis, ipsísque *Mogeni* dictis.

Fructus maturi ab indigenis comeduntur: hisce quoq; panni Gossypini purpureo tinguntur colore.

E foliis tenerioribus in oleo coctis unguentum conficitur aphthis similibúsque oris & gingivarum affectibus sanandis conveniens. Foliorum succus cum Oryzæ infuso exhibitus colicam passionem sanat. *Vires.*

2. *Ben-Kadali.* H. M. *flore albicante, fructu viridi, pulpa albicante.*
H. M.

Præcedenti valdè similis est: Flores tamen albicantes decem filamentis erectis uniformibus luteis, albicantibus apicibus ornatis, medium occupantibus. *Fructus* vero cortice viridi cincti, carnéq; albicante referti, intra quam minutissima purpurea continentur granula.

Ab indigenis comeduntur, ut in medicina nullius sunt usûs.

3. *Katou-Kadali* H. M. *P.* 4. *T.* 43. *p.* 91. *floribus minoribus, fructûs cortice aspero.*
H. M.

Caudice est tenui, spinulis exiguis horrido, necnon ramulis purpureis asperis ac hirsutis donato. *Folia* Kadali foliis similia, at majora, aspera, & per folii longitudinem non tres, sed quinque nervi crassiores transeunt, è quibus transversim multæ venulæ excurrunt. *Flores* inodori, calycíque aspero ac hirsuto inhærent, Kadali floribus haud absimiles, sed minores. *Fructus* oblongo rotundi, aspero ac hirsuto cortice tecti, carnéque intus succulenta, purpurea, dulcis gratíque saporis referti, intra quam numerosa, minutissima latitant granula.

Crescit locis montanis, quotannis floret fructúsque fert. *Locus.*

Folia contrita & cum Piperis foliis siccatis in pulverem redacta, atque cum saccharo exhibita, tussim sedant, ac phlegmata è pulmone ejiciunt. *Vires.*

4. *Tsjerou-Kadali foliis, floribus & fructibus minoribus.*

Humilis est frutex, cum *Kadali* prorsus conveniens, nisi quod foliis, floribus fructibúsq; sit minoribus.

Nascitur locis montanis & petrosis circa Kandenate: Semper floret, fructúsque producit. *Locus.*

Ex arboris cortice, foliis, floribus, fructibúsque in Sesami oleo coctis oleum conficitur, quod Apthis, linguæ fissuris, necnon palati gingivarúmque pustulis ac phlyctænis potenter medetur: idémque Epilepsiam, Spasmum cynicum similésque affectus curare dicitur, si caput eo illinatur. *Vires.*

CAP. IX.

Frutex Indicus baccifer fructu oblongo polyspermo.
Belilla H. M. *P.* 2. *F.* 18. *p.* 27.

FRutex est altitudine sesquihominis, sinuosis ac tortuosis ramis etiam arbores scandens, in arenosis nascens. *Radix* ruffa, fibras capillatas emittens. *Caules* lignosi, nodulati, ac in supremis partibus quadrangulares, fusci [vetustiores cinerei] emittúntq; hinc indè ex nodulis surculos passim binos & binos, se mutuò decussantes, ac anteriora versus incurvatos, qui dum teneri adhuc sunt, rotundi, virides ac pilosi spectantur. *Folia* in nodulis bina simul, atq; etiam terna vel plura petiolis languidis sescuncialibus insident, oblongo-rotunda, oris ad basin seu pediculum subrotundis, in cuspidem angustum terminata, tenuia, pilosa ac velut lanuginosa, supernè saturatiùs viridia, subtus dilutiora. Costa media in supina parte nonnihil eminet. Folia sapore sunt nullo nisi

 sylvestri.

ſylveſtri. *Flores* in ſummis ſurculis umbellatim proveniunt ſtellati, quinq; petalis, rotundo-cuſpidatis compoſiti *apicibus* albicantibus, ruga in medio uniuſcujuſq; extuberante, interiùs contracta, ac versùs inferiorem partem oris nonnihil inflexa ſunt, interius pulchrè rubicunda ſeu ſcarlatina, ad margines & exteriùs albicantia & ſubflaveſcentia, piloſa at magis exteriùs, cum piloſo ac flavo umbilico in medio: inſident flores cum pedunculo oblongo, viridi-diluto & piloſo, vertici fructûs tenelli ſeu calyci qui oblongo-rotundus ſeu craſſiolus eſt, ac quatuor vel quinq; parvorum, anguſtorum ac capillaceorum foliorum, odoris nullius. *Fructus* oblongo-rotundi, & minutulis pilis obſiti, cùm immaturi ſunt virides, cùm verò maturi ad flavum vergentes, intus carne denſa viridi, ſapore ſubaſtringenti & ſubacido. Eſt autem in eis congeries ſeminum minutulorum, in quatuor ſeries per membranam intermediam albicantem diſtinctorum, colore viridi cùm in ima ſerie coadunata, ſeorſim autem ſingula conſpecta viridi-diluta, albicantia & tranſparentia inſtar arenularum, cùm matura ſunt colore nigerrimo. Ex umbilico fructus qui calyce quadrifolio tantùm eſt emergit folium vice quinti calycis folii cujus deſcriptionem vide, ego pro monſtro aut naturæ luſu habeo ejuſmodi fructum.

Stravadi ling. Bram. eſt candidum, quod nomen huic plantæ datum eſt quòd foliis ſit candidis.

Mirabilis eſt (inquit D. Commelinus) luſus naturæ in hoc frutice per varios colores, quibus flores exornantur. Eorum aliqui ſunt pulchre-rubicundi, alii verò albiſſimi: qui flores albi apud Indos tam frequenter comedi ſolent, ac apud nos lingulatum Blitum vel Beta.

Vires. Radix in decocto data hepati refrigerando humoribúſq; pituitoſis expurgandis commoda eſt. Eadem trita cum aqua & peruncta corporis dolorem ſedat, oculorúmq; rubedinem tollit iis applicata: eadem digeſta & decocta in oleo proficuè bibitur ab infantibus pro puſtulis in ore, ad quod etiam ſervit decoctum corticis in oleo intus ſumptum. Foliorum decoctorum fumus ſeu vapor partium externarum dolorem in iis exceptus ſedat: Succus foliorum & fructuum ſimul oculis inditus nubeculam ſeu etiam pelliculam viſum obtundentem tollit.

CAP. X.

Frutex Indicus baccifer floribus umbellatis fructu rotundo polyſpermo.

Cupi H. M. *P.* 2. *F.* 23. *p.* 37.

FRutex eſt altitudine humana, naſcens in arenoſis. *Radix* ei albicans & fuſceſcens, fibroſa, cortice ſubamaro. *Stipites* & rami teretes, cinericei, nodulati, ligno albo, corculo intus flavo, ramis & circulis ad nodos conjugatim binis. *Folia* petiolis uncialibus hærentia, ex adverſo bina alterno ordine prodeunt, oblongo-rotunda & anguſta, anteriora versùs rotundis oris in cuſpidem leniter contracta, texturæ denſæ, ſuperficie plana, ſupernè ſaturo virore nitentia, ſubtus dilutiora, ſapore ſubadſtringente & amaro, odore jucundo, nervi è media coſta bini adverſi ordine exeunt, tranſverſo, obliquo parum, annulari & parallelo ductu. *Flores* in ſummis ſurculis velut umbellatim diſpoſiti, in petiolis bino ordine exeuntibus, albicantes, ex vetuſtate flaveſcentes, odore fragranti, quinque vel etiam ſex petalis conſtantes oblongo-rotundis, & leniter è rotundo cuſpidatis, anguſtis & craſſiolis in ſtellæ formam expanſis, & deorſum reflexis, tubo ceu collo brevi calyci quinque anguſtorum & cuſpidatorum foliorum inſidentes. Sunt autem petala in medio in longum pilis interiùs obſita, in unguiculis quoque interiùs piloſa, ad orificium colli orbiculare; unde emicat *ſtylus* albicans cum oblongo albicante ac ſubflavo capitulo in ſummitate: in interſtitiis petalorum ſtamuncula tenuia & ſubflava, quinq; vel ſex pro numero petalorum, longiuſculos & craſſiolos apices ex albicante ſubflavos, qui etiam in flore vetuſtiori flaveſcente rubrâ lineâ ſtriati ſunt, geſtantia.

Succedunt *fructus* parvi, duri, rotundi, ad inſtar baccarum Lauri, maturi nigricantes, nullo excepti calyce, ſed in vertice umbilico quinque cuſpidum coronatim cincti; ſaporis ſubdulcis, & in eduliis.

In hiſce fructibus ſunt ſeptem, octove plus minùs *ſemina*, interſepimento, quod fructum per medium in longum ſecat, in duos ordines diſtincta, figuræ triangularis, duobus lateribus & uno rotundo circumſcripta, primùm colore viridi, dein rubro-fuſco ac poſt nigricante.

Bis in anno tempore pulvioſo & æſtivo dat flores.

Uſus. Folia & fructus ſimul trita & permixta cum lacte mulieris puſtulis in pedum & digitorum articulis natis in fomentis adhibentur.

CAP. XI.

Baccifera Indica, floribus ſpicatis fructu rotundo, nigricante, polyſpermo.

Ben-Kara H. M. *P.* 5. *T.* 35. *p.* 69.

H. M.

HUmilis eſt arbuſcula, duodecim circiter pedes alta, caudice tenui, albicante, multíſque ramis in orbem diffuſis donato, qui cortice cinereo & furvo cincti, ac ſpinis inſuper oblongis, duris, aculeatis muniti ſunt. *Radix* fibrata, albicans, atro-purpuraſcente cortice tecta. *Folia* bina oppoſita ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſupernè atro-viridia & ſplendentia, infernè ſubviridia, Nervis aliquot è media coſta in latera excurrentibus,

ſapor

sapor subastringens, odor nullus. *Flores* suaveolentes, viridi-purpurascentes è foliorum alis summísque caulibus spicatim exeunt (viz. singulis surculis flores multos in spicas dispositos sustinentibus) quinque plurimùm oblongo-rotundis, acuminatis, tenuibúsque foliolis constantes, atque calyci viridi, in quinque lacinias acuminatas secto inhærentes; totidem brevissimis, tenuissimis, candidísque *staminulis*, oblongis ac cinereo-striatis *apicibus* ornatis mediam floris cavitatem occupantibus; inter quæ *stylus* prominet viridi-albicans, planus, capitulo oblongo albicante. Floribus succedunt *baccæ* rotundæ, exiguo in vertice umbilico præditæ, virides primùm, dein purpurascentes, hinc nigricantes & splendentes, crassiore cortice cinctæ, carnéque intus densa, humida, saporísque subdulcis & subadstringentis refertæ, intra quam *semina* continentur scabra, angulosa, membranaceis pelliculis, ceu parietibus intergerinis sejuncta, ità ut tria quatuórve plerunque in singulis latitent cellulis.

Nascitur circa *Cochin*, semper viret; maturos bis quotannis fert fructus, Martio viz. & Septembri mensibus. *Locus & Tempus.*

Radix siccata, in pulverem redacta & exhibita, fœtum mortuum ac secundinas post partum in utero relictas expellit, necnon menstrua obstructa provocat. Fructus immaturi diarrhœam compescunt, & nimium mensium fluxum imminuunt. *Vires.*

CAP. XII.

Baccifera Indica fructu cum quadripartito in vertice umbilico, quadricapsulari.

Pee-Ponnagam. H. M. P. 5. *T.* 24. *p.* 37.

Arbuscula humilis est, duodecim circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, multísque ramulis in orbem diffusis donato: Lignum albicans, cinereo ac lanuginoso cortice munitum. *Radix* Ponnagam radici similis: quemadmodum & folia præcedentium arborum foliorum æmula. *Flores* circa extremos ramulos oblongis & florigeris petiolis confertim proveniunt, súntq; spicæ seu potiùs virgulæ plumosæ, viridi-flavescentes. *Fructus* subrotundi, quatuor angulis constantes, virides, quadripartito in vertice umbilico coronati, quatuor distinctis loculis *semina* continent exigua; oblonga, rufa, nitentia.

Provenit in *Mangatti*, semper viret, quotannis floret, fructúmque profert, mense viz. Augusto. *Locus & Tempus.*

Cæterùm ex radicis è foliorum succo cum melle cocto linimentum paratur potentissimum adversus venenatorum animalium ictus morsúsve præsidium. Idem præstat balneum, quod ex foliis hisce cùm Allio decoctis conficitur. *Vires.*

CAP. XIII.

Baccifera Indica ad foliorum alas florida, fructu umbilicato & calyculato tricocco.

Katapa Part. 5. *Tab.* 47. H. M.

H. M.

Arbor est humilis, 13 circiter pedes alta, haud ità crasso *caudice*, multísque rotundis viridibúsque ramulis donato. Lignum albicans, densum, rufescente cortice cinctum, necnon molliore intus matrice refertum. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, amara, graveolens. *Folia* subrotunda ferè, acuminata, in ambitu leviter crenata, mollia, lævia, supernè atro-viridia & splendentia, infernè subviridia, costâ media rotunda & albicante, odore nullo, sapore amaro. *Flosculi* ad foliorum alas bini ternive simul juncti proveniunt, inodori, amari, pentapetali, stelliformes, virides, disco medio diversi à petalis coloris, flavescente, viz. *staminulis* quinque viridibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, ac inter petala expansis umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit viridis, brevis.

Flosculis succedunt *Baccæ* rotundæ, tricoccæ, umbilico trifido in vertice coronatæ, calycíque exiguo arctè inhærentes, subvirides, albicante cartilaginosóque cortice cinctæ, qui tenui pellicula insuper obductus est; intus continentur *semina* tria, triquetra, albicantia primùm, at per maturitatem nigra, amara, membraneis pelliculis ab invicem sejuncta, ità ut singula in singulis latitent loculamentis.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in agris Oryzæ culturæ dicatis, quos immunes servare fertur ab insectis cujuscunque generis, tenerioribus plantis summopere noxiis. Semper viret, quotannis floret, fructúmque fert. *Locus.*

Ex arboris radice decoctio conficitur, quæ Maniacis medendis summè utilis perhibetur. *Vires.*

CAP. XIV.

Baccifera Indica floribus spicatis, fructu umbilicato tricocco, lacte acerrimo manante.

Cammetti H. M. *P.* 5. *Tab.* 45. *p.* 89.

H. M.

ARbor est vastæ magnitudinis, 40 plusquam pedes alta, *caudice* crasso, multísque ramulis cinereis in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, matrice rufescente, ac cortice obductum cinereo, qui vulneratus acrem lacteum succum stillat. *Radix* fibrata, rufa, flavescente cortice cincta, qui incisus itidem acrem lacteum succum stillat. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia; intus acri lacte turgentia, mediâ costâ è viridi albicante. *Flosculi* suaveolentes, viridi-albicantes, in spicas dispositi, extremis surculis proveniunt: Sunt ii gemmulæ exiguæ, lacteo succo turgentes, medium occupantibus *staminulis* tribus surrectis, *apicibus* ornatis. Flosculis succedunt *baccæ* tricoccæ, virides, umbilico in vertice coronatæ exiguo, tripartito, atro-viridi, acerrimo lacteo succo turgentes, intúsq; continentes *semina* terna, dura, albicantia, rotunda.

Locus. Nascitur in variis Regni Malabarici locis uliginosis, præsertim circa *Cochin* in *Rapyn* & *Paloerti.*

Vires. E foliis in aqua coctis balneum conficitur anti-arthriticum. Eodem decocto si ulcera antiqua & verminosa laventur, vermes necantur, ac ulcera potenter mundantur. Ex lacteo arboris succo & pulvere Carcapulæ pilulæ fiunt quæ in hydrope miris laudibus extolluntur.

CAP. XV.

Baccifera Indica fructu glabro tribus loculis terna semina continente.

Ponnagam H. M. *P.* 5. *T.* 21. *p.* 41.

ARbor est procera, 30 circiter pedes alta, *caudice* mediocriter-crasso, multísque ramulis in orbem diffusis donato. Lignum densum, albicans, cortice cinereo obductum. *Radix* rubescens, albicante cortice cincta. *Folia* petiolis longis, rotundis, subrubescentibus circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè colore viridi-fusco splendentia, infernè subviridia: à pediculo ad apicem folii conspicuus nervus decurrit: odor & sapor ingratus. *Flores* inodori extremis surculis spicatim proveniunt, calycíque exiguo subrubescenti inhærent, tribus, rariùs quatuor, oblongo-teretibus, viridescentibus, intúsque lanuginosis ac striatis constantes foliolis, quæ è globulo rubicundo, oblongo-rotundo prodeuntia ac latè expansa jucundum intuentibus adspectum exhibent; medium occupantibus *staminulis* tenuissimis, brevissimis. Singulis flosculis singuli succedunt *fructus*, rotundi, tribus, interdum quatuor, angulis constantes, viridirubescentes; totidem distinctis loculis *semina* solida continent, cuticula nigricante ac nitente intecta, medullâ albâ, ex rotundo oblongâ, sapore adstringente cum subsequente ardore.

Locus. Provenit in *Paroe:* semper viret, floret, fructúmq; fert.

Vires. E foliis & fructibus cum melle contusis cataplasma paratur, quod ictibus ac morsibus Serpentum aliorúmq; venenatorum animalium impositum eos potenter sanat. Radix trita, & cataplasmatis formâ locis contusis imposita sanguinem coagulatum dissolvit & contusiones curat.

2. *Baccifera Indica fructu lanuginoso, cum ossiculo tribus loculis terna semina continente.*

Tsjerou-Ponnagam H. M. *P.* 5. *T.* 22. *p.* 43.

ALtera *Ponnagam* species est, sed minor. *Radix* ei furva, aromatica, acris. *Folia* præcedentis similia, at minora & suave-olentia. Similiter *Flores* Ponnagam flosculis haud absimiles: præter quos tamen alii exigui insuper adsunt *flosculi*, quibus Ponnagam destituitur. Floribus succedunt *Fructus* rotundi, in vertice umbilico trium filamentorum subviridium ac lanuginosorum coronati, tenui purpurascente ac lanuginoso cortice cincti: Nucem continent albicantem, tria distinctis loculis includentem *semina*, nigricantia, nitentia.

Locus & Tempus. Crescit locis arenosis in *Baypin*; semper viret, quotannis maturos exhibet fructus, mense circiter Septembri.

Viribus cum præcedente convenit.

CAP. XVI.

Arbor Indica baccifera fructu umbilicato rotundo Cerasi magnitudine dicocco.

Angolam H. M. *P.* 4. *T.* 17. *p.* 39.

PRæcelsa est arbor atq; speciosa plurimùm, altitudine 100, crassitie verò 12 pedum mensuram circiter æquans, multísq; ramis in orbem longè latéq; diffusis donata, qui cortice viridi obducti, ac spinis lignosis, crassis, longis, ac rigidis muniti sunt. Lignum albicans, prædurum, cortice glabro, cinereo, albis interstincto punctis, saporis acri-amari, odoris aromatici tinctum. *Radix* fungosa, rufa, cortice flavescente tecta, odorata, amara. *Folia* brevibus petiolis circa ramorum spinas (quæ tandem in ramulos excrescunt) proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra, supernè viridia, infernè è viridi fusca, odorata, amara, nervis aliquot è costa media albicante, & in aversa parte altè extuberante obliquè in latera excurrentibus. *Flos* ad foliorum exortum itidem spinis provenit, plerunque unus, aliquando duo aut plures, insidétq; calyci rotundo, in decem lacinias secto, è decem teretibus, crassis, densis, subviridibus, intus candidis foliolis constans, quæ extrorsum reflexa *apicibus* circa caulem coeunt, prominentibus decem miniatis *apicibus*, quos pallida *stamina* sustinent, quorum medium obtinet pistillum staminibus concolor; odor suavis, sapor amarus. *Fructus* globosi, Cerasorum majorum magnitudine æmuli, exiguo in vertice umbilico prædití, cortice cincti crasso, purpurascente, qui maturo fructu sponte dehiscit, carnéque succulenta, dulcis, gratíque saporis, intus referti, intra quam duo trésve, atri, glabri, plano-rotundi, intus candidi continentur nuclei. Hi autem fructus avidè expetuntur & in deliciis comeduntur.

Crescit locis petrosis, arenosis & montanis in *Mangatti* aliísque provinciis Malabar perpetuo frondet, frugésq; fert, ac diu superstes manet. *Locus.*

Emblema Regiæ Majestatis Malabarensibus habetur hæc arbor, quòd flores diademati imperiali haud absimiles rigidis inhæreant spinis.

Succus ex arboris radice expressus vermes necat, necnon biliosos & pituitosos humores per alvum expurgat, & aquas hydropicorum ducit. Radicis pulvis antidotum habetur venenatis morsibus serpentum, aliorúmq; venenatorum animalium. *Vires.*

CAP. XVII.

Baccifera Indica flosculis ad foliorum exortum confertis, fructu dicocco.

Tsjerou-Kara Malabarensibus H. M. *P.* 5. *T.* 37. *p.* 73.

ARbuscula humilis est, seu potiùs frutex, sex septémve circiter pedes altus, caudice mediocriter crasso, multísq; ramulis cinereis, spinis rigidis munitis, ac in orbem diffusis donato. *Radix* rubescens, suave-olens, amara. *Folia* bina, terna vel plura simul juncta circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, splendentia, infernè subviridia, hirsuta, è costa media crassa, rotunda, & in aversa parte extuberante, plures aliæ superiora versùs exoriuntur costulæ, quæ in se invicem arcuatim deferuntur: sapor subamarus. *Flores* inodori, subvirides, exigui, plures simul juncti ad foliorum & spinarum exortum ramulis inhærent, pentapetalodes, (è quinque viz. foliolis acuminatis & stellæ in modum expansis constantes, quæ tamen simul decidunt) calycíque exiguo viridi, in quinque lacinias acuminatas secto inhærentes, *staminulis* quinque viridi-albicantibus, flavo-rufescentibus *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit crassus, albicans, infernè pilis candidis obsitus, supernè cuspidatus, nodulo rotundo flavescente. Flosculis *baccæ* succedunt virides, plano-rotundæ dicoccæ, umbilico lato in vertice coronatæ, intúsq; carne viridi, humida ac amara refertæ; intra quam duo locantur *semina* oblonga, seorsim locata.

Provenit in variis Regni Malabarici locis, præsertim in Bellange; Semper viret, floret, fructumque fert. *Locus.*

E foliis in aqua coctis fit oris collutio contra aphthas. Radicis contusæ in aqua decoctum hepatis obstructiones aperit, sanguinémque purgat, & exhilarat patientem. *Vires.*

CAP. XVIII.

Bruxaneli H. M. *P.* 5. *T.* 42. *p.* 83.

Baccifera Indica flosculis umbellatis, baccis umbilicatis dicoccis.

H. M.

ARbor est procera, circiter Mali magnitudine, multísque viridibus ramulis in orbem diffusis donata; Lignum albicans, molle, cortice cinctum subcinereo, adstringente, graveolente. *Radix* fibrata, rufa, furvo cortice cincta, subsalsa, unctuosa, graveolens. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia, odore

 gravi.

gravi. *Flores* exigui, purpurei, ſuaveolentes, ſpicatim extremis ramulis proveniunt, calycíque exiguo, rotundo, viridi-purpureo arctè inhærent, quatuor acuminatis expanſíſq; foliolis conſtantes, totidem *ſtaminulis* tenuibus, purpureis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit craſſior, oblongior. Floſculis ſuccedunt baccæ dicoccæ, nonnunquam tricoccæ, exiguo nigricante umbilico in vertice coronatæ, virides, inodoræ, ſubſalſæ, cartilaginoſo & quaſi carneo cortice cinctæ; qui tenui viridíque pellicula obductus eſt, intúſque continet bina ternáve *ſemina*, dura, cinereo-albicantia, diſſepimentis ab invicem ſejuncta.

Locus & Tempus. Provenit locis montanis & ſylveſtribus Regni Malabarici, præſertim in *Paracaroo* & *Mangatti.* Floret Julio & Auguſto menſibus, Novembri autem & Decembri maturos fert fructus, diúque ſuperſtes manet.

Vires. Ex ſucco foliorum cum recenti butyro mixto linimentum paratur, quod in carbunculorum cura uſurpare ſolent. Decoctio corticis ipſius arboris diuretica habetur. Ex radicis cortice cum Zinzibere & curcuma in ebutyrato lacte latamentum conficitur, quod ad Arthriticos dolores tollendos ſummopere commendatur.

CAP. XIX.

Baccifera Indica fructu umbilicato racemoſo, monopyreno Patsjetti H. M. *P.* 5. *T.* 5. *p.* 9.

ARbor eſt Pruno magnitudine ſimilis, *caudice* haud ità tenui, cinereo, ſaporíſque amaro-dulcis cortice munito, necnon ramulis ſubviridibus in orbem diffuſis ornato. *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice cincta, ſaporis amaro-dulcis. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu ſerrata, denſa, craſſa, glabra, nitentia, ſupernè atro-viridia, infernè ſubviridia, ſaporis amaro-dulcis. *Floſculi* albicantes ac ſuaveolentes, racematim ſurculis inhærent, quinque oblongo-rotundis, cuſpidatis foliolis conſtantes, quinque flaveſcentibus *ſtaminibus* medium occupantibus. Floſculis pari modo ſuccedunt *fructus* rotundi, ſurrecto florum calyce in vertice coronati, primùm virides, dein cœruleo-nigricantes, ac nigricans continentes oſſiculum, quod nucleum includit albicantem, dulcis adſtringentíſq; ſaporis.

Locus & Tempus. Naſcitur locis arenoſis ac petroſis in *Oedeampere* & *Candenate*, ſemper viret, quotannis floret, ac menſe Decembri maturos exhibet fructus.

Vires. Arboris folia oleo incocta oculorum vitia corrigere feruntur. Radicis cortex cum Cinnabaris pauxillo & lacte muliebri tritus ophthalmiæ medetur. Ex eodem cum Zinzibere & ſemine Cumini in aqua cocto potus conficitur, qui ventris doloribus placandis mirificè confert.

CAP. XX.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato, ſtriato, monopyreno. Kare-Kandel H. M. P. 5. T. 13. p. 25.

ARbor eſt 40 circiter pedes alta, *caudice* craſſo, denſo, cortice obducto craſſo, cinereo, intus rubeſcente, multíſque ramulis nodoſis ac geniculatis donato. *Radix* itidem craſſa, fibrata. *Folia* bina aut terna ſimul juncta extremis ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, denſa, ſupernè atro virore ſplendentia, ſubtus dilutiora. *Flores* umbellæ in modum longis ac viridi-ſtriatis petiolis circa foliorum exortum proveniunt, inodori, exigui, ſúntq; quaſi gemmulæ, è ſeptem acuminatis, viridibúſque foliolis conſtantes. Ex umbilico prodeunt *ſtaminula* quatuordecim; quorum ſeptem albicantia, *apicibus* criſpis candidíſque ornata, floſculi foliola intercedunt; ſeptem verò longiora, rotundis flavíſque nodulis dotata, mediam floſculi cavitatem occupant, altiúſque eminent; inter quæ *ſtylus* prodit albicans, ſupernè velut ſtellulâ candidâ ſeptem cuſpidum exornatus. *Fructus* conſimili modo frequentes ſuccreſcunt, ſúntque *baccæ* rotundæ, umbilico exiguo in vertice præditæ, primùm virides, dein rubeſcentes, tandem rubro-nigricantes, ac reſinoſis albicantibúſque ſtriis obductæ, carne intus rubicundâ ac ſubacidâ refertæ, intra quam oſſiculum locatur atro-purpureum.

Locus. Naſcitur ubiq; in Malabar; ſemper viret, quotannis floret & fructum fert.

Uſus. Arboris foliis agri ſtercorantur: Etiam ex iiſdem tenerioribus in Oryzæ infuſo coctis oris collutio fit aphthis curandis ſummè utilis.

CAP. XXI.

Baccifera Indica fructu umbilicato, racemoſo, candido monopyreno, rotundo. Pelluta-Kanelli H. M. P. 5. T. 20. p. 39.

ARbor eſt mediæ magnitudinis, *caudice* duro, albicante, furvo cortice munito. Nonnunquam verò plures caudices unica è radice excreſcunt. *Radix* rubeſcens, odora, aromatica. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia: coſta media albicans, & infernè eminens è qua nervuli plurimi

parallelo

parallelo ductu versùs superiora excurrunt,qui in se invicem arcuatim deferuntur; odor & sapor aromaticus. *Flores* racematim in surculis proveniunt, suave-olentes: constant ii unico viridi-albicante foliolo seu calyce, sed in quinq, leves incisuras seu lacinias diviso, numerosis *fibris* candidis, subflavescentibus ac rotundis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quas *stylus* prodit albicans, surrectus. Floribus succedunt *fructus* rotundi & in vertice calyce, seu foliolo florum surrecto coronati, virides primùm, dein albicantes, tandem candidi, tenui pellicula cincti, intúsque albicante molli subdulci, adstringente, odorísque aromatici carne referti, intra quam tenue continetur *ossiculum*, *Nucleum* includens rotundum viridem, aromaticum.

Provenit in *Coeroernade* viciníſque locis montanis & petrosis. Semper viret, floret & fructum fert. *Locus.*

Folia ejus siccata, & in pulverem redacta, atque cum lactis sero exhibita diarrhœam sanant. Ex foliis in aqua coctis Balneum paratur contra quoscunq, artuum dolores. *Vires.*

2. *Tsjerou-Kanneli* H. M. *part.* 5. *Tab.* 50.

Præcedentis species est, eíque haud multum dissimilis, præterquam quòd humilior sit, octo circiter pedes alta, caudice haud ità crasso, ramulísque & surculis tenerioribus in orbem diffusis donato. *Radix* pariter rubescens, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendentia, nervis aliquot è media costa albicante in latera excurrentibus: odor & sapor aromaticus. *Flosculi* in surculis multi simul juncti proveniunt, inodori albicantes, hexapetali, numerosis *fibris* candidis, subflavescentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* prodit albicans, surrectus. Floribus succedunt *Baccæ* tricoccæ, virides primùm, dein albicantes, tenui pellicula cinctæ, intúsque carne molli, acido-amara ac aromatica refertæ, intra quam tria continentur *semina*, dura, rotunda.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Baypin*, *Aroe* & *Bardette*: Semper viret, floret, fructumq, fert. *Locus.*

Cap. XXII.

Baccifera Malabarica fructu umbilicato Pruniformi, unico intus nucleo. Perin-Niara H. M. P. 5. T. 29. p. 57.

H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, 40 circiter pedes alta, *caudice* crasso,candido, cortice obducto furvo, multísq, ramulis viridibus, ceu frondibus umbrosis, in latum diffusis, donato. *Radix* rufa, nigricante cortice tecta, aromatica. *Folia* geminata, ordine parallelo, extremis ramulis inhærent, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, glabra, atro-viridia, splendentia, nervulis plurimis è media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor aromaticus. *Flores* pediculis oblongis circa ramos teneriores proveniunt, terni, quaterni aut plures simul ferè congesti, inodori, amari: constant ii è calyce exiguo rotundo, viridi albicante, numerosis *staminulis* albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, medium occupantibus. Floribus succedunt *fructus* prunorum æmuli, oblongo-rotundi, exteriùs gibbi, interiùs leviter sinuosi, exiguo juxta verticem umbilico prædíti, atro-purpurei, glabri, nitentes, carne intus succulenta, albo-rufescente, amaro-dulci & aromaticâ referti; intra quam *Nucleus* continetur viridis, rufâ pelliculâ cinctus, saporis acris & amari.

Nascitur ubiq, in Malabar, præsertim circa *Porka*; semper viret, quotannis fructus fert, Augusto viz. & Septembri mensibus, atq, per sesquiseculum non raró frugifera manet. *Locus & Tempus.*

Ex arboris cortice in aqua cocto fit oris collutio pro Aphthis. Radix siccata, pulverisata & exhibita diarrhœam, dysenteriam & Tenesmum curare dicitur. E fructibus in aqua coctis gargarisma conficitur faucium affectibus tollendis utile. *Vires.*

Cap. XXIII.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato nigro, ossiculo intus unico. Niara H. M. P. 5. T. 27. p. 53.

Arbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cinereo cortice munito, ramulísque in orbem diffusis donato. *Radix* crassa, fibrata, nigricans. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, & splendentia, infernè subviridia; costa media albo-flavescens ac protuberans, è qua nervuli transversi plurimi superiora versùs excurrunt, qui in se invicem arcuatim deferuntur; sapor astringens & subacidus, odor nullus. *Flores* candidi, inodori, circa extremos ramulos glomeratim, non sparsim producuntur, sensímque porrectis collumellis umbellæ specie panduntur: constant ii quatuor rotundis, concavis foliolis, numerosis *staminulis* albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quæ *stylus* candidus crassúsque prodit. Floribus succedunt *Fructus* rotundi, virides primùm, dein rubescentes, tandem nigricantes ac nitentes, umbilico in vertice stelliformi coronati, tenui contice cincti, carnéque intus succulenta ac subdulci referti; intra quod *ossiculum* continetur Nucleum habens viridi-albicantem.

Nascitur montanis Regni Malabarici locis: quotannis floret, fructúmq, perficit. *Locus.*

Radix variis modis usurpatur ad oculorum palpebrarumq, affectus curandos. *Vires.*

CAP.

CAP. XXIV.

Baccifera Indica racemosa fructu umbilicato rotundo monopyreno. Mail-Ombi Malabarensibus H.M. P. 5. T. 26. p. 51.

ARbor est Mali magnitudine, *caudice* mediocriter crasso, multísque ramulis in orbem diffusis donato: Lignum molle, flavescens, furvo cortice munitum, cujus matrix dura, rufescens. *Radix* furva, acris, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia & splendentia, infernè subviridia; costa media crassa, & in aversa parte protuberans, è qua nervuli transversi plures superiora versùs excurrunt, qui in se invicem arcuatim deferuntur: sapor subacris, odor nullus. *Flosculi* viridi-fusci ac nitentes racematim surculis inhærent, calycíque exiguo, rotundo arctè insident: sunt Gemmæ rotundæ, exiguæ, in tres quatuórve leves incisuras seu lacinias divisæ. Flosculis succedunt *Baccæ* subrotundæ in vertice umbilico, in totidem quot Gemmulæ incisuras seu lacinias diviso, coronatæ, viridi-fuscæ, carne intus aqueâ ingrati ac sylvestris saporis refertæ; intra quam semen continetur solidum, oblongo-rotundum.

Locus & Tempus. Provenit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Cranganoor:* Semper viret, quotannis bis maturos exhibet fructus, Aprile viz. & Septembri mensibus.

De viribus nihil constat.

CAP. XXV.

Frutex Indicus baccifer, floribus verticillatis fructu monopyreno. Nedum-Schetti H. M. P. 2. F. 15. p. 21.

FRutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis & petrosis, cortice exteriùs ruffo, intus albicante. *Surculi* novelli virides & alati, quatuor scilicet alis substricti. *Folia* conjugatim bina ramos amplectuntur, diverso situ, alia antrorsum surrecta, alia deorsum inflexa, alia transversim posita; suntque oblonga, ad basin latissima, indè ad apicem sensim contractiora, acuminata, versùs interiora se claudentia, & laterum oras versùs exteriora contrahentia, crassiora ac densiora, utrinq; nitentia sed præcipuè supernâ parte, qua etiam saturatiùs virent, subtus dilutiora, saporis adstringentis & amari. Costa media in exteriori tantum parte eminet. *Flores* valdè parvi congregatim brevibus surrectis ac tenuibus petiolis, parvo cuspidato calyce excepti insident, è foliorum alis egressi ad ramorum nodulos verticillatim, atq; etiam hinc indè ex ipso ramorum vel caudicis corpore: proveniúntq; simul cum germinibus fructuum in ipsorum vertice, constantes quatuor foliis cuspidatis, colore rubro ac cœruleo-purpureo, qui in aliis est magis purpureo-ruber, in aliis magis purpureo-cœruleus, in aliis verò magis albicans, colorísque nullius. *Stamina* in floribus octo cœrulea seu purpureo-rubra, surrecta, *apicibus* albicantibus donata, ac cum hisce *stylus* cœrulei seu purpurei coloris, acuminatus rigidus & surrectus, ex umbilico calycis emicans. *Fructus* sunt parvæ ac rotundæ baccæ, coronatæ in vertice umbilico, qui calyx florum est, colore primùm viridi, dein albicante, seu subflavo; postea purpurascente, ultimo in totum nigricante ac nitente: carne intus succosa, cœrulea, quæ saporis dulcis & nonnihil adstringentis, continéntq; in se nucleum unum, rotundum, qui cortice est rufescente seu spadiceo diluto, intus pulpa viridi, sapore subamaro & astringente.

Flores fert tempore pluvioso.

Vires. Ejus decoctum cum oleo servit pro pruritu in unctione partis affectæ.

CAP. XXVI.

Arbor baccifera Brasiliensis, flore Rosæ, fructu umbilicato, polypyreno, Cerasi magnitudine. Ibabiraba Brasiliensibus Marggr. & Pison.

Pison.

ARbor est caudice contorto, cortice cinereo; *foliis* dilutè virentibus, (quæ multas costas habent, & quasi rugosa sunt) tres circiter digitos longis, directè sibi invicem oppositis: digitis trita spirant odorem Majoranæ cum Rosmarino mixtæ æmulum. Inter hæc sparsim provenit pediculus, duos fermè digitos longus, superiùs tripliciter velut in crucem divisus, ferens tres flores, figuræ, odoris & molis ferè sylvestris Rosæ, pentapetalos, albos, mense inprimis Januario integros campos fragrantiâ replens. Mense autem Maio succedit *fructus* rotundus, Cerasi magnitudine, instar pyri pediculo insidens, exteriùs coloris brunni, cum umbilico quinquefolio rufescente, reliquiis nimirum floris emortui: continet pulpam mollem, pallidam, cui aliquot nuclei coloris incarnati, obrotundi, compressi, molliusculi immixti, qui unà comeduntur; sapor autem illius dulcis aliquid resinosi admixtum habens; & post frequentem usum imprimit tandem gutturi ardorem Piperi æmulum.

Locus. Arbor hæc in confragosis Brasiliæ nemoribus vasta est & altissima, ligno durissimo & contra putredinem optimo: in collibus verò & campis ad longè minorem molem assurgit, viz. Prunum adæquans, foliáque multo minora, fructúsq; fert minùs agrestes.

Folia

Folia & flores cum *Camara* utilissimè adhibentur ad lotionem pedum, in dolore capitis. E floribus mane adhuc rorulentis collectis item è foliis aqua destillatur, quæ refrigerans præsertim & mundificans oculorum inflammationem optime temperat. *Usus.*

Pulvis ligni in carbonem redacti oculis inflatus confert in nubecula, &c.

CAP. XXVII.

Muiva Brasiliensibus Marggrav. *Pomifera Brasiliensis fructu rotundo, cum pulpa molli polypyreno.*

ARbor est mediocris magnitudinis, elegantia habens *folia*, bina & bina sibi invicem opposita, similia foliis Malabathri venis, consistentiâ & figura; nimirum tres nervi insigniores secundum longitudinem folii transeunt, & adhuc in quolibet latere unus tenuis, ut quinque sint in universum: transversim autem multæ venæ parallelæ rectæ currunt: folia inferiùs sunt alba, lanuginosa, superiùs saturatè viridia, splendidissima: ramuli juniores incani & ad tactum molles; siccata eo latere quod virebat evadunt nigerrima, pulchro adspectu. *Flores* Autor non descripsit. *Fructus* rotundus, magnitudine fermè Pyri moschatellini, & pediculo instar Pyri insidens, cute tectus lenta, quando maturuit purpureo-russa, umbilico quinquefolio ex floris manubiis. Pulpam continet mellis crassioris consistentiâ, pallidam seu albidam, plurimis acinis minimis refertam, dulcis saporis. Fructus enim quando maturus mollis est, & cùm digitis premitur prodit pulpa quæ deglutitur.

Brasilienses non gaudent vesci hoc fructu, sed avibus devorandum relinquunt.

CAP. XXVIII.

Baccifera Indica trifolia, racemosa, acinis umbilicatis tricoccis. Tsjerou-Theka. H. M. P. 4. T. 29. p. 61.
H. M.

ARbuscula est humilis, septem circiter pedes alta, caudice pedem crasso, albicante, cortice obducto cinereo, amaro, multisque ramulis viridibus, triangularibus ac geniculatis donato. *Radix* albicans, saporis amari, odoris terrestris. *Folia* terna simul circa ramulorum geniculos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, supernè colore atro-viridi nitentia, infernè subviridia & tomentosa; costa media crassa & nervi indè exeuntes infernè lanuginosi; odor suavis, sapor acris & amarus. Teneriora verò hujus arboris folia rubicunda sunt. *Flores* haud secus ac *Katou-Theka* flores surculorum extremis racematim proveniunt, cærulei, foliolorum stipatu obvallati, viridique & acuminato calyci inhærent, è quinque oblongo-rotundis ac introrsum reflexis foliis constantes; quinque cœruleis *staminibus*, flavescentibus *apicibus* ornatis, ac extra florem latè expansis, mediam ejus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *stylus* prodit ex albo cœruleus & in acumine divisus: odor suavis, sapor subamarus. *Fructus* subrotundi, triquetri, in vertice exiguo umbilico præditi, glabri, nitentes, primùm atro-purpurei, dein furvi, intus molli carne referti, cui tres includuntur *nuclei* exigui, virides, sapore fabaceo.

Crescit locis arenosis ubiq; in Malabar, præsertim in Provincia *Moutan*, semper viret, quotannis floret fructúsq; fert. *Locus.*

Ex hujus foliis oleo butyróve incoctis unguentum conficitur, quod Cephalalgiæ, Ophthalmiæ & aurium tinnitui medetur. *Vires.*

E radice cum Zinzibere & Coriandri semine aquæ incocta Apozema conficitur, quod exhibitum, coctionem promovet & nauseam sanat.

Fructus contusi & in lacte ebutyrato cocti vel infusi alvum movent & aquas hydropicorum ducunt.

Annotatio.

Myrtum & Hederam ultimo in loco post Indicas bacciferas ponimus, quia cum earum fructus pauca carne sint, & per maturitatem ferè sicci, ambigere videntur inter eas quæ fructu sicco sunt & quæ fructu humido.

CAP. XXIX.

De Myrto.

MYrtus, Græcis Μυρσίνη & Μυῤῥίνη à Myrsine Atheniensi puella, pulchritudine & robore insigni, amica Palladi, quam juvenis ab ea cursu & palæstrâ superatus interemit, invidiâ ductus, quòd elegantiâ cæterísque naturæ dotibus reliquis virginibus præstaret: Arbuscula in demortuæ locum successit, semper Minervæ ut Olea chara. Sunt qui velint sic vocatam propter Myrrhæ quandam æmulam odoris gratiam, quâ pollent bacculæ, ut annotant Adversaria: quamvis dubium adhuc sit, utrùm Græcis innotuerit prius Myrrha an Myrtus. Nobis sanè (inquit J. Bauhinus)

hinus) longè petita videtur nominis derivatio, & Myrrhæ odorem longè diversum à Myrti baccis agnoscimus.

Myrtum Veneri sacram dicatámque Camerarius ideò judicat, quia multos habeat usus in morbis muliebribus: Sanè in quibuscunq; fluxionibus ritè administrata plurimùm potest. *J. B.* Nos potiùs iis assentimur qui ob odoris suavitatem Veneri dicatam putant: Veneri enim conciliandæ odores & unguenta plurimùm valent: ut è contra ad appetitus Venereos refrænandos & extinguendos nihil efficacius est odoribus tetris & ingratis.

Myrtus foliis perpetuis, suaveolentibus; baccis umbilicatis cum pluribus intus seminibus albis incurvis ab aliis arboribus congeneribus distinguitur.

Plures ejus seu species seu varietates habentur. Clusius annotat se in Hispanica sua peregrinatione aliisque locis multa genera Myrtorum observâsse, nec dubitare quin ex satione major adhuc varietas oriri possit. Nos pro specie distinctis agnoscimus Myrtum communem Italicam, Myrtum Bæticam latifoliam *Clus.* & Myrtum Tarentinam dictam: reliquæ an distinctæ sint nécne dubitamus.

1. *Myrtus communis Italica* C. B. *item Myrtus sylvestris foliis acutissimis* ejusdem. *Myrtus latifolia vulgaris* Park. *item Myrtus Bætica sylvestris* ejusdem & Ger. *Myrtus vulgaris nigra & alba, sativa & sylvestris* J. B. **The common Myrtle.**

Hujus generis sativæ in arbores facilè adolescunt, ramis flexilibus ac lentis, rubro cortice, *foliis* longiusculis, perpetuóque virentibus, Punicæ æmulis, quanquam in nigris nigriora, in candidis candidiora spectentur. *Flores* omnibus insident candidi, odorati. *Baccæ* oblongæ, agrestes Oleas quadantenus referentes, multò sanè sylvestribus majores.

Inter sylvestres quoq; alba & nigra reperitur.

Myrti quartum genus sive Bæticam sylv. huic eandem putat J. Bauhinus, quod & descriptio & icon, & locus suadent: Folia tamen paulò breviora & pro longitudine latiora pinguntur quàm sunt Myrti communis Italicæ folia; quæ, ut rectè Matthiolus, Mali Punicæ folia referunt.

Locus. Hac autem Myrti specie universa ferè Tyrrheni maris litora virescunt; nec Tyrrhena tantum sed etiam Romana & Neapolitana. Nos certè nullam aliam Myrti speciem in Italia observavimus. Provenit etiam in Gallo-provincia, propè Bassetum in sepibus copiosè.

Scribit Anguillara in epist. Myrtum albam non esse speciem separatam à nigra, differre tamen colore, notissimam esse utramq; in Italia.

Secundùm maris Alexandrini littus iter faciens Bellonius pumilas myrtos nigras observavit, sed humiles, quòd perpetuò à ventis marinis affligantur; maritimis gaudent Myrti, eam ob causam Veneri dicatæ, quàm Poetarum fabulæ mari natam referunt.

2. *Myrtus Bætica latifolia domestica* Clus. J. B. *latifolia Bætica* 1. *vel foliis Laurinis* C. B. *Bætica latifolia* Ger. *latifolia maxima* Park.

Clus.

Ramis est satis crassis; *foliis* duplici serie rariùs dispositis, magnis, ac interdum ad Lauri tenuifoliæ aut Arbuti foliorum latitudinem ferè accedant, dilutiùs paulò virentis coloris, odoratis. Rariùs hæc floret aut fructum fert, quia texendis sepibus, quas tondere solent, ea plerunq; utuntur.

Locus. Nusquam hoc genus vidit Clusius nisi in monasterio quodam Hispali, & in lætissimis Mauritanorum Granatæ viridariis, in quibus piscinas & lacus claudebant sepes illo Myrti genere constantes, & ex alio quodam non multum huic dissimili, minoribus tamen & paulò densioribus foliis.

3. *Myrtus latifolia exotica* Park. *latifolia Bætica* 2. *vel foliis latis confertim nascentibus* C. B. *Myrti Bæticæ latifoliæ secundum genus* J. B. *exotica* Ger. *quoad descr.*

Clus.

Altiùs fruticat, & à radice plurimos densos, crassos firmósque *ramos* promit: *folia* superioris secundæ speciei similia habet, sed adeò confertim nascentia, ut pæne mutuò sese contingant petioli, duplici interdum serie, sæpiùs triplici, valdè odorata: *flos* ejus candidus, pentapetalos, Cerasiorum floribus ferè similis, albis villis plenus, odoratus; cui succedit paulò oblongior *fructus* quàm in Tarentina, initio viridis, deinde cùm maturescere incipit purpurascens, tandem plenam maturitatem adeptus niger, vinosus, grati saporis, candida incurváque grana in se continens.

Locus. In Complutensis arcis horto, ínq; quibusdam hortis Cordubæ hanc speciem vidit Clusius.

4. *Myrtus latifolia Belgica* C. B. *latifolia Belgica fortè Romana* J. B. *laurea maxima* Ger. *latifolia vulgaris* Park.

Clus.

Latifoliæ Belgicæ prima varietas amplo est folio, quod tamen latifoliæ Bæticæ primæ magnitudinem non æquat, viridi, rariore ordine & eo duplici circa ramos disposito.

2. Alia paulò minor est, interdum vegetiore, viridioréque folio, quandoque pallidiore & tristiore.

3. Tertia densiore est folio & magis mucronato, eodémque nunc vegetiore & lætiore, nunc etiam pallidiore.

4. Quæ medio est folio non multùm absimilis est quarto generi *Clus.* i. e. Myrto Bæticæ sylv. *Clus.* quam pro prima nostra specie seu Myrto Italica communi habemus; sed minùs nigricantibus & quodammodo pallescentibus, longiore etiam fructu.

Parkinsonus hanc pro Italica communi Camer. reputat: cujus sententia & nobis etiam probatur. Suspicor enim omnes hasce varietates è semine Myrti communis Italicæ initio oriundas & plures adhuc alias: nam Lobelius sex hujus varietates proponit.

5. *Myrtus*

5. *Myrtus angustifolia exotica* J. B. Park. *Bætica angustifolia* C. B.

Eâdem est foliorum densitate & serie quâ Bætica exotica latifolia *Clus.* Verum minore folio & saturatiùs virente; fructu etiam majore & magis orbiculato, qui reliquorum Myrti generum fructus instar alba & inflexa grana fert, minora tamen quàm Myrti Bæticæ latifoliæ.

6. *Myrtus minor vulgaris* C. B. *minor* Park. Ger. *Tarentina* J. B.

J. B.
Nostro cœlo solóque reliquis notior est Myrtus Tarentina duplici triplicive serie dispositis foliis, crebris parvis, hilari virore nitidis, fragrantibus. *Flores* quinq; foliis candidis aliorum more constant, quorum medium occupant numerosa stamina, odore grato & amabili. Baccæ (per maturitatem haud secus ac aliæ) nigrescunt, *semine* plenæ inflexo, albo.

Hæc omnium frequentissima est in Septentrionalium regionum hortis, quia facilè propagatur ramulis aut surculis depactis.

Hujus duas species seu varietates proponit Parkinsonus, alteram folio acuto, alteram rotundiore Buxi pumilæ folio, non alia in re diversam.

7. *Myrtus domestica fructu albo* J. B. *fructu albo* Ger. *domestica minutissimis foliis fructu albo* Park. *foliis minimis & mucronatis* C. B.

Clus.
Satis altè fruticat tenellorum & rubentium ramorum frequentiâ densâ, foliis omnium minimis, angustioribus & magis mucronatis, quàm in ulla Myrto, saturatiùs virentibus, fragrantis odoris. *Flos* par reliquis, tum etiam fructus, qui initio quidem viret, maturitate autem non nigrescit ut reliquorum, sed exalbidus manet.

In Asiâ hanc Myrtum observavit Bellonius.

Hujus aliam inveniri speciem ejusdem formæ sed per omnia teneriorem, exiliore folio tradit Clusius. Hujusmodi Myrtum angustiore & minore folio apud Robinum vidit J. Bauhinus.

His addunt Parkinsonus & Cornutus

Myrtum flore pleno. **The double-flowered Myrtle.**

Hæc Matricariæ modo multiplici petalorum, subrubentium tamen, ordine flores compositos habet, quæ in medio densiùs congesta levitérque crispata oriuntur ex subjecto capitulo globoso. Folia quæ oblonga sunt & in acutissimum mucronem desinunt majoris Myrti speciem hanc esse declarant. Porro ut nulla species Myrti pluribus floribus luxuriat, ità nulla est floris diuturnitate commendatior. Nec enim geminum exacti mensis spatium florem decutit, sæpe trimestre durat, nec gelicidiis terretur, quorum inclementiam innoxiè sustinet. Tanta fertilitate floret, ut nunquam sine flore deprehendatur: priorum siquidem defectum occupant novi. Raró in semina prosilit, quod plerisque plantis flore multiplici donatis commune est.

Nos hanc (ut plerasq; alias plantas flore pleno) pro varietate tantùm [Myrti communis Italicæ] habemus non pro specie ab aliis omnibus distincta, quæ ob pulchritudinem & ornatum à curiosis expetitur, & studiose colitur.

Myrtus in calidioribus regionibus Italia, Hispania, Gallo-provincia sponte & copiosè provenit: in frigidioribus minimè durat, nè in hortis qudem culta nisi per hyemem reponatur. Ob perpetuæ frondis honorem, & odorem suavissimum in pretio est, & quidem meritó. Ad opera topiaria nihil aptius, nihil sequacius est, teste J. Bauhino. Ut magna frigora ferre nequit, ità facilè à Solis æstu pati experientiâ didicimus *J. B.* Florent Myrti pro ratione loci, calidis citiùs, frigidis tardiùs, communiter æstate, Junio & Julio mensibus. Fructum apud nos in Anglia raró aut nunquam perficit Myrtus. Surculo depacto seritur, facilè enim comprehendit, præsertim Tarentina, nam latifolia paulò morosior est. *Locus.* *Tempus.*

Gaudet Myrtus jugi repurgatu: ità in altiorem proceritatem adolescit. Degenerat in fruticem nisi crebrò purgetur.

Myrtidanum * Dioscorides vocat id quod Myrto adnascitur, inæquabile, verrucosum, intumescénsque, quod perinde quasi manus Myrti caudicem amplectitur. At Hippocrati ipse arboris fructus, quod aliter πίπερι vocat, ità appellatur. Sed * Plinio Myrtidanum est vinum ex sylvestris Myrti baccis factum. * L. 1. cap. 156. * L. 14. c. 16.

Vis tum ipsi Myrto, tum etiam fructui adstrictoria. Galeno valenter desiccat. Tum folia, tum germina, tum fructus, tum succus non parum inter se in astrictione dissident. Folia arida viridibus plus desiccant. Restringendi tamen omnia vim habent tum foris imposita, tum intro sumpta in corpus, unde in cibo dantur sanguinem excreantibus, vesicæque erosione laborantibus. Virentibus baccis succus expressus stomacho utilis est, urinámque ciet. Prodest cum vino à Phalangio demorsis & à Scorpione ictis. Fructus quoque decoctum capillos tingit. Is ipse cum vino subfervefactus & impositus ulcera in extremitatibus corporis nata sanat. Cum tenuissimo verò polentæ polline impositus oculorum inflammationes lenit: quin & ad ægilopas illinitur. Vinum porro Myrtites, quod expresso & aliquantum fervefacto fructu fit (aliter enim paratum acescit) præsumptum crapulam arcet & ad eadem ad quæ fructus valet. Utile quoque ipsum in desessionibus vulvarum & sedis procidentia, itémque fœminis fluxione vulvæ laborantibus, detergit etiam furfures, ulcera capitis manantia, & papularum eruptiones, fluentes quoque capillos continet. Additur & in emplastris lenibus quæ Liparas vocant, veluti etiam quod ex ipsius foliis conficitur oleum. Quin & foliorum decoctum ad insessus convenit; eóque laxati & ægrè solidescentes articuli, itémque fracta quæ non conferbuere utiliter foventur: vitiligines quoque emaculat. Ad aures purulentas denigrandósq; capillos infunditur. *Vires.*

infunditur. Sed & eorum ſuccus eadem efficit. Ipſa verò folia trita & ex aqua illita humidis ulceribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacíſque proſunt. Siquidem admiſto oleo omphacino, aut exiguo roſaceo cum vino valent ad herpetas, Eryſipelata, teſtium inflammationes, epinyctidas & condylomata. Arentia verò folia trita paronychiis & pterygiis, itémque alis ſeminibúſq; humentibus, adeóque tetrum virus ſpirantibus, utiliter inſperguntur, & cardiacorum ſudores prohibent. Cæterùm cremata aut etiam cruda cum cerato, ambuſtis, pterygiis, & paronychiis medentur. Exprimitur & foliis ſuccus affuſo vino vetere aut aqua cœleſti, cujus recentis uſus eſt: nam exſiccatus ſitum contrahit, viréſque amittit.

Myrtidanum magis quam Myrtus aſtringit. Tuſum verò & vino auſtero addito coactum in paſtillos, ſiccatúmque in umbra reponitur. Efficacius porro eſt tum fructu, tum foliis, ceratis, peſſis, inſeſſionibus & cataplaſmatis admixtum, ubi conſtringendum aliquid eſt. *Hæc omnia Dioſcorides.*

Quæ præterea habent Plinius, Galenus, Sethi, aliíque vide apud J. Bauhinum *Hiſt. pl. lib.* 5. *cap.* 1.

Uſus internus foliorum aut baccarum nunc dierum rarior eſt. Adhiberi tamen poſſunt in diarrhœa & expuitione ſanguinis.

Syrupi uſus eſt ad catarrhos calidos, tenues præcipue cùm pectus occupant.

Oleum duplex eſt in Offic. alterum fit ex baccis Myrti, alterum ex foliis oleo communi infuſis. Atque ut differentia ſit, quod ex baccis fit Myrtinum vocatur: quod ex foliis Myrtillorum. Ego (inquit Caſp. Hofman.) non magni facio, & ſicubi opus eſt illo extrinſecus, in fluxibus alvi, ambuſtis, intertriginibus debilitate generis nervoſi, &c. utor potiùs melino.

Facultates Myrti omnes dependent à vi ſiccandi, adſtringendi, & ſuavitate odoris. *Myrtúſque emendat oris odorem.* Seren.

Aqua è floribus Myrti deſtillata ob odoris ſuavitatem myropolis plurimum expetitur.

Plinius apud Antiquos, antequam Piper reperiretur Myrti baccas illius obtinuiſſe vicem tradit, quodam etiam generoſi obſonii nomine inde tracto, quod etiam nunc Myrtatum vocatur. Eadémque origine aprorum ſapor commendatur, plerunque ad intinctus additis Myrtis.

Varios modos faciendi vinum Myrtites, & Oleum Myrtinum apud Veteres vide apud Plinium, Columellam, Dioſcoridem, Catonem, Palladium. Conſule etiam de his & eorum viribus ſi placet J. Bauhinum, loco modò citato. Bellonius refert Illyricos Myrti foliis coria perficere, quemadmodum Macedones Rhoe; Ægyptios Acaciæ ſiliquis; Aſiæ minoris incolas glandium Æſculi calycibus; Gallos Quercûs libro; Phryges ſylveſtris Pini corticibus. *Cluſ. hiſt. lib.*2. *cap.*12. In Myrtis coccum naſci unico animali vivo veſiculâ incluſo præditum obſervavit Bellonius.

8. *Cambui ſeu Myrtus Americana ſylveſtris* Piſon. Marggrav.

Duæ hujus ſpecies in glebofis terris, lento utraque ligno & cortice cinereo, luxuriant: quæ ob fragrantiam, aſtrictionem foliorum, florum & fructuum, *Myrti* ſylveſtris nomen meritò obtinent.

1. *Prior* arboreſcens, latifolia, Ceraſum nigram per omnia externa æmulatur, ſi ramos, folia, flores & fructus conſideres: cæterùm interna qualitate eam ſuperat, quòd folia & flores optimi non ſolùm odoris, ſed fructus nigri admodum ſunt ſaporoſi, grata accedente adſtrictione, omnibus pariter incolis expetiti, & in foro publico venales.

2. *Poſterior* eſt rubra, quantúmque magnitudine prædictæ cedit, tantùm dignitate illam ſuperat, ac proinde fructus inter delicias Pharmacopœiæ habentur. Frutex hic eſt *foliis* ſolidis, læte viridibus, oblongis, alternatim ſibi appoſitis, ſed rarò oppoſitis.

Semel per annum floret, Sole ad Scorpionem accedente, tam grato odore olfactum, quàm niveo colore viſum reficiens. *Flos* enim tetrapetalos totus albicat.

Fructus crocei baccarum ſunt magnitudine, rarò ſolitarii, ſed Ceraſorum more copulatim poſiti, & pediculis ſuis innitentes, rotundo umbilico papillari præditi, qui ſi tempeſtivè avellantur, ſucco turgent optimo, ſed tandem fauces, ſi multùm illis veſcaris, conſtringunt. Continent intus nucleum tenui cortici incluſum. *Vires.* Cæterùm ſtomachum reficiunt, corroborant, æſtúmq; ſedant: Succi & fomenta foliorum & fructuum tibiarum imprimis ulceribus, atque aliis malis adſtringendo & mundificando medentur. Balnea integra tam fluxibus alvi quàm uteri dicata cum feliciſſimo ſucceſſu adhibentur. Aliáque præſtat quæcunq; Myrtus vulgaris.

3. Tertia Myrti ſpecies hic reperitur, quæ Myrtus alba appellatur, ſed infrequentior eſt.

9. *Myrtus Zeylanica odoratiſſima baccis niveis Monococcis* Hermanni. *Maranda Zeylanenſibus. Herman.*

Ligno eſt candidiſſimo eboris inſtar, ſolido, ponderoſo; cortice ſcabro, tenui. Ramis numeroſis, fornicato ambitu perpulchrè orbiculatis; Foliis rigidis mucronatis, jucundo viridi lævore nitentibus, odore citri fragrante, ſapore aromatico leviter adſtringente. Ad ſummos ramos prodeunt urceoli candidi diaphani globoſi, florum unedonis inſtar, è quorum umbilico profluunt innumera apiculat aconcoloria ſtamina. His emarcidis urceoli tranſeunt in baccas piſi majoris magnitudine, molleculas, niveas, dulcis aromatici ſaporis, includentes acinum unicum fuſcum anguloſum. Baccas pueruli eſitant; foliorum decoctum, obſervatâ tenui diætâ, Luem Gallicam vigorosè expugnat. Lignum ad capſas, ſcrinia, aliáque utenſilia expetitur.

Alias varietates recenſet Hermannus, ut Myrtum foliis Buxi contortis. Myrt. minimam foliis ſplendentibus. Myrt. balſamicam foliis Mali granatæ craſſiuſculis, pinguibus, lucidis. Myrt. fol. Roſmarini. Myrt. foliis odore Nucis Moſchatæ, cauliculis rubentibus vulgò odore Citri. Myrt. foliis ex luteo variegatis. Myrt. Africanam humilem foliis Myrtilli crenatis, cauliculis nigricantibus, ſeu Fruticem Æthiopicum bacciferum foliis Myrtilli *Breyn.*

Cap. XXX.

De Hedera.

Hedera, Græcis Κίσσος, nonnullis ab hærendo dicta videtur, ſed malè cùm antepenultimam corripiat, unde etiam in antiquis & melioris notæ codicibus malè ſcribi per *æ* nemo non videt. Alii *ederâ* ſcribunt, & ab *edendo* dictam volunt. Etenim arborum importuna amaſia & velut aſſentatrix, cortice rimoſo impacta macerias vetuſtiores demolitur, & radicatis propagationibus arbores amplexa enecat & exedit, præſertim illa ſpecies quæ major & arborea dicitur. Et mihi ſanè (inquit Voſſius) hæc poſterior placet ἐτυμολογία. Neque obſtat quòd in antiquis codicibus per *H* ſcribatur. Nam additur ea, quemadmodum Pontanus quoque ſenſit, ut in accuſativo utroque dativo atque ablativo plurali à verbo *ederam, ederas* & *ederis* diſtinguatur.

Κίσσον Græcis dictum putant à Ciſſo, quem puſionem Liberi patris fuiſſe Græci fabulantur, & in nominis ſui fruticem converſum, dum adminiſter cum eo Deo ſaliens alliſus terræ periit. At probabilior etymologia eſt ἀπὸ κιὸς, i. e. verme ſeu curculione, qui in frumento, hordeo & tritico maxime naſcitur, cui natura eſt ſemina illa cuſpide potiùs, quam ore exiguis foraminibus terebrare, unde κισσηρὶς Pumex ob fiſtuloſas ac poroſas cavitates dicitur. Eodem modo planta hæc κίσσος vocatur à poroſa textura, & innumeris ſpiraculis pervia, qua vinum tranſmittit.

Planta hæc è nonnullis non inepta Paraſitica appellatur, quòd alienâ quadrâ vivat, & partem ſaltem alimenti ab arboribus quas amplectitur exſugat. Partem inquam alimenti: non enim (ut vult Theophraſtus) apud nos naſcens ulla hederæ ſpecies ſi inferiùs ſuccidatur durat, nec emoritur, quin contrarium experientiâ conſtat, & noſtra & aliorum. Miramur autem tot Hederæ ſpecies in Græcia inveniri quot recenſet Theophraſtus, aut ubi eas viderit, cùm in omnibus quas nos luſtravimus regionibus unica tantùm hactenus obſervata fuerit. Nam Hederam helicen dictam, provolutam & ſterilem, à majore arborea & fertili non aliter differre cum Trago, Cæſalpino & J. Bauhino putamus, quàm vel ratione ætatis, vel loci ubi creſcunt: hinc enim ſolùm fieri quòd aut formâ differant aut fructu.

A. *Hedera communis major & minor* J. B. *arborea* C. B. *item major ſterilis* ejuſdem. *Arborea ſive ſcandens & corymboſa communis* Park. *item Hedera helix* ejuſdem & Ger. **Climbing, or berried Ivy; also barren, or creeping Ivy.**

J. B.

Sarmentis tenuibus longo & errabundo reptatu proximis arboribus aut parietibus innixa alta petit, iis quæ ſemel apprehendit pro ridicis uſa, barbetio fibrarum propagatas radices in alieno ſolo agens, cortice magna parte rugoſo, cinereo, in novellis ramis viridi, materie alba firma. *Folia* nullo ordine pediculis ſemipalmaribus & palmaribus appenſa, magna, nervoſa, rigida, ſupernè ex atro virentia & ſpendentia, infernè ad luteum tantillum ex virore declinantia, ſinuoſa, triquetra, aliàs rotunda, in mucronem exacuuntur, ſapore ſiccante & acri. *Flores* in ſarmentorum extremitatibus, ſex herbaceis foliis radiatis conſtant, totidémque luteis *apicibus* in orbem circumacti multi umbellæ inſtar. Corymbi ſuccedunt per maturitatem nigri: acini ſinguli ſemunciâ longioribus pediculis inſident, baccis Juniperinis æquales, ſeſſiles & quaſi utrinque compreſſi, circulo umbilicato, cui abeſt ille reliqui acini nitor, inſcripti, velut opercula impoſita urceolo, cujus centrum deſignat prominulus niger ſtylus: intus diſtinctis ſepimento membraneo, nonnihilque pulpoſo. Loculis continentur *ſemina*, unum, duo, tria, quatuor, quinque, oblonga, gibba, turgidula, curculioni convoluto ſimilia, cuticula tenui contecta, intus pulpoſa, confractæ Oryzæ cum gluma ſua, aut pulticulæ è pane ſyncomiſto non abſimilia.

Obſervante Cæſalpino, cùm ad eam ætatem acceſſerit Hedera, ut fructum ferre poſſit totam mutat faciem naturámque, nam per ſe erigitur, & quidem in tantum aliquando, ut nullum relinquatur conjunctionis veſtigium cum repente hedera. Quamdiu enim affixa eſt folia fert in angulos deſinentia, ad ſummum quinos, quorum duo utrinque prominent, unus in ſummo folio: quo autem magis adoleſcit, folia & pauciores edunt angulos obtuſioréſque & ipſa majora fiunt & virentiora, & unicolora, cùm ab initio eadem puſilla ſint, nigra & maculis albis [ſecundùm venas] diſtincta; aliquando infernè ſubrubentia, cum autem erigitur folia rotundantur, obliteratis ex toto utrinq; angulis omnibus, ſolo eo qui in ſummo eſt relicto.

Hedera paſſim naſcitur ad arbores, in ſylvis, campis & hortis, & ad ædificiorum muros. Sylvarum opaca, arida & ſaxoſa perreptat, ut rectè J. Bauhinus.

Hedera Dionyſias Dalechampii J. B. *poetica* C. B.

Lugd.

Ex congeneribus nigris folium habet minùs atrum, minimè anguloſum, craſſum, carnoſum, venoſum, in acumen faſtigiatum, nec admodum denſum, in corymbis acinos luteos, aureo nitore fulgentes, ex congeneribus aſpectu maximè pulchros. Hæc radicoſis brachiis reliquarum modo vicinas arbores enecat, ſucco eorum exhauſto. Raro in Gallia provenit: nec rariùs puto in aliis regionibus; eſt enim, ut mihi videtur, varietas quædam hederæ, baccarum colore à vulgari differens, quemadmodum & Agrifolium baccis luteis ab Agrifolio communi: quod rarius etiam occurrit.

Omnis hedera, autore Dioſcoride acris eſt, aſtringit, nervos lædit. Internus hederæ foliorum uſus (quia capiti nervoſóque generi adverſatur) rarus eſt. Externus creber in ichoribus exſiccandis & ſanandis: in fonticulis ab inflammatione tutandis [imponitur quotidie folium] *apertis conſervandis, humoribúſque illuc fluentibus eliciendis vi ſua attractoria*; in ozænis curandis; in aurium *Vires.*

Mmmmmm purulen-

purulentarum dolore ſedando. Veteres folia cum vino cocta ad ambuſta & ulcera maligna commendant, & maculas ſolares: cum aceto cocta aut cruda cum pane trita lienoſis proſunt. Arthritici quidam dolenti parti imponunt cruda folia Hederæ, quibus aliquis inpræſentiarum levamen ſe ſenſiſſe narrat, adeò ut per multos annos non aliis topicis uſus ſit. *Antonius de Heyde* in Centuria obſervationum Obſerv. 5. Florum ſiccatorum pulvis quantum trium digitorum apicibus comprehendas, ex vino bibitus fluxum dyſentericum ſiſtit.

Acini drachmæ pondere cum vino aſſumpti mirificè calculum pellunt & urinam movent. Ad menſes ſuppreſſos minimè fallax traditur remedium, ſi acini tres Hederæ arboreæ in pulverem triti, cum aqua ſtillatitia Pulegii & pauxillo Croci bibantur calidæ, ídque manè, diebus aliquot continuis.

Quinque aut ſex acini ante poculorum certamen comeſti ebrietatem arcere dicuntur.

Baccæ purgant per ſuperiora & inferiora, unde à nonnullis contra febres exhiberi ſolent. *Schrod.*

Pulvis baccarum hederæ plenam maturitatem adeptarum larga doſi exhibitus arcanum eſt contra peſtem. Remedium eſt Alexis Pedemontani. *D. Boyl. De utilitate Philoſophiæ experiment. ad medicinam.* ℞ grana Hederæ quæ vergunt ad Septentrionem bene matura: in umbra ſiccat. in pulverem redigantur. Doſ. ʒ j. in vino albo provocando ſudorem. Expertum ſæpe remedium. Ejuſdem meminit & J. Bauhinus è Camer. Corymborum pulveratorum ſcrupulus unus ex aqua Menthæ aut ſimili efficax eſt ad ventriculi dolores: Alicubi & peſte correptis exhibent, quibus ſudores eliciunt potenter.

Oleum è baccis deſtillatione elicitum præſtans eſt ad frigidos articulorum morbos; menſes ciet, calculos pellit, ſordida ulcera extergit.

Hedera hoc à natura peculiare habet, quòd prima ejus folia ſint anguloſa & varia, poſteriora & ſumma rotunda. Solet enim natura aliàs ſcindendo procedere à ſimplici ad varium, inquit C. *Hofmannus* in *De Medicam. Officinal.* lib. 2. cap. 102. Idem tamen (quod pace illius dixerim) obſervatur etiam in Agrifolio, in Smyrnio Cretico, in Sio aquatico maximo, Thlaſpi vero Dioſcoridis *Zanoni*, aliíſque quarum folia ima & ad radicem ſinuata aut laciniata, ſuperiora integra ſunt.

Vulgo jactatur & Wecherus ex Euonymo & aliis refert, Vinum ab aqua ſeparari, ſi vas ex hedera conficiatur, eíque vinum infundatur cui aqua permixta, brevi enim permanente vino aquam extillare. [Veteres Cato, Varro, Plinius, vinum extillaturum aiunt, remanente intus aqua, quod veriſimilius eſt, cum vinum ſpirituoſius ſit, & tenuiorum ſubtiliorúmque partium.] In hujus experimenti veritatem ut inquirerem, ex ligno Hederæ (cùm mihi fruſtum obtigerit brachii magnitudine) pocula confici curabam, quorum maximum liquoris libram ſemis capiebat; cui vini duas partes, aquæ unam infundebam; quæ per tres dies mixta ubi ſtetiſſent, paulatim unà tranſudabant. Ex quo de experimenti veritate judicium ferre quivis poterit. *Worm. Muſ.* lib. 2. cap. 17. p. 171.

Lignum Hederæ de radice diſſectum, ubi craſſius eſſe conſuevit, à ſutoribus in eum uſum parari ſolet, ut poſtquam cultellos ſuos ad corium diſſecandum idoneos ad cotem exacuerint, aſperiores etiam tunc illos æquales lævigatóſque reddant ad dictum lignum ultra citraque ducendo: quod præ aliis ad hunc uſum idoneum judicetur, fortè ob mollitiem ſubſtantiæ ipſius, quæ etiam ſenſu percipitur.

Grana baccis exempta, triticeis nonnihil ſimilia, cùm à Sturnis aliíſque avibus in areis & templorum tectis ſparſa à nonnullis inventa fuerint, occaſionem iis dederunt, & ſibi imaginandi, & in vulgus prodigiorum credulo rumorem ſpargendi tritico pluiſſe.

Habetur in Officinis Hederæ lachryma ſeu gummi ex ſaturo virore ferè nigreſcens, vitreo nitore, ſed non pellucido, durâ ſatis compactâque conſiſtentia, non tamen uniformi, rubiginoſis intercurſantibus micis: haud difficulter in pollinem redigitur, ſaporem imprimens ſiccum haud injucundum, cum levi quadam amaritudine, ſalivam croceo colore tingens. Candelæ admotum claram & pertinacem edit flammam, nidore ferè thuris, & nè tum quidem liqueſcit. Hujuſmodi reſinam J. Bauhinus rubram, odoratam, pellucidam guſtu acrem, chartam inbuentem olei inſtar, igni admotam flammam concipientem ut cæteræ reſinæ, in caſtello *L'Abatie* propè Genevam. Nec diſſimile ad nos miſit amicus quidem Worceſtriæ in Anglia collectam: rariùs tamen apud nos invenitur.

In ſetaceis ſtylus fabricari poteſt è ligno hederæ, novúſque imponatur ſemel in menſe. Experior id quoque in meis fonticulis, quibus loco piſorum globulos ex hoc ligno hederaceo à Torniario concinnatos impono: commodiſſimi ſunt, egregiè enim attrahunt, & nonniſi ſemel in menſe eos mutare neceſſe eſt. Hildanus Cent. 1. Obſerv. 41.

SECTIO

SECTIO IV.

De Arboribus fructu umbilicato sicco.

Cap. I.

Amomum quorundam odore Caryophylli J. B. *Amomum aliud quorundam & Caryophyllon Plinii Clusio suspicatum* Park. *Caryophyllus aromaticus fructu rotundo, Caryophyllon Plinii* C. B. *Piper odoratum Jamaicense nostratibus.* **Sweet-scented Jamaica Pepper, or All-spice.**

FRuctus, *Piper odoratum Jamaicense* dictus, nunc dierum copiosè infertur in Angliam, estque in frequenti usu in culinis nostris ad cibos condiendos: à vulgo **All-spice**, quasi omnium Aromatum instar esset, appellatur. Orbicularis est, Piperis grano plerumque major, interdum tamen æqualis aut etiam minor, cortice fusco, rugoso, umbilico seu corollâ summo tenus præditus quadripartito, duos continens nucleos (ut rectè J. Bauhinus) nigros, atro-virente membrana tectos, qui intergerino pariete dispescuntur. Tota fere fructûs figura externa pulchrè Mali granati, colore excepto, respondet. Sapore est acriusculo, aromatico, ad Caryophyllos accedente.

Clusiana fructûs descriptio minùs exacta est: ait enim eum apertum semen continere in binas partes scissile, cum noster fructus non unum in duas partes scissile, sed duo contineat semina, duobus distinctis loculamentis seu cellulis à se mutuò separata, seu pariete intergerino disclusa: præterea umbilici seu corollæ in summo fructu nè verbulo quidem meminit, ut dubitem an eundem fructum describat nécne.

Nos plantam ipsam nondum vidimus, neque quisquam post Clusium, quod scimus, eam descripsit, reliquam ergo descriptionem è Clusii exoticis mutuatam dabimus.

Fructus hic botri in modum nascitur, ut ex multis granis, quæ petiolos suos adhuc retinebant, & binis ternísque granis, uni ramulo inhærentibus conjecturam facere poteram: his adjecta erant folia unius quidem formæ, sed magnitudine valdè differentia: nam quædam septem uncias erant longa, tres lata, nonnulla quinque duntaxat uncias longa, duas cum semisse lata, alia trium unciarum longitudinem non excedebant,& vix duarum latitudinem attingebant; quædam etiam iis longè minora & angustiora, præsertim quæ cum granis permixta reperta fuerant, pro loci quam in ramis aut ramulis occupaverant ratione: nulla autem inter illa reperi quæ serratas haberent oras, sed æquales omnia, & multis tenuibus venis à nervo folia per longitudinem secante in latera obliquè excurrentibus prædita, eorum mucrone nunc angustiore, obtuso tamen, nunc latiore & quasi orbiculato, cineracei ex spadiceo coloris, & satis acris saporis: ramuli qui additi fuerant, tenues, quadranguli, cineracei coloris cortice tecti, annotini videlicet, qui verò postea nati spadiceo, retinentes adhuc vestigia ubi folia adhæserant,quæ utplurimum ex adverso nata demonstrabant; & illi etiam acriusculi saporis perinde ac folia, nec ingrati odoris. Radix unà ad Clusium transmissa quæ hujus fruticis ferebatur materie erat valdè dura & firma, interna parte alba, externa & sub cortice latente fusca [ob vetustatem forsitan] erat autem gemino cortice tectum, interno quidem satis denso, fuscíq; coloris & acris saporis, externo vero breviore, ex cineraceo flavescentis coloris (quam ex argillacea terra in qua planta nata contraxisse verisimile est) acerrimíque saporis. Eam porro radicem multis tenuibus fibris firmatam fuisse, quædam adhuc adhærentia, & aliarum quæ abruptæ vestigia apparentia satis innuebant.

Hunc fructum Clusius Caryophyllon Plinii esse sentit; consentit C. Bauhinus, nec nos repugnamus.

Nullus ejus hactenus in medicina usus est: verùm calfaciendi, adstringendi & exsiccandi vi pollere odor sapórque demonstrant, & reliqua præstare posse quæ Caryophylli aromatici: nec ineptè ob odorem consimilem & umbilicum quadripartitum ad Caryophyllorum genus à C. Bauhino refertur.

In insula Jamaica copiosè provenit, & compositionem *Chocolate* ingreditur. *Locus.*

Xocoxochitl seu Piper Tavasci Fr. Hernandez *lib.* 2. *cap.* 5. Piper Chiapæ D. Redi. *Hernand.*

Huic idem putatur, est autem Arbor magna, Mali Medicæ foliis, floribus coccineis Mali Punicæ formâ, sed odore florum Mali Medicæ, atque adeo jucundiore, quod etiam folia ipsa vincunt; fructu orbiculari, acinoso, racematim dependente, primò viridi, mox fulvo, ac tandem in nigrum colorem inclinante, acri odorato, & ordine tertio sicco atq; calido.

Piperis vicem supplere potest, & pro Carpobalsamo aut Carpesio substitui. Roborat cor ventriculúmque, utero confert, flatum dissipat, obstructiones aperit, urinam & menses evocat, frigus pellit, colicis & iliacis opitulatur, venerem excitat, crassos & lentos humores incidit & concoquit, aliáque præstat quæ apud autorem vide. *Vires.*

Folia hujus Piperis seu Caryophylli Americani habent saporem acrem & valde Aromaticum; Piper odoratum Jamaicense nostrum esse hoc Amomum seu Caryophyllum, & Xocoxochitl seu Piper Tavasci Fr. Hernandez, & Piper Chiapæ Franc. Redi à *D. Tancredo Robinson* primùm edoctus fui.

Alterius cujusdam fructûs in insula S. Laurentii nascentis meminit Garcias, Avellanæ magnitudine, aut ea majoris, qui Caryophyllum redolet, sed incomperti adhuc usus. Caryophylli odore fructus exoticus C. Bauhino dicitur.

CAP. II.

1. *Caryophyllus aromaticus fructu oblongo* C. B. *Caryophylli* Park. *Caryoph. Indici* J. B. *Caryoph. veri Cluſii* Ger. **Cloves.**

CAryophylli vox Nucis folium ſignificat, verùm cur id huic aromati nomen impoſitum, aut quid ſibi velit, me neſcire fateor. Noſtratibus **Cloves**, Gallis etiam *Clou*, & Hiſpanis *Clavo*, A Latino Clavus, quia Clavi in modum capitatus eſt, Belgis etiam *Naghel* eodem ſignificatu & eadem de cauſa dictus eſt.

G. Piſo. Arbori magnitudo noſtratis Ceraſi [C. Bauhinus magnitudinem Pyri aut Mali ei attribuit, Garcias Lauri formam & magnitudinem] Caudici craſſitudo quanta pæne humano corpori. Cortex Oleæ: Folium Pyri noſtratis [Cum Piſone conſentit C. Bauhinus & Bodæus à Stapel. Linſchotanus, Maffeus, Cluſius aliíque folia Lauri ei aſcribunt, nervo ſingula folia per mediam longitudinem ſecante, & nervulis inde multis ad latera utrinq; excurrentibus] Folio petiolus eſt longiuſculus. Rami plures & multùm fruticantes, quorum plurimi deſinunt in tenues valdè ſurculos.

Surculos J. Bauhinus ſic deſcribit fructiferos. Ejus (inquit) ramuli aut ſurculi ſive pediculi quos obſervavimus coloris ſunt fuliginoſi, longitudinis duarum circiter unciarum, cortice ſatis craſſo, guſtûq; nonnihil aromatico. His adhærent ſæpe Caryophylli aliquot: partes inferiores, quæ craſſiores, quadrangulæ apparent. Ex prædictis ramulis (quorum adverſus ſitus) ceu præpilati clavi rugoſi affiguntur, ſingulares, ſemunciâ longiores, externè fuliginoſi coloris, internè dilutiores paulò, qui quatuor denticellis radiatis decuſſatim coronantur, quorum medio capitulum Piſi parvi magnitudine inſidet, è foliolis ſquammatim implicatis contextum; quibus patentibus fibræ comparent plurimæ ruſeſcentes, & inter has ex cavitate quadrangula ſtylus rectior, ejuſdem coloris: atque hic nihil aliud eſt quàm flos nondum explicitus, quaternis foliis conſtans, initio albicans, deinde vireſcens, poſtremo ruſeſcens (tradente Garcia) fragrantiâ inſigni omnes flores ſuperans. [Cluſius ab αὐτόπτης intellexit, formâ non diſſimiles eſſe floribus Ceraſiorum, non tamen candidos, ſed elegantis cœrulei coloris, quorum ſingula petala tribus candidis radiis ſeu venis eſſent diſtincta; ſtaminula verò medium florem occupantia purpurei coloris.] Sapor recentium [Caryophyllorum] fervidus non ſine amarore, valdè tamen gratus & aromaticus (Cordo aſtringens quoque) & neſcio quid ſtuporis linguæ imprimens. Succo oleaginoſo & rubente. Flore autem excuſſo cauda clavi in ventrem turgeſcit, longa tamen ſemper remanens, ínque corticem degenerans; nucleum ventre concipit, aliàs ſimplicem, aliàs geminum, ut duriorem dentibúſque difficulter fragilem, ità parùm illius gratiæ aromaticæ fervidæ retinentem, nigrum, in duas partes εἰς ὄνυχα commiſſas, fiſſilem. Maturus ille ſeu tumidus Caryophyllus tam medicis quàm Pharmacopolis *Antophyllus* appellatur. Hic in arbore remanens inſequente anno ſponte cadit, íſq; langueſcente licet vi aromatica in pretio habetur, & loco ſeminis plantationi dicatur, Matrem fructuum appellant. * Horum aliqui ab agricolis neglecti, delapſi, & terræ gremio excepti, ſponte germinant, atque octo intra vel novem annos, juſtæ interea arbores factæ fructum juxta cæteras ferunt. Feliciùs tamen quotquot altero tertióve anno frutices tranſplantantur.

Antophyllus quid.

** At nè per octo quidem dies vegeti in ædibus conſervari poſſunt Anthophylli; ſtatim enim exſiccantur, nec unquam germinant.*

Ramulus quem Cluſius cubitalem nactus eſt in ramulos alternatim ex adverſo naſcentes dividebatur: infima parte cineracei coloris cortice tectus erat; graciliores tenellique ramuli eum candidum habebant, præter extremas feſtucas ipſum fructum ſuſtinentes, quæ fuſci coloris erant, & ternæ plerunque junctæ ramulos terminabant.

Hinc apparet erràſſe Acoſtam, Matthiolum alióſque eorum ſequaces, qui fructus ſparſim ramis inhærentes Myrtinorum modo deſcribunt & depingunt.

Locus. Caryophylli in Moluccis inſulis ſponte proveniunt. Moluccæ autem juxta Æquatorem ſunt ſitæ, ut ſe à Borea in Auſtrum exporrigant, à ſe invicem non amplius vicenis leucis diſſitæ. Earum maxima ultra ſenas leucas in ambitu non habent. Omnibus ſolum eſt adeo aridum & ſiticuloſum, ut non ſolum cœlo lapſos imbres momento imbibat, verùm etiam à montibus deſcendentes aquas abſorbeat antequam colligere ſe in flumen aliquod, atq; ità in mare delabi queant. Quin aliquot locis è terra ſponte ignes & magno ſtrepitu eructantur. Unde cætera quidem ſteriles ſolos Caryophyllos proferunt. Certè quæ ad victum neceſſaria ea incolæ coguntur omnia petere à vicinis inſulis. Porro ex inſulis quæ Moluccæ dicuntur ſub unius Reguli imperio ſunt *Ternate Makian* & *Mutier*. Quarta quæ *Baciam* alium ſibi Regulum habet. Hæ quatuor olim abundare Caryophyllis ſolebant, nunc penitus iis deſtitutæ, culpâ non novercantis naturæ, ſed largiſſimæ & benigniſſimæ matri invidentis fortunæ, imò Batavorum avaritiæ, à quibus reguli aliquot millenis imperialibus excæcati ex pacto omnes ibi Caryophylliferas arbores eradicârunt. Batavi enim, ipſo Piſone fatente, ut uni lucro ſtudent, ſuâ intereſſe putârant, nè tam nobile Aroma vileſceret copiâ & fertilitate Divina. Ità Avaritia lege, modo, ratione carens audet ipſi naturæ Auctori, omniſque boni largitori tantùm non ſuam exprobrare benignitatem & liberalitatem. Moluccenſium interea cætera *Tidor* & *Marigeron*, quas ſui juris Hiſpanus fecit, Caryophylla ſatis abundanter ferunt: Quemadmodum & Amboina, quæ Batavorum commercio patet, eorundem arboribus & arte conſita eſt, & naturæ beneficio frequentibus locis dotata. Hactenus Piſo.

Tempeſtate ſicca admirabili luxurie ſæpe fructus quam folia numeroſiores. Neque tamen per annos conſtante tempeſtate omnibus par ubertas: nam altero, tertióve anno, aliquando ſeptimo minor hæc.

Leguntur ſemel duntaxat in anno ab Octobri ad Februarium. Pars manibus leguntur; pars Arundine longa aut è funiculis flagello diſcutiuntur. Ab his periculum tamen eſt, nè non ſatis aut provida aut experta manus ſurculorum extrema quaſſet, cum certa in ſequentem annum vindemiæ etiam ſpe atæ jactura. *Mirum nobis videtur Caryophyllos, cùm fructus rudimentum ſint, & proculdubio*

virgis

virgis tenacissimè adhæreant, ulla quantumvis violenta flagellatione decuti posse. Cùm * vindemiandum est, universum sub arbore solum exherbatur, quò faciliùs legantur decussa Caryophylla, [alii tegetes aut lintea arboribus substerni aiunt.] Recens lecti rufi sunt, & leviter nigricantes. Qui ut prorsus evadant nigri & † siccantur & infumantur, atque nè teredo invadat marinâ tepidâ aliquantum macerantur, iterumq; siccantur: itáque præparati per universum orbem distrahuntur. Quò appellunt ibi plerumq; purgari à petiolis consuerunt, & hi seorsim vendi; qui Lusitanis *Baston*, vulgo *Fusti* dicuntur, & hodie in quamplurimis locis, potissimùm Genuæ & Lugduni Saccharo incrustantur. Gustu & odore paulò quàm ipsi Caryophylli remissiore sunt, sed tamen jucundissimo ac suavissimo, quæque nullam mordicando palato tristitiam inferunt. Folia quinetiam ac cortex non tanta odoris gratiâ fragrant ac ipsum Caryophyllum, non tamen prorsus odore destituuntur, sed Caryophyllos nonnihil redolent, atq; etiam eorum saporem referunt.

* h. c. *cùm baccæ è viridi aut pallido rubescere incipiunt.*

† *Collecti cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tecti, per aliquot dies in fumo macerantur, deinde in Sole siccantur.* Rumph.

Caryophyllum deliges nigrius, solidius, ponderosius, & copiosiorem liquorem divulsum ungue, vel acu punctum exsudans, odoratum, frangi contumax ac lentum, recens linguam masticanti unà cum faucibus pæne adurens, acre & aromaticum. Annos quinq; servari posse ait Sylvius loco temperato.

Vires. Caryophylli calefaciunt & exsiccant. Et sanè, Calor tam est huic Aromati essentialis & genuina, ut cùm in India emendatur, si vas aliquod cum aqua alióve liquore adstet (teste Linschot.) id omne intra duos dies, etiam aliquatenus dissitum, ingenti siccitate Caryophyllorum exhauriatur, ut sæpenumero experimentis comprobatum ait. Hoc nobis quidem minùs verisimile videtur: confirmat tamen Guil. Piso his verbis, Indi vendituri aut vendita [Caryophylla] traditurі biduo ante solent in horreis sive Caryophyllorum conditoriis apponere magnum & satis capax vas, atque hoc replere aqua. Quæ omnis brevi exhalans subit in Caryophylla, & ponderosiora reddit, certo lucro: Quin invenitur ferè Caryophyllon in tantum pondus auctum, quantum fuit aquæ appositæ. Cujus experimenti nostratium aliqui haud ignari, adulterium hoc facile & lucrosum, non semel imitati sunt. Hæc aquæ è vase fuga seu evaporatio, si solito celerior sit, calidis fortasse ἀναθυμιάσει Caryophyllorum debetur: attractionem ullam proprie dictam dari non concedimus.

Caryophylli oris halitum commendant, ideò mulieres Indorum frequenter mandùcant in eundem finem, aliæque aliarum gentium. Ad oculi aciem conferre, & nubeculas exterere dicuntur: Ventriculo robur addunt & hepati; vomitum compescunt & nauseæ adversantur. Veneris incentivum sunt Serapioni. Conducunt porro contra morbos omnes Cerebri frigidos, Apoplexiam, spasmum, paralysin, lethargum, stuporem. Iidem sive suffimento, sive esu faciunt contra aerem pestiferum.

Præcipuus autem Caryophyllorum usus est culinaris ad condimenta & embammata: adeo autem expetuntur & placent ut sine Caryophyllis dapes ferè despiciantur. Nec eorum tantùm pulvis omnibus propemodum ferculis & intinctibus admiscetur, sed & gallinæ, capones, galli Indici, bubulæ linguæ, vaccarum ubera, aliáque ejusmodi Caryophyllis transfixa assantur: quin & iis fructus transfigi, & condituras, ut Mala, Pyra, Cotonea à mulierculis consueverunt. Usurpant item ad olfactoriola & vestium odores: in quem usum Mala Aurantia Caryophyllis infixis siccare solent.

Quidam Cerevisiæ aut vino Caryophyllis incoctis, aut eorum pulvere nodulo incluso & in vase suspenso, odorem & saporem jucundum conciliant.

Usus est etiam in ventriculo dicatis scutis & sacculis tum ad vomitum, tum ad ventriculi dolores à causa frigida.

Quidam pulvere Caryophyllorum caput spargunt contra capitis dolores ac gravedines.

Caryophylla viridia aceto & sale apud Malucanos condiuntur, teste Garcia, sed his teneriora saccharo asservantur in magnam palati amœnitatem. Nostri quoq; (inquit J.B.) Caryophylla saccharo incrustare solent, non inconcinno ad placendum palatui, & calefaciendum frigidum stomachum invento.

E Caryophyllis quoq; destillatur Oleum, quod quidam pollere Balsami facultatibus asserunt tam interno quàm externo usu. Est tamen proculdubio calidius multo.

E floribus & Caryophyllis adhuc viridibus Indæ pariter ac Lusitanæ fœminæ destillando eliciunt aquam vel spiritum, mira odoris suavitate fragrantem, & cordis & cerebri affectibus singulari potestate convenientem, inprimis autem Paralyseos illi speciei *Beribery* dictæ.

Magnates insuper acetum ex infusione Caryophyllorum viridium parant, durabile valdè, & cibis condiendis ac ventriculo roborando atque concoctioni promovendæ aptissimum: *Achar* id appellant.

Annotat Garcia crassiora illa & annotina Caryophylla in *Java* insula expeti, tum ad obsonia condienda, tum ad medicamenta.

Arbor hæc gummi quoddam seu potiùs Resinam fundit, crocei coloris [ex atro rufescentem *Clus.*] fragilem admodum & siccam, nullum gustanti saporem offerentem [nisi fortè id vetustate accidit] odore tamen ubi adoletur suavi, Caryophyllorum: facile ardet, claráque incendia dat. De hujus viribus nihil certi traditur. Si sit eadem de qua Avicenna prodidit, quod suspicatur Clusius, Terebinthinæ facultate respondet.

Caryophyllus ramosus vel dentatus Jo. Bod. à Stapel. *spicatus*, Tshinka Popoua *Indis* Pison. *Caryophyllus Regius Wormii.*

Batavis *Caryophyllum Regium* vocatur, quia Moluccensibus regulis & magnatibus ad superstitionem usque in pretio est, non tam ob gustum & fragrantiam, etsi eam præ cæteris habet excellentiorem, quàm ob singularem formam, imò raritatem summam. Hactenus enim præter unam & alteram arborem negant repertam, & quidem in sola insula *Makian.* Arborum harum altera alterâ est major,

jor, utraq; tamen cæteris supra descriptis similis, excepta proceritate. Fructus etiam eodem sunt odore & sapore.

Ego arbores hasce à vulgaribus Caryophylliferis non specie differre puto, sed ad monstrosorum Vegetabilium ordinem pertinere, fructúmq; nihil aliud esse quàm Caryophyllum aromaticum vulgarem, in plures cuspidulas sensim enatas sed sphærulâ floriferâ carentes divisum. Unde speciem ejusdem jam interiisse haud est mirum, ut Autoris Scholii in *Ephemer. German.* An. 11. Obs. 21. verba usurpem.

2. *Caryophyllo Aromatico similis fructus* J. B. *Fructus fuscus formâ Caryophylli aromatici majoris* C. B.

In binarum unciarum longitudinem, vel etiam ampliorem, & uncialem crassitudinem excreverat fructus septimus, cap. 15. lib. 2. Exot. Clusii. Totus fuscus erat, nec valdè levis, supernè quatuor alis decussatim crucísve formâ dispositis præditus instar Caryophyllorum Aromaticorum, infernè angustior & pertusus, prodeunte ex foramine veluti caudâ crassâ aut tenui pro fructûs magnitudine, quæ nihil aliud est quàm nuclei extima pars, qui in fructu continetur, in majore crassior & cava, & veluti articulis distincta, in minore angusta & mucronata: Fructus ipse denso duróque cortice erat præditus, ut cultro vix aperiri posset, & utrumq; salsi saporis. An verò hic fructus salsedinem ex aquæ marinæ aspersione contraxisset ignoro, inquit Clusius, qui etiam se vidisse ait hujus generis fructum Caryophylli aromatici vetustioris, in fructum jam se formantis duntaxat magnitudine, cui sanè valdè similis erat, ut primo intuitu ipsi imponeret.

CAP. III.

De Caryophyllo spurio seu Lysimachia fruticosa Indica, non papposo. D. Herman.

* P. 2. F. 49. p. 95.

1. *Carambu* * H. M. *Caryophyllus spurius Malabaricus flore luteo minore* D. Commelini. *Lysimachia Indica non papposa, flore luteo minimo, siliqua Caryophyllum aromaticum æmulante* D. Hermanni.

SUffrutex est altitudine sesquipedali aut bipedali, nascens in arenosis ac udis. *Radix* fibrosa est, & valdè capillata, exteriùs albo, fungoso, molli, crassiolo ac humido cortice obducta, uti & fibræ, intus lignosa & humida, colore viridi claro. *Caules* qui ex radice prodeunt parùm angulati, virides seu etiam rufescentes, glabri, intùs humidi. Surculi teneri valdè viridi-diluti ac distinctiùs angulati. *Folia* nullis vel brevissimis petiolis hærent, parva, angusto-oblonga, cuspidata, ad petiolum quoque contracta, texturâ tenui, valdè mollia, supernè viridia, subtus dilutiora. Costa media albicat, & in supina parte nonnihil eminet. *Flores* fructibus insident, súntque valdè parvi, colore in totum flavi seu lutei, quatuor petalis oblongo-rotundis, unguiculis ab invicem distantibus, tenuissimis, ac in medio in longum nonnihil striatis compositi. *Stamina* surrecta, brevia, albicantia ac flaviuscula, *apicibus* subflavis: inter quæ *stylus* crassiolus, viridi-dilutus, capitulo crassiori, viridi-albicante dotatus. *Calyx* foliis viridibus, oblongis, acuminatis, in stellæ formam expansis constat.

Sunt autem *fructus* quibus flores insident oblongi digitum aut sesqui æquantes, quadrilateri, angulis ob rotunditatem minùs distinctis, ad umbilicum capitulo extuberantes, formâ haud dissimiles Caryophyllis, cum cuspide eodem modo quo Caryophylli, caulibus supra originem foliorum insidentes, colore primùm viridi ac nitente, postea rubro-fusco. *Semina* parvo-rotunda, primum ex viridi flava, dein colore sanguineo-rubro, post rubro-nigricantia, seu etiam nigra.

Floret hic frutex tempore pluvioso.

Vires. Planta trita & in lacte acido epota sistit fluxum dysentericum: capiti admota ejus dolorem sedat. Ejus decoctum epotum flatibus dissipandis, urinæ ciendæ, ventri purgando, ac lumbricis enecandis servit. Succus cum lacte dulci sumptus proficuus est pro renum calore seu ardore. Semina in pulvere cum melle data tussi prosunt.

2. *Cattu-Carambu* H. M. *Lysimachia Indica non papposa lutea flore fructúque majore Caryophylloide.*

Cum præcedenti in plurimis convenit: verùm *radix* hujus & stipites crassiores sunt. *Folia* fermè eadem, nisi quòd longiora & angustiora. *Flores* eodem situ, petalorum numero, forma & colore, staminibus etiam & stylo conveniunt, verùm majores sunt. *Fructus* quibus flores insident, quadruplo fermè longiores sunt & crassiores quàm in prima specie, formâ & colore iis similes. *Semina* pro magnitudine fructuum multò numerosiora, súntque etiam rotundiola, primùm albicantis, dein rufi coloris.

Floret etiam tempore pluvioso.

3. *Caryophyllus spurius Malabaricus pentapetalos aquaticus repens. Nir-Carambu* H. M. *P.* 2. *F.* 51. *p.* 99.

Lysimachia Indica non papposa repens flore pentapetalo, fructu Caryophylloide.

Est plantula nascens in aquis, ac in ripis aquarum cum caulibus super fundum repens. *Radices*, quæ ex caulibus hinc indè ad exortum minorum cauliculorum exeunt, fibrosæ sunt, albicantes ac rubescentes,

rubescentes, aqueæ & fistulosæ. *Caules* crassi, fungosi, fistulosi, teretes, læves ac nitentes, in parte soli obversa rubescentes. *Folia* pediculis aliàs brevibus, aliàs longioribus, planis ac viridi-albescentibus nixa, oblongo-rotunda sunt, anteriùs rotundâ orâ, ad petiolum stricta, texturâ mollia, obscuro virore nitentia, in sinubus suis plerunque germina surculorum foliaceorum continentia. *Flores* hinc indè è foliorum alis proveniunt in petiolis fermè sescuncialibus, fructibus insidentes, majores cæteris, quinque petalis, oblongo-rotundis, tenuibus, colore albicante & ad ungues croceo, venulis obliquis striatis, compositi. E medio flore seu umbilico fructûs *stamina* surrecta, viridi-diluta decem cum apicibus subflavis emicant, ac cum iis *stylus* medius, viridi-dilutus ac albicans, crassiolus, qui nodulo plano subflavi coloris, ac quinque striis radiato dotatus est. *Calyx* quinque foliis oblongo-cuspidatis, tenuibus, viridibus, & inter folia expansis constat. *Fructus* quibus flores innascuntur, non ipsis caulibus immediate insident, ut in præcedentibus speciebus, sed pediculorum tenuium interventu adhærent, suntq; longiores quàm in *Carambu*, minores verò quàm in *Cattu-Carambu*, crassitie majori, intus duri, ac filamentis lignosis pertexti, inter quæ *semina* seriatim in longitudine consita sunt: Semina autem nonnihil oblonga & albicantia ac majuscula.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER VIGESIMUS SEPTIMUS,

QUI EST

De Arboribus Pruniferis, quarum flos * Basi seu imo fructui adhæret.

* *Hoc & de sequentibus intelligendum.*

Rbores Pruniferas voco quæ fructus majores proferunt officulum intus unicum, rarissimè geminum, pericarpio seu pulpâ etiam per maturitatem humidâ undiq; cinctum continentes.

His etiam annumero unam vel alteram arborem fructu Pruniformi cum nucleo intus nudo, seu nullo officulo tecto.

Hujusmodi arbores distinguo in eas quæ fructibus sunt ad singulos flores singulis, vel quæ fructibus ad singulos flores pluribus, cujusmodi est Theka *H. M.*

Prioris generis arbores sunt vel fructibus in singulis pediculis singulis; vel in eodem communi pediculo pluribus, quas *Racemosas* appellamus.

Quæ fructibus sunt in singulis pediculis singulis sunt vel iisdem pediculis brevissimis donatis, vel pediculis paulò longioribus, vel pediculis longissimis.

Prioris generis sunt, *Malus Armeniaca, Malus Persica, Amygdalus, Nux moschata:* Secundi sunt Pruni propriè & strictè dictæ: Tertiæ Cerasi & congeneres.

Quæ fructibus racemosis aut umbellatis sunt dividi possunt in eas quæ fructu nudo sunt, & quæ fructu Calyce excepto.

Quæ fructu nudo sunt dividi iterum possunt in officulo fragili donatas, & officulo ligneo & lento: utrumque tandem genus in eas quæ officulo sunt monospermo seu nucleum intus unicum claudente, & eas quæ officulo polyspermo seu multinucleo.

Officulo lento & ligneo donatæ sunt, Mangæ seu Ambæ dictæ & affines, item Persea arbor & congeneres. Officulo fragili præditæ sunt Olivæ & affines, Padus Theophrasti, Machaleb, Laurocerasus, &c. Officulo fragili multinucleo est Myxa sive Sebesten, &c.

Arborum Pruniferarum Tabula.

Arbores Pruniferæ quarum fructus, majores cùm sint, pericarpio seu pulpa molli officulum unicum rarissimè geminum ambiente constat sunt vel fructibus

Ad singulos flores singulis, iísque vel

- *Solitariis*, seu in singulis pediculis singulis, quæ vel sunt pediculis
  - *Brevissimis*, fructu vel
    - *Compresso* seu pulvinato, officulo
      - *Lævi* aut *æquali*, folio rotundiore; MALUS ARMENIACA.
      - *Inæquali*, sulcis aut scrobiculis exarato, folio longo serrato, officulo
        - *Rotundiore* rugis scabro fructûs pulpa copiosiore, molliore & esculento seu lanuginoso, ut MALUS PERSICA, sive glabro, ut NUCIPERSICA.
        - *Productiore* & scrobiculis exarato, pulpa per maturitatem ficciore; AMYGDALUS.
    - *Rotundiore* & minùs compresso, seu nucleo aromatico, venis flavo-rubentibus vario, triplici putamine tecto; *Nux moschata*, seu nucleo duobus tantùm tegumentis incluso; PONNA *Hort. Malab.*
  - *Paulò productioribus*, flore

Albo

- *Albo speciosiore*, ossiculo fructûs compresso & minùs crasso ac duro, pulpa molli; PRUNUS.
- *Luteo* aut herbido minus pulchro, ossiculo duriore, arbore ipsa
  - *Non spinosa*, fructu tereti, oblongo, valdè acido, ossiculo etiam tereti, durissimo; CORNUS *mas*.
  - *Spinosa*, foliis trinerviis, per ambitum serratis, fructu Olivæ figurâ, ossiculo pariter, & ut Olivæ scabro; ZIZYPHUS.
- *Longissimis* in hoc genere, fructu breviore & ad basin latiore, rotundioréque quàm sint Pruna, & ossiculo pariter breviore ac tumidiore; CERASUS.

Racemosis aut confertim nascentibus seu in eodem communi pediculo pluribus; iísque vel ossiculis

- *Monospermis* seu unicum intus nucleum claudentibus, quæ vel sunt fructu
  - *Nudo*, calyce unà cum flore deciduo, ossiculo
    - *Fragili*; fructu ipso vel
      - *Pruniformi*, liquore pingui, Oleo dicto scatente, foliis salignis subtus incanis, perpetuis, ossiculo fructûs durissimo, scabro; OLEA.
      - *Cerasiformi*, folio
        - *Perpetuo*, lato, oblongo serrato, fructu majore dulci; LAURO-CERASUS.
        - *Deciduo*, seu fructu amaro, Cerasi ossiculo, foliis Betulaceis MAHALEB; seu quæ fructu est dulci, ossiculo oblongo scabro, foliis longioribus subtus incanis; PADUS Theophr.
    - *Lento & ligneo*, nervis seu fibris lignosis exterius undequaq; velut tomento obsito; fructu ipso seu reniformi ut in MANGUS sive AMBA; vel Pyriformi, ut in PERSEA; vel Pruniformi ut in ACAJA, &c.
  - *Calyci insidente*, ut in CINNAMOMO, *Vidimaram*, *Karyl*, *Elengi*, &c.
- *Polyspermis*, seu plures nucleos continentibus cujusmodi sunt, MYXA sive *Sebesten*, Myrobalanus Emblica, &c.

Ad eundem florem pluribus, THEKA H. M. *Kyati* sive Bontii.

His addimus duas arbores pruniferas fructu majore bina intus ossicula continente: item duas fructus nucleo nudo, seu nullo ossiculo tecto.

CAP. I.

De Malo Armeniaca. The Apricock-tree.

MAla Armeniaca ab Armenia dicta Romanis, autore Dioscoride, Præcocia dicuntur, quòd ante alios fugaces fructus maturescant; nominantur & Præcoqua. Galenus etiam scribit vetus hujus arboris nomen [Μηλέα Ἀρμενιακὴ] vocare enim omnes tum fructum, tum Arborem πρεκόκκιον; licet * alibi Præcoqua ab Armeniacis distinguere videtur, cùm illa his præstantiora faciat. Βερικόκκια vox quâ recentioribus Græcis hi fructus dicti sunt proculdubio à Latino Præcocia corrupta est: à quo fonte nostrum Apricock, & Gallicum *Abricot* profluxit. Plinius Præcocia mala inter Persica numerat, & eorum duo genera facit, Supernas amplum & magnum, & vulgare parvum & strigosum, etiam Armenium dictum.

* 2. *De Aliment. fac.*

Differunt autem Præcocia à Persicis, quòd illis folia latiora, Pyrum aut Populum nigram referentia: ossa plana & lævia, cùm Persicorum rugosa sint & cavernosa.

1. *Armeniaca mala minora* J. B. *Malus Armeniaca minor* C. B. Ger.

Magna est arbor, Persicæ aliquatenus affinis, cortice nigriore, caudice crassiore, firmo, ramis magis patulis brachiata. *Folia* habet Persicæ foliis latiora, breviora, ad Populnea aut Betulacea quodammodo accedentia rubedine subinde secundùm nervos respersa, acuminata, denticulata, & pinnulis subinde ad pediculum auriculata, sapore acido. *Flores* ex roseo rubore pallent, Persicæ floribus persimiles: *Nobis Pruni potiùs floribus similes videntur, sed majores*: Fructus verò præcocior citiùs maturatur, Pruno æqualis, *imo plerunque major*, intus flavus, luteus, carne solidiore sicciore̍q; quàm Persica, necnon magis sapida, [quamvis aliqui diversum sentiant, & reverà optima Persica, Nectarea nostratibus dicta, Armeniacis

niacis etiam optimis nostro palato sapidiora & delicatiora videntur: in genere tamen verum est Armeniaca Persicis sapore excellere] gustu vinoso, quæ ob officulo facilè abscedit, non ità rugoso ut Persicorum, compresso modicè, nihilominus ut utrinque promineat, nucleum claudente ad officuli proportionem, sed minùs longum quàm Persici, & pro proportione crassiorem, sapore minùs amaro quàm illius, & nonnihil ad Amygdalam accedente, non sine impressione Aromatica.

Matthiolus os in quibusdam amarum reperiri scribit, at Parkinsonus se id nunquam observare potuisse ait. Quamvis tamen ille non observaverit, non video cur res ità se habere non possit, cùm Amygdalus cognata arbor fructum nucleo amaro interdum producat.

2. *Armeniaca mala majora* J.B. C.B. *Armeniaca malus major* Ger.

Hæc paulò minora Persicis, saltem utplurimum, impressâ lacunâ sulcata [quod minoribus etiam commune est] altera parte nonnihil interdum rubentia & maculosa, alterâ ex luteo pallida, carne tenera sed callosiore quàm Armeniacis minoribus, dulciore, grata, odorata, quæ officulum facilè relinquit, Amygdalino æquale, latius, lævius, compressum, ab uno latere cristatum, fractu haudquaquam facile. Harum notarum pleræq; etiam Malo Armeniaco minori conveniunt. Ipsa quoque arbor è prædicta nonnihil evariat. Nam præterquam quòd insitione hæc comparata credatur, rarò in proceram excrescit arborem. *Matth. & Dalech.*

Folia Populi nigræ æmula, quàm prædictæ rotundiora quaterna quinávе simul emergunt. *Flos* albus, Cerasi florum figurâ, cui succedunt fructus Persicorum quadantenus specie, aureo colore cum purpura mixto, unde *Chrysomela* Romanis nuncupata. Pleriq; Herbariorum duas has differentias agnoscunt, non tantum magnitudine sed & saporis suavitate differentes, palmam tribuentes majoribus. Quod verò nonnulli à minoribus insitione majora haberi posse existimant experientia falsi convincit: nam minora quamvis insita Pruno (ut mos est in hoc genus arboribus) aut alii Armeniacæ aut inoculata, minora semper producunt.

His addit C. Bauhinus tertiam speciem, nimirum Mala Armeniaca majora nucleo dulci, quæ Gesnero Mala Arm. candicantia, gustu suavissima, nucleo oblongo, dulci ut in Amygdalis.

4. Armeniaca alba *Park. parad.* folia habet multa simul complicata. Fructum rarò & parcè admodum profert, qui à vulgaribus Armeniacis non aliter differt quàm colore albidiore, nec per maturitatem ullatenus rubente.

5. Armeniaca mascula *Park.* Folia habet viridiora & tenuiora quàm vulgaris Armeniaca: fructus rarò admodum, nec copiosos fert, non alia in re quàm sapore paulò delicatiore à vulgaribus diversos.

6. Armeniaca mascula longa, à præcedente non aliter differt quàm fructu paulò longiore.

7. Armeniaca Algerina, fructu est minore quam cujusvis præcedentium, non minùs tamen delicato, flavo, officulo intus nigricante, Cerasi Lacutariæ nucleo paulo majore.

At neq; Parkinsonus enumeravit species omnes quæ in curiosorum hortis aluntur, cùm ex quo ille vixit novæ varietates productæ sint. Nec si quis omnes enumerare possit hodiernas, ille rem conficeret, cum producendarum numerus sit potentia (ut loquuntur Philosophi) infinitus, novis indies ex semine sato nullo certo aut definito numero exorientibus & exorituris.

Locus & Tempus. In hortis & viridariis Italiæ, Galliæ, Germaniæ, Angliæ magno numero coluntur. Martio aut Aprili, citius seriusve, pro tempestate anni florent; fructum Junio Julióve maturant.

Ex nostra observatione Poma Armeniaca Anglica Italicis & Gallicis, quotquot nobis degustare contigit, longè sunt præstantiora.

Vires. Bonitate Persica superant: neq; enim, ut illa, in ventriculo corrumpuntur, neq; tam facilè acescunt, vulgò etiam suaviora habentur, unde & stomacho sunt gratiora. Febres tamen causare dicuntur non minùs quàm Persica, verùm eas breviores & quæ facilè solvuntur. Cum Saccharo condita & asservata, sive liquida, sive sicca inter præstantissima dulciaria seu bellaria à matronis nostris habentur, ex iis etiam Scriblitæ, Tarts dictæ, omnium optimæ fiunt, sive maturitatem adeptis, sive immaturi, Oleum è nucleis Armeniacorum expressum mirificè valere tradunt inunctum ad inflammatas hæmorrhoidas, & ad ulcerum tumores & linguæ impedimenta, & pariter ad aurium dolores.

Item potum ℥v. pondere cum vini Cretici ℥j. calculos pellit, & colicos juvat. *J.B.* è *Matthiolo.*

Muniacus arbor Petri Crescentiensis nobis Malus Armeniaca videtur.

Cæterum Armeniaca mala quæ apud Hortulanos Londinenses plurimi hodie fiunt, & majore studio coluntur, sunt, 1. *Algeranum* dictum à loco unde primò allatum, à Joan. Tradescantio, de quo jam diximus. 2. *Masculinum* duûm generum, cujus nominis rationem me nescire fateor, de quo etiam supra. 3. *Turcicum.* 4. *Aurantiacum.* 5. *Album* supradictum. 6. *Romanum.*

CAP. II.

De Malo Persica.

Ratio nominis obvia est, siquidem Mala Persica dicta sunt à Perside, unde primùm advecta.

Malus Persica ab Armeniaca & reliquis congeneribus differt foliis longis angustis. Fructus officulo rugis & sulcis profundioribus exarato.

Nuciperficæ autem à Persicis fructus glabritie differunt.

Malus

Malus Persica J. B. *& aliorum.* The Peach-Tree.

J. B.
Justæ magnitudinis arbor est Persica, caudice satis crasso, ramis brachiata, cortice rubente & subfusco. *Flores* profert pulchros, dilutè rubescentes, odoris exigui, è quinque foliis latis compositos. Medium occupant *stamina* multa, longiuscula, purpurantia aut alba, cum paris magnitudinis *stylo*. Insident autem flores, sine pediculis ramorum tuberculis adnati, calycibus rubentibus, in quinq; foliola acuta sese explicantibus. Poma nonnihil rotunda, denso villo tomentosa, ex luteo herbacea, aliàs pulchrè flava, aliàs puniceâ areâ decorata, carne alba vel pallida, interdum flava, rariùs rubente penitus, aut sanguineis guttis cruentata, sapore dulciusculo, pertinaci adhæsu officulum vix deserente, in quibusdam tamen speciebus facilè separabili, (quæ bonitatis nota habetur) cujus profundis sulcis & scrobiculis passim se insinuat. Est autem officulo crassities insignis, durities ferè invicta, sed interna facie lævor politus, externa multis sulcis profundiusculis nullo ordine canaliculata, binis valvis constans; in quo nucleus callosus, oblongus, exacutus, albus, flavescente cuticula vestitus, quâ detractâ geminus, h. e. è duobus foliis seminalibus compositus, conspicitur, amaricans, non tamen gustu insuavi. *Folia* oblonga, Salicis, acuminata, crenata, Amygdalinis, quibus persimilia, majora, sapore amaro qualis in Persicorum nucleis, ingratiore tamen. Materies russa, & circa media ferè punicea, satis firma, ob id ad torni artificium præ aliis expetita.

Hæc arbor non multam ætatem acquirit, ut enim citò & promptè adolescit, & ad frugem pervenit, ita non multis annis pòst senescens tendit ad interitum.

Malus Persica Theophrasto indicta videtur: nam quæ de Persia aut Persea habet huic arbori minimè conveniunt: & Plinius Perseam à Persica manifestè distinguit.

Malorum Persicorum multæ species seu varietates tum à Veteribus, tum à Recentioribus memorantur. *Differentiæ.* Differentiæ autem sumuntur vel à loco natali, vel à figurâ, vel à consistentia seu soliditate carnis, quo respectu alia duracina dicuntur, alia præmollia; vel à sapore, vel à colore pulpæ, vel à celeritate aut tarditate proveniendi & maturescendi.

Duracinis, autore Plinio, quem sequuntur multi è Recentioribus, caro firmiter adhæret ossi, nec facilè avelli aut separari potest. At verò rem ipsam intuentes, inquit J. Bauhinus, contrarium utplurimum deprehendimus. Enimverò sanè hactenus in Gallia, Italia & Germania observavimus, magna ex parte Persica quibus pulpa hæret ossibus, cæteris ferè esse molliora, ac interdum penitus mucosa & succulenta; firmiore vero pulpa cui non adhæret: quod & nostra experientia confirmat. Commodissima autem divisio Persicorum, me judice, est primò in ea quorum corpus pertinaciter ligno adhæret, & ea in quibus facilè & sponte à ligno abscedit; utrumq; autem genus vel magnitudinis, vel coloris, vel figuræ, vel superficiei respectu in plures species subdividi potest: quibus non immorabor. Species tantùm celebriores quæq; hodie præcipuo in honore sunt, è C. Bauhini pinace, J. B. historia, & aliis recentioribus proponam.

1. Persica minima alba *J. B.* magnitudinis parvorum Malorum Armeniacorum, alba, hirsuta, pulpâ albâ, adhærente ossi, Julii fine & Augusto maturescunt, gustu sapida: Ossa sunt valdè parva, oculata tamen. An Persica æstiva, Armeniacis similia, sive Persica S. Johannis. Non probat J. Bauhinus, quòd frater saporem pæne similem cum Armeniacis habere scribit: sua enim non habere eum saporem, nec etiam qui de parvis Persicis scribunt talem tradunt.

2. Persica parva alba *J. B*; carne facilè separabili à nuce, sapore commendabili, officulis nec tam profundè, nec itâ frequenter sulcatis, sed frequentioribus punctis & foraminulis refertis. Hoc genus est, ni fallor, quod nostratibus, The Nutmeg Peach dicitur.

3. Persica mediocria albida *J. B.* Tunica vestiuntur ex luteo pallescente, carne alba, facilè ab officulis separabili; prædictis magnitudine superiora.

4. Persica alba maxima *J. B.* carne sapida sunt, nucleis nòn multùm adhærente.

5. Persica lutea mediocria *J. B.* Externè lutea sunt, his pulpa firmiuscula facilè abscedit ab osse, saporis grati: minùs rotunda sunt cæteris, profundiore etiam sinu sulcata.

6. Persica maxima lutea *J. B.* sapidâ & duriusculâ sunt pulpâ, quæ facilè abscedit ab osse: ipsum pomum satura flavedine, & propemodum crocea, & magnitudine insigni, quâ cotoneum ferè æquat.

7. Persica alba mucosa & succulenta *J. B.* Pomum adapertum & leviter pressum facilè in liquorem diffluit, ex acido ac vinoso aliquid amaricantis habens, præsertim circa extima. Pulpa mordicus ossibus adhæret, unica nota non probatæ bonitatis.

Meminit etiam Persicorum porcinorum, quæ suibus projici solent. Prædicta omnia (inquit) cute sunt tomentosa, quamvis alia minùs.

8. *Persica Hispanica, Melocotonea quorundam* J. B. *Malus Persica melocotonea* Park. *Persica dura carne candida, aliquando ex albo subrubente, item carne lutea* C. B. The Melocotone Peach.

Folia & flores Persicæ: Fructus majores, tardiùs maturescentes, sed diuturniores, pulvinato calyce, foràs rubente, atque ex una parte maculis nigris notato: pulpâ intus Pomi, difficulter os deserente [officulo in ipso Pomo sæpiùs dehiscente, in quibusdam etiam ita in frustula diffracto, ac si id malleo esset factum, quod aspectu mirabile quomodo id evenerit, fructu nondum aperto *J. B.*] Os ipsum compressius quàm cæterorum Persicorum, altera præsertim parte, adeóque figurâ ipsa evarians, fragilius quoque si integrum sit. Caro firma, & quæ dentibus trita strepitet sicut Pomorum, alba & circa extrema subviridis interdum, quà ossi adhæret purpurea atque sanguinea, gustu suavis, sapida, vinosa; cute dura, villosa. Totius porro figura sublonga, & quàm reliquorum angulosior.

Parkinsonus Melocotoneum à reliquis Persicis differre ait, quòd extremitatem seu apicem habeat incurvum, & gustu sit reliquis delicatiore.

9. Persica parva glabra *J. B.* caro nucleis adhæret & non admodum sapida est.

10. Persica magna & speciosa, carne usque adeò rubra, ut Carotarum instar tingant. Persica succo quasi sanguineo *C. B.* Hæc nucleo sunt aliàs foris rubente, alias nigro, inquit C. Bauhinus.

C. Bauhinus in pinace septem enumerat species.

I. Persica molli carne & vulgaris, viridis & alba.

II. Persica succo quasi sanguineo. 9 *J. B.*

Hæ duæ species (inquit) lanatæ sunt, carnem succosam & flaccidam habent, quæ communiter à nucleo tota recedit, & alia sunt magna, alia parva, quædam prorsus viridia, quædam alba, quædam maculis rubris picta; alia carne alba flavescente, alia rubrâ ut sanguinolenta videantur.

III. Persica dura carne candida, aliquando ex albo subrubente. Hæc sunt Melocotonea *J. B.* Duracina (inquit) ob carnem duriorem sic nominata, quæ Rhodacina dicta, aut ob odoris suavitatem, aut quòd plerunque rubro colore altera sui parte niteant, aliquando pugni magnitudine, & fructu anguloso, circa os rubente, quod aliquando per medium divisum, aliquando in partes disruptum reperitur, & à nostris Persica Moschata dicuntur. Horum, ut & sequentium caro dura & nucleo tenacissimè adhæret, quæ aliquando etiam intus saturatè rubet.

IV. Persica dura carne buxea. Et hæc Melocotonea dicuntur.

V. Persica æstiva, Armeniacis similia, sive Persica S. Joannis. Hæc sunt minima alba *J. B.* Eorum quæ apud nos hodie præcipuo in honore & pretio sunt, 1. **The white Nutmeg**, Persicum à nuce moschata denominatum album. 2. **The red Nutmeg**, Idem rubrum. 3. **The Troy-peach**, i. e. Trojanum aut forte Trecense à Trecis, i. e. **Troyes** urbe Gallica. 4. **The Isabella Peach**. 5. **The Savoy**, Sabaudicum. 6. **The Bourdeaux**, Burdegalense. 7. **The early Newington**, Novingtoniense præcox. 8. **The old Newington**, Novington. vetus. 9. **Violet Muscate**, Muscatum violaceum. 10. Persicum. 11. Mutinense, *Modena*. 12. Morello. 13. Rumbulliam. 14. Bellice. 15. **Scarlet P.** 16. **The Royal**, Regale. 17. **Ricket P.** 18. **Bloody Monsieur**.

VI. *Nucipersica, quòd nucum Juglandium faciem repræsentet* C. B. *Nucipersica* Park. parad. J. B. **The Nectarine** *à sapore delicatissimo nectareo.*

Nucipersica arbor est humilis, Persicâ plerunq; minor, trunco & ramis majoribus albicante cortice tectis, virgis & surculis tenerioribus valdè rubentibus; foliis Persicinis adeò similibus ut discerni nequeant, ni fortè minora sint [Amygdalæ, sed majoribus *Ruel.*] flore Persicæ, puniceo. Pomum emicat, viride, carnosum, succulentum, minus & rotundius quàm Persici, nullâ ad latus rimâ sulcatum, nec ullâ exteriùs lanugine pubescens, carne firmâ & solidâ, sapore delicatissimo, durâ intus & scabrâ nuce in qua nucleus Amygdali aut Persici amarus.

Nucipersicæ septem species seu varietates recenset Parkinsonus in Paradiso.

1. *Nucipersica moschata* ab odore fructûs dicta: carne est rubra, optimæ notæ. Nonnullis eadem sequenti putatur.

2. *Nucipersica Romana rubra, seu racemosa.* Florem habet amplum, purpurascentem, Persicæ, fundo exterius rubente, interiùs viridi: fructum exteriùs pulchrè rubentem, agminatim nascentem [duobus tribúsve simul] saporis optimi.

3. *Nucipersica rubra notha*, florem habet minorem minúsque apertum quàm præcedens, petalis filamentorum ferè instar tenuibus. Fructus exteriùs rubent & ad singulos nodos singuli nascuntur: præcedente etiam cùm plenè maturuit gustui crudior videtur.

4. *Nucipersica flava*, quæ duplex est, alia fructu teneriore & sapidiore, alia fructûs carne duriore & minùs probâ.

5. *Nucipersica viridia* majora & minora. Hæc à nonnullis omnium præstantissima habentur.

6. *Nucipersica alba*, quæ non vidit Parkinsonus. Præcedente etiam quando matura exteriùs albidiora esse dicuntur & specie ab iisdem distincta. Præter prædicta in Catalogo Nucipersicorum hodie celebrium in Anglia ad me missum invenio, 7. **The Murrey Nectarine**. 8. **The Tawney**, utrumque à colore denominatum, ut & 9. **The Yellow**, i. e. flavum. 10. **The Russet**. 11. **The painted**, pictum seu variegatum. 12. Algerianum, à loco dictum. Cæterùm Nucipersicam non indè dictam putamus quòd, fructus ejus faciem parentis succúmque adoptionis exhibeat (cùm à Persica in Juglandem insita nata credantur) sed, (ut rectè C. Bauhinus) à similitudine quàm fructus glaber & viridis habet cum Juglande, cortice exteriore viridi adhuc tectâ.

VII. *Amygdaloperſicum* J. B. Park. *Persica Amygdaloides* C. B. **The Almond-Peach**. *J. B.*

Arbor est inter Amygdalam & Persicam ambigens materie, folio, fructu. *Folia* enim oblonga, serrata, pediculo plusquam semunciali, virentia, sapore amaro. *Flos* quinque constat foliolis rotundis, colore carneo, ungue sanguineo, staminibus multis purpurantibus ex umbilico calycéve quinquepartito rubente, Carnis pulvinus densior & copiosior quàm Amygdalis; minùs copiosus quàm Persicis. Os licet Amygdalarum, ut Persicis tamen rugosum: nucleus qualis Amygdalis. Teneriorem fructum antequam durescat putamen condiunt. Nucleus verò edulis ut Amygdalarum, à quibus vix gustu discerni queat.

Spurium genus esse videtur, de quo J. Bauhinus sic rhetoricatur. Hæc soboles mediam inter utrumque progenitorem naturam, ut spero, contraxit: attulitq; insitionis, ut arbitror, diligentia, aut satorum mistio novum adulterii genus, ità ut ex Amygdalo seu Nuce Græca & Persico progenies invisa prioribus seculis exoriretur, utriusq; parentis ingenium referens, & effigiem simul adoptans: hoc est, Malum quod foris æmula facie Persicum Pomum mentitur, intus dulcem Amygdalam & facie & gustu repræsentet, ipsum rectè uterque parens Amygdalo-persicum nominabit.

Ex

Ex vulgatis insitionis modis hanc varietatem initio ortam non puto, cùm fructus surculi aut gemmæ naturam perpetuo sequatur.

Præter enumeratas alias adhuc Persicorum species proponit Parkinsonus,

1. *Persica alba majora*; cuticulâ sunt & carne alba, boni saporis.
2. *Pers. alba minora*; parvitate sola à præcedentibus differunt.
3. *Pers. incarnata* trium generum, bina rotunda, tertium oblongum: omnia colore sunt albicante, rubro perfusa: rotundum minus vulgatius est & magis serotinum.
4. *Pers. incarnata grandia*, præcedenti rotundo similia sunt sed majora, & serotina.
5. *Pers. ferruginea* aut *ruffa*, omnium frequentissima in Anglia, gustu non adeò grato aut laudabili.
6. *Pers. Islandica*, pulchra & palato grata.
7. *Pers. Novingtonensis*, The Newington Peach; colore exteriùs è viridi albente, è latere tamen soli opposito rubicundâ, sapore optimo, circa festum S. Bartholomæi matura.
8. *Persica du Troas*; magna sunt & oblonga, ex albo flavicantia, extrinsecus rubentia, præcocia.
9. *Pers. Reginalia*, pulchra & grandia è flavicante fusca rubro saturo velut obumbrata, sapore jucundo, circa festum S. Bartholomæi matura.
10. *Pers. Romana*; inter laudatissima habentur.
11. *Pers. Hispanica*; colore sunt exteriùs ex obscuro rubro flavicante, intus alba.
12. *Pers. nigra*; colore extrinsecus obscurè brunneo, sapore aqueo; tardè maturescunt.
13. *Pers. Alberzana*; serotina sunt, & saporis non contemnendi.
14. *Pers. Monensia* duorum generum longa & breviora; utrumq; laudabile, brevius tamen sapidius est.
15. *Pers. Cerasina* ob parvitatem dicta, boni sunt saporis.
16. *Persica flore pleno Ger. emac.* in curiosorum hortis frequens.

Multa adhuc alia Persicorum genera à curiosis in hortis aluntur, quæ, ut suspicor, non secus ac Pira & Poma, sationi originem suam debent, unde novis quotannis enascentibus eorum numerus infinitus aut incertus est, ut omnibus enumerandis nemo sufficiat: Quocirca nos jam dictis contenti erimus.

Persicæ quibuscunque locis proveniunt, ut tradit Palladius; Sed & pomis, & frondibus, & durabilitate præcipuæ sunt, si cœlum calidum, solum arenosum & humidum sortiantur: Frigidis verò, & maximè ventosis, nisi objectu aliquo defendantur intereunt. In Italia, Hispania, Gallia, Germania, Anglia & per totam Europam in hortis & vineis frequentissimæ sunt. At in frigidioribus, ut ad frugem perveniant defendi postulant: unde juxta parietem Soli meridiano oppositum Persicas plantare mos est, tum ut parietis objectu à ventis Septentrionalibus defendantur, tum ut Solarium radiorum calore ex reflexione geminato fotæ fructus ad maturitatem perducant, qui aliàs frigore perusti statim à flore explicito tenelli & invalidi interirent & deciderent. Quinetiam ramis superfluis amputatis reliquos extendunt, parieti applicant, & vinculis, adactis clavis, affigunt, ut libero radiis aditu facto, rami, surculi, gemmæ omnes eorum beneficio fruantur, & tepore exhilaratæ tum flores explicent, tum fructus percoquant. *Locus.*

Florent Martio & Aprili, tardiùs aut citiùs pro natura loci. Fructus magna ex parte Septembri perficitur. Præcocia passim Augusto maturantur, & in calidis regionibus etiam citiùs. De satione, insitione reliquâque cultura consulantur rei Rusticæ scriptores. *Tempus.*

Galenus & Paulus Persicorum omne genus damnant, ut pravi succi, & quæ noxam ventriculo inferant; Suadent itaque & ut initio refectuum ante alios cibos sumantur, & nè aqua superbibatur, sed vinum meracum. Addit Paulus eos qui crebriùs iis ad satietatem vescuntur febre corripi; lædere & nervos proprietate quadam. *Vires.*

Ego tamen non video cur Plinii & Dioscoridis sententia, Persica sci. ventriculo utilia esse, & alvum bonam præstare, nec alium iis innocentiorem cibum, omnino damnetur & rejiciatur. Neç enim verisimile est, fructum adeò sapidum & delicatum, qui nostro quidem palato præ omnibus fugacibus arridet, ità ut à natura ipsa nobis ad edendum commendata videatur, noxium prorsus & insalubrem esse. Oportet tamen ut delectus Pomorum habeatur, & ut modus in iis ingerendis servetur. Hinc quæ de Persicorum noxa à Galeno & aliis dicta sunt, de præmollibus intelligenda esse credit Amatus: secus enim ait esse de Duracinis, ex quibus optimus spirat odor, suavis, gratus & spiritum recreans: nam eorum sapor delicatissimus est, cum quadam austeritate, qua mediante stomacho conducit & ipsum roborat. Imò omnes principes Hispaniarum & viri delicatissimi ea post victum comedunt, nonnisi vino priùs infusa, & nullam indè noxam evenire persentiunt.

Difficulter adservantur Persica, quia non aliud pomum fugacius, ut rectè Plinius, unde à matronis nostris, aut Confectoribus quos vocant, rarò condiuntur. J. Bauhinus condiendi modum hunc præscribit; ritè lecta manu, decorticatáque & officulis exemptis optimè purgata cum aqua & saccharo decoquantur ad consistentiam syrupo debitam. Mirificè placent ægrotantibus, præsertim siti & linguæ ariditate vexatis, refrigerando corroborant, & in omnibus calidis morbis apprimè conducunt.

Brassavola sub cineribus coctum unum vel alterum Persicum ægrotantibus suis offerebat. Cibum verò delicatissimum esse & ægris perquam gratum affirmat Amatus.

Folia ob amarorem suum in cerevisia aut lacte decocta & pueris exhibita lumbricos intestinorum enecant & expellunt. Galenus trita & umbilico imposita id præstare ait. Parkinsonus etiam alvum leniter solvere scribit, si sufficienti quantitate exhibeantur.

Idem præstant & flores, efficaciùs etiam quàm Rosæ Damascenæ, in quem usum ex iisdem cum saccharo contusis fit conserva, manè potissimùm jejunis exhibenda; sed & syrupus paratur ad prædictos effectus aptissimus. Recentes, autore Matthiolo, non tantùm alvum dejiciunt, sed & vomitiones cient, & Hydropicorum aquas pellunt in acetariis esitatæ, sed non absque ægrotantium labore. Aqua destillata florum maculas faciei delet.

Gummi arboris commendatur ad alvi fluxum, calculum, impetiginem, tumorem faucium, aſperitatem arteriæ, ſputum ſanguinis, vitia pulmonum, dyſenteriam commendatur. Varios utendi modos ad prædictos affectus vide apud *J. B.* in hiſt. è Valeriano, Matthiolo, Geſnero.

Nucleos commendat Matthiolus ad ventris torminas ad ebrietatem prohibendam [ſex ſeptemve præſumptos] ad Alopeciam [tuſorum & in aceto decoctorum pulticulam.] Oleum contuſorum ad ſomnum conciliandum, ad hemicraniam temporibus illitum; ad colicam tam potum quàm clyſteribus infuſum: ad iliacam paſſionem & calculum, quatuor unciis potum. Aquam è nucleis Perſicorum 50. Ceraſorum 100. florum Sambuci manipulo in vini Cretici libris tribus maceratis, fictili per decem dies in fimo ſepulto, deſtillatum mirum in modum renum calculos pellere ſcribit Matthiolus.

Perſica malus Africana nana flore incarnato ſimplici. Amygdalus Africana vulgo Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni.*

Complures emittit virgulas lignoſas flexiles, rubentes, quibus alternatim hærent folia ſemidigitalia, in obtuſum tendentia mucronem, Malo Perſica anguſtiora, pallidè virentia, per ambitum leviter ſerrata, crebrioribus venis & rugis inſcripta, prodeuntibus ad ſingulorum exortum binis ex adverſo tenuiſſimis corniculatis villis, velut in communi Perſica. Ad ſummitates virgularum oriuntur *flores*, parvi incarnati, roſei coloris, inſidentes quinq;-radiatis calycibus, modò multiplici, aliquando ſimplici petalorum ſerie referti, coloris, ut dixi, incarnati Roſei jucundiſſimi, odoris languidi. Hos excipiunt *fructus* rotundi, ſubhirſuti, Perſicæ quidem haud abſimiles, ſed triplo minores, ſaporis non adeò grati. Reperit hoc arbuſtum D. Hermannus ſponte luxurians ad promont. bonæ ſpei. In hortis noſtris frequens habetur cultum.

3. *Umari vel Camarinhas* Piſon. Marcgr. *Arbor Prunifera Braſilienſis, fructu Perſici inſtar molli.*
Piſon. Marcgr.

Arbor vix mediocris altitudinis, in campis gramineis amplè ramis ſuis expanditur; *caudice* quidem mediocriter craſſo, nam plerunq; tres, quatuor aut plures juxta ſe naſcuntur, ligno albo, Betulinum ferè referente: in ramis autem ramulos habet, tres aut quatuor digitos longos, perpetuis ſpinis obſitos, & in iis *foliola* cylindracea, Caſſiæ ferè ſimilia ſed paulò anguſtiora, vel directè, vel alternatim oppoſita, ſaturatè viridia, nervo ſecundùm longitudinem & venis obliquis, vix digitum longa.

Poſt florem (*quem Auctor non deſcribit*) parvum, flavum, ſuccedit *fructus* formæ ovalis, magnitudine Pruni, ad viſum & ad tactum referens Perſicum noſtras, coloris autem ex viridi pallidè flaveſcentis, carne quoq; flaveſcente, paucâ, dulci, quæ ambit lapidem magnum, ovalem, albicantem, qui continet nucleum edulem. Maturus fructus menſe Martio ſponte decidit.

Vires. Crudus comeſtus turbat ventriculum, & facilè excitat vomitum: idcirco integer ſolet coqui, & unà cum nucleo contundi, atq; cum carne vel piſcibus loco panis vel farinæ comedi.

Locus & Tempus. Frequentiſſima eſt hæc arbor in campis graminoſis juxta fluvium *Cunkao, Mopebi,* & *Rio grande* quoq;. Menſe Martio fructus ſponte decidit & colligitur.

Alterius *Umari* ſpeciei meminit Piſo, minùs altæ, fructu præcedenti non diſſimili, ſed nigricante colore & ſapore acidiore, qui ſtomachi æſtum temperat & à febricitantibus expetitur.

4. *Perſicæ affinis in Taprobana* C. B. *Arbor Gehuph ſive Cobban* J. B.
Thevet.

Foliis eſt parvis, quemadmodum & arbor, quæ ſiliquam catharticam fert, ramis brevioribus, cortice flaveſcente ſive croceo, fructu craſſiuſculo & rotundo pilæ luſoriæ inſtar, in quo nux Avellanæ par coercetur, quæ nucleum includit valdè amarum, qui linguæ ad modum radicis Angelicæ ſaporem refert.

Vires. Fructus ad ſedandam ſitim commodiſſimus eſt. Eo tamen nucleus, quamvis amarus, longè præſtantior, è quo oleum eliciunt Sumatrani (apud quos hæc arbor naſcitur) ad Hepatis & Lienis dolores valdè proficuum, ſive intus ſumptum, ſive foris inunctum: quod & articularis morbi, cui hujus inſulæ incolæ valdè obnoxii ſunt, ſummum eſt remedium.

Ex eadem arbore manat gummi utiliſſimum ad affectus prædictos cum mediocri oleo ſolutum, & cataplaſmatis formâ partibus laborantibus applicatum.

Hanc arborem Perſicæ affinem eſſe ex deſcriptione non conſtat, quia tamen C. Bauhinus, neſcio quo argumento, eò refert, & fructus breviſſimo vel nullo pediculo arbori proxime adhærens depingitur, nos quoq; eam Perſicis ſubjunximus.

CAP. III.

De Amygdalo.

AMygdalus, Græcis Ἀμυγδαλέα & per contractionem Ἀμυγδαλῆ vocatur: Fructus Ἀμυγδάλη & Ἀμύγδαλον. Amygdalam Græcis nominari Herodianus Alexandrinus autor eſt παρὰ τὸ ἐς τῷ, μετὰ τὸ χλωρὸν ὥσπερεὶ ἀμυχὰς ἔχειν πολλὰς, quòd poſt viride putamen nucleos ſcarificatos oſtendat, & in rimulas dehiſcat, quas ἀμυχὰς vocant, Athenæo teſte.

Latinis etiam, ut Catoni, Nux Græca vocatur, quamvis Columella Nuces Græcas ab Amygdalis videtur diſtinguere, unde Ruellius eum per Græcam nucem tantùm Amygdalam amaram intellexiſſe ſuſpicatur.

Naxia

Naxia Amygdala, à Naxo insula dicta Veteribus Græcis maximè commendantur: Secundas partes Cypria sibi vendicabat, quæ præter cæterorum morem repando cacumine prodibant.
Amygdalus à Persica cui aliàs persimilis est, differt pulvinato fructûs callo minùs spisso & per maturitatem ficciore, ossiculo longiore, lævi, & scrobiculis insculpto.

1. *Amygdalus sativa* C. B. *Amygd. dulcis & amara* J. B. The Almond-tree.

J. B.
Tam arcta foliis Amygdali est cum foliis Persicæ similitudo, ut difficulter distingui possint, oblonga, angusta, acuminata, crenata, valdè obscuro amarore, majore autem lentore prædita. Flos quoq; non absimilis nisi majore candore participaret [Alibi dicit, se Patavii observâsse flores usq; adeò floribus Pomorum similes, ut facilè eis, qui priùs non viderint, imponant, nisi tempus florendi diversum, & cortex Persicorum cortici similis discriminarent] folia præit. Pomum Persico non ineptè compares, sed compressum & in arcum tensum pulvinato callo, minùs spisso, eduli, acidulóq; dum tener est, sponte in maturitatem tendente fructu dehiscente, & facilè ossiculum læve superficialibus scrobiculis pervium relinquente. Putamini aliàs fragili aliàs duro nucleus inest dulcis, cuticulâ tenui, rufa, veluti pulvisculo respersâ obductus, tam in culinæ quàm in Seplasiæ usum; vel amarus Officinis magis expetitus. Lachrymam quoque plorat in gummi concrescentem arbor ipsa. Radix quæ ex medio trunco descendit (autore Theophrasto) prægrandis est, & altè demissa citò germinat.

Amygdalarum plures sunt differentiæ, maximè celebris est in dulces & amaras. Matthiolus Dulcium plures facit differentias: magnas, parvas, mediocres, compressas, rotundiores: quarum nonnullæ durissimo integuntur operimento; aliæ fragili. His addit J. Bauhinus Amygdala lanugine carentia: item Amygdalas, vulgaribus per omnia similes, triplo tamen aut quadruplo minores, & ad proportionem gracilem nucleum continentes, eásque ex observatione Cordi duûm generum, dulces & amaras.

Amygdalæ fragili & flexili putamine, infit J. Bauhinus, multiplici ratione à vulgatis differunt. Primò putamen nullis foraminibus habent punctatum aut scarificatum, sed quodammodo sulcatum potiùs, cui extrinsecùs venulæ albæ ex carne separata residuæ adhærent. Latitudo uncialis ferè, longitudo unciâ major, cortex quàm Juglandis aut Amygdalæ fragilior, ut levissimo digitorum pressu vel quamvis hujus generis puer decennis facile frangat, nihilominus pulchros & bene succulentos intus continet nucleos, nescio quid in ipso etiam gustu, si rectè judicamus à vulgatis discriminis habentes. *Amygdalæ fragili putamine.*

Amygdalorum maximorum, mediocrium & minimorum descriptiones vide apud J. Bauhinum.

Apud nos maximi æstimantur Amygdala Jordanica dicta, quæ & majora sunt, & longiora, & angustiora, crassiora tamen & teretiora, vulgaribus Valentianis, gustu etiam delicatiore.

Loca amat Amygdalus calidiora; unde in Belgio, Germania superiore, Anglia fructum raró perficit & maturat. In Italia & Galliæ parte Meridionali abundat: in Gallo-provincia Delphinatúque Amygdalis consitæ sunt planities patentissimæ. Durum, siccum, calculosúmque solum (ut ait Palladius) cœlúmque calidissimum, Amygdalis longè commodius est quàm humidius; nam si solum altum sit & pingue, nimia pabuli ubertate lascivientes sterilescunt. Rauwolf. tradit circa Tripolim in sepibus sylvestres provenire Amygdalas, quas C. Bauhinus à sativis specie distinctas facit. *Locus.*

Amygdala omnium prima floret in calidioribus, ut Italia, auctore Plinio, mense Januario, Martio verò pomum maturat: Mirum inquit J. B. intra mensem matura fieri Amygdala; unde placet lectio Plinii, non maturat, scribentis. Si quis tamen dicat tenellos fructus qui esui apti sunt dici posse maturos, per nos licet, modò concedat improprie id dici. Nam propriè loquendo Poma tum demum matura sunt cùm ex Arboribus decidunt. Amygdalæ autem, Matthiolo teste, etiam in Apulia, regione calidissima, Augusto demum leguntur. *Tempus.*

Verùm in Amygdalis uti & Persicis aliísque arboribus pro climatum diversitate variat florendi tempus. In Italia enim & Gallia Narbonensi Februario aut etiam Januario florent Amygdalæ. Patavii & Lugduni Februario & Martio, Genevæ Aprilis principio, & ità Basileæ, aut Martio si mitius sit cœlum veris. In genere tamen flore sunt præcoci, aliarúmq; arborum flores præveniente, qui si per tempestatem licet mense etiam Februario se aperiant.

De satione & cultura Amygdalarum nihil dicam. De his consulendi Theophrastus, Plinius, Columella, Palladius, alíique rei rusticæ scriptores.

De usu Amygdalorum in cibo & medicina si fusiùs agere vellem, omniáque quæ ab aliis dicta sunt & adhuc dici possent persequi, vix integrum volumen sufficeret. Brevitati ergo studens multa omitto penes Botanicos eosque qui de materia Medica scripserunt requirenda.

Amygdalæ dulces multùm nutriunt & corpus pinguefaciunt; quantumvis Galenus eas leviter alere scribat. Galeno opponimus Dioclis apud Athenæum, Simeonis Sethi aliorúmq; auctoritatem, & quotidianam ferè experientiam. Humorum acrimoniam leniunt, semen genitale augent, unde tabidis & macilentis conveniunt. Exhibentur autem præcipuè in emulsionibus. *Vires.*

Lactis Amygdalini parandi modum describit J. Bauhinus his verbis, Amygdalarum dulcium à cuticula expurgatarum (quod fit aquâ tepida, non fervente, ne oleosa substantia provocetur in actum, sicque lac non bene album fieret) quantum voles, ℥iij. vel iiij. Addi possunt semina Melonum & Cucurbitarum itidem decorticata ad ℥j. seminum Lactucæ & Papaveris albi (si refrigerare magis voles, somnúmque placidum, non violentum, quod fit opiatis, accersere) singul. ʒj. vel ij. Contundantur in mortario marmoreo, quod omnium optimum ad hanc rem, sensim affusâ aquâ coctâ, aut decoctionis hordei vel etiam sero lactis pro ratione scopi; trajice per linteum, & in loco frigidiusculo reserva; nam citò acescit. Possis cum solo hordeato & Amygdalis parare.

Sunt qui moti autoritate Avicennæ, dicentis Amygdalas ob suam unctuositatem commovere choleram, sibi persuadent non tutum cremoris seu lactis Amygdalini usum febricitantibus, & iis qui stomachum

machum biliosum habent, facilè inflammare, mittere ad caput vapores, vulnerato capite iis non utendum, excitare dolorem capitis. Nos in cremore unctuositatem illam non observavimus, nec quicquam nocumentorum jam dictorum, licet in febribus & calidis morbis sæpius usi sumus, ut utamur ipsi indies, etiam in nostro corpore *J. B.* J. Bauhino nostra etiam experientia suffragatur, qui Lac Amygdalinum maximo solatio & levamine, in febribus sæpe potavimus, nec ullum indè vel levissimum nocumentum aut incommodum sensimus.

Oleo Amygdalarum dulcium, in raucedine & faucium asperitate nullum novimus præstantius remedium. Pulmoni & pectori utilissimum esse nostrâ experientiâ multorum commodo sæpissimè exploratum inquit J. Bauhinus. Ad Orthopnœam, ℞. Olei Amygdalarum ℥ij. Sacchari candi ʒij. Fiat eclegma. *Chesneau* è Thonero. Nos recens expressum syrupo aliquo Thoracico, ut Hyssopi aut Hederæ terrestris, affusum unà agitare & miscere adeóque bibendum præbere (parva quantitate una vice) solemus, sed sæpius repetere illius usum, denuo agitantes vas, nam oleum à syrupo facile recedit, eíque supernatat. De hoc oleo J. Bauhini sunt quæ sequuntur. Est sanè medicamentum verè εὐπόειςον, & ad multa efficax, blandum, gratum, & quidam veluti typus aliorum oleorum ejusdem generis: Scimus quid possit in colico dolore ab induratis fæcibus, ab humore acri, in quibus tutò & maximo successu multoties exhibuimus. Sed recenter oportet esse expressum. Dos. à ℥iij ad ℔ß. vel per se, vel in jure carnium. In constipata alvo mite, tutum & probatum medicamentum, etiam renum dolore divexatis. Est etiam insigne anodynum, & unicum propemodum infantium medicamen: quibus etiam recens natis exhibetur ad tormina ventris compescenda cum Saccharo penidiato ad ʒij. Mesues oleum hoc duritiem omnem & siccitatem juncturarum & aliarum partium emendare, impinguare, conferre hecticis, semen augere, ardoriq, vulvæ & urinæ injectum commodare scribit. Convenit etiam mulieribus post partum difficilem ad dolores leniendos. Extrinsecùs vel per se inunctum vel cum oleo Tartari mixtum [cum melle Diosc.] maculas faciei, à Sole aut etiam frigore perustis medetur, & cutem erugat.

Gummi Amygdalinum ad multa commendat Dioscorides: quòd verò illud astringere & calefacere scribit, J. Bauhino verum non videtur. Facilè tamen concesserit astringere per accidens, nempe glutinando, viscido liquamine in humore aliquo dissolutum, qua ratione dysentericis quoq; prodesse putat.

Magma reliquum post expressionem olei ad extersionem manuum & faciei & cutis lævigationem quovis sapone præstantius est.

Amygdalæ amaræ calidæ sunt & siccæ, atten. aper. extergunt, diureticæ sunt, obstructiones jecoris, lienis, mesenterii, uterique reserant. Extrinsecùs lentigines tollunt si masticatæ illinantur, capitis dolori subveniunt (in frontalibus.)

Amygdalas amaras quinæ senæve si præsumantur ebrietatem arcere Plinius & Dioscorides tradunt, rémq; exemplò confirmat Plutarchus in Sympos. l. 1. quæst. 2. Ipse quoque Dioscorides in Eupor. mulsarum Amygdalarum amarum cyathi unius mensurâ ebrietatem arcere scribit. Novimus tamen (inquit J.B.) qui amuletum illud adversùs ebrietatem in usu habentes nihilo secius à Baccho obruuntur, ac nimiâ sui remedii fiduciâ decepti ità prosternuntur, ut nec manus, nec pedes suo ampliùs fungi possint officio.

Amygdalas amaras vulpeculis si comedantur lethales esse tradunt. Marcellus Virgilius in fele, septem aut octo exhibitis, mortiferam earum vim expertus est: Jo. Lutzius in gallinis, quæ ex esu magmatis post olei expressionem projecti interierunt. v. J. B.

Experientia compertum est, oleum Amygdalarum amararum præ omnibus oleis, auribus esse convenientissimum.

Qui de facultatibus Amygdalarum disserere vult (inquit C. Hofman.)

1. Hoc imprimis debet præ oculis habere quod Galenus monet 6. *Simpl.* etiam dulces habere aliquid amaroris, qui tamen à dulcedine vincitur. Hoc clarum facit ætas, ob quam amarescunt ac mel. Hinc omnes detersoriâ & abstergente facultate pollent.
2. Deinde & hoc debet animadvertere, ut sive dulcibus, sive amaris velit uti, utatur recentibus non rancidis, nam vetustate aquea humiditas absumitur & evaporat, adeóque evadunt prorsus oleosæ.
3. Ab hoc pendet tertium, quousq; progressæ sunt illæ quæ nondum sensibiliter sunt rancidæ. Quæ enim recentissimæ sunt, quia plurimum habent substantiæ illius aqueæ, quæ amarorem illarum obscurat penitus, ventriculo sunt amiciores, sive alimenti sive medicamenti loco usurpes minúsque caput tentant. Quò magis autem progrediuntur eò fiunt deteriores. Recentissimæ autem sunt, quæ extus fulvissimæ, planæ & non rugosæ, intus albissimæ.
4. Et illud non videtur prætermittendum, semper & in omni usu detrahendum esse corticem illum flavum immediatè obhærentem nucleo. Ille enim quia terrestri sua substantia obtundit & mitem calorem dulcium & acrem rancidarum, quivis videt causam. Hactenus C. Hofmannus.

Amygdalas tenellas antequam officula induruerint mensis secundis inferunt, & integras una cum tegumentis esitant Itali, súntque revera subacido sapore palato & ventriculo accepti.

Ex Amygdalis contusis cum Saccharo & aqua rosacea fiunt delicatissimæ illæ placentæ *Marcipanes* dictæ, quæ palato mirificè gratificantur, & principem nostro judicio inter bellaria locum vendicant. Ex iisdem cum Amylo & ovis conquassatis debita proportione mixtis & contemperatis parantur lagana illa nostratibus tantopere expetita & in præcipuo honore habita, quæ *Macaronos* appellant. Hæc autem in clibano coquunt. Ex iisdem itidem cum Saccharo & aqua rosacea ad pultis consistentiam aut paulò crassiorem comminutis fit Butyrum Amygdalarum dictum. Aliáque insuper multa dulciaria, pastæ & cupediæ ex iisdem efficiuntur tum sanis tum ægris grata & salubria.

Integra cum ficubus aut uvis passis comeduntur, & Saccharo etiam incrustantur. Quocunque autem modo sumptæ gulæ blandiuntur, & ventriculo etiam si probè comminuantur conveniunt. Aliàs enim si non penitus atterantur dentibus, adeò densa & compacta est earum substantia, ut particulas deglutitas integras rejectas videas, quod observavit J. Bauhinus.

Vanslebius in Itinerario suo Ægyptiaco observat, inundatione incipiente aquam Nili primò viridescere, deinde rubere valdéque turbidam & cœnosam fieri ad accessum Æthiopici diluvii; quæ res valdè incommoda & nociva calidæ istius & siccæ regionis incolis foret, ni callerent artem aquam facili negotio depurandi & clarificandi; quæ hujusmodi est: Aquarii nempe & bajuli quamprimum hydrias suas seu cantharos aqua repleverint, interiora eorum pastâ ex Amygdalis contusis paratâ affrictâ oblinunt, quo aqua brevi fæcibus secretis, seu ut Chymici loquuntur, præcipitatis, clara & crystalli instar pellucida evadit. Amygdalarum defectu aut inopiâ ex Armeniacorum nucleis pari modo contusis pastam parant ad eundem usum. Quin & farinam Fabarum eundem effectum præstare Vanslebius ab Ægyptiis edoctus est.

2. *Amygdalus Indica nana* Hort. Reg. Par. Hort. Lugd. Bat.

Herman.

Arbuscula est fruticosa, radice tenui, alba, reptatrice: Caudice digitum crasso, trium quatuórve pedum altitudine: ramis crebris, gracilibus, quos pallidè flavescens tegit cortex; Foliis, floribus & fructibus ab Amygdalo sativa nonnisi parvitate differentibus.

Floret vere, fructus Autumno perficit. *Tempus.*

3. *Adamaram.* * H. M. *Amygdala Indica* Jo. Nieuhoff. itiner. * *P. 4. T. 3, 4. p. 5.*

H. M.

Præcelsa est arbor & speciosa plurimùm, ramis decussatim in alios minores divisis brachiata, ità ut velut alæ expansæ videantur, ac, uti in Abiete, Pinu & *Panja*, sursum versùs magis magisq; gracilescant frondes, donec pyramidis ferè formam attingat. *Ligno* est albo, præduro, cortice glabro, extus cinereo, intus rubicundo munito; ramulis verò tenerioribus, viridibus ac lanuginosis. *Radix* cinerea, rubicundo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* brevibus, rubicundis, ac villosis petiolis plura simul juncta, ac in orbem expansa, ramulis utrinque inhærent, oblongo-rotunda, splendentia, glabra, longitudine sesquispithamam, latitudine spithamam circiter æquantia, supernè viridia, infernè è viridi flavescentia ac lanuginosa: sapor amarus, odor nullus. *Flores* exigui, inodori, ac insipidi, tenuibus, rubicundis ac hirsutis petiolis inter expansa folia ramulis (uti Ribium flores) racematim cohærent, quinque acuminatis, densis, intus albicantibus, extus viridibus foliolis constantes, decem in medio tenuibus, albicantibus *staminibus*, tot *apicibus* dotatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus, quinque nimirum stellulæ in modum inter foliola expansis, quinque verò erectis, inter quæ *stylus* prodit viridis, hirsutus, ipsius fructûs rudimentum. *Fructus* oblongo-rotundus, compressus & in arcum tensus, Amygdalæ persimilis at major; cortice primùm viridi, glabro ac nitente, dein rufo, scabro & duro obductus, eo verò in maturitatem tendente dehiscente, & facilè officulum leve, oblongo-rotundum relinquente, putamini duro nucleus inest albicans, sapore Amygdalæ, præterquam quòd inter masticandum, secus ac Amygdala, penitus dissolvatur, nullâ remanente ipsius nuclei substantiâ. Hic autem nucleus duobus constat albicantibus ac rotundis foliolis, spiraliter convolutis, quæ in medio juxta longitudinem patens foramen relinquunt, uti apparet si nucleus in aqua calida tantisper maceretur; tunc enim convolutione hâc laxata & soluta, nucleus in duo foliola rotunda candida, quæ pedunculo brevi albo insident, se expandit.

Nascitur hæc arbor in sylvis *Malabar*, locis præsertim arenosis, plurimúmque in hortis colitur. *Locus.* Ter singulis annis maturos exhibet fructus; cúmque floret antiqua decidunt folia, iis præcipuè in locis ubi flores erumpunt, atque ab anno tertio ad 80. non rarò frugifera manet.

Ex foliis arboris placentulas conficere nôrunt indigenæ, quas comedunt. Foliorum succus cum *Vires & Usus.* Oryzæ infuso mixtus & exhibitus humores biliosos temperat, capitis dolorem ex læsa alimentorum in ventriculo fermentatione ortum sanat, necnon acerrimis doloribus colicis medetur. E foliis tenerioribus & succo lacteo nucis Indicæ unguentum fit contra scabiem, lepram, impetiginem, similésq; cutaneos affectus: eadémque folia, oleo Palmæ oblita, ac foris gutturi imposita, faucium tumores resolvunt. Fructuum nuclei in deliciis comeduntur, ex iisq; lac emulgetur uti ex Amygdalis, necnon oleum exprimitur oleo Amygdalarum persimile, præterquam quòd nunquam rancorem contrahit.

4. *Amygdalus Æthiopica fructu holosericeo* Breyn.

Hujus ramum duntaxat ad se *à D. Beverning* missum describit D. Breynius his verbis, Is ex virga rotunda, recta, digiti min. crassitie, pedali, per duorum aut trium digitorum intervalla geniculis protuberantibus distincta, constat; cujus lignum subalbidum, haud durum ac ferè insipidum; *cortice* crasso, obscurè cinereo, multis punctulis ferrugineis guttato, ac per longum subtiliter striato, nonnihilq; lanuginoso obductum. Quodlibet geniculum *folia* septena, coronæ modo, summo ordine, plantarum stellatarum more circundant, viridia, sursum spectantia, Oleandri figurâ, magnitudine, duritie, atq; crassitie persimilia; pediculis etiam semuncialibus & longioribus inhærentia; sed venulis fibrisq; crassioribus & obliquioribus prædita, ac circum margines serrata. In secundo & tertio verò geniculorum inferiorum, supra foliorum exortum, *styli* sex videntur crassi, lignei, ex fusco cinerei & incani, duas aut tres uncias longi; qui circum virgam stellarum formâ in orbem aguntur. Hi mirum in modum fructibus multis, petiolos breves, crassos & lignosos habentibus, ornati, versùs pediculum angustioribus, in medio crassioribus, tumidis & ventriosis, anteriùs nonnihil reflexis, aut in recurvum similémque papillis apicem exeuntibus, cernuntur. Cæterum fructus illi

cum Amygdalis Europæis formâ ſunt pari, quibus magnitudine quidem nonnihil cedunt, ſed venuſtate maximè antecellunt, ob pulcherrimum denſis villis ſubtiliſſimis ſericeis, colore ad Cinnamomum vergentem pulvinatum callum, quo adeò ſcitè à Natura ſunt veſtiti, ut tactu non ſolùm tam lenes ac molles, ſed adſpectu etiam & ſplendore tam æquales holoſerico villoſo, ut nec præſtantiſſimi confectoris Holoſericorum manus elaborare illos elegantiores poſſet. Sub pulvinato hoc mirabili callo oſſiculum latet, non nimis duro inſtructum putamine, nucleum continens mediocrem, cujus ſaporem odorémq; obſervare accuratè non licuit.

Locus. Oritur in Promontorio bonæ ſpei.

5. *Amygdalæ Guyanenſes* Cluſ. exot. l. 2. c. 6. C. B. *Amygdala Guianenſis quodammodo triangula cum tuberculis* J. B.

Cluſ.

Valde craſſo & duro putamine erat præditus, ut non immerito Nux appellari queat, triangulæ quodammodo formæ: infima enim parte ferè rectilinea erat & depreſſior, binas uncias longa, deinde ab ejus lineæ duobus extremis in orbem ità aſſurgebat, ut ſemicirculum formaret, quinque pæne unciarum, qua parte longè denſior erat & magis tumebat, multis tuberculis per univerſum corpus ſparſis, coloris ex rubeſcente ſpadicei. Ea in binas partes ſecta magnum nucleum continere deprehendebatur, ejuſdem cum nuce figuræ, pelle ſive membranâ opertum rufâ, ſed interiore parte candidiſſimum, atq; in binas partes ſeparatum, inſtar Amygdalæ, cui etiam ſimilem ſaporem habebat: quâ de causâ, inquit, non ineptè forſan Amygdala Guyanenſis ſive Guyanica dici poſſit.

6. *Amygdalæ Peruanæ* C. B. *Fr. 2. cap.* 18. *l. 2. Exot.* Cluſ. *Amygdalæ Peruvianæ cortice triangulari rugoſo* J. B.

Cluſ.

Huic Amygdalæ Peruanæ nomen inditum, quia fortè operimentum quo tecta fuit illi ſimile quod Amygdalam tegit, aut quia nucleus quem continet Amygdalæ nucleo non eſt diſſimilis: certe (inquit Cluſius) hujus quam, aperiebam nucleus & ſubſtantia & ſapore Amygdalæ nucleum valdè referebat, ſed oſſis ſive lignei corticis qui nucleum continebat forma diſſimilis, nam triangularis erat, dorſo lato, in bina latera anguloſa deſinente, valdè rugoſo, quemadmodum & utrumque latus: ſupina pars etiam rugoſa, ſed anguſta & cuneiformis. In aquam conjecta hæc Nux non mergebatur, licet nucleum adeò integrum haberet, ut totum ligneum corticem expleret.

Tres ultimas arbores veras & genuinas Amygdali ſpecies eſſe non affirmo, nec enim ſcio an character genericus iis conveniat; quin potiùs contrarium ſuſpicor. Verùm quoniam à Botanicis peritioribus ad Amygdalos referuntur, nec mihi conſtat quò referri debeant, receptam ſententiam ſequi mallem, quàm abſque probabili ratione aliquid innovare.

CAP. IV.

De Nuce Moſchata.

NUx moſchata ſive myriſtica Recentioribus dicta, Veteribus incognita, nonnullis (ut C. Bauhino) creditur. J. Bauhino, ut & Gallandino, *Comacum* Theophraſti, *Cinnamum* & *Caryopon* Plinii eſſe videtur. Idem & *Chryſobalanon* Galeni eſſe ſuſpicatur.

Ob florem fructui contiguum, & fructum lanuginoſum, pulpâ densâ aliáſque convenientias, arborem hanc ad Pruniferas potiùs quàm Nuciferas referendam cenſeo, & Malo Perſicæ non Nuci Juglandi ſubjungendam. A reliquis autem hujus generis diſtinguitur triplici fructûs integumento, nucleo ovato, exteriùs rugoſo, pulpa interiore venis flavo-rubentibus variâ, aromaticâ.

Nux moſchata C. B. Ger. Park. *Aromatica vulgò muſchata* J. B. **The Nutmeg-tree.**

Nucem moſchatam conditam, prout ab Indiis adfertur, ſic deſcribit J. Bauhinus,

Perſicum malum mediocre æquat, primúmque pulvinato integitur, Juglandis aut Perſici in morem, calyce: huic ſubeſt mediocris craſſitudinis putamen ſeu cortex lignoſus, nullo nec odore, nec ſapore, intus cinereus, foris ex nigro ſpadiceus, valleculis hinc indè depreſſis inæqualis, quas extimo & huic jam dicto cortici interjecta *Macis* dicta explet, reticulato plexu certis locis durum illum corticem obvolvens, pertinaciùs circa pediculum adhærens, alioqui liber, & incubitu duntaxat levi appreſſus, facili negotio avellendus, coloris ex rubro flaveſcentis, ſaporis jucundiſſimi aromatici, acriuſculi cum amarore quodam, velut oleaginem quandam punctura remittens, quem & acu punctus reddit nucleus, quem vulgò omnes Nucem moſchatam vocant, Olivæ magnitudine, coloris ferè cinerei extrinſecùs & rugoſus, ſpadiceis & ex flavo-albicantibus venis undatim vel ſine ullo ordine hinc inde diſcurſantibus, ſubſtantiâ ſolidâ, ſed in pila fragili, nec difficulter in fruſta diſſiliente, ſapore & odore aromatico & ſubaſtringente.

Duûm maximè generum ſunt Nuces aromaticæ ſeu moſchatæ: unum figura Olivari, quod *fœmina* dicitur: alterum longius minúſq; rotundum, quod *mas*.

C. Bauhinus tres hujus arboris ſpecies diſtinguit. 1. Primam vocat Nucem moſchatam fructu rotundo. 2. Secundam N. M. fr. rot. parvo. 3. Tertiam N. M. fr. oblongo.

1. *Nux moschata fructu rotundo* C. B. *muscata rotunda sive fœmina* Ger. *Nux aromatica fœmina* J. B.

Descriptionibus aliorum imperfectis omissis, accuratam Gul. Pisonis adhibebimus.

Arbor est Persicis Malis aut Pyris haud dissimilis.

Cortice cinericeo est, ligno medulloso, medullá ex fusco rufescente. *Folia* parvis pediculis è ramis quibus arbor luxuriat, alternatim & ferè catervatim, raro singula dependent, læte viridia & tenuia, glabra, & nervo unico recto cum plusculis venulis obliquis prædita. Ea non recentia tantùm contrita manu fragrant, sed & cùm exaruerint acrimoniam servant, & vim Aromaticam insignem, ut esse etiam usui Indigenis queant. *Flores* floribus Pyri Cerasive sunt & magnitudine pares & colore similes, quique facilè cadant & parùm fragrent. *Fructus* succedens circa pediculum nonnihil turbinatus, cætera orbiculatior, non ipsis ramorum fastigiis nascitur, ut Nuces Juglandes, neque in foliorum alis, sed in ipsis hinc inde ramulorum articulis. Quà defloruit summum Nucis operimentum virens & rugosum, villosúmq; primò, satisq; densum est, deinde maturescens interstinguitur multis luteis, purpureis, aureisque maculis, sicut apud nos Armeniaca Persicáve Mala. Villus iste mox fissus & hians Nucem ostentat suo Maci quasi reticulo amictam, &c.

Nascitur arbor sponte, & frequens admodum, & sine cultura, in insula *Banda*, [quam nonnulli Moluccensium unam faciunt, plerique à Moluccensibus distinctam] & quidem sola, si Pisoni credimus. Alii in Moluccis inveniri tradunt & in *Zeilan*, sed infructiferas. *Banda* autem insula juxta Æquatorem sita, à Septentrione ad Austrum se incurvans, equinam veluti soleam constituere videtur, longa tres leucas, unam lata. Est hæc arbor annosa, & perpetuò virens & florens, perpetuóque nuces gerens, alias aliis maturiores. Proinde semper quidem bis, interdum ter fructum suum fert uno in anno. Vindemia prima fit Augusto & Septembri: altera Martio circiter; Tertia alio atque alio mense, prout faverit tempestas cœli. Legi nuces nisi benè maturæ non debent, aliter minùs sunt durabiles, Lectæ, corticibus exemptæ siccantur primùm ad Solem. Siccatis adimitur Macis. Postea Nuclei, quos Nuces vocamus, lavantur calce. Hac enim sola tutæ præstantur contra corruptionem, & omnem etiam externam injuriam, & aptæ per universum terrarum orbem longis navigationibus transferri. Optimæ sunt quibus color est ex rufo cinereus, sed interpolatus striis quibusdam albidioribus. *Locus.* *Tempus.*

Hunc fructum variæ quidem aves depascuntur, sed maximè Columbæ genus album & parvum, quæ dehiscente nucamento, illectæ suavitate Macis hunc cum Nuce eripiunt & devorant, nec nisi repleta ingluvie capacissima saginam deserunt. Nostrates ibi mercatores Columbis istis *Neut-eeters* sive Nucivoris nomen imposuerunt. Quas autem vorant Nuces post integras per alvum reddunt. Redditæ citiùs deinde germinant, utpote præmaceratæ fervore ventriculi. Arbores inde natæ, ceu præcociores, facilè sunt corruptioni obnoxiæ, fructúmq; ferunt cæteris multò viliorem, & hâc causâ neglectum incolis contemptúmq;, præter Macin, quem ad adulterandum meliorem adhibent.

Clusio Arbor est excelsa, Pyro haud minor, foliis Laurinis, minùs tamen duris, & paulò interdum latioribus, veriùs Arantii foliis propioribus, si appendices demas, alternatim & non ex adverso nascentibus, in ambitu non serratis, pediculis brevibus. *Fructus* singularis utplurimum ex tenuioribus extremis ramulis dependet, interdum bini. Exterius densum fructûs operimentum sulci cujusdam illud in binas partes æquales dividentis formâ præditum, eâque etiam parte maturum dehiscit. Macis color initio adeò rubens & elegans est ut admirationem pariat, sed aeri expositus paullatim illam elegantiam amittit, & flavescentem colorem tandem contrahit.

2. *Nux moschata fructu oblongo* C. B. *myristica oblonga sive mas* Ger. *Nux aromatica* J. B. *Pala Metsiri Moluccensibus.*

Non ideo mares dicuntur quia dignitate & facultate antecellunt, quasi natura majoritatem & longitudinem fecisset notam præcellentiæ. Quippe (inquit Piso) secus se res habet. Nam quantum mole cæteras superant tantùm ab his superantur virtute aromatica, omnibúsque dotibus Moschatæ nuci genuinæ & nobiliori concessis. Nomen verò à plebe habet, quæ sibi persuadet non ratione aliqua, sed superstitione mera, oblongam Nucem in cibo viris datam potenter eos ciere in Venerem, & facere solito strenuiores. Macis tamen ejus quamvis elegantissimi quoq; coloris sit, adeò est infirmis viribus, ut etiam nullo apud suos sit in pretio. Unde & arbor ex qua nascitur inter degeneres & sylvestres habeatur negligatúrq;.

Arbor ipsa foliis est longioribus (ut quæ interdum pedem Romanum æquent longitudine, latitudine tres aut amplius uncias) crassioribus, nervosioribus, prona parte canescentibus, supina viridibus & splendentibus. Nuces majores sunt, non solùm oblongæ, sed & quadratæ feré. Eæ non è ramorum interstitiis ut priores excrescunt, sed summis, & Juglandium instar simul ternæ quaternæve. Macis etiam resiccatus elegantioris coloris est.

Nux moschata subastringit, stomachica est, cephalica & uterina. Flatus discutit, coctionem promovet, halitum fœtidum oris emendat, fœtum recreat, lipothymiæ ac palpitationi cordis succurrit, Lienem minuit, alvi fluores compescit, vomitum sistit, Urinas ciet, visum etiam acuit. Aëtius pulmonibus officere scribit. *Vires.*

In dysenteriis aliisque fluxibus Nux Moschata meritò celebrari potest, quandoquidem diversas facultates, omnes in hoc affectu necessarias continet. Ejus oleosa substantia illinit intestina, nè radantur ab acribus humoribus, & dolores lenit; aromatica qualitas, in aereo spiritu consistens, partes nobiles penetrat, & mirificè corroborat; terrestris pars adstringit & exsiccat ulcera, cicatricémq; inducit. *Fab. Hildan.* lib. de Dysenter. c. 10.

Nuce moschata saccharo conditâ utuntur Brachmanes in omnibus frigidis cerebri morbis, Paralysi & aliis nervorum & uteri affectibus, quin & Cardiaca sensetur. Jam à multis annis ad nos adferri

cœperunt

cœperunt ex Indiis Nuces moſchatæ ſaccharo conditæ pro bellariis ad epulas lautiores. Delicatiores etiam nucamento ſeu exteriore cortice viridi delectantur ſolo, eúmq; ipſi Nuci præferunt dum planè eſt immaturus, tam propter odoris ſuavitatem, quàm propter ſaporis adſtringentis, atq; ob id ſtomacho amici jucunditatem. Docuit interea uſus non omnino innoxias eſſe iſtas delicias, neq; tantùm quando ſine, ſed quando cum ſuis nucibus ſumuntur. Pollent enim, eâque inſigni facultate narcotica, qua frequentiore aut largiore uſu ſoporoſos invehunt affectus. Hinc non diſſimile veri eſt quod tradit *D. Tavernier*, nimirum, cùm hæ nuces matureſcere incipiunt Aves Paradiſiacas harum veſcendarum avidas magnis gregibus ad Moluccas inſulas convolare, non ſecus ac Turdos vindemiæ tempore in Galliam; Nec tamen deliciis ſuis impunè fruuntur, nam cùm fructibus hiſce ad ſatietatem ſe ingurgitârunt, vertigine correptæ in terram velut ebriæ decidunt, ubi jacentium crura formicæ brevi comedunt.

Nuces ipſas ſiccatas [immoderatè ſumptas] eadem facultate donatas eſſe comprobat hiſtoria quam narrat Lobelius; nimirum, ſe in Anglia vocatum ad generoſam matronam prægnantem, quæ cùm ſummo deſiderio avide duodecim Nuces moſchatas tanquam panem commanducâſſet, incidit in delirium vel potiùs ebrietatem, ſed poſt impetratam quietem & ſomnum copioſum, repellentibus capiti admotis, convaluit.

Vulnus cujuſdam militis citò conſolidatum ab uſu Nucis Moſchatæ internè ſumptæ refert Tachenius in lib. de morborum principe p. 110. Hic fructus etiam celebratur à *Le Febvre* & à Wedelio in vulneribus conſolidandis. J. Bauhinus cùm in Apenninis montibus frigidam avidiùs bibiſſet ſubitò incidit in inſignes veſicæ dolores flatibus in ſcroto vexantibus accedente tumore, ſine tamen ulla hernia præcedente aut ſubſequente. Cùm exiſtimaret ſe in monte præ doloribus periturum, itineris ſocius Oſwaldus *Gabelckover* amicè obtulit Nuces moſchatas, quas ſecum habebat. Devoratis quatuor ſubito per D. G. & hoc remedio liberatus fuit à doloribus, atque iter perfecit ſoſpes & incolumis. *Memorabile inprimis experimentum.*

Ad paralyſin partium deglutitioni inſervientium Nux moſchata maſticata & deglutita eſt egregia. *Etmull.*

Exprimitur ex nucibus recentibus contuſis & in Sartagine fervefactis oleum l. communi, ad multa utile v. g. ad ventris tormina & dolores nephriticos (in liquore calido exhibitum) ad tormina infantium umbilico inunctum, ad nervorum articulorúmq; diuturnos dolores à frigore excitatos. Extrinſecus conciliat blandè ſomnum temporibus illitum.

Macin ſeu ſecundum involucrum Nucis Myriſticæ cum Macere Græcorum confundunt è Recentioribus Botanicis non pauci, vicinitate nominum, ut veriſimile eſt, inducti: cùm tamen hæc duo multùm inter ſe differant. Macer enim cortex eſt radicis in *Malabar* naſcentis, ſubſtantiæ frigidioris & terreſtrioris, & ob id ſiſtendis alvi fluxibus deſtinatus. Macis è contra tegumentum Nucis Indicæ, & quidem egregiè aromaticum eſt, multóque & ſpirituoſo calore plenum, unde & adversùs frigidos affectus, itémq; venenatos ſolet uſurpari.

Macis autem ille priuſquam ex pleno maturuit, & adhuc colore eſt elegantiſſimo coccineo, condiri apud ſuos ſale & aceto ſolet, & inferri primæ menſæ ad excitandum appetitum. Poſteaquam verò maturuit Macis, adimitur Nuci & exſiccatur ad Solem, collectúſque cum cura reponitur, ſervatúrque. Odore ſemper quidem grato eſt, ſed recens mirè jucundo: Sapore aromatico & ſuaviter amaro, & qui quandam à ſe ſiccitatem ori relinquat. Eaſdem vires quæ Nuci ei adſcribuntur; quia tamen partium tenuiorum exiſtit, ideo & operando efficacior, & magis penetrans habetur.

Macis oleum ut oleo Nucis quantitate cedit ſic qualitate antecellit: magíſque commendatur in nervorum affectibus & aliis frigidis morbis: quin & Podagram (mirabile dictu) pedi oblitum ſanare Cronemburgius refert.

Ad ventum utero incluſum. Accip. Nucem Moſchatam non vitioſam, decid. in partes iiij, Projice unam ſuper carbones accenſos, & fumum accipiat mulier per infundibulum, térq; id faciat. Hoc remedio Bonnæ mulierem juvenem curavit Hartmannus. Communicavit *D. Hulſe.*

* P. 4. Tab. 5. p. 9.

3. *Nux myriſtica major ſpuria Malabarica. Panem-palka* * H. M. *Avellanæ Indicæ genus oblongum* Cluſ. *Nux Indica oblonga, intrinſecus ſimilis Nuci moſchatæ* J. B. *Palma cujus fructus oblongus Faufel ſimilis* C. B. *malè Palmam vocat. Arecæ ſive Avellanæ Indicæ verſicoloris genus oblongum* Park.

H. M.

Arbor eſt procera, *caudice* craſſo, multíſque ramis denſis donato, qui cortice fulvo obducti, ac medullâ intus molli, haud ſecus ac in Sambuco obſervatur, referti ſunt. *Lignum* albicans, ponderoſum, inodorum, inſipidum, cortice obductum ſpadiceo-rubro, intus albicante, qui cuticula tenui, nigricante inſuper munitus eſt. *Radix* itidem albicans, cortice cinereo, fragrante & ſubamaro cincta. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, denſa, glabra, mali Aurantiæ foliis haud abſimilia, excepta illa appendice, quâ hujus arboris folia carent, brevibúſque ac rotundis petiolis ramulis inhærentia, ſupernè colore atro-viridi ſplendentia, infernè viridi dilutiore: Sapor ſylveſtris ac acerbus, odor ſuavis. *Flores* exigui, circa ramulos teneriores ubiq; inter folia brevibus, rotundis ac viridibus petiolis glomeratim non ſparſim producuntur, ſenſímque porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur: conſtant unico ſubflaveſcente foliolo ſeu calyce, ſed in tres quatuorve leves inciſuras aut lacinias diviſo, in cujus medio *ſtylus* prodit albicans & brevis; odor nullus, ſapor ſylveſtris. *Fructus* bini, terni aut plures conjunctim ramulis inhærent, oblongo-rotundi, ac ovo Anſerino cùm formâ, tum magnitudine haud abſimiles, extus è viridi flaveſcentes, cortice craſſo, carnoſo, molli, ac pulvinato, ſaporis acido-adſtringentis, odoríſque ingrati tecti, Juglandis in modum. Huic ſubeſt putamen ſeu cortex lignoſus, nullo nec ſapore, nec odore, intus cinereus, foris ex nigro ſpadiceus, valleculis hinc indè depreſſis inæqualis; quas extimo & huic jam dicto cortici interjecta quædam ſubſtantia, veræ Maci ſimilis, explet, reticulato plexu certis locis durum illum corticem obvolvens, coloris ex rubro flaveſcentis, odoris ac ſaporis haud ità grati ac vera Macis: perrupto verò cortice lignoſo

noso nucleus adest oblongus, dactylum tam magnitudine quàm figurâ referens, coloris ferè cinerei, ac rugosus, necnon Nuci Moschatæ mari perquam similis, præterquam quòd vix ullus sapor odórve in hoc nucleo reperiatur.

Crescit ubiq; in sylvis *Malabar*; semel aut bis quotannis maturos profert fructus, Junio viz. aut Decembri & Januario mensibus, diúque frugifera manet. *Locus & Tempus.*

Nuces hæ nullius in medicina usûs sunt. Verùm Mercatores Turcæ & Judæi nuces Moschatis nucibus maribus, & macin veræ maci admiscere solent & emptores fallere. Similiter è nucibus hisce earundémque maci oleum exprimunt, & genuino nucis myristicæ oleo admiscent. *Usus.*

Cæterùm notandum est (ut in historia Fausel etiam monuimus) Lobelium in Observ. Avellanæ Indicæ genus oblongum *Clus.* idem esse censere cum nucleo Palmæpini quod (inquit J. Bauhinus) an ei concedendum considerandum est. In eadem sententia est & de Arn. Syen notis in Hort. Malab.

Ponna H. M. P. 4. T. 38. p. 79. *Prunifera seu Nucifera Malabarica foliis Nymphææ fructu rotundo, cortice pulvinato.*

H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis, altitudine 90, crassitie verò duodecim pedum mensuram circiter æquans, multísque ramis in orbem longè latéque diffusis donata; qui cortice glabro, primùm viridi, deinde rufescente muniti, ubi inciduntur albicantem stillant liquorem: lignum albicans, cortice obductum crasso, squamoso, nigricante, intus purpurascente; isque vulneratus lachrymam fundit flavescentem, viscidam ac tenacem, quæ Solis ardore in gummi duritiem non rarò exsiccatur. *Radix* fibrata, albicans, flavescente cortice tecta, odoris gravis, saporis adstringentis. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, Nymphææ foliis haud absimilia, crassa, densa, glabra, splendentia, supernè atro-viridia, inferne subviridia, in ambitu deaurata, costa media crassa & in * adversa parte altè extuberante, è qua innumeri exiles & pænè invisibiles nervuli superiora versùs excurrunt, & ultra folii medium omnino evanescunt; sapor acidus. *Flores* racematim circa extremos ramulos petiolis longis proveniunt, Trifolii hepatici floribus cùm forma, tum magnitudine haud absimiles, octo candidis, crassis, rotundis ac intus concavis foliolis constantes, densa viridium staminulorum, flavescentibus *apicibus* ornatorum congerie mediam flosculi cavitatem & umbilicum occupante, inter quæ albicans emergit *stylus*; odor suavis, sapor nullus. ** Ego potiùs aversam dixerim.*

Simili planè modo *fructus* ramulis adnascuntur, rotundi, glabri, virides, nitentes, maturiores verò rufescentes, cortice crasso, carnoso, molli ac pulvinato, sapor ísque acido-amari tecti nucis Juglandis in modum; huic subest putamen seu cortex lignosus, albicans, *Nucleum* includens, oblongo-rotundum, ex albo flavescentem, saporis primùm dulcis, deinde valdè amari; qui dissectus (haud secus ac arboris cortex) lachrymam fundit citrinam ac resinosam.

Provenit ubique in Malabar, locis arenosis, præsertim circa *Aregatti*: quotannis bis fructum fert, Martio viz. & Septembri mensibus atq; 300. non rarò frugifera manet annos. *Locus.*

Ex fructuum nucleis siccatis oleum exprimitur ad lucernarum usum: idem illitum membrorum dolores tollit. Insuper ex vetere hujusmodi oleo cum cera flava unguentum conficitur quod scabiei medetur. *Vires & Usus.*

Ex arboris cortice & foliis in aqua communi coctis egregium fit collyrium. E cortice radicibus detracto & in aceto macerato extractum paratur, quod cephaleam sanat, si caput eo fricetur. Lachryma ex arbore & fructibus stillans, collecta & exhibita, vomitum ciet, alvum movet, adeóque humores vitiosos sursum deorsúmq; vehementer expurgat.

CAP. V.

Cerasus Brasiliensis Masarandiba dicta Pison.

Pison.

ARbor hæc Cerasum altitudine non solùm, sed & ligno, foliis, fructibúsque æmulatur, eíque si è longinquo conspiciatur, simillima apparet: olim sylvestris solùm erat, nunc in hortis Lusitanorum colitur. Floret mensibus hybernicis, móxq; fert fructus infinitos, Cerasi quidem Europæi magnitudine, sed figurâ nonnihil dissimiles, quòd hi non exactè sphærulæ instar rotundi sint, sed paulò compressiores, & pediculis brevioribus, crassioribúsque ipsis ramis adnascantur. Accedit quòd pelliculâ vestiantur tenaci, crassâ priùs rubescente, sed ubi maturuerint miniati & tristis coloris. Præter duriorem quem continent lapidem lacteo turgent liquore dulcissimo, eóque non ingrato, ideóque ab omnibus pariter incolis inter epulas expetito.

Quia temperatè calidus est hic succus, & nutriendi facultate pollet, expressus emulsionis instar exhibetur; tum inprimis contra frigidos pectoris affectus, vel solus, vel aliis pectoralibus remediis admixtus: guttur deniq; & asperam arteriam malè affectam maximopere mulcere compertum est. *Vires.*

CAP.

CAP. VI.

De Pruno.

PRunus Asiaticæ originis esse videtur. Nam Prunus sylvestris in Asia, auctore Galeno, προῦμνος vocatur. Vel à Græco προύνη dicitur, quæ vox occurrit apud Theophrastum, si modò eadem προύνη καὶ κοκκυμηλέα, ut verisimile esse ostendit J. Bauhinus. Κοκκυμηλέαν ἀπὸ τοῦ κόκκυγος καὶ μήλου dici persuadet hemistichium illud Nicandri in Georgic. μῆλον ὃ κόκκυγος καλέουσι; quòd cùm floret hæc arbor cuculi è latebris suis prodeant: ut errent, qui à κόκκος granum & μῆλον dictum volunt, ità enim κοκκυμηλέα Malum Granatum esset; quod naturæ repugnat; adde & κοκκυμηλέαν inde dici repugnare Analogiæ, nam non κοκκυμηλέα sed κοκκομηλέα scribendum esset. Pruna Rhodiis & Siculis Βράβυλα vocantur.

1. *Prunus sativa* C.B. The Plum-Tree.

J. B.

Notior est Prunus quàm ut longâ verborum serie describi debeat. Mediocris est altitudinis & crassitiei: *Folia* Pomi [imò minora, & pro magnitudine longiora & angustiora] nigriora, glabra, crenata. *Flores* ut in sylvestri candidi, majores, pentapetali. Caudex satis firmus, crassus, materie rubescente aliquantulum, sed pulchrè rutila circa interna, præsertim vetustiorum, durâ mediocriter & tractabili, cortice fusco, scabro, ex quo exsudat gummi fulvum, pellucidum, ori gratum. Fructus nihil aliud sunt quàm succulenta quædam pulpa, tenui tunica obducta, magnitudine, figurâ, colore, callo, sapore, infinitè propemodum variantes. Os compressum, magna parte oblongum, dentibus fragile, nucleum subamarum gustu continet. Pruni, auctore Theophrasto radice nituntur longa, numerosa, robusta ac mori contumaci.

Comment. in Theoph. hist. l. 4 c. 3. Prunorum (inquit * J. Bodæus à Stapel) infinita sunt genera, & inexplicabiles differentiæ, vario cultu & studio inserendi inventæ, cùm Nuci & Malo & Amygdalo inserantur, quæ faciem parentis, succum adoptionis exhibent, ut ingeniosè Plinius. *Coloris* respectu, sunt alba, viridia, cerea, lutea, rubra, nigra, cœrulea, ex cœruleo nigricantia: *Saporis*, acida, dulcia, medii saporis, austeriora: *Magnitudine* sunt magna, media, parva: *Figurâ*, longa, rotunda, ovata, acuminata, pyriformia: *Substantia*, mollia, dura, mediocria: in quibusdam caro siccior facilè ab osse abscedit, & hæc in omni genere bonitatis nota est; in aliis humidior pertinaciùs adhæret. Prunorum differentias è variis autoribus quà Veteribus, quà recentioribus descriptas proponit J. Bauhinus quem consule. Nos celebriores tantum species, quæ nunc dierum in præcipuo honore & pretio sunt breviter perstringemus.

Inprimis autem ingenuè fatemur nobis nondum cònstare, an quæ vulgò habentur Prunorum species revera specie differant, an accidentibus tantùm nonnullis à satione, & forte etiam cultura ortis varient. Verisimile equidem videtur differentias hasce ad modum Pomorum & Pyrorum satione obtineri, quòd adeò numerosæ sint, novæq; & majoribus incognitæ indies in lucem prodeant; quódque Schwenchfeldius, autor fide dignus Prunidactyla oblonga & cœrulea ex Prunorum cereorum semine nasci affirmet. J. quidem Bauhinus se opponens profectò, inquit, nobis hoc nunquam persuaserit Schwenchfeldius. Considerent Agriculturæ studiosi, an ex Prunorum Cereorum majorum semine, hoc est, à specie distincta, possit nasci alia species, nempe Prunidactyla cœrulea; quòd nobis non fit verisimile. At summus Vir pro confesso & indubitato sumit, quod nobis dubium & incertum videtur, nimirum Pruna hæc specie distincta esse; imò contrarium ex hoc experimento colligimus, ea sci. revera non differre specie, sed accidentibus tantùm quibusdam à satione ortis intra ejusdem speciei latitudinem variare. Verùm nihil affirmo, sed rem curiosis determinandam relinquo.

1. Pruna omnibus seculis à Veteribus & Recentioribus celebrata, sunt Damascena dicta, à Syriæ Damasco cognominata; quanquam suspicor non idem Pruni genus esse quod apud varios Auctores hoc nomine venit. Ruellius nigram cutem, carnem, suavem, rotundum lignum, exilem nucleum iis attribuit. J. Bauhinus Pruna in horto Montbelgardico Ducis Wirtemberg. pro Damascenis habita purpurea esse scribit, valdè rotunda, quibus pulpa ab officulis facile abscedit, ex brevi pediculo pendentia, cœruleâ quadam nebulâ respersa, tota concoloria, etiam adhuc immatura, valdè acida, officula continentia, parva, similia officulis Cerasorum. Ejusmodi ferè sunt quæ in officinis nostris exsiccata prostant sub nomine Prunorum Damascenorum: quanquam Parkinsonus Pruna illa magna quæ ad nos ex Gallia sicca adferuntur magnâ copiâ pro Damascenis habet. Et C. Bauhinus Damascena quæ ex Syria Venetias sicca adferuntur Pruna magna, dulcia, atro-cœrulea vocat, & nucleo esse longo & plano potiùs quàm rotundo scribit, Bellonio monente: quæ autem nucleum parvum non multùm Ceraso majorem habent & à suis Damascenula vocantur ab his distinguit & Pruna parva dulcia atro-virentia appellat. Cæterùm Pruna Damascena olim Palladii ætate, non minùs quàm hodie, siccabantur in Sole per crates loco ficciore dispofita. Hæc quamvis Dioscorides siccata ventrem sistere dicat; Galenus tamen & ipsa palam etiam subducere scribit, quod omnium seculorum experientia confirmat.

2. Pruna Briolensia aut Brignolensia. Pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima *C. B.* ea detracta cute, & uvarum passarum modo, velut in unum glomum compacta ficuum instar advehuntur, aut in scatulis. Colore sunt dilutè rubello, ad flavedinem tamen inclinante, carne firmiuscula qualis corticis Citri conditi aut Cydonii mali. [Nobis tum colore tum consistentiâ ad Armeniaca siccata magis accedere videntur] subacida atque vinosa, febricitantibus cruda, vel ex aqua levissimè cocta mirè expetita, nullo officulo, quippe eximunt incolæ qui reponunt. Figurâ caricas pingues egregiè referunt si colorem demas, [imò nec colore ab iis multùm abludunt.] Eadem cum officulis accepimus:

accepimus: oblonga erant ſicut & oſſicula, quæ parva, duriſſima, nucleum continentia modicè amarum, gratum tamen.

Hæc à *Brignols* Provinciæ oppido, loco ſuo natali dicta ſunt, noſtris corruptè *Prunellas.* Damaſcenis olim omnium præſtantiſſimis Brugnolenſia hodie palmam præripuerunt bonitate, ſalubritate & ſapiditate, inquiunt Adverſariorum auctores.

3. Prunus Myrobalanus dicta *J. B.* Pr. fructu rotundo, nigro-purpureo dulci *C. B.* * Facilè adoleſcit hæc arbor, & in vaſtam excreſcit amplitudinem, majoréſque ejus rami ſubinde in alios diviſi opacam admodum præbent umbram. Caudex multò læviore gratioréque oculiscortice præditus eſt quàm reliqua Prunorum genera; teneriores rami, graciles admodum, tenerrimo cortice veſtiuntur. *Folia* quodammodo media inter Prunum & Ceraſum, tenella, per ambitum ſerrata ſunt. *Flos* candidus, tenuior quàm in vulgari. *Fructus,* cujus alternis annis feraciſſimus eſt, rotundus, oblongo tenuíque pediculo inter folia pendens, adſpectu jucundus, per initia viret, maturitatem adeptus purpurâ nigro commixtâ nitet: carnem ſucculentam ac palato gratam, & nucleum non admodum magnum habet. * *Cluſ. deſcr.*

Floret cum aliis ejus generis novo vere; ſub Julii finem & Auguſto fructus maturitatem adipiſcitur. In Cæſarei palatii horto crevit, unde primùm eò delata incertum.

Cur huic generi Pruni Myrobalani ſit appellatio data, fatetur ſe neſcire Cluſius: nam, inquit, nec fructus ſimilis eſt, neq; oſſicula, quæ reliquis Pruni generibus ſimilia habet, licet parva, cum legitimorum Myrobalanorum oſſiculis ſive nucleis, quæ canaliculata ſunt & ſtriata, quicquam commune habent. Ex hujus nucleo natum eſt aliud genus minore fructu & dulciori pulpa, cætera ſimilis.

Locus & Tempus. Prunus ſolo læto gaudet & humido. Cœlo tepidiore meliùs adoleſcere putatur, quamvis & frigidius poſſit ſuſtinere. Non temere in montibus viſa Prunus, inquit Plin. Locis glareoſis & arenoſis, niſi juventur lætamine, caduca Pruna & vermiculoſa non grandeſcunt: autor Palladius. Gignuntur hodie in omnibus cogniti orbis regionibus, ſed potiſſimùm ubi terra ſit ſoluta & hortenſis. Florent plerunq; cum Ceraſo Aprili, aut etiam citiùs, ante Piros: Flores autem folia antevertunt. Fructum diverſimodè maturant, Julio, Auguſto, & Septembri menſibus: éſtque contumacis vitæ Prunus. *J. B.* Seruntur oſſibus, aut ſtolonibus ſeu viviradicibus. Reptant enim radicibus, & ſubinde ſoboles emittunt.

Vires. Pruni fructus eſculentus eſt, ſed ventriculum male afficit, alvúmq; ſolvit. Plinius Pruna ſtomacho utiliſſima eſſe ſcribit, ſed brevi momento. Alii ſucci mediocriter boni eſſe aiunt, facilè corrumpi & egeri, parúmq; alere. Nos quidem Pruna ſi præmatura ſunt & humida, in ventriculo corrumpi apta putamus, ideóque non ſine periculo copioſiùs ingeri: verùm nondum plenè matura, dum acidi & acerbi nonnihil retinent, ventriculo grata eſſe, & ſine noxa edi poſſe. Diſtinguendum etiam eſt de Prunis, nam quò dulciora ſunt eo magis medicamentoſa ſunt, magiſq; purgant, ſi plenè matura ſumantur. Hæc autem cùm matureſcere incipiunt maximè alimentoſa ſunt & ventriculo gratiora commodioráque. Diſtinguendum & de conſtitutionibus: Qui enim frigidiore ſunt ventriculo ſtatim offenduntur ab uſu Prunorum; qui calido non item. Pruna recentia ſaccharo condita & aſſervata, ut moris eſt apud matronas noſtrates, præſertim ſi ex acidioribus ſunt, ventriculo convenire, & ægris vel febricitantibus permitti poſſe ſine ullo nocumento putamus.

Pruna omnia, etiam ſiccata, alvum ſolvunt, ſed magis recentia ex ſententia Galeni & omnium ferè medicorum; quod tamen experientia noſtra in univerſum non confirmat. De plenè maturis & mollibus, ſucco dulci abundantibus id concedimus, non de acidis & acerbis, necdum plane maturis. Priora quia abundant multa humiditate, & corrumpunt tonum ventriculi & flatus gignunt: quod & Damaſcena ſiccata faciunt, quod quivis in ſeipſo facilè experiri poteſt, ſi ea copioſiùs ingerere velit.

Damaſcena paſſa aquâ decocta donec turgeſcant, & pulpa eorum tenera evadat modico Saccharo aſperſa menſis ſecundis inferuntur. Frigefaciunt & humectant, alvúmq; leniter ſolvunt, unde & in febribus conducunt modò parcè ſumantur, æſtum enim febrilem leniunt, & ſitim extinguunt.

E Prunis fit Electuarium Diaprunum dictum, quòd ad omnes calidas & ſiccas febres unicè facit, quippe cùm humectandi & refrigerandi vi polleat.

Pruni folia, Plinio & Dioſc. tonſillis, gingivis, uvæ proſunt in vino decocta & ſubinde ore colluto: in lacte decoctis cum lacte ad puerorum aphthas colluere præcipit Apollonius apud Galenum.

Ex floribus Pruni ſylveſtris, (quidni etiam ſativæ?) per iteratam infuſionem, ut in roſis, fit apud nos *Syr.* purgans, quem audaculi quidam ſubſtituunt etiam Syrupo Roſarum ſolutivo ſimplici.

Gummi Prunorum agglutinandi vim habet, & in vino potum calculum comminuit, auctore Dioſcoride, quòd nec J. Bauhino, nec nobis probatur. Ex aceto verò illitum lichenas infantium ſanat. *Dioſc.*

Pruni lignum vulgò operariis ad tornum, ad ſclopetorum thecas, & ad cultrorum manubria expetitur: idque pulchello mangonio præparare nôrunt vel cum lixivio decoctum, vel cum calce viva & urina aut lixivio effuſo maceratum ad elegantem rubedinem, ſi natura non habeat redigere.

A. 2. *Prunus ſylveſtris* Ger. Park. J. B. C. B. *Acacia Germanica* Schrod. Σποδιὰς *Theophraſto: Spinus Virgilio.* **The black Thorn, or Sloe-tree.**

J. B.

Arbor fruticoſa eſt Prunus ſylv. ſepibus notiſſima, radicis multiplici reptatu ſe propagans, multis ramis donata, & minacibus ſpinis horrens, cortice ſubpurpureo & cinereo. *Flores* ante folia è ramulorum tuberculis profert confertos, niveo candore inſignes, teneros, amaros, odoratos, ſi ſepes iis refertos appropinques, alioqui ſi ſingulares naribus admoveas odoris ferè expertes, pentapetalos, in quorum medio fibræ albæ, apicibus intenſè croceis, cum ſtylo viridi longiore. His ortu proxima ſunt folia, Pruni ſativi foliis ſimilia, ſed multò minora, in ambitu ſerrata, ſapore adſtringente. Floſculis pari fertilitate ſuccedunt *fructus,* parvi, ex rotundo oblongi, Ceraſis vulgatis minores, primò virides, paulò ante maturitatem glauci, tandem matureſcentes atrocœrulei, inſigni adſtrictione præditi, oſ-

ſiculum continentes, Ceraſi officulo par, aut paulò minus, ſed longius, ſimilem nucleum majuſculum continens. Radice nigra eſt; ſæpe in tuberes & nodos media radice ſe relaxat.

Locus. De loco non eſt cur multa dicamus, quòd paſſim ferè proveniat, in ſepibus, ſylveſtribus, ſylvis, dumetis, collibus & planis. Incommoda eſt ad ſepes vivas ob nimium reptatum; commodior multò Spina alba, verùm lentè creſcit. Ad ſepes mortuas Spinæ albæ præfertur, quòd durabilior ſit. Floret Aprili & Martio, ſeriùs citiúſve pro Veris conſtitutione. Septembri & Octobri fructum maturat.

A. *Prunus ſylveſtris major* J. B. *Pruna ſylveſtria præcocia* C. B. **The black and white Bullace-tree.** *fructu nigro & albo.*

Hæc in hortos transfertur, ínque juſtam Pruni magnitudinem excreſcit, nec tam frequentibus ſpinis horret, fructúque eſt duplo triplóve majore, ſucculentiore mitiore, ſuaviore, quíque aliquanto citiùs maturatur.

A. *Prunus ſylveſtris, fructu rubro acerbo, & ingrato,*

Nec caudice, nec foliis, nec flore à Pruno ſylveſtri majore noſtratibus **The black Bullace-tree** dicto differt. Sola diverſitas eſt in fructu, quem hoc genus obtinet ſubrotundum, rubrum, polline quodam cœruleſcente, qui digitis facilè detergi poteſt, obductum, magnitudine jam dictæ Pruni fructus, ſapore acerbo & amaricante quíque comedentem ferè ſtrangulet.

Locus. A D. *Dale* obſervata eſt hæc arbor in ſepibus ſecus viam publicam, uno minus milliari trans oppidum Chelmesfordiam verſus Brantriam in Eſſexia. Item propè *Bocking* vicum, ad viam quæ inde Coggeſhalliam ducit. Tandem ad dimidii milliaris diſtantiam à Clara Suffolciæ oppido itinere Brantriano, in ſepibus.

Pruni ſylveſtris fructus, ſi defloreſcente arbore imbres contigerint, mutatur in oblongum quoddam & inane corpus quod Itali *Turcas* vocant. *Cæſ. Cam.* At hoc non peculiare eſt Pruno ſylveſtri, ut volunt Cæſ. & Camer. ſed aliis etiam Prunis accidere obſervavimus. Debetur autem cuidam inſecto, quod fructum tenellum compungit, & ova ſua ibidem deponit.

Vires. Pruna ſylveſtria refrigerantem & adſtringentem vim obtinent. Ob immenſam acerbitatem edendo non ſunt niſi vel aquâ coquantur, vel igne uſtulentur: nonnulla tamen gelu tacta miteſcunt adeò ut edi poſſint. Melle condita non tantùm comeſſationibus nocturnis proponenda ſunt, ſed dyſentericis etiam & alvi profluviis laborantibus exhibenda. Ad eadem facit & decoctum & vinum ex his fructibus confectum, quod ad Julium & Auguſtum uſq; menſes diligenter adſervare convenit.

Aqua è floribus deſtillata & data, ad laterum dolorem ſingulari facit experimento. Ea verò efficacior fuerit, ſi flores recentes per noctem vino forti & optimo macerati in *MB.* deſtillentur. *Trag.*

Adversùs vini penduli vitia nihil efficacius Prunis ſylveſtribus reperitur. Pruna antequam flavo tingantur colore leguntur, & in mortario tuſa, pro magnitudine vaſis multa aut pauca vino injiciuntur, cúmque probè vino agitatione crebra commixta fuerint, obturatur vas per dies octo vel decem: tum intra paucos dies vinum reſtituitur. Cæterùm poſſunt Pruna ſyl. tuſa & in aere ſiccata ad eos uſus per totum annum conſervari.

Flores cathartica vi pollent, unde ad alvum ſubducendam in vino macerati, aut in Syrupo crebris infuſionibus parato, exhibentur.

Fructus ad ea valent ad quæ adſtrictione opus eſt. Conſule ſi placet Matthiolum, qui totam ſylveſtris Pruni plantam adſtringenti facultate præſtare ſcribit, quo cum etiam conſentit Schwenckfeldius. At flores excipere oportuit. Folia, fructus, cortex refrigerant, exſiccant & adſtringunt, unde uſus eorum in hæmorrhagia narium, in profluvio alvi, uteri, &c. frequens.

Prunellorum ſuccus inſpiſſatus Acaciæ ſuccedaneum hodie habetur, qui refrigerat, ſiccat, aſtringit non ſecus ac Veterum Acacia.

Germani nobiles & ditiores Vinum Prunellorum parant, ex Prunis ſylveſtribus maturis, vel gelu fracidis in fornace coctis, & contuſis in muſtum conjectis, aromatico ſapore, quem à granis contuſis acquirit, haud ingratum, in fluxionibus & alvi profluviis ubi non admodum ſuſpectus ſit calor aut febris, probatum. *J. B.*

Hujus Arboris gummi quod ſponte exſudat in aceto ſolutum & illitum herpetas ſanat. Vide quæ de ſeipſo narrat *D. Beale*, Philoſoph. Tranſact. N. 43.

Cæterùm ut ſciant noſtrates, quænam hodie delicatiora habentur Prunorum genera, ſuccóque mitiore & generoſiore maximè commendata, adeóque quibus hortos ſuos & plantaria præcipuè inſtruere debent qui Prunis ſerendis & colendis operam dant; Catalogum generum præſtantiorum exhibebimus.

The red, blue, and amber Primordian. Hæc omnia memorat Parkinſonus.
The Violet plum, red, blue, and amber. Pr. violaceum.
The matchleſs, i. e. Prunum incomparabile.
The black and green Damaſcene. Damaſcenum nigrum & viride. Addit Parkinſonus album & cœruleum.
The Morocco. Prunum Maurocenum à locum dictum.
The Barbary. Prunum Barbaricum, ex Africæ Barbaria.
The Myrobalane plum. Duûm eſt generum, album & rubrum.
The Apricock plum. Prunum Armeniaciforme.
The Cinnamon plum. Prunum Cinnamomeum.
The great Mogul and Tawny plum.
The white, red, and black Pear-plum. Prunum pyriforme.

The

The green Osterly plum.
The Muscle plum. Horum tria genera recenset Parkinsonus, 1. nigrum, 2. rubrum, 3. album.
The Catalonia plum. Prunum Catalonicum.
The white and black Prunella. de quibus superiùs egimus.
The Bonum magnum.
The Wheaten plum, i. e. Triticeum, quia circa messis Triticeæ tempus maturescit.
The Cluster plum. Prunus racemosa.
The Queen-mother plum; aliis Prunum Moschatellinum, aliis Cerasinum.
The Marble plum. Prunum variegatum, marmoreum.
The Imperial plum. Prunum Imperiale.
The Peach-plum. Prunum Persiciforme.
The Peascod plum of several colours.
The Date-plum, white, yellow and red. Prunum Dactyloides.
The Nutmeg-plum. Nucis moschatæ æmulum.
The Turkey plum. Prunum Turcicum.
The Prince-plum, last ripe.
The Lammas plum. Prunum Calendarum Augusti.
The white Pear-plum, The Damasons or Damascens.
The Verdock and Bullace are good for preserving, hoc est Prunum pyriforme, Damascenum item Verdock & Bullace dicta præ aliis idonea sunt ut Saccharo condita asserventur.

Hæc ferè omnia & plura adhuc alia Prunorum genera recenset & breviter describit Parkinsonus in Paradiso, quæ apud ipsum vide l. c.

Prunis annumerant varios fructus exoticos J. Bauhinus in Histor. Plant. & C. Bauhinus in pinace p. 444. nimirum

1. *Pruna Congiana lutea. Ogegha* arbor fructu luteis Prunis simili Pigafetæ in descr. Regni Congiani; quæ Prunorum flavorum formâ fructus profert odore & sapore amœnos admodum. Ex hujus ramis serie quadam contextis sepimenta efficiunt, ut apud nos ex spinarum virgultis. Etiam ex iisdem porticus & viridaria exstruunt, ut à Sole tuti sint.

2. *Prunum Brasilianum Hyvourahe* Amer. Pruni fructu *J. B.* Arbor est procera, cortice crasso, [½ dig. crasso, esui satis grato, potissimum ab arbore recenter detracto. *Lerius*] coloris argentei, ligno rubescente, gustu ferè salso aut ligni Glycyrrhizæ, qui recens colorem lacte ejus maceratio aut infusio colorem vini rubelli acquirit. Fructus Pruni nostri mediocris magnitudine, auri obryzi colore, nucleum concludens mirè suavem & delicatum, ægris & iis quibus dejectus est appetitus utilissimum. Hæc arbor (si Indis asseverantibus fides) quindeno quoq; anno fructum profert. At nos ne juratis quidem id crederemus.

Hujus lignum eodem est in pretio apud Americanos quo Guaiacum, & nonnullis idem putatur, *Vires.* quod tamen non probat Thevetus. Americani ejus decocto utuntur ad curandum morbum illis dictum Piaui, qui non minus malus quam Lues Venerea his regionibus. Lignum recens in aqua decoquunt per tres quatuorve horas, donec aqua vini rubelli colorem acquirit. Decocto quindecim aut viginti diebus continuis utuntur cum tenui victu.

3. Pruno similis fructus Chinensis *C. B.* i. e. Manylkara *H. M.* de quo infra.
4. Pruno similis cortice & nucleo cinereo. De quâ nos inter fructus exoticos.
5. Pruno similis oblongis spadiceus, pulpâ alba *C.* B. de quâ etiam inter fructus exoticos.
6. Pruno similis fructus subfuscus ex Guinea *C. B.* Hic fructus polyspermos est, & proinde Pomum potiùs quàm Prunum.
7. Pruni figurâ fructus Guinensis *C. B.* Inter fructus exot.
8. Pruno Cereo similis fructus Africanus *C. B.* Ergen arbor foliis Myrti, fructu Pruni cerei, osse Amygdalæ magnitudine, binis lineis distincto.

9. *Pruna insana spinosa* C. B. *Nuces insanæ, Belgis Prunula insana, putamine fusco, ossiculo membranaceo nigro cum macula alba* J. B. *Insanæ nuces* Clus. *exot. lib.* 2. *cap.* 26.

Erat hæc nux prorsus orbicularis formæ: nam ejus ambitus, sive à pediculo per longitudinem, sive per transversum metireris paulo plus quàm binarum unciarum erat, putamine non valdè denso, satis tamen firmo constans, foris subfusco & non lævi, interna autem parte spadicei coloris & lævi, ossiculum membranaceum continens, nigrâ quadam pulpâ tectum, pruno sylvestri nec formâ, nec magnitudine absimilem, infima & sessili parte, quæ petiolo respondebat albâ macula satis amplâ insignitum, sub quo nucleus cineracei coloris, duriusculus latebat. Ipsa nux brevi crassiusculóque pediculo prædita erat, quam maxima ex parte singularem, interdum autem geminum simul conjunctum nasci intelligebam in arbore Cerasi magnitudinem æquante, cui folia essent longa & angusta, Mali Persicæ foliis non dissimilia.

Occasionem cur istum fructum nautæ Belgæ Prunula fatua seu insana *Malle Pruynkens* vide apud Clusium *Exot.* lib. 2. cap. 26. Quotquot scilicet eos vorârunt, capitis vertigine & mentis alienatione correpti sunt, mirásque imaginationes & phantasmata habuerunt pro naturæ cujusq; temperamento; somno evanuerunt imagines. Reperta sunt hæc pruna ad sinum quendam (in Africa ut puto) 11. gr. 45 scr. ab Æquatore versùs polum Arcticum, ubi Cercopithecos iis vesci conspiciebant nautæ, qui cùm alimentis non abundabant, id animadvertentes, eorum exemplo idem facere animati, ea legerunt & comederunt.

Hermannus in Catalog. H. Leyd. habet Prunum Zeylanicam spinosam foliis & fructibus rotundis. His adde

 10. *Valli-*

10. *Valli-Teregam* H. M. *P.* 3. *T.* 62. *p.* 83. *Convolvulus Indicus arborescens fructu Pruni æmulo.*

Convolvulus est arborescens, humilis, sex, septemve circiter pedes altus, *caudice* tenui, candido, cortice furvo obducto, ramis tamen lanuginosis latè undiq; aliorum Convolvulorum in modum proserpentibus donato. *Radix* itidem fibrata, albicans & lactescens, rubicundo cortice intecta, inodora, insipida. *Folia* decussatim ramulis inhærent, densa, primùm profundè incisa, dein oblongo-rotunda, acuminata, spinulis undiq; vestita, ac *Perin-Teregam* foliis similia sed minora. *Fructus* tum magnitudine tum figura Prunorum æmuli, intus & extus *Teregam* & *Perin-teregam* fructibus haud absimiles.

Locus. Crescit in sylvis Malabar: per totum annum viret, fructúsque fert.

Folia iisdem usibus inserviunt quibus folia *Teregam* & *Perin-Teregam.* Succus è radice expressus & assumptus alvi cruciatus lenit; similiter è foliis cum lacte dulci contusis expressus dysenteriam curat. Radicis cortex cum Coriandri semine in pulverem redactus & exhibitus tussi, asthmati, similibúsq; thoracis affectibus medetur.

11. *Nhua Brasiliensibus* Marcgrav. *l.* 3. *c.* 4. *Prunifera Brasiliensis fructu rotundo albescente. Marcgr.*

Arbor est alta, cortice gryseo, superiùs in multos ramos contortos seu nodosos expansa, in ramis habet ramulos alternatim oppositos, uti & folia in ramis opposita, ac unicum in extremitate (nimirum in quolibet duo aut tria paria foliorum, & quintum vel septimum solitarium) oblonga, supernè saturatè viridia, infernè dilutiore, & nervo ac venis obliquis conspicua brevi pediculo insistentia. *Fructum* fert globuli lusorii magnitudine, rotundum, albescentem, brevi pediculo innitentem, cuticula pallida, carne alba, saporis subamari. Intus autem habet lapidem durum, oblongum, fuscescentem. Maturus decidit, colligitur & comeditur.

11. *Iva-Umbu Brasiliensibus* Marcgr. *Prunus Brasiliensis, fructu flavo, nucleo Amygdalæ sapore. Marcgr.*

Arbor est cortice fusco ac hinc indè in ramis spinosa. *Folia* fert oblonga, lætè viridia, crassiuscula, ad tactum mollia, nervo secundùm longitudinem & aliquot venis obliquis, plerunq; retrorsum inclinatis: in junioribus ramulis quibusdam solitariè sibi opposita, in adultioribus & plerisq; aliis alternatim posita, duo vel tria juxta se, brevi pediculo innitentia. Ad pediculos foliorum nascuntur *flosculi,* minimi, vel solitarii, vel duo aut tres juxta se positi, quinq; foliis constantes.

Hos sequitur *fructus,* pruni nostratis flavi magnitudine & figura, flavus quoque, cuticula & carne ut Prunum, saporis boni, subacidiusculi, & cui admixtus sapor Amygdalarum amararum. Intus continet lapidem figurâ baccæ Lauri, durum, sed non ità crassum, & qui facilè dentibus frangitur: continens nucleum Avellanæ mediocris figurâ & magnitudine, substantiâ & sapore similem Amygdalis dulcibus.

Fructus est edulis; maturus Januario & Februario sponte decidit & colligitur.

Datur & alia species *Umbu* cujus radices aquam præbent ad bibendum, à Pisone descripta.

12. *Umbu* Pison. *Prunifera Brasiliensis fructu magno, radicibus tuberosis.*

E longinquo (inquit) prospicienti, magnitudine, structura, & fructu, parva Citrus vel Limonia videtur. Trunco est breviore, nec crasso, sed ramis multis tortuosis, imbelle quidem fabricatis dividitur. *Folia* fert haud magna, lævia, lætéque virentia, gustu autem acida & adstringentia: *florem* albicantem; *fructum* ex albo flavescentem, Pruno majori similem, sed carne duriore, licet pauca, quod intus magnum contineat lapidem, sicut fructus *Acaia,* qui ubi maturuerit mensibus pluviis, saporis fit gratissimi, ex acido dulcis: sin minus, adeò est austerus, ut stuporem dentibus inferat, proindéque tunc eidem usui cui folia, scilicet ad refrigerandum & adstringendum reservatur. *Radix* autem cui peculiare quid præ cæteris arborum radicibus concessum, imprimis est notanda: quòd longè latéque in diversa & crassa, ponderosæ molis tubera sub terra luxuriet, si pondus, figuram atque colorem, exteriùs cinereum, consideres, majores radices Battatæ aut *L'nhyamæ* diceres; à quibus tamen ablatâ levi pelliculâ, differunt; quippe interiùs conspiciuntur nivei coloris, molli turgidâque medullâ, Cucurbitæ planè simili, quæ manducata in aquosum frigidum succum, eúmq; dulcissimum atque palato gratissimum solvitur. Febricitantes, æstuantes, peregrinatores mirificè reficit; ut ipse quam pluries sum expertus: neque aquæ dulcedine & salubritate Citrullo quicquam cedit.

CAP. VII.

De Myrobalanis. Myrobalanes.

MYrobalanus Arabum inventum esse putatur, à quibus ad Græcos recentiores, ut Actuarium, ejus cognitio derivata videtur.

Ex sententia Arabum, ut ostendit J. Bauhinus, quatuor duntaxat earundem genera sunt; posteri verò Chebulas & Citrinas differentes fecerunt: quales tamen vix essentialiter differre (saltem

(saltem ut in Offic. hoc nomine habentur) quis existimaverit, qui eas inter se exactè contulerit. Hujus sententiæ sunt Monachi in Mesuem, qui Chebulas & Citrinas verissimè ex una & eadem arbore esse affirmant, Citrinas immaturas, Chebulas verò maturas: Joubertus, Cordus in Diosc. Pena & Lob. in Adv. aliique. Quibus se opponit Garcias, inquiens, Falluntur tam ii qui omnia Myrobal. genera in eadem arbore nasci putant, quàm qui flava & Chebula tantùm. Nam quinq, sunt diversa arborum genera, & quòd magis mireris, in regionibus 60 aut 100 leucis inter se distantibus nascuntur. De reliquis facilè illi assentior, diversas arbores esse illarum productrices; de Citrinis & Chebulis ἐπέχω.

Balanus myrepsica Græcorum Veterum ab his diversa videtur.

Officinis quinq, habentur Myrobalanorum species, quæ hoc disticho comprehenduntur.

Myrobalanorum species sunt quinque bonorum,
Citrinus, Chebulus, Bellericus, Emblicus, Indus.

Cæterum Myrobalani dictæ quamvis nomine conveniunt, non sunt tamen omnes ejusdem generis. Emblicæ enim, saltem in methodo nostra, ad Myxæ sive Sebesten genus pertinent.

Myrobalani à reliquis Prunis differunt costis aliquot elatis secundum longitudinem ductis & ossiculis majoribus crassioribúsque nucleis minoribus.

1. *Myrobalanus Indica* Park. Ger. *Myrobalani Indæ, nigræ, sine nucleis* J. B. *nigræ octangulares* C. B.

J. B.

Hæ dimidio minores sunt citrinis sive Bellericis, graciliores, nec ut illæ ventriosæ, rugosæ, turbinatæ, piceæ nigredinis, substantiâ ubi franguntur succi concreti Hypocistidis, aut potiùs Bituminis Judaici modo nitente, sapore evidenter acido, minimùm acerbo, nullò intus vel putamine, vel nucleo, vel semine [Arbor foliis est Salici similibus, fructu octagono.] His admistæ inveniuntur aliquando in Officinis aliæ angulosæ magis, paulò majores, nucleo donatæ, quæ an eædem cum Indis non ausim affirmare.

Cordus Fructum ideo nucleum intra se nullum habere scribit, quòd immaturus est & adhuc adolescens, sed quoddam cavitatis secuturum nucleum excepturæ rudimentum; quod verum est, Nuclei enim rudimentum nos etiam in nonnullis observavimus, & quivis facilè observare potest.

2. *Myrobalanus citrina* Park. Ger. *Myrobalani citrinæ* J. B. *teretes, citrini, bilem purgantes* C. B.

Citrinæ, à colore flavescente, qui tum in superficie, tum in substantia penitiore conspicitur dictæ, ex rotundo oblongæ sunt aut turbinatæ, nucis Myristicæ magnitudine, aut majores, rugosæ, protractiore subinde apophysi donatæ, quà arbori suæ videntur adhæsisse, necnon quinq, costis, quas sæpe totidem aliæ intercedunt, per longum decurrentibus. Cuticulæ exteriori statim subest pulvinatus calyx, fragilis, gummosus, sapore mixto acerbo cum obscuro quodam colore & acore: Sequitur deinde putamen insigniter crassum, costis donatum, per totam substantiam veluti foraminulentum, scrobiculis perpusillis, concreta quadam melligine plenis, nucleum claudens longum, purpurante pellicula tectum, album, minùs acerbum, oleaginosum.

Arbor Sorbi folio esse dicitur. Expendat Lector (inquit J. Bauhinus) an fortè à Chebulis differant tantùm maturitate, unde coloris diversitas fortasse pendeat.

3. *Myrobalanus Chebula* Park. Ger. *Myrobalani Chebulæ, citrinis similes, nigricantes* J. B. *Myrob. maximi, oblongi angulosi pituitam purgantes* C. B.

Citrinis similes, majores, magísque turbinatæ sunt, in quinq, similiter costas elevatæ, rugosæ, colore foris obscuriore, & ad fuscum inclinante, penitiùs ex ruffo nigricante, sapore consimili, pulpa crassiore, cui putamen subest angulosum, crassum, cavernosum ut Citrinarum, nucleum continens pinguem, oblongum, sapore consimili præditum.

Arboris folia Persicæ similia esse dicuntur. Parkinsonus ossiculum in hac specie minus esse scribit quàm in præcedente, nucleum etiam minorem intus continere: unde eadem cum illa esse non potest (ut multi opinantur) maturitate sola differens. Nobis nondum constat.

Chebulorum conditorum major est gloria, quæ tamen rariùs ad nos adferuntur, & nonnisi dura & malè condita, teste Clusio.

4. *Myrobalanus Emblica* Park. Ger. *Myrobalani Emblicæ in segmentis nucleum habentes, angulosæ* J. B. *Myrobalani Emblicæ* C. B.

Emblicæ sessiles sunt, pulvinato calyce omnium copiosissimo, nigro, sed non nitido, more carnis Indarum striato, etiam in penitiore substantia pro costarum ossis commissuris sponte dehiscente, qualia plurimùm carnis fragmenta adferri solent; sapore Indarum acido, parùm acerbo. Os læve, turgidum, hexagonum, substantia lævi, solida, non foraminulenta, ut putamina Citrinarum & Chebularum, senis loculis distinctis totidem semina disclusa continet, Piracea vel Pomacea, spadicea, triangularia, sponteque in partes fatiscit.

Arbor est Palmæ magnitudine, foliis minutim incisis & nonnullæ fructu minimo nascuntur.

Hanc crebro integram cum nucleis pediculo donatis conditam observavimus. *J. B.* & Parkinsonus crebrò ad nos adferri conditas scribit.

Hic fructus Myxæ seu Pruni multinuclei species est & ad hunc locum non pertinet; verùm ob nomen commune, & quia ab omnibus Botanicis Myrobalanis annumeratur, non separandum duxi.

5. *Myrobalanus Bellerica* Park. Ger. *Myrobalani Bellericæ rotundiores* J. B. *Myrobalani rotundæ Belliricæ* C. B.

J. B.

Bellericis, quæ altera parte sessiles ferè, altera turbinatæ, & in apophysin ceu pediculum crassum desinentes: magnitudo quæ Citrinis, nisi magna ex parte essent rotundiores: superficies quoq; lævior, minùs rugosa, obiter duntaxat costarum putaminis vestigia ostentat, quæ nonnunquam terreo, aliàs ferrugineo colore, licet penitior pulpæ substantia etiam flavescat, sapore Citrinarum. Putamen angulosum, brevius & rotundius, cavernulas non habet gummi receptrices veluti Citrinæ & Chebulæ: cavitatem autem possidet longè capaciorem, triplo puta quadruplóve, in qua nucleus plerumq; marcidus.

Arbor est foliis Laurinis, subcinericeis.

Myrobalani omnes refrigerant, siccant & astringunt, ut vel sapor indicat, acidus cum tantilla acrimonia, ut in Sorbis. Propterea usus est ipsarum in affectibus oculorum (inquit C. Hofmannus) qui cùm frigidi sint, facilè laborant morbis frigidis, in defluvio capillorum, in dentium mobilitate (quos tamen denigrant) in ventriculi, hepatis, omnium adeò viscerum ἀτονίαις, in quibus tantopere à Mesue commendantur, ut dicat corpus floridum & juvenile servare, exhilarare, colorem cutis, odorem oris & sudoris commendare. Sunt etiam è numero purgantium. Purgant autem Chebulæ, Bellericæ & Emblicæ pituitam: Citrinæ bilem flavam; Indæ atram.

Myrobalani seorsim & in substantia exhibitæ (qui modus exhibendi cùm purgare volumus nunc non est in usu) minimùm purgant, sed vehementissimè astringunt, & hoc eò magis quo tenuiùs pulverisantur, ut Mesue, vel longius decoquuntur, ut Melichius in Dispensatorio.

Tostæ etiam (quomodo quidam in Dysenteria dant, ut & Rhabarbarum) exiguum purgant, sed validè adstringunt [imò astringunt tantùm *C. Hofm.*] Hoc ampliùs faciunt ustæ. In infuso feliciùs purgant & parciùs astringunt quàm in decocto. Tamen, ut Garcias scribit, Indi in purgationibus utuntur tantùm in decocto, sed in dosi majori quàm nos. Conditæ etiam minùs purgant, imò astringunt. Condiuntur autem vel recentes si fructuum est facultas, vel siccæ & industriâ humectatæ. Illæ valdè activæ sunt, hæ contra languidæ. Chebulæ etiam præferuntur Emblicis: Hæ conditæ, autore Mesue, ventriculum firmant, appetentiam invitant, coctionem promovent, rationalem animæ partem vegetam reddunt, visum acuunt, &c.

Tria sunt quæ in Myrobalanis correctione indigent. 1. Vis adstrictoria quâ obstructiones faciunt, ob quam exhibendi non sunt iis qui obstructionibus obnoxii. Corrigitur hoc incommodum admixtis aperientibus acribus & diureticis, ut sunt semina odorata. 2. Acrimonia, quâ hærent ventriculo ità ut non descendant, sed nimis tardè operentur. 3. Quòd corrugent substantiam ventriculi & intestinorum: quæ duo incommoda corriguntur per pinguia, inungendo sci. Myrobalanos ipsos oleo Amygdalarum dulcium vel butyri dum atteruntur & comminuuntur, vel miscendo cum ipsis passulas aut Cassiam fistulam. Hæc è Mesue *J. B.*

C. Hofmannus à Myrobalanorum usu libenter abstinet etiam in iis febribus in quibus obstructionum metus nullus. Dubitat insuper Annon Myrob. etiam conditæ in d. febribus habeant aliquid malefici? neq; modicum earum usum securum putat.

Quoniam in substantia minimè purgant, Medici ità non dant, nisi cum aliis, v. g. in Elect. Elescoph, Hamech Tryphera Persica, &c. idq; propterea ut retundant vim aliorum purgantium.

Fallopius infusi & decocti (utriusque eandem vult esse rationem) summam dosin esse ait ℥iv, ad quam nunquam ascenderit, contentus ℥ij ad ℥iij.

6. *Myrobalani species Rauwolfio.* J. B.

J. B.

Hic fructus Myrobalani quandam speciem præ se ferre videtur, & Rauwolfius qui misit quosdam censere Myrobalani speciem esse scripsit; sibi arborem videre non licuisse, reperiri tamen in Palæstina. Magnitudine & forma Olivam Hispanicam æquat, aut glandem Quernam magnam, coloris buxei, verrucis raris asperatus, alioqui lævis, nonnihil canulatus, spiris circularibus præcinctus; quà arbori suo hæsit, calyculi vestigium, ut in Dactylis ostendit. Fragili huic cortici subest caro fungosa (vetustatis ut videtur ratione) sapore amaricante, ossi aspero & canulato adhærens. Nucleus osse continetur magnus, ut in Myrob. Bellericis, utrinq; turbinatus, canaliculatus, Amygdalini nuclei consistentia, pinguis, coloris melini obscuri, pellicula intectus albicante.

7. *Myrobalanis flavis similis fructus* C. B. *Hobus seu Hovus Indica Pruni facie* J. B.

Arbor est prææalta & patula, umbræ salubritate apud Indos commendatissima maximéque expetita; quippe sub ea dormientibus caput nunquam gravari aiunt. Folia ei modica. Fructum fert, Prunis Damascenis similem forma, crassitudine & sapore, pauca carne, grandiore ligno [Fragoso Myrobalanis flavis adeò similem, ut pleriq; eundem esse contendant.]

Usus. Est Hispaniolæ adeò peculiaris ut ejus fructibus porci saginentur.

Ex arboris cacuminibus & cortice odorata fit aqua ad crura roboranda, & fucandam faciem utilis, cutem etenim constringit & densat, in quem usum etiam balnea fiunt ex ea itinere defessis salutaria. Ejus radix vulnerata multâ aquâ manat, potui apta.

Fructus salubris est, & facilis digestionis, sed dentibus molestus & noxius ob fibrarum copiam.

8. *Fructus*

8. *Fructus Myrobalani nigræ officulo similis nucleo subfusco* C. B. *Fr.* 10. *cap.* 15. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Myrobalani nigræ officulo non valdè dissimilis fructus exoticus* J. B.

Myrobalani nigræ officulo non valdè dissimilis erat, major tamen, inæqualis, suo externo cortice (siquem habuit) aut pulpâ denudatus, & duntaxat (ut sibi persuadebat Clusius) fructûs alicujus officulum, quod confractum satis crasso putamine præditum esse observabat, & nucleum continere subfuscum, atque in binas partes divisum.

9. *Fructus Myrobalani officulo similis, niger acerbus* C. B. *Fr. minor* 10. *cap.* 20. *l.* 2. *Exot.* Clus. *Myrobalani officulo similis angulosus* J. B.

Officulo Myrobalani neq; magnitudine, neq; etiam formâ dispar erat, cum suo officulo ab una parte hexagono aut heptagono, nervis obliquè per universum dispersis. Is autem nigra cute verius quàm pulpâ tectus erat, acidi saporis: Officulum autem duro putamine constabat, in quo nucleus ex rubro fulvescens, non insipidi gustûs, sed Amygdalam dulcem vetustam referentis.

10. *Myrobalani facie fructus Indicus* J. B.

J. B.
Extima facie ad Myrobalanum quodammodo accedere videbatur. Magnitudine est pæne Nucis Juglandis, figurâ quasi Myrobalanus Bellerica, aut Ficus, aut Pyrum, sed paulò ventriosior, angulosus, colore ex pullo rufescente, ea parte qua adhæsit in turbinatam apophysin extenuatus. Pondus leve satis, substantia carnosa fere, colore cinereo, nullo sapore manifesto prædita. Quid in ejus visceribus lateret nescivit J. Bauhinus.

11. *Myrobalani urentes Aretcæ dictæ. An Palmæ cujusdam Myrobalaniferæ fructus?*

Linschot.
In insula S. Mariæ proveniunt pulcherrimæ Myrobalani, quas Aretca vocant. Obscurè rubent, & lapidem continent insignem. Gustatæ linguam & fauces adurunt in modum Piperis. *Areca est Palmæ Indicæ [Fausel dictæ] species.*

12. *Myrobalano citrinæ aliquo modo similis fructus cavus* J. B.

J. B.
Aliqua huic fructui similitudo erat cum Myrobalano citrina. Unciam tantùm longus, Parvi Piri modo formatus, parte una latiore, altera angustiore. In eo costæ notabiles sex, interpositis aliis minoribus, inæqualibus: aciculâ perforavimus, cavus repertus est. Color sordidus cùm virore. Apud C. Bauhinum vidit.

Cap. VIII.

De Zizypho.

Zizyphi vox peregrina esse videtur. Zizyphi autem notæ quibus à reliquis congeneribus distinguitur sunt folia trinervia, flores herbacei vel luteoli, fructus Olivares, seu nonnihil turbinati.

1. *Zizyphus sive Jujuba major* Park. *Zizypha sativa & sylvest.* J. B. *Jujubæ majores oblongæ* C. B. *Jujube Arabum sive Zizyphus Dodonæi* Ger. **The Jujube-tree.**

J. B.
Quæ in Officinis notas Jujubas fert, arbor est domestica, sed in fruticem spinosum facilè degenerans, teste Cæsalp. alioqui satis magna, stipite recto, in ramos plures brachiato, quibus in tenuibus surculis quasi pediculis alternatim adnascuntur *folia*, unciam aut sescunciam longa, semunciam aut unciam ferè lata, in obtusum mucronem desinentia, splendido virore nitida, tribus secundùm longitudinem decurrentibus nervis, per ambitum serrata; ad quorum ortum rami spinis horrent, aliis aduncis brevioribus, aliis rectis longioribus (sed cùm senescit aculeis caret, inquit Cæsalp.) eodémq; loci *flores*, plures ferè simul exeunt, pediculis brevissimis ut fere sessiles videantur, Ribes floribus persimiles, colore herbaceo, apiculis concoloribus. Hosce *fructus* excipiunt, formâ & magnitudine Olivari, Corno crassiores, per maturitatem rubentes, vel, ut ait Cæsalp. ex pallido nigrescentes, quasi fumo infecti, pelliculâ crassiusculâ, pulpam subalbidam, mollem, fungosam, melleæ dulcedinis contegente, cui immergitur officulum oblongum utrinq; acutum, rugosum, in quo nucleus compressus, Lentis majoris instar, rufâ pelliculâ tectus, sapore amaro.

Gaudet cœlo & solo calidiore, aut certè temperato: in Hispaniæ, Italiæ & Galliæ Narbonensis hortis colitur. Clusius scribit nunquam sponte nascentem à se visam. Forte nullibi terrarum Jujubæ majores sativæ sponte nascuntur: Sylvestres nos in Italia spontaneas vidimus. E sylvestribus verò satione, insitione & cultu sativas initio factas existimamus. Sylvestres Monspelii frequentes occurrere scribit: At nobis circa Monspelium non observatæ sunt; neq; D. Magnol in Botan. Monsp. earum meminit. In rupibus & clivis maritimis propè Tropiam Calabriæ urbeculam sponte & copiosè crescentes vidimus. *Locus.*

Tempus. Florent Maio & Junio: fructus leguntur Autumno vel pòst, unà cum surculis, & in manipulos colligati post aliquot dierum insolationem laquearibus suspenduntur: Postremò decerpti in capsulas reponuntur ad medicos usus. Sunt qui decerpta Zizypha, & cratibus tegetibúsq; instrata tandiu insolant quousque rugosa ibidem fiant.

Nos Venetiis recentes apud Melopolas abunde venales vidimus, quamvis palato nostro non multùm arrideant.

An hæc arbor Veteribus Græcis cognita fuerit ambigitur. Vide apud J. Bauhinum concertationes de nominibus. Inclinat (inquit ille) multùm animus, Theophr. sub Loto, & Plinium sub ossea Loto de Loto Athenæi locutos, ac Lotum Athenæi esse Jujubas.

Serica Galeno (quæ pleriq; Jujubas putant) vix quicquam ad sanitatis tutelam pertinent aut morborum profligationem. Mulierum enim aut infantium effrænatorum sunt edulium, quod exigui est alimenti & concoctu difficile. Verùm recentioribus Græcis & Arabibus in usum Medicum vocatæ sunt. *Vires.* Moderatè calidæ sunt & humidæ, ideóque febrium ardentium calores leniunt in Julepis aut decoctis, sanguinis acredinem sedant: ad pectoris & pulmonis vitia conferunt, tusses asperas, arteriæ asperitatem, spirandi difficultatem; necnon ad renum & vesicæ vitia, urinæ ardorem, &c. J. Bauhinus, syrupum Jujubinum in Pulmonum vitiis non à calida tantùm causa, sed & à frigida ortis concedendum putat; contra Matthiolum & alios, qui in solis affectibus pulmonum calidis locum habere putant. Sunt enim dulces & moderatè calidæ. Ratio & experientia dicit (inquit C. Hofmannus) Jujubas habere vim contemperandi calidos & acres humores.

2. *Zizyphus sive Jujuba minor* Park. *Jujubæ minores rotundæ* C. B.

Jujubæ minores, Plinio Tuberes appellatæ ex sententia Cordi, colore, nitore, carne, molli lentore, sapore & nucleo majores imitantur, iis tamen minores sunt, nec oblongæ sed rotundæ, atque similiter flaccidæ.

Afferuntur hæ quoq; ex Italia.

3. *Zizyphus sive Jujuba sylvestris* Park. *Zizypha sylvest.* J. B. *Jujuba sylvestris* C. B.

Frutex Paliuro similis est, non solùm foliis, sed ramis & spinis, quatuor aut quinq; cubitos altus, cujus rami se terram versùs contorquent ad formam semicirculi, spinis abundantes crassioribus & similiter acutis, binis simul dispositis. *Folia* disposita sunt ut in Sorbo. *Fructus* similes Jujubis domesticis, nisi quòd multò minores, & similiores Oxycedri aut Lauri fructibus, qui ubi maturuerint rubent, & esui apti fiunt: non tamen nuclei qui ossei, ideóq; rejiciuntur. Quibusdam in locis fructus hi in vinum immittuntur ut suavius reddatur.

Locus. Reperiuntur in agris Veronensibus referente Pona: Nos (ut diximus) in Calabria prope Tropiam observavimus.

Vires. ℞. Zizyph. Macerentur in sp. vini donec valdè turgeant: Accipe j. aut ij. manè & sero. Mirabilis eis vis inest præservandi à tussi. *Hartman.*

4. *Oenoplia spinosa & non spinosa* Ger. emac. ap. C. B. *Nabca folio Rhamni vel Jujubæ* J. B. *Oenoplia spinosa & non spinosa, sive Napeca sive Zizyphus alba* Park.

Arbor est (inquit Bellus) Piri mediocris altitudine, [Loti magnitudine Alpino; vidit Veslingius Cayri Ægypti trunco tam enormi, ut homo quamvis procerus eam amplexu cingere non posset] cujus caudicem & ramos tegit cortex exalbidus ad cineraceum tendens. *Folia* Paliuri *Theophr.* aut Zizyphi rutilæ foliorum æmula, [cordis figurâ Vesling.] binas uncias longa, unam lata, à quorum petiolo nervi tres crassiusculi in totam longitudinem porriguntur. Horum ille qui medius utrinq; propagines minores submittit, reliqui duo externo potissimum latere, superna parte satura viriditate nitentia infernè ad cineraceum aliquantulum tendentia, quæ ramos alternis inordinatè ambiunt [Densitas folii vix nostrate Piro minor est. *Vesling.*] *Flosculi* ad foliorum exortum copiosi nascuntur, ex virore quodam albicantes, flosculorum Oleæ instar [Jujubæ floribus planè similes *Alpino*] peculiaribus longis petiolis singuli nitentes. *Fructus* succedit pomum exiguum [sylvestre] tota habitudine quàm exactissimè referens [ut pro altero alterum quis sumpserit *Bell.*] juraréśq; per oculos tuos Mespilum Aroniam te conspicere, solo nucleo quem *Nabca* continet gemellos hos discriminante, magnitudine utplurimum Cerasi, interdum tamen Nucem Juglandem etiam æquante. [E spinosa *Nabca* poma vidi majora, quæque flavam maturitate corticem eleganti rubore purpurabant. *Vesling.*] suavis gustûs, cum acore grati, officulum in se continens Olivæ instar. Bifera autem est; nam & novo vere & Autumno singulis annis fructum profert. Vernalis tamen plerunque ad frugem non pervenit ob imbrium copiam, sed à vermibus corrumpitur.

Oenoplia spinosa demptis spinis à non spinosa minimè differt: nam reliqua facies utrique similis.

In Ægypto folia per totum annum retinet. *Alpin.* at in Creta, observante Bello, per hyemem amittit.

Vires. Fructus ante maturitatem astringunt, unde eorum usus frequens est ad stomachi alvíque relaxationem firmandam, succo vel per os sumpto, vel cum Clysteribus injecto. Qui in putrida febri ægris ea indulgent, blandimentum sanè certum afferunt, emolumentum nullum, inquit Veslingius. Succus perfectè maturarum optimus est ad purgandam bilem è ventriculo. *Alpin.*

Esui summe jucundi sunt hi fructus, præcipuéque maturi; tamen parùm nutriunt, faciléque ut Cerasa in stomacho corrumpuntur, si eorum esui immoderatè indulgeatur. Apud primarios tamen Ægypticos & Turcas in deliciis sunt & magno in pretio habentur.

Alpinus

Alpinus Connarum Athenæi esse existimat hanc arborem, cui consentit Clusius. Verùm notæ non conveniunt. Veslingio judice, quæ inter Ægyptias arbores de Coccymelea scripsit Theophrastus, & præcipuè quòd fructum ferat magnitudine & naturâ Mespilis proximum non coactè huc deduci possunt. Plinius autem hanc Prunum Ægyptiam vocat. An sit Lotus Polybii apud Athenæum inquirant quibus animus & otium est.

5. *Perin-Toddali seu Jujube Indica* C. Bauhini H. M. *P.* 4. *T.* 41. *p.* 85.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, fibroso, furvo intúsq, rubicundo cortice cincto, necnon ramulis, primùm viridibus & lanuginosis, dein rubicundis longè latéq, in orbem diffusis, donato, qui ad foliorum exortum acutis & rigidis spinis insuper muniti sunt. *Radix* fibrata, albicans, cortice tecta purpureo, intus furvo, inodora, insipida. *Folia* petiolis rotundis alternatim circa ramulos juxta spinas proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, supernè atro-viridia, & splendentia, infernè subviridia & lanuginosa: odor & sapor sylvestris. *Flosculi* plures simul juncti, ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt, quinq, teretibus candidis, è viridi striatis atque in orbem expansis foliolis constantes. Foliola hæc intercedunt totidem albicantia, flavescentibus *apicibus* ornata *staminula*, medium occupante viridi ac bifido *stylo*; odor gravis & fœtidus. *Fructus* tum formâ, tum magnitudine Olivis haud absimiles, at exiguâ acutâque spina in vertice dotati, primùm virides, dein maturiores facti rubicundi, simile quoque ut Oliva officulum continentes, *nucleo* intus albicante; sapor acidiusculus & gratus.

Crescit locis arenosis circa *Paloerti*. Quotannis bis fructum producit, Martio viz. & Septembri mensibus, atque à 10. sationis anno ad 100. non rarò frugifera manet. *Locus.*

Fructus maturi ab Indigenis comeduntur, minùs maturi verò sale & aceto in *Atsjaar* condiuntur. Arboris folia usurpantur ad gemmas quascunq, fricandas & poliendas. *Vires & Usus.*

E foliis in lacte dulci coctis potio paratur, quæ Gonorrhœæ virulentæ medetur: ipsa verò folia cocta umbilico cataplasmatis in modum imposita dysuriam & stranguriam tollunt.

Corticis expressus succus aphtharum perhibetur remedium.

Succus è radice expressus, atque cum Ricini semine & lactis sero exhibitus potenter ventrem subducit, vitiosósq, humores expurgat. E radicis pulvere cum Oryza sativa & butyro Cataplasma fit, quod fronti admotum delirium compescit & somnum provocat. E radice in Sesami oleo cocta Balsamum conficitur, quod membris dolentibus illitum, arthriticum dolorem mitigat.

Hanc arborem pro Jujuba Indica *C. B.* habet D. Commelinus, qui in Hortum Malabaricum commentatus est. Et revera descriptio bene convenit. Miror tamen in historia hujus arboris nullam Laccæ ab Autoribus mentionem factam. Jujubæ ergo istius historiam è C. B. Pinace & Acostæ subjiciemus, ut Lectori integrum sit de eis judicium ferre.

Jujuba Indica C. B. *item Malus Maluccensis nonnihil spinosa* ejusdem *p.* 433. *Ber Indica fructu Jujubino* J. B. *Malus Indica Lusitanis, Ber & Bor Acostæ* Park.

Acost.

Magna est arbor, multis foliis & floribus prædita, & copioso fructu. *Folia* minùs rotunda sunt Mali foliis, tametsi ea æmulentur, supernè saturatè virent, infernè candicant & pubescunt ut Salviæ folia, gustu adstringente. *Flores* exigui, candidi, quinque foliolis constantes, inodori: *Fructus* Jujubis similes, alii aliis majores & suaviores, nunquam verò tam probè maturescentes, ut conservari queant & in alias regiones transferri utì Jujubæ, & perpetuò nonnihil adstrictionis retinentes: unde colligitur minimè pectori utiles esse, quemadmodum Zizyphæ.

Conspicitur hæc arbor æstate alatis formicis perpetuò onusta, quæ in ramis ejus Laccam elaborant: Hoc quamvis à Garcia etiam confirmatur, à multis tamen in dubium, nec immeritò, vocatur; & Lacca potiùs lachrymarum & reliquorum gummi modo sponte exsudare & concrescere putatur.

Reperitur hæc arbor in Malacca, Malabar, Balaguate, Sumatra, aliisque Indiæ provinciis. *Locus.*

Jujuba Indica *C. B.* huic proculdubio eadem est, nam & descriptio & nomen Indicum *Bora* conveniunt.

Folia (inquit) hujus subrotunda ut vulgaris Jujubæ venosa, sesquiunciam lata, duas longa, per marginem crenis exasperata, parte aversa molli, rufescente lanugine tecta Boræ nomine cum ejusdem ramulo, cui Lacca adnata erat. Ex India D. Terentius misit.

De Lacca.

Lacca gummi, ut in Officinis habetur, concretione bacillis pertinaciter circumnata adhærescit, superficie rugosa, inæquali & veluti granulata, pellucida, colore rufo, flavo, aut ex rubro nigricante, intus cavernosa, nescio quid nigri friabilis substantiæ in antris continens, sapore nullo evidente: sputum colore rubro tingit, qui longè apparet floridior si cum aqua misceatur. Prunis imposita bullat primò, levem odorem resinosum spirans, tandémq, flammescit. Vi detracta bacillis corticem ferè secum rapit, & canaliculata qua adhæsit apparet. Bacilli duarum triúmve unciarum aut longiores cortice teguntur satis crasso, melino fere: materies ut Coryli, sed medulla copiosiore farcta.

De hujus generatione & fiendi modo non constat. Nam quod Garcias refert à magnis formicis alatis eam elaborari, ut apes mel conficiunt, materiam ex ipsa arbore exsugentibus, nobis non videtur verisimile, sed potiùs (ut J. B.) ex ipsamet arbore, vel ejus ramis & surculis, statis temporibus exstillare liquorem illum, & demum Solis vi in eam quam videmus formam concrescere.

Lac legitimum hujus gummi nomen est. Sic autem dicitur quòd hoc medicamentum ubi ejus usus est, in Lac sive Loc, id est, Mellis crassitiem dissolvatur: in *Pegu* vero & *Martaban*, ubi præstantissima est, *Trec* nominatur.

Duplex

Duplex habetur: ea quæ cum bacillis, vix enim ſine eis adfertur, quam Laccam *Sumetri* vocant, quia ex Sumatra inſula, nonnullis Taprobana Antiquorum credita, habetur: ut eam quæ in glebis ſine ſurculis affertur Laccam *Comberti* nominant; & altera factitia, quâ infectores utuntur, quæ & ſuas differentias habet. Quædam ex fæce Braſilii & Cocci conficitur, ſive ex gummi & liquore Braſilii. Laccam veram reſinâ & cerâ interdum adulterari annotavit Acoſta.

Lacca Veteribus incognita fuiſſe videtur. Nec enim eorum ſententiam probare poſſumus qui Cancamum Dioſcoridis eſſe exiſtimant. Cùm Lacca non ſit odorata, nec ſuffitionibus apta, ut Cancamum.

Vires & Uſus. Lacca attenuat & aperit, ſanguinem purificat, ſudorem ciet, diuretica eſt. Uſus præcip. in obſtruct. Lienis, veſicæ, fellis, epatis, & hinc in hydrope, ictero, aſthmate, apoſtemate pulmonum: in expellendis variolis, morbillis, atque peſtilenti contagio, in ciendis menſibus, &c. *Schrod.*

Ad oppilationes tam hepatis quàm ſplenis, ut & in hydrope & ictero à pleriſq; medicis unanimi conſenſu præſcribuntur trochiſci Dialaccæ dicti. *J. B.*

Ex Lacca etiam bacilli parantur ad obſignandas epiſtolas, Ceram Hiſpanicam vocant.

Alutas & coria vervecina Lacca contuſa & urina veteri macerata rubro colore infici ex altera parte tradit Cluſius ex quorundam ſententia.

Cum Lacca in Ceram Hiſpanicam redacta, & Conchyliorum ſplendicantium in minutiſſimis fragmentis ligna, tabulas, arculas, &c. incruſtant ad elegantiam.

Pictores, aliíque Mechanici utuntur Laccâ ut Vernice, eamque variè colorant, & diſſolvunt in ſp. Vini, vel ol. Terebinth.

CAP. IX.

De Corno.

Cornus Latinis dicta videtur quòd duritie & rigiditate Cornea, vel potiùs à Græco Κρανεία per metatheſin literarum. Κρανεία autem dicta eſt quod Calvariæ inſtar dura ſit.

Notæ ejus ſunt flores luteoli; Fructus oblongus teres ſeu cylindriacus, oſſiculo intus tereti duriſſimo anguſta cavitate, ſpinis carere.

1. *Cornus mas* Ger. Park. *hortenſis mas* C. B. *ſativa ſeu domeſtica* J. B. **The Cornelian Cherry.**

J. B.
Arbor procera ſatis eſt Cornus, & multis ramis brachiata, cortice ſubrubro vel cinereo, materie alba, firma, ſolida & dura (corticem ſcabrum & adſtringentem valdè dicit Matth.) *Flores* primùm omnium profert in ramorum ſurculis extremis inſidentes, numeroſos, breviſſimo pediculo appenſos, è quatuor foliolis, extra vel intra purpurantibus, aliàs ſubluteis, intus convexis, luteolis: intra quæ alia concoloria foliola incerto numero, teneriora & minora, ex quorum concurſu apices attolluntur octoni, noveni, deni, hirſuti, qui in quaterna crocea foliola explicantur, *ſtaminula* exigua lutea continentia. Subſequuntur *fructus* oblongi, ad Olivam accedentes, graciliores, primùm virides, poſtea rubri, ſanguinei, majores, manus purpurâ rutilâ inficientes contriti, formâ ſuâ ad Jujubas accedentes, guſtu primùm acerbo, at ubi maturatione remollita fuerint acido-dulci & ſuavi cum quadam tamen adſtrictione, oſſa continentes oblonga, teretia, qualia ferè in olivis, duriſſima, in quorum anguſtis cavitatibus nuclei latitant exigui, ſubdulces, graciles, quiq; vix integri eximi queant. Folia qualia Virgæ ſanguineæ ſeu Corno fœminæ, glabra, venoſa, per oras æqualia.

Cornum marem in hortenſem & ſylveſtrem diſtinguunt. Hortenſis fructûs colore variat: nam communiter ruber eſt & oſſiculo longiore; aliquando ceræ colore, rariùs albet: ſaturatius etiam rubet oſſiculúmq; habet craſſius & brevius, & hoc eſt, inquit C. Bauhinus, Cornus maris aliud genus *Cluſ. Hiſt.* cui tamen ramulos quàm vulgaris maris longè fragiliores tribuit Cluſius, folia vulgaris foliis latiora. J. Bauhinus quoq; Corna obſervavit Baſileæ apud Fel. Platerum magnitudine & colore diſcrepantia, alia aliis altero tanto & ferè triplo majora, ſucculentiora, ſaturatè colorata, & purpurâ ſuâ manus inficientia, guſtu minoribus non minùs ſapida. Sunt & colore rubro manus non inficientia.

Locus. Cornus ſylveſtris multis in locis invenitur, in Miſnia, Auſtria, Pannonia. Nos in agro Pedemontano & Mediolanenſi in ſepibus eam obſervavimus, ubi ſolùm fruteſcit; ſed culturâ in arborem pulchram evadit. Quod Hermolaus è Theophraſto hauſiſſe videtur, nimirum Fructus ſylveſtris Corni maturiores ſuavioréſque eſſe quàm urbanæ, & plerunq; etiam majores, ut Cornus omnem cultum reſpuat, & negligi deſideret, nobis non videtur veriſimile: ideóque antequam de reipſa & experimento conſtiterit, de ratione ejus reddenda non erimus ſoliciti.

Tempus. Floret primo vere antequam folia erumpunt, Martio, & in calidioribus Februario menſe; pro Veris conſtitutione & temperamento, ſeriùs citiúſve in eodem loco: Auguſto, Septembri, interdum etiam Octobri demùm fructum maturat.

Vires. Corna refrigerant, exſiccant, adſtringunt, conſtipant quomodocunq; ſumpta. Hinc conveniunt præcipuè in diarrhœa ac dyſenteria: ardorem febrilem ac ſitim grata ſua aciditate leniunt ac reſtinguunt.

Condiuntur muriâ ut Olivæ; fit etiam ex iis ſapa quemadmodum ex Ceraſis: itémq; è pulpa Electuarium ad febres, ad fluxiones bilioſas, ad ſitim, ad excitandam appetentiam utilia. In diarrhœa & dyſenteria exhibentur fructus exſiccati & pulveriſati ad ℥j.

Corna

Corna ſicca contrita, & cum oleo Myrtino aut omphacio mixta in Emplaſtri formam, præſenti auxilio ſunt ad vomitiones ventriculo impoſita: contra fluxum autem alvi abdomini inducta, contra menſes immodicos pectini ac coccygi applicata.

Cornum arborem caveri oportet circa alvearia, nam flore ejus deguſtato alvo concita moriuntur apes. *Plin.*

In Hetruria abſtinent demorſi à cane rabido per integrum annum à quorundam lignorum, præſertim Corni maris & fœminæ contactu: Siquidem (ut teſtantur ii qui rem experimento compertam habent) ſi harum virgæ tantiſper manibus teneantur donec concaleſcant, illico demorſi rabie exagitantur. *Matth.* quem vide.

Folia quoq; & germina guſtu acerba ſunt, valenterq; deſiccant: itaq; maxima vulnera glutinare poſſunt.

Hujus lignum omnibus lignis durius perhibetur, ad radios & dentes rotarum utiliſſimum.

2. *Tsjerou-Ponna* H. M. P. 4. T. 39. p. 81. *Cornus Malabarica foliis Nymphææ.*

Quanquam minor Ponnæ ſpecies habetur, tamen æquè procera eſt, frondibus umbroſis in latum diffuſis: lignum prædurum, rubicundum, craſſo ac nigricante cortice cinctum, ut *Ponna*. *Radix* rufa, croceo intúſque rubicundo cortice tecta, odoris gravis, ſaporis adſtringentis: ea verò diſſecta lachrymam fundit flaveſcentem ac reſinoſam. *Folia* Ponnæ ſimilia, at minora. Similiter *flores* Ponnæ floribus ſimiles, præterquam quod non ex octo, ſed è quatuor plerunq; conſtent foliolis. *Fructus* oblongo-rotundi, glabri, virides primùm, dein rubicundi, acido-dulces, Cornis noſtratibus cùm figurâ tum magnitudine & ſubſtantia haud abſimiles.

Creſcit locis arenoſis; quotannis fructus fert, Auguſto viz. & Septembri menſibus, diúque ſuperſtes manet. *Locus & Tempus.*

Fructus hi ab indigenis comeduntur: E nucleis quoque eorum ſiccatis oleum exprimitur ad lampadas. Uſus in medicina nullus. *Uſus.*

CAP. X.

De Ceraſo.

Ceraſus Κέρασος Theophr. 3. hiſt. 13. fructus κεράσια Dioſc. l. 1. c. 157. Ceraſia & Ceraſa; dicta autem à Ceraſunte Pontico municipio, unde Lucullus Romanorum imperator, Mithridate debellato, primùm in Italiam arborem intulit, & fructum gentilitio nomine Ceraſium appellavit, Athenæo lib. 2. & Plinio l. 15. c. 25. auctoribus. At verò ante id tempus, imò à mundi ipſius primordiis Ceraſos in Italia ſpontaneas fuiſſe, quamvis fortaſſe neglectas & incultas minimè dubito.

Ceraſorum multa ſunt genera, ſeu potiùs varietates, quas C. Bauhinus in Pinace explicat, Ceraſa, inquit, alia ſunt ſativa, alia ſylveſtria. Sativa fructûs forma, colore, ſapore; [adde & magnitudine] variant. Sunt enim pomi *figura*, turbinatiore, longiore, rotundiore, cordis etiam *figura*; & alia pediculo longiore, alia breviore, ſingulis vel pluribus unà coeuntibus, ità ut ex uno petiolo vel ſingula, vel terna, quaterna, quina dependeant, vel in racemi modum coacerventur. *Colore* albo ſed rarius, partim rubro, partim candicante, & quædam in maturitate parùm ex candido rubent, quædam magis, quædam planè cerea, quæ Pruno inſita ſunt; rubro, rufeſcente, nonnunquam in atrum vergente, nigro etiam, quædam nigerrimo, & ſucco ſanguineo labia & manus inficiente. *Sapore* dulci, acido, auſtero, ex dulci & acido admixto, alia amaritudinis quid retinent, non tamen ingratæ, Amerinæ dictæ: ſic alia nimia ſua dulcedine faſtidium pariunt, alia ob nimium acorem reſpuuntur, alia ob aquei ſucci redundantiam inſipida ſunt. Similiter alia carne ſunt prædura, alia carne molliore & teneriore ſive aquoſa conſtant, & in quibuſdam caro pertinacius nucleo adhæret, qui in aliis fragilior, & nucleo non inſuavi eſt. Sylveſtria etiam variant magnitudine, figurâ & ſapore.

Nos ex ſativis pro ſpecie diſtinctis habemus, 1. Ceraſum vulgarem fructu rotundo, acido, rubro. 2. Ceraſum fructu cordato dulci. 3. Ceraſum acidiſſimum ſanguineo ſucco. 4. Ceraſum majorem fructu nigro parvo, ſubdulci, nigro colore inficiente. Fortè etiam & aliæ nonnullæ ſpecie differunt. Ceraſum tamen flore pleno, pro naturæ luſu aut varietate quâdam accidentali habemus.

1. *Ceraſa ſativa rotunda, rubra & acida, quæ noſtris Ceraſa ſativa* C. B. *Ceraſa acida rubella* J. B. *Ceraſus Anglica* Park. *vulgaris*-Ger. The common English Cherry-tree.

J. B.

Ex majoribus Ceraſis ſunt quæ acida, rubro colore dilutiore [nonnulla ex his per maturitatem ſaturatiùs rubent] carne haud admodum dura vel compacta. His ſapor valdè gratus, præſertim probè maturis, non nimium acidus, ſed quodammodo vinoſus; quamvis alia aliis in hoc genere acidiora, quod cultui dicandum judicamus. Fructus brevi prodit pediculo, & quàm reliquorum ferè craſſiore [in noſtratibus pediculi ſatis longi ſunt] Arbores ipſæ haud proceræ, nec rectæ, multis ramis brachiatæ, humiliores multò quàm dulcium, quarum & minimæ, atque adeò paucorum annorum fructum ferre conſueverunt: ramuli etiam non tenues ſunt & flexiles ut in acidis nigricantibus. Ipſa quoq; folia rotundiora ſunt. Gummi ex ſe fundit lucidum, aurei pæne coloris. Huic radix reptando latè ſe diffundit, areáſque & vicina loca ſuis ſtipat ſtolonibus, qui tranſplantati & culti in arbores excreſcunt. Lignum quoq; & rami multò fragiliores, minúſque flexuoſi quàm cæterorum: proinde periculoſum has arbores conſcendere.

Ceraſus

Cerasa sativa majora. *Cerasus Flandrica* nostratibus dicta à Ceraso Anglica, fructu majore & dulciore differt. Fortè hæc sunt Cerasa sativa majora *C. B.* i. e. Cerasa Hispanica *Lob. Ger.* Genevæ tamen & alibi in Gallia vidimus Cerasa Flandricis multo majora, & nostratium vulgarium fere dupla.

2. *Cerasa acida nigricantia solidiora, tardiùs maturescentia* J. B. *An Cerasa acidissima sanguineo succo* C. B. *D. Herman. in Hort. Leyd. hæc duo separat.*

J. B.

Inter lautiora quidam hoc Cerasi genus habent, cùm ob vinosum saporem, tum ob carnis soliditatem, ut equidem censemus. Non est his ea arborum altitudo quæ sylvestribus Cerasis. Ab arboribus acidorum multùm quoque differunt. Non enim solent in magnos ramos dividi & extendi, sed ramulis tenuioribus quàm cæteræ omnes donatæ sunt, pendentibus ferè & ad Betulam quodammodo accedentibus. Fructus ex longiusculo pediculo magni, nigri aut ex nigro spadicei, suo succo inficientes, carne firmiore, acida valdè, multùm adstringente.

An Cerasa acidissima sanguineo succo *C. B*? quæ in altiore arbore proveniunt, & longissimum pediculum habent.

Vires. Commodè exsiccantur pro siticulosis febrientibus, pulpam etiam excoquunt Basileenses. Parant ex iis contusis cum ipsis adeò nucleis, & mixtis cum vino bono, id vini genus quod tempore Caniculæ in deliciis habent nomine *Wiechselwein.* Modum conficiendi vide apud *J. B.*

Hoc genus Cerasi pediculis longissimis, fructu acidissimo, succo sanguineo ab aliis omnibus facilè distinguitur. Morella nostratibus dicitur, quamvis Parkinsonus pro Morello aliud proponat.

A. 3. *Cerasus major ac sylvestris, fructu subdulci, nigro colore inficiente* C. B. *Cerasus sylvestris fructu nigro & rubro* J. B. Black Cherry-tree. Mazzards.

Lemma C. Bauhini huic Ceraso apud nos sponte nascenti apprimè convenit. Est enim arbor grandis & procera, fructu parvo, carne pauca, succo nigro colore inficiente, pediculis longis & quantum adhuc observavimus aliorum Cerasorum tenuioribus.

J. Bauhinus Cerasum sylvestrem fructu rubro & nigro quam vocat sic describit,

Vulgaris notitiæ arbor est, procera, recta; cortice exteriore spadiceo aut cinereo, maculoso, lævi: interiore virenti, sub quo materies firma, subruffa. *Folia* Loti oblonga, Pruni foliis longiora, densè crenata, splendida, subamara. *Flores* ex eadem quasi vagina plures simul juncti, pediculis tenuibus sesquiuncialibus aut sextantalibus, nonnihil rubentibus, ex foliis quinque, candidis & ut in Pyro cavis, in quorum medio capillamenta multa, alba, *apicibus* croceis donata, quibus longior *stylus* in imo calyce surrigitur, oris in quinque lacinias reflexas, nonnihil purpurascentes divisis. Ex hoc stylo observavimus hortulanum ingeniosè prædicere solitum futurum Cerasorum proventum: sub eo enim latet fructûs rudimentum, quod frigore affectum facilè nigrescit, remanentibus nihilominus aliquandiu integris, nullâque injuriâ tactis florum petalis. Fructus succedit rotundus, unciali amplitudine inferior, dulcis, magnitudine & colore diversus, in quo officulum orbiculatum læve, durum, dentibus tamen fragile, nucleum continens album exacutum, amaricantem, flavescente tunica contectum. Gummi stillat flavum, ruffum & densum.

Hæc (pergit J. Bauhinus) quadruplici varietate potissimùm differentes fructus gignit: Rubrum & nigrum, & utrumque vel majorem & carnosiorem, vel minorem & macriorem. Major tam ruber, quàm niger dulcior est cæteris; cultu talis, ut equidem censemus, effectus. Minor nullius unquam cultûs gnarus, tam ruber quàm niger plerunq; amaricat, sed eatenus ut prævalente dulcedine haud sit ingratus. *Videtur describere Cerasum nostram sylvestrem fructu nigro, quæ apud nos nunquam (quod sciam) fructum rubrum profert.*

Usus. Ex hoc potissimùm genere meliora nostri torrent, & Electuar. conficiunt pro puerorum cibo & condimento.

4. *Cerasus major fructu cordato magno. Cerasa duracena oblonga* J. B. *An Cerasa crassa carne dura* C. B? The Heart Cherry.

J. B.

Speciosus hic Cerasorum fructus magnus est, oblongus, ad cordis figuram aliquatenus accedens, carne dura solidâque, dulci, coloris ex albo rubelli, nucleo magno. Folia majora sunt quàm Cerasi vulgaris acidi, ad Castaneæ folia quodammodo accedentia, deorsum ferè dependentia.

Locus. In hortis satis frequentia sunt. Variant colore rubro, albo, nigricante. Horum Aviculæ appetentissimæ sunt.

5. *Cerasus flore pleno* J. B. *Cer. hortensis pleno flore* C. B. *item Cer. hortensis flore roseo* ejusdem. *Cerasus flore multiplici* Park. parad. *Cerasus multiflora fructus edens* Ger. *item Cer. multiflora pauciores fructus edens* ejusdem. The double flower'd Cherry.

Non alia in re differt à Ceraso vulgari Anglica aut Flandrica quam florum petalorum multiplicata serie. Duûm autem generum est, Alterius flores minùs multiplices sunt, hoc est, paucioribus petalorum ordinibus, duobus nimirum tribúsve constant; alterius plenissimi sunt, & è pluribus seriebus petalorum compositi. Prior Cerasus flore roseo, posterior Cerasus pleno flore C. Bauhino dicitur. Hæ arbores fructus interdum sed pauciores & sparsos proferunt, illa autem quæ pleno flore est rariùs. Gerardus in arbore hujus generis per multos annos à se in horto diligenter culta & parieti etiam affixa, ut Solaribus radiis foveretur, nullos unquam fructus observare potuisse scribit.

6. Cerasus

6. *Cerasus pumila* C. B. J. B. Park. parad. *Chamæcerasus* Ger. **The Dwarf Cherry.** *Clus.*

Variæ altitudinis invenitur Chamæcerasi frutex: nam interdum in cubitalem, bicubitalem aut ampliorem magnitudinem attollitur, umbrosis videlicet locis & tenui solo; sicciorbus autem locis & juxta semitas plerumq; supra pedalem altitudinem non assurgit. Tenues & lentos habet ramulos seu virgas, nigricante ex cinereo cortice obductas, quæ ex intervallis quædam tubercula & velut gemmas proferunt, unde tanquam ex Cachrye aliquot exigua foliola, Myrti Tarentinæ foliis æqualia prodeunt, simúlque flores bini, terni, quaterni aut quini sese explicant, candidi, pentapetali, multis in medio staminulis præditi, Cerasi vulgaris floribus persimiles, minores tamen: infra hos flores atq; etiam in extremis virgis ex aliis tuberculis exeunt sine floribus folia superioribus majora, Cerasi vulgaris acerbo fructu foliorum formam imitantia & in ambitu similiter crenata, longè tamen minora, & atra viriditate splendentia, subamari gustus; His succedit exiguus *fructus*, rotundus, carnosus, maturitate ruber, exsiccantis minúsque grati saporis quàm sunt acida Cerasa, osseo intus nucleo. *Radix* crassa, longa, dura, paucis fibris prædita, profundum petens, & quæ difficulter erui possit.

Passim in Pannonia, Austria inferiore & Moravia editioribus siccísque locis nascitur; ad vinetorum etiam in collibus sitorum marginibus & ad publicas vias. *Locus.*

Not. Non peculiare est Chamæceraso gemmas alias floriferas minoribus foliis vestitas, alias φυλλοφόρους tantùm producere, sed Ceraso, Piro, Pomo, aliísque nonnullis arboribus commune.

A. 7. *Cerasus sylvestris Septentrionalis Anglica fructu rubro, parvo, serotino.* **The wild Northern English Cherry, with small late-ripe fruit.**

Materies Cerasi nigræ similis. Caudex in insignem magnitudinem excrescit, adeò ut Orgyiam nonnunquam seu duas ulnas ambitu excedat. *Folia* quàm Cerasi nigræ longiora latioráque & acutioribus denticulis incisa. *Fructus* parvus, rotundus, ruber, quíque ante initium Septembris plenam maturitatem non assequitur, quamvis arbor cum primis sui generis floreat, tunc quoq; acerbus ut vix edendo sit. Officula sata promptè germinant, quæque indè emergunt virgæ seu arbusculæ Cerasis hortensibus inserendis aptissimæ censentur; surculis in arbores proceras celeri auctu adolescentibus, fructus etiam præcoces & gustui gratos edentibus.

Ad ripas fluvii Tesæ, propè *Bernards-castle* oppidum copiosè oritur, observante D. Johnsono, qui & descriptionem ejus transmisit.

8. *Cerasus uno pediculo plura ferens* J. B. *Cer. uno pediculo plura* Ger. *Cer. racemosa hortensis* C. B. *Cer. corymbifera* Park. parad. **The Flanders Cluster-Cherry.**

Hoc genus modò duos, modo tres, sæpe etiam quatuor aut quinq; uno pediculo profert fructus, nec aliter à Ceraso vulgari differt.

Nos pro luxuriantis naturæ effectu aut partu monstroso habemus, nec speciem distinctam constituere putamus, cùm in eadem arbore plures dentur fructus solitarii, seu in singulis pediculis singuli, cúmque speciem suam non semine sed stolone aut insitione producat.

Cerasus racemosa J. B. Ger. & aliorum.

Non diversa videtur à præcedente, etiam C. Bauhini judicio, quædam (inquit) racematim uvæ modo dependent; cùm de præcedenti dixisset, Aliquibus terna, quaterna, quináve poma esse in uno pediculo.

Cerasus amat cœli statum frigidum, solum verò positionis humectæ. In tepidis regionibus parva provenit. Calidum non potest sustinere. Montana vel in collibus constituta regione lætatur. *Pallad.* Per totam Europam frequentissima est. Nusquam meliora habentur Cerasa quàm Lugduni, inquit Amatus, cui astipulatur J. Bauhinus, seu hoc loci naturæ, seu potiùs culturæ diligenti debeatur.

Florent omnes in Germania, atque etiam Anglia Aprili mense; in calidioribus haud dubiè citiús. Fructum maturant Junio & Julio pro specierum diversitate. Est apud nos præcox quoddam genus quod Maio mense maturescit, *Cerasa* idcirco *Maialia* dicta.

De satione, insitione reliquâque cultura Cerasorum consulantur Rei rusticæ & Horticulturæ scriptores.

Cerasa recentia alvum laxant, sicca restringunt. Item dulcia alvum subducunt, sed minùs grata sunt stomacho. Acida & austera pituitosis excrementosísque ventriculis sunt apta, sed astringunt. *Vires.*

Aqua acidorum stillatitia, & cerasa ipsa in intinctibus febrilem ardorem compescunt, sitim extinguunt & cibi appetentiam conciliant. Cum Saccharo condita ventriculo grata sunt, & inter præstantissima dulciaria à matronis nostris habentur: verùm ob humorem aqueum abundantem diu asservari nequeunt.

Decoctum Cerasorum acidorum & arefactorum in affectu hypochondriaco summopere valere, imò hoc unico remedio complures convaluisse liquidò asseverare non veretur Fernelius *Consil.* 43. ad *D. de Matigny.*

Cerasa dulcia in morbis capitis, Epilepsia, Apoplexia, Paralysi, peculiariter proficua censentur. Riffius apud *J. B.*

Cuidam Nobili Apoplectico, qui per tres dies loqui non poterat dedi Sp. Cerasorum, & loquelam mox recuperavit. *Tho. Kesler* in sua Chymia, cap. de fructibus.

In balbutie & aliis loquelæ vitiis lavetur os sæpissimè cùm Sp. Cerasorum nigrorum; sunt enim insigniter cephalici, summopere roborant musculos linguæ & Sp. ejus usui destinatos. *P. Jo. Faber.* l. 3. c. 14.

Dulcium

Dulcium nigrorum recentium aquam stillatitiam à nonnullis ad Epilepsiam mirificè commendar ait *J. B.* in ipso paroxysmo in os infusam dos. ℥ iv. aut amplius. Hæc valdè celebratur, & apud matronas nostras in frequenti usu est ad motus convulsivos, præcipuè infantium. Lego apud J. Bauhinum, Præstans hæc habetur à quibusdam adversùs puerorum convulsiones, Aquæ Ceras. nigr. & florum Tiliæ æquas partes misce. Dos. ℥ j. aut ℥ ij. pro ætate.

Ex Cerasis vina seu potiones variis modis parantur, vel per destillationem, vino Cerasis Alembico immissis affuso; vel infusione sola, vel ex succo expresso cum Saccharo mixto & fermentato. In Italia ex Cerasis recentibus potionem parant *Marasco* dictam, quam bibunt antequam fermentetur. Æstivo tempore in tabernis venalis extat, & ad refrigerandum utilis censetur.

Oleum è nucleis Cerasorum per expressionem elicitum maculas & lentigines cutis auferre dicitur illitu; utile quoq; habetur Arthritidi, necnon calculo renum & vesicæ.

Gummi Cerasorum cum vino dilutum diuturnæ tussi medetur; colorem quoq; commendat, visum acuit & appetentiam invitat. Celebratur etiam vi lithontriptica ex vino potum. *Diosc. Galen.*

Nonnulli ut minus noceant Cerasa si ad satietatem edantur, officula unà deglutire jubent. Verùm nobis tentantibus id malè cessit. Nam pluribus Cerasorum unà cum pulpa officulis deglutitis per aliquot pòst dies gravitatem & dolorem sensimus in fundo ventriculi, ex officulis ibidem restantibus ortum, qui ægre nec nisi plurium dierum spatio expulsis nucleis sensim tandem evanuit. Fortè ii quibus ventriculi tonus robustior est & validior totidem vel etiam plura sine noxa devorare possent.

Videmus Passeres qui plurimùm Cerasis delectentur eo tempore quo Cerasa matura sunt longè majora habere hepata quàm alias. Unde colligitur Cerasa hepar augere & corroborare. Experimentum est Arnoldi Villanovani, de cujus veritate dubito: nec tamen si verum esset inde sequitur quod ille deducit. Nam fortè magnitudo hepatis morbosam potiùs quàm sanam ejus constitutionem arguit.

Cerasorum quæ hodie in honore & pretio sunt Catalogus.

1. Cerasum præcox Maiale dictum. **The May Cherry**, quia Maio mense maturescit. 2. Cer. Ducale. **The Duke Cherry**, 3. Cer. Archiducale. **The Arch-Duke Cherry**. 4. Flandricum, superiùs dictum. **The Flanders Cherry**. 5. Cordatum rubrum. **The red Heart-Cherry**. 6. Cordatum sanguifluum. **The bleeding Heart**. 7. Neapolitanum. **The Naples**. 8. Cer. incarnatum. **The Carnation**. 9. **The Amber Cherry**. 10. Purpureum. **The Purple Cherry**. 11. Aurelianense nigrum. **The black Orleans**. 12. Nigrum vulgare. **The common black Cherry**. 13. Lucæ Wardi Cerasum. **Luke Wards Cherry**. 14. Cerasus racemosa. **The cluster Cherry**. 15. Cerasus nana. **The Dwarf Cherry**. Vino conficiendo præstantissima habentur Cerasum Mediolanense magnum & Cerasum Morellum. **The Morello Cherry**; à succo Mori æmulo.

Paco-caatinga Brasileensibus Marcgr.

Ad Cerasa referri potest. De hac tantùm habet: Fructus ferre in uvam congestos novem, aut decem digitos longam, Magnitudine Cerasi sylv. nigri coloris, & nucleo Cerasino, adstringentis saporis: à columbis avidè devorari, ab hominibus non, usurpari ad tingendum colore cœruleo; baccas siccari posse & diu servari.

Ibipitanga seu Cerasus Brasiliana Pisonis & Marcgr.

Ad hunc potiùs locum (ut suspicor) pertinet; nec enim calyx floris residuus esse videtur umbilicus de quo loquitur.

Mourouve J. De Laet. Ind. occid. lib. 16. c. 11.

De hoc duntaxat scitur, non multùm abludere à Pruno; flores ferre luteos, fructus instar Cerasorum, longis pediculis, officulo exiguo, carne crocea & suavi.

Copalxocotl Tepeacensium J. de Laet. *Ind. Occid.* l. 5. c. 17.

Arbor est inquit Ceraso valde similis fructus fundens exiguis Pomis similes, qui salivam quandam valdè glutinosam fundunt, & ideò ab Hispanis *Cerasa gummosa* appellantur.

CAP. XI.

De Olea.

Olea Græcis Ἐλαία, Latinum nomen à Græco factum est, αι diphthongo in *e* abeunte, sic ab ἔλαιον oleum. Ἐλαία autem à λεῖον, i. e. læve vel lubricum deducitur, aut à λειῶ lævigo, lubrico, quòd producat id quòd lævigat lubricátque, videlicet oleum.

Olea prunifera arbor est foliis perpetuis, fructu racemoso, pulpa liquore pingui scatente, officulo duro scabro.

1. *Olea sativa* J. B. C. B. Ger. Park. The Olive-tree.

J. B.

Mediocris magnitudinis arbor eſt, quandoque procera & prægrandis (ut rectè Stapelius) ramis in latum amplúmq; diffuſis [J. Bauhinus haud valdè patulam eſſe ait] trunco magna ex parte nodoſo, materie æqualiter ſpiſſa, ſatis ſolidâ, alicubi & criſpâ & intortâ, guſtu amaricante, colore inter flavum & ſpadiceum ferè medio, nonnunquam etiam maculis utriuſq; coloris invicem convolutis conſperſa, præſertim cùm ad juſtam ætatis conſiſtentiam pervenerit, teſte Cordo. Cortex tam trunco quàm ramis obducitur coloris cinerei, lævis, glaber. [Cordo in his flavus] *Folia* oblonga & anguſta, Salignis ferè ſimilia, acuminata, inciſuris ac manifeſtis venis, (excepto unico nervo inſigni à pediculo ad acumen oppoſitum excurrente) carentia, craſſa, pinguia, rigida, ſupernè coloris atro-virentis, certè ſaturatiùs virentis [rectiùs Cordus, in viridi flaveſcentis] inferiùs caneſcentia, nullis tamen pilis obſita, tam brevibus pediculis hærentia, ut ſurculis quaſi inſerta videantur [ex adverſo utplurimum bina *Stapel.*) ex quorum alis proferuntur pediculi, quibus *flores* racematim cohærentes ſuſtinentur, albicantes, Sambucinis ſimiles, è quatuor foliolis fructûs rudimentum complectentibus contexti, ex herbido candicantes, qui non omnes ad frugem perveniunt in Europa: in iis verò locis quibus propria eſt hæc arbor perveniunt ideóque congeſtæ ejus baccæ confertas uvas æmulantur. Floſculis ſuccedunt *fructus* figuræ ovalis, aut glandium ferè, magnitudine varia. Nam in Hiſpania naſcentes, quos *Olivas Hiſpanicas* vocant, mediocre Prunum æquant; Italicæ pleræque & Narbonenſes vix mediocrem glandem ſuperant, quamvis eâ ſint habitiores rotundioréſque, primùm virides, poſtea flavicantes, per maturitatem purpuraſcentes, tandem & nigricantes, quædam etiam ex purpureo punicantes, ſed rariùs: Sunt & quæ in Hiſpania albæ fiunt (ut annotat Cluſius) ſapore valdè acri & amaro, & neſcio quid acerbitatis & nauſeoſi admixtum habente, etiam in maturis & mollibus, carne primùm dura, maturitate molli ac pingui, officulum lignoſum, oblongum, utrinq; acuminatum, & in hoc proportionatum nucleum unicum habente. Qui vero in iis continetur ſuccus pinguis oleum fit dulce, aquoſus, qui amarus, amurca. Foliorum quoq; ſapor amarus eſt, non ſine acrimonia tamen. *Radicibus* nititur (inquit Cordus) partim rectis, partim obliquis, in ſummo cæſpite obhærentibus, materiâ trunci modo ſolidâ.

Luſitanicæ Oleæ (inquit Cluſius) minores Olivas proferunt [itâ quoq; Lucenſes quarum Olivæ apud nos laudatiſſimæ, aliæque Italicæ] ſed multum olei, ejúſque præſtantiſſimi præbentes. Sic etiam nonnullæ quæ in Gallia Narbonenſi & Bætica naſcuntur oleæ minorem fructum ferunt, ex quo plus olei exprimitur, alteri quod de majoribus Olivis elicitur longè præferendum. *Differentiæ.*

Decerpuntur menſe Novembri, Decembri, Januario & Februario in Granatenſi regno: namque antea non matureſcunt. Sternuntur deinde in pavimentis donec rugoſæ fiant: deinde molæ ſupponuntur, & torculari exprimuntur, affuſa fervente aqua; itâ enim oleum reddunt. Nonnulli olivas perticis decutiunt, quod alii improbant, qui potiùs admotis ſcalis manu legunt, nè ſequentis anni ſpem decuſſis germinibus præripiant. Vehementer enim laborant Oleæ percuſſæ & detrimentum capiunt. Olivantibus lex antiquiſſima fuit, Oleam nè ſtringito neve verberato. *Plin.* *Tempus.*

Immaturas plerumq; condiunt per Hiſpaniam & Galliam Narbonenſem: interdum etiam maturas & nigras: condimenti loco apud nos cum carnibus aſſatis præſertim vervecinis, eſitantur, in acetariis etiam uſurpantur. Itali menſis ſecundis inferunt, & cum pane edunt. Excitant appetitum, movent alvum, humentem ventriculum exſiccant & confortant.

Olea Minervæ dicata ſacráque erat, vel quòd Minervæ munus eſſet, vel ut Martianus Capella, quòd artes & diſciplinæ, quarum illa Dea eſt, Oleo ac lucernarum lucubrationibus perdiſcantur.

Olea quoq; veniæ pacíſque index erat, proinde veniam pacémq; ſupplicantes Oleæ ramulos manibus geſtare ſoliti erant.

Olearum differentiæ deſumptæ ſunt vel à forma, vel à colore, vel à ſucco, vel à magnitudine, vel à loci varietate, vel ab inventoribus, quas omnes perſequi infiniti laboris eſſet. Veteres varia tradidere genera, quorum nomina ſpeciebus hodie cognitis accommodare perdifficile eſſet: quocirca nos iis non immorabimur. Colymbades * Plinius diſtinctum genus feciſſe videtur: aliqui olivas conditas oleo ſuo puras innatantes eſſe volunt, & Halmades, i. e. muriâ conditas ab iis diſtinguunt. Alii Halmades & Colymbades confundunt. * *Lib.* 15. *c.* 3.

Olearum autem tot differentiæ non obſervantur quot Pomorum, Pirorum, Prunorum, vel quia arbor naturâ ſuâ minùs apta eſt ex ſemine nata variare; vel quia agricolarum non interfuit in iis ſerendis, colendis & quoquo modo immutandis adeò induſtrios & diligentes ſe præbere. His adde arborem ipſam, cùm frigidioris cœli minùs patiens ſit, Gallicis, Germanicis, Anglicis Hortulanis, qui in variis fructuum ſpeciebus producendis & procurandis maximè curioſi & occupati ſunt, ſe colendam non permittere.

Celebriores olivarum differentiæ à C. Bauhino & Joanne fratre recenſitæ ſunt,

1. Olivæ maximæ Hiſpanicæ, prunis mediocribus æquales, & figurâ ſimiles, quæ etſi ſucculentæ ſunt & carne multa, amaritudinem tamen inſignem habent, unde & olei minus reddunt, amurcæ plus, ideóque nonnullis minùs probantur, minoréque iis ſapore præferuntur.

2. Olivæ minores, Genuenſes, Lucenſes, Provinciales, eædem Luſitanicæ, Narbonenſes & Bæticæ Cluſio. Hæ dulciores ſunt & plus olei fundunt.

3. Oblongæ, atrovirentes, ad lacum Comenſem natæ, quarum uterq; Bauhinus meminit, quibus conditis nihil ſapidius & ſuavius, quamvis & macræ ſunt, & propemodum reſpectu maximarum Hiſpanicarum exſuccæ videantur, addit C. Bauhinus carnem duram eſſe & oſſi firmiter hærere.

4. Olivæ albæ, quarum & Plinius meminit.

In Hetruria habentur *Matth.* & *Cæſ.*

1. Minores & rotundiores, plurimum olei habentes, quæ *Olivellæ* vocantur Cæſ. quas prægrandes arbores Juglandium inſtar ferre ſcribit Matthiolus.

 2. Majuſculæ

2. Majusculæ & oblongæ, oleum parcius sed dulcissimum reddentes, quæ nomine à radiis desumpto Raggiariæ dicuntur *Cæs.* Has Oleæ minores proferunt, iisq; in cibo utuntur.

3. Majores & pulposiores ad condituras tantùm quæsitæ, quas Regias Cæsalp. vocat. Non videntur differre ab Hispanicis maximis: nam Matthiolus eas multo plus amurcæ quàm olei fundere scribit.

4. Sunt quædam quarum caro ab osse recedit cùm franguntur, virides quæ conditæ gratissimæ fiunt, quas Colymbades Cæsalpinus censuit.

Varietates Olivarum in Galliâ Narbonensi cultas recenset D. *Magnol.* in *Botan. Monspel.*

1. Oliva major oblonga, angulosa, amygdali formâ, vulgò *amellau*, ad conditurам maximè expetitur, suavissima enim est, & rosæ habet odorem.

2. Oliva media oblonga angulosa, vulgò *oulivieire*, vulgarissima ista est.

3. Oliva media oblonga, fructu corni figurâ, vulgò *corniau*, in multis etiam olivetis visitur, fructum habet oblongum magnitudinis ferè & figuræ corni fructus.

4. Oliva minor oblonga; vulgo *pichouline*, in variis etiam locis ista reperitur: in cibis multùm expetitur.

5. Oliva major subrotunda, vulgo *ampoulau*, inter olivarum species ista maxima est, & ad conditurам præcipuè servatur.

6. Oliva media rotunda viridior, vulgo *verdalle*, ista similiter ad conditurам colligitur; cujus species reperitur, quæ albidior est, & vulgo *blancau* dicitur.

7. Oliva media rotunda præcox; vulgo *mourau*, citò maturescit, & ab arbore cadit.

8. Oliva minor rotunda racemosa, vulgo *bouteillau*, in racemulos veluti congesta est, unde nomen habuit.

9. Oliva minor rotunda rubro-nigricans, vulgo *salierne*, non omnino nigra est, sed rubrum colorem habet commixtum.

10. Oliva minor rotunda, ex rubro & nigro variegata, vulgo *pigau*; aliæ plurimæ variis in locis nascuntur, sed istæ, tum ad oleum, tum ad conditurам meliores censentur.

Locus. Olea neq; frigidum, neq; præfervidum cœli statum amat, ideóque trans Alpes & Cebennas montes non invenitur nisi in hortis culta & à frigore munita. Quin & frigidiores hyemes etiam in Provincia & Gallia Narbonensi eam adurunt. Cùm in Gallia peregrinaremur, Anno 1665. præcedens hyems asperrima aliquot Olearum millia in Provincia corruperat inæstimabili incolarum damno, pleræque tamen à radice repullulabant. Modicos clivos amat, quod ventos tepidos suscipiant, olearum autem natura flatus desiderat. Nos in valle amplissima Fuliginensi in Italia, inque Terniensis extrema parte, in ascensu collium convalles dictas terminantium amplissima omnium quæ in Italia vidimus Oliveta observavimus prægrandibus arboribus densa, ubi Februarii initio rusticos Olivis decutiendis & colligendis occupatissimos observavimus. Lucos quinetiam Olearum densissimos Gallo-provinciæ & Narbonæ Hispaniæque alunt.

Solum Oleis commodissimum nonnulli esse aiunt cui glarea subest, aut sabulum pingue: sed & densior terra, si uvida sit & læta, satis convenit. Humidior sanè floridiores & pinguiores olivas producit.

Hanc arborem multi existimant, ultra milliarium sexagesimum (quadragesimum Plin.) à mari aut non vivere, aut non esse feracem; quòd tamen experientiæ repugnat.

Quercum & Oleam tam pertinaci odio dissidere aiunt, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur. *Plin.* Nobis non videntur verisimilia quæ feruntur de hujusmodi antipathiis.

Tempus. Junio mense magna ex parte omnes Oleæ florent, inquit J. Bauhinus, sed in Germania & locis Septentrionalibus tardiùs, ubi quamvis diligentissimè colantur nihil præter florem producunt. De tempore & modo colligendi superiùs obiter diximus. Optima ætas ad decerpendum inter copiam bonitatémq; incipiente bacca nigrescere; tunc autem *Drupæ* seu Druppæ vocantur.

Olivas etiam decerptas sed præcipuè excussas aquâ calidâ lavare convenit, inquit Autor Γεωπονικῶν Constantino Cæsari attributorum.

Olea lentè admodum crescit, Theophrasto & Virgilio autoribus, sed quàm diutissimè vivit. Plinius firmissimas ad vivendum oleas dixit, ut quas durare annis 200. inter autores conveniat. De satu & cultura Olearum consulantur Rei rusticæ scriptores, sed præcipuè Columella, qui copiosè de his agit: cujus de putandi tempore consilium an præceptum præterire nequeo. Quinetiam (inquit) pluribus annis interpositis olivetum putandum est. Nam veteris proverbii meminisse convenit, eum qui arat olivetum rogare fructum, qui stercorat exorare, qui cædit cogere. Quod tamen satis erit octavo anno fecisse, nè fructuarii rami subinde amputentur. Cui potiùs obtemperandum existimamus, quàm aliis qui singulis annis putare præcipiunt; cùm & Malos observaverimus à putatione aliquandiu laborantes malè affectas & infœcundas fuisse. Stipitem Oleæ etiam aridum & levem terræ implantatum & germinare & radices agere Fortunii Liceti experimentum est, quo confirmatur illud Virgilii *Truditur è sicco radix oleagina ligno.* v. Lib. 1. cap. 18. p. 35.

Ex eadem Oliva differunt succi: Primum omnium è cruda atq; nondum inchoatæ maturitatis, Omphacinum vocatur. Hoc præstantissimum; Quin & ex eo prima unda præli laudatissima, ac deinde per diminutiones. Quanto maturior bacca tanto pinguior succus, minúsque gratus. Optima autem ætas ut jam diximus ad decerpendum inter copiam bonitatémq; incipiente nigrescere bacca, Amurcæ color est qui Olivam cogit nigrescere, ideóque incipiente nigritia minimum amurcæ, ante eum nihil. *Plin.*

Olivam collectam in tabulatis servandi nec priùs quam sudet premendi, morem improbant Cato, Plinius aliíque, cùm omni mora oleum decrescat amurca augeatur, Addit oleum non tantum minui sed & deterius fieri. *Oleum quidem indè deterius fieri non denegaverim, quòd Oleæ in acervo concalescant præviâ quadam ad putredinem alteratione, & amurca fortè si in bacca remanserit olei saporem corrumpat: at verò mora in tabulato oleum minui, amurcam augeri neutiquam concesserim, cùm amurca aqueus sit humor & calore facilè evaporet; Oleum autem cùm sit succus pinguis & tenax, non item; sed magnam caloris vim exigit ut elevetur & ascendat, aut dissipetur.*

Quapropter

Quapropter (inquiunt) dubitare non debemus, Olivam lectam primo quoque tempore premendam. Ergo ut primùm districta fuerit Oliva, substratis tegetibus aut pannis expandi debet, quo aquositas ex ipso resiccetur, & à foliis ac virgultis repurgetur. Hæc enim commista olei diuturnitati obsunt. Tum diligenter mundata protinus in torcular deferri, & integra in fiscinis novis includi, prælóque subjici, ut quantum possit paulisper exprimatur. Postea resolutis corticulis emoliri debebunt, adjectis binis sextariis integri salis in singulos modios. Quod defluxerit in labrum protinus decapulator depleat, & in fictilia labra, huic usui præparata defundat. Hoc enim suavissimum est & tenuissimum. Nam æneis & plumbeis vitiatur oleum. Longè melioris saporis est oleum quod minore vi præli quasi lixivium defluxerit. Nam si nuclei confringantur olei saporem vitiant. Deterius est quod ex reliquis fracibus premitur, sed paulò graviore pondere. Hoc tortivum non malè dixeris oleum. Sed tertiatione multò deterius oleum exit.

De vitiis olei emendandis consule R R. scriptores.

Olivas condiendi soliciti fuerunt Veteres (verba sunt Cherleri) quanquam revera nihil aliud sunt quàm palatûs blandimenta. Tam ingeniosus fuit venter ut & amara, nec ab ipsa natura percocta suæ quoq; voluptati placere coegerit. Quid quæso gustu horridius Olivâ sive maturâ, sive immaturâ; at suavitatem invenit ars, quam non potuit natura. Plurimos eas condiendi modos tradiderunt Columella & Palladius, quos apud ipsos requirendos omittimus. Nam nunc dierum unico tantùm, eóq; simplicissimo modo, muriâ ex aceto & sale paratâ conditæ ad nos ferè adferuntur.

Olivæ quamvis per maturitatem nigræ sunt, sapore quoque acri, amaro & nauseoso, oleum tamen quod indè exprimitur ferè pellucidum est, nonnihil flavicans, sapore dulci & grato, unde patet saporem hunc & odorem parti aqueæ seu amurcæ inhærere. Laudatissimum autem apud nostrates habetur oleum quod coloris omnis & saporis maximè expers est.

Olivæ maturæ ex Veterum sententia temperatè calidæ sunt; verùm facilè corrumpuntur, ventriculóq; oculis ac vesicæ nocent; torrefactæ tamen & illitæ nomas sistunt & carbunculos emarginant: immaturæ exsiccant & astringunt. Colymbades adstringere, ventriculum roborare, appetentiam excitare dicebantur. Quæ ad nos adferuntur conditæ sunt antequam maturuerunt, intelligo tamen Italos maturas & nigras etiam interdum condire.

Olearum folia refrigerant, exsiccant & astringunt, Usus externus & præcip. in fluxu alvi, mensium, in herpetibus & similibus, Oculi medicamentis (autore Dioscoride) ob vim suam mitiorem convenientiora sunt Oleastri foliis. Quod intra fructûs nucleum est cum adipe & farina scabros ungues excutit. Succus fruticis accensi recentis destillans sanat lichenas, furfures, manantia ulcera. Plures foliorum usus vide apud Plinium.

Oleæ materies præcipuæ commendationis est apud operarios pictores, & statuarios, à quibus ad præstantes operas desideratur, cum Ebeno, propter densam & tractabilem ejus substantiam, & colorem subruffum & varium (quem tamen Aqua forti affusâ inducunt) quem ductus & nervi intorti referunt. Ad nos allata non mensurâ sed pondere venditur. Lampadibus, aliisque usibus mechanicis inservit.

Olei usus adeò multiplex est tum in cibo, tum in medicina, ut omnes explicare plus temporis & olei requireret quam instituti nostri operis ratio patitur. De his consulendus Galenus, tum Dioscorides, Plinius aliique tum è veteribus, tum è neotericis.

Pollionem Romulum, referente Plinio cùm centesimum annum excedentem D. Augustus hospes interrogaret, quânam maximè ratione vigorem illum animi corporísque custodiret, respondisse intus mulso, foris oleo. Cardanus etiam tria præcipuè ad longævitatem facere affirmat, nimirum Lac, mel, oleum: intelligit autem non foris inunctum, sed intro assumptum & in cibis usitatum. Oleum & salem emere oportere Aristoteles autumavit, utique quòd utrumque ad prorogandam vitam quàm maxime conduceret.

Oleum naturæ aereæ particeps esse videtur, unde aquæ innatat, nec cum humidis aqueis permiscetur, sed quamvis simul cum illis agitetur ob levitatem suam brevi se expedit & sursum ascendit. Ejusmodi autem humida [oleosa & aquea] simul agitata, conquassata & per minima mista colorem album contrahunt & lactis speciem exhibent.

Oleum ad usum per sanitatem optimum (inquit Dioscorides) quod ex immaturis Olivis exprimitur, unde omphacinum dicitur. Excellit in hoc genere recens, minimè mordax atq; odoratum. Tale ad unguentorum compositionem utile. Quinetiam propter adstringendi vim stomacho accommodatum. Ore si contineatur, gingivas contrahit, dentes firmat, sudores cohibet. Refrigerat, siccat, astringit, adeóque multas compositiones ingreditur.

Oleum ex Olivis maturis expressum calfacit & humectat moderatè [Vetus calidius est recenti] emollit, digerit, vulnerarium est, alvum laxat [cum Cerevisia calida assumptum ℥j.] ariditatem pectoris corrigit, tormina ventris mitigat, meatus urinarios laxat, erosos abstergit & consolidat. Extrinsecùs creberrimi usûs est in clysteribus, tumoribus calidis, &c. Cum aqua tepida assumptum movet vomitum, unde exhiberi solet contra venena.

In patria mea Westphalia (inquit Schroderus) usitatissimum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum Cerevisia calida, quo adeò largè utuntur, ut quoq; sudor oleum redoleat.

Ad alvum laxandam segmentum panis tosti oleo intinctum & bene madidum quotidie manè comedendum commendatur: quod præcipuam suavitatis gratiam nobis habere videtur, inquit Cherlerus. V. P. Borelli observat.

Oleo odores maximè conservari testatur Plinius. Oleum etiam membra recreare eidem dicitur. Et membra recreans olei liquor. Et sanè Veteribus usitatissimum erat oleo corpus inungere, quod vigorem & robur ei addere existimabant, & tonum conservare. Verùm hic mos jamdudum obsolevit, nec immeritò nostrâ sententiâ, partim quod ejusmodi inunctio res sordida nobis videtur, partim etiam quòd cutis poros obstruat, & transpirationem impediat, quâ nihil sanitati corporis tuendæ utilius magísq; necessarium sit.

Oleo quidem non Apes tantùm, sed & omnia insecta exanimantur. *Plin. l.* 11. *c.* 19. quod Clariss. Vir M. Malpighius in Bombyce aliisq; experiundo verum invenit. Ratio obvia est, quia sci. oleum meatus spiracula sive poros quibus aer attrahitur & redditur obstruit, ob cujus defectum animalculum illico moritur. Nec enim minimis hisce insectis respiratio minùs necessaria est ad vitam quàm majoribus animalibus, quin potiùs magis, cùm vasa in his aeri excipiendo destinata majora proportione, plura, magisq; per omnes corporis partes dispersa in his sunt quàm in perfectioribus illis.

* *Hypom.* 1. *cap.* 5.

Oleum picem è pannis extrahit, quod aqua non facit. *Plin.* Vulgatum est (inquit * Sennertus) ut siquis manum pice inquinaverit, eam aquâ non mundet, sed oleo aliquo aut pinguedine quæ picem liquefaciat.

Olei suprema regio melior est, nam ima ab amurca turbatur. Summum verò optimum, quòd remotissimum sit à nociva parte, nec sua spissitate ab aere læditur. *Plutarch. Sympos.* Idem legitur apud *Macrob. in Saturnal.* qui & vini mediam regionem, mellis imam optimam esse ait.

Oleum dealbandi modum vide apud Dioscoridem: item modum parandi oleum Sicyonium dictum.

Oleum etiam ex olei surculis paratum ad multa utile meminerunt Dioscorides & Galenus; quanquam ille ex oleæ surculorum pinguedine illud oleum fieri dicat, hic in oleo illo conficiendo tantùm addi solita germina illa scribit.

De Amurca quid sit superiùs diximus. Multiplex ejus usus describitur à Catone, Varrone, Plinio, Galeno, Columella. Amurcâ subigi areas terendis messibus, ut formicæ rimæque absint, & ne Curculio noceat, neve mures lædant. Quin & lutum parietum ac tectoria & pavimenta horreorum frumenti, vestiarium etiam contra teredines ac noxia animalia amurcâ aspergi. Commendatur maximè ad ulcera inveterata. Reliqua vide apud autores citatos. Cùm enim rarioris hodie in medicina usûs sit, nec à nobis facilè parabilis, non erit operæ pretium plura de ea dicere.

2. *Olea sylvestris* Ger. *sylv. folio duro, subtus incano* C. B. *Oleaster sive Olea sylvestris* J. B. Park.
The wild Olive-tree.

Cùm Oleam sativam à sylvestri culturâ tantùm differri agnoscant Botanici, & sativam si negligatur in sylvestrem abire, & sylvestrem ex sativæ nucleo nasci; sane Oleastrum ab Olea non specie sed accidentibus tantùm differre statuendum est: proinde in ejus descriptione non opus est ut simus prolixi.

J. B. Utut caudicis & ramorum magnitudine Oleæ sativæ non cedat, horum tamen frequentiâ superatur, adde quòd & spinas per ramos possidet [quarum tamen Clusius in descriptione Oleæ sylv. Lusitanicæ non meminit] *Folia* minora, non dissimili interim figurâ. Ità quoque & *flores* racematim compacti fructum præcedunt, Olivæ similem, sed minorem, strigosiorem, succo purpureo mordaci præditum. Adde è Clusio corticem huic quàm sativæ læviorem esse, fructum mucrone recurvo. Tota arbor insigniter amara est.

Caudex Theophrasto peculiaribus quibusdam cavernulis ut in Olea sativa dehiscit. Gongros hoc malum vocant.

Oleastri coronâ Olympiorum victores coronari solitos apud Græcos tradit Plinius; & Oleastrum Olympiæ ex quo primus Hercules coronatus est, ad sua usq; tempora durâsse custoditum religiosè, quemadmodum & Oleam Athenis, quæ traditur edita in certamine à Minerva.

Cæterum Oleaster æquè argillas & calculos amat ac Oleum, & eisdem in locis provenit.

De viribus foliorum Oleastri multa habent Dioscorides & Plinius, quæ apud ipsos legi possunt: nos non multùm hoc respectu differre putamus ab Oleæ sativæ foliis, nisi quòd in operando efficaciora sint; nec oleum ab omphacino distat, nisi quòd calidius sit, potentiùs astringat & tamen extergat. Hoc in cibos non venit, siquis tamen eo quotidie barbam vel capitis capillos inunxerit canitiem morabitur.

Amatus ex Dioscoride. Quin & defluos capillos inhibet, furfures & capitis ulcera manantia, scabiem & lepras extergit.

Elæomeli Plinio & Dioscoridi, in Syriæ maritimis Plinio, Palmyrenâ Dioscoridi, ex Oleis manat *Plin.* ex quodam caudice *Diosc.* pingue, crassius melle, resinâ tenuius, sapore dulci [mellis *Plin.*] non sine nausea, alvum solvit, bilem præcipuè detrahit, duobus cyathis in hemina aquæ datis. Qui bibêre torpescunt, at citra periculum, crebrò tamen sunt excitandi.

Elæomelitos historiæ maximam lucem attulerunt Pena & Lobelius in Adv. cùm inquiunt, Oleas Monspelii in vinetis mel sive Elæomeli (quod mirum dictu sed verissimum) caudice vulnerato fundere: nimirum ex Olea arbore vulgari perquam amara tota & ingrata, cortice, caudice, fructu nondum sale condito, emanare vere melleum non solùm colore, sapore, sed etiam duratione incorruptum se expertos affirmant, seq; è rimosis corticibus partim scalpello sauciatis satis excepisse non modò ad explorandum sed etiam ad amicis impertiendum. Verùm nonnisi propemodum matura oliva ac nigricante quisquam reperiet mel istud. Lunellæ autem plurimùm exstillabat, præsertim sectis majoribus truncis, è quibus initio melle liquidior latex glutinosus effluebat, postea inibi residens aliquandiu, frigore densior evadebat, atque non tam Mel quàm Mannam præ se ferebat, specie, gustu, sapore, concretione, omnium judicio qui degustârant. Hæc & plura Lobelius, quem adi.

Olea Æthiopica Strabonis, Diosc. quæ lachrymam fundit Scammoneæ similem [Paulus lachrymam non Scammonio sed guttæ Ammoniacæ assimilavit] quam Cæsalpinus gummi *Elemi* esse suspicatur, quænam arbor sit, & an diversa ab Olea vulgari nos latet. Cæterùm lacrymam illam ad oculorum cicatrices albuginésque & visûs hebetudinem illitum facere, urinam & menses ciere, erosorum dentium cavis inditam eorum dolores lenire, partus pellere, impetiginibus ac lepræ mederi autor est Dioscorides. In medicamenta quoq; exitiali vi prædita refertur.

Olea

Olea Ariſtotelis Calliſtephanos cujus propaginis frondibus Olympiorum victores coronabantur ſi modò folia ejus formâ reliquis oleis contrariâ, ſupinam non pronam partem habebant viridiorem, quod tamen præter eum nemo prodidit, monſtroſa potiùs varietas, quàm nova Oleæ ſpecies videtur.

Elæoſtaphylos etiam Geoponικῶν Autoris Oleam uvámq; exactè reſipiens ejuſdem farinæ eſſe videtur: nec tamen putaverim hujuſmodi fructum produci eo inſitionis genere quam ablactationem vocant, nec alio quovis vulgari, ut ille vult.

Viſcum baccis rubris & purpuraſcentibus in oleis naſci obſervarunt Bellonius & Cluſius, quod eas ſteriles reddit, unde Olivetorum Domini ramos integros & maximam partem cædere coguntur, nè vitium latius ſerpat.

3. *Jambolones Garciæ* C. B. *Jambolonis Indica folio Arbuti* J. B. *Jamboloins* Park.

Frutex eſt Myrti effigie, cortice ejuſdem ferè coloris cum Lentiſci cortice; foliis Arbuti, ſed Myrti virentis foliorum ſapore. Fert is fructum majoribus Olivis [Cordubenſibus] ſimilem, ſed guſtu admodum adſtringentem, & fauces contrahentem. Muriâ conditur Olivarum modo.

Nullum uſum in medicina obtinet, ſed editur cum Oriza coctus, nam appetentiam excitat; non tamen admodum ſalubris æſtimatur. *Uſus.*

4. *Olea Malabarica Nimbo dicta, fructu racemoſo oblongo.*

* *Aria-Bepou ſeu Nimbo Acoſtæ* H. M. *P.* 4. *T.* 52. *p.* 107. *Arbor Indica Fraxino ſimilis, Oleæ fructu* C. B. *Nimbo folio & fructu Oleæ* J. B. *t.* 1. *l.* 6. *c.* 8. *Azederach floribus albis ſemper virens* Herman.

Arbor eſt procera, caudice craſſo, ex albo flaveſcente, cortice cincto nigricante; necnon ramulis rufis, ceu frondibus umbroſis in latum diffuſis, ornato. *Radix* craſſa, albicans, atro-purpureo cortice tecta, graveolens, amara. *Folia* numeroſa circa teneriores ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu profundè ſerrata, tenuia, glabra, nitentia, graveolentia, amara; nervis aliquot è media coſta infernè altè extuberante, & folium per longitudinem medium inæqualiter ſecante, in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis racematim proveniunt, exigui, candidi, inodori, calyciſque exiguo, viridi, in quinq; lacinias acuminatas ſecto inhærent, quinque teretibus foliolis conſtantes, medium occupante calyce fimbriato, exiguo, ſubflavo, *ſtaminula* decem continente, necnon longum tenuémq; *ſtylum*, extremas calycis oras quodammodo ſuperantem, haud ſecus ac in Narciſſo juncifolio obſervare eſt. *Fructus* ſimiliter racematim proveniunt, oblongo rotundi, Olivis minoribus formâ haud abſimiles, primùm flaveſcentes, dein purpuraſcentes, tenui pelliculâ cincti, carnéq; oleoſa, acri ac amarâ intus referti, intra quam oſſiculum locatur oblongum, nucleum includens albicantem.

Creſcit locis arenoſis circa *Trevancoor*, necnon in *Tutucoryn*, *Jaſſanapatuam*, aliiſque inſulæ *Zeilan* locis. Semper viret. Quotannis floret & fructum dat. *Locus.*

E fructibus Oleum exprimitur, è quo pictores colores conficiunt pannis goſſypinis pingendis. *Vires & Uſus.*

E foliis in aqua coctis balneum paratur, variolis expellendis, & articulorum doloribus mitigandis utile.

Ex iiſdem foliis ſiccatis, pulveriſatis, & cum Oleo è fructibus expreſſo mixtis unguentum conficitur, quod partibus dolentibus, convulſis & ſpaſmo affectis utiliter inungitur: & vulnera, puncturas & contractiones nervorum curat.

Foliorum ſuccus ſive per os ſumptus ſolus, aut cum vino, aut aqua, aut gallinæ juſculo mixtus, ſive umbilico impoſitus aut ſolus, aut cum fellis bubuli, aceti aut Aloes tantillo, ad omnis generis lumbricos expellendos perutilis eſt. Quamobrem familiare admodum & perquam ſalubre eſt medicamentum omnibus Malabar incolis, quoniam lumbricis valdè ſunt obnoxii.

Garcias & Acoſta Nimbo arborem Fraxino comparant tum magnitudine, tum ſpecie externa procul intuentibus, quamvis folia Fraxineis diſſimilia ſint.

5. *Olea Malabarica Nimbo dicta, fructu racemoſo rotundo.*

Karibepou ſeu Nimbo altera H. M. *P.* 4. *T.* 53. *p.* 109.

H. M.

Arbor eſt præcelſa & ſpecioſa plurimùm, caudice prægraſſo, albicante, cortice obducto nigricante, graveolente, amaro; necnon plurimis donato ramulis rubicundis ac lanuginoſis. *Radix* albicans, atro-purpureo cortice tecta. *Folia* Aria-bepou foliis haud abſimilia, at minora, odoris ingrati & ſulphurei, ſaporis acido-amari. *Flores* haud ſecus ac illius flores racematim proveniunt, exigui, candidi, graveolentes, calyciſque exiguo, rufo, in quinque lacinias acuminatas ſecto inhærentes, quinque foliolis acuminatis compoſiti: Foliola hæc intercedunt decem *ſtaminula* candida, rufis *apicibus* ornata, medium occupante *ſtylo* tenui, albicante, capitulo viridi. *Fructus* Aria-bepou fructibus ſimiles, at rotundi & intenſiore purpurâ tincti.

Provenit pluribus locis in Malabar, præſertim circa *Angiecaymaal:* Semper viret: quotannis bis floret & fructum edit. *Locus.*

E fructibus hiſce oleum exprimitur. Ex arboris foliis tenerioribus in lacte dulci coctis & contuſis cataplaſma conficitur, quod ſerpentium aliorúmq; venenatorum animalium morſibus medetur, ſi affectæ parti applicetur. Ex iiſdem cum *Aria-bepou* foliis in aqua coctis Apozema paratur, febribus peſtilentialibus aliiſq; morbis malignis perquam utile. Radix quoquo modo ſumpta alvum movet. *Vires.*

6. *Olea sylvestris Malabarica, fructu dulci. Perin-kara* H. M. P. 4. T. 24. p. 51.
H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis, caudice crasso, cortice crasso, cinereo, intus purpureo, cincto; necnon ramulis viridi-fuscis, plurimísque virgulis pullulantibus donato; lignum albicans, densum, fibrosum. *Radix* itidem albicans, rubicundo obducta cortice, qui cuticula nigricante insuper tectus est: sapor subamarus, odor terrestris. *Folia*, quæ primo exortu rufa ac plicata circa ramulos teneriores proveniunt, ubi excreverunt oblongo-rotunda sunt, acuminata, in ambitu crenata, densa, glabra, atro-viridia, splendentia: sapor acidus primùm, dein amarus. *Flores* suave-olentes, candidi, extremis surculis inter folia proveniunt, *caulibus* nimirum spithamam longis, quibus brevibus petiolis adhærent, quinque oblongis, ac in plurima tenuia filamenta, comæ instar, circa extremitates divisis foliolis constantes, atq; calyci viridi in quinq; lacinias acuminatas secto inhærentes; rufis aliquot *staminulis* erectis mediam floris cavitatem occupantibus, inter quæ *stylus* prominet viridi-albicans, cujus basis globulus exiguus, croceus. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, cùm formâ, tum substantiâ & magnitudine olivis majoribus similes, similem quoq; continentes nucleum: Maturi cœruleo-purpurei, acido-dulces, gratíque saporis, immaturi verò flavescentes, austeri, subamari.

Locus & Tempus. Provenit in *Mangatti* aliísque provinciis Malabar; quotannis bis floret fructúsque fert, Martio viz. & Octobri mensibus, diúque superstes manet.

Usus. Cæterùm fructus hi in deliciis comeduntur, necnon saccharo condiuntur, ac utì Olivæ in muria & aceto servantur pro *Achaar*, iíque cum cibis inter prandendum & cœnandum comesti ventriculum roborant, ac alimentorum in eo fermentationem potenter juvant.

7. *Icicariba Brasiliensibus* Marcgr. *Arbor Brasiliensis gummi Elemi simile fundens foliis, pinnatis, flosculis verticillatis, fructu Olivæ figurâ & magnitudine.*
Marcgr.

Arbor est alta, caudice haud ità crasso, cortice glabro, ac griseo. Crescit ferè ad modum Fagi. *Folia* fert in ramulis duo semper sibi opposita, & tertium solitarium in fine: [rectiùs folia pinnata dixeris, è binis, interdum ternis, pinnarum conjugationibus composita, cùm impari foliolo in extremo] pyri foliis similia,, tres digitos longa, anteriùs acuminata, instar pergameni crassa, lætè viridia, splendentia, nervo secundùm longitudinem, & venis oblique discurrentibus. Ad foliorum exortum proveniunt copiosi *flosculi*; racematim seu verticillatim congesti, planè parvuli, quatuor foliolis viridibus constantes, stellatæ figurâ. Foliola autem illa viridia in ambitu albâ lineolâ sunt circundata, & in medio floris sunt aliquot *staminula* flavescentia. Post florem sequitur *fructus*, magnitudine & figurâ Olivæ, colore Mali granati, habens intùs pulpam odoriferam, uti est & lachryma arboris. Cortex quippe vulneratus una nocte resinam fundit odoratissimam, odore Anethi recentis contusi, quæ postridie colligi potest: consistentiam habet Mannæ, colorem ex viridi pallidè flavescentem; ac commodè tractari manibus potest. Insignis est ad vulnera capitis, & ad omnia ad quæ gummi *Elemi* usurpatur.

Corticem exteriorem non incisam si manu mulceas paululum, insignem mox spargit odorem.

Locus. In annosis & effœtis nemoribus reperitur.

Usus. G. Piso hujus gummi *Elemi* planè simile esse ait; quod tamen nostro Officinarum, utpote recentius, odore & qualitate efficacius. In omni topico, sive simplex sit, sive compositum, ad vulnera aperta, & ad interiora mala adeò expetitum, ut vix ulli unquam emplastro stomachali vel cerato adeò sum fisus inquit quàm huic. Viscera enim roborare, flatus dissipare & doloribus feliciter mederi aliquoties sum expertus.

* 8. *Azedaraeth arbor Fraxini folio, flore cæruleo* C. B. *Azadaracheni arbor* J. B. *Azadarach Avicennæ* Park. *Zizypha alba* Ger. The Bead-tree.
J. B.

Justæ magnitudinis est arbor, cortice in novellis lævi, in adultioribus scabro & rimoso. *Folia* Fraxini ferè, serrata, cubito longiora, è foliolis multis sibi mutuo respondentibus, ad costam unam ramosam adhærentibus constantia, saturè viridibus & nigricantibus, & sub hyemem cum suis pediculis decidentibus. [Clus. Barbæ caprinæ foliis comparat] *Flores* è longo pediculo dodrante majore, in ramusculorum extremis ad exortum foliorum copiosi, racematim cohærentes, parvi, odorati, sapore nullo, ex quinq; foliolis expansis constantes, in quorum medio veluti calyx longiusculus, ex purpureo nigricans, in quo stamina. Floribus succedunt baccæ multæ, luteæ, magnæ, amaræ cum dulcedine quadam, initio virides, maturitate candicantes, magnitudine Mespili Aroniæ, fœtidæ, ingrati saporis, in quibus nuclei duri, eleganter angulosi, nunc pentagoni, nunc hexagoni medullam continent albam, valdè ingratam.

De loco natali hujus arboris, ubi sci. sponte proveniat nihil certi traditum invenio. In hortis tamen & viridariis Italiæ, Hispaniæ, Galliæ, atque etiam Angliæ frequens colitur.

Vires quæ huic arbori (si modò Azedaraeth sit) ab Avicenna tribuuntur, vide apud J. B. Sed quicquid Avicenna tradit (inquit ille) nolimus hercle tam venenatâ plantâ internè uti, quandoquidem non desint infinitæ propemodum aliæ ad ejusmodi vitia utiles. Meritò suadet Matthiolus ut omnes caveant, qui hanc arborem in viridariis alunt, nè fortè imprudenter seipsos, aut liberos, vel domesticos in perniciem agant. Nam & Rauwolfius testatur fructus admodum noxios esse, eorúmq; esu canes mori, eósque observat Clusius tota hyeme in arbore durare nullis degustantibus avibus.

Ex nucleis precatorios globulos Monachi conficiunt, ad preces dinumerandas, hinc Arbor *de gli Patre nostro* Italis, Arbor Sancta Gallis, nostratibus Bead-tree dicitur.

CAP.

Cap. XII.

Prunifera Malabarica fructu racemoso parvo, acri, succo tinctorio Katou-Tsjeroe seu Cheru H. M. P. 4. T. 9. p. 19.

H. M.

PRæcelsa est arbor & speciosa plurimùm, *caudice* crasso, multísque ramis longè latéque dispersis, ac cinereo cortice tectis ornato, ramulis tamen tenerioribus viridibus. *Lignum* albicans, densum, furvo ac lanuginoso cortice munitum, ísque vulneratus lachrymam fundit rubicundam, glutinosam, graveolentem, acerrimam ac urentem, quæ radiis Solaribus tandem nigrescit. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, saporis unctuosi, necnon acris & urentis. *Folia* inordinatim circa ramulos proveniunt, spithamam circiter longa, & pollicem aut sesquipollicem lata, supernè colore atro-viridi nitentia, subtus dilutiora. Costa media utrinq; altè extuberat. Sapor acris & urens, succúmq; continent rubicundum, itidem acrem & urentem, cutémq; exulcerantem uti Ranunculus. *Flores* è ramulorum extremis racematim profert, petiolis oblongis, viridibus & hirsutis, candore insignes, teneros, suaveolentes, qui tamen odor in singularibus vix percipitur, saporis acris ac urentis, è quinq; petalis acuminatis, lanuginosis, & in orbem expansis compositos, in quorum medio fibræ albæ rubicundis & nigricantibus *apicibus* ornatæ, quarum nonnullæ inter foliola expansæ, nonnullæ verò erectæ cernuntur. Flosculis pari fertilitate succedunt *fructus* parvi, ex rotundo oblongi, uvis cœruleis majoribus, quæ Græcis βύμασοι dicuntur, cùm formâ, tum magnitudine perquam similes, primùm virides, paulò ante maturitatem glauci & lanuginosi, tandem maturescentes atro-cœrulei & glabri, intúsque carne subfusca, succulentâ, necnon glutinosâ, acri ac urente referti; intra quam officulum locatur oblongum, nucleum continens albicantem, unctuosum, amariusculum & subacrem, formâ Avellanæ haud absimilem.

Datur hujus arboris varietas fructu rotundo, nigricante, cætera similis.

Nascitur ubique in Malabar, locis tum sylvestribus, tum montanis, necnon in fluminum ripis: perpetuò frondet, floret aut fructus fert, manétque superstes ad 200. non rarò annum. Colitur plerunq; in agris ubi Oryza aut frumentum provenit, ad aviculas deleteriâ ejus qualitate pellendas. *Locus.*

Cæterùm ex ligno naviculæ fiunt minores, Indigenis *Mansjous* dictæ.

Lachrymâ è cortice, necnon fructuum succo acri & glutinoso, admixta calce, pictores utuntur ad Lina gossipina variis figuris indelebili colore pingenda. Fructuum decoctio in lacte dulci pota Scabiei, lepræ, capitis dolori è causa frigida, vertigini, colicis cruciatibus, aliísque affectibus è viscidis, pituitosis & flatulentis humoribus natis conducit. Succus è fructibus & arboris cortice expressus, ac dentibus admotus odontalgiam sanat; necnon tumoribus frigidis applicatus cutem erodendo ac vesiculas excitando, eos aperit. *Usus & Vires.*

Reperiuntur inter Indos quibus arbor hæc noxium est venenum, atq; ex levi ejus attactu totum corpus mirum in modum intumescit; quod symptoma lacte, butyro, aut oleo assumpto protinus mitigatur.

Cap. XIII.

Prunus Indica racemosa, fructu pyriformi. Tani H. M. P. 4. T. 10. p. 23.

H. M.

ARbor est procera, *caudice* crasso, ramis glabris, viridi-cinereis, hinc indè in orbem diffusis donato. Lignum ex albo flavescens, cortice crasso, glabro, cinereo, intus croceo tectum, cujus matrix dura, è rufo striata. *Radix* albicans, furvo cortice cincta, inodora, insipida, necnon fibris suis longè latéque per terram diffusa. *Folia* juxta ramulos extremos rotundis, viridinitentibus ac oblongis petiolis, plura simul juncta proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum facilè superantia, supernè obscuro virore splendentia, subtus dilutiora: odor nullus, sapor sylvestris. *Flores* itidem extremis surculis inter folia proveniunt, in pediculis communibus spithamam longis, quibus racematim adhærent exigui, suaveolentes, insipidi, quinq; oblongo-rotundis è viridi albicantibus foliolis vix apertis constantes, adeò ut gemmis non minùs quàm floribus assimilari queant; decem ex albo flavescentibus *staminulis*, *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem occupantibus. Flosculis pari fertilitate *fructus* succedunt, pyriformes, Prunis majoribus magnitudine haud absimiles, cortice tenui, undique carni adhærente, glabro, nitente ac rubicundo cincti, carne viridi, succulenta, insipida, intus referti; intra quam ossiculum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, grati saporis, ac Nuci Avellanæ haud absimilem.

Crescit locis arenosis in *Padinjate*, *Bardelle*, aliísque provinciis Malabar; semper frondet, floret, fructúsque fert, atq; non rarò duo frugifera manet secula. *Locus.*

Hujus lignum operi fabrili accommodum, ex eóque ingentes cistæ & naves fabricantur: necnon ex arboribus excavatis Naviculas Indi conficiunt, quas *Mansjous* appellant. *Usus & Vires.*

Fructuum nuclei in eduliis sunt, ísque in pulverem redacti endemiæ illi Cachexiæ (quæ *Pitao* Lusitanis appellatur) medentur, atq; oculorum vitia emendant: Adhæc expressum ex iisdem oleum capillos firmat capiti inunctum. Arboris cortex Antidotum habetur noxio veneno, quod ex arbore *Katou Tsjerou*, ejúsve fructibus quocunq; modo contrahitur; ísque minutissimè contritus, addito *Asæ fœtidæ* pauxillo tunc exhibetur. Insuper corticis hujus & radicis succus, cum Oryza & lacte decoctus & exhibitus colicum dolorem lenit.

Cap.

CAP. XIV.

* P. 4. T. 19. p. 43. 1. *Prunifera fructu racemoso parvo, nucleo saponario. Poerinsii* * H.M. *Arbor saponaria. Nostratibus* The Soap-tree.

H. M.

Arbor est procera, caudice admodum crasso, multísque ramis in orbem diffusis donato; qui cortice atro-purpureo, intus viridi obducti, ac medulla intus fungosâ & albicante referti sunt. Lignum flavescens, prædurum, cortice phœniceo, intus rufo cinctum, inodorum, insipidum. *Radix* flavescens, albicante cortice tecta, necnon fibris suis longè latéque per terram diffusa; sapor subdulcis. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita tenerioribus surculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, septem uncias longa, tres quatuórve lata, atro-viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam: odor suavis, sapor subdulcis. *Flosculi* in racemum oblongum digesti, extremis ramulis conveniunt, stellati, Sambuci floribus formâ haud absimiles, quinq; tenuibus, oblongo-teretibus, è rufo viridibus, nitentibus, intus candidis & lanuginosis foliolis constantes, *staminulis* aliquot albicantibus, aureis *apicibus* dotatis, mediam flosculi cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit flavescens, exiguus, ipsius fructûs rudimentum. At verò exiguæ horum gemmulæ vix quatuor mensium spatio in flosculos sese expandunt, súntque rotundæ ac virides, necnon *calyci* viridi in quinque subrotunda foliola diviso inhærent: odor nullus, sapor subastringens. *Fructus* pariter racematim frequentes succrescunt oblongo-rotundi, duo plerunq; trésve arctissimè simul juncti, virides primùm ac lanuginosi, maturiores verò subflavescentes & rufi, at siccati duri, rugosi & fusci. Teneriores autem hujusmodi fructus carne intus albicante, molli, ac viscosâ referti, quæ tandem mutatur in nucem rotundam & fuscam, Nucleum intus continentem exiguum, candidum, durum, acrem, inodorum.

Locus. Crescit variis in sylvis Malabar; perpetuò viret, quotannis maturos exhibet fructus, atque à decimo sationis anno ad centesimum non raro frugifera est.

Usus & Vires. Ex arboris hujus ligno citharæ & pectines fiunt. Fructus pannis lavandis & abstergendis inservit, saponis vice; & aqua ejus lixivialis ad vasa argentea decoquenda & depuranda. Ejusdem aquæ spuma temporibus illita cephalalgiam, necnon febrem tollere dicitur.

Fructuum in aqua communi infusio aut decoctio spumescens, si exhibeatur, colicos cruciatus mitigat, necnon variis modis ad alios affectus intrinsecùs & extrinsecùs usurpatur.

E foliis in aqua communi decoctis balneum fit antarthriticum. Ex iis pariter & recenti Zinzibere ac Cumini semine in aqua communi decoctio fit ventris tormina sedans, flatúsque discutiens.

Radix cum Oryzæ infuso trita & exhibita paralysi, necnon sævis articulorum doloribus medetur.

Arbor saponaria Americana.

2. *Quity Brasiliensibus* Piso Marcgr. *Nuculæ saponariæ non edules* C. B. *Saponariæ sphærulæ arboris filicifoliæ* J. B. *Fr. exoticus* 16. *cap.* 16. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Marcgrav.

Pumila est arbor, cortice cinereo ut Fraxinus, ligno molli & fragili, ramis contortis instar Rusci. *Folia* lætè viridia, oblonga, non serrata, splendentia, quatuor, quinq; aut sex digitos longa, opposita, vel solitariè posita, nam inordinatè ponuntur. *Floribus* est exiguis. In singularibus ramulis multos fert *fructus*; quilibet proprio pediculo insidet, duplicem rotundam eminentiam habens instar natium aut mammarum, magnitudine globuli lusorii aut majore, rotundus, flavus, instar ceræ splendens & transplendens, ità ut globulus niger qui intus latet videri possit, qui fructu commoto strepitum edit, nam ampla est cavitas: caro circumjecta haud crassa, cuticulâ tecta, lenta & glutinosa, saponis vicem explens, eodem enim modo spumam excitat: amarissimi saporis, nec ab ulla ave gustatur; ideò & creber ejus usus vestimentis nocet. Globulus in fructu contentus niger, durissimus, rotundus, magnitudine Cerasi, ac in eo nucleus albus, pelliculâ rufâ instar Avellanæ tectus, figuram capitis Psittaci cum suo rostro habens, sponte divisibilis.

Usus. Ex his perforatis sphærulæ fiunt precatoriæ, Ebeno præstantiores & leviores.

Tempus. Fructus mense Octobri maturescit.

Nux purgatrix similis sphærulæ saponariæ fusca J. B. *Fr.* 16. *cap.* 16. *lib.* 2. Clus. exot.

Clus.

Non valdè dissimilis erat officulo superioris fructûs, qui Nucis purgatricis appellatione mittebatur (inquit Clusius) Etenim orbicularem, ut ille habebat formam & eandem magnitudinem; hujus tamen color non adeò niger, sed fuscus potiùs, in quo apparebant subflavescentes quædam venæ. Alio autem fructu comprehensum fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructûs esse apparebat: nam sectus versicolore substantia constare deprehendebatur, magnis maculis albis fuscæ substantiæ & satis molli (ut quæ cultello sine difficultate incidi posset) permixtis.

Cap. XV.

Cerasus sylvestris amara, Mahaleb putata J. B. *Cerasus XV, sive Ceraso affinis* C. B. *Macaleb Gesneri* Ger. *Machaleb Germanicum* Park. *qui C. Bauhinum reprehendit, quòd confundat Machaleb Matthioli & Gesneri.* **Rock Cherry.**

J. B.

ARbor est Ceraso satis similis, ramosa & surculosa, caudice, teste Dal. plerunq, intorto, cortice rimoso, scabro, subcinereo, ramorum verò cortice ex cœruleo nigricante, lævi, colore oculis non ingrato; radicibus crassis, multis, brachiatis. *Folia* Betulaceis similia aut Populi nigræ, minora, paulò minùs lata quàm longa, concinnè in ambitu crenata, Pruni sylv. lætiùs & pallidiùs virentia, venosa. *Flores* odoris grati, pentapetali, crebris staminibus medium occupantibus, seu filis intus candidis, apice rubro coronatis, Cerasorum floribus similes, albi, minores, pediculis brevibus, vix uncialibus, pluribus ab uno pediculo longiore & ramoso propagatis: quibus succedit parvus *fructus*, effigie Cerasi, rotundus, niger, amaricans, tincturâ suâ manus inficiens, officulo Cerasi, & nucleo amaricante, ejusdémque saporis cum Cerasi nucleis. Baccæ (inquit Dal.) succo plenæ purpureo, qui expressus lintea coriáque munda & candida floridissimâ purpurâ tingit, colore nec fugaci, nec caduco, sed diutissimè permanente.

In petrosis montium & collium locis nascitur, non infrequens per Pannoniam, Helvetiam, Galliam & Germaniam: Unde Gesnerus Chamæcerasum petræam aut Petrocerasum denominandam putavit. Nos in sepibus propè Gratianopolin, quà itur ad maximum Carthusianorum cœnobium, observavimus. *Locus.*

Parkinsonus Machaleb Syriacum à Germanico separat, & C. Bauhinum reprehendit quòd ea misceat. Verùm Dalechampius Arbusculam quæ Arabibus Machaleb dicitur; & ex Syria advehitur ubique circa Lugdunum per sepes nasci asserit, sed arbore humiliore, fructu minùs habito, nucleo & semine tenuiore & graciliore, folio rotundiore, flore albo, &c. Bellonium sibi retulisse, seminibus ejus, quæ odorata sunt, uti Lugduni illos qui Chirothecas odoribus imbuunt. Unde constat Bellonium, cui Machaleb Syriacum optimè cognitum fuit, à Germanico circa Lugdunum nascente non diversum existimâsse.

Baccis maturis Turdi, Merulæ, aliæque aviculæ avidissimè vescuntur. Nuclei hujus fructûs calfaciunt, emolliunt, saponarios globulos ingrediuntur, pilósque horridiores & duriores emolliunt & attenuant affrictu crebro. *Matth.* quàm rectè considerandum. *Vires.*

An Theophrasti Λακάρη seu Lacara sit, ut vertit Gaza, An Plinii Vaccinium, ut nonnulli existimant, omnino incertum est, neq, ex eorum verbis utrumlibet colligi aut concludi potest.

CAP. XVI.

A. *Cerasus avium nigra & racemosa* Ger. *racemosa fructu non eduli* C. B. *Cerasus racemosa quibusdam, aliis Padus* J. B. *Cer. avium racemosa* Park. **The wild Cluster-Cherry, or Birds Cherry.**

CAudice, ramis, cortice, crenatísque *foliis* ad Cerasum quàm proximè accedit: verùm folia maturescente fructu, aut eo maturo, infra redduntur candidiora, supra aliquanto nigriora, ut longiùs à Cerasi foliis abesse videri possint. *Flores* autem privato surculo palmum longo, racematim cohærent, ut in Laburno, Cerasorum floribus similes, nonnihil odorati, candidi, pentapetali, apicibus luteis, pediculo semunciali. *Fructus* nigri, dulces, non tamen admodum grati, officulo duro oblongo, scabro nucleum continente. Dalech. scribit flores suavissimè redolere, nec minùs olfacienti gratos quàm Mali Citriæ flores: Fructum gustanti acerbum, Mespilaceíque saporis, grave quiddam cùm manditur naribus afflantem. Id ei admirationem parere: rarò quippe accidere solere, ut suavissimi floris odorem fructuum molestus fœtor excipiat.

In Westmorlandia & montosa Comitatûs Eboracensis parte, inq, Derbiæ sylvis montosis invenitur; In montibus Basileæ vicinis, inque Lotharingicis, item circa Genevam & Lugdunum provenit. *Locus.*

Semina Germani commendant ad epilepsias puerorum appensa collo. *Schwenckf.* Fructus cibûs aviculis gratus, quo & pueri delectantur, verùm gustui ingrati sunt, & facilè nauseam movent. *Vires.*

Cap. XVII.

Lauro-cerasus Ger. J. B. Clus. *Cerasus folio Laurino* C. B. *Cerasus Trapezuntina, sive Lauro-cerasus* Park. **The Cherry-Bay, commonly called the Laurel.**

J. B.

PEramœna est arbor Lauro-cerasus, frondis æternæ, Citriorum folia æquantis, palmaris aut sesquipalmaris, duorum triúmve digitorum latitudine, obiter per margines crenatæ, hilari virore micantis, lævis, pinguiusculæ, cujus medium percurrit nervus crassiusculus, aversa parte elatior, unde sine ordine in oras excurrunt venæ haud ità multæ: sapor subamarus, astringens, situs in ramulis alternus. Ramulorum cortex viridis est, lignum internè album. [Oblongas in summis vetustis

vetustis ramis fert hastulas inter superioris anni folia, digitalis longitudinis, crassiusculas, in quibus brevi pediculo numerosi, & racemi in modum conferti nascuntur *flores*, candidi, pentapetali, multis in umbilici ambitu staminulis prædití, odoris tamen expertes *Clus.*] Succedit *fructus*, gratus, dulcis, Ceraso paulò major, sublongus, ex cœruleo rubescens. Sub pulpa, non semina bina aut terna plana (ut in fructu Constantinopoli ad Clusium misso) plurimùm accedentia ad Loti Africanæ semina, sed officulum unicum Cerasi officulo simile, longius tamen, sapore amaro, ad Cerasi nucleos accedente, neq; simile quicquam habet cum Guiacana vulgo dicta.

Locus. A Trapezunte primùm Constantinopolin allata dicitur; indè in Italiam, Galliam, Germaniam, Angliam, ubi frequentissima habetur in hortis & viridariis, feliciterq; adolescit, floret, fructumque perficit: est enim frigoris patientissima, & hyemes nostras etiam exposita contemnit. Facilè comprehendit, citissimè crescit & in arborem justæ magnitudinis brevi evadit: operibus topiariis minùs commoda ob ramos subitò crassescentes & lignosos, nec foliis tectos sed nudos in conspectum venientes.

Ego cum J. Bauhino existimo Clusium duos fructus confudisse, nempe Lauro-cerasi cum Guiacana. Nec enim mihi verisimile videtur unam eandémque arborem fructus tantopere differentes proferre.

De viribus hujus arboris ejúsve fructuum in medicina nihil traditum invenio.

CAP. XVIII.

Capollin Mexicanorum Hernandez *seu Cerasus dulcis Indica.*

Hernand.

ARbor est mediocris magnitudinis, *foliis* Amygdali aut Cerasi nostratis, minutim serratis, *floribus* racematim dependentibus; ex quibus acini fiunt Cerasis nostratibus formâ, colore, magnitudine ossibus & nucleis similes. Nam immaturi paululum sunt acidi & adstringentes, exquisitam maturitatem assecuti dulces & gustûs gratissimi.

Tempus & Locus. Floret vere, fructum verò per universam æstatem largitur. Temperato cœlo gaudet, & apud Mexicanos in hortis campestribúsque locis & suapte naturâ, & humanâ diligentiâ provenit.

Vires. Germinum liquor aut succus linguam æstu aridam lenit. Jus corticis decocti per quindecim dies insolatus, & ℥j. pondere sumptus, dysenteriam curat. Pulvis inflammationibus opitulatur. Ex fructu fit in annonæ caritate panis & potio: sed alimentum melancholicum præbet, & halitum frequentiore usu gravem conciliat, tum dentes nigredine inficit, emendari tamen dentifriciis malum potest. *Triplices* sunt tales arbores, sed fructu tantùm differunt, siquidem *Xitoma capolin* fructum fert Prunorum circiter magnitudine: *Helocapolin* paulò minorem; ac omnium minimum *Tolacapollin*; universim verò omnes racematim dependentem.

CAP. XIX.

1. *Manga Indica fructu magno reniformi. Mangas* Park. *Mangas sive Amba* J. B. *Persicæ similis putamine villoso* C. B. *Amygdalam referens fructus hirsutus* J. B. **The Mango-tree.**

H. M.

VAsta est hæc arbor, altitudine 40, crassitie 18 pedum, multísq; ramis in orbem longè latéq; diffusis donata: qui cortice glabro, atro-viridi, ac nitente muniti, ubi inciduntur liquorem stillant fuscum, suaveolentem, acrem, amarum. *Lignum* albicans, molle, ac leve, cortice obductum crasso, scabro, & nigricante; ísque vulneratus itidem lachrymam fundit fuscam, viscidam & tenacem, quæ radiis solaribus in gummi consistentiam tandem spissescit. *Radix* crassa, albicans, cortice crasso, purpureo, at intus croceo tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* bina, terna aut quaterna simul ex eodem pediculo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè splendentia colore viridi-fusco, infernè viridi dilutiore; costa media crassa, flavescens, divisa, & in utrâque parte altè extuberans, è qua nervuli aliquot transversi [crassiusculi, 16 vel 17 utrinq; Clusio] superiora versùs excurrunt, in ambitu non serrata; odor suavis, sapor aromaticus. Tenella & primùm erumpentia plerunque subrubra sunt. *Flores* ramulorum extremis racematim inhærent, exigui, uvarum flosculis haud absimiles, è calyce viridi in quinque lacinias secto prodeuntes, quinq; tenuibus acuminatis candidis foliolis, flavescente maculâ intus notatis, constantes, quinque intus albicantibus *fibris*, flavescentibus *apicibus* dotatis, ac stellæ in modum inter foliola expansis, prædití, in quarum medio *stylus* prodit albus: odor suavis ac melleus, sapor aromaticus. *Fructus* oblongo-rotundi, plani, ad latus leviter sinuati, renali formæ haud absimiles, ovum anserinum magnitudine superantes, glabri, nitentes, primùm virides, albis interstincti punctulis, dein viridi-flavescentes, tandémque aurei, carne flavescente ac succulenta (Mali Persici aut potiùs Pruni carni haud absimili) acidi primùm, deinde acido-dulcis, gratíque saporis intus referti, ac pellicula tenui, villosa ac tomentosa aucti. Intra carnem officulum continetur oblongum, compressum & lanuginosum [undequaque tomento aut duris fibris transversim & obliquè excurrentibus opertum *Garc.*] tenue, prædurum tamen & valdè tenax, quod nucleum includit, callosum, oblongum, Amygdalæ persimilem oblongæ, eadémque magnitudine, [candidum & candida cute tectum *Garc.*] amaricantem non tamen gustui insuavem.

Crescit

Crescit sobole aut seminibus sata in multis provinciis, uti in Malabar, Goa, Guzarate, Balagate, Bengala, Pegu, Malacca, Ormuz, aliisque Indiæ locis.

Arbor hæc perpetuum frondet, singulisque annis semel aut bis maturos profert fructus. Colligendi tempus est in calidioribus regionibus mense Aprili, in serotinis Maio & Junio; interdum etiam Octobri & Novembri: atque à sationis anno sexto vel septimo ad centesimum usque frugifera est. *Tempus.*

Cæterùm fructuum horum haud secus ac Pomorum & Pyrorum nostratium variæ dantur species, quæ pro regionum natura & diversitate plurimùm variant.

Species autem illa sine ossiculo, palato admodum grata, varietas tantum seu degener fructus nobis videtur.

Editur hic fructus in laminas sectus, aut sine vino, aut cum vino maceratus; conditus etiam Saccharo ut commodiùs asservari posset: atque interdum cultello adaperitur, & in ejus meditullium Zingiber recens, Allium, Sinapi, Sal cum oleo & aceto insperguntur, ut vel cum Oryza edant, vel Olivarum conditarum modo.

Atque hoc modo conditi hujus generis fructus hodienum ad nos adferuntur; nobis etiam observantibus oblongo-rotundi, plani seu paululùm compressi, ad latus leviter sinuati, renali formæ haud absimiles; quales eos describunt & depingunt Horti Malab. Auctores.

Quod ad temperamentum attinet, frigidus est & humidus hic fructus, quamvis Medici Indi contrarium affirmant. Utimur hîc conditaneo pro carnium assatarum condimento, eodemmodo quo Cucumerulis conditis Gurchens dictis. Ejus officulis assatis alvi profluvia sisti aiunt, quod verum esse deprehendit Garcias. *Vires & Usus.*

Lignum arboris cum Santalo in usu est comburendis Gentilium cadaveribus, utpote huic ritui sacrum: hinc & ex eo cistæ fiunt ferales, in quibus cadavera recondunt: materies autem mollior est, nec diu durat.

Caules vicem *Arequæ* seu *Caungæ* subeunt in manducatione *Betel*; iidémque calcinati ac in pulverem redacti verrucas tollunt. Ex foliis tenerioribus corticibus *Avanacoe*, hoc est, Ricini, semine Cumini, & *Parpadagam* decoctio fit, quæ tussi, asthmati, aliisque thoracicis affectibus summopere prodest. Arboris cortex in pulverem redactus, & cum jusculo gallinaceo exhibitus sanguinem ex casu alicubi extravasatum & coagulatum egregiè dissolvit. Expressus è cortice succus cum albumine ovi & tantillo Opii assumptus præsentaneum contra diarrhœam, dysenteriam & tenesmum est remedium: similiter ex arboris gummi & floribus Oryzæ, addito Opii & Piperis pauxillo pilulæ conficiuntur, quæ cuicunque alvi fluxui medentur.

E nucleis siccatis farina fit, ex eâque varia ciborum genera conficere norunt indigenæ.

Hic fructus describitur à Clusio Exot. lib. 2. cap. 16. fruct. 4.

Amygdali facie fructus exoticus hirsutus *J. B.* Hist. lib. 2. cap. 10. vel ipso judice, nihil aliud est quàm Mangæ fructus.

2. *Ambalam* H. M. *P.* 1. *F.* 50. *p.* 91. *Mangæ affinis flore parvo stellato, nucleo majore osseo* D. Seyn.

H. M.

Arbor est procera, ramos in altum minùs, latè in transversum diffundens, nascénsque in arenosis: *Radice* longa, permultis fibris capillata. *Candice* crasso, ad unius hominis amplexum, cortice vestito crasso, ligno molli: ramis vetustioribus cinereis, tenerioribus viridibus & cœruleo rore conspersis. *Folia* composita ex duplici pinnarum seu foliolorum pari, cum impari in extrema costa. Sunt autem pinnæ oblongo-rotundæ, longitudine ad latitudinem fermè dupla, anterius parva ac contracta cuspide, texturæ densæ, mollia, glabra, utrinque nitentia, virore supernè saturo, subtus dilutiore. E costa media nervi transverso recto ac parallelo ductu exeunt, &c. vide. *Flores* in surculis teneris, è vetustiorum ramorum summitatibus egressis, plures simul proveniunt: Súntque hi surculi (ut & folia) saporis acidi & parum amari similis ei qui in fructibus Mangæ, odore quoque forti & acido. Sunt autem flores parvuli ac albi, velut stellulæ quinque vel sex petalorum cuspidatorum, quæ oris rotundiolis in cuspidem contracta, necnon rigidiuscula & nitentia. In medio flore corculum est flavum, fructûs primordium, quod *stamina* circumstant decem vel duodecim, pro numero petalorum, parva, tenuia, albicantia, *apicibus* flavis. E meditullio corculi quinque vel sex minutæ cuspides vel styluli eminent. Calyx quinquefolius, vel hexaphyllos pro numero petalorum, foliis albicantibus ac brevi-cuspidatis. Cùm florum gemmæ erumpunt omnibus suis foliis nudatur arbor, ac quandiu floret, iis destituta est cum fructibus rursus nova folia resumens. *Fructus* in surculis floriferis petiolis longiusculis crassis, languidis, pandis & cinereo-fusci plures simul pendent, oblongo-rotundi, duri, similes fructibus *Mangæ*, colore per maturitatem viridi claro, dein subflavo, ac aciditate jucunda gustui & odoratui, pulpâ esculentâ: duro ac grandi in medio osse, quod totam ferè fructûs capacitatem replet, ac exteriùs nervis lignosis albicantibus retiformiter striatis contextum est ac hinc indè sub contextura lacunosum ac punctioni pervium, intus durum. Bis in anno floret, & fructus fert.

Fluxum menstruum suppressum promovet radix pudendis indita. Cortex ejus tritus, & in lacte acido epotus dysenteriæ confert, ad quod etiam juvat succus ejus mistus cum Oryza, ex qua genus panis, communi nomine *Apen* dictus conficitur. Ligni decoctum proficuè datur in gonorrhœa. Foliorum succus cum fructu arboris trito auribus inditus eorum dolorem sedat. *Vires.*

3. *Cat-*

3. *Cat-Ambalam* H. M.

A priore differt foliis minùs grandibus ac minùs oblongis: Fructu minùs oblongo, nonnihil rotundiore ac paulo minore, saporis acido-amari; ob quem minùs sunt in eduliis, nec tam uberi proventu in surculis.

Viribùs cum præcedente convenit.

CAP. XX.

Manga fructu venenato, ossiculo cordiformi nucleo gemino. Odallam H. M. *P.1. F.49. p. 71. Mangas fructu venenato* C. B.

H. M.

ALtitudo ei duûm triúmve hominum: *Radix* fibras capillatas in latum subtus terram emittit, cortice albicante subdulci & subamaro. *Caudex* hominis amplexum implet, ramos tortuosos diffundens, ligno mollissimo, medullâ intus rufa, cortice lacteo-cinereo-fusco, amaro & mordaci, in surculis teneris viridi-fusco, medullâ viridi & humida. *Folia* petiolis crassis albicantibus insident, angusta, oblonga, linguæformia, ad petiolum stricta, antrorsum latiora, in cuspidem brevem & angustum contracta, texturâ crassâ, solida, lactea, mollia, lenia, glabra & nitentia, maximè supina parte, qua & obscurè viridia; sapore amaro & pungente. E costa media crassa & albicante nervuli valde subtiles transverso ac parallelo ductu exeunt, venulis subtilissimis intertexti. Flores umbellatim, petiolis longis, crassis, languidis nixi in summis ramulis erumpunt, quinque petalis albissimis, cuspidatis, ima parte contractioribus, uno latere rectiore altero in arcum inflexo, unguibus croceis, compositi calyce quinq; foliis oblongo angustis cuspidatis, crassiolis, interiùs albicantibus, exteriùs dilutè viridibus constante excepti. E medio florum emicant *staminula* tenuia, quinque crassiolis, flavis, striatis ac surrectis apicibus dotata, cúmque iis *stylus* tenuis, liber, albicans, cum nodulo crasso ac pyriformi in vertice ex primordio fructus, qui infra calycem est prodiens. *Fructus* floribus decisis succedunt pediculis crassiolis, longiusculis, languidis ac pandis appensi, grandes Pomorum instar, oblongo-rotundi & nonnihil plani, tenui sulco in parte magis compressa, per longum striati, pondere valdè leves, cortice exteriore tenui, glabro ex viridi flavescente, ad corticem intus pulpa tenui, albicante & lacteo, saporis aquei.

In medio *os* est grande, nonnihil cordiforme, durum, exteriùs sub pulpa mali lato interstitio, filamentis lignosis & albis reticulatim pertextum, ac inter cancellos fungosa albicante pulpa, stipatum, includítque nucleos duos albos, intersepimento crasso, duro ac cartilaginoso à se mutuò sejunctos, oblongo-rotundiolis, quà intersepimento adjacent planis, altera parte convexis, longitudine ad longitudinem ossiculi parallela, & majori crassitie ad ejus basin, sapore amaro.

Acosta hanc speciem sic describit, ni fortè diversa sit.

Sylvestre genus *Mangas bravas* nuncupatum, dilutè viret, aliquantulum splendet, lacteo succo abundat, paucáq; carne præditum est: nam crasso cortice solummodo integitur, ossiculum prædurum & cartilagineum, Cotonei tamen mali magnitudine est.

Vires. Adeò præsentis est veneni, ut indigenæ illis sese mutuò perimant: nam si quis paululum ederit ilico moritur. Interdum oleum admiscent ad exacuendam ejus vim, ut celeriorem perniciem afferat. Sed quocunque tandem modo sumptum adeò celeriter perimit, ut hactenus nullum sit repertum antidotum ad illius vim compescendam.

CAP. XXI.

Persea C. B. J. B. *Persea arbor* Ger. *arbor Clusii* Park. *Laurus Indica* Aldini.

Clus.

PYro similis est, in latum diffusa perpetuóque virente coma, ramulis ex viridi pallescentibus. *Folia* illi Lauri latifoliæ, superna parte virentia, infernè cinerei coloris, firma, nervis aliquot per obliquum discurrentibus, odore & sapore quidem commendata, cum adstrictione tamen linguam mordicantia. *Flos* Lauri ferè, copiosus, racematim compactus, pallidus, sex foliolis constans. *Fructus* per initia Pruno similis, deinde successu temporis Pyrini modum oblongus, nigro colore, jucundoque sapore; nucleum cordis effigie continet, gustu Castaneæ aut dulci Amygdalæ haud absimili.

Solo Valentino regno unicam arborem vidit Clusius, in monasterio D. Virginis cui cognomen de Jesu, primo ab urbe Valentia lapide, ex America, ut ferebatur, eò delatam. Vere florentem conspexit Clusius, Autumno maturum fructum ferre intellexit.

Perseæ arboris meminerunt è Veteribus Theophrastus, Strabo, Plinius, Dioscorides, Plutarchus, Galenus.

Perseam cum Persica malo eandem esse nonnulli volunt quos Scaliger abundè refutat, licet Theophrastus utramque Περσέαν nominet. Persea, describente Theophrasto 4 Hist. 2. foliis, floribus & ramis, totâque adeo formâ Pyro similis est, sed folio perpetuo, &c. Fructus Pyri magnitudine, figurâ oblongus, Amygdali specie, colore herbidus, nucem intus habet quemadmodum Prunum, sed

ſed minorem & molliorem, carnem valdè dulcem &c. Multæ ex his notis non conveniunt Perſeæ à Cluſio deſcriptæ, ideóque, vel ipſo fatente, diverſa eſt hæc ab illa; an eadem ſit ei quam Plinius deſcribit, adeóque Pliniana Perſea diverſâ à Theophraſti, ut Cluſio videtur, inquirant alii.

Hanc arborem prodidêre nonnulli in Perſide quidem exitioſam eſſe, tranſlatam verò in Ægyptum, naturâ mutatâ cibo idoneum fructum protuliſſe. *Dioſcor.* Idem narrat & Galenus. Plinius quoque venenatam cum cruciatu in Perſide gigni, & pœnarumcausâ à regibus tranſlatam, terrâ mitigatam de Perſea diligentiores tradidiſſe affirmat: quod tamen eruditiores negâſſe refert; ſed à Perſeo Memphi ſatam: quibus & nos ſubſcribimus: non tamen negamus dari in Perſide ejuſmodi arborem venenatam à Perſea Ægyptiaca ſpecie diſtinctam: præſertim cùm & Rauwolfius ſcribat, Perſianum quendam mercatorem indicâſſe ſibi de venenato fructu Perſeæ eis noto nomine *Sephæ*; propterea ab iis negligi. Laurum Indicam Aldini cum Perſea Cluſii eandem arborem eſſe à D. *Tancr. Robinſon*, admonitus ſum; ideoq; ejus deſcriptionem ſubjiciam.

Laurus Indica Aldini.

Ex Indicis quibuſdam ſeminibus, quæ racematim brevi pediculo quinq; vel ſeptem ſimul cohærebant, baccarum Lauri vulgaris formam habentibus, verùm non rotunda erant, ſed oblongiuſcula & parùm acuminata, parvæ Olivæ figurâ, ab extra nigra & rugoſa, ut Lauri baccæ; enata eſt planta, brevi in magnam altitudinem adoleſcens: folia autem odore & figurâ Laurum noſtratem non parùm æmulabantur, inter Lauri vulgaris & Regii dictæ media, vel potiùs Cedri foliis ſimiliora, non enim ità dura ac lucida ſunt ſicut Lauro. Colore ſunt ſubviridi; Hyeme (quæ ſunt vetuſtiora & caſura) citrineſcunt ac rubent; longitudine aliqua excedunt palmum, alia ſemipalmum tantùm æquant, latitudine verò nonnulla ſex uncias excedunt. Manſa amariuſcula primo ſunt, poſtea cum dulcedine pauca mucilaginoſa, & odorem noſtratis Lauri referunt. Foliorum autem pediculus, qui craſſior eſt, atque etiam ramorum lignum ſubdulcia ſunt: ſed mirum quanta mucilago in ore ſentiatur viſcida & lenta his manſis: id nullâ alia in re unquam obſervavi, quanvis ultra mille plantas deguſtaverim. Sed neque talis apparet unquam manſis communibus mucilaginoſis ſeminibus, ut Cydoniorum & Pſyllii, &c. nec radicibus Althææ, &c. Huc uſque apud nos florem non produxit.

Perſicæ nuci ſimilis fructus nucleo venenato Monardis J. B.

Cathæretica vel veriùs ſeptica eſt hujus fructûs facultas, quo Indus quidam Æthiopiſſam (ut refert Monardes) cujus crura malignis & inveteratis ulceribus ſcatebant in pulverem redacto atq; inſperſo curabat, exeſa carne putrida. Eundem pulverem cum ellychnio eiſdem impoſuit ulceribus ad generandam carnem & ulcus ad cicatricem perducendum. Eſt is fructus in inſula *Margarita* dicta admodum vulgaris, quo etiam in cibo frequenter utuntur, magnitudine Mali Aſſyrii vel Aurantii, nucem Perſici mali oſſiculo ſimilem continens, cujus concremati pulvis ad ea quæ modo dicta utilis eſt. Nucleus qui intus continetur adeò noxius eſt, & deleteria facultate præditus, ut ſive homo, ſive beſtia eo veſcatur præſentaneam mortem ſibi moliatur, cui nullo remedio occurri poteſt, tanquam ſublimatum aut corroſivum aliquod medicamentum ſumpſiſſet. *Vires.*

Veriſimile eſt fructum hunc eundem eſſe cum fructu Mangæ ſylveſtris ſeu *Mangas bravas* ab Acoſta deſcripta. Quòd ſi *Odallam* eadem ſit arbor, mirum deleteriæ hujus fructûs nuclei qualitatis nullam ab Autoribus Horti Malabarici mentionem factam.

Cap. XXII.

Schageri Cottaus * H. M. *Cornus Malabarica, folio cuſpidato, oſſiculo tomento obſito* D. Syen. *P. 1. F. 56. p. 105.

H. M.

Arbuſcula eſt humilis, humana altitudine, naſcens in arenoſis. *Radix* ſurculos fibroſos ſpargit, cortice ſub cuticula nigricante ſanguineo, ligno albicante, ſaporis adſtringentis. *Caudex* brachii craſſitie: *Surculi* vetuſtiores cinerei, teneriores ſpadiceo-clari. *Folia* petiolis curtis nixa, quàm primæ ſpeciei multò majora, oblonga, cuſpidata, ad petiolum lata cavitate, criſpa, ſupernè ſaturo virore parùm nitentia, ſubtus clariore: texturâ craſſa, & in prona ſeu inferna parte ob nervorum eminentiam valdè ſcabra. Præter coſtam mediam, è petiolo laterales duæ, hinc indè una, exeunt. *Flores* in ſummis ſurculis plures ſimul proveniunt ac tres plerunque juncti, quatuor aut quinque petalis, oblongo-rotundis, anguſtis, ſurrectis, ex viridi albicantibus & ſubflaveſcentibus compoſiti, intus concavis; habéntque in medio congeriem numeroſorum *ſtaminum*, tenuium, flavos, rotundos ac parvos *apices* geſtantium, ac *ſtylum* viridi-dilutum, ex globulo, qui primordium fructûs eſt, emergentem: Calycis foliis anguſtis ac flaviuſculis ſuccincti. *Fructus* ſunt baccæ oblongo-rotundæ, ac nonnihil pyriformes, ad petiolum ſtrictæ, per maturitatem nigræ & nitentes, ſapore primùm acido, qui ex maturitate dulceſcit, atque indigenis eſt in eduliis.

In medio durum, ex albicante ſubflavum & grandiuſculum ac pyriforme oſſiculum eſt; quod in totum filamentis denſis, quæ in arcus varios ad ſe invicem ordinatè conducta ſunt, eſt obductum.

Ardori membrorum reſtinguendo ſervit Succus expreſſus, ac cum ſaccharo ſumptus: Decocto os abluitur pro columellæ tumefactæ relaxatione. Foliorum ſuccus cum ſaccharo epotus conducit pro hepate ac fluxu ventris; ejus lotio pro oris puſtulis: in angina cum eodem ſucco mixto cum aceto guttur commodè abluitur. *Vires.*

CAP. XXIII.

Prunus Brasiliensis fructu racemoso, ligno intus pro ossiculo.

Acaja Pisonis, *Acaja quæ & Irametara Brasiliensibus* Marcgrav.

Marcgrav. Pis.

IN altitudinem & magnitudinem proceræ Tiliæ assurgit, cortice rugoso & è cinereo albicante instar Sambuci. *Folia* illi sunt lævia, directè sibi invicem opposita, duos, tres, vel quatuor digitos longa, inæqualis magnitudinis, sesqui vel duos digitos lata, acuminata, splendentia, nervo lato secundùm longitudinem, foliis Juglandis haud absimilia sed acutiora. *Flosculos* fert copiosos, in magnos racemos congestos, ex albo subflavescentes. Post flores prodeunt *pruna* flava, nostratibus figurâ & magnitudine similia, pauxilla cute, acidi saporis, lapidem continentia magnum, ex filamentis lignosis constantem, nec durum, verùm dentibus cedentem, qui nucleum continet ex albo flavescentem.

Vires & Usus. Folia hujus arboris (imò & lignum) saporis est egregiè acidi & adstringentis, ac ad appetitum prostratum revocandum & sitim sedandam in febribus utiliter usurpantur.

Fiunt & intinctus ad carnes assas ex junioribus foliis tritis, gratissimi saporis.

Ramus arboris decisus & terræ implantatus brevi radices agit, & in arborem adolescit.

Lignum rufum & leve ut Suber, cujus loco usurpari potest. Fiunt & opercula ex eo ad obturandas lagenas.

Fructus grati est acoris, & inter tragemata locum sibi vendicat, maturus statim decidit & suavissimum odorem spirat.

Inter refrigerantes & astringentes habetur, usque adeò ut immaturus dentibus afferat stuporem, qui ex manducatione durioris alicujus ligni tollitur. Nauseabundis & æstuantibus prosunt, & contra sanguinis alvi fluxus in pretio habiti. Vinum ex iis conficitur, quod vetus inebriat.

Gemmæ & summitates hujus arboris sanis & ægrotis in acetariis exhibentur, ex quibus contusis emanat spuma fortis & tenuium partium, quæ oculis indita inflammationes arcet, visum clarificat, nævos & nubeculas oculorum tollit: dolor quem primò infert facilè evanescit.

Folia, succi, oculi & cortex externis juxta & internis affectibus medentur, quæ omnia in gargarismum contra gutturis inflammationes & similia mala præparantur, vel in lavacro contra multos externos pedum & corporis calidos affectus adhibentur.

Peculiare habet hæc arbor, quòd volucres Picæ magnitudine, nigris & aureis plumis eleganter vestitæ in extremitatibus ramorum affabrè & concinnè pendulos suos nidos construunt, ut insidias serpentum, aliorúmque noxiorum insectorum declinent. *Piso.*

CAP. XXIV.

De Guity sive Guitys arboribus Brasiliensibus dictis.

VAriæ (inquit Gulielmus Piso) arbores excelsæ *Guitys*, ejusdem generis fructus producunt, pauca carne, magnóque lapide ovalis figuræ intus refertos, quorum fructuum ad minimum mihi tres vidisse species contigit.

1. *Guiti-iba* Pisonis & Marcgrav. *Arbor prunifera Brasiliensis, fructu maximo, ossiculo ligneo.*

Cujus fructus *Guity-coroga* dicitur: altitudine, soliditate & duratione ipsam Quercum superat, lignúmque à fabris in pretio habitum est: cortice tegitur gryseo. Rami *folia* habent alternatim posita, oblonga, linguæ ferè figurâ, ad tactum instar corii Hispanici [novem, decem, duodecim aut quatuordecim digitos longa, quatuor, quinque aut sex lata *Marcgrav.*] superiùs dilutè viridia, inferiùs ochræ coloris, nervo eminente secundùm longitudinem, & venis obliquis, partim æqualibus, partim inæqualibus distincta, hinc indè molli lanugine obducta.

Tempus. *Flores* in longam quasi spicam congesti, inodori, parvi, flavi. Floret Januario, & Maio aut Junio fructum maturat. Subinde alterum arboris latus uno anno, alterum secundo fructus profert maturos, tertio quiescit, quarto demum tota fructifera est.

Fructus pomum vulgare magnitudine excedit, informis rotunditatis & tuberosus. Color cutis est instar panis secundarii aut atri, vel corticis fusci Betulæ: pulpa mollis, flava, grati ac dulcis saporis & odoris, panem recentem æmulans. Lapis intus contentus magnitudine & figura est ovi Anserini, cortice lignoso hirsuto, continens nucleum albicantem, non edulem sed medicinalem, consistentiâ nucis *Cocòs* adstringentis qualitatis.

Vires. Drachma ejus plus minus rasa optimo cum successu ex liquore datur convenienti contra dysenteriam. Idem præstat nuclei infusum duplici quantitate exhibitum ad sistendos quosvis sanguinis fluxus.

2. *Guiti-*

2. *Guiti-toroba* Pisonis & Marcgr. *Prunifera Brasiliens. minor, fructu Aurantiæ magnitudine.*

Quantum præcedenti altitudine cedit, tantùm elegantiâ eam superat: Aurantia tamen major. *Folia* fert in frondes congesta, semipedem longa, saturatè viridia ut Lauri folia, splendentia & crassa instar Pergameni, ad tactum lævia, figurâ nucis Juglandis foliis non dissimilia. Inter copiosa folia ad frondium extremitates in ipsis ramulis copiosi *flores* proveniunt, flavi, odore & magnitudine florum Tiliæ, [brevibus pediculis, è calice rotundo] cavi ut nola ac rotundi, unico folio constantes, sexque in circumferentia scissuris ad medietatem usque, quæ floris globulum in sex veluti foliola dispescunt: in medio cavitatis stamen instar pilæ quod alia sex staminula circumstant, ex medio cujusque segmenti prodeuntia, & spongiæ-forme corpusculum gestantia.

Fructum fert rotundum, Aurantiæ magnitudine sed non figura, verum superiùs paulum turbinatum, absque corona, flavescentis è purpureo coloris, inodorus quando integer, sed concisus validum odorem spirat, nauseabundum, carne flava & solida, dulcis saporis. Lapis contentus Juglandis est magnitudine, sed figurâ compressiori, altera parte grysei, altera umbræ coloris splendentis, cui nucleus inclusus est, iisdem usibus dicatus ut supra. Decidit sponte quando maturus est, aliàs edulis non est, nam lacte acri plenus est antequam decidat.

Diu floret, tardéque fructificat idque mensibus æstivis. Caudex vulneratus lac acre exsudat inutile.

3. *Guiti-iba* Pisonis & Marcgr. *Prunifera Brasiliensis Mangæ affinis.*

Præcedentibus *Guitis* minor & tenuior est [*Tiliæ* magnitudine, sed caudice non ità crasso *Marcgr.*]

Folia fert linguæ figurâ, circiter quinque digitos longa, sesquidigitum lata, lætè viridia, splendentia, infernè alba lanugine obducta (quæ digitis abstergi potest; juniora tota lanugine obducta flavescunt) alternatim posita in ramulis, & ad quemlibet pediculum brevem foliorum uvula progerminat una, duæ vel tres junctæ, vestitæ globulis parvis albicantibus, qui se aperientes produnt *flosculos* albos, sex parvis foliolis constantes, in medio multa *staminula* alba cum *apicibus* pallidis instar scoparum setacearum stant erecta.

Fructum fert ellipticæ figuræ, magnitudine ovi gallinacei, interdum & majorem, initio viridem, ubi maturuit flavum exteriùs, citrinâ cuticulâ tenui, quæ facilè separatur, tectum. Pulpa ejusdem coloris, mollis ut pyrum emollitum, filamentosa, ob filamenta quæ exteriùs lapidi fructûs adhærent, qui magnus, ovalis, exteriùs ex albo flavescens, villosus, mediocriter durus, nec crassus, magnum nucleum ex flavo incarnati coloris continens, siccum, amaricantis saporis. Caro autem fructûs intus pauca, dulcis saporis, quasi moschus dulcedini admixtus esset.

Julio ferè & Augusto floret: Martio fructum maturat. *Tempus.*

CAP. XXV.

1. *Myxa sive Sebesten* J. B. *Myxos sive Sebesten* Park. *Sebestena, Myxa, sive Myxara* Ger. *Sebestena domestica, an ὀμαμαξὶς Athenæo* C. B. The Sebesten, or Assyrian Plum.

Μύξαν dictam volunt hanc arborem ἀπὸ τῆς μύξης, i. e. humore lento è naribus destillante: nam & hunc fructum simili mucoso lentore refertum esse. Sebesten Arabibus & Officinis dicta est, vel à Σέβαστος Augustus, in cujus honorem ità denominata est: vel à Sebasta Samariæ metropoli, ubi olim crescebat: nam è Syria in Ægyptum translatam refert Alpinus.

Sebestena, describente J. Bauhino sunt fructus parvis serotinis Prunis pares, nigricantes, turbinati, in acumen desinentes (in rugas contracti quæ in Officinis habentur) calyci insidentes facilè recedenti, qualem in Dactylis videmus, sed longè majori, & acetabuli instar concavo, cinerei ferè coloris. Horum pulpa atra est, viscida, dulci sapore prædita, pertinaciter officulo adhærescens, quod aliàs tribus costis donatur, aliàs compressum Pruni nostratis officulum imitatur; in cujus utrolibet fine foraminulum apparet, atque ex inferiore quoq; qui vel in geminos, vel ternos mucrones acutos finditur, germinis veluti rudimentum exsilit. Nuclei tribus loculis seorsim tres continentur, oblongi, triangulares, albi, Melonum vulgari magnitudine & sapore, quíque eodem modo vetustate rancescunt, qui non insuaves in recentibus: aliàs unicus nucleus officulo clauditur. Eligenda plena, majora, pinguia, carnosa, quæque situm non redolent, calyci adhærentia, teredine non arrosa.

Arboris ipsius duo (inquit Alpinus) sunt genera: Alterum sylvestre, Pruno simile: alterum domesticum, foliis latioribus ac crassioribus à sylvestri differens. Utraque arbor flores fert albos, parvos, Geranii proximos. Sylvestris fructus fert minores, tardiùs maturescentes, imperfectiores iis quos domestica Sebesten profert.

Folia Sebesten, adnotante Veslingio, extremis suis ovalem magis rotunditatem quàm angulosum acumen præ se ferunt, superiore ambitu per spatia inæqualia variis incisuris dentata, & nonnunquam segmento veluti subducto mutilata. Fructus brevi insidet calyculo, rotundus tenui spinosóque umbilico leviter adstrictus, maturaq; jam ætate pellucidus, non insuavi glaucedine inclusa semina manifestat.

Vere floret, Autumno semen maturat. In Ægypto, & Asiâ. *Tempus & Locus.*

Myxa Prunis minùs frigida censet J. Bauhinus. In pulmonum affectibus, inquit, pluris facimus Myxa quàm Pruna. Usus eorum familiarissimus est ad tussim, [cum calore & siccitate junctam, dyspnœam, orthopnœam, Pleuritin, Peripneumoniam & ad vocis raucedinem parato ex ipsis decocto, unde & multas compositiones præsertim thoracem & pulmones respicientes ingrediuntur. Veslingius succum expressum excellens præbere remedium catarrhis ad fauces labentibus sistendis tradit.

Ex pulpa ipsorum optimum viscum conficiunt Ægyptii; quippe Sebesten maturos contundentes atque lavantes. Sunt aliqui qui masticando pulpam ab osse expuentes viscum parant, quantitatem horum fructuum in vase collectam, parùm quoad aquea humiditas absumatur bullientes. Visco utuntur omnes emplastri modo ad omnes scirrhosos tumores, resolvit enim eos & emollit omnem duritiem. Aliqui ad tussim ex eo paratos bolos cum saccharo cando, & radicis liquiritiæ pulvere multis diebus sumunt.

Pollent fructus (teste Matthiolo) dejectoria facultate non secus ac Pruna, tam Græcorum quàm Arabum testimonio, id quod etiam comprobatur quotidianâ experientiâ. Eorum pulpa drach. 10. pondere devorata, aut ad summum 12. eosdem ferè præbet effectus quos Cassia vocata. Utiliter datur ex bile febricitantibus. Eadem confirmat Amatus.

*P. 1. F. 38. p. 69. 2. *Nilicamaram* * H. M. *Acaciæ foliis Malabarica fructu rotundo, semine triangulo* D. Syen. *An Myrobalanus Emblica?*

H. M.

Arbor est altitudine quatuor hominum, ramis densis, transversim diffusis, nascens in arenosis & petrosis. *Radix* crassa, plurimis fibris capillata, cortice exteriùs nigricante, intus nonnihil rubescente. *Caudex* ambitu ad unius brachii amplexum, cortice nigricante, ut & rami. *Folia* pinnata, plus spithamam longa vel solitaria, vel bina, terna, quaternàve ex eodem nodulo exoriuntur: pinnæ seu foliola brevissimis petiolis costæ mediæ adnexa, parva sunt, oblonga, angusta, latitudine æquali ubique, plana, tenuia, solidæ seu densæ texturæ, uno tantùm per medium decurrente nervo, supernè obscuriùs, subtus dilutiùs virentia, nocturno tempore oppositis ad se mutuo adductis clausa. *Flores* qui foliorum costis, seu cauliculis, foliaceis maximè in eorum inferiori parte, ut & ramis, plures juncti insident, parvi, sex petalis angustis, albicantibus compositi, cum *stamine* in medio albicante, nodulo seu apice flavo insigni, odoris nullius. *Gemmæ* florum rotundæ & albicantes. *Fructus* à floribus delapsis ramis & surculis arctè insident, plano-rotundi, duri, dilutè virides etiam cùm maturi, ac nonnihil transparentes, sex subtilibus venulis, quæ in vertice concurrunt, in longum striati, carne succi plena, transparente, ac viridi diluta, sapore grato acido & subastringente, unde in edulis sunt. Surculi foliacei, quibus fructus insident, parte inferiore foliis nudantur. In medio fructuum ossiculum est, durum, lignosis filamentis obsitum, sex lateribus rotundiolis, quorum tria opposita magis prominent, constans, ac per sex intermedia interstitia, quæ angulis adstricta sunt, in sex capsulas distinctum, in quarum singulis unicum continetur *semen*, parvum, triangulare, duobus lateribus rectis & uno rotundo circumscriptum, primùm albicans, deinde obscurè rubrum ac nitens.

Vires. *Folia* ejus tenera, ut & fructus exsiccati & in pulverem redacti, cum lacto acido spisso *Tayr* dicto exhibiti; fluxui dysenterico conferunt. Iidem in decocto dati proficui sunt in febre calida; cum Saccharo decocti & epoti vertiginem sedant. Aqua ex fructibus destillata ardori jecoris restinguendo convenit.

3. *Myxa pyriformis ossiculo trispermo. Tsjem-Tani* H. M. P. 4. T. 11. p. 25.

H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis, caudice crasso; cortice itidem crasso, scabro, cinereo, intus rubicundo, odoris aromatici, saporis acriusculi obducto; necnon pluribus donato ramulis viridibus ac non rarò hirsutis. Lignum albicans, matrice viridescente. *Radix* rubicunda, cortice tenui flavescente tecta, amara, odorata. *Folia* sine ordine rotundis ac asperis petiolis circa ramulos proveniunt, lata, ex rotundo in acumen desinentia, in ambitu serrata & horrentia, superna parte atroviridia, infernâ subviridia, tactu nonnihil aspera, hirsuta, sapore subamaro & adstringente, odore aromatico, nervis & venis crebris intertexta. *Flores* inter foliosos surculos cauliculis spithamam longis proveniunt; quibus racematim petiolis lanuginosis adhærent, tribus oblongo-rotundis, candidis, mollibus ac exteriora versùs reflexis foliolis constantes, atq; oblongo-rotundo, albicanti, hirsuto, & pediculo viridi tricuspide subnixo calyci inhærentes; tribus flavescentibus *staminibus*, nigricantibus *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *stylus* prodit itidem flavescens: odor nullus, sapor amarus. *Fructus* hujus arboris pyriformes sunt, tribus angulis crassioribus sulcati, olivarum magnitudine æmuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice viridi, aspero, & exiguis spinulis obsito cincti, carnéque densa, furva, odorata, amara intus referti; intra quam *ossiculum* hæret oblongo-rotundum, triquetrum, tres includens nucleos candidos, amaros, similiter triquetros, ex ligno membranaceis quibusdam, viridi-albicantibus dissepimentis ab invicem sejunctos.

Locus. Provenit locis sylvestribus, petrosis, arenosis, montanis in *Paraharoo*, aliisque provinciis Malabar: Perpetuò frondet, semel in anno floret fructúsque fert, Decembri viz. & Januario mensibus, diúque frugifera manet.

Vires. Cortex arboris calefacit, viscidos ac pituitosos humores incidit, attenuat, debilitata viscera roborat, necnon aquas hydropicorum ducit. Idem cortex cum fructûs pulpa in pulverem redactus & exhibitus febrem tertianam intermittentem tollit. Fructuum nuclei comesti alvum laxant.

Arbor trifolia prunifera Brasiliensis ossiculo trinucleo. Ibaparanga Marcgrav.

Marcgr.

Arbor est cortice ac ligno Sambucino. Fert *folia* in pediculis duos digitos longis (qui bini opponuntur) & in quolibet terna more Phaseolorum, supernè viridia splendentia, infernè è viridi albicantia, superiùs etiam pilosa, inferiùs magis hirsuta, nervo & venis conspicuis. Ad quemlibet pediculum

culum foliorum provenit etiam pediculus qui fert *flores* pentapetalos: poſt quos in quolibet pediculo longo congeſti conſpiciuntur quatuor aut quinq; *fructus* magnitudine Uvæ ſpinæ aut Avellanæ nucis, rotundi, immaturi, virides & ſplendentes, maculis albicantibus conſperſi; maturi verò obſcurè purpurei, nigreſcentes, punctulis albicantibus ubique notati. Detracta cute ſubjacet caro, ſub ipſa quidem purpurea ſeu brunna, interiùs alba, & in medio lapis durus, figurâ & magnitudine Amygdalæ, continens tres nucleos, albos, parvos. Comeduntur detracta cute, & ſunt ſaporis dulcis parùm manifeſti.

Fructus matureſcit menſe Februario. *Tempus.*

His ob oſſicula in pluribus cellulis plures nucleos continentia ſubjungemus fructus quoſdam minores qui baccarum modum non excedunt.

C A P. XXVI.

Arbor baccifera Malabarica oſſiculo fructûs triſpermo. Parili H. M. P. 5. Tab. 3. p. 5.

Arbor eſt procera, caudice craſſo, albicante, cinereo cortice obducto, multíſque atro-purpureis ramulis in orbem diffuſis donato. *Radix* flaveſcens, ſubalbicante cortice cincta, amara, graveolens. *Folia* geminata, brevibus ac rubeſcentibus petiolis circa extremos ramulos ordine parallelo proveniunt, oblongo-teretia, acuminata, & in ambitu ſerrata, craſſa, denſa, glabra, nitentia, ſubviridia, coſtâ mediâ purpuraſcente: ſapore amaro. *Floſculi* ramorum extremis racematim proveniunt, Vitis viniferæ floſculis haud abſimiles; quatuor candidis & acuminatis foliolis conſtantes, inodori, amari. Floſculis decidentibus ſuccedunt *baccæ*, rotundæ, tripartitæ, viridi-rubeſcentes, glabro craſſóque cortice cinctæ, carne intus ſucculenta, adſtringente, ac inodora refertæ, intra quam oſſiculum continetur albicans, tria continens ſemina oblonga, candida, amara.

Creſcit in variis Regni Malabarici locis, præſertim circa *Moutan*, ſemper viret, floret Auguſto, fructúmq; maturat Novembri & Decembri menſibus, atque non raro bis in anno maturos exhibet fructus. *Locus & Tempus.*

Radix & folia ſanguinis conſtitutionem melancholicam corrigunt, ac acidos ſalſóſque humores temperant. *Vires.*

Ex foliis cum foliis *caretti* in lacteo Nucis Indicæ ſucco coctis potio conficitur, quæ cùm externarum, tum internarum hæmorrhoidum doloribus mitigandis conducit.

C A P. XXVII.

Frutex baccifer Malabaricus floribus umbellatis ſimplici oſſiculo tetraſpermo. Beénel H. M. P. 5. Tab. 4. p. 7.

Arbuſcula humilis eſt, duodecim circiter pedes alta, *caudice* tenui, ramulis in orbem diffuſis eleganter ornato; qui cortice primùm viridi, dein ſubcinereo, ſaporíſque acris ac aromatici obducti, atq; molli & albicante medullâ intus referti ſunt: Lignum tamen prædurum, albicans, inſipidum & inodorum. *Radix* ſimiliter albicans, rubeſcente cortice cincta, aromatica. *Folia* ordine decuſſato petiolis craſſis, ſubviridibus, circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, glabra, ſupernè colore atro-viridi ſplendentia, infernè viridi dilutiore, coſta media viridi, & in averſa parte valdè extuberante. Odor & ſapor aromaticus. *Flores* ſuave-olentes circa extremos ramulos glomeratim non ſparſim producuntur, ſenſimq; porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur: conſtant iis quatuor oblongo-rotundis, cuſpidatis, rigidis, interiùs concavis & albicantibus, exteriùsărideſcentibus, atq; in ſtellæ modum expanſis foliolis, octo candidis, ſurrectis, latis ac ſimiliter expanſis *ſtaminulis* medium occupantibus, inter quæ globulus prodit värideſcens cum baſi flaveſcente. Floribus ſuccedunt *Fructus* ſubrotundi & ferè quadrilateri, cum cuſpide brevi in vertice, craſſo viridíque cortice cincti, carne intus viridi-fuſca, odoris ſaporíſque aromatici referti, intra quam *oſſiculum* continetur quadripartitum, quatuor candida ac oblongo-rotunda in diſtinctis loculis continens *ſemina*.

Creſcit arenoſis ac montanis Regni Malabarici locis præſertim in *Baypyn*: ſemper viret; quotannis floret & fructum perficit. *Locus.*

Ex arboris radice in Seſami oleo cocta linimentum paratur contra cephalæam artuúmq; dolores inveteratos. *Vires.*

C A P. XXVIII.

Arbor baccifera trifolia Malabarica ſimplici oſſiculo cum pluribus nucleis. Mail-elou * H. M. *Luſitanis Carilha.* *H. M.* * P. 5. T. 1. p. 1.

Arbor eſt procera, 50 circiter pedes alta, caudice craſſo, multíſque ramis cinereo-viridibus, ſupernè quadratulis ac geniculatis donato. Lignum ponderoſum eſt, ex albo rubeſcens, cortice munitum cinereo, intus flaveſcente. *Radix* craſſa, albicans, flaveſcente cortice cincta,

cincta, inodora, insipida. *Folia* terna simul juncta, oblongis ac alatis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, & nonnunquam in ambitu crenata, supernè atro-viridia, infernè subviridia, nitentia, glabra, flexibilia, digitis confricta suaveolentia, at insipida, teneriora tamen subaspera & rugosa. *Flosculi* odori, insipidi, circa extremos ramulos oblongis, subviridibus, lanuginosis ac quadratis petiolis racematim proveniunt, calycique exiguo subviridi in quinq; lacinias acuminatas secto inhærent, quinque foliolis constantes, viz. uno majore, rotundo, concavo, quod interius cœruleum, exteriùs cœruleo-albicans, & quatuor minoribus cuspidatis, albicantibus exteriùs, interiùs viridi-dilutis cum basi purpurascente, haud secus ac in *Herbæ Trinitatis* dictæ floribus videre est, quatuor staminibus albicantibus, fuscis *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit candidus, capitulo flavescente. Flosculis pari modo succedunt *Fructus* rotundi, Vacciniis haud absimiles, glabri, nitentes, virides primùm, dein nigricantes, tenui pelliculâ cincti, intúsque carne molli, aqueâ, atro-viridi insipida ac inodora referti, intra quam *ossiculum* locatur oblongo-rotundum, glabrum, tres quatuórve albicantes, unctuosíque saporis nucleos continens.

Locus. Provenit in multis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Mangatti*, semper viret, quotannis semel, nonnunquam bis, floret, fructúmq; fert, ac diu superstes manet.

Vires & Usus. Cæterùm lignum arboris operi fabrili accommodum. Ex foliis & cortice contusis, ac in Oryzæ infuso coctis apozema conficitur, quod doloribus post partum potenter medetur, necnon secundinas in utero relictas expellit, & lochia expurgat. Idem insuper viris pariter ac mulieribus præter modum crassis ac obesis exhiberi solet pro potu, ut sensim attenuentur & gracilescant. Succus è viridi cortice cum maturæ Nucis Indicæ lacte exhibitus diarrhœam sanat, ac colicos dolores tollit. Ex hujus arboris, uti & *Paal-valli* ramulis tenerioribus simul contusis & in aqua coctis Balneum fit contra febres inveteratas, Arthritidem & quoscunq; artuum dolores.

CAP. XXIX.

Arbor baccifera Malabarica, folio pinnato, flor. umbellatis simplici ossiculo cum pluribus nucleis. Katou-mail-elou H. M. P. 5. T. 2. p. 3.
H. M.

ARbor est vastæ magnitudinis, *Mail-Elou* altior, ramulis viridibus, quadrangulis atque lanuginosis, in orbem diffusis ornata. Lignum albo-striatum, cortice munitum furvo, intus rufo. *Radix* crassa, fibrata, albicans,rubro intúsque flavescente cortice tecta, odora, insipida. *Folia* geminata brevibus petiolis, ordine parallelo longis, rotundis, crassis ac lanuginosis ramulis inhærent, oblongo-rotunda, crassà, mollia, tomentosa, supernè atro-viridia, infernè subviridia, costâ mediâ, crassâ, sapore austero, odore nullo. *Flosculi* numerosi circa extremos ramulos ubiq; inter folia glomeratim non sparsim producuntur, sensimq; porrectis columellis umbellæ specie panduntur, *Mail-Elou* flosculis haud absimiles at majores. *Fructus*, calycibus suis excepti, pari fertilitate flosculis succedunt, *Mail-Elou* fructibus similes.

Locus. Nascitur montanis ac petrosis locis Regni Malabarici, præsertim in *Candenate* & circa *Cochin*: semper viret, quotannis floret & fructum dat, ac ducentos ultra annos superstes manet.

Vires & Usus. Lignum arboris operæ fabrili accommodum. Adhæc insignes ejusdem vires extolluntur in diarrhœa, dysenteria & tenesmo. Ex foliis cum pipere & semine *Coddæ-palæ* in Oryzæ infuso coctis antidotum fit Serpentum, Scorpionum, aliorúmque venenatorum animalium ictibus. E cortice contuso & cocto medicamentum conficitur ad sanguinem ex casu in corpore coagulatum dissolvendum.

CAP. XXX.

Perin-Nirouri seu Ma Nirouri H. M. P. 5. Tab. 45. *Frutex baccifer Malabaricus ossiculo fragili cum sex intus nucleis.*

MEdiæ magnitudinis arbor est, quatuordecim circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, albicante, duro, cortice obducto glabro, furvo, multísq; viridibus ramulis in orbem longè latéque diffusis ornato. *Radix* rufa, adstringens, odoris ingrati ac sylvestris. *Folia* exigua, oblongo-rotunda, crassa, mollia, numerosa circa surculos proveniunt, supernè atro-viridia, infernè viridia & splendentia. *Flores* exigui, subvirides, exiguis brevibúsque petiolis ad foliorum exortum hinc indè circa ramulos proveniunt, sex rotundis foliolis constantes, numerosis intus tenuibus *staminulis*, in quorum medio rotundus prodit globulus, qui sensim incrementum sumens ac auctus in *Fructum* excrescit, marcescente interim flore, adeò ut flos emarcidus fructui pro calyce inserviat. Sunt autem Fructus hi rotundi, tribus angulis sulcati, & lato cavóque umbilico in vertice coronati, purpurascentes, tenui pellicula cincti, carnéque intus densa, albicante, subdulci refertæ, intra quam Nucula continetur fragilis, nivei coloris, sex includens *semina* oblonga, triquetra, triplici ordine locata, ac membranaceis quibusdam pelliculis, ceu parietibus intergerinis sejuncta, ità ut bina in singulis latitent cellulis.

Locus. Nascitur in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Granganoor*: quotannis floret & fructus fert, diúque superstes manet.

Vires. E foliis, fructibus & radicibus in aqua cum Pipere longo & Cumini semine coctis potus conficitur, qui in Asthmate, tussi, phthisi, similibúsque Pulmonis affectibus valdè commendatur. Folia cum cortice in Oryzæ infuso cocta, & in cataplasmatis formam redacta, ac tumoribus imposita potenter

tenter eos maturare feruntur. Ex arboris cortice cum lacte, melle & butyro cocto balsamus paratur, quem intus sumptum & foris illitum pleuritidem sanare dicunt.

Tsjeria Nirouri.

Præcedenti (inquiunt) persimilis est, nec ullas distinctionis notas adducunt; nec figuram addunt. Crescit abunde circa Cochin.

Cap. XXXI.

De Cinnamomo, Cassia & Canella.

NON levis est controversia inter eruditos, an Cinnamomum Veterum, Cinnamomo hodierno seu Canellæ eadem res sit, an diversa, & hodie penitus ignota. Revera si Cinnamomum Veterum fuerit quale ab illis describitur, surculi seu virgulæ tenues fruticis non magni, in Arabia nascentis, Canella nostra esse non potest, ut ex descriptione patebit.

Verùm quoniam fabulosa, varia & incerta sunt quæ de Cinnamomo & Cassia à Veteribus Græcis & Latinis traduntur, ego potiùs in Garciæ ab Horto, Monardis, Scaligeri & Amati sententiam propendeo, Veterum sci. & Recentiorum Cinnamomum necnon Cassiam eorundem unam & eandem rem esse. Dioscorides scribit, Cassiam esse virgulta crassi corticis, Piperis foliis: Cinnamomi verò descriptionem prorsus omittit. At Theophr. Cassiam & Cinnamomum magnitudine Viticis, multos ramos lignosos habere scribit. * Plinius Cinnamomum dicit fruticem esse, duorum cubitorum altitudine amplissimum, palmíque minimum. Galenus 1. *Antid.* arcam Romam delatam è Barbarorum regione tradit, longitudine cubitorum quatuor cum dimidio, & licèt Cassiam & Cinnamomum diversas arbores esse statuat, scribit tamen Cassiam sæpe in Cinnamomum transmutari: sic Cassiæ surculos Cinnamomi prorsus persimiles. Quæ cum ità sint, ego cum Garcia sentio, tam longa difficilíque via olim petita fuisse hæc aromata, ut perfectam eorum notitiam consequi Veteribus haud facile fuerit. Hinc factum ut innumeræ fingerentur fabulæ, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens eorum erat pretium, majórque in hominibus lucri cupiditas, adulterabantur aromata, & hâc ratione fiebat, ut diversa illis inderentur nomina, tametsi plerunque ejusdem essent generis. Propter locorum igitur distantiam, & minus frequentatas hasce regiones à mercatoribus, probè cognita Cassiæ historia Veteribus non fuit. In loco etiam ab illis erratum: Nam neque Cassiam, neque Cinnamomum apud Æthiopes aut Arabes nasci multis probat idem Garcias; quæ apud ipsum vide.

* *L. 12. c. 19.*

At inquies, Veteres latere non potuit quid ad se pro Cinnamomo adferretur, cortéxne an virgulæ; illi autem expresè affirmant virgulas fuisse: proinde Cinnamomum seu Canella nostra Veterum Cinnamomum esse non potest. Imò hoc non impedit quin idem fuerit. Nam (ut rectè Casp. Hofmannus) Quod magnam in planta ipsa nobis affert difficultatem, est quòd mutata sit ratio afferendi ad nos. Antiquitùs enim tota planta, cortex cum ligno afferebatur: at cùm animadversum esset lignum tantùm non inutile esse, cortex tantùm fuit allatus: & fit hodiéque. Hæc quamvis nobis maximè verisimilia videantur, non est tamen reticenda opinio Jo. Bodæi à Stapel, quam à Dodonæo hausit, Magni (inquit) nominis Botanicus Dodonæus Caryophyllorum tenues ramulos Cinnamomum Veterum esse, Pempt. 1. *lib.* 5. *cap.* 19. scribit. *Sarmenta seu virgulta tenuia, quæ cum caryophyllis inferuntur legitimum Veterum sunt Cinnamomum.* Hanc approbo opinionem; Omnibus enim notis Veterum repræsentant Cinnamomum. Sunt nigra, ex vinoso in cinereum vergentia, colore ei quem descripsit Galenus omnino simili; sunt etiam lævia hæc virgulta, tenues ramuli, frequentibus satis nodis cincti, perquam olentia, odore Baccharis, sapore acri ac mordaci cum calefactione & salsedine quadam, neque (ut Galenus observavit) mordicando palato tristitiam inferunt, rutam etiam ubi manducantur manifestè præ se ferunt. Cùm franguntur ac friantur pulverulenti quid emittunt, & nonnihil lanuginosa videntur. Quare nullum est dubium cur Cinnamomum Veterum esse non credam. Inferet quis, cur itaque hodiè negliguntur? Respondeo, hoc fieri, quòd Caryophylli ipsi in locum ramulorum successerunt, qui Galeno, Dioscoridi, Theophrasto incogniti fuerunt; & ad hos non fuere delati, vel quòd in *Zeilan*, ubi suam mercaturam agebant, Moluccæ enim ipsis incognitæ fuere, (quæ plusquam 200 milliaria à *Zeilan* sitæ sunt) arbor Caryophyllorum fructum non fert, vel quia temporibus Veterum incognitum fuit Indigenis tam aromaticum ac præstantem ferre fructum, vel quòd perpaucum tulit, quem incolæ sibi servârunt, quod magis probabile videtur, &c.

Verùm rationes istæ non persuadent: Cùm enim Recentiores qui judicio valent (C. Bauhino fatente) Cinnamomum Officinarum, vulgo *Canella* dictum, legitimam Antiquorum Cassiam existiment. Galenus autem Cinnamomum prorsus simile esse optimæ Cassiæ affirmet. Et alibi, Cassiam Cinnamomo genere proximam usque adeò esse, ut ex ipsa Cinnamomum quandoque oriatur, spectentúrque interdum Cassiæ arbores integræ in quibus aliqua Cinnamomi virgulta è Cassiæ ramis prodeant, Cassiam denique in Cinnamomum transmutari. Cúmq; Theophrastus alíique Veteres corticem in Cinnamomo tantùm utilem esse scribant non lignum; probabiliùs inde inferri existimo, Cinnamomum nostrum hodiernum, Cinnamomum Veterum, eorundémque Cassiam ligneam unam eandémque rem esse, nec aliter differre Cinnamomum Veterum à Cassia eorundem, quàm Cinnamomum sive Canellam Officinarum nostrarum à Cassia lignea ipsis dicta; quæ Garciæ sententiâ non aliter à se invicem differunt quàm nascendi loco & accidentibus indè ortis: siquidem Cinnamomum seu Canella cortex est Arboris Cinnamomiferæ Zeilanicæ; Cassia lignea cortex ejusdem

dem ſpecie arboris in *Malabar* naſcentis. Garciæ verba ſunt. Verùm cùm mercatores eam quæ in *Zeilan* nata eſſet Canellam ab ea quam ex Java & *Malavar* ſumpſerunt differre conſpicerent, diverſa illis indidere nomina, cum tamen ejuſdem generis eſſent cortices, pro ſoli cœlíque varietate ſolùm differentes, ut plerunque idem fructus pro regionum & ſoli varietate ſuavior fieri aut à naturali bonitate degenerare ſolet.

Officinæ noſtræ Caſſiam ligneam à Cinnamomo ſeu Canella diſtinctam faciunt. Caſſiam enim Cinnamomo craſſiorem plerunque eſſe, colore rubicundiorem, ſubſtantiâ duriorem, ſolidiorem & compactiorem, guſtu magis glutinoſo, odore quidem & ſapore Cinnamomum referre, optimo tamen Cinnamomo imbecilliorem & minùs vegetam eſſe, ex accurata obſervatione *Tho. Johnſoni.*

Eſt ergo meâ ſententiâ (ut jam dixi) Caſſia lignea *Offic.* Canellæ Malabaricæ cortex; Cinnamomum ſeu Canella *earundem*, Zeilanicæ. Non tamen id fidenter affirmo, cùm J. Bauhinus ſcribat Caſſiam ligneam ſaporem ſuum aromaticum (qui in Cinnamomo ſeu Canella paulatim evaneſcit) conſervâſſe etiam poſt triginta annos, & * Jacobus Breynius utramque harum [Caſſiam ligneam & Canellam] peculiarem arborem agnoſcere ſe dilucidè demonſtraturum promittat.

* *Ephemer. German. An.* 4 & 5. *Obſ.* 130.

Diverſas Recentiorum de Cinnamomo & Caſſia ſententias omitto. Cùm enim plena & accurata Cinnamomiferæ arboris deſcriptio & hiſtoria ab autoribus αὐτόπταις & fide digniſſimis tradita ſit, ſupervacuum planè eſſet iis recenſendis, & vel confirmandis, vel refutandis immorari.

Cæterùm Caſſiam ſive Caſiam παρὰ τὸ κάσαι dictam volunt, quaſi κοσμοῦσαν διὰ τῆς εὐοσμίας τὰς αἰσθήσεις. *Etymolog.*

1. *Cinnamomum ſive Canella Malavarica & Javanenſis* C. B. *Canella ſeu Cinnamomum vulgare* J. B. *Canella* Ger. *Carua* H. M. *part.* 1. *Tab.* 57. **The Cinnamon Tree of Malabar.**

H. M.

Arbor eſt ad quatuor, quinqueve hominum altitudinem aſſurgens. *Radix* craſſa, rectà ſe in terram demittens, ac hinc indè fibris tranſverſis ſe affigens, cortice in exteriore cruſta ruſo-cinereo, ſub ea rubeſcente, qui fortem camphoraceum odorem ſpirat, maximè tritus: ligno eſt duro, ſolido & albicante, odoris nullius.

Caudex ambitu amplexum unius brachii implet, diffundítque numeroſos ramos & ſurculos, éſtq; cum ramis cortice veſtitus viridi, qui dein cum ætate rubeſcit, ac cum pellicula tenui lignum ambit, & cruſtâ cinereâ obductus eſt. Eſtq; is cortex ſuo tempore deglubitus, & in ſole exſiccatus ipſum *Cinnamomum.* Verùm quod in *Malabar* habetur eſt minùs acre *Ceylonenſi*, ac velut ſylveſtre. Cortice omni ex parte deglubito arbor emoritur. Lignum intus durum eſt, album, inodorum. *Folia* tum bina, tum ſolitaria proveniunt, petiolis curtis, fermè ſemipollicaribus, craſſiolis, & interiùs latè ſtriatis, ſúntque formâ oblongo-rotunda, longitudine ad latitudinem fermè dupla, in ſummitate cuſpidata; media parte latiſſima, at cùm minora & teneriora ſunt propè petiolum. Longitudo maxima ſpithamæ & amplius: ſuperficie ſunt plana, in oris albicante zonula ſeu nervo, quæ ex petiolo excurrit præcincta; ſupernè viroris vegeti & vividi, ſubtus dilutiora; cùm tenera ſunt coloris hepatici; prout vetuſtiora ſicciora, & magis rigida ac fractu facilia ſunt, & in minorem ambitum contracta, & verſùs interiora criſpa. E petiolo tres coſtæ viridi-dilutæ ac flaveſcentes excurrunt, mediâ lateralibus nonnihil craſſiore, in recta & averſa parte extantes; laterales duæ primùm brevi intervallo rectis tractibus meantes, ac ad mediam junctæ, indè obliquo ac annulatim inflexo ductu anteriora verſùs altè aſcendunt, ac proximè ad cuſpidem progrediuntur; ubi in venulas ſubtiles, quæ verſùs cuſpidem deferuntur, diſparent: ex coſtis extantibus plurimæ fibræ ſeu venæ intimo tractu per ipſum folium tranſverſim egrediuntur, ſubtili cancelliformium venarum contexta comitatæ, ſúntque in majoribus foliis nonnihil eminentes, maximè in recta parte. Folia ſunt forti ac aromatico odore, præcipuè trita, ipſum Cinnamomi odorem ſpirantia, & ſapore quoque Cinnamomi, ſed minùs vegeto.

Flores petiolis viridi-dilutis, qui ſupra ex origine foliorum prodeunt plures congregatim ſeu umbellatim proveniunt, ſúntque ſtelliformes ac parvi, conſtantes ſex foliolis, è viridi dilutè albicantibus, parùm oblongis ac rotundis oris, anteriora verſùs contractis, ac brevi collo ſeu pediculo odoris amœni: in medio corculum éſt, conſtans ex duabus *ſtaminum* ſeriebus, in exteriore ſtamina ſex, viridi-clara, ſupra alia emicantia, in ſuperiori parte plana ac latiora; in interiore itidem ſex, tenuia ac parva, cum nodulis ſeu apicibus flavis ac craſſiuſculis: atque in ea ſerie ex iis inſuper tria *ſtamina*, cum illis quæ in exteriore ordine ſimilia paribus intervallis emicant, complectentia *ſtylum* tenuem ac viridem, in vertice nigricantem, qui ex capitulo viridi oblongo, quod primordium fructûs eſt, ac in pediculi ſuperiore parte continetur, egreditur. Floribus ad pediculum adeſt calyx arctus & exiguus. Gemmæ florum rotundiolæ.

Fructus ſunt baccæ oblongo-rotundæ, terete formâ inſtar glandis quercinæ, arctè incluſi in calyce profundiolo, craſſiolo, viridi, qui ſex cuſpidum eſt; ſúntque ſuperficie glabri, primùm viridi-fuſci ac nitentes, ac punctulis albicantibus conſperſi, & tum ſub cortice pulpâ viridi-clara, quæ flaviuſculum, unctuoſum humorem exſudat, & ſaporis ſubacris, adſtringentis ac unctuoſi, continéntque ſub pulpa corticis unum grandem nucleum, oblongo-rotundum & glabrum, qui cortice tenui, cartilaginoſo obtectus eſt, & pulpâ denſâ, ex albo rubeſcentis, ac incarnati coloris, & humore unctuoſo, qui in filamenta protrahitur ſuffuſa, & ſaporis magis acris & minùs adſtringentis eſt, conſtat; dein cùm maturi ſunt cœruleo-fuſci & nitentes, qui color eſt in tenui exteriore membrana, intus etiam pulpâ viridi, ſaporis aromatici & ſubamari & acris, ac pulpa nuclei ex rubro cœruleſcente conſtantes.

Flores hæc arbor ſemel fert in anno, ſc. *Januario.*

Huic ſpecie eandem eſſe exiſtimo

2. *Cinnamomum*

2. *Cinnamomum sive Canellam Zeilanicam* C. B. *& aliorum. Laurum Zeylanicam baccis calyculatis* Herman. The Cinnamon-Tree of Ceylon.

Quamvis omnibus suis partibus longè nobiliorem & præstantiorem: nam (ut loquuntur Philosophi) magis & minùs non mutant speciem. Zeilanica quippe Canella non secus ac Malabarica folium habet tribus nervis insignibus secundùm longitudinem decurrentibus præditum,& fructum etiam profert cum calyce glandi quercinæ similem,ut & D.Knoxius,qui in insula *Zeilan* 20 annos captivus detinebatur,in sua arboris hujus descriptione disertè affirmat & D. Hermannus innuit, cùm Canellam Zeilanicam, Laurum Zeilanicam baccis calyculatis, ex qua Cinnamomum, inscribit, literis ad *D. Syen* datis.

Ex hac etiam Historia, Cordum rectè descripsisse tum folia tum fructum Cassiæ, à quocunque tandem edoctum, constat, quantumvis invito Jo. Bauhino.

Folia, inquit, habet densa, Laurinis similia, multò tamen majora. [D. Hermannus pariter & D. Knoxius folia *Laurina ei attribuunt] ad Citri potiùs folia accedentia, utrinque fastigiata, ternas individuásq; venas per longitudinem transeuntes habentia, quarum media crassior, rectáque est, reliquæ duæ leniter curvantur, eæque à tergo eminent, & evidentiores sunt quàm intus. [*In descriptione nostra utrinq; eminent*] Fructus fert Laurinis baccis similes, calycibus seu cupulis glandium modo insidentes, qui rarissimè adferuntur.

* *Aut Laurocerasi.*

Quæ Garcias habet de duplici hujus arboris cortice ad modum *Suberis*, nobis suspecta sunt, quæq; de deliberatione semel triennio factâ, nec enim, puto, renascitur cortex semel detractus. Verum est autem, exemptum corticem cinereâ illa tenui & scabrâ exteriori pelliculâ delibrari, in laminas secari, atque ita convolutum ut trunci unius rami integer cortex videatur, in sole siccari. Minores duntaxat arbores decorticant; quamvis majorum cortex non minùs suavi & aromatico sit odore & sapore, ut nos monet *Rob. Knoxius.*

Ex cortice radicis Oleum cum Sale volatili, Camphora dicto per destillationem extrahitur, éstq; aquâ, cum qua simul ascendit, levius, consistentiâ clarum & transparens, ac coloris subflavescentis, odoris fortis ac vegeti, saporis peracris & profundè penetrantis, constans ex particulis tenuibus, & facilè se dissipantibus in libero & aperto aere. Camphora candidissima est, & in odore Camphorâ communi excellentior. Ejus particulæ in oleo primùm destillato natant, ac ejus partibus insensibiliter permixtæ sunt, olei transparentiam ac claritatem minimè obfuscantes; dum autem oleum refrigeratur, particulæ Camphoræ natantes ac sejunctæ; unæ aliis formâ satis irregulari se affigunt, constituentes primùm hastas oblongas, quibus partes aliæ de novo accedentes, velut transversi acus ad rectos angulos se affigunt, atq; itâ graviores factæ decidunt, atq; ad fundum olei subsidunt. Verùm hîc notatu dignissimum est, quòd dum se affigunt in duos vorticosos motus, qui per horizontalia plana feruntur, cieri, ac primùm quidem tardiùs, dein sensim velociùs, atq; oleum ad suam superficiem ubi priùs refrigeratur, & ad fundum plurimis particulis Camphoræ, quæ ejus transparentiam adimunt, imbutum, cùm in medio adhuc sit clarum seu magis transparens: quin & particulæ Camphoræ, quæ se sibi mutuò affigunt, partes oleosas primùm intra se includunt, eas visui subducentes, quæ dein particulis salis ad angustius spatium versùs inferiora detrusis, se ab iis resolvunt & separant, superiora præ levitate petentes. Est autem Camphora hæc maximè dissipabilis, & summa celeritate flammam concipiens, ac nullam fæcem post deflagrationem relinquens.

De Oleo quod cum hoc Sale attollitur hæc notanda occurrunt. 1. Quod odore & sapore Camphoram maximè æmuletur, atque adeò facilè dissipabile sit, ut licet in pannos incidat colore aliquo tinctos, nullâ relictâ maculâ evanescat ac diffletur. 2. Promptissimum quoq; est, ut ipsa Camphora, in flamma concipienda, in eo spiritum vini ab aqueis particulis depuratum referens, totúmque brevi tempore depascitur flamma albicans & cœrulea. 3. Super igne positum & calefactum etiam citò consumitur, abítq; in fumum albicantem, qui igne admoto flammam promptissimè concipit. 4. De eo quoque expertum est, si linteum eo madefactum incendatur, linteo remanente illæso, plurimas ejus partes ignem depasci: extincto autem igne linteum illud primò acrem Camphoraceum odorem exhalat, eo autem debilitato & evanescente, gratum aliquem Cinnamomi odorem spirat. 5. Præterea Oleum hoc in Sulphur vel Sal-nitrum, vel etiam in illos sales simul mixtos conspersum, iis prorsus illibatis ac illæsis, à flamma in totum consumi ac depasci; quòd si pulvis tormentarius eo imbutus sit, flammam concipit eo accenso, sed nonnisi tardiùs & postquam multæ particulæ Olei depastæ sunt. 6. Singulare quoque experimentum est, quod fumus Olei, qui ex eo calefacto super ignem exhalat, per pannum triplicatum seu quadruplicatum exceptus, ad ejus superficiem in salem candidum concrescens, quod ipsamet Camphora est, se affigit. Quin & hoc oleum ut purum & clarum sit, cum tempore particulas quasdam camphoraceas demittit. Relatum quoq; nobis est in locis frigidis, quò erat advectum, de suo fluore remittere.

Oleum quod ex hoc Malabar. Cinnamomo extrahitur, transparens, clarum, flavum, rutilans, ac fragrantis quoq; odoris, & aquæ innatans; cùm ex Cinnamomo Ceylonensi, præter oleum innatans etiam extrahatur quod aquæ fundum petit.

Oleum ex foliis primùm turbidum est, cum tempore flavescens, ac transparens, coloris viridescentis, éstque sapore quoque dulci & acri, odorem cinnamomi tenuem spirans, in aqua subsidens ad fundum.

De Camphora & Oleis quæ ex variis hujus arboris partibus vel destillantur, vel excoquuntur *D. Paulus Hermannus* literis ad *D. Syen* datis sic infit.

Mira naturæ diversitas in hac arbore conspicitur. Destillatur ex radicis cortice Camphora,ejusdémq; oleum. Ex trunci cortice oleum Cinnamomi; ex foliis oleum Caryophyllorum; ex fructibus oleum Juniperino simile,cum pauxillo Cinnamomi ac Caryophyllorum mixtum; ex his & excoquitur oleum pingue, crassum instar ceræ, ad emplastra, unguenta ac candelas conficiendas commodissimum; medicamentum itidem internè & externè usurpatum summè anodynum. Oleum hoc, referente *D. Knoxio*, consistentiâ & colore sebum refert, æquè enim durum & candidum esse, odore fragranti, quo

Vires & Usus.

quo in unguentis utuntur indigenæ ad dolores leniendos, & ad lucernas, non tamen ex eo candelas conficere, quoniam nemini præter Regem licitum est candelis uti. Quinetiam folia contusa Caryophyllos potiùs quàm Cinnamomum redolere scribit idem.

De Canellæ viribus placet adscribere quæ tradunt Horti Malabarici Auctores.

Radicis cortex in decocto datus, vel in pulvere cum melle seu saccharo servit pro tussi & phlegmate expurgando: idem contritus & permixtus cum aqua confert in podagra, facta perunctione. Cortex stipitum in decocto datus confert quoque flatibus. Idem in pulvere datus cum aqua calida dolores ventris sedat fluxúmq; ex frigore obortum sistit. *Nostrates non sine successu lacti, vel zythogalo, vel Cerevisiæ Cinnamomum incoquunt ad diarrhœam sistendam.* Decoctum etiam Cinnamomi recentis in vino rubro nimios mensium fluxus cohibet, Ephem. German. An. 10. Observ. 25.

Foliorum succus cum pipere & saccharo datus pro doloribus ventris, & renum flatulenta materia serviunt. Folia in pulvere data cum saccharo conferunt in vertigine capitis, uti & *Flores* in pulvere cum saccharo & aqua frigida dati.

Oleum quod ex cortice radicis, cum Sale volatili *Camphora* dicto, per destillationem simul extrahitur, insignium & multarum est virium: optimè confert in omnibus affectibus paralyticis exteriùs in tempore applicatum: in podagra summum ac præsentaneum est remedium, vehementes partium affectarum dolores illico sedans iis inunctum, ad quod etiam confert intus sumptum: in asthmate aliisq; affectibus pulmonaribus sanandis intus sumptum etiam maximè confert, uti & ad malignitatem febrium corrigendam, éstque sudorem pellens, in gangræna & sphacelo, aliisq; affectibus; ulceribus malignis optimè quoque prodest, juvátque etiam pro impetiginibus, doloribus artuum, ventris, oculorum, necnon tumoribus membrorum ex frigidis & pituitosis humoribus obortis; præterea in pedum contusione ut & vulneribus, sensum partium stupefactum reparans; prodéstque in rheumate seu fluxu capitis; ejus odor, qui illico ex titillatione sternutationem quam rheuma ciet sistit; in flatibus discutiendis quoque efficax est intus sumptum; appetitum quoq; excitat ac calculosis prodest: súntq; hæ vires experientiâ compertæ. *Camphora* servit in affectibus uterinis ad provocanda menstrua, sudores quoq; ciet.

Oleum corticis arboris confert in affectibus ventriculi, in torminibus ventris à frigore ortis. Aqua Cinnamomi, ut & florum Cinnamomi destillata, cardiaca habetur. Oleum ex foliis prodest exteriùs applicatum in Colica; summum remedium paralyticis. Eorum aqua conducit in affectionibus cardiacis frigidis, datúrque in potionibus sudoriferis.

Quæ Antiqui & Recentiores habent de Cinnamomi viribus, non multum differunt ab his quæ recensuimus, nimirum conducere ad putridos & serosos humores in ventriculo stagnantes; ad crassos etiam & viscidos; prodesse omnis generis obstructionibus, unde laudatur in hydrope, ictero, calculo, ischuria, mensibus retentis, partúsque difficultate, &c. Laudatur etiam in affectibus pectoris, tussi, asthmate, &c.

In Insula Zeilan non minùs frequens est Arbor Cinnamomifera in sylvis & sepibus quam Corylus apud nos, nec ab incolis pluris æstimatur, sed sine delectu unà cum aliis arboribus ad focum instruendam vel alium quemcunq; usum cæditur.

Suspicantur nonnulli Cinnamomum ad nos ex Indiis delatum olei sui maxima parte ibidem spoliari antequam navibus huc deportandum imponatur, quippe quòd hic destillatum paucissimum oleum præbeat.

3. *Canella sylvestris Malabarica.* *Katou-Karua* H. M. *Part.* 5. *Tab.* 53. **The great wild Cinnamon-Tree of the Mountains.**

Præcedenti haud absimilis est, tum odore, tum sapore, nisi quod major sit & altior. *Folia* itidem prægrandia, oblongo-rotunda, longitudine duas spithamas, latitudine duos palmos circiter æquantia: à pediculo ad apicem folii tres nervi crassiores transeunt, è quibus transversæ multæ venulæ excurrunt. *Flosculi* in umbellas expansi extremis ramulis proveniunt, inodori, viridi-albicantes, pentapetaloides, quinq; viridibus brevibúsq; *staminulis*, viridi-flavis apiculis ornatis medium occupantibus. Flosculis succedunt *baccæ* exiguæ, Ribium nostratium instar.

Locus & Tempus. Provenit locis montanis in *Berkencour*, *Teckencour* aliisq; vicinis provinciis, semper viret; Julio & Augusto mensibus floret, Decembri autem & Januario maturos fert fructus, diúque superstes manet.

Vires. Ex Arboris foliis in aqua coctis balneum fit contra quoscunq; articulorum dolores. Ex radicis cortice cum Cardamomo & Nuce moschata in aqua cocto potus conficitur ad ventris tormina sedanda proficuus.

Multas Canellæ & Cassiæ species adducit J. Bauhinus, ut,

1. Canellam seu Cinnamomum vulgare, crassiore cortice.
2. Canellam ad vulgare Cinnamomum accedentem.
3. Cassiæ Mosyliticæ nomine datum corticem.
4. Cassiam ligneam fuscam aromaticam, Cinnamomum ex Sarmatia dictam.
5. Cassiam ligneam fuscam aromatici & glutinosi saporis.
6. Cassiam ligneam fuscam aromaticam acriorem.
7. Cassiam externa parte insipidam. Quarum descriptiones apud ipsum videantur. Nobis enim ut diximus, omnes ejusdem arboris cortices esse videntur pro loco natale aut ætate arboris differentes.

4. *Mala-*

4. *Malabathrum & Folium Indum Officinarum* J. B. *Folium Indum seu Malabathrum* Park. *Tamalapatra* Ger. *Tamalapatrum sive Folium* C. B. *Cadegi Indi, id est, Folium Indum Arabibus* eidem.

Cùm Folium Indum seu Tamalapatra, (observante curiosissimo Fab. Columna) à Canellæ folio, excepto sapore, vix possit dignosci nervis illis tribus & folii reliquis signis similibus, ut non ovum ovo magis simile sit; non est cur in eo describendo laboremus, cùm in Historia Canellæ jamjam abunde descriptum sit.

Scribit Dioscorides Folium Lentis palustris modo aquæ innatare, nulla fultum radice. De Malabathro (inquit Scaliger) Veteres somniârunt. Qui enim omnes Arabias & universas Indias penetramus hodie nusquam folium illud mirabile compertum habemus.

Garcias quoq; Græcos in hoc falli affirmat, Folium enim Indum non aquis innatare, sed in procera arbore nasci, procul ab aquis, tum multis aliis in locis, tum in Cambaya. Tamalapatram vocant, quam vocem Græci in Malabathrum corruperunt.

Nos autem, tantisper donec promissum impleat, & diversum esse probet Jacobus Breynius, cum Amato aliisque doctis sentimus Folium Indum Officinarum Cassiæ odoratæ folium esse, aut saltem Canellæ sylvestris Malabaricæ proximè descriptæ. Cùm enim id affirment Ruellius, Cordus, Amatus, Lacuna, alii; Cùm Garcias scribat Folium Indum Caryophylla quodammodo redolere, quem odorem Canellæ Zeilanicæ foliis tribuunt D. Hermannus & Knoxius; cum ipse J. Bauhinus (qui contrariam sententiam tuetur) in nostro *folio Indo*, ejúsq; partibus quædam esse quæ respondere videntur Cinnamomo Veterum fateatur; cùm illud ipsum Canellæ folium à plerísque etiam doctis credi scribat Valerius Cordus; cùm deniq; fructum legitimæ Canellæ (uti jam constat) interdum unà cum Folio Indo vulgari ad nos adferri se intellexisse refert Clusius, unde & Jo. Bauhinus illum pro Folii Indi fructu habet; & Clusius Tamalapatræ seu folii Indi ramulo eum appingat, Folium Indum dictum seu Malabathrum ipsissimum Canellæ seu Cinnamomi folium esse, vix ullus superesse videtur dubitandi locus.

Malabathrum viribus cum Spica Nardi convenire dicitur, urinam potenter ciere, oris halitum emendare, vestes ab erosione vermium tueri. *Vires.*

5. *Cinnamomum sive Canella Peruana* C. B. *Canella Peruana fructu Pileo simili* J. B. *Laurus Americana odorata.* The American Cinnamon-Tree.

Arbor est à Cinnamomifera genere diversa, describente Monarde. Mediæ magnitudinis esse fertur, & immortali coma prædita, ut reliquæ Indicæ arbores, foliáque habere Laurinis similia. Fructum esse parvo pileo seu petaso formâ similem ea latitudine qua Thalerus nummus dictus, interdum etiam majorem, extrinsecùs & intrinsecùs ex purpura nigricantem, interiùs levem, foris asperum, cujus margines crassitie jam dictum nummum æquent, summitas verò longè superet, & pediculo prædita sit, unde ex arbore dependeat. Gustatum eandem saporis suavitatem & odoris fragrantiam habere quam legitima Canella ex Orientali India delata, cùm nonnulla adstrictione conjunctam. In pulverem tritum & eduliis inspersum eandem illis saporis & odoris gratiam conciliat quam Indica Canella. Arboris corticem qui crassus est nullum Canellæ spirare odorem, aut saporem referre aiunt. Folia trita tenuem quendam Canellæ odorem spirare ferunt; sed primaria vis in solo fructu consistit contra quàm in Orientali Cassia. In Provincia Sumaco nascitur.

Diversam arborem quis crederet quam ex Historicis Indicis describit Clusius, folio Laurino, fructu racematim cohærente, qui calyce Suberino simili contineatur, ampliore tamen & magis cavo, colore nigricante. Hujus arboris fructui, foliis, cortici & radicibus, [licet Canellæ saporem & odorem habeat] longe calyces præferuntur, quorum duntaxat pulvis in usu est. Nam Canellæ modo cum cibis decoquantur, tantum abest ut suavitatem eduliis concilient, quin potiùs eorum facultas & saporis gratia decoctione evanescit.

Verùm Locus eandem esse suadet, ex sententia Clusii commodiùs descriptam ab his Auctoribus.

Calycum pulverem tum ad alia, tum præcipue ad Coli, intestinorum & stomachi dolores propinant. Ventriculum roborat, flatus discutit, oris fœtorem corrigit, cordi prodest, & colorem faciei commendat. Ad eadem utilis est ad quæ Cinnamomum. *Vires.*

CAP. XXXII.

Vidimaram H. M. *P.* 4. *T.* 37. *p.* 77. *Prunus Malabarica fructu racemoso, calyce excepto.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, caudice crasso, albicante, cortice obducto crasso, squamoso, furvo, ac lineis purpureis striato, odoríſq; gravis, & saponariam aquam referentis; necnon pluribus ornato ramulis cinereis. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* inordinatè circa ramulos longioribus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, ex parte leviter in ambitu crenata, densa, supernè colore atro-viridi splendentia, infernè viridi dilutiore: nervus folii medius crassus, & præterea in quolibet latere unus tenuior secundum longitudinem excurrit: odor ingratus ac lixiviosus; sapor unctuosus. *Flores* candidi ac suaveolentes, petiolis longis circa ramulos racematim proveniunt, viridíque oblongo & acuminato calyci inhærent, sex oblongo-rotundis, acuminatis, crassis & extrorsum reflexis foliolis constantes, totidem albicantibus *stami-*

ſtaminulis, flaveſcentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus; inter quæ globulus conſiſtit viridi-dilutus, è quo ſex, ſeptémve tenuia ac albicantia filamenta plerunq; prodeunt. Floribus pari fertilitate *fructus* ſuccedunt; calycíq; rotundo, craſſóque inhærent, oblongo-rotundi cum cuſpide in vertice, alioqui glandibus noſtratibus tum formâ, tum magnitudine haud abſimiles, ſubvirides, glabri, molles, tenui pellicula cincti, carnéq; albicante, pellucida, mucilaginoſa, viſcida, saporíſq; primùm ſubacidi, deinde dulcis intus referti: intra quam *oſſiculum* locatur rufum, oblongum, quadratum, nucleum continens albicantem, amaro-dulcem.

Locus & Tempus. Creſcit variis in locis Malabar, præſertim circa *Bardella*, paluſtribus & uliginoſis. Semper viret, quotannis maturos fert fructus, menſibus ſci. Julio & Auguſto, atq; ad ſexageſimum annum non rarò frugifera manet.

Vires. Fructus hi ſale & aceto condiuntur in *Atsjaâr*, maturiores verò comeduntur, at alvum relinquunt aſtrictam.

Ex arboris cortice ſuccus exprimitur, qui cum Oryzæ infuſo & concreto Nucis Indicæ ſucco exhibitus vehementes alvi cruciatus (quos *Tripas ſubidas*, hoc eſt, *inteſtinorum ſpaſmum* vocant Luſitani) ſedat. Idem ſuccus pedum clavis admotus eoſdem emollit ſenſimq; tollit.

Radix quocunq; modo ſumpta alvum movet.

E foliis aqua communi additis aliis ſpecificis coctis apozema fit, quo indigenæ plerique quotannis per 40 dies continuos uti ſolent adversùs viſcerum quorundam obſtructiones & artuum dolores. Succus è foliis expreſſus & cum conchylii cujuſdam pulvere in linimenti forma mixtus fœdas facei totiúſq; corporis maculas delet, ſi eo illinantur.

CAP. XXXIII.

Prunus pentaphyllos Malabarica fructu calyci inſidente.

Kariil H. M. *P.* 4. *T.* 36. *p.* 75.

Arbor eſt vaſtæ magnitudinis, 50 circiter pedes alta, caudice craſſo, denſo, albicante, cortice obducto craſſo, cinereo, ſaporíſque aſtringentis, necnon ramulis viridi-albicantibus, fungoſâ intus medullâ, ut in Sambuco, refertis, ornata. *Radix* furva, ſaporis amari, odoris terrei. *Folia* terna vel quina ſimul juncta petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, ac in mucronem deſinentia, denſa, glabra, ſupernè atro-viridia & ſplendentia, infernè ſubviridia, ſapore ſubamaro. *Flores* ſimiliter petiolis longis circa ramulos proveniunt, cœrulei ſuaveolentes, viridíq; ac rotundo calyci inhærent, quinque ſubrotundis & extrorſum reflexis foliolis conſtantes, cœruleo medium occupante *ſtylo*. *Fructus* pari fertilitate floribus ſuccedunt, calycíq; glandium inſtar inhærent, oblongo-rotundi, Prunorum ſylveſtrium æmuli, ſubvirides, glabri, carnéque molli, humida, viſcida ac albicante referti, quæ fructibus diſciſſis mox inſpiſſatur ac purpurea evadit: odor ingratus, ſapor amarus: intra carnem oſſiculum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus. Provenit variis in locis Malabar, præſertim circa *Moutan*: Semper viret; quotannis florem fructúmque perficit, Julio viz. & Auguſto menſibus.

Vires. E radice, foliis, fructibus, aliíſq; hujus arboris partibus in aqua coctis balneum paratur quibuſcunq; articulorum doloribus tollendis utiliſſimum.

CAP. XXXIV.

Prunus Malabarica fructu calyculato.

Elengi H. M. *P.* 1. *F.* 20. *p.* 33. *Oleæ affinis Pyrifolia Malabarica flore odorifero ſtellato.* D. Syen.

Arbor eſt procera, frondibus denſis & opacis, latè ſparſis, in arenoſis naſcens. *Radix* ei craſſa, altè deſcendens, ramóſq; tranſverſos ſubtus & ſupra terram latè extendens, cortice lacteo. *Caudex* quantum duo homines ulnis extenſis amplecti poſſunt, cortice craſſo, exteriùs fuſco & ſcabro tectus, ligno lacteo, fiſſili, gravi, in aquis ſummè durabili, extra aquas putredini facilè obnoxio. *Folia* in parvis viridibus petiolis, oblongo-rotunda, rotundis ad petiolum oris, brevi anteriùs cuſpide, versùs exteriora reflexa, craſſa, ſolida, plana, glabra, ſupernè obſcuro virore nitentia, infernè lucidiora, odore foliorum Pyri noſtratis. E coſta, ſupinâ etiam parte eminente, venæ tranſverſæ ſubtiles ac denſæ excurrunt. *Flores* è foliorum ſinubus exeunt quinq; vel ſex ſimul, pediculis uncialibus, è viridi flaveſcentibus nixi, primò albicantes, dein flaveſcentes, ſeu ex flavo fuſceſcentes, ſtellati è 16 petalis oblongis, anguſtis, cuſpidatis compoſiti, quorum duo & duo arctiùs juncta ſunt, odore fragranti. In medio flore octo alba ſurrecta folia, octo *ſtamina* ſurrecta, curta, craſſa, albicantia ac piloſa circumſtant, versùs ſummitatem in cuſpidem ſtricta, ac flava, capitulo albicanti flavo, quod germen fructûs eſt, circumpoſita, ex quo *ſtylus* viridi-dilutus & albicans emicat. Calyx octo oblongis, anguſtis, cuſpidatis, ſtellatim expanſis foliis conſtat, exterioribus quatuor flaveſcentibus & muſcoſis, interioribus ea interjacentibus albicantibus. *Gemmæ* florum conicæ ſunt & muſcoſi coloris. Ex floribus ſerta ſeu corollas efformant. *Fructus* calyce inferiùs comprehenſi figurâ ſunt olivarum, primùm virides, deinde flavi ac rubeſcentes, carne ſub cortice flava ac farinacea, eſculenta, intus continentes unum, ac

ac etiam duo grandia *officula*, oblongo-rotunda, nonnihil plana, ſpadiceo-fuſci & nitentis coloris. Bis in anno floret.

E floribus aquam ſtillatitiam indigenæ eliciunt, quæ odorata eſt, & epota melancholicis ac febricitantibus proficua. *Vires.*

Gravidis in difficili partu fructus triti commodè dantur in aqua calida.

Cap. XXXV.

Prunus Chinenſis duplici in fructu oſſiculo.

Manyl-kara * H. M. *Prunus Chinenſis Belgis. An Pruno ſimilis fructus Chinenſis* C. B. * P. 4. T. 24. p. 53.

H. M.

ARbor eſt procera, caudice craſſo, multíſque ramis longe, latéque diffuſis donato; qui cortice atro-viridi obducti, ubi inciduntur liquorem exſudant unctuoſum, inſipidum, inodorum. Lignum cinereum, cortice obductum denſo, ſcabro, fuſco, intus ruſo. *Radix* flaveſcens, ſaporis acris, odoris ſylveſtris. *Folia* craſſis, rotundis, ac viridibus petiolis circa extremos ramulos numeroſa proveniunt, oblongo-rotunda, atro-viridia, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia: media coſta folii craſſa, rotunda, ex viridi-flaveſcens. Manibus ſi confricentur hæc folia viſcidum, lacteum ac acrem fundunt liquorem, quo mediante eadem teneriora arctè complicata ſunt. *Flores* magnitudine Tiliæ floribus haud abſimiles, itidem circa extremos ramulos inter folia rotundis, lanuginoſis ac purpureis petiolis glomeratim, non ſparſim producuntur, ſensímque porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur: triplici conſtant ordine foliorum acuminatorum ac ruforum, quorum ſinguli ordines ſex continent foliola ac medius planè erectus eſt; inhæréntque *calyci* craſſo ruſo ac lanuginoſo, in ſex lacinias acuminatas ſecto, ſex candidis *ſtaminibus* rufis *apicibus* dotatis mediam floribus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit, ipſius fructûs rudimentum: odor ſuavis ac melleus, ſapor nullus. *Fructus* tum forma, tum magnitudine Olivis ſimiles, immaturi virides, nitentes, ſuccóq; viſcido ac lacteo referti; maturiores verò purpurei, intúſq; rufâ, ſucculentâ, ac acido-dulci carne referti, intra quam bina, (rariùs unum) locantur officula, oblonga, glabra, rufa, nitentia, *nucleum* continentia album ac amariuſculum.

Arbor hæc nullibi, niſi ſobole aut ſeminibus in hortis ſata; provenit in Malabar: Chinæ & Inſularum Philippinarum indigena eſt, indéque in Malabar illata; hinc *Manyl-Kara* quaſi *Kara* è *Manilbas* inſulis appellatur. Quotannis maturos fert fructus, Auguſto, viz. & Septembri menſibus, ſemper viret, diúque frugifera manet. *Locus.*

Fructus maturi inter bellaria comeduntur, appetitum augent, & concoctionem promovent. *Vires.*

Ex arboris foliis cum radice *Curcuma* & Zinziberis foliis coctis & contuſis cataplaſma conficitur, quod tumores quoſcunque potenter maturat.

Ex iiſdem in Seſami oleo coctis, addito cortice hujus arboris pulveriſato, litus paratur, qui affectui paralytico endemio, Indis *Beriberi* dicto, ſanando ſummopere conducit.

Cap. XXXVI.

Ibacu-rapari Braſilienſibus Marcgrav. *Prunifera umbellata fructu reniformi cum duobus oſſiculis.*

Marcgr.

ARbor eſt mediocris, cortice griſeo. *Folia* fert in frondes congeſta, ab uno ad quatuor digitos longa, lætè viridia, foliis Perſicæ haud abſimilia. In cujuſlibet rami extremitate umbella enaſcitur, plerunque in quatuor brachia rhombi inſtar expanſa, quodlibet brachium iterum in multos pediculos, in quorum quolibet *floſculus* provenit, calice albo, digitum longo, ſuperiùs in quinquangularem ſtellam diviſus, coloris obſcurè cœruleo-purpurei, inodorus. Sequitur *fructus* Pruni equini magnitudine, figurâ renis ovilli, in ſuperficie glaber, cuticulâ lutea, & interiùs carnem luteam habens, odoris ut Sapo Hiſpanicus. Carni autem involuti duo lapides figuræ ellipticæ, compreſſi, duri. Fructus non comeditur.

Cap. XXXVII.

Prunifera veſicaria fructu multiplici, oſſiculo in ſingulis quadrato.

Theka * H. M. *Kyati ſeu Quercus Indica* Bontii. * P. 4. T. 27. p. 57.

ARbor eſt præcelſa, atq; ſpecioſa plurimùm, caudice præcraſſo, cortice craſſo, ſcabro ac cinereo obducto, necnon ramulis viridibus, geniculatis ac quadrangulis plurimis donato: Lignum albicans, durum, glabrum, ſtriatum, quercino ligno haud abſimile. *Radix* rufa, ſaporis adſtringentis & ſubamari, odoris ſubacidi. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, denſa, craſſa, ſupernè ſplendentia, infernè nequaquam, duas ſpithamas aut ampliùs longa, ſpithamam lata: odor acidus, ſapor auſterus. Manibus ſi confricentur

centur hæc folia ſuccum fundunt, qui illico ſanguinis inſtar atro-purpureus evadit. *Flores* exigui, ſuaveolentes, circa ramulos teneriores ad foliorum exortum petiolis longis, quadrangulis ac ſulcatis proveniunt, ſensímque porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur: conſtant quinq, vel ſex ſubrotundis, candidis & extrorſum reflexis foliolis, inhæréntq, exiguo & acuminato calyci: foliola hæc intercedunt totidem *ſtaminula* alba, *apicibus* luteis donata, medium occupante *ſtylo* ſubviridi, acuminato. Tandem ſuperveniunt veſicæ magnæ, virentes, ſuperiùs apertæ, in quibus tres quatuórve, (ligneo tamen ſepimento ab invicem ſejuncti) locantur. *Fructus*, ſubrotundi, virides, lanuginoſi ac hirſuti, necnon carne virideſcente inodora, ſaporíſque amari & adſtringentis, referti, intra quam *oſſiculum* continetur quadratum, ex albo rufeſcens, *nucleum* includens exiguum, albicantem.

Locus. Creſcit ubique in Malabar, at præſertim in provincia *Atsjen-coyl* & *Calicolan*, ubi integræ ſylvæ ingentium harum arborum reperiuntur. Semper viret, quotannis floret fructúmq, fert: menſibus, viz. Auguſto & Octobri.

Uſus & Vires. Lignum hujus arboris Quercino ligno haud abſimile eſt, operi fabrili accommodum, atque naupegis ad navium fabricam in uſu, ſed in aquis, præſertim dulcibus, teredini facilè obnoxium.

Gentiles, neſcio qua ſuperſtitione ducti, hoc ſolummodo ligno ſua vel conſtruunt vel reparant templa: Et retulit Princeps *Calicolan* ſe integrum templum ex unica hujuſmodi arbore ædificare curâſſe.

E foliis tenerioribus purpureus conficitur color, quo panni ſericei & goſſipini tinguntur. Etiam tenera hæc folia in deliciis indigenæ comedunt, ex iiſque coctis cum ſaccharo ſyrupus fit, qui aphthis medetur. Ex floribus cum melle coctis medicamentum paratur, quod aſſumptum aquas hydropicorum educit. Radix ſiccata, contuſa, & in pulverem redacta, ſícque exhibita ſanguinem ex caſu alicubi concretum diſſolvit. E fructibus tenerioribus contuſis unguentum conficitur herpeti ſanando perquam utile.

CAP. XXXVIII.

Prunifera racemoſa Malabarica fructu compreſſo, nucleo nudo. Panel * *H. M.*

* P. 2. F. 9. p. 9.

FRutex eſt altitudine quinque ſexve pedum: *Radice* capillata, cortice cinereo aromatico tecta. *Folia* in brevibus & craſſis petiolis oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, in medio latiſſima, cuſpide modò obtuſo, modò anguſtiori, utrinque adverſis extantibus nervis ex coſta ſtriata, ac inæqualis ſuperficiei ex groſſo plurium nervorum undique decurrentium cancelliformi contextu; coloris viridi-ſurdi. *Flores* in racemis longis hinc inde è foliorum ſinubus egreſſis conſiſtunt, candidi, quinq, petalis rotundis ac anteriùs rotundo-cuſpidatis compoſiti, odoris haud injucundi. *Stamina* decem, velut anguſta foliola albicantia, *apicibus* parvis flavis dotata: *ſtylus* in medio craſſus & ſubviridis, in ſummitate habens capitulum flavo-albicans, éſtque principium ac germen fructûs. *Flores* ſequuntur *fructus*, qui ſunt baccæ plano-rotundæ, in vertice habentes ſpiculum ſeu nodulum, qui ſtyli germinis ſui capitulum conſtituebat, ſúntq, odoris aromatici, æmulantis odorem Piperis dicti *Capò Molagò*, & gingiberis viridis, cùm immaturæ ſunt colore viridi albicante, ac cortice, qui craſſiolus eſt, aſpero ſeu minùs flavo, ob gemmulas viridiuſculas hinc indè eminentes; ex maturitate primùm albeſcunt, dein cùm planè maturæ ſunt colore albicante eburneo & ad perſicum vergente, corticéque glabro nitente ac nonnihil tranſparente, carne ſucculenta & ſubdulci: ſuntq, hæ in eduliis.

Intus unum rotundiolum, planum ac grandiuſculum *ſemen* continetur, quod tenuiſſimo ac viridi cortice etiam cùm maturum, ac pulpâ albâ odoris aromatici ac ſaporis ſubacris.

Flores fert toto anno.

Vires. Totius plantæ tritæ & decoctæ vapor in parte affecta exceptus ſedat dolorem arthriticum. *Radix* humoribus evocandis trita, & cum aqua in qua Oriza macerata fuit in lotione adhibita inſervit: eadem trita & in aqua ſumpta appetitum acuit, in decocto data flatus diſcutit. Folia in capitis affectionibus conferunt, ut præcipuè in phreneſi: eorum ſuccus cum oleo decoctus & auribus immiſſus, earum dolorem ſedat: decoctorum vapor ore attractus dentium dolorem mitigat.

CAP. XXXIX.

Oepata H. M. *P.* 4. *T.* 45. *p.* 95.

Arbor Indica fructu conoide, cortice pulvinato nucleum unicum, nullo oſſiculo tectum claudente.

* *H. M.*

ARbor eſt præcelſa & ſpecioſa plurimum, altitudine 70, craſſitie verò 16 circiter pedum menſuram æquans, multíſque ramis cinereis, longè latéq, in orbem diffuſis, donata. Lignum albicans, cortice munitum cinereo. *Radix* fibrata, rubicunda, rufo cortice tecta, inodora, mucilaginoſa, ſaporíſq, ſubſalſi. *Folia* geminata ordine parallelo brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, craſſa, denſa, glabra, nitentia, ſupernè viridia, infernè ſubcinerea, inodora, inſipida. *Flores* racematim proveniunt, exigui, ſuavè-olentes, calycíq, viridi in quinq, lacinias acuminatas ſecto inhærent, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, luteis, atq, in ambitu albicantibus petalis conſtantes, inter quæ totidem albicantia, bifidis *apicibus* ornata *ſtaminula* intercedunt, medium occupante *ſtylo* exiguo, candido. Pari fertilitate floribus *fructus* ſuccedunt coniformes ac plani, cum cuſpide in vertice, cortice viridi, craſſo, carnoſo ac pulvinato tecti

Amygdalæ

Amygdalæ in modum: huic includitur *nucleus* fabam majuſculam cùm formâ, tum ſubſtantiâ & odore referens, & ſaporis amari, qui dum in involucro ſuo adhuc continetur, germinare incipit, ac radicis foliorúmq; primordia emittit.

Provenit locis arenoſis ad ripas aquarum ſalſarum præſertim circa *Cochin*. Singulis annis maturos fert fructus, Auguſto viz. & Septembri menſibus, atq; per ſeculum non raró frugifera manet. *Locus.*

Lixivium è cineribus præſtans eſt ad pannos eluendos; Pictores etiam coloribus admiſcere ſolent, ut picturis adhærere firmiùs queant. *Vires.*

Fructuum nuclei in eduliis *Caril* ab indigenis expetuntur, amaritudine per diutinam macerationem & coctionem in aqua ſublatâ. Inſuper è fructibus hiſce viridibus, cum foliis *Adamboe* coctis & addito butyro contuſis cataplaſma fit, quod tumoribus impoſitum potenter eos emollit, & maturat: eundem in finem cataplaſma hoc variolis & morbillis imponi ſolet, ut citiùs vel maturentur vel diſcutiantur.

Fructus magnam cum Anacardio habet ſimilitudinem.

CAP. XL.

Prunus Icaquenſis Rochefortii.

Arbuſcula eſt fruticis in modum ſparſa, perpetuæ frondis honore geſtiens; *foliis* parvis longiuſculis, bis quotannis *floribus* innumeris, pulchellis, albis aut violaceis, interſtinctis, onuſta. Floribus ſuccedunt *fructus* parvi, rotundi, magnitudine Pruni Damaſceni, qui maturitate albi aut violacei evadunt ad modum florum. Valdè autem dulces ſunt hi fructus, Indis quibuſdam qui juxta ſinum Honduræ degunt in deliciis habiti; qui eorum adeò avidi & amantes ſunt, eáque tanti faciunt, ut ipſi *Icaquenſes* indè denominentur: Proinde quando matureſcunt pruna excubias agunt, & armata manu vicinos arcent, nè furtim aut aperta vi ea rapiant, aut fruteta depopulentur.

Prunus de Monbain Rochefort.

Præcelſa eſt arbor, pruna longa, flava odore ſatis grato producens. Verùm cùm officulum grande, pulpam ſeu carnem paucam habeant, non magni fiunt, ni forte ab iis qui potui *Ouicou* vel *Mobby* dicto ea admiſcent ad ſaporem gratiorem communicandum. Quo tempore maturitatem adepta in terram decidunt hæc pruna, Porci in ſylvis degentes ex eorum eſu, quo multum delectantur pingueſcunt admodum.

Hæc Arbor gummi exſudat flavum odore intenſiore quàm ſit ipſe fructus. Ramuli avulſi aut deciſi terræ impacti facile comprehendunt & radices agunt, unde ad ſepimenta vivariorum quibus pecora includunt frequentiſſimus eorum uſus eſt.

HISTORIÆ PLANTARUM
LIBER VIGESIMUS OCTAVUS,
QUI EST
De Arboribus Bacciferis flore imo fructui cohærente.

Accam voco fructum minorem pericarpio seu pulpa humida donatum, cui semina seu nuclei includuntur vel solitaria, vel bina, terna, quaterna aut plura.

Quæ fructu sunt monopyreno, hoc est singulari seu unico intus ossiculo aut nucleo, sola fructuum parvitate à Pruniferis distinguuntur.

Bacciferæ arbores sunt vel singulis acinis singulis floribus succedentibus, vel pluribus acinis confertis ad singulos flores, ut *Rubus*.

Primi generis plantæ sunt vel baccâ calyculatâ, hoc est, calyce à flore superstite exceptâ, vel baccâ nudâ, calyce scilicet unà cum flore deciduo.

Quæ baccâ sunt nudâ sunt vel eâdem monopyrenâ seu unicum intus nucleum claudente, vel polypyrena, nimirum vel duobus intus nucleis, vel tribus, vel quatuor, vel pluribus.

Draco arbor quam ad hoc genus refero insigni nota foliorum gramineorum ab aliis omnibus differt, ut per se genus unum subalternum constituat.

Librum ergo hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Bacciferis fructu calyculato seu calyce à flore residuo excepto.
Secunda, De iis quæ fructu sunt nudo & monopyreno, seu unicum intus nucleum seménve claudente.
Tertia, De iis quæ fructu sunt nudo & polypyreno, sive duos nucleos semináve contineat, sive tres, sive quatuor, sive plura, quibus admisceo eas de quarum nucleorum numero nondum mihi constat.
Quarta denique de iis quarum fructus eidem flori succedens ex pluribus acinis componitur.

SECTIO I.
De Arboribus bacciferis fructu calyculato.

CAP. I.

1. *Sassafras* Ger. Park. *Sassafras sive lignum Pavanum* J. B. *Sass. Arbor ex Florida Ficulneo folio* C. B. *Anhuiba seu Sassafras major* Piso. The Sassafras-tree.

MAximæ hujus generis Pini sunt magnitudine & formâ: nam præterquam quòd sunt trunco unico, & Palmæ instar non ramoso, valido & recto; ramos in cacumine habent coronæ instar ornatè expansos ad instar Pinûs repurgatæ. Cortice sunt tenui, glabro ex gilvo nigricante [crasso, fulvi coloris, alio tenuiore cinericeo tecto] veluti odore, ità & sapore admodum aromatico, ad Fœniculaceum accedente. Ramis hærent folia viridia, tenuia, ficulneorum aut Vitis albæ æmula, odorata, multóque magis exsiccata: Tenera adhuc Pyri foliis similia sunt, vixque ullum angulum ostendunt, inquit Monard. quòd confirmat Tho. Johnsonus in Gerardo suo emaculato: qui Sassafras arbusculæ à se visæ in horto D. *Guliel.* Coys Stratfordiæ propè Londinum ramulum describit & depingit foliis infimis integris & propemodum Pyriformibus, summis in tres cuspides divisis; in eodem utiq; ramulo. Perpetua fronde est, floribus & fructibus Monardi & Pisoni incognitis. At C. Bauhinus fructum oblongum, rugosum, longissimis pediculis donatum ei attribuit. Parkinsonus ex relatione Jo. Tradescantii. *Flores*, parvos, luteos, stamineos Corni maris floribus persimiles

persimiles esse tradit, quibus succedunt pro fructu baccæ parvæ, nigricantes, calycibus parvis exceptæ, multæ simul racematim congestæ, pediculis longis insidentes. *Radices* nunc crassæ, nunc tenues, ad terræ superficiem expansæ, unde arbor exstirpatu facilis, quarum cortices arborum corticibus ut odoratiores ità & in medicina præstantiores, Fœniculum recipientes Clusius Draconis herbæ gustui assimilat.

G. Piso Monardis descriptioni circa lignum Sassafras non acquiescendum esse ait, siquidem affirmat Sassafras Floridæ lignum decorticatum vix ullius dignitatis esse, cùm Brasiliense eximiæ dignitatis & virtutis habeatur, atque à cortice liberatum in aliquot annos immune servatur: Duas adhuc alias hujus arboris species describit Gu. Piso: 1. Prior albicante & flavescente est ligno, ac proinde Lusitanis *Cedro branco* vel *Canella* ob odorem dicitur, Brasilienses *Anhuipitanga* vocant. Foliis est parvis, angustis & tenuibus.

2. Altera seu tertia species, *Anhuibamiri*, quantum duabus prioribus magnitudine inferior, tantum virtutibus superior, omnibus pariter Brasiliensibus in quotidianos usus reposita. Folio est Lauri, seu minori, fructu odorifero & nigro ubi maturuerit, eóque simul cum cortice, ligno, foliis & radice intensè calidis.

J. Bauhinus lignum *Sassafras* sic describit. Cortice tegitur interiùs fungoso nonnihil molli: materies subjacet alba, vel ex albo rufescens, aliqua interdum etiam ex parte ad cinereum vergens, mollitie & pectinibus Tiliaceis, odore & sapore suavi, aromatico, acriusculo & subdulci quodammodo Anisi.

Nascitur in maritimis locísque temperatis [in vastissimis & dissitis saltibus *Pison.*] non tantùm in Florida, sed & in aliis Americæ regionibus, etiam Brasilia ipsa. *Locus.*

Folia contusis imponunt Indi, sicca etiam in medicos usus assumunt.

Ligni decoctum, sed maximè radicis ejúsque corticis, multi usûs est, quod vel meracius vel saturatius pro ægri viribus, ætate aut temperamento sumendum est. J. Bauhinus cùm Monspelii ageret ligni cum suo cortice derasi ℥iß. in tribus tantùm aquæ fontanæ libris à medicis Monspeliensibus infundi solere ait per horas 12. deinde ad lib. ij. consumptionem decoqui & de colatura ℔j. manè sumi calidè. Meliúsque censemus (inquit) cum celeberrimis ejus loci medicis in duas tantùm doses sic parari quàm in plures, tum quia asservatum gratiam odoris amittit, tum quòd facultas illius facilè evanescit. Est enim tenuissimarum partium.

Residentiam prædicti decocti infundebant per tres horas in lib. 16. aq. font. decoquebant ad lib. ii. consumpt. colatóque per manicam Hippocrat. Saccharo, Boscheti titulo, aut sine eo, pro potu ordinario utebantur, liberaliori adhibito victu quàm in decocto Guaiacino, quo nomine frequens ejus usus in corporibus macilentis. Hac ratione magno successu præscribebant ad podagras, ischiadas, veteres fluxiones, obstructiones confirmatas, febres nothas & antiquas, & singulari propemodum experimento ad fœdos virginum colores. In lue Venerea idem præstat quod Guaiacum, China, Sarsaparilla, simili usu & utilitate. Valet & ad membra resoluta. Ventrem solvit cyathus manè calidè sumptus: Passionem cœliacam diuturnam sanat, flatus uteri & cruditates consumit certo experimento; menses mirificè provocat, sterilitatem etiam emendat. Macilentis confert & carnem auget: Multi etiam ad pestis & morborum contagiosorum præcautionem aquâ vel decocto ejus utuntur.

Monardes ad frigidos ventriculi affectus & flatus commendat, necnon ad concoctionem promovendam, & vomitum compescendum. In morbis thoracis frigidis efficax est; ínque capitis doloribus tam novis quàm inveteratis. Calculosis utiliter datur iísque quibus arenulæ gignuntur in renibus. Adversa est iis qui urinæ ardore laborant. Halitum denique oris emendat. Hæc Monardes ad quem Lectorem qui plura velit remitto.

Notat Schroderus instar Panaceæ in catarrhis haberi.

Ligno Sassafras dicto subjungit J. Bauhinus Lignum Anisi.

A Tho. Platero medico communicatum, odore Anisi & quàm Sassafras suaviore mitioréque, materie solidâ, subfusca, pectines rectos, maculis transversis ac splendicantibus intercipientibus, quales ferè in Fagino ligno videri solent. Facilè finditur. Flammæ admotum facilè adolescit, & luculentam flammam præbet; sed odorem gratum non reddit sicuti Sassafras.

2. *Sassafras arbor folio crenato* Munting.

Hanc depingit & describit Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico, quem consulat Lector, Nos enim linguam Belgicam non intelligimus.

Cap. II.

Tinda-parua H. M. P. 1. F. 48. p. 87. *Arbor Malabarica baccifera, cortice albicante, glomerato flore* D. Syen.

H. M.

Arbor procera est, nascens in arenosis. *Radix*, quæ fibris terræ se affigit, cortice est crasso, subflavescente, molli, lactescente, saporis adstringentis; lignô albicante. *Stipes* ambitu hominis amplexum implens, cortice est cinereo, sublacteo, uti sunt & rami & surculi. *Folia* brevibus petiolis hinc inde insident, oblongo-rotunda, nonnihil cuspidata, ad petiolum etiam contracta, in margine denticulata, intus sublactea, texturâ rigida seu dura, supernè obscuriùs viridia,

ſubtus lucidiora. *Nervorum ductus & diviſiones in foliis nihil habent ſingulare. Deſcriptionem ſi placet vide. Flores* in capitulis plano-rotundis, petiolis ſimplicibus, curtis inſidentibus, per ſurculos hinc inde, ut gemmæ plures unitæ prodeunt, quatuor petalis cuſpidatis, dilutè virentibus compoſiti. *Stamina* quatuor, ex foliis longè emicantia, *apices* geſtant albicantes, grandiuſculos. *Stylus* in medio breviſſimus cum capitulo albicante. *Fructus* ſunt baccæ rotundiolæ, calyce quadrifolio primùm arctè tectæ, è vertice ſtylum bifurcatum ejicientes, primùm virides, dein albeſcentes, per maturitatem rubicundi & parùm nitentes. Unum capitulum gemmeum nonniſi unum fructum profert. Sub cortice exteriori tenui unus nucleus rotundus, viridis continetur, qui proprio, nonnihil cartilaginoſo, ruſeſcente cortice tegitur.

Radix trita & cum aqua Oryzæ in lotione adhibita morbo ſacro confert: eadem trita Apoſtematis imponitur. Folia decocta in fomentis aut cataplaſmatis quoſcunq; dolores leniunt, & in puerperis juvant.

CAP. III.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyculato, rotundo, monopyreno. Myſtax dictus. Modera-canni H. M. *part.* 2. *Fig.* 19. *à Modira, i. e. myſtace dicta. Caniram ſpecies eſt deſcript.* P. 1. F. 37.

H. M.

FRutex eſt altitudine duûm hominum, naſcens in arenoſis. *Radix* craſſa, exteriùs cortice flavo ſeu ruffo, qui albicante farina ſeu calce obductus eſt, intus ligno fuſco-rufo, & grati ac aromatici odoris. *Rami* cortice ſunt cinereo, iiſque ſpinæ unciales, lignoſæ tranſverſæ hinc indè innaſcuntur. *Folia* in brevibus ſurculis qui intervallo ab exortu fermè unciali ad utramque partem lignoſa & ſpiratim intorta barba muniti ſunt. [Hinc planta *Modera-canni* dicitur. Nam *vox modira* in lingua Malabarica myſtacem denotat.] proveniunt, & in ſuperiore eorum parte quæ ſupra barbam eſt, & infra quoque ad eorum exortum brevibus pediculis appenſa, ſuntque oblongo-rotunda, anteriùs obtuſè cuſpidata, ad petiolum nonnihil ſtricta, virore utrinque claro, ſupernè parùm nitente; ad exortum duobus foliis cuſpidatis anguſtis velut auriculis comitata. *Flores* in ſummis ſurculis pediculis vix ſemuncialibus inſidentes, duo tréſve ſimul prodeunt, conſiti in calyce viridi-flaveſcente quinque cuſpidatorum foliorum, ſuntque colore flavo & parùm nitente, conſtantes quinque petalis tenuibus, oblongo-rotundis, & venulis tenuiſſimè in longum ſtriatis, unguibus albicantibus. *Stamina* in medio 10, longiuſcula, ſubflava conſpiciuntur nodulis flavo-rubris dotata, inferiùs albicantia, quæ in calyce mutuo unita capitulum medium albicans circumambiunt; è cujus vertice prodeunt alia quinque *ſtamina* parva, ſubflava, cum viridibus nodulis ſeu *apicibus*. *Fructus* rotundæ baccæ ſunt, inferiori parte in calyce arcto profundè inſidentes, glabri, nitentes, per maturitatem flavi & ſubrubri, ſub exteriori pellicula carne valdè rubra, denſa, humida conſtantes. In medio oſſiculum albicans, durum, in longum venis ſtriatum, parum nuclei continens.

Vires. In lotione corporis adhibitus humores evocat. *Radix* inflammationibus ſedandis & tumoribus reſolvendis confert trita & impoſita: eadem præſentaneum remedium eſt pro ictu virulento colubri; uſurpatur quoque pro febribus, præcipuè infantium, inteſtinorum torminibus, dolore colico & vermium enecatione; eſtque ſudorifera, urinam ciens artúſque corroborans. E radicis cortice Alexipharmacum contra venena formatur.

CAP. IV.

Baccifera Indica fructu cuſpidato monopyreno, calyce reſiduo excepto. Baſaal H. M. P. 5. T. 12. p. 23.

H. M.

ARbor eſt mediocris magnitudinis, *caudice* tenui, albicante, cortice cinereo fuſco obducto, necnon pluribus ramulis ſubviridibus ac ſubcinereis donato. *Radix* albicans, craſſo, ſubrufóque cortice tecta, ſaporis amaricantis. *Folia* circa extremos ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, flaccida, atro-viridia; coſtâ mediâ craſsâ. Sapor amarus, odor acris. *Floſculi* numeroſi racematim proveniunt, candidi primùm, deinde ex albo rubeſcentes, ſuaveolentes, calycíque exiguo, ſubrufo, in quinque lacinias acuminatas ſecto inhærent, quinque oblongo-rotundis ac ſtellæ in modum expanſis, foliolis conſtantes, quæ totidem intercedunt *ſtaminula* alba, ſurrecta, ſubrufis *apicibus* ornata, medium occupante *ſtylo* exiguo. Floſculis ſuccedunt *Baccæ* rotundæ, rubeſcentes cum cuſpide in vertice, inferiùs calyce quinquangulo exceptæ, carne ſucculenta ac ſubdulci intus refertæ, intra quam oſſiculum locatur albicans, plano-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus. Provenit locis arenoſis, præſertim fertili ſolo circa *Cochin:* quotannis floret fructúmque profert, atque à primo ſationis anno ad decimum quintum frugifera eſſe ſolet.

Uſus. E tenerioribus foliis addito zinzibere in aqua coctis gargariſma paratur faucium affectibus utile. E baccis in butyro frixis unguentum conficitur, quod fronti ac temporibus illitum phreneticis valdè prodeſſe dicitur. Nuclei verò earundem aſſumpti lumbricos necant.

CAP.

Cap. V.

Baccifera Indica fructu oblongo, calyci incidente monopyreno, ossiculo compresso. Kaka-Niara H. M. P. 5. T. 28. p. 55.

H. M.

Niaræ species est sed humilior, quatuordecim circiter pedes alta, *caudice* tenui, albicante, cortice munito furvo, intus flavescente, necnon ramulis viridi-fuscis, in orbem diffusis, donato. *Radix* fibrata, nigricante, intus subrubescente cortice cincta. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia: sapor subacido-astringens, odor nullus. *Flores* extremis surculis proveniunt, inodori, quinque oblongo-rotundis, acuminatis, rigidis, crassis, colorisque carnei foliis constantes, totidem *staminulis* albicantibus, flavo-rubescentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit viridi-albicans, ipsius fructûs rudimentum. Floribus succedunt *baccæ* oblongo-rotundæ, calycique exiguo, viridi, in quinque lacinias secto inhærent, virides primùm, dein albescentes, pòst rubescentes, tandem nigricantes ac nitentes, carne intus subrubescenti ac subdulci refertæ, ossiculo albicante plano-rotundo.

Provenit in *Porca* & *Moutan*; semper viret: quotannis floret, fructúsque fert, mense viz. Augusto. *Locus.*

Expressus è foliis succus, & cum lacteo nucis Indicæ succo exhibitus lumbricos necat; & cum muria potus eosdem expellit. *Vires.*

Cap. VI.

Peragu H. M. P. 2. F. 25. p. 41. *Frutex baccifer Malabaricus, floribus pentapetalos, binis, unâ baccâ nigrâ in calyce stelliformiter expanso.*

H. M.

Tripedali est altitudine, in arenosis nascens, radice fibrosa, flava seu rufa, saporis & odoris nullius. Stipites & surculi teretes, verùm in summo quadrangulares, vetustiores cinerei, teneriores ex viridi spadicei & tomentosi. *Folia* petiolis rotundis, tenuiter pilosis seu tomentosis, bina conjugatim, & alterno ordine surculis adnascuntur, cordiformia, cuspidata, crassa pilosâ lanugine obducta & veluti instar lenia, viridia, subtus dilutiora, sapore subamaro, descriptionem ductûs nervorum vide. *Flores* bini unà proveniunt in petiolis rigidis, obliquè surrectis in surculorum superiori parte hinc indè supra ex origine parvorum ac se mutuo ordine decussantium foliorum, quæ quidem cum majoribus formâ conveniunt, at longe minora manent, & minora sunt quò apici surculi propiora. Sunt autem flores candidi, quinque petalis compositi, oblongo-angustis, ad unam magis partem sitis, quæ in medio unâ venâ striata sunt, insidéntq; pediculo albo [tubo seu collo] subflavo calyci amplo, laxo, quinque foliorum cuspidatorum, quæ in medio anteriùs nervulis striata sunt. *Stamina* è medio exeunt quatuor, tenuia, candida, longa, cum *apicibus* nigricantibus lunulatis incumbentibus: item *stylus* tenuis, candidus, in summitate viridis ac bifidus, è primordio fructus, quod ex calycis orificio se exserit, prodiens. Flores odoris sunt gravis male-olentis. Floribus delapsis succedunt *baccæ* singulæ, à calyce laxo primùm in totum comprehensæ, dein è calyce Stelliformiter expanso, ac exteriora versùs reflexo emicantes; súntque primùm virides, deinde ex viridi-fusco cœrulescentes, post cum planè maturæ nigræ ac nitentes, cortice tenui, intus parùm succulentæ, ac comestæ nonnihil adurunt. *Semina* quæ fructus in totum replent, ac in singulis duo, tria, vel etiam unum continentur, una parte rotundiola sunt, alterâ plana, vel duobus planis lateribus constantia, in latere rotundo nervulis eminentibus cancellatim striata, ac colore cùm sicca ex rubro nigricante.

Radix proficua est pro lienteria & intestinorum torminibus & dolore colico, in lacte acido vel etiam vino data. Eadem in pulverem redacta ad pustularum exsiccationem confert. Foliorum succus epotus lumbricos in ventre enecat. *Vires.*

Cap. VII.

Baccifera Malab. racemosa, tripetala fructu oblongo tricocco, calyce excepto. Tsjerou-Poeam H. M. *part.* 5. *tab.* 56.

H. M.

Arbuscula humilis est, caudice tenui, albicante; cortice cincto nigricante, intus viridi, multísque ramulis geniculatis donato. *Radix* flavescens, rufo cortice tecta, odoris ac saporis ingrati. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, lenia, supernè atroviridia & splendentia, infernè subviridia ac lanuginosa, nervis aliquot è media costa albicante, & in aversa parte extuberante in latera excurrentibus: Odor & sapor ingratus. *Flores* inodori, viridi-albicantes racematim ad foliorum alas in surculis proveniunt, calycíque viridi tripartito inhærent, tripetali, è tribus viz. oblongo-rotundis, acuminatis expansísque foliolis constantes, medium occupante globulo viridi, è quo exsurgit *stylus* tenuis oblongus, è viridi flavescens, capitulo rotundo. Floribus pari modo succedunt *baccæ* oblongo-rotundæ, tricoccæ, virides, calycibus exceptæ,

tria

tria intùs continentes *ſemina*, viridi-albicantia, amara, membranaceis pelliculis ſejuncta, ita ut ſingula in ſingulis latitent loculamentis.

Locus. Provenit variis Regni Malabarici locis, præſertim circa *Repolyn:* ſemper viret, floret & fructum fert.

Vires. E floribus, fructibus & cortice in oleo coctis linimentum paratur, quod capiti inunctum cephalalgiam ſanare fertur. Folia recentia contuſa & parti eryſipelate laboranti impoſita id tollere dicuntur.

CAP. VIII.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyce excepto, ſulcato tripyreno. Katou-Patsjotti H. M. P. 5. T. 7. P. 13.

H. M.

ARbuſcula humilis eſt, caudice tenui, albicante, cortice obducto cinereo-rubeſcente. *Radix* ſubalbicans, ruſo cortice cincta, grave-olens, unctuoſa. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, craſſa, ſupernè colore atro-viridi ſplendentia, infernè ſubviridia, mollia ac tomentoſa; nervis aliquot è media coſta in latera excurrentibus. *Flores* ad foliorum exortum racematim ſurculis inhærent, tribus rubro-flaveſcentibus, ſubrotundis ac intus concavis foliis conſtantes: odor nullus. *Fructus* calycibus quinquepartitis excepti floribus pari modo ſuccedunt, ſubrotundi, anteriùs in acutum mucronem deſinentes, tribus angulis ſulcati, craſſo viridíque cortice tecti: in meditullio tria latitant *ſemina*, oblongo-rotunda, triquetra, purpureo-nigricantia, membranaceis pelliculis ſejuncta, ità ut ſingula in ſingulis latitent cellulis.

Locus & Tempus. Provenit variis Regni Malabarici locis, præſertim in *Candenate*, ſemper viret, quotannis fructus fert, Septembri ſci. & Octobri menſibus.

In re medica nullus ejus uſus eſt.

CAP. IX.

Frutex baccifer Malab. fructu calyculato, tetracocco, umbellato. Tsjocatti H. M. P. 5. Tab. 48. p. 95.

H. M.

ARbuſcula eſt humilis, duodecim circiter pedes alta, *caudice* tenui, multíſque ramulis lignoſis donato: Lignum albicans, rufeſcente cortice cinctum, matrice virideſcente, molliore. *Radix* albicans, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia, ſupernè atro-viridia, infernè ſubviridia; coſta media craſſa, è qua plures exigui nervuli ordinatim ad prominentes dentatáſq; oras exeunt: ſapor amarus. *Flores* flaveſcentes, inodori, umbellatim extremis ſurculis proveniunt, calycíque rubro-flaveſcenti, in quinq; lacinias oblongo-rotundas ſecto inhærent, quinque oblongo-rotundis ac ſtellæ in modum expanſis foliolis conſtantes, luteis aliquot *ſtaminulis* ſurrectis acuminatíſq; medium occupantibus: inter quæ *capitulum* prodit planum albicans, quinquepartitum, è cujus vertice *ſtylus* exit tenuis, albicans, longus, ac ſupra ſtaminula eminens. Floribus deciduis ſuccedunt *Baccæ* tetracoccæ, aliquando pentacoccæ, ſubvirides primùm, at per maturitatem rubentes ac nitentes, calycíque atro-rubenti inhærent: ſapor acido-amarus. Intus continentur *ſemina* quaterna plurimùm, albicantia, renalis figuræ, ſaporis amaro-dulcis.

Locus. Provenit variis Regni Malabarici locis, præſertim in *Candenate*; ſemper viret, floret, fructúmque profert.

Vires. E foliis cum ſero lactis decoctio conficitur, quæ in Cardialgia valdè commendatur. Ex iiſdem cum floribus & fructibus in aqua communi coctis oris collutio fit ad eroſas gingivas ſanandas, dentéſque vacillantes firmandos. Ex radice cum Cumini ſemine in lacte cocta potus conficitur, qui potenter vomitum ſedat. Eadem radix tanquam amuletum ventri appenſa colicos dolores mitigare perhibetur.

CAP. X.

Baccifera Indica fructu calyculato, ſubrotundo, cuſpidato, quadripartito, tetrapyreno. Acara-Pats-jotti H. M. P. 5. T. 8. p. 15.

H. M.

HUmilis eſt arbuſcula, *Katou-Patsjotti* æmula, *Folia* tamen minùs lata, & in ambitu non crenata. *Flores* candidiſſimi, ſuaveolentes, ramulorum extremis numeroſi proveniunt, atq; calyci viridi, in quatuor lacinias ſubrotundas ſecto, inhærent, quatuor oblongo-rotundis, ac verſùs exteriora reflexis foliis conſtantes, *ſtaminulorum* albicantium, carneis ac ſubrotundis *apicibus* ornatorum congerie mediam floris cavitatem & umbilicum occupante: inter quæ globulus prodit oblongus, acuminatus, quadripartitus, quatuor ſeminum, in fructu dein ſuccreſcentium rudimentum. *Fructus* ſubrotundi, cum cuſpide in vertice, quadripartiti, virides primùm, dein atro-rubentes ac nitentes,

tentes, è calyce florum occluso constantes, quatuor oblongo-rotunda, subviridia, ac distinctis suis pelliculis inclusa *semina* continentes; sapor ingratus & sylvestris.

Provenit etiam locis montanis & petrosis in *Candenate:* semper viret, Septembri & Octobri mensibus fructus fert. *Locus.*

Ex ejus foliis in Oryzæ infuso coctis gargarisma paratur, quod aphthis potenter medetur. *Vires.*

Cap. XI.

Baccifera Malab. fructu oblongo, tetracocco, calyculato. Niir Notsjil Malabarensibus H. M. *Part.* 5. *Tab.* 49.

H. M.

ARbuscula humilis est, seu potiùs frutex, sex circiter pedes altus, *caudice* tenui, albicante, cortice cincto cinereo, intus viridi, surculisque rubro pupureis ac nitentibus pluribus donato. *Radix* lignosa, fibrata, albicans, flavescente cortice tecta, graveolens, amara. *Folia* sine ordine ramulis inhærent, oblongo-rotunda, crassa, glabra, lenia, nervis aliquot è costa media albicante in latera excurrentibus: sapor acris, odor gravis. *Flores* petiolis longis, tenuibus, rubropurpureis, in ramulis & extremis surculis proveniunt, candidi, pentapetaloides, perianthio excepti quinquepartito, viridi-purpureo, *staminulis* quinque tenuibus, longis, purpurâ-splendentibus, croceis falcatis *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, longus, purpurascens. Floribus succedunt *Baccæ* oblongo-rotundæ, tetracoccæ, virides primùm, dein purpurascentes ac nitentes, calycíque profundo arctè inhærent, carne intus succulenta ac subamara refertæ, intra quam *semina* continentur quaterna, oblonga, triquetra, dura, nucleis albis, amaris.

Nascitur locis aquosis & fluminum ripis circa *Cochin, Porca & Paroe.* *Locus.*

Folia siccata in pulverem redacta, ac quotidie exhibita cum Saccharo & Oryzæ infuso luem Veneream sanare feruntur. Ex iisdem foliis coctis & pistis cum ovi vitello cataplasma paratur, quod bubonibus inguinum Venereis impositum potenter iis prodesse statuunt. E foliis & radicibus in aqua coctis balneum fit, quod Phrenitidi, maniæ, aliisque cephalicis affectibus perquàm utile censetur. Ex radice in oleo cocta linimentum fit antiarthriticum. *Vires.*

Cap. XII.

Mail-Anschi * H. M. *Rhamnus Malabaricus fructu racemoso calyculato.* * P. 1. F. 40. p. 73.

H. M.

ALtitudine est trium hominum, ramis densis & opacis, latè sparsis; *radice* crassa & profundè se demittente, fibras hinc inde exserente, cortice tecta cinereo sub cuticula rubescente, albicante ligno. *Stipes* paulò minùs hominis amplexum implet, cortice cum ramis cinereo, ligno duro & albicante. *Folia* in surculis tenuibus, qui bini, terni, quaterníve simul ramis crassioribus erumpunt, bina & bina, vel solitaria, brevissimis pediculis insident, súntque parva, oblongo-rotunda & angusta, cuspidata, ad petiolum stricta, texturâ tenui, superficie plana & glabra, virore communi nonnihil nitenti, sapore subamaro, odore nullo. *Flores* in summis surculis, plures racematim juncti, parvis, tenuibus, rubris petiolis insident, odoris haud injucundi, quatuor petalis ex albicante subflavis, crispis, latiusculo intervallo à se invicem distantibus, quæ postea magis flavescunt, compositi. *Stamina* in iis octo, albicantia, *apicibus* grandiusculis & subflavis dotata, quæ bina & bina è foliorum intervallis emicant: in medio se prodit globulus dilute viridis & rotundus, qui primordium est fructûs cum stylo albicante in vertice. *Calyx* quatuor foliis cuspidatis & viridibus constat. Floribus deciduis succedunt in racemis *baccæ* rotundæ cum spiculo in vertice, & calyce suo inferiùs arctè contentæ, *seminibus* numerosis repletæ, & carne inter semina, saporis adstringentis, primùm virides, post rubescentes, tandem nigricantes. *Semina* sunt oblonga, cuspidata, angulosa, cum basi rotunda ad corticem sita, ac alia in parte superiore, alia in inferiore baccarum, cum strictiori parte seu cuspide interiora baccarum respicientia, primùm subflava; matura fusca aut nigricantia.

Flores fert semel tempore pluvioso: nascitur in arenosis. *Tempus & Locus.*

Radicis decoctum conducit in podagra: Foliorum cum Saccharo in ictero; item folia simpliciter in lacte pota: Eorundem succus expressus & in lacte vaccæ cum Saccharo epotus urinantibus materiam albam & purulentam prodest. *Vires.*

Cap. XIII.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyculato, rotundo, rubro, polypyreno. 1. *Schetti* H. M. P. 22. F. 13. p. 17.

H. M.

FRutex est unius hominis altitudine, in arenosis nascens, & petrosis. *Radix* profundè in terram se demittit, cortice exteriùs rufo-obscuro, uti est & stipitum & ramorum majorum cortex, interiùs rubescente, cùm in illis albicet: Ramorum superiorum cortex exteriùs cinereus, intus albescens, ac teneriorum castaneo-fusco-rubescens. *Folia* in ramis & surculis bina, cuspidibus ad se invicem

invicem inflexis oblongo-rotunda ſunt, ad petiolum oris rotundis, in ſummitate parùm acuminata, craſſiola, texturæ denſæ, lenia, ſupernè glabra, & obſcuro virore valdè-nitentia, ſubtus dilutiora, ſapore adſtringenti & amaro. Tum coſta folii media, tum nervi tranſverſi in ſupina parte nonnihil eminent, hi autem recto & parallelo ducto crebri versùs marginem folii excurrunt. *Flores* in ſummis ramulis umbellatim congeſti, petalis quatuor (rariùs quinq;) oblongo-anguſtis conſtant, quæ anteriùs & ad petiolum rectis oris ſtricta & velut cancelliformia ſunt, coloris utrinque incarnati, interiùs autem magis intenſi, ac poſtea ubi flacceſcunt dilutioris ac flaveſcentis, inſidéntque pediculo tenui longo ac ſurrecto, incarnato-ſaturo, ſeu rubro Corallino, ac nitente calyci parvo quatuor cuſpidum minutorum; odoris nullius. E medio flore *ſtylus* parvus emicat cum nodulo ſupernè bifido rubro-obſcuro & nitente, infernè globulo viridi in calyce qui rudimentum fructûs eſt inſidens, ac in orificio pediculi, inter petalorum ungues quatuor lingulæ ſeu ſtamuncula parva rubra inſita ſunt, quæ inflexa velut quatuor uncinuli ſunt, qui unguiculos foliorum in angulis intermediis arripiunt. *Fructus* ſunt baccæ calycibus ſuis arctè inſidentes: cortice glabro, per maturitatem formæ rotundioris, ac colore rubro-obſcuro-fuſco, dein rubro ſaturo ac nitente, ſúntque carne albicante ac parum humida.

In hiſce baccis, quæ dulces ac in eduliis ſunt, duo, tria, quatuórve officula albicantia inſunt, quà ſe mutuo contingunt plana ac duûm laterum, in alia autem parte rotunda, ac nucamento oſſeo minùs duro conſtantes, pulpa intus viridi.

Flores & fructus fert toto anno.

Flores hujus fruticis Gentiles Deo *Ixora* in ſacris offerunt.

Vires. Radix trita & in aqua frigida epota ſervit pro febre calida ac ardore manuum, & prodeſt expuentibus ſanguinem; cum aqua frigida in perunctione adhibita ſedat dolores capitis; epota in lacte vaccæ ardoribus renum reſtinguendis confert, ut & gonorrhœæ; cum liquore *Suri* in perunctione corporis affecti variolis prodeſt; atque eodem modo uſurpata cum lacte *Coqui Indici* ſervit pro puſtulis, aliiſque morbis cutaneis exſiccandis.

Ex cortice, foliis & floribus extrahitur ſuccus, qui mixtus cum oleo *Sirgelim* intus ſumitur ad minuendam plethoram.

2. *Bem-Schetti* H. M. P. 2. F. 14. p. 19.

Hujus folia quàm præcedentis longiora ſunt, anterius magis cuſpidata, & ad petiolum nonnihil ſtricta, & minùs craſſa. *Flores* albicantes & ſubflavi, pede autem quo calyci inſident nonnihil quoq; rubeſcente, ac in iis eſt *ſtylus* ſupernè bifurcatus, ex orificio altè emicans, & *ſtamina* quatuor tenuia, longiuſcula, apicibus flaviuſculis donata; *fructus* magis oblongi, ac colore primùm viridi, deinde viridi-diluto & ſubflavo, carne intus ſucculenta & albicante, necnon officulis albicantibus. In reliquis cum præcedente convenit.

Fructus ſunt in eduliis, ac ſaporis ſubdulcis farinacei.

Flores hic frutex in anno rariùs fert.

CAP. XIV.

Guaiacum Patavinum latifolium & anguſtifolium Ger. *Guajacana* J. B. *Arbor Guajacana ſive Guajacum Patavinum* Park. *Lotus Africana latifolia & anguſtifolia* C. B.

J. B.

GUaiacanæ proceritas quanta arboris magnæ: in ramis *folia* alternatim poſita Nucis [Juglandis] foliis ſingularibus æqualia, acuminata, atro virore ſplendentia ſuperiùs, ſubtus magis albicantia, utrinque modicè hirſuta, ſed magis parte averſa, brevibus petiolis hærentia, ſapore mixto, ſubauſtero, leviter amaro, tandem & ſubdulci. *Flores* radiatis calycibus inſidentes ramis apprimuntur, mari quidem majores, fœminæ non tantùm minores ſed etiam calyce illo deſtituti, quos nullus ſequitur *fructus*, qui tamen maris florem ſeſſilis excipit, magnitudine & colore Pruni ſylveſtris, ſapore dulci ſuavi, in quo *ſemina* aliquot, Pomorum ſeminibus paulò majora, ejuſdem cum illis coloris, tanta duritie ut vix dentibus atteri poſſint. Cortice veſtitur hæc arbor tenui, rugoſo, fuſco. Materies ei ſpiris in orbem circinata, colore cineraceo vel ſubcœruleo, in omnibus à Guaiaco valdè diverſa.

Parkinſonus *flores* huic arbori attribuit tetrapetalos, ex purpura obſcurè rubentes, calyce pariter quadrifolio exceptos, qui & fructum etiam ima parte obducit adinſtar Sebeſten. Fructum ſubrotundum cum parvo acumine in faſtigio. Africanæ originis eſſe dicitur. Scribit tamen Geſnerus ſe audiviſſe naſci eam in montibus circa Veronam, & è ramis ejus aqua maceratis ruſticos Viſcum parare. Quod non videtur veriſimile, cùm Guaiacana tenerior ſit quàm ut montium iſtorum frigus per hyemem toleret. Nos tamen itinere à Lericio ad Lucam in deſcenſu montium non longe à Luca Etruriæ urbe arborem invenimus quam tum pro Guaiaco Patavino habuimus, ipſammet tamen fuiſſe non audemus fidenter aſſerere, ſed duntaxat ſimilem. Qui per ea loca in Italia peregrinantur diligentius obſervare poſſunt.

Vires. Matthiolus iiſdem cum Loto viribus pollere tradit.

CAP.

Cap. XV.

Frutex Indicus baccifer fructu calyculato monopyreno, Negundo dicta. 1. *Negundo mas & fœmina* Park. *Negundo arbor mas & fœmina* J. B. *Piperi similis fructus striatus* C. B. *Cara-nosi* * H. M. *Negundo fœmina* Acostæ. * P. 2. F. 11. p. 13.

H. M.

FRutex est sesquihominis plus minùs altitudine [Persicæ magnitudine Garciæ, Amygdalæ Acostæ.] nascens in arenosis.

Radix fibrosa exteriùs fuscescens, intus albicans, cortice tenui & subamaro, diutiùs autem manso subacri.

Folia in communi pediculo plerunque terna, bina sibi mutuò opposita, unum in extrema costa reliquis majus, oblongo-rotunda, anteriùs cuspidata, margine æquabili, texturâ crassitiei mediocris & mollia, superficie lenia, supernè obscuro virore nitentia, subtus pallidiora, sapore amaro & acri. [Acostæ & Garciæ folia Sambuci simillima videntur procul intuenti, simili modo per ambitum serrata, in mare arbore *Acost.* supernè virentia, infernè lanuginosa & hirsuta foliorum Salviæ modo] odore grato Lavendulæ æmulo [Acostæ folia Salviam odore & sapore referunt.]

Flores multi simul in pediculis communibus seu surculis, è nodulis supra exortum foliorum binis & binis ordine decussato egressis proveniunt brevibus pediculis hærentes; purpuro-cœrulei, eodem quo folia odore sed magis vegeto, quinque petalis difformibus è collo Campaniformi, quorum unum surrectum est & latius, interiùs concavum & pilosum, uti & collum floris quod ad ejus folii partem est interiùs est pilosum, quatuor reliqua petala in latum fermè expansa, & magis inter se similia sunt, nisi quod quæ folio surrecto proxima sunt, parùm latiora & rotundiora, duo reliqua anteriora versùs contractiora.

Stamina quatuor tenuia, surrecta, purpuro-cœrulea, cum nigricantibus & arcuatis *apicibus*; interq; ea *stylus* tenuis, purpuro-cœruleus, versùs folium cœruleum cum cuspide bifido inflexus, qui ex rudimento fructûs, quod inter calycem est, originem sumit.

Calyx, qui floris collum inferius arcte arripit, quinque brevibus, viridi-dilutis, cuspidatis foliis constat, ac costulis tenuibus in longum striatus est.

Fructus sunt baccæ rotundæ, parùm oblongæ, ejusdem cum floribus odoris, maximam partem à calyce comprehensæ, quatenus calyce teguntur colore viridi diluto, parte superiori quà eminent, primùm rubescentes & nitentes, dein cùm sicci instar atramenti nigricantes. In medio est oblongo-rotundum ossiculum, durum, carne viridi & dura, quæ etiam ex maturitate fructûs minùs mollescit, involutum, continens nucleum albicantem, qui sapore est nullo.

Oleum ex radice per destillationem extractum clarum est subviridescens, saporis dulcis, acris & penetrantis, odoris grati.

Adeò frequens est (inquit Acosta) hujus arboris usus ad medendum in his regionibus [Malabar, &c.] ut nisi Deus recisos ramos multiplici fœtura renasci faceret, jamdiu fuissent consumptæ arbores, aut certè maximi pretii nunc essent. Sed quo magis præciduntur rami eò feliciùs renascuntur, & perpetua fronde virent.

Rami teneriores, folia, flores, fructus contusa aut in aqua decocta, vel in oleo fricta aut elixa utiliter imponuntur omnibus doloribus ex quacunq; causa provenientibus; præsertim verò in articulorum doloribus ex frigida causa natis, atque in tumoribus & contusionibus mirabiles præbent affectus. Non desunt qui supra vulnera admoverint, unâque nocte dolorem sustulisse materiámque digessisse affirment.

Ulceribus etiam vetustis folia trita imponuntur felici successu, quandoquidem eorum materiam digerunt eáque emundant, & ad cicatricem perducunt. Et sane in vulneribus, apostematibus & contusionibus adeò utilem experiuntur, ut chirurgorum operam minimè requirant. Mulieres horum foliorum decocto omni tempore universum corpus lavant, tantáque invasit persuasio apud illas, Negundo flores, folia & fructus utilia esse ad juvandam conceptionem, ut eum qui contrarium persuadere conetur lapidibus sint obruturæ. Masticata folia oris halitum emendant. Hactenus Garcias & Acosta.

2. *Bem-nosi* H.M. *Negundo mas Garciæ & Acostæ.*

H. M.

Hujus folia in petiolis terna & passim quina proveniunt, súntque oblongo-angustiora, in cuspidem angustam contracta, ad petiolum rotundiora & latissima, in anteriori parte magis minúsve tenuiter crenata, colore viridi minùs fusco, supernè clariore; quòd in extrema costa est folium maximum est, bina illi proxima majora pediculis paulo minoribus pollice, costæ mediæ hærentia: duo reliqua valdè parva sunt & petiolo communi insidentia. In reliquis cum præcedente convenit.

Folia serrata Sambuci æmula hanc speciem Negundo marem Garciæ & Acostæ esse indicant.

SECTIO

SECTIO II.

De Arboribus bacciferis fructu nudo monopyreno.

CAP. I.

Olea sylvestris folio molli incano C. B. *Oleaster Cappadocicus* Park. *Ziziphus Cappadocica, quibusdam Olea Bohemica* J. B. *Zizypha Cappadocica* Ger.

J. B.

ARbor est justæ magnitudinis [Salicis magnitudine *Dal.*] *radicibus* multis, crassis, huc illuc diffusis & loci plurimum occupantibus, per summam terram vagis, stolones multos mittentibus, qui nisi avellantur matrem emaciant, avulsi verò & depacti vivunt & arborescunt: ramis patulis. *Cortex* albicat, in stipite valdè rugosus & crassus, in ramis tenuior, [lævis *J. B.*] & molli quadam lanugine pubescens. *Folia* mollia, longiùs à Zizyphi foliis recedunt, Salignis propiora [imo Oleæ sativæ similia,] aliàs alternatim, aliàs nullo ordine per ramos nascentia, sescunciam circiter longa, unciam ferè lata & angustiora, tota albicantia, potissimùm parte inferiore, brevíque & molli lanugine prædita, modicè obtusa, brevi pediculo hærentia: E quorum alis *flosculi* emicant, argenteo pallore renitentes, in sex cuspides dissecti, odorati, vel ut Clusius ait, gravem non tamen injucundum odorem spargentes & caput ferientes. *Baccæ* sublongæ, exiguis Olivis aut Zizyphis similes, albæ, fungosæ, & dulci carne sive pulpâ, [apice in summitate aciculæ simili *Matth.*] saporis aciduli, osseo intus nucleo, canaliculato. Rami interdum spinosi sunt. Materies flavicat, non admodum firma.

Locus. In Syria nascitur, ínque Æthiopia & monte Libano, notante Rauwolfio. Sponte etiam provenire in Bohemiæ sylvis autor est Matthiolus: In sepibus cum Rhamno & Vitice juxta urbem Guadix in Regno Granatensi *Clus.* Floret æstatis initio, fructus Autumno maturescit.

Non dubito (inquit Dalechamp. apud *J. B.*) quin ex hujus floribus præstantissimi odoris aqua destillari possit, oleúmque parari odoris eximii & fragrantis.

In icone hujus arboris apud J. Bauhinum velut corolla seu umbilicus multorum cuspidum summo fructui appingitur, unde suspicor florem summo fructui innasci: corolla enim videtur esse calyx residuus. Verùm Matthiolus non umbilicum seu corollam, sed apicem in summitate aculeo similem esse scribit; ut dubius sim de situ floris in hac arbore, adeóque de ipsius loco in nostra methodo.

CAP. II.

A. 1. *Arbutus* Ger. Park. *Arbutus, Comarus Theophrasti* J. B. *Arb. folio serrato* C. B. The Strawberry-tree.

J. B.

ARbutus, quamvis * locis nonnullis in justam arborem adolescit, plurimùm tamen frutex est, contortis stolonibus scabro cortice intectis, in quibus perpetui viroris *folia*, Laurinis similia & paria fere, crassa, virentia, per extremum tantillum purpurascentia, circumquaque eleganter crenata. *Flores* tanquam ex amento racematim penduli, pulchri, similes ferè floribus Lilii convallium, concavi, albi, odoris jucundi. Hos excipiunt *fructus* Fragis similes, sed multò majores, exactè rotundi, acerosi, ante maturitatem lutei, maturi autem rubentes, sapore valdè grato & dulci præditi. Semen (ut ait Clusius) Milio non multò majus, ínque fructus meditullio contentum, nihilominus tenui obductum membrana.

* *Ut in monte Atho, testante Bellonio.*

Hujus fructus Plinio Unedo dicitur ex argumento unum tantùm edendi. At verò Galenus Unedonem fructum Arbuti non esse, sed Epimelidis arboris scribit. Hinc in diversa abeunt Botanici, alii Plinio adversantur, alii eum defendunt. Nostrâ sententiâ Unedo Arbuti fructus est non Epimelidis; Suspecta siquidem nobis cum Jo. Bauhino videtur Galeni sententia, quem scimus in Italia fuisse peregrinum, ideóque Plinio, qui Italus fuit, citiùs falli potuisse. Si autoritatem spectes utrinque ferè par pondus. At profectò non placet (inquit J. B.) Galenus Epimelidi Unedonis facultates & vires tribuens. Nam si Epimelis sit Mespilus (ut plerisque doctis persuasum scimus) quis dicat ejus fructum noxam afferre capiti aut stomacho esse molestum, quem pleriq; medici stomacho familiarem dicunt. At forte *Galenus* de fructu nondum fracido locutus est, quo tempore vere Unedo dici possit; nam nè unus quidem ejusmodi fructus absque difficultate & strangulationis periculo tunc temporis edi potest, Arbuti autem fructus plurimi sine noxa vorantur à nonnullis.

Locus. In Siciliæ, Italiæ & Galliæ Narbonensis sylvis & dumetis passim & copiosè provenit: quin & in Hiberniæ quoque occidentali parte reperitur spontanea. Scribit Bellonius in montibus Atho tantopere priscis celebrato vallibus vicinis Arbutos (qui utplurimùm aliis locis fruticant) in vastæ magnitudinis arbores evadere. Variat autem fructus magnitudine & sapore.

Vires & Usus. Arbuti fructus, Memæcylon Græcis dictus, ventriculo incommodus est, & capitis dolorem inducit, uti tradunt Veteres Dioscorides, Plinius, Galenus. Mihi sanè (inquit J. Bauhinus) quoties comedi dolorem causârunt ventriculi hi fructus. At Clusius se multos semel sine ulla noxa edisse ait, & revera sapore sunt non usque adeò grato ac Fraga, dulci tamen, cum proprio & peculiari quodam gustu

gustu acerbo, quem vix exprimas, ut rectè J. Bauhinus. Patavii in foro venales vidimus; & à tenuioris fortunæ hominibus non minùs in Italia quàm Hispania appetuntur.

Amatus ex Arbuti foliis & floribus aquam vitreis organis elici tradit, eámque servari tanquam sacratissimam adversus pestem & venena antidotum. Matthiolus pulverem ossis de corde Cervi ei admiscet. Eam vèrò aquam statim ipso morbi initio propinandam aiunt. Fructu delectantur Turdi & Merulæ. Ex ligno etiam carbones optimi fiunt.

Scribit Plinius hoc solum Pomum simile fructui terræ gigni. Verùm non adeò similis est hic fructus frago cum Fragum semina habeat in superficie pulpæ, hic autem in ejus meditullio: & aliæ arbores fructus edunt Herbarum fructibus similes; v. g. Morus.

2. *Adrachne* Park. *Adrachne Theophrasti* J. B. *Arbutus folio non serrato* C. B.
Bell.

Frequens provenit in Creta, montibus Leucis & alibi inter saxa, fruticis potiùs quàm arboris modo: perpetuâ fronde viret, foliáque habet Laurinis adeò similia, ut solo odore dignoscantur: nam Adrachnes folium odore caret. Caudicis & ramorum omnium cortex adeò lævis, rubens & splendens est, ut Corallii rami esse videantur: æstate rumpitur cortex, & in tenuissimas bracteas decidit; quo tempore neque rubens, neque splendens cernitur, sed medium quendam inter pallidum & cineraceum colorem adquirit. Florem & fructum bis ut Arbutus profert, & hunc quidem adeò similem, ut alterum ab altero nullo modo dignoscere queas. Differt tamen arbor hæc ab Arbuto; quoniam tantùm provenit in montibus, neque folium serratum habet, neque corticem caudicis scabrum. Ligni materies durissima est, fragilis tamen, quæ flecti non potest.

Rusticis igni struendo servit, & ad verticilla conficienda, mulierum fusis appendenda.

Theophrastus recenset hanc arborem inter eas quæ detracto cortice non intereunt, & perpetua fronde virent, hyeméque in cacumine folia retinent, quod ità se habere à me observatum est.

Vocatur hæc arbor in Creta, & tota fere Græcia Ἀδράκλα. Hæc Bellus.

Hanc arborem Bellonius multis locis in sua peregrinatione observavit; scribítque iter facienti Halepo Antiochiam in tumulis nascentem sibi conspectum, cujus ramos suo fructu onustos quilibet eorum qui comitabantur abstulerat, ut in itinere ederet, maturus enim erat, elegantíque suo colore singulos ad edendum invitabant: Racematim autem cohærebant, magnitudine & colore fructus Rubi Idæi, mollísque ut Arbuti fructus.

Quin arbor hæc à Bello descripta sit Ἀδράχνη Theophrasti nemini historiam ejus apud Theophrastum legenti dubium esse potest: astipulatur etiam nomen Græcum hodiernum Ἀδράκλα.

Ἀδράχνη monente Plinio ab Ἀνδράχνη differt, cùm hæc herba sit, *Portulaca* Latinis dicta, illa arbor.

Arbuti autem vox vel primitiva est, vel incertæ originis. Nam ab Ἄρκευθος fieri non placet, cùm Ἄρκευθος Juniperus sit non Arbutus.

Hanc Arborem *D. Wheelerus* observavit in Achaiâ propè Montem Pentelicum non procul ab Athenis; fructúsque vidit Smyrnæ. ***Locus.***

Cap. III.

1. *Terebinthus* Ger. J. B. *vulgaris* C. B. *angustiore folio vulgatior* Park. **The Turpentine-tree.**

J. B.

Arbor est Terebinthus, sed quæ, Clusio teste, magna ex parte fruticat, ramis longis, raris, cinereo cortice tectis, nec ea quidem, quantum animadverterimus, frondis suæ per hyemem tenax. Primus ferè est florum verno tempore apparatus, quos è ramulorum tuberculis copiosos in longo racemo producit, meris stamineis fibris purpurascentibus contextos. Hinc se explicant in alam folia, quanquam non semper æquali situ, Laurinis similia, sed magis obtusa: [Pistachiis, & ejusdem odoris *Clus.*] conjugatim ut in Sorbo nascentia, subrubentia, quæ crebris obliquis nervulis percurruntur. *Fructus* delapsos flores excipiunt, parvi ex rotundo oblongi, rubentes, Carpobalsamo Offic. pæne similes, resinoso lentore viscidi, nucleum continentes [ex cœruleo virescentes, tactu pingues & resinosi, manúsque dum colliguntur inficientes.]

Fert etiam vindemiarum tempore concavos quosdam folliculos seu vesiculas, foliis & ramulis inhærentes, quales ferè in Ulmi foliis nascuntur, sed pallido aut purpurascente colore: interdum etiam extremis ramis oblonga & cartilaginea cornicula [rubentia, quatuor, quinque, aut sex digitos longa, aut etiam longiora *J. B.*] variâ formâ excrescentia, concava, quæ (uti etiam folliculi) aperta lentorem quendam continere deprehenduntur, cui permixta cinerea & fuliginosa excrementa, atque exigua animalcula alata. *Horum Corniculorum meminerunt omnes ferè qui de hac arbore scripserunt: nihil autem aliud sunt quàm excrescentiæ quædam ab insectis folia & surculos compungentibus, & ibidem ova sua deponentibus, excitatæ, ut inserviant matricum seu uterorum loco iis fovendis & excludendis, fœtibúsque editis alendis & protegendis, mirâ naturæ providentiâ.*

Adversariorum auctores, Theophrastum (ut puto) secuti, Terebinthum sempervirentem & perpetuis foliis esse scribunt. Verùm Bellonio, Rauwolfio, Cæsalpino, Clusio, testibus αὐτόπταις & ἀξιοπιστοτάτοις, folio deciduo esse affirmantibus omnino absque hæsitatione credendum.

Terebinthus libenter provenit locis siccis, lapidosis & Soli expositis, ut testatur Matthiolus. Autore Dioscoride in Judæa, Syria, Cypro, Africa & Cycladibus insulis. Clusius in plurimis Lusitaniæ, Hispaniæ & Galliæ Narbonensis locis, sponte nasci tradit ubi interdum in arborem adolescit, sed maxima ex parte fruticat. Addere potuisset & Italiæ, ubi nos eam observavimus. At nusquam, quod noverit Clusius, commemoratis locis resina è Terebintho elicitur. Lobelio tamen Terebinthi ar- ***Locus.***

 bores

bores in Valena sylva Monspeliensium, ferro vulnusculis inflictis sæpiùs non paucam Terebinthinam exstillârunt lucidam. Bellonius in Syria & Cilicia copiosam inveniri, ex qua gummi colligitur, quod vendendum ferunt Damascum: quod verò in Cairo venditur adferri ex regione Turcis dicta Asamia, i.e. Mesopotamia & Assyria.

Tempus. Floret Monspelii mense Aprili: Septembri cum fructibus legit J. Bauhinus.

Vires & Usus. Terebinthi folia, fructus & cortex (tradente Dioscoride) qua pollent adstringendi vi ad eadem, ad quæ etiam Lentiscus conveniunt simili parata modo, sumptáque. Ejus fructus esculentus est, at stomacho noxius: urinam verò ciet & excalefacit. Est & ad excitandam Venerem aptissimus. Ex vino verò potus contra phalangiorum morsus prodest. Semen Plinio in capitis dolore bibitur.

Bellonius testatur veterem morem in comedendis seminibus Terebinthi nunc adhuc durare in Cilicia & Syria sibíq; aliquando rusticum Arabem occurrisse ducentem Camelum Terebinthi fructibus onustum, ut Damasci venderet.

Species sunt Gallæ, magnitudine Avellanæ, intus cavæ, provenientes ex excrescentiis foliorum Terebinthorum masculorum. Has circa finem Junii colligunt Rustici Thraciæ & Macedoniæ, & carè vendunt ad tingenda Serica subtilia diversis coloribus in urbe *Bource*, i. e. Prusa Bithyniæ. Colliguntur autem vere, cùm primùm efformatæ Gallarum magnitudine sunt: quo tempore nisi colligerentur in longitudinem semipedalem excrescerent ad formam cornu. Eum duntaxat in usum 6000 pondo quotannis insumi.

Terebinthina vocata, describente Cordo, est Terebinthi arboris resina, colore candida, subflava, vitrea, aut candida cœruleum colorem affectans, interdum pellucida, quæ friata in plurimas micas teritur, mox lentescit & glutinosa fit: odorem habet acrem, suavem, aliquantulum gravem, & Laricεæ resinæ non dissimilem, præsertim manibus tractata & prunis imposita, gustu modo amarescit, & inter dentes lentescit, iis dum masticatur * adhærens. Destillat hæc primùm liquida, deinde paulatim arescit. Siccam impostores Thus seu incensum vocant, & pro thure vendunt: Thus autem verum Olibanum vocant, non intelligentes hæc duo vocabula, alterum Græcum, alterum Latinum ejusdem rei nomen esse.

* *Atqui Persæ, autore Bellonio, mandunt Terebinthinam, ut Cretenses Mastichen, nec dentibus hærere, nec in ore dissolvi ait.*

Resinas omnes (autore Dioscoride) antecedit Terebinthina, proxima huic Lentiscina. Galenus Lentiscinam præfert. Quomodo hi conciliandi vide apud J. B. in hist. pl. lib. 3. cap. 20. & C. Hofmannum.

Vis autem resinæ cujusvis (Dioscoridi) molliendi, calefaciendi, discutiendi dissipandive, & expurgandi. Tussi ac tabi conveniunt in eclegmate, per se aut ex melle; quæque ex pectore educi oportet expurgant. Urinam quoq; movent, cruda concoquunt, & ventrem emolliunt: ad agglutinandos palpebrarum pilos conferunt, itémque ad lepras cum ærugine, sutorio atramento ac nitro: ad aures denique sanie manantes cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt utiles. Emplastris quoque, malagmatis ac acopis admiscentur, & per se illitæ aut impositæ laterum doloribus utiles sunt.

Galeno cum adstrictione moderata adjunctam habet amaritudinem quandam Terebinthina, per quam magis etiam quàm Mastiche digerit: Ob eam qualitatem inest & abstersio, tanta quidem ut & psoras sanet: Iisdem facultatibus & ventrem movet.

Recentioribus, purgat thoracem ab omni immunditie, item jecur, splenem, renes & vesicam. Confert veteri tussi, spirandi difficultati, sputo sanguinis purulento, vertiginosis, calculosis, & peculiariter etiam Ischiadicis, Podagricis, Chiragricis: aperit, mundat, calfacit & roborat nervos.

In specie utilissima est nephriticis & calculosis. Hinc Practici in curatione arenularum postquam mitefactum est symptoma, præcautionis ergo utuntur terebinthinâ, sed coctâ ut dicunt, ut minùs calefaciat, magis adstringat. Idem fit in ischiade, paralysi, arthritide data bis in septimana, vel illotâ, vel lotâ in aqua Cichorei. *Hofm.* Magnæ autem ipsius laudes in Podagra & omnibus articularibus malis, si accipiatur, ut docet Avicenna, quantitas nucis Avellanæ singulis matutinis à jejuno. Nec mirum quod calculo confert etiam Podagræ prodesse, cum cognati sint hi morbi, & eandem causam continentem seu materiam habent, unde non rarò in se mutuo transmutantur.

Exhiberi potest 1. Per se, placentulis quas oblatas vocant Involuta. 2. In aqueo liquore adjecto tantillo vitelli ovi, sic lacteum sci. exhibet liquorem. 3. Inspissata aliquantulum, & in pilulas redacta. Verùm ob evanescentiam spiritus præstant modi priores. *Schrod.*

N. 1. Terebinthinam veram Officinis esse ignotam: Officinalémq; esse vel resinam Lariceam, vel resinam Abiegnam è tuberculis Abietum novellarum collectam.

N. 2. Odoris vim manere etiam in urinis utentium, quæ violas quodammodo redolent. Audivi (inquit C. Hofman.) qui diceret, in doloribus partium genitalium præsentissimum esse anodynum.

Verno tempore ramulorum pullulantia tenella Terebinthi effracta flagella, ipso etiam Narbonensi aut Monspeliensi agro instar Ficulneæ arboris lac stillant, quod conchis exceptum & adservatum in limpidissimum, tenacem, resinosum laticem abit, qui dum recens est, id est, in musto (ut Plinii verbis utar) in laneam vestem fusus neq; maculam facit, neque si eluatur vestigium aut notam relinquit; senescens tempore crassescit, nec abluitur nisi ovi vitello addito. *Lob.* de Balsamo.

Terebinthina destillata, seu oleum Terebinthinæ proximum est oleo Balsami, vel parùm calidior, & confert omnibus ægritudinibus frigidis, sed præcipuè nervorum.

Oleum Terebinthinæ destillatum singulare solatium præbet in doloribus nephriticis intus sumptum: exteriùs illitum, & calida manu diu affrictum parti dolenti in nervorum contractionibus, tensionibus aut relaxationibus egregium auxilium præbet, præsertim si cum spiritu vini defæcatissimo mista & conquassata adhibeatur. Modum eliciendi hoc oleum vide apud Ebrodunensis Hist. plant. auctores lib. 3. cap. 20. vel etiam in Pharmacopœis vulgaribus.

Sunt qui Terebinthinam in Cerevisia infundunt, & simul defervere sinunt pro potu ordinario in calculo, viscerúmque obstructionibus. *Schrod.*

Dio-

Dioſcorides etiam vinum Terebinthinum parare docet è bacciferis ejus ramis tuſis & in muſto fervefactis: quod quoniam in deſuetudinem abiit, omitto.

Apud Veteres tam commendabiles erant Aſparagi Terebinthi, ut etiam in hyemem reſervarentur.

2. *Terebinthus major Piſtaciæ folio* Ad. Lob. *latifolia* Ger. Park.

Huic folia multò latiora & rotundiora quàm vulgari Terebintho, vicina Lauro & Piſtachiæ adeò ut eminus intuentem fallant. Aſt non ſolùm folia latiora & rotundiora habet quàm vulgaris Ter. ſed & fructum duplo aut triplo majorem, quicquid dicat Lobelius in *Adv.* Rarò autem cum fructu videtur quia ſylvæ Valenæ ubi oritur arbores certis annorum intervallis exſcinduntur, ità ut ad juſtam magnitudinem pervenire non poſſint, ut fructum producant. Hanc idcirco, quia ſine fructu paſſim cernitur Terebinthum Narbonenſem ſterilem vocavit *Hort. Reg. Pariſ.* uterque *D. Magnol.* Hanc C. Bauhinus cum Terebintho Indica ſequente Rauwolfii miſcet. Verùm quamvis fructus reſpondeat: folia tamen rotundiora Piſtaciæ differunt.

3. *Terebinthus Indica major fructu rotundo* J. B. *peregrina, fructu majore, Piſtaciis ſimili, eduli* C. B. *Terebinthus latifolia* Ger. Park.

Hujus nuculæ Piſtaciis bonitate non cedunt; in quibus præter ſaporem ſalſum ineſt mediocris quædam ſiccitas: Piſtaciis etiam ſatis ſimiles ſunt, ſed breviores & rotundiores, ex racemis pendent ut illa, vel potiùs ut bacca Terebinthi, pro qua etiam nonnullis habentur, potiſſimùm quia arbores ſuis maximè foliis longiuſculis Terebinthi foliis ſatis ſimiles, quâ notâ facilè quoque à Piſtacia arbore diſtinguuntur, cui folia rotundiora ſpecioſioráque, ut teſtatur Rauwolf. His inquilini perinde ut nos Avellanis veſcuntur.

Copioſè proveniunt in Agemia aut Perſia, Meſopotamia & Armenia. *Locus.*

Hanc J. Bauhinus pro Terebintho Indica Theophraſti habet; quam plerique botanici Piſtaciam eſſe volunt.

4. *Terebinthus Indica fructu parvo, ad corculum accedente* J. B. *peregrina fructu minore & cœruleo eduli* C. B.

Terebinthi Indicæ alterius nuculæ cum ſuis putaminibus magnitudine ferè ſunt Piſi, rotunditate accedunt ad corculum aut Doram, id eſt, Indicum Milium; in cæteris ſimiles præcedenti.

Ibidem ubi & præcedens naſcitur. Rauwolff. cui *Bel.* Serap. Avic. & Rhaſ. *Botin Souger* Arab.

Incolæ perinde ut nos Pineos nucleos comedunt. His Perſæ pluſquam bis mille annis ante panis uſum vitam ſuſtentârunt, & etiamnum totius Syriæ incolæ cum pane veſcuntur, & propter colorem inter viridem & cœruleum medium Arabes veteres Granum viride, Bellonio atteſtante, appellârunt. *C. B.* Alii hæc de Terebintho vulgari accipiunt.

CAP. IV.

De Lentiſco.

Lentiſcum dictam putat Ruellius quòd liquore quodam lenteſcat: Lentorem quippe foliorum attrectatu quilibet percipit, inquit Lob. in Adv. Vel fortè Lentiſcus ob virgultorum lentitudinem dicitur; ut Stapelius: vel potiùs quòd ipſa lenteſcat arbor, dum reſinam fundit, ut Voſſius. Græcis Σχῖνος, ἀπὸ τοῦ σχίζειν ſcindo, findo, quòd lignum ejus facilè finditur, quódque ejus σχίδαξι, hoc eſt, ſegmentis ſeu fragmentis è ligno ſciſſis ſolerent uti ad dentiſcalpia, ad nitelam alborémque dentium, ut etiamnum fit hodie.

Maſtiche ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι, i. e. maſtichando dicitur; nam & olim & hodie in maſticatoriis uſurpata eſt.

Certe Græci in inſula Chio eam perpetuo in ore habent, & ad multa utilem eſſe ejus aſſiduam maſticationem ſibi perſuadent.

Lentiſcus Lob. Ger. Park. J. B. *vulgaris* C. B. **The Maſtick-tree.**

J. B.
Multis fruticat Lentiſcus ſtolonibus, mediocriter craſſis, flexilibus ramis brachiatis, cinereo cortice obductis. Interdum in juſtæ magnitudinis arborem excreſcit, ut obſervavit Cluſius. *Folia* minora quàm Piſtaciorum aut Terebinthi, Glycyrrhizæ foliis paria, ſed Buxeorum ſoliditate [Nobis obſervantibus Glycyrrhizæ foliis minora erant] ex viridi nonnihil rubentia, conjugatim ſine ullo impari ad coſtam canaliculatam rubeſcentem annexa, in ſpinulam plerumque deſinentia, ínque eandem ferè partem vergentia, perpetua, jucundi cum quadam gravitate odoris, ſapore acidiuſculo & adſtringente. Iis interdum folliculi vel veſiculæ quædam adnaſcuntur, culicibus exiguis referti, haud ſecus quàm in Terebinthinis aut Ulmeis. Ad alæ imum exoriuntur *floſculi,* veluti racemuli rubentes, vel colore ex herbaceo palleſcentes, nonnihil purpuraſcentes, qui in fructus abeunt, dimidio ferè Piſis minores, in ſtylum minutum deſinentes, rotundos, rubentes & per maturitatem nigricantes, acidos, nucleum continentes parvulum, durum, nigrum, medullâ intus albâ. Fructum Cæſalpinus oleaginoſum dicit, nucleum viridem.

Locus. In Italiæ, Siciliæ & Narbonensis Galliæ saxosis collibus, orâ præsertim maritimâ, Lentiscum copiosissimam observavimus: nec minùs frequens, teste Clusio, nascitur in Lusitania, Bætica, regno Valentino, & toto illo tractu ad mare Mediterraneum obverso: ubi nunquam (quod equidem viderim) justam arboris staturam & magnitudinem assequitur; fortè quia ab hominibus cæsa aut à jumentis depasta & coercita non permittitur adolescere. Nam quando non cæditur sed negligitur (ut plerisque locis ad Anam flumen observavit Clusius) in arborem justæ magnitudinis excrescit.

In sola insula Chio, Bellonio autore, resinam fundit Mastichen dictam. Alii in Italia quoque Mastichen præbere, sed non copiosam tradunt, ut v. g. Matthiolus, (qui tamen sibi contrarius in Hist. Germ. dicit, in sola insula Chio Lentiscum Mastichen fundere) Cæsalpinus & Lacuna. Nos cùm in Italia & Gallia Narbonensi peregrinaremur nusquam Mastichen fundentem vidimus hanc arborem, neque quis fide dignus nobis unquam retulit se vidisse. Idem dicit J. Bauhinus. Argumentum tamen ab Autoritate negativum nihil concludit, ut loquuntur. Neq; enim sequitur non dari in Italia arbores Mastichen fundentes quia ego aut mille fortè alii non viderimus, & plus valet unius testimonium se vidisse affirmantis ad probandam affirmativam, quam vel mille negantium, ad negativam stabiliendam.

Verùm nonnullis Terebinthus resinam fundens ab Italica specie distincta videtur. Qui in Chio aliquandiu hæserunt Clusio retulerunt Lentisci arbusculas ab iis quæ in Italia nascuntur nonnihil differre. Et Camer. Sunt, inquit, qui velint Italicam Lentiscum à Chia in eo tantùm differre, quòd fruticosa sit illa, hæc verò arborescat, etiam sine cultu. Audivi ex quibusdam è Chio oriundis arbores, quæ Mastichen ferunt longè proceriores pulchrioresque sylvestribus esse, quæ tamen eodem loco nasci solitæ. *J. B.* verùm Bellonio potiùs, curioso observatori & veraci, fidendum, qui Lentiscos qui in Provincia & Italia proveniunt, similes dicit nascentibus in Chio; Mastichen tamen non fundere.

Tempus. Floret Lentiscus magna ex parte Aprili vel Martio. Fructus Octobri & Novembri primùm maturescit. Ter autem fructum ferre tradunt, fortè quòd tribus distinctis temporibus eundem perficiat. *Cicer.* ex *Arato.*

Jam verò semper viridis, sempérq; gravata
Lentiscus, triplici solita est grandescere fœtu:
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Ciceronem nonnulli inscitiæ accusant quod σχῖνον Lentiscum transtulerit, cum vox σχῖνος apud Theophrastum & antiquiores Græcos Scillam significet. Ciceronem quomodo defendat J. Bauhinus, aut potiùs Cherlerus, apud ipsum vide.

Vires. Lentiscus, autore Dioscoride, omnibus suis partibus, germinibus & foliis, fructu, ramorum & radicis cortice adstrictoria est. Exprimitur & succus è cortice, radice aut foliis in aqua decoctis, aut etiam è foliis viridibus tritis, qui valet ad sanguinis rejectiones, alvi profluvia & dysenteriam in potu, itémque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsius uteri, tum sedis procidentias. In summa denique Acaciæ & hypocistidis vice eo uti licet: nomas arcet, urinas ciet, dentes mobiles collutione firmat atque stabilit. Eadem ferè habent Plinius & Galenus.

Porro dentiscalpia è Lentisco parata tum priscis, tum hoc seculo, magnatibus & delicatioribus præsertim, in usu quotidiano habentur.

Cherlerus sibi aliísque studiosis saltus & colles aridos Narbonæ peragrantibus inserta in os folia non modò suaviter spirabant, sed etiam sitim arcebant & fauces humidas tuebantur.

Oleum Lentiscinum similiter atque Laurinum è maturo fructu confectum, ac priùs inspissatum, scabiem jumentorum canúmque sanat: Pessis, acopis & ad Lepras tollendas accommodatis medicamentis aptè & utiliter admiscetur & sudores quoque cohibet. Gal. in defluvio capillorum Lentiscinum oleum valdè commendat, habere namque adstrictionem, sponteque naturæ tale existere quale est ipsum Ladanum. Quare neq; expertum se, neq; mente concipere posse ullum præstantius pharmacum ad defluos capillos quam quod ex Ladano & Lentiscino oleo permixtum constat. Oleum hoc ad gingivarum inflammationem summopere commendat Actuarius, si moderatè calidum ore continetur. Ab Hispanis oleum fructuum Lentisci in maximo habetur usu.

Itali lignum Lentiscinum in diarrhœis laudant, & decoctum exinde paratum. Transudat nempe ex hoc Mastiche: unde in ejus locum decoctum Mastiches ceu stomachicum nobile in diarrhœis usurpari potest; quod etiam quorundam medicorum fuit secretum. *Etmull. prax.*

Lentisci varietas habetur in hort. Lugd. Bat. foliis minoribus & pallidioribus.

De Resina Lentiscina Mastiche *dicta.*

J. B.

Hujus grumi, quales ad nos importati in Officinis habentur Oryzæ granum æquant, longè etiam interdum majores, candidi, pellucidi, fragiles, qui statim sub dente dissiliunt, mox tamen friatura omnis denuo coit continuata masticatione, lentescitq; mollitie ceræ [sine adhæsionis ad dentes metu] quam rursus exuit simul ac aerem sensit. Prunis injecta flammam concipit, promptius tamen fumat quàm flammescit, contra ac Thus, guttásq; affatim destillat, id quod Thuri negatum, odorémq; non ingratum spirat. Sapor leviter adstringens cum calore modico.

Olim adulterabatur Thure & resina strobilina, sed odore fraus deprehenditur, aut sapore gummi dente lentescentis. Scimus (inquit J. B.) inter Mastiches glebas non raro reperiri glebulas gummi Tragacanthi & Arabici.

Præfertur pellucida, ceræ Tyrrhenicæ candore similis, densior vel plena, arida, friabilis, odorata: viridis minùs probatur.

Galenus lib. 2. ad Glauconem Ægyptiacam Mastichen commendat: hoc autem tempore scimus in sola Chio reperiri; ubi Lentisci arbores tali diligentia & curâ excoluntur, ut non minores in eam rem

rem ſumptus fiant quàm apud nos in vinetorum culturam; nec immeritò cùm potiores incolarum hujus inſulæ opes in Maſtiche conſiſtant. Niſi enim diligenti cura colerentur exiguum gummi proventum darent. Maſtiches proventus in Chio inſula tantus eſt, ut ſingulis annis Turcico imperatori pro 4000 aut 5000 ducatorum pendunt, in deductionem ejus ſummæ quam illi tributi nomine dare debent, i. e. 12000 ducatorum ſingulas centenas libras 105 ducatis æſtimant. Quicquid ejus ſupereſt ſibi reſervant. Mercatores Galli Maſtiches pretium idem perpetuo eſſe conſiderantes, exiſtimant atq; etiam referunt incolas collecta ejus certa quantitate reliquum abjicere. Sed falluntur. Nam, uti diximus, magnæ impenſæ in Lentiſci fruticibus colendis & curandis faciendæ. Quia verò Turcico Imperatori ſingulis annis pro quatuor aut plurium millium ducatorum æſtimatione pendent, ejus pretium vel augere vel imminuere non licet. *Bellonius Obſerv.*

D. Thevenot Peregrinat. part. 1. p. 95. mira nobis de Lentiſcis in Chio cultis narrat, nimirum tortuoſas eas eſſe Vitium inſtar, & humi provolvi, ſeu per terram repere. Reptantes haſce arbores menſibus Auguſto & Septembri compungunt, éq; foraminibus in cortice factis Maſtiche exſudat, & in terram defluit, ubi in fruſtula plana indureſcit; Hæc indigenæ colligunt, & in cribro ad id comparato [a ranging Sieve] agitant ut pulvis ſeparetur, qui operariorum faciei adeò pertinaciter adhæret, ut abſq; oleo elui nequeat. Viginti duo in inſulæ pagi ſunt quorum agri Lentiſcis conſiti, ut numerus arborum per omnes ſimul cultarum ſit circiter 100000. pro quibus annuatim Turcarum Imperatori pendent 300 Maſtiches ciſtas, quæ ſimul efficiunt 27000 *Oguas* ſingulis ciſtis nonaginta oguis attributis. Ogua autem unica 400 drachmas continet.

Vindemiæ (ſi ita loqui liceat) tempore omnes inſulæ aditus vigili cura cuſtodiunt & obſervant, ne quis Maſtichen ſuffuratus effugere poſſit. Quicunq; autem deprehenſus fuerit iſtius criminis reus ad triremes illico ablegatur.

Matthiolus etiam Maſtichen ex arboribus defluentem in terra circumpavita concreſcere ſcribit. Mulctantur autem inquit, ſectâ manu qui Lentiſcum Maſtichen fundentem in proprio vel alieno agro exciderint.

Maſtiche pota ſanguinis rejectioni & veteri tuſſi utiliter adhibetur. Stomacho quoque eſt utilis, ructúmq; movet: additur etiam in dentifricia & faciei illitus: quippe quæ nitorem cuti conciliet. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet. Commanducata oris halitum commendat, gingiváſque contrahit.

Oleum unguentúmve à Veteribus è Maſtiche Chia confici ſolitum eſt. Modus præparandi duplex extat alter ſimplex, alter compoſitus. Prior Maſtiches ℥iij. in olei Seſamini ſextario coquuntur in vaſe duplici, alter, Maſtiches ℥iij. Vini boni albi ℥iv. alii viij. Ol. roſ. ℔j. in vaſe duplici coquuntur ad vini conſumptionem. Cerebrum, nervos, juncturas, ventriculum, hepar corroborat, tumores duros lenit, dolores ſedat. Poſterius hodie ferè tantùm eſt in uſu, quod præſtantius eſt priore *J. B.*

Ad omnem ventriculi dolorem (ut refert Matthiolus) vomitum & nauſeam magni faciunt hoc remedium Alfarabius & Matthæus de Gradi. ℞ vitellum ovi n. j. Mellis deſpumati cochl. ij. Maſtiches gr. xv. Contrita & commiſta indantur teſtæ magni ovi Anſerini ſi haberi poſſit, & in calidis cineribus aſſentur. Ad dolores ventriculi topicum.

In pulverem redigitur Maſtiche inſpergendum linteo aut alutæ, poſt calefacta impoſita ventriculo vomitum & dolorem compeſcit. Vel ℞ panem toſtum, tere ſubtiliſſimè, cui admiſce Maſtiches ʒij. Sacculo immiſſa & calefacta ventriculo imponantur. Contra omne alvi profluvium, præcipuè verò hypercatharſin. Cingitor arctiſſimè, mox prunis injecto pulvere ex æqualibus partibus Maſtiches & Thuris ſuffitum ano excipito, extemplo ſiſtit. Egregium & probatum ad inveteratum coxendicis dolorem. ℞ Myrrhæ & Maſtiches ana part. æquales contrita coquantur in oleo Chamæmelino. Eo calido inungatur locus dolens. Emplaſtrum ad arthritidem à frigida cauſa. ℞ Maſtich. Cymini, Puleg. Salv. Bacc. Lauri ana partes æquales. Subacta cum melle calidè applicentur. Hæc è *J. B.*

Coquitur ℥ ß Maſtiches in aquæ ℔. iij vel iv. & datur pro potu ordinario in Diarrhœa. *Schrod.*

Extenſæ ſuper alutam Maſtiches frequens uſus eſt in defluxionibus ad dentes, temporibus applicitâ alutâ. Cùm enim in vaſis cutaneis ferè eat materia, ipſa quidem intercipitur, vaſa autem clauduntur. In iiſdem malis frequentatur ſuffumigium, præcipuè ſi non ſuccedat affixio, & argumentum præbeat de via intrinſeca. *Caſp. Hofman.*

Cæterum Chinenſes tam viri quàm fœminæ & pueri Maſtichen fere ſemper in ore habent, ad roborandos dentes & gingivas, necnon ad halitum oris emendandum Panibus etiam & biſcoctis immiſcere & incoquere ſolent, ad eos guſtui delicatiores reddendos.

Summâ Maſtiche in omnibus affectibus in quibus adſtrictione opus eſt, præ aliis medicamentis commendatur.

CAP. V.

Pavate Park. Acoſtæ. *Pavetta ſeu Malleamothe* H. M. *P.* 5. *T.* 10. *p.* 19. *Pavate arbor foliis Mali Aureæ* J. B. *lib.* 15. *cap.* 4. *Arbor Malabarenſium fructu Lentiſci* C. B.

H. M.

Arbuſcula humilis eſt, ſeu potiùs Frutex, trium circiter pedum, [octo aut novem Acoſtæ] altitudine, caudice tenui, albicante, cortice cincto cinereo, ramulíſq; viridibus, in orbem diffuſis ornato, [Acoſtæ non admodum ramoſo.]

Radix fibrata, albicans, ſaporis amari, odoris aromatici [Acoſtæ alba & inſipida cum nonnulla tamen amaritudine, odoris propemodum expers.]

Folia geminata parallelo ordine ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam, media costa è viridi albicante, odore gravi, sapore acido vinoso. [Acostæ folia rara, Mali aureæ foliis minoribus similia, excepta appendice quâ carent.]

Flores in umbellas expansi extremis ramulis proveniunt, odori, quatuor candidis, acuminatis, ac stellæ in modum expansis foliolis constantes: folia hæc totidem intercedunt *staminula* alba similiter expansa, medium occupante tenui longo candidóq; *stylo*. [Acostæ floris odor Periclymeni florum æmulus.]

Floribus succedunt *Baccæ* rotundæ, glabro, viridi-fusco ac nitente cortice tectæ, carnéq; intus aqueâ, viridi saporísq; subacidi refertæ; intra quam nucleus continetur rotundus, dura cartilaginosâq; pelliculâ cinctus.

Locus. Crescit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Warapouli*: semper viret, quotannis floret, ac maturos exhibet fructus.

Vires & Usus. Ex arboris radice cultrorum capulæ conficiuntur. Foliis stercorantur agri. Adhæc ex foliis in Palmæ oleo frixis linimentum fit ad tollendam impetiginem & variolas exsiccandas: Ex iisdem in aqua communi coctis fomentum paratur ad hæmorrhoidum dolores placandos.

Radix cum zinzibere & croco in pulverem redacta, & cum Oryzæ infuso exhibita, hydropem sanat, serositates superfluas per vias urinarias potenter educendo.

Acosta ad duo præcipuè hunc fruticem commendat,

1. Adversùs alvi profluvia, in quibus tamen sistendis multis aliis medicamentis imbecillior est.

2. Ad omnis generis Erysipelata curanda, præsertim è mera bile orta. Truncum aut radicem tritum Oryzæ decocto macerant, & aliquot horas quiescere sinunt ut acescat hæc aqua, Erysipelas deinde ea inungunt, bibendámq; propinant sufficiente quantitate bis in die purgato priùs ventriculo; eandem aquam præbent iis qui jecoris inflammatione laborant & febrium ardoribus: eadem addito succi foliorum Tamarindi momento vulnerum labia circumquaq; inungi solent ad inflammationem prohibendam.

CAP. VI.

Lentiscus Peruana C. B. *Lentisci Peruanæ similis Molle dicta* Park. *Molle* J. B. *Molle sive Molli Clusii & Lobelii* Ger. *Aroeira* Marcgr. *Aroeira sive Lentiscus* Pison.

J. B.

Molle arbor est procera & patula, foliis Lentisci, longioribus multo, angustioribus, acuminatis, lævibus, obliquis venulis à nervo per longum decurrente exporrectis, conjugatim ad costam latiusculam compressam alligatis, per ambitum æqualibus tantillum nonnunquam per extremum serratis. [Folia in tenella incisa sunt, in adulta nec dissecta, nec crenata, ut in Sorbo aucuparia adolescente & adulta observatur.] *Flores* peculiari ramoso surculo hærent numerosissimi perpusilli, stellati, vitigineis pares, [Marcgravius *Aroeiræ* flosculos tribuit ex albo subluteos, quinque foliolis acuminatis constantes] quos *baccæ* excipiunt Asparagi baccis ferè pares ac similes, pingues, rugosum officulum nucleatum continentes, sapore & odore baccarum Juniperi acri cum amarore aliquo. Folia trita Fœniculi odorem reddunt *Clus.*

Arbor vulnerata resinam fundit fragrantissimam instar Lentisci. Resinam hanc seu gummi describit J. Bauhinus, addítque magnam habere similitudinem cum eo quod in Officinis prostat nomine *Gummi Elemi*, nisi quòd paulò videtur candidior.

Lobelius Mollem arborem veri Balsami speciem esse vult, verùm erroneé. Odoratum illum laticem κατα χρηστικῶς meliùs dixisset Balsami similem liquorem, quàm Mollem arborem veri Balsami speciem.

Locus. Abundanter nascitur in convallibus & locis planis Peruanæ regionis, ut referunt omnes qui Occidentalium Indiarum descriptionem dederunt. Baccæ maturescunt mense Julio.

Vires. Corticis decocto crurum dolores & inflationes summa cum utilitate foventur.

Ex ramulis fiunt dentiscalpia utilissima.

Ex fructu cum aqua decocto pro coctura modo fit aut vinum seu potio admodum bona, aut acetum, aut mel.

Foliorum decoctum doloribus ex frigida causa ortis auxiliatur.

Gummi lacte dissolutum oculorum caliginem abstergere dicitur. Corvinus Romanus ejus ℥iß egregiè alvum ciere propriâ experientiâ J. Bauhino testabatur.

Pulverem corticis vulneribus inspersum ea mundare & sanare scribit Monardes. Dentes eodem fricati stabiliuntur & gingivæ abscedentes sanantur.

Folia contrita insignem & nobilissimum odorem emittunt: in eorum decocto intincti panni, & calidi vulneribus, aut pulvere corticis illius insperso impositi curationem eorum accelerant & humorum eò defluxum prohibent.

Granum maturum habet in superficie parùm admodum carnis suavis & palato gratæ, reliquum amaricat egregié. Conficiunt ex iis potionem confricando blandè inter manus in aqua calida donec dulcor omnis defricetur, cavendum enim ab amaro quod potum corrumpit. Percolant hanc aquam servántq; aliquot dies donec fæces subsideant: potus est limpidus, gratissimus atq; adeò salubris, præsertim illis qui affectibus renum aut vesicæ laborant, maximè si potio Mayzii adjiciatur. Aqua eodem pleniùs cocta evehitur in optimum mel, & Soli exposita, additis nescio quibus rebus vertitur in optimum acetum.

Tempore paroxysmi febricitanti, Empiricorum more, exhibent cum successu oculos seu gemmas arboris ex aqua nocturno rori expositos. *Piso.*

CAP.

Cap. VII.

De Visco.

Viſcum ſeu Viſcus ab Æolico βίσκος pro ἰξὸς, quod idem ſignificat. Latini Æoles ſequuntur. Unde eſt quòd ii non tantùm aſperum ſpiritum in V convertunt, quo modo ab Ἕσπερος eſt Veſper ſed & lenem, ut in Οἶνος vinum, ἔμω vomo, ἴταλος vitulus, εἴδω video, ἔαρ ἦρ ver, οἶκος vicus, ἶν ἰνὸς vena, ἶς vis, aliíſque quæ apud Caninium legi poſſunt.

Viſcus eſt planta paraſitica, ſeu Frutex arboribus aut fruticibus aliis innaſcens, baccifera, monopyrenos.

A. 1. *Viſcum* Ger. *vulgare* Park. *baccis albis* C. B. *Viſcus Quercus & aliarum arborum* J. B. **Miſſeltoe and Miſſel.** *Aureus Virgilii ramus Æneid. 6. nonnullis exiſtimatus.*

J. B.

Multis ſtolonibus fruticat, cortice tectus coloris herbacei, ac interdum flaveſcentis, minimi digiti ferè craſſitudine, nonnunquam craſſior, quos intercipiunt genicula, è quibus rami frequentes propagantur, nodoſi & ipſi, ſimilemq; ſibi ſobolem procreantes ramulorum. *Folia* bina oppoſita, Portulacæ foliorum formâ, oblonga, per extremum rotunda ferè, coloris herbidi, craſſa, nervis rectis Plantaginis pentaneuræ modo ſecundùm longitudinem donata, ſaporis ſubdulcis & ſubacris. *Flores* tum ad genicula, tum extremis ramis hærent parvi, lutei, quadripartiti, qui in *baccas* abeunt confertim coacervatas, uvæ criſpæ ſuppares, [imò multò minores] eodémque modo ſtriatas, albicantes, pellucido, lento ac tenaci liquore plenas, odore quodam grato, vinoſo; ſapore jucundo, quibus immerſa ſunt grana, non tamen nigra, ut vult J. Bauhinus, ſed potiùs argentea, ſingulis ſingula, lata, compreſſa, cordis effigie.

Viſcum multis arboribus innaſcitur. Vidimus in Acere minore & Fraxino in vivario ferarum (Parcum vocant) *D. Franciſci Willughby* Middletoni in agro Warwicenſi, in Corylo, prope Brantriam in Eſſexia, in Tilia, Ulmo, Salice, in Sorbo Aucuparia, & Rhamno cathartico. Malis & Pyris necnon Oxyacanthæ frequenter, aliis arboribus rariùs innaſcitur. Apud nos rariſſimè invenitur in Quercu. At Quercus latifolia, teſte Cluſio, per multas Pannoniæ ſylvas Viſci feraciſſima eſt. Et Bellonius inter montem Athon & urbem *Ceres* & *Tricala* nullam eſſe Quercum ſcribit, in qua non proveniat viſcum, omnino diverſum ab eo quod naſcitur in Pyris, Pomis & aliis arboribus, at non indicat in quo differentia conſiſtat. Multas alias arborum ſpecies enumerat J. Bauhinus in quibus viſcum naſci à ſe & aliis obſervatum. *Locus.*

Viſcum Amygdalæ innaſci (inquit Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obſ. 67.) nemo hactenus opinor animadvertit; id tamen frequens eſt in Provincia Gallicana, præcipuè ad urbem Ciſteronem, & in montanis, ubi ad vias publicas in Buxis & Amygdalis Viſcum altè progerminat & copioſé. At J. Bauhinus in Amygdalo ſemel obſervaſſe ſe ſcribit.

Theophraſtus & Plinius Hyphear & Stelin à Viſco ſpecie diſtingui ſtatuere videntur: Verùm erroneé. Si enim res diſtinctæ ſunt, cur à tot ſeculis, à tot poſt Theophraſtum autoribus, non ab aliquo declaratæ? mirum tandiu curioſos Botanicorum oculos latuiſſe & diligentiſſima ſcrutinia eluſiſſe. At neque diſtinctionem illam Viſci probamus quæ deſumitur à differentia arborum quibus innaſcitur, ut ſpecie diſtincti ſint qui arboribus ſpecie differentibus accreſcunt. Quódque Theophraſtus prodidit perpetuam frondem agere in arboribus ἀειφύλλοις naſcentem, adnatum verò arboribus quæ amittunt folia, in iis quoq; ſentire diſpendium, experientiæ repugnat, ſiquidem quod Pyro, Pomo, Amygdalæ, aliíſque multis quæ folio deciduo ſunt, innaſcitur, perpetua fronde viret, nec unquam folia amittit. Matthiolus Quercui, Robori & Caſtaneæ innaſcenti appetente hyeme omnia folia decidere affirmat, penes quem fides eſto. Nobis certe in nulla hactenus arbore obſervatus foliis omnino ulla anni parte viduus. Quinetiam diſtinctio Viſci pro baccarum numero in ſimplex & polycoccon nobis minùs arridet. Nam & nos cum J. Bauhino in eadem arbore aliquando binis vel ternis, aliquando pluribus baccis racematim coaggeſtis Viſcum obſervavimus.

An hujus fruticis ſemen (perfectum cùm ſit & maturum) ſui generis plantam aliquando producat necne controvertitur. Affirmativam partem tuentur Ariſtoteles, Plinius, & univerſus Antiquorum cœtus; Viſcum nempe ex ipſius baccarum ſemine, per alvos turdorum, Palumborum cæterarúmque id genus avium, poſtquam acinorum pulpam concoxere, reddito naſci. Hæc eſt natura (inquit Plinius) ut niſi maturatum in ventre avium non proveniat. His ſe opponunt, & pro negativa depugnant Jul. Scaliger eúmque ſecutus J. Bauhinus & plerique recentiores multis argumentis, quorum tamen nonnullis facilè reſpondetur. Difficilior eſt reſponſio ad argumentum quod deſumitur à ſitu Viſci in ramis. Quomodo enim ſemen Viſci conſiſtere potuit in ramis tenuibus, erectis in quibus aves vix poſſunt conſiſtere, iiſque ventis agitatis, & crebris imbribus complutis? quomodo in prona ſeu terram ſpectante ramorum parte? Cui tamen non ſine aliqua probabilitatis ſpecie reſponderi poteſt, excrementa avium viſco paſtarum de ejus natura participare, & proinde ſemina iis delibuta ramis agglutinare poſſe adeò firmiter, ut non facile ventorum impetu aliave tempeſtatum vi dejiciantur. Nos ſanè non libenter, ſpontaneam aut æquivocam generationem admittimus: cúmque, ut rectè Theophraſtus, omne ſemen ſit propter generationem, abſurdum nobis videtur, nec veriſimile naturam ſemen aliquod perfectum magnâ etiam copiâ creâſſe tota ſpecie ad generationem inutile & infœcundum.

Viſcum Veris initio floret: Baccæ tamen per totam hyemem in frutice durant. In quacunque autem arbore naſcitur noxam ei affert, ut etiam interimere poſſit teſte Theophraſto. *Tempus.*

Viſcum

Vires & Usus. Viſcum ad aucupia ex hujus fruticis baccis tum olim tum etiam nunc dierum aliquibus in locis parabatur. Baccas in aqua decoquunt donec diſrumpantur, poſtea contundunt & tandiu lavant in aqua quouſque furfuracea excrementa eximant. Paratur optimum ex Caſtaneæ Viſco. Quod apud nos in uſu eſt Viſcum è cortice Agrifolii fit. In Damaſco è Myxis ſive Sebeſten paratur, quod Venetias indè tranſvehitur.

Viſcum ſeu gluten ad aucupia paratum multi apud Veteres in medicina usûs erat. Vim habet emolliendi & diſcutiendi tumores, parotides & abſceſſus reſinæ paríque ceræ admixtum: Epinyctidas quoque in ſplenio ſanat. [Strumas ſiccat, comitialibus medetur. *Plin.*] reliqua vide apud Dioſcoridem, Plinium & Galenum.

Ligni uſus præcip. ac ſpecific. in Epilepſia. Præſcribitur etiam contra Apoplexiam & Vertiginem, tum intus epotum, tum verò collo appenſum: Quibus in morbis multum præſtare tum veterum tum recentiorum medicorum unanimis eſt ſententia. Scimus quoſdam (inquit J. B.) Viſci ligno in vino macerato non inutiliter uſos contra Vertiginem. Pulvis Viſci (maximè Quercini) non Epilepſiæ tantùm medetur ſed & menſes movet. Arcanum etiam eſt contra Pleuritidem ſemel atque iterum & tertiò in aqua Cardui & Papav. exhibitus. *D. Bowle.*

J. Bauhinus contuſum & aquis convenientibus maceratum adverſus vermes inteſtinorum, in pueris aliquos ſuaſu ſuo uſos ſcribit.

Viſci Oxyacantho innaſcentis pulvis vino albo aut Hiſpanico infuſus, & duabus ante paroxyſmum horis exhibitus, doſi ſubinde repetita ſi opus fuerit, febrem quartanam non rarò fugat & perfectè ſanat.

Commanducatæ fruticis frondes & depaſtæ à jumentis & vaccis à ruſticis noſtris ad ſecundas remorantes ejiciendas utiles cenſentur.

Quòd Viſcus Quercinus præ aliis in honore & pretio ſit, Druidûm ſuperſtitioni tribuendum autumo, qui Viſco & arbore in qua naſcebatur, (ſi modò ea Quercus fuerit) nihil habuere ſacratius. *Plin. lib.*16. *cap.*44. Aiunt & Druidas ſolitos fuiſſe per adoleſcentes ſuos viſcum ſuum anni principio mittere, quo viſo clamarent omnes Annum eſſe novum: atque hinc manâſſe quòd juvenes hodiéque anni principio oſtiatim diſcurrentes, ſtipémque carmine poſcentes appellent id *aguilaneuf* quaſi *A gui l'an neuf*, i. e. Ad Viſcum annus novus. *Voſſ. Etymolog.* Fœcunditatem eo poto dari cuicunq, animali ſterili arbitrabantur Druidæ, contráq, venena omnia eſſe remedium. *Plin.* apud quem plura vide.

Eſt Viſcum Corylinum in Epilepſiis & aliis capitis affectibus longè efficacius Quercino: Sed non naſcitur in Corylo niſi poſt centeſimum annum ex opinione Henrici ab Heers. *Joh. Helf. Juncken* in Chym. experimental. curioſa. p. 618. *Utrovis utaris perinde eſſe puto.*

2. *Viſcum baccis rubris* C. B.

Cluſius non procul Hiſpali in Hiſpania Viſcum copioſè in oleis naſcens obſervabat. Habuit verò id baccas non albas, quales in aliis arboribus natæ, ſed ex rubro purpuraſcentes. Bellonius quoque Obſervat. cap. 83. ſimile viſcum in oleis Hieroſolymitano agro creſcere ſcribit.

An hoc à vulgari baccis albis ſpecie differat nobis non conſtat.

3. *Viſcum Indicum* Ger. J. B. Park. *latifolium ſenis circulis utrinque inſculptis* C. B.

Ex Indicis plagis accepimus, (inquit Lob.) hanc nuſpiam niſi in ramis & truncis arborum enaſci ſolitam, ritu Viſci, quod quia multùm adumbrat, *Indicum Viſcum* vocavimus: Seſſili, ſed tranſverſim excurrente eſt radicis ceſpite, gramineis genicellis, & Polypodii quadantenus ſed albicantibus: *Culmis* item ex pallido virentibus, à medio ſummo tenus craſſioribus, fungoſis, ſtriatis, ſeſquipedem longis; in quibus *folia* ſemper virentia, Viſci effigie, ſed duplo majora, fungoſiora, & ſecundùm nervum medium folium intercurrentem circulis utrinque ſenis, non parùm admirationis moventibus, veluti ſcalpro inſculpta.

Plantis Capillaribus potiùs affinis videtur quam Viſco, tum ex radicibus, tum ex circulis foliis inſculptis.

4. *Viſcum Indicum aliud* J. B. *Viſcum Peruvianum* Ger. Park. *Viſci modo arboribus Indicis adnaſcens* C. B.

Ad. Lob.

Eidem cœlo & natalibus ramorum arborum Indicarum debemus hanc; cæſpite latiore ſeſſilis caudicibus incumbit, fibrillis Cepaceis radicata, unde proximè ſurgunt folia invicem convoluta, tunicea, inferiùs ferè palmum lata, numeroſa, quadantenus Aloes aut Scyllæ, & ſupernè in ligulas prætenues mucronatas deſinentia, purpureum, ſtriatum, concavum, alis donatum ſcapum Haſtulæ Regiæ aut Aloes, duorum aut trium cubitorum ambientia, quæ multis glumoſis ſiliquulis ſpicantur, Avenæ ſitu, magnitudine verò & ſericeo tomento candido Apocynum & Aſclepiadem repræſentant, & ſemine, ſed Conyzæ exili; guſtu ſalſo, ingrato, nitroſo, fortè quia in aura marina adolevit, ut Aloes illic in ſabuletis.

Planta eſt Graminifolia, à Viſco diverſiſſima.

5. *Viſcum Oxycedri* J. B. Cluſ.

In Hiſpania (inquit Cluſ.) in Oxycedri ramis menſe Octobri obſervabam plantulam digiti longitudine, ramoſam, geniculatam, viridem, interdum flaveſcentem, ramulis Myricæ recenter enatis, ſive *Salicorniæ* nonnullis dictæ, ſed paulò minoribus, conſtantem, quorum extremis interdum veluti fructus

fructus inhæret Musci qui in arboribus aut saxis nascitur fructui persimilis. Acido autem & perquam adstringenti gustu tota plantula hæc est, Oxycedro velut Viscum in aliis arboribus innascens.

6. *Sedum arborescens* Bontii. *Frutex parasiticus baccifer Sempervivi æmulus flore odoratissimo.*

Bont.

Arboribus Mangiferis & Quercûs cuidam speciei, quam Indi *Kiati* vocant, Visci instar, accrescit. *Foliis* est oblongis Persicariæ, sed crassioribus longè & succulentioribus, qualia sunt Sempervivi majoris. *Radices* edit mirabiles, teretes, ex quibus fibras demittit, quæ vel lapidem, vel arborem apprehendunt, & sine limo vel terra sic affixa crescunt magnitudine glandium, formâ & figurâ tali quale est manubrium hastæ vel lanceæ quibus Persæ & Turcæ equites etiamnum utuntur. *Florem* profert parvum, Anagallidis flori similem, sed album, & tam aromatici odoris, Citri æmuli, ut me in vita nil quicquam odoratius percepisse sciam. Unde etiam apud Malaios nil ad cerebri & nervorum præternaturales affectus æquè conducere fertur. Hinc quoque in spasmo & cholera conserva ex floribus & foliis hujus plantæ singulare est remedium. Comperi quoque egregios ejus effectus in dysenteria: habent enim folia qualitatem astringentem, & saporem planè talem qualis est in Acetosa patria, sed palato longè gratiorem. Flores quoque conditi non minùs cordiales sunt quàm Buglossæ aut Boraginis. Fructus medium digitum longi, sapore mucilaginoso & fatuo, & per medium transversim dissecti semen ostendunt paulo majus quàm Milii, itidem mucilaginosum, quod decussatim situm est, ut fermè arcem repræsentet, quatuor suis vallis & propugnaculis exornatum. Conducere dicitur ad venenata vulnera, unde & ad ictus venenatorum animalium utilem esse conjicere licet. *Vires.*

Cap. VIII.

De Phillyrea.

PHillyream Dioscoridis multi cum Philyra Theophrasti confundunt: alii & rectiùs (ut existimo) eas distinguunt, *Macaleb* autem Arabum Phillyream esse Dioscoridis J. Bauhinus probat. An verò *Mahaleb* seu Phillyrea ea ipsa arbor sit quæ hoc nomine nunc vulgo innotescit non ità manifestum est. Rauwolfius scribit se vidisse Halepi apud aromatarios parva semina alba, Machaleb, quæ duro cortice continentur, longiuscula, acuminata, obducta tenui tunicâ, Pistachiorum modo, quibus utuntur ad odoratum saponem. Et Monachi qui in Mesuem commentati sunt scribunt *Mahaleb* esse arbusculam in Syria notissimam, spinosam, foliis Olivæ similibus: ferre grana quasi racematim in ramis, ut Lentiscus; paulò crassiora tamen, è quibus Syri oleum exprimunt valdè odoratum, ex quo conficiunt sapones, olfactu suaves aliáque plura. *Hæc omnia quomodo convenire possint Phillyreæ vulgari non video.*

1. *Phillyrea angustifolia* J. B. Ger. Lob. *angustifolia prima* C. B. Park. *i. e.* 4. *Clusii. item angustifolia secunda* eorundem, *i. e.* 5. *Clusii.* **Narrow-leaved Mock-privet.**

Clus. J. B.

Humanam altitudinem æquat aut etiam superat, ramos tamen minores & frequentiores habet quàm Phillyrea latifolia serrata aut lævis, nigriore cortice tectos [cortice cinereo, materie alba] *Folia* ex adverso respondentia, Oleastri, angustiora, viridiora, amaritudinis non expertia. *Flores* ad foliorum exortum multi utrinq; ramulos coronant, Oleæ similes, ex herbaceo albi: quibus succedunt *baccæ*, Myrtinarum magnitudine, rotundæ per maturitatem nigræ [cœruleæ vel potiùs violaceæ] brevissimis pedicellis racematim ramulis adhærescentes, dulces cum aliquo amarore: in quarum unaquaque officulum parvum, durum.

In Etruria copiosè provenit, necnon circa Monspelium, in locis *Garrigues* dictis. Magnitudine insigniter variat, unde Phillyream quartam & quintam *Clus.* specie à se mutuo distinctas non arbitramur. *D. Magnol* etiam suspicatur Phillyr. quintam *Clus.* nihil aliud esse quàm varietatem quartæ. *Locus.*

2. *Phillyrea latiuscula folio* C. B. *latiore folio* Ger. *latifolia, foliis ferè non serratis* Park. *folio Ligustri* C. B.

Clus.

Minor est utplurimum Phillyrea folia Ilicis, duorum tamen hominum altitudinem æquantem se vidisse scribit Clus. Ejus rami (inquit) exalbido cortice teguntur, aliquantulum rugoso. *Folia* habet eâ quæ folio est Alaterni aut Ilicis angustiora, nullis crenis serrata, ejusdem ut in præcedente coloris, adstringentis gustûs. *Flores* Oleæ similes, pusillos, ex herbaceo candicantes, confertim inter foliorum exortus nascentes: *fructum* deinde rotundum, superiori similem.

Desertis Bæticæ locis nascitur, imò circa Monspelium frequens est. Rectè Lugdunensis in Gramuntio luco, ac in ejus tractus saxosi glareosíque rupibus crescere notat. *Locus.*

Hoc genus foliorum figurâ, colore, magnitudine mirè ludit, unde Phillyream arborem Lobelio *J. B.* i. e. latifolium lævem *C. B.* ab his non distinguo: quanquam in eam magnitudinem excrescere non observaverim.

3. *Phillyrea*

3. *Phillyrea latifolia spinosa, seu* 1. *Clusii* C. B. *item folio leviter serrato, seu* 2. *Clusii* ejusdem. *Phill. latifolia aculeata* Park. *item folio lato serrato* ejusdem. *Phill. folio Alaterni* J. B. *item folio Ilicis* ejusdem. *Nam has duas specie differre non puto.*

Clus.

Prima varietas altiùs assurgit quàm Ilex coccigera, *ramósque* habet pollicaris, vel etiam amplioris crassitudinis, cortice viridi sed candicantibus maculis asperso tectos: *Folia* Ilicis coccigeræ majora, viridiora, crassiora, in ambitu nonnihil spinosa, adstringentis quidem gustûs sed non ingrati. Hujus *flos* Clusio non conspectus, sed *fructus* Lentiscino æqualis, è foliorum alis dependens, maturitate niger, officulum continens.

Locus. Frequens est in Lusitaniæ incultis circa Eboram.

Varietas. Secunda varietas præcedentem magnitudine superat, multis ramis, candicante cortice obtectis prædita: *foliis* Alaterno priori pæne similibus, firmioribus tamen & minùs nigricantibus, saporis quidem aliquantulum acris, sed in quo amaritudo sentiatur. Neque istius *florem* conspexit Clusius, ipsum autem *fructum* racematim inter folia propendentem, magnitudine granorum Piperis aut fructûs Myrti, rotundum nigrum, calidi gustûs, osseum & durum nucleum, candido & fragili cortice obductum continentem.

Locus. Variis Lusitaniæ locis in sepibus crescit: nobis observantibus in Etruria copiosissimè locis asperis & saxosis: item circa Monspelium in præruptis clivis non longe à specu Frontignana, ad montem Lupi & alibi.

Foliis magna varietate ludit, ut à multis in diversas species distracta sit.

Vires. Phillyreæ folia, tradente Dioscoride, proinde ac Oleastri adstringunt, proinde ad ea prosunt quæ astrictionem desiderant, maximéque ad oris ulcera commanducata, tum etiam si decocto ea colluantur. Quin & potum decoctum urinas menséque ciet. Quæ Arabes habent de viribus Mahaleb, (quam Phillyreæ Dioscor. eandem esse ex sententia J. Bauhini superiùs dictum) vide apud *J. B.* Apud Recentiores nullum habet Phillyrea in medicina usum: ob perpetuæ frondis honorem expetitur ad sepes tonsiles in hortis, viridariis & ambulacris.

CAP. IX.

A. 1. *Sambucus aquatilis sive palustris* Ger. *palustris sive aquatica* Park. *aquatica* J. B. *aquatica flore simplici* C. B. Water Elder.

J. B.

Aquarum amasia hæc Sambuci species, indéque cognominata, arbuscula est quinque aut sex cubitorum altitudine, caudice crassitudine sua manum complente; ligno tenero, candido, fragili, fungosâ intus medullâ, polito cortice cinereo obtecto, geniculatis ramis gemellis, ordine utrinque uno brachiato: ex quorum geniculis *folia* exeunt lata, angulosa, rugosa, Aceris minoris, vel Sorbi torminalis foliorum æmula. *Flores* nonnihil odorati, in umbella candidi, tam lati aliquando, ut pollicis unguem æquent, quinquepartiti, sed circa umbilicum continui: maximè verò qui extimi in ambitu sunt expanduntur, mediis intra umbellam exiguis conclusis, seriúsque se expandentibus, flavescentibus. Acini rubri seu sanguinei, magnitudine baccarum spini albi *semen* continent planum, latum, rubrum, cordis effigie. Hæ baccæ, autore Trago, ingrati planè sunt saporis, ità ut degustanti nauseam & fastidia continua pariant.

Locus. Ad aquas & fluviorum ripas, inter alnos in Germaniæ, Galliæ, Angliæ, Italiæ pratensibus udis, convalliúmque marginibus visitur. Umbellæ cum floribus Maio lætæ conspiciuntur: Autumno baccæ perficiuntur, nihilominus integra hyeme durantes, quo tempore tum reliquæ, tum potissimùm Bonosæ aves, summopere eas expetunt, ut non raro etiam illis inescatæ capiantur, notante Trago, cujus judicio in eclegmate exhiberi possent ad vomitiones ciendas. Hujus baccæ ad ℥ ij. in jure pingui alterato comâ Absinthii serositates per vomitum benignè evacuant. *Prævot. Medic. Pauperum.*

2. *Sambucus rosea* Ger. J. B. Park. *aquatica flore globoso pleno* C. B. The Gelderland Rose.

J. B.

Amabili florum candidorum, magnorum, quinquepartitorum, unáque se expandentium, glomeratorum pilæ niveæ (unde nomen apud vulgus Germanicum invenit) instar, spectaculo hortos decorat frugiperda ista aquatica Sambucus. Floribus parvis destituitur, cætera præcedenti similis, nisi quod flores propemodum odore destituti videantur.

Colore floris purpureo interdum sed rariùs reperitur, quæ Sambucus rosea flore purpureo *Ger.*

Tota hortensis creditur hæc (inquit Dod.) & culturæ mangonio talis facta: quod & nobis videtur. Cùm enim fructum proferre à nemine hactenus observata fuerit, non speciem à præcedente distinctam, sed ejus tantùm varietatem natura ludente effectam verisimile est.

Ob florum in corymbos conglobatorum elegantiam in hortis colitur.

CAP.

Cap. X.

A. *Laureola* Ger. Park. *Laureola semper virens flore luteolo* J. B. *semper virens flore viridi, quibusdam Laureola mas* C. B. Dwarf-Laurel; Spurge-Laurel.

J. B.

AD cubitos duos & altiùs grandeſcit ſtipite lento, aliquando ſimplici, aliquando in ramos aliquot diviſo, quem ſubcinereus ſeu albicans tegit cortex, & fractu contumax, & flexuoſus, *foliis* fere nudum, quæ circa faſtigium potiſſimùm gerit, eáque ſatis frequentia, adeò ut in orbem umbellæ inſtar diradiari videantur. Laureorum æmula, nec per hyemis aſperitates caduca, ex anguſtiore principio ceu cervice ſenſim dilatata, craſſa, glabra, nigricantia, ſplendentia. E foliorum ſinubus egrediuntur pediculi unciales, craſſiuſculi, foliolis aliquot concavis velut totidem ſquamis veſtiti, in faſtigio *floſculos* plures geſtantes confertos velut in umbella, ex herbaceo luteolos, è tubo oblongo in quatuor lacinias acuminatas, foliorum æmulas expanſa, fructuum rudimenta intimo receſſu complectentes, quæ in baccas excreſcunt Juniperinis pares, nonnihil oblongas, primùm virides, per maturitatem nigras, nucleo intus duro, Cannabis ſemine paulò longiore, medulla interiore candida. *Radix* ſubeſt in aliquot partes diviſa, longa, craſſa, lenta, quæ difficulter evelli poteſt. Toti plantæ ſapor fervidus.

In ſylvis & ſepibus, præſertim umbroſis, ſatis frequens eſt. Februario & Martii initio floret. Fructus Æſtatis fine & adventante Autumno maturitatem conſequuntur & nigri fiunt. *Locus & Tempus.*

Daphnoidis Dioſc. & Plin. vires huic conveniunt, ſiquidem folia guſtatu os faucéſque vellicant & inflammant. Eadem ſeu arida, ſeu etiam recentia potu pituitoſa per alvum dejiciunt; vomitus quoque ac menſes cient: quin & commanducata pituitam è capite extrahunt, & menſes movent. Cæterùm quindenæ ipſius baccæ [quinæ denæve Plinio] purgationis causâ ſumuntur. *Vires.*

Folia commanducata os & fauces (ut diximus) inflammant: intus ſumpta ventriculum admodum ſubvertunt, vomitum cient, partes internas lædunt & adurunt: Empirici nonnulli tum folia tum baccas exhibent hydropicis ad humores ſeroſos evacuandos. Cæterùm, inquit J. Bauhinus, non temerè hanc plantam aut aliquam ejus partem præſcripſerimus ob inſignem acrimoniam, *quæ tamen in aceto macerando corrigi poteſt.*

Pulvis hujus in aceto maceratæ, exſiccatæ & comminutæ cancris inſperſus prodeſt. Frigida & repellentia conveniunt in Cancro occulto, in ulcerato non item. *D. Bowle.*

Cap. XI.

De Chamælæa & Thymelæa.

CHamælæam & Thymelæam eodem capite comprehendo, quia & flore & fructu & facultate conveniunt.

Ratio nominis Chamælæa manifeſta eſt. Thymelæam dictam volunt quaſi Tithymælæam, quòd Oleæ ferat folia, & Tithymali inſtar alvum ſolvat: certe tum foliis tum qualitate Tithymalum refert.

Hujus generis notæ Characteriſticæ ſunt flores monopetali in quatuor lacinias acuminatas expanſi, baccæ monopyreni, vis acris & cathartica.

Huc etiam referri potuit imò debuit Laureola.

1. *Chamælæa Germanica ſive Mezereon* Ger. *Germanica, ſive Meſereon vulgò* Park. *Laureola folio deciduo, flore purpureo, Officinis Laureola fœmina* C. B. *Laur. fol. decid. ſive Mezereon Germanicum* J. B. Mezereon.

Frutex eſt ad trium cubitorum interdum altitudinem excreſcens, *radice* in aliquot partes diviſa, minimi digiti craſſitudine, vel etiam craſſiores, longâ, altéque ſe demittente, alba; ex qua aſſurgunt *virgulæ* plerunque ſingulares, lentæ, teretes, tenues, obſequioſæ, cortice duplici tectæ, exteriore cinereo, tenui, fragili, interiore exteriùs virente, interiùs albicante, valdè lentæ & fractu contumaces, lanuginem quandam bombycinam dum divelluntur oſtendentes, cui ſubeſt lignum candidum, ſolidum, medullâ paucâ præditum. *Flores* ad ramulorum latera ſine pediculo, nunc ſingulares, nunc plures ſimul juncti ex nodulo ante folia prodeunt, palliduli, ex rubello purpuraſcentes, colore ad flores Perſicæ accedentes, oblongi, in quatuor foliola mucronata, reflexa diviſi, odore ſuavi, in medio *ſtaminula* aliquot crocea. *Folia* ex tuberculis plerunque plura ſimul, colore herbaceo, Laureolæ folio perpetuo accedentia, molliora, nec ut illa ſplendicantia. *Baccæ* cum maturitate rubentes, quæ reſiccatæ nigricant, quarum interior nucleus Cannabis ſemini ſimilis, medulla candida. Tota planta, ut odore gravi eſt exceptis floribus, ità ſapore acerrimo & urentiſſimo.

Amat loca ſylvatica & montana. In Germania & montibus circa Genevam & alibi obſervavimus. Flores (ut in deſcriptione dictum) folia antevertunt, & Martio menſe exeunt. Baccæ in virgis diu durant. In Anglia non habetur ſpontanea; ſed ob florum præcocium aſpectum pulchrum & ſuavem odorem noſtratibus in pretio eſt, inque hortis & viridariis magno ſtudio paſſim colitur. Variat floris colore pallidiùs rubente, & albo. Hujus baccæ Officin. Coccignidii ſc. grana Cnidia vocantur. *Schrod. Cord.* *Locus.*

Vires. Mezerei vis est ignea, acerrima, exulcerans & mordens; commanducatum fauces & œsophagum adurit, diu multúmque vexante impressione, Lobelio & experientia testibus. Febres accendit, cordis præcipuarúmque partium vires exsolvit, validissimè bilem biliosásque serositates purgans. Corrigitur macerando hor. 24. in aceto (ut Elleborus ac Elusa) succo mali Punici aut Cydonii, Portulacæ, mucilagine sem. Psyllii. Alii corrigunt infundendo in vino & iterum exsiccando: Alii triduanam macerationem in aceto requirunt, singulis diebus novum affundendo, & tandem aquâ bene eluendo.

Verùm Folia, cortex, baccæ quomodocunq; præparatæ & correctæ ob malignitatem rarissime in usum veniunt, nec nisi in tutiorum medicamentorum inopia & casu aliquo desperato exhibenda sunt, idque magna consideratione.

2. *Chamælæa Sabaudica folio utrinque incano, flore albo.*

Ad pedalem & sesquipedalem altitudinem assurgit, virgis in plures ramulos tortuosos & ad genicula seu divaricationes reflexos divisis & subdivisis. *Lignum* ejus supra modum fragile est, *cortex* cinereus. *Folia* Mezerei Germanici, sed multò minora acuminata, utrinq; hirsuta, glauca summos ramulos occupant: in quorum etiam extremis *Flores* existunt quatuor aut quinque aut plures simul conferti, pediculis nullis, nullo calyce excepti, è tubo longiusculo in quatuor foliola acuminata, alba expansi, staminula crocea intùs continentes. Floribus succedunt *baccæ* longiusculæ, quarum rudimenta tantùm vidimus; nam planta Maii initio cùm eam invenimus in flore tantùm erat.

Locus. In sylvosis ad latera montis Salevæ prope Genevam. Folia sicca degustata etiam post vicennium, fervorem & acrimoniam manifestam prodebant.

3. *Thymelæa* Ger. Park. *foliis Lini* C. B. *Monspeliaca* J. B.

Clus.

Frutex est pollicaris interdum crassitudinis, cubitalis verò altitudinis aut amplior, & in multas virgas divisus, cubitales, tenues, pulchras, rectas, quæ sepiunt perpetuò virentia *folia*, Lini ferè, sed majora, latiora, non obtusa cuspide ut Chamælæa, neq; adeò fragilia, sed mucronata, lenta, & gummosum quiddam si dentibus atterantur præbentia. *Flores* fert in extremis virgis copiosos, tetrapetalos, Oleæ ferè similes, candidos, racematim ferè propendentes; deinde *fructum* baccarum Myrti interdum magnitudine, paulò longiorem, initio viridem, postea Coralli modo rubrum, carne succi plena Cerasorum instar; sub quo latet unicum *semen*, nigra fragilíque pellicula obductum, & fervidi saporis medullam obvolvens. *Radix* lignosa est & dura, in tenellis plantis Raphani modo efformata, crasso cortice tecta, sed quemadmodum tota planta lento & admodum tenaci.

Locus. In Italia & Gallia Narbonensi agris depressioribus inter alios frutices passim provenit. Clusius per totam Hispaniam locis asperis nasci tradit.

Hujus fructum coccum seu Granum Cnidium Antiquorum Botanici peritiores existimant. Officinis Mezerei Germanici baccæ pro cocco Gnidiæ habentur. Cocco Gnidiæ vis ardens & fauces adurens: unde miramur Perdices & aviculas Thymelææ baccis avidissime vesci. Ast grana non sunt baccæ integræ rubræ (quæ fortè esculentæ sunt) sed semina quæ baccis celantur. Rustici Hispaniarum singulis annis propè infinitas aviculas hoc semine curvatis virgis & quibusdam lineis dispositis venantur, testibus Amato & Clusio.

Cavendum monet Camer. nè quis radice vescatur, quia paucis horis perimit.

4. *Thymelæa foliis Polygalæ glabris* C. B. *Sanamunda glabra* J. B. *Sanamunda Monspeliaca glabra* Park.

J. B.

Lentis & obsequiosis est ramis, cortice tectis flavescente, in fila Mezerei Germanici in morem ductili, per quos agminatim conscendunt *folia* crebra, Myrteis similia, unciali plus minùs longitudine, vix semunciam lata, in acumen desinentia, glabra: è quorum sinu per integrum ferè ramum *flores* oblongi, parvi, ex luteo herbacei, quatuor foliolis decussatis constantes. Succedit granum rotundum, singulare.

Locus. In maritimo tractu Narbonensi propè *Agdes* oppidum collegit J. Bauhinus.

Vires. Mycono autore vis purgandi ei vehemens, & quàm in Chamælæa valentior: nam ℥ ß. pondere potentissimè alvum movet ac aquas evacuat, non sine torminibus & magno cruciatu.

5. *Thymelæa foliis candicantibus, Serici instar mollibus* C. B. *Tarton raire Gallo-provinciæ* Lob. Ger. *Massiliensium* Park. *Massilien. Sanamunda* 1. *Clusii* J. B.

J. B.

Frutex est cubitalis, valdè ramosus, radice nitens altè actâ, crassâ, quem cortex tegit mirè obsequiosus & lentus, in minima stamina non sine floccis quos lanam dicas carptam, ductilis, quali etiam cortice vestiuntur rami, sed superstrato denso tomento albido, & quasi argenteo. *Folia* Myrti Tarentinæ magnitudine, nisi quòd per extremum sint paulò latiora, in acumen tamen obtusius desinentia undique lanuginosa & tactu mollia, albida vel argentea, lucida; inter quæ *flores* exeunt, Oleæ similes, *Clus.* oblongi, in quatuor foliola per extremum divisi, colore luteo. Fructus [quemadmodum ex relatu accepit Clus.] Thymelææ ferè, sed nigricante colore.

Idem Clusius folia carnosa esse dicit, aliquantulum hirsuta, gummosa, si mordeantur amara initio, deinde acria & adurentia; ramos cortice exteriore nigrescente, obduci, alio interiore lento; quæ notæ non bene conveniunt plantæ à nobis observatæ in rupibus maritimis non longè à Salerno in Italia: unde non mirum Lobelium separare *Tarton raire* Gallo-provinciæ à Sanamunda 1. *Clus.*

Locus & Tempus. Circa Massiliam locis ad mare devexis, præsertímq; collem *Mont rond* vocatum, squalidum, aridum, glareosum plurima fruticat. Frequens quoq; est (inquit Clusius) regnis Granatensi & Valentino, in apricis & Sole illustratis locis. Verno tempore, hoc est, Martio & Aprili floret; Æstate semen perficit.

Folia sunt adurentia, uti dictum: ob purgandi facultatem rusticis Hispanis magno in usu. Sed effrænis & exuperans ejus purgandi vis, (inquit Lob.) non rarò dysenterias fluxúsque immoderatos accersit: ideóque non nisi robustis & cum cautione exhibenda. *Vires.*

6. *Thymelæa foliis Kali lanuginosis salsis* C. B. *Sanamunda* 2. *Clusii* J. B. *Clus.*

Cubitalis altitudinis frutex est, ramis lentis, flexibilibus, carnoso & denso cortice intectis, qui sublata exteriore cute per totam plantam, præsertim circa radicem, Lini aut Cannabis modo in fila diduci potest. Superiores ramusculi densorum, confertorum, lanuginosorum, & velut tomento quodam obsitorum *foliorum* comam pariunt, superiore minorum & mucronatorum, salsi nonnihil gustûs, sed deinde acris & calidi. Exornatur hæc coma flavescentium *flosculorum*, Oleæ similium, numerosa sobole. Radix crassa & lignosa superiori similis est. Fructum hujus observare non potuit, quandoquidem Februario florentem inveniebat petroso & salebroso loco, maritimis Bæticæ, inter Calpen & Estepona, montibúsque Granatæ proximis.

Drachmæ pondere cum decocto Cicerum sumpta mirificè purgat per inferiora. Circa Calpen, ubi vulgo Burhalaga appellatur, nullus illius usus præterquam ad excalfaciendos fornaces. *Vires & Usus.*

7. *Thymelæa tomentosa foliis Sedi minoris* C. B. *Sanamunda tertia Clusii* Ger. Park. *Sesamoides parvum Dalechampii Sanamundi* 3. *Clusii* J. B. *Cneorum* Cæsalp.

Nos fruticem hunc in insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum sic breviter descripsimus. *Foliis* est Illecebræ: caulibus & ramulis incanis,ut & supina foliolorum parte: *Flos* parvus, luteus,quadrifolius,seu potiùs monopetalos in quatuor lacinias sectus: Folia in crucis formam disposita.

Clusius sic describit, Superiores duos magnitudine excedit, candidioribus & multò lentioribus virgis. [Rectè J. B. Ramos farctim densa, candida, cineracea lanugo obvolvit, quæ in majoribus virgis parcior,] quarum cortex suprà modum lentus est & frangi contumax: extremi ramuli frequentes, & ferè omnino tomentosi, procumbentem comam habent, & frequentibus *foliolis* obsiti sunt, carnosis, parvis, Illecebræ valdè similibus, urentis etiam facultatis. *Flores* superioribus similes, interdum herbacei sunt, aliquando pallentes. Sed neque istius fructum Clusio observare licuit.

Floret cum superioribus: invenitur autem toto illo tractu maritimo, Meridiei objecto, qui ab Herculeo freto ad Pyrenæos usq; excurrit. *Locus.*

Cæsalpinus fructum Thymelææ similem, tenuiorem, semine nigro huic frutici, si modò ipsius Cneorum sit (ut putamus) attribuit.

Viribus cum præcedentibus convenit,

8. *Thymelæa Æthiopica Passerinæ foliis* Breyn. *Cent.* 1. *cap.* 6.

Hujus Fruticis ramus dodrantalis à Promontorio bonæ Spei ad *D. Beverningh* allatus tenuis erat, in ramulos duos alios diductus, quorum singuli rursus in virgulas tres aut quatuor rectas dividebantur. Lignum hujus niveum, cortice obductum rubicundo, qui in candidissimam lanuginem sericeam, corticis instar Sanamundæ Clusii, discerpi potest; æquè ac *folia*, vix semuncialia, angusta, crassiuscula atq; acuminata, Passerinæ quodammodo æmula, gustu initio paulisper adstringente; sed aliquantum mansa mucilaginem abundè reddentia. His foliolis ad extremitatem usque densè & undiq; stipatæ sunt virgulæ, ubi tandem circinato congesta, acuminibus suis sursum tendentibus illas concludunt, & ex centro suo surculos duos aut tres perbreves tenuésque emittunt; quorum singuli pariter superiore parte minutioribus quibusdam foliolis coronati. E foliorum medio *flosculi* tres aut quatuor, pallidi, in lacinias quatuor per extremum dissecti, Thymelææ similes emergunt, in ima parte velut album, tomentosum calyculum ostendentes.

9. *Thymelææ affinis facie externa* C. B. *Cneorum Matth. suffrutex* J. B. *fortè etiam Thymelæa minor Cordi* ejusdem. *Thymelæa minor sive Cneorum Matthioli* Park.

Suffrutex est elegans, cui multi rami, graciles, flexibiles, lenti, surculosi, ab ima protinus tellure emergentes & humi diffusi. *Folia* nullo ordine disposita ramulos ambiunt, viridia, cutanea, Thymelææ veræ proxima, ingrati primùm, deinde amari saporis, nullâ aut perexiguâ (quantum quidem gustanti deprehendere licuit) acrimoniâ prædita. *Flores* in summis surculis sex, septem, aut plures, conferti, tetrapetali, ex rubro purpurascentes, Centaurii minoris florum pænè æmuli, ingrati etiam & amari saporis, aspectûs tamen pulcherrimi, atq; odorati, caput si diutiùs naribus admoveantur tentantes. Iis succedit *fructus* exiguus, Thymelææ fructui haud dissimilis, non ruber quidem, sed candidus, oblongiusculus, *semen* continens cinereâ membranâ tectum, rotundum, Thymelææ grano par. Radix longa, minimi digiti utplurimùm crassitudine, interdum nigricans, majore verò ex parte flavescens, lenta, superna parte nonnunquam gracilior, unde rami flexibiles & humi dispersi emergunt, & subinde secundùm alarum cava satis crassas fibras flavescentes agunt.

J. Bauhino folia circa virgultorum fastigia conferta, virentia, Thymelææ multò breviora, obtusiora, glabra, quæ notæ optimè conveniunt.

Provenit in multis montibus Viennæ Austriæ vicinis tantâ abundantiâ, ut rusticæ mulieres dum floribus abundat multos ejus manipulos in forum venales afferant exornandorum tricliniorum gratiâ; alibi etiam in Pannoniæ sylvis, & siccioribus pratis prope Francofurtum ad Mœnum. Aprili plerunq; floret. Fructus Junio maturescit. Floret interdum ter in anno. *Locus. Tempus.*

Floribus candidis variantem conspexit Clusius inter Ericas prope Francofurtum loco dicto.

A Cneoro Matthioli J.Bauhinus diversam facit Thymelæam minorem Cordi: C.Bauhinus alíique hanc illius synonymam faciunt. Nos in descriptione Cordi nihil fere invenimus quod non conveniat

 Cneoro,

Cneoro, nisi quòd Radicem gustu ad aliquot horas fauces & palatum Coccognidii instar excalfaciente & scarificante esse scribat. Nos circa Basiliam & alibi in Germania fruticulum observavimus, quem pro Thymelæa minore Cordi habuimus, verùm radicem non degustavimus. Mirum tamen videtur saporem radicis & foliorum tantùm distare.

10. *Chamelæa incana & lanuginosa* J. B. *Alpina incana* Park. *Alpina folio subtùs incano* C. B.

Clus.

Recto stolone fruticat, ramósq; habet admodum flexibiles, tenaci cortice & qui difficilè disrumpi potest obductos: *folia* admodum conferta, carnosa, Daphnoidis foliorum formam imitantia, multò tamen minora, & incana lanugine, infernè præsertim, pubescentia: *flores* simul congestos, tetrapetalos, dilutissimè purpurascentes, è lanuginosis colorísq; argentei calyculis prodeuntes. *Fructum* non tricoccum sed unicum, oblongiusculum, tenui, miniatâ membranâ tectum, succulenta carne, & fervidum nucleum in se continente præditum.

Locus. In hortis Belgicis cultam vidit Clusius, bísq; interdum in eodem anno florentem. Frigoris impatiens: Clusius Viennæ, Austriæ, aliquoties ejus semen terræ credidit, & natas plantulas diligenter summâq; curâ conservare voluit, sed subsequens hyems semper corrupit.

Italiæ originem suam debet.

Cap. XII.

A. *Viburnum* Park. *vulgo* C.B. *Lantana sive Viburnum* Ger. *Lantana vulgò, aliis Viburnum* J. B. The pliant Mealy-tree, The Wayfaring-tree, Ger.

J. B.

Hic frutex arborescens est, grandis quandoq;, licet in amplitudinem magis diffundatur quàm in altum assurgat, lignóq; constat fungoso & medulloso. E *radice* summo cæspite vagante ramos digitali crassitudine emittit bicubitales etiámq; longiores, cortice ruffo farinaceo pulvisculo consperso, materie pauca ac viridi, medullâ amplissimâ ac albâ. *Folia* ad Alnum vel potiùs ad Sorbum Alpinam accedentia, opposita, lata, sublonga, crassiuscula, in ambitu crenata, hirsuta, & pulvisculo albo, maximè inferna parte, quæ ob id etiam magis candicat, conspersa, gustu adstringente. *Flores* in umbella, odore florum Sambuci, candidi, caduci, quinque petalis, extrorsùm modicè reflexis, constantes singuli, in quorum medio stamina quina surriguntur, longa, albicantia. Quos excipiunt supervenientes *baccæ*, primùm virides, deinde rubræ, per maturitatem nigræ, compressæ, dulces & viscosæ, sapore tamen nostro palato minùs gratæ; quamvis è rusticis multi iis vescantur, quos ut citiùs maturescant supra paleas aut fœnum reponere alterno stratu solent: *Semen* intus continent latum, compressum & striatum, osseo cortice intectum.

Locus. In sepibus non infrequens est, solo maximè inculto & argilloso. Æstate floret, citiùs aut seriùs pro tempestate cœli, temperie & conditione soli. Magna ex parte acini rubescunt Julio, Augusti fine demum & Septembri maturescunt, ut testatur J. B.

Vires. Tum folia tum baccæ siccant & adstringunt, unde ad tonsillarum & gutturis inflammationes, columellæ procidentiam, dentes vacillantes, alvi fluxiones commendantur. Folia in lixivio decocta capillos denigrant, & eosdem fluentes sistunt. Paratur è radicum corticibus sub terra maceratis, & subinde decoctis ac diu tusis viscum ad aucupia haud inutile. *Matth. Dod.* Veremur cum J. B. ne Matthiolus multa tribuerit Viburno quæ sunt Rhois, cùm easdem aliquando putârit, Ruellium secutus.

Ex surculis paratur optima aqua ad oculos. *Camer.*

Rura nostra (inquit Ruellius) *Viurnam* appellant, fluxu ferè invictam, & ob id fascibus ligandis utuntur; prout & alibi fere passim ubi provenit; unde peritiores Botanici eam Spiream Theophrasti esse existimant.

Cæterum *Viburnum* à viendo seu ligando dictum est: Viburnum enim non est alicujus particularis fruticis nomen apud Antiquos: à Recentioribus huic arbori ut proprium tribuitur, quia rami ejus sunt lenti unde & Lantana dicitur.

Cap. XIII.

De Rhoe.

1. *Rhus sive Sumach* J. B. *Rhus folio Ulmi* C. B. *Coriaria* Dod. Ger. *obsoniorum* Lob. Clus. *Sumach sive Rhus obsoniorum & coriariorum* Park. Common Sumach.

J. B.

Rhus arbuscula est, altitudinem hominis superans, parvulis ramis, subhirsuto cortice, potissimum circa fastigia vestitis; è quibus *folia* alternatim exeunt alata, Sorbi, quinq; aut sex conjugationibus, ex intervallo longiusculo dispositis conflata, costæ tenui hirsutæ hærentia; singularia folia oblonga, acuminata, hirsuta, serrata. Ramulorum fastigia inter folia *flores* sustinent racematim congestos, Sambucinis similes [Cæsalpino rubri & minuti] quos & racemosa grana excipiunt, orbiculata, Lenticulæ modo compressa, rubentia, medullâ exiguâ, cuticulâ acidi saporis obducta. Radix haud altè descendit, per summa cæspitum hærens.

In

In collibus circa Monspelium, prope Castrum novum, & *Garrigues* dictis copiosè provenit. Clusius magnum ejus proventum Salmanticensi agro esse, isticq; quæstûs gratiâ diligenter coli observavit. Multi (inquit) agri eo consiti, nec minore ibi cura quàm vineta, alioqui nec tam lætè assurgit, & si cultura absit degenerat ac sylvescit. *Locus.*

Cæduntur singulis annis enati surculi cubitales ad radicem usq; aut summam tellurem, deinde desiccantur, in pollinem rediguntur, & in usum convertuntur ad paranda coria, qui usus in tota Hispania celebratissimus habetur. Tardè fructus suos ad maturitatem perducit. *Usus.*

Rhus Ponticum, Syriacum, Obsoniorum, Coriariorum, Rubeum apud Galenum non sunt arbores specie diversæ. Sed Rhus Obsoniorum nihil aliud est quàm fructus; Coriariorum quàm folia & fruticis ramusculi; Rubeum quàm ejus semen immaturum, cui major adstringendi facultas inest quàm maturo, cujus acini quadantenus nigricant.

Folia & surculos teneriores hujus fruticis non minùs olim quàm nunc dierum ad coria spissanda perficiendáq; celebres fuisse nos docent Theophrastus, Dioscorides, Plinius: unde patet ea adstringentis & desiccantis naturæ esse.

Fructus ejusdem non minùs usitati fuere ad cibos condiendos, vel salis loco, vel cum Sale mixti ut Veteres testantur, qui usus etiamnum hodie à Turcis frequentatus est, ut scribit Bellonius. Nam in Heraclea ubi in vicinis montibus abundat, magnos saccos venales videas hujus fructu plenos, quibus contusis cum sale & alliis suis cibis non insuavem gratiam conciliare nôrunt, asperso hoc condimento tam assis quàm elixis cibis.

Notat Sylvius Rhois succum esse vice Omphacii in Gallia Narbonensi.

Cùm ergo (ut diximus) Rhois folia & semen astringant, refrigerent & exsiccent, hinc fluxum quemcunq;, alvi, uteri, mensium, hæmorrhoidum compescunt, vomitum sistunt, bilem obtundunt, seu intus in jusculis & sorbitionibus sumpta, sive extus adhibita. Dentes denigrant, putredini & Gangrænæ resistunt: utilia experimento se agnovisse tradit Galenus ad crustas & uvulæ inflammationes. Gummi dentibus inditum odontalgiam sedat. *Vires.*

Rhus nomen accepit à colore coccineo acinorum. A voce ῥοῦς Latinorum ruffum manâsse contendunt. *Bod. à Stapel.*

Rhus non videtur pertinere ad hanc classem ob paucam vel nullam pulpam nucleos ambientem; Peritiores tamen Botanicis, quos sequimur huc eam referunt.

2. *Rhus Virginianum* C. B. App. *Sumach sive Rhus Virginiana* Park. **Virginian Sumach, Bucks-horn.**

C. B. Park.

Arbuscula est Rhoe vulgari major. Rami ex stipite pullulantes tenella cervorum cornua è cranio modò erumpentia adeò referunt, ut obiter intuentem fallant: similiter enim hirsuti sunt, eundem colorem, eandem figuram habent. Cæsi aut vulnerati lac pallidum reddunt, quod brevi in gummi formam crassescit. *Folia* alata multo majora quàm vulgaris Rhois, octo, decem, aut pluribus foliolorum conjugationibus composita, impari extremum nervum seu costam mediam terminante. Foliola hæc multò majora sunt, acutiora, molliora, viridiora quàm Rhois vulg. per margines argutè denticulata; quodlibet uncias quinq; aut sex longum. Folia superiora Jasmini albi foliis similia sunt. Spicæ in summis ramis multò majores quàm Rhois vulg. ad tactum molles & tomentosæ, crassæ, fuscæ, è multis brevibus floccis compositæ, inter quos se produnt multi *flosculi*, minuti, floccis longè rubicundiores; quos sequuntur numerosa * *semina* densè stipata, valde rubra, orbiculata compressa Lentium instar, quibus & minora sunt, sub cortice exteriore cutaneo nuculam parvam nigricantem habentes, testâ duriusculâ nucleum album claudentem. *Radix* longè latéq; sub terra reptat, stolones subinde emittens, etiam procul à matre. * *Fructus potius.*

Hujus species humilior habetur in Horto Academico Leydensi.

3. *Rhus angustifolium* C. B. *in Prod. descriptum. An Rhus Virginianum humile* Herman. *Hort. Leyd.*

In paucis differt à præcedente foliis, brevioribus nimirum, angustioribus, minùs profundè crenatis, & minus viridibus. Fortè convenit cum Rhoe humili Virgin. *Hort. Leyd.* Brasiliam agnoscit matrem.

CAP. XIV.

A. *Cornus fœmina* Ger. C. B. Park. *Cornus fœmina putata, Virga sanguinea* J. B. **The female Cornel, or Dog-berry-tree, or Gatter-tree, or Prickwood.**

J. B.

Ex fruticum familia est quam Cornum fœminam vulgo vocant, multis stolonibus luxurians, ramis plurimùm oppositis, cortice spadiceo, sed ramorum sanguineo, odore vinoso prædito, materie alba & dura. *Folia* ad Corni sativæ quamproximè accedunt, atrovirentia, nonnunquam rubore asperso, bina ex opposito nascentia. *Flores* in umbella gerit odoratos, candidos, quatuor foliis radiatis constantes: in medio obliquè surgunt totidem ejusdem coloris *stamina*, *stylo* recto subviridi. *Baccæ* Hederaceis vel Juniperinis pares, sanguineis petiolis appensæ, primùm virides, per maturitatem nigricant, lacunâ in umbilico parva perfossæ, in quibus ossiculum pulpa virente, acerba insuavi, nec sine amarore immersum, striatum, nucleum continens album, amarum. Ligni materies, autore Matth. dura osseáq; Corno minimè cedens, virgis Corno tenuioribus, robustis, nodosis, cortice sanguinis modo rufescente.

Cæſalpino fructus niger, ut in Liguſtro rotundus, oſſe binas cavitates habente, in quibus ſingula ſemina continentur.

Locus. In ſepibus & ſylvis ſeu frutectis paſſim provenit tam in Anglia quàm in exteris regionibus. Æſtate floret. Baccæ Septembri maturantur.

Lignum lanionibus ad verucula conficienda in frequenti uſu eſt; nam durum admodum eſt & renitens, ideóq; carnes facilè penetrat exacutum. Tragus ad utenſilia & ruſtica inſtrumenta, potiſſimùm verò ad carros pertinentia conficienda expeti ſcribit ob durabilitatem.

Camer. tradit Italos ex hujus ligno aquam ſtillatitiam elicere, quâ ſolâ ſtrumas (ſiqua id fieri poſſit ratione) penitus diſcutiant; ſin minùs maturare parum & diminuere.

Fructum inguſtabilem omnibus animalibus producit Cornus fœmina. At Cæſalpinus à turdis multum expeti aſſerit: cui contradicit Dodonæus, baccas ſapore ingratas, & volucrem nulli deſideratas eſſe ſcribens.

Ananienſia rura in agro Tridentino oleum ad lucernarum uſum conficiunt è Cornus fœminæ baccis decoctis primo in aqua, deinde torculari expreſſis. *Matth.*

In demorſis à cane rabido eundem habere effectum dicitur hujus lignum quem habet Corni maris.

Modeſtinus in l. penult. ff. ad legem Pompon. de parricidis, antequam ſacco parricidæ inderentur, oſtendit in more fuiſſe poſitum, ut virgis ſanguineis cæderentur, nempe ex hac arbore ſumptis, non, ut quidam legunt, ſagmineis, aut, ut alii interpretantur ſanguine rubentibus, quoniam infeliciſſimum haberetur & maximè infame. *Magius*, & ex eo *Dalechamp.*

Hinc fortaſſe Veteribus Virga ſanguinea dicta eſt hæc arbor; ni potiùs quòd virgæ ejus magna ex parte rubeant ſanguinis inſtar.

CAP. XV.

De Rhamno.

RHamni nominis etymon non occurrit; ita vocant Frutices quoſdam Bacciferos ſpinoſos, quorum nonnulli fructu ſunt monopyreno, ſpinis longis validis qui hujus loci ſunt.

1. *Rhamnus ſpinis oblongis, flore candicante* C. B. *cortice albo Monſpelienſis* J. B. *primus Cluſii flore albo* Ger. *ſecundus Monſpelienſium, ſive primus Cluſii* Park.

J. B.

Frutex eſt magnus, totus ſpinis armatus, in caudice quidem magnis ut Oxyacanthæ *Matth.* in ramulis minoribus, cortice albicante: & quod obſervatione dignum, grandiores illi aculei, palmum circiter longi, rigidi, acuti, ex ramis enati, alios pariunt aculeos parvos, non minùs rigidos pungentéſq; eodémq; loco *folia* magnitudine varia. *Rami* unà cum ſpinis cortice teguntur cinereo, *folia* ſuſtinentes Salicis, terna aut quaterna, indidem orta, fragilia, candicantia, ſucculenta, nullo inſigni ſapore prædita. [Vere natorum ramorum folia magna, ſpinæ parvæ] *Flores* pauci, Laureolæ folio deciduo ſimiles, parvi, longiuſculi, candicantes [ſubcœrulei *J. B.*] extremis oris in quinque crenas diviſi: quibus decidentibus ſeminis quoddam rudimentum relinquitur (inquit Cluſ.) At Cæſalpino obſervante baccas fert parvas, Oleæ figurâ.

Locus. Naſcitur multis Hiſpaniæ, Luſitaniæ & Galliæ Narbonenſis locis, autore Cluſio. Nos circa Monſpelium & Florentiam Hetruriæ urbem copioſum obſervavimus. Floret Martio, pariter atque Autumno. Autumno nova ſuccreſcunt folia, interdum decidua.

Uſus. Hujus folia Salmanticæ & aliis quibuſdam Caſtellæ locis, autore Cluſio, cum turionibus ex oleo & aceto edunt primis menſis: nonnullam enim acrimoniam cum aciditate conjunctam habent, quæ ſaporis gratiam conciliat.

2. *Rhamni primi Cluſii ſpecies altera* J. B. Park. *Rhamnus alter Cluſii flore purpureo* Ger. emac. *alter foliis ſalſis, flore purpureo* C. B.

Cluſ.

Hic, obſervante Cluſio, primò fere ſimilis eſt, ſed humilior, & frequentioribus ramis fruticans; minoribus *foliis* & magis carnoſis, ſalſóque guſtu, ſuperiore candidior: *Floribus* ejuſdem planè cum illo formæ, ſed purpureo planè colore.

Uno tantùm loco invenit Cluſius juxta Horivelam urbem, Orcelim Veteribus dictam, ac flumen Setabin Vet. nunc *Seguram* appellatam, Regni Valentini extremis limitibus.

A. 3. *Rhamnus Salicis folio anguſto, fructu flaveſcente* C. B. *ſecundus Cluſii* Ger. emac. *primus Dioſcoridis Lobelio ſive litoralis* Park. *Rhamnus vel Oleaſter Germanicus* J. B. **Sallow-Thorn, or Sea-Buckthorn.**

Frutex eſt tricubitali altitudine, quibuſdam in locis arboreſcens, at ramis rigidis & frangi contumacibus; Oleæ foliis ſed anguſtioribus, ſupernè viridibus, inferiùs candicantibus, perpetuis. *Floſculi* totis ramulis adnaſcuntur ad foliorum exortus herbacei, muſcoſi, quibus ſuccedunt baccæ ſeu acini rotunditate & magnitudine Myrti, in ſe numeroſa congerie racematim compacti, ac ramis arctè applicati affixíq; perexiguo petioli appendice, colore flaveſcente ac luteo, maturitate crocato, ſapore acido ac peracerbo, unico intus nucleo aut vinaceo, non lapidoſo ut Corni, ſed quæ dentibus facilè atteratur. Baccæ per totam hyemem virgis adhæreſcunt. Radice nititur multifida, diffuſa. Totus autem frutex pulvere reſperſus videtur.

Pro-

Provenit in arenosis maris littoribus propè Sandvicum Cantii oppidum & Delam. Item in maritimis aggeribus Lindseiæ Lincolniæ copiosè. In Galliæ etiam & Hollandiæ maritimis plurimis locis provenit. Nos in arenosis propè Augustam Vindelicorum observamus; inq; glareosis ad Rhenum & Rhodanum amnem. *Locus.*

Floret Junio, post Autumnum demum baccas maturat, quas subinde (ut diximus) tota hyeme retinet. *Tempus.*

De viribus nihil certi traditur. Scribit Camer. acinos purgatricem habere facultatem à quibusdam affirmari. Addit tamen, parari ex eis Rob, quod vehementur acidum sit, & attenuans & incidens ut Berberis fere, commendaríque ad dysenteriam: quæ quomodo conveniant inquirendum. *Vires.*

4. *Rhamnus niger Theophrasti* Park. *tertius Clusii* Ger. J.B. *tertius, flore herbaceo, baccis nigris* C.B.

Clus.

Fruticosus est, frequentibus ramis, Spini in sepibus nascentis, & Pruna sylvestria ferentis magnitudine, cortice nigro tectis, & longis spinis armatis. *Folia* ex quibusdam tuberculis ut in priore multa simul enascuntur, longa & angusta, carnosa, viridia, saporis adstringentis, & Rhabarbari saporem utcunque referentis, perennia. *Flos* veris initio parvus, plurimus, & confertim juxta folia nascens. Æstate nigrum *fructum* fert, parvo Pruno sylvestri similem, rotundum, acerbum.

In incultis Granatensis & Murciani regni locis invenit Clusius inter alios frutices frequentem: ad quem postea missus est ejus fructus ex Hispania Lycii nomine, ex quo natæ plantæ. *Locus.*

Lycium Hispanicum *Lob.* Historiæ Ebrodunensis auctores conjectantur non diversum esse ab hac Rhamni specie, cùm Clusius unam tantùm plantam ex suis Lycii nomine donatam in Belgio provenire tradat (nimirum hanc) non duas. Vide locum.

Fructûs decocto membra relaxata & dissoluta, atque etiam podagræ dolores utiliter foveri incolæ referebant. *Vires.*

CAP. XVI.

Copiiba Brasiliensibus Marggr. *Arbor baccifera Brasiliensis, fructu monopyreno, folio sesquipedali.*

ARbor est alta, cortice cinereo, superiùs in ramos dispescitur, habens *folia* sesquipedem longa, majora minoráve, bina sibi invicem opposita, in extremitate tria junguntur; súntque oblonga, acuminata, nervo & venis paulum rufescentibus, superiùs viridiora, inferiùs diluta. In extremitate ramorum multi sunt congesti ramuli, quibus folia insident; ibidem & proveniunt rami florum, *(quos tamen Auctor non descripsit)* quibus succedit *fructus* baccæ Lauri magnitudine & figura, initio viridis, per maturitatem niger, paucissima carne subdulci, à qua cutis crassiuscula facilè detrahitur. *Lapidem* continet ovalem, haud durum, *nucleo* albo, farinacei saporis, non eduli; fructus tamen comeditur: exsugunt Brasiliani succum & expuunt cutem. Maturus est mense Aprili.

Folia huic arbori pinnata sunt è pluribus foliorum sesquipedalium conjugationibus composita.

CAP. XVII.

Arbor baccifera Brasiliensis fructu Piper resipiente. Pindaiba, nonnullis Ibira. Pison.

Piso.

JUxta Olindæ promontorium speciosè utplurimum nascitur, ob acrimoniam fructûs cæterásque qualitates Piperis Brasiliensis æmula. *Folia* fert exigua & acuminata, & Olivæ foliis similia. Lignum ejus tenue. Procera est admodum arbor, & in summam altitudinem rectà assurgit.

Mensibus pluviis acini illius virent, sed maturescentes mensibus Decembri & Januario rubent, atq; decidunt: qui si fuerint desiccati nigrescunt, urúntque linguam, & aromaticum quid sapiunt, ablato semine nigro oblongo, quod in illis continetur, quod Juniperum redolet. *Tempus.*

A jejunis manducati stomachum debilem corroborant, & discutiunt flatus. Tum contusi & applicati morsibus serpentum medentur. Ex eisdem fructibus in pulverem redactis & exsiccatis gargarismata conficiunt contra frigidos gutturis affectus. Excoquuntur ut reserventur in Officinis. Culinis quoq; vicem Piperis præstant. *Vires.*

Ex arboris deniq; corticibus funes igniarii, quibus milites ignem fovent, conficiuntur.

CAP. XVIII.

Baccifera Indica trifolia, fructu rotundo monopyreno, pediculo longo. Molago-Maram H.M. *P. 5. T. 25. p. 49. Ceraso affinis.*

H.M.

ARbor procera est, *caudice* crasso, multísq; ramulis rotundis, viridi-flavescentibus ac tomentosis donato: Lignum densum, albo-flavescens, cortice munitum crasso, cinereo, aspero. *Radix* rufa, graveolens, insipida. *Folia* terna simul juncta petiolis longis, rotundis ac tomentosis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, supernè lanuginosa, infernè

infernè lenia, nervis aliquot è costa media, viridi- albicante ordine parallelo in latera excurrentibus: odor & sapor ingratus. *Flosculi* numerosi petiolis longis ac lanuginosis insident: constant ii unico, rufo & piloso foliolo seu calyce, *staminulis* tribus candidis *apicibus* ornatis medium occupantibus. Singulis flosculis singulæ succedunt *baccæ*, rotundæ, atro-virentes primum, dein viridi-albicantes ac lanuginosæ, carne intus viscosa ac subdulci refertæ; intra quam *semen* continetur solidum, albicans, nucleo candido.

Locus. Nascitur sylvestribus Regni Malabarici locis, præsertim in *Paroe*: semper viret, floret & fructum fert.

Usus in medicina nullus.

CAP. XIX.

Frutex Indicus baccifer hexapetalos, fructu rotundo monopyreno nigro. 1. *Tsjerou-Panel* H. M. *P.* 5. *T.* 16. *p.* 31.

H. M.

Arbuscula humilis est, atque tertium genus *Narum-panel* superiùs descriptæ, cui tum caudice, tum radice & crescendi modo similis est. *Folia* sine ordine ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia & splendentia, infernè subviridia, costâ mediâ crassâ, è viridi flavescente. *Flores* rotundis, viridibus ac lanuginosis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, rubescentes, calyciq; exiguo, subviridi, ac tripartitò inhærent, sex oblongo-rotundis, cuspidatis, ac stellæ in modum expansis foliolis constantes, medium occupante *capitulo* globoso, albicante primùm, dein rufescente, punctis minutissimis in superficie notato, quòd ipsius fructûs rudimentum est. Floribus succedunt *fructus* rotundi, nigricantes, glabri, carne intus succulenta acido-dulci referti, intra quam *ossiculum* continetur rotundum, nigricans, *nucleum* includens albicantem.

Locus. Crescit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Angiccaimaal*; semper viret, floret, fructumq; fert.

Vires. Cæterùm expressus è foliis succus, & cum opii tantillo in initio febrium intermittentium exhibitus illarum paroxysmos mitigat. Ex iisdem in aqua communi coctis semicupium paratur ad arthriticos dolores placandos.

2. *Katsjeu-Panel* H. M. *P.* 5. *T.* 18. *p.* 35. *Præcedentis fruticis minor species.*

H. M.

Arbuscula est humilis, quatuor circiter pedes alta, *caudice* tenui, multísque ramulis subviridibus donato; Lignum albicans, cortice cinereo, intus viridi, saporis acris & aromatici munitum; necnon rufescente ac fungosâ intus medullâ refertum. *Radix* verò insipida, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia & splendentia, infernè subviridia, nervulis aliquot tenuioribus ac vix conspicuis è costa media viridi-albicante in latera excurrentibus: odor gratus, sapor subacris. *Flores* & *Fructus Tsjerou-panel* floribus & fructibus similes.

Locus. Nascitur locis montanis circa *Mangatti*; semper viret, floret & fructum fert.

De viribus autem nihil constat.

3. *Kaltsjerou-Panel.* H. M. *P.* 5. *T.* 17. *p.* 33. *Panella minor foliis minoribus aromaticis.*

Arbuscula humilis est seu potiùs frutex, atq; quarta Narum-panel species, præcedentibus haud absimilis, præterquam quòd folia minora sint, oblongo-teretia, acuminata, suave-olentia, aromatica.

Locus. Provenit locis montanis & petrosis circa *Paracaro*; semper viret, floret, ac fructum profert.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP. XX.

Corinti-Panel H. M. *P.* 5. *T.* 14. *p.* 27. *Frutex Indicus baccifer, flore hexapetalo, fructu rotundo, racemoso, monopyreno.*

H. M.

Arbuscula hæc *Narum-panel* superiùs descriptæ altera species est, similíque modo, ac pari altitudine excrescit. *Radix* albicans, cinereo ac lanuginoso cortice tecta; sapor acris, odor aromaticus. *Folia* sine ordine ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, nitentia, supernè atro-viridia, infernè subviridia, costâ mediâ crassâ. *Flores* racematim proveniunt, constántq; sex viridibus, oblongo-rotundis, ac extrorsùm reflexis foliis, medium occupante globulo plano-rotundo, viridi, qui ipsius fructûs rudimentum est. Floribus succedunt *baccæ* rotundæ, primùm virides, dein rubicundæ, carne subdulci intus refertæ, intra quam *ossiculum* locatur rotundum, rubro-fuscum, *nucleum* continens albicantem.

Locus. Crescit ubiq; in Malabar, & præsertim locis arenosis ac petrosis in *Candenate*: quotannis floret, fructúsq; fert, mensibus viz. Julio & Augusto.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP.

CAP. XXI.

Arbor baccifera Indica racemosa tetrapetalo flore fructu rotundo monopyreno. Kasjavo-maram H. M. *P. 5. T. 19. p. 37.*

H. M.

ARbor est justæ magnitudinis, *caudice* mediocriter crasso, multísq; ramulis nodosis donato. Lignum prædurum, albicans, furvo cortice munitum. *Radix* fibrata, albicans, rubicundo cortice cincta, inodora, subastringens. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, glabra, nitentia, supernè atro-viridia, infernè subviridia, subacido-astringentia. *Flosculi* inodori, subcœrulei primùm, dein purpurascentes, ad foliorum exortum racematim surculis proveniunt; calycíq; exiguo, rubicundo ac quadripartito inhærent, quatuor subrotundis foliolis constantes, octo *staminulis*, rotundis *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit tenuis, surrectus. *Fructus* rotundi, glabri, nitentes, virides primùm, dein albicantes & subcœrulei, tandem cœruleo-nigricantes, carne intus cœruleo-albicante, succulenta dulcíq; referti: intra quam ossiculum continetur, nucleum includens albicantem.

Crescit locis sylvestribus circa *Cochin*: Semper viret, floret, & fructum producit. *Locus.*

Ex arboris foliis cum viridi curcuma in oleo coctis linimentum conficitur hyatidibus pellendis utile. *Vires.* Foliorum succus cum linteis ponè aures positus lippitudinem curat. Ex radice in oleo cocta litus paratur contra Arthritidem & Cephalæam.

CAP. XXII.

Baccifera Malab. floribus spicatis dipetalis, fructu monopyreno. Watta-Tali H. M. *P. 5. T. 32. p. 63.*

ARbor est justæ magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multísq; ramulis in orbem diffusis donato: Lignum albicans, densum, cortice munitum crasso, furvo, inodoro, saporis unctuosi, necnon medullâ intus refertum flavescente. *Radix* itidem furva, subsalsa, mucilaginosa. *Folia* subrotunda, acuminata, oblongis rotundísq; petiolis circa ramulos proveniunt, supernè eleganti virore splendentia, infernè subviridia, inodora, insipida. Nervis aliquot è media costa viridi-albicante, hirsuta, & in aversa parte extuberante, in latera excurrentibus. *Flosculi* ad foliorum exortum spicatim proveniunt: Sunt ii gemmulæ rotundæ, muscosæ, viridi-flavescentes, quæ apertæ duobus constant foliolis, binis *staminulis* transversis, exteriora versùs reflexis, pluribúsq; flavescentibus *apicibus* ornatis. Flosculis succedunt *Baccæ* rotundæ, viridi-flavescentes, inodoræ & insipidæ, unicum intùs includentes *semen* rotundum, viride.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Cranganoor*. Semper viret, quotannis *Locus & Tempus.* floret, fructúmq; fert, Januario viz. & Februario mensibus.

Arboris folia cum viridi Tabaco & Oryzæ infuso trita, ac ulceribus inveteratis & verminosis im- *Vires.* posita, potenter iis medentur. Ex iisdem in aqua coctis balneum paratur, adversùs algidas febres. E floribus & fructibus contusis, & in nodulum colligatis, lactéq; muliebri incoctis conficitur errhinum, quod algidis febribus mederi fertur.

CAP. XXIII.

Arbor racemosa Brasiliana foliis Apocyni Breyn. *Cent. 1. cap. 3. sine nomine Marcgravio descripta & depicta, Lib. 3. cap. 18. p. 134.*

Breyn.

ARbor est Pruni altitudinem assequens, ramis peramœnis, umbram jucundam spargentibus, sed quodammodo deorsum inflexis, cortice cinereo tectis: Quibus *Folia* gemina in acutum terminantia, directè sibi invicem opposita, brevibus pediculis appendent, magnitudine & figura Apocyni 2 *Clus.* duriora & rigidiora, superiùs lævia & hilari virore micantia, inferiùs propter densos & subtilissimos pilos molliuscula instar Serici, atque ex cinereo argenteóq; colore splendentia, nervo conspicuo per longitudinem, & compluribus venis in latitudine prædita. Ramorum fastigia inter folia *Flores* in peculiari pediculo triunciali, brevissimis petiolis more Berberis, numerosos & densos dependentes racematim sustinent, è quaternis vel quinis foliolis flavis congestos, multis in umbilici ambitu staminulis pallidis & subtilibus praeditos. Quos *Baccæ* tandem excipiunt rotundæ Ribesii magnitudine, sed lutei coloris, quantum ex siccis observare licuit. Materies est alba & lenta, Salicis ligno similis.

CAP.

CAP. XXIV.

Arbor Baccifera Indica fructu cuspidato monopyreno. Mala-Poenna H. M. *P.* 5. *T.* 9. *p.* 17.

H. M.
ARbor est procera, caudice flavescente, cortice obducto cœruleo-albicante, rugoso, necnon ramulis subcinereis ac lanuginosis, in orbem diffusis, ornato. *Radix* rubescens, furvo cortice cincta, amara. *Folia* brevibus, crassis ac hirsutis petiolis densa congerie circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, splendentia, supernè atro-viridia, infernè subviridia ac lanuginosa, mediâ costâ crassâ, viridi-albicante, hirsuta: sapor amarus. Interim ipsis ramis *Gemmæ* proveniunt subvirides, exiguæ, rotundæ, quadripartitæ, quibus apertis quinque prodeunt *flosculi*, quatuor vel quinq., oblongo-rotundis, viridi-albicantibus, ac inferiùs subrubescentibus foliolis singuli constantes, octo vel decem albicantibus surrectis *staminulis*, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus. Flosculis succedunt *Baccæ* subrotundæ cum cuspide in vertice, viridi-fuscæ, glabræ, nitentes, saporis subamari & aromatici, unum intus Nucleum continentes.

Locus. Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Rapolyn*: semper viret, quotannis floret, fructúmq. fert.

Vires. Folia cum siccato Elephantis fimo in pulverem redacta, & relictis post curatas variolas ulcusculis inspersa, iisdem mederi feruntur.

CAP. XXV.

Frutex Indicus baccifer fructu racemoso, cuspidato, Ribium simili, monopyreno. Tsjeriam Cottam H. M. *P.* 5. *T.* 11. *p.* 21.

H. M.
ARbuscula est humilis, caudice candido, cortice obducto cinereo, inodoro, acri. *Radix* albicans, acris, inodora. *Folia* crassis brevibúsque petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè viridia, infernè subviridia, costa media albicat: sapor adstringens & sylvestris. *Flosculi* racematim proveniunt exigui, suaveolentes, constant ii quinq. viridi-fuscis, subrotundis ac expansis foliolis, quinq. è viridi flavescentibus *staminulis* medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, viridi dilutus, capitulo subrotundo. Flosculis succedunt *baccæ* rotundæ cum cuspide in vertice, primùm viridi-albicantes, dein rubescentes, carne intus humida saporísque acidi refertæ, Ribibus nostratibus haud multum absimiles, præterquam quòd unicum tantummodo in singulis continetur officulum scabrum, albicans, plano-rotundum.

Locus. Crescit multis in locis regni Malabarici, præsertim in *Warapouli* & *Paloerti*: semper viret, quotannis semel, nonnunquam bis floret fructúmque fert.

Usus. Ex arboris foliis in aqua coctis fit oris collutio, gingivis flaccidis ac prætumidis curandis utilis. Etiam ex cortice in sero lactis cum semine cumini decocto gargarisma paratur, quod aphthis potenter mederi dicitur.

CAP. XXVI.

Kari-vetti H. M. *P.* 4. *T.* 54. *p.* 111. *Arbor baccifera Indica racemosa, acinis oblongis monopyrenis, flore tetrapetaloide.*

H. M.
ARbor est mediocris magnitudinis, *caudice* crasso, flavescente, cortice obducto cinereo, multísque ramulis rufis ac quadrangulis donato. *Radix* fibrata, albicans, cortice cinereo, intus rufo tecta, inodora, saporis acris. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, atro-viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam, inodora, insipida: costa media albicat. Tenella folia è ramis prodeuntia primùm subcinerea sunt, dein purpurea, tandémque atro-viridia evadunt. *Flosculi* extremis surculis racematim proveniunt, exigui, suaveolentes, insipidi, purpurei: constant ii unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur, binis *staminulis*, luteis *apicibus* ornatis medium occupantibus. Flosculis pari modo succedunt *baccæ*, oblongo-rotundæ, rubro-cœruleæ, intúsque carne succulenta & amara refertæ, intra quam officulum locatur candidum, glabrum, nucleum includens albicantem, subamarum.

Locus. Nascitur ubique in Malabar, præsertim circa *Cochin*: semper viret, quotannis fructus fert, mense viz. Augusto, diúque frugifera manet.

Vires. Succus è foliis hujus arboris expressus, & cum sero lactis exhibitus egregium est vomitorium, humorésque biliosos ac pituitosos per superiora educendo ventriculum potenter expurgat.

Cap. XXVII.

Calesiam H. M. P. 4. T. 32. p. 67. *Arbor Baccifera racemosa, Vitis floribus acinis oblongis, compressis monopyrenis.*

H. M.

Arbor est præcelsa atque speciosa plurimùm, altitudine 60, crassitie septem pedum mensuram circiter æquans, multísque ramis cinereis in orbem longè latéque diffusis donata; Lignum atro-purpureum, glabrum ac flexile, cortice obductum nigricante, crasso, molli, intus albicante, qui incisuris alicubi vulneratus illico purpureus evadit. *Radix* fibrata, albicans, furvo cortice tecta. *Folia* geminata ordine parallelo tenuioribus ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore. *Flores* ramulorum extremis racematim proveniunt, exigui; Vitis viniferæ flosculis persimiles, inodori, inhæréntq, calyci exiguo, subviridi, quatuor acuminatis ac viridi-flavescentibus foliolis constantes, octo *staminulis* albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit flavescens ipsius fructûs rudimentum. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, ac itidem racematim proveniunt, uvarum aut ribium adinstar, súntque baccæ oblongo-rotundæ, compressæ, virides, tenui cortice cinctæ, intúsque carne succulenta ac insipida refertæ, intra quam ossiculum locatur viride, oblongum, compressum, nucleum includens candidum, ac pænè insipidum. Insuper præter genuinos hujus arboris fructus qui floribus succedunt, alii arboris caudici & ramis undique adnascuntur, genuinis fructibus majores, rugosi, forma renali, viridi-diluto cortice tecti, carnéque viridi, densa, at humida, saporisque acerbi intus referti, intra quam exiguus ac rubicundus vermiculus subinde hospitatur. *Hi fructus nihil aliud sunt quàm Gallæ seu tumores ex insectorum punctionibus excitati, ut sint ovorum receptacula & fœtuum tenerorum alumna.*

Provenit ubique in Malabar, locis viz. petrosis necnon in antiquissimarum ædium tectis: quotannis maturos exhibet fructus, Novembri sci. & Decembri mensibus: cùm verò floret antiqua decidunt folia, iis præsertim in locis ubi flores erumpunt; atque sobole sata ab anno decimo ad quinquagesimum & ultra frugifera manet. *Locus.*

Ex ligno autem hujus arboris ensium ac cultrorum vaginæ conficiuntur. *Vires & Usus.*

Cortex pulverisatus, & cum butyro in unguenti formam redactus spasmo cynico, aliísque convulsionibus è gravibus vulneribus ortis medetur; item ulcera quævis maligna doloréśque arthriticos sanat. Insuper corticis hujus succus aphthas curat, & assumptus dysenteriæ remedium est. Idem cortex cum cortice *Codam-pulli* in pulverem redactus & exhibitus alvum movet, humoréśque pituitosos & atrabilarios ducit. E foliis & cortice in aqua coctis Semicupium paratur fœminis parituris, ut facilior & felicior succedat partus.

Cap. XXVIII.

Mallam-Toddali H. M. P. 4. T. 40. P. 83. *Baccifera Indica racemosa, florum staminulis binis, acinis monopyrenis. Ex descriptione flos summo fructui insidere videtur, unde pertinet ad genus eorum quæ fructu sunt umbilicato.*

H M.

Arbor hæc mediæ magnitudinis est, *caudice* crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo ac glabro, necnon ramulis subviridibus & lanuginosis ornato. *Radix* albicans, rubicundo cortice cincta, sapor acris & amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus ac lanuginosis petiolis alternatim ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata & horrentia, supernè atro-viridia, infernè subviridia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor acris & astringens, odor suavis. *Flosculi* circa ramulos ad foliorum exortum racematim proveniunt, súntque gemmulæ parvæ, subvirides, è vertice duo candidissima *staminula* pilis plumatim obsita, velut duo exilia cornua, transversim emittentes: odor nullus, sapor acris. Hæ verò gemmulæ maturiores *fructus* constituunt, iíque sunt baccæ exiguæ, virides, carne succulentâ & amarâ refertæ, intra quam exiguum locatur ossiculum glabrum, rubicundum cum nucleo intus, sapore Cerasorum nucleorum æmulo.

Provenit locis montanis, attamen humidis ab imbribus frequentioribus, necnon in fluminum ripis circa *Combotto*: quotannis fructus fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, atque per 60 non rarò frugifera manet annos. *Locus.*

Arboris hujus partes, radix, cortex, folia, fructus, specificum habentur adversus Epilepsiam, Phrenitidem, similésque cerebri morbos remedium. *Vires.*

CAP. XXIX.

Appel seu Nalla Appella H. M. P. 1. F. 52. p. 99. *Arbor baccifera Malabarica flore umbellato odoro, fructu rotundo monopyreno. Tetragonia Indica.*

H. M.

ARbor est mediocris altitudinis, *radice* crassiola, plurimas fibras pilosas transversim emittente, colore croceo, ut & odore; *caudice* quinque aut sex palmos crasso, ramos surrectos in altum diffundente, ligno albicante, medullâ russo-fuscâ. Surculi teneri virides sunt, quadrangulares, & in unoquoq; latere sulco striati. *Folia* bina & bina petiolis brevibus rotundis insident, oblongo-rotunda, anteriùs brevi & angusta cuspide, ad petiolum rotundâ orâ, in oris superioribus minutis ac raris apicibus alia magis, alia minùs eminentia, texturâ crassiusculâ, solida, ac mollia, plana, glabra, supernè obscuro virore nitentia, subtus dilutiora, odore acuto, haud ingrato, sapore amaro & subacri. Costæ & nervi sunt viridi-clarissimæ. *Flores* umbellatim proveniunt, suntque parvi, albi, seu ex viridi diluto albicantes, quatuor petalis, minutis & rotundis compositi, uno majusculo & latiùs se aperiente, magis etiam albicante quàm reliqua *stamina* quatuor tenuia, albicantia, *apicibus* rotundis albicantibus dotata continent, ac *stylum* tenuem, albicantem, seu viridi-dilutum, bifurcatum, viridi globulo, qui ex calyce rotundo emergit, ac primordium fructûs est, insidentem, odoris fortis non injucundi. Floribus succedunt *baccæ* rotundæ, quæ cùm immaturæ sunt coloris viridi-diluti, maturæ autem magis fusci seu nigri, intus officulum rotundum continentes.

Semel in anno fert flores & fructus.

Vires. Decoctum totius plantæ in fomentis & lotionibus capitis totius corporis, & speciatim arthriticis conducit.

Radix contrita & epota cum aqua lienteriæ conducit; item cortex contritus & mixtus cum melle in cataplasmate. Radix cum aqua marina cocta sedat dolores podagræ.

Oleum ex radicibus, aut potiùs earum corticibus extractum, tenue est & clarum, coloris aureo-flavi & rutilantis, odoris vegeti & pergrati, saporis subacris & subamari, prodest in febre frigida, uti & doloribus ventris flatúsq; discutit unctum in partibus affectis.

CAP. XXX.

Draco arbor Clus. Ger. J. B. C. B. Park.

Clus.

PRocera est arbor, Pinum procul intuentibus referens, adeò æquales sempérque virentes sunt rami. Hujus *truncus* crassus, octo aut novem cubitales *ramos*, æqualiter nascentes & nudos, sustinet, qui in summo fissi in alios ternos aut quaternos ramos, cubitales aut paulò ampliores brachialísque crassitudinis desinunt, nudos item & sine foliis, in summo gestantes capita plena cubitalium *foliorum*, unciali latitudine paullatim in mucronem desinentium, mediâ costâ densiore & eminentiore, ut in Iridis foliis, tenuium & rubentium in lateribus: mucronem planè repræsentant ea folia, sempérque virent, & Aloes vel Iridis modo invicem amplexando nascuntur. Truncus perquam scaber multis rimis dehiscit, humorémque fundit per caniculæ æstus, qui in rubram lachrymam densatus, Sanguis Draconis appellatur, ob quam sanè causam arborem hanc Draconem nuncupavit Clusius. Materia trunci firma est, ferrúmque difficulter admittit, quòd veluti fibris transversim & obliquè excurrentibus constet: at rami cùm multo succo prægnantes sint, satis facilè cædi possunt.

Locus. Olyssippone primùm vidit Clusius post monasterium S. Virginis à Gratia.

Ramus fructifer ab hac arbore avulsus, & ad Clusium ab amico quodam missus, pedali amplioréve longitudine erat, cui inhærebant alii ramuli multo fructu racematim compacto onusti. Fructui color flavescens, sapor aliquantulum acidus, magnitudo exigui Cerasi. Eum in summis capitibus nasci verisimile est, ut in Palma dactyli nascuntur, spathâ tamen ut illa includi non intellexi, inquit Clusius. Hujus porro arboris recentia capita tenella sunt, & humilium Palmarum sive Chamærrhiphes modo, cujus cerebrum in deliciis est, edi possent, nisi amaritudo prohiberet.

In insula *Portûs sancti* (è Canariis una est) propè Maderam provenire auctor est Aloysius Cadamustus: in insula Madera Thevetus: in colore baccarum differunt. Nam hic flavum dicit, cui subscribit Clusius; ille Venetum, id est, cœruleum; quæ quomodo conciliari possunt, inquirant alii.

Sanguis Draconis. Cæterùm Sanguis Draconis Officinarum Gummi est seu Resina obscurè rubra, igni admota facilè liquescens, ínque eum injecta flammam concipiens, non tamen luculentam; compressu aut attritu colorem rubrum sanguineum, seu cremesinum vegetum, reddens; ægrè tamen & difficulter liquore quovis, seu aqueo seu oleoso, solvitur sive permiscetur.

Vires. Adstringendi vi pollet, ejúsque usus non infelix est ad muliebres & dysentericas fluxiones, cruentas excreationes, firmandos commotos dentes & roborandas gingivas. *J. Bauhinus se nullam insignem vim animadvertisse scribit in legitima ad reprimendos fluores sanguinis.* Aurifabris & Gemmariis usum ejus esse scribit Parkinsonus ad encausta, & suppositi pro folio, (ut vocant) ad gemmas & lapides pretiosos illustriores & nitidiores repræsentandos: Vitriariis etiam ad vitra colore cremesino tingenda, pro fenestris, &c.

Sanguinem Draconis Recentiorum Cinnabarin Dioscoridis esse docti pleriq; existimant. Cinnabaris recentiorum Antiquorum est Minium.

Plinius

Plinius & Solinus, qui Cinnabarin Indicam ſanguinem ſeu ſaniem eſſe Draconis eliſi Elephantorum morientium pondere, permixto animalis utriuſq; ſanguine tradunt, mercatorum fabulis decepti ità crediaiſſe videntur. *J. B.*

Aliorum erroribus refutandis non opus eſt immorari, cùm veritate detecta ſponte ſua concidunt.

Tacori folia Draconis arboris ſimilia deſcribit * Cluſius, cubitalis vel etiam bicubitalis longitudinis, uncialis verò latitudinis infima parte, deinde paulatim in mucronem graciIeſcentia. Incolas [Kayanæ & Wayapock, ubi naſcebantur] aquâ macerare dicebant, contundere, & in tenuia ſtamina diducere Lini aut Serici inſtar, quin & funes ex illis torquere ad tigna in ſuis fabricis colliganda idoneos. * *Exot. l. 2. c. 21.*

Arborìſne an alicujus alterius plantæ folia eſſent non adſcriptum.

Pro fabula habeo cum Parkinſono & Lugdunenſi quod tradit Monardes de Dracunculi figura hujus arboris fructui à natura inſculpta. Fructus Draconis arboris Olyſſippone ad Cluſium miſſus Ceraſi erat magnitudine aut Oxymyrſines, rotundus, tenui pelle contectus; quâ ſublata oſſeus nucleus conſpiciebatur, qualis eſt in fructu Ruſci, ſed is nullam animalis, nedum Dracunculi tanto artificio fabrefacti figuram referebat. Verùm rotundus erat, & lævis, & totus oſſeus, uti dictum.

SECTIO III.

De Arboribus bacciferis fructu polypyreno.

MEMBRUM PRIMUM.

De Arboribus bacciferis fructu dipyreno ſeu gemino in ſingulis baccis nucleo.

Cap. I.

De Jaſmino ſeu Gelſemino.

JAſminum priſcis Botanicis incognitum, flore ex oblongo tubo in quinque lacinias expanſo totidem folia æmulantes, perquam odorato foliis pinnatis, bacca dicocca ab aliis fruticibus bacciferis diſtinguitur.

1. *Jaſminum album* Ger. Park. parad. *vulgatius flore albo* C. B. *Jaſminum ſive Gelſeminum flore albo* J. B. **White Jaſmine, or Jeſſima.**

J. B.

Longiſſimis & lentis, licet tenuibus viminibus, & niſi ſuſtententur appoſitis pedamentis proeiduis donatum eſt, cortice viridanti intectis. *Folia* ſeptem ad nervum alligantur, acuminata, Viciæ foliis fere paria, glabra, atro-virentia. *Flores* velut in umbella, ſuaviſſimi odoris, ex oblongo, gracili tubulo in calathum quinquepartitum explicantur, colore candido. *In frigidioribus regionibus marceſcunt flores nullo ſuccedente fructu, unde nonnulli fructu prorſus deſtitui, ſecurè nimis affirmârunt, quos & nos olim ſecuti in Catalogo plantarum Cantabrigienſium idem tradidimus.* Verùm nunc meliùs edocti tum à Domino P. Hermanno, tum à Sr. Triumfetti Romano, fructum proferre, nimirum baccas ſubvirides *ſemina* rotunda, nigro circello notata continentes agnoſcimus.

De loco hujus natali nihil certi traditum invenio, ſed ut rectè Lobelius in hortorum angulis apricis & pro prædiorum cavædiis ſurculo pangitur, ádque ornamenta pergularum pedamentis erigitur ad fornices. *Locus.*

Jaſminum album ſicut odore fragrat, ità viribus multis pollet. Oleum ex floribus confectum crudos diſcutit humores, frigidis ac catarrhoſis confert, & hyberno tempore utile eſt. Quibus autem temperatura contigit calidior, his dolorem excitat capitis, & ſi diutiùs odoretur, periculum adfert ſanguinis è naribus profluvii. Præcipua ejus utilitas ad contractos induratóſque artus, articulos, tendines, nervóſque calefacit, emollit, aperit. Uteri morbos arcet non ſolùm hypogaſtrio & locis muliebribus illitum, ſed etiam potu aut enemate uſurpatum. Simili modo prodeſt & doloribus colicis quos frigidus & viſcidus humor concitavit. Præcipuus florum uſus eſt ad diapaſmata & odoramenta, ad Chirothecas & linteamina odore ſuaviſſimo imbuenda. *Vires.*

2. *Jaſminum ſive Gelſeminum luteum* J. B. *humilius luteum* C. B. *Jaſminum luteum* Ger.

J. B.

Jaſmini vulgati ritu fruticat, virgultis viridantibus, anguloſis, ſtriatis; in quibus *folia* aliàs terna, Polemonii Monſpelienſium ritu, ſed acutiora, firmiora quàm in albo, interdum duodecuplo majora, ad Trifolii bituminoſi culti folia magnitudine accedentia, aliàs verò pinnata ex una duabúſve conjugationibus coſtæ annexis, impari ſemper uno alam claudente. *Flores* eo ordine & ſitu quo in

Jaſmino

Jaſmino ſive vulgato, ſive Hiſpanico, foliis obtuſis luteis. *Fructus* mediocris magnitudinis, niger, oblongus, bina continens *ſemina* magna: nigra, oblonga, quà ſe mutuò ſpectant plana, altera parte modicè globoſa.

3. *Gelſeminum Indicum flavum odoratiſſimum* Ferrar. horticult. *Gelſeminum ſive Jaſminum Indicum flavum odoratiſſ.* Park.

Ferrar.

Lævi cortice, Amarantum referente purpurat: in duo fermè cubita attollitur. Ab imo caule ramoſus, pluribus virgis, itidem in ramulos brachiatis, fruticat. *Foliis* viret ſaturato, ſplendidoque colore conſpicuis, oblongis, Punicæ Mali foliorum inſtar duriuſculis, denſis, non inciſis, non deciduis, binis terníſve in ſingulos ramulos coeuntibus, alarum aſpectu per virgarum latera explicatis. *Floribus* autem flavet omnino aureis, vulgaris Gelſemini ſimillimo pediculo innixis, per ſummum ramorum in umbellam diffuſis, Hiſpano Gelſemino minoribus, diutiùs vernantibus, invaleſcente cum ſtirpe majora quotannis incrementa capientibus, ejus floris, quem vulgò Saponariam vocant, facie, retuſis, ſuaviſſimè olentibus, arido etiam è cadavere odoratam animam ſpirantibus. Poſt florum gemmas *baccis* graveſcit, minuſculas oleas magnitudine, primóque virore exæquantibus, à maturitate deinde flaventibus, maturæ inſtar uvæ tranſlucidis, incluſúmque nigellum & longulum, quale pyra includunt, ſemen indicantibus, hîc præterea ſolitariis planéque unionibus, illic gemellis & cohærentibus.

Culturam exigit cum Hiſpano communem. Humorem imprimis amat & Solem. Gelidam Septentrionis animam odit, imò etiam quodcunque hyemale friguſculum in tantum reformidat, ut viridiſſima folia luteo pallore tingat, corticem lævore ac rubore decorum minutim granosâ luridâque ſcabie aſperet ac decoloret, proſerpente demum aritudine citò ſeneſcat & pereat. Nec frigora tantùm horret, ſed per æſtivos fervores ſitientibus herbis cæteris expetito guttatímque propinato rorantis cœli nectare læditur. Etenim floris folia vel leviſſimo roris aſperſu palleſcunt, aſſiduo etiam infuſu exalbeſcunt.

Ramis ſubmerſis propagatur: modum vide apud auctorem.

4. *Jaſminum luteum vulgo dictum bacciferum* C. B. *Jaſminum luteum ſive Trifolium fruticans, aliis Polemonium* Park. *Polemonium ſive Trifolium fruticans* Ger. *Trifolium fruticans, quibuſdam Polemonium, flore luteo* J. B.

J. B.

Vario implexu ſerpit radix alba, ac ex pluribus progerminat locis; unde tricubitales aſſurgunt rami, anguloſi, virides, in quibus alternatim ſurculi ſurgunt, *folia* producentes læto virore ſplendentia, terna fere, ut in Trifolio: ſingulæ portiones ad Rutæ vulgaris portiones accedunt, ſapore ingrato & fervido. In ramulorum extremis *flores* oriuntur Jaſmini facie vel Arthriticæ ſive Primulæ veris, quinquepartiti, lutei. Iis decidentibus ſuccedunt *baccæ* ſatis magnæ, rotundæ, rubræ, in quibus continetur *ſemen*, ſimile fere Piſo vulgari minori, intus album, ingrati ſaporis.

Locus & Tempus. Circa Monſpelium in ſepibus obſervavimus, necnon prope Scaleam in regno Neapolitano. Florentem vidimus (inquit J. Bauhinus) menſe Martio, Aprili, Maio & Junio; baccas autem ferentem copioſè menſe Auguſto, quæ per Autumnum & hyemem durant.

5. *Jaſminum humilius magno flore* C. B. *Hiſpanicum flore majore, externè rubente* J. B. *Catalonicum* Park. parad. *Candiflorum majus* Ger. Pitsjegam Mulla *H. M.* P. 6. T. 52. p. 91.

H. M.

Ramis eſt paulò firmioribus, & Vitis modo luxuriantibus. *Folia* è contrario ſibi poſitis ſurculis in ſingulare folium latiuſculum exeuntibus, innitentia habet tergemina, cæteris minora, parum elongata, in cuſpidem anguſtam deducta.

J. Bauhino foliorum conjugationes tres quatuórve cum extremo impari alam complent, at ſingularia folia ex oblongo rotundantur, non in mucronem, vulgari more deſinunt, iíſque latiora propiùs plerunq; ſe mutuo contingunt, extremúmque adeo folium impar contractius ac brevius quàm in vulgari exiſtit.

Foliorum ſuperficies glabra & plana eſt, averſa verò facies coſta eminente & in plurimos ſubtiles diducta venulas dotatur. Sapor amarus, color è viridi nitentior. *Flores* ſeptem octóve è calyce quinquies inciſo in cacumine ſurculorum erumpunt, quinque conſtantes petalis, ex anguſto patulis, nonnunquam ad oras purpuraſcentibus. Gemmæ oblongæ è purpureo albicantéque colore rubent. Inter *ſtamina* bina, puſilla, albidula, flaveſcentibus ornata capitulis *ſtylus* candidus oblongo apice albo erigitur. Odore fragrantiſſimo omnibus præſtat ſpeciebus.

Locus. Arenarum amans in ſylvis ad *Ambalacatti* non modò, ſed & in hortis frequens eſt. Semper folia habet uti & flores.

Vires. Cortex cum foliis ex oleo butyróque coctus, donec in his unguenti craſſitudo fiatulceribus & abſceſſibus phagedænicis medetur.

6. *Sambac Arabicum ſive Gelſeminum Arabicum* Alpin. plant. Ægypt. *Jaſminum ſive Sambac Arabum Alpino* J. B. *Syringa Arabica foliis Mali Aurantii* C. B. * *Nalla Mulla* H. M.

* P. 6. T. 50. p. 87.

H. M.

Frutex hic humi ſerpit, convolvuli inſtar quævis objecta ſurculis rotundis, viridibus, lignoſis, geniculatis, minutiſſimis & raris pilis obſitis, obvolvens.

Alpinus etiam Fruticem hunc ſarmentoſum eſſe ſcribit, qui ſarmentis ſerpendo altiùs ſe extollit. At quomodo hæc conciliari poſſunt cum accuratiſſ. Veſlingii notis, qui eam adoleſcere affirmat ſtipite robuſta atque adversùs fortuitorum impetum firmiſſima, quæ ternis quaterníſque cubitis in altum porrigitur? Matth. Cuccini *literis ad Cluſium, plantam hanc ad duorum cubitorum vel quatuor pedum altitudinem creſcere ſcribit,*

scribit, cujus stipes infima parte pollicari est crassitudine, solida materia constans, & quæ difficulter scindi possit: is duobus digitis super terram, aut paulo amplius, in tenues & longiusculos ramos dividitur. Veslingius *etiam ramos flexus omnes facili obsequio admittere tradit.*

Radix albicat. *Folia* latiora, in cuspidem exeuntia, contextu solida, rigida, glabra, virore utrinq; nitentia, numero bina, brevibus & crassis inhærent pedunculis; intermedia costa venas è viridi flavescentes quaquaversum spargit frequentissimas. Odor ipsis nullus, sapor amarus est.

Alpinus folia Mali Aurantii proxima ei attribuit. Clusius non dissimilia Syringæ albæ foliis sibi videri scribit, teneriora tamen & in ambitu non crenata semper ex adverso nascentia, alternatim.

Ex novies inciso calice angustissimo surculorum summitatibus innituntur ad tres numero aut plures *flores* albissimi septem, octove, sæpius decem constantes petalis, parte anteriori strictioribus & inflexis. *Stamina* duo flavo apice donata unà cum *stylo* parvo virenti eminent. Ipsi autem flores altero ab apertione die inarescentes rufescunt.

Pr. Alpinus simplicem octo petalorum in flore ordinem exhibet; at ego (inquit Veslingius) duplicem sæpius agnovi, nec octo, sed decem aut duodecim petala rosea serie breviore tubulo digesta. Caccini flores nunc decem, modo duodecim foliis constantes, & quando minimùm novem, duplici serie dispositis observavit, odoratissimi Jasmini Hispanici odorem etiam superantes, vel quasi florum Mali Aurantii & florum Jasmini Hispanici simul permistorum odorem referentes; quâ similitudine Veslingius etiam florum odorem comparans cum Caccini convenit.

Vespertino tempore ob gratissimum odorem in foro empti à mulieribus in corollas & varia ornamentorum genera colligantur, quinimo ethnici in sacrificiis eos adhibere sunt consueti. Maxima anni parte florifera, per universam Indiam in hortis colitur. Fructus vel raro, vel adultiore demum ætate ferre solet.

Florum usus est magis ad ornatum corporis quàm ad sanitatem, nihilominus parant oleum quo utuntur mulieres in balneis ad uterum calefaciendum & laxandum: ut partum etiam faciliorem reddant hoc oleum & bibunt calidum & ipso liniunt etiam extrinsecas uteri partes. Utuntur quoq; eo exteriùs inungentes thoracis regionem, tum per os ipsum calidum bibentes ad tussim anhelitûsque difficultatem, & ad pleuritim lethalem, & ad peripneumoniam, atq; ad dolores vehementes stomachi, intestinorum atq; uteri. Parant hoc nostri unguentarii ex dulcibus Amygdalis, vel Sesami seminibus, ex quibus odore florum Jasmini imbutis oleum exprimunt valde odoratum. *Alpin.* *Vires & Usus.*

Inseritur Jasmino vulgari.

7. *Hudda Mulla* H.M. P. 6. T. 51. p. 89. *Gelseminum vel Jasminum Catalonicum multiplex* Park.

H. M.

Convolvuli more, unde & Convolvulus domesticus dicitur, ramis suis in longitudinem mirabilem protensis, rotundis, ligno medullâque virente, & pilis brevibus obsitis, vicina corpore amplectitur. *Folia* plana, glabra, crassiora, virore utrâque parte nitentia sub obscuro, in obtusum desinentia, costis è viridi prædita eminentibus, pedunculis crassis, curtis, interiùs planis ramis adhærent. *Flores* polypetali, candidi, flosculis hic illic interspersis viridibus; ob gratissimum, qualem & flores *Mulla* vel *Mogari* fundunt, odorem avidissimè expetuntur.

Cultura & usus *Nallæ-Mullæ* eadem est.

Rabidi canis morsus contrita & oleo frixa externè applicata folia sanant. Veneno serpentino radix cum Calamo aromatico ex Oryzæ aqua decocta occurrit. *Vires.*

Planta hæc ex sententia *D. Comelini*, à proximè præcedenti nihil differt, nisi quòd duplices vel plenos ferat flores. Idem & nobis videtur.

8. *Tsjeni-Mulla* H. M. P. 6. T. 49. p. 85. *Jasminum Indicum flore albo odoratissimo.*

H. M.

Frutex hic ramusculos decussato ordine habet geminos, è spadiceo virescentes. *Folia* oblonga, acuminata, crassa, mollia licet, glabra, supernè intensè virentia, infernè dilutiora, utrinq; nitentia, gemella pedunculis curtis inhærent, mediâ eorum costa viridi, supina in parte eminente. Sapor odórve nullus. Suavissimi odoris *flores* pentapetali, albi, quinis antheris grandiusculis erectis exornati conspiciuntur.

Crescit locis montanis ad *Calare* & *Perate-vidi.* Usus hactenus ignoratur. *Locus.*

9. *Tsjiregam-Mulla* H. M. P. 6. T. 55. p. 97. *Jasminum Indicum flore polypetalo exalbido, fructu minori.*

H. M.

Frutex est hominis adæquans altitudinem, rotundos, duriolos, geniculatos latissimè dispergens surculos, qui novelli minutissimis pilis obteguntur. *Folia* è viridi nitentia, glabra, lævia, costâ in superiore eorum parte utì *Nallæ-Mullæ* striata, gemina, sibíque è contrario immediatè opposita in geniculis proveniunt: súntque oblongiora, anteriùs in angustum contracta, in cuspidem longiorem deducta, in oris crispata, ad petiolum verò strictiora: Sapor ipsis amarus, odor nullus. *Flores* exalbidi numero ternario, aut quinario, è calyce sex plus minus incisuris distincto protuberantes, sex, septem, quinimo octo constant sæpe petalis, angustis, tenuibus, extrorsum in oris valdè crispatis. *Stamina* duo breviora *stylúsque* eodem ac in præcedentibus sese habent modo. *Fructus* insidentes calyci, Cerasorum minorum modo glabri, nigricantes, pelliculâ tenui, carne molli, è rubro nigra ac subdulci constantes, *semen* rotundum, ex albo internigrans & pilosum continent.

Ob jucundissimum & suavissimum odorem florum, è quibus mulieres coronas sibi conficiunt, in hortis colitur, nunquam flores aut folia dimittens.

Vires. Folia oleo incoctâ balsamum fundunt, si capiti inungatur, oculorum quævis tollens vitia, & visum corroborans: horum pulvis cum Croco ac pinguedine cuti illitus pruriginem ejus demit: ex radice ad peculiarem usum exprimitur oleum.

10. *Catu Pitsjegam-Mulla* P. 6. T. 53. p. 93. *Jasminum Indicum flore polypetalo, candido, oris rufescentibus.*

H. M.

Mullæ seu Jasmini species est, & similis *Nallæ-Mullæ*, surculis solummodo languido virore in fuscum vergentibus. *Folia* dissimili magnitudine ac figura, modò oblongiora, sine cuspide tamen, modò latiora, contrariis inter se semper pediculis opposita sunt, ante alia virore obscuro nitentia, sapore amara. *Flores* septem, decem, imò nonnunquam undecim petalis, è longo aculeatis, præ cæteris quoque angustioribus, in orbem expansis, è calyce virenti, senis incisuris distincto, candidissimi, quamvis in oris clementer rufescentes, paullò latiores quàm *Tsjeregam-mulla* prodeunt. Præter *stamina* duo colore ad virorem inclinato, oblongis, croceis, planis *apicibus* prædita, *stylus* intermedius albicans, elongato, viridi & crassiusculo ornatus capitello, è gemmula, quæ huic flori conica & rufescens est, assurgit: odor jucundissimus.

Locus & Tempus. Arenoso crescit solo ad *Cranganoor* & *Catoer*, aliisque locis pluribus. Sempiternâ viret comâ. Floret mense Junio Julióque.

11. *Katu-Tsjeregam-Mulla* H. M. P. 6. T. 54. p. 95. *Jasminum Indicum flore polypetalo candidissimo, fructu majore.*

H. M.

Arbuscula isthæc caulis est subvirescentis & lignosi. *Folia* situm & figuram eandem ac *Tsjeregam-Mulla* obtinent. *Flores* itidem candidissimi, inodori equidem, septem, octove strictis, protentis, aculeatísque petalis, ex perianthio angustiori & in summitate complanato, plures numero surculorum cacuminibus innituntur, quod in *Tsjeregam-Mulla* secus sese habet. *Fructus* iidem ut in *Tsjeregam-Mulla*, sed majores.

Locus. Loca amat aspera & saxosa montanáque. In *Cranganoor* & *Coilan* plurima est; omnibus horis frondifera simul & florifera.

Vires. Hujus folia ex oleo cocta oculorum tollunt vitia. Radix verò cum Calamo exhibita aromatico optimè cujusvis serpentis morsibus medentur.

12. *Katu-Mulla* H. M. P. 6. T. 56. p. 99. *Jasminum Indicum flore pentapetalo candidissimo fructu* Tsjeregam-Mulla.

H. M.

Arbuscula est hominis altitudinem vix excedens. *Rami* duri, vetustiores è rubicundo fusci sunt. *Radix* capillaris, rubra, in latum spatiatur. *Folia* longiora, anteriùs stricta, in cuspidem exeuntia, densa, glabra, supina parte è fusco nitentia, pronâ candida, venâ recta in parte eminente: saporis sylvestris, odoris nullius. *Flores* albissimi, quinque, uno è latere rotundis, crassiusculis, extrorsum reflexis constantes petalis, è *calyce* satis arcto, quinquies inciso emergentes, *Tsjiregam-mulla* proximi sunt: unà cum duobus exilibus capitatisque staminibus, subalbidus, è capitulo fructûs primordium constituente prodit *stylus* bifidus, in summitate leviter rufescens. *Fructus Tsjiregam-mulla* possunt videri.

Locus. Locis gaudet arenosis, & provenit in *Oediampera* & *Ansjecaimaal*; sempiterna fronde: Quintili autem Sextilique mensibus floribus exornatur.

Usus. Succus foliorum olei inservit coctioni, & præterea nullum præstat usum.

* P. 4. T. 47, 48. p. 99. 13. *Rava-Pou* * H. M. *Seu Jasminum Indicum bacciferum flore albo majore, noctu olente, vel Arbor tristis de die altera.* D. Comelin.

Arbor est procera, *caudice* crasso, denso, albicante; cortice obducto atro-purpureo; glabro, inodoro, insipido, necnon ramulis atro-purpureis, intúsque fungosis, ceu frondibus umbrosis in latum diffusis, ornato. *Radix* albicans, rufo cortice tecta, inodora, saporis adstringentis. *Folia* geminata ordine decussato rotundis, rufis ac lanuginosis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, glabra, densa, splendentia, supernè atro-viridia infernè subviridia; costa media crassa, rotunda, albicat. *Flores* in ramis tenerioribus nascuntur, pediculis oblongis, rufis ac lanuginosis, è foliorum interna sede prodeuntibus inhærentes, copiosi, hoc est, terni, quaterni aut plures simul ferè congesti, candidi, Jasmini aut potius Hyacinthi tuberosi floribus forma, magnitudinéque pares, similibúsque foliis, ut illi, constantes, sed pleniores, multiplicíque foliorum texturâ, odoris fragrantissimi, & haud multùm à Jasmini aut Tuberosæ florum odore dissimiles. Solent autem noctu in flores explicari, & oriente Sole, simulatq; ab ipsius radiis illustrari incipiunt, illico decidere, vel antipathiâ quadam, vel præ nimiâ succi tenuitate, quem radii Solares absumunt, nam quos Sol non attingit diutiùs in arbore hærent. Floribus *fructus* nonnunquam succedunt, globosi, virides, exiguo à latere umbilico præditi, tenuique cortice cincti: huic lignosus subest cortex, *nucleum* includens oblongum, rotundum, albicantem, saporis amaro-dulcis & adstringentis.

Locus. Non provenit sponte in Malabar, sed aliunde advecta est. Semper viret, fragrantissimósq; fert flores, qui Sole occidente explicantur, & oriente decidunt.

Vires. E foliis hujus arboris in aqua coctis potus conficitur, qui mulieribus parturientibus exhibitus partum accelerare dicitur. Cortex in pulverem redactus, & ulceribus inspersus luxuriantem & fungosam carnem exsiccat & tollit.

Hortus Leydensis *Herman.* habet Jasminum Americanum trifolium odoratissimum flore albo. Et D. *Watsius* nuperrimè recepit Jasminum novum latifolium ab Insulâ *Barbados* dicta.

CAP.

CAP. II.

De Liguſtro.

Liguſtrum à ligando dici veriſimile eſt, quia virgulta ejus ob lentorem & gracilitatem facilè flectantur & circumvolvantur.

Liguſtrum vulgare non eſſe Cypren Græcorum probatur, quia nec in arboream magnitudinem unquam excreſcit, nec folia ejus capillum rufent: quæ Cypri apud Dioſcoridem notæ ſunt. Unde neque *Alcanna* ſeu *Henne* Arabum eſſe poteſt, cùm Arabes pleraq; ſua de Alcanna ex Dioſcor. capite de Cypro tranſcripſerint.

Floribus racemoſis albis, baccis nigris dipyrenis, viminibus lentis ab aliis fruticibus diſtinguitur.

A. 1. *Liguſtrum* J. B. Ger. *vulgare* Park. *Germanicum* C. B. **Privet, or Primprint.**

J. B.

Frutex eſt elatior, radicem hinc indè per obliquum ſpargens, crebris virgis lentis & in ramos diviſis conſtans, cortice cinereo obtectis; præſertim verò ſtipites & rami craſſiores tali cortice veſtiuntur: nam ramuli virides ſunt, materie albida, dura. *Folia* bina adverſo ſitu ex intervallis oriuntur, oblonga, anguſta, figura ad Salicis folia quodammodo accedentia, ſed breviora, craſſioraq;, atro-virentia, lævia, nitentia, guſtu acri & ſubamaro, non ſine adſtrictione. *Flores* in ramorum ſummis profert ſuaviter olentes, candidos, racematim congeſtos, quorum ſinguli quaternis, quinis aut ſenis foliis conſtant, *apicibus* ex luteo herbidis, qui decerpti ſtatim flacceſcunt, quos excipiunt *baccæ*, racematim quoq; in pyramidis figuram aggeſtæ, Hederæ baccis minores, læviores ac nigriores, Juniperinis æquales, initio virentes, per maturitatem nigricantes, continentes bina grana, hinc gibba, inde compreſſa, cortice ſpadiceo, carne exalbida, vel digitorum levi preſſu fragilia; ſapore amaro ac injucundo, quamvis quibuſdam aliquid dulcedinis habere videantur.

Variat interdum, adnotante Trago, floris colore luteo; ſed rariùs. Foliis argentatis & auratis. *Breyn.*

In ſylvis, vepretis & ſepibus frequens eſt Angliæ, Germaniæ, Galliæ, Italiæ, &c. Floret tota ferè æſtate. *Locus.*

Foliorum decoctum, eorúmve aqua deſtillata commendatur ad ulcera & inflammationes oris gargariſatu, ad carbunculos, pudendorum ulcera, & ambuſta collutu. Floſculi aceto macerati, frontiq; impoſiti capitis dolorem ſedant. *Vires.*

Acinis Liguſtri maturis quidam rubello vino nigrum inducunt colorem. Solent etiam illi tam nigrum quàm Venetum colorem præſtare, quo nomine ab his qui chartulas luſorias aliáſve picturas variis coloribus illuminant leguntur.

Hyeme baccis veſcuntur aves, præſertim Merulæ ac Turdi. Frutex propter lenta & flexibilia vimina, ſurculóſq; denſos, & folia hilarè virentia ad topiarias ſcenas expetitur, quas non ineleganter conveſtit. Recte Laurembergius, Inter omnes frutices arbores & herbas nihil eſt quod in tot figuras & elegantias effingi, flecti aut formari tondendo queat ac Liguſtrum. *Horticult.* l. 1. c. 30.

Vires à Matthiolo Liguſtro traditas ab eo potiùs effictas rationabiliter, aut aliunde mutuatas cenſet J. B. quàm experimento cognitas. Ex guſtu (inquit) quivis facilè vel mediocriter verſatus unicuiq; plantæ vires probabiliter aſſignare poſſit. At pro veris & compertis prodere non debet.

2. *Liguſtrum myrtifolium Italicum* C. B. Park.

C. B. prod.

Hoc ad Liguſtri vulgaris modum excreſcere & in ramos brachiari audio. *Rami* rotundi ſunt, læves, nonnihil rufeſcentes. *Folia* atro-virentia, vulgaris foliis & latiora & longiora. Myrti Liguſtri folio nomine Patavio habuit C. B.

Liguſtrum fol. laciniatis ad Syringas pertinet.

3. *Liguſtrum Orientale, ſive Cyprus Dioſcoridis & Plinii* Park. *Ægyptium, Cyprus Græcorum, Elhanne Arabum* J. B. *Lig. Ægyptiacum latifolium* C. B. *item Lig. Ægypt. Anguſtifolium* ejuſdem.

Fruticis potiùs vegetioris quàm arboris proceritate adultam in villis [Ægypti] inquit Veſlingius, paſſim compertam habui, confuſa ramorum ſylva, cultorum negligentiâ latiùs implicitam. Olivæ foliis non abſimilia producere vidi, ſed latiora, & ſub grato virore magis tenella, ſapore acidulo ſubadſtringente: nec ternis tantùm quaterníſve ordinibus tanquam alis, ſed pro virgularum longitudine denis, duodenis, pluribúſque ramorum latera ſtipant; ſic tamen ut inferiora folia ampliora, ab his ſuccedentia deinceps ad extremum uſque rami paulatim minora conſpiciantur, μονοφύλλῳ circa apicem vix ullo ſuperſtite. *Flores* Alpino coloris cinericei non albi, Sambuci floribus proximi, minores tamen; Rauwolfio ex luteo pallidi ſunt, odoris ſuavis, admodum acuti, Moſchi: concolores floribus baccilli. [*Semen* ei pulchellum, ſpadiceum, pyramidale trigonum eleganter exprimens, baſi ita æquali ut ſurrectum latrunculi inſtar ſtet.] J. Bauhino Baccæ numeroſiſſimæ, noſtratis Liguſtri baccis ferè pares, magis ſeſſiles, coloris cinerei ferè [in ſicca] quatuor decuſſatas impreſſiones oſtentantes, ſemine refertæ copioſiſſimo, minuto, Melochiæ & figurâ angulosâ & magnitudine æquali, coloris ruffi, ſaporis ſtrenuè adſtringentis, idque citra omnem morſum.

C. Bauhinus Cyprum ſeu Alcannam Rauwolfii, à Cypro Alpini ſeparat, partim ob diverſitatem figurarum, partim quia Alpinus florem ſubcinereum Sambuci floribus minorem Elhannæ ſuæ tribuit.

tribuit. Verùm quod ad figuras attinet, Alpini iconem damnat Veslingius & vitiosam esse ostendit; neque florum color aut magnitudo multùm diversa describitur à Rauwolfio & Alpino; ut eandem ab utroque plantam descriptam non dubitemus.

Locus. Ægypti incola est, ibidémq; omnibus notissima. A Turcis & Mauritanis ob suavem odorem moschi æmulum quem flores exhalant magni fit; & diligenter custoditur, nè hyeme pereat.

Vires. Cypri folia ex Diosc. adstrictoriam vim habent, quare oris ulcera, & aphthas ipsas commanducata medentur, [item ulcera capitis manantia, & collectiones & condylomata. *Plin.*] & illita tum fervidis aliis inflammationibus, tum etiam carbunculis prosunt. Eorundem decoctum igni ambustis & luxatis applicatur. Rufant & capillos trita & illita folia, sive in Struthii succo maduerint. Flos ex aceto tritus & fronti inductus capitis dolorem sedat. [Folia aut eorum succus stomacho illinuntur & vulvæ concitatæ. *Plin.*] Idem combustus in cruda olla nomas sanat, & putrescentia ulcera per se & cum melle. Succus Cypri nervis, articulis, & algoribus prodest. Acini contra phthiriasin, item contra intertrigines utiles: sanant & gallinaceorum pituitas. Cæterùm quod ex flore præparatur Cyprinum unguentum, (oleum vocat Plinius) odoratum est, ac nervos excalfacit ac mollit, siquidem ferventi naturâ præditorum medicamentorum misturam accipit.

Addit Paulus Cyprum aptè remediis hisce admisceri quæ ad lienem conficiuntur. Hæc ex Veteribus.

Magni porro Ægyptiis (ut scribit Bellonius) ex Cypro reditus. Folia enim siccata in pulverem redigunt ad tincturas flavas. Nam per totum Turcicum Imperium consuetum fœminis manus, pedes, partésque pilosas flavo rufóque colore tingere, viris verò eodem ungues rufare: additóque alumine capillos pueris tam maribus quàm fœmellis inficiunt; necnon equis pilos, pedes, muscarium. Regionum illarum fœminis decorum habetur, femora, epigastrium partésque pudendas flavo colore tinctas habere, id quód hoc pulvere efficiunt balneo egressæ: Tunc enim tinctura faciliùs imbibitur.

Veslingius flores *Elhanne* mulierum [in Ægypto] potissimùm delicias esse scribit, canistrísque plebis in balinea deferri, in quibus illæ, lymphatæ, dicam an lymphaticæ totos dies inguini cuticulæque perpoliendæ operam dant. Decocto foliorum in aqua simplici crines defluentes firmant, & ingratum pediculorum sodalitium excludunt.

Eodem illo unguibus hemicycli forma diutiùs hærentem notam appingunt: atq; ut olim Conscripti Patres lunulatis caligis ordinem suum, sic illæ lunulatis unguibus nescio quod elegantiæ specimen profitentur, aurantii mali colore conspectiores.

Folia apposita in usu frequentissimo sunt ad dolorem capitis. *Alpin.* Ex pulvere foliorum cum aqua mulsa paratur emplastrum ad pedes exsudantes fœtentésque exsiccandos efficacissimum, [pedibus appositum & per horam retentum.] Pulvere etiam hoc ad ulcera oris gingivarumq; & pudendorum maximè utuntur.

Duas Ligustri Indici species proponit Bontius quem consule. Una est Alcanna, altera est Ligustrum Indicum *Garciæ* Negundo dictum.

CAP. III.

De Alno nigra baccifera.

A Foliorum similitudine Alni nomen adepta est, quamvis à vulgari Alno toto genere diversa, cùm baccifera sit. Foliis latis subrotundis, baccis nigris, vi cathartica, ab aliis fruticibus discretu facilis est.

A. 1. *Alnus nigra baccifera* J. B. C. B. *nigra sive Frangula* Ger. *Frangula sive Alnus nigra baccifera* Park. **The black Alder-tree.**

J. B.

Arbuscula est quæ complures à radicibus rectas edit virgas, sex vel octo cubitos plus minus altas, pollicaris crassitudinis, in ramulos tenellos divisas, cortice exteriore quidem fusco, sed glaucis maculis asperso, quo detracto alius apparet croceo tingens. Ligni materies candida & fragilis, medio tenus rufescente quadam medullâ farcta. *Folia* ad Alnum accedentia, vel, ut vult Matthiolus, Corni & Virgæ sanguineæ, per ramos, ex oblongo rotunda, in mucronem obtusum desinentia, atro virore nitida, nervosa, ex quorum alis *flosculos* coacervatos profert, sed singulis singulos pediculis nixos, parvos, pallescentes; *baccis* succedentibus, primùm virentibus, dein rubris, demùm nigris, ingrati planè saporis, [Tragus malignum dicit] in quibus grana bina Lentibus majora, compressa, in quibus nucleus. Radix per summa cæspitum vagatur.

Locus. In sylvosis udis persæpe reperitur tum in Anglia, tum in exteris regionibus. Floret Maio, Septembri & Octobri fructum maturat.

Vires. Flavus hujus arbusculæ & medius cortex, tritus cum aceto, & scabiei illitus, intra paucos dies illam sanat & exsiccat. Estque hoc experimentum singulare. Idem in aceto decoctus putridis dentibus collutione prodest. Cortici vis inest non modica tum exsolvens tum adstringens; ideóque Rhabarbari modo alvum ducit, & viscera roborat: idem bilem & pituitam expurgat, quinetiam hydropicorum aquas ducit. Decoquitur cortex cum Eupatorio comm. Pontico Absinthio, Agrimonia, Cuscuta, Lupulo, Cinnamomo, Fœniculi, Apii, & utriusque Intybi radicibus ad hydropem, malum corporis habitum & Icteritiam: datúrque potandus ità affectis ℥v. pondere. Cortex ab arbore delibrari debet in ipso statim Veris principio, & in umbra siccari, siquidem viridis vomitiones movet. Quod nè faciat etiam decoctum duobus tribúsve diebus quiescat oportet, donec flavus color in nigrum vertatur. Casp. Hofmanno corruptio hîc subolet.

Dodonæus

Dodonæus ob violentiam purgationis corticem hunc Rusticorum medicamentum appellat: expurgat enim (inquit) non modò per inferiorem sedem sed etiam per vomitum cum magna ventriculi perturbatione & molestia.

Novi (inquit Schwenckfeld.) ejus usu Agricolas hydropicos factos & pæne suffocatos fuisse repentina malignæ materiæ repercussione. Eapropter ab ejus usu abstinendum suadeo, nisi probè fuerit evacuatum corpus.

Flores apibus grati. Folia lætum feruntur bobus ac præcipuè vaccis pabulum, quæ horum pastu lac reddunt copiosiùs. *Hoc nobis minimè videtur verisimile: quomodo enim planta adeo vehementer cathartica idoneum bubus aut vaccis pabulum esse potest?*

2. *Alnus nigra baccifera rugosiore folio, seu major* J. B.

J. B.

Per omnia major est hæc species, caudex, rami, reliqua: cortex exterior tenuis, foris cinereus, intus virescens, cui alius subest crassus, in plures dividuus, intima facie quà lignum attingit flavus; laminæ verò in quas deduci potest, vel croco saturatæ vel versicolores, ruffo, flavo, filamentísq; albidis, sapore amaro. *Folia* quàm in vulgari Alno nigriora, multò ampliora, palmo longiora, 2½ uncias lata, subrotunda, rugosa, atro-virentia, splendida, crenata. *Flosculi* bini simul aut singulares ex petiolo non longo adhærent, colore herbaceo, in quatuor lacinias mucronatas divisi, totidem apicibus virescentibus interjectis, stylo in tria cornicula extrorsum reflexa dissecto.

In Burgundiæ montosis asperis prope S. Hippolytum, & alibi provenit. v. J. B. *Locus.*

Carbones commendantur pro pyrio pulvere. *Usus.*

CAP. IV.

A. 1. *Berberis dumetorum* C. B. *Berberis* Park. *Berberis vulgo, quæ & Oxyacantha putata* J. B. *Spina acida sive Oxyacantha* Ger. **The Barberry, or Pipperidge-bush.**

J. B.

INter arbores & frutices ambigit, modò humilior, densè fruticans, modò procerior caudice satis crasso donata: tota tamen perquam minacibus spinis est armata, duabus tribúsve utplurimum ex eodem puncto emicantibus: quò loci & *folia* prodeunt, ad Pruni sylv. quodammodo accedentia, sed ex angusto principio latescentia, spinulis in toto ambitu mollioribus donata, sapore acido, sed quæ primâ germinatione sinuosa videas, & pungentibus spinis horrida. *Flores* in ligulis racemosi, senis foliolis luteis constant, quibus totidem concoloria stamina respondent, pistillo viridanti, odore gravi: quibus *baccæ* succedunt cylindraceæ, tenues, per maturitatem pulchrè rubentes, sapore acido & astringente. Extimo cortici rimoso & subcinereo aut albicante subest liber ex viridi flavescens, & huic materia albida, satis fragilis, cui medulla ampla. *Radix* multifida, non crassa, nec altè descendens, in terræ summo se continet, egregiè flava sub primo cortice.

Sponte nascitur multis in locis, incultis, sylvosis, frutetis, campestribus, montanis, siccis & aquosis: & rivulorum ripis ac collibus etiam potissimùm gaudet. Quantum observavimus in Anglia collibus cretaceis præcipuè provenit, ut in sepibus prope *Walden* oppidum in Essexia. In agro Basileensi, Alsatia, & alibi in Germania copiosissimam in sepibus observavimus. *Locus.*

Baccæ refrigerant & astringunt, appetentiam excitant, ventriculum roborant. Proinde cum Saccharo conditæ usus sunt frequentissimi in morbis ubi refrigeratione & adstrictione opus est, ut in Febribus, Diarrhœa, Dysenteria, &c. *Vires.*

Quod ex acinis exprimitur vinum austerius acidiúsq; est quàm quod ex Mali Punici succo fit: utile autem est ventris fluxionibus à calore ortis sistendis: unde cœliacis, cibum rejicientibus, & dysentericis exhibetur. In febribus sitim extinguit, & appetitum languentem recreat excitátq;.

Scimus baccarum succum, quemadmodum & corticis decoctum item & foliorum contusorum succum cum aceto plurimùm profuisse in calidis doloribus dentium à fluxione biliosa vel serosa obortis *J. B.* In doloribus capitis à causa calida fronti applicata multum possunt.

Maturi acini vel per se vel cum ramis decerpti in umbra siccari solent, & ad intinctus, ad patinarum margines exornandos, & ad usus medicos prædictos reservari.

E foliis viridibus tenellis Maio mense fiunt intinctus haud secus ac ex Oxalide ad appetentiam excitandam, ad refrigerandum, febricitantibus & temperamentis calidis utilissimi.

Cortex lixivio maceratus flavo colore tingit. Radicum cortex medicamentis adversùs icterum admiscetur non sine successu. Cortex interior flavus tam ramorum quàm radicum, vel in cerevisia alióve liquore decoctus, vel potiùs in vino albo aut Hispanico infusus & potus experientiâ nostrâ in ictero remedium est præstantissimum.

Vinum album tenue, in quo medianus ille cortex Berberis, qui inter extimum & ligno adhærentem est, lineo panno involutus per trium horarum spatium maceratus fuerit, mirificè si bibatur purgare Clusio pro secreto communicatum est.

C. Bauhinus Berberin sine nucleo pro distincta specie ponit, quam nos pro accidentali varietate habemus. *Berberis sine nucleis.*

Alitur autem in hortis curiosorum, ut & Berberis acinis majoribus. *Berberis acinis majoribus.*

Simonis Pauli elegans encheiresis parandi Tartarum è succo Berberum; Quadripart. Botan. Class. 2. pag. 105.

℞ Succi Berberum ℔. ij. Succi Limonum ℥ij. misce, digere per biduum in arena calida, deinde filtra, postea evapora ad dimidium, sed cave nè plus justo incalescat, colatum hunc succum ubi per aliquot dies in loco subterraneo recondideris, cernes Tartaro suo vitri fundum & latera incrustare: separa succum per vasis inclinationem, & iterum exhalare fac ad dimidium, ut residuum in eo Tartari

tari compares; quem ac priorem vasi vitreo inditum blandissimo calore exsicca & usui serva.

Ori & ventriculo gratum saporem conciliat, corruptioni humorum & æstibus febribus insigniter resistit.

Berberis vox est Arabica Averroi & Officinis usitata. Spinosus est frutex, fructu in racemos congesto, oblongo & cylindraceo rubente, acido.

2. *Noela-tali seu Berberis Indica Aurantiæ folio* H. M. *P.* 4. *T.* 56. *p.* 119.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, caudice mediocriter crasso, albicante, denso, cortice obducto cinereo, multísq; ramulis viridibus donata. *Radix* rufa, nigricante cortice tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa; sapor astringens, odor sylvestris. *Folia* sine ordine ramulis inhærent, oblongo-rotunda, ac in acumen desinentia, Mali Aurantiæ foliis haud absimilia, exceptâ illa appendice, quâ hujus arboris folia carent, crassa, glabra, densa, atro-viridia, splendentia, inodora, insipida. *Flosculi* racematim cohærent plurimi, ex pediculo tenui, unciali & sescunciali, aciduli, inodori; constant ii è gemmulis exiguis, pallidè virentibus, *staminulis* tribus exiguis albicantibus, supereminentibus. *Flosculis* succedunt *baccæ* cylindraceæ, tenues per maturitatem pulchrè rubentes, sapore acido & subastringente, Berberis fructibus persimiles.

Locus. Crescit ubique in Malabar, præsertim circa *Repolyn:* Semper viret, & per 70 non rarò frugifera manet annos.

Vires & Usus. Ex hujus cortice haud secus ac è cannabe funes texuntur.

Fructus in deliciis comeduntur, iique impensè refrigerant, uti Berberes.

Folia antidotum habentur morsui colubri, *Heretimandel* Malabarensibus dicti, cujus morsu homines quidem non statim intereunt, sed interim totius corporis carnes corrumpuntur, computrescunt, decidunt, tandémq; post tot miserias debitum naturæ persolvunt, nisi utantur potu qui ex foliis hisce cum salito Mangæ fructu in aqua coctis conficitur.

CAP. V.

Baccifera Indica floribus racemosis, fructu plano-rotundo, dipyreno. Kanden-Kara H. M. *P.* 5. *T.* 36. *p.* 71.

H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, viginti circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, multísq; ramis in orbem longè latéque diffusis donato, qui cortice cinereo tecti, ac spinis insuper longis, crassis, acuminatísq;, uti & caudex, muniti sunt. Hæ autem spinæ omnis virulentiæ ac malignitatis expertes non sunt, utpote vulnera ab eis inflicta non raró lethalia observari solent. *Radix* fibrata, albicans, atro-purpureo cortice cincta. *Folia* oblongo-rotunda, tenuia, lenia, viridia, bina aut terna simul juncta, circa ramulos proveniunt, inodora, saporis ingrati. *Flosculi* suaveolentes, in racemos digesti, ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt, calycíque viridi exiguo inhærent, viridi-albicantes, monopetali quadripartiti, *hoc est*, ex unico foliolo, in quatuor lacinias acuminatas diviso, constantes; *staminulis* aliquot albicantibus, subrufis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit crassior, candidus, capitulo viridi. Flosculis succedunt *Baccæ* plano-rotundæ, virides primùm, dein flavescentes, tandem maturiores purpuro-cœruleæ, carnéque intus succulenta, dulci, gratíque saporis refertæ; intra quam duo continentur officula furva, plana, carne intercedente à se invicem disjuncta.

Locus & Tempus. Provenit in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Cochin*: bis quotannis fructus fert, Martio, viz. & Septembri mensibus, ac semper viret.

Usus ejus in Medicina nullus.

CAP. VI.

Nyálel * H. M. *An Sambucus Indica* Bontii? *Arbor baccifera racemosa, fructu corticoso, dipyreno.*

* P. 4. T. 16. p. 37.

H. M.

Arbor est procera, 40 circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, cortice cinereo obducto, multísq; ramis rufescentibus in orbem diffusis donato. Lignum albicans, inodorum, insipidum, matrice rubicunda. *Radix* rufa, furvo cortice tecta. *Folia* geminata, ordine parallelo brevibus petiolis ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, colore atro-viridi supernè nitentia, infernè dilutiora, insipida, inodora; costâ mediâ lignosâ, è viridi-albicante, rotundâ. *Flores* exigui, candidi, numerosi, racematim circa extremos surculos proveniunt, & singuli calyci viridi, in quinq; lacinias secto inhærent, quinq; tenuibus, lato-rotundis, ac in orbem expansis foliolis constantes, quinq; *staminulis* albicantibus, *apicibus* flavescentibus falcatis ornatis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit surrectus, itidem albicans, capitello flavescente: odor ingratus ac fœtidus, sapor nullus. Flosculis succedunt *fructus* globosi, numerosi, ramis adhærentes uvarum in modum, quibus magnitudine haud absimiles sunt, cortice crasso, flavescente, intus candido & lanuginoso cincti, carnéque ex albo cœrulea, transparente, succulenta, subacidi ac vinosi saporis intùs referti, intra quam duo continentur nuclei oblongo-plano-rotundi, subvirides, ex albo cœrulea cuticulâ obducti, saporis è dulci adstringentis, membranaceo dissepimento ab invicem sejuncti.

Provenit

Provenit frequenter in insula *Baypin*, necnon in *Caymaal*, aliisque provinciis Malabar. Perpetuò viret, quotannis bis maturos exhibet fructus, mensibus, viz. Aprili & Octobri, manétq, frugifera 70 circiter annos. *Locus.*

Fructus in deliciis comeduntur. At nuclei cum zinzibere recenti contusi, & addito saccharo exhibiti alvum movent. Ex fructuum immaturorum succo cum saccharo syrupus paratur, tussi, asthmati, aliisq, thoracis affectibus præprimis utilis. *Vires.*

CAP. VII.

Baccifera spinosa Indica racemosa acinis globosis, gemino in singulis nucleo. Wadouka H. M. *P.* 4. *T.* 46. *p.* 97.

H. M.

Arbor est procera, *caudice* crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo, crasso, scabroso, necnon viridibus intúsque fungosis ramulis plurimis donato, qui brevibus rigidisque insuper muniti sunt. *Radix* rufa, flavescente cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè intensiore virore tincta, infernè subviridia; à medio illo crasso, viridi-albicante, in parte superiore sulcato, in prona verò altè extuberante, necnon folium per longitudinem medium inæqualiter secante nervo plures alii tenuiores, penéque invisibiles obliquè excurrunt. Odor nullus, sapor amarus. *Flores* petiolis longioribus racematim proveniunt exigui, Tiliæ florum magnitudine æmuli, quatuor subrotundis, candidis, è purpureo striatis ac mollibus foliis constantes, calicíque viridi quadripartito inhærentes, odoris amœni, saporis subamari. *Fructus* Nyalel fructibus haud absimiles, globosi, glabri, rubro-flavescentes, carne intus mucilaginosa, ex albo cœrulea, insipida, inodora, intra quam continentur duo *nuclei*, oblongo-plano-rotundi, subvirides, tenui pelliculâ cincti, saporis subastringentis, necnon dissepimento membranaceo ab invicem sejuncti.

Provenit ubique in Malabar, præsertim circa *Cochin*. Quotannis bis fructum profert, Aprili, viz. & Octobri mensibus, diúque frugifera manet. *Locus.*

In medicina nullum habet usum.

CAP. VIII.

Sjouanna-Amelpodi H. M. *P.* 6. *T.* 47. *p.* 81. *Frutex Indicus pentapetalos gemina bacca, calyce exceptâ. Ad baccifer. calyculat. referend.*

H. M.

Arbuscula hæc hominis assumit altitudinem. Stipes ac rami cinerei sunt coloris. *Radix* fibrosa, cortice russo, gustu amaricante, vestita est. *Folia*, quæ curtis interiúsq, planis annectuntur pediculis, oblonga, aculeata, densa, solida, lenia, glabra, supernè viroris nitentis obscuri, infernè clarioris, costam habent in supina parte paululum, in prona maximè eminentem, quæ laterales, parallelas, incurvatásque emittit minores. *Flores* perfecti, compositi & uniformes, surculorum albicantium cacumini brevibus petiolis insistunt, constantes quinque petalis, è longo rotundis, tenuibus, clementer cuspidatis, stellam situ æmulantibus colore candidissimo: horum in collo, pollicari, purpureo, in nodulum circa medium extuberante, quinque stamina flavis capitulis prædita conspiciuntur; quæ comitatur *stilus* candidulus, viridi gemmâ exornatus. Florum verò gemmæ, uti & calyx, in purpureum vergunt colorem. Odor iis deest. Floribus succedunt geminæ utplurimum, & quasi in unum coalitæ *baccæ*, rariùs singulæ, calyce arctissimè exceptæ, rotundæ, paululum oppidò protentæ, primùm virides & glabræ, sed ubi maturuere cortice sunt glabro, ac nigredine nitenti, carne in cœruleum inclinata, officula duo, plana & elonga si coaluere, aliàs singulæ singula, continentes. In ramulis umbellæ inferioribus fructus prodeunt, dum superiores gemmis adhuc aut floribus exornantur. Estq, ipsa umbella ob varietatem quod ad flores, gemmas & fructus, visui gratissima.

Montanis delectatur locis, provenítq, in *Candenate* & *Mangetti*. Arbor ipsa omnibus horis baccifera est: aliæ enim maturescunt, aliæ turgescunt, aliæ florent. *Locus.*

Hujus radix solummodo ad Serpentium Scorpionumq, morsus valet. *Vires.*

SECTIONIS

SECTIONIS III.

MEMBRUM SECUNDUM.

De Arboribus bacciferis fructu tripyreno.

CAP. I.

De Alaterno.

ALaternus à Phillyrea differt foliis in ramis & ſurculis alterno ordine ſitis, non binis oppoſitis ut in illa: baccis tricoccis, cùm in illa monococcæ ſint; quamvis externa facie ſatis ſimiles ſunt, & uterque perpetua fronde. Noſtrates perperam Alaternum Phillyream vocant.

1. *Alaternus major & minor* Park. *Alaternus Plinii & Alat. humilior* Ger. *Spina Bourgi Monſpelienſium & Alaternus* J. B. *Philyca elatior & humilior* C. B.

Cluſ.

Alaterni fruticis ſemper virentis duo genera ſunt (inquit Cluſius) Unum arboreſcens interdum, longis ramis, non admodum craſſis, neq; in multas alas diviſis, flexilibus deinde virgultis, quæ externo cortice candido, vireſcente integuntur, latente ſub eo membrana quadam flaveſcente, quæ lignum ambit. Ramos veſtiunt incondito ordine diſpoſita *folia*, media inter Oleæ atque Ilicis folia, magnitudine, leviter per ambitum ſerrata, craſſiuſcula, ex viridi nigricantia, guſtu ingrata, & cum amaritudine paululum mordicantia. Ad ſingulorum foliorum quæ in ramis naſcuntur exortus *flores* Oleæ ſimiles, coloris ex herbido palleſcentis, racematim ex oblongis pedicellis dependent. Vere, interdum etiam media hyeme. Nullum in hoc fructum vidi.

Alterum multò humilius eſt, ramis brevioribus, cortice qui hos ambit ex albo viridi & purpuraſcente coloribus ſimul mixtis infecto. *Folia* illi ſuperiore minora, magis circinatæ rotunditatis, in ambitu etiam ſerrata.

Ex foliorum alis *flores* longiuſculis pediculis dependent, ut in ſuperiore, illis tamen majores, & coloris magis herbacei; quibus ſuccedit *fructus* racematim cohærens Lentiſcini magnitudine, initio viridis, deinde nonnihil rubeſcens, qui tribus nucleis conſtare videtur. Pleniorem & nigri coloris maturitate fieri arbitror. J. Bauhino *Baccæ* parvæ, nigræ, rotundæ, in quibus ſemina tria, ità ut exſiccatæ baccæ tricoccæ videantur.

Locus. Primum genus Ulyſſipponenſi agro locíſque vicinis in Luſitania obſervavit Cluſius: Alterum etiam iiſdem locis, præterea multis Bæticæ; tum Granatenſi regno & Valentino. Nos in Italia, præcipuè ad Mare inferum, necnon circa Monſpelium in collibus ſaxoſis frequentem obſervavimus: Foliorum magnitudine, figura & inciſuris multùm variat, quinetiam magnitudine & ſtatura, pro ratione loci in quo creſcit: ut ſpecie differre vix putem Alaternum primum & ſecundum Cluſii.

Uſus. Fatetur Cluſius utriuſq; ſui Alaterni nullum ſe uſum noviſſe: ſed Luſitanos aſſeruiſſe ejus cortice in aqua decocto piſcatores ſua retia ſubrutilo colore inficere: & tinctores è fragmentorum ligni, quod pallet, decoctione nigreſcentem è cœruleo colorem conciliare.

Quamvis autem arbuſcula hæc ob medicas vires celebris non ſit, ob celerem tamen auctum, perennem nitidæ & velut perpolitæ frondis virorem; quódq; tonſuram facilè admittat, & hyemes etiam noſtras, non nimis aſperas patienter tolerat, ornatûs & ſpectaculi gratiâ, in viridariis noſtris ſtudioſè colitur. Seritur autem ſemine commodiſſimè, vel etiam ramulo terræ infixo.

Vidimus olim in horto Regio Pariſienſi duas Alaterni varietates, alteram foliis ex albo, alteram foliis ex luteo variegatis. Habentur & in horto Leydenſi D. *Hermanni.* Idem Hortus habet Alaternum ſeu Phylicam foliis anguſtioribus & profundius ſerratis.

2. *Alaternus latifolia Celaſtrus dicta* Herman. Hort. Leyd. *Celaſtrus Theophraſti* Cluſ. cur. poſt. C. B. Park.

Cluſ.

Humanam ſuperat altitudinem, firmóque & duro caudice conſtat, atque in frequentes *ramos* diviſo, qui dum novelli ſunt viridi cortice integuntur, annotini verò fuſco. Numeroſa habet *folia*, ex adverſo ſemper naſcentia, denſáque ſerie congeſta, ſupina parte ſaturata viriditate prædita, pronâ autem dilutiora, perennia, hoc eſt, quæ non decidunt niſi novis & recentibus jam natis, ut in arboribus perpetuò virentibus plerunque accidere ſolet. Splendent verò præ lævore ea folia, nec Alaterni foliorum magnitudinem ſuperant, imò pleraque ſunt illis minora, præſertim annotina, quæ ramulorum infimam partem occupant ſive veſtiunt, nec in ambitu ſunt crenata, præſertim novella, quæ crenarum quandam formam habere videntur, attamen verè crenata dici nequeunt: amariuſculi ſunt ſaporis. In novellorum ramulorum extima parte inter folia naſcuntur uncialis longitudinis petioli, ſuſtinentes quinque aut ſex parvos *floſculos*, quatuor plerunque aut quinque foliolis ex flavo vireſcentibus conſtantes, ſuaviter odoratos, racematim Lentiſci floſculorum modo diſpoſitos, non

non ut Tini aut Sambuci umbellæ instar expansos, qui serò admodum aperiuntur, & nonnisi extremo Autumno aut Hyemis initio, imò etiam quando mitior aura veris initio. Hactenus Clusius, quibus addit Pet. Paauwius, Arbor hæc in horto Leydensi Anni 1610. mense Junio fructûs rudimentum ostendere cœpit, producens brevem pediculum, cui adhærebat bacca, Myrti baccis magnitudine similis. Hæc quamdiu in accretione erat, viridem, justam adepta magnitudinem rubrum exhibebat colorem, qui paullatim ex puniceo corallinus reddebatur, adeò ut Asparagi maturam baccam (de minoribus loquor) te videre dixisses. Arridebat gratissimo hoc colore ad Augusti usque initium bacca; tunc etenim paullatim corrugari incepit cutis sive exterior superficies, simúlque colorem mutare, ac ex rotundo oblongus fieri incepit, fuscedinem namque contrahebat, tandémque adustam nigredinem. Postquam decidisset repertum intus semen unicum, oblongum, quodammodo triangulare, uvarum vinaceis admodum simile: cujus cortice (durior is erat & quodammodo osseus) diffracto prodiit granum quoque unicum, tectum membranulâ crocei coloris, eâque ablatâ medulla sive caro, durior, albicans, ei similis quam nux Avellana ostendere solet.

Ramis porro facilè pangi certum est.

Hæc arbor in horto Academico Leydensi colebatur, unde delata non dicit Clusius.

Si constans sit huic fructui unicum duntaxat semen continere ab Alaterno genere diversa erit ejus parens.

Cap. II.

De Sambuco.

Sambucus Ἀκτῆ Græcis à Sambuca musico instrumento, quod alii pectida, alii magadin vocant, dicta putatur. Alii ab autore cui nomen Sambyx denominatam malunt. Nobis vox incertæ originis esse videtur.

Sambucus flore & fructu in umbellas aut racemos composito, foliis alatis, ramis medulla plurima farctis pauco ligno ab aliis arboribus facile distinguitur.

A. 1. *Sambucus vulgaris* J. B. Park. *fructu in umbella nigro* C. B. *Sambucus* Ger. **Common Elder.**

J. B.
In arboream proceritatem excrescit, caudice plurima parte lignoso, in quo exiguum admodum medullæ, tamen satis fragili findique facili, quandoque ramis suis fruticosa permanet, cortice scabro, rimoso, cinericeo colore sordescens. Rami tamen & baculi, præsertim juniores, geniculis ex longiusculo intervallo articulati, materie pauca constantes, medullâ plurimâ albâ, eâque levissimâ farcti, quorum cortex lævis, dilutè cinereus & quasi argenteus, sed nuper exeuntium viridans. Cinereo subest alius, lignum immediatè investiens, Medianus Officinis dictus, totus herbidus ac virens, nervosus tamen, suis fibris neutiquam carens, quorum etiam materies caudici duritie multùm cedit, magísque exalbida; Ramos patulo obsitu *folia* vestiunt, terna aut quina, interdum septena, rarò octona ad costam unam annexa, oblonga, acuta, serrata, atrovirentia, gustu amaro, & nescio quid proprii ac nauseosi habente, odore gravi, viroso, sed contusorum gratiore. *Flores* in patula umbella, non ingrati odoris, albi, pentapetali, totidémque staminibus ad luteum vergentibus & umbilico, exiguo petiolo innixi, & horum rursus grandiusculo, donec tandem omnes in unum communem ac insignem coeant. *Baccæ* initio virentes, per maturitatem atro-purpureæ, succum concolorem reddunt, grana continentes exigua, plana, oblonga, communiter terna. In extremitatibus ramusculorum, & ad pediculos florum solent sæpe nasci velut pediculi nigri. Multos stolones emittit è radice.

Aquarum accola est, ut observat Theophrastus: Apud nos autem non tantùm juxta aquas sed ad macerias & sepes, aliísque ruderatis & incultis locis nascitur, præsertim humectis & umbrosis. Maio floret, interdum adhuc Junio: Baccæ maturescunt Autumno. Gemmas & folia tempestivè admodum protrudit, nimirum Martio & Aprilis initio. *Locus & Tempus.*

De viribus & usu Sambuci integrum librum conscripsit Martinus Blockwitzius, cui titulus *Anatomia Sambuci.*

Cortex Sambuci interior [Medianus Offic.] educit serosos humores, unde & Hydropicos juvat. Turiones seu folia tenera in vino decocta, aut in acetariis sumpta non perinde sunt efficacia, & imbecillioribus magis conveniunt. Iidem in pulverem redacti, & ex jure Pisorum poti duram alvum emolliunt. Cortex interior ambustis impositus ad ardorem igneum extinguendum utilis esse perhibetur: Dioscorides folia recentia molliaque illita ex polenta ad ambusta commendat. Actuarius etiam ad recens ambustum Sambucum imprimis laudat. *Vires.*

Flores discutiunt, emolliunt & resolvunt, sudoriferi ac anodyni sunt. Usus præcip. intrinsecus in Erysipelate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinsecus in colico dolore, in Erysipelate combusti, &c. (impositi) *Schröd.*

Florum umbellam (inquit J. Bauhinus) domestici nostri polentæ immergunt, frigunt, gratúmq; inde parant edulium ac salubre. Possunt etiam cibo aliquo permisceri, vel cum ovis frigi; nam blandè dejectionem moliuntur. Resiccati verò flores simul cum humiditate purgandi potentiam amittunt, digerendi & attenuandi retinent. *J. B.*

Acetum in quo flores macerati sunt, in cibis ventriculo gratum, appetentiam excitat, crassos crudósque humores incidit & attenuat.

Baccæ

Baccæ itidem Sambuci alexipharmacæ sunt & sudoriferæ. Spiritus è baccis elicitus inter præcipua est diaphoretica; itémque antifebrile nobilissimum. Vinum ex eorundem succo vel mero, vel cum vino albo aut Rhenano composito mira præstat in hydrope. *D. Needham.* Scribit Camerarius succum acinorum admixtum jusculo gallinæ, in quo multum radicis Petroselini decoxerit, & expressum plurimùm conferre hydropicis.

Nuclei sive semina Sambucina abstergunt ac per alvum & vomitum purgant vehementer.

Decoctum corticis mediani Sambuci vel Ebuli cum Syrupo Papaveris ad sudores movendos valet. N. Narcotica diureticis vel diaphoreticis addita sudores magis promovent, ut patet in theriaca & mithridatio cum opio. *D. Bowle.* Ad pedum inflationes. ℞ Folior. Sambuci q. v. coque in oleo cum sale, & fove.

Ad Arthritin, ℞ folia Sambuci, immittantur in ollam vitreatam, adeò ut sine plicaturis ollam impleant, optimè sæpe premendo: tege operculo; per annum sub terra reconde: in superiori parte crusta deprehendetur, in inferiore oleum, quo nihil efficacius, sæpe probatum. *Flores* sacharo conditi ad idem valent. *D. Hulse* è MSS. nondum edito.

Sambucus ventriculo minùs nocua est quàm Ebulus. *Folia* etiam non ità fœtent, baccæque non tantam evacuandi vim habent.

Succo inspissato è baccis Germani crebrò utuntur ad movendos sudores, & pueris etiam præbent cum pane: quo & quidam non infeliciter usi sunt in iis qui ad hydropem proclives fuere. Coquuntur baccæ ex aqua, & cribro transmittuntur, denuóque coquuntur ad sapæ consistentiam.

Prunus in Sambucum insita, (si Camerario credimus, qui se expertum ait) quamvis non facile comprehendat, fructus fert purgantes. Nobis neutrum verisimile, neque Prunum in Sambucum insitam comprehendere; neque si comprehendat fructum purgantem ferre.

Contra Erysipelas apud nostrates in frequenti usu est fotus ex aq. Sambuci part. ij. & Sp. Vini part. j. Ratione & experientia ejusmodi praxis nititur; quippe Sp. Vini aptus est in naturalem ordinem reducere subtilitate sua & particularum motu distortos cutis tubulos & fibras. Porro Erysipelate affectæ partes hoc medicamento sæpiùs levamen notabile sentiunt. Antonius de Heyde Observ. 16. Vulgare est hoc medicamentum Londini. Ego sæpiùs usus sum aq. flor. Sambuci cum oleo Sambuci mixta & conquassatâ, bono cum successu; interdum addidi sp. è baccis Sambuci. Non rarò etiam oleo Sambucino & Vino Canarino mixtis & conquassatis Erysipelate affectos curavi. Communicavit *D. Hulse,* sæpe in hoc opere dictus, sæpe dicendus.

Ad febrem quotidianum, ℞ Cortic. rad. Sambuci ℥j. Asari ℥iij. Cinnamomi ʒi. ß. coq. in lacte & propinetur paroxysmo incipiente. Movet simul & semel vomitum & secessum. *Chesneau* è Quercetano. *Idem.*

Ad combustionem ℞ cortic. Median. Sambuci, quæ viridis est, q. v. decoque in oleo quousq; contabescat, add. ceræ parum, ità ut unguentum maneat lucidum; quod pluries sum expertus. *Chesneau. Idem.*

Hortus Edinburg. *Sutherland.* habet Sambucum humiliorem frutescentem foliis eleganter variegatis.

A. 2. *Sambucus fructu albo* Ger. Park. *fructu in umbella viridi* C. B. *Sambucus acinis albis* J. B.

J. B.

Jam descriptæ quoad frondem, flores & materiam similis est, nisi quod odorem attinet ad Ebulum quodammodo accedere videatur. At insignis differentiæ nota est, quòd acinos ferat albos. Tragus ex candido luteos dicit, ac in cæteris vulgari similem, nec multis visam putat.

Variat (inquit C. Bauhinus) baccis viridibus, in aliis albis vel ex albo flavescentibus.

Sambucum baccis albis in Angliâ observavit ingeniosissimus Vir & eximius Botanicus *D. Leonardus Plucknet M. D.*

3. *Sambucus laciniata* J. B. *foliis laciniatis* Ger. Park. *laciniato folio* C. B.

Foliis multifariam fissis & valdè laciniatis à vulgari Sambuco differt. Flores alioqui & baccæ ei simillimæ.

Datur & Sambucus humilis sive Ebulus folio laciniato *C. B.*

4. *Sambucus racemosa rubra* C. B. Park. *racemosa, acinis rubris* J. B. *racemosa vel cervina* Ger.

J. B.

Quanquam cum vulgari Sambuco multa habeat communia, sic ut floribus & baccis vidua in re Botanica non versato facilè imponere posset, foliis tamen est paulò minùs fœtidis. At in floribus & baccis clarissimum discrimen. *Flores* enim nullam umbellam faciunt, ut in vulgata, sed in racemum oblongum digesti, stellati, colore ex albido in luteolum languente. *Baccæ* consimili modo racematim frequentes succrescunt ex rubentibus pediculis, ipsæ quoque per maturitatem coccineæ, injucundi planè saporis, ex quibus novæ plantulæ si serantur progignuntur.

Locus. In Alpibus Carinthiacis, montibus circa Genevam, & sylvis juxta maximum Carthusianorum cœnobium observavimus. Nascitur enim in montosis & algentibus locis, maximè in opacis uliginosisque sylvis, Burgundiacis, Lotharingicis, Germanicis, &c.

Eosdem cum Solano situs occupare observat Tragus; unde intelligi potest fructus hosce frigidioris esse qualitatis. Camerarius quoq; testatur frigidas esse baccas, soporosos reddere edentes, multúmque eorum usum esse noxium; cui etiam subscribit Lobelius.

Cervam

Cervam Sambucum racemoſam ſicut & Solanum lethale magno deſiderio inquirere ſe didiciſſe ſcribit Tragus. Ubi namque locorum eas ſtirpes provenire intellexit eò ſe confert. Hiſce cervus unicè delectatur, folia utriuſque non baccas decerpens, &c.

Præterea, (quod non minùs admiratione dignum eſt) obſervavi Cervum ſolum foliis harum plantarum veſci, non autem Cervam, niſi ea prægnans fuerit, & Cervum in utero geſtaverit, tum enim, &c. *Trag. lib.* 3. *cap.* 24. Sanè apud me fidem non inveniunt quæ Tragus hoc in loco ſcripſit, quamvis ſe expertum affirmet: nec video quomodo hæc potuerit obſervare.

A. 5. *Sambucus humilis ſive Ebulus* C. B. *Ebulus ſive Sambucus humilis* Ger. Park. *Ebulus ſive Sambucus herbacea* J. B. **Dwarf-Elder, Wall-wort, or Danewort.**

J. B.

Arbor non eſt, at neque frutex, ſed veriùs herba, adeò tamen Sambuci æmula, ut illius nomen, pumilæ adjectione, apud Græcos, ſub voce χαμαιάκτη promeruerit. Raró hominis ſtaturam aſſequitur, magna ex parte ſeſquicubito non altior, caule herbaceo, ſtriato, Sambuci ritu medulloſo, hibernis menſibus contabeſcente: ad quam accedunt & *folia* ordinatiùs diſpoſita, è tribus quatuórve conjugationibus ad rachim annexis, imparíque extremo folio compoſita; odore graviore; quorum ſingularia Sambucinis longiora, acutiora: pares tamen umbellæ albæ floſculorum quinquepartitorum, odoratorum, & neſcio quid nucleorum Perſicorum magmatis ſpirantium, ſed eſu vix ferendorum, ferrugineis *apicibus*, quos *ſtamina* ſuſtinent candida: quibus fatiſcentibus acini ſuccedunt, per maturitatem nigri & torulis multis anguloſi ante maturitatem, & pænè trianguli, poſt verò magis rotundantur, ſucco ſuo manus rutilâ quadam purpurâ inficientes, *ſemina* continentes terna, altera parte gibba, altera anguloſa. *Radix* longa, digitalis craſſitudinis, non lignoſa, latè ſparſa.

Ad vias publicas, ínque agrorum limitibus & cœmeteriis non raró occurrit. Floret Junio & Julio: Baccas Auguſto & Septembri maturat. *Locus & Tempus.*

Eaſdem dicitur obtinere vires quas Sambucus, eáſque efficaciores. Cortices & ſeminula vim habent educendi aquam. Conferunt igitur in hydrope, arthritide, cæteríſque morbis à ſero ortis. Ad hydropicorum aquas educendas ab omnibus fere botanicis celebratur radicis & ſeminum decoctum. Verùm quoniam vehementiùs purgat, corrigi debet. *Vires.*

Infuſum cort. rad. Ebuli valdè violentum eſt, decoctum minus. Cocturâ, auctore Fernelio, vis ejus purgandi perit & exſolvitur. Poſt radicem (inquit Caſp. Hofmannus) ſunt acini & ſemen Ebuli. Puto aſparagos & folia etiam mitiora eſſe.

Ebuli non minùs quàm Sambuci contuſa folia & impoſita ambuſtæ parti eam perſanant.

Ad podagricos dolores leniendos valent & folia in lixivio cocta, atque exteriùs applicata in fomentis, ut nos etiam in parte experti ſumus. Idem ſed efficaciùs præſtat oleum ſeminis per expreſſionem.

Acini ejus, ut & Sambuci tingunt capillum.

Ad Lienis affectus, ℞ Aq. ſtillat. radic. Ebuli, Cape circiter ℥ iiij. per decem aut duodecim dies manè jejuno ventriculo. Eſt experiment. D. Du Val D. Medici in doloribus, inflationibus & obſtructionibus Lienis. *Cheſneau.*

C. B. habet Ebulum fol. laciniatis, quam Pona Ital. ex horto Nobiliſſimi Contareni ad eum miſit. Vide Ponam. In Horto Regio Pariſienſi hodiè culta eſt.

Cap. III.

Pee-Tſjerou-Ponnagam H. M. P. 5. T. 23. p. 45. *baccâ tricoccâ.*

H. M.

Major Ponnagam ſpecies eſt, altiúſque excreſcit, cæteroqui ei valdè ſimilis. *Fructus* tamen à præcedentium ſpecierum fructibus quodammodo differunt. Sunt iidem *baccæ* tricoccæ, hoc eſt, ex tribus globoſis lateribus conſtantes, ac ſi ex tribus globulis unitis ſint formatæ, viridi-flaveſcentes, lanuginoſæ, tria diſtinctis loculis *ſemina* continentes, ſubrotunda, nitentia, Nucleo intus candido.

Naſcitur montanis Regni Malabarici locis, præſertim in *Canjoer:* ſemper viret, quotannis floret ac maturos exhibet fructus, menſe circiter Auguſto. *Locus.*

Cap. IV.

Baccifera Indica floribus umbellatis, fructu rotundo tricocco. 1. *Karetta-Amelpodi* H. M. P. 5. T. 33. p. 65.

H. M.

Arbuſcula eſt humilis, ſeptem circiter pedes Geometricos alta, *caudice* tenui, albicante, furvo cortice obducto, ramuliſque viridi-fuſcis & geniculatis pluribus donato. *Radix* fibrata, nigricans, amara. *Folia* geminata circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, mollia, glabra, ſupernè atro-viridia & ſplendentia, infernè ſubviridia, inodora, inſipida. *Floſculi* candidi extremis ſurculis numeroſi proveniunt, porrectíſque columellis umbellæ ſpecie panduntur, quinque craſſis, acuminatis, intus candidis, extus rubeſcentibus lineolis ſtriatis foliolis conſtantes, quinque *ſtaminulis* albicantibus, ſubrubeſcentibus *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit purpureus, ſupernè bifidus. Floribus marceſcentibus aut decidentibus, eorum umbilici in *fructus* excreſcunt; *Baccas* viz. tricoccas, rotundas, colore viridi-fuſco ſtriatas, ac nitentes, inodoras, inſipidas. Creſcit

Vires. Crescit locis arenosis & petrosis in *Betsjour & Calecut.* Semper viret, quotannis floret fructúmq; fert, mense circiter Augusto.

Locus. Foliorum in aqua communi decoctum si exhibeatur, colicum dolorem potenter mitigat. Radix antidotum habetur adversùs Serpentum ictus morsúsve, si in pera tantùm geratur. Ex foliis & radicibus in oleo Olivarum coctis linimentum paratur, quod magnos tumores potenter digerit resolvítque.

Præcedentis minor species

2. *Katou Bellutta-Amelpodi* H. M.

Superioris species est, sed humilior, alioquin ei valdè similis, nisi quòd Radix albicans sit. Flores candidi omnino.

Locus & Tempus. Crescit locis montanis & sylvestribus in *Perate vidi,* ac aliis Regni Malabarici locis. Quotannis floret fructúmque fert, Julio viz. & Augusto mensibus.

CAP. V.

Frutex Brasiliensis baccifer fructu umbilicato tricocco, Juniperino simili. Manaca Marcgrav. Pison. *Marcgr.*

FRutex est arborescens, cortice griseo, ligno mediocriter duro, sed fragili, qui in multos ramos dispergitur, & hi itidem in ramulos inordinatè positos, in quibus sunt *folia* Pyri junioris foliis similia, dilute viridia, in frondes quasi disposita, nervo secundùm longitudinem & venulis transversis vix conspicuis. Fert *florem* solitariè positum, è longo calyce prodeuntem, Stuferi Hollandici magnitudine, in quinque *folia* dissectum, *staminulis* parvis in medio. Flos coloris est dilutè purpuro-cœrulei, vel etiam albi, nam in uno eodémque frutice albi & cœruleo-purpurei flores reperiuntur, suavis odoris instar Violarum Martiarum. *Fructum* fert magnitudine instar * uvæ spinæ, viridem, rotundum, cortice griseo tectum qui superiùs quinque fissuras habet, ut fructus per fissuras stellam quinquangularem repræsentet: continet in se tria grana seminis, magnitudine Lentis vel etiam majores, figuræ ellipticæ. *Radicem* habet magnam, solidam & albicantem, cujus medullosa substantia in pulverem redacta magna in Medicina pollicetur & præstat: verùm quoniam corpus nimis violenter supernè & infernè moveat non secus quàm Scammoneum vel Esula non nisi robustissimis hominibus exhiberi solet, idque additis correctoriis tum & justa observata dosi: amarore & acore non planè destituitur. Eadem in aquis macerata lavacra suppeditat, quibus vagis articulorum doloribus ex frigore potissimùm natis medentur. Inter vulneraria quoque à Brasiliensibus usurpatur.

** Juniperi baccæ similem.*

Vires.

CAP. VI.

Frutex baccifer Indicus spinosus, trifolius floribus spicatis, fructu plano-rotundo tricocco. Kaka-Toddali H. M. *P.* 5. *T.* 41. *p.* 81. *H. M.*

ARbuscula humilis est, multísque ramulis rotundis, longè latéq; diffusis ornata, qui cortice atro-viridi cincti, & spinis insuper numerosis, brevibus, rigidis, acutísque muniti sunt. *Radix* fibrata, atro-purpurea, graveolens, urens, ac causticam vim habens. *Folia* terna simul juncta, longis ac spinosis petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia; nervis aliquot è costa media albicante, & in aversa parte altè extuberante, spinísque rigidis obsitâ, in latera excurrentibus: odor fortis, sapor amarus, urens. *Flosculi* graveolentes, candidi, è foliorum alis & summis caulibus spicatim exeunt, quinq; acuminatis ac expansis foliolis constantes, totidem albicantibus *staminulis*, rufescentibus *apicibus* donatis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit brevis, surrectus, cuspidatus. Flosculis succedunt *Baccæ* plano-rotundæ, tricoccæ, virides primùm, dein subfusci coloris: intus continentur tria *Semina* oblonga, spadicea, saporis acris urentísq;, membranaceis quibusdam pelliculis à se invicem sejuncta.

Locus & Tempus. Nascitur in toto Regno Malabarico, locis viz. sylvestribus; semper viret, maturos fert fructus Augusto & Septembri mensibus.

Vires. Ex radice & viridibus fructibus in oleo frixis linimentum paratur contra dolores Arthriticos. Ex foliis in aqua coctis Balneum conficitur ad cachexiam, anasarcam, pedum tumores œdematosos, similésque affectus, ex abundante sero natos, tollendos.

SECTIONIS

SECTIONIS III.

Membrum Tertium.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, fructu tetrapyreno seu tetracocco.

CAP. I.

De Vite vinifera.

VItis non à vino, ut voluit Varro quatuor de L L. sed ut * Donatus à *Viere*, quod Festus *alligare*, Nonius interpretatur, *vincire* & *inflectere*. Sanè Vitis lenta est faciléque inflectitur, unde & ea centurionum erat insigne, quo milites cædebant, uti ostendit *Vossius* in Etymolog. * *In Eunuch. Act.* 4. 4.

Vinum à vi, ut quidem scribit Varro quatuor de LL. Sic autem dicitur quia vim inferat menti: unde Plinianum illud, *Sapientiam vino obumbrari.* Aliis placet Vinum dici quasi vitinum à Viti. Ego cum Vossio in Etymologico planè censeo *Vinum* dici ab οἶνος, οἶνος verò esse à Punico & Hebræo *jain*, quod & sensit doctissimus Angelus Caninius. *Etymolog. Voss.*

J. B.

Notior est (inquit J. B.) Vitis Vinifera quàm ut describi debeat, sed gratificemur frigido subjectis Septentrioni: ut vel lectione novisse discant notissimi etiam ipsis nectarei liquoris parentem, quâ nihil abjectius intuenti videri possit, alienæ opis indiga, ridicarum & pedamentorum adminiculo innitens, tortuoso stipite, fusco rimosóque cortice hiulca, quæ ubi tepidiorem benigniorís cœli auram sensit gemmas protrudit, in Pampinos postmodum, ut familiari illis comparatione utar, Lupi salictarii abituros, minimè tamen inamœna illa aspredine horridos, sed læto virore splendentes: ità uti diximus humo sublata, capreolorum beneficio adminicula sua complexa à contemptu vindicatum sese it; *flosculorum* suaveolentium quinque fibrillis herbidis, luteolos apices sustinentibus compactilium [Cæsalp. flosculos parvos & candidos ut Oleæ ei attribuit] racemis divitem colono spem excitat uvarum, quas aliàs, nè colori putes obligatam generositatem, ochrâ, aliàs rubrica, aliàs nigritie tinctas, aliisve coloribus insignes producit; tanta talíque saporum viriúmque varietate quantam-qualémque tam adversa quam secunda valetudine quotidie experimur. Florem (addit Cæsalpinus) non in summo fructu sed in sede habet, ac plura semina in communi conceptaculo: Brevi tempore in magnam altitudinem crescit, ità ut nisi crebra amputatione coerceatur multitudine viticularum luxurians sylvescat. *Folia* fert ampla, variè laciniata ut Ficus, quos Pampinos vocant. *De Vitium magnitudine.*

Vitis Theophrasto, ut & Varroni, arbor est. Verùm cùm alienæ opis indiga, nisi in propinquo sint quæ arripiat, humi provolvatur, Arboris nomen non meretur, quamvis caudex interdum in humani cruris aut etiam femoris crassitiem excrescat. Prisci magnitudinis respectu arboribus annumerabant, qua revera arbores nonnullas vincit. Plinium attendamus id demonstrantem, Vol. 14. c. 1. Jovis simulacrum in urbe Populonia ex una [Vite] conspicimus, tot ævis incorruptum: item Massiliæ pateram, Metaponti templum Junonis vitigineis columnis stetit. Etiam nunc scalis tectum Ephesiæ Dianæ scanditur Vite una Cypria, ut ferunt, quoniam ibi ad præcipuam amplitudinem exeunt. Nec est ulli ligno diuturnior natura. Huc pertinent quæ de earum proceritate, ramorum & palmitum mirâ extensione & densitate habet. Nullo (inquit) fine crescunt. Villas & domos ambiri singularum palmitibus & sequacibus loris memoriâ dignum. Una Vitis Romæ in Liviæ porticibus subdiales inambulationes umbrosis pergulis opacat, eadem duodenis musti amphoris fœcunda. Ulmos quidem ubique exsuperant: miratúmque altitudinem earum Aricia ferunt legatum Regis Pyrrhi Cineam facetè lusisse in austeriorem gustum vini, *meritò matrem ejus pendere in tam alta cruce.*

De Vitium generibus.

C. Bauhinus Vitem dividit in sativam & sylvestrem. Sativa (inquit) alia major est, cujus plurimæ species; alia minor. *Majoris* uvæ & colore & magnitudine differunt: Alterius namque acini aut virides albicantésve, aut fulvi, aut saturato rubore nigricant, aut cœrulei, aut subrubentis coloris: aliæ acinis oblongis magnitudine & formâ Prunorum, quæ *Pergulana* dici potest: aliæ rotundis iisq; vel magnis, vel parvis: aliæ acinis sunt frequentioribus, aliæ rarioribus. Sunt quæ granis aut vinaceis carent, interdum unicum vel alterum granum habent. Rarius uva barbata reperitur. *Minor* verò est acinis nigris, rarissimè albis aut fulvis, nucleo minimo ac molli. Sapore etiam differunt, ut dulci, acerbo, muscato, quæ Vitis Apiana Plinio.

In foliis quoque differentia est, alia majora, profundiùs incisa, ut Italica, foliis ad pediculum usq; in lacinias acutas divisis, alia minora sunt. Sic alia tenuiora, alia crassiora, alia viridia, alia rubentia, alia maculata, alia ad tactum duriora, molliora, alia lævia, alia denique subhirsuta. Hactenus C. Bauhinus.

* L. 14. c. 1. De uvarum generibus breviter * Plinius, Uvarum genera magnitudine, colore, ſaporibus acinis innumera, etiamnum multiplicantur vino. Hic purpureo lucent colore, illic fulgent roſeo, nitentq; viridi. Candicans enim nigérque vulgares: Tument verò mammarum more bumaſti: Prælongis dactyli porriguntur acinis, &c.

Genera vitium innumera & infinita eſſe non ſecus ac Pyrorum & Pomorum apud Veteres etiam in confeſſo fuit, cùm (ut rectè Plinius) totidem pæne ſint quot agri, & nova indies producuntur & uſque producentur.

Columellæ & Plinii ævo celeberrimæ apud ipſos videri poſſunt. Utriuſque autoris conſenſu principatus datur *Amineis* propter firmitatem ſenióque proficientem ubique vini ejus vitam. Quinque harum genera, &c.

Proxima dignitas *Nomentanis*, rubente materia, quapropter quidam rubellas appellavere vineas, &c.

Apianis apes dedere cognomen, præcipuè earum avidæ, &c.

Atque hactenus, inquit, potiſſima nobilitas datur peculiaribus atque vernaculis Italiæ. Cæteræ advenere è Chio Thaſóve. Verùm cum Plinii & Columellæ exemplaria in omnium manibus ſunt, non opus eſt plura huc tranſcribere.

Nomina Vitium antiqua ſpeciebus hodie notis & ob nobilitatem præcipue cultis accommodare perdifficile foret nè dicam impoſſibile. Nos ergo, quibus nec otium nec facultas ſuppetit, id non tentabimus. Nonnullas tantùm vites quas inter ſe & ab aliis omnibus ſpecies diſtinctas eſſe ſuſpicamur proponemus.

1. *Vitis Corinthiaca ſive apyrina* J. B. *Uvæ paſſæ minores, vel Paſſulæ Corinthiacæ* C. B. *Uvæ Corinthiacæ* Park. **The Currant-Vine.**

Foliis eſt (autore C. Bauhino) rotundis, craſſis, ſubtus incanis, in pauciores lacinias obtuſas diviſis.

Lobelio Corinthia quæ vocatur uva, nomen patrium teſtata, effigie nihil planè differt à communi. Sed algidioris cœli impatiens, gracilitate tantùm racemorum & exilitate acinorum ſuperatur, qui gigartis carent, ſúntque ἀπύρηνα, ut quædam Mala Granata arillis vacua. Botri enim ſive racemuli ipſi conflantur acinulis Piperina aut Sambucina grana æquantibus.

Ebrodunenſis hiſtoriæ auctores huc etiam referunt Uvas paſſas Indicas gigartis carentes *C. B.* Quæ ſequuntur è D. Georgii *Wheeler* Itinerario tranſlata ſunt.

Uvæ à Corintho denominatæ circa urbem eam hodie non inveniuntur creſcentes, ab incolis forte neglectæ, quia deſunt mercatores quibus eas divendant, nec enim operæ pretium foret vites colere, non permittentibus Turcis naves majores *Sinum Corinthiacum* ingredi. Vites quibus innaſcuntur aliarum ſimiles ſunt, foliis duntaxat nonnihil majoribus. In *Zacyntho, Cephalonia, Nathaligo, Meſalongia* & *Patris* præcipuè coluntur, ubi tum incolæ ex earum mercimonio quæſtum faciunt uberrimum, tum Venetis ex earum vectigali ingentes reditus quotannis accedunt. Siquidem *Zacynthi* inſulæ ſolius annua vindemia quinq; aut ſex navigiis majoribus onerandis ſufficit: Cephaloniæ tribus aut quatuor: *Nathaligo, Meſalongiæ* & *Patræ* uni. Pretium in mille pondo Thaleri ſeu Coronati plus minus duodecim; tantundem etiam Venetis pro tributo ſeu portorio dependitur; qui ex hac ſola merce lucrari feruntur quotannis quantum Claſſi ſuæ inſtruendæ & alendæ ſufficiat. Uvæ quæ in his inſulis coluntur nigræ duntaxat ſunt, quamvis *Placentiæ* Italiæ hujus generis albas vidiſſe memini: Sunt autem omnes apyrenæ. Auguſto menſe cùm maturuerunt decerptas humi ſtratas rariore ſitu exſiccant: ſiccatas & à ſordibus repurgatas colligunt, & ad apothecas (*Serraglie* vocant) deportant eáſque per foramen in tecto ad id relictum uvis deſuper immiſſis ſeu infuſis ad ſummum uſque replent, ubi ſuopte pondere ſubſidentes adeo cohæreſcunt brevi, ut quando eximendæ ſunt ferramentis acuminatis effodi requirant. Cùm in dolia infercienda ſunt ut venundentur mercatoribus & aliò tranſmittantur, nudipes aliquis in vas inſilit, uváſque ſenſim immiſſas conculcando premit & conſtipat, ut in anguſtum coactis dolium plures capiat, & aere excluſo fructus diutius incorrupti durent. Hæc de vite Corinthiaca ad nos tranſmiſit D. *Tancredus Robinſon.*

2. *Vitis folio Apii* J. B. *laciniatis foliis* Park. **The Parſley-Vine.**

J. B. Peculiaris folii forma hanc Vitem facile ab aliis diſpeſcit, quippe non tantùm plerunque minùs Vitigineis vulgaribus, ſed & profundè diſſectum, ex pluribus quodammodo foliis apparatum videri poſſit, ſingulis ſegmentis in Apii foliorum formam ſubdiviſis, ità tenuiter, ut plurimis etiam vinitoribus, quibus obtuli, non agnoſcerentur pro foliis vitium, rarâ ſane diviſurâ. *Botros* fert albos, donatos acinis ſatis magnis, non multùm compactis, ſed paulò rarioribus, valdè dulcibus & ſapidis.

Varietas potiùs Vitis à ſatione initio orta quàm diſtincta ſpecies videtur: verùm quoniam ob elegantiam ſuam & raritatem ſpectabilis nec minùs ob uvæ præſtantiam jamdudum nobilitata & ab omnibus expetita ſit, ſine ſpeciali mentione & deſcriptione prætermittenda non fuit. In Catalogo Vitium celebriorum à D. *Tancr. Robinſon* ad me tranſmiſſo hanc ſpeciem Canadenſem cognominatam invenio. Quod ſi Canadenſis originis ſit, proculdubio non accidentibus quibuſdam ſed tota ſpecie à reliquis vitibus differt. Forte tamen ideo Canadenſis cognominata eſt, quia à Cornuto Canadenſium plantarum hiſtoriæ inſeritur.

Uva

3. *Uva passa major* Ζέμας *Græcis fortè* C. B. *an potiùs, Uvæ acinis oblongis magnitudine & formâ Prunorum ejusdem?*

Hæ magnitudine eximia, sed præcipuè formâ Olivæ Hispanicæ aut Pruni æmula; ab aliis omnibus uvarum generibus facilè distinguuntur.

Hæ sunt (ut puto) quæ ad nos ex Hispaniis Uvarum insolatarum [Raisins of the Sun] nomine deferentur. Eas autem hoc modo exsiccant, Botrorum seu racemorum quos ad hunc usum destinant pediculos ad mediam partem transversim incidunt, adeóq; succi nutritii magnam partem intercipientes impediunt ne ad uvas copiosè affluat sed parcè admodum derivetur. Racemos semisectos in vite pendentes relinquunt, donec paulatim calore solis & alimenti inopiâ exsiccentur: cum sufficienter exsiccatos senserint demetunt & in vasa recondunt.

4. *Vitis sylvestris Virginiana* Park. *sylv. Virginea* Park. The wild Vine of Virginia.

Labruscis seu Viti sylv. Europææ cætera similis, acinis solis differt, qui minores sunt, pauco succo, gigartis verò duplo majoribus. Harum tres species seu varietates sunt, 1. Acinis albis minoribus. 2. Acinis majoribus cœruleis, acidioribus. C. Bauhinus è contra ex Hariot. descript. Virgin. Uvas tenues acerbas facit, majores dulces. 3. Vitis Vulpina dicta, cortice rugosiore folio parum dissecto sed duntaxat serrato, acinis albis vulpem obolentibus & resipientibus.

5. *Vitis sylvestris trifolia Canadensis* Park.

Ortu & flagellis, necnon scandendo modo cum reliquis Vitibus sylvestribus convenit, foliis differt, dimidio minoribus, tripartitò duntaxat divisis, ad pediculum usque cui insident oblongum, glabrum, pertingente incisione, adeò ut terna videantur in unoquoque pediculo folia, crassiuscula, obscurè virentia. Fructus ut in reliquis sylvestribus pauca carne, cute & vinaceis crassis constat.

Uvarum genera in Anglia hodie maxime celebria, quibus comparandis & colendis Vinitores præcipuè operam dant, sunt,

1. Moschatellinæ albæ & rubræ, The white and red Muscadine. Sapore dulci sunt, carne firma & solida, tum acini, tum racemi maximi sunt. Parkinsonus racemos nonnullos sex libras pendentes observatos tradit, acinos dimidiam unciam.
2. Parvæ nigræ seu Corinthiacæ, The small black Grape, or Cluster-grape, or Currant-grape.
3. Uva Canadensis seu Apii folio. The Canada or Parsly-grape.
4. Uvæ Frontinianæ duûm generum, albæ & rubræ sapore sunt delicato, quod vel vinum inde expressum declarat generosissimum & moschum redolens.
5. Aurelianense rubrum & nigrum, The red and black Orleans.
6. The Raisin of the Sun-grape. Uvæ insolando in vite pendentes exsiccari solitæ. Hæ maximis sunt tum acinis, tum racemis; colore per maturitatem rubente.
7. The Burlet-grape. E maximis est, alba, omphacio magis quàm vino idonea. Æstate tamen fervida maturescens mitis & palato grata evadit.
8. The Grape de Arbois. Uvæ Arbosiacæ rubræ sive nigræ *J. B.* à loco in Burgundia ejus nominis dictæ spectandæ pulchritudinis sunt: acini magni, sublongi, ovales, carne firma, dulces tamen. Difficulter maturescunt, ideóque frigidioribus locis non conveniunt.
9. The Burfarobe-grape. Uva est alba, dulcis, speciosa, præcipuæ æstimationis circa Parisios.
10. The Muscate-grape. Uvæ Moschatæ, Apianæ Plinio, *C. B.*
11. The Canary-grape. Uvæ Canarinæ à Rheno huc translatæ.

Dantur etiam Uvæ non tantùm cuticula exteriore nigra, sed & succo interiore ex purpura nigricante seu sanguineo.

Quod ad locum attinet, Vitis (ut rectè Dodonæus) cœlo calido lætatur; æstuosissimum tamen non desiderat, frigidum verò & glaciale non sustinet. Eleganter Columella, Vitem nos cæteris stipitibus jure præponimus, non tantùm fructûs dulcedine, sed etiam facilitate, per quam omni pæne regione, & omni declinatione mundi, nisi tamen glaciali vel præfervida, curæ mortalium respondet: támque felix campis quàm collibus provenit, & in densa non minùs quàm resoluta, sæpe etiam gracili atque pingui terra, siccâque & uliginosâ. Deinde quæ cui regionis statui cœli solive respectu tum genus Vitis, tum cultura conveniat exponit, quæ apud ipsum requirenda omitto. *Locus.*

At si voto (inquit) est eligendus vineis locus & status cœli, ut censet verissimè Celsus, optimum est solum nec densum nimis, nec resolutum, soluto tamen propius nec exile, nec lætissimum, proximum tamen uberi, nec præceps, simile tamen edito campo, nec siccum, nec uliginosum, modicè tamen roscidum, quod fontibus non in profundo terræ scaturiat, sed ut vicinum radicibus humorem subministret, eúmq; nec amarum, nec salsum, nè saporem vini corrumpat. Cœlum porro neque glaciale vinea, nec prorsus æstuosum desiderat, calido tamen potiùs quam frigido lætatur, imbribus magis quàm serenitatibus offenditur, & solo sicco quàm nimis pluvio est amicior: perflatu modico lenique gaudet, procellis obnoxia est. Hactenus Columella.

Quò regio calidior est eò Uvæ feliciùs maturescunt, & succo meliùs concocto vinum generosius præbent, modò calor non sit intensior quàm ut eum vitis toleret, ut in Indiis, Arabia felice, Ægypto aliisq; regionibus intra vel prope Tropicos jacentibus. Hinc in Hispania, Gallia Narbonensi, Italia,

Sicilia uber est potentis vini proventus: in frigidioribus, ut Galliæ parte Septentrionali & Belgio vinum tenuius est & oligophorum. In Anglia, ubi vites palmitibus luxuriant, & uvarum etiam feracissimæ sunt, ob defectum tamen caloris succus plerunque crudior est & acidior quàm ut ex eo vinum fiat; nisi vites parietibus affixæ, hinc Soli meridiano expositæ, radiorum tepore reflexione reduplicato foveantur, inde à ventis Septentrionalibus & Orientalibus parietum objectu defendantur; aliásve in colle ad Meridiem prono & à prædictis ventis tuto statuantur.

De Vineis instituendis, de seminum electione, déque Vitium pastinatione, positione, pampinatione, ablaqueatione, putatione, reliquâque cultura prolixè agit Columella, aliique rei rusticæ scriptores, ad quos Lectorem remitto.

Vites autem, pro loci genio, vel 1. arboribus maritantur, ut olim Ulmis & Populis; Nunc dierum in Lombardia Italiæ agros frumentaceos adeò densis arborum ordinibus conserunt ut desuper intuenti sylvæ videantur; juxta singulas arbores vitem statuunt, quæ ramos ejus conscendat; Vitium autem palmites ab arbore ad arborem traductos sibi invicem connectunt. Inter arborem ordines triticum serunt, ut agri triplicem producant messem, frumenti, uvarum, ligni. Hujusmodi vites *Arbustivæ* Veteribus dictæ sunt. Vel 2. Pergulas & ambulacra opacant unde *Pergulanæ* dictæ. 3. Vel tribus jugis incumbunt, quæ pedamentis canteriisque transversis constant, iisque vel directis tantum, vel in latitudinem etiam fusis, cujusmodi vites *Compluviatæ* dicuntur. Vel 4. palis perticisque firmantur; altitudine humana aut alicubi etiam majore: cujusmodi vineas in Germania secus Rhenum & alibi plurimas vidimus; quæ lupuleta nostra apprimè referrent, ni perticæ humiliores essent.

Denique nonnullis in locis, ut circa Monspelium, stat per se vitis sine ullo pedamento. Stipites vix excedunt cubitum, & palmites veteres fere omnes quotannis abscinduntur. Novi autem herbarum modo vagantur per arva, & succum terræ passim uvis bibunt, ut Plinii verba usurpem. Hujusmodi vineæ Saliceta nostra æmulantur.

Notum est (inquit Palladius) majores uvas, pulchræ speciei, grani callosi & siccioris ad mensam; feracissimas verò, & cutis tenerioris, & sapore nobiles, & maximè quæ citiùs deflorescunt, vindemiis esse servandas.

Vires. Vitis viniferæ folia cum claviculis trita & imposita capitis dolores mitigant, itémque stomachi inflammationem & ardorem cum polenta. Id ipsum etiam folia per se imposita præstant, quippe quæ refrigerandi adstringendíque vim habent. Potus eorundem succus juvat dysentericos, sanguinem excreantes, stomachicos, & mulieres malaciâ laborantes. Lachryma vitium, quæ veluti gummi est, quæque circa illarum caudices concrescit [in vitibus nostris hujusmodi gummi sponte exsudans non invenitur] ex vino pota calculos pellit, inuncta lichenas, psoras, leprásque nitro affricto præparatas sanat. Eadem cum oleo sæpius pilis illitis psilothri effectum habet; maximéque liquor quem accensa sarmenta vitium viridia exsudârunt, quo & perunctæ myrmeciæ tolluntur. Cinis autem sarmentorum & vinaceorum circa sedem condylomatis & thymis illitus ex aceto medetur. Prodest & luxatis ac viperarum morsibus; quin & contra lienis inflammationes facit cum Rosaceo, Ruta & aceto impositus. Plures adhuc cineri & lixivio ex eo parato vires ascribunt Botanici: verùm cùm cineres lignorum eorúmque lixivia non multum inter se differre nobis videntur, nisi quatenus salem fixum copiosiorem aut parciorem contineant, eas omittimus.

Uvæ, ex sententia Galeni, quemadmodum inter fructus Autumnales principatum obtinent, ità fugacibus omnibus magis nutriunt, minimúmque pravi succi habent, præsertim cùm exactam maturitatem sint adeptæ. J. B. Quælibet uva recens alvum turbat & stomachum inflat, ideóque earum esus in febribus interdicitur: quæ verò decerpta aliquandiu pependit, propterea quòd ea ventilatione magna humiditatis portio decessit, innocentior est, ac tum stomacho utilis est, tum appetentiam ciborum restituit, atque adeò ægris languentibúsve proficua; & alvum emollit. Cæterum magna est inter uvas differentia, dulces enim magis nutriunt & corpus pinguefaciunt, ventriculum inflant & alvum subducunt: Austeræ è contra parum nutriunt & ventrem cohibent.

Memini me alicubi legisse Matronam quandam Germanam toto vindemiæ tempore per unum aut alterum mensem, quo uvis victitabat, nullum omnino potum haurire solitum, unde patet uvas sitim restinguere.

Uvæ Passæ non à patientia dictæ sunt, ut vult Plinius, quasi solem passæ, sed à pando quòd ad solem expandantur. Monspessulani Uvas Passas hoc modo parant, Racemos binos hinc illinc filis ligatos vitiosis acinis forfice detractis, ferventi lixivio, addito olei paululo immergunt, quoad flaccescant tantum & corrugentur; deinde perticis imponunt ut siccescant, ac post triduum quatriduúmve insolant, ut Columella docet. *J. B.* Uvæ passæ, vinaceis exemptis alvum leniunt; pectoris angustiæ, tussi, exasperatis faucibus & renum vesicæque vitiis maximè conveniunt, unde & Ptissanis dictis immiscentur. Zibebæ dictæ h. e. Passulæ maximæ seu Damascenæ exemptis gigartis in aquâ fontana vel stillatitia convenienti infusæ, potum ægrotis exhibent satis gratum, sitique convenientem. Passæ apyrenæ Corinthiacæ dictæ aciditate grata commendabiles, refrigerant magis & febricitantium jusculis utiliter incoquuntur. Gigarta vim habent adstrictoriam, conveniúntq; in vomitu & alvi fluxu, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeantur (torrentur sci. ac teruntur.)

Vinacea, id est, siliquæ cum gigartis in expressione musti residuæ, magnarum virium perhibentur in arthriticis doloribus sedandis, si membrum affectum vinaceis per se calescentibus imponatur.

Uvæ passæ calore suo acri & penetranti dentes & gingivas vellicant, maléque afficiunt; & frequenter comestæ eos ad putredinem disponunt.

Liquor ille generosus ex uvis, ut moris est, calcatis vel sponte effluens, vel torculari expressus & fermentatus vinum vocatur, quod nomen à Græco οἶνος factum est, spiritu leni in *v* mutato, οἶνος autem ab Hebræo *jain*, ut jam diximus.

Vini usus & facultates explicare omnino supervacuum esset, cùm non possint non omnibus esse notissimi. Liceat tamen hic inserere Observationem à *D. Hulse* ex *Antonii de Heide* Centuria observationum quæ tertia in ordine est descriptam & ad me missam. Ad Aphthas prætermittendum haud videtur,

haud videtur, quòd in quibusdam ægris aphthosa crusta non crassa linguæ & palato adeò pertinaciter adhæret, ut lenientibus gargarismatis scil. à decocto Raparum, Hordei, &c. quæ contra Aphthas maximè conducunt, intra paucos dies abstergeri haud potuerat, ægri licet à febre immunes essent, brevi tamen fugatur potu vini Gallici: quia particulæ aphthosæ subinde acriore stimulo ad sui liberationem egent.

Genera vini Veteribus celebrata recenset Plinius lib. 14. c. 6. D. Augustus (inquit) Setinum cunctis prætulit, & secuti Principes, confessa propter experimenta, &c. Nascitur supra forum Appii [Setia oppidum est in colle à Terracina quinque millibus dissitum; hodie *Sezza*] Antea Cæcubo erat generositas, celeberrima in palustribus Populetis, sinu Amyclano, quod jam intercidit & incuria coloni, locíque angustiâ, magis tamen fossa Neronis, &c. Secunda nobilitas Falerno agro erat, & ex eo maxime Faustiano. Exolescit quoque hoc copiæ potiùs quam bonitati studentium. Falernus ager à ponte Campano læva petentibus urbanam coloniam Syllanam, nuper Capuæ contributam incipit. Faustianus autem circiter 4. mill. à vico prope Cedias, qui vicus à Sinuessa 6. millibus abest: nec ulli in vino major autoritas. Solo vinorum flamma accenditur. Tria ejus genera, Austerum, dulce, tenue. Quidam ità distinguunt: Summis collibus Gauranum gigni, mediis Faustianum, imis Falernum. Non omittendum autem, nulli eorum quæ celebrantur jucundum saporem uvæ esse. Ad tertiam palmam variè venêre, *Albana* urbi vicina prædulcia ac rara in austero. Item Surrentina, in vineis tantùm nascentia, convalescentibus maximè probata propter tenuitatem, salubritatémque. Tib. Cæsar dicebat consensisse medicos ut nobilitatem Surrentino darent, alioquin esse generosum acetum. Certant Massica æquè ex monte Gaurano Puteolos Baiásque prospectantia. Inter Græca vina maximè celebrata fuere Maroneum in Chersoneso Thraciæ, Thasium, Creticum, Coum, Chium, Lesbium, Icarium, Smyrnæum, &c. Inter Asiatica Cyprium, & montis Libani vina. Reliqua genera vide apud Plinium loco citato. Nostri enim instituti non est omnia vini genera quorum nomina apud Veteres & Recentiores occurrunt enumerare. Sufficiat aliqua eorum quæ apud nos hodie in usu & pretio sunt breviter indicâsse. Ea sunt è Gallicis 1. Parisinum, tenue & oligophorum, ubi bene maturum grati saporis & studiosis aptum, *Vin de Paris, Champagne:* 2. *Campanum* omnium Gallicanorum delicatissimum: 3. *Burdegalense* seu Gravianum. **Common Claret Wine, or Graves Wine.** 4. Vinum *Burgundiacum*, **Burgundy Wine:** inter Burgundiaca autem primum locum obtinet Beaunense, secundùm vulgare proverbium Vinum Belnense super omnia recense. 5. *Vinum album vulgare*, **Common white Wine.** 6. *Vinum Frontinianum*, generosissimum & moschum redolens. 7. *Vina Aurelianensia* magni fiunt in Francia ob generositatem & salubritatem. 8. **Hermitage**, Vinum Eremiticum.

Ex Hispanicis usitatissima & notissima sunt, 1. Canarinum, **Canary-Sack** omnium laudatissimum, generosum & lene, naturæ amicum. 2. *Malacense* vetus, **Malaga Sack**, præcedente etiam opimius & pinguius, at si copiosè sumatur caput gravans. 3. *Xeranum*, **Sherry-Sack**, austerius & palato minùs gratum. 4. *Alonense*, **Alicant Wine**, rubrum & crassum, palato quidem gratum, at stomacho minus utile & caput gravans. Huic non multùm dissimile est genus illud, quod nostratibus, **Cent-wine** dicitur. Nominis ratio mihi nondum cognita. Adfertur etiam ad nos ex Lusitania Vinum Portuense **Porto-port Wine**, sed rarius. Vinum Maderæ Insulæ ex majori parte in Americam transfertur. Ex Italicis pauca importantur, ex Hetruria *Vinum Florentinum rubrum*, stomacho commodissimum & in convictibus saluberrimum. 2. *Verdea* dictum, itidem ex Hetruria, album, dulce & lene, magis gratum palato, quam stomacho utile. In Italia ipsa celebrantur, Venetiis *Vin. Malvaticum, Malvasia*, Canarino proximum, non in Italia natum sed in Creta insula; *Vicentinum rubrum, dolce & piccante* dictum. In Hetruria *Faliscinum* sive de *monte Fiascone*; Romæ *Albanum* olim celebre, & de *monte Pulciano*; *Syracusanum* ex Sicilia insula; Neapoli Vinum rubrum *Lachrymæ Christi* dictum, & Vinum Græcum ad radices Vesuvii montis ortum.

Vinum Moschatellinum rubrum ex insula Creta defertur. **Red Muscadine.**

Ex Germanicis Rhenana sola aut non procul à Rheno remotæ originis ad nos importantur, ut Nicrinum **Neccar Wine**, Rinchovianum, Hochamore, Mosellanum, & *Baccherac*.

Vinum autem aliis potulentis quibuscunque Cerevisiæ, Melicrato, Pomaceo, Apiiti, cæterísque è fructibus factitiis tum voluptatis tum salubritatis respectu longè antecellit. Nunc dierum vina austeriora quamvis palato minùs arrideant, ventriculo tamen commodiora & cibo concoquendo magis idonea censentur; ut vina rubra Gallica & Florentina, quæ asperiuscula & styptica linguæ & palato sentiuntur; quàm alba, quæ lenia & dulcia. Verùm si omnia quæ de vinis dicta sunt & adhuc dicenda restant persequi vellem huic soli historiæ non unum volumen sufficeret. Qui plura velit legat *Andreæ Baccii* eruditissimum opus de Vini generibus Anno 1596. Romæ impressum, in quo quicquid ab Antiquis & Recentioribus de Historia Uvæ proditum occurrit complexus est, unà cum Observationibus plurimis propriis & animadversionibus in Vina Græca, Italica, Hispanica, Gallica & Rhenana, eorundem culturas, locos, nomina, varios præparandi & tractandi modos, morbos & remedia, vasorum veterum & novorum multiplicem varietatem, cellas, &c. respicientes.

Omphacium Veteribus succus erat acerbæ & nondum maturæ uvæ, Sole resiccatus & densatus ad consistentiam Rob. Recentioribus est succus Uvæ immaturæ expressus, colatus, in dolia reconditus, & vase clauso asservatus. Utrumque refrigerat & siccat; hoc non ad medicamenta tantùm sed ad ciborum condimenta & intinctus utile est, nauseam ac cibi fastidium tollit, appetentiam excitat, alvi fluores reprimit, ardores stomachi aliorúmque viscerum mitigat, non modò intus sumptum sed & foris admotum.

Dioscoride autore, Omphacium Veterum oculorum claritati confert, eorundémque scabritiæ & angulis arrosis, quod hodie de pomorum sylvestrium agresta verum experimur.

Schroderus Omphacium calidis morbis omnibus feliciori juvamento esse ait quàm acetum, quod præter refrigerandi vim & caliditate acri pollet, secus ac Omphacium.

Sapa, Græcis ἕψημα καὶ σεραῖον ingenii non naturæ opus est, musto usque ad tertiam partem mensuræ decocto. Plin. l. 14. c. 9. & l. 23. c. 2.

Defrutum Columellæ idem est quod *Sapa* Plinio, nimirum mustum ad tertias decoctum. Plinius Defrutum à Sapa distinguit, quod sit mustum ad dimidiam decoctum. His addit Palladius, *Carænum*, quod ait fieri cùm duabus partibus deperditis tertia remanserit.

De viribus & usu Sapæ nihil attinet dicere cùm jamdudum in desuetudinem abiit.

Lora Græcis δεύτερια seu vinum secundarium, fit ex maceratis aqua vinaceis. Tria ejus genera Plinio. Decima parte aquæ addita quæ musti expressa sit, & ità nocte ac die madefactis vinaceis, rursúsque prælo subjectis. Alterum, quomodo Græci factitavere, tertia parte ejus quod expressum sit addita aquæ, expressóque decocto ad tertias partes. Tertium est fæcibus vini expressum, quod *fæcatum* Cato appellat.

Spiritus Vini. Spiritus vini seu Aqua Vitæ est liquor è vino destillando in vasis idoneis elicitus. Calidus est & siccus, penetrantissimus: Eximii usus in animi deliquiis, ut vel naribus admotus odore suo animam revocet, in cordis palpitatione ac tremore; resistit putredini, in tantum ut carnes vel cadavera ei immersa, diu servari possint incorrupta; spiritus languentes refocillat, apoplecticos & comate oppressos juvat. Extrinsecùs resolvit tumores frigidos ac scirrhosos, arcet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruorémque resolvit ac discutit. Nimis copiosè & frequenter pro potu ordinario sumptus calorem naturalem paulatim extinguit, ventriculi tonum relaxat, appetitum prosternit, totamque naturæ œconomiam subvertens tabem & mortem inducit. Menstruum est (ut vocant Chymici) hoc est, solvens, ad tincturas extrahendas aliáque nobilissimum.

Acetum. Acetum fit ex vino vel in loco nimis calido detento, vel diutiùs reservato, vel Soli exposito. Arte fit cùm vinum aut cerevisia coquitur, refrigeratísque fermentum, aut panis calidus hordeaceus [qui unus omnium prævalet] aut Pisa, aut Hordeum tostum imponitur. *J. B.*

Aceti usus frequentissimus est & fere quotidianus in cibo & medicina: in cibo ad condimenta & intinctus. Appetentiam cibi excitat, & concoctionem promovet acidum ventriculi, quò cibi maximè conficiuntur, roborando.

In medicina usus est ad æstum febrilem contemperandum, putredinem arcendam, phlegmaticos & glutinosos humores incidendum, ut exscretioni & expectorationi habiles fiant. Extrinsecus scabiem, pruritum, herpetem, &c. calorem eorum contemperando, & malignitatem corrigendo sanat. Nervis, nervosísque partibus inimicum est: corpus quoque extenuat, unde macilentis ejus usus incommodus est. Memorabilis in hanc rem est historia quam narrat F. Strada de bello Belgico l. 8. Chiapinus Vitellius generalis castrorum præfectus sub mediam fere ætatem, increscente adeò mole, ut fascia è collo demissa sustinendus esset venter, videns inde quotidie tardiorem se reddi ad belli munia, vino sua sponte sibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ usque finem perseveravit, effecítque ut detumescente abdomine, defluentéque ventris pelle, quæ ipse se thoracis instar involvebat, octoginta septem librarum pondo decrevisse compertus sit.

Ad suspensos aut suffocatos etiamsi spumam emittant, da bibendum acetum mulsum cum Pipere, aut Acetum cum pulvere Pulegii & Pipere. Tres servatos vidit Christophorus à Vega. *Chesneau.*

Ad tineam ℞ Zinzib. ℥iij. decoque in Aceti acerrimi & Butyri ana ℔ß quousque Acetum sit consumptum: deinde contunde & cum Butyro fiat ung. quo manè & serò tinea inungatur, & intra quatuor aut quinque dies sanabitur, (inquit lib. Arcanorum) *Idem.* Observationes è Chesneau excerptas transmisit *D. Hulse.*

Vaporis aceti in peste usus est eximius de quo medici consulendi.

Tartarus. Pro Tartari Historiâ, usû, præparationibus, &c. vide chymicos scriptores; plenam uvæ historiam scribere mihi nec locus nec opportunitas est. Tartarus est vel albidus vel rubescens; albidus magis æstimatur, ut purior & minus terrestris; optimus è Germania defertur. Ejus pærparationes habent facultatem attenuandi, incidendi, & aperiendi.

Cremore Tartari ad ʒß dato ardor ventriculi jam desperatus fuit sublatus. Ettmuller. prax. cap. 8.

Ad singultum ex inanitione ℞ Vini Hispanici & Sacchar. q. s. f. Syrup. sumat æger frequenter. Ex Manuscript. *D. Page*, Medici Suffolciensis.

Bulimos curatur optimè per Vinum, quod quo vetustius eo melius. Malvaticum præ cæteris convenit.

In picâ & malaciâ specificè commendatur à quibusdam aqua pampinorum vitis vere ex vitium surculis stillans.

Quidam sani siti matutinæ sunt obnoxii, hos optimè curare solet haustus vini Absinthitis.

Tumor cancrosus omnino curatus est in quodam viro mihi familiari ex usu vini Rhenani lib. ß. cui infundebantur Raphan. Sylv. ℥ij. per horas duodecim; in cujus usu perseverabat per dies octo vel decem matutino tempore. Ex MS. D. *Fisher*, M. D. communicavit. *D. Hulse.*

Ad mixtionem sanguinis ℞ pulv. fol. Vitis quæ post Vindemiam rubescunt ʒi. cap. in Vino albo. E lib. Arcanor. *Chesneau.*

De Spiritu Vini illud adnotandum quod ille qui conficitur ex frumento multo magis anodynus sit quam alius. *Muis* in Podalir. redivivo p. 31.

℞ Uvas suspensas putridas, projice in aq. ferventem per horæ dimidium; eas supra ardentes prunas injice, fumúmque excipiat mulier septies in die ad deturbandum fœtum mortuum. Mirabile (inquit Zacutus) quod in tam facili remedio tanta vis recondita sit, quod ego feliciter sum expertus, lib. 3. Prax. Hist. c. 17. Observ. 2.

Spiritum Vini vulgarem (Brandy, i. e. vinum ustum) cum pulverizat. Zingib. mixtum, & fortiter insufflatum in ejusdem lateris cum parte affectâ narem, vel parti dolenti applicatum, ab experientiâ frequenti commendat *D. Hulse* in Odontalgiâ, cum alterutra ex gingivis afficitur absque ullâ dentium carie aut cavitate.

Cap. II.

The Sinensium sive Tsia Japonensibus Breynii. *Chaa, Herba Japoniæ* J. B. *lib.* 27. *c.* 1. C. B. *p.* 147. **The Thee or Tea Plant.**

THe compluribus & densis ramis est *frutex*: *Foliis* obscurè viridibus, per circuitum serratis, non tam Chamælæagni, quàm Spirææ Theophrasti substantiâ & toto habitu æqualibus, saporis exsiccantis cum quadam amaritudine: *Flores* proferens (quantùm ex pictura, & duobus, at imperfectis, ex Japonia transmissis flosculis conjicere potui) Cisti fœminæ & Gossipii mediam faciem obtinentes, uberrimos, quinis foliolis albicantibus aut pallidis constantes, staminulis multis medium florem occupantibus. His demum succedunt *fructus*, dum adhuc vigent (ut ferunt) virides, resiccati autem cortice magis rugoso, ex spadiceo fusco vestiti, in quibus non minùs quàm in Coccis Orientalibus mirabili varietate mutabilis Vortumnus ludit: quidam penitus globosi sunt instar dictorum Coccorum, eâ etiam magnitudine, aut duplo pæne aliquando majores, semen tantùm unicum continentes: alii contra geminati, sive in duos loculos dispertiti, alii verò trigoni, forma & magnitudine à fructu Ricino simili *J. B.* non admodum abludentes: Hi maturi ubi se aperiunt in tres, illi in duas dehiscunt partes, quarum quælibet *semen* continet, quod vel orbiculare planè ad Styracis, vel quia minùs splendet, ad Fructum exoticum 15. à Jacobo Gareto acceptum *Clus.* propiùs accedens, vel in una parte sessilis, nonnunquam etiam triquetra est nucula, tenui putamine & lævi, spadicei seu subrufi coloris, exceptâ basi (qua parte adhæsit) albidâ, constans, quo nucleus subalbidus pallidusve, ac valdè rugosus, gustu primùm dulci, postmodum amaro & nauseabundo, tandemque calido & validè exsiccante, cuticulâ tenui & cinerea obductus, continetur.

Catalogum Autorum qui de hoc frutice scripserunt vide apud Jac. Breynium *Exot. Centur.* 1. *cap.* 52. quibus adde D. *Pechlin* Belgæ Tractatum de Thea anno 1684. editum, in quo historiam ejus plenam tradit, & contra Sim. Paulli usum ejus defendit. M. *Du Four* historiam Theæ, Lugduni impressam 1685. & Tractatum quendam Anglicè conscriptum Londini 1682.

Verùm omnibus quæ de Thea scripta ab aliis sunt Observationes D. *Wilhelmi ten Rhyne*, magni Imperatoris Japoniæ medici, præferendas censemus; quæ apud Jacob. Breynium habentur in Appendice ad Exot. centur. 1.

Semen hujus fruticis circa mensem Februar. terræ (ni nimio indurata gelu, vel nive altiùs tecta sit) mandant Japones sequenti methodo; In terra bona, dulci, non salsa, neque limosa, neque arenosa nimis, sed temperata, rotundum ad octo aut paulò minùs pollicum altitudinem scrobem effodiunt, cui à 40. ad 50. seminales folliculos confertim injiciunt, exinde scrobem operientes, eundemque inhorrescente bruma stramineis storeis tegentes. Hæ autem seminalia capitula communiter in sex, octo, decem, ad quatuordecim, & quandoque plures paucioresve frutices propullulant, quos absque ulteriore cultura naturæ ingenioque suo relinquunt agricolæ, nisi quòd eos ab inutilibus herbis repurgent. Stirpes autem quo in spissius glomeramen altioremque apicem (rariùs tamen supra quatuor aut quinque pedes) exsurgunt eò meliores judicantur, mollioribus utpote magisque benignis foliis, quæ rarenter intra primum triennium decerpunt Japones: decerpunt autem plerumque mense suo tertio, qui ordinariò juxta nostrum Aprilem est, nonnunquam adusque medium Maii procurrit (anno nimirùm intercalari, quovis triennio recurrente) quando matres cum suis infantibus & ancillis folia hæc calathis colligunt, novella & recens edita (subflavescente suo virore & parvitate à virentibus foliis facillimè distinguenda) cùm parùm adoleverint sicca tempestate, quacunque diei hora, inprimis intensiore Solis æstu, avulsa circa vesperam portant domum.

Tum singula folia fusæ ex ferro patellæ Sinicæ, nitidæ, candenti atque obliquè collocatæ (ne manus comburant) injectant, eademque manibus assiduè versant, usquedum flaccescant, mundis tunc storeis papyróve imponenda, ac perflanda flabello ut frigescant; hinc in planis ex Arundine Indica confectis corbibus conteruntur, donec compactè crispentur: hinc iterum in pura & modicè candefacta patellâ uti antea manibus continuè versantur donec mediocriter induruerint, deinde patella eximunt & flabello frigefaciunt, & in tertia ac quarta patellis per gradus minùs calefactis revolvunt, ut majorem siccitatem duritiémque contrahant. Tandem ollis intrinsecè vitreatis bene clausa servant, & in urbes pagósve venalia transferunt. Postquam autem per Sextiduum circiter ollis reserata fuere, easdem aperiunt, foliorumque delectum, minora & teneriora à majoribus & durioribus separando, faciunt, ultimâque vice in quinta patella securitatis ergo siccant, in annos tunc durabilia, si accuratè obturata teneantur.

Pro Imperatore & Magnatibus majore studio & cura colitur. [Prope *Misko* urbem locus *Oasi* dictus totius Japoniæ in hoc opere princeps est] Frutices nempe, à nimia pluvia, vel intenso ardore frigoréve, cæterísque aeris, injuriis & pravis purgamentis, volatilibus reptilibúsve insectis studiosè præmuniuntur, justo rigantur tempore, &c.

Congrua tempestate scrupulosa foliorum fit electio: tenerrimi fruticum ramusculi primævis in apice foliis nudantur, quæ eapropter carissima potentioribus reservantur emptoribus; hæc autem à mediocribus; hæc iterum à majusculis, hornotinis tamen singulis, segregantur: omnia in umbra siccantur.

Ruricolæ & tenuiores folia eo quo diximus modo præparata promiscuè in æneo cacabo aquâ repleto lento coquunt igne, & sic toto die pro communi potu in foco suspensum servant; donec iteratis tincturis folia illa debilitate rejiciantur, ingestis protinus novis. Primates autem & locupletiores cives nullum in re domestica opus majore diligentia, fastu atque nitore & artificio curant quàm sui *T'chia* præparationem. Quandoquidem qui in cæteris parcissimæ sunt supellectilis copioso & superbo instrumentorum famulorumque apparatu impensè imò ad superstitionem usque gestiunt.

Instrumenta

Instrumenta sunt ex electo Ophite mola (quali nostrates semen Sinapi conterunt) qua suum *T'chia* in tenuem pollinem commolant. Præterea fornacula, ex mixto cum aliis metallis ære artificiosè fusâ, cui aquâ plenam cucumam, ex eadem materia confectam superimponunt, ut semper præsto sit Lympha fervens. Hinc exiguis cochlearibus (ex testudineo cornu alióve pretioso ligno, vel etiam metallis fabrefactis) viridem illum ac bene fragrantem pulverem *T'chia* calycibus suis infundunt, ac superfusâ cum mundato haustro infundibulóve aquâ fervidâ pulverem hunc minutulis, ex Arundine Indicâ crenarum formâ artificiosè concisis, *setis* tandiu quassant donec in spumam elevetur. Famulos qui in hoc opere occupantur omitto. Sinenses autem (quorum methodum nostrates sequuntur) fervefactam in cupreo cacabo aquam siccis integrisque foliis *Thee*, singulari ollæ priùs injectis superfundunt, tincturamque extrahunt, quam limpidâ aqua ad gratam amaritudinem temperatam calidè sorbent, saccharúmque utplurimum unà masticant, uti & nostrates, rariùs autem Japones, tametsi γλυκύφιλοι. Deinde novâ affusâ aquâ tincturam iterum extrahunt secunda vice, quæ debilior est primâ, postea folia abjiciunt; quæ sociis navalibus meliorum defectu acetariorum vicem supplent. Japones autem iisdem foliis rubentes papulas ac cutanea sudamina curant; atque in tinctoria arte eadem (vetusta licet) usurpant Mauri.

Locus. Fruticis hujus natale solum varium est in *Japonia:* plurimus in regione *Fisien* crescit. Humo gaudet neque arenosa neque lutosa nimis, neque declivi neque acclivi nimis, aprica & temperata planitie lætior: multis autem in locis inter ipsa frumenta in pulvillorum liris frutices Theæ consitos intuearis. In *Chinâ* etiam crescit.

Pretium pro foliorum magnitudine variat. *Quantùm* namque *magnitudine sursum decrescunt tantùm pretio accrescunt.* Tanta est autem pretii differentia, ut una libra hujus Theæ pluris veneat quàm centum libræ alterius: Foliorum verò bonitas in grata fragrantia (proxime autem ad Fœni accedentis odorem, tantisper aromaticum accedit) colore viridi, (nam parùm masticata frictáque ubi fuerint, viror vividus emicare debet) sapore subamarè dulci.

Vires. Has ei vires tribuunt Sinenses, Sanguinem purificat, horrenda pellit insomnia, vapores à cerebro arcet malignos; vertiginem capitísque dolorem, præsertim à crapula ortum mitigat; hydropicis conducit, egregiè enim diuretica est, capitis rheumata exsiccat, humorum acrimoniam corrigit, obstructiones viscerum tollit; visum instaurat; quippe quantum ego existimo, hæc decoctio *T'chia* primarium Japonensibus est antidoton contra visûs imbecillitatem ac oculorum, vitia illis frequentissima, ac ex assiduo Oryzæ calidæ & sui *Sacqui* potu & usu maximè contracta. Adustos humores temperat, calidum emendat jecur, induratum lenit lienem; somnum coercet, in iis præsertim qui rariùs *Thee* bibunt. Corpora porro reddit vegetiora; inprimis autem hebetiores à somno ac torpore sensus expergefacit, cor exhilarat, timorémque propulsat, intestinorum tormina ac flatus compescit, illósq; qui uterum infestant discutit: viscera virésque roborat, reminiscendi vim exsuscitat, ingenium acuit, bilem temperat: nephritidem tollit medicamen hoc lithontripticum; ego saltem nunquam in Japonibus vel minimum calculi, sive renum, sive vesicæ indicium reperi, sat sedulo licet inquisiverim; ac tandem dulces in amplexus vertit officium thori.

Ad specifica stomachica pertinet herba Theæ, non tantùm stomachum roborans sed & à calculo & arthritide præservans, & capiti inprimis conveniens. Præservat ab ebrietate, & somnum arcet, & stomacho inprimis confert. *Ettmuller. Prax. cap. de* chyleseos læsionibus.

Quæ in Bontii & Pisonis historiis hujus plantæ reprehendit & emendat apud Breynium vide.

Quòd in Europæis regionibus quædam sanitatis incommoda æquè efficaciter non arceat potus ille *Thee* quàm apud Sinenses vel Japonas, non præparandi utendíve modo adeò imputandum censeo quàm quidem assiduitati usûs & temperatiori victûs rationi.

De nocumentis hujus potus hæc apud *Antonium de Heyde* occurrunt in Centur. Observationum, Obs. 76.

Tincturam è foliis *Thee* mediante aqua calida extrahi vulgo notum est. Ejus potum aliquando quibusdam conducere negare nolo; tamen ut eum omnibus utilem putem adduci nequeo: quippe verisimile videtur emolumenta quædam *Thee* adscripta ab aqua calida potiùs esse deducenda. Hunc potum quibusdam nocuisse videtur experimento sæpius probatum: inter alia hoc patet sequenti historia, mulier vegeta & sana, potui *Thee* addicta, conqueritur de frigore acri interiora concutiente, præsertim noctu, quod à *Thee* potu derivandum putat hanc ob causam, quia eo potissimum corripitur ubi huic potui indulsit. Memini ante aliquot annos virum robustum conquestum esse de frigore acri in abdomine, quod etiam potui *Thee*, quem quotidie sumebat imputat. Communicavit *D. Hulse.* De potu Theæ & *Coffee*, hæc occurrunt in Muis Podalirio redivivo. p. 59.

Sed quid sentiendum de potu Coffæ & Teæ? Ego cùm Lugduni Batavorum studiis operam dabam; per totum annum Cephalæa miserè laboravi, & postquam potui copiosiori *Teè* & præcipuè quidem *Coffee* quotidie sumendo assuevi, semper immunis ab ea vixi non tantùm, sed & ab omni alio incommodo, quamvis anteà ità vixerim, ut mortis haberet vices lentè quæ trahebatur mihi vita gementi, qui per totum quinquennium cum longa morborum serie acriter conflictavi.

Et p. 85. Ego nonnullos novi meorum familiarium antea haud parùm à nephritide cruciatos qui nullum incommodum inde amplius persenserunt postquam potum Coffæ satis magnâ copiâ assumpsêre.

Cæterùm hæc arbor rectiùs fortasse ad eas quæ fructu sicco sunt refertur.

Quidam ex Oriente reduces affirmant Magnates Chinenses & Japonenses decoquere gemmas & flores hujus plantæ, majores vires iis attribuentes quam foliis.

CAP.

Cap. III.

De Euonymo.

EUonymus, i. e. boni nominis, κατ' ἀντίφρασιν ἢ κατ' εὐφημισμὸν, ut volunt. Euonymi autem descriptio apud Theophrastum & Plinium arbori ita vulgò dictæ per omnia non convenit. Quoniam tamen hoc nomen usurpavit per me retineat.
Adeo pauca pulpa nucleos oblinit, ut rectiùs ad Arbores quæ fructu sicco sunt referenda videtur.

A. 1. *Euonymus vulgaris* Park. *vulgaris, granis rubentibus* C. B. *Euonymus Theophrasti* Ger. *Euonymus multis, aliis Tetragonia* J. B. Spindle-tree or Prickwood.

J. B.

Ramosa est arbuscula, aut certè frutex arboreus, altitudine quatuor aut quinque [imò septem aut octo interdum] cubitorum: cujus stolones læto virore perfusi, & nuper nati ramuli, propter corticem in quatuor angulos excurrentem, quadrangulares apparent, non secus ac si dolabrâ ars perpolivisset, ipso alioqui ligno interno tereti, albo aut flavescente. Cortex viret. Rami crebrò intervallo in oppositos ramulos dividuntur. *Folia* oblonga, acuta, crenata, è Periclymeni genere Chamæcerasi dictæ foliis similia & æqualia. Paulò post veris initium *Flores* profert pallidos, aut herbaceo quodam colore constantes, ex quatuor foliolis congestos, quibus totidem alternatim posita calyculi folia subjiciuntur, pari numero *apicibus* luteis umbilicum curvosum viridantem cum *stylo* concolore occupantibus. Singulis flosculis singuli succedunt *fructus*, seu singulæ siliquæ quadrangulæ, rubentes aut puniceæ [rariùs albæ *C. B.*] totidem distinctis loculis *semina* parva solida continent, cuticulâ croceâ intecta, medullâ albâ, figurâ semini cannabino similia, hoc est, ex rotundo oblonga, sed majora, sapore amaro, cum obscura quadam dulcedine nauseabundo. Ipsa etiam arbuscula tota gravem & injucundum habet odorem.

Materies ejus sic satis solida, fissilis tamen & æqualis est: ea cùm adhuc succo turget cæsa diluto croceo pallore etiam Buxum provocat.

Nonnulli Tetragoniam Theophrasti esse volunt, quòd rami ob linearum quatuor ruffarum, dorsi modo extantium, rectà per viridem corticem porrectarum discursum quadranguli appareant, quod huic arbori peculiare est, & quòd in fructu quadrangula siliqua sit. Quod si Tetragonia sit, Euonymus non erit, nec enim verisimile est eandem arborem diversis nominibus & locis tradidisse Theophrastum.

In sepibus frequens est tam in Anglia, quàm in exteris regionibus. Maio [in frigidioribus locis] floret: Autumno appetente siliquæ quadrangulæ purpureo tinguntur colore donec penitus rubescant, postea sua sponte decussatim quadripartitæ rumpuntur, ac hiantes ita pendent in hyemem usque croceas bacculas vel semina ostentantes non injucundo aspectu. *J. B.* *Locus.*

Euonymum pecori noxiam esse, ut Theophrastus tradit, se scire ait Matth. & Ruell. neque pecudem, neque capram, novellarum etiam germinum avidam, hanc attingere scribit. E contra Clusius se in Pannonia observâsse à capris maximè appeti, eásque ejus foliis sine noxa avidè vesci; quod nobis ob ingratum hujus plantæ odorem & vim catharticam minùs verisimile videtur. *Vires.*

Hujus tres quatuórve baccæ tam per vomitum, quàm per secessum purgant: Emolliunt etiam & resolvunt exteriùs appositæ.

In lixivio coctæ capillos flavo colore tingunt.

Pulvis exsiccatarum in usu est apud nostrates mulierculas ad pediculos interimendos & furfures capitis detergendos.

Ex ligno fusi muliebri netu celebres in Germania & Gallia detornantur, unde & *Fusanus* & *Fusaria* dicitur. Nonnulli ad dentiscalpia utuntur.

Triplicem proditum est parari ex hujus fructu colorem, flavum, si post festum S. Joan. Baptistæ dum adhuc viridis est collectus cum tantillo Aluminis parum bulliat; viridem & fulvum.

2. *Euonymus latifolius* Clus. C. B. Ger. Park. *latifolia J. B.*

J. B.

Virgas habuit cùm id reperit Clusius cubitales duntaxat, lentas & fractu contumaces, quas ambiebant bina *folia*, ex adverso semper nascentia, leviter in ambitu serrata, Euonymi vulgaris foliis non absimilia quod ad formam attinet, sed longè majora, Citriæ mali foliis amplitudine non cedentia, viridia, gustûs ingrati & amari; *Radicem* digitalis crassitudinis, summa tellure in cubitalem longitudinem excurrentem, multísque flavescentibus fibris donatam. In horto culta post paucos annos ad humanam vel majorem altitudinem excrevit, ampliora folia nacta est, florésque ac semen tulit. Maio enim mense oblongi tenuésque inter infima folia pediculi nati sunt, è quibus aliquot dependebant *Flosculi*, quatuor albicantibus foliolis & ad carneum quodammodo colorem accedentibus prædititi, formâ persimiles Euonymi vulgaris floribus; quibus successit fructus ut in vulgari quadrangulus, interdum etiam quinque angulis præditus, major tamen & quasi alatus, maturitate dehiscens, & alba grana, aureâ pulpâ inclusa, nonnunquam Augusto, sed potissimum Septembri mense continens. Sub Autumni finem folia abjicit, & extrema ramulorum cuspide oblongam gemmam, spem futuræ germinationis novo vere producit.

In Pannonia interamni, nunc Sclavonia dicta, uno tantùm in loco invenit Clusius in sylva illa qua ex *Greben* arce descensus est versùs Warasdinum. *Locus.*

3. *Euonymus*

3. *Euonymus Pannonicus* Ger. Park. *flore phœniceo* J. B. *granis nigris* C. B.

J. B.

Arbuſcula eſt aut frutex homine altior, cujus *caudex* & rami tuberculis aſperi, ac veluti punctis notati, & rami ſunt pulverulenti: *folia* ſerrata Pruno ſylveſtri ſimilia: *floſculi* aliquot ſimul ex longis petiolis quadrifolii, ſimiles Euonymo vulgari, phœnicei coloris. Cluſ. ſic fuſius hanc deſcribit.

Bicubitalibus, aut etiam majoribus ramis aſſurgit, digitali, interdum pollicari craſſitudine, lentis & obſequioſis, denſo cortice obductis, viridi primùm, deinde multis nigricantibus maculis aſperſo, qui in ſummo dividuntur in plures ramulos, ordine & ſerie quadam inter ſe oppoſitos, quos exornant *folia*, ſimiliter ex adverſo ſita, latifoliæ Myrti foliis paria, teneriora, levitérque in ambitu crenata, guſtu primùm exſiccante, deinde amariuſculo & calido; è quorum ſinu in oblongis gracilibúſq; pediculis unus, bini aut ad ſummum terni *floſculi*, ſplendentes & purpuraſcentes dependent, tetrapetali, umbilico quadrato, & luteis ſtaminulis quatuor angulos occupantibus, Coggygriæ flori non multùm abſimiles, majores tamen. *Fructus* ſuccedit in quadrangulis ſiliquis, vulgaris Euonymi ſimilibus, ſpongioſus, aurei coloris; iis dehiſcentibus tenui filo propendens, in quo grana extima parte nigra & ſplendentia, Fraxinellæ granorum inſtar, bina interdum & terna eodem loculo & pulpâ comprehenſa.

Locus. Copioſè naſcitur in ſylvoſis utriuſq; Pannoniæ montibus; ſed qui Alpes attingunt eam alere deſinunt. Invenitur & in Moravia.

Dantur & alii Euonymi, & Euonymo affines, qui ob ſeminum conceptacula per maturitatem ſicca ad alium locum pertinere videntur. Ut Euonymus Virginiana capſulis eleganter bullatis D. *Baniſter*. Euonymus Virginiana Pyracanthæ folio ejuſdem. Euonymo affinis Ægyptiaca, &c. C. B. Euonymo affinis Æthiopica, &c. *Herman. Hort. Leyd.*

CAP. IV.

A. *Agrifolium* Ger. *Agrifolium ſive Aquifolium* Park. *Aquifolium ſive Agrifolium vulgo* J. B. *Ilex* V. *ſive aculeata baccifera folio ſinuato* C. B. The Holly-tree.

J. B.

Alicubi in juſtam arboris magnitudinem excreſcit, ſæpius pumilum ut ad frutices referri poſſit, perpetua fronde viret. Caudex & rami lenti, flexiles, læves, cortice duplici muniti, exteriore viridi [in trunco utplurimum cinereo] interiore pallido; odore cùm avelluntur, tum etiam ſapore, ingrato, fœtente: materie chlorâ albâve, dura ac ſolida, ac circa interna nigricante, quæ præ pondere in aqua ſidit, Buxi aut Guaiaci inſtar. *Folia* ſatis magna, denſa, ſinuata, longis & rigidis in ambitu ſpinis horrentia [interdum licet rariùs ſuperiora folia Laurinis ſunt ſimilia, ſine aculeis, quod in vetulis arboribus copioſiùs obſervatur] colore obſcurè viridi, ſplendente, ex pediculo brevi, ſapore non ità ingrato ut cortex. *Flores* pulchri, parvi, chlori, quaternis foliolis, totidémque apicibus conſtantes [in quorum medio baccæ rudimentum] conferti ut in Lauro, brevibus pediculis appenſi; quibus ſuccedunt *baccæ* parvæ, rotundæ, rubræ, umbilicatæ, guſtu ſubdulces, cum tetro quodam ſapore: intus continentur *ſemina* quaterna, triquetra, oblonga, ſtriata.

Qui Agrifolium folio leni diverſum ſtatuunt à vulgari, næ illi multum hallucinantur, nam vetulæ tantùm arbori accidit ut talis fiat; non tamen rariùs (ut vult J. Bauhinus) ſed ſæpiſſimè & ferè ſemper apud nos. At neque propriè Agrifolii varietas eſt; nam ſæpe in ſpinoſiſſima Aquifolia occurrunt ejuſmodi folia non ſpinoſa, ut cuilibet obſervare licet.

Fructûs autem color in hac arbore interdum variat. Reperitur enim alicubi in Anglia Agrifolium baccis luteis quales nobis oſtendit *D. Dale* ab arbore in agro Wiſtoni Suffolciæ vici non procul à *Buers* oppidulo, loco paludoſo naſcente decerptas.

Locus. In Anglia frequentiſſima eſt hæc arbor in ſepibus inq; frutectis & ſaltubus potiùs quàm ſylvis, præſertim in lapidoſis & glareoſis, incultis & deſertis. Reperitur etiam non minùs frequens in Germania. Videtur etiam gaudere montoſis & frigidioribus regionibus: in calidioribus rarior eſt, & fruticis menſuram vix egreditur niſi colatur.

Hæc arbor nonnullis Ἀγεία Theophr. 3. hiſt. 4. videtur, quorum ſententiam refutat J. Bodæus à Stapel. Plinii tamen lib. 16. cap. 18. 21. 24. Aquifolium an ſit necne in medio relinquit.

Vires & Uſus. Arbor hæc operibus topiariis, in Septentrionalibus præſertim regionibus præ aliis commoda & opportuna eſt; cùm ſit frigoris patientiſſima, & perenni nitentium foliorum virore aſpectui grata, nec tonſuram reſpuat; eóq; etiam hortulanis acceptior, quòd nec radicum reptatu, nec importuna ramorum luxurie moleſta ſit, nec tamen minùs denſa & multiplicata fronde quàm quævis alia arbor frutéxve tonſilis, quantumvis hoc nomine eam improbet J. Bauhinus. Vidimus in viridario D. Joan. Evelyn * tonſilem Agrifolii ſepem denſiſſimam, pulcherrimam 300 prope pedes longam.

* In Cantio non longè à Londino.

Ex hujus arboris corticibus viſcum parant noſtrates hoc modo. Delibratis Junio aut Julio menſibus, quotquot videtur aut opus fuerit hoc genus arboribus, cortices detracti, in aqua fontana per ſeptem aut octo horas continuas decoquantur donec tenerrimi evadant [eouſq; donec cortex cinereus à viridi abſcedat aut ſeparetur, quod duodecim fere horarum ſpatium exigit. *D. Evelyn.*]

Coctos in acervum humi cùm Filice SSS componas, aquâ priùs curioſè ſeparata [frondibus aut herbis quibuſcunq; ſucculentis obvoluti & contecti ad aliquam craſſitiem in cellam aliúmve locum frigidam recondantur. *Idem*] & per duas tréſve ſeptimanas fermentari & computreſcere ſinas, donec

in

in mucilaginem abeant: Exemptos deinde in mortario tandiu tundas donec fingi formaríq; possint instar massæ farinaceæ. Massam in aquam profluentem submersam manibus verses & diligenter subigas. Aqua brevi sordes omnes & recrementa obhærentésq; corticum reliquias secum auferet eluétq;, visco residuo puro & defæcato; in fictili aliquo vase per quatuor adhuc aut quinq; dies despumando, donec se penitus purgaverit & perfecerit: deinde in novum vas translatum reservetur ad usum.

Baccæ ad colicos dolores utiles sunt; crassos siquidem pituitosósque humores per alvum educunt decem aut duodecim numero sumptæ, ut ab his accepisse se ait Dodonæus, qui earum experimentum quandoq; fecerunt.

Zythogalum factum ex cerevisia & lacte, in quo decocti sunt hujus foliorum aculei, mirè conducit ad dolorem colicum & tormina intestinorum, ut in semetipsa aliisq; experta est matrona quædam nobis cognita post alia medicamenta frustra tentata, à muliercula quadam vaga & circumforanea edocta. Non video tamen cur non & foliorum ipsorum decoctum idem præstet.

Baccæ aviculis, præcipue Turdis Iliacis dictis, hyberno tempore terrâ nivibus opertâ in alimentum cedunt.

Matthiolus radicum decoctum in fotu ad articulorum duritiem, tumores dissolvendos, ossa fracta ferruminanda commendat.

Frondes & ramuli baccis onusti natalitiis Christi Domini parietibus & fenestris appenduntur ad ædes ornandas.

Lignum ponderosum, firmum, album, ad molendinorum fabricas utile est, ad ea quæ torno elaborantur, ad manubria instrumentorum rusticorum, scuticarum, &c.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-batavi, à D. Hermanno editi, hasce Agrifolii seu mavis Aquifolii foliorum respectu varietates invenio,

1. Aquifolium foliis ex luteo variegatis.
2. Idem foliis ex albo variegatis.
3. Idem foliis oblongis spinis & limbis argenteis.
4. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis argenteis.
5. Idem foliis oblongis, spinis & limbis aureis.
6. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis aureis.

Aquifolium echinatâ folii superficie Cornut.

Hanc plantam observavit D. *Tancredus Robinson* in pulcherrimo horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, D. *H. Compton*, inter multas alias novas & rarissimas plantas cultam ab ingeniosissimo Viro & peritissimo Hortulano D. *Georgio London.* A vulgari Agrifolio facilè distinguitur foliorum figurâ, quæ non ambitu modò sed totâ superficie scabra sunt & spinis horrida.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu tetraspermo in foliorum alis sessili. Scherunam Cottam H.M. *P. 2. T. 16. p. 23. Corni seu Sorbi species* Bontio.

H.M.

Frutex est duûm triúmve hominum altitudine, nascens in arenosis & petrosis. *Radix* profundè in terram descendit, permultas oblongas, tenues fibras, capillamentis hinc indè vestitas, tam à latere quàm subtus emittens, cortice exteriùs rubicundo-obscuro intus rufo, saporis adstringentis, sulphurei & infesti. *Stipites* induti sunt scabro cortice, cinereo, interiùs viridi & rubescente, intus ad lignum albicante, qui in plures tenuissimas planas corticulas (è quibus compressis & implexis fomites igniarios conficiunt) resolvitur, éstq; adstringens; ligno intus albicante, ac proximè ad radicem cavo, aliàs solido. Tam stipites, quàm rami longis crassis lignosis spinis hinc indè muniuntur. *Folia* pediculis brevibus, rotundis, crassiolis fulta, oblongo-rotunda sunt, ad petiolum parùm contractiora, ac in vertice rotundo cuspidata, supernè plana, saturo virore nitentia, subtus dilutiora, saporis adstringentis. *Flores*, qui in summitate ramusculorum suis petiolis ex origine foliorum proveniunt quasi fasciatim sine calyce, sunt viridi-diluti, odoris nullius, constantq; duplici ordine foliorum, quorum quinq; quæ exteriora cuspidata, surrecta, & interiora versùs nonnihil inflexa sunt, quinq; quæ interiora rotunda sunt, & superiora versùs punctulis eminentia. In horum medio ex umbilico *stylus* acuminatus exsurgit, paulò infra acumen quinq; tenuia *stamina* stelliformiter ejiciens, quæ nodulis albicantibus, ac dein flavescentibus dotata sunt. Florum petioli prodeunt in sua origine foliolis acuminatis. *Fructus*, qui surculis insident parvi & rotundi sunt, adinstar Pirorum Lauri, superficie glabra, primùm virides ac nitentes; dein colore nigro cùm maturi sunt, & sapore subacido, continéntq; quatuor grana seminis alba ac transparentia in propriis suis loculamentis.

Foliorum decoctorum vapor ore exceptus dentium dolorem mitigat, & vermiculos in dentibus enecat. *Vires.*

CAP. VI.

Frutex baccifer Malabaricus flosculis pentapetalis ramis inhærentibus, fructu tetrapyreno. Perin-Patsjotti H. M. *P.* 5. *T.* 6. *p.* 11.

H. M.

ARbuſcula eſt humilis, ſeptem circiter pedes alta, ac *Patsjotti* ſimilis. *Folia* ordine decuſſato ramulis inhærent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, craſſa, denſa, glabra, ſplendentia, nervis aliquot è media coſta in latera excurrentibus. *Floſculi* non ſurculis foliaceis, at ipſis ramis inhærent quinq; candidis, oblongo-rotundis & acuminatis foliolis conſtantes, numeroſis, *ſtaminulis* albicantibus, flaveſcentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit exiguus, obtuſus. Floſculis ſuccedunt *Baccæ* rotundæ, quadripartitæ, viridi-flaveſcentes, quatuor intus continentes *ſemina* rubicunda, oblongo-rotunda.

Locus. Provenit in *Candenate*, ſemper viret, fructus fert Septembri & Octobri menſibus.

Vires. Ex hujus foliis in lacte vaccino & Seſami oleo coctis linimentum paratur ophthalmicum & cephalicum.

CAP. VII.

Frutex baccifer Malab. fructu plano-rotundo piloſo tetrapyreno. Pai-Paroea ſeu Couradi H. M. *P.* 5. *T.* 46. *p.* 91.

H. M.

ARbuſcula humilis eſt ſeu potiùs frutex, ſex circiter pedes altus, *caudice* mediocriter craſſo, cortice veſtito ſpadiceo, ramulíſq; ejuſdem coloris ac lanuginoſis in orbem diffuſis ornato. *Radix* fibrata, rufeſcens, nigricante cortice cincta, acris, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, ſpinulíſq; exiguis hinc indè obſita, craſſa, aſpera, atro-viridia, ſupernè ſplendentia, infernè nequaquam: ſapor amarus, aromaticus. *Flores* inodori, plures ſimul juncti petiolo longo in ſurculis proveniunt, quinq; oblongo-teretibus, acuminatis, intus albicantibus, extus viridibus ac ſubaſperis, & exteriora versùs reflexis foliis conſtantes *ſtaminulis* aliquot albicantibus, flaveſcentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *ſtylus* prodit viridis, ſurrectus, capitulo plano. Floribus ſuccedunt *baccæ* plano-rotundæ, virides primùm, dein flaveſcentes ac croceæ, longíſq; albicantibus pilis obſitæ: intus continentur officula quatuor, dura, albicantia, *nucleos* includentia, candidos amaros.

Locus. Provenit variis Regni Malabarici locis, præſertim circa *Porca, Cochin* & *Calicolan*: ſemper viret, quotannis menſe Julio floret, Novembri autem maturos fert fructus.

Vires. E foliis, radicibus, fructibúſque in aqua coctis Apozema conficitur, quod in Arthritide perquam utile perhibetur.

CAP. VIII.

Frutex Indicus baccifer floribus umbellatis, fructu tetracocco. Sondari H. M. *P.* 5. *T.* 40. *p.* 79.

H. M.

ARbuſcula humilis eſt, decem circiter pedes alta, *caudice* mediocriter craſſo, ramulíſq; viridibus in orbem diffuſis ornato. Lignum albicans, furvo cortice cinctum, necnon rufeſcente intus medullâ refertum. *Radix* nigricans, odora, ſaporis haud ingrati. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, ſupernè atro-viridia ac ſplendentia, infernè ſubviridia; coſta media craſſa, lignoſa, viridi-albicans, ac in averſa parte extuberans, è qua plures exiles nervuli ſuperiora versùs exoriuntur, qui in ſe invicem arcuatim deferuntur; ſapor ſylveſtris ac ingratus. *Flores* exigui, ſuaveolentes, candidi, *calycibus* exiguis ſubviridibus, in quinq; lacinias acuminatas ſectis, inhærentes, extremis ramulis umbellatim proveniunt, pentaphylli, è quinis ſcil. acuminatis foliolis, inferiùs junctis conſtantes; totidem ſtaminulis albicantibus, rufeſcentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *ſtylus* prodit exiguus, viridi-albicans, ac ſupernè bifidus, cujus baſis eſt globulus exiguus, viridis. Floſculis ſuccedunt *baccæ* tetracoccæ, aliquando pentacoccæ, virides primùm & nitentes, dein flaveſcentes, tandem maturiores nigricantes, carne intus refertæ ſucculenta, nigricante, aromatica, intra quam quatuor plurimum continentur *oſſicula* ſcabra, triquetra, albo-rufeſcentia.

Locus & Tempus. Creſcit in variis Regni Malabarici locis, præſertim circa *Cranganoor*; ſemper viret, quotannis floret ac maturos exhibet fructus, menſe viz. Septembri.

In Medicina vix ullum habet uſum.

CAP.

Cap. IX.

Frutex Indicus baccifer, floribus racemosis fructu oblongo, tetrapyreno. Perin-Panel H. M. *P.* 5. *T.* 15. *P.* 29.

H. M.

FRutex seu Arbuscula humilis, quatuor circiter pedes alta, *caudice* tenui, albicante, cortice obducto cinereo, intus viridi, aromatico. *Radix* densa, albicans, furvo cortice tecta, saporis acris, odoris aromatici. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos crassis ac subviridibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, supernè colore atro-viridi splendentia, infernè viridi dilutiore, costâ mediâ crassâ. *Flores* racematim proveniunt, candidi primùm, dein rufescentes, quinq; teretibus, acuminatis, ac extrorsum reflexis foliis constantes, totidem albicantibus *staminulis* flavescentibus *apicibus* ornatis mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit surrectus. Floribus delapsis succedunt *Baccæ* oblongo-rotundæ, acuminatæ, crasso, duro & atro-viridi cortice tectæ, pulpâ intus albicante primùm, dein subcœruleâ, aquosâ ac insipidâ refertæ. In meditullio decussatim quatuor latitant *semina* albicantia, dura, oblongo-rotunda, membranaceis pelliculis à se invicem sejuncta.

Nascitur Regni Malabarici variis in locis, præsertim in *Berkenkour*: semper viret, floret & fructum edit. *Locus.*

E foliis hujus siccatis & prunis impositis suffumigium fit, quod paroxysmos hystericos potenter solvere fertur. *Vires.*

SECTIONIS III.

MEMBRUM QUARTUM.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, acinorum granis vel pluribus quatuor, vel numero nobis incognito, & nondum explorato.

Cap. I.

De Rhamno Cathartico seu Spina Cervinâ.

QUamvis arbuscula hæc in singulis acinis plura quatuor grana non contineat, quia tamen granorum numerus nobis nondum exploratus est huc eam retulimus.

A. 1. *Rhamnus Catharticus* J. B. C. B. *solutivus* Ger. emac. *Solutivus, sive Spina infectoria vulgaris* Park. **Buck-thorn, or common Purging-Thorn.**

J. B.

Celebravit Rhamnum catharticum usus in purgando multus & felix, arbusculam sepibus alicubi familiarem, cortice externo nigro vestitam, cui duo alii subsunt, alter viridis, alter luteus, materie pallida, dura, ramis satis crebris, iisque ferè ex adverso sitis brachiatam, duris rigidisque & longis spinis foliosis minacem, aculeis præterea aliis minoribus horrentem. *Folia* ad Pruni folia accedunt, acuminata, atro-virentia, crenata, nervosa, adstringenti sapore. *Flores* herbacei coloris, parvos profert, quatuor apicibus constantes, multos simul junctos. Succedunt *baccæ* frequentes ad radicem spinarum, ex longiusculis pediculis, Frangulæ pares, per maturitatem nigræ, succo virente plenæ, in quibus grana terna vel quaterna, Pyrorum granis pænè similia, figurâ ferè triangulari, cortice nigricante, medullâ albâ, non ingrati saporis, quæ facilè ungue premente franguntur: sapor baccarum amarus, & astringens, & qui facilè gustanti nauseam moveat. Habet & succus earum nescio quem sibi peculiarem odorem.

Locis senticosis, sepibus & sylvis non rarò occurrit in Anglia, Germania, Pannonia, &c. *Locus.*

Baccæ hujus fruticis tria colorum genera præbent. 1. Messis tempore lectæ, arefactæ & tusæ, inque aqua & alumine maceratæ luteum seu croceum potiùs reddunt colorem, ad chartas lusorias & coria tingenda etiamnum in usu. 2. Autumno cum maturitatem assecutæ nigræ evaserint collectæ, tusæ & in vase vitreo asservatæ pulchrè viridem exhibent colorem, quem **Sap-green** vocant pictoribus accommodatissimum, & in magno usu. 3. Circa Festum S. Martini in arboribus adhuc hærentes si legantur, Puniceum colorem reddunt (ut perhibet Tragus) iis qui coria inficiunt, & chartas pictas coloribus illustrant utilem. *Usus.*

Baccæ purgatrices sunt, atq; crassam pituitam & biliosos quoq; humores per alvum educunt, ut nonnulli volunt: Rectiùs earum vires æstimant qui ad pituitam tenuem & serosos humores educendos utuntur. Nos (inquit J. B.) peculiarem earum vim in sero & aquosis humoribus educendis experti sumus: quapropter non rarò earum syrupus ad uncias tres hydropicis præscriptus notabili cum successu datur, atq; etiam exhibetur aridarum pulvis à ʒj. ad ʒiß. nonnulli baccas numero exhibent à 15 ad 20. Verùm ob vehementiam mollibus & debilibus in substantia non sunt exhibenda. *Vires.*

benda. In syrupo verò (pergit idem) quo quotidie & frequente utimur, etiam in delicatissimis naturis nullam molestiam effatu dignam unquam deprehendimus, & solvendo corpori accommodatissimum à multis jam annis cognovimus, etiam in nobis ipsis. Syrupum parandi modus in Pharmacopœiis vulgaribus extat. J. Bauhinus sic fieri jubet. Succi baccarum maturarum extracti & ritè depurati lib. V. coquantur cum mellis optimi & Sacchari ℔ ß. ad Syrupi consistentiam. Adde pro unaquaq; libra syrupi Cinnam. & seminum Anisi conquassatorum ana ʒij. in pecia ligata immergantur. De hoc tuto ab ℥ j. ab ℥ ij. sumi potest.

2. *Rhamnus catharticus minor* C. B. *catharticus minor Pannonicus* Park. *solutivus minor* Ger. *solutivus pumilus Pannonicus* 1. *Clusii* J. B.

Clus.

Bicubitalibus assurgit ramis, in multas alas divisis, cortice lævi, Spinæ infectoriæ simili tectis, qui membrana superiore detracta ex viridi pallescit & amariusculi saporis est. Ramuli paucis spinis horrent, sed ipsi in spinas plerunque desinere solent. *Folia* illi vulgari ferè similia, minora, angustiora, ad Pruni sylv. sive Spini folia plurimùm accedentia, gustu linguam exsiccante: *florem* ut in vulgari congestum, ejusdem coloris & formæ, hoc est ex pallido herbaceum, tetrapetalon, minorem tamen habet: *radicem* ut in aliis fruticibus lignosam.

Locus & Tempus. Exit frequens in Leytenberg & vicinis montanis sylvis. Maio floret & Julio fructum perficit.

In planta sicca J. Bauhini folia ex eodem tuberculo plura oriebantur, brevibus pediculis hærentia, unciam plus minùs longa, semunciam lata, acuminata, circumcirca crenata, lævia, Baccæ siccæ Terebinthi fructum referebant, tum magnitudine, tum formâ turbinatâ, in acumen desinente, pediculis semuncialibus appensæ.

3. *Rhamnus foliis oblongis serratis* C. B. *Bavaricus* Park. *Bavaricus Dalechampii* J. B.

Lugd.

Hominis altitudinem superat, cortice est purpurascente, spinoso, foliis densis, pallidis, omnibus serratis, sed aliis longioribus & angustioribus prima sci. ramorum parte, nec Ilici dissimilibus, aliis brevioribus & rotundioribus circa ramorum extrema, Rhois folia utcunque æmulantibus, spinis multis, tenuibus sed acutissimis foliosis ut in primo Rhamno. *Matth.*

Botanici Ingolstadienses orandi sunt ut hujus fruticis historiam illustrent & perficiant, addita florum & fructuum descriptione.

4. *Rhamnus Siculus pentaphyllos* Boccon. *ad baccifer. monococcos referend.*

Elegans hic frutex compluribus virgultis Pruni sylvestris modo exoritur, & humanæ proceritatis modum nonnunquam superat. Huic rami multiplices, duris & crassioribus spinis armati. Folia in singulis pediculis quinas, quorum singula Jasmini lutei foliis sunt angustiora, indivisa, versùs extremum latiora atque rotundiora hilari virore nitentia. *Flores* candidi, plures ab uno pediculo, tenui, longo, racemoso penduli; quibus fatiscentibus succedunt *baccæ*, Myrtillorum baccis similes, ast majores per maturitatem rubræ, putamine osseo & duro præditæ, in quo nucleus tenui membrana vestitus.

Locus. Prope Panormum in agro dicto *Fundaco dell' Abbate* ad sepes. In Africa etiam nasci nonnulli dicunt. A colonis & villicis circa Panormum dicitur *Zaccati.*

CAP. II.

De Lycio.

Lycium Veterum quid fuit hodie ignoratur. Lycium autem à Lycia provincia unde allatum fuit dictum creditur. Lycii historia apud Botanicos recentiores valdè confusa est & intricata. Nullam novimus Lycii notam characteristicam qua ab aliis spinosis fruticibus, Rhamno præsertim, distinguatur; quocirca frutices hoc nomine à Botanicis donatas Rhamno subjungendas duximus. Nec tamen puto, genere inter se conveniunt stirpes omnes Lyciæ dictæ.

1. *Lycium Gallicum* J. B. C. B. *Paliurus altera peregrina* Ad. Lob. *item Lycium latifolium* C. B. *latifolium Monspeliacum* Park. *item Lycium Gallicum Avenionense* ejusdem.

J. B.

Spinis rigidissimis horret Oxyacanthæ Matthioli similibus, circa quas *flores* parvi, multi simul ex brevibus pediculis, quibus succedunt *baccæ*, quæ maturæ sub pellicula continent *semina* oblonga, polita, striata; exsiccatæ bicoccæ & tricoccæ apparent, baccis Spinæ Burgundicæ sic satis similes, amaræ valdè; Lugdunum adferuntur nomine *Grani tinctorii*. *Folia* ad Prunum sylv. nonnihil accedentia, tenuia, minora, in ambitu aliquantulum serrata, nervosa, decidua. In siccis nullum deprehendimus manifestum saporem.

Locus. Nascitur in asperis & saxosis circa Avenionem & Carpentoracten.

Lycium Dalechamp. describitur Spina tres cubitos alta, cortice in cinereum pallescente, radicibus multis lignosis, aculeis foliolis, fructu Piperis magnitudine, nigro, adnexo brevi pediculo, nunc triangulo, nunc quadrangulo, nunc cordis figurâ pro nucleorum numero, è cujus fastigio pilus duplex subtilissimus eminent, sapore ingrato & valdè amaro. Baccis ad tingendum sericum aureo colore infectores utuntur & vocant *Granum tinctorium*. Hinc patet Lycium Dalechamp., eandem plantam esse

esse cum Lycio Gallico *J. B.* & *C. B.* Paliurum autem alterum peregrinum *Ad.* J. Bauhinus Lycio suo Gallico idem existimat, & D. Magnol, qui illum prope Monspelium observavit, in eadem est sententia. Lycium ergo 4. sive latifolium *C. B.* & 5. sive Gallicum *ejusdem* una & eadem Planta sunt.

2. *Lycium Italicum* J. B. Park. *item Rhamnus solutivus Pannonicus* 2. *Clusii* ejusdem J. B. *Lycium facie Pruni syl. sive Italicum* C. B. *item Lycium Buxi folio* ejusdem. *Lycium vulgatius* Park.

Clus.

Spina infectoria Pannonica 2. Clusii cubitales habet ramos, minimi interdum digiti crassitudine, plerunque minores, nigro rugosóque cortice obductos, superiore parte in ramulos divisos, qui tenuiore & læviore cortice tecti plerunque in acutam spinam desinunt. *Folia* Myrti aut Pruni sylv. potiùs, breviora tamen & minora, viridia, per ambitum nonnihil serrata, gustu primùm adstringente, deinde nonnihil amaricante. *Flores* inter folia herbacei, tetrapetali: *Fructus* deinde Spinæ infectoriæ vulgari haud absimiles: binis, nonnunquam etiam ternis, commissuris distincti, initio virides, deinde per maturitatem nigri. *Radix* crassa, lignosa, dura, raras fibras in latera spargens.

Nascitur copiosè in monte Badensibus thermis imminente, loco petroso & salebroso. *Locus.*

Considerandum Botanicis proponit J. Bauhinus quantum differat hic Rhamnus à Lycio Gallico: verùm ostendit J. Pona non differre eum à Lycio Italico; cujus baccas duntaxat à Cortuso missas ex monte Baldo describit J. Bauhinus. Similes (inquit) erant baccis Lycii Gallici, colore tamen differebant: erant enim purpurascentes & ferè nigræ: Semina in baccis ad Berberin accedebant, breviora tamen, lucida, polita, colore subfusco, aut è puniceo in nigrum vergente, pæne triangula, inter ea quædam sulcata: Saporem amarum non deprehendimus, sed aliàs ingratum. Quædam etiam baccæ angulosæ apparebant.

Lycium *Matth.* quod C. Bauhinus ab Italico distinctum facit, & Lycium Buxi folio appellat, J. Bauhinus pro hoc habet, & rectè nostro judicio: iconem autem *Matth.* quem & alii adhibent, fictitiam esse demonstrat. Vid. Hist. Plant. lib. 6. c. 26.

Lycium sive Pyxacantham Narbonensium *Adv.* quo pertineat tum C. Bauhinus, tum Joannes frater dubitant: hic ad Lycium suum primum seu Buxi folio, ille ad Lycium Gallicum refert sed dubitanter.

3. *Lycium Cretense, sive Berberis Cretica* J. B. *Berberis Alpina Cretica* C. B.

J. B.

Lycii Cretensis baccæ differunt à Lycii Gallici baccis, non enim siccæ monstrant angulos, nec etiam sunt amaræ. Differunt etiam à baccis ex Italia à Cortuso missis, sunt enim tales quæ passulas Corinthiacas dictas referunt pelliculâ suâ corrugatâ, argumento recentes succo refertas fuisse. Madefactæ chartam purpureo ac violaceo eleganti tingunt. In his grana sunt minora, nec ita lucida ut in Lycio Cortusiano. Folia quoque differunt à Lycio Gallico, sunt enim angustiora, oblonga & circumscriptione ovata, nec in longiusculum pediculum ut illa desinunt. Hanc plantam Bellus sic describit.

Frutex est ad quatuor aut quinque cubitos assurgens, totus spinis horridus, spinasque tres simul (ut in Berberi vulgari) referens. *Folia* habet parva ad Buxi foliorum formam accedentia, leniter serrata: *Flores* copiosos, luteos instar Paliuri, sed minores, quibus succedunt fructus, aliquantulum longi, ut Berberis *fructus*, coloris autem nigri, saporis inter acidum & dulcem medii, in quibus vel unum, vel duo granula continentur. Cortex ligni non lævis ut Berberi, sed asper & pallidus est: materies ligni lutea atque radix elegantissimo luteo inficit.

Oritur in altissimorum montium convallibus. Differt autem à Berberi, cujus folia majora sunt, & fructus racematim nascuntur. Legitimum verò Lycium non est, quia fructus neque rotundus ut Piper, neque amarus est. In Libano etiam monte frequentissimus invenitur. *Locus.*

4. *Lycium Creticum alterum* Park. Λαζηγίει & Πετρεαμύγδαλα, i. e. *Amygdala petræa, licet cum Amygdalis nihil commune habeat.* Bell. Ep. 1.

Bel.

Frutex est ad duorum aut trium cubitorum altitudinem assurgens, densus, *folia* parva firmáque ferens; spinis totus plenus est, & *fructum* rotundum fermè, parvum ut Piper habet, cùm ad maturitatem pervenit nigricantem. *Radix* lignosa est, maxima eáque firmissima. Hebræi ex hujus fructu elegantem colorem luteum parant.

5. *Lycium Indicum foliis Pruni* C. B. *legitimum Rauwolfii* Park. *Lycium in Libano proveniens* Bel. Ep. 1.

Frutex spinosus peregrinus, Arabibus Hudhadh, incolis Zaroa *Rauwolf.* in plantis montis Libani.

6. *Lycium Hispanicum folio Buxi* C. B. Park. *Lycium quorundam folio Myrti Tarentinæ aut Buxi* J. B.

Clus.

Frutex est spinosus, multas ab radice virgas proferens, cubitales, sæpenumero ampliores, rectas, pulchras, tenues, rubentes, multis ramulis præditas, qui in acutam spinam plerunque desinant, tametsi alios hinc inde sparsos aculeos, breves interdum & infirmos, nonnunquam verò oblongos, firmos, & multis foliis obsitos, ut in Rhamno primo habeant. *Folia* nullo ordine digesta, Spini, sed multò breviora, Myrti Tarentinæ aut Buxi quodammodo æmula, gustu lenta, & cum aliqua aciditate mordicantia. Nec florem, nec fructum vidit Clusius.

Locus. Apud Complutum aliísque Castellæ veteris locis, & Bæticæ parte, quam vulgo Extremaduram vocant, circa fluenta, & declivibus locis, hyeme exundantibus nascentem observavit Clusius.

Castellanis scoparum usum præbet: componitur etiam in fasciculos pistorum fornacibus calfaciendis idoneos.

Lycium Hispanicum *Lob.* non huc refert cum Lugdunensi J. Bauhinus, sed ad Rhamnum 3. *Clus.* C. Bauhinus eúmque secutus Parkinsonus pro distincta Lycii specie habent, & Lycium Hispanicum folio oblongo vocant. Judicent periti.

7. *Frutex exiguus foliolis confertis* C. B. *Tamoxo* Clus.

J. B.

Pedali altitudine assurgit, frequentibus ramusculis præditus, qui adeo exiguis & confertis foliolis onusti sunt, ut ramusculorum lignum vix conspici possit. Ea ex cineraceo virentia sunt & extremæ amaritudinis.

Locus. In incultis nascitur.

8. *Lycium Garciæ sive Cate* J. B. *Lyc. Indicum putatum Garciæ* Park. *Lycium foliis Ericæ* C. B. *Arbor spinosa ex quâ Lycium seu Cate exprimitur* Bont.

Garc.

Arbor ex qua succus *Cate* Indis dictus extrahitur magnitudine est Fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarici simillimo. Florere aiunt; sed fructum ferre negant: multis spinis horret. Materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec (ut aiunt) putredini obnoxia, sive Solibus exponatur, sive aquis immergatur.

Porro succi extrahendi hæc est ratio; Ramos hujus arboris minutim concisos elixant: deinde contundunt, postmodum cum farina *Nachani* (semen id est nigrum & minutum, sapore Secalis conficiendis panibus aptum) & cujusdam nigri ligni, quod isthic nascitur scobe (interdum sine eo) pastilli aut tabellæ formantur, quæ in umbra siccantur, nè Solis ardore earum facultas evaporet.

Locus. In Cambaya, Basaim, & pluribus aliis Indiæ locis provenit: in Sinarum regionem & Malacam deportatur.

Vires. In masticatoriis, ad gingivas mollificandas & relaxandas confirmandásque plurimus illius cum Betre usus est. Medicamentum est cum amaritudine adstringens & exsiccans, ad alvi profluvia curanda, & oculorum dolores tollendos optimum, in quibus plerunque optimo cum successu usus sum (inquit Garcias.) Ex ligno propter duritiem & pondus pistilla fiunt deglumandæ Oryzæ idonea in mortariis ligneis, sex palmos in ambitu continentibus.

Cæterùm *Caten* Indicam Lycium Veterum esse non posse (ut opinatus est Garcias) facile esset ostendere: siquidem Lycium Diosc. folia Buxi habeat, & pusilla sit arbor.

Bontius paulo pleniùs hanc arborem describit l. 6. c. 3. Creberrimis inquiens in trunco & ramis spinis est obsitus, foliis ferè Sabinæ vel *arboris Vitæ*, sed non tam pinguibus & crassis. Cæterùm Fabas rotundas fert, punicei coloris, in quibus tres, aut ad summum quatuor nuces clausæ latent, tanta duritie ut dentibus frangi nequeant: Hisce pueri apud nos loco sphæricarum lateritiarum in lusu suo utuntur. Sapor foliorum astringens, unde eorum expresso in ulceribus usus est Bontius in aliorum medicamentorum defectu: idem è cortice & foliis multoties præstantissimum excoxit. Lycium Cupressi aut Arboris vitæ species videtur.

9. *Lycium Indicum creditum Alpino* Park. *Indicum Alpino putatum* J. B. *Lyc. Indicum alterum* (Uzeg.) *C. B.*

Alpin.

Frutex est multis ramis rectissimis, ab *radicibus* multis, duris, lignosis obliquè incidentibus, longitudine trium cubitorum & plus observatis sursum assurgens; ramísque spinæ acutissimæ, & longæ multæque insunt, quorum quædam foliolis vestita spectantur. [*Folia* circa spinarum bases non quaterna tantùm, sed plura dispari magnitudine consurgunt, Olivæ foliis minora, magísque tenella, nec in acumen angustata, sed Buxeorum instar rotunda *Vesling.*] *Flores* ut minuti, sic numerosi existunt, non ventricosi, sed à contractiore tubulo sensim ampliati amabilem in risum hiulca labia diducunt. Sinum intimum flavedine tingunt, purpureis aliquot punctis recessu foliorum inscripti, reliquo corpore hyacinthi ferruginem Violis permiscent, utroque tamen dapsili halitûs gratissimi exspiratu longè suaviores. Ex his fructus nigri, parvi producuntur, Ebuli fructibus prorsus similes, læves, gustu amari & adstringentes.

An succus ex hoc frutice paretur quem Lycium Indicum vetustissimi Auctores nominârunt ex notis plantæ facilius divinari licet, quàm ex Ægyptiorum sermone colligere, inquit Veslingius.

Locus. Supra ripas rami Nili *Calig* vocati decem millibus passuum supra Alexandriam urbem invenit Alpinus.

Vires. Qui ex vicinis Arabiæ atque Æthiopiæ locis huc in utribus affertur condensatus succus, saltem si ritè paratus sit, Lycii Indici indolem minimè obscuris signis exhibet, inquit Veslingius. Alpinus adulterinum esse putat, quòd neque amaritudinem habeat, neque incensum rubescentem spumam edat. Hoc succo in omnibus ulceribus utuntur Ægyptii, præsertim oris, aurium, narium, ani, intestinorúmque: ad sputum etiam sanguinis, ad dysenteriam & diarrhœam, aliósque fluxus alvi & uteri. Illitum quamcunque partem à fluxu humorum valenter defendit.

Modus præparandi Lycium Indicum ex Acaciæ quadam specie extat in Ephem. German. An. 13. Obs. 1. p. 9, 10, 11.

10. *Lycio affinis Ægyptiaca* C. B. *Agiahalid Ægyptiaca Lycio affinis* Park. *Agiahalid Ægyptium folio Buxi, an Lycium?* J. B.

Arbor est magnitudine Pyri sylv. ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis ordinatim acutissimis multis spinis obsita; *Folia* præ se ferens Buxi proxima, tamen latiora, pauca, rara, singula vel bina [etiam terna pluráve] æqualibus interstitiis adnata: *Flores* habet parvos albos, Hyacinthi Orientalis floribus similes, sed minores; à quibus prodeunt fructus nigri Ebuli similes, gustu subamari & adstringentes.

Mihi sanè hæc planta non videtur diversa à præcedente, siquidem magnitudine præcipue differre videtur & foliis Buxi æmulis. At Veslingius præcedenti folia Buxi attribuit, quem nos in eo describendo secuti sumus.

Quid quod frutex ille quem Veslingius Cayri in hortis ædibus Consulum Venetorum proximis vidit, *Agiahalid* Hortulanis dictus, quatuor vel quinque cubitorum altitudine, ipso judice *Uzeg* Alpini erat.

Cap. III.

De Cappare.

Capparis Bodæo à Stapel dicitur non quòd in campis proveniat, ut vult Phavorinus, verùm, quòd furori & melancholiæ medeatur, παρὰ τὸ καταπαύειν ὀργὴν.

1. *Capparis spinosa folio rotundo* Park. *rotundiore folio* Ger. *spinosa, fructu minore, folio rotundo* C. B. *spinosa* J. B. **Capers.**

J. B.

Importunius nihil Capparum luxuriantibus longè latéque radicibus Veteres prodidere. Ipse autem frutex multis etiam stolonibus præditus est, quos aduncæ spinæ deorsum spectantes Ruborum in modum armant. *Folia* alterno positu nascuntur, circinatæ rotunditatis, alias modicè acuminata, uncias duas circiter lata, parùm variante longitudine, saporis perquam amari. Ex horum sinu pediculi singulares exeunt, longi, quibus capitula insident viridantia, quæ explicata *florem* exhibent candidum, Rosæ parvulæ æmulum, medium obtinentibus infinitis fibrarum cirris. *Semen* pericarpio oblongo, Olivæ aut glandis figurâ, clauditur, multum, parvum, [Parkinsono durum, fuscum, uvæ gigarto nonnihil simile.]

Locis arenosis & ruderatis gaudet. Nos in muris & ruderibus Romæ, Senarum, Florentiæ & alibi *Locus.* in Italia observavimus spontaneam; cultam circa Tolonam in Gallo-provincia, ad muros & macerias. In foraminibus sci. murorum lapideorum, trium vel quatuor pedum intervallo prope terram ad id factis, Cappares plantant. Gemmas florum adultas, antequam tamen explicentur, colligunt, & per trium quatuórve horarum spatium in umbra sparsas relinquunt, donec flaccescere incipiant, ad impediendum nè se aperiant. Tum vasi immittunt, & acetum super affundunt asserculo imposito vas contegentes, adeóque contectas octiduum restare sinunt. Deinde exemptas leniter premunt, & recenti aceto infundunt per alterum octiduum. Eandem operationem iterum repetunt, expressis gemmis & novo aceto tertiùm affuso. Quo peracto, eas in dolia cum aceto recondunt. Nonnulli salem aceto admiscent, quod genus muriæ præstantius habetur & Cappares ad triennium integras & incorruptas servat, nec colore nec sapore à recentibus discernendas.

Gemmæ hoc modo conditæ ad nos transportantur & in frequenti usu sunt ad intinctus pro carni- *Vires.* bus assis & elixis, nec minùs pro piscibus: appetitum augent, & concoctionem promovent, hepati & lieni conferunt obstructiones eorum reserando.

Lobelius in *Advers.* majores Cappares quamvis pretio viliores præ minoribus, quæ cariores sunt, commendat, quòd minùs combibant muriam majores, &c. Quas vocat majores nescimus, fortè intelligit fructus, qui interdum condiri solent, & Capparum longarum nomine advehi, teste Parkinsono. At nunc dierum rarus vel nullus eorum usus est in Anglia, proinde & importari desierunt. Quantumvis autem Lobelius aliíve in Capparum conditarum usum declamitent, nobis non minùs ventriculo commodæ quàm palato gratæ videntur, nec ullum unquam in quotidiano earum usu nocumentum percepimus, aut alios percepisse audivimus.

Memorabile est (si modò verum) quod scribit Plinius, Ferunt (inquit) eos qui quotidie Capparin Italicam edunt Paralysi non periclitari, nec Lienis doloribus. Dioscorides Cappareos fructus splenem liquare asserit, si duarum drachmarum pondere cum vino bibantur ad dies 40. Coxendicum quoque morbo & resolutioni opitulantur, ruptis item ac convulsis. Ducunt & menses, & pituitam de capite detrahunt. Dentium item dolorem sedant cum aceto cocti & colluti.

Eadem omnia, auctoribus Dioscoride & Galeno, præstat cortex, radicis imprimis, lienes sci. induratos siquid aliud juvat, tum intus assumptus, tum foris impositus, menses educit, ulcera exterget & desiccat: ad dolorem ischiadicum valere dicitur & affectus arthriticos: Vitiligines etiam cum aceto discutit, & chœradas [strumas] & duros tumores digerit, idoneis ad ea medicamentis mistus.

2. *Capparis spinosa folio acuto* C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quàm figurâ foliorum, quæ acuminata sunt.

3. *Capparis non spinosa fructu majore* C. B. Park.

Capparis vulgaris (auctore J. Bauhino) interdum sine spinis mitísque invenitur. Scribit Alpinus Cappares Alexandriæ majores quàm alibi inveniantur provenire, quos *Cappar* quoque appellant, ex quibus cortices radicum in usu habent frequentissimo ad vermes necandos, ad movendos menses, atq; ad quoscunque tumores duros, præsertimque lienis sanandos, pro quo indurato membro exhibent decoctum per os multis diebus, exteriùs ex corticis pulvere & aceto facto emplastro. In Arabia arborescit & hyeme folia retinet.

Vires.

4. *Capparis arborescens fructu Juglandis magnitudine* C. B. *Arabica non spinosa* Park. *Cappares arborescentes* J. B.

Cappares in Arabia invenimus pumilarum Ficuum altitudinem æquantes, ut nobis conscendendæ fuerint ad earum fructus colligendos, ovi gallinacei magnitudine & semina intus continentes, Piperis instar calida: ipsæ Cappares Juglandibus magnitudine non cedunt. Ut vero album Sinapi in vinum Vernachiam injiciunt, nè ferveat, sed diutiùs dulcedinem suam retineat; sic Arabes istarum Capparum semina in suis Vinis commiscere solent, ut dulcia ea conservent. *Bellon. Obs.* l. 2. c. 20.

5. *Capparis Sicula duplicata spina, folio acuto* Boccon.

Bocc.

Foliis est Paliuri, acutis in mucrone, sed medio subrotundis, inordinatim dispositis & annexis cauli, colore ex luteo languescente, glutinosis; ad quorum exortum subtus geminæ utplurimum spinæ aduncæ adnascuntur. *Caulis Flos*, capsula, Semen à cæteris Capparis speciebus nihil discrepant. Planta est perpetua, prope Agrigentum frequens, atque oppidum dictum *la Terra di Palmi*, ubi fruticosum non raró vidimus.

6. *Badukka* H. M. P. 6. T. 57. p. 105. *Capparis arborescens Indica Badukka dicta, flore tetrapetalo.*

H. M.

Arbuscula est caudice brachium crasso, in hominis plus minus altitudinem adolescens. *Folia* aculeata spissa, mollia, è virore satura, eminente ab adverso costâ, sapore sylvestri sunt, alternatim brevibus pediculis ramis inhærentia. *Flores* è calyce rigidiore, quadrifariam diviso, albi, bini terníve, aliquando singuli, brevibus, è viridi-fuscis pedunculis in foliaceorum ramusculorum summitatibus insistentes, quatuor constant petalis, quorum bina digitum minorem longa, ab infima parte in latum, ubi divisuræ frequentiores, excrescentia, tenuia admodum, utrinque mollissima obducta lanugine, venulis striata, levitérque erecta sunt; bina verò ex angusto latiora, è cœruleo alba opponuntur. *Stamina* verò plurima, in cœruleum vergentia, supernè albis, infernè cinereis exornata apicibus comitatur *stylus* longior crassiórque, magis cœruleus, in conum desinens.

Locus. Arenarum amans in *Chanotti* & *Badoos* vulgatissima, atque ob florum elegantiam culta, domestica est, florens mense Januario, planè equidem, * testibus Indigenis, sterilis, sed semper frondens.

Vires. Foliorum succus aprinæ admixtus axungiæ linimentum antiarthriticum, decocta verò cum floribus folia potum alvum purgatione sollicitantem præstant, cujus exceptus vapor oris mundificat ulcera. Ipsi denique fructus cum lacte assumpti Venerem extinguunt. *Quomodo hoc? cùm fructus nullos ferat.*

* *Eorum testimonium parvi pendo; plus apud me valet constans naturæ analogia ad contrarium suadendum.*

7. *Solda* H. M. P. 6. T. 58. p. 103. *Capparis arborescens Indica flore pentapetalo Solda dicta.*

H. M.

Arbuscula isthæc ramis est spadiceis. *Folia* è lato in cuspidem exeuntia, supina in parte summè virentia nitentiáque, in prona è cinereo ruffa, è spadiceis enascuntur pediculis, costa subtus solummodo eminente, multásque divisa in venas, intertexta. *Florum* quina petala oblonga, crassa, carnosa, intus glabra, albidula, postremo in flavum vergentia, exteriùs villosa, è spadiceo rubella sunt; ex albo flavescens, oblongior crassiórque *stylus*, in medio turgidus, ubi multa eum circumvestiunt purpurea *stamina*, in spadiceum excurrit caput.

Locus. Solum diligit arenaceum; florum, quos mense profert Martio, medio stylo includitur *semen* perexiguum. In *Cochin* utplurimum reperitur nunquam dimittens folia, quæ apposita testiculis eorum dissipant tumores, pulverisata medentur Enteroceli.

Hæc & præcedens arbuscula, è genere *Capparum* sunt, monente D. Commelino, & videntur earum esse quas Bellonius *Cappares non spinosas, & Cappares Arabicas fructu ovi magnitudine, semine Piperis instar vocat.*

CAP. IV.

1. *Erica erecta baccis candidis* C. B. *baccifera Lusitanica* J. B. *baccifera fructu albo* Park. *baccifera tenuifolia* Ger. **White-berried Heath.**

Clus.

FRuticosa est, cubitalibus assurgens ramulis, fragilibus, nigriore quàm reliquæ cortice. *Folia* reliquis Ericis similia habet, sed nigriora & crassiora, trino ordine circum ramulos disposita, calidiusculi cum quadam adstrictione gustûs. Septembri & Octobri fructum à reliquis differentem summis ramulis inhærentem gerit, pulcherrimum, candidum transparentem, obscuriores & inæquales

æquales uniones forma & colore referentem, ſucculentum, acidi ſaporis, tria grana dura plerunque continentem, qui Novembri exſiccatur & ſponte decidit. An floreat ignoro (inquit Cluſius) incolæ negabant & fructum paulatim intumeſcere, grandiuſculúmque fieri donec matureſcat affirmabant.

In una Luſitania hoc genus obſervabam, non procul Ulyſſippone inter *Rio frio* & *Aldea galega* ubi qui Tagum trajicere volunt naves conſcendunt, & etiam ſupra Ulyſſipponem ſolo admodum arenoſo copioſo ſuo fructu albo onuſtam, ut initio Mannæ grana iſti frutici inhærentia exiſtimarem, adeò procul aſpicienti impoſuerunt.

Septembri & Octobri fructum fert, qui Novembri exſiccatur & per ſe decidit. Fructus Septembri & Octobri menſibus Ulyſſippone invenitur; febrientibus exhibent ad ſitim quâ premuntur exſtinguendam: avide etiam fructus iſte à pueris & mulierculis expetitur. Si Acacalis eſt, aquam in qua maduerit ejus fructus ad collyria, quæ ad excitandam oculorum aciem conveniant addi teſtis eſt Dioſcorides.

A. 2. *Erica baccifera procumbens nigra* C. B. *baccif. procumbens* Ger. *baccif. nigra* Park. *baccif. Matthioli* J. B. **Berry-bearing Heath, or black-berried Heath, Crake-berries.** *Cluſ.*

Humi diffuſa eſt, & latas occupat areas, multis ramis lignoſis, flexilibus tamen, conſtans, ex atro rufeſcente cortice tectis, qui interdum fibras agunt, ut latiùs ſerpere, & ſufficiens alimentum attrahere queant: Aſſurgentes ramulos numeroſa ambiunt foliola, ternis, interdum quaternis verſibus diſpoſita, craſſa & carnoſa, ſuperioris ferè ſimilia, ſapore primùm linguam exſiccante, deinde acri & linguam vellicante. Puſilli ad foliorum exortus floſculi, tribus foliolis conſtantes, coloris ex herbaceo ſubalbicantis, purpuraſcentibus ſtaminulis præditi. His ſuccedunt rotundæ *baccæ*, Juniperinis haud minores, initio virides, maturitate nigræ, & purpureo ſucco, uti mora, plenæ, in quibus multa inæqualia, & veluti triangula grana. *Radix* lignoſa & dura eſt.

In montibus udis Derbienſibus, Staffordienſibus, Eboracenſibus frequens eſt. Obſervavimus etiam in Ericetis elatioribus Warwicenſibus & alibi in Anglia, **Crow-berries** & **Crake-berries** incolæ vocant. Cluſius in *Sneberg* & *Snealben* celſiſſimarum Auſtriæ & Stiriæ Alpium jugis, menſe Julio & Auguſto florentem & immaturis maturíſque baccis onuſtam invenit, &c. *Locus.*

Schwenckfeldius plantam hanc πιθηκόκοκκον appellari poſſe arbitratur, quòd eſus baccarum ejus uberior capiti noxia quædam inferat ſymptomata, ad quæ deliræ ſubſequantur geſticulationes, ratione nonnihil interturbata, ut is qui ipſis uſus fuerit copioſiùs Simiarum inſtar ſe habere geſtu ridibundo videatur. Hinc plantam hanc deleteria facultate minimè carere contendunt, & ab ejus eſu omnino abſtinent, aliíſque fructuum uſum ſanctè interdicunt. *Vires.*

Fructum hujus plantæ in Dania innoxiè devoratum eſſe, & in alimentum plebeiorum cedere frequentiſſime teſtatur D. Ol. Borrichius in Act. Med. Tho. Bartholin. Ann. 1673. Obſ. 58. licet Matthiolus, Thalius, & Sennertus, necnon Schwenckfeldius, ut vidimus, ſcribant haſce baccas capiti noxias eſſe & deliras, geſticulationes inferre. Sed facultates rerum variantur pro ſolo, aere &c. D. *Tancred. Robinſon.* Ego tamen vix credo ullibi venenatam eſſe hanc baccam.

Cap. V.

Caa-opia Marcgrav. Piſon. Pao de Lacra *Luſitanis.* *Arbuſcula gummifera Braſilienſis, fructu Ceraſi magnitudine, gummi* Gutta-jemou *ſimili.* *Marcgr.*

Arbor eſt haud magna, cortice è cinereo rufeſcente, ſtriis brunnis, ligno lento, in multos ramos ſe ſpargens. *Folia* habet ſolida, inferiùs ex viridi quaſi rufeſcentia, ſuperiùs dilute viridia & ſplendentia. Florum illius in umbellis congeſtorum exordia ſunt globuli brunni, magnitudine Lentis, qui ſuccedente tempore protrudunt flores, quinque foliolis conſtantes, ex viridi flaveſcentes, interiùs tomento albo veſtitos, & *ſtaminibus* ſubtilibus luteis refertos. Floribus ſuccedunt *baccæ*, primò virides, ceraſi magnitudine, rotundæ, molli cortice tectæ, quæ diſſectæ è cortice ſuo liquoris aliquid, eleganter flavi exſudant: intra corticem autem continetur pulpa alba, conſtans meris cylindris juxta ſe poſitis, qui invicem adhærent. In extremitate ramorum qui fructus ferunt ſemper duo folia acuminata brunni coloris compacta ſunt, & quaſi ſemiglutinata, haſtam ſeu venabulum figurâ referentia, quæ decerpta è pediculo ſuccum emittunt croceum.

Floret potiſſimum menſibus Novembri & Decembri: Januario & Februario maturæ ſunt baccæ. *Tempus.*
Si cortex hujus arboris incidatur, præſertim quando incipit florere, & linquatur per unum atque alterum diem exſudat lachrymam croceo-rubram, quæ coagulatur, initio mollis, ſed ſenſim indureſcit. Convenit colore & conſiſtentia cum *Gutta jemi*, & purgat eodem modo, atque diſſolvitur: eſt rufioris paulò coloris, crocei ferè, & tingit colore aureo paulò ſaturatiùs. Diſſolvitur in ſpiritu vini, & tincturam reddit croceam.

Olim affrictu hujus reſinæ in aqua diſſolutæ impetiginem tollebant. Licet minoris efficaciæ ſit quàm *Gutta gamba*; quod an inſitæ tarditati an præparandi modo ſit imputandum dubitat Piſo, tamen à ʒß. ad ʒj. per integram noctem in aceto Scyllitico aut Sp. v. macerata, & ex vino propinata ventrem ſolvit, fortitérque per inferiora exonerat. Rectiùs in pilulas conglobatum exhibetur, quàm in formâ liquida, quòd ob tenacitatem difficillimè diſſolvatur. *Vires.*

CAP. VI.

Jabotapita Marcgrav. Pison. *Arbor baccifera racemosa Brasiliensis, baccâ trigonâ proliferâ.*

Piso.

Litoralibus Brasiliæ locis luxuriat. Arbor est mediocris altitudinis, cortice griseo, inæquali, ligno molli & lento: *Folia* fert alternatim opposita, dilutè viridia, & in certis ramulis copiosos *flosculos*, racematim congestos, pentapetalos, flavos, suavissimi odoris. *Fructus* quoque, qui maturescit Martio mense, provenit racematim, nimirum in quolibet pediculo bacca, magnitudine nuclei cerasini, conica fere, vel quasi triangularis: cuilibet autem baccæ aliæ tres quatuórve insident sine pediculis, ovales, ejusdem cum inferiore magnitudinis; omnes colore nigri, ut Myrtilli nostrates, & eodem modo tingentes, carent acinis, & sunt saporis adstringentis: eisdem non solùm usibus dicati quibus myrtilli Europæi, sed & oleum in quotidianos usus pro acetariis receptum ex iis exprimitur.

CAP. VII.

Baccifera Indica fructu rotundo, cuspidato, Cerasi magnitudine, polypyreno. Anavinga H. M. *P.* 4. *T.* 49. *p.* 101.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie vero sex circiter pedum mensuram æquans, multísque ramis furvis intúsque viridibus donata: lignum albicans, densum, cinereo, glabro ac amaro cortice munitum. *Radix* rufa, fibrosa, nigricante cortice tecta, fœtida, amara. *Folia* alternatim ramulis inhærent, oblongo-rotunda, accuminata, & in ambitu quodammodo crenata, glabra, densa, colore atro-viridi supernè splendentia, infernè viridi dilutiore, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor ingratus. *Flores* exigui, virides, inodori, saporísque amari, brevibus petiolis ad foliorum exortum ramulis inhærent, atque è quatuor rotundis, intus concavis constant foliolis; sex viridi-flavescentibus *staminulis*, rubicundis *apicibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit viridi-flavescens, capitulo rotundo. *Fructus* globosi cum cuspide in vertice, Cerasorum magnitudine æmuli, virides, glabri, tenui pellicula cincti, carnéque viridi succulenta, saporísque amari intus referti; intra quem numerosa *semina* rufa Mali Punici in modum disponuntur.

Locus & Tempus. Provenit locis arenosis, in Malabar, præsertim circa *Cochin*; semper viret, quotannis maturos fert fructus, mense viz. Augusto.

Vires. Succus è fructibus expressus & exhibitus sudores movet, ac morbis malignis medetur, necnon laxam servat alvum.

E foliis in aqua coctis balneum fit, quibuscunque articulorum doloribus tollendis utile.

CAP. VIII.

Baccifera Indica floribus ad foliorum exortus, fructu sulcato decapyreno. Pevetti H. M. *P.* 4. *T.* 55. *p.* 113. *Solanum somniferum Antiquorum* Alpin. exot. *fortè.*

H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, *caudice* crasso, candido, cortice obducto cinereo, multísque ramulis cinereis donato. *Radix* fibrata, albo-flavescens, rufo, intus purpureo, cortice tecta. *Folia* geminata, ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda ac in mucronem desinentia, crassa, glabra, mollia, nitentia, sapore acido astringente, odore nullo. *Flosculi* plures simul juncti ad foliorum exortum ramulis inhærent, exigui, inodori, insipidi; sex teretibus, acuminatis, subflavescentibus, ac extrorsum reflexis foliolis constantes, medium occupante *stylo* exiguo, candido, capitulo flavo. Flosculis succedunt *baccæ* plano-rotundæ, acuminatæ, decem angulis sulcatæ, purpureæ, glabræ, nitentes, intúsque in decem loculamenta per membranaceas quasdam pelliculas distinctæ, in quibus totidem locantur *semina*, oblongo-rotunda, triquetra, crocea, glabra, intus candida, amaro-dulcia, ità ut singula in singulis latitent cellulis.

Locus & Tempus. Provenit ubique in Malabar, præsertim circa *Paloerti*; semper viret, quotannis fructus fert, mense viz. Augusto, atque per octoginta non rarò frugifera manet annos.

Vires. Ex arboris foliis unguentum conficitur vulnerarium.

CAP. IX.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus spicatis, Uvæ crispæ fructu. Mureci Brasiliensis Marcgr. Piso.

Marcgr.

Cortice est cinereo, & ligno fragili, *foliis* multis, ferè in frondes congestis, longis, & in extremitate latioribus quàm in exortu, non serratis, colore & lanugine Verbasci foliis similibus, juniora planè sunt hirsuta & russa. *Flosculos* fert spicatim congestos, luteos, cum suis pediculis, quinque petalis deorsum incurvatis, orbiculatis, figura auriscalpii cum manubrio rubro: in medio autem flore extant *staminula* multa, ex flavo albicantia. *Fructus* sunt baccæ magnitudine & figurâ fructuum

fructuum Uvæ ſpinæ qui comeduntur. Maturi gratiſſimo quidem acore palatum vellicant, ſed ſtuporem tandem dentibus inferunt, ſimúlque adſtringendo intensè refrigerant. Quapropter probè condiri ſolent, & loco Berberis quibus ſapore & efficacia ſimiles ſunt ægris ad reſtringendam ſitim & ſtomachum recreandum exhibentur. *Piſo.*

Harum arborum quatuor minimùm diverſæ ſpecies numerantur. Earum duæ maximè celebres, & in uſu habentur *Mureci-petinga* & *Mureci-guacu* dictæ.

Arenoſa & ſitientia loca eas producunt, quæ omnes mediocris altitudinis ſunt. *Locus.*

Primi generis [hîcdeſcripti] corticibus retia & coria tinguntur, & contra putrefactionem muniuntur. Barbari ex iiſdem potiones conficiunt ad purgandam alvum, quod à me nondum comprobatum eſt. *Piſo.* *Vires & Uſus.*

Cap. X.

Ben-theca H. M. *P.* 4. *T.* 30. *p.* 63. *Baccifera racemoſa acinis oblongis polypyrenis Arecæ. H. M.*

Arbor hæc licèt nullam cum *Theka* ſimilitudinem habere videatur, ejus tamen ſpecies Indis habetur; eſtque procera, caudice denſo, albicante, cortice obducto cinereo, necnon ramulis cinereis ac glabris, in orbem diffuſis donato. *Radix* furva, odoris ſaporíſque ſylveſtris. *Folia* inordinatè circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem deſinentia, ſupernè atro-viridia & nitentia, infernè ſubviridia & lanuginoſa, craſſa, denſa, longitudine ſpithamam, latitudine palmum æquantia, inodora, inſipida. *Flores* exigui, è viridi albicantes & ſuaveolentes racematim proveniunt, atque *calyci* inhærent exiguo viridíque: conſtant ii unico foliolo, ſed in quinque profundas lacinias diviſo, ſic ut plura videantur; quinque flaveſcentibus & acuminatis fibris medium occupantibus; intra quas *ſtylus* prodit erectus, capitulo viridi. Floribus pari fertilitate ſuccedunt *fructus*, oblongo-rotundi, virides primùm, dein rubicundi, glabri ac nitentes, *Arequæ* fructibus tenerioribus haud abſimiles, ſimilíque carne intus referti, intra quam plura continentur *ſemina*, oblongo-rotunda, furva, glabra, nitentia, nec minùs dura, duplici ordine locata, ac membranaceo diſſepimento, ſeu pariete intergerino ſejuncta: ſapor auſterus, odor nullus.

Creſcit locis montanis & arenoſis in *Teckenkour*: ſemper viret, quotannis floret & fructum fert, ac diu frugifera manet. *Locus.*

Ex arboris foliis cum melle medicamentum paratur, quod exhibitum ſudores movendo æſtum febrilem temperat & variolas expellit. *Vires.*

Cap. XI.

1. *Vetadagou* H. M. *P.* 5. *T.* 30. *p.* 59. *Baccifera Indica fructu rotundo atropurpureo pentacocco. H. M.*

Arbuſcula eſt humilis, ſeptem circiter pedes alta, *caudice* mediocriter craſſo, albicante, cinereo cortice munito, multíſque ramulis viridi-rubeſcentibus, ceu frondibus umbroſis in latum diffuſis, donato. *Radix* fibrata, albo-rufeſcens, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, craſſa, mollia, glabra, ſplendentia ſupernè, nequaquam infernè; nervis aliquot è media coſta in latera excurrentibus: ſapor ſubamarus. *Floſculi* albicantes, quinis ſubrotundis foliolis conſtant; odor nullus. Floſculis ſuccedunt *Baccæ* rotundæ, atro-purpuraſcentes, quinque intus continentes *ſemina* ſolida, triquetra, albicantia primùm, dein rubeſcentia, tandem nigricantia.

Naſcitur variis Regni Malabarici locis, præſertim in *Angiecaimal*; ſemper viret, bis in anno fructus fert, Martio ſcil. & Septembri menſibus. *Locus & Tempus.*

E foliis contuſis & cum Seſami oleo coctis linimentum paratur, quod abdomini illitum difficili partui ſuccurrere, & retentas ſecundinas expellere fertur. *Vires.*

2. *Kal Vetadagou* H. M. *P.* 5. *T.* 31. *p.* 61.

Præcedenti perſimilis eſt præterquam quòd *folia* minora ſint & magis teretia; *Flores* rubicundi: *Baccæ* mali Aurantii coloris, acidíque ſaporis.

Provenit locis montanis & petroſis in *Teckencour*; viret perpetuò, quotannis floret fructúſque fert, menſe circiter Februario. *Locus.*

Vires eædem ſunt quæ præcedentis.

Cap. XII.

Arbor baccifera Braſilienſis cortice ſaponario fructu magno in quinque partes diſſiliente, polyſpermo. Ibcixuma Braſilienſibus Marcgrav. Piſ. *Marcgr.*

Arbor eſt inſtar Ceraſi ſylveſtris noſtratis, etiam ejuſmodi pæne *folia* per ambitum venuſtè ſerrata obtinet, cortice ex fuſco cinereo. Ad quodlibet folium, ſive illius pediculum, brevis enaſcitur pediculus continens *floſculos* parvos, quinque conſtantes foliis flavis deorſum flexis, quaſi quinque uniones affixæ eſſent; in medio multa ſtaminula flava extant: ſúntque floſculi

flosculi in umbellam congesti. *Fructum* fert orbicularem magnitudine globuli lusorii, primò quidem viridem per totum signatum tuberculis fuscis: immaturus adhuc concisus continet materiam lentam instar visci: maturus autem nigrescit, & in quinque partes æquales sponte finditur, continens *semina* fusca suis cellulis inclusa, magnitudine seminis Sinapis, figuræ ex rotunda quasi oblongæ.

Usus. Cortex hujus arboris detractus glutinosus est, & derasa exteriori cute fusca, seu recens, seu siccus usurpatur, egregiæ saponis vicem implet, & tutò adhibetur ad omnia ad quæ sapo Hispanicus. Longè præstat fructui *Sabaon* seu *Quity*; ille enim acrimoniâ suâ nocet vestibus, hîc autem nequaquam.

Locus. Nascitur ubique in Brasiliâ, maximâ copiâ.

CAP. XIII.

Frutex Indicus baccifer fructu rotundo Polypyreno. Courou-Moelli H.M. *P.* 5. *T.* 39. *p.* 77.

Arbuscula humilis est seu potiùs frutex, quatuor, quinqueve pedes altus, *caudice* tenui, cinereo cortice cincto, necnon ramulis viridibus, aculeis armatis, plurimísque virgulis pullulantibus donato. *Radix* fibrata rufescens, inodora, insipida. *Folia* in ramulis aculeatis proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu vix crenata, crassa, densa, supernè atro-viridia & splendentia, infernè subviridia, nervulis aliquot è media costa in latera excurrentibus, sapor ingratus, odor nullus. *Flosculi* subvirides, graveolentes, quinque acuminatis expansísque foliolis constantes; numerosis *staminulis* viridi-albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, ac in orbem expansis, medium occupantibus. Flosculis succedunt *baccæ* rotundæ, virides primùm dein rubræ, & per maturitatem nigricantes ac nitentes, carne intus succulenta & acida refertæ; intra quam *semina* continentur dura, ossea, aspera, angulosa.

Locus. Nascitur in *Baypin*, aliísque locis arenosis circa *Cochin*; semper viret, floret, fructumque fert.

Vires. Ex arboris foliis cum radice in lacte vaccino coctis potus fit, qui Antidotum habetur contra serpentum morsus. Ex cortice in oleo frixo linimentum conficitur contra Arthritidem. Fructus maturi in deliciis ab indigenis comeduntur.

CAP. XIV.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus umbellatis Tiliæ. Caagua-cuba Brasiliensibus Marcgrav. *Marcgr.*

Arbor est parva, erecto *caudice* assurgens, haud crasso tamen & sine ramis: superiùs autem ingentibus vestitur foliis, copiosis, sesquipedem longis, plus quàm pedem latis cum insignibus venis, ad tactum mollibus & hirsutis, supernè viridioribus quàm infernè. *Flores* fert parvos, umbellatim congestos, Floribus Tiliæ similes, albos, quinque foliis constantes, & in medio habentes umbilicum luteum, odorem quoque florum Tiliæ. Cortex arboris cinereus, lignum fragile. Fructus maturus est niger, qui ab avibus comeditur.

Arbor trifolia Brasiliensis Populi tremulæ foliis. Iperoba Brasiliensibus Marcgrav.

Arbor est cortice cinereo, & punctulis albis variegat. *Folia* fert crassiuscula, ferè similia foliis Tremulæ nostratis, ex viridi cinerea, in quolibet pediculo duos aut tres digitos longo tria more Phaseolorum apposita. Lignum arboris album instar Betulæ, ad varia utile.

CAP. XV.

Poutaletsja H.M. *P.* 4. *T.* 57. *p.* 117. *Baccifera Indica baccis oblongis in umbellæ formam dispositis. H.M.*

Arbuscula est humilis, *caudice* tenui, ex albo flavescente, cortice obducto furvo, multísque ramulis viridibus, quadrangulis ac geniculatis donato. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, saporis unctuosi & subadstringentis. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-teretia, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè viridia, nervis aliquot è media costa albicante in latera excurrentibus. *Flores* exigui, inodori, insipidi, extremis ramulis proveniunt, porrectísque columellis umbellæ specie panduntur, ac collo longiore inhærent calyci candido, lanuginoso, quadripartito, quatuor cœruleo-purpureis, acuminatis & extrorsùm reflexis foliolis constantes: foliola hæc totidem intercedunt *staminula* alba cœruleis *apicibus* ornata, medium occupante *stylo* purpurascente. Flosculis decidentibus succedunt *baccæ* oblongæ, subcœruleæ, intúsque seminibus numerosis ac furvis refertæ, aromaticæ, inodoræ.

Locus. Crescit ubique in Malabar, præsertim circa Cochin: semper viret. Julio & Augusto mensibus flores fert; at diu superstes non est.

Vires. Porro ex arboris foliis in lacte coctis potus paratur, qui somnum prohibet, necnon Lethargo alióve soporoso affectu laborantibus prodest. E foliis, floribus, cortice, radice, aliísve ejus partibus in aqua coctis balneum fit Epilepsiæ aliísque spasmodicis affectibus utile.

CAP.

Cap. XVI.

Nalugu H. M. *P.* 2. *F.* 26. *p.* 43. *Frutex baccifer Malabar. Floribus umbellatis pentapetalis, fructu nigricante polyspermo.*

H. M.

FRutex est ad altitudinem duûm hominum assurgens, nascénsq; in arenosis. *Radix* fibrosa, cortice rufescente & fusco, qui intus albicat, corculo in medio ligni subrubro. *Rami* & *surculi* nodosi, superiores angulati, virides, ligno pauco, maximè ad corticem, & in filamenta fissili, corculô intus molli. *Folia* in petiolis qui ad exortum extuberant, pinnata, è pinnarum foliorúmve brevibus & crassiolis pediculis mediæ costæ adnexorum, binis, ternísve aut etiam quinis conjugationibus, & impari costam terminante, composita. Sunt autem tum costa media, tum petioli foliorum punctulis asperi pinnæ ipsæ oblongo-rotundæ, anteriùs parùm contractæ, ac cuspide angusto brevi eminentes, in margine rotundis denticulis incisæ ac crispæ, lateribus versùs interiorem partem contractis, texturâ densâ, duriolâ, supernè obscuro virore nitentes, subtus clariores, sapore adstringenti: quæ in extrema costa est omnium maxima, ac anteriùs rotundioris oræ. E media costa, quæ in supina parte parùm eminet, nervi bini adversi ordine exeunt obliquo annulari ac parallelo ductu proximè ad marginem, &c. *Flores* umbellatim proveniunt in petiolis planis, qui in medio striati, ac punctulis subasperi sunt, ac è nodulis caulium erumpunt, parvi, quinque petalis acuminatis, deorsum reflexis compositi, coloris albicantis ac viridi-diluti. E medio flore eminet capitulum album, quod in vertice decem denticulis brevibus donatur, *stylum* parvum cum globulo viridi-diluto ex quo prodit in se recondens. *Calyx* florum parvulus est, constans foliis quinque cuspidatis, viridi-dilutis, quibus arctè florem apprehendit. *Fructus* formâ plano-rotundi, per maturitatem cœruleo-nigri, carne intus succulenta, succo cœruleo ac nonnihil unctuoso: comesti os adurunt pungúntque: semina octo aut novem singula continent, in orbem uno simplici ordine sita, ac mediante carne fructûs à se mutuo distincta, súntque trium laterum, quorum duo plana ac unum rotundum, & coloris ruffi.

Bis hic frutex in anno flores fert tempore pluvioso & æstivo. *Tempus.*

Radix in decocto data dolores stomachi compescit, uti & dolores colicos & intestinorum tormina. *Vires.* Decoctum ligni epotum sedat sitim in ægrotis. Folia trita & igne tosta vertiginem & debilitatem capitis tollunt iis apposita. Eorundem decoctorum vapor exceptus proficuus est pro dolore arthritico. Succus ex foliis teneris expressus & epotus stomachi concoctionem adjuvat.

Cap. XVII.

Baccifera Indica umbellata flore pallido pentapetalo, rarò fructus ferens. Ramena-pou-Maram H. M. *P.* 4. *T.* 61. *p.* 125.

M. H.

ARbor est procera, 70 circiter pedes alta, *caudice* crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo, scabroso, ramulísque plurimis, in orbem longè latéque diffusis, donato. *Radix* flavescens, nigricante cortice tecta, odora, aromatica. *Folia* petiolis oblongis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, glabra, supernè atro-viridia, & splendentia, infernè subviridia, odor suavis, sapor sylvestris. Folia hæc cùm decidunt, haud secus ac *Modagam* folia, stigmata sui relinquendo circularibus prominentibúsque angulis arboris ramulos cingunt. *Flores* extremis ramulis racematim inhærent, suaveolentes, quinque acuminatis, pallidè rubentibus, intus lanuginosis, ac stellæ in modum expansis foliolis constantes, medium occupante *stylo* candido, apice ornato tripartito, supereminente in extremitate plumula albicante. Floribus *fructus* rarò succedunt; testantur tamen Malabarenses nonnunquam *baccas* ferre hanc arborem oblongo-rotundas, flavo-purpurascentes.

Crescit locis montanis in Berkencour. *Locus.*

Cap. XVIII.

1. *Niruri* H. M. *Part.* 2. *Tab.* 27. *An Frutex Indicus baccifer Vitis Idææ secundæ Clusii foliis* Breyn?

H. M.

FRutex est altitudine septem aut octo pedum, nascens in arenosis. *Radix* in brachia divisa, ac fibris capillaceis vestita est, ligno duro, ac cortice astringente, qui sub cuticula fusca ruber est. Stipites ac rami cortice ruffo, qui saporis subdulcis & adstringentis est. E ramis hinc indè prodeunt surculi foliacei valdè tenues, virides ac tenuiter pilosi, quibus folia brevissimis petiolis hinc inde alternatim adhærent, parva, oblongo-rotunda, tenuia, plana, glabra, supernè obscuriùs viridia, subtus dilutiora, sapore nullo, nisi quòd diutiùs masticata leviter pungant. *Flores* in surculis foliaceis ex alis foliorum prodeunt, brevibus ac tenuissimis petiolis, parvuli, quinque petalis constantes, rotundis, inferiori parte rubris, anteriori ora albicantibus. In medio est *stylus* viridis, crassiolus, primordium fructûs, cum duobus stylulis ex adverso oppositis, ac cinctus ad orificium florum quinque flavis nodulis. *Fructus* plano-rotundioli, cæruleo nigri, sapore subdulci & subastringente, intus cùm maturi sunt succo aqueo cœruleo repleti; *semina* parva angusta continentes, trilatera, duobus lateribus planis & uno rotundo circumscripta, per maturitatem nigricantia, pulpa succulenta intus cœrulea.

Radix

Vires. *Radix* servit pro inflatione ventris, vel etiam alicujus partis tumefactione, trita & imposita in modum placentulæ. *Folia* apostematis maturandis serviunt trita & cum lacte acido iis apposita: ad quod etiam conducit foliorum & corticis simul tritorum cum aqua calida lotio.

2. *Katou-Nirouri* H. M. *p.* 5. *Tab.* 44.

H. M.

Arbuscula humilis est, præcedenti valdè similis. *Flores* exigui, rubescentes, tenuibus viridibúsque petiolis ad foliorum exortum, & extremis surculis proveniunt, sex oblongo-rotundis ac expansis foliolis constantes. Succedunt *Baccæ* plano-rotundæ, tricoccæ plurimùm, rubro-cœruleæ primùm, dein cœruleo-nigricantes *semina* sex semilunaria intus continentes.

Locus. Provenit locis humidis ac arenosis circa Cochin: semper viret, floret fructumque fert.

Vires. E foliis in aqua communi coctis oris collutio conficitur ad erosas gingivas sanandas, dentésque vacillantes roborandos. Ex foliis cum fructibus, cortice ac radice coctis balneum fit antiarthriticum. Ex radicis cortice cum Pipere longo & zinzibere cocto potus paratur, qui ad ventriculum roborandum, pituitosósque humores incidendos & attenuandos summè utilis perhibetur.

CAP. XIX.

De Fruticibus quibusdam exoticis Vitis Idææ foliis aut fructu.

1. *Frutex Indicus baccifer Vitis Idææ secundæ Clusii foliis,* Breyn. *Caju-manis Indis, i. e. lignum dulce.*

FRutex videtur arboreus, pluribus tenuibus ramis diffusis. Rami, quos nactus est Jac. Breynius, lignei erant, teretes, tenues & læves, utrinque ramulis inæquali ortu, plus palmaribus, instar Filicis plani alati: in quibus pariter, alternatim, tam plana dispositione ab imo usque ad summum *folia* multa, rotunda, Vitis Idææ secundæ *Clus.* æmula, solidiora, pronâ parte albida, supina viridia se sistunt. Ex foliorum singulorum sede vel *Flosculus* exiguus, muscosus, Cassiæ Monspeliensium non absimilis, vel bacca jam eminet rotunda, nigricans, Piperis magnitudine, pythmene parvo, sex granulis triangularibus referto.

2. *Frutex Æthiopicus baccifer foliis Myrtilli* Breyn. *Cent.* 1. *cap.* 5.

Breyn.

Solitudinum incola non procul à Promontorio bonæ Spei, lignum habet durum & album, cortice è gryseo rufescente obductum; in multos autem dispescitur ramos, & hi in plurimos densè constipatos ramulos, quos nulla serie digesta sed confusa *folia*, brevibus pediculis insidentia, per ambitum leniter serrata, viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam, Vitis Idææ angulosæ *J. B.* foliis paria, nisi quòd crassiora & solidiora ambiunt. Baccas nigras, avibus maximè expetitus gerere dicitur.

Altera species in eo potissimùm differt à descripta, quòd densioribus ac minoribus ramis, angustioribus & oblongioribus foliolis præditus sit.

Hujus fruticis mentionem fecimus inter Myrtos.

3. *Caaghiyuyo Brasiliensibus* Marcgrav. Pis. *Frutex baccifer Brasiliensis, fructu racematim congesto Myrtilli.*

Suffrutex est instar Rubi Idæi quoad magnitudinem. *Caulis* est planè lignosus & hirsutus; *Folia* bina sibi semper opposita, hirsuta, ad tactùm mollia, leviter serrata, tribus eminentibus nervis secundum longitudinem conspicua, transversim autem multis venulis intertexta, superiùs magis viridia quàm inferiùs, ac præterea superiùs tuberculis per totum, inferiùs scrobiculis scatent: quodlibet tuberculum pilum habet albescentem. Fert *flosculos* in pediculis parvis duos, tres, quatuor vel quinque, in racemum sibi appositos, albos, pentapetalos: post quorum casum nascuntur baccæ nigræ, magnitudine baccarum Juniperi, dulcis saporis, quæ comeduntur ab Æthiopibus, & succum dant instar Myrtilli feré.

Vires. Foliorum pulvis ulceribus ex causa calida ortis inspersus optimè illa curat.

Locus. Nascitur pluribus locis in Brasilia.

CAP. XX.

Frutex baccifer fructu ad singulos flores multiplici. Narum-panel. H. M. *P.* 2. *F.* 10. *p.* 11.

H. M.

FRutex est altitudine quinque sexve pedum, ac etiam juxta arbores quas amplectitur ad duûm triúmve hominum staturam ascendens. *Radix* fibris longis crassisque terræ se firmat, cortice nigricante, intus rubescente, odore aromatico vegetiori quàm præcedentis [Panel.] *Caudicis* quoque ac ramorum cortices nigricant. *Folia* petiolis curtis crassiolis appensa, oblongo-angustiora sunt quàm primæ speciei, cuspide acuto venulisque parùm extantibus striata, atque adeò in superficie texturæ æquabilis ac glabræ. Viror foliis magis saturus, ac etiam cum nitore, supina maximè parte: odor aromaticus, haud dissimilis foliis Cinnamomi. *Flores* brevibus petiolis insident, sex,

ſex, rariùs ſeptem, petalis compoſiti, rotundis, oris in cuſpidem contractis, craſſis, rigidis, ex umbilico in planum explicatis, ac cuſpidibus orbiculatim rigida flexione æqualiter interiora versùs intortis; [unde flores roſas repræſentant] colore primùm viridi-fuſco, poſtea magis & magis rubeſcente donec tandem rubro-ſanguineo-ſurda evadant. E medio horum florum (ſi non potiùs folliculi dicendi ſunt) capitulum emicat rotundo-planum, albicans, in cujus parte ſuperiori gemmulæ oculatæ ac planæ denſo agmine in orbem conſitæ ſunt, ſubflavo primùm colore, è quibus multus tunc temporis humor unctuoſus exſudat, poſtea, ut & capitulum medium, ruffeſcente aut ex ruffo fuſcente. *Fructus* cùm adhuc tenerrimi ac velut prima germina, ſunt oblongo-anguſta ac veluti ſpicæ in capitulo florum, gemmis ejus oculatis inſita, quo capitulum rotundum, ſpicatum repræſentant: cùm autem in juſtam excrevere magnitudinem petiolis longis tenuibus ac ſurrectis gemmulis oculatis inſident, ac capitulum in orbem coronæ inſtar cingunt, ſunt-que oblongo-rotundi, longitudine fermè unius pollicis, latitudine dimidii: per maturitatem ex flavo rubeſcentes, odoris aromatici minùs vegeti, gingiberis viridis æmuli.

Semina, quibus fructus in totum repleti, plana utrinque oris rotundiolis, exceptis iis quæ in extremo fructu ſunt, quæ ab uno latere convexa, ordine ſuper ſe invicem velut totidem caſeoli, lateribus ſuis planis in latitudine fructûs ſita, membranis tenuibus ac ad oras carne tenui fructûs à ſe mutuò ſejuncta, ac ſub cortice fructus extuberantia, per maturitatem ex viridi ſubflava cum venulis fuſceſcentibus, cùm planè ſicca ſubrufa.

Oleum ex radicis corticibus per deſtillationem extractum cum aqua aſcendens eíque innatans, tenue, clarum & virideſcens, odoris minùs grati, pingue & ſubamarum, reſtinguendo ardori jecoris conducit, inque dolore capitis, &c. cholera exuſta; halitum male-olentem reficit, juvátque pro ſulcis oris, ut & radix trita mixta cum aqua & inuncta. Eadem trita & in aqua epota addito momento Sacchari confert in febre frigida & in ardore jecoris: eadem trita in aqua ſalſa ſeu marina ſervit pro vermibus ex putrefactione humorum natis, facta inunctione membrorum. Ejuſdem cortex tritus & in aqua epotus proficuus eſt pro phlegmate & pro Angina, atque eodem modo juvat in febribus, ac in fluxu ſimplici ac dyſenterico, ut & in ardore hepatis & oris aperturis ac ſciſſuris. *Vires.*

Hanc arborem pro Nimbo Garciæ & Acoſtæ habet D. Commelinus: verum tum icones tum deſcriptiones nimium diſtant: ſiquidem Nimbo Garciæ Fraxini magnitudine eſt, cùm Narum-panel quinque aut ſex pedum tantùm altitudine eſſe dicatur, nec fruticis modum excedat. Deinde flores Nimbo pentapetali ſunt & albi, Narumpanel vero hexapetali, & rubro-ſanguinei: tandem nec nomina conveniunt. Vires autem attribuunt Nymbo ſuo Garcias & Acoſta ſequentes. Folia trita, & vulneribus cùm hominum tum jumentorum cum ſucco limonum impoſita miraculosè ea ſanant. Foliorum item ſuccus perutilis eſt ſive per os ſumptus, ſolus, aut ex vino, aut aqua, aut gallinæ juſculo, ſive umbilico impoſitus ſolus, aut cum fellis bubuli momento, aut aceto, aut Aloe ad necandos & expellendos omnis generis lumbricos: ideoque familiare admodum & ſalubre medicamentum eſt Malabarenſibus quoniam lumbricis valdè ſunt obnoxii. Magnus eſt etiam eorum uſus, tum florum & fructus, in articulorum doloribus, tumoribus, membrorum debilitate & apoſtematibus.

Olei etiam ex fructibus expreſſi magnus eſt uſus in nervorum doloribus, quo vulnera, nervorum puncturas & contractiones curant Malabarenſes.

Cap. XXI.

Baccifera Indica flore compoſito. Mala-Elengi H. M. *Part.* 5. *Tab.* 55.

H. M.

Arbor eſt juſtæ magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice craſſo, flaveſcente, cinereo cortice cincto, ramuliſque viridibus pluribus donato. *Radix* albo-flaveſcens, amara, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, glabra, lævia, ſupernè atro-viridia, infernè viridia, inodora, media coſta albicante. *Flores* inodori, albicantes, oblongis tenuibúſq; petiolis circa ramulos proveniunt, è quinq; floribus fiſtularibus compoſiti; ſingulis florem totalem componentibus floſculis ſuis privatis calycibus donatis, *ſtaminibus* binis viridibus medium occupantibus; inter quæ capitulum prodit viridi-albicans, è cujus ſummo *ſtylus* emicat craſſior, brevis. Floſculis decidentibus ſuccedunt *Fructus* oblongo-rotundi, viridi-flaveſcentes, cum cuſpide nigro in vertice, craſſo ac amaricante cortice cincti, intra quem continetur *nucleus* albicans, ſubamarus.

Creſcit variis Regni Malabarici locis, præſertim in *Baypin, Warapouli, & Angie caimaal*; ſemper viret, quotannis floret & fructum profert. *Locus.*

E foliis cum Pipere & Calamo aromatico in Seſami oleo coctis linimentum paratur, quod in vertigine, Epilepſia, ſimilibúſq; cephalicis affectibus valde laudatur capiti inunctum. *Uſus in medicina.*

Ex cortice cum thure & auripigmento unguentum conficitur, quod hepatis regioni inunctum affectibus ejus potenter mederi fertur.

Fructuum nuclei cum pipere nodulo incluſi è collo geſtantur pro amuleto ad arcendam Epilepſiam.

CAP. XXII.

Tangaraca Marcgr. *Tangar. II.* Piſon. *Erva do Rato Luſitanis. Frutex baccifer Braſilienſis, flore ſtaminoſo, fructu deleterio.*

FRutex eſt magnitudine Ribeſii, cortice cineraſcente: *Foliis* oblongis, viridibus, multis coſtis tranſverſis intertextis. Sunt autem ramuli & folia directè ſibi oppoſita, & hæc ſupernè viridia, infernè caneſcentia, ad tactum quaſi levi hirſutie prædita. In extremitate ramorum *flos* provenit, purpuro-brunni coloris, magnitudine clavellinarum Indicarum, plenus, petalis quatuor exterioribus paulò longioribus quàm reliqua, figurâ vomeris, quibus inferiùs adſtant octo ejuſdem figuræ minora, & medium totum floris ſpatium conſtat foliolis parvis purpureis, more florum Scabioſæ, è quorum medio prodit una bacca cœrulea, magnitudine Myrtillorum, ad viſum quaſi gemma Turcois flori eſſet impoſita, & flos ut holoſericum brunnum, ſed cave tibi ab eſu, eſt enim præſens venenum.

SECTIO QUARTA.

De Arboribus & Fruticibus fructu ex multis acinis compoſito.

CAP. I.

De Polygono baccifero, Uva marina *dicto.*

RAmulis & ſurculis Equiſeti æmulis, foliorum carentiâ, baccis Mori ſimilibus ab aliis fruticibus abunde diſtinguitur.

1. *Polygonum bacciferum ſcandens* C. B. *Ephedra ſive Anabaſis* Dod. Park.

Dod.

Ad Equiſeti ſimilitudinem accedit, verùm major & altior eſt; *caudice* ſubinde aſſurgit brachii craſſitudine, in alas diſtributo, à quibus tenues, deinde oblongæ, plurimis geniculis articulatæ virgulæ proveniunt, Equiſeti cirris ſimiles. *Floſculi* circa genicula muſcoſi, minuti, pallentes velut Corni, quos *fructus* excipiunt rubentes, acidi, ſucci pleni, exiguis moris haud abſimiles, in quibus ſemen. *Radix* dura eſt & lignoſa.

Aſſurgit in magnam ſæpe altitudinem, quandoq; brevior ac humilior conſiſtit: rariſſimè ſolitaria, ponè arborem vel fruticem ferè ſemper naſcitur, quarum etiam altitudinem aſſequitur.

Hæc ſi juxta arbuſculam primùm adoleſcentem naſcatur prout illa creſcit etiam attollitur, comeſq; in creſcendo illi fiet, etiamſi in immenſam altitudinem arbor attollatur. Vidimus enim Platanos non minùs celſas Abietibus in Hæmo monte naſcentibus, quæ Ephedram ad ſummum uſque faſtigium deduxerant, ſine claviculaarum, (quas nullas habet) ope aut adminiculo ramis incumbentem. Si verò juxta fruticem aut arbuſculam naſcatur, humilis manet, nec ſupra eam attollitur. ** Obſerv. lib. 3. cap. 41.*

** Bellonius.*

Parkinſonus noſter, neſcio unde edoctus, aſſerit hanc plantam cirris ſeu radiculis è geniculis emiſſis, corticibus arborum hederæ modo ſe affigere, eorúmq; adminiculo ſcandere. Hujuſmodi cirrorum apud Bellonium aut Dodonæum nulla mentio, quod ſciam.

Deſcriptio Dodonæi adeò convenit cum Cluſianâ plantæ inſequentis deſcriptione, ut mihi planè perſuadeam unam & eandem plantam eſſe quam uterq; deſcribit; an eadem ſit de qua ſcribit Bellonius mihi non conſtat, potiùs diverſam puto.

2. *Uva marina major* Ger. *Tragos ſive Uva marina major* J. B. *Polygonum bacciferum maritimum majus* C. B. *Polyg. 4 baccif. ſive Uva marina major* Park. *Polyg. Plinii majus* Cluſ. **The greater Sea-grape, or Shrub-Horſetail.**

Cluſ.

Humana interdum altitudine fruticat, Spartii, quod Hiſpani *Retamo* vocant, modo, brachialis craſſitudinis aliquando ſtipite, oblongis ramis nigricantibus, qui deinde multas virgulas ferunt, pedales, tenues, multis internodiis diſtinctas, ut Equiſetum ferè propendentes, ſine foliis, admodum adſtringentis ſaporis: *florem* ſecundùm internodia confertum, minutum & muſcoſum, Corni floribus non abſimilem, pallidum: deinde *fructum* exiguis moris ſimilem (ut quidem mihi retulerunt incolæ, nam florentem duntaxat videbam) rubentem, ſucculentum, acidum, in quo pauca grana, Milio ferè ſimilia.

Locus. In Sicilia propè *Punto Cerciolo*, obſervavimus humanâ altitudine, valdè fruticoſum.

Tempus. Cluſius circa *Velez el rubio* in Regno Murciano, nuſquam alibi ſibi conſpectam.

Floret Maio menſe: fructus Auguſto matureſcit.

In plantis hujus generis quas in Sicilia obſervavimus color ramorum adultiorum cinereus erat, virgularum juniorum obſcurè viridis. *Flores* nodos ſeu genicula verticillatim ambientes, lutei, è ſtaminibus compoſiti. Baccas nondum protulerat.

3. *Uva marina minor* Ger. *Tragos sive Uva marina minor* J. B. *Polygonum bacciferum maritimum minus* C.B. *Polygonum bacciferum minus, sive Uva marina minor* Park. The lesser Sea-grape, or Shrub-Horsetail.

J. B.

Frutex est parvus, vix interdum palmum excedens, nonnunquam cubitalis, *stipite* lignoso, simplici, qui post ex uno velut capite complures profert ramos viridantes, striatos, fractu contumaces, adstringentes, medullâ viscosâ [quæ resiccata rubescit] plenos, crebris geniculis interceptos, ínque frequentes ramulos rursum dividuos, quibus ex articulis duntaxat est exortus: atque in his quidem nec folia, nec foliorum ulla comparent vestigia: Verùm è geniculis Equiseti modo prodeuntes ramuli *flores* in summo sustinent glomeratim congestos, multos, parvos, luteos, in *fructum* abituros Rubi moris similem, ex acinis rubris compactilem, sapore dulci, nec ità tamen utì mora gratum, edulem tamen. Hisce *semina* insunt gemella, oblonga, quà se mutuò spectant plana, alterâ parte leviter in gibbum protuberantia.

In arenosis litoribus propè montem Ceti & Frontignanam, inque saxosis collibus vicinis abunde provenit. Frequentem invenit Clusius in quodam colle secundo à Salmantica milliari, totius ferè Hispaniæ meditullio, longissimè à mari, quod satis mirari nequit, cùm antea nusquam observasset nisi maritimis locis. *Verùm nos aliàs aliquammultas maritimas plantas in mediterraneis interdum procul à mari nascentes observavimus, ut v.g.* Kali spinosum, Caryophyllum maritimum, Althæam vulgarem, &c. **Locus.**

Equisetum montanum Creticum *Alpin. exot.* huic eadem planta videtur; quòd si ità sit, fructum vel Bauhinus, vel (quod potiùs credo) Alpinus minùs rectè describit, nihil tamen temere affirmare ausim.

Cap. II.

Arbor Baccifera Brasiliensis, fructu tuberculis inæquali, Mori æmulo. Tataüba Brasiliensibus Marggr. & Pison.

Arbor est cortice cinereo, ligno intus crocei coloris, partim & rufescentis. *Folia* fert acuminata & serrata, Betulæ foliis quodammodo similia, in ramis hinc indè posita. *Fructum* fert mediocris Mori magnitudine, rotundum, è tuberculis compositum, pallidi coloris, multa filamenta exteriùs habentem, fusca, non admodum longa. Comeduntur hi fructus ut Mora, vel per se, vel addito Saccharo & affuso vino: interiùs continent albicantia granula, per carnem dispersa.

Lignum arboris valdè durum est, & diutissimè durat, tam intra, quàm extra aquam & terram, semper viride. Optimum est inter omnia, & excellit ligno *Masarandübæ* quomodocunq; usurpetur. Ex ligno vetere parant tincturam egregiæ flavam coquendo. **Usus.**

Nascitur passim in sylvis, præsertim maritimis: Fructus maturatur mense Maio. **Locus & Tempus.**

Cap. III.

De Rubo.

Rubus, Græcis Βάτος, vel quòd virgulta ejus rubeant dicta putatur, vel quòd mora ejus compressa sanguineum succum reddant.

Fructu è pluribus acinis arctè stipatis composito uni & simplici flori succedente, foliis in plura segmenta partitis, necnon parvitate & imbecillitate sua à reliquis fruticibus bacciferis distinguitur.

A. 1. *Rubus major fructu nigro* J. B. *Rubus vulgaris, sive Rubus fructu nigro* C. B. *Rubus vulgaris major* Park. The common Bramble, or Black-berry-bush.

J. B.

Nihil vulgatius nôrunt dumeta Rubo, qui ex radice nodosa importuna feracitate se propagans, longè latéq; senticosis & mordacibus sarmentis, angulosis, rubentibus vagatur. Si vicinis fulciatur in altum crassiores emittit virgas, quæ tamen & ipsæ gracilitate & proceritate sua nimia in terram retractæ ac curvatæ, defixis in eam capitibus radicantur. Virgæ spinis aduncis & pungentibus aculeis vestiuntur; quibus prætereuntium vestibus sese affigunt, eósq; remorantur. *Folia* terna, aut quina in eodem pediculo serrata, aspera, dorso aculeato, inferna parte candicantia, superiore nigricantia, sicco adstringentiq; sapore prædita: hyeme vix decidentia nisi altera succrescant. *Flores* albi, vel ex candido rosei, rosulæ instar, *apicibus* concoloribus: Mora rubra per maturitatem nigrescunt, aristis quibusdam asperiuscula, acinis parvis, gustu grato, dulci. Magna tamen est in hisce moris saporis respectu diversitas: alia enim dulcacida sunt & palato grata, alia planè dulcia & nauseosa, alia amaricant nonnihil, alia fatua & aquea sunt.

Frequens est ubique in sepibus & dumetis. Maio mense, & interdum etiam Julio & Augusto flores conspicui sunt. Fructus Augusto & circa Autumnum maturitatem assequitur. **Locus & Tempus.**

Omnibus propemodum hujus plantæ partibus multas vires attribuunt Veteres, de quibus Plinius & Dioscorides consulendi. Galeno Rubi folia, germina, flos, fructus & radix qualitate adstringente participant, eaque non obscura. Fructus immaturus astringit potenter, maturus temperatior est & sub- **Vires.**

ſubaſtringit; hinc in quibuſcunq, profluviis, vomitu, fluxu alvi, uteri, narium, &c. utilis eſt: Extrinſecùs in aphthis aliiſq, ulceribus oris ſinq, vulneribus adſtringendis. Commendatur à nonnullis, nec præter rationem, ad Scorbutum; ſiquidem nec facie, nec qualitatibus multùm differre videtur à fructu Chamæmori Alpinæ, qui ad hunc morbum ſpecificum eſt. Quocirca non eſt cur eorum eſus tam ſeverè pueris interdicatur. Dices Galenum affirmare dolorem capitis inducere copiosè iis veſcentibus. At Tragus ſe id necdum expertum eſſe ſcribit. Verùm (inquies) teſtatur ipſe Tragus mora illa vehementer refrigerare, ità quidem ut ſi quis aquam ſuperbibat eum horrores febriles continuo obruere poſſe. E contra J. Bauhinus ſe ſæpiùs comediſſe copiosè, nec nocumentum ſenſiſſe ait, quamvis frigidum & humidum ac pituitoſum haberet ventriculum. Apud noſtrates infames ſunt quòd achores & tineam capitis cauſare credantur, unde & **Scaldberries** dicuntur & hoc nomine ab eorum eſu pueri deterrentur. Hoc ego pro populari errore habeo; nec puto eorum uſum hoc reſpectu magis nocivum eſſe quàm aliorum fructuum horariorum, qui ſi copiosè nimis ingerantur in ventriculo putreſcere apti ſunt, & hujuſmodi fortè affectus inducere.

E ſucco mororum Rubi vulgaris expreſſo & fermentato cum tantillo Sacchari parari poteſt vini quoddam genus ſatis generoſum & guſtui gratum.

Flores iiſdem viribus pollent quibus fructus immaturi.

Foliorum decoctum in gargariſmis & collutionibus ad aphthas & ulcera oris utiliſſimum cenſetur.

Rubi vulgaris baccæ ſuccum exhibent, qui in forma ſyrupi exhibitus maximæ efficaciæ eſt in dyſuria. *D. Needham.*

A. 2. *Rubus minor fructu cœruleo* J. B. *repens fructu cæſio* C. B. Ger. emac. *minor, Chamærubus ſive Humirubus* Park. **Dew-berry Bush, or Small Bramble.**

J. B.

Contractior hic Rubus, proximè jam dicto minor, parùm aut nihil interdum humo ſe tollit, reptatu gaudens, ſarmentis longè latéque diffuſis, Trago humi ſerpentibus, tenuiſſimis & aculeatis flagellis nunquam ſe attollens, ſed protinus deorſum vergens, & foliis minoribus, minúſque ſenticoſis, Trago auctore Lupulo reſpondentibus, niſi quod magis nigricant, ſpiníſque aſperioribus horrent. *Flores* ſimiles, Trago ex candido roſei, ſtellati: at *fructus*, qui minor, primò exortu viridis, paulò poſt rubro, per maturitatem cæſio vel cæruleo colore tingitur, piloſus ut Rubi præcedentis, guſtu pari, non injucundo velut arboris Mori: radice nodoſa.

Locus. Inter ſegetes & in arvis demeſſa ſegete, inque ſylvis cæduis frequens reperitur; ut interdum totos agros occupet tam cultos quàm incultos.

A. 3. *Rubus Idæus ſpinoſus fructu rubro* J. B. *Idæus ſpinoſus* C. B. *Idæus* Ger. Park. **The Rasp-berry-Bush, Framboise, or Hind-berry.**

J. B.

Rubus Idæus vulgari illo ſenticoſo minor & mitior, brevibus & ferè innoxiis ſpinulis horridus, interdum iis omnino carens, potiſſimùm (inquit Tragus) in virgis primo anno proſilientibus, ſarmentis tenuioribus, teretibus & plerunque rectis, tricubitalibus & altioribus. *Folia* terna aut quina in alæ modum diſpoſita, pediculo ſeſcunciam aut duas uncias longo, lævi annexa, Rubi vulgaris foliis ſimilia, ſed tenera & mollia, ſuperiùs atro-virentia, inferiùs incana, ut farinâ aſperſa videantur (inquit Tragus) ſapore auſtero. *Flores* albos excipiunt *mora*, per maturitatem rubentia, inter acinos pilis donata, dulci vinoſóque carnei coloris ſucco ebria. Tragus ait odorem uti fere Violam Martiam ſpirare. *Radix* eſt longa, per terram latè ſe ſpargens, quotannis ſurculos producens, qui ſecundo anno flores fructúſque proferunt.

Quin hæc planta ſit Rubus Idæus Dioſcoridis minimè dubitandum.

Locus. Uliginoſis & umbroſis ſylvis, locíſque minimè apricis, necnon rorulentis & arenoſis ſaxis gaudet, ut rectè J. Bauhinus. In montibus Walliæ, ínque Septentrionalibus Angliæ udis & ſaxoſis invenitur. In ſylvis etiam humidis agro Warwicenſi obſervavimus.

Vires. Hujus baccæ eaſdem vires obtinent quas Rubi vulgaris mora, magis tamen cordiales ſunt, & guſtui gratiores.

Aqua è moris Rubi Idæi deſtillata, vel eorundem conſerva & gelatina, vel ſyrupus è ſucco paratus, ad febres ardentes conducunt, tum propter manifeſtam refrigerandi facultatem, tum propter odorem ſuaviſſimum violaceum quem exſpirant, ſaporémque gratiſſimum inter dulcem & acidum, quibus & naribus & palato ſe commendant, córque roborant & exhilarant. Geſnerus ſyrupum vel ſapphyrinis & ſmaragdinis anteferre non dubitavit, ídque expertus in ſeipſo & aliis.

Ex moris Rubi Idæi exprimi poteſt vinum ad uſus multos, nimirum ventriculum imbecillum, alvi fluxus, varióſque gingivarum, dentium, uvulæ, palati, aliarúmque partium affectus.

Qui cibos in ventriculo continere nequeunt, & frequentibus vomitionibus infeſtantur, his fructus Rubi Idæi devoratus, & folia recentia tuſa ac foris ſtomacho impoſita mirè proſunt. *Trag.* Tum foliorum tenellorum decoctum, tum folia ipſa trita & impoſita, tum aqua deſtillata pota & illita, inflammationes quaſcunque ſedant & reſtringunt, ut Tragus & alii volunt.

Folia Rubi lixivio decocta, ſi illo caput aliquoties abluas capillos denigrant.

Vino cui infuſa ſunt Rubi Idæi mora ſaporem & odorem gratum communicant. Ex earum etiam pulpa cum Saccharo laudatiſſima Bellaria fiunt.

Rubus Idæus fructu albo C. B.

Vix alia in re quàm fructus colore à præcedente differt, unde nec ſpecie diſtincta cenſenda eſt.

4. *Rubus*

4. *Rubus Idæus non spinosus* J. B. *Rubus Idæus lævis* C. B.

Gignitur frequens (inquit Lugdun.) in Allobrogum monte Gratianopoli vicino, quem vocant *La Motte* caulibus multis sesquipedalibus, ut Idæus Chamæbatus jure nominari possit, foliosis, sine spinis ullis, folio Rubo Idæo simili, aversa parte candido & lanuginoso; fructu rubro, sed non ut in superiori rotundo & dulci, verùm ex granis sic coagmentato, ut in metæ modum fastigietur, acido sapore etiam cùm maturuit. Incolæ vocant *Des Asnes*, & ab Idæi Rubi fructu probè distinguunt, quem vocant *Des Ampes*.

Historia Lugdunensis hanc habet pro Chamæbato seu Rubo Idæo altero Tragi. At ostendit J.Bauhinus Chamæbatum illum esse Rubum Alpinum humilem *Gesn.* seu Chamærubum saxatilem *C. B.*

Rubus montanus odoratus Park.

An & quid differat ab hac planta considerandum vide descriptionem apud auctorem. Suspicor Parkinsonum aliquo modo deceptum: nihildum enim de tali Rubo in Anglia nascente aliunde inaudivi.

5. *Rubus odoratus* Cornut.

Cornut.

Hujus fruticis *radix* Rubi vulgaris modo per summa cespitum vagatur. *Folia* fert ex longo pediculo leniter hirsuta, latissima, in angulos exeuntia, σχολοπώδη, hoc enim vocabulo Theophrastus peculiarem istam foliorum figuram, quæ Viti, Aceri majori & Rubo communis est explicat. Alibi Theophrastus folium Rubo tribuit Ἀγνώδες, hoc est, Viticis figurâ, quacum revera Rubi folia conveniunt, quod ad divisuram attinet. Folia isthæc fragrantissima sunt, parémque Agrimoniæ odoratæ aut Pimpinellæ odoratæ spirant odorem: sine ordine circumposita sunt caulibus, qui plurimi & ramosi à radice se attollunt, sarmentosi, flexiles, medullâ pleni, spinis vacui, molliter hirsuti. Nudantur foliis Autumno, præsertim in cacumine; cymæ etenim in hyemem usque prorogant moras, quo tempore & ipsæ cadunt, unáque & arescit caulis, nec enim hyemis inclementiam patitur, sed quotannis renovari solet. *Flores* fert in summo magnitudine & figura Rosæ simplicis quam Caninam vocant, pentapetalos petalis sinuatis, colore dilutissimæ purpuræ violaceæ, in calicis sui medio mille luteos apices complectentes ut Rosa: succeditque tandem fructus vulgaris Rubi hortensis figurâ, non adeò gratus sapore, sed formâ similis, πολύκοκκος καὶ πολυπύρηνος τῆς ῥοιᾶς, h. e. quamplurimis acinis & granis rubris ità congestus ut Malum Granatum exempto cortice perbellè referat.

6. *Rubi facie senticosa planta Lobelio* J. B. Park. *Rubus exoticus* C. B. *Clava Herculis* R. S. Mus.

Quem Lobelius bacillus hujus fruticis descripsit, carpi crassitie erat, longam hastam æquans, & cortice nigro denso vestitus, tuberculis crassis, senticosis, creberrimis in clavæ modum muricato, solido, gravi & præduro ligno: unde Plantam à Rubo diversam esse patet. Observat D. Grevius spinas mere corticales esse ut in Rubo, non ligneus, proinde & frangi faciles.

Rubus Monococcos Hermanni in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* Rubi vulgaris varietas esse videtur.

Cap. IV.

Champacam * H. M. *An flos Indicus Champacca dictus* Bontii? *An Champe dicti flores Indici Garziæ* J.B. C. B? *P. 1. F. 19. p. 31.

H. M.

Arbor est procera, densis frondibus, latè sparsis, nascens in arenosis. *Radix* cortice est rufo, saporis amari & peracris. *Caudex* hominis amplexum implens, cortice crasso cinereo tectus saporis amari & subacris, ligno albicante. Surculi rotundi cinerei, in apice ubi novello germine expullulant spadicei coloris. *Folia* petiolis uncialibus insident, spithamam & ampliùs longa, latitudine quatuor aut quinque pollicum, in cuspidem oblongam angustam contracta, texturâ duriola, plana & lævia, supernè obscuro virore nitentia, infernè clariore, saporis acris & amari: costâ mediâ crassâ, in aversa folii parte eminente, à qua obliquo & parallelo ductu nervi anteriora versus exeunt, ac à margine reflexæ arcuatim in se invicem incurrunt, *ut in aliis multis foliis observatur.* *Flores* in summis surculis è foliorum alis exeunt, petiolis crassis, lenibus, surrectis ac sescuncialibus, acuti ac fragrantis odoris, petalorum oblongo angustorum triplici ordine compositi; petala in exteriori ordine octo, tripla fermè latitudine eorum quæ in medio ordine octo etiam plerunque sunt, versùs summitatem magis rotunda, & nonnihil cuspidata, minùs tamen quàm medii ordinis. Quæ in intimo ordine parvula sunt, brevia, versùs summitatem maximè cuspidata, dilutè flava, ac veluti *Stamina* crassiola, inferiùs circumambientia stylum crassum, teretem, nonnihil conicum, spicis parvis, viridibus, crassiolis, cuspidatis scutellatim circundatum, súntque spicæ in cuspide, quo inferiora versùs inflexæ, rubescentes, & rudimentum fructûs continentes. Floribus quoque sapor astringens & acris est. *Fructus* racematim pediculo medio crasso & tortuoso petiolis crassis & curtis circumsident, oblongo-rotundi, cortice crassiolo, primùm viridi, cùm maturi sunt flavo diluto albicante, sapore peracri, odore minùs grato.

Staminia intus se invicem proximè contingunt sine ullo intersepimento, súntque uno latere rotundo, ad fructûs formam, reliquis planis ubi se mutuò contingunt: constántque cum matura pulpâ tenui, humidâ, sublactea, quæ membranâ incarnato-rubra est investita, intus osse grandiusculo nigro.

 Flores

Flores bis fert in anno, fructum non dat nisi cùm vetustior est.

Radix ejúsque cortex siccatus tritus & cùm lacte spisso, *Dayr* dicto, mixtus & impositus apostematis maturandis & aperiendis inservit, in pulvere cum aqua calida exhibitus menstrua & fœtum expellit.

Flores triti & cum oleo decocti facta inunctione cephalalgiæ, oculorum affectibus & podagræ conducunt; iidem in oleo per 40 dies insolati eadem præstant.

Aqua è floribus destillata odorifera est, & cor exhilarat.

Garcias formam florum *Champe* dictorum, aut stirpem cui innascuntur non describit, tantùm dicit, eorum in Indiis magnum usum esse, & odore graviori quàm Lilium album.

Sunt (inquit) odoribus adeò dediti regionis illius incolæ, ut plerunque cibo abstineant, quò habeant unde odores sibi comparare possint, ideóque non immeritò proniores in Venerem esse censentur. Munera quæ à tenuioribus offerri solent Regibus prædicti sunt flores & Rosæ nostrates, quibus solent cubicula Regis insternere.

Nominis affinitas, florum gratissimus odor, aliæque quæ huic Plantæ ab Autoribus adscribuntur circumstantiæ non difficulter mihi persuadent eandem esse cum ea quæ à Bontio cap. 45. describitur, inquit D. *Syen* Comment. in hanc Arborem, quamvis fateatur ejusdem descriptionem obscuram esse, mutilam, quin & forsan vitiosam: cujus sententiæ nos quoque subscribimus.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS NONUS,

QUI EST

De Arboribus Pomiferis quarum flos imo fructui adnaſcitur.

Omiferas arbores voco quæ fructum proferunt majorem, pericarpio donatum, & in plerisque polypyrenum. In plerisque dico, quoniam pro Pomis habeo fructus omnes majores cortice craſſiore aut duriore tectos, quamvis unicum duntaxat intus nucleum contineant, modo pulpam humidam ſemen ambientem habeant. Ad Prunum enim conſtituendum requiruntur oſſiculum intus unicum, pulpa ſeu caro humida illud ambiens, & cutis exterior tenuis ac membranacea.

Hujuſmodi arbores ſunt vel fructu membrana tenuiore tecto, vel cortice craſſiore, eóque vel molliore vel duriore.

SECTIO I.

Pomiferæ fructu cute tenuiore ſeu membranacea tecto.

Cap. I.

Sorbus Spuria Malabarica Katou-Kaleſiam dicta. Katou-kaleſiam H. M. P. 4. T. 33. p. 69.

H. M.

ARbor eſt mediæ magnitudinis, altitudine viginti, craſſitie verò ſeptem pedum menſuram rarò ſuperans, multíſque ramis nodoſis donata, è quibus ramuli folioſi in orbem eleganter diffuſi demum emergunt: [*quos ramulos folioſos vocant nihil aliud ſunt quàm folia compoſita pinnata.*] Lignum albicans, prædurum, cortice munitum furvo, ſcabro, craſſo, molli, intus ſubviridi. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, inſipida. *Folia Kaleſiam* foliis ſimilia, at denſa, fragilia & in ambitu ſerrata. *Flores* ſurculis oblongis racematim inhærent, atque è *calyce* ſubflavo, in quinque lacinias acuminatas ſecto prodeunt, quinque craſſis, denſis, acuminatis, flaveſcentibus, extrorſúmque reflexis foliolis conſtantes, octo in medio citrinis, acuminatis *ſtaminulis*; inter quæ *ſtylus* prodit viridi-flaveſcens capitulo viridi, globoſo. *Fructus* globoſi, glabri, ſubvirides, tenui pelliculâ cincti, intúſque carne denſa, ſucculenta, ſubviridi, ſaporíſque adſtringentis, referti: intra quam quinque locantur rufa *oſſicula*, ſeu potiùs ſemina, formâ fabarum æmula, *nucleum* continentia candidum, amaro-dulcem, acrem.

Creſcit locis arenoſis circa *Cochin*; quotannis maturos exhibet fructus, diúque frugifera manet. *Locus & Tempus.* Flores cùm fert, Septembri viz. & Octobri menſibus, antiqua decidunt folia.

Cap. II.

Arbor Pomifera Braſilienſis fructu hiſpido Pomi magnitudine, ſeminibus plurimis minimis. Apeiba Braſilienſibus Marcgr.

Marcgr.

ARbor eſt vaſta, atque in multos ramos expanſa, cortice cinereo. *Folia* habet quaſi in frondes congeſta, longa, in ambitu autem leviter ſerrata, ſuperiùs ſaturatè viridia, inferiùs magis incana, & denſa quadam lanugine veſtita. *Flores* fert ſtellatos, flavos, quinque foliis conſtantes flavis, & quinque aliis ex viridi flavis, ſuavis admodum odoris. *Fructum* producit magnitudine Pomi aut circiter, orbicularem, compreſſum, hiſpidum exteriùs, inſtar ſpongiæ marinæ & villoſum, ex muſcoſo colore fuſcum, qui ubi maturuit in tres partes ſponte dehiſcit, continétque

tinétque intus globulum magnitudine ficûs ſiccatæ, conglobatum *ſeminibus* obſcurè brunnis, magnitudine grani Sinapis, ſed compreſſis quodammodo.

Fructus apud incolas nullius eſt uſus, ligno utuntur ad *Cinchas*, i. e. lembos piſcatorios & *Jangadas*, quibus utuntur in fluminibus trajiciendis, atque etiam in mari.

CAP. III.

Pomifera Indica trifolia fructu Pruniformi caudato. Niruala * H. M. *Tapia Braſilienſium ſimilis.* D. Comelin.

* P. 3. T. 42. p. 49.

H. M.

ARbor eſt vaſtæ magnitudinis, 30. aut 40. pedes alta, paucis ramis in orbem diffuſis, cortice glabro, cinereo, albicantibus interſtincto punctulis, obductis; lignum prædurum, flaveſcens. *Radix* albicans, cortice cinereo tecta graveolens eſt at ferè inſipida. *Folia* terna ſimul petiolis teretibus, longitudine ſpithamam æquantibus, proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem deſinentia, glabra, virore nitentia, ſubacida, manibus confricta ſuaveolentia: E coſta media, inſigni plures nervuli ordinato ac parallelo ductu exeunt. *Flores* in ramorum extremis, tenuibus, oblongis, glabris viridibus proveniunt petiolis, iíque quatuor oblongo-rotundis, acuminatis albicantibus ac ſtriatis conſtant foliis, quæ totidem intus exiguis, acuminatis ſubviridibus foliolis ſunt munita, numeroſis, viridibus ac rubris *ſtaminulis*, pprpureis oblongis *apicibus* dotatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ viridis prodit *ſtylus*, oblongus, craſſus, ſurrectus, apice rotundo, ſaturato-viridi eleganter ornatus, è quo dein *fructus* emergit: odor ſuaviſſimus & vinoſus. *Fructus* verò viridibus, oblongis, craſſis, rotundis, lignoſis pendent petiolis, qui articulatim florum junguntur pediculis, uti & hi geniculatim ramulis inhærent; ſúntque oblongo-rotundi, virides, cortice cinereo tenui obducti: intus carne humida, albicante, quadripartita, odoris ſaporíſque vinoſi referta, intra quam numeroſa continentur *ſemina* flaveſcentia, prædura, angulata & plana.

Locus & Tempus. Locis petroſis & arenoſis provenit imprimis circa provincias *Mangatti* & *Poiga* in fluminum ripis: Menſe Aprili folia decidunt, verùm ſequente Junio & Julio dum floret novis denuo frondeſcit foliis: at Novembri & Decembri menſibus maturos fert fructus, vixque annos 40. frugifera manet.

Vires. Foliorum ſuccus linteis exceptus, & inguinibus adhibitus urinam ciet. Idem præſtant fructus contuſi & cum Sale, camphora & felis ſtercore in cataplaſmatis formam redacti, & dictis locis applicati. Cortex in aqua maceratus, & cum zinzibere & pipere longo in lacte vaccino & oleo Seſami ad humidi conſumptionem excoctus, egregium præbet exſiccandis frigidis humoribus linimentum. Semen cum Oryzæ infuſo coctum, & dein cum butyro recenti contuſum ac cataplaſmatis formâ abſceſſibus applicatum potenter eos emollit ac maturat.

CAP. IV.

Pomifera Indica flore Rhododendri, fructu Pyriformi. Modagam H. M. P. 4. T. 58. p. 119.

H. M.

ARbuſcula hæc altitudine duodecim, craſſitie vero quatuor pedum menſuram circiter æquat, ramulíſque albo-virideſcentibus in orbem latè diffuſis donatur; lignum albicans, cinereo córtice cinctum. *Radix* albicans, furvo cortice tecta. *Folia* petiolis alatis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, craſſa, denſa, glabra, ſupernè atro-viridia & ſplendentia, infernè ſubviridia, coſtâ media albicante. Cùm decidunt folia, ſui ſtigmata relinquendo circularibus prominentibúſq; annulis, arboris ramos cingunt. *Flores* plures ſimul juncti extremis ramulis proveniunt, odori, candidi, Rhododendri floribus ſimiles, calicíque viridi, in quinque lacinias ſecto inhærent, quinque ſubrotundis foliis conſtantes, totidem albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, *ſtaminibus* mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *ſtylus* prodit albicans, capitulo viridi. *Fructus* pyriformes, virides, intus fungoſi, adſtringentes, numeroſi, minutiſſimíſque granulis referti.

Locus. Provenit ubique in Malabar, præſertim circa Candenate; Semper viret, floret ac fructus fert, ſed diu frugifera non manet.

Vires. E cortice & radice in aqua coctis Apozema paratur inveterato capitis dolori tollendo utile. E foliis potio conficitur ad menſtrua ſuppreſſa revocanda.

CAP. V.

Arbor Prunifera Braſilienſis fructu ovali, polypyreno: Mangaiba Marcgr. & Piſon.

Marcgr. Piſ.

ARbor eſt pulchra, criſpa & fœcundiſſima: magnitudine & figurâ noſtratem Ceraſum acidum æquat, aut etiam ſuperat [ſupra altitudinem Pruni Europææ non attollitur, quam fructu, præcipuè verò ligno & foliis æmulatur] In multos ramos variè diſtribuitur, qui in alios tenues ramuſculos ſeu ſurculos deſinunt, ut in Betula. Cortex coloris fuſci cinere aſperſi, ramulorum autem ſimilli mus ramulis Betulæ junioribus: lignum lentum, exiguâ intùs medullâ, fractum aut conciſum lacteum fundit humorem. *Folia* fert parva, ſolida, egregiè virentia, bina ſibi ſemper oppoſita,

oppoſita, nervo in medio ſecundùm longitudinem, tranſverſim autem venulis ſive lineis ſubtiliſſimis parallelis prædita. *Flores* gignit Jaſmini modo diſpoſitos, calycibus ſeſquidigitum longis, & ſuperiùs in quinque foliola acuminata expanſis, ſtellulæ figurâ, coloris albi, odoris ſuaviſſimi. *Fructus* magnitudinem habet Prunorum noſtratium, aut ovi gallinacei, rotundiuſculus aut ovalis, quàm Soli exponitur aureus, rubríſque maculis diſtinctus [*Marcgr.* ex viridi flavus, ac in uno latere egregiis punctulis rubris inſignitus, quæ in quibuſdam plura ſunt, in quibuſdam pauciora, in aliis nulla] Tenuiſſimâ cuticulâ tegitur, pulpam continet albam, mollem inſtar butyri, gratiſſimi vinoſi acidiſſimi ſaporis, quæ licet ſequax ac ductilis videatur, manducando tamen nihil tale deprehenditur, oríque inſerta ſtatim liqueſcit; *Semina* lutea, compreſſa ſex, ſeptem, duodecim, aut plura continet, ovalis figuræ, in medio umbilicum habentia, cute inſtar Amygdalarum dulcium ſed lenta, intus habentia nucleum albiſſimum dulcis ſaporis, quare integra cum fructu deglutiuntur. Fructus non eſt edulis niſi ſponte decidat, nam in arbore exiſtens plenus eſt lacte acerbo & amaro, adeò ut vix pecora quidem immaturum attingant, decidens in terram illico maturitatem aſſequitur. Maturi quotidie magnâ copiâ ſub arboribus colliguntur, & qui non planè molles per noctem ſeponuntur & molleſcunt. Probè maturus facilis eſt digeſtionis, ardores viſcerum domat, & febricitantibus auxiliatur. Porro haud facilè hæc poma noxam, etiam abundè jejuno ſtomacho manducata inferunt, niſi quòd frigida & humida, fugaciáque alvum dejiciant, flatúſque excitent.

Exſpirante hyeme, menſe nimirum Auguſto, florere incipit, ultraque novem menſes prunis oneratur & ornatur. Seri non plantari amat in terra ſicca, ubi nulla copia luxuriantium herbarum. *Tempus.*

In ſinu omnium Sanctorum integræ ſylvæ ſpontaneæ reperiuntur. *Locus.*

CAP. VI.

Su-pim Arbor & fructus Sinenſis Mich-Boym Jonſton. Dendrolog.

APud Sinas tantum naſcitur. Eſt & aurei & purpurei coloris. Magnus Pomum excedit: carnem mollem & rubeam cum ſimili pellicula refert; Oſſicula hinc indè interiùs abſcondit; cùm ſiccatur Ficubus Europæis ſimillimus eſt, & per multos annos conſervatus à Sinicis medicis ſæpenumero in pharmacis adhibetur; Arbor onerata purpureis hiſce pomis gratiſſimum exhibet aſpectum, quæ nè ab avibus decerpantur continuis vigiliis cuſtodiuntur.

In calidioribus regionibus Januario, Februario & Martio; in Septentrionalibus Junio, Julio & Auguſto matureſcunt. *Tempus.*

CAP. VII.

1. *Arbor pomifera Braſilienſis fructu tripyreno Jito Braſilienſibus* Marcgr. Piſ.

COrtice eſt fuſco, qui multa punctula, hinc indè ſparſa lutea habet. *Folia* bina ſibi opponuntur, ſex, ſeptem, octo, aut novem digitos longa, paulò plus quàm duos lata ubi latiſſima, non ſerrata, nervo conſpicuo & prominente ſecundùm longitudinem, venis in quibuſdam ſibi invicem oppoſitis, in quibuſdam alternatim poſitis.

Poſt florem (quem Auctor non deſcribit) ſequitur *fructus*, magnitudine globuli luſorii, major aut minor, obſcurè lutei coloris, qui in ſe tria ovalia *ſemina* continet, magnitudine ſeminis Pomi vulgaris cuticulâ obſcurè flavâ tecta, nucleus autem illorum albicat.

2. *Jito prior* Piſon. *Arbor baccifera Braſilienſis, fructibus in racemos uvarum ſimillimos congeſtis.*

Piſo.

Hæc arbor Pyri Europææ magnitudine eſt, undequaque obvia: *Foliis* tenuibus, oblongis, acuminatis, nervo eminente ſecundùm longitudinem excurrente, parvo pediculo cauli ordinatè appoſitis. *Fructus* racematim copulatos profert. Arbor ut ob fructuum rarum aſpectum multis nota, ità paucioribus ejus radicis qualitates probè conſtant. Si ulli figura, colore, totâque prorſus facie racemi uvarum è longinquo aſpicienti videantur, hujus ſanè arboris fructus ſunt; quorum tamen uvæ inutiles habitæ, ligneæque intus exiſtunt. Toto anno apparent, verno tempore lætè flaveſcentes, mox triſtis miniati coloris fiunt, nihílque promittunt, ut neque folia, neque lignum ipſum arboris: ſed totum in cortice radicis, acri & calido, quod ad rem noſtram faciat conſiſtit. Cujus efficacia indomita ad turbandum & purgandum corpus tam altè à natura poſita, ut non impunè ab imperito vulgo tractetur. In pulverem redactus ab indigenis & robuſtioribus agricolis Luſitanis contra inveteratas obſtructiones capitur indiſcreta quantitate, ſemipugillus circiter. Mihi rarior fuit illius uſus, ídque niſi deficiente fortè benigniore medicamento, mediantibus tamen correctoriis, & quæ vim purgatricem infringunt. *Vires.*

Ni idem huic cum præcedente nomen impoſuiſſent Braſiliani, Bacciferis potiùs adnumeranda eſſet.

Cap. VIII.

Coapoiba Brasiliensibus Marcgr. *prima species. Pomifera Brasiliensis fructu cupulæ insidente, seminibus singulis duplici pelliculæ involutis.*

Marcgr.

IN fagi altitudinem & figuram excrescit, cortice cinereo, cui aliquid fusci admixtum, instar undulati panni. *Folia* habet solida, oblonga, inferiùs dilutè virentia, superiùs saturatiora & splendentia, insigni nervo secundùm longitudinem, at nullis pænè venis conspicuis: pediculus folii decerptus fundit aliquid lactei. *Flos* innititur pediculo quisque suo magnitudine Rosæ, & foliis albis rosaceis constat, suave-rubentibus unguibus: medium occupat pro umbilico globulus resinosus, flavus, magnitudine Pisi; resina illa clara est ut Terebinthina, glutinosa, flava, odoris tamen injucundi: hunc circundant multa staminula rubra arctè sibi invicem adhærentia. Florem sequitur *fructus* capsulæ insidens ferè ut glans; immaturus secundùm longitudinem concisus multos seminum ordines continet, magnitudine & figurâ seminum Mali, transversim per longitudinem positorum; quodlibet autem semen includitur pelliculæ suæ rubræ, atque alteri pelliculæ miniatæ involvitur. Caro fructus est flava, & succum exsudat flavum.

Cortex licet crassus sit facilè se separat à ligno, quod fragile est, continétque in se medullam mollem quæ facilè extrahi potest, ità ut lignum remaneat instar fistulæ.

Altera species.

Magna est arbor, cortice gryseo, in amplos ramos sese expandens; foliis in frondes congestis, oblongis carinatis, foliis *Mureci* similibus, sed non lanuginosis. *Fructu* globuli lusorii magnitudine, rotundo, per maturitatem exteriùs viridi, interiùs rubescente, & multis granulis Fici modo referto, sicco, saporis haud manifesti, ità ut comedatur quidem à quibusdam, sed nullius sit pretii.

Cap. IX.

Japarandiba Marcgr. & Pisonis. *Arbor pomifera Brasiliensis, flore rosæ, fructu rotundo segmento superiùs velut ablato.*

Marcgr.

ARbor est cortice cinereo, subnigricante instar Alni; ligno duro, medulloso; ramis paucis. *Folia* sine pediculis ullis [cum pediculis Piso.] inordinatè & copiosè circumposita, foliis *Janipaba* similia, pedem circiter longa, acuminata, leviter quasi crenata in ambitu, costâ secundum longitudinem conspicua, multísque nervis eminentibus secundùm latitudinem decurrentibus, tres tantum digitos lata ubi latissima. *Florem* fert insignem, orbicularem, diametrum fere trium digitorum habentem octo crassioribus foliis constantem, figuræ, magnitudinis, coloris & odoris rosarum: in medio stant multa *staminula* erecta, in orbem composita & instar Lunulæ incurvata, & quasi globum repræsentantia, apice flavo & tremulo. Flos autem insidet crasso ligneo pediculo (plerunque bini aut terni in tali bifido aut trifido pediculo) Florem sequitur *fructus* Mali magnitudine & figurâ, sed superna parte planus, ac si pars abscissa esset, extus gryseì, intus flavi coloris, continens multos nucleos, fatuos, angulosos, hepatici coloris, splendentes, magnitudine Avellanæ, cordis figurâ.

Vires. Ramorum paucitatem foliorum frequentia compensat, quibus solis, quatenus hactenus consistit vis medicatrix insita est. Hæc autem vel integra, vel contusa, hepatísque regioni applicata durities hypochondriorum restituunt: eisdémque malis, si ritè ex arte præparentur, atque in apozemate exhibeantur conducunt, ac proinde aperientium numero adscribenda sunt.

Cap. X.

Arbor venenata Mancinello dicta; *Macanillo* * Jo. de Laet. *Araticu pana* Marcgrav. Piso. Franc. Redi *Exper. natural. p.* 76. The Manchinello Tree. *Ex sententiâ* D. Tancredi Robinson.

* *Descript. Ind. Occid. l.* 1. *c.* 1.

IN arborem excrescit haud grandem, ramis *Araticù ponhe*, similibus, sed foliis longè minoribus, tres quatuórve digitos longis, sesquidigitum latis, figurâ ut folia Pyri nostratis; flore minore & in totum luteo, exceptis unguibus internè, qui sanguinei sunt fructu minore, per maturitatem flavo (aliàs viridi) pulpâ intus aureâ, odore casei putridi, nucleis multis ex flavo albicantibus.

Fructus propter frigidam suam qualitatem est venenatus. Profundè autem radices agit hæc arbor, amplas, crassissimas, longas, ligno levi instar Suberis, ex quibus clypei formantur, quos sagittæ aut gladiorum ictus penetrare nequeunt.

Juxta flumina germinare solet. Notatu autem dignum est (inquit Gul. Piso) ejus radicem in palustribus crescentem profundè in terram descendere, (quod tamen in aliis Brasiliæ arboribus haud facilè conspicias) unde credibile noxiam ejus frigidámque qualitatem, quâ fructum nocere constat, ex infesto terræ frigore acquirere. Ejus autem fructus adeò venenata qualitate malignus est, ut à Cancris terrestribus comestus ipsos statim enecet, ut testatur Jesuita quidam apud *Franciscum Redi* in

in Experim. natural. p. 76. Verùm Rochefortius aliíque Cancros iis impune vesci scribunt. Mirum autem Pisonem & Marcgravium de venenata & maligna qualitate fructuum hujus arboris adeo perfunctoriè agere, ac si excessu frigoris iis tantùm nocerent qui se iis nimium ingurgitarent; cùm alii de funesta & perniciosa eorum vi admodum tragice declamitent. Hinc dubius aliquandiu hæsi An *Araticupana* Marcgrav. & Pisonis eadem esset arbor cum Mancinello Rochefortii & nostratium nécne; verùm cùm legerem, ut mox dictum apud Franc. Redi *Araticu pana* in Brasilia etiam Cancris terrestribus noxiam & lethalem nedum hominibus, omnis mihi scrupulus exemptus est, & in sententia *D. Tancredi Robinson* confirmabar eandem esse.

Addit Hughesius noster Arbores hasce fructibus plerunque abundare ad morem Malorum Sylvestrium Europæarum, iísque adeò pulchris & speciosis, ut à decerpendo vix se potuerit abstinere ad sitim restinguendam qua inter itinerandum interdum premebatur. De maligna & venenosa qualitate *Manchinello* arboris Rochefortius in Histor. Insularum Antilles prolixè agit.

Arbor est (inquit) aspectû pulchra, foliis Mali sylvestris, fructu Pomi Apiani [*d' Apis*] simillimo, ab uno latere rubro striato, aspectu pulcherrimo, & odore perquam grato, ut facile ad se gustandum invitaret facultatis noxiæ ignarum. Quamvis autem gustu dulcis sit, adeò malignæ tamen & funestæ qualitatis particeps est, ut comedentem, non brevi aliquo 24 horarum, sed æterno & ex quo nunquam evigilaturus est sopore opprimat.

Crescunt non rarò hoc genus arbores ad litora maris & fluviorum ripas; quod si contigerit poma in aquas delapsa à piscibus vorari, quotquot ea degustaverint mortem certam incurrunt. Diu autem in aquis incorrupta durant, crustam duntaxat è sale petræ solidam lapideæ ferè duritiei contrahunt. *Locus.*

Cancri qui sub hisce arboribus versantur malignam inde qualitatem participant, ut ex eorum esu non pauci malè affecti fuerint, & in morbos inciderint; quocirca medici quo tempore poma matura in terram decidunt, à cancris comedendis abstinere jubent, quotquot saluti suæ consultum cupiunt.

Sub cortice trunci & ramorum continetur aqua quædam glutinosa, & lactis instar candida, vehementer maligna & perniciosa: cúmque in viis publicis plures occurrant Mancinelli, si forte ramum aliquem inter eundum manibus confrices, exsiliet inde lacteus ille succus venenosus, qui si forte in camisiam seu interulam inciderit, maculam illi inuret sordidam ægrè eluibilem; si in carnem nudam, ni confestim frigidâ illam abluas à loco tacto, cutim inflammat & pustulas excitat. Præcipue tamen timendum oculis, in quos si fortè aquæ hujus causticæ & venenosæ guttula inciderit inflammationem vix credibilem excitat, & per novem fere dies visu privat. Ros aut pluvia foliis arboris insidens aliquandiu eundem producit effectum, cutim aquæ fortis instar adurens.

Umbra hujus arboris homini noxia est, & siquis fortè sub ea dormiverit totum corpus inflatum sentiet miro modo. Accedit ad malignas Mancinelli qualitates, quòd cibis igne ex ejus lignis accensis facto coctis aliquid noxii imprimit, quo edentium os & fauces urant.

Harum qualitatum conscii Indi Antillani toxicis suis quibus sagittas illinunt ad plagas lethales inferendas tum rorem foliis arboris desuper incidentem, tum succum fructuum perpetuo admiscent.

Remedium affectuum ab hujus arboris succo aut rore inductorum, quod pustulas excitatas brevi sanat, inflammationémque & inflationes sedat & compescit, est aqua quædam clara intra testam Limacis Militis dicti contenta loco affecto applicata, aut oleum sine igne ex eodem insecto elicitum. Hæc & plura Rochefortius.

Hæc etiam arbor esse videtur quam J. Bauhinus *Arborem venenatam aliam* vocat, quæ, describente Theveto, fructum fert Pilæ palmæ magnitudine, visu speciosum sed venenatum, cujus succo Barbari sagittas imbuunt, iis contra hostes usuri.

Huic eadem nobis videtur, quamvis minus exactè descripta,

Tetlatiam seu arbor urens Nieremberg. *Hist. exot. l.* 15. *c.* 14.

Venenata qualitate cum Manchinello convenit. Lac enim (inquit) ita adurit, ut contactu minimo etiam per umbram pilos defluere faciat. Corticis qui frigidus & siccus decoctum articulorum dolores solvit. Ex materia quæ virorem Chalcanthi æmulatur fiunt lectorum fulcra. Cimices quidem concipere non solent, sed fabrorum manus & ora ità inflantur dum illam contrectant, ut multis diebus non detumescant. *Nostrates etiam Americæ coloni conclavium tabulata, spondas, aliáque supellectilia ex * hoc ligno faciunt quoniam insecta quæ aliam quamcunque materiam arrodunt & corrumpunt hanc non attingunt.* Nieremberg. Arborem esse magnam scribit, materie firma, Fructus virens, unedonis forma & magnitudine est. Nascitur in frigidis montosisque locis *Tepozlani*, at calidiora non refugere ait, nam apud Haitinos invenitur.

* *Mancinelli.*

Cap. XI.

Carandas Indica Arbuti facie J. B. *Carandas Garciæ* C. B. *An Auzuba Oviedi?*

Garc.

Arbuscula est Arbuti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni, fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimo uvarum sapore, ex quo à nonnullis vinosus succus exprimitur. Fructus autem virens magnitudine est nucis Ponticæ cum suo putamine, interdum major, succum nonnunquam exstillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum sale. Solet tamen cùm viridis est muria & aceto condiri, & ità adservari ad excitandam languescentem appetentiam.

Nascitur tum in continenti, tum in Balagate. *Locus.*

Auzubam

Auzubam Oviedus in hunc modum deſcribit, In Hiſpaniola inſula vaſta eſt arbor, pulchráque, materie firma & utili, *Auzuba* nomine, fructu quidem longè ſuaviſſimo ut ſunt Pyra Apiana, (moſchatellina vocant) ſed qui lacteo ſucco, eóque viſcido & glutinoſo abundet, qualis eſt qui in Ficubus immaturis, idcirco moleſtus his qui eo veſcuntur, niſi priùs fructum in aquam abjiciant, & lacteum ſuccum digitis exprimant, qui in aqua ſidit.

Arborum proceritas differt. Ergo an eadem ſit vel diverſa arbor illarum regionum veſtigatoribus decernendum relinquimus. *J.B.*

CAP. XII.

Jacaranda Braſilienſibus Marcgr. *Jacaranda alba* Piſonis, *fructu manûs magnitudine & craſſitie.*

INodora & Pruno Europææ ſimilis in apricis locis mediterraneis reperitur: *Foliis* parvis, acuminatis, directè ſibi oppoſitis in ramulis alternatim ſitis, tres circiter digitos longis, non ſerratis, ſupernè obſcuro virore ſplendentibus, ſubtus è viridi albicantibus ſine ſplendore. In quolibet ramo versùs exteriora multi proveniunt ramuli, qui quaſi racematim per multos dies habent globulos nuclei Ceraſini magnitudine, coloris olivacei, qui ſe aperientes in quinque finduntur folia, deorſum inclinata, quæ interiùs tactu & viſu referunt holoſericum olivaceum ſplendens: his inſidet *flos* dulcis odoris, unico folio luteo, ſubrotundo, ad latus explicato conſtans; in medio autem flore eriguntur multa *ſtamina*, alba, *apicibus* luteis ſatis magnis in ſcoparum ſetacearum modum. Floribus ſuccedit *fructus*, palmæ manûs magnitudine & craſſitie, aſpectu rarus ob inuſitatos naturæ luſus, quod gibboſus & ſinuoſus admodum & contortus appareat, atque ob gravitatem ſemper pendulus. Haud edulis eſt, niſi coctus. Incolæ exinde coquunt pulmentum quoddam ſtomacho imprimis amicum, quod *Manipoy* vocant.

Alteri ſpeciei lignum eſt nigrum & bene olens atque durum. Frequens eſt in Bahia omnium Sanctorum.

CAP. XIII.

Jabuticaba Piſo. Marcgrav. *Arbor pomifera Braſilienſis fructu è tubere per totam arboris longitudinem extenſo exeunte.*

ARbor eſt recta, procera atque elegans, vaſtiſſimis ornata ramis. Fructum fert cinerei coloris, parem magnitudine Limonii, ſucco dulci, tenui pellicula, inſtar uvæ bene maturæ, qualitatis temperatæ atque ſalubris, febricitantibus jucundiſſimum. Non fert flores, ſed fructus in tubere, qui ab ima radice uſque ad ſummitatem ramorum ità per totam arborem conjunctim catervatímque extuberant, ut continuus potiùs racemus quàm arbor videatur.

Species quædam hujus arboris invenitur in ſylvis *Pagi Tabucurana*, ſed fructus fert cum aliis minimè comparandos: ex quibus incolæ exprimunt vinum delicatum & dulce, quod niſi ſtatim ebibatur deterius fit & in acetum degenerat.

Utraque hæc arbor nonniſi in vaſtis ſilvis provenit, & frequens eſt in præfectura S. Vincentii, teſte Emmanuele de Morais.

Quamvis fructum hujus arboris flore omnino carere non cenſeam, poterat tamen ficubus quæ etiam flore carere vulgo creduntur ſubjungi, in memoria excidiſſet.

CAP. XIV.

Arbor racemoſa Braſiliana foliis Malabathri Breyn. *Cent.* 1. *cap.* 2. *An Muiva Braſilienſibus* Marcgrav. *fructu rotundo, cute lenta, pulpa molli, polypyreno. Vid. p.* 1501.

ARboris Canellæ mediocris ferè forma, iiſdemque concinna ſerie poſitis ramis ſe effert, quorum minores denſo tomento obſiti, candidi ac lanuginoſi, & partim brevioribus partim longioribus articulorum diſtantiis intercepti. Ex quibus *folia* bina adverſa, & alternatim diſpoſita, pediculis uncialibus inhærentia exeunt, Folio Malabathro *Officin.* valdè æmula, niſi quòd latiora, & parte prona, ſicut pediculi, lanuginoſa & alba; ſupinâ verò atro virore ſplendentia cernuntur: ſiccata autem eo quo virebant latere evadunt nigerrima, inſtar atramenti ſcriptorii; indè mira admodum nec alia apparent quàm ſi ex corio Hiſpanico confecta eſſent. Per uniuſcujuſque folii longitudinem grandes ac à tergo magis conſpicuæ tranſeunt coſtæ quinque; quarum maxima, medium folium tranſcurrens recta, reliquæ autem omnes arcuum modo inflexæ, inter quas venæ minores rectæ, veluti parallelæ, per latitudinem nonnihil ſurſum tendentes, & ex his fibræ obliquæ innumerabiles, partim per latitudinem, maximè verò per longitudinem pulcherrimo ſpectaculo diſcurſitantes, apparent. Ex ramulorum apicibus racemus ſuam petit originem, pulcher, palmaris aut dimidio major, ex pediculo internodii ſemuncialibus diſtincto, & ramulis directè ſibi oppoſitis confectus, cujus ramuli, præſertim inferiores, in minores iterum diviſi, qui ut & reliqui plurimis utrinque granulis orbiculatis, à Lunariæ racemoſæ non abhorrentibus, aliquantulum modo majoribus, nec viridibus, ſed ex albo ad ferrugineum nonnihil tendentibus, onuſti. Hic racemus, quoniam planè lanuginoſus, æquè ac arboris ramuſculi, cum prona foliorum parte, ad tactum tam mollis eſt quàm optimus ex Britannia

nia pannus. An flores & fructus ex Botri granulis prodeant, enucleare non potuit Jac. Breynius.
Hanc arborem esse ipsammet *Muivam* Brasiliensium *Marcgrav.* nobis minimè dubium videtur, ob partium ab utroque [Marcgravio & Breynio] descriptarum exactam in notis adscriptis convenientiam. *Vid. p.* 1501.

Cap. XV.

Pomifera seu potiùs prunifera Indica nuce reniformi summo pomo innascente, Cajous dicta. Anacardii alia species C. B. *Cajous* Ger. Park. J. B. *Acajaiba* Pisonis & Marcgravii. *Kapa-mara* H. M. *P.* 3. *T.* 54. *p.* 65. **The Cajou or Cassu Tree.** *Anacardium occidentale Cajou dictum ossiculo reni leporis figurâ* Herman.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis [at Marcgravio assurgit in Fagi altitudinem & Pisoni *Quantum lenta solent inter viburna Cupressi,* tantùm inter cæteras Brasiliæ arbores eminet. *Forte in Brasilia, ubi indigena est, ad majorem proceritatem attollitur, quàm in India Orientali, ubi advena & aliunde illata creditur*] caudice crasso, candido, cortice cinereo, intus purpureo, odoris subacidi, saporísque adstringentis, tecto, & ramis atro-viridibus, eleganter in orbem diffusis donato. *Radix* albicans, cortice furvo, tenuibus filamentis pertexto, obducta. *Folia* sine ordine ramis adhærent, oblongo-rotunda, glabra, virore splendentia, nervis aliquot infernè eminentibus è costa media densa in latera excurrentibus. Tenella manibus confricta glutinosa sunt, & fragrantem spirant odorem; vetustiora autem priusquam decidunt planè rufescunt. [Pisoni folia, si nervos, si figuram spectes, Juglandi similia.] *Flosculi* suaveolentes, ac melleum odorem spirantes, racematim ramulis extremis inhærent, atque è calyce exiguo, viridi, in quinque lacinias acuminatis secto, prodeunt, quinque teretibus [angustis acuminatis *Marcgrav.*] reflexis, primùm è viridi flavescentibus, dein rufis tandémque purpureis constantes foliolis, *staminulis* quibusdam tenuibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem occupantibus: inter quæ *stylus* prodit, qui ex ipsius fructus germine emergit.

Fructus tum figura, tum magnitudine Pyris nostratibus haud absimiles, glabri, splendentes, primùm rufi, dein virides, tandémque flavescentes, carne intus è viridi flavescente, fungosâ & aquosâ referti, ac tenui pelliculâ cincti: odor suavis, sapor vinosus, acris tamen & austerus, si nondum probè maturi sunt. Hujus verò fructûs alteri extremitati *Nux* quædam figura & magnitudine Leporinum renem referens, viz. altera parte gibbosa, oppositâ lacunam impressam habens, adnascitur, quæ cinereo tegitur cortice, præter quem alius *Nucleum* complectitur pallidum, eâ formâ quâ & totus est fructus, succulentum, Amygdalæ dulcis sapore, substantia molliore. At vero inter duos hosce cortices, qui culmi fere latitudine invicem absunt, tophaceis cavernulis coercetur melligo, crassiuscula & lenta, sæpe Cerasorum colore & consistentia, sapore primùm adstringente, mox insigni acrimoniâ linguam & fauces vellicante, servata tamen adstrictione.

[Post florem primò prodit Nux renis figura, quâ incrementum capiente, inter illam & pediculum paulatim excrescit pomum oblongum, ovale aut etiam rotundum, nam in variis arboribus figura variat, atque etiam colore rubro vel flavescente. Succus ferrugineo colore linteamina maculat, qui difficulter admodum elui potest.]

Provenit ubique in Malabar: at Brasiliæ indigena censetur. Singulis annis, Augusto & Septembri Mensibus, maturos fert fructus, manétque frugifera 30 circiter annos. In Brasilia, auctore Marcgravio, florere incipit circa finem Augusti, maximè autem floret Septembri, Decembri & Januario maxima est copia fructuum maturorum. Reperitur in Jamaicâ. *Locus.*

E fructibus hisce potus exprimitur, qui debito modo fermentatus vinosus fit & inebrians. * Fructus [tostus] castaneis longè antecellit, saporémque non minùs gratum habet quàm Amygdalæ. Crudum nemo securè ore aperiet, quòd continuò cutem abradat, magno dolore eorum qui ignari temere eum resecant, ideo cultro aperitur. Guttur peculiari natura fructus hi cum deglutiuntur [crudi] stringunt, gustu acri & austero: ideóque in orbes scinduntur, adjunctâ aquâ vel vino, saléque injecto, quibus modis acrimonia illa mitigatur, palato ità gratissimi: ventriculum roborant, fermentationem juvant, necnon vomitum & nauseam tollunt; leviter tostis vescuntur Indi ad Venerem stimulandam. Succus verò è fructibus hisce expressus diarrhœam sistit, & diabetem sanat. Nuces flammæ admotæ flagrant. ** Reniformis. Vires & Usus.*

Ex melligine, quam gemini cortices continent, copiosum indigenæ eliciunt oleum, quod pictoribus ad linteamina quævis indelebili nigricante colore pingenda in usu est, eodémque oleo si lignum ungatur, contra putredinem præservatur. Insuper acri illo oleo nihil præstantius esse ferunt ad lichenes, impetigines, scabiem, vermiculos necandos, &c. exteriùs illito.

Arbor hæc vulnerata fundit gummi pellucidum, consistentiâ & colore planè simile optimo gummi Arabico. *Marcgrav.* An ex hoc fit confectio *Cattee,* seu *Cassu,* vel *Catechu?*

Brasilienses annos ætatis suæ per Castaneas Cajù computant, singulis annis unam recondentes: è ligno autem varia fiunt, est enim durum. *Idem.* Vermes non facile generat, undè navibus idoneum.

Est hæc arbor fructûs respectu singularis: Poterat fortasse rectius ad Pruniferas referri.

SECTIO II.

De Arboribus fructu conoide squamoso aut reticulato Anona & Araticu dictis asperis & lævibus, & congeneribus.

CAP. I.

De Anona, Araticu, Durione.

1. *Pomifera Indica fructu conoide squamoso, viridi.* Ata maram H. M. P.3. Tab.29. p.21. *Abate de Panucho* Recchi.

H. M.

ARbor est mediæ magnitudinis ad viginti circiter pedum altitudinem assurgens: cortice tegitur fungoso, intus rubro. *Lignum* albicans, prædurum, cujus matrix viridior est, inodora, gustu subamara ac subaustera: paucos diffundit ramos, quorum ut & ramulorum ac virgultorum cortex viridis est, cinereis interstinctus punctulis. *Radix* flavescens rubido tegitur cortice, graveolens est, saporis verò unctuosi, & in plurimas divisa fibras, quæ tamen per terram non latè diffunduntur. *Folia* oblongo-teretia atque glabra, foliis *Malakatsjambou* haud absimilia, sibi tamen è regione non respondentia, supernè viridia & nitentia, subtus subviridia, manibus confricta unctuosa, inodora. *Flores* singuli suis pediculis cohærent, foliis ornatis minoribus, quæ postea decidunt; petalis constant tribus, crassis, triquetris, coriaceis, intrinsecùs albicantibus, extrinsecùs verò dilutè viridibus, odorem corio usto æmulum, si adoleantur, spirantibus.

Cæterùm è floris stamine *fructus* emergit, seu potiùs *Conus*, qui maturus magnitudinem habet Citri vulgaris, exteriùs viridis ac striatus, interiùs verò albicans, necnon medullâ succulentâ saporis grati, odorísque suavis, refertus. In his autem fructibus, *semina* dura, oblongo-teretia, glabra, nitentia, necnon plana ac utriculis inclusa, locantur; eáque succulenta & albicante fuctûs pulpâ artificiose obducta cernuntur. At verò fructus ipsi immaturi decerpuntur, qui sponte per se Mespilorum instar mitigantur & comeduntur.

Nullibi in Malabar sponte oritur, sed ex insulis Philippinis in Indiam delata fuit. Amat locum calidum & humidum, & fimo equino subactum, atque rigatione & fervidis solaribus radiis gaudet.

Tempus. Porro post primum biennium aut triennium arbor hæc demum frugifera est, Aprili viz. Maióq; tum Augusto atque Septembri mensibus floret fructúsque fert: flores namque qui mense Aprili emergunt, Augusto circiter maturos proferunt fructus; quique mense Septembri prodeunt proximo Februario perfectum exhibent conum. Non raro ad quinquagesimum annum & ultra frugifera est, modò conveniens adhibeatur cultura.

Vires. Folia hujus arboris minutim contusa, & addito sale in cataplasmatis formam redacta, tumoribúsq; malignis imposita, potenter eos maturant. Fructus verò immaturi in aqua communi cum pauxillo zinziberis decocti vertigini medentur; at sufficienter mitigati, & in deliciis comesti valdè refrigerant, alvúmque reddunt laxiorem si aqua superbibatur.

* P. 348. Fructus huic simillimus à * Reccho depingitur sub titulo Ahate de Panucho. At D. Hermannus Anonæ Maram *H. M.* synonymum facit.

Li-ci & Lumyen arbores & fructus Sinenses

Michaeli Boym in Flora Sinensi depictæ à præcedente non multum abludunt. *Lici*, inquit, fructus Piniferæ arboris fructum refert, sed *Lumyen* lævissimam pelliculam habet, uterque sapit fraga & uvas. Junio & Julio mensibus maturescunt. Sinenses pulverem ex illorum nucleis bibendum præbent ægrotis. Si dicti fructus sint sylvestres nucleos grandes & de subacida carne parum; si transplantati nucleos exiguos & de carne dulci plurimum habent. Caro est coloris unguium humanorum. Recens collecti si salita aquâ aspergantur per plures dies conservantur; abstractóque cortice recentium saporem præstant.

* P.3. T. 30, 31. p. 23. 2. *Anona Indica fructu parvo violaceo* Herman.* H. L. *Anona Maram, an Anon Oviedi*, H.M.? *potiùs Guanabanus Oviedi, fructu squamato* J. B. *Pyro similis fructus alter in nova Hispania* C. B.

H. M.

Præcedenti haud absimilis est, nec proceritate cedit; *Folia* tamen angustiora, magísq; acuminata, ac pluribus ornata nervulis, necnon altiori virore nitentia.

Flores à prioribus vix differunt. *Fructus* verò licet non, uti *Atamaram*, è compactili lignosarum squamarum strue compositi, sed undique glabro, hyacinthino, ac tenui cortice obducti sunt, nec magnitudine cedant, quoad cætera tamen planè cum iis conveniunt. Hæc quoque arbor provinciæ Malabar peregrina est, & è longinquis regionibus delata.

Viribus cum priore convenit.

Guanabani Oviedi icon quæ habetur apud *J.B. Tom.*1. *lib.*1. *cap.*55. cum icone hujus plantæ in *H. M.* adeò exactè convenit, ut utramque ejusdem specie fructûs esse minimè dubium sit.

Guanabanum autem Oviedus sic describit:

Procera

Procera est arbor & formosa, folio ferè Mali Medicæ quam Limoniam vocant, fructu pulcherrimo, mediocris Melonis magnitudine, qui tamen interdum in capitis pueri magnitudinem excrescit. Cortex huic fructui viridis, & qui certis quibusdam squamis distinctus videatur ut strobilus, lævioribus tamen, neque ità tumentibus, quandoquidem totus cortex tenuis sit, neque crassior quam in Pyris. Caro candidissima, saporísque delicatissimi, quæ facilè pinguedinis lactis instar in ore resolvitur. Per ejus carnem sparsa sunt *semina* magna, cucurbitarum seminibus aliquanto majora & nigricantia.

Frigidus est hic fructus, & per æstus utilis. Nam tametsi quis integrum Guanabanum devoret, nullum indè sentiet nocumentum. Infirma est ligni materia.

Per universam ferè Americam nasci tradunt. *Locus.*

Proceritate, & fructûs colore differre videtur ab Anona-maram. Clusius ait cum Durionibus planè convenire Guanabanum Oviedi: Quod si ità sit, Durio minùs rectè describitur à Garcia & Acosta fructu Melonis magnitudine, denso cortice septo, eóque multis brevibus aculeis crassisq; ac pungentibus horrente intus concamerationes quatuor secundùm longitudinem habente, singulas tria aut quatuor receptacula continentes, quibus singulis fructus insunt admodum candidi, magnitudine ovi Gallinacei, gustu suavi, &c.

3. *Anon Oviedi, Hispanis* Mangier blanco, *fructu minore luteo.*

Adeò in paucis differt à Guanabona, ut specie diversam vix putem.

Anon (inquit) arbor est cujus fructus magnam cum Guanabona habet similitudinem, cùm formâ, tum carne & semine. Sed & ipsa Anonis arbor Guanabani arbori simillima est, & magnitudine, & formâ, & folio. Duabus verò in rebus differunt. Primùm quòd hujus fructus minor sit Guanabano, corticísque color luteus, qui in Guanabano viridis est: deinde quòd meo quidem judicio gratior sit palato Anon quàm Guanabanus, utpote firmiore carne. Utrumque magno in pretio habent Indi Americi, & diligenter in prædiis suis colunt.

Annonam à Guanabano specie distinctam non esse Josephus Acosta l. 4. c. 25. affirmare videtur; Annona, inquiens, sive *Guanavano* Pyri est magnitudine, Pulpâ butyri modo, cui grana plurima nigricantia includuntur. Nihil tamen temere affirmandum.

Fructus hic Hispanis *Mangier blanco* dicitur; *Manjar* autem *blanco* Hispanorum eum fructum esse quem nostrates Americæ coloni **The Custard Apple** vocant, *D.Tancredus Robinsonus* à quodam negotiatore Americano edoctus est. Idem ingeniosiss. Amicus noster aliorum relationibus & historiis cum descriptionibus *Araticu* quæ apud Pisonem & Franciscum Redi habentur diligenter collatis exinde collegit **The Custard Apple** nostratium eundem prorsus fructum esse cum *Araticu* tertia, seu *Araticu Ape* eorundem Autorum: cujus sententiæ & ego libenter subscribo. Descriptionem autem ejus & historiam paulò inferiùs dabimus.

4. *Anona Americana fructu majori, Soortsack parvum vulgò* Herman. Hort. Leyd.

Nomine (inquit) Soortsack parvi ex America huc invecta sunt semina oblonga, angulosa, nonnihil depressa, flavescentia, Anona Indica majora, quæ sata protulerunt sobolem pedalis longitudinis, cui alterno ordine adstabant folia Lauri amplitudine, lætè viridia, lucida, glabra.

5. *Araticu prima seu simpliciter dicta Francisci Redi Experiment. natural. p. 75. Araticu ponhè Marcgravii & Pisonis. Nostratibus Jamaycæ & Barbados insularum colonis,* **The Sower-Sop,** *ut D.* Robinsono *videtur.*

Marcgrav.

Arbor est caudicis & ramorum figurâ, ac colore corticis ut Malus Aurantia, sed foliis, flore & fructu differente. *Folia* habet circiter semipedem longa, alternatim opposita, elegantia, superiùs saturatè viridia, crassa & ad tactum solida, duos pænè digitos lata, linguæ humanæ figurâ, & in extremitate acuminata. Hinc inde *flos* provenit magnus, egregius, magnitudine superans florem Fritillariæ, totus flavus, exteriùs compositus è tribus foliis cordiformibus, sesquidigitum longis, & crassis instar corticis Aurantii Mali, erectis, quæ in sui medio continent alia tria minora, & dimidiæ crassitiei, quorum quodlibet semiglobum concavatum refert: tria autem hæc ità composita & extremitatibus sibi imposita sunt, ut globum integrum, interiùs cavum, & magnitudine Juglandis referant: globus hic in cavitate sua *Stamen* habet globosum, magnitudine Avellanæ, luteum, & in stamine *apicem* parvulum, rotundum. Sunt autem & stamen & apex tuberculis exiguis luteis prædita, quæ videntur ut pori in cute hominis algentis. Flos totus flavus est, odoris suavis sed nauseabundi decuduis; singulis diebus multi se aperiunt, & post aliquot horas sponte decidunt, strepitum excitantes inter cadendum ac si baculo aliquis feriret arborem, gravis enim est flos & grandis.

Florem sequitur *fructus*, qui maturatur præsertim Decembri & Januario. Non est autem edulis nisi sponte decidat, tunc enim instar pultis mollis est: est autem figuræ turbinatæ, quatuor aut quinque digitos longus, ubi pediculo adhæsit septem aut octo digitos crassus in ambitu. Externè coloris est ex albo & viridi mixto, vel planè pallidè virens, & videtur quasi cutis è squamis composita esset, ita enim lineis viridibus pallidè virentes squamæ delineatæ sunt, & quælibet harum habet tuberculum in medio exiguum, fuscum, ita ut nucem pineam ferè repræsentet. Mollis est cùm sponte decidit, ità ut instar casei veteris putridi digitis decorticari possit. Continet carnem seu pulpam subflavam, quæ quasi ex pyramidibus videtur composita, filamentis quibusdam intermixta & multis nucleis seu seminibus. Pulpa odore non malè refert massam panis fermentatam cui aliquid mellis admixtum; saporis ex dulci subacidi & subacris est. Eo loco ubi pediculo insedit fructus, durioris carnis corpus, suppositorii figurâ, in se continet, quod seorsùm extrahi potest, quod comeditur & pro lautissima buccella habetur.

Semina ovalis ſunt figuræ, compreſſa, magnitudine Fabæ, glabra ac dura, coloris flaveſcentis, ſplendentis, quodlibet pelliculâ alba obductum; intus eſt nucleus albus, duræ ſubſtantiæ, ſapore non malè referens radicem Helenii, itâ enim in dulci amareſcit.

Vires. Folia igne aduſta, & cum oleo apoſtemati impoſita maturare faciunt, aperiunt & optime ſanant.

6. Araticu-Ape *Piſo*; *Marcgrav. Redi experim. Nat. p.* 77. *Noſtratibus* The Custard Apple. *An Anona Oviedi?*

Deſcribente Marcgravio, colore tantum ſeminis obſcurè brunneo à prima ſpecie differt.

Piſoni ei per omnia ſimilis eſt: utraque enim poma ex acido dulcia profert, eſculenta, ſed ſylveſtria & frigida, ac propterea quibuſdam non expetita, figura & magnitudine Nucis Pineæ; ſubſtantia & carne intus molliore & flaveſcente, ſeminibus ex fulvo nigricantibus turgida.

Luſitanus quidam Jeſuita apud *Fr. Redi* in *Experim. natur.* Fructum hunc melioribus totius orbis comparari poſſe ait. *Quomodo hoc convenit cum præcedente Piſonis deſcriptione?* quamvis nulli aliquo modo ſimilis appareat. Segmenta ejus acutis quibuſdam cuſpidibus quaſi dividuntur, licet omnes eodem cortice ſeu pellicula conjungantur. Semen nigrum eſt, aureo quodam fulgore niteſcens. Remiſſo pollet odore & non ingrato: cùm jam perfectè maturuit, pallido colore ſuffuſus, nigris maculis ſeu punctulis undique perfuſus eſt. Facillimè fructus iſte gladiolo diſſecatur, & partes jam diviſæ videntur ut duæ capſulæ ſeu vaſcula eo cibo referta, qui vulgò ex carne gallinæ cum ſaccharo & lacte contuſa parari ſolet, eóque maximè blando, ſuavi & frigidiſſimo, vel ſicuti pinguior pars lactis quæ ſupernatat, albo ſaccharo permixta, ideo nonniſi cum cochleari commodè ipſo veſcuntur. Cortex Imperialis monetæ craſſitiem minimè excedit. Truncus, folia & flores minùs pulchra apparent quàm primæ *Araticu* ſpeciei.

Ex ſententia D. *Tancredi Robinſon*, hæc ſpecies eſt quam noſtrates The Custard-Apple-tree vocant. Siquidem fructûs pulpa (ut aiunt) cremoris ſeu floris lactis ſaccharo permixti ſaporem & conſiſtentiam habet, ideoque nonniſi cochlearibus excepta commodè edi poteſt; quæ de fructu Custard-apple dicto narrant Coloni noſtri Jamaicenſes & Barbadenſes.

Fructus *Araticu* quem deſcribit *Franc. Redi Experiment. nat.* corticem habuit cætera lævem, ſed confertum ſpiculis vel ſpinis, raris, obtuſis, non pungentibus, & à plano ipſius corticis oppidò parùm aſſurgentibus. Color corticis hujus exiccati fructûs in ferrugineum propendet, nigro miſtus, qui ubi jam maturuit in croceum obſcuriorem, intermiſtis ſubinde rubris maculis propendet. Intus uſque adeò ſeminum plenus eſt, ut 170 in uno numeraverim; quorum ſuis ſingula cellulis, ex tenuiſſima membrana compoſitis, & cortici quaſi alligatis conſtant.

Semina, ſi figuram & magnitudinem ſpectes, Amygdalas referunt. Folliculi ſeminum quoad ſubſtantiam folliculis ſeminum Citreolorum perſimiles ſunt, extrinſecùs leves, nitidi, & coloris ex flavo rubri, ſed intus candidi, aſperi & rigidi ob membranulas quaſdam duras, quæ à ſuperficie folliculorum aſſurgentes in ipſam medullam ſeminis penetrant. Semen ipſum candidum eſt, & figuram ellipticam habet, & à membranulis accuratè inciſum eſt.

7. *Durio Garciæ & Acoſtæ. Arbor pomifera fructu aculeato Melonis magnitudine* C. B. *Duriones Acoſtæ* J. B.

Acoſta.

Prægrandis eſt hæc arbor, materie valida & ſolida, craſſo cinereóque cortice tecta, multis ramis luxurians, & copioſum fructum præbens. *Flores* habet ex albo nonnihil flaveſcentes: folia dimidii palmi longitudine, duorum aut ampliùs digitorum latitudine; in ambitu, tenuiter ſerrata, parte externa dilutiùs virentia, interna verò ſaturatiore viriditate, & quodammodo ad rufum tendente prædita: fructum Melonis magnitudine, denſo cortice ſeptum, eóque multis, brevibus craſſíſque & pungentibus aculeis horrente, foris viridi & veluti ſtriis quibuſdam quemadmodum Melo ſecundùm longitudinem diſtincto: intus verò concamerationes quatuor ſecundùm longitudinem habet, ſingulas tria aut quatuor receptacula continentes, quibus ſinguli fructus inſunt, admodum candidi uti lactis pingue, magnitudine ovi gallinacei, guſtu ſuaviore odoratioréque quam ſit condimentum illud ab Hiſpanis *Manjar blanco* appellatum, [ex Amygdalis contuſis, farina, lacte, aqua roſacea & ſaccharo compoſitum] non tamen adeò molles aut glutinoſi: nam qui candore illo non ſunt præditi, ſed flaveſcunt, putridi ſunt, aut aeris injuriâ pluviâve corrupti. Optimi cenſentur qui tres duntaxat fructus in ſingulis concamerationibus, deinde qui quatuor obtinent: nam qui quinque habent improbi cenſentur. Non ſolent autem in ſingulis malis plures quam viginti fructus contineri; iíque ſinguli incluſum habent nucleum, mali Perſici nucleo ſimilem, non rotundum, ſed oblongiuſculum, guſtu inſipido, quíque guttur exaſperet, velut Meſpila viridia, propterea non eduntur.

Qui edere volunt hunc fructum, pede leviter comprimere & frangere ſolent propter ſpinas quibus obſitus eſt.

Qui nunquam hos fructus ederunt cùm primùm illos olfaciunt videntur putridas cepas odorari, ſed poſtquam deguſtarunt præ reliquis cibis bene olere & ſapere cenſent.

Eſt verò tanta in exiſtimatione apud eos qui gulæ dediti ſunt, hic fructus, ut putent neminem eo poſſe ſatiari.

Tanta tamen eſt hujus fructus in Malaca abundantia, ut ſinguli non pluris quàm quatuor Maravedis veneant, præſertim menſibus Junio, Julio & Auguſto: nam reliquis pretium intenditur pro hominum arbitrio.

Admiratione porro digna eſt Betele cum hoc fructu antipathia, quæ profecto tanta eſt, ut ſiquis in navem Durionibus plenam, ædéſve aut concamerationem ubi adſervantur aliquot Betele folia reponat, corrumpantur & putreſcant omnes. Et ſi cui ex Durionum immodico eſu ventriculus inflammetur & gravetur, folio Betele ſupra ventriculum impoſito, ſubitò mitigatur inflammatio, tumórque

mórque tollatur. Et si à Durionum esu ingerantur aliquot Betele folia, nullam noxam sentiet quantumvis multos ederit. *Hæc quamvis fidem meam strangulent à* * D. Mandelslo *tamen confirmantur.* * *Itiner. in Indiam Orientalem.*

8. *Anona fructu squamoso pyriformi, monopyreno. Fructus squamosus pyriformis* C. B. *Baly insulæ fructus pyri formâ asper* J. B. *Baly insulæ fructus aspero cortice* * Clus. **Exot. l. 2. c. 4.*

Tres uncias longus erat; ejus ambitus ea parte qua pediculo inhæsisse videbatur sex pænè unciarum, superna verò parte angustior & veluti in metam desinens, ut quodammodo Ficus aut Pyri formam æmularetur. Aspero tectus erat cortice & ab infima parte sursum versus densis ordinibus velut squamularum sibi mutuò incumbentium ornato, quæ sejungi nequibant, sed cum integro cortice non valdè denso eximi poterant, flavescentis coloris dum recens ex conditura exemptus, deinde subfusci. Continebat porrò ille fructus pulpam albam, odoratam, instar pyri formatam, substantiâ autem non valdè absimilem albo illi condimento, quod ex Amygdalis repurgatis & contusis, lacte, farinæ flore, aqua stillatitia è floribus rosarum & saccharo fieri solet [*Mangier blanc*] solidiorem tamen, nec adeò glutinosam, sapore (quia fructus muriâ conditi fuere) valdè salso & linguam mordicante, continentem in medio officulum solidum, pænè uncialem & in metam assurgentem, formâque ipsum fructum referentem, inferna parte crassiorem, superna angustiorem; pulpæ autem integræ adjunctos observabam binos aut tres grumos, & velut ex crassiore fructûs parte dependentes: Etenim corticem secundùm longitudinem fissum facilè integram à pulpa separare potuit Clusius haud secùs ac serpentis exuvium, quia pulpa non adhærebat, nisi paululum eâ parte qua ex pediculo pependerat.

C. Bauhinus ab hoc diversum facit fructum ex *Baly* insula Pyri magnitudine cortice instar piscis squamarum aspero, nucleo uno vel altero Linscot. part. 3. Ind. Oriental. c. 39. & part. 4. c. 6. titulo Fructus cortice squammoso: quem Clusius & J. B. cùm hoc conjungunt; quamvis enim * autor quem citant alius sit, verba tamen descriptionis eadem sunt. * *Part. 1. Hist. Nar. Bat. in Ind. Orient.*

9. *Araticu do mato* Pison. *An Baly insulæ fructus aspero cortice* * Clus? * *Exot. lib. 2. cap. 4.*

Excrescit ut *Pana*, & talia fert folia: Fructus congesti, oblongi, cepæ junioris oblongâ figurâ, virides, qui interiùs singuli duo habent semina Amygdalæ figura & magnitudine, at in una extremitate acutiora, coloris coracini splendentia, in quibus nucleus.

Cap. II.

De Guanabano.

1. *Guanabanus Javanensis* * Bontii. **Lib. 6. c. 59.*

Bont.

VIX, inquit, frutex dici potest qui hunc fructum profert, & vix ultra medium humanæ staturæ assurgit: sarmenta potiùs emittens quàm ramos, quæ egregiè flavos *flores* ferunt, quibus *Guanamban* fructus succedit, qui quinquangulus est, & totidem commissuras habet, prominentiores paullum, quæ apertæ semen ostendunt instar Ciceris, quod viride primùm, mox maturescens ex cyaneo atrum & splendentem colorem contrahit; qualem videre est in Corallo nigro expolito. Fructus hic in superficie lanosus est & pungens, ut in foliis Cardui benedicti etiam fit. Folia referunt planè pentaphyllum nostrum.

Apud Malaios eorum alius usus non est, quàm quòd inter cætera legumina ab iis coquantur cum jure gallinarum aut aliarum carnium, & etiam flatus excitant ut cætera Pisorum & Cicerum genera, atque nescio quid fastidiosi sapiant: unde etiam insuetis alvum movent. *Usus.*

2. *Guanabanus Africanus* Pison. *in Bont. Guanabanus ficulneo folio* Munting.

Pison.

Planta est fruticescens foliis magnis, Cardui vel Acanthi non dissimilibus, cum profundis pro vario naturæ lusu incisuris, eáque caules sarmentosos cingunt. Ex his superiùs emergunt *flores* flavi, quibus fructus oblongi, crassi succedunt, cùm multis striis & eminentibus incisuris per longitudinem excurrentibus, desinúntque in coronam ex octo foliolis tenuibus constantem; quæ corona his Guineensibus fructibus peculiaris esse videtur.

Cap. III.

Aninga-iba Pisonis & Marcgr. *Arbor Brasiliensis aquatica folio Nymphææ fructu reticulato, pulpâ albâ humidâ.*

Marcgrav.

QUinque aut sex pedes ex aqua erigitur, unico tantùm caudice fragili, quasi internodiis diviso, cinereo instar Juglandis, in cujus summitate aliquot *folia*, magna, lætè viridia, crassa, lævia, figurâ pænè Nymphææ aut Sagittalis, nervo recto & venis transversis conspicua. Quæ singula pediculo innituntur ultra pedem longo, succulento. In eadem caulis summitate inter folia exsurgit *flos* unicus, magnus, concavus, folio unico, incarnato constans, coloris pallidè flavi cùm *stamine* crasso, flavo, in medio floris concavo. Huic succedit *Julus*, qui fructus evadit,

perpetuis quadratis constans, ovi Struthionis plus minùs magnitudine & figura, coloris viridis, intus refertus pulpâ albâ humidâ, quæ maturefacta & exiccata farinacei fit saporis, & tempore famis comeditur. Cujus tamen excessus cum evidenti vitæ periculo fit, quòd ob frigiditatem & flatulentiam, more Fungorum terrestrium suffocationem minetur.

Lignum earum quæ ad arboream magnitudinem excreverunt ad varia mechanica usurpatur: cùm enim levis sit, tenax, suberosus totus caudex, Indigenæ & Nigritæ exinde *Iangadas* potissimùm conficiunt, id est, rates suas ex trilignio copulato ad fluvios raptim trajiciendos. Medica autem qualitas in bulbosa sua radice consistit.

Aninga simpliciter dicta, seu I. Pisonis.

Eisdem locis stagnantibus, ejusdémque altitudinis conspicitur. Caudice itidem unico, sed qui dispescitur mox in varios caules crassiusculos, molles & junceos, Musæ arboris instar. Indè ex unoquoque caule folium prægrande, oblongum, raris venis conspicuum fastigiatur. *Flore* est unico, atque magno & candido, ex quo progerminat *fructus* haud vulgaris, primò viridis, mox ex cinereo flavescens, oblongus, crassus, compactus, ac veluti granis & punctulis distinctus; Barbaris edulis defectu melioris alimenti.

Vires. Uterque *Aninga* radice est crassa, bulbosa, quæ sola foliis & fructui harum plantarum in medicina præferenda est. Quippe cùm tenuium sit partium & deobstruens, in varios usus adhibetur à Lusitanis & Barbaris.

Contra hypochondriorum & renum inflationes ac obstructiones fomenta indè conficiuntur. Oleum expressum præstantissimum etiam habetur contra prædicta mala, atque olei Nymphææ & Capparum vices supplet.

Si ex radicibus denique in urina humana coctis balnea fiant, eáque aliquoties calida reiterentur, summo existunt solatio contra morbos articulares tam inveteratos quàm recentes.

Arbor fructu nucis Pineæ simili C. B. *Pineæ nucis species Melenken* J. B. *Thevet.*

Magnus est, Nucis Pineæ specie, cortice luteo, quo spoliatam carnem in particulas dissectam si degustaveris, saccharum ore continere dixeris, cum pauxilla Nucis Moschatæ portiunculâ permixtum. Hoc Barbari ad sedandam sitim utuntur.

Fructui *Nanæ* satis similis est, nisi quòd in arbore provenit, Mori ferè proceritate, nigro cortice vestita, folio quadantenus rubescente, longitudine & latitudine folii Angelicæ.

In *Necumere* maris Indici insula invenitur.

Pino similis Orientalis C. B. *Pini formâ Cibage* J. B.

Ex Orientalibus regionibus *Cibages* nomine à Paludano delatum est semen, colore nigrum, acumine donatum, ex quo prodiit planta, Pini formâ, sed tenerior. *Camer.*

SECTIO TERTIA.

Arbores Pomiferæ fructu corticoso, floris calyce basi adhærente.

FRuctum corticosum vocamus qui non membrana tantum tenui pulpam ambiente sed cortice crassiore eo tamen molliore cingitur, cujusmodi sunt Mala Citria, Limonia, Aurantia, &c. Horum plerique polypyreni sunt, quibus ob convenientiam in reliquis unum vel alterum monopyrenum adjungimus.

Nè quis autem objiciat hoc facto confundi Arbores Pruniferas & Pomiferas, sciat nos pro Pruniferis habere non omnes quæ fructum obtinent majorem pericarpio donatum monopyrenum, sed insuper requirere ut is tenui tantùm membrana contegatur.

CAP. I.

De Malo Citria sive Medica, **The Citron Tree.**

MAlus Citria, Græcis Malus Medica & Assyria dicitur, utroque nomine à regionibus, unde primùm in Græciam allata, ducto.

Cùm Veteres scripserint Mala Medica non mandi, conjectatur J. Bauhinus Mala aurantia nostra potiùs quàm Citria Veterum Medica fuisse. Tantùm enim abest ut Citria hodie non comedantur, ut præ cæteris omnibus in maximis deliciis habeantur: nisi quis (inquit) malit probare rationem Athenæi, non ideò abstinuisse Veteres à Citriorum esu, quòd non fuerint edulia, sed quia in alium usum, tanquam rem magni pretii, potiùs asservanda duxerint.

Athenæus Citrii nomen extare apud Veteres Græcos negat. Suspicatur ille Citrium à Cedro tanquam Cedrium nominatum fuisse; propter odorem fortasse, inquit J. Bauhinus. Hæc conjectura Vossio improbatur. Palladii diligentiâ Citrus in Italia primùm coaluit; hunc solers imitata posteritas eam Galliæ & Hispaniæ, ubi nemora jam & campos occupat, communicavit.

Cæterùm

Cæterùm Citri vox æquivoca eſt & pro duabus arboribus accipitur,alterâ in frugiferâ è cujus ligno menſæ olim fiebant; alterâ pomiferâ, quæ aliter Malus Medica & Aſſyria dicebatur, ut Plinius diſertis verbis docet. Conſule Etymologicum Clariſſ. Voſſii.

Citrus, deſcribente Cordo, arbor eſt fruticoſa veluti Cotonea, brevi trunco, longis ramis, craſſis, lentis & obſequioſis, viridi glabróque veſtitis cortice, ferendæ fructuum moli valdè imparibus, & ad terram pronis, ideóque ſubjectis per tranſverſum haſtilibus furciſque fulciendis. *Folia* Lauri-nis ſimilia, denſiora tamen, multóque majora, & ad Juglandis magnitudinem accedentia, oblonga, utrinque acuminata, egregiæ viriditatis ſplendoriſque, præſertim ſupernè; infernè enim pallidiora ſunt, [per ambitum ſerrata] totâ hyeme arborem ſuam exornantia, odoris acerrimi, latè ſpirantis, qualis in Meliſſophyllo ſentitur, cum gravitate quadam cimicem imitante, [juncturâ quadam pediculo inhærentia; Soli ſi objiciantur, inſtar foliorum Hyperici foraminibus viſum ferè effugientibus undique punctim trajecta cernuntur. *Bod.*] Spinis armatur ſub omnium foliorum annexibus longitudine uncialibus, rectis, acutis ac viridibus [J. Bauhino rigidiuſculis, flexilibus tamen nec ita infeſtis] *Flores* virentes gemmarum calyculi emittunt oblongos, candicantes [ſæpiuſculè forinſecus purpurantes, calathi effigie, ſolidos, odoratos, ſtaminibus in medio tenuibus ac capillaceis.] Horum * duplex eſt genus; ſterile & infœcundum quod colo caret; & fertile, quod in medio ſtylum exerit penſum colo involutum æmulantem, cuíque à tergo fructûs rudimentum annexum.

* *Theophr. hoc adnotavit.*

Fructus florem ſequuntur ſinguli, longitudine non rarò dodrantali, figurâ ovatâ, interdum etiam globosâ, ſuperficie rugosâ tuberosâque, colore primùm viridi, in maturitate verò aureo ſeu citrino, odore foliorum ſimili. Cortice ambiuntur tenui, amaro & fervido, cui ſubeſt † caro cartilagineæ duræque conſiſtentiæ, colore candido, ſapore acetoſæ, conditæ capitatæ Braſſicæ truncos referens. In medio malo cavitas quædam eſt, ſucco vehementer acetoſo, ſuis membranis contento plena, cui immixta ſunt oblonga & ſemuncialia *ſemina*, utrinque ferè acuminata, cute foris flavâ ſtriatâque, intus candido duplicíque nucleo conſtantia, quibus amarus, tenuis & mediocriter fervens eſt ſapor, præſertim cutis, nucleus enim dulcedinem quandam admixtam habet. Radicibus nititur copioſis & tenuibus.

† *Totum hoc quod pulpam interiorem humidam ambit pro cortice habeo.*

Fructus Citrii magnitudine variant: quidam enim in molem excreſcunt Melopeponibus parem, ità ut ad pondus librarum decem nonnunquam perveniant, hi nullo ferè ſucco ſunt; adferuntur autem ex Liguria & Adriatici maris inſulis: alii Limonum magnitudine ſunt: alii paulò majores, quæ à lacu Benaco aſportantur. Formâ etiam differunt citria; nam alia prælonga ſunt,alia rotundiora, alia in varias figuras hominum induſtriâ vaſis figulinis incluſa formantur. Quædam ſapore remiſſiore ſunt, quædam vehementiore. In colore etiam differentia obſervatur, nonnulla dilutiora, alia ſaturatiora ſunt; non multum tamen differunt naturâ & viribus. Nos omnes has differentias accidentales & à ſatione aut fortè etiam inſitione ortas ſuſpicamur. C. Bauhinus quatuor diſtinguit ſpecies:

I. Malus medica ſimpliciter ei dicitur.

II. Malus medica maxima, pulpâ plurimâ.

III. Malus medica fructu ingenti tuberoſo, Citrangula quibuſdam.

IV. Malus medica ab Imperatore Carolo V. ex Hungaria in Hiſpaniam delata, quæ omnium Mali medicæ generum acidorum ſuaviſſimum, ut Cluſius in ſua hiſtoria refert.

Parkinſonus noſter in Theat. Bot. ſex recenſet & deſcribit varietates: eæ ſunt

1. Malus citria major.

2. Citria malus minor, ſive *Limonera*, quæ à præcedente differt foliis minoribus & brevioribus; floribus etiam minoribus & ſaturatiùs rubentibus: fructu minore longioréque, cortice mediocriter craſſo, flavo, minùs ſcabro, ſucco copioſiore cum paucioribus ſeminibus.

3. Citria malus ſive *Limonera* prægnans, alium fructum minorem in ſe continens. Fructus eſt monſtroſ.

4. Limonera dulcis; Hiſpanis Limones Imperatoris.

5. Limonera acida.

6. Limonera multiformis: Has quinque poſteriores ſpecies, Limoneras Cluſio dictas C. Bauhinus, & rectiùs noſtra ſententia ad Malum Limoniam refert. His adde è Ferrario 1. Malum Citreum vulgare belluatum. 2. Malum Citreum Cucurbitinum vulgare. 3. Malum Citreum digitatum ſeu multiforme. 4. Malum Citreum dulciſſimâ medullâ, apice non ità plerunque cuſpidato.

D. Tavernier in peregrinationibus ſuis per regnum *Tunquin* duo citriorum genera obſervavit, alterum flavum, alterum viride, utrumque adeò acidum & immite ut mandi non poſſint aut deglutiri abſque inſigni offenſione ventriculi. Succus tamen, quemadmodum apud nos Aqua Fortis uſurpatur ad mundanda metalla, cuprum, ſtannum, ferrum, antequam deaurantur; ut & ad tincturas præcipue Serici. In uſu etiam ſunt pro lixiviis ad candorem linteaminibus conciliandum, eáque emaculanda. Quin & per totum Magni Mogoris Imperium ſucco iſthoc Citriorum utuntur ad pannos lineos Calecuticos dictos candefaciendos, unde interdum adeò nivei & lucidi evadunt, ut ſplendore nimio intuentium oculos perſtringant & offendant.

Citrii Mali partes omnes, cortex exterior & interior, pulpa ſeu ſuccus, & ſemina, eximii usûs ſunt in medicina; & contrarios ſibi invicem effectus producunt. Exterior cortex flaveſcens valdè odoratus eſt & aromaticus, ſapore amaro, exſiccatus cardiacum eſt inſigne & Alexipharmacum, ventriculum frigidum & flatuoſum calefacit & corroborat, flatus potenter diſcutiens, humoréſque crudos ibidem aut in inteſtinis contentos concoquens & digerens; maſticatus halitum oris emendat: ciborum concoctionem promovet, & melancholiæ conducit: in hypochondriacis morbis, ut in vaporibus, flatibus, palpitatione cordis, obſtructionibus & imbecillitate viſcerum plurimum commendatur ab experientia. *Herman. Grube de Malo Citreo, p.* 36, 37. Pulverem corticis exterioris Limonum & Aurantiorum ad eadem valere veriſimile eſt. Saccharo conditus inter bellaria menſis ſecundis infertur; Electuariis etiam cardiacis admiſcetur adversùs contagionem & affectus prædictos. Quinetiam alvo laxandæ conducit, in quem uſum ex eo paratur *Electuarium de Citro ſolutivum* ad humores frigidos & pituitoſos evacuandos utile: tutò etiam uſurpari poteſt cùm bilis phlegmati admiſcetur.

Interior

Interior & alba pars corticis pænè insipida est, nec ullum habet in medicina usum; inservit tamen pro confectionibus dulciariis, & apophoretis.

Caro seu pulpa interior aut succus inde expressus quamvis succo Limonum minùs acidus sit, vi tamen refrigerandi ei plurimum antecellit, inquit Parkinsonus: in febribus ardentibus & pestilentialibus apprimè utilis est, ad venenum restringendum, æstum contemperandum, bilis effervescentiam & sanguinis orgasmum reprimendum, sitim extinguendam, spiritus recreandos, appetitum acuendum: aiunt & ebrietati resistere & vertigini conducere.

Semina cardiaca sunt & alexipharmaca, adversùs ictus scorpionum aliorúmque animalium venenatorum, necnon pestis & variolarum contagia cor muniunt; ventriculi & intestinorum vermes enecant, menses provocant, abortum causant, humores crudos & serosos digerunt & exsiccant tam internè in corpore, quàm externè in ulceribus humidis & ichorosis.

Memorabilis inprimis est historia, quam Athenæo narravit civis quidam suus cui Ægypti mandata fuerat administratio. In maleficio deprehensos quosdam ille ad serpentum morsus damnaverat. Productis illis & ad theatrum euntibus destinatum latronum supplicio in via fortè caupona quædam, misericordia commota, quod in manibus tum habebat Malum Citrium dedit. Acceptum verò illi comederunt; & paulò post ingentibus ac ferocissimis anguibus oblati, commorsíque ab Aspidibus nihil læsi sunt: qui tandem cùm illorum custodem militem interrogâsset, nunquid bibissent aut edissent, ut id comperit quod id acciderat, nimirum, absque dolo Citrium illis traditum fuisse, postridie alteri rursum dari jussit alteri minimè: percussus hic confestim periit, illæso altero qui Citrium comederat: indeque multis & expertis cognitum est Citrium adversari venenis omnibus.

Citria innoxia & quasi recens collecta procul mitti possunt, si arboreo musco singillatim involvantur ramulorum cæsuris cerâ vel cretâ superlitis. *Ferrar. Hesperid.* l. 2. c. 19.

CAP. II.

De Malo Limonia. The Lemmon.

MAlus Limonia Citriæ seu Malo medicæ congener est.

Limoniæ nomen haud temerè apud ullum probatum, vel Græcum, vel Latinum autorem invenias, videtúrque posterioris seculi esse inventum.

Differt à Citria Malo fructu minore, cortice tenuiore, copiosiore pulpâ, eâque acidiore.

Malus autem Limonia magno caudice assurgit, [Circa lacum Benacum in eam sese attollit proceritatem in quam aliis in locis Salices & Ulmi *Calzolar.*] ramósque habet tenuiores, longos, firmis, longis, virentibus spinis armatos, [iísque aliquantulum hamatis, multóque pluribus quàm Citria, quo fit ut ejus virgæ quandam Rubi imaginem referant. *Cord.*] *Folia* per ambitum nonnihil serrata, minora quàm Citriæ, consimiliter foraminulenta, densa, viridia, ac glabra. *Flos* purpurascens foris (J. B. purpureus) quàm Citriæ paulò minor, aliàs non dissimilis. Forma Pomo oblonga, turbinata, rugosa, & tuberculis inæqualis, sed minùs quàm Citria; color pallidior, magnitudo minor: in eo etiam differt à Citrio, quòd cortice pulposo tenuiore, minúsque carnoso, succo uberiore donetur, eóque acidiore, ut interdum nihil ferè nisi succum contineat. *Semen* non multùm dissimile amaricat.

Hujus etiam arboris plurimæ species seu varietates habentur: Quatuor recenset Cordus.

1. Primum anserini ovi formam ac magnitudinem habet, odore inter Citriam atque Arangiam Malum medio.

2. Secundum globosum minúsque prædicto, utroque capite veluti eminente umbilico insigne cætera sui parte fruticosum.

3. Tertium oblongum est Gallinarum ovi figurâ & magnitudine.

4. Quartum tertio æquale est, sed globosum, & superficie magis æquali.

C. Bauhinus in pinace novem constituit species.

I. Malus Limonia acida, de qua dictum.

II. Malus Limonia major dulcis: fructu minore & oblongis Limis simili *Clus.*

III. Mal. Lim. folio serrato, fructu oblongo cortice tenuissimo, quæ Limas primum genus *Cus.*

IV. M. Lim. fructu rotundo orbiculato. Limas alterum genus *Clus.*

V. Limones prægnantes, alium fructum minorem in se continentes *Clus.*

VI. Limones variarum figurarum, toti fere carnei *Clus.*

VII. Malus Limonia minor dulcis, Limonis genus in Hispania, minimo fructu, vix nucis magnitudine, odore cæteris præstantiore, excelsiore arbore.

VIII. Limonum Sylvestrium in Syria provenientium inque Ægypto & Africa meminit Scaliger, pomis admodum exiguis acidissimis.

Limonum à Ferrario & Commelino descriptorum Catalogum sequentem D. Tancredo Robinson *debemus.*

Limon Ligusticus, insigniter variat, ut Limon S. Remi, Ceriescus seu Citriformis, Genuensis, qui à fructu parvo rotundo *Pusilla Pila* nominatur.

Limones Neapolitani multum variant, ut *Limon Cajetanus* figurâ ultra vulgarem modum ovatâ, at cacumine fastigiata: *Limon Amalphitanus* forma oblonga, apice admodum eminente: *Limon* perpusillus *Calabrensis* fructu subrotundo.

Limon Romanus à Rio vel Rivo, insigniter cuspidatus, nonnunquam digitatus.

Limon prægrandis Dominæ *Lauræ.*

Limon incomparabilis, figurâ inter oblongam & rotundam ovatâ.

Limon Imperialis, cæteris productior satísque crassus.

Limon medulla dulci duplex, vel vulgaris Italicus, vel Olyssipponensis, qui foliis & fructu facilè distinguuntur.

Limon

Limon Pyri effigie, vulgò *Peretta* sive *Spatafora*, isque major & minor, lævis vel striatus.
Perettæ consimilis Limon, sed oblongior & angustior.
Limon Spatafora Rheginus, crasso mucrone fastigiatus, Aromaticus, cortice punctim lacunoso.
Limon Rheginus fructu racemoso oblongo, paulatim extenuato in apicem cuspidatum.
Limon striatus sive *canaliculatus*, summa parte muliebrem in papillam extuberante.
Limon striatus Amalphitanis, Mali Citrii magnitudine, cortice perquam verrucoso & scabro.
Limon Sbardonius subrotundus, manente floris apiculo velut rostratus.
Limon Rosolinus, umbone retortum in mucronem emisso bene fastigiatus.
Limon Florentinus Barbadorus, foliis serratis, viridi atrore pictis, & Hyperici modo punctim pertusis & translucidis.
Limon Scabiosus Lepræ facie.
Limones varii *Citrati*, læves & scabri & alios Limones sæpe includentes.
Limon Pseudo-citratus Barberinorum.
Limon citratus sylvestris.
Limon globosus Ponzinus, isque quintuplex, Ligusticus, Rubens, Romanus, Chalcedonicus, Tripolitanus.
Limon sponginus Calabriæ rugosus.
Limon sponginus (spongiosus) Liguriæ verrucosus.
Lima est multiplex, dulcis, acris, agri Privernatis Romana, citrata.
Lima Citrata oblonga, scabiosa & monstrosa, quandoque & subrotunda.
Lima subrotunda spinis crassitie & longitudine vastissimis Piorum in hortis Romæ.

Gaudent Limones eodem cœlo calido, curâ ac cultu quo Citria. Ad nos deferuntur ex Hispania & Italia, in quas regiones ex Media & Persia primùm invecta, nec enim sponte ibi proveniunt. *Locus.*

Limonia cùm gustu reliquis omnibus [Aurantio & Citrio] sint acidiora, ideò succo frigidiore esse probabile est. Valent ad eosdem usus ad quæ Citria; ad venena tamen ut minùs efficacia, ità ad æstuantes morbos potentiora habentur. Et hæc quidam comedunt, non integra, (ut Jo. Bauhinus ait,) sed cortice denudata & in laminas concisa, asperso multo Saccharo, quomodo magnam cum palato gratiam ineunt, sitim potenter restinguunt & febrilem ardorem compescunt. *Vires & Usus.*

Succi Limonum sunt admodum efficaces in dissolvendis calculis & detergendis partibus. *Herman. Grube de Limon.* p. 10. Idem scribit *Crato*, aliique, ut *M. Blegny* in *Zodiac. Med. Gallico* An. 2. p. 127.

Syrupus de succo Limonum magni fit ad calculum & obstructionem renum; item ad sitim & æstum in febribus ardentibus: cordi & ventriculo robur addit, & bilis effervescentiam compescit: ideóque haud infeliciter imbecillitates, lipothymias, fluctuationes, vomitus & singultus febribus ardentibus supervenire solitos curat.

Cortices Limonum non minùs quàm Aurantiorum Saccharo condiuntur pro bellariis, & ad eosdem usus valent. Condiuntur & parva integra ad varios usus.

Aqua è Limonum, ut & Citriorum succo destillata cosmeticum insigne habetur.

Succo Limonum scribuntur literæ occultæ, quæ igni admotæ manifestantur. Eorum acido succo tam elegantem purpureum colorem conservæ Rosarum, aut etiam Violarum aliorúmque multorum conciliabis, ut nihil supra. Hinc & tinctoribus utilis est ad colores multos transmutandos aut figendos, qui magnam ejus quantitatem insumunt.

Ad nephriticos affectus ℞ Ligni querc. derasi ℥ j. aq. font. ℔ vj. succi Limonum ℥ iiij. Infund. omnia per 24 horas supra cineres calidos, postea coq. ad tertiæ partis consumptionem: coletur. Dosis ℥ vj. valdè prodest calidæ jecoris intemperiei, ulceribus renum, ardori urinæ, sed præcipuè pituitam salsam & viscidam è renibus & vesica evacuat. dysur. & strangur. causam. Potest ex hoc decocto vinum dilui. Mihi communicatum à patre religioso. *Chesneau.* Excerpsit D. E. *Hulse.*

2. *Mal-Naregam* * H. M. *Malus Limonia pumila sylvestris Zeilanica fructu monopyreno* D. Hermanni. * *P.* 4. *T.* 12. *p.* 27.

H. M.

Mediæ est magnitudinis, cortice glabro, cinereo, coloris saporísque aromatici & acris obducta, ligno albicante, denso, præduro, arctissimè unito; ramis foliaceis è caudice erumpentibus, spinis rigidis, è fusco flavescentibus obsitis. *Radix* albicans, subrubro cortice tecta, odoris aromatici, saporis amari. *Folia* juxta spinas circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, cum formâ, tum colore, odore, & sapore Limonum pusillorum foliis haud absimilia. *Flores* plures simul juncti extremis surculis inhærent, exigui, candidi, odorati, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, crassis ac mollibus foliolis constantes, *staminulis* multis, calycis in modum junctis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit crassus, albicans, superiùs planus ac rubescens. Flosculis succedunt *fructus* ovales, tum figurâ, tum magnitudine olivis haud absimiles, at in vertice exiguâ spinulâ dotati, colore primùm viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, uti Limonia: cortice ambiuntur tenui, gustu amaro, atque in mediis fructibus cavitas quædam est, succo acetoso ac subamaro, suis membranulis contento plena; cui inclusus est nucleus oblongo-rotundus, acuminatus, albicans, rufâ obductus pelliculâ, odore saporéque Limonum folia referens.

Nascitur locis arenosis ac montanis ubique in Malabar. Floret plerunque Junio, Julio, Augusto & Septembri mensibus, atque dein maturos profert fructus. *Locus & Tempus.*

Decocta in oleo hujus arboris folia, ac capiti applicata cephalæam tollunt; eorundémque succus præstans habetur errhinum capiti purgando. Expressus è fructibus endemiæ illi cachexiæ (*pitao*) medetur. E sola deniq. radice pilulæ formantur antispasmodicæ. *Vires.*

Hic fructus quamvis in reliquis cùm Limonio convenit, in eo tamen differt quod monopyrenos sit.

3. *Malus*

3. *Malus Limonia Indica fructu pusillo. Tsjerou-Katou-Naregam* H. M. P. 4. T. 14.

H. M.

Arbuscula est humilis, ad sex, septemve circiter pedum altitudinem assurgens, caudice tenui, ramulis spinosis, cinereo cortice obductis donato. Lignum flavescens, prædurum, inodorum, insipidum. *Radix* fibrata, flavescens, saporis amari, odoris aromatici. *Folia* oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, odorata, aromatica, petiolis alatis seu foliosis circa ramulos geminata proveniunt, duobus viz. tribúsve paribus, cum simplici plerunque folio in extremitate, adeo ut petiolos facilè quis folia judicaret, & tria extrema folia simul juncta vulgare pratense trifolium non malè repræsentent. *Flores* brevibus petiolis ad spinarum exortum in ramulis proveniunt, & calyci viridi, in quinque lacinias acuminatas secto insident, candidi, suave-olentes, amari, quinque oblongo-teretibus, & in orbem expansis foliolis præditi, septem, octóve in medio albicantibus ac lanuginosis *staminulis*, flavescentibus *apicibus* dotatis præditi, inter quæ *stylus* emergit, itidem albicans, capitulo flavescente. *Fructus* pusilli Limones sunt, rotundi, magnitudine uvarum æmuli, virides primùm albis interstincti punctulis, dein aurei seu citrini: cortice ambiuntur Limonum cortici haud absimili, atque in mediis fructibus cavitas quædam est succo acetoso, subamaro ac aromatico, suis membranulis contento plena, cui immixta sunt tria oblongo-rotunda, acuminata, & ex albo flavescentia *semina*, membranaceis pelliculis à se invicem distincta.

Locus. Provenit locis montanis ubique in Malabar, præsertim circa *Candenate*, sempérque floret & fructus fert.

Vires. Hujus folia præsentaneum habentur curandæ Epilepsiæ remedium. Radix alvum movet, sudores expellit, necnon cruciatibus colicis ac cardialgiæ medetur. Fructus siccati stomachum roborant, ac alimentorum in eo læsam fermentationem restituunt; adhæc aeri ex variolis febribúsque malignis & pestilentibus contagioso potenter resistunt, atque variis venenis præstantissimum censentur antidotum.

4. *Malus Limonia Indica, floribus umbellatis, fructu parvo. Moul-Ila seu Moul-Elavou* H. M. P. 5. T. 34. p. 67.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, *caudice* crasso, ramulísq; geniculatis, in orbem longè latéq; diffusis ornato, qui cortice viridi-fusco saporis subacris & aromatici cincti, & crassis, duris, rigidis acutísq; spinis insuper muniti sunt. *Radix* rufescens, aromatica, subastringens. *Folia* in ramis viridibus, rotundis, bina opposita, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, supernè atro-viridia, infernè subviridia, splendentia: Nervis aliquot è media costa albicante, ac in aversa parte extuberante, in latera excurrentibus: sapor subacris. *Flosculi* in umbellas expansi extremis ramulis numerosi proveniunt, quatuor oblongo-rotundis, subviridibus ac uniformibus foliolis constantes, totidem *staminulis* viridi-albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit exiguus, viridis. Flosculis succedunt *Fructus* rotundi, cortice cincti viridi-fusco, crasso, inæquali, odore corticum Citri, sapore quoque, at acriore & ardente, pulpâque intus referti succulentâ acidâ.

Vires & Usus. Quam ob causam cibis incoquuntur Limonum & Piperis loco. Hinc & Saccharo vel melle condiuntur, & comeduntur ad ventriculum roborandum, coctionem promovendam & vermes necandos. Insuper muriâ & aceto condiuntur in *Atsjaar* additis viz. Alliis, Sinapi, & Zinzibere.

Locus. Provenit in *Palattatsjirri*, ubi in hortis studiosè colitur. Semper viret, floret, fructúmque fert.

CAP. III.

De Malo Aurantia. The Orange.

J. B.

Paradisorum nostri seculi, ubi id solum & cœlum concedit; deliciæ sunt Medicorum malorum species, æternæ frondis virore, & fructuum ubere quovis tempore proventu & luxurie, aliis primùm è floribus eluctantibus, aliis adolescentibus, aliis maturis, atq; his quidem simul omnibus plerunq; placentes. Notissima verò reliquísq; vulgatiora sunt Aurantia dicta, quibus aureus ille & rutilus corticis fulgor nomen dedisse potuit. Hæc aliis magis orbiculata, nonnihil compressa, parùm rugoso & foraminulento luteo cortice, interiùs tamen albicante non multùm spisso (fœminas vocant) vel crasso (mares dictitant) amarissimo & evidenter calido teguntur, quæ tamen ante maturitatem viridis tegit cortex. Sapor succo pro maturitatis progressu aut generis varietate acidus, dulcis aut medius, seminibus æqualibus, multâ medullâ farctis, amaris. *Folio* peculiaris forma, semper virenti, & Hyperici instar infinitis propemodum foraminulis pervio, quippe quod gemellum videri possit, majori Laureo, acuminato, nec crenato, alio ceu corculo subjecto. *Flos*, ut & fructus, fragrantis odoris [qui Cordo cimicum virus nonnihil redolere videtur] coloris candidi, staminulis multis medium obsidentibus, pulchrior quàm in Citro, & odoratior, intus subcitrinus, per oram verò limbi purpurascentes. Arbori, quæ multò major quàm Citri, cortex viridis, spinæ rigidæ sed raræ.

Aurantiam ab auri potiùs colore dictum puto quàm ab Orange Galliæ oppido, vel ab Arantia Achaiæ urbe. Aurantiæ enim nomen priscis incognitum, non ante in usum venit quàm Aurantium oppidum deletum est.

J. Bauhinus Malum Aurantium potiùs quàm Citrium dictum, Theophrasti & Plinii Malum Medicum esse (ut superiùs innuimus) suspicatur; quòd Auctores hi Malum Medicum non comedi dicant, quod de Malo Aurantio verum est; de Malo Citrio minimè, quod totum manditur. Verùm pace tanti viri Malum Aurantium cortice excepto esculentum est, & vulgò comeditur pro cibo, & non in condimentis tantùm. Pulpa enim interior Aurantii multo mitior est minúsque acida quàm

vel

vel Citrii vel Limonii: & nos in Italia & Sicilia obſervavimus ruſticos & nautas Aurantia mala cum pane pro refectione comedentes, nunquam verò vel Limonia, vel Citria. Dantur etiam mala Aurantia dulcia quæ mandi poſſe ipſe non negat. Eſt inſuper in Europam nuper invectum Aurantii quoddam genus, eſculentum, Chinenſe dictum, ſaporis delicatiſſimi, cujus etiam cortex unà cum carne comeditur. Quocirca quòd Domitianus Matianum malum ſuper cœnam ſumpſit, non obſtat quo minùs Malum Aurantium hodiernum vel Ceſtianum, vel Matianum Plinii fuerit.

Requirit idem, ut Scaliger vel alius aliquis ſubtilitatis profeſſor reſpondeat ſine cunctatione alteri argumento quo idem probare nititur. Aurantia (inquit) exſiccata vel in multos annos odorem ſuum retinent, ideóque veſtibus interponi ad odorem communicandum & arcenda noxia aptiſſima eſſe. Citria verò etſi exſiccantur quoque, ſunt tamen evanida, adeóque nec odore nec uſu commendabilia.

Arantiorum plures ſpecies ſeu potiùs varietates eſſe nec pauciores quàm Citriorum aut Limonum conſtat.

C. Bauhinus iſta genera proponit:

I. Malus Arantia major. Cujus plura genera eſſe ait ab inſitione prodeuntia: pleraque cortice amaro, craſſo, aureo: alia ſubvirente: alia cortice tenuiſſimo, ſubrubente, medulla dulci: aliqua & cortice dulci: aliqua in uno pomo duo genera botrorum habent: alia abſque ſeminibus: Sic & pulpæ ſapore differunt; nam alia acida, alia dulcia, alia vinoſa, ſive media ſunt.

II. Malus Arantia humilis.

III. Malus Arantia cortice dulci eduli: an Chinenſe?

IV. Mal. Arant. unico grano.

His addit Parkinſonus Malum Arantiam ſylveſtrem, quæ tamen in Europa non invenitur.

Ferrarius has habet varietates.

Aurantium ſicciore medulla hybernum.

Aurantium ſemine carens, quod vel ſubrotundum, vel oblongum Limonis effigie.

Aurantium geminum & criſpo folio & flore duplici.

Aurantium ſtellatum & roſeum.

Aurantium virgatum & ſtriatum.

Aurantium fœmina ſive fœtiferum.

Aurantium hermaphroditicum ſive corniculatum.

Aurantium calloſum multiforme.

Aurantium Olyſſipponenſe, Sinenſe noſtratibus & Belgis, quòd è regno Sinarum Olyſſipponem tranſvectum fuerit. Circinatæ eſt rotunditatis, mediocrem ſupra modum tumens. Caro cùm ipſa cute confunditur, & editur jucundiſſimè. Novem ſpicarum medulla blandè mordacis dulcedinis tam vehementer flaveſcit, ut aurum in eam diſtabuiſſe credas. Corticis inſuper ſeu potiùs cuticulæ glabritie & ſeminum paucitate à reliquis generibus diſtinguitur. Adde quod in hoc genus fructu pulpam vitioſam, carioſam, aut corruptam nondum viderimus.

Aurantium Indicum ex inſulis Philippinis.

Aurantium dulci cortice & Sinenſe.

Aurantium omnium maximum.

Malum Aurantium Lauri anguſtis foliis.

Malum Aurantium umbilicum Roſæ inſtar gerens; fructus quidam monſtroſus aut præternaturalis eſſe videtur.

Malus Arantia hermaphroditica, fructu medio Citrio, medióque Arantio, odoratiſſimo *Herman. Cat.* inſitionis ingenio producta videtur, applicatis ad ſe mutuò Mal. Citriæ & Aurantiæ ſurculis per medium ſecundum longitudinem fiſſis, alióve aliquo artificio permiſtis ſeminibus; ad eundem ferè modum quo Mulus Aſino equam ineunte generatur.

Hujus arboris deſcriptionem vide apud D. Hermannum in Catalogo Horti Lugd. Bat. qui habet Malum Aurantiam Indicam fructu omnium maximo *Pupelmum* dictam medullâ palleſcente & ruffeſcente.

Gaudent Aurantia iiſdem locis ac regionibus quibus Mala Medica, ubi paſſim abundant in hortis & viridariis, maritimis præſertim tractibus, ut in Liguria circa Genuam, & in inſulis Stœchadibus *Hieres* dictis propè Olbiam Gallo-provinciæ, ubi adeò familiarem eſſe Aurantiam ſcribit Lobelius, ut ſemper virentium lucorum amœnitate & Pomorum fœtura perenni neutiquam inquilina videatur. Nos in inſula Melita in Magni Magiſtri viridario arbores ſatis grandes & proceras vidimus malis majoribus æquales. Abundat etiam in Sicilia & Italia, nec minùs in Hiſpania. Hiſpalenſia apud nos in maximo pretio ſunt. Peregrinæ tamen ſunt hæ arbores in Europa & aliunde initio advectæ, quemadmodum Citriæ & Limoniæ, nimirum ex Aſia. Aurea Heſperidum mala nonnullis creduntur, quæ veriſimilius Cydonia fuere, ut alibi diximus. *Locus.*

Flores mali Aurantiæ odoris gratia in præcipuo honore ſunt: decerpti etiam per maria in longinquas regiones perferuntur, & aqua quoque fragrantiſſimi odoris ex iis paratur arte deſtillatoria quam *Napham* vocant: non tantùm ad delicias, ſed contra peſtem & morbos contagioſos utilem, & cordi amicam, quæ & ſudores movet. Hiſpani parturientibus in difficili partu propinant cum pauxillo aquæ Pulegii. *Vires & Uſus.*

Cortex amarior eſt ac proinde calidior Citri cortice, ſaccharo conditus verminantibus pueris utilis futurus ni amarorem reſpuerent. Per aliquot dies aquâ infuſus amarorem deponit & edulis evadit, deinde conditus ſaccharo non tantùm menſis ſecundis inter delicatiſſima bellaria infertur, ſed & medicum uſum habet, in corde & ventriculo roborando, inque iis affectibus quibus Citria conducunt. Modum condiendi cortices Arantiorum & Limonum vide apud J. Bauhin.

Pulpa interior ſeu ſuccus mitior eſt minúſque acidus quàm Citriorum & Limonum ſuccus, frigidus tamen & guſtui gratus, & ad appetitum excitandum utilis, ut & ad ſitim extinguendam in febribus. Nos certè in febrili ardore magnum inde ſolatium multoties ſenſimus.

Mala

Mala Aurantia scorbuto sanando efficacissima esse perhibentur, ut quidam etiam solo esu crudorum diuturno percurentur.

Malum Aurantium Hispalense integrum cum cortice & carne comestum ante accessum febris intermittentis, præsertim tertianæ, persæpe paroxysmum avertit, & febrem ipsam profligat.

Oleum è corticibus expressum igneæ pæne qualitatis esse comperti sumus (inquit J. Bauhinus) quod facilè patebit ei qui corticem recentem juxta candelam presserit, ut exiliant guttulæ instar roris, videbit strepitum & scintillulas flammeas excitari ac si pulverem sulphureum in flammam injecisset. Sunt qui existiment eodem modo expressos cortices in oculos clarificare visum.

E tenellis deciduisque Aurantiis fiunt globuli ad monilia, & ad preculas numerandas, odore suo commendabiles.

Semina verminantibus pueris utiliter dantur. Ex semine terræ commisso arbusculæ primo anno prodeunt, quæ in acetarii modum comestæ, admodum palato sunt gratæ, ventriculum insuper corroborant & appetitum excitant, autore Dodonæo.

Ad lumbricos, ℞ Malum aureum, perforetur, & digitis comprimatur, ut succus exprimatur. Deinde oleo Lini & succo Absinthii Rutæque paribus portionibus impleatur pauco Theriacæ & farinæ Lupinorum addito, parúmque bulliant. Hoc linimento pulsus, tempora, nares, stomachus & umbilicus linantur, & videbis mirabilem operationem. *Alexis.* Hoc remedium semper mihi placuit inquit Chesneau. Habui à D. *E. Hulse.*

2. *Aracynappil Malis Aurantiis parvis similis fructus* J.B. *Malo Aurantio parvis fructibus similis* C. B.

His fructibus, quos binos videbat J. Bauhinus, si non fuisset appensa schedula, cui erat inscriptum manu D. Paludani nomen *Aracynappil*, nihil aliud judicâsset quàm parva Mala Aurantia; erant enim eodem modo orbiculares, rugosi & nigricantes sapore eodem.

3. *Arbor peregrina Aurantio simili fructu* Clus. J. B. C. B.

Palmaris erat hujus ramulus, quam vidit Clusius apud Paludanum, è Nigritarum regione delatus, quadrangulus rugosus, nodis distinctus fragilibus. Bini semper ex adverso huic ramulo innascebantur surculi, sustinentes brevi crassóq; petiolo fructus, è calyce velut quatuor squamis constante prodeuntes, uncialis utplurimum magnitudinis, orbiculatæ formæ, rugosos, nigros instar Arantii parvi resiccati: intus plenos fungosâ quadam pulpâ (cui commixta parva quædam grana, pæne ut in Ficubus) adstringentis initio saporis. Nulla porro in eo ramulo foliorum vestigia apparebant, ut dubitari posset, An hæc arbor ex illarum sit numero, quæ pediculo sive ramulo ἀφύλλῳ suos flores & fructus proferunt, ut Aromatici Caryophylli. Grana Ficuum similia hujus fructus pulpæ admixta, arborem ad Ficus potiùs pertinere arguunt quàm ad Aurantias.

CAP. IV.

Malus Adami C. B. *Poma Adami* J.B. *Malus Assyria vel Poma Adami* Park.

PRoxima Aurantiis sunt Poma Adami nuncupata, si fructum spectes, orbiculatum illum quidem & aureum, æquabili Aurantiorum superficie, sed multis numeris majorem, & nonnunquam ad umbilicum veluti ambesum, colore magis fulvo quàm Aurantia, & odore ignaviori, carne Citris simili, sed gustu insuavi, multo interim succo prægnante, sapore Aurantiis affini. At verò folium in Limonum aut Citriorum familiam cooptare jubet, ut cui nulla subjecta pinnula, nam pori quibus pertunditur omnibus communes sunt, veluti & spinæ virórque pertinacis vitæ folii. *Flores* Citri.

Pomum Adami dictum volunt, quòd in superficie ceu infixorum dentium vestigia habere videatur, quasi ab Adamo primo homine commorsum fuisset.

Ejusdem originis est cum reliquis congeneribus & in eisdem locis colitur, iis tamen minùs obvia, nec ità passim nota.

Vires. Viribus cum malo Citrio convenit: peculiariter autem ad scabiem valere creditur, si per medium sectum, & tenuissimo Sulphuris flore aspersum, deinde cinere ferventi calefactum corpori scabioso affricetur. *Dalechamp.*

Notat Clusius succum hujus fructûs ut & Mali Aurantiæ brevibus folliculis comprehendi, cùm in reliquis generibus folliculi seu vesiculæ succum continentes oblongiusculæ sint.

Cæterum Pomi Adami seu Paradisi, Lumia dicta, variæ recensentur & describuntur species, nimirum

Pomum Paradisi fructu oblongo.

Pomum Adami subrotundius, idque vel Rheginum, Neapolitanum, Romanum, vel fœtum sive alia poma includens.

Lumia sive Pomum Adami Spataforum nothum.

Lumia sive Malum Assyrium Ollulæ aspectu.

Lumia expers medullæ.

De situ, terra, fimo, satione, insitione, propagatione, translatione, collocatione, stercoratione, rigatione, injuriis cœlestibus, morbis, remediis & usibus Malorum Citriarum, Limonum & Aurantiarum prolixè agit Ferrarius in Hesperid. & nuperrimè Commelinus, quos consulat Lector.

Olea expressa & destillata ex harum seminibus, floribus & corticibus, præcipui usûs sunt in Mechanicis & Pharmacia. Succi è medulla expressi juvant in febrilibus, scorbuticis & calculosis affectibus. Cortices siccati & pulverisati in affectibus stomachicis & flatulentis (præsertim in frigida intemperie) commendantur. *Vires.*

Turcæ populisque Orientales varias condituras ex hisce præparant, & suum *Sherbet* ex horum succis & Saccharo componunt.

Cap. V.

1. *Carcapuli* Park. J. B. C. B. *fructu malo aureo æmulo. Coddam-pulli* H. M. *P.* 1. *F.* 24. *p.* 41.

H. M.

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis. *Radix* crassa brachia seu ramos subtus ac supra terram latè diffundens, cortice albicante flavo, crusta nigricante obducto, ligno albicante & subflavo: incisa perviscosum humorem, qui saporis est nullius, exsudat. *Caudex* quantum duo homines amplecti possunt: cortice eodem quo radix, ligno albicante. *Folia* conjugatim bina surculis adnascuntur, petiolis brevibus, oblongo-rotunda, in medio latiora, ad utramq; extremitatem sensim contractiora, cuspide versus unam partem nonnihil inflexa, textura crassa, spissa ac solida, supernè obscuro virore nitentia, infernè dilutiora, venulis à media costa obliquè sursum tendentibus infernè apparentibus, & nullis præterea conspicuis; sapore acido. *Flores* in summis surculis brevissimis insident pediculis, incarnati & flavescentes, quatuor petalis rotundis, parum oblongis & concavis, crassis & densis sine venis.

In medio florum emicat globulus viridis, rudimentum fructus, in octo latera oblonga per strias distinctus, in vertice capitulo seu umbilico, quod ex gemmis albicantibus constat, donatus, quem circumstant *stamina* surrecta albicantia, apices flavo-rubros sustinentia. Flores autem odoris sunt nullius & saporis subacidi. *Calix* quatuor pallidis concavis foliis constat. *Fructus* uncialibus petiolis appensi, grandes sunt, rotundi, octo, novem, decemve costis extuberantes, capitulo in vertice parvo, quod etiam costulis striatum est, primùm virides, deinde flavescentes, cùm maturi albescentes, sapore acido-dulci. In medio pulpæ *semina*, oblonga, magnitudine unius articuli, compressa, colore cœruleo-nigro.

Fructus Acostæ Mali aurei cui cortex exemptus est, magnitudine & formâ, ex grumis pariter constans, sed non ut in illo separabilibus, tenui levique & splendenti cortice tectus.

Siccus ex Malabar in alias provincias defertur.

Eo utuntur in cibis, magnâque apud incolas illius est laus in curationibus, sed inter omnes quæ experientiâ comprobatæ sunt eminet profluvii albi cujuscunq; generis constrictio, in iis præsertim qui nimio Veneris usu hoc malum contraxerunt. Editur verò aut ipse fructus maturus, aut ejus succus cum oxygala sumitur aut illius exsiccati pulvis: cum oxygala autem mixtus & cocta oryza mirificè appetitum dejectum revocat. Utilis etiam est ejus succus & exsiccati pulvis in oculorum caliginibus & suffusionibus. Familiaris est fructûs pulvis obstetricibus, puerperis enim exhibere solent ad pellendas secundas, & ad purgationes atque lactis ubertatem præstandam, tum etiam ad facilitandum partum magna, ut aiunt, efficacia. *Vires.*

Carcapuli Linschotani, *quem C. Bauhinus cum præcedenti conjungit. Carcapuli de Bry.*

Hujus fructus aliquot intus continet lapillos: gustu est admodum austero, magnitudine Cerasi, ipsa etiam arbor Ceraso nostro similis est. *Linschot.*

De hoc fructu & arbore in Annotationibus *D. Syen* ad *H. M.* hæc habentur, è *D. Hermanni* literis ad ipsum datis. C. Bauhinus in pinace utramque arborem Carcapuli *Acostæ* & Carcapuli Linschotani sub eadem specie perperam comprehendit. Differunt enim inter se flore ac fructu, licet in reliquis conveniant. Prior fructu est acido, sulcato, aureo, mali magnitudine; altera fructu dulci, rotundo, Cerasi magnitudine. Prior *Ghoraka* Cingalensibus simpliciter dicitur, altera *Kanna Ghoraka.* Utraq; *gummi Gotta* fundit. Præstat autem illud quod ex *Kanna Ghoraka.*

Confundi autem non debet (inquit D. Syen) gummi *Gotta* hic descriptum cum vulgari, quod ab Esulæ Indicæ affini planta colligi testatur Bontius cap. 57. & ab Indis vocari *Lonam Cambodja*, quòd in *Cambodja*, vicina regno Indiæ provincia frequenter proveniat.

Cap. VI.

Caniram *H. M. *Malus Malabarica fructu corticoso amaricante, semine plano compresso* D. Syen. * P. 1. F. 37. p. 67.

H. M.

Arbor est procera, ramis densis, latè sparsis, nascens in arenosis. *Caudex* ambitu amplexum duorum hominum implet, éstque ut & rami majores, cortice cinereo nigricante aut rubescente. Surculi teneriores ex viridi fusci sunt, nodosi, cortice amaro. *Folia* ex nodis oriuntur bina simul, oblongo-rotunda, in medio latissima, anteriùs rotundo-cuspidata, plana, virore communi, supernè nonnihil nitente, inferius surdo, saporis valdè amari. Præter costam folii mediam duæ aliæ hinc inde è petiolo egrediuntur minores, in supina etiam parte nonnihil eminentes, ductu arcuato antrorsum excurrentes. *Flores* in surculis ex nodis umbellatim proveniunt, suntq; parvi, quatuor, quinque, vel etiam sex petalorum dilutè virentium, cuspidatorum & crassiolorum,

cum pedunculo crasso, parvo, viridi, calyci arcto quinque foliorum cuspidatorum insidentes formâ externâ haud dissimiles Caryophyllis, odoris debilis, haud injucundi. *Stamina* quatuor vel quinque cum *apicibus* longis viridi-dilutis è medio emicant, inter quæ *stylus* viridi-dilutus supra apices eminens, qui è globulo viridi prodit. Flores cùm in gemmis promicant, omnibus foliis vetustis arbor est spoliata, ac cum gemmis florum simul tenella foliola velut nova germina prorumpere conspiciuntur. *Fructus*, qui solitarii, vel etiam duo, tres, quatuor, pluresve simul surculis petiolis curtis adnectuntur, rotunda mala sunt, glabra, absque rugis, colore aureo-flavo, carne per maturitatem candida & mucilaginosa, cortice crassiusculo & fragili, suntque saporis valdè amari. *Semina*, quæ intra carnem fructûs consita sunt, formâ rotundiola plana ac compressa, cum planis suis superficiebus jacentia in longitudine fructus, cortice exteriori per maturitatem instar *veluti* viridi, suntque pulpa valdè amara.

Tota arbor ob amaritudinem celebris est.

Tempus. Flores fert tempore æstivo, pluvioso fructus.

Vires. *Radix* vel in decocto vel in infuso propinata cathartica est, prodéstq; febribus pituitosis, doloribus colicis, intestinorum torminibus, ventris fluxibus. Conducit in podagra si cum ejus decocto pars affecta foveatur; in vertigine ínque atra bile, si ejus decoctum cum lacte vaccæ mixtum ad delibutionem capitis adhibeatur. *Cortex* contritus & mixtus cum aqua in qua fuit Oryza flavæ bilis fluxum reprimit. Succus ex foliis expressus ac in decocto datus capitis dolores sedat, largiùs epotus veneni vires habet, mortem inducens, in stercore hominis comesto salus est.

Usus seminum in fructibus per duos annos continuatus, sumpto singulis diebus uno aut duobus numero, efficit ut morsus venenatus Colubri, vulgò *Cobra Capella* dicti, nullas noxas adferat: *si credere fas sit.*

CAP. VII.

Laurifolia Javanensis C.B. *Mangostans* Garciæ J.B. Bont. *l.* 6. *c.* 27.

PUsilla est arbor (inquit Garcias) Malo vulgari similis, *foliis* Laurinis, *floribus* luteis [Clusius *folia* Laurinis majora & latiora esse scribit, amplissimorum foliorum Mali formam magis referentia, sex aut septem crassioribus venis ex utroque nervi medii latere procedentibus prædita, intercursantibus creberrimis subtilissimísque venulis, ut qua parte attrita erant folia subtilissimis filis contexto rete constare viderentur, sapore acriusculo. Quædam porro folia quatuor, quinque, aut sex unciarum longitudinem habebant, trium latitudinem, aut ampliorem pro foliorum magnitudine, eáque in ambitu non dentata aut crenata.] Bontius folia hujus arboris, ut & truncum & ramos, nisi quòd spinosi non sint, Mali Citrei arborem æmulari ait, & nisi odore distinguerentur, qui in *Mangostan* foliis nullus est, proculdubio aspectum fallerent. *Fructus* inter omnes Indiæ fructus longè sapidissimus est. Cortice refert planè Malum Granatum seu Medicum, eodémque modo astringit cum paulo majore amarore. In basi seu inferiore parte vestitur circa caudam tribus vel quatuor, quasi separatis corticibus, minutioribus, ut in Rosa videre est. In vertice vero coronam gestat, quæ quot radios habet tot nucleos in aperto Mangostano, candidissima carne nivis instar vestitos reperies; ità aliquando sex, aliquando octo, pro radiorum multitudine indubitato intus occluduntur.

Locus. In Java insula circa *Bantam* emporium nascitur.

CAP. VIII.

Tapia Brasiliensibus Marcgrav. Pison. *Pomifera trifolia Brasiliensis fructu corticoso multis ossiculis pericarpio inclusis pleno.*

Marcgrav.

ARbor hæc in Fagi aut Quercûs altitudinem assurgit, cortice lævi, cinereo, ac multos habet ramos: *folia* autem in quolibet pediculo tria, sibi opposita, lævia, splendentia, supernè saturatiùs, infernè dilutiùs virentia, quatuor aut sex digitos longa. In extremitatibus ramorum 20, 30, aut plures pediculi sunt Cerasini, in quibus singulis *flos* constans quatuor foliolis albis, digitum longis; quodlibet habet suum petiolum, digitum ferè longum, figurâ ferè venabuli, & nervum secundùm longitudinem, ac venulas obliquas virescentes, ut folia alicujus arboris, & cum his alternatim posita quatuor foliola brevia, virescentia: inter omnia hæc enascuntur *staminula* multa, subruffa, circiter sesquidigitum longa: in medio denique horum erumpit pediculus duos aut sesquidigitum longus. *Fructum* fert rotundum, magnitudine mediocris pomi, qui quando maturuit flavet instar Aurantii, ac corticem illi æqualem habens; interiùs autem plenus est capillis duris, magnitudine seminum Cerasorum, oblongis, flavis & nucleum continentibus album: circa lapides autem est pulpa alba, mollis, dulcis saporis ac nauseabundi odoris. Edulis est fructus.

Lignum hujus arboris fragile, medulla alba, Sambucina.

Vires. Folia hujus arboris contusa excellentissimum sunt remedium contra malum hìc perfamiliare, quod vocant *Bichos de cu* si exteriùs applicentur; tædarúmque instar ano indantur: omnes denique fervores refrigerio suo restinguunt, doloresque mitigant. Præter hæc auribus indita restituunt dolores capitis ex calore natos.

Duæ hujus arboris reperiuntur species: Prioris lignum judicatur durissimum, omniúmque in his locis nascentium gravissimum; putredinis quasi expers omni corruptioni resistit, ac proinde navibus struendis dicatum. Arbor habetur infrugifera.

Altera

Altera [Pisoni cognita] folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædito. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereísque maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt ut capita Papaverum.

Pro pectoris morbis in usu habetur. *Vires.*

Cap. IX.

Karin-kara H. M. *P.* 4. *T.* 23. *p.* 49. *Malus Indica, pomo corticoso Juglandi pari, monopyreno. H. M.*

ARbor est mediocris magnitudinis, caudice mediocriter crasso, candido; cortice furvo, scabro, inodoro, ac amaro obducto, necnon ramis viridibus in orbem diffusis donato. *Radix* rufa, albicante cortice tecta. *Folia* sine ordine brevibus, rotundis ac sulcatis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, supernè atro virore splendentia, subtus viridi-flavescentia; costa media albicat: sapor amarus ac austerus. *Flores* albicantes, magnitudine *Paenoe* floribus, formâ verò Genistæ aut Laburni similes, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus in tenui ligula dependent, atque calyci viridi, in quinque acuminata, magnitudine inæqualia foliola secto, inhærent, quinque oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis constantes, supremo reliquis multò majore, lato, sursum reflexo, at inferiùs aperto hiatu dehiscente; è quo numerosa prodeunt *staminula*, candida, apicibus ornata: odor suavis, sapor amarus. *Fructus* nucibus Juglandibus magnitudine similes, rotundi sunt, globosi, ac duabus protuberantiis ad verticem striati, viridi-flavescente cortice cincti, carnéque intus albicante, primùm densa, dein molli, pultacea ac subdulci referti, intra quam nucleus locatur rotundus, bifariàm aut trifariàm divisus, subviridis, rufâ pellicula tectus, fabarum sapore æmulus.

Crescit in locis sylvestribus *Malabar*, perpetuò viret; non rarò bis in anno maturos fert fructus, mensibus, viz. Aprili & Octobri: at non diu superstes manet. *Locus.*

Cap. X.

1. *Pomifera Brasiliensis fructu tres nuces continente.*

COrtice est griseo seu fusco, hinc indè ramos suos directè projiciens. *Folia* habet in ramulis oppositis opposita, ad tactum dura & membranacea, longa, solida, foliis *Araticu ponhe* quodammodo similia. *Fructus* maturus flavus, rotundus, Pomi magnitudine, cortice paris ferè cum Aurantio malo crassitiei, qui incisus facilè separatur: Continet duas aut tres Castaneas, ovales, magnas, uno latere planas ubi invicem appositæ sunt: has pauca ambit caro, albicans, saporis acris & subamaricantis, quæ comeditur. Castanea non est edulis.

Arbor incisa lac croceum de se fundit.

Propè sinum Aquapetida invenit Marcgravius, fructu maturo mense Martio. *Locus & Tempus.*

* 2. *Pequea sive Pekia secunda* Pison. J. de Laet.

Folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædito. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereísque maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt, ut capita Papaverum. Ab omnibus passim Barbaris peregrinantibus fructus ob dulcedinem gratam expetitus est: Europæis tantùm pro pectoris morbis in usu habitus.

Cap. XI.

Pomifera Brasiliensis fructu corticoso ovali, monopyreno. Pitoma Brasiliensibus Marcgrav. *Marcgrav.*

ARbor grandis est & ramosa, cortice gryseo, coryli nostratis cortici haud absimili. *Folia* inæqualis magnitudinis, à tribus, ad octo digitos longa, pediculis brevibus insident, & bina sibi opponuntur, quemadmodum & ramuli, hic illic tamen folium solitarium invenitur: sunt autem oblonga, anteriùs acuminata, auris Asininæ figurâ, supernè lætè viridia ut *Caju* folia, inferiùs paululum pallida. Ad foliorum exortum duo ramuli enascuntur oppositi [interdum unicus] tres, quatuor vel quinque digitos longi, spicæ modo in totum numerosis vestiti *flosculis*, quorum quilibet suo insidet pediculo brevi, parvulus, in quatuor crenas sectus, *stamina* novem, semidigitum longa, erecta, crocei coloris, *apicibus* tenuibus rubicundis, continet. Pediculus floris coloris est melini, flos ipse ejusdem cum pauxillo rubro mixti. *Fructum* fert unumquemque suo pediculo innitentem, ellipticæ figuræ, umbilico autem instar puncti eminente: exteriùs coloris est obscurè flavescentis, cortice carneo, solido quidem, sed fragili ferè, majoris crassitiei quàm cortex est Castaneæ, sub quo latet pulpa, pauca, albicans, gelatinæ consistentia, saporis acidi grati & adstringentis, quæ sponte à cortice fracto se separat & comeditur. Continet denique in medio sui

Bbbbbbb 2 nucleum

nucleum magnitudine Castaneæ, ellipticæ figuræ, cuticulâ tectum flavescente; ipse autem incarnati est coloris, pulpa albicante, & facilè in duas partes æquales divisibilis; sapore est amaro & adstringente, minimeque edulis.

CAP. XII.

Cumbulu H. M. *P.* 1. *F.* 41. *p.* 75. *Nux Malabarica unctuosa flore cucullato.* D. Syen. *An Adhatoda Zeylanensium* Herman? *Append. H. L.*

H. M.

Arbor est procera, ramis ex medio caudice in altum, minùs verò in latum diffusis, nascens in arenosis. *Radix* cortice albicante, crasso, molli ac subamaro tecta, ligno albicante, fibras longas emittit. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice crassiolo, molli, albicante obductus, intus albicans, odorem calcis æmulum fundens. *Rami* nodulis distincti, cinerei, surculi teneriores virides. *Folia* longis & crassiolis pediculis nixa, conjugatim bina, alterno ordine è nodulis egrediuntur, spithamam & duos trésve insuper pollices longa, palmos duos lata, ad petiolum maxima latitudine, indéque sensim contracta in cuspidem oblongam desinunt: (cùm minora formæ rotundioris sunt & minùs oblonga) tomentosa lanugine obsita, maximè in aversa parte, supernè virore saturo & nonnihil nitente, subtus dilutiora, sapore amaro, odore nullo. *Costæ* & *nervi* foliorum in aversa solum parte eminent, & à margine reflexi arcuatis multiplicibus ductibus in se invicem incurrunt; reliquam nervorum discursûs per folia descriptionem vide. *Flores* in summis surculis plures simul brevissimis pediculis proveniunt, flavi, cucullorum formâ, laciniis quinque rotundiolis, crassiolis, quarum una majuscula est & latior ac cæteris longiùs propendens, quatuor reliquæ extrorsum reflexæ, incisi, supernè quàm parte inferiori latiores, coloris interiùs flavo-clari, exteriùs, ubi tenuiter pilosi sunt, flavo-fusci, odore nonnihil debili & non injucundo. *Stamina* quatuor flavo-albicantia ac nonnihil inflexa versùs majorem laciniam, *apicibus* grandiusculis subflavis dotata, ac inferiori cuculli parte interiùs inserta. *Stylus* flavo-albicans, superiùs bifurcatus viridi capitulo, quod rudimentum fructus est, insidet. *Calyx* brevibus in oris est cuspidibus, arctè flores includens. *Fructus*, calycibus primùm in totum & arctè excepti, oblongo-rotundi sunt, parte superiori crassiores, hinc indè tuberculis exturgentes, carne intus succulentâ, flavâ, subdulci & amarâ, cujus humor expressus unctuosus flavo intenso ac rubescente colore manus tingit, cortice crasso, primùm virides dein flavo-diluti, odoris quoque debilis non injucundi. In medio continetur unum officulum, albicans, oblongum, durum, glabrum, pyriforme, ac acutis tuberculis hinc indè eminens, parum nuclei in se continens.

Bis in anno fert flores.

Vires. Radix in decocto data addito pauxillo Oryzæ prodest in febre symptomatica comitante arthritin. Eadem data in lacte acido vel in oleo *Sirchelim* proficua est in flatibus & dolore thoracis. Ejusdem cortex contritus & in aqua decoctus juvat in febre frigida; per tostionem in pulverem redactus servit in podagra, facta perunctione partis affectæ. In lacte acido datus intestinorum sedat tormina, ad quod etiam confert succus foliorum epotus.

Locus. Hanc plantam observavit D. *Tancredus Robinson* simul cum aliis novis & rarissimis plantis cultam ab ingeniosissimo Hortulano D. *Georgio London* in Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis D. *H. Compton* Præsulis nunquam satis laudandi: & ad nos scripsit hanc Arborem Malabaricam esse Adhatoda Zeylanensium *Herman.*

CAP. XIII.

Courondi H. M. *P.* 4. *T.* 50. *p.* 103. *Arbor Indica fructu rotundo, cortice molli nucleum unicum nudum glandi similem continente.*

H. M.

Arbor est procera, *caudice* crasso, denso, albicante, cortice obducto nigricante, scabro ac aspero, ramulisque plurimis intus fungosis donato. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, acris, graveolens. *Folia* geminata, ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, crassa, densa, glabra, splendentia, supernè viridia, infernè subviridia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor astringens; odor nullus. *Flores* exigui, viridi-flavescentes, vitis viniferæ flosculis haud absimiles ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt copiosi, hoc est, terni, quaterni aut plures simul ferè congesti, quinque subrotundis foliolis constantes, numerosis *staminulis* medium occupantibus, inodori, saporis adstringentis. Floribus pari fertilitate *fructus* succedunt rotundi, purpurei, crasso, carnoso, molli, intúsque croceo cortice cincti, Glandi similem nucleum intus continentes, qui rufâ pelliculâ tectus, odoris ingrati, saporísque astringentis est.

Locus & Tempus. Nascitur locis montanis ac petrosis circa *Paracaro*; semper viret; singulis annis maturos fert fructus, Decembri, viz. & Januario mensibus, diúque frugifera manet.

Vires. Succus è foliis hujus arboris expressus & cùm sero lactis calidè exhibitus diarrhœæ & dysenteriæ medetur: idem præstant nuclei fructuum quoque modo sumpti.

CAP.

Cap. XIV.

Arbor Indica Mamei dicta C. B. *Mamay arbor* J. B. Park. The Mammee, Momin, or Toddy-tree.

VAriant in hujus arboris descriptione historici Indici. Gomaræ arbor est formosa, simili modo virens uti Juglans, altâ lataque coma, sed quæ in pyramidem aliquantulum desinat, Cupressi modo. *Folium* longius quàm latum: materies ligni fungosa: *fructus* rotundus & magnus [in insulis, in continenti longus & crassior & gustu jucundiore. *Benzo*] carne Malum Cotoneum referens, sed sapore Persici duracini: huic insunt terna quaternáque ossa, interdum plura, simul juncta, valdè amara.

Oviedus Arborem speciosissimam esse scribit, magnæ Nucis Juglandis proceritate, *foliis* paribus aut majoribus, crassioribus, altera parte viridioribus, palmum longis & ad proportionem latis.

Hujus *fructus* est omnium qui in insula Hispaniola proveniunt gustui suavissimus, quandoque perfectè, quandoque imperfectè rotundus, pugnos duos magnitudine æquans, aliquando minor; cortice contegitur fulvo, modicè aspero, Pyrorum sylvestrium ritu nisi durior crassiórque esset. Sunt qui unum, alii duos trésve concludunt nucleos, in Pomi medio, interstitiis distinctos, acinorum ritu membranula tenui opertos, delibratæ castaneæ colore, quorum pulpam si secueris judicabis castaneæ, præterquam sapore similem, sed interior acinus fellis est amaritudine, delicatâ tuniculâ contectus; quam inter & priorem illam membranulam caro sive pulpa intercedit ferè fulva, Persici Duracini gustu, aut meliore, non tamen tam succulenta est, neque tam odora. Pulpæ isti digitalis est crassitudo in majoribus, minor in minoribus pomis. Scaliger negat intra nucleum seu medullam alteram medullam latitare amarissimam; se enim in nucleo dissecto nihil tale observare potuisse: Verùm Oviedo potiùs credendum. Hughesius noster neque truncum, neque ramos, sed præcipuè ramos, hujus arboris admodum solidos esse, sed teneros, spongiosos & discindi faciles, scribit.

E ramis autem incisis destillat liquor pellucidus copiosus, quem conscensâ arbore, & ramo aliquo vulnerato, cucurbitâ appensâ indigenæ excipiunt. Nôrunt illi ramum ità incidere, ut vulnus iterum claudere & obturare possint, adeóque impedire nè liquor effluat: internoctu ergò vulnus apertum relinquunt, interdiu illud obturant, aliàs enim si interdiu permitterent extillare, solarium radiorum vis adeò copiosè succum evocaret, ut arbor nimis exhausta mori periclitaretur: quinetiam liquor interdiu emanans minùs salubris habetur, utpote cruda & inconcocta.

Liquorem hunc Vinum Mammeyanum [Momin or Toddy-Wine] vocant: parcè autem illud bibendum est, nec plus uno cyatho una vice. Est enim diureticum insigne, facilè penetrat & incidit, calculo præcavendo & dissolvendo efficax. Mirum alios nullam hujus vini mentionem facere. *Vires.*

E carne seu pulpa hujus arboris optimam efficiunt conservam.

Duûm est generum, alterum fructu majore cujus officulum falsò Avellanæ Indicæ titulo à * Clusio depingitur & describitur. Occurrit etiam elegans ejus & accurata icon in museo Calceolariano: Hujus descriptionem inferiùs inter fructus dabimus. Alterum fructu minore, cujus officulum describit Clusius Avellanæ Indicæ minoris nomine erroneo.

* *Annot. in Garciæ lib.* 1. *cap.* 26.

SECTIO QUARTA.

Arbores Cucurbitiferæ.

ARbores Cucurbitiferas voco quæ fructus proferunt Cucurbitis aut Melonibus similes, cortice per maturitatem duro cinctos, quorum plerique pulpam intus mollem, humidam, semina ambientem continent: quibus ob similitudinem in reliquis unum vel alterum fructu sicco subjungimus.

Cap. I.

Cucurbitifera trifolia Indica fructûs pulpâ Cydonii æmula. Cydonia exotica C. B. *Covalam* * H. M. *An Malum Cydonium Indicum* Bontii? *Beli seu Serifole Bengalensium, Cydonia eorundem Garciæ* J. B.

* *P.* 3. *T.* 37. *P.* 37.

H. M.

ARbor est procera, caudice ex albo flavescente, variegato, crasso, præduro, multísque ramis donato, qui cortice crasso, lignoso obducti, ac spinis oblongis aculeatis muniti sunt. Rami autem vetustiores spadiceo-fusci, teneriores ab una parte virides, ab altera, qua radiis Solaribus exponuntur, rubicundi, uti & ipsorum spinæ. *Radix* fibrata, albicans, ac rufo cortice tectâ, odoris gravis, saporis dulcis, deinde amariusculi. *Folia* terna simul ex eodem pediculo nascentia, oblongo-rotunda, in ambitu crenata, nitentia, suaveolentia, austera, manibus confricta unctuosa. *Flores* suaveolentes sex, septemve uni pediculo inhærent, atque è calyce viridi in lacinias secto prodeunt, & quinque oblongo-rotundis, crassis, reflexis, exteriùs viridibus,

interiùs albo viridibus constant foliolis, multis in medio subviridibus *staminulis*, viridibus apicibus donatis, prædití, inter quæ *stylus* prodit oblongus, crassus, surrectus, qui ipsius fructûs rudimentum est. *Fructus* mala rotunda externâ formâ referunt, quos tegit subviridis, tenuis cortex, cui subjectus alter prædurus, lignosus, & pæne osseus, carnem continens viscosam, subflavam, humidam, saporis acido-dulcis, intra quem *semina* plana, oblonga, alba, gummoso pellucido succo intus turgentia, recondita sunt.

Locus. Nascitur in Malabar ínque insula *Zeilan*. Seminibus sata sexto vel septimo demum anno fructus fert; quos tamen singulis annis Decembri & Januario mensibus maturos exhibet; ac integrum seculum frugifera manet.

Vires & Usus. Fructus teneri saccharo vel aceto condiuntur, maturiores verò in deliciis comeduntur: immaturi diarrhœam ac dysenteriam sistunt.

Ex arboris cortice & radiculis cum aqua communi decoctum paratur, quod melancholiam hypochondriacam, cordis palpitationem & lipothymiam sanat. Ex cortice pulverisato & cum Melle mixto Electuarium conficitur, quod manè sumptum alimentorum in ventriculo fermentationem promovet, capitis dolorem ac vertiginem tollit. Foliorum decoctum asthmati medetur. Ex floribus aqua destillatur Cardiaca & Alexipharmaca.

Solent Guzaratenses medici (ut scribit Garcias) uti hoc fructu tenero adhuc & immaturo, aceto vel saccharo condito in inveteratis alvi profluviis sistendis. Quocunq; autem modo præparati in dysenteria profliganda magno cum successu exhiberi solent. Plura videsis apud Garciam.

CAP. II.

Pomifera Indica tinctoria Janipaba *dicta. An Panitsjica Maram Malabarensibus* * H. M? *Janipaba Brasiliensibus* Pison. & Marcgr. *Genipat* Park. *Pomo similis Brasiliana* C. B. *Junipappeeywa Brasilianorum, nucum foliis, sive Genipat* J. B. *Junipa* Rochefort.

* P. 3. T. 41. p. 45.

H. M.

ARbor est procera, altitudine 80, crassitie quindecim pedes non raro superans, multísque ramis donata: Lignum prædurum, albicans, nigricante austerique saporis cortice obductum. *Radix* itidem albicans, nigricante cortice tecta, & fibris suis latè per terram diffusa. *Folia* oblongo-rotunda, glabra, densa, nitentia, crassis, brevibus, viridi-flavis petiolis, rubicunda proveniunt, quæ tamen postea supernè atro-viridia, infernè subviridia evadunt; odoris & saporis sylvestris ac ingrati [Marcgravius folia *Janipabæ* linguæ bubulæ figurâ esse scribit, sed in utraq; parte fastigiata, pedem aut sesquipedem longa, superius splendentia ac dilutè virentia, inferiùs saturatiùs & non splendentia] A pediculo ad apicem folii nervus decurrit conspicuus, rotundus, viridi-albicans, infernè eminens, è quo plurimi exoriuntur nervuli, contortuplicati, exigui. *Flores* vel candidi, vel albo-flavescentes, brevi pediculo extremis surculis multi simul juncti insident, atque è *calyce* viridi-flavescente prodeunt: constant ii unico folio, sed in quinq; profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur, numerosis fibris pallidis erectis mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus. Odor suavissimus & aromaticus, necnon è longinquo nares feriens. *Fructus*, qui etiam plures simul floribus succedunt, ac calyce viridi, grandiusculo excipiuntur, exactè rotundi sunt, & pilarum obtinent magnitudinem, in vertice umbilico prædití, & cortice primùm viridi, deinde rubro, villoso seu lanuginoso, tandem verò glabro & cinereo cincti, carne intus albicante, subviridi, & aquosâ seu potiùs glutinosâ, saporísque valdè acidi primùm, deinde acido-dulcis referti; intra quam octo aut decem *semina* rubicunda, plana, oblongo-rotunda, fructuum *Cacao* æmula, ac utriculis inclusa in orbem locantur, eáque glutinosâ fructûs pulpâ artificiosè obducta cernuntur. At verò immaturi cùm hi fructus sint humore glutinoso, gummoso & aqueo-pellucido ità abundant, ut cortice pluribus foraminulis pertuso guttatim exsudet, qui radiis solaribus in substantiam spissiorem concrescens, ipsum fructum gummi instar oblinit: fructus autem cùm indies maturescunt, viscositas hæc, ut & humor ipse minuitur, donec tandem modico ac grato succo repleti, esui apti evadant.

Locus & Tempus. Nascitur ubique in Malabar: quovis anni tempore fructus fert, quanquam Aprili & Octobri mensibus plurimum floret, atque à septimo circiter sationis anno ad centesimum & ultra frugifera est.

Vires & Usus. Arboris hujus folia tenella cum aqua trita (quam medicaminis formam pleriq; Asiatici pro more habent) ac potui data, vel etiam succus è fructibus tenerioribus expressus, egregium est ad aphthas & linguæ fissuras remedium, si ore contineatur. Idem succus oculis instillatus ophthalmiæ conducit. Arboris cortex in pulverem redactus, ac cum Oryzæ infuso, & expresso è matura nuce Indica lacteo succo mixtus, atque febricitantibus exhibitus, æstum potenter extinguit: insuper decoctum ex hoc cortice paratur, cui mel admiscetur, idque assumptum ventris tormina sedat. E seminibus oleum exprimitur, quod cum zinzibere & semine Cumini sumptum hydropicis succurrit, insuper alvi cruciatus lenit, eandémq; evacuat. Fructus verò maturiores cum inclusis seminibus seu nucleis ab indigenis comeduntur. Succus deniq; glutinosus, gummosus, pellucidus, qui è fructibus haud maturis exprimitur, radiis Solaribus concrescens ac rufescens, seu ex ruso nigricans, & velut virescens, optimum evadit gluten, quo ad quæcunq; arctissimè conjungenda utuntur incolæ: quemadmodum Judæi & Lusitani in compingendis libris solo hoc glutine utuntur, quique ob id teredini nunquam obnoxii sunt, &c.

Janipaba. Immaturus fructus [Janipabæ] concisus & cuti affrictus tingit colore ex nigro subcœrulescente; quæ nullo modo elui potest, sed post octo aut novem dies sponte evanescit. Lignum seu ramus decerptus eodem modo tingit. Barbari in symposiis suis, & ad bellum ituri solent se hoc liquore inficere ut terribiliores hostibus videantur. Mirum Horti Malabarici auctores nullam hujus qualitatis & usûs mentionem facere, si modò eadem sit arbor *Panitsjica-maram* & *Janipaba*, cùm omnes qui de *Janipaba* scripserunt ejus meminerint, Clusius, Thevetus, Lerius, Piso, Marcgravius, Hernandez, Rochefortius.

chefortius. Ego cognatam potiùs quàm eandem judico: quocirca Janipabæ historiam è G. Pisonis Hist. nat. & medic. Ind. mutuatam subjiciam.

Una ex procerioribus Brasiliæ arboribus est *Janipaba:* quæ figurâ convenit cum Fago. Corticem habet griseum seu canum; lignum fragile & medullosum. Rami foliis vestiti oblongis, linguæ bubulæ figurâ, sed in utraque parte fastigiatis, septem, octo, vel novem juxta se dispositis, unum aut sesquipedem longis, superiùs splendentibus ac dilutè virentibus, inferiùs saturatè viridibus, quæ singulis annis, mense imprimis Decembri, decidunt, non omnia quidem simul, sed pars illorum diverso tempore: Mox nova prioribus multò lætiora & majora acquirit, idque singulis mensibus.

Florem gignit exiguum mense Martio & Aprili, cæterùm Narcisso haud multùm dissimilem, qui odorem Caryophylli Carthusianorum æmulatur; coloris albi cum unguibus interiùs flavis; in medio floris stamen crassiusculum flavum habens ac insuper inter duo folia floris corniculum pallidum, è medio floris prodiens, deorsum incurvatum.

Fructus illius magnitudinem habet Mali Auraici, vel majorem, rotundus, * cortice tenui, lento, cinereo, sub quo primùm continet carnem solidam, lentam, succulentam, flavescentem, saporis acidi & refrigerantis, odoris grati. In medio autem fructûs est cavitas repleta seminibus molliori pulpa circundatis, ejusdem cum reliqua carne saporis. Seminis grana sunt compressa & suborbiculata, ferè ut *Mangaiba*, quæ unà comeduntur. Immatura poma viridia sunt, mox matura, Mespilorum instar, putrescunt, atque esui apta fiunt. Cruda non cocta appetuntur, Saccharata & condita lautiora sunt. Contra fluxum ventris feliciter exhibentur. Ardores palati & stomachi compescunt, sanísque & ægris solatio sunt, nisi quòd fortioris sint odoris, caput afficientis. Immatura poma trita, & in cataplasmatis formam redacta, ulceribus malignis & clavis luis Venereæ imponuntur. Vinum quod ex illis exprimitur in eosdem usus reservatur, sed vetus redditum calidius existit, minúsque adstringens. Ex pomo nondum maturo vi ignis liquorem extrahunt * indigenæ, quo adversùs eadem mala utuntur.

* *Junipappeeywa Clusii cortice erat denso & duro, is autem siccus erat.*

* *Brasiliani.*

Rochefortius narrat Fructus hosce inter decidendum strepitum edere bombardæ non absimilem; quòd indè accidere ait; quòd spiritus quidam seu flatus intra pelliculas semina involventes inclusi, casu illo commoti vesiculis diruptis cum impetu egrediantur.

Fructûs hujus tinctura sapone elui nequit, verùm intra dies novem aut decem sponte evanescit. Cùm poma decidunt non aves tantùm sed etiam porci qui illa comedunt, carnes atque etiam adipes colore violaceo tinctas obtinent.

Clusius Exot. lib. 2. cap. 7. duos describit fructus Janipabæ similes.

Prior orbicularis erat pæne figuræ, è Brasilia allatus; formâ non valdè dissimilis *Junipappeeywa* Brasilianorum, teneriore tamen cortice præditus, & superna parte planus, atque quodammodo in tenerum umbilicum desinens, continebat autem interna parte multa semina rugosa, Staphisagriæ seminibus non dissimilia, nucleum continentia in binas partes divisum. Pediculus cui inhærebat triuncialis longitudinis erat.

Alter, etiam ex Brasilia allatus, pæne ovali erat figurâ, instar Mali Citrii sive Limonis, superna tamen parte magis mucronatus, tres uncias longus, ejus ambitus sex unciarum erat, duro lento tamen cortice præditus: intus verò pulpa nigra continebatur, quæ propter vetustatem in pollinem prorsus resoluta erat. Cæterùm hunc fructum lectum fuisse arbitrabatur Clusius antequam maturitatem adeptus esset, quandoquidem rugoso erat cortice & plerisque locis velut in lacunas contracto.

Cap. III.

1. *Arbor cucurbitifera Americana folio subrotundo. Cuiete* Marcgrav. & Pison. *vulgò corruptè* Cochine. *Higuero Oviedi* J. B. Park. *Arbor Indica fructu Cucurbitæ formâ & sapore* C. B. **The Calebash-tree.**

Marcgr.

Arbor cortice griseo, ut Sambucus, contortè nascitur, longos habens ramos, & in iis *folia* frondatim & alternatim posita; nimirum rami habent alternatim tubercula digiti intervallo, & ad quodlibet sex, septem aut octo *folia*, arctè sibi opposita, semipedem plus minùs longa, planè angusta versùs exortum, versùs extremitatem verò sensim ampliantur, sesquidigitum lata ubi latissima, in acumen quoddam obtusum desinentia, supernè saturatè viridia & splendentia, inferne dilutiora, nervo conspicuo & venis transversis prædita. Non solùm in ramis sed & in caudice passim proveniunt duo, tres vel quatuor *flores* juxta se positi, in pediculis digitum ferè longis, ipsi quoque duos & semis digitos longi, figurâ pænè Lilii, quinq, incisuris in quinq, acuminata folia dehiscentes, coloris ex albo & viridi mixti, & secundùm longitudinem valdè elegantibus nervis, ac hinc indè venulis dilutè purpureis variegati; in medio autem quinque *stamina* ejusdem extant coloris, quorum quódque corpus in summitate habet flavescens, & lineolis nigris variegatum, quintum & medium stamen [stylus] figuram habet auriscalpii; huic autem flos insidet & detrahi potest, ut assum carnis frustum de veru: odoris flos est nauseabundi.

Post florem sequitur *fructus*, variæ magnitudinis & figuræ, vel ovi Struthionis, vel rotundus & magnitudine capitis humani, vel oblongus, initio viridis, per maturitatem niger ac durus, intus continens *semina* Cucurbitæ modo, fusca seu obscurè brunna, magnitudine seminum Cucumeris, ac nucleo flavescente; exteriùs autem quasi fascia simplici semen convolutum videtur. Immaturus fructus pulpam albam succulentam continet, odoris ferè ut Nasturtium, sed cui dulcedo quædam est admixta; per totam denique pulpam non in medio tantùm ut in Cucurbita, semina illa dispersa sunt, quæ per maturitatem fusca fiunt.

Saccharo immaturus fructus conditur, & in febribus usurpatur: maturis utuntur incolæ patinarum, poculorum & lagenarum modo. Præparatur hoc modo.

Maturus

Maturus fructus aquæ calefactæ immergitur, & plenè coquitur: hinc inciso foramine ligno duro excavandus est; Sin secare in patinas aut alias figuras illas velis, funiculo crassiore sectionem quam proposuisti circumliga cocto fructui, & malleo ligneo pulsa funiculum, sic sponte secabitur; cultro si rem tentes operam ludes.

Arbor hæc certis anni temporibus omnia folia amittit, biduo autem pòst iterum foliis onusta cernitur. Per ramos incisos, & terræ implantatos facilè propagatur.

Locus. Familiarissima est arbor omnibus insulis Americæ, & pæne toti continenti, & sub nomine *Higuero* Oviedo describitur.

Pulpa fructûs matura non est edulis, sed ad placandos capitis dolores, præsertim ex fervore Solis natos, insigne remedium: Si convenienter temporibus & fronti formâ cataplasmatis applicetur.

Arborem hanc *Calebassier* titulo sic describit Rochefortius in Historia insularum Antillarum. Altitudine, magnitudine & formâ Mali vulgaris majoris crescit, ramis crebris; quibus *folia* oblonga, angusta, glabra, obscurè viridia, per extremum subrotunda agminatim adnexa.

Flores colore sunt canescente (griseum vocat) cum viridi mixto, maculis nigris, aut interdum violaceis guttati, quibus succedunt *Poma*, brevibus pediculis nixa, magnitudine & figurâ adeò varia, ut difficulter invenias in eadem arbore bina paria & similia. Hoc habent commune omnia, quòd cortice integantur duro, lignoso, eâ crassitudine & soliditate, ut pro vasis [lagenulis, calycibus, scyphis, cochlearibus] inserviant. Materiâ intus replentur fungosâ, per maturitatem violacei coloris, cui intermiscentur granula aliquot dura, alba, quæ tardè maturescunt: quin & liquorem quendam continent, odore vini æmulum, at sapore non perinde grato, quem tamen Indi bibunt. Fructus hi seu poma initio viridia sunt & mollia; adultis cortex seu crusta exterior Cucurbitæ modo indurescit. Cuticulâ viridi derasâ cortex interior albus; unde si stylo ferreo per cuticulam adacto aliquid fructui inscribas insculpásve, exsiccato eo pulchram & elegantem speciem sculptura exhibet. Fructu maturo pellicula exterior è viridi leucophæa evadit, magnitudine varia sunt (ut diximus) hæc poma, à parvæ pilæ ad Melonis maximi molem; ut eorum nonnulla; medulla omni & pulpa interiore per foramen in extremitate parvum extracta, quatuor aquæ sextarios [duas quartas Anglicas] capiant: quódque ad figuram attinet, alia oblonga sunt, alia rotunda, alia ovalia.

Locus. In sylvis copiosè inveniuntur hæ arbores, súntque per totum annum fructiferæ, pomis aliis recens natis, aliis adolescentibus, aliis maturis, aliis ὑπεράκμοις simul onustæ.

Indi fructus hosce expoliunt, variis coloribus pingunt, aut etiam figuris perbellè insculpunt, ex iisque omnis generis vasa efficiunt, pyxides, lagenulas, calyces, patellas, cymbia, cochlearia, &c.

Chivef Theveti foliorum respectu ad hanc arborem accedit: at fructus videtur esse Papayæ. Est enim (inquit) is magno Meloni par, suavissimus & cùm manditur Mannæ modo in ore liquescens, semina intus continens qualia in Cucumere nostro reperiuntur, cortice cùm maturuit croceo, folio arboris eximiè viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari. In insula *Zipanga* provenit: vide supra in capite 7. libri 24. p. 1372.

Hujus seminibus Canibales filum trajiciunt, cruribus alligant, & pro tintinnabulis utuntur.

Higuero Oviedi, cujus descriptionem dedi loco jam citato, huc referendam censeo, arborémq; à Mammoera toto genere diversam existimo.

2. *Arbor cucurbitifera folio longo mucronato seu Laurino. Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea* J. B. *Laurifolia Guinensis* C. B. *Arbor peregrina ex Guinea* Clus. *ex l.* 1. *c.* 9. *Q. an à præcedente diversa, & Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine* C. B.

Juglandis arboris magnitudinem æquare, nec dissimili cortice tectam esse ferunt: folia Laurinis habere similia, ad quorum exortum fructus in ramis nasceretur: Erat quem Clusio misit Garetus, magni mali instar, & orbicularis pæne formæ. Nam ductâ à pediculo per longitudinem fructus mensurâ ad alteram partem pediculo proximam, decem unciarum fuisse repertum est; quam ea quæ fructum per medium transversum ambiebat vix superabat. Levis erat pro sua magnitudine, & crasso satísque firmo cortice præditus, foris lævi & splendente, ex flavo spadicei coloris, interdum etiam nigris maculis consperso, interna autem parte, fuliginosi, & nihil continens præter nigrum quendam pulverem.

Proximè ad hanc accedit, ut ego eandem suspicer, *Chöyne* Americana Theveti & Lerii, fructum ferens magnitudine mediocris Citrulli [capitis infantis Lerio] formâ ovi Struthio-cameli, non edulem, cortice duro, quem perforant, & faciunt ex iis instrumentum iis *Maraka* dictum & pateras ad potandum. Arbor ipsa folio Lauri est. Idem suadet nomen vulgare corruptum præcedentis speciei quod occurrit apud Pisonem, nimirum *Cochine*, non multum diversum à *Choyne*. Hujus descriptionem superiùs dedimus pag. 1372. lib. 24. cap. 7. Hujus etiam arboris, aut præcedentis potiùs speciei, fructum esse suspicor Lagenulas Americanas *Clus. exot. lib.* 2. *cap.* 8. descriptas, formâ pæne orbiculari, duro, lævi, spadicei coloris cortice præditas, extima parte funiculo trajectos & quodammodo connexos. Hæ fortè sunt quarum meminit Americus Vesputius in Navigat. 2. quas viri de collo suspendunt, quarum una herbâ plena est quam mandunt, altera farinâ quam bacillo madefacto herbæ aspergunt.

Harum Arborum cucurbitiferarum mentionem fecimus inter Meloniferas & Papaias.

Cap. IV.

Macocqwer Virginiensium fortè * Clus. J. B. *Fructus orbicularis, granis cordis effigie* C. B. * *Exot. l. 2. c. 2.*

ORbiculari prorsus formâ erat, quatuor unciarum diametro, cortice duro præditus, foris lævi & subfusco, internè nigrâ membranâ inducto, per quam sparsæ quædam fibræ à pediculo ad summum; continebat verò pulpam nigram, (quia non recens sed siccus & vetustus) acidíque & quodammodo salsi saporis, in qua plurima grana involuta, subfusci coloris, plana, & cordis (ut vulgo pingitur) formam referentia, medulla albicante prædita.

Clusius facilè sibi persuaderi siverit, hunc fructum illum esse quem Virginienses Macocquer appellant, & (magno aliquo periculo liberati, vel bello defuncti, in lætitiæ signum structo igni assidentes) pulpa seminibúsq; exemptis, implent lapillis aut crassioribus quibusdam granis, ut majorem strepitum agitatus & commotus edat, bacillóque aptantes manu tenent, perinde ac Brasiliani suum *Tamaraca.*

Ego potius *Macocqwer* Peponis speciem esse existimo nam Macock Virginiensibus Peponem denotat, & * C. Bauhinus ex descriptione Virginiæ habet, Macocqwer peponibus, melonibus & cucurbitis valdè similem esse, cujus unum genus menstruo, alterum bimestri spatio maturescit. Fructus autem descriptus à Peponibus valde diversus est. * *Pin. p.* 3ij.

Idem Clusius fructum hunc non valde dissimilem videri scribit *Higuero* tetrasyllabo Ferd. Oviedi, quod ego non invitus concesserim: nam à Junipappeeuwya, quacum J. Bauhinus conferendam proponit, diversam puto.

Cap. V.

Arbores duæ cucurbitiferæ imperfectè descriptæ.

1. *Arbor fructum Melonis facie proferens* J. B.

CElsa est hæc arbor in insula S. Mariæ Indicæ proveniens, ex qua crescunt fructus Melonis facie, cortice duro atq; lignoso, plurima intus continentes grana, viscida, lata, alvum cientia. *Linschot.* ex brevi hac descriptione an hæc arbor eadem sit alicui è Cucurbitiferis descriptis, an diversa colligi nequit.

2. *Arbor Cucurbitifera Tabacensium* * De Laet. * *Ind. Occid. l. 17. c. 28.*

Folia ejus longissima sunt, sed angustiora & obtusa. Fructus trunco & majoribus ramis innascuntur, grandes cucurbitarum instar, & qui sæpe duas stopas & dimidium, ut Hollandi loquuntur, capiunt. Cortice teguntur non quidem crasso sed durissimo & penè ligneo, qui pulpam spongiosam optimi saporis tegit. Singulis prope anni mensibus funditur.

Locis modice humidis nascitur. *Locus.*

Succus dicitur alvum & sanguinis profluvium sistere. *Vires.*

An & quantum hæc à supra descriptis differat considerandum.

Cap. VI.

Juracatia Brasiliensibus Marcgrav. Piso. *Arbor peponifera Brasiliensis spinosa, fructu* Mamao *simili, ramosa.*

Marcgr.

ARbor est alta, recta, *caudice* inferiùs crasso, qui versùs fastigium magis magísque attenuatur, cortice griseo, ligno molli & lactescente. Caudex autem & rami armantur spinis brevibus, crassiusculis, duris. Et ramos quidem in orbem projicit, sed inordinatè, superioresq; inferioribus breviores, neq; ramuli magis ordinati, in quibus *folia* in frondes congesta, *Mandübæ* modo, figurâ & magnitudine, superiùs splendidè viridia, inferiùs incanescentia, quinque, septem, vel novem in stellæ modum sibi apposita. Florem fert & fructum ut *Mammao* mas vel *Pinoguacu*, petiolo longo dependentem, tres digitos longum, crassitie duplici pollicis humani, striis haud profundis secundùm longitudinem, vel quasi lineis solùm notatum, coloris exteriùs & interiùs crocei, ut *Mammae*, saporis ejusmodi substantiæ, & simili modo granis refertum, magnitudine & figurâ grani Hordei, & carne haud manifesti: immaturus adhuc lactescit ac vellicat linguam, maturus autem sponte decidit & comeditur crudus atq; coctus.

Folia amittit singulis annis, & mense Martio nova protrudit, hinc floret & fructum fert qui fine Aprilis & Maio maturatur. *Tempus.*

Fœmina dicta per omnia minor est mare, aliàs similis.

CAP.

CAP. VII.

* P. 1. F. 36. p. 65.

Marotti * H. M. *Laurifolia Malabarica, fructu osseo, nucleos continente* D. Syen. *H. M.*

ARbor est procera, ramis densis & opacis, latè transversim diffusis, nascens in arenosis. *Radix* ei crassa est, ramos latè spargens, cortice exteriùs nigricante, intus rubescente, saporis adstringentis, ligno albicante. *Caudex* quantum unus homo amplectatur, ligno albicante, cortice exteriùs ex viridi nigricante, sub exteriore crusta rubescente. *Rami* cinerei, teneriores villosi, ac spadicei, seu muscosi coloris. † *Folia* petiolis brevibus insident, spithamam longa, quatuor vel quinque pollices lata, oblongo-rotunda, cuspidata, circa margines denticulata, texturâ solida, crassa, plana, utrinque nitentia, supernè obscuriùs virentia, infernè clariora, odore nonnihil gravi. Nervorum in foliis ductus & divisuras vide apud auctores. *Flores* in superiori parte ramorum, tum è foliorum sinubus, tum ex ipso corpore exeunt, septem, octóve plus minus ad eundem exortum, petiolis curtis, tribus petalorum ordinibus compositi, petalis in singulis quinque, *interioris* seriei petala minora sunt, crassa, cuspidata, villosa, spadiceo-fusca & nitentia instar veluti: *mediæ* majora, rotunda, interiùs cochleato-cava, subrufa, ac pilis candidis, maximè in oris, obducta; *exterioris* cuspidata, viridia, exteriùs viridi-muscosa: *Hæc pro calycis foliis habeo. Stamina* quinque, inferiùs crassiola, viridia & pilosa, supernè tenuia & albicantia, apicibus rotundiolis albicantibus subflavis prædita, globulum viridem, qui fructûs rudimentum est, complectentia. *Gemmæ* florum rotundæ sunt. *Fructus* petiolis curtis, crassis, ipsis ramis fermè duplo crassioribus appensi, pandi sunt, oblongo-rotundi, in summitate sæpè curto seu oblongo nodo eminentes, cortice exteriùs rufo ac muscoso & scabro, intus viridi, qui in se includit os prægrande, durum, crassum & subflavum, quod intus albâ, crassiolâ & duriola carne obductum est, capacitate in medio satis grandi, nucleis decem, undecim, plus minus, sine intersepimentis intermediis repletum; súntque nuclei primùm cortice crassiolo, molli, albicantes & flaviusculis pilis obsiti, formâ irregulares & angulosi, intus repleti medullâ albâ, quæ primùm liquida est & mucilaginosa, dein cùm planè maturi obtecti sunt nucamento osseo scabro, súntque tum formâ oblongo-angusto-rotundi & cuspidati intus oleosi.

† *Surculos foliaceos vocant Autores, & ut videtur rectiùs, quoniam flores & fructus producunt.*

Fructus ac præsertim nuclei gravis & sylvestris odoris sunt, qui in foliis est debilior.

Flores hæc arbor toto anno uberi proventu fert, ut & fructus copiosos.

Vires. Oleum quod ex seminibus fructuum educitur dolores sedat, scabiem & pruritum tollit illitu; oculis salsis humoribus infestatis confert: cum cinere mixtum vaccarum cæterorúmque jumentorum apostematis commodè imponitur.

Icon fructum umbilicatum repræsentat. An verò flos summo fructui innascatur non constat, quin potiùs contrarium ex descriptione colligitur.

Ambigit quodammodo hic fructus, ut & sequens inter Cucurbitiferas & Nuciferas.

CAP. VIII.

Cacao Ger. *Cacao sive Cacavate* Park. *Cacao Americæ sive Avellana Mexicana* J. B. *Amygdalæ similis Guatimalensis* C. B. The Caco Tree.

QUatuor hujus aboris species habentur, (nonnulli quintam addunt) magnitudine inter se differentes. Omnes locis riguis, pingui & uliginoso solo gaudent: In nova *Hispania*, *Guatimala*, *Nicaragua*, *Hispaniola*, *Cuba*, *Jamayca*, &c. tum sponte proveniunt, tum magno studio coluntur. Omnium fructus ejusdem fere sunt facultatis, minorum tamen potionibus magis inserviunt, majorum nummis atque commerciis. Omnes Solarium radiorum ardoris, nocturni frigoris & ventorum tempestatum adeò impatientes, ut spontaneæ nonnisi in vallibus umbrosis appareant, cultæ patulam quandam & umbrosam arborem juxta plantari requirant (*Cacaoquananthli*, sive matrem Cacaviferæ appellant,) ut à cœli injuriis ejus veluti sub umbone tutiores sint. Omnes facilè cicurari se patiuntur; Hispani certè integra ex ipsis arboreta & plantant & colunt, non secus atque in Europa vineta atque oliveta. A † secundo ætatis anno fructificant, & quolibet anno bis: vindemiantur enim primùm & uberiore fructu circa Junium, iterum circa Januarium. Ab anno vigesimo devigescunt & sterilescunt.

† *A septimo aut citius.* Hughes.

1. *Cacava quahuitl.*

Omnium maxima, Arbor est mediocris, trunco Pruni nostratis crassitie, non tamen usque adeò procera, cortice glabro undique cincta, egregiè frondosa, ramis quaquaversum extensis Cerasum fructu cordiformi perbellè refert: eâ tamen, cùm penitus adolevit, aliquanto magis in circuitu patula, & tantillo elatior est. In foliis etiam non magna est discrepantia; hujus enim pariter acuminata sunt, verùm circa margines æqualiora, obscuriùs viridia, & Aurantiæ foliis similia, sed angustiora & longiora, nullo fere pediculo cauli adnata, nervo unico & recto prædita, ex quo multæ obliquæ venulæ sursum emergunt. *Flos* ei magnus, & colore ex flavo albescens instar Croci: quo deciduo remanent tenuia, viridia, oblonga & lanuginosa filamenta. Ex his deinde proveniunt fructus turbinati, quos *Cacavacentli* vocant, ramis & surculis, * nullo interveniente pediculo proximè adhærentes. Hi cum maturuere Melonibus magnitudine, crassitie, pondere non cedunt, coloréque sunt croceo ex luteo albidi, incisuris per longum variis: nuclei viceni, sæpe triceni, qui racemi instar medio stipiti adhærent, Pistaciis aut Ricini majoris semini similes, paulò tamen grandiores, &

* *Pediculus cuique modicus.* Piso.

pelliculâ

pelliculâ fulvâ veſtiti, quâ ſublatâ videntur non abſimiles reni vaccino ſecundùm inciſuras quibus ſunt diviſi. Subſtantia eorum intus eſt tenuis, & ſpadicei ferè coloris, in diſpares diviſa particulas, ſed quæ arctè inter ſe hæreant, adeóque ſit pinguis ut ſponte humor, quantumvis ſit lentus, aliquando exſtillet; imò oleum ex ea abundantiùs quàm ex Amygdalis exprimi poſſit. Pulpa hæc ſubamari, non ingrati tamen ſaporis, multi nutrimenti, temperamenti ſubfrigidi atque humidi. Hugheſius noſtras fructum accuratiùs deſcribit, eſt is initio viridis, qui prout magnitudine augetur, ità figurâ & colore variat ad perfectam uſque maturitatem. Nonnulli ſubrotundi ſunt Pomorum inſtar, alii oblongi Cucumerum forma, verùm pleriqueovati, Melonibus non abſimiles; magnitudine varii, à Mali ſylveſtris ad Pyri maximi aut Melonis mediocris molem; ejuſmodi etiam cortice duro, minùs tamen quàm in Melone craſſo, tecti: quo vel leviter inciſo nuclei ſtatim apparent. Præterea exterior pars fructûs ſeu cruſtæ tuberculis quibuſdam inæqualis eſt, ſecus quàm in Melone, velut ornatûs causâ à natura factis, protuberantiis iis quæ in Pomis vulgaribus non raró cernuntur ſimilibus, obtuſis, extremi digiti magnitudine. Color fructuum pro maturitatis ratione variat, ad quam quò propiùs accedunt, eò colore rubente ſeu incarnato, ut vocant, magis ſunt tincti & ſtriati, præcipuè ex parte ſoli obverſa ad modum Pomorum vulgarium; unde & maturitas cognoſcitur.

Nuclei *Cacao* dicti membranulis ſinguli ſingulis includuntur, gelatinam quandam lacteam includentibus, quæ in ore illico liqueſcit. Nucleorum numerus pro fructuum magnitudine variat, à duodenario ad tricenarium & ultra. Magnitudine ſunt Amygdalarum vulgarium, non tamen adeò compreſſi, membranâ tenuiſſimâ ſeu cuticulâ cincti, ante maturitatem albentes, cùm plenè maturuere obſcuriùs rubent; exſiccati & *Chocolatæ* conficiendæ idonei nigricant magis, & ad colorem renis bovilli accedunt, quem & inciſuris ſuis imitantur: in primis autem hiſce ſeu fiſſuris pinguis quidam & oleoſus humor invenitur.

Cùm fructus collegerint corticem exteriorem (qui nullius ferè usûs eſt) incidunt, & nucleis exemptis abjiciunt. Hos pelliculis exutos & à mucilagine adhærente deterſos, ſuper ſtoreis aut linteaminibus expanſos Soli exponunt, donec humore omni evocato perfectè exſiccentur.

Nuclei probè (ut loqui amant) curati guſtu (ut diximus) ſubamari ſunt & pingues ſeu oleoſi, calore temperati, ut nonnullis videtur ſicci & adſtringentes, quod non probat Hugheſius; uti nec Piſo, qui ſubſtantiam *Cacao* ex craſſioribus ſimul & tenuioribus partibus compoſitam tribuit. Nam in pulverem (inquit) redigitur primùm, & ſolâ mox, etſi frequenti tuſione, pinſitur, & in maſſam cogitur: Quod cùm fiat ſine ullius rei admiſtione ratio arguit aliquid ei ineſſe tenacis & bituminoſi humoris. Multa inſuper eidem, quibuſcum ſuapte naturâ immiſcetur, inſunt ignea, quæ neceſſario incidere & reſerare debent corporis meatus, non verò præcludere, ut quidam volunt, niſi hoc intelligatur de crudo, vel toſto, vel Saccharo condito, quo mulieres in Indiis nimiùm veſci amant, unde uteri, alvi & hypochondriorum obſtructiones incurrunt difficillimas. Verùm totum hoc oritur, quòd interior ejus ſubſtantia dentium inciſione non exactè comminuitur, nec perfectè commiſcetur: requiritur enim artificioſa molæ verſatilis contritio, atque tunc demum ſiquid noxiæ ſuperſit frigiditatis aliorum calidorum commiſtione temperatur. Hugheſius negat ullam, mulieribus Indicis ex horum eſu, noxam accedere; ſéque ſæpiùs eſitâſſe crudos magno numero tum in Jamayca, tum inter navigandum, nec tamen ullum indè nocumentum ſenſiſſe affirmat. Electione tamen utendum, nec eſitandas mucidas, carioſas aut ullo modo corruptas ſeu vitioſas: verum integras, pingues, benè aſſervatas & ſapidas. Aſſerit tamen nuces haſce quantumvis diligenter curatas exſiccatas & reconditas à marinâ tamen aurâ, inter vehendum, aeríſque mutatione & humore nimio affici, ſitum contrahere & paulatim corrumpi, ut multæ antequam huc appulerint carioſæ, mucidæ aut aliquo modo vitioſæ inveniantur. Reſtat enim etiam in optimè aſſervatis unctuoſitas quædam, quæ eas cœlo humidiore ad mucorem & corruptionem diſponit. Hinc maſſa Chocolatæ quæ in America conficitur longè præſtare creditur ei quæ ex nucleis huc tranſvectis in Anglia paratur. Aſſerit autem tum Hiſpanos, tum etiam Anglos arborum harum magna Pomaria inſtituere, in quibus eo ordine eâque diſtantiâ, plantas diſponunt quo noſtrates Cantiani Ceraſos ſolent in Ceraſetis. Solum autem initio lævigant, & ab inutilibus herbis expurgant, quas etiam deinceps curioſè evellunt, nè arbores eis ſuffocentur, aut detrimentum capiant.

De Chocolata.

Chocolata Hiſpanis reliquíſque Europæis, *Chocolatl* Mexicenſibus, accipitur vel pro Maſſa ipſa è nucleis *Cacao* vel Solis, vel cum aliis fructibus aut aromatis mixtis, confecta, vel pro potione inde facta. Simplicia alimentaria & aromatica quæ Chocolatæ compoſitionem ingrediuntur hæc recenſent Piſo & Hugheſius.

1. *Atolli*, i.e. Mayzii ſive Frumenti Indici farina, in aqua ad modum pulticulæ ſoluta.
2. *Achiote* ſeu *Achiotl*, i.e. grana rubra fructuum *Urucu* è quibus paſtillos faciunt ad tingendum utiles, quos & Chocolatæ admiſcent ad gratum ſimul ſaporem & colorem communicandum.
3. *Chilli* ſeu *Chille*, i.e. Capſicum ſeu Piper Indicum: quoniam valdè calidum eſt pauca quantitate ad orexin excitandam Chocolatæ admiſcendum eſt, non tanta ut ſanguinem inflammet.
4. *Mecaxochitl* Mexicanis quam ſic deſcribit Fr. Hern. volubilis eſt herba, binos dodrantes longa, per terram repens, folia ferens magna, pinguia, obrotunda, odora & acris ſaporis, *caules* teretes, contortos, & præterquam unde pediculi oriuntur læves, per terram repentes, at circa ſingulos foliorum exortus radices oriuntur fibratæ, capilliſve pares. Fructus Piperi longo perſimilis eſt.

Naſcitur humectis locis regionum ferventium, qualis eſt *Quauhnahuacenſis* & *Hociacocothenſis*. *Locus.*

Calida eſt & ſicca, ad Piperis longi ſpecies attinens. Bibitur cum Chocolata, cui gratum ſaporem conciliat, corroborat, ventriculum calefacit, oris halitum emendat; craſſos lentóſque humores attenuat, adverſatur venenis, iliacis & cholicis confert, urinam evocat, menſtrua ac partus emortuos trahit cum Tlilxochitl, vivóſque accelerat, obſtructa reſerat, frigora & ex iis ortos dolores tollit, rigoribus febrium opitulatur. *Vires.*

5. *Xochinacatlis* ſeu Flos auriculæ, *Orejuelas* Hugheſ. Oregioella *Cluſ.* ex.

Hujus

Hujus florem solum Chocolatæ immiscent, [olim immiscere solebant] ad odorem & saporem suavem ei addendum.

*L.23.p.1330. 6. *Vaynillus* seu *Banillus*, i.e. *Tlilxochitl* Hernandez, de quo * alibi diximus.

7. Piper Tavasci sive Xoconochitl *Hernand.* Piper odoratum Jamaycense nostratibus, Carpobalsamum *officin.* Hughesius inter simplicia Chocolatam ingredientia recenset, de quo alibi diximus.

8. His addit Piso liquorem quendam resinosum, πολύχρηστον, quem Indi *Holli*, Hispani *Ulli* nominarunt, destillantem ex arbore *Holquahuytl* dicta, seu Chilli, quæ stipite est lævi, &c. Hic rarius admiscetur Chocolatæ, tunc potissimum cum Diarrhœæ aut Dysenteriæ mederi volunt, nucleisque quatuor *Cacao* uncia unica *Holli* miscetur. Verum *Cacao* nuclei ob pinguedinem, & gummi *Holli* ob tenacissimum gluten primum debent torreri, ne viscera obstruant & cachexias producant.

Hæc aliáque vegetabilia (inquit Piso) Novæ Hispaniæ patria, non idcirco putavi recensenda, quòd omnis potio Chocolata simul ea recipere debet, sed ut ex iis quisque sibi maximè conveniens eligat. Indi ante Hispanorum adventum simplici Cacao farinâ contenti à compositionibus abstinebant, sanitatis potiùs tuendæ soliciti, quàm palato gratificandi.

In Jamayca Cacao nuclei crassè contriti in panes seu massas librales aut bilibres trilibrésve efformantur absque ulla mixtura. Hanc pastam antequam pro potu utuntur radula in scobem seu pulverem tenissimum comminuunt. Atque hanc massam à mercatoribus & nautis in Angliam sæpe allatam, ex optimis esse pastis quæ Chocolatæ haberi possunt affirmat Hughesius. Nec enim convenit, inquit, ut nuclei in tenuissimas particulas comminuantur, hinc enim aeris impressionibus magis obnoxia evadit massa, & spiritus soluti faciliùs evolant, relictâ pastâ fatuâ & insipidâ.

Varios Chocolatam parandi & componendi modos describunt Piso & Hughesius.

1. *Cacao* nucleos probè curatos, & in Sole, vel supra lentum ignem in vase convenienti siccatos, detractis cuticulis in mortario marmoreo tundunt & comminuunt in particulas tenuissimas, pastam inde efficientes quæ vel seorsim, vel addito ovo & farinæ Mayzii tantillo in rotulos, pilas, trochiscos, aliásve massas formari potest, vel in pyxides immitti; quæ super asseres seu tabulas æquales supposito folio aliquo aut chartâ mundâ in umbra siccanda, (in Sole liquescunt) adeóque brevi indurescit pasta, & ad hebdomadam, mensem, anni dimidium, aut etiam integrum annum pro usu quotidiano servari potest.

Si nucleos in sartagine supra ignem exsiccas cavendum tibi est nè adurantur. Nuclei non nimis tundendi sunt, nè plus æquo oleosi evadant. Panes & rotulæ Chocolatæ curiosè compingi & lævigari debent nè rimis aut fissuris hient, adeóque aere se insinuante mucidi brevi fiant, nec diu durent.

2. Nonnulli supra lapidem amplum æqualem, lævem & perpolitum commolunt nucleos in tenuissimam farinam. Supra alium deinde quem in promptu habent lapidem aut laminam ferream farinam extendunt, & supposito lento igne quantus sufficiat ad impediendum nè laminæ adhærescat, manibus subigunt & efformant in quascunque placuerit figuras, vel seorsim, vel cum tantillo *Notty*, quæ cardiaca est. Atque hæc (inquit) optima est Chocolatæ pasta, utpote simplicissima, quâque Indi olim ante Hispanorum adventum usi sunt. Tantùm enim abest (ex Autoris nostri sententia) ut mixturæ illæ & varia ingredientia Chocolatam meliorem reddiderint, ut eam potiùs depravaverint & planè corruperint.

3. Hispani & nostrates eos imitati nucleorum *Cacao* pastæ adjiciunt vel *Chille*, vel *Achiote*, vel aliud quodvis à supradictis ingredientibus, vel plura eorum simul, quæ haberi possunt, pro gustu conficientis, vel pro utentium constitutione, vel medentis scopo addita tandem sacchari q. s. Singula autem quæ massæ admiscenda sunt seorsim debent comminui & in pulverem subtilem redigi. Methodum conficiendi massam Chocolatæ compositam hanc tradit Jul. Piso.

Cacacius cæteráque ad mixturam hanc pertinentia pinsuntur lapide quodam Metatis nomine dicto, ad hujusmodi usum excavato: Animadvertendum autem est 1. Ut omnia quo meliùs frangi possint ante torreantur ingredientia, præter *Achiotem*. 2. Ut diligentia adhibeatur nè adurantur nigrúmque contrahant colorem, aut nimio admota calori insitam suam exhalent virtutem, amarúmque acquirant saporem. Præcedunt in comminutione Cinnamomum & *Chille*, quæ simul cum Aniso moluntur; postremò autem loco *Cacacius* ipse, qui paulatim confringendus restat; singulis quippe vicibus quoties quid de eo molæ subjicitur circumagatur lapis ut faciliùs dissiliat, meliúsque conteratur: deinde in ahenum post Cacacii comminuti ingredientium pulveres injiciuntur, qui lignea quadam spatula eidem permiscentur. Coacta in unum massa lapidi rursus subdita, cui subjectæ candentes fuerint prunæ, perquàm optimè diluitur. Cavendum tamen est, nè vehementior supponatur ignis, ut butyrosus nimio calore effervescens humor effundatur, Achiotem velim Cacacio admisceas, ut cum eo molatur, colorémque meliùs acquirat; cæteri pulveres cribro antequam confundantur secerni debent. Quòd si sufficiens facta fuerit contritio (quod videbitur cùm nulla ampliùs putamina apparuerint) spathula massæ pars eximitur, quæ statim fundetur in orbem, atque in arculas tunc reponitur; cúmque congelascit dura consistit. De modo exsiccandi arborum frondibus aut chartâ mundâ supposita eadem habet quæ supra ex Hughesio retulimus.

E nucleis Cacao oleum exprimi potest quemadmodum ex Amygdalis, & ad eadem utile ad quæ Amygdalinum, atque etiam efficacius.

Iisdem etiam nucleis Mexicani olim aliæque nationes Americanæ pro nummis usæ sunt, atque etiamnum utuntur; eósque imitati Hispani eos pro mercibus permutant. Modus quo ex massa Chocolatæ potus paratur Gul. Pisoni duplex traditur. Primò quidem modo diluitur Chocolata cum aqua frigida, spumeúsque ejus humor cuidam infunditur pollubro, id verò quod remanet igni admovetur una cum Saccharo. Hoc postquam incaluit cum spumea illa à qua sejuncta fuit iterum confunditur atque ita ebibitur. Alter autem modus vult calefieri aquam, & in vase repositam Chocolatam quantum satis est haberi, supérque illam parum aquæ fundi, ac versatili dispergi mola; tunc statim atque bene diluta est reliquum calidæ cum Saccharo in eadem *Chocolata* misceri & hauriri. Si placuerit frigidam potare Chocolatam, dilues Chocolatam in aqua, molæque versatilis subsidio spumam

mam elicies, quæ magis augebitur quo diutiùs Cacacius ipſe comminuitur: effuſam in æquali ſpumam paulùm ſepones; id quod remanſit miſcebis cum Saccharo, ſupráque ſpumam immittes, frigidámque potabis. Verùm non convenit omnibus temperamentis hujuſmodi potio ob nimiam frigiditatem.

Uſitatiſſimus hujus potionis præparandi modus pro vulgo, agricolis & ſervis in Jamayca aliiſque inſulis noſtræ ditionis hic eſt, referente Hugheſio.

Rotulos vel maſſas Chocolatæ penitus exſiccatas & aridas (nam duas fere ſeptimanas à prima compoſitione requirit, ut probè fermentetur & eſui apta evadat) radula ſtannea in ſcobem ſubtilem deterunt quantitate ſufficienti. Deinde aqua frigida clara quantâ opus eſt (quam in hunc uſum paratam habent) panis Caſſavæ dictæ æqualem aut paulò minorem quantitatem quàm ſit pulveris Chocolatæ infundunt; qui in frigida facilè liqueſcit & diſſolvitur. Soluta Caſſava aquam illam vaſi idoneo infuſam ſupra ignem ſuſpendunt, & cùm bullire incipit Chocolatam deraſam infundunt, & ad horæ pæne quadrantem decoquunt, ſæpe interim liquorem verſando. Decoctum in pelvim aut catinum effundunt, & pauxillo Saccharo edulcoratum, cyathis hauriunt & calidum ebibunt. Atque hoc quotidianum eſt jentaculum ſervorum & operariorum, ſine quo labores ſuos improbos & ærumnoſos tolerare nequirent.

Sunt qui pro aqua Chocolatam cum lacte temperant, aut lactis & aquæ æquis partibus. Verùm meliùs noſtro palato ſapit, minúſque obſtruit qui paratur ex aqua ſimplici edulcorata, Chocolata comminuta, & ovo uno aut altero. Ova enim efficiunt ut aqua & Chocolata uniantur & in unum corpus quaſi coaleſcunt. Alii *Atolle* ſeu farinam Mayzii, & Caſſavam contritam admiſcent.

Alios potionis parandæ modos vide apud Hugheſium.

Cæterùm potus hic moderatè admodum ſumendus eſt, quoniam obſtruentis naturæ eſſe videtur. Quinque vel ſex unciæ manè tutiſſime ſorbentur omni ferè anni tempore.

Poſt ſumptam potionem ſemihoræ aut horæ integræ ſpatio quieſcere oportet & à labore ceſſare, nè concoctio impediatur aut turbetur: à cibo etiam aliquandiu abſtinere convenit. Cæterùm Chocolata ſtomachum corroborat, ciborum concoctionem promovet, tuſſi & aſthmati conducit, ſitim mirum in modum reſtinguit, continuato uſu corpus pinguefacit, diaphoretica etiam eſt & ſudorifera, vaporibus blandis ad caput elevatis ſomnum inducit placidum & tranquillum, adeò copiosè nutrit & vires reficit ut commodè ſatis abſque ullo alio alimento eo bis in die hauſto vivi poſſit. Labore immoderato defeſſos & exhauſtos mirificè recreat, & vires inſtaurat. Cuicunque conſtitutioni & corporis temperamento convenit, & ſine periculo ſumi poteſt, à quovis ſexu, ætate, conditione, etiam non obſervata exacta doſi, modo ad ſatietatem ſumpta non nimium gravet ventriculum. Ut verbo abſolvam cardiaca eſt, & analeptica egregia, potio hæc verè nectarea, multi & optimi nutrimenti pabulum, inquit Hugheſ. & ſupra aliud quodvis alimentum, præſertim intra limites Zonæ torridæ, corpus reficiens & pinguefaciens. Quin & ſummè commendatur (inquit Schroderus) ad roborandum vitæ balſamum, & Venerem proritandam. Reverà omnium qui in America aliquandiu vixere unanimi conſenſu & teſtimonio ſaluberrimus eſt iis regionibus Chocolatæ potus, adeóque neceſſarius incolis & advenis, ut ægrè ſine eo vitam tolerare, nedum labores ſuos obire poſſent.

Medici ad varios morbos Chocolatam accommodant, medicamentis ſcopo ſuo convenientibus admixtis, v. g. ad ventriculum roborandum Croco, ad fluxus alvi ſiſtendos Cinnamomo, nuce moſchata, aut limaturæ chalybis tantillo; ad tuſſim & raucedinem Amygdalis earúmve oleo, Saccharo aut Saccharo cando, &c.

D. Quatremain M. D. Hæmorrhoidas ſeu ficos ani in ſeipſo curavit, partes affectas butyro nucis Cacao inungendo. *D. Stubbes* de Nectare Indico, p. 180.

Phthiſicus fere deploratus robori ſuo & ſanitati reſtitutus erat præter omnem ſpem à quotidiano uſu nucum Cacao, ſeu potionis Chocolatæ. *D. Mundy in lib. de potulentis.*

Chymicam inſuper analyſin nucis *Cacao*, è *Le Febure* aliorúmque Chymicorum ſcriptis excerptam ad me tranſmiſit idem erudítiſſimus Vir, D. T. R.

Nucleorum *Cacao* non decorticatorum unciæ octo in pulverem comminutæ & Retortæ inditæ, ſubſtantiæ adeò fixæ & difficulter reſolubilis ſe eſſe prodiderunt ut modica ignis vi nihil redderent præter album quendam liquorem aquæ inſtar clarum & pellucidum, idque pauca quantitate, quem pro phlegmate habuerunt: Aucto igne ad eum uſque gradum qui ſpiritui vitrioli eliciendo ſufficit ſeptendecim horarum ſpatio elevatus eſt ſpiritus vaporum ſpecie lactei candoris, qui præter aliorum ſpirituum morem in phlegmate ſubſidit ad fundum vaſis recipientis; tandem adhibito igne vehementiſſimo reverberii in vegetabilium deſtillationibus minùs uſitato, aſcendit oleum intensè rubicundum & velut ſanguineum, verùm pellucidum valde, quod refrigeratum craſſeſcit inſtar olei ſeu butyri ceræ. Deſtillatione peracta Caput mortuum ℥ij & ʒvij. pendere deprehendebatur; Spiritus ℥ij: oleum ℥iijſſ. reliqua materia in operatione aſſumpta. Spiritus non admodum fervidus erat ſed penetrantiſſimus, nec guſtui, nec olfactui ingratus, quemadmodum eſſe ſolent è ſanguine aut carnibus eliciti. Oleum pariter mirificè pungit & penetrat, ſale volatili cujus magnam quantitatem continet nondum ſeparato, éſtque valdè aromaticum & cardiacum. Spiritus brevi aceſcit, quo ſe acetum copioſum continere prodit.

Cacao ſimilis fructus J. B.

J. B.

Cacao fructum magnitudine pæne æquabat, membranâ fuſcâ tectus, per medium ſecundùm longitudinem diviſibilis, ut Amygdalæ, Avellanæ, Glandes & ſimiles, non obliquè ut *Cacao*, ejuſdem tamen cum illo ſaporis, & forſitan ejus genus.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS

QUI EST

De Arboribus Fructu per maturitatem ſicco.

Æ autem dividi poſſunt in 1. *Nuciferas*, quæ fructus majores producunt duro putamine nucleum continentes. 2. *Bacciferas*, Baccas voco fructus minores parvo-rotundos. 3. Fructu alato ſeu membranulis aucto donatas, cujuſmodi ſunt *Acer* & *Fraxinus*. 4. Lanigeras. 5. Multiſiliquas. 6. Dicoccas. 7. Tricoccas, &c.
Nos duobus prioribus quia numeroſæ ſunt duas Sectiones aſſignabimus: reliquas una Sectione comprehendemus.

SECTIO I.

De Arboribus Flore ad imum Fructum Nuciferis.

Cap. I.

De Arboribus Fructu ſicco ſquamoſis.

1. *Palma-pinus ſive conifera* J. B. *Palma conifera ex Guinea ſquamis ad pediculum converſis* C. B. *Tecotl, Palmæ montenſis Fructus* S. R. Muſ.

HUjus fructum ſic deſcribit J. Bauhinus, Figurâ ex magnitudine ovatus, cortice conſtat fulvo in ſpadiceum polito & ſplendicante, duro ſatis, tetragonis ſquamulis pyxidatim coaggeſtis artificioſiſſima compage, per quarum media ſingulis ordinibus æquabilis canaliculus per univerſi fructûs longitudinem deſcendit, uno inſigni cæteriſque ampliore canali eodem ordine ac deſcenſu inter cæteros conſpicuo. Parte ſuperna apex eminet, circa quem longè minutiores ſquamulæ reliquarum ſeriem claudunt, & in dictum apicem faſtigiantur, pulchro prorſus & viſendo artificio. Ipſe fructus concuſſu ſonorus intus contentum nucleum prodit.

Fructum hunc cum ipſa arbore Lobel. & Pena in Adv. ſic deſcribunt, hujus arborem quaſi quandam hybridam ex Palma & Pinu natura ludibunda conflâſſe videtur. Eſt quippe lignum ipſum fungosâ Palmæ prorſum texturâ, in villos dehiſcens & ſquamoſa cute loricatum, faſtigio termitis numeroſis & in orbem exortis ſurculoſis ligulis 40 aut 50. compactili verticulorum & ſquamarum ſerie pyxidatim articulatis pedem longis, rotundis, parùm compreſſis: quarum ſingulis commiſſuris ſinguli numeroſi coni altiùs inſeruntur, triceni aut quadrageni, qui mediocrem conum Cedri ementiuntur, pulvillis in quincuncem digeſtis, reticulatóque & imbricatim extuberante ventrioſo nucis cortice, fuſco, nitido, polito, craſſitie & concretione Nucis Indicæ; intùs nucleum glandémve oblongam [ſeſquiunciam aut duas uncias longam] continente, præduro, inque farinam ægrè friatili guſtu Glandis & Caſtaneæ, quæ ſunt ei genti panis ſupplementum.

Fructus hi cum ramo cui undecim inhærebant à Cluſio in *cur. poſt.* deſcribuntur, ſub titulo exotici arboris aut fruticis rami cum fructibus ſquamoſis: locum vide.

Lobel. in Obſ. Avellanæ Indicæ genus oblongum *Cluſ.* idem cenſet eſſe cum nucleo hujus Palmæ-pini, quod & D. *Arnold.* * Syen affirmat.

* Notis in Hort. Malab.

Miror D. Grew in *Deſcript. Muſ. Soc. Reg.* ſcribere nullum autorem ſitûs ſquamarum hujus fructûs cum apicibus ſci. ad pediculum converſis meminiſſe, ſiquidem tum Cluſius tum Bauhinus ejus meminerint.

2. *Palma*

2. *Palma conifera squamis sursum conversis* C. B. *Fructus peregrinus Abiegnæ nuci persimilis* J. B. Clus.

Clus.

Cylindroide erat formâ, tres uncias longus, binarum unciarum ejus ambitus, multis veluti squamis, imbricum modo dispositis constans, in medio nonnihil compressis, oris tenuioribus & quodammodo villosis, instar pæne abiegni strobili, sed brevior colore spadiceo, gravis & nucem vel nucleum continens, nam agitatus crepitabat & sonitum edebat; brevi fragilique pediculo subnixus esse videtur. Nucleus oblongæ formæ est, durus, solidus, quíque confractus crebras venas ostendit, quales nux Fausel & nux moschata habent: Detersus & lævigatus pro insigni aliquo & raro lapide ab impostoribus interdum obtrudi solet.

3. *Fructus squamosus orbicularis major, Juglandis magnitudine* C. B. *Fructus alius peregrinus elegans* * Clus. *Fr. peregrinus elegans squamosus* J. B. * *Exot. l. 2. c. 3.*

Formâ non dissimilis erat proximè sequenti, sed longe major, ut qui Juglandem externum illum viridem corticem adhuc retinentem crassitudine superaret, orbicularis pæne figuræ, magis tamen depressæ, & quasi in umbilicum sidentis suprema & ima parte, (inter quas trium ferè unciarum erat interstitium) & pæne sex unciarum ambitu. Constabat verò veluti squamis eleganti serie in obliquum dispositis ab extimo versùs petiolum tendentibus, illísque quodammodo sectis & lacunam habentibus per longitudinem: Squamulæ autem petiolo proximè sursum vergere nonnihil videntur: Nucis color splendens & spadiceus, eáque nucleum continebat: Nam commota & agitata strepitum edebat: valdè tamen levis erat pro ejus crassitudine.

4. *Fructus squamosus orbicularis minor Avellanæ magnitudine* C. B. *Fr. exilis Cannæ de Bengala creditus* Clus. *Exot. l. 2. c. 3.* J. B. *An Fructus Cannæ seu Arundinis* Rotang *dictæ?*

Parvæ Avellanæ nucis magnitudine erat, valdè elegans, orbicularis, nisi extima pars in mucronem abiisset: Petiolus cui inhærebat brevis, tribus appendicibus velut calyce fructum imâ parte apprehendens, qui tanquam squamulis serie quadam in obliquum dispositis constabat, ab extimo versùs petiolum vergentibus. Flavescebat autem & inanis erat. Abdalu Guzaratensis Cannæ de Bengala fructum esse, sed exilem & immaturum dicebat; quod & nobis videtur, & forte Cannæ seu Arundinis *Rotang* dictæ, de qua inter Arundines egimus.

5. *Fructus squamosus orbicularis sulcis rectis, obliquis & transversis* C. B. *Guyanæ fructus elegantissimus* * Clus. *Nux Indica tessellata perelegans.* J. B. * *Exot. l. 2. c. 4.*

J. B.

Amplitudo ei quem describit J. B. sescuncialis, exactè propemodum rotunda, nisi utrinque leviter sessilis esset. Infernè sinum & pediculi vestigium habuit. In cortice decus præcipuum, qui culmum crassùs & firmus satis, exteriùs lævis, splendidus, spadiceus, totus tessellatus, sulcis ac striis impressis per singulas tessellas secundùm longitudinem excurrentibus, & rursus aliis obliquè & intercussatim, pulcherrimo mehercle naturæ emblemate. Corticis interna pars fungosa, & eadem pæne quæ interioris corticis Castaneæ, tam colore quàm substantiâ, sed densior ac minùs villosa Nucleum continet, magnitudine ferè Juglandis, sed rotundum aut certè rotundo proximum, supernè umbilico præditum satis insigni à quo per ejus longitudinem sulcus insignis descendit, substantiâ osseâ, qui serrâ dissectus ebur politum colore, lævore & duritie refert, sapore quidem nullo manifesto, aut qui vetustate exoleverat.

In uno hujus generis fructu, quem vidit Clusius, squamæ magis distinctæ apparebant, & à summo ad imum progredi manifestè conspiciebantur, non à pediculo ad summam partem; quod in duobus aliis observare non licuit adeò arctè & firmiter cohærebant, ut ipsum corium sive integumentum sulcis duntaxat distinctum videretur.

Locus Guyana.

Cap. II.

Malus Indica pomo cucurbitæformi monopyreno. Iripa H. M. *P. 4. T. 31. p. 65.*

H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, *caudice* crasso, denso, cinereo, cortice obducto nigricante, intus rubicundo, necnon ramulis cinereis & subviridibus plurimis donato. *Radix* rubicunda, flavescente cortice tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, sapor acris, odor nullus. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore; nervulis exiguis plurimis è media costa in prona parte extuberante, & folium per longitudinem medium inæqualiter secante, obliquè in latera excurrentibus: Odor nullus, sapor subastringens. *Flores* inter folia circa ramulos sparsim proveniunt, exigui, candidi, inodori, è quatuor acuminatis foliolis constantes, quæ intercedunt octo *staminula* alba, *apicibus* rubicundis donata, medium occupante *stylo* candido, qui ipsius fructûs rudimentum est. *Fructus* oblongo-rotundi, compressi, inæquales, ac sulco striati, cucurbitis formâ haud absimiles, cortice crasso, coriaceo, necnon carnoso, molli, ac pulvinato tecti, Amygdalæ in modum; qui fructibus in maturitatem tendentibus, in utroque latere dehiscit, seséq; aperit, ac *Nucleum* relinquit albicantem, tenui pelliculâ cinctum, densum, compactum, inodorum, saporísque adstringentis.

 Crescit

Locus & Tempus. Crescit circa *Repolyn*, aliisque in locis Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum perficit Augusto, *viz.* & Novembri mensibus.

Vires. Arboris hujus radices alvum movent. E foliis in lotio vaccino decoctis addito melle potio paratur, quæ scabiem, lepram, aliósque cutaneos affectus sanare dicitur. Ex iisdem cum *Mangas* foliis in lacte dulci coctis apozema conficitur, quod ictero, asthmati, læsæ in ventriculo alimentorum fermentationi, & inde nato capitis dolori medetur. E fructibus oleum fit contra scabiem aliósque cutaneos affectus.

CAP. III.

Ahovai Theveti Clus. Park. *Ahovai fructus venenatus* J. B. *Arbor America foliis Pomi, fructu triangulo* C. B. *Ahoay* Pisonis, *qui duplex genus distinguit* Ahoay guauçu *seu majorem, &* Ahoay miri *sive minorem.*

J. B.

FRuctus triquetræ figuræ deltoides est, mediocris Castaneæ magnitudine, duobus cornibus compressioribus, cæteroqui turgidulus, coloris rari, superficie aliquantum inæquali: ac inter duo inferiora cornua rimam agit ad intima penetrantem: A summo apice, in quo foraminulum pervium, quatuor ducuntur sulci, in totidem quadrantes fructum dividentes, qui concussu nucleum inesse testatur.

Arbori (inquit Thevetus) altitudo Piri, folium verò duos trésve pollices longum, duos latum, mali nostratis non absimile, æterni viroris: Cortex albicat; rami vulnerati succum lacteum manant: odorem autem spirant amputati insigniter fœtidum [humanum stercus referentem] ut indigenæ eo nullo modo utantur, nè ad ignem quidem fovendum.

Vires. Fructus venenatus est & pernecabilis, veréque deleterius, potissimum nucleus; quo exempto sylvestres illi putaminibus tintinnabulorum more utuntur, quæ cruribus circundata nihilo remissiùs sonant quàm Campanulæ nostrates.

Ahoay duplex est, *major* & *minor*, Hujus fructus vix nucem Avellanam, cui multùm similis est, adæquat: Illa plus quàm Castaneæ magnitudine nuces profert.

Nucula quædam falsò Higuero & Ahovai putata J. B.

Fructus (inquit *J. B.*) quem *Higuero* nomine accepimus Phaseoli vulgaris est magnitudine, nihilque aliud quàm putamen quoddam levissimum, nitidissimum, coloris spadicei obscurioris, intrinsecùs striatum, ruffum; gibbus foramine exiguo pertusus: Sima pars tota patet, ut lembum mentiatur. Collisu mutuo tinnulum sonum reddunt. Foraminula arguunt ex funiculo trajecto pependisse.

Rectè J. Bauhinus fructus hosce à fructibus *Higuero* Oviedi diversos facit.

Non video cur lignum illud fœtidum, humanum stercus olens, quod *D. Philibertus Vernatti* ex insulis *Solon* & *Timor*, ubi sponte oritur petitum ad Regiam Societatem Londinensem pro Museo suo instruendo misit, non possit esse ex hac arbore. Ponderosum est, durum, colore ligni Quercini, & per multos jam annos servatum de odore suo nihil remittit, sed æquè validum & vehementem spirat, D. Grevio attestante, quamvis incensum nullum odorem exhalet.

Vires. Nuclei Ahovai in pulverem redacti scrupulus unus ore assumptus graviora facilè symptomata, quàm ab aliis ullis venenis illata inducit. *Piso.*

CAP. IV.

Arbor nucifera Brasiliensis fructu operculato, monopyreno. Ibiraba alba Brasiliensibus Marcgr. Pison.

Marcgr.

CRescit figurâ Pyri, cortice fusco, ramis inordinatè positis, *foliis* solidis, saturatè virentibus, alternatim positis, Pyri similibus, quæ pediculis innituntur. Fert *florem* amplitudine Rosæ, suavissimi odoris, & Rosam pænè superantis, quinque foliis constantem, pallidè flavis: In medio flore est corpus flavum semilunare, more cochleæ in se convolutum, castaneæ magnitudine, quod citò decidit, & magnâ copiâ sub arbore colligitur. *Fructum* fert instar poculi cum operculo suo plano, in medio paulùm turbinato: In circumferentia poculi exteriùs eminentiæ sexangulares sunt; magnitudo poculi est quasi castaneæ: Cùm maturuit fuscum fit & operculum sponte dissilit, & castanea quam continet unicam, excidit, magnitudine nostræ Avellanæ; poculum adhuc in arbore pendulum ad tempus manet.

Usus. Atramentum ex hoc fructu paratur.

Tempus. Nascitur passim: Floret mensibus Octobri & Novembri.

Abirabam nigram non describit Auctor.

CAP.

Cap. V.

Arbor Braſilienſis nucifera, fructu geminum nucleum continente. Anda Piſonis & Marcgravii.

Piſo.

NON procul à litorenſibus, nunc mediocri, nunc ſumma altitudine pro terræ temperie exſurgit arbor *Anda*, quæ ligno eſt lævi, raro & ſpongioſo, multíque uſûs. *Florem* fert magnum & concavum, aurei coloris. *Folia* nunc copulata, nunc inordinatè & ſolitariè poſita, in extremitate acuminata, nervo recto & venis obliquis conſpicua. *Fructum* ſeu nucem fert cortice duplici, exteriore cinericeo [viridi inſtar Juglandis *Marcgr.*] interiore ligneo præduro & perforato, [una extremitate acuminatum, & uno latere fiſſuram habentem;] quo duæ glandes continentur, jecinori leporino non valdè diſſimiles, & nuces Caſtaneas ſapore quodammodo referentes, licet virtute & qualitate differunt. Una ſiquidem atque altera cruda manducata alvum ducit, quibuſdam & vomitum excitat. Validæ eſt operationis, quamobrem ægris morbo fractis haud tutò exhibetur, niſi corrigatur & in Electuarii aut pilularum formam redigatur. ℞ duas vel tres Caſtaneas, contuſas & cum ſaccharo deſpumato excoctas, addito Aniſi & Cinnamomi momento, gratiſſimum non ſolùm erit medicamentum, ſed & tutiſſimum infantibus iiſque omnibus qui à purgantibus ſolent abhorrere. *Vires.*

Luſitani & indigenæ ex eadem nuce oleum exprimeht, quod lychnis affundunt, atque eo corpus inungunt. E cortice autem uſtulato incolæ optimum & familiare remedium contra ventris fluxum, iiſque quibus poſt aſſumptam nucem alvus immoderatiùs ruit, ſubminiſtrant.

Barbari cortice illius utuntur ad capiendos piſces, aquâ enim in qua maceratus fuerit omnia animalia ſoporantur.

Cap. VI.

Iba-curû-parî Braſilienſibus Marcgr. *p.* 119. *Arbor nucifera Braſilienſis fructu ſtriato cucurbitiformi multos nucleos continente.*

Marcgr.

ARbor *folia* habens in frondes congeſta, pedem longa, duos & ſemis digitos lata ubi latiſſima, linguæ figurâ, ad pediculos acutiora quàm in extremitate, figurâ foliis *Janipabæ* ſimilia, nervo ſubrufo ſecundùm longitudinem, & aliquot venis tranſverſis conſpicuis.

Fructus illius magnitudine reſpondet Aurantio malo, ſed figurâ ſimilis eſt parvo Peponi aut Cucurbitæ; nam rotundus eſt, & paulùm compreſſus, ac quaſi ſtriatus, tot ſtrias ſeu cavitates ſecundùm longitudinem habens, quot intus Caſtaneas continet, nimirum quatuor, quinque, ſex, aut ſeptem, magnitudine noſtrarum Caſtanearum: Cortex exterior viridis; interiùs in tot loculamenta dividitur. Quælibet caſtanea cutem fragilem habet, colore Iſabellino dicto, ſeu flaveſcente & ſplendente: Nucleus albiſſimus edulis eſt.

Cap. VII.

Nucifera Braſilienſis cortice fructus ligneo quatuor nuces continente. Jacapucaya arbor Marcgr. *Jaçapucaio* I. Piſon.

Marcgr.

ALtiſſima eſt arbor, cortice gryſeo, duro, & inæquali, inſtar veteris Quercûs, ex quo atramentum ſcriptorium conficitur. *Folia* juniora rufa ſunt, vetuſtiora viridia, Mori foliis ſimilia, in ambitu ſerrata, quodammodo contorta & incurvata, alternatim in ramulis ſibi oppoſita. Poſt florem (quem nondum videre licuit) *fructus* ſequitur, quilibet ſuo pediculo craſſo, ligneo dependens, magnitudine capitis infantis, figuræ ellipticæ, inferiùs veluti in conum obtuſum faſtigiatus, ſuperiùs ſive ad pediculum depreſſus, referens poculum cum ſuo operculo; cortice ligneo & duro, ochræ coloris: operculo autem remoto (nam ipſemet fructus maturus ſe aperit) decidit operculum, & fructus interiùs in quatuor interſtitia diviſus videtur: & in quolibet loculamento caſtanea invenitur, pruni magnitudine, cortice ex flavo ſubcinereo, rugoſo, qui contuſus nucleum exhibet album, optimi ſaporis. Nuces pariter maturitatem conſecutæ excuſſo tegumento è calycibus ſponte decidunt.

Semel in anno matureſcunt, media videlicet hyeme: *Tempus.*

Cæterùm arbor in ſaltibus & mediterraneis locis adeò luxuriat, ut juſto exercitui ſufficienti ſuſtentaculo fructus ejus aliquando fuerint. Sapore & excellentiâ Piſtaceis adæquantur, & Venerem ſopitam dicuntur excitare. *Locus.*

Potiones & pultes tam ad Medicinam quàm ad epulas ex illis comparantur. Oleum quoque pingue ex illis exprimitur, Amygdalino calidius: Præſtat aſſatis quàm crudis veſci quod caput infeſtent. Tantæ duritiei pyxides ſunt ut Tepuyeris non modò vaſa potoria, ſed & diſcos & ollas ſufficiant. *Vires.*

Duæ reperiuntur ſpecies ſibi ſimiles externâ figurâ, ſed qualitatibus internis diſcrepantes: nam altera ſpecies calices magis deformes producit, eorúmque nuces dignitate inferiores habentur, quippe ex immoderato illarum uſu quibuſdam capillos defluxiſſe incolæ teſtantur. *Altera ſpecies.*

Usus. Utriusque lignum putredini mirè resistit, unde ob summam simul duritiem molendinorum sacchareorum axes ex illo fabricantur, cæteràsque arbores multùm antecellit. E cortice exteriore siccato & contuso fit stuppa rufescens, quo ad obturamenta utuntur & naves.

CAP. VIII.

** Lib. 17. c. 4. Ind. Occid.*

Arbor Totocifera Orellanensium, indigenis Ademonie Totocke * *De Laet.*

De Laet.

ARbor est valdè procera & ramosa, foliis grandibus, & quæ formâ non multùm abludunt ab Ulmi frondibus, obscurè virentibus, nisi quòd postica parte nonnihil videntur candicare. Nullos fert *flores* sed certas gemmas quæ colore nihil differunt à foliis, quæ sensim crassescunt & protrudunt *fructum* grandem, mole interdum capitis humani, pæne rotundum, antica parte nonnihil compressum, cortice ligneo, duro & admodum crasso, exteriùs striato & tuberoso, coloris fusci & pæne nigri. Dividitur interiùs certis spatiis in sex veluti regiones, in quarum singulis continentur octo, decem, & interdum duodecim nuces, arctè inter se conjunctæ, quæ singulæ iterum ligneo, duro, & satis crasso cortice tectæ sunt, & variæ formæ, pleræque tamen triangulares, una parte convexiore, cum tribus veluti suturis, valdè rugosæ & asperæ, minùs tamen quàm exterior cortex, tres uncias longæ, & sesquiunciam latæ, coloris rossi & interdum cinerei aut fusci. His continetur oblongus nucleus totas implens instar Amygdali, rubicundâ membranâ tectus, carne candidissima & solida, & nonnihil oleosa. Sapore videtur magis accedere ad Avellanas quàm ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregiè potest supplere, etiam ad tragemata facienda, uti à nostris fuit observatum. Barbari attribuunt ipsi facultatem Venerem excitandi.

Quoniam arbores quæ hunc fructum ferunt adeò sunt altæ, & fructus adeò gravis & durus, illis maturis non audent Barbari sylvas ingredi, nisi validâ parmâ, aut alio tegmine caput tecti; nam fructus decidentes instar silicis caput illis comminuerent.

CAP. IX.

De Camphora.

CAmphora seu Caphura in panes fusiles ingentes coacta importatur, pellucidos & candidos totos, factitii Nitri instar, qui pulsu etiam tinnitum edunt argutum, substantiâ pinguiusculâ, & quæ facilè flammam concipiat, quam in mediis etiam aquis inextinguibilem pertinaciter retinet, sub dentibus lentescens, & exigua portione totum os veluti inflammas, odore vehementi. *J. B.*

Cæterùm nisi diligenter asservetur, ex operculatis etiam capsulis nonnunquam evanescit. Asservatur tamen securè vase marmoreo aut alabastrino, Lini & Psyllii semine sepulta.

Non una ex arbore colligitur: nam ex cortice radicis Canellæ Zeilanicæ destillando elicitur, ut in Historia ejus arboris ostendimus: & ex radicibus arboris cujusdam Japonicæ minutim concisis & in lebetem æneum conjectis, quibus aquam ea quantitate superaffundunt ut radices modicè obtegat. Lebeti autem imponunt pileum vel operculum stramineum, in acutum fastigiatum, móxque ignem admovent modicum, cujus ope partes radicis volatiles separantur, adscendunt & dicto pileo crystallorum instar adhærescunt, qui vicissim aufertur, mundatur, rursúsque superimponitur. In insula Sumatra, ex alia arboris specie obtinetur; non tamen destillationis ope; sed sponte concretam ex arboris medulla eximunt indigenæ; qui, referente * D. *Grimm.* postquam externis signis, illis notis, percipiunt arborem divitem esse Camphorâ, spoliant eam omnibus foliis, cortice, & externo ligno usq; ad medullam, quæ ab eis finditur. In hac medulla Camphora eleganter in forma coagulata, instar tenuis crystallini foliati salis residet, quæ à medulla ab eis separatur. Nobis autem videtur ut & prædicto D. *Grimm.* arborem Camphoriferam Borneensem specie distinctam non esse à Sumatrana. Siquidem modus colligendi Camphoram apud Borneenses non admodum diversus est à prædicto Sumatranorum, ut legere est apud Breynium, Cent. 1. c. 6. ex relatione *Matth. Sladi*, in Tractatu cujus titulus, *Recherches & Observations naturelles par M. Boccone*, his verbis, Caphura de Borneo, quæ melioris notæ & rarior est quàm Japonica [Libra ejus, teste Garcia, tanti emitur, quanti centenæ libræ ejus quæ ex *China* adfertur] in ea insula ab arbore ibi *Liono* dicta profertur. Huic arbori tunc temporis cùm Caphurâ abundare, & quasi turgere, ὀργᾷν Græci eleganter dicunt, nôrunt, sub ortum Solis aurem applicant, & notatu dignum strepitum percipiunt; deinde ipsam amputatam in partes dissecant, quas findunt, Solíque ut siccentur exponunt, siccatas in particulas comminuunt, & Caphuræ frustula eximunt, cribróque à sordibus purgant; si majuscula frustula offenderint, iis oculos leniter & leviter confricare solent. Hæc autem Caphura plurimùm à Japonica distat, magísque clara & perspicua est, nec ullo modo, ut Japonica, sponte evanescit & consumitur.

** Ephemer. German. An. 11. Obs. 153.*

Cæterùm (ut rectè annotat D. Grimm.) si Sumatrani & Borneenses artem callerent destillatoriam, longè majorem quantitatem Camphoræ impetrare possent. Percepit enim ille, quod lignum illud, etsi odore Camphoræ videretur carere, multum tamen Camphoræ in sese adhuc continere. Si enim transversim (inquit) serrâ discinditur, spirat odorem, & multum ostendit pinguedinis.

Mirum autem videtur quod scribit purificationem Camphoræ Japonenses adhuc latere. Matthiolus tamen etiam scribit, Camphoram omnem rudem Venetias importari, ibíque igne & arte vitreis organis sic ut candescat elaborari.

Vires. Camphora Veteribus Græcis incognita, Arabibus primo celebrari cœpta est. Calidane sit an frigida non convenit inter medicos. Vetustiores frigidam esse statuunt, eo argumento quòd Venerem

nerem extinguat & libidinem compescat, quódque ophthalmiis & oculorum inflammationibus, tum etiam ambustis imposita, nivis frigiditatem referat. Recentiores è contra calidam affirmant; quorum argumenta, Inflammabilitas eximia; odor aromaticus penetrantissimus, ac sapor acer; facilis evanescentia ob partium tenuitatem; quæ sententia nobis probabilior videtur: Ad contrariæ autem argumenta facilè respondetur. Dato enim quòd Venerem arceat, non tamen propterea necessariò frigidam concludi argumento sunt Ruta, Vitex & sim. At nec Venerem arcere concesserit Jac. Breynius; siquidem observatum plurimos Camphoram quotidie purificantes tamen fœcundos & multâ atque copiosâ sobole felices existere: Nec scio (inquit) an multa in medium exempla adduci queant, Camphoræ purificandæ operam navantes conquestos, se propter tractationem Camphoræ in opere conjugali impedimentum aut remoram aliquam sensisse. Et quanquam fortè non negandum, quosdam dari quorum vis naturæ Camphorâ penitus extincta, tamen non neminem novi, qui contra Veneris irritamenta hac resinâ usus, queri solitus est, se multò magis ad talia opera incitatum. Deinde, quamvis in multis affectibus, ut in oculorum inflammationibus, Erysipelate, æstu febrili, &c. refrigerantem potestatem obtineat, attamen hoc (inquiunt) non per se, sed per accidens solùm evenit, ac eo ferè modo (ut vult Breynius) quo per ignis calorem candelæque flammam adusti membri inflammatio extrahitur, vel ut immoderato Piperis usu calor nativus foràs pellitur, intúsque debilitatur, eâque ratione corporis temperies in frigidam mutatur. Alii alios modos quo hæc præstare possit comminiscuntur, quos partim quoniam non satisfaciunt, partim quoniam non omnino extra dubium est an in his affectibus conveniat Camphora, & annon potiùs obsit quàm prosit, omitto.

Camphora resistit putredini ac venenis; unde frequens ejus usus est in peste, malignísque morbis, & febribus putridis. Suffocationi uterinæ subvenit Aqua Melissæ in qua Camphora extincta fuerit propinata. Usus externus crebrior est in Epithematis s. Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut commisceatur solvi solet in spiritu Vini, vel conteri cum nucleis seu semine aliquo oleaginoso, e. g. pineis, sem. Citrull. & sim. *Schrod.*

N. Spiritus vini Camphoram immissam brevi dissolvet, quæ in formâ olei spiritûs superficiei innatabit.

Camphoram saponariis pilis admiscere solent ad cuti nitorem & lævorem conciliandum.

Somnum inducit Camphora foris aut intus exiguâ quantitate usurpata: Siquis verò sæpiùs odoretur & naribus adhibeat cerebrum exiccat & vigilias creat. *Garc.* Applicatur in inflammationibus & debilitatibus oculorum.

Camphora inter fortissima Alexiteria non immerito à viris doctis numeratur; putredini mirum in modum resistit, vapores putrefacti & corrupti membri repellit aut corrigit, in magnis tamen capitis & ventriculi doloribus hâc cautè utendum est. *Fabr. Hildanus* De Sphacelo cap. 12. Camphora mihi nihil aliud esse videtur quàm Sal volatile oleosum, ut ex ejus analysi manifestum fit. D. *T. R.*

1. *Arbor Camphorifera Japonica* Breyn. *cent.* 1. *cap.* 6. *&* Hort. Leydens.

Arbor hæc exuberante copia in Satsuma Japoniæ provincia, Tiliarum nostrarum instar speciosa proceritate adolescit, materie firma, ponderosa, ex rufo subfusca, multis fuscis segmentis, ligni instar Juglandis fermè, scarificata, saporis amariusculi & aromatici, odoris vehementioris, nescio quid ad Juniperi lignum vergentis, quæ non solùm cistis aliísque machinis, sed extruendis etiam palatiis in illo Regno inservit. Hujus ramus ex Japonia transmissus spithameæ circiter longitudinis tenuis erat, rotundus, lævis, extrinsecùs nigricans, intus albidus, sapore aromatico ad Camphoræ accedente. Huic alternatim, inæquali serie septena adnata sunt folia, semunciali & tenui pediculo, ex fusco spadiceo prædita, Lauri Leodinensis Batavorum, quà formam & magnitudinem non dissimilia, nisi quòd magis plerunque acuminata, inferiori parte albidiora, substantia tenuiore, cum Juglandis foliis meliùs conveniente: per cujusvis folii medium subrufus vel flavescens nervus porrigitur; ex quo alterno ordine, nonnullæ ejusdem quidem coloris, sed magis ad viridem tendentes venæ conspicuæ sursum in latitudinem sparguntur; inter quas venulæ rursus quædam teneræ, latitudinem folii transeuntes, eâ quodammodo, si accuratè observes, formâ, quâ lineæ transversæ in folio arboris Canelliferæ apparent. Hæc verò folia contrita odorem spirant aromaticum, quemadmodum etiam saporem calefacientem, attenuantem & ad Camphoræ vergentem.

De floribus extremitati ramulorum innascentibus nihil adhuc memoratu dignum percipere potui. Fructus autem his succedentes odore quàm folia fragantiores, è calyculo oblongo, versùs pediculum fastigiato, petiolum tenerum atque parvum habente emicantes; sub quo nucula orbicularis, ex nigro fusca, non valdè dura occultatur, intus coloris nigri & splendens, Nucleum continens subalbidum, bifidum & pinguem, saporis aromatici, & acrimonia haud ingrata linguam titillantis.

2. *Arbor Camphorifera Sumatrana* * Grimmii. * *Ephemer. German. An.* 11. *Obs.* 153.

Propè *Baros* in Occidentali parte insulæ Sumatræ crescit hæc arbor, magna & densa, cujus lignum ob duritiem & firmitatem ad ædificia perutile. Caudicem habet rectâ ascendentem; ramos suos ordinatè explicat, elegantis formæ. *Folia* magna & carnosa, anteriùs acuta: quæ contrita odorem spirant Camphoræ, qui tamen cessat, si aliquantisper contineantur ob volatilitatem Camphoræ. Formosos producit *fructus*, parvæ nucis Avellanæ magnitudine, oblongo-rotundos, tenui tunicâ indutos, quæ rursus, instar Nucum Avellanarum alteri elegantis formæ tunicæ inclusa jacet, quæ diversos habet colores, ut rubrum, purpureum, flavum & viridem; integrum fructum contegit, & instar Tulipæ superiùs sese aperit.

An ab hac diversa sit Camphorifera Borneensis inquirendum, *Liono* insulanis dicta.

Hæc describente Matthæo Slado apud Breynium, arbor est minor glaciliórque Japonica (quæ interdum vastum Quercum æquat) ejúsque trunci diameter septem præterpropter digitorum longitudinem

gitudinem obtinet; ipsa fungosa est, medullæ Sambuci non valdè absimilis; truncus sicuti Arundo variis nodis distinguitur, illámque arborem, quæ *Pynak* dicitur, æmulatur.

CAP. X.

Belutta-Tsjampacam, sive Castanea rosea Indica H. M. P. 3. T. 53. p. 63. *Castanea Indica florida.* H. M.

VAstæ magnitudinis est, *caudice* furvo, variegato, crasso, præduro, glabro, multísque ramis, Tiliarum instar, in orbem diffusis donato, qui cortice obducuntur crasso, glabro, fulvo; odoris aromatici, saporis amari & acerbi. *Radix* fibrata, rufa, glabro & flavescente cortice tecta; sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus petiolis ordine parallelo ramulis inhærent, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè viridia, infernè rore subcœruleo, (uti in uvis cernitur) obducta, nitentia, nervis aliquot subtilissimis & visum pæne fugientibus è media costa in latera excurrentibus; odor itidem aromaticus, sapor amarus & acerbus. *Flores* forma & magnitudine Rosis sylvestribus seu Eglentinis persimiles, calyci quadripartito, exiguo, denso, viridi inhærent, quatuor candidis, rotundis, ac teneris foliis constantes, tenuium ac albicantium *filamentorum*, flavescentibus *apicibus* dotatorum congerie mediam floris cavitatem & umbilicum occupante: odor suavis, rosaceus ac violaceus, sapor amarus. *Fructus* globosi, quatuor angulis eminentibus sulcati, in vertice acuminati, per initia cùm maturescere incipiunt glabri & subvirides, maturitatem adepti rufi ac rugosi, cortice primùm crasso ac molli, dein ruso ac duro, castanearum cortici persimili, obducti; intus autem tres quatuorve continentur nuclei, tum formâ & magnitudine, tum substantia & sapore Castanearum æmuli. Fructus verò teneriores circa basin tenax & glutinosum exudant *gummi*, cujus odor acris est & aromaticus.

Locus. Arbor hæc ubique in Malabar, præcipuè in Provincia *Mangatti*, ob florum jucunditatem studiosè colitur, quos Julio & Augusto mensibus fert. A sexto sationis anno quotannis maturos fructus exhibet, atque non rarò terna secula frugifera manet.

Vires. Radix cum zinzibere recenti contusa, si assumatur, sudores potenter expellit. Similiter arboris cortex cùm assumptus, tum sub pulveris forma vulneri adhibitus, serpentum morsibus medetur. Ex foliis in lacte dulci coctis, & addito oleo Palmæ contusis cataplasma conficitur, quod vertici impositum viscidos & pituitosos in cerebro collectos humores incidit, attenuat, & per nares expurgat: ipsum verò foliorum decoctum potum phlegmata incidendo, attenuando ac expellendo tussim curat. Fructus recentes cum melle cocti alvum emolliunt & laxant, siccati autem astringunt; ex iisque oleum exprimitur, quod artubus illitum quoscunque illorum dolores jucundè tollit.

CAP. XI.

Styrax arbor Ger. J. B. *Styr. arbor vulgaris* Park. *Styrax folio Mali cotonei* C. B. The Storax Tree. *Cæs. J. B.*

CAudice est Malo cotoneo simili, candidiori cortice *Cæsalp. Folio* etiam est Mali Cydoniæ, minore, subrotundo, vel in obtusum mucronem desinente, subtus cana lanugine pubescente, superiùs glabro & viridi. *Flores* fert in novellis surculis Arantii, candidos, plures & simul junctos, pluribus foliolis constantes, odoratos: *Fructum* magnitudine Avellanæ æqualem, incanum, callo fusco, amaricante, qui in duas, tres, quatuórve carinas dehiscens exhibet lignosum officulum, buxei coloris, nucleum claudens aliquando unicum, quatuor lineis sulcatum, aliquando geminum angulosum, interdum & tertium: *Hoc accidentarium esse puto. Nam naturâ unicum officulum unicum tantùm nucleum includit.* Medullâ interna insuavis.

Locus. In Agro Romano & circa Tusculum in sepibus & sylvis copiosè oritur; ubi & eam ante nos Cæsalpinus observavit.

Cordus fructum ut reperitur cum styrace exactiùs describit his verbis, Nux Styracina globosæ figuræ fructus est, mediocris Avellanæ magnitudine, duplici cortice nucleóque constans: Exterior cortex carnosâ substantiâ, & in viridi cæsio colore, supremum Amygdalæ putamen refert, is in maturitate tribus rimis in tres partes dehiscit, alterum lignosum, durum, flavum aut subruffum corticem ostendens, quo contineatur nucleus pinguis, oleosus, gustu acris, odoratus, & resinosæ Styracis qualitatibus respondens, sed multo acrior & fauces scarificans. Quæ descriptio adamussim congruit Styracis fructui à nobis circa Tusculum collecto.

Styrax resina duplicis generis in officinis prostat, siccus & liquidus.

Siccus, Officinis Storax Calamita à Cannarum calamis sic dicta, in quibus olim, (autore Galeno) è Pamphylia apportabatur, est arboris descriptæ gummeus resinosúsque succus concretus, aridus, odoris suavissimi.

Non sine causa in calamorum internodiis occlusus advehebatur Styrax, siquidem Parkinsonus noster observatione & experientiâ propria Styracis gummi syncerum, arte & prælo solo à se depuratum & fluidum effectum, non solum commissuras & articulationes doliorum verùm lignum etiam ipsum æstivo tempore penetrare, & effluere affirmat, adeo ut vitreo vase probè obturato illud reservare necesse habuit. Cannarum autem internodia nullas habent rimas, nullas commissuras, ideóque ad gummi tam odoratum & subtile continendum commodiora sunt.

N. Styracis arbor in Italia lachrymam paucam fert, ut aliæ multæ quæ in fervida regione multo succo abundant.

Cæterùm

Cæterùm cùm Styracis simpliciter mentio fit, ea vox de Calamita accipienda est. Vim habet, teste Dioscoride, calefaciendi, exiccandi, emolliendi, concoquendi. Facit ad tusses, destillationes, gravedines & raucedines. Convenit etiam ad uteri præclusiones & duritias: Et menses potus & appositus ducit. Alvum quoque leniter mollit, si modicum ex ipso cum resina Terebinthina devoretur. Miscetur etiam utiliter malagmatis discutientibus & acopis. Uritur autem & assatur & torretur, & fuligo ex ipso fit velut ex Thure. Quod verò ex ipso præparatur in Syria Styracinum unguentum calefacit & emollit fortiter, capitis tamen dolorem inducit, & gravitatem ac soporem efficit. *Vires.*

Invenio, inquit Plinius, potu modico [Styracis] tristitiam animi resolvi, largiore contrahi. Magni usûs est in odoramentis & suffumigiis.

Præfertur Styrax pinguis, lentus, fragmentis albicantibus rufescens, vel flavo colore perseveranti, qui dum molitur melleum liquorem reddit: improbatur furfurosus, niger, ac inodorus. *Schrod.*

Storax rubra Officinarum, C. Bauhino cortex est arboris, quem Thus Judæorum & Thymiama vocant, quo Judæi in suffumigiis frequenter utuntur: an Νάσκαφθον seu Νάρκαφθον Dioscoridi l. 1. c. 22. quod ex India defertur corticosum, Mori libro simile, quod jucundi odoris gratiâ suffitur.

Styrax liquidus est liquor pinguis, instar Balsami crassus, graveolens. *Schrod.* J. Bauhino melleæ & tenacis substantiæ est, coloris fusci, aut ex fusco rubentis, aut ex cinereo fusci, odore valido, atque ob vehementiam fere ingrato, in quo tamen videtur apparere remissus ille Styracis calamitæ odor, multò tamen magis si linguæ admoveatur conspicuus, dum in nares inde pauca quantitate anathymiasis ascendit, sapore autem acriusculo.

De Styrace liquida magna inter Autores dissensio est; Aliis, viz. nihil aliud est quàm Stacte, i. e. Myrrhæ colamen. Quod falsum esse indè constat, quod Myrrhæ lachrymæ ob substantiæ similitudinem in quovis aquoso liquore dissolvatur, Styrax autem liquidus minimè, sed in oleoso & pingui, ut aliæ resinæ. Aliis, ut Cordo, factitium quid ex Styrace Calamita in vino ac oleo soluta, admistâque resinâ Lariceâ excocta, quæ decoctio ubi refrixerit, Styrax liquidus ad fundum secedere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiam liquidiorem; alii expressu idem moliuntur. Serapioni Styrax liquidus est oleum ex nucleis arboris Storacifluæ expressum; at cortex fructûs ex quo oleum expressum est, Styrax sicca eidem dicitur. Avicennæ Styrax humidus fit per decoctionem corticis, éstque colore nigro.

Fæx remanens eidem Styrax sicca dicitur, l. 6. c. 32.

Facultates Styracis liquidi iidem sunt quas Dioscorides oleo Styracino attribuit, de quo supra.

Styrax liquida C. B. *Styrax Aceris folio.* C. B.

Ex *radice* rotunda, nigricante, rugoso, striato, & quasi articulato cortice tecto, *folia* terna etiam quina, oblongis, tenuibus, nigricantibus pediculis donata ex uno veluti tuberculo prodeunt, quæ Virginea sunt, foliorum Aceris vel Platani instar, in lacinias ternas, etiam quinas divisa, nervosa, per circumferentiam crenata, & mucronato cuspide.

Ab Honorio Belli habuit *C. B.*

In horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. *H. Compton*, culta est hæc planta ab honestissimo viro & ingeniosissimo Hortulano D. *Georgio London*; transmissa fuit è Virginiâ à D. J. Banister. Q. an sit Acer odoratum Virginianum *Herman*? Fructum hujus Styracis Virginianæ, conglobatæ & echinatæ figuræ esse, qualem in pilulis Platani & Sparganii videmus, mihi affirmavit D. *Tancredus Robinson*, qui eum observavit in celeberrimo Museo Clarissimi D. *W. C.* Medii Templi; ideoque quærit an sit Platano occidentali affinis, vel lanuginem seu pappum ferat?

CAP. XII.

Staphylodendron J. B. *Nux vesicaria* Ger. Park. *Pistacia sylvestris* C. B. The Bladder Nut-Tree.

DEnsè fruticat Staphylodendron, nonnunquam in arborem adolescens, cortice virente aut ruffo, materie virenti, medullâ amplâ, albâ, molli. Folia Sambucinis proxima, vel Fraxini, acuminata, argutè crenata, quina aut septena ad costam annexa, impari alam claudente. *Flores* longo & pendulo pediculo intervallis verticillatim oriuntur, ità ut eminus intuenti racemulum mentiantur, odore Sambuci, quinis foliis radiatim expansis, albis, mucrone interdùm foris nonnihil rubente, totidémque candidis, item surrectis, coeuntibus leviter mucronibus, ut concavam urceoli figuram exprimere posse videantur, quæ intercedunt totidem stamina alba, apicibus luteis donata, medium occupante *stylo* albido, bifido. Superveniunt vesicæ magnæ, virentes, in duos loculos ceu scrotum dispertitæ, in quibus duæ nuculæ cohærentes, putamine fragili & tenui [rectiùs Parkinsonus lento, duro & frangi contumaci] colore flavo aut subruffo, in quibus nuclei corio virescenti obtecti, sapore nonnihil nauseoso. Ex nucleis calvariæ commodè exprimi possunt sculptura levi.

In Anglia sponte nasci hanc arborem pro certo affirmare non audemus, quamvis vidimus circa Pontem-fractum Eboracensis provinciæ oppidum in sepibus; & in Cantio circa Ashfordiam oppidum spontaneum inveniri apud Parkinsonum legimus. At in Helvetia variis locis nasci idoneos autores habemus. Provenit etiam in Italia & Germania. Videtur (inquit J. Bauhinus) udis & humidis gaudere locis. *Locus.*

Floret Maio, nucleos maturat Autumno, mense Septembri, *J. B.* *Tempus.*

Scaliger

Scaliger hujus nucleos ſapore Piſtaciorum eſſe, ſéque ex hac arbore Piſtaciorum medullam eſitâſſe ſcribit. Fruatur ille, per nos licet, deliciis ſuis, tam lautum ferculum ei non invidemus: Quin veteribus contenti Piſtacias novas Scaligero cedimus, quibus ad ſatietatem ingeſtis palato ſuo quantum volet gratificetur. Nobis nauſeam potiùs commovere & ventriculum ſubvertere aptæ videntur quàm eſui idoneæ.

Nullum, quod ſciam in medicina uſum habent. Pauperioribus tamen multis in locis globulos precibus numerandis ex iis conficiunt.

CAP. XIII.

1. *Piſtacia* Ger. J. B. *Nux Piſtacia* Park. *Piſtacia peregrina fructu racemoſo, ſive Terebinthus Indica Theophr.* C. B. **The Pistachio or Fistick-nut-tree.**

J. B.

Piſtachiæ arbor, tradente Rauwolfio, trunco eſt craſſo, ramis expanſis, cortice obductis cinereo: In longa coſta è ramis propagata *folia* conjugatim diſpoſita habet, quanquam non uſq; adeò exactè ſemper reſpondeant ſingulorum foliorum ortus. Sunt ea verò nunc ſubrotunda, nunc in mucronem acuminata, nervoſa, Terebinthi foliis, niſi iis majora eſſent ſimilia. *Fructus* Officinis notiſſimi, Avellanæ magnitudine, oblongi, acuminati, una parte in gibbum criſtatum eminentiorem protuberantes, altera depreſſiori, in acutum faſtigiati, oppoſita parte, quà pediculi quo adhæſerunt veſtigium, obtuſi; lignoſo, lento, fractu contumaci, ac propemodum inter oſſeum & cruſtaceum medio cortice, ſed tenui, lævi, candido tecti, cui rugoſus alius, ac ferè aridus, coriaceus, tenuis & fragilis ſuperſternitur, colore ſupremo Amygdalæ putamini ſimilis, in exoletis niger. Lignoſus cortex nucum modo in duas partes ſeparari ſolet, interdum ſua ſponte hians. Nucleum continent ruffâ pelliculâ conveſtitum in flavo vireſcentem, dulcedinis ſuaviſſimæ, pinguem, halitum etiam maſticatu commendantem,præſertim recentiores. *Flores* racemoſi,purpurantes Terebinthi. *Ad.*

Rauwolfius folia rotunda huic arbori attribuit, & ſanè iis quæ ex nucum ſatu nobis ortæ ſunt talia fuere. Sunt nobis (inquit J. Bauhinus) rami Piſtaciæ in quibus folia acuta; & à Lobelio aliiſque folia acuta pinguntur. Quapropter diligentioribus conſiderandum relinquimus an ſit aliqua inter Piſtacias diverſitas.

Plerique Botanici hanc arborem pro Terebintho Indica Theophraſti habent. Et ſane Terebinthi Indicæ deſcriptio apud Theophraſtum ſatis convenit Piſtaciæ. Verùm cùm in ipſa quoque India reperiatur arbor correſpondens, & quæ nomine quoque conveniat, maluimus potius eò referre quæ de Terebintho Indica Theophraſtus ſcribit, quàm ad Piſtaciam. Arborem autem illam demonſtrat Rauwolfius, capite de Terebintho à nobis proponendam. Piſtacia Syriæ multis in locis reperitur. Rauwolfius narrat, cùm tenderet ex Tripoli in urbem Damandt & Halepum, ſe vidiſſe circa urbem *Sermin* ſylvas arborum Piſtachiorum, *&c.* circa Halepum quoque admodum vulgatam eſſe arborem.

Vires. Piſtacia ſtomacho grata ſunt. Eadem ſive edantur, ſive trita in vino bibantur contra reptilium beſtiarum morſus opem ferunt *Dioſc. Plin.* alioqui eoſdem effectus habere quos Pinei nuclei aiunt.

Galenus Piſtacias tenuioris eſſentiæ eſſe ſcribit, ſubamari quid & odorati habentis: Obſtructiones itaque liberare, maximè Jecoris; veruntamen etiam thoracis pulmoniſque, parùm nutrire. Verùm Recentiores plerique apprimè nutrire & Venerem ſtimulare volunt. Quibus de cauſis Bellariis inſtaurantibus & reficientibus admiſcentur tum ab Hiſpanis, tum ab Italis & Gallis medicis; imò tantum illis tribuitur, ut vix ullum ſit medicamentum analepticum ſine Piſtacio. C. Hofmannus è contra fidenter affirmat falſam eſſe opinionem de πλυτεσφία, quinimo æſtuoſa eſſe ait in calidioribus non minùs quàm Amygdalas. At Venerem augent; & maximus earum uſus eſt in Italia, teſte Braſſavolo: Quicquid faciunt flatuando faciunt ob excrementitiam humiditatem. Hactenus *Hofmannus:* cui ut & Galeno & ſequacibus oppono quotidianam experientiam & Medicorum praxin; quibus plus tribuendum quàm Hofmanni auctoritati, aut ipſius etiam Galeni.

Oleum Piſtaciorum potum internos dolores ſedare perhibet Matthiolus, quibus origo ſit à pituita viſcida & flatibus: Idem prodeſſe contra ſpaſmum & paralyſin, & interno uſu facere ad generationem.

2. *Nucula exotica Piſtacii ſpecie* J. B.

Ad Piſtacium ſuo clauſum officulo accedit magnitudine & formâ oblonga, nonnihil anguloſa, & convexa, inæquali putamine fragili, fuſco, rugoſo nucleum comprehendente ſolidum, coloris obſoleti, pingui, rancido, [in noſtris ſaltem vetuſtiſſimis] ſapore præditum, quem obvolvit tenerior quædam pellicula coloris cinericei.

3. *Piſtachia Virginiana ſylveſtris trifolia H. Blaſ. Staphylodendron Virginianum trifoliatum* Herman. *H. Leyd.*

Foliorum ternâ diſpoſitione, ſeminumque in Veſicis parvitate à vulgari facile diſtinguitur.

Veſicas eſſe tricapſulares ſeu tripartitò diviſas, & in unoquoque loculo ſeu ſcroto unam nuculam ſeu ſemen continere obſervavit vir in re Botanicâ maximè induſtrius *D. Sam. Doody.*

Hæc Piſtachia ſeu Staphylodendron referendum eſt ad arbores fructu ſicco tricocco.

CAP.

Cap. XIV.

Castanea equina Ger. Park. *equina folio multifido* J. B. *folio multifido* C.B. The Horse-Chesnut-tree.

MAgna satis est arbor, quanta Morus, & valdè patula. *Folia* palmata sunt, ex segmentis plurimùm septem composita, quorum singula Pinnæ marinæ quodammodo æmula, ex angusto admodum principio sensim dilatantur, tandem in obtusum mucronem desinentia, per ambitum serrata, longitudine dodrantali, qua parte latissima sunt palmum circiter lata, à costa media obliquis ordine nervis in ambitum directis, coloris supernè atro-virentis, infernè hilarioris, sapore amaricante. Porro coeunt hæc omnia in unum communem longum pediculum; éstque pediculorum situs oppositus. *Flores* multi simul in ramulo ex ala folii extremam rami partem occupante prodeunte, longiusculis petiolis subnixi, quatuor foliis non valdè amplis constant, candidis, quorum bina superiora reliquis paulò ampliora violaceas ex puniceo maculas orbiculatas in medio impressas habent, è florum autem umbilico plura flava staminula prodeunt in aureos apices desinentia. *Fructus* ipse non ità in conum desinit ut vulgatæ nostræ Castaneæ, globosior, altera parte spadiceus, quà vero echino adhæret impressionem cineraceam ostentat, cui cortici nulla intercedente lanugine pulpa nostratibus Castaneis similis subjacet. Echinus ipse multò crassior & firmior quàm dictæ, exteriùs rufus, internè albus, durus, sed rarioribus brevioribúsque pinis obsitus, firmis tamen & infestis, coloréque flavicantibus, qui per maturitatem in tres partes dehiscens Nucem ostendit, ipsius lateri infima parte inhærentem, non à pediculo, ut reliquæ.

Hanc scribit Clusius Autumno cùm folia amisit, protinus amentaceum quiddam extremis ramulis gignere, & turgidum quasi parturiret, pingui ac lento humore conspersum, in quo culices & hujusmodi insecta hæreant, totâque hyeme ità perdurare, donec ineunte vere, & præmaturè admodum gemmæ in folia se explicent. Corticem ramis tribuit, novellis quidem virentem, adultis autem cinereum, sub quo lateat alius succulentus, viridis, lignum ambiens, ut in Sambuco vel Acere latifolia.

Constantinopoli & in Creta nasci fertur: Certe Constantinopoli ad nos transmissa est, & habetur in hortis nostris frequens. Frigoris patientissima est, umbrâque & aquâ ut Platanus delectatur. Equina dicitur quia equis anhelosis prodest, Matthiolo & Clusio tradentibus. *Locus.*

Cap. XV.

De Manihot sive Yucca ex cujus radice fit panis Cassava dictus.

QUamvis quem fructum proferat hæc arbor mihi non constet, quia tamen foliis digitatis Castaneam equinam æmulatur ei subjungendam duxi.

Manihot Indorum sive Yucca foliis Cannabinis C.B. *Manihot Theveti, Yucca & Cassavi* J. B. *Hiucca sive Mandioca ex qua Cassavi fit* Park. *Maniiba & Manduba Brasiliensibus, cujus radix Mandihoca.* Pison. Marcgrav.

Pison.

Frumento complures Indiarum regiones ad hæc usque tempora caruerunt: ea tamen quibus hominum & animalium sustentatur vita, frumentíque vicem supplent desiderari benigna mater natura noluit. Radix enim sativa seu altilis, quæ *Mandioca* Barbaris appellatur, in farinam redacta, & in panem coacta cum optimo pane similagineo certat. Quâ plantâ licet Angolæ & Hispaniolæ, atque aliarum insularum incolæ gaudeant (ubi radicem hanc *Yuca*, aliis Mexicanis *Quauhcamotli*, præparatam & in farinam redactam *Cassavi* vocari Monardes testatur) Brasiliæ tamen naturalem, summóque studio ibi cultam constat. *Alii omnes Americæ populos à Florida ad Fretum usque Magellanicum hoc pane usos affirmant, quamvis Frumentum* Mayz *dictum illis non deesset.*

Plures hujus fruticis dantur species, quæ licet prima fronte inter se haud differre videantur, tamen ab experientibus agricolis dignitate, caule & cortice distinguuntur. Prima species à maris accolis Brasilianis vocatur *Mandiiba buara*, quæ albicantibus est radicibus & truncis: *Mandiibparata, Mandiipeba, Mandiipucù, Mandiibimana, Aipi* (quæ iterùm plures habet species, quarum nomina vide apud Marcgravium) *Tapecima, Aipipoca, Mandijupeba, Aipimacaxera,* quæ omnes rubentibus sunt & lactescentibus radicibus & caulibus. Omnium harum stirpium radicibus & caulibus solum *Mandihocæ* nomen inditum, & alimentosis, medicamentosis, venosísque qualitatibus, licet impari inter se gradu, pollent.

Frutex est ad quinque vel sex, ut Rochefortius & Parkinsonus, ad sex, septem, vel octo, ut Marcgrav. pedum altitudinem assurgens, caule lignoso * tortuoso nodoso, fragili, medullam intra se continente instar Sambuci. Ejus crassities pro fœcunditate soli cœlique temperie varia. Superiùs in multos expanditur ramos, qui iterum ramulos habent, atque in horum quolibet tria, quatuor, quinque, sex, aut septem *folia* angusta, oblonga, in stellæ formam disposita, [ramuli quos vocat nihil aliud sunt quàm foliorum digitatorum prælongi pediculi. Folia enim ad Lupini aut Hellebori nigri modum ex pluribus foliolis digitatim dispositis, aut ex summitate pediculi, quasi ex eodem centro egressis componuntur] ejusdem ferè viriditatis cum Pæoniæ folio. *Flosculos* fert flavo-pallidos, pentapetalos, multis staminibus luteis in medio: *Semen* autem Ricini semini simile, sed inutile. Radicem Pastinacæ haud dissimilem producit, quæ lacteum trahens succum ab oculis prorumpentibus, è trunci internodiis natis hoc liquore egregiè intumescit.

* *recto* Pisoni.

Terra minimè glebosa aut irrigua ut Canna saccharifera gaudet, sed sicca potiùs, sitiente & montosa, atque in tuberculos, quasi à talpis, egesta. Adeò humiditatis omnis inimica est, ut æstivis duntaxat mensibus terræ committi velit, idque locis apricis ac minimè umbrosis. Cùm autem adeò acclive ac arenosum solum requiratur, malunt incolæ densissima demoliri nemora, demolita exurere, eáque arvis & segetibus (*Chocas* Lusitanis) destinare. Extra terram duobus vel tribus surculis germinant, qui ubi octavo, decimo atque duodecimo mense liquescere incipiunt pro semine sunt. Hoc frugum nostratium discrimine, quòd Mandihocæ nihil de fructu decedat ad sui propagationem, nostris decedat, quibus ipsi fructus sementem faciunt. Per radicem nulla potest fieri transplantatio; nam ea extracta è terra, & tacta statim moritur.

Tres hujus plantæ trunci, frondibus spoliati, figurâ propemodum pyramidali, haud profundè simul terræ grumis, trium circiter pedum inter se distantia inseruntur, prominentésque ad palmæ altitudinem superiùs se invicem amplectuntur. Qui foliis licet denudati, novis tamen illico vestiuntur, nec quicquam radix inde detrimenti patitur, modò caulis integer & illæsus maneat.

Dignitate & mole excellit *Mandihoca*, si anni terræque temperies sicca fuerit. Tum enim quælibet radix sesquipedem, vel duos, interdum etiam tres pedes longa evadit, crassitiem habens brachii vel etiam cruris humani quando satis adoleverit.

Ratio habenda, ut ager à zizaniis, quæ valde suppullulant, ter quatérve repurgatur, donec plantæ adoleverint, ad octo nimirum vel decem mensium spatium. Maturitatem assecutæ radices, quod annuo circiter à plantatione fieri solet spatio, ad tertium vix sub terra durant: altero tamen plerunq; anno pars illarum putrescit & corrumpitur: ideò ad summum linquuntur annuo spatio, & de novo per taleas plantantur. Ingruente nimiæ humiditatis necessitate exscindi statim postulat sexmensibus ante justæ maturitatis tempus.

Mandiba quæ vocatur *Mandiibumana*, omnium citissimè crescit & maturescit, atque optima indè conficitur farina. Hæc planta maxime gaudet solo arenoso, & magis ambusto quàm reliquæ. Primaria omnium, ínque quotidiano usu & lucro producitur promiscuè in quavis terra, vocatúrq; *Mandiibparati.*

È terra evulsæ radices vix per triduum durant, etiam si fideliter horreis recondantur. Mundatæ & à cortice, quem tenuissimum habent, liberatæ, molæ trusatili, à duobus hominibus circumactæ admoventur, ferríque cuspide conteruntur, & contusarum radicum farinam excipit alveus. Rasura deinceps torculari vel prelo subjicitur, quo magna vi humor ille superfluus & noxius exprimitur; ut sicca atque absque ulla humiditate maneat. Mox cribro *Urupeba* dicto percolatur. Exinde planefacto fictili aut æneo injicitur, in quo substructo igne circumagitatur tantisper donec coquatur. Semicocta verò & adhuc mollis esculenta est, & vocatur *Farinha relada*, quod est, Farina cocta non exsiccata. Reliquum quod superest, & reservare volunt, supra majorem vel minorem ignem pro arbitrio miscent, atque exactè siccant. Farina enim hæc quò plus exsiccata & excocta eò durabilior est. Optimè tamen siccata & fideliter ab aere defensa, ultra annum vix servari potest; nam si vel levissima uligo eum infecerit corrumpitur, unde non parvam militum stragem in castris excitatam vidi. Quapropter nostri Barbaros imitati eam in bolos, quos vocant *Bejus*, pastillos & liba cogunt, supérque craticulas modico igne induratam in penu aliquandiu recondunt.

Ex hoc frutice expresso manat liquor *Manipuera* barbaris dictus, qui vasi infusus post duas horas fundo adhærescit: ex quo alia fit farina, melior priori, ac majori affluentia floris, quam cremorem de *Tipioca* vocant. Ex aqua farinæ in fundo subsidente bolos quoque conficiunt *Tipioceto* dictos, optimi saporis. Tum Gummi quoddam seu potiùs Amylum ex ea fit, atque eidem usui inservit. Hic liquor *Manipuera*, quòd dulcis sit saporis ab Animalibus avidissimè haustus vi quadam venenata ea statim extinguit: ex radice tamen non expressus (quod mirum) cætera animantia excepto homine nutrit. Præterea radice à sole exsiccata alia fit farina & pollen albicans, imo & panis siligineus & biscoctus, qualis è tritico (cui & simillimus est) pinsitur. Hoc alimentum integrum & non comminutum pro jumentis & pecoribus, quibus in pabulum cedit, reservatur.

A vermibus & integris formicarum cohortibus hæc planta miserè solet infestari, magno agricolarum incommodo: non solùm folia atque caulem, sed ipsam quoque radicem depopulantur ferarum greges & animalia domestica. Ipsi Brasiliani, Æthiopes & nostratium non pauci hujus plantæ folia amant adeò, ut contusa, cocta & proba condita pro cibis & Lactucis apponant; quæ in massam efformata *Manicoba* nuncupant Brasiliani.

Porro radix hæc quatuor aut quinque dierum spatio in aqua macerata & emollita *Mandiopiba* dicitur, quæ assata maximè ab agrestiori Indorum & barbarorum multitudine expetitur & manducatur. E sedimento hujus consistentiæ Farina mollis notæque melioris conficitur, quam Brasilianis *Vipeba*, Lusitani *Farinha fresca* cognominant.

Ex *Mandihoca* contusa, butyro & saccharo insignes fiunt boli vel pastæ ad edendum optimæ.

Pultis deniq; genus paratur ex *Mandiopeba*, quod nomen accepit *Mingau petinga.*

Mandihoca illa mollis, illis *Puba*, igni imposita exsiccatur, exsiccata appellatur *Carimà*. Ex hac Afri panem optimæ notæ conficiunt, quem *Musam*, vel *Angu*, interdum *Enfonde* appellant. Omnium autem præstantissimum pultis genus condiunt, quod vocant *Mingau de Carimà*, cui aromatum loco momentum Piperis Brasiliensis, & floris *Nhambi* admiscent, quod optimi cùm sit saporis, sanitatíque conducat, frequens in prandiis esse solet, nec suaviter se vivere existimant, nisi hoc alimento utantur. Sanis æquè atque ægris ejusmodi pultes, emulsiones, atque adeò ptisanas saluberrimas inde confectas exhibent. *Tipioca* siquidem & *Carima* pota, vel Syrupi specie cum aqua florum Auriacorum & pauxillo Sacchari exhibita antidoti loco plerunque est. *Tipioca*, si multâ lotione defæcata atque exsiccata probè ab omni humiditate reservetur, tabidis & dysentericis ex arte propinata medetur. Febricitantes, animo deficientes, veneno infectos restituit. Præter hæc violento exercitio fractis vires recuperat, sudorésque immodicos compescit Ptisana illius simplex. Quascunque hæmorrhagias, imprimis ex vulnere inflictas tum intus assumpta, tum emplastri modo applicata cohibet.

Ex *Macaxera* optimum fit vinum, serum lactis sapore referens. Mandihoca rasa vulneribus & ulceribus antiquis imposita ea mundificat atque attemperat.

Manipuera cocta crassescit pultis in modum, alimentóque convenienti existit. Quod si Oryzam & saccharum cum aqua destillata ex floribus Aurantiorum superinfundas conservæ gratissimæ formam induet, mutatóque nomine *Marmelada de* Mandioca appellatur.

Postremo illa species *Macaxéra*, præterquam quòd vicem farinæ prædictæ suppleat, igne etiam assata absque ulla alia præparatione comeditur, ac *Macapera* appellatur.

A cæteris radicibus abstinendum est, quòd præsens sint venenum. Dantur enim quædam, quas citiùs combusseris quàm ut virus suum deponant, & ad edendum idoneæ reddantur. Quin ipsi indigenæ olim minùs exercitati in separatione alimentosi & venenosi, aliquoties mortem oppetierunt, nunc eruditiores facti, non solùm illis præcipuo existit vitæ sustentaculo, sed omnibus Europæis in America degentibus: ídque pani triticeo præferre non verentur licet minoris habeatur nutrimenti.

Æthiopes & Brasiliani inter edendum pugnos farinæ plenos in os injiciunt, ut manu quoque ab ore longiùs remota vix tamen mica pereat. Raró aut parùm inter prandendum potu utuntur, quòd farina aquam nimis imbibat & stomachum inflet. Cùm aratrum ejúsque usus hîc ignoretur, & improbi ac multijugi laboris tædia declinent, facilem hanc & minùs ærumnosam agriculturam, tam vitæ ac rei familiari tuendæ, quàm æri corradendo egregiè adhuc amplectuntur. Quippe unius duntaxat mancipii industria & labore centum tuberculos [monticulos] aliquando unius diei decursu absolvunt. Hujus autem farinæ una, quæ viginti cantharos nostrates continet, aut sesqui *Alkeira*, h.e. modius unus aut sesqui homini robusto & laborioso in mensem integrum plerunque sufficit. Quem modium sex, aut septem, aut ad summum octo solidis comparaveris. *Rochefortius unum terræ jugerum hac radice plantatum pluribus personis alendis sufficere scribit quàm tria optimo frumento sata.*

Hæc sunt quæ usu & sedula in hanc radicem inquisitione à rusticis & experientia propria rescíscere potuit Gulielmus Piso.

Cùm autem usus hujus farinæ tam latè pateat, ut non pauciores eâ mortales vescantur quàm frumento ipso, vastissimi nempe orbis Americani plerique incolæ, integram ejus historiam huc transcribere non piguit; præsertim cùm aliorum minùs accuratas historias & descriptiones conferendi & examinandi labore & tædio nos levet.

Alterius adhuc *Mandihocæ* sylvestris meminit, ejúsque iconem exhibet Piso, quam fruticem arborescentem vocat, cæterùm sativæ simillimam, si caulem & folia consideres, verùm dignitate longè inferiorem.

Notandum autem quod omnium qui de Mandihoca scripserunt consensu succus è radice expressus omnibus animalibus venenum est præsentaneum; postquam tamen 24 horas steterit qualitatem suam malignam & perniciosam amittit.

Cap. XVI.

1. *Guaiacum* Ger. *Guaiacum sive Lignum sanctum* Park. *Guaiacum magna matrice* C. B. *Fructus Guaiaci putatus & folia* J. B.

Hanc arborem plenè & accuratè descripsit Jo. Terrentius Lynceus, *notis in Res Medic. N. Hispan. Fr. Hernandez.*; atque idcirco ejus descriptionem mutuabimur.

Guayacan est arbor Juglandis vel Ilicis magnitudine, cujus cortex colore extrinsecùs cinericeo, Betulæ similis permixtis tamen multis maculis viridibus, intrinsecùs verò subruber, non admodum densus, sed immodicè durus, crassitudinis nempe semidigitalis; is ligno recenter cæso adeò firmiter hæret ut vix ferro separari queat, progressu verò temporis facilè sejungitur.

Lignum in extremis colore qui in Buxo internè nigrescente conspicitur, & meditullium ejus est maximum, totúmque adeò lignum splendida quadam donatum duritie.

Pinguitudo ejus resinaceum quid spirat, uriturq; odore non insuavi, & ab accenso gummi profluit, quod prædurum est ubi refrixerit.

Pondus ejus quale nulli præterea ligno; nulla ejus quantumvis minima pars in aqua fluitat, sed mergitur continuò & subsidit, unde lignum est fortissimum, quod duritie omne robur superat, & idcirco quàm minimè hiat, neq; facilè videas quòd rimas traxerit.

Sapor non ingratus, amarus statim, cum acrimonia miti palatum ac fauces compungens, qui semel cognitus nunquam errare sinit emptorem in cognoscendo.

Decoctum ejus æstate ultra tertium diem non perdurat. *Folium* crassum, parvum, durum, viride, multis venis distinctum, quidam Arbuto comparant, alii Buxo; in ramo situm habet ex opposito alterius, ut in Siliqua vel Lentisco videre est; quaterna vel sena ad medium nervum adnexa.

Flores multi, quasi umbellam vel corymbum constituentes, pediculis viridibus insistunt pallidè lutei hexapetali, multis è medio staminibus prodeuntibus; in quorum medio rudimentum fructûs Bursam pastoris effigie refert.

Fructus à quibusdam Castaneis, ab aliis Prunis similis refertur, duobus Lupinis sibi conjunctis, aliquando etiam tribus, ut Clusius refert; vel Aceris fructibus, sed sine alis constat, cordis figuram eleganter referentibus; levissima porro distractione unum ab altero, sicut & Aceris fructus, dividitur.

Longitudo est transversi digiti, latitudo paulò minor; color totius corii castaneus aliquantulum corrugatus Pruni instar. In conjunctione cum altero fructu membrana est, densitate, odore, duritie persimilis ei quæ Juglandis semen bifariàm dividit. Corium externum corrugatum mollius est, internum verò nucis interno putaminum duritie & colore respondet.

Nucleus intus conclusus colore & variis venarum ductibus Nuci myristicæ vel Buxi radici admodum similis. Hunc si diu in ore volvas pulpam quandam abradis quæ acrimoniam manifestam linguæ

linguæ imprimit, & nucleus in recenti fructu manet coloris castanei, in aliis verò omnino niger.

Nucleum si secundùm longitudinem findas, duritiem Dactylorum offendes, totúmq; osseum, flavum in recente, cinereum in obsoleto. Albæ autem lineæ transversim parallelæs totum pertranseunt, ut admodum eleganter Lyncurium sive Belemnitem radiis & splendore referat.

In medio ejus concavitas est longa à summo ad imum pertingens, sed sine ulla ferè latitudine, qualis in Euonymo etiam conspicitur, ubi seminis duo ovalia sed plana, viridia quasi foliola sejuncta in summo uniuntur, eósque extrorsum versùs componunt, ad modum planè Euonymi, nisi quòd cor in Euonymo versùs pediculum sit constitutum.

Locus. Crescit hæc arbor in Hispaniola, Jamayca, & in Continentis regione *Nagrando* dicta tantâ copiâ ut numero superent Pinus Hispaniæ.

2. *Guaiacum propemodum sine matrice* C. B. *Lignum Sanctum* Terrentio *& aliis. Guaiaci genus alterum, quod Lignum Sanctum, illo præstantius, & ex insula S. Joannis de portu divite affertur, quo maximè utuntur.* Monard.

Arbor est admodum similis Guaiaco, sed minor, magnitudine Populi, stipitibus magis spinosis: cortex magis quàm Guaiaci pustulosus, cætera similis, cinereus maculisq; conspersus, intrinsecùs verò obscurè rubet, & in recenti ligno etiam facilè separatur.

Lignum à Guaiaco differt meditullio, quod in hoc est parvum & in ramis nullum. Ipsius ligni color magis albicat, & ad luteum quendam colorem vergit; meditullium porrò nigrum ad viride inclinat evidenter, imò cyaneum est in viridi.

Tractanti nullus odor occurrit, æmulatur tamen Guaiaci odorem, ut in decocto & oleo ejus destillato patet, qui tamen in integro non percipitur, adeò terreis partibus permixta est, ut nè ab inflammato quidem nisi parum admodum defluat, cùm tamen per destillationem plus det quàm à Guaiaco extrahatur.

Pondus Guaiaco idem est, æquè enim citò in aqua subsidit.

Sapor amarus, sed acrimonia longè major & evidentior, adeò ut amaritudo ab hac oppressa non statim percipiatur, ideóque Piperis instar fauces pungit, mordicat, & pulvis ejus naribus inditus sternutamenta ciet, unde longè ab incolis ob vires Guaiaco præfertur tum in curanda Lue Venerea, tum in multis aliis morbis, quamvis immoderato usu nimium calefaciat. Decoctum ejus & amarius est & magis odorum quàm Guaiaci, & intensiùs flavet.

Folia exigua, Rutaceis paulò majora, Lentisci modo bina ex adverso posita & ità ordinata sunt, ut nullum sit impar in extremo.

Flos Vincæ-pervincæ admodum similis est colore & figura, sed sine aliqua longitudine, ejúsq; foliola quasi duplicata sibi superposita apparent.

Nascitur copiosè in insula S. Joannis de *portu ricco*. J. Terrentius arbores hasce specie differre concludit, licet genere proximo conveniant.

Notat C. Bauhinus hoc genus in plura alia genera dividi, eò quòd non unum colorem habeat; quoddam enim nigricat, quoddam etiam spadiceo colore flavescit, quoddam præterea omnes istos colores discretos habet: Quare Manardus & ex eo Matthiolus tria genera notârunt, quæ licet colore, magnitudine & pondere inter se discrepent, unius tamen esse arboris, contra quàm Fallopius credidit. Matthiolus statuit; & causam refert in ligni maturitatem, quo enim maturiùs eò nigrius, & quanto minùs adoleverit tanto magis albicare asserit. Probatur maximè quod ruffum, spadiceum, flavum, lividúmque colores simul mixtos habet.

Vires. In lue Venerea curanda nullum est medicamentum decocto Guaiaci præstantius aut certius. Nam si ut decet procedat curatio, suóque tempore decoctum illud propinetur, certissimum est huic morbo sanitatem perfectam adferri; nec recidivam pati qui simili lue laborabat, modò in idem cœnum se non provolvat denuo.

Convenit item hydropicis, asthmaticis, epilepticis, morbis vesicæ & renum, doloribus juncturarum, omnibus morbis ab humoribus frigidis & flatibus procedentibus & diuturnis, quibus inutilia fuerunt ordinaria medicamenta, præsertim si morbum Gallicum subsequantur. *Monard.*

Usum decocti in curanda L. V. Hispani ab Indis edocti sunt. Magnis doloribus morbi Gallici (quem ab Inda muliere contraxerat) Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus, in illa provincia medicum agens, aquam Guaiaci propinavit, quâ non solùm magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinæ sanitati eum restituit. Hujus exemplo plurimi alii Hispani simili morbo infecti curati sunt. Unde brevi per totam Hispaniam & universam orbem ejusmodi cura evulgata est.

Morbus iste Indiæ Occidentali familiarissimus & endemius in hunc modum in Europam propagatus fertur.

Anno 1493. eo bello quod Neapoli gestum est à Rege Hispaniæ adversùs Regem Galliæ cognomento magno capite *Christoph. Columbus*, ex prima illa profectione, quam Novi Orbis inquirendi causâ susceperat, rediit, & detectis S. Dominici aliisque insulis, indè Neapolin (ubi tum Rex Catholicus erat pace cum Gallo facta) viros & mulieres deduxit. Commeantibus ultro citróque exercitibus, Hispani primùm cum Indicis mulieribus, & Indi cum Hispanicis consuetudinem habuerunt: deinde in Italos & Germanos serpsit hoc malum; postremò etiam ad Gallos & sic per universum orbem.

Initio varia sortitus est nomina, Hispani putantes se à Gallis contagium hausisse Gallicum morbum nuncupârunt; *Galli* existimantes se Neapoli eum consecutos Neapolitanum vocârunt; Germani ab Hispanorum contubernio hanc scabiem ad se manâsse videntes scabiem Hispanicam appellârunt. Alii rectissimo nomine Serpiginem Indicam eum vocârunt, inde enim prima hujus mali origo. Frustra etiam de causa & origine hujus morbi à medicis tunc temporis disceptatum est.

Decoctum parandi modum & methodum eo utendi ad morbi hujus curationem non pigebit è Monardis historia huc transcribere.

Ligni

Ligni minutim concisi aut ejus scobis ℥ xij. corticis ejusdem Ligni contusi ℥ ij. in sex aquæ sextariis macerantur fictili novo, aliquantulum capaciore, 24 horarum spatio: fictili bene obturato lento & luculento igne coquantur ad quatuor aquæ sextariorum consumptionem. Cocta aqua refrigeratur, colatur, & fictili novo asservatur. Statim supra idem lignum quod decoctum fuerat injiciantur denuo octo alii aquæ sextarii, coquantúrque ad duorum consumptionem: coletur hæc aqua, & seorsim asservetur. Sumitur autem hoc modo.

Infirmus purgato corpore ex medici consilio cubiculum deligit apricum, quo neque aer, neque frigus penetrare potest. Lectum ingressus diluculo aquæ prioris calidæ ℥ x. sumat, & egregiè operiatur ut sudare possit duarum horarum spatio: deinde sudore abster so linteamina mutet, & indusium calefactum induat: quatuor deinde post horis uvæ passæ illi dabuntur & Amygdalæ, panísque biscoctus, neque affluenter, neque parcè, & de aqua secunda bibet quantum satis erit, etiam interdiu. Octo horis postquam comederit ex priore aqua calente denuo uncias decem hauriat, sudabit item duabus horis & à sudore uti superiùs mundabitur. Unâ post sudorem horâ de iisdem passis, Amygdalis & pane biscocto cœnabit, & ex aqua secunda bibet. Servabitur hic ordo quindecim diebus prioribus nisi vires nimium collabantur, quia eo casu etiam præter supradicta pullus gallinaceus assus concedetur. In minùs robustis, qui extremam illam victûs rationem ferre nequeunt novem dies sufficient, quibus elapsis pullus exiguus assus similiter concedetur. Si verò æger adeò tenui est valetudine, ut prædictam istam victûs rationem nullo modo ferre possit, ab initio pullus gallinaceus exiguus illi dabitur, cibi quantitatem sensim augendo. Elapsis 15 diebus, 16to purgabitur ʒ x. pulpæ Cassiæ fistulæ per cribrum transmissæ, aut alio simili medicamento, & eo die tenuiorem aquam sive secundæ decoctionis bibet: 17. die ad priorem ordinem redibit, suméterque manè & vesperi aquam prioris decoctionis, sudabit, eádemque victûs ratione utetur, nisi quòd pulli loco dimidiam gallinam edere poterit, & sub finem diætæ aliquanto plus; eámque victûs rationem ad vigesimum usque diem producet, quo tempore per cubiculum vestitus & bene amictus ambulare poterit. Quibus elapsis denuò purgabitur, & per alios 40 dies aquam bibet, selectissimam victûs rationem observando in rebus non naturalibus, mulieribus abstinendo & vino, cujus loco simplicem ejusdem ligni aquam, aut si eam fastidiat aquam in qua Anisum & Fœniculum decocta sunt bibet, erítque cœna sobria & sine carnibus. Hæc, inquit, methodus Luem cujuscunque sit generis radicitus extirpat. Alii aliter sentiunt, neque hanc pestem absque ope Hydrargyri extirpari posse affirmant, si penitius radices egerit.

Cæterum de præparatione Decocti Guaiaci ejúsque utendi ratione in curanda Lue Venerea consulantur Fernelius aliíque medici.

C. Bauhinus Guaiacum cujus ramulum cum floribus & fructibus pingit Clusius notis ad Monardem à duobus prædictis distinctum facit, & titulo Guaiaci foliis Lentisci proponit: quàm rectè ipse viderit.

Palmæ sanctæ similis arbor J. B. *Guaiaco occiduo similis arbor* Park.

Hujus surculi quos habuit Lobelius rami erant arboris grandioris, recti, cortice arboris Judæ, folio Citri, carnoso, nudo, Lauro latiore, breviore, nervoso, horum in summis hærent folliculi pallidi, coriacei, circinatæ rotunditatis, admodum compressi, nummo Coronæ Gallicæ pares; quorum medio insunt semina Lentis effigie & colore, compressiora, gustu amaricante.

Hanc C. Bauhinus Guaiaci sui secundi seu Guaiaci propemodum sine matrice synonymam facit. Q. an rectè.

Palum sanctum Indiæ Occiduæ Ad. Lob. Park. *Guaiacum Orientale* C. B.

Species est hæc à Guaiaco diversa, quamvis similis, nempe non vasta ut Fraxinus, sed minor & ei concolor cortice: folia cujusmodi Plantago, sed crassiora, minora, pinguiora, breviora: fructus Juglandis magnitudine, alvo subducendæ idoneus.

Cap. XVII.

Andira vulgò Angelyn Pisonis Marcgrav. *Arbor nucifera Brasiliensis, fructu ovi figura & magnitudine.*

Piso.

Duæ species sub nomine *Angelyn* in nemoribus conspiciuntur. Utraque externa facie inter se similes, sed interna qualitate multùm differentes, quæ facilè utique dignoscuntur, quòd alterius cortex, lignum, & fructus amarissimi sint, instar Aloes; altera major nullius manifesti sit saporis, ex cujus fructibus feræ pinguescunt. Utraque ligno est duro, & ad ædes fabricandas apto, utraque cortice cinereo, foliis Lauri similibus, sed minoribus, oculis seu gemmis nigricantibus, è quibus plurimi *flores* fragrantes, copulati, purpureo & cœruleo colore insignes, prorumpunt. Fructum profert ovi figurâ & magnitudine [figurâ Juglandis, ovi gallinacei magnitudine Marcgr.] primò saturatè viridem, sed mox nigrescentem, qui uno latere quasi suturam monstrat.

Fracto duro putamine nucleus apparet ex albo flavescens, amaricantis & ingrati saporis cum adstrictione quadam, cujus pulvis ventris lumbricos expugnat, eâ tamen cautione, ut infra scrupuli pondus exhibeatur, nè medicamentum in venenum abeat. *Vires.*

SECTIO SECUNDA.

De Arboribus Fructu ſicco Bacciferis.

CAP. I.

De Lauro.

LAurus, unde Laurea (inquit Voſſius) Græcum videri poſſet. Nam apud Heſychium légas Λαῦρεν τὴν δάφνην. Sed ſi à Græcis, potiùs putem eſſe à Pergæa voce λάφνη, quæ idem ſignabat, Heſych. Λάφνη δάφνη· Περγαῖοι. Sin Latinis originem debet, fortaſſe erat à *lavo*, id eſt, *purgo*, nam *ſanguinis purgendi habet poteſtatem*. Vel, ſi Veteres potiùs audiendi, priùs fuit *laudus*, eſtque id à laude. Servius ad Eclog. 8. *Cur tamen triumphantes Lauro coronantur hæc ratio eſt, quoniam apud Veteres à laude habuit nomen, nam Laudum dicebant.* Nec tantùm *laudum* pro *lauro*, ſed & pro *laurea* olim *laudeam* vel *ludeam* dixerunt.

Δάφνη Etymologo quaſi δαφώνη dicitur, hoc eſt ἐν τῷ δαίεσθαι φωνοῦσα, quia nempe ἠχεῖ καιομένη, quod Etymon non improbat Voſſius, apud quem plura vide.

Laurus Ger. J. B. *vulgaris* C. B. *major ſive latifolia* Park. *an minor* ejuſdem? **The common Bay-tree.**

J. B.
Laurus plerumque multis ſtolonibus luxuriat, vel mediocris arboris altitudinem aſſecuta, alioqui in juſtæ magnitudinis arborem excreſcit, præſertim regionibus calidioribus, caudice enodi, cortice tenui, materiâ rarâ, nec multùm validâ. *Radices* habet craſſas, inæquales & obliquas. Cæterùm perpetui viroris eſt, nitidi in junioribus, in adultioribus ſaturatioris. *Folia* ei oblonga, dura, acuminata, ſed mucrone aliàs acutiore, aliàs obtuſiore, ſeſcunciam aut duas uncias lata, palmo longiora, versùs pediculum & mucronem paulatim anguſtiora reddita, quæ ſecundùm longitudinem percurrit coſta recta, obliquos in margines nullo ordine nervos exporrigens: ſapor acer, aromaticus & ſubamarus. Adhærent autem folia ramis viridantibus brevi pediculo. *Flores* ſecundùm ramos exeunt conferti, hederaceis quadantenus ſimiles, majores, albi [Lobelio flaveſcentes] multis in medio apicibus: quibus ſuccedunt baccæ, Ceraſiis minoribus pares, oblongæ, colore primùm viridi, ubi maturuerint nigræ, quæ ſub cortice tenui nucleum bifidum calloſum ac durum, cum aliqua acrimonia amarum ac pinguem claudunt.

Laurus (inquit C. Bauhinus) quædam floret tantùm, flore copioſo, racemoſo, (uvam Theophraſtus vocat) & fructum non fert; alia fructum fert, in quo etiam differentia: alterius in rotundo modicè oblongus eſt: alterius oblongus, gracilis, & utrinque ovato mucrone turbinatus. Laurum fulmine non ici veteribus perſuaſum fuit. Hinc Tiberius Imp. qui tonitrua præter modum expavit & exhorruit, tonante cœlo, contra fulminum metus, nunquàm non Lauream coronam capite geſtavit. Verùm quàm hoc falſum & ſuperſtitioſa credulitate fundatum experientia quam adfert Lacuna, elegantiſſimæ Lauri Romæ in palatio Ducis de Caſtro fulmine ictæ luculenter oſtendit.

Eadem ſuperſtitione nititur obſervatio illa de crepitu quem folia & virgæ Lauri inter urendum edunt. Nam ſi crepuiſſent abunde ac ſonantiùs haud dubiè portendi felicem eventum rebantur; quòd ſi tacita deflagrâſſent, triſtem & inauſpicatum.

Laurum Apollini ſacram inde fabulantur poetæ quòd virgo Daphne quam deperibat in hanc arborem converſa eſt. Vide Ovid. Metamorph. 1.

Triumphantes apud Romanos coronam Lauream geſtabant, vel Lauri ramum dextrâ tenebant. Sed & aliter præterquam in triumphis etiam victoriæ nuncia fuit Laurus: nam & tabernacula, & faſces, & literæ, & naves militúmque jacula, lanceæ, pila Lauro in eam ſignificationem adornata ſunt, ut & Plinius affirmat, & Ebrodunenſis hiſtoriæ auctores adductis exemplis oſtendunt.

Laurus cœli frigidioris impatiens eſt, minùs tamen quàm Myrtus. In Germania, Anglia, Gallia & Belgio nonniſi ſata & diligenter culta provenit. Quòd ſi in Germania hyeme tegenda & hypocauſto reſervanda eſt, rectè ſcribit Turnerus in Anglia feliciùs adoleſcere, vireréque quàm in Germania; apud nos enim eam curam & tutelam non requirit, ſed intecta & ſub dio relicta hyemem, niſi præter ſolitum aſpera ſit, facile tolerat. Quod ſi quando frigore peruſta & corrupta ſit à radice denuo repullulat.

Locus. In Italia ſpontaneam obſervavimus non infrequentem in ſylvis & ſepibus. In monte Atho ingentes & præaltæ Lauri ſpontaneè naſcentes ardorem Solis omni tempore reprimunt, teſte Bellonio, qui quinque ſpecies in Græcia notavit: quem conſule pro uſu olei baccarum apud Monachos.

Tempus. Floret Martio & Aprili. Baccæ maturantur ſub finem Autumni cum Olivis, & niſi decerpantur per totam hyemem ad ver uſque in arbore hærent.

Vires. Laurus excalefactoriam [emollientémque *Dioſc.* deſiccantem *Gal.*] naturam habet, & foliis, & cortice, & baccis. Itaque decoctum ex his, maximè è foliis, inſeſſu vulvæ ac veſicæ vitiis convenit. Virentia folia trita & illita veſparum, crabronúmque ac apum, item ſerpentum venenis reſiſtunt, maxime Sepis, Dipſadis & Viperæ. [Proſunt & menſibus fœminarum cum oleo cocta *Plin.*] cum polenta autem quæ tenera ſunt trita ad inflammationes oculorum, cum Ruta teſtium, cum Roſaceo

ceo capitis dolores, aut cum Irino. *Non temere utendum foliis Lauri existimat* J. B. *in inflammationibus oculorum & testium, aut etiam in capitis doloribus, pro* inflammationibus *ergo* inflationes *legi mallet*. Eadem prosunt suspiriis trita cum melle. Cortex radicis cavendus gravidis. Ipsa radix calculos rumpit, jecinori prodest tribus obolis in vino odorato pota. Folia verò pota stomachum gravant, & vomitiones movent. In Græco Dioscor. legitur πραΰνει τὸν στόμαχον, id est, mitigat, pro quo legit Cornar. βαρύνει, i. e. gravat. Sanè in alterutro membro clausulæ errorem subesse ostendit eorum inter se repugnantia. Verùm is J.B. judicio, non in primo, sed potiùs in postremo. Certum enim, inquit, est tum experientia, tum ex Galeno, Laurum aromaticam esse totam, & amaricantem cum nonnulla adstrictione, hepati amicam, qualia ventriculum tantum abest ut subvertant, ut nauseabundum corroborent potiùs: hinc Lauri folia à Recentioribus non raró cum nonnullis cibariis, præsertim piscibus coquuntur: nec ulla inde nausea accedit, sed cibus istis conditus sapidior ac ventriculo gratior redditur; unde κινεῖ vocem in textum irrepsisse & expungendam esse, Plinium autem corrupto codice usum existimat. Verùm nos Plinium Dioscoridi saltem coævum, si non antiquiorem, alibi ex Salmasio ostendimus; proinde Plinium & Dioscoridem ex alio antiquiore autore quæ eadem habent exscripsisse, ideóque cùm in facultate illa vomitus movendi Plinius & Dioscorides consentiant, posterius clausulæ membrum proculdubio sanum est, prius corruptum & per illud emendandum, ut recte fecit Cornarius: sive verùm sit folia vomitum movere, sive id res vera refutet. Casp. Hofmannus proposita quæstione, conferántne an lædant ventriculum, respondet, Tot autoritates faciunt, ut credam hoc posterius potiùs. Ideò cum Marc. Vergil. & Cornario pro πραΰνει apud Dioscoridem lego βαρύνει. Pergunt Diosc. & Plin.

Baccæ magis quàm folia calefaciunt, menses trahunt appositæ tritæ, vel potæ. In eclegmate tritæ cum melle aut passo prosunt tabi, orthopnœæ & pectoris rheumatismis; tussi veteri detracto cortice in vino potæ: nam & concoquunt Pituitam & extrahunt *Plin.* Nostra ætas non ad pulmonis & pectoris morbos baccis utitur, sed ad ventriculi, jecinoris, lienis & vesicæ affectus tum baccas tum folia exhibet: refrigeratum ventriculum concalfaciunt; concoctionem crudorum humorum promovent, languentem appetitum excitant, cibi fastidium pellunt; jecinoris ac lienis obstructiones aperiunt, urinas cient, menses movent, & ad secundarum expulsionem faciunt. *J. B.* Ad juvandum partum deglutiantur septem baccæ Lauri ante somnum. *Chesneau.* Contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, & vitiligines emaculant: [Addit Plinius, Epinyctidas ex oleo illitæ, & lentigines & ulcera manantia & ulcera oris, & furfures. Cutis pruriginem succus baccarum emendat & phthiriasin.] Expressus ex iis succus aurium doloribus auditûsque gravitati auxiliatur cum vino vetere & rosaceo instillatus. [Perunctos eo fugiunt venenata omnia. Prodest contra ictus & potus baccæ cum vino serpentibus & scorpionibus & araneis resistunt. Ex oleo & aceto illinuntur & lieni & jecinori, gangrænis cum melle. Et in fatigatione etiam aut perfrictione succo eo perungi nitro adjecto prodest. Sunt qui celeritati partûs multum conferre putant radicem acetabuli mensura in aqua potam, efficaciùs recentem quàm aridam] Dioscoridi cortex radicis calculos rumpit, partus necat & hepaticis prodest tribus obolis in vino odorato potus. [In remedio uvæ jacentis quadrantem pondo baccarum foliorúmve decoqui in aquæ sextariis tribus ad tertias, eámque calidam gargarizare convenit.]

Laurus folia trita olfactáque subinde pestilentiæ contagia prohibent, tantò magis si & urantur. Hinc Commodus Imperator, Herodiano tradente, tempore pestis, consulentibus medicis, ad loca Lauris abundantia laureatus secessit. Herbæ enim perpetuò virentes, autoribus S. *Grembs*, *Cardilucio* aliisque Helmontianis, sunt pestis alexiteria, corruptioni resistunt, séque defendunt contra æstum & frigus, unde nobis planè signavit Deus, illas plantas perennes semper esse ad manum pro quotidiano usu generis humani, continent enim in se balsamum, omnis corruptionis propugnatorem.

Adversùs boum coriaginem, tradente Colum. proderit Laurum decoquere, & eâ calidâ terga fovere, multóque oleo & vino confestim subigere, atque per omnes partes apprehendere & attrahere pellem; ídque optimè sub dio Sole fervente.

Medicamenta varia ad Lachrymas Oculorum, Ambustionem, Aurium gravitatem & sonos, Colicam, Uvulæ relaxationem, urinæ retentionem, partum facilitandum, capitis dolorem, hemicraniam, è baccis aut foliis Lauri parata vide apud J. Bauhinum Hist. plant. lib. 4. c. 1. p. 414.

Olei Laurini multiplicis mentio fit à Veteribus & Recentioribus. Aliud è baccis recentibus contusis exprimitur; aliud è baccis contusis vel etiam integris, in aqua fervente bullitis: oleum aquæ supernatans in vasa colligitur. Aliud per destillationem elicitur sic, ℞ Bacc. ℔j. contusis super affunde aquæ tepidæ ℔iij. vel iv. Postquam aliquandiu steterint destilla per Alembicum vel Vesicam. Sic prodibunt oleum & aqua per tritorium separanda.

Dicitur etiam oleum Laurinum quod fit è foliis aut baccis Lauri in oleo omphacino decoctis.

Oleo Laurino vis inest excalfaciendi, emolliendi, spiracula venarum aperiendi, & lassitudines discutiendi. Quin & malis nervorum omnibus, doloribus aurium ac destillationibus confert: renum verò vitio ex frigore contracto laborantibus illitum est præstantissimum, & maximè siquid aliud utile. Ob vim ejus excalfactoriam Paralysi, Spasmo, ischiadicis sugillatis, capitis doloribus inveteratis, destillationibus, auribus in calyce Punici calefactum illinitur. Colo dolenti clystere infusum mirè prodest, ut & horrori febrili. Verùm in calidis & biliosis temperaturis ab eo abstinendum. Vermes & pediculos tam agrestes, quàm domesticos & lendes enecat [*Imò hoc facit oleum quodcunque*] In genere utile est in affectibus frigidis maximè exteriùs illitum; intus sumptum nauseam movet.

Schroderus de oleo stillat. hæc habet. Discutit insigniter flatus & ventositates, præcipuè in spasmis gravidarum, ut & in colica. Siderata membra illitu restituit, auribus inditum dolores compescit, auditúmque confortat, delet impetigines, lentigines & quascunque faciei maculas. Denique ichorosis capitis doloribus medetur: phthiriasin & tineas curat.

Emplastrum Laurinum ad Hydropen, ad dolores à flatibus aut causa frigida ortos, dolorémque colicum utile est.

Electuarium etiam de baccis Lauri flatus dissipat.

Si Lauri exficcatæ ramus ramo frequenter confricetur, ſuperaſperſo ſulphuris pulvere ignis ſtatim exſiliet; quod mirum, cùm Lauri lignum leve & ſpongioſum ſit. Sed nihil Hedera præſtantius quæ teratur, quæ terat Lauro. *Plin.* cùm attritio utriuſque ſit, quæ teratur, quæ terat perinde eſt, ut nobis quidem videtur.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi à D. Hermanno edito has Lauri ſpecies ſeu varietates invenio.

1. Laurus Indica *Aldini.* Laurus Regia *Hort. Regii Pariſ.* Hanc nonnulli Perſeæ arbori *Cluſ.* eandem eſſe volunt. Laurus cujus cortex Caſſiæ ligneæ aſſimilatur *Park.*

2. Laurus latifolia, πλατυπέρα Dioſcor. *C. B.*

3. Laurus vulgaris *C. B.* & aliorum.

4. Laur. vulgar. folio undulato *Hort. Reg. Par.*

5. Laur. tenuifol. mas *Tab.*

In Tho. Bartholini Act. Medic. Ann. 1673. inter Plantas à M. Stolle Hafniam allatus à Promont. Bonæ Spei invenio.

Laurum Africanam ſerratis foliis: cujus folium Londino ad me miſit *D. Tancr. Robinſon.* Erat id pro magnitudine anguſtius & longius Lauri vulgaris folio. Ramulum etiam ejuſdem habeo ex munere *D. Pettiver.* An Euonymo affinis Æthiopica ſemper virens fructu globoſo ſcabro, foliis Salicis rigidis ſerratis *Herman.* H. Leyd. Lauro ſerratæ odoratæ Stapelianæ ſimilis inodora Cap. Bon. Spei *Breyn.*

6. Bod. à Stapel habet Laurum ſerratam odoratam.

Alia ſpecies Lauri invenitur in Horto inſtructiſſimo Reverendiſſimi Epiſcopi Londinenſis *D. H. Compton,* ſub nomine Lauri Tulipiferæ baccis calyculatis, quam ingenioſiſſimus Vir *D. Baniſter* tranſmiſit è Virginiâ, folia ei integra, non tam viridia & craſſa quàm Lauro-ceraſo.

CAP. II.

Laurus Sylveſtres ſeu Laurus-tini.

1. *Laurus Sylveſtris Corni fœminæ foliis ſubhirſutis* C. B. *L. Tinus Luſitanica cæruleâ bacca* Park. *Lauri Tini ſylveſtris primum genus* J. B. *Tinus* I. Cluſ.

Cluſ.

MAgnitudine Cornum fœminam æquat, virgáſque habet oblongas, quadrangulas, ramoſas; *Folia* ordine diſtincta, perpetuò gemina ſimul inter ſe adverſa, magna, lata, Cornus fœminæ foliis pæne ſimilia, ad Laurina tamen accedentia, perpetua, nigricantia & ſplendentia, nullo odore & amaro ſapore prædita cum nonnulla adſtrictione. Summis ramis *Florum* pentapetalorum umbellas profert, candidorum & odoratorum. Deinde *fructus* ſuccedit Myrti baccis paulò longior, planior, anguloſus, cœrulei coloris elegantiſſimi.

Locus. Naſcitur præruptis & lapidoſis locis inter alios frutices, & in ſepibus circa oppida Luſitaniæ *Montemor ho novo* & *Tomar,* ubi cum ſuo flore & fructu collegit Cluſius menſe Novembri, tametſi aliàs Julio & Auguſto floreat, fructus Octobri maturus ſit.

2. *Laurus Sylveſtris foliis venoſis* C. B. *Tinus* II. Cluſ. *Laurus Tinus alter vel* 2. *Cluſii* Park. *Tinus altera* J. B.

Cluſ.

Eadem quæ ſuperior altitudine aſſurgit, frequentioribus & firmioribus ramis, cortice ex rubro viréſcente tectis: circa quos *folia* ſuperiore aliquantulum anguſtiora & oblongiora; pluribus venis diſtincta ſibi invicem oppoſita ut in priore. *Flores* extremis ramis etiam umbellatim naſcuntur, colore nonnihil foràs purpuraſcente, minùs odorati quàm ſuperioris: fructus etiam minor eſt, plenior, nigrior.

Locus. Uno duntaxat loco in Luſitania quodam monaſterio *Pera-longa* dicto locis incultis ſupra Ulyſſipponem recens extructo obſervavit Cluſius ſecundùm piſcinas & deinde Bæticæ maritimis. Hujus iconem habet Gerardus ſub Titulo Lauri Tini Luſitanicæ. Lauri-Tini fructum eſſe ſiccum, Monococcum & umbilicatum obſervavit *D. Sam. Doody*: ideoque ad bacciferas umbilicatas fructu ſicco referenda.

3. *Laurus ſylveſtris folio minore* C. B. *L. Tinus ſylveſtris alter ſive tertius* Park. *Tinus* III. Cluſ. J. B.

Cluſ.

Arbuſculæ magnitudine, minore eſt folio quàm ſuperiores, Laurino tamen latiore, lævi, nigricante, perpetuo, ramos ordine quodam per intervalla ambiente, ut in ſuperioribus generibus. Umbellæ florum nonnihil foras purpuraſcentium ſummos ramos coronant; deinde fructus ex cœruleo nigricans, lævis, minor quam in aliis. Bis plerumque floret, Vere & ſub hyemem.

Locus. In Italia circa Romam, Tybur & alibi frequens oritur. Obſervavimus etiam in Sylva Valena prope Monſpelium. Ego cum J. B. ſentio hanc ſpeciem eſſe quam Lobelius in Adv. Laurum Tinum cœruleâ baccâ vocat, & in Valenæ nemore Norbonæ plurimam, & pleriſque locis Ceti montis inter Cocciferas Ilices frequentem naſci ſcribit: quamvis C. Bauhinus & P. Magnol ad primum genus illam referant.

Vires. Baccæ deguſtatæ non ſecus ac Mezereonis aut Laureolæ os & fauces inflammant, eo ardore & vehementia, ut nonniſi diuturno tempore aut lacte in ore detento leniri & mitigari poſſit: intro

aſſumptæ

assumptæ purgant deorsum non lævi totius corporis perturbatione, auctore Parkinsono. Unde miror Lobelium scribere sturnos iisdem valdè quàm libenter vesci, turmatímque ad illas convolare.

4. *Laurus Sylvestris Cretica* Alpin. Exot. Park.

Nascitur in montanis Cretæ insulæ, pumila, fruticosa, ferens virgas oblongas, graciles, nigro cortice obductas, densis veluti nodulis inæqualiter utrinque & in medio positis infectas, ligno albo, duro, feréque gustu insipido præditas, utrinque ramulos producentes, breves, virgis planè similes, at graciliores, in quorum cacuminibus spectantur *folia* Lauri Sylvestris figurâ, colore, crassitie atque duritie similia, sed paulò minora, in acutúmque desinentia, pediculis brevibus inhærentia, numero quinque aut sex, aut plura etiam simul in ramulorum cymis inordinatim posita, ferè omnino inodora, linguam excalefacientia cum levi adstrictione. Singuli verò ramuli habent unum aut duos aut tres brevissimos cauliculos, subtiles, duros, lignosos, tribus vel quinque pediculis minimis præditos, singulis *fructum* rotundum ferentibus, Piperis magnitudine, in tres partes Lathyridis modo dissectum, cortice tenui, rufo vestitum, cujus quælibet pars continet semen unicum albicans, oblongum, magnitudine & figurâ Tritico valde simile, substantia fragili, non expers odoris gravis, gustu amarescens atque linguam excalfaciens. Ex foliorum, virgarum & quadantenus etiam fructuum cum Lauro Tino similitudine, Laurum Tinum seu sylvestrem meritò vocandum censuit Prosp. Alpinus. Usus in medicina nullus hactenus compertus. Conjecturas Alpini de viribus omitto.

Cap. III.

Coffee Frutex ex cujus Fructu fit Potus.

Bon vel Ban arbor J. B. *item Buna, Bunnu & Bunchos Arabum* ejusdem. *Bon arbor cum fructu suo Buna* Park. *Euonymo similis Ægyptiaca fructu baccis Lauri simili* C.B. *male Ægyptiacam, neque enim spontanea, neque culta in Ægypto invenitur, sed in Arabia felice tantùm. Bunnu* Rauwolf. *Buna ex qua in Alexandria fit potio* Clus.

Arbor hæc (inquit Alpinus) cujus semina ex Arabia felice asportantur, Euonymo similis est, foliis crassioribus, durioribus, viridioribus, perpetuóque virentibus. Nec flores, nec fructus describit. Vidisse se ait in viridario Halybei Turcæ. Veslingius cùm in Ægypto peregrinaretur in viridariis quæ ibi accedere licuit arborem hanc non ampliùs conspexit.

M. *Du Four* Mercator Lugdunensis qui tractatum de potu Coffee edidit, omnium qui de eo scripti extant optimum, arborem sic breviter & imperfectè describit. Cerasos nostrates minores proximè refert, tum ramis & foliis, tum magnitudine, siquidem Arbusculæ modum non excedit. Rami ejus tenues admodum sunt, folia parva, solida seu compacta, spissa, viridia, quæ subitò decidunt, unde fructus in arbore nudi & solibus expositi ad perfectam maturitatem restant. Qualem ferat florem à nemine traditum invenio.

Fructum sic describit J. Bauhinus, magnitudine æquat aut certè parùm superat Ricini nostratis semen, olivari figurâ, una parte sulcatus, vel utraque, cortice exteriore crassiore, nigricante, interiore tenuiore, & quà nucleum spectat rutilo, altera facie cinericea. Utroque cortice detracto nucleum comperimus durum, Dactyli officuli effigie, lacunâ secundùm longitudinem sulcatum, pallentis cinerei coloris, saporis amaricantis & ingrati. Ab umbilico ad oppositum mucronem ostendit gemina grana.

Rauwolfius fructum hunc in duobus locellis totidem grana flavescentia continere ait. Verùm falsus est, non enim binis locellis distinctus est hic fructus, nec bina grana aut semina continet, sed unum & simplex granum seu nucleum in binas valvas seu lobos, exteriore parte gibba, interiore quà committuntur plana, & in medio per longitudinem sulcatos, sulci seu fossulæ labris marginibúsve introrsum convolutis, ut singuli lobi seorsim concham Veneream perbellè referant.

Ex his nucleis tostis, in pulverem redactis & aquâ decoctis tum Arabes, tum Ægyptii quin & Turcæ omnes per vastum illud imperium potionem parant *Coava* seu Coffee dictum, colore nigrum, non tamen, ut vult Rauwolfius, atramenti instar nigerrimum, quem pitissando sorbillant ex testis & porcellanis quàm possunt calidissimum, sive inquit * Veslingius, otii sui oblectamentum, sive bonæ valetudinis firmamentum quærant. Venditúrque hic potus in publicis tabernis, quarum aliquot mille, eodem teste, in una urbe Cayro habentur. ** Annotat. in Alpini lib. de Pl. Ægypt. c. 15.*

Vires. Utuntur autem hoc decocto, Alpino autore, ad roborandum ventriculum frigidiorem, adjuvandámque concoctionem, & non minùs ad auferendas à visceribus obstructiones, inque tumoribus hepatis & lienis frigidis, & antiquis obstructionibus. Uterum etiam excalfacit & ab obstructione liberat; unde in familiari usu est apud omnes Ægyptias Arabásque mulieres; ut semper dum fluant menses, ipsorum vacuationem, hujus decocti ferventis multum paullatim sorbillantes adjuvent: ad promovendos etiam in quibus suppressi sunt usus hujus decocti, purgato corpore, multis diebus utilis est.

Potus *Coffee* celebratur maximè vi antihypnotica, ut nemo ferè sit ex ejus potatoribus qui virtutem ejus in somno abigendo satis efficacem in seipso non sit expertus. Hujus phænomeni ætiologiam quam reddit Clariss. Willisius, quoniam non usque quaque mihi satisfacit, * apud ipsum requirendum omitto. Quæ de ejus usu observavit & præcepit adscribam. Hic potus communissimo licet in usu, ac in quibusdam casibus apprimè utilis & valdè medicus sit, in aliis tamen forsan noxius aut minùs salutaris existit. Nam ex vulgari observatione *Coffee* potatores nimii macilenti sæpenumero, ** Pharmaceut. ration. Part. 1. Sect. 7. c. 3.*

numero, item paralysi & Veneris impotentiæ obnoxii evadant. Prior effectus ità frequens & passim notus est, ut pluribus *Coffee* potum ideò tantùm interdixerim, quòd ad macilentiam disponat. Quoad cerebri autem & nervosi generis affectus, existimo me ad eos interdum curandos hunc potum adeò frequenter præscribere, ut non alius quispiam magis.

Profectò in ægritudinibus & morbis plerisque cephalicis, viz. Cephalalgia, Vertigine, Lethargo, Catarrho, &c. ubi cum pleno corporis habitu & temperamento frigido aut minùs calido, atque sanguine aquoso adsint cerebrum humidius, & spirituum Animalium segnities ac torpor, potus *Coffee* sæpè cum fructu sumitur: nam assiduè haustus utramque animæ partem mirè clarificat & illustrat, atque functionum omnium nebulas dispellit: verùm è contra qui graciles, & temperamenti biliosi aut melancholici sanguinem acrem & retorridum, cerebrum calidius, & spiritus animales nimis incitatos & irrequietos habent, à potu isto prorsus abstinere debent; utpote qui tum spiritus tum humores magis pervertit, & functionibus quibúsque obeundis inhabiles prorsus simúlque impares reddit. Observavi enim multos spirituum copiâ haud satis uberi præditos, ac insuper cephalalgiæ, vertigini, palpitationi cordis obnoxios, artuúmque tremori aut stupori, à potu *Coffee* illico deteriùs habuisse quoad istos affectus, & statim in toto corpore languorem insolitum persensisse.

D. *Dufour* jam dictus in tractatu suo supra laudato de viribus & usu potus *Coffee* magno cum judicio disserit, observationes & theorias experimentis inædificans aut confirmans. Utilem præcipuè esse ostendit in digestione ciborum prava, appetitu languido, aliísque viscerum affectibus, quo in casu memorabilem inprimis historiam narrat de ejus effectu in Marchione de Crillon, à quodam Professore Monspeliensi sibi communicatam: præterea in Arthritide vaga scorbutica, in calculo & arenulis (cui populi Orientales idcirco minùs obnoxii sunt) in fluxibus quibuscunque, tussi, phthisi, febribus intermittentibus, cephalalgiis, &c. & in singulis istis affectibus curationum exempla producit à multis è celeberrimis Europæ medicis ad se transmissa, addit insuper testimonia & suffragia concordia D. *Spon*, D. *Thevenot*, D. *Jo. Chardin*, D. *Bernier*, qui in Oriente longè lateq; peregrinati sunt. Tandem recenset constitutiones corporis quibus minùs utilis aut etiam noxius sit hic potus.

Cæterùm bonitas Caovæ præcipuè dependet à curiosa & exquisita tostione. D. *Bernier* affirmat duos tantùm homines in urbe Cayro fuisse qui Caovæ ritè præparandæ artem & mysterium callere reputabantur. Justum torrefactionis gradum modúmve pauci nôrunt; si vel nimiùm vel parùm torreatur corrumpitur. D. *Dufour* totum processum describit. Adulteratur crustis panis adustis, fabis tostis & similibus. Ad Coffeam decoquendam vasis cupreis aut stanneis passim utuntur. Opinamur commodiora huic usui fore figulina; quòd metalla non rarò liquorem suis qualitatibus imbuere verisimile sit. Observat idem *Dufour* mundæ & probæ Caovæ libram unam Lugduni, cautâ in vasis diligenter occlusis destillatione ℥iv ß phlegmatis cum pauco volatili spiritu seu potiùs sale admixto reddidisse: ℥ij & ʒv crassi & nigricantis olei, quod rectificando flavum evasit: Caput mortuum quatuor circiter uncias pendebat; adeò ut quarta ferè pars inter destillandum absumpta evanuerit, quantumvis vasa exactè commissa & cæmento, ut vocant, inducto clausa essent, argumento non inefficaci Caovam multas particulas egregiè volatiles & penetrativas in se continere, quibus ut verisimile est somnum arcet. Caput mortuum salis fixi drachmam suppeditabat. Excerpta hæc è D. *Dufour* tractatu ad me transmisit D. *T. R.*

Muis in Podalirio redivivo p. 57, 58. hæc adfert. Quid sentiendum de potu *Coffee* & *Teé*? Ego cùm Lugduni Batavorum studiis operam darem, per totum annum Cephalæâ miserè laboravi, & postquam potui copiosiori Teé, & præcipuè quidem *Coffee* quotidie sumendo assuevi, semper immunis ab ea vixi, non tantùm sed & ab omni alio incommodo, quamvis antea ità vixerim, ut mortis haberet vices lenta quæ trahebatur mihi vita gementi, qui per totum quinquennium cum longa morborum serie acriter conflictavi.

Idem potum Coffæ multùm valere ait in Arthritide fixa.

Idem nonnullos inquit novi meorum familiarium antea haud parum à nephritide cruciatos, qui nullum incommodum indè amplius persenserunt, postquam potum Coffæ satis magnâ copiâ quotidie assumpsere. p. 85.

Complures hodiernarum puellarum ad nitorem dentibus conciliandum fricant eosdem pulvere Coffæ tostæ. Idem p. 45.

Quidam correptus est cholerâ atrocissimâ, convulsionibus valde dolorificis utriusque cruris stipatâ, ac ab interna causa exortâ, quem brevissimè ac felicissimè sanavi solo potu calido Coffæ copiosè assumpto, qui retinebatur in ventriculo; tincturâ opii, aquâ menthæ, sero lactis, Cerevisia, vino per vomitum rursus ejectis ac frustra usurpatis. Idem p. 130. Communicavit D. *Edv. Hulse.*

Qualitatum (inquit Veslingius) quas manifestas vocant in hoc fructu harmonia dispar est. Cortex enim frigidi particeps cum exsuperante tamen siccitate, nucleus verò moderatè calidus. Ille levi quadam aciditate, hic evidenti amaritudine linguæ sensum haud inclementer afficit. Corticis decoctum inter æstivos ardores rectiùs febricitantibus exhibetur. Nostrates cortices exemptos antequam nuclei torrefiant rejiciunt, nec ullius eis usus sunt.

Arbuscula hæc in ea duntaxat Arabiæ felicis parte quæ intra Tropicos sita est provenire dicitur: Arabes autem in vegetativa seminis vi destruenda seu coctione seu ustione id fiat, nè alibi sci. satum germinet, admodum diligentes sunt. Nec ab re sane; siquidem immensæ opes ex unica hac merce Regionis Caoviferæ incolis accrescunt; cùm in eam ex hujus proventu & venditione aut permutatione totius ferè orbis divitiæ confluant. Unde hæc saltem Arabiæ felicis pars verè φερώνυμος est, imò Felicissimæ nomen meretur. Nemo facile dixerit, & certè fidem omnem superaret si dici posset, quot hujus fructûs millena modiorum millia quotannis divendantur & in exteras regiones exportentur. Per universas Imperii Turcici provincias frequentissimus ejus usus est, adeò ut, teste eruditiss. Veslingio, mille aliquot tabernis decoctum ejus in una urbe Cayro divendatur. Nec minùs frequentatur ejus potus in Barbaria magnâque parte Africæ. Quin & Europam non ità pridem invasit, & in extremum usque Septentrionem penetravit. In Anglia certè nostra magni ex ejus vectigali & tributo reditus ad Principem accedunt: nec pauciores fortè in urbe Londino tabernæ

tabernæ Coffeariæ quàm in Cayro ipsa inveniuntur. Nec in Londino tantùm, sed & in omnibus per totam Angliam urbibus & oppidis celebrioribus ejusmodi tabernæ occurrunt. Mirum interim tantum thesaurum unius gentis peculium esse, támque lucrosæ stirpis plantaria intra unius provinciæ angustias coerceri. Mirum vicinas nationes extimulante invidiâ aut avaritiâ ea jampridem non vel vi depopulatos esse, vel semina aut viviradices dolo surripuisse. Mirum quem vigilem Draconem Caovetis suis tuendis præficiant indigenæ, qui omnes insidiantium technas & conatus frustretur aut eludat. Nec enim dubito quin in eodem climate eadem soli constitutione & temperie cœli gaudente sata, & feliciter adolescere & ad frugem pervenire posset. Mirum denique unius regionis messes totius Orbis expensis sufficere. Oportet utique ut & terra fertilissima sit, & latifundia arbusculis consita spatiosissima.

Cap. IV.

De Buxo.

Buxus à Græco πύξος, foliis perpetuis parvis, odore gravi, materie solida ponderosa flavicante, fructu tricuspide & tricapsulari cum sex intus seminibus lucidis spadiceis, ab alia quacunque arbore facile distinguitur.

A. 1. *Buxus* J.B. Ger. *arborescens* C.B. *arbor vulgaris* Park. The Box-tree.

Perpetuæ frondis arbor est, densis ramis brachiata, cortice scabro, albo, materie durissima, flava, nullâ intus medullâ, valdè æquali, ponderosa, adeò ut aquæ injecta rectà sidat, imò nec cariem sentire in aquis notat Matthiolus. *Folia* creberrima, æterni viroris, lævia, Myrtinis obtusiora, firmiora, interdum concava, & quod notatu dignum duplicia, quæque diligenti vel cultello ità à se invicem separari possunt, ut tenuissima & ferè pellucida alterius plantæ esse exercitatissimo cuique videantur: suntque Buxi folia odore parum grato, sapore tamen ingratiore, quorum ortus, sicut & ramorum ferè est adversus: ex quorum alis secundùm ramulos globuli racematim cohærent, qui mox in flosculos stamineos flavescentes explicantur, quo vascula excipiunt, urceolis similia, viridia, Myrti baccis paulò minora, superiore parte umbilicata, & tribus vel quatuor veluti ansulis donata, in quibus *semen* continetur lucidum, Fraxinellæ semini simile, flosculi pentapetali herbacei aut luteoli basin fructûs excipiunt, qui in summo tricuspis est seu tribus ansulis donatus & in tres cellulas seu loculamenta divisus, quorum unumquodque bina semina oblonga lucida continet. Radix magna ex parte nodosa, tuberosáque, parte præsertim superna & ex parte eminenti, qua materies ejus crispa & elegans ad varia opera expetita. Reliqua radix non magna, nec profunda, materie cum ligno eadem.

In colle quodam propè Darkingham Surreiæ oppidum, Box-hill indè dicto copiosè provenit. *Locus.* Amat frigida, aprica, montes. Nulla magis quàm hac gliscunt montes & colles in Delphinatu & Galloprovincia. Quibusdam etiam alsiosis ad Septentriones, clivosis, incultis frutescit & arborescit. In Helvetiæ, Sabaudiæ Burgundiæque montibus non infrequens. *J. B.* Nobis itinere à Geneva ad Lugdunum copiosum observavimus. Floret communiter Februario & Martio. Fructum fert Autumno, quo demum semen perficit, cum fructu diu arbori adhæsurum nisi avellatur. Aprili nova germina promit: sed priùs lignum secare consultum si magis flavum cupis.

Durities ligni cum amarore teredines in eo nasci prohibet. Ejus materies pertinaciùs serris resistit, earúmque dentes replet æqualitate inerti, qua de causa artifices alterna inclinatione egerunt scobem. Imprimis verò (inquit Plinius) materies honorata Buxo est, raró crispicanti, nec nisi radice: cætero lenis quies materiæ, silentio quodam & duritie ac pallore commendabilis, ipsa verò arbor topiario opere, *ad quod experientia teste non alia accommodatior, ut quæ ob densè subnascentes surculos & frondes in animalium aliorúmve effigies componi & detonderi præ alia quæcunque apta est.*

Quidam (ut Amatus) erroneè Buxum cum Guaiaco eandem esse arborem putârunt: in lue Venerea idem præstare decoctum ligni ejus cum decocto Guaiaci asserunt Amatus, Prævotius & alii. Lobelius quoque virgulta, lignum & folia decocta Guaiaci modo sudores elicere scribit, hujúsque decocto famulam pauperculam Anglam à lue Venerea vindicatam. At Ditioribus propter ingratum & tetrum odorem rejicitur. Nunc dierum tam à pauperibus quàm à ditioribus repudiatur, nec in usum medicum venit. Fernelius folia Buxi inter purgantia recenset, verùm hodie ea nemo præscribit.

Alii ligni scobem astringere atque exiccare aiunt, unde decoctam in aqua alvi profluvia sanare tradunt, & cum vino rubro prodesse in doloribus dentium à frigidis fluxionibus.

Decoctum Buxi in lixivio pilos mirificè generare ab experientia confirmatur, *Ephem. German.* An. 12. Obs. 155.

Infusio foliorum teneriorum Buxi in vino albo, calidè colata & propinata citò sanat colicam flatulentam. *Blegny* Zodiac. An. 2. p. 75.

Sunt qui oleum è ligno Buxi destillant summè narcoticum idque magnopere commendant in Epilepsia, Odontalgia, dentibúsque corrosis. V. *Quercetani Pharmacop. restitut.*

Hodie pectinum dote commendatur buxi materies ex qua laudatissimi fiunt: imò & olim fiebant. *J. B.* Fiunt & pyxides, nomine etiam communicato, cochlearia, cultrorum manubria, latrunculi, doliorum fistulæ, nucifrangibula, radii textorii, cochleæ, trochi, radii Mathematici, amusses, regulæ, Quadrantes aliaque instrumenta Mathematica & utensilia innumera.

Et ut uno verbo dicamus, inquit J. Bauhinus, ad ea quæcunque torno elaborari possunt, nihil hoc ligno lautius, præstantius, sequacius. In hoc enim ligno sculptores exercent artem: nam politissi-

mas quarumcunque rerum icones, plantarúmque imagines ob insignem ligni lævorem, ut vel vivas non raro repræsentent ex eo parant.

Verùm radicum tophi ob varias maculas & intortos linearum discursus ad lautiora opera præcipuè expetuntur.

Buxus aurata Park.

Naturæ lusus est, non alia in re à Buxo arborea vulgari differens quàm marginibus foliorum per æstatem flavis & velut deauratis.

Buxus longioribus foliis in acumen luteum desinentibus. *Herman.*

2. *Chamæbuxus minor* Park. *Buxus foliis rotundioribus* C. B.

Ad duos aut tres pedes tantummodo attollitur, sed in latitudinem diffunditur: ramuli huic numerosi tenues admodum; folia valdè parva Myrti Tarentinæ, rotundiora & dilutiùs virentia quàm Buxi arboreæ, crebros continuè surculos è radice emittit qui subinde radices agunt, unde facilè propagatur.

Magni superiore seculo usûs erat in hortis ad areolas & pulvillos limitandos. Quoniam tamen quantum æterno virore & tonsili in elegantes Schematismos facilitate visui adblanditur, tantùm odore quem exhalat tetro olfactum offendit, delicatis præsentis seculi naribus fastidita & facessere jussa, à viridariis nostris exulavit.

CAP. V.

De Tilia.

Tilia, si Papiæ credimus, quasi *Telia*, quod lignum ejus ad telorum usum sit utile ob levitatem ejus. At Martinius à πτίλον *penna*, nempe ob foliola albicantia pennas referentia unde umbellatim flosculi efflorescunt.

Cæterùm Arbor hæc ligulis foliaceis oblongis communi flosculorum pediculo adnascentibus, floribus pentapetalis, fructu rotundo parvo monococco, cortice lento & ad funes texendos habili, à reliquis hujus generis non difficulter distinguitur.

A. 1. *Tilia vulgaris platyphyllos* J. B. *fœmina* Ger. *fœmina major* Park. *fœm. folio majore* C. B. **The common Lime, Line or Linden-Tree.**

J. B.

Grata latè patentium, inque attegias fornicatorum brachiorum umbrâ placet Tilia, caudice mirum in modum grandescente; cujus cortici nigricanti & in vetulis crasso ac rimoso, in minoribus nec crasso multùm nec scabro, sed lævi ac subcinereo, subest tenuis, lentus ac dulcis liber totius arboris nomen indeptus, si non potiùs illa hujus: Philyram dicunt. Materia alba, mollis, facilè cælo cedit. Extremi ramuli fragiles sunt. *Folia* lata, ex rotundo in acumen desinentia, in ambitu serrata, inferna parte minùs hirsuta quàm superna, quæ fere glabra. Ex horum alis oriuntur ligulæ longæ, albicantes, foliaceæ, ex quarum costa media pediculus emicat, qui in tres, quatuor, quinquéve petiolos abit; quorum singuli florem sustinent suaveolentem, quinque foliis ex luteo albicantibus constantem, *apicibus* compluribus luteis, stylo albicante: totum florem obvallant calycis dehiscentis quinque segmenta, albida, pinguia. Fructus Piso majori æqualis, rotundus, aliquantum in oblongum vergens, angulosus, hirsutus, non durus, intus claudens semen vel nucleum subfuscum, dulce.

Folia seminalia in hac arbore (observante J. Bauhino) in quinque communiter divisuras veluti digitos dissecta, extremis & media cæteras longitudine superantibus, quod rarum & singulare.

Thalius excrementum seu vitium uvis Quercinis simile observavit in Tiliarum antiquarum radicibus.

Botanici multi Philyram Theophr. cum Phillyrea Dioscoridis, quæ longè alia planta est, confundentes graviter lapsi sunt, de quibus consule si placet Joan. Bauhini historiam.

Locus. Tilia, Plinio autore, montes & valles diligit: item aquosis gaudet montibus. Pingue lætúmque solum desiderat, in stercorato optimè proficit: in aridis ac saxosis ægrè adolescit. In toto Germaniæ tractu, in urbium & mœnium areis in deliciis habent, ob opacitatem, quam vel per se, vel in attegias disposita, deambulantibus recubantibúsque tempore æstivo præbet. *J. B.* In Hollandiæ urbibus præcipuis Plateas ad canalium eas medias dividentium ripas Tiliarum ordinibus utrinque consitas observavimus. In Anglia etiam ad ambulacra expetuntur: Sunt enim ad aspectum pulchræ, caudicibus rectis, cortice lævi & æquali [antequam vetustæ] folio amplo, ramis & frondibus seu comâ totâ in conum fastigiatâ; nec olfactui minùs gratæ suavissimo florum afflatu, eodémque saluberrimo.

Turnerum & Gerardum erràsse existimo cùm in Essexia Angliæ hoc genus copiosè provenire aiunt, nam quamvis ipse Essexiæ incola sum, neque inibi neque alibi in Anglia Tiliam fœminam vulgarem platyphyllon sponte nascentem vidi. Quæ frequens in sepibus & sylvis apud nos invenitur Tilia est minore folio *J. B.* & aliorum.

Tempus. Floret Maio & Junio; fructum maturat Augusto, qui mox Septembri adapertus fatiscit ac sua sponte decidit.

Hoc anno [1687] non ante finem Junii aut Julii initium florem explicuit, quinque petalis albis aut pallidis, latioribus paulò quàm calycis segmenta (quæ pariter quinque erant, & in flore expanso petala

petala alternatim interjacebant) conſtructum, cum plurimis intus ſtaminibus, luteis apicibus dotatis, & ſtylo longiore fructûs rudimento inſidente.

A. 2. *Tilia folio minore* J.B. *fœmina folio minore* C. B. *fœmina minor* Park. **The ſmall-leaved or wild Lime, or Linden tree.** *Arbor Pſeudopiperifera* Cat. Alt. *an Tilia foliis Ulmi* C.B. *J. B.*

Non minùs patula eſt arbor quàm prædicta: *Folia* tamen multò ſunt minora, ad Betulæ accedentia, colore ferè Populi Libycæ, nigriora quàm præcedentis, non perinde hirſuta, ſed firmiora, rigidioráque, & glabra: *Flores* tamen ſimiles niſi minores eſſent, coloris ejuſdem, pallidi, odorati, formâ accedentes ad Berberim, umbellam fere efficientes, ſex, ſeptem, octo, novem, aut etiam plures ex luteo-foliolo ſeu amento prodeuntes, ſapore acido cum lentore: quibus ſuccedunt fructus parvi, hirſuti, anguloſi ut in alia. Materies ſimiliter alba, lenis, ſed cortice magis ſcabro obducta.

Hanc facilè crediderimus prædictâ firmiorem & duriorem: tota enim arbor toroſior.

Hæc eſt illa ſpecies quam in Eſſexiæ Angliæ ſylvis & ſepibus frequentem diximus, nec minùs in Lincolnia ubi à ruſticis (ut nos monuit D. *Martinus Liſter*) *Baſt* dicitur, quoniam ex ejus corticibus funes texunt; cui uſui & olim adhibebantur. Invenitur & alibi in Anglia multis in locis. *Locus.*

Seriùs floret & fructum perficit quàm ſuperius genus.

Bacca ſeu fructus duplici tegumento, exteriore cutaneo & molliore, interiore ligneo & duriore, & nucleo intus contento conſtat.

3. *Tilia maximo folio* J.B. *montana maximo folio, an mas Theophraſti* C.B? *C. B.*

Tilia mas, nova arbor, craſſo caudice, ramoſa, materia ut Tiliarum robuſta [cæterarum alioqui materies mollis, etiam priſcis & neotericis Herbariis teſtibus J. B.] cortice lanuginoſo ſubrufo: *foliis* magnis quæ vix rotundantur, ut in fœmina fit, ſed in acutum angulum deſinunt, Mori ſativæ foliis quoad formam ſimillima, eo excepto quòd profundè ſint ſerrata, ex virore nigricantia, prona verò parte ſplendentia, Tiliæ fœminæ vulgaris foliis triplo & quadruplo majora: in qua hactenus nec florem, nec fructum videre licuit: quam tamen ab annis 17 nunc obſervavi in monte Muteto, vix horæ ſpatio ab urbe Baſilia diſtante. J. Bauhino folium hirſutius apparet in dorſo, quod nervorum eminentia decorat.

Cortex & *folia* Tiliæ ſiccant, repellunt, urinam ac menſes cient. *Corticis* mucilago in ambuſtis ac vulneribus magni eſt ſolaminis. [Cortex commanſus & illitus *Dod.*] *Vires.*

Folia trita & aquâ conſperſa pedum tumores diſcutiunt, ad aphthas etiam & ſpaſmum flatulentum in gravidis ſingulare remedium habentur. Eorundem ſuccus expreſſus, cum vino mixtus, & calidus artubus infrictus ſpaſmo eidem bene facit.

Flores partium tenuium & cephalici ſunt, eorundem odor perquam ſuavis eſt. Aqua deſtillata in frequenti uſu eſt ad Epilepſiam, Apoplexiam, Vertiginem. Commendatur etiam ad cordis tremorem, uteri dolores, calculum renum ſanguinem contuſione aliqua concretum. Aliqui tritos Tiliæ carbones admiſcent. Doſis ℥j. aut ℥iß. Quidam adverſus ventris tormina exhibent. Mulierculæ etiam eâ utuntur ad faciei fucum.

Baccæ in pulverem redactæ in dyſenteria aliiſque alvi profluviis ſummopere laudantur; cum aceto tritæ & in nares inditæ ad hæmorrhagiam. Baccæ aliquot deglutitæ validè ſanguinis è naribus profluvium compeſcere dicuntur.

In cortice Tiliæ interiore, Philyra dicta, recenti adhuc olim ſcriptitatum. *Uſus.*

Sutores tabulis ex hujus ligno factis ad ſecanda coria utuntur, quoniam ob mollitiem cedit ferro nec ejus aciem retundit, contra ac veteribus viſum. Quin & ſculptores ſimulachrorum ex hujus materia omnia pæne ſimulachra exſculpunt. Levis enim eſt, tenax, facile ſecatur, diu durat, nec teredini obnoxia eſt.

Carbones hujus omnium optimi ſunt pro pulvere pyrio conficiendo, item pro delineationibus pictoribus expetiti.

E cortice funes (ut diximus) & corbes, lagenæ, & cunæ, ut Theophraſtus, vel potius ciſtæ aliáq; vaſa texuntur.

Baſileæ & alibi pauperiores adventante hyeme Tiliæ folia recondere ſolent pro vaccarum & caprarum pabulo, uti refert J. Bauhinus.

Cap. VI.

De Vitice ſive Agno.

HIc frutex Ἄγνος i.e. Caſtus Græcis dicitur, quòd iis à quibus eſtur, aut bibitur, aut ſubſternitur Caſtitatem conſervet, Galeno ſexto ſimpl. autore: quare matronæ Athenienſium in Theſmophoriis Cereris ſacro ἁγνεύουσι i.e. caſtitatem cuſtodientes foliis ejus cubitus ſibi ſternere ſolebant, Dioſcoride & Plinio referentibus. Officinæ ineptè Agnum Caſtum appellant, non advertentes *caſtum* nihil aliud eſſe quàm expoſitionem Agni. Λύγος dicitur, quaſi vimen, ob invictam virgarum flexibilitatem. Vitex Latinis à vinciendo aut viendo ob eandem rationem. Semen quibuſdam à Piperis ſimilitudine Piper Eunuchorum appellatur.

Folio digitato, Cannabis æmulo, ſeminibus rotundis, calyce exceptis, nudis, viminibus lentis ab aliis arboribus diſtinguitur.

1. *Agnus*

1. *Agnus folio non ſerrato* J.B. *Vitex foliis anguſtioribus, Cannabis modo diſpoſitis* C.B. *Vitex ſive Agnus caſtus folio anguſto* Park. *Vitex ſive Agnus caſtus* Ger. **The Chaſt-tree.**

J. B.

Arbuſcula eſt frequentibus ramis brachiata, quos cortex cinerei coloris tegit. *Folia* adverſo ortu uncialibus & ſextantalibus pediculis hærent, digitata, Lupini modo, in quinque ferè lacinias ſeu folia particularia ſubdiviſa, coloris ſubtus cinerei, ſuperiùs fuſci propemodum, per margines undique ſibi ſimilia. *Spicas* fert Lavendulæ, nonſingulares quidem ut illa, ſed ex ſingulis nodis conjugatim, *florum* purpuraſcentium, quibus *grana* ſuccedunt numeroſa, Coriandrinis & rotunditate & magnitudine ferè paria, nec criſpa tamen, nec ſtriata, ſaporis acris. Notandum grana iſthæc floris calyce reſiduo excipi.

Locus & Tempus. In Sicilia & regno Neapolitano frequentem obſervavimus. Paluſtribus locis gaudere Dioſcoridi annotatum. Floret Auguſto.

Vires. Viticem ad impetus Venereos reprimendos & caſtitatem tuendam utilem eſſe jam dictum: unde in abundantia ſeminis, & contra nocturnas Veneris per ſomnum imaginationes, & ſeminis incontinentiam ſanitati hominis non parùm confert.

Fructus epotus demorſis à ſerpente, ſed & lienoſis ac hydropicis opitulatur; lactis abundantiam facit, urinam & menſes ciet. Caput tentat vini modo, [ſoporémque infert,] nam & odor & ſapor ſimilis. *Plin.* Quòd caput tentet omnes affirmant, & de ratione ejus reddenda Galenus ſolicitus eſt. Folia tum ſuffitu, tum etiam ſubſtrata venenata fugant, & contra venenatorum morſus adhibita auxiliantur. Teſtium duritias cum butyro vitiúmque foliis emolliunt. Rimas ſedis ſemen cum aqua illitum mitigat; aliáque multa præſtat, quæ vide apud Plinium & Dioſcoridem.

2. *Vitex latiore folio* C.B. Park. *Agnus folio ſerrato* J.B.

Folio breviore & molliore, ut & latiore ac ſerrato à præcedente differt.

Verùm (inquit J. Bauhinus) expendant herbarum diligentes cultores, annon ſit fortè naturæ luſus, tempori, ætati, loco aut culturæ adſcribendus. Geſnerus Viticem alium arboreſcentem dicit, alium minorem.

Variat quinetiam Vitex floris colore, albido & cœruleo.

CAP. VII.

Coccygria ſive Cotinus putata J.B. *Cocconilea ſeu Coggygria* C. B. *Coggygria Theophraſti, vel Cotinus coriarius Plinii* Ger. *Coggygria ſive Cotinus coriaria.* Park. **Venice Sumach.**

J. B.

* 3. *Hiſt.* 16. HUnc fruticem * Theophraſti Κοκκυμηλέαν eſſe, ſeu potiùs, ut Ruellius legit, Κοκκονηλέαν, ſeu, ut Plinius, Κοκκυγέαν, conſentiunt Botanici: Cotinum Plinii eſſe conſenſus non eſt adeò unanimis.

Arbuſcula eſt fruticoſa, contortis caudicibus, non craſſis, ramis crebris, mediocris craſſitudinis, quos rubens ruffúſve cortex tegit, medullâ multâ farctos, quibus *folia* pediculis ſubrubentibus ſemuncialibus & uncialibus alternatim adnaſcuntur, ex oblongo rotundata, Piſtachiorum foliis paria, glabra, nervoſa, odore quodammodo Lentiſcino, guſtúque adſtringente, non injucundo tamen. Sub æſtatis finem rubeſcunt, elegantiſſimóque nitore oculos oblectant, id adnotante Cluſio. Ramulorum faſtigia infinitos propemodum mæandros tenuiſſimorum ſed rigidorum filamentorum latè diffuſos ſuſtinent, pilis plumatim obſitos, & in his obiter ſemina compreſſa, rubentia, Lenticulis æqualia, Cæſalpino flaveſcentia, quaſi triangula, duro putamine, ſed ob tenacitatem impartibili (ut ille loquitur.) Materies flava ſolida, pectinibus rectis, externis orbibus albicantibus, interna parte uſque ad matricem fungoſa. Flores ſcribit *Cluſ.* eſſe ex herbaceo palleſcentes: radicem duram, lignoſam, raris fibris donatam, ut in Terebintho.

Locus & Tempus. Propè pontem quem tranſivimus eundo à Gratianopoli ad fontem quem vocant ardentem obſervavimus. Copioſè naſcitur in Italia Lombardica inter ſepes, multíſque aliis in locis. Vid. *J.B.* Floret circa Viennam Auſtriæ Maio, calidioribus locis maturiùs fructus: matureſcit Julio & Auguſto.

Uſus. Radicibus utuntur infectores, illíſque pannum ruffo [roſſo] colore inficiunt. Foliorum etiam & ramulorum uſus apud coriarios in repurgandis coriis. *Ang.* Cluſius annotat hoc frutice ad paranda coria uti coriarios non minùs quàm Rhoe, cùm alibi, tum circa Viennam Auſtriæ, ibíque etiam Rhois vulgare nomen *Sumach* indidiſſe.

Corticibus decorticatis infectores utuntur, flavo enim colore tingunt. *Cæſ. Canepar. de Atram.*

Vires. Vis illi adſtrictoria inſignis, exſiccans cohibenſque: hinc foliorum decocto ſanantur in collutionibus oris & linguæ ulcera, faucium & columellæ defluxiones, &c. Siccatorum pulvis ventri priùs aceto roſaceo illito inſperſus alvi defluxiones quaſcunque compeſcit. *Matth.*

Cap. VIII.

1. *Amomum verum* Ger. emac. Park. *racemoſum, quod verum credimus Amomum.* C.B. *Amomum novum, Cardamomi vulgaris facie, ſive Indicus racemus* J.B.

HUjus planta tota à nemine, quod ſciam, deſcribitur, ſed ejus fructus ſeu uva duntaxat à Nic. Maronea M. D. in ſuo de Amomo commentario his verbis, Eſt ille parvus racemus, abſque pediculis ex uno ſarmento enatus, ſibi ipſi arctè cohærens & convolutus in uvæ modum, conſtans decem aut duodecim ad ſummum acinis, ſeu folliculis fibroſis ſe mutuò comprimentibus, tanquam de communi loco inter ſe decertantibus, adeò ut ſibi invicem parvas cavitates imprimant. Racemum ſuſtinet lignum teres pollicari longitudine, fibroſum odoratum, acre, foliis confertim exornatum, tum puſillis ſquamarum ſerie diſtributis qua parte folliculorum eſt expers tum longioribus foliis ſenis ſingulos folliculos ambientibus, quæ vicem quandam præſtant calycis illius, quem in Nuce Avellana conſpicimus; ex longioribus foliis tria quidem conſtant longitudine ſemunciali, tria verò paulò breviora ſunt; eadem folia tenuia ſunt, fibroſa, acria, odorata: ſed quæ privatim folliculos complectuntur, æmula ſunt foliorum Mali Punici, ſuis cacuminibus ſæpe contracta, rarò integra, ut vix extra Amomi acinos emineant; quod evenire credendum eſt, quia mutuo attritu foliorum ſummitates confringuntur in longiſſimo itinere. Acinorum craſſitudo & figura orbicularis exiſtit qualis mediocris Uvei acini. Ornantur folliculi Amomi externis tenuiſſimis filamentis, ſeu nervis quaſi lineis per longitudinem ductis, ternis etiam præditi ſunt parvis ſulcis, totidemque intercedentibus exiguis eminentiis, quæ triplicem internorum ſeminum ſeriem circumſcribunt: ſingulos folliculos replent tres ſeminum phalanges, tenui membrana ab invicem ſejuncta, unaquæq; autem phalanx pluribus conſtat ſeminibus anguloſis eadem tenui membrana involutis, adeóq; ſtrictim ſibi cohærentibus, ut trium duntaxat ſeminum longiuſculorum ſpeciem præbeant.

Racemi totius & ligni color idem ſpectatur, in aliquo pallidus, in alio candidus, in alio verò ex pallido ad ſubrufum vergens, ſed in candido folliculo ſemina inſunt plerunque evanida, in ſubrufo ſemina ſolidiora & perfectiora frequentiſſimè obſervantur: ſeminibus anguloſis color externus ex rufo nigricans adeſt, internus albus. Semina interna eadem ſolida ſunt quidem, ſed frangibilia, non fractu contumacia ut Cardamomi ſemina. Racemo odor ineſt validus ſed εὐώδης, ingenitus verò non aſcititius, qui vulgarem Lavendulam quodammodo redolet, ſuavior tamen; exemptis à folliculo ſeminibus major odoris acrimonia ineſt, minor autem odoris gratia: eâdem ratione & racemus, & nuda ſemina acri ſapore ſunt prædita, ſed in racemo hebetatur acrimonia, in nudis ſeminibus vehementior percipitur, quæ vulgarem caphuram quodammodo ſapit.

Deinde oſtendit Maronea omnes notas, quas tum Dioſcorides, tum Plinius Amomo aſſignant, Indico huic racemo convenire, unde nunc dierum à peritioribus Botanicis pro genuino Antiquorum Amomo habetur, quamvis non deſint in contrarium rationes, quibus recenſendis & vel confirmandis, vel refutandis immorari non neceſſarium ducimus. Hic certè Cardamomi ſpecies videtur. Cardamomum autem & Amomum verum cognata eſſe vel nominum affinitas evincit. Aliorum opiniones, Amomum vel Roſam Hierichonticam, vel Cubebas, vel Piper racemoſum, vel Piper Æthiopicum, vel Pedem columbinum vel aliud quid exiſtimantium, refutatione non indigent.

Cæterum, (inquit Maronea) Amomi uva, cujus notitia injuria temporum deperdita per aliquot ſecula latuit, denuo in lucem prodiit opera Cerchini Martinelli Veronenſis Pharmacopœi, qui ex remotiſſimis Indiæ regionibus verum & legitimum Amomum ad nos tranſmiſit.

Amomum (autore Dioſcoride) vim habet calefaciendi, adſtringendi, ſiccandi, ſomnum inducendi, dolorem eximendi ſi fronti imponatur, inflammationes etiam ac melicerides concoquit ac diſcutit. A Scorpio ictis cum Ocimo impoſitum prodeſt. Podagricis auxiliatur, ipſóſque lenit: Oculorum item inflammationes & eas quæ in viſceribus ſunt cum Uva paſſa. Ad menſes & in peſſis & in inſeſſibus commodum eſt. Decoctum verò ipſius potum convenit hepaticis, nephriticis, podagricis. Admiſcetur etiam Antidotis & pretioſiſſimis unguentis. *Vires.*

Amomum Galeno Acoro ſimilem facultatem obtinet, niſi quòd Acorum ſiccius ſit, majore autem concoquendi facultate Amomum.

Præcipuus autem uſus Amomi apud Veteres erat ad unguenta. Quæ conſtant Amomo, inquit Plinius, omnia acutiora fiunt, maximéque nares feriunt: acerrima per ſe Amomo. Hinc Regale unguentum appellatum, quoniam Parthorum regibus ità temperatur, Amomo etiam conſtat.

2. *Amomum ſpurium* Ger. Park. *Amomum ſpurium folioſum* C. B. *Amomum verum quorundam* J. B. *Hamama Arabibus* i. e. *Pes columbinus.*

J. B.

Amomi nomine à Valerando Dourez inſigni Pharmacopœo accepi aroma quoddam magnitudine ſpicarum ſtœchadis Arabicæ, cujus tamen portiones ſeparatæ his anguſtiores erant: duas ſimul junctas vidi Pedem Columbinum hirſutum exprimentes. Conſtant autem foliolis multis ſquamarum imbricato poſitu compactis, ex luteo albicantibus, ſimile aliquid & colore & forma cum Origano habentibus, odoratis, ſapore viſcoſo amaricante & acri.

An hæc ſit Garciæ Amomum quo ſe à Nizamoxa rege Decan donatum ſcribit, quia deſcriptionem ejus non adjecit, neſcimus.

3. *Amomis ſive Pſeudamomum* J. B. *Amomis Cluſ. ad Garz.* C.B.

J. B.

Ab eodem Valerando pro Pſeudamomo & Amomide mihi exhibita ſunt fragmenta ſeu partes quædam nonnihil Amomo præcedenti ſimiles, inter quas ligneæ aliquæ portiones, nigræ, in quorum extremitatibus apparent partes ſquamoſæ, breviores quàm in Amomo, minùs albicantes, ſaporis viſcidi, ut nobis quidem videtur.

4. *Amomum racemosum ligno* Alpini. *De* Med. Egypt. *l.* 4. *c.*10. *Ægyptiis Hamama.*

Est, inquit, ramulus brevis, gracilis, multis obliquitatibus, atque parvis, densis, contortis ramis præditus, veréque racemo uvarum figurâ similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quidem nigro, subrubente: ligni verò vel albo, vel flavo præditus, valdè jucundum & aromaticum odorem spirans, sed nullius saporis. Vide (inquit D. Jonstonus in *Dendrolog.*) annon potiùs hoc pro Amomo Dioscoridis seu Armeniaco, seu Pontico sumere malis, sine verborum violentiâ. Non alium fuisse credo Garciæ ramum quem collatum descriptioni Dioscoridis venustissimè quadrâsse refert.

CAP. IX.

Rhus myrtifolia Monspeliaca C.B. *myrtifolia* Ger. *Plinii myrtifolia* Park. *Plinii putata* J.B.

J. B.

RAmulis quadrangulis bicubitalibus donata est, [*caudice* pollicem crasso, fragili, cavo Sambuci modo, cortice cinereo maculoso, membrana rufescente subjecta, tecto *Lugd.*] per quos ordine & serie quadam *folia* oriuntur bina ut in Nummularia & Jujubis; Jujubarum quoque foliis similia, sed acutiora & majora multo. *Flores* parvi, virides sive chlori, racematim quasi congesti, cum apicibus multis, partim nigricantibus. *Fructus* Pisorum magnitudine, pentagoni, cujus seminula (ut notat Lobelius) intra angulosam tunicam inclusa sunt cochleata.

Locus. Circa Monspelium copiosè provenit, præsertim ad ripas Ladi amnis.

Cùm frutex sit, Rhus Plinii Myrtifolia esse nequit quæ herba. Verùm quia qualitatibus suis Rhoem æmulatur, & hoc nomen sibi usurpavit, per me licet etiamnum illud retineat.

Usus. Usus ejus nullus hactenus innotuit præterquam ad coria firmanda, quo nomine notissimam & usitatissimam cunctæ Narbonæ dicit Lobelius. *J. B.* Verùm *D. Magnol* ad colorem nigrum, vulgo *Roudou*, tinctores eâ uti scribit. *Botan. Monsp.*

CAP. X.

* P. 1. F. 21. f. 35.

* *Manjapumeram* * H.M. *An Arbor tristis Myrto similis* C.B? *Arbor tristis* Garciæ *&* Acostæ? J.B. *t.* 1. *l.* 4. *c.* 54. Park. Ger.

H. M.

ARbor est grandis, trium quatuórve hominum altitudine, densis & opacis frondibus, latè sparsis, nascens in arenosis: *Radix* subtus supráque terram ramos spargit. *Stipes* ambitu amplexum unius brachii æquat, cortice cinereo. *Garcias Arbori tristi magnitudinem Oleæ, folia Pruni tribuit; Acosta magnitudinem & formam Pruni; Fabric. Mordente apud Clusium altitudinem trium hominum, in quo pulchrè cum Autoribus nostris convenit: folia Myrti. Surculi* quadrangulares, ac nodulati, spadiceo cortice obducti. *Acostæ rami tenues sunt, & certa per spatia nodulis distincti. Folia* in nodulis pediculis brevibus crassiolis per intervalla bina simul oriuntur opposita, ad pediculum lata curvitate, anteriùs in angustam cuspidem contracta, texturâ crassâ, superficie aspera, supernè obscuro virore nitentia, subtus dilutiore, sapore astringente & subamaro. *Acostæ folia mollia & lanuginosa sunt parte aversa, quemadmodum fere Salviæ folia, & viridia nonnihilque aspera parte supina, non adeò serrata in circuitu ut Pruni folia, neque tam multis venis prædita:* quæ descriptio cum descriptione & icone *H.M.* convenit. *Flores* in surculis rigidis bino ordine ex alis foliorum egressis, obliquè extensis, & in tres ramulos curtos brevésque divisis proveniunt, quini simul in singulis surculorum ramulis. *Acosta paulò aliter, è singulorum foliorum sede nasci ait pediculum, quinque capitula summa sui parte sustinentem, quæ quatuor foliolis subrotundis constant, è quorum medio quinque flores exiliunt, candidi, elegantes, Mali Aureæ floribus magnitudine pares, tenuiores tamen, elegantiores & odoratiores; pediculo magis ad rubrum quàm ad flavum colorem tendente, quo Indi edulia tingunt, quemadmodum nos Croco. Flores* odore suavi sunt optimum mel æmulante, albicante & aqueo colore, sex, septem, octóve, petalis compositi, ad ungues strictioribus, versùs apices dilatatis, summitate excavata in medio velut bicornibus, textura tenui & rigida, in Sole valde coruscantibus, venulis vix conspicuis, nisi ubi colore albicante attrito membranaceæ sunt pelluciditatis.

Sunt autem pediculi florum, quibus è calyce oblongo profundo, viridi, orâ supernâ rotundo, emicant, vaginulæ breves, semunciales, croceæ, in quibus duo *stamina* flava, apicibus crassis, surrectis, flavo-albicantibus dotata. Pediculi siccati croceum colorem acquirunt, iísque Indigenæ cum ligno Santali mixtis atque tritis corpus inungunt. *Fructus* sunt rotundo-plani ac compressi, colore viridi, in medio unâ suturâ extuberante ad verticem utrinque perducta: in quibus duo rotunda compressa *semina*, quæ utrinque sub cortice extuberant, intersepimento medio à se mutuo distincta.

Acostæ Fructus magnitudine Lupini est, virescens, cordis effigie, per medium secundùm longitudinem sectus, continens in utraque parte quoddam receptaculum, in quo semen occluditur, magnitudine seminis Ceratii, cordis effigiem retinens, album, tenerum, membranâ subviridi tectum, nonnihil amarum.

Ego cum *D. Syen* sentio Arborem hanc eandem esse cum Arbore tristi Acostæ & aliorum, ob notas multas communes, ut descriptiones conferenti patebit.

Obstat tamen defluxus florum Arboris tristis de die, quamprimùm Solaribus radiis illustrantur, cujus nulla hîc fit mentio. Verùm cùm, Fabricio & Paludano testibus, illud eos duntaxat concernat flores ad quos Solares radii pertingere possunt, minoris facienda videtur hæc difficultas.

Flos

Flos sapore est subamaricante, quem cor refocillare incolæ censent. Nam & Gentiles ibi medici semen ejus inter cardiaca referunt. Volunt etiam nonnulli aquam stillatitiam florum oculis utilem esse, admoto lineo panno hâc intincto: in quem usum, & etiam propter odoris fragrantiam studiosè colliguntur ab incolis.

Cap. XI.

Edera trifolia Canadensis Cornuti. *trif. Virginiensis* Park. *Epimedium fruticans Canadense* Londinensibus.

Corn.

FOlia habet Phaseoli modo tripartita, palmaribus ferè pediculis nixa, qui succo turgent lacteo dum rumpuntur, verùm paullò post ità nigrescente ut atramentum videatur. Cujus rei gratiâ à plerisque habetur præcipuus tingendo capillitio, confectísque ad id tincturis insertus, nuper ad miraculum usque id præstitit. Ex tenui & pallido *flore* luteo-pallidos corymbos profert sparsiore racemo, in quo pulpa nulla est, aut saltem adeò sicca vix ut compareat; sed in ejus acinis præter *semen* rotundum, durissimum, cineracei coloris, membranâ tectum aridâ & corrugatâ nihil contineri visum est. Lignum obtinet ederaceum (longè tamen mollius ac medullosius) quod mira varietate lascivit, nunc enim viget ac sine adminiculo stat, nunc ortis ab radice stolonibus per summam tellurem errat, ac si proximò pariete conseratur tenaces in rimas ejus deducit fibras, ramulósque mittit qui helicis modo radicantur.

Floret Julio mense, semina maturescunt Septembri. Folia quotannis amittit. *Tempus.*

Duplicem speciem distinguunt, alteram virgultis procumbentibus, alteram virgultis erectis.

Jo. Bod. à Stapel notis in Theophr. hist. lib. 4. c. 5. p. 364. inter alias plantas exoticas & hanc describit titulo *Apocyni trifoliati Indici vulgo Epimedii.*

Quærit D. Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* An erectior hujus fruticis species sit Hederæ trifoliæ Canadensi affinis Indica, Arbor venenata quorundam *Hort. Reg. Paris*; quæ culta est in Horto opulentissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. *H. Compton,* Rei Botanicæ Artiumque Mæcenatis Illustrissimi.

Hæc arbor à quibusdam nominatur Arbor Virginiana tinctoria.

Cap. XII.

Edera quinquefolia Canadensis Cornuti. *Vitis seu potiùs Hedera quinquefolia Virginiensis* Park. parad.

Corn.

NOn enodi fruticat trunco, sed *lignum* habet sarmentosum, geniculis articulatum, Vitis more medullosum. Cute veriùs quàm cortice obducitur, lævi, similíque novellæ vitis palmiti, cùm teritur inter se, tardè friatur. Amplitudo fruticis tanta, quantus paries aut arbor quibus velut adminiculis sustinetur. Pediculi longiores ex alternis geniculis inæquali situ prodeunt, rubri: quibus *folia* quinque singula per singulos petiolos inseruntur. Adnascuntur hinc indè ex altera foliorum parte *claviculi,* qui in plures fibras crispas sparguntur, quarum extremitates limosiore callo teguntur. His velut manibus proxima quæq; comprehendit, & parietum asperitatibus illaqueat sese, quos tam jucundo spectaculo obvestit, ut ad topiarium opus nihil commodius natura produxisse videatur. Nec enim ruinosa est ædificiis ut Edera nostras, quam ob causam eam à domibus procul arcent qui earum diuturnitati consulunt.

Sapor huic acidus ac parum acerbus. Nec florem, nec baccas vidit Cornutus. Folia ut præcedentis hyemem non sustinent.

Flores, observante D. Hermanno, ut habemus ex Annotatis *D. Palmer,* corymbosi, muscosi; baccæ rotundæ Hederæ in modum. Fructum observavit eruditissimus Vir & insignis Botanicus *D. Leonardus Plucknet,* & capsulas esse affirmat, multa minuta semina continentes.

Cap. XIII.

Spiræa Theophrasti Clus. Ger. Sp. Theophrasti forte Clusio J. B. Park. **Spiked Willow of** Theophrastus. *Frutex spicatus foliis salignis serratis* C. B.

Clus.

DUorum cubitorum altitudine assurgit, tenuibus ramis seu virgis, puniceo cortice obductis, per quos sine ullo ordine sparsa sunt frequentia, longiuscula & angusta *folia,* salignis proxima, per ambitum serrata, supernè dilutiore viriditate prædita, infernè veluti ærugine aspersa, exsiccantis cum quadam amaritudine conjuncti gustûs. Extremi ramuli digitalis ferè longitudinis satis crassam *spicam* ferunt exiguorum flosculorum, uvæ in morem congestorum, pentapetalorum, è quorum umbilico multa staminula prodeunt, coloris cum suo flore ex albo rubescentis sive carnei, nullo peculiari odore præditorum, nisi qualis ferè in florente Olea est. Illis evanescentibus succedunt pusilla, pentagona capitula, quæ ad plenam maturitatem pervenientia tenuissimum & quodammodo pulvereum semen flavescens effundunt.

A Briga Silesiæ ad Clusium missus est. Mense Julio floret, sub Augusti finem semen maturescit. *Tempus.*

SECTIO TERTIA,

Arbores & Frutices Fructu sicco diversorum generum complectens. Ut v. g.

1. Fructu membranulis extantibus velut alato donatas; cujusmodi sunt Acer & Fraxinus.
2. *Lanigeras*, seu Floribus & Fructibus spicatis ut *Tamariscus*, seu in pillulas echinatas conglobatis, ut *Platanus*.
3. *Coniferas*, ut *Myrtus Brabantica.*
4. *Multisiliquas*, ut *Syalita H. M.* & Anonymos foliis Ribesii.
5. *Fructu Petasoide* donatas, ut *Paliurus.*
6. *Fr. Bivalvi dicocco* præditas, *Carim Carini.*
7. *Fr. Tricocco*, ut *Codi-Avanacu*, *Tira-Calli* quæ sunt Lathyridis seu Tithymali fruticescentis Indici species, Chamelæa tricoccos, *Canschi H. M.*
8. *Fr. Pentacocco*, Pocatsjetti *H. M.*
9. *Thlaspeos æmulis siliculis*, ut Rosa Hierichontica dicta, quæ vera & genuina Thlaspeos species est.
10. Seminibus multis parvis in vasculis siccis, ut *Cebipira* Brasiliensium, *Amvetti H. M.*
11. Vasculo subrotundo semina parva continente in imo flore occultato, ut *Erica.*

CAP. I.

De Acere.

Acer hæc arbor Vossio dicta videtur, quia acris, hoc est, duri admodum ligni sit, potiùs quàm, ut Perotto videbatur, quia acria in ea artificum ingenia exerceantur juxta illud Plinii lib. 16. c. 15. *Acer ejusdem* (ac Tilia) *amplitudinis, operum elegantiâ ac subtilitate Citro secundum.* Aceris notæ sunt folia laciniata aut angulosa, semina bina juncta, vasculis duris membranis extantibus alatis inclusa.

A. 1. *Acer minus* Ger. emac. *minus sive vulgare* Park. *Campestre & minus* C. B. *Vulgare minori folio* J. B. **The Common Maple.**

J. B.

Caudice ramísque est plurimùm sulcatis rugosísque: materie alba, satis fragili, & fissili medulla farcta. Ramuli minores adverso plerunque situ conjugatim oriuntur. Ramorum tenuiorum cortex tenuis, fuscus, qui unguibus facile abraditur, subest alter etiam tenuis flavescens [Ramorum cortex nobis observantibus cinereus est cum aliqua ruboris tincturâ] *Folia* Hederæ foliis quodammodo similia, quintuplici divisura primaria incisa, in principio tenera, molliáque, quo tempore lactei quiddam fundunt; temporis progressu rigidiuscula, pediculis longis virentibus aut rubentibus hærentia (bina sibi contraria) *Flosculi* simul multi ex pediculis lanuginosis, interdum ramosis, muscosi, in novem, decem aut undecim segmenta hirsuta, coloris herbacei, divisi, stamina virescentia aut rubentia apicibus luteis unà cum stylo bicorni obvallantia. *Semen* conceptaculo gemino alis libellarum aquaticarum expansis figurâ simili, hirsuto occluditur, in extremis membraneo, quà coitus est alarum turgidulo & nonnihil elevato, intus duro & pænè osseo, cavo, in qua cavitate *semen* medullosum & virens vel pallescens latitat, saporis subadstringentis, non ingrati tamen. Astringentior est sapor corticis & foliorum, nec sine amarore.

Notatu dignum est quòd quamvis Acer majus & minus arbores sint congeneres, plantula tamen seminalis longè aliter complicatur in unius quàm in alterius semine, ut examinanti & explicanti patebit.

Tragus Aceris folium Saniculæ non malè simile esse scribit; corticem incanum; arborem modò humilem, modò magnitudine insigni: *raró tamen apud nos in insignem vel altitudinem attollitur, vel crassitiem extenditur.*

Locus. Arbor est passim obvia & nemini non nota. Gaudet præruptis & sylvosis (inquit J. Bauhinus) at apud nos in sepibus ubique occurrit, omni ferè solo.

Tempus. Floret Aprili & Maio, Septembri fructum maturat.

In vivario ferarum *D. Fr. Willughby* in agri Warwicensis vico *Middleton*, non procul Tamwortha oppido viscum ferens observavimus.

Veteribus seri solebat ad maritandas Vites non secus quàm Ulmus.

Aceris radix, Plinio prodente, contusa è vino jecinoris doloribus utilissimè imponitur.

Vires. Serenus:

Si latus immeritum morbo tentatur acuto,
Accensum tinges lapidem stridentibus undis,
Hinc bibis; aut Aceris radicem tundis, & una
Cum vino capis, hoc præsens medicamen habetur.

Acer operum elegantiâ & subtilitate Citro, non Cedro ut vulgò corruptè scribitur, secundum: cùm maximè annosum fuerit undatim crispatur: plerunque apud nos lautioribus dicatur suppellectilibus, orbibus, mensísque, &c. *J. B.* Excrescentiæ tuberosæ præcipuè commendantur ad scrinia, pugillares, reliquáque curiosa, ob intortum, crispum, & variè undulatum maculatum discursum.

2. *Acer trifolium* C.B. *Monspessulanum* J.B.

J. B.

Arbor est mediocriter procera, ramis satis explicatis, cortice quodammodo purpurascente; folio Aceri vulgari simili, in tres tantùm cuspides sive angulos diviso, crasso, venoso, ex longo pediculo pendente, parvis intervallis utrinque sito: fructu gemino, membranulis duabus cohærentibus, alis muscarum similibus.

In Delphinatu non procul Gratianopoli eundo ad maximum Carthusianorum cœnobium observavimus. Reperitur etiam in sylva *Valena* non longè à Monspelio; & in rupibus ad lævam *Castri novi*, juxta Ladum amnem. *Locus.*

A. 3. *Acer majus, multis falsò Platanus* J.B. *majus* Ger. *majus latifolium, Sycomorus falsò dictum* Park. *montanum candidum* C.B. The greater Maple, commonly, yet falsly, the Sycomore Tree.

J. B.

Arbor est speciosa & procera, rubenti cortice intectis ramis affatim brachiata, materie alba nec multùm renitente: foliorum verò ampla latitudo, quæ vitiginea, aut Aceris vulgatissimi formâ, licèt acutioribus laciniis quinque prædita, supra atrovirentia, infra pæne incana, utrinque glabra, sapore adstringente cum amaritudine. Ob foliorum amplitudinem & formam Platani æmulam cum Septentrionalibus populis per æstivos calores præcipuam init gratiam. *Flores* muscosi, ex herbido albidi, calyculo continentur lanuginoso. At alati fructus ex vulgari cognitu sunt faciles, per omnia majores, ex longo pediculo pendentes plures, sed singuli bini foliacei bipennem expansam & inversam, aut Libellæ alas imitati, nucleos in medio quà alæ coeunt itidem gemino utriculo duro satis continent, magnitudinis seminum Arantiorum albicantes, gustui non gratos.

Humectis & altissimis montibus gaudet. Nos in Saleva monte non procul Geneva observavimus. In Anglia non provenit sponte, quod sciam, adeò tamen frequens habetur in areis & cœmiteriis, hortorum ambulacris & circa nobilium ædes, ut merito pro indigena accipiatur. Nuper tamen minore in honore esse cœpit quàm olim, ob folia decidua quæ cùm initio hyemis primis statim pruinis decutiantur, in terra jacentia humore in putrilaginem illico solvuntur, hortósque & ambulacra inquinant & corrumpunt. Floret mense Maio: fructum maturat Septembri. *Locus.*

Materies candidior ab arculariis & mensariis ad varios usus expetitur. Quadræ & orbes ex ea laudatissimi fiunt. *Usus.*

Veris initiis cùm germina novella turgescunt, antequam explicentur in folia, arbor hæc in trunco, ramis, aut radicibus vulnerata dulcem & potulentum succum copiosè effundit, non secus ac Betula. Quin & Autumno quoque post delapsa statim folia, & per totam etiam hyemem: quod primùm observavit & nobis indicavit Clariss. Vir, & charissimus amicus noster, *D. Martinus Lister.* Notandum tamen hoc ei non accidere quacunque cœli constitutione aut aeris temperie, sed gelida tantùm & leviter pruinosa.

Succus hic Saccharum non obscurè resipit, unde Canadenses Americani ex eo Arundinum liquoris in modum decocto Sacchari quoddam genus conficiunt, ab arundineo discretu haud facile, cujus portiunculam munere ingeniosissimi & eruditissimi Viri *D. Francisci Aston* R. S. olim Secretarii, habemus.

Est Aceris occidentalis species folio minore subtus incano, suprà atro-virente, quæ Acer florescens Virginiana audit; hæc inodora est.

4. *Aceris majoris varietas* J.B. *An Acer montanum* Park? *Acer montanum flavum sive crispum* C. B? *An Ac. mont. tenuissimis & acutis foliis* ejusdem?

J. B.

Prædicto foliorum amplitudine minimè cedit, nec tam altis sinuum divisuris, nullis item serraturis, sed extremorum acutie exquisitissima, ut cum quavis etiam acicula certet, pari nervorum divisurâ, sed minùs frequenti inferna parte: non incana sunt ut prædicti folia, sed dilutè viridia, splendicantia; supernâ saturatiùs viridia, non tamen adeo ut priora. Tota cæterum folii facies mollior, delicatiorque, longioribus etiam hærent pediculis. An in flore & fructu aliqua sit diversitas nondum observavimus.

Habemus folia in montibus propè Genevam collecta, quæ descriptioni Bauhinianæ examussim quadrant.

Acer montanum fœmina *C. B.* colore est magis flavo quàm mas, ligno duriore & venosiore magísque crispo, citiúsque floret. Germani, inquit, ob flexuosos venarum discursus ad opera lautiora utuntur, lignum nobile vocantes; ex hujus radicibus cochlearia pulchra conficiuntur.

In horto Edinburg. *Sutherland.* invenio Acer Maj. foliis eleganter variegatis. *Locus.*

5. *Acer majus folio rotundiore minus laciniato, an Opalus Italorum?*

Hujus folia habemus in Italia & Sicilia collecta quæ magnitudine ad Aceris majoris vulgaris folia accedunt, longis pariter pediculis nixa, verùm rotundiora, minùs profundè laciniata, laciniis etiam seu segmentis obtusioribus.

Non pediculi tantùm sed & venæ seu nervi foliorum insigniores rubent.

Arborem ipſam, quod piget, non deſcripſimus, quia à Botanicis ante nos pridem deſcriptam fuiſſe non dubitavimus.

6. *Acer Virginianum ſive Canadenſe. Virginianum odoratum* Herman. Cat. app. *An Styrax Aceris folio?*

CAP. II.

De Fraxino.

FRaxinus Græcis Μελία & μελίη. Τρίοζος etiam cognominatur, i.e. trinodis, quod ramos ordinatos & numero pares habeat. Latini nominis Etymon probabile apud Grammaticos non invenio: nam à *Frago* dici, quod in fragoſis locis naſcatur; aut à φράξις *ſepimentum*, quod ad ſepes conficiendas utilis ſit, minùs placet.

Fraxini notæ ſunt folia pinnata, folliculi membranacei oblongi, ſemine extremum inferius ſeu quod ad pediculum eſt occupante, non ante Autumnum maturo; flores ſtaminei congeſti, ante folia erumpentes, & brevi evaneſcentes.

A. 1. *Fraxinus vulgatior* J. B. *excelſior* C. B. *vulgaris* Park. **Common Aſh-tree.**

Specioſæ proceritatis arbor craſſo, ſimplici, erecto, celsóque caudice adoleſcit, cortice cinereo, unde fortaſſe nomen Anglicum **Aſh**, materie alba, criſpo pectinum diſcurſu undulatâ, validis ramis, binis ex adverſo poſitis, brachiata. *Folia* itidem bino ordine inter ſe contraria, Sorbi modo pinnata, quadruplici, quintuplicíve, aut etiam ſextuplici pinnarum conjugatione ad coſtam annexa, quam impar folium terminat, lævia & interdum crenata, ſicco ſapore ſubamaro, acríque ac mordaci prædita; quem etiam ſaporem linguæ imprimunt quoque fructus qui peculiari ſurculo numeroſi dependent, quod inverſam avis linguam referant, inde in Seplaſiis nomen adepti. Ex his ſinguli ſeſcunciam circiter longi, parùm culmo latiores, infima parte [à petiolo remotiore] membranei, à medio ad pediculum medullâ farcti ſunt, alba, guſtu acri & amaro. Radices ſumma tellure gaudent, & in ſuperficie terræ latè extenduntur; unde & arbor ἐπιπολαιόρριζα rectè à Theophraſto dicitur.

* In Hiſt. Lug. Scribit * Dalechampius ſe globoſos muſcos, quales tradit Theophraſtus, in Fraxino obſervâſſe, & collegiſſe hyeme jam deſinente: eſſe tuberoſos, velut ex reſiccato impenſiùs glutinoſo muſco concretos, guſtu nonnihil adſtringente, lignoſo intus nodo muſcoſum corpus ſuſtinente. Nec J. Bauhinus neque nos quicquam tale in Fraxino hactenus obſervavimus. Si quod tamen ejuſmodi ſit, nihil aliud eſt quàm excreſcentia quædam à punctione aut afflatu venenato inſecti cujuſdam excitata.

Cùm dicat Columella Ornum eſſe Fraxinum ſylvaticam ſeu montanam, ac Theophraſtus referat rupium Fraxinum colore eſſe luteo, & Germanorum *Wald-eſcher* montana ſit, colore luteo, ut experientiâ ſibi compertum eſſe ſcribit Turnerus, rectè nobis videntur facere, qui Fraxinum montanam & ſylv. Germanorum eſſe Ornum Latinorum & Fraxinum ſylveſtrem Theophraſti ſtatuunt. *J. B.*

Locus. Naſcitur Fraxinus æquè in montoſis (ſed humidis) ac planis; nec minùs in calidis quàm in frigidis regionibus: in Anglia ubique frequentiſſima eſt in ſylvis ac ſepibus. Auctu facilis eſt, & feſtinantiùs germinat.

Fraxinum duplicem faciunt nonnulli, *marem* ſeu ſterilem quæ floſculorum racemos nigros duntaxat fert, & *fœminam* ſeu fertilem, quæ ſemen ſeu linguam avis dictum producit. Nos in Fraxinis verno tempore ejuſmodi florum ſtamineorum congeſtorum racemos obſervavimus, ante folia erumpentes, & brevi evaneſcentes: nec tamen infrugiferæ, (quantum meminimus) fuerunt hæ arbores, verùm poſt flores etiam fructus protulerunt, quod & Parkinſonus affirmat.

Ligna Fraxini poſt vindemiam & Arcturum cædenda præcipit Theophraſtus: nam ſi vel citiùs, vel ſeriùs quàm par eſt cædantur, teredini obnoxia erunt.

Cortex interior Fraxini (ut refert Cæſalp.) aquam in qua maduerit cœruleam reddit.

Fraxinus Homeri præconio & Achillis haſtâ multùm nobilitata eſt. *Plin.* Porro tantus eſt materiei ejus uſus, ut Fraxinum præ aliis copioſiſſimæ materiæ causâ naturam generâſſe ſcribere non dubitârit Plinius: quippe quæ obedientiſſima ſit in quocunque opere, tandémque pro haſtis Corylo melior, Corno levior, Sorbo lentior. Eſt ſanè Fraxini lignum tenaciſſimum ac duriſſimum. Multùm tamen intereſt inter virgam ſeu ſtolonem è terra enaſcentem, & ramum è trunco arboris

Uſus. adultæ decerptum lentoris reſpectu; hic enim valdè fragilis eſt, cùm ille tenaciſſimus ſit. Ad ephippia & ſariſſas conficiendas expetitur; ad aratra & crates, rotarum canthos & modiolos, ad rhedas, vehicula & ſcalas, ad menſas, cochlearia, pocula; ad circulos pro doliis, manubria & capulos organorum quorumcunque, pugionum, &c. ad ligones & palas, aliáque ferè omnia inſtrumenta fabrilia commodiſſimum eſt. Denique (ut pergit J. Bauhinus) Quicquid ex ligno fieri debet, ità ut ſubtile, fabrefactum, etiámque forte eſſe debeat ut magnam vim ſuſtinere queat, non meliùs ex alio quàm ex iſto parabitur.

Fraxini ſemina contrita & cum vino pota urinam ducunt. *Hipp.*

Vires. Cortices Fraxini in vino coctas per triduum da porcello, & in quarto die occide ipſum, & (ſi credere fas ſit) non invenies ſplenem. *Gal.*

Foliorum Fraxini olim uſus fuit pro pabulo boum & caprarum: ſiccant validè, curántque ictus ſerpentum, ſi Veteribus fides. De antipathia inter ſerpentes & hujus arboris ramos foliáque mira refert

refert* Plinius, quæ quoniam se expertum affirmat adscribere non pigebit. *Tanta est vis*, inquit, *ut nè matutinas quidem occidentésve umbras quum sint longissimæ, serpens ejus arboris attingat, adeò eam procul fugit. Experti prodimus, si fronde ea gyro claudatur ignis & serpens in ignem potius quàm in Fraxinum fugere serpentem.* Idem etiam se expertum prodit Ambrosius Paræus. At Camerarius contrarius se expertum scribit in serpentibus Germanicis: & D. Charas in observ. & experim. de viperis non ita pridem Gallicè editis asserit se facto circulo è foliis Fraxini, qui habuerat circa tres pedes diametri viperam vivam in eum immisisse, quæ folia (ut videtur) nihil verita, illico sub iis sese occultatum ivit. Vel ergo deceptus erat Plinius à magico quodam impostore, vel aliam arborem intelligit. *Lib. 16. c. 13.

Cortex & lignum Fraxini siccant & attenuant; lienis duritiem specificè emollire creduntur, unde & in poculis ex ligno factis si quis assiduè bibat lienem extenuari aiunt, eóque nomine & corticis decoctum quidam exhibent, quo etiam aliqui vice ligni Guaiaci felici successu utuntur. Corticem medianum Fraxini in exteris regionibus in Febribus intermittentibus frequenter præscribi observavit D. *T. R.* Eundem & in Anglia cum successu exhiberi audivisse retulit idem, in Observationibus nobis communicatis. Foliorum & summitatum seu surculorum teneriorum succus quotidie manè paucâ quantitate potus hydropicis conducere dicitur. Sal Fraxini sudores movet, diureticis medicamentis mixtus: idem efficit & decoctum corticum.

Semen, *Lingua avis* dictum, calfacit & siccat validè; conducit epaticis, pleuriticis, calculosis. Chymici moderni, & præ aliis Glauberus, ad calculum renum & vesicæ conterendum miris illud præconiis extollunt. Cum nucleis Pistaceis, Pineis & saccharo comestus coitum juvat. Exiccati post plenam maturitatem pulvis non ad calculum tantùm, sed etiam ad icterum & hydropem remedium est præstantissimum, attestante D. *Bowle*, medico insigni.

Semina Fraxini ad ʒj. cum vino exhibitum ex Plinio Hydropicos curát, & corpore obesos ad maciem reducit: Arabibus etiam maximè commendatur. Epiphanius Ferdinandus historia 82. D. *Hulse.*

Semina Fraxini viridia, seu potiùs fructus collecti ante maturitatem in Anglia muriâ ex aceto & Sale condiuntur pro acetario.

2. *Fraxinus tenuiore & minore folio* J. B. *humilior sive altera Theophrasti, minore & tenuiore folio* C. B. *sylvatica seu petræa Germanorum Turnero fortè.*

Varietas potiùs Fraxini est quàm species distincta, cujus folia pinnata segmentis dividuntur tenuioribus, strictioribus, acutioribus, perinde tamen serratis ut vulgaris Fraxini. Rami pluribus & crebrioribus tuberculis, foliorum pediculo sedem daturis, inæquales.

Ex Lugduno vicinis montibus habuit J. Bauhinus. *Locus.*

3. *Fraxinus rotundiore folio* J. B. C. B.

Huic quoque folia conjugatim disposita, sed quæ Pistaciorum folia referunt, subrotunda, minora quàm Fraxini vulgaris, in ambitu serrata, in quibus medietas interior ad nervi imum brevior quàm exterior sæpe conspicitur, id quod in Terebintho & Pistaciis usu venire subinde observamus.

Ex Italia attulit C. Bauhinus. *Locus.*

Ex hujus ramis & foliis in Calabria æstivis mensibus exsudat Manna, & in granula Solis calore concrescit. Nam Mannam vulgarem Officinarum non esse rorem cœlestem aut mel aereum evidentissimis argumentis & experimentis probat tum Altomarus, tum Pena & Lobelius, necnon Monachi qui in Mesuem commentati sunt, nequicquam reclamantibus Matthiolo, Cæsalpino & aliis. Quæ enim evidentior potest esse demonstratio Mannam ipsius Fraxini humorem seu succum esse, gummi modo exsudantem, quàm quòd è trunco aut ramis vulneratis extillat? quódve experimentum certius & efficacius ad id evincendum eo quod Pena & Lobelius tradunt, Ramos magnos Laricis & Fraxini præcisos, atque in vinariam cellam, quo æstatis tempore Manna colligi solita est, asportatos, Mannam postero die, quanquam non perinde nitidam ostentâsse.

Idem quoque mihi cùm in Italia peregrinarer confirmarunt tum alii Calabri, tum præcipuè eruditissimus Vir & sedulus naturæ operum indagator D. *Thomas Cornelius* M. D. Neapolitanus, Consentiâ Calabriæ oriundus, testis αὐτόπτης & omni exceptione major, qui in ramulis & foliis à seipso experiundi causâ linteo circumvolutis & curiosè contectis Mannam sæpiùs collegit: quod experimentum ante eum ab Altomaro aliísque factum legimus. Frustra ergo vel huic veritati confirmandæ argumenta accumularemus, vel ratiunculis aliorum in contrarium allatis refutandis tempus insumeremus. Quæ utrinque adductæ sunt probationes responsionésque apud J. Bauhinum videri possunt.

Mannam autem in Calabria singulis annis circa vel paulo ante caniculares dies & Sextiles pluvias colligunt; cùm autem pluit cessat fluere.

Est autem Manna duplex; quæ è Fraxino colligitur.

1. *Spontanea*, eáque duplex, vel *corporis*, ut vocant, vel *folii*.
2. *Coacta*, quam *Sforzatellam* vocant Calabri.

Observant collectores in Fraxinis Mannam emanare ex ramis eâ potissimùm parte quâ foliorum pediculi eisdem anneċtuntur.

Notandum etiam, non manè priusquam Sol valdè perurat, ut quidam falsò retulerunt, colligi Mannam, sed meridie Soléque fervidissimo; non enim à Solis calore rarescit, solvitur aut evanescit, sed potiùs concrescit, & durior ac candidior redditur. Atque hoc respectu, Altomari experimento, differt Manna *Calabrina* à *Bombycina* dicta, &, ut verisimile est, *Mastichina*, reliquísque Orientalibus, quæ fortasse sunt rores cœlestes concreti seu mella aerea. Hanc se ferro ac lateri ignito cum *Calabrina* granis quibusdam injecisse refert; tam ejus quæ ex foliis, quàm quæ ex ramis &

& caudice colligitur; illam autem protinus solutam & liquefactam: hanc verò aridiorem durioremque redditum: Soli quoque expositam *Bombycinam*, non quidem ità repentè, sed sensim liquefactam; Calabrinam verò duriorem redditam & albidiorem.

Notandum insuper colligi Mannam omnem quidem ex Fraxino & Orno; sed non ex omnibus individuis, unde in Calabria venduntur tales arbores quæ Mannam dant, ut scribit Altomarus.

Vires. Mannæ, referente Cæsalpino, usus est in tota Italia ad alvum leniendam dissolutæ jure aut sero, pondere duarum unciarum aut trium, mitissimum enim est medicamentum, solùm tenues humores educens, biliosos & serosos. Tutò exhibetur senibus, pueris, fœminis etiam prægnantibus & delicatis. Non ipse solus (inquit Altomarus) sed omnes ante me & juxta me in hac regione Medici hac Mannâ bono ac felici successu citra ullam noxam usi sunt, præsertim ad alvum molliendam. Lenit etiam thoracem & asperam arteriam.

Cautelæ in ejus usu (inquit C. Hofmannus) duæ sunt. 1. Nè detur cruda sed cocta. Habet enim non minùs quàm Cassia flatuosum quid. 2. Ut detur cùm acribus, Thymo, Hyssop. &c. ut actio sit celerior.

Eligenda recens (anno non vetustior) granis minoribus & rotundioribus, qualis est Manna folii, candida, lucida, gustu dulcis, & cum his omnibus solida.

Jam si quæratur, cur Fraxinus in Calabria Mannam fundat, in aliis regionibus non item, quæram & ego cur Lentiscus in Chio insula Mastichen manet, in Italia aliisque regionibus minimé. Respondeo autem id evenire vel ratione temperiei cœli, vel conditionis soli, vel utriusque, vel fortè etiam peculiaris naturæ & constitutionis ipsarum arborum.

C. Hofmannus Mannam Orientalem & Europæam ejusdem generis esse opinatur, sed neutrum melleum quid, verùm succum seu liquorem arboreum: cui suffragatur Garcias, in Hist. Arom. de Manna Orientali scribens, compertum sibi, esse eam gummi vel resinam arboris Persicæ dictæ. *Quæst.* Deinde, cùm certum sit Europæam esse arboreum quid, Orientalis autem sit illi per omnia similis; quidni sit ejusdem naturæ? At verò si ejusdem naturæ sint, cur tanta diversitas liquefactionis & indurationis respectu? Experientiam appellamus.

Locus. Observavit D. *Tancredus Robinson* in Regno Neapolitano itinerans multas cicadas sugere & depascere Fraxinum humiliorem, undè suspicatur Mannam faciliùs extillare per aperta vulnera seu foramina ab hisce animalibus perforata, sicut in Indiâ Orientali *Lacca* ex arboribus ab insectis exugitur, & præparatur.

Ante chartarum usum veteres scripserunt res suas in interiori cortice Fraxini, Tiliæ, Fagi, aliarúmque arborum, in arundinibus, papyro Niloticâ, palmarúmque foliis; posteà metallicis (præsertim plumbeis) laminis, in linteis, & ceris, in membranis seu pellibus animantium.

4. *Fraxinus florifera Botryoides* Moris. *Fraxinus Americana florida. Moris.*

Hæc à vulgari Fraxino parum differt primo intuitu quoad foliorum dispositionem & corticem; sed florum profert racemos, dodrantales, albos, pendentes, siliquas seminales nondum vidimus. Hujus plantam siccam ad nos transmisit D. *Hansius Sloan* ex Horto Monspeliensi.

Locus. In Hortis reperitur Fraxinus Halepensis; ân ab Orno distinguendus?

CAP. III.

De Myrica sive Tamarico.

Μυρίκη fortè ἀπὸ τοῦ μύρειν, quod stillo & fluo denotat, nomen sumpsit, quod juxta fluvios nascatur. Rectiùs ἀπὸ τοῦ μύρεσθαι, quod lugere significat, quòd ut fabulæ tradunt, Cinyræ filia in hanc conversa sit. *Hesych.* Erat autem Cinyras rex Cypri: vel quòd improborum esset corona: quódque lignum ejus infelix habitum esset. Vide *Jo. Bod. à Stapel.* comment. in Theophr. Hist. lib. 4. cap. 7. p. 408. qui plura habet.

Ejus notæ sunt folia Cupressi seu Ericæ vulgaris, flores spicati, multa semina lanugine involuta, simul conferta racematim in summis ramis.

1. *Tamarix major sive arborea Narbonensis* J. B. *altera folio tenuiore sive Gallica* C. B. *Tamariscus folio tenuiore* Park. *Narbonensis* Ger. *Myrica* 1. Clus. Tamarisk.

Magna ex parte tantummodo fruticat, interdum in vastam arborem adolescit [in Cotonei magnitudinem caudicémque abit] scabro caudicis cortice, ramorum verò punicante. *Folia* habet Cupressi aut Ericæ humilis vulgaris, coloris ex viridi ad cinereum tendentis: *Flores* extremis ramis in oblongis pediculis confertos & racematim compactos, exiguos, foris purpurascentes, cùm expansi sunt candidos, pentapetalos, qui deinde in exiguum semen tomento involutum efformantur, exiguis veluti valvulis inclusum; quibus maturitate dehiscentibus effluit, ut in Salice, Populo & sim. Ter plerunque in anno floret, Vere, Æstate, Autumno; recentibus floribus semen jam evanescens semper subsequentibus.

Locus. Ad mare prope Monspelium abunde oritur.

Curæ Edmundi Grindalli Archiepiscopi Cantuariensis Tamaricem Angli debent, quam induratam lienis passionem eximiè juvare expertus, primus in Angliam transtulit. *Cambden. Elisabeth.*

Nusquam eam neque in Hispania, neque in Gallia perpetuâ comâ virentem vidit Clusius, sed novo vere singulis annis nova foliorum germina protrudentem.

2. Tama-

2. *Tamariscus folio latiore* Park. *Germanica* Ger. *Tamarix Germanica sive minor fruticosa* J. B. *fruticosa folio crassiore sive Germanica* C. B.

J. B.

Aquas amat (inquit J. Bauhinus) Tamariscus nostras, *radice* crassa, & quæ crus æquet crassitudine, cortice crassiusculo, insigniter amaro tecta, quæ multam stolonum veluti segetem emittit, virgultorum fragilium, purpurascente cortice obductorum, & in frequentes ramos divisorum; per quos folia longa cohærent serie, Ericæ vulgaris, majora quàm Tamaricis Monspeliensis, duplici versu ascendentia, colore ferè glauco, sapore adstringente, longitudinis palmaris aut semipedalis. *Flores spicatim* in extremis ramulis digesti, foliolis constant externis virescentibus, aliis purpurascentibus, *apicibus* in medio luteolis. Sequuntur calyculi sive pericarpia mucronata, quibus dehiscentibus pappus evolat delicatissimus, candidissimus, appenso semine minutissimo, coloris rari.

Clusius Myricam Pannonicam magnum fruticem esse ait, nunquam arborescentem, brumam tamen ferentem: *Flores* ex albo purpurascentes quinque foliis constare Gallicæ Myricæ majoribus.

Secus profluentes amnes ac quandoque exorbitantes fluvios, non rarò etiam circa paludes nascitur, solo frequenter saxoso: humidiores siquidem & lapidosos amat tractus, ut rectè Dodonæus. Nos locis consimilibus circa Augustam Vindelicorum, Lindaviam & Genevam observavimus. *Locus.*

Floret Maio & Junio, ac deinceps tota fere æstate flores & semen proferre non desinit. *Tempus.*

3. *Tamariscus Ægyptia Gallifera* J. B. *Tamarix Ægyptia arbor* C. B. *Tamariscus Ægyptia gallas ferens* Park.

Tamaricis domesticum genus, autore Alpino, in Ægypto spectatur, proceritate figuráque admodum à sylvestri Europæa diversum, quod ad magnæ Olivæ magnitudinem crescat; audióque etiam, inquit, supra Ægyptum, in loco *Sahit* ab iis populis vocato crescere ad magnæ Quercûs magnitudinem, cujus ex lignis carbones faciunt, quibus tota Ægyptus & Arabia utitur, ex eóque ligno multa vasa conficiunt, ad multorum ægrotorum usum. *Folia* fert sylvestris Tamarisci foliis proxima, tamen longiora & graciliora, apparéntque multa capillamenta viridia, qualia in aliquibus Equisetis visuntur, ramo appensa, semper virentia. *Fructus* fert paucos, raros, virides, nucum magnitudine, duros, lignosos, sine nucleo, & videntur ejusdem substantiæ esse cum gallis: omnes verò figurâ inter se differunt, quanquam in omnibus superficies aspera & inæqualis observetur, quando alii longi, alii breves, alii rotundi, alii lati, alii crassi, aliíque graciles existant. *Corpora hæc non veros fructus arboris esse existimo, sed excrescentias præternaturales & genuinas gallas; quomodo ea vocat Bellonius, qui arbores hasce adeò multas subinde è ramis Gallas ferre scribit, ut onere earum gravatæ ferè fatiscant.*

Hæc etiam species in Ægypto, autore Bellonio, locis humidis secus flumina oritur, non rarò etiam aridis & sabulosis. *Locus.*

Hujus Gallæ, ut & cortex, non paucam sortitæ sunt astrictionem, adeò ut gallæ omphacitidi sint (inquit Galenus) nisi quia acerbitas evidens est in galla, at Myricæ fructui temperatura inest inæqualis: immissa enim est naturæ ejus multa partium tenuitas, atque vis abstergendi, quod sane gallæ non accidit. Attamen ubi galla ad manum non est eâ uti licet ad omnia ad quæ illâ utimur, ad eadem & cortice. *Vires.*

Decoctum foliorum in vino potum lienem absumit. *Diosc.* succus expressus cum vino bibitus *Plin.* Adeóque mirabilem hujus arboris antipathian contra solum hoc viscerum faciunt, ut affirment si ex alveo facto bibant sues sine liene inveniri. Hinc ex ejus ligno, ut olim ità & nunc dierum detornantur pocula, in quibus potus lienosis præbetur. Clusius Doliola è Myricæ assulis Francofurti ad Mœnum venalia memorat, quibus contentus liquor lienosis prodest. Ejusmodi etiam doliola ex Episcopatu Salisburgensi artificiosè constructa Viennam usque venalia deferri scribit J. Bauhinus. Consimilium vasorum usus est etiam apud Ægyptios ad induratum lienem, autore Alpino. Eodem tradente Tamarisci ligni usus est tum in Ægypto, tum magis supra Ægyptum, ubi harum arborum copiosus est proventus, ad ignem major, quando ferè nulla alia ligna ad comburendum habeant. Mulieres decocto ex cortice parato per os sumpto utuntur ad sistendas menstruas purgationes, ex quo parant etiam insessiones, & clysteribus in uterum injiciunt decoctum: idem quoque fructus facere aiunt. Iis siquidem utuntur in sputo sanguinis, in lienteriis, & in menstruis plus justo fluentibus, atque hæmorrhoidum immodico fluxu: Dentes etiam commotos atque collabantes ipsorum decocto firmant, atque in iis concitatum dolorem demulcent. Utuntur etiam ad oculorum lippitudines incipientes in collyriis, atque ad oris ulcera. Cinis quoque corticum & fructuum ulcera curat. *Atque hæ vires & effectus sunt quos Veteres etiam Tamarici tribuunt.*

De ligno multi decoctum, non secus quàm nostri ex Guaiaco ad curandam Luem Veneream facere solent, quod exhibent leprosis, scabiosis, atque aliis multis pustulis & ulceribus affectis, feliciori cum successu: idémque faciunt in melancholicis, ictericis nigris & hydropicis ex refrigerato obstructo atque indurato liene concitatis.

Luem impura Venere contractam verè scripsit Alpinus non secus Tamarisci quàm Guaiaci decocto profligari. Non enim adeò gravia sunt quæ in Ægypto infecti patiuntur. Excludit mali impetum purior corporum constitutio, tum illa sudorum per continuum aeris æstum & balneorum frequentissimum usum consueta profusio. Vidi sæpius pessimè affectos, & in ossa ipsa fœde sæviente morbo, cùm extrema omnia frustra alibi tentata fuissent, in hac regione citra magnam præsidiorum vim noxiam luem evasisse. *Vesling.*

CAP.

CAP. IV.

De Platano.

Platanus à πλάτος dicta est, tum quòd folia habeat latissima, tum quòd ramis sit patulis & latè diffusis.

Notæ Platani characteristicæ sunt folia latissima, semina in pilulis lanigeris, conglobata.

1. *Platanus Orientalis vera* Park. *aliis autoribus simpliciter Platanus dicitur. Platan. Orient. pilulis majoribus* Herman. The Plane-Tree.

Platanus, describente Cordo, arbor est magnæ, amplæ & in latitudinem diffusæ Nuci similis & æqualis. Caudice assurgit robusto, non ità procero, sed statim in ramos diviso. Cortice tegitur lævi, corio similis, subinde singulis mensibus exteriores & scabriores tunicas exuente, unde semper sub arbore hac adulta strati conspiciuntur cortices. Rami ejus nullo ordine in alios crebrò dividuntur ramos, surculi Nucis similes. Virgæ & surculi ex intervallo nodis & geniculis præcinguntur, ex quibus singulorum annorum germinationes & accessus surculorum numerantur. *Folia* habet magna, lata, dura & robusta, dodrantali plerunque quoquoversus amplitudine, sesquiunciali, pediculo, aut longiore surculis adnata, in quinas aut senas partes instar palmæ humanæ divisa, hyeme decidua, Aceri similia, nisi singulæ eorum fibræ in plures partes utrinque dissectæ essent. Venæ à pediculo ad omnes foliorum partes & eminentes angulos evidentes derivantur. Vere cùm germinaverit, secus folia etiam globulos quosdam producit, longis & gracilibus dependentes pediculis, undique asperis, & veluti lanugineis flosculis plenos, paulatim in majusculas pilulas excrescentes, parvo Castaneæ echino æquales. Sunt autem hirsutæ hæ pilulæ & lanuginosæ, atque totæ ceu aculeis constantes, sed mollibus, Sparganii similibus. Cùm Autumno ad maturitatem perveniunt pilulæ totæ fatiscunt & dissolvuntur in totidem semina quot aculeis asperatæ fuerant: Singula enim semina in superficie pilulæ in acumen desinunt. Porro ea semina parva sunt & oblonga, undequaque flava, aspera & papposa lanugine involuta; quo fit ut confractæ pilulæ nihil aliud quàm papposa lanugo esse appareat, Amianto contrito similis: ea si casu in asperam arteriam recepta fuerit strangulat, ideóq; inter venena à quibusdam Veterum recensetur. Materia arbori satis robusta, mixtæ cum Fago & Quercu similitudinis. Auctu facilis est arbor, si aptum nacta fuerit solum, quale est pingue, rarum, riguum; nam in asperis & saxosis contumaciter adolescit, & tortuosa nudosáque evadit. *Hactenus Cordus.*

Quod ad locum in genere attinet convenit inter omnes quòd gaudeat riguis & palustribus, aquarúmque ripis. In Italia sponte non nasci testatur Anguillara; quod etiam è Plinii verbis colligitur. *Sed quis,* infit ille, *non jure miretur arborem umbræ gratiâ tantùm petitam ex alieno orbe. Platanus illa est, per mare Ionium in Diomedis insulam, ejusdem tumuli gratiâ, primùm invecta, indè in Siciliam transgressa, atque inter primas donata Italiæ,* &c. In Creta insula sponte provenit; item in Lemno; in Monte Atho ubi magnitudine comparari possint Cedris montis Libani, autore Bellonio; necnon in Castagna Macedoniæ monte, inque Tauro Asiæ & alibi. Quinetiam in Sicilia ad radices montis Ætnæ nasci aiunt. De quo tamen dubito; cùm nullas in ea insula spontaneas observaverim, & Plinius Siciliæ peregrinam faciat.

In urbe Roma multas vidi adultas & satis proceras hoc genus arbores. In Anglia etiam propè Verulamium multæ visuntur, à Nobilissimo Viro, & toto orbe celeberrimo, D Francisco Bacone, Barone Verulamii, Vice-comite S. Albani satæ; ut à D. Francisco Willughby certior factus fui.

Locus. In Creta prope Cortinam urbem Platanus una est insignis utriusque linguæ monumentis, nunquam folia dimittens, alia in Cypro. An fuerint unquam istiusmodi arbores, dubium nobis videtur: quod si fuere, eæ non peculiare aliquod genus Platani constituebant, sed casu quodam & extra ordinem naturæ tales evadebant; nec enim Plinio credimus semine satas regenerâsse vitium, ut ille vocat.

Errant qui Aceris speciem majorem pro Platano habent: quamvis enim foliorum aliqualis sit similitudo, aliis tamen notis à Veteribus Platano adscriptis, ut v. g. fructus formâ, manifestè differunt.

Sed minùs adhuc ferendus (inquit J. Bauhinus) eorum error qui Tiliam Platanum esseputarunt, nam in hac nec folia conveniunt.

Vires. Tenerrima Platani *folia* [& cortex *Plin.*] in vino decocta mox illita oculorum fluxiones sistunt, ac cùm œdemata, tum phlegmonas [viridia trita & illita *Gal.*] levant.

Cortex in aceto coctus ad dentium dolores colluitur, è vino Scorpionum ictus restinguit *Plin.* Sunt qui cum cortice combusto medicamentum desiccatorium & abstersorium efficiunt, ut cum aqua lepras sanet, per sese autem illitum ob humorem nimium ulcera vetera & sordida.

Pilulæ virides in vino potæ serpentum morsibus auxiliantur, exceptæ autem adipe igni ambusta sanant, vel frigore addit Plinius: tusæ autem cum aceto acri, magísque Scyllite, sanguinem omnem sistunt. Et lentiginem & carcinomata, melanias quoque [melandriásque] veteres addito melle emendant. *Plin.*

Foliorum pilularúmque lanugo (in aures & oculos) illapsa auditum visúmque labefactat: asperam etiam arteriam inspirata offendit.

Hæc è Veteribus Dioscoride, Galeno, Plinio: Hodie nullus ejus, quod sciam, in medicina usus est.

In monte Atho, ut observavit Bellonius, cymbas parant ex magnis truncis Platani excavatis, sine magno labore aut sumptu.

Cæterùm

Cæterùm Arbor hæc quòd vasta esset, quòd patula, quod foliis amplissimis, umbræ faciendæ percommoda, à Veteribus Græcis & Latinis præcipuo in honore habita & literarum monumentis celebrata est. *Nunc est* (inquit * Plinius) *clara in Lycia gelidi fontis socia amœnitate, itineri adposita, domicilii modo cava, 80 atque unius pedum specu, nemoroso vertice, & se vastis protegens ramis arborum instar, agros longis obtinens umbris: ac nequid desit speluncæ imagini, saxea intus crepidinis corona muscosos complexa pumices: tam digna miraculo, ut Licinius Mutianus ter Cos. & nuper etiam provinciæ ejus legatus, prodendum etiam posteris putavit, epulatum, intra eam se cum duodevicesimo comite, largè ipsa toros præbente fronde, ab omni afflatu securum, optantem imbrium per folia crepitus, lætiorem quàm marmorum nitore, picturæ varietate, laquearium auro cubuisse in eadem. Aliud exemplum Caii Principis in Veliterno rure mirati unius tabulata, laxisque ramorum trabibus scamna patula, & in ea epulati, cùm ipse pars esset umbræ, quindecim convivarum, & ministerii capace triclinio: quam cœnam appellavit ille nidum.* * *Lib.* 12. *cap.* 1.

Platanus Occidentalis aut Virginensis Park. *Platan. Occident. pilulis minoribus* Herman.

Hæc etiam Arbor magna est & patula; folia præcedentis æqualia, non tamen adeò profundè incisa aut laciniata. Pilulæ seu echini sphæriceæ pariter rotunditatis, minùs tamen asperæ & aculeatæ sunt; cætera similes.

E Virginia in Angliam transtulit Joan. Tradescantius.

Cap. V.

A. *Rhus Myrtifolia Belgica* C. B. *Myrtus Brabantica sive Elæagnus Cordi* Ger. *Rhus sylvestris, sive Myrtus Brabantica vel Anglica* Park. *Gale frutex odoratus Septentrionalium Elæagnus Dod.* J. B. **Sweet Willow, Gaule, Dutch Myrtle.**

Lignosus est frutex, sarmentosus *Dod.* cubiti altitudinem rarò attingens, [imò apud nos non rarò superans] in ramos multipliciter divaricatus, cortice rufo ad spadiceum vergente lævíque. *Folia* quodammodo accedunt ad Vitim Idæam fruticosam, vel ad parvam Salicem, glabra, sed quodammodo incana: atque in quibusdam illorum serraturæ apparent. Ramorum extremis insident *capitula* veluti Juli, multò minores quàm in Betula, squamati, perelegantes, quippe qui diluto spadiceo splendicent. Cortex amaricat non sine adstrictione; materies candida.

Lobelio *flosculi* sunt ex luteo pallidi, quibus succedunt seminum crebri racemuli, conferti & conflati quasi spicis, in quibus *semen* pingue, odore Stœchadis citrinæ, sed vehementiore, & Trifolii quodammodo.

Radix, teste Dodonæo, subest lenta ac dura. Totus frutex cum gravitate quadam odoratus.

Gaudet locis incultis & ericastris, aquosis & palustribus ut rectè Dodonæus. Invenitur plurimus in insula Eliensi, locis udis & palustribus, solo spongioso: alibi etiam consimilibus in locis reperimus, ut v. g. in Septentrionalibus Angliæ, & prope Wareham oppidum in Comitatu Dorcestriæ. Maio & Junio flores apparent, Julio & Augusto semen perficitur. *Locus & Tempus.*

Sapor egregiè amarus insignem habere vim siccandi & discutiendi monstrat; sed præsertim valere tam sumptum, quàm admotum ad lumbricos necandos & pellendos Dal. prodidit. *Vires.*

Hujus foliis & ramulis ædium conclavia per æstatem ornant nostrates, odoris gratiâ, quem flores & summitates suavissimum exhalant: Eadem in arcis inter vestimenta recondunt, non tantùm odoris gratiâ quem communicant sed & ad tineas abigendas.

Hujus usu Polonos doctos esse enecare pediculos porcorum sibi relatum scribit Simon Paullus. Si enim suibus in haris substernas Chamælæagnum, spatio aliquot horarum pediculi intermoriuntur omnes, nec lendes post dein animantur. Quin & in saltibus in quibus Chamælæagnus crescit nunquam stabulantur aut cubilia sua habent serpentes, imo nè quidem accedere ad eos, multò minùs eos perreptare unquam visi sunt.

Flores nonnulli Lupuli vice Cerevisiæ incoquunt, qui caput admodum tentantem & citò temulentiam inducentem eam reddunt.

In tractu Bergensi & aliis Norwegiæ locis vulgus parare novit unguentum ex pulverata Chamælæagno & butyro Maiali admodum efficax adversùs contumacissimam scabiem: *S. Pauli, Quadrip. Botan. Clas.* 2. *p.* 45.

Nota sunt hodie Theæ arboris folia à Sinis usque ad nos delata, ex quibus in aqua communi decoctis addito Saccharocando conficitur potio non injucunda, & salubris credita, cui similem ex foliis hujus fruticis exsiccatis parari aiunt. Quin Simon Paullus affirmat ipsius Myrti Brabanticæ folia esse Theæ dicta, tam longè petita, tantóque in honore habita. Verùm toto cœlo errat, & Thea arbor tam longè à Chamælæagno differt, quàm China ab Europa distat.

Cap. VI.

Arbor Indica flore maximo, cui multæ innascuntur siliquæ. Syalita H. M. P. 3. T. 38, 39. p. 39. *H. M.*

Arbor est procera, 40 aut 50 pedes alta, *caudice* admodum crasso, cortice itidem crasso munito, qui cuticulâ cinereâ squamosâ obductus, intus albicans, ac copiosam aquam adstringentem ubi inciditur exsudans. Similiter *radix* crassa est, & tenui, rubro-nigricante, squamoso, intus verò ad albicantem medullam purpureo cortice tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa; sapor acris, odor nullus. *Folia* oblongo-rotunda, singula crassis, intus cavis ac

lanuginosis

lanuginosis, petiolis inhærent, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè splendentia, infernè nequaquam, atro-virentia: Costa media crassa & in aversa parte altè extuberans, è qua nervi plures ordinatim fere bini & bini parallelo ductu ad prominentes dentatásque oras exeunt: sapor acidus. Inter ipsa autem folia è valido, crasso, quadrangulo caule seu pediculo *calyx* prodit, qui ad mali Aurantii magnitudinem auctus sese aperit, constans è quinque cochleato-cavis, viridibus, crassis, validis, nitentibus foliis, seu potiùs cavis involucris, continentibus formosissimum & admirandum *florem*, itidem è quinque albicantibus, glabris, cavis, rotundis, coriaceis foliis conflatum, plurimis in medio capillamentis albicantibus, aureis *apicibus* dotatis, præditum, quæ insuper albicante umbilico stellato, eleganter è viginti angulis formato superiùs ornata sunt. Postquam verò flos ità apertus, suavissimo ac Liliaceo odore, septem, octove dies elegantiam suam orbi exhibuit, quinque ejus albicantia folia stellatum umbilicum, ut & albicantia capillamenta instar sativæ Brassicæ arctissimè constringunt; dein crassa, cochlearis instar cava, viridia, nitentia calycis folia omnes illas floris partes occludunt comprehendúntque, quæ unita singularum quæ in Flore sunt partium complicatio Fructum efformat prægrandi malo similem. Hujus fructûs partium omnium accuratam delineationem & descriptionem hìc vide. Stellatus floris umbilicus ex pluribus albicantibus seminum folliculis, inter se junctis exigua, albicantia, rotunda *semina* continentibus conflatur. *Semina* autem tenaci glutine tanquam piscium ova cohærent, Tabaci seminibus haud majora.

Cæterum fructus hi nostratibus Pomis vinosis ferè assimilantur odore, sapore & pulpâ; meditullium tamen paulò aliter hìc conformatur: etiam pulpa in fructibus hisce maturioribus factis mollissima evadit.

Locus. Crescit in multis locis *Malabar*, præcipuè circa *Cochin* & provincias *Moutan*: semel in anno, Decembri viz. & Januario mensibus fructus fert, & à sationis anno circiter quarto ad quinquagesimum & ultra frugifera est.

Vires. Fructus hi ob nimiam aciditatem in deliciis vix comeduntur, sed in eduliis, præsertim indigenarum jusculis, usurpantur. Ex arboris foliis lixivium fit, capillorum unctuositati, ac capitis sordibus absumendis, necnon argento decoquendo adeóque depurando accommodum. Succus è radicibus expressus cum linteis applicatus tumores phlegmonosos ac œdematosos resolvit. E fructibus tenerioribus expressus succus cum saccharo miscetur, ac inde syrupus conficitur, qui phlegmata incidit & expellit, necnon faucium inflammationem ac aphthas tollit. Fructus autem maturiores laxam reddunt alvum, & diarrhœam non rarò excitant. Denique arboris cortex cum Oryzæ infuso, (quòd indigenæ *Ambatacansja* nuncupant) tritus, partique affectæ illitus Arthritidi medetur.

CAP. VII.

Anonymos Ribesii foliis Icon. Robert.

FRutex est sui generis, foliis Ribis, floribus pentapetalis dilutè albidis in umbellæ ferè aut Corymbi formam in summis ramulis coaggestis, pediculis tenuibus oblongis insidentibus; calyce pentaphyllo. Singulis floribus succedunt binæ interdum ternæ capsulæ seu Siliculæ, ut in Consolidâ regali, in hortis nostris semine cassæ, quantum hactenus novimus, ob cœli, ut credibile est, inclementiam; descriptio est *D. Tancredi Robinson*, qui hunc fruticem Parisiis & in hortis ditissimis Reverendissimi Episcopi Londinensi D. H. *Compton* observavit.

A Canadâ & Virginiâ delata fuit hæc planta.

CAP. VIII.

Paliurus Lob. Dod. Ger. *Paliurus sive Rhamnus* 3. *Dioscoridis* Park. *Rhamnus sive Paliurus folio Jujubino* J. B. *Rham. folio subrotundo, fructu compresso* C. B. **Christs thorn.** *J. B.*

NON semper humilis est, verùm interdum adeò excrescit, ut arboris tueri nomen possit, materie perquam dura: virgas emittit rectas, & ab his ramos patulos, deorsum inflexos, subrubentes, quos tenues, rigidæ & mordaces armant spinæ. *Folia* Jujubinis tam similia ut nihil supra, quibus tamen nonnihil videntur minora, nec ità profundè per oras crenata, sed minimùm ac interdum ferè nihil: cæteroqui Jujubini folii nervos tres per longitudinem decurrentes obtinent: Juxta quæ *flores* emicant parvi, stellati, orbiculati. Succrescunt *fructus* lati, per marginem membranacei, compressi, prominente utrinque umbone lignoso, cujus medio pediculus inseritur, qui diffracti in geminis vel ternis loculis totidem ostendunt semina, lubrico lævore, & colore seminum Lini, sed rotundiora, torosiora, pulpa dulci, coloris fere porracei.

Fructus (ut describit Cæsalp.) depressus, ex tenui pediculo pendet, pulpa quadam fungosa circumducta, officulo intus duro, intra quem tria seminis conceptacula, singulis seminibus donata, quæ in suis alveolis tintinnabuli modo sonant.

Facilè autem nobis cum J. Bauhino persuademus Theophrasti Paliurum esse hanc plantam: eandémque à Dioscoride uno capite dici Rhamnum 3. alio Paliurum. Consule Jo. Bauhinum.

Locus & Tempus. Circa Veronam, Bergamum Rom. & alibi in Italia, necnon circa Monspelium in Gallia Narbon. Paliurum in sepibus frequentem observavimus. Gaudet autem campestribus & incultis. Floret Maio & Junio; fructus Autumno maturescit, & tota hyeme arbori adhæret. Hyemem etiam, nisi sit admodum acris, ferre potest, alioqui diligenter erit à frigore muniendus. *J.B.* Nonnullis *Spina Christi* dicitur, quoniam coronam spineam quâ Servatoris nostri tempora violabantur ex ea nexam fuisse autumant;

tumant; nec enim ullum genus Rhamni aliúſve fruticis ſpinis acutioribus rigidioribuſq; horridum nec impunè tractabile temere reperias: Hinc & ſepes vivæ hominum pecudúmque incurſibus arcendis commodiſſimæ ex eo parari ſolebant.

Adſtringunt, ventrem fluentem cohibent, digerunt & phymata curant Paliuri folia & radix. Fructus verò tantam obtinent incidendi vim, ut & calculos veſicæ comminuant, & pectoris pulmoniſq; excretionibus auxilientur. Semina contuſa ad tuſſim commendantur, iis etiam ad arenulas & calculum utuntur Monſpelienſes medici. *Vires.*

Cap. IX.

Carim-Curini H. M. *P.* 2. *F.* 20. *p.* 31. *Frutex Indicus ſpicatus floribus galeatis, vaſculo bivalvi dicocco.*

H. M.

RAdix ei fibroſa, albicans, ſaporis in cortice ſubamari. *Caudex* ſurculíque viridi-fuſci, geniculati & ſupra ſingulos geniculos extuberantes. *Folia* petiolis mediocribus, viridi-fuſcis, languidis bina adverſa, alternatim ſita hærent, oblongo-rotunda, & petiolum contracta, anteriùs in cuſpidem deſinentia, texturâ minùs craſſa, mollia, ſuperficie leni, ſupernè obſcuriùs viridia, parùm nitentia, ſubtus pallidiora, ſapore nullo. Coſta media & nervi inde egreſſi in ſupina etiam parte eminent. *Flores* è ſinubus parvorum & rotundo-cuſpidatorum foliorum, quæ ſurculos bina & bina, alternatim ſita, densè & ſurrectim circumſtant, exeunt, viridi-cœrulei, galeati, conſtantes tribus foliis, viridi-cœruleis, quæ ex galea ad unam partem protenduntur, ac pedunculo candido, nonnihil inflexo, ac ſuperiùs nodulato ac longiuſculo, quo calyci quinque anguſtiſſimorum, viridium & cuſpidatorum foliorum, tenuiter piloſorum & ſtriatorum inſident, habéntque in nodulo pedunculi cui galea cum ſtriis ex tranſverſo aſtricta eſt, bicornes eminentias ex viridi ſubcœruleas, & ad poſticam galeæ partem unam laciniam tenuem viridem, ſubcœruleam dependentem, ſúntque flores odoris nullius. Folia in medio interiùs ſtriata, duo oblongo-anguſta, & parùm cuſpidata, medium quoque oblongum & latum, orâ anterius rotundâ terminatum.

Per pedunculum albicantem tranſmittitur ſtylus albicans, qui è vertice germinis capſulæ ſeminalis oritur. Floribus deciduis è calyce prodeunt capſulæ ſeminales, quæ plano-rotundæ ac cuſpidatæ ſunt, ac haſtiformes, pediculo oblongo digitali conſtantes cortice viridi, intus lignoſo, ac in medio in longum ſtriati, ut & in oris unâ ſtriâ quæ utrinque per mediam ſuperficiem pedis excurrit. In ſingulis capſulis ſemina duo, ad utrumque latus unum, conſita ſunt, per interſepimentum medium, quod ex oris capſulæ ubi ſtriata eſt inſtar latæ fimbriæ excurrit, à ſe mutuò diſtincta, valdè compreſſa, rotundiola, ac inſtar cordis cuſpidata, cum ſuo cuſpide capſulæ cuſpidem reſpicientia; per maturitatem ſubflava ſeu ſubruffo-pallida, ſuperficie ob punctula eminentia, maximè cùm ſicca ſunt, ſcabra, ſaporis nullius.

Radix decocta & ſumpta ſervit pro doloribus arthriticis, decocta cum oleo & butyro vires adauget; eadem trita & cum oleo *Sirgelim* data mitigandis podagræ doloribus ſervit. Decoctum ex *radice* & *foliis* epotum frangit calculos, eâdem quoque virtute ſunt *folia* contuſa & alligata ſuper ventre. Succus ex foliis extractus ſervit pro calculo. *Folia* in decocto data in dyſuria proſunt; eadem epota in aqua calida in tuſſi & doloribus calculi conducunt, quam etiam virtutem habent, ſi cum aqua calida ad perunctionem ventris adhibeantur. *Vires.*

2. *Bem-Curini* H. M. *P.* 2. *F.* 21. *p.* 33. *Frutex Indicus ſpicatus florum pediculis brevioribus.*

A præcedenti non differt niſi in foliis & capſulis ſeminalibus. *Flores* in ſummis ſurculis è nodulis, ad quos folia quaterna, parva, albicantia, cuſpidata ſita ſunt, exeunt [Sunt autem folia hæc tenuia & nonnihil tranſparentia, coſtis viridibus, quæ ex coſta media binæ ac binæ excurrunt, ac propè marginem in ſe mutuò arcuatim deferuntur, ſtriata, tria magis juncta ad floris exortum] & quidem ſinguli è ſingulis nodulis, albicantes, odore nullo, collo minùs longiuſculo, calyci, qui quinque viridium, cuſpidatorum foliorum eſt inſidentes, quatuor petaliis tenuibus conſtantes, uno ex collo ſeu pede ſurrecto, quod latiſſimum, interiùs concavum & in cuſpidem conſtrictum, tenuiſſimum & tranſparens, coſtâ media & duabus lateralibus versùs cuſpidem è collo inflexis exteriùs ſtriatum; tribus cuſpidatis ex collo tranſverſim ad unam partem expanſis, quorum quod medium latius eſt, & ſubrubris radiis ac undulis in colore albo tenuiter variegatum; éſtque collum florum nervis tribus, quæ ad tria tranſverſa folia excurrunt ſtriatum. *Stamina* duo albicantia, folio ſurrecto ex adverſo tractûs coſtarum lateralium ſtrictè adjacentia, ac cum apicibus ſubviridibus, quæ brevia filamenta tanquam appendices demittunt, arcuatim ad ſe invicem nonnihil inflexa; ac cum iis conſpicitur *ſtylus* ſeu filamentum albicans mediæ coſtæ folii ſurrecti ſtrictè accumbens, quod ex globulo oblongo viridi, qui in calyce eſt, excurrit. Floribus delapſis calyx ſe claudit gemmas oblongas ſeminales conſtituens.

Radix in decocto data inſervit pro febribus, ac capitis corporiſque malis affectionibus. *Folia* frixa in oleo, dein contrita ulceribus ſanandis applicantur. *Vires.*

CAP. X.

Codi-Avanacu H.M. *P. 2. F. 34. p. 63.* *An Lathyris fruticescens fructu in foliorum alis echinato.*

SUffrutex est, nascens in arenosis, altitudine duûm triúmve pedum, ramis in latum diffusis. *Radix* tenuis, fibrásque tenuissimas à latere ac subtus emittens, ac subrufa. *Folia*, quæ hinc indè in surculis brevissimis petiolis proveniunt, valdè parva sunt, angusto-oblonga, plana, ad tactum lenia, mollia, in margine minutissimis condensis, ac viridi-dilutis denticulis seu crenulis incisa, habéntque costulam in aversa parte eminentem, quæ & in recta conspicua est. *Flores* in brevibus petiolis è foliorum alis oriuntur, súntq; gemmulæ ex viridi-flavo dilutæ, petiolis circumpositæ. *Fructus* iis succedunt singulares, fructibus *Avanacu* similes, utpote tribus lateribus oblongo-rotundis circumscripti, in medio laterum ac utrinque à striis uno simplici ordine aculeorum seu minutissimorum spiculorum muniti, verùm parvi sunt. *Semina* quoque in fructibus tria continentur, intra singula latera tanquam in propriis capsulis singula forma cylindrica, & magis cinerea, minúsq; de spadiceo participantia, coloris surdi. Flores & fructus toto anno fert, sed tempore pluvioso uberiori multitudine.

Vires. Totius plantæ succus cum vino epotus fluxui sistendo proficuus est: idem cum oleo coctus utiliter bibitur ad vires debiles reparandas. Oleum quod ex tota planta paratur capitis ablutioni commodum est ad ejus vertiginem tollendam.

Pandi-Avanacu * H.M. *seu Ricinus vulgaris major.*

* P. 2. p. 60.

A Vulgari Ricino in eo tantùm differt quòd altiùs assurgat, quódq; stipitibus & ramis sit valdè rubris seu miniatis & nitentibus: Foliis, floribus & fructibus paulò majoribus. Semina eadem, sed majora & paulò planiora, & inter spadiceo-fuscum & nitentem colorem cineris undulis rarioribus conspersa. Rarior est quàm Avanacu sive Ricinus vulgaris.

CAP. XI.

Tiru-Calli * H.M. *Tithymalus Indicus fruticescens.*

* P. 2. F. 44. p. 85.

H. M.

RAdix tenuior fibras è latere emittit; *Stipite* assurgit simplici, tereti, crassitie fermè unius brachii, minùs lignoso, cortice viridi, subspisso, ramulos emittente tenues virides, è nodulis, qui longiusculè ab invicem dissiti sunt, singulis sex septémve, alios transversim, alios sursum, alios deorsum, qui in summitate quoque ramulos minores ex eodem nodulo in transversum diffundunt, ac hi in alios teneriores surculos dividuntur. Stipes ut & rami teneriores viridi-fusci, vetustiores viridi-clari. *Folia* hinc indè rarissimè consita in cauliculis præcipuè tenuioribus, vel singula, vel in summitate plerunque tria quatuórve simul, minuscula, oblongo-angusta, longitudine unius fermè pollicis, plana, crassiola, in interiore parte in medio sulco striata, colore viridi, subtus dilutiora. Totus frutex, stipes, rami, cortex, folia lacte acri, linguam adurente scatent. *Flores* in vertice surculorum proveniunt in ramulis crassis, curtis, viridi-fuscis, qui plures simul è vertice emicant, parvi, quatuor vel quinque petalis rotundiolis, magis arctè tanquam in unum nodum unitis, superiùs planis, intus lacteis ac viridibus compositi. *Fructus* succedunt oblongo-rotundi, similes fructibus *Ana-Parua* forma & colore, includentes tria semina, similia seminibus Nasturtii nostri.

Vires. Radix in decocto data servit pro torminibus ventris. Lac ejus cum butyro decoctum purgativum est viribus quoque cum *Schadida-calli*, id est, Euphorbio iisdem.

Locus. Nascitur in arenosis.

Tithymali propriè dicta species est.

CAP. XII.

Chamelæa tricoccos J.B. C.B. Park. *Arabum tricoccos* Ger. **Widow-wail.**

J. B.

FRutex est cubitalis ac bicubitalis, minor quàm Thymelæa Monspeliaca, magis sarmentosus, rugosus, lignosus, intortus, in ramulos plures divisus: *foliis* retusioribus, latioribus, & viridioribus, tenuifoliam Phillyream referentibus: inter quæ *flores* parvi, luteoli, tripetali; quibus succedunt *semina* tricocca, primùm viridia, maturitate verò ruborum induentia, pelliculâ amari ac fervidi gustûs obducta, in frutice suo perennia ut sunt Tithymali sive Heliotropii verrucosi, dura, dentibus fractu contumacia, medullam albam continentia, ubi exsiccata fuerint fusca.

Locus. Inter Monspelium & Frontignanam in collibus saxosis plurimam observavimus. Squalidi, fervidi, saxosi & maritimi soli amasia est. Non in Gallia Narbonensi tantùm, sed & in Hispania à Clusio inventa: at multò vegetior & viridior in Monspeliano agro quàm in Hispaniis.

Vires. Qualitatibus magna ex parte cum Laureola convenit, eodémque modo corrigitur. Cùm dubium sit an Veterum Chamelæa sit nécne, vires Chamelææ à Diosc. & Plin. attributas ei non adscribemus. Magnus tamen (inquit J. Bauhinus) succi totius plantæ usus etiam hodie, præsertim Monspelii, ubi Pharmacopœi pressum siccatúmque habent, monente primùm Rondeletio; cujus imitatione & nos sæpius densati succi recentis ℨj. aut ij. dedimus per se & sæpiùs aliis Catharticis hydragogis mixtas, perbono

perbono ſanè eventu, ſed non admodum multum excernit, nec aliquo effræni motu, ut ſolent Laureola, Mezereon Germanicum, Gratiola & alia. Quin perparum aut nihil interdum movet, niſi remixtis quibuſdam lenientibus aut ſimilibus catharticis. Pueris etiam datus nec tormina, nec vomitiones facit, ſed aquas educit & ſerum: Admotum pubi & abdomini Hydropico, non ullum præſtantius ad urinas proliciendas, quo modo libentiùs utebatur Rondeletius. *J.B.*

Cap. XIII.

Canſchi * H.M. *Arbor racemoſa Malabarica fructu triquetro* D. Syen. * P. 1. F. 42. p. 76.

ARbor eſt procera, naſcens in arenoſis. *Radix* craſſa, ramos fibroſos quaquaverſum ejiciens, cortice exteriùs cinereo-fuſco, intus rubeſcente, ligno albo. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum implet, cortice cinereo, intus viridi cum ramis majoribus tectus; ſurculi novelli virides, & nodulis diſtincti, medulla ramorum & ſurculorum fuſca. *Folia* è nodis exeunt, petiolis longis, ſpithamam & ampliùs longa, duos fermè palmos lata, oblongo-rotunda, ad petiolum latiſſima, anteriora versùs in cuſpidem oblongam contracta, tenuia & mollia supernè obſcuriùs, ſubtus dilutiùs viridia, utrinque parum ſplendentia, ſapore adſtringente & amaro. E petiolo quinque coſtæ ſeu nervi exeunt in ſupina parte folii nonnihil eminentes, quarum diſcurſus diſtributiones per folium & concurſus vide. E foliorum ſinubus exeunt ſurculi floriferi, in quibus *flores* racematim brevibus & tenuibus pediculis inſidentes naſcuntur, petalis cuſpidatis tribus, rariùs quatuor conſtantes, numeroſis intus *ſtaminibus*, viridi-dilutis, ſtylo viridi circumpoſitis, ac *apicibus* viridi-dilutis, ſeu etiam flaveſcentibus ac rufeſcentibus dotatis, haud diſſimiles floribus *Cit-Avanacu*, odoris nullius. Sub tempus explicationis gemmarum in flores omnibus foliis ſpoliatur, quæ rurſus tempore fructuum reſumit.

Fructus, qui è longiuſculis, viridibus petiolis dependent, ſunt plano-rotundi, trium laterum, quæ ſtriis diſtincta ſunt, atque in vertice ubi ſtriæ concurrunt gemmulâ eminentia, carne denſa, etiam per maturitatem colore viridi.

Intus in medio continentur tria *ſemina*, per tenue interſepimentum à ſe mutuo diſtincta, quæ forma trilatera ſunt, uno latere exteriori rotundo, ac duobus quibus interſepimenta contingunt planis.

Cap. XIV.

Frutex Malabar. flore pentapetalo ſtellato, fructu pentagono & pentacocco. Pocatsjetti H.M. *part. 5. tab. 52.*

H. M.

ARbuſcula humilis eſt, decem circiter pedes alta, *caudice* haud ità craſſo, albicante, cortice obducto rubicundo, ramuliſque viridibus, fungoſâ intus medullâ refertis, pluribus donato. *Radix* fibrata, albicans, rufo cortice tecta, amara: *Folia* ſine ordine circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, glabra, denſa, fragilia, ſplendentia, inodora, amara: nervis aliquot exiguis & pæne inviſibilibus è media coſta in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis circa plumoſas virgulas proveniunt, inodori, quinque luteis, acuminatis, & ſtellæ in modum expanſis foliolis conſtantes; quibus totidem alternatim poſita calyculi foliola viridia ſubjiciuntur, novem *apicibus* luteis umbilicum incurvum viridantem cum *ſtylo* candido quinquangulo occupantibus. Singulis floſculis ſinguli ſuccedunt *fructus*, ſeu ſingulæ *ſiliquæ* quinquangulæ, rubentes, totidem diſtinctis loculis *ſemina* parva ſolida continent, cuticulâ rufâ intecta, medullâ alba, figurâ ex rotundo oblonga, ſapore nauſeabundo.

Provenit locis montanis & petroſis circa *Kandenate*. Quotannis bis floret fructúmque fert, Martio viz. & Septembri menſibus, at diu ſuperſtes non eſt. *Locus & Tempus.*

Folia contuſa, in pulverem redacta, & ulceribus inſperſa luxuriantem ac fungoſam carnem tollunt. Eadem aſſumpta ſudores movendo Febris intermittentis paroxyſmum minuunt. *Vires.*

Ex cortice & radice pulveriſatis ac cum oleo mixtis unguentum conficitur ad ſcabiem ſimiléſque cutaneos affectus.

Cap. XV.

Roſa Hierichontea vulgo dicta C.B. Park. *Roſa Hiericho* J.B. *Thlaſpi Roſa de Hiericho dictum* Moriſ. **Rose of Hiericho.** *An Myagrum Arabicum?* Zanon.

J. B.

LIgnoſis & confertis ſtatim à radice natis fruticat *ſtolonibus*, palmaribus aut paulò majoribus, craſſis, cinerei coloris, in numeroſam ramulorum ſobolem cancellatim divaricatis, ſuperiore parte omnibus in globum velut coeuntibus per quos *folia* rara, unciam ſeſcunciamve longa, ſemunciam lata, laciniata, cinerea, hirſuta. *Floſculi* intrinſecùs ſecundùm ramos ubique racematim quodammodo naſcuntur candidi: quorum unumquemque ſequitur *vaſculum* duobus loculis membranulâ diſcluſis totidem ſemina orbicularia, compreſſa, ruffa, acria continens, binis ſupra loculos extrinſecùs velut auriculis prominentibus, ex adverſo poſitis; ex intergerino calycis pariete ſurgente *ſtylo* longiuſculo. *Radix* ſatis craſſa, lignoſa, ſimplex.

Moriſonus ſingulis geniculis ſingula folia adhærere ait oblonga, anguſta, oleæ foliorum æmula, è quorum ſinubus ſingulis ſinguli exeunt floſculi, tetrapetali ex herbaceo colore albidi. Unde appa-

ret eam veram & genuinam Thlaſpeos ſpeciem eſſe, & inter Thlaſpi ſpecies reponendam fuiſſe.

Abſurdè admodum & præter rationem Roſa dicitur hæc planta, cùm nihil cum Roſa commune habeat. Bellonius monachum quendam impoſtorem hujus nominis autorem fuiſſe refert, cùm tamen circa Hiericho nuſquam reperiatur, ſed in Arabia deſerta ad litora maris in ſabulo. Sylveſtrem tamen ejus ſpeciem in Syriæ tectis & ruderibus invenit Rauwolfius. Hanc à pluribus annis in horto meo colo, cum facilè & creſcat & floreat (inquit C. Bauhinus.)

Plantam hanc Amomum Veterum non eſſe, prout multi opinati ſunt, conſtat, quòd nec folia alba Vitis proferat, nec ullo ſeu recens ſeu vetus ſpirat odore.

Radice aquæ calidæ immersâ planta quamvis ſicca & contracta expanditur, quocunque tempore, non natalitiis duntaxat Chriſti, ut impoſtores vulgo perſuadere ſolent, nec pariendi horâ tantum partûs tempore immiſſa ſe expandit, ut illi fabulantur.

Roſa Hierichontea Sylveſtris C. B. Park.

Parvitate ſua & loco natali à præcedente differt.

Aphyllon Indicum J. B. *Roſæ Hierichunticæ exſiccatæ ſimilis* C. B.

In inſula S. Vincentii plantam Hollandi copioſè invenerunt, & vocârunt *Blatterlos*, quia nulla folia exactè habebat. Teneriores ramulos Scorbuti curationi abhibuerunt non ſine effectu. *Ind. Or.* Part. 1. Fig. 21.

CAP. XVI.

Arbor Braſilienſis floribus ſpecioſis ſpicatis, pericarpio ſicco. Cebipira Braſilienſibus Marcgr. *Cebipira-guacu, & Cebipira-miri* Piſon.

Marcgr.

ARbor eſt grandis & ramoſa, quæ lignum habet durum, aſpectu ferè ſimile Fagino, ex quo rotæ machinarum & curruum fabricantur, cortice griſeo cum fuſco mixto. In ramis habet ramulos alternatim ſibi oppoſitos intervallo ſemipedis ferè, in quibus alternatim vel etiam directè ſibi opponuntur *folia* parva, duos digitos circiter longa, & $\frac{2}{3}$ digiti lata ubi latiſſima, figura * ſimilia foliis Buxi, ſupernè ſaturatè viridia & ſplendentia, infernè quaſi caneſcentia. *Flores* fert copioſiſſimos, in quolibet ramulo quindecim, viginti, aut plures, ſuo quoſlibet pediculo brevi inſidentes, magnitudine florum Pomorum, aut paulò majores, quinque petalis conſtantes, quæ prodeunt è nigro calyce, illíque inſident. Duo folia floris majora ſunt, & propè hæc octo aut novem parvula *ſtamina* alba, *apicibus* nigricantibus. Floris foliis decidentibus naſcitur è medio *Siliquula*, ex viridi ſubflaveſcens, in qua ſemen continetur. Foliola floris omnia ſunt corrugata ut pannus Goſſypinus Luſitanus: Color illorum dilutè cœruleus cum albo; ſuperius floris folium propè calicem maculam habet rufeſcentem, & eſt inodorus.

* *Similia foliis oleæ* Piſon.

Tempus. Floret menſibus Octobri & Novembri.

Vires. E cortice, qui amarus eſt & aſtringens, Balnea & decocta fiunt præſtantiſſima adverſus morbos à frigore natos, pedum & ventris tumores, doloréſque membrorum *Curimentos* Luſitanis dictos: ipſam denique Luem Veneream non inveteratam forinſecus & intrinſecus adhibita reſtituunt, ſudoréſque provocant.

Cùm verò adſtringendi facultate ſimul & acrimoniâ quadam agant, ſcabiei, tineæque, & aliis ejuſdem generis cutaneis affectibus medentur.

CAP. XVII.

Amvetti ſeu Vetti-tali H. M. part. 5. tab. 54. Arbor Indica floribus ſpicatis, ſeminibus parvis in vaſculis ſiccis.

KAri-vetti & Pe-vetti Tab. 54. & 55. part. 4. deſcript. ſpecies eſt, atque arbor humilior, 13. circiter pedes alta, caudice mediocriter craſſo, cortice cincto cinereo, intus rufeſcente, ramulíſque viridibus pluribus donato. *Radix* fibrata, rufeſcens, odoris & saporis ſylveſtris ac amari. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, atro-viridia ſupernè & ſplendentia, infernè ſubviridia; ſapore amaro. *Floſculi* inodori, viridi-flaveſcentes, ad foliorum alas circa ſurculos ſpicatim proveniunt: conſtant ii unico foliolo, ſed in quatuor profundas lacinias diviſo, ſic ut plura videantur; *ſtaminulis* albicantibus flaveſcentibus apicibus ornatis medium occupantibus. Floſculis emarceſcentibus *ſemina* perquam exigua, rufa, inodora, inſipida, vaſculis ſiccis per maturitatem incluſa ſuccedunt.

CAP.

Cap. XVIII.

De Erica.

Ericam Martinius ab ἐρείκω frango deducit, quia calculos frangendi vi pollet.

Ericæ notæ sunt statura humilis, folium perpetuum, flos nudus, & plerunque urceolaris: Vasculum seminale in imo flore ceu calyce clausum; in sterilibus, squalidis & palustri seu spongioso solo vigere, quod paucissimis plantis conceditur.

A. 1. *Erica vulgaris* Park. *vulgaris sive pumila* Ger. emac. *folio Myricæ I, seu vulgaris glabra* C. B. *vulgaris humilis, semper virens flore purpureo & albo* J. B. **Common Heath, or Ling;** *J. B.*

Frutex humilis est, rarò supra cubiti altitudinem assurgens: [vidimus tamen in montosis Septentrionalibus Angliæ putrido & spongioso solo quæ etiam duos cubitos superaret] *radicibus* longissimis, fractu contumacibus, spadiceis: *virgultis* numerosis, lignosis, duris, ramosis, colore itidem spadiceo præditis, vel in nigro rubescentibus. *Folia* frequentia, semper virentia, quatuor versiculis squamatim incumbentium foliolorum minimorum constant, ut supernè deorsum inspicienti cruces continuæ videantur: ad Cupressum & Tamaricem accedunt, quæ (ut ait Clusius) temporis successu in ramulos efformantur. *Flosculi* velut spicam exprimentes secundùm ramulos à medio ad summum usque propendent, bullati quodammodo, tetrapetali, elegantissimo purpuræ dilutioris colore, interdum albi, perbrevibus petiolis appensi, quorum medium occupant *apices* ruffi.

Septentrionalibus regionibus, (ut rectè Clusius) maximè familiare est, locis incultis: præsertim autem in montosis frigidis, solo putrido cœnoso & spongioso, quod aquas combibit & humore perpetuo turget, ubi nullæ fere aliæ plantæ proveniunt, omnia latè occupat. Rarius in calidioribus invenitur. *Locus.*

A. *Erica vulgaris hirsuta* Ger. *Myricæ folio hirsuta* C. B. *Myricæ folio tomentosis & incanis foliis Clusii* J. B. *vulgaris hirsutior* Park. **Common rough-leaved Heath.**

Nostrâ sententiâ à præcedente non differt specie: cùm, teste Clusio, præter hirsutiem ei per omnia similis sit; nec minùs frequens occurrat quàm vulgaris glabra, non locis tantùm incultis supra Windesoram (ubi eam observavit Clusius) sed ubique in Anglia.

Tum succus Ericæ tùm aqua florum destillata ruborem oculorum tollit & dolorem mitigat: quin & colicâ laborantibus utiliter exhiberi expertus est Tragus. *Vires & Usus.*

Fomenta & balnea sudatoria è floribus confecta podagricis & paralyticis membris conducere creduntur. Aqua, in qua vulgaris Ericæ folia decocta sunt, sumpta tepidè tam manè quàm vesperi per triginta dies ℥v. pondere, tribus horis ante cibum valet ad vesicæ calculos comminuendos & expellendos, experimento Matthioli. Verùm id feliciùs succedere idem notat, si post id tempus malè affecti in balneum decoctionis Ericæ ingredi, atque ibidem morantes super Ericam decoctam sedere jubeantur, idque pluries repetatur. Addit Matthiolus se novisse aliquos, qui servata victûs ratione, hujus tantum potu vesicæ calculos in minimas partes comminutos ejecerunt. *Quis hoc credat?*

Oleo ex Ericæ floribus confecto ad tollendos herpetes fœdos & inveteratos totam faciem occupantes Rondeletium magno successu usum scribit Clusius.

Nec mel quod de Ericæ floribus legunt Apes in Anglia adeò improbum est, ut scribunt Dioscorides & Plinius, sed paulò duntaxat coloratius.

Ovium gregibus Erica hyberno tempore pabulum præbet, & ignibus fovendis inopiâ lignorum inservit.

In Scotia materiarii è terra pulla inculcato stramine ex aqua subacta leviter, & alternis Ericæ stratis, extrorsum utrinque spectantibus comis, concurrentibus in medio lignosis radicibus, parietes cùm casarum rusticarum, tum hortorum artificiosè extruunt: qui vinculo straminis & Ericæ nec pluvias metuentes, nec atterentium jumentorum affrictibus concussi in multos annos durant. *Jac. Cargillus* apud *J. B.*

Scoti montani pro lecto sæpe substernunt Ericam, radicibus deorsum, frondibus sursum versis: adeóque scitè hac ratione lectos concinnant, ut mollitie cum plumis certent, salubritate longè superent. Erica enim naturali siccandi vi prædita supervacuos humores exhaurit, nervísque eorum molestiâ liberatis suum vigorem restituit, ut qui vespere languidi & fessi decubuerint, manè vegeti & alacres resurgant.

Quidam ex radicibus Ericæ calices affabrè componunt. *D. Sibbald. in Prod. Scot.*

A. 2. *Erica tenuifolia* Ger. *virgata sive sexta Clusii* Park. *humilis, cortice cinereo, Arbuti flore* C. B. *ramulis ternis, floribus saturatioribus purpureis* J. B. **Fine-leaved Heath.**

Altitudine est pedali aut cubitali, plures ex eadem radice *caules* emittens, tenues, fragiles, cortice cinereo tectos; germina tamen novella rubescunt. *Folia* terno ordine per intervalla ramulos cingunt, minùs crebra quàm in quadrifolia palustri mox describendâ, perexigua, angusta, acuta, saturè viridia, glabra. E foliorum sinubus exeunt *ramuli* terno pariter ordine: versùs caulium & surculorum summitates *Flores*, longâ interdum serie, crebri, tres tamen plerunque simul, brevibus & tenuibus pediculis rubentibus appensi, monopetali, concavi, urceolos imitati, saturatius purpurei, è calyce quinque segmentis angustis composito. Flos quinque intus *staminula* occultat apicibus nigricantibus

gricantibus insignia. Stylus staminulis longior è floris osculo apparet. In imo flore vasculum est seminale parvum, globosum, *semina*-parva continens.

Locus. In incultis & sterilibus frequens occurrit.

A. 3. *Erica Brabantica folio Coridis hirsuto quaterno* J. B. *pumila Belgarum Lobelii, scoparia nostras* Park. *ex rubro nigricans scoparia* C. B. *major flore purpureo* Ger. emac. *quoad descr.* **Low Dutch Heath, or Besome Heath.** *Er. Coris folio* 13. Clus.

Humilior plerunque est quàm præcedens, [Erica sexta *Clus.*] & in terram resupina, pedalibus tamen interdum *caulibus*, ramosis. Surculi minores rubescunt, minùs tamen quàm præcedentis, suntque incanâ lanugine hirsuti. *Folia* crebra, quàm illius latiora crassioráque, hirsuta, quaterno ordine per intervalla satis crebra caules cingentia. *Flores* in summis caulibus & ramulis velut in umbellis conferti, & non secundùm longitudinem eorundem alii supra alios longa serie dispositi, ut in præcedente, brevibus pediculis hærentes, majores quàm supradictæ, verum colore carneo aut rubro dilutiore, totidem *staminula* occultantes cum vasculo seminali simili: *stylus* quoque è floris osculo eminet. *Capitula* antequam flores explicantur admodum hirsuta videntur.

Locus. In palustribus putridis frequens est.

Huc etiam puto referendam Ericam Anglicam parvam capitulis hirsutis *J. B.* quam se à D. Petro Turnero ex Anglia siccam accepisse scribit.

Johnsonus apud Gerardum hanc pro quarta describit & figuram Ericæ secundæ Clusii pro ea exhibet, sed perperam. Quid velit C. Bauhinus per Ericam suam hirsutam Anglicam non intelligo.

4. *Erica Coris folio hispido Cerinthoides Africana* Breynii.

Breyn.

Ramum pedalem à Promontorio Bonæ Spei acceptum sic describit Jac. Breynius.

Lignosus erat, durus, cortice ex subrufo griseo & reticulato tectus: quem ex omni parte temere & sine certo ordine multa ambiunt *folia*, viridantia, crassa, nervo per longitudinem excurrente, Ericæ bacciferæ *Matth.* magnitudine & formâ congruentia, nisi in ambitu pilis quibusdam rigidis, veluti spinulis, exasperata essent. *Flores* Cerinthæ florum æmuli, in rami apice brevibus pediculis, deni & duodeni in orbem conferti, ex rubeo colore lepidè purpurascentes, hirsuti, fistulosi, ventriosíque, in quatuor lacinias parvas ora divisa habentes, & ex totidem foliolis hirsutis acuminatísque, quasi ex calyculo provenientes admodum magnificè se ostentantes in quorum alvo *stamina* quædam apicibus parvis prædita cum stylo longiore occultantur.

Erica Africana umbellata flore purpureo Bartholin. *Act. Med. An.* 1673. Item

Erica Africana arborescens flore carneo ejusdem *ibid.*

Has non describit, sed earum duntaxat icones exhibet, quas apud ipsum vide.

Prior harum præcedenti à Jacobo Breynio descriptæ eadem videtur.

5. *Erica Coris folio maxima alba* Park. *foliis Corios, flore albo* J. B. *major flore albo Clusii* Ger. *folio Coridis I, seu maxima alba* C. B. **Great white-flowered Heath.**

Clus.

Hæc omnium quas unquam conspexit Clusius Ericarum maxima, humanam altitudinem interdum superat, fruticosa admodum, *ligno* duro, ex rubro nigricante, *foliis* exilibus & brevibus, quaterno ordine ramos obsidentibus, gustu amodum adstringente; *flore* copioso racematim pænè totos ramulos occupante, ut interdum majores rami pedali longitudine onusti conspiciantur. Est autem flos concavus velut exiguum cymbalum, oblongus, odoratus, pulcher, albus.

Locus & Tempus. Nascitur in Lusitaniæ solitudinibus inter Ulyssipponem & Conimbricam celebrem ejus Regni Academiam: inveniebam etiam, inquit, circa Tagum decimo ab Ulyssippone Milliari. Floret Novembri, Decembri & Januario.

6. * *Erica Coris folio maxima purpurascens* Park. *foliis Corios quaternis, flore purpurascente* J. B. *maxima purpurascens longioribus foliis* C. B. *major flore purpureo* Ger. **Great purple-flowered Heath.**

Ejusdem ferè altitudinis est cum præcedente, etiam fruticosa, tenuioribus tamen ramis, ejusdem cum eo coloris, exilibus similiter foliis quaternis ramulos simul amplectentibus, quorum extremis oblongiusculi *flores* insident, superioribus similes, colore purpurascente.

Tota etiam adstrictionis particeps.

Locus. Provenit eisdem quibus superior locis: illa etiam frequentior, & eodem tempore floret; forte illius duntaxat varietas est.

A. 7. *Erica folio Corios multiflora* J. B. *Ericæ Coris folio secundæ altera species* Clus. *Juniperifolia densè fruticans Narbonensis* Lob. *Rectiùs Erica Abietiformis diceretur.* **Juniper or Firre-leaved Heath.**

J. B.

Hujus sanè folia Abietina dicas, multis tamen numeris minora (inquit J. Bauhinus) [in Narbonensi à nobis observatâ minora quidem erant, sed non totupliciter] nec enim multò longiora & latiora sunt quàm in icone Ericæ secundæ *Matth.* In siccis superiori parte una velut costa apparet; in inferiore duæ. Crebra admodum sunt folia, quæ in ramulis vestigia relinquunt qualia in Abiete,

vel

vel potiùs Pino relicta cernuntur: ramuli enim non manent politi illis decidentibus ut in majore Monspeliana. Extremitates ramulorum abundant copiosissimis *floribus*, ultra folia eminentibus. Hi flores plures velut ex parvis nodis erumpunt, è pediculis tenuibus, longiusculis pendentes, purpurei, calyculati, ex quibus *apices* multi prominent, oblongi, nigricantes. Hanc speciem à J. Bauhino descriptam circa Pedenatium viâ quâ indè Monspelium itur copiosam observavimus: item eundo à Monspelio ad oppidum *S. Lupian* secus vias. Eandem sed humiliorem in Anglia invenimus eundo ab oppido *Helston* ad Promontorium the Lizzard Point dictum in Cornubia.

Hæc planta distincta est ab Erica Coris folio II. à Clusio depicta, nec in parem altitudinem assurgit, sed plerunque intra cubitum aut sesquicubitum subsistit, quanquam in regionibus calidis elatior sit quàm in Anglia. Clusius hanc describere videtur pro altera specie Ericæ Coris folio secundæ: non multùm inquiens dissimilis, quæ Narbonensi agro frequens, longiore paulò & copiosiore est folio; flore purpureo, minore, & extremis ramis confertim nascente. Nullum, quantum nos in sicca animadvertere possumus, certum ordinem in foliorum circa ramulos situ observat. Sunt autem crebra admodum & conferta Abietinorum in modum ut ramulos occultent.

Huic similem sed minorem observavimus in rupibus inter Bolzanum & Tridentum mense Februario florentem.

8. *Erica major floribus ex herbaceo purpureis* C.B. Park. *Coris folio* 3. Clus. *foliis Corios quaternis, floribus herbaceis, deinde ex albo purpurascentibus* J. B. Great Heath with purplish green Flowers.

Clus.

* Præcedentibus persimilis est, sed paulò humilior: aliquantulum majora & latiuscula nigrioráque habet *folia*, quaternis ordinibus circum ramulos nascentia: plurimos *flores* per intervalla secundùm ramulorum longitudinem nascentes, superioribus formâ similes, herbacei primum coloris, deinde ex albo purpurascentes. Tota etiam adstrictoria facultate prædita. ** Penultimæ & antepenultimæ.*

Supra Ulyssipponem frequens inter superiores, pluribus tamen locis occurrit, uti etiam circa Tagum. Floret Decembri & Januario. *Locus & Tempus.*

Gerardus pro Erica majore flore albo *Clus.* iconem habet hujus speciei.

9. *Erica arborescens floribus luteolis vel herbaceis minimis* J.B. *scoparia* Park. *major scoparia, foliis deciduis* C.B. *pyramidalis* Ger. Besome-Heath.

Clus.

Hæc etiam fruticosa est, duorum cubitorum altitudine, nonnunquam amplior, fragili *ligno*, tenuibus & minutis *foliis*, ut in Corruda prima ferè, viridibus, quæ in desiccatis nonnihil ramis facilè defluunt, & vestigia sui relinquunt: istius *flos* reliquis minor est, cavus etiam & herbacei coloris.

Extremis ramulis capitula è multis foliis compacta nonnunquam gignit, his non multum absimilia, quæ in vulgari & duriore Thymo aliquando conspiciuntur. *Capitula hæc in hac specie & nos etiam observavimus: ejusdem naturæ sunt cum rosis dictis in extremis Salicum virgis; suntque nihil aliud quàm folia degenerantia ex Insectorum puncturis.*

Vulgare est autore Clusio, toti Hispaniæ & Aquitaniæ: namque spatiosis illis solitudinibus & incultis locis supra Burdegalam, nullum fere aliud virgultum conspicitur: nota est etiam Narbonensi Galliæ scopis faciendis maximè idonea. Nos in luco Grammuntio propè Monspelium; inque ericetis propè Liburnum in Italia observavimus.

10. *Erica arborescens Monspeliensis, flore purpurascente, ramulis ternis* J. B. *Er. ternis per intervalla ramulis* Ger. C. B. *Er. Coris folio* 5. *Clusii* Park. Heath with three Branches at a joint.

J. B.

Hujus ramuli cuticulâ tenui cinericea sunt investiti, terni sæpe majoribus circumpositi, *foliis* non ubique præditi, iis tamen Corrudæ ferè similibus, longiusculis, tenuibus, deciduis: in ramulorum extremitate *flores* ex cœruleo purpurascentes, satis magni.

In montibus Liguriæ propè Genuam observavimus hanc plantam insigni staturâ, humanam altitudinem longè superantem. Maxima est ex omnibus quas nobis hactenus videre contigit Ericis, cortice cinereo hirsuto, foliis parvis, brevibus; floribus dilutâ purpurâ obiter tinctis. Loco prædicto Aprilis mensis initio florere cœpit. In sylva Grammontia propè Monspelium ad tantam altitudinem non assurgit. Alibi etiam in montosis Galliæ Narbonensis oritur, inque incultis supra Ulyssipponem in Lusitania. *Locus.*

11. *Erica procumbens dilutè purpurea* C.B. *Er. Coris folio* 7. *Clusii* Ger. *foliis Corios, flore purpureo dilutioris coloris* J. B. *procumbens sive supina pallidè purpurea* Park. Pale Purple low Heath.

Clus.

Multos teretes humique procumbentes *ramos* habet, pedales, interdum etiam cubitales, ex atro purpurascentes. Hos plurima gracilia ambiunt *foliola*, Tertiæ *Clus.* foliis pænè similia, paulo tamen longiora, quaternis plerunque, interdum quinis versibus ordine disposita, adstringente gustu. *Flosculi* in summis ramulis oblongi, concavi, purpurei dilutioris coloris, ex quatuor foliolis ejusdem ferè coloris prodeuntes; qui maturi & resiccati nigricans & minutum *semen* continent. *Radix* dura, lignosa, in diversa tendens: ipsi tamen procumbentes rami humíque diffusi tenues capillarésque fibras nonnunquam agunt.

Copiosè admodum crescit supra *Seehoft*, in ascensu *Herren alben*, magno mill. Germanico supra Gamingam: invenit etiam Clusius in Stiriacarum & Austriacarum Alpium præaltis jugis, ubi Junio & etiam seriùs floret: inter Pragam & Noribergam etiam Junio florentem collegit. Nos hanc in Alpibus Stiriacis collectam habemus, locum non recordamur. *Locus.*

12. Erica

12. *Erica tenuifolia calyculata* Ger. *scoparia altera* Park. *hirsuta Anglica* C.B. *ramulis & foliis Corios ternis, floribus ex rubro purpurascentibus majoribus* J.B. *Coris folio* 12. *Clus.*

Clus.

Cubitali pænè est altitudine, fruticosa, tenuibus virgulis prædita, quæ ternæ semper circa majores ex intervallis nascuntur: *folia* similiter terna ramulis innascuntur, exigua quidem sed latiora quàm in superioribus, inferiore & terram spectante parte nonnihil candicantia, hirsuta, gustûs adstringentis. Summi ramuli ad foliorum exortus verticillatim exornantur per intervalla ternis perpetuò floribus, æquali inter se spatio nascentibus, & in unam partem conversis, majoribus quàm in reliquis generibus, concavis, ventre magis turgido, coloris ex albo purpurascentis, numero sex, novem, duodecim, quindecim aut pluribus.

Locus & Tempus. Iisdem cum Erica baccifera Lusitanica Lusitaniæ arenosis locis crescit utplurimùm. Floret Decembri mense, & subinde *semen* exiguum nigricans profert.

Miror cur C. Bauhinus hanc Anglicam denominaverit, cùm nullibi (quod ego unquam viderim aut audiverim) in Anglia inveniatur.

13. *Erica procumbens herbacea* C.B. *supina herbacea* Park. *parva foliis Corios quaternis, flore herbaceo, foliaceis capitulis* J.B. *supina herbacea* Park. *Er. cruciata* Ger. **Small green-flowered Heath.**

Clus.

Pedalem altitudinem rarò superat, magna ex parte humi procumbit, *foliis* quaternis ramulos contrario exortu semper ambientibus. *Flores* secundum ramulorum summam longitudinem inter folia dependent, cavi, pusilli, in quatuor angulos desinentes, herbaceo colore præditi, deinde semen. *Radix* etiam dura & lignosa.

Locus. In sylvis montosis non longè à Lindavia Germaniæ urbe collegimus sub finem mensis Augusti, jam tum florere incipientem. Ericæ scopariæ circa Monspelium nascenti similis est sed minor multo, foliis tamen longioribus & crebrioribus in caule & ramulis.

Maximâ copiâ nascitur (inquit Clusius) in ascensu montis illius qui superandus est iis qui Gamingâ ad *Seehof* vicináque loca proficisci cupiunt.

14. *Erica procumbens ternis foliolis carnea* C.B. *parva Pannonica foliis Corios ternis, flore carneo, capitulis Thymi* J.B. *supina carnea* Park. *Coris folio nona Clusii* Ger. emac. **Blush-flowered leaning Heath.**

Clus.

Æquali cum præcedenti excrescit altitudine, tenuibúsque virgulis prædita est, humi diffusis, ex purpura nigricantibus, quæ summa parte in multos plerunque ramulos dividi solent. *Folia* in ordines & versus digesta ut in reliquis, tenuia admodum, Ericæ sextæ in Hispania & Gallia nascentis foliis similia, terna semper, quemadmodum in illa, æquali inter se situ virgulas ambiunt: Summi ramuli onusti sunt concavis & oblongis *flosculis*, extrema parte in quatuor angulos sectis, coloris cum quatuor illis foliolis unde enascuntur carnei, octonis staminulis nigricantibus, stilóque purpurascente è medio flore emergentibus: *Semen* maturitate nigricans exiguum habet: *Radicem* aliis similem, lignosam. Adnascuntur interdum hujus etiam ramulis viridia capitula, è latioribus foliolis compacta, capitulorum Thymi modo.

Locus. Invenit Clusius apud arcem *Stichstain* in sylva illa imminenti, quà ad *Sneberg* ex arce iter est, alia item ad sinistram oppidi *Neukirche* sylva, & nonnullis montanis Pannoniæ sylvis. Floret utplurimum Aprili & Maio, quo tempore aspectu venustissima est.

Hæc est illa species quam nos ad latera montium eundo à Tridento ad Bolzanum & in rupibus Martio mense abunde florentem observavimus.

A. 15. *Erica supina maritima Anglica* Park. *An Polygonum pusillo vermiculato Serpylli folio* Lob?

Cauliculos fundit plures, dodrantales, teretes, tenues, ramosos, per vetustatem lignescentes, in terram provolutos, juniores rubentes & interdum velut farinâ albicante respersos, crebris geniculis distinctos. *Folia* ad singula genicula multa conferta velut in agminulis, vix tertiam unciæ partem longa, angusta, marginibus reflexis, glabra, obscurè viridia, sapore nullo eminenti. *Flores* satis magni, & quantum memini pentapetali, pulchrè rubentes [D. Goodyerus apud Gerardum emac. Polygono pusillo &c. *Penæ* ramulos è sinubus seu agminulis mediis emergentes plures attribuit, in quorum uniuscujusque fastigio flos unicus tetrapetalos, pallidè purpureus: radicem extrinsecùs nigricantem, in terram altè descendentem sapore valdè amaro & nonnihil excalfaciente] Fructum aut semen nondum observavimus.

Locus. In palustribus maritimis, præsertim arenosis, sæpiùs occurrit: vidi in Lovinglandia Suffolciæ propè pontem Yarmouth seu Hieræ ostii oppidi, item in palustribus Thurrington vici trans Colcestriam in Essexiâ, necnon ad margines fossarum in aggeribus arenosis juxta viam quæ Camaloduno Goldhanger ducit, & alibi.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Arboribus & Fruticibus Siliquosis.

SILIQUAS appellamus Folliculos seu seminum conceptacula in longitudinem producta, sive ea membranacea sunt aut coriacea, sive crustacea aut lignea.

Notandum autem non omnes in universum fructus quos siliquosis accensemus in longitudinem productos esse, sed nonnullos breviores & tumidiores, quos tamen quia reliquis notis cum siliquosis conveniunt ab iis nullo modo separandos duximus. Sic quæcunque plantæ folliculos habent bivalves cum seminibus ad rachin annexis uno ordine sitis, cujuscunque tandem figuræ sive longæ sivebrevioris & subrotundæ folliculi sunt, Siliquosæ nobis censentur.

Notandum etiam non omnes in longitudinem productos fructus siliquis adscribendos, sed ejus duntaxat plantæ generis cujus pleræque & potiores species istiusmodi fructus producant. Sic cucumeris anguini v. g. fructum siliquam non dicimus quamvis longus & angustus sit, quoniam Cucumeris vulgaris fructus ejusmodi non est; semina autem in longo illo eodem modo disponuntur quo in breviore.

Siliquæ autem nomen præcipuo jure & per antonomasian quandam nobis convenire videtur folliculis bivalvibus, quorum semina rachi adnexa sunt, & uno versu in eadem linea disposita.

Librum autem hunc in quinque Sectiones dividemus.

Prima erit De Arboribus siliquosis flore papilionaceo.

Secunda De Arboribus folio decomposito seu ramoso, cujuscunque formæ flos sit.

Tertia De Arboribus siliquosis flore pentapetalo.

Quarta De Arboribus fruticosis miscellaneis, seu anomalis & sui generis seu minùs cognitis.

Quinta de Lobis seu siliquis quibusdam, quarum arbores minus cognitæ necdum quod sciam descriptæ sunt.

SECTIO PRIMA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore papilionaceo.

Cap. I.

De Arbore Judæ dicta.

Arbor Judæ Lob. Ger. Park. *Judaica arbor* J. B. *Siliqua sylv. rotundifolia* C. B. *Cercis prior Theophrasti* quibusdam, *Colytea* * *Theophrasti* aliis. * 3. *Hist.* 14.

CRescit interdum in arborem justæ magnitudinis locis cultis, sed neglecta & sponte nascens inter frutices potiùs quàm arbores plerunque censenda est. Rariores fert ramos, alternatim ex lateribus nascentes, cortice ex purpura nigricante tectos, qui primo vere ante folia, aut iis primò germinare incipientibus inferiore parte ternos aut quaternos *flores* simul junctos ferunt, Genistæ aut Pisorum formâ, colore purpureo elegante, [* quinque foliis contexti, è quibus duo inferiora magnitudine superant, reliqua tria superiora simul juncta, apicibus è medio multis emicantibus *J. B.*] *Folia* deinde ex intervallis prodeunt, Asari ferè, minùs tamen carnosa, circinatæ propemodum rotunditatis, nervosa admodum uti Aristolochiarum, & dura, superiore parte viridia, inferiore verò nonnihil candicantia. Floribus succedunt membranaceæ purpurascentes *siliquæ*, & quodammodo transparentes, compressæ, digitalis longitudinis [uncialibus & longioribus pediculis pendulæ, palmari aut sesquipalmari longitudine, membranaceæ, purpurascentes, compressæ, unciam fere latæ] in quibus *semina* coloris spadicei, dura, Lentibus majora, oblonga.

* *Ast flores papilionacei (quales sunt Genistæ aut Pisorum) tetrapetali sunt; aut potiùs tetrapetaloides; & icon Clusiana hujus arboris ostendit florem tetrapetalum, superiore petalo duntaxat bifido.*

Aliud

Aliud genus. Aliud genus invenitur per omnia ferè ſimile, præter florem, qui in hoc candicat, cùm in ſuperiore purpureus ſit, & corticem virgultorum, qui candicat potiùs quàm purpuraſcit.

Locus. Sponte naſcitur primum genus Granatenſi regno, & quibuſdam aliis Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis locis inter ſegetes. Nos in collibus Romæ vicinis Tiberi imminentibus, poſtea in Apenninis montibus, vidimus.

2. *Siliqua ſylveſtris rotundifolia Indica* C. B.

C. B.

Semen nummi inſtar rotundum, planum, denarii magnitudine, craſſiuſculum, ruffum, à Terentio ex India accepit C. Bauhinus cum hac inſcriptione, Semen Nummulariæ eſt arboris Judæ Indicæ, cujus flos magnus, elegans & odorus eſt.

3. *Arbor Judæ Americana.*

Hujus ramulum floribus onuſtum vidimus in Muſeo inſtructiſſimo Ornatiſſimi Viri D. *Gul. Courtine* Armigeri; Folia ejus non perinde rotunda erant ac Arboris Judæ vulgaris, ſed acuminata, flores longè minores brevioribus etiam multò pediculis inſidebant.

4. *Siliquæ ſylveſtri ſimilis* C. B. *Acacalis quorundam ſive Keſmeſen foliis Ceratiæ* J. B. *An Dioſcoridis Acacalis?* C. B.

Ex octenni ſemine enata tenella planta inſtar Ceratiæ primùm erumpentis, rotundis foliis quaternis, utrinque coſtæ annexis binis: Cauliculus ſubhirſutus: quæ ſub Autumni initium rurſus exaruit. Semen altera parte rotundum latiuſculum, altera in mucronem collectum.

Semen hujus Cayrinæ & Kiſmeſen nomine à Paludano ex Syria reduce accepit C. Bauhinus.

Vires. Tam vulgare Conſtantinopoli ad oculorum morbos eſt remedium, ut tritum ſit proverbium; *Si doleant oculi habes Cheſmeſen.*

CAP. II.

Siliqua arbor ſive Ceratia J. B. *Siliqua edulis* C. B. *dulcis ſive vulgatior* Park. *Ceratia ſiliqua ſive Ceratonia* Ger. *Caroba* Offic. *Panis S. Joannis* Germanis & Belgis. The Carob-tree.

J. B.

Arbor (inquit J. Bauhinus) cui fructus cornu modo intortus ſiliquæ & κεράτις nomen fecit [ſiliqua modicè admodum intorta & propemodum recta plerunque eſt] calidioris ſoli amantior, craſſo, ut tradunt, caudice in magnam excreſcit altitudinem, latè ramos ſpargens, longos, firmos. *Folia* in alam diſpoſita [Cluſ. alata ut Terebinthi aut Piſtaciæ, majora] quorum ſingularia brevi pediculo ad coſtam annexa, ſubrotunda, tres uncias plus minùs lata, paulo longiora, craſſa, rigida, nervoſa, crebris obliquis venulis in margines excurrentibus, ſuperiùs atro virore ſplendent, inferiùs pallidiori. Novemb. & Decemb. Julum inſtar Juglandis ferè in flores * ex rubro purpuraſcentes ſeſe aperientem emittunt: deinde ſiliquæ, non tantùm digito indici æquales, ſed & altero tanto interdum longiores, latiores, modicè intortæ, compreſſæ, callo dulci, eduli, ſemina claudunt membranis diſtincta, ſeminibus Caſſiæ ſolutivæ ferè æqualia, minora tamen, colore ſpadiceo obſcuriore, compreſſa modicè, altero fine in acumen leviter deſinentia, altero latiuſculo, pulpâ buxeâ, durâ, & leguminoſi quid reſipiente.

* *Veſling.* Floſculos *rubeſcenti thyrſo inſertos producere plurimos ſcribit, lacteo candore perfuſos, quorum foliolis dilapſis flaveſcentes apices ſuperſtites remanent, & ipſi tandem decidui.*

Quin hæc arbor ſit Siliqua Plinii, κεράτια & κερατωνία Græcorum, minimè dubium eſt.

Locus. In Sicilia circa oppidum *Puzallu* frequentem, & ſpontaneam ſeu ſylveſtrem obſervavimus.

In Apulia & regno Neapolitano vel ſponte oritur, vel ſaltem frequens colitur. Itinere à Neapoli ad Romam obſervavit D. *Tancredus Robinſon.*

Veſlingius paucas harum arborum in Ægypto vidit, frequentiores in Palæſtina, plurimos in Judææ montibus, & circa ſacram ibidem urbem.

Vires. Siliquarum (ut rectè Plinius) cortex ipſe manditur, éſtque melleo ac dulci ſapore. Virides ſumptæ, autor eſt Dioſcorides & poſt eum Plinius, ſtomacho incommodæ ſunt & alvum ſolvunt. Eædem ſiccatæ alvum ſiſtunt & ſtomacho commodiores ſunt, urinámque cient. Quamvis omnes qui de his fructibus ſcripſerunt, ſiccatos alvum ſiſtere affirment, nobis tamen contrarium evenit, ſiquidem quotquot Venetiis (ubi magnâ copiâ venales ſunt) de iis comedimus, non ſolùm nauſeam moverunt, ſed & alvum ſubduxerunt non ſecus ac pulpa Caſſiæ, ità ut ventriculus poſtea ab iis abhorreret. Non tamen negaverim poſſe impunè iis veſci qui aſſueverunt.

Ægyptii, tradente Alpino, mel ex ſiliquis extrahunt dulciſſimum, quo Arabes Sacchari loco Caſſias ſolutivas recentes ac parvas, Zingiber, Myrobalanos, Tamarindos atque alios multos fructus condiunt. Hujus quoque mellis uſus eſt frequentiſſimus ad clyſteres, & aliqui etiam per os ſumendum concedunt ad ſubducendam alvum: ipſo etiam alvus non minùs quàm pulpâ Caſſiæ ibi ad excretionem movetur. Utuntur etiam renum inflammationibus intus extraque appoſito.

Ad tuſſientes aſthmaticos ipſum non ſecus quàm Caſſiam exhibent, valdéque ipſos juvat: nec minùs decoctum ex ſiliquis eadem hæc præſtat.

In ardore & dolore ſtomachi ſiliqua Ceratia comeſta eſt egregia: item ſyrupus ex ſummitate Quercûs. *Etmuller. prax.*

Siliqua

Siliqua purgatrix C. B. *Caroba sive Siliqua ex Guinea purgatrix* Park. Pona Ital.

Hanc loco suo naturali in arborem grandem excrescere; quamvis in Italia minor plerunque & humilior sit. Crescendi modo & foliis à præcedente non multùm differt. *Flos* qualis sit à nemine hactenus (quod novimus) traditum aut observatum. Siliqua brevis, crassa, incurva, &, ut ait Pona, Anacardio Cajous dicto nonnihil similis, tres circiter uncias longa, exteriùs spadicea [brunneam vocant] quemadmodum vulgaris Carobæ: dorso per totam longitudinem convexo seu arcuato, lineâ in ventre seu concava parte elatâ quatuor vel quinque *semina*, rotundiora minúsque compressa, summa parte magis circinata, imâ acutiora quàm Carobæ vulgaris, continens, sapore, acriore, quíque guttur propemodum adurat.

E Guinea allata est hæc species. *Locus.*

Hanc arborem florem papilionaceum proferre asserere non ausim: alii observent quibus ejus copia facta est, & si loco alieno à me disposita est in suum transferant.

Siliqua Africana fructu minore.

Hujus siliquas duplo triplóve minores Carobæ vulgaris siliquis vidi apud generosiss. Virum D. *Gulielmum Courtine* Medii Templi, è *Sancta Cruce* urbe delatas.

Cap. III.

De Acacia Americana.

1. *Acacia Americana foliis Coluteæ Monococcos, siliquis echinatis* Hort. Lugd. Bat. Hermanni. *Acacia Americana Robini* Cornut. *Pseudo-acacia Americana Robini* Park. *Cornut.*

Arbor est caudice amplo & duro, cortice nitido & subnigro, nec spinis armato ut Ægyptiacæ aut Cappadocicæ [Acaciæ] sed lævi. Firmissimis radicibus hæret. Cacumina longè latéque diffunduntur, multiplicibus diducta ramis, teneris, medullosis, aculeis crebris & acutis horridis. Observa tamen aculeos non rotundo stylo minaces, ut Rhamni, sed ex basi in amplam latitudinem compressa acutè gracilescentes ut Rubi aut Sentis caninæ. *Folia* in eodem nervo sunt utrinque dena aut octona, uno semper extremum nervi claudente. Peculiaris est in eis noctis sensus, statim enim sub vesperum in se adducta per media plicantur, donec sequenti die Sol postliminio reversus aperiat. Floret Augusto: flos albus est, Piso similis, in uvam compositus, ut Cytisi, non adeò tamen fragilis, nec deorsum nutans, sed se in sublime erigens. Succedunt *semina* Lenticulæ similia, quæ singula singulis nucleis, duris admodum, & ex omni parte echinatis clauduntur.

Totius arboris foliorum succus aut decoctum vi summa ad refrigerandum & adstringendum est. *Vires.*

Hæc arbor non (ut vult Jo. Parkinsonus) ad spartum Spinosum referenda est, sed ad Glycyrrhizam echinatam pertinet, quacum & foliis & siliquis monococcis, erectis, echinatis, pluribus in eodem surculo seu communi pediculo glomeratis, in tantum convenit, ut non immeritò Glycyrrhiza echináta arborea dici posset.

2. *Acacia Virginiana siliquis glabris. Arbor siliquosa Virginiensis spinosa, Locus nostratibus dicta* Park.

E Virginia in Angliam dudum translata est arbor huic non multum dissimilis, magnitudine & statura eximia, cujus truncus cortice lævi integitur, ramuli juniores virides sunt, & ad unumquemque articulum spinis acutiusculis obsiti, unde & folia egrediuntur præcedentis similia, eodémque situ ad rachin annexa, impari uno alam plerunque terminante, quod tamen interdum deest, breviora nonnihil & rotundiora. Nondum [tempore Parkinsoni] apud nos floruit, nedum fructum protulit. Quæ tamen ad nos è Virginia allatæ sunt siliquæ tenues erant, oblongæ & aliquantulum compressæ, ad modum siliquarum Laburni, quibus tamen longiora, tenuiora & nigriora, semina parva, subcinerea, splendentia, rotunda, compressa claudentes.

Hæc Arbor sæpissimè falsò vocatur Acacia Americana Robini ab Hortulanis nostris, annotante ingeniosissimo Viro D. *Leonardo Plucknet*, M. D.

Cap. IV.

De Colutea vesicaria.

Coluteam vulgarem Theophrasti κολοιτέαν non esse contendit Jo. Bodæus à Stapel. Colutea autem vesicaria insigni nota, siliquis vesicularum instar tumidis, ab aliis omnibus arboribus fruticibúsve distinguitur.

1. Colutea

1. *Colutea vesicaria* C. B. J. B. *Vesicaria vulgaris* Park. *Colutea* Ger. Bastard Sena.
J. B.
Arbor est non magna, in multos ramos divisa, materie fere Sambuci, duriore, intus non medullata sed cava; cortice gemino, exteriore cinereo, interiore viridi vestita. *Folia* multa; novem vel undecim ad unam costam alligata, ut plurimum opposita, Glycyrrhizæ, Hedysari, aut Senæ modo, sed Senæ foliis molliora, rotundiora, nec in acutum mucronem desinentia, supernè glabra magísque viridantia, infernè albidiora & hirsuta, gustu amaro. *Flores* ex longo pediculo multi, ut in Pisis & Cicerculis, crocei, formâ similes prædictorum floribus, & Genistæ angulosæ ac rotundæ: Quibus decidentibus succrescunt folliculi, membranacei, pellucidi, interdum rubentes, spiritu veluti quodam distendente turgidi, ità ut pressu digitorum cum crepitu, eliso aere, dissiliant: in quibus continentur *semina* ad folliculi suturam tanquam costam, quæ maturo semine dehiscit, pediculis brevibus appensa, formâ renis, antè maturitatem lutea, sapore Fabarum seu Pisorum, per maturitatem minora, Lentes æmulantia quodammodo, minora tamen, rotunda, nec ità nigra fere, dura, compressa, lacunâ in medio prædita, saporem pristinum retinentia; amaritudinem in iis non sentimus, ut perhibet Matthiolus.

Locus. In Italia multis in locis invenitur, uno præ cæteris notabili, in lateribus & prope summitatem montis Vesuvii, in ascensu ad craterem, ubi nullæ fere aliæ plantæ. Observavimus etiam circa Monspelium.

Vires. Hujus folia, sed præcipuè semina, non solùm purgant per inferiora, sed & vomitiones movent, veluti semina Genistæ; sunt autem ventriculo & visceribus inimica, ideóque nonnisi robustioribus exhibenda.

2. *Colutea Zeilanica argentea tota D.* Hermanni. Hort. Lugd. Bat.
Herman.
Fruticat altitudine humana: *radice* pallescente, brachiata, lignosa: *Caule* simplici, aliquando multiplici: *Ramis* non incomptis, incano molli tomento obsitis: *Foliis* perpetuis, subrotundis, crassis, albentibus, lanuginosis, ut plurimum septendecim costam mediam binatim cingentibus, unico in summo impari: *Floribus* papilionaceis, luteis, Genistæ Hispanicæ amplitudine, in spica palmari affatim coacervatis, pendentibus singulis ex pediculis parvis, incanis, marginibus crenatis: *Siliquis* coriaceis, bivalvibus, teretibus, digitum longis, ventriosis, aliquot quasi isthmis interceptis, deorsum spectantibus, intus & extus incani, albentis coloris, & in molliculum mucronem productis, claudentibus parte quæ protuberat *semen* globosum, durum, fuscum, magnitudine Ciceris.

Abundat in vepretis maritimis insulæ *Zeylan*, dicta ab indigenis *Mundu Murungu*, i. e. Murungu maritima. Videtur enim habere quandam affinitatem cum Moringa * Christoph. Acostæ, quam Zeylanenses *Wattu Murungu*, i. e. Murungu hortense vocant.

* *L. Aromat. c.* 35.

Cæterùm gustanti deprehenditur acris, amara, ingrata & nauseosa, virtute purgandi prædita, sed ob ignaviam & malignitatem à foro medico proscripta.

Propagatur facilè per novellos stolones à radice assurgentes, per submersionem aut circumpositionem, ut & per semina vere terræ commissa. Frigori subducta tota hyeme viget & viret.

D. *Hermannus Coluteam* dividit in *Vesicariam*, & *Siliquosam*: Siliquosam deinde in duo genera subdividit: quorum primum fert semina cylindracea, oblonga in siliquis bivalvibus articulatis: Alterum, cujus quatuor in Oriente offendit species fruticescentes, siliquas producit bivalves, ventriosas, quasi isthmo interceptas, seminibus intus rotundis; cujusmodi est planta descripta.

3. *Colutea Æthiopica flore purpureo* Breynii; *Cent.* 1. *Colutea Æthiopica flore Phœniceo Barbæ Jovis foliis* Breyn. *Prodrom.*
Breyn.
Planta Autori nostro descripta ex semine Africano, circa Promontorium Bonæ spei collecto, enata, *caules* plures sesquipedales, lignosos, striatos, incanos, medullâ candidissimâ farctos proferebat, sapore dulci: in quibus hinc indè sparsa erant *folia*, è compluribus incanis foliolis, Ciceris sylvestris angustioribus, uni costæ quatuor unciarum utrinque inhærentibus, unóque extremam alam occupante, composita. E singulis fermè alarum cavis surculus prodibat, duorum aut trium digitorum transversorum longitudine, floribus Coluteæ vulgaris longioribus, & florido colore ex suaverubente purpurascentibus à medio ad summum cacumen decoratus. Quilibet verò illorum florum ex incano, striato, in quinque segmenta expanso emergebat calyce: ex quo flore delapso *Folliculus* Coluteæ vulgaris, tener, membranaceus pellucidúsque succrescebat: in quo *semina* sicuti in vulgari continebantur compressa, reniformia, suturæ folliculi supremæ pediculis brevibus appensa; quæ tamen ad justam perfectionem non pervenerunt.

Locus. In Hortis frequens est.

4. *Colutea humilis vesicaria Syriaca flore cæruleo* Breyn. *Cent.* 1.

Rarum hoc Coluteæ genus Syriæ in locis editis propè Halepum occurrit: *Radice* fusca, ampla ad Rhaphani crassitiem longitudinémque accedente; quæ *Coliculos* fundit palmares, terram versùs reflexos, quorum supremæ parti novem aut decem Lentis adhærent *folia* pennata: inter quæ *flores* emergunt Coluteæ Æthiopicæ ast violacei coloris, ínque orbem dispositi: quos folliculi excipiunt Coluteæ, sed paulò minores.

Hanc in Herbario Rauwolfiano observavit D. Breynius, qui eam pro Astragalo Dioscoridis, (cui apprimè similis) in Herbario pag. 116. descripsit.

Cap. V.

Barba Jovis C. B. *Jovis barba frutex* Park. *Jovis barba pulchrè lucens* J. B. The Silver Bush.

J. B.

ARbuscula est fruticosa, altitudine humana [nos tam altam non observavimus] cujus materiem duram atque lignosam ferè incanus & lanuginosus tegit cortex Rami huic frequentes satis. *Folia* quinque aut sex, aut septem etiam conjugationibus contexta, quarum singularia Lentis foliis paria, villosa argenteo colore fulgent. Ex pediculi foliorum ala appendices singulares exoriuntur, lanuginosæ; quarum extremis inhærent acervatim congesti *flosculi* lutei, quorum singuli non magnitudine sed forma Genistæ flores æmulantur. Succedunt *siliquæ* angustæ, breves, molles, cinereæ, *semina* duo vel tria in rotunditate oblonga, ex cinereo nigricantia continentes. *Radix* dura, lignosa. Admodum tenera est & frigoris impatiens.

In clivis maritimis Hetruriæ & Regni Neapolitani copiosam observavimus. In Promontorio Ceti prope Monspelium, ubi eam oriri tradunt, nec nos nec D. Magnol invenimus. *Locus.*

De viribus aut usibus in medicina nihil traditur.

Cap. VI.

Arbor siliquosa trifolia Indica, flore papilionaceo siliqua grandi pilosa unicam intus fabam continente. Plaso H. M.

H. M.

TRium hominum longitudinis est, unius crassitiei, cortice exteriori cinericeo, sicco, fragili, qui è nigro rubeâ investitur tunicâ, interiore vero molli, quamvis crasso, quo inciso gummosus, sanguineus affatim exsudat liquor, sapore subdulcis. *Radix* fusca eodem cum caudice liquore est succida. *Folia* crassa, prægrandia, Brassicæ Sabaudæ hybernæ imitantia, è lato rotunda, sesqui ferè spithamam longa, albo nerveo obducta limbo, tactu subaspera, colore supernè è viridi-fusco nitentia, infernè dilutiora, terna pedunculis rotundis crassis, cubitalibus surculis inhærent. Venulæ quæ è media majori erumpentes in recta duntaxat parte visuntur, in se invicem revolutæ supinam superficiem striant, asperitatem dicto modo causantes; saporis expertia. Longiore densóque è ramo, supra foliaceorum exsurgente, petiolis spissis, sesqui ferè uncialibus, parumper tomentosis plures alterni proveniunt *flores*, papilionacei, grandiusculi, tetrapetali, coloris coccinei, *Muricu* adeò similes ut cætera exinde peti queant: odor ipsis acris. Calycis verò quinque cuspidati petiolus parùm tomentosus est. *Siliquæ* permagnæ, spithamam longæ, tres pollices latæ, nervis eminentibus, multis pilis dum adhuc virent decumbentibus obsitæ, lateribus pæne contiguis, perplanæ, cortice interiore cartilagineo, candido sunt, odore subacri. Harum in vertice una valdè compressa ac complana reperitur *faba*, cortice tenui, rubro, pulpa in duas se dividente partes, albâ: maturis seminibus siliquæ rubent, quæ priusquam faba conspicitur in justam excrescunt magnitudinem. Faba solitariæ magnæ inclusa siliquæ perdulcis est saporis, graveolens.

Crescit in *Cranganron, Bellanga*, multísque aliis Malabarici regni tam montanis, quàm apricis locis copiosa, semper frondens. Bimula flores Septembri & Octobri; fructus Januario sequentibúsque fert mensibus. Quadragenaria emoritur. Ast rami terræ impositi confestim radicantur. Lignum & folia gentilium cæremoniis inserviunt. In pulverem redacti fructus assumpti lumbricos enecant; cortex eo modo cum zinzibere exsiccato, exhibetur in morsu viperino.

Cap. VII.

De Anagyride & Laburno.

ANάγυρον dictum putant à natali solo, ut Anagyrum pro frutice non secus sumamus, quàm Anticyram pro Hellebore. Stephanus περὶ πόλεων Anagyrum locum esse ait in Attica, qui ad tribum pertineat Erechtheidem. Duplex est, non fœtida, quæ Laburnum Plinii putatur, & fœtens seu vera Dioscoridis. Foliis in eodem pediculo ternis * floribus & siliquis in oblongo racemo pendulis ab hujus generis aliis distinguitur. * *Hoc de Laburno tantùm accipiendum est.*

1. *Anagyris non fœtida major, vel Alpina* C. B. *Anagyris* Ger. *Laburnum arbor trifolia, Anagyridi similis* J. B. *Anagyris non fœtida, sive Laburnum majus* Park. Bean-trefoil-tree, not stinking.

J. B.

Arboris mediocris magnitudinem assequitur, ramis brachiatum, cortice virente, materie dura, ut rustici palis ex ea confectis agros suos sepiant. *Folia* ex uno tuberculo plura Trifolii Asphaltii, infernè subhirsuta & ex virore pallida, supernè glabra, satísque saturo virore tincta, pediculo hirsuto, tenui, tereti; longitudine varia, unciali & palmari: *Flores* ex eodem tuberculo cum foliis, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus, in longa, tereti, tenui, hirsutâque & incana ligula dependent,

 dodran-

dodrantali, interdum breviore, flavi, Genistellæ floribus similes, è foliis quaternis, supremo reliquis multò majore, lato, sursum reflexo, nigrore intus nonnihil maculoso; bina à lateribus, quartum rostratum, in quo *apices* crocei, complexu suo coercent: *Omnibus hoc genus stirpibus quas flore papilionaceo dicimus, hujusmodi fere flores sunt.*

Laburnum Plinii videtur esse hæc arbor: nec obstat quòd Plinius florem longitudine cubitalem esse scribat, quæ in hac arbore palmi longitudinem non excedant, ut objicit Matthiolus; Nam fide digni reíque herbariæ peritiss. se in monte Jura cubito longiores florum racemos vidisse referunt, ut tradit Camerarius.

Locus. In montibus propè Genevam, Saleva & Jura, ínque Alpibus Sabaudicis observavimus. Maio & Junio aut etiam Julio mensibus grato in montibus spectaculo floret. Ex semine facilè provenit.

Siliquæ Laburni, describente Solerio apud *J. B.* Pisorum hortensium siliquis similes sunt, compressiores, fractu contumaces. In extremis, ac nonnunquam intermediis spatiis continetur *semen* Lentis magnitudine, ex latitudine subrotundum, ima parte, quà *siliquæ* per petiolum hæret, tantillum excavatum, renis prorsus effigie, quod antequam maturuerit viret, post maturitatem varium, durum & ob lævorem splendidum est. Variat foliis variegatis.

2. *Laburnum spinosum Mauritanicum fol. Glycyrrhizæ, flore albo* Breyn. Prod.

3. *Anagyris non fœtens minor* C. B. *Laburnum minus* Park.

Præcedenti, magnitudine excepta, per omnia similem esse aiunt. Statura huic humilior. *Folia*, flores, semina dimidio minora. Non modò non ingrati, sed nullius est hæc planta odoris.

J. Bauhinus duo Laburna esse vix putat, sed duas figuras unius Laburni apud Matthiolum, qui confudit Anagyridis historiam cum Laburno: cum quo & ego lubens sensissem, si non observâssem in Catalogo plantarum Horti Leydensis à peritissimo Botanico D. *Paulo Hermanno* nuperrimè edito hanc pro distincta specie propositam.

4. *Anagyris fœtida* C. B. Ger. Park. *Vera fœtida* J. B. The stinking Bean-trefoil. *J. B.*

Laburno similis frutex est arborescens. [Fruticosa stirps magis quàm arbor est, inquit Marcellus, Nos tamen vidimus tonsurâ putationéque coactam ad legitimam arboris altitudinem crescere.] ramis frequentibus satis donatus, cortice (inquit Clusius) ex viridi nigricante, materie pallida. *Folia* terna, oblonga, acuminata, superiùs virentia, inferiùs albicantia, odore adeò gravi & tetro prædita, potissimum si terantur, ut transeuntibus suo fœtore caput offendant, in unius pediculi uncialis caput inserta. Ex foliorum sedibus & alis flores ex calyce in quatuor lacinias secto, glauco & velut argenteo emicant bini, terni aut quaterni, oblongi, quatuor foliis constantes, Genistæ ferè aut Cytisi modo, sed quorum supremum, quódque reliqua integit, brevius est & minimè reflexum ut in illis, colore intensè aureo, reliquis pallescentibus, è quorum sinu apiculi plusculi emicant flori concolores. Floribus succedunt *siliquæ* digitali longitudine, pollicari verò latitudine, cartilagineæ, in quibus terna aut quaterna *semina*, nonnunquam plura, satis magna, exiguis phaseolis similia, renis formâ, quæ initio albent, deinde colorem purpurascentem contrahunt, tandem per maturitatem ex cœruleo nigricant, ut aptissimè Dioscorides ποικίλω dixerit, cùm in eodem fructu non bene maturo tres differentes colores conspiciantur, ut diligenter notavit Clusius.

Tempus & Locus. Floret Maio & Junio mensibus, grato inter alios frutices per sylvas spectaculo. Nos in montibus supra Messanam, & alibi pluries tum in Sicilia, tum etiam in Italia observavimus. Clusius in saxoso colle propè Arelatem urbem in Gallia, tum frequentem circa Hispalin & alibi in Hispania.

5. *Anagyris fœtida altera rotundo folio* C. B. *Anag. Cretica à Clusii diversa* Honor. Belli *ep. 2. ad Clus.*

De hac J. Bauhinus, Licet, inquit, Honorius Belli se in Creta passim, secus vias differentem Anagyrin ab ea quam hîc describo observâsse dicat, quæ rotundiora proferat folia; non tamen ob sola folia quæ parum variant, diversam existimo faciendam, cùm præsertim exosus odor & facultates à Veteribus huic adscriptæ eandem esse clarè demonstrent. Facilior etiam naturæ lusus in foliis quàm in viribus.

Vires. Folia Anagyridis fœtidæ trita & imposita tumores reprimunt: sicca in passo pota menses ac secundas movent, fœtum mortuum ejiciunt. Semen commanducatum vomitiones movet, nec semen tantùm sed & folia, unanimi botanicorum consensu.

Accidit interdum (inquit Hon. Belli) ut capræ & oves in Creta fame vexatæ hujus folia depascant, licet odoris sit ingratissimi, & postea ex harum lacte caseus conficiatur: quo si fortè ignarus aliquis vescatur aut lac bibat, statim excitentur tum vehementissimi vomitus tum fluxus ventris: Et cùm hoc sæpissimè accidat, multi in discrimen vitæ veniunt, quam ob causam frutex omnibus sit exosus.

Quòd Laburni flores apes non attingant, Plinius eúmq; secuti recentiores Botanici affirmant. Sæpenumero autem Laburnum ob ligni duritiem & nigrorem pro Ebeno vænit, ex quo pulchræ fiunt pectinum thecæ. *J. B.*

6. *Phaseolus arbor Indica incana siliquis torosis Kayan dicta. Thora Paerou* H. M. *Cajan arbor Indica, foliis Trifolii bituminosi, siliquis Orobi* Breyn. Prod. *Pisum Arborescens quibusdam.* *H. M.*

Arbor est fruticosa, *radice* ruffa, obfusco cortice, inodora, caudice sesquipedem crasso. *Folia* Salicum effigiem habentia, ex oblongo angusta, quinque pollices æquantia, aculeata, nervis striata,

ta, numero terna, bipollicaribus ſtriatis etiam è ſurculis breviſſimis pediculis dependent, ſupernè lenia, è viridi fuſca, infernè hyalina, odore ſimul & guſtu haud ingrata. *Flores* hic illic in extremitatibus ſurculorum, propè foliorum exortum expullulantium erumpunt papilionacei, tetrapetali, quorum unum aduncum, venis ſtriatum, lateribus albicantibus & tranſlucidis, intus flavum, circa medium oræ leviter ſinuatum exiſtit. Duo erecta, oblonga, flava foliola propè latus incurvatum circumplectuntur. *Stilus* hamato incumbens folio, candidus in novem filamenta, croceis apicibus donata, diviſus, ſtamine quod filamentum flavo capite ornatum tranſmittit croceâ gemmâ nodulato, obtegitur. Eorum calix venoſus hirſutúſque, odor autem nullus eſt. Succreſcentes floribus *ſiliquæ*, digitum auricularem tum longitudine, tum craſſitie æmulantes, piloſæ, maculis interſtinctæ, è viridi dilutæ ſunt, cortice ſubrubro, cartilagineo, ubi expanditur tranſparente, multis venulis intertextæ. His includuntur quatuor *Piſa*, cartilaginoſis interſepimentis à ſe mutuò diſtincta, immatura virentia, glabra, nitentia, matura rubentia, quædam ex albido flaventia, ſitum tranſverſum obtinentia, in edulia ob gratum ſaporem relata, quinimo propterea in agris pinguioribus ſedulò excoluntur, & ubivis venalia exponuntur.

Leguntur menſe Januario. Frutex ipſe ſemper frondens brevi emoritur. *Tempus.*

Apozema ex foliis aſſumptum hæmorrhoidum fluxum nimis copioſum retardat. Cum Pipere contrita folia gingivarum immunditiem, dentium tollunt dolorem. Decocta in Oryzæ lotura ſemina & cum butyro in linimentum redacta ſpontaneam ac doloroſam artuum propulſant laſſitudinem. Paratur inſuper ex iis quoque ſalubris contra variolas potio. *Vires.*

Hæc Planta crevit hoc anno 1687. in Horto *D. Doody*.

CAP. VIII.

Cytiſus ſpinoſus Acacia dictus. Acacia trifolia C. B. *altera trifolia* Ger. *ſecunda ſeu altera Dioſcoridis* Park. *Aſpalathus ſecunda trifolia, quæ Acacia ſecunda Matthiolo trifolia* J. B.

HUunc fruticem Hon. Belli ſic deſcribit, pro Aſpalatho ſecundo Dioſcor. vero & legitimo, quique in tota Græcia nomen adhuc retinet. Ligni materies alba, duriſſima & gravis eſt; medium autem ligni nigreſcit, odore carens: flores habet luteos, Geniſtæ æmulos, parùm odoratos: vento autem ſpirante eorum odor ſatis ſuavis manè longiùs percipitur, ſuccedunt parvæ *ſiliquæ* in quibus tria quatuórve ſemina continentur. *Folia* Rutæ ſimilia ſunt, terna ſimul juncta, licèt æſtate ipſa amittat ut Autumno aliis induatur. Spinis totus frutex ſcatet, validis, duarum triúmve unciarum, quarum nonnullæ bifidæ aut trifidæ, ſtriatæ, reliquóque ramo concolores, quarúmq; non commiſſuris modò, ſed ipſimet etiam medietati ex longiuſculis pediculis folia hærent, trifolia, exigua quadam ac vix quidem conſpicua hirſutie pubeſcentia. *Radice* nititur firma, lignoſa, odoris experte.

In Creta ex hoc ſepes conficiunt, totæque ſylvæ ex eo conſtare ſpectantur. Vere Lobelius univerſum Tyrrhenum, Liguſticum atque Mediterraneum littus, uti pleraque Italiæ loca hoc frutice ſcatere ſcribit. Eundem etiam in Sicilia circa Meſſanam, & Gallo-provincia propè Tolonam portum obſervavimus. *Locus.*

Potuiſſet hæc planta Cytiſis annumerari, cum quibus in omnibus præterquam ſpinis convenit.

CAP. IX.

Cytiſus adulterinus ſive Alyſſon fruticans Ger. *Cytiſi facie quibuſdam Alyſſon fruticans* Park. *Cytiſi facie Alyſſon fruticans quorundam* Lob. J. B. *Pſeudo-cytiſus flore Leucoii luteo* C. B.

Lob.

EXoticus hic frutex floribus luteis Leucoii minoris æſtate lucet, è ſparſis, numeroſis, anfractuoſis Polemonii ſtriatis coliculis. *Folia* Cytiſi, habitiora, albida, hiſpida, ſetaceis pilis rigida: *Radice* lignoſa, duriore, & in folliculis ſemine.

CAP. X.

De Geniſta vulgari trifolia.

GEniſta à genu dicta putatur, vel quòd genu inſtar flexilis ſit, vel quod genubus medeatur dolentibus.

Foliis in eodem pediculo ternis, viminibus tenuibus anguloſis confertis ab aliis ſiliquoſis & flore papilionaceo donatis plantis diſtinguitur.

A. 1. *Geniſta anguloſa trifolia* J. B. *anguloſa & ſcoparia* C. B. *vulgaris & ſcoparia* Park. *Geniſta* Ger. *& etiam Chamægeniſta* ejuſdem *ex ſententia C. Bauhini & Johnſoni.* Common Broom.

J. B.

Fruticoſa ſtirps eſt, frequenter in magnam altitudinem elata, hominis ſtaturam attingens, interdum humilior multò, caudices habens tenues, lignoſos, à quibus plurimæ tenues ſparguntur virgulæ, anguloſæ,

angulosæ, virentes, lentæ & flecti nectíque faciles, non raró quoque in alias divisæ, in quibus *folia* crebra, hirsuta, priora Trifolii, alia simplicia, acuminata. *Flores* speciosi, aurei aut flavi, Laburni, majores, papilionacei, staminibus recurvis cum apicibus croceis. *Siliquæ* compressæ, latæ, nigræ, hirsutæ, in quibus *semen* Coluteæ vesicariæ, fuscum, compressum lucidum [alibi semen planum, durum, subrussum, Lente minus ei attribuit.] *Radix* multifida, nervosa, lenta, flexilis, lutea.

Genista flore albo Rara apud nos avis est, nigróque simillima cygno.

Locus & Tempus. Per universam fere Germaniam, Galliam, Angliam atque Belgium in pascuis, præsertim arenosis, glareosis & sterilioribus frequentissima habetur. Sponte nascentis (quod mirum) nulla vestigia observare potuit Clusius in Pannonia & Bohemia, neque tota Austria & Moravia. Floret circa finem Aprilis & initio Maii, & interdum seriùs pro veris temperie.

Vires. De viribus Genistæ sic breviter Schroderus. Genista vulgaris splenetica & nephritica censetur, hinc & hepatica. Calculum pellit, serosos humores educit, tam per vomitum, quàm per alvum & urinas. Hinc usus ejus insignis in obstructionibus epatis, lienis & mesenterii, adeóque in Hydrope, catarrhis & arthriticis affectibus. In usu sunt flores, semina & summitates.

Folia, ramuli & summitates Genistæ, cocta in vino aut aqua, eorúmve succus utilia sunt hydropicis, & omnibus obstructionibus renum ac vesicæ; partim enim purgant omnes serosos & aquosos ac superfluos humores per alvum, partim per urinas. Eadem præstat semen, sumptum circiter pondere drachmæ unius *Dod.* Purgat Genistæ semen non minùs potenter fere quàm Spartium aut Helleborus ℈j ß. pondere ex hydro melite ventriculo jejuno sumptum. Quare ejus magnus est usus hodie contra Podagram. *Matth.* Idem confirmat Lobelius, semine Genistæ scopariæ vomitum non secus ac Spartio Diosc. sæpius ℥ij decocto propinato citra magnam contentionem se movisse scribens. Verùm flores recèns decerptos sæpissimè quamplurimos & per se acetariis inditos vorat (inquit) plebecula Arverna & Aquitaniæ maximâ copiâ innocuos non modò sed etiam admodum gustui suaves; nec quicquam vomitionis nauseæve, aut commotionis movere solent. Quin apud Brabantos, & Anglos non minùs, gemmantes dum adhuc virides sunt condiuntur sale & aceto flores, mensisque inferuntur, Capparum Olearúmve pari commendatione. Creduntur enim non modò cordi vires, ac stomacho appetitum augere, sed etiam obstructiones reserare ac calculum frangere. Idcirco falluntur fallúntque qui hosce flores Officinis vomitioni ciendæ siccandos præcipiunt.

Hinc patet diversas partes ejusdem plantæ diversis imò planè contrariis facultatibus pollere. Eadem differentia observatur inter Betonicæ radices, ejúsque folia & flores, ut in ejus historia monuimus. E contra Lapathi semen alvum obstruit, folia subducunt.

Electuarium florum Genistæ pulverisat. & melle rosato except. ad scrophulas expertum, si eo quis utatur continué *D. Hulse* è MS nondum edito. Ego non multum auxilii inde expectem.

Pulvis seminum cum hydromelite exhibitus in liene tumido, hydrope, ictero utroque mira præstat.

Paratur ex Genistæ ramulorum ac virgultorum aridorum & combustorum cinere cum vino tenui albo lixivium quod ad cachexiam & Leucophlegmatiam à nonnullis valdè celebratur, & potenter quidem aquosos & serosos humores cum urina per vesicam expellit. *Cam.* Ego non multo plus sperem ab hoc lixivio quàm ab alterius cujuscunque fruticis.

Verùm iis quæ de Genista traduntur repugnat Casp. Hofmannus, si Germanica intelligatur. Quia (inquit) de semine ejusdem scimus habere quidem ἐμετικόν τι, sed non quale Helleborus, verùm ut Rhaphanus, Oleum, Ficus & alia talia, & quidem in tripla aut quadrupla dosi, quis non statim abjiciat ampla illa encomia quæ Genistæ nostrati ab ignaris dantur. Idem dicit de virgarum succo. Summâ, se libenter abstinere ait à Genista, quia omnia quæ scribuntur incerta & dubia sunt. Verùm nos ei non penitus assentimur, cùm quæ de summitatibus & seminibus traduntur tot graves & fide dignos autores habeant: nec putamus Italicam Genistam tantum præstare Germanicæ quantum ille vult; imò vix omnino præstare catharticæ facultatis respectu crediderim.

Genistâ Arabicâ, quæ à nostra diversa, planities ad montem Sinai obsitæ sunt, quæ etiam in Arabiæ solitudinibus nascitur. *Bellon. obs.* Sed quid? (inquit C. Bauhinus) qui hanc quintam suam Genistæ non spinosæ speciem facit.

2. *Trifolium frutex Genistæ folio* J. B.

J. B. Ex Italia allatus est quem descripsit J. Bauhinus hujus Plantæ cubitalis ramus, Genistæ facie, striatus, fungosus, in alas alterno positu divisus, quarum commissuris folia hærent, ima parte trifolia, extremâ singularia, Genistæ apprimè similia. Ramorum extremis veluti spicatim, sed majore positu, flosculorum capitula ex longiusculis pedicellis alternatim hærent, flava (ut sicca ostendit) oblonga, ad quorum insertionem minutissima foliola adnascuntur.

CAP.

Cap. XI.

De Genista humili.

1. *Chamægenista foliis Genistæ vulgaris* C. B. *Chamægenista Pannonica* Park. *Chamægenista* Ger. *Genistella pilosa* J. B.

J. B.

SUffrutex est cubitalis & bicubitalis, *radice* longa, obliquè serpente, fibris aliquot donata. *Vimina* habet lenta, tenuia, teretia, in multos ramulos angulosos, striatos divisa, per terram ut plurimùm se spargentia. *Folia* * admodum exigua, inferiùs lanugine cana pubescentia superiùs glabra. *Flores* ad ramulorum latera multi, crocei, ex hirsuto calyculo. Aspalathi Monspeliensis, vel genistæ vulgaris formâ & odore, sed multò minores, exteriùs pilosi, intus glabri. Succedunt *siliquæ* parvæ, unciales, latiusculæ hirsutæ, in quibus plura *semina*. [Cytisi generibus similia *Clus.*]

* *Bina, ternâ, aut quaterna ab eodem exortu* Clus.

In ducatu Wirtembergico & alibi in Germania: necnon in multis Pannoniæ locis ad viarum & sylvarum margines, editis, siccis atque desertis. *J. B. Clus.* Pluribus etiam in locis *Garrigues* dictis propè Monspelium copiosè nascitur. *Botan. Monsp.* Floret Maio, quandoque etiam Aprili. *Locus & Tempus.*

Vel C. Bauhinus ex una specie duas facit, cùm Genistam minimam *Lugd.* sub titulo Genistæ ramosæ foliis Hyperici proponit, & separat à Genistella Pannonica *Tab.* cui titulum facit Chamægenista foliis Genistæ vulgaris: vel J. Bauhinus duas species confundit, & ad idem caput reducit.

A. 2. *Genistella tinctoria* Ger. *Genista tinctoria Germanica* C. B. *tinctoria vulgaris* Park. *Tinctorius flos* J. B. Green-weed or Diers weed, or Woodwaxen.

J. B.

E *radice* lignosa, per terram plurimùm diffusa, densa viminum seges fruticat, tenuium, cubitalium & longiorum, teretium, quibus alternatim adnascuntur *folia* Hyssopi, majora, interdum paria, supra infráque atro-virentia, fatuo lentore mandentis os implentia. *Flores* in thyrsis lutei, Genistæ angulosæ similes, verùm minores & nonnihil pallidiores: quorum singulis appositæ *siliquæ* unciam longæ, latiusculæ, glabræ, in quibus multa *semina* parva.

In pascuis nimis frequens est; siquidem vaccarum eam depascentium lac amarore inficit, unde & butyrum & caseus ex eo facta amarescunt. *Locus.*

Herba ejúsve flos luteum vel flavum colorem præbet, Glasto autem superinducta viridem efficit. Solent enim pictores ex cœruleo & luteo simul contritis viridem efficere colorem.

Variat foliis latioribus & angustioribus, ramulis modò erectis, modò procumbentibus.

Ut formâ & temperamento Genistæ similis est, sic facultatibus haud dubiè eidem respondet.

3. *Genista tinctoria latifolia Lucensis* J. B.

J. B.

Hoc nomine exhibita ab Agerio, in montibus Lucensibus collecta, surculo est lignoso, denso, striato, nodulis ab ima præsertim parte contorto. Quem ad intermedia mox alii stipant minores, satis numerosi. *Folia* quàm in vulgari tinctoria dicta multò latiora, molliora, brevioráque, alternatim posita, viridia, & aversa parte subcinericea, per ambitum leviter hirsuta, nervo insigni per medium excurrente. *Flos* luteus, hians more reliquarum. In sicca nullus gustus notabilis.

4. *Genista tinctoria Hispanica* Park. *tinctoria frutescens foliis incanis* C. B. *Genistella tinctoria Hispanica* J. B. *infectoria* Ger.

Clus.

Ad duorum cubitorum altitudinem crescit interdum hic frutex, nudo stipite, enodi, recto, digitali crassitudine, candicante cortice tecto, qui in multiplices brevésque ramulos tenellos & fragiles summa parte dividitur. Hos ornant *folia* Lini aut Thymelææ, frequentia, supernè virentia, infernè verò incana & argentei planè splendoris; gustûs initio exiccantis & nonnihil adstringentis, deinde subamari. *Flores* summis ramulis nascuntur, spicatim congesti, Genistæ tinctoriæ Germanicæ similes, lutei. Tota planta elegans est aspectu.

Quo tempore floret sub ea crescit Hæmodori quoddam genus elegans, pedalis altitudinis, brachialis interdum crassitudinis, multis floribus à medio scapo ad summum usque exornatum, magnis, oblongis, luteis, extrema parte hiantibus, & in quinque partes divisis. Totum humidum est, pingui oleaginosáque materiâ turget.

Nusquam hujus fruticem conspexit Clusius quàm Murciano regno secundùm vias nascentem, & Martio mense florentem. Nos in montibus sylvosis supra Neapolin Italiæ versùs Camaldulensium cœnobium observavimus. *Locus & Tempus.*

Hunc fruticem quamvis elatior sit quàm ut humilis dici debeat, quia tamen Genistellæ tinctoriæ similis est, hìc locum habere permisimus.

5. *Genistella montana Germanica* Park. *lagopodoides major* Ger. *herbacea, sive Chamæspartium* J. B. *Chamægenista sagittalis* C. B.

J. B.

Herba est potiùs lignosa quàm frutex, raró cubitum excedens. Ramuli molles hirsuti, duabus fimbriis latis mollibus ornati, internodiis veluti distincti; ac ad singula internodia folium unum oblongum, obtusum, pilosum, sine pediculo, majus quàm in angulosa, nec triplex ut in ea. In virgarum summitate *flores* parvi, lutei, hiantes, spicam fere efficientes, quibus succedunt siliquæ valdè pilosæ. *Radix* lignosa, cubitalis, in aliquot portiones magnas divisa.

Clusio plano est eóque altero ex altero nascente folio, quod deinde in cauliculum convertitur.
Locus. In pascuis Germaniæ sterilioribus abundè provenit multis in locis: item circa Genevam.

6. *Genistella pinnata altera Hispanica* Park. *Genistella pinnata* Ger. *herbacea platyphyllos* J. B. *Chamægenista caule foliato* C. B.

Clus.

Chamægenista peregrina *Clus.* vix palmari magnitudine assurgit, admodum tamen fruticosa, *foliis* Chamælææ proximis, brevioribus, duris & carnosis, aliquantulum in ambitu sinuosis & crispis, rigidiusculisque, uno ex altero è medio folii nervo prodeunte quemadmodum in superiore, interdum etiam binis ternísve simul exorientibus: hic verò nervus paulatim intumescit, & in ramulum convertitur; sic cùm tota planta foliosa sit, & nonnisi foliis constans videatur, fit tandem admodum fruticosa. In extremis istis foliis quini seníve aut plures *flores*, simul juncti ex villosis calyculis nascuntur, minores quàm in Genista, aurei planè coloris, nisi bina inferiora folia incanâ lanugine pubescerent.

Descriptio J. Bauhini nonnihil variat à Clusiana, quam vide apud ipsum.

Locus. Chamægenistam peregrinam in solis Valentini regni locis incultis & asperis florentem observavit Clusius mense Martio.

7. *Chamægenista Cretica* C. B. Park.

C. B.

Hæc *virgulis* est palmo minoribus, humi diffusis, tenuibus, rotundis, subcanis, in ramulos aliquot duarum triúmve únciarum divisis: *foliolis* oblongis angustissimis, binis aut ternis ab eodem exortu, sed altero semper longiore prodeuntibus, incanis. Ex foliorum alis *flosculi* terni aut quaterni, parvi, lutei, Genistæ floribus æmuli. Siliquas non vidit descriptionis autor *C. B.*

E Contareni horto habuit. Parkinsonus hanc habet pro Spartio Cretico Alpini *Exot.*

His addit C. Bauhinus

8. *Chamægenistam folio articulato, i. e. Chamæspartium Narbonense* Tab.

9. *Chamægenistam montanam hispidam, i. e. Genistæ minoris speciem* Tab.

CAP. XII.

De Spartio non spinoso.

1. *Genista Hispanica* Ger. *juncea* J. B. *Spartum Hispanicum frutex vulgare* Park. *Spartium arborescens seminibus Lenti similibus* C. B. Spanish-Broom.

J. B.

FRutex est ad quatuor vel quinque cubitorum altitudinem excrescens, interdum minor. Vimina juncea, teretia, obsequiosa, viridantia; per quæ dum floret & novella adhuc planta est, sparsa sunt rara quædam *folia*, decidua, oblonga, ramis concoloria ferè. *Flores* in virgularum summitatibus multi, lutei, magni, aspectu læto, floribus similes Pisorum & Cicercularum, gustu dulces. Floribus succedunt *siliquæ* surrectæ, uncias quatuor vel quinque longæ, compressæ aliquantulum incurvæ, colore ferè Castaneæ. In iis ad 20 circiter *semina*, vel pauciora, compressa, rubentia, lucida, Lente minora, non ità circinata. Lentem potiùs referunt quàm Ervum aut Viciam, quicquid scribit Matthiolus. Sapor leguminosus qualis pisorum.

Hanc plantam Dioscoridis Spartium esse Botanici peritiores consentiunt. Nec obstat quòd Dioscorides Spartii virgas ἀφύλλως esse scribat: nam quamvis in hac primò exortu raris quibusdam foliis vestitæ sint, ea tamen brevi decidunt, ut maximam partem foliis vidua cernatur.

Cæterùm ad Spartium Dioscoridis Plinii Genistam omninò referendam esse existimat J. Bauhinus.

Locus. In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgatissima est. In hortis nostris ex semine facilè provenit, nec multam curam aut culturam exigit, verùm celeri auctu ad frugem brevi pervenit.

Vires. Viribus cum Genista vulgari convenit, quâ tamen efficacior est. Pituitam & serosos humores vomitu & dejectione valenter expurgat, unde hydropicis, ischiadicis, arthriticis opitulatur, urinam movet, & calculum in renibus frangit.

Hujus etiam flores, autore Dioscoride, cum aqua mulsâ obolorum quinque pondere poti vomitiones faciunt: Cùm tamen Genistæ vulgaris flores plenis discis multi in acetariis ex multo oleo vorent, nec quicquam nauseent. Oleum è floribus extrinsecùs illitum lienis tumores dissolvit. Flores quoque cum melle rosato aut ovo strumas resolvunt.

2. *Spartium Hispanicum lobis rotundiusculis, flore luteo* J. B. *alterum monospermon semine reni simili* C. B. *Hispanicum minus, monospermon, flore luteo* Park. *Pseudospartium Hispanicum ἄφυλλον* Ger.

Clus.

Cubitali plerumque stipite assurgit, pollicem crasso, scabro & striato cortice tecto, qui in plures cubitales, virentes & striatos ramos dividitur, & hi deinde in junceas, striatas, virides virgulas, quæ novellæ adhuc & primùm germinantes aliquot foliis exornantur, statim atque planta florere incipit deciduis, ut tota deinde ἄφυλλΘ conspiciatur. E virgarum lateribus prodeunt longi pediculi, è quibus dependent aliquot exigui *flores*, Glycyrrhizæ vulgaris aut Trifolii pratensis floribus pænè

pænè similes, lutei, inodori. Succedunt cartilaginei, rotundiusculi *lobi*, vulgari Fabæ, quæ in jumentorum pabulum cedit persimiles, ex flavo rufescentes; in quibus unicum maxima ex parte *semen* (rarò bina) continetur, durum, nigrum, exiguo reni simile, quod in lobis agitatis aut concussis crepitat & sonitum edit. *Radix* dura & lignosa.

Variis Castellæ utriusque locis crescit, arenoso solo, & Maio floret: Semen maturum est Junio. *Locus & Tempus.*

3. *Spartium Hispanicum flore candido* J. B. *Hispanicum majus flore albo* Park. *tertium flore albo* C. B. *Pseudo-spartium album* ἄφυλλον Ger.

Clus.

Præcedente longè majus est, & hominis altitudinem superans, *virgulis* quàm illius tenerioribus, lentioribus & magis obsequentibus, *flore* ejusdem cùm superiore formæ, sed paulò majore & omnino albo: lobi etiam conveniunt, sed minores sunt & minus *semen* continent.

Gadibus duntaxat & locis vicinis aurâ marinâ perflatis Clusio conspectum est, arenoso & sterili solo, suis floribus onustum Februario. *Locus & Tempus.*

D. Hermannus hanc speciem pro præcedentis tantùm varietate habet. *Hort. Lugd. Bat.*

4. *Genistæ Hispanicæ affinis* C. B. *Pseudo-spartium Hispanicum* Park.

C. B. prod.

Suffrutex est cubitum superans, *caule* tenui, tereti, candicante cortice tecto, qui in plurimas virgas tenuissimas dividitur: quarum aliquæ palmum superant, aliæ minores sunt: circa quæ *folia* longiuscula, angustissima & rarissima, ità ut virgæ pænè nudæ appareant. Summis virgis singulis unicum capitulum rotundum, villosum, molle insidet, ut in Caryophyllo maritimo, ex pluribus *floribus* Genistellæ tinctoriæ forma, sed minoribus, pallidè luteis compositum. Nam quilibet flos ex calyculo villoso, hirsutie albo prodit.

In montibus planè saxosis ad aquas blancas D. Albinus collegit. *Locus.*

5. *Spartum triphyllon* C. B. *Chamæspartum montanum triphyllon* Park. *Genista radiata sive stellaris* J. B. *An Spartum minimum montanum triphyllon* Col?

J. B.

Pulchra est planta, ramosa: *Caulis* unus in tres dividitur ramos, hi rursum in alios bis, aut ter, aut quater, semper ternos: internodia duas uncias longa: *folia* ad unumquodque geniculum sex verticillatim, cauli circumposita, ut in Gallio vel Aparine, latiora quàm Gallio & molliora, incana, hirsuta, uti tota planta. In viminum valdè tenerorum angulosorúmque extremis *flores* densi Genistarum, eo ordine quo in Anthyllide leguminosa, lutei si rectè memini.

Spartium suum minimum triphyllon sic describit Columna, Frutex est amplus, Æquicolorum montibus *Cornino* saxosis nudis devexis, in imo lignosus, innumeris alis divisus, comam conficiens rotundam. Caules primùm juncei velut Junci folia, qui deinde lignosi, striati, flavescentes ex viridi fiunt. E summo verò tribus geniculis virescentes, atque lanugine alba obsiti atque striati: singulis verò geniculis alæ aut auriculæ hærent crassæ, duræ, in imo nudæ, lignosæ; ex quibus cùm tenerior esset anno priore planta foliola terna, utrinque admodum tenuia, albicantia, ac veluti capillaria, Abrotani maris minora producebantur, sicuti in plantæ cacumine conspiciuntur. Alarum verò summum aut acutum est, aut in minima foliola desinit; aut capitula quatuor vel quinque simul congesta, in quibus *flores* lutei Sparto & Genistæ similes ex utriculis parùm hirsutis, minúsque luteis albicantibus, ad invicem oppositis: quibus suboriuntur *siliquæ*, breves, unciæ longitudine, hirsutæ, ex viridi albentes, in acutum desinentes gladii modo, parùm convexo dorso circa aciem, in quibus quatuor includuntur *semina* dependentia, cordis figuram imitantia. Tota planta bicubitalis ad summum, caudice crassescente fruticis instar.

6. *Genista sive Spartium purgans* J. B.

Duos ramos describit J. Bauhinus. Prior sesquicubitalis erat, firmus, rigidus ac penitus lignosus, cortice crasso amaricante, ligno internè albicante, in numerosam virgarum prolem temere ac nullo ordine divaricatus. In virgarum extremis aculei quidam apparent. Totus porrò ramus virgultorum denso stipatu Uvæ marinæ adsimilis quodammodo est, nisi quòd nuspiam uno ex articulo gemini aut plures prodeant surculi. Ramorum extremorum potissimum geniculis *folia* hærent parva, angusta, cineritiâ quadam lanugine vestita: Iisdem quoque *flores* ex longiusculis pedicellis hærent lutei, Genistæ vulgaris.

Posterior colore & ramorum divisurâ similis, verùm quàm illa senticosior & strigosior, quippe numerosioribus ramulis veluti in spinas desinentibus, quæ facilè rumpuntur, innumeris nodulis torosus, vix pedalis, incurvo ligno, &c.

J. Bauhinus hanc Lobelio in *Adv.* descriptam putat nomine Spartii aphylli fruticosi junceis aculeis, lanatis capitulis; quam Lobelius perperam pro Erinacea Clusii habet. Consule J. Bauhinum.

7. *Spartium Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

Planta est procera, densissimè fruticans, surculosa; quippe ramulis à crassis veluti caudicibus rotundis, viridibus; densè maculis parvis albis punctorum alborum modo infectis, nascentibus, longis, subtilibus, sursum rectè actis, flexilibus, rotundis, cortice viridi prædita. Hi deorsum ramulos multos habent, utrinque inæqualibus intervallis inordinatim positos, & in medio ramis, foliísque nudi sunt, & postea sursum in spinis densè fruticant. Folia, flores & siliquæ Aspalathi sunt.

Tenera germina, flores & semina valenter per alvum & vomitum pituitam & serosos humores purgare dicuntur. *Vires.*

8. *Genista*

8. *Genista arborea Cretica folio perpetuo* Zanoni.

Zanon.
In horto Autoris Arbusculæ formâ ad trium cubitorum altitudinem, trium quatuórve unciarum crassitiem excrevit, *caudice* ab imo ad summum usque ramoso, ramis valdè lentis & flexilibus, cortice scabro ferrugineo, venis luteis obscuris striato, quique facilè à ligno abscedit. Lignum cortice denudatum foris viride apparet, intus coloris paleacei. Rami in multos ramulos minores pariter lentos & plicatiles variè dividuntur, & hi demum in surculos *foliis* plurimis vestitos, parvis, angustis, oblongis, crassis & carnosis, nullo ordine positis, cum marginibus reflexis, ut folia conchæ formam imitari videantur extremis tamen subrotundis & retrorsum reclinatis, in aculeum solidum & durum, non tamen pungentem terminatis; lanugine insuper albicante teguntur hæc folia & ad basin duas interdum appendices ceu auriculas obtinent. E foliorum alis in supremis ramulis exeunt surculi nudi, lanuginosi *flores* in pediculis bino ordine è surculis exeuntibus duo, tres, quatuórve simul juncti, flavi, valdè exigui, odore admodum grato Genistæ æmulo, papilionacei. Floribus delapsis restat in calice una sola *siliqua* perexigua & brevis, è flavo rufescens, apice acuto, unicum tantùm semen continens, rotundum, planum, lucidum colore obscuro. Sapor foliorum astringens, acidus & exsiccans; florum fabas recentes refert. Planta est perennis, foliis perpetuis.

Differt autem multimodis à Spartio spinoso Alpini, ut descriptiones conferenti patebit.

CAP. XIII.

Genista argentea J. B.

J.B.
S*Urculo* hæc adolescit lignoso, multiplici, in multas alas transversas diviso, tereti, argenteo. Ad ramulorum exortum *folia* hærent singularia, oblonga, angusta, argenteâ hirsutie obsita. *Fructus* surculorum internodiis atque extremis hæret similis Carpobalsami Officinarum vulgaris, calyculo foliato contentus, spadicei coloris, corticosus, in summo apiculâ acutâ donatus: in quo *semen* continetur nigrum, rotundum, rugosum, ac ferè evanidum [in sicca, quam descripsit J. Bauhinus] ac proinde nullo sapore effatu digno præditum. Surculi & folia modicè amaricant.

Locus. Vel hanc, vel ei similem plantam propè Monspelium in planitie quam transivimus eundo ab oppidulo S. Lupiani ad montem Lupi observavimus.

CAP. XIV.

De Genistella spinosa.

1. *Genista aculeata* Ger. Park. *aculeata foliosa* J. B. *spinosa minor Germanica* C. B.

J.B.
H*Orridus frutex est Genistella aculeata, Genistâ trifoliâ angulosâ minor, densis tamen ramis fruticans, in quibus *folia* hirsuta alterno positu nascuntur, Genistæ vulgaris formâ, acuminata: sed præter folia longis creberrimísque spinis minacibus armatur, majorésque spinæ minorum sobolem infesto mucrone pungentium è lateribus pariunt. *Flores* lutei, spicati, Genistæ tinctoriæ vulgaris. *Semen* in exiguis siliquis. *Radix* lenta & sublutea.

Botanici nostrates (Gerardus & Parkinsonus) plantam hanc cum Genista minore aspalathoide imperitè confundunt.

Locus. In Germania passim occurrit, præsertim in arenosis, secus vias, &c.

Vires. Adstringentem cum amaritudine facultatem obtinet, ac proinde valenter & citra mordacitatem exsiccantem. Ut rem in pauca contraham (inquit J. Bauhinus) idem Genistella quod Hippuris potest.

2. *Genistella spinosa montis Ventosi* J. B.

J.B.
Frutici huic (cujus ramus palmaris J. Bauhino datus) priores ramuli plures, duas uncias longi, spinis Juniperinis ornati, alii longiores quatuor unciarum circiter, *foliis* hirsutis, longiusculis & latiusculis, sed quàm in vulgari genistella spinosa angustioribus. *Flores* in summitatibus aliquot aurei, majores quàm in prædicta Genista.

Si hæc non est particularis Genista, certè egregia est varietas.

3. *Genistella Monspeliaca spinosa* C. B. prod. *Spinosa minor Hispanica villosissima* C. B. pin. *An præcedenti eadem?*

C.B.
Viticulis est palmaribus, in terram reflexis, quorum pars inferior in brevissimos ramulos ex parvis spinulis constantes dividitur, à medio verò sursum villosi sunt, quandoque in ramulos brachiati, oblongis, viridibus *foliis*, minoribus sæpe additis, vestiti, spinísque carentes. Summitatibus *flores* pallidè lutei, formâ Genistæ spinosæ vulgari similes, insident.

Hanc quidam Monspessuli Corrudam luteam vocabant, quæ etiam in Ventoso monte reperitur.

Locus. Rariùs occurrit in incultis montis Lupi, copiosiorem vidimus ultra montem *Esperon* circa urbem *Meyriols*, inquit D. Magnol.

Similem

Similem sed per omnia majorem, caulibus pedalibus, foliis rarioribus, spinis longioribus, minúsque pungentibus; floribus majoribus & aureis, quasi in spica dispositis. Ex Hispania habemus, inquit C. Bauhinus.

Cap. XV.

De Genista spinosa seu Scorpio.

A 1. *Genista spinosa vulgaris* Ger. emac. *spinosa major longioribus aculeis* C. B. *spinosa major vulgaris, seu Scorpius Theophrasti, quem Gaza Nepam transtulit.* Park. *Genistellæ spinosæ affinis Nepa quibusdam* J. B. Furz, Whins or Gorss.

Clus.

Cubitali aut ampliore [supra Burdegalam Bayonensi itinere tanta altitudine assurgit, ut duorum hominum altitudinem æquare nonnunquam viderim, crassitudine verò brachium humanum *Clus.* parem etiam in Anglia si permittatur staturam & magnitudinem assequitur.] altitudine assurgit, multis virgis ex atro virentibus, striatis, densissimo spinarum vallo obsitis fruticosum. [Ramuli adeo conferti sunt, & spinæ densæ, ut totum caudicem & ramos contegant, & vix lumen ipsum nedum oculi aciem transmittant] Spinæ autem robustæ satis, viridantes, striatæ, glabræ sæpius, aliàs pilo brevi obsitæ, nova spinarum minorum è lateribus egredientium sobole fœcundæ. *Folia* nulla nisi primo vere apparent, brevi decidua. *Flores* Genistæ minores, pallidi, interdum tamen adeò rufescentes ut rubere videantur, præsertim sub Autumnum: *Siliquæ* deinde succedunt breves, cylindraceæ, magna ex parte inanes, aliquando tamen ferentes exiguum *semen*, pallidum aut subfuscum ut Genista vulgaris Septentrionalium. *Radix* singularis in alias tenues se spargens, & interdum latè se propagans.

Non destituitur foliis hic frutex, nec spinam pro folio habet, ut nonnulli existimârunt, sed vere folia emittit in surculis tenellis, parva, ex rotundo acuminata, interdum longiora & angustiora, supernè ex cinereo viridia, subtus argentea aut incana, quæ brevi decidunt. Floret Maio & deinceps per totam æstatem ad Autumnum & Hyemem usque.

In Anglia locis incultis, arenosis, squalidis & sterilibus frequentissima est, nec minùs in Belgio, Gallia & Germania. Quin & in Gallo-provincia regione æstuosa ipsissimum hunc fruticem observavi. *Locus.*

Usus hujus est ad sepes, & exsiccatæ ad fornaces calefaciendos.

2. *Genista spinosa arborescens Africana Bartholin. Act. Med. An.* 1673.

A Promontorio Bonæ Spei Hafniam allata est à *D. Stolle* cum aliis multis quarum figuras ibidem exhibet Bartholinus.

3. *Genista spinosa floribus rubris* D. Wheeleri *Itinerar. p.* 52.

4. *Genista spinosa major brevibus aculeis* C. B.

Non videtur nobis à præcedente specie differre. Observavimus equidem in Anglia Scorpii varietatem priore humiliorem, spinis brevioribus, tenuioribus, pallidiùs virentibus, non tamen minùs crebris, quæ sub Autumnum præcipuè floret, quando prior maximam jam partem florere desiit: verùm cùm noverim quot eadem planta pro loci diversitate aliisque accidentibus facies induat, hanc ab illa specie diversam esse asserere non ausim. Utcunque sive specie differant, sive non, Hæc eadem omnino est Scorpio minori in Gallo-provincia nascenti, hoc est Genistæ spinosæ majori brevibus aculeis *C. B.* nec enim ullam ego, qui utramque in loco natali florentem vidi, differentiam observare potui.

Scorpium sive Nepam Anguillaræ hujus Synonymam facit C. Bauhinus; verùm floris color non convenit. V. *J. B.*

Cap. XVI.

De Aspalatho, & variis Spartii & Genistæ spinosæ speciebus.

1. *Aspalathus* 2. *Monspeliensis* J. B. *alter Monspeliensis* Park. *Genista-spartium spinosum majus flore luteo* C. B.

Clus.

Tota planta cubitum non excedit, fruticosa admodum & ramosa, multis horrens spinis deorsum inflexis, firmis, acutis, in quibus enascuntur pusilla *folia* Lentis magnitudine, viridia, qualia etiam (sed teneriora) fert in novellis ramulis, quibus subsunt recens nati aculei. *Flores* in firmioribus & rigidioribus spinis terni, quaterni aut plures simul nascuntur, Genistæ similes, minores, coloris nunc lutei, nunc pallescentis; *Semen* in parvis *siliquis* exiguum.

Aspalathus secunda nobis observata in aridis & sterilibus saxosis collibus circa Monspelium, Nemausum & alibi in Gallia Narbonensi, planta erat bicubitalis, ut rectè J. Bauhinus: qui floribus odorem Meliloti Officinarum ascribit, saporem nullum manifestum.

Floribus cum Saccharo fermentatis ad firmandas & restaurandas collapsas vires utuntur Salmanticenses. *Clus.*

2. *Aspa-*

2. *Aspalatho Monspeliensi affinis Scorpius 2. Clusio* J. B. *Genista-spartium spinosum minus* C. B. Park. *Genista spinosa minor siliqua rotunda* Ger.

Clus.

Pedis altitudinem rarò superat, totum densissimis spinis horrens, quæ non confuso ordine, ut in superiore [Genista spinosa seu Scorpio vulgari] nascuntur, sed seriem quandam servant, & semper contrario inter se exortu binæ nascuntur, virentes quidem, sed languidiùs quàm superioris, neque aliæ ex aliis. Summis ramulis inhærent, bini aut terni *flores*, superiori similes, lutei coloris, mense Martio, quo tempore exiguas brevésque *siliquas*, vel potiùs *semina* Ervi magnitudine, inclusa membranâ quadam multa incanâque lanugine hirsutâ deprehendebam, densissimis ipsius plantæ spinis occultata, ut ex superiore æstate deciderant: adeò verò canescebant, ut initio Aranearum telas esse existimabam. *Radix* singularis, sed in plures deinde propagines sparsa, dura & lignosa est.

Locus. Collibus Granatæ vicinis itinere Cordubensi, nec usquam alibi Clusio conspectum est hoc genus. Dubitat Clusius an sit Echinopoda Cretica Hon. Belli; plurimùm certè (inquit) ad illam accedere mihi videtur.

3. *Aspalathus alter secundus Clusii* Park. *Genista-spartium spinosum majus 2. flore pallido* C.B.

Clus.

Aspalatho altero primo *Clus.* robustius & aliquanto firmius est, nonnunquam altiùs excrescens: *Flos* perpetuò pallidior est, alioquin ei non multùm dissimilis.

4. *Aspalathus alter tertius hirsutus* Park. *Abrotani facie incana* J.B. *Genista-spartium spinosum majus tertium hirsutum* C. B.

Clus.

Ad cubiti nonnunquam magnitudinem accedit, plerumque tamen minor est, & pedalis tantùm altitudinis, totum etiam tenerius: ramuli in multò plures spinas divisi, istæ denuo in alias, sic ut singulæ spinæ totidem Abrotani multifida folia videantur, nisi aculei obsisterent, qui à negligentiùs intuentibus vix observantur. Vere ex ramulorum lateribus exigui alii prodeunt ramusculi incani & hirsuti, quibus adnata sunt mollia & incana Lentis *folia*, majora quàm in primo genere: in summis illis ramusculis *flores* priori similes, priore majores, lutei nascuntur.

Locus. In Cantabris duntaxat, tertio à Victoria urbe milliari, ad radices Pyrenæorum, quà Hispaniam spectant, observavit Clusius.

5. *Genista erinacea* J. B. *Erinacea Hispanica Clusii* Park. *Genista spinosa humilis* Ger. *Genista-spartium spinosum, foliis Lenticulæ, floribus ex cœruleo purpurascentibus* C. B.

Clus.

Planè nova & tota elegans est hæc planta, dodrantalis, in orbem per solum diffusa, multis spinis virentibus, sive aculeis horrida. *Flores* Genistæ, ex cœruleo purpurascentes, minores, calyculis inclusi hispidis, villosis, omnino ferè incanis, bini aut terni simul semper conjuncti. *Foliola* interdum dum floret producit, sed rarò, eáque perpauca, Lenticulæ similia, quæ cùm brevi marcescant & decidant, tota planta maxima ex parte sine foliis spectatur, & multiplici spinarum vallo Erinaceum in se convolutum repræsentat. *Radix* lignosa & magna est pro plantæ proportione.

Locus. Nascitur regno Valentino, affluenter autem circa *Siete Aguas* oppidulum, septimo ab urbe Valentia milliari, Madritiano itinere, asperis locis & secus vias. Aprili florentem observavit Clusius: Semen videre non potuit.

Incolæ *Erizo*, hoc est Erinaceum vocant, ob rationem modo dictam.

6. *Echinopoda Cretensibus* J.B. *Echinopoda frutex Creticus* Park. *Genista-spartium spinosum aphyllon alterum, tribus aculeis semper junctis, floribus luteis* C.B. *An Scorpius secundus* Clus.

Bel.

Echinopoda (inquit Honor. Bellus) vulgatissima in Creta planta est, & multùm cum Erinacea Clusii convenit, nisi quòd foliis caret, & flores luteos profert, totáque viridi colore cernitur in orbem diffusa, & Erinaceum mirum in modum multitudine spinarum repræsentans. Spinæ ternæ simul in ramulis nascuntur. *Flores* in summis ramulis proveniunt, non tamen plures simul conferti, sed pauciores: quos apes nunquam attingunt.

Locus. Planta hæc non in Creta tantùm sed & in Chio insulâ & per totam Græciam vulgatissima est.

Fallitur (inquit H. Belli) Dalechampius Athenæi interpres, quòd per Echinopoda Cardui Chii genus intelligeret; cùm ea revera fruticis genus sit non Cardui.

7. *Genista-spartium spinosum foliis Polygoni* C. B. *spinosum Syriacum* Park. *Agul & Almagi Arabibus, Planta spinosa Mannam resipiens* J.B.

J.B.

Frutex est cubitalis aut altior, densissimo spinarum acutissimarum, gracilium, flexiliúmque stipatu refertus. Ex quibus plurimi pendent *flores* rubelli: queis decidentibus succedunt *siliquæ* rubentes, quales in Scorpio Monspeliensi me vidisse memini, semine concolori fartæ. Ex hac Halepi incolæ novum quoddam Mannæ genus legunt, cujus grana Coriandro nostro majora paulò, adeóque figurâ & sapore Mannæ nostræ Lariceæ persimilia. Surculis porro infinitis propemodum donatur, teretibus, & à trunco eleganti ordine hinc indè sparsis, majori fere parte Cuscutâ obsitis, velut in Thymo. Folia ad spinarum exortum hærent oblonga, Polygoni figurâ, cinerea. *Radix* satis longa, purpurea.

Manna in hac arbuscula inventa *Tereniabin* aut *Trangebin* Arabibus dicitur.

Locus. Provenit in Persia & circa Halepum: item circa *Kacka* urbem Mesopotamiæ.

Folia

Folia ejus calidæ sunt siccæque naturæ. Florum usus incolis ad purgandum; quibus se purgaturis manipulus unus ex aqua coctus in singulas doses sufficit. *Vires.*

8. *Spartium spinosum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Stipite lignoso assurgit, nigricante cortice tecto, multos nigros ramos spargente, in virgas junceas subtiles, nigrescentes iterum divisos, quibus in cacumine spinæ duræ, nigrescentes, triangulæ. In surculorum exortu folia in eodem exortu quina, parva, tenuia. *Flores* lutei, parvi, Spartii Cretici similes, quibus *siliquæ* parvæ succedunt.

9. *Spartium spinosum secundum* Alpini. exot. *spinosum aliud Creticum.* Park.

Alpin.

Ramos possidet crassos, rotundos, asperos. *Virgæ* in *spinas* acutas, triangulos multos facientes desinunt. *Foliis* duplex ordo. Ad exortum surculorum ex ramis Spartii sunt similia, sed tenuiora, ex uno exortu trina, quaterna vel quina, post in virgis rectis utrinque crebra Tragacanthæ modo, usque ad apices fere virgularum, quibus subtiles, duræ & acutæ spinæ supersunt.

Nascitur in Creta cum priore. *Locus.*

A. 10. *Genista minor aspalathoides seu Genista spinosa Anglica* C.B. *Genistella minor Aspalathoides* J.B. *Genista aculeata* Ger. *Genistella aculeata* Park. **Needle Furz or Petty Whin.**

Virgæ cubitales & altiores, ramosæ, cortice cinereo tectæ è radice exeunt. *Folia* glabra, glauca in surculis novellis & vegetis parva, subrotunda, Chamæsyces paria, in adultioribus aut vetustioribus plantis angustiora & acutiora. Ex alis foliorum egrediuntur aculei, foliis aliquot minusculis vestiti, & ipsi interdum alias parvas spinulas [duas aut tres] è lateribus emittentes. *Flores* in summis ramulis velut spicati, papilionacei, flavi, è singulis foliorum alis singuli, quibus succedunt siliquæ breves, habitiores.

In ericetis & humidioribus solo spongioso frequens occurrit. *Locus.*

Cap. XVII.

Arbores & Frutices nonnullos exoticos Genistæ & Spartio affines complectens.

1. *Bahel-Schulli* * HM. *Genista spinosa Indica verticillata, flore purpuro-cœruleo, seu Spartium spinosum siliqua geminata.* * P. 2. F. 45. p. 87.

Frutex est spinosus, nascens in aquosis; *radice* fibrosa, capillata, albicante. *Caules* geniculati, supernè plani, ac utrinque sulco striati, virides ac etiam rubescentes, pilis longis & albicantibus densè obsiti, intus lignosi cum corculo aqueo & viridi, seu etiam albicante, è geniculis ramos passim binos ac alternatim emittentes, ac in geniculis singulis spinis sex, hinc inde tribus, longissimis, lignosis, duris, ac leniter versùs inferiora inflexis, aculeisque à se mutuo aversis muniti. *Folia,* quæ in nodis plura simul ad spinas cauliculis circumposita sunt oblonga & valdè angusta, pilisque longis albicantibus in utraque parte obducta, parùm aspera, in margine crispa, teneriora ex viridi rubescentia: Costa media viridi-dilutior est, subtus eminens & crassiuscula. *Flores* verticillatim è geniculis prodeunt supra spinas, octo plus minus simul, papilionacei, collo brevi albicante è calyce foliis oblongis, cuspidatis valdè pilosis, viridibus ac etiam rubescentibus composito erumpentes, petala duo lateralia cœrulea sunt, subpurpurea; petalum, quod clypeum vocamus, in superiore ora in tres lingulas seu foliola, quæ versùs exteriora reflexa sunt rectis incisuris profundè discissum est, colore cœruleo-purpurascente, maximè in lingulis; petalum quartum angustum, cœrulei quoque subpurpurei coloris est, in duas lingulas seu foliola, quæ versùs exteriora reflexa sunt, rectâ incisurâ discissum est. *Stamina* quatuor albicantia, crassa, arcuatim inflexa, *apicibus* longis, surrectis & cœruleis dotata sunt: cum iis se prodit filamentum longiusculum, albicans, è rudimento fructûs ortum. Sunt autem flores odore nullo.

Semina in *siliquis* lignosis, nonnihil cuspidatis, in duo latera [loculamenta] per strias intermedias distinctis, ex siccitate rufescentibus, ac foliis calycis, quæ etiam rufescunt, ferè obtectis, in singulis lateribus [seu loculamentis] tria quatuórve, forma rotundiola, seu etiam longa, plana, coloris cùm sicca sunt fusci seu spadicei.

Est & alia species *Bahel-Schulli,* nascens in arenosis, quæ cauliculos & *folia* habet viridi-clara, *flores* verò albos ad cœruleum nonnihil vergentes. *Altera Species.*

Radix in decocto data urinam provocat ac suppressam ciet, unde & hydropem curat, præsertim si cum oleo Ficûs infernalis decoquatur. Eadem præstant folia decocta & condita cum aceto. Ex foliis fit pulvis, qui cum oleo expresso ex floribus Ficûs infernalis epotus tumori pudendorum virilium solvendo conducit. *Vires.*

2. *Genistella spinosa Africana Laricis folia* Breynii.

Breyn.

Suffrutex est lignosus & spinis horridus, Genistellæ minori Aspalathoidi *J. B.* quadantenus similis, qui in multos dispescitur ramos: horum minores incani, in quibus spinæ acutæ & tenues, semunciam longæ, alterno ordine, æquali quodam intervallo circumpositæ cernuntur. Singularum spinarum exortui *Foliola* viridia & tenuia subnascuntur, numero decem aut tredecim, plura paucioráve semper

conjuncta,

conjuncta, ex uno tuberculo, ut in Larice, aut Corruda 3. *Cluſ.* quibus ſimiliora, prodeuntia. *Flores* verò ſemper ſuper ipſa ſpinarum ſede, plerunque ſolitarii, ſæpenumero etiam bini oriuntur, neque quicquam à Geniſtellæ aculeatæ recedunt. Hi in *ſiliquis* ſemuncialibus & incanis Spartii minimi montani triphylli Col. non autem mucrone ſurſum reflexis, *ſemina* tria vel quatuor, flaveſcentia Geniſtellæ relinquunt.

Locus. Propè Caput bonæ ſpei oritur.

3. *Myrto-geniſta Cap. bonæ ſpei* Breynii, *Cent.* 1.

Breyn.

Frutex eſt arboreſcens, ramis multis, quorum juniores fragiles & Geniſtæ inſtar anguloſi: quos inconditâ ſerie diſpoſita, nullis intervenientibus pediculis ambiunt *folia* carnoſa, Myrti Laureæ foliis ſimilia, vel majora, quorum medium in longitudine nervo ſulcatur, ex quo venulæ complures diffunduntur, quæ omnes extremitatibus ſuis non procul à folii margine ſingulari ordine & ſerie concurrunt. E ramorum apicibus & ad foliorum ſingulorum exortum petioli exeunt duo, tres aut quatuor, ex quibus *flores* aureo colore fulgentes propendent ſolitarii, Geniſtæ aut Cytiſi florum effigiem repræſentantes; quibus delabentibus *ſiliquæ* prodeunt longæ & compreſſæ, Geniſtæ etiam reſpondentes, quantum ex nonnullis minùs maturis colligere licuit.

4. *Geniſta arboreſcens Africano Styracis folio, flore cœruleo* Breyn. Prodr. *Arbor ſiliquoſa Africana Geniſtæ ſemine Barth. Act. Hafn. Ann.* 1673. *Obſ.* 131. *Crotalaria arbor Africa Styracis folio molli, incano, flore cœruleo* Amman. Charact. Plant.

Herman.

Malo Cotoneæ ſeu Styraci arbori ſimilis videtur hæc Geniſta, *Radice* lignoſa, alba, caudice recto, pollicem craſſiori, lignoſo, cortice in viridi palleſcente, ramulis frequentibus, vimineis, obſequioſis, ad cacumina incanis, quos denſo alternatóque ordine ambiunt folia Styracis facie, rotunda, craſſiuſcula, candida ſericeâ lanugine pubeſcentia; inter quæ erumpunt *flores*, plerunque ſingulares, raro bini terníve, papilionacei, cœrulei, exiguis fulti petiolis. Hos excipiunt *ſiliquæ* bivalves, breves, tumidiuſculæ, incanæ, claudentes ſemina reniformia, fuſca, depreſſa.

Locus. Gaudet irriguis ad Promontorium Bonæ Spei. Vires cum Geniſta conveniunt.

Et Synonyma & deſcriptionem D. Hermanno debemus, apud quem etiam iconem vide in Deſcript. *Hort. Lugd. Bat.*

Hæc arbor culta eſt in Horto refertiſſimo Reverendiſſimi Epiſcopi Londinenſis *D. H. Compton.*

5. *Geniſta-Spartium cœruleum Capitis Bonæ Spei* Breyn.

Breyn.

Geniſtæ vulgaris fermè facie naſcitur hic Frutex, denſis & crebris *ramis*, anguloſis, flexilibus, non omnino lanugine quadam deſtitutis, guſtu aromatico; quos *Folia* veſtiunt, unguem humanum ferè longa, anguſta, in fruticis inferiore parte terna ſimul uni petiolo inhærentia, in ſuperiore verò ſolitaria, appendiculas juxta baſin anguſtiſſimas Trifoliorum ritu habentia. Ex ramorum lateribus, necnon aliquando ſummitatibus ſurculi, denſâ lanugine adeò pubeſcentes, ut caneſcant, copioſiſſimè pronaſcuntur, foliolis incanis ac carinatis inſtar Sabinæ pænè ramulorum ſquamati. *Flores* in ſummis ramulis veluti ſpicatos, vel acervatim, ex cœruleo purpuraſcentes, & figurâ quâ Erinaceæ *Cluſ.* gerit, è calyculis ſtriatis guttatíſque in quinque ſegmenta deſinentibus, ac Hyperici foliorum inſtar infinitis propemodum foraminibus perviis, emicantes. Hoſce *ſiliquæ* excipiunt exiguæ, perbreves, Scorpii 2. *Cluſ.* ſed glabræ & ſpadicei coloris; in quibus è fuſco ſpadiceum *ſemen*, renis inſtar formatum, Spartii 2. Hiſpanici *Cluſ.* perquam ſimile, ſapore viſcido & leguminoſo.

6. *Geniſtæ affinis arbor Africana monoſpermos, flore cœruleo, foliis pinnatis* Hort. Lugd. Bat. *D.* Hermanni. *Geniſta-ſpartium cœruleum Africanum foliis pinnatis* Breyn. Prodr. *Geniſta Ruteri vulgo.*

Herman.

In teſquis & marginibus rivulorum Promontorii Bonæ Spei luxuriat hic frutex unà cum præcedente, à quo & facie, & creſcendi modo non multùm abludit. *Folia* profert in principio terna, uni petiolo adſtantia, in progreſſu verò pinnata, viridia, anguſta, aſperiuſcula, ramulos denſiſſimo ordine veſtientia: quibus & ab imo ad ſummum uſque circumſtant *flores* coacervatim papilionacei, pallidè cœrulei, prodeuntes ex *utriculis* oblongis, membranaceis, quinquifidis, ſubhirſutis, claudentibus ſingulis *ſemen* unicum, nigrum, lucidum, reniforme, tenui fuſca membrana, quaſi peculiari ſiliculâ, tectum.

CAP. XVIII.

Anonymus flore Coluteæ Cluſii, Myrto-geniſta quibuſdam. *Chamæbuxus ſive Chamæpyxos quibuſdam* J. B. *Chamæbuxus flore Coluteæ* Ger. C. B. *Pſeudo-chamæbuxus* Park.

J. B.

Multis virgultis, tenuibus, lentis, ſpithamam circiter longis præditus eſt, quæ ubi terram attigerunt fibris demiſſis radicantur: alioqui & *radicem* habet ſæpe non multò ipſis virgulis breviorem, lignoſam; ex cujus capitibus (quæ plura poſſidet) ipſæ emergunt. *Folia* per ramos incondita, Buxeis quodammodo ſimilia, magis acuminata, carnoſa, pediculis breviſſimis hærentia [guſtantibus primùm ingrata, deinde amara & acria *Cluſ.*] amaricantia, ex quorum alis in ramulorum extremis *flores* emicant, Coluteæ ſcorpioidis floribus ſimiles, ſimul plures juncti, qui, teſte

teste Clusio, odoris expertes, nonnullis verò locis odoratissimi, & Narcissinam quandam fragrantiam æmulantes, tribus foliolis constant, quorum duo alba sunt, & alarum modo sursum expansa, galeolâ exalbidâ eorum exortum integente: tertium folium in oblongum veluti tubulum convolutum est, sursum per lanuginem apertum, per extremitatem braccæ modo efformatum, atq; luteum, & vetustate interdum omnino purpurascens aut rubescens. Floribus succedunt latæ & compressæ *siliquæ*, Thlaspi latifolii siliquis paulò minores, virides, quæ bina plerunque [interdum unicum tantùm] continent grana, exigui Ervi magnitudine, colore ex cinereo nigricante, hirsuta, & veluti quoddam animalculum ementita, Polygalæ vulgaris majoris rubræ seminibus haud absimilia, sed minora, quæ aperientibus sese per latera loculis sponte decidunt.

Variat interdum floris colore ex purpuro-rubente & flavo vario.

Fruticulum hunc variis Germaniæ in locis observavimus. 1. In sylvis montosis Scaphusiam inter & Constantiam: deinde in planitie quadam prope Augustam Vindelicorum itinere Monachiensi: tandem in montosis non longè à Tiguro Helvetiæ urbe plurimum mense Maio florentem. Loca vid. apud *Clus.* *Locus.*

Cap. XIX.

1. *Frutex Indicus, flore papilionaceo sanguineo, foliis pinnatis, fructu viduus. Tsjude Maram* H. M. P. 6. T. 60. p. 111.

H. M.

FRutex est humilior, ramis geniculatis, cortice candido, teneriore, ligno pauxillo, medullâ succulentâ, è viridi diluto, in internodium ima parte quodammodo turgescentibus. *Folia* ex angusto in cuspidem exeuntia, plana, glabra, crassiola, costâ striatâ utrinque eminente, è virore cùm teneriora sunt nitentia, dein obfusca, colore variegata flavescente, ubi vetustiora in album vergentia, ordine geminato costis crassis, interiùs planis & candidis, aliquando rubescentibus, ramis adhærent; saporis sunt non planè ingrati. *Flores* tetrapetali, in exortu in sanguineum vergunt colorem; unum eorum petalum retro incurvatum, interiùs cochlearis cavitatem exhibens, supernè bifidum est, costa intermedia eminente, cæterorum trium è longo angustorum, in transversum jacentium duo quæ ad latus sita sunt, magis coarctantur. Inter *stamina* duo, *apicibus* oblongis rubris, striatis capitata, *stylus* procerior observatur.

Arenarum amans, oriundus ex *China* & *Manilhas* in Malabaricum invectus regnum est. Perennis in hortis colitur, vires ignorantur. *Locus.*

2. *Tsjere-Maram* H. M. P. 6. T. 61. p. 109.

Hujus fruticis ramus corticis rufi diluti flavescentis parùmque albentis est. *Radix* albicans, densa, fibrosáque. *Folia* planè ut in *Tsjude-maram* sese habent, excepto quòd longè sunt angustiora, magisque flavescentia, & ordine confuso prodeuntia. Floribus simul ac fructibus destituitur; *nobis non videtur hoc verum; potiùs quòd peregrinus sit fructum in Malabara raro profert.* Allatum è China Mabarenses in hortis colunt. Virium planè est ignotarum.

Cap. XX.

Pongam seu Minari H. M. P. 6. *Arbor Siliquosa flore papilionaceo: fabis longis & latis plana parte sibi invicem incumbentibus.*

H. M.

ARbor est excelsa, crassiore matre quam ut homo complecti queat, ligno candido molliorique, cortice gemino, exteriore qualis in ramis vetustioribus, è cinereo obscuro, interiore è viridi læto, fragranti odore Glycyrrhizam recentem referente. *Rami* pæne inodori, teneriores corticem habent prasinum. *Radix* villosa, nigricans, acris, graveolens. *Folia* grati odoris, nullius saporis, cuspidata, mollia, glabra, supinâ fusca, pronâ parte dilutiora sunt, quina aut septena, impari è surculi lætioris summitate dependente, numero, passim prodeunt, medianâ flavente costâ intertexta. *Flores* tetrapetali, quorum gemmæ aculeatæ convoluti folii adinstar emicant, odorati, papilionacei, *Cametti-valli* proximi, albicantes, digitalibus petiolis, surculis complures adhærent. Horum duo rosei coloris oblonga *folia*, tertium patulum, frequentissimis venis lineatum, quartum planè incurvatum est. *Stilus* densior, exalbidus in novem *staminula* rubellis *apicibus* dividitur; è quibus unum hirsutum eminet geniculatum, fructûs germen continens. *Fabæ* nostrarum æmulantes saporem, acres austeræque sunt, duos admodum pollices longæ, unum latæ, ea qua planæ sunt parte sibi invicem incumbentes, in longum sitæ, ità tamen ut earum umbilicus siliquarum respiciat dorsum: primùm virides, siccæ rubentes, rugis transversis inæquales. Insuper quoque flores spurios fundunt fructus, qui sunt noduli cinericei, candidâ pulpâ, nunquam siliquas edentes.

Locis montanis petrosisque in provinciis *Paracaro* & *Mangatti* provenit; idque tam facilè ut vel terræ impositus radicetur ramus. Ab anno decimo quinto fructifera, ad quinquagesimum superstes est. Flores fructúsque ab Aprili usque Januarium exhibet, frondes semper virentes. *Locus & Tempus.*

Lignum foco inservit. Balneum ex foliis paratum flatus Arthritidísque dolores, suffitus febrim depellit. Eorundem succus in tempore adhibitus venenatos curat serpentum morsus. *Vires & Usus.*

CAP. XXI.

* P. 1. F. 55. p. 103. *Colinil* * H. M. *Polygala Indica minor siliquis recurvis* D. Syen. *Nil sive Indigo spuria. H. M.*

IN duum triúmve pedum altitudinem assurgit; *radice* fibrosa, albicante seu russa, sapore amaro & subacri, odore nullo; stipite quatuor digitos crasso, ramos transversos emittente, cortice cinereo amaro & mordaci, ligno duro. *Folia* pinnata, pinnis ad costam mediam adnexis brevibus petiolis, parvis, oblongo-rotundis, ad apicem subrotundis & latioribus, ad petiolum in angustum rectis oris contractis, supernè viridibus, subtus hyalinis seu ex viridi subcœruleis, saporis subacris & subamari, ac languidi ardoris si diutiùs masticentur. E media costa seu nervo venæ multæ transversæ obliquo ductu parallelæ versùs marginem excurrunt, utrinque conspicuæ. *Flores* papilionacei sunt, folio inferiore carinato ex viridi albicente; lateralia duo valdè saturo & rosaceo rubore tincta sunt. *Stylus* viridis, cavus instar thecæ, filamentum viride quod è germine siliquoso prodit [hoc propriè stylus est] complectens, ac superiori parte in parva ac tenuia stamuncula *apicibus* flavis dotata fissus, uno ad concavam partem filamento libero. Floribus succedunt *siliquæ* angustæ, tenues, planæ & ad unam partem nonnihil inflexæ, duos trésve pollices longæ, glabræ, ex rubro fuscescentes. *Semina* intus sejuncta, oblongo-rotunda plana; longitudine sua ad siliquæ longitudinem parallela, per maturitatem nigricantia.

Præter siliquas Fructus nothi, virides, tenuiter pilosi ac durioli surculis sæpe insidere conspiciuntur qui in vertice sunt foramine pertusi & intus cavi. *Hi nihil aliud sunt quàm Gallæ quædam seu excrescentiæ tumorésve è puncturis insectorum ortæ.*

Vires. Succus è planta extractus addito momento mellis servit pro oris pustulis, ore cum eo perunctо. Radix trita & decocta in lacte Coqui Indici conducit in morbo sacro, facta perunctione.

CAP. XXII.

Noelvalli & Panni-valli H. M. P. 6. T. 22. p. 39. *Siliquosa Indica flore papilionaceo. Siliquis planis brevibus duo aut tria semina isthmis distincta continentibus. H M.*

HIC frutex ramusculis suis proximas maritat arbores: cortice est nigricante, rubris inspersо maculis, ligno viridi medulla perterebratos, radice subsalsa atque inodora. *Folia* Fraxini similia sulcatis inhærent surculis, crassiora, solida, glabra, nitentia, supernè magis fusca, infernè dilutiora, ubi & costa eminet lignosa, flavescens; sapor iis subacris. Inodori *flores* è calyce monophyllo rubicundo papilionacei, longis è surculis dependent, candidi, tetrapetali, quorum unum latius rotundiúsque & incisum in cacumine leviter quodammodo inflectitur, duo lateralia oblongiora exteriora versùs incurvantur. *Stylus* ut in *Wellia Tagera*, haud absimilis exalbidus minorem in se continet alium subviridem è calyce erumpentem. In gemmis compressis unum latius folium cætera complectitur. *Siliquæ* longitudine & gracilitate digitali, perplanæ, duo tria isthmis distincta semina, fabarum rudimenta intus includunt. Ipsæ fabæ sole percoctæ cinericei sunt coloris, ingrati saporis.

Tempus & Locus. Augusto flores, permaturos fructus Decembri & Januario mensibus, frondes perpetuas promit. In insula *Baypin* cæterísque locis fluviorum ripas obvestiunt.

Vires & Usus. Comestæ immites fabæ alvum cum torminibus solvunt. Folia in cataplasma redacta Erysipelati conducunt. Cortex Cannabinum æmulans in funes redigitur.

CAP. XXIII.

* P. 1. F. 52. p. 95. *Agaty* * H. M. *Galegæ affinis Malabaricæ arborescens, siliquis majoribus articulatis* D. Syen.

QUatuor vel quinque hominum altitudine est, trunco quantum homo amplecti potest: ramis è caudicis summitate & ex medio corpore surrectis in altum, in latum minus expansis, nascitúrque in arenosis. *Radix* fusca, fibras capillatas longè latéque diffundens, sapore adstringenti. Lignum molle, corculum intus mollissimum cortice inciso extillat humor tenuis & aqueus, qui postea incrassescit & gummosus redditur. *Folia* pinnata, sesquispithamam fermè longa, pinnis ad costam mediam adnexis binis è regione adversis, pediculis brevissimis, anteriùs vergentibus, súntque pinnæ parvæ, oblongo-rotundæ, extremâ orâ etiam subrotunda, sesquipollicem fermè longæ, digitum transversum latæ, à basi ad apicem æquali ferè latitudine, texturâ crassiola & valde mollia, superficie lenissima, supernè saturatius, infernè dilutiùs viridia; odore si terantur fabaceo. E costa media venulæ subtiles egressæ folium permeant. Folia internodu pinnis oppositis ad se mutuo adductis clauduntur. *Flores* in surculo seu petiolo communi è foliorum alis egresso quatuor, quinque, pluréśve unà proveniunt, papilionacei, [petala autem hoc peculiare habent, quòd surrectum & duo lateralia anguliformis curvaturæ sint, síntque crassiola, albicantia, ac in longum venis striata: quartum latissimum, oblongo-rotundum, venulis subtilibus numerosis ex unguiculo in longum striatum, colore primùm albicante, dein flavescente, postmodum rubescente ac ex rubro purpurascente,] odore nullo. Stamen anguliforme, in summitate fissum in filamenta apices flavos oblongos gestantia divisa; reliqua non satis capio. Calyx profundus est, quatuor brevibus rotundiolis foliis

foliis ungues petalorum circundans, colore dilutè viridi. Floribus succedunt *siliquæ*, quatuor spithamas longæ, digitum transversum latæ, teretiusculæ, rectæ, virides, cortice crasso: in quibus *Fabæ* oblongæ, singulæ in propriis loculamentis parietibus carnosis sejunctis, cum sua longitudine in longitudine siliquarum consitæ, nonnihil extuberantes, saporis fabacei, & similes planè Phaseolis nostris, nisi quod minores, per maturitatem albicantes seu ex albicante subvirides; súntque in eduliis.

Flores & fructus fert tempore pluvioso duabus tribúsve in anno vicibus, etiam toto anno, sed rariùs.

Radix mixta cum urina vaccæ & imposita tumores discutit. Corticis succus cum melle permistus in collutionibus anginæ & oris pustulis prodest. Cortex coctus cum aqua & comestus pro variolis conducit. Foliorum succus naribus attractus juvat in Febribus quartanis & inveteratis die paroxysmi. Decoctum foliorum pituitam & phlegma, necnon biliosos humores expurgat: in vertigine capitis & cholera conducit si folia cocta in aqua edantur. Flores in decocto dantur pro catarrho, quomodo etiam ad luxuriam incitare ferunt. Eorum succus oculis immissus pellit nubeculas & visum reddit. *Vires.*

CAP. XXIV.

Biti Malabarensibus H. M. *part.* 5. *Tab.* 58.

ARbor est procera, caudice crasso, multísque ramulis in orbem diffusis donato. Lignum atrorubescens ac purpureo-striatum, densum, ponderosum, subacidi odoris saporísque, cortice munitum cinereo. *Radix* itidem atro-purpurea. *Folia* oblongo-rotunda, densa, glabra, supernè coloris subcinerei, infernè cinereo-viridia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus, odor gratus. *Flores* papilionacei, flavescentes, racemis oblongis numerosi proveniunt, quibus Siliquæ succedunt.

Crescit locis montanis in *Calicolan*, *Atsjencoil* & alibi: semper viret, quotannis floret & fructum fert, diúque superstes manet. *Locus.*

Lignum ob singularem ejus duritiem operæ fabrili accommodissimum censetur, ex eóque varia fiunt domestica instrumenta. *Usus.*

CAP. XXV.

Karin-Tagera H. M. *P.* 6. *T.* 25. *p.* 45.

HÆC species humilis est, Corylo simillima. Cum præcedente, quod ad *folia*, planè convenit, excepto quòd hujus rotundis oris leviter sinuatis sunt. *Flores* papilionacei, difformes, candidi, tetrapetali apparent. *Siliquæ*, cùm cæterarum rectæ sunt, hæ incurvatæ fabas furvas nitentes continent.

Montosis locis in *Candenate* aliísque regionibus familiaris est, semper virentium habetur in numero. *Locus.*

Usus planè ignotus, nisi quòd è radice paratum oleum capillorum resistat profluvio. *Vires.*

CAP. XXVI.

Kedangu H. M. P. 6. *T.* 27. *p.* 49. *Siliquosa Malabarica siliquis spithamæis angustissimis contortis. H. M.*

FRutex est duos homines altitudine æquans, trunco crasso, semipedali, ligno candente, medullâ verò viridi; libro ubi siccus est cinereo, intus virente. *Rami* autem cortice glabro nitente, venis rubentibus striato, tenuiores hirsuto, obducuntur. *Radix* perquam fibrosa in transversum diffunditur. *Folia* tenuia, lenia, è longo angusta, pollicem longa, anteriùs rotunda, supina parte fusca, prona verò dilutiora, hirsuta, ubi talis quoque in cuspidem exiens multipliciter divisa costa conspicitur; *Tsiapangam* modo communibus surculis adhærent, decessóque jam die collabuntur: sapor iis subastringens. Inodori, flavi, papilionacei, plures ex uno prorumpunt petiolo *Flores* tetrapetali; quorum unum exteriùs internigrans, interiùs flavescens folium est, duo verò anguſtiora atque erecta, flavo colore satura, quartum è viridi atque albido nitens, sunt. *Stilus* ex albo nitens, & circa medium inflexus in novem filamenta *apicibus* flavis dotata finditur. *Siliquæ* spithamâ longiores, quamvis angustissimæ valdéque contortæ, dura ac spinosa cuspide donatæ, virides primò languidæque sunt, seminalibus loculis ab interiore cartilaginea contracta pelle productis sepimenta seminum efficientibus, protuberantes; ast veterascentibus iis evanescunt ac subsident extuberantiæ, ipsæ vero siliquæ elongantur, rigidâque incurvaturâ inflectuntur. *Fabæ* primùm è viridi nitentes, exsiccatæ perquàm parvæ sunt; coloris è cinereo fusci nitentis, saporis nullius, vel planè sylvestris.

Natale solum diligit limosum udúmque, ad urbem *Cochin*, *Nari*, aliísque frequens est locis, florens mense Martio: fructus Decembri leguntur. *Locus & Tempus.*

Balneum è foliis confectum omnes discutit tumores. Epilepsiâ aphthísque laborantes pueri florum succo facillimè curantur. *Vires.*

SECTIO SECUNDA.

De Arboribus & fruticibus siliquosis folio decomposito seu ramoso.

CAP. I.

Siliqua sylvestris spinosa, arbor Indica C. B. *Coral arbor siliquosa* J. B. *Arbor Corallii* Ferrar. Flora. *Siliquosa & spinosa trifolia Indica, Coral arbor dicta* Park. *Tuinamtiiba* Marcgrav. *Mouricou* * H. M. *Arbor fabifera Javanica Boa Tsinkring dicta* Bontii *l.* 5. *p.* 134.

* P. 5. T. 7.

Marcgr.

ARbor est cortice cinereo, ligno fragili, in Mali sylvestris amplitudinem excrescens; cui rami decisi & terræ infixi novas progenerant arbores, ideóque ad vivas sepes ab indigenis usurpantur. Juniores arbores spinis acutis in caudice & ramis armatæ sunt, adultiores amittunt spinas, & in ramos variè distribuuntur: illæ nunquam florent, hæ contra: illæ semper habent folia, hæ interdum nulla, sed tantùm flores, nimirum Decembri & Januario: post flores demum erumpunt folia floribus decidentibus: utrarumque *folia* sunt similia, subrotunda, seu potiùs cordis sublatioris figurâ, inferiùs tomentosa, supernè glabra & dilutiora, tria semper sibi apposita more Phaseolorum, in pediculo semipedem circiter longo; & talium pediculorum tres, quatuor, quinque sibi apposita sunt in frondis modum.

Flos magnitudine Iridis florem fermè æquat, unico constans folio, crenato, sursum erecto, ad cujus latus interius cum adjacente tunica è qua prorumpit dulcis liquor continetur, ut in flore *Paco*, formicis gratissimus; & ex eadem multa habet *stamina* carinæ in modum ad latus sensim prodeuntia, coloris insignis miniati, sine odore tamen: stamina vergunt ad brunnum. Arbores florentes longè conspici possunt, instar panni miniati expansi.

Floribus citò & copiosè decidentibus sequuntur fructus, viz. copiosæ *siliquæ*, ubi maturuerunt fuscæ, ab uno ad quinque digitos longæ, digitum crassæ, teretes, & in tot ventres elatæ, & loculamenta divisæ quot continent phaseolos, quorum quilibet magnitudinem habet nuclei Avellanæ aut Fabæ seu Phaseoli vulgaris. In totum est miniati coloris & propè hilum qua fuscescit parvam habet maculam nigram: interiùs autem ex albo flavescit. Nullus ejus usus apud incolas. Turdi, teste Bontio, eo avidè vescuntur.

Ex descriptione Marcgravii & figurâ & descript. Clusii folia hujus arboris videntur esse bicomposita seu ramosa. Privata seu particularia folia in arbore juniore, describente Ferrario, nullis incisuris interrupto, sed æquabili & prope rotundo ambitu circinata leviter fastigiantur; ipsius etiam Hederæ rotunditatem, amplitudinem, crassamentum, duritiámque referunt.

Mouricou *H. M.* in nonnullis differt à Tuinamtiiba Marcgrav. ut dubitem an specie eadem sit. Cæterùm *Mouricou* Malabarica Elephantis arbor Belgis dicitur, quia Elephantes summopere hoc delectantur ligno, utpote leni ac molli.

Vires & Usus. Lignum Malabarenses in ensium ac cultrorum efformant vaginas: unà cum cortice ad vestium *Sarassas* dictarum lotionem, flores in confectionem *Caryl* adhibent. Cæterùm folia pulverisata ac matura cum nuce Indica cocta donec unguenti crassitudo fit, Veneris consumunt bubones, dolores ossium sedant. Contrita temporibus applicata cephalææ opitulantur & ulceribus. Mixta cum Saccharo *Jagra* dicto ventris dolores, præsertim fœminis reprimunt, quod præstat cortex aceto lævigatus, & nucleus pelliculâ rubrâ denudatus, si deglutiatur. Foliorum succus cum oleo *Sergelim* assumptus dolores levat Venereos; cum Oryzæ infusione haustus fluxus tenet, cum foliis *Beteleiræ* in pultem redactus vermiculos in vetustis ulceribus præfocat, ex oleo coactus psoram & pruritum tollit.

Tres varietates Arboris Coral dictæ recenset *Hermannus* in Cat. Hort. Lugd. Bat. I. Spinis ex albo virentibus & seminibus rubentibus, *Erabudu* Zeylanensium dictam. II. Minorem spinis & seminibus nigricantibus, Jacerabuda Zeylanens. III. Maximam Americanam.

Arbor Coral in Hortis frequens est.

CAP. II.

De Brasilia arbore dicta.

1. *Brasilia arbor* Park. *Brasilium lignum* J. B. *Pseudosantalum rubrum sive Arbor Brasilia* C. B. *Ibira-pitanga Brasiliensibus* Marcgrav. *Ibira-pitanga sive Lignum rubrum* Pison. Brasil wood.

Marcgr. Pison.

ALta est & vasta, tantæ interdum crassitudinis ut tres homines amplecti vix possint: *cortice* fusco, brevibus spinis armato; ramis alternatim oppositis, in quibus & ramuli itidem oppositi, uti & folia ad eundem modum, inæqualia nimirum paria in eodem ramulo, circiter digitum longa, figurâ Buxi foliis similia, crassiuscula, saturatè viridia splendentia, sine petiolis ramulis innitentia & quidem non extremitate quæ medio folii respondet sed versùs alterutrum latus. *Hæc foliorum descriptio subobscura est; videntur tamen tum ex figura, tum ex descriptione folia bicomposita esse, ut in Filice aut Planta sensitiva, primum ex surculis seu ramulis (alii tarsos vocant) deinde è pinnulis, ità ut scapus seu costa media hinc indè emittat surculos, & unusquisque surculus hinc indè pinnulas seu foliola, absque impari tamen in extremis costis folio.* Hinc

Hinc indè etiam in ramis prodeunt ramuli, sesquidigitum & ampliùs longi, multis floribus quasi in unum congestis onusti, pediculis semidigitum longis insidentes, quinque foliolis constantes, quatuor vulgariter cavis, & quinto repando, quod rubrum, & in extremitate sua flavum, reliqua flava; duo repando proxima ungues habent rubros; in medio staminula flavo-pallida, apicibus flavescentibus: odoris ejusdem, at fragrantioris, quàm Lilium convallium.

Sequuntur flores *siliquæ* oblongæ, duorum circiter digitorum, planæ, compressæ, exteriùs aculeatæ, obscurè fuscæ, in se continentes fabas aliquot exiguas, splendentes.

In locis mari vicinis non apparet, sed tantum in mediterraneis sylvis, unde magno labore ad litoralia vehitur. Floret Decembri. *Locus & Tempus.*

Tinctura hujus ligni rubra toti orbi est notissima. Sed minima moles tam vastæ arboris tingit, dempta enim magna parte ligni superioris sola matrix tibiam circiter crassa rubri est coloris, & ad tingendum utilis. *Vires & Usus.*

Lignum est frigidum & siccum; mitigat febres, restringit & corroborat instar Santali. Macerata in frigida inter collyria contra ophthalmias usurpatur cum successu.

Ligni usus est ad multa opera fabrilia, sphæras lusorias, cultellorum & gladiorum manubria, bacillos, &c. est enim valdè densum & ponderosum, necnon polituræ capax.

2. *Brasilio simile lignum Vernimbock Germanis dictum* J.B. *An* Redwood *nostratibus?*

Hoc lignum (inquit J.B.) à Brasilio nobis Genevæ pro Santalo rubro exhibito differt, quod non fidit, habétque quo cum Fagineo ligno nonnihil conveniat [si colorem demus] præsertim maculis illis transversis atque crispantibus per substantiam ejus sparsis neque dulcorem illum masticatum præfert. At superiùs paulo dixerat lignum *Vernimbock* ponderosum admodum esse, & in aquam injectum statim sidere, solidum Ebeni instar, rubens; infectores eo uti ad tingendum: addito gummi & alumine elegantem colorem rubrum pro scriptura præbere.

Vernimbock nomen accepit à Fernambuca arce Lusitanorum in Brasilia constructa, ubi Brasilienses indigenæ cum iis mercimonia exercent.

Cap. III.

Ligno Brasiliano simile, seu Lign. Sapou, lanis tingendis percommodum C. B. *Tsiapangam* H. M. *part. 6. tab. 2. cujus lobus * Clusio sub nomine Lobi membranacei nigri describitur & depingitur. An* Logwood *nostratium?* Rashphout *Belgis.* *Acacia tinctoria* Herman. ** Exot. lib. 3. cap. 16.*

Intra binorum hominum altitudinem proceritas, intra palmam crassities subsistit. Cortice est cinereo, intus fulvo, ligno admodum duro, rubello, matura ætate ruffo: *Ramis* in latera pronis, intro albicantibus, spinis intercurrentibus curtis & deflexis: *Radice* fibrosa, ex albo rubicunda, inodora, cortice croceo, nigricante obducto pellicula. *Folia* pollicem longa, digitum lata, rotundiuscula, Orni more, crassiore surculo, spinis privato, ex ordine appendentia, mediâ costâ ab aversa parte multas venulas fundente dividuntur. Odor iis gratus, sapor verò subacris & amaricans. Sole occidente intestinis lateribus se includunt contrahúntque. *Flores* inodori, flavi, racematim è ramorum foliis destitutorum extremis surculis erumpunt plures, decapetali, petalis pæne rotundis, tenuibus, quorum quina exteriora cuspidata parùm ac subviridia sunt uno medianorum existente, venulis trajectis roseis, minusculo, cui adstat oblongum, viride, totum florem succingens folium. Emicant ex floribus decem geniculata, è flavo viridia *stamina*, nigris semilunulatis *apicibus* incurvatis instructa, uti & pede communi plano, lanugine albido fructûs primordium continente. Æquabiles, compressæ, succretæ *siliquæ*, petiolis adhærentes pollicaribus, quatuor transversos pollices longæ, duos propemodum latæ sunt, dorso crassiore, cuspidato, ventre pauxillum incurvo; maturæ & siccæ cortice sunt duro & corneo, è furvo nitente, intrinsecùs candida obducto cartilagine, quæ ubi teneriores sunt transparet, postea verò involvit atque disjungit *semina* oblonga, subplana, è cinereo fusca, è transverso lingulis siliquarum dorso adhærentia.

Arenarum cupida per universum Malabar ob ornatum usúmque frequens colitur. Sponte in *Trevancoor*, provinciis *Goendre* & *Ellé de Soroan*, aliísque montanis nascitur locis. Ab Aprili in Septembrem usque floret. Fructus carpuntur exeunte anno. Trima fructifera, vitam in 100 trahens annos, quibus nunquam destituitur frondibus. *Locus & Tempus.*

Ex ligno, quod ubique venale exponitur, rubro, aquæ incocto tinctura elicitur nigra (Atramentum vocant) quæ cum Alumine diluta rubricosa evadit, maximóque ad lintea & alia rubello colore imbuenda in usu est, calce verò obscuratur. Quòd si surculorum lignum albicans calce perfrixeris ilico rubescit, quo existente molliori flavet. Ad opera pretiosiora magísque subtili elaboranda manu, hoc lignum adhibetur. *Usus.*

Figura exhibet folia bicomposita ad modum Acaciæ aut Fruticis sensitivi.

CAP. IV.

Glans unguentaria C. B. *Nux Ben sive Glans unguentaria* Park. *Balanus myrepsica* Ger. *Nux unguentaria* J. B.

J. B.

NUces unguentariæ dictæ oblongæ sunt, nuclei Avellanæ magnitudine, aut etiam nuclei cum suo putamine sed minoris, figurâ triquetrâ: putamine teguntur albicante, mediocriter crasso, fragili, cui nucleus subest crassiusculâ fungosâ pelliculâ, nivei coloris obductus, albidus, Avellanæ nuclei aut Amygdalæ consistentiâ, pinguis, quíque nobis jam in nucibus ante 30 annos repositis non rancesceret, sapore tantùm amaro præditus. Hujus generis nuculæ aliæ sessiles, aliæ oblongæ, majores, minores; effigies triquetra, sed rotunda & glandis æmula huic nomen generis aptavit.

Nascitur autem in siliqua admodum eleganti, palmum longâ, carinula bifori conflata, tereti, gracili, binísque loculis ventriosa, nempe ima mediáque sui parte quà protuberat, glandem singulam singulo claudens, summa verò acuto stylo rostri instar, vel Rhododendri, vel Periplocæ repentis, acutum mucronem protendit: intus subruffo colore, foris pullo, cinereóve, & secundùm longitudinem striis rugísque exarata: coriacea tota, flexilis & corticosa, insipida, subastringens & sicca.

Veteres in Descriptione arboris inter se non conveniunt: Theophrastus folia Myrti ei attribuit, Plinius Heliotropii, Dioscoridis Myricæ. Ast dicendum, Myrti & Heliotropii folia, quod ad figuram attinet non multùm inter se differunt, & quoniam μυῤῥίνης & μυρίκης voces quoad elementorum quibus scribuntur formam affines & similes sunt, facilè à librariis hæc pro illa in Dioscoridis textu poni potuit: vel dicendum Dioscoridem inter ipsas arbores, non inter earum folia comparationem instituisse.

Arbor ipsa, tradente Bellonio, Betulam refert tum magnitudine, tum ramis similibus, & trunco albo, ità ut è longinquo videntes certò crederent esse Betulam. Tobias Aldinus, seu potiùs Petrus Castellus, arbusculam in horto Farnesiano è semine natam accuratiùs describit. Foliis autem erat bicompositis seu ramosis. Nam nervus seu costa media totalis folii surculos seu nervos hinc inde emittit juncis non majores, quibus ad intervalla longiora bina conjugatim adnascuntur foliola, nullo impari alam terminante sed nervulo medio in tenuem setam exeunte. Foliola in surculis ima rotundiore cuspide sunt, Heliotropii foliorum instar, media acutiora & Myrtinis similiora, summa minora & angustiora, ad Polygoni folia accedentia: Omnia hyeme decidua cum surculis etiam & costa media.

Lacuna duas Nucis unguentariæ species facit, *Majorem*, magnitudine Avellanæ, cortice fragili, triplici costa, medullâ albâ, tenera, oleaginosa, acri cum levi amarore: *Minorem*, Ciceris magnitudine, cortice ad nigrum accedente, medullâ ingrata, quam perniciosam existimari ait: majorem solam esse in usu. Fortè in hoc Mesuem secutus est. In magnitudine differentiam agnoscimus, at species diversas dari non concedimus, nec tamen præfractè negamus.

Locus. In Arabia prope *Pharagou* in itinere à Cayro ad montem Sinai nascitur, autore Bellonio. Affertur verò ex Syria & Ægypto in Europam, atque illuc putat Matthiolus ex Arabia advehi, & fortè etiam adhuc ex Æthiopia, ubi ait Dioscorides nasci. *J. B.* In India non nasci opinatur J. Bauhinus, quia neque Veteres neque Garcias inter Indicas plantas eam recensent, aut in India nasci tradunt.

Vires. Dioscorides alíque è Veteribus multas ei vires adscribunt. Purgat supernè & infernè, educítque bilem ac pituitam.

Usus. Mesue Glans ipsa humiditatem habet excrementosam & acrem, quâ ventriculum subvertit, nauseam excitat & viscera conturbat. Pituitam crassam & lentam vomitu ac dejectione purgat: quare confert colico affectui pituitoso sumptus, balano clystere injectus, cataplasmate ex ipsius medulla, hordei farina & melle appositus, & calore suo nervorum frigidis affectibus, spasmo, tetano, contractioni. Tumores quoque duros, strumas, nodos resolvit cum melle: Hepati aut Lieni obstructo & indurato cum farina Lupinorum & spica confert imposita. Dioscorides tritam & ex posca drach. pondere potam lienem absumere scribit. Oleum auri infusum tinnitui, sibilo, surditati auxiliatur: Cicatrices fœdas, lentigines, alphos & cætera cutis vitia emendat. Parvus autem fructus ad omnia est valentior, molestè purgat, vires dejicit, sudoremque frigidum movet. Magnus ne ventriculo noceat facit assatio. Ea enim humiditatem excrementosam & acrem, horum symptomatum causam coquit & resolvit, túncque solùm dejectione purgat. Adduntur præterea ipsi, præsertim coquendo semen Anisi & Fœniculi. Hinc etiam Mesue, & rectè, Ben antiquam recenti præfert in usu medico, quia in prædicta humiditas aquea evaporando consumpta est. Eundem in modum Asari etiam folia & radices violenter purgant per superiora & inferiora ubi virent, propter tale aliquod serum acre; si exiccentur amittunt vim illam malignam & vehementem. Quod idem evenit quoque Iridi, quæ virens urit & pungit violenter, exiccata non item *J. B.* Idem etiam observavit D. Grevius de radice Ari, quæ exiccando acrimoniam suam amittit.

Unguentarii oleo utuntur pro conficiendis odoratissimis unguentis, in quæ & moschum, ambram & zibethum addunt pro chirothecis & manicis, aliísque suffitu perfundendis aut illinendis. Porro præ omnibus aliis oleis hoc potissimum celebrant unguentarii, non quòd aliqua odoris præstantiâ commendetur, sed quòd solum nunquam vetustate rancorem contrahat. *J. B.* Alii tamen ejus loco addunt oleum expressum è nucleis Cerasorum, in quo solvunt Benjoinum. *Heurn. in Med. pract.*

2. *Nux Been Zeylanica, siliquâ triangulâ, seminibus alatis,* Moringeros *Lusitanis,* Katu Murungha *Zeylanensium* Herman. Cat. App.

Hujus descriptionem expectamus in Museo Zeylanico D. Hermanni.

Cap. V.

Acacia Malabarica globosa Intsia dicta.

H. M.

BInorum hominum implet complexum: libro est cinereo, ligno candido, sulcis quinque, è quibus spinæ erumpunt striato. *Radice* est adstringente, fibrosa, nigro cortice, intus rubente. *Rami* cinerei, ligno albidiore, pronis sentibus duobus in sulcis frequenter obsiti. *Folia Nilicamaram,* nisi breviora essent, poterant videri, infernè striati, uno nervulo in exortu, ut & multis venulis donata, infernè dilutiora, supernè summè sunt virentia. *Flores* odorati, candidi, rubris è gemmis erumpentes, Acaciæ Indicæ in modum foliorum acuminatorum, singuli, bini, nonnunquam terni, pedicellis pollicaribus in extremitate surculorum prodeuntes, penicillis tenuium filamentorum, quæ minutissimis capitata apicibus versus omnes sese extendunt partes, ornantur. Fructus perplanæ & longæ sunt *siliquæ,* utrinque cuspidatæ, cortice crasso, duro, subpurpurascente nervo, obseptæ, singulæ aliquando geminæ è surculo dependentes. Ipsæ autem fabæ molles, subamaræ, oblongæ & planæ, transversariæ bolbiticanon imitantes in carne albicante includuntur.

Nascitur, quamvis sparsim, in multis arenosis petrosisque *Malabar,* ut & *Cranganoor* locis, nunquam in caudicem adolescens. Floribus induitur Julio & Augusto, fructibus maturis sub hyemem; frondibus semper virentibus, quæ decedente die se complicant. Horum velut & corticis succus cum pauxillo salis exhaustus ventris sedat dolores: ipse cortex capitis lavamento utilis additur, qui in pulverem redactus summo cum levamine ulceribus inspergitur. *Locus & Tempus.*

Cap. VI.

Acaciæ foliis frutex Mesopotamicus Columnæ *notis in Recchum p.* 867.

Col.

ELegans hæc & rara planta, Acaciæ foliis & ramulis adsimilis, nec amarorem, acrimoniam aut Allii fœtorem refert, nec manifestam adstringentiam obtinet; *foliis* est pennatis, & senis pennarum ordinibus utrinque dissectis, ac lobulis ferè viginti admodum exiguis, ut vix pictura rectè exprimi potuerint, incisis. Spinas ex lignosis ramulis ulmeo cortice vestitis non simul binas in exortu foliorum, sed distinctas habet, & unicam tantùm in illorum exortu. *Semina* pauca profert effigie Pyri sed majora, minora parùm Ægyptiæ Acaciæ, compressa, lævia, nitida & colore spadiceo, siliquis sive crassis lobis contortis, obesis, medulla pallente fungosa turgidis, obliquè disposita inclusa; nec ut in Acacia Ægyptia vera, cujus siliqua est depressa latitudine contenta. *Florem* ignoramus cujus sit generis, nam in sicco ramulo non aderat. Fruticem amplum, non arborem sublimem esse Petrus de Valle Romanus eques, qui collegit & attulit Columnæ asseruit, humanam altitudinem non excedere, & juxta flumen Tigridem in Mesopotamia, & in deserta Arabia juxta Euphratem vel parum dissito loco reperiri, cujus siliquam ab incolis ad sanguinis fluxum cohibendum utilem usurpari accepit, & vulgariter siliquam hanc, etiam ut Ceratonium *Charnub* dici, generico forsan nomine siliquarum.

Cap. VII.

Uty Brasiliensibus Marcgr. *Acaciæ affinis foliis & floribus.*

Marcgr.

ARbor est saturatè virens & spinosa, Scorbo Aucupariæ nascendi modo figuráque similis: in multos dispescitur ramos, & ferè rotunda est, & in ramis etiam ramuli alternatim sunt oppositi. *Folia* habet minima, eodem modo disposita quo in herba viva, & in extremitate sua quasi bicornia quo differunt à foliis Tamarindorum, quæ pariter saturatè viridia, & præterea acidi saporis, cùm hæc nullum saporem habeant manifestum. Si sapore essent acido & siliquas ferrent, cum Acacia conveniret. Non tamen semper æqualia folia in hac arbore sibi opponuntur, sed interdum solitarium est in extremitate ramuli. Fert flosculos prope ramulos in uvam congestos, albos, longis staminulis, ità ut pilosi seu spinosi videantur. Lignum album est ac lentum, cortice ex gryseo subfusco ut Sorbus aucuparia.

Cap.

CAP. VIII.

Mimosa Malabarica flore pentapetalo, siliquis lanuginosis. Kal-Toddavaddi H. M.
H. M.

AD tres quatuórve pedes assurgit. *Radix* russa & capillaris. *Ramis*, qui primùm rubei, deinde virides, pilis non modò, sed etiam spinis diversæ magnitudinis innumeris, deorsum deflexis obsepti sunt; adhærent surculi ferè digitales, foliacei, ex adverso gemini, rubescentes, spinulis quoque ejusdem coloris hirti. *Folia* proxima *Intsiæ*, per ordinem contrariis inter se pediculis annexa surculo, elonga, angusta, anteriùs obtusa, pertenuia, lenia, nervo subtili attamen ramoso prædita, surdi sunt viroris. Quæ si tangantur illico, more *Toddavaddi*, veluti complicandæ manus se demittunt, & cum oppositis foliolis sese quasi complicant, mox tamen attolluntur, atque in Solis occasum explicantur, quo discesso sponte collabascunt. *Flores*, qui in petiolis longiusculis, rigidis atque spinosis, subpurpureis hic illic proveniunt, quinis constant petalis, quorum quatuor tenuia, lenia, latiora, ad unguiculos verò strictiora, circa ambitum exiguis rugis crispata, flavi coloris, sed ab utraque facie internigrantia sunt: ex his duo anteriora explanata ad petiolum sese reclinant; duo posteriora obliquè erecta sese mutuò respiciunt. Quintum inter duo emicans rigidum crassúmque est, ejusdem at dilutioris coloris. Ex medio prominentia *stamina* infernè arctè compacta & lanugine obsita albicante decem sunt, è viridi albentia, supernè tenuia, internigrantibus flavis apicibus dotata. Calyx quinquies insectus, permollis & purpureus. Succrescentes *Siliquæ* duos digiti articulos longæ, lanuginosæ, & atris interspersæ maculis binas, ternas, rariùs unicam includunt fabam, transversariam, acerbam, subviridem, maturam in nigredinem vergentem. Sapore nostrates referunt.

Locus. Nasci amat locis petrosis umbrosísque. In *Candenate*, *Teckencour*, aliísque locis plurima est. Semperfrondet.

CAP. IX.

Guaibi-pocaca-biba Brasiliensibus Pisonis & Marcgrav. *Arbor Siliqua tortuosa putrescente, Fraxinellæ foliis* Breyn.

Marcgrav.

ARbor est ligno, cortice, medullâ, odore, & fragilitate Sambuci æmula, elegans, in multos ramos divisa, qui in extremitatibus suis longa germina protrudunt, in & iis multos ramulos, ternos aut quaternos juxta se positos. Bina *folia* semper sibi opponuntur, brevibus pediculis innitentia, ad tactum dura instar membranaceæ chartæ, exteriùs Salviæ foliis recentibus venis & viriditate similia, superiùs dilutè viridia, duos aut paulò ampliùs digitos longa. Inter ramulos etiam foliorum prodeunt pediculi, duos aut tres digitos longi, qui 22 aut 24 *flosculos* umbellatim congestos sustinent, figurâ florum Primulæ veris, quorum quilibet constat quinque foliolis, dilutè flavis: in medio autem staminum loco propendent multa filamenta, sesquidigitum longa, quæ quoad medietatem lutea sunt, exteriore medietate Crocum Orientalem rufo colore & crispitudine referunt, & in extremitate cujusque visitur punctulum flavum. Flosculi sunt suavissimi odoris. *Fructus* fert in *Siliquis* quatuor aut quinque digitos longis, anteriùs fastigiatis, cætera parallelogrammis ac paullùm compressis. In utraque laterali extremitate quasi suturâ sutoribus usitatâ sunt clausæ [Piso Arborem Siliquæ dulci dictæ comparat, sunt enim, inquit, illius Siliquæ dulces, tortuosæ & deformes, primùm quidem virides, mox maturitatem consecutæ fiunt nigræ & putrescunt.]

Locus. Apricis gaudet campis, mirificéque peregrinantes delectat florum elegantiâ & odore.

Vires. Radicis medulla ex albo flavescens, à leviori cortice liberata in taleolas dissecatur, eáque aquâ fontanâ macerata per noctem sub dio, & aliquoties pota non uni malo medetur. Urinam enim cunctantem ciet, renum & vesicæ obstructionibus opitulatur, ejúsque decoctum vel solum gonorrhœas restituisse vidi. Succus corticis recens oculis inditus earum inflammationes tollit.

Folia hujus arboris accuratiùs describit Jac. Breynius his verbis, Frondes seu folia ramosa quibus obumbratur hæc arbor à Sambucinis foliis longè sunt diversa. Quælibet enim illorum pediculo rotundo, striato, leniter hirsuto, dilutè viridi, dodrantalis longitudinis, candidissimâ medulla farcto, constat: in quo Suffragines tres aut quatuor, holosericeæ utrinque ex opposito, per interstitia uncialia & sescuncialia, summo ordine disposita cernuntur. Ex his suffraginibus, infimæ plerunque rarò longiores unciâ: secundæ duplò majores: tertiæ tertia adhuc parte; sed quæ quarto aut ultimò locatæ breviores iterum se sistunt. Minimarum aut infimarum suffraginum unaquæque foliis uno aut duobus, subsequentium tribus aut quatuor; reliquarum quatuor aut quinque, Fraxinellæ figura & magnitudine æqualibus, utrinque sibi mutuo oppositis alata est. Reliqua videsis apud Breynium.

CAP.

Cap. X.

1. *Palega-Paianeli* * H. M. *Arbor siliquosa Malabarica, cordato folio, fructu maximo oblongo plano, semine membranaceo.* D. Syen. * P. 1. F. 43. p. 77.
H. M.

ARbor est procera, nascens in arenosis, ramis minùs in transversum diffusis. *Radix* fibrosa, ramos quaquaversum emittens, *cortice* crasso, molli, exteriùs rufo, intus ex viridi flavescente, sapore subamaro, ligno albicante ac molli, quod facilè in filamenta protrahitur. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum implet, isque & rami majores cinerei, teneriores virides, * scabri & punctulis asperi, grandibus nodis, ex quibus ramulos transversos binos & binos ejiciunt, extuberantes; medullâ fungosâ & albicante ligno pauco, atque adeò valdè leves: cùm vetustiores sunt, decidunt, notas relinquentes, in quibus etiam novi erumpunt. *Folia* pinnata Fraxini modo, costâ mediâ, cui pinnæ seu foliola utrinque adnectuntur, quinque, sexve cubitos plus minus longâ; pinnis in petiolis curtis adhærentibus numero ternis, quinis aut septenis, una semper extremam costam occupante, cordis humani figurâ circumscriptione ad petiolum rotundis, anteriùs cuspide angustâ eminentibus, texturâ tenuibus & mollibus, superficie leni, supernè saturatiùs, subtus pallidiùs virentibus, sapore subamaro, odore gravi. Costæ & nervi pinnarum in aversa solùm parte eminent. *Flores* in summis ramis plures unà proveniunt, in petiolis crassiusculis, grandes, campaniformes cum collo oblongo, & ad unam partem nonnihil inflexo, calyci oblongo-rotundo & profundo insidentes, sex petalis crassiolis compositi, quorum quatuor quæ ad concavam colli partem sunt, exteriora versùs maximè reflexa, reliqua duo surrecta & minùs inflexa, omnia fungosa non venosa, ad oras crispa, duabus tribúsve liris profundis exteriùs per longum striata, colore, maximè interiùs ex albicante subflavo; exterius in colli convexa parte, foliísque surrectis, quæ versùs eam partem sita sunt, striis rubescentibus tincti, odore fœtido. *Stamina* quinque crassiola, & nonnihil reflexa, ex albicante subflava, quibus incumbunt apices lati, flavi, bifidi. *Stylus* tenuis, albicans, summitate in planum extenuatus, è plano albicante & subflavo capitulo, in fundo calycis sito, quod rudimentum fructûs est, erumpit. *Calyx* crassiolus laxè collum floris excipiens, in ora parùm cuspidatus est. *Fructus* floribus deciduis succedunt prægrandes, formâ velut machæræ, tres spithamas longi, palmum lati, digitum fermè crassi, cum oris ad unam partem nonnihil reflexis, cortice crassiolo viridi, tenera ac humida carne, quæ dein in lignosam duritiem evadit, in cortice exteriùs in medio in longum in utraque parte uno sulco striati. Membrana lata coriacea medium fructum, juxta ejus latitudinem in planum extensa, in duo loculamenta dividit, in quibus singulis *semina* innumera continentur, lato-rotunda & valdè plana seu compressa, cum umbilico longiusculo membranaceo, albicante involucro amicta, & latâ membranâ pellucidâ, albicante circumcincta, jacéntque seriatim in planum in suis involucris, alia proximè ad unam, alia ad alteram oram: nudata suis involucris viridia sunt & densæ carnis, saporis nullius.

* *Verbis sequentibus foliorum pinnatorum costas quibus pinnæ utrinque adhærent describere videntur: nec enim rami, neque surculi decidunt in quacunque planta, sed folia tantùm.*

Cortex arboris servit pro consolidandis fracturis & scissuris tritus & cum vino impositus. Radix in decocto data in hydrope prodest. *Folia* tenella trita & cum Croco Malabarico ulceribus admota ad sanationem conferunt. *Vires.*

2. *Pajaneli* * H. M. *Arbor siliquosa Malabarica, folio majore mucronato, fructu maximo oblongo plano, semine membranaceo* D. Syen. * P. 1. F. 45. p. 79, 80.
H. M.

Est arbor procera, ramos in altum, minùs in latum diffundens, nascens in arenosis. *Radix* in ramos sparsa, ex quibus hinc inde circa caudicem novæ stirpes expullulant, cortice crasso ex cinereo nigricante, intus albicante, saporis subamari, ligno albicante, laxiore, quod in filamenta facilè protrahitur. *Caudex* crassitie * præcedentis, ligno quoque fragili, & in filamenta se findente, cortice cinereo-fusco. *Folia* è caudice egrediuntur, ut in præcedente, pinnata, costâ mediâ longitudine pari, viridi-diluta, & nonnihil scabra seu punctulis asperâ, rotundiolâ ac in unâ parte, quæ cum interiori petalorum convenit angulo acuto eminente, nullis extuberante nodulis, ut in prima specie. Pinnæ seu foliola bina & bina adversa, multo majora sunt quàm in prima specie, spithamam & ampliùs longa, formâ oblonga, laterum difformium, quorum quod caulium fastigium respicit, duplo fermè amplius est & rotundioris oræ reliquo, ac ex inferiore parte petioli egrediens, odoris maleolentis, texturæ crassioris, superne viridi-fusca, subtus clara. *Flores* præcedentis similes, in quinque lacinias seu folia incisi, petala quàm illius multò crassiora, magis fungosa, ac in oris pilosa, seu lanuginosa sunt. *Stamina* tantùm quatuor *apicibus* albicantibus. *Calyx* spisso ac mucoso lacte, quo etiam florum exterior superficies inuncta, intus obductus: súntque flores, uti folia, odoris male-olentis seu fœtidi. *Fructus* plane iidem.

* *Palega Paianelli.*

Foliis ejus pistis & tritis, & unà cum Cardiaca, id est, Myrobalano citrino maceratis in pirulis utuntur ad tingenda linteamina colore nigro, quæ in suis exsequiis gerunt. *Vires & Usus.*

Radix trita & decocta in oleo pro capitis dolore & gravedine servit facta perunctione: Cortex radicis in decocto datus tumoribus resolvendis commodus est. Decoctum ex cortice & foliis simul tritis in unctione corporis pro pustulis ac ulceribus servit.

Quamvis arbor hæc non sit folio decomposito seu ramoso, quia tamen siliquâ omnino cum præcedente convenit, & eodem nomine ab Indis insigniatur unà tradendam duximus.

Fructum huic valde similem, exceptâ superficie scabrâ, vidi in Museo ditissimo excellentissimi Viri *D. Guilielmi Courtine* Medii Templi.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore pentapetalo.

CAP. I.

De Sena Alexandrina & affinibus.

QUamvis Sena revera herba ſit, non Arbor aut frutex, quia tamen à Botanicis fruticibus annumerari ſolet, & à nobis in hiſtoria herbarum per oblivionem omiſſa eſt, hoc in loco ejus hiſtoriam trademus.

Senæ nomen ab Arabibus fluxit, ſiquidem Sena Veteribus Græcis & Latinis incognita & indicta.

Senæ notas characteriſticas facit Paulus Hermannus Stamina falcata è flore exſerta & ſemina in ſiliquis bivalvibus unicapſularibus, quaſi per articulos junctis.

1. *Sena Alexandrina ſive foliis acutis.* C. B. *Sena* J. B. Ger. *Sena Alexandrina* Park.

J. B.

Sena quam ex Oriente inſtitores important primæ eſt notæ: *caulibus* cubitalibus aut paulò altioribus, ligneſcentibus ex quibus alternatim exeunt pediculi tenues, palmo longiores, ad quos ex mediocribus intervallis adnexæ ſunt foliorum quatuor aut ſex conjugationes, nullo impari alam claudente, quod animadverterimus adhuc. Singularia autem *folia* ex viridi in flavum declinant, proximéque coſtæ adhæreſcunt, Glycyrrhizæ foliis ſimilia ſed acutiora, guſtûs nonnihil viſcidi & amari, non ſine nauſea aliqua. *Siliquæ* falcatæ, compreſſæ, nigricant, *ſemen* continentes parvum, gigartis ſimile, ſed compreſſum, album vel nigricans.

Cordus flores luteos & palleſcentes, quinque foliis in cavitatem aliquam reflexis conſtantes Senæ attribuit; Matthiolus pariter *flores* luteos, pentapetalos, Braſſicæ ſimiles.

Sena Græcis & Latinis Antiquis nuſquam deſcripta invenitur: nam & Averrhoes novam herbam eſſe adſtruit, & Priſcis ignotam.

Camerarius Senam Alexandrinam, nè quidem in Italia, ultra annum durare, ideóque pro frutice haberi non poſſe ait. Nec ſcio an in loco natali longioris ævi ſit.

Locus. Amat calidas regiones, frigoris impatientiſſima eſt. In Septentrionalibus provinciis ſata provenit quidem, verum ad frugem non pervenit, imo tantùm abeſt ut nec ſiliquas, nec flores promat. Seri aiunt in Syria, Perſia, Arabia, inde in Ægyptum deportari, ad Alexandriam, unde ad nos defertur.

Vires. Purgat Sena non tantùm bilem utramque, ſed & pituitam: imò in melancholia & atra bile creditur habere Prærogativam quandam. Vim ejus catharticam ad ſtuporem uſque extollunt plerique. Ego verò expertus ſum, & ante me alii, eſſe inſigniter flatuoſum, inquit * C. Hofman. & Lobelius Matthiolum reprehendens, folia ſi per ſe, pulvere, infuſo aut decocto dentur turbarum multum ciere, & inteſtina ſtomachúmque torquere aſſerit, ut vel plebecula conqueritur. Hoc ratio etiam dictat: Viſcoſum enim illud quod in lingua relinquit planè adſtipulatur experientiæ: aſtipulatur etiam viroſus ille odor, Cynogloſſi aut Punicæ ferè ſimilis; quale quid etiam tam in infuſo quàm in decocto ſentitur. *C. Hofman.*

* *Medic. Officin.*

Quia calida & ſicca eſt corrigitur flor. Viol. Borag. Prun. & quia flatulenta, quò minùs Ventriculo obeſſe poſſit, Cinnamomo, Galanga, Zingibere.

Quocunque autem modo datur, in decocto quidem minùs flatulenta eſt ſed debilior; in infuſo autem flatulentior ſed fortior. Debet autem decoctio eſſe mediocris, ut Meſue præcipit: nam cùm facultas purgatoria ſit in ſuperficie diutina coctione evaneſcit.

Datur in ſubſtant. ab ʒß. ad ʒjß. in infuſ. à ʒij. ad ʒv. vel ad ℥j.

Exhiberi poteſt (inquit Schroderus) omni ætati & vel ipſis prægnantibus; debito modo correcta.

Inſignes ei vires adſcribunt medici tum veteres, tum recentiores. Mirificè prodeſt capitis dolori, delirio, amentiæ, Epilepſiæ, reſolutioni nervorum, ſciſſuris totius corporis, Phthiriaſi, ſcabiei, puſtulis, pruritui, &c. cor exhilarat, viſum acuit, & auditum firmat quoquo modo ſumpta, viſcerum obſtructiones aperit, auget juventutem, ſeniúmque retardat. Folia in capitis perfuſionibus utiliter decoquuntur, præſertim addita Anthemide.

Folia exhibentur à ſtipitibus ſeu pediculis avulſa, rejectis ſtipitibus.

Ad Senæ præparationem purgantem ſine igne. ℞ Folior. Sen. mund. q. ſ. Ponatur in lagena vitrea ſatis capaci affundendo aquam vitæ, tinctura Cinnamom. imprægnat. ità ut quatuor vel quinque digitis excedat, dein vaſe bene clauſo ſinatur per biduum, & poſtea utere. Doſis coch. ij. cum juſculo. D. *Hulſe* è Cheſneau.

2. *Sena Italica* Park. *Italica foliis obtuſis* C. B. *Florentina* J. B.

Cæſ.

Caule conſtat cubitali; *foliis* ſimiliter diſpoſitis ac in Sena Orientali, ſed multò majoribus, nervoſioribus, non acuminatis, ſed per extremum latis ac pæne cordatis, guſtu glutinoſo. *Flores* fert luteos, *ſiliquas* compreſſas & falcatas, anguſtiores Orientali, lineâ utrinque per medium inæqualiter extuberante, *ſeminibus* nigris compreſſis, figurâ cordis.

Utuntur

Utuntur hac Medici loco Senæ Orientalis ad purgandos acres humores, sed longè inefficacior est ad eum usum.

3. *Sena Orientalis hexaphylla, Tala Zeylonensibus* Hermanni. Hort. Lugd. Bat.
Herman.

Radicem fert albam, tenuem, fibrosam, annuam: *cauliculos* dodrantales, herbaceos, primùm erectos, postmodum reclinatos: *Folia* in qualibet costa sex, bina sibi opposita, subrotunda, unguem lata, pinguia, saporis subacris, ingrati, cocta verò Oleracei haud ingrati. *Flores* congeneribus similes, ast minores, pentapetalos, staminibus in medio concoloribus, & stylo falcato, longiori: *Siliquas* compressas, angustas, recurvas, unicapsulares, bivalves, quasi articulatas seu isthmis interceptas; in quibus *semina* oblonga, teretia, lucida, fusca.

Sennæ speciebus tum ob stamina falcata quæ ex flore exseruntur, tum etiam ob semina in siliquis bivalvibus, unicapsularibus, quasi per articulos junctis, annumerat D. *Hermannus.*

1. Paiomiriobæ primam speciem *Pisonis*; quam vocat *Sennam Occidentalem, odore Opii viroso, Orobi Pannonici foliis mucronatis, glabram:* Cujus descriptionem vide in lib. 18. p. 912. Hist. nostræ.

2. Paiomiriobæ secundam speciem Pisonis; quam *Sennam Occidentalem, odore Opii minùs viroso, foliis glabris obtusis* appellat; cujus descriptio Hist. nostræ loco citato habetur.

3. Loto affinem Ægyptiam *C. B.* quam Sennam Orientalem tetraphyllum *Absus* dictam nuncupat. Describitur Hist. nost. lib. 18. p. 922.

4. Galegæ affinem Sopheram dictam *C. B.* quam *Sennam Orientalem fruticosam Sophera dictam* inscribit; & Ponnam Tagera *Hort. Mal.* Tom. 2. p. 101. facit. Descriptionem vide Hist. nost. lib. 18. pag. 911.

5. Chamæcristam Pavonis Americanam siliqua multiplici *Breyn.* cui *Sennæ Occidentalis siliqua multiplici foliis Herbæ mimosæ* titulum facit.

6. Chamæcristam Pavonis Brasilianam siliqua singulari *Breyn.* Cent. 1. p. 64. quarum duarum descriptiones habentur Hist. nostræ p. 982, 983.

CAP. II.

Tagera. H. M. *P.* 2. *F.* 52. *P.* 103. *Sena spuria Malabarica.*
H. M.

Plantula est altitudine trium quatuórve pedum, nascens in arenosis. *Radix* fibrosa, nigricans ac lignosa. *Caules* teretes, lignosi, virides. *Folia* in caulibus, qui ad exortum nonnihil extuberant, & interiùs striata sunt, brevibus pedunculis in duabus seriebus bina & bina proveniunt, oblongo-rotunda & lata, anteriùs rotundâ orâ, ad petiolum striata, textura crassiola, superficie plana, ad tactum lenia, viroris surdi. E costa media quæ in supina etiam parte nonnihil eminet, nervi fermè paralleli, qui solùm in prona eminent, annulari ductu exeunt.

Flores formâ & colore * præcedentis similes sed minores. *Calyx* viridis quinque oblongo-rotundorum & viridium foliorum. *Siliquæ* floribus succedentes, rectæ quoque & oblongæ, sed planiores & angustiores quàm illius, septem pollicum. *Fabæ* quæ in iis continentur, rotundiolæ sunt, cum sua longitudine jacentes in longitudine siliquarum; saporis subacris, primùm virides, deinde cinereæ & nitentes.

* *Ponnam Tagera hoc est Sopheræ.*

Vires. Folia trita serviunt pro ictu apum in inunctione partis affectæ. Semina trita ac cum croco usurpata conducunt pro pustulis & ulceribus, & cum succo plantæ *Vetla-Caitu* servit pro malo nato in unguibus iis appositæ.

CAP. III.

1. *Arbor exotica spinosa foliis Lentisci* C. B. *spinosa Indica muricatis siliquis* Park. *Lobus ἐχινώδης cum Piso duro cinerei coloris* J. B. *Lobus echinatus* Ger. emac. *Bonduch Indorum* Ponæ Ital. *Caretti* * H. M. *Lobum echinodem Clusii producens spina, Inimboy Brasil.* Marcgr. * *P.* 2. *F.* 22. *P.* 33.
H. M.

Ad humanam altitudinem assurgit, inferiori parte caulium repens super terram. *Radix* ei fibrosa, nigricante & tenui cortice, ligno intus albo, odoris nullius. *Stipites* virides, densis aculeatis spinis in totum muniti, intus corculo fungoso albo. *Folia* pinnata, bina in ramulis ex adverso sita, è pluribus pinnarum conjugationibus, brevissimis petiolis hærentium composita, duabus ad exortum spinis rubescentibus & deorsum inflexis. Sunt autem pinnæ seu foliola parva, oblongo-rotunda, utraque extremitate ex rotundo cuspidata, versùs interiora nonnihil clausa seu crispa, texturâ solidâ, crassitie mediocri, superficie plana, glabra, supernè saturatiùs viridia, subtus lucidiora, sapore amaro & subacri, odore nullo, subtilissimis nervis & venulis intertexta. *Flores* spicatim proveniunt in surculis propriis è foliorum sinubus solitariis, binis, vel ternis simul exeuntibus, duas fermè spithamas longis, incurvis, aculeatis, inferiùs raris pilis obsitis, striatis, viridi-dilutis, in vertice spicarum numerosis foliis angustis ac cuspidatis vestitis. Sunt autem *flores* flavi, quinque petalis angustis, oblongo-rotundis & à se mutuò nonnihil distantibus, quæ venulis obliquè anteriora versùs in longum striata sunt composita, unum quod minusculum & latiusculum est ac interiora versùs nonnihil inflexum seu concavum lineis rubris transversis variegatum est.

Stamina decem surrecta, albicantia, dilutè viridia, pilosa, apices obscurè flavos gestantia.

Calyx

Calyx quinque foliis oblongo-rotundis & denticulis nonnihil incisis, versùs inferiora nonnihil reflexis constat. Post flores *fructus* è calyce erumpunt echinati, oblongo-rotundi, valdè plani, exteriùs in utroque latere numerosis spinis longis, acuminatis, rigidis ac surrectis obsiti, primùm virides, postea ex cinereo nigricantes, duri, interiùs ad corticem carne crassiola viridi, quæ plurimis guttulis hinc indè circundantibus est irrigata obducti, ac lata in medio cavitate.

Fabæ intus duæ, tres, quatuórve ac etiam solitariæ, umbilicis, tenuibus, albicantibus, echini dorso annexæ, oblongo-rotundæ primùm virides, maximè versùs umbilicum, cùm maturæ ac siccæ sunt cortice duro, albo-cinereo, venulísque nigris undulantibus striato, intus albissimæ sunt.

Putamen adeo solidum & durum est, ut fructus saxei videantur, & cum difficultate confringi possint. Hinc ex America missum accepimus titulo fructûs lapidei, súntque qui nucem Bezoardicam appellent. Nucleus gustu est impensè amaro instar Lupini. Hic fructus J. Bauhino *Hist. lib.* 3. describitur sub titulo Fructûs peregrini tanquam torno elaborati argentei: estque fructus 1. cap. 30. lib. 2. *Exot. Clus.*

Multis in locis tam in America, quàm in India Orientali nascitur.

Fructus è siliquæ exemptus, & à D. *Georgio Wilmer* Stratfordiæ propè Londinum satus, eâdem æstate non germinavit tantùm, sed ad bicubitalem ferè altitudinem excrevit, quaquaversùm ramos spargens; parvis, acutis, aduncis spinis tam per caulem, quàm per ramos obsitus, foliis alatis seu pinnatis, *Locus* Virginiani æmulis vestitus. Sequens hyems plantam corrupit. *Park.*

Hujus etiam generis esse puto fruticem quem depingit & describit J. Bauhinus lib. 3. cap. 47. sub titulo, Fructus omnino rotundus luteus non splendens cum suo frutice.

Radix & *Cortex*, contriti, necnon folia trita seu in decocto epota, seu externè imposita; item Fabæ seu cum lacte *Coqui Indici* tritæ & impositæ, seu in pulverem redactæ & cum vino epotæ herniosis tumoribus conducunt, ac insuper flatus dissipant, dolorem colicum sedant, stomachum debilem confortant, menses movent, &c. in calculo etiam prodesse dicuntur.

Johnsonus apud Gerardum sibi à nonnullis relatum scribit hos fructus venenatos esse; ab aliis, vomitum validè ciere.

Hanc plantam Marcgravius sic describit:

In Cynosbati magnitudinem excrescit. *Caudex* & ramuli pleni spinulis hepatici coloris, lignum autem intus medullosum instar Sambuci. Habet in quolibet ramo multos ramulos sibi invicem oppositos; in ramulis porro *folia* itidem opposita, à quatuordecim ad viginti in uno ramulo, qui inter quodlibet par foliorum duobus munitur aculeis. Sunt autem *folia* lætè viridia, splendentia, ferè cylindracea, & unum circiter digitum longa. *Flores* fert in spicam congestos, luteolos. Hos sequuntur lobi, spinosi, hirsuti, coloris cùm maturuerunt hepatici, in quibus singulis continentur duo globuli durissimi, cinerei coloris, glabri & splendentes, qui quassato lobo strepitum edunt: nucleus interior ex albo flavus, amari saporis, instar Lupinorum. Lobus autem per maturitatem dissilit & effundit globulos.

J. Bauhinus duas alias hujus fructûs varietates describit lib. 3. c. 48. alterum titulo Fructûs peregrini tanquam torno elaborati flavi: alterum tit. fructus Indici tanquam torno elaborati viridis.

2. *Arbor spinosa Indica siliquis villosis monospermis, Ban-karetti dicta.* H.M. *P.*6. *T.*20. *p.*35. *H.M.*

A præcedente differt, quòd hæc flores proferat simplices, juxta surculorum exortus positos, decaphyllos è viridi luteos, stilum rubrum emittentes. *Siliquæ Kakamulla* effigiem habent, cortice sunt denso, subfusco duro, intus helvolo, foràs villosæ, non autem echinatæ, unicam duntaxat fabam continentes, quæ perplana pilosáque est, sed prædura & apud medicos in usu.

Locus. Nascitur propè montes densissimis in sylvis, in Provinciis *Candanata*, *Cottate*, ut & aliis locis. In hac alii maturescunt fructus, alii turgescunt, alii florent.

Fructus hujus arboris extat in Museo refertissimo Clarissimi viri *D. Gulielmi Courtine* Medii Templi.

3. *Lobus echinatus Molucensis* Ponæ. *Lobus orbicularis fuscus, spinosis tuberculis obsitus binos phaseolos nigros continens* C. B. *Fructus* 4. *l.* 2. *c.* 15. Exot. Clus. *qui Indis Samparantam. Clus.*

Orbicularis erat hic fructus sive lobus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinente, spinosis subrubentibúsque tuberculis undequaque obsitus, cultelli dorso non crassior, pediculum ad orbis latus habens, & totius lobi color fuscus. Omnes autem hujus generis quos conspiciebat Clusius in medio pertusi erant, ut funiculo trajecti ad commodiùs & faciliùs (ut arbitrabatur) resiccandum suspenderentur. Singuli verò lobi sive fructus binos phaseolos continebant, seminum Anagyridis formam & magnitudine, prorsus nigros, ut conjecturam faceret eos lobos antequam pertunderentur, non adeò planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi *Samparantan* appellabant: Quandoquidem autem filo trajecti adservabantur, apud illos aliquo in usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

Cap. IV.

Moringa Lentisci folio, fructu magno anguloso, in quo semina Ervi J. B. *Arbor exotica Lentisci folio* C. B. *Moringa* Ferrar. Flor. Park. Acost. *Mouringou* H.M.

H. M.

QUinos homines longa est, unius complexum crassa, cortice obducta nigricante, intus albido, odore & sapore Nasturtio aut Rhaphano rustico simillimo. *Rami* sunt ligno albicante, libro viridi. *Radix* vestitur cortice ex albo flavescente, trunci saporem referente. *Folia* bina sibi invicem opposita, communibus petiolis spithamam fere longis, cubitalibus surculis ad verticem usque adnascuntur, diminutis sensim petiolis: suntque è longo obtusa, tenuia, mollia tactu & lenia, media costa prominente, nervis aliquot in latera excurrentibus donata, supernè è prasino fusca, infernè ex viridi lætiora: odor Fabis sylvestribus proximus. *Flores* candidi, decapetali, petiolis incurvatis è ramorum cacumine dependent; quina externa foliola oblonga, extrorsum stellæ in modum expansa reflectuntur; quorum bina posteriora majori, trina anteriora minori distant intervallo. Intimorum latiorum quatuor inferiora obtegunt, quinto ex inferiorum medio prodeunte, è regione arrecto. Hæc inter, elevatum foliolum proximè, medianus se erigit colus in decem staminula è viridi albula extrorsum inflexa divisus, quorum paria uno grandiusculo, flavescente obteguntur apice. Foliola densa, maximè interna rigida sunt. Calicis latioris, ac è viridi fusci umbilico insidet globulus, fructûs germen, oblongus, quadantenus pilosus, filamentum prodens albugineum. Odor iis gratissimus & melleus. Deciduis succedentes floribus *fructus* sunt, porcis altioribus striati, sesquicubitales, cortice coloris herbacei, intus carne exalbida, *seminibus* repleti candidis: in deliciis ob gratum saporem habiti, graciles; quippe vetustiores, eminentibus singulis in lateribus costulis ligneis, crassescunt, siccique rubent. Tribus fructûs lateribus trigona inclusa sunt semina, cartilagineâ pelliculâ, nucleo intus albente, membranis alatâ tenuibus, secundum siliquarum longitudinem dispositis.

Acosta tum ipsum fruticem, tum ejus ramos valdè fragiles esse annotat, fructum pedalem, Rhaphani crassitie, octo angulis insignitum.

Arenarum amans non modò in Malabariæ, verùm & in Zeyloniæ, aliorúmque Indiæ locorum hortis ac villis ob fructus solummodò colitur, qui Fabarum more venales quovis mittuntur. Floret mensibus æstivis. Fructus nunc in anni exodio, nunc exordio, aliquando in utroque leguntur. Septuagenaria vel octuagenaria extinguitur. *Folia* succrescentibus novis ei decidunt. *Locus.*

Ex foliis, radicibus, cortice & fructu parantur pilulæ antispasmodicæ. Hujus arboris radix (teste Acosta) Unicornu & Lapidis Bezaar vices supplet, veráque theriaca est, quâ vulgo Malabarenses utuntur cùm adversùs omnis generis venenum, tum ad morsus Serpentium maximè noxiorum vulgò *Cobras de Capellas* dictorum, aliorumque insectorum & virulentorum animantium, tum intro sumpta, tum foris applicata. [*H. M.* corticis succum merum cum aqua & Allio commixtum hos serpentes ex ædibus expellere tradit.] In cholerica quam vocant passione singularis efficaciæ esse deprehendit Acosta. Foliorum succus unà cum Pipere oculis immittitur contra vertiginem; qui Zinziberi si addatur fugat febres. Radix probè nota est elephantiasi laborantibus, quorum plurimos continuo ejus usu sanari perhibent: *Acost.* supposita abortum causat *H. M.* *Vires & Usus.*

Alios usus corticis triti ex aqua Oryzæ ad œdemata, & adjecto Cumino ad odontalgiam, ad venenatum glirium morsum, succi ejus naribus hausti ad maniam; epoti ad lancinationes artuum ex frigore; Foliorum ad tumores Venereos discutiendos, ad pedum lumbricos; Succi arboris ad dolores Venereos, foliorum ad vermes in ulceribus enatos, &c. vide in *H. M.*

Cap. V.

Siliquosa Indica flore Papilionaceo decapetalo siliquis latis monospermis. Kaha Mullu vel Kaka Moullou H. M. *P. 6. T. 19. p. 33.*

H. M.

BRachium crassa est, ligno candido, cortice leucophæo & scabioso. *Rami* ejus spinosi, medullâ perfossi, aliquantulum contorquentur. Radix odoratius vibrat, subsalsa. *Folia* spissa, solida, glabra, summè viridia, è longo aculeata, ex adverso gemina, surculis, qui duobus spinis gaudent affiguntur, primùm leniter constrictiva, ubi manduntur subacria, inodora. E geminis fulvis *flores* papilionacei, lutei, surculis pollicaris longitudinis juxta florem inflexis è pedunculis adhærescunt polyphylli: Decem namque *Mouringo* haud absimiles constant foliolis, quorum ex inferioribus unum inflectitur, cæteris cochleari similibus, quatuor interiora è longo latiora sunt. *Stylus* hirsutus ut *Mouringo*, nisi quòd in novem findatur *stamina*; odoris, licet languidioris, gratissimi. *Siliquæ* latiores, duro cortice, intus exalbido, singulæ unam solummodo grandiorem involvunt *fabam*, ex albo nitentem, quæ saporis subacris aromaticique est.

Arbor palustrium cupida in Mali excrescit altitudinem; vivit prope *Chenotti, Parou, Warapoli,* alisque in locis ad fluminum ripas. Effloret Junio Julióque. Fructus edit sub anni initium maturos: Frondibus nunquam nudatur. *Locus & Tempus.*

Medicus ejus usus planè incognitus, nisi quòd cortex ex lacte contritus vaccino diabetem gonorrhœámque persanet. *Vires.*

Hujus ut & præcedentis arboris flores decapetali esse dicuntur. Verùm forte quinque exteriora petala dicta sunt potius calycis quàm floris.

Lobum huic valde ſimilem vidi in Muſeo inſtructiſſimo eruditiſſimi & ornatiſſimi Viri *D. Gulielmi Courtine* ſub nomine *Bonduch* lævis.

CAP. VI.

Arbor Indica ſiliquoſa flore pentapetalo, ſiliquis in ſpiram contortis lanuginoſis. Katou-Conna H. M.

H. M.

ARbor eſt præcelſa, craſſiórque quàm ut duo homines complecti poſſint; ramis patulis umbroſíſque, cortice & ligno ſpadiceo, rubrâ medullâ donato: *radice* longè aberrante, cortice ac ligno rubro, ſapore inſipido, odore gravi atque ingrato. *Folia* oblonga, cuſpidata, tenuia, rigida, ſupernè è fuſco nitentia, infernè dilutiora, venoſaque, gemina utplurimum, parvis incurvatíſque petiolis, ſurculis adhærent. *Flores* candidi, odoríſque expertes, è ſurculis ramoſis, quinque oblongis conſtantes foliolis, cuſpidem deorſum demittentibus, conjunctim enaſcuntur. Horum è medio, ſtaminum vice, faſciculus filamentorum tenuiſſimorum eminet. Calix autem parvus, quinque habens cuſpides, florem arctè involvit. *Siliquæ* figurâ ſpirales, contortæ, craſſioribus nervis extuberantibus ſimul & lanugine obſitæ, apertis oris criſpatæ, internum è croceo rubeſcentem oſtendunt corticem. *Fabæ* in ſiliquis protuberantes, latioribus intervallis à ſe invicem disjunctim gemmularum more dependent, glabro atróque cortice nitentes; pulpam habentes praſinam, duabus viſibilibus pelliculis diſtinctam. Odor iis gravis, ſapor planè ſylveſtris.

Locus. In quovis proveniunt ſolo, præcipuè circa *Parou* & *Repolin.* Fructibus aut floribus ſemper virens jugiter veſtitur.

Vires. Foliorum decoctum canitiem avertit, lepram ſanat, quod præſtat & cortex cum Saccharo in paſtam redactus.

CAP. VII.

Wellia Tagera H. M. P. 6. T. 9, 10. p. 17. Siliquoſa Malabarica flore pentapetalo, ſiliquis longis, planis, diaphragmatis ſemina ſecludentibus interceptis.

H. M.

IN craſſitudinem brachii, altitudinem hominis adoleſcit, viridi involuta cortice, ligno admodum pauco, ramis rotundis atque viridibus. *Folia* è longo rotunda, permollia ac glabra, pluribus venis, media è coſta exortis ſtriata, glauca, foliis *Tageræ* proxima, communibus petiolis praſinis, ſulcatis, contrariis, inter ſe pediculis adhærent. *Floribus*, qui minores, foliola quæ arboris poterant videri, quina ſunt, lutea, ſingula tribus nervulis parumper eminentibus intertexta, & calyce pentaphyllo obſepiuntur. Horum in medio decem ex albo viridantia, oblongis majoribus, flavis, poſtmodum obfuſcantibus donata *apicibus*, conſpiciuntur *ſtamina*, eminente uno viridicato, oblongiore atque incurvo fabagineo germine. Succedentes floribus *ſiliquæ*, duas palmas propemodum longæ, perplanæ, digitum tranſverſum latæ, læves, in tranſverſum poſita includunt *ſemina* elonga, tranſverſis quoque interſepimentis à ſe invicem ſecluſa, aliquantulum ſub cortice extuberantia.

Locus & Tempus. Colitur ob ſolam elegantiam in hortis, in quos è ſylvis circa *Panam* ac *Pettette* tradúcitur. Præcipiti flores exhibet æſtate, ſeu menſe Sextili: Semen maturum Novembri & Decembri menſibus, arenoſos amantes locos, ſempiternâ virent comâ.

Vires. Si radicem excipias, quicquid ex arbore exhibeas, addito Cumino, Saccharo candido & lacte finit gonorrhœam virulentam. Folia lacti incocta vaccino vel in balneum parata articularem expellunt morbum. Cortex cum Saccharo & aqua lævigatus Diabete commodus eſt. Radicis cortex cum Croco virente lacte exceptus Podagræ nodoſæ *Sonida badda* Malabarenſibus dictæ ſuccurrit.

CAP. VIII.

* P. 1. F. 22. p. 37. *Caſſia fiſtula Alexandrina* C. B. *fiſtula* Ger. *purgatrix* J. B. *ſolutiva vulgaris* Park. *Conna* * H. M.

The ordinary purging Caſſia or pudding-pipe-tree.

H. M.

ARbor eſt procera, [Juglandi trunco, ramis, foliíſque proxima *Alpin.*] *Radix* cortice eſt fuſco, ramos tranſverſos ſpargens. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice cinereo, ut & rami majores, obductus, ſurculi novelli virides ſunt. Cortex adſtringit & ſubamarus eſt. *Folia* è quinque pinnarum paribus impari coſtam finiente compoſita, pinnis ſeu foliis partialibus ad baſin latis, ad cuſpides ſtrictioribus & acutis, ſecus quàm in Caroba, mollibus, denſis, mediocriter craſſis, glabris; ſupernè ſaturatiore virore nitentia, ſubtus pallidiora, ſapore ſubdulci & ſubamaro. *Flores* * longis tenuibus, viridibus ſurculis ſeu pediculis hærent è foliorum alis exeuntibus, plures juncti velut racematim, eo modo quo flores Laburni, ſinguli petiolis triuncialibus hinc inde appenſi, flavi, quinque petalis oblongo-rotundis & nonnihil criſpatis, anguſtis inferiùs unguibus, ex vena media latiore venis obliquis ſtriatis, compoſiti. Medium florem *ſtamina* occupant decem, tria majora flava cum grandibus apicibus flavo-fuſcis, &c. ſeptem minora flava cum grandibus pariter apicibus, ſeu ſemibifidis flavo-fuſcis linguis. Ex medio longum ſiliquarum viride germen prodit, verùm non ex omnibus floribus. *Calyx* quinque cuſpidatis foliis conſtat. Siliquæ floribus ſuccedentes ad duûm cubitorum paulatim longitudinem excreſcunt, formâ cylindraceâ, diametro unciali, colore per maturitatem nigricante, cortice lignoſo, ſeu potiùs cartilagineo duro conſtantes, interiùs diſtin-

* *Duas ſpithamas longis.*

ctæ

ctæ in loculamenta per diaphragmata seu orbiculos cartilaginosos, transversos ac parallelos, qui cortici interiori affixi, & in medio rectâ fissurâ, ad eandem cortis partem striati. Orbiculi hi pulpa subdulci, quæ primùm albicat, dein flavescit, post ex rubro nigricat obducti sunt. In pulpa fabæ involutæ sunt, oblongo-rotundæ, orbiculis adjacentes inferiore parte, & cum sua longitudine respondentes longitudini fissuræ; teneræ cortice albicante sunt, pulpa intus viridi subacida, quæ carne pellucida & nervosa circundata est, sapore nullo; cùm maturæ & siccæ sunt cortice duro, rubro-fusco obducuntur.

In regionibus calidis, ut Ægypto, & omnibus ferè Indiæ Orientalis provinciis, oritur. *Locus*

Ægyptii diluculo per Cassiarum loca deambulare sæpius odoris causâ consueverunt: quippe aurâ à Cassiis, eximium ac gravissimum, Oriente præsertim sole, odorem spirantibus, ad ipsos delatâ oblectantur. *Vires & Usus.*

Quod ad electionem attinet, ea est vel Fistulæ, vel succi nigri & dulcis.

Fistulæ bonitatis notæ sunt, 1. Ut sit recens, h. e. ut non diu reposita fuerit. Ægyptii autem non utuntur recentissimis, sed saltem post quartum mensem, quandoque juniores recentioresque inutiles neque à noxa immunes observantur.

2. Qui fistulam quò majorem eò meliorem pronunciant falluntur & fallunt. *Alp.* Eadem nigredinis ratio est. Verus color est cum rubedine nigrescere.

3. Alpinus, Quod aliqui cannas optimas manibus concussas sonum non edere aiunt, falsum pronuntiat. At eruditissimus Veslingius crepitantes à concussu fistulas optimas esse vendaces quosdam Ægyptios Alpino persuasisse dicit; cautiores enim mercatores crepitacula illa à solidiore fructu secernere se vidisse, & siqua fistulæ parte se distinctiùs offerant eatenus obrumpere: Arida enim intra septum semina continent, & pulpamento melleo destituta, humore tenui quo redundabant discusso.

Pulpa ipsa tres notas habet, præ nigredine splendens & pinguis sit: dulcis ferè ut Pruna, sed cum aromatica quadam acredine. Quæ enim vel acerba ob immaturitatem, vel acida ob vetustatem in vitio est. Summâ, Quæcunque Cassia cum dulcedine quodam æqualiter afficit fauces, nullo modo mordicans, illa est bona, qualiscunque sit fistula. *C. Hofman.* Et paulò post, quamdiu dulcis est, tandiu securus est ejus usus.

At Fallopius maturitatem Cassiæ ex aciditate dijudicandam esse ait: si enim mordicet valdè fauces, indicare quòd sit matura. Nos cum C. Hofmanno sentimus.

Collectas siliquas Ægyptii continuò in opportuna loca sic claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cùm ex minimo aeris contactu Cassiæ corrumpantur. *Alpin.*

Pulpa Cassiæ purgat bilem & serosos humores, & convenit in ardoribus tum externis, tum internis, sanguinem contemperans & puriorem reddens. Affectibus pectoris à destillatione acutorum humorum concitatis mirè subvenit. Pulpâ hâc cum Saccharo cando & liquiritia pro secreto uti solent Ægyptii ad renum vesicæq; vitia; Proinde ejus frequenti usu se à calculo præservant. Monardes & cum eo Matthiolus pro infallibili præservativo habent ℥iij quotidie tribus horis ante prandium.

Tamen monet Fallopius, intutum esse usum ipsius in ardore urinæ, quòd ducat ad locum affectum & morbum augeat. Idem observavit Fabric. Hildanus *Epist.* 35.

Habet Cassia hæc duo mala, Humiditate enim sua dissolvit tonum ventriculi, & flatus gignit: Unde nec humidis ventriculis, nec hypochondriacis & flatulentis, nisi carminativis & stomachicis (v. g. Cinnam. Mastich. sem. Anisi) correcta convenit. *Schrod.* Præstat tamen (inquit C. Hofmannus) abstinere ab illa in hypochondriacis ob intestinorum debilitatem.

Cassia etiam utuntur (verba sunt Alpini) ad tussim antiquam, dyspnœam, asthma & orthopnœam cum Agarico: pro calidis articulorum doloribus, maximéque in podagra, dolentibus partibus emplastri modo ipsam adhibent.

Saxoniam pro lectione dixisse meminit C. Hofmannus, Capitis dolores post cibum non curari feliciùs quàm Cassia post cibum: quod postea invenit apud Helidæum; qui curâsse se ait hoc modo pertinacissimam ophthalmiam.

Omnia lenientia & inter ea Cassia sumi debere aiunt modico ante cibum tempore, quod alii bihorio, alia unâ horâ, alii semihora definiunt. Vid. *C. Hofman.*

Errare eos scribit Camerarius, qui existiment semina Cassiæ purgare, cùm potiùs astringant: cujus contrarium se expertum affirmat Fallopius. Garcias etiam Monardi idem asserenti contradicit.

Cortices siliquarum movere menses & pellere secundinas quamvis Ambrosius Paræus, Sepulveda & alii affirmant, maxima tamen pars medicorum negat.

Siliquas Cassiarum, perinde ac Phaseoli, parvas, virides, in aqua priùs parùm bullitas, & mox in umbra ab humiditate siccatas saccharo vel melle condiunt, atque ad usum servant puerorum delicatarúmque mulierum. Exhibent verò ad summum eas ad ℥iiij, atque ad ℥j pueris, ad supradictos affectus.

2. *Cassia fistula Brasiliana* C.B. *solutiva Brasiliana* Park. *Cassia siliqua Brasiliana purgatrix compressa* Lob. in Pharmac. Rond. *Tapyracoaynana Brasiliensibus* Marcgrav. *&* Pison. *Cassia fistula Brasiliana flore incarnato* Breyn.

Marcgrav. Piso.

Arbor est alta & magna, atque in plurimos ramos latè expansa, colore exteriùs ex cinereo albicante, *Folia* fert ordine sibi opposita, paulatímque surrectim stantia, figuræ cylindraceæ, duos digitos longa, & ⅔ digiti lata, brevissimo pediculo innitentia instar foliorum Senæ, dilutè viridia, subtiliter hirsuta, ad tactum mollia, rubescente nervo secundùm longitudinem, & venulis secundùm latitudinem ordine positis prædita. *Flores* fert spicatim congestos sine ramulis, pentapetalos, cum tribus semilunaribus corniculis, quæ cum *staminibus* junctim positis surrecta stant, colore incarnato elegantissimo, ob quem à longè conspiciuntur. Succedunt *siliquæ*, immaturæ quidem virides, maturæ nigræ seu fuscæ, deorsum propendentes, duos circiter pedes longæ, quinque digitos crassæ [in ambitu] paulùlum incurvæ: in uno latere eminentia duplex est secundùm longitudinem, in altero simplex, quasi chorda

da agglutinata esset sub cortice; non exactè teretes sunt, sed paulum compressæ, nam transversa incisio ellipsin describit. Cortice sunt durissimo, lignoso, qui ut frangatur malleo concuti debet. Siliqua porro intus multas habet cellulas, crassitie pennæ anserinæ, diaphragmatis distinctas, in quarum qualibet nucleus latet Amygdalæ magnitudine & figurâ, coloris ex albo flavescentis, splendens, lævis, durus, per longitudinem lineâ subrufâ in uno latere divisus, medullâ intus albâ, corneæ substantiæ, pulpâ immersus glutinosa, nigricante, instar Cassiæ solutivæ, sed ingrati & amari saporis, quæ ante maturitatem astringit, post laxat alvum. Summitates foliorum vulneribus & pustulis medentur.

Vires.

Foliorum & florum hujus arboris pleniorem descriptionem vide apud Breynium Cent. 1. cap. 21.

Hujus pulpæ uncia una, adnotante Lobelio, plus purgat quàm unciæ duæ alterius Cassiæ, nimirum Ægyptiacæ.

3. *Cassia Americana fabacea* D. Syen. *in Hort. Malab.*

Siliquarum loco fabas longiusculas & vulgaribus non dissimiles profert, quibus continetur pulpa ejusdem fermè cum vulgari saporis & efficaciæ. Ipsa arbor *radice* nititur crassa, rotunda, quæ in plurima filamenta cortice nigricante obducta desinit. *Caudex* cinerei est coloris, scaber, substantiæq; medullosæ; quem ramuli inordinatè ambiunt, foliis vestiti subrotundis, ex glauco viridibus, brevissimisque pediculis donatis. *Flores* videre non contigit. *Semen*, quod pulpæ involvitur subrotundum est, compressum & nigricans, Pisi minoris magnitudine, ex Americæ insulis, quas Galli *les Antilles* vocant, allatum.

CAP. IX.

1. *Tamarindus* Ger. Park. J. B. *Siliqua Arabica quæ Tamarindus* C. B. *Balam-pulli, seu Maderam-pulli* H. M. *P.* 1. *F.* 23. *p.* 39. The Tamarind Tree.

ARbor est grandis, ramis densis, in latum diffusis, Alpino Pruni, Garciæ Fraxini, Juglandis, Castaneæve magnitudine, Marcgravio Tiliæ maximæ. *Radix* crassa est, brachia latè diffundens, cortice rubescente. *Stipes* crassus, ambitu duorum hominum amplexum æquans, cortice crasso, cinereo in trunco & ramis vetustioribus, in surculis minoribus viridi, materie firma non fungosa. *Folia* pinnata, Filicis fœminæ foliis similia *Acostæ*, pediculo communi & costa cui pinnæ adnectuntur vix spithamam longo, in quo ordinatè posita pinnæ seu foliola parva, pollicari fermè longitudine [paulo plus semidigitum longa *Marcgr.*] latitudine fermè semidigitali, æqualis undique latitudinis, paulò tamen versus apicem angustiora quàm ad pediculum; bina autem exactè sibi ubique opponuntur, & nullis ferè pediculis innituntur, ac arctè se mutuò attingunt, apicibus subrotundis. Sunt autem *foliola* tenuia, texturâ solida, plana, infernè dilutè viridia, supernè saturatiùs: ac infernè nervo secundùm longitudinem eminente, & venulis transversis secundùm latitudinem, sed valdè exilibus prædita, quæ supernè vix conspiciuntur. Egregiam aciditatem sapore referunt, & ideò in febribus sitis extinguendæ gratiâ manducantur. *Flores* in surculis seu pediculis è foliorum sinubus egressis octo aut decem simul, Aureæ Mali floribus admodum similes formâ exteriore & odore *Acostæ*, octo petalis [H.M. septem] constantes, è calyce crassiolo & rotundo, [odore nullo H.M.] petala quatuor exteriora candida postmodum parùm subflavescunt, oblonga, cuspidata, tenuia, nullis venis striata, [Acostæ quatuor interiora alba sunt & crassiora] tria interiora extremo rotundiora, in oris tenuiter crispata, colore albo venis rubris variegato, duobus tertio longioribus & latioribus tertium autem surrectum est minusculum, concavum, cuspide parvo ac sufflavo eminens. Acostæ bina è petalis exterioribus eleganti nervo radiata sunt.

E medio flore [Acostæ quatuor] tria enascuntur *stamina* tenuia & incurva & viridia [Acostæ candida & corniculorum modo inflexa] primò in unum juncta, post versùs folium surrectum divaricata, exteriora, *apicibus* primò flavis, postea cùm flores subflavescunt rubro-fuscis dotata. *Stylus* staminibus crassior, inter hæc & folium surrectum prodit, qui siliquosum germen est.

Fructus lignosis & crassiusculis petiolis ramis appensi sunt; *siliquæ* oblongæ, crassæ, in glandulas tres quatuórve extuberantes, cortice crassiolo, exteriùs rufo, interiùs viridi, fragili, pulpâ per maturitatem molli, & flavo seu rubro-fuscâ, ad corticem ex petiolo lignosis filamentis sed raris in longum pertextæ, acidi saporis gratissimi; sub carne siliquæ in membranacea loculamenta in quibus semina, distinctæ sunt.

Semina quadrata sunt & plana, Lupinorum æmula, dum adhuc immatura sunt cortice viridi, diluto & nitente, amaro, pulpa intus alba, solida & densa, sapore adstringente, maturitatem consecutæ in osseam duritiem cortice rubrofusco evadunt.

Floret semel in anno, mense Novembri.

Folia Sole occidente ut in Acacia aliisque sese contrahere solent, eóque oriente aperire, ut tradit Alpinus. At verò fructum sive siliquam frigoris vitandi causâ foliis sese involvere ut Alpinus & Acosta scribunt & miraculi loco habent, mihi cum *D. Syen* fabulam redolere videtur.

Locus. Crescit hæc arbor in Arabia felici, inque India Orientali & Occidentali sive America.

Vires. Tamarindi humorum acrimoniam temperant, bilem purgant, ejúsque & sanguinis fervorem compescunt, febres acutas & icterum sanant, sitim ac omnem ventriculi hepatisque ardorem extinguunt, vomitum sistunt.

Turcæ & Arabes æstate longinquum iter suscepturi (ait Bellonius) Tamarindos coemunt, magni in Turcia usûs, non medicinæ, sed sitis restinguendæ gratiâ.

Utuntur Ægyptii, referente Alpino, foliis Tamarindi in pueris ad vermes necandos, atque ipsorum vel infuso, vel decocto ad solvendum alvum. [Medici Indi (autore Garcia & Acosta) folia trita partibus corporis Erysipelate infectis imponunt.]

Arabes

Arabes condiunt siliquas parvas ac virides sacchàro vel melle *Carob*, tum etiam grandiores factas atque maturas condiunt ipsarum pulpam Saccharo, quam per itinera, quæ in desertis Africæ locis conficiunt, secum viatores deferunt. Quâ sæpe calefacti ac ex calore itinereque inflammati valdè sitientes refrigerantur, atque sitim restinguunt, per alvum plurimum calidorum humorum subducentes atque evacuantes.

In febribus verò pestilentibus, atque omnibus aliis ex putridis exurentibus, aquam in qua multa copia Tamarindorum infusa fuerit cum Saccharo ebibunt: potus siquidem ex calore sitientibus jucundissimus est, maximéque refrigerat & sitim extinguit. Præterea ad gonorrhœam usum Tamarindorum frequentant. Fallopius etiam in gonorrhœa biliosa laudat.

In bilis redundantia, sanguinis fervore & ebullitione, siti infesta, morbis cutaneis & præsertim Ictero simplex medicamentum ex Cassia fistula cum Tamarindo, unà cum Saccharo vulgo dicto *Jagra de canna* ab Indis datur, quod leniter alvum solvit. *H. M.*

Affertur ad nos Tamarindi fructus, non integer, sed contusus, ut bene compactus non admittat aerem externum.

Annos tres servantur in vase vitreato, stricti oris, & bene obstructo, & in locum purum & perflatilem seposito, nisi externus vel calor vel humor putredinis initium ipsis attulerit.

Nonnulli Tamarindum Arabicam ab Americano distinguunt. Nobis una eadémque specie Arbor videntur. Siliqua tamen *Jutay* sive Tamarindi Brasilianæ *Pison.* brevior & magis compressa esse videtur.

2. *Tamarindi facie fructus Indicus* J. B.

J. B.

Tamarindi seminis majoris ferè figurâ erat, unciam longus, tertiam unciæ partem latus, compressus, fuscus & paulò minùs quàm niger, supernè quà adhæsisse videtur leviter umbilicatus, infernè acutus, utrinque linea ovata ad fructus figuram impressâ notatus.

Cap. X.

Carandas Garciæ C.B. *Car. Indica Arbuti facie* J. B. *Caranda* Bontii. *An Auzuba* Oviedi?

Garc.

Arbuscula est Arbuti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni; fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimóque uvarum sapore, ex quo à nonnullis vinosus succus exprimitur. Fructus autem virens magnitudine est nucis Ponticæ cum suo putamine, interdum major, succum nonnunquam exstillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum Sale. Solet tamen, cùm viridis est, muriâ aut aceto condiri, & ita asservari ad excitandam elanguescentem appetentiam.

Nascitur tum in Continenti, tum in *Balagate*. *Locus.*

Nisi ipse eandem dixisset, aliam arborem existimâssem quam describit Bontius hoc nomine. *Folia*, inquit, *Caraudie* Malaiis dictæ cum Tamarindi arboris foliis planè conveniunt. *Fructus* maturi nucibus tanquam nuclei inclusi, singuli singulis, secus ac in Tamarindis. Colore hic fructus est, aperto nucleo, aureo, quem **Orange** nostrates vocant, & caro ejus exterior gratissimi est saporis, neque dentes tam acidos reddit quàm Tamarindorum pulpa, sed de dulci sapore participat, neq; laxativa facultate prædita est ut Tamarindi.

Clusius Auzubam Oviedi l. 8. c. 12. huic fere similem ait. At illa vasta est arbor pulchráque (cùm hæc pumila sit) materie firma & utili: fructu longè suavissimo, ut sunt pyra Apiana, muschatellina dicta, sed qui lacteo succo, eóque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in ficubus immaturis; idcirco molestus his qui eo vescuntur, nisi priùs fructum in aquam injiciunt, & lacteum succum digitis exprimunt, qui in aqua sidit.

Fructum huic similem observavi in Museo D. *Gulielmi Courtine* Armigeri sub nomine Tamarindi American.

Cap. XI.

Pala H.M. *P.* 1. *F.*45. *p.*81. *Arbor Malabarica pentaphyllos lactescens, siliquis angustis longissimis.* D. Syen.

H. M.

EST arbor valdè procera, ramis transversim latè sparsis, nascens in arenosis. *Radix* altè in terram descendit, radiculas latè diffundens, cortice rufo, lactifluo, & valdè amaro. *Caudex* crassus ad duûm triúmve hominum amplexum cortice, uti & rami, cinericeo ac lactescente, ligno levi. Rami veteres è nodis plerunque tres quatuórve surculos diffundunt. *Folia* terna, quaterna, quináve simul summis surculis in nodo insident, transversum in orbem expansa, oblongorotunda, extremo subrotundo aut etiam cuspidato, ad petiolum angusta, texturâ solidâ, densâ ac lacte turgentia, superficie plana ac glabra, superne obscuro virore nitentia, subtus dilutiore & albicantia, sapore amaro. E *costa* crassa, viridi-albicante, crassiuscula & lata, etiam in supina parte nonnihil eminente Venæ subtiles numerosæ transversim recto ac parallelo tractu proximè ad marginem progrediuntur, indéque reflexæ in se invicem incurrunt. *Flores* fasciculatim proveniunt in surculis nodosis & viridibus, qui supra folia è nodulis ramorum quos complectuntur rectà prorumpunt. Quatuor sci. vel quinque ramuli floriferi è singulis nodulis exeunt, singuli quinque vel plures simul flores in summitate gestantes è viridi albicantes, quinque petalis rotundiolis, versùs unguiculos an-

gustioribus, ad oras crispis ac rigidè extrorsum inflexis, non striatis compositos, pediculo albicanti, infernè & supernè crassiori insidentes, calyci arcto quadrifolio cinctos, odoris jucundi & fortis, sed gravis, qui catarrhos & gravedinem excitat, & caput offendit. *Stamina* quinque tenuia, pilis albicantibus obsita, apicibus flavis & liberis donata; intérque ea stylus albicans, tenuis & liber, nodulo albo capitatus, è capitulo parvo viridi, quod rudimentum fructûs est, & in calyce situm, ortum ducens. *Fructus*, qui plures simul in surculis nascuntur, *Siliquæ* sunt, cubitum fermè longæ, angustæ, compressæ virides, lacte turgidæ, in se recondentes numerosa *semina*, parva, plana, oblonga, cum sua longitudine jacentia in longitudine siliquarum, ac ex anteriori & posteriori oculo penicillum argenteorum filamentorum ejiciunt, in unam seriem per filamenta implicita, colore viridi-flavo seu rufo.

Tempus. Flores fert semel in anno, in Januario.

Vires. Cortex tritus & in decocto datus commodus est ventri leniendo, stamacho roborando, (addito momento salis, & piperis) flatibus discutiendis, ac ardoribus jecoris restinguendis: *idem* tritus & in aqua calida potus lumbricos enecat: cum aqua tritus & impositus ulcera purgat & sanat, & dolorem arthriticum lenit: *idem* cum semine *Cudu-Pariti* coctus in oleo auribus instillatus surditati confert.

CAP. XII.

Perin-courigil H. M. P. 6. T. 24. p. 43. *Siliquosa Malabarica pentapetala, siliquis tomentosis.* *H. M.*

Arbor est Pruno simillima: *Radice* ligni albicantis atque in circulos distincti, libro quod ad colorem sanguineo, crustâ obducto atrâ, nullius odoris, saporis acris. *Ramis* ligno candido medullato, cortice spadiceis. *Folia* longiora, angusto cuspide aculeata, superficie glabra, spissa, rigida, Pyri paulò breviora, numero quina, virore supina parte saturo, pronâ dilutiora, utrâque nitente sunt: venulæ utrinque conspicuæ frequentes per totum oberrant folium, cui sapor nonnihil pungens, odor lentissimus. Exigui perianthio quinquies inciso stelliformes, candidi, pentaphylli flores perfecti, in surculorum cacumine ramulis innati, dena nivea flavis decorata capitibus habent *stamina*, quorum quina, petalorum ex unguiculis quæ exeunt, paulò planiora sunt; *Stylum* insuper albentem, crassum. *Siliquæ* verò cortice coloris aureoli, interno rigido, cano, externo tomentoso, nitente, in dorso, ubi maturuere hiantes, fabaceum includunt *semen* è longo rotundum, pelliculâ tenui, nigella, splendenti involutum pulpa constans, in viridem inclinata, umbilico siliquæ in angulo extuberanti, duos in lobos divisum, adhærens.

Locus & Tempus. Arenosis *Ange-caimal* vicinis, aliisque ut in insula *Zeylon*, *Paniture* & *Alican* pratis abundantissimè provenit: florifera Augusto, Decembri vero, nonnunquam bis in anno maturos fert fructus. Cæterùm è nimio rigentibus frigore membris motum restituunt contusi fructus, quorum è lobis exprimitur oleum aphthis convenientissimum. Folia in balnei formam decocta tumores resolvunt œdematosos, incantatisque succurrunt hominibus; quod idem præstat ex aqua Oryzæ contrita radix, aliàs oleorum inserviens coctioni.

CAP. XIII.

Padri H. M. P. 6. T. 26. p. 47. *Siliquosa flore pentapetalo, siliquis longis angustis, quadratis intortis.* *H. M.*

Huic arbori decem hominum altitudo est, crassities unius. *Rami* teneriores virides, ligno simili que medulla circa medium flavâ constant. *Radix*, cortex, folia, fructus planè insipida atque inodora. *Folia* è rotunda basi acuminata, spissa, mollia, prona parte dilutiora, supina fusca, (ubi venarum porcis medianâ lignosâ è costâ aliquot numero diductis striantur) gemella ubique, pedunculis è spadiceo nigris, communibus cubitum propemodum longis, spadiceis quoq, geniculatisque adhærent surculis. Ast propriis surculis plures ordine geminato tenuibus petiolis adfiguntur perfecti *flores* lutei, Caryophyllos imitantes, quinque è calyce subruffo prodeuntibus foliis, circum oras, ubi pallent, crispatis, venulas in averso latere habentibus, lanugine cana ac molli obductis. Quatuor iis tenuia, candida, longioribus croceis instrata *apicibus stamina* sunt. *Stylus* paulò eminentior è viridi albens, circa imam crassior, supremam strictior partem. E floribus prognatæ *siliquæ* è longo angustæ, longitudinis trium spithamarum quadratæ sunt, angulis ipsis acutis eminentibus, contortæ, cortice è fusco nitente, maculis interspersо, substantia duro, filamentis intus pertexto ligneis. *Semina* ipsa oblonga, lignosâque sunt, insipida, odoris exsortia.

Locus & Tempus. Montosis frequens locis in *Teckencour*, *Calicolang* aliisque provinciis exsurgit. Floret Januario; fructus leguntur Aprili Maióque. Longæva in præcelsam excrescit altitudinem.

Vires. Foliorum decoctum viscerum rigorem intolerabilem expellit. Limonis hujusque commixti succi medentur maniæ. Corticis verò succus cum fructu *peræ* subactus immodicum inhibet fluxum menstruum. Radicis cutis cum calamo aromatico & zinzibere contrita, foliorúmque *Padri* succo admixta exhibentur morsis à putrefaciente colubro, Malabarensibus *Polenga* dicto.

CAP.

Cap. XIV.

De Mandaru seu Arbore siliquosa Malabarica foliis bifidis.

ARbor hæc à Jacobo Zanoni Histor. suæ capite 20. depingitur sub titulo Assitræ sive Arboris S. Thomæ. Eodem arboris S. Thomæ nomine primæ speciei ramulus à D. *Paul. Herman.* ad D. *Arnold. Syen* ex insula Zeylan transmissa est, addita ratione, quòd in floribus apparerent sanguineæ striæ, ab effuso D. Thomæ sanguine enatæ. Docuisse enim creditur D. Thomas in Malabar & Zeylan. Hasce autem arbores easdem non esse cum Arbore S. Thomæ Acostæ sive Macere Zononius & Syenius censent.

1. *Chovanna Mandaru prima* * H. M. *Arbor S. Thomæ* D. Hermans. *Arbor siliquosa Malabarica; foliis bifidis, flore purpurascente striato* D. Syen. * P. 1. F. 32. p. 57.

H. M.

Arbor est altitudine quatuor hominum, frondibus densis & opacis, latè sparsis: *Radice* crassa, in latum sua brachia diffundente, cortice sub exteriore crusta nigricante-rubro: Caudice unum fermè pedem crasso. *Folia* petiolis brevibus insident, extremo bifida, ut caprarum pedes, ob id Lusitanis *Peè de Capra* dicta, interiora versùs nonnihil clausa, lateribus oblongis ac rotundis, antrorsum leniter contractis, rotundæ ad basin incurvaturæ, supernè plana, colore viridi-surdo, subtus viridi-subcœrulea, ac in margine nervo subtili viridi-diluto circundata. E petiolo nervi undecim, nimirum costa media in fissuram terminata, & ad eam hinc inde quinque, flavescentes. *Flores* in petiolis longiusculis supra ex origine foliorum proveniunt, odore fragranti ac rosaceo, petalis quinque rotundiolis & parum oblongis, ad unam partem magis sitis compositi, quorum unum quod majus est ac latius & rotundius cæteris, surrectum, colore intus purpuro-rubro, ad umbilicum floris flavo purpureis maculis hinc indè notato, & venulis purpureo rubris variegato; ad oras purpureo dilutiore tingitur, exteriori superficie magis albicante: cætera quatuor oblongiora, colore intus rosaceo saturo, exteriùs diluto; horum duo quæ majori proximè adjacent, interiùs in ima parte sunt colore albicante, reliqua duo interiùs in totum colore fermè rosaceo: súntque venulâ mediâ latiori, ex quâ venulæ obliquæ anteriora versùs excurrunt, striata. *Stamina* in medio quinque vel sex, *apicibus* surrectis ac viridi diluto flavescentibus dotata, versus petalum surrectum reflexa, quorum duo vel tria minora ac magis incurvata colore candido, tria reliqua rosaceo, ac cum eis *siliquæ* germen in suo petiolo se prodit. Calyx unifolius striatus à parte petali surrecti florem succingens. Post flores *siliquæ*, valdè compressæ, rectæ, glabræ, septem aut octo circiter pollices longæ, prodeunt: *fabas* continentes planas ac oblongo-rotundas, per maturitatem ruffas, seu flavo-rubescente obscuro colore ad spadiceum vergentes, in propriis loculamentis longitudine sua ad siliquas transversis, corneo ac duro interseprimento à se invicem sejunctas, cum parvo in vertice umbilico siliquarum dorso adhærentes.

Toto anno hæc arbor fert flores, tempore pluvioso uberiore proventu. In arenosis & petrosis nascitur. *Tempus & Locus.*

Flores cum Saccharo decocti proficuè usurpantur loco sacchari rosati pro leni purgativo. *Vires.*

2. *Chovanna Mandaru secunda* * H. M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis majoribus, flore intensiùs purpurascente.* * P. 1. F. 33. p. 59.

Hæc quoque procera est arbor, densis frondibus, late sparsis, nascénsque in arenosis. A præcedente differt *Foliis* majoribus, profundiore fissura incisis, lateribus antrorsum paulo contractioribus, tactu lenibus, in aversa parte, ubi venulæ inter costas mediæ minùs extant, colore magis hyalo, at in supina parte saturatiùs viridi. 2. *Floribus*, qui unifolio, viridi-flavescente & rubescente calyce, crassiolo, plicato, & segmentis in inferiori parte fenestrato succinguntur; petalis oblongo-angustioribus, unguibus longiusculis & angustis constant, colore purpureo valdè rubicundo, quo eorum quatuor tota superficie tam exteriori quàm interiori imbuuntur, unum ad unguem intus & extra striis albis venulas inter purpureas depictum ac variegatum est. *Staminibus* crassioribus, & ad exortum sex, septemve parvis filamentis comitatis, colore purpureo valdè diluto seu albicante. *Gemmis* florum quinquangularibus. *Siliquis* omnium longè maximis, $1\frac{1}{2}$ aut etiam 2 spithamas, æquantibus, latitudine pollicari.

In reliquis conveniunt.

Radix masticata confert in dentium & capitis doloribus; trita & imposita, in dolore podagrico cum gingibere sicco trita & in unctione adhibita. Foliorum decoctorum vapor dolores corporis sedat in parte affecta exceptus. *Flores* simpliciter comesti purgativi sunt. Cortex flores & fructus simul triti & mixti cum aqua in qua macerata fuit Oryza serviunt apostematis aperiendis & maturandis. *Vires.*

3. *Velutta Mandaru* * H. M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis minor, flore candido, striato.* D. Syen. * P. 1. F. 34. p. 61.

Præcedentibus humilior est & minor, altitudine unius hominis, *Radice* minùs crassa, nec profundè in terram descendente, *Caudice* unum circiter brachium crasso, *Foliis* profundiùs incisis, longioribus & versùs summitatem in cuspidem contractis, supernè ad strias costularum nitentibus, subtus ex viridi flavescentibus, nervísque crassioribus extantibus inter costas striatis. *Floribus*, qui calyce fenestrato viridi & tenui succinguntur, albissimis, nullis maculis tinctis, inodoris, petalis quinque rotundiolis

diolis, parùm oblongis, venulis ſubtilioribus ſtriatis compoſitis. *Staminibus* decem candidis cum *apicibus* flavis ac nonnihil ſurrectis in faſtigiis, inter quæ tenerum ſiliquarum germen, è cujus vertice filamentum craſſiuſculum exit. *Siliquis* cæteris minoribus, longitudine quatuor aut quinq, pollicum, latitudine quoque pollicari, nonnihil incurvis verſus unam partem, ac dorſo rotundo latóque circumſcriptis. *Fabis* oblongo-rotundis, craſſiolis ſeu minùs compreſſis iis *Chovanna Mandaru*, ac multò minoribus, coloris flavi minùs rubeſcentis.

Flores bis térve in anno fert, tempore pluvioſo uberiore proventu.

Viribus ferè convenit cum præcedentibus ſpeciebus.

* P. 1. F. 35. p. 63. 4. *Canſchena-pou* * H. M. *Arbor ſiliquoſa Malabarica, foliis bifidis minoribus, flore albo flaveſcente ſtriato* D. Syen. *Mandaru quarta ſpecies. Flos Divi Thomæ.*

H. M.

Arbor eſt altitudine duorum fermè hominum, ramos quoque denſos tranſverſim diffundens: *caudice* fermè ſemipedem craſſo. *Radix* intùs corculo eſt flavo. *Folia* quàm præcedentium, multò minora, antrorſum rotundiola, rectioribus ad petiolum oris, nullo ferè angulo incurvatis utrinque valdè lenia & lanugine piloſa, odore forti, maximè cùm teruntur nocturno tempore duobus lobis adductis ſe claudentia. *Flores* calyce unifolio viridi ſuccinguntur, albo flaveſcentes quinque petalis oblongo-rotundis, lateribus unguibus mutuo convolutis, compoſiti; è petalis quòd magis ſurrectum eſt & angùſtius, & oris ad interiora contractis, ad unguem inſignitum eſt maculâ purpureo-rubicundo-obſcuri coloris, quæ folium parvum in ſummitate acuminatum repræſentat. Odor eis nullus. *Stamina* decem, ut in reliquis, albo-flaveſcentia, pariter incurvata, apicibus oblongis & flavis ornata; cum germine ſiliquæ in medio.

Siliquæ longitudine ſunt ut illæ primæ ſpeciei, exterius valdè lenes & lanuginoſæ cum teneriores ſunt.

Fabæ valde parvæ in loculis ſatis latis interſepimentis diſtinctis, eodem ſitu quo in ſuperioribus.

Flores bis térve in anno fert, tempore pluvioſo uberiore proventu.

Quæ de viribus habent vide apud auctores noſtros.

In Horto Reverendiſſimi Epiſcopi Londinenſis *D. H. Compton* crevit hoc anno 1687.

CAP. XV.

Moullava H. M. *P. 6. Siliquoſa Indica flore pentapetalo luteo, ſiliquis lenibus tetraſpermis fere.*

Huic ſeſqui-hominis altitudo, duarum palmarum craſſities eſt. Graveolenti libro circumtegitur ſubfuſco; ligno eſt ſolido & albente, nuſquam non ſpinis duris & acutis obſita: *Radice* lignea, gravi, ingrata, terræ irrepente, reſinoſa, ubi læditur, adhærente; gravi cùm odore, tum ſapore. *Folia* Buxo proxima, rigida, ex adverſo gemina, ſupina parte è viridi nitentia, pronâ dilutiora ſunt; mediam coſtam eminentem ſæpius ſubdiviſam habentia. Inodori, lutei, profundo è calyce prodeuntes *flores*, quinque foliis Hyacinthina imitantibus conſtantes, oblongis, longa ſerie in modum coronæ ſurculorum foliaceorum ſummitatibus adhæreſcunt. *Stamina* iis quina, inferiùs alba lanugine, ſuperiùs *apicibus* obſcuris ornata. *Stylus* ejuſdem, niſi quòd vertex albicet, generis ac coloris eſt. *Siliquæ* autem ſubpurpureæ, tactu leniſſimæ, lato è calyce, brevibus petiolis ſurculis inhærentes, quatuor plus minus oblongas, furvas, inſipidas, ingratáſque tranſverſarias includunt *fabas*.

Locus & Tempus. In inſula *Baypin* aliiſque arenoſis, aſt raris creſcit in locis. Vernat ubi tempus hyemat: fructus maturi colliguntur Novembri & Decembri menſibus: ſempiternam habet comam.

Vires. Medicum nullum præſtat uſum, niſi *Pollias*, id eſt, pauperibus, qui foliorum fumo naribus admiſſo capitis dolores vertigineſque ſibi adimunt.

CAP. XVI.

Mandsjadi H. M. *Arbor ſiliquoſa Indica flore ſpicato pentapetalo, ſiliquis longis, nodoſis fabis coccineis.*

H. M.

Procera eſt arbor, binorum hominum craſſa complexum ligno duro, libro craſſo, fuſco, ſquamoſo, intus rubente, qualis ferè radicem obvolvit, qui tamen proximè lignum albicat. *Rami* ligno admodum pauco, è viridi fuſco, glabro tamen nitent cortice. *Folia* obtuſis oris oblonga, tenuia, mollia, lenia, ſupinâ intensè virentia, pronâ parte dilutiora, alternatim viridibus ſurculis, ſpithamam propemodum longis; qui binarii è ſpadiceo rubeſcentibus quoque aliis, interiùs ſulco ſtriatis, è ſurculis prodeunt, appendentia conſpiciuntur. Odoris ſunt Fabacei, guſtûs ſubamari. Arcto brevíque è calyce ſubcrocei pentapetali *flores*, anguſtis foliolis acuminati, extrorſum reflexi, frequenti numero, tenuibus ſimul ac brevibus pediculis, ſurculo duas palmas excedenti, agglutinantur. *Stamina* unà cum *ſtylo* eminente viridi, qui fructûs primordium eſt, decem iis ſunt ſurrecta, flavis quoque exornata capitulis; odor melleus. *Siliquæ* tres palmas longæ, tranſverſum digitum latæ, *ſemina* ſeu fabas includunt altè extuberantes: ſúntque cortice primùm è viridi fuſco, ſiccæ è ſpadiceo nigricante, nonnullis venulis pertexto. Semina rotundis ſpatiis inter ſe diſſidentia, oſſis ad inſtar prædura, tunicâ craſſa, coccinea, glabra nitentia, ſapore Fabarum ſimillima ſunt.

Arbor

Arbor hæc inter proceriores Regni Malabarici arbores caput extollens quocunque crescit solo, maximè tamen in *Mangatti, Cochin, Perquencour* aliísque locis frequens. Anno demum à satione vigesimo flores Septembri mense; maturi fructus in fine atque initio, quamvis & aliis tempestatibus anni, frondes semper conspiciuntur. Usque adeò longæva est, ut 200 annos perdurare putetur. *Locus.*

In usu quotidiano lignum ob soliditatem variis operibus inservit. Foliis in pulverem redactis Ethnici in cæremoniis utuntur. Semina verò haud ingrati saporis, præterquam quòd à plebeiis sive cocta, sive comminuta in farinam, comedantur, magnum præstant usum aurifabris & gemmariis, quippe ob æqualitatem granorum vice in ponderandis mercibus adhibentur. Singula namq; *Masjelina* quatuor pendent grana, quibus utuntur Aurifabri; qui quoque ex contusis hisce seminibus aquâ madefactis unà cum borace gluten ad elegantiora tum nova tum diffracta vasa conglutinanda conficiunt. Medici vero è foliis contritis potionem lumborum sedantem dolorem parare nôrunt. *Usus.*

Hæc arbor folio est bicomposito seu ramoso.

Cap. XVII.

Arbor Indica siliquosa, floribus racemosis, pentapetalis, siliquis foliaceis, ad singulos flores ternis. Pongelion sive Perimaram H. M.

H. M.

Aliquando, priusquam in ramos se diffundit ad 50 longitudine, crassitie ad duodecim & plures excrescit pedes. *Cortice* est cinereo, scabro, propè radicem, ubi excepta crassitie quæ illic major est, idem est, graveolenti. *Folia* extrorsum crispata, acuminata, densa, glabra, supernè nitentia, infernè paululum dilutiora, falciformia, gemina plerunque brevibus pedunculis communibus è surculis lignosis dependent. Costa verò intermedia aversa, in parte summè eminens ad oras usque extensa, arcuatim reflectitur, multas subtiles fundens venulas. Odor ipsius nullus. Inodori, absque calyce pentapetali prodeunt exalbidi *flores* plures racematim petiolis viridibus rotundis supernè angulatis insistentes. *Stamina* ut in *Mandsjadi* colore & numero æqualia sunt: *stylus* in vertice tricuspide plano ac viridi capitulo coronatur. *Siliquæ* foliaceæ tenuitatis è singulis florum pedunculis ternæ prodeunt, lateribus carne intermedia tenui & pauca conglutinatis, digiti fermè quatuor articulos longæ, pollicem latæ, subvirides, crassiori nervo, qui unà cum cæteris surculum pænè efficit, donantur. Hic locis singulis in siliquis annectitur *semen* è rotundo aculeatum, quod totum circulum penè implet, viride. Sapor leguminosus sed languidus, ipsi fructus perquam pituitosi sunt. Siliquæ omnes ad maturitatem perveniunt, externarum enim una vel altera decidit.

Crescit pinguiore solo circa *Moutan, Parca & Bardelle*, ut & pluribus aliis locis. *Locus.*

Flores Maio Junióque, fructus verò Novembri & Decembri ferè mensibus, frondes semper, quæ ut & flores è finibus erumpunt ramorum, qui exinde elongantur. Longævis annumeratur.

Lignum in cultrorum ensiúmque formatur vaginas. Folia contrita aquam eleganter tingunt. Contuso è cortice excoctum oleum corpori illitum humores vitiosos educit. Extillans ex arbore succus, cum lacte ebutyrato epotus, flatus discutit. Fructus cum *Munja* triturati, Oryzæque decocto immixti cephalalgiæ ac ophthalmiæ oculis injecti medentur. *Vires & Usus.*

Cap. XVIII.

Nagam H. M. P. 6. T. 21. p. 37. *Siliquosa flore umbellato pentapetalo, siliquis digitalibus, spadiceis, monospermis, ad unum florem pluribus.*

H. M.

Altitudine quatuor, crassitie unius hominis est, ligno candido, rubeâ medullâ trajecto, cortice cinereo: *radice* odore gustúque sylvestri. *Folia* ejusdem ac radix odoris saporisque, oblonga, cuspidata, densa, rigida, in superiore parte glabra, subobscura, inferiore cinerea sunt, costâ donata crassiori, in ligneos nervos porrectâ. *Flores* umbelliferi, pentapetali, rubei, surculis ramulosis insidentes, globulum rufum stylúmque breviorem includunt. Floribus è singulis quaterni imò quini exoriuntur fructus. *Siliquæ* digitali longitudine, spadiceæ, cortice subamaro, unam singulæ investiunt fabam, pelle candidam, intus mollem & fungosam, gustu amaram & adstringentem.

Arenosis licet, paludosis tamen, gaudet locis, in insulis *Bendurti, Aroe*, aliísque intra *Cranganoron* & *Porta* sitis frequens, Augusto, Septembri, Novembri florifera, Martio & Aprili fructifera, perpetuò frondens est. *Locus & Tempus.*

Foliorum succus cum Nucis Indicæ oleo ventri illitus lunaticam ejus intumescentiam dispellit. *Vires.*

CAP.

CAP. XIX.

Codaga-pala H. M. P. 1. F. 47. p. 83. *Arbor Malabarica lacteſcens, Jaſmini flore odoro, ſiliquis oblongis* D. Syen.
H. M.

PRæcedentis [Curutu-pala] altitudine eſt & craſſitie, colore corticis in radice rubro-fuſco, in caudice rufo, & ſapore minùs pungenti ab ea differt. *Folia* in ſurculis bina oppoſita, petiolis curtis appenſa, *Curutu-pala* foliis ſimilia, verùm majora, latiora, texturæ minùs ſolidæ, ac venulis numeroſioribus inter nervos tranſverſos pertexta. *Flores*, qui ſupra ex origine foliorum uncialibus petiolis proveniunt, à *Curutu-pala* floribus differunt petalis texturâ denſioribus, & in oris haud criſpatis, anguſtioribus, calyci arcto inſidentibus, odore fragranti. *Stylus* & *ſtamuncula* quinq; parva, ut in flore *Palæ*, *Siliquæ* quoque oblongo-anguſtæ ſunt, *Palæ* ſiliquis ſimiles, ſed craſſiores ac minùs compreſſæ, virides, ſpithamam plus minùs longæ. *Semina*, quæ quoque numeroſa in ſe recondunt, ſunt etiam plana & oblonga, ac paulo majora *Palæ* ſeminibus, cum ſua longitudine jacentia in longitudine ſiliquarum, ac ex ſolo anteriore oculo penicillum argenteorum filamentorum emittentia, pérque ea in unam ſeriem implicita, colore cùm vetuſtiora ſunt viridi-flavo ſeu rufo. Naſcitur in arenoſis.

Vires. *Cortex* ſeu trunci ſeu radicis tritus & epotus in lacte acido, alvi fluxum quemcunque, ut & hæmorrhoidum, ſiſtit. *Radix* trita, & cum aqua in qua Oryza fuit lota decocta anginæ aliiſque tumoribus corporis fotu conducit; dolori arthritico parti affectæ impoſita, dentium dolori in ore detenta; lumbricos quoque enecat.

CAP. XX.

Curutu-pala H. M. P. 1. F. 46. p. 83. *Arbor Malabarica lacteſcens fimbriato flore, fructu circa cuſpidem reflexo* D. Syen.
H. M.

ARbuſcula eſt unius duorúmve hominum altitudine, *caudice* pedem craſſo, cortice fuſco, lacteſcente in ramis cinereo: *radice* minùs altè demiſſa, ramulos laterales latè diffundente. *Folia* petiolis brevibus ac craſſis inſident, oblongo-rotunda, ad petiolum contracta, & anteriùs in cuſpidem oblongum deſinentia, texturâ ſolida, lactiflua, ſupernè ſaturo virore nitentia, ſubtus pallidiora. Coſta media albicat, ac in ſupina parte nonnihil eminet, unde plures nervi obliquo annulari & ſatis parallelo ductu ad marginem ferè excurrunt. *Flores* in ſuperiori ſurculorum parte proveniunt in petiolis rotundis, tenuibus, languidis, quàm præcedentis majores, in totum albi, quinq; petalis oblongis, ad ungues ſtrictis, ad unam partem inflexis, (oris ab inflexura ſubrotundis, criſpis & tenuibus, in medio craſſiolis) nullis venulis ſtriatis, compoſiti, quinque calycis foliis viridi-dilutis & cuſpidatis ſuccincti; odoris grati & debilis, *Stamina* quinque *apicibus* flavo-albicantibus dotata, ac inter ea *ſtylus* viridi-dilutus, bifidus, utroque cuſpide nodulo terminato, è globulo oblongo-rotundiolo ac viridi, qui fructûs germen eſt, erumpens. Succedunt *fructus* bini ac bini ex tranſverſo ſiti, oblongo-rotundi, exteriùs cuſpidati, ac deorſum maximè ad cuſpidem reflexi, duobus lateribus rotundis, quæ acuto margine coeunt, conſtantes, & ſuperiori latere protuberantes, cortice craſſo, dum immaturi ſunt lacte manante & obſcurè viridi, cùm maturuere exteriùs flavo-aureo, intus flavo dilutiore, aperiúntque ſe in ſuperiore latere, ubi ſatura per mediam longitudinem ſtriata ſunt. Semina intus quinque, ſex, ſeptemve, oblonga, figurâ valdè irregulari accommodata ad aliorum ſeminum circumpoſituram, membranula exteriore Corallina obducta, ac intus conſtantia oſſiculo fuſco minus duro, in quo nucleus albus continetur.

Flores fert toto anno, maximè tempore pluvioſo.

Vires. Radicis cortex tritus & epotus in aqua calida fluxum ventris ſiſtit, ac prodeſt in dyſenteria in lacte datus. Idem tritus cum aqua & apoſtematis appoſitus ea reſolvit.

CAP. XXI.

Arbor ſiliquoſa Malabarica pluribus ad ſingulos flores lobis. Cavalam H. M. *P.* 1. *F.* 49. *p.* 89. *Nux Malabarica ſulcata, mucilaginoſa fabacea.* D. Syen. *An Telabo Cingalenſium.*
H. M.

ARbor eſt procera, ramis denſis, tranſverſim ſparſis, naſcens in petroſis & arenoſis. *Radix* craſſa, rectâ in terram deſcendens, hinc indè, à latere ac ſubtus fibris veſtita, cortice albicante craſſo ac minùs duro, qui ſaporis eſt aquei & ſubamari. *Caudex* quantum homo amplecti poteſt, cortice craſſo exteriùs cinericeo, ac ſubcinericeo viridi, ligno albo, quod confractum in filamenta protrahitur. *Folia* petiolis mediocriter longis, ad exortum atque ad folium extuberantibus inſident, ſpithamam, & duos tréſve inſuper pollices longa, latitudine longitudinis ferme ſubtripla, rotundis ad petiolum oris & tenuiter contractis, ac anteriùs in mucronem parvum, verſùs unam partem reflexum deſinentia, craſſitie mediocri, plana, lenia, glabra ſuperne & nitentia, colore utrinque obſcurè viridi, ſed ſupernè ſaturatiore. *Flores* in ſurculis ramoſis, viridibus ac piloſis, vel ſolitarii, vel etiam bini & bini in ſummis ſurculorum ramulis erumpunt, quinque petalis anguſtis & cuſpidatis, cuſpidibus introrſum flexis, ac mutuo ad unum nodulum unitis & clauſis, quo roſam feneſtratam repræſentant, ad oras extrorſum reflexas pilis tranſverſis longiuſculis obſitis,

exteriùs

exteriùs viridi-fuſcis ac ſubruffis, interiùs ex viridi flaveſcentibus, oris valdè lenibus, rubro-fuſcis, quæ inſtar rubri Veluti ſunt. E medio ſtaminulum viride exit, cum apice ſeu nodulo craſſiolo & flavo. Ubi flores in gemmis prorumpunt foliis omnibus nudatur arbor, quæ cum fructibus rurſus reſumit. Floribus ſuccedunt *fructus* duo, tres, quatuor, aut quinque ſimul, rariùs ſolitarii, initio in unum capitulum ſpadiceum & villoſum, totidem laterum quot fructus ſunt arctè juncti, tandem cùm juſta magnitudine ſunt, relaxato capitulo in tranſverſum rotundi ac parùm oblongi evadunt, cortice craſſo ac duro, aureo, qui carne interiore albicante eſt, ac intus membranâ lacunoſa, cartilaginea ac ſubflava obductus, ab una parte dorſo emicantes, ab altera ſutura ex pediculo in ventre per medium in longitudine ſulcati, quâ præ maturitate laxata defluit materia viſcoſa ſeu gelatina, quæ inſtar mucilaginis exteriorem ſeminum ſuperficiem lubricat, eámque hinc inde obducit.

In hiſce fructibus, qui lata capacitate ſunt, Fabæ, novem circiter vel decem, oris ſuturæ umbilicis affixæ ſunt, utrinque quatuor vel quinque, versùs dorſum dependentes, craſſæ rotundæ & oblongæ pollicem ferè, ac glabræ, cortice duplici tectæ, exteriore inſtar cuticulæ tenui, & per fabæ maturitatem nigerrimi, nitentis, adeò fragili ut in minuta fruſtula, velut cortices igne aſſati, ex attritione hiſcat; interiore craſſiore, duriolo ac puniceo, exteriùs obducto pulpa mucilaginoſa & albicante, intus veſtito tenui & ſubruffa pellicula, quæ nucleum ſeu pulpam Fabæ albam ambit; ſuntque Fabæ toſtæ in eduliis.

Ego hoſce fructus pro lobis potius quàm pro nucibus habendas cenſeo ob ſiliquas bivalves & ſimilem intus ſeminum ſeu Fabarum dorſo ſiliquæ annexum.

Cap. XXII.

Cara-Schulli H. M. *P.* 2. *F.* 47. *p.* 91. *Frutex Indicus ſpinoſus Capparis forma, Siliqua bivalvi brevi.*
H. M.

FRutex eſt ſpinoſus, naſcens in arenoſis; *radice* fibroſa, capillata, albicante, dein ruſeſcente. *Caules* lignoſi, nodoſi, piloſi, virides, corculo in medio albicante, fungoſo, in nodis ſpinis lignoſis, longiuſculis, tenuibus, acutis ac nonnihil inferiora verſus inflexis muniti; quæ binæ & binæ prodeunt, ad diverſas partes tendentes. *Folia* è nodis ad exortum ſpinarum prodeunt, parva, craſſiola, rotunda, parùm oblonga, piloſa lanugine prona maximè parte obducta, ſapore ſubamaro & ſubacri. *Flores* in ſummis ramis ex origine foliorum, è medio duarum ſpinarum exeunt, pentapetali, colore planè cœruleo, pedè longiuſculo candido & nitente calyci inſidentes, odore quoque nullo: ſunt autem petala oblongo-rotunda, tenuia, venulis ſuis obliquè in longum ſtriata. E medio florum emicant duo *ſtamina* candida cum *apicibus* oblongis, ſurrectis, fuſco-cœruleis, & cum iis filamentum tenue, albicans, è globulo viridi, qui capſulæ ſeminalis rudimentum eſt, emergens. Calyx quatuor foliis conſtat, duobus grandiuſculis oblongo-rotundis, totidem minutis cuſpidatis, utriſque piloſis, quorum pleniorem deſcriptionem vide. *Capſulæ* ſeminales oblongæ, quadrilateræ, & in planum compreſſæ, in lateribus planis ſeu latioribus viridi-diluti, in anguſtioribus viridi-fuſci coloris, cortice lignoſo ac duro, in duas camerulas oblongas, in quibus *ſemina* continentur, bina in ſingulis, plana, rotundiola, lanuginoſa, primò argentea, deinde rufeſcentia, ſapore ſubamaro, interſtitio lignoſo, ex medio anguſtiorum laterum producto, diſtincta.

Tumoribus reſolvendis, ſi in pulverem per ignem redacta ac aceto permixta adhibeatur in per- *Vires.*
unctione corporis: In pulverem contrita & mixta cum liquore *Surie* dicto ex Coco Indico apoſtematibus maturandis ac aperiendis ſervit. Radix in decocto data urinam ſuppreſſam movet; addito momento Oryzæ proficuè datur pro tumore ventris. Foliorum quoque decoctum cum momento Oryzæ intus ſumptum membris tumefactis extenuandis commodum.

Cap. XXIII.

De Balſamo.

BAlſamum dicitur ἀπὸ τοῦ βαλεῖν καὶ ἀμᾶσθαι, quòd cœleſtem divinámque meſſem reddat. Heſychius βαλὸν ὑδὸν καὶ ὑρανὸν, *Solum, Cælum.* Rectiùs Balſamum eſt vox Orientialis, q. *Belſamin*, quod in Orientalibus linguis Principem aromatum ſignificat; imò pura puta vox Hebraica eſſe videtur Βάλσαμον, *Bal* enim ſeu *Baal* Dominum ſignificat, *Samen* pinguedo, oleum, unguentum, quaſi unguentorum Princeps ſeu Dominus. An Balſamum hic rectè collocaverim neſcio, qualem enim florem producat nondum diſcere potui.

1. *Balſamum verum* J.B. *genuinum Antiquorum* Park. *Syriacum Rutæ folio* C.B. *Balſamum* Alpini Ger. emac. **The true natural Balſom Tree.**
Alpin.

Arbuſcula eſt viticoſa, quæ excreſcit ad altitudinem *Elhanne* ſeu Liguſtri vel Cytiſi, *folia* pauciſſima gerens, Rutæ proxima, non tamen iis candidiora, ut Dioſc. Sed potiùs Lentiſci foliis ſimilia, ſcil. colore viridi-ſubalbido, perpetuóque virentia. Ejus lignum gummoſum lenéque apparet, colore exteriùs ſubrubro, cujus ramuli eodem colore conſpicui ſunt, longi, recti, graciles, paucis foliolis ordinatim referti, foliáque ſimul terna aut quina aut ſeptena alæ adnata, aliquo pacto Lentiſci foliorum æmula. Sunt autem ramuli odorati, gummoſi, digitiſque contrectati eis tenaciter adhærentes.

adhærentes. *Flores* fert parvos, albos, Acaciæ floribus proximos, ternos singulis alis appensos, quasi in Umbellæ forma, summè odoratos (odor paululo temporis resolvitur) à quibus *semina* promanant flava, folliculis nigris subrubescentibus contenta, valdè odorata, intúsque humorem flavum, melli persimilem habentia, sapore subamaro parúmque acri linguam ferientia, Opobalsamúmque redolentia, Terebinthi fructuum figuræ & magnitudinis æmula, extrema aculeata & medium crassum obtinentia.

Opobalsamum, cùm primùm eductum, colore, ut audio, est albo, qui paulò post in viridem, tertiò in aureum, & demum in melleum mutatur [longo tempore:] Ejus succi etiam substantia inprimis turbida crassáque ut oleum statim ab Olivis expressum cernitur, postea tenuissima atque clarissima, demum Terebinthi modo crassescit, odore eximio inprimis atque acutissimo Terebinthum redolens cum suaviore odoris fragrantia cernitur, saporéque amaro, acri & adstringente. Levissimum est in primis diebus, atque usque adeò validi & acuti odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguis è naribus eruperit, & præ multa ejus levitate in aquam stillatum non desidet, sed ex alto in eam projectum parumper in ipsa mergitur, feréque continuò assurgens supra totam aquæ superficiem totum expanditur, eíque miscetur, & citissimè in ea dissolvitur, ut ab aqua maxima cum difficultate separetur: in qua paulò post concrescit atque coagulatur, coagulatúmque stylo totum ab aqua eximitur, quod tùnc colore lactescit, seu album quale lac visitur. Quò hic succus annosior est eò fit inodoratior, atque ad motum segnior, & senio confectus crassus velut Terebinthina evadit.

Bellonius ubicunque nascantur hi frutices duorum aut trium cubitorum altitudinem eos non superare scribit, & pedali altitudine cùm sint, in multos graciles ramulos, anserinæ pennæ caule haud crassiores findi. Alpinus in Arabiæ solo ad Lycii, Terebinthi & Pyracanthæ magnitudinem, & majorem etiam excrescere audivit.

Bellonius folium accuratiùs describit, Folia utrinque in nervo nata, ut in Rosarum, vel Fraxini, vel Juglandis foliis videre est; Ciceris tamen foliorum magnitudinem non excedebant, sicque constructa erat ipsorum series, ut postremum foliolum extremam illam occupans imparem numerum efficeret, erátque reliquis majus; facto enim ab illo progressu aliqua sensim minutiora fiunt.

Locus. Quod ad locum Balsami attinet scribit Plinius Balsamum uni terrarum Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque Regio. Theophr. pariter in valle Syriæ gigni scribit, in duobus tantùm, uti ferunt, hortis. His etiam consentanea scribit Justinus.

Dioscor. non solùm in convalle quadam Judææ sed & in Ægypto nasci testatur, alíique in eadem sententia sunt.

Strabo, Pausanias alíique non in Syria tantùm sed & in Arabia quoque, Sabæorum tractu maritimo provenire tradunt. Petrus Bellonius & Prosper Alpinus Arabiam felicem Balsami locum patrium semper fuisse, nunquam Ægyptum aut Judæam contendunt: quòd semper tum in Judæa, tum in Ægypto planta hæc in hortis culta fuit. Non solent autem spontaneæ plantæ tantâ diligentia coli, neque enim eâ indigent: quodque in Judæa dudum periit & evanuit; ínque Ægypto sæpius, novis plantis denuo ex Arabia advectis. Josephus etiam, *Balsami plantam* (inquit) *cujus hodie ferax nostra regio est, Reginam Sabæ in Judæam attulisse aiunt.* Quo cum Strabone consentit. Sic rem expedit Bellonius, quanquam putârit Theophrastus Balsamum nusquam sylvestre reperiri, constanter tamen affirmare audemus, & olim, & etiamnum in Arabia felice existere, unde lignum & fructus ab omni antiquitate cum aliis mercibus Arabicis deferri solita, quod ex Mithridatica Antidoto, ex Dioscor. Diodor. Siculo, Pausania, Strabone, Corn. Tacito facile esset probare, adeóque institores Cayrini de Balsamo interrogati responderunt quicquid Xylobalsami aut Carpobalsami unquam vendiderunt, cum aliis medicamentis Mechâ Arabiæ delatum; ubi crescunt in monte quodam arenoso prope urbem: arbusculas autem quæ Matereæ Ægypti visebantur, magnis sumptibus hinc transvectas.

Liquor hic preciosus incisione facta è virgis emanat Junio, Julio & Augusto mensibus, tradente Alpino. Incisura autem, ut vult Theophrastus, unguibus ferreis faciendo, quocum consentit Dioscorides. At Plinius, inciditur, inquit, vitro, lapide, osseísve cultellis, ferro lædi vitalia odit: Quod & Solinus confirmat. Ego cum recentioribus perinde esse existimo sive ferro, sive alia re quavis incisio fiat, modò, ut Plinius, incidentis manus libretur artifici temperamento, nè quid ultra corticem violet. Alpinus partim sponte, partim stipite ferro scarificato opobalsamum destillare & in vitrea vasa recipi scribit.

Folia, ut tradunt Pena & Lobelius, exuit Decembri, quibus nonnisi mense Martio nova sufficiantur. Quod si verum, jam corruit omnium tam priscorum, quàm neotericorum recepta opinio esse perpetuifolium. Et sanè inter notas à veteribus proditas, quibus Balsamum dignosci possit, una est, ut perpetuò vireat. *J. B.*

Opobalsamum, ad vulnera sananda omni ævo celeberrimum, tantæque efficaciæ habitum, ut aliis unguentis oleísque vulnerariis pretiosissimis nomen suum communicavit; ideóque Empirici & Agyrtæ ut medicamenta sua commendatiora apud vulgus redderent ea Balsamorum appellatione honestârunt. Nec desunt exempla vulnerum etiam periculosorum brevi temporis spatio Balsami liquore persanatorum. Quin & sordida ulcera expurgat, ut post Dioscoridem Alpinus scripsit: cujus de viribus & usu Balsami hodierno apud Ægyptios verba adferemus. In venenatis & demorsis à serpentibus atque ictis à scorpionibus tum epotum, tum illitum maximè juvat, quod & veteres Dioscor. & Plin. testantur. In peste ut ab ejus contagio defendantur, nihil majus habent quo utiliùs & tutiùs utantur, singulis diebus ejus semidrachmam deglutientes. Multásque etiam putridas febres eo epoto i li sanant, largiore ab ipso erumpente sudore. In Chronicis febribus à crudis frigidísque humoribus obstructionibusq, viscerum nihil utilius & præstantius experiuntur quàm Opobalsami hujus binos scrupulos vel drachmam per os quotidie exhibere. Oculis visum deperditum, atque a ribus auditum instillatum restituit, auriúmque dolorem aufert. *Modestiùs Plinius oculorum claritati plurimum conferre, caliginem discutere & auribus perquam utile esse scribit.* Præterea ad convulsos

vulsos ex humiditate ac frigiditate, ad vertiginosos, epilepticos, resolutos, trementes, ad tussímque ex frigido humore, orthopnœam, & omnem spirandi difficultatem, pulmonum fluxiones, humiditates & dolores, ad stomachi frigiditatem, cruditates, atque ad omnes flatuum molestias, ad uteri frigidam humidámque intemperiem, ad præfocationes, dolores, sterilitatem, albos fluores, ad interceptam urinam ex frigiditate, flatu vel lapidibus, ad calculósque in renibus valenter frangendos ac abstergendos usus Opobalsami est apud omnes illos populos notissimus, & ad hæc omnia mala præstantissimum illi auxilium experiuntur. Mulieres verò Ægyptiæ steriles eo tum supposito, tum epoto, tum suffito feliciore successu sæpe ad removendam sterilitatem utuntur.

Pro Cosmetico etiam insigni à mulieribus habetur: utendi modum vide apud * Prosp. Alpin. In Gonorrhœa datur præmissis præmittendis. * *De Plantis Ægyptiacis*

Carpobalsami nomine in officinis habentur semina Terebinthi acinorum oblongâ formâ & magnitudine, pediculo brevi donata, cortice rugoso fusco, quatuor costis in totidem quadrantes distincto, cui subest tenerum putamen album, sæpe cassum, interdum nucleo pingui, dulci, nisi vetustate nimia rancescat, gravidum: alioqui sapor effœtis, cujusmodi in officinis asservari solent grana, nullus; nullus odor. Alpinus duplex genus distinguit, jam descriptum, & alterum oblongius, & ex medietate folliculo tectum, odoratum tamen & aromaticum. *Carpobalsamum.*

Xylobalsami nomine venditantur exoleti ramuli, qui nec saporem, nec odorem ullum evidentem sensibus ingerere solent, contorti, digitali crassitie, duplici cortice intecti, exteriore tenuiore, rugoso, cinereo, interiore crassiore, fusco, texturâ satis compactâ: nodosi sunt admodum, & multis tenuibus ramulis brachiati. Hos, ut & fructus prædictos, pro falsis, adulterinis & suppositítiis habent plerique Botanici. Verùm Prosp. Alpinus, qui omnium optimè novit, verum esse Antiquorum tum *Xylobalsamum* tum *Carpobalsamum* affirmat. Virgæ autem parvo tempore omni odore ac sapore destituuntur. Tanta est enim (inquit) illius humidæ substantiæ, in qua odor sapórque fundatur tenuitas, ut citò exsolvatur, simúlque cum ea sapor atque odor evanescat. Cæterum semina & lignum Balsami iisdem facultatibus donata sunt quibus succus: verùm efficacissimam vim habet liquor, proximam huic fructus, minimam verò lignum. *Diosc. Alp.* Ad robur stomacho conciliandum horum pulverem cum decocto spicæ Nardi ad binas drachmas exhibent: idem præstat decoctum: utuntur & eo in spirandi difficultate & tussi frigida: usum etiam frequentissimum habent pulvis & decoctum ad humiditatem uteri exsiccandam, ejúsque calorem fovendam. Suffitum ex his frequentant ad omnes uteri morbos à causa frigida concitatos. Hæc Alpinus de Ægyptiis. *Xilobalsamum.*

Apud antiquos Balsamum ob odorem præcipuè expetitum ad unguenta. Plinius omnibus odoribus prælatum affirmat: unde & liquor iste interdum duplo rependebatur argento.

Qui plura de Balsamo velit, Lobelium consulat, qui integrum de eo libellum conscripsit; & Alpinum, qui Dialogum de Balsamo reliquit. Et Veslingii Opobalsam. Vindic.

Lobelius Opobalsami cujusdam crassi seu concreti à se asservati meminit, Terebinthinæ Cypriæ veteris sive vietæ aut Resinaceorum liquorum instar densati, glebæ Benzoini fere concretione, sapore acri & colore fulvo, masticanti ut Mastiche lentescente.

Huic fortè idem Opobalsamum solidum *J. B.* à Paludano ad Ducem Wirtemberg. missum, quod ità solida est substantiâ ut flexioni interim non resistat, pellucida & digitis ductili, non friabili ut Colophonia, quam colore rutilo egregiè refert, uniformi, odore suavi Benjoini, quem fragrantiorem cùm adoletur adspirat naribus, nec segniter flammam concipit. Sub dentibus lentescit atque iis inhærescit.

Balsamiferæ Arbores Americanæ ad hoc genus non pertinent; quin & ipsæ inter se genere differre videntur: aliæ enim siliquosæ sunt, aliæ potiùs nuciferæ. Verùm quoniam omnes Balsamiferarum titulo superbiunt, non separandas duxi.

2. *Balsamum ex Peru* J. B. *An Cabureiba sive Balsamum Peruvianum* Pisoni? *Cabui Iba* Marcgrav. *Forte differentia sola est in loco natali.*
Pis.

Folio est exiguo instar Myrti, cortice cinereo, digitum crasso, tenui membranâ miniati coloris exteriùs cooperto, sub qua flavus liquor, quo totus cortex turgere solet, latitat, qui vetus gratiorem spirat odorem quam si recens sit, fitque consistentiæ crassioris & coloris punicei: Cortex contusus & in massam redactus suavissimos efficit globulos & alia multa. Lignum illius singularem usum præbet in ædificiis.

Revirescente arbore circa Februarium & Martium Lunâ plenâ, ex læso cortice destillans pendulis vasculis excipitur Balsamum hoc fragrantissimum *Cabureicica* dictum.

Ædes non solùm, sed lucos integros gratissimo odore, Peruviano perquàm simili, inficit. Substantia est compacta & tenaci, sed calefactum sequaci & ductili.

Circa fluvium potissimùm *Jeneiro*, & in districtibus D. Vincentii & Spiritûs Sancti quàm in Parnambucensi crebriùs reperitur. *Locus.*

Ad internos & externos affectus non inferiori gaudet qualitate quàm *Copaiba*, calidum est & siccum, dissolvit, digerit, confortat. Aliquot illius guttulæ per os jejunis exhibitæ Asthmati prosunt, intemperiem quoque ventriculi, viscerum languores inveteratos corrigit: tepidum pectori & hypochondriis illitum eorum oppilationes & frigiditates tollit. Irrigatione & frictione capitis & cerebri ex panno rubro corroborat cerebrum & præservat à Spasmo & Paralysi, imò debilitatum omne nervorum genus in pristinum vigorem restituisse sæpissimè sumus experti. In nervorum puncturis acrimoniam saniei, unde tot dolores & convulsiones oriri solent retundit. Cæterùm Lusitani æquè ac Brasiliani adversùs vulnera & morsus venenatorum animalium inesse illi virtutem quendam singularem testantur: ad quam Animalia instinctu solo naturali confugientia, corticémque deterentia parti læsæ præsentissimum inveniunt remedium. *Vires.*

Alia est species hujus arboris, rubescentis coloris, odoréque Cedro Brasiliensi, quæ incolis *Acaia catinga* dicitur, non dissimilis. *Hæc omnia Piso.*

Franc. Hernandez Arborem Balsami Indici, Mexicensibus *Hoitziloxitl* dictam, id est, resinâ affluentem, sic describit:

Balsamum Novæ Hispaniæ. Mali Medicæ magnitudine est, *foliis* Amygdali, majoribus tamen, rotundioribus & magis acuminatis, *floribus* in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formâ, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum cæteris longiorum & latiorum, in quorum extremitatis cavitate *semina* inclusa continentur, candicantia, & in quendam pallorem inclinantia, oblonga & paulisper contorta, seminibus Mali Medicæ similia, aut veriùs his quæ Haytini vocant *Manies*, & saccharo incrustare solent.

Inciso hujus arboris cortice stipitéve quovis anni tempore, sed præcipuè exactis jam imbribus, liquor ille nobilis destillat.

Regionibus provenit calidis, qualis est Pannucina.

Icon repræsentat florem papilionaceum, cui proculdubio succedit siliqua seu lobus.

Hæc arbor esse videtur quam describit Monardes cap. 9. sub finem, eíque duplicem tribuit corticem, unum crassum Suberis modo, alterum verò tenuem; fructum Ciceris aut Pisi grano non majorem in extremâ siliqua, angustâ, digitum longâ, albâ, tenuitate regalis simplicis.

Balsami duo genera sunt, alterum quod ex incisa arbore ejúsve cortice exstillat, tenax, albidius quod præstantius; alterum coctione, modo Indis usitatissimo, elicitur, ex rubro ad fuscum vergens, quod vilius. Balsamum ex Peru J. Bauhinus sic describit, Liquor est ponderosus, melleæ consistentiæ, densus, lentoris resinacei: color ex ruffo ad nigrum vergens: odor fragrantissimus Styracis, ad Benzoini suavitatem nonnihil accedens, & qui suâ fragrantiâ totum adeò conclave perfundat, diúque perseveret, sapor subacris, linguam mordicans. Dentibus attritus, lentus, nec illico separabilis adhærescit. Flammam facillimè concipit igni admotus, suavitérque olentem similiter fumum spargit. Aquæ injectus mox fundum petit, in qua existens si vel statim digitis atteratur albescit; nec ideò lentorem deponit, sed instar Resinæ digitis etiam magis quàm dentibus adhæret.

Monardes eúmque secuti C. Bauhinus aliíque Botanici duplex Balsami Indici genus distinguunt, quæ fortè non aliter quàm eliciendi modo differunt.

1. *Balsamum Indicum ex arbore Punica malo majore, Xylo dicta, foliis Urticæ* C. B. *Balsamum Peruvianum* Park.

Pro hujus arboris fructu depingit Parkinsonus siliquam longam angustam, colore pullo, qui Balsamum Peruanum aut Benzoinum odore adeò referebat, ut sibi planè persuaserit ejusdem arboris fructum esse.

Clusius eandem hanc Siliquam lib. 3. Exot. cap. 18. Lobi oblongi aromatici titulò describit, & in *Cur. post.* ejus iconem à Joan. Pona ad se missam scribit pro effigie fructûs Balsami Peruani, cujus descriptionem vide inter lobos.

2. *Balsamum purius* Monard. *Bals. album* Park. *Americanum* C. B. *Goaconez Oviedo.*

Sunt (inquit Monard.) eæ arbores ex quibus hoc genus elicitur in Americæ continente, vastæ magnitudinis & ad radicem usque ramosæ, duplici septæ cortice, alterò crasso Suberini modo, altero tenui interno, materiem arboris complectente. Ex eo quod inter utrumque corticem est spatio incisione Balsamum educitur, alba limpidissimáque lachryma, suavissimi odoris, quod insignes facultates statim prodit. Et certum est illius guttulam potiorem esse alteriùs quod decoctione extrahitur arrova seu 25 libris, tametsi miraculosos ejus viderimus effectus. Fructus hujus Pisi magnitudine, amarâ, qui albâ siliquâ digitum longa includitur simplicis Regalis Hispanici tenuitate.

C. Bauhinus huc refert Lobum oblongum aromat. *Clus.* male nostro judicio, si modo hujus arbor à præcedente distincta est, quod mihi non constat.

** Exot. l. 2. c. 29. fr. 1.* *Balsami Peruani fructus* * *Clus.* J. B.

Item

Balsami Peruani fructus metæ formâ J. B. *fructus minor* 3. *Paludani* Clus. *Exot. l. 2. c. 20.*

Item

Avellana Indica pro Balsami fructu missa, ejúsque species alia minor J. B.

Item

Nux sive ossiculum Cypote *similis Nuci Balsami Peruviani* J. B. Clus. Exot. lib. 2. c. 18.

Horum omnium descriptiones vide inter fructus exoticos. Ex his autem aliísque superiùs allatis descriptionibus constat Balsami Peruviani arborem siliquosam esse.

Vires. Cæterùm de Balsami Peruviani viribus eadem habent Monardes & Hernandez, quæ Piso & multò adhuc plura, nam intus sumptum ad urinam educendam commendant, ad juvenilem vigorem diutiùs conservandum, quod exemplo confirmat Monardes, ad colorem emendandum: in pessulos efformatum ac vulvæ obditum, secundas & fœtum mortuum trahere, & sterilitatem à frigida causa profligare affirmant, aliáque insuper juvamenta præstare, quæ apud ipsos vide.

3. *Balsamum de Tolu* J. B. Park. *Tolutanum, foliis Ceratiæ similibus, quod candidum est* J. B.

Arbores è quibus colligitur hoc Balsamum pumilis Pinis sunt similes, plurimos ramos quaquaversum spargentes, foliáque Ceratiæ similia obtinentes, semper virentia. Inciditur tenuis & tenellus cortex ferventissimo Sole (nam nocte ob frigiditatem nihil effluit) liquor effluens cochlearibus è cera nigra factis excipitur: colore est rubro ad aureum tendente, mediæ inter densum & liquidum consistentiæ glutinosus admodum & ubicunque reponatur firmiter inhærens, sapore dulci & grato, nec

nec si sumatur nauseam movente, quemadmodum reliqua Balsama, odore excellentissimo, & Limonum fragrantiam quodammodo referente.

Earundem ferè virium est cum Balsamo Peruviano, quas prolixè describit Monardes, quem consule: eas paucis complectitur Schroderus.

Advehitur ex continentis quadam provincia inter *Cartagena* & *Nombre de Dios* urbes sita, *Tolu* ab Indis dicta.

Antecellere videtur facultatibus ei quod è Nova Hispania adfertur (Peruviani nomine) efficáxque est ad omnia ad quæ Balsamum Arabicum. Calf. & sicc. attenuat, resolvit, vulnerarium est, pectus expurgat, &c. Usus præcip. in Asthmate & Phthisi, in ventriculi cruditate & dolore. Extrinsecùs doloribus à causa frigida quibuscunque & inprimis capitis, Arthriticis & Nephritico: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralysi, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (inunctum cum oleo Nardino), in lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac œdematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas cœcas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sunt confracta (quippe fragmenta expellit,) in vulneribus articulorum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c. *Vires.*

4. *Copaiba* Pison. & Marcgrav. *Arbor Balsamifera Brasiliensis fructu monospermo. Balsamum certarum quarundam plantarum quas Copaibas vocant* [*Brasiliani*] J. B. *e Maffeo. An Fr. min.* 3. *c.* 20. *l.* 2. Exot. Clus.?

Marcgr.

Arbor est satis procera, cui lignum rubrum, quasi minio vulgari saturatè tinctum, duritie Fagino æquale, ex quo asseres lati fiunt ad varios usus. *Folia* fert obrotunda, aut etiam ovalia, quatuor aut quinque digitos longa, duos aut duos & semis lata ubi latissima, in pediculis digitum longis, crassis, uti sunt & nervi, postica parte maximè eminentes. *Florem* fert mediocrem, quinque foliis obrotundis constantem. *Fructus* est siliqua obrotunda, magnitudine unius digiti, fusca, quæ si digito prematur facilè aperitur, continens nucleum Avellanæ nucis magnitudine & figurâ, cuticulâ nigrâ membranaceâ tectum, quæ ad medietatem vestitur paucâ pulpâ, luteâ, lentâ, molli, odoris instar Pisorum contusorum: ipse nucleus constat carne lenta, instar cornu emolliti, cedente dentibus, saporis haud manifesti, coloris aquei, qui comeditur. Siliquæ maturæ decidunt. Simiæ has siliquas depopulari amant.

In densis nemoribus mediterraneis reperitur; in insula *Maranhou* valdè luxuriat. *Locus.*

Oleum seu Balsamum dat limpidissimum, consistentiâ & odore olei Terebinthini destillati. Ab inciso * cortice ad medullam usque Lunâ plenâ tanta quantitate destillat, ut spatio trium horarum ad duodecim libras olei effundat. Si nihil fortè profluat, statim vulnus cerâ aut argillâ obturandum est, ne quid effluere possit, & duabus post hebdomadis cum fœnore moram compensâsse videbis. ** Caudice.*

Non solùm mirifica pollet vi mundificandi & consolidandi, & ad quævis vulnera, (inprimis nervorum) prima intentione restituenda, morsúsque serpentum curandos & cicatrices tollendas, sed & internè exhibitum insignem præbet utilitatem; quippe tres vel quatuor guttulæ in ovo sorbili bis vel ter manè sumptæ dysenteriam vel alios ventris fluxus sistunt, fluxiones etiam muliebres & gonorrhœam. *Vires.*

Ejus salutares vires in circumcisione experiuntur Judæi, sanguinem ex crudeli illo vulnere, antea non paucis exitiali, profluentem eo coercentes.

Plerique Americani, adnotante G. Pisone, communi nomine omnes Resinas odoratas & gummi vocant *Copal*; variásque illarum species peculiaribus distinguunt nominibus. Ità Brasiliani arborem hanc, resiniferarum facilè principem, *Copaliba* vel *Copaiba* nominant.

Hæ plantæ, Maffeo perhibente, cernuntur affrictu animalium attritæ, quæ à serpentibus venenatis aut à feris icta ad remedium illud naturæ instinctu se conferunt. Idem tradit Guil. Piso de Cabureiba.

5. *Balsamum fructu racemoso ex Hispaniola* C. B. *novum fructu racemoso* J. B. *Maripendam* * *de Laet.* ** Ind. Occid. l.* 5. *c.* 23.

J. B.

Ad duorum hominum proceritatem interdum assurgit, caulibus cinereis, *foliis* viridibus, superiore parte magis quàm inferiore, grandibus, costa crassiore & elatiore per medium divisis, pediculis non virentibus sed rubescentibus. *Fructus* est racemosus, longus, instar manus digitatæ; acini ejus rari, virentes, & quandoque rubescentes, qui maturescendo magis ac magis rubescunt. Succum ex eo hoc modo extrahunt, Cymas & asparagos teneros colligunt, alii racemos addunt, & ex his succum exprimunt, quem in aqua coquunt ad dimidias, deinde magis ac magis ad Sapæ aut Mellis crassitudinem. Residere sinunt & ad usum reponunt. Vulneribus & ulceribus mirificè medetur, ea extergens & sanguinem reprimens. Ex ejus summitatibus destillatur aqua, præstantior aquâ vitæ, vulneribus utilissima, & morbis omnibus qui à frigore ortum habent, uti dolori ventriculi aut partis alterius, si aliquot diebus bibatur. Foliis Æthiopes loco fistularum ad hauriendum fumum *Tett* utuntur.

Maripendam seu Balsamiferam arborem III. Franc. Hernandez sic describit,

Frutex est stipites ferens viginti fere dodrantum altitudinem habentes, ramósque fuscos, ac folia hastarum mucronibus paria crassa latáque, sed superna parte virentiora, & sparsim purpurascentia è rubeo, & appensa pediculis in coccineum colorem inclinantibus; fructu racematim dependente, & octo pænè uncias longo, concinnato acinis uvarum ferè similibus, sed tamen rarioribus, initio virentibus, deinde rubescentibus & tandem è purpureo nigricantibus.

Superior descriptio ab hoc fonte profluxisse videtur.

SECTIO QUARTA.

Arbores siliquosas Miscellaneas, vel anomalas, vel ob descriptiones imperfectas nobis nondum satis cognitas & perspectas, complectens.

CAP. I.

De Locusta arbore nostratibus dicta, cujus siliqua Lobus ex Wingandecaouw Clusio, ex sententiâ eruditi Botanici D. Leonardi Plucknet, *M. D.*

QUalem ferat florem hæc arbor nondum discere potui, culta est in Horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis *D. H. Compton.*

Arbor siliquosa ex Virginia lobo fusco scabro C. B. *item arbor siliquosa ex qua gummi Anime elicitur* C. B. *Jetaiba Brasiliensibus* Pison. & Marcgr. *Arbor Brasiliensis siliquosa & gummifera, gummi Anime simili. Lobus ex Wingandecaouw* J. B. **The Locust Tree.**

Piso.

Ligno est duro, albo, ædificiis & machinis aptissimo, cortice lento, punctulis ex albo flavescentibus variegato, & hinc inde clypeiformibus maculis ex albo subflavescentibus. In ramis continet *folia* duo vel tria sibi opposita, figurâ parva, sed oblonga, viridia, ad tactum lævia, nervo secundùm longitudinem, & venulis transversis infernè conspicuis prædita. Fructum fert in *siliquis* oblongis, compressis, duriusculis, coloris hepatici & quasi lævigati. E siliqua fracta promanat substantia mollissima, filamentosa, subincarnati coloris, saporis farinacei & subdulcis, quæ cruda edulis est. Huic farinaceæ substantiæ tres utcunque lapides, compressi, glabri, * nigri involvuntur, † figuræ & magnitudinis dactylorum.

* *Coloris castanei* Marcgr.
† *Magnitudine dactylorum, figuræ ovalis.* Marcgrav.

Vires. Hæc arbor resinam dat odoriferam, quam Brasilienses vocant *Jetica-Eica*, Lusitani verò *Anime*, ob similitudinem quam habet cum *Anime* novæ Hispaniæ. Eo non solùm medici, sed & vulgus familiariter utuntur, præcipuè in capitis doloribus à frigore ortis. Solus autem illius suffitus ad roborandum non solùm caput, sed & reliquas corporis partes frigore affectas valet. Suavissimi est odoris & facilis consumptionis. Vi quadam aromatica & peculiari suo calore hoc gummi præstare, ac partibus nervosis illitum, vel emplastri formâ applicatum prodesse multi mecum experti sunt.

Folia arboris contusa lumbricos enecare, si exhibeantur, constanter indigenæ testantur.

Interior corticis substantia rasa, & aquæ imposita contra ventriculi ventositates ad potiunculæ formam præparatur, alvúmque simul movet.

Locus. Arbor hæc spissa & speciosa in Paraybæ præsertim districtu provenit.

Gummi per meatus corticis interiores decidere certissimum est; illud enim tellure effossa, sub arboris trunco & radice occultatum extrahere solent. Quod potissimùm fit sub finem æstatis, mense Februario. Monardes ex vulnerata arbore in Nova Hispania colligi testatur, haud aliter quàm Mastiche aut Thus.

Hujus arboris lobus à Jo. Bauhino accuratissimè describitur & depingitur lib. 12. p. 436. appicta etiam planta novella è semine ortâ.

Arborem nostratibus **the Locust Tree** eandem cum hac esse mihi persuadeo: namque & figura & descriptio fructûs apud J. Bauhinum Locustæ nostræ fructui conveniunt, & folia arboris tenellæ foliis Jetaibæ apud Pisonem.

Hujus arboris lobus, sed seminibus exhaustus ad me transmissus est à peritissimo Botanico *D. Doody*, Pharmacopœo Londinensi, qui iconi Lobi ex *Wingandecaouw* Clusii ejúsque descriptioni satis bene respondebat. Folia arboris, quæ unà misit, idem amicissimus Vir Jetaibæ arboris à Pisone depictæ foliis quoad formam similia erant, nisi quòd nervus seu costa, folium per longitudinem dividens, non medium percurrebat, sed tela folii ad costam exterior multo latior erat quàm interior & arcuata. Erant autem *folia* glabra, densa, supernè splendentia Laurinorum consistentiâ, & quodammodo etiam figurâ, nisi quòd ob telam folii dictam in latitudinem evagantem ab uno latere magis prominerent & arcuata essent (An tamen hoc constans sit in omnibus foliis hujus arboris nescio) tres insuper circiter digitos longa, sesquidigitum lata, erant hæc folia. Addit præterea idem *D. Doody*, se ab Amico quodam qui in insulâ Antego aliquandiu vixit, à quo & folia accepit, edoctum, Arborem ipsam excelsam esse, caudice crasso, comâ in cacumine frondosâ & patula, umbram præbente spatiosam, ob quam præcipuè expetitur & in longinquas regiones, ut v. g. Novam Angliam, transfertur materie, alburno excepto, subrubente, dura, solida, & quando lævigata ac polita aspectui pulchra, multi in mechanicis usûs, præcipuè ad molendinorum Sacchareorum rotulas cylindrósve. Hinc etiam arborem hanc cum *Jetaiba* eandem esse conjicio, siquidem Jetaibæ lignum, tradente Marcgravio, valdè durum est, & ad trabes ædificiorum atque axes Machinarum usurpatur. Cortice lævi, albicante. Florem ob proceritatem arboris se nunquam potuisse observare. Pulpam fructûs, interiorem colore subluteo esse, sapore acido, indéque ad sitim extinguendam ab indigenis comedi. Hæc descriptio, (inquit *D. Doody*, cui & nos assentimur,) adeò exactè convenit cum Rochefortiana Arboris *Courbary* dictæ Histor. Antill. cap. 6. Art. 10. ut dubitare nequeam eandem arborem esse. Vide & confer.

Hujusmodi

Hujusmodi lobum prolixè satis describit J. B. his verbis, Insignis erat crassitudinis, sex uncias longus, tres latus [Clusianorum alter sex uncias longus erat, 2½ latus, alter quinque uncias longus, binas latus, uterque unciam crassus] exterius subasper, tuberculis minimis inæqualis, durissimus, Castanei saturati coloris una in parte, opposita verò fusci nigricantisque magis ac splendentis, in extremitate una secundùm longitudinem considerata ductu suo continuo in tumorem magis ac magis assurgit; ex opposita verò lobi parte sulcus insignis ipsi impressus conspicuus apparet: in latitudine ejus lobi media parte evidenter intumescit, ad latera verò sensim detumescit, tumore solummodo in extrema longitudinis parte pediculo opposita liberaliùs excurrente: pediculum denique plusquam uncialem obtinet, obliquè infixum, duobus internodiis præditum; ad lobum tenuior est & rotundus, asperiusculus fuscúsque, ulterius verò progrediendo versùs utrumque internodium crassior & asperior evadit, donec tandem in extremitatem latam teretemque abeat. Aperti jam lobi crassities pennæ scriptoriæ vulgaris crassitudinem adimplet, substantia albicante fuscâque donata: cavitas ejus uncialis est, interiùs plusquam fusca nigricánsque, ad pediculi regionem extremum angustior fit, & in se omni ex parte coarctatur, in opposita verò parte finali rotundatur & arcuatur: Confricantis digitum tenuissimo pulvere fusco aspergit inficitque: crustam habet interiorem cavitatem undique succingentem, quæ tenuior cùm sit, levi opera à reliqua crassiore substantia abstrahi avellíque potest, cui subest splendens quædam substantia, fuscedine itidem sibi consueta oblita imbutáque.

In Clusii lobo latebant quinque aut sex officula veriùs quàm Phaseoli, uncialis longitudinis, Avellanæ magnitudine, dura, nigra, album nucleum continentia, Amygdalæ vel Avellanæ sapore.

Alium hujus generis lobum habuit Clusius septem uncias longum, 3 ½ latum, minùs crassum superiore & coloris magis spadicei, qui plenam maturitatem nondum adeptus videbatur, ex insula *Hayti* sive Isabellæ vicina deserta & inculta delatus.

Cap. II.

Arbor siliquosa Brasiliensis Caaroba dicta. Caaroba Pison.

Pis. Arbor sylvestris terris potissimùm glebosis Parnambucensis præfecturæ delectatur. Si minùs felici solo crescat parvæ arbusculæ vix æquatur. *Florem* fert è cœruleo purpurascentem, idque mense Junio: Semen autem nigricans, quod maturescit mense Septembri: *Fructum* rarum, sed inutilem, Phaseolo maximo similem, qui maturus factus aperitur manétque vacuus.

Ejus *folia* oblonga sunt, linguæ figurâ, dilutè viridia, nervo secundùm longitudinem, & costis obliquis eminentibus prædita.

Gustu sunt amara; siccata ac contusa fomentis ac balneis peridonea. Quæ ex illis conficiuntur remedia, etiam internè assumpta, exsiccandi, mundificandi ac sanandi vi pollent: quod feliciter in plurimis chronicis & articularibus morbis, imprimis autem in Lue Venerea curanda, Piso se expertum ait. Eadem trita, atque in emplastrum præparata, ulceribúsque applicata, mirificè prosunt, morbúmque radicitus sæpe expugnant, præsertim si repurgato primùm corpore eorum decoctum per aliquot dies bibatur, & sudores provocentur. E floribus quoque componunt conservam ad eundem usum. *Hæc omnia Piso.* *Vires.*

Cap. III.

Planta leguminosa Æthiopica foliis Rusci Breynii.

Breyn. Hujus ramulum duntaxat dodrantalem vidit Breynius. Ille autem lignosus erat, triangularis, & superiùs in ramulos duos divisus; circa quem sine certo ordine sparsa sunt frequentissima *folia*, pediculis penitus carentia, dura, solida, Rusci æmula, majora autem, &, si accuratè eadem observes, in ambitu leniter serrata, anteriùs in mucronem acutissimum & pungentem exeuntia, in base sinuosa, & planè sicut corculum quod pingi solet formata, multis nervis, secundùm longitudinem excurrentibus, pallidi coloris, transversim venulas multas habentibus notata. Florum forma me latet. *Fructus* verò ramorum cacuminibus insidentes, *siliquæ* sunt teretes, uncialis longitudinis, rigidæ, tumidiusculæ, membranaceæ, & ex purpureo spadiceæ, quæ è calyculis ejusdem coloris & substantiæ, in lacinias quinque desinentibus prominent, *seminibus* inanes, nempe priùs apertæ quàm à me conspectæ.

Cap. IV.

Pentaphylla siliquosa Brasiliensis caudice spinoso media parte in ventrem intumescente. Saamouna Pison.

Siquæ aspectu mirabilis, excelsa & patula sanè est hæc arbor, iisdem sylvis mediterraneis quibus *Cabireiba* conspicienda; quæ superiore & inferiore trunci parte ordinariæ est crassitiei, sed in medio duplo plus obesa, instar amphoræ adeóque tumida apparet, ut peregrinantem attonitum remoretur. Ex ramis pediculi emergunt longi, *Pentaphyllum* quisque protrudens, ornatè divi-

sum & serratum, multis obliquis venis vestitum. *Siliquas* fert oblongas, Pisa rubra continentes. Totus truncus substantiâ est intus albâ, medullosâ & planè suberosâ, exteriùs cinerei coloris, validis & horridis spinis à pede ad verticem usque obsessa.

Vires. Ex turgidis spinis, rasis & contusis succus elicitur eximius, cujus vel exigua quantitas inflammatis & involuntariè lachrymantibus oculis affrictus medetur, tum manifestè quoque visum acuit, & robur illi addit.

CAP. V.

1. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costâ mediâ membranulis utrinque extantibus alata. Ingæ species, Belgis vulgò Lotus* Marcgr.

Marcgr.

ARbor est haud magna, ramos & ramulos oppositos habens alternatim, & in * ramulis duo, tria aut quatuor paria foliorum acuminatorum, itidem opposita: *Caulis* ad quodlibet folium alatus cordis figurâ, ut & reliquæ species. Florem non descripsit Auctor. *Fructus* est siliqua fabacea, compressa, flava, duos, tres vel quatuor digitos longa, intus quatuor, quinque, sex, vel plura *semina* transversim posita continens, vestita pulpâ niveâ, quasi holosericeâ, ad tactum frigidiusculâ, saporis dulcis gratissimi, quæ sponte separatur ab invicem pro numero granorum seminis, & dentibus separatur à seminibus, & comeditur, éstque boni saporis: Semen autem minimè, quod est olivacei coloris oblongum, fissile in duas partes secundùm longitudinem. Fructus maturatur Maio.

* *Quos ramulos vocat nihil aliud sunt quàm folia pinnata.*

2. *Arbor siliquosa Brasiliana, siliqua hispida ferruginea, Ceratoniæ facie* Breyn. *Inga Opea Piiba Brasilianorum* Marcgrav.

Breyn.

Arbor hæc Sorbi facie nascitur, ramis plurimis laterorsum extensis, cortice cinereo, & potissimùm circa fastigia instar Rhois subhirsuto vestitis: quibus *folia* alternatim adnascuntur, uni costæ, sesquipalmaris ferè longitudinis, crassæ & hirsutæ, dena plerunque ex adverso sita, per intervalla inhærentia; singularia verò folia ad Sorbi quodammodo accedunt à quibus potissimùm discrepant, quòd latiora, nullo modo serrata, Myrti Laureæ effigie, sed paulo majora, ac nervo rufescente, & venis, fibris, pilísque ferrugineis, tam in supina splendidissima, quàm in prona parte, dotatæ sunt. *Flores* brevissimos pedunculos, articulis duobus interceptos habentes in ramorum extremitatibus septem pluréisve quasi in spica brevi cohærent, ut credo, tubulosi, & albi seu lutei coloris, in modum plerarúmque Ingarum Brasiliensibus. Hi locum suum postmodum sponte concedunt *siliquis* subsequentibus, quatuor aut quinque uncias longis, unam latis, compressis, forma Ceratoniæ, anteriùs adunco apice prominentibus, & secundùm longitudinem ad utrumque latus, veluti Pisorum siliquæ, filo quodam circundatis; quod invisibile interdum ob pilos hirtos ferrugineos siliquam hanc elegantissimam impensè ità vestientes, ut tactu & aspectu velut ex materia holosericea confecta videatur.

Cæterum *Inga-Opea-piiba* Brasiliensium sic breviter describit Marcgrav. Arbor est cortice cinereo, in multos ramos expansa: *Folia* sibi directè opposita habens, duos, aut duos & semis digitos longa, rufescente nervo, ac venis & pilis rufescentibus supernè & infernè; ramuli juniores item pilis vestiti. Post flores proveniunt *siliquæ* parallelogrammi figurâ compressæ, & in totum pilis hirsutæ rufis, in quibus continentur semina.

3. *Inga alia species* Marcgr. *Siliquosa Brasiliensis, Inga dicta, siliquis longissimis contortis.*

Marcgr.

Arbor est cortice fusco, in multos ramos expansa; *folia* opposita, & ramos alatos habens, ejusdem pænè formæ & conditionis, nec distat multum à cæteris speciebus præterquam fructibus qui flores sequuntur, quinque, sex, septem, pedes longi, ex viridi subrufescentes, contorti, Sacchari penidiati figurâ, vel confectarum radicum Pimpinellæ.

4. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costa media ad singula pinnarum paria appendicibus Aurantiarum æmulis alatis. Inga Brasiliensibus* Marcgrav.

Marcgr.

Arbor est cortice fuscescente ut Alnus, ligno lento. *Folia* habet longa, non serrata, viridia, ordine sibi invicem opposita, & præterea ramulos inter folia appendicibus alatos, quæ cor effigurant, & viridia sunt ut folia ipsa. Ad exortum autem ramulorum in ramis majoribus terni semper juxta se invicem proveniunt pediculi, sesquidigitum longi, in quorum singulis duodecim, quatuordecim aut quindecim, plures pauciorésve in uvæ modum enascuntur ovalia capitula, quæ sese pandentia dant *florem*, constantem quinque foliis albis, leniter hirsutis instar serici, figurâ florum Lilii convallium pæne similes. E medio autem floris exit manipulus filamentorum albissimorum, sericeorum, longitudine duorum digitorum. Flos porrò dulcis odoris ut Tiliæ. Filamenta hæc in extremitate apices luteos obtinent, ac stant erecta instar plumarum, & decerpto flore marcescunt.

Hujus generis plantam Romæ aliquando vidi in horto Henrici Corvini, qui eam pro China Chinæ ostendebat.

Hæ Arbores Ingæ dictæ peculiarem habent foliorum structuram. Eorum enim costæ mediæ ad quas pinnæ conjugatim annexæ sunt, inter pinnarum conjugationes appendicibus seu alis utrinque aucta sunt, iis similibus quæ ad basin foliorum Mali Aurantiæ cernuntur, duæ autem hujusmodi appendices simul cordis figuram referunt. Hujusmodi plantam Romæ cùm essemus nobis ostendit D. Henricus Corvinus in horto suo crescentem pro China Chinæ.

Cap. VI.

De Syringa.

1. *Syringa cœrulea* Ger. C. B. *flore cœruleo, sive Lilac* J. B. *Lilac Matthioli, sive Syringa flore cœruleo* Park. Blew Pipe-tree or Lilac.
J. B.

Arboris interdum magnitudinem acquirit, plerunque tamen fruticosa est, *radice* multùm repante & pullulante, cóque plurimùm multiplicante, *stolonibus* robustis: *cortice* exteriore in cinereo virescente detracto librum ostentans viridem, sub quo lignum solidum, firmum. In extremitate ramulorum sunt crassæ ac turgentes gemmæ. *Folia* bina adversa, contrarióque ortu serie quadam cruciformi disposita, Asclepiadis foliis quodammodo similia sed latiora, vel Apocyni rotundioris aut Populi nigræ, subrotunda, in acumen tamen desinentia, mollia primùm cùm floret, postea duriora & firmiora, utrâque parte glabra, pediculis uncialibus aut amplioribus appensa, subamara & nonnihil acria. *Flores* ex privato surculo imbricato foliorum stipatu obvallato suaveolentes oriuntur, in jubæ formam dispositi, numerosi, sine foliis, quorum singuli ad flores Laureolæ flore deciduo accedere videntur, oblongi, rubentes, aut ex rubore cœrulei, quinquepartiti, quatuor apicibus croceis, altè reconditis farcti. Subsequuntur veluti *siliquæ*, rubentes, compressæ, vix unguem longæ, ex brevibus pediculis, quæ maturæ in duas partes separantur, & pulchrè hiant; in quarum interstitiis secundùm longitudinem porrecta latitant *semina* longa, angusta, compressa, foliacea, tenuia, Clusio bina in singulis.

De loco hujus natali nihil certi traditum invenio, nec enim cauda vulpina Turcarum *Bellon. obs.* esse potest, cùm ea sit folio semper virenti. Cujusvis tamen cœli patiens est. Aprili mense floret. Et ob florum pulchritudinem & suaveolentiam in hortis colitur, quamvis nullius in medicina usûs sit.

Syringa Africum vocabulum C. Bauhino videtur. At Clusio placet hanc arborem Syringam à virgarum rectarum longitudine & fungosæ interioris medullæ copia dici, quâ exemptâ ramuli fistulosi fiunt. Floris colore interdum variat. Habetur enim flore purpureo, & lacteo seu argenteo.

2. *Syringa Persica sive Lilac Persicum incisis foliis, Jasminum Persicum dictum* Park. *Agem Lilag Persarum, sive Lilac inciso folio* Cornut. *Syringa cœrulea* Ger. J. B. *Ligustrum foliis laciniatis* C. B. *Syringa Persica-purpurea fol. laciniatis, & fol. integris.*

Frutex est nunc trium, nunc quatuor cubitorum longitudine, ligno molli, subalbo, multáque intus medullâ alba repleto, *cortice* pullo aut fuscè rubente, milléque punctulis subluteis maculato. *Radix* subest lignosa & fibrosa, ut Punicæ. Varietas est peculiaris in folio, quod in humiliori ramulo Gelsemini divisurâ laciniatur; in editiori autem sine laciniis est, refértque quodammodo Ligustri vulgaris folium: cui magnitudine & figurâ est æquale. Biferum est: primus flos ante Solstitium racematim cohærens dilutè purpurascit, efflátque odorem vulgari nostro longè suaviorem. Alterum floris tempus, est serus Autumnus (quanquam apud nos id accidat raro, & si quando contingit tunc temporis in florem prosilire, non ille perfectus esse solet, nec pari copia subnascitur) Excipit florem siliqua brevis & latior, quæ acumine extenuatur, utrinque lineola discreta, qua parte per maturitatem media diffinditur: apparétque *semen* subnigrum, vulgari simile, sed minus.

Foliis Jasminum Catalonicum proximè æmulatur, unde à nonnullis Jasmini nomen ei inditum. Verum nulla alia in re cum Jasminis convenit, sed in omnibus cum Syringa; floribus in spicas digestis, Syringæ cœruleæ adeò similibus, ut vel obiter intuenti Syringam esse se prodat, quin & florendi tempore, & fructûs figura, (qui huic siliqua dura est & mucronata, Jasmino bacca) à Jasmino differt, & ligni natura, (quod huic album medullosum, cortice lævi) & denique seminis totiúsque fruticis sapore, (qui Lilac initio subasper, tandem sub finem leviter astringens, Gelsemino amarus, acer & mordicans, ac summopere adstringens.)

Jasminum cœruleum Serapionis esse videtur. *Agem Lilag* florem Persicum significat: *Agem* enim Persidem significat, *Lilag* florem.

Variat foliis integris, undè Agem Lilag Persarum folio integro *Cornut.* Jasminum Persicum fol. non laciniatis *Sutherland.*

Cap. VII.

Syringa alba Ger. *alba, sive Philadelphus Athenæi* C. B. *flore albo* J.B. *flore albo simplici* Park. *Clus.*

Valdè elegans est hic frutex, multis ab radice longis virgis præditus, rectis, cinereo cortice tectis, digitalis aut majoris crassitudinis (quæ tandem brachialis interdum evadit) nodosis & quodammodo geniculatis, multam medullam in se continentibus: hæ demum in multos tenellos virides ramos sparguntur, quos ex intervallis bina semper *folia*, contrario pediculorum exortu nascentia exornant, Laurinis majora, oblonga, per extremum mucronata, rugosa, viridia, in ambitu crenata, amariusculi primùm degustantibus saporis, deinde acris. *Flores* extremis ramulis insident, terni, quini, septeni, nonnunquam plures, bini semper inter se oppositi, extremo impare: constant ii quatuor foliis acuminatis, albis, numerosis fibris pallidis mediam floris cavitatem & umbili-
cum

cum occupantibus: odor jucundè gravis, qualis in aureorum malorum & citriorum floribus. His ſuccedunt *capitula* è multis quaſi valvulis compacta ſupernè obtuſa, primùm viridia, deinde per maturitatem nigricantia, quibus dehiſcentibus oblongiuſculum & tenue ſemen excidit, quod plerunque novellam plantam procreat: naſcitur etiam avulſione, & ſtolonibus radices ſpargentibus mirè ſe propagat.

Tempus & Locus. Floret Junio, ſemen Auguſto maturum eſt. Locus natalis non traditur: in regionibus tam frigidis quàm calidis ſatis lætè viget, utriuſque (ut videtur) extremi patiens, & culturam libenter admittens. In Sabaudia propè montem Salevæ eam obſervavi, procul à domo quacunque, non tamen auſim dicere ibi ſponte ortam.

Uſus. Utuntur floribus recentibus ſæpius mutatis ad ſuavem odorem chirothecis communicandum.

Ad hunc locum non pertinet, verùm ob communionem nominis à Syringa cœrulea non ſeparandam duxi.

CAP. VIII.

Braſilienſis ſiliquoſa ſiliquis variè intortis. Avaramo-temò Piſon.

Piſon.

HÆc arbor mediocris eſt altitudinis, montoſis locis creſcens, *foliis* triſte viridibus, exiguis, buccini ſimilibus: *Siliquis* eſt inutilibus, ex minio nigreſcentibus, miris variiſq; modis incurvatis, quæ æſtivis menſibus conſpiciuntur, & acinis rubris exiguis repletæ ſunt.

Vires & Uſus. *Cortice* exteriùs & cinericeo, interiùs ſaturè rubente, quem ſolum expertiores in Medicinæ uſum receperunt, licet foliis eædem qualitates adſtringentes à nonnullis attribuantur. Cortex enim (qui guſtu amarus eſt) ſive in pulverem redactus, ſive excoctus & fomenti loco adhibitus, ulceribus inveteratis & malè moratis feliciter medetur, ipſúmque Cancrum ſubinde inſigni mundificandi & ſiccandi qualitate curâſſe fuit compertum.

Præter hæc, quia efficaciſſimè adſtringit, balnea ad firmandas effœminatas carnes ex illis conficiuntur. Potiſſimùm verò meretrices iis utuntur, ut laxis pudendi partibus tonum reſtituant; imò quà poſſibile virginitatem hoc dolo prætendant.

CAP. IX.

Arbor ſiliquoſa Indica ſiliquis longis contortis, in quatuor cellulas per longum diviſis. Niir-Pongelion H. M. *P.6. T.29. p.53.*

PYro haud abſimilis eſt, caudice decem plus minùs pedes alto, hominis unius complexum craſſo, cortice è viridi cinericeo obducto: *Ramos* habet patulos, qui teneriores ſpadicei internigrantes ſunt, vetuſtiores cinerei. *Radicis* villoſiſſimæ tam lignum, quàm graveolens acidúſque cortex albicant. *Folia* mollia, denſa, glabra, nitentia, ſubtus dilutiora, oblonga, propè pedunculum rotundiora, anteriùs acuminata, bina oppoſita, curtis fuſcíſque pediculis, communibus innituntur ſurculis, viridibus, alternatim prodeuntibus, ſulco ſtriatis. Purpurei coloris eminens coſta obliquè percurrit folia, quæ odoris ſaporíſque valdè ſunt acris atque infeſti, ubi tenuiora è ſpadiceo rubentia. *Flores* in ramorum ſummitatibus provenire ſoliti, utplurimùm propriis petiolis craſſis parumper propendentibus inſiſtunt, terni, tubæ formam referentes; quippe è calyce longo anguſtóque collo propendentes latum in orificium tetraphyllon deſinunt; folia craſſiola carnoſa circum oras criſpantur: hæcce inter *ſtamina* candidiſſima, ſpiſſa, acuminata levitérque inflexa eminent. Ex ipſo autem umbilico candicante erigit ſe elongus candens *ſtylus*, cujus caput explanatum eſt. Inſequentes floribus fructus inſtar Caſſiæ nigræ contortæ, mucronatæ, unum duóſve cubitos longæ *ſiliquæ* ſunt, cortice ab uno latere è rubro nigricante, ab altero è viridi fuſco, lignoſis intus filamentis pertexto, odore graveolenti: hæ carnoſo denſóq; juxta longitudinem interſepimento, in quatuor, mox tranſverſim in plures diviſæ cellulas, *ſemina* includunt, è longo anguſta, ſuperficie quà ſibi mutuò incumbunt valdè plana, materie duriora, lignoſa, primùm albidula, ubi ſicceſcunt rubentia.

Locus & Tempus. Humido limoſóque gaudens ſolo *Oedampere* aliíſque locis in fruticetis invenitur. Flores menſe Aprili ſequentibúſque, nonnunquam bis in anno prodeunt; Fructus Septembri Martióve menſibus. Semper virens, 30 complet annos.

Vires & Uſus. Fructibus delectantur Pſittaci. E ramis radicéque confecta retia corticis decocto ſubrubro ea conſervare aſſuevere piſcatores. Fructûs verò nucleus cum exſiccato Zinzibere, radice fructûve Pavettæ contritus, mediante Oryzæ lotura, ſpaſmodicis affectibus Malabaræi *Padda-venera* vocant, laboranti parti applicandum egregium linimentum ſuppeditat.

CAP.

Cap. X.

Isora-Murre H. M. P. 6. T. 30. p. 55. *Frutex Indicus, fructu è styli apice egresso, sextuplici funiculo, in spiram convoluto constante.*

H. M.

PRuni altitudinem æquat frutex iste. *Ramis* est cortice crasso, duro, colore cinereo, intus virenti, sapore subamaro, obductis; ligno duro candidóque. *Radix* flava, gustu amara, olfactu haud ingrata. *Folia* crassiora, rigida, supina parte hirsuta, aspera, Mori æmula, lata, per ambitum crenata, vel plura, vel solitaria, brevibus capillatísque pediculis è viridi fuscis, ipsis ramis insistunt; costæ utrinq, eminentes tres quatuórve è petiolo prodeuntes in minores se diffundunt, gustu amaricante: *Flores* hinc indè ramorum è nodulis vel singuli, vel bini, vel terni pluréſve simul brevioribus, rigidis, scabris luteis petiolis erumpunt, inodori, tenuibus & transſlucidis colore aureis constantes foliis: horum unum, stylo accumbens erigitur petalum, quatuor verò lateralium instar alarum expansorum duo minora angustioráve obliquè attolluntur; duo inferiora latiora & ampliora subtus atris aspersa maculis, deorsum incurvantur. Hæc inter aureolum, ast inflexum, virescens procerior *stylus* extollit caput. Fructus autem styli capitulo transversi velut pedunculo inhærent digitales, è sex velut funiculis, in quos præ siccitate posteà se resolvunt spirali modo in coni formam contorti. *Semina* plura è viridi fuscà funiculis singulis inclusa continentur.

Arenosis proveniens locis singulare non postulat solum: conspicitur inter *Cranganoor* & *Mangatti*, ut & in aliis regionibus, sed rarior. Februario Sextilíque mensibus flores, continuo fere maturum exhibet semen. Frondes ei nunquam decidunt. *Locus & Tempus.*

Vires egregias in empyemate stomachíque affectibus præstant radicis succus, vel ipsa forinsecus adhibita. In exanthemate quoque & Paneritio similibúsque vitiis summopere convenire fertur. *Vires.*

Cap. XI.

Katou-Pulcolli H. M. P. 6. T. 23. p. 41. *Frutex Indicus flore dipetalo capsula oblonga, binis cellulis bina semina continente.*

H. M.

FRutex est hominem longus, cujus inodora è *radice*, fibrosa, ruffa geniculatus carinatúsque exsurgit *stipes* duntaxat unus, fractu perfacilis, ramulos è geniculis protuberantes habens gemellos oppositos. *Rami* ut & surculi pertenues ei sunt, colore fusci, teneri, pilis rugosi. *Folia* hic illic surculis insident rara, è longo angusta, longitudinis pollicaris, è viridi fusca, infernè dilutiora, quæ lapsis floribus ramis decidunt. *Flores* purpurei è foliaceorum surculorum erumpentes extremitatibus, *folia* habent è longo angustissima, erecta, extrorsum crispata, quorum unum angustius, infernè candidum venis striatum, alterum latius est. *Stamina* bina exalbida, purpureis oblongis apicibus, duabus quoque gemmulis exornata, albens sibi è calyce viridi exortum adjunctum habet filamentum. Decidentibus floribus è calyce *capsulæ* enascuntur seminales, ubi calyce excipiuntur è longo angustiores, capitulo compresso oblongóque sunt, virides hirsutæ, siccæ lignosæ, cortice albulo. Ipsa verò *semina* complanata, è ruffo fusca, duabus in cellulis intersepimento quodam distinctis, prope capitulum bina utplurimum reperiuntur, fabæ figuram æmulantia, odore saporéque carentia.

Arenosis ipsis frutex apricísque gaudens campis circa *Cochin* & *Warapoli* multus est. Flores Januario, semen maturum Martio Aprilíque dat mensibus. Medicus internus usus in stomachi doloribus atque interaneorum inflammationibus est: externus in scabie herpetiq. *Locus & Tempus. Usus.*

Cap. XII.

Alpam H. M. P. 6. T. 28. p. 51. *Siliquosa Indica flore tripetalo siliquis teretibus pulpa absque seminibus repletis.*

H. M.

HUjus fruticis caudex bis terve divisus cortice vestitur è cinereo viridi, inodoro, acido adstringentique. *Rami* ligno albicante, medulla viridi perfosso, nodis interstincti sunt. *Radix* rubra in capillaceas deducta fibras undique se diffundit. *Folia* ex oblongo angusta, in cuspidem exeuntia, supernè saturo virore nitentia, infernè surdiora, costa majori ramulosa, venis nervísque intertexta, crassis, curtis, interiùs planis, singula duntaxat adhærent petiolis. Odore sunt haud ingrato, sapore subacri. E purpureo nigelli, inodori, rotundis ac tenuissimis è petiolis prorumpunt *flores* bini ternive sæpe conjuncti, tribus latioribus cuspidatis constantes foliolis, externè niveis obductis pilis; quorum in medio conspicitur trifariam oblongis, transversis, rubris staminibus divisus *stylus*. Floribus cuspidatæ teretésque pulpam carnosam absque seminibus, saltem conspicuis, subcrescunt *siliquæ*.

Locis delectatur arenosis & apricis, in *Aregatti* & *Mondabelle* aliísque locis copiosus est. Flores & fructus in anni tam exodio quam exordio, frondes semper apparent. *Locus.*

Quodcunque hujus fruticis cum oleo in unguentum redegeris ad psoram vetustissimáque valet ulcera. *Vires.*

Foliorum

Foliorum ſuccus cum Calamo aromatico contra ſerpentium exhibetur venenum; ſpeciatim verò Reguli ſerpentis (*Cobra Capella*) veneno reſiſtit radix ex Limonis contrita ſucco, in nodulum ligata, naribúſque pro errhino immiſſa. Ejuſdem junioris colubri infringitur virus eadem radice cum vaccino lacte propinata: quem in finem etiam cataplaſmata è Calamo aromatico atque hac radice confecta adhibentur.

CAP. XIII.

Waga H.M. *Arbor Indica ſiliquoſa flore tetrapetalo ſtellato, ſiliquis bipalmaribus planis. H. M.*

HÆc *Intſiæ* perſimilis eſt, attamen ſpinis carens, altas maritat arbores. *Rami* ejus virides, carinati, atque ubi novi prodeunt ſurculi binis donati ſunt foliis. Radix aſtringens & amara. *Folia* parva, è lato aculeata, uno è latere convexa, medio recto diviſa nervo, intus viridia, exteriùs rubea, petiolis rubicundis ejuſdem coloris ſurculo per ordinem adhærent; quæ vel ſola, vel cum ramis mota ſtatim, quod inclinato ſemper ſolent die, ſe contrahunt. *Flores*, qui odoris ſunt mellei, caliculo incluſi rotundo, conſtantes foliis quaternis oblongis, ſtellarum modo expanſis, tenuibus, mollibus, furvis, propriis racemoſis ſurculis ſuſpenduntur. *Stamina* 13 aut 14, eminentia, tenuia, lenia, quorum infimam partem obducit lanugo, *apicum* ſunt è rubro fuſcorum. Hæc inter caput ejuſdem coloris ſe effert *ſtylus* oblongior craſſiórque. *Fructus* binas palmas æquantes; *ſiliquæ* ſunt duos pollices latæ, tenues ac præplanæ, exſiccatæ rubeſcentes, cortice intus niveo, fabas adſtringentes, amaras, teretes, paululum planas, tranſverſarias, è virente ſpadiceas continentes. Floret ut *Intſia*.

Locus. Provenit quocunque è ſolo denſis ſylvis in *Warapouli*, aliíſque Malabarici Regni locis, ſemper virentium interponitur numero.

Vires. Hujus arboris ſuccus unà cum Limonis & virente Curcuma in Nucis Indicæ oleo diutiùs coctus illinendo prodeſt lepræ; multi inſuper uſûs eſt in ulceribus inveteratis.

CAP. XIV.

Arbor Malabarica flore vario, ſiliqua nuciformi. Karin-Nioti H.M. *P.*6. *T.*18. *p.*31. *H.M.*

ARbor eſt tantæ proceritatis ut ſex hominum ſuperet altitudinem. *Caudex* ei hominis craſſitudinis; rami cortice nigro, ligno albo, ſed amaro; teneriores viridi ſunt. *Radix* tum odore, tum ſapore gravis atque amara. *Folia* peramara, craſſa, ſolida, glabra, vetuſtiora facile fragilia, oblonga, obtuſa, recta in parte è viridi fuſca, infernè dilutiora; è craſſis, rotundis, ferè pollicaribus proveniunt petiolis, coſtâ multas albidulas fundente venulas, diviſa. *Flores* circa ramorum ſummitates in ſurculo perlongo, rotundis, parvulis, purpureis petiolis plures conjunctim inhærent, tribus, & quatuor, & quinque interdum, ad invicem inflexis conſtantes foliis, ex anguſto latis & obtuſis, lenibus, colore ab uno latere ſubflavo in album vergente, ab altero propemodum ſanguineo, utrinque nitentibus, è calyce in quatuor lacinias diſſecto prorumpunt. *Stylus* mediaſtinus brevis craſſúſque, filamentum oblongum è fuſco flavum emittens, *ſtamina* oblonga, crocea, *apicibus* quæ donantur ruffis, comitatur: odoris planè expertes. Succeſſi floribus *fructus* pedunculis curtis, tomentoſis faſciati elongo cauli ſeu petiolo appendent nuciformes, quamvis aliquo modo planiores, cortice craſſo, lignoſo, fungoſo ac levi, qui includit unum nucleum duos in lobos cute è flavo rubente diviſum, guſtu amariſſimum.

Locus & Tempus. Arenarum amans propè littora invenitur in inſula *Baypin*, pone *Paloerti*, *Arregatti*, aliíſq; locis, ut & in inſula Zeylonenſi. Flores ejus Januario, fructus Martio Aprilique menſibus, frondes ſemper viſuntur.

Vires. Folia balneum præſtant febres fugans algidas, contrita verò Eryſipelati occurrunt; temporibus adfricta colubri cujuſcunque adverſantur veneno. Eorum oleo incoctus ſuccus linimento Pſydraciæ eſt. E fructibus autem primò conficitur oleum articulari, dein potio choleræ medens morbo. Radici Boream versùs excreſcenti magicas Malabaræi attribuunt vires.

CAP. XV.

Paina-Schulli H.M. *P.*2. *F.* 48. *p.* 93. *Frutex Indicus ſpinoſus foliis Agrifolii ſiliqua geminata brevi.*

FRutex eſt ſpinoſus, naſcens in arenoſis, radice fibroſa & capillata, albicante; cortice craſſiolo, albicante, molli tecta. *Caules* teretes ſunt, virides, nodulati, ſpinis quatuor, tranſverſis, duris, aculeatis, ac ſibi invicem fermè oppoſitis in nodulis circundati. *Folia* ex ſpinarum origine bina ſimul exeunt, petiolis brevibus & craſſis, denſa, rigida & nitentia, obſcurè viridia, ſeu flavo-viridia, utrinque in oris tribus cuſpidibus aculeatis eminentibus, qui alternatim versùs pronam & ſupinam folii partem contracti ſunt, cum uno in vertice, munita. E coſta media nervi in cuſpides exeunt. *Flores* in ſummitate caulium bini unà proveniunt, uno conſtant petalo grandiuſculo, latiori & oblongo, quod versùs exteriora cum ſuperiori parte ſuíſque oris nonnihil reflexum eſt, ac rigidum & craſſiuſculum, pilis interiùs albicantibus obductum, ungue rotundo calyci inſidens, colore

lore cœruleo subpurpureo: in medio longitudinis, ubi extuberant ac crassiores sunt & glabri sine spinis, colore cœrulo-purpureo magis saturo, subtus dilutiore & albicantes ac nitentes, odore nullo. *Stamina* intus quatuor, longiuscula, crassa & albicantia, supernè barbata densis, albicantibus seu etiam flaviusculis spinis, ac bina & bina in se invicem decumbentia: inter quæ emicat filamentum tenue, albicans, in summitate bifurcatum, exortum è globulo seu capitulo oblongo in calyce sito, quod rudimentum fructûs est. *Calyx* foliis rotundis & sibi mutuo circumvolutis constat. *Capsulæ* seminales grandes sunt, oblongo-rotundæ, inferiore parte paulò crassiores, & nonnihil planæ, in duabus oppositis partibus, ubi rotundiori superficie sunt, in longum unâ striâ notatæ, atque in vertice uno spiculo nigricante eminentes, cortice per maturitatem nigricante, in profundiolo, viridi-diluto calyce consiti, formâ externâ & magnitudine fructus *Arequa* referentes. *Semina* in duobus loculamentis in quæ fructus per interseptimentum dividitur, continentur; in singulis bina, oblongo-rotunda, parte qua ad corticem fructûs adjacent convexa, cum immatura sunt candida ac nivea, & cortice crassiolo, candido & velut fungoso, intus nucleo albicante subviridi, saporis subamari.

Cap. XVI.

Nir-Schulli H. M. *P.*2. *F.*46. *p.* 89. *Frutex Indicus flore dipetalo labiato, siliquâ geminatâ aculeata.*

H. M.

Frutex est spinosus, in udis nascens: *radice* fibrosa, capillamentis densis vestita, cortice albicante, intus lignosa. *Caules* virides, geniculati, & ad articulos extuberantes lignosi, corculo aqueo aut viridi seu albicante, ramulos è singulis geniculis binos emittentes, alterno ordine, supernè quadratos, & in lateribus sulco striatos. *Folia* pariter ad geniculos singulos bina, petiolis languidis innixa, oblongo-rotunda, anteriùs rotundis oris in cuspidem contracta, ad petiolum stricta, tactu mollia, plana, glabra, supernè obscuriùs viridia, subtus clariora, in margine limbulo rubro acuto circundata. E foliorum sinubus *flores* plures, ut quatuor vel quinque simul prodeunt, dipetali inodori, *Bahel-Schulli* floribus similes sed minores, collo angustiore, colore purpureo-cœruleo valdè diluto, & maxima parte albicante & nitente, petalis minùs profundè in oris seu labris incisis, quod latius est, interiori parte punctis rubicundis seu nigricantibus, quæ pilos emittunt, notatum, nullius pariter odoris. *Stamina, apices* & *stylus* ità se habent ut in *Bahel-Schulli*. *Calyx* foliis parvis, cuspidatis glabris constat. *Siliquæ* surrectæ, quàm in *Bahel-Schulli* longiores, teretes, lignosæ, duræ, supernè aculeatæ ac pungentes instar spinarum, in longum sex striis sulcatæ, calycis foliis rigidis maximam partem arctè contentæ, per maturitatem rufæ, in duas cellulas seu loculamenta interstitio lignoso in longum divisæ, in quorum singulis *semina* plerunque sex rotunda, plana, ex rubro fusca continentur. *Nir-Schulli* dicitur quia nascitur in aqua: nam *Nir* Malabaribus aquam significat.

Folia in pulverem trita, & cum oleo Ficûs infernalis mixta, tumores corporis & pudendorum virilium dissipant; ut de foliis *Bahel-Schulli* dictum est. *Vires.*

Cap. XVII.

De Nerio sive Rhododendro.

Frutex hic ad Apocyni genus pertinet quocum partibus præcipuis siliquis & seminibus convenit. Verum quia locis nonnullis fruticis modum excedit & in arboream magnitudinem excrescit, nec succo lacteo turgeat, Apocyni in modum ab herbis separandum & cum arboribus conjungendum duximus.

1. *Nerium sive Oleander* Ger. *Nerium sive Rhododendron flore rubro & albo* J. B. *Nerium floribus rubescentibus, & Nerium floribus albis* C. B. *Oleander sive Laurus Rosea* Park. Oleander, or Rose-bay.

J. B.

Arborea est planta, *caudice* recto, rectísque ac firmis ramis brachiata, croceis seu ex viridi pallescentibus; in quibus *folia* multa acuta, longa, unciam circiter lata, utplurimum terna simul orientia, interdum bina, ubi rami dividuntur, transversum ferè digitum invicem dissita, rigida, dura, crassa, superiore parte atro-virentia, ut Lauri folia, infernè magis propter aspersas hinc inde maculas, albida, exsucca. Supremi rami in surculos aliquot divaricantur; quibus insident *flores* multi simul juncti, odori, pulcherrimè rubentes, quali fere colore Rosæ incarnatæ conspiciuntur, aut albi, divisurâ quinquepartita Clematidis Daphnoidis: singulísque divisionis partibus interne adnata quædam trisulca appendix: in medio apices quinque simul juncti, albi, pilosi. Floris verò longi velut calycis imum extrinsecùs obvallant foliola intensè rubentia. *Siliquæ* marcidis floribus succedunt quales Apocyni vel Asclepiadis sursum spectantes, papposo semine plenæ.

Nasci in maritimis & juxta flumina autor est Dioscorides, & experientia confirmat. Passim ad aquarum fluenta in Creta reperitur: Autores Anguillara & Camerarius: quin & in Sicilia ad rivos è monte Ætna delabentes: Ad Benaci ripas, & in Argentario promontorio in maritimis Senensibus. *Matth.* In tractu Alpino & montuoso Liguriæ inter Nicæam & Genuam cum siliquis copiosissimè *Ludg.* In montis Baldi parva insula Monachorum minorum Franciscanorum ex saxis nudis prope aquam pullulans abundanter provenit floribus rubris & albis. *Pona.* *Locus.*

In nonnullis Cretæ insulis ad ædicularum trabes conficiendas aptum est, cùm alibi parvum sit. Vide Lib. 1. cap. 27. p. 51. *Usus.*

Dioscorides

Vires. Dioscorides & Plinius Nerii flores & folia mulis, asinis, canibus, ovibus & Quadrupedum plurimis venenum esse tradunt; hominibus verò contra serpentium morsus conferre è vino pota, & magis Rutâ additâ: imbecilles etiam animantes, ut pecus & capras, si aquam bibant in qua folia ea maduerint mori. Ast Galenus, cui magis credimus, Nerion foris quidem illitum digerendi vim obtinere, intro verò in corpus assumptum perniciosum ac venenosum non solùm hominibus, sed plerisque etiam pecudibus esse.

Cæterùm Nerion Jo. Bodæo à Stapel dicitur hic frutex à νὴ particula privativa & ἔραμαι *amo* quasi inamabilis herba: Alii à nymphis Nereidibus nomen impositum scribunt. Alii ἀπὸ τοῦ νὴ ῥεῖν, quòd corpus minimè fluidum reddat, sed potum repentè intolerabiles excitet angustias: intumescit enim venter, & subsequitur universi corporis inflammatio, omnísque humidi exstinctio. Rhododaphne dicitur à flore Rosæ simili & foliis Laurinis: Rhododendron, i. e. Rosea arbor, quòd alicubi in magnitudinem arboream excrescat, & Roseo flore sit.

Ob florum elegantiam & perpetuæ frondis honorem in hortis nostris studiosè colitur.

2. *Nerio similis arbor* C. B. *Nerii facie arbor* J. B. *Nerii facie arbor Indica* Park.

Huic arbori propendent siliquæ de ramis & surculis, Sambuci palustris, medullosis, pallidis pullis, nodosis, sesquipalmum & pedem longis vaginis, cutaceis, uno cohæsu septenis aut novenis, singulis gracilem Lampetram effigiantibus: intus farciuntur pelliculis cepaceis & tomentosis, adeò exuvium serpentis ementientibus, & quiddam cadaveruli anguini simile involventibus, ut pueris horrori sit & illudat. Consimili florum exortu exeunt calyculi herbæ sanctæ aut Stramonii.

3. *Nerion Indicum angustifolium floribus odoratis simplicibus* Herman. Hort. Lugd. Bat.

Huic sunt folia angusta, flores incarnati, nonnunquam rubentes, odoris grati, cætera vulgaris Nerii omnino paria. In Belgiam advexit D. *de Reede.*

4. *Nerium Indicum latifolium floribus odoratis plenis.* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Vulgare Nerium per omnia æmulatur, nisi quòd flores multiplici petalorum serie sint constructi, ad amplitudinem Rosæ moschatæ, coloris incarnati, propitiore cœlo dilutè rubelli, odoris suavissimi, ob quem de collo gestantur ab Indis. Colitur in hortis Zeylonensium aliorúmque Orientalium.

5. *Nerii siliquæ effigie Kaye Baka* J. B. *Fructus Nerii siliquæ figurâ* C. B. Clus. exot. l. 3. c. 19.

Clus.

Teres, infráque digiti minimi crassitudinem erat fructus, qui integer sex unciarum longitudinem superâsse videbatur, immaturæ Nerii siliquæ formam quodammodo referens, denso cortice præditus, foris rugoso striatóque & veluti innumeris tuberculis obsito, instar Onagricæ pellis, sive corii è quo vaginas suis cultellis & acinacibus excipiendis tegunt Turcæ, nigro alioqui, nisi ea parte quæ pediculo proxima, illa enim ruffa erat. Adeo solidus erat unus ex his fructibus, quem per longitudinem secare tentabat Clusius, ut frangeretur citiùs & in partes dissiliret quàm scissuram admitteret. In confracti tamen particulis lanuginem quandam observabat, illi non valdè dissimilem quæ in Nerii siliquis conspicitur. Dum recens est edulem esse affirmabat Abdala Guzarate oriundus.

CAP. XVIII.

De Gelseminis spuriis siliquosis.

1. *Gelseminum Hederaceum Indicum* Cornuti. *Gelsem. Indicum maximum flore phœniceo* Ferrar. *Pseudo-apocynum Virginianum, aliis Gelseminum maximum Americanum flore phœniceo* Park. *Tecomaxochitl Mexicanis.*

Cornut.

Vivaci & lignoso est *stipite*, ligno raro, sarmentoso, medulloso, colore pallido, cortice aspero, subnigro, multiplici, ut qui extimâ parte rimis hiulcus in plures fibras radicis speciem gerentes finditur, Vitis in modum. Rami undiquaque luxuriant, Sambuci more, medullâ pleni, tenues, geniculati, herbacei [caulem plantæ tenuem, geniculatum, lentum atque erraticum tribuit Ferrarius] *Folia* utrinq; adversa ad genicula oriuntur, Sorbi instar aut Mollis Clusii more divisa, similitérque serrata, gustu initio fungorum, tandem sine morsu leviter siccante. Septembri mense in apicibus ramorum corymbus densior apparet, puniceis quibusdam velut racemis in orbem circumactis: globuli illi *florum* gemmæ sunt, qui sensim in calathos oblongos coloris punicei dilutioris extenduntur, formámque capiunt quam Digitalis Recentiorum, [hiulco officulo in quinque labella resupinato, imo ventre substricto, medio turgidulo, cervice angustiore: quibus defluxis, ex arido calyce *siliqua* porrigitur, in viridi subrubens, digitum longa, ima parte summâque tenuis, mediâ turgens, infra supráque intercurrente prominulo toro bipartita, *seminibus* gravis, ut in luteo Leucoio, minutis, rufis, membranaceis. Quanquam hæc membranæ tenuis involucro circumsepta, multiplicíque serie propè innumerabilia circa nigrum & molle dissepimentum, lingulæ imagine interjectum, confertim consertéque constipantur. *Ferrar.*] Ederaceum appellamus quòd ad singula internodia nascatur asperitas quædam, innumeris villis composita, qua proximo parieti aut adminiculo,

culo, aut propè consitis arboribus adnectitur & tenacissimè adhæret, Hederæ instar, adeóque quanvis suapte naturâ caducum ad excelsa fastigia evadit. Cirri autem hi quibus adminicula apprehendit, non è toto corpore ut in Edera, sed ex unis geniculis oriuntur. *Radix* per humum summam repit; nec semine tantùm seritur, sed & avulsis ramulis. Namque tot initia radicum habere videtur quot nodos in quibus asperitates fibrosæ quas diximus si humo mandentur radicem aliquando efformant.

2. *Gelseminum sive Jasminum luteum odoratum. Virginianum scandens & semper virens* Park. *Park.*

E stipite propè terram mediocriter crasso, lignoso *virgæ* aliquot (Caules vocat autor noster) exoriuntur, in plures ramos se dividentes, supérque arbores proximas aut aliud quidvis obvium latè expandentes: quibus ad intervalla brevia bina adnectuntur *folia* Myrtinorum æmula, majuscula, glabra, inter se contraria, alia supra alia, quemadmodum in Syringa Arabica flore duplici, disposita. *Flores* tres quatuórve simul in extremis ramulis, Gelsemineorum nonnihil similes, è longo tubo in quatuor angulos exeuntes, non tamen in folia seu petala expansi illorum instar, flavi, odorati: quibus succedunt *siliquæ* parvæ flavescentes, glabræ, paululum compressæ & oblongæ, per longitudinem in medio divisæ seu bivalves; seminibus parvis, compressis, subfuscis, altero extremo membranulis velut alatis, & in utroque siliquæ latere aliis supra alia arctè velut aggestis seu coacervatis repletæ.

E Virginia, ubi sponte oritur, in Angliam intulit Joannes Tradescantius senior.

Cap. XIX.

Arbor siliquosa Brasiliensis flore campanulato. Quera-iba Brasiliensibus Marcgrav. & Pis. *Marcgr.*

Arbor cortice rugoso & gryseo, in ramis oppositos habens ramulos, & in his tria, quatuor aut quinque *folia*, in frondem congesta, pediculis suis tres circiter digitos longis innitentia, pallidè viridia, figurâ Salviæ, semi aut digitum longa, solida, & ad tactum dura. *Flores* fert flavos, duos digitos longos, figurâ Campanæ, superiùs in quinque partes sectos, totidem intus staminulis brevibus, flavis, apices pallidos gestantibus; ità ut arbor florens tota flava appareat, instar arboris quam Lusitani vocant *Pao d' arco*: nam racematim congesti sunt flores, & arbores hæ pauca habent folia.

Flores sequitur *siliqua* longa & compressa, nullius usûs.

Nascitur locis graminosis tam humidis, quàm siccis, & floret mense Decembri. *Locus.*

Cortex contusus & coctus oleum suppeditat ad vulnera sananda, itémque ad ulcera in tibiis aut *Usus.* aliis partibus efficacissimum.

Cap. XX.

De Arboribus nonnullis Kandel Indis dictis.

Arbores hæ an Siliquosis, an Cucurbitiferis fructu corticoso annumerandæ sint ambigimus.

1. *Candel* H. M. P. 6. T. 31. p. 57. *Frutex Indicus ramis demissis radices agentibus se multiplicans, fructu oblongo, terete, corticoso.* *H. M.*

Frutex est hominis complexum implens, tantóque numero novos è flagellis prono pondere deflexis, terræque superficiei duntaxat leviter insertis velut stolones erumpentes, emittit stipites, ut ipsam matrem difficillimè queas invenire. *Ramorum* geniculatorum lignum intus duritiæ firmæ, cortex cinericeus, intùs rubens, exteriùs fuscus est. Ipsi autem rami, ut & surculi in conum fastigiati, folioso involucro tenerum germen involvente in superiori parte foliis abundant, inferiori destituuntur. *Folia* gemella ordine decussato, petiolis longiusculis è viridi dilutis, interiùs carinatis, longa, aculeata, densa, solida, superficie utrâque præplanâ glabrâque, virore in recta parte penè fusco nitenti, in aversa dilutiore, è geniculis prodeunt, costa media crassa, in prona solummodo eminens, multas subtiles venulas intus ipsum folium subeuntes, externè haud conspicuas, relicto ad marginem limbulo, parallelo ductu ast obliquo, anteriora versus decurrentes, producit. Sapor sylvestris & adstringens. *Flores* rosis proximi, è flavo rubicundi, duodecim petalis rigidioribus, oblongis, erectis, introrsum quodammodo contractis, ac duabus cuspidibus anteriùs eminentibus, ut & filamentis è croceo in fuscum vergentibus constantes in foliorum exortu prorumpunt. Plurima verò in medio *stamina* longis elatisq; *apicibus* è rufo albicantibus capitata conspiciuntur. Insuper languidè albens *stylus* ex umbilico assurgens. Eorum *calyx* oblongus in duodena angustiora, acuminata, crassa, rigida divisus *folia*, ex parte viridis, ex parte rosaceus externè, internè exalbicans est. Gemmæ verò elongæ, cuspidatæ, duo stamina inter foliorum unguiculos recondita si diviseris exhibent. Deciduis floribus succrescunt *fructus*, spithamam longi, pollicem crassi, rotundi, clementer in acumen exeuntes, propè calicem crassiores, cortice spisso & subfusco, carne intus alba & lignosa, quodammodo fungosa, medulla intermediâ rubrâ; si quod facilè fit, frangas, intus vides pilis eminentibus levissimis candidis oblitos, germen velut surculum foliaceum viridem continentes. Hi si in terram arenosam decidant

ut cuspis inhæreat, aculeo in commissura soluto, mox radices agunt, & in plantas adolescunt. Terra salsa & arenosa huic arborum generi apta, unde in ripis salsorum lacuum cæterisque locis paludosis, præsertim *Cochin*, frequens est. A bimatu fert maxima parte anni fructum, flores autem semper: quinquagenaria moritur.

Locus.

Vires & Usus. Radices lineorum inserviunt tincturis, ut folia agrorum stercorationi. Cortex quo utuntur coriarii & lotrices ad vestes purgandas, si ex oleo teratur donec crassitudo sordium fiat, illitu finit artuum lassitudines. At lacte & butyro recente exceptus, opitulatur ex hepate albo (ut vulgus loqui amat) læsis.

2. *Karil-Kandel seu Kavil Kandel. Candela arbor floribus in eodem pediculo ternis, fructu angustiore.*

H. M.

Arbuscula est cum præcedente planè conveniens, nisi quòd altitudine ternos superet homines, neque in tot dividatur stipites. *Folia* figurâ prorsus eâdem ast longè minora, adeò ut quatuor aut quinque demum pollicum sint, petiolis minoribus imponuntur. *Flores* è calyce octo laciniis, quæ remanentes se retro flectunt prædito, candidi, supra foliorum exortus terni, rariùs bini pediculo innixi prodeunt, octo etiam habentes acuminata petala, stamina exalbida, rubris exornata apicibus. *Fructus* præcedenti per omnia iidem, excepto quòd digiti minoris latitudine crassitiéque sint, teneriores cortice viridi, vetustiores è rubro cœrulei. Loca uliginosa valdè desiderat, frequens ideóque in *Portea* aliisque locis. Annotina fructifera fertur, ut & 50 implere annos. Decidui fructus ut in *Kandel* eodem modo se irradicant.

Locus.

Vires. Teneriores in eduliis sunt; Caril in sole exsiccati etiam cum nucis nucleo eduntur. Cortex autem in sero lactis decoctus intestinorum tormina, dolores flatúsque tollit. Huic ut & fructibus affusus *Peladambu* succus, oleum *Marotti* in vulnerarium unguentum coquuntur. Eidem si cortices minutulæ nucis Indicæ, ac viridi arescæ fructui additi contritíque ex aqua decoquantur pura, aphthis, si os eâ alluatur, sæpiùs medentur.

3. *Pee-Kandel* H. M. P. 6. T. 34. p. 61. *Candela Indica fructu longiore & crassiore, flore tetrapetalo.*

H. M.

Proximè descriptarum species est, pluribus stipitibus fruticescens, trium hominum longitudine. *Folia*, quæ ni majora crassioráque essent, mox enarratarum poterant videri, prona parte dilutiora, inter nigrantia, crassis, è viridi albicantibus appendentia pedunculis, costâ perquam crassâ atque eminente donantur: Sapor adstringens. *Flores* è calyce crasso rigido, quater, insecto bini & bini erumpentes, candidi, postea tamen rubescentes, curto rubentéque pediculo communi virenti inseruntur: constant hi quatuor, ex oblongo angustis, cuspidatis, circa oras lanuginosis, hirsutísque petalis in calyce farinâ albâ quasi conspersis. *Apicibus* verò duodecim, decem, novem, rarissimè undecim, elevatis, acuminatis, luteis, brevissimis *staminulis* insistentibus, medium unà cum globulo fœtus primordium continente occupantibus. Odor quamvis debilis non equidem ingratus. *Fructus* oblongiores cæteris, longitudine enim duas, vel saltem sesqui-spithamam excedunt, crassioresq; sunt, præsertim circa apicem leviter fastigiatum. Teneriores virent, dein una ex parte cortice rubescente, capitulo crasso, oblongo angustóque sunt collo, cui mediante articulatione fructus alligantur; intra orificium suum surculum foliaceum exiguum, aculeatum rubrum, qui ex fructus procedit umbilico, recondentes. Eodem modo ut in aliis *Kandel* decidui fructus se solo irradicant.

Locus. Ad *Cochin* ac *Cranganoor* copiosa est. Viribus cum proximè descripta convenit.

4. *Tsjerou-Kandel* H. M. P. 6. T. 35. p. 63. *Candela Indica humilior flore exalbido pentapetalo, fructu majore.*

Hujus intra septem pedes consistit longitudo. *Folia* gemina opposita brevibus pedunculis inhærent, planè quod ad texturam eadem [præcedenti] nisi quòd longiora, orisque sunt rotundis. *Flores* exalbidi quina petala crassa, rigidiuscula stellæ in modum expanduntur; quorum ex interstitiis numerosa, nivea, productiora, fuscis capitibus nodulata, filamentis crispis & candentibus concomitata erumpunt *stamina*, quibus adest bifidus candens *stylus*: odor non ingratus sed debilior est. *Fructus* sunt simillimi *Pee-Candel.*

Locus. Salsa petit loca aquosáque. In Paroe aliisque locis plurima est.

Vires & Usus. Lignum combustioni inservit; cortex verò cum exsiccato Zinzibere aut Piperi longo, *tripali* vocant indigenæ, & aquâ Rosarum tritus diabetem curat.

5. *Pou Kandel* H. M. P. 6. T. 36. p. 65. *Candela Indica floribus pentapetalis odoratiss. fructu minore incurvo.*

H. M.

Priorum simillima, altitudine duorum hominum est, paucioribus stirpibus è radice protuberans. *Folia* cùm singula, tum gemina rubris brevibúsque adnata petiolis, cæterorum formam & texturam habent, excepto quòd oris planè sint rotundis. *Flores* præ cæteris teneri, candicantes, pentapetali, conjunctim è pedunculis gracilibus, è viridi dilutis dependent, foliis retro se flectentibus. *Stamina* quina, candida, *apicibus* grandiusculis, ex albo cinereis, striatis parumper & intortis, unà cum *stylo* niveo acuto prodeunt. Ob gratissimum odorem pluris veneunt. *Fructus* combinati eandem cum cæteris habent formam, quamvis paulò sunt minores, levitérque incurvati, & in acumen desinentes.

Locus. Per totum Malabaricum regnum copiosè provenit. Frutici longævo semper flores sunt, quibus Gentiles *Corinbins* dicti utuntur. Medicos non habet usus.

6. *Kada-*

6. *Kada-Kandel* H. M. P. 6. T. 37. p. 67.

Frutex hic ramos habet è fusco atros: *Folia* crassa, glabra, oblonga, anteriùs leviter sinuosa, rariúsque incisa, alternatim ramos ambientia, costâ mediâ nullas conspicuas fundente venas, subtus obducuntur. *Flores* quatuor, quinquéve foliorum, candidi, Hyacinthino more, propriis innitentes surculis, *stamina* quinque albula, rufis donata capitibus, è foliorum interstitiis erumpentia, & *Stylum* habent viridiusculum. Floribus insequentes deciduis virides, oblongi fructus sunt, utrinq; perplani, duri, filamentis ligneis pertexti, virentem habentes medullam, in flore verò calyces constituentes.

Arenosum diligit solum. Circa *Warapoli*, quamvis & aliis in locis, multa est. *Locus.*

Ignotarum habetur virium.

Cap. XXI.

Arbor Mexiocana fructu Castaneæ coccifera C. B. *Daburi* Clus. *ex. l. 3. c. 19. Bixa Oviedi* ejusd. *ex. l. 3. c. 20.* J. B. *l. 12. Urucù Brasiliensibus* Marcgr. Piso. *è qua fit tinctura* Orellana *dicta. Arbor finium regundorum* Scaligeri. *Achiotl* Hernandez. *Orleana seu Orellana folliculis lappaceis* Herman. **The Maucaw, or Roucou-tree.**

Frutex est arborescens, [Mali Medicæ magnitudine *Hern.*] ligno albo instar Coryli, cortice fusco. *Folia* habet alternatim posita, in pediculis tres, quatuor aut quinque digitos longis, etiam brevioribus, oblonga, mucronata, cordis ut pingitur figurâ, quinque, sex, etiam decem & duodecim digitos longa, nervo secundùm longitudinem, & venis obliquis inferiùs prominentibus prædita, lætè viridia.

Ad extremitatem ramorum in brevibus pediculis multi enascuntur *flores*, in uvæ figuram dispositi, quilibet magnitudine Rosæ, quinque foliis constans, albis incarnato dilutis: In medio ingens numerus staminulorum luteorum, apicibus purpureis. Vix sensibilem aliquem habet odorem.

Florem sequitur *fructus*, nimirum siliqua, Myrobalani, oblongi formâ, seu pyramidali rotunda, duos aut tres digitos longa, magnitudine Pruni [quatuor modicis distincta angulis, quæ secundùm longitudinem discurrunt *Hern.*] quæ immatura virescit exteriùs, matura rufescit, éstque tota hispida ob fila quæ habet prominentia, sed non aculeata. In qualibet siliqua ultra 30 aut 40 grana, suo quodque pediculo innitentia continentur, figuræ conicæ acutæ, aut exigui Pisi, at in duobus lateribus quasi digito compressa. Granorum color insigniter miniatus & splendescens, atque tali succo madens, ità ut ad tactum inficiat manus egregio miniato colore. Grana recentia mollia sunt, instar granorum Pomi, quodlibet exteriùs punctulo argenteo notatum. Siliqua matura sponte se aperit. Grana siccata evadunt obscurò rubra; nihilominus tamen ut ante tincturam continent; & recentia sive siccata usurpari possunt Trita simpliciter in aqua simplici seu stillatitia egregiam dant tincturam miniatam, quæ pota per se prodest contra varia venena, & est boni saporis, subamara & quid aromatici sapiens. Collecta in massam cogitur, sphærulæque & tabellæ in multos annos durabiles indè conficiuntur, & in Europam transmittuntur. Cum urina mixta tam pertinaci colore tingit lineos pannos, ut in posterum elui non possit. Magisterium etiam indè, more Coralli, præparant, & in usus reservant. Brasilienses patinas suas & lagenas è Cucurbitarum corticibus factas hac tinctura exteriùs tingunt.

Radix cocta cum carne Gallinacea vel alia tingit instar Croci optimi, & bonum saporem illi conciliat.

Barbari maximi faciunt hanc arborem, eámque colunt circa tuguria sua: Viret toto anno, fructum autem fert Vere: & tum materies ejus cædi solet, quæ utilis est ad ignem eliciendum instar Silicis, confricando inter se. Hujus proprietatis & usûs ligni mentionem factam invenio à *D. Rochefort* in Hist. Insularum Antillarum, & *D. Hughes* in Medico Americano.

Cortex idoneus est ad funes & rudentes, quæ robustiores sunt Cannabinis.

Tinctura cum aliqua aqua ejusdem temperaturæ hausta aut foris adhibita mitigat æstus febriles, sistit sanguinolentas dejectiones, discutit tumores & abscessus, quapropter commodè miscetur potionibus refrigerantibus, atque etiam cibis.

Miscetur etiam delicatæ potioni è Cacao, *Chocolata* dictæ, ad refrigerandum & bonum colorem atque saporem illi conciliandum, efficítque nè quavis quantitate hausta noceat: illius quippe ope facilè digeritur sine ulla cruditate. Mitigat dolores dentium à calida causa natos, promovet urinam, sedat sitim.

Tincturam è fructu faciunt hoc modo, Sumunt grana benè matura, eáque infundunt aquæ calidæ, & ex subsidentia tabellas conficiunt.

Observandum tamen (inquit *Jo. de Laet.*) duplicem tincturam ad nos afferri; Unam simplicem & perfectissimam, coccineam, cujus usus est ad fucum fœminarum, [insulani etiam Americani corpora sua eâ inungunt elegantiæ causâ & ad Bellum ituri ut terribiliores, hostibus videantur] alteram cum Resina mixtam, & in magnos globos coactam, cui & credo succum radicis admixtum; tingit enim croceo colore magis quàm miniato.

Granum parvum figura & colore *Urucu* non multum dissimile ex insula Barbados *Nottæ* nomine ad nos defertur, quo in panes coacto tinctores utuntur pro pannis colore Limonis inficiendis.

CAP. XXII.

Mangle Pyri foliis, cum siliquis longis, Ficui Indicæ affinis J. B. *Mangues seu Mangles tertia species Guaparaiba dicta* Pison. *Paretuvier* Rochefort. The Mangrove-Tree. *Ovied.*

ARbor est inter eas quæ in Occidentali India vulgariter nascuntur, selectissima, tum ad ædificiorum fabricas, tum ad reliqua fabrilia. Crescit uliginosis locis, litore maris, salsuginosísque fluminum & torrentium in mare delabentium ripis. *Folia* habet majoribus Pyri foliis similia, crassiora tamen & paulò longiora, *sibi opposita, crasso nervo secundùm longitudinem, & multis venis secundùm latitudinem, lætè viridia. Flosculos fert multos in calycibus oblongis,* Pison. *Siliquas* binos palmos longas, aut majores, easque crassas, Cassiæ solutivæ fructibus pares, fusci coloris, pulpam instar coaguli, sive medullæ ossium similem continentes, quâ Indi aliorum eduliorum penuriâ vescuntur. Etenim licet amara sit, salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego tamen (inquit Oviedus apud Clus. in exot.) ab ejus esu in morbum incidi, tametsi adeò dedicatus non sim, nec ab iis cibis abstinere in penuria soleam, quibus alios vesci video, quinetiam nulla urgente necessitate degustare non piget, ut commodiùs describere possim; eâque de causa hunc fruticem degustabam; sed Brutorum animantium & sylvestrium hominum potiùs cibus dicendus videtur. [Fructus decidens Cancrorum terrestrium potiùs quàm hominum est pabulum] Admiranda autem ejus arboris est natura, plurimæ enim simul crescunt, multique ejus rami deorsum vergere & in radices converti videntur: nam præter multos, quos erectos foliísque onustos atque ab invicem sejunctos, reliquarum arborum instar habet, frequentibus etiam aliis crassioribus & tenuioribus ἀφύλλοις sese ad aquam demittentibus, aut sub terra aut arena radices figentibus prædita est: qui ubi apprehenderint, alios ramos sursum vergentes proferunt: etenim non minùs firmiter hærent quàm primarius arboris truncus, sic ut ex multis caudicibus simul connexis videatur arbor. Lignum arboris est grave, solidum, & corticem habet brunnum, qui coriis præparandis & densandis inservit, Quercini loco. Nam Quercuum in hisce terris nullus est proventus.

Vires. Radix arboris, quæ mollis est & humida, fissa & tosta, calida puncturæ venenatæ utriusque piscis *Niqui* applicata, ejus dolores sedat, & membrum læsum restituit, licet prima fronte dolores exasperet. Magnum sanè remedium est, & à piscatoribus primò inventum nobísque traditum.

C. Bauhinus qui aliàs non parcus esse solet in speciebus multiplicandis hanc arborem refert ad Ficum illam celebrem Indicam *Arbor de Rays* dictam. Verùm non hoc proprium est uni duntaxat arboris speciei funiculis in terram demissis & radices agentibus se multiplicare, sed pluribus commune, ut v.g. duabus tribúsve Ficus Indicæ speciebus, huic arbori, Sedo arborescenti, Kaide, &c.

2. *Cereiba Brasiliensibus* Marcgrav. *Mangue seu Mangles prima species* Pison. *Arbor Brasiliana foliis Salicis, in quibus Sal concrescit, floribus tetrapetalis.*

Arbor instar Salicis pumilæ, tali ligno, ejus denique figuræ, foliis itidem similibus, sed paulò crassioribus: *Folia* autem directè sibi invicem opposita habet: in extremitatibus autem ramulorum, inter tria, quatuor & interdum duo folia, duo proveniunt pediculi, quilibet tres, quatuor aut quinque flosculos habentes congestos, ex albo dilutè flavescentes, tetrapetalos cum quatuor in medio *staminulis* nigris surrectis, mellei odoris.

Folia hujus arboris lucente Sole salem albissimum continent in sua superficie, quando verò cœlum nubilum est, aut tempus nocturnum, sal dissolvitur & instar roris adhæret, interdiu autem siccus & albissimus digitis detergi potest: ac tantum ex duobus vel tribus foliis haberi potest quantum jusculo saliendo sufficiat.

3. *Cereibuna, Mangue, 2. Species* Pison.

Nec radices in terram agit, nec tam tortuoso flexu luxuriat. *Folio* est crasso, glabro, rotundo, dilutè viridi; *flore* albicante; exiguo *fructu* & valdè amaro, nucis Avellanæ magnitudine, quocum Palumbi & cæteræ volucres defectu melioris alimenti sese ingurgitârunt, earum caro adeò amarescit, ut vix esculenta sit. Cortice existit rubro, ex quo Rhois coriaria, Europæa haud inferior, conficitur. Piscatoribus quoque ad retia tingenda in quotidiano usu est.

SECTIO QUINTA.

Lobos seu Siliquas quasdam quarum arbores minus cognitæ, necdum, quod sciam, descriptæ sunt continens.

Cap. I.

*De Lobis Brasilianis * Clusii.*

* Exot. lib. 3. cap. 1.

1. *Lobus Brasilianus ingens* Clus. *Siliqua Acaciæ formâ* J. B. *Arbor siliquosa Juglandis folio Brasiliana* C. B.

Clus.

PRæcelsa est arbor, in Brasilia nascens, Juglandis foliis prædita, fructum in lobis aut siliquis gerens, articulatim distinctis instar siliquarum Acaciæ, singulorum articulorum etiam medio tumente, quo viz. semen continetur. Erat is quem descripsit Clusius 2⅓ pedes Romanos longus, quatuor uncias (ubi latitudo major) latus, atque planus, instar prædictarum siliquarum Acaciæ, cineraceo quodammodo colore præditus, qui tamen ante maturitatem lectus fuisse videbatur, nam semina contracta & rugosa erant, orbiculari pæne figura, Nuci Vomicæ non valdè dissimilia, quodam vestigio impresso ea parte quâ lobo adhæserant, coloris ex albo rufuscentis. *Semen maturum coloris est spadicei seu leucophæi splendentis, diametro sescunciali, crassitie semunciali.* Mus. R. S. Non probat siliquas à Bauhino articulatas dici D. Grevius, sed potiùs inter semina isthmis interceptas, numerandas censet.

2. *Lobus Brasilianus crassus humidus, Citrii semine* J. B. *Arbor siliquosa Brasiliana lobo latissimo* C. B. *Lobus Brasilianus alius* * Clus.

* Exot. lib. 3. cap. 2.

Duos hujus generis lobos habuit Clusius, Alter octo unciarum longitudinem habebat, 2½ latitudinem, planus, dorso gibbero & alvo crassioribus & magis tumentibus ipso meditullio, quia fortè ad plenam maturitatem nondum pervenerat quum legeretur. Spissitas tamen dorsi & alvi à lacunarum in quibus semen latuerat cavo unciæ unius, materie apprimè fungosâ constans; lacunæ binas uncias longæ, numero decem; in quibus *semen* quasi quadrangulare, unciam longum, obliquè situm. Lobi color externè ex fusco cineraceus.

Alter longè minor erat, colore ex fusco rubescente foris præditus, qui per medium sectus octo duntaxat lacunas ostendebat, in quibus semen imperfectum, Citrii mali semini non valdè dissimile. Uterque lobus è Brasilia allatus, & in præalta arbore natus.

3. *Arbor siliquosa Guinensis lobo spadiceo fusco* C. B. *Magnus lobus ex Guinea* Clus. *Lobus magnus ex Guinea fœtidus cum granis Arboris Judæ* J. B.

Valdè planus erat hic lobus pro amplitudinis ejus ratione, nam cum decem uncias longus esset, & trium unciarum vel ampliorem latitudinem haberet, vix quadrantis unciæ erat ejus crassitudo; maturum tamen fuisse semina in eo reperta evincebant. Lento autem & veluti cutaceo cortice constabat, ex spadiceo fusci coloris, frequentissimis venis ab infima siliquæ parte ex pediculo dependente sursum & in latera utrinque sparsis prædito atque quodammodo ornato: medullam sive pulpam continebat pallescentem, satis gravis odoris & caput etiam ferientis, imò cerebrum offendentis, quâ involvebantur aliquot grana dura, ex spadiceo fusca, non valdè dissimilia granis quæ in Arboris Judæ lobis reperiuntur.

Incolæ illius regionis in qua nascitur grana fructu comprehensa in pollinem comminuunt, quo ad vulnera curanda utuntur, intra corpus verò non assumenda sunt quia perniciosa. *Usus.*

Cap. II.

Lobus quadrangularis magnus granis Lenticulæ nigris J. B. *Arbor siliquosa lobo quadrangulo fusco* C. B. *Lobus peregrinus quadrangularis* Clus.

LObus hic quadrangularis erat formæ, septem uncias longus, pæne binas latus, prominentibus & protuberantibus quodammodo in acumen dorso & ventre, ac longo utrinque sulco à capite ad infimum lobum laterales alas superante, ejus color fuscus & splendens. Continebat autem hic lobus in media spina aliquot semina, horum unicum nigro & splendente cortice tectum erat, Lenticulæ ferè magnitudine, cui suberat alba membrana viridem pulpam continens non insuavem, sed instar nuclei Pistaciorum, fervidiore tamen sapore. Ipsæ lobi alæ intus inanes, nihilominus ubi circa sulcos intumescebant, succo quodam dulci, qualis pæne Ceratiorum, præditæ esse deprehendebantur.

CAP. III.

De Phaseolo Coles dicto.

1. *Arbor siliquosa Africana, folio fere Pyri semine Fabaceo* C. B. *Phaseolus* V. *peregrinus sive Phaseolus Coles* Clus. *Coles Cacao formam quodammodo referens, externa parte rugosus & niger* J. B. *item Cola fructus ad sitim* ejusdem *lib.* 2. *cap.* 26.

* *Exot. lib.* 3. *cap.* 7.

COles (inquit Tobias Roelsius apud * Clusium) fructus arboreus est: huícque arbori folia sunt ferè Pyri, sed longiora. Fructus Boonæ majoris sive Fabæ nostratis similitudinem gerit, nisi quòd siliquæ Boonis Phaseolísve longiores majorésque sunt & colore candidæ, in quibus sunt quatuor aut quinque semina seu fabæ: harum singulæ suo putamine albo fuerunt tectæ; quo ablato interior fructûs pars ex rubicundo colore purpurascit, cinnabarísque ac minii colorem habet: Facile etiam decorticatus fructus in duas semisses sponte finditur, uti nostrates fabæ. Coles fructus exiccatus valdè durus ac solidus est, ut mirum sit quod referant stomacho conducere, & quemlibet potum magis sapidum fieri præmanso Coles fructu. Sumunt autem hos fructus Africæ incolæ in tractu juxta Promontorium viride semper jejuni, perferúntque, ut perhibent jejunium, toto die ubi tres aut quatuor ederint.

Fructus hic, observante Clusio, *Cacao* formam quodammodo referebat: magnitudine unciali aut minore, saporis non ingrati & adstrictionis participe: gravis porro erat & in aquam injectus subsidebat.

Ex descriptione nomine & effectu sitim extinguendi apparet Cola fructum ad sitim *J. B.* huic eundem esse.

2. *Coles fructus alius similis, niger, splendens cum macula subruffa* J. B.

Cum *Coles* (inquit Clusius) quandam affinitatem habere videbatur hic fructus, sescunciam longus, semunciam latus, dorso tamen latiore, rugosus aliquantulum & satis levis, solidus tamen, nec cavus, nec in binas partes dividuus, niger, splendens, subrufâ maculâ satis amplâ præditus, ea parte quâ putamini adhærebat: lobo enim vel saltem aliquo cortice tectus fuisse videbatur.

* *Exot. lib.* 2. *cap.* 14.

3. *Fructus peregrinus ex Bengala* * Clus. J. B. *oblongus cineraceus rugosus & gibbosus* C. B. *Coles similis.*

Quinque pæne uncias erat longus, totidem ambitu complectens una parte gibberosus, rugoso & inæquali cortice constans, satis crasso, duro & lignoso, cineracei ex fusco coloris, qui binas nuces, sive veriùs nucleos continuisse videbatur, eósque uncialis longitudinis, in quatuor partes dividuos, valdè duros, coloris ex fusco subruffi, saporis adstringentis & linguam exiccantis, post aliquod tamen temporis intervallum non ingrati, sed vires reficientis & sitim sedantis, quo in usu apud indigenas esse mihi facilè persuaserim; certè & substantia & colore & sapore plurimùm accedere videbatur ad fructum *Coles*.

CAP. IV.

Lobi membranacei.

1. *Lobus cortice cartilagineo rugoso fusco, duplici crista sinuosa donatus* C. B. *Lobus cartilagineus ex insula Mauritii phaseolo sive Faba nigra* J. B. *Tom.* 2. *p.* 272.

Clus.

DUos hujus generis lobos nactus est Clusius: Erant illi diversæ quidem longitudinis, æqualis tamen latitudinis non valdè crasso, sed cartilaginoso potius cortice tecti, brevi rufâq; lanugine obducto, quam adhuc retinebat in lacunis, ubi attrita & detersa non fuerat, supernâ & infernâ parte duplici crista sinuosa & semunciam ferè lata à pediculo ad mucronem usque lobi producta prædito: Phaseolos autem continebant pænè unciam latos, orbicularis formæ, non tumentes tamen in medio, sed depressos, quia plenam maturitatem non erant adepti, in ambitu undequaque ferè veluti annulo cinctos, ut plerique similes Phaseoli, valdè duros & nigros, nucleo tamen albo præditos, quo recenti vesci licuisset, quia non erat ingrati saporis. Istorum autem loborum unus quaternas uncias longus erat, trésque Phaseolos continuerat; alter ternas duntaxat, & binos Phaseolos habuerat: uterque autem binas pæne uncias latus.

2. *Lobus peregrinus cartilagineus, Phaseolo ex puniceo nigro, tanquam annulo cincto* J. B. *peregrinus cartilagineus* Clus.

Quatuor uncias cum semisse longus erat hic lobus, binas aut paulò amplius latus, cartilagineo potiùs quàm duro & lignoso cortice constans, dorso insignito duplici veluti crista cartilaginea & sinuosa, ad extremum usque lobum protensa: rugosus autem erat cortex, & coloris nigri veriùs quàm fusci: licet porro ea longitudine esset præditus, tres tamen phaseolos duntaxat continebat, orbicularis formæ, media parte aliquantum tumentes circiter unciam latos, in ambitu fere undequaque tanquam annulo cinctos, valde duros & ex puniceo nigros.

C. Bauhinus

C. Bauhinus hunc Lobum & præcedentes ad idem caput reducit, nec ego abnuerim. *Maconnæ* ſpecies eſſe videntur, & Leguminis ſcandentis non arboris fructus.

3. *Fructus ſubrotundus durus, eleganter rubens* C. B. *Fructus peregrinus* 10, *Mates nomine acceptus* * Cluſ. * Exot. lib. 2. cap. 30.

Caſſiæ ſolutivæ aut Ceratiorum ſemen magnitudine æquabat, cui etiam formâ ſatis reſpondebat, tumidum tamen aliquantulum & colore differens, qui in hoc egregiè ruber erat, ut in Oxyacanthæ vulg. fructu, ſolidus, durus atque in aqua ſubſidens & imum petens. Siliqua aut lobo aliquo incluſum fuiſſe veriſimile eſt.

4. *Lobus cortice membranaceo, atro, tumido* C. B. *niger primus tumidus* * Cluſ. *Fructus eſt Tſiapangam* H. M. * Exot. lib. 3. cap. 16.

Cluſ.
Binas uncias longus erat, unam latus, prorſus atri coloris, tumidus inſtar lobi Ciceris, nec formâ valdè illi abſimilis, major tamen, membranaceo cortice ſatis duro conſtans, qui præ ſiccitate dehiſcebat & convolvebatur, quemadmodum pæne leguminum lobi, *ſeminaque* continebat bina aut terna, nigra, circinatæ ferè rotunditatis, plana tamen (quod mirum in adeò tumido lobo) formâ non multùm diſſimili articulis Lobi Acaciæ, non adeò tamen turgentia in medio, tenui admodum membranâ tecta, eâque etiam nigrâ.

5. *Lobus membranaceus atro-ſpadiceus, planus Guinenſis* C. B. *niger* 2. *planus* * Cluſ. * Exot. lib. 3. cap. 16.

Cluſ.
Hic lobus omnino planus erat, alioqui valdè ſimilis præcedenti, binarum etenim unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem, extremitas paulo latior erat, color ex atro ſpadiceus.

6. *Lobus membranaceus planus niger* J. B.

Omnino planus erat, alioqui formâ valdè ſimilis Lobo quadrangulari *Cluſ.* Binarum unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem. Extremitas paulò latior erat, color ex atro ſpadiceus. E Guinea delatus eſt.

Hos lobos arborum fructus eſſe conjectatur D. Grevius in Deſcript. Muſ. R. S. p. 214. ut & quartam ſpeciem quam ibidem deſcribit Fructus quadrati alterius lobi titulo, $1\frac{3}{4}$ unc. longam, una extremitate $1\frac{1}{2}$ unc. latam, altera unciam tantùm, ſemunciam in medio craſſam, ubi utrinque intumeſcit. Duo margines oppoſiti convexi, reliqui duo concavi, glabram & ex ſpadiceo nigricantem.

Cap. V.

Lobi Miſcellanei.

1. *Lobus quadrangularis Cluſii Exot. l.* 3. *c.* 17. C. B.

Cluſ.
Lobus hic quadrangularis eſt, quatuor craſſioribus & eminentioribus nervis præditus, quadrantem longus, & circiter ſemunciam craſſus, cortice ſatis denſo pro legumine præditus, eóque obliquè ſtriato, coloris ex fuſco fuliginoſi, ſeptena grana continente quadrangula, in binas partes aliorum leguminum inſtar dividua, quæ vetuſtate duritiem contraxerant.

2. *Lobus oblongus aromaticus* Cluſ. *qui eſt fructus Balſami Peruviani arboris* Cluſ. cur. poſt. *Lobus aromaticus ſubfuſcus, Terebinthi corniculis ſimilis* C. B. *item Balſamum Americanum* ejuſdem. *Lobus longus Aromaticus, odore fere Belzuini* J. B.

Cluſ.
Quinos ſenóſve hujus generis lobos à Morgano habuit Cluſius, qui variæ erant magnitudinis, nonnulli ſex duntaxat digitos longi, alii ſeptem, quidam etiam octo uncias longitudine ſuperabant, ſinguli vix ſemunciam erant lati, omnes teretes & rugoſi, ſubfuſci coloris, ea parte qua pediculo inhæſerant nonnihil recurvi, extimâ parte obtuſa, breviter formâ non valdè diſſimiles quibuſdam teretibus & oblongis corniculis quæ in Terebinthi arbuſculis obſervantur, qui aperti (in binas enim partes æquales ſecundùm longitudinem aliorum loborum inſtar dividebantur) nihil continere deprehendebantur quàm tenuem quendam pollinem nigrum & ſplendentem, tenaciter interiori lobi parti inhærentem, odoris ferè Belzuini initio, ſed ſiquis naribus admoveret capitis gravedinem inducentem.

Hujuſmodi fructum polline albido refertum vidi in Muſeo D. *Gulielmi Courtine.*

3. *Siliqua Thymiamatis odore* J. B.

Cum J. Bauhinus hanc eandem eſſe cum præcedente facilè ſibi perſuaderi patiatur, non eſt cur nos de ea laboremus. Cava erat & plena minimis ſeminibus, minoribus quàm Peti, nigris, ſplendentibus, ſub dentibus ſtridentibus. Reliquam deſcriptionem vide apud * J. Bauhinum. * Tom. 1. P. 2. p. 439.

4. Siliqua

4. *Siliqua longa cinericea granis Coluteæ* C.B. *Siliqua Semine Coluteæ* Cluſ. J.B.

Cluſ.

Dabat Paludanus Cluſio ſiliquam tres uncias longam [licet interdum brevior reperiatur] ſatis gracilem, rugoſam & inæqualem, cineracea cute conſtantem, quæ ſecundùm longitudinem in binas partes dehiſcebat, multa grana continens, plana, dura, Coluteæ granorum ferè æmula.

*Exot.l.2.c.22. 5. *Fructus compreſſus quadrangulus, venis candicantibus & nigricantibus ut* Coles *fructus diſtinctus* C.B. *Fr.* 6. *Parduyni* * Cluſ.

Cluſ.

Hic nudus omnino & variæ formæ erat, quem lobo incluſum fuiſſe arbitrabatur Cluſius: Etenim nonnulli plani erant, & quaſi quadranguli, alii oblongiores, & altera parte obtuſi, eâ vero quâ ſe mutuò contigerant compreſſi, omnes tamen floris rugoſi, nigricantes, & candicantibus quibuſdam venis diſtincti, in binas partes dividui, ut reliqua legumina. Subſtantia autem interior ſubfuſcâ & ſolida, & ejus ſapor etiam aſtringens perinde ac fructus *Coles* ſuperiùs deſcriptus.

*Exot.l.2.c.21. 6. *Orucoria fructus ſiliquoſus* J.B. *Orucoria fructus arboris Juruwæ* * Cluſ.

J.B.

Siliquam refert majorem, craſſiuſculam, compreſſam, ſeſcunciam longam, unciam ferè latam, ſubluteam partim, partim autem ſubfuſcam, utrinque multis majoribus & minoribus, partim ad latera rectà decurrentibus ſulcis, partim ad Siliquæ incurvæ ductùm obliquè diſperſis: petiolum gerit exiguum, teretem atque fuſcum, *Siliquam* totam ſuſtinentem, à parte petioli ſuperiore pergendo deorſum, latiuſculam, unciámque ferè longam impreſſionem obtinet: quæ dein rurſus in aſcenſu ſuperioris partis gibberoſæ rotundatur & attenuatur. Partis exterioris circuitus pluſquam ſemicircularis in ambitu, magis quàm tres uncias longus eſt, latiuſculus, atque in medio nervum inhærentem ſortitur, qui ſi evellatur ſiliquam in duas partes æquales dividit atque ſejungit: Concuſſa ſeminis intùs latentis manifeſtum præbet ſonitu argumentum. Siliqua vero iſthæc aliquid ſimilitudinis habet cum ſiliqua Senæ. Dum aperiretur facilè ſectioni cedebat, intus verò ſubſtantiam ſiliquæ, ſpiſſam ſatis, utrinque exhibebat & duriuſculam, unicum tantùm nucleum Phaſeolum æmulantem, compreſſum tamen continebat, lævi tenuíque tunicâ rugoſâ inveſtitum, colore aliquo modò violaceo imbutum, ſuperat pulpâ duriuſcula, albicans, quæ nobis nonnullam dulcedinem guſtando imprimere videbatur.

Uſus. Fructûs contuſi vel confracti ſuccum in vulnera inſtillare feruntur Indi *Wiapock* incolæ ad ea conſolidanda.

7. *Siliqua oblonga cinericea granis Coluteæ* C.B. *Fructus* 12. *cap.* 20. *lib.* 2. Exot. Cluſ.

Cluſ.

Siliqua iſthæc tres uncias longa erat, licet interdum brevior reperiatur, ſatis gracilis, rugoſa & inæqualis, cineracea cute conſtans, quæ ſecundùm longitudinem in binas partes dehiſcebat, multa grana continens, plana, dura, Coluteæ granorum ferè æmula.

8. *Lobus fibroſus brevis* Muſ. R.S. *Fructus reticulato corio* Beſler.

Tres proximè uncias longus eſt, $1\frac{3}{4}$ latus, unciam ferè craſſus, valdè fibroſus & flexuræ renitens, tenui & valde lævi membranâ intus obductus, cavitas interna unica eſt; & non diſſepta aut in cellas diviſa; unde apparet unico intus nucleo peramplo repletam fuiſſe.

CAP. VI.

Fabæ purgatrices & affines.

*Tom.2. lib.17. p. 276. 1. *Fabæ ſive Phaſeoli purgantes* Park. *Phaſeoli purgatrices* Ger. *Phaſeolus Novi Orbis, ſive Faba purgans latiſſima cordis figura* * J.B. *Faba purgatrix latiſſima ex inſula D. Thomæ* C.B.

J. B.

Hujus generis variæ magnitudinis habuit J. Bauhinus. Alias unciarum duarum latitudine, alias ſeſcunciali, utraſque orbiculatas fere, latiores tamen paulò, ubi ſinus parvus qua ſiliquæ adhæſerunt cavas, digiti fere craſſitudine, modicè compreſſas, ſpadiceo, duro ſtriato & lucente cortice intectas. Quod intus continetur, teſte Cluſio, album, firmum & in duas partes naturâ ſectile, ſapore primùm quali ferè ſunt omnia legumina, ſed illico linguam mordicante & acri, quo fit, ni fallor, ut purgandi facultate ſint præditæ.

Hujus lobi icon ad Cluſium miſſus quinque duntaxat unciarum longitudinem habebat, binarum latitudinem. Duro autem craſſóque cortice lobus conſtabat, colorísque erat ex cineraceo fuſci, de craſſo pediculo pendens. Binos phaſeolos ſolummodo continuiſſe videbatur. Horum alter, ad Cluſium cum icone miſſus, binas uncias latus erat, ſeſcunciam longus, ſumptâ ab hilo quo lobo adhæſerat ad infimum fructum menſurâ, planus, medio tamen aliquantùm extuberans lævis, coloris nigri & ſplendentis, quia perfectam maturitatem adeptus erat, aliàs ex fuſco ſpadicei: plerique omnes quos vidit Cluſius, cordis ut vulgò pingitur formam habebant, hoc eſt, ea parte quâ lobo adhæſerant paululum erant cavi, atque propter hanc formam, & quia in inſula S. Thomæ naſcuntur *cor S. Thomæ* à quibuſdam appellantur.

Fabarum purgatricium ſolum fertile Carthago, Nomen Dei & inſula D. Thomæ dicta.

Cæterùm

Cæterùm (ut Monardes præcipit) pellicula illa tenuis quæ per medium illas interſecat, & cæparum tuniculam exteriorem æmulatur cum cortice abjicienda eſt, alioqui tanta vehementiâ ſupernè & infernè purgant, ut in vitæ deſcrimen ſumentem conjiciant. Aſſandæ deinde ſunt ut illarum acrimonia infringatur, deinde in pulverem comminuendæ. Datur hic pulvis vino aut ſaccharo exceptus ad cochleare unum, deinde hauſtus vini ſumitur. Apud Indos hoc medicamentum celebre eſt ob ſumendi facilitatem: nam ſine moleſtia bilem, pituitam & craſſos humores multo leniùs & faciliùs quàm Avellanæ catharticæ aut Pinei nuclei cathartici purgat. Datur in febribus diuturnis, coli doloribus & inteſtinorum morbis. Doſis à quaternario numero ad ſenarium, pluriùmve aut paucorum pro ægri viribus. *Vires.*

Hujus varietatem longiorem deſcribit J. Bauhinus quæ ab hilo, quod eminentius eſt, nec ſinum facit, ad oppoſitam partem 2½ pollices lata erat, longitudo duarum erat unciarum ſic ut ab orbiculata ſuperiorum figura non parùm deſciſcat; color ſpadiceus dilutior, lubricitas & nitor, ut videtur, major, craſſities par.

2. *Phaſeolus peregrinus magnus, coloris Caſtaneæ cum magno hilo lævis* J. B. *Phaſ.* 3. *Nigritarum* Cluſ. Exot. *lib.* 3. *cap.* 11.
J. B.

Siliquæ iis ſimiles ſunt quæ à Lobelio pinguntur *Phaſeoli Braſiliani* Cluſii nomine, à Braſiliano tamen & purgatrice Faba diverſa grana continentes, hàc enim minora, illo majora; orbiculata, ſemunciali latitudine, cortice duro, lævi, ſpadiceo obducta, leviter compreſſa, quorum hilum profundius, canaliculatum, non pullum ut in Braſiliano ſed reliquo cortici concolor, nec ità etiam latum longúmve, ut quod duas duntaxat tertias orbitæ cingat, cùm Braſilianus Phaſeolus brevem iſthmum relinquat. Cortice ſeparato, qui craſſiuſculus multum de intenſo illo colore remittit, pulpa in conſpectum ſeſe dat, ſuperficie quidem tenus rari coloris, intrinſecus alba, dura, ſapore Viciæ.

3. *Phaſeolus ſive Faba arboreſcens ex Guinea latiſſima, ferè quadrata* J.B.

Purgatricibus Novi orbis Fabis compreſſior eſt, trium unciarum latitudine, acutior ad hilum, oppoſita parte latus, & tantùm non quadratus, longitudo ſeſcuncialis. Cortex Caſtanearum corticem craſſitudine æquat, ex ſpadiceo nigricans, obliquè ſtriatus, amareſcentem ſubſtantiam claudens, &c. A Paludano accepit.

Huic eandem eſſe non eſt cur dubitet J. Bauhinus Phaſeolum peregrinum 1. cap. 7. lib. 3. Exot. *Cluſ.* Utraque enim à Bern. Paludano miſſa eſt, Fabæ arboreſcentis ex Guinea appellatione, nec magnitudo, figura aut color multum diverſa. Variat autem nonnihil magnitudine, figura & craſſitie.

Nec dubium eſt quin Lobus hujus fuerit quem Cluſius capite præcedente deſcribit ſub titulo

4. *Lobi Fabæ arboreſcentis, qui J. Bauhino Fabæ arboreſcentis longiſſimus lobus, Phaſeolis latis planis ſpadiceis. C. Bauhino Arbor ſiliquoſa Guinenſis fructu Fabaceo, folio longiſſimo.* C. B.
Cluſ.

Valdè magnus erat lobus, viginti unciarum longitudine, duróque & craſſo cortice præditus rugoſóque, coloris externa parte nigricantis & fuliginoſi, interna autem ferè ſpadicei, continens magnos ſeptem phaſeolos 2½ uncias longos, 1½ latos, valdè planos pro magnitudine, & minimè denſos, coloris ex ſpadiceo nigricantis & ſplendentis. In alio hujus generis lobo, quem videbat Cluſius, unciâ unâ præcedente breviore, color externè fuſcus erat, quem craſſiores venæ ſive ſtriæ nigræ à pediculo ad extremum uſque lobum ſecundùm longitudinem ductæ exornabant. Internus color ex ſpadiceo ad rubedinem tendebat; ipſe Phaſeolus planus erat niger & ſplendens. Hujus etiam generis ſunt

5. *Fabæ arboreſcentis fructus, Phaſeolus peregrinus ſecundus* * Cluſ. * *Exot. l. 2. c. 7.*

Superiori non valdè diſſimilis, ſed longè minor; ſeſcunciam viz. tantùm longus, unciam latus, planus, rugoſus, ſpadicei quodammodo coloris, nervo qui eam ambiebat eminentiore. Item

6. *Phaſeolus peregrinus tertius* Cluſ. *Exot. l.* 2. *c.* 7.

Lobo incluſus fuiſſe videbatur, formâ ovum columbinum ferè exprimebat, longior unciâ, ambitu ſeſcunciam ferè comprehendens, exalbidi coloris, cui flavi quidpiam circa extremam partem, quâ lobo inhæſerat permixtum; circum verò locum quo lobo adhæſerat fuliginoſâ maculâ erat inſignitus, lævis alioqui & ſplendens, gravis & ponderoſus. Necnon

7. *Phaſeolus peregrinus quartus* Cluſ. ibid.

Quem etiam lobo comprehenſum fuiſſe non eſt dubium; erat autem craſſiuſculus, ejuſdem pænè magnitudinis cum ſuperiore, totus niger præter exiguam maculam ſubalbam, quà proculdubio inhæſerat lobo, durus autem & ſolidus & in aqua ſubſidens.

Phaſeoli Exotici ſiliquam longam falcatam ſemine ex toto albo vidi in Muſeo celeberrimo D. *Gulielmi Courtine* Armigeri.

CAP.

CAP. VII.

Piper Æthiopicum Matthioli Park. *Æthiopicum siliquosum* J.B. *Æthiopicum sive Vita longa* Ger. *oblongum nigrum* C.B.

J. B.

SIliquæ plures ex uno tuberculo pendent, unciarum duarum, trium, quatuórve longitudine, rotundæ, pennæ anserinæ crassitudine, nigricantes, incurvæ aliquantulum, thorulis pro contentorum seminum numero distinctæ, alioqui etiam rugosæ, fibris longis, lentis, fractúque contumacibus contextæ: interior substantia ex rubro nonnihil est cinerea. Semina distinctis comprehenduntur loculis (carnoso pariete unumquemque distinguente loculum) ex rotundo oblonga, difficulter è siliqua avellenda, magnitudine minimi Phaseoli, foris nigra & nitida, materiâ duriuscula, rufescente, texturâ cancellata, (præsertim juxta pediculum quâ integitur) favos apum imitata. Sapor tam siliquæ, quàm seminum ad Piperis nigri saporem accedit.

D. Grevius semina vel minimo Phaseolo dimidio minora esse scribit; at neque saporem habere Piperis nigri, sed potius Caryophylli, ut quod non valdè acre sit, sed admodum aromaticum, præsertim ad ignem excalefactum.

Lobus Piperi Æthiopico similis Clus. Exot. *l.* 3. *c.* 16.

Clus.

Non valdè dissimilis erat Æthiopici Piperis lobis; nam & illorum instar articulis distinctus, & grana in singulis continebat nigra, crassiuscula, rugosa, acris saporis; alioqui lobus crassior erat Piperis Æthiopici lobis, cortice denso constans, foris rugoso; coloris ex rufo nigricantis, superna & inferna parte duplici nervo à pediculo ad extremum lobum excurrente. Pluribus aliquot articulis præditum fuisse verisimile est, nam post quartum articulum præcisus fuerat.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM
LIBER TRIGESIMUS SECUNDUS,

Arbores & Frutices vel anomalas vel minùs cognitas exoticas novas & in Europam nuper illatas exhibens: Necnon Partes quasdam Stirpium minùs cognitarum.

HUNC ergo Librum in duas partes dividemus, Altera erit

De Arboribus partim anomalis, partim ob descriptiones imperfectas minùs distinctè cognitis, partim denique novis, exoticis & in Euproam nuper advectis, quæ nondum apud nos flores & fructus dederunt.

Altera de Partibus stirpium minùs cognitarum, nimirum 1. De Corticibus, &Lignis. 2. De Floribus & Foliis. 3. De Fructibus. 4. De Succis sive Gummi sint, sive Resinæ, sive mixtæ & mediæ inter utrunque naturæ.

PARS PRIMA.

De Arboribus nonnullis Exoticis.

Cap. I.

Arbores Indicæ & Exoticæ ex Historiis Aromatum Garciæ & Acostæ.

1. *Macer Veterum* C.B. *Macer Dioscoridis & Græcorum* J.B. *Macer Græcorum* Park. *Ulmo affinis, fructu vesiculis membranaceis & semine intus incluso composito.*

QUi Macerem Græcorum & Macin. *Offic.* unum & idem esse opinantur, næ illi multùm hallucinantur. Macer enim cortex crassus est, contra Macis tenuis: Macer perquam astringit, Macis sapore subacris est: Macer temperatus est, Macis calida. Præterea Arabes, ut Serapio & Avicenna, de iis, ut de rebus diversis, distinctis capitibus agunt, & Avicenna Macerem *Talisafar* radicis corticem vocat. Tandem Veteres qui de Macere agunt nullam Nucis Myristicæ, cujus operimentum est Macis, mentionem faciunt, quod non verisimile est eos ignorare potuisse, aut silentio præterire voluisse, si illorum Macer cum Maci idem fuisset. Quin Plinius apertè Macir corticem rubeum radicis magnæ esse asserit. Maceris arbor, describente Acosta, vasta est, & multis ramis prædita, Ulmo multò major, cujus folia sex aut septem uncias longa sunt, duas lata, exteriore parte dilutiùs virentia; interiore satura. Ea non alium fructum habere creditur præter *semen* quoddam, denarii magnitudine, tenue, cordis effigie, colore flavo, sapore verò Amygdalæ, aut nuclei Persicorum malorum, tenui & candidâ tunicâ tectum, quod vesicâ quadam ex tenuissimis duabus simul junctis & transparentibus membranis constante includitur: ea autem vesica in medio folio nascitur, aliis magnitudine non dissimili, sed cuspide obtusiore & circa pediculum angustiore, colore medio inter rubrum & fulvum, inæquali, & multis fibris à pediculo ad extremitatem rectâ lineâ ductis crispo & rugoso, haud absimilis illi quæ in Ulmo nascitur, paulò tamen latior & planior.

Succo lacteo prædita est hæc arbor uti Morus, radicésque habet Ilici persimiles, magnas, crassas, in latum & profundum diffusas, & cortice tectas crasso, aspero, scabro, duróque, cinereo foris colore, interiùs albo dum recens est, cùm siccus flavescens & admodum astringens: Succo cum adstrictione nonnihil mordicante, quæ tamen mordicatio brevi evanescit.

Radicis

Vires. Radicis cortice recenti trito, cum oxygala seu lacte acido mixto omnis generis dysenterias & alvi profluvia mirabili successu curant omnes Medici, tum Brachmanes, tum Canarini, & Malabarici. Aliqui hujus corticis sicci & in pulverem redacti semunciam per noctem macerant in ℥iv. seri lactis, eúmque bis in die propinant, manè & vesperi: deinde medicamento sumpto Oryzam sine sale & butyro coctam, atque pullos gallinaceos coctos maceratos & tritos in Oryzæ decoctione statim ægro exhibent: interdum si necessitas urgeat, Opium admiscent. Solent verò etiam Arabes cujuscunque generis alvi profluvia opio nuce moschata admixta curare.

Hujus item radicis usus salutaris creditur ad vomitus compescendos, & ventriculum roborandum cum aq. Menthæ & Mastices pulvere. Plus autem pollere asserunt Indici *Jogues* hujus arboris portiunculam in compescendis vomitibus alvíque profluviis sistendis quàm magnam quantitatem corticis Myrobalanorum, aut Arezæ, eámque præstantiorem esse *Coru* Malabarico. Præterea *Macre* fructum omnis generis lumbricos in humano corpore natos necare, & calculum in renibus frangere: tum etiam eos qui singulis diebus manè uterentur liberos fore à calculo & à coli doloribus, nec inebriari posse.

Similitudo nominum Macer & Macre, & convenientia in viribus hunc corticem Dioscoridis Macerem esse arguunt.

An *Cortex ad alvi profluvia in Novo Orbe* Monardis? Profert (inquit) novus orbis prægrandem arborem, foliis cordis effigie, nullo fructu. Ejus cortex digiti crassitudine aut amplior, solidus, durus & ponderosus, tenui candicante pellicula integitur. Similis est admodum cortici Guyacan, uti Gentiana amarus, manifestè adstringens, grati tamen seu aromatici odoris particeps. Cæterùm amaritudinem Monardes cortici suo tribuit, cujus alii quidem non meminerunt, quantum quidem nobis constat.

2. *Mangæ affinis Ambare. Ambare Indica* J. B. *Arbor Indica foliis Juglandis, fructu Nucis magnitudine* C. B. *Ambares* Park.

Acosta.

Crassa magnáque est arbor, *foliáque* habet Juglandis foliis magnitudine respondentia, sed non ejus formæ, dilutiùs virentia, & multis venis elaborata, quæ illis magnam gratiam addunt: *Flores* exiguos, candidos: *Fructus* nucis Juglandis magnitudine, dilutiùs virentes, & cortice quàm illa leviore, odoris gravis, & gustûs acerbi dum adhuc virent: coloris verò flavi in maturo gratioris odoris, & gustûs grata aciditate commendabilis, medullam continentes cartilaginosam & duram, è duris nervis obliquè intertextis constantem.

Garcias fructum hunc immaturum adhuc cartilagineo quodam cortice virescente integi scribit.

Usus. Propter fructûs gratam aciditatem eum Omphacii seu Agrestæ modo cibis admiscent Indi: maturum ex sale & aceto edunt: excitat enim edendi appetitum. Adversus biliosos humores utilem esse perhibent. Sale & aceto conditus diu asservari potest.

Nobis Mangæ species esse videtur aut ad Mangam proximè accedere.

3. *Coca Indorum folio Myrti* J. B. *Myrto similis Indica fructu racemoso* C. B.

Acosta.

Pumila est arbor, folio Myrti, vel (ut alii volunt) Rhois coriariorum [quod veluti aliud folium simili forma in meditullio delineatum habet] molli, dilutiùs virenti, fructu racematim cohærente, uti Myrti fructus, rubente quando maturescit, ejusdémque magnitudinis, quando verò plenam maturitatem adeptus nigricante: tum verò herbæ est messis, quæ collecta in canistris ad siccandum reponitur, ut meliùs conservari posset. Historici Peruviani omnes referunt incolas istius regionis *Cocam* à summo manè ad noctem usque perpetuo in ore retinere, tametsi eam neque mandant, neque deglutiant, quòd eam assiduè in ore habentes famem & sitim absque molestia facilè possint tolerare etiam per integrum diem. Hinc magnâ curâ seritur & colitur in convallibus montium *Andes* dictorum. Maximo in pretio apud Peruvianos est, unde multi ex ejus mercimonio solo ditissimi evasere. Ex foliis dentibus attritis & cum aliquanto pulveris conchyliorum ustorum admixtis trochiscos seu orbiculos conficiunt, & siccandos exponunt. Quando iis uti volunt unum orbiculum in ore sumunt eúmque exsugunt, subinde in ore nunc hac, nunc illac versantes, & quandiu possunt retinentes: uno absumpto alium sumunt, & deinde tertium, sic pergentes toto tempore quo ii in longis itineribus conficiendis opus habent, præsertim si per loca fiant, ubi nulla aut cibi aut aquæ copia est. Si voluptatis gratiâ uti volunt, solam Cocam mandunt. Plura videsis apud Acostam.

Usus. (margin)

4. *Arbor exotica fructu racemoso Charamais dicta* C. B. *Charamei Acostæ folio Pyri* J. B. *Charamei* Park. *Turcis & Persis Ambela.*

Acosta.

Hujus arboris duo sunt genera, unum mespili amplitudine, foliis pyro similibus, dilutè virentibus, fructu Avellanis simili, admodum flavo, eleganter in multos angulos desinente, sapore omphacii & grata aciditate, quem vel immaturum, vel maturum, vel sale conditum vulgariter edunt, ad orexin excitandam: vel aliis eduliis quibus aciditatem conciliare volunt admiscent. Alterum genus ejusdem est magnitudinis, foliáque habet Malo minora, fructum verò priore majorem, cujus decocto cum Santalis adversùs febres utuntur Canarini medici.

Locus. Crescit in sylvis & montibus procul à mari dissitis.

Vires. E primi generis (quòd secundùm aquas nascitur) arboribus seligunt Decanini & Canarini eam quæ longiùs à mari abest: hujus radicis corticem (cui lacteus succus inest) quatuor digitorum longitudine sumentes cum drachma Sinapi probè terunt & asthmaticis exhibent: valenter enim purgat per alvum & vomitum. Quòd si immodica subsequatur evacuatio, *Carambolas* fructum unum viridem edunt, vel aceti Canarini haustum sumunt (quod nihil aliud est quam aqua decoctionis Oryzæ, uno aut altero die reservata donec acescat) & si profluvium non cessat, ægris caput frigidâ abluunt. At quis hoc ausit apud nos; aut quæ hujus medelæ ratio meritò quærit *J. B.*

Hæc omnia Acosta.

5. *Avacari*

5. *Avacari facie Myrti* J.B. *Myrtus Indica* C.B.

Garc.

In Malavarica Indiæ provincia pusilla enascitur arbor, major frutice *Coru*, quæ foliis, floribus & fructu Myrto persimilis est. Fructus ejusdem etiam est cum Myrto saporis, multò tamen astringentior. Hanc arbusculam trifolium olere ferunt. Nascitur in montibus. Aiunt miræ esse efficaciæ adversùs inveteratas dysenterias, à causa frigida provenientes: ut & senex quidam Lusitanus in filia sua expertus est, cortice trito & in aqua Oryzæ macerato.

6. *Coru Canarica Arbuto vel Malo aureæ similis* J.B. *Coru, foliis Mali aureæ, flore luteo Acostæ* C.B. *Lusitanis Indiarum incolis Herba Malabarica. Coru arbor* Park.

Acost.

Arbor est pumila, Malo aureæ similis, cui etiam persimilia habet *folia*, sed quæ medium nervum crassiorem habent, aliis octo aut novem in latera excurrentibus. *Flos* luteus est, odoris ferè expers. At Garcias folia Mali Persicæ, flores candidos, Periclymeni odorem æmulantes, ei attribuit. Radicis cortex diluto virore præditus est, levis & tenuis, qui si frangatur aut vulneretur multo lacteo succo manat, lentiore & magis viscido quàm qui ex Macere fluit, gustu insipido, amaritudinis tamen alicujus participe, frigidus & siccus, plus tamen siccitatis quàm frigiditatis possidens.

Hujus virentis corticis succo, licet admodum ingrato, plurimùm utuntur Malabar incolæ, tum Gentiles, tum Christiani, ob admirandos quos præbet effectus in omni genere profluvii, tum in Lienteria, tum in Diarrhœa & Dysenteria, à quacunque causa prognata. Septem uncias manè, & totidem sub vesperam exhibent, si necessitas urgeat. Sed quoniam succus amarus est & ingratus, ab ejus potu serum propinare ad os colluendum solent. *Vires.*

Lusitani corticem radicis destillant, atque utuntur in hunc modum. ℞ corticis in pulverem triti ℥viij. Ammeos, Apii, Coriandri sicci, Cumini nigri nonnihil tostorum & in pulverem redactorum ana ℥iij. Corticum Myrobal. cheba ℥vij. Butyri vaccini non saliti ℥ij. Lactis acidi q. s. ad pulveres istos excipiendum. Destillentur in vase idoneo. Liquoris stillatitii unc. quatuor vel quinque, cum aqua Avellanæ Indicæ, vulgò *Areca* nominatæ, aut aq. ex pediculis Rosf. ℥ij. propinant alvi profluvio laborantibus, semel in die, vel bis si opus sit: interdum si necessitas urgeat trochiscos de Carabe vel de Lemnia terra admiscent. Ilico autem post ejus sumptionem Oryzam cum Oxygala exhibere solent. Clysteres etiam ex eo confecti sub noctem injiciunt.

Tametsi autem Garciæ semper bene successit hujusmodi aquæ usus, fatetur tamen Malvaricam herbam ab ipsis Malavarensibus præparatam magis præsentaneam opem adferre. Ea verò paratur ex iisdem ex quibus dicta aqua rebus, tenuissimè tritis, & sero aut jusculo Oryzæ probè coctæ maceratis. Acosta huic liquori longè præfert Maceris corticem viridem, licèt multò ingratior & sumptu difficilior sit. Salutare etiam est hoc medicamentum debilitati stomachi, tum etiam vomitus compescit cum aqua Menthæ & Masticheś pulvere sumptum.

CAP. II.

Arbores exoticæ à Jacobo Breynio descriptæ.

1. *Arbor Kauki Indorum* Breyn. *floribus odoratis.*

Breyn.

Kauki Indorum ob florum fragrantiam à Javanis, apud quos oritur valdè æstimata, Tiliæ ferè speciosæ magnitudine & formâ: Arbor est patula, ramis diffusa, cujus juniores ramuli cortice lævi, ex albido ac incano sunt obducti. *Foliis* ornatur Pyri foliorum facie, ex circinato nempe oblongis seu ovalis figuræ, trium, interdum quatuor, unciarum longitudine, latitudine duarum, raròtrium, nervum crassum per longitudinem & nervulos transversos habentibus; at consistentia duriore ac firmiore, brevioribúsque pediculis insidentibus. Ex foliorum alis & ramulorum apicibus *Flosculi* oriuntur orbicularis ferè formæ, parvi, Pisi majoris magnitudine, duo, tres, quatuor, pluréſve juxta se, petiolis brevibus, lanuginosis insidentes, simul positi: quorum quilibet ex multis petalis angustis & parvis, è rubello albicantibus congestus; & calyculo foliolis octo, acuminatis, lanuginosisque, alternatim positis constructo, penitus fere circumvallatus. Flores hosce ob suavissimum quem exspirant odorem filis aut quorundam foliorum nervis cum *Mogori* & *Tsjampaca* floribus trajectos in urbis Bataviæ foro venales exponunt Javæ insulæ indigenæ. Aqua etiam ex iis odorata & cordialis elicitur, ejusdem pæne illis cujus nobis Rosarum usûs.

2. *Sanamundæ tertiæ Clusii affinis foliis Polii C. Bonæ Spei* Breyn.

Breyn.

Frutex est lignosus, Rosmarini facie crescens; cujus rami alba lanugine circundati, & foliis viridibus, subtus autem candidis & lanuginosis, conferti, Polii Lavandulæ folio *C.B.* perbellè referentibus, quibus verò magnitudine, non autem crassitie, cedunt. Ex ramorum lateribus nonnunquam aliquot; sed circa illorum fastigia surculi multi instar Chrysocomes Columnæ in umbellam inordinatam dispositi, unciales & biunciales, foliis minutioribus donati enascuntur; quorum quilibet plerunque unicum, (raròduo) Pisi magnitudine, circa basin parvis angustísque foliolis cinctum fert *Capitulum*, ex duodecim, tredecim, vel pluribus, Sanamundæ tertiæ *Clus.* planè convenientibus tubulis aut flosculis compositum; qui extrinsecùs planè albidi & tomentosi, in quatuor aut quinque

quinque foliola per extremum ſubtiliter diviſi, atque inferiùs circa pedunculos ſquamis nonnullis minutiſſimis ferruginei coloris præditi.

Ad Libri XXVI. Part. 1. cap. ult. referenda eſt.

3. *Chamælarix ſive Chenopoda Monomotapenſis* Breyn.

Breyn.

Alunt, inquit, juxta Bonæ Spei promontorium deſerta Fruticem echinatum quendam, frequentiſſimis ramis undique piloſis divaricatum, qui per interſtitia brevia invicem ambiuntur à viridibus Laricis in modum in acervos congeſtis foliolis, ſemunciam vix attingentibus, anguſtis, piloſis, pallido anteriùs aculeo, & nervo per medium craſſo dotatis. Fert in ramis & ramulis, inter ſurculorum divaricationes globum album, hirſutum valdè ſive villoſum, Ceraſi magnitudine, ex foliolis compluribus, iis qui ramulos veſtiunt multò hirſutioribus, & arcuum modo inflexis contextum: in quo inter foliola *flores* flavi enaſci dicuntur.

Si fructus & ſemen cum Echino Alpini convenirent, Echini nomen huic inderetur frutici, eo aptiùs cùm folia & globi formâ Echini animalis in orbem congeſti ſe præſentent.

CAP. III.

Pruno ſylveſtri affinis Canadenſis C. B. *Hypericum fruteſcens Americanum flore albo* Park.

C. B.

FRutex eſt ſeſquicubitalis [plurimis virgultis ad humanam ferè altitudinem aſſurgens *Park.*] *caule* lignoſo, rotundo, atro-rubente cortice veſtito [cortice albicante *Park.* forte hic de adultioribus virgis, ille de novellis & junioribus loquitur] in ramulos brachiato. *Folia* habet Rutæ hypericoidi ſimilia [ex anguſto principio in ſubrotundum apicem dilatata *Park.*] *Flores* Pruni ſylveſtris floribus ſimiles, ſed multò minores, copioſos, candidos, pediculis oblongis uncialibus, & capilli modo tenuibus, calyculis virentibus ſuſtentati, inſidentes; in quorum medio filamenta plura exigua, & tenuiſſima. Flos nullo fructu ſuccedente in hortis noſtris decidit. Foliis etiam eſt deciduis.

CAP. IV.

Arbores exoticæ à Guliel. Piſone & Georgio Marcgravio exhibitæ.

1. *Cuipouna arbor Braſilienſis* Piſon.

DE hac arbore pauca hæc habet Gul. Piſo, Multi multis & eximiis dotibus excellere agreſtem hanc arborem teſtantur. Floribus flavis decoratur ſpecies illa cujus ſuccus è cortice raſo expreſſus & cum aqua limpida mixtus ulcera inveterata & purulenta mundificat eáque carne explet. Præterea ex eodem ſucco atramentum conveniens elicitur, quo etiam ad tingendos pannos utuntur. Gluten quoque efficax exinde concinnatur, in uſus familiares receptum.

2. *Mucuitaiba, & Mocitaiba Braſilienſibus* Marcgrav. *Pyriformis Braſiliana.*

Marcgr.

Arbor eſt figuram grandis Quercûs aut Pyri ſylveſtris habens, cortice cinereo, glabro: *folia* Pyri noſtratis ſimilia. *Flores* non deſcribit Auctor. Lignum ex albo ſubflavum eſt; medium autem ex rufo nigricat; optimum eſt & duriſſimum.

In ſummitate hujus arboris & ſummis illius ramis naſcitur planta illa ſpithamæ longitudine, quæ radiculis nititur in ramis, & radice paulo craſſiore: in hac ordine reperiuntur, octo, novem, vel decem globuli flavi, inſtar myrobalanorum ſtriati & ſuperiùs acuminati, in quo acumine folium extat ſex aut ſeptem digitos longum, anguſtum, dilutè viride, & ad flavum inclinans, nervo in medio ſecundùm longitudinem.

3. *Arbor Braſilienſis fructu ovali, Avellanæ magnitudine, Piperis guſtu, & qualitate. Ibira Braſilienſibus* Marcgrav. Piſon.

Marcgr.

Arbor Betulæ figurâ creſcens, cortice fuſco & punctulis albis notato, tenuiſſimo; ligno lento.

In ramis ramulos alternatim poſitos habet, & novem folia itidem oppoſita, tres circiter digitos longa, anguſta, acuminata, figurâ foliorum Salicis, ſupernè ſaturatè viridia, glabra, ſplendentia, infernè cinerea; & mollibus pilis cinereis quaſi lanugine tecta: quæ ſtantia in arbore deorſum ſe inclinant. *Flores* fert albos, ſex oblongis foliis conſtantes, odoratos, ad ſingula foliorum paria binos. *Fructus* eſt ovalis, & magnitudine Avellanæ, ſaporis aromatici ac acris, qui loco Piperis in cibis uſurpatur ſiccatus & in pulverem redactus. Habet enim inſignem vim aromaticam, nec

* *Capſicum.* ità acris eſt ut * *Pimenta.*

Uſus. Cortex arboris detractus loco funium uſurpatur, eſt enim lentiſſimus. Ex eodem etiam fiunt funiculi ſulphurarii, ad ſclopeta explodenda neceſſarii. Quando detrahitur albus eſt ſeparato exteriori fuſco, & ſtatim fit rufeſcens quadrante horæ.

Tempus. Floret menſe Februario.

4. *Tupeiçava*

4. *Tupeiçava sive Scoparia* Pison. 246. *Lusitanis* Basourinha.

Piso.

Herba non sylvis sed apricis campis gaudet: vix cubitum alta, tenaci, lignoso, unico plerunque *caule* assurgit, cui à fundo ad verticem usque perpetui ramusculi adnascuntur, ornatè expansi supernè pyramidis instar: Qui undequaque plurimis angustis, exiguis & acuminatis *foliis*, stellatim compactis, hinc inde sibi invicem oppositis vestiuntur. His inserti apparent infiniti oculi, virides, aciculæ capitis magnitudine, è quibus flosculi dilutè albicantes & cœrulei erumpunt: Et post illos rotunda corpuscula instar baccularum, quibus continetur *semen* minimum, fuscum. *Radice* est recta, brevi, candida, filamentosa, quæ sicut & tota planta manifesto sapore & odore caret.

Integræ herbæ, præsertim juvenis, decocta, balnea, suffumigia admodum sunt anodyna, emollientia & attemperantia, ut tot insignibus Malvis in Brasilia luxuriantibus præferri debeant. Nec memini me in tenesmo, hæmorrhoidibus, ani inflammationibus vel doloribus præsentius adhibuisse remedium, tam familiare, sive externè ut supra dictum, admotum, sive per clysteres injectum. *Vires.*

5. *Gonandiima Brasiliensibus* Marcgr. *Sorbo Aucupariæ similis floribus umbellatis.*

Marcgr.

Procera est arbor, Sorbo aucupariæ ex parte similis, cortice cinereo, caudice in multos ramos dispersо. Lignum illius incisum fundit de se luteum succum, qui sponte effluit, ac postea indurescit, ità ut instar picis fit fragilis, nullius odoris, nec usûs, quod sciam, apud incolas. Et quia hæc arbor ripas amnium amat, radices habet multas, variè extra ripas super aquas contortè expansas. *Folia* habet sibi invicem opposita, angusta, acuminata, solida, lævia, viridia, splendentia. *Flores* fert multos umbellatim, qui ità proveniunt; primò elegantissimi, miniati coloris in singulis pediculis saturatè rubentibus, semidigitum aut plus longis enascuntur, septendecim, octodecim, viginti juxta se in una umbella; * rudimenta floris constantia ex foliolis complicatis ovalis ferè figuræ sunt, & magnitudine Pruni sylvestris, eleganter quinque lineis obscurè rubescentibus secundùm longitudinem quasi distincta; hæc paulò post se pandunt in florem, quinquefolium, elegantissimè rubrum, constantem quinque foliis cavis seu semilunaribus, exteriùs curvatis: in medio extat stamen saturatè rubrum, figurâ planè ut Caryophyllus aromaticus, cui superiùs adhuc quinquangularis stellula rubra imposita cernitur. * *Gemmæ.*

Fructus ab Autore descriptus non est inventus.

6. *Anil alia species* Marcgr. *Caachira secunda* Pison. *An Glasto affinis* C. B.

Marcgr.

Ad duorum aut plurium pedum altitudinem assurgit, *caule* rotundo, geniculato, lento, succulento, & quasi spongioso seu arundinoso, viridi, & hinc indè brevissimis pilis rufescentibus vestito. Ad genicula tam caulis quàm ramorum *folia* sine pediculis duo semper opposita stant directè, tres vel quatuor digitos longa, angusta instar foliorum Lysimachiæ, viridia, & in utraq; planitie pilis albis brevibus prædita, ad tactum paulum hispida. Ad eadem genicula ubi folia sunt hinc indè etiam duo pediculi juxta se positi, erectè stantes, duos vel tres digitos longi, superiùs florem album circularem sustinentes, magnitudine Bellidis, circumcirca minutis foliis albis; in umbilico minima stamina alba. *Radix* semipedem aut paulo plus longa, paullùm curva, paucas radiculas habens, lenta, lignosa, cortice obscuri coloris vestita, quæ detrahi potest. Planta hæc tota cum sua radice succulenta est, & siquis vel caulem, vel radicem frangat, statim succus effluit cœrulei coloris.

Fit ex ea *Anir* solùm herbam contundendo & aquam affundendo: linquitur ut subsideat, hinc detrahitur, & in Sole siccatur quod consedit.

Hæc planta toto genere diversa est ab Altera Anil ex qua *Indigo* fit.

7. *Trematè Brasiliensibus* Marcgrav. *Tremaè* Pisoni. *Frutex Brasiliensis flore composito, in pappos abeunte.*

Frutex arborescens Mali Punicæ figurâ est similis, cortice Sambucino, ligno albo, & medullam continente. *Folia* obscurè viridia, haud magna, sesquidigitum longa, sine pediculis ramis adhærentia, aspera, multis venis conspicua. In extremitate ramorum fert multas umbellas magnas, floribus lutescentibus onustas, quibus aliquid purpurei admixtum. In medio autem sunt multa staminula flavescentia, ut florum Hieracii, & eodem modo desinunt in pappos: exactè odorem referunt Styracis, ut & folia trita. Post flores provenit in illis papposis capitulis semen minimum, rotundum nigrum, multò minus Papaverino.

Brasilienses utuntur foliis contusis in oculorum doloribus & rubedine. *Vires.*

8. *Guirapariba vel Urupariba Brasiliensibus* Marcgr. *Arbor Brasiliensis folio ramoso, floribus magnis, pentapetalis flavis.*

Marcgr.

Arbor est alta, lata, & mediocris crassitiei, *folia* sua in frondes congesta ferens, nimirum quælibet frons habet quatuor, quinque, aut sex pediculos, unum aut duos digitos longos, in quorum quolibet quinque folia, quodlibet suo pediculo innitens, junctim existunt (rariùs tria aut quatuor folia) inæqualis magnitudinis, oblonga, saturatè viridia, splendentia, ad tactum membranacea, nervo secundum longitudinem & venis obliquis prædita; Mense Decembri arbor sine foliis existens, quæ amisit initio æstatis, *flores* protrudit copiosissimos, flavos, magnos, tres aut ampliùs digitos longos, superiùs in quinque quasi folia sectos, sine staminibus, inodoros. Florens, arbor tota apparet flava, & longissimè dignosci potest ad tria vel quatuor milliaria. Floribus decidentibus folia iterum erumpunt.

Alia occurrit apud Marcgravium Guiraparibæ species Cap. 9. p. 108. descripta.

Arbor est magna & ampla, cortice similis arbori Guayabæ. *Folia* fert parva, in ramulis oppositis opposita, in quolibet ramulo æqualia, paria, cylindracea aut similia, saturatè viridia, nervo secundùm longitudinem, & venulis transversis vix conspicuis prædita. Lignum interius coloris est obscurè olivacei, ad nigrum vergentis; exteriùs tamen ex parte est pallidum, & illud interius amari est saporis, si viride masticetur.

Ebeni species est, quare & à Portugallis *Ebeno* vocatur.

Folio decomposito seu ramoso esse videtur.

9. *Visqueiro Lusitanis* Marcgr. *Arbor Brasiliensis viscifera fructu longo tubulo prædito.*

Marcgr.

Altissima arbor & latissimè ramos suos expandens, cortice gryseo aut subrufescente; in ramis autem alternatim positis fert ramulos, quosdam directè, quosdam alternatim oppositos inque his opposita sibi folia parvula, foliis pæne herbæ vivæ similia, lætè viridia. *Flores non describit auctor.* Fructum habet longo tubo præditum.

Usus. Hæc arbor dat copiosam resinam, mollem, viscosam, inodoram, colore picis quâ utuntur ad volucres capiendas illinendo super baculum ut nos solemus viscum; radiis tamen Solis indurescit, quare ii cavendi.

Duæ dantur species, mitis & sylvestris.

10. *Anonymos Brasiliana floribus umbellatis albis hexapetalis.*

Marcgr.

Caudice est recto, & mediocris altitudinis, cortice cinereo, ligno fragili & medulloso; superiùs in multos ramos, sed foliis ferè nudos dispescitur: *folia* tamen habet in illorum extremitatibus in frondes congesta, quinque, sex, septemve juxta se, supernè dilutè viridia, infernè albicantia, quædam oblonga, quædam pænè rotunda, nervo secundùm longitudinem, & venis transversis ordine sibi oppositis. Inter folia in frondibus etiam proveniunt pediculi duos circiter digitos longi, qui superiùs multos *flosculos*, oblongos, in umbellam congestos sustinent, albos, hexapetalos, suavis odoris.

11. *Anonymos baccifera foliis salignis Brasiliana* Marcgr.

Marcgr.

Cortice est cinereo albicante, multis ramis variè inflexis prædito. Lignum lentum, quasi Salignum obtinet: *folia* autem oblonga, directè sibi invicem opposita, solida, lævia, supernè egregiâ viriditate splendentia, & ad tactum instar holoserici. In extremitate ramorum fert multos *flosculos*, spicatim seu racematim congestos, suo pediculo, deorsum incurvato insidentes, lutei coloris, & racemus florum elegantissimè est dispositus: post flores nascuntur baccæ Ribium magnitudine.

12. *Maratatabiba Brasiliensibus* Marcgrav. *Arbor Brasiliensis foliis digitatis.*

Marcgr.

Arbor caudice recto assurgit, non crasso, cortice cinereo, superiùs autem duorum aut trium pedum longitudine pediculi enascuntur, in orbem positi, quorum quilibet continet septem, octo, novem aut decem folia in orbem disposita, sex, septem, octo aut novem digitos longa, supernè viridia, infernè instar Serici glabra, insigni nervo & conspicuis venis prædita, foliis Ambaibæ substantiâ & colore fermè similia, pediculo insidentia duos aut tres digitos longo, cui è longinquo eadem Arbor videtur.

13. *Tangaraca I.* Pisonis. *Erva do Rato* Marcgr. *Frutex Brasiliens. venenosus, floribus umbellatis rubris.*

Frutex est arborescens. Lignum habet lentum, & in ramis ramulos oppositos, & duo semper sibi opposita, vel etiam tria sibi opposita foliola oblonga profert, dilutè viridia, eminente nervo secundùm longitudinem, & conspicuis costis secundùm latitudinem prædita. In summitate ramorum spica nascitur ex floribus multis umbellatim positis constans, oblongiusculis, cylindraceis, rubris: pediculi autem florum crocei coloris & longiusculi sunt.

Vires. Flores & folia præsentissimum sunt venenum. Radix verò mox exhibita tutum apud incolas remedium.

14. *Tangaraca III.* Pisonis. *Frutex Brasiliensis venenosus floribus umbellatis aureis.*

Planta est fruticescens *radice* crassa, *foliis* nunc alternatim, nunc sibi directè oppositis, cæterùm crassioribus & rotundioribus quàm priores Tangaracæ. In extremitatibus ramorum pediculi longi, ex quibus *flosculi* umbellati producuntur, primò albicantes, mox aureo colore relucentes. Unde advenæ ignari, gratóque illecti colore, temeritatis suæ nimis magnas pœnas aliquando dederunt, modò eos olfecerint aut tractârint.

Vires. In harum foliis, floribus & seminibus tam altè posita est vis deleteria, ut vel ex levissimo eorum gustu corpus intumescat, mens turbetur, oculi incipiant caligare, vertigines animíque deliquia oboriantur, denique mors ipsa sequatur, nisi quantociùs præsentissimo remedio obviam eatur.

Antidota præstantissima sunt radices *Ipecacuanha* & *Caapia*: His proxima radices *Jaborandi* & *Jambu.* Quin ipsius *Tangaracæ* radices tutissimum censentur remedium, magna quantitate exhibitæ.

15. *Curupicaiba Brasiliensibus* Marcgrav.

Arbor cortice fusco, & instar Betulæ crescens: *folia* habet opposita, quinque aut septem in uno ramulo, splendentia, acuminata, non serrata, Betulæ foliis viriditate similia. *Florem Auctor non descripsit.* In interioribus ramulis proveniunt folliculi, primùm virides, deinde rubicundi, magnitudine & figurâ Pistaceorum; qui quemadmodum & lignum spirant odorem ferè ut *Icica*.

16. *Guapereiba Brasiliensibus* Marcgrav.

Arbor est ligno gravi & solido, cortice brunno. Ramos & folia habet opposita, atque hæc quidem crassa, nervo secundùm longitudinem, & multis venis secundùm latitudinem, adhæc lætè viridia, magnitudine Pyri foliis æqualia. *Flosculos* fert multos in calycibus longiusculis, ex viridi subluteos. *Fructus* (*quem tamen auctor non describit*) decidens Cancrorum terrestrium est pabulum.

17. *Jecuiba Brasiliensibus* Marcgrav.

Marcgr. Arbor satis alta, cortice subcano: *folia* fert in ramulis alternatim oppositis, sibi invicem directè, vel etiam alternatim opposita, & in extremitate unum solitarium, tres digitos circiter longas, acuminata, nervo secundùm longitudinem & venis transversis. *Florem* fert cœruleum. Lignum hujus arboris egregium est ad varia sculpenda, nam ex russo brunnum est, & nigro undatum.

18. *Frutex anonymos Brasilianus flore Keiri* Marcgrav.

Marcgr. Cortice est gryseo; *folia* habet alternatim opposita, carinata, scaphæ figurâ, circa extremitatem autem dentata, lætè viridia, splendida, venulis obliquis, elegantibus prædita. In extremitate ramorum spicatim proveniunt *flores*, & spica floribus adhuc clausis coloris est sanguinei elegantissimi, hinc fit flava, & flores se pandentes sunt flavi, pentapetali: cuilibet autem petalo subjacet folium acuminatum pallidum; in medio floris *stamina* lutea congesta. Flos suavis odoris, ut Keiri nostras.

19. *Ibera-puteruna Brasiliensibus* Marcgrav.

Ligno est durissimo, ità ut aciem cultri retundat. Arbor magna & ramosa; fert *folia* alternatim in ramis opposita, tres aut quatuor digitos longa, figurâ cordis, sed in extremitate acuminata, tenuia, superiùs dilutè viridia, inferiùs paulùm pallida.

20. *Pyri sylvestris facie frutex Brasilianus innominatus* Marcgrav.

Marcgr. In modum Pyri sylv. crescit, ligno fragili, cortice cinereo. *Folia* fert Pyri foliis similia, densa, superiùs splendidè viridia, inferiùs dilutiùs, alternatim ordine quæque suo pediculo crasso brevi appensa & deorsum inclinata. In extremitate ramorum proveniunt quatuor, quinque aut sex in racemum disposita corpuscula elliptica, Piso majora, quæ sese aperientia *florem* promunt tetrapetalon, petalis albis, crassis, interiùs ex albo viridantibus, magnitudine Lychnidis, inter quæ in circulum disposita sunt stamina alba, alta, 120 & supra numero, sesquidigitum longa, fili Serici crassi crassitie, superiùs flavescentem spongiolam adjunctam habentia. In medio autem floris & horum staminulorum aliud stamen, duos digitos longum, fortius, flavescens, erectum stat, superiùs habens cylindraceum capitulum. [Stylus hoc non Stamen] Flos & visu jucundus est, & suavi Rosæ odore præditus sed non ità forti. (*Reliqua non supplevit Autor*) Ramulos, inquit, hujus plantæ appensos habui in museo meo ad libros: noctu ad quemlibet exortum pediculi cujusque folii, ut & ad quodlibet folium floris exsudârat guttula splendidi crystallini humoris, quasi plantæ affixa esset, seminis majoris Sinapi mole.

Cap. V.

Arbores quædam ex Horto Malabarico quæ steriles, floréque & fructu aut saltem fructu viduæ esse feruntur.

ARbores hujusmodi tota specie steriles & fructu omnino destitutas dari neutiquam concedimus; nonnullas tamen rariùs fructum proferre agnoscimus, quæque hujusmodi sunt quia earum fructus ab indigenis non fuerint observatæ, pro sterilibus habentur.

1. *Nandi-Ervatam* * H. M. *Syringa Malabarica lactescens, flore niveo, pleno, odoratissimo* D. Commelini. * *P.* 2. *F.* 54. *p.* 105.

Fruticulus est quatuor pedes altus, nascens in arenosis. *Radix* fibrosa, cortice albicante seu subrufo, in ramos se diffundens. *Stipites* ex radice assurgentes cortice sunt scabro, cinereo, cum ramis suis nodulati. *Surculi* tenues & novelli virides. *Folia* è geniculis ex adverso bina petiolis brevibus & viridibus exeunt, oblongo-angusta, rotunda, anteriùs cuspide parvo & angusto, qui versùs unam partem maximè inflexus est, eminentia, ad petiolum stricta, intus lactea, mollia, superficie lenia, supernè obscuriore virore, subtus dilutiore nitentia. Costa folii media, & nervi laterales etiam in

ſupina parte eminent. Folia odoris & ſaporis nullius ſunt niſi ſylveſtris. *Flores* in petiolis, qui ſupra ex origine foliorum etiam duo, tres vel plures ſimul oriuntur, plures junctim proveniunt, roſarum æmuli, in totum candidi ſeu nivei, odore ſuavi & grato, decem petalis oblongis compoſiti, anteriùs latioribus, craſſiolis, rigidis, ac venis ſubtilibus ſtriatis, duplici ordine poſitis, quæ in exteriori ordine ſunt quinque, in uno latere rectiori linea ſtriata ſunt, ac magis craſſiola, in altero latere rotundiori ac tenuiori margine, & criſpo ſeu corrugato, exteriùs nervulo ſtriata, qui proximè marginem rectum exortus in eum ductu inflexo incurrit; quinque illa quæ in interiori ordine ſunt, lateribus in utraque parte rotundiolis, ac non exactè uniformibus circumſcripta, ac in oris undique corrugata. Flores autem calyci quinque parvorum foliorum, pedunculo ſeſcunciali, qui exteriùs viride dilutus & ſubflavus, interùs flavo ac croceo rore, quo ungues foliorum tingit, conſperſus eſt, inſident, Gemmæ florum conicæ.

Sub tempus quo florum exortus inſtat, folia omnia decidunt, nováque ſimul cum floribus erumpunt.

Fructus num ferat dubium: *imò ferre certum, licet ab Autoribus noſtris non fuerint obſervati.*

Hic fruticulus totus lacteſcit, in anno bis térve flores ferens.

Vires. Succus ex ea expreſſus ac cum oleo mixtus dolores oculorum ſedat facta capitis perunctione. *Radix* maſticata,& in ore detenta dentium dolores ſedat vermes enecando: cum oleo decocta ſervit pro omni indiſpoſitione capitis, & præſertim ejus dolorem ſedat, facta perunctione: eadem trita & in aqua epota lumbricos enecat: trita cum ſucco Limonis & oculis indita nubeculam tollit.

2. *Nandi-Ervatam minor* H. M. *Jaſminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratiſſimo* Commelin.

H. M.

A priore tantum differt, quòd foliis ſit nonnihil minoribus, quódque flores ſimplicioribus ac minoribus foliis conſtant, putà tantùm quinque quæ ſunt ſimilia foliis florum prioris ſpeciei, qui in exteriori ordine ſita ſunt.

Joan. Commelinus hanc plantam pro Jaſmini ſpecie habet, quoniam flores Jaſmini floribus ſimiles ſunt, cúmque folia foliis Mali Medici reſpondeant, appellari poſſe cenſet, *Jaſminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratiſſimo:* à præcedenti autem omnino differre judicat. Nos potiùs aſſentimur Autoribus noſtris teſtibus αὐτόπ]αις congenerem eſſe affirmantibus.

3. *Ben-Kaleſiam* H. M. P. 4. T. 34. p. 71. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua.*

H. M.

Arbor eſt mediocris magnitudinis, caudice mediocriter craſſo, ſcabro & nodoſo, multíſq; ramis viridibus ac nodoſis, in orbem longè latéque diffuſis donato; Lignum albicans, odorum, cortice obductum craſſo, cinereo, intus candido. *Radix* craſſa, fibrata, albicans, cortice rubicundo ſquamoſo obducta; odor ſuavis, ſapor acris & aromaticus. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhærentia, (*quos ramulos vocant nihil aliud ſunt quàm foliorum compoſitorum coſtæ*) oblongo-rotunda, glabra, ſupernè atro-viridia & ſplendentia, infernè ſubviridia & lanuginoſa, in ambitu quodammodo crenata, odor ſuavis, ſapor aſtringens. *Flores* aut nullos fert, aut inconſpicuos, nec magis fructus; nam quos pro fructibus deſcribunt excreſcentiæ ſunt Gallarum æmulæ, inſectorum matrices, ad foliorum ortum, vel ipſis foliis innaſcentes, oblongo-rotundæ, acuminatæ, primùm virides, dein purpuraſcentes, glabri, nitentes, intus cavæ, ac ſubſtantiâ farinaceâ refertæ, intra quam unum alterúmve inſectum volatile è Papilionum genere hoſpitatur: ſapor aqueus & ſubaſtringens.

Locus. Naſcitur ubique in Malabar, & frequenter in agris colitur ob folia, quæ eum in finem colligi ſolent, ut iis agri ſtercorentur. Semper viret diúque ſuperſtes manet.

Nos negamus ullam arborem dari tota ſpecie ſterilem, ideóque & hæc proculdubio fructus fert quamvis nondum fuerint animadverſi.

4. *Asjogam* H. M. *part.* 5. *tab.* 59. *Arbor Indica foliis adverſis, flore flaveſcente tetrapetaloide, odorato, fructu nondum comperto.*

H. M.

Arbor eſt mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, caudice mediocriter craſſo, albicante, fuſco-nigricante cortice cincto, ramulíſque paucis in orbem diffuſis donato. *Radix* albicans, nigricante cortice tecta, inodora, profundè terræ inhærens, fibríſque ſuis latè per eam diffuſa. *Folia* ex adverſo bina circa ſurculos proveniunt, oblongo-rotunda, craſſa, ſpithamam circiter longa, mediâ coſtâ viridi-albicante: odor & ſapor ingratus. *Flores* odori, flaveſcentes, in faſcias collecti, numeroſi circa ramulos proveniunt, conflantur ii è tubo oblongo, in quatuor ſubrotunda ſegmenta expanſo, octo tenuibus, rubro-ſplendentibus ac longis *ſtaminibus*, atro-purpureis *apicibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ *ſtylus* prodit viridi-albicans, craſſus, ſurrectus, acumine tereti. Quales fert fructus nondum compertum eſt.

Locus. Provenit variis Regni Malabarici locis circa Ethnicorum templa, qui iſtiuſmodi arbores ſtudioſè ibi colere ſolent, earundémque foliis & floribus uti in cæremonis ſuis ad templa ornanda. Semper viret, quotannis floret, Decembri viz. & Januario menſibus, diúque ſuperſtes manet.

Vires. E foliis contuſis ſuccus exprimitur, qui cum ſeminis Cumini pulvere exhibitus colicam paſſionem ſanare fertur. Foliorum pulvis cum Santalo citrino ac ſaccharo aſſumptus ſanguinem reficere ac purgare dicitur.

5. *Talijr-*

5. *Talijr-Kara* H. M. *P.* 5. *T.* 38. *p.* 75. *Arbor Indica ſpinoſa flore & fructu vidua.* *H. M.*

Arbor eſt procera, 30 circiter pedes alta, *caudice* craſſo, albicante, cortice cincto cinereo-furvo, glabro, ramulíſque pluribus, in orbem longè latéque diffuſis donato, qui oblongis, duris, rigidíſque ſpinis inſuper muniti ſunt. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, odoris gravis, ſaporis adſtringentis. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, craſſa, denſa, ſplendentia, ſupernè viridia, infernè ſubviridia; nervis aliquot è media coſta in latera excurrentibus: odor gravis, ſapor ſylveſtris ac adſtringens. At verò folia teneriora è vertice ramorum prodeuntia plerunque rubro-purpurea ſunt. *Flores* & fructus, quod hactenus ſaltem innoteſcit, non fert.

Provenit variis regni Malabarici locis, præſertim circa *Warapouli*; ſemper viret diúque ſuperſtes manet. *Locus.*

E radice in aqua cocta potus conficitur, qui acidos ſalſóſque humores per diaphoreſin potenter evacuat. Ex foliis cum viridi curcuma in oleo frixis paratur linimentum, quod ad ſcabiem tollendam valdè laudatur. *Vires.*

6. *Ben-Moenja* H. M. *part.* 5. *tab.* 57. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua, Ben-Moenja dicta.* *H. M.*

Arbor eſt procera, triginta circiter pedum; *caudice* mediocriter craſſo, furvo cortice cincto, ramulíſque rufis, lignoſis ac geniculatis pluribus donato. *Radix* albicans, amara, aromatica. *Folia* geminata in ſurculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, lenia, glabra, ſupernè viridia, infernè ſubviridia: odor gratus, hortenſis. Nec flores nec fructus Auctoribus noſtris innotuere.

Provenit variis Regni Malabarici in locis, præſertim circa *Aroe* & *Poedegoyl.* Semper viret. *Locus.*

Ex radice cum aqua decoctio fit alexipharmaca, quæ in febribus malignis valdè extollitur. Ex cortice cum calamo aromatico & ſale in Oryzæ infuſo cocto potus conficitur, qui vomitum ſanguineum è morſu ſerpentis excitatum protinus ſanare fertur. *Vires.*

7. *Amelpodi* H.M. *part.* 5. *Tab.* 51. *Arbor Indica ἄκαρπος floribus umbellatis, tetrapetalis.* *H. M.*

Arbor eſt juſtæ magnitudinis, *caudice* albicante, cinereo cortice obducto, ramulíſque viridibus & geniculatis pluribus donato. *Radix* fibrata, flaveſcens, inodora, amara. *Folia* geminata ordine decuſſato petiolis rufis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, mollia, glabra, ſupernè ſplendentia, infernè nequaquam: nervulis aliquot è media coſta in latera excurrentibus, ad quorum exortum noduli exigui, virides in averſa folii parte conſpiciuntur; odor acidus. *Flores* exigui, candidi, extremis ſurculis numeroſi proveniunt, porrectíſque columellis umbellæ ſpecie panduntur, quatuor acuminatis foliolis conſtantes, inodori, ſapore ſubamaro.

Creſcit locis petroſis ac montanis circa *Candenate*: ſemper viret. Junio, Julio, Auguſto menſibus floret: *Fructus* verò nullos fert, affirmantibus indigenis: *quibus tamen fides minimè habenda eſt.* *Locus.*

Radix verò hujus arboris ſecum geſtata Antidotum habetur ſerpentibus venenatis, atque ideò magni vulgò æſtimatur. *Vires.*

Cum cæteris Amelpodi ſpeciebus (annotante D. Comelino) nullam planè habet ſimilitudinem.

8. *Belutta Amelpodi H. M. P.* 6. *T.* 48. *p.* 83. *Frutex Indicus ἄκαρπος foliis binis adverſis, floribus pentapetalis candidis, unguibus luteis.* *H. M.*

Frutex eſt ramis ſubviridibus. *Folia* contrariis inter ſe pediculis ſurculis innitentia gemina, è longo anguſta, acuminata, ad pedunculum quoque ſtricta, mollia, ſpiſſa, glabra, in ſuperiore parte ſubviridia, inferiore dilutiora. Coſta, quam in recta etiam prominentem habent, in plures diſpertitur. Saporis expertia, intùs parùm lactea ſunt. *Flores* in ſurculorum ſummitate provenientes, quinque habent petala oblonga, candidiſſima, ab uno latere ſinuata, ad unguiculos croceo colore leviter tincta. Odor ipſis nullus.

Montanis gaudet locis: Reperitur in *Teckencour*, aliíſque locis pluribus. Floribus exhilaratur menſe Julio & Auguſto, frondibus ſemper, fructibus verò nunquam, *ſi credere fas ſit iis qui retulerunt, proculdubio deceptis.* *Locus.*

Ex aqua, ſi uſum roges medicum, contrita & aſſumpta radix ſerpentium occurrit morſibus, ſi ſuperimponas arthritidi. *Uſus in medicina,*

9. *Tondi-Teregam* H. M. *P.* 4. *T.* 60. *p.* 123. *Arbor flore tetrapetalo odorato, fructu nullo.* *H. M.*

Arbor eſt procera, 60 circiter pedes alta, *caudice* craſſo, ramulis rectis, longis, atro-viridibus, lanuginoſis, aſperis, fungoſâ intus medullâ refertis, plurimis donato; lignum albicans, nigricante cortice cinctum. *Radix* fibrata, albicans, lacteſcens, rufo, intus croceo, cortice tecta, inodora, ſaporis acris. *Folia* geminata ordine parallelo, petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, craſſa, mollia, glabra, ſupernè viridia & nitentia, infernè ſubviridia & lanuginoſa: odor ſuavis, ſapor aromaticus. *Floſculi* pediculis oblongis è foliorum interna ſede circa ramulos proveniunt, terni aut plures ſimul congeſti, purpurei, manibus confricti ſuaveolentes, calycíque viridi, lanuginoſo ac quadripartito inhærent, quatuor acuminatis foliolis conſtantes. Foliola hæc intercedunt totidem *ſtaminula* purpuraſcentia, medium occupante *ſtylo* pulchrè rubente, capitulo albicante.

Fructus hunc arborem nullos ferre Malabarenſes teſtantur: *at nobis fidem non faciunt.*

Creſcit

Locus. Crescit locis arenosis & petrosis in Mangatti. Semper viret. Julio & Augusto mensibus flores fert, diúque superstes manet.

Vires. Ex arboris foliis in lactis sero coctis fit oris collutio pro aphthis. E cortice & radice in aqua decoctis Apozema conficitur, quod æstum febrilem temperat, hepatis obstructiones reserat, necnon herpeti, scabiei, similibúsque affectibus medetur.

10. *Arbor Indica* ἄνθηρος, *floribus odoratis pentapetalis, petalo uno luteo, reliquis candidiss. Sida Pou.* H. M. *P.* 6. *T.* 59. *p.* 109.

H. M.

Rami ligno albicante, medulla viridi, cortice fusco obducti sunt. *Folia* acuminata, spissa, solida, glabra, è viridi umbroso supernè nitentia, infernè surda, costâ albulâ, venísque subtilissimis supina in parte conspicuis intermixta, è crassis contrariis inter se pediculis gemina, ramis inhærescunt. *Flores* numero plures è calyce quinquepartito, in petiolis communibus provenientes, texturâ & aspectu gratissimi, odore amœnissimi, quinque latioribus, anteriore in parte innumera in filamenta divisis, quorum unum luteum, quatuor alia candidissima transversim quasi obtegit, constant foliolis; *staminibus* verò denis, candidis, crassioribus, surrectis, croceis capitibus, *stylo* medium occupante viridi, eminentiori, levitérque inflexo. Floribus deciduis tres *gemmulæ* virides, altæ, quæ introrsum folio sunt erecto, conspiciuntur. Prorsus tamen habetur sterilis, quamvis quidam in senectute fructiferam prædicent.

Tempus & Locus. Floret mense Maio, Junio, Julióque. Petrosis, glareosis delectatur locis, quapropter in montibus *Paracari, Mangetti* & *Panpani* visitur. Rarissima, ob florum elegantiam, odorísque jucunditatem in summo honore est. Nullum mechanicum nec medicum habet usum.

CAP. VI.

Arbores quædam Chinenses.

1. *Pipa arbor & fructus Sinensis* Michael. Boym *in Flora Sinensi* Jonston. Dendrolog.

FRuctus cùm maturescit ad flavum colorem declinat. Nostratia Pruna sapore imitatur. Arbor pulcherrima est, foliis & floribus conspicua jucundum præbet aspectum. Ossiculum solidum & ovalis figuræ habet.

Plerique colligunt fructum Februario & Martio. Dulcissimi est saporis, & pelliculam similem Prunis continet.

2. *Fructus innominatus Sinensis* M. Boym *in Flora Sinensi* Jonston. Dendrol. *Ficus Sinensis florida è radicibus fructum emittens.*

Arbor est procera, folia maxima, quæ medium hominem contegere possunt, producit; hoc admirabile habet quod media radice tellure inhæreat, ex alia autem parte radicis patente *flores* rubros & simul fructus similes Europæis ficubus progenerat, qui cum maturescunt rubent paululum, sed interior caro & sapor eorum figuram & saporem ficuum repræsentat. Julio & Augusto maturescunt.

3. *Cerasus Sinensis fructûs pulpâ sebaceâ.* Johnston. Dendrol. *Item, Arbor Sinensis pinguedinem Sebi instar ferens* Martin. Atl. Sin. *ejusdem.*

Quod nos in ingentem sæpe perduxit admirationem (inquit Autor Atlantis majoris, tomo Sinensi p. 119.) est illud, quòd pinguedo in arboribus crescat, ex qua velut è sevo candelæ optimæ albentes, tactæ manum non polluentes, extinctæque fœtorem non emittentes, à Sinensibus *Kieuyeu* vocatæ, parantur. Arbor est satis magna, Pyris nostris *folia* & figuram non dissimilis: album edit *florem* uti Cerasus. Florem subsequitur *bacca* admodum rotunda, Cerasi magnitudine, corticem tenuem & nigricantem induta: caro contenta albet, nucleo prægnans, quem baccis maturitatem adeptis per corticem rimam concipientem videre est. Baccas hasce colligunt, & si in calida aqua coquantur caro dissolvitur; extemplo tamen à refrigeratione iterum, uti sevum, congelat. Tunc residuus est nucleus, quem imponunt aquæ, uti nos Olivas, ut oleum exprimere queant, quo tamen, non pro cibo, sed in lampadibus utuntur. Hyberno tempore folia hujus arboris planè ceu cuprum rubescunt; tandem decidunt, præbéntque (cum pinguedinis quiddam habeant in se) mirum quantum laudabile vaccis & ovibus pabulum.

Poterat hæc arbor ad Cerasos referri.

Cap. VII.

Arbores Exoticæ è Jo. de Laet. Deſcriptione Indiæ Occidentalis & Nierembergii hiſt. Exot. Cluſio, J. Bauhino & *aliis.*

1. *Murucugifera arbor.** De Laet.

* *Ind. Occid. l. 15. c. 7.*

ARbor eſt in Braſilia procera, & Pyro ſylv. admodum ſimilis. Fructus, qui incolis *Murucugo* longum ſcapum habet. Decerpitur viridis, & bene mitigatus & ſapit & digeritur. Quia ut faciliùs colligatur proruuntur arbores, ideò rariores extant. E trunco inciſo lacteus emanat liquor, qui conſtipatus uſum ceræ in tabulis conſignandis præbere poteſt.

2. *Irucaba inſulæ Maragnanæ** De Laet.

* *Ind. Occid. l. 16. c. 11.*

Arbor eſt vaſta, & patulâ ramorum opacitate in vertice laſciva; foliis pæne ficulneis, floribus flavis, fructu Pyri formâ, cortice ſubflavo, carne intus ſapida & optimi nutrimenti, ut credunt.

3. *Copovich Occaſſou* ejuſdem *ibidem.*

Pyro frondibus & fructu ſimilis eſt, niſi quòd hic flavior & oblongior, & tria intus perdura oſſicula continet. *Oumery* fructum fert, magno Pyro ſimilem, qui ubi plenè maturuit inter optimos primum locum ſibi flagitat.

4. *Paltifera arbor* De Laet. *Ind. Occid. l. 10. c. 3.*

Arbor eſt grandis & ramoſa; fructum ter quatérve mole Pyra Europæa excedentem producit. Quia colore & formâ noſtris ſimilis eſt Pyrum ab Hiſpanis vocatur. Peruani nomen Paltæ à provincia ubi copiosè naſcitur indidere. Corticem habet tenerum & lævem. Medulla tranſverſi digiti craſſitie officulum ejuſdem cum fructu formæ ambit. Cum Saccharo condita exhibetur ægris. Fructus in inſula Hiſpaniola butyrum emulatur maturus: In Mexicana minor eſſe, & cutem teneriorem habere dicitur.

5. *Agnacat Scaligeri Pyri ſpecie.*

In ea Indiæ provincia, quæ ſub terra Laboratoris eſt versùs Iſthmum Darieni, arbor eſt Pyri facie & magnitudine, perpetuo folio, viridiſſima nitidiſſimâque ſuperficie. Fructus quoque Pyri ſpecie ſed colore viridi, etiam cùm maturus; medulla intus concolor, dulcis, pinguis, butyri ſaporis. Validos adeò efficit ad coitum ut propius miraculo ſit ejus efficacia.

6. *Amatzquitl ſeu Unedo papyracea** Nieremberg.

* *Hiſt. Exot. l. 15. c. 71.*

Huic materia eſt levis & parùm à Ficulnea diſtans: folia Limonis, ſed magis acuminata, comata: *fructus* Nucum Ponticarum magnitudinē, candidis diſtincti punctis, & granula Ficulneis formâ & naturâ ſimilia in ſe continentibus. Provenit locis calidis qualis eſt Chietla. Jus decocti corticis radicum febrientibus valdè prodeſt. Folia umbræ tantùm gratiâ expetuntur.

7. *Yzamotl, quam Haitini Ceibam vocant* Nieremb. *l. 15. c. 72.*

Arbor eſt magnitudinis vaſtæ, materie lenta ac brevi, foliis novaculæ formâ. Duæ ejus ſpecies: Altera foliis Mali Medicæ, quæ largos imbres dum viridia & tenera ſunt effundunt: fructu orbiculari albis maculis diſtincto, ac granulis granis ficuum ſimilibus referto, eduli, & ſaporem noſtratium referente. Indigenæ Hiſpani Ficum Indicam vocant. *Altera* latioribus, ſed tamen obtuſioribus & nigrioribus, unde *Tlimatl* vocare malunt, fructúque minori. Hoaxtepecenſes Mannam ſuper eam cogunt noſtræ & formâ & viribus ſimilem, ſed paulò duriorem & glutinoſiorem.

8. *Jaruina* Nieremberg. *l. 14. c. 104.*

Jucaiæ inſulæ arbor eſt, Ficui ſimilis, eodem modo frondoſa, & Populi altitudinem ſuperans, non ſolida quidem more aliarum arborum, nec inanis tamen uti Arundo, ſed uti Ferula potiùs aut Sambucus; cortice lubrico aut lævigato. Fructum creat ſeſquiſpithamalem, mollitie Ficûs, ſapidum & ſalubrem ſanandis vulneribus. Folia divulſa ferè à ſe invicem membra reſtituere dicuntur.

9. *Arbor Sycomoro ſimilis in inſula Mayo Ind. Orient. pag. 4. fig. 19.*

Arbor eſt patula, & quæ ex taleis in terram depactis oriatur, foliiſque minoribus quàm Ficus veſtiatur. Fructus fert parvos, luteos, ſine granulis, abſque quibus haud facilè invenitur, adeò fructifera eſt. Hoc peculiare in ea quòd fructus nunquam ad maturitatem perveniat.

* Ind. Occid. l. 18. c. 4.

10. *Cumana arbor dicta* * De Laet. *Gacirma* Nieremberg. *l.* 14. *c.* 5.

Arbor ipsa & fructus Mori similis. E fructus succo syrupus paratur contra tussim & raucedinem. Materies arboris adeò dura est ut exsiccata & collisa ignem silicis instar ejiciat.

* Ind. Occid. l. 15. c. 8.

11. *Jequitinguacu arbor* * De Laet.

Fructus fert fragis similes, quibus seminis loco continetur durissima faba, orbicularis, nigra, & instar Thracii lapidis resplendens amarissimo cortice. Supplet egregiè vicem Saponis, & validiùs quàm optimum smegma Lusitanicum detergit. Brasiliæ indigena.

12. *Onbou* De Laet. *Ind. Occid. l.* 16. *c.* 11.

Mangaæ foliis similis est. Fert fructus Persicis similes, intus & extus, ubi maturuerint plane luteos: nec nisi cùm sponte decidunt edules.

13. *Curupicaiba* De Laet. *Ind. Occid. l.* 15. *cap.* 8.

Folia Malo Persicæ similia habet: cortex vulneratus viscum, quo Barbari in aucupiis utuntur fundit: ipsa succum lacteum ficulneo similem, singulare adversus vulnera & pustulas remedium largitur. Differre videtur ab illa quam Marcgravius describit, Lib. 3. cap. 17. p. 132.

* Ind. Occid. l. 3. c. 25.

14. *Duchaminifera Virginiæ* * De Laet. *An Pishamin Virginianum* Park.? *Loti Africanæ similis arbor* C.B.?

In Palmæ altitudinem adolescit, & fructum fert Mespilo quidem non absimilem, primò viridem, deinde flavum, ubi maturuerit subrubicundum: qui tamen inter Pruna computatur. Immaturus austerior est, & si masticetur os cum exquisito dolore astringit, maturus gratissimi est saporis, & omninò præcocibus similis. Incolæ *Puchamias* vocant.

15. *Prunorum Indicarum in insula Maragnana nascentium decem genera recenset* J. de Laet. *Ind. Occid. l.* 16. *c.* 11.

1. *Pitom*, mole, frondibus & fructibus Pruno similis, sed fructus suavior est.
2. *Avenon bovih Acajou*, Pomo valdè similis, sed fructus illius similiores sunt Prunis, nisi quòd crocei sunt coloris, suaviori sapore, officulo perexiguo.
3. *Yachica*, Pruno admodum similis, floribus flavis quidem, sed fructus illius Prunis omnino sunt similes, lutei coloris, nucleo candido & suavi.
4. *Cayoveen* & 5. *Mukay-ene* parùm differunt à præcedentibus.
6. *Ovagiron*; nascitur utplurimum in arenis ad litus, nec adolescit supra fruticis modum. Fructum fert instar majoris Pruni, rubri coloris.
7. *Morecii*; itidem amat arenosum litus. Fructus illius acrioris est saporis.
8. *Muroure*, non multùm quoque abludit à Pruno; flores fert luteos, fructus instar Cerasorum longis pediculis, osse exiguo, carne crocea & suavi.
9. *Uva-ovassoura*, ingens arbor, frondibus Pyri, floribus candidis; fructum fert *Paucorii* non absimilem, cute flava, dulcis saporis, osse interiùs facto ad Persicorum modum, nucleo Amygdalis paulò majore & ejusdem saporis.
10. *Copovich ajoup*, Pruni arboris mole, frondibus castaneæ, floribus candidis & luteo colore mixtis. Fructum fert instar minoris Pomi, flavum, officulo intus exiguo, nucleo autem eduli.

His adde 11. *Jacarandam* Pruno arbori admodum similem, sed foliis latioribus, flore candido; quæ fructum fert duorum pugnorum magnitudine, & ubi coctus fuerit edulem. Barbari coquunt ex illo pulmentum quoddam stomacho inprimis amicum & salubre, quod vocant *Manipoy*. Ob nominis convenientiam suspicor hanc arborem eandem esse Jacarandæ *Marcgrav. l.* 3. *c.* 13. *p.* 136.

* Hist. Exot. l. 14. c. 318.

16. *Macaxocotlifera arbor* * Nieremberg.

In parem cum nostris Prunis attollitur magnitudinem, simili etiam constat materie. Radices & folia sibi respondent. Fructus *Macaxocotl* seu *Pomum cervinum* dicitur. Commune est omnibus fructum adhærescentem stipitibus ramísque priùs quàm folia proferre, quod paucis admodum arboribus evenire solet: è foliis salsamenta condimentáve acida concinnari, emollire alvum: non admodum suave aut salubre præstare alimentum; atque earundem arborum cineris ope puellarum flavescere capillos. In quintuplici verò sunt hæc Poma differentia. 1. *Cacaxocotl* dicta, quæ rubra sunt & in longam protracta formam, nucum Juglandium mediocrium magnitudine, ossibus magnis, firmis, extra & intra lentis, striatis, Dactylorum formâ, callo modico mollique & succo manante, intus luteo, quale est ipsum Os. In cibi hæc usum veniunt, & ab assuetis nostris præferuntur. Alvum emolliunt, & dulci acidóque sapore palato sunt grata. 2. *Atoyaxacotl*, quæ longè minora, colore luteo, orbiculari forma, odore præstantiore, minore nucleo, rotundóque & gustu jucundiore. 3. *Coztieczocotl*, ut Mexicani vocant, quæ à multis in Myrobalanorum referuntur genera. Pallidiora sunt, majora, maculis perspersa, gratiorísque calli. 4. *Atoyaxocotl chichiltic*, minima omnium, coloris coccinei, sed quæ suavitate odoris reliqua vincunt. 5. *Chichiaxocotl*, h. e. sudore manantia, nucum Juglandium magnitudine, colore Passeo, uberiore quàm reliqua callo & minore nucleo.

nucleo. Nascuntur in calidis quibusque locis, campestribus, hortensibus & humectis. Corticum arborum decocti jus scabiem ac crurum tumorem curat, pulvis verò ulceribus medetur.

17. *Tzopilotl Ximenis* * De Laet.

* *Ind. Occid. l. 7. c. 10.*

Arbor est grandis, foliis longis & angustis; fructu longo & grandiusculo, officula quædam amara, moschum redolentia, Amygdalorum amarorum sapore, quem putridum post se relinquunt, continente. Extrahitur ex illis liquor quidam oleosus & emolliens, quíque Amygdalarum amararum facultates obtinere videtur.

18. *Ajubatipita Brasiliensium* ejusdem.

Arbuscula est quinque aut sex palmos alta, fructu Amygdalis simili, sed nigro; ex quo oleum ejusdem coloris exprimitur. Eo artus infirmorum inungere Barbaris suetum.

19. *Amygdala Granatensis* De Laet.

Tereti est trunco Pinûs instar, & genus quoddam Amygdalorum profert renum Ovillorum effigie, oblongum, sapore suavi & Hispaniensibus æmulo.

20. *Jucaiæ arbor* Nieremberg.

Malo Punicæ similis est, sed frondosior. Cortex Caryophylli odorem præ se fert, cinnamomi saporem, & zinziberis amaritiem: quotannis nullâ glandium jacturâ detrahitur. In ramis columbarum hospitia, & quidem tam multarum, ut eò ex proximis regionibus venatum trajiciant, & naves columbis onerentur.

21. *Arbor Naldivensis Candou* Durchasii Jonst. Dendrol.

Suberi ligno affinis est, par Juglandi proceritate: caudici, qui fungosus & Subere levior, cortex candicans: fructus nullus. Lignum in asseres secatur & exuritur, miri de cætero usus. Ejus *Usus.* enim beneficio gravissima quæque etiam mille pondo de maris profundo educuntur. Cingitur primò fune quod submersum est hinc per lignum perforatum funis trajicitur, additis tot ejusdem particulis quot necessaria operi exequendo esse nôrunt.

22. *Platanus Indica Acaba dicta* Nieremberg. Hist. exot. *l.* 15. *c.* 83.

Similis est cæteris Platanis, angustioribus tamen foliis, fructu triangulari, decem unc. longo, candido callo, ac nucleis multis & nigris, Cicere paulò minoribus mollioribúsque & orbicularibus: ex quo Platani genere lintea conficiuntur.

23. *Platanus Ind. fulvo maculata* ejusdem *ibid.*

Fructu parvo est & tenui, in tres præcipuas differentias dividitur, *Tologdato, Goyot* & *Bolongon* vocatas, fructu odoro, & oris halitum in multas horas commendante, saporis grati & nostris Apianis malis, si exquisitè maturuerint minimè cedente, coloréque extra viridi, ac diversa magnitudine, temperatâ naturâ, aut paululum frigenti, sed aliquanto humidiore. Flatum & pituitam generat, ventrem emollit, & oris commendat halitum: quin post esum mos est Indigenis ab omni potionis genere, nè ob immodicum humorem putrescant, abstinere. *Vires.*

24. *Unni Chilensium* * De Laet. *Hispanis Murtilla.*

* *Ind. Occid. l. 12. c. 7.*

Fructus fert uvarum in modum racematim collectos, Pisorum magnitudine, granorum Mali granati forma & colore, sapore inter suavem & acrem medio. Exprimitur ex eo liquor clarus, ad vinum quam proximè accedens, qui fæces sua sponte egerit: fit & laudatissimum acetum.

25. *Guvavirap Brasiliensium* * De Laet.

* *Ind. Occid. l. 16. c. 11.*

Arbor est procera & vasta, frondibus perexiguis, floribus rubicundis, fructu uvam crispam referente.

26. *Johualxochitl, aliis Colcaquahuitl, seu Flos orbicularis* * Nieremberg.

* *L. 14. c. 37.*

Sambuci Ebulíve folia fert; Umbellæ flosculis orbicularibus ac pallentibus, interdiu contractis, nocte hiantibus coacervantur, unde acini racematim dependent, initio virides, dein coccinei, purpurei tandem. Radix est resinosi saporis. Dicuntur folia imposita pectori syncopen tollere; ex aquæ epota sudorem ciere, frixa expresso priùs succo corpus impinguare, pulvis inspersus ulcera insanabilia curare, & resolutis ac uterino affectu laborantibus prodesse. *Vires.*

27. *Enguamba Uruvapensium* * De Laet.

* *Ind. Occid. l. 5. c. 25.*

Arbor est mediocris cortice rubescente, ligno fusco, medulla pallescente, foliis latis & concavis, quæ distinguuntur nervulis partim flavis, partim rubris; floribus racematim pendulis & herbaceis, fructu nigro, pleno granis, è quo exprimitur oleum flavum ad tumores resolvendos & adversus plagas. Nascitur in saxosis locis.

* Hist. Exot. l. 15. c. 9.

28. *Pilipoc Philippinarum insularum* * Nieremb.

Duo genera sunt, *Mas & Fœmina.* Major ille & amplioribus foliis, intérque saxa nascitur: minor hæc & in planis. Utriusque radici tubercula fusca, pugni magnitudine, innascuntur. *Stipites*, qui fusci & enodes, transversim si scindas, in pelliculas quasdam membranis ceparum similes dividuntur. Folia Laurinis similia, summa parte impensè acuminata. Proveniunt in humectis umbrosisque locis, & arboribus advolvuntur. Usus radicis in venenatis morsibus & potionibus, sed lentè operatur.

29. *Arbor Laurifolia Sinensis* Martin. *Atl.* Sinic.

Arbor est procera & magna, foliis Lauri similibus. In ramorum summitatibus racemi prodeunt, in quibus, ut in uvis *fructus*, sed rarior in longis pedunculis dependet, figurâ Cocculi, magnitudine Nucis Juglandis, nuci Pineæ parvæ æmulus, squamoso cortice ad membranæ crassitiem accedente, cui intus nucleus succulentus, albi coloris, odoris ac saporis rosacei. Maturus purpurei est coloris. Ossiculum intra carnem occulitur. Vocant Sinenses *Lichi*, Lusitani *Lichias*. Nascitur in *Foquien*, præcipuè in *Focheu* metropolis territorio copiosè. Nucleus ad instar tragematis rosacei congelati liquescit in ore.

Est & altera ibidem, quæ flores *Quei* profert, arbor procera, foliis Lauri aut Cinnamomi. Flos minimus, flavus, in racemulos dispersus, suavissimi odoris; apertus in ipsa arbore diu perstat integer, nec flaccescit. Ubi decidit, interjecto mensis spacio, repullulante arbore rursum novus Autumnali tempore gignitur: Turcæ Limonum succo maceratum ad tingendos equorum crines adhibent. Sinis multa bellaria ex eo. Prodit per totam regionem copiosissimus in *Quangsi.*

Addi his potest fructus Sinensis *Lungyen* seu Draconis oculus dictus, superiore minor, cortice duriore magísque squamoso, ex quo liquor, vinum incolis, exprimitur, sed rariùs. Distrahitur per totum imperium, sed succo evanescente non tam gratus.

* Ind. Occid. l. 17. c. 28.

30. *Arbor Uvifera Tabacensis* * De Laet.

Materie est rubra ligni Brasiliani instar: folia pæne orbiculata, fructus uvis haud dissimilis, saporis gratissimi. Nascitur potissimùm juxta litora.

* Ind. Occid. l. 15. c. 8.

31. *Igciga & Igtaigcica* * De Laet.

Illa producit speciem Mastiche gratissimis odoris; cortice illius contuso edit liquorem quendam album, qui condensatus supplet vicem thuris, & emplastro adhibetur utiliter in affectibus frigidis. Est & alia ejusdem species quam Igtaigcicam, id est, Mastichen duram instar lapidis appellant; adeò enim dura & pellucida est illius resina, ut pæne vitrum esse videatur: Barbari communiter utuntur illa ad fictilia vasa incrustanda.

32. *Ambulon Scaligeri* C. B. 459.

Scal.

Aruchit insula fert arborem, cujus è cortice fructus exit candidus, Sacchari specie, & magnitudine Coriandri, Ambulon ei nomen est.

* Ind. Occid. l. 10. c. 11.

33. *Ovajerova Maragnanæ insulæ* * De Laet.

Arbor est alta & vasta, foliis Quercûs, sed paulò majoribus, floribus dilutè flavescentibus. Fructum fert, pedem longum, majorib. melonib. parem, extra & intus flavum, suavissimi & fragrantissimi odoris, sed exilibus & nigricantibus nucleis plenum.

* Hist. Exot. l. 14. c. 62.

34. *Texoctlifera Mexicana* * Nieremberg.

Arbor est mediocris, permultis spinis horrens, foliis Malorum nostratium sed asperioribus & serratis. Mala fert nostratibus similia sed parva, nec nucibus Juglandibus majora, lutea, ante maturitatem prædura, postquam maturuere adipi mollitudine quadam paria, ingrato sapore, sed qui à multis non habetur insuavis. Semen (quod in singulis pomis triplex) lunatum, magnum, duobus angulis & uno dorso insigne, lapidi duritie non cedit. Mexicani permissa prius putrescere in emporiis venditant. Diutiùs ut in corrupta serventur aquâ nitri conspergunt. Germina tusa & ex aqua sumpta exanthematis medentur. Montosis locis sponte provenit.

* Ind. Occid. l. 16. c. 11.

35. *Pacourii insulæ Maragnanæ* * De Laet.

Vasta est arbor, Pomi frondibus, flore albo, fructu duorum pugnorum magnitudine, cortice dimidium pollicem crasso: binos aut ternos haud insuaves nucleos continet. Cortex coctus, aut saccharo conditus in deliciis.

* Ibid.

36. *Wamcabec insulæ Maragnanæ* * De Laet.

Magnitudine, frondibus, floribus atque fructibus à Pomo non multum abludit. Sunt isti crocei, sed nuclei ob insignem acrimoniam non manduntur.

37. Uva-

37. *Uva-Cava ejusdem insulæ* * De Laet. * *Ibid,*

Pomi arboris est magnitudo; frondes Aurantiæ, flos subcroceus; fructus instar ovi oblongus, flavus, & palato gratus.

38. *Uva-pyrup ejusdem insulæ* * De Laet. * *Ibid.*

Arbor est aculeata, foliis Juglandis, floribus è flavo, cœruleo & rubro colore eleganter distinctis, Fructus, quem fert orbicularem & mensis pergratum, nonnisi pluviis mensibus decerpitur.

39. *Locos fructus in insula* Magador, *in arboris ramis & foliis carentis cacumine putamine fibroso; nucleo Amygdalino part.* 8. *Ind. Occid. Fr. capitis magnitudine* C. B.

40. *Igbucami Brasilianorum* * De Laet. * *Ind. Occid. l.* 15. *c.* 8.

Arbor est præfecturæ S. Vincentii perfamiliaris. Fert fructum exiguis Malis similem, intus exiguis granis refertum, præsentissimum (ut fertur) adversus dysenteriam remedium.

41. *Melocorcopali* Scaligero. *Corcopal Theveti* Lugd.

A Corcopal Indiæ provincia nomen sumpsit. Cydoniæ est magnitudine & foliis. Prægrandem gerit fructum, Melonis figurâ, eodémque sulcatum modo, intra quem terna quaternáve grana, acinorum uvæ facie, acore Cerasi. Est & edendo quia suavissimus, & ad medicinas quia pravos humores per alvum expurgat utilis. Ex nominis identitate Carcapuli eandem suspicamur.

42. *Quauhyyac Oculensium* * Nieremberg. * *Hist. Exot. lib.* 14. *c.* 74.

Arbor est magna, ferens Mali Medicæ folia, sed tamen acuminata. Cortex adstringit, gravem odorem spirat, calidâque & siccâ constat temperie. Fluxum alvi coercet ac elicit sudorem. Naribus instillatus succus sternutamentum excitat, caput purgat, atque ita febres tollit & capitis arcet dolorem; quarum rerum gratiâ in annuos usus recondi consuevit. Nascitur Oculæ saxosis locis.

43. *Pequea Brasiliensium* * De Laet. *Pequea sive Pekia Pisonis, de qua supra.* * *Ind. Occid. l.* 15. *c.* 7.

Duæ sunt species, *Una* fructum Arantio malo similem, crasso cortice, quo melleus quidam cum saccharo certans dulcedine humor continetur, cui nuclei aliquot sunt permixti, producit. Alterius lignum (quod Lusitanis *Setim*) omnium quæ in Brasilia nascuntur durissimum & gravissimum, idemque omnis putredinis expers judicatur; proinde navibus fabricandis expetitur.

44. *Gojave Maragnanæ insulæ* * De Laet. * *Ind. Occid. l.* 16. *c.* 11.

Fruticis est species quæ arbores complectitur, foliis Campanellæ, flore eleganti & palmum lato, echinatis & stellæ in modum diductis foliis, purpurei coloris. Fructum fert ovi magnitudine, sed rotundiorem, granis plenum.

45. *Uvavytou ejusdem insulæ* De Laet *ibid.*

Folia fert longa, flores cœruleos, fructus Aurantiis haud absimiles, sed suaviores.

46. *Caoup ejusdem insulæ* De Laet *ibid.*

Frondibus est Pomi sed magis patulis; floribus è luteo & rubro mixtis. Fert fructum Malo Aurantio forma & sapore haud dissimilem, nucleis plenum.

47. *Vencu Sinensium* Martin. Atl. Sinens. *Lusitanis* Jamboa.

Arbor spinosa, Limoniâ major: flores albi suavissimi odoris. Fructus capitis magnitudine: cui cortex Pomorum aureorum, pulpa rubescens, uvæ non omnino maturæ sapore, qui suspensus domi ad annum durat. Provenit in *Fokien*. Ex floribus fragrantissima aqua elicitur. Ex fructu liquor pro potu exprimi solet.

48. *Pytahaia* * Nieremberg. * *Hist. Exot. l.* 14. *c.* 80,

In scissuris saxorum nascitur. Odit pingue solum: fructus acro-dulci mixtus, sapidus quemadmodum malum Punicum: Rubri coloris intus & extra est: Malum aureum æquat magnitudine.

49. *Pekey insulæ Marignanæ* * De Laet. *eadem videtur cum Pequea sive Pekia Brasiliæ.* * *Ind. Occid. l.* 16. *c.* 11.

Tam crassum habet truncum, ut vix trium quatuórve hominum complexu ambiri possit. Frondes fert Pruni; fructus duorum pugnorum magnitudine, cortice crasso duróque, qui intus tres quatuórve fructus, luteos, forma renis, optimi odoris, saporis non ingrati, osse aculeato continet.

50. *Agouti treva ejuſdem inſulæ* De Laet *ibidem.*

Foliis eſt Aurantiorum, ſed levioribus, floribus roſcidis, fructu amplo, cortice viridiore. Concludit intus acinos Granatorum inſtar, exiles, dulces & palato non ingratos.

51. *Ubebehaſou Theveti* J. B. *Arbor Braſſicæ folio excelſiſſima Americana* C. B.

Miræ altitudinis eſt arbor, cujus rami alii alios ſubeunt, *folia* habet Braſſicæ: ſingulos ramos onerant fructus pedem longi: fert & eadem gummi rubrum. Dum in America eſſet Thevetus, ſex m. p. ab eo loco quo ſubſiſtebat, obſervatam ſibi hanc arborem tradit, quam eminus artificio potius quam naturâ arbitraretur quiſpiam effictam.

Ad hujus arboris fructum (inquit) innumeræ convolant apes ex eo alimentum petentes, in foramen ejuſdem arboris ſe recipientes, ubi mellificio & ceræ incumbunt. Harum apum duo genera deſcribit, Aliæ noſtrarum apum magnitudine ſunt, quæ mel optimum conficiunt, ceram flavam. Aliud genus dimidio minus, quarum mel bonitate ſuperat, cera tamen carbonis inſtar nigræ eſt. Harum favos depopulatur beſtia quædam *Heirat* dicta [*Tamandua*] i. e. Beſtia mellis, de qua agere non eſt hujus loci.

Fructus *Ubebaſo* quamvis ab apibus appetatur, hominibus tamen non eſt edulis, propterea quod non facilè matureſcit.

52. *Pimpinichi arbor lacteſcens* * J. B.

* *Lib.* 1. *cap.* 68.

In omnibus continentis Indiæ oris (inquit Monardes) lacteus quidam ſuccus elicitur ex arbuſculis Malorum ſimilitudine; Indi *Pimpinichi* vocant, è cujus ramis reciſis lacteus humor illico manat, aliquantulum denſus & viſcoſus.

Hujus ſucci tres aut quatuor guttæ ſumptæ validiſſime per alvum purgant bilem & aquas. Bibitur ex vino aut deſiccati pulvis deglutitur, pauca quantitate propter nimiam vehementiam. Vino aut juſculo aſſumpto ejus operatio infringitur & ceſſat ſubito. Idem traditur de Ricino Indico *Hernandez.*

53. *Arbor vinifera Couton, Juglandi ſimilis* J. B.

In Canada provenit arbor (inquit Thevetus) craſſitudine & figurâ ſimilis Juglandis, cujus uſus diu incognitus manſit, donec quidam exſcindendo arborem obſervavit fluere ſuccum boni ſaporis, qualis optimi vini Aurelianenſis aut Beaunenſis. Ejus ſucci ſubitò collegerunt quatuor aut quinque magnas amphoras.

54. *Arbor Braſiliana Juglandi ſimilis nucibus carens* C. B. *Lignum Copau ſimile Juglandis ligno* J. B.

Scribit Leri in Braſilia provenire lignum, quod nominant Copa-u cujus arbor ſimilis quodammodo Juglandi, non tamen nuces ferens. Aſſeres, uti vidit, pro utenſilibus adaptati eaſdem cum Juglande venas ſive fibras habent.

55. *Arbor tinctoria* J. B.

Thevet.

Glandiferarum noſtrarum craſſitudine eſt, fructum ferens Dactylis parem, ex cujus nucleo oleum exprimitur, miris virtutibus præditum. Aquæ permiſtum eam croceo colore planè inficit, quo tingunt pocula ac pileos quoſdam ex Junci vel Oryzæ paleis contextos. Præterea id oleum odore eſt Violæ Martiæ, olei noſtri ſapore. Quamobrem multi piſces, Oryzam alióſque cibos eo condiunt.

Locus. Oritur in Senegæ regno ubi Æthiopes degunt.

56. *Baxana arbor venenata* J. B. *Arbor fructu venenato, radice venenorum antidoto* C. B.

In inſula deſerta prope Ormuz Queionne dicta arbor eſt *Baxana,* cujus fructus vel minimum deguſtatus mox ſuffocat: id quod ipſius etiam umbra præſtat, ſiquis vel quadrantem horæ ſub ea moretur. Cùm tamen aliis in regionibus ejuſdem arboris radix venenorum omnium ſit Antidotus, illic lethalis, necnon & folium ipſius & fructus qui *Rabuxit* vocatur. Hæc nobis non videntur veriſimilia.

57. *Juwb Amazonum* Cluſ. *Arbor exotica foliis alatis* C. B.

Cluſ.

Hujus ſpecimen accipiebat Cluſius, teretes, inæquales, anguloſos bacillos, rufeſcentes, in quibus inter binas appendices alternis naſcebantur alata folia, ſive veriùs alæ tenuiſſimæ & firmiſſimæ, quinquagenis & pluribus foliolis ſingula latera occupantibus præditæ, ut avicularum pennas opinari quiſquam poſſet, magna quidem ex parte deciderant illa, veſtigia tamen ubi hæſiſſent ſatis adhuc manifeſtè apparebant. Iſtis alis tanquam penicillo nobiliores incolæ uti dicebantur ad corpora ſua variis coloribus pingenda.

58. *Mippi,*

58. *Mippi, nonnullis Indis Cajababa* C. B. Cluſ. Exot. *l.* 4. *c.* 14.
Cluſ.
Ad arbores ſe applicare Hederæ inſtar referebant nautæ, ejúſque adhuc viridis & recentis taleas ab incolis tenuiter contundi, & ſupra fracturas alligari; oſſa enim fracta ferruminare. Internè multis fibris conſtabat fruſtum ad Cluſium miſſum, quibus incolas uti intelligebat ad colliganda tigna in ſuis ædificiis.

59. *Frutex Indiæ Orientalis Lavendulæ folio* C. B. *Arbor Lavendulæ folio* J. B.
Cluſ.
Admirandæ naturæ erat arbor ſive frutex, cujus ramus trium pedum longitudinem non excedebat, craſſitudinis diameter circiter duarum unciarum erat; cujúſque faſtigium in nodoſum caput nonnihil extuberans deſinebat, è quo ſeſquipedales quinque minores rami proſiliebant, adeò eleganti ſerie ac ordine diſpoſiti quaſi humanâ induſtriâ fuiſſent inſiti, inferiori ramo facie quidem ſimiles, ſed molliores magíſque ſucculenti. In horum comoſis faſtigiis *folia* adhuc inhærebant, virentia, formâ, magnitudine & colore Lavendulæ folia valdè referentia, ſed ſucci plena, aromaticum quidpiam ſpirantia, medium inter Angelicæ ſylveſtris radicem, gummi quod vócant Elemi, & Kunigundis herbam qualibus totum ramum veſtitum fuiſſe ipſa in ramis veſtigia indicium faciebant. Quantum verò ex reſectione ramorum Cluſio colligere licebat, denſâ ſpiſſâque medullâ inſtar Sambuci ramorum præditi fuiſſe videbantur.
Ex India Orientali in Angliam delatus eſt hic frutex, & à Jac. Gareto ad Cluſium tranſmiſſus. *Vires.*

60. *Oxyacantha Americana Galli calcar dicta* R. S. Muſ. *An Meſpilus Virginiana fructu coccineo* D. Plucknet.

Hujus baculus ulnam longus, abſque ullis enatis ramis in Muſeo Reg. Societ. aſſervatur, diametro unciali, conſiſtentiâ ſeu ſoliditate Ligni Oxyacanthini, ſpinis validis cinctus, alternatim undique poſitis, eo ordine aſcendendo, ut in eodem latere ſuperior ab inferiore 4½ circiter uncias diſtet; craſſitie Galli calcaris majoris, & rectiſſimæ; non merè corticales ut in *Rubo* & *Uva* criſpa, ſed ex ipſo ligno egreſſæ ut in Oxyacantha vulg.
Hujus Oxyacanthæ ſeu Meſpili folia & fructus ad me tranſmiſit ingenioſiſſimus Vir D. *Sam. Doody*; folia denticulata. Spina eſt craſſitie & figurâ Galli calcaris: fructus Sorbi aucupariæ baccam refert.

Planta Indica ſanguinea panacea Park. *i. e. Pl. ſanguineas ſudores excitans* Monard. *in Epiſt.* C. B. *Herba mortem aut vitam in morbis prænuntians* Monard. Lugd. C. B. *Arbor Venereos ſtimulos domans in Epiſt. ad* Monard. C. B.

De his conſulatur Monardes, apud quem nullæ earum deſcriptiones occurrunt: Mihi certè magna ex parte fabuloſæ videntur ejuſmodi narrationes. Idem dictum ſit de Arbore aquam fundente.

Herba Indica ad rupturas utilis Monard. Park.

Hujus formam obſervare non potuit Monardes, tantùm dicit miram habere facultatem in rupturis puerorum & adultorum, eâque uſum Indum quendam recenti contuſâ & rupturæ impoſita, adhibito miro quodam ligaturæ genere, quo ſine braccis non minùs firmiter ligati incedunt quàm ſi braccati eſſent. Fortaſſe ligatura ſola ad curam ſuffeciſſet ſine herba.

Cap. VIII.

Arbores Papyriferæ.

1. *Papyracea arbor Guaiabara* J. B. *Guaiabara in inſula Hiſpaniola ex Oviedo Lugd.* C. B.
Ovied.
Hiſpanis *Uvero* dicta eſt hæc arbor ab uvis, quòd pro fructu uvas ferat. Materia eſt rubeſcente, rotunda, denſa, atque ideo optima, præſertim ad carbonem, ramis expanſis. Uvas edit rariùs ſparſas, atque à ſeſe diſtinctas, Moris ferè concolores, exigua earum parte eſculenta; nam Acini ſunt Avellanæ nucis magnitudine, nucleum tam craſſum concludentes, ut parùm carnis ſuperſit. Folium maximum, palmæ manûs magnitudine par eſt, viride, aliquando rubrum, craſſum & æquè ſpiſſum ut eſſe poſſunt duo Hederæ folia ſimul juncta. Hiſpani in Hiſpaniola eo pro charta utebantur, tam prona quàm ſupina parte literas acicula pingentes, modo recens eſſet folium & eodem die decerptum: venulæ autem cùm tenues ſint, ſcribentis manum parùm aut nihil remorantur. *J. B. ex Oviedo.*

2. *Papyracea arbor Copeia* J. B. *Copey in inſula Hiſpaniola* C. B. *Copeia Americanorum* Nieremberg.
Ovied.
Guaiabarâ procerior eſt; folio ſpecie quidem ſimili ſed duplo majore [ſpithamæum latitudine & rotundum ferè] craſſiore, & ad ſcribendum aptiore cum acicula aut ſtylo; & quòd venulæ tenuiores ſunt minùs ſcribenti impedimentum afferunt. Chartæ luſoriæ ex illis ab Hiſpanis fiebant. Fructus parvus eſt uti Prunum, eſui ſatis aptum. Ex hac arbore pix non aliter elicitur quàm è Pinu. Vide *Nieremberg. Hiſt. Exot.* lib. 14. cap. 85.

Papyracea arbor amplissimis & tenuissimis foliis Nic. Costini apud *J. B.* & *C. B.* non alia esse videtur quam *Codda Panna* Malabarensium, quamvis Papyri usum Malabaribus aut Ceylonensibus præstare non legerim.

Papyracea arbor *Tal.* in provincia Magni *J.B. C.B.* quænam arbor sit ex imperfecta & obscura descriptione Theveti colligi nequit. Quòd dicit chartæ usum præstare in tota India, Palmam *Lantor* dictam esse suspicari quis posset.

3. *Xagua Martyris* Nieremberg. *l.* 14. *c.* 86. *Arbor Papyrifera* Xagua *dicta.*

Non multum differt à Muza. Habet folia tam grandia ut quódque à pluvia tutetur in caput pertentum hominem totum ac si laneam penulam tergo injecisset. Mirum quod de eo scribitur, Folio à radice quà est arbori compactum eruto (facilè namque per demissam cuspidem captum folium detrahitur ab arbore) in interiore illius tergo philyra albuminis ovi pelliculæ similis reperitur candida; ea, ut ex arietis jugulati corpore pellis, excoriatur, tollitúrque à suo cortice integra, nihilo minor Arietina vel caprinâ membranâ, cujus operâ utuntur omnes ac si membranas ipsas assequerentur, neque minùs tenacem esse inquiunt eam philyram. Forcipibus tantum scindunt quantum ad præsentem scribendi necessitatem sufficiat. Fructus porcos pinguefacit, éstque hominibus incommodus. Palmæ potiùs quàm Musæ species videtur.

4. *Papyrus arborea tenuissima ex Java* J. B. *Papyrus ex Java* C. B. *Clus.*

Librum arboris scribit Clusius habuisse se, tenuissimæ membranæ instar candidum, quo omnis generis scriptura perinde atque vulgari Papyro excipi queat. Eum in Java insula aliarum mercium permutatione Franc. Draci comites acceperunt. An pannus è libro arboris quo in insula *Tidore* fœminæ pudenda tegunt; qui hoc modo fit. Delibratur cortex, & aqua maceratus donec mollescat ligno tunditur, atque qualibet longitudine ac latitudine diducitur, adeò tenuiter, ut Serici veli instar venis transversim discurrentibus contextus videatur. *Pigafeta.*

5. *Papyracea arbor cujus liber subpunicei coloris* J. B. *Arboris liber subpunicei coloris* C. B. *Clus.*

Libri hujus fragmentum Clusio descriptum pedalis ferè longitudinis erat, quatuor uncias latum, adeò lævis ubique & æquabilis superficiei, ut nè charta quidem scriptoria magis æqualis sit. Id tametsi neque densum, neque crassum in 6 tamen pagellas nullâ difficultate separari potuit, quæ perbellè scripturam admitterent perinde ac charta scriptoria, nec atramentum transmitterent. Et siquis (inquit) majorem curam in separando adhibere voluisset, in plures adhuc pagellas haud dubie dividere potuisset.

6. *Filum arboreum tenuissimum & candidissimum* J. B.

Candidissimi fili glomus à Gareto ad Clusium missus quem ex arboris cortice confectum scribebat, candidissimis, validis tamen staminibus constabat, filo etiam à Lino aut Cannabe deducto longè validioribus, 3½ pedes longis, ex una parte resectis, ut longiora fuisse verisimile esset, ex quibus vittæ & similia ad muliebrem ornatum pertinentia commodissimè fieri possent. *Clus. Exot.* l. 1. c. 4. Hujusmodi fili stamina ex Anglia habuit *J. B.* tres ulnas longa, alba, Serici modo tenuia & firma: non monitus judicaret esse Cannabina.

CAP. IX.

Arbor febrifuga Peruviana China Chinæ & Quinquina & Gannanaperide dicta, Hispanis Palos de calentura, Cortex arboris Cortex Peruvianus vulgo dicitur, inque pulverem redactus Pulvis Patrum [Sci. Jesuitarum] & Pulvis Cardinalis de Lugo. Angl. The Jesuits Powder.

HUjus arboris ramuli iconem ex Italia ad Regiam Soc. Lond. missam nobis communicavit Cl. Vir. D. *Goodall* M. D. quæ vera & genuina videtur; maximè quod conveniat cum descriptione D. *Badi,* qui se iconem arboris exactam Romæ, è Collegio Romano Jesuitarum nactam refert. Videtur (inquit) hæc arbor aliquam habere similitudinem cum nostratibus. Nam *folia* ejus videntur similia cum his quæ sunt Prunorum rubeorum, sci. nec nimium patulis, nec acuminatis, præterea filamentis intertexuntur ambo, & per lineas finduntur. In floribus videtur mihi convenire cum floribus Malorum Punicorum, qui caliculum coronatum referunt. Hanc aliquando unà cum aliis in æs incisam, Deo volente, publico exhibere cogitamus.

Antonius Bollus Mercator celebris, honestus vir, qui multos annos in Peruvia commoratus est, & historiam arboris Italicè conscriptam publicavit, referente Bollo, nasci eam ait in Regno Quitensi, peculiari quodam loco, qui patrio Indorum sermone dicitur *Loxa* seu Loia, distátque 60 leucas ab urbe *Quito*: locúmque obtinere inter montium coronam.

Vires. Corticis pulvis debita dosi exhibitus adversùs febres omnes intermittentes tutum, certum & minimè fallax est remedium, etiam experientiâ nostrâ. Egregius Vir D. *Thomas Sydenham* M.D. summum ad Febres intermittentes Specificum vocat, cujus ope nos nunc temporis tum humores illos in quorum redundantia febrium essentiam collocabant medici priores, tum etiam Diætam & regimen quodcunque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectà attingimus, vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum lecto nulla necessitate addicimus dum in ejus usu est. Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quòd

quòd sci. Febris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem utplurimùm reducat.

Pulverem hunc ante triginta annos, cùm primò in Angliam invectus esset, ad febrium intermittentium curationem in magna existimatione & frequenti usu fuisse memini. Verum animadverso eum, quòd sci. nimis parca dosi exhiberetur, paroxysmum tantùm unum vel alterum aut forte plures avertere, nec febrem penitus expugnare, verùm ægrotum plerunque recidivam pati; ob suspiciones nescio quas in crimen adduci cœpit, & paullatim in desuetudinem abire: Donec nuperis annis D. *Robertus Tabor*, dosi ejus valdè aucta, non minùs felici successu quam incepto audaci, febribus omnibus profligatis, usum resuscitavit. Hic enim non intra scrupulos subsistebat, sed ad drachmas & uncias ascendebat, indéque voti compos factus, magnam & sibi & pulveri famam conciliabat.

Vinum Gallicum à cortice Peruano intra breve tempus rubore pellucido tingitur, ut & pluvialis aqua, sed diluto magis, rectificatus autem vini spiritus multo intensiore: hinc ut pateat hunc spiritum corticis Peruanæ tincturæ extrahendæ genuinum menstruum esse. Notatu dignum tincturam ad febres sedandas æquè efficacem esse ac corticem, qui extractâ tincturâ viribus destitutus reperitur. *Antonius de Heide* in Centuria Observationum Obs. 70. Verùm quicquid dicat hic autor, ego [D. *Hulse*] alíique medici quibuscum consuetudinem habui corticis pulverem in substantia exhibitum efficacissimum esse semper comperimus, etiam adversùs contumacissimas febres & quæ infuso ejus minimè cedebant. Quin & insignissimus Vir D. *Martinus Lister* M. D. mihi asseruit infusum nihil valere, totámque ejus operationem subtilioribus pulveris partibus in liquore adhuc à defæcatione residuis deberi.

Ab eodem etiam edoctus sum pulverem corticis vetustioris experientiâ propriâ non minùs efficacem esse ad profligandas febres quàm recentis, aliquo etiam respectu commodiorem, siquidem diuturnitate temporis vis illa cathartica quæ in recenti observatur, & aqueæ ut verisimile est parti inhæret, paulatim evanescit.

D. *Spon* in libro Observationum *sur les fievres & les febrifuges*, se accurata & diligenti inquisitione habita comperisse ait, Corticem Peruvianum dictum non trunci aut ramorum arboris esse, sed radicum; illorum enim, ut in particulis quibusdam ad se missis expertus est, minimè amarum esse. Quæ observatio alicujus usûs esse potest iis qui in nostro orbe hujus corticis succedaneum quærunt. Ego (inquit) nonnullarum periculum feci. Radicum Persicæ cortex asperitatis multum obtinet, parum amaroris; unde apparet conducere eum ad diarrhœam: Radicum Fraxini pariter asperitatis plurimum & acredinis pungentis ob copiam Salium quam continet, quæ febrifugam suam vim ei confert: Denique Cerasi nigræ radicum cortices & asperitatis & amaroris participes sunt; earum itaque pulvis in febre Quartana exhibitus illam quidem diminuit, non tamen planè sustulit; ut non dubitem eum debito modo usurpatum, & justa dosi exhibitum ad febres sanandas utilissimum fore. Qui plura de hoc Cortice velint, consulant medicos qui de eo ex professo scripserunt.

Nos commonefecit D. *Tancredus Robinson* M. D. iconem folii arboris febrifugæ in Musæo *Cl.* Viri D. *G. Courtine* asservatam non benè quadrare figuræ D. *Goodall*, & D. *Redi*, quia folium non usque adeò acuminatum, sed acutius & subrotundum esse videtur, quale ferè cernitur in *Ponnâ* & *Tsierou-Ponnâ* Hort. Malab. quæ in India appellatur *Kina* ab Indigenis, ex observatione ejusdem Amici. Sunt qui dicunt eandem semini arboris (quod Hispani Patrio sermone *Pipitas de Quina* vocant) fugandarum febrium vim inesse; estque simile (ut aiunt) semini cucurbitæ: Alii dicunt *Pipitas* fructum esse illius arboris; addunt etiam resinam quoque inesse arbori, nescio an ejusdem virtutis cum cortice & semine, frustula quandoq, ligni admiscentur cum cortice, sed nulla amaritie aut viribus donantur. Observavit Bollus arbores febrifugas Peruvianas plerunque omni cortice sine noxa spoliatas cerni, quod & Suberi commune est quod sic potius juvatur exuta, ut scribit Plinius.

Cap. X.

Fruticulus Alpinus floribus umbellatis folio Spirææ minore & angustiore.

SEmipedalem altitudinem aut spithamiæam vix excedit, virgulis pluribus assurgens teretibus, rubentibus, foliis vestitis alternatim positis, non admodum crebris, sescunciam longis, semuncias latis, acutis mucronibus, ad margines serratis, denticulis acutis non tamen æqualibus, glabris quantum in sicca discernere licet. Summas virgulas occupant *flores* velut in umbellas dispositi, qui cum plantulam invenimus Septembri mense jam præterierant. Semina ut & vascula seminalia qualia sint ob parvitatem eximiam in sicca clarè discernere non possumus.

Hanc stirpem itinere à Vienna ad Venetias in summis Alpibus loco confragoso prope Pontebam *Locus.* Imperialem dictum oppidum invenimus cum aliis multis rarioribus. Qui per ea loca iter facient, eam investigent, diligentiùs observent & describant.

CAP. XI.

Arbores & Frutices rari & exotici à nobis nuperrime observati in horto cultissimo novisque & elegantioribus magno studio nec minore impensa undique conquisitis stirpibus refertissimo Reverendissimi Domini D. Henrici Compton *Episcopi Londinensis, qui & ipse, quoties à gravioribus curis vacat iis contemplandis animum oblectat, & aliis curiosis & industriis libero ad eas observandas describendásque aditu permisso Historiæ Plantarum augendæ illustrandæque designat.*

1. *Angelica arborescens spinosa, seu Arbor Indica Fraxini folio, cortice spinoso.*

HÆC folia habet amplissima, ramosa ad instar Angelicæ; Lobi seu folia partialia Angelicæ æmula, sed glabriora; costæ foliorum spinis obsitæ sunt, non admodum crebris, uti est & truncus arboris. Foliorum insuper pediculi latiuscula & velut membranacea basi caudici & ramis adnexi sunt. Folia hyeme decidunt. Vidimus in horto Chelseiano hujus generis arborem, quæ staturâ humanam altitudinem, crassitie brachium superabat, summa parte in ramos divisam. Sunt autem germina seu surculi, quos quotannis emittit, admodum crassi, foliis crebris obsiti. In quantam altitudinem excrescat, quo ætatis suæ anno florere incipiat, cujusmodi florem & fructum producat, quámque diu duret nescimus: umbelliferam tamen esse suspicamur.

A D.Banister è Virginia transmissa est.

2. *Arbor Tulipifera Virginiana tripartito Aceris folio, mediâ laciniâ velut abscissâ. Herman.*

In proceram, Juglandis æmulam arborem adolescit, cortice [in junioribus arboribus] lævi, fusco, aliquot cineraceis maculis asperato, odoris ignavi aromatici, nonnihil ad *Sassafras* accedentis, materie pallida, molli, medullâ paucâ russâ. *Ramos* spargit inæquales, ordine inconcinno: ad quorum nodos è digitalibus pediculis prodeunt *folia* instar Aceris minoris, trilobata, nitida, quasi forfice essent resecta, palmum ampla, supernè viridia, infernè incana, aliquótque nervis ex dorso crassiore prodeuntibus inscripta, superiori & intermedio lobo productiori, frontato, binis lateralibus in parvum obtusum mucronem abeuntibus. Singulos vero ramos & folia excludit parva oblonga theca, in duas foliaceas pinnas dehiscens, quæ ramis & foliis adolescentibus exarescunt & decidunt. *Flores* formosissimos Tulipis similes profert, quos siccatos vidimus. Floribus omnium quos consuluimus Virginiæ incolarum & advenarum consensu succedunt pro fructu Coni erecti, & ut videtur squamosi, sub singulis squamis bina semina, alis membranaceis donata, ut in aliis Coniferis claudentes. Huic ob convenientiam in partibus præcipuis adjungemus aliam, quamvis in horto prædicto non reperiatur.

3. *Arbor Tulipifera Virginiana Aceris majoris folio, conis erectis.*

Arbor hæc à præcedente differt foliis in plures lacinias, minùs tamen profundè sectis; mediæ laciniæ apice tantùm, eoque non ut in præcedente rectâ propemodum lineâ abscisso, sed angulo obtuso inciso. In medio flore coni rudimentum conspeximus.

Hujus ramulum siccum vidimus apud illustrem Virum D. *Gulielmum Courtine* Medii Templi Lond.

4. *Laurus Tulipifera foliis subtus ex cinereo aut argenteo purpurantibus.*

Hujus arboris folium tum formâ suâ, tum consistentia & glabritie ad Lauri folium accedit, éstq; pariter ad margines æquale & minimè incisum, verùm pronæ superficiei colore ex argenteo pulchrè purpurascente ab eodem differt. Florem autem speciosum Tulipæ æmulum proferre nomen arbori impositum indicat. Fructus hujus non conus est ut præcedentium, sed bacca calyculata, autore D. *Jo. Banister*, qui Arborem ipsam, ni fallor, Laurum Tulipiferam baccis calyculatis inscripsit.

5. *Cedrus à Goa falsò dicta, rectiùs Sabina Goensis.*

Hæc arbor nec Cedrus est, neque Juniperus, sed potiùs Sabinæ Indicæ Species. Non enim baccas producit, sed conos è squamis compactos, aliarum Coniferarum instar. Folia, odor, fructus, (qui & Sabinæ vulgari sterili creditæ * conulus squamosus est) Sabinæ speciem esse arguunt. Hanc arborem in Historia ex sententia Hermanni pro Juniperi specie descripsimus.

* *Ex observatione accurata* D. Dale.

6. *Nux Juglans Virginiana nigra.*

Hujus in historia Juglandium superiùs mentionem fecimus, eámque D. *P. Hermannus* in Catalogo pleniùs describit: cujus descriptioni adde Folia è duplo pluribus pinnarum conjugationibus quàm vulgaris Juglandis componi. Nam cùm vulgaris nostratis folia quatuor duntaxat paribus constent: Virginiani hujus octo plurimùm componuntur: sunt etiam pinnulæ minores & per ambitum serratæ, colore viridiore; ut cùm arborem primò viderem Juglandis speciem esse vix credere potuerim: reliquam descriptionem vide in Appendice.

7. *Arbor exotica foliis Fraxini instar pinnatis, & serratis, Negundo perperam credità.*

Folia, quatenus observavimus in planta juniore, duabus pinnarum conjugationibus constant, folio [partiali] impari extremam costam quibus pinnæ adnexæ sunt, terminante. Pinnæ singulæ Fraxinearum

nearum magnitudine aut ampliores, in acutos mucrones exeunt, dentibúſque majoribus & etiam minoribus inordinatis obiter inciſæ ſunt, ſumma præſertim parte. Folium impar, quod diximus, extremam coſtam terminans ab anguſto principio ſenſim dilatatur ultra mediam partem. E *Virginiâ* (ni fallor) delata fuit.

An Arbor hæc Garciæ & Acoſtæ Negundo ſit neſcimus: Folia ab eorum deſcriptionibus abludunt.

8. *Styrax arbor Virginiana Aceris folio, potiùs Platanus Virginiana Styracem fundens.*

Folia quinquepartitâ diviſurâ ad Aceris accedunt, media lacinia productiore, per ambitum ſerrata, majora paulò, longis pediculis nixa, nervis purpuraſcentibus. Fructus pilulæ ſunt rotundæ, Platani pilulis ſimiles, proinde ad Platani genus nobis referenda videtur.

Plenam & accuratam hujus aliarúmque ſtirpium Virginianarum deſcriptionem & hiſtoriam ab eximio Botanico D. *Joan. Baniſter* expectamus.

9. *Corylus maxima folio latiſſimo Virginiana.*

Hujus virgas tantùm juniores & folia vidimus, quæ & forma & conſiſtentia ſua textura ſeu ad Coryli folia proximè accedunt.

Loto affinis Coryli folio *Dodart.* Icon. Robert. non eſt hæc planta, eſt enim annua, flore albo papilionaceo, maculâ violaceâ notato; cui ſuccedunt ſiliquæ, ſemina nigra continentes.

10. *Oxyacantha, Spina ſancta dicta. Meſpilus Virginiana fructu coccineo* D. Plucknet (*rutilo* C.B.)

Folia hujus magnitudine & aliquatenus etiam formâ ad Ribeſii folia accedunt, minùs laciniata circumcirca argutis denticulis inciſa. Spinæ validiſſimæ, prælongæ, acutæ, ſurculos etiam ipſos quibus adnaſcuntur craſſitudine æquantes è foliorum ſinub. exeunt. Fructus plures ſimul in ſummis virgulis, umbilicati, pulchrè rubentes, ſeu coccinei, pauca pulpa quinque intus officula arctè invicem commiſſa, dura & frangi contumacia continent, Meſpilorum in modum.

Hæc (ni fallor) eſt Oxyacantha Americana Galli calcar dicta, cujus mentionem fecimus inter Arbores imperfectas, N. 64.

11. *Arbor trifolia venenata Virginiana folio hirſuto.*

Foliis hirſutis, eorundémque pediculis & coſtis mediis nervíſque rubentibus à Vite Virginiana trifolia differt.

12. *Rhus Virginianum Lentiſci foliis.*

Folia integra ex pluribus pinnarum conjugationibus componuntur; quinque aut ſex numeravimus. Coſta media quibus pinnulæ adnectuntur, membranis foliaceis anguſtis utrinque extantibus à conjugatione ad conjugationem extenſis augetur, Ingarum in modum aut etiam Lentiſci; eáque ut & nervi pinnarum ſeu foliorum partialium medii rubent. Folia minime ſerrata ſunt quò à Rhois vulgaris & Virginiani differunt, multò etiam minora ſunt & breviora hujus foliis; in acutos tamen pariter apices deſinunt. *Flores* racematim in extremis ramulis naſcuntur: Nam in horto Fulhamenſi floruit. Arbor eſt gummifera.

13. *Amomum Virginianum Corni fœminæ facie.*

Hunc fruticem olim Londini accepimus Amomi Novæ Angliæ nomine. Virgis rubris & foliorum figurâ Cornum fœminam refert. Obſervante Cl. Viro D. *Leon. Plucknet*, fructus ſparſim è foliorum alis exit. Quantum hactenus vidimus humilior eſt multò Corno fœmina vulgari.

14. *Senecio arboreſcens Virginiana Atriplicis folio.*

Herba eſt, fruticeſcens, virgultis ligneis, humanam altitudinem ſuperans. *Folia* crebra Atriplicis Pes anſerinus dictæ æmula, ſed rigidiora nullo ordine ramulos cingunt. Summas virgas occupant flores coacervati lutei, nudi.

15. *Solanum pomiferum fruteſcens Africanum ſpinoſum nigricans Boraginis flore, foliis minùs profundè laciniatis, ſpinis multò longioribus majoribus & crebrioribus horridum.*

Differt ab hujus generis Solano ſeu Chunda ab Hermanno in *Cat. Hort. Leyd.* deſcripta foliis minùs profundè laciniatis, ſpinis per caules & folia longioribus & crebrioribus.

Colitur etiam in Horto Epiſcopi, Chundæ ſpecies nullis præterquam in floris calyce ſpinis donata. Aliam plantam ibidem conſpexi, quam Solanum Betæ folio vocant.

Multarum è prædictis arboribus folia & ramulos habeo ex dono amiciſſimi Viri & diligentiſſimi Botanici D. *Sam. Doody.*

CAP.

CAP. XII.

Arbores & Frutices rariores, quorum partes aliquas exsiccatas [ligna, ramulos, folia, fructus] vidimus in illustris Viri D. Gulielmi Courtine *Medii Templi Londinensis Museo, ingenti supellectile Rerum naturalium, atque etiam artificialium, rariorum & selectiorum instructissimo, earúmque tam curiosè nitidè & eleganter asservatarum, ut per totam Europam haud temere reperias quod ei conferri nedum præferri possit.*

1. *Arbor Tulipifera Aceris majoris folio, conis erectis è Virginia vel Carolina, superiùs memorata.*

2. *Arbor pentaphyllos Virginiana, floribus spicatis monopetalis.*

Folia habet in eodem pediculo quina, acuminata, serrata, ad modum *Samounæ* Pisonis.

3. *Arbor conifera odorata, foliis Salicis rigidis, leviter serratis, è Carolina.*

Folia longa angusta, hic illic leviter incisa aut serrata; manui affricta odorem suavem exhalant. Coni numerosi, præparvi, è plurimis squamulis compactiles, Elæagno Cordi seu Myrto Brabanticæ dictæ quadantenus affinis D. *Tancr. Robinsono* videtur.

4. *Arbor spinosa Virginiana, caudice & ramis Lanigeræ spinosæ Malabaricæ similis; an Herculis clava* Mus. Societ. Regiæ?

Corticis sapore acri & fervido à prædicta arbore Malabarica differt. Truncus quem asservat hujus arboris *D. Courtine*, tredecim uncias ambitu superat. Spinæ incurvæ tertiam digiti partem longitudine non excedentes tuberculis obtusis pyramidalibus digitum & amplius altis innascuntur. Sunt autem tubercula hæc seu spinarum bases, quantumvis magnæ, merè corticales, nec è ligno ortum dicunt.

Qualem florem aut fructum producat nobis incompertum. Eandem esse putamus arborem quam describit D. *Grevius* in *Museo Societat. Reg.* Londin. Clavæ Herculis appellatione.

5. *Fruticis exotici ramus in clavatam echinatam siliquam terminatus.* The Torch-pod.

E crasso & lignoso principio in siliquam teretem lignosam clavatam, spinis undique obsitam dilatatur. Spinæ crebræ duas trésve uncias longæ, è vertice oblongi velut pediculi plures huc illuc sparguntur. Siliqua intus membranaceis rotundis transversis laminis, pluribus unà commissis, repletur: Membranas seminula interjacere videntur. Prima facie nemo siliquam esse suspicaretur, sed ligni duntaxat extumescentiam.

6. *Tamarindus Occidentalis siliqua subrotunda, Carandas fortè Bontii.*

7. *Bonduch Indorum, Siliqua minime spinosa.*

8. *Ramus Arboris peregrinæ fructum Ficui similem gerentis, fructibus onustus.*

Non est autem hæc arbor Ficûs species, sed Pruni cujusdam fructu Ficiformi, aut forte Palmæ: Fructus enim non grana seu semina parva, sed unicam intus nucem seu officulum grande continet; proinde minùs rectè à nobis Commelinum secutis p.1438. cum *Hondir-Alou* conjungitur.

9. *Fructus oblongus utrinque acuminatus seu conicus, lævis, splendens, spadiceus, quæ Castaneæ species videtur.*

Putamine crustaceo Castaneæ in modum tegitur. Putamen autem illud prope alteram extremitatem latè dehiscit, quà adhæsisse videtur vel surculo, vel alii cuidam exteriori tegumento.

10. *Fructus tetrapyrenos sub putamine ligneo pulpam mollem continens.*

Nuclei quaterni oblongi sunt in singulis cellulis singuli, validis intersepimentis à se invicem secreti.

Alios præterea multos fructus apud eundem vidimus, quos partim quia jam ab aliis descripti sunt, partim quia descriptos suspicamur, omittimus. Multas insuper Corallii, Corallinæ & Spongiæ species de quibus in Appendice.

Caroba siliqua minore & Arbor Judæ Virginiana ibidem visæ, ad congeneres referendæ sunt,

Cap. XIII.

Arbores quarum ramulos exſiccatos vidimus apud inſignem Botanicum, D. *Leonardum Plucknet* M. D.

1. QUercus Virginiana Caſtaneæ folio.
2. Arbuſcula Zeylanica Aceris folio baccifera Hermanni. Hujus multæ ſpecies foliis adverſis, & alternis; glabris, & hirſutis.
3. Ejuſdem alia ſpecies ſpinoſa, foliis alternis.
4. Laburnum ſpinoſum Americanum flore rubro Muntingii.
5. Rhamnus Virginianus, Pruni folio, fructu nigro, officulo compreſſo D. *Baniſter*.
6. Thymelæa Africana floribus ruberrimis Hermanni.
7. Acer Bengalenſe foliis Laurinis.
8. Rhamnus Orientalis Liguſtri foliis, ſpinis atro-purpureis recurvis.
9. Arbor è *Cormandel* fol. amplis Myrſinites rigidioribus.
10. Arbor Indica Juglandis folio balſamifera; quæ ſuccrevit in Horto maximè Reverendi Epiſcopi Londinenſis D. *Henr. Compton*.
11. Arbor Aromatica è *Cormandel* laurinis foliis binis terniſve.
12. Arbor venenatæ ſimilis è *Madraſapatan*: an Katou-mail Elou H. M.
13. Frutex aculeatus Orientalis Ilicis folio: an ſit baccifer non bene memini.
14. Frutex baccifer foliis Mali Granatæ è Cormandel.
15. Frutex baccifer foliis Roriſmarini obtuſis, & carnoſis, plurimis ex uno puncto prodeuntibus. E *Cormandel*.
16. Frutex baccifer foliis Lini vel Caſſiæ Poeticæ. Ex eodem loco.

Præter alias multas, quas in Horto ſuo ſicco, omnium quos unquam vidimus domeſticis & peregrinis ſtirpibus refertiſſimo, curioſè aſſervatas idem eruditiſſimus Vir nobis conſpiciendas benignè obtulit: Nos autem ob anguſtias temporis quibus premebamur obſervare & adnotare non potuimus. Earum Catalogum brevemq; Hiſtoriam ab ipſo D. *Plucknet* expectabimus.

PARS SECUNDA.

De Partibus ſtirpium minùs cognitarum.

SECTIO PRIMA.

De Corticibus nonnullis exoticis.

1. *Caſſiæ adulterinæ vel Pſeudo-caſſiæ nomine datus cortex* J. B. *An Cinnamomum ſeu Caſſia craſſior, Pſeudo-caſſia* C.B?

HOC nomine exhibitus cortex, craſſitudine ferè ſemunciali, Maceris æquat corticem, coloris ferruginei, punctulis albicantibus aſperſis, ſuperficie tam convexa quàm concava lævi, ſubſtantiâ nullis fibris intertextâ, ſapore nullo evidenti.

2. *Lignum aromaticum ſeu potiùs cortex Monardis* J.B. *Canella ex arbore* Cluſ. C. B. *Monard.*

Lignum hoc, quod quis primo intuitu Guaiacum putaret, adoleſcens candela fragrantiſſimi odoris fumum excitat, alioqui inſipidum & inodorum haud ſecus ac lignum commune aliquod. Corticis verò odor aromaticus præſtantiſſimus, ſapor Macis aut Nucis moſchatæ, eòque etiam vegetior ac ſuavior, aromaticâ ſuâ gratiâ vel quodvis Cinnamomum & acrimoniâ ipſum adeò piper ſuperans, & vel ex levi dentium attritu omnes fauces pervadens ac tota ferè die imbuens.

Lignum quod pro hoc habuit Cluſius non minùs grave erat quàm Guaiacum, candidius tamen, licet nigricantibus aliquot venis diſtinctum; illius etiam cor nigrum erat inſtar Guaiaci, odor autem valdè tenuis erat, ut qui vix percipi poſſet, ſapor verò nonnihil calidus.

Cluſius in ea opinione eſt ipſi ligno aliquas ineſſe facultates illis quæ Guaiaco tribuuntur non diſſimiles.

3. *Laurifolia Magellanica cortice acri* C.B. *Cortex Winteranus acris ſive Canella alba* J. B. *An Ligni aromatici Monardis cortex? Cluſ.*

Willielmus *Winter* qui D. *Franc. Drake* ad Magellanicum uſque fretum comitabatur Anno 1567, ulteriùs non progreſſus, navim cujus præfectus erat Anno inſequente in Angliam reducebat, atque collectum iſthic corticem referebat, viliori Canellæ cùm ſubſtantiâ tum colore non valdè diſſimilem, plerunque

plerunque tamen crassiorem & cineracei coloris, vel fuscum externa parte & Ulmei corticis instar scabrum, interna verò nonnunquam dissectum & multis rimulis hiantem Tiliæ corticis modo, aliquando valdè solidum & durum, odore non ingrato; sed perquam acri sapore, linguámque & fauces non levius urentem quàm Piper.

Plurimum accedere videtur ad Ligni aromatici Monardis corticem, quamvis singularem illam odoris fragrantiam, quam suo tribuit Monardes in hoc cortice deprehendere non potuit Clusius.

J. Bauhinus hunc corticem sic describit. Canulatus est, crassitudine Cassiæ ligneæ fuscæ, fragilis, coloris parte gibba cinerei, convexâ fusci, per substantiam cinerei & fulvi. Saporem imprimit è vestigio luculenter acrem subamarum & aromaticum, qualem haberet Zingiber multum cum Zedoaria pauca confusum. Sed cum tenuium sit partium, fervida ejus acrimonia, non ità multò post evanescit, remanente suavi sapore cum amaritudine grata.

Arboris ipsius folium è viridi albicat, Populi in modum: baccas fert racematim compactas, vel plures simul confertas Oxyacanthæ instar, cum pluribus in singulis granulis.

Corticem hunc Canellam albam non esse, ut à multis falsò creditum fuit, ostendit Parkinsonus. Nam Canella alba dicta cortex est albus, in tubulos convolutus ad modum Cinnamomi, nec eo multò crassior, saporis quidem fervidi, sed neque Cinnamomum neque Piper referentis. At cortex Winteranus multò crassior est, nec in tubulos convolvitur, sapore acriore, colore obscuriore & ad Cinnamomum accedente.

Vires. Hoc cùm recens esset nautæ, partim melle condito ut acrimoniam deponeret, partim exsiccato & in pollinem trito, ut in eduliis Canellæ aliorúmque aromatum vicem præberet, usi sunt; postea tamen adversùs Scorbutum, quo eorum nonnulli in illa navigatione affecti fuerant, optimo successu eum usurpârunt.

4. *Canella alba* Park. *alba quorundam* J. B. *Cinnamomum sive Canella tubis minoribus alba* B. C.

In oblongos tubulos Cinnamomi in modum convolvitur tam extus, quàm intus alba, Cinnamomo crassior & lentior, sapore acri, aromatico, Caryophyllos referente potiùs quàm Cinnam. sed remissiore.

Clusius duo ejus genera observavit. Unum majoribus, longioribúsque tubis, & etiam crassius, quod ferro Alterum tenuius minoribusque tubis, quod præferendum. Utrique generi extimus cortex scaber vilius: alióve instrumento detersus & æquatus videbatur. Crassiori color minùs albus, minórque acrimonia: tenuiori major acrimonia, & color magis candicans majórque fragrantia.

5. *Cortex eriophorus* J. B. *cinereus acri sapore* C. B.

Clus.

Hujus corticis fragmenta ad Clusium missa veluti in tubos media ex parte convoluta erant, cineraceo colore, satis verò acri sapore prædita erant, valdè fragilia; quæ vel in minutas etiam partes fracta & protracta velut tenuissima stamina, instar telæ Aranearum, ut lana autem candida ostendebant, quemadmodum Eriophori bulbi folia & squamæ radicis ipsius. An à radicibus, an ab arboris alicujus ramis defracta fuerint ignoravit Clusius.

6. *Cortex antirheumaticus* J. B. *Cortex arboris Ulmo similis ad catarrhos* C. B.

Refert Monardes è Peru missum esse crassum quendam corticem, ex vasta arbore Ulmo simili tum amplitudine tum forma detractum. Ferunt nasci ad ripas fluminis cujusdam 25 leucis à Lima di-

Vires. stantis, nec alibi facilè in India reperiri. Indos capitis defluxionibus, rheumatismis, aut alioqui capitis gravedine laborantibus hujus arboris corticem in pulverem tenuissimum comminutum naribus indere: humores enim insigniter educere, eáque ratione liberari: quod verum esse expertum se testatur.

7. *Pacal arbor* J. B. *Pacal Indis arbor jam descriptâ minor* C. B.

Arbor est proximè descripta multò minor. Nascitur etiam ad fluminis cujusdam ripas 25 leucis à Lima distantis.

Vires. Hujus ligni usti cineribus cum sapone mixtis Indi ad tollendos lichenes etiam sordidissimos utuntur, cùm qui in capite nascuntur, tum qui reliquas partes corporis occupant.

8. *Pinûs cujusdam è Nova Scotia cortex.* Mus. Reg. Lond. Grevii.

Huic innascebantur hinc indè tubercula multa seu nodi, *Fabæ equinæ* magnitudine, concavi, & Terebinthinâ quadam liquidâ, pellucidâ, fragrante repleti, quam prout destillat incolæ colligunt, & pro Balsamo utuntur.

Massoy. In Ephemerid. German. An. undecimo mentionem factam invenio cujusdam corticis *Massoy* dicti, ex occidentali parte Novæ Guineæ in Indiam delati, quo trito & cum aqua in pultem redacto incolæ corpus inungunt tempore frigido aut pluvioso: Eximiè enim calefacit, punctiones & tormina ventris sedat, gratæque est fragrantiæ. Indi plerunque alium corticem adjungunt similiter cali-

Culilawan. dum & aromaticum in insulis Moluccis nascentem, & *Culilawan* vocatum.

9. *Arboris Ygæ cortex ad navigia.* J. B.

J. B.

Sunt arbores (inquit Jo. Stadius) in regione *Yga Yuera* dictæ, hásque integras decorticant à summo usque ad imum, & ut cortex illæsus detrahatur peculiari apparatu arbores cingunt; hinc cortices detractos in montes prope mare ferunt, & ignibus excalefactos in utraque extremitate multùm incurvant: per medium ligna transversa religant nè dilatentur; & scaphas ità conformant, quarum singulæ vel 30 viros armatos bello invehere sufficiant.

Cortex

Cortex hic pollicaris eſt craſſitudinis, latus quatuor circiter pedes, longus 40, alii etiam longiores ſunt, alii breviores. Has illi ſcaphas ſumma agilitate impellunt, & quolibet locorum iis vehuntur. Si mare impetuoſum eſt ſubtrahunt eas in terram donec ſerenitas redeat. Ultra duo milliaria in altum non progrediuntur, ſed ſecus litus pro libitu procul excurrunt.

10. *Lawang arboris dictæ cortex è Java majore miſſus* Hiſt. Muſ. Reg. Soc. Lond. Grevii.

Probe maſticatus eundem planè ſaporem reddit quem cortex ligni *Saſſafras*; ut arborem ipſam vel Saſſafræ ſpeciem, vel ei congenerem eſſe veriſimile ſit.

SECTIO SECUNDA.

De Lignis Exoticis.

1. *Peno abſou arbor Americana* J. B. *Arbor fructu orbiculari venenato* C. B.

Thevet.

CORtice eſt odoris planè admirandi, foliis Portulacæ, valdè ſpiſſis, perpetuò virentibus. Fructus edit magnos, grandioris Pomi magnitudine, orbiculatos pilæ luſoriæ modo, minimè edules, imò venenatos. Singuli ſenas nuces intus habent, Amygdalis noſtris ſimiles, niſi quòd latiuſculæ ſunt & magis compreſſæ: in ſingulis ſinguli nuclei conduntur. Hi ad ſananda vulnera mirificè proſunt, quibus etiam utuntur Barbari, ſagittis icti, aut quovis alio modo in præliis vulnerati. Ex his contuſis oleum exprimitur rufum, eóque vulnera illinuntur. *Vires.*

2. *Goan arbor Tutiæ cui nucleus cum putamine* J. B. *Goan arbor & fructus, è cujus cineribus Tutia Alexandrina conficitur* Garciæ.

Tutia quâ nos (inquit Garcias) hîc in India utimur, &c. è metallicis conflata non eſt, ſed ex eorum eſt genere quæ Dioſcoridi *ἀντίσποδα* appellantur; nam ut retulit mercator quidam, Tutia hæc in *Quirimon* Perſiæ regione, & *Ormuz* finitima conflatur ex cineribus arboris cujuſdam iſthic naſcentis nomine *Goan*, quæ fructum ejuſdem nominis profert, cortice & putamine conſtantem: corticem verò & nucleum putamine clauſum edules eſſe. Hanc Tutiam Alexandrinam vocari, non quòd in Alexandria fiat, ſed quòd è *Quirimon* Ormuz delata, deinde in Alexandriam exportetur; ex qua tandem & Italiæ & Galliæ communicatur. At nos (inquit J. Bauhinus) non vidimus ullam hactenus in Officinis Germaniæ, Galliæ & Italiæ Tutiam præter Cadmiam botryiten.

3. *Lignum Molucenſe, Pavana dictum, fructu Avellanæ* J. B. *Moluccenſe, foliis Malvæ, fructu Avellanæ minore, corticee molliore & nigricante,* Pavana *incolis* Lugd. C. B.

Acoſtæ.

Arbor eſt domeſtica, Mali Cotonei magnitudine, cujus folia Malvæ vulgaris foliis ſunt ſimilia, fructus verò Avellanis, ſed minor, molliore cortice & nigricante.

Invenitur in Moluccis. Seritur colitúrque in hortis diligenter, nec alibi facilè invenias: tanti enim ab incolis æſtimatur, ut peregrinos nè ad ejus quidem conſpectum admittant. *Locus.*

Semen ad aucupia utile eſt. Ejus pauxillum cum Oryza cocta mixtum avibus ſylveſtribus exponunt, quæ eo deguſtato illico decidunt ſopitæ & ſtupidæ; quæ verò avidiùs id edunt moriuntur, antequam illis auxilium præberi poſſit, quod eſt ut frigidâ caput perfundatur. *Vires & Uſus.*

Lignum in pulverem pelle caniculæ marinæ aut limâ ferreâ redactum, intus ſumptum aut foris impoſitum, omnibus venenis reſiſtit. Ad viperarum, regulorum, aliorúmque ſerpentum morſus intrò aſſumitur magno commodo ex aqua roſarum vel vulgari, aviúmque juſculo pulveris apta quantitas pro neceſſitate & natura ægri, modò x gr. non excedat: ipſíſque morſibus inſpergitur. Eadem ratione uſurpatur ad vulnera à ſagittis toxico illitis facta.

Robuſtiſſimo cuique pulveris dimidius ſcrupulus ſummo manè datus (cœna autem diei præcedentis parca eſſe debet) evacuat omnes humores, præſertim craſſos, lentos, & melancholicos: convenit quartanis diuturnis, febribus continuis, Iliacis colicíſque doloribus, flatibus, hydropiſi, arenulis, renum calculis, urinæ difficultatibus, ſæviſſimæ cholericæ paſſioni, articulorum & tibiarum inveteratis doloribus, ſcirrhis & ſcrophulis. Omnis generis lumbricos necat, & appetentiam dejectam revocat. Obſervavit etiam illius præſtantiam Acoſta, in inveteratis capitis doloribus, hemicrania, apoplexia, aurium tinnitu, arthritide, ventriculi & uteri affectibus & aſthmate. Si nimia fiat evacuatio * bibat æger dimidium cyathum *Caniæ*, h. e. decocti Oryzæ, aut aviculam comedat & citò ceſſabit. Accedit, quòd neque fœtorem, neque tædium, neque metum dum ſumitur pariat, poſſitque ſine Diætæ obſervatione, etiam iis qui ſua negotia foris peragunt propinari. Exhibendus eſt ſummo manè, nec cibus aut potus concedendus donec purgati ſint quantum neceſſarium videtur, tum demum cyathus juſculi gallinarum tepidè detur, reliquam diætæ obſervationem vide apud Autorem. Bilioſis calidíſque ventriculis nonnihil moleſtiæ parere donec cibum ſumunt & nonnullis vomitum excitare viſus eſt. His pulverem nonnunquam dedit Acoſta ſyrupo acetoſo aut Carambolâ conditâ exceptum, aut in catapotia cum ſaccharo roſaceo efformatum. Solet interdum in nonnullis ani pruritum & excoriationem excitare, atque in aliquibus, (ſed paucis admodum) hæmorrhoidas.

* *Idem traditur de Ricino Americano Hern. & de Pimpinichi Monardis.*

4. *Lignum*

4. *Lignum nephriticum* Park. *nephriticum cæruleo & flavo tingens* J. B. *peregrinum aquam cæruleam reddens* C. B. *Coatli seu Aqueus serpens* Hernand.

Hernandez.

Aliis *Tlapalezpatli*, seu medicina sanguinis coccinea. Frutex est magnus, stipitem ferens enodem, crassum. Materia Pyri est, foliis Ciceris, minoribus tamen, Rutaceisve sed majoribus; flore luteo, elanguescente, parvo & longiusculo, composito in spicas.

Locus. Provenit regionibus moderatè calidis, qualis est Mexicana; & interdum etiam fervidioribus, qualis est Quauhchinacensis.

Vires & Usus. Ejus usus (inquit Monardes) jamdiu receptus est [in Hispania] ad renum vitia, urinæ difficultates & incommoda: postea experimento compertum est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Fit autem hoc modo, Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima fontana aqua maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus assumpta sit: deinde novam aquam ligno affundunt, atque hoc toties repetunt donec lignum nullam ampliùs tincturam reddit. Dimidia circiter hora post injectum lignum cœruleum aqua colorem dilutiorem contrahit, qui sensim pro temporis diuturnitate intenditur. Adulteratur ligno illi simili, quod aquam croceo colore inficit. Addit Hernandez febres extinguere & colicis mederi; atque hæc potentiùs præstare si radices *Metl* adjiciantur, quanquam ventriculum laxent. Exolescit post quindecim dies virtus. Mirum verò quòd saporem aquæ non mutet.

Ex nostra observatione lignum hoc aquam cui infunditur flavò & si diutiùs relinquatur croceo colore tingit. Si aqua sci. colorata phialâ vitreâ excepta inter lucem & oculum collocata per radios refractos spectetur. At verò si oculi situs sit inter phialam & lucem, & aqua per radios reflexos spectetur cœrulea apparet tinctura; ut cuivis volenti facile est experiri. Quod idem in vitro croceo colore tincto observatur: quotquot enim radii à vitro ad oculum reflectuntur cœruleum colorem exhibent, quotquot verò per vitrum ad oculum transeunt colorem flavum croceúmve repræsentant, ut totum vitrum in hoc situ flavum, in illo cœruleum appareat.

5. *De Santalo.* **Saunders.**

Apud antiquiores Græcos nullam Santalorum mentionem invenimus; sed apud Arabes, qui ea nobis ostenderunt, & tria genera fecerunt, *Album, rubrum* & *citrinum.*

Santalum citrinum Park. J. B. *pallidum* Ger. C. B. **Yellow Saunders.**

J. B.

Decorticata Santali citrini quæ adferuntur fragmenta truncum arguunt satis crassum. Est autem lignum solidum, ponderosum *, pectinibus rectis, quo fit ut haud difficulter in rectas assulas findatur: colore ex pallido rufescente, aut veriùs flavescente, ac nonnihil in citrinum vergente, unde nomen; sapore aromatico, amaricante, cum acrimonia totum os implente, & ad caput usque penetrante, suavi, odore fragranti, moschum nonnihil æmulante, aut sane ex eo ad rosarum odorem nonnihil vergente.

* *Ut aquæ immissum fundum petat.*

Santalum album J. B. C. B. Ger. Park.

Parum colore differt à citrino, magis pallescit, Pyri ligno quod pallidum sit colore satis simile: alioqui eadem substantia, eadem textura, & pectines iidem. Sed odore inferius, quippe qui debilis vix percipiatur, uti nec sapor.

Scribit Garcias inter utriusque Santali [albi & pallidi] arbores tantam esse affinitatem, ut pallidum à candido discerni non possit, nisi fortè ab ipsis incolis qui eas mercatoribus vendunt.

Cæterùm (inquit) Santalum in Nucis Juglandis magnitudinem attollitur; foliis admodum virentibus, Lentisci æmulis: *flos* ex cœruleo nigricat: fructus Cerasi magnitudine, primùm viridis, deinde niger, insipidus & admodum caducus. Inodoram ferunt esse arborem nisi detracto jam cortice exsiccatam.

Locus. Nascuntur hæc genera in India ultra Gangem, plurimum verò in Timor insula quæ undique portuosa est: inveniuntur etiam in Verbali portu Javæ, vehementer quidem odoratum, sed brevi senescens. *Garc.*

Quantum ex hac Sandali descriptione colligere licet, inquit Clusius, valdè erit dubitandum, an legitimum Sandalum pallidum habeamus; quandoquidem scribit vix in Lusitaniam deferri, quum ejus pretium majus sit apud ipsos Indos quam apud Lusitanos. Fieri igitur poterit, ut aliquod aliud odoratum lignum nobis pro Santalo legitimo obtrudatur.

Vires. Ligna hæc epatica sunt ac cardiaca: Usus præcip. in lipothymia, palpitatione cordis, obstructione epatis. Extrinsecùs in catarrhis, cephalalgia, vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithem.)

Arabes eósque secuti plerique medici recentiores Santala frigida esse statuunt: Verùm J. Bauhinus aliis, & quidem rectiùs ex gustu & effectis ea calida esse decernunt. Electuarium Diatrion Santalων, quod ab his nomen accepit, præscribi solet à medicis adversùs calidam hepatis intemperiem, ejúsque obstructionem & icterum, necnon ad ventriculi & viscerum debilitatem.

Garcias magnam Santali albi & citrini quantitatem per universam Indiam absumi scribit, quia omnes fere ejus incolæ, sive Mauritani, sive Gentiles illo in mortariis lapideis contuso & aqua macerato sibi universum corpus inungunt; deinde siccari sinunt ad æstus corporis tollendos, & odoris conciliandi causâ. Indi enim plurimùm odoribus delectantur.

Sambarana. Invenitur (inquit idem) & in Malabar odorati ligni genus, Santalo albo persimile, quo se in febribus indigenæ inungunt, lingua Malabarica *Sambarana* appellatum. Commendatur ad Erysipelata & inflammationes, atque Santali rubri modo eo utuntur.

Parkinsonus

Parkinsonus Santalum album in pulverem redactum & vel in ovo sorbili sumptum, vel in vino rubro super cineres calidos per noctem infusum & haustum ad spermatis fluxum in utrovis sexu commendat.

Santalum rubrum J.B. C.B. Ger. Park. Red Sanders.

Lapideæ ferè duritiei & ponderis sunt è Santali rubri truncis frusta, quæ delibrata importantur, colore intensius rubente quàm lignum Brasilium, ut ferè nigrescant, pectinibus rectis densissimis, interdum crispis tuber aut nodositatum vestigia imitantibus. Odorem nullum evidentem spirant, sapore ferè fatuo cum levi adstrictione. Commansum vix modicùm salivam rubeo colore tingit, at linteo affrictum tingit.

Garcias Santalum rubrum & lignum Brasilium eo inter se differre scribit, quòd Santalum rubrum neq; dulce sit, neque inficit; at lignum Brasilium utrumque. At vero Santalum rubrum quod ad nos adfertur rubro colore inficere Botanici pleriq; testantur, & experientia confirmat, quamvis aliud magis, aliud minus.

Porro rubrum Santalum non nascitur in *Timor*, sed loco valdè distante, viz. in India intra Gangem fluvium, in Tanasarim & maritimis quibusdam Charamandel. Ex his locis omne Santalum rubrum adferri pro certo asserit Garcias. *Locus.*

Hoc genus Santali refrigerat & astringit: unde quicquid virium Arabes alíique adversùs ardores aliósque morbos calidos Santalis attribuunt, huic potissimum conveniunt. Rubri Santali (inquit Garcias) apud Indos exiguus est usus & rarus. Utuntur tamen contra fervidas febres eo tempora, frontem & arterias inungentes. *Vires.*

Abelicea sive Santalus adulterina Cretica J. B. *Pseudosantolum Creticum* C. B. *Pseudosantalus Cretica Abelicea dicta* Park.

Abelicea, autore Hon. Bello, arbor est magna, recta, multis ramis prædita, adspectu pulchra, cui folia Alaterni, sed rotundiora, profundè serrata [quos flores proferat ignorare se fatetur.] Fructus magnitudine Piperis, figurâ quasi rotundus, colore inter viridem & nigrum medio. Materies ligni dura & paululum odorata: pulvis enim hujus Santala imitatur.

Arbor hæc in solis montibus Leucis, eorúmque altissimis jugis provenit: & ex ea trabes fiunt. *Locus & Usus.*

Antiquis ignotum fuisse putat Honor. Belli, ni sit Ulmus montana Theophrasti, lib. 3. c. 14. Sed folia neque leviter serrata sunt, neque magna, ut Pyri, verùm longè minora.

6. *Ebenus* J. B. Ebony.

Hujus duo genera describit J. Bauhinus, Verum seu genuinum, & Sylvestre.

Verum dictum sylvestri ponderosius est, nigrum, alicubi interdum colore nucis Juglandis, aut etiam pallidius; quam coloris varietatem in bonitatis notis habent: passim ceu minutis quibusdam segmentis scarificatum longè frequentibus, aliis splendicantibus nec impressis refertum. Schickardus Architectus aliquando sed rariùs hominis crassitudine truncos se vidisse testatur, sed nullum unquam quod non putredinis aliqua labe alicubi fuerit infectum; quale & nos aliud habemus (inquit J. Bauhinus) ac Suberis quodammodo fungosâ substantiâ in parte quadam; quod ætati & corruptelæ tribuissemus, ni is monuisset aliter.

Sylvestre vocatum prædicto nigredine ac pondere cedit, sed vix elegantia ac splendore: passim quoque lineis, ceu scarificationis quibusdam vestigiis, verùm non ut in priori profundis aut incisis, nihilominus tamen splendentibus, conspicuum. Veri portio adolescens flamma non injucundum spirat odorem, ut nobis quidem videtur, non tamen sine odoris quadam gravitate peculiari. Utrumque aquæ injectum protinus sidit, & vix aliud è lignis invenias ponderosius. Videtur tamen sylvestris nonnihil pinguior & oleaginosior esse.

C. Bauhinus etiam duo genera habet, ea sunt,

1. Ebenus Theveto in Indiæ insula Palmobotere præstantissima & nigra. Val. Cordus scribit quosdam Guaiacum lignum Ebenum esse contendere, & Pena censet Officinarum Ebenum speciem Guaiaci esse. Verùm meminerimus (inquit J. Bauhinus) ab Autoribus prodi frondes Ebeni Buxo similes; at Guaiacinas allatas vidimus Comari Laurive facie. Præterea Guaiacum neque nigra materie est, & venas pectinum modo discurrentes habet.

2. Lignum pice ferè nigrius & polito ebore lævius: arbor crasso cortice vestita: in cujus intimis Ebenus clauditur. Ejusdem generis ligna rubentia, & ceræ modo flaventia reperiuntur in insula Mauritiana.

Theophrastus Ebenum Indiæ peculiarem esse scribit, cujus duo genera, alterum præstanti pulchróque ligno, alterum vile ac ignobile; ipsa arbor fruticosa est velut Cytisus. Virgilius quoque, *Sola India nigrum Fert ebenum,* inquit. Verùm observante Plinio, Herodotus eam Æthiopiæ intelligi maluit, & in tributi vicem regibus Persidis è materia ejus centenas phalangas tertio quoque anno pensitâsse Æthiopas cum auro & ebore. Et Dioscorides, qui duplicem Ebenum describit, alteram eámque optimam Æthiopicam facit; alteram bonitate inferiorem Indicam.

Plinius duo genera ità distinguit, 1. Rarum id quod melius, arboreum, trunco enodi, materie nigri splendoris, ac vel sine arte protinus jucundi; 2. Alterum fruticosum Cytisi modo, & tota India dispersum.

Ebenum fossile & lapideum, quod Georg. Agricola describit ad septimi libri De nat. Fossilium fere calcem, alia longè res est ab Ebeno vulgaris hodie usûs & notitiæ.

Vulgare Ebenum non esse Æthiopicum Dioscoridis vel his argumentis probatur, quòd gustu non sit mordax, nullam dum manducatur ostendat acrimoniam, nullum igni injectum emittat odorem, nec ullam pinguedinem, si accendatur, fundat. *Jo. Bod.*

Theophraſtus Ebenum coloris gratiam reconditam & aſſervatam non acquirere ſcribit, ſed naturâ ſtatim. Verùm D. *Tavernier* inſignis peregrinator, de Mauritii inſula agens, affirmat, Ebeni arborem quamprimum cæſa eſt in aſſeres ſerra diſſecandam eſſe; aſſeres autem illos per biennium, & interdum etiam triennium ſi lignum denſius ſit, ad ſeptem aut octo pedum altitudinem in terram humidiorem demerſos ſepeliendos eſſe, antequam materia tractabilis & operibus fabrilibus idonea evadat, inque aſſulas fiſſilis, & polituræ capax fiat. Addit inſuper Ebenum diſcindendi & ad uſum præparandi opus valdè difficile & laborioſum eſſe, etiam præ remigatione in triremibus, ideóque ſolis ſervis & mancipiis à Belgis deputari.

Alia etiam ligna hoc modo in terra defoſſa diuturnitate temporis & colorem nigrum & duritiem Ebeno parem contrahunt, ut Ebenum genuinum mentiantur.

Vires & Uſus. Ebenus conſentiente Veterum teſtimonio oculis utilis eſt. Scobem ejus oculis unicè mederi dicunt, lignóque ad cotem trito cum paſſo caliginem diſcuti. *Plin.*

Hodie varia opera ex ea fiunt, thecæ, arculæ, abaci, capſellæ, ſpeculorum thecæ, pectines, tragematothecæ, ſellæ plicatiles, imagines, & alia propemodum infinita, eáque vel per ſe pura, vel auro, argento aut ebore vario artificio adornata, qualia Venetiis & Auguſtæ Vindelicorum videre licet. *J. B.*

Anglus quidam ex brevibus intervallis convulſione flatulenta premebatur, poſt varia auxilia quæ mucoſum vacuarent humorem, & roborarent nervos ſolo Ebeni decocto ad 40 dies, cujus uſu copioſus ſudor proliciebatur, convaluit. Zacut. prax. Obſ. 44. ex Adverſ. *D. Edw. Hulſe.*

7. *Lignum Breſilio ſimile cæruleo tingens* J. B. *An* **Logwood** *noſtratium ?*

Haud ità diſſimile Breſilio eſt, colore & pectinibus iiſdem; ſapore tamen luculentiore, & cum dulcedine nonnihil acri, & odore grato, quem acquiſitum negant: ſed lignum eſſe recentius quo odoratius. Hoc leniter maſticatum cœruleo colore tingit, ideò à tinctoribus expeti aiunt ad coriorum & telarum tincturam.

8. *Lignum candidum fungoſum, cotis vicem præbens* J. B. *Lig. leve fungoſum è Java majore.*

Hoc, autore Cluſio Exot. l. 1. c. 8. valde leve erat, ut nihil niſi Sambuci medulla quodammodo videretur, fungoſâ materiâ conſtans & candidâ, cortice admodum tenui, & quaſi membranaceo tecta, cineracei coloris, ad cultrorum obtuſam aciem exacuendam valdè commoda.

9. *Lignum leviſſimum* J. B. *Suberi affine lignum, fomitis vicem præbens* C. B.

A Jac. Gareto habuit Cherlerus hujus ligni fragmentum, quod leviſſimum erat, per tranſverſum ſecta rotula ſui circumferentia majori ex parte rotunda, in quadam parte totum fungoſum, cujus ſupereſt etiam aliquid corticis tenuis, cinerei, totum Suberi ſimile, flaveſcens, diſtinctum circularibus lineis, ignem facilè concipiens, odor nidorulentus. Deſcribitur idem Cluſio Exot. l. 1. c. 8. Utile eſt ad ignem conſervandum fomitis loco, non ſecus ac fungus aut ellychnium.

10. *Citra Indis lignum* J. B.

Hujus fruſtulum ad J. Bauhinum miſit Coldenbergius, pectinibus contextum Faginis, tranſverſis micis interlucentibus, odorum, colore ſubrubente, ſapore nonnihil aromatico cum quadam ſalſedine quam accidentariam ſuſpicabatur. J. Bauhinus. Idem Coldenb. diſquirendum propoſuit num eſſet Veterum Citrus arbor, ex qua menſæ pretioſiſſimæ parabantur.

11. *De Ligno Colubrino.*

Lignum colubrinum dictæ ſunt hoc genus ſtirpes quòd ſingulæ mirum in modum utiles ſunt adversùs colubrorum virulentos ictus & morſus. C. Bauhinus Clematitides vocat quia pleræque ſarmentitiæ ſunt & per arbores repant.

Hoc autem lignum quomodo deprehenſum ſit ſerpentium morſibus prodeſſe vide apud Garciam: nobis enim fabulam reſipere videtur ea narratio.

Lignum colubrinum I. Garciæ J. B. Park. *Clematitis Indica foliis Perſicæ, fructu Periclymeni* C. B.

Duûm aut trium palmorum altitudine aſſurgit, paucis virgulis, quatuor aut quinque duntaxat, tenuibus. Radix, quæ maximè in uſum venit, veluti tenuiorum noſtrarum Vitium radices, multis capitibus aut nodis ſe propagans, ità ut ſemper radix aliqua extra ſolum ſe exſerat, & radice una exempta aliæ in ejus locum ſuccedant. *Radix* hæc candido-cinerea eſt, ſolida, admodum amara guſtu. *Folia* Perſicæ mali, magis tamen virentia. *Flos* longè à foliis racematim cohæret pulcherrimo colore rubens: Fructus Sambuci, ſed rubens, & durus, racematim cohærens, velut in Periclymeno: in inſula Zeilan & multis aliis regionibus & in Goæ continenti naſci tradunt.

Vires. Teritur primùm hæc radix, & ex vino aut aqua cordiali propinatur à ſerpente percuſſis; teritur etiam ad cotem Santali modo, & vulneribus inſpergitur.

Colubrinum

Colubrinum lignum II. Garciæ, Clusio scandens J. B. *Clematitis Indica spinosa foliis luteis* C. B.

Arbor est (cùm sola provenit nullis vicina arboribus) Malo Punicæ similis, spinis brevibus & firmis horrida; cortice candido, denso, rimoso & amaro, non tamen veluti prioris cortex: *Foliis* est luteis, aspectu pulcherrimis. Hanc autem (si juxta aliam quampiam arborem proveniat) per summos ejus ramos serpere, atque Cucurbitæ modo amplecti ferunt. Materies *Clus.* firma, candida, venis quibusdam distincta, non dissimilis Fraxini ligno; cortex candicans & quasi cinereus: utraq; verò degustata amaro sapore esse deprehendebatur.

In insula Goæ nasci ferunt, sed nunquam Garciæ videre contigit.

Commendatur adversùs venena velut primum, & eodem modo usurpatur. Solent ipsum lignum cum cortice & radice permixtum exhibere: præfertur tamen radix. *Vires.*

Lignum Colubrinum III. Garciæ Park. *Col. Lign.* 3. *Garc. foliis Lentisci* J. B. *Clematitis Indica foliis Lentiscinis candidis maculis aspersis* C. B.

Ramos habet paucos, tenues, quatuor aut quinque digitorum longitudine, qui nisi alligati sustentare se nequeunt, sed per solum sese diffundunt. *Folia* rara, Lentiscinorum effigie, oblonga, non viridia sed maculosa, sive nigricantibus ex candido maculis respersa. Radix tenuis est, dura, nigra & odorata.

Cùm Prorex in Jasanapatan insula *Zeylan* contermina esset, dono data est illi hæc radix, quam mirificè adversùs venena prædicabant. Similem in Continenti Goæ nasci ferunt.

Colubrinum lignum hederaceum foliis Brioniæ, Acostæ I. J. B. *Lign. Col. I. Acostæ* Park. *Clematitis Malabarensis foliis Vitis, colore Dracunculi* C. B.

Nascitur in Malabar Hederæ modo, colore Dracunculi majoris sive Serpentariæ. *Folia* illi sunt Bryoniæ ferè similia, integra tamen initio, nervóque prædita per longum excurrente, & quinque aut sex venis in latera vergentibus. Successu temporis accedunt exigua foramina, quæ paulatim cum foliis incrementum sumunt, donec tandem omnino folia scindant eáque Vitis foliis similia reddant. Conspiciuntur etiam interdum in eadem stirpe folia integra, alia exiguis, nonnulla majoribus foraminibus prædita, omniáque adeò inter se dissimilia, ut ejusdem plantæ folia minimè esse videantur. Tantam verò habet hoc lignum cum colubro similitudinem, ut (Acosta tradente) qui non nôrit aut de die non viderit, si ad Lunæ splendorem noctu conspicit, vivum colubrum esse existimet.

Solo hujus ligni odore serpentes fugari aiunt, idcirco incolæ maxima ex parte illud circumferre solent.

Colubrinum lignum Dudasali Canarinis, Acostæ II. J. B. *Lig. colubr.* 2. *Acostæ* Park. *Clematitis Malabarensis altera, radice serpente* C. B.

Planta admodum brevis est & tenuis, triáque solummodo *folia* habet mollia, lævia, saturatiùs virentia. *Flos* aut fructus non conspectus, nec quisquam se vidisse asserit. *Radix* oblonga & tenuis est, minimo digito minor, hinc indè nonnunquam extuberans & summa tellure serpens: cæterum ejus cortex valdè tenuis est, & cinereus, nullo dum gustatur manifesto sapore præditus, deinde tamen gustum in ore relinquens suavem, & utì Moschus odoratum. Fissus est undique hic cortex, & sponte sese expedit ab alio crassiore flavóque cortice subtus nascente qui odorem Trifolii odorati vulgaris refert, & saporem Glycyrrhizâ dulciorem: præmansus odore admodum suavi, nec injucunda mordicatione, momentanea tamen præditus esse deprehenditur: ipsa materia lignosa est, candida, dura & insipida. Folia napi saporem referunt. Germen producit radix hæc supra terram, circiter quatuor uncias longum in caput extuberans.

Invenitur in Malabar locis humidis, & inter arbores, præsertim verò circa illas quæ Angelins nuncupantur, nec procul à mari. *Locus.*

Ad eadem valet ad quæ præcedentia.

Colubrini ligni tertium genus in Malabar vastæ arboris magnitudine Acostæ C. B. *Colubrinum lignum Clusii Pao de Cobra dictum, forte III. Acostæ* J. B.

De hac arbore in alio libro (qui tamen nunquam quod scimus editus est) se acturum scribit Acosta. Pingitur à Clusio notis ad Acostam fragmentum ligni cum tubere sive superiore radicis parte in nodum coacta, quod Colubrino 3. Acostæ idem esse suspicatur. Similis ferè ligni fragmentum à Jac. Gareto acceptum à Clusio, per medium secundum longitudinem sectum, coloris erat pallidi; ipsum quidem lignum amarum, sed cortex paulò amarior, cujus superficies quodammodo flavescit, ipse verò ex candido cineracei coloris est.

Harum omnium stirpium lignum sive potiùs radix, non modò adversùs animalium virus ejaculantium morsus ictúsve efficax est, sed etiam ejus pulvis lumbricos necare, papulas, exanthemata & impetigines tollere creditur, & cholericam quam vocant passionem (incolæ *Mordexi* dicunt) sanare. Similiter utile esse medicamentum ferunt adversùs febrium circuitus unciæ pondere propinatum, priùs tamen tritum & aquâ maceratum, per vomitus expurgata multa bile: Addit Acosta, Syncopen, ventriculi debilitatem & cordis tremorem. Hinc conjectatur D. Grevius, vel cognata esse hæc ligna arbori ex cujus cortice pulvis Patrum fit, vel ejus in febribus intermittentibus vim experiundi & inveniendi occasionem Indis dare potuisse.

Attendamus experimenta Antonii de Heide in centuria Obſerv. 7. quæ ad me tranſmiſit *D. Hulſe:* Ad febrem quotidianam ſedandum Ligni Colubrini pulverem aſſumit Tornator quidam circa veſperam. Subſequente nocte ſeſe ſatis bene habuit, ſed mane ſurgere vel corpus movere ſatagens ſentiebat tremorem in membris: accerſitus exhibui mixturam hypnoticam, & intra paucas horas tremore liberatur æger. Ejuſdem ligni ℥ſſ. aſſumpta à muliere cachectica præter tremorem excitavit & ſtuporem, ita ut ægra nullius rei curam haberet, neſciens (ut mihi retulit) ſe eſſe in mundo, vel vivere. Curatur mixturâ hypnoticâ.

Retulit mihi illuſtris Domina famulum ſuum ab aſſumpto hoc ligno inſtar fatui extitiſſe. Hæc penſiculans & conferens cum ſymptomatis à nuce vomica in cane excitatis Obſ. 50. exaratis [quæ nos in Hiſtoria Nucis vomicæ retulimus] libenter ſubſcribo aſſerenti nucem vomicam eſſe fructum Ligni Colubrini. Hæc mera eſt conjectura.

12. *Lignum Angolenſe Tacuſa Indigenis dictum* R. S. Muſ.

Valdè ſolidum eſt & ponderoſum Ligni Vitæ inſtar, pectine nigricante.

13. *Lignum Angolenſe aliud* Chicengo *dictum* R. S. Muſ.

Duriuſculum eſt & ponderoſum, colore Quercus Hiſpanicæ: in pulverem redactum ſaporis amaricantis.

14. *Agallochum Officinarum* C. B. *Lignum Aloes* Park. *Lignum Aloes Officinarum & Agallochum pleriſque putatum* J. B.

J. B.

Lignum peregrinum, quod Xylaloen vel Lignum Aloes vocant Officinæ pectinibus plerunque denſis & rectis eſt pertextum, quódque tranſverſim ſectum Quernei ligni pectines æmulatur, partim albicans, durum, grave, pingue, ſapore amaricante cum quadam acrimonia aromatica; prunis injectum bullas agit, totúmque ſenſim colliqueſcit, ſuaviſſimum ſpirans odorem, tandem verò ſi ſufflando pergas flammeſcit.

Hujus Ligni fruſta raro magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis tranſmittitur, quæ optima cenſentur nigro-purpurea, venis cinerei coloris interſecta, amara, ponderoſa, aquæ tamen ſupernatantia, liquorem ſi Prunis candentive ferro imponantur exſudantia, ſuavem, ac acidulum, fumum ſi incendantur præbentia, bulluláſque ſimul poſt ſe relinquentia. *Schrod.*

Ipſa arbor, teſte Garcia, Oleæ ſimilis eſt, interdum major. Vidit enim ramum ejus cum foliis; Fructum aut florem videre non contigit, ob difficilem & periculoſam hujus arboris diuturnam obſervationem, frequenter in illis locis ubi creſcit graſſantibus Tigribus. Ferunt autem recens diſſectum Agallocum nullâ odoris fragrantiâ gratum eſſe, nec niſi ſiccatum odoratum eſſe, imo eum odorem per univerſam ligni materiem non diffundi, ſed in ipſo arboris corde ſive matrice coacervari. Craſſum enim eſſe corticem, & ligni materiem odoris expertem.

Sethi & Serapio exciſos arboris ramos terra obrui ſcribunt, ut putredinis interventu corrumpatur id quod inodorum, nempe cortex & exterior ligni pars, quod nobis minimè videtur veriſimile.

Locus. Legitimum Agallochum in Malacca & Sumatra inſula naſcitur, inque Cambaia & Siana. Garcias unicum genus Indicum novit; alii multa diſtinguunt, præſertim Arabes.

Officinæ, ex obſervatione Cluſii, demonſtrant duo genera Ligni Aloes, præter lignum Rhodium, quo uſæ ſunt loco Ligni Aloes. 1. Uni diverſi colores ex venis fibríſve albis aut ex luteo pallidis; ſive ex nigro rufeſcentibus ſimul mixtis, magis in ramis quàm trunco. Hoc genus quidam docti Thuiæ lignum exiſtimant, alii Aſpalathum Dioſcoridis. 2. Lignum Aloes aliud ex nigro rufeſcit, reſinoſum, quod uſtum gratum ex ſe reddit odorem, ponderoſum, & aquæ fundum petens. Hoc quidam putant ſpeciem Ebeni Dioſcor.

C. Bauhinus ex autoritate Ludov. Romani & Jo. Linſcotani triplex genus diſtinguit,

1. Primum vocat Agallochum præſtantiſſimum, quod *Calampart* vocatur, & ſolùm inter Reges Indiæ diſtribuitur, cujus fragmentum duarum unciarum manibus contrectatum inenarrabilem odoris ſuavitatem ſupra omnia ſuffimenta ſpirat. De hoc Scaliger, Agallochum noſtrum quod habemus leve eſt, odoratúmque adeò ut ſolâ tractatione, ſine ullo ſubjecto igni ſpiret admodum validè ſed jucundé. Hoc genus, tradente Linſchotano, Calamba vocatur, quod ſincerum cum auro argentóve perſæpe deponderatur.

2. Secundum Agallochum Officinarum eſt, *Palo de Aguilla* Linſchotano, de quo egimus.

3. Tertium Agallochum ſylveſtre, *Aguila brava*. Ex hoc ſphærulæ precatoriæ, odoris jucunditate & pretii magnitudine commendabiles conficiuntur: magno item in pretio eſt, quod ex eo Indi ſatrapis & ſacerdotibus inde rogum defunctis ſtruant, pari honore quo apud nos marmorea ſepulchra celebrantur.

Vires. Cæterùm Lignum Aloes calfacit & ſiccat: confortativum eſt omnium viſcerum ac præcipue cordis ac uteri. Spiritus vitales ac animales recreat: hinc medetur lipothymiæ; amaritudine ſua lumbricos necat. Externè creber ejus uſus eſt in cucuphis & epithematibus cordialibus.

Agallochum Dioſcoridis commanducatum, itémque decocto collutum halitum oris commendat, ac toti quoque corpori ſiccum tritúmque odoris gratiâ inſpergitur: ad ſuffimenta denique Thuris inſtar adhibetur. Radix vero drachmæ 1. pondere pota ſtomachi ſuperfluos humores imbecillitatem ardorémque mitigat: Iis quoque quos lateris & jecinoris dolor excruciat, ac Dyſentericis aut torminoſis ex aqua bibita opitulatur.

Agallochum Antiquorum plerique Botanici idem eſſe putant cum Xylaloe ſeu Ligno Aloes Officinarum. Xylaloen autem ob amaritudinem dictum volunt. Hermolaus à nonnulla ſimilitudine coloris.

Ligni

Ligni Aloes frustum cum gummi adhærente à nobilissimo Viro D. Rob. Boyle Museo Reg. Societatis donatum meminit * D. Grevius. Erat autem istius gummi sapor Ligni unde exudavit prorsus similis, color Aloes purissimæ lucidæ, Socotrinæ dictæ, siquidem radiis reflexis spectatum Picem referebat, refractis verò, inter oculum & lucem suspensum Carbunculi instar splendebat; in pulverem redactum fulvum apparebat. Hoc aliúdve simile gummi aromaticum antiquam Hebræorum Aloen fuisse asserit prædictus eruditissimus Vir, à cujus similitudine vulgaris Aloe nomen accepit.

* *In Descript. Musei Reg. Soc.*

Ex relatione D. Philiberti Vernatti lignum hoc lac manat adeo virulentum ut si in oculos incidat cæcitatem causat, si in ullam aliam corporis partem pustulas excitet, cutem inflammet: quod idem de ligno arboris Mancinelli dictæ in India Occidentali traditur. Hoc (inquit *D. Grew*) neque de ligno interiore neque de alburno accipiendum est, sed de cortice solo, se enim in nullius arboris ligno vasa lactea hactenus observare meminisse, sed in cortice tantùm.

15. *De Aspalatho.*

Aspalathus Theocriti Scholiasti dicitur, διὰ τὸ μὴ ῥᾳδίως ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀποσπᾶσθαι, ἤτοι ἀφαιρεῖσθαι; à percussis difficulter avellitur vel aufertur.

Aspalathum Veterum Officinis incognitum esse Matthiolus aliíque existimant.

Ruellius lignum Rhodium Officin. Aspalathum esse multis probare nititur: cui se opponit Cordus & Lignum Rhodium Offic. pro Xylaloe à nonnullis venditam Aspalathum non esse contendit & Ruellii argumenta refutat. Matthiolus etiam Ruellium erroris arguit, qui tamen in tradendo ligno Rhodio Cordo contrarius est, cùm ei deneget acrimoniam & amaritudinem, quas ei tribuit Cordus, tanta, inquiens, ei inest amaritudo ut nullius gustum effugere possit, cui adjuncta est cum aliqua adstringendi vi manifesta acrimonia quæ paulatim incipiat donec prorsus excalefactas fauces propemodum ut Coccognidium exasperet & fervore detineat; ut demonstret sci. Lignum Rhodium esse Oleam Æthiopicam. Utri (inquit J. B.) credendum.

Matthiolus Ligni Rhodii plantam Oleastri in insula Rhodo nascentis speciem esse ait, cujus etiam descriptionem & historiam dat à Rhodiis sibi communicatam: Anguillara etiam ejus descriptionem tradit à Rhodiensi quodam pharmacopœo sibi missam. Invenitur in insula Rhodo frutex spinosus, foliis Oleæ sed paulo minoribus, flore albo odoratissimo, cortice albicante & aspero. Reperiuntur interdum arbusculæ quædam quæ detracto cortice coloris sunt rubescentis; quo vetustiores eo vegetior color. Totum lignum non rubet sed solùm partes quæ adhærent cortici. Non reperitur in tota insula Rhodo lignum ullum ibi nascens odoratum excepto hoc, ex quo Turcarum nobiles singularem parant compositionem ad suffumigia, cujus descriptionem vide apud J. Bauhinum.

Honorius Belli Lignum Rhodium *Matth. & Officin.* à plurimis pro legitimo Aspalatho in Theriacis usurpatum, nil aliud esse affirmat quàm Cytisi veri à Marantha descripti lignum, qui in insulis Rhodo propinquis & Rhodo ipsa *Caloieri* oritur. Patmi in sphærularum precariarum usum convertutn.

Erravit (inquit) Matthiolus credens lignum spinosum esse, & Oleæ speciem: non esse autem Aspalathum rectè judicat. Erravit & Anguill. cum suo Rhodiensi pharmacopœo, qui illud suffumigii genus somniavit, &c.

J. Bauhinus pro Aspalatho observavit in quadam Officina Lignum quoddam validissimum & solidissimum durum, grave, tortuosum, nigricans partim, partim albicans, alternantibus interdum utriusque hujus coloris venis, alicubi flavescens, subinde transversis micis pectines secantibus, odore nullo, sapore amaricante.

Considerandum proponit, an hoc lignum traditum sit à Botanicis nomine ligni Rhodii & Oleastri.

Lignum Rosæ odore, aliis Lignum Thuris, aliis Aspalathus J. B. *Aspalathus colore Buxi* C. B. *item Aspalathus albicans torulo citreo* ejusdem.

J. B.

Durum & solidum est, Guaiaci ferè texturâ, pectinibus utcunque rectis, secundum quos finditur, ponderosum odore Rosarum: bicolor quemadmodum Guaiacum, in medio fulvum, in ambitu album, cortice adhuc alicubi adhærente satis crasso, scabro, coloris ex fusco cinerei, sapore paulò acriore nonnihil amaricante. Sapor ligno aromaticus primùm amaricans, post acer, ad Schœnanthus saporem quodammodo accedens. Prunis impositum flammam celeriter satis concipit, & quidem ἀκάπνον, sed nihil resinosi aut pinguis fundit. Fragmentum brachiali crassitudine habuit J. Bauh. Ruellio Lignum rosaceum dicitur à novo Orbe delatum, qui & bis illud describit. V. *J. B. Hist.*

Lignum quod descripsimus (inquit J. B.) optimè respondet Aspalatho 1. *Adverſ.* cui forte congener si non eadem Aspalathus 3. *Lob.* C. Bauhinus eas distinguit & diversas facit, uter rectiùs. Rectè tamen J. B. vel Cherlerus C. B. reprehendit, quod Cordi Lignum Rhodium, sive Rhodium Oleastrum Aspalatho 3. Lob. idem fecit, cùm hæc albida foris, intus subflava: illud venas habeat partim albicantes, partim fuscas & nigras, multúmque differat à Santalo albo & citrino: in hac odor Rosæ, in illo nihil tale prædicetur; hæc careat manifesta qualitate, illud amarum sit, &c. ut descriptiones eorum apud Cordum & Lobelium conferenti patebit.

Aspalathus rubeus C. B. *Aspal. Rhodius rubens, odoratiss.* J. B.

Lob.

Hujus apud Nic. Comascum medicum Venetum Rhodo advectum truncum maximum vidit Lob. cortice exutum, rubentem, Taxo concolorem, odore adeò fragrantem, ut quàm latè patebat cœnaculum eximio imbueret odore.

Aſpalathi nomine datum lignum graviter olens J. B.

J. B.
A Valerando Dourez Aſpalathi nomine nactus eſt Jo. Bauhinus hoc ligni genus, cujus fragmenta dura, contorta, nodoſa, micis per tranſverſos pectines apparentibus, ut in Fagino ligno, colore per meditullium aliquatenus fuſco, per reliqua cineraceo exalbido, odore gravi hircoſo, quem & per ſe, & prunis impoſitum ſpirat, ſapore ingrato. Ex fruſti (inquit) noſtri conſideratione facilè dijudicamus ſive truncum ſive ramum brachialis craſſitudinis fuiſſe.

Aſpalathus prima Dioſc. Plinii & Galeni, legitima Ponæ J. B. *Aſpal. cortice cinereo, ligno purpuree* C. B. *Aſp. primus Dioſcoridis odoratus* Park.

Pon.
Hæc ſubſtantia non eſt tam compacta, ut injecta in aquam proruat in fundum, ſed ſi conferatur cum multis aliis lignis ſatis compacta & gravis dignoſcitur: cortex ipſius ſuperior eſt colore cinereo nigricante, & quadam acrimonia adſtringente præditus. Hoc cortice exempto offert ſeſe membrana quædam fibroſa, longè efficacior ſi deguſtetur primo cortice, colore rubro ignem imitante, quo dempto ex parte inhærente lignum in ſuperficie ad purpuram vergens detegitur, intus palleſcens, pars verò interna ad nigrum vergens. Lignum hoc totum eſt qualitatis valdè aſtringentis cum aliqua acrimonia mixtæ. Odoratum eſt, validi odoris & qui nares ferit tam citò & profundè quàm Caſtoreum; iſtud eſt ſarmentoſum, ſpinis quibuſdam oppletum.

Miratur Johan. Bauhinus Ponam non adnotare unde delata ſit & ubi obſervaverit ſuam Aſpalathum.

Aſpalathus Cretica Alpini odoris perſuavis J. B.

Frutex eſt denſis ramis, ſpinis albis, duris, horridis; cortice caudicis albo, ad trium plus cubitorum altitudinem in altum aſſurgens, floribus multis, parvis, croceis, Spartii ſimilibus ſed ſummè odoratis. Hujus arbuſti radices duræ, longæ, craſſæ, colore flavo atque cortice ſummè odorato ab Alpino fuere obſervatæ.

Prope Fraſchyæ portum in quodam colle virentem atque florentem ſæpe inſpexit Autor.

Cùm tot difficultatibus intricata ſit Aſpalathi hiſtoria tam in Antiquorum quàm in Recentiorum ſcriptis, rem dignam induſtrio Botanico præſtitiſſet Alpinus, ſi diligentiùs paulò Aſpalathum ſuam Creticam deſcripſiſſet, ac demonſtràſſet, folia, florum formam & totiùs plantæ ſaporem. Mirum præterea hunc fruticem tam ſuavis odoris non obſervatum in Creta per Bellonium & Honorium Bellum. *J. B.*

Aſpalatho adjungit C. B. tria alia Ligni Indici genera.

16. *Lignum Americanum album* C. B. *Candidiſſimum Lignum Braſilianum* J. B.

In Braſilia ſcribit Lerius vidiſſe ſe lignum candidum ut charta. Thevetus quoque tradit in America naſci arbores ligno candidiſſimo & tenerrimo, nullius tamen apud Americos pretii.

An populo ſimilis * Tocot-guebit, cui reſina thuris candidior? *J. B.* Hanc in India Occidentali inveniri Fragoſus refert, Populo ſimilem ſummi candoris, cujus materies ob candorem, lævorem & ſplendorem ſummè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice naſcitur gummi ſeu reſina Thuri noſtro ſimilis, ſed candidior & minoribus fragmentis, quo iſthic utuntur ut nos Thure.

** Id eſt Lignum deſiderii.*

17. *Lignum Americanum violaceum* C. B. *Violaceum Braſilianum* J. B. *An Lignum colore purpureo Theveti?*

18. *Lignum Feixo, quod inſula Pico promit* Linſchot: *adeò durum ut ferrum æquet, interius coccinum undulatum expreſſiſſimè referens.*

19. *Lignum ferri duritiem æmulans, noſtratibus* Iron-Wood *dictum. An Lignum de* Cochi *quod ejuſdem cum ferro ponderis ex quo anchoras conficiunt, & à Luſitanis* Pao di ferro, *hoc eſt Lignum ferreum vocatur* C. B.? *ex part. 7. Ind. Or. c.* 44.

Lignum ferreum dicitur ob extremam duritiem cum gravitate conjunctam, unde ad ædificia minus commodum eſt, & inſtrumentorum aciem rotundit, ob id operariis & architectis inviſum.

A Sole & pluviâ nihil patitur, unde ad opera externa & aeri expoſita convenit, præcipuè ad dentes Rotarum molendinarium.

20. *Arbor Populo ſimilis reſinoſa* C. B. *Tocot Guebit* Cluſ. *Not. in Monard.*

Cluſ.
Refert Fragoſus in India Orientali arborem reperiri, *Tocot guebit*, i. e. lignum deſiderii ſeu exoptatam dictam, Populo ſimilem, ſummi candoris; cujus materies ob candorem, lævorem & ſplendorem ſummè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice naſcitur gummi ſeu reſina Thuri noſtro ſimilis, ſed candidior & minoribus fragmentis quo iſthic utuntur ut nos Thure.

21. *Lignum noſtratibus* Fuſtick Wood *dictum ex Indiâ Occidentali ad nos transfertur, tinctoribus expetitum ad colorandas lanas flavo colore.*

Flores

Flores & Folia quædam Exotica.

1. *Mogori flores odore florum Mali aureæ* J. B. C. B.

Mali aureæ floribus multò odoratiores esse dicuntur, quorum stillatitius liquor eundem apud Indos usum obtinet, quem apud Hispanos florum Mali aureæ aqua.

Plantam hos flores ferentem depictam exhibet Jac. Breynius, & describit his verbis,

Frutex est quinque cubitorum altitudine, ramosus, foliis binis (partim rotundioribus & obtusioribus, partim longioribus & magis acuminatis) ex adverso sitis, Jasmini Arabici *Clus.* majoribus, substantiâ tenuioribus, fibris densioribus ac subtilioribus discurrentibus præditus: *Floribus* item plurimis in ramulorum cymis, perelegantibus, candidis, admodum suaviter olentibus, Violarum, Jasmini & Malorum Aurantiorum flores longè superantibus, tubulosis, in decem folia divisis, duplici serie dispositis onustus; è calycibus in tenuissimas, filo similes lacinias diductis,, quasi barbatis, exeuntibus. Hi flosculi magnitudine paululùm excedunt Jasmini Arabici memorati, cum quibus planè conveniunt, cui hic frutex, nisi unus idemque ratione tantùm loci variat, affinis.

2. *Tianche flosculi Indici* J. B. Clus. Exot. *l.* 2. *c.* 15. *fr.* 16. *Clus.*

Arborísne an herbæ flores essent Clusium latebat, color etiam in exsiccatis evanuerat: calyces habebant è quatuor veluti squamis compactos, & brevibus petiolis præditos, in quibus flores quatuor foliis longioribus & calyces superantibus constabant angustioribúsque quàm calycum squamæ, decussatim compositis, protuberante in medio umbone, ut in Malorum Aureorum & Citriorum floribus: Odor si quem habuerant evanidus, quemadmodum & sapor propter siccitatem. Ab incolis tamen [insulæ Madagascar] in aliquem usum adservatos fuisse verisimile est.

3. *Arbor violarum Indica* J. B.

Arbor est Indica, flores ferens, quibus Pharmacopolæ Violarum loco utuntur, quorum tamen usum non admittit Garcias, (quia diversæ planè facultatis sunt à nostris Violis) nisi in iis medicamentis quæ foris applicantur.

4. *Champacca flos Bontii.*

Crescit in arboribus non absimilibus Persicæ Malo, foliis eodem modo oblongis & in cuspidem pyramidaliter desinentibus. Colore flores sunt duplici, viridiori & aureo; forma florum Colchici aut Croci Anglici; odore Rosam cum Viola mixtam æmulante. Unde etiam fœminæ Indicæ iis in nobili suo unguento Borborii dicto utuntur, ut corpus à capite ad calcem eo inungunt. Nominis convenientia cum Champacam *H. M.* & florum gratissimus odor hanc ei eandem esse arguunt, ut in Historia Champacam diximus, licet descriptio Bontiana imperfecta & vitiosa videatur.

5. *Benjoino obvolutum folium maximum* J. B. J. B.

Arborísne an herbæ folium esset incertum: apparuit tamen ex fragmento quod habuit J. B. maximum fuisse, adeóque & Musæ fortè folio majus. Erat autem colore rufescente, costa elata posteriorem folii partem secundùm longitudinem percurrente, à qua nervi elati, & ipsi sæpiùs oppositi, aliquando inæquali ortu, omnes obliqui prodeunt, inter quos spatium intercedens unciam unam latum est, interdum tres, subinde palmare, áque nervis obliquis ultro citróque discurrunt venulæ transversæ semunciâ aut paulò plus inter se distantes, aliquando brevioribus intervallis dissitæ: quo nomine à Musæ quoque foliis distat, quæ à costa quidem longitudinem percurrente, obliquis illis nervis carent, transversísque ut diximus, venulis destituuntur.

6. *Nucis Indicæ folium quibusdam* J. B.

Debemus (inquiunt Pen. & Lobel.) Occiduis Indiis istud concavum folium, cui simile aut par latitudine aut crassitie nullum novimus. E Palmæ congenere arbore avulsum videtur: quin ipsâ totâ texturâ asserem binos cubitos latum, aut potiùs tegetem quaternos aut quinos cubitos longum refert, tegulæ modo fornicatum, & mediâ secundùm longitudinem costâ semidigitum crassâ carinatum; supernâ orâ quasi præsectum esset, margine tenuiore duriore clauditur. Universum folium à summo ad imum in villos iis quodammodo similes qui obducunt Nucem Indicam, aut capillitium texendis funibus aptum discerpitur, quemadmodum totum est tectoriis ædium & storeis accommodum.

An Palmæ alicujus folium fuerit nescimus: certe Cocci Indici dicti (ut suspicatur J. B.) folium non est.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

Fructus stirpium minùs cognitarum è Clusii Exot. J. Bauhini Hist. Plant. Grevii Musei Soc. Reg. & aliis.

Cap. I.

Fructus Officinales.

1. *Cocci Orientales* J. B. Ger. *Coculus Indus* Park. *Cocculæ Officinarum* C. B.

J. B. Ciceribus paria sunt aut majora, renis fere figurâ, describente J. Bauhino, [baccarum Lauri magnitudine, sed rotundiores] fusco rugoso cortice exteriore, interiore crassiore, cinericeo, itidem rugoso, utroq, lento, nucleum claudente fragilem, obsoleti coloris, Lenticulari apophysi, quam geminæ ex umbilico corticis partes emittunt, circumjectum. Cohærent autem cocci interdum bini aut terni, crusculis totidem hærentes, utplurimum singulares. Sustinentur pediculis uncialibus, unico nodo articulatis, qui sanè lignei cùm sint arboris fructus esse haud obscurè insinuant. Sapore sunt admodum amaro.

Hi sæpe racematim pediculis adhærentes (verba sunt *C. B.*) hæderæ corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani maniaci, quidam Tithymali alicujus, quidam Clematidis fructum opinantur. Nobis J. Bauhini sententia verisimilior videtur, Arboris alicujus fructum esse.

Vires. De baccarum harum loco natali nihil certi traditum invenio. Quod ad vires attinet certum est earum pulverem capiti inspersum pediculos interimere. Condronchius (qui peculiarem de illis tractatum scripsit) millies expertum in puerulis tradit pulverem harum baccarum etiam in exigua quantitate cum adipe suilla vel pomo decocto & similibus permixtum & capiti appositum egregiè pediculos in capite ortos interficere, & feliciùs quàm Staphidem agriam, tutiúsque quàm hydrargyrum.

Usus. Verùm præcipuus earum usus est ad pisces capiendos. Compositio Cardani ad pisces capiendos experta hæc est. Baccarum Orientalium quadrans unciæ, Cymini & aquæ ardentis singulorum sextans, casei uncia, farinæ unciæ tres: Digeruntur contusa in pastillos. Solent alii Coccos Orient. miscere cum veteri caseo, melle & farina tritici, & inde pilulas formare piscibus projiciendas. Alii multo adhuc plura Cocculis admiscent. Verùm non opus est tanto apparatu, nam nostra experientiâ, simplex pasta è pulvere baccarum & farina tritici aquâ contemperatis facta paris efficaciæ est ad pisces attonitos reddendos & tandem interimendos. Nam quòd nonnulli scribunt pisces ex hujusmodi pilularum esu ad tempus duntaxat vertiginosos & stupidos reddi; plerosque autem brevi ad se redire & quasi reviviscere, nobis non probatur. Experientia enim nostra piscatorum apud Condronchium opinioni suffragatur, nimirum pisces ab isto medicamento brevi etiam temporis curriculo necari; an vero (ut illi etiam affirmârunt) nisi quamprimum capiantur facillimè putrescant & in partes dividantur nobis incompertum. Et si quis objiciat infit Condronchius, pisces per aquam discurrere & volutari assumpto pulvere, & id ratione ebrietatis aut vertiginis evenire, illis dicam ego, non harum ratione sed doloris quem percipiunt à contrario illo sic agitari & volutari, ut unumquodque animal facere & præsertim homines solent cùm dolore aliquo torquentur. Ego pisces primo velut ebrios & vertiginosos fieri ab assumptis pilulis concesserim, postea nihilominus deleteria earundem qualitate interimi. Nam pisces ab acri & amara qualitate baccarum tantùm interfici non concesserim, quin potiùs baccas specifica quadam & incomperta qualitate pisces vertigine afficere & tandem enecare crediderim. An verò piscibus sic captis tuto absque ulla veneni suspicione nos vesci possimus, non facilè dixerim, puto tamen cum Condronchio si quum primùm capti sunt eviscerentur & coquantur absque periculo comedi posse.

Quòd verò cocculæ hæ calidæ sint, & minimè ut Matthiolus contendit frigidæ, non obstante soporifera earundem vi, à sapore acri & amaro, necnon ab effectis manifestum est, ut luculenter demonstrat Condronchius.

Baccas hasce nullo pacto facultate deleteria vel venenosa præditas esse, neque hac ratione verùm merito primarum qualitatum & suæ amaritiei animalia ista interficere, opinatur idem Condronchius. Verùm sententiæ suæ minùs firmam probationem affert. Mihi ex Amati experimento contrarium potiùs colligi videtur, Pædagogus quidam Cubebas poscens ex imprudentia Pharmacopolæ fructum accepit, quem piscatores vulgo Coccum vocant. Cujus cùm quatuor ad summum grana avidissimè comederet, ille in nauseam & singultum & animi angustias incidit: mox ei vomitorium exhibitum, quo vel intra horam ab eo periculo & agone liber est factus.

Cocculi Indici aromatici Mus. R. S.

Rotundi sunt & aromatici, nonnulli Piperis nigri grano non multo majores sunt, alii Cerasi nigri propemodum magnitudine, omnes Caryophyllorum colore.

2. *Ana-*

2. *Anacardium* J.B. C.B. Ger. Park. **Anacardiums or Malacca beans.**

J.B.

Anacardio fructui nomen dedisse videtur forma aviculæ cordis æmula, compresso, unciam longo, aliquando majori, in obtusum mucronem desinenti, ex pediculo rugoso, totam basin occupante appenso, colore nigro aut fusco splendenti. Inter externum corticem & alterum nucleum immediatè ambientem clauditur liquor glutinosus, seu melligo nigricans, cui alii vim causticam, Cordus saporem primùm dulcem, mox acrem, deinde vehementissimè adstringentem, adeò ut fauces in angustiam constringat, adscribit.

Garcias Anacardio, inquit, nomen indiderunt recentiores Græci (nam Veteribus incognitum fuit) à cordis [præsertim exsiccati *C. B.*] tum similitudine, tum colore, Arabum vestigia secuti. Lusitanis *Fava Malaqua* dicitur, quod viridis & in arbore pendens similis sit majori nostrati Fabæ. Miramur (inquit J. Bauhinus) neque Garciam, neque Acostam arborem Anacardiorum descripsisse; si modò arbor sit, de quo valdè dubito, cùm in *Hort. Malabar.* nullam ejus inter arbores mentionem inveniam. Et tamen Acosta magnam refert esse copiam horum fructuum in Malabar.

In multis Indiæ provinciis nasci consentiunt Autores. An verò in Siciliæ monte Ætna; ubi referente J. Bauhino, Paludanus se virides ex arbore pendulos vidisse testatur, vehementer dubito, quantumvis id confirment Monachi in Mesuem, Serapio, & Curtius, qui in Apulia etiam provenire tradit. *Locus.*

Arabes Anacardia calida & sicca esse usque ad quatuor gr. proinde vim causticam habere, delere verrucas & exulcerare cutem; quod repugnat experientiæ. Eorum etiam melliginem exulcerare, inflammare, sanguinem & humores adurere statuunt, quod Acosta etiam confirmat, & totâ provinciâ Malabar ejus usum esse caustici vice scribit. Siquis instillet in putridum & cavum dentem urit frangitque & corrumpit facilè. Calce addita ad bombycinos pannos obsignandos, & alias res quaslibet notandas utuntur. Etenim notam adeo firmam imprimit, ut nulla lotione eximi queat. *Vires.*

Idem Garcias fructum ipsum deleteriam facultatem habere negat, & ad experientiam provocat: siquidem in Indiis è lactis sero maceratum asthmaticis dari & adversùs lumbricos scribit. Præterea iis viridibus (addit) & sale conditis utimur in cibariis, olivarum conditarum modo. Causticam tamen vim siccato inesse concedit. Quinetiam Acosta non tantum viridem fructum edulem esse ait, & ad excitandum appetitum, non solum quidem edi, sed coctæ Orizæ admisceri ad modum *Mangas*, &c. sed & in desiccato medullam internam edi ad bibendi appetitum irritandum affirmat, solam melliginem quæ inter duos cortices continetur causticam esse.

Mesues Elect. Anacardino has vires attribuit, Ventris totius inferioris, & cerebri affectus frigidos compescit, sanguinem reddit puriorem, & indè spiritu animali reddito purgatiore & tenuiore, sensus omnes, apprehensionem, intellectum & memoriam juvat, colorémque vividum corpori tribuit.

E contra Casp. Hofman. non admittit Anacardios quovis modo præparatos, imò damnat penitus confectionem Anacardinam, quamvis *sapientum* dicatur: imò, inquit, est *confectio stultorum.* Habeo enim ab amicis, quosdam ab ejus usu maniacos esse factos, & catenis opus habuisse; & à quodam Joh. Heldero præceptore suo multa exempla proposita eorum quibus malè cesserit. Interim tamen Historiam narrat oppidò mirabilem de quodam ex ordine suo cui alter præceptor confectionem hanc dedisse ferebatur. Hic enim cùm antea sciebant eum omnes asinum fuisse, à sumpto Elect. intra paucos menses eò doctrinæ provectus est, ut J. C. factus ad Professuram Wittebergensem aspiraverit. Sed intra paucos annos ità exsiccatus est, ut cùm perpetua siti premeretur, quotidie ad ebrietatem usque biberet, itaque & sibi & suis inutilis factus tandem miser perierit.

Solent interdum Indi nonnulli hunc fructum cuspidi cultelli infixum candelæ ardenti imponere, qui dum uritur mirum quos strepitus edat, quas ignis scintillas quasi fulmina ejiciat variorum colorum, eaque ratione impostores mulierculis & rudioribus imponunt, &c. Vide Acostam.

3. *Cubebæ* J.B. Ger. Park. *Cubebæ vulgares, nec Arabum Cubebæ, nec Galeni Carpesium* Matth. C.B. **Cubebs.**

Cubebæ grana sunt Piperi similia, interdum paullo majora, pediculo longo stili instar donata, cortice fusco, rugoso, interdum erugato extensóque, nucleo subjecto exiguo, rotundo, foris nigricante, intus albo; aliquando cassa reperiuntur, æquè efficaci, vel etiam efficaciore sapore prædita quàm nucleata, suavi, aromatico acri, sed qui Piperis acrimoniæ multùm cedat, pertinaci tamen.

Arbores earum Pomis nostris haud absimiles sunt, racematim cohærent grana sicut uvæ vitium, quæque tamen proprio hærent pediculo. Javæ incolæ Cubebas coquunt antequam divendant, nè & alibi locorum seminentur atque proveniant. Crescunt (tradente Linschotano) in Javæ sylvis sua sponte ad ripam Sundæ. Fructus autem neque Piperis genus sunt, neque Oxymyrsines, neque Carpesium, neque Viticis semen, ut facile esset ostendere.

Cubebæ calfaciunt & exsiccant. Languentem ex pituita ventriculum vel etiam ex flatu roborant, pectus à lentis crassisque humoribus expurgant, lienem juvant, flatus discutiunt, & frigidis uteri affectibus auxiliantur. Diu cum Mastiche mansæ pituitam à capite trahunt & cerebrum roborant. *Matth.* *Vires.*

Cubebarum, inquit Garcias, magnus in vino maceratarum est usus, ad excitandam Venerem, tum etiam in Java ad excalfaciendum ventriculum.

Cubebæ si ore contineantur claram vocem facere pronunciantibus perhibentur; quin & majorem in coitu voluptatem inde sentiri: quasi verò (inquit J. B.) non sit in ea titillatione mens commota satis, nisi doceamur quemadmodùm nos Venus adminiculatior & violentior transversos auferat.

Cubebæ ex autoritate Avicennæ, urinæ vias emundant, arenulas extergent, calculos pellunt tam Renum quàm Vesicæ.

4. *Faga-*

4. *Fagara major* J.B. *Cubebis affinis Fagara major* C.B. *Fagara* Ger. *Fagara Cocculo Indo similis fructus* Park.

Ciceris arietini, describente Clusio, magnitudine est, cortice tenui constans ex cinereo nigricante, cui subest putamen, nucleum continens satis solidum, & tenui nigrâque membrana obductum. Integer fructus tum magnitudine, tum forma & colore adeo similis est Cocculo Indo, ut primo aspectu fallere & pro eo sumi possit.

J. Bauhinus à Cortuso sibi missa ait Fagaræ Avicennæ nomine putamina Pisis paria, rugosa, fusca, in geminas carinas ad mediam usque dehiscentia, pediculo tenui donata, intrinsecùs lævia.

Fagara minor J.B. *Cubebis affinis Fagara minor* C.B.

Sunt, inquit, nobis præcedentibus similes cortices, sed minores multò, quales Imperatus pingit pro Fagara minore: Cortice quoque sunt bivalvi, hiante, foras aspero, intus pellicula candicante intersepto, sapore aromatico, subamaro, linguam calore suo vellicante, non ingrato tamen, simili ferè corticum Arantiorum.

Linschotanus in Java crescere ait.

Vires. Temperamento & viribus cum Cubebis fere convenit: ad alvi fluxiones confert & concoctionem adjuvat.

5. *Nux Vomica* Ger. Park. *Vomica in Officinis* C.B. *Vomica vulgò Offic. compressa, hirsuta* J.B.

J. B.

Nux vomica perperam vocatur hic fructus cùm vomitum non moveat. Est ea orbiculata, nummo aureo quem scutatum vocant æqualis, subinde minor, compressa, calamum scriptorium vix crassa, tenera & tactu molli superficie, villum holosericeum imitata, coloris ex cæsio cinerei, & vario lucis objectu renidente, umbilico utrinque medium occupante, sed altera facie expressiore. Villus derasus comminuto Adianto similis quodammodo Cordo teste. Fissa in geminas abit crustas, duritie ferè cornea, coloréque ex fulvo candicante, sapore insigniter amaro. Ipsa substantia tritu & contusu contumax, adeò solida lentáque est, nec nisi probè siccata frustula, & ea quidem vix ac nè vix contundi seu in pulverem redigi apta. Cùm in duos orbiculos finduntur uterque in orbis circumferentia exiguum foramen habet, quo continetur (ut annotat Cordus) germinaturæ & ex semine hoc sato exituræ plantæ rudimentum, exiguo pediculo & veluti parvo Tiliagineo aut Hederaceo, venoso, duplicíque folio constans, tam exquisitâ perfectâque figurâ, ut cum veri folii consummata forma de perfectione certet. Ejus unica tantùm pars, hoc est, pediculus prædicto foramine vel caverna continetur, foliola vero duplicis fructus commissurâ clauduntur.

Reperitur sed rariùs formâ oblonga.

Nonnulli Nucem vomicam radicem esse opinati sunt, sed erroneé: at neque fungus est, ut aliis videtur: fructum esse ex descriptione patet, verum an arboris an herbæ incertum.

Nucem *Metel* Arabum nonnulli cum Nuce vomica eundem esse volunt, verùm descriptiones ei non conveniunt.

Vires & Usus. Nux vomica narcotica est, virulenta, & vel Opio deterior, in pulverem redacta & cum cibo exhibita canes & feles interimit: exempla habes apud Gesnerum & Jo. Bauhinum, quibus addemus ea quæ nobis communicavit D. E. Hulsius, excerpta ex *Antonii de Hude Centuria Observationum* Obs. 50. Duas (inquit ille) nuces vomicas, in frusta incisas, pani butyrato mixtas cani apposui, qui ea avidè devorabat; post semihoram ingurgitabat se ossibus & cartilaginibus coctis, sed alterâ elapsâ semihorâ tremebat totus, de loco in locum discurrens; erectus stare haud potis erat, nisi fulcro innitens: Rigore & convulsionibus crura afficiebantur: Tertia semihora finita ut mortuus corruit; brevi postea respirare cœpit celeriter, & adjutus pedibus insistebat; ad minimum rumorem horrere videbatur, & celeriùs respirare. Hoc in statu per quartam semihoram superstes manet canis, & tandem subito moritur. Dissecanti mihi canis cadaver hæc occurrere phænomena. Stomachus ingurgitato cibo refertus erat admixtis nucis Vomicæ segmentis, quæ nullam mutationem passa videbantur, quàm quòd molliora essent: idem acciderat segmento per idem temporis spatium in aqua calida detento. Porro stomachus, œsophagus & intestinum naturali constitutione gaudebant: Vasa lactea in mesenterio turgebant chylo: pulmones solito rubicundiores, & cordis ventriculi ejúsque auriculæ debito tumidiores erant. Ex dissecto cordis ventriculo dextro, vena cava ascendente & descendente stricta magna sanguinis copia effluebat, in thoracis cavitate statim coagulans. Circa cerebrum nihil præter naturam notare potui. Felis ab assumpta nuce vomica aliquandiu in aqua macerata, & partim excoriata iisdem Symptomatis impetebatur ac prædictus canis, ut & alius canis, qui tantùm reliquias à fele prætermissas devorabat. Defuit occasio investigandi dosin hujus nucis Vomicæ requisitam ad animal interimendum. Ex observatis patere putem hanc nucem virulentam potissimum inficere fluidum cerebrum nervóque irrigans: Hinc enim inquietudo, rigor, convulsiones, horror, tremor & respiratio inordinata facilè derivantur. Prædicta symptomata me ab usu hujus nucis in homine absterrent, licet bestiis non hominibus eam noxiam statuant quidam. At statuant illi quid velint, mihi minimè dubium est quin eosdem in homine haberet effectus; Avibus certè non minùs perniciosum esse constat quàm bestiis: nostrates enim ejus pulvere carnibus inserso Corvos, cornices, aliásque aves noxias inescare & perdere solent. Adolphus Occo in sua Pharm. testatur Julium Alexandrin. ad se scripsisse, Nucem vomicam ablegandam, nec ad compositionis ullius usum admittendam, quippe adversaturam semper naturæ humanæ, nec quicquam tamen interea unquam commodi allaturam, quæ doctissimi Viri sententia (inquit J. Bauhinus) nobis perplacet; nec quenquam hactenus vidimus, qui suo experimento aliquid laude dignum illorum usu perfecisse prodiderit. Hinc non immerito nuperi medici in Pharmacopœis suis in Electuarii de ovo (quod olim ingrediebatur) descriptione eam omiserunt.

Si

Si pulverem Nucis vomicæ velis ea radula deterenda est, nam in pila tundendo ob corneam substantiam comminui nequit.

6. *Nux Metel Officinarum oculata* C.B. *Nux peregrina oculata compressa* J.B. *Fructus peregrinus* 6. Cluſ. Exot. *l.* 2. *c.* 30.

J.B.

Major est Nuce Vomica Offic. dicta, quæ hirsuta est, hæc verò circumscriptione haud ità rotunda, sed per ambitum nonnihil sinuata, altera parte in gibbum extuberante, altera compressa. Color cinereus, vel in ruffum declinans: Gibbus per declivia ordine positos habet ocellos quinque impressos, compressa pars scrobiculos habet insculptos, in umbilico quidem unum; unde pediculus videtur prodire, in marginibus autem multos incerto numero. Ocellis respondent totidem loculi distincti, in quorum unoquoque *semen* unicum, Pomorum aut Pyrorum seminibus simile, sed habitius, substantia pingui, oleosa, sapore Avellanæ: circumjecta omnis substantia lapideæ est duritiei.
Hic fructus meliùs respondere videtur Nuci Vomicæ Serapionis quàm ejusdem Methel.

7. *Juglandis fere facie fructus exoticus, sulcatus, tuberosus* J. B.

Magnitudo nucis Juglandis majoris habitiorísque cortice tectus non duro, sed gallarum instar fungoso, quasi recens putamen carneum fuerit: Totus per longitudinem speciosè sulcatus est; sulcósque rectos decem in hoc numeravimus, nec sine eminentiis extraordinariis, inæqualibus, tuberosis. Ima parte quà sulci conveniunt scrobiculus est, opposita gibbus. Si acu substantiam ejus confodias interiora dura deprehendes.
Huic alium subjungit fructum J. Bauhinus, quem vocat Nucem Indicam oblongam cortice contectam quem præcedentis speciem videri ait, si non eadem sit. Hist. lib. 3. cap. 205.

8. *Beretinus fructus* Cluſ. *Exot. l.* 2. *cap.* 27. *Laurifolia Terenatensis* C.B.

Cluſ.

Arbores hos fructus ferentes foliis Laurinis præditæ esse dicebantur, crassis, splendentibus, in ambitu minimè serratis, oblongiusculum fructum, exiguis Iligneis glandibus similem ferentes, nullo tamen calyce (ut affirmabant qui inveniebant) inclusum, tenui cortice, cineracei coloris, interdum etiam atri tectum, nucleúmque continentem oblongiusculum, candidum, nullo manifesto sapore (quia præ siccitate induruerat) præditum, & ut ab incolis Beretinæ insulæ edocebantur edulem, seu more leguminum elixum, seu in farinam tritum & pultis instar inspissatum & coctum.
In deserta primùm insula, deinde in Beretina dicta, & in Moluccis à Fran. Draci comitibus inventus & relatus est.

Glandi Ilignea quodammodo similis fructus, cortice fragili J.B.

Ipso fatente Beretino præcedenti similis videtur.

Nucula Indica cortice tenero, forte Beretinus fructus J.B.

Olivæ magnitudine, qua adhæsit latiuscula, altera parte in acumen desinente, sex costis rectis parvis distinctus, sonorus. Cortex cedit ungue compressus.

Cap. II.

Fructus rotundi & orbiculares C.B. p. 405.

1. *Fructus magnus ex rotunditate compressus cortice rugoso fusco* C.B. *Peregrinus fructus crassus* * Cluſ. *Peregr. fructus cr. in quo magnus nucleus* J.B. * *Exot. l.* 2. *c.* 7.

Cluſ.

Valdè crassus erat hic fructus, nam geminum pugnum magnitudine æquabat, orbiculari pænè figura, sed latior sive crassior quàm longior, ut cujus circumferentia esset decem unciarum, longitudo verò à pediculo utrinq; ad summum fastigium duntaxat novem: crasso rugosóq; cortice, illóq; fusco, cavum orbem umbilici instar circa pediculum habente, superna autem parte tuberculis quibusdam obsito: internè magnum continebat nucleum, in binas partes sectum, valdè rugosum, fusci (quia siccus) coloris externè, ex atro verò rubentis internè, adstringentis initio saporis, deinde subdulcis. De loco nihil habet.

2. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpurascente* C. B. *Fr.* 1. *à Gareto* * Cluſ. *Fr. planus subpurpureus, nucleo impensè amaro* C.B. * *Exot. l.* 2. *cap.* 16.

Cluſ.

Planus erat, & circino ductæ fere rotunditatis, quem non singularem, sed plures simul connexos alio fructu inclusos fuisse arbitrabatur Clusius: nam alia aliis quasi incubuissent, vestigia in nonnullis adhuc apparebant. Erat verò crasso quidem sed fungoso cortice præditus, subpurpurascentis coloris, levis, sescunciam latus, nucleum continens planum, candicantem, impensè amarum.
Nullum nec nomen, nec locus adscriptus.

3. *Fructus*

*Exot.l.2.c.25 3. *Fructus orbicularis ſpadiceus lævis* C. B. *Fructus miſcellaneus* 3. * Cluſ. *Fr. orbicularis perpolitus mucrone glandis* J. B.

Cluſ.

Orbicularis erat formæ, uncias pæne tres ambitu comprehendens, lævis & perpolitus, ſpadicei coloris, ſuperna parte exiguo mucrone (veluti glandes) præditus, inferna veſtigio quodam cui pediculus inhæſiſſe videbatur, levis & aquæ innatans, tametſi nucleum aut pulpam continens, ut ex ſtrepitu deprehendebat Cluſius.

*Exot.l.2.c.25 4. *Fructus orbicularis fuſcus nucleo cineraceo* C. B. *Fr. miſcellaneus* 4. * Cluſ. *Fr. ſublongus cortice duro, fuſca tectus epidermide* J. B.

Cluſ.

Deſcriptio non valdè diſſimilis erat, paulò tamen minor & oblongior [interdum æqualis] Corticem verò habebat duram, pæne inſtar putaminis nucis Ponticæ, fuſca tectum epidermide, internam autem partem cineracei coloris: aquâ merſus non ſubſidebat, ſed innatabat, licet nucleum continebat Avellanâ non minorem, cineraceum, rugoſum ob vetuſtatem, non adeò ſolidum ut primo intuitu apparebat, ſed qui cultello facilè ſecaretur, ſubflava carne ſive ſubſtantia, quæ manducata ſatis acris deprehendebatur.

*Exot.l.2.c.29 *Fructus orbicularis flavus, maculâ ſubfuſcâ notatus* C. B. *Fr. peregrinus* 6. * Cluſ. *Fructus peregrinus tanquam torno elaboratus flavus.*

* Tam corticis exterioris quàm nuclei pulpæ.

Non alia in re quàm colore * flavo à fructu Lobi ἐχινώδεος *Cluſ.* ſeu Caretti *H. M.* differt. Per extremitatem qua lobo adhæſerat macula ſubfuſca notatus erat.

6. *Fructus orbicularis ſpadiceus nucleo duro* C. B. *Fructus exoticus* 4. Cluſ. *Exot. l. 2. c.* 19. *Nuci Cypote accedens fructus, orbic. lævis, ſpadicei coloris* J. B.

Orbicularis pæne erat formæ, quatuor verò unciarum ejus ambitus; cortice ſive veriùs putamine quidem duro, ſed non valdè craſſo tectus, qui ſuperna parte lævis & ſpadicei coloris, infernâ rugoſus & fuſcus, nucis Cypote ferè inſtar, nucleum continens durum, foris fuſcum, intus album, non ingrati ſaporis, ea parte qua levi putamine tectus fuerat ſtriatum, altera prorſus rugoſum.

7. *Fructus orbicularis ex ruffo nigricans* C. B. *Fr. peregrinus* 3. Cluſ. *Exot. l.* 2. *c.* 30. *Fr. peregrinus orbiculatus cuſpidatus* J. B.

Cluſ.

Mediocris Avellanæ magnitudinem non excedebat, pæne orbiculari erat forma, niſi inferna pars paulo anguſtior in triangularem quaſi mucronem deſiiſſet; color ex ruffo nigricans, & tametſi levis nihilominus in aqua ſubſidebat. Duro craſſoque putamine conſtabat, & nucleum candidum tenui fuſcâ membranâ tectum continebat. Ex Guinea delatus erat.

8. *Fructus orbicularis fuliginoſus* C. B. *Fr.* 15. *à Ja. Gareto* Cluſ. *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Cluſ.

Orbicularis erat & ſemuncialis magnitudinis, duro cortice tectus inſtar fructûs Styracis, duplo tamen major, coloríſque minus illo ſplendentis & quaſi fuliginoſi, nucleum aliquem continens, quia agitatus ſtrepitum edebat.

*Exot.l.2.c.13 9. *Fructus orbicularis ater & acidus* C. B. *Fr. peregrinus acidi ſaporis* * Cluſ. *Pruni parvi magnitudine fructus ſonorus acidus* J. B.

Orbicularis ferè erat formæ, unciam viz. longus, tantundem latus, paulo tamen planior, utrinque tumens pulvini inſtar, ater omnino, è tenui curvóque oblongo petiolo pendens, tenui fragilique cortice præditus, qui preſſus illico frangebatur, & pulpam continere deprehendebatur fungoſam & friabilem, ſubrubentis coloris, atque valde acidi ſaporis Tamarindorum pæne inſtar, (propterea valdè commodam meo judicio ad ſedandam & extinguendam ſitim) in cujus meditullio ſemen planum, fuſci coloris, candicante membrana involutum erat.

De arbore aut loco nihil reſciſcere potuit Cluſius.

*Exot.l.2.c.15 10. *Fructus orbicularis cinericeus ut Chamærrhiphes nucleus* C. B. *Fr.* 12. *navigat. Bat.* * Cluſ. *Chamærrhiphes oſſiculo non diſſimilis, ſed major, orbicularis pæne* J. B.

Cluſ.

Orbicularis pæne formæ erat, Chamærrhiphes fructûs oſſiculo non diſſimilis, ſed major, lævis, cineraceo colore præditus, putamine ſatis tenui, quod fungoſâ quadam materiâ ſuffultum, interna, quâ nucleus includebatur læve & fuſcum erat: ipſe etiam nucleus fere orbicularis formæ; infima tamen parte in mucronem deſinens, qui in binas partes dividuus erat inſtar glandis & ſimilium. Ejus ſubſtantia dulcis ut Amygdalæ ferè, ſubflavi coloris.

*Exot.l.2.c.20 11. *Arantii formâ coloris cineracei fructus ſtrepitum edens* J. B. *Fructus orbicularis Arantii formâ cineraceus* C. B. *Fr. minor* 7. *Paludani* * Cluſ.

Cluſ.

Prorſus orbicularis erat, parvi Mali aut Aurantii formâ, quatuor uncias ambitu continens, levis, coloris fere cineracei, ſolidus & durus, pulpam aut nucleum jam reſiccatum continens, quoniam commotus ſtrepitum edebat.

12. *Fructus*

12. *Fructus rotundus parvus, putamine spadiceo flavescente, nucleo subacido* C. B. *Fr.* 7. *à Jac. Gareto* * Clus. * *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Clus.

Lobo inclusus fuisse videbatur, aut saltem alio operimento: nam vestigium supina parte retinebat, qua alteri rei inhæserat, alioqui firmo putamine præditus erat, licèt valde tenui & præ politura splendente, coloris ex spadiceo flavescentis, nucleum putamini non adhærentem continente, in binas partes dividuum, interne candicantem, subacido sapore.

13. *Fructus orbicularis compressus cineraceus* C. B. *Fr. minor* 1. *Paludani* * Clus. *Fr. rugosus, parvus, gravis, orbiculatæ pæne figuræ, quasi compressæ* J. B. * *Exot. l.* 2. *c.* 20.

Clus.

Gravis erat, orbiculatæ pæne formæ, planioris tamen & quasi compressæ, rugosus, cineracei ferè coloris, durus & solidus, aquâ tamen mersus non subsidens.

Et nomen & locus Paludano ignotus.

Cap. III.

Fructus orbiculares sulcis nervisve distincti C.B. p. 405. *Nucula Taphet Herc. Saxoniæ* J. B.

J. B.

Magnitudine sua unguem medii digiti æquat. Sessilis est modicè, in gibbum hemisphæricum pænè elata, ita ut per medium sectum globum ferè repræsentet. Cortice munita est duro, cinereo, perinde ac Nux Vomica. In centro partis planæ foramen umbilicale impressum. Substantia interna nigra est, duritie corneâ, sine sapore notabili. Ad nucem vomicam referenda videtur. An granum nucis sequentis?

1. *Fructus orbicularis major fuscus striatus* C. B. *Fr. orbic. peregrinus* 1. Clus. *Exot. l.* 2. *c.* 9. *Fr. orb. pereg. cum granis nucis vomicæ similibus* J. B.

Clus.

Orbicularis & sphæricæ prorsus formæ erat. Dimensi, sive per longitudinem linea ducta, sive per transversum, ambitus erat pæne unciarum novem, nonnihil tamen striatus erat, circa eam partem quà pediculus adhæserat coloris fusci, lævis & intus cavus, aliquid tamen continens, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjecturam facere licebat. Ex illo pertuso educta sunt multa grana plana nucis vomicæ formam perbellè referentia, nisi minora fuissent, & oras minùs crassas habuissent, saporémque minimè ut illa amarum: ossea tamen eorum durities.

2. *Fructus orbicularis minor cineraceus striatus* C. B. *Fr. orbic. peregrinus* 2. Clus. *Exot. lib.* 2. *cap.* 9.

Prorsus orbicularis erat etiam hic fructus, sed minor, ut cujus ambitus quatuor duntaxat unciarum esset. Pulvinato aliquo integumento inclusus fuisse videbatur, conjectura factâ è fibrarum, quibus putamen (quo inclusum erat) præditum fuerat vestigiis ipsi impressis. Cineracei coloris erat externa ejus pars, interna cava & nucleum continens, quia strepitum agitatus edebat. Si habuisset ea foraminum vestigia, quæ sunt in magna illa Nuce Indica, parvum Coccum quispiam existimare potuisset.

3. *Fructus orbicularis subniger & splendens, sulcis distinctus* C. B. *Fr.* 1. *Guil. Parduyn.* * Clus. * *Exot. l.* 2. *c.* 22.

Orbicularis pæne erat figuræ, una tamen parte sessilis & quodammodo planus, altera in orbem assurgens, creberrimisque subnigra splendentéque quâ tegebatur cute sive membrana, quaquaversum velut sulcis distinctus, verùm longè major, nec adeò turbinatus. Gravis erat, cortice fusco præditus eóque quem dixi modo sulcatus: interna pulpa sive substantia dura candicans, salsi initio saporis, deinde adstringentis. Ex India.

4. *Fructus ater splendens, quatuor sulcis distinctus* C. B. *Fr.* 9. *à Jac. Gareto* * Clus. *Fr. ater, quatuor sulcis distinctus* J. B. * *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Prorsus ater erat, lævisque & splendens, quatuor sulcis supernè distinctus, (tanquam in quatuor partes divisus esset) quorum bini ad partis adversæ umbilicum usque ducti, planus alioqui, & orbicularis pæne formæ, unciâ paulò minor, superna parte aliquantulum tumescens & quasi pulvinatus, nisi qua parte sulci deprimebant: adversa pars vestigium retinebat fuscum, quo fructui sive cortici qui tegebat firmiter inhæsisse videbatur, quale in Castanea equina conspicere est, verùm non adeo amplum, durum tamen & solidum deprehendebam, adeo ut etiam limam quodammodo respueret: eam ob causam quem nucleum contineat mihi incompertum.

5. *Fructus orbicularis in summo lineâ trigonâ distinctus* C. B. *Fr.* 10. *à Jac. Gareto* * Clus. * *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Clus.

Paulò major erat semunciâ, orbicularis pæne formæ, fusci coloris, qui an ossiculum duntaxat alicujus fructus esset nécne dubius eram; mirabilis enim erat ejus forma; nam superna parte in tres æquales partes lineâ trigonâ quodammodo distinguebatur, illa viz. à summo in quo foramen ducta:

ducta: infima autem parte tres illæ lineæ, æqualiter latera secantes ferè ad umbilicum pertingebant, h. e. ad duplicatas alias lineas quæ triangulum constituebant, in quarum medio erat umbilicus sive foramen magis amplum quàm in superiore parte, non tamen pervium, & interstitium illud duplicatas lineas triangulum efficientes occupans paulò candidioris erat coloris quàm reliquus fructus: an verò nucleum contineret ignorabat Clusius, quia motus aut agitatus nullum strepitum edebat, aquâ tamen mersus subsidebat.

6. *Fructus orbicularis Arantium siccum referens octo venis distinctus* C. B. *Fr.* 2. *Jac. Plateau* * Clus. *Fr. Malo Aurantio resiccato similis, levis, aurei coloris, octo nervis distinctus* J. B.

* *Exot. l.* 2. *c.* 19.

Prorsus orbicularis erat formæ, quatuor enim unciarum erat ejus ambitus, sive à pediculo circumferentiam metireris, sive medio corpore, corio sive cute tectus coloris ex aureo flavescentis, ut exiguum aureum Malum resiccatum videretur; octo tamen nervos satis crassos à pediculo ad summum fructum omni ex latere ductos habebat, eorúmque nonnullos geminos, alios quaternos simul junctos, alios singulares: valdè autem levis erat quia resiccatus: breviter omnes notas habebat Mali Aurantii præter illam nervorum distinctionem.

7. *Fructus orbicularis fuscus senis nervis distinctus ex Guinea* C. B. *Fr. orbicularis peregrinus* 3. Clus. *Ex. l.* 2. *c.* 10. *Fr. peregr. orbicularis senis nervis distinctus* J. B.

Clus.

Hic etiam prorsus orbicularis formæ erat, sed senis duntaxat nervis distinctus, ab infima sede ad extremum usque per longitudinem rectâ lineâ excurrentibus, sescunciam longus & crassus, fusci coloris, aliqua tamen ex parte cineracei, nucleum vel pulpam à cortice sejunctam & liberam continens: levis tamen erat, & aquâ mersus innatabat.

8. *Fructus orbicularis spadiceus novem venis distinctus major* C. B. *Fr. orbic. peregr. nervis distinctus* 1. Clus. *Ex. l.* 2. *c.* 10. *Fr. peregr.* 9 *nervis distinctus* J. B.

Clus.

Non inelegans erat hic fructus, formæ orbicularis, sex uncias in ambitu crassus, tres longus, ductâ à petiolo cui inhærebat ad extremum fructum lineâ, h.e. in toto illo ambitu sex unciarum longitudinem explens, novem nervis à summo ad pediculum, semunciam pæne longum, ductis distinctus; fusci vel spadicei quodammodo coloris, levis, prægnans tamen, & nucleum vel pulpam resiccatam cum seminibus continens, quia agitatus strepitum edebat.

9. *Fructus peregrinus orbicularis novem nervis distinctus minor cum ossiculo angulofo* J. B. *Fructus orbicularis minor, novem venis, ut & semen, distinctus* C. B. *Fr. orbicularis peregr. nervis distinctus* 2. Clus. *Ex. l.* 2. *c.* 10.

Clus.

Orbicularis erat formæ, novem similiter nervis à summo ad petiolum distinctus, minoribus tamen neque adeò eminentibus, longè etiam minor: nam trium duntaxat unciarum quaquaversum ejus ambitus, nec strepitum ullum edebat agitatus, quia maturitatem forsan nondum adeptus, & levis ut præcedens: hunc aperiebat Clusius, & in eo multam pulpam cortici adhærentem inveniebat cum ossiculo valdè inæquali, & totidem angulis quot fructus nervos habebat ad summum corticem pertingentibus distinctum, cui simile ossiculum nullum vidisse meminit: qualem vero nucleum continere ignorabat quia confringere noluit.

CAP. IV.

Fructus figurâ oblongâ ovali C. B. pag. 405.

1. *Fructus ovi anserini magnitudine fusco-cinereus* C. B. *Fructus peregrini pulpa* * Clus. *Fructûs peregrini nucleus* J. B.

* *Exot. l.* 2. *c.* 13.

Clus.

ANserini ovi magnitudinem æquabat, imò superabat, quinque videlicet uncias pænè longus, $7\frac{1}{2}$ crassus, sive totidem ejus ambitus comprehendebat, valdè gravis, nucleus sive pulpa cujuspiam fructus veriùs quàm fructus censendus: nam mollis erat, tenui quadam & rugosa membrana ex fusco cineracei coloris tecta, unguibus (siquis premeret) cedens, coloris subflavi, ob vetustatem fortè, & salsi quodammodo saporis, qui an naturâ ipsius pulpæ, an arte acquisitus ignoro: sed haud dubiè aliquo putamine clausa fuerat; nam membrana eum tegens vestigia adhuc retinebat impressa à crassioribus ipsius nucis internis nervis.

2. *Fructus ovi anserini formâ* C. B. *Fr. orbicul. peregr.* 3. *Clus. Exot. l.* 9. *c.* 9.

Non valdè dissimilis erat Fructui minori orbic. cineraceo striato *C. B.* sed longior & crassior, ovi Anserini forma & magnitudine: adservabatur in eo Balsamum Peruvianum.

3. *Fructus ovalis fuscus, nucleo Avellanæ simili* C. B. *Ja. Gareti* * Clus. *Fr. exoticus inæqualis coloris* J. B.

* *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Clus.

Duro, densóque cortice præditus erat, eóque inæquali & fusci coloris, internè læviore & quodammodo cineraceo, media ejus parte fibrosa & firma: nucleum autem continebat Avellanæ suo putamine

putamine inclusæ magnitudine, gravem, durum, rugosum (quia resiccatus) in binas partes divisum, solidum, interiore parte albicantem, in quo nullum manifestum saporem deprehendere poterat Clusius, quia omnis vis ob vetustatem fortè evanuerat.

4. *Fructus ovalis putamine crasso fibroso* C.B. *Fr.* 3. *Jac. Gareti* Clus. *l. c.*

Ossiculum veriùs alicujus fructus quàm fructum dici poterat, idque valdè duro & crasso putamine præditum, quod externa parte multis fibris constabat, internâ verò nigrum & quodammodo saxeum, nucleum crassum, durum & rugosum continens. Ovali porrò erat illud ossiculum formâ, sescunciam longum, unciam crassum.

5. *Fructus ovalis fuscus* C.B. *Fr. Miscellaneus* 1. Clus. *Ex. l.* 2. *c.* 25. *Fr. Indicus ovalis rugosus* J.B.

Sescuncialis erat longitudinis, binas uncias aut amplior ejus ambitus; duro, inæquali, rugosóque cortice constans, fusci coloris, gravidus, h. e. alium fructum vel ossiculum sive pulpam continens, nam agitatus strepitum edebat. Apertum nucleum continere deprehendit Clusius, crassum, ejusdem cum ipso fructu formæ, cavum intus & inanem, substantiâ tamen fuscâ constantem, & sapore quasi vetustæ & rancidæ Amygdalæ.

6. *Fructus ovalis lapidi Judaico similis ex fusco nigricans* C. B. *Fr. peregrinus ovatus, similis lapidi Judaico* J.B. *Fr.* 2. *cap.* 30. *l.* 2. Clus. *Exot.*

Clus.

Judaico lapidi magnitudine par erat, & ejus formam exceptis striis pulcherrimè exprimens, ex rufo nigricantis coloris est, ut majores nonnullæ gallæ, levis & aquæ impositus supernatans, duro putamine constans, ac nucleum continens.

E Guineâ delatus erat. *Locus.*

7. *Fructus olivæ ossiculum referens* C. B. *Fr. minor* 5. *Paludani* Clus. *Exot. l.* 2. *c.* 20. *Baccæ cujusdam prægrandis ossiculum* J. B.

Baccæ cujusdam prægrandis ossiculum videbatur, formâ Olivæ ossiculum utcunque referens, longè tamen majus, utpote sescuncialis longitudinis, uncialis verò latitudinis, rugosum, solidum, nucleum in se continens ut ex agitati strepitu conjecturam facere licebat *Clusio.*

8. *Fructus ovalis spadiceus* C.B. *Nux peregrina* 2. Clus. *Ex. l.* 2. *c.* 13. *Nux orbicularis peregrina, glabra, spadicea* J.B.

Clus.

Nux hæc orbicularis pæne formæ erat, paulò tamen longior: nam illius ambitus, sumptâ utrinque per longitudinem mensurâ $5\frac{1}{2}$ uncias continebat, vix autem quinque unciarum erat circumferentia; inferna parte nonnihil mucronata, superna verò obtusiore, duro & satis glabro putamine constans, spadicei coloris & nucleum continens, ut ex agitatæ strepitu conjecturam facere poterat Clusius: alio verò involucro tectam fuisse certum est, quale porro id fuerit, aut quali in arbore nata intelligere nequivit Clusius.

9. *Fructus oblongus fuscus striatus* C.B. *Fr. exoticus* 3. *Petri Paauw* * Clus. *Fructus fuscus durus striatus strepitum edens* J. B. * *Exot. l.* 2. *c.* 24.

Paulò longior erat unciâ: trium verò unciarum ambitum (qua parte crassior) continebat, colore fusco præditus, durus, striatus, in obtusum mucronem desinens, in quo ossiculum vel nucleus inclusus, quia agitatus strepitum edebat.

10. *Fructus oblongus arcuatus fuscus* C. B. *Fr.* 1. *è navigat. Batav.* * Clus. *Fr. exot. prona parte in arcum elatus, supina planus, fuscus* J.B. * *Exot. l.* 2. *c.* 15.

Binas pæne uncias latus erat, paulò autem longior, prona parte in arcum elatus, supinâ planus, denso, crasso, duróque cortice præditus, fusci coloris & quando immaturus quodammodo spadicei, materiâ spongiosâ, firmâ tamen constans; nucleum verò continebat uncialem, planum, durum, fusci coloris externa parte, subrubentem internâ, in binas partes divisum, quadam adstrictione initio præditum, deinde salivam cientem, tenui spadicea membrana involutum.

Ex Java. *Locus.*

11. *Fructus oblongus fuscus splendens* C.B. *Fr.* 1. *cap.* 18. *l.* 2. Clus. Exot. *Coxco Cypote dictus; Nux sive Ossiculum Cypote, simile Nuci Balsami Peruviani* J. B.

Non valdè absimilis erat illi, qui Clusio aliquando missus pro fructu ejus arboris, quæ liquorem illum Balsami appellatione donatum in insula *Hayti* sive Hispaniola profert, sed minor, nec spadicei ut ille coloris, sed fusci prorsus, & præ lævore splendens, ventre sive inferna parte cineracei coloris, non lævi ut superna, sed scabra. Alio fructu haud dubiè inclusus fuerat, nam ossiculum duntaxat erat alterius fructûs: qualis autem fuerat arbor quæ fructum pertulit, aut qua in provincia nata, nihil erat adscriptum. Agitata nullum strepitum edebat, nec in aqua subsidebat.

* Exot. l. 2. c. 22.

12. *Fructus oblongus cineraceus nervis crassis* C. B. *Fr.* 3. *Parduini* * Clus. *Cunane nuci similis cinerei coloris* J. B.

Longus erat 2½ uncias, quâ parte latissimus unciam aut paulò amplius latus; forma ei nonnihil convexa, dorsum elatum & assurgens, arctius caput, infima pars in mucronem desinens, cineraceus color, crassiores eminentioresque nervi, à summo capite ad infimam partem per dorsum excurrentes, tanta arte expressi ut humanâ industriâ sculptos quis arbitrari potuisset: Alio autem cortice tectum fuisse verisimile est, qui assidua à fluctibus marinis in litore volutatione attritus fuerit: constabant verò illi nervi ex fibrosa materie, quemadmodum infima pars nonnihil attrita fidem faciebat. Ad nucis porrò *Cunane* formam valde accedebat, excepta illa nervorum eminentia, tum etiam colore, qui in *Cunane* prorsus ater erat.

* Exot. l. 2. c. 16. fr. 12.

13. *Fructus oblongus cineraceus acidulus* C. B. *Oregioella ex quo Cacao potionem conficiunt* * Clus.

14. *Fructus oblongus cortice flavo-spadiceo* C. B. *Fr.* 13. *cap.* 16. *lib.* 2. *exot.* Clus. *Fr. Brasilianorum perniciosus* J. B.

Uncialis longitudinis erat, non tam denso quàm lento cortice tectus, spadicei ex flavo coloris, nucleum continens cineraceo colore praeditum, & tenui nigerrimâque & splendente membranâ obvolutum, praeterquam infima parte, quae aut candicans, aut (detersâ membranâ) nuda, quantum Clusio observare licebat in fructu imperfecto.

Brasiliani perniciosum esse dicebant.

15. *Fructus oblongus lobum referens niger* C. B. *Fr.* 14. *c.* 16. *l.* 2. *exot.* Clus.

Splendens prae nigredine erat, uncialem fermè longitudinem, & minimi digiti crassitudinem aequans vel etiam amplior, parvum quendam lobum formâ referens, mucrone rostellum aviculae quodammodo repraesentante: exalbidam pulpam continebat, in qua latebant bina aut terna semina spadicei coloris, Malorum vulgarium seminibus paene similia.

CAP. V.

Fructus Pyriformes C. B. p. 406.

1. *Fructus pyriformis major rugosus niger binis cellulis distinctus* C. B. *Fr. exoticus* 1. *cap.* 24. *lib.* 2. Clus. exot. *Pyriformis fructus rugosus niger, duro corio tectus* J. B.

Clus.

TUrbinatus erat, Pyrique formam aemulabatur, 2½ uncias longus, 4½ ambitu, levis tamen, rugosus, prorsus niger, adeò duro & tenaci corio tectus licet non valdè denso, ut difficulter cultro nisi malleoli vi adacto aperire posset Clusius. Apertum binas cellas habere deprehendebat, membrana quadam fuscâ & splendente distinctas, in quarum singulis nucleus bifariam divisus, media etiam intercurrente membrana, quemadmodum ferè in Nuce Juglande. Totus nucleus situm vetustate contraxerat, & initio quidem sapore nullo manifesto praeditus videbatur, diutiusculè tamen in ore retentus quandam acrimoniam habere, & tandem fauces quodammodo urere comperiebat.

2. *Fructus Pyriform. minor spadiceo-cinereus* C. B. *Fr. exot.* 2. Clus. *l. c. Pyriformis fructus levis, spadicei coloris, fragili cortice tectus* J. B.

Clus.

Hic etiam 2½ uncias longus erat, minùs tamen crassus; nam ambitus ejus trium duntaxat unciarum erat, laevis totus & spadicei cum cinereo mixti coloris in longum mucronem desinens, fragili cortice constans, qui an alio operimento tectus fuerat Clusium latebat: Pulpam autem continebat nigram in qua officulum latebat, uncia magis longum, durum, cineracei ex fusco coloris, obtuso mucrone praeditum, & summa parte in uno latere veluti exsculptum; in quo haud dubiè nucleus latebat, licet nullum agitatus sonitum ederet.

CAP. VI.

Fructus orbiculares & rotundi & ovales tuberculis obsiti C. B. p. 406.

* Exot. l. 2. c. 22.

1. *Fructus orbicularis fuscus tuberculis obsitus* C. B. *Fr.* 2. *Parduini è Guinea* * Clus. *Officulum fructûs orbiculare, aliquantulum mucronatum, tuberculis obsitum fuscum* J. B.

Clus.

UNcialis erat longitudinis, sed officulum fructûs veriùs quàm fructus, orbiculari paene formâ praeditum (nisi qua parte fructus ipse quo continebatur è pediculo pependerat, & extima, quae aliquantum mucronata) trium ferè unciarum ambitu, fusci coloris, durum & perpetuis tuberculis obsitum, in quo tamen apparerent veluti triangularis formae vestigia in utraque extremitate, solidum, grave, aquae tamen innatans, nec sidens etiamsi eâ mergatur.

Locus. E Guinea allatus est.

2. *Fructus*

2. *Fructus orbicularis cineraceus tribus foraminibus donatus* C. B. *Fr.* 8. *cap.* 16. *l.* 2. *Exot.* Clus. *Fr. orbicularis ferè cum tribus sulcis & tribus foraminibus* J. B.

Clus.

Formam orbicularem habebat, paulò tamen planior erat superna & sessili parte, unciam latus, solidus, nec ullum strepitum dum agitaretur edens, cineracei coloris, tribus canaliculis sive sulcis distinctus, à summo usque ad tria foramina quæ in lateribus obtinebat, tribus aliis minoribus summa parte præditus.

3. *Fructus rotundus flavus tuberculis obsitus linea eminentiore transversa* C. B. *Fr. peregrinus* 4. Clus. *Exot. l.* 2. *c.* 30. *Fr. peregrinus tuberosus major Clusio* J. B.

Clus.

Huic sphærica ferè erat forma, magnitudo pæne uncialis, putamen admodum crassum & durum, perpetuis tuberculis undique obsitum, flavescentis coloris, linea eminentiore transversum secante, quam ut in Juglandibus putaminis conjunctionem & commissuram esse arbitrabatur Clusius.

4. *Fructus rotundus flavus tuberculis obsitus* C. B. *Fr. peregrinus* 5. Clus. *l. c.*

Clus.

Sphæricæ prorsus erat huic formæ, magnitudo globuli minoris sclopi, putamen ejusdem cum præcedente coloris & perpetuis etiam tuberculis, non adeò tamen crassis, obsitum, nullâque lineâ cinctum.

5. *Fructus ovalis ex fusco subrubens, tuberculis mucronatis obsitus* C. B. *Fr.* 5. *c.* 1. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Fr. Exot. Stramoniæ modo tuberculis obsitus* J. B.

Clus.

Sescuncialis erat longitudinis, unciam latus; paulò enim planiore erat formâ, colore ex fusco subrubente, totus tuberculis leviter mucronatis obsitus, perinde fermè atque Stramoniæ fructus. Nucleum autem continebat fuscâ quadam membrana tectum, oblongiusculum, lævem, spadicei coloris, qui albescentem medullam continebat, sed duram quia sicca & quodammodo insipidam.

6. *Fructus Olivæ ossiculum referens, tuberculis obsitus* C. B. *Fr.* 6. *cap.* 20. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Fr. Olivæ ossiculum referens, rugosus cum tribus lineis* J. B.

Unciam crassus erat, sescunciam ferè longus, formâ etiam Olivæ ossiculum quodammodo referens, minor tamen, rugosus, & veluti frequentissimis tuberculis obsitus tribus nervis secundùm longitudinem distinctus; extrema altera parte obtusa, altera verò mucronata, satis gravis, & nucleum aut tale quidpiam continens, ut ex agitatione conjiciebam; in aquam injectus non mergebatur. Alterius fructus haud dubiè ossiculum.

7. *Fructus oblongus cineraceus durus tuberculis exasperatus* C. B. *Fr.* 1. *cap.* 19. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Fr. Exot. cinereus cum lineis & tuberculis duris* J. B.

Binas uncias cum semisse longus erat, quatuor in ambitu crassus, cineracei coloris, quem aliquo operimento tectum fuisse arbitrabar: in quinque partes dividi posse venæ per longitudinem ductæ indicabant, alioqui eminentibus aliquot tuberculis instar vesicularum obsitus erat, quæ aperta inanes & inæquales lacunas ostendebant, spadicei coloris & splendentis, quasi semen aliquod continuissent. Valdè durus autem erat is fructus & adstringente facultate præditus.

8. *Fructus cordis formam referens, fuscus tuberculis inæqualis* C. B. *Fr. minor* 2. *cap.* 20. *lib.* 2. Clus. *Exot. Fr. planus formâ cordis cum multis tuberculis* J. B.

Clus.

Planus erat, binas uncias longus, totidem latus summa parte, cordis, ut vulgo pingitur, formam quodammodo referens, multis tuberculis eminentibus inæqualis, fusci coloris, levis, aliquantulum cariosus, quia immaturus collectus fuisse videbatur. An aliquo putamine inclusus fuerit me latet, inquit Clusius: quia nullum petioli à quo pependisset vestigium in eo apparebat.

Cap. VII.

Fructus angulis donati C. B. p. 406.

1. *Fructus orbicularis fuscus trifidus, granis refertus* C. B. *Fr.* 5. *cap.* 25. *l.* 2. Clus. *Exot.*

SEscunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui è multis fibris contextus videbatur, sed adeò firmis, ut frustra cultello aperire tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea lævi & splendente tectum fuisse reliquiæ quas adhuc retinebat indicium faciebant; atque licèt non adeò gravis videretur, aquâ tamen mersus subsidebat.

2. *Fructus rotundus inæqualis cineraceus saxeus* C. B. *Fr.* 6. *Camiri Indis* Clus. exot. *l.* 2. *c.* 15. *Fr. Juglandis ferè magnitudine durissimus, Indis* Camiri, *sapore nucis moscatæ* J. B. *Clus.*

Uncialis erat magnitudinis, Nuci Juglandi suo illo viridi externo cortice exemptæ non dissimilis, inæqualis, summa parte latior, infima in obtusum mucronem propemodum desinens, putamine satis crasso saxeæ duritiei præditus, nucleum continente album, Amygdalæ pæne sapore. Alio fructu seu externo cortice opertus fuisse videbatur, quia depressioribus putaminis locis cineraceam quandam materiam adhuc inhærentem retinebat. Uberiorem hujus fructûs descriptionem vide apud Clusium Exot. lib. 2. cap. 29. Fr. 2. p. 57. aut J. Bauhinum Hist. lib. 3. cap. 40.

3. *Fructus in gibbum extuberans cortice reticulato villoso* C. B. *Peregrinus fructus reticulato corio* * Clus. *Fr. reticulato corio peregrinus* J. B. *Clus.*

* Exot. l. 2. c. 11.

Duro corio, & multis fibris retis in modum quodammodo inter se intertextis & duris contecto præditus erat, foris quidem inæquali & rudi, intus verò lævi & splendente, coloréque ad spadiceum tendente, 3½ uncias longus, binas & ampliùs latus, supernè in gibbum extuberans, infernè planus ferè, nucleum continens crassum, plenum, succulentum, & qui in navi, quâ recens ex Guinea advectus fuerat, jam germinare inceperat.

Alterius ejusdem generis fructus nucleus solidus erat, quia tamen vetustus, rugosus foris. Non est autem hic fructus Nux sed Pruni cujusdam Indici officulum: Ad Mangam det referri.

4. *Fructus angulosus cineraceus cortice fibroso* C. B. *Fr. miscellaneus* 2. *cap.* 25. *lib.* 2. Clus. Exot. *Fr. exot. oblongus, angulosus, cineraceus* J. B. *Clus.*

Sescuncialis erat longitudinis; binas uncias aut amplior ejus ambitus, non in rotunditate oblongus, sed angulosus, cortice inæquali & valdè fibroso, cineracei foris coloris, internè fusci, levis, aquæ dum eâ mergebatur innatans, nucleum continens prorsus rugosum, (quia fortè antè maturitatem lectus) & substantia rufescentis, adstringentísque saporis.

5. *Fructus niger in duas partes separabilis acidiusculus* C. B. *Fr.* 18. *cap.* 16. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Valdè rugosus nigríque coloris nucleus erat, in binas partes separabilis, exilis, substantiâ, quia resiccatus, durâ, acidiusculi saporis, an aliquo officulo aut putamine tectus fuerat Clusium latebat.

6. *Fructus Avellanæ magnitudine, putamine velut in duas partes diviso* C. B. *Fr. peregrinus* 4. *c.* 29. *l.* 2. *Exot.* Clus.

Ponticæ nucis magnitudine erat, ejusdem coloris, putamine duro, velut in duas partes diviso, nucleum continens, ut ex strepitu conjiciebat Clusius. Nucleus albus, dulcis, quem ad Unguentariæ nucis genus aliquod referendum esse censebat idem.

Ex Africa delatus est.

7. *Fructus subrotundus cineraceus duplici angulo* C. B. *Fr. exoticus* 9. *cap.* 15. *lib.* 2. Clus. exot. *Fr. exot. duobus angulis distinctus* J. B.

Unciam longus erat, minus uncia latus, cortice denso constans, cineracei coloris, duobus angulis distinctus, & extima parte mucronatus, levis & in aqua haud subsidens, tametsi eâ mergeretur, durus tamen & agitatus strepitum non edebat.

8. *Fructus triangularis fuscus* C. B. *Fr. peregr. minor* 4. *cap.* 20. *lib.* 2. Clus. exot. *Fr. triangularis scissuras ostendens* J. B.

Triangularis formæ erat, eminentibus tribus angulis, & scissuras ostendentibus, ex quibus in ternas partes facilè dividi posse intelligere licebat. Levis erat, & aquæ innatans, nec imum petens, tametsi diuturno tempore in ea hærens; foris fusci coloris, an quicquam interiore parte contineret ignorabat Clusius, arbitrabatur tamen pulpam continere, licet agitatus nullum strepitum ederet.

9. *Fructus pentagonus tuberibus inanibus obsitus* C. B. *Fructus minor* 9. *cap.* 20. *lib.* 2. Clus. exot. *Fr. pentagonus vel officulum* J. B. *Hist. lib.* 2. *cap.* 23.

Pentagonus erat hic, veriùs fructûs officulum dicendus, uncialis longitudinis, quod ex quinque velut longis tessellis compactum, quibus sublevatis longus nucleus in singulis apparebat, sed inanis & membranaceus duntaxat, totum officulum tuberibus inanibus erat obsitum: Illud unicum habebat, & quidem vetustate velut attritum.

10. *Fructus oblongus pentagonus fuscus* C. B. *Fr. exoticus* 2. *cap.* 15. *lib.* 2. Clus. exot. *Fr. exoticus Bamiæ instar angulosus* J. B. *Hist. l.* 3. *c.* 108.

Binas ferè uncias longus erat, unam crassus, in quinque angulos distinctus, instar pæne fructus Bamiæ, durus, fusco colore (cui albedo permixta) præditus, solidus, h. e. nullum strepitum quamvis agitaretur edens, levis & in aqua non subsidens.

11. *Fructus*

11. *Fructus cristatus spadicei coloris* C. B. *Fr.* 11. *cap.* 15. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Cujusdam fructûs ossiculum videbatur, uncialis fere longitudinis, semuncialis crassitudinis, lævi spadiceíque coloris putamine tectum, supernè quodammodo cristato, & coloris albi, atque paulò infra conum illum ad latus vestigio apparente quo pediculo suo inhæserat.

Inter Aromata repertum fuerat cum seminibus Tamarindorum.

Cap. VIII.

Fructus exotici miscellanei è Clusio, Jo. Bauhino & aliis.

1. *Fructus in orbem convolutus fuscus* C.B. *Fr. minor* 11. *cap.* 20. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Nucleus nucis quodammodo convolutus* J. B.

IN orbem quodammodo convolutus erat, nucleus veriùs quàm fructus, qui putamine aut nuce aliqua conclusus fuisse videbatur; solidus tamen, & fusci exteriùs coloris, internè albus, non ingrati quidem saporis, sed acidiusculi, quem tamen vermiculi albi, iis non dissimiles qui in Ponticis sive Avellanis nucibus generantur sed minores valdè appetebant, & brevi totum erodebant.

2. *Fructus è 4 membranaceis foliis compositus, nucleo orbiculari* C. B. *Fr.* 17. *cap.* 15. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Admirabilis fructus Indus* J. B. *hist. l.* 3. *c.* 15.

Admirabilis erat formæ; quatuor enim membranaceis foliis ex adverso inter se oppositis ex eodem tamen pediculo prodeuntibus constabat, quæ superna & extima parte velut coeuntia, ossiculum infima parte ipsi inhærens & fragile occultabant, in quo nucleus orbicularis formæ, Nucis moschatæ magnitudine continebatur, foris fuscâ & fungosâ quadam materiâ obsitus, durus, ut qui resiccatus internè albus, & corneæ duritiei. Membranacea illa folia multis nervis erant distincta, & rhomboidis formæ, atque uncialem longitudinem & latitudinem habebant. Ex India Orientali.

3. *Fructus è multis fibris contextus spadiceus. Fr.* 6. *cap.* 25. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Clus.*

Sescunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui è multis fibris contextus videbatur, sed adeò firmis ut frustra cultello aperire tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea, lævi & splendente tectum fuisse reliquiæ quas adhuc retinebat indicium faciebant: atque licet non adeò gravis videretur, aquâ tamen mersus subsidebat.

4. *Fructus metæ figuram referens cineraceus* C. B. *Fr. minor* 3. *cap.* 20. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *pro Balsami Peruani fructu missus. Balsami Peruviani fructus metæ formâ* J. B.

In aquam conjectus non mergebatur, licet satis gravis & nucleum contineret, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjectabatur Clusius: uncialem superabat magnitudinem, metæ formam quodammodo referens, h. e. ab ampla basi sensim gracilior assurgens, cineracei ferè coloris. Ad Paludanum missus est pro fructu Balsami Peruviani & sane convenire videtur cum fructu Balsamiferæ arboris *Copaibæ* dictæ apud Pisonem.

5. *Fructus Javanensis quadrangulus, cortice reticulato spadiceo* C. B. *Fr. peregrinus tetragonus* J. B. Clus. *Exot. l.* 2. *c.* 5.

Quadrangularis erat formæ, nitido & lævi cortice tectus, septem uncias à summo fastigio ad pediculum usque longus, pedem cum semisse crassus, sive sesquipedalis ejus ambitus, singuli enim anguli 4½ pæne uncias distabant ab invicem. Cortex valdè densus, ex multis fibris, retis quodammodo forma contextis constans materiam fungosam intermixtam continebat, corioque ut dixi lævi & splendente, spadicei coloris exteriore parte tectus erat. Tota tamen nux valdè levis pro sua magnitudine. Intus ossiculum continebat [minor ejusdem generis quem aperuit Clusius] ab infima sede latiore in metam assurgens, crassiusculum, molle tamen (quia fructus immaturus) subrubente cute tectum, acidi saporis, sicut etiam nucleus qui in eo continebatur candidâ membranâ tectus.

Prægrandis alicujus Palmæ fructum esse conjectabatur Clusius.

6. *Nux sive ossiculum fructus ex Palmarum genere* J. B. *Fr.* 3. *tabellæ* 3. *cap.* 14. *lib.* 2. Clus. exot. *Clus.*

Nux aliqua erat sive ossiculum fructûs ex Palmarum generibus, cui villi qui illam vestiebant ademti fuerant; nam valdè tersa & polita erat, multísque venis nigris à summo ad imum distincta, præsertim iis quæ à tribus veluti umbilicis, æquali propemodum spatio ab invicem discretis, originem ducebant, & magnam venustatem nuci adferebant. Alioqui nux binas uncias longa erat, ejus ambitus 3½ continebat; umbilici autem pæne unciam ab invicem distabant. Duro cortice nux illa erat prædita, & nucleum continere ex motu strepitum ciente manifestum erat.

7. *Semen*

7. *Semen Tamarindi semini simile, una extremitate dentatum* J. B. *Fr.* 20. *c.* 16. *l.* 2. *Exot.* Clus. *Tamarindis simile semen spadiceum.* *Clus.*

Hoc semen (inquit Clusius) cujus fructûs fuerit ignoro, quòd quidem Tamarindi semini non valdè dissimile erat figurâ; sed magis planum & oris magis compressis, cortice spadicei coloris tectum, semen continente album, durum & ob vetustatem rancidum. Ipsum semen cum suo cortice ab una extremitate dentatum.

8. *Semen fructûs exotici, fortè Cucurbitacei* J.B. *Fr.* 19. *cap.* 16. *lib.* 2. *exot.* Clus.

Non fructus, sed alicujus fructus semen videbatur Clusio, vel Cucurbitacei generis, vel alterius cujuspiam; nam similem quodammodo formam habebat, licet aliquantulum crassior, nec adeo rugosus, verùm lævi, colorísque vel spadicei vel ex spadiceo flavescentis cortice tegeretur: sed nec hujus generis semina ejusdem erant magnitudinis.

9. *Cucurbitacei generis peregrinus fructus à Franc. Peninio Clus. exot. l.* 2. *c.* 12. *Fr. Indicus Pyriformis, granis intus nigris, Cucurbitini generis* J. B.

Quinque pæne unciarum longitudine erat à pediculo ad summum mucronem: ambitus qua parte crassior fructus 9½ uncias explebat, à pediculo satis crasso sensim tumescens, deinde à medio corpore paulatim in acutum mucronem desinens, fusco duróque cortice constans, cujus interna pars valdè levis erat, cineraceique ex fusco coloris, continens pulpam spongiosam nigram mollem, acidiusculi saporis, in globum compactam, in qua latebant aliquot grana nigra, pæne orbicularia, compressa tamen & magis lata quàm longa, in binas partes sectilia, quemadmodum Cucurbitarum & similium semina, sic ut Cucurbitacei generis alicujus plantæ fructum esse sibi persuaderet Clusius.

10. *Peregrina nux* I. Clus. exot. *l.* 2. *c.* 13. *Fructus subrotundus rugosus ater* C. B. *Fr. planus, rugosus, niger, semina continens* J. B.

Planus erat, duas uncias longus, paulo plus quàm duas latus, semunciam crassus, totus rugosus & ater, denso duróque putamine constans, & semina continens, ut ex strepitu quem agitatus faciebat deprehendere poteram, inquit Clusius. Alio integumento haud dubie tectus fuerat; nam alterius fructus officulum sive nucem esse apparebat.

11. *Fructus* 2. *cap.* 14. *lib.* 2. Clus. exot. *Nux orbicularis cineracei coloris* J. B. *Clus.*

Fructus hic, seu veriùs nux, orbicularis erat formæ, variæ tamen magnitudinis (plures enim conspiciebat Clusius) quorum nonnulli ternas, alii binas duntaxat uncias ambitu comprehendebant, omnes duro sed non crasso præditi cortice, cineracei foris coloris, & qui alio operimento tecti fuisse viderentur. Interna nucis pars fusca & splendens, atque nonnulla ex parte (qua videlicet nuclei quem continebat fastigium tegebat) fungosâ materiâ plena: nucleus autem inferiore parte crassior erat, deinde in metam quodammodo assurgebat, & in nutantem mucronem desinebat, coloris exteriùs subpunicei, substantia satis molli, & interiore parte flavescente præditus, injucundi odoris, & valdè ingrati saporis, ut non mirer eos qui edissent malè affectos fuisse, quemadmodum mihi referebant qui observaverant.

12. *Fructus primus tabellæ* 2. *cap.* 14. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Nucis Amygdalinæ pæne cortice fructus, rugosus, subrufi ex fusco coloris, unâ parte planus* J. B. *Clus.*

Fructus hic sive Nux (nam alio operimento tectus fuisse videbatur) 2½ uncias longus erat, sescunciam latus aut paulo amplior, Amygdalinâ pæne formâ, rugosus, dorso aliquantulum sublevato, supina parte plana, & infima latiore quam ea qua è pediculo pependerat, subrufi ex fusco coloris, non valde gravis, licet densissimo corio constans, ut quòd semuncialis fere esset crassitudinis, multísque fibris obliquè & transversim sese secantibus contextum, & adeò durum ut aperire nequiverit Clusius ad conspicandum quid contineret, nisi cultro magna vi cum malleo adacto: geminum autem& oblongum nucleum continere deprehendit, nigrâ membranâ septum, interna quidem parte albicantem, dulcísque ut Amygdala saporis, nisi rancıditatem ob vetustatem contraxisset.

13. *Fructus secundus tabellæ* 2. *cap.* 14. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Fr. inferna parte planus membranâ spadicei coloris tectus* J. B. *Clus.*

Ejusdem erat longitudinis, minùs tamen crassus, inferna parte planus, superna in gibbum assurgens, infima parte qua pediculo adhæserat latior quàm extima, quæ in obtusum mucronem desiisse videbatur: membrana autem dura & splendens spadiceíque coloris fuscum corticem tegebat, continentem nucleum sive pulpam quandam cineracei ex albo coloris, quæ ore aliquantulum retenta in farinaceam materiam resolvebatur, quadam acrimoniâ præditam.

14. *Fructus tertius tabellæ* 2. *cap.* 14. *l.* 2. *Exot.* Clus.

Mespilo Setanio non erat valdè dissimilis, ejusdémque pæne magnitudinis, capite tamen non plano ut illud, sed in angustum contracto; vetustate rugas contraxerat, & satis fragili cortice constabat,

bat, fuſco, nullius ferè ſaporis, qui tamen ore retentus nonnihil adſtrictionis cum pauca acrimonia conjuncta poſſidere videbatur. Quina introrſum oſſicula Meſpili inſtar continebat, ſed majora & non rugoſa ut illa, verùm valdè lævia & ſplendentia, ſpadiceíque coloris, & nucleum continentia.

15. *Fructus quartus tabellæ 2. cap. 14. lib. 2. Exot.* Cluſ. *Fr. orbicularis ferè formæ, fuſci coloris* J. B.

Cluſ.

Præcedente minor & fere orbicularis erat figuræ, uncialis magnitudinis, lævis, fuſci coloris, brevi quidem ſubnixus pediculo, ſed cortice ſatis duro, tametſi non valdè craſſo præditus, qui apertus (nam in binas partes dividi poſſe ex ſignis apparebat) quatuor grana nigra continere deprehendebatur, ſemunciam lata & longa, cordis humani formam quodammodo referentia, ſed magis plana, binis duris membranis, ut in nuce Juglande, illa ſeparantibus.

16. *Fructus primus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot.* Cluſ. *Fructus oſſicula terna aut quaterna ſimul juncta continens, &c.* J. B.

Hic ſive fructus, ſive veriùs oſſiculum fructûs (terna enim aut quaterna ſimul conjunctim nata fuiſſe videbantur alio quodam fructu incluſa) binas uncias longum erat, totidem latum, media parte tumente & ſeſe attollente planis & compreſſis lateribus, quæ fidem faciebant bina minimùm alia adjuncta fuiſſe, cortice non valde duro præditum, externa parte rugoſum & ſcabrum, cineraceíque coloris, internâ autem læve & candidum, magnum nucleum continens, prorſus implentem corticem, ſolidum quidem, non tamen durum, tenui membrana tectum: ipſi autem interna materia ſive pulpa nucis unguentariæ pæne odorem habebat, ſed acriuſculum ſaporem, an ob vetuſtatem ignorabat Cluſius.

17. *Fructus ſecundus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot.* Cluſ. *Fr. orbicularis craſſi corticis, tuberculoſi, nigri coloris* J. B.

Orbicularis propemodum erat, binas uncias longus, quatuor unciarum ejus ambitus, craſſo præditus cortice, inæquali & multis tuberculis obſito, nigri extrinſecùs coloris; intrinſecùs ſubruffi, continens nucleum tenui, cineracei coloris membranâ tectum, odoris non inſuavis, ſed violam quaſi referentis, & non ingrati ſaporis. Craſſo pediculo ſubnixum fuiſſe videbatur, ut ex veſtigio cui inhæſerat conjecturam faciebat Cluſius.

18. *Fructus quartus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot.* Cluſ. *Fr. peregr. exiguus orbicularis cum ſex nervis* J. B.

Valdè exiguus erat, & orbicularis pæne formæ, vix ſemuncialis longitudinis, lævi cortice præditus, & ſex quaſi nervis eminentioribus, à pediculo ad ſummum caput æqualiter diſtante fere ſpatio excurrentibus diſtinctus, fuſci coloris: quid verò contineret me fugit (inquit Cluſius) quia agitatus & commotus nullum ſtrepitum edebat.

19. *Fructus quartus cap. 15. lib. 2.* Cluſ. exot. *Lobus orbicularis fuſcus, ſpinoſis tuberculis obſitus, binos phaſeolos nigros continens* C. B.

Orbicularis erat fructus ſive lobus, planus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem deſinente, ſpinoſis ſubrubentibúſque tuberculis undequaque obſitus, cultelli dorſo non craſſior, pediculum ad orbis latus habens; & totius lobi color fuſcus. Omnes autem hujus generis quos conſpiciebat Cluſius, in medio pertuſi erant, ut funiculo trajecti ad commodiùs & faciliùs, ut arbitrabatur Cluſius, exſiccandum ſuſpenderentur. Singuli verò lobi ſive fructus binos phaſeolos continebant ſeminum Anagyridis formâ & magnitudine, prorſus nigro, ut conjectaretur Cluſius eos lobos ante quam pertunderentur non adeò planos fuiſſe, ſed aliquatenus tumentes. Indi Samparantan appellabant. Quandoquidem autem filo trajecti aſſervabantur apud illos in aliquo uſu fuiſſe neceſſe eſt, ſed quali intelligere nequivit Cluſius.

20. *Granis Paradiſi ſive Melegetæ affinis fructus* C. B. *Fr.* 14. *ſive Melegueta ſpuria* Cluſ. *exot. l. 2. c. 15.*

Elegantis alicujus plantæ hunc fructum fuiſſe rebatur Cluſius, quæ fortaſſe creſcat Cannæ Indicæ vulgò vocatæ modo: nam caulis ſuprema pars capita ſive ſiliquas ſuſtinens prorſus ſimilis mihi videbatur, lenta ut illius & fibroſa, multíſque foliolis ceu appendicibus ſepta. Quæ folia, quem florem proferat nemo Cluſio indicare poterat. Erant porro hæc capita binas uncias longa, infima parte craſſa, deinde paulatim ad ſupremam uſque partem gracileſcentia, quaſi triangulari forma prædita, obtuſis tamen angulis, cartilaginoſa, externè fuſci ex rufo coloris, internè veluti in ternas cameras ſecundùm longitudinem membranacea quadam cartilagine diviſa, atque plena nigris ſplendentibúſque ſeminibus, Milio majoribus, denſi ſimul congeſtis, & tenui membrana involutis, intus albis & quadam acrimoniâ præditis. Naſcuntur autem ea capita in ſummo caule, quaterna aut quina, atque veluti ex eodem ortu prodeunt.

A Cardamomo majore ſive Melegueta differunt, quòd Meleguetæ fructus magna ex parte brevior & craſſior ſit, hic verò gracilior & oblongior. Meleguetæ cortex etiam minùs illius cortice durus aut ſatis fragilis. Hujus præterea grana non tam numeroſa quàm in Melegueta, majora tamen, fuſca & ſplendentia, ſingulari candicante membrana involuta: Meleguetæ verò grana, licet trifariam

trifariam quadam cartilagine diſtincta ſunt, & ſingula ſua peculiari membrana involuta videantur, minora tamen ſunt, magis rugoſa & dura iſtius fructûs granis; præterea non ità ſplendent, & ſubrufi ſunt coloris acerrimique ſaporis.

21. *Fructus quintus cap.* 16. *lib.* 2. *Exot.* Cluſ. *Fr. totus niger, binis foraminibus inſignitus* J. B. *Cluſ.*

Unciâ major erat, circiter unciam latus, totus niger & ſatis lævis, anteriore parte binis foraminibus inſignitus, poſteriore veſtigium retinens, quo vel petiolo inhæſerat vel ſuo lobo, ſi aliquo lobo incluſus fuerat. An nucleum contineret ignorabat Cluſius, agitatus enim nullum ſtrepitum edebat, & in aquam conjectus non mergebatur.

22. *Fructus undecimus cap.* 16. *lib.* 2. Cluſ. exot. *Fr. pyriformis fuſcus, lævis, ſtriatus, cum coronula, in quo nucleus* J. B.

Uncialis magnitudinis erat, prorſus fuſcus, pæne orbicularis, ſtriatus, levis admodum & in aqua ſupernatans illa merſus, tametſi nucleum continere ex agitatione deprehenderetur, anteriore parte veluti coronulam ſtriatam habens, in qua florem ſediſſe veriſimile eſt, poſteriore autem in oblongiuſculum pediculum deſinens.

23. *Fructus Juli formam quaſi exprimens cineraceus grana ſpadicea continens* C. B. *Fr.* 8. *c.* 25. *l.* 2. Cluſ. exot.

Lobi quodammodo formam habebat, & uncialem longitudinem, Juli figuram quaſi exprimens, gracilis, cineracei coloris, aliquot grana (ut ex involucri ruptura apparebat) ſatis craſſa continens, ſpadicei coloris, lævia, ab altera parte plana, inſipida, vieta & vetuſtate evanida.

24. *Baruce fructus primus cap.* 21. *lib.* 2. *Exot.* Cluſ. *Baruce fructûs è pluribus nucibus arboris Huræ* J. B.

Admirabilis erat formæ, & in Guyana naſci ferebatur ſatis celſa arbore *Hura* nuncupata. E multis autem veluti nucibus uncialis magnitudinis, mirabili modo ſimul junctis & connexis conſtabat, quæ in bina lignoſa duráque putamina dehiſcebant, & orbicularem planúmque nucleum continebant, cineraceâ membranâ tectum. Eum verò fructum tot nucibus ſimul junctis, & velut in unum caput coactis interdum creſcere intelligebam, ut tanquam orbicularem clavam geminum pugnum craſſitudine æquantem, & in multos angulos deſinentem referre videatur. Hujus fructus nucleo incolas uti dicebant ad corpus vomitu & alvi dejectione purgandum.

25. *Arara fructus ſecundus cap.* 21. *lib.* 2. *Exot.* Cluſ. *Arara fructus Americanus* J. B.

In Kayana creſcit, arboréne an herba non erat deſcriptum. Erat verò uncialis longitudinis, cute rariùs quàm putamine conſtans, ſatis durâ tamen nigraque, longiore pediculo & inæquali nitens, ut plures flores inhæſiſſe viderentur. Incolæ ejus confracti & in aqua elixi decocto maligna ulcera lavant ad ea curandum: aiebant etiam utilem ad alvum emolliendam, quod de nucleo intelligendum arbitror.

26. *Cunane fructus* 4. *cap.* 21. *lib.* 2. *Exot.* Cluſ. *Cun. fructus arboris Morremor, longus vel ovalis, ferè niger.* J. B.

Binas uncias longus erat, unciam ſummo capite latus, deinde paulatim ad infimum uſque gracilior fiebat, dorſo paulo elatiore, levis, niger & ſplendens, tribus foraminibus ſummo capite præditus, uno ſupernè, binis infernè. Illum in pumila arbore naſci ferebant, cui nomen *Morremor*, immaturus autem erat, ſed plenam maturitatem adeptam duplo majorem aſſerebant, eumque ſupra prunas toſtum manducari ab incolis adversùs capitis dolores.

27. *Waricoramori fructus* 5. *cap.* 21. *lib.* 2. Cluſ. exot. *Waricor. rugoſæ glandi ſimilis fructus* J. B.

Secundùm flumen *Arriwari* creſcere adſcriptum erat, ad quam tamen rem utilis eſſet ignorari. E binis quos habebat Cluſius unus binas ferè uncias longus erat, alter uncialem longitudinem non ſuperabat: uterque tereti & rugoſæ glandi ſimilis, adſtrictoriæ facultatis, qui alio cortice ſive putamine tectus fuiſſe videretur.

28. *Cropiot rugoſus fructus acerrimus, ſemine ſimili Piperi Æthiopico* J. B. *Fr.* 6. *c.* 21. *l.* 2. *Exot.* Cluſ.

Parvus & rugoſus fructus erat, non valdè diſſimilis ſingularibus ejus fructus articulis, quem Piper Æthiopicum appellant, magnâ acrimoniâ præditus, nigrúmque ſemen continens ut Piper Æthiopicum. Solere autem incolas eum fructum admiſcere Tabaci foliis adſcriptum erat, cùm illius fumum haurire vellent ad capitis dolorem leniendum. Erant autem aliquot ejus fructus funiculo trajecti, quod incolas feciſſe arbitror ad eos commodiùs reſiccandum, vel ut in promptu haberent quando illis utendum.

29. *Phaseolus orbicularis niger Americanus* C. B. *Parapar Clus. l.* 2. *Exot. c.* 21.
Clus.
Phaseoli quoddam genus erat, orbiculare, nigrum, splendens, quod lobo inclusum fuisse videbatur, ut ex hilo quo præditus conjecturam faciebat Clusius. Plures similes fructus per medium pertusos funiculo trajecerant incolæ, ut ornatûs gratiâ è collo suspensos sub sinistrum brachium admitterent, obliquè torquis instar supra pectus recumbentes.

30. *Fructus* 4. *cap.* 22. *l.* 2. *Exot.* Clus.
Clus.
Exilis erat, semunciam magnitudine non superans, exiguæ & immaturæ nuci *Fausel* non valdè dissimilis, exalbidi coloris, calyce præditus quatuor squamis constante, continens aliquot grana fusca, rotunda instar Piperis nigri, sed valdè rugosa quia forsitan immatura, intus alba, acris saporis. An Brasma apud Dioscor. cap. de Pipere.

31. *Cardamomi facie fructus triangul. malignus* J. B. *Fructus* 5. *cap.* 22. *l.* 2. *Exot.* Clus. *Bacca est Amomi racemosi* C. B. *seu veri* Ponæ.
Clus.
Triangularis erat formæ, semuncialis etiam magnitudinis, exalbidi coloris, tenuíque membrana tectus, Cardamomi Officinarum fructum perbellè referens, continénsque multa grana rugosa, cineracei foris coloris, intus albi, omnia in globum congesta, satis validi & gravis odoris, & acris saporis, qui brevissimo & vix apparente petiolo plantæ inhæserat, calyce tribus foliis constante inclusus. Qui mittebat (ad Clusium) Consulem suæ urbis unum ex his fructibus edisse scribebat, ex cujus esu morbum contraxisset. Vide *Clus. cur. post.*

32. *Fructus* 6. *cap.* 22. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Nudus omnino & variæ formæ erat, quem lobo inclusum fuisse arbitrabatur Clusius. Etenim nonnulli plani erant & quasi quadranguli, alii oblongiores & altera parte obtusi, eâ verò qua se mutuò contigerant compressi, omnes tamen foris rugosi, nigricantes & candicantibus quibusdam venis distincti, in binas partes dividui, ut reliqua legumina. Substantia autem interior subfusca & solida, & ejus sapor etiam adstringens, perinde ac fructus *Coles.*

33. *Fructus* 1. *cap.* 23. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pæne uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus; cortice sive ipso corpore satis crasso, & veluti fungosa materiâ constante, foris aliquantulum rugoso, & subfusco colore, internè cavo & pulpam quandam continente in globum convolutam, albicantem, friabilem, insipidam, in qua tenella quædam semina.

34. *Ricino affinis fructus* C. B. *Exoticus fructus* 4. *lib.* 2. *cap.* 24. Clus. exot.

Ricini fructum valde æmulabatur, nam triangularis erat, & in tres cellulas distinctus; quarum singulis semen continebatur rugosum, ut ante maturitatem lectus fuisse videretur, nigrum: exterior cortex fuscus & glaber erat, pendebátque inter quinque folia longiuscula & latiuscula (quæ medium fructum tegebat) è pediculo semunciali, satis firmo.

35. *Daturæ semine fructus* J. B. *Fr. minor* 8. *cap.* 20. *l.* 2. Clus. exot.

Orbicularis ferè formæ erat, & tenui veluti membranâ constabat, brevi petiolo præditus, pæne cineracei coloris, intus inanis, nisi quædam rugosa granula continuisset, iis quæ in Stramonio conspiciuntur non valdè absimilia: inhærebat autem sarmentis quibusdam Vitis Viniferæ sarmenta referentibus.

36. *Fructus hepaticus Indicus* J. B.
J. B.
Figura hepati quodammodo respondet: Est enim altera parte gibba sive convexa, altera sinuata, & concava, figura oblonga, magnitudo Castaneæ majoris, eíque concolor, h. e. spadiceus, sed ad pullum accedens: superficie tenus inæqualis, rugosus, nihil corticosi habet, eadémque fere substantia interna. An alio cortice fuerit comprehensus nobis incertum. *Nobis videtur nucleus fuisse alicujus fructûs.* Bivalvis est, aut geminus potiùs, fusco tamen satis insigni in ambitu cohærentiam designante, nec multa vi dividuus. Substantia tota glandulosa, Querneæ glandis siccatæ, durior, præter levem quandam quam præbet adstrictionem, nullo nec gustu, nec odore insigni.
Fructu hoc Indi in obstructionibus hepatis uti dicuntur, referente Robino, qui fructum ad J. B. transmisit.

37. *Fructus* 5. *cap.* 25. *lib.* 2. Clus. exot.

Uncias pæne tres ambitu comprehendebat, & sphæricæ formæ erat, putamine constans quali Nux Juglans, firmo, fusci externa parte coloris, interna spadicei, qui in tres æquales partes dividebatur, & interna parte in tres veluti concamerationes vel loculos separabatur, in quibus singularia grana, Malorum vulgarium seminibus non valdè dissimilia.

38. *Fructus Ind. rotundus tuberculis asperatus niger* J. B.

J. B.
Adspectu non usque adeò speciosus est, circinatæ fere rotunditatis, uncias duas pænè latus, compressus, sed eò ut unciam mediam crassitie adæquet, præsertim parte gibbosiore, nam utrinque ceu gibbus quidam eminet. Cortice vestitur nigro, tuberculis quibusdam asperato, duro, superne umbilicatus; sub cortice tunica intermedia albicans substantiam internam nucleatam involvit.

An Nux esset, an de Phaseolorum genere pro certo asserere non potuit J. Bauhinus.

39. *Fructus Guyanensis ovalis cineraceus* J. B. *Guyanensis fr.* 2. Clus. exot. *lib.* 2. *cap.* 6. *Pruno similis ovalis cortice & nucleo cinereo* C. B. *p.* 444.

Clus.
Valde solidus & gravis erat, ovalis formæ, pæne binas uncias à pediculo ad extimum mucronem longus, tres cum semisse medii corporis ambitu complectens, corio denso, fibroso, cineracei coloris tectus, ambiente putamen crassum admodum, durum & nigricans, quod nucleum continebat, ferè orbicularem, durum, cineracei pæne coloris. *Ad pruna aut potiùs Myrobalana referri potest.*

40. *Nucleus ex Guyana, spadicei coloris membranâ tectus* J. B. *Nucleus ex Guyana* Clus. exot. *l.* 2. *c.* 6. *Pruno similis oblongus, spadiceus, pulpâ albâ* C. B. *p.* 444.

Clus.
Paulò longior erat ovali: nam duarum unciarum longitudinem superabat, non adeò tamen crassus ut superior, & magis inæqualis, ut veriùs dici mereretur nucleus alicujus fructus, quàm fructûs spadicei coloris membrana tectus, qui haud dubiè aliquo fructu aut nuce erat inclusus, medullam sive pulpam continens albam, non ingrati saporis, licet vetustate contractior esset, & ejus meditullium in lacunam dehisceret.

41. *Avellana Indica ossiculo trifido* C. B. *Avellana Ind. Mehembethene Cortus.* J. B. *Mehembethene* Park.

J. B.
Æquat magnitudine parvam Juglandem, formâ fere ovali, in cujus basi triquetrum patet foramen, producens ex singulis angulis costam, ità ut præter ternas illas costas totidem aliæ alterno situ per longum conscendant. Putamen durum, crassum, nonnihil inæquale, ex cinereo flavescit; quo effracto tres cellulæ sese ostentant, nucleum continentes oblongum, album ac dulcem.

Matthiolus (si modo hanc intelligit) tegumentum [exterius] læve molléque, colore subpallido, nec folio Palmæ crassius ei attribuit.

42. *Avellanæ prædictæ affinis fructu spadiceo velut in binas partes secto* C. B. *Avellanæ Indicæ Mehembethenæ valdè similis fructus* J. B. *Fructus miscellaneus* 7. *Clus. exot. lib.* 2. *cap.* 25.

Inter Aromatum Tripoli allatorum purgamenta inventus est. Erat autem figurâ orbiculatâ, cortice spadicei coloris eóque lævi constans, atque veluti in binas partes secto. An verò alio cortice sive involucro tecta fuerit hæc nux (ut verisimile est) me latet: alia tamen addita erat minùs crassa sed paulò oblongior, neque adeo spadicei coloris, quæ media ex parte tecta erat suo involucro nigro & rugoso, cui petiolus adhuc inhærebat quo in ramo firmata fuerat.

43. *Avellana Indica villosa, foraminata* J. B.

Tribus lateribus elatioribus, atque itidem tribus foraminum vestigiis, uti Nux Indica sive Coccus, conspicua, villoso quodam involucro, veluti *Fausel* ferè, tecta, nucleum continens dulcem, tenui candicante membrana inclusum. Hanc Lobelius non separat à Mehembethene ut Clusius, sed eandem facere videtur, varietate tantùm distinctam; quocum consentit etiam C. Bauhinus.

44. *Avellanæ Mehembethene Cortusi species alia nuda & vestita villo* J. B.

Mehembethene superiùs descripta speciosior est, & altero tanto crassior, minúsque longa. Reliquam descriptionem vide apud *J. B.* Magnitudine præcipue à Mehembethene differre videtur.

45. *Avellana quadrifida* C. B. *Fructus exoticus* 6. *cap.* 16. *lib.* 2. Clus. exot. *An Avellana purgativa* Oviedi? *Fr. Indicus decussatus* J. B?

Clus.
Elegans erat fructus, & velut ex quatuor Avellanis simul connexis constans, lævibus, spadicei coloris, qui alio operimento tectus fuisse videbatur. Nam inter interstitia quibus singulæ nuces ab invicem separatæ restabant adhuc membranaceæ cujusdam fuscæ cutis partes, qua tuti fuerunt. Constabant porro singulæ istæ Avellanæ putamine spadicei (ut dixi) coloris, firmo quidem sed non valde denso, in quo nucleus continebatur crassus, durus, foris subrufus interna parte candicans, nec ingrati saporis. Vide descriptionem *J. B.* quæ alterius fortasse fructûs est. Renis ovilli, inquit, formam habet, &c.

46. *Nux purgatrix* C. B. *Fructus* 17. *cap.* 16. *lib.* 2. Clus. exot.

Non valde dissimilis erat hic fructus officulo Baccæ Saponariæ: etenim orbicularem, ut illud, habebat formam, & eandem magnitudinem. Hujus tamen color non adeò niger sed fuscus potiùs, in quo apparebant subflavescentes quædam venæ. Alio autem fructu comprehensum fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructûs esse apparebat; nam sectus versicolore substantiâ constare deprehendebatur, magnis maculis albis fuscæ substantiæ & satis molli, (ut quæ cultello sine difficultate incidi posset) permixtis.

47. *Avellana Indica major subrufa* * *Clusii* J. B. *Avellanæ Indicæ* 3. *genus Matth. Lugd.* C. B. *Mamay fructûs ossiculum D. Grevio in* Mus. Soc. Reg. * *Annot. in Garc. l.* 1. *c.* 26.

J. B. Clus.
Tres uncias longus erat, duas ferè crassus, inferiore parte sessilis, rugosus scabérve, & cineracei coloris, superna autem & eminentiore sive protuberante parte lævis, subruffique coloris, ut animalculum duro corio tectum videri possit. Nucleum in se continet.

Huic descriptioni addit J. Bauhinus corticem esse fragilem instar ferè testæ ovorum, minùs tamen cum sit spissior. Continet nucleum magnum, tectum tenui membranâ cinereâ, in qua saporem insignem non animadvertimus: nucleus autem magnus, rugosus, firmus, Amygdalæ modo, sapore non ingrato.

Mammei fructus officulum est, & erronee pro Nuce accipitur à J. Bauhino & Matthiolo. *D. Grew.*

48. *Balsami Peruviani fructus* Clus. J. B. *Fr.* 1. *cap.* 29. *lib.* 2. *Exot.* Clus. *Avellanæ Indicæ* 3. *genus Matth. Lugd.* C. B.

Ex eodem cum præcedente genere est, [nec ut nobis videtur specie diversus] sed longè amplior, utpote qui ternas uncias longitudine superaret, latitudine unam, altitudine pæne duas æquaret, alioqui forma & colore eidem planè similis: nempe crasso cortice sive putamine constans, inferiore sive supina parte sessili, rugoso scabróve & cineraceo, superna autem sive gibba lævi, subrufo, vel potiùs spadiceo, ità ut animalculum duro cortice tectum videretur. Nucleum continere deprehendebat Clusius binas uncias longum, unam latum, gemellum, sed extima parte simul cohærentem, tenui cineraceâque membrana tectum, substantiâ firmâ, ut Amygdalæ aut Castaneæ recentes, subfusca, pingui & oleaginosa, odore satis jucundo prædita, & sapore non ingrato.

Pro fructu Balsami Peruviani accepit Clusius. Verùm non convenit cum descriptione Balsami apud Monardem aut G. Pisonem.

Aliam adhuc Avellanam Indicam ab Hercule Saxonia missam pro Balsami *Petri de Frias* fructu minore, ejúsque speciem aliam minorem describit J. Bauhinus, magnitudine digitum ferè æquantem, quæ si competentem haberet crassitiem atque rotunditatem galeam quodammodo repræsentaret. Testâ constat lævi, splendida, ex ruffo ad spadiceum vergente, crasso satis, substantiâ osseâ. Nucleus intus latet Amygdalini facie sed latior, in cæteris proportioni nucamenti respondens, sapore rancido, quippe exoleto.

Minor species concolor erat, sed figurâ nonnihil evariabat, potissimùm hili illud vestigium quàm in Fabis nostris vulgatis non latius, nec ut in prædicto eminet. Testa tenuior multò nucleum quoque parvum, sibique proportionatum continet.

49. *Nux Indica non biforis Juglandi similis* J. B.

Ad.
Advehitur quidam fructus ex occiduis, adeò Nuci Juglandi similis, ut nondum introspectum sæpiùs putaverimus nucem Juglandem esse: sed effracto caro fuit vesca, intus albida, Castaneæ sapore, nullis distincta nucleis, putamine & testa utraque crassiore quàm Nucis Juglandis.

50. *Fructus bivalvis Indicus niger* J. B.

J. B.
Levitatis præcipuæ fructus anonymos bivalvi tegitur cortice, non duro, & uti videtur fragili, hiantibus jam medio tenus valvis, subscabris, figurâ oblongâ, utrinque exacuta, modicè compressa, alioquin ovatam relatura; Latitat intus nescio quid nuclei.

51. *Fructus Indicus, vel nucleus luteus parvus, Avellanæ oblongæ facie compressus* J. B.

J. B.
Unciam fere longus erat, flavus, lævis, lucidus, Ricino majori aliquo modo accedens, uncia semis angustior, pæne compressus, utrinque tamen ferè in medio elatior, una parte paulò latior & rotundior, parte autem quà hæsisse apparet nonnihil angustior, & non ità rotundus, asperior. Cortex facile acicula perforatur, in eo nucleus; qualis medulla nobis nondum constat. Alius hujus generis fructus, quem apud fratrem *C. B.* vidit, brevior erat, minùs compressus, multò quâ adhæsit parte angustior, quasi umbilicus aut oculus, crista item non ità apparet. Repræsentat Staphylodendron.

52. *Fructus peregrinus Jerasoy* J. B.

J. B.
Jerasoy dictus fructus è rarioribus quoque esse videtur: Per medium sectus cavus apparet, sed binis cellulis intergerino pariete interveniente distinctus, aut si integer esset quem vidimus (uti non esse conjectamur) quaternis. Extima facie lævis, sed squamatus, albicans, pediculo crassiusculo.

Rosæ nondum expansæ, ac per medietatem sectæ figuram nonnihil referret, nisi esset cavus; ita squamata eum extrinsecùs ambiunt foliola.

53. *Fructus exoticus latus compressus, colore Suberis.* J. B. *hist. lib.* 3. *cap.* 150.

J. B.

Duas uncias latus erat ac paulò longior, æquabili ferè ambitu ad orbicularem figuram accedens, præterquam quòd parte superna [ubi fortè adhæsit] exiguum quendam sinum umbilicali specie impressum habebat. Compressus erat, medium crassitudine unciam vix æquans, modicè incurvus, ut altera facies concava, altera in gibbum sublata convexa videretur. Cortice constabat colore Suberis ferè, non valdè duro, sed vel mediocri compressu fragili, nucis Avellanæ crassitudine, fungoso quodammodo, sed interior pars magis fungosa erat, fusca, insipida, quia evanida & magna ex parte cava, unde & pro magnitudine admodum levis.

54. *Cordis figura nux plana cineracei coloris* J. B. *Fructus* 3. *cap.* 26. *l.* 2. Clus. exot.

Clus.

Nux erat plana cineracei coloris, formam cordis (ut pingi solet) referens, & quibusdam locis tumescens, adeóque lento cortice constans ut maxima cum difficultate aperiretur. Reperit autem sub eo Clusius alium corticem, non minùs lentum superiore subflavi coloris, tegentem nucleum candicantem, salsi saporis, involutum rufescente membrana.

55. *Fructus Indicus echinatus sonorus* J. B.

J. B.

Magnitudine erat circiter Nucis moschatæ, coloris cinerei, plurimis abundans tuberculis obtusis. Degustatus videbatur aliquid adstrictionis habere. Pediculus crassus ligneus. Sonorus erat.

56. *Fructus Indicus Juglandi similis tuberosus* J. B.

J. B.

Juglandem pulvinato suo calyce etiamnum intectum æquat, perpetuis tuberculis & longioribus jugis asperatus, ex cinereo ruffescens, cujus intervenia tenuis replet cortex fuscus. Infima pars umbilicum habet sessilem, opposita modicè in conum fastigiatur. Durus est & gravis fructus.

57. *Fructus multifariam fissus.* J. B.

Ferè orbicularis erat totus, nisi utraque parte esset nonnihil compressus. Finditur circiter in 12 partes, quæ fungosæ sunt, saporis manifesti nullius; inest internè officulum durum. Cortex totius fructûs exterior tenuis fuscus & cinereus.

58. *Pinei nuclei Malucani sive purgatorii* J. B. *Pinus Indica nucleo purgante* C. B. *Pinei nuclei Maluccani* Park.

Acosta.

Alitur in hortis quibusdam Malabar, inquit Acosta, tum etiam in nonnullis sylvis sponte nascitur arbor magnitudine Pyri, cujus folia infernè diluto virore prædita sunt, supernè autem saturo, admodum tenella & mollia, quæ gustata valdè acria deprehenduntur, & linguam diu vellicant. Fructus triangularis Avellanæ magnitudine, interiùs in multa receptacula distinctus, in quibus semen est album, solidum, rotundum Pineo nucleo suo putamine exempto par.

Considerandum (inquit J. Bauhinus) An eædem sint Pineæ nuculæ catharticæ Monardis, quas sic designat, Transmittit Nova Hispania Pineorum nucleorum genus quo Indi se purgabant, quos imitati sunt plurimi harum regionum. Nostris Pineis nucleis similes sunt nascentes in strobilis magnis quales sunt Mayzii Spicæ muticæ, molliore putamine & nigriore quam nostri rotundi, intus albi, pingues & gustu dulces.

Vires. Indi, Autore Acosta, binos nucleos membranis nudatos, terunt, & clysteribus admiscent adversùs urinæ difficultatem & dolorem ischiadicum, aut cum gallinæ jusculo propinant ad educendos putridos, lentos, crassos frigidósque humores & peculiariter ad asthmaticos curandos. Ex aqua tritis impetigines inungunt & curant sed admodum urunt: Nuclei pinei cathartici tradente Monarde bilem, pituitam & aquas validissimè purgant, & licet Avellanis mitiores tamen vomitum cient. Assi nec tam valenter, nec cum tantis torsionibus purgant. Dantur in diuturnis morbis, & peculiari quadam facultate crassos humores expellunt.

Quibus obtingent nuclei Pinei, sive Malucani Acostæ, sive cathartici Monardis, sive diversi, sive iidem sint (inquit J. Bauhinus) non temere exhibeant ægris, siquidem, referente Acosta, admodum urunt, & quatuor grana interimunt. Monardes etiam validissimè nec sine torsionibus purgare, & vomitum ciere scribit.

59. *Pineos nucleos duros referens fructus* C.B. *Nucula peregrina alia* J. B. *Fr. peregr.* 8. Clus. *Exot. l.* 2. *c.* 30.

Pinei cujusdam generis nucis nucleos quispiam æstimare posset, adeò nostratis Pineæ nucis sive strobili nucleos referebant, licet magna ex parte nostris & longiores essent & crassiores: durum similiter putamen & idem color.

60. *Curcas Avellanæ magnitudine* J.B. *Curcas Malavarensium, Carpata Cambayensium Garciæ* C.B.

Nascitur in Malavar, autore Garcia, fructûs quidam magnitudine Avellanæ cum suo putamine; non tamen adeò rotundus est, candidus, gustu quali sunt Tubera cocta; dependet ex ramis cujusdam plantæ quæ seritur, nullius, quod sciam, in medicina usûs. Dicitur in Malavar *Chiviquilenga*, id est exiguum *Inhame*.
Habalculcul Serapioni videtur, cujus frequentem usum seminis quidem copiam facere, sed cholericam quam vocant passionem excitare scribit: quæ omnia Malavares huic fructui tribuunt. Fructum hunc ad Ricinum refert C. Bauhinus.

61. *Pepita Peruanus* J. B. *Pepitas del Peru, Fr.9. cap.30. lib.2.* Clus. exot. *Amygdalo similis fructus Peruanus fuscus vel spadiceus lineâ candida* C.B.

In fructu hoc quædam est varietas, nam alter altero major & amplior est, licet color & forma propemodum eadem. Planus est & oblongiusculus, altera parte latior, altera angustior, glaber & lævis, totus fusci, aut interdum spadicei coloris, nisi linea quædam candicans, qua parte suo fructui adhæsit (nam alteri inclusus fuisse videtur) varium faceret, prægnans est & sonitum edit.

62. *Brindones Indici, fructus rubentes acidi* J.B.

In Goa India (uti refert Garcias) est fructus quidam *Brindones* vocatus. Is foris aliquantulum rubicat, intus verò sanguinis instar rubet, gustu admodum acido: invenitur interdum foris nigricans [qui color maturitate contrahitur] nec adeò acidus uti superior, qui tamen non minùs quàm ille intus rubeat. Multorum palato sapidus est hic fructus, meo verò inquit Garcias minime ob nimium aciditatem. Eo tinctores utuntur. Cortex verò adservatur atque mari aliò transvehitur aceti conficiendi gratiâ, quod à Lusitanis quibusdam etiam in Lusitania factum est.

63. *Beguill* Purchasii.

Fructus in sinu S. Augustini prope Sierram Lionam proveniens, magnitudine Mali, cute aspera & nodosa vestitus; sub quo pulpa Fragorum instar, sive coloris, sive granorum rationem habeas.

64. *Beninganio* ejusdem.

Fructus ejusdem loci, Limonii magnitudine, cute rubida, ventriculo gratus.

65. *Rucma Hispanis Lucma* * De Laet. * *Ind. Occid. l. 10. c. 3.*

Fructus est qui forma & mole ad Aurantia mala accedit: intra medullam ossiculum Castaneæ, am colore corticis, quàm nuclei, qui amarus & cibo ineptus, albedine validè simile, aliquando duo continet. Inter crassos censetur cibos: Sapore tamen est magis dulci quàm acri.

66. *Mungo* J.B. Garc. *Fructus niger Coriandro similis* C.B. *Messe seu Meisce Avicennæ.*

Est semen (inquit Garcias) viride, quod per maturitatem fit nigrum, Coriandri sicci magnitudine. Nasci ferunt in Palæstina. Pabulum est equorum, interdum tamen ab hominibus editur. Guzarate & Decan incolæ in febribus hoc modo utuntur. Febricitans cibo abstinet per decem, nonnunquam per quindecim dies, post quos hujus fructus decoctum illi propinatur, in quo nonnihil pulpæ remansit: deinde cortice delibratum Mungo, & instar Oryzæ coctum febricitanti exhibetur. Panis verò triticeus nonnisi post multos dies administratur.
Mungo autem frigidus est, quantum ex ejus facultatibus colligere licet.

67. *Sel Serapionis & Avicennæ* J. B.

Fructus *Sel*, quales Rauwolfius vidisse scribit carent duris putaminibus, planéque nudi sunt, magnitudine Pistaciorum, colore Juglandibus nostris non dissimiles, sapore satis amaro cum manifesta acrimonia. Dedisse sibi Minoritam quendam Hierosolymis, qui dicebat in vicinis locis provenire; esse autem *Sel* Serapionis & Avicennæ, quod virtutem habet Zingiberis.

68. *Nux Indica pulchra, cui unguis albus* J.B.

Unciam & semis longus erat, unciam latus, compressus, niger, splendens, in suprema parte veluti unguis albus. Sonorus est. Cortex niger, mediocriter crassus; subest medulla alba, in iis saporem manifestum non animadvertimus. Medullæ autem albæ subest fortè ossiculum, est enim sonorus.

69. *Nucula Ind. Lob. & Penæ* J.B.

Lob.
Nuculam Indicam hanc admodum fructu variam fortéque & sylvestrem esse suadent nuculæ, quas ex finibus Troglodyticæ Guineæ habemus. Hæc vix magnam æquat Olivam, corticoso nucleo, oleaginoso ac sapido, illi prorsus Nuci Indicæ similis, sed huic Nuculæ testa ossea. Icon integræ magnam habet similitudinem cum Chamærrhiphes fructu, inquit J. Bauhinus.

70. *Nucula Indica ab Hercule Saxonia missa* J. B. Cochiglio de Guigne, *dicta*.

J. B.
Unciâ brevior est, semunciam vix lata, nigra, dura, modicè exteriùs arcuata, interiùs sinuata Phaseoli modo, multis fissuris seu lineis variè sparsis sulcata; quæ tamen omnes in tuberculum parvum, umbilici speciem præferens, coeunt.

71. *Ficui similis fructus exoticus* J. B.

Ficum communem figura & magnitudine quodammodo repræsentaret, si non angulosus esset & supernè cordatus. Cortex exterior subflavus, fragilis, quo decorticato alius subest, crassus, durus, niger. Concussus non crepitat, aquæ injectus suo pondere sidit.

72. *Fructus peregrinus sulcatus* J. B.

J. B.
Avellanæ domesticæ magnitudine est, oblongus, turgidus, niger, cætera lævis & politus, præterquam ad latera profundus sulcus, rectus (quem à summo ad imum habet exaratum, lineola in medio tantillum eminente) ubi nonnihil rugosus. Parte opposita sulco respondent levia quædam alterius sulci vestigia impressa. Quem servamus (inquit J. Bauhinus) foramine per longum pervius est, ad cujus margines in altero finium apophysis parva est, in medio fissa. Inanis est, & pulsatus resonat, proculdubio aliquando pulpa plenus.

73. *Lauri baccæ similis fructus* J. B.

J. B.
Magnitudine est & forma baccæ Lauri majusculæ, coloris nigricantis, lævi & nitida superficie, ex altero turbinato fine stylum retusum, quemadmodum in glandibus videre est, proferens, altero autem tanquam ab acicula impressum vestigium habens, durus & lapidi allisus cum sonitu resiliens. Eorum uni circa medium insculptus apparet scrobiculus, natura an arte nescio.

74. *Fructus quadrangulus niger cum membrana miniata* J. B.

Ostendebat Clusio Exot. l. 2. c. 26. Christ. Porretus fructum unciam longum, quadrangulum, lateribus aliquantulùm depressis, prorsus nigrum, media tamen ex parte tectum, tanquam membrana foris miniata fructui firmiter inhærente.

75. *Ossiculum fructûs Indici tuberculosum* J. B.

Majus erat ossiculo Cerasi, subrotundum, undique rugosis tuberculis exasperatum, colore pullo.

76. *Avellanæ compressæ facie fructus vel semen* J. B.

Unciam ferè longus erat, vix semunciam latus, modicè compressus, durus, dilutè croceus & splendidum, parte angustiore qua adhæsisse putamus saturatiùs tinctum. Longæ alicujus Avellanæ speciem quodammodo referre videtur; sed planè exoticum esse & facies & notæ jam scriptæ satis insinuant. Alii hujus generis aspersi erant longiusculis maculis albicantibus, cortice paulò firmiore quàm Castaneæ & tenaci, medulla intus alba tenera, acrimoniam resipiente. Unde commodiùs (inquit) forte Ricino subnecterentur.

77. *Fructus Indicus villosus parvus* J. B.

Magnitudine erat Avellanæ vulgaris, constans tunicis villosis, subflavis, cortice tenero, una parte nigricante.

78. *Castaneæ specie fructus peregrinus* J. B.

Mediocrem Castaneam non tantùm magnitudine, sed & totâ formâ refert, ut pro ea primo obtutu possit fallere. Color tamen paulo dilutior ad flavum inclinat: nitor & lævitas eximia, exceptâ basis portiuncula oblonga, qua videtur aut arbori aut echino adhæsisse. Cortex extimus admodum tenuis fragilísque, cui fungosa substantia adnata subest: ipsa verò cavitas vacua est, quo fit ut insignis totius fructûs sit levitas.

79. *Leucoma fructu Castaneæ* J. B.

Monard.
Similis est nostrati Castaneæ, cùm colore, tum magnitudine, tum etiam sessili illa & albicante parte quam Castanea obtinet, quæ prægnans videtur. Arboris est vastæ magnitudinis, materiæque firmæ & robustæ, cui folia Arbuti. Fructum edulem gratique saporis esse aiunt, & alvi profluvia sistere, quoniam astringit. Temperatum esse asserunt.

80. *Glans Indica* J. B.

J. B.
Glandi Quercinæ figura & magnitudine similis est, intus candida, substantia dura ac propemodum ossea, nullius saporis manifesti, exteriùs nigra, lineis ac venulis squamatis corticatísque rufis reticulatim per superficiem sparsis, Cupula dura, crassa ac lignosa fere, exteriùs plurimorum denticulorum mutuo incubitu imbricatoque asperata, colore cinereo, pediculo semunciam ferè longo, crasso & lignoso.

81. *Glans Indica magna, subrotunda* J. B.

J. B.
Juglandem magnitudine æquabat, cortice constans flavescente, uti Glandis Quercûs exsiccatæ, lævi, crassiusculo, qui tamen à fortiori digitorum compressione facilè frangatur ac dissiliat. Per longitudinem area insignis, inæqualis & scabra subcinerea excurrit, hili imaginem præ se ferens, quâque parte cortex reliqua firmior est crassior, duriórque eam adhæsisse vel alteri cortici externo vel arbori verisimile est. Interna facies cortice contecta est ruffo, tenui atque fungoso, intercurrentibus veluti venulis ut in interiore cortice Castaneæ immediate callum complectente. In quo ceu pulvino immersus jacet, omnem ferè cavitatem adimplens, nucleus, figurâ rotundus, facie Glandis aut Castaneæ nucleo persimilis, geminus ut in Glandibus, extima facie scaber, rufa cuticula intectus, quà verò committitur lævis, substantiâ durâ, & colore glandis nuclei, sapore dulci, grato.
Pro fructu Balsami à Robino ad Platerum missus erat.

82. *Fructus Amygdaloides nitidus peregrinus*, J. B.

J. B.
Lævis & lubricus est superficie, nuclei Amygdalini magnitudine & formâ, nisi quòd una parte paulò est acutior obtusâ Amygdali parte, infráque mucronem alterum lacuna orbicularis insculpta, non tamen effatu dignæ altitudinis, fortè hinc prodibat germen. Color est ex flavo ferè cinereus, & altera quidem parte magis in arcum curvatus, Damasceni pruni nuclei modo, corticéque tegitur tenui, fragili, nucleum in se continens.

83. *Fructus Peruanus Amygdaloides, sub terra nascens*, J. B.

Pulcher admodum aspectu est, & grati saporis, qui & radice caret, nec aliquam plantam profert, aut ab ulla planta producitur, sed solummodo sub terra enascitur quemadmodum tubera. Dimidii digiti magnitudinem æquat; rotundus est & contortus & affabrè elaboratus, coloris spadicei, nucleum intus continens resonantem dum siccus est, Amygdalæ similem, cortice fusco, intus album, & in duas partes divisum, ut Amygdala, grati saporis, & Avellanam gustu referentem.
Invenitur apud flumen Marannon, nec ullibi alibi per universam Indiam. Editur recens & exsiccatus sed torreri præstat. Adponitur secundis mensis bellariorum loco, quoniam ventriculum admodum exsiccat & roborat. Sed si liberaliùs edatur capitis gravedinem generat. *Locus & Usus.*
Dari in rerum natura hujusmodi fructum subterraneum mihi sanè non videtur verisimile.
Dubitat Clusius, an hic fructus sit Mandobi Lerii, quem ait sub terra Tuberum modo nasci, tenuibus filamentis simul cohærere, nucleum non esse majorem domestica Avellana, ejusdémque saporis, cinerei coloris, cortice non duriore quàm Pisorum siliquæ. An vero folia seménve proferat ignorare se fatetur, licet fructum sæpiùs ederit.
J. Bauhino *Mandobi* Lerii fructus arboreus esse videtur, aut fortè Trasi genus aliquod: Trasi enim, inquit, sunt veluti fructus & nuclei Avellanarum.

84. *Nucula Indica Pyriformis & sonora* J. B.

Articulo postremo pollicis non major erat, exprimens parvum Pyrum moschatellinum, solidus, durus, rugosus, fere cinereus, lignosus, sonorus, saporem manifestum non sensimus.

85. *Nucula Indica globosa sonora* J. B.

Orbicularis sive globosus erat, gallæ parvæ sive parvulo globulo similis, cinerei & maculosi coloris, costâ pæne totus cinctus, sonorus. Cortex non admodum durus.

86. *Nucula ex Guinea* J. B.

Nucis Myristicæ ferè magnitudine & formâ, levis, concussu sonum edens, cujus alter finis styli quid simile habet, ex quatuor parvis sulcis sive eminentiis procedens; oppositus verò scrobiculum, unde avulsus videtur pediculus, unde radii recti producuntur: cortice mediocriter lævi, subruffo tectus, quo abraso subest alius durus qualis in nuce Moschata: huic subest alius crassior, spadiceus, fungosus, politus. Nucleum ambit immediate quartus, pertinaciter adhærens, pelliculæ tenuis instar rugosus, spadiceus quoque: ipse verò nucleus amplus, candidus, pinguis, gustu dulci cum fastidioso quodam sapore.

87. *Nux Indica alia* J. B.

Minor est Juglande, latitudine unciali, paulóque longior, colore pullo obsoleto, fuscis maculis conspersо. Desinit in brevissimum acumen qua parte quinquepartita esse videtur. Parte opposita pediculi pars adhæret, lignea prorsus, firma crassáque, unde conjectura arboreum fœtum. Ipse alioqui fructus levis & minimè ponderosus.

88. *Guabam* De Laet. *Ind. Occid. l.* 10. *c.* 6.

Fructus est binos palmos longus, cinereo cortice, pulpâ candida, durissimis quibusdam nucleis permixta, suavis & refrigerans. Provenit in calidioribus Quitensis præfecturæ regionibus.

89. *Pomum Sucu* Sinensium *Martin. Atl. Sin.*

Naſcitur in mediocri arbore, & quæ vix ullâ culturâ opus habet. Majus eſt noſtratibus, rotundum, puniceum aut rubicundum. Pulpa intra aliquando exos, plerunque ad ſuperficiem acinos, teruncii mole, planos & rotundos, verticalitérque erectos cortice lignoſo quinque vel decem continet. Caro tota rubeſcit, molleſcit Sorbi inſtar matura & ſuaviſſimi ſaporis eſt. Siccatum cruſtam mellis vel ſacchari emittit. Eſt & cortice viridi quod non molleſcit, ſed cultro vel dentibus detrahitur. Provenit in *Xantunque*, & extra Sinas nullibi.

* *Ind. Occid. l.* 7. *c.* 10.

90. *Ziccara Guatimalenſium. Capote* * De Laet.

Eſt inſtar Pinearum nucum, in quo viginti, aliquando & triginta Amygdala continentur.

91. *Fructus Indicus granuloſus vel tuberoſus minor.* J. B. *Fr. Indicus* 5. *c.* 30. *l.* 2. *Exot.* Cluſ.

Prorſus ſphærica huic forma erat, magnitudo globuli minoris ſclopi: putamen flaveſcentis coloris, & perpetuis tuberculis, at non adeò craſſis, obſitum, nullâque lineâ cinctum.

J. Bauhinus formam olivarem ei attribuit, lapideam & invictam duritiem, colorem rutilum, ſuperficiem granulis omnigenis aſperatam, &c.

92. *Fructus dyſentericus flavus* J.B.

Monard.

Provenit in India, autore Monarde, fructus Dyſenteriam ſanans, delatus ex Quito, qui videtur eſſe vaſtæ arboris, alterâ parte lævis, flavus, altera aſper, coloratiſſimus ac veluti pullus. Cæterùm qualis eſſet fructus, cujúſve arboris nunquam perveſtigare licuit.

Vires. In pollinem tenuiſſimum redactus, & cum aqua capitum roſarum manè & veſperi exhibitus dyſenterico fluxu miſerè afflictum brevi ſanitati reſtituit.

93. *Nicaraguæ pomum nuce rotunda* J. B.

In Nicaragua (inquit Benzo) Novi Orbis provincia Pomi quoddam genus peculiare eſt, neque Hiſpaniolæ, neque ulli alteri parti Indiæ conceſſum, Piri noſtri ſpecie fermè eſt, ligno interiore rotundo, Nucis craſſitudine & dimidio amplius, optimi & jucundiſſimi ſaporis. Arbor procera, exiguis foliis veſtita.

94. *Pruno ſimilis fructus ſubfuſcus ex Guinea* C. B. *Pruni facie fructus è Guinea, in quo ſemina* J. B. *Fructus Exot.* 1. *à Cluſio.* Cluſ. *Exot. l.* 2. *c.* 23.

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pæne uncias longus, ſeſcunciam latus, infima parte mucronatus, cortice ſive ipſo corpore ſatis craſſo, & veluti fungoſâ materia conſtante, foris aliquantulum rugoſo & ſubfuſco colore, internè cavo & pulpam quandam continente, in globum convolutam, albicantem, friabilem inſipidam, in qua tenella quædam ſemina.

95. *Pruno ſimilis ſpinoſa* C. B. *Jangomas Prunis ſimilis* J. B.

Arbor Pruni magnitudine ſponte naſcitur in agris & etiam in hortis in *Baſaim, Chaul & Batequala*, multis ſpinis horrens, foliis itidem Pruni, floribus candidis, fructu Sorbo ſimili, guſtu Prunorum adſtringente & acerbo.

96. *Nux Ponticæ nuci non valdè abſimilis, ſpadicei coloris* J. B. *Nux altera cap.* 26. *lib.* 2. Cluſ. Exot.

Spadicei erat coloris, Ponticæ nuci non valde abſimilis, unciam longa, ejus ambitus unciâ paulò major, ſeſſili ſive infima parte anguſtior, extimâ craſſior, & velut decuſſatim formata, dura, ſolida, nec ullo modo ſtrepitum edens. Inter aromata reperta eſt.

CAP. VIII.

Parvi quidam fructus à J. Bauhino viſi apud Ill. Duc. Wirt. & deſcripti Lib. 3. *cap.*80, 81, 82. &c.

1. *Nucula Indica altera, compreſſa, cortice duro, coloris ſenora.* Parvi Pruni quodammodo ſimilis erat, ſublongus, compreſſus, lucidus, coſtis in uno latere conſtans, lucidus.

2. *Nucula Indica tertia ſplendidior.* Idem fortè præcedenti. Color idem niſi dilutior & ſplendidior, magis etiam compreſſus & latior, potiſſimùm una parte.

3. *Fr. Indicus ovi parvi fere formâ.* Coloris erat quodammodo Caſtaneæ, dilutioris, ſplendens. Circulus ambit ferè totum qui non ſplendet, utrinque foratus.

4. *Nucula ſublonga, vel Os fructus alicujus Indici.* Unciam longa, unciam ſemis circiter lata, rotunda, fuſci coloris, una parte latior, lignoſa, cava: in ea nucleus cortice tenui tectus, qui fuſcus, intus fiſſus, durus, albus & ſapore manifeſto deſtitutus.

5. *Nucula*

5. *Nucula triangularis Indica, Castanellæ ferè facie.* Piso majori haud major erat, inter angulos compressa, ex uno latere commissura nigricante insignita, colore subfusco, in ruffum quasi ex cinereo in spadiceum vergit. Concussa non strepitat, sed circulum perelegantem nuculæ concolorem, partim sessili innatum vel potiùs enatum (nam linea elevatior & nonnihil splendicans) intersecat commissuræ linea prædicta: Ex observatione Cherleri.

6. *Nucula Indica ovata fere.* Nisi utrinque acumen quoddam extaret ovatæ esset figuræ. Longitudo uncialis, latitudo media, colore inter fuscum & pullum medio, maculis dilutioribus picturato, costis quibusdam eminentibus quales in Nuce unguentaria insignita. Nucleus intus latet albus.

7. *Ossiculum sulcatum fructûs peregrini.* Figura ovata erat, utrinque extremorum acuminatum, per longitudinem profundè satis sulcatum, colore pullo.

8. *Fructûs exotici ossiculum aliud.* Semunciam longum erat, mucleo Pini ferè figurâ par, ambitu tereti, obiter turbinato, durum, politum, læve; colore ruffescente, maculis quibusdam albicantibus aspersum.

9. *Fr. Indicus Corni figurâ.* Diceres Cornum esse si ruber esset, adeò figurâ & proportione respondet, sed niger est, splendidus, durus, pediculi residuo crasso, concussus non sidit ponderis argumento.

10. *Fructûs Indici ossiculum perelegans.* Magnitudo fere Amygdalæ est, sed figura nonnihil diversa. Collo supernè donatus angusto, quatuor insignibus per longitudinem lineis notatus, cætera quoque parte nonnihil rugosus, colore pullo.

Cap. IX.

1. *Hiboucouhu fructus Americanus* J. B.

HIC fructus Dactylo similis est aliquo modo, nec edulis, oleo ejus tumores molestos in pedibus à * vermiculis quibusdam Sironum vulgò dictorum magnitudinem non excedentibus, qui in cutim se insinuant excitatos, curant. Eodem oleo affricto corpora labore & lassitudine fracta refocillant: vulnera quoque & ulcera sanant. Oleum istud adservant in vasculis quibusdam ex fructibus excavatis paratis, quos *Carameno* suo idiomate appellant.

* *Tom.* dictis.

2. *Palma saccifera* J. B. Ger. *Arbor sive Palma saccifera* Park. *Palma manicam Hippocratis referens* C. B.

In insula quadam Americæ deserta *Coronopez* dicta invenerunt Batavi integras sylvas nulla alia arbore constantes, quàm Palmæ quodam inusitato genere, cui ab involucro saccum seu colum manicam Hippocratis dictum referente in quo fructus reconditus, *Sacciferæ* nomen indidit Clusius. Nam creberrimis quibusdam fibris spadicei coloris, transversim & obliquè ab infimo ad supremum excurrentibus magno à natura artificio contextum est, idque varia longitudine: unum vidit Clusius 22 uncias longum, & ea parte qua patebat septem latum; alterum $2\frac{1}{2}$ pedes sive 30 uncias longum, paris cum illo latitudinis.

Ista porro involucra (iis referentibus qui ab arbore resciderant) plena fuerant fructibus nucem Juglandem cum externo suo pulvino sive viridi cortice magnitudine æquantibus, in quibus orbiculares aliæ nuces adeò rotundæ ut torno elaboratæ viderentur, atque adeò duræ, ut non nisi ferreo malleo, & cum difficultate confringere quiverim, tametsi non valdè crasso putamine sint præditæ: Continebat autem ea orbicularem nucleum, putamini adhærentem, medio cavum, & qui siccitate lacunam contraxisset, candidam, sapore initio quasi leguminum, deinde instar Lupini amaro.

Sacci hujus Palmæ texturam exactiùs describit D. Grevius Mus. Soc. Reg. pag. 185. quem consule. Inter palmas hujus mentionem fecimus.

3. *Zingi fructus stellatus sive Anisum Indicum* J. B. *Anisum insularum Philippinarum* C. B. *exoticum Philippinarum insularum* Park. *Fœniculum Sinense* D. Fr. Redi.

J. B.
Fructus hic stellæ figuram repræsentat, constátque ex septem nuculis particularibus, radiorum in morem in centro coeuntibus, triangularibus, longis, leviter compressis, eâ parte quà committuntur impressis, extimâ & convexâ peripheriâ semicirculum ferè describentibus, cortice gemino tectis, exteriore duro & spadiceo, nigricante, rugoso, interiori propemodum osseo, internâ substantiâ cupri diffracti instar lucente, bivalvi atque in siccis & inveteratis nonnihil hiante. Nucleus vero in singulis nucibus latitat singularis, lævis, splendens, colore seminis Lini aut Pomorum, sed dilutiore paulo. Odor & sapor Anisi planè est, nihil tamen præterea cum Aniso commune habet. Relinquit tamen nescio quid acrimoniæ in lingua commansus.

De hujus radice, caule, foliis vel etiam floribus se quicquam pronunciare posse negat Clusius: quòd seminum & umbellarum tantùm partes Londino acceperat Anisi nomine.

Cap. X.

Fructuum exoticorum ossicula è Musei Soc. Reg. Londin. descriptione à D. Grevio edita.

1. Os *Pruni Indici fere globulare.* Juglandis mediocris magnitudine est, colore leucophæo obscuro, undique tuberosum, durissimum, ad basin & verticem aliquantulum prominens.

2. *Os globulare aliud.* Magnitudine & figurâ præcedentis, nisi quòd ad basin tantillo latior, colore citrino seu stramineo, duritie Juglandis, undique inæquale & scabrum, cum sulcis parvis & foraminibus intermixtis.

3. *Os globulare tertium,* in quinque tamen valvas seu latera dividuum, primi modo inæquale & tuberculosum undique, æquè durum, ejusdémque leucophæi coloris, verùm magnitudine Cerasum mediocrem non excedens.

4. *Os Pruni ovale,* Magnitudine & figura est ovi Columbini, asperiusculum seu scabrum, ferreo colore, substantiâ durâ, non tamen admodum crassâ.

5. *Os aliud ovatum,* Ovi Gallinacei magnitudine & propemodum figurâ, nisi quòd basis aliquanto obtusior sit, conus seu vertex minor; colore leucophæo, mira duritie, in quinque latera divisum, rugosum & inæquale, cum plurimis foraminibus & profundioribus sulcis. Latera totidem fissuris rectis distinguuntur, paulò supra basin incipientibus & inde versùs apicem productis. In horum unoquoque continetur osseum & veluti dentatum corpus unciam longum.

6. *Ossiculum ovale productius,* Duos digitos longum est, unum latum, Olivæ ossiculi figura, membrana quadam straminei coloris tectum, sub qua sulcis undique inæquale est, exteriùs colore cinereo obscuriore, intus albicante, duritie eximia.

7. *Ossiculum ovale oblongum aliud.* Nudum seu nullâ membranâ tectum, præcedente multò majus, ut quod $2\frac{1}{2}$ uncias longum est $1\frac{1}{4}$ unciam latum. Sulci etiam hujus plures sunt & profundiores.

8. *Ossiculum ovale oblongum tertium,* præcedenti cognatum verùm multo minus. Cornum vulgare magnitudine parùm excedens. Hæc tria cognata inter se sunt, non tamen ejusdem fructus junioris & adultioris ossicula, æquè enim dura sunt omnia, proinde & plenam maturitatem adepta.

9. *Pruni Ossiculum Juglandi ferè simile,* Unciam $1\frac{1}{4}$ longum, dimidiam unciam latum ad basin, quæ paululum excavata media parte unciam $1\frac{1}{2}$, vertice nonnihil acuminato & prominente. Trilaterum est singulis lateribus sulcis plurimis & profundiusculis inæqualibus.

10. *Ossiculum figuræ anomalæ.* Duabus unciis longius, duas propemodum latum, $1\frac{1}{2}$ crassum, coloris citrini obscuri, asperiusculum ac si arenâ respersum esset ab uno latere inæqualiter planum, ab altero in labium duplex intumescens, valdè asperum, fissura per longitudinem decurrente.

Duo adhuc alia ossicula anomalæ & insolitæ figuræ describit: quæ apud ipsum vide *Mus. Reg. Soc.* p. 189, 190.

11. *Ossiculum acuminatum aliud.* Prægrande est $3\frac{1}{2}$ digitos longum, $1\frac{1}{2}$ crassum, duos pænè latum; ab uno latere valdè convexum, ab altero propemodum planum, basi ovali, cacumine in punctum statim exacuto, colore rubiginoso, prædurum & rugosum seu asperum, sulcis latiusculis plerisque secundum longitudinem extensis, è quorum nonnullis ligneæ aliquot fibræ exoriuntur. Sulci in hoc aliísque hujus generis ossiculis fibrarum lignearum sedes seu vestigia impressa intelligendi sunt. Aliud huic subjungit simile ossiculum, multis non tamen valdè profundis sulcis undique inæquale, quorum nonnulli à basi ad verticem ferè producti sunt.

12. *Ossiculum seu Nux ovalis,* magnitudine & figura Olivæ mediocris. Undique læve est, coloris leucophæi splendentis, veluti Mammei ossiculum, exceptâ duntaxat basi, quæ sordidior & rugosa cum duobus angustis glabris marginibus labiorum aut oris aperti æmulis à cujus angulis crena seu sulcus naturalis Nucem seu ossiculum undique cingit.

13. *Nux Indica velut larvam ostendens* J. B.

Niger est, duas uncias fere longus, unciam pæne latus, ceu monticulis quibusdam inæqualis, ovata figura longiore; cui terni scrobiculi supernè adversa facie impressi, eo situ ut larvam quandam Simiæ caudatæ aliquo modo repræsentent sine naso.

14. *Alia præcedenti similis, si non eadem* J. B.

Figura à præcedente nonnihil evariat. Nam & tres illas scrobiculas habet, sed tribus lineis canaliculatis, in medio concursu tres angulos oppositos facientibus, interstinctas. Figura fructûs etiam ad triangularem accedit, secundum se longitudinem canaliculis striatus atque sulcatus, eâ parte quâ foramina sunt latiore, opposita angustiore; color ex pullo cinereus. Concussus nullum sonum præbet.

Hujus generis Nuces sex septémve describit *D. Grevius Palmacoci nomine. 1. Prima longitudine semipedali erat, media parte duos digitos lata, basi nonnihil ovali & prominente cum tribus amplis foraminibus ut in Coco, superiùs conica & paululum inflexa. Tribus valvis seu laminis componitur, quæ totidem angulos concursu suo efficiunt, inferne obscuriores, superiùs acutiores. Color varius pro distributione fibrarum lignearum. 2. Secunda mediæ magnitudinis, Juglandi majori par, $1\frac{1}{2}$ unciam longa, basis diametro unciali. Ad margines foraminum in basi, fibrillæ nigræ plurimæ in ambitu expanduntur ad modum processuum ciliarium circa humorem oculi crystallinum. 3. Tertia pariter conica sed minor, figurâ Pyri moschatellini, Nuci myristicæ parvæ magnitudine, substantia lignea, colore Buxi, cum tribus, ut in reliquis apertis foraminibus. 4. Quarta, Palmacocus caninus dicta

* *Cat. & Descr. Musei Reg. Soc.* p. 201, 202.

dicta, Nuci Indicæ larvatæ *J. B.* jam descriptæ similis, specie tamen (ut putat) diversa, caput caninum non ineptè exprimens. Descriptionem vide apud autorem nostrum loco citato. 5. Palmacocus ovalis, Nucis Myri. 6. Palmacocus latus, in transversum uncialis, à basi ad verticem non ultra $\frac{3}{4}$ unciæ extensa, tribus in lateribus foraminibus propemodum æquidistantibus.

7. Palmacocus orbicularis, aliquantulum tamen compressus, diametro semunciali, colore & duritie Buxi, officuli Persicini in modum sulcata. Foramina in lateribus terna æquidistantia, fibris capillaribus nigris obvelatis.

8. Nux rhomboides, præcedentibus affinis, $1\frac{1}{4}$ unciæ longa, $\frac{3}{4}$ unciæ lata, semunciam crassa, lateribus paululum compressis, fibris ligneis tenuibus à basi seu pediculo ad fastigium productis undique opertus.

15. *Nucidactylus* Muſ. R. Soc. D. Grevii.

Duos plus digitos longa est, ad pediculum unciam lata, prope summitatem propemodum duas, Pyri instar turbinatus, linea ab uno latere elatiore secundùm longitudinem decurrente. Pediculus alba lanugine ut in Malo Cydonio tectus. Tunica exterior leucophæa, tenuis, mollis, glabra, sub qua fibrillarum operculum non ut in aliis fructibus secundùm longitudinem productarum, sed erectarum ad modum villorum in veluto dicto, aut setarum in dorso porcino, ut exteriore tunica exuta, fructus scopulam setaceam seu echinum repræsentat. Omnes hæ fibellæ proximo tegumento circumcirca continuæ sunt, quod substantia constat lignea, lenta admodum & dimidiam unciam crassa. Operimento seu cortici huic proximè subjacet substantia quædam mollis levísque, quæ ex spatio relicto vacuo initio pulposa admodum & succulenta pars fuisse apparet. Intra hoc pericarpium latitat officulum magnitudine circiter ovi columbini, non ut in Prunis concavum, sed solidum prorsus ut in Dactylis, ejusdémque albicantis, densæ & corneæ materiæ. In summo officulo ut in Nuce moschata efformatur cellula quædam rotunda in qua semen seu nucleus genuinus continetur.

16. *Nux oleosa*, **The Butter-Nut.** *Ejusdem.*

Novam Angliam agnoscit matrem Nux ista quæ ab oleo dulci quod copiosum nucleus fundit cognomen Butyraceæ meruit. Uncias $2\frac{1}{2}$ longa est; media parte unciam $1\frac{1}{2}$ propemodum lata, utrâque extremitate angustior, & aliquantulum prominens, ad Cucumeris parvi figuram accedens. Cute integitur læviore, colore Bætico in sicca. Substantia interior nigricat, quæ initio pulpa quædam erat, seu cortex carneus $\frac{1}{4}$ circiter digiti crassus, cortici Juglandis pulvinato respondens. Os fere ovale erat, sex septémve angulis secundùm longitudinem striatum, maximis, qui oppositi sunt, in mucronem acutum desinentibus. Angulorum interstitia inæqualia sunt, lamellis plurimis & tuberculis rugosa, seu exasperata.

Decocto corticis coloni Angli pannos lineos laneósque Cinnamomi colore tingunt, absque additione Aluminis, aliúsve rei cujuscunque. *Usus.*

17. *Juglans angulosa, ejusdem.* **The edged Wallnut.**

Colore est Juglandis vulgaris, unciam fere longa, tantundem lata, paulo plus semuncia crassa. Basis, sed præcipuè vertex, aliquantulum prominent: Octo angulis distincta est alternis acutioribus & obtusioribus. Nucleus in figuram Juglandis vulgaris efformatus.

18. *Avellanæ Indicæ species*, Ejusdem.

Figuræ est triangularis, uno latere majore duobus minoribus subtenso. Basis semunciam crassa, $1\frac{3}{4}$ unciæ longa latâve, à basi ad cuspidem tantundem extenditur, coloris cinerei obscuri, undique rugosa seu scabra, ex distributione fibrarum plurimarum. Vera duntaxat basis qua putamini adhæsit glabra est, & ut Avellanæ in medio fissilis.

19. *Avellana Novæ Angliæ*, Ejusdem.

Breviores sunt & latiores hæ nuces quàm Coryli vulgaris, apice depressiore, basi productiore, colore similes.

20. *Avellana purgatrix Novi Orbis.* **Barbado Nut.** *Ben magnum Medicorum vulgo* Monard.

Hanc superiùs è Monarde & Clusio descriptam dedimus. Pruni cujusdam (si Ligono credimus) revera fructus est non Avellanæ. In nuclei meditullio latitat plantula seminalis foliis binis cum radicula & gemma constans, in qua sola vis cathartica hospitatur; hac enim exempta reliqua pulpa innoxiè non minùs quàm alia quævis Nux edi potest, teste *Ligono* Hist. Barbad. p. 68.

21. *Nux purgatrix Angolensis* Muſ. R. S.

Longa est $\frac{3}{4}$ unciæ, tantundem lata, ab uno latere convexa ab opposito plana; colore Aurantii, testa prædura; nucleo præcedentis simili. Sursum & deorsum purgat vehementer, ut vel una nux duodecies alvum subducat.

22. *Castaneæ figurâ fructus* Muſ. R.S. p.207.

Vulgaribus Castaneis multo minor est. Cortex exterior fuscus, tenuis, silicis tamen propemodum duritie aut Lithospermi vulgaris. Huic subjacet alius officuli Pruni consistentia & soliditate, cui includitur nucleus saporis non injucundi qui tamen asperitatem in faucibus aut gutture creat. 23.

23. *Castanea Novæ Angliæ.* Muf. S. R.

Figura eft Caftaneæ vulgaris, fed tantillo minor.

24. *Fructus Indicus decuffatus* J.B. *Tom.* 1. *lib.*3. *cap.*116. *Caftanea purgatrix* Muf. S.R.

Ovilli renis formam habet, tanquam ex pluribus partibus coagmentatus, caftaneæ magnitud. & colore, oblongus, craffiufculus, parùm compreffus, interdum magis orbiculatus, paftillum terræ Sigillatæ (qualis in Officinis fere oftendi, & haberi folet) forma & magnitudine adæquans, quem una quidem parte duo fulci decuffatim in quatuor partes fuis radiis dividunt. Oppofita verò parte figmoides fulcus duplex conformem porcam ambiens, artificiosè exaratus, inter cujus cornua triplex eminentia germinis fedet.

25. *Ceratium monococcon Indicum* J.B. *Lobus Bugloffoides* Muf. S. R.

J.B.
Quinque uncias longus eft, duas ferè latus, pediculo brevi, craffo, firmo, non fructui fuperficie tenus inferto, fed cortici continuo. Cortex porro craffus, (thaleri craffitudinem fuperans) extima facie fpadicea, rugofa, quadam fui parte pellucente, cum quibufdam verrucofis tuberculis, interna fufca, pulverulenta, digitorum contactum fufca quadam fuligine, veluti uftilago (quæ è fructûs fuperficie) inficiens. Ipfa cæterum corticis fubftantia veluti ex arenofis quibufdam micis firmiter adeò compactilis eft, ut fine vi quadam rumpere haud ità fit facile. Quod cavitatem replet intus non faba eft aut Phafeolus, fed phalloides fungofus quidam fructus, internæ atque convexæ corticis cavitati exteriùs refpondens magnitudine, ut integer fructus agitatus fonitum intus edat: pulverulentus quoque eft, teres, modicè recurvus ex fungofa quadam materie compactus, colore fufco intus forifque: fapor fatuus nec olfactu dignus.

Qui in Mufæo R.S. hujus generis affervatur lobus (defcribente D. Grevio) triplo major eft jam defcripto, nimirùm decem uncias longus, & in medio 4½ latus, utraque extremitate ovali, planus & tenuis, dimidium digitum craffitie vix fuperans, ventre æquali, dorfo convexo, obtufo, tuberculis plurimis undique afper, colore ruffo obfcuro. Tota cavitas interna unico nucleo repletur, è mira congerie fibrarum albentium, neque fecundùm longitudinem neque fecundùm latitudinem fructus extenfarum, fed fecundùm craffitiem utrinque veluti dentes in pectine duplici, compofito. Fibrarum interftitia pulvere replentur, qui initio pulpofum fructûs parenchyma fuit.

CAP. XI.

Fructus peregrini Wormii.

1. PRimus eft feffilis excavatus, pulpam quandam tenuem, exficcatam continens, patinæ modo cavam, ut nucleum alium ambiviffe fufpicio fit. Parte inferiore & feffili foramen habet, quod tamen cultro majus redditum videtur; tantæ magnitudinis ut nucem Avellanam capere poffit, per quod interiorem fuperficiem luftrare licet. Cinereus, afper, inæqualis, ad rotunditatem accedens, figurâ ferme lapidis Brontii, in circumferentia pollices fex cum dimidio obtinens.

2. *Secundus* eft ovalis, cinereus, afper, ovum parvum gallinaceum figurâ referens, paululum acuminatum, fed parte craffiore pediculi fervans veftigia. Ab hoc pediculi puncto ad fummum apicem pollices duos cum femiffe habens in ambitu quatuor, concuffu fonitum ab inclufi nuclei attactu edens: fed nullis prominentiis aut tuberculis inæqualis, affinitatem quandam habere videtur cum fructu 2. Garetti à Clufio l. 2. Exot. c. 16. defcripto.

3. *Tertius* quodammodo figurâ refert fructum, quem Clufius l. 2. Exot. c. 16. vocat *Coxco-cypote*, colore fufco, præ lævore fplendens, in utroque apice cineream & falcatam quandam habens prominentiam. Nec fructus mihi videtur, nec alterius fructûs officulum, quia cavus, mollis, læviffimus, nullum in fe nucleum habet, nec in aqua fubfidet. Si acu aut cultello pupugeris facilè ad interiora penetraveris: potiùs Fungi genus quoddam dixero. Ovum columbinum majus figurâ refert.

4. *Quartus* elegans eft, altera parte feffili, Nucis mofchatæ magnitudine: cortice conftat tenui, cujus pars tertia fcabra eft, inæqualis, coloris fpadicei, lapidem Bufonium colore & lævore fermè referens. Parte feffili foramen eft, non naturâ, fed cafu proculdubio impreffum, per quod & corticis tenuitas, & nuclei ei innatantis fermè conftitutio videri poteft. Eft autem nucleus cortice paulò minor, unde concuffus fructus allifu fonitum excitat: cæterum ipfe nucleus exteriùs coloris eft purpurei fed interiùs albi. Sunt qui Balfami Peruviani fructum effe putent.

5. *Quintus* ejufdem ferè cum priore eft magnitudinis, parte altera lævis & lubricus cum exigua prominentia in medio, colore luteo, figura ovali, aliquantulum ad angulos obtufos protuberante: Parte altera inæqualis & fcabra, feptem finubus feu foraminibus in medullam perviis præditum, coloris cinerei, nucleum nucis Juglandis quodammodo referens, fed lignofus & durus etiam hac parte eft. Ego arbitror affinitatem magnam habere cum fexto fructu defcripto à Clufio l.2. Exot. c.30. Quidam veram nucem Metel effe arbitrantur.

6. *Sextus* Dactylum fermè figurâ æmulatur, oblongus, compreffus aliquantum, duas uncias longitudine fuperans, unam latitudine, utrinque acuminatus, colore purpureo, ftriatus & rugis inæqualibus dotatus. Aut è genere Nucum effe videtur, aut os majoris alicujus fructûs. Lignofus namque eft, durus, an verò nucleum in fe contineat non liquet, quia concuffus non refonat. Nefcio an ad Zabuçayo referri debeat.

7. *Septimus*

7. *Septimus* ovalis eſt figuræ Os, ovum gallinaceum parvum magnitudine æquans, ſed utrinque acuminatum, lignoſum, flavum, nucleum continens, qui moto & concuſſo fructu reſonat. Tectum verò fuiſſe videtur pulpa quadam candida, cujus reliquiæ tenaciter adhuc ei adhærentes conſpiciuntur.

8. *Octavus* gemellus erat duorum Prunorum majuſculorum, invicem cohærentium magnitudin Alter verò illorum (inquit Wormius) appendicem habebat roſtratum, Nucis Avellanæ minori magnitudine. Nec genuinum ejus colorem, nec pulpam aut nucleum delineare potuit Worm. quia interiore nucleo aut ſubſtantia ſpoliatus erat & exterior facies vernice obſcure flava obducta: in extremitate appendicis colore nigro ſplendente præditus, ex eo namque retenta naturali figura pyxidem fecerant Tabaco ſternutatorio deſtinatam.

Cap. XII.

1. *Pinei coni facie fructus exoticus* J. B. *T.* 1. *P.* 2. *pag.* 264.

J. B.

PEdiculo minimi digiti ferè craſſitudine, rufo, duro atque lignoſo, *folia* mutuo incubitu adnaſcuntur, digitum ferè longa, firma, ſubſtantiâ lignoſâ, triquetra, principio anguſtiore, reliqua parte latiora, & faſtigio tenus recurva, numeroſiſque ſquamulis, foliaceis, lucentibus nigríſque veſtita. Hæc pars quæ incurva, modico inflexu ſeparatur, ut fructum eſſe ſquamoſum ſuſpicio ſit. Folia quæ intus deliteſcunt extimis breviora, & denſiore dictorum foliorum ſtipatu obſepta: per quorum longitudinem extimam coſta inſignis, angulum faciens, excurrit, parte interna carinata. Sapor nonnihil amaricat, non ſine aſtrictione nidorulenta, ac ſi fructus in fumo eſſet exſiccatus. Partes ex comeſtione dentiúmque attritu hærent, quod argumento eſt ſubſtantiam nonnihil eſſe viſcoſam.

A C. Bauhino fratre hunc fructum habuit. Dignus eſt inquit qui cum Carduo Madagaſcar conferatur, cujus ergo deſcriptionem ſubjiciemus, ut Lector invicem conferat.

2. *Carduus ex Madagaſcar Indiæ* J. B. *Inſulæ Madagaſcar* C. B. *Cardui cujuſdam elegantiſſimi caput, ſub fructu* 15. Cluſ. Exot. *lib.* 2. *cap.* 15.

Erat id caput tres uncias cum ſemiſſe longum, inferna parte unciam latum, ſuperna magis, ut quod explicatum ex multis ſquamis imbricum modo ſibi invicem incumbentibus conſtaret, quæ circa mediam & ſupernam ipſius capitis partem majores, præ ſiccitate reflexæ erant ſummo faſtigio, & quodammodo in lacinias diviſæ, coloris ſpadicei; inter quas exortæ erant velut exiguæ membranaceæ ligulæ, planæ & ſatis anguſtæ, cineracei quaſi coloris, ſumma parte latiores & foris exalbidæ, internè autem ſpadicei coloris, molliſſimo longóque villo ſaturæ purpuræ elegantiſſimæ per oras ornatæ, quæ temporis ſucceſſu in atrum degenerabat. In medio capite denſa erat villoſorum ſtaminum flaveſcentis coloris congeries, inter quæ latebant anguſtæ & pungentes ſpinæ, binas uncias longæ, quibus infima parte villoſum ſemen inhærebat, Nerii ſemini non diſſimile, fuſci ex rufo coloris, ſed immaturum.

In magno illo ſinu inſulæ Madagaſcar à Luſitanis *Bayo d' Anton. Gill* nuncupato lectum erat.

3. *Cachos* J. B. *Solanum pomiferum folio rotundo tenui* C. B.

Arbuſti modo naſcitur, & inſigni virore prædita eſt, folio rotundo & tenui. *Fructum* fert Malo inſano ſimilem, altera parte ſeſſilem, alterâ turbinatum, cinerei coloris, grati ſaporis & acrimoniæ expertis, minutum admodum ſemen continens.

Invenitur tantùm in Peruvianis montibus.

Magnæ eſt apud Indos æſtimationis ob inſignes facultates. Nam urinas ciet, calculum è renibus pellit, quódque præſtantius eſt, illius uſu calculum in veſica comminui ferunt, ſi mollis adhuc ſit, ulliſque medicamentis cedat. *Vires.*

SECTIO

SECTIO QUARTA.

De Plantarum quarundam ſuccis in Medicina uſitatis.

Notas Gummi, Reſinæ, & Succi inſpiſſati, vide Lib. 1. Hiſt. noſtr. p. 10.

1. *Olibanum, ſive Thus* Park. *Thus* J. B. *Arbor thurifera* Ger. C. B. **Frankincenſe or Olibanum.**

J. B.

SIcca ac pinguior eſt Thuris lachryma quàm Maſtiche, ſtatímque in luculentam pertinacémque flammam exardet, odore multo imbecilliore, ſed nihil per incendium ſtillat, ut Maſtiche; dentibus ſtatim friatur, verùm friatura non cogitur denuo, ut Maſtiches, neque ut ea libere volutari poteſt, cùm dentibus eorúmque præſepiolis adhæreſcat. Sapore eſt amaro & modice acri, non ingrato tamen, Cæſalpino adſtringente ſubamaro. Colore eſt ex albo fulveſcente, minúſque pellucet quam Maſtiche, colore candicante aut ſubruffo; tranſlucidæ guttæ, aliàs ſingulares, aliàs gemellæ teſticulos aut mammas, prout eæ majores minoréſve fuerint, imitantur, unde & Mammoſi & Maſculi Thuris cognomenta: interdum quaternæ aut quinæ, magnitudine Ciceris, Avellanæ, & majores, adhærentes nonnunquam ſuo cortici unde exſudarunt: friatura vero immundior ex grumorum attritu decuſſa Thuris Manna Græcis appellatur.

Quod ex eo [Thure] inquit Plinius rotunditate, guttæ pependit *maſculum* vocamus, cùm alias non fere mas vocetur ubi non ſit fœmina. Maſculum alii putant à ſpecie teſtium dictum. Caſp. Hofmannus quam ob cauſam maſculum vocabant ſe neſcire ſcribit, nec enim arridere quæ Plinius dicit lib. 12. cap. 14. Nobis ſatisfacit Plinius ob formam vel præſtantiam maſculum dictum.

Mammoſum Thus J. Bod. à Stapel à maſculo diſtinguit quod illud oblongis grumis mammarum inſtar pendulis compoſitum ſit; hoc parvis rotundis candicantibus aut flavis, interdum ſingulis, interdum teſticulorum inſtar gemellis conſtat: Alii hoc ab illo non differre volunt.

De Arbore Thurifera nihil certi traditur. Theophraſtus Arborem non magnam eſſe tradit, quinque fere cubitis attolli, ramoſam eſſe, folia habere Pyro ſimilia, corticem lævem ut Laurus. Alii tamen (inquit) ſimilem Lentiſco eſſe aiunt, & ejuſdem fructus ſubrutilo folio. Alii & cortice & folio etiam Lauri. Diodorus Siculus Acaciæ Ægyptiacæ formam Arbori thuriferæ attribuit, Salicis folia, Lentiſci autem folia Myrrhæ arbori, in quo Dioſcoridi & Theophraſto plane contrariatur; quomodo hæc concilianda non video, niſi ſit quædam tranſpoſitio. Garcias quoque Thuris arborem humilem eſſe & folia habere Lentiſco ſimilia ſcribit.

At Thevetus Arborem Thuriferam Pinus reſiniferas referre tradit: verùm iconi quam proponit cum Pinis nulla eſt ſimilitudo; quamvis ſe fingat adſtare arbori, aut ei adſtantem pingat. De vera ergo forma hujus arboris etiamnum incerti manemus, quod neque Veterum quiſquam, neque Recentiorum in vaſtas illas Arabiæ ſolitudines penetravit quæ Thus dant, ut Caſp. Hofmanni verba uſurpem.

Oportet tamen ut Regio thurifera ſatis latè pateat, & arboribus etiam abundet, cùm thus tam vili veneat.

De loco Thuris natali magna lis eſt: nonnulli Arabiam ſolam Thus gignere ſcribunt, nec tamen eam omnem, ſed Sabæam dictam, *Solis eſt Thurea virga Sabæis,* Virg. Juba, autore Plinio, negat in inſulis naſci præter Arabiam ullis. Thus quoque præter Arabiam nullis gigni Theophraſtus & Plinius tradunt. Dixere tamen poſtea, quòd ex relatu acceperant, id etiam naſci in quibuſdam inſulis. Thevetus etiam multas inſulas & regiones hujus feraces eſſe ſcribit præter Arabiam, & quibuſdam in locis tam vulgarem eſſe quàm Aurantiæ Malum: Thus tamen quod ex Arabia defertur ut olim ità & nunc omnium præſtantiſſimum haberi.

Dioſcorides præter Arabicum Thus inveniri & Indicum ſcribit. At Garcias per univerſam Indiam Thus non naſci certiſſimum eſſe ait, cùm quicquid Thuris ibi conſumatur ex Arabia deferatur: & miratur à quo Dioſcorides id acceperit. Potuit fortè à colore nigro quoddam Thuris genus Indicum appellari, quemadmodum Myrobalani nigræ Indæ denominantur. At * Bodæus à Stapel Indum Græcos vocâſſe ait hoc genus, non quòd in terra ipſa Indiæ continente naſceretur, ſed in inſulis Arabiæ adjacentibus, quæ tum temporis erant ſub Indorum poteſtate, quæ deinde ab Arabibus forte ſunt recuperatæ, & hodie ſub eorum ſunt principatu. Duplicem Thuris quotannis meſſem eſſe tradit Plinius & confirmat Thevetus. *Meti ſemel anno ſolebat, minore occaſione vendendi; jam quæſtus alteram vindemiam affert; prior atque naturalis vindemia canis circa ortum flagrantiſſimo æſtu, incidentibus quà maximè videatur eſſe prægnans, tenuiſſimúſque tendi cortex. Autumno legitur in æſtivo partu. Secunda vindemia eſt vere, ad eam hyeme corticibus inciſis,* Plin. Quod æſtate colligitur candicans, purum, nitidum, pellucidum eſt (inquit Thevetus) alterum quod vere rubeſcens, pondere, pretio, bonitate, viribus ſuperiore longè inferius.

* *Comment. in Theophr. hiſt. lib.* 9. *c.* 4.

Vires. Quod ad vires attinet, Thus calfacit, ſiccat & ſubaſtringit. Uſus præcip. intrinſecùs eſt ad varios capitis & pectoris affectus, ut & ad alvi uteríque profluvia, ad tuſſim (deglutitur veſperi fruſtatim) vomitum, ſanguinis excreationem, diarrhœam, dyſenteriam mitigandam. Avicenna depravatis ſenſibus & abolitæ memoriæ Thus opem præſtare tradit. Dioſcorides Thus in ſecunda valetudine hauſtum inſaniam facere, & largiùs cum vino ſumptum interficere ait. Nos ergo (inquit J. B.) conſulimus

consulimus, ut nulli affectui interno præscribatur, nec etiam in suffumigiis, si vera scripsit Dioscorides de ejus natura. Sunt nobis alia tutiora medicamenta pro roboranda memoria, & adversùs alios pravos affectus internos.

Extrinsecùs inservit suffitibus pro capite roborando, catarrhos discutit, cava ulcera carne replet & ad cicatricem perducit: cruenta vulnera, cephalica imprimis glutinat, perniones (cum suillo adipe aut anserino) sanat; ulcera cacoethea tum sedis, tum reliquarum partium demulcet (tritum cum lacte linimentum:) oculorum rubedini ac lippitudini medetur (scil. aq. Rosarum multiplici in extinctione Thuris imprægnata, lactique muliebri postmodum commixta pro collyrio liquido:) verrucas incipientes & impetigines abigit (cum pice & aceto impositum) Emplastris, unguentis, Balsamis ad vulnera & ulcera mundanda & carne replenda utiliter admiscetur. Præcipui usûs est in Cranii fracturis.

Olibanum cum albumine ovi tritum & temporibus applicatum hemicraniæ & cephalalgiæ prodest.

Ad aurium dolores, [aures ulcerosas *Matth.*] cum vino dulci [& calido] infunditur.

Cortex thuris vim habet eandem quam thus, efficacior tamen est & magis astringit. Quare potus magis commodat sanguinem spuentibus, & fluidis affectionibus appositus. Hodie in usu non est; nec scio an olim importaretur per se, sed duntaxat qui unà cum Thure ab arbore deradebatur, eique adhærebat.

Alia res est cortex thuris nonnullis dictus, vel Thymiama, vel Thus Judæorum quòd Judæi in suffumigiis frequenter utantur, est corticosum quid ex India allatum. Manna Thuris dicta eandem etiam vim habet quam Thus ipsum; nec enim aliud est quàm micæ Thuris concussu elisæ, ut Plinius scite.

Fuligo etiam Thuris olim in usu fuit ad mitigandas oculorum inflammationes, sistendas fluxiones, repurganda ulcera & cava implenda compescendáque carcinomata; verùm nunc dierum non amplius in usu est. Modum autem faciendi fuliginem vide apud J. B. tom. 1. part. 2. pag. 306.

Cæterùm Thuris usus antiquissimus & longè celeberrimus erat in sacris; thure enim sacrificabant olim, eóque in templis ad suffitus utebantur. Nec rarior ejus usus est nunc dierum in templis Christianorum ad suffumigia. Ejusdem (inquit Amatus) etiam usus est in lustrandis mortuorum cadaveribus. Et mirum dictu ut hic mos per omnes ætates, inter omnes ferè gentes & religiones inolevit.

Thuris limpidi folium Lob.

Nobis cum Parkinsono nihil aliud esse videtur quàm Limonio congeneris plantæ Clusio dictæ folium. An J. Bauhino eo nomine descriptum diversum sit inquirendum.

Thus, vel Tus ut in antiquis codd. absque aspiratione legitur à tundendo dici scripsit Sosipater, ut Tus dicatur quasi tusum, nempe à glebis tusis, sive tunsis. Aliis placet thus dici quasi θύος ἀπὸ τοῦ θύειν; quod Vossio magis placet: nam θύος Græcis idem ac θυμίαμα suffitus, sive ut Recentiores loquuntur incensum. Quemadmodum θύειν unde θύος, idem interdum ac θυμιᾶν *suffire. Voss.*

Λίβανον Græcis quidem dictum volunt à juvene Assyrio ejus nominis in hunc fruticem converso, quem Deos studiosissimè colentem invidi occiderunt. Hinc Diis Thure gratius nihil asserunt. Alii malunt à monte Libano: Sed in eo, Thuris arborem reperiri Veterum nemo prodidit. Verisimilior illorum opinio, qui à λίβω stillo nomen accepisse scribunt. Officinæ Olibanum vocant à Græca voce Λίβανος, Λίβανος arbor λιβανωτὸς lachryma. Euripidi vice versa Λιβανωτὸς arbor, λίβανος lachryma ut Recentiorum nonnulli observârunt.

2. *De Myrrha.*

Myrrha Græcis Σμύρνα & Μύῤῥα. At Μύῤῥα pro Σμύρνα Æolicum est, à quibus Latini mutuati sunt. Myrrhæ nomen (ut Poetæ fabulantur) accepit à Myrrha Cinaræ regis Cypriorum filia, quæ nefando patris amore capta, cùm aliquot noctes auxilio nutricis cum illo concubuisset, tandem illato lumine agnita, cùm illam pater occidere vellet, noctis beneficio elapsa in Arabiam confugit, ubi in arborem sui nominis est conversa. Vide fab. Ovid. Metamorph. 10. Verius Etymon est à μύρον unguentum. De Myrrhæ arbore nihil certi traditur, nec à Veteribus neque à Recentioribus. Theophrastus Myrrham quam Thuriferam arborem & minorem & humiliorem esse dicit, fruticosiorémque, caudice duro contortóque juxta terram, crassiorémque surâ hominis; folium habere Thuris, aculeatum tamen & non læve ut illius. Dioscorides Myrrhæ arborem similem Spinæ Ægyptiacæ esse dicit. At Diodorus Thuriferam arborem Spinæ Ægyptiacæ similem facit; Myrrham autem Lentisco cui Dioscorides Thuris arborem comparat. Quod de Bellonio 2 Obs. 8. recensent quidam (inquit * Casp. Hofman.) quòd viderit Ramæ in Palæstina inane est. Hariolatur tantùm (ut Scaliger loquitur) ex vicinia cum Acacia Ægyptiaca, cui comparari audiverat à Dioscoride l. 1. c. 78. Interim non contemno spinosam arborem Penæ *Adv.* f. 428. quod & Acacia spinas habeat in trunco, licet alio modo. At Theveti arborem, quam Hist. Lugdun. etiam dat, rideo.

* *De Medicam officin.* l. 2. c. 154.

Myrrham sic describit J. Bauhinus. Glebæ Myrrhæ aliæ pugillares ferè, aliæ Avellanæ magnitudine & minores, colore fulvo, ruffo, aut ferrugineo, aliæ pellucidæ, aliæ minùs, subinde etiam unguibus eximiis albis præditæ: sapore amaro, subacri: odore nares ferit acriter, ubi adoletur, nam flammam concipit. Dentibus attritæ friabiliores apparent quàm quod pro Bdellio exhibent, nec aquæ immersæ dissolvuntur ut gummi, sed diutiùs in ea relictæ limi instar diffluunt & flavescunt. Digitis etiam faciliùs confringuntur teruntúrque. Quibus notis (inquit) facile distingues ab admixto adulterato gummi, & supposititiis glebis.

Myrrham Officinarum legitimam non esse suspicatur Fuchsius, quòd notæ Myrrhæ apud Dioscoridem illi non conveniant. Quin ipsi Bdellii indicia magis respondere videntur. Concludit autem siquidem Myrrha sit eam esse speciem quæ Caucalis & Ergasine Dioscoridi cognominatur.

Brassavolus alíque Myrrham Officinarum pro Bdellio habuerunt. Et revera tanta intercedit inter Bdellium & Myrrham similitudo, ut facilè ab incautis & minus expertis unum pro altero accipi possit. Verùm Myrrha facile discernitur, quòd impensè amara sit, non autem Bdellium, præterea pallidior, pinguior, fragilior, odoris acrioris & magis pungentis, minus denique pellucida quàm Bdellium.

Langius & Alii Benzoinum dictum omnes Myrrhæ electæ proprietates habere scribit. At ipsius confessione desideratur amaritudo, quam Dioscorides in Myrrha requirit. Plerique Myrrham Officinarum improbant & pro genuina & optimæ notæ Myrrha non habendam statuunt, sed vel Ergasinen Dioscoridi dictam vel Indicam à Plinio vocatam. Verùm J. Bauhinus, Parkinsonus alíque in simplicibus medicamentis examinandis versati Veram Myrrham ad nos adferri statuunt, quamvis sæpius adulteratam cum Gummi, & argumentis in contrarium allatis respondent.

Notæ optimæ Myrrhæ Galeno sunt, quòd sit mundissima & tactu quidem aspera, & arida & fragilis & levis, & globulis pusillis, extrinsecùs uno colore, intrinsecùs deinde subrussa & veluti venulas habens albicantes, odore suavi, gustu amara & excalfaciens. Adde ex Dioscor. quòd sit recens πρόσφατος. Hæc dubio procul (inquit Casp. Hofm.) illa est quam vocat λιπαρὰν & λιπαρωτάτην ob copiosum Stacten.

Omnibus autem præfertur quæ, à loco unde convehitur Troglodytica appellatur, colore pallescens seu subviridis, splendens ac mordax.

Pro secunda nota, *ut sit friabilis* ψαθυρά Casp. Hofman, ponit οὐ ψαθυρά non friabilis, cujus rationes apud ipsum vides nobis non satisfaciunt. Nam eadem nota habetur apud Plinium, qui Dioscoridi vel coævus erat, vel antiquior, & apud Galenum. Aliarum notarum explicationes vide apud C. Hofmannum prædictum.

De Myrrhæ generibus non attinet dicere, cùm nihil certi sit, & omnia mercatorum fraudibus constent, uti nec de Myrrhæ adulteriis. At verò inquiret fortasse Lector quid sit Opocalpasum seu Opocarpasum, à quo maxime cavendum jubet Galenus nè Myrrhæ admixtum sit. Opocarpasum ex sententia Casp. Hofm. est Myrrha Indica Plinii, quæ ibidem quadam è spina colligitur; siquidem hac Plinius fallacissimè adulterari Myrrham scribit. Galenus autem Opocarpasum mentiri posse optimam Myrrham ait: at quei possit esse major fallacia. Mera hæc est conjectura, nec nostro judicio valde probabilis, cui tamen refutandæ immorari operæ pretium esse non ducimus. Opocarpasus certè succus erat venenatus, soporem & strangulationem præcipitem inducens. Et Galenus in ætatis suæ decursu se multos vidisse refert mori, quòd Myrrham cui Opocarpasum admistum esse nesciebant sumpsissent. Cujusnam autem plantæ arborisne an herbæ succus esset Opocarpasum dictum nemo Veterum nos docet, nec recentiorum quisquam novit. Adjuvantur autem qui hunc hauserunt epotæ Cicutæ remediis.

Stacte in genere nihil aliud esse videtur quàm Myrrha liquida. Duplex autem ejus colligendi modus apud Veteres occurrit. 1. Sponte ex arbore non vulnerata exsudat. *Sudant* (inquit * Plinius) *arbores Myrrhæ sponte priusquam incidantur Stacten dictam, cui nulla præfertur.* 2. Exprimitur ex Myrrha cùm modica aqua contusa, ut docet Dioscorides. Hoc modo Cordus ex electa Myrrha se Stacten expressisse asserit; quâ vix aliqua reperiatur quæ diutiùs & latiùs oleat, odore aromatum modo jucundo. Et Valerandus Dourez è Myrrha trita & calefacta eo modo quem præscribit Dioscor. Stacten præparabat: quam sane satis jucundi odoris & amaram experiebatur. *J. B.* Hoc modo & Oleum Liquidambar è Resina ejusdem nominis exprimitur.

* *Hist. nat. l. 12. c. 15.*

Stacten Arabes Styracem vel Storacem liquidam appellarunt, quos secutæ Officinæ & medicorum vulgus. At verò quicquid sit de Arabum Storace liquida, Officinis ità dictam Stacten non esse ostendit Cordus.

Vires. Myrrhæ Dioscorides has vires attribuit, Vim habet calefaciendi, soporem inducendi: [non in omnibus (inquit Casp. Hofman.) sed in capitibus, aut frigidis naturâ aut alioqui pituitâ occupatis, in quibus aromata id faciunt. At Cordus Stacten propter gravitatem aliquam sensoriis irrepentem facilè somnum conciliare scribit] glutinandi, siccandi, adstringendi [Alii Myrrham astringere negant, cum menses & partus celeriter ejiciat] Mollit etiam uterum conclusum & aperit. Ducit item menses & fœtus celeriter cum Absinthio, aut Lupinorum cremore, aut Rutæ succo apposita. Myrrha etiam nunc dierum à multis commendatur in partu difficili, [quòd menses interdum sistat id fit siccando & serum absumendo] Sumitur etiam pro catapotio magnitudine Fabæ ad tussim veterem, & orthopnœam, & laterum ac thoracis dolorem alvíque solutionem & dysenterias [hoc efficit non adstrictoria vi, quâ caret, sed quatenus siccat & digerit humores acres & rodentes. *Casp. Hofm.*] Solvit quoque rigores ante accessionem cum Pipere & aqua magnitudine Fabæ pota. Arteriæ etiam asperitatem & vocis raucedinem corrigit, Lingua supposita, & succo inde deglutito. Necat & lumbricos amarore nimirum, & ad oris graveolentiam manducatur. Ad alarum dolores illinitur cum alumine liquido. Si verò cum vino & oleo colluatur gingivas & dentes corroborat: inspersa quoque vulnera in capite glutinat. Et contusas aures & denudata ossa cum Cochleæ carne imposita sanat. Et pure fluentes inflammatásque aures cum Papaveris succo, Castoreo ac Glaucio illita. Ad varos autem cum Cassia & melle illinitur, & impetigines deterit cum aceto. Defluos item capillos cum Ladano & vino Myrteo oleo illita corroborat. Mitigat quoque diuturnas destillationes naribus cum penna illitis. Replet ulcera in oculis, ac ea quæ pupillis tenebras offundunt, & asperitates deterit.

Exsiccatoria & abstersoria vi pleraque hæc præstat. Unde & olim insignis ejus usus erat in conservandis cadaveribus. Ast inquit J. Bauhinus, Myrrha non ex omni parte beata est. Scimus enim cum Galeno Myrrhæ odorem plurimis etiam sanis dolorem capitis inducere. Et Galenus, citante Casp. Hofman. 5. Simpl. 19. Myrrham habet inter ea quæ ob copiam humiditatis, si largiùs sumantur, quosdam dementant, quibusdam etiam mortem inferunt.

Recentiores nonnulli Myrrham hydropicis conducere scribunt. Matthiolus cum Agrimonia potam.

Schroderus

Schroderus extrinſecus prodeſſe ait in igne ſacro, gangræna, tumoribus, vulneribus inveteratis ac recentibus, præcipuè capitis, unde in Emplaſtris ſtiĉticis, ut vocant, uſus ejus creberrimus eſſe ſolet.

Myrrha Bœotica Dioſcor. quam dicit Arboris cujuſdam in Bœotia naſcentis radicem eſſe, & calefaciendi, emolliendi vim habere, utiliter etiam in ſuffitus admiſceri, hodie prorſus incognita eſt.

Ægyptii hodie tempore Peſtis Myrrham maſticare dicuntur.

3. *Sagapenum omnium Autorum.*

Serapinum *Offic.* à Sagapeno corruptum eſt. Sacopenium Plinius à Sagapeno aperte diſtinguit l.20. c.18.

Eſt autem Sagapenum Dioſcoridi ſuccus herbæ ferulaceæ in Media naſcentis. Schroderus lachrymam ſeu gummi arboris cujuſdam ferulaceæ eſſe ſcribit ejuſdem nominis ex qua ſauciata educitur. Galenus ſtirpem ipſam Sagapenum primariò vocari ait, ſuccum abuſive, cùm rectiùs Sagapeni ſuccus diceretur.

Quemadmodum autem olim incognita erat planta quæ ſuccum hunc dabat, ita & hodie quoque *Caſp. Hofman.*

Sagapenum ita deſcribit J. B. Guttis conſtat magnis velut Thuris mammoſi aut maſculi (interdum in glebas magnas coactum) Opopanacis modo rufeſcentibus, intus corneo quodam colore præditis, ſub dente vel etiam digito lenteſcentibus, albeſcentibuſque, mordaci acriq; ſapore, odore viroſo, candelæ admotis flammam concipientibus. Aſſulæ rariùs in maſſa inventæ, ſubſtantia fungosâ, albâ, foris purpuraſcente, rariùs adhuc caulis ipſius portiones juſtæ, digitalis craſſitudinis, ſtriatæ, fibris longis contextæ, quarum ſpatia opplet fungoſa laxáque ſubſtantia: ſemen quoque gemellum, Ferulaceo par, ſemunciâ longius, ſemunciam ferè latum, impuriores ſunt glebæ quarum vix grumos internoſcas, ita omnes ſunt concretæ veluti fuſæ, colore ſordido, ſapore & odore ſimili.

Notæ bonitatis Dioſcoridi ſunt pellucidum eſſe, extrinſecùs fulvum eſſe, intus album, odorem inter Silphii ſuccum & Galbanum medium habere, acrem ſaporem. Meſue colore medium eſſe inter ſubrubrum & ſubalbum, odore Porri in aqua facilè reſolvi (quod nec Aſſæ, nec Galbano contigit.)

Sed quo ſenſu (inquit Caſp. Hofmannus) accipere oportet illa in Galbano, ὅσον ἀφρῶδες ϗ κυφὸν ἐστι, non eſſe ampliùs Galbanum, ſed tranſire in Sagapenum modo in aqua diſſolvi? Hoc, notam illam facilè in aqua diſſolvi non eſſe propriam Sagapeno, ſed convenire etiam deteriori Galbano. Unde & ab odoris convenientia valdè adjuvatur ſententia Lob. & Penæ Adv. p. 349. *Tria hæc gummata Sagapenum, Aſſam, Galbanum eſſe cognatarum plantarum ferulacearum natalibus differentium ſuccos.*

Sagapenum potentiſſimè aperit, diſcutit & attenuat, non leviter etiam abſtergit. Facit (autore Dioſcoride quocum & Plinius conſentit) ad thoracis & laterum dolorem, rupta, convulſa, & tuſſes veteres. Craſſa in pulmone hærentia repurgat. Datur & comitialibus, opiſthotonicis, ſplenicis, paralyticis perfrigeratis, in febribus per circuitum repentibus in pótu. Sed & in unguentis commodè adhibetur. Ducit & menſes & fœtus corrumpit cum aqua mulſa potum. Auxiliatur commorſis à beſtiis venenatis cum vino ſumptum. Excitat eas quæ ab utero ſtrangulantur ſi cum aceto ipſum olfaciant. Deterit cicatrices oculorum, & quæ pupillis tenebras offundunt, & ſuffuſiones. *Vires.*

Inter purgantia validiora habetur. Meſue ait nocere ventriculo & hepati. Corrigit aſtringentibus & tonum conſervantibus, ut Spica, maſtice, &c.

Vires ſummatim recenſet Schroderus. Tanta extrahendi vi pollere dicitur, ut quoque ſpicula è carne eliciat. Purgat lentos & craſſos, imò & ſeroſos humores ex ventriculo, inteſtinis, utero, renibus, cerebro, nervis, juncturis, pectore. Hinc prodeſt in hydrope, tuſſi inveterata, aſthmate, cephalalgia, ſpaſmo, epilepſia, paralyſi, tremore artuum, in obſtructione & tumore ſplenis, febribus intermittentibus, dolore colico, menſes ciet (ſed fœtum enecat) urinam movet. Convenit extrinſecus in Pleuriſi aliiſque tumoribus ac doloribus mitigatione & reſolutione opus habentibus. Fumus excitat epilepticos, hordeola ciliorum ſanat. Doſis à ʒ ß. ad ʒ j.

4. *Aſa fœtida* C. B. Park. *noſtras Officinarum* J. B.

Aſam vocem ex Laſere corruptam eſſe plerique putant. Eſt autem Aſa (deſcribente J. Bauhino) lenta & ſequax, compactæ ſubſtantiæ, colore ruffo, glebis ſatis magnis coacta; odorem nobis viroſum, Allii ferè, vehementiorem magiſque abominandum late ſpirans, & nares acriter feriens; ſapore primùm amaro, poſtmodum mordaci, in Officinis ſæpe impura, admota igni flaveſcens.

In Officinis ſæpe duplex habetur; una pura & tranſlucens: altera impura & turbida, cui Sagapenum (quo adulterari Dioſcorides ſcribit) cujus odorem refert, permiſcetur, unde Germani Diaboli ſtercus, [eóſque ſecuti noſtrates **Devils dung**] nominant. Utraque tamen gravis odoris eſt. Cujus ſi uſus eſſe debeat ad medicamenta liquida, aquæ, aut aceto, aut vino injecta ſuper prunas reſolvenda, & quod in fundo manet rejiciendum; vel per colum, cui adhærebit, tranſmittendum.

Plerique Botanici Aſam fœtidam Laſeris ſeu Laſerpitii plantæ ferulaceæ quæ Σίλφιον Dioſcoridi lib. 3. cap. 94. dicitur, gummi eſſe volunt, è caule aut radicibus inciſis effluens. Hanc ſententiam ità probat Garcias, Altiht Arabum eſſe Laſerpitium Dioſcoridis & Plinii ſatis oſtendit Serapio lib. ſimpl. cap. 251. qui de Altiht agens ad verbum ea refert quæ Galenus & Dioſcorides de Laſerpitio ſcripſere. Certum autem eſt Aſam fœtidam Arabibus *Altiht* dici: nam cuicunque Arabi gummi *Imgu* aut *Imgara* ab Indis vocatum, h. e. Aſam fœtidam oſtenderis, ſtatim id *Altiht* ſive *Antit* eſſe pronunciabit. At verò quamvis fortaſſe Arabes in ea opinione fuere, non indè ſequitur Aſam fœtidam Antiquorum Laſer eſſe. De Cyrenaico id concedi non poteſt, quoniam notæ ejus Aſæ fœti-

do nullo modo conveniunt; an Medicum & Syriacum doctiores dubitant. Jo. Bodæus expresse negat, quem adi. *Not. in Theophr. hist.* p. 594. Verum non opus est argumentis ultro citróque allatis depugnare: cum Jacobus Bontius jamdudum rem definivit, & controversiam diremit. *Hist. nat. & medic. Indiæ Orient. lib.* 4. qui continet Animadversiones in Garciam.

Planta (inquit) è cujus radice Assa exprimitur magna quantitate crescit in Imperio Persico, inter Laram & Gamaron civitates, quarum prima non longè distat à mari, & nostris mercatoribus, & Anglis etiam, frequentatur. Estque hæc planta duorum generum. Prima sarmentosa fere ut Salix aquatica. Ex ejus foliis & stolonibus incisis Asa fœtida per torcular exprimitur, quæ ut reliqui succi, sole indurata in consistentiam evadit, qualis est Aloes. Secunda porro Assæ species longe fœcundior existit, éstque succus expressus & radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos Rhaphanos, folia autem Tithymali folia referunt. Hujus generis se aliquot radices domi habuisse ait, quæ quamvis jam essent exsuccæ, tamen totas ædes fœtore replerent, qui insuetis vix tolerandus esset. Quod Javani & Malaii & cæteri Indiarum incolæ negabunt, se quicquam odoratius nunquam naribus percepisse affirmantes. D. Mandelslo, qui in Persia peregrinatus est, duo etiam Asæ fœtidæ succo prægnantium plantarum genera agnoscit, verùm ea paulò aliter describit, Alterum fruticosum seu sarmentosum est, foliis parvis, Oryzæ similibus. Alterum Rapi folio, colore viridi folia Ficûs referente. Locis siccis & lapidosis meliùs proficit. Gummi circa finem æstatis manare incipit, Autumno colligitur. Confirmat etiam quæ Garcias & Bontius habent de ejus usu apud Indos in cibis condiendis.

Vires. Nullum medicamentum simplex per totam India majore est in usu quàm Asa fœtida, tum in medicamentis, tum in condiendis cibis, ut post Garciam testatur Bontius, ut propter hanc causam una sit cum Opio ex præcipuis mercibus quæ per Indiam distrahuntur. Solent Baneanes & omnes gentiles provinciæ Cambaiæ, qui à carnium esu abstinent, Asam jusculis & oleribus suis commiscere, confricato primùm ex ea lebete, nec alio condimento utuntur omnibus in cibis. Multa in hanc rem vide apud Garciam.

Utuntur eâ Medicamenti loco ad Appetitum prostratum excitandum, ventriculum roborandum, flatus discutiendos, venerem irritandam. Apud nos in Europa, præcipuus ejus usus est internus in suffocatione uterina, peripneumonia & vulneribus. Extrinsecus in tumido Liene & uteri suffocatione, paneritio (cum allio ovi alb. suscepto) *Schrod.* N. Siquis Epilepsiæ obnoxius senserit suffitum ex *assa fœtida* & cornu caprino paroxysmo actutum corripitur. *Idem.*

5. *Ammoniacum* C. B. *& aliorum. Ferulæ lacryma Galeno.*

** L. 13. c. 23.* Ammoniacum * Plinio ab Hammonis oraculo nomen habet; juxta quod gignitur arbor quam Metopion vocant: At Dioscoridi totus cum radice frutex Agasyllis appellatur. Advehitur nunc in magnas glebas coactum, grumis magnis constans, unguibus lactei candoris nitentibus, aut rufis, per substantiam coloris obsoleti & fusci permixtis, odore Galbani virosiore, sapore amaricante.

Elige syncerum, minimè arenosum, purum, majoribus grumis, foris flavis aut croceis, intus candidioribus, quod claram flammam cùm accenditur alit, in manibus cum lentore tractatum mollescit, repentinóque ictu propter densitatem aridiorem, in plurimas splendidas nitentésque micas dissilit. Solvitur aqua.

Vires. Attenuat & resolvit, attrahit validè, alvum movet, splenicum est. Usus præcipuus est in doloribus arthritidis, in resolvenda mucilagine viscosa, crassa ac contumaci pulmonum, mesenterii, & hinc in obstructionibus contumacibus Lienis, epatis, uteri, in calculo, extrinsecùs in scirrhis, panis tophisque juncturarum, in scrophulis aliisque tumoribus durioribus resolvendis, &c. *Schrod.*

Succi inspissati Exotici, quorum Historiam tradit Clusius, quem consule. Exotic. Lib. 4. cap. 7, & 8.

Succus splendens Anethi odore *C. B.*
Succus Aspalatho similis Anethi odore *C. B.*
Succus colore albo, flavo & rufo mixtis, anethi odore *C. B.*
Succus cinericius fœniculi odore *C. B.*
Succus Aspalatho similis ater, micis albis aspersis, odorus *C. B.*
Succus Aspalatho similis inodorus *C. B.*
Succus atrorubescens inodorus *C. B.*
Succus flavus albis granis commixtis gravi odore *C. B.*
Succus visco similis colore vario *C. B.*
Succus Mastichinæ resinæ non absimilis *C. B.*
Succus succino non absimilis *C. B.*
Succus sanguini Draconis affinis *C. B.*
Succus Camphoram redolens, ex radice Canellæ vulneratæ *Garc. C. B.*
Consule Histor. Arboris Cinnamom.
Succus Aloes facie *C. B.* Musæ foliis involutus *Clus.*
Vide *Clus.* Exot. Histor. Lib. 4. cap. 7, & 8.

6. *Bdellium omnium Autorum.*

Bdellii veri nomine (inquit J. Bauhinus) magnas habeo glebas, Taurino glutini, ut habet Dioscorides, aliquatenus similes, colore ex fusco nonnihil ruffescente, concretionéque, quanquam hac molli & tenaci, ad gummi magis accedente: sapore subamaro est, multùm tamen à Myrrha relinquitur. Odorem non insuavem spirat flammámque concipit, & quidem pertinacem, licèt cum crepitu. In superficie granula exsudantis glebæ hinc indè apparent. In glebarum medio subinde digitalis crassitudinis bacilli reperiuntur, spinosi. Exterior facies glebarum aliquando Myrrham vulgarem refert, coloris ferruginei, sed non tam intensi amaroris. Aliæ

Aliæ glebæ pro Bdellio adulterino exhibitæ, nigricantes, micis si ſcindantur pellucentibus, alioqui viſûs aciem nequaquam admittentes, conſiſtentia & ſapore gummi, cujus modo tenaciter dentibus hærent; concipiunt tamen flammam relicto interim craſſamento copioſo.

Bdellifera, arbor, deſcribente Plinio, nigra eſt, magnitudine Oleæ, folio Roboris, fructu Caprifici naturâque. Alii Arbori Myrrhiferæ eam valde ſimilem faciunt. Lobelius & Pena inter alias merces ſe multos hujus ligni ſurculos expiſcatos tradunt, ſolidâ ſubſtantia; cortice duro nigricante, ſpinis multis rigidis & craſſiuſculis horrentes, quibus multa copia Bdellii erat aggeſta, intus foríſque valdè quàm amari.

Matthiolus Bdellium, ſi ſuo tempore in Italiam importaretur, adeo rarum eſſe ſcribit, ut ad oſtentationem tantùm aſſervetur vel ad adulterini & reprobati normam. Lob. & Pena quod Bdellium putatur, Myrrhæ ſpeciem eſſe exiſtimant. C. Bauhinus apud Matthiolum ſex Bdellii differentias habet, quarum deſcriptiones ibidem requirendas omitto.

Probatur guſtu amarum, tranſlucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odoratum, facile molleſcens, ſincerum (Parthicum nominant.) Reprobatur ſordidum, nigrum, in offas convolutum, quod Adrobalon nuncupatur.

Sunt qui gum. Animе verum Antiquorum Bdellium eſſe putant ob multas notas communes.

Unde autem Bdellii tot differentiæ, Indici, Arabici, Mechii ſeu Petræi, Judaici, Siculi, Scythici? Omne Bdellium eſt ex India, ſed prout huc vel illuc mari defertur, inde accipit nomen. *Caſp. Hofmannus.*

Bdellium Galeno vim habet emolliendi, & eam quidem potentiorem dum recens eſt: inſigniter etiam diſcutit, aperit atque abſterget, ſed alia atque alia ætate; ſi diſcutere velis mediæ ætatis ſumendum eſt; ſi diſcutere & abſtergere tantùm quò vetuſtius eò melius. Uſus præcip. intern. in tuſſi ac pulmonum apoſtemate, calculo atterendo, urina cienda, menſibus immodice fluentibus ut & in fluore uterino ſiſtendo, fœtu expellendo. Extrinſecus diſcutit hernias, mollit durities ac nervorum nodos, adeóque creberrimi uſûs eſt in emplaſtris ſticticis. Contuſum ſolvitur affuſo vino, aqua calida aut aceto. *Schrod.* *Vires.*

7. *Belzoinum Officinarum* C. B. *Benzoin* Park. *Benjoinum cujus arbor folio Citri* J. B. Benjamin.

Reſina iſthæc nobiliſſima magnis conſtat glebis inæqualibus, puris, nec ulla ferè ſorde utplurimum infectis: colore ſunt maſſæ aliàs rutilante, aliàs magis ad albedinem vergente, & creberrimis ceu unguibus aut Amygdalarum friaturâ miſtæ; verùm in rutilis illis maſſis obſcuriùs lucent ungues, in aliis candidi admodum, ſed non ità pellucidi: ſubſtantia omnibus ſatis compacta, ſed vel attritu digitorum in pulverem friari potis, nec quæ ſub dentibus lenteſcat, ſaporis fere expers, verùm odor ſuaviſſimus, qui accenſo vegetior. Eidem interdum adhæreſcens invenitur cortex, qui magnæ ſatis arboris ſuſpicionem injicit, foris rugoſus, ad cinereum inclinans, ſubſtantiâ compacta, colore intrinſecus ruffo ceu Canellæ, qui guſtanti nihil præter ſiccitatem quandam offerre videtur.

Arbor Benivifera (inquit Garcias) procera eſt, vaſta, pulchra, magnam ſpargens umbram ob ramorum frequentiam, quos pulcherrimo ordine digeſtos & in aerem elatos habet. Ejus folia partim aceto condita, partim adhuc adhærentia accepi: Minora ſunt ea aliquantum Citri ſive Limonii foliis, non tamen adeò virentia, ſed parte adverſâ candicantia; quæ verò in ipſis majoribus ramis naſcuntur ad Salviæ folia magis accedere videntur, latiora tamen ſunt, ſed minùs longa. Vulnerantur arbores ut gummi emittant.

Benivi plura ſunt genera, 1. *Amygdaloides* è præſtantiſſimis, ſic dictum quòd ungues ſeu maculas candidas admixtas habeat Amygdalarum inſtar, in Sian & ejus contermina Mirtaban proveniens. 2. Nigrius in Jaoa & Sumatra inventum, quod vilioris eſt pretii. 3. Nigrum in Sumatræ provincia Bayrros è novellis arboribus profluens, quod ab odore grato Benivi *de Boninas* vocant; ſuperiore decuplo charius. Quia candidum eſt elegantius, nigrum verò & novellum odoratius utrumque permiſcere ſolent, ut fragrantiæ elegantiam concilient.

Benjoinum Veteribus Græcis & Arabibus ignotum fuiſſe oſtendit Garcias. At neque Aſſam dulcem ſeu Laſer eſſe, ut multi opinati ſunt, cùm magnæ arboris gummi ſit, non herbæ lachrymæ; ut teſtantur fragmenta ramulorum ligneorum admiſta, & Ludovici Romani aliorúmque hiſtoriæ.

Benzoinum Myrrham non eſſe patet quia amaritudinis omnis expers eſt.

Fieri poteſt, inquit Garcias, ut Ruellius [in eo quòd *Benivi* Ben Judæum vocat] lapſus fuerit nominum affinitate, debuítque potiùs nuncupare Benjaoy, id eſt, filium de *Jaoa* ubi plurimum naſcitur. At Garciam lapſum eſſe oſtendit Scaliger quòd Ben filium interpretatus ſit, cum ea vox Arabibus etiam lachrymam ſignificet.

Uſus Benzoini internus in medicina rarus aut nullus; Schroderus tamen in affectibus pulmonum catarrhoſis, tuſſi, aſthmate intrinſecus ſumptum præcipue utilem eſſe ſcribit. Extrinſecus in cerebro per ſternutationem expurgando, in odontalgia maſticando, in tuberculis ac rubore faciei extergendo, in emplaſtris, ſcutis, cucuphis, &c. Ob ſuavem halitum ſæpiſſimè ſuffumigiis admiſcetur. Notat tamen Schroderus, ſi ſuffitus ex ſolo Benzoino paretur tuſſim excitari. *Vires & Uſus.*

Præcipuus ejus uſus eſt ad odoramenta & ſuffumigia: Solvitur in oleis & ſpiritu vini rectificatiſſimo, ut & in aere humido ad liqueſcendum expoſitum.

Habetur ejus oleum duplex, 1. Ex recenti in India expreſſum quod præſtantius. 2. Deſtillatum, multo ignavius. Chymicas multas præparationes Benzoini vide apud *Schroderum* in Pharmacop.

Ad nos ſcripſit *D. Tancredus Robinſon* Arborem reſiniferam odoratam foliis citrinis prædictæ haud abſimilem tranſmiſſam fuiſſe è Virginiâ *à D. Baniſter*, ad illuſtriſſimum Præſulem *D. Henr. Compton*, in cujus inſtructiſſimo horto culta eſt à D. *Georgio London.* viro admodum honeſto, & in re Hortenſi peritiſſimo. Arbor iſta Virginiana Citrii vel Limonii foliis Benzoinum fundens, in Horto Reverendiſſimi

rendissimi Episcopi culta habet folia Citri minora aliquantulùm, non tamen adeò virentia, sed aversâ parte candicantia, & per margines æqualia.

8. *Cancamum* J. B. C. B.

Cancamum Dioscoridi est lacryma Arabicæ arboris (folia Myrti habentis Amato) Myrrham quadantenus referens, virosi gustus, quâ tanquam thymiamate *i. e.* suffimento utuntur: Vestes eo additis Myrrha & Styrace suffiiciuntur: datur lienosis, comitialibus & suspiriosis: menses cum aqua mulsa pellit: oculorum cicatrices confestim emendat, ac vino madefactum eorum medetur hebetudinibus, adversus gingivas humore prægnantes non aliud, ut & ad dolores dentium, ac per plusculos dies ternûm obolorum pondere ex aqua aut aceto mulso bibitum obesos extenuat.

Quid sit hodie ignoratur. Alii Laccam esse volunt, sed perperam, cùm vires non conveniant; alii Benjoinum, nonnulli gummi Anime, ut Amatus & Garcias.

9. *De Gummi Anime.*

Anime duplex est, Occidentalis & Orientalis.

Occidentalis arboris in Hispania nova crescentis lachryma est seu resina alba, ad Thuris colorem nonnihil vergens [pellucida, ex albo citrinescens] verùm Copali magis oleaginosa. Defertur granis Thuris, sed crassioribus, quæ confracta luteum colorem ostendunt instar resinæ: gratissimi & suavissimi odoris est, & prunis impositum facilè consumitur. Differt ab Orientali quòd nec tam candidum, neque tam lucidum sit. Orientale item magnis fragmentis adfertur transparentibus.

Orientale triplex est. 1. Album. 2. Subnigrum, quod Myrrhæ quodammodo simile, odoratum, quod Dioscorides inter Myrrhæ species tanquam improbam commemorat, & Minæam à terra ubi præcipuè nascitur, eam appellat: Serapio Aminæam, quam vocem Lusitani in Anime corruperunt. *Amat.* 3. Quod Clusius addit pallidum & resinaceum retorridúmque. Animæ omnia genera jucundum in suffumigiis spirant odorem. In medicina usus præcipuus externus in capitis & nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentis; in affectibus articulorum, paralysi, contractura, laxationibus, contusionibus, &c. Miscetur emplastris & cerotis, ad usus prædictos.

Gummi Anime quinque species describit J. Bauhinus, quæ

1. Animes species ad succinum luteum accedens.
2. Anime similis resina ex albo flavescens.
3. Anime alba perlucida, sapore Vernicis, odore Mastiches.
4. Anime colore Colophoniæ.
5. Anime species alba, Copal Indis.

10. *Resina Copal*, Schrod. *Copal* J.B. C. B. *Gummi Copal* Park. *Monard.*

Resina est admodum candida & lucida & transparens, magnis fragmentis Diacitro valde transparenti haud dissimilibus, satis odoratis, sed non perinde ac Anime. Eâ Indi in suis sacrificiis suffumigii loco utebantur, hâncque ob causam Sacerdotibus suis in templis frequenti in usu erat, adeò ut cùm Hispani primùm illuc appellerent, hujusmodi suffitibus naribus eorum admotis exciperentur.

Utilis est ad frigidos capitis morbos, & Thuris aut Animæ vicem explet.

Cœpit ab annis aliquot (inquit Clusius) ex India Occidentali liquor quidam inferri Olei de *Copalyva* appellatione, quod an ex Resina jam dicta eductum sit me latet; valde tamen commendari & perutile esse intelligo ad vulnera recentia curanda.

Copalliferarum arborum octo species enumerat & describit *Franc. Hernandes.*

Cæterum Copal vox, monente Gul. Pisone, Indis resinas omnes arborum odoratas & gummi denotat.

11. *Tacamahaca* C.B. Park. *Tecomahaca* Hernand. *Tacamahaca Populo similis fructu colore Pæoniæ* J. B. *Arb. Populo similis resinosa altera* C. B.

Colligitur vulnerata arbore magna ut Populus, admodum odorata, cujus fructus ruber est Pæoniæ feminis modo. *Monard.* Fr. Hernandez folia obrotunda, mediocria & serrata arbori attribuit, fructum parvum obrotundum, fulvum refertum semine nucleo Persici haud absimili in summis ramorum flagellis. Color est Galbani (nec desunt qui idem esse putent) unguibus albis uti Ammoniacum, odore gravi atque etiam sapore *Monard.* J.Bauhinus plenius describit; Coloris est rutili partim, partim flavi pallidioris, veluti ex unguibus diversis compacta, resinæ strobilinæ concretione, bullatis tamen tuberculis alicubi cava, sub dente in pulverem dissilit primùm, mox rursum recolligitur, lentescénsque pro arbitrio ducitur, sapore amaricante, haud ingrato & aromatico. Suffita jucundum spirat odorem, Mastiches ferè æmulum, minùs vehementem & suaviorem, nullóque relicto crassamento consumitur.

Vires. Magni est apud Indos usûs in quocunque affectu, præsertim in omnis generis tumoribus in quacunque corporis parte, siquidem mirificè resolvit, maturat & dissipat: tollit etiam omnes dolores ab humoribus frigidis & flatulentis provenientes. Prunis injecta naribúsque admota mulieres uteri suffocatione laborantes illico liberat: Umbilico emplastri modo imposita uterum suo loco retinet, usu familiarissimo. Delicatiores Ambram & Moschum addunt. Defluxiones quascunque à capite reprimit (linteo excepta & post aurem alteram vel utramque applicata suffitúve attracta) Temporibus adhibita cerati modo defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit: Dolores dentium sedat dentibus corruptis indita.

Ex

Ex ea, Styracis tertia parte & Ambræ momento fit emplastrum stomacho longè utilissimum, siquidem illum roborat, appetitum ciet, concoctionem juvat & flatus discutit, eodem modo cerebro imposita. Magnæ est efficaciæ in doloribus coxendicis, & omni articulorum morbo præsertim si ab humoribus frigidis vel mixtis proveniant. Sola juncturarum aut nervorum vulneribus imposita, ea curat; nam statim suppurat & spasmum prohibet. Ego (inquit Monardes) tertiam partem ceræ adjicio, ut facilius inducatur. Hæc omnia *Monard.* Emplastrum de Tacamahaca ventri applicatum cephalalgiam lenire dicitur; efficax etiam est ad tumores lienis, & durities discutiendas.

12. *Caranna* C. B. Park. *&* aliorum. *Tlahueliloca Quahuitl.* i. e. *Arbor insaniæ* Fr. Hernand. *Monard.*

Ex continentis parte interiore per Carthaginem & *Nomen Dei* defertur resina colore Tacamahacæ, sed splendidior, liquidior & densior, [foliis involvi solita, nè frusta sibi mutuo adhærescerent, est enim valdè glutinosa] lingua Indica *Caranna* dicta, quod nomen etiam apud Hispanos retinuit, odore Tacamahacæ, sed graviore. Pinguis est & oleaginosa, ideóque tenax sine multa adglutinatione & colliquatione.

Eâ utuntur Indi in tumoribus & omnis generis doloribus. Ad eosdem morbos laudatur quos Tacamahaca curare solet, & minore temporis spatio vires suas exerit; sic ut quos Tacamahaca non curarit Caranna sanet.

Sed ex eadem Carthagine allata ad nos est Caranna quædam purior, & Crystalli modo limpida, superiore multò præstantior, utilior & odoratior.

Præparatur inde Emplastrum antipodagricum insigne. Fr. Hernandez sic arborem describit, Arbor est magna, fulvos stipites fundens, læves, nitidos & odoros: *Folia* oleaginea, in crucis formam composita, orbicularia. Odora arbor est, gustûs acris & nonnihil astringens.

13. *Sarcocolla* C.B. Park. *Officinarum* J.B.

Nominis ratio obvia est: ita enim dicta est quòd carnes agglutinet: vim, inquit Dioscorides habet glutinandi vulnera. Lacryma est arboris in Perside nascentis, thuri tenui similis *Diosc. Galen.*

Sarcocollæ (inquit J. Bauhinus) grumi albicantes sunt, aut ex albo subrufi, spongiosi, micis lucentibus subinde mistis; globosarum lachrymarum fragmina Pisi aut parvæ Avellanæ magnitudine; tanta est enim fragilitas ut in pulverem crassiusculum vel concussu levi frietur, saporis amari cum quadam dulcedine obscura *, ingrata. Sub dente lentescit, & candelæ admota primum bullit, postmodum in claram flammam exardet: Admista reperiuntur aliquando folia ex candido flavescentia, Tithymali myrsinitis folia sicca egregiè referentia. [Granula Papaverinis seminibus non multò majora esse Parkinsonus ait.]

* Vomitum provocante *Park.*

Eligenda recens, colore ad pallorem vergens (vetusta enim rubescit) saporis amari, substantiæ porosæ & quasi spumosæ, facileque in aqua solubilis. *Schrod.*

In Sarcocollæ notis non conveniunt Plinius & Dioscorides: hic enim subflavum seu flavescentem dicit: ille eo meliorem quo candidiorem. Dioscorides laudat gustu amarissimam, Plinius cum acrimonia dulcem, in quo ab omnibus deseritur.

Schrod. Calf. & sicc. adstringit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Usus præcipui in vulneribus consolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta est. Mirificè præstat & in oculorum fluxionibus, albugine, nubeculis (maceratur in lacte Asinino vel humano, ℥v, postea cum aqua rosarum mixta ciliis imponitur addito si libet tantillo Sacchari. In hæmorrhagiis narium anacollematis admiscetur. *Vires.*

Serapio multùm perforativam esse scribit, comedere carnes ulcerum, exulcerare intestina, inducere calvitiem & alia. At quomodo quod causticum est glutinabit vulnera? Scribunt purgare pituitam crassam à remotis partibus veluti oculis, cum quibus tantam habet affinitatem, ut purgandi gratia in illis data exulceret. Misera affinitas? quam hostibus optem. Mesue dat in substantia à ʒj ad ij. quod ego nè in pilulis quidem audeam, quantumvis bene correctæ videantur. Costæus suo more multa excusat: Ego dico, *Abeat Sarcocolla cum pil. suis in maximam malam rem.* Casp. Hofm. Veteres Sarcocolla foris tantùm usi sunt: de vi purgatrice nihil dicunt.

14. *Gummi Elemi* Park. *G. Elemi Officinarum* C. B. *Elemi resina* J.B.

J.B.

In massas cylindraceas cogitur quas pollice & medio digito complectaris, duarum palmarum circiter longitudine. Substantia verò est fere uniformi, ceræ flavæ colore & consistentia simili, facilè flammam concipiens; color aliàs intensior, substantia resinacea: sub dentibus facillimè lentescit dealbatúrque, sapore non ingrato, nonnihil acri & subamaro, odore fere Fœniculi. Obvolvuntur autem glebæ quæ ad nos importantur pulchro folio, è cujus nervo medio parallelæ obliquè creberrimæ in margines feruntur venæ, quod Cannæ Indicæ videtur esse. Funiculis præterea xylinis omnia constringuntur.

Multa habet communia cum resina Gummi Molle arboris à Paludano missa *J.B.*

Impropriè Gummi dicitur cùm Resina sit, ut quæ flammam facilè concipiat, & oleaginosis diluatur.

Oleæ Æthiopicæ gummi esse multi volunt, siquidem Elemi vox ab Eleæ corrupta videtur. Ast Elemi Officinarum Dioscoridei notas non habet, nimirum flavum esse & Scammonio utcunque simile & mordax. Negat Matthiolus Oleæ Æthiopicæ lacrymam esse. Verùm C. Bauhinus Oleas & Oleastros similem fere lacrymam fundere ait. Et apud Casp. Hofmannum invenio locum ex Andreæ Baccii autoris gravissimi lib.5. de *Vinis Apulis* adductum, quem huc transcribam, quia hanc rem illustrat valde, & gummi Elemi originem declarat. Oléarum ibi [in Apulia] mira vetustas & magnitudo, Quercuum instar procerrimæ, & quod fœcunditatis earum argumentum est, (quod in Tiburtinis

burtinis non video, nec in Sabinis oleis) ob assiduos, ut reor, in Apulia calores, gummi hîc Oleæ exsudant optimum, quod Chirurgi gummi Elemi appellant. Gleba est pinguis, ac Myrrhæ instar fragranti odore, ut non solùm in unguento probandam existimem, utique applicata simpliciter Cerati instar, tumores discutiat, emundet sordida ulcera, ac carnem inducat ad cicatricem: Verumetiam prunis aspersa suffimentum balsami in cameris edit gratiosum, superans thuris & stactæ Myrrhæ fragrantiam, quod Reverendiss. Adriæ Episcopo Lucæ Ant. Resti Barolitano acceptum refero. Hæc ille. Cujus (inquit Casp. Hofman.) graviss. Viri testimonio fisus Gummi Olearum nostrarum in possessionem nominis *Elemi* immitto: Et Materialistas nostros jubeo, non ex India alterutra petere, sed ex Apulia regni Neapolitani.

Dé loco ejus natali nihil adhuc certi accepimus. *J. B.*

Testantur plerique qui de eo scripserunt admirabiles ejus vires esse in vulneribus capitis. Practici ergo in Calvariæ fracturis & vulneribus nunquam id in suis emplastris ac unguentis omittunt, mirabilem ejus usum continuo experimento edocti: qua de causa ex eo & unguentum & ceratum à Pharmacopolis diligentioribus concinnatum habetur.

15. *Liquidambar* C. B. Park. *Liquidambar Resina arboris* Ocosolt *dictæ, foliis Hederæ, odore Styracis liquidæ* J.B. *Xochiocotzo Quauhuitl seu Arbor Liquidambari Indici* Hernandez.

Resina est, teste Monarde, effluens incisis arboribus vastæ magnitudinis, pulchris & ramosis, quarum folia Hederaceis similia sunt, *Ocosolt* Indi vocant, cortice crasso cinereo. Huic cortex odoris causâ commiscetur comminutus, ut sci. suaviùs ac diutiùs spiret in suffitibus. Fra. Hernandez arborem Liquidambari *Xochiocotzo Quauhitl* Mexicensibus dictam Aceris fere foliis esse ait, in tres cuspides duósque sinus divisis, altera parte albicantibus, altera verò obscurioribus serratisque. Corticem stipitis partim fulvum, partim virentem. Addit Jo. Terentius, Fructum rotundum esse, sed instar Polygoni multos habere ungulos luteos, superficies vero nigras. Ubi nascuntur ejusmodi arbores fragrantissimus est aeris odor, adeò ut Hispani primùm eo appellentes, istic aromata nasci, atque adeò eas aromatiferas esse arbores existimarent. Eo hic utimur in suffitibus, odoramentis, pastillis Styracis liquidæ loco, cujus odor proximè ad hunc accedit, adeo autem validus est, ut celari etiam suffitibus non additum non possit, sed totas ejus, si ejus sit copia, atque adeò plateas suo odore repleat.

Vires. Plurimus in medicina illius usus est, nam calefacit, roborat, resolvit & anodynum est. Cerebrum per se illitum aut aliis aromatibus mixtum confortat, omnigenósque dolores à causâ frigida emplastri modo impositum mitigat. Ventriculo adprimè utile Stomachici instar adhibitum nam appetentiam excitat & concoctionem adjuvat. Cum Styracis, Ambari & Moschi momento mixtum emplastri consistentia, & scuti formâ super alutam extensum ad eadem utile est. Ex eo recens collecto & loco idoneo [in Sole *Park.*] reposito oleum quod de Liquidambar nuncupant destillat multò perfectissimum illóque longè suavius. Sunt qui expressione etiam eliciant ut majori quantitate colligant. Nam chirothecis imbuendis plurimum absumitur. Utile est ad plerosque morbos frigidos, ad tumores resolvendos, & privatim ad tumores & obstructiones uteri, menséſque provocandos.

Sunt qui ex arboris ramis comminutis & coctis pinguedinem innatantem colligunt & vendunt pro legitimo oleo. Atque hic liquor à nonnullis Storax liquida putatur in Aromatoriorum & Pharmacopœorum officinis vulgò venalis. Fr. Hernandez oleum hoc est, arbore ipsâ vel sponte vel incisâ exstillare ait.

Arboris pampini & summitates in fasciculos collecti vestibus & stragulis ab Indis inseruntur odoris gratia, in eúmque usum Hispanis etiam vendunt.

Fr. Hernandez somni inducendi vim Liquidambaro ejúsque oleo tribuit.

APPENDIX

APPENDIX AD HISTORIAM PLANTARUM: CONTINENS ADDENDA & EMENDANDA.

Addenda LIBRO SECUNDO.

D finem primæ Sectionis p. 66. adde

Lithophyton quorundam nondum descriptorum icones ad Plantas ab Everhardo Rumphio ab insula Ambona missas delineatæ exhibentur in *Ephemer. Germ.* Ann. 11. Observ. 21. nimirum,

1. Lithodendri calcarii sive Caranæ, Calcis Ambonicæ.
2. Corallii nigri anguini Ambonici Acarbarum incolis dicti.
3. Amaranthi Saxei cum suo saxo annato.
4. Pseudocorallii rubri fistulosi.

Pag. 69. lin. 5. adde,

Equisetum junceum Africanum fruticescens nodis candicantibus apud *D. Plucknet* vidi. Planta est submarina, Equiseto junceo nigrinodo Breynii affinis.

Pag. 69. ad finem Sectionis secundæ, adde

Corallinam marinam Piniformem, apud ornatissimum Virum *D. Gul. Courtine* vidimus, quæ foliorum longitudine, figura, & situ in caule Pini ramulum adeò exactè referebat, ut non immerito *Pinus marina* dici posset. Erant autem folia crustâ purpureâ Corallinæ reticulatæ modo obducta, ligno interiore corneo & lento. Ramus ipse sesquipedalis longitudinis erat aut major.

Sect. 3. Cap. 1. Spec. 1. p. 70. adde, ad finem.

In vesiculis oblongis extremis hujus foliis innascentibus observavit *D. Tancred. Robinson* corpora multa, parva, obscura, rotunda, interiori vesicularum membranæ adhærentia, mucilaginoso quodam liquore repleta; cùm reliquæ vesiculæ foliis innatæ tum liquore omni, tum globulis illis solidioribus nigricantibus destituerentur: corpuscula isthæc plantæ hujus semina esse conjectabatur, proinde & hanc & reliquas submarinas non minùs quàm terrestres stirpes seminibus abundare. Postea literis Septemb. 7. 1686. ad me datis scripsit idem eruditissimus Vir, semina prædicta folliculis contenta adeò manifesta esse, & vel nudo & inermi oculo conspicua, ut primo statim vesicularum extremarum aspectu agnoscantur, nec ullus de eis supersit dubitandi locus: se enim multis ea viris ingeniosis & curiosis ostendisse qui rei evidentiâ victi pro seminibus initio nudo oculo conspecta habuerunt, atque etiam postquam microscopio examinaverant. Se autem primam horum notitiam & observationem *D. S. Doody* pharmacopœi Londinensis conjecturis & suggestionibus debere ingenuè profitetur.

Alga quædam in litore Islandico nascens invenitur, è quà calore Solis extrahitur Sacchari quoddam genus, Sacchari communis loco ab insulanis usitati. *Tho. Bartholin.* Act. Med. An. 1671, 1672, & 1674. Eadem lætissimum ovibus pabulum esse dicitur.

Lib. 2. pag. 71. lin. 24. post verba illa pro remedio adde,

Algam Hibernis *Dulesh* dictam, quam assiduè in ore habent, pulchrè exsiccatam & convolutam, ut moris est, ad me misit ingeniosiss. Vir, *D. Hans Sloane:* Eam ab hoc loco descripta specie differre existimo, ex angusto principio in insignem latitudinem duarum interdum triúmve unciarum extenditur, & in plures lacinias dividitur, non enim divisione sua dichotomiam observat, quin & segmenta primaria in alia subdividuntur nullo ordine, quæ sensim angustata in acutos mucrones desinunt. Substantiâ est tenui & membranacea, ad Lactucam marinam accedente, colore purpureo, Spithamæ longitudinem vix excedens. Odorem non invalidum Violæ exspirat. *D. Sloane* Hibernos hanc masticare scribit, non quòd vim ullam salutarem aut medicam ei inesse existiment, sed animi tantum

tum

tùm causâ & quod more receptum sit. Hanc esse quam describit C. Bauhinus in Prodromo Fuc membranacei ceranoidis titulo, tum descriptio, tum nomen Scoticum *Dils* ad *Dulesh* acceden convincunt.

Pag. 72. lin. 28. pro decimaquarta specie adde,

14. *Alga spiralis maritima* Boccon.

Tenuis est hæc & angusta membrana, in modum spiræ convoluta, duas aut tres uncias longa, cujus extrema minutissimè incisa sunt, sive fimbriata: simplex est, in plures quandoque ramos divisa, totáque subnigro, fuscóve colore nitet. Saxis & tectis innascitur, lignísque uti Corallina. Liburni, Saccæ, & alibi maritimis fluctibus ejectam in litore sæpius collegi.

Pag. eadem Ad historiam fuci folliculacei serrato folio C. B. *ad calcem paginæ adde,*

Hic fucus *Sargazo* Hispanis dicitur, depingitúrque & describitur à Gul. Pisone pag. 266. Hist. Nat. & Medic. Brasiliæ.

Lenticula marina (inquit) sed impropriè nominatur. Est enim non Alga, sed arbuscula baccifera, palmum longa, tenuibus caulibus, griseis & perpetuis foliolis serratis, saturè rubris in glomos convoluta, quæ circa insulas Flandricas vulgò dictas, incerta quidem origine undequaque fluitans adeò magnam maris partem obsidet, ut solum non salum diceres, & remissiore vento moram navibus haud parvam faciat. Raram hanc plantam pubes nautica Lusitanorum ut & Batavorum indiscreta quantitate macerant & coquunt cum liquore convenienti, eóque non sine felici successu contra difficultates urinandi utuntur. Insipida est præter salsuginem à mari contractam. Nulla Radix conspicitur, sed sola rupturæ vestigia apparent.

Americam navigantibus magna hujus quantitas in mari fluitans occurrit atque hoc signum habent nautæ se terræ appropinquare. Aiunt cum fluenti vi è sinu Floridæ in Oceanum expelli, cujus cursus cum impetu Orientem versùs dirigitur unde fit breviori tempore è Virginia in Angliam quam retro navigetur, navibus etiam magis onustis. *D. Banister.*

Pag. 80. *ad Cap.* XI. *pro 32 specie addatur,*

32. *Muscus maximus ceratoides maritimus* Triumfetti.

Triumf.

Ex imo maris numerosa ramorum sobole usque ad aquarum superficiem enititur, qui rami in minores alios iterum aque iterum subdividuntur, donec in extremo bifurcati ipsas quodammodo arcium seu turrium pinnas æmulentur: hujusmodi ramulorum crassities plerunque pollicem æquat, quoad extensionem verò inordinatè procedunt, cùm nonnulli ramorum jam perfecti cespites palmo haud sint longiores, alii verò supra cubitum eleventur, adeóque copiosum ramorum numerum fundant, ut etiam non tam leviter ponderent. Prædictorum ramulorum materies satis rara ac flaccida, nullis apparentibus potitur nervis, propter quod nec sub aquis recti consistunt, at flexi, simúlque taliter recollecti, ut ipse primo intuitu implexos potiùs funium vetustorum fasciculos illuc à nautis projectos eosdem existimaverim. Horum insuper color atrovirescens est, nullúmque præter ab aquis marinis communicatum (quas etiam intra se continent) saporem aut odorem reddunt. Denique expositi rami propè fundum omnes in simplicem veluti truncum conveniunt, cui pro radice inservit lata quædam ac subrotunda basis ejusdem cum planta substantiæ, ac saxis firmissimè adhærens.

In portu apud centum cellas observavit Autor.

Pag. 81. *Ad finem capitis de Spongia adde,*

Apud illustrem Virum *D. Guilielmum Courtine*, Medii Templi Londinensis rarissimum Spongiæ genus vidi, reticulatum, texturæ adeò raræ & maculis magnis, ut lumen facilè transmitteret, & ut fibrarum artifici Naturæ manu contextarum discursus plexúsque clarissimè discerni possent. Erat ea concava nec valdè crassa.

Aliam præterea speciem apud eundem vidi quam Spongiam ramosam tuberculatam denominavi.

Multa insuper lithophyta rariora ut v. g. Corallium album punctatum creberrimis punctulis. Corallium manum humanam cum pollice & digitis adeo exactè referens, ut non casu productum sed arte elaboratum videretur. Lapidem fungitem cerebriformem. Corallinam tuberosam majorem lævem. Corallinam maximam compressam. Corallinam luteo-pallidam. Pori asterioidis quatuor aut quinque species. Hippurim saxeam fulvo-rubram, aliáque quæ curiosiùs observare & describere non vacabat.

Pag. 92. *Ad finem cap.* 22. *adde,*

Hæc species Tabernæmontano Fungus Capreolinus dicitur. Hujus esum admirabilis sæpe urinæ rubedo comitatur. Cujus rei veritas illustratur ab exemplo. An. 9. & 10. Observ. 68. Ephemer. German.

Pag. eadem Ad finem paginæ adde,

Fungus Sinensis Antidotalis Lac Tigridis dictus.

Sina illum in locis arenosis, inprimis in litore maris gignit, ubi Sinensium relatione ex Tigridum lacte elapso oritur. Tenuem ex tubere rotundo candidóque protrudit pediculum, in quo orbiculatus, infra plicatus albúsque pileolus eminet.

Vires. Antidotum tuber illud præsentissimum, plurimis resistens venenis, perhibetur in morbis malignis maximè expetitum. *Ephem. German.* Ann. 4. & 5. Observ. 153.

Pag.

Pag. 103. *post finem capitis* VII. *adde*

Cap. VIII.

Fungus typhoides coccineus Melitensis Boccon. *& sequentium capitum numeri mutentur.*

Boccon.

Palmaris est altitudinis, interdum major, fungum nondum explicato capituli disco planè referens. Pediculus uncialis est crassitudinis, tres aut quatuor uncias longus, scaber, fungosus; capitulum etiam ipsum fungosum, pediculo paulò crassius minoris Typhæ palustris clavam aliquatenus repræsentans, quod dum viret, si digitis premas veluti sanguineum succum fundit. Per maturitatem granis minimis innumeris exasperatur, undique cocci colore splendentibus. Æstatis munus est, aliis tempestatibus temere & frustra quæsieris. Astringit maximè, unde ei præcipua laus in cohibendis sanguinis profluviis, cujus gratia Melitenses ex Gaulo insula illius in pulverem soluti scrupulum aut amplius vino vel jusculo dilutum hauriunt, ducta à majoribus hac nunquam fallente medicina.

Oritur in scopulo Melitæ insulæ adjacente dicto *Scoglio del Generale*; hinc ipse Fungus *Heritz tal General* vernaculâ linguâ dicitur. Folia tenuissima primo nascenti adesse, atque maritimis fluctibus continuè irrigari dicuntur.

Pag. 104. *post lin.* 14. *adde,*

Hic Fungus esse videtur quem *D. Plot* in * Hist. Nat. Com. *Stafford.* sub titulo *Fungi ramosi candidissimi ceranoidis sive digitati minimi* proponit & describit. Differt quòd spicæ nonnulli seu digiti circumcirca crispi sunt & cornu cervi in modum divisi. * Cap. 6. §. 3.

Pag. 105. *lin.* 20. *post secundam speciem adjiciatur,*

3. *Fungus pulverulentus cute membranacea, substantiâ intus spongiosâ, pediculo brevi crassiore in oras fere ducto* * D. Plot. *& sequentium specierum numeri mutentur.* * *Hist. Nat. Stafford. cap.* 6. §. 4.

Peramplus est hic fungus, quatuor vel quinque digitos diametri obtinens, duos propemodum digitos crassus, pediculo brevi crasso, à basi seu principio angusto paulatim se dilatante ad margines usque Fungi, in metæ seu coni inversi figuram, nonnihil similem Fungo tuberoso esculento albo, fusco permixto *J. B.* aut Fungo duro arborum sive igniario *Park.* Eorum tamen neuter esse potest hic Fungus, cùm mollis sit, cute membranacea lenta tectus, substantia interiore spongiam tum textura, tum colore referente, poris intermediis per maturitatem ejusmodi pulvere subtili repletis, qui è Fungo *Crepitus Lupi* dicto compresso evolat. Propè *Packington* à D. *Waltero Ashmore* observatus est, &c.

Eadem pag. post quartam speciem pro quinta & sexta ponantur sequentes.

6. *Fungus Siculus subcœruleâ pulpâ, arillis flavis refertus* Boccon.

Bocc.

Fungum hunc globosâ figurâ, nonnunquam ovatâ crescentem vidit P. Boccone, Nucis Juglandis magnitudine. Breviore & crasso pediculo terræ cohæret, cutéque tegitur rugis quibusdam atque tuberculis exasperata, adeóque lenta & tenaci, dura & crassa, ut corium repræsentet: Pulpa alioquin interiore, inchoata maturitate subcœrulea, absoluta, arillis compluribus flavis referta. Hujus coriacei corticis decocto Messanenses mulierculæ pannos lanásve subpurpurascente colore inficiunt. Autumni exitu & mense Martio colligitur esui aptus, ubi & *Catatumphili* nomine notus.

7. *Fungus Malicorii facie* Boccon.

Bocc.

Est & hic quoque Fungus notatu dignus, Mespili facie, lævis, vesicæ formâ, nigricantis coloris, intermediis fibris terræ cohærens. Pulpa illi ut cæteris rara, sed Cutis per maturitatem dura, ad instar corticis Mali Punici.

Oritur in sylvis *Bargæ* in Hetruria. *Locus.*

Pag. 110. *post Cap.* XV. *adde,*

Fungus barbatus Quercinus teterrimè fœtidus Breyn. Ephemer. German. *An.* 4. *&* 5. *Observ.* 151.

Mense Augusto in sylva non procul ab acidulis Schwalbarensibus in quadam Quercu observavit J. Breynius Fungum magnitudine pugni minoris, niveum, carnosum, ovali pæne figura, superiùs latiorem, inferiùs magis acuminatum, & undique radiis crassis unciali longitudine deorsum vergentibus velut pilis in modum barbæ inferioris cuspidatæ è caudice excrescentem. Odorem dum avellere eum ab arbore annitebatur baculo adeò gravem, fœtidum ac virosum emittebat, ut eundem missum facere cogeretur.

Pag. 113. *Ad finem Capitis* 1. *pro specie* 11. *adde,*

11. *Muscus multiformiter pyxidatus apicibus coccineis* D. Plot *Hist. nat. Stafford.*

D. Plot.

Colore est cinereo, pro anni tempore obscuriore, magnitudine & interdum etiam figurâ Caryophylli aromatici, calyce rariùs quadrato, plerunque rotundo aut ovali, nunquam valdè profundo, marginibus undique eminentiis coccineis, capitellorum acicularum magnitudine, perpetuò obsitis.

In Canoci sylva circa *Wildmore Hollies*, *Fair Oak*, & *Wolsely* parcum à D. *Edwardo Byrch* Armigero observatus est, & Autori nostro ostensus.

Pag. 115. *lin.* 14. *post* pag. 92. *adde,*

Ad tussim convulsivam seu catarrhum ferinum, ℞ pulverem musci * Querno asseri innascentis * An Oaken pale.

in

in Syrupo Irionis. Affidue utere. E M. S. *D. Page* M D. *D. E. Hulfe.*

Pag. 118. *l.* 22. *adde pro quarta & quinta fpeciebus.*
4. *Lenticula paluftris major* Commelin. *Cat. plant. Holland.*

5. *Lenticula paluftris bifida, fructu tetragono* Magn. *App. ad Botan. Monfp.* C. B. *Callitriche Plinii* Col.

Hanc Neapoli in Sebeti paluftribus obfervatam depinxit Columna, aquaticæ Lenticulæ foliis binis in tenuiffimis caulibus, fructu juxta illa tetragono. Cùm & caulem habebat & femina producat, ad hunc locum propriè non pertinet.
Pag. eadem, Ad Cap. VIII. *pro tertia fpecie adjiciatur*

3. *Conferva reticulata* D. Doody.

Pufilla admodum eft & tenella, è filamentis tenuiffimis in retis formam contextis compofita, maculis fæpe pentagonis, interdum hexagonis, aut etiam tetragonis: colore viridi; Quantum difcernere licuit in tubulos non rarò contexitur.
In foffis propè Weftmonafterium & rivulis in ericeto Hounfleiano obfervavit *D. Doody*. Herbarum caulibus, foliis & aliis quifquiliis adnafcitur.

Addenda Libro Tertio.

Ad finem Cap. I. *pag.* 119. *poft lin. ult. adde,*

3. *Frutex cineraceus mufcofus Capitis bonæ Spei* Breyn.

Breyn.
Frutex arborefcens hic, admodum rarus, & mirifice quafi cineribus confperfus. Lignum obtinet album; ramos frequentiffimos, rigidos, & variè divaricatos; cortice tomentofo, cinereo penitus circumtectos, minutifque tenuibus, brevibus, tomentofis ac cinereis coacervatis, *foliolis* mufcofis ornatos. Quæ in ramis rariora, majora, & eâ fere forma, ut Cannabis luteæ fterilis Contareni ftolonum fummitatibus, ftellularum in modum; in ramulis verò denfiora, minora, magifque crifpula, pæne inftar Abrotani fœminæ foliolorum collocata funt.

Pag. 121. *poft. lin.* 21. *Capiti* II. *pro tertia fpecie addatur*
3. *Selago Indiæ Orientalis five Plegmaria admirabilis* Zeilanica Breynii.
Breyn.
Planta quam defcripfit Autor ex *Zeilan* delata, è vetuftæ cujufdam Jacæ arboris caudice ibidem enata, tripedalem obtinebat longitudinem, atque *caule* olorinam ferè pennam crasso conftabat, rotundo, ftriato, ex viridi flavo obfoleto, ad Olivarum conditarum colorem accedente, qui parumper ultra femipedem à radice, in ramos duos pænè dodrantales dividebatur, atque hi in totidem aliquanto longiores, quorum quilibet rurfus in binos, vix triunciales tenues definebat. Dictus *caulis* ab infima (cui quædam adhuc radicum fibræ adhærebant) parte ufque ad extremum apicem *foliis* craffiufculis cordis figuram inverfam exprimentibus, femunciam in longitudine, & quadrantem unciæ in latitudine vix fuperantibus, ex flavo-viridi ad Olivarum colorem inclinantibus, rigidiufculis & fplendentibus, Tithymali paralii ritu, velut fquamis denfiffimè obtectus confpiciebatur. In unoquoque autem fupremorum ramorum apice artificiofum plegma, fefquipalmare, tanto ftudio, tam curiosè & fcitè à Natura elaboratum, ut potiùs artificiale quid quàm naturale putandum fefe oftentaret. Hoc pediculo perexiguo innixum, in duas utplurimum partes primùm dividebatur: fingulæ verò deinde plurimis divifæ tenerrimis flexibilibus claviculis (aut ramulis) in divifione bifidum ordinem frequenter obfervantibus, & tam accuratè tandem terminantibus acfi forfice effent refectæ, quæ in univerfum cruciformi ferie (ut Cupreffi ramufculi) planè contectæ fquamulis feu foliolis rotundis, Sanamundæ 3. *Cluf.* foliis ex parte refpondentibus, fed longè minoribus, eodem quo planta integra ejúfque folia colore; quarum fingularum in gremio granulum orbiculare, albicans & pellucidum, Bombycis ovi magnitudine & facie latebat, fuperiore medietate ex fquamula fæpiùs emicans, intus inane ex denegata forfan maturitate. Reperitur etiam granulis trigonis.
An fpecies *Quamjavatl.* Nardi Anton. Recchi Rerum medicarum Novæ Hifpaniæ lib. 6. cap. 61. pag. 258? aut genus *Tlamacozqui y papan* ejufdem pag. 414?
Rariffimè in *Zeylan* reperitur: frequentior eft in *Malabar*, non procul à *Cochin*, quamvis & ibi perrara æftimetur.
Mufci clavati fpecies nobis videtur.

Pag. 130. *lin. ult. Pro Equifeti duodecima fpecie adjiciatur,*
12. *Equifetum junceum nigrinodum Capitis bonæ fpei, An Arundinis gramineæ aculeatæ* Alpini *genus?* Breyn.

Hujus ramus à *D. Beverning* Breynio donatus intra binas fpithamas fubftitit, *Caule* conftans calami frumentacei craffitudine, nodofo, lævi, tereti, in altera tamen parte plano, non adeo ut Equifeti

ſeti vulgaris flexili ac molli, ſed magis lignoſo Arundinis inſtar, intrinſecùs niveo ac concavo, extrinſecùs ex obſoleto virore caſtanei coloris, & quaſi punctulis atris infecto [Alius ramulus quem à D. *ten Rhine* obtinuit, obſcuriùs vireſcebat, guttulis nullis interſtinctus erat, & nihil pæne ad ſpadiceum tendebat] Genicula foliorum vice involucris nigris ſtriatiſque, in acutum deſinentibus circumvoluta ſunt; ex quibus rami graciles, lenti ac obſequioſi, geniculis creberrimis diſtincti, contrario ſitu prorumpunt; qui rurſus ab imo ſucceſſivè in frequentia divaricantur vimina, hæcque iterum in alia minora, ramoſa, tandémque in parvas furculas pari cum caulis, ramorum & viminum colore terminantia. Totus ille ramus caudam non malè equinam repræſentabat; unde plantam Equiſetum denominare placuit.

In ramo à D. *ten Rhyne* tranſmiſſo Congeries ſquamularum quædam minutiſſimarum, in modum ferme utriculorum Junci foliacei capſulis triangulis *J. B.* ſe præbuit. Quæ, niſi abortus, majorem hujus plantæ cum Juncis vel Graminibus quàm Equiſeto eſſe cognationem manifeſtè indicat.

Pag. 135. *Poſt lin.* 4. *adde,*

In Catalogo Horti Acad. Lugduno-Batavi à D. Hermanno editi Phyllitidis varietates vel ſi mavis ſpecies ſequentes inveniuntur.

1. Phyllitis polyſchides, laciniis ſingulis cruciatim decuſſatis, in ſylvis Angliæ à *Jacobo Bobarto* reperta.
2. Lingua cervina anguſtifolia major ſua lanugine foliorum lacinias involvente. *Hort. Reg. Par.*
3. Lingua cervina medio folii nervo in aculeum deſinente. *Ejuſdem Hort. Par.*
4. Lingua cervina minima Anglica *Bobarti.*
5. Lingua cervina ſeu Phyllitis minima undulato folio *Hort. Reg. Pariſ.* His addenda

1. *Phyllitis minor* Triumfetti.

E radice craſſiori, ſubrotunda, nigra, longis exilibus ac numeroſis fibris capillata numeroſam foliorum ſobolem ſemipalmari circiter in ſenioribus plantis longitudine præditam, & in gyrum velut diſpoſitam producit; quorum ſubſtantia Phyllitide multò craſſior, ſupernè ſplendidè vireſcit, infernè albicat: inſuper eorundem forma triangularis inſtar reliquarum ſui generis, geminas tamen ad baſin exiguas veluti alas ſortitur, uncialis magnitudinis, versùs externum limbum acutiores, at in oppoſito, qui petiolo propior, rotundiores, ubi etiam decuſſatæ mutuo ſuperſternuntur. Ulteriùs eadem folia, uti ſæpius propè apicem dentata cernuntur, ità perpetuò circa reliquum ambitum criſpantur, habéntque breves petiolos coloris ſplendidè nigricantis, ac taliter integram foliorum longitudinem percurrentes, ut ſulcata videantur. Denique tota planta tum ſapore ſubaſtringenti, tum fungi odore quem manſa reddit perbellè imitatur vulgarem Phyllitidem.

2. Phyllitis parva ſaxatilis Virginiana per ſummitates foliorum prolifera *D. Baniſter,* à quo deſcriptionem & iconem ejus expectamus.

3. Jac. Bontius Phyllitidem quandam Indicam caule foliis pluribus donato depingit & deſcribit ſuo modo.

Pag. 137. *Poſt lin.* 43. *adde,*

Non incommodum eſt ſi recipiatur vinum, cui permiſceatur ſpiritus ſulphuris ut aceſcat. Huic immitte radiculam Polypodii per 24 horas: tunc ſicca & utere pro dentifricio. Firmat, mundat & candorem dentibus inducit. *Etmuller prax.* cap. de Dentium vitiis. *D. E. Hulſe.*

Pag. 138. *poſt lin.* 21. *pro quinta ſpecie adde,*

Hemionitis parva Antegoana folio Platani ferè in modum diviſo.

Hujus folium nobis communicavit peritiſſ. Botanicus D. *Doody* pharmacopœus Londinenſis. Pediculo innitebatur tenui nigricanti, & Capilli Veneris in modum ſplendentia quatuor digitos longa. Folium 2½ uncias longitudine ſuperabat; ima parte tantundem propemodum latum; ad baſin duplicem laciniam ſeu apophyſin habuit velut Hemionitis peregrina Cluſii, utramque tamen ad latera dentatam ſeu laciniatam, & in acutiorem mucronem productam. Medium etiam folii ſegmentum utrinque laciniatum, in acutum cuſpidem procurrebat. Semina folii marginibus circumcirca reflexis adnaſcuntur ut in Filice fœmina vulgari aut Filice peregrina Oſmundæ facie *Bod.* à *Stapel,* non lineolis aut punctis in averſa folii parte.

Pag. 141. *Ad Cap.* VI. *adde,*

Filiculam hanc magis perfectam & integram cum omnibus ſuis partibus vide apud Clariſſ. Virum *D. Plucknet,* eandémque mihi communicavit *D. Doody.* Plurimis autem tenuibus nigris filamentoſis obliquè incedentibus radiculis variè implexis & cum muſco cui intermiſcentur velut contextis in ſuperficie terræ ſeu petrarum quibus innaſcitur ſe diffundit ceu velo quodam eas operiens. Filamenta obiter foliola emittunt uncialia aut ſeſcuncialia, è pinnulis compoſita hinc inde tribus, quatuor, quinque aut pluribus, alternatim poſitis, ſingulis in tres quatuórve lacinias longas anguſtas ad pediculum uſque diviſis. Singulas lacinias ſeu foliola mavis dicere nervus niger per longitudinem medias dividit.

Pag. 146. *Poſt primam ſpeciem Cap.* IV. *adde,* Oſtendit nobis D. Pettiver Filiculæ ſpeciem è China delatam, quæ plurimum accedere videtur ad Filicem minorem paluſtrem, verùm extremum folium in longiorem mucronem procurrebat, & Lonchitidem diviſurâ ſua æmulabatur.

Pag. 149. *Ad finem Capitis* VIII. *de Adianto adde,*

4. *Adiantum foliis Coriandri ramoſum Chinenſe.*

Pediculis nigris ſplendentibus cùm Adianto nigro Coriandri foliis convenit: foliis magis accedit ad Adiantum Americanum Cornuti. Sunt autem ea nuſquam adverſo ſitu diſpoſita, ſed ubique alterno. Cauliculus ſeu pediculus ramos ad eundem fere modum emittit quo Filix fœmina vulgaris;

garis; in ramos scil. adeò divaricatur ut verus caulis videatur, non folii compositi seu ramosi pediculus.

Ramulum siccum è China allatum nobis communicavit peritissimus Botanicus *D. Pettiver* Pharmacopæus Londinensis, semipedali longitudine, in ramos divisum, atque etiam subdivisum: medius scapus duodecim foliorum seu pinnarum paria adnexa habuit.

Pag. 153. *Ad finem Capitis* 8. *adde*,

5. *Adiantum nigrum seu Dryopteris Chinensis lanuginosa.*

Hujus folia [totalia] longiora & angustiora sunt, magnitudinis ratione habita, quam Dryopteris nigræ *Officin.* in ramulos ex adverso plerunque sitos divisa: at pinnulæ in ramulis alternatim plurimùm dispositæ sunt; hæ autem divisurâ suâ folium Quernum quodammodo imitantur. Pediculi ut in dryopteride vulgari ex spadiceo nigricant. Verùm hæc planta insigni nota ab omnibus nobis hactenus visis Capillarium speciebus differt, quòd non pediculi tantùm sed pinnulæ seu folia ipsa hirsuta & lanuginosa sunt.

Hujus etiam folium ex China allatum nobis communicavit superius laudatus D. *Jacobus Pettiver.*

6. *Adiantum nigrum Chinense tenuiter divisum pinnulis minimis obtusis plerunque bifidis.*

Hujus cauliculus seu scapus folii medius ramulos emittit alternos, in surculos pariter alternatim positos divisos, & hos demum in pinnulas minimas ab angusto principio paulatim dilatatas, ad summum usque, quod latiusculum & plerunque bifidum est. Pinnularum parvitate & figura ab omnibus nobis cognitis Filicum speciebus distinguitur, adde & frequenti divisurâ.

Hanc quoque à prædicto D. *Pettiver* habuimus.

7. *Adiantum album floridum Cicutæ foliis Virginianum D.* Plucknet *in horto sicco.*

Addenda LIBRO QUARTO.

P*Ag.* 159. *l.* 18. *D. Hermannus in* Catalogo Plantarum Horti Med. Lugd. Bat. *Banguen pro Althææ* [*nobis Alceæ*] *Indicæ specie habet.*

Pag. 159. *lin.* 41. *Pro tertia specie ad finem Capitis secundi adde,*

3. *Herba de Bengala* C.B.

De hac herba C. Bauhinus ex Linscot. part. 2. Ind. Orient. 18. &c. hæc habet,

In Bengala ex herba quam ad colum instar Lini nent, telam texunt, quæ subtilitate sericum antecellit: ex foliis linteamina elaborant, acu pingentes nunc flosculos, nunc historias vario colore, quæ lectulis insternuntur.

Observat *Mandelslo* in Indica sua peregrinatione è glomo laneo summo cauli plantæ cujusdam *Herba de Bengala* Lusitanis dictæ innascenti, pilæ parvæ seu fibulæ vulgò dictæ majori simili, optimos pannos, aulæa & peristromata fieri.

Hanc herbam simili omnino fructificatione gaudere cum Curcuma, Cardamomo, Zedoaria, &c. nos docet *D. Paul. Hermannus* Catal. Hort. Lugd. Bat. pag. 211. in historia Curcumæ, cui ob hoc aliaque sua observata & inventa plurimas debemus gratias.

Pag. 161. *Post lin.* 25. *adde,*

In procidentia uvulæ gargarisetur succus Urticæ.

Ad morbum equorum [The Scratches Anglicè dictum.] Ex cineribus Urticæ cum aq. font. q. s. fiant orbiculi; quibus tempore usûs adde axungiæ q. s. m. f. ung. pro usu. *D. Hulse* è MS. cujusdam Doctoris *Page.*

Pag. 162. *Post lin.* 4. *pro octava Urticæ specie adde,*

8. *Urtica Racemosa Canadensis* Moris. præl. Dodart. Mem.

Hujus folia multò obscuriùs virent quàm Urticæ nostratis majoris; ad tactum mollia sunt, non tamen pungentia, pediculis longis teretibus appensa. E foliorum alis & versùs summitates florum velut racemuli exoriuntur.

Invenio inter plantas meas siccas ante triginta annos Londini collectas hujus Urticæ folium.

D. Paul. Hermannus in *Appendice* ad *Cat. Leyd.* Pino *Marcgrav. & Pison.* ad Urticam [intelligit puto racemosam Canadensem] refert.

Pag. ibid. Ad finem Capitis de Spinachia adde,

Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico lib. 2. cap. 37. pag. 162. Plantam quandam spinosam describit & depingit, quam Spinachiam frutescentem Americanam vocat; quæ tamen ad hunc locum non videtur pertinere: qui linguam Belgicam callent rem certiùs definire poterunt.

Pag. 164. *Post. lin.* 23. *pro quarta Mercurialis specie addatur,*

4. *Mercurialis Zeylanica tricoccos cum Acetabulis Kupamenija Zeylanensibus Herman.* Cat. Leyd. App.

E *radice* annua, albente, modicè fibrosa surriguntur *caules* nunc unicus, nunc plures, ramosi, rotundi,

rotundi, pedales, striati; ad quorum genicula hærent *folia*, ex longis pediculis, Mercurialis effigie, subrotunda, glabra, levissimè crenata: Ex horum sinubus verò oriuntur teneræ semidigitales alæ, quos alterno ordine cingunt parva, herbacea acetabula, cum parvis è medio prodeuntibus pulchellis brevissimis thyrsulis, multis herbaceis villosis & cirrosis flosculis vestitis, quibus subsunt rotundi, lappacei globuli, terni simul juncti, singulis continentibus *semen* parvum, congeneribus suppar.

In Zeylona & Malabara luxuriat in fimetis. Hinc *Kupamenija*, hoc est stercoris aut fimi amans appellatur. *Locus.*

Cùm fructus flori subesse dicatur in nostra methodo ad hunc locum non pertinet.

Pag. ibid. Ad finem paginæ pro secunda Ambrosiæ specie addatur

2. *Ambrosia foliis Artemisiæ inodoris elatior* Herman. Cat. Lugd. Bat.

Hujus virgultis trium quatuórve pedum altitudine assurgentibus adhærent *folia* * priori ampliora, Artemisiæ foliis proxima, profundiùs laciniata, supernè viridia, infernè pallescentia, odoris nullius evidentis. *Flores* in summis spicis apparent minores, foris viridantes, intus nigricantes; quos singulos excipit *semen* unicum, muricatum, vulgari simillimum. ** Ambrosiæ vulgaris.*

Ex seminibus Venetiis transmissis prodiit.

Pag. 165. Habetur in Horto Hafniensi Lappa quædam minor, aculeata dicta *Bartholin. Act. med.* Qu. quomodo differat à vulgari Xanthio.

Pag. 167. *lin.* 19. *post verba illa*, è Syria allati *adde*,

Hæc Ricini species esse videtur quam * *Horti Malab.* Auctores describunt sub titulo *Pandi Avanacu* his verbis. ** P. 2. p. 60.*

Pandi Avanacu, quæ secunda species *Avanacu*, ling. Bram. * *Vollò Erandò* à priore specie, (quam pro Ricino vulgari habemus) in eo tantùm differt, quòd altiùs assurgat, quódque stipitibus & ramis est valdè rubris seu miniatis & nitentibus: Foliis, floribus & fructibus paulò majoribus. Semina quoque eadem sed majora & paulò planiora, & inter spadiceo-fuscum & nitentem colorem cinereis undulis rarioribus conspersa. ** I. e. Erando major.*

Rariùs in hisce terris quàm *Avanacu* reperitur.

Ricinus Africanus maximus caule geniculato rutilante Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

Idem totus ruber Indicus Hort. Lugd. Bat. Herman.

Quantum differant à præcedente nôrunt qui eos coluerunt.

Ricinus Americanus major caule virescente Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

De his, cùm nondum eos viderim, nihil amplius dicendum habeo.

Cadel Avanacu H. M. *ad finem pag.* 167. *post verba illa*, ad Cadel-Avanacu plantam dictam *addenda*,

Frutex est in arenosis nascens, stipitibus ac surculis solidis. *Folia* quæ in pediculis tenuibus, quatuor pollices longis proveniunt, oblongo-rotunda sunt, anteriùs in cuspidem stricta, ad petiolum latissima, oris rotundis, tenuibus & raris in margine denticulis incisa; superficie plana, glabra & texturæ tenuis ac subtilis: nervis è costa media subtus eminente obliquè antrorsum exeuntibus, & in se invicem arcuatim subtili tractu incurrentibus, colore viridi-claro, in hac parte. *Flores* in summis surculis albicantes, plures; quibus succedunt *Fructus* pedunculis brevibus, rotundis & tenuibus appensi, formâ oblongâ & trilaterâ, tribus plano-rotundis lateribus constantes, & in medio singulorum laterum sutura subtili in longum striati, ad petiolum strictiores, in superficie punctis lacunosis effossi, in vertice cùm teneriores sunt umbilico trium rubrorum foliorum, quæ dein decidunt dotati, cortice exteriore viridi diluto, interiore lignoso ac corneo, ad petiolum calyce parvo, qui cuspidatorum viridium foliorum est, comprehensi, in terna loculamenta divisi, intersepimentis lignosis, quæ angulis laterum & stylo medio astricta sunt à se mutuò disjuncta; in quorum singulis singula continentur *semina*, formâ oblongâ in parte interiore, quà stylo medio fructûs accumbunt, pellicula albicante tenuissimâ obducta, ac in medio, ubi cùm teneriora sunt angulo eminente extuberant, sutura flavâ striata; súntque cum sicca parte interiori planiora, in altera rotundiora & magis extuberantia, coloris in totum nigricantis & parùm nitentis; in vertice nullo umbilico albicante sunt, uti quidem semina priorum specierum.

Bis in anno flores & fructus fert, ferme in Januario & Julio. *Tempus.*

Folia trita & cum aqua epota purgativa sunt. Pro morsu serpentis dicti *Cobra Capella* juvant si in pulverem trita vulneri indantur; eadem cum foliis *Pandi Avanacu*, & floribus * *Schem-Pariti* melli permixta pro capitis pustulis serviunt facta unctione. Unum fructûs semen sumptum usum purgandi obtinet si tritum in aqua propinetur. ** Alceæ Indicæ species est.*

Hic frutex fructu tricocco & vi cathartica cum Ricino convenit, in reliquis satis differt.

Cæterùm Ricini vires in Historia omissas placet hîc adjicere:

Oleum è nucleis expressum non solùm Lychnis affunditur, sed omnibus passim incolis [Brasiliæ] in usu est quotidiano contra affectus frigidos tam internos, quàm externos. Resolvit apostemata, & matricis ventrísque tormina ac flatus illitum discutit: prodest tinnitibus aurium: restituit tensos convulsósque nervos. Tres vel quatuor guttulæ ex conveniente liquore subinde per os vel anum exhibitæ sanant frigidos articulorum affectus & simul alvum laxant. Cutem quoque à psora reliquísque vitiis vindicat. Umbilico inunctum lumbricos puerorum expugnat. At * D. *Stubs* affirmat ** Act. Philosoph. N.* 56.

affirmat Oleum expressum, quantumvis nuclei ipsi vehementer purgent, nullam omnino vim catharticam obtinere, nè quidem si integri cochlearis mensurâ una vice deglutiatur, aut trium per anum injiciatur. Pisonem attendamus.

Semen purgat validè. Sex septémve nuclei per os intro assumpti humores crudos per superiora & inferiora exturbant cum vehementia. Convenit ergo in spiritu vini optimo loco correctorii semina multa macerare, & tincturam exhibere. *Piso.*

Folia aquâ vel aceto macerata Herpetis aut hujus generis affectibus mederi, præter Dioscoridem testem habeo quotidianam experientiam. *Piso.* Eadem, teste D. *Stubbes*, unicum sunt apud Indos Cephalalgiæ remedium.

N. Indi ante Europæorum adventum non expressione oleum eliciebant, nullam enim nôrant, sed coctione; eadem scil. ratione quam docuit Dioscorides h.e. contuso semine, deinde in aqua cocto, postremum oleo innatante cochlearibus excepto: quæ eliciendorum oleorum ratio è seminibus & fructibus Indis admodum familiaris & usitata est, quomodo faciliùs etiam quam expressione eliciuntur.

Hucipochotl Haaxacensis seu Ricinus Novæ Hispaniæ Hernandez. *Qu. an differat à Curcas?*

Si rectè depictus sit ad hoc genus propriè non pertinet, huc tamen ob similitudinem foliorum & fructûs cum Ricino Americano *Curcas* dicto referri potest. Arbuscula est, describente *Hernandez*, vitium modo serpens, sinuosis ac tricuspidibus foliis, floribus coccineis, parvis & aggregatis in comam, unde generantur fructus Nucis pæne Ponticæ formâ ac magnitudine, sed ternos includentes Ricini more candicantes nucleos. Toto anno folia, flores ac fructus fert.

Liquor stillatitius vires elanguescentes instaurat reficítque, ut homines ferè mortuos ferant exsuscitare; idem refrigerat & impinguat, aut ipsa arboris folia oleris vice devorata, nitidúmque reddunt colorem. Lachryma stillans è perfractis germinibus inflammationi oculorum mirum in modum confert. Nuclei quini, aut si robustior homo sit septeni, emundati à quodam illos tegente membrana vacuant egregiè pituitam & bilem per superna & inferna, adeò securo eventu, ut vel levis momenti re ingesta, medicamenti hujus vis si ita expediat coerceatur.

Bengi-eiri * H. M. *Ricini Indici species.*

* P. 4. T. 51. p. 105. *H. M.*

Arbor est mediæ magnitudinis, *caudice* crasso, albicante, cortice obducto nigricante, necnon multis ramulis cinereis, intus fungosis, inodoris, saporísque acris donato.

Radix albicans, flavescente ac lactescente cortice tecta, inodora, saporis acris & urentis.

Folia alternatim brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, nervis aliquot è media costa albicante & infernè extuberante in latera excurrentibus; sapor dulcis & astringens.

Flosculi exigui & pæne invisibiles surculorum extremis racematim proveniunt, calycíque viridi-albicanti & exiguo inhærent, tribus *staminulis*, luteis *apicibus* ornatis constantes. At verò flosculi hi *Juli* potiùs dicendi sunt, cùm ex iis fructus non enascantur: sed infrà flosculorum analogicè dictorum racemos seu potiùs spicas, gemma observatur oblongo-rotunda, tria emittens reflexa, albicantia, flavescentibus *apicibus* ornata filamenta; quæ gemma inodora, insipida ipsius fructûs rudimentum est.

Fructus rotundi, sex angulis crassioribus sulcati, fructibus *Nilicamaram* haud absimiles, virides, crasso cortice cincti: cui subest putamen seu cortex lignosus, rufus, bina ternáve includens *semina*, albicantia, dulcis, gratíque saporis, Ricini seminum formâ æmula. Crassus autem qui fructum hunc ambit cortex, levibus incisuris vulneratus lachrymam fundit lactescentem, acrem, urentem; quamobrem siquis fructus hosce dentibus confringere conetur, mox insigni acrimonia lingua, fauces, cæteræque oris partes vellicantur, intumescunt, inflammantur, quæ symptomata mors intempestiva non raro excipit.

Locus. Crescit locis arenosis & humidis in *Malabar*, præsertim circa *Cochin*: semper viret; quotannis maturos fert fructus, mense viz. Decembri.

Vires. Folia contrita & pulverisata ulceribus insperguntur ad fungosam luxuriantémque carnem tollendam. Eadem folia concisa, & cum Bubali fæcibus in nodulo consuta ac calefacta convulsis & spasmo affectis partibus utiliter imponuntur.

Pag. 180. Species Acetosæ undecima seu scutata repens copiosè provenit juxta scaturigines aquarum in cautibus clivosis montis *Snowdon* supra vicum *Llandberis*, necnon ad rivulos in confragosis rupibus montis *Cader Idris* supra lacum quendam nostratibus *Lhiny Cau* dictum.

Pag. 194. *ad finem cap.* 4. *adde*,

Atriplex maritima Mauritanica foliis Polygoni argenteis, semine amplo fusco, vasculis rotundis: quam apud D. *Plucknet* exsiccatam vidimus.

Pag. 195. *adde*,

Halimus angustifolius seminibus singularibus, vasculis Bursæ pastoriæ æmulis bicornibus inclusis. D. Plucknet in agro Lincolniensi invenit.

Pag. 199. *Ad finem paginæ adde*,

Pleniorem hujus plantæ descriptionem vide apud D. Hermannum in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* sub titulo Amaranti Indici spinosi spicâ herbaceâ, Kathutampala Zeylonensibus h. e. Pala seu Amarantus spinosus.

Pag. 201. In horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, cujus frequens in hac Appendice mentio, Amaranti speciem vidimus maximam, humanam altitudinem superantem, quam arboream meritò appelles, foliis multò pallidioribus quàm purpurei vulgaris spicis erectis: spicis etiam multò quam illius gracilioribus, & brevioribus si modo adultæ fuerint, colore minùs saturo, at lucidiore, *Quinuæ* Clusii in modum sparsis seu deorsum dependentibus. Semen nondum perfecerat

rat Septembris medio. Verùm æſtas hujus anni ſupra modum frigida, & ſeminibus exoticis maturandis minùs propitia fuit.

Pag. 203. *Poſt lin.* 64. *pro ſeptima Amaranti ſpecie addatur,*
7. *Amarantus minor Indicus folia Tripolii, flore ex æneo colore & argenteo variegato* Breyn. prod.

Pag. 208. *Ad ſecundam ſpeciem Aſari not.*
Hæc Aſarum Americanum Parkinſoni eſſe videtur, deſcriptiones tamen non in omnibus conveniunt. *D. Baniſter* in Catal. Aſarum Americanum *Park.* Serpentariam radicem magnam vocat, foliáque ejus maculoſa eſſe aſſerit Cyclamineorum inſtar, quibus tamen minora ſunt, nec Aſari noſtratis majora, quicquid dicat Parkinſonus. Communicavit nobis *D. Pettiver* folia & radicem cujuſdam plantæ è Provincia Americæ *Terra Mariana* dictâ allata quam incolæ iſtius regionis *Serpentariam nigram* vocant. Radices fibroſæ erant, nigricantes: folia pediculis longis inſidebant figurâ & magnitudine foliorum Chelidonii minoris, verùm circum oras crenata ad modum Calthæ paluſtris quibus & ſimilia niſi quòd minora. Eandem plantam ſiccam vidimus apud Virum inſignem *D. Leon. Plucknet*. Fibræ è radicis quodam velut trunco exibant. Eandem hanc eſſe puto cum Aſaro Americano *D. Baniſter.*

Pag. 211. *Kali geniculatum majus ſive alia nova ſpecies Kali perennis à* D. Sloane *obſervatum eſt propè inſulam* Shepey.
Pag. 217. *Ad finem Cap.* XI. *pro tertia Saxifragæ aureæ ſpecie addatur,*
3. *Saxifraga aurea Lichenis facie* Moriſ. Præl.

Satis frequenter, inquit, reperitur in rivulis aquæ dulcis à fontibus jugibus manantibus. *Folia* gerit oblonga, ſerrata, hirta, per terram ſtrata; floſculos in alis luteos; quin & primo ſtatim intuitu à Saxifraga aurea montana rotundifolia diſcernitur à foliorum denſa diſpoſitione & forma longa, cùm alterius montanæ ſint rotunda & rariora.
Suſpicor illum intelligere primam noſtram ſpeciem; verùm tum male illam deſcribit floribus in foliorum alis.

Pag. 219. *poſt lin.* 40. *adde ſpeciem ſequentem.*
8. *Lactuca ſativa maxima Auſtriaca capitata, variegata, Lactuca Caryophyllacea vulgò* Herman. Hort. Lugd. Bat.

Refert, inquit, variegato colore Caryophyllum hortenſem.
Viribus Lactucæ adde ſequentia.
Lactucæ frequens eſus Veneri adverſatur ut quod maximè; unde ſpeciem ejus quandam Veteres Eunuchion & Aſtutida vocârunt: cavendus ergo iis imprimis eſt qui liberis operam dare vellent. Hanc ejus facultatem quamvis ſuperiùs leviter attigimus, quoniam non levis momenti res eſt, iterum inculcandam duximus.
Pag. 222. *poſt lin.* 40. *adde,*
Hanc ſpeciem *D. Magnol* in *App. ad Botan. Monſp.* accuratiùs deſcribit nomine *Lactucæ ſylveſtris anguſto laciniato folio,* & quærit An ſit Lactuca ſylveſtris altera anguſtiore folio *Hort. Reg. Par.*
In Catalogo Plantarum in *Horto Reg. Pariſ.* enutritarum necdum editarum à D. *Tancr. Robinſon* ad me tranſmiſſo invenio,
Lactucam pratenſem fol. anguſtiori & longiori D. Fagon.

Quæ quomodo à præcedenti differat inquirendum.

Pag. 229. *Ad finem Capitis quarti de Chondrilla adde,*
Chondrilla Tingitana floribus luteis Papaveris hortenſis folio D. Hermanni *in* Cat. Hort. Lugd. Bat.
Herman.
Radice nititur digitum craſſa, pallida, fibroſa, annua, è qua prodeunt *folia* Papaveri hortenſi nonnihil ſimilia, duos tranſverſos digitos lata, palmam longa, glauca, lævia, carnoſa, albentibus venis inſignita, per ambitum crenata. Intra hæc aſſurgunt *caules,* cubito longiores, in aliquot alas divaricati, læves, pallidè virentes, ſolidi, circa cacumina verò fiſtuloſi. Horum ſingulis nodis hærent folia ſine ullis petiolis, auriculata, inferioribus latiora, & profundioribus crenis inciſa. Apices verò exornant *capitula,* Sonchi effigie, ſquamata, quæ Auguſto menſe explicant florem, congeneribus affinem, ex numeroſis petalis, planis, flavis, ad baſin purpuraſcentibus, radiantem ſtellam imitantibus congeſtum, ſuccedentibus *ſeminibus* oblongis, albis, fungoſis, ſulcatis, denticulatis, candidiſſimo ſericeo pappo criſtatis. Tota planta ſcatet lacte amaro, ingrato.
Pag. 236. *Hieracium maximum aſperum Chondrillæ folio* C. B. *à* D. Newton *in Cantia inventum eſt.*
Pag. 238. *Hieracium fruticoſum fol. ſubrotundo* C. B. *in Parco Edinburgenſi, & alicubi in Weſtmorlandia obſervavit idem* D. Newton.
Aliam adhuc Hieracii ſpeciem Sonchi vel Chondrillæ folio hirſuto ad me ſiccam tranſmiſit diligens & induſtrius Botanicus *D. Doody.* Caulis erat ſemipedalis aut paulò altior, unico folio laciniatò donatus ad modum Pulmonariæ Gallorum, flores pariter in faſtigio geſtans non multos nec valdè diffuſos, luteos, non grandes, calycibus lanuginoſis. Semina parva nigra eſſe videntur Pulmonariæ dictæ. Folia laciniis & figura Cichorium, Dentem leonis aut Sonchum imitantur.

Hæc planta accedit ad Hierachium maximum aſperum Chondrillæ folio *C. B.* Flores antequam aperiantur rubore quodam dilutiore exteriùs tinctæ videntur, ut in Myoſotide etiam cernere eſt.

Pag. 239.*lin.* 9. *Speciem Hieracii Pulmonariæ ſextam ſic deſcribit D. Hermannus in* Cat. Hort. Lugd. Bat.

Ex fibroſis candidis radicibus quotannis fruticant novi ſurculi, ſeſquicubitales, tenues, in viridi albentes lacteſcentes; foliis concoloribus, longis, anguſtis, pæne ſetaceis ab imo ad ſummum uſque densè ſtipatus; quorum faſtigia in complures abeunt ramulos, ſuſtinentes è calyce oblongo incano modicè hirſuto & ſquamato *flores* luteos, ex multis petalis planis in gyrum diſpoſitis confractos, qui marcidi faceſſunt in ſemina atro-rubentia, gracili pappo criſtata.

Pag. 251. *lin.* 57. *Ad finem Cap.* XII. *pro decima ſeptima ſpecie adjiciatur,*
17. *Tragopogon ſive Scorſonera humilis craſſiore folio* Magnol. App. ad Botan. Monſp.

Radix ei craſſa, brevis, fibroſa, quæ in plura capita dividitur; è quibus multa naſcuntur *folia*, longa, anguſta, craſſa, glabra: inter quæ ſurgit caulis palmaris, cavus; florem in faſtigio ferens flavum, Scorſoneræ modo ſquamatum, ſed minorem; *Semen* etiam minus.

In pratis ad lævam Lateræ verſus ſtagnum Maio menſe floret.

Pag. 261. *poſt lin.* 23. *ad finem capitis* II. *pro quarta ſpecie addatur,*
4. *Petaſites Africanus Calthæ paluſtris folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Novum (inquit) hoc Petaſitidis genus ex paluſtribus C. *Bonæ Spei* in hortum tranſlatum foliis eſt rotundis, rigidis, crenatis, Calthæ paluſtris facie, radice flaveſcente craſſa, cætera vulgari ſimile.

Hanc plantam cum caule fructu ſuo racemoſo onuſto apud *D. S. Doody* vidimus, unde eam Petaſiten non eſſe conſtat, ſed anomalam quandam ſtirpem Petaſitis folio, Bliti fructu.

Pag. 264. Conyza 16. ſeu Melitenſis foliis retuſis *Boccon.* in hortis Londinenſibus nomine Senecionis arboreſcentis C. Bonæ Spei innoteſcit, ut me monuit D. *Tancredus Robinſon.* At D. Hermannus Conyzam Africanam Senecionis flore, foliis retuſis à Bocconiana abludere ſcribit florib. diſcoidibus nudis non radiatis Senecionis facie & modo in umbellam diſpoſitis, cætera cum ea convenire.

Pag. 265. *Ad finem capitis de Conyza add.*
Conyza Africana foliis Stœchadis citrinæ Gallicæ Faſcic. plant. rar. Breyn.

Suffrutex pedalis eſt vel altior, Elichryſo II. *C. B.* ſimilis, ſed magis lignoſus. Foliis pluribus Stœchadis citrinæ Gallicæ ſed anguſtioribus: Flore majore, cujus umbo petalis longis & anguſtis circumradiatur. Radix lignoſa, multis fibris divaricata. Semen pappeſcens. In Africa juxta Promont. B. Sp. *D. Ten Rhyne* collegit.

Eadem Pag. add. Conyzam Africanam Urticæ folio *Hort. Amſterodam.*

Pag. 270. *lin.* 18. *pro* 21. *Aſteris ſpecie interponatur,*
21. *Aſter latifolius Tripolii flore* Dodart. memoir. *Tripolium altiſſimum Americanum, caulibus viridantibus* Herman. Cat.

Ad finem Cap. IV. in eadem pag. addantur ſpecies ſequentes.

23. *Aſter Africanus latifolius maximus puniceis caulibus* Herman. Cat. Leyd. App.

Altiùs aſſurgit quàm Aſteres Novæ Angliæ, *caulibus* robuſtis, puniceis, in breves, concolores ramos diviſis. *Foliis* Tripolii facie, ſed rigidioribus, craſſioribus, per ambitum nonnihil dentatis, inferioribus palmam æquantibus, ſuperioribus verò brevioribus & anguſtioribus. *Floribus* amplis, violaceis, medio diſco purpureo flaveſcente, & in albentem pappum fatiſcente. Subeſt radix fibroſa, vivax, numeroſa fertilitate ſe propagans.

24. *Aſter Novæ Belgiæ latifolius, paniculatus, floribus ſaturatè violaceis* Hort. Leyd. Herman.

Elegantiſſimus hic Aſter, humanam altitudinem longè ſuperans, fundit *radicem* albam, lignoſam, perennantem, innumeris tenuiſſimis fibris capillatam, ex qua ſurgunt *virgulta* quampluima, glabra, purpuraſcentia, Calami craſſitie, infirma, circa faſtigia in frequentes ſurculos, quaſi in ſpecioſam paniculam collectos ſubdiviſa. His ſtrictè adhærent *folia*, abſque petiolis, digitum longa, duóſq; tranſverſos lata, plana, craſſiuſcula, mucronata, alterâ parte glabra, lætè viridia, alterâ ex viridi palleſcentia, numeroſis exiguis venulis è media coſtâ oriundis inſcripta, ad extimos linbos purpuraſcentia, & aliquando leviſſimis, vix conſpicuis crenulis exaſperata; quæ verò immediatè è radice prodeunt ſuperioribus ampliora ſunt, fulta petiolis digitalibus, alatis, ex viridi ruffeſcentibus. Juxta ſurculorum faſtigia eminent *capitula* parva, brevib. anguſtiſſimis foliolis, ſquamatim diſpoſitis, veſtita, quibus ſingulis inſidet *flos* ſtellatus, Aſteris Attici facie, inodorus, radiatus, diſcoides; radiis purpureo-violaceis, diſco parvo, flaveſcente, abeuntes in *ſemina* papposa, cinerea, more congenerum.

25. *Aſter Novæ Belgiæ latifolius umbellatus, floribus dilutè violaceis* Herman. Hort. Leyd.

Formâ & creſcendi modo cum ſuperiore convenit, ferens radicem longè latéque repentem, albam, parùm fibroſam, ex qua prodeunt *folia* præcedenti haud abſimilia, at paulò anguſtiora, rigidiora,

diora, minùs glabra, & quodammodo ſinuata. Inter hæc eriguntur *caules* bicubitales, viridantes, ad radicem nihil aut parùm rubentes, ſtriati, ſuperioribus rigidiores, duriores & robuſtiores, circa ſumma faſtigia in frequentes folioſas alas magis expanſas, umbellam mentientes, diviſi; ſuſtinentes in capitulis parvis, ex longioribus foliolis ſquammatim diſpoſitis, *flores* priori paulò majores ex diluta purpura violaceos, petalis duplici ſerie ſibi invicem incumbentibus, diſco luteo, fatiſcente in *ſemina* cinerea papposa, priori ſimillima.

26. *Aſter Æthiopicus, Stœchadis foliis, flore aureo* Herman. Hort. Leyd.

In montoſis aridis ad Cap. Bon. Sp. reperitur. Conſtat *radice* parva, lignoſa, fibroſa, fuſca: *Caule* itidem lignoſo, dodrantali, modò ſimplici, modò multiplici, candicante, in ramulos divaricato, undique *foliis* ſetaceis, tenuiſſimis, incanis, Stœchadi citrinæ æmulis, veſtito. Horum ſummitatibus inſidet è capitulo oblongo, ſquamato *flos* luteus ſtellæ inſtar, cujus medium umbonem pallidè flaveſcentem cingunt foliola, radiorum inſtar, aureo colore fulgentia. His ſeneſcentibus ſuccedunt *ſemina* papposa, velut in congeneribus. Viget & floret per totum annum, dummodo ab aeris frigidioris injuriis vindicetur.

27. *Aſter exoticus Hyoſeridis folio minor.*

Siccum nobis oſtendit Clariſſ. Vir D. *Leon. Plucknet.*

28. *Aſter Africanus Stœchadis folio incano* ejuſdem.

Pag. 278. *Ad finem cap.* 8. *adde,*

15. *Doronicum maximum Americanum, latiſſimo anguloſo folio, radice tranſparenti* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A Jacobo Boberto habuit. Flores & ſemina nondum viderat.

16. *Doronicum integro & craſſo Hieracii folio* Magnol App. ad Botan. Monſp. *An Doronicum Helveticum incanum* C. B. prod?

Radix fibroſa eſt, è qua oriuntur *folia* pediculis donata, longa, latiuſcula, ſerrata, craſſa, ſubtus tomentoſa, ſupra viridia: *Caulis* ſeſquipedalis folia anguſta habens ſine pediculis. *Florem* fert magnum, petalis luteis, in extremitate crenatis umbonem luteum cingentibus, qui in pappos abit. Floris calyx ſtriatus in baſi foliis viridibus coronatur.

In herbidis locis montis *Serrane* frequens eſt & Junio menſe floret.

Pag. 280. *Ad finem Cap.* IX. *pro* 12. *ſpecie adjiciatur,*

12. *Virga aurea Canadenſis foliis Scrophulariæ* Dodart. mem.

Item, 13. *Virga aurea Americana foliis ſerratis anguſtis ſubtus nervoſis* Moriſ. prælud.

Hujus folia ſunt ſubtus adeò nervoſa, & eminenter anguſta maximéque ſerrata ut notu inde facilis ſit. Quin & radicem habet odoratiſſimam.

Item, 14. *Virga aurea humilis Alpina* Moriſ. prælud.

Hæc in omnibus vulgari accedit, ſola parvitate diſcrepans: eſt enim Virgâ aureâ vulgari triplo minor.

Pag. eâdem. Capiti *X.* de Helichryſo ſeu Stœchade citrina addantur ſpecies ſequentes:

1. *Heliochryſon quorundam foliis Abrotani* J. B. *Elichryſon foliis Abrotani* C. B. *Helychryſon ſive Coma aurea* Ger.

Pedalis, nonnunquam cubitalis eſt planta, *caulibus* rectis, robuſtis, fruticoſis, in multas alas ſubinde diviſis: per quos & ramos numeroſa *folia,* Abrotono ſimilia, candicantia, ubi primùm erumpit, tenuiſſimè diviſa, brevia, hirſuta, cum gravitate odorata. *Flores* in ſummis ramis umbellatim congeſti, lutei Agerati floribus formâ & odore perſimiles, verùm majuſculi. *Radix* lignoſa, minimi digiti interdum craſſitudine, quæ tamen ſingulis annis perit.

Læto ſolo provenit, & copioſè circa Madritium itinere Complutenſi, aliíſque Hiſpaniæ locis in agris, ubi Septembri & Octobri florentem videbat Cluſius. *Locus.*

Quòd dubius eſſem quò referenda eſſet hæc planta, nec ad hunc locum pertinere putarem, commodiorem quærendum ratus, tandiu eam Hiſtoriæ inſerere diſtuli donec tandem penitus è memoria excidit & omiſſa eſt. Duo ſunt quæ me hactenus dubium & ſuſpenſum tenent. 1. Quòd neſciam an papposa ſit. 2. Quòd mihi nondum planè conſtat an florem habeat radiatum an verò nudum; quamvis ex deſcriptionibus quæ ejus extant nudum habere colligitur. A reliquis certè Stœchadis citrinæ ſeu Helichryſi ſpeciebus foliis multifidis differt. Qui coluerunt & obſervârunt nos certiores de ejus genere facere poſſunt.

Helichryſum

Helichrysum Africanum inodorum glabrum Magnol App. ad Botan. Monf. *Elichrysum inodorum glabrum Coronopi folio annuum Magnoli,* Herman. Cat. Leyd.

Nobis describitur inferiùs pag. 364. pro Agerati specie titulo *Agerati Africani foliis laciniatis inodori.* Verùm si semina papposa obtineat (ut affirmat D. Hermannus, nam in planta quæ nobis succrevit pappum nullum seminibus adhærentem observare potuimus,) Elichrysi potiùs quàm Agerati species censenda est. Nuper cùm Londini essem Botanici Londinenses mihi affirmârunt plantam hanc minimè papposam esse, proinde & Hermannum erràsse. Quin & ipse (ut video) in Appendice sententiam suam mutat, à *Ciassi* certiora edoctus.

Chrysocome Africana flore albo, angustissimis foliis Breyn. in Fascic.

Breyn.

E radice hujus virgæ exeunt multæ, pedales, nonnunquam ampliores, lignosæ, firmæ, in multos ramos tomento albo candicantes diductæ, & ab imo ad summum foliolis crebris ac angustissimis, Stœchadis citrinæ Italicæ Herbariorum dimidio brevioribus densè stipatæ. Summos verò ramulos corymbi occupant admodum elegantes Gnaphalio Americano *Clus.* valdè accedentes, quadruplo minores, è candidulis, infra aliquando ruffescentibus ità compositi squamulis, ut umbonem in medio comprehensum duplici & triplici serie notabiliter circumradient. Semen minùs pappescens, Chrysocomes vulgaris seminibus par.

In herbosis juxta Promont. Bonæ spei *D. ten Rhyne* ut & duas sequentes collegit.

Chrysocome Africana flore phœniceo angustifolia Breyn. fascic.

Breyn.

Planta alba & penitus tomentosa est Chrysocomæ Germanicæ angustifoliæ flore ex aureo rutilante similis, nisi quòd folia angustiora & breviora, eorúmque ex alis ramulos quamplurimos foliis minoribus vestitos promittat. *Flores* densissimè in glomerulum congesti multò sunt minores, squamulis exilioribus minúsque splendentibus ex ignescente phœnicei coloris imbricati; quorum medium *stamina* quædam minutissima in pappos, semine appenso perquam pusillo, abeuntia occupant.

Chrysocome Africana flore phœniceo serratifolia Breyn. Fascic.

Perraræ hujus plantulæ *caules* etiam candicant, multò tamen infirmiores sunt, ínque debiliores, & longiores ramos divisi: Foliis paucioribus multóque brevioribus, latioribus, serratis, nervosis, incanis quidem, minùs tamen quàm superioris, [Euphrasiæ latifoliæ Italicæ *Col.*] quodammodo æmulantibus septi. Flore & semine cum præcedente convenit.

Chrysocome sive Argyrocome Gnaphaloides Africana flore amplissimo Breyn. Prod.

Chrysocome Africana Ericoides flore albo Breyn. Prod. *Item fl. sulphureo.*

Chrysocome impia, sive Filago dicta Cap. B. Sp. Ten Rhyne *apud Breyn. in Fascic. Duæ species. Vidimus apud* D. Plucknet.

Elichryso affinis Africana arborescens, floribus purpuro-violaceis, foliis Salviæ, odore Rosmarini: Conyza Africana incana arborescens odore Salviæ & Rosmarini vulgo Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Quanquam hæc arbuscula nomen Chrysocomæ non mereri videatur, quòd ejus flores aurea luce non refulgeant; Attamen ob florum squamatam corymbaceamq; structuram, & seminum papposam dispositionem, ceu primariam plantarum partem, Chrysocomæ haud dissimilem, huic adjungendam esse existimavi. Sponte nascentem reperi locis saxosis & salebrosis ad radices montis tabulati Capitis Bonæ spei, unde in Hortum translata læta fertilitate germinavit. Figit *radicem* longam, obliquam, pallidam, in brachia divaricatam, ex qua virgulta assurgunt complura (nonnunquam unum) sex septémve pedum proceritate lignosa, ramosa, candida, incano tomentoso cortice vestita. His adstant *folia*, Salviæ quadantenus similia, rigida, crassa, perpetua, supra viridia, infra candida, inscripta numerosis obliquis nervis, è costa media in margines exporrectis, saporis acris, amari, aromatici, odoris fragrantissimi ex Rosmarino & Salvia mixti. Ad ramorum cacumina pullulant multi ramuli, in quibus apparent parvi, squamati tomentosi *flosculi*, Elichrysi vulgaris effigie, barbulis tamen angustissimis purpuro-violaceis cingentibus orbiculum pallidum, fatiscentem in tenuissima pappescentia *semina.*

Mensibus Martio & Aprili floret in Hyemali, inque Prom. B. Sp. iisdem mensibus perficitur. Virtutibus respondet Rosmarino. Oleum ex destillatione prolectum præstantissimum esse deoppilativum experientia nos docuit.

Elichryso affinis Peruana frutescens Herm. Append.

Surrexit in horto Beverningiano ex seminibus Peruviâ advectis ad altitudinem sex septemve pedum, viticulis lignosis pallidis, lentis, geniculatis, valdè ramosis; *foliis* binis, ex opposito nascentibus, formâ & magnitudine nescio quid affinitatis cum foliis Costi hortorum, sive etiam Scabiosæ Hispanicæ stellatæ habentibus, per margines tamen crebriùs serratis, tribúsque per longitudinem excurrentibus nervis inscriptis: *Floribus* ad foliorum exortus circa ramorum cacumina corymbosis, parvis, ab Elichryso non multùm abludentibus, pendulis, herbaceis, discoidibus, modò solitariis, modò tribus quatuórve simul junctis. *Seminibus* exiguis, ut conjicere potuit, papposis, ad perfectam tamen maturitatem hucusque nondum perductis; sapore & odore nullo evidenti.

Aliam

Aliam adhuc Elichryſo affinis fruticeſcentis ſpeciem à præcedente diverſam à D. Hermanno ad Reverendiſſ. Epiſcopum Londinenſem miſſam planè novam & cujus nulla in Catalogo Horti Academici *Lugd. Bat.* mentio, ſe *Fulhamiæ* in Horto prædicti Epiſcopi vidiſſe literis Aug. 27. ad me datis ſcripſit *D. Tancredus Robinſon.* Folia ejus breviora, craſſiora ſpiſſiora, rotundiora & obſcuriùs viridia ſunt quam Elichryſo affinis Peruanæ fruticeſcentis *Herman. Append.* An Senecio Arboreſcens Atriplicis folio?

Pag. 287. lib. 13. pro undecima Jacobææ ſpecie adjiciatur,
11. *Jacobæa ſupina maritima* Triumfetti.

Ab unciali nervoſa *radice* multas fibrillas emittente & albida cute veſtita oriuntur terni aut plures *cauliculi*, vix plerumque palmares, ſupini potiùs ac veluti in terram reclinati quàm recti, intus cavi, externè rotundi, molles ac tenues, ſubrufo vel etiam purpuraſcente colore infecti: *foliis* nullo ordine poſitis, nitidè virentibus, & aliquantulum craſſis veſtiti, caules abſque ullo pediculo amplectentibus. Præter folia prædicta habentur inſuper pauciora alia ad ramuſculorum exortus, ejuſdem licet cum ſuperioribus ſubſtantiæ, attamen conſpicuo ſuffulta pediculo, & ſemuncialem latitudinem, unciam verò longitudine ſuperantia, eáque non purè dentata, ſed potiùs denticulatis laciniis interrupta. Caules propè ſummum duos tréſve ramuſculos è ſinubus foliorum proferunt quorum ſinguli tres aut plures ſuſtinent *flores*, ſingulos longiuſculis petiolis inhærentes, calice è pluribus anguſtis & ſubviridibus foliolis, in nigrum acutúmque apicem deſinentibus compoſito obvallati, barbulis aureis, oblongis latíſque diſcum medium luteum cingentibus conſtantes. *Semen* ſuccedit pappo innaſcente alatum. Plantæ odor nullus, at ſapor inter amarum ac ſalſum medius.

Martio & Aprili viget, deinde ex toto perit. Copioſè admodum naſcentem obſervavit Auctor per totam oram maritimam, campóſque adjacentes, quà à Centumcellis Cajetam verſus iter eſt. *Tempus & Locus.*

Donavit me eximius Botanicus D. Jac. Pettiver cujuſdam plantæ à Terra Mariana miſſæ ramulo quæ foliorum diviſura ad Eryſimum vulgare & capitulis in ſummo conglobatis ad Jacobæam aut Senecionem accedere videbatur. Florem cæruleum habere, incolas autem Morſum Diaboli vocare ſcripſit. Tota planta hirſuta eſt, & folia ad margines ſerrata.

Caaetimay Braſilienſibus Marcgr. *Senecio Braſilienſis folio anguſto, ſerrato.* *Marcgr.*

In trium pedum altitudinem excreſcit, *caule* viridi, intus medulloſo; quem ab ipſo exortu numeroſa ambiunt *folia*, quatuor dig. longa, anguſta, per ambitum inciſa, levi hirſutie prædita (ut & caulis) & molli lanugine paulum incana. Caulis ſuperiùs in quatuor, quinque, ſex, aut ſeptem ramos ſe ſpargit, & foliola parva obtinet, foliis Hyſſopi figurâ ſimilia: in ramulis autem multos fert *floſculos*, florum Senecionis ſimiles, pallidè flaveſcentes, qui in pappos deſinunt, vento diſſipabiles. Folia hujus plantæ acrem & calidum ſaporem habent, ac cocta, contuſa atque illita ſanant ſcabiem in quacunque corporis parte.

Pag. 291. poſt lin. 23. pro quinta Senecionis ſpecie addatur,
5. *Senecio Lamii folio* D. Fagon.

Quam invenio in Catalogo plantarum *Hort. Reg. Pariſ.* nondum editarum à D. Tancred. Robinſon ad me tranſmiſſo.

6. *Senecio arboreſcens Virginiana Atriplicis folio. Deſcriptionem vide inter Arbores & frutices in horto Rev. Epiſc. Londinenſis viſas.*

Pag. 292. Cacaliæ ſpeciebus vel ſi mavis Eupatorii Cannabini add.
Eupatorium Novæ Angliæ Urticæ folio, floribus purpuraſcentibus, maculato caule Herman. Cat. App. *Herm.*

Hoc à * præcedente diſtinguitur quòd radices habeat odoratiores, *caules* humiliores & tenuiores, ſeſquicubitum rarò excedentes, pallidè virentes, puniceis lineolis inſcriptos: *Folia* minora, profundiùs crenata, flores purpureos Eupatorio Enulæ foliis omnino pares.

* Valeriana urticæ folio flore violaceo *Cornut.*

Pag. 296. Gnaphalii ſexti ſeu minimi deſcriptioni adde,
Hæc ſpecies plus duplo minor eſt Gnaphalio vulgari. Capitula paucioribus floribus [totales intellige] compoſita ſunt quàm in illo, nec in ſphæricam figuram adeò exactè conglobatis, at neque pariter tomentoſis. Calices florum ſingularium [totalium] magnitudine iis non cedunt, ſed ventricoſi ſunt & anguloſi, neque floſculi è calycibus tantùm eminent ſeu extant.

Pag. 297. l. 15. adde,
Gnaphalium flore ſulphureo *Herman.* cujus ſpecimen nobis oſtendit inſignis Vir D. *Leon. Plucknet* in Horto ſuo ſicco aſſervatum.

Pag. 303. poſt lin. 5. pro tertia Cnici ſpecie interponatur
3. *Cnicus perennis cæruleus Tingitanus* Herman. Hort. Leyd. *Herm.*

Planta hæc naturâ totóque habitu Cnicum referens *radicem* agit albam, longam, tenuem, abſque fibris, modò obliquè, modò rectà in terram deſcendentem, emittentem *folia* rigida, craſſiuſcula, ſpithamâ longiora, pollice anguſtiora, circa margines crenata, & ſimul exiguis aliquot ſpinulis obtutum ferè fugientibus armata. Intra hæc prodit *caulis* ut plurimum ſimplex, aliquando ſtatim à radice in binos ternóſve ramos ſubdiviſus, ſuſtinens ex capitulo oblongo ſquamato, & aliquot rigidis, brevibus

foliolis circumvallato *flores* cœruleos, fiſtuloſos, oris laciniatis, quos excipiunt *ſemina* fuſca, barbata, more congenerum. Circa Tingidem Africæ collectus erat.

Pag. 307. *lin.* 50. *adde,*

Huic ſpeciei [11.] valde ſimile eſt ſi non idem Cirſium anguſtifolium *C. B. prod.* Folia anguſtiora & raris aculeis prædita eſſe dicuntur; capitula hiſpida.

Pag. 310. *poſt lin.* 54. *pro nona Cardui ſpecie adjiciatur,*

9. *Carduus pycnopolycephalos ſylveſtris* Triumfetti.

Triumf.

Radice eſt perenni, Raphani hortenſis formâ, craſſitie pollicari, longitudine palmari, circa extremum ramoſâ, ramis in craſſiuſculas fibras diviſis, raris quibuſdam barbulis, ut & radix ipſa obſitis: Hæc è ligneis filamentis fungoſæ ſubſtantiæ muſtelini coloris intermixtis componitur, necnon externo molliori cortice ejuſdem coloris obtegitur. *Folia* radicis caput multiplicatis ceſpitibus coronantia breviſſimo ipſi adhærent pediculo, palmo plerunque minora, latitudine unciali, ſolidam ſortiuntur ſubſtantiam pronâ parte, quæ denſâ lanugine obruitur, candidam, ſupinâ verò atrovirentem, ſed maculis ſeu potiùs lineis quibuſdam albis interruptam, ob hirſutiem tum primarium nervum, tum ipſius propagines occupantem, quæ versùs lateralem extremitatem bifurcatæ literam Y egregiè æmulantur, & poſtea in tenuem ac flaveſcentem aculeum, longum tamen & ſatis pungentem, terminantur; imò propè extremum foliorum ambitum ità ordinantur, ut ipſa velut criſpatis oris evadant. Cæterùm Junio menſe ſatis explicatis jam foliis unus vel plures juxta ceſpitum numerum eorumque robur oriuntur *caules*, qui Auguſto deinde menſe duorum fere cubitorum altitudinem adepti, anguloſi, alati, aculeiſque muniti cernuntur, colore etiam quaſi cinereo ob modicam lanuginem præditi, ſubſtantia exteriore ligneis fibris conſtante, medullâ ſpongioſâ intus repleti, foliis multis, imis ſimilibus, ſed minoribus ornati, & ad modica intervalla nullo pediculo cauli adnexis, rarò in ramos, & tum pauciſſimos, diviſis ac breves, unde in ipſius faſtigio, quatuor ſeu plura notantur *capitula*, cuncta confertim ſimúlque collecta, ac breviſſimis innixa petiolis, magnitudine plus minùs nucis Avellanæ, & priuſquam florem expandant rotunda, viridia, è multis ſquamulis in luteum ac pungentem aculeum definentibus compoſita; *Flos* ex plurimis floſculis atro-rubentibus, & ex ipſorum centro album ſtamen proferentibus densè perpetuò junctis, nec ut in aliis Carduis dilatatis donec ſiccati decidant, conſtat. *Semen* denſa ac alba involutum lanugine forma, colore ac magnitudine (niſi quòd rotundius exiſtat) perquam ſimile eſt ſeminibus Cardui Leucoii folio. Tota planta reliquorum Carduorum odorem obtinet, ſapore eſt initio dulci, poſt amarorem relinquente.

Locus. In umbroſis ſylvis ultra Tuſculanos agros extenſis quà præſertim itur Lavicano Anagniam, &c. reperit deſcriptionis autor Jo. Baptiſta Triumfetti.

Accedit ad Carduum polyacanthum ſecundum Ger. emac. quem nos pro Carduo acanthoide *J. B.* habuimus.

Pag. 314. *Poſt ſecundam ſpeciem adde,*

Carduus Bæticus ſpinoſiſſimus echino aculeis rigidis armato.

Exſiccatum vidimus apud eruditiſſimum Virum *D. Plucknet.*

Pag. 317. *l.* 24. *Pro ſecunda ſpecie Cardui ſtellati, ſeu pro primæ varietate ponatur*

2. *Carduus ſtellatus foliis integris ſerratis Magnol.* App. ad Botan. Monſp.

Differt præcipuè à præcedente foliorum formâ quæ in hoc integra ſunt, cùm in illo ſint valdè diſſecta. Invenit *D. Tournefort* juxta rivulum dictum *Viſtre,* inter *Candiac* & *Vauvert.*

Pag. 322. *Poſt ſecundam Cyani ſpeciem pro tertia interſeratur*

3. *Cyanus Centaurioides fruticeſcens Lavandulæ folio cap. B. Sp.* Breyn. Faſcic.

Breyn.

Frutex mihi videtur lignoſus quantum ex ramis miſſis augurari licuit. Hi quadrati, lignoſi, necnon incani ſunt, binis alternatim ramis. *Foliola* Lavendulæ haud diſſimilia ſed breviora è regione habentibus præditi: quorum ſummitatibus *capitula* etiam ex adverſo bina innata, haud craſſa, pollicem tranſverſum longa, latis incanarum ſquamularum & membranacearum ſquamulis, Caryophylli ſpicati Aldini calyculorum de more, imbricata; ſtaminulis referta Serratulæ ſimilibus quorum color me latet. *Semen* magnum, oblongum, pilis molliuſculis argenteo colore ſplendentibus hirſutum, longiſſimiſque in modum Stœbes Roſmarini foliis Ponæ, ſed ad phœniceum tendentibus coronatum.

Pag. Ibid. Pro tertia Cyani ſpecie interponatur

4. *Cyanus major Alpinus foliis inciſis* Triumfetti.

Triumf.

E *radice* carnoſa, cinerea, palmum circiter longa, infra digiti craſſitiem, in minores tenuioribus barbulis præditas diviſa, guſtu ſubadſtringente, manſu mucoſa. Martio menſe plura exeunt *folia*, craſſa, denſo licèt brevi tomento ipſa cooperiente candida, primò exeuntia ad Cyani majoris vulgaris formam accedentia, apice acutiora, digitum circiter longa, vix unciam lata; ſuccedentia: non tantùm prædictis (ut plerunque ſolent) majora, verùm etiam tribus, quinque vel ſeptem profundis inciſuris diſtincta. E medio foliorum ceſpite circà Aprilis initia tenuis ſed lignoſus attollitur *caulis*, palmarem circiter longitudinem obtinens, quandoque ramoſus, externè ſtriatus, ac ſimilibus foliis licèt anguſtioribus inſignitus, quæ nullo pediculo caulem amplexantes, alatum quodammodo efficiunt, præſertim quæ floribus ſunt viciniores, quibus etiam laciniæ deſunt. In caulis ac ramorum faſtigio *flores* aperiuntur magnitudine, forma & colore Cyani majoris vulgaris, uti eſt & *ſemen*; floribus tabe-

tabefactis subsequens. Radice & foliis perennat, non tamen serpit more Cyani vulgaris. Humore nimio corrumpitur.

Sapore est amaro, & odorem veluti Cinaræ inter manducandum reddit. Folia acie cultelli scarificata vulneribus etiam majoribus applicita intra diei spatium eadem ad cicatricem perducunt. *Vires.*

In altissimo asperrimóque illo Aprutii monte, (quem vulgus Hortum Centauri nominat) ab Autore primitus reperta est hæc planta. *Locus.*

Pag. 323. Post lin. septimam interserantur

7. *Cyanus Orientalis alter seu Constantinopolitanus flore fistuloso candicante* Hort. Reg. Paris. Herman. Hort. Leyd.

Idem fistuloso purpureo flore eorundem.

Idem flore luteo fistuloso Dodart. Mem. Herman. Cat. Lugd. Bat. *Hujus specimen ad me misit* D. Doody.

Pag. 329. Ad finem Cap. XIII. *pro 32. specie Jaceæ addatur*

32. *Jacea lutea Cretica foliis Cinerariæ* Dodart. Mem.

Pag. 335. lin. 26. add. Helenium Indicum flore & semine maximis perenne Herm. Cat.

Pag. 336. ad finem Cap. I. *pro quintâ specie addatur,*

5. *Helenium Indicum flore & semine maximis perenne* Herman. Hort. Leyd.

Pag. 338. post lin. 19. pro tertia & quarta Calendulæ speciebus addantur

3. *Calendula minor arvensis Hispanica* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Minore arvensi gracilior & humilior est; quotannis ritu congenerum ex semine deciduo propullulans.

4. *Calendula humilis Africana flore intus albo, foris violaceo simplici* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Sequentes potiùs florum & seminum dispositionem, quàm foliorum cæterarúmque partium affinitatem Calendulis inserendam censuimus hanc plantam. Mittit ab albente *radice cauliculos* multos ramosos, dodrantem raró superantes, nunc erectos, nunc reclinatos; *Folia* pinguia, crassiuscula, glabra, aliquot laciniis incisa, Erucæ maritimæ non adeò disparia. *Flores* in ramulorum summitate petalis simplicibus, Calendulâ vulgari longioribus, intus lacteis, extus violaceis, ad solem radiatæ stellæ in modum expansis, cæteroqui clausis, ad se collectis, & in gyrum revolutis, medium occupante orbiculo croceo, aliquot purpuro-nigricantibus granulis, in tenuissimos villos fatiscentibus insperso. *Semina* nuda; in parvis capitulis disposita, ritu Calendulæ, duplicis speciei; alia orbiculata, membranacea, compressa instar Oreoselini *Clus.* coloris dilutè castanei; alia quæ his eleganti ordine interjacent teretia, spadiceo-fusca, superficie granulata. Utraque fœcunditatem probant suo partu, quem vel Autumno decidua, vel Vere studio sata feliciter excludunt.

Alumna est aridorum collium ad Promont. B. spei, culturæ sub nostro climate patientissima. Ejus sapor percipitur fatuus, aliquando subamaricans; odor medii disci crocinus debilis.

Hujus plantæ specimen ad me misit *D. Pettiver* Pharmacopœus Londinensis Rei Botanicæ apprimè gnarus.

Eadem pag. Pro tertia Chrysanthemi specie addatur

3. *Chrysanthemum Asteris facie, foliis ad florem rigidis, flore minore elatius* Herm. App.

4. *Idem flore minimo humilius* Ejusdem.

Herm.

Prius erigit *caules* pedales, aliquando altiores, rigidos, duros, ramosos, tenui tomento obsitos, quibus hærent *folia*, Asteri supino Clusii paria, rigida, deorsum inflexa, medio nervo in brevem aculeum abeunte. *Flores* fert Bellidis minores, luteos, radiatos, discoides, denis foliis supradictis similibus, quinque majoribus, totidémque minoribus circumvallatos. Disco marcescente defluunt *semina*, exigua, fusca, solida, ex quibus planta renovatur. Huic simile est posterius, ast humilius & omnibus partibus minus.

Pag. 339. l. 66. Pro tertia Chrysanthemi specie interseratur

3. *Chrysanthemum Canadense Rapunculi radice, strumosum vulgò* Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Multis firmatur *radicibus*, albis, carnosis, fusiformibus, Rapunculo aut Asphodelo haud disparibus, quæ *caules* attollunt quamplures, novem decémve pedum altitudine, rotundos, asperos, nonnihil hirsutos & striatos, in numerosos ramos subdivisos. Hos sine ordine cingunt *folia* palmam longa, pollicem & amplius lata, in acumen desinentia, aspera, atroviridia, per ambitum leviter crenata. Ramorum cacumina occupant *flores* lutei corymbosi, Chrysanthemo Canadensi humiliori simillimi, nisi quòd petala dilutiùs flavescant, in mucronem bifidum terminentur, & foliola flori substrata longiùs producantur. His fatiscentibus succedunt *semina* angulosa ritu affinium. Radices subamarum, aromaticum, non ingratum habentes saporem à Canadensibus parantur in fercula, velut ab Europæis Rapunculi, Rapæ & similes.

Pag. 340. l. 7. Adde

Duæ adhuc aliæ Chrysanthemi segetum species à C. B. proponuntur, nimirum.

1. *Bellis*

1. *Bellis lutea foliis profundè incisis minor* C. B. *Chryſanthemum minus* Cam. ep.

Hanc J. Bauhinus ad Chryſanthemum ſuum majus folio valdè laciniato, flore croceo refert.

2. *Bellis lutea foliis ſubrotundis* C. B.

Quam D. Hermannus eandem facit cum Chryſanthemo folio minùs ſecto glauco J. B. quod nobis non probatur. Ex ſynonymis enim & ex deſcriptione patet, Chryſ. folio minùs ſecto, &c. eandem eſſe plantam cum Chryſanthemo ſegetum noſtrate, hoc eſt, cum Bellide lutea fol. profundè inciſis majore *C. B.* quamvis non ſim neſcius compilatores Hiſt. Ebrodunenſis Bellidem illam aliò referre.

De his nobis nondum ſatisfactum eſt. D. Hermannus in Catalogo Horti Lugd. Bat. tres recenſet & diſtinguit ſpecies Chryſanthemi folio glauco à Creticis Chryſanthemis diſtinctas.

Pag. 341. Chryſanthemum noſtrum octavum ſeu Alpinum ſecundum Cluſii ex obſervatione D. *Leonardi Plucknet* M. D. Londinenſis ſemina producit pappoſa, ideóque ad Aſteres transferendum eſt.

Pag. 342. *Ad finem* Cap. IV. *de Chryſanthemis add.*

13. *Chryſanthemum Peruvianum flore albo Catal. Lipſienſis* Amman.

14. *Chryſanth. Virginianum Platani folio* Hort. Oxon. *Utrumque vidimus apud eundem peritiſſimum Botanicum & inſignem medicum* D. Plucknet.

15. *Chryſanth. Americanum Scrophulariæ folio* Ejuſdem.

Pag. 344. *Ad finem paginæ addatur.*

Ptarmica Alpina Matricariæ foliis Triumfetti.

Hanc plantam *Corymbiferæ* noſtræ *Millefolii umbellâ, folio alato & laciniato* eandem eſſe mihi pæne perſuadeo, quamvis nec figura ejus, nec deſcriptio in omnibus conveniunt plantæ noſtræ: nam primò foliorum laciniæ obtuſiores ſunt, deinde caulis internè medulloſus, tum *folia* in nodis, è quibus alter erumpit ſurculus, communiter majora ſunt reliquis inferiorum nodorum è quibus ramuli non exeunt: tandem flores quamvis integri naribus admoti nullum ſenſibilem odorem exhalent, triti tamen Ageratum redolent, aut potiùs ſuaviorem odorem florum Ptarmicæ prioris *Matth.* emittunt. Quæ in noſtra non obſervantur: in reliquis convenire videntur.

Nos etiam primo aſpectu Ptarmicam folio alato plantam noſtram denominavimus: verùm poſtea animadvertentes eam odore & ſapore carere, foliáque proferre alata & laciniata Matricariæ ferè in modum, ſententiam mutavimus.

Pag. 346. *lin.* 12. *poſt verba illa* Hort. Blæſ. *adde* Botan. Monſp. *Millef. odoratum minus album Monſpelienſium* Dodart. Mem. *ubi plenam ejus deſcriptionem vide.*

Pag. 348. *lin.* 2. *adde Millef. montanum purpureum Tanaceti foliis* Dod. mem.

Frutex corymbiferus Africanus Chryſanthemuli Ericoidis facie, floribus Globulariæ Breyn. faſcic.

Breyn.

Frutex eſt lignoſus, ramis compluribus, cortice ex obſoleto purpuraſcente fuſci coloris tectis: quorum juniores Chryſanthemuli Ericoidis proximè deſcripti adeò ſimiles, iiſdemque ſtipati foliis ut non facilè ab eo diſtingui poſſint. *Flores* ramulorum extremitates lutei occupant Tanaceti inſtar florum quaſi in umbellam diſpoſiti, orbiculares omnino Globulariæ ſeu Aphyllantidis Herbariorum perbellè referentes, minores quidem & ex tubulis minutiſſimis quinquepartitis densè admodum conflati, ſedem ſuam minutiſſimo in fructu fixam tenentibus: quem propter immaturitatem exilitatémq, fortuna examinare mihi non conceſſit; an veluti Cupreſſo-pinuli ſeminum pericarpia concavus & ſemine refertus, aut an ipſe Semen illud. Quicquid vero ſit, ſive fructus ſive ſemen, certo certius illud eodem pæne quo Abſinthii ſemen modo teneræ involutum lanugini obſervatur.

Pag. 350. *Ad finem* Cap. I. *de Bellide minore adde,*

Bellis minima annua Triumfetti.

Triumf.

Februario labente in conſpectum ſe prodens ſemiunciali circiter *radice* nititur, cortice albo tenui induta, & ex paucis fibris tenuiora aliquot capillamenta mittentibus coagmentata, quæ fibræ omnes ſupernè in exilem ac breviſſimum veluti truncum albidi coloris deſinentes baſin efformant quinque aut pluribus *foliolis* dilutè virentibus, at ſimul nitidis, ſucoſis, nervum duntaxat medium oſtendentibus, ovali formâ, extremo rotundioribus, leviter crenatis, magnitudine unguis minimi digiti, longitudine circiter ſemunciali incluſo pediculo, pallidioris coloris, breviſſimis ac rarioribus pilis donato. Inter folia ad parvi digiti altitudinem aſſurgit *cauliculus* erectus, fragilis, licet capillaribus nervulis aliáque ſubſtantiâ apparenter cartilagineâ compoſitus, nec vulgari filo craſſior, imò internè concavus, externè verò tenuiſſimâ ac rubrâ quodammodo circumſeptus membranâ; ab eodem verò infra ſui medietatem quatuor aut plura inordinatè exeunt *folia,* ab infimis quoad ſolam parvitatem diverſa: denique in ejuſdem ſummitate nonnihil latiore intra calycem ex duodecim viridantibus ſquamulis conſtructum unicus *flos* aperitur, habita totius plantæ ratione valdè inſignis, diſcum oſtentans luteum, etiam triginta anguſtiſſimis albíſque petalis circundatum, quæ ad differentiam Bellidis minoris vulgaris non in duplicem, at unicum diſponuntur gyrum, necnon longiora exiſtunt quàm in illa. *Semen* flori ſuccedens minimum, cinerei coloris, oblongioris formæ ac Bellidis prædicti min. vulg. ſimile.

In

In locis Romæ vicinis præsertim aridis & incultis & arvis restibilibus mira fœcunditate luxuriat, Februario & Martio florens, brevique ex toto deperditur.

Bellis montana gramineis foliis Magnol. App.

Radix vivax est, fibrosa, è qua plurima prodeunt *folia*, longa, angusta & graminea; leviter versùs extremum crenata, rigidiuscula. *Caules* sunt sesquipedales, in quibus *folia* sine ordine aliis angustiora villos quosdam pro denticulis habent. *Flos* in quolibet caule unicus cum umbone luteo plurimis petalis albis cincto. Oritur in planitie montis *Serane* & Maio floret.

Pag. 351. *lin.* 18. *adde*,
Bellis Alpina major rigido folio breviore & latiore Herman. Cat. Leyd.

Præcedente humilior est & tenerior, foliis latioribus, brevioribus, magis reflexis; Floribus minoribus. Floret in hybernaculo tota hyeme.

Bellis montana major foliis Chrysanthemi Cretici angustioribus Magn. App.

Magn.
Radices fibrosæ perennes plurimos *caules* producunt, cubitales, striatos, in ramulos divisos. *Folia* secundùm ramulos in profundas lacinias divisa sunt, & variè dissecta. Extremis ramulis *flos* magnus insidet, cujus pars inferior ex plurimis foliolis viridibus squamatim dispositis componitur. Ambiunt umbonem luteum plusquam triginta petala alba, in extremitate leviter serrata. *Semen* habet aliarum more. Florentem invenit Julio mense in depressis & ferè inaccessis locis montis Calcaris in loco dicto *Barroc* juxta fluvium descriptionis autor *P. Magnol.* *Locus.*

Bellis Americana fruticescens ramosa.

Hanc exsiccatam vidimus apud *D. Plucknet*. Ejusdemque ramulum ad nos misit *D. Doody*. Caule firmo & rigido esse videtur, summa parte ramoso, crebris foliis angustis, oblongis utraque extremitate acutis, denticulis rarioribus ad margines obiter incisis vestito. Ramulum unumquemq; ut & caulem medium terminat flos albus umbone luteo.

Buphthalmum Alpinum flore candido Triumfetti.

Triumf.
Radix lignosa multis ac gracilibus barbulis capillata, talem etiam scabritiem possidet, ut nodulis undequaque referta videatur, spadicei coloris, inodora ac ferè insipida ex seipsa emittit quandam digitalis trunci (ut ita loquar) portionem, in cujus summo densi germinant *foliorum* cespites, quorum si quandoque aliqui terram attigerint facilè productis radicularum fibris eidem implantantur: hoc pacto plantam quodammodo repentem, ipsiq; quandam perennitatem reddentes. *Folia* ipsa forma, colore, odore ac sapore iis Buphthalmi vulg. *Matth.* omnino similia verùm triplo majora. Adventante Junio è singulis fere cespitibus prædictis recti, ramosi ac fragiles assurgunt *caules*, consimilibus vestiti foliis, sed proportionaliter minoribus: in caulium ac ramusculorum fastigio *capitulum* squamosum protuberat, colore præter obscurum squamularum limbum ex toto viridi; quo se aperiente *flos* emicat discum ex luteis staminibus compositum habens, & sæpius 24 albis petalis circundatum: quibus arefactis superest capitulum hispidum, ut in Buphthalmo vulgari, clarioris tamen ac ferè lutescentis coloris: seminis pariter forma cum illo convenit, at magnitudo minor & magis candidus color.
In Alpibus Castilionensibus Autumno observavit Auctor noster caulibus vix palmo altioribus & minime ramosis: verùm in monte *Cavi* prope Albanum æstivis mensibus caulibus cubito altioribus & in quamplurimos ramulos divisis. *Locus.*

Pag. 357. *lin.* 22. *Inter varietates Matricariæ recensenda venit Matricaria sylvestris flore toto luteo quæ in* Hort. Lugd. Bat. *à D. Hermanno colitur. In sylvis cæduis reperiri scribit* Tab.
Pag. 360. *Ad finem* Cap. I. *de Abrotano fœmina adde species sequentes.*
Abrotanum fœmina foliis Crithmi D. Fagon. *Hort. Reg. Paris.*
Abrotanum fœmina foliis Roris marini totis viridibus D. Fagon *ejusdem.* An Abrot. fœm. 6. Clusi?
Abrotanum fœmina degener ex Abrotani fœminæ viridis semine flore pallido *ejusdem.*
Habui è Catalogo M.S. plantarum Horti prædicti nondum editarum à *D. Tancred. Robinson* & à *D. Hans. Sloan* communicato.
Abrotanum fœmina canescens foliis Stœchadis citrinæ *Breyn. Prod.*

Pag. 361. *lin.* 34. *Ad finem* Cap. II. *de Eupatorio Cannabino adde*,
4. *Eupatorium aquaticum Americanum* Park. *Chrysanthemum cannabinum Americanum* Moris. præl.

A nostrate discretu facile est: quippe *caules* edit quadripedales, subrubentes, firmiores & rectiores. *Flosculos* ex multis staminulis luteis conflatos habet, & *semina* bidentia vulgaris Chrysanthemi cannabini seminibus multò majora, vestibus pariter adhærentia. Addit Parkinsonus caulem ab imo statim ramulos longos crebros emittere. Folia ima quinquepartita esse, superiora in caule tripartita: Caulem ad quinque aut sex pedum altitudinem assurgere.

5. *Chrysanthemum aquaticum foliis multifidis Cicutæ nonnihil similibus* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.
Fibris radicatur numerosis, pallidis: *Caules* tollit tripedales, aliquando altiores, ramosos, glabros, quadrangulos, geniculatos, subinde ex viridi rubentes. *Folia* ad singulos nodos promit bina ex adverso, multifida, Cicutæ nonnihil similia, ast minora & robustiora. Flores insident ramorum fastigiis, discoides, vix radiati, Chrysanthemo Cannabino Americano duplo minores, parte extima multis viridantibus foliolis squamarum instar obvallati, medio verò orbe ex minutis aureis fistulosis tubulis, apiculos fuscos exserentibus compacti: *semina* succedunt oblonga, depressa aspera, in duos apices desinentia more hujus generis reliquorum.

7. *Eupatorium cannabinum Jacobææ foliis Virginianum. Item* 8. *Eup. Americanum, caule incano, flore aureo, umbone nigerrimo. Utriusque specimen siccum apud* D. Plucknet *vidimus.*

Pag. 362. *Ad finem Cap.* IV. *De Bellide flore luteo nudo adde,*
Bellis Africana capitulo aphyllo luteo, foliis & cauliculis junceis erectis Herman. Cat. Leyd.

* *Chrysanthemum Cap. B. Sp. repens flore aphyllo* Breyn.

Nata est ex seminibus *Bonæ spei,* * priori similis est foliis & cauliculis tenuioribus erectis & junceis: Sapore & odore veluti præcedens fatuo.

Pag. 364. *Quartæ Agerati speciei hæc synonyma addantur.*
Helichrysum Africanum inodorum glabrum Magnol App. *Elichrysum inodorum glabrum Coronopi folio annuum Magnoli* Herman. Hort. Leyd. *Chrysanthemum corymbiferum Africanum* Triumfetti, *à cujus descriptione nostram supple.*

Radix circiter semipalmaris, intorta, gracilis, plurimísque tortuosis capillata fibrillis, substantiâ carnosâ & alba, supérque ejusdem radicis indivisum caput ceu si in breves quandoque ac ferè lignosos truncos multiplicetur. Foliorum longitudo maxima vix unciam æquat nec latitudo illam parvi digiti superat etiam quà latissima sunt versùs apices. [Magnitudo pro loco aut solo variat.]

Pag. 369. *l.* 29. *pro duodecima specie Absinthii interseratur*
Absinthium Santonicum Gallicum C. B. Magnol. App.

In nostro litore (inquit D. Magnol) frequens est, cum Seriphio Gallico permixtum; à quo facilè distinguitur ex eo quòd folia longiora, latiora & minùs dissecta habeat.

Pag. 371. *post tertiam speciem add.*
Abrotanum mas ex Surinam molli hirsutie canescens, ex horto Fageliano D. Plucknet.
P. 372. 5. *Abrotanum campestri simile, Tingitanum* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Formâ & crescendi modo Abrotano campestri vulgari simile est, odoris & saporis aromatici non omnino expers, ubi verò adoleverit acquirit virgulta magis lignosa & fruticosa. Summitates viscosæ sunt. Folia tenuiora, hilari virore nitentia, inferiora utplurimum trilobata, superiora integra. *Semina* exigua cinereo-spadicea, more congenerum. Londini in hortis colitur. Ramuli floriferi in frequentiores surculos dividuntur quàm in vulgari Abrotano campestri.

P. 373. *Ad finem Capitis de Artemisia adde,* Moxam tam celebrem in curatione podagræ per ustionem nihil aliud esse quam Molluginem Artemisiæ ostenditur in Ephem. German. Ann. 11. Obs. 6. Recipiantur folia Artemisiæ. Exsiccata probe & caule suo decerpta conterantur manibus eousq, donec excusso pulvillo viridi lanuginosæ interiores fibræ velut subtegmen substratæ remaneant. Sin madefiant udore manûs repetendum opus est ad desideratam teneritudinem. Joan. Hartmannus Kornmann. Vide observationem.

Pag. 378. *pro* 15. *Scabiosæ specie interponatur*
15. *Scabiosa stellata annua prolifera* Dodart. mem.

Pag. 379. *pro* 18. *Scabiosæ specie interseratur,*
18. *Scabiosa altissima annua foliis Agrimoniæ nonnihil similibus* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herm.
Supra viri altitudinem assurgit *caulibus* rotundis, cavis, geniculatis, pilosis, ramosis quibus ad singula genicula hærent *folia*, bina ex adverso, pinnata, crenata instar foliorum Agrimoniæ, nonnihil hirsuta. Summis ramis insident *capitula* ex multis *flosculis* pentapetaloidib. composita; singulis subjiciuntur *semina* oblonga, parva, in summo umbilicata seu stellata ritu congenerum. *Radix* subest alba, lignosa, fibrosa, annua.

Pag. 380. *pro* 22 *&* 23. *Scabiosæ specie interserantur*
22. *Succisa Alpina Globulariæ foliis* Triumfetti.

Triumf.
Singulis hujus generis plantæ in fœcundissimos foliorum suis petiolis, unciam circiter longis, instructorum propagantur cespites, & *folia* quidem magnitudine ac formâ foliis Globulariæ seu Bellidis cœruleæ omnino correspondent, verùm crassiora existunt, nullísque arantur sulcis aut conspicuis venis, si illam per mediam ipsorum longitudinem excurrentem excipias, colore viridi splendenté, sapore amaro. Non radice tantùm perennat hæc planta, sed etiam per hyemem folia retinet,

tinet, quamvis iſta vario tempore variant inter ſe: nam Vere alia habentur dentata, alia etiam laciniosa, aſt recurrente Autumno his omnibus planta ſe exuens nova omnino integra induit. Maio menſe è ſingulis cęſpitibus germinant unus, interdum plures *cauliculi*, ima parte ramoſi, herbacei, teneri, læves, longitudine circiter digitali, uno, vel ad ſummum duplici nodo diſtincti, quibus utrinq, ad latus bina folia nullo pediculo hærent, à ſuperiùs expoſitis longè diverſa, utpote profundè laciniata inſtar foliorum Scabioſæ calidarum regionum. Singulis cauliculorum ac ramulorum apicibus *flos* inſidet, vulgaris Succiſæ flore amplior, formâ tamen nullatenis diſcrepans, colore aliquantulum clariore donatus: quibus delapſis hiſpida emergunt *capitula*, *ſemen* valdè exiguum continentia, oblongum, anguloſum, hirſutum, cinerei coloris, quini, in ſummo apicibus veluti coronatum: *Radix* fuſci eſt coloris, craſſioris ſubſtantiæ, ac in multas fibras diſcinditur (è brevi ac ferè nodoſo trunco provenientes) & ſui extremo inducta veluti carie contabeſcens.

In ſalebroſis nudiſque celebrem Centauri hortum circumvallantibus jugis ab Autore deſcriptionis reperta eſt.

Pag. eadem. Ad finem paginæ adde,

Clinopodium Virginianum anguſtifolium flore luteo Herman. Hort. Leyd.

Herm.

Caulibus exit humilioribus & gracilioribus: Foliis anguſtioribus, pallidioribus, contactu mollioribus & odoratioribus: Floribus in caulis faſtigio paucioribus, tenerioribus, flaveſcentibus. Cæteris partibus Canadenſi ſimillimis.

23. *Succiſa anguſtifolia paluſtris* Triumfetti.

Triumf.

E radice nonnihil corroſa aliquot parùm craſſos producit veluti truncos virides, herbaceo munitos cortice, nonnulliſque albis carnoſis fibris barbatos, qui reipſa aliud non ſunt quàm infimæ caulium partes, quæ dum ipſi magis protenduntur, deperditis foliis novas radicum barbulas ſuper humum effundunt, haud diſpari ritu ac in Millefoliis, Ageratis & ſimilibus. Ab his verò infimis caulium partibus Veris tempore plura exeunt velut in gyrum expanſa *folia* ſuis innixa pediculis, longitudine (incluſis etiam pediculis) ſeſquipalmari, at latitudine circiter ſemunciali. *Flores* quàm in vulgari Succiſa dimidio minores obſervantur: In reliquis cum ea planè convenit, uti tum deſcriptio, tum figura oſtendit.

Cæterùm areſcentibus floribus hiſpida ſuccedunt *capitula*, *ſemen* valde exiguum, ovale, æruginei coloris, ac glabra continentia, neutiquam illi abſimile quod in tertia Scabioſa Cluſii conſpicitur.

Tota planta perenniter durat, uliginoſa loca ac umbras expetit.

Pag. 381. *Scabioſæ ſpeciebus adde*, Scabioſam foliis Dipſaci.

Item, Succiſam anguſtifoliam Alpinam. Quæ nomina in Catalogis plantarum ad me tranſmiſſis invenio.

Pag. 385. *Pro ſexta Eryngii ſpecie interponatur*

6. *Eryngium Americanum fœtidum*, Itubu *Surinamenſibus* Herman. Hort. Leyd.

Herman.

Pedis altitudinem nonnunquam ſuperat Eryngio montano pumilo *C. B. J. B.* non multum diſſimile. Nititur radiculis tenuibus, fibroſis, pallidè flaveſcentibus; *caulibus* ternis quaterniſve, viridantibus, rectis, firmis, ſtriatis, in frequentes ramos divaricatis: quibus inſident capitula oblonga, echinata, herbacea, Pſyllii craſſitie, ſubtus aliquot rigidis aculeatis foliolis circumvallata. Intra echinos capitulorum abſconduntur *floſculi* exigui, pallidi, vix conſpicui, fatiſcentes in *ſemina* parva, ſuæ ſortis paria. Folia circa radicem humi procumbunt, in orbem digeſta, digiti longitudinem & latitudinem aliquando excedentia, molliora, obtuſa, in ambitu crenata, ſingulis crenis in molleculas ſpinas deſinentibus. Aſt quæ caulium geniculis per intervalla adnaſcuntur ſunt rigidiora, mucronata & laciniata, marginibus profundiùs ſerratis & robuſtioribus aculeis armatis. Tota planta eſt ingrati fragrantis odoris, ad Coriandri recentioris folia accedentis; guſtus verò acris & ſubdulcis.

Surinamenſibus audit *Itubu*, id eſt, fuga ſerpentum, eò quòd Eryngii hujus auram ſerpentes fugiant, nec eo loci quo germinat unquam reperiantur. Ob ſalem volatilem quem obtinet reponitur ab Americanis inter Alexipharmaca præſtantiſſima. In uteri vitiis tantæ efficaciæ eſt, ut ſolus odor naribus exceptus hyſterica paſſione correptas reſtituere valeat.

Pag. 390. *pro quarta Valerianæ ſpecie interponatur*

11. *Valeriana Cacaliæ folio Alpina* D. Fagon. Hort. Reg. Pariſ. *inter nondum editas.*

Pag. 399. *Lineæ* 19 *&* 20. *deleantur:* Revoco enim quæ ibi dicta ſunt, & ſententiam muto, nec genere tantùm cum Admirabili Peruviana plantam hanc convenire, ſed & ſpecie quoque cum D. Hermanno exiſtimo: Nec obſtat foliorum hirſuties, nam ut obſervavit perſpicaciſſimus * F. Columna, id evenire poteſt loci varietate: Nam Cichoreum dulce (inquit) à nobis propoſitum in montano natali loco & frigido hirſutum eſt admodum, tranſlatum & cultum Neapoli omnem hirſutiem depoſuit. Sic etiam in Sanguiſorba & aliis obſervatur, & in maritima Braſſica oleracea. Poſſunt etiam flores tubi longitudine variare.

* *Notis in Recchum.*

Pag. 401. *l.* 6. *pro nona Eupatorii ſpecie adde,*

9. *Eupatorium Indicum flore albo* Bartholin. Act. Med.

Pag. 402. *pro quinta Pimpinellæ ſpecie interſeratur*

7. *Pimpinella Africana maxima fœtida* Hermanni. *Siccam nobis exhibuit* D. Plucknet.

Pag. 414. *add. Seseli Pyrenaicum Thapsiæ folio* D. Plucknet *post Seseli Massiliense.*
Pag. 421. *Ad finem Cap.* XIII. *de Ferula addantur species sequentes.*

Ferula lucido & crispo folio D. *Lock* Hort. Reg. Parif.
Ferula folio latissimo D. Fagon ejusdem.

E Catalogo Plantarum *Hort. Reg. Parif.* nondum editarum ad me transmisso à *D. Tancred. Robinson.*

Pag. 427. *Ad finem* Cap. II. *de Laserpitio addantur hæ species.*
Laserpitium umbellâ contractâ & D. Fagon *Hort. Reg. Parif.*
Laserpitium fœtidum folio fragili & anguloso D. Fagon *ejusdem.*
Laserpitium angustifolium non sinuatum *ejusdem.*
Habui è Catalogo proximè dicto.

Laserpitio Lobelii similis angustifolia J. B.

In horto Robini Lutetiæ vidit J. B. Robinus autem sibi missam affirmabat nomine Dauci montani.

Pag. 429. *Ad finem paginæ & Cap.* IV. *de Cicutaria adde,*
4. *Cicutaria Cassubica Thysselini folio* Breyn. Prod.
Breyn.

Planta est cubitalis, caule recto, striato: foliis Thysselini, sed minoribus minutiúsque dissectis: Umbella alba & densa, semine striato Cicutariæ fatuæ *Lob.* simili.

Locus. In Cassubiæ montibus atque dumetis sylvarúmque marginibus ubique ferè nascitur.

Pag. 431. Specierum Myrrhidis quartæ & quintæ pleniores descriptiones habentur in *Morison. Umbellif.* p. 66, 67. Ubi posteriores hujus duas tradit varietates, Alteram foliis hirsutioribus, seminibus longioribus; Alteram foliis hirsutissimis, seminibus longis subfuscis.

Pap. 433. *Ad finem Capitis de Meo adde,* Meum latifolium adulterinum longiori folio *D. Tournefortii.*

Pag. 436. *lin.* 11. *Add.* Angelica Acadiensis flore luteo *Dodart. mem.*

Radix ei nigra est & densa fibris confertis, plures emittens *caules,* striatos, angulosos, altitudine sesquipalmares, inferiùs vestitos pediculis quibusdam, origine sua membranaceis, progressu triangulis, extremo in tres pediculos subdivisis, quorum medius quinque sustinet folia denticulata, reliqui duo tria tantum. Caulium nonnulli ramulos ex alis foliorum emittunt. Singuli autem caules & ramuli fastigio suo gestant umbellam pluribus fasciculis flosculorum minimorum, luteorum pentapetalûn compositam. Petala autem pericarpio viridi aciculæ capitelli magnitudine innascuntur. *Stamina* intus duo vel tria viridia *apices* luteos sustinent. Flore præterito perficiuntur *semina,* per maturitatem brunnea, striata, Cari seminibus satis similia.

Tota planta acris est, amara & aromatica, odore ab Angelicæ communis multùm differente. Vivax est, non cessat *semen* producere quemadmodum Angelica vulgaris, *Ast Angelica vulgaris postquam semel semen per se fecerit radicitus interit.* Allata est ad nos (inquit) à *D. Richer,* à Rege misso in Acadiam & Cayennam.

Pag. 445. *Planta in agro Cantabrigien.* si observata, quam pro Pimpinella Saxifraga media *J.B.* habuimus, eadem videtur Apio petræo sive montano albo *J.B.* p. 463. descripto, ut ex planta è semine orta & in horto culta didicimus. Caulis etiam altitudo descriptioni J. Bauhini respondet.

Pag. 446. *lin.* 26. *Ad finem capitis de Pimpinella Saxifraga adde,*
Hæc planta à *D. Magnol* in Append. ad Botan. Monspel. sub titulo *Pimpinellæ Saxifragæ maximæ Americanæ* sic describitur,

Radicem habet crassam, in plurima capita divisam; *folia* Pimpinellæ, lobata, sed latiora, ad Pastinacam sylvestrem latifoliam accedentia, serrata, supra glauca, subtus leviter pilosa. *Caulem* erigit bicubitalem & tricubitalem, quasi Junceum, in multos ramos divisum; ad quorum articulos oritur *folium* parvum, longum. *Umbellæ* conspiciuntur plurimæ, parvæ pro plantæ magnitudine, quas componunt capitula lutea cum *staminibus* albis. Succedunt *semina,* bina simul ut in Pimpinella Saxifraga, sed majora.

Ex insula Tabaco nactus est.

Pag. 448. *Pro tertia Apii specie interponatur,*

3. *Apium palustre minus cauliculis procumbentibus ad alas floridum* Herman. Cat. Hort. Leyd.
Herman.

Hoc præcedenti est conforme; ast omnibus partibus minus & gracilius, *cauliculis* humi procumbentibus, alis quamplurimis donatis: ad quarum sinus oriuntur parvæ florum albicantium *umbellæ* quos excipiunt *semina* exigua, striata.

Luxuriat locis undosis & aquosis Belgiæ: nec dubito quin & Angliæ etiam, quamvis à nobis minùs curiosè spectantibus nondum fuerit animadversa.

4. *Apium palustre fruticescens flore amplissimo* Barthol. Act. Hofman.

Pag. 450. *Add.* 2. *Anisum Africanum fruticescens* D. Plucknet.
Pag. 451. *lin.* 35. *adde,* De noxis Cicutæ terrestris vide longam epistolam in Ephem. Germ. An. 13. Observ. 115.
Pag. 452. *Ad finem paginæ adde,* Seseli Pyrenaicum Thapsiæ folio *D. Fagon.* In Catalogo nondum editarum horti Reg. Parif. à *D. Tancr. Robinson* ad me transmisso.

Pag. 464.

Pag. 464. *ad finem Cap.* XVIII. *add.* Daucus Pyrenaicus odore Citri *D. Fagon.* ex eodem Catalogo.

Pag. 469. *l.* 24. *add.* Caucalis elegantiſſima Pyrenaica *D. Fagon.* ex eodem Catalogo.

Pag. 476. *lin.* 12. *adde*,

Paſtinaca Oenanthes folio Bocconi.

Bocc.

Folia huic Pimpinellæ Saxifragæ ſive Oenanthes non abſimilia. *Caules* pedales, recti, ramoſi: Umbellæ magnæ aliarum Paſtinacarum tenuifoliarum more. *Flores* albi, quibus ſuccedunt *ſemina* exigua, aſpera ſeu potiùs villoſa ſive hiſpida.

Supra muros Leocatæ urbis in Sicilia invenit D. Boccone: neque enim in pratis aut ſecus viarum margines cum ſpontanea ſylveſtri ſeu tenuifolia naſcitur.

Suſpicor hanc eandem eſſe cum *Dauco ſecundo Sieulo Sophiæ foliis* Zanoni ſuperiore capite deſcripto, cujus ſemen à D. Boccone tranſmiſſum.

Pag. 478. *Ad finem paginæ, & capitis* I. *adde*,

6. *Rubia quadrifolia aſperrima lucida peregrina* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Folia ex nigro virore lucent: *flores* albicant, quos ſingulos excipiunt baccæ gemellæ nigræ, cætera non differunt à vulgari.

7. *Aparine minima vel Rubia ſaxatilis minima* Magnol App.

Magn.

Planta eſt pedalis, *radices* habens parvas, ſubrubentes, quæ plurimos *ramulos* profert, quadratos, ſubrubentes, aſperos, ad quorum articulos folia ſex vel ſeptem anguſta, brevia & acuminata, radiatim diſponuntur: pedicellis inſident *floſculi* herbacei, quibus ſuccedunt bina *ſemina* ſimul juncta, nigricantia, oblonga, ex una parte concava. Æſtate floret in aſperis circa *la Valette* & *la Colombiere.* Satis accedit ad Rubeolam ſaxatilem *C. B.* in prod. ſed noſtra non eſt incana. Figura prima Rubiæ anguloſæ aſperæ *J. B.* iſtam optimè repræſentat.

Caapo tiragua Braſilianis Marcgr. *Rubia Braſilienſis floribus verticillatis albis, maritima.*

Marcgr.

E *radice* longa, intorta, lenta, exteriùs fuſca, intus candida multi enaſcuntur *caules*, quadrati, duorum aut trium digitorum intervallo, geniculati, octodecim, viginti, & interdum plures digit. longi, qui partim terræ incumbunt, partim ſe ſurrigunt. Ad ſingulos autem nodos adnaſcuntur duo, tres, vel quatuor *folia*, figurâ & magnitudine Hyſſopi, inæqualis tamen magnitudinis. Quidam etiam *caules* hinc inde ramulos protrudunt ad nodos, eodem modo foliis veſtitos. Caulis autem ramuli & folia ſunt piloſa, viridia, incana. In ſummitate caulis & ſeſquidigitum ſub illa, & tali intervallo rurſus versùs inferiora verticillatim enaſcuntur *floſculi*, globuli luſorii magnitudine, plurimi, albi, tetrapetali; & propè quemlibet verticillum floſculorum bina foliola Hyſſopi æmula. Poſt floſculos *capſulæ* rotundæ ſtriatæ ſequuntur, magnitudine Myrtillorum, in quibus ſemen. Planta hæc ſalſi eſt ſaporis, & proinde Kali geniculatum ſeu vitraria poteſt appellari.

Frequens eſt in locis arenoſis maritimis, in mediterraneis autem nequaquam reperitur.

Reperitur & alia ejuſdem ſpecies, caule lignoſo, foliis Roſmarini.

Ad Rubiam in nonnullis accedit, non eſt tamen vera & genuina Rubiæ ſpecies.

Pag. 487. *Ad finem partis primæ lib. decimi pro ſecunda Specie* Naſturtii Indici *addatur*

2. *Viola Indica ſcandens Naſturtii ſapore maxima odorata* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Si unquam amœnioris Floræ cultoribus tum varietate, tum inſigni florum elegantia ſeſe commendavit planta, hæc profecto Naſturtii Indici nova ſpecies eſt. Multò feracior, & omnibus ſuis partibus amplior eſt Naſturtio Indico vulgari. Etenim è craſſa, pallida, repente, fibroſa radice admirabili fertilitate luxuriant viticuli longiſſimi, herbacei, ſucculenti, glabri, qui vel ſolo incumbunt vel vicinos ſtipites bacillóſve complexibus ſuis involvunt. Horum genicula emittunt tortiles, ſequidodrantales pediculos, ſuſtinentes *folia* orbiculata, peltata, hederæ inſtar anguloſa, vulgari Naſturtio duplo ampliora, medio pallente umbone, cui pediculus inſeritur, in aliquot concolores radios ad ambitum uſque diducto. Ad ſingulas foliorum alas prodit alter petiolus brevior & gracilior, qui terminatur in *florem* ampliſſimum odoratum extus croceo, intus nunc cinnabarino, nunc coccineo, nunc ſimul ex utroque colore pulcherrimè variegato ſuperbientem, quem ſi Solis radiis illuſtratum inſpexeris gracili holoſerica pube aurato pulvere perfuſa diceres interpolatum. Flos quinque contexitur petalis, ſeſquipollice latioribus, quorum duo ſuperiora ſurrecta è baſi anguſta, coccineis fulgentibus virgulis ſtriata ſenſim in rotundam latitudinem expanduntur: tria inferiora fulciuntur anguſtiſſimò craſſiuſculo crocato cervice & ubi in latum orbem ſe diffundere incipiunt concoloribus ad margines barbulis capillantur, unguibus holoſericâ maculâ, modò coccineâ, modò intenſiùs miniatâ inſcriptis. Medium occupant aliquot brevia, rigida, recurva, miniata *ſtamina*, oblongis ſtriatis concoloribus apiculis ornata. Flori verò ſubjicitur flaveſcens calyx, parte antica qua floris petala amplectitur in quinque mucronatas crenas, poſticâ verò in longiſſimum calcar, purpuraſcentibus per longitudinem ſtriis inſignitum productus; quo unà cum flore delapſo ſequuntur *vaſcula* ſubrotunda, & rugoſa verrucoſa, utplurimum terna, rariùs bina, preſſiùs invicem juncta, quibus ſingulis involvitur *ſemen* oblongo-rotundum, fuſcum, craſſum, ſolidum, rugoſum, ſtriatum ſeu anguloſum, nonnihil incurvatum.

Quamvis radix hyeme perire ſolet ſurculi tamen deciſi & in terram depacti, radices agunt, & à frigore muniti hyeme tota vernant, & ſuccedente Vere flores & ſemina numeroſa fertilitate largiuntur.

Pag. 497. *ad finem pag. adde*

In Catal. Hort. Leyd. Herman. pro diſtincta Anchuſæ ſpecie poſitam invenio Anchuſam primam Matthioli *C. B. Matth.*

Pag. 500. *Ad finem paginæ & capitis de Echio addatur,*

Lycopſis Dioſc. quibuſdam J. B. *Echium latiſſimo folio Lycopſis dictum, flore dilutè purpuraſcente* Herman. Hort. Leyd.

J. B.

Lycopſi Dioſcor. apprime ſimilis planta *radice* nititur rubra, è qua *caulis* ſurgit rectus, cubitalis, ex cujus parte ima plurima prodeunt *folia*, rugoſa, rigidáque Bugloſſi ſylveſtris, nullo ordine in ambitu extenſa, quæ ſumma verſus minora ſenſim evadunt in cacumen uſque. In viginti aut plures dividuntur ramulos, quibus minora rurſus adhærent folia, ut in Echio: ex quorum ſinu *floſculi* emergunt tenelli, purpurei, inferiori parte integri, in ambitu verò in quinque anguſta foliola Caryophyllorum ſylveſtrium inſtar diſſecti.

Echium Lycopſis facie Africanum perenne Herman. Cat. Hort. Leyd.

Producit cauliculos bipedales, aſperos, nonnihil piloſos, ramoſos, ex ruffo viridantes. *Folia* pinguia craſſiuſcula, Lycopſis vulgaris anguſtiora, breviora, aſpera, hirta, quaſíque verrucoſa & obtuſa. *Flores* in cœruleo purpuraſcentes: *Semina* triangula, nigricantia. Cætera ſuperiori ſimillima.

Pag. 502. *lin.* 2. *adde,*

Pro Synonymo *Jacua acangæ* Heliotropium Americanum cœruleum foliis Hormini *Dodart. mem.*

Pag. 509. *Pro prima ſpecie Salviæ ponatur,*

1. *Saliva maxima foliis & floribus ampliſſimis* Herman. Cat. H. L. *major peregrina ampliſſimis floribus* Breyn. Prod.

Pag. 519. *Ad finem capitis de Satureia adde,*

Thymbra Africana foliis ſpinoſis, flore purpureo Bartholin. Act. Med.

Satureia floribus in ſummitate diſpoſitis Herman. Cat. Hort. Leyd. *Pulegium noſtrum quartum eſt.*

Satureia hirſuta purpurea Libani Dod. mem.

Pag. 526. *Ad finem capitis de Polio adde,*

Polio affinis Guacatane C. B. *Guacatane Scrophularia Indica* Park.

Ex Hiſpania Nova miſſa eſt. Ad hæmorrhoides, ejus decocto ex vino (ſi calor abſit) alióquin ex aqua hæmorrhoides abluuntur, deinde blandè ſiccantur, poſtmodum ejuſdem plantæ pulvere inſperguntur.

Dolores ex frigore & flatibus ortos in quacunque corporis parte ſedat, ſi locus reſinâ priùs inunctus tenuiſſimo hujus pulvere inſpergatur, & linteum ſuperimponatur, &c. Vide.

Pag. 527. *Ad finem capitis de Teucrio adde,*

Teucrium regium purpureum Moriſon. Prælud.

Multò altior eſt hæc ſpecies Chamædrye vulgari; humilior Teucrio *C. B.* Floſculos gerit amplos, rubros, galeatos: quibus pereuntibus ſubveniunt *ſemina* itidem magna. Folia ſunt lucida obſcuréque virentia.

Nihil video in hac deſcriptione quod non conveniat Chamædryi majori.

Teucrium Americanum procumbens Veronicæ aquaticæ foliis ſubrotundis Herman. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Radice firmatur tenui fibroſa pallida, ſpargente coliculos ſpithamiæos, quadrangulos, humi ſtratos; quos per intervalla ambiunt *folia* bina ſibi adverſa, ſubrotunda, glabra, pinguia, in ambitu leviſſimè denticulata, Veronicæ aquaticæ rotundifoliæ nonnihil ſimilia. Ad horum exortus prodeunt *flores*, utrinque unus, parvi, pallidi, labiati, vix galeati, labio trifido, galea ſimplici, exigua, vix conſpicua. Singulis ſubeſt utriculus quinquefidus, ſuſtinens ſemina ſubrotunda, fuſca, quaterna.

Pag. 532. *lin.* 43. *adde,*

In cholera etiam morbo convenit Mentha ceu egregium ſpecificum, ſtomachum nempe ſuo modo pacificans.

Pag. eadem, Mentham anguſtifoliam ſpicatam *C. B.* invenit *D. Dale* Bockingæ in Eſſexia, ad ripas fluvii duobus tribúſve locis copioſam. Odor tamen vehementior & ingratior huic eſt quàm Menthæ Romanæ in hortis cultæ.

Pag. 533. Mentha undecima ab eodem ibidem inventa eſt ad fluvium propè Molendinum Fullonicum.

Pag. 534. *Ad quartam ſpeciem adde,*

Planta hæc Botanicis Londinenſibus Satureia Virginiana florib. in ſummitate diſpoſitis ſatis aptè nuncupatur. Siquidem flores in ſummis duntaxat ramulis confertos geſtat velut in umbellulis.

Pag.

Pag. 536. *Pro sexta Verbenæ specie adde,*
6. *Verbena Americana Urticæ foliis longioribus, flore cœruleo* Herman. Append.

Ad finem paginæ adde,
8. *Verbena Africana minor flore luteo* Bartholin. Act. Med.

9. *Verbena Indica lanuginosa flore rubente* ejusdem.

Pag. 540. *Ad finem capitis de Origano & Majorana adde,*
Origano Congener Zatarendi C. B. *Zatarendi herba* J. B. *Zatarhendi Origanum Indicum* Vesling. Observ.

Vesling.
Magnitudine pedali adolescit, caulibus rectis satísque firmis: cujus *folia* Amaraci habitudine, tenella, mollíque veluti lanugine aspersa tactui blandiuntur. Rotunda quidem illa sunt, in conum tamen leviter coarctata & excurrentibus in longitudinem fibris cum virore pallidula. *Flosculos* producit quamplurimos, niveo candore lactescentes, qui per extrema caulium inter numerosa foliorum capitula prominuli, Onitidis Origani umbellam glomerato ambitu propemodum exprimunt: linguam gustantium aromatica nec ingrata acrimonia perstringens Creticum Origanum odoris vehementia superat.

In sonticis capitis affectibus, cùm sensuum motûsque voluntarii nobiles functiones improba mucedine vel imminuuntur, vel penitus obruuntur, eximiè opitulatur. Stomachi vigorem excitat, solutísque tetro veneno vitæ præsidiis gratum & efficax remedium adfert.

Pag. 541. *lin.* 20. *adde,*
In Catalogo Horti Academ. Lugduno-Batavi à clariss. Viro D. Paulo Hermanno edito, Ocimum Ægyptium Alpini *Rihau* dictum pro specie ab Ocimo Caryophyllato majore *C. B.* distincta positum invenio.

In eodem Catalogo Ocimi varietates seu species habentur sequentes:

Ocimum foliis ex nigro virescentibus flore albo Cat. Hort. Reg. Paris.
Ocimum violaceo flore ejusdem horti.
Ocimum nigrum majus acuto Rutæ odore.
Ocimum medium crispum conglomeratâ brevíque spicâ Cat. H. R. Paris.
Idem bullatis foliis ejusdem.
Ocimum tricolor ejusdem.
Ocimum angustifolium foliis serratis.

Pag. 547. *Ad finem capitis de Hormino adde,*
Horminum Pyrenaicum Anguriæ folio viscosum D. Fagon Hort. Reg. Paris. *inter nondum editas.*
Item,
Horminum Verbenæ laciniis angustifolium Triumfetti.

Triumf.
Radix lignosa, alba, vix ultra digitum longa, rariùs in alias divisa, semper tamen numerosis fibris referta, ac rugoso obscuro cortice induta uberrimam foliorum sobolem multiplicis sanè formæ super humum effundit: horum enim aliqua altiùs ex utroque latere incisa Verbenæ vulg. frondibus plurimùm assimilantur, præterquam quòd in apice magis subrotunda existant; alia verò non tantùm incisa, sed etiam dentata spectantur; dum ex adverso nonnulla crenis solummodo per margines distinguuntur. Variant præterea penes utramque longitudinis ac latitudinis dimensionem, quamvis nulla latitudine unciam, binas vero longitudine superent, petiolus autem cui innituntur oblongus atque compressus, extenso nervo in adversa folii parte eminente, ac in minores subdiviso totam ipsorum longitudinem percurrit. Hujusmodi porro foliorum substantia haud crassa, attamen glabra, imò si ope microscopii examinetur talem crispitudinem ostentat qualem in Brassicis, color obscurè virescens, odor nullus, diu mansa nescio quid dulcis saporis gustatui exhibent. E foliorum centro attolluntur bini vel plures *cauliculi*, recti, lignosi, quadrangulares, quorum rarioribus licet nodis bina *folia* adnascuntur, petiolis prædita (exceptis tamen supremis) interdum latiora, simúlque breviora iis quæ ad radicem, interdum verò iis longiora sed angustiora: prope radicem glabri, versùs fastigium pilis exiguis densis donati, præsertim ubi flores erumpunt, qui calyculo, quo priùs inclusi erant, hiante, viridémque colorem obscuris lineis distinctum detegente, se produnt ampli, galeati, in rectam oblongam spicam verticillatim dispositi, coloris saturatè cœrulei: quibus deinde spadiceum succedit *semen*, minutiùs reliquis hujusce generis.

Not. Caulium summitates unà cum floribus eorúmque calycibus fragrantem ferè Pulegii odorem exhalant.

2. Planta toto anno, tam hyeme quàm æstate, floret in aridioribus ac sabulosis Romanorum arvorum tractibus.

Pag. 551. *Ad finem capitis de Betonica adde,*
Betonica purpurea spica longiore molliore & seriùs florente D. Tournefort. *Inter nondum editas* Hort. Reg. Paris.

Pag. 552. *Ad finem capitis de Prunella adde,*
Prunella Alpina folio angusto integro D. Tournefort. *Inter nondum editas* Hort. Reg. Paris.

Item,

Item, *Brunellam Lusitanicam flore & spica majore* Dodart. Mem. *foliis Scrophulariæ* Herman. Cat. Leyd.

Pag. 555. *Capiti de Stachy adde,*
Stachys Pyrenaica D. Fagon. *Inter nondum editas* Hort. Reg. Parif.
Stachys Alpina folio Betonicæ Dodart. Mem.
Stachys Betonicæ folio subincano Herman. Cat. Leyd.

Herm.

In altitudinem bicubitalem adolescit, *radice* pallida, digitum crassa, carnosa, multis fibris capillata, *caulibus* tribus quatuórve, ramosis, rectis, solidis, quadrangulis, rigidis, in spicam desinentibus palmarem; quam undique cingebant densissimâ verticillatâque *serie* flores dilutè purpurascentes, galeâ bifidâ erectâ, labio promisso amplo scutellam exprimente, & ad collum angustius utrinque auriculato: singulis verò subjiciebantur utriculi longi quinquefidi, nullis vel brevissimis petiolis fulti, continentes *semina* quaterna, fusca. Insuper caulibus ac ramis adnata erant *folia* rugosa, serrata, pallidè virentia, Betonicæ facie, bina adverso cruciatóque situ disposita, saporis subacris, odoris debilis, aromatici quidpiam redolentis.

Semina ex Italia allata sunt.

Pag. eadem, Ad finem capitis de Stachy adde,
Stachys Indica procerior Betonicæ folio D. Plucknet.

Pag. 560. *lin.* 34. *pro septima Lamii specie adde,*
7. *Lamium paludosum Belgicum Melissæ foliis* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Exilem, albicantem, fibrosam gerit *radicem*: *cauliculum* palmarem, aliquando longiorem, quadrangulum, geniculatum, subhirsutum, in ramos divisum, quorum geniculis adstant *folia* ex longioribus petiolis, bina ex adverso, Melissæ foliis paria, sed graciliora. Summitates ambiunt verticillata serie *flosculi* exigui, pallidè purpurascentes, galea angustiore, minore & integra, labello majore, latiore & trilobato. Hos excipiunt *semina* fusca quaterna in utriculis foliaceis quinquefidis. Sponte sua luxuriat in paludosis Belgiæ, fœtido & gravi odore ad congeneres species accedens.

Pag. 563. *lin.* 2. *adde,*
An Sideritis Africanæ flore aureo oblongo Tho. Bartholin. Act. Medic.

Post lin. 20. *pro specie Sideritidis tertia adde,*
3. *Cardiaca Americana annua, Nepetæ folio, floribus brevibus phœniceis villosis, Leonurus annuus Americanus vulgo* Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Caule adolescit tricubitali & altiori, herbaceo, candicante, quadrangulo, striato, solido, albâ medullâ farcto; quam per remotiora intervalla verticillato ambitu amplectuntur utriculi densa numerosâque congerie invicem incumbentes, tubulosi, quinquanguli, striati, * superiore longiores, ex brevibus pedunculis deorsum flexi, & quadantenus falcati, orificio ampliori, septem molliculis aculeis, sex brevioribus, uno in summo longiore & robustiore armato. Ex his exeunt flores galeati, vix labiati, præcedente Africanâ triplo breviores & graciliores, villosi, phœnicei coloris, succedentibus quaternis *seminibus* oblongis, angulosis, spadiceis, superiore itidem brevioribus & angustioribus. Ad singula genicula ab imo caule ad summum usque nascuntur *folia* bina ex opposito alternatim, Nepetæ haud multùm absimilia, ampliora tamen, nonnihil incana, mollia, & in ambitu magis crenata. *Radix* subest lignosa, albicans, fibrosa, pro plantæ ratione sat parva. Nata est semine ex Surinama advecto.

* *Leonuro perenni.*

Pag. 568. Tertia nobis Moluccæ species Melissa fruticosa Sicula, &c. dicta non videtur differre à planta quam hac æstate in hortis circa Londinum Lamii arborei Zanoni, & Teucrii Tingitani nominibus cultam vidimus.

Pro tertia Marrubii nigri specie Capiti 24. *adde,*
Marrubium nigrum Creticum Alpin. Exot.

Alpin.

A *radicibus* multis Primulæ similibus *folia* complura profert, oblonga, extremis acuta, parvis suis pediculis sursum in orbem acta, nigra & nigrâ lanugine obsita, Marrubii albi foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurâ ad Apiastri ferè folia accedentia. E quibus sanè duos vel plures *caules* producit, longos, rectos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos, in quibus è singulis geniculis exeunt circum ipsos ex opposito *folia* complura, numero ferè septena, ac plura etiam, oblonga, prioribus similia, sed longè minora, multùm nigricantia quæ circa ramum veluti in orbem aguntur. In caulium summitatibus *flores* utrinque virgas ambiunt, non dissimiles Marrubii floribus, itidem nigricantes. Tota planta colore nigricat, ut de industria ab aliquo videatur eo colore obducta. Saporis & odoris expers est.

Hæc planta, si ab Alpino rectè descripta sit, pluribus semper ad singula genicula foliis anomala videtur.

Pag. 583. *Addatur Synonymis* 11. *Speciei,*
Ranunculus Alopecuroides Ajugæ foliis P. Boccone; *quem consule p.* 28. & 29.

Pag. 584. *Pro Ranunculi nemorosi specie tertia interponatur,*

3. *Ranunculus nemorosus Virginianus parvo flore, molliori folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A superiore haud abhorret, sed flosculis & seminibus valdè exiguis est, cæterísque partibus omnibus tenerior & gracilior.

4. *Ranunculus Cassubicus folio Thoræ* Breyn. Prod.

Apud *J. B.* (inquit) cum Ranunculo auricomo *Lob.* confunditur, à quo tamen manifestè differt, altiùs namque excrescit, & in omnibus major est. In sylvosis Cassubiæ oritur.

Pag. 599. *adde,*

Malva altera repens Betonicæ folio Zanoni.

Caule & foliis Malvæ Betonicæ folio Bocconi similis est, sed minor, & naturâ reptatrix. Flos pariter similis, verùm petalis majoribus.

In plano Grossedæ eundo ad montem Pescalis in Etruria, & locis vicinis oritur.

Pag. 600. *Post sextam Malvæ speciem adde,*

7. *Malvam Tingitanam flore cæruleo* D. Plucknet.

Pag. 602. Althææ vulgaris duæ varietates habentur in *Cat. Hort. Edinburg.* & *Hort. Lugd. Bat. Herman.* Altera folio rotundiori sive minùs acuminato: altera folio angulosiori.

Ad vires Althææ adde,

Pulvis radicum Althææ ad ℨj. omni mane in lacte epotus in Gonorrhœa est remedium præstantissimum. E MS. Doctoris *Page* medici, Suffolciensis.

Pag. 603. *pro secunda specie Malvæ fruticescentis interseratur,*

2. *Malva Hispanica foliis mollibus undulatis in margine, superiùs micis sulphureis ad Solem splendentibus donatis* Moris. Hist.

Moris.

Folia producit mollia, undulata in margine, superiùs micis sulphureis ad Solem splendentibus donata. *Caules* edit bipedales aut tripedales. *Flores* & semina aliarum Malvarum modo. Perennis est planta, quin & perpetua fronde viret, ut Althæa Olbiæ. Provenit in Hispania, aliísque Meridionalibus locis.

Pag. 606. *Ad finem cap.* 10. *adde,*

10. *Alcea Zeylanica folio latiori cordiformi* Herman. Cat. Leyd.

Hujus folia summis marginibus cordis figuram referunt. Caules rubent: Radix perennat. Cætera cum penultima conveniunt.

11. *Alcea Zeylanica foliis fasciculatim congestis* ejusdem.

Sunt huic flores admodum exigui fasciculatim seu in racemos densissime dispositi. Cæteræ verò partes ultimæ speciei omninò similes.

Pag. 609. *lin.* 5. *Ad finem capitis de Caryophyllata adde,*

Huic eadem videtur Caryophyllata Virginiana albo flore minore, radice inodora Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Huic *folia* longiuscula sunt, attactu aspera, crenata, inferiora palmam ampla, laciniata, superiora angusta, rariùs laciniata, leviter mucronata. *Caules* ad duo cubita elevati, nonnihil villosi & asperi, in multiplices surculos divisi. *Flores* Caryophyllatæ vulgaris effigie, petalis pallidis, angustissimis, exiguis *staminibus* herbaceis cum *apiculis* pallidè flavescentibus. *Semina* rara superiorum nuda, in capitulum congesta, brevioribus & minùs rigidis filamentis caudata. Radix subest alba, multis capillamentis fibrata, sapore & odore fatua.

Pag. 616. Pentaphylloides erectum *J. B.* invenit D. Lloyd ad latera montis cujusdam *Craig-Wraidhin* dicti in Comit. Montis Gomerici Walliæ.

Pag. 633. *Ad finem capitis de Anemone adde,*

Anemone affinis Æthiopica, fibrosa radice flore Asteris, Tanaceti foliis subincanis Herman. Cat. Leyd. *Chrysanthemum Stœbes foliis latioribus* Breyn. Prod. *Aster Jacobææ foliis latioribus vulgo.*

Eadem foliis angustioribus. Chrysanthemum Africanum Stœbes foliis angustioribus Breyn. Prod.

Herman.

Prior spargit per terram folia digito longiora, forma inter Taraxacum & Stœben media, prona parte pallidè virentia, supernâ incana & subhirsuta, in aliquot lacinias, situ modò opposito, modò alterno, intercedentibus longioribus intervallis, dissecta. Inter hæc prodeunt *cauliculi* terni, pluresve dodrantales, molleculi, succo aquoso pleni, angulosi, viridantes, atro-puniceis, latiusculis per longitudinem excurrentibus striis inscripti, quæ caules eà potissimùm parte quâ humi procumbunt penitus videntur obliterare, ità ut nihil aut parum viriditatis in iis appareat. E medio caulis

eriguntur

eriguntur aliquot alæ, digito longiores, ſuſtinentes è capitulo rotundo, ſquamato *florem* amœnum, amplum, radiatum, diſcoidem, facie Aſteris, radiis interiùs omnino aureis, exteriùs pallidè punicantibus ſtriis inſcriptis, medio verò diſco ex puniceo nigricante, qui cœlo ſereno croceum ſpirat odorem. Poſt hujus exanthesin ſequuntur *capitula* facie Anemonum, rotunda, nuda, tomentoſa, pallida, quibus involvuntur *ſemina* parva, ſpadicea, dura, quæ Autumno ſata ſubſequente Vere progerminant. *Radice* fibroſa, alba, tenui, quotannis pereunte.

Locus. Naſcitur aridis montoſis apricis ad Promontorium Bonæ Spei, unde *ſemina* ad nos ſunt delata.

Poſterior iiſdem locis reperitur, Foliis priore anguſtiorib. cætera verò ſimillimis. De viribus nihil certi conſtat. Turgent ſucco aquoſo, nullo evidenti ſapore prædito.

Pag. 641. *Poſt. lin.* 3. *pro tertia Peponis ſpecie interponatur*
Pepo Indicus reticulatus ſeminibus nigris minor Herman. Cat. Hort. Leyd.
Item, *Pepo Indicus reticulatus minor Tittawætha Zeylonenſibus* ejuſdem.

** Luſſa.* Hæ duæ ſpecies * præcedenti à Veſlingio deſcriptæ accedunt, ſed folia ferunt integra, & fructus triplo minores. Huic ſemina ſunt alba, illi nigra.

** Luſſa Arabum Veſling. & Pepo reticulatus minor* Tittawætha.

Antequam ad maturitatem pervenerunt * adſumuntur in India ad rem culinariam. Dempto enim cortice coquitur interior tenella pulpa in aqua; exempta vel in butyro ſeu oleo frigitur, vel cum lacte, aliiſq; juſculis paratur. Hunc in uſum conſeruntur in hortis. Secunda ſeminibus nigris ſylveſtris eſt, in declivibus humidis provenit, & ob immenſam ſuam amaritiem à culinis proſcribitur.

Pag. 643. *Hiſtoriæ Melonis aquatici adde*, Hujus fructus duas ſpecies in America reperiri, alteram pulpa rubente, alteram alba à *D. Baniſter* certiores facti ſumus.

Pag. 647. *Ad finem capitis ſeptimi pro ſecunda Balſaminæ ſpecie addatur*
Cucumis puniceus Zeylanicus, Maragoſa Luſitanis Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.
Herm.

Fert ſarmenta longiora & craſſiora; *folia* ampliora, profundiùs laciniata; fructus pyriformes, ex flavo rubentes, ſuperficie verrucoſa. Cætera cum priore conveniunt. Seritur in Zeylan & Malabara ad hortorum ſepes, quas cincinnis ſiccis implicat. *Folia* amariſſimi guſtûs ſunt inſtar Lupuli, cujus loco à Belgis in Oriente degentibus ad decoquendam Cereviſiam adhibentur. Indigenæ commendant decoctum & expreſſum ſuccum in morbis chronicis à ſale acido aduſto, quod ſubvertit Sal Alcalicum.

Ab hac diverſa videtur

Balſamina Cucumerina Indica Poncley *dicta, vel Balſ. mas fœtida* D. Doody.

Hujus flagellum cum foliis & floribus exſiccatum ad me miſit peritiſſimus Botanicus *D. S. Doody.* Folia majora ſunt quàm in Balſamina vulg. in longiores & acutiores lacinias diviſa, & in ſicca obſcuriùs viridia videntur. *Flores* minores in medio pediculo foliolum obtinent lunulatum. Dum adhuc viret fœtidiſſimum odorem exhalat. Fructum apud nos nondum perfecit. Semina (quæ ſicca miſit) majora quàm pro plantæ modò, longitudine latitudinem non multùm ſuperante, compreſſa, ab altero latere non raro paululum convexa ſeu gibba, ab altero concava, colore pallido aut ex luteo albicante, lineis elatis flexuoſis varia ſeu inæqualia, præſertim ad margines utriuſque ſuperficiei, tum gibbæ tum convexæ, ubi limbus duplex denticulatus ſemen in orbem cingit, annulo intermedio relicto paulo depreſſiore.

In Appendice ad Catalogum D. Hermannus duas diſtinguit ſpecies Cucumeris punicei Zeylanici, Prima producit fructus palmam longos, ſativi Cucumeris craſſitie, in obtuſum mucronem deſinentes, cute craſſa velut in flavo virente, ſpinoſis bullis ſeu tuberculis exaſperata, carne pulpoſa ex flavo rubente, dulci, grata, q. ſaccharo condita.

Hi per maturitatem ſinduntur in tres partes, oſtendentes *ſemina* alba, ſuperficie granulata, Momordicæ vulgari ſimilia, aſt majora.

Secunda omnibus ſui partibus minor eſt, fructibus digiti longitudinem vix excedentibus, in mucronem recurvum terminantibus, ſeminibus Momordica vulgari minoribus nigris.

Utramque ſpeciem in horto Acad. Leyd. viguiſſe & ſemina ſua perfeciſſe ſcribit Hermannus.

Pag. 648. *Ad finem Capitis de Cucumere ſylveſtri adjiciatur,*
1. *Cucumis ſylveſtris glaber* Muſ. R. S. *pag.* 231.
2. *Cucumis Aſininus folio Anguriæ D. Fagon* Hort. Reg. Pariſ.
In Catalogo nondum editarum ad me tranſmiſſo à D. *Tancredo Robinſon.* & D. *Hanſ. Sloane.*

Pag. 650. *Tertiæ Granadillæ ſeu Murucuiæ ſpeciei adde* ſequentia ſynonyma.
Clematis pentaphylla flore roſeo clavato Moriſon. hiſt. *Clematis paſſiflora pentaphylla flore cæruleo punctato* Munting. prax. *Cucumis Flos paſſionis dictus, pentaphyllos, flore clavato* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Octavæ ſpeciei adde ſequentia.
Clematis paſſiflora flore luteo *Munting.* An Clem. ſ. flos Paſſ. Hederæ fol. floribus parvis herbaceis, fructu minimo, quando maturus nigro *D. Baniſt?* Cucumis, Flos paſſionis dictus hederaceo folio, flore ex luteo viridante *Herman. Cat.*

Ghendiroba

Ghandiroba vel Nhandiroba Brasiliensibus Marcgr. *Granadillæ species videtur.*

Hederæscandentis species, more Murucuiæ seu Granadillæ ascendit, sarmentis paullò teneriori bus. Folia habet disposita more Hederæ, subrotunda & quasi in tres angulos desinentia, quatuor dig longa & totidem lata, viridia, glabra, splendentia. *Flosculos* fert parvos, ex pallido lutescentes, te trapetalos. *Fructus* sequitur rotundus, viridis, splendens, instar Murucuiæ, Pomi majoris magnitudine, superiùs circulum insculptum quasi continens, & in centro ejus tres lineas, una extremitate ad angulos obtusos se contingentes. Fructus secundùm longitudinem dissectus intus apparet cavus, cortéxque illius Murucuiæ cortici crassitie est æqualis, duplici substantiâ compositus, exteriùs minimâ, crassitie lignosâ, reliquâ interiùs spongiosâ, succulentâ, albâ: Cavitas fructûs in medio per interstitia more Juglandis in tres dispescitur concamerationes, continétque in qualibet quatuor, [in totum duodecim] ordine disposita corpora subrotunda, clypeata, satis crassa, magnitudine pataci, in extremitate ambitus tenuiora, solida versùs medium. Quodlibet corpus pelliculâ primum obductum est uvea, punctulis seu tuberculis nigricantibus, quâ defrictâ, cortex ligneus fuscus apparet, instar testæ ovi fragilis, in ambitu dentatus: cortice fracto intus albus apparet, continétque oleaginosum nucleum ex albo flavescentem, pelliculâ inclusum.

Ex hoc nucleo oleum parant Brasilienses; quo in lucernis utuntur, clarissimum, & optimum, tardè enim consumitur; in cibo non potest usurpari, quia amarum est, quemadmodum & totus fructus.

In hortum Regium ex America nuper invecta est Granadillæ quædam species dicta Flos Passionis folio pyriformi, flore candidissimo q. An Murucuia vesicaria lanuginosa odoris gravis *Marcgr.* à *D. Tancredo Robinson.*

Pag. 660. *lin.* 26. *Ad finem Capitis de Bryonia alba adde,*
Bryonia Zeylanica foliis profundè laciniatis Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ingenium catharticum congeneribus haud dissimile probat hæc Bryonia, tum gustu suo, acri, amaro & nauseoso, tum etiam usu, Zeylanensibus in hydrope frequenti, penes quos in parietinis ruderibus, aliisque incultis sordidis sua sponte luxuriat. Spargit à radice albicante, fibrosa, in modicum ventrem extumescente flagella tenera, flexibilia, longo varióque reptatu cincinnatis suis claviculis vicina quævis apprehendentia. *Folia* atro-viridia, asperiuscula, quinque vel sex profundis laciniis divisa; *Flores* ad foliorum sinus solitarios, aliquando binos ternósve, parvulos ex quinque petalis reflexis pallidè flavescentibus & subhirsutis compositos, *Baccas* Cerasi magnitudine, oblongo-rotundas, primùm virides, postmodum rubellas, aliquot lacteis striis perbelle inscriptas, continentes in pallido lentóque succo acinos fuscos, duros, asperos, subrotundos, cingulo medio quasi fascia in obtusum apicem protuberante. Radix ad multos annos perennat in *Zeylon*, sub nostro verò duriori climate facilè perit.

Pag. eadem, pro quinta specie Lauri Alexandrinæ adde,

5. *Hippoglossum foliis angustissimis, baccis ex oblongis petiolis in extremo ramulorum dependentibus.* Breyn. Prod.

Pag. 667. *post lin.* 33. *adde,*

Ad ecchymosin [sugillationem] nobilissimum Cataplasma. ℞ Radicum Sigill. Solom. Ireos Florent. pulverisat. *ana* partes æquales. Aq. vitæ coch. unum. Ol. Ros. q. s. M. F. Cataplasma applicetur loco affecto.

Pag. 669. *Ad finem paginæ add.* Quartam hanc speciem sic describit D. Herman. in *Append.* Multis fruticat virgis cubitalibus, flexibilibus, obsequiosis, ramosis, quæ ornant *folia* hilari virore lucida, mucronata, ad Myrtina accedentia. Sept. mense exeunt è ramorum cymis *capitula* parva, rotunda, herbacea, ad basin flo. monopetalo, in viridi pallescente, sex exiguis crenis diviso vestita, quo marcescente transeunt capitula in *fructus* globosos, pulchrè rubentes, baccis Asparagi similes, includentes sub pellicula tenui & parca pulpa nucleum unicum rotundum, pallidum, durum. Subsunt *radices* fibrosæ, albæ, multæ, longæ, facie Asparagi, ex uno capitulo promissæ.

Pag. 672. *post. lin.* 33. *adde,*

Westphali, quibus Scorbutus valdè familiaris est, decocto Glycypicri cum radice pro potu quotidiano utuntur cum successu in hoc morbo.

Pag. 674. *lin.* 34. *post verba illa* hic subjiciam *ad finem speciei nonæ adde,*

Cùm in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi à Clariss. Viro D. Paulo Hermanno editi inveniam Solano Pomifero Indico spinoso, Boraginis flore fructu croceo pro synonymis adjuncta Solanum spinosum fructu rotundo *C. B.* & Pomum de Hiericho Melongenis congener *J. B.* pristinam sententiam mihi resumendam video: siquidem D. Hermanno non potest non esse probè perspecta hæc planta, ut qui eam tum in loco natali crescentem viderit, tum in horto aliquandiu coluerit.

Plures ejus species distinguit idem eruditiss. Botanicus, nimirum,

1. Eam cujus Synonyma dedimus, quam *Chundæ* simpliciter dictæ Hort. Malab. eandem facit.
2. Eandem spinis violaceis.
3. Eandem spinis ex albo virentibus.
4. Solanum, &c. candicans maximè tomentosum: i. e. Sol. spinosum maxime tomentosum P. *Boccone*, cujus descriptionem dedimus. Hanc speciem pro Anachunda *Hort. Malab.* habet, cujus fructus pilis densis longis, surrectis ac nonnihil hirsutis ex albicante flaviusculis undique circundati & subasperi sunt: integram descriptionem si placet vide.

5. Solanum,

5. Solanum, &c. Americanum floribus ex lacteo & cœruleo mixtis. Hanc ſpeciem pro *Jurepeba* fœmina Piſonis habet. At D. Commelinus præcedentem.

6. Solanum pomiferum frutescens Africanum, ſpinoſum, nigricans, Boraginis flore.

Huic (inquit) Solano ſuppingitur *radix* alba, lignoſa, perennis, longo & obliquo reptatu diſperſa. Ex hoc fruticat *caulis* lignoſus, ſeſquicubitalis, ramoſus, in viridi nigricans, aculeis mordacibus undique armatus. *Folia* promit atro-viridia, oblonga profundè laciniata, coſtis ab utraque parte ſupparibus ſpinis obſeſſis. Flores ad ramorum cacumina pentapetaloides, Boraginis facie, ex cœruleo pallentes. Baccas Pomi amoris amplitudine & formâ, primùm virides, deinde flavas & ex maturitate in nigrum degenerantes colorem, foventes *ſemina* compreſſa, orbiculata, fuſca, in pulpa flaveſcente, viſcida, acri, amara, nauſeoſa & viroſa.

Locus. Ad foſſarum margines locíſque aliis incultis Promontorii bonæ ſpei ſponte provenit. In hortis tam per ſemina, quàm ramorum circumpoſitionem vel ſubmerſionem commodiſſimè propagatur.

Vires. Hujus radicem, quam acrem & amaram deprehendi, exemplo Hottentottorum ad Hydropicorum aquas per urinam educendas ex decocto præſcripſi magno ſemper ægrotantium levamine: pulpam verò baccarum virulentam reperi, inducentem capitis gravedines, torpores, dolores, furorem denique, ipsámque necem.

Hujus aliam ſpeciem vidimus in Horto reverendiſſ. Epiſcopi Londin. foliis minùs profundè laciniatis, ſpinis crebrioribus craſſioribus & longioribus de qua alibi diximus.

His adde,

7. *Cheru-Chunda* H. M. *Jurepeba mas Piſon. ex ſententia D. Commelini. Solanum Indicum ſpinoſum fructu minimo, miniato, glabro.*

H. M.

Reliquis minor eſt, altitudine ſeſqui aut duorum pedum, ramis in latum ſparſis, ejus *caules* non rubeſcunt: *Radix* fibroſa & albicans: Stipes cum ſurculis tenuiſſimis pilis obſitus & viridis, medulla intus molli. *Folia* multò minora cæteris, piloſa ac aſpera nonnihil, paucioribúſque & minùs cuſpidatis laciniis ſinuata. *Flores* omnium minimi, ſtellati, quinque vel ſex cuſpidum, coloris cœruleo-diluti & ſubpurpuraſcentis, in ſingulis cuſpidibus in medio venula albicante ac nitente & ad umbilicum calycis virideſcente ſtriati, è calyce in quinque cuſpides partito. Corculum, quod in medio flavum ſeu croceum eſt, conſtat ſurrectis & craſſis ſtaminibus, quæ ſuperiora & inferiora versùs ejuſdem ferè craſſitiei ſunt. *Fructus* ex omnibus ſpeciebus minimi ſunt, rotundi, glabri ſine pilis ac nitentes, à ſuis calycibus arctè inferiùs comprehenſi, colore dum immaturi ſunt viridi, dum verò maturi flavo, deinde corallino rubro. *Semina* præcedentium ſimilia.

Vires. Radicis decoctum confert in febre calida; idem cum melle prodeſt catarrhis & gravedini, item ſtranguriæ; cum momento Cardamomi flatibus & inteſtinorum torminibus conducit. Radicis aut foliorum ſuccus decoctus & epotus concoctionem promovet; idem cum ſaccharo datus uti, & ejus decoctum cum melle ſervit pro phlegmaticis juvátque in pectoris aſperitate. Foliorum & fructuum decoctum addito pauxillo Sacchari & calcis pro pruritu corporis ſervit in unctione partis affectæ.

Pleræque hæ vires nobis ſuſpectæ ſunt.

An planta ſpinoſiſſima Virginiana nobis ante 30 annos apud Tradeſcantium viſa, cujúſque folia & flores etiamnum retinemus, ſit præcedentium aliqua, an ſpecies ab omnibus diſtincta, mihi non conſtare fateor: ſunt autem folia, quantum in ſicca diſcernere licet, lævia & pilis omnino deſtituta, utrinque non per mediam tantùm coſtam ſed & per nervos laterales ſpinis acutis flavicantibus obſita. In ſurculo florifero quinque aut ſex flores ſunt. Spinulæ tenues, oblongæ & propemodum rectæ ſunt ſecus quàm in Hort. Malab. pinguntur.

Pag. 679. *Capiti* 23. *adde*, Solanum peregrinum Betæ folio. Folia habet grandia, craſſa, ſucculenta, ad Betæ formam accedentia; nec flores nec ſemina vidimus. Suſpicamur iſthoc congener eſſe Solano Americano racemoſo: in Horto Chelſeiano ut & Fulhamenſi colitur.

Pag. 681. Ad ſecundam Solani veſicarii ſpeciem nota. D. Hermannus in Catalogo ſæpius laudato Solanum veſicarium Indicum à Sol. Veſic. Americano ſpecie diſtinctum facit, & hujus Synonyma ponit *Tomatl* ſeu Planta acinoſa *Hernand.* p. 295. Camuru *Piſonis*; nec nos repugnamus, cùm illi (ut qui utramque coluerit) plantæ hæ non poſſunt non eſſe notiores quàm nobis, qui neutram hactenus virentem vidimus: unde & Halicacabum Virginianum *Park.* ab Indico diverſum eſſe abſque ulla tergiverſatione agnoſcimus. Deleatur ergo illud Quærendum, *An ſpecie differat à præcedente.*

Solanum ſpinoſum *D. Fagon* in Catal. nondum editarum *Hort. Reg. Pariſ.* ad me tranſmiſſo quomodo in præcedentibus differt inquirendum.

Solanum Caianenſe hirſutum, caule & pediculis ſpinoſis Dodart. Mem.

Pag. 682. Quartæ Solani Halicacabi ſpeciei, *i. e.* Halicacabi ſive Alkekengi Indici Bontii pleniorem & accuratiorem deſcriptionem tradit Paul. Hermannus in Catalogo Horti Academ. Lugd. Bat.

Radice nititur tenui, alba, fibroſa: Coliculis dodrantalibus, tenuibus, rotundis, glabris, crebros in ramos diductis, media ſui parte humi procumbentibus: Foliis Solano vulgari ſimilibus, ſed multò minoribus, atro-viridibus, acuminatis, in margine aliquando leviter crenatis, ſæpius integris. Ad horum ſinus prodeunt ſubinde in calyculis quinquifidis *flores* parvi, pallidè flaveſcentes, monopetali, in quinque angulos acutos diſſecti, & ad fundum fuſcis maculis inſcripti. Hos excipiunt veſiculæ herbaceæ, anguloſo Solano prædicto duplo minores, quibus includitur bacca concolor, referta ſeminibus depreſſis pallidis, in pulpa virenti, acri & amara.

In incultis, ſordidis aridis Malabaræ & Zeylonæ collegit D. Hermannus. Ex ſeminibus deciduis quotannis ſe renovat. Facie ad Solanum *J. B.* accedit, partibus tamen omnibus tenuius & gracilius eſt.

Solanum

Solanum pomiferum Americanum non ſpinoſum lacteo flore. Iva Braſilienſibus Marcgrav. Ivabeba Piſon.

Piſon. Marcgr.

Frutex eſt eodem modo creſcens quo *Jurepeba*, ſimilique ligno, ſed ſolet altiùs aſſurgere. *Caudex* ſpinoſus, ac leni hirſutie præditus. *Folia* diverſæ figuræ, inordinatè poſita, pallidè viridia, oblonga, non ità laciniata ut *Juripebæ*, levi hirſutie ſeu lanugine infecta.

Flores itidem fert ut *Jurepeba*, lacteos, pentapetalos, inſtar ſtellæ expanſos, in medio autem *ſtaminula* lutea ſunt erecta.

Fructum fert * magnitudine majoris Pomi vulgaris, rotundum, initio ſaturatè viridem, ac brunna lanugine tectum, per maturitatem citrini coloris ac ſplendentem. Cortex fructûs inſtar teſtæ ovi fragilis, intus continet pulpam ſucculentam, flaveſcentem, admodum dulcem & gratam formicis, cæterùm non edulem, quæ copioſa *ſemina*, Lentium magnitudine, figurâ & colore continet. ** Rotundus inſtar Pomi Piſo, de magnitudine ſilet.*

Radix plantæ eſt amara & tenuium partium, atque inter remedia deobſtruentia in pretio habita, præſertim in renum viſcoſitatibus abſtergendis. Quia radix quibuſdam nimis amara videtur, decocta exinde parata temperantur cum Liquiritia Americana. *Vires.*

Pag. 675. Pro decima quarta Solani ſpecie interſeratur,
Pomum amoris majus fructu rubro Park. parad.

Hæc planta omnibus ſuis partibus caule, folio, flore, fructu, multo major eſt ea quam deſcripſimus in hiſtoria, aliàs ſimilis. Fructus pomi mediocris magnitudinem æquat, eſtque ſtriatus ſeu ſulcatus plerunque & inæqualiter hic illic protuberans, cùm illius æqualis & rotundus ſit; magis inſuper planus & depreſſus, non globoſus ut illius; ejuſdem rubri coloris, quamvis habentur etiam hujus generis colore per maturitatem luteo, aureo, albo.

Parkinſonus, experientiâ ſuâ, iterata per aliquot annos in hortis noſtris ſatione fructum multo minorem evadere aſſerit.

Hoc genus in Horto Reverendiſſ. Epiſcopi Londinenſis Fulhamiæ prope Londinum vidimus hoc autumno cum fructu maturo, & ſpecie diſtinctum putamus à vulgari nobis deſcripto.

Pag. 684. Ad finem capitis de Aſparago adde,

6. *Aſparagus aculeatus, maximus, ſarmentoſus zeylanicus* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Huic ſubſunt *radices* longæ, fuſiformes, plures ex uno capite propendentes, albicantes, carnoſæ, pollicem craſſæ, ſapore ſubdulci, grato, ad Scorzoneram noſtram accedente. Ex hac pullulant aliquot *ſarmenta* longiſſima, in multas alas diviſa, brevibus pungentibus aculeis, modò ſurſum, modò deorſum ſpectantibus, armata, vicinas arbores ſcandentia, eaſque amplectentia. His adhærent folia reliquis hujus familiæ ſpeciebus omnibus latiora, longiora & robuſtiora. Ad quorum ſinus prodeunt è calyculis exiguis *flores* parvi, pallidi, hexapetali, fulciti brevibus tenuiſſimis pediculis. Hos excipiunt baccæ rubentes, in quibus continentur utplurimum terni anguloſi, nigricantes acini, velut in ſpeciebus conſimilibus.

Sponte naſcitur in ſylvis inſulæ Zeylonæ, indigenis *Hattawariia*, Europæis verò ibidem degentibus Scorzonera dicta. Radices vel cum lacte aut brodio carnium, vel ſale aceto & pipere conditæ, ab incolis habentur in deliciis. *Locus.*

7. *Aſparagus aculeatus Africanus* ejuſdem.

Herman.

A Corruda vulgari nihil diſcrepat, niſi radicibus craſſioribus, rotundioribus bulbillorum inſtar, ex uno ceſpite dependentibus, ſapore cum Aſparago Zeylanico conſimili. Ad rivulorum margines circa Promont. Bon. ſpei luxuriat.

8. *Aſparagus aculeatus Siculus.*

Cauliculos ſeu flagella multa edit, tenuia, anguloſa humi fuſa, ramulos hinc inde crebros ad ſemuncialia interdum intervalla emittentia. Ramuli pariter crebris foliis ſeſcuncialibus aut longioribus rigidis aculeatis anguloſis, quæque ſpinæ veriùs ſunt quàm folia, alterno ſitu veſtiuntur. *Flores* circa foliorum ſeu ſpinularum baſes exeunt herbacei coloris, Aſparagi floribus ſimiles: Fructus non obſervavimus.

Prope Tauromenium in Sicilia invenimus circa finem Maii florentem. An vera & genuina Aſparagi ſpecies ſit neſcimus cùm fructum non viderimus. *Locus.*

Pag. 685. lin. 25. adde,

Chriſtian. Mentzel. in pugillo rariorum plant. duplex genus diſtinguit, Alteram vocat *Vitem Idæam paluſtrem foliis majoribus acutis*; Alteram *Vit. Id. pal. foliis parvis acutis Serpilli inſtar.*

Eadem pag. Ad finem Lib. 13. *in capite ſeorſim addatur,*

CAP. XXVIII.

Sempervivum marinum bacciferum Braſilianum Marcgr.

Marcgr.

IN ſeſquipedalem aut majorem altitudinem aſſurgunt multi *caules*, digitum craſſi, lignoſi, fragiles, teretes, foliis circumcincti eo modo quo Porticulaca; quæ ſunt egregiè viridia, craſſa, ſucculenta, figurâ Portulacæ foliis ſimilia, verùm longè majora, & magnam Acetoſam æquantia. Inter folia in ſingularibus pediculis prodeunt *floſculi* quinque foliis conſtantes, uno latere in ambitu ſerratis, albi co-

loris, figurâ Caryophyllorum. Flores ſequuntur *baccæ* magnitudine olivæ, nigræ, ſplendentes, ſucculentæ, carnem habentes inſtar nigrorum Ceraſorum multam, & nucleum in medio inſtar Pruni. *Radix* longa, recta, uno latere multa filamenta coacervata habens, lignoſa, albicans, ſed intus ſubflava.

Pag. 687. *Ad finem deſcriptionis Sedi majoris arboreſcentis adde,*

Hæc planta funiculis è ramis ad terram demiſſis & radices agentibus ſe propagat, ad modum Ficus Indicæ.

Poſt verba illa Cotyledon altera Dioſcoridis *adde*

Sedum Africanum fruteſcens incanum, foliis orbiculatis Herman. Cat. *arboreſcens Promont. Bon. Spei* Stapel *in Theophr. hiſt. pag.*335. Breyn. Prod.

Herm.

Locis maritimis, aridis, glareoſis ad Promont. B. Sp. fruticis altitudine aſſurgit, *radice* ſuccoſa, longa, brachiata, robuſta, rufeſcente, nonnunquam albida, frequentes fibras emittente: *caudice* pollicem craſſo, ramoſo, in viridi caneſcente, qui parte inferna cingitur *foliis*, denſiſſimo ſtipatu abſq; petiolis congeſtis, orbiculatis, craſſis, ſucculentis, aliquando volæ manûs magnitudine, glaucis, ambitu nunc rubente, nunc palleſcente; parte verò ſuperiore conſpicitur nudus, in tenue geniculum protuberans; quo mediante divaricatur in aliquot ramulos digitales & palmares; quibus ex calyce quinquefolio dependent *flores* oblongi quinquanguli, quinque rubentibus incarnatis petalis oris, ſurſum reflexis, cum totidem è medio ſe exſerentibus ſtaminibus apiculatis flaveſcentibus conſtructi. His evanidis ſuccedunt more congenerum quinque *ſiliculæ* corniculatæ, oblongæ, preſſiùs invicem junctæ, includentes *ſemina* exigua ruffa. Tota planta aquoſo, viſcidóque gaudet ſucco, conſimilíque virtute quâ cæteræ ſpecies. De facili verò propagatur ramulis abſciſſis & aridiori ſolo impactis.

Ad finem ejuſdem pag. addantur ſequentia.

℞. Sempervivi Mj. contundatur & coq. in lactis recentis ℔ij. F. poſſet. Bibat ℔ß. bis vel ter in die. In inflammationibus oculorum eſt egregium remedium. Ex *MS. D. Fiſher. D. Hulſe* Unguentum egregium ad combuſtionem, curans ſine cicatrice. ℞. Axungiæ recentis ℔.j. Succi Sempervivi ℔jß. M. & parti affectæ inungatur. *D. Hulſe* è MS. prædict.

Fulhamiæ in Horto Reverendiſſ. Epiſcopi Londinenſis, monſtrante *D. Doody*, Sedi majoris ſpeciem vidimus germinibus ſeu globulis è foliorum ſinubus emiſſis ſe propagantem, foliorum inquam non infimorum & terræ proximorum tantùm ſed & mediorum in globulis, quod ſanè mirati ſumus.

Sedum vulgare maximum *Herman. Cat.* Hoc non deſcribit. Aſteriſcus præfixus Batavicum eſſe indicat.

Sedum vulgari magno ſimile *J. B.* Hæc planta non deſcribitur, verùm Hiſtor. Ebrodunenſis compilatores pro ea aſſumunt iconem Sempervivi majoris crenati myrtifolii Lob. ico. primo in loco exhibitam. Suſpicatus autem quondam fuit J.Bauhinus Sedum montanum latifolium flore purpureo cultura in hoc mutari.

Pag. 692. *poſt Seda minora in capite proprio addatur*

1. *Cotyledon vera radice tuberoſa* J.B. *Cot. major* C.B. *Umbilicus Veneris* Ger. *Veneris vulgaris* Park. **Wall penny-wort, Navel-wort, Kidney-wort.**

J. B.

Ex *radice* tuberoſa, exiguis fibris donatâ pediculi exeunt palmares, in medium peltati circinatíque *folii*, craſſi, ſucculenti, glauci umbonem inſerti, ſaporis viſcidi & aquei, indidémque adeò *caules* prodeunt duo aut tres, dodrantales aut altiores, aliàs ſimplices, aliàs ramoſi, ab imo ferè ad ſummum uſque confertis *floribus* oblongis, herbaceis comoſi, floribus Polygonati ſimilibus, concavis, minoribus tamen: *ſemen* exiguum, Portulacæ ſimile.

Folia quæ in imo caule duo vel tria plerunque ſunt non ut reliqua circularia, neque in eorum centrum ſeu umbilicum inſeritur pediculus, ſed ad latus. Folia interdum ſupernè concava ſunt infundibuli aut acetabuli ferè in modum. In ſaxis & vetuſtis parietibus.

Cotyledon Luſitanica. Alterius ſpeciei è Luſitania allatæ à Boelio meminit Parkinſonus, quam Luſitanicam majorem, foliis pallidiùs virentibus vocat.

Superiore æſtate in Cotyledonis plantis, quas in horto ſuo coluit, obſervavit mihique oſtendit *D. S. Dale* pro vaſculo ſeminali quinque theculas ſeu ſiliquas diſcretas ſeminibus refertas ſingulis floſculis ſuccedentes, adeóque de ejus loco omnem mihi ſcrupulum exemit.

2. *Cotyledon radice tuberoſa longa repente* Moriſ. *Cotyledon flore luteo maxima* Herman. Cat. Leyd.

Moriſ.

Præcedenti quàm proximè accedit, niſi quòd *folia* gerat majora ſpiſſiora, nec circulariter ſcutellam ſeu cotyledonem effingentia, ſed juxta pediculi inſertionem aperta. Quin & radicem non promit rotundam & tuberoſam Rapi inſtar, ſed longitudinaliter porrectam & ſub terram repentem, à qua exeunt fibræ multæ exiles, quibus nutritur radix. Flores & ſemina vulgaris ſimilia.

Plenior hujus deſcriptio occurrit in Dodart. Memoir. Folia, inquit, crenata ſunt, intercrenis nonnihil denticulatis, per hyemem virent, Maio marceſcunt veſtigiis duntaxat nonnullis relictis: inter quæ *caulis* aſſurgit, teres, rubicundus, firmus, foliis aliquot minoribus veſtitus, in tres vel quatuor ramos *floribus* luteis, pentapetalis, ſpicatis, calyce longo viridante exceptis onuſtos. E medio flore exoriuntur quinque theculæ ſeu ſiliculæ anguſtæ rectæ, viridantes, *ſeminibus* minutiſſimis rubentibus repletæ, quas quinque circumſtant ſtamina citrina, apicibus donata. Junio menſe floret.

Vires. Cotyledon Galeno 7. Simplic. miſtæ eſt facultatis, nempe humidæ, ſubfrigidæ & cujuſdam obſcure adſtringentis, & cum ea leviter amaræ: valdè refrigerat, repercutit, abſtergit & diſcutit, itaque phlegmonas eryſipelatodes & eryſipelata plegmonode curat; & maximè ſtomachi ardore æſtuantis

antis utile epiplaſma. Putantur folia cum radice manducata calculos confringere & urinam movere. Dioſcoridi Cotyledon φίμως τὰς ἐν αἰδοίοις κτλ. ſucco ejus cum vino circumlito inſtillatóve. Inflammationibus, ſacris ignibus, ſtrumis, pernionibus illitu auxiliatur, ſtomachi ardorem refrigerat. Hydropicis folia ex melle dantur. Herbâ utuntur ad amatoria.

Eadem pag. Ad finem Capitis tertii de Sedis ſtellatis adde
Sedum Africanum umbellatum album Herman. Cat.

Herm.

Exilem, fibroſam, albam habet *radicem: caules* complures, ramoſos, ſuccoſos, ſpithamâ altiores: *Folia* viridia, anguſta, acuminata, caulem ab imo ad ſummum uſque cruciato poſitu velut in Gentiana ambientia: *Flores* albos, pentapetalos, in muſcario ſeu umbella diſpoſitos: *ſemina* exigua in filiculis quinis invicem junctis.

Eadem pag. Sedum minus à rupe S. Vincentii Catalog. noſtr. plant. Ang. S. Vincent's Sengræn.
Hoc ad ſeda multicapſularia pertinet. Folia denſe ſtipantur.

Pag. 693. Ad finem Capitis quarti adde,

Plantas haſce eruditiſſ. Paul. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi ad Ficus Indicas Opuntias dictas refert, & Ficoides ſeu Ficus aizoides appellat. Etenim (inquit) harum omnium floribus ſubjicitur fructus ad modum Ficûs Indicæ, qui cujuſcunque ſit magnitudinis ac figuræ includit pulpam ſuccoſam dulcem Ficui Indicæ ſimilem, quanquam ſiccitate in Fungoſam aridam membranaceam ſubſtantiam degenerantem, & varios ſeminum loculos deſcribentem.

Mihi necdum conſpecti ſunt harum plantarum fructus, ad Aizoa tamen potiùs quàm ad Ficus Ind. referendæ videntur; aut rectiùs novum plantæ genus conſtituunt. Diſpeſcuntur autem à D. Hermanno in quinquecapſulares, quarum duæ ſunt fructu pyriformi majore, quinque fructu pyriformi minori; tres vero fructu orbiculato: & multicapſulares, quarum altera eſt fructu majori, altera minori. Prima inſcribitur

Ficus Aizoid. Afric. maj. procumb. triang. fol. fruct. maxim. eduli.

Fructum maximum edulem Ficui ſimillimum proferens, ſpargit ab *radice* craſſa, fibroſa, repente, multíſque fibrata capillamentis *caliculos* multos, humi ſtratos, digitum craſſos, duos tréſve, cubitum & ampliùs longos, ſuccoſos, ex viridi palleſcentes, penes radicem aliquando rubentes, ad quorum genicula exeunt *folia* bina ex adverſo, digiti longitudine & craſſitie, triangularia, viridia, ſucculenta, cum totidem ex oppoſito ramulis, & ex his aliis atque aliis, ſuſtinentibus in cacuminibus fructuum rudimenta, pyriformia, quinquangula, quinque trigonis foliolis inferioribus multò minoribus circumvallata, intra quæ emicat Flos ſtellæ vel Solis effigie radiatus, aſteris flore amplior, ex molleculis, tenuibus numeroſis petalis quaſi radiis ad Solem aureo fulgore micantibus conſtructus, cingentibus multa concoloria *ſtamina,* farinaceis flaveſcentib. apiculis donata, quorum medium occupant ſeptem octóve cornicula, ex luteo viridantia, in orbem diffuſa. His marceſcentibus maturatur *fructus,* adæquans nonnunquam Ficum vulgarem, viridis, pulpoſus granis minutiſſimis, ſaporis dulcis, aquoſi, haud ingrati, ſummo umbilico quinque ſtellatis decuſſatis radiis inſcripto, pulpa vel cito putreſcente, vel intenſiori Solis æſtu in fungoſam ſubſtantiam tranſeunte, quæ diſpeſcitur in quinque loculos, includentes *ſemina* exigua, anguloſa, fuſca.

Luxuriat cum cæteris ſubſequentibus hujus ſortis locis marit. aridis ſabuloſis ad Promont. Bonæ Spei, ubi fructus tam à Belgis ibidem hoſpitantibus quàm ab indigenis Hottentottis eſitantur. Hujus propagatio fit vel per avulſos ramulos terræ commiſſos, vel per radices quas caulium genicula terræ proxima demittunt. Toto anno in Belgia viget & viret, aſt præſervanda eſt à Brumæ injuriis. Conſpicitur triplici florum colore, albo, purpureo & flavo. *Locus.*

Eadem folio triangulari enſiformi.

Priori omnibus notis reſpondet, exceptis foliis nonnihil brevioribus enſem falcatum latiori dorſo imitantibus.

2. *Ficus aizoides Africana minor erecta, folio triangulari glauco, flo. luteo. An Chryſanthemum Aizoides Africanum triangulari folio, flore luteo* Breyn?

Partium exilitate, neutiquam diſpoſitione & formâ ab ante allatis differt. Fruteſcit cauliculis cubiti altitudine, rectis, tenuibus, lignoſis, albentibus: *Foliis* duplo brevioribus, digiti minimi craſſitiem vix adæquantibus, glaucis, triangulis: *Floribus* intra quinque foliola luteis, ad Solem expanſis, ſuperiore minoribus. His ſubjiciuntur *fructus* Avellanæ nuclei magnitudine, pyriformes, quinquanguli, ſucculenti, dulces, vetuſtate fungoſi, tenaces quaſique coriacei, in ſummo plani, quinis ſtellatim decuſſatis radiis notati, claudentes in totidem oblongis loculis *ſemina* pallidè flaveſcentia, anguloſa, dura, exigua. Indiget eâdem quâ ſuperior cultura. Foliorum ſapor obſervatur nunc ſalſus, nunc aquinſipidus, prout fert ingenium ſoli in quo naſcitur.

Eadem triangulari folio viridi, flore intus aureo, foris purpureo. An Chryſanthemum Africanum flore carneo Breyn?

Tota æſtate floret cum proximè deſcripta, cujus ſitum & figuram omnino imitatur, ſed videtur paulo minor & gracilior. Folia edit viridia; flores intus aureos, extus purpuraſcentes, eminus colorem quodammodo incarnatum mentientes.

Eadem folio tereti procumbens flore purpureo. Chrysanth. aizoides Africanum triangulari folio, flore purpureo Breyn.

Cauliculis est infirmis, herbaceis, resupinis, dodrantalibus. Foliis viridibus, teretibus, angustis, gracilibus digito longioribus: Floribus purpureis: cæteris antecedenti paribus.

Eadem flore coccineo.

Hæc à modò dicta differt foliis nonnihil longioribus & floribus elegantissimo coccineo colore comantibus.

3. *Ficus aizoides Africana major, flore flavo, folio plano latiori. Chrysanthemum aizoid. African. primum seu latifolium* Breyn. Cent. 1.

Hujus flori subjicitur fructus orbicularis, succulentus, dulcis, ex vetustate fungosus, candidus, ima parte convexus, summa planus, medio umbilico barbato; ex quo quinque stellatim decussatæ lineæ ad extremum ambitum ducuntur, dividentes fructum in quatuor cellulas seminibus duris pallidis refertas. Cætera superiùs vide.

Eadem folio angustiori.

Omnibus partibus minor & gracilior conspicitur.

Eadem minor multicaulis flore intus rubente, extus incarnato.

Spargit *cauliculos* numerosos, succulentos, geniculatos, resupinos, ab radice pallida & buxea. *Folia* bina ex adverso, superioribus multò minora, Portulacæ inter & Halimi folia media, incana bullatâq; aspergine perfusa: *Flores* densis in ambitu barbulis radiatos, intus gratè rubentes, extus incarnatos, serò & manè congenerum ritu clausos, medio verò die sole illustratos expansos, aspectu jucundissimo. *Semina* pallida, exigua, in fructu superiore minore.

4. *Ficus aizoides Africana, triangulari folio longissimo, fructu multicapsulari, flore luteo major. Chrysanthemum aizoides Africanum secundum sive teretifolium* Breyn.

Hanc eandem esse existimat quam Jac. Breynius in *Prodr.* 25. nomine Chrysanthemo similis Aizoidis Africanæ majoris, triangularifoliæ, flore luteo majore descripsit. Etenim pro ratione soli & ætatis, modò amplior & robustior, modò minor & gracilior observatur. *Fructus* amplitudine nunc Cerasum, nunc Nucem Juglandem æquat, succulentus, subdulcis, in fungosam membranaceam substantiam transiens, communiter 17, pluribus vel paucioribus membranaceis loculis, favis apum similibus partitus: ex cujus summo ambitu eriguntur totidem radii fungosi, fusci, acuminati, duas tréśve uncias longi, effigiem coronulæ exprimentes. *Radix* perennat, colitúrque velut species superiores.

Eadem minor. Chrysanthemum aizoides Africanum tertium, sive triangulari folio, flore aureo Breyn. Cent.

Hæc antecedente minor, profert *fructus* Cerasi magnitudinem vix excedentes, 15 aut 16 membranaceis loculis, totidémque radiis brevioribus, (veluti semina Malvæ) in orbem junctis, & in mucronatum capitulum terminantibus constructos, quibus includuntur *semina* exigua dura, angulosa, rufescentia. Reliquam descriptionem quæ Breynii est, vide supra.

Pag. 699. *Ad finem paginæ adde*

Abutilo Indico Camerarii simile si non idem, Beloere H.M. *P.* 6. *T.* 45. *p.* 77. *D. Hermannus Beloere Abutili Indici intrepidè synonymum facit.*

H.M.

Altitudinis duorum triúmve pedum est, ramorum è spadiceo fuscorum, lenioribus pilis hirsutorum. *Radix* ejus fibrosa. *Folia* Verbasci mollitiem reddentia, tenuia equidem, è lato acuminata, quibus incisuræ sunt crebriores, longis pilosisque adhærentia pedunculis, ternas habent costas, frequentiùs subdivisas, in superiore duntaxat eminentes parte. Sapor subacris, odor haud planè ingratus. Lutei *flores*, inflexísque supernè petiolis insistentes, qui *Catu-uren* possent videri ni paulolum majores essent, quina habent petala, è longo latiora, venis rectis striata; exsurgenti è medio *stylo*, multa sunt *staminula* tenuia, flava, ex umbilico autem germinis fructus virides erumpentes. Hisce succedunt capita seminalia, quinque virentibus circumsepta foliis, vertice plana, in frequentes, quæ duo triáve plana continent *semina*, capsulas seminales, primùm rubentes, dein nigricantes, lintei collaris more complicata seu carinata, pilisque obsita.

Vires. Arenarum amans est, semper frondens & florifera. In *Ange-Caimal*, utì & in hortis reperitur. Foliorum pulvis intestinis alienus est, hypercatharsin enim excitat facillimé. Radix, quæ olei inservit aliàs concoctioni, si earundem facultatum ei addas herbas, lepræ prodest; contritum & calidè assumptum semen citat alvum.

Katou-Beloeren H. M. *P.* 6. *T.* 46. *p.* 79. *Abutilon Indicum quinque ad singulos flores thecis.*

Mox descriptæ *Beloere* stipite, ramis, radice proxima est. *Folia* densa, mollia, in quinque divisa cuspides, per ambitum serrata, petiolis longioribus & pilosis inhærent. Costa, quæ tria præcipuè habet

bet brachia, vix nova ſpargit. Viror in ſupina parte obſcurus, in prona clarior eſt. Odor iis ac ſapor nullus. *Flores* pediculis innitentes, quinis conſtant petalis, è longo rotundis, quæ è viridi diluto nonnihil flavent, uno in latere leviter ſinuatis, venis in parte inferiore eminentibus ſecundùm longitudinem ſtriatis, & rugis minoribus criſpatis: horum ex umbilico aſſurgens *ſtylus* craſſior & longior, coloris purpurei *ſtaminulis* circundatur rubris, quæ gemmas habent ruffas, & in vertice bifariam dividitur in filamenta, colore purpuram, lenitudine ſericum referentia. *Calix* vero quinque foliorum juxta pedunculum ſeptem, octo, ſæpiſſime novem foliolis anguſtis ſuccingitur. Floribus deciduis è perianthii medio enaſcuntur *capſulæ* ſeminales, numero quinæ, planæ, piloſæ, nigricantes, in vertice eminentes: hæ propriis loculamentis *ſemina* trilatera, quorum duo plana, tertium convexum, coloris è rubro nigricantis includunt.

Arenoſo lætatur ſolo: neque flores, neque frondes unquam ei deficiunt: in *Angecaimaal* frequens eſt.

Radix olei butyríque inſervit confectioni: item ex ea conficiuntur globuli fonticulis non inutiliter immittendi: è foliis chirurgi (ut ipſorum utar voce) lavamentum parant ulceribus ac eryſipelati convenientiſſimum. *Uſus & Vires.*

Pag. 701. Cap. XI. *add. Hujus majorem ſeu ſpeciem ſeu varietatem obſervavit* D. Plucknet, *nobiſque ſiccam oſtendit.*

Pag. 723. *Qu: An Mechoacanna alba à nigricante ſeu Gialappa aliter differat quàm ut Radix decorticata ab eadem integra ſeu cortice veſtita, quomodo Piper album à nigro differt, non aliter differre conjectura ſeu ſuſpicio eſt* D. Tancredi Robinſon. *Et ſane non eſt diſſimile veri Mercatores compendii cauſâ viam inveniſſe unam radicem, pro duabus obtrudendi.*

Pag. 727. *lin.* 40. *pro Decima ſeptima Convolvuli ſpecie interponatur*

17. *Convolvulus Indicus villoſus Hederæ folio tripartito, flore cæruleo* Herman. Cat. Hort. Leyd.
Herman.

Gaudet *radice* exili, pallida, modicè fibroſa; Viticulis longis tenuibus, piloſis, infirmis, quæ vel vicinis ſtipitibus implicantur, vel terræ incumbunt, & ex viticulorum nodis novas radiculas defigunt: *Foliis* pariter piloſis, ſupernè viridibus, ſubtus pallidioribus, in tres lobos Nil Arabum inſtar diviſis, aſt anguſtioribus: *Floribus* monopetalis, campaniformibus, peranguſtis, pallidè cœruleis, fugacibus, ad Solem expanſis, cæteroqui clauſis, tribus quatuórve in hirſutum capitulum congeſtis, ſingulis inſidentibus calyculis villoſis quinquefoliatis. His includuntur vaſcula rotunda, plana, cruſtacea, in quibus quaterna *ſemina* triangula, fuſca, hirſuta. Madet tenui lacte, ſubacri, ingrato, ſuſpecto virtutis purgantis.

Locis aridis incultis Indiæ uberrimè provenit.

Pag. 728. *Deſcriptioni Battatæ Hiſpanicæ adde Gul. Piſonem aſſerere eam Flores ferre externè dilutè virides, internè candidos, figurâ Campanulæ.*

Pag. 730. *Poſt lin.* 16. *adde pro* 29. *Convolvuli ſpecie*

29. *Convolvulum Americanum villoſum pentaphyllum & heptaphyllum majorem* Herman. Cat. Hort. Leyd.
Herman.

A *radice* non adeò magna, albente ſubrotunda emittit ſarmenta hirſuta, herbacea, infirma, in ramulos quamplures divaricata, ſex aut plurium ulnarum longitudine, vicinis quibuſvis adminiculis multivario amplexu ſe involventia. *Folia* palmam ampla, hirſuta, digitata, quinque vel ſeptem profundis laciniis inciſa, altera parte viridia, alterâ ſubincana, longis piloſis petiolis adhærent. Ad horum exortum prodeunt hirſuta *capitula:* in quibus ſunt *flores* pallidè flaveſcentes, & poſt florum exantheſin *ſemina* præcedenti omnino ſimilia. Lacte quoque dilutiore turget, ſubacri ingrato.

Ex America tranſmiſſus eſt: non multum differt à Convolvulo Ægyptio Veſlingii.

Idem Zeylanicus minor Ejuſdem. *Pes Tigrinus dictus* * Diwipahuru *Zeylanenſium Convolvulus Indicus heptaphyllus villoſus* Breyn. Prod. * *à folii ſimilitudine.*

Præcedenti ſimillimus eſt, aſt minor & hirſutior. Foliorum inciſuræ ſunt latiores & obtuſiores, pedem Tigridis exprimentes. *Flores* candidi quini aut ſepteni prodeunt alternatim è capitulis hirſutis. Seminum medulla in aquam tepidam injecta peramœno ſpectaculo reſolvitur in tenuiſſima candida folia, plantæ foliis exactè reſpondentia.

Pag. 731. *Ad finem Capitis quarti adde ſequentes Convolvuli ſpecies,*

Convolvulus maritimus Zeylanicus folio craſſo, cordiformi, Bintamburu Zeylanenſibus, * *Pes Capræ Luſitanis* Herman. Catal. Hort. Leyd. * *à folio ſimilitudine.*
Herm.

Hujus *radix*, Salſaparillæ non abſimilis, in obliquum longè latéque prorepit, fuſco craſſóque cortice tecta, & lacte tenui, in reſinam concreſcente referta. Ex qua ſparguntur ſarmenta, herbacea, glabra, infirma, humi ſtrata, trium quatuórve ulnarum longitudine. His alternatim adhærent *folia* ſubrotunda, carnoſa, lucida, glabra, expanſa aut complicata quaſique bifida, imitantia figuram cordis. *Flores* prodeunt ex parvis quinquefoliaceis calyculis, monopetali, ampli, pentanguli, campaniformes, roſeo vivaci colore, umbone medio atropurpuraſcente. *Semina* ſequuntur quaterna, anguloſa, hirſuta, locata in vaſculis ſubrotundis, in parvum deſinentibus mucronem.

Vires. Consimili purgativo sale ac alii congeneres prædìti sunt hunc quoque convolvulum gaudere colligit D. Herman. non tantùm ex lacte acri linguam & fauces pungente, sed & experimentis multijugâ experientiâ comprobatis. Resina enim radicis drachmæ pondere cum vitello ovi, lacte coccineo, aliâve convenienti emulsione data hydropicorum aquas blandè subduxit. Idem officium præstitit radicis extractum cum spiritu Vini paratum. Hinc falsam & imaginariam esse existimat opinionem quam habent Lusitani & nonnulli Indi de vi ejus diaphoretica, inde fortè ducta quòd facie externa Sarsaparillam referat. Licet in censum purgantium reponatur radix, tamen ejus folia cedunt in pabulum cuniculis, cervis, damis, capris tam domesticis quàm sylvestribus.

Locus. Luxuriat locis maritimis Malabaræ, Zeylan, aliarúmque regionum & insularum Orientalium.

Plantæ huic similis è China allata folia nobis communicavit eximius Botanicus D. *Jac. Pettiver.*

Convolvulus Indicus alatus maximus, foliis Ibisco nonnihil similibus angulosis. Turbith Officinis Herman. Cat. *Turpethum repens foliis Althææ, vel Indicum* C. B.

Herman.

Vario longóque reptatu ad tria quatuórve cubita descendit *radix*, pollicem & ampliùs crassa, lignosa, in aliquot ramos divisa, crasso fuscóque cortice tecta, qui ruptus stillat succum lacteum glutinosum in pallidè flavescentem resinam illico concrescentem, gustûs primùm subdulcis, postmodum pungitivi, vomitum minantis. Ex hac prodeunt sarmenta ramosa, quatuor alis donata, varios in gyros sese contorquentia, propè radicem lignosa, digiti crassitie, rufescentia, in progressu verò viridia, sex septémve ulnarum longitudinem aliquando superantia, quorum nonnulla humi procumbunt, alia vicinas arbores fruticésque scandunt iísq; multiplici plexu se involvunt. His adstant ex carinatis alatísque pedunculis *folia* Althææ nonnihil paria, mollia, incanâ raráque lanugine obsita, angulosa, in ambitu crenata, leviter mucronata: Ad quorum sinus circa ramorum summitates exeunt petioli, superioribus longiores, robustiores, alis & carina omnino destituti, sustinentes terna aut quaterna *capitula* oblonga, mucronata, quinque viridantibus in rubro foliolis conflata, quæ singula excludunt *florem* monopetalum, Convolvuli vulgaris magnitudine & forma, candidum, intus quinque pallescentibus apiculatis staminulis cum sexto intermedio subjectæ seminali capsulæ impacto refertum. Flore excusso *capitula* expanduntur, in quorum centro conspiciuntur quaterna, rotundo-angulosa nigricantia semina, Piperis magnitudine, inclusa vasculo tenui, membranaceo, subrotundo, depresso, quadripartito. Consimilia semina, florum seminúmque involucra memini, inquit, me observâsse in Mechocanna, cujus expansum involucrum unà cum capsula seminali falsò pro flore proposuit Monardes & ex eo Dalechampius, J. Bauhinus aliíque.

Turbith frequens offendi locis opacis, humidis, ad fossarum margines, retro hortorum sepes aliísq; locis sylvestribus à mari longe dissitis in Zeylan & Malabara.

Colliguntur in usum medicum non caules, ut perhibet Garcias, sed radices crassiores, turgentes lacte & resina copiosiore. Quæ ad nos transferuntur fodiuntur in Guzaratta, ubi proventus luxuriosius. Hæc omnia Hermannus.

Convolvulus Bona nox *dictus, flore candido grandi* J. B. *Smilax aspera Indiæ Occidentalis* C. B. *Buenas noches Hispanis* Park. *Fructus* 3. *cap.* 18. *lib.* 2. *Exot.* Clus.

Clus.

Primo ortu bina profert *folia* Campanulæ Indicæ primùm nascentis foliis similia, sed majuscula & crassiora, cui etiam similia edit folia recens natus Mechoacanus. Multi porro ab hujus plantæ radice prodeunt *caules*, qui pedamenta affixa vel vicinas plantas multiplici ambiunt spira, Smilacis asperæ instar, cui etiam similia habet folia, majora tamen & molliora. In caulibus etiam aliquot hamatas continet spinulas, quales & Smilax aspera, sed minores & minùs horridas. In planta ex semine nata Sarmenta tenellos veluti spinarum aculeos, præsertim circa articulos generabant, quæ Clusio nihil aliud erant quàm radicum rudimenta, ut in plerisque plantis, putà Mayzio, Harundine, &c. contingere videmus. Cujus etiam sententia nobis arridet, siquidem in nulla Convolvuli specie sarmenta spinulis obsita hactenus videre contigit. *Flores* autem pandit candidos & grandes, mediocri disco pares, qui matutino tempore dehiscentes, noctu illico flaccescunt, unde nomen accepisse videtur. Calyx florem continens, [in planta ad Clusium missa] quinque foliis unciam ferè longis & latis invicem amplectentibus constabat, ut in Cappare, quibus includebatur caput trigonum, membranaceum, tria grana instar magnorum Pisorum continens, coloris ex fusco cineracei & pæne fuliginosi: tres autem *flores* ex longis pediculis dependentes crassiusculo ramo inhæsisse apparebant.

Hæc planta cùm genuina Convolvuli species sit à Smilace aspera genere diversa est.

Convolvulus folio Sagittariæ Wheeleri.

Exsiccatum vidimus apud *D. Plucknet.*

Convolvulus serpens maritimus spicæfolius, Triumfetti.

Triumf.

Cespites aliquot plurium erectorum foliorum supra humum fundit, nonnullos immediatè radici, alios lignosis, perbrevibus tamen, ac exilibus veluti truncis innixos, quorum majora unà cum petiolo parùm excedebant minimi digiti longitudinem, formâq; similia erant iis Cantabricæ vulgaris, multùm tamen angustiora; imò ab excurrente nervo mediam ipsorum longitudinem (aliquot etiam propagines æquali ordine hinc indè ad latera demittente) supernè eleganter sulcata reddebantur, infernè verò torosa. Porro hujusmodi foliorum color cinereus simúlque splendens observabatur, excitante ipsum brevissima, tenui ac densa lanugine eadem folia occupante; substantia solida ac pinguis, nullius tamen sensibilis saporis aut odoris. Subtus foliorum cespites pro radicibus crassiusculæ ad instar ferrei fili extenduntur fibræ, intortæ, ac ruditer annulosæ, adeóque simul connexæ, ut illas uni cespiti

subjectas

ſubjectas trahenti reliquæ etiam aliis remotioribus ceſpitibus inſervientes eadem opera, (ni fortè continuatio diſrumperetur) ſuccederent. Harum ſubſtantia nervoſa, cortice craſſo ſubſpadiceo tecta, inſipida planè ac inodora, nec tenuioribus capillamentis omnino deſtituta, imperfectis priorum more annulis voluminoſa ac inflexa.

Flos breviſſimo ac gracili inhæret petiolo plerunque nudo, interdum binis valdè exiguis foliolis, foliosis appendicibus ex adverſo ſitis donato circa Aprilis finem ſe explicans, formâ ut in reliquis ſui generis, ſed parvitate Convolvuli Siculi Bocconiani æmulus, non tamen cœruleus ſed in candido carneus, & in medio quædam ſtamina minimis apicibus prædita, obſcurioris coloris continens, calyci inſidens herbaceo, aliquot inciſuris diſtincto. Flore verò citò areſcente parva, globoſa ſuccreſcit *capſula*, interdum quatuor vel quinque, parumper anguloſis, nigri coloris ſeminibus prægnans, ſingula tamen intus candida ac tenui membranâ invicem diſcreta.

Tota planta maximè vivax eſt & folia medias etiam inter hyemes conſervans.

Juxta oram maritimam quà è Centumcellis Romam itur in eminentiore quodam loco lateralem veluti limitem viæ publicæ præſignante à *D. Trionfetti* inventa eſt. **Locus.**

Pag. 742. Campanulis glabris addatur,

Campanula minor Americana foliis rigidis, flore cœruleo patulo Herman. Cat. *Trachelium Americanum minus flore cœruleo patulo* Dodart. Mem.

Dod. Mem.

Radicem habet fibroſam & velut capillatam, è cujus capite initio fundit *folia* Roſæ inſtar in orbem poſita, pollicem & dimidium longa, & tres circiter lineas [*lignes*] lata, leviter crenata, firma, glabra, deſuper obſcuriùs viridia. E medio foliorum exit *caulis*, paullùm ſtriatus, dimidium circiter pedem altus, foliis circumcirca obſitus, figurâ inferioribus ſimilibus, ſed minoribus magíſque acuminatis. Circa mediam partem plures emittit ramos, foliis etiam veſtitos, eis qui in caule ſimilibus, verùm adhuc minoribus & acutioribus, quorum unuſquiſque faſtigio ſuo *florem* geſtat, calyce quinque-partito cinctum, è cœruleo in violaceum colorem tendentem, Campanæ ſimilem, quinque-partitum: è cujus medio exit *ſtilus* flavo-viridis, ſumma parte trifidus vel quadrifidus: imum ſtilum circumſtant quinque filamenta tenuia, lutea apices ſuſtinentia, triplo ipſis longiores. Flore præterito craſſeſcit calyx & quandam quaſi ſtellam efformat, in cujus medio ſe elevat pericarpium, in tres cellulas diviſum, *ſemen* continens parvum, ruffum, Rapunculorum ſimilem. *Radix* è lateribus propagines emittit, qui germina novâſque plantas edunt. Folia ſapore ſunt leviter adſtringente. Planta vivax eſt & umbrâ gaudet. Ex America ad nos allata eſt.

Pag. 743. Ad quintam ſpeciem ſeu Erinon Col. *adde,*

Plantam ab hac diverſam depingit & deſcribit Abrah. Muntingius in Hiſtoria plantarum Belgica, quam vocat Erinum Dioſcoridis, ad quem Lectorem remitto. Lib. 3. Cap. 269.

Eadem pag. pro ſpecie ſexta poſt Erinum F. Columnæ addatur,

6. *Campanula minima Africana, Erini facie, flore violaceo, cauliculis procumbentibus* Herman. Cat.

Herm.

Erino F. Columnæ accedens plantula in paſcuis aliíſque irriguis locis circa Promont. Bonæ Spei reperitur, cujus ſemina huc advecta lætè progerminârunt. Nititur *radice* exigua, pallida, emittente *cauliculos* tenues, humi procumbentes, in aliquot ramulos diviſos, quibus adſtant foliola Erino Columnæ longiora, anguſtiora, pinguia, craſſiuſcula, hilari virore nitentia, ſinuata, per margines leviter crenata. Ad horum alas prodit tenuiſſimus pedicellus, ſuſtinens ex calyculo exiguo, hirſuto quinque-partito *floſculum* parvum, oblongum, monopetalum, campanulatum, quinque profundioribus crenis diſſectum, coloris in purpura violacei. Hoc defluxo ſuccedit more congenerum vaſculum oblongum, exiguum, trigonum, tricapſulare, tribus foraminibus, vix conſpicuis pertuſum, continens *ſemina* minutiſſima rubiginea. Tota planta, lacte tenui aquoſo ſubdulci turget. Floret ab Auguſto in mediam hyemem uſque ſeminibus deciduis ſe propagans.

7. *Eadem cauliculis erectis,*

Antedictæ adeò ſimilis eſt, ut antequam adoleſcat vix ab illa diſcerni queat. Cauliculos acquirit robuſtiores, rectâ aſſurgentes, dodrantales: *Folia* longiora & anguſtiora: *Floſculos* minores in pedunculis longioribus. Cætera conveniunt. Offendit cum ſuperiore locis humentibus ad Promont. Bonæ Spei.

Pag. 749. lin. 34. D. Hermannus Hummatu H. M. *idem facit Solano ſpinoſo fructu rotundo, longo flore* C. B. *Ego etiam mutatâ ſententiâ à Stramonio majore albo diverſum puto.*

Pag. 750. Ad finem Lib. 14. add.

Cap. VII.

Anonymos Braſiliana flore monopetalo ſpecioſo.

Marcgr.

IN ſeſquipedalem altitudinem aſſurgit, *caule* rotundo, leniter hirſuto, geniculato: ad genicula autem bina folia ſibi invicem oppoſita, leniter etiam hirſuta, oblonga, viridia, & in extremitatibus ramulorum multa foliola ſibi adjuncta, atque inter illa *flores* ex longo calyce prodeuntes, ex lacteſcente dilutè purpurei coloris, unica quidem parte conſtantes, ſed ſuperius in quinque lacinias diviſi, nullo in centro ſtamine. Poſt florem ſequuntur folliculi magnitudine grani Cannabis, quibus continetur *ſemen* compreſſum, fuſcum.

Pag. 755. *Pro* 16. *Linariæ ſpecie interſeratur,*
16. *Linaria annua anguſtifolia floſculis albis longiùs caudatis* Triumfetti.

E *radice* binas circitèr uncias longa, eâque lignoſa, tenui, albo cortice induta, in contortas fibras diſſecta, ac barbularum ſatellitio ſtipata germinant duo vel tres *cauliculi* initio recumbentes, tenuiſſimi, ſubvirides & ſucceſi, quos radiatim per intervalla cingunt foliola utplurimum quaterna ſimul, integra, oblongo-anguſta, craſſiuſcula tamen ac ſaturatiùs virentia. Horum cauliculorum unus vel alter ad ſummum, plantâ magis adoleſcente erigitur ad palmarem vel ſeſquipalmarem altitudinem (paulatim interea contabeſcentibus cæteris), túncque hujuſmodi caulis rectus, rotundus, lignoſus & craſſior ſpectari incipit, internè quidem albâ medullâ repletus, externè vero involutus membranâ, primùm fulvâ, deinde palleſcente, qui inſuper in aliquot pauciores ramulos ſæpe dividitur è ſinu foliorum erumpentes. Folia autem ſuperiora ordine longiora ſunt & anguſtiora inferioribus, & uncialia tandem evadunt, ſuprema ſingulatim dependent & ferè capillacea redduntur. Ex ſummo cauliculorum adventante Junio prodeunt floſculi rari ac exigui, brevibus pediculis ſuffulti, è calyce quinquefolio reliquorum congenerum ſimiles, ſed perexigui, calcari longiſſimo, colore penitus albo. *Capſulæ* oblongæ, turgidæ, circa medium patenti rima diſtinctæ, tenui candidóque diaphragmate in geminas cellulas diſcretæ, utramque copioſo ac minutiore ſemine, maturitate nigerrimo, ex rotundo in oblongum declinante repletus, altera extremitate latiore, cujus pariter ſapor, uti cæterarum partium, ſubamarus.

Semine completo Planta penitus exſiccatur.

Romæ prope Farneſianos colles, non longè ab eo ſitu quo meridiem reſpiciunt, ſæpius obſervavit Joan. Baptiſta Triumfetti.

Pag. 756. *Pro* 19. *Linariæ ſpecie ponatur*
Linaria Americana maxima purpureo flore Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Caules huic rotundi, læves & ramoſi, humana altitudine quandoque ſuperiores. *Folia* quina, quaterna, ternáve ex adverſo, abſque petiolis ordinatim diſpoſita, conſimili ferè facie Gentianæ concavæ, ex baſi lata in acutum mucronem tendentia, ſupernè glabra, lætè viridia, infernè pallida, aliquot per longitudinem excurrentibus nervis inſcripta. Summas virgas occupant *flores* monopetali, in fundo integri, purpurei, reliquis omnibus Linariæ ſpeciebus ampliores, anteriùs rictum, poſteriùs calcar habentes. His defluxis ſuccedunt vaſcula rotunda, ſurſum versùs bifariam dehiſcentia, in quibus *ſemina* nigra, orbiculata, compreſſa, foliacea, quæ globulo rugoſo pallido, tanquam ſepto intermedio imbricato ordine circumſtant. *Radix* ſubeſt, alba, tenuis, fibroſa, vario reptatu longè latéque ſeſe diffundens & ſingulis annis nova germina protrudens.

Pag. 761. *Ad finem Cap. de Antirrhino add.*

In *Hort. Reg. Pariſ. & Hort. Acad. Lugd. Bat.* habetur
Antirrhinum longifolium majus Italicum flore amplo, niveo, lacteſcente.

Pag. 763. *Ad finem hiſtoriæ Piſtolochiæ Creticæ add.* Medici & Pharmacopœi Londinenſes Polyrrhizon Virginianam dictam à Piſtolochia Cretica diverſam eſſe contendunt: Et ſane ſpecimina ſicca utriuſque plantæ quæ apud Clariſſ. virum & Botanicum longè peritiſſimum D. Leonard. Plucknet, M.D. vidi, plantas diverſas eſſe arguunt. Rem curioſis diligentiùs examinandam propono. Cæterùm omitti non debuit Herbam hanc certiſſimum eſſe & præſentaneum remedium adverſus lethiferos morſus Serpentis illius, **the Rattle-ſnake** noſtratibus dicti.

Vires. Herbæ commanſæ ſuccum deglutiunt, ſtatim à morſu, & contuſam vulneri imponunt. Radicis & herbæ pulvis in vino alióve convenienti liquore ſumptus morſum canis rabidi ſanat, & ab hydrophobia defendit.

Pag. 764. *Ad finem Capitis de Ariſtolochia addatur*
Ariſtolochia longa Mexicana, Tomahuactli copatli Hernand. *l.* 2. *c.* 24.

Herba eſt volubilis, *foliis* cordiformibus, Cacalictla-copatlis ſimilibus ſed majoribus & rotundioribus, *caulibus* tenuibus, plexis, geniculatis & purpureis, purpureíſque floribus radice longa, craſſa & pallida; fructum fert craſſiuſculum, Cucurbitis ſtriatis ac pentagonis quadantenus ſimilem, refertum ſemine. Naſcitur in montoſis & calidis locis; qualis eſt Tlackmalacenſis & Huaxtepecenſis. Radix eſt nonnihil amara, guſtu adſtringente, & reſinoſa.

Pag. 767. *Ad finem capitis de Scrophularia adde,*
Scrophularia peregrina fruteſcens foliis Teucrii craſſiuſculis Breyn. Prod. Hort. Lugd. Bat. Herman. *An Scrophularia Telephii foliis?*

Herm.

Hæc ob elegantiam & perpetuò virentem comam omnes Scrophulariæ ſpecies antecellit. E *radice* pallida in contortas fibrillas abeunte *caules* erigit rectos, firmos, fruteſcentes, altitudinis ſeſquipedalis, quadrangulos, virides, ſtriatos, geniculatos, frequentes in ramos diviſos, quos ad ſingula genicula cingunt *folia*, craſſiuſcula, ſubrotunda, crenata, unguem vix excedentia, vulgaris Teucrii facie, parte inferiore bina adverſa, ſuperiore verò ſolitaria. *Floſculi* inſident exiguis quinquifidis calyculis, Scrophulariæ Rutæ caninæ dictæ ſimillimi, monopetali, ſubrotundi, in quinque lacinias, quaſi totidem petala diſſecti, petalo ſuperiori purpuraſcente, bifido, galeæ inſtar, binis lateralibus auriculatis, pallidis, imo labiato, exiguo, purpuraſcente; profluentibus è medio rictu *ſtaminibus* candidis, *apiculis* purpuraſcentibus donatis. Flores excipit *vaſculum* ſubrotundum, acuminatum, bicapſulare, in duas carinulas dehiſcens, continens *ſemina* exigua, fuſca. Propagatur feliciùs ramulis quàm ſeminibus.

Pag. 774.

Pag. 774. *Ad finem Capitis de Euphrasia addatur*

Euphrasiæ affinis Indica Echioides Kawatuwa *Zeylonensibus* Herman. Append.

Herm.

Assurgit ab *radice* albente, lignosa, digitali crassitie, multísque fibris capillata, *Cauliculus* pedalis, stàtim ab radice in aliquot ramos divisus geniculatus, quadrangulus, asper, villosus. E singulis geniculis ab imo ad summum usque exeunt *folia* lætè viridia, subaspera, villosa, digitum longa, unguem lata, obtusa, bina ex adverso posita, saporis fatui, ad quorum sinus prodeunt ramuli, tenues, biunciales, quibus ex angustissimis herbaceis quinquefidis calyculis insident *flores* quini, septeni, aliquando plures, ad basin candidi, cætera purpurascentes, consimili ferè ordine quo Echii Alcibiadici flores dispositi. Formâ tubulum sesquiuncialem exprimunt, qui in amplum orificium quasi galeâ trifidâ & labio integro obtuso constructum desinit: profluentibus è medio duobus capillaceis, atro-purpureis tenuíque albente lanugine pubescentibus staminulis cum *stylo* corniculato concolori & longiori. His discussis succedunt vascula bicapsularia, oblonga, quadrangula, membranacea, granum Hordei imitantia, quæ *semina* continent quaterna, ex fusco flavescentia, singulis in loculis bina. Frequens occurrit locis sordidis insulæ Zeylonæ. Floruit in *Horto Acad. Lugd. Batav.*

Hanc plantam eandem esse quæ à Jac. Breynio descripta occurrit Ephemer. German. An. 4. & 5. Observ. 139. sub titulo Buglossi Echioidis Indici Convolvuli cœrulei minoris folio, & icon & descriptio & locus suadent. Rectiùs autem nostrâ sententiâ à D. Hermanno pro Euphrasiæ specie habetur quàm à D. Breynio pro Buglossæ. Ideóque à Libri X. Cap. VI. ubi eam in Historia collocavimus hunc transferendam censemus.

Pag. 776. *ad finem paginæ,*

CAP. IX.

1. *Gratiola* J.B. Ger. *vulgaris* Park. *Centauroides* C.B. *Gratia Dei.* Germanis *Gratiola S. Centaurium aquaticum, fortè Polemonium palustre amarum Hippocrati veterinario* Gesf.Col. **Hedge-Hyssop**, *rectiùs* **Water-Hyssop.**

J.B.

UBertim luxuriant hujus *radices*, pennæ Anserinæ crassitudine, obliquè reptantes, albæ, crebris geniculis nodosæ, à quibus plurimæ demittuntur fibræ albæ: *Caules* plures dodrantales surgunt, teretes, propter terram rubentes, superiùs ex albido virescentes, creberrimis geniculis distincti, ad quorum singula *folia* bina, Saponariæ minora, interdum in ambitu nonnihil crenata, aliàs æqualia nascuntur, & ex eorum alis modò Surculi foliis Hyssopi minimè crenatis donati, modò *flores* singulares, striati, oblongi, colore quà pediculo semunciali & longiori committuntur subflavo, per reliqua albo, excepto folio, ex quatuor quæ habet supremo, sursum reflexo, quod interna parte lanuginem luteam ostentat: insidet autem totus flos calyculo quinquepartito, cui bina foliola Hyssopi apposita: Porro autem pericarpium ex rotundo oblongum est, *semen* continens minutum. Tota planta insigniter amara est & inodora, quadam cum obscura adstrictione.

In palustribus prope Constantiam Germaniæ urbem uberrimè provenit: in aquosis etiam tum in Italia, ubi *Stanca-Cavallo* appellatur, tum in Gallia Narbonensi. Flos communiter in purpura albicat, interdum luteus est. *Locus.*

Efficax remedium est in humoribus aquosis, lentis biliosísque specificè evacuandis, quos vel ex remotissimis partibus trahit, atque tam per secessum tam per vomitum expurgat. Hinc magni usûs esse poterit in Hydrope & ictero flavo, necnon ad diutinos coxendicum dolores & inveteratas febres sive sicca in pulvere, sive recens decocta & exhibita: verùm quia violenter nec sine molestia purgat corrigenda est Zingibere, Sale Gemmæ, Cinnamomo, &c. Quia amaritudine dotata est insigni lumbricos fugat, eorúmque saburram expurgat. Vulneribus celeriter medetur ea glutinando trita & imposita, autore Matthiolo. *Vires.*

2. *Gratiola Alpina* J.B.

J.B.

Vix sescunciam excedit coliculus, qui singularis, superna parte, ubi aliquot flosculi, bifidus, per quem folia duo aut tria oblonga, inferiora latiuscula, unciam circiter longa, sapore nullo evidente: multis tenuibus fibris radicatur. Florentem invenit Autor noster mense Julio in monte Braulio Rhætorum.

Hæc planta florem habet monopetalum ex oblongo tubo in quatuor petala seu potiùs lacinias petalorum æmulas, non eas tamen uniformes & inter se omnino similes, divisum; proinde ad Tribum Herbarum flore monopetalo difformi pertinet. Verùm quoniam figurâ floris non usquequaque convenit cum ullo genere sub prædicta Tribu contento, seorsim collocari, suúmque ac proprium genus constituere debet.

Pag. 780. *Post tertiam Leucoii speciem pro quarta adde,*

Leucoiis affine Tripolium Anguillaræ & Leucoium maritimum Camerarii J.B. *Maritimum foliis & siliquâ hirsutis, eâque tribus in summo apicibus donatâ.* Morison. hist.

Provenit Tripolium inter Scyllam & Charybdim circa S. Georgium. Folia similia Plantagini, angustiora & crassiora; exsilit è medio caulis palmum altus, in tres ramos divisus: flores similes Violæ matronalis: Radix alba, acris, odore Rhaphani, crassa, non odorata, ut vult Dioscorides.

Icon Leucoii marini (inquit J. Bauhinus) Camerarii non mihi videtur respondere descriptioni Anguillaræ, non enim sunt folia Plantagini similia.

C. Bauhinus

C. Bauhinus Tripolium Ang. & Leucoium maritimum aliud *Cam.* Leucoii marini latifolii *Ger.* synonyma facit. Parkinsonus iconem Camerarii assumit pro Leucoio suo marino maximo, quod nihil aliud est, nostra sententia, quam Leucoium maritimum nostras, ut diximus; maritimum autem nostras cum maritimo majore *Clus.* idem videtur. Quocirca ni invenissem in Catalogo hort. med. Lugd. Bat. Leucoium marit. sinuato folio *C. B.* & Leucoium marit. Camerarii *J. B.* à D. Hermanno, cui notiora esse debent quàm nobis, utpote qui utrumque coluerit & ob oculos habuerit, pro diversis speciebus proposita in sententia perstitissem, eandem plantam esse Leucoium marit. *Cam.* & marinum majus *Clus.* quamvis Tripolium Anguillaræ longè alia res sit & rectiùs à C. Bauhino ad Leucoium maritimum latifolium referatur.

Pag. 781. *Ad finem Cap.* I. *de Leucoio adde,*
Leucoium Africanum cæruleo flore latifolium hirsutum Herman. Cat.
Herman.

Ex *radicula* tenui, albente, fibrosa exoriuntur *caules* singulares vel ramosi, bipalmares, graciles, hirsuti, atro-virentes; quibus ad ramorum sinus adstant *folia* nonnihil sinuosa, pilosa, crassiuscula, integra, raro laciniis incisa, digitum longa, unguem lata, nunc latiora, nunc angustiora, nervis venisve nullis inscripta. *Flores* brevibus insident petiolis; forma & colore Lini sativi floribus æmuli, ast quatuor tantùm petalis constructi, totidémque subtus viridantibus parvis foliolis muniti. Hos excipiunt *siliquæ*, digitum longæ, angustæ, compressæ, bivalves & bicapsulares, quarum septo intermedio utraque parte adhærent *semina* exigua, rufescentia, oblonga, parùm compressa. Seminum sapor deprehenditur subacris: Odor florum nullus.

Incola est Promontorii Bonæ Spei, amans saxosa inculta Sole illustrata.

Leucoium Africanum cæruleo flore Coronopi angusto folio minus Herman. Cat.

Ab antecedente differt partium omnium exilitate.

Pag. 785. *Ad finem pag. adde,*
Muntingius in Historia plantarum Belgica Dentariæ quandam speciem depingit, quam vocat montanam radice non dentata, raræ & insolentis formæ, quam apud ipsum vide lib. 3. cap. 185.

Pag. 790. *Add. Paronychia Buglossæ folio* D. Banister, *apud* D. Plucknet *visa.*

Pag. 807. *Ad finem paginæ, pro septima Erucæ specie adde,*
7. *Eruca echioides Africana flore cæruleo* Breyn. Prod.

Pag. 814. *Ad finem Cap.* 19. *pro* 17. *Erysimi specie addatur*
Erysimum siliquis quasi implicitis Pyrenaicum D. Fagon.

E Catalogo nondum editarum Hort. Reg. Paris. à D. *Hans. Slaone* ad me transmisso.

Pag. 816. *Ad historiam Nasturtii aquatici vulgaris addatur*
Nasturtium aquaticum maximum D. Fagon.

Item Nasturtium aquaticum minus, quod hac æstate [An. 1687] observavit *D. Dale.* Folia triplo minora sunt quàm Sisymbrii vulgaris; flores & siliquæ conveniunt. Florendi tempore menstruo spatio illud antecedit. Iisdem in locis crescit.

Pag. 819. *Ad finem Capitis de Rhaphano sylvestri adde,*
Nasturtium impatiens luteum siliquis curtis, fortè Rhaphani aquatici species Banister. Cat. Plant. Virgin.

Ramulum hujus siccum vidimus in horto sicco D. Leon. Plucknet M. D. Londinensis.

Pag. 823. *Post lin.* 30. *adde,*
Cochlearia major Batavica erecta folio oblongo Herman. Cat. Hort. Leyd.
Herm.

A vulgari majore Cochlearia differt tantùm cauliculis rectà assurgentibus, dodrantalibus, aliquando cubitalibus, & foliis oblongis. Reperi in udosis circa Catwiick.

Pag. 827. *Add. Nasturtium Virginianum siliquâ compressâ.*

Pag. 837. *Ad calcem paginæ adde,*
Thlaspi Halimi folio semper virens Herman. Cat.
Herm.

Formâ & magnitudine à Thlaspi fruticoso spinoso non multum abludit: verùm cauliculis est herbaceis, spinis omnino destitutis, pallidis, glabris, incumbentibus humi, & in aliquas alas divaricatis: *Foliis* brevioribus incanis, splendentibus Halimi de more: *Floribus* nunc in spica, nunc in umbella dispositis, candidis, tetrapetalis; quos excipiunt *siliculæ* orbiculatæ, depressæ, septo intergerino per transversum, hoc est antrorsum & retrorsum, eas in binos loculos dividente; quibus singulis includitur *semen* unicum, orbiculatum, depressum, russum, acre.

Pag. 840. *lin.* 2. *Not.* D. Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* cum Morisono Erucam maritimam Italicam ab Anglica diversam facit. Et revera si altera monospermos sit, altera dispermos; altera folio latiore & crassiore, altera angustiore; non præter rationem id facit. Nobis tamen negligentiùs

tiùs

tiùs contemplantibus Eruca maritima noſtras cum Eruca maritima Narbonenſi & Italica eadem ſpecie planta viſa eſt. At Hermanno potiùs fidendum, qui utramque coluit, & ut credi par eſt, differentias obſervavit. Aſt illi non libenter concedimus Erucam maritimam Anglicam folio eſſe latiore & craſſiore quàm Italicam.

Eadem pag. Raphaniſtrum Monoſpermum capſulâ capitatâ & aculeatâ ad inſtar roſtri aviculæ *Moriſon.* Myagrum ex Sumatrâ capſulâ ſpinoſâ *Zanon.* Roſæ Hiericontheæ ſylveſtris ſpecies.

Eadem pag. Ad finem paginæ adde,

Raphaniſtrum monoſpermum maximum Chalepenſe, flore luteo, capſulâ rotundû ſtriatâ Moriſon. hiſt. *Moriſon.*

Folia prima edit Sinapeos more: *Caules* producit bipedales & tripedales ſecundùm ſolum cui committitur, nunc humiliores, nunc altiores, ramoſos admodum, in quorum ramuſculis exeunt flores tetrapetali, lutei, cum multis ſtaminulis itidem luteis, quibus ſingulis ſuccedunt *ſiliculæ* ſingulæ, rotundæ, ſtriatæ, hirſutæ, deſinentes in apicem acutum, ramis brachiatis prædictis inſiſtentes, denſè ſatis diſpoſitæ ad pedalem & ſeſquipedalem aliquando longitudinem.

Floret ſub finem æſtatis, & ſemina matura edit ineunte Autumno. In ſingulis ſiliculis ſingula continentur ſemina.

Pag. 843. *Ad finem Capitis de Iſatide adde,*

Iſatis ſylveſtris minor Luſitanica *Herman. App.* Folia profert Myagro quodammodo paria, ſed paulò ampliora; *cauliculos* ſpithamæos, ramoſos, graciles; *Floſculos* luteos, tetrapetalos, exiguos: *Siliculas* compreſſas, fungoſas, avis linguam referentes, in quorum medio *Semen* unicum, flavum, oblongum, acre, more congenerum.

Pag. 845. Veronicam ſpicatam latifoliam *C. B.* invenit D. Lloyd ad latera montis cujuſdam *Craig Wreidhin* dicti in Comit. Montis Gomerici Walliæ.

Pag. 855. *Ad vires Opii add.* ℞ Opii ℈j. Sal. nitri, Camphoræ ana gr. iij. Olei Caryophill. gut. vj. M. f. pilulæ parvæ indendæ in cavitatem dentis dolentis & permitte ſalivam ex ore effluere. Sæpe tollit dolorem dentium in momento. *D. E. Hulſe.*

Pag. 857. *Poſt Papaver cornic. violaceum adde,* Papaver corniculatum Hormini folio *D. Plucknet.*

Pag. 858. *Ad vires Chelidonii majoris adde,* Uſum Chelidoniæ majoris in Peſte magno encomio celebrat Isbrandus Diemerbrook lib. *de Peſte.*

Pag. 859. *Ad finem* Cap. II. *pro ſpecie Chelidonii majoris adjiciatur*

Chelidonium maximum ἄκαυλον Canadenſe Cornuti. Park. *Item Ranunculus Virginienſis albus* ejuſdem.

Moriſon.

Egregia hæc planta perpaucis conſtat foliis, longis pediculis è radice originem trahentibus, amplis, rotundis, glaucè virentibus, & Vitium foliorum modo laciniatis. *Radicem* habet carnoſam, ut & folia ſucco flavo aut aureo virus quoddam olente turgida; ſi quælibet ejus pars rumpatur illico prædictus ſuccus emanat. E radice immediatè oritur pediculus brevis, tenuis, ſubrubens, ſuſtinens *florem* album, ex plurimis petalis conflatum veluti Cyclaminis flos. Plantæ defloreſcenti ſupervenit *ſiliqua* bivalvis, craſſior ſeu ſpiſſior, ſine ſepto medio, continens multa *ſemina,* majora ſeminibus noſtratis Chelidonii majoris.

Planta eſt Americana, in Virginia vel Canada proveniens. Anomalis ſiliquoſis potiùs quam Chelidoniis annumeranda nobis videtur.

Pag. 860. *Ad finem capitis tertii add.*

4. *Sinapiſtrum Indicum triphyllum flore carneo minus non ſpinoſum.* Herman. Cat. *Herman.*

E *radice* tenui, albente, parva *cauliculum* erigit cubitalem, in paucos diviſum ramos, ad tactum glutinoſum, cui adnectuntur *folia* terna, petiolo modò longiore, modò breviſſimo ramis cauliculóq; preſſiùs juncto, ſuffulta. *Flores* modò albicant, modò ex flavo palleſcunt. Cætera Sinapiſtro Indico pentaphyllo omnino paria.

Locis aridis ſiccis, cultis & incultis utriuſque Indiæ mirabili fœcunditate luxuriat.

Harum plantarum ſemina ſapore & virtute Sinapi non tantum æmulantur ejúſque loco ſubſtituuntur, verumetiam à Luſitanis in India degentibus *Muſtardo demato,* hoc eſt, Sinapi ſylveſtre appellantur.

Pag. 864. *Pro ſeptima Tithymali ſpecie interponatur*

7. *Tithymalus Lithoſpermi majoris folio* Magnol. Append.

Plurimos producit *caules* cubitales, in quibus *folia* ſeſquiunciam longa, Lithoſpermi majoris, ſed anguſtiora, confertim naſcuntur, quæ videntur glabra, quamvis breviſſimis pilis donata ſint. *Flores* & ſemina ſunt ut in aliis ſpeciebus.

Pro octavo & nona,

8. *Tithymalus Amygdaloides ſive Characias arboreſcens floribus purpureis major.*
9. *Idem floribus flaveſcentibus minor.* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Hos neque depingit, neque deſcribit.

10.

10. *Tithymalus Hibernicus* Mackenboy *dictus.*

Hunc virentem mihi nondum videre licuit: in ſicco folia latiuſcula & obtuſa ſunt, non crenata, nec admodum crebra in caule, qui ſatis craſſus eſt, dodrantalis aut pedalis faſtigio in ramulos aliquot diradiato, & foliorum velut corolla cincto, ut in aliis Tithymalis.

Semina non obſervavimus.

Pag. 870. *poſt lineam quartam adde,*

Chamæſycen alteram Virginianam, foliis crenatis & maculâ fuſcâ eleganter notatis, quam exſiccatam apud *D. Plucknet* vidimus.

Pag. eadem, Speciem Tithymali 36. *P. Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi,*

Tithymalum Raguſinam flore luteo pentapetalo vocat, & ſic deſcribit.

E *Radice* lignoſa, tenui, pallida, *cauliculos* promit dodrantales, ramoſos, quaſi fruticoſos, graciles tamen, glabros, ſubrubentes, aliquando exiguis ferrugineis punctis & tuberculis aſperſos. His adſtant *folia* rara, linariæ paria, ſed triplo breviora, inſigni per longitudinem nervo inſcripta. Ramorum cymis inſident *flores*, quinque orbiculatis flaveſcentibus petalis, totidémque concoloribus *ſtaminulis*, ſingulis duobus apicibus donatis conſtructi: è quorum medio prominet *vaſculum*, parvum, trigonum, tricapſulare, ceu arenularum minutiſſimarum congeſtu, aut verrucarum inſtar aſperatum, tribus è ſummo exeuntibus ſtaminulis bifidis. In ſingulis capſulis continetur *ſemen* rotundum, fuſcum. Exactam poſtulat culturam, inprimis hyeme, cujus rigidiores injurias minimè ſuſtinet. In noſtrate cœlo ſolóque ſemina rarò perficiens, per ramulos ſe propagari patitur. Anomala eſt planta, nec genuina Tithymali ſpecies.

Pag. 871. Tithymalus verrucoſus *J. B.* à *D. Dale* alicubi in Eſſexia aut Suffolcia inventus eſt & in hortum tranſlatus: locum non meminit.

Pag. 872. *lin.* 9. *adde,*

Tithymalus Ranunculi radice *D. Fagon.* In Cat. Hort. Reg. Pariſ. nondum editarum.

Pag. 873. *pro tertia ſpecie Euphorbii adde,*

3. *Cereus alter ſpinis crebrioribus horridus D. Watſio in horto Chelſiano cultus, anguloſior & ſpinoſior* Hermann.

4. *Ela Calli* H.M. *P.* 2. *F.* 43. *pag.* 83.

Frutex eſt duûm hominum altitudinem ſuperans, naſcens in arenoſis. *Radix* craſſa, ſe rectâ in terram demittens, ac fibras hinc indè emittens, intus lignoſa, cortice exteriùs fuſco, intus candido & lacteo. Stipes qui ex radice unus aſſurgit, rotundus, ac ambitu amplexum unius brachii implens, ut & rami, quos hinc rectos, hinc tortuoſos emittit, cortice valdè lacteo, ac in ſuperficie ſpinis, binis & binis, tranſverſis, duris & aculeatis, ac in ſpiralibus tractibus ordine ſitis in totum muniti, cum teneriores ſunt cortice viridi-fuſco, ac intus pulpa etiam albicante lactea, vetuſtiores lignoſi cortice minus viridi ſeu cinereo, & intus lignoſi. *Folia* tranſverſim, vel etiam ſurrectim prodeunt, petiolis rigidis, craſſis, brevibus, lacteis, proximè ſupra ſpinas ſtipiti vel ramis coronatim circundata, ſúntque oblonga, linguæformia craſſa, denſa, anteriùs rotunda, ſeu etiam rotundo-cuſpidata, nullis venis ſeu nervis ad viſum conſpicuis pertexta, in exteriore parte unam coſtam eminentem in medio habentia, in interiori ejus tractu ſulco ſtriata, nullis aliis nervis ad viſum conſpicuis pertexta, intùs valdè lactea, ſuperficie plana & glabra, colore cum teneriora ſunt viridi-fuſco, cùm vetuſtiora viridi-claro, ac dein flaveſcentia decidunt. Folia ſemper ex ſummitate ramorum ac ſurculorum increſcentium, qui virides ſunt, erumpunt, inferioribus deciduis, notáſque albicantes & extuberantes relinquentibus.

Flores ſimiles floribus præcedentis, ac ſupra ex nodis prorumpentes. Floribus erumpentibus folia magna ex parte decidunt, ac maximè in ſuperiori parte caulium viſuntur. Fructus cum primæ ſpeciei iidem, cum qua & unà floret.

Radicis cortex tritus & epotus in aqua in qua Oryza cocta & lota eſt, ſervit pro hydrope, éſtque medicamentum valde * lene: ejus lac cum butyro in quo decoctum eſt datum blandè & leniter purgat. *Folia* ad ignem calefacta urinam provocant; eorundem decocti fumus ſeu vapor exceptus doloribus corporis ſeu membrorum mitigandis ac depellendis confert. Succus ex foliis calefactis ſeu parum toſtis expreſſus & auribus inditus eorum dolores ſedat; idémque oculis inſtillatus eorum nubeculis tollendis confert; quin & in lotione corporis prodeſt pro pudendis tumefactis.

* *Mirum hoc cùm lacte acri & cauſtico planta turgeat.*

Not. De Euphorbii planta diſſentire video eximios Botanicos Paul. Hermannum & Joan. Commelinum. Hic diſertis verbis negat figuram Dodonæi eſſe veri Euphorbii; ille pro Euphorbio vero iterum proponit, Dodonæi & Lobelii Euphorbium. Uter rectiùs? Aſt Stapelium falſum puto cùm affirmaret Cereum Spinoſum *Ger.* non aliter differre ab Euphorbio *Dod.* quam ut adultam plantam à juvene.

Euphorbiæ cognata vel Eſulæ Indicæ Bontianæ planta Breyn. Prod.

Pag. 878. *pro quinta Rutæ ſpecie addatur,*

5. *Ruta Chalepenſis tenuifolia florum petalis villis ſcatentibus* Moriſon. hiſt.

Moriſ.

Hæc cum præcedente in omnibus fere quadrat, niſi (quod notatu dignum) quatuor petala florum eleganti ſpectaculo, numeroſis villis ſeu pilis luteis ſcateant. Capſulas ſeminales producit tetragonas, minores, capſulis præcedentis pares, atque in ſingulis loculamentis (quæ ſunt quaterna) minutiora ſemina, anguloſa, quàm prædictarum ſpecierum cujuſvis minora.

Habetur

Habetur in Horto Acad. Lugd. Bat. hujus generis foliis latis. In Catalogo quodam ad me misso invenio Rutæ speciem arboream latifoliam dictam.

Pag. 878. *post nonam Plantaginis speciem adde,*
10. *Plantago Myosotis sive trinervia hirsuta Caroliniana.* Mouse-ear-Plantain from Carolina.

Ex seminibus è Carolina Americæ Septentrionalis provincia delatis industrio Hortulano D. *Derby* Hogsdeniæ propè Londinum enata est. *Radix* fibrosa reliquarum Plantaginum similis. *Folia* tres plus minus uncias longa, unam lata ex angusto principio sensim dilata aliarum more, hirsuta, tribus tantùm nervis [in plantæ ad nos transmissæ folio] per longitudinem decurrentibus. Spicæ brevibus & tenuibus pediculis vix unciam excedentibus hirsutis, ipsæ pariter tenues brevésque, adultæ fortè aliquanto longiores sunt, tunc tamen proculdubio tenues & perexiguæ. Communicavit D. *Doody*.

Pag. 879. *pro* 12. *Plantaginis specie adde,*
12. *Plantago Indica* C. B. *Payco herba Monard.* Clus. Exot.

Monard.
Herba ex Peruvia missa, incolis *Payco* dicta, cujus folia Plantaginis foliis formâ & colore sunt simillima, resiccatâ valdè tenuia, & gustata impensè acria calidáque deprehenduntur.
Ejus pulverem ex vino sumptum nephriticum dolorem à flatibus aut frigida causa provenientem tollere aiunt; ipsam verò plantam coctam & emplastri modo dolenti loco impositam, eundem effectum præbere: quod verissimum esse se experientia didicisse affirmat Monardes.

Pag. 880. *lin.* 11. *adde,*
D. Edv. Hulse in Manuscripto quodam D. *Page*, M. D. Suffolciensis hujus herbæ pulverem adversùs morsum canis rabidi commendatum se invenisse scribit, ℞, inquit, Coronopi (Herbam * Stellam nonnulli vocant) quantum velis, mundatam & in clibano vel aliter leni calore exsiccatam in pulverem subtilissimum comminuas, ejúsque quantum solido nostræ monetæ incumbat, plus minúsve pro ægroti ætate, in convenienti aliquo liquore ceu vehiculo propines.

* *Qu. annon Doctor iste per errorem Sesamoides Salam. magnam* Clus. *quam in Suffolcia* Stellam terræ *vocant, pro Coronopo quam herbarii nonnulli* Herbam Stellam *vocant habuerit: siquidem Sesamoides illud adversùs morsum canis rabidi valdè celebratur.*

Pag. 887. *pro* 21. *Phaseoli specie interseratur,*
24. *Phaseolus Africanus hirsutus, bituminosus, siliquis bullatis, flore flavo* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Hujus semina (inquit) ex declivibus irriguis montis mensalis seu Tabulati Promontorii Bon. Sp. huc advexi. Proferebant plantam sarmentosam circiter trium ulnarum longitudine, more Phaseoli hortensis emittentem ex *radice* lignosa, alba, fibrosa sarmenta tenuia, terna quaternáve, valdè ramosa, folia subrotunda, obtusè mucronata, subhirsuta, glutinosa, bitumen quadantenus redolentia. *Flores* Papilionaceos flavos, aliquando lineolis purpureis inscriptos: *Semina* rotunda, nigra, parva, hilo albo exiguo, in siliquis parvis, tumidis, villosis. Diligenter custodita viget tota hyeme, multósque annos durat.

Pag. 889. *post lin.* 21. *adde,*
Phaseolus Brasilianus Mucuna Guacu *dictus* Pison.

Piso.
In tanta Pisorum Fabarúmque apud Brasilienses varietate hæc species cæteris facilè antecellit, tum magnitudine tum pulchritudine. Crescit ex arbore quæ ejusdem est nominis. Faba hæc nigra pelle, lapidis fere duritie, pilis flavis molliter est vestita, manum longa, & tres digitos lata. Vi effracta pulcherrimi globuli, interstitiis divisi exinde prodeunt tres quatuórve punicei & rubri coloris, rotundi, læves, magno hilo, qui si in aqua macerantur, vim noxiam ex parte deponunt, & cum *Tipioca de Mandihoca* præparati Barbaris edules fiunt. Ità ut venenata earum qualitas non usque adeò altè posita à natura videatur quin retundi patiatur à correctorio convenienti. Quippe cùm interior fabæ substantia acris sit & mordicans, viscera vellicet & usque eò turbet corpus, ut vomitus violentus & alvus moveatur, refrigerans & demulcens alimentum hoc medicamentosum ex *Tipioca* factum cæteris Antidotis præferri solet.

Phaseolus Americanus spinosus folio parvo Rhomboide D. Plucknet.

Phaseolus perennis fruticescens Africana siliquâ triangulâ erectâ Tho. Bartholin. Act. Med.

Phaseolus alatus Indicus fructu fusco, orbiculato maximo, lobis latissimis & longissimis, Puzwæl Zeylonensibus Herman. Cat. Hort. Leyd.

Phaseolus alatus arboreus, fructu orbiculato compresso coccineo Mandhathija seu Mara Zeylonens. Ejusdem ibidem.

De Phaseolis Brasilianis Cumanda *dictis.*

1. *Cumanda guacu, i. e. Fabæ magnæ* Pison.

Pollicis sunt crassitie, & sicut præstant Europæis magnitudine, ità etiam sapore & salubritate. Instar funis ad arborum cacumina enituntur, eásque Hederæ modo complectuntur.
Fabæ torrefactæ & contusæ, cúmque ovo exhibitæ, contra fluxus ventris in usu sunt. Coctæ verò ad cataplasmatis modum & ventri impositæ colicis doloribus medentur, ad resolvenda quoque apostemata parti affectæ applicantur. *Vires.*

Plantam hanc cùm neque deſcribat, neque depingat Piſo, an ſit ex deſcriptis, an nova aliiſque indictâ neſcimus.

2. *Cumanda guira* Marcgr. *Piſo.*

Marcgr.

Frutex eſt elegans, toto anno florens & fructifera: cortice viridi, ligno fragili; in ramis autem multos habet ramulos, ſurrectos, ſeſquidigitum longos, directè ſibi oppoſitos, ſed paria alternatim poſita; in quorum uno tria ſunt *folia* oblonga, acuminata, foliis Salviæ acutæ ſimilia, infernè albicantia, ſupernè viridiora, & ad tactum inſtar Serici lævia, conſpicuis venis prædita; in altero flores ſex, ſeptem, aut octo, lutei, Piſorum noſtratium magnitudine, foliis duobus ſurſum verſis cum ſuo involucro, & uno deorſum, quod maximum, inferiùs rubris venulis per totum inſignitum. [*Vel male deſcribit flores, vel eorum ſitus in hac ſpecie invertitur, ſunt autem proculdubio tetrapetali & papilionacei*] Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* compreſſæ & quaſi contortæ, quarum quælibet continet quatuor grana Phaſeoli, alba, noſtris Piſis paulò minora, quæ cocta bene ſapiunt, & alvum laxant; ideóque Braſilienſibus atque etiam Luſitanis in frequenti ſunt uſu.

Florent ac fructus ferunt toto anno.

3. *Cumandæ* ſimpliciter dictæ non videntur differre à Phaſeolis vulgaribus.

4. *Comanda-miri*, i. e. Fabæ parvæ, ſunt Piſa Europæis magnitudine paria, ſed oblonga & non rotunda, albi quoque & leucophæi coloris. An Phaſeolus tumidus minimus niveus *J. B.*?

5. Phaſeolus elegans, *Guandu* dictus, Turcicorum modo ſcandit, iiſdémque eſt foliis & floribus, ſed multò minoribus. Jucundè ſemper viret, perpetuiſque copulatis ſiliquis parvis decoratur: ità ut ob ornatum æquè ac uſum ſativa facta ſit planta.

Hoc genus Phaſeoli adeò expetiti ſunt præ cæteris, ut non minùs ægris quàm ſanis conducant.

6. *Garumbeè* dictæ Turcicis Phaſeolis aliquanto ſunt majores, coloris nigerrimi & optimi ſaporis, ſed minùs frequentes præcedentibus.

In Horto Reverendiſſimi Domini Epiſcopi Londinenſis Phaſeoli ſpeciem vidimus foliis parvis, mollibus lanuginoſis & ferè incanis, brevioribus & rotundioribus quàm cujus aliis Phaſeoli nobis hactenus viſi, ſiliquis piloſis, ſemine nigro ſplendente. Eandem hanc putamus Phaſeolo Africano hirſuto bituminoſo, ſiliquis bullatis flore flavo *D. Hermanni* ſuperiùs deſcripto. Folia utique tam formâ quàm odore ad Trifol. Phaſeolus Horti Francofurtenſis folio ſubrotundo apud *D. Plucknet* viſus neſcio an idem fuerit præcedentium alicui.

Aliam etiam ſpeciem habemus ex eodem horto à *D. Doody* tranſmiſſam foliis magnis glabris, in longos mucrones productis, an deſcriptum neſcimus, nec enim flores, nec fructum vidimus.

Phaſeolus Indicus cochleato flore Triumfetti. *Americanus perennis flore cochleato odorato, ſeminibus fuſcis orbiculatis, Caracalla dictus* Hermann. Cat. Leyd. *Phaſeol. calyce cochleato* D. T. Robinſon.

Triumf.

Innititur *radici* inſigniter craſſæ, & ad palmi circiter longitudinem tuberoſæ, quæ præterquam quòd in alias minores adnatas multiplicetur, ſenſim etiam imminuitur, hoc pacto multùm ſimilis radici balani myrepſicæ *Aldini*, omnéſque tandem in fibras non omnino rectas abſumuntur. Porro hujuſmodi radicum ſubſtantia carnoſa & albicans eſt, odorem oleraceum referens, exteriúſque obducitur tenui rufeſcente membrana, nec fibroſis propaginibus, in ſummo præſertim ubi caulis erumpit, deſtituitur. *Caulis* verò ſarmentoſus utique ac lentus digitalem ferè craſſitiem, potiſſimùm in ſenioribus, acquirit, infirmus, ſaturatè purpureus. Circumvolvendo ſe ſcandens ad 30 uſque cubitorum altitudinem una æſtate, in minores alios ſimiliter ſcandentes diviſus & ſubdiviſus, ſummitatibus ſubviridibus & herbaceis. *Folia* vulgarium Phaſeolorum foliis adamuſſim reſpondent, niſi quòd minùs craſſa, duriora tamen exiſtant, viciæ ſapore, odore nullo, pediculis ſemipalmaribus raro intervallo cauliculis inordinatè inhærentia. E quorum ſinubus inclinante æſtate prodeunt palmares cauliculi, teretes, fractu contumaces, nitidè virentes, rectà ſurſum ſpectantes, ac argenteis globulis velut margaritis copioſè onuſti, qui magis intumeſcentes circa Autumni initia ſic in ſpiralem formam aliquatenus turgidam elongantur, ut cochleam ſuo putamine exutam egregiè repræſentent, colore priùs nitidè candido janthino, ſuavíque purpura, præcipuè circa ſpirarum centra perfuſo. Hæc autem florum ſunt rudimenta. *Flos* ipſe ex argenteo calyce (quem ſuſtinet nitidè virens petiolus) cytinum Mali Punici quoad formam referente, breviore tamen, pandit exteriùs quoddam petalum, unciali latitudine, at longitudine majori in tres ſpiras circumvolutum, intus ac foris dilutiore ærugineo colore infectum, quà tamen calyci inſeritur aliquid ſplendentis purpuræ admixtum habens. E medio intra ſpiras exeunt bina breviora & anguſtiora petala, ibique ſimul veluti coeunt, exteriùs intenſiſſimè, intus dilutè violacea, propè centrum tamen fulva remanente portione. Inter hæc duo petala tertium breviſſimum (nec primo intuitu ſatis apparens) excipitur clypeiforme, coloris albi impurioris, quod ſui extremo in tubulum arctatur argenteum, in crebros annulos circinatum, ſi tamen extendatur petalis duplo longiorem: denique in hujuſce poſterioris petali ſinu quarta occluditur membranula potiùs quàm petalum, brevior, argentea, ovalis, anguſtiſſima, in fibram pariter fiſtuloſam ac priori incluſam degenerans. Sub his omnibus petalis parva fovetur *ſiliqua*, in fibram pariter deſinens, ac ſui extremitate villoſa. Marceſcentibus petalis *ſiliqua* aliquantulum curva ad quatuor uncias elongatur, mediocriter tamen craſſa ac rotunda, colore viridi, in qua perfectum *ſemen* ad Lentis magnitudinem paulò majorem accedit, minùs tamen ſphæricum, at rectâ in ſummo donatum lineâ coloris ad rufum tendentis.

Planta eſt perennis, è Luſitania in Italiam invecta. E qua Indorum regione Luſitani hanc comparaverint nos latet. Flos odoratus eſt, at ſub hoc cœlo brevi admodum incorruptus ſervatur, & pro maxima parte ſemen poſt ſe non relinquit.

Pag.

Pag. 894. *Ad finem paginæ adde,*
Pisa nana rotunda, sine adminiculis recta Herman. Cat. Hort. Reg. Parif.

Pag. 898. *Ad finem Capitis* IV. *adde*
In Catalogo Hort. Acad. Lugd. Bat. à D. Hermanno edito tres sequentes species occurrunt, quæ an aliquibus ex suprascriptis eædem sunt, an novæ & nondum descriptæ, me latet,

1. *Lathyrus Narbonensi similis annuus.*

2. *Lath. annuus flore cæruleo, Ochri siliquis.*

3. *Lathyrus Hispanicus flore luteo.*

In Jacobi Breynii Prodr. habentur,

1. *Lathyrus Zeylanicus, flore pulchro rubro, siliquis Pisi.*

2. *Lath. Syriacus minimus, siliquis Viciæ.*

Pag. 899. *Ad Cap.* VI. *adjiciatur,*
Lathyrus Ochrus dicta fructu hispido ex cæruleo nigricante, semine pullo Hort. Reg. Parif. Herman. Cat. Leyd.

Pag. 903. *Viciæ multifloræ speciebus adde sequentes,*
1. *Vicia multiflora Cassubica frutescens, Lentis siliquâ* Breyn. Prodr.
Breyn.
Caulem habet lignosum, erectum, foliis Viciæ firmioribus, levitérque incanis vestitum: *Flores* spicatos, ex rubro purpurascentes: quibus succedunt *siliquæ* deorsum reclinatæ, Lentis majoris effigie, *semina* verò rotundiora continentes. Ad Sylvarum nonnullarum Cassubiæ margines abundè provenit.

2. *Vicia multiflora perennis majori flore ex cæruleo & albo mixto* Magnol. App. *An Vic. nostra multiflora Messanens.?*
Magnol.
Caules habet cubitales; plurima *folia* longa, angusta, in acumen desinentia, villosa, ex articulis nascentia; pediculos palmares & bipalmares, florum Papilionaceorum spicam sustinentes, octo vel decem numero, qui majores sunt quàm in aliis Viciarum speciebus à nobis visis. Pars floris superior est cæruleo-violacea, inferior alba, ità ut ex cæruleo & albo sit mixta. *Siliquæ* latæ sunt; *semen* maturum non vidimus: Radix serpit. In devexis herbidis montis *Serane* oritur, & Julio mense floret.
Si hæc sit (inquit) Vicia Onobrychidis flore *C. B. Prod.* ejus descriptio valdè manca est.

Vicia multiflora spicata cærulea annua procumbens Morison. hist.

Hæc sola partium tenuitate & duratione à vulgari Vicia multiflora perenni differt.
His subjungantur,

Vicia Benghalensis hirsuta & incana, siliquis Pisi Herman. Cat. Hort. Leyd.
Herman.
Ob elegantem florum purpuram inter hortenses ornatus recepta est exotica hæc vicia, constans *radice* fibrosa, alba, *cauliculis* bicubitalibus aut tricubitalibus, ramosis, viticulosis, angularibus, striatis; è quorum geniculis prodit costa in tortilem capreolum desinens, cui à dextris & sinistris adhærent *folia*, cæteris viciis longiora, subincana, parte aversa modicè pilosa. Ad costarum sinus oritur pediculus digitalis, sustinens aliquot *flores* Papilionaceos, oblongos, puniceos, extremis oris nigriori purpura splendentibus. Hos excipiunt *siliquæ* Pisis similes, ast breviores, & compressæ, undique sericeis incanis pilis obductæ, continentes *semina* subrotunda, nigro-fusca, granis Piperis paulò minora.
Passim provenit in tractu Benghalensi.

Vicia minima radice granulosa Breyn. Cat. hort. Amstel. Comelin. Catal. Herm. Cat. Hort. Leyd.
Asteriscus præfixus Belgiæ indigenam esse indicat.
Ostendit nobis *D. Pettiver* raræ cujusdam plantæ leguminosæ erectæ ramulum, è China, ut puto, acceptum. Totus hirsutus erat præcipuè caulis. *Folia* binis pinnarum conjugationibus & impari in extremo folio constabant; erant ea ovata fere, extremis subrotundis. Spicæ florum longæ ex alis foliorum exeunt ferrugineâ lanugine hirsutæ, præsertim flosculorum calyces, qui profundè in lacinias quinque dissecti, surculo absque pediculis adnati videntur, cùm aperiuntur flosculi deorsum nutantes. *Flosculi* quidem parvi sunt, cujus autem coloris in sicca discernere non licuit. Siliquas & semina non vidimus.

Pag. 911. *Ad finem* Cap. IV. *de Glycyrriza addatur,*
Ibiraeem ſive Liquiritia ſylveſtris Piſon.

Familiariſſima (inquit) illa radix, quæ Braſilianis *Ibjraeem* (quod dulcedinem exprimit, Luſitanis *Alcaeu* dicitur, eadem planè habetur quæ Liquiritiæ nomen à Latinis accepit. Majoris fruticis eſt altitudine, *caule* lignoſo, foliis Pyri ſimilibus. Locis aridioribus creſcit in ſylvis Parnambuci. Glycyrhizæ, non æquè tamen dulcis ſi maſticetur radix.

Pag. 912. N. Piſo *ſecundam* habet Paiomiriobæ ſpeciem, quæ à præcedenti ſeu prima ſpecie differt foliorum figura ovali, ſeminéque rotundo, nigro minuto & multo. Utræ Senæ ſpecies ſunt non Orobi, ideoque hinc ad Senam transferendæ.

Pag. 915. *Speciebus Orobi adde,*
Orobum Americanum luteum, ſiliquis incanis Breyn. Prod.

Pag. 917. *Ad finem Capitis* II. *de Orobo ſylvatico adjiciatur, vel ſi mavis pro ſecunda Orobi ſpecie interponatur,*

A. *Orobus ſylvaticus noſtras* Cat. Ang.

Radice nititur craſſa, lignoſa, perpetua, unde *caules* exoriuntur numeroſi, pedales aut cubitales, terram versùs reclinati, hirſuti, ſtriati, ramoſi. *Folia* Viciæ vulgaris minora, conjugatim ad eandem coſtam adnexa, ad ſeptem aut octo paria, nullo in extrema coſta neque impari folio, neque clavicula. *Flores* ſex aut ſeptem in eodem ſurculo ſeu communi pediculo, è foliorum ſinu egreſſo, conferti, ut in Lathyro luteo dumetorum, purpurei. *Siliquæ* breves, latæ, glabræ, duo vel tria, rariùs plura *ſemina* continentes.

Locus. Ad ſepes & in paſcuis circa *Bigglesby* Cumberlandiæ vicum, itinere à *Hexham* ad *Pereth* oppidum obſervavimus copioſam. Tho. Williſell infra montem *Brecknock* eundo ad *Caerdiff* Walliæ urbem: item in Comitatu Merionethenſi non procul à *Bala* oppido prope vicum quendam in deſcenſu montis Denbighenſis. D. Sutherland in Scotia invenit.

Pag. 927. *Poſt Cap.* I. *de Nil ſeu Indico interponatur pro Cap.* II.

Polygala Indica minor ſiliquis recurvis D. Syen *i. e. Colinil* H. M.

H. M.
E *radice* intus albicante lignoſa, cortice albicante aut ruffo tecta amara & ſubacri, inodora *caulem* erigit bipedalem aut tripedalem, quatuor digitos craſſum, ramos tranſverſos fundentem, ligno duro, cortice ſubcinerea cruſta viridi, amaro & mordaci. *Folia* alata ſeu pinnata, pinnulis coſtæ anguloſæ, tenui, viridi petiolis parvis hinc inde annexis parvis oblongo-rotundis, à petiolo ſenſim dilatatis & extremis ſubrotundis, ſuperne viridia, ſubtus hyalina ſeu ex viridi ſubcœrulea, ſaporis ſubacris & ſubamari, ac languidi ardoris diutiùs maſticata. *Flores* parvi, papilionacei, imo petalo ungulæ-formi, clauſo ac multùm inflexo, viridi-albicante, duobus lateralibus anguſtioribus ſaturo ac roſaceo rubore perfuſis, ſuperiore lato & reflexo. Floribus delapſis ſuccedunt *ſiliquæ*, anguſtæ, tenues, planæ & ad unam partem nonnihil inflexæ, duos tréſve pollices longæ glabræ, primùm virides, deinde rubro fuſceſcentes. *Semina* ſeu Fabæ quæ intus ſunt à ſe mutuò per ipſam carnem ſiliquæ ſejunctæ, oblongo-rotundæ, planæ, cum ſua longitudine jacentes in longitudine ſiliquarum, cum umbilico ventri ſiliquarum affixæ, primùm virides, dein nigricantes. Bis in anno fert *flores* & *fructus*, tempore pluvioſo & æſtivo. Præter ſiliquas fructus nothi virides tenuiter piloſi ac durioli ſurculis ſæpe inſidere conſpiciuntur, qui in vertice ſunt foramine pertuſi & intus cavi. *Hi nihil aliud ſunt quàm tumores & excreſcentiæ ab inſectis pungentibus excitatæ, ut hoſpitium & alimentum eorum fœtibus ſuppeditent.*

Vires. Succus è planta extractus addito momento mellis ſervit pro oris puſtulis, ore eo perunctо. *Radix*, trita & decocta in lacte *Coqui Indici* conducit in morbo ſacro, facta perunctione.

Pag. 936. *Poſt quintam Aſtragali ſpeciem interſeratur*
Aſtragalus Canadenſis flore viridi flaveſcente Dodart. Mem.

Dodart.
Radice eſt alba, minimi digiti craſſitudine, in plures radiculas diviſa, ſapore initio dulci, paulo poſt ſubacri, & ad Raphani ſaporem tendente. *Caules* emittit 4 vel 5, bipedales & interdum altiores, teretes, leviter ſtriatos, nodoſos, inferiùs rubentes ut & circa nodos, quorum unuſquiſque alternatim producit alam folioſam è pluribus foliorum conjugationibus compoſitam. Ex alarum ſinubus emergunt ramuli nodoſi pariter & folioſi ad modum caulis. Summos caules & ramulos occupant Spicæ è pluribus *floribus* leguminoſis è viridi flavicantibus compoſitæ, aliorum Aſtragalorum ſimilibus. Floribus præteritis efformantur *ſiliquæ* plures, dimidium circiter pollicem longæ, glabræ, brunneæ. Unaquæque ſiliqua intus ſecundùm longitudinem tenui membrana in duas cellulas diviſa eſt, *ſeminibúſque* parvis, xerampelinis, planis, glabris, reniformibus, aliorum Aſtragalorum ſimilibus repleta. Julio floret, Hyeme perit. Frigoris minùs patiens eſt.

Pag. 940. *lin.* 24. Plantam à *D. Sloane* ad me tranſmiſſam pro *Glauce Hiſpanica* Cluſii eam eſſe puto quam P. Hermannus in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* deſcribit & depingit pro Aſtragalo Hiſpanico, ſiliqua Epiglottidi ſimili flore purpureo majori Tournefortii: quam veram Cluſii Glaucem eſſe aſſerere non auſim, uti nec negare: nonnulla tamen ſunt quæ diverſam arguunt, ut quòd florum ſpicæ in

in hac ſpecie non extremis cauliculorum faſtigiis innaſcuntur, ſed è foliorum ſinubus exeunt, quódque paucioribus componuntur floribus. Qui ergo receptæ ſententiæ adhæret, & plantam præcedentem pro Glauce Hiſpanica Cluſii habet, me volente id faciet.

Planta ſequens, *Glaux Catalonica* dicta, eadem videtur Aſtragalo Hiſpanico, ſiliqua epiglottidi ſimili, flore albo, minori Tournefortii *Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.* Harum deſcriptiones vide l. c.

Pag. 943. *Poſt lin.* 32. *pro nona ſpecie Trifolii pratenſis & montani adde*
9. *Trifolium Norwegicum majus foliis crenatis, flore luteo non deſcript.* Bartholin. Act. Med.

Pag. 948. Trifolio Lagopus dicto tertio ſeu Ebeno Creticæ, Alpini, addantur Synonyma ſequentia, Cytiſus incanus Creticus *C. B.* Cytiſi genus miſſum nomine Ebeni ſecundi floribus purpureis *J. B.* Cytiſus Creticus incanus ſeu Ebenus Cretica Belli & Ponæ *Park.*

Pag. 952. *Poſt decimam Meliloti ſpeciem interſeratur,*
Melilotus Luſitanica rotundo crenato folio procumbens, corniculis reflexis longis, ex eodem centro ortis Herman. App.

Pag. 954. *Pro tertia Fœnugræci ſpecie interſeratur,*
3. *Fœnum Græcum ſylveſtre minus Arabicum* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Exilitate partium à ſuperiore differt.

Pag. 958. *Pro ſeptima Anonidis ſpecie interponatur,*
Anonis non ſpinoſa procumbens Luſitanica flore purp. ſpicato Breyn. Prodr.

Pag. 960. *Poſt penultimam Anonidis ſpeciem adde,*
Anonis arboreſcens flore rubello in Hiſt. Plant. Belgic. Ab Muntingii *lib.* 3. *cap.* 337. depicta & deſcripta accedere videtur ad præcedentem Cicer ſylveſtre perenne dictam, fortè eadem eſt, folia vix crenata pinguntur.

Eadem pag. Anonidibus ſubnectantur Plantæ *Crotalariæ* dictæ, quòd in India Crepitaculorum uſum pueris præbent eorum ramuli ſiliquis maturis onuſti. Harum quinque ſpecies in Horto Lugduno-Batavo enutritas deſcribit inſignis Botanicus D. Paulus Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi.

1. *Crotalaria Aſiatica fruteſcens, trifolia, floribus luteis amplis* Herman. *Laburnum Zeylanicum floribus ex luteo & rubro variegatis, ſiliquis bullatis* Breyn. Prod. *Cytiſus Zeylanicus foliis Laburni* Amman.

In *caulem* fruteſcit bipedalem, glaucum, craſſitie digiti, varios ad latera ſpargentem ramos. *Folia* concoloria, glabra, terna ab uno digitali petiolo, in obtuſum mucronem gracileſcunt, Anagyridi proxima. Caulium ſpicæ ornantur *floribus* luteis papilionaceis, Anagyridi pariter ſimilibus, ſingulis ex calyce quinquefariàm ſecto longis gracilibus petiolis dependentibus. Hos *ſiliquæ* excipiunt bivalves, teretes, membranaceæ, rigidæ, glabræ, ex baſi anguſtiore in ampliorem quaſi ampullam, cum longiore protenſo filamento caudæ inſtar terminantes, ſiliquis Anonidis ſimiles, ſed longiores & ampliores, quæ includunt *ſemina* parva, compreſſa, flava, renalia, breviſſimis tremulis petiolis affixa, facie & ſapore Geniſtæ æmula. *Radix* ſubeſt lignoſa albicans, in aliquot ramos & paucas fibras diducta, vivax ad tertium, quartúmve annum.

Spontanea reperitur in ſylvis *Malabar, Zeylan*, aliarúmque Orientalis Indiæ regionum. *Locus.*

Hactenus nonniſi ſeminibus propagari potuit. Semina apud Indos in uſu non ſunt: ſuſpicionem tamen præbent Salis purgantis, quòd ſtatim ac ex infuſo aquæ calidæ ſumpta ſunt vomitum minentur.

2. *Crotalaria Aſiatica trifolia ſubhirſuta* Herman. Append.

Præcedenti non multùm diſſimilis eſt, aſt tota ſubhirſuta, & quoad omnes partes minor & tenerior. *Caules* fert herbaceos, quorum cacumina, *flores* & *ſiliquæ* ſtrictiùs ambiunt, facie Crotalariæ ſecundæ & tertiæ. Hanc in Append. pro quinta ſpecie Crotalariæ proponit Hermannus.

3. *Crotalaria Aſiatica, folio ſingulari, verrucoſo, floribus cœruleis* ejuſdem. *Herman.*

E *radice* albente, partim lignoſa, raris fibris conſperſa, annuatim pereunte *caulem* tollit herbaceum, cubitalem, aliquando altiorem, nodoſum, anguloſum, in progreſſu quadrangulum, & propemodum alatum, frequentibus ramis in orbem diſpoſitis ornatum, quibus per uncialia intervalla breviſſimis petiolis adhærent *folia*, ſemidigitum longa, duos ungues lata, in ſummo obtuſa, parte ſuperna dilutè viridia, inferna ex viridi candicantia, nervoſa, modò pro ſoli & climatis ingenio glabra, modò verrucoſa & ad margines undulata. Ramorum apices faſtigiantur in ſpicam, quam ambiunt *flores* papilionacei, ſuperiori multo minores, coloris cœrulei, vel in cœruleo palleſcentis, numero quinque aut ſeptem, non raro etiam triginta uni ſpicæ adhærentes, qui ex parvis quinquefoliis in tenuiſſimis tremulis petiolis nolæ inſtar dependent. His defluxis ſuccedunt *ſiliquæ* præcedenti conſimiles, aſt nigricantes, minùs glabræ, ſed rarioribus pilis obſitæ cum filamento ad extremum breviori, claudentes *ſemina* velut in priore, cum quo & iiſdem natalibus perficiuntur. Foliorum ſapor eſt oleraceus, ſeminum verò ſubacris & ingratus, quidpiam cathartici portendens.

4. *Crotalaria Asiatica floribus luteis, folio singulari cordiformi* ejusdem.

Herman.

Pares cum superioribus agnoscit natales, faciem, crescendi modum & vires. Ast foliis omnino glabris ex basi angusta sensim in latiorem, obtusam & cordiformem aciem desinentibus, & sex septémve per transversum nervis inscriptis; floribus flavis, & seminibus in siliquis glabris ritu congenerum.

5. *Crotalaria Americana hirsuta minor, herbacea, caule ad summum sagittato* ejusdem.

E *radice* pallida fibrosa *cauliculum* emittit gracilem, nunc simplicem, nunc multiplicem, ramosum, spithamiæum, hirsutum, ad radicem rotundum, in progressu verò propè singulorum foliorum exortus alatum quasique fimbriatum, alis faciem sagittæ, ut in Chamægenista peregrina Clusii, exprimentibus. *Folia* cæteris speciebus minora, unguem lata, leviter mucronata, hirsuta, crassiuscula, pallidè virentia, cauli sine pediculo pressiùs adhærent. *Flores* ex spica propendent, papilionacei, dilutè flavescentes subhirsuti, Cytisi floribus haud majores, quos sequuntur *semina* reniformia, in *siliquis* bullatis, parvis hirsutis.

Pag. 967. *Pro Synon. tertiæ speciei addatur, An Lotus tetragonolobus maritimus flore luteo Danicus, prope Cruciforam nascens* Bartholin?

Pag. 971. *Ad finem Capitis de Loto adde,*
Lotus incana procumbens quaternis siliquis cruciatim dispositis.
Item,
Lotus parva hirsuta foliis acutis flore luteo. An Trifolium argentatum flore luteo?
Quas apud D. Plucknet *exsiccatas vidimus, ut & Lotum asperiorem fruticosam Africanam, foliis incanis, floribus binis amplis coccineis.*
Loto Affinis Coryli folio Icon. Robert. Dodart.

Pag. 973. *Ad finem Cap. de Cytiso addatur,*
Cytisus flore primùm incarnato, postmodum rubello Herman. Cat.

Herman.

Pedali, nonnunquam cubitali, assurgit altitudine, *virgis* gracilibus, lignosis, *foliis* glabris, ternis in brevi pediculo, *floribus* in spica coacervatis, papilionaceis, ab exortu candidis, post incarnatis, gratè rubellis, siliquis & seminibus ut in Cytiso glabro nigricante *C. B.*

Pag. 974. *Post Fumariæ primam speciem adde pro secunda,*
Fumaria amplexicaulis vesicaria Bartholin. Act. Med.

Pag. 977. *lin.* 9. *add. Fumaria Canadensis radice tuberosa squamata* Dodart. Mem.

Pag. 980. *Post quintam speciem Æschynomenes interseratur pro sexta,*
6. *Herba casta Americana supina, veluti spinulis exasperata, foliolis Acaciæ laticribus & brevioribus* Breyn. Prod.

N. Folia Herbæ vivæ in pulverem redacta, & exigua quantitate aliquoties exhibita clam exitium hominibus inferunt, pecoribus alimentalia existunt, idque præsertim de prima specie dictum vult *Gul. Piso.*

Radices ejus non minùs tutum præstant Antidotum quàm *folia*, pernicioso turgent veneno, si multum & sæpe in usum adhibeantur. Providi autem est medici in hoc & simili casu præter specifica ad generalia quoque confugere Alexipharmaca, sive exotica, sive domestica. *Nobis suspecta sunt quæ habet tum de lethifera foliorum vi, tum de salutari radicis. Nec enim videtur verisimile pecoribus alimentalia esse quæ hominibus extiosa sunt; aut radicem ejus plantæ alexipharmacum esse posse cujus folia venenata. Quin & ipse Piso radici soli non fidendum monet, sed ad generalia confugiendum.*

Pag. 983. *Ad finem Paginæ adde,*
Herba viva foliis & floribus longis pediculis, uni thyrso insidentibus Ambonica Rumphii, Ephem. Germ. *An.* 11. *Obs.* 32. *Herba sentiens & pudica* Bontii *p.* 120. *Figura utrobique eadem. Bontii descriptio nihil valet: Icon autem longè diversam plantam ostendit ab omnibus à Marcgravio, Breynio, Zanonio descriptis.*
Item.
Æschynomene foliis minimis à D. Plucknet *nobis ostensa in horto suo sicco.*

Pag. 995. Lychnis major noctiflora Dubrensis dicta proximè accedit ad Lychnidem viscosam quintam nostram, id est montanam viscosam albam latifoliam *C. B.* ut eandem suspicer. *D. Newton* qui utramque contulit inter se, diversam affirmat.

Notandum etiam *D. Dale* Lychnidem præcedentem noctifloram in Anglia spontaneam invenisse.

Pag. 996. *lin.* 10. Botanici Londinenses affirmant *Lychnidem sylv. albam reflexâ spicâ* Magnoli in Botan. Monspel. eandem plantam esse cum sequenti seu *Lychnide flore albo minimo nostrate.* Nos tamen nullam in spica nostratis reflexionem hactenus vidimus: at neque florum petala profundè bifida sunt in nostrate, imo vix omnino fissa; adeóque parva, ut eorum incurvatio vix fit observabilis. Oportet ergo ut locus in hac planta insignem varietatem efficiat. Sive eadem sit sive minùs, Lychnis certè flore albo minimo nobis dicta Angliæ indigena est, à *D. Dent* in agro Cantabrigiensi dudum observata,

observata, & ad nos transmissa, quam * Lychnidem sylv. annuam angustifoliam flore purpurascente denominavimus, & per errorem pro Lychnide sylvestri annua flore minore carneo Morisoni habuimus. Nuper etiam in vicinia nostra inter segetes eandem invenit *D. Dale.* * *In Cat. plantarum Angliæ.*

Hæc planta adeò similis est decimæ nonæ speciei seu *Lychnidi hirsutæ flore eleganter variegato,* ut floribus exceptis vix possint internosci. Et quod ad Lychnidem illam decimam nonam attinet, vix possum mihi persuadere eam specie convenire cum Lychnide hirta minima sexta Clusii, & floris duntaxat colore variare; siquidem non colore tantùm sed etiam formâ florum differunt; cùm Lychnidis hirtæ 6. *Clus.* petala incisis marginibus pingantur, hujus autem integra & subrotunda sunt. Ex semine deciduo se renovans in hortulo nostro nondum produxit plantas vel floris figurâ vel colore à matre diversas.

Pag. 998. *Historiæ Lychnidis maritimæ repentis adde,*

Hanc plantam à D. *Sam. Dale* in Horto cultam superiore æstate diligentiùs observavi & cum Lychnide Behen albo collatam specie diversam esse deprehendi.

Eadem pag. lin. 23. *Adde,* Alias adhuc seu species seu varietates Lychnidis sylv. seu Ben albi vide in Catalogo Hort. Lugd. Bat. à *D. Hermanno* edito.

Pag. 999. *lin.* 24. Scribit D. Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* se in Promontorio Bonæ spei collegisse Lychnidem segetum Nigellastrum minus glabrum dictam, &c. ejusque semina ad D. Morisonum transmisisse.

Pag. 1000. *Post Lychnidem plumariam sylvestrem simplicem adde*

Lychnidem Caryophylleum Virginianum, Gentianæ foliis glabris, quatuor ex singulis geniculis caulem amplexantibus flore amplo fimbriato, quam inter siccas *D. Plucknet* vidimus.

Pag. 1002. *Ad speciei nonæ seu Lychnidis viscosæ flore muscoso historiam adde,*

Hæc herba vulgo Suffolciensi *Stella terræ* dicitur, éstque in magna existimatione ad morsum Canis rabidi. Grayus in libro suo de Equorum cura & medicina [Hippiatrice] cap. 5. Sect. 9. adversùs malum prædictum eam sic præscribit. Herbam integram unà cum radicibus diligenter mundatam, elotam, & probè contusam in lacte, cerevisia, ala, aut vino albo Equo à cane rabido commorso exhibe, tribus matutinis successivis, prima vice tres herbas integras cum radicibus scilicet & tota superficie præbendo, secunda quinque, tertia septem, videndo semper ut Equus omnes partes sumat & deglutiat. Quæ si observes, Equus haud dubiè sanabitur, & ab omni Hydrophobiæ periculo liberabitur. At nec equos solùm, sed & omnia alia animalia & hominem etiam ipsum curat hoc medicamentum. Generosi cujusdam (inquit Grayus) mihi familiaris filius à cane rabido infeliciter demorsus, licet eousque vis morbi progressa esset, ut capite affecto delirare inciperet, hujus medicamenti usu perfectè sanatus est & etiamnum post multos annos sanus persistit. Habui ab amicissimo viro eodémque ingenio & eruditione præstanti *D. Edwardo Hulse.* Potest etiam herba cum butyro recenti contusa & in pilulas efformata exhiberi pari effectu.

In his numerorum imparium observationibus aliquid superstitiosi inesse mihi videtur, ut & in integræ plantæ nullâ parte omissa sumptione. De medicamenti autem efficacia minimè dubito. Vide plura in Philosoph. Transact. N. 187.

Pag. 1005. *Post Ledi Alpini secundam speciem addatur pro tertia*

Cistus Indicus Ledi Alpini foliis & floribus amplis Herman. Cat. *Chamærhododendron exoticum amplissimis floribus Liliaceis* Breyn. Prod.

Herm.

Fruticat duorum cubitorum altitudine, trunco pollicem crasso, cortice scabro, inæquali, ex fusco cinereo; Ligno duro, solido, pallescente; Ramis brevibus, contortis, inordinatis, circa fastigia foliis Balsamo Alpino non disparibus, sed rigidioribus & villosis densissima serie perpetuóque virore refertis. Intra hæc prodeunt *flores,* quodammodo Liliacei, monopetali, quinquepartiti, structurâ Balsami Alpini, amplitudine Narcissi Gareti, colore fulgentis dilutioris Cocci. Julio verò & Augusto tantâ ubertate luxuriant, ut superiorem fruticis partem quasi elegantissima coccinea veste videantur cooperire. His nisi odor deesset, diceres naturam nihil amabilius, nihílque admirabilius unquam produxisse. Attamen odoris desiderium rependere videtur florum congeries numerosa, amœnissima Liliacea structura, & vivacitas exquisitissimi coloris. Cæterùm ex singulis floribus sese exserunt quaterna apiculata *stamina,* incurvata, pallidè coccinea, unico intermedio longiori insidente futuri fructûs rudimento. His unà cum flore defluxis perficiuntur in parvis, oblongis, villosis, quinquifidis utriculis conceptacula villosa veluti in Ledo Alpino, quinque intus carinulas habentia, in quibus *semina* exigua flavescentia. Quo contumacius est Balsamum Alpinum locis mitioribus, in quibus vivere refragatur, tantò sequacior est hic Cistus, qui hortensem culturam admittit. Facultate ad congeneres Cistos accedere putamus, ex adstringente gustu quem cum illis habet communem.

Pag. 1013. *lin.* 4. D. Magnol in Appendice ad Botan. Monsp. quæ de identitate utriusque Tuberariæ Myconi habet revocat, majorémq; à minore diversam esse agnoscit; séque majorem invenisse Maio mense florentem in incultis locis circa *Vauvert* pagum refert. Radix utique vivax plura capitula cum foliis hirsutis producit, quæ caule glabra sunt.

Pag. 1015. *lin.* 29. *Adde,* Chamæcistum quendam montanum quem Polii folio vocat invenit *D. Plucknet* in montibus *Brent-Downs* dictis, in Somersetensi Com.

Pag.

Pag. 1016. *Pro duodecima Helianthemi specie addatur,*

12. *Cistus humilis Aizoides maritimus Africanus flore rubello* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Radice nititur parva, ex ruffo albescente; *Caule* concolori, dodrantali, rotundo, nunc bifido, nunc quadrifido; *Foliis* teretibus glabris, Sedo minori luteo acutifolio æmulis, sed crassioribus & quadruplo longioribus. Inter hæc erigitur pediculus gracilis, tenuis, nudus, subrubens, semipalmaris, circa fastigium in aliquot ramulos tenuissimos divaricatus, sustinentes *florem* pentapetalum, parvulum, rubellum, fugacem, qui ad Solem Meridianum expanditur, hoc verò recedente clauditur, vel omnino marcescit, relinquens conceptaculum rotundum, trigonum, in terna foliola carinata dissiliens, fundénsq; *semina* exigua, compressa, nigra. Frequens occurrit maritimis locis ad *Promont. Bonæ Spei*, inter species Ficûs aizoidis, & proinde eandem culturam requirit. Solum amat arenosum, siccum, aeris rigidioris injurias ægrè ferens, progerminans non minùs seminibus quàm ramulis resectis & in terram depactis, virens toto anno. Sapor percipitur aqueus, odor nullus.

Chamæcistus Frisicus foliis Nardi Celticæ C. B. *Chamæcistus Frisicus* Park. *Hirculus qui Chamæcisti genus* Clus. cur. post.

Clus.

Plantula hæc Celticæ Nardo ferè similis foliis & radice, ejusdémque propemodum magnitudinis; Cauliculo tamen dispar est, qui gracilis, sese attollens, quinis aut senis floribus onustus conspicitur, speciosis, Ranunculi florum æmulis, sex foliis simplici serie dispositis constantibus, flavi coloris, parvis tamen maculis alterius coloris duplici serie circa umbilicum orbiculatim distinctis: Iis succedunt capita seu vascula mucrone bifido prædita, paleaceo semine referta. Tota planta aliquantulum graviter olet.

Locus. Nascitur in palustribus siccioribus locis permixta Gramini Parnassi vulgò dicto propè amœnissimum quendam pagum in Comitatu Drentiæ. A Dortmanno habuit Clusius.

Planta est anomala, magis tamen accedit ad Sedum quàm ad Chamæcistum.

Pag. 1019. *lin.* 3. Plantam hanc à Joan. Baptista Triumfetti in Observationibus de Ortu ac vegetatione plantarum descriptam invenio. Liber autem iste non ante ad manus nostras pervenit quàm Historia nostra de Herbis penitus absoluta & impressa esset.

Pag. 1034. *Spergulæ speciebus adde,*

Alsinem Spergulæ facie minimam Commelin. Catal.

Pag. 1036. *Ad finem Cap.* XII. *quæ est de Alsine adde,*

Alsine procumbens Gallii facie Africana Herman. Cat.

Herman.

Spargit per terram ex tenui capillari radice *cauliculos* graciles, rotundos, glabros, geniculatos, ramosos; *Folia* ad genicula sex septémve stellatim, Gallii modo expansa. Intra hæc exeunt aliquot pedicelli tenuissimi, sustinentes *flores* nudos, stellatos, exiguos, pentapetalos, foris virescentes, intus pallidos, subsequentibus *seminibus* fulvis in capsulis Alsine proximis. Annua est, ex Africa advecta, florens Augusto, propullulans quotannis ex seminibus deciduis. Sapor apparuit muricatus & ingratus.

Alsine litoralis graminea Magnol. Append.

Plantula est triuncialis, cauliculos habens plurimos, partim rectos, partim supinos. *Folia* ad articulos bina, parva angusta; inter quæ oritur pediculus fere uncialis, unicum producens *florem* Alsines mediæ flore multò minorem, cui succedit *capitulum* cum involucro, minutissimo *semine* plenum. In herbidis maritimis eundo ad montem Cetium, ubi stagnum trajicitur, Maio mense copiosè reperitur.

Pag. 1042. *Ad finem paginæ adde,*

Sedi minoris flore albo quadrifolio speciem in rupibus circa Voltagium in territorio Genuensi observavimus, nisi error sit in notis nostris.

Pag. 1045. *Pro Synonymo primæ Cotyledonis speciei adde,*

Sanicula Aizoides foliis longissimis serratis candicantibus Herman. Cat. Hort. Leyd.

Pag. 1046. *Pro synonymo sextæ Cotyledonis speciei adde,*

An Sanicula Alpina rosea oblongo-rotundo serrato folio, umbilico rubente? Herman. Cat. *An potiùs Sanicula montana crenata umbilico rubro* Cat. Hort. Reg. Paris?

Pag. 1047. Decimam quartam Cotyledonis speciem sive Saniculam montanam roseam flore guttato *Hort. Reg. Paris.* eandem esse plantam puto cum specie sexta, seu Sedo serrato latifolio montano guttato flore *Park.* Ejus ergo vice substituatur.

14. *Sedum serratum flore albo multiflorum* Dodart. mem. *& pro* 15. *specie addatur*

15. *Sedum Africanum annuum, Centaurii minoris facie, flore aureo* Herman. Cat.

Altitudinem palmæ vix attingit hæc planta, figens *radiculam* tenuem, fibrosam, albam, ex qua assurgit *cauliculus* simplex, rotundus, pallidè virescens, ad summitatem ramosus, cui per intervalla adstant

ſtant *folia* craſſiuſcula, ſucculenta, bina ex adverſo, Centaurio minori nonnihil ſimilia. Ramorum ſummitates ſuſtinent perianthium quinquefolium, quod dehiſcens excludit *florem* pentapetalum, ſtellæ inſtar expanſum, foris purpuraſcentem, intus aureum, *ſtaminulis* in medio apiculatis flaveſcentibus, ſingulíſque petalis ad fundum macula cordiformi ſanguinea inſcriptis.

Pag. 1055. Duabus illis plantis, 1. Gratiola anguſtifolia *Ger. emac.* 2. Ageratum purpureum Dalechampii *J. B.* duo capita aſſignanda ſunt; quòd genere ſint diſtincta tum à præcedentibus, tum à ſe mutuo.

Pag. 1056. *Pro quinta ſpecie Geranii Althææ folio addatur*

Geranium Africanum arboreſcens, Ibiſci folio rotundo, Carlinæ odore Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni.*

Herman.

Ad radices montis Tabulati Promontorii *Bonæ ſpei* fruteſcit hoc Geranium, *radice* lignoſa, albente, craſſa, fibroſa; *caule* rotundo, hirſuto, tres & ampliùs pedes alto, aliquando ſtatim à radice in complures ramos diviſo, quibus ex longis, piloſis, craſſiſque petiolis circumſtant *folia* in ambitu rotunda, leviter crenata, modò plana, modò ſinuata, craſſiuſcula, mollia, hirſuta, Ibiſci inſtar, dilutè virentia, odoris fragrantis, Carlinam æmulantis. Circa faſtigia prodeunt palmares ramuli, quibus ex oblongis, quinquifidis, ſubhirſutis calyculis inſident *flores*, ex incarnato rubentes, ampli, pentapetali, duobus ſuperioribus petalis amplioribus, galeæ inſtar erectis, biniſque ſanguineis in baſi ſtriis inſignitis, tribus inferioribus minoribus, quaſi labiatis, prominentibus è medio aliquot *ſtaminibus* cum *ſtylo* longiori, in quinque ſanguineas lingulas divaricato. His defluxis ſuccedunt more congenerum quinq; *capſulæ* membranaceæ, arctè ſibi invicem annexæ, & in longum acutum mucronem terminantes: ex quibus præ maturitate dehiſcentibus proſiliunt totidem *ſemina*, oblonga, ſpadicea, roſtrata, contorta, incana lanugine pubeſcentia, cum ſtilo intermedio, è cujus apice ſemina hærent.

Tota planta, imprimis folia, ſubacrem & aromaticum præbent ſaporem, cum levi viſciditate. Hinc reponi meretur inter carminantia & emollientia. Folia leviter exſiccata non infelici ſucceſſu adjeci clyſteribus contra ventris tormina, paſſionem Colicam, Iliacam, Nephriticam, præſertim Calculum, cæteráſque urinæ difficultates. *Vires.*

In Belgio de facili propagatur ſeminibus, ramulis & viviradicibus.

Pag. Eadem. poſt ſeptimam ſpeciem.

Geranium Africanum Coriandri folio, floribus incarnatis minus Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni.*

Herm.

Hujus & præcedentis [Geranii Æthiopici Myrrhidis folio tertii flore magno ſtriato *Breyn. cent.* 1.] *folia* prima ſeminalia ſunt ſubrotunda, brevia, modice laciniata, in progreſſu verò elongantur & frequentioribus ſegmentis diſſecantur, quæ in hac minori ſpecie apparent tenuiora, anguſtiora, haudquaquam hirſuta. *Flores* prodeunt paulo minores: *Semina* cæteráque omnia prædicti Geranii ſimilia.

Geranium Africanum Betonicæ folio laciniato & maculato, floribus incarnatis Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni.*

Herm.

Prioribus accedit & hæc ſpecies, cujus folia inferiora, radici proxima referunt effigiem foliorum Betonicæ, quæ verò in progreſſu cauli adſtant, majora ſunt, profundioribus laciniis inciſa, & medio ſinu ex fuſco rubente maculâ inſignita, aliquando omnino viridia. *Cauliculos* [illegible] ſpithamam longos, geniculatos ex viridi nonnihil rubentes, reſupinos, ſuſtinentes *flores* pentapetalos, incarnatos, Geranio Africano Coriandri folio perquam ſimiles; quos excipiunt *ſemina* quina, roſtellis contortis lanuginoſis.

Geranium Africanum Alchimillæ hirſuto folio, floribus albidis Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni.*

Herm.

Cauliculos emittit bicubitales, ex viridi rubentes, piloſos, geniculatos, procumbentes, & ex ſingulis nodis novas radiculas demittentes: quibus ex longis pediculis adſtant *folia* rotunda, Alchimillæ foliis paria ferè, piloſa, in viridi candicantia, media ſui parte interdum maculata, in ambitu crenata & laciniata. *Flores* edit multos, ſimul junctos, ſuperioribus ſpeciebus minores, albidos, & pro ingenio ſoli & climatis in pallido vel flaveſcentes vel incarnatos, ſubſequentibus *ſeminibus* quinis, diſpoſitione & facie congenerum.

Pag. 1057. *Synonymis* 10. *ſpeciei adde*, Geranium Cicutæ folio moſchatum C. B. & *pro undecima ſpecie, aut octavæ varietate potius* adde,

Geranium moſchatum folio ad Myrrhidem accedente minus J. B.

Hæc enim ſpecies aliàs odorata eſt, aliàs inodora.

Pag. 1058. *Geranii quarti titulo adde,*

Geranium Africanum noctu olens tuberoſum & nodoſum, Aquilegiæ foliis Hort. Lugd. Bat. *D. Hermanni, è quo & deſcriptionem ſupple.*

Herm.

Conſtat *radice* longa, tuberosâ, craſsâ, nonnihil lignosâ, ex viridi palleſcente, ſubinde aliquot fibris capillatâ: *Caulibus* ſurrectis, bipedalibus, cineraceis, glabris, lignoſis, ad genicula craſſeſcentibus. Foliis utrinque appoſitis Aquilegiæ facie, craſſiuſculis, ſegmentis tamen paucioribus & amplioribus diſſectis. Floribus pentapetalis in umbellam congeſtis nunc ſurſum, nunc deorſum ſpectantibus, coloris buxei, nonnunquam obſoletè purpuraſcentis, à veſpera ad Auroram uſque jucundiſſimum ſpirantibus

tibus odorem: Seminibus antecedentium ritu quinis rostratis, candida, sericea, modica lanugine pubescentibus.

Propagatur seminibus, & tuberibus seu geniculis.

Pag. 1062. *Geraniis Malvæ foliis addatur*

Geranium Africanum frutescens Malvæ folio, laciniato odorato Hort. Lugd. Bat. *D. Hermann.* Ger. *Malvæ folio odoratum, flore purpurascente C. Bonæ spei* Breyn. Prod.

Herm.

Fundit *radicem* crassam, candicantem, fibrosam: *cauliculos* cubitales, geniculatos, nodosos, resupinos: *folia* digitalibus petiolis, Malvæ paria, subrotundo angulosa, crenata, undulata, nonnunquam laciniata, odoris grati & aromatici. *Flores* facie antecedentis, ast paulò minores, sex septémve plures vel pauciores quasi in capitulo seu umbella simul junctos; cui subjiciuntur quinque, in orbem radiata, hirsuta, subrotunda foliola, ambitu rubente & in exiguum molleculum mucronem abeunte: Sequuntur *semina* superiore tenuiora.

Tota planta pilosâ hirsutâque facie est, gaudens iisdem natalibus cum præcedente, eadémque culturâ & virtute, sed remissiore.

Pag. 1063. *Ad finem capitis de Geranio,*

Geranium Africanum Uvæ crispæ foliis, cauliculis procumbentibus, floribus exiguis rubellis Hort. Lugd. Bat. *D. Herman.*

Herm.

Germinavit (inquit) nobis ex seminibus Africis hæc pusilla Geranii species, *radice* tenui, fibrosa; *cauliculis* plurimis, ramulis gracilibus, geniculatis, humi jacentibus, prona parte rubicundis, supina viridantibus. Singulis geniculis adstant *folia*, interdum bina è regione, glabra, lætè viridia, Uvæ crispæ foliis similia, sed quadruplo minora & frequentiùs incisa. Penes horum exortum exit tenuis pedunculus, circiter longitudine digiti, sustinens flosculos, unum, tres, quatuórve, exiguos, pentapetalos, rubellos: quibus singulis subjicitur pediculus tenuis cum calyculo quinquepartito, includente vasculum pentacoccum rostratum, in quo quina *semina* exigua more congenerum.

Pag. 1065. *Post lin. quartam adde,* Hujus arboris in *Hort. Lugd. Bat.* duplex habetur species seu varietas, Altera flore purpureo; altera flore flavo. *Lin.* 26. *adde,* Quærendum an fructus à Jo. Bauhino descriptus pro fructu Xyli Brasiliani non sit potiùs diversæ speciei quàm illius quam Marcgravius describit; siquidem in illo semina duplici ordine in loculamentis sita sunt, cùm in descriptione Marcgraviana Xyli Brasiliani seu *Aminiju* hujusmodi seminum sitûs nulla mentio; alia etiam sunt quæ non conveniunt. Oculatissimus Botanicus Jac. Zanonius Bononiensis duas dari Xyli Brasiliani species diversas existimat. Nam primò quæ à Marcgravio describitur pentapetalos esse dicitur, cùm à se culta & descripta, (referente Fratre Stephano Capucino Ravennate, qui 14 annos continuos Fernambuci commoratus est) florem flavum campanulatum producat, quod & ex Lerio confirmatur, qui eam Flores ferre luteos Campanulis similes instar Cucurbitarum vel Citrullorum tradidit. 2. Marcgravius Xyli sui folia in tres lacinias secta esse scribit; cùm plantæ ejus quam è semine natam coluit Zanonius folia variæ admodum formæ essent, prima integra & subrotunda, secunda acutiora, sequentia laciniata una, duabus, tribus, quatuor & pluribus laciniis pro plantæ ætate magnitudine & statura, ut suprema in ramis ad septem usque lacinias incisa essent. 3. Quòd fructum ferat ovatum, & tandem semen Pistacei magnitudine; cùm in suo septem semina conjuncta, ut plerunque sunt, non multum superent molem nucis Pistacei. Verùm his argumentis facilè potest responderi. Nam primò mihi verisimilius videtur florem Xyli Brasiliani quinque petalis compositum esse quàm monopetalum, quum reliquæ omnes Xyli species pentapetalo flore sint, magisque fidendum est curiosis spectatoribus Pisoni & Marcgravio, qui plantâ ob oculos posita florem descripserunt, quàm vel Lerio, vel Stephano Capucino; qui minus curiosè eum spectarunt & examinarunt, & ut verisimile est, è memoria descripserunt. Denique Marcgravius folia in tres quidem lacinias secta esse scribit, non tamen semper & omnia: hoc est, pleraque hoc modo secta esse, aut sectionem hanc affectare. Deniq; non dicit Marcgravius semina singula seorsim Pistaceis æqualia esse, sed in quolibet flocco contineri septem nigros fructus magnitudine simul Pistaceorum: quòd quidem obscurius dictum esse fateor, ut Laetius etiam id de singulis fructibus acceperit. Lerii autem autoritas apud me minoris momenti est, qui fructum etiam quadripartitum esse scribit præter normam aliarum omnium Xyli specierum quæ fructu sunt vel tripartito, vel quinquepartito. Nomen autem commune *Aminiu* eum eandem plantam intelligere arguit, quam describunt Piso & Marcgravius.

Melianthus Africanus. Pimpinella spicata maxima Africana Bartholin. *Act. Hafn. An.* 1653. *Vol.* 2. *p.* 58. Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Mellifera hæc planta *radice* nititur vivaci, lignosa, crassa, pallida, brachiata, longo profundóque reptatu hinc indè diffusa; *Scapo* multiplici supra Viri altitudinem assurgente, viroris & vigoris perpetui, pollicem crasso, rotundo, striato, scabro, geniculato, ad radicem lignoso, solido, in progressu ex russo virente, & ubi in floriferam spicam fastigiatur punicante, facilè ex geniculis in terram demissis se propagante. *Foliis* pinnatis, facie Pimpinellæ, ast sextuplo, amplioribus, rigentibus, nervosis, per ambitum profundiùs serratis, colore in glauco virente, Costâ media ad summum usque, cui folia ex adverso strictiùs adhærent, alata & crenata, parte vero ima & prona contecta folio, digitum longo, concolori, integro, lata sua carinatâque basi, qua ad scapi genicula prorumpit in mucronem porrecto, & costæ instar ligulæ incumbente, Odore fœtido narcotico gravi, sapore herbaceo parum adstringente. *Floribus* in summo numerosis nudis, ex nigro puniceis, in spicam congestis,

hærentibus ex petiolis longulis, punicantibus, tenui raráque lanugine pubeſcentibus: quibus ſingulis ſubjicitur foliolum, nunc puniceum, nunc ex puniceo vireſcens, unguem adæquans, & in deltoidem effigiem gracileſcens. *Flos* utplurimum quinque conſtruitur petalis ex floris fundo ampliori, cui arctè junguntur, in longum protenſis, duobus ſupernis latioribus & longioribus, binis lateralibus brevioribus & anguſtioribus, unico inferno breviſſimo carinato. Hoc in flore conſtanter deprehenditur, reliquorum vero numerus & amplitudo variant. Ex his profluunt decem *ſtamina*, punicei ſaturati coloris, quinque longiora & tenuiora, apicibus flaveſcentibus parvis, totidémque breviora, apicibus robuſtioribus, leviſſima concuſſione deciduis. Inferiori petalo includitur receptaculum cartilagineum carinæforme, refertum liquore melleo, diluto puniceo, ſaporis vinoſi jucundiſſimi. Hunc à Belgis ad Prom. B. Sp. degentibus non inepto nomine Melianthum ſive Florem mellis appellari ait. Mellea verò hæc ſubſtantia neutiquam videtur productum roris ſeu aeris in flore collecti, ſed eo ipſo quo flos perficitur incipit ex porulis & villulis internæ floris báſeos inſtar ſubtiliſſimi vaporis emanare, & in hiantem hanc carinulam deponi. Sive enim plantam mox flores parituram aeri liberiori expoſueris, ſive in conclavi diligenter cuſtodiveris æquam mellis proportionem obſervabis, tanta utrobique ubertate ut in ſubjecta folia ſtillatim defluat. Melle floréque exareſcente ſequitur *vaſculum* ventrioſum, membraneum, facie & magnitudine Nigellæ fructum adæquans, tetragonum, quaternis diſſepimentis diſtinctum, quaſi ex totidem vaſculis eſſet compactum, ſingula continent ſemen ovale, nigrum, lucidum, ſemini Pæoniæ ſuppar.

Sponte ſua luxuriat locis udis & paludoſis ad Prom. B. Sp. Tranſpoſita in hortos mirum in modum multiplicatur. Brumam rigidiuſculam quamvis patienter ferat, tamen cuſtodienda eſt in commodo hybernaculo, nè flores, quos media ſæpe hyeme ſuppeditare ſolet, vitium capiant & pereant. Eo adeò delectantur *Hottentotti*, & nunc quoque Belgæ, ut Melianthum nunquam prætereant, quin melleam ejus dulcedinem avidè reſorbeant. Hactenus Hermannus. Plantam in horto Reverendiſſ. Epiſcopi Londinenſis cultam vidimus. *Locus.*

Pag. 1065. *Ad finem Capitis* VIII. *de Goſſipio,*

5. *Moul Elavou ſive Arbor lanigera ſpinoſa* H. M. *P.* 3. *T.* 52. *p.* 61. *Goſſipium arboreum caule ſpinoſo* C. B.

H. M.

Arbor eſt procera & admiranda, altitudine 50, craſſitie 18 pedum menſuram haud rarò ſuperans, antequam ullos diffundat ramos. *Lignum* molle, fragile, ſubrufum, *cortice* craſſo, molli, cinereo, intus rubicundo ac ſcabro cinctum, qui ſquamis numeroſis, rigidis, atris, glabris ac nitentibus ſpinis inſuper dotatis undique ornatur: hæ autem ſpinæ acutæ circa caudicis exortum demum decidunt, manent tamen in ramis ſuperioribus, quos omni ex parte obducunt; atque hæc ratio eſt quod Simiæ nunquam haſce ſcandant arbores.

Radix craſſa, fibrata, albicans, cortice ſubrufo, flaveſcente ac nodoſo obducta: ſapor acerbus, odor nullus.

Folia inſipida, inodora, manibus confricta unctuoſa, *Panjæ* foliis haud abſimilia, longis itidem, rotundis, glabris, necnon viridi-ſtriatis, ac in exortu nodoſis petiolis plura ſimul juncta, & in orbem expanſa inhærent.

Flores ſuaveolentes, ac magnitudine palmum æquantes, plures ſimul juncti ramulorum extremis inhærent, atque è calyce craſſo, denſo, intus ſubviridi, extus flaveſcente prodeunt, quinque oblongis, craſſis, denſis, undique colore purpureo nitentibus, extus lanuginoſis & reflexis foliis conſtantes, numeroſis in medio craſſis, denſis, longis, ac rubicundis *ſtaminibus*, atris falcatis *apicibus* dotatis, duplici ordine mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus: inter quæ *ſtylus* prodit fiſſus, qui ipſius fructus rudimentum eſt. Inſuper in floris umbilico ſubcœruleus ac pellucidus obſervatur humor, qui dulciſſimi gratiſſimíque ſaporis eſt.

Fructus cum *Panjæ* fructibus in omnibus conveniunt, excepto quòd ſemina in loculamentis non triplici ut in illa, ſed duplici ordine locata ſint.

Creſcit ubique in Malabar, ſeminibus ſata Anno circiter 16 fructus fert, quos dein ſingulis annis, viz. Februario & Martio menſibus maturos exhibet, atque ad annum 200 & ultra frugifera manet. *Locus & Tempus.*

Lanugo lectulis & pulvinaribus farciendis inſervit. Arboris cortex pulveriſatus, & cum ſucco Limonum in linimenti formam redactus, inflammationes quaſcunque compeſcit, & oſſium fracturas conſolidat: cum aduſto verò è nuce Indica vino ſi permiſceatur pro linimento ad herpetem uſurpatur. E radicis verò cortice egregium fit vomitorium. Humor ille dulcis, qui in floris ſinu colligitur, cum Tamarindi foliis exhibitus quoſcunque aquoſos humores per alvum & veſicam potenter educit. *Uſus & Vires.*

6. *Goſſipium Indicum Salicis folio, fructu quinquecapſulari* * *Panja Panjala* H. M. *Arbor lanigera ſive Goſſampinus Plinii* Bontio. *Goſſipium Javanenſe Salicis folio* C. B. *Lanifera arbor peregrina* J. B. Cluſ. *Goſſipium arboreum Orientale foliis Salicis digitatis latioribus* Herman. Cat.

* P. 3. T. 49, 50, 51. p. 59.

H. M.

Arbor eſt procera, 40 aut 50 pedes alta, ramis decuſſatim in alios minores diviſis in orbem brachiata; ità ut velut alæ expanſæ videantur, ac (uti in Abiete & Pino obſervare eſt) ſurſum versùs magis magíſque gracileſcant frondes. Lignum albicans, molle, cortice glabro, atro-viridi variegato, inodoro atque inſipido obductum.

Radix albicans, cinereo & glabro cortice tecta, fibris ſuis non latè per terram diffunditur, ſed profundiùs ei inhæret: ſapor viſcidus & unctuoſus, odor nullus.

Folia longis, rotundis, glabris, necnon rubicundis petiolis plura ſimul juncta, ac in orbem expanſa inhærent, oblongo-teretia, glabra, denſa, longitudine ſpithamam, latitudine duos circiter pollices æquantia, virore nitenti.

Flores

Flores inodori ac insipidi, plures simul juncti, rufis, rotundis ac hirsutis petiolis, ramis lignosis inhærent, atque è *calyce* crasso, viridi, in quinque lacinias secto prodeunt, quinque subrotundis, densis, intus lanuginosis, extus glabris, nitentibus & albicantibus foliis constantes, quinque in medio teretibus, crassis, albicantibus *staminibus*, flavescentibus, falcatis ac divisis *apicibus* eleganter ornatis, mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit, flavescente globulo dotatus.

Fructus oblongo-rotundi sunt, quinque angulis levioribus sulcati, cortice primùm viridi, glabro ac nitente, dein rufo, scabro ac duro, obducti, intus in quinque loculamenta, alba ac nitente lanugine, seu gossypio referta, divisi. Intra quam lanuginem, dehiscente demum fructu, numerosa observantur *semina* rotunda, glabra, nigricantia. Hujus verò arboris fructibus maturis pleræque ejus decidunt frondes, quo tempore solis fructibus ornata est arbor.

Locus. Provenit ubique in *Malabar.* Semel in anno, viz. Januario & Februario mensibus fructum fert. Martio autem & Aprili denuò frondescit & floret; atque sata seminibus 40 annos non rarò frugifera manet.

Vires & Usus. Fructuum horum lanugo seu gossypium colligitur, ex eóque lectuli & pulvinaria fiunt quæ summam ob mollitiem pluris æstimantur. Bontius lanuginem hanc propter brevitatem carminari non posse ait, ideoque nec lintea inde texuntur: facillimè flammam concipit. Flores fructúsque teneriores in cataplasmatis formam contusi, ac capiti impositi cephalalgiam & vertiginem tollunt.

Hujus arboris fructum esse quem describit & depingit Clusius Exot. l. 1. *cap.* 14. *minimè dubito. Folia tamen arboris à Franc. Roderigues nimis angusta describuntur. Et Sebaldus de Wert apud Clusium loco citato arbores quas observavit similem fructum gerentes in Guineæ maritimis ampliora habere folia affirmabat. Forte Javanensis foliorum angustiâ à Guineensi differt; imò utraque diversitas habetur in Hort. Academ. Lugd. Bat.* Herman. Cat.

Pag. 1066. *adde,* Bammia ex Surinam Urticæ foliis *D. Plucknet.*

Pag. 1067. *lin.* 1. D. Hermannus Quingombo I. seu Alceam muschatam Pisonis, quæ Alceæ hirsutæ flore flavo & semine moschato *Margrav.* eadem est, ad speciem nostram tertiam seu Alcæam Ægyptiam villosam *C.B.* refert: & certè ei simillima est, si non planè eadem. Descriptiones per omnia non conveniunt, ut conferenti patebit.

Pag. 1069. *pro Synonymo tertiæ Speciei adde,*

Althæa arborea Indica Populi folio, flore ephemero *Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Pag. 1070. *Pro Synon. decimæquartæ Speciei adde,*

Althæa arbor Indica Tiliæ folio, flore ephemero *Herman. App. ad Hort. Lugd. Bat.*

Ad finem Capitis 10. *de Althæa Indica addantur Species sequentes.*

Althæa Indica flosculis parvis, folliculatim ramulis affixis D. Herman. Breyn. Prod.

Item,

Althæa Orientalis Pernambucensis foliis latioribus & rotundioribus D. Plucknet.

Item,

Althæa Indica Bryoniæ folio ejusdem.

Alcea Indica fruticosa flore coccineo petalis crispis.

Ain-Pariti H. M. P. 6. T. 43. p. 73. *An Rosa Batavico-Indica inodora, seu Malva fruticescens* Bontii?

Frutex est *Bem-Pariti* planè similis, & nonnisi arte aut culturâ in arborem adolescit. *Flos* tamen simplex, coccinei, intensè rutilantis coloris, in eo differt, quòd quinque constat petalis latioribus, rotundis & crispis, circa unguiculos rubenti macula conspersis. In quinque pusilla, villosa, filamenta, quæ capitulis è fusco gaudent purpureis dispertitur subpurpureus *stylus*, qui in summitate multis *staminulis*, semilunatis *apicibus* exornatis circumtegitur, infrà verò, si flos plenus fuerit, petalis interioribus.

Ob florum gratiam per totam Indiam in hortis colitur: éstque longæva, & ubi octo vel decem annorum complevit ætatem flos è simplici evadit plenus, quo Ethnici utuntur in cæremoniis.

Vires. Contrita folia atque ex aqua exhibita iis qui ex variolis febricitant, eorum copiosam inhibent eruptionem, præcordiorum temperant æstum, cum butyro nimium menstruorum fluxum; Ex oleo cum foliis *Curumulli* cocta unguentum præstant vulneribus aptum. Ex florum gemmis decoctum mulieres reddit steriles: ipsæ autem oculis illitæ ophthalmiam tollunt. At flores aperti, recentésque ex butyro triti aphthis mederi incolis dicuntur.

Hanc speciem D. Commelinus pro Rosa Batavico-Indica inodora seu Malva frutescente Bontii lib. 6. cap. 4. habet qui à nobis lib. 12. cap. 9. dubitanter ad Althæas refertur.

Bontius in febribus continuis se aquâ ex hujus floribus destillata ad somnum conciliandum pro frontali usum esse scribit.

Althæa Indica Gossipii folio, Acetosæ sapore Cat. Lugd. Bat. Herman. *Alcea acetosa trifido folio Indiæ Orientalis* Breyn. Prod. 1.

Herm.

Radicem habet fibrosam, albicantem, singulis annis pereuntem: Caulem tripedalem, viridem, glabrum, aliquando angulosum, ramosum, in fila ductilem: Folia trilobata, lætè viridia, forma & magnitudine ad Gossipii folia accedentia, longis innixa petiolis. Ad horum sinus prodeunt *flores*, ex brevissimis pediculis ampli, rosei, incarnati, ex quinque petalis in basi arctè junctis, & intermedio pistillo racemoso concolore exstructi. His subjicitur calyculus quinquefoliatus; ex quo post florum exanthesin prodit *capsula* membranacea, oblongo-rotunda, pentagona, quinis intus loculamentis donata, in quibus *semina* compressa, ex rufo spadicea congenerum more.

Folia

Folia subacidum & leviter viscosum præbent saporem. Caules non minùs quàm apud nos Cannabini in fila ducuntur, & ad funes texendos usupantur. Hinc in agris & hortis Indorum quotannis seritur. In Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis cultam vidimus.

Hujus & alia datur species, à *Garcia ab Horto* Bangue dicta.

Althæa Indica Vitis folio, flore amplo flavo pendente Herman. Hort. Leyd. *Althæa Indica non spinosa flore amplo, pendulo, flavo* Breyn. Prod. 2.

Ex *radice* alba lignosa protrudit *caules* modo unicum, modo plures, bicubitales, lignosos, rectos, glabros, aliquando subhirsutos, ima parte rubentes, summâ viridantes, in multos ramos brachiatos. Cum his simul exurgunt *folia* longis insidentia petiolis, tribus quinisve segmentis divisa, foliis Vitis haud absimilia, sed rigidiora, crassiora, aliquot venis ac insignibus nervis donata. Ad alarum summitates prodeunt breves, tenuissimi pedicelli, quibus nolarum instar appendent *flores*, ampli, Rosæ minoris magnitudine, ad Solem aperti, cæteroqui clausi, quinque petalis flavescentibus, unguibus violaceis holosericeis, in fundo junctis conflati, prominente è medio pistillo, copiosis apiculis puniceis eleganter paniculato. Floris basin tegit calyculus parvus, in quinque profundas, acuminatas, viridantes crenas, quasi totidem foliola dissectus. Huic verò incumbunt quina aut septena angustissima setacea foliola stellatim decussata. Floribus emarcidis succedunt *vascula* membranacea, duriuscula, subhirsuta, ex quinque sulcis vel alis & totidem loculamentis constantia, in quibus continentur *semina* compressa, fusca, reniformia, congenerum more.

Ex seminibus in insula Zeylona collectis germinavit.

Iisdem in locis ubi hæc provenit invenitur & alia species foliis asperis profundè laciniatis, foliorum Cannabis instar, saporis acidi; caulibus aduncis hamis undique armatis, cæteris verò partibus superiori simillimis. *Altera Species.*

Bontius l. 6. p. 113. hanc alteram speciem videtur descripsisse Acetosæ Indicæ nomine. *Acetosa Indica Bontii.*

Folia si masticentur, acetosam planè sapiunt nisi quòd gustui pinguius quiddam & glutinosius repræsentent. Quod addit semen ejus instar seminis Cardui Benedicti spinosum esse non capio, nisi seminis nomine vasculum seminale intelligat.

Qualitate est è frigida vergente ad siccam. Malaii & Bengalenses & cæteri Mauri eam in eduliis pro olere reponunt. Herba hæc quoque in frequenti usu est pro topico medicamento. Conterunt quippe folia super lapidem marmoreum cum scobe ligni Santalini, & intinctos pannos capiti imponunt mixto oleo Nucis Indicæ & aceto in doloribus capitis biliosis. In febribus ardentibus etiam & phrenitide admodum frequenti in usu est. *Vires & Usus.*

Alcea Indica spinosa magno flore ex albido flavescente D. Comelin. *Narinam Poulli* H. M. *P.* 6. *T.* 44. *p.* 75.

H. M.

Rubi more luxuriat frutex iste, cauliculis rubescentibus, spinis ejusdem coloris licet interalbicent, perquàm acutis obsitis. *Folia* crassa, oblonga, in tres cuspidatas lacinias, quarum media protenditur, divisa, villosa, aspera, in oris serrata sunt: horum ternæ senticosæ, è viridi rubentes costulæ in parte supina, ubi quoque protuberant, spinis carentes, in prona magis eminent. Novella hæc teneráque folia non inciduntur, ast in cuspidem exeunt, quæ quò vetustiora eò profundiùs insecantur. *Flores* ex albido flavescentes, petiolis qui juxta foliaceorum surculorum exortum prodeunt, adhærent triuncialibus: quinis constantes petalis, leviter crispatis, venis prominentibus striatis, maculis autem grandiusculis è rubicundo obscuris, quæ circum oras exteriùs apparent, interstinctis. Exsurgens spissus rubicundúsque *stilus*, in ambitu staminulis rubris, quæ majuscula è croceo rubra habent capitula circundatur, & in summitate quinquies dividitur. Florem involvens perianthium quinquelaciniatum, pilis candidis, oblongis, rigidis asperum est, hócque decem, elongi, angusti, pilosi, cubitali modo inflexi unguiculi coarctant. Odor ipsis nullus. Floribus deciduis *capsulæ* succrescunt *seminales*, conicæ, pilis candidis villosæ, perianthii foliolis obtectæ, quæ siccescentes in quinque conceptacula sejunguntur, quorum in singulo *semina* intersepimento mediastino inhærent. Foliis ac floribus nunquam denudatur.

Per universum Malabar regnum in locis arenosis plurimus est. *Locus.*

Folium hujus fruticis oculorum pterygio impositum, submovet. At ex foliis hisce adjectis Pipere, Zinzibere, Lacte, Nucísque Indicæ succo expressus liquor resistit fluxionibus. Plantæ pedis æstus balneo ex radice parato facile discutitur. *Vires.*

Althæa Ricini folio Virginiana Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Enata est seminibus ex Virginia delatis Planta humanam altitudinem multùm excedens, ex cujus radice Ibisco simili, pallida, longè latéque repente, perenni, gustûs viscosi assurgunt *coliculi* glabri, viridantes, frequentibus alis subinde divisi. His adstant *folia* longis suffulta petiolis, Ricini æmula, ternis quinisve, mucronatis & circa marginem crenatis lobis dissecta. Ad horum exortus ab imo caulis ad summum usque prodeunt simul pediculi longiores & graciliores, in aliquot pedicellos tenuissimos divaricati, quorum singuli sustinent ex caliculo viridanti quinquefariàm crenato *florem* parvum, candidum, quinque carinatis petalis in basi junctis constructum, medium occupante columellâ racemosâ, innumeris violaceis apiculis exornata. Flore discusso sequitur *capitulum*, quinque exiguis membranaceis, angulosis, arctè invicem conjunctis & in acuminatum apicem coeuntibus thecis efformatum; quibus singulis includitur *semen* unicum, parvum, spadiceum, reniforme.

Adamboe H. M. *P.* 4. *T.* 20, 21. *p.* 45. *Alcea Indica arborea pericarpio carnoso in plura loculamenta partito.*

H. M.

Arbuſcula eſt humilior, ſeptem circiter pedes alta; caudice albicante, variis ramis in orbem diffuſis donato, qui cortice ſcabro, primùm viridi, dein furvo obducti ſunt. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, odoris gravis, ſaporis unctuoſi. *Folia* oblongo-rotunda, craſſa, denſa, ſine ordine, brevibus ac nodoſis petiolis circa teneriores ramulos proveniunt, longitudine ſpithamam, latitudine palmum ſuperantia, ſupernè atroviridia, infernè è viridi rufeſcentia, tactu nonnihil aſpera, à media illa craſſa, albicante coſta plures nervi minores ſuperiora versùs deferuntur, arcuatim in ſe invicem coeuntes: odor ſylveſtris, ſapor ſubaſtringens. *Flores* elegantes, purpurei, nitentes, roſis haud abſimiles, rotundis & hirſutis petiolis, numeroſi circa ramulos proveniunt, ac ſex ſeptémve, mollibus, ſubrotundis, expanſis, at nonnihil criſpis conſtant foliis; necnon calyci lato, profundo, craſſo, ac rugoſo, ſubviridi, in ſex ſeptémve lacinias, acuminatas ſtellæ in modum ſecto, inhærent, qui plurima inſuper emittit *ſtamina* ſurrecta, infernè albicantia, ſupernè rubicunda, flaveſcentibus, nitentibus, ac planis apicibus ornata; inter quæ *ſtylus* prodit acuminatus, infernè rubicundus, ſupernè viridis: ſapor ſubſalſus & ſubaſtringens, odor nullus.

Fructus floribus ſuccedunt inodori, inſipidi, rotundi, viridi-fuſci, nitentes, in vertice oblongo ſtylo dotati, ad baſin vero calyce plano, craſſo, ac viridi excepti, qui cuſpides ſuos latè extendens, ac exteriora versùs reflectens, ſtellam quodammodo refert, intus porro carne albicante referti, intra quam numeroſa latitant *ſemina* plana, Malvæ ſemini haud abſimilia, ſex ſeptémve loculamentis, membranaceis, quibuſdam pelliculis à ſe invicem ſejunctis, concluſa.

Locus & Tempus. Creſcit frequenter locis arenoſis & petroſis in *Mangatti* & *Cranganoor*, præſertim circa fluminum ripas, Julio & Auguſto menſibus floret, fructúſque fert Novembri & Decembri. Viret tamen perpetuo, ac diu ſuperſtes manet.

Vires. Ex arboris radice in aqua decocta gargariſma conficitur, quod palati oríſque ulcuſculis, necnon quibuſcunque faucium affectibus medetur. Ex eadem radice decocta & dein contuſa cataplaſma fit, quod tumoribus impoſitum potenter eos emollit ac maturat. Ex arboris cortice, foliis ac floribus cùm aqua communi decoctio paratur, quæ pota hepatis, lienis, aliorúmque viſcerum obſtructiones aperit, & aquas hydropicorum per alvum & urinam potenter educit. Semen haud ſecus ac Coriandri ſemen capiti infeſtum eſt, ac vertiginem, ebrietatem, ſimiléſque affectus producit.

Katou-Adamboe H. M. *P.* 4. *T.* 22. *p.* 47. *Alcea Indica arborea elatior pericarpio carnoſo ſubaſpero.*

H. M.

Præcedentis ſpecies eſt ſylveſtris & major, altiùs namque excreſcit.

Ab ea differt quòd folia & rami lanuginoſi ſunt ac hirſuti quòd florum mediam cavitatem & umbilicum quinque tantùm *ſtamina* ſurrecta, candida, rubicundis *apicibus* ornata occupant, inter quæ *ſtylus* prodit albicans, cacumine bifido: denique quòd fructus pilis tenuiſſimis ſubaſperi.

Locus & Tempus. Naſcitur locis montanis in *Mala* & *Poiga* provinciis Malabar, Maio, Junio & Julio menſibus floret, Decembri verò maturos fert fructus, viret autem perpetuò.

Vires. Ex foliis hujus contuſis cum Nucis Indicæ aqua emplaſtrum conficitur, quod bubonibus Venereis, aliíſque glandularum tumoribus impoſitum medetur.

Pag. 1084. *poſt lin.* 6. *adde,*

Auricula urſi minima, folio inferiùs venoſo & incano, flore ſuave-rubente Ciaſſii Herman. Cat.

Herman.

Diſcriminatur à præcedente foliis longioribus, infernè venoſis, nonnihil incanis, ſupernè viridibus, ſummis marginibus crenatis: *Floribus* quinis vel ſeptenis, coloris ſuave-rubentis, quaſi in umbella caulis faſtigio inſidentibus.

Pag. 1089. *Nonæ Apocyni ſpeciei adde,*

Synonym. & Deſcript. Apocynum Novæ Angliæ, ſubhirſutum, tuberoſa radice, floribus Aurantiis Herman. Append.

Radice conſtat tuberoſa, pugni magnitudine, carnoſa, nodoſa, paucis fibris veſtita, ſolo aridiori commiſſa hyemem ſuperante. Ex qua ſub æſtatis initium aſſurgunt aliquot *Stolones*, altitudine pedali aut cubitali, rotundi, ſtriati, herbacei, parte qua Sole illuſtrantur ſubrubentes. His adhærent *folia* ſine ordine, modò bina ſibi oppoſita, modò ſolitaria, ſemidigitum longa, unguem lata, ad radicem minora, in progreſſu verò majora, rigidiuſcula, in parvum obtuſum mucronem abeuntia, ſupra è virore nigro ſplendentia, infra pallida, ſubhirſuta, venoſa. Ramorum faſtigia ſuſtinent *flores*, in umbellam congeſtos, Apocyno Canadenſi Syriaco minori Cornuti formâ & magnitudine ſimiles, elegantiſſimi Aurantii coloris. Hi antequam perficiuntur exigua, oblonga, crocata, anguloſáque capitula mentiuntur; dehiſcentes verò in decem petala finduntur, quinque externa longiora, tenuiora, deorſum flexa, totidémque interna breviora, craſſiora, erecta: è quorum ſingulorum baſi exit ſtaminulum concolor, tenuiſſimum, apiculo deſtitutum. Medium occupat pallidè flaveſcens capitulum, quinquangulum, ſtructurâ valdè eleganti. Fructum nondum videre contigit. Turget ſucco viſcido, lento, in viridi palleſcente, ſapore acri, amaro, nauſeoſo.

10. *Apocynum Americanum foliis Juglandis quod apud* D. Plucknet *ſiccum vidimus.*

11. *Apocynum*

11. *Apocynum humile aizoides siliquis erectis Africanum* Herman. Hort. Leyd. *Fritillaria crassa Promont. bonæ spei Stapel. not. in Theophrast. hist.* p. 335.

Herman.

Locis montosis, saxosis, præruptis ad Prom. B. sp. luxuriant è *radice* exili, alba, fibrosa *cauliculi* modò humi prostrati, modò obliquè ascendentes, spithamam & ampliùs longi, valdè ramosi, digitum crassi, aphylli, lætè viridantes, ingruente verò tempestate rigidiori ex livore ad purpureum vergentes, propemodum trigoni, denticulati & circumquaque brevibus, crassis, obtusis quasi aculeis, seu prominentibus dentibus, angulorum præruptorum rupium instar, stipati, succo viscoso, acri, amaricante, viroso & nauseoso turgentes. Ad dentium sinus prodit pediculus digito brevior, tenuis, pallidè virescens, vel ex livido purpurascens, communiter in tres, raro in quinque foliaceos cuspides abiens, sustinens *florem* amplum, flavum, monopetalum, crassum, quinque acuminatis laciniis expansum, foris glabrum, viridantem, quinque purpurascentibus per longitudinem striis inscriptum, intus tenacem, coriaceum, rugosum, flavescentem, punicantibus maculis eleganter conspersum, odoris fœtidi, viperini: Ex hoc protuberat umbilicus orbicularis, ejusdem cum flore consistentiæ & coloris, occupans fermè mediam floris partem, cujus centrum concavum tegit stella, quinque radiis compressis puniceis in extremo bifidis lividisque constructa: huic insidet brevissima crassiuscula columella, emittens in imo radios quinque, teretes, rigidos, pallidè punicantes, in summo totidem alios, brevissimos, concolores. Florem deciduum sequuntur *siliquæ* gemellæ, erectæ, virides, spithamam longæ, digiti crassitie, includentes Apocynorum more *semina* orbiculata, compressa, tenuia, marginibus crassiusculis, castanei coloris, imbricatim invicem incumbentia, quibus singulis insident flocci sericei, candidi, ad solem aureis micis fulgentes.

Culturam exigit quam Opuntia spinosa. Solem aurámque calidiorem amat, Septentrionalem verò & hyemale frigus in tantum reformidat, ut illico livescat, arescat & pereat. Propagatur tam semine quàm avulsis ramulis in terram depactis.

Virtutem possidere cum Apocynis communem indicant acris, amarus, nauseosus sapor, & virosus odor.

12. *Apocynum Americanum arborescens siliqua maxima* Herman. App.

Herman.

Foliis palmum amplis, mucronatis, è regione oppositis, longis pediculis appensis seminibus è Surinama missis prodiit. Semina erant membranacea, compressa, fusca, cum alba lanuginosa cæsarie.

Pag. 1090. *Ad Caput de Asclepiade add.*
Asclepiadi affinis siliquis foliaceis pappo destitutis D. Plucknet.

Pag. 1098. *Ad finem Capitis de Blattaria addend.*
Blattariam Zeylanicam flore amplo miniato Herman. Cat. Hort. Leyd.

Eadem pag. Oxys sive Trifolii acetosi speciebus adde,
Trifolium acetosum corniculatum luteum majus rectum Indicum seu Virginianum Moris. hist.

Hujus cauliculi recti sunt, seu rectà ascendunt ad pedalem altitudinem: Folia, flores & cornicula seu siliquas pentagonas, Oxyos luteæ minoris repentis quoad omnes suas partes multo majora, aliàs similia fert.

Pag. 1100. *Ad finem Cap.* XV. *de Nummularia addatur*
Nummularia rara Norvegica flore purpureo Bartholin. Act. Med.

Pag. 1101. *Ad Cap.* XVII. *nota.* Nonnulli Violæ aquaticæ duplex genus distinguunt, Alterum folio latiore, quod jam descripsimus; Alterum folio angustiore, Millefolium aquaticum equiseti folio, caule nudo C. Bauhino dictum; cujus hoc in loco mentionem non fecissem, si non invenissem in Cat. Hort. Lugd. Bat. à P. Hermanno edito.

Pag. 1103. *add.*

CAP. XXIII.

A. 1. *Cuscuta* Park. *major* C. B. *Cuscuta sive Cassutha* Ger. *Cassutha sive Cuscuta* J. B. Dodder.
Anomalis accenseri potest, vel monopetalis flore tetrapetaloide.

J. B.

ALienæ quadræ assecla nunquam non parasitatur Cassutha, ingrata hospes, quippe quæ herbas fruticésque quos semel arripuit longissimis stamineis claviculis rubentibus tam arcto nexu complectitur, ut eorum genium defraudet, subductóque alimento eos penitus enecet, nullis postquam in altum conscendit nixa *radicibus*, quibus tamen primulum erumpens haudquaquam destituitur. *Folia* ei omnino nulla. *Flores* ad intervalla glomerati, caules non ambiunt verticillatim, sed ad unam duntaxat eorum partem vergunt; singuli autem * quatuor foliolis acutis crassis & succulentis constant; intus stamina totidem medium florem occupant. Ad singulos florum glomerulos apponitur foliolum minutum membranaceum, quinetiam è signis illis, ubi flores nascuntur caules ramos fundunt.

* *Hæc calycis foliola seu segmenta sunt.*

Cæterùm planta hæc prolixa & verbosa descriptione non indiget, cùm ab aliis quibuscunque abundè distinguatur in eo quod foliis caret, & postquam succreverit etiam radice, longissimis tantùm filamentis constans, quibus plantis contiguis se circumvolvit & adhærescit, alimentum indè exugens. Semina rotunda, Papaverinis magnitudine paria.

2. *Epithymum sive Cuscuta minor* C. B. *Cassutha minor* Dod. *Cuscuta* Park. *qui duas species non distinguit.*

An hæc specie differat à præcedente meritò ambigitur: nobis nondum constat. Certè quæ in Officinis habetur Cuscuta filamentis constat multo tenuioribus, quàm quæ apud nos passim sponte provenit; & tamen Parkinsonus affirmat eam quæ Viciæ innascitur frequentissimam esse circa Londinum, indéque Pharmacopolia nostra præcipuè suppleri. Et fortè tenuitas apparens exsiccationi debetur; potest etiam planta ipsa pro sterilitate soli, aut plantarum quibus adhæret naturâ, vel major vel minor evadere.

Cuscuta è semine in terram deciduo se quotannis renovat: Cùm tamen adoleverit radix penitus marcescere dicitur, plantáque ipsa ex stirpibus quibus adnascitur totum suum alimentum exsugere. Verùm ex accuratiore observatione *D. Sam. Dale*, Radices, quæ longæ sunt & fusci coloris, non ità statim intereunt, imò (ut ei videtur) non intereunt omnino, sed plantam ipsam propagant: quamvis verum sit ex Parkinsoni & nostra observatione si semen in fictili seratur emergere quidem plantulam, sed brevi radicitus perire, si non sint in propinquo stirpes quibus irrepat, unde proculdubio aliquam saltem alimenti sui partem inde exugit. Ex ejusdem peritiss. Botanici observatione Flores Cuscutæ monopetali sunt in quatuor (rariùs quinque) segmenta brevia acuta divisi, colore albo, calyce viridi succulento in quatuor pariter segmenta diviso excepti: quibus succedunt vascula seminalia rotunda singula quatuor semina oblongo-rotunda [Parkinsono Papaverinis duplo majora] continentia.

3. *Cuscuta Americana, super arbores se diffundens*; *Cusc. trichodes lendiginosa, arboribus innascens ex terra Mariana* D. Plucknet.

Hæc super arbores latè se extendit veli instar, tenuibus filamentis, ramosis, variè implexis, & dependentibus. De flore aut semine nihil novimus. Gratum bobus & vaccis pabulum esse ferunt. Vidimus primò apud D. *Gul. Courtine*, deinde apud D. *Leon. Plucknet.*

Cuscuta Linum & Legumina in quibus copiosissime sæpenumero apud nos provenit, vel strangulat penitus & corrumpit, vel certè humi deturbat & alimento fraudat, unde non immeritò à nonnullis Orobanche dicitur. Hinc in Sussexia & alibi rustici & agricolæ eam execrantur, odiosis nominibus Hell-weed, id est, Inferni herba, & Devils guts, id est, intestina Diaboli eam appellantes. Plantarum quibus innascitur temperamentum participare aliquatenus creditur. Sic humidior est quæ Lino implicatur, quæ Genistam superat urinas potentiùs movet, adstringendi facultatem admixtam habet quæ Rubiæ insidet. In occidentalibus Angliæ quæ in urtica nata est urinis potenter eliciendis efficacem experimento suo confirmant incolæ, adnotante Lobelio & post eum Parkinsono. Cuscuta humorem melancholicum blandè purgat. Utilis est in scabie, ictero nigro, obstructionibus hepatis & lienis. In fomentis, desessionibus & balneis sudatoriis ad quasvis melancholicas affectiones Regiúmque morbum inveteratum præstantissima habetur. *Vires.*

Pag. 1106. *Adde Lilium Persicum minus* Dodart. Mem.

Pag. 1109. *Cap.* 4. *Ad. Lilium Americanum Acadiense flore rubro punctato* D. M.

Pag. 1110. *lin.* 8. *Add.*

Alcool Antherarum Liliorum alborum in diuturna urinæ suppressione unicè olim profuisse recordamur. Hagendorn. Cynosbatol. pag. 48.

Ad dolores post partum. ℞ Olei Liliorum ℥iv. Lanæ succidæ eo imbutæ calidè ventriculo supponantur. Est singulare remedium inquit Matth. *Chesneau.* Habui à D. Hulse.

Lin. 19. *Post secundam Lilii speciem pro tertia adde,*

Lilium lato caule multiflorum *Cat. Hort. Reg. Paris.* Lilium album Syriacum Rauwolfii *J. B.* D. Hermannus diversum facit à Lilio albo Constantinopolitano *Sultan Zambach* dicto *Clus.* Nobis varietas tantùm esse videtur.

Lilium Canadense imperfectis floribus & irregularibus multis albis *Moris. hist.* anomala & monstrosa planta esse videtur.

Pag. 1117. *lin.* 4. Incipientem cancrum Cepa sub cineribus cocta & applicata aliquoties sanâsse perhibetur.

Contra colicum dolorem remedium insigne.] ℞. Cep. incis. & rad. Raphani sylv. ℥ß. Zingib. Nucis moschatæ ana ʒß. Coque in vini albi ℔jß. ad ℔j. Cape ℥iiij. ineunte paroxysmo, & deinde quando opus fuerit. Habui à *D. Ed. Hulse.*

Pag. 1137. *Addatur,*

Narcissus Zeylanicus flore albo hexagono odorato, Lunala *Zeylanensibus* Herman. App.

Huic substernitur bulbus oblongo-rotundus pallidus, sub corticibus suis lanuginosus, *folia* promens Narcissina, ast breviora. Ad horum latera assurgit thyrsus levis, crassitudine calami, proceritate dodrantali, in cujus apice turget vagina membranacea, excludens *florem* unicum hexagonum, monopetalum, candidum, odoratissimum, sex foliaceis, deorsum flexis, circinatísque laciniis dissectum. Medium occupat calyx 12 per oras venis incisus; ex quo producitur stylus cum sex subalbidis falcatis staminibus in luteos apices desinentibus. Sequuntur *semina* fusca angulosa in vasculo tricapsulari, more congenerum. Minor hujus Narcissi species à majori differt partium omnium parvitate, aliquando etiam florum laciniis minùs contortis, & per oras pallidè cœruleâ lineâ virgatis.

Pag.

Pag. 1143. *Ad finem Cap.* III. *adde,*

Lilium Africanum humile longissimis foliis polyanthos, saturato colore purpurascens Herman. Cat. Append. *Lilium idem diluto colore purpurascens* ejusdem.

Bulbus huic rotundus, magnitudine & formâ Lilium Sphæricum adæquans, cujus duris membranaceis corticibus, ex quibus totus componi videtur, lanosa pallida filamenta intertexta sunt. Foliis viget totâ æstate sphærico paribus, sed proventu prolixiori humi jacentibus. Septembri mense erigitur scapus propè palmaris, in viridi puniceus, è cujus bifida membranacea vagina funduntur deni, aliquando viceni *flores*, in orbem diradiati, hexapetali, forma & colore Narcisso Liliaceo Ferrarii pares, magnitudine verò inferiores, odore Hyacinthum racemosum *Muscari* seu *Dipcadi* dictum æmulante, Alterius flore purpura saturatiore, Alterius verò dilutiore gratissimè rubente. A floris interitu apparent vascula oblonga, trigona, tricapsularia fœta seminibus.

Lilium Zeylanicum umbelliferum & bulbiferum, Tolabo *Zeylanensibus* Herman. Cat. App.

Herm.

Ex hujus *bulbo*, oblongo, albido, lanuginoso assurgunt *folia* Narcissina, lata, glabra, plana, carinata & flexuosa; inter quæ attollitur thyrsus nudus, rotundus, bipalmis, cujus summum caput coronatur *floribus* senis novenisve pro ætate plantæ aut soli ubertate, modò paucioribus modò pluribus in umbellam congestis, omnibus simul è vagina membranacea bifida prorumpentibus: Singuli verò sex candidis angustis longulis petalis construuntur; in quorum medio prominet *stylus* cum sex albidis staminibus in versatiles flavescentes farinaceos apices desinentibus. His defluxis succedunt in conceptaculis trigonis, tricapsularibus *semina* fusca angulosa, quæ in bulbos grandescunt, conceptacula dirumpunt & germina protrudunt. Eadem semina bulbacea observantur in Liliis sphæricis, Sisyrhynchiis nonnullis, aliisque hexapetalis bulbosis Indicis Africisque.

Pag. 1151. *lin.*6. Succum inspissatum bulborum Tuliparum ferunt inficere nigerrimo colore, qui nulla arte elui potest. An ergo cùm in Oriente Tulipæ sponte nascantur in massulas planas morselliformes eum redactum ità temperare norunt Chinenses, ut iis atramenti scriptorii vel rubricæ fabrilis loco madefactus inserviat, aut eodem mappas Gossipinas colorent, aut illius beneficio alia pigmenta ità præparare docti sunt, ut elui nequeant, aut apricationi expositæ telæ Gossipinæ minimè decolorentur. S. Paulli quadr. Bot. Cl. 2. p. 133.

Tulipa serotina ramosa maxima, flore simplici, fimbriato, flavo-vario Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Hujus bulbus emittit *caulem* pede altiorem, robustum, incano madore pubescentem, & in tres, quatuor, pluresve ramos divisum. Singulis insidet *flos* amplus, in viridi rubro aureóque eleganter variegatus, & multiplicibus petalis modò planis, modò fimbriatis, Rosæ vel Pæoniæ in modum dispositis refertus. Huic æstate ferventiori succedit aliquando *capitulum* oblongum trigonum, cæteris Tulipis majus & robustius, quod dehiscens in tribus loculis sex seminum series ostendit more congenerum. Cauli verò ac ramis adstant folia lata, firma, erectiora; qualia fert Tulipa serotina *πολυκλαδὴς Clus.* cum qua hæc planta solis exceptis floribus omnino convenit.

Pag. 1152. *Pro Ornithogalo spicato octavo interseratur*

Ornithogalum Indicum spicatum flore lacteo magno, folio Cepæ fistuloso D. Plucknet.

Pag. 1155. *Ad finem Capitis de Ornithogalo add.*

Ornithogalum Africanum luteum odoratum, foliis Cepaceis, radice tuberosa. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Huic subest *radix* ampla, tuberosa, nonnihil depressa, sessilis, pugni magnitudine, coloris flavescentis, *Folia* promens longa, fistulosa, cepacea; *Flores* in spicam congestos, hexapetalos, luteos, odoratos, à quibus profluunt *stamina* concoloria, lanuginoso tomento oblita. Sequuntur *semina* more congenerum in vasculis tricapsularibus.

In udis petrosis Promontorii Bonæ spei provenit. *Locus.*

Pag. 1164. *Ad finem Capitis de Hyacintho add.*

Hyacinthus Africanus tuberosus flore cæruleo umbellato Breyn. Prod.

Breyn.

Radicem habet tuberosam, si rectè memini, albam vel cineream, fibris crassis & longis imâ basi diffusam. *Folia* virentia, oblonga, Hyacinthi Orientalis & Lilio-narcissi Indici Ferrariani mediam faciem obtinentia. *Caulem* rotundum, nudum, sesquipedalem & altiorem haud crassum, in cujus apice 10, 11, nunc plures nunc pauciores *flores* Hyacinthi Indici tuberosi & effigie, & magnitudine nascuntur, umbellatim autem dispositi & cœrulei pulchri coloris. Fructûs forma me latet.

*Pag.*1170. *Gladiolus Æthiopicus flore miniato* Hort. Reg. Paris. *q. an à præcedenti diversus? Add. Gladiolus max. Africanus Bartholin.* Act. Med. Hafn.

Pag. 1172. *Ad finem paginæ adde,*

Colchicum biflorum seu vere & autumno florens an à Colchico verno Camer. *differat considerandum proponit J. Bauhinus.*

Pag. 1177. *Ad finem paginæ addatur*

22. *Crocus vernus angustifolius serotinus parvo argenteo versicolore flore* Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

23. *Crocus vernus juncifolius serotinus caulescens, floribus violaceis, ad Solem aureis micis fulgentibus* Ejusdem.

Hic (inquit) adeò similis est Croco verno angustifolio Clusii Rar. l. 2. 207. ut pæne idem videatur. Sed dubium movet cauliculus semipalmaris, è cujus apice prodeunt tres quatuórve *flores* violacei ad Solem expansi, aureísque micis nitentes.

Pag. 1194. *l.* 20. *adde,*
Ephemerum Africanum annuum flore dipetalo Herman. Cat. Leyd.

A Marcgravio in Hist. Brasil. pag. 8. depingitur & describitur sine nomine, & à nobis, qui tum plantam ipsam non videramus, lib. 23. p. 1332. inter anomalas disponitur sub titulo Dipetalæ Brasilianæ foliis Gentianæ aut Plantaginis. Ast jam Pseudophalangii speciem esse percipimus. Hermannus à Zanoniano Ephemero ramoso, &c. distingui tantùm radice annua & floribus minoribus duobus petalis constructis asserit. Verùm si ego verba Zanoni rectè intelligo, in florum situ insignis est differentia: nam in Phalangio Virginiano Zanoni flores seminalibus vasculis non sunt contigui, quemadmodum in hoc, nec per consequens tres uno calice inclusi sed unus tantùm tripetalos tribus vasculis seminalibus postea se exserentibus communis, cùm in hoc nullus hujusmodi flos sit, sed tribus vasculis sem. ex eodem calyce exeuntibus terni insident *flores* dipetali, hoc est, singulis vasculis singuli.

Locus. Luxuriat in tesquis & ad margines rivulorum circa Promontor. Bon. Sp. Seminibus deciduis in horto se propagat.

Similem speciem, ast multò minorem, observavit Hermannus in *Zeylan* & *Malabar*, quæ in locis uliginosis, aliisque herbidis abundabat. A medicis reponebatur inter aquea & refrigerantia medicamenta.

Pag. 1200. *Ad finem Cap. de Aloe adde,*
Aloe Americana sobolifera Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Ex crassa, fibrosa, pallescente *radice* prodeunt *folia* facie vulgaris Aloes Americanæ junioris, carnosa, succulenta, modò plana & humi procumbentia, modò canaliculata & arcuatim sursum vergentia, lætè viridia, in mucronem minùs pungentem abeuntia, & in ambitu crebrioribus exiguis, fuscis, rigidiusculis spinulis armata. Ex horum medio quinto aut sexto à satione anno assurgit *caulis*, sex septémve pedum altitudine, striatus, compressus, solidus, durus, herbaceus, raris aliquot *foliis*, inferioribus longe angustioribus & tenuioribus caulem firmiter amplectentibus vestitus, spargens circa fastigium sex septémve, plures vel pauciores ramos, palmares, sustinentes ex brevibus crassis petiolis *capitula* oblonga striata, trigona, capsularum seminalium rudimenta. E quorum cymis eriguntur *flores* oblongi, sex luteo-viridantibus crassis, obtusis petalis constructi, prominente *stylo* flavescente, cum sex brevioribus concoloribus staminibus, longis, transversis apicibus donatis. His emarcidis perficiuntur subjectæ capsulæ, includentes *semina* parva, angulosa, fusca, duplici serie in tribus loculamentis disposita. Ad singularum capsularum exortus, aliquando etiam ad ramorum & foliorum in caule sinus progerminant novæ soboles, quæ avulsæ & in terram depactæ nullo negotio excrescunt.

D. Hermannus Iridem uvariam Cap. B. Sp. *Bod. à Stapel.* Aloes speciem facit, vocatque Aloen Africanam folio longissimo, & angustissimo, floribus luteis fœtidis.

Pag. 1202. Cannæ Indicæ plures species distinguunt Herbarii, nimirum,

1. *Cannam Indicam latifoliam maximam* Herman. Cat. *Arund. Indic. latissimo folio, flore rutilo.* Hort. Reg. Paris.

2. *Arundo Indica latifolia flore luteo punctato* C. B.

3. *Canna Americana flore fulgenti cocco splendente* Herman. Cat.

Herm.

Hujus semina ex Surinama transmissa sunt. Stipites edit vulgari Canna Indica paulò humiliores; *Flores* hilari cocco intentissimè rubentes; *Semina* minora, in spadiceo nigricantia; cætera paria.

4. *Canna Indica angustifolia flore flavo. Albara* Pison. *l.* 5. 21. Herman. Cat.

5. *Canna Africana minor flore suave-rubente* Bartholin. Act. Med.

Pag. 1204. *Curcumæ synonymis adde,* Curcuma sive Terra merita Officinarum radice crocea *J. B.* qui verum Indicum Cyperum Antiquorum hunc esse statuit. Plantæ ipsius descriptionem accuratam debemus observationi & industriæ Clarissimi Viri & eximii Botanici *D. Pauli Hermanni*, cujus frequens in hac Appendice mentio, qui non hanc tantùm plantam descripsit, sed & novum unà stirpium genus in lucem produxit: Nósque docuit, quod antea nescivimus, Simili omninò fructificatione gaudere Bengalam Indorum, Cardamomum majus & minus, Costum Arabum, Galangam utramque

tramque, Zedoariam, Zerumbeth Garciæ & Zingiber. Plurimum certè vel hoc solo nomine ei debet Respublica Medica & Botanica, quòd tenebras illas quibus involuta essent, simplicia isthæc medicamenta passim usitata dispulerit, omnésque de illis disputationes & litigia determinaverit & sustulerit.

Constat (inquit) Curcuma *radice* tuberosa, tereti, in transversum acta, Zingiberis facie, crassitie digiti, ex multis propaginibus cum circularibus in superficie zonis geniculatim conflata, aliquot crassiusculas fibras è geniculis demittente, ponderosâ, foris pallida & modicè scabra, intus crocea ac temporis decursu in puniceum inclinante, solida quasi ex condensato croceo succo pressiùs compacta, gustûs acris, aromatici, pinguis, odoris fragrantis. Hujus singula genicula protrudunt *folia* lætè viridia, plana, spithamam longa, unam duásve palmas lata, in modicum acumen desinentia, foliis Cannæ Indicæ junioris adeò similia, ut à rudioribus non facilè ab invicem discerni queant. Hoc errore ductum video Bontium, qui *Hist. Nat. & Med. Ind. Orient.* l. 7. c. 30. loco Curcumæ delineavit Cannam Indicam in India frequentem, & hortis nostris familiarem. Cæterùm è novellis & robustioribus radicis tuberibus erigitur scapus dodrantalis, teres, succulentus, scriptorii calami crassitudine è viridi pallescens, inferiori parte nudus, à medio verò ad cacumen usque in crassam rotundam spicam fastigiatus; quam formant foliola ab exortu pallidè viridia, postmodum ex flavo rubentia, vel ex pallido flava, duos ungues lata, sensim in recurvum mucronem abeuntia, squamatim disposita; intra quorum commissuras delitescit tenax & viscosus humor collectus ex nocturno deciduo rore. Insuper ex singulis squamis successivè prodeunt *flores* oblongi, Cannæ Indicæ facie, ast triplo minores, quatuor utplurimum pallidè flavescentibus aut purpurascentibus petalis constructi, uno superiore obliquè sursum vergente, binis inferioribus rectà protensis, intermedio verò quadantenus intorto & fimbriato. Quibus excussis succedunt vascula parva, membranacea tricapsularia, quæ continent *semina* rotunda, fusca, seminibus Cannæ Indicæ minora.

Indis adeò familiaris est Curcuma, ut vix hortum in Oriente reperire liceat, in quo non colatur. Maturescit foditúrque radix postquam *flores* exaruerunt. Propagatur tam seminibus, quàm nodulis seu germinibus à radice resectis. Donatur sale oleoso volatili, partibus blandis viscosis immerso. Hactenus Hermannus.

Methonica Malabarorum Herman. hic inserenda. Vide descriptionem inter anomalas inferiùs.

Pag. 1207. Cyclamini multæ species à nobis omissæ habentur in Catal. *Hort. Reg. Paris.* & *Horti Academ. Lugd. Bat.* à P. Hermanno editi, quas hîc recensere non pigebit.

1. Cyclamen Autumnale orbiculato, circumroso folio, subtus rubente, odoratissimo flore: Corcyræum *Hort. Reg. Paris. Herm. Cat.*
2. Cyclam. Autumnale, folio subrotundo lucido molliore & crenato, suave-rubente flore, Syriacum *ejusdem.*
3. Cycl. hyemale orbiculatis foliis, inferiùs rubentibus, purpurascente flore, Coum Herbariorum *ejusdem.*
4. Cycl. hyeme & vere florens, folio anguloso, amplo flore albo, basi purpurea, Persicum dictum *ejusdem.*
   Idem carneo flore, basi purpurea *ejusdem.*
5. Cycl. latifolium auriculatum flore suave-rubente *ejusdem.*
6. Cyclamen folio longiore anguloso & linguam Serpentis mentiente, Regium *ejusdem.*
7. Cycl. folio paulò longiore, vixdum maculato, flore dilutè purpurascente, Romanum recentiorum *ejusdem.*

Pag. 1210. *post historiam Ari Ægyptiaci Colocasia dicti adde,*
Arum maximum cauliculis nigricantibus Zeylanicum Herman. Cat. Leyd.
Item, Arum Album Æthiopicum flore albo odorato, moschum redolente *ejusdem.*
Item, Dracunculum Indicum caule viridi non maculato *Dodart. Mem.*

Post historiam Dracunculi aquatici adde,
Arisarum Potamogeiti folio Bocc.

Bocc.
Radice & caule maculato cum aliis Arisari speciebus convenit. At *Folia* unciam lata, duas longa, subtus paululum nervosa & per terram sparsa quadantenus Potamogeiti rotundifolii sunt similia. *Flos* brevior & radii textoris instar apertus, exili pistillo piloso prægnans, extremo mucronato & hami instar adunco. Natales illi Saccæ & Panormi in sylvula S. Mariæ à Jesu, &c.

Pag. 1211. *Ad finem Capitis de Aro adde,*
Arisarum angustifolium minimum P. Boccon. *p.* 80.

Bocc.
Humilis est hæc planta, & palmarem altitudinem vix superat, *Caule, involucro, pistillo*, necnon *radice* globosa eáque candidâ Arisaro angustifolio vulgari persimilis, sola omnium prædictarum partium exilitate, atque *Foliis* angustis & longis à vulgari discrepans. Ad *Saccam*, mediis in saxis atque in saxorum fissuris mihi obvium factum est, in loco *La Pirrera* dicto.

Pag. 1218. Orchis anthropophora fœmina *Col.* à *D. Dale* inventa est in Essexia juxta *Dalington* vicum, prope Sudburiam in veteri Sabuleto.

Pag. 1220. Orchis Scarabæum referens *Breyn. Cent.* 1. p. 45. ejusdem Orch. myodes fusca Lusitanica est.

Pag. 1240. *lin.* 30. Ad dolores oculorum vehementes] ℞ Crustum panis secundarii, torreatur & statim quàm maximè calens aquæ immergatur, & extracta mox oculis applicetur per noctem relinquendo.

quendo. Excellens est remedium, inquit Liber arcanorum. *Chesneau.* Transmisit *D. Hulse.*

Ad sudorem provocandum in febribus] ℞ micarum Panis communis q. s. Calefiat in *MB.* & irroretur vino Hispanico & aqua Theriacali, deinde applicetur suris pedum & post horas septem removeatur. *Idem.*

Pag. 1245. *Ad finem paginæ adde,*

Pulpa Pomorum assatorum comminuta & mixta cum aqua fontana, aut Cerevisia tenui non lupulata, deinde syrupo violarum edulcorata & pota ad stranguriam valet.

Ad tonum nervi aut tendinis læsum, & dolorem in quavis parte] ℞ duas quartas Cerevisiæ optimæ, veteris, ad Olei aut extracti consistentiam decoque, eóque partem affectam frequenter inunge.

Pag. 1246. *Ad finem capitis de Hordeo adde,* In Historia nescio quomodo omissum est Hordeum nudum seu Gymnocrithon *J. B.* quod sic describit. Hujus spica Hordeaceam imitatur horrido aristarum barbitio, at verò grana rufescentia, utrinq; acuta, una facie sulcata, ex adversæ partis mucrone germen longiusculum ostentantia, glumâ simplici obvoluta levi etiam digitorum attritu faciliùs quàm Triticea exsiliunt. Siquis autem versuum ordo observari possit quaterni ii videri possint, porro folium latum, multum calamos amplectitur.

In Catalogo Horti Edinburgici Sutherlandii; & *Hort. Acad. Lugd. Bat.* habetur Hordeum nudum. Quomodo hoc differt à Gymnocritho sive Hordeo nudo *J.B*? Zeopyro seu Tritico-spelto *C. B*?

Pag. 1251. *post tertiam Milii speciem adde,*

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis flavescentibus Herman. Cat. Hort. Leyd. *Frumentum Indicum, quod Milium Indicum vocant* C.B. Theat.

In septenum pedum altitudinem assurgit culmo Arundineo, digitum crasso, quem à geniculo ad geniculum involvunt folia frumento Indico angustiora & longiora, lineâ albâ per mediam longitudinem notata. In summitate erigitur juba dodrantalis, pugni crassitudine, multis paniculis, strictiùs invicem junctis coacervata, *flores* lanugineos pendulos Milii instar flavescentes proferens; quibus defluentibus succedunt grana copiosa, rotunda, nitida, dura, pallida, farinacea, magnitudine Orobi; singula insident calyculis bifidis, parvis, nigris, splendentibus.

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis nigris ejusdem ibid.

Herm.

Hoc cum priore convenit crescendi modo & forma, ità tamen ut grana ferat nigra, lucida, in summo nonnihil tomentosa.

Utrumque Milium quanquam in utraque India omnium frugum fertilissimum sit, satum tamen in hortis nostris difficulter ad frugem perducitur.

Pag. 1252. *Capiti de Milio Arundinaceo adde,*

2. *Milium maximum Indicum. Lithospermum Arundinaceum aliud, Tozcuitlapil xochitl Hernandez* p. 282. *Milium Solis Bontii,* p. 152.

Hernand.

Folia fert Arundinacea, fructum initio candidum & gemmantem, tandem nigrum, & nitidum & precariis vocatis globulis persimilem. Quamvis calidis maxima ex parte locis nascatur, frigida tamen & temperata non refugit, translatum jamdudum in Hispaniam. Tumores præter naturam repellit. Valet etiam adversùs renum & vesicæ affectus.

Pag. 1263. Graminis Loliacei hac æstate speciem in pratis observavimus spicis partialibus totalem componentibus angustioribus teretioribus nec ità compressis, longioribus etiam, quam in vulgari, inferioribus non sessilibus in ala seu sinu cujusdam folioli, sed longis pediculis insidentibus; aliæ adhuc differentiæ observari possent.

Pag. 1266. *Ad finem Capitis* VIII. *adde,*

Gramen Alopecuroides Indicum maximum.

Culmis assurgit bicubitalibus aut tricubitalibus, Spica tres uncias longa, teres, Graminis typhini similis, sed major, non è squamis compactilis quemadmodum illius, sed ex seminibus confertis singulis pilorum tenuium congerie velut penicillo quodam ad basin cinctis.

Ex seminibus Indicis in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis succrevit.

Pag. 1271. *lin.* 9. *adde,*

Gramen hirsutum repens spicâ simplici, molli J.B.

J. B.

Importuna luxuries est radicum albentium, nitidarum, geniculatarum, sapore subdulci, quibus in immensum se propagat. *Folia* longa, hirsuta, mollia, vaginâ longissimâ culmum nodosum tenuem cubitalem obvolvunt. Panicula mollis contractior, palmum circiter longa ex viridi purpurascens.

Locus. Abundat in vineis Montbelgardi florens Junio & Julio.

Pag. 1273. *Ad finem pag. & Capitis de Gramine Dactylo adde,*

Gramen Dactylon maximum Americanum Hort. Reg. Paris. *Dactylon Indicum esculentum spica articulata* Ambrosin. Phyt. *Sesamum perenne Indicum* Zanon.

Zanon.

Semine ex India delato enata est, nihilominus hyemis secura, in horto Jacob. Zanoni ad trium * ulnarum altitudinem excrevit, *radice* simplici altè descendente, è capite multa germina emittente &

* *Bononiensium.*

& fibras ſpargente. E majoribus radicis germinibus exeunt *culmi*, penna ſcriptoria majores, ad medietatem uſque crebris foliis cincti, reliqua parte nudi, ex rotunditate plani ſeu compreſſi, ſupernè virides, inferiùs lucidi, foris Arundinum ſimillimi, intus ſpongioſa medullâ Sorghi inſtar pleni; nodis prægrandibus raris intercepti, ima viz. parte plus quatuor digitis à ſe invicem diſtantibus, & ſuperiùs multo adhuc plus, ut ſuprema internodia aliquoties ulnam longitudine excedant: inflexi rumpuntur & contriti ſuccum reddunt aqueum. *Folia* ad radicem ulnam aut etiam duas ulnas interdum longa; quæ in caule ordine breviora, fragilia, per longum ſtriata & velut plicatilia, foris viridia, intus albicantia, ad margines aſpera, abſque ulla tamen ſerartura, piloſa. Singuli culmi ſingulas, binas, ternáſve, interdum etiam quaternas aut quinas geſtant *ſpicas* ſpithamam longas, triangulares, ſquamoſas; inter ſquamas [ſingulas] menſe Junio exeunt lingulæ duæ lanuginoſæ colore Laccæ *del Verzino*, & poſt has eodem menſe, atque etiam ſequente, per unamquamque ſpicæ diviſionem enaſcuntur flores ſtaminei apicibus obſcure flavis ut in aliis hujus generis, quorum particularem deſcriptionem apud autorem noſtrum vide. Floribus ſuccedunt *ſemina* tegumento pyramidali, duro, foris colore paleaceo, intus argenteo contenta, éque tribus lateribus glumis coloris paleacei cincta; Teguminibus hiſce exutis *ſemen* membrana ex albo ſublutea tectum apparet; quâ detracta nudum pyramidalem retinet figuram, dum recens eſt Piſtacii mundi colore, exſiccatum ad albedinem inclinans, valdè oleoſum. Spicæ ſcapus medius ex articulis invicem commiſſis componitur, quorum unuſquiſque dentis ſine radice formam habet. Reliquam deſcriptionem vide apud Zanonium.

Pag. 1275. *lin.* 6. *adde*,

Gramen Filiceum paniculis integris Bocconi.

Bocc.

Radice eſt fibrata, *culmo* tenui & geniculato, foliis paucis veſtito, cujus faſtigium obtinent pulchræ paniculæ, vulgari Gramini Filiceo pares, ni ſimul eſſent conjunctæ, & palmam manûs extenſis junctíſque digitis imitarentur.

In litore *S. Eraſmi* loco *li Stazzuni* dicto nobis apparuit.

Pag. 1277. *poſt decimam Arundinis ſpeciem adde*,

Arundo Indica variegata ſeu Laconica Cornuti 55. *Laconica à Petro Mullerio* Stapel 440. Herman. Cat.

Cornut.

Hujus radix vulgaris more naturâ vivax & geniculata: Singulis annis calamos & folia vere novat, quæ duo ſimul apud nos hyeme intercidunt. Calamus hominis proceritatem implet ac ſuperat, vix nudus oculis patet. *Folia* enim, quæ in ſuo exortu tubulo facto, pediculi vicem præſtant, complexu tenues, per ambitum inducunt tunicas atque ità ſubinde naſcentia ab imo ad ſummum uſque calamum operiunt. Inter hæc folia quædam cubitum longitudine ſuperant, latitudine unciam alteram explent: incana ſunt omnia, variè tamen colorantur, excurrentibus lineis latis, quarum aliæ ſubflavæ ſunt, aliæ virides, aliæ ſubrubræ, quanquam is rubor non omnibus foliis communis ſit, ſed tantùm ad radicem natis. Ejus paniculam videre non licuit.

Pag. 1280. *Cap.* 4. *poſt tertiam ſpeciem Graminis Arundinacei interſeratur*,

Gramen Arundinaceum aquaticum paniculâ Avenaceâ.

Hoc genus à *D. Sam. Doody* Pharmacopœo Londinenſi, Rei Herbariæ peritiſſimo & maximè induſtrio ad ripas Thameſis fluvii inter Londinum & Chelſeiam obſervatum ad nos ſiccum tranſmiſſum eſt. Ad tricubitalem altitudinem aſſurgit *culmo* grandi, Arundineo, geniculato, longis internodiis, in cacumine longam, non multùm ſparſam, ſubinde purpuraſcentem, è ſpicis ſquamoſis muticis compoſitam paniculam geſtans. *Folia* anguſtiora quàm pro magnitudine plantæ, longiſſima.

Pag. 1289. *poſt ſeptimam Gram. Avenacei ſpeciem interponatur*,

Feſtuca Avenacea ſpicis ſtrigoſioribus è glumis glabris compactis.

Ad pedalem aut cubitalem altitudinem aſſurgit, *culmo* tenui, tribus aut quatuor articulis intercepto, *foliis* anguſtis, oblongis, utrinque hirſutis cincto. *Paniculam* in faſtigio explicat longiorem & anguſtiorem ſeu minùs ſparſam, & paucioribus ſpicis compoſitam quàm præcedens. Sunt etiam ſpicæ ſingulares glabræ & ſtrigoſiores quàm illius, aliàs ſimiles.

In pratis humidis provenit. *D. Dale* obſervavit & attulit.

Gramen Avenaceum glabrum panicula è ſpicis raris ſtrigoſis compoſita, ariſtis tenuiſſimis.

Culmo eſt cubitali aut etiam longiori, tenui, quatuor aut quinque geniculis intercepto; ad quorum ſingula *Folia* ſingularia, ut in omnibus ferè Graminibus, aliquouſque eum obvolvunt, modicè lata, viridia, ſtriata, glabra. Faſtigium occupat *panicula*, laxa, è ſpicis ſtrigoſis, paucioribus & rarius ſitis compoſita. Spicarum ſquamas ſingulas ariſtæ terminant longiuſculæ, capillaceæ ferè tenuitatis. *Radices* fibroſæ. Fulhamiæ propè Londinum, in aggere inter locum exſcenſionis è cymbis & Epiſcopale palatium, à *D. Doody* obſervatum oſtenſum & ad nos tranſmiſſum eſt.

Gramen Avenaceum panicula purpuro-argentea ſplendente D. Doody.

Radix, quantum ex ſicca diſcernere licuit, paucis & brevibus fibris conſtat, plantam tamen perennem eſſe conjectatur *D. Doody.* *Culmi* cubitales & altiores, tenues, duobus tribúſve articulis donati, totidémque *foliis* veſtiti, paniculam in ſummo geſtantes, non multùm ſparſam, purpuro-argen

team & ſplendentem, non è ſpicis ſquamoſis compoſitam ad modum præcedentium, ſed ex locuſtis Avenacearum æmulis, quarum unaquæque tria plerunque grana glumis obvoluta & ariſtata continet, ariſtis prætenuibus, nonnihil incurvis, purpuraſcentibus. *Folia* ad radicem & in caule ima hirſuta, in ſuperioribus hirſuties non apparet in ſicca, omnia, brevia & anguſta potiùs quam lata, & longa; quæ autem è radice exeunt in ſicca anguſtiora videntur.

Locus. In paſcuis circa ædes Comitis Cardiganiæ ad *Twitnam* Middleſexiæ vicum.

Pag. 1295. *pro ſexta Graminis Cyperoidis Polyſtachii ſpecie adde,*

Gramen Cyperoides foliis mollibus tenuibus, ſpicis brevibus coacervatis tribus quatuórve in ſummitate caulis.

Hæc ſpecies ambigere videtur inter hoc & ſequens genus: nam ſpica in ſummo paleacea caſſa ad hoc pertinere eam arguit: at ſpicæ ex ſeminibus compactiles, breviſſimæ, & globulorum æmulæ, in ſummo caule coacervatæ, non exeuntes è foliorum ſinubus, nec pediculis inſidentes, ſed cauli immediatè adnatæ, ad ſequens. *Folia* ei anguſta, oblonga, è radice crebra, & Gramineorum inſtar mollia. *Caules* pedales, tenues, nudi, triquetri, enodes. Radicibus & modo ſe propagandi non videtur ab aliis Cyperoidibus differre.

Locus. In ericeto Hampſtedienſi propè Londinum invenit *D. S. Doody.*

Pag. 1299. *lin.* 4. *adde,*

Gramen Cyperoides ſpica ſimplici compreſſa diſticha.

Caulis ſemipedalis aliquouſque ſupra ſpicam producitur, ut ſpica è ſinu caulis egredi videatur quemadmodum in Juncis. Eſt autem ſpica ſimplex, mollis, non admodum compacta compreſſa, diſticha, colore Caſtaneo, lucido. Folia, forma & creſcendi modo reliquis Cyperoidibus reſpondent. Hoc genus à *D. Newton* mihi primò oſtenſum eſt, à ſe collectum in aquoſis propè *Orton* Weſtmorlandiæ vicum, necnon circa *Chiſſelhurſt.* Habui etiam à *D. Doody*; & exſiccatum vidi apud *D. Plucknet*, qui primus illud obſervâſſe dicitur.

Pag. 1312. Sparganium ſecundum ſeu non ramoſum apud nos naſcens ſuperiori æſtate obſervatum deſcripſimus his verbis,

Fibris multis, prælongis, ſimplicibus, craſſiuſculis, è luteo albentibus, profunde in limum demiſſis *radicatur.* E radicis capite plurima exeunt *folia* pedalia aut cubitalia, etiam longiora, vix ſemunciali latitudine, lævia, mollia, neque carinata, neque ſtriata ut in majore ſpecie, intus concava, in acutum terminata: Inter quæ aſſurgit *caulis* teres, geniculatus, ſolidus, infirmus, cubitali longitudine, vel major minórve pro altitudine aquarum in quibus oritur, ad ſingula genicula ſingulis foliis veſtitus, quæ ima parte eum vaginæ inſtar cingunt, ſenſim breviora ad ſummum uſque. In ſummo caule florum & ſeminum globuli quatuor vel quinque habentur, quorum infimus pediculo longiuſculo è folii ſinu egreſſo inſidet, ſuperiores in alis foliorum ſeſſiles non tamen caulem undique ambiunt, quo à planta J. Bauhino deſcripta differt. Summi globuli meris ſtaminulis floreis quibus nullum ſuccedit ſemen conſtant, inferiores pilulæ ſeminiferæ ſunt.

Pag. 1313. *Adde,*

2. *Capicagtinga, aliis Jacarecatinga Acori ſpecies* Piſon.

Europæo noſtro externâ figurâ, ſive radicem, ſive folia ſpectes, excepta magnitudine, multùm ſimilis. Sed quantùm mole inferior, tantùm efficaciâ ſuperior exiſtit, inprimis radix, quæ calida & ſicca eſt, grato amarore & aromatico ſapore linguam vellicans. Ea ſola, vel aliis mixta non tantùm ad incidendos frigidos humores peccantes feliciter adhibetur, ſed & contra venena aſſumpta inprimis uſurpatur, ab advenis æquè ac indigenis. Non ſemper uliginoſis locis ſicut Iris, ſed etiam promiſcuè aliis terris gaudet depreſſis, gleboſis.

3. *Acorus Aſiaticus radice tenuiore* Herman. Cat. *Calamus aromaticus* Garciæ Arom. hiſt. *lib.* 1. *cap.* 32. *Q. an & quid differat à præcedente.*

Acorus hic omnibus partibus convenit cum Europæo, excepta ſola radice, quæ tenuior eſt & compactior, ſuperficie crebriùs geniculata, odore & ſapore gratiori.

Locus. Sponte ſua luxuriat in Malabar & inſula *Zeilan.* Incolis Vazubu & Vazumbo audit.

Pag. 1318. Ad plantam *Jupicai* Piſoni dictam & pro Graminis ſpecie propoſitam nota, *D. Baniſter* in Catalogo Virginienſium pro Gladioli ſpecie habere titulo Gladioli lutei tripetali floribus pluribus minimis ex uno capitulo ſquamoſo erumpentibus.

Nardus Indica Ger. *Indica vulgaris* J. B. *Indica ſive Spica Nardi* Park. *Indica, quæ Spica, Spica Nardi, & Spica Indica* Offic. C. B.

Nardus Dioſc. l. 1. fortè à Naardo, urbe Syriaca Euphrati contermina, aliis Ναρδοστάχυς. Genera multa recenſet Dioſcorides cap. 6. quæ varietates potiùs loco natali ſolùm differentes, quàm ſpecies diſtinctæ videntur. Nardi Indicæ nomen (inquit J. Bauhinus) particula duntaxat plantæ hodie obtinet, quæ & Spica ob figuram dici meruit. Eſt autem nihil aliud quàm comatum radicis caput, ex marcidorum foliorum nervoſis filamentis convolutis congeſtum, colore rufeſcente, ſapore amaro, acríque & aromatico, odore Spicæ Celticæ, validiori. Adhæret hæc coma radici digitalis craſſitudinis, ſaturatiùs ruffæ, ſolidæ, ſed fragili: eſt ubi folia quoque nondum in nervos divulſa, albicantia inveniuntur: Cauliculi etiam concavi, ſtriati, pluréſque ex eadem radice capillatæ ſpicæ enatæ, ſubinde conſpiciuntur.

Miror

Miror autem quenquam huic plantæ *caules* potuisse negare, cùm eorum partes infimæ filamentis nervosis obvolutæ, se cuivis examinanti facilè conspiciendas præbeant.

Quicquid autem repugnet Anguillara aliíque, ego cum J. B. Garcia aliísque peritioribus Botanicis existimo nostram Spicam Nardi Officinarum veram esse & genuinam Antiquorum Nardum Indicam.

Porrò non esse diversa Nardi genera, sed unicum duntaxat sibi notum testatur Garcias, id sc. quod in monte quodam juxta Gangem fluvium provenit, qui altera quidem parte Orientem spectat, altera Occidentem; ad quem Occidentem sita est Syria, multis regionibus ab India discreta: neque una præstantior est altera, spicámve habet alia altera multò longiorem. Nec est quòd quis ex ingenti pretio quo antiquitus teste Plinio l. 12. c. 12. emebatur, inferre studeat nostram Nardum non esse legitimam. Nam Indiæ nunc magis apertæ & cognitæ sunt quàm tempore Plinii fuerunt, & ipsa aromata majori copia, minúsque adulterata quàm Plinii tempore ad nos adferuntur, proinde & viliori pretio emuntur, ex quo in Indias circum Africam navigari cœptum est.

Magna est inter eruditos quæstio, quæ pars Nardi στάχυς sit. Quidam radicem esse affirmant, quidam negant. Prioribus suffragatur Galenus, 1. Antid. 14. Ὁ Ἀνδρόμαχος Ἰνδικὴν νάρδον καλεῖ βαλεῖν, ἥνπερ καὶ στάχυν ὀνομάζομεν νάρδον, καί τοι ῥίζαν οὖσαν, ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς ἀστάχυας ὁμοιότητος κατὰ τὴν μορφήν. Posteriores Dioscoridis autoritatem opponunt, dicentis, *Plures habet spicas ab eadem radice, tum comosas, tum sibi invicem convolutas.* Dicendum, spicas dici cauliculos multis capillaceis foliis obsitos, qui quamvis radices videantur, reverà non sunt, subsunt enim radiculæ seu fibræ quibus alimentum attrahit planta; atque has vocat radices Dioscorides & à caulibus distinguit. Interim tamen hanc plantam caules emittere summa parte spicis, aut paniculis onustos, ad modum Graminum aut iis affinium plantarum, minimè dubium est.

Nardi Dioscoridi vim habent calefaciendi, exsiccandi, urináque ciendi. Quamobrem & alvum epotas sistere, & appositas ex utero fluxiones saniémque compescere. Ex frigida verò potas nauseæ & stomachi rosionibus auxiliari: itémque iis qui à flatibus exagitentur, hepaticis, ictericis atque nephriticis; coctas verò in aqua & pro fomento insessibus adhibitas vulvæ inflammationibus adhiberi. Facere & ad superfluo humore redundantes oculorum palpebras, dum ipsa cilia astringunt & condensant: Quin & siccas ad summovendam graveolentiam humentibus corporibus utiliter inspergi: Misceri etiam antidotis. Porro ad ocularia quoque medicamenta usque ad summum lævorem tritas & cum vino in pastillos conformatas vase novo non picato recondi.

Nardi folium Plinio principale est in unguentis. Variè autem præparabatur Nardinum unguentum ab Antiquis. V. Dioscoridem. Vis autem ejus attenuans est, acris, extersoria & rarefactoria humorum, & calefactoria.

Nardus Gangitis spuria Narbonensis Park. *Spuria Narbonensis* C. B. *Narbonensis* Ger.

In montis amœnissimi & celsi, herbarum lectiorum feracissimi, cui idcirco nomen *Horti Dei* impositum, septem plus minus mill. à *Gange* urbecula dissiti clivo quà ad meridiem maréve Mediterraneum vergit, hæc uberi proventu erumpit, muscidis & udis tractibus; infima *radix* pusilla, exilibus fibris duris & raris, quæ subsunt spicatis comosísque torulis, minimum digitum crassis, colore pallescentibus ex fusco, ferè palmum altis, non valdè mucronatis, sed quadantenus per extrema recisis. *Folio* est viridi, rigido, junceo, vix pedem alto, numeroso, quod ab ima radice ortum trans spiceam comam imum caulem ambientem sese exserit: multæque plantæ quasi uno cespitis ambitu amplexæ unius effigiem præ se ferunt. Tota inodora est præterquam capillamenta spicea, quæ multò crassiora quàm Indicæ sunt, odore musci Querni vel terrestris, cui semimersa humo inseruntur comosa capillamenta: è quibus gracilis ac nitidus junceus culmus *Elphæ* vocatæ non dissimilis, cubitum altus exit, à medio cujus ad summum alternatim sunt admodum exiles herbaceæ siliquæ, apiculis è calyculis aliquantum Schœnanthi flori, aut deflorescenti Geranio aut Cotyledoni similibus.

Adversariorum autoribus Nardo Gangitidi Dioscoridis prorsum quadrare videtur.

Pag. 1323. *pro Synonymo Cotyledonis repentis Brasiliensis adde,*
Acaricoba Pisonis, p. 259. *ex quo & descriptionem supple.*

Flores hinc inde ex diversis caulibus ex luteo albescentes fert. *Radix*, quæ longa & sarmentosa quasi est, contrita odore est radicis Petroselini, gustatu perquam jucunda & aromatica, tenuium & calidarum partium, ut inter radices aperientes haud postremum locum mereatur. Incolæ recentem foliorum succum inter decantata habent antidota, vomitúmque sicut nostrates foliis Asari eo suscitant. *D. Bannister* in Catalogo Virginiensium se nullam potuisse observare differentiam scribit inter hanc & Cotyledonem palustrem nostratem.

Pag. 1325. *Ad finem Capitis* XII. *de Gladiolo lacustri adde,*

Nos plantam hanc cùm primo eam invenimus quàm potuimus accuratè descripsimus his verbis: Sub aquis crescit, plurimis *fibris* majusculis albis in arenas demissis, sapore nullo præditis. *Folia* ad radicem plura, duas circiter uncias longa, angusta, extremitatibus reflexis, duplici intus secundum longitudinem tubo excavata. *Caulis* ab una radice assurgit unicus, pedalis & altior, teres, intus concavus, purpurascens, foliis per intervalla longiora vestitus: propè summitatem *flores* gestans pediculis brevibus, tenuibus, è foliorum sinubus exeuntibus insidentes, octo aut decem, plures, paucioréſve, rariùs dispositos, pallidè purpureos cœruleósve, è tubo simplici in quinque segmenta expansos, quorum duo superiora angustiora & sursum reflexa, inferiora tria latiora & concava. Succedit vasculum seminale majusculum, *semina* intus continens plurima, perexigua, purpurascentia. *Stylus* in medio flore, & stamina purpurantibus apiculis donata. Calyx floris quinquepartitus. Repit hæc planta flagellis emissis Fragariæ modo.

Cappatis

Capparis Portulacæ folio C.B. *fabaginea, ſive Peplios Lutetianorum* J. B. *Telephium Dioſcoridis & Plinii* Col. *Capparis fabago* Ger. *fabago, ſive leguminoſa* Park.
Col.

Radicem habet craſſam, perennem, longam, æqualem, candidam, tenui cortice obductam, teneram, ſed vetuſtate lignoſiorem, capite extuberante ob germinum vetuſtorum amiſſionem, & novorum quotannis eruptionem. Plures quidem exeunt ab radice *rami*, firmi, teretes, læves, virentes, geniculati, ſpontaneæ Portulacæ ſimiles; ſingulíſque geniculis *folia* utrinque adhærent uncialibus petiolis vel minoribus, craſſis, foliatis, Aurantiorum petiolis quibus folia inſident ſimilibus, minoribus, atque anguſtioribus bina ab eodem ortu prodeuntia, carnoſa, craſſa, lævia, effigie Portulacæ, lenta, ſuccoſa, ad cœruleum quodammodo vergentia, ob candidam aſperginem, quâ dealbari videntur ex viridi, circa radicem latiora & majora, ut lata ſint uncias duas, & longitudine 2½ ſuperent; circa ramos decreſcentia Portula cæparia, & in ſummo minora. E foliorum ortu & caulis geniculis breves bini producuntur petioli, circa ſummum è medio ramulorum, in quibus primùm virides *corymbi*, rotundi, parùm oblongi inſident, erecti, qui dehiſcentes alba folia interna exſerunt parùm, numero quina, ſicuti & externa illa continentia calycis vice, corymbum efficientia, pluribus croceis, oblongis, intermediis, tenuibus *ſtaminibus* capitatis productis, ex eorum centro tantundem excedentibus. Stamina quidem illa primùm craſſo capite, brevi filamento ſunt, cùm flos parùm hiat & cavus conſpicitur; at perfectiore flore producuntur admodum ſtamina, capitella ſeu apices minuuntur; atque interna foliola floris candida croceum unguem, dimidium folioli occupantem oſtendunt. Floribus marceſcentibus atque decidentibus petioli remanent, *ſiliquas* habentes, elatas, parvas ſtaminibus adhuc remanentibus: At perficiente ſe ſiliqua, Raphani ſiliquam æmulante, *ſtamina* pereunt, petiolus intorquetur & ſiliqua deorſum nutat, vireſcens, lævis, nitida, circa extremum craſſa, atque pilum habens, à quo veluti lineæ quinque per longum deducuntur, quibus ſiliqua jam maturitatem & ſiccitatem adepta dividitur hians, ſeminàque demittens oblonga, plurima.

Junio & Julio floret, & ſiliquas profert, Auguſto & Septembri menſe perficitur.

Sapor plantæ amarus, parùm acrimoniæ offerens guſtui, non multum à Capparis vulgaris ſapore alienus, unde & Capparis nomen ei inditum. Quia foliis alatis Fabæ folia imitari videretur, alii Fabaginem dixerunt.

Radicis ſapor acerbus, parùm acris, ad amarum inclinans. Folia verò magis amara. Ob amarorem ad vermes necandos apud Syros in uſu eſſe tradunt.

In Italia locis ruderatis ſponte naſci perhibetur. At nos nullibi in Italia ſpontaneam obſervavimus, nec ab alio quoquam fide digno obſervatam audivimus.

Pag. 1326. *Ad finem Capitis de Acantho adde,*
Acanthus exoticus Breyn. Prod.

Pag. eadem, Ad Cap. de Leontopetalo adde,

Leontopetalon capitatum Americanum Muntingio in Hiſt. Plant. Belg. deſcriptum & depictum, Lib. 3. pag. 361.

Pag. 1338. *Ad finem paginæ adde,*

Hæc planta umbellifera Chinenſis foliis Seſelios Æthiopici, radice Paſtinacæ, *Niſi* ſeu *Genſeg* dicta D. *Tancredo Robinſon* inſcribitur. Qui ex accurata plantæ icone è China ad Regiam Societatem miſſa, foliis longis, anguſtis, acuminatis, alternatim diſpoſitis eam eſſe ſcribit, floribus albis, pentapetalis, umbellatis.

P. 1340. *Zedoariæ longæ hiſtoriæ adde,*

Celeberrimus Vir D. Paulus Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* hanc plantam Zingiberis latifolii Sylveſtris Zerumbet Garciæ nomine, plenè & accuratè deſcribit his verbis.

Spontaneo proventu luxuriat in Sylvis locíſque aliis umbroſis inſulæ *Zeylan*, Malabaræ, cæterarúmque Orientalium regionum, Malabaris *Kua*, Zeylanenſibus *Walinghuru*, hoc eſt, Sylveſtre Zingiber dictum, cujus *radix* prælonga, brachium craſſa, inæqualis, nonnihil depreſſa, ex crebris prominentibus tuberibus ceu apophyſibus per genicula junctis compacta, alba, nonnunquam flaveſcens, carnoſa, ſucculenta, tenacibus craſſioribus filamentis intertexta, modò in ſoli ſuperficie hærens, modo altiùs demiſſa, paucíſque albentibus fibris capillata, guſtûs acris amaricantis, aromatici, ad Zingiber accedentis, ſed magis terreſtris & minùs grati, odoris fragrantis. Ex hujus tuberculis eriguntur *caules* ſeſquicubitales, craſſitudine digitali, herbacei, depreſſi, viridante medulla pleni, quos alterno ordine ab imo ad ſummum uſque veſtiunt *folia* ſpithamam longa, tres, quatuórve tranſverſos digitos lata, in mucronem abeuntia, glabra, polita, altera parte viridia, altera in viridi pallentia, fulcita pediculo craſſo breviſſimo, qui lato ac folioſo ſuo principio Arundinum Graminúmve ritu caulem involvit, & in nervum per folii longitudinem excurrentem terminatur. His in caulibus *flores* nulli conſpiciuntur, ſed ex peculiaribus radicum tuberculis, velut in Curcuma cæteríſque hujus ſortis aromatibus, ſingularis erigitur ſcapus, prælongis aliquot foliaceis ſquamis, ſcapum ſtrictiſſimè ambientibus contectus, apice in oblongo-rotundum, ſquamatum rufeſcens caput, ex multis obtuſis foliolis imbricum modo hærentibus conſtructum, faſtigiato; è cujus ſquamarum interſtitiis proſilit *flos* oblongus, utplurimum pentapetalos, Curcumæ aut Zinziberi ſimilis, petalo ſuperiori oblongo, pellucido, galeæ inſtar erecto duobus inferioribus conformibus inſtar labii protenſis intermedio flaveſcente, ſinuato, ad marginem fimbriato, ex anguſta cervice in rotundam latitudinem diffuſo. Huic demum ligulæ inſtar incumbit petalum craſſum albidum, reliquis anguſtius, craſſius tamen & robuſtius, deſinens in parvum, leviter inflexum mucronem. His omnibus marceſcentibus ſuccedit vaſculum pænè trigonum, continens in tribus loculamentis *ſemina* rotunda, fuſca, Cannæ Indicæ paulò minora, cæteroqui valdè ſimilia. Culturam poſcit eandem quam Curcuma.

Sale

Sale volatili oleoſo aromatico abundare hujus radicem inter alia probat deſtillatio. Tranſmittit enim per Alembicum aquam fragrantem cum ſufficienti oleo, cui, ſi recens fuerit deſtillata innatat Sal volatilis paucus, formâ nivis aut Camphoræ. Hic in ſpiritu vini ſolutus, conditis, electuariis, aliiſve debitè remixtus, acidis ventriculi cruditatibus & ex iiſdem obortis flatibus ac doloribus mirabiliter conducit. Idem ſed cum blanda alvi dejectione præſtat ſuccus ex radice recenti expreſſus. Conſciſſa, ſiccata & in farinam trita plurimam acredinem amittit, qua ratione conficiuntur ex ea panes, quibus annonâ duriore veſcuntur Indi. Mucilago ſquamati capitis interſtitiis inhærens aromatis hujus virtutem nonnihil redolet, & propterea doloroſo & debilitato ventriculo cenſetur utiliſſima. *Hæc omnia Hermannus.*

Juncus Floridus minor C. B. Prod.

C. B.

Radice eſt candida, geniculata, fibris plurimis adhærentibus; *caule* palmari; *foliis* ternis, junceis, oblongis, acutis, duobus caulem ſuperantibus; cujus ſummo ſingulis pediculis, qui quini ſunt, alternatim ſibi ſuccedentes, flores (quos non vidit C. B.) inſident, quos fructus gemini rotundi Orobi Cretici magnitudine ſequuntur.

In paluſtribus Helvetiæ circa cœnobium Eremitanorum, & in monte Fracto ad lacum Pilati Lucernatum.

Quò pertineat hæc planta ob deſcriptionis imperfectionem neſcimus.

Pag. 1344. *Hiſtoriæ Piperis ſubjungatur,*

Betre ſive Betelle J. B. *Betre ſive Tembul* C. B. *Betre, Betle, Betele ſive Bethle* Park.

Planta eſt anadendras, arboribus ſe implicans & circumvolvens, eáſque ſcandens Hederæ modo. Folium, deſcribente Garcia, ſimile ferè Mali medicæ folio, oblongius tamen & per extremum arctius, venas ſive coſtas per longitudinem excurrentes habens, amarum. Fab. Columna, notis in res medicas Novæ Hiſpan. Piperis & Betelæ foliorum differentiam oſtendit, Horum folia, inquit, quanquam inter ſe magnitudine vix differant, ſimiliſque modo ſarmentis arbores ſcandentibus hæreant, effigie atque aliis non parùm disjungi videntur. Piperis enim folia, quæ non tribus tantùm ſed quinque nervis per longum folii ferè Plantagineis diſtinguuntur, carnoſiora & ſolidiora ſunt foliis Betle, magíſque ad ovalem figuram accedentia, & indè in acutum deſinentia. *Betle* vero iiſdem nervis tenuioribus molliora & delicatiora ſunt admodum, & circa petiolum latiora, atque in ſummo ſinuoſa, ut ipſius coni potiùs quàm ullam Ovi effigiem exprimere videantur.

Folia quæ pro *Betle* foliis deſcribit J. Bauhinus, circumſcriptione & magnitudine cum Tiliaceis poſſent conferri, rotunda, niſi in mucronem non ſenſim ſed mox deſinerent, glabra, atrovirentia, tenuia, Potamogitonis modo, nervis quinque aut ſeptem, partim rectis, partim ſinuatis, ad mucronem uſque excurrentibus, pediculo unciali appenſa, ſapore aromatico, tenui; manſu neſcio quid arenoſi ſub dentibus eſſe videtur. *Conſiderandum annon pro Betelæ foliis Piperis folia deſcribat: nam quod ad figuram eorum, tum deſcriptioni accuratæ Columnæ, tum figuræ Cluſianæ contrarius eſt.*

Folium optimum cenſetur bene maturum colore fulveſcente. Corrumpitur ſi recens à plantâ collectum diutiùs manibus tractetur.

Fert *Betre* in Maluccis inſulis fructum quendam contortum, Lacertæ caudæ ſimilem, quem iſthic edunt quòd bene illis ſapiat. Bontius fructum ferre ſcribit Piperi albo & oblongo ſimilem ſeu mavis caudam Gliris referentem, quem Malaii *Sirii boa* vocant, éſtque propter raritatem, in longè majori exiſtimatione quàm ipſum folium *Betele.* Seritur vitis modo, adduntur que ſtipites & pedamenta, per quæ repens ſe ſuſtineat: Quidam majoris quæſtûs gratiâ Arecæ arboribus id maritant, atque ità pulcherrima umbracula conficiunt. In omnibus Indiæ provinciis creſcit, ſed locis maritimis, non mediterraneis & à mari procul remotis, niſi ex illis in hæc transferatur humanâ induſtriâ.

Vetuſtiores Botanici plerique *Betle* cum Malabathro ſeu Folio Indo confundunt, quæ tamen plantæ ſunt diverſiſſimæ; una enim arbor eſt ſurrecta, teſte Garcia, altera ſcandens & adminiculis egens.

Matutino tempore, pomeridiano, veſpertino, imò etiam nocturno Betelam manducant, eámque continuo manibus geſtant Indi. Sed nec ſimpliciter Betela utuntur: nam maſticata amara deprehenditur. Ergo ad mitigandam hanc ejus amaritudinem Arecam admiſcent & calcis momentum, [Arecam & calcem Betelæ folio involventes] ſicque præparatum ſuaviſſimi eſſe ſaporis affirmant. Alii Betelæ Lycium admiſcent, ditiores & potentiores Caphuram de Borneo: Alii lignum Aloes, Moſchum & Ambarum cinericeum. Sic autem paratum adeò ſuavis eſt ſaporis, oríſque halitum adeò commendat ſuâ fragrantiâ, ut perpetuò ferè illud maſticent opulentiores, tum etiam alii pro facultatum ratione, tametſi non deſint qui Arecam cum Cinnamomo aut Caryophyllis maſticent. Hæc Garcias; verùm alii qui in Indiam peregrinati ſunt & itineraria conſcripſerunt, Indos tam opulentiores quàm pauperiores Arecam ſolam confractam cum tantillo calcis Betelæ folio involutam in os injicientes perpetuo manducare ſcribunt, quod adeo ſuavem halitum expirat ut totum conclave odore ſuo replat. Priorem illum ſuccum expuentes (quod tamen nonnulli non faciunt) qui cruentus videtur [color ille Arecæ debetur non Betelæ] deinde alia atque alia folia ſimili modo præparata ſubſequenter ſumunt. Hoc ni facerent Indi eorum oris halitus malè oleret. At Bontius aſſerit, quòd ſiquis ſine modo (quod ſæpe fit) his utatur, corrodunt dentes, imo eos excidere faciant: novi ego hic juvenes qui 25. annum nondum exceſſere tamen planè edentuli erant ab uſu hujus folii frequentiori.

Solent aliquem dimiſſuri, aut ipſi ab adſtantibus diſcedentes his foliis præparatis plenâ burſulâ ſericeâ abeuntem honorare. Nemo autem diſcedere ſuſtinet, donec *Betre* ſit donatus. Illud enim dimiſſionis indicium eſt.

Cæterùm opulentiores aliquos adituri hoc *Betre* maſticare pro more habent, ut odore oris animam commendent. Siquidem apud eos ſummæ incivilitatis eſt odoratum non habere anhelitum, ità ut ſi tenuioris fortunæ aliquem cum potentiori ſermones conferre neceſſe ſit, manu ori appoſitâ loquatur, ne teter aliquis odor alterius nares feriat. Sic etiam mulieres cum viris congreſſuræ, *Betre* mandunt antequam colloquantur, exiſtimántque ad laſciviam ſummam eſſe illecebram. Inde in

visitationibus & mutuis salutationibus Betella ipsis in manu est, & summâ benevolentiæ significatione, ubique ea offertur cum calce & Areca in catino ligneo quem ad eum servant usum. Post prandium præcipuè mandunt ad avertendum ciborum fastidium.

Abstinere autem solent ab ejus usu interdum in funere sanguine junctorum, & in quibusdam jejunio destinatis diebus, &c.

Vires. Gingivas confirmat, cor & ventriculum roborat, flatus discutit, cerebrum & stomachum purgat cum Cardamomo manè à jejunis præmansum, orísque halitum (ut diximus) emendat, dentes tamen denigrat, imo, teste Bontio corrodit & decidere facit.

Lusitanorum mulieres Indos imitatæ eundem Betellæ mandendæ morem habent, cùm sine ea vitam vix sibi constare posse arbitrentur.

Arbuscula Brasiliensis Piperis facie julifera. *Betis* Marcgr. *Betis vel Betre* Piso. *Piper longum Brasiliense.* *Marcgr. Piso.*

Arbuscula est quatuor aut quinque tantùm pedes alta, *caudice* recto, nodoso, digitum crasso, pallidè viridi, & per totum punctulis albis maculato. Superiùs ad aliquot nodos ramulos adipiscitur, itidem nodosos, & ejusdem cum caudice coloris; & in his *folia*, ad quemlibet nodum unum, quinque aut sex digitos longum, linguæ figurâ, pallidè viride seu flavescens, superiùs splendens, Laurini folii crassitie; *Julum* item unum ad quemlibet nodum, unum aut duos digitos longum, pennam Olorinam circiter crassum, *semen* ferens oblongum, fuscum, odoris valdè fortis instar Zinziberis, [Piperis longi formâ, sed insipidum & nullius usûs. Denique Piperis stirpi sarmentis, caule & facie externa simillima est hæc arbuscula; differt quòd folio & fructu sit paulo grandiore. *Piso.*] Lignum caudicis intus est spongiosum. *Radix* aromaticum quid spirat, & Zinziberis præstantiam sapore, colore atque odore æmulatur, præcipuè si recens sit, tunc enim dignitate illi vix cedit.

Vires. Foliorum & radicum decoctum colicum dolorem sedat, dolores membrorum mitigat, ventrem flatibus turgidum componit, pedúmque tumores ex frigore natos amolitur. Idem præstant balnea & fomenta indè confecta.

Locus. Frequens est tum in sylvis, tum in ruderibus urbis Olindæ.

Præter hanc *Betyn* aliæ adhuc, inter quas est *Betys* fœmina, in saltibus reperiuntur, julis gracilibus & exiguis botrorum modo congestis.

Pag. 1344. *post lin.* 12. *adde,*

Jaborandi IV. Pisonis. *Piperis longi species.*

Frutex est arborescens *caudice* duro & nodoso, saturè viridi Lauri majore, cæterùm non dissimili. *Fructus* sive Juli potiùs Piperis longissimi non qualitates sed tantùm formam æmulantur, & caudici adnascuntur, *foliis* magnis linguæ figurâ, acuminatis, nunc alternatis, nunc sibi & Julis oppositis. Radice est aliarum *Jaborandi* specierum efficaciâ simili. Folia pro balneis & fomentis contra affectus frigidos in usu existunt.

Jaborandi III. *Pisonis Atriplicis fruticescentis species esse videtur.*

Pag. eadem, Ad historiam Limonio congeneris Clus. *adde,*

Ex Catalogo Virginiensium *D. Joan. Banister.*

Corpus illud quod pro flore vasculo seminali insidente habet Parkinsonus, nihil aliud est quàm operculum arcuatum umbellæ aut Conopæi formâ, quod vasculo ab injuriis aeris s. cœli defendendo inservit. Vasculum sem. quinquecapsulare (quod extrinsecus asperum est) staminulis brevibus numerosis *apices* flavos gestantibus cingitur. Hæc unà cum petalis quinque saturatè purpureis Holoserici S. veluti instar, quæ inter singulos Operculi angulos exsurgunt & inflexi illud operiunt (unde resultat figura Ephippii muliebris Sedi similis) brevi decidunt, remanentibus quinque calycis seu floris involucri foliis; unde corpus residuum, i. e. operculum cum calyce & vasculo figuræ Parkinsonianæ nonnihil simile, apparet.

In frigidis udis & palustribus spongiosis inter Oxycoccos oritur.

Pag. 1345. *Ad finem pag. & Capitis septimi adde,*

Hanc plantam Jac. Breynius in Prodr. Alceam Indiæ Orientalis fructu lappaceo foliis Ribis vocat, & à se in Cent. prima malè sub nomine Trifolio affinis Indiæ Orientalis descriptam scribit.

Pag. 1346. *Cap.* IX.

Hujus herbæ Cajaciæ nomine pleniorem descriptionem vide apud Gul. Pisonem l. 4. p. 245. qui & vires ejus adversùs venena celebrat.

Ad finem Herbarum anomalarum pag. 1348. *addatur,*

Planta scandens Hederaceis foliis Zeylanica Breyn. Eph. German. *An.* 4. & 5. *Observ.* 137.

Hæc in Zeylan insula sentibus & fruticibus se circumvolvens planta flori passionis Hederæ folio seu Clematiti Passifloræ flore luteo Muntingii (quà folia, capreolos & caules) perquam respondet: quanquam viticulis capreolísq, multò tenuioribus, atque foliis minùs duris, quæ etiam acutiora & quodammodo denticulata apparent. Flores oblongos, tubulosos, angustos in quinque foliola exeuntes, *Quamoclit* florum æmulos sed niveos, & ob lacinias tenues in fibras plurimas, subtiliores, crispas, divisos, quasi radiatos aspectu dignissimos ferre aiunt.

Eadem

Eadem pag. *Ad finem Anomalarum addantur Kali Ægyptiacum foliis valdè longis hirsutis* C.B. *Kali* 3. Alpini. *Kali Ægyptiacum* 3. *Alpino* J. B. *Ægyptiacum* Park.

Alpin.

Foliis constat paucis, Ajugæ foliis proximis, sed valdè longioribus, *caule* uno, non omnino recto, à quo tres quatuórve cauliculi exoriuntur, qui rectà sursum feruntur, quilibétque ipsorum in cacumine scapum quinque aut pluribus foliis Chamæpityos proximis, ac deorsum in arcum recurvatis inclinantibus, conflatum habet; salso atque acri sapore.

Dubitat C. Bauhinus annon hæc planta eadem sit cum *Psyllio minore* à se in Prodromo descripto, cujus idcirco descriptionem, quia in superioribus à nobis omissa est, subjiciemus,

Radix est tenuis, oblonga, subalbida, fibris paucis capillata. *Ramuli* semipalmares, rotundi, tenues, rufescentes, in terram reclinati, in summo in minores divisi: *foliis* brevibus, angustis, binis sibi ex opposito respondentibus, quæ alis subjiciuntur, aliquando ternis, nonnunquam quinis simul junctis. Ramulorum fastigiis capitula squamata insident, quibus utrinque foliolum unum, (aliquando plura & impari longitudine) parvum, recurvum, & per maturitatem rigidum subjicitur. *Flosculos* habet pusillos, albos, pedicellis inhærentes, quibus *semen* longè vulgari minus, subnigrum, relucens succedit. Augusto florens in horto collegit *C. B.* & semen Patavio accepit *Gottne* rubri & albi nomine, Heydelbega *Botrii* rubri appellatione.

Planta lactaria Africana Pini fructuum facie Breyn. Prod.

Breyn.

Planta hæc rarâ atque peregrinâ formâ pro caule magnum facit tuber, cinereum, valdè tumidum, rotundum vel turbinatum, Piniforme, magnitudinis pugni & amplioris, quantumque ex aspectu externo colligere licuit carnosum, multis fibris fuscis ab ima sede angustiore prodeuntibus firmatum. Ramos præsertim supernè protrudit copiosissimos, densè in orbem comatos, uncias tres, vel ad summum quatuor longos, digitalis fermè crassitudinis, saturéque viridis coloris, qui juxta summitates magis crassescunt, atque tuberculis angulosis veluti squamulis per totum à natura ità formati sunt, ut non aliter appareant quam si Pini fructus essent immaturi: in illorum summitatibus foliola quædam angusta, digitum transversum pæne longa, crassa, rigida, in superiore parte canaliculata, atro virore picta, Tithymali aphylli ab Imperato descripti, simillima conspiciuntur, lactescentia, sicut etiam tota planta lacteâ ubertim alimoniâ diffluit. Et hoc, inquit Br. quantum ex Planta (quæ an adulta vel primùm germinans me latet) atque figura suis depicta coloribus observare potui, namque plura non licuit.

Methonica Malabarorum, Nienghala Zeylonensium, Lilium Zeylanicum superbum vulgò Herman. Cat. App.

Sustinetur hæc planta *radice* oblonga, ex rotundo nonnihil compressa, formâ anconem seu literam Γ, ex duobus quasi brachiis cohærentem, referente; foris fuscâ, intus albâ, carnosâ, gustûs amari nauseosi, è cujus medio superiori angulo prodeunt sarmenta herbacea, rotunda, nodosa, ramosa, altitudine trium quatuórve pedum, quæ vel humi incumbunt, vel vicinas arbores scandunt, varióque flexu illas comprehendunt. Cuilibet nodo adhæret folium glabrum, planum, politum, latitudine duorum triúmve digitorum, longitudine verò propè dodrantali in longum, recurvum capreolatum mucronem desinentia. Ex summis ramis, aliquando etiam foliorum alis oritur pediculus, sustinens *florem* nudum, odore quidem vacuum, sed structuræ raritate & coloris pulchritudine flores omnes quos Zeylona & Malabara suppetunt longè superantem. Constat verò sex angustis semidigitum longis, elegantissimè fimbriatis petalis, totidem apiculatis *staminibus*, & *stylo* intermedio tricuspidato. Primis ab exortu diebus in viridi flavescit, & Fritillariæ ritu propendet, dehinc expanditur, ejúsque petala, stamina & stylus sursum retróque vertuntur, & sensim in aureum, tandémque exquisitissimum coccineum colorem facessunt. His omnibus defluxis perficitur *seminarium*, amplitudine Nucis Juglandis, subrotundum, trigonum, tricapsulare, quod in tres coriaceas tenaces membranas dehiscit, refertum *seminibus* parvis angulosis rubris duplici serie dispositis.

In Hortis Beverningiano & Fageliano luxuriat. Herbis bulbosis affinibus annumeranda est. *Locus.*

Hippophaes Anguillaræ & Dodonæi sive Spina purgatrix J.B. *Hippophaes quibusdam* Ἄκανθα καθαρτική, *i. e. Spina purgatrix Anguill.* C. B. *Item Rhamnus catharticus Oleæ folio* ejusdem.

Hippophaes (inquit Anguillara epist. 8.) sabulosis Peloponnesi maritimis, quæ nunc *Morea* dicitur, oritur, cujus radix ob vehementem vim purgandi quibusdam spinæ purgantis nominatur. Suffrutex est spinis durissimis, spargit se in comam rotundam, albam: *folia* Oleæ longiora, angustiora & teneriora: nec florem, nec fructum vidi. *Radices* palmo longiores lacteum succum frangendo fundunt amarissimum, odore gravi: Similem plantam in Italia non reperi.

Parkinsonus Glastiridam Hon. Belli pro Hippophae Dioscoridis habet.

Hippophæstum quorundam Dalechampio ex planta sicca è Mlita insula missa delineata, quænam stirps sit nescimus. Echinopus Plutarchi quibusdam *J. B.* forte Echinopoda Cretica Belli fuerit.

Pag. 1377. *lin.* 38. *D. Jo. Banister* Nucem Regiam Virginianam primam *C. B.* quæ forma & sapore parum ab Anglicis differt &c. eandem facit cum Nuce Juglandi Virginiensi alba *Park.* à ligni colore sic dicta. Harum variæ sunt species forma & putaminis duritie differentes quemadmodum Europææ. Hæc nux est quam the Hickery seu Pieck Hickery Nut vocant. Ex hisnucibus lac conficiunt Indi quod vocant Hickery Milk, non ex majoribus illis, ut vult C. Bauhinus. Ex similitudine quam habet cum suo lacte Juglandium Indi lac nostrum Hickery vocant.

Autor descriptionis Carolinæ Indigenas ex nucleis hisce decoquendo oleum salubre elicere scribit, quod & Anglis ad usus culinæ frequenter inservit. Præstans habetur remedium ad tormina intestinorum. Sapore est jucundo, verùm post semestre spatium rancescit & corrumpitur.

Idem D. Banister Nucem Juglandem seu Regiam majorem cortice scabro & duro, nucleo magno & dulci *C. B.* eandem esse vult cum nigra Virginiensi *Park.* à ligni colore sic dicta. Verùm Parkinsonus hanc Nucem nucleum intus minimum claudere scribit.

Pag. 1379. *lin.* 29. *Adde,*

Haud generosius contra colicam reperitur remedium quàm Juglandium membranula lutea amara pulveris. & cum vino data Sim. Paul. Quadrip. Botan. p. 99. & p. 565.

Pag. 1388. *lin.* 22. *Add.* Quercus Virginiana Castaneæ folio *D. Plucknet.*

Pag. 1389. *lin.* 11. *Add.*

Ad menses albos seu fluxum uteri album] ℞. Scobem Quercus in tenuissimum pulverem redactum, propina in lacte. Vel ℞. Decoct. foliorum Quercus ℥v. coag. Leporis ʒj. octo dierum spatio sæpius utentibus curavit veteres fluxus. Idem efficiunt Consolidæ majoris radices in lacte coctæ & comestæ. *D. Hulse.*

Equi scutellati subalbidi (**dapple-gray**) si verno tempore unum vel alterum pugillum aut manipulum oculorum aut gemmarum Quercûs arboris recentium in modium Avenæ conjeceris, illíque aliquandiu his pascantur nigricant, ubi pilos veteres jaciunt, vel nigriores albidorum loco renascuntur. Hoc adscribendum Vitriolo Quercûs. Sim. Paul. Quadripart. Botan. p. 340.

Pag. 1396. *Ad finem paginæ add.*

Abies foliis prælongis Pinum simulans.

Hujus ramulum ad me misit *D. Doody* Pharmacopœus Londinensis, Botanices apprimè gnarus. Folia Abiegnis multò longiora ut Pinûs videri possint, non tamen bina simul ex eadem theca exeunt, sed singula è ramis enascuntur Abietinorum in modum, creberrima, angusta, in mucrones acutos & pungentes exeuntia: quem florem fructúmve ferat nobis incompertum. Scribit tantùm *D. Doody* in Horto Edwardi Morgani Westmonasterii pridem enutritam Pinastri nomine.

Pag. 1405. Sabina vulgaris nec sterilis est, neque baccifera, sed ex observatione *D. Samuelis Dale* Medici & Pharmacopœi Brantriensis, vicini & amici nostri, in plantis indagandis & observandis industrii admodum & curiosi, verè conifera. Ostendit ille nobis conos virgis adnascentes plurimos, Pisis multo minores, squamosos, & sub singulis squamis ut in aliis hujus generis bina semina occultantes.

Pag. 1408. Arborem vitæ verè coniferam esse hac æstate observavi. Fructus enim squamosos producit, & sub singulis squamis bina vel singula semina membranis alata occultantes. De flore, an fructui contiguus sit, an ab eodem sejunctus, nobis nondum constat.

Pag. 1414. Cedrus à Goâ malè collocatur inter Juniperos, est enim conifera, & Sabinæ species cujus odorem gravem spirat.

Pag. 1421. *l.* 1. Nota non unam tantùm Salicis speciem corticem abjicere; verùm duas à nobis observatas nimirum præter hoc loco descriptam Salicem nostram quartam, sive folio auriculato splendente flexilem: quin & Salicem à Tho. Willisello Darkingæ in Surreia observatam cum Julo densissimo tomento ceu cotone confercto ab his duabus diversam esse suspicor.

Pag. 1428. *Ad finem paginæ add.*

2. *Ostrya Ulmo similis fructu racemoso Lupulo simili.*

Pag. 1433. *lin.* 41. *adde,* Potus eximius in colica plumbariis expetitus, ℞. Caricarum pinguium ℔.4. Aq. font. ℔.xii. coq. ad medias pro potu communi. D. *Hulse* è M S. D. *Fisher.*

Pag. 1438. *Historiæ arboris peregrinæ fructum ficui similem gerentis* Clus. Exot. *l.* 1. *c.* 11. *adde,*

Fructui huic idem esse videtur fructus Lance dictus Bontio l. 6. c. 23. lævis, cortice flavo, succum lacteum, acrem Tithymali instar è vulnere inflicto fundens: à quo (inquit) externa tantùm facie & nomine distat alter qui *Rampestan* vocatur, quod fructum crinitum denotat, quia filamentis quasi capillis externè sit munitus. Nuclei utriusque intus conditi cum carne sua eundem saporem acidum & vinosum obtinent. Cæterùm arbores vastæ & magnæ sunt, foliis Laurinis, è quibus hi fructus racematim magna quantitate pendent & pulcherrimo aspectu utriusque fructus ardoribus febrilibus restinguendis eximiè conducunt.

Pag. 1446. Ad vires Pomi adde, Potus antinephriticus, ℞. Pom. dulc. assat. n. ij. Vini albi Aq. font. ana ℔ß. Syrup. de Althæa ℥j M. Bibat omni manè tepidè. *Idem.*

Ad dolores acerbiss. Ophthalmiæ, ℞. Pomi dulcis sub cineribus cocti pulpam ad ℥iiij. Camphoræ ʒj. Croci ℈ß. Aq. Rosarum & lactis muliebris. q. s. Fiat Cataplasma. *Bruel. Chesneau.* Habui ab eodem D. *Hulsio.*

Pag.

Pag. 1459. *lin.* 5. *Pro quarta & quinta Mespili spinosa specie addantur*

4. *Mespilus spinosa sive Oxyacantha maxima Virginiana* Herman. Cat. Leyd.
5. *Mespilus spinosa sive Oxyacantha Virginiana nigra* ejusdem *quarum in sequente cap. mentio facta est.*

Ibidem pro tertia specie Sorbi foliis integris interponatur,

3. *Sorbus Aucuparia Virginiana foliis Arbuti* Breyn. Prod. Herman. Cat. Leyd.

Breyn.

Arbuscula est Chamæmespilo *J. B.* non valdè dissimilis, duorum aut trium cubitorum altitudine, aliquando altior, uno plerunque stipite, pollicem crasso, qui in aliquot ramos ex fusco vel spadiceo cinereos dividitur, & hi in alios minores, serratis foliis haud frequentibus eos vestientibus onustos, Arbuti similibus, prona autem parte albicantibus & lanuginosis. *Flores* in summis ramulis pentapetali, candidi, Sorbi Aucupariæ simillimi, sed minùs conferti, in umbellam dispositi, quos excipiunt supervenientes baccæ, colore & formâ etiam Sorbi Aucupariæ fructibus planè convenientes, sed minores; in quibus semina quoque minora continentur. Septembri floruit.

Pag. 1460. *Pro tertia specie Sorbo affinium foliis integris addatur,*

Cotoneaster J. B. *Cotonaster Gesneri* Park. *Cotonaster folio rotundo non serrato* C. B. *item Chamæmespilus Cordi* ejusdem. *Chamæmespilus* Ger. *Epimelis* Lugd. Dwarf Medlar.

J. B.

Frutex est ramosus, cultu tamen arborescens, cui *folia* Mali Cydoniæ, aversâ parte candicantia & lanuginosa, adversa verò nervosa & virentia, minimè per ambitum serrata sinuatáve, pediculo brevi appensa. *Flores* concavi, herbacei, plures juncti cohærent, quibus succedunt *fructus* in extremis ramulis, velut in Oxyacantha Matthioli sive Spina alba, bini, terni, vel plures, parvi, compressi, ex rotundo oblongi, in umbilico quinquepartitis sectiunculis insigniti, cortice ubi maturescunt primò rubescente, cui tamen obducta est lanugo cineracea: Sapor iis acerbus. Ossicula intus continentur terna aut quaterna, oblonga, hinc angulosa, illinc plana, duriuscula, quæ tamen dentibus facilè conteruntur, medullam claudentes albam. Fructum Clusius dicit colore foris initio subflavescente, deinde rubro, carne intus pallida, fungosa, Oxyacanthæ ferè sapore, quina ossicula sive semina continente.

Locus. Nos in montibus Rheno imminentibus, inque Saleva & Jura observavimus. Frequens oritur in Alpibus, Apennino aliisq; montibus, ut videre est apud Clusium & J. Bauhinum.

Gesnerus, eúmq; secuti C. Bauhinus, Parkinsonus, Lugdunensis historiæ auctor & alii, ex hac planta duas faciunt, ut J. Bauhino quem sequimur videtur. Verùm C. Bauhinus non fidenter affirmat diversas esse, ut vult Gesnerus, sed fortè eandem, Cotonastrum Gesneri & ejusdem Chamæmespilum, quamvis illa foliis sit majoribus, nec baccis adeò rotundis. Quid Gesnero errandi occasionem dedisse putet J. Bauhinus apud ipsum vide.

Hortis facile assuescit hic frutex, quamvis monticola sit.

Pag. 1466. *Ad sextam speciem Opuntiæ seu Ficus Indicæ adde.*

Hanc speciem esse puto quam in Horto Chelseiano à D. Watsio cultam vidimus, ab insula *Barbados* acceptam, foliis longissimis, triangularibus, profundè canaliculatis, & ad angulos solùm spinis stellatim dispositis armatis. In Horto D. *Darby* primùm culta fuit.

Pag. 1467. *Ad finem capitis adde,*

Echinomelocactos lanuginosus tuberculis spinosis undique obsitus, fructu è lateribus sparsim egrediente.

Hanc raram & nondum descriptam speciem in Horto maximè Reverendiss. Episcopi Londinensis vidimus. Figuræ est globosæ, nullis sulcis exaratus ad modum præcedentis, neque directis neque transversis; plurimis tuberculis acuminatis è quorum summitatibus spinæ egrediuntur, unciam circa longis undique obsitus. Tubercula isthæc densa hic illic lanugo intercedit. Fructus è lateribus sparsim exit, Mali granatæ flori nondum expanso non dissimilis, pallidiùs duntaxat rubens, quem spinæ undique muniunt, ut impunè eum contingere non liceat. Singulis 24 horis novos fructus promit. Flos Monopetalos summitati fructus insidet. N. Ejusdem omnino figuræ & coloris est Echinomelocacti vulgaris sulcati fructus. Hæc D. *Tancredus Robinson*, è cujus notis descriptionem nostram concinnavimus.

Pag. 1483. *Ad finem paginæ pro Loti secunda specie add.*

2. *Lotus arbor Virginiana fructu rubro,*

Quam olim Jo. Tradescantius in Angliam è Virginia intulit. Hujus florem basi fructûs cohærentem in ramulo à *D. Doody* in horto reverendissimi *D. Crispin* collecto, & ad nos transmisso observavimus: Summo autem fructui stylus geminus cornuum specie huc illuc reflexus insidet; unde nos in dispositione arboris Loti erràsse suspicamur.

Pag. 1485. *Ad finem capitis de Grossularia addatur,*

Uva crispa Americana Pison. p. 242.

Piso.

Mensibus potissimum pluviis (quibus magna pars fructuum hìc [in Brasilia] vigere solet) fructifera est hæc planta, quæ ex *radice* alba, longa, filamentosa, caulibus è viridi albicantibus ad ordinarii fruticis altitudinem assurgit, spinis undequaque armata. Cui hinc inde alterna serie cum longissimis pediculis adnascuntur *folia* diversæ figuræ & magnitudinis, *Jurepebæ* foliis similia, dilutè viridia, ad

ad tactum mollia, tenera, ac à tergo ſecundùm longitudinem aculeata. In extremitate & medio caulis & ramorum veniunt tres vel quatuor *floſculi*, ex viridi ad luteum inclinantes, pentapetali, cum multis *ſtaminulis* erectis. His ſuccedunt *fructus*, Meſpili magnitudine, rotundi, læves, coloris è viridi albicantis, ſtriis viridibus ſaturatis ſecundùm longitudinem, mox dilutè flaveſcentes, folliculo & pulpâ conſtantes, ut Uvæ criſpæ noſtrates, ſaporis acidi grati. *Semina* orbicularia, compreſſa, flaveſcentia, figurâ fermè ut Lentes pulpæ inſperſa, quæ ſimul cum fructibus deglutiuntur. Fructus antequam planè maturuerit ſanis æquè ac ægris ob gratum acorem ad ſitim ſedandam in uſu eſt frequenti.

Pag. 1491. *Adde, ad finem* Cap. V.
Periclymenum humile flore ſuper florem Hort. R. Pariſ. in Catal. nondum editarum.
Item, *Periclymenum foliis ſinuatis variegatis & hirſutis ex horto Fulham. Reverendiſſimi Epiſcopi Londinenſis.*

Pag. 1522. *lin.* 8. *add.*
Amygdalo Æthiopicæ ſimilis foliis binis nervoſis Breyn. Prod.

Pag. 1524. *Ad vires Nucis moſchatæ add.* Ad Mammulas puellarum quàm par eſt graciliores proficuum eſt oleum Nucis myriſticæ externè uſurpatum, unde mammillæ brevi temporis ſpatio jucundè ſororiari incipiunt. *D. Hulſe* è quodam MS.

Pag. 1569. *Ad finem Capitis de Saſſafras adde*, D. *Baniſter* in Catalogo Plantarum Virginienſium Saſſafras arborem tum florendi modo, tum araneoſis filamentis in quæ Scabioſæ ad inſtar folia rupta ducuntur, ad Cornum marem accedere ſcribit, nec fructus aut facultates diſpares eſſe, unde Corni ſpeciem eſſe non veretur aſſerere.

Pag. 1574. *Ad finem paginæ add.*
Guaiacana Virginiana Piſhamin dicta Park.

A Guaiaco Patavino parum differt; eandemq; planè arborem eſſe vel ſpeciem ejus majorem ſibi perſuadet Parkinſonus. In magnam utique arborem adoleſcit, *ligno* duro, fragili albicante, cortice tenui obſcurè viridi tecto, ramis plurimis gracilibus tenuiore caneſcente cortice veſtitis, quos ſepiunt *folia* multa, lata, pulchra, viridia, per margines æqualia, & Guaiaci Patavini ſimillima. *Fructus* formâ & magnitudine Dactylum refert, nigricante cuticula tectus, & in calyce quatuor duris & rigidis foliis conſtructo conſitus, ſapore pariter dulci, tribus vel quatuor intus nucleis magnis craſſis, planis, prædictæ ſimilibus ſed dimidio majoribus.

Pag. 1583. *lin. antepenult. add.* Viſci ſemen Populo albæ, perterebrato à ſe cortice, inſertum germinâſſe & plantulam edidiſſe in horto ſuo nobis affirmavit ingenioſus Vir & fide digniſſimus D. *Sam. Doody* Pharmacopœus Londinenſis, teſtéſque advocat ſane idoneos D. *Martinum Liſter* & D. *Leonard. Plucknet*, Medicinæ Doctores inprimis celebres. Nobile ſanè eſt hoc experimentum quod longis & diuturnis ſuper hac re controverſiis & diſputationibus finem imponit. Mirum interim maluiſſe Botanicos & Philoſophos argumentis ultro citroque habitis tot annos nè dicam ſecula contendere; quam naturam conſulendi & rem ipſam experiundi laborem, non ſanè valde ærumnoſum, ſumere.

Pag. 1590. *lin.* 16. *Add.*
Thymelæa Africana fructu ruberrimo Herman.

Ramulum hujus ſiccum vidi apud *D. Plucknet.*

Pag. 1593. *lin.* 23. *Rhamnus Orientalis Liguſtri foliis, ſpinis atro-purpureis recurvis* D. Plucknet.

Pag. 1626. *Ad finem capitis de Rhamno add.*
Rhamnus Virginianus Pruni folio fructu nigro, oſſiculo compreſſo apud eundem Clariſſ. virum.

Pag. 1642. *Ad finem bacciferarum arborum adde,*
Oleander minor frugifer fœtidus Creticus Zanoni.
Zan.
A præcedente differt foliis, floribus, & fructibus minoribus.

E *radice* longa, perplexa, tortuoſa, repente, & in radiculas minores ramorum in modum bipartitas, crebras diviſâ, colore extrinſecus cervino, interiùs flavo obſcuro, odore fœtido & acuto raporum, *cauliculos* emittit plurimos, nullo ordine poſitos, teretes, tortuoſos, inæquales, cortice & ligno Oleandri præcedentis, in multiplices ramos diviſos, ſuperiùs in alios ramuſcellos minores bifurcatos, foliis veſtitos confuſis, interdum etiam binis oppoſitis, præterquam in ſumma parte; ubi plura in ceſpitem congeſta oriuntur, præcedentis ſimilia, verùm anguſtiora, lucidiora, pallidiora, conſiſtentiâ craſſâ & carnosâ, Polygoni nivei foliis ſi modo lucida eſſent perſimilia. E prædictis foliorum ceſpitibus ſeu agminulis enaſcuntur gemmæ virides, quæ menſe Maio & Junio ſeſe aperientes *flores* oſtendunt, verum pauciores quàm in præcedente, nimirum duos tréſve aut ſummum quatuor ſimul, colore & figurâ illius ſimiles, ſed breviores. Flores decidui *fructus* totidem relinquunt, per maturitatem præcedentis fructibus ſimiles.

Planta

Planta rupta aut contusa ejusmodi odorem fœtidum exhalat, unde & ejusdem qualitatis malignæ particeps esse videtur.

Perennis est planta, frigoris tamen minus patiens quam superior.

Oleander Creticus fruticosus major fœtidus Zanoni.

Zan.

E *radice* perenni, sarmentosa, fibrosa, satis crassa, tortuosa, repente, *cauliculos* supra terram fundit multos, undatim flexos reflexósque, spithamam circiter longos, tenues, teretes, lignosos & nodosos, infernè cinericeos, nonnihil lucidos, paulò superiùs flavicantes, summis ramulis viridibus, in gyrum circa radicis caput terram latè occupantes, & si fortè eam contigerint radices agentes, ad singulos nodos duos trésve ramulos emittentes, qui in alios mox minores subdividuntur, unde planta ipsa foliis & ramulis crebris valdè densa apparet. *Folia* ad nodos brevibus pediculis adnexa, plura etiam simul minora, ex eodem oculo ad nodum, qui crassitie ipsum caulem superat, exeunt, supernè obscuriùs viridia, subtus pallescentia, crassa & densa, in medio sulcata, & lineis tenuibus velut scripta, oblonga, medio latiora, versùs utramque extremitatem acutiora, Anthyllidis maritimæ Alsinefoliæ *C. B.* similia. Propè summos caules foliorum cespes exit, in quorum medio gemmæ aliquot viridantes exoriuntur, quarum unaquæque multas oblongas fistulas emittit, quæ apertæ flosculos rubentes ostendunt, summâ parte in quatuor lacinias seu petala divisos, deorsum reflexa, formâ, & colore Nerii vulgaris florum, sed multis (ut par est) numeris minores, vulgaris Gelsemini floribus valdè similes, sed minores, ut iidem planè ut viderentur, ni color differentiam ostenderet, ut & lingulæ quædam in medio rubentes cum quatuor staminibus albis, apices rubros gestantibus, ut veluti totidem sagittæ seu spicula sanguine tincta appareant. Mediam fistulam stylus permeat, cujus basis receptaculum fructûs obtegit, qui mense Augusto ad maturitatem tendit. *Semen* in quibusdam parvis fructibus occultatur, colore viridante, formâ pyri, cujus apici insidet tenuis quædam cauda retorta; fructus maturescentes, obscurè purpurei & succulenti evadunt velut Myrti baccæ, & tandem cùm perficiuntur nigri. *Semen* oblongum semini Quamoclit simile, sed minus. *Radix* triplici cortice integitur, exteriore, quæ facilè delibratur, nigricante, mediâ tenerâ & flavâ, tertiâ rubrâ velut Erythrodani, cum medulla in medio lignosa flavicante.

Odor totius plantæ fœtidus & ingratus velut floris Dracontii vulgaris, unde & capitis dolorem inducit, & oculis nocet non aliter quàm Nerium vulgare. Sapor ingratissimus & amarus: in manu gestata respirationi officit, & Naturam totam perturbat, ut non sine ratione venenosæ qualitatis particeps censeatur.

Hanc plantam esse existimo quam propè Scaleam in Regno Neapolitano inveni, & postea siccam apud insignem Botanicum jam fatis jumctum *Joan. Mariam Ferro* Pharmacopœum Venetum vidi, Periclymeni supini pumili appellatione. Floris equidem formâ ad Periclymenum accedit, flos etiam summo fructui insidet ut in Periclymeno; qui fructus qualis fuerit in sicca discernere non licet, pyriformis tamen videtur & umbilicatus. Folia in sicca crassa videntur glabra, non utraque extremitate acutiora, & in latiora ut in planta Zanoniana, sed è lata basi in mucronem sensim angustata & Serpylli foliorum æmula in longiora essent.

Urucatu Brasiliensibus Marcgr.

Marcgr.

Planta est quæ super arbore *Urucari-iba* nascitur sine radice, verùm quatuor aut quinque *folia*, inferiùs lata, bulbum faciunt ovalem, circiter quatuor digitos longum, qui intus continet medullam quandam unguenti factitii consistentia & aspectu, pinguem, ad tactum frigidam, ex albo virescentem, multa adhæc filamenta subtilia albida in se dispersa habentem. Supra bulbum folia à se invicem discedunt, súntque ibi angusta, sed in pedalem aut majorem altitudinem excrescentia, superius latiora, linguæ figura, & similia Squillæ, viridia. Quodlibet autem folium secundùm longitudinem habet tres nervos. Nec florem fert, nec fructum; inodora est planta, unguentum quoque illius inodorum. Hoc denique frigidum & ad dolores leniendos judicatur aptissimum atque efficacissimum: soporem quoque inducere experientiâ probatum est.

Pag. 1647. *Ad finem paginæ adde,* Carandas Bontii alia ab hac arbor esse videtur quamvis ille [Bontius] eandem velit, & quidem Tamarindus Americanus nostratium aut ei simillima arbor. Tamarindi enim illius siliquæ quas apud illustrem Virum *D. Gul. Courtine* vidimus, breves compressæ & monospermæ erant.

Pag. 1681. *Ad Cap. de Staphylodendro adde,* Abrahamus Muntingius duas Staphylodendri trifoliati Virginiani species depingit, majorem & minorem.

Pag. 1707. Platanus Occidentalis seu Virginiana] Arborum vetustiorum, docente nos *D. Jo. Banister* in Catalogo plantarum Virginiensium, non tantum trunci sed & rami cortices suos scabros exuunt indéque & glabri evadunt & nivis ferè instar candidi. Arbores etiam juniores cortices abjiciunt, virides tamen non albi apparent.

Pag. 1721. *Ad finem Cap. de Barba Jovis adde,* Abraham. Muntingius in Herbar. Belgic. lib. 2. cap.41. plantam quandam depingit Barbæ Jovis Antiquorum appellatione, quæ quo pertineat nescimus, certè hujus loci non est. Icon folia oblonga repræsentat extremitatibus subrotundis, crebra adeò in surculis ut eos undique occultent.

Pag. 1722. *Speciebus Anagyridis seu Laburni adde,* Laburnum spinosum Americanum flore rubro ab Abrahamo Muntingio in Herbario suo Belgico descriptum & depictum.

Pag. 1728. *Ad finem Capitis de Spartio non spinoso adde,* Genistæ quædam species ab Abr. Muntingio in * Herbario Belgico depingitur & describitur, quam latifoliam flore luteo parvo vocat. * Pag. 135.

Emendanda.

Emendanda.

PAg. 144. P. Hermannus Filicem mollem seu glabrum vulgari mari non ramosæ accedentem *J. B.* & Filicem marem non ramosam pinnulis angustis raris profundè dentatis *Ger. emac.* pro eadem planta habet; nec nos repugnamus.

Pag. 159. *l.* 18. D. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi p.26. Banguen Alceæ, sive, ut ille vocat, Althææ Indicæ speciem esse nos docuit; hinc ergo ad congeneres Lib. 19. Sect. 2. cap. 9. p. 1065. transferenda est.

Pag. Eadem l. 47. Caput de Urtica ad sequentem primæ Sectionis partem removeatur. Observavi enim in Urtica Romana pilulas seminiferas & fructus racemosos in eadem planta; quod & aliis Urticæ speciebus commune esse puto.

Pag. 203. *l. antepenult.* Amarantus Siculus spicatus radice perenni *P. Boccon.* non rectè collocatur inter Amarantos Sericeos, si modo genuinus Amarantus sit, quod non puto: Amaranto potiùs affinis aut similis videtur.

Pag. 213. Kali floridum repens aizoides Neapolitanum *Col.* ad Chrysanthemi aizoidis Lib. 14. cap. 4. descripti genus pertinet, ideóque hinc illuc transferendum est.

Pag. 244. *l.* 46. *post verba illa* primum Clusii *adde*, Imò non accedere tantùm, sed eandem planè plantam esse existimo, siquidem in hortum translatus & cultus à *D. Sam. Dale* unum vel alterum ramulum emisit, & in omnibus descriptioni Hieracii Pannonici I. *Clus.* respondére deprehensus est, ideò hic expungendum, & cum specie septima Capitis VII. conjungendum est.

Pag. 263. *l.* 40. Species nona, nimirum Conyza caulibus rubentibus, flore luteo nudo hoc in loco expungatur, nam repetitur p. 293. ad quem locum in nostra methodo, non obstante gravi Conyzæ odore pertinet.

Pag. 272. Antiquam jam sententiam resumo, speciem quartam seu Jacobæam montanam non laciniatam nostratem eandem plantam esse cum secunda seu Jacobæa Pannonica folio non laciniato *J.B.* ut ex planta in horto *D. Dale* culta cum descriptione Clusii collata apparuit.

Pag. 399. Quæ de Atzogatl seu Mirabili Mexicana Hernandez nimis festinanter scripsi revoco, & post secundas cogitationes eam & genere & specie cum admirabili Peruviana convenire agnosco.

Pag. 427. P. Hermannus Laserpitium foliis angustioribus, dilutè virentibus, conjugatim dispositis *Morisoni* pro eadem planta habet cum Laserpitio Gallico *J. B.*

Pag. 540. Origanum montis Sipyli genuina Dictamni species nobis videtur.

Pag. 619. Historiæ Sagittariæ *adde*, Idem etiam observavit diligentissimus Botanicus *D. Doody*, qui in omnibus Sagittariæ plantis bulbum seu tuber qualis à Bauhino depingitur infra limum in ipsam terram solidam defixum inveniri ad me scripsit. Notandum tamen non in hoc tantùm planta folia hoc modo variare, sed in aliis etiam aquaticis, ut v. g. Potamogitone latifolio, cui pariter folia aquis immersa graminea sunt, at quæ aquas superant lata & subrotunda, ut in ejus descriptione ostendimus.

Pag. 737. Rapunculus Creticus Petromarula dictus hinc removendus, & ad Rapunculos galeatos transferendus est.

Pag. 780. P. Hermannus Leucoiis affinem Tripolium Anguillaræ & Leucoium maritimum *Camer.* pro specie distincta à nostro Leucoio maritimo latifolio ponit.

Pag. 793. Rapistrum flore Leucoii marinum, nescio quo casu in eadem pagina repetitur.

Pag. 818. Descriptio quæ subjicitur titulo *Raphani aquatici* Ger. Park, *&c.* est alterius plantæ, nimirum Radiculæ sylvestris sive palustris *J. B.* Rapistri aquatici Tab. Raphani aquatici Rapistri folio *C.B.* Ideoque deleantur verba illa. *Proinde Raphanus aquaticus Tab. & ejusdem Rapistrum aquaticum non differunt specie.*

Pag. 830. *l.* 30. Species illa *Thlaspi verum primum Dioscoridis* Zanonio dicta ad sequens caput tranferatur, siquidem in ejus vasculo membrana siliquas disterminans ad latitudinem siliquæ transversa est. Eadem autem videtur Thlaspi Alexandrino Cortusi *J. B.* p. 834. descripto, ideoque cum illo conjungenda.

Pag. 866. *spec.* 17. Tithymalum maritimum seu Esulam raram è Lio Venetorum insula, flore albo *Cat. Hort. Reg. Paris.* Paul. Hermannus Apocyni speciem facit, vocátque Apocynum maritimum erectum Venetum flore albo: Et certè nobis olim ex ramulis siccis (nam plantam virentem nondum videre contigit) species Tithymali non esse videbatur, sed plantæ longè diversæ.

Pag. 895. Chamæbalani leguminosæ vires nescio quo casu ad p. 899. translatæ Lathyro Viciæformi subnectuntur, ideóque illinc huc removendæ sunt.

Pag. 912. Paiomirioba: duas Pisonis Sennæ species esse non Orobi à D. Hermanno didici. Hac æstate utraque mihi succrevit ex seminibus ab ornatissimo Viro D. *Spragge* acceptis.

Pag 912. Absus etiam eodem docente, Sennæ speciem esse agnovi. Adde Synon. Absus foliis Trifolii *J B.*

Pag. 996. Species duodecima seu Lychnis sylvestris alba spicâ reflexâ *Botan. Monsp.* eadem est proximè sequenti, i. e. Lychnidi flore albo minimo nostrati. Vide additamenta. *D. Dale* Lychnidem arvensem minorem Anglicam *Park.* in arvis prope Colcestriam inventam pro eadem habet, nec nos repugnamus. Vide ejus descriptionem p. 1004.

Pag. 1033. Juncariæ Salmanticensis descriptio repetitur. Habetur superiùs Lib. 4. cap. 17. p. 211. quò referri debeat nobis nondum constat: hic tamen si placet deleatur.

Pag. 1047. Speciem Cotyledonis undecimam, seu Saniculam Alpinam crenatam umbilico pallido eandem esse puto cum sexta, ideóque translato illuc titulo descriptio hîc deleatur.

Pag. 1055.

Pag. 1055. Gratiola Hyſſopoides & Ageratum purpureum Dalechampii male adjiciuntur capiti de Reſeda; ſuumque ſingula proprium caput conſtituere debent.

Pag. 1073. Linum tertium & quartum Moriſono deſcripta non differre putamus à decima ſpecie ſeu Lino ſylveſtri cœruleo perenni noſtrate; nam & hujus etiam hac æſtate duas ſpecies obſervavimus, alteram caulibus erectis, foliis latioribus capitulis majoribus, alteram caulibus terram versùs reclinatis, foliis anguſtioribus, capitulis minoribus.

Pag. 1125. *l. antepenult.* Allium montanum majus Anglicum Newtoni, id eſt, Allium Holmenſe, ad hunc locum non pertinet, non enim bulbum habet ex multis nucleis compoſitum, ut nos omiſſa inter transferendum particulâ [Non] falsò opinati ſumus, ſed ſimplicem tunicatum: eſtq; ex obſervatione *D. Sam. Dale,* qui in Horto illud coluit, nihil aliud quàm * Scorodopraſſum primum Cluſii: ideóque hîc expungatur, & cum illo conjungatur. Notandum autem Porrum Syriacum *Tab.* i. e. ſylveſtre folio latiſſimo *C. B.* plantam eſſe longè diverſam à Scorodopraſſo primo *Cluſ.* non ut ſuſpicabamur eandem.

* P. 1121. *deſcriptam.*

Pag. 1201. Yucca Braſiliana & Americana Muntingii ſtellatæ folio mucronato & obtuſo ad hunc locum non pertinent, ſed Mandiocæ ex qua panis Caſſavi fit, ſpecies ſunt.

Pag. 1443. *Ad finem Capitis* VII. *adde,* Ananam ſylveſtrem Acoſtæ eundem fruticem eſſe cum Kaida Horti Malabarici à peritiſſimo Botanico D. Jacobo Breynio illud in Prodromo innuente, didici; ideóque hiſtoria ejus inter Anomalas tradita in Capite de Anana p. 1333. huc transferatur.

Pag. 1663. Pequea ſive Pekia 2. Piſonis bis ponitur.

Colinil Hort. Malab. bis ponitur p. 1734. & in Appendice p. 1892.

Fructus Samparantan dictus bis ponitur p. 1744, & p. 1815.

In deſcriptione folii Quinquinæ p. 1797. lin. 38. acutius ponitur pro obtuſius.

Libet hîc ad Hiſtoriam conſummandam Stirpium nonnullarum Indicarum, Mexicanarum, Perſicarum, Africanarum & Virginienſium nomina à me omiſſa ex Hernandez & Reccho, Indicibus *Jacobi Zanonii* Faſciculo rariorum *Jacobi Breynii,* & Catalogo *Joannis Baniſter* excerpta adjicere.

EX

EX
INDICIBUS
JACOBI ZANONII BONONIENSIS.

A

AGivan.
Akaſà.
Akled, Species Croci Indici.
Akaſonum ſive Arkaſonum, Manga ſylveſtris. Hujus figura & deſcriptio in aliquibus conveniunt cum Odallam H. M. *in aliis, ut ſeminum parvitate, differunt.*
Ala, ſeu Zingiber Chinenſe.
Aladar Croci ſpecies.
Aladiul.
Albu, ſpecies quæ Alou H. M.
Allium Indicum.
Aleo.
Amarkand.
Ambari fagi.
Ambeti.
Ampurari.
Anguis.
Anglè arbor.
Anicigan.
Anna Varſecha, i. e. *Arna Viſci Indici, ſeu Plantæ paraſiticæ ſpecies.*
Antacca.
Arbor S. Georgii.
Arbor Alta ex qua Aves nidos ſuos ſuſpendunt.
Arbor Indica max. falſo Idolorum cultui dicata videtur eſſe Atti-meer-Alou H. M. *quæ Ficûs eſt ſpecies & omnium Arborum Indicarum maxima.*
Arbor ferens folia argentea.
Archam arbor, cujus radix Mater Dei dicitur. Folia *habet tripartita, ſolida ut Myrtus; Florem album; è cujus medio oritur fructus ſquamatus figuram piſcis habens.*
Arti ſive Ada arbor.
Arita ſeu Rita.
Arumba Myrobalani ſpecies.
Aruſa.
Atta.

B

Bablia.
Bacchion.
Badam arbor.
Bahila arbor.
Bahinda.
Bar Zambul.
Baſilicum Indicum ſylv.
Behla.
Bendi.
Biagha arbor.
Biga.
Bil.
Binghe.
Birli ſpecies Palmæ.
Bolzari.
Bogra.
Bretum ſive Blitum Bengal.
Bretum Amberi.
Buclenda.
Bulilla, an Belilla H. M.
Buin, Binkhini.

C

Caggiu ſeu Chaggiù Arbor.
Carda arbor.
Cardilla arbor.
Carangia.
Caſunda ſeu Caſcunda frutex.
Cata, Tartane.
Cetorzon frutex.
Curaſani ſeu ſylveſt. Curaſen.
Cia thara.
Chiadken.
Ciamba pua.
Ciarati.
Ciaruans ſeu Herba Trinit.
Cickna.
Cirti Cucumeris ſpecies.
Ciurata ſeu Rota aut Canna Indica.
Corundi.
Criata herba.
Cruni.
Crulli muſla.

D

Danti ſive Stipſdanti.
Dudhali.
Durli.

F

Fanghela.
Fœniculum marinum Syriæ.
Flos Pavonis.
Flos Perſidis.

G

Galgheri.
Garar Nelli.
Gharfalli.
Ghondi arbor.
Giambua.
Giaſon, arbor parva.
Ginthe ginthæ.
Guburli.
Gulſi.
Gung.

H

Herenda duæ ſpecies.
Hortulana.

I

Ignis cœli Herba.
Igli arbor.

K

Kadi Tumba.
Kaggiuri ſpecies Palmæ Dactyliferæ.
Kaggiu, arbor, Caggiu eadem videtur: v. in C.
Kagnilam.
Kalungi matam.

Kalſi

Kalii kardor radix.
Kalumba.
Kampedi Fudeli.
Kanadi.
Kemberi.
Kanteferi vel Kara Syriaca radix.
Kannu.
Karante arbor.
Karute arbor procera.
Kata pineka.
Khevan.
Khink.
Kiriata.
Kokus insularum.
Kodria.
Koni vulgò Ralla.
Krididi.
Kudi, Anneko.
Kucli arbor parva.
Kuper kuti Herba repens.
Kumba.
Kurulu.
Kurut arbor parva.
Kureta.
Kura kusa.

L

Lamba vulgò Giacca de Buscio.
Laun.
Laudelsul.
Laza Margiada seu Pes capræ an Convolvuli species Bintamburu *voce ejusdem significati Zeylonensibus dicta* Herman. Cat. Leyd ?
Licchia.
Limberæ duæ species.
Linda arbor.
Linbra, arbor.
Londal.
Luceraggo.

M

Mako.
Macongo.
Makoma.
Malkangoni fructus.
Manda Jabo. Her.
Mandara.
Mamekdi.
Marbeth Herba.
Massiera.
Meluk.
Morus Indica vulgò Celsi.
Munda.
Muri kuk.

N

Nai.
Nagdon.
Nagli seu Nacceni.
Narandi.
Narnhedi.
Narua seu Naral.
Nelliea ut Nilicamaram H. M. *prunifera Acaciæ foliis.*
Nid.
Nimbera.

O

Odelhenga.
Oghsi.
Oud Mogre.
Oxalis Persica.

P

Paberabul.
Pacali arbor parva.
Pagnas.
Paguiera arbor.
Paire arbor.
Panna seu Bethel.
Panna tali.
Panaube seu Giancoma, an Jangomas Garciæ?
Paneka.
Panri Kasli.
Paperambul.
Paragh seu Pharangh.
Parangi.
Parcol.
Paringha.
Parmi.
Parmi kanti arbor.
Pateki seu Pripilli
Paugiora.
Phulia.
Pilu.
Pimbul arbor
Pinpal.
Pinkeui, Pinxeui.
Pui phanda.
Putakeri.
Puna.

R.

Radix Pelusa & Peluz.
Rad. Ran Varuua seu Dantora.
Rad. Nai.
Rad. Kua.
Raisink.
Rambe Arbor.
Rambulon.
Ranabil radix.
Rangandual.
Ranguri.
Rarondera.
Ratdegal, Arbor.
Rinda.
Ringhini.
Rodali herba.
Roserage, Arbor.
Rodibula.
Rumbera, Rambora.

S.

Sabon.
Sabranta Herba.
Sabson & Samb, Savan item, Anteka.
Sai seu Sairam.
Sakat.
Samba arbor
Sanderfar & Sander Pal. arbor.
Sanderlak frutex.
Sapuri.
Satura.
Savarghi.
Sciruli.
Scivan & Saivan arbor procera.
Siabon.
Suphucaia arbor.
Suran, Surandi arbor.
Surna.

T.

Tamberi Pagi.
Tan.
Tankela.
Tapheri, nidus è ramo suspensus.
Tarara.

Tota

Index est Plantarum quarum Icones & Descriptiones ex India misit Frater Matthæus S. Josephi Carmelitanus discalceatus ex urbe Regio in Lombardia.

Nonnullarum ex his Figuræ & Descriptiones habentur in Historia Botanica Jacobi Zanonii. Ut v. g.

1. Aliadul sive Asdalbul Herbæ Indicæ, quam ità describit prædictus frater Matthæus. *Folia* habet lata & oblonga; flores albos, unico ramo insidentes, in qua sunt aliqua foliuscula cordis figurâ, inter quæ nascuntur flosculi, qui habent odorem quasi similem pomo maturo, & includuntur sinulis foliolorum, in quibus apparet caput vaccæ cum suis cornibus; unde Gentiles qui vaccas adorant pulmentum tali capite faciunt.

2. Alhu, nomen Alou seu Ficus Indicæ speciem denotat.
Arbor est grandis, habet folia magna, lata, plana & mollia, odore sylvestri. *Flores* producit coloris purpurei. Fructus fert quasi ut ficus, sed desuper acutus, colore rubro, sapore acido: Semen inclusum est valdè amarum. Fructus vim habet corroborandi refrigerandíque. Foliis utuntur Indi ad inflammationes, &c.

3. Archam arbor.
Hujus radix Mater Dei dicitur. Folia habet tripartita, solida ut Myrtus: Flos est albus, è cujus medio oritur fructus squamatus figuram piscis habens, qui in pulverem redactus & cum aqua bibitus est optimum remedium pro Febribus.

4. Butua, S. Brutua. Hujus icon habetur absque descriptione.

5. Buebenda,
Cui folia triangularia; flores intus flavi, in basi rubicundissimi, quasi quinas cicatrices continentes, unde flos cicatricum dicitur. Radix trita pro renum dolore adhibetur, flos vero sanguinis profluvium sistit.

6. Bulilla est Bulbus squamosus similis Lilio, è cujus medio oritur *caulis*, qui erigitur ad sex palmos aculeis circundatus, in vertice emittens pyramidem Aro nostro similem, rotundis fructibus compositam, qui colore & forma videntur Corall. inter quos exeunt aliqua angusta & undosa folia Lonchiti asperæ similia, colore rosaceo septenúmque numerum non excedentia. Fructus durissimi sunt, virtutem habent sistendi sanguinem, solo carnis tactu ubi sunt venæ, applicantúrque in pulvere ad fluxum sanguinis sedandum, & conferunt illis qui non possunt retinere cibum pro stomachi imbecillitate.
Cannam vivam spinosam venenosam & mortiferam pro figmento habeo. Datur tamen canna quædam capite squamato in Brasilia *Paco-caatinga* dicta.

7. Carda arbor Indica,
Est arbor spinosa sicut Limones cujus folia fricata dant odorem sicut folia Cedri, & *flores* destillantur ad fluxum sedandum, spirántque ambo odorem suavissimum. Fructus est paulo major Limone, flores similes Cedri. Cortex fructûs est durus instar Granatorum. Pulpa inclusa secundo cortice durissimo & crasso est viscosa ac sapore insipida; Semen inclusum est sicut Limonis, sed non tam durum nec amarum. Hoc fructu utuntur Gentiles antequam maturescat ad appetitum excitandum.

8. Cardilla arbor Indica,
Folia habet lenia, plana, cordis figura. Radicis decoctio febrim tollit. Folia trita & alio folio involuta & in cinere calido sepulta pro omnibus animalibus sunt proficua.

9. Igli arbor pagi Ende dicti in insula Solor, nulla hujus descriptio habetur sed icon tantum.

10. Kanadi seu Konade Indiæ Orientalis herba,
Radice est tuberosa, valdè crassa & scabrosa, quæ plurimas radiculas emittit; in vertice verò multa folia, parva quidem sed longiora, inter quæ aliquot assurgunt virgulæ, Juncorum instar ad altitudinem quinque, sexve palmarum, quorum in vertice flos eminet luteus, simplicis Rosæ non absimilis: è cujus medio tria stamina prodeunt, apices in summitate ferentes aurei coloris & figurâ cordis. Talem verò hi flores spirant odorem ut longè sentiantur.

11. Lamba,

11. Lamba, arbor est valdè alta, nascitúrque in locis sylvestribus, cujus folia sunt parva, Parietariæ nostræ similia: Ramos habet longos, æquali proportione distantes; fructus similes nuci, sapore Cerasorum, coloris aurei: ideóque mulieres eos colligunt ad tingendos capillos; sed clam metu supplicii: nam id prohibetur, quia reservantur pro Avibus.

E Fasciculo rariorum plantarum Jacobi Breynii.

A.

Absinthio Seriphio similis Cap. B. Sp.
Alcæa minor Africana, Althææ facie, flore purpureo parvo.
Arbor rosea prima, seu Arbuti folio, flore flavo. Secunda, sive Styracis folio, *Ten Rhyne.*
Arbor lucens Halicacabi fructu. An Arbor lucens Jamaycensis nostras?
Asphodelus major ramosus Cap. B. Sp.

B.

Bellis Erucæ folio incana, C. B. Sp.
Buglossum Africanum Echii folio.

C.

Camphoratæ similis, longiùs radicata.
Altera, magis hirsuta.
Chamægenista C. B. Sp.
Chenopodæ similis planta mirabilis Africana, Echini *Alpini* facie, sed minimè spinosa.
Chrysanthemum Africanum pumilum, foliis Absinthii Alpini umbelliferi minoris.
Corruda spinis horrida, foliis Asparagi Sylvestris Africana.
Corruda Africana Hippuris facie.
Cynoglossum Africanum myrtifolium.
Cynosorchis Cap. B. Sp.

E.

Elichryson minus Africanum, flore aureo.
Erica Coris folio Æthiopica, flore purpureo tetrapetalo.
Erica Serpylli folio Æthiopica, flore purpureo pulchro.
Eupatorio affinis Suffrutex Ericoides capitatus, Coris seu Juniperi folio Cap. B. Sp.

F.

Frutex Æthiopicus foliis Alaterni.
——— Myrtiformis *D. Ten. Rhyne.*
——— Vitis Idææ 1. Clusii foliis.
——— Africanus foliis Buxi.
——— Africanus, fruticis terribilis Narbonensium foliis, capitulis oblongis squamosis.
Frutex anonymus, foliis Lauri tini minoris.
——— foliis Chamægenistæ Creticæ.
——— leguminosus Myrtifolius, siliquâ hirsutâ, Anonidis montanæ præcocis purpureæ fruticescentis *Morison.* facie.
Fucus carnosus coralloides C. B. Sp.

G.

Geranium Malvæ folio odoratum, flore purpureo Cap. B. Sp. *D. Ten Rhyne.*
——— Myrrhidis fol. Æthiopicum parvum.
——— noctu olens Æthiopicum, foliis Myrrhidis angustioribus minùs hirsutis.
——— noctu olens Æthiopicum lanuginosum, foliis Myrrhidis latioribus minúsque laciniatis, flore rubro vel purpureo pereleganti.
Genistæ Aspalathoides polyanthos major Cap. B. Sp.
Genista affinis Africana flore cœruleo, alatis & punctatis foliis asperiusculis.
Gladiolus, flore pendulo.
——— major ramosus, flo. cœruleo amplo.
——— medius, flo. majore.
——— minor gramineus, flo. parvo cœruleo.
——— min. gram. flo. parvo pulchro variegato.
Gramen triglochin bulbosum Monomotapense.

H.

Hyacinthi & Cotyledonis faciem mediam obtinens Planta Africana, floribus luteis longissimis atque striatis, Gladiolus Imperialis *Ten Rhyne.*

M.

Marrubium album minus Africanum, calyculis amplis.
Monorchis C. B. Sp.

O.

Olus atrum Africanum.
Ornithogalum umbellatum maximum Cap. B. Sp.

P.

Persoliato angustifolio montano *Col.* similis Planta umbellifera nova, fructu triplici membranaceo C. B. Sp.
Pimpinella maxima Africana flore purpureo.
Planta Corios folio Africana.
Planta fruticescens Africana perrara, foliis Peucedani, floribus conglomeratis, Herbæ castæ Americanæ nonnihil similibus.
Planta foliis Rusci minoribus C. B. Sp.

S.

Sanamunda Africana 1. sive foliis angustissimis candicantibus.
——— 2. Sive foliis Serpylli minoribus asperiusculis, capitulis Thymi.
——— 3. Sive foliis Serpylli majoribus incanis.
——— 4. Sive foliis glabris acutis.
——— 5. Sive ericoides major.
——— 3. Sive ericoides minor, ramulis admodum lanuginosis.
Solanum spinosum arborescens C. B. Sp.
Stœchadi Arabicæ similis C. B. Sp.

T.

Thymelæa Æthiopica foliis Passerinæ, minor C. B. Sp.

V.

Virga aurea Africana foliis Ericæ bacciferæ.
——— foliis Linariæ minoribus.

E Catalogo huc transmisso *Anno* 1680. quem composuit eruditissimus Vir & consummatissimus Botanicus D. *Johannes Banister* Plantarum à seipso in Virginia observatarum.

A.

ALsine Spergula latifolia reptans.
   Becabungæ folio.
Althæa lutea Pimpinellæ majoris folio, floribus parvis, seminibus rostratis. Folia hujus plantæ pediculis insident.
Althæa magna Aceris folio, cortice Cannabino, floribus parvis semina rotatim in summitate caulium, singula singulis cuticulis rostratis cooperta ferens.
Althæa magna quinquecapsularis, cortice Cannabino, foliis integris subtus albicantibus, floribus magnis ex fundo saturatè rubro albis.
Alth. magna quinquecapsularis, cortice Cannabino, foliis Malvarum modo divisis, subtus viridibus.
Ambrosia inodora foliis non divisis.
   gigantea inodora foliis asperis trifidis.
Anchusa lutea minor, quam Indi Paccoon vocant seipsos ea pingentes.
Anemone latifolia sylvestris alba.
Apocynum erectum non ramosum folio subrotundo, umbellis florum rubris.
Apoc. erect. non ramos. latiore folio, umbellis florum albicantibus.
Apoc. erect. minus, umbellâ florum candida.
Apoc. erect. non ram. Asclepiadis folio, umbellis florum rubentibus.
Apoc. minus non lactescens, caule & foliis hirsutis, floribus saturatè luteis.
Apoc. erect. non ram. Roris marini foliis umbellis florum candidis.
Apoc. petræum ramosum Salicis folio.
Apoc. scandens, capsulis brevibus spinis asperis.
Apoc. scand. capsulis alatis.
Apoc. scand. capsulis planis.
   Hæc omnia siliquas ferunt tumentes.
Apoc. erect. ramosum, caule rubente, foliis oblongis parvis, siliquis [ex flosculis albis] tenuissimis, binatim ad extremitates conjunctis.
Arisarum triphyllum, pene viridi.
Aris. triph. minus, pene atro-rubente.
Aris. Dracontii foliis pene longo acuminato.
Arum aquaticum, foliis in acumen desinentibus, fructu viridi.
Arum fluitans, pene nudo.

C.

Carduus Jaceoides purp. foliis subtus incanis, capite viscoso.
Caryophyllata flore semper albo.
Castanea pumila racemoso fructu parvo, in singulis capsulis echinatis unico, **The Chinquapin.** Autor descriptionis Carolinæ ex hac nuce Chocolatam fieri refert non multò inferiorem ei quæ ex Cacao fit.
Centaurium minus caule quadrato alato, flore carneo amplo, umbilico luteo.
Centaurium luteum Ascyroides.
Clematis purpurea repens petalis florum coriaceis.
Clem. erecta, humilis non ramosa, foliis subrotundis, flore unico ochroleuco.
Cochlearia flore majori In locis udis à salsis procul remotis.
Conyza cœrulea acris Americana.
Cucumis fructu minimo viridi, ad maturitatem perducto nigricante. Fructus Bryoniæ albæ baccâ non multo major est, cujus primo aspectu speciem esse putaveram.

D.

Dens caninus flore luteo.
Digitalis flore pallido transparenti, foliis & caule molli hirsutie imbutis.
Digit: rubra minor, labiis florum patulis, foliis parvis angustis.
Digit. lutea elatior Jaceæ nigræ foliis.
   lutea altera, foliis tenuiùs dissectis thecis florum foliaceis.
   parva comis coccineis.

E

Eryngium campestre Yuccæ foliis, spinis tenellis hinc inde marginibus appositis.
Euonymus capsulis eleganter bullatis.

F.

Filix mas foliis integris auriculatis.
   mas rachi seu nervo medio alato.
   fœmina foliis per margines pulverulentis, seminibus fimbriatis.
Fumaria siliquosa lutea.
   Siliquosa altera grumosa radice, floribus gemellis ad labia conjunctis.
Fungus (ex stercore equino) capillaceus capitulo rorido, nigro punctulo in summitate notato. Ex recenti fimo noctu exoritur cauliculis erectis, vix digitum longis, capillorum instar tenuibus nec minùs densis seu confertis. Singuli Cauliculi parvulo globulo aqueo coronantur, qui in summa sui parte macula parva nigra Limacis oculo simili insignitur.

G.

Gentianæ affinis foliis glabris serratis, floribus Ranæ referentibus.
Gladiolus cæruleus hexapetalos, caule etiam gladiato.
Gratiola foliis latioribus serratis.

H.

Hedera trifolia Canadensis foliis sinuatis.
Helleborine flore rotundo luteo, purpureis venis striato. **The Mockasine flower.**
Helxine latè scandens seminibus majoribus.
Helxine frutescens Bryoniæ nigræ foliis, capsulis triquetris amplis Pergamenis.
Hieracium fruticosum latifolium foliis punctulis & venis sanguineis notatis.
Hyacinthus Occidentalis flore pallidè cœruleo.
Hypericum parvum caule quadrato seu Ascyron minimum.
Hyper. pumilum semper virens caule compresso ligneo; ad bina latera alato, flore luteo tetrapetalo, seu Crux S. Andreæ.
Hyper. frutescens luteum Phillyrrheæ foliis.

Jacea

I.

Jacea non ramosa tuberosa radice, foliis plurimis rigidis peranguſtis, flores ferens multos parvos rubentes acaules in ſpica ad caulem ſeſſiles.

Jac. non ram. tub. rad. foliis latioribus flores ferens pauciores, majores, ſquamis hiantibus armatos & pediculis curtis inſidentes.

Jacobæa lanata foliis brevibus ſubrotundis, lanata altera foliis longis anguſtis.

Jaſminum arboreum foliis amplis, oblongis, ſupernè virentibus, ſubtus leni canitie pubeſcentibus, flores albos in quatuor lacinias longas anguſtas ad umbilicum uſque partitos racematim ferens.

Iris aculeata baccifera arborea minùs ferax.

Iris cœrulea latifolia & anguſtifolia.

Chamæ-Iris verna odoratiſſima, latifolia cœrulea repens.

L.

Pſeudo-Lathyrus luteus glaber, ſiliquis tumentibus, duplicem ſeminum ſeriem continentibus.

Pſeudo-Lath. lut. hirſutus ſiliq. tument. continentibus duplicem ſeriem ſeminum.

Laurus Tinus floribus albidis eleganter bullatis. Flos nondum apertus pyxidi S. M. Magdalenæ (ut nonnunquam pictam vidi) ſimilis eſt.

Lilio-narciſſus humilis albus.

Lilium S. Martagon floribus reflexis ex luteo rubentibus, purpureis maculis eleganter notatis.

Lilium S. Martagon puſillum florib. minutiſſimis herbaceis. Caulem habet vix dodrantalem, verticillo foliorum unico cinctum, cujus ſummitas quatuor floribus reflexis Solani lignoſi floribus magnitudine haud æqualibus, pediculis parvis inſidentibus coronantur.

Lilium Squillæ foliis, denticellis parvis ad margines ſerratis. Caule eſt alto, nudo, ad cujus ſummitatem prodeunt flores in ſpica ſeſſiles, petalis pæne ad imum (ut loqui amant feciales) quaſi eraſis; ſtaminibus ſex (ſi non malè memini) purpuro-cœruleis, mole ſua aliquantulum depreſſis. Flos quamvis aſpectu non admodum pulcher ſit pergratum habet odorem. Radicem habet imbricatam inſtar Lilii, folia craſſa admodum & ſucculenta, non tamen Sempervivi ſpecies eſt.

Lonchitis maxima foliis planis *i. e.* non dentatis, nec pulverulentis maculis notatis, uno in ceſpite foliorum unicum protrudens caulem foliis anguſtioribus, pulverem ſeu ſemina in membranulis quaſi in capſulis ferentibus compoſitum.

Lonchitis major Polypodii facie. Hæc atque etiam vulgaris ſimili modo florida eſt.

Lychnis plumaria alba, foliis ad geniculum quatuor cruciatim poſitis, thecis florum tumentibus.

Lyſimachia lutea minor, foliis & floribus purpureo punctatis

Lyſimachia ſiliquoſa lutea minor.

M.

Meliſſa elatior foliis magnis dentatis glabris, ad geniculum binis: flores odoratos luteos patulos ſtamina bina quaſi cornua protrudentibus in ſummitate caulium racematim ferens.

Mercurialis tricoccos hermaphroditica, ſ. ad foliorum juncturas ex foliolis criſtatis Julifera ſimul ac fructum ferens.

Muſcus erectus densè complicatus Cupreſſi foliis major & minor. In rupe quadam prope Sabinas foliis Cupreſſi.

Myrrhis minor procumbens, ſeu potiùs Cerefolium.

N.

Nux veſicaria Virginiana *Park.*

O.

Orchis palmata elegans lutea cum longis calcaribus luteis, palmata lutea minor nullis calcaribus. Hermaphroditica, flore minore, calcare longiore.

Origanum floribus amplis luteis, purpureo maculatis, cujus caulis ſub quovis verticillo decem vel duodecimo foliis eſt circumcinctus.

Orig. cujus ramorum ſummitates floribus dilutè rubris in verticillos congeſtis coronantur.

Orig. foliis ad ſummitatem caulium canis, floribus multis pallidè cœruleis in cymis ramorum densè ſtipatis.

Ornithogalum luteum parvum foliis gramineis hirſutis.

Orobanche radice dentata caule & flore albo. Flos ejus quem unicum in uno caule Goodyeri Orobanches ſimilis eſt ſed major. Conceptaculi ſeminalis venter ſeu pars protuberans non rotunda eſt ſed canaliculata.

P.

Pepo fructu parvo compreſſo.

Phalangium ramoſum floribus albis, ad fundum viridibus.

Phalangium album non ramoſum floribus albis ad caulem ſpicatim ſeſſilibus.

Phyllitis parva ſaxatilis per ſummitates folii prolifera.

Piſum ſpontaneum purpureum.

Plantago aquatica latiore folio.

Polygala ſeu Flos ambarvalis floribus luteis in caput oblongum congeſtis.

Polyg. rubra ſpicâ parvâ compacta.

Polygala ſpicata rubra major foliis & caulibus cœruleſcentibus.

Pol. quadrifolia S. cruciata floribus ex viridi rubentibus, in globum compactis.

Pol. quadrif. minor ſpica parva rubente.

Polygonatum ramoſum capſulâ priſmaticâ, ramoſum perfoliatum flore ochroleuco capſula trigonâ.

Polypodium parvum foliis minutim ſerratis.

Polypodium minus alterum Scolopendriæ facie.

Potamogiton Virginianum.

Q.

Quercus variæ ſpecies, 1. Pumila. 2. Alba. 3. Rubra. 4. Hiſpanica. 5. Caſtaneæ folio. 6. Lini aut Salicis foliis. 7. Fruticoſa. Harum primam in Hiſtoria, quintam in Appendice meminimus.

R.

Ranunculus Thalictri folio, radice grumoſa; Anemone ſylv.

Rapuntum minimum glabrum. In uliginoſis minùs glabrum flore pallidiore.

Rhamnus Prunifolius fructu nigro, oſſiculo compreſſo. The black Haw.

Rhus ramis ex ſtipite pullulantibus glabris. Hujus truncus carpi craſſitiem nunquam ſuperat, pollicis raro excedit. Baccæ ſapore ſunt ſubſalſo cum pungenti illo acore qui in Tamarindis ſentitur mixto.

Rubia parva foliolis ad geniculum unumquodque binis, flore cœruleo fiſtuloſo.

Rub. parvá latifolia foliis ad genic. bifidis, flore rubente.

S.

Sanicula seu Auricula ursi Cyclamini flore.
Saxifraga petræa Alsinefolia.
Sedum saxatile parvum, caule gracili aphyllo, floribus rubentibus.
Solanum verticillatum latifolium molle, floribus obsoletè rubris, baccis luteis.
Sol. verticill. angustiore folio, flore ochroleuco.
Sol. triphyllum flo. tripetalo, atro-purpureo, in foliorum sinu absque pediculo sessili.
Staphis agria fol. dilutè viridibus.
Stramonium fundo floris cœruleo, pomis longioribus spinis armatis.

T.

Trichomanes major foliis longis auriculatis.

U.

Valeriana Græca seu Valeriana cœrulea minor.
Veronica pratensis Serpyllifolia.
Viola tricolor nudo caule, foliis tenuius dissectis.
Viola alabastrites pentaphyllea, Cochleariæ sapore, Nasturtii species.
Urtica urens major seminibus rotundis, compressis loculamentis viridibus inclusis & in caulis summitate racematim dispositis.

Inter semina ad me è Virginia transmissa, *Anno* 1687. ab eodem *D. Banister*, nonnulla invenio quorum nomina *in hoc* Catalogo non habentur, v. g.

Erigeron (frutex marit.) Halimi folio: Senecio arborescens Atriplicis folio.
Eryngium Plinii Portulacæ foliis à *D. Spragge* acceptum.
Euonymus (ni malè memini) Pyracanthæ foliis.
Lysimachia lutea corniculata maritima.
Cynoglossum cœruleum Buglossi foliis.
Senæ spuriæ tres species quarum una siliquis est hirsutis à *D.Spragge* acceptæ. Duæ à me satæ germinârunt & plantas produxerunt, quæ duæ species Paiomiriobæ à Pisone descriptæ esse videbantur.
Pistacia nigra Coryli folio *D. Spragge.*
Ulmus fructu Lupulino.
Ricinus parvus Urticæ folio.
Convolvulus bicapsularis seminibus pappo alatis.
Phalangium spicatum flosculo Arbuteo bullato aureo.
Lithospermum floribus rostratis.
Ricinus frutescens Fici foliis.
Gramen marinum echinatum. Hujus semina etiam à *D. Spragge* accepi, quæ hac æstate in horto sata germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

COM-

COMPENDIUM Historiæ Plantarum Mexicanarum *FRANCISCI HERNANDEZ.*

PRIMUS LIBER

Agit de Plantis in genere, nimirum de earum nominibus, convenientiis & differentiis, de generationibus & mutationibus, partibus, saporibus, &c. de quibus nos Libro primo Historiæ hujus diximus quantum sufficere arbitramur.

LIBER SECUNDUS. Cap. I.

Coapatli *S. Tlamacazquipan* Hernand. *Corymbifera Mexicana Persicifolia, flore parvo ochroleuco, radice odorata.*

RAdix flatum discutit, ossa consolidat, urinam evocat. Jus decocti dicitur evacuando curare dysenterias. Cortex radicis ℥ ß. pondere per novem dies continuos devoratus dolores è lue Venerea ortos lenire perhibetur. Idem febres quartanas fugat.

Cap. 2. Coapatli II. S. Teoitztlæ: *Corymbifera Mexicana Limoniæ folio, flore luteo, radice odorata.*

Temperamento & viribus cum præcedente convenit.

Coapatli III. *S. De* Tepequaquilco: *Papposa Mexicana triphyllos, flore albo, radice tuberosa.*

His ob convenientiam in nomine & viribus subnectemus,

Coapatli IV. *S. Quauhnacensem* CAP. XII. *descriptam foliis oblongis, asperis in caule per intervalla ternis floribus nudis, pallidis, pilosis; radice odorata.*

Vide duas alias plantas *Coapatli* nomine, frigida temperie, infra *lib.* 8. *cap.* 55. & 56.

At quia (Annotatio est Columnæ) in prima *Coapatli* Synonymum est *Tlamacazquipan*, quod nomen invenimus in aliis plantis, quarum imagines & nomina tantum in exemplaribus extant fol.414. in alia parùm variante figura, sub nomine *Tlamacazqui y Papam* vel *Coapatli*, quæ figura tertiæ descriptæ *Coapatlicli* quodammodo affinis videtur; an Pictoris varia sors, vel Plantæ varietas sit proponitur expendenda.

Cap. 3. *Texaxapotla Hern.* S. Ptarmica Indica Linifolia repens flore pallido, mali Medici odore. Naribus admota sternutamenta movet, unde confert gravedini.

Cap. 4. *Xochinacaztli* S. Flos Auriculæ Oregiöella * *Clus.* *Orejuelas Hughes*, quæ Hispanica vox est eodem Auriculæ significatu. Hujus floris mentionem fecimus in Capite de *Cacao l.* 29. *p.* 1671. at plantæ descriptionem omisimus, quæ hujusmodi est, Arbor longis & angustis est *foliis*, virore exaturato tinctis, & è pediculo velut marcido propendentibus in inferiora. *Flores* intus purpurascunt, externè herbacei, auricularum pænè formâ, jucundo odore. *Fructus* est siliqua, longitudine sex unciarum, crassitie verò unius digiti: *Semina* intus ex mutua compressione fiunt angulosa, suntque coloris sanguinei. Clusius floris hujusce folium pro cortice fructus alicujus habuit. Nihil hoc flore frequentius in Indorum emporiis venditur.

* *Exot. l.* 2. *c.* 16.

Huic flori valdè similis flos *Toloxochitl* cap. 20. descripti, nisi quòd plenus sit, & colore nonnihil variet; Chocolatæ etiam pariter potioni admiscetur.

Cap. 5. *Xocoxochitl* seu Piper Tavasci: in historia nostra describitur sub nomine Amomi odore Caryophylli pag. 1507.

Cap. 6. *Acocotli*, seu Corymbifera Mexicana tuberosa, foliis Nardi, flore pallidè rubente. Viribus & temperamento non multum differt à *Coapatli*.

Cap. 7. *Acueyo* S. *Ocixochitl.* Foliis Ari, caulibus fœniculaceis geniculatis. Nec flores, nec fructus describit, unde ad quod genus pertineat nos latet. Caules duntaxat condiri scribit, sed & crudos edules esse, sapore & odore grato. Earundem pæne virium est cùm præcedente.

Cap. 8. *Apoyomatl* S. *Phatzisiranda*, Cyperus Americanus, Radix S. Helenæ. Vide Histor. nostræ pag. 1339.

Cap. 9. *Atepocapatli*. *Flore* est radiato coccineo: *Foliis* Amygdalinis, ex adverso binis; *radicibus* tuberosis.

Sterilitati à frigida intemperie mederi dicitur, & febres fugare.

Cap. 10. Est de Caryophyllo aromatico; de quo nos in Hist. nostræ l. 26. p. 1508. abundè egimus.

Cap. 11. De Cinnamomo; de quo & nos prolixè Hist. p. 1559. &c.

Cap. 12. De *Coapatli* IV. quam nos cognominibus plantis in initio libri subjunximus.

Cap. 13. *Curutzeti* S. Asarum Mechuanicum; Rectiùs cum Terentio Cacaliam Michuacanicam, foliis vitigineis serratis, floribus luteis dixerim. *Radicibus* est fibrosis, odoratis. *Folia* ex sententia Columnæ ad Cortusam Matthioli accedunt.

Temperamento & viribus cum præcedentibus ferè conveniunt radices, quæ solæ in usu sunt, & ab incolis magni fiunt ob odorem jucundissimum, Moschi æmulum.

Cap. 14. *Hoitziloxitl*, Arbor Anethina resinifera, Liquidambaris plantæ par est, *stipite* recto, lævi, extra exaturato virore tincto, intus candicante; *foliis* oblongis acuminatis serratis, [icon pinnata repræsentat, ex pluribus conjugationibus cum impari in extremo composita] *floribus* pallidis; gustu & odore quavis sui parte mirè refert Anethum, ejúsque effectus, & efficacius præstat.

Frustum ligni ubicunque infodiatur statim radices agit.

Cap. 15. *Tlilxochitl* seu *Vaynillas*, de hoc egimus *Hist.* l. 23. c. 13. p. 1330.

Cap. 16. *Axixtlacotl*, S. Virga diuretica ab effectu urinas educendi dicta, *Foliis* est Anchusæ, minoribus serratis, hirsutis, per longum venosis, *radice* Hellebori albi, fibrata, odora; *floribus* parvis, ex albo pallescentibus, velut coacervatis, odoratis, acrísque saporis.

Cap. 17. *Hoitzxochitl*, S. Arbor Lonchifolia, *Foliis* est Myrtinis longè majoribus [quinque uncias longis, duas latis] rigido & infesto mucrone; *floribus* coccineis, quos filo transfixos Indi in emporiis suis vendunt, qui & uterini sunt & cardiaci, inque condimentis & dapibus Croci vicem præstant. [Fructus Pomo similis, colore Amygdalæ, cui florem insedisse videtur.]

Cap. 18. *Chichicpatli*, S. Chamædrys Mexicana, foliis asperis, floribus luteis, *Flores* circa postremos caules coacervati, & calycibus oblongis contecti: *Folia* odorata, amara; *Radix* surculosa, pariter odorata, at amaritudinis ferè expers, acris, Appetentiam excitat. Duæ aliæ cognomines, at diversi generis. Vid. p. 364, 365.

Cap. 19. *Hucuuiro*, Salvifolia Mexicana, floribus promiscuè cyaneis atque coccineis, *Folia* longis pediculis appensa, ad exortum latiora, subalbicantia; *Radix* tenuis, longa; Odor & sapor Lavendulæ. Exteriùs apposita medetur dolori ventriculi.

Cap. 20. *Yoloxochitl Aristochyea*, Arbor est magna, foliis Mali Medicæ, duplo longioribus quæ abscedentia vestigia in caule relinquunt. Flos odoratus, polypetalos, externa parte media virescens, circum oras ex cinereo lutescens, quatuor digitorum diametro petalis interna parte cavis & purpurorubentibus, in extremo lutescentibus, pinguibus & glutinosis, singulis pollicem æquantibus, umbone medio virente. *Floris* effigies non parùm similis flori *Xochinacaztli* cap. 4. descripti, & eundem usum præstant, paritérque admiscetur potioni Chocolatæ. Cardiacus est & uterinus, sterilitatis remedium.

Cap. 21. *Tztactlacocotic* S. Herba Lonchifolia, Dodrantes quatuor alta est, *foliis* oblongis asperis; *floribus* candentibus, calycibus parvis tectis; *radice* surculoso, fusco cortice, odorata & resinosa, dolores sedante, tusa & devorata.

Cap. 22. *Caçalic Tlacopatli*, S. Convolvulus Cinnamomeus, à radicis sapore resinoso & odorato, Volubilis est herba, *foliis* cordiformibus sed longioribus & magis acuminatis, venosis, glutinosis & salivosis, crebris; *Radice* lutea, Rhaphano simili, digitum minimum crassâ, saporis resinosi & odorati. Nascitur in calidis. Diuretica est & febrifuga, hydropicis medetur, & convulsionem enixæ curat.

Cap. 23. *Tozontolli*, S. Juncus capillatus, *Radices* fundit capillatas; *caules* teretes, læves, cavos, & in cacumine *capitula* lutea oblonga: *Radices* dulces, odoratæ. Bechica est, cephalica, diuretica, cardiaca, uterina, astringens, unde fluxus omnes curat.

Cap. 24. *Tomahuactla copatli* S. Aristolochia Mexicana: Hujus descriptionem vide in Appendice.

Cap. 25. Caninga arbor, Lignum Aromaticum Monardis. vid. Hist. p 1801.

Cap. 26. *Yztle-Huayopatli*, S. Radix Caryophyllea, *Foliis* Mali Limoniæ, subtus candicantibus & hirsutis, supernè nigricantibus. *Floribus* candicantibus modicis, *fructu* parvo orbiculari: *Radicibus* candidis, acribus, odoratis Caryophyllorum, quorum vicem supplere possunt in cibo & medicamentis. In calidis *Tilanci* collibus nascitur.

LIBER TERTIUS. CAP. I.

Copal Quahuitl *S. Arbor Copallifera* I. *Copal cahuitl Gomaræ apud* Clus. Exot. *pag.* 297.

C*Opal* Indis (ut alibi monuimus) quodlibet gummi genus significat, sed quod ab hac Arbore seu sponte, seu scarificata fluit κατ' ἐξοχὴν ità dicitur, nobis in Historia è Monarde descriptum. Arbor est procera, foliis quernorum formâ & magnitudine [pinnulis foliorum intellige, folia enim pinnata pinguntur è pluribus hujusmodi pinnarum conjugationibus composita; media etiam costa quibus pinnæ adnectuntur membranis utrinq; foliaceis aucta est ut in Lentisco] Fructu obrotundo & purpurascente Gummi sapore.

Cap.

Cap. 2. *Copal Quahuitl Patlahoac*, S. Arbor Copallifera II. seu latifolia. Mediocri est magnitudine, *foliis* serratis, & Rhoi obsoniorum perquam similibus tum formâ, tum magnitudine, tum etiam colore squallenti. Gummi stillat non absimile præcedenti, sed parciùs.

Cap. 3. *Copal Quauhxiotl*, S. Copallifera III. Leprosa dicta, quòd sci. membranam externam facilè exuat; *foliis* est parvis oblongis [Icon numerosissimas pinnatim ad unam costam annexas repræsentat, ad quindecim usque conjugationes] fructu acinoso, singulatim dependente: gummi pauco.

Cap. 4. *Copalli* Totopecense, Copallifera IV. Mali Medicæ foliis saturatè viridibus. Arbor est magna.

Cap. 5. *Tecopalli Quahuitl*, S. Copallifera V. montana, Arbor est mediocris, unedonis folio [Hujus etiam folia icon pinnata repræsentat] fructu Glandibus simili, quendam veluti Strobilinum continente, opertum lucidâ & resinosâ quadam salivâ, atque includentem intra se nucleum candidum, ad multa utilem. Thus Indicum dicitur.

Cap. 6. *Cuitla Copalli*, Copallifera VI. leprosa II. Arbor est mediocris, foliis obrotundis parvis, acinisque racematim dependentibus, Oxyacanthæ similibus, valdè odoratis glutinosisque. Folia, adnotante Terentio, situ & figurâ similia sunt foliis siliquæ arboris.

Cap. 7. *Tecopal Quahuitl Pitzahuac* S. Copallifera VII. leptiphylla. *Foliis* est pinnatis, parvis, minimè serratis; fructu parvo, rotundo, Piperi figurâ non absimili, sed coccineo, singulis binisve acinis per intervalla ramis appensis.

Cap. 8. *Xochi copalli*, aliis *Xarapizqua*, an Xolochcopalli Gomaræ apud Clusium Exot. p. 297? Copallifera VIII. menthæ foliis profundiùs serratis. Arbor est mediocris, stipitibus impensè odoris: liquor exstillans fulvus est, Limonum odorem valdè referens, Thuris Indici generibus annumerandus. *Folia* adnotante Columna, 5½ pollices longa, duos lata, obscurè virentia. *Flores* ex longis calycibus dilutè virentibus, densis staminibus luteis compacti. An Balsamum Urticæ folio Indis *Xilo* dictum Monard. cap. 9? de quo Histor. p. 1758.

Cap. 9. *Mizquixochi-copalli*, S. Copallifera IX. foliis Mali Medicæ, floribus coccineis. Arbor est magna, stipite candicantibus punctis distincto. Hujus gummi *Animè* nonnullis vocatur.

Cap. 10. *Holquahuitl* seu *Chilli* arbor. Arbor Mexicana cortice amaro, fructu in orbiculis stellatis stipiti adnascentibus. Duûm est generum, Alterum *stipite* magno, levi, fulvo, & lentâ referto medulla; *Floribus* candicantibus *foliis* maximis. *Fructus* Ponticis nucibus par est, candenti luteâque obductus membrana, & amari saporis. Alterum foliis Mali Medicæ sed majoribus. De hujus gummi quod inciso cortice emanat, *Holli* dicto Chocolatæ interdum admisceri solito nonnulla è Pisonis mantissa Aromatica petita vide Hist. nost. 1672. Plura de ejus viribus vide hoc in loco.

Cap. 11. Arbor Balsamifera I. *Hern. Hoitziloxitl.* De hac vide Histor. p. 1758.

Cap. 12. *Huaconex*, Balsamifera II. baccifera. Arbor est mediocris altitudinis & crassitiei, materie firma, incorruptibili, odora; *foliis* luteis denarii amplitudine; *flore* parvo candicante, baccis Lauri. E cortice confracto, aquâ macerato, demum insolato & expresso liquor balsamicus extorquetur. Extrahitur etiam ex foliis stillatitius liquor ad multa utilis. Surculi ad dentiscalpia commendantur.

Cap. 13. Balsamifera III. *Maripendam* dicta. De qua egimus Histor. p. 1759.

Cap. 14. Balsamifera IV. De Tolu dicta, descripta Hist. nost. p. 1758.

Cap. 15. *Molle* arbor, Lentiscus Peruana, Describitur Histor. nostræ p. 1582.

Cap. 16. *Tecomahaca*. De qua vide Histor. nost. p. 1846.

Cap. 17. *Tlahveliloca Quahuitl*, S. Caragna, Descript. vid. Histor. p. 1847.

Cap. 18. *Xochiocotzo Quahuitl*, S. Liquidambari arbor. Hist. p. 1848.

Cap. 19. *Yztac Quauhxiotl*, S. Galiopifera, Arbor est mediocris, *foliis* obrotundis, stipitibus & pediculis rubentibus. Gummi stillat candidum acris saporis, ad dysenterias utile, quod aquam in quâ infunditur lacteo tingit colore Balsami Antiquorum instar.

Cap. 20. *Çopaltic*, S. Arbor Copallifera cuticulam exuens, Ocymi foliis, fructu Oxyacanthæ. Gummi in sistendis dysenteriis celebratur. Hoc etiam aquæ instillatum in lac solvitur.

Cap. 21. *Tzina Cancuitla quahuitl*, S. Arbor Laccifera. Folia Acaciæ Ægyptiacæ ei attribuit, stipites purpureos. De Lacca vid. Hist. nost. p. 1535.

Cap. 22. *Ezquahuitl* S. Draco arbor, de qua vide Hist. p. 1598.

Cap. 23. *Ezquahuitl* secunda *Quauhnahuacensis*, Foliis est magis orbiculatis, hirsutis & asperis, crasso cortice, radice surculosa, juxta aquas nascens, ad eadem utilis ad quæ præcedens.

Cap. 24. *Mizquitl* S. Siliqua Acaciæ, de Acacia vid. Histor. nost. p. 976, 977.

Cap. 25. *Mizquitl* Michuacanensis, Acacia No. Hispaniæ II. Foliis est exiliorib. Mizquitl vulgari, & spinis caret.

Cap. 26. *Hucipochotl* Huaxacensis, S. Ricinus No. Hispan. inseritur Hist. nostræ Append. p. 1856.

Cap. 27. *Sassafras* arbor, de qua nos Hist. p. 1568.

Cap. 28. *Tocpatli*, Arbuscula Mexic. Rhaphani sylvestris foliis, floribus candicantibus. Radix surculosa, acris, odora, Lui venereæ medetur.

Cap. 29. *Hoaxacan* S. Lignum Sanctum, vid. Hist. nost. p. 1685. Guayacum.

Cap. 30. *Yohualxochitl*, Arbor noctiflora Sambuci foliis & umbellis. At *Folia* serrata non sunt; *flosculi* orbiculares & pallentes; *acini* racematim dependentes, per maturitatem purpurei. Tumores discutit aut maturat, pulvis inspersus medetur ulceribus insanab. scabiei, lepræ, &c.

Cap. 31. *Cayolizan* S. *Tepozan*, Arbor salvifolia, Thus redolens. Mediocri est magnitudine, *foliis* Salviæ majoribus supernè virentibus, subtus subalbidis, pinguibus, Verbasci modo hirsutis; *Flore* in extremis ramis modico ac luteo & in Corymborum formam velut composito. Diureticum est, uterinis convenit affectibus. Extrinsecus imposita radices, cortices aut folia tumores solvunt, & ulceribus medentur.

Cap. 32. *Nanahuaquahuitl*, S. Morbi Gallici arbor, magna est & excelsa, foliis Oleæ, odoratis & amaris. Fructus è trunco enatus racemos longos componit, cujus pediculus rubet, baccæ verò sunt virides. *Nanahoaquahuitl* p. 389. depicta huic eadem est.

Cap.

Cap. 33. *Quauhtlepatli* S. Arbor ignea, Nerion ſive Rhododendron Mexicanum. A noſtrate Nerio, adnotante Columna, magnitudine differt, foliis longitudinis pedalis & latitudinis pollicum $3\frac{1}{2}$. & quod nervuli foliorum circa folii oras conjungantur. Eodem obſervante, Nerium etiam noſtro cœlo, non lac, ſed copioſum luteum ſuccum Apocyno ſimilem habet, in radice tamen copioſum album lac emittit. Idem obſervavit in Periplocis & vulgari Aſclepiade. vid. Annot. in Recch. p.868.

Cap. 34. *Quauhyyac*, Arbor fœtida Mali Medicæ foliis acuminatis. Cortex aſtringit, & fluxum alvi coercet. Succus naribus attractus ſternutamenta excitat.

Cap. 35. *Xiloxochitl*, Arbor pentaphyllos Mexicana floribus capillaceis coccineis & albis. Flores ante foliorum exortum profert. Tum Deſcriptio, tum figura, notante Columna, Goſſipio Indico Ponæ Ital. ſatis aptè conveniunt, ni folia in eodem pediculo ſeptena haberet.

Cap. 36. *Cacapolton*, Baccifera Ceraſifolia, floribus cœruleis, acinis purpuro-nigricantibus. Folia aſtringunt, unde diarrhœas compeſcunt, &c.

Cap. 37. *Yzquixochitl*, Arbor Mexicana Mali Medicæ *foliis*, Cynorrhodi flore, Roſæ odore. Toto anno floret. Flos coctionem juvat & commendandi halitûs causâ Chocolatæ admiſcetur.

Cap. 38. *Tlalamatl*, S. Arbor vomitoria, Trifolia eſt *foliis* Salviæ pinguioribus & mollioribus, floribus ſpicatis, parvis, coccineis, ex quibus acini producuntur. Si Auctor (inquit Columna) pro acinis ſiliquas poſuiſſet facile ad Anagyrin referri poſſent icon & vires: ſiquidem vim ei catharticam attribuit. Ejuſdem nominis eſt alia planta longè diverſa p. 420. Sed p. 451. adeſt icon ſimilis ſub Synonymo vocabulo *Yztac tlalamatl*.

Cap. 39. *Chatalhuic*, S. Caſſia ſylveſtris. Vid. Hiſt. noſt. p. 1747. In reliquis cum Caſſia fiſt. Braſiliana ſatis convenit, floris colore luteo ab eadem differt.

Cap. 40. eſt de Palma coccifera, de qua nos prolixè p. 1356. & ſequentibus.

Cap. 41. *Achiotl*, Medicina tingendo apta, i.e. Urucu. Vid. Hiſt. p. 1771.

Cap. 42. *Bahei Coyolli*, Palmæ ſpecies, Areca S. Faufel dicta nobis videtur.

Cap. 43. *Yeçotl* S. Palma montana, Arbor eſt fruticans, duos tréſve ab radice ſtipites edens; *folia* longa, anguſta, craſſa, Iridis ferè ſimilia, ſed longè majora, acervatim ab extremis ſtipitibus orientia; *flores* hexapetalos, albos, odoros, racematim dependentes; ex quibus generantur *fructus* ſtrobilis ſimiles. E foliis eo fere modo quo Cannabis paratis fila fiunt linteis ſtoreiſque texendis perquàm idonea, firmiora iis quæ ex Metl.

Ex deſcriptione hac Arbor Draconis dictæ ſpecies eſſe videtur. Icon *Yecotl* quæ habetur p. 443. non convenit Draconi arbori, at nec huic deſcriptioni. Vide notas Terentii.

Cap. 44. *Nochtli* S. Tunarum genus, de quibus vid. Hiſt. p. 1464.

Cap. 45. *Nochezmopalli* S. Coccus Indicus, *Cochinele*, Hiſt. p. 1465.

Cap. 46. *Cacava-quahuitl* S. Arbor Cacavifera, vid. Hiſt. p. 1670.

Cap. 47. *Anacoztic* S. Papyrus lutea, S. *Tepeamatl*, Sycomorus Saxatilis. Duæ ſunt ſpecies, Prima arbor eſt magna foliis Hederæ amplis, pinguibus, obrotundis cordatis, alterâ parte ex viridi pallentibus, alterâ fulvis. In ipſis ſtipitibus, qui Ficulnei ſunt & lenes in modum Sycomori, *fructus* Ficubus parvis ſimilis, ſemine minuto ac fulvo refertus. Adhæret ſaxis non mediocriter ſpectando miraculo. Radices nondum excuſſo lacte catharticæ ſunt. Secunda ſpecies eodem nomine & temperamento prædita, virgarum rectarum leviumque uſum tantùm præſtat.

Cap. 48. *Copalxochotl* S. Pruniformis gummoſa, Foliis eſt obrotundis Pruni; fructu Medicis Malis ſimili, prædulci, valdè adſtringente, & ſalivam ſtillante impensè glutinoſam, quæ diarrhœis & dyſenteriis medetur. Materies Operibus inteſtinis aptiſſima eſt.

Cap. 49. *Copalxochotl* altera, S. Pruniformis gummoſa II. Foliis eſt majoribus alias ſimilibus: Fructu Prunis aut Nucibus Juglandibus ſimili forma & magnitudine; præcedenti viribus & formâ congener, nimirum aſtringens & glutinans, ſapore dulci.

Cap. 50. Tamarindus, De quo vide Hiſt. p. 1748.

Cap. 51. *Xalxochotl* S. Pomum arenoſum i. e. Goyave ſeu Guayava Hiſt. p. 1435.

Cap. 52. Planta *Cachos* vocata. Vide Hiſt. p. 1839. Ex aliorum relatu deſcribit.

Cap. 53. *Hoitzmamaxalli* S. Arbor Cornigera, Foliis eſt Tamarindi, floribus luteis, ſiliquis eſculentis. Cornua Taurinis valdè ſimilia in ſtipite & ramis prodeunt. Folia inſipida, venenis tamen adverſari dicuntur. Generantur intra cornicula Formicæ morſu nocivæ. Q. An Cornua hæc ſint excreſcentiæ à Formicis illis excitatæ, an ex aculeorum ſeu ſpinarum genere & natura?

Cap. 54. *Quauhayohuatli*, Avellanæ catharticæ. De his egimus Hiſtor. p. 1381. Huic tribuit *ſtipitem* magnum, fulvum & contortum; *folia* Rhododendri anguſta & longa. Vide etiam Hiſt. noſtræ p. 1837.

Cap. 55. *Quauhayohuatli* 2. S. Caſſia fiſtula, De qua nos Hiſt. p. 1746.

Cap. 56. *Quauhayohuatli* 3. Arbor Cucurbitifera nucleis pineiformibus catharticis. vid. Hiſt. p. 1830. Tribuit arbori folia magna, Lappæ ſimilia, anguloſa; fructum Nuci Juglandi ſimilem, ſtrobilos ternos, totidem ſecretos cavitatibus, noſtratibus, Pineis nucibus formâ, magnitudine, cruſtâ & nucleis pares.

Cap. 57. *Quauhtlatlatzin*, Arbor fructu orbiculari, ſtriato, crepitante: Foliis eſt Mori, majoribus, ſerratis, venoſis. Fructus per maturitatem ſecundùm ſtrias dehiſcens magno cum impetu & ſonitu veluti tormenti bellici * rumpitur, duodecim circiter nucleos continens, ex quibus bini membrana nudati blandè purgant. Vid. deſcriptionem.

* *Flos Araticu ponhe tripetalos cum crepitu aperitur.*

Cap. 58. *Ahuaca quahuitl*, Arbor Querciformis fructu butyraceo. Folia Mali Medicæ majora, aſperiora: Fructus ficuum præcocium forma & magnitudine, carne butyracea, nucleo ſolido duro. Eſt è Pruniferarum genere. E nucleis per expreſſionem elicitur oleum Amygdalino ſimile.

Cap. 59. *Cochitzapotl*, Arbor prunifera trifolia, fructu Cotonei formâ, oſſis nucleo deleterio. Hujus fructus idem eſt cum Perſicæ nuci ſimili fructu, nucleo venenato Monardis, cujus deſcriptionem vide Hiſtor. p. 1553. Poma ingeſta ſomnum conciliant.

Cap. 60. *Quautzapotl* S. Anona, Anon Oviedi eſſe videtur Hiſt. noſt. p. 1651. deſcripta.

Cap.

Cap. 61. *Quauhxilotl,* Arbor cucurbitifera trifolia, fructu moſchato. Flores cymbalorum habent formam; fructus dulcis eſt & edulis; folia ſpinoſa, in nonnullis tamen ſpinis carent.

Cap. 62. *Coachamachallis,* à foliorum forma Colubri maxillæ ſimili dicta, Arbor ſiliquoſa ſemine Lentiformi folio *Coanenepilli.* Fructus ſpicati ſunt. Arbor eſt magna.

Cap. 63. *Tlapalezpatli,* Arbor Mexicana ἄκαρπος, Ocymi folio, flore candido racemoſo. Jus decocti corticum urinam evocat, ſanguinem per colem fluentem cohibet.

Cap. 64. *Chichicpalez quahuitl,* Arbor Sanguiflua Mexicana, flore fructúque carens. Folia longa, obtuſa, & versùs pediculum ſenſim attenuata: Lac primò candens & tandem rubeſcens effundit. Cortex aſtringit & ſanguinem ſiſtit.

Cap. 65. *Ahuapatli Tilacenſis,* Arbor Indica foliis Ilicis, flore luteo parvo, fructu nigricante. Stipitis (qui pallidus intus) ramentorum decoctum ictericis & bilioſis opitulatur.

Cap. 66. *Avevetl,* Abies Mexicana. Vid. Hiſt. p. 1397.

Cap. 67. *Bitoncus,* Arbuſcula trifolia Philippinenſis, radice alexipharmaca.

Cap. 68. *Tzopilotlzonte comatl,* S. Caput Auræ. Foliis eſt longis anguſtis, fructu magno oblongo nucleos quoſdam planos includente, ſapore & viribus Amygdalarum amararum.

Cap. 69. *Quamochitl,* Arbor Punicæ foliis, ſiliquis rubentibus ſemine nigricante. Capitula in poſtremis viticulis Epithymo ſimilia producit. Semen comeſtum odore inſuavi halitum inficit. Cortex aſtringit, & fluxus cohibet.

Cap. 70. *Cacaloxochitl,* Arbor ſiliquoſa, foliis Mali Medicæ majoribus, flore pulchro odorato. Florum apud Indos permultus eſt uſus in manipulis, torquibus & corollis. Arbor lacte manat.

Cap. 71. *Capolin,* S. Ceraſus dulcis Indica 1550. Hiſt. noſt.

Cap. 72. *Calamaio,* Arbuſcula Philippinenſis Laurifolia, radice emplaſtica. Hæmorrhoidas curant.

Cap. 73. *Coco Quauhitl,* Arbor cardiaca foliis Leguminis, ſucco rubeſcente. Floſculi exiles ad foliorum exortum.

Cap. 74. *Coconam,* Arbor foliis Senæ, floribus albis umbellatis. Tineæ & lichenibus medentur folia.

Cap. 75. *Enguamba.* Hiſtor. p. 1791.

Cap. 76. *Tepeyzquixochitl,* S. *Yzquixochitl* montana foliis majoribus, floribus candidis in muſcaria compoſitis, inodoris. Cortex ad gingivas tumentes & laxos dentes firmandos utilis eſt.

Cap. 77. *Yhuixochitl,* Arbor flore pennas avium referente. Folia *Pinahuiztli* S. Arbori verecundæ ſimilia ei attribuit, quina per intervalla prodeuntia; vires etiam eaſdem amorem conciliandi, &c. quo mirer florem pennas avium referentem ei aſcribere, & non potiùs folia.

Cap. 78. *Ytziperequa,* Laurus Michuacanenſis, foliis odoratioribus. Semen Coriandro ſimile ſed paulo majus, nigrum quando maturum.

Cap. 79. *Tetlatiam,* S. Arbor urens, quam *Manchinello* dictæ eandem eſſe ſuſpicabamur. Vid. Hiſt. p. 1647.

Cap. 80. *Tlatzcan,* S. Cupreſſus fuſa, Arbor vitæ Hiſt. p. 1407.

Cap. 81. *Xumatl,* S. Sambucus noſtras.

Cap. 82. *Papaya,* Pepo arboreſcens. Hiſt. p. 1370.

Cap. 83. *Acapatli,* Arbuſcula foliis Rhaphani ſerratis, flore albo, fructu deſtituta. Folia tuſa & impoſita lienem abſumere dicuntur.

LIBER QUARTUS.

CAP. 1. *Tlepatli,* Frutex Mexicanus radice tuberoſa, floribus oblongis caliculatis albis, foliis Amygdalinis. Flores in ſummis ramulis in capitula ſeu potiùs ſpicas congeſti. Ad aquas naſcitur. Diuretica eſt & carminativa, dolores colicos & à lue Venerea ortos ſedat decocta & pota, icon cum floribus, p. 429.

Cap. 2. *Chillapatli,* Frutex foliis Roſeis, floſculis coccineis, binis unà è foliorum alis exeuntibus. Thoracica eſt, & ventris dolorem ſedat.

Cap. 3. *Copalxihuitl,* Frutex odoratus *Copalli* referens, foliis Ocimi ſerratis, baccis rubentibus. Thymi ſaporem refert.

Cap. 4. *Hoitzit-Xilxochitl,* Origanina, floribus galeatis, coccineis. Calore ſuo flatus diſcutit, concoctionem juvat, corroborat.

Cap. 5. *Tlacoxiloxochitl,* S. Flos barbatus: Acaciæ foliis, ſiliquoſa, floribus filamentoſis coccineis. Siliquæ nodoſæ ſunt ſeminibus extuberantibus, luteæ. Sicca eſt & adſtringens. Aqua in qua flores tuſi macerati fuerint oculis mirè opitulatur.

Cap. 6. *Tlacoxochitl,* S. Capilli rubei. Linifolia floribus in ſummis virgis comantibus. Folia in virgis terna quaternáve ſimul per modica intervalla. Radix amara, odorata: jus decocti ejus medetur dyſenteriis, & confert doloribus articulorum. Hujus nominis alia eſt icon latifolia, & alia tenuifolia p. 418. Ex his quæ ſine hiſtoria ſunt.

Cap. 7. *Xonequilpatli,* Frutex Mexicanus foliis Salicis anguſtis, floſculis calyculatis pallentibus. Aſtringit & commanſus guttur urit. Folia externè omnibus pæne morbis à frigida cauſa ortis mederi dicuntur.

Cap. 8. *Tlatlacotic,* Scabioſa fruticoſa Mexicana, flore luteo. Ut facie ſic viribus cum Scabioſa convenit. *Tlacocotic* alterius generis icon habetur, p. 426.

Cap. 9. *Yztacpatli, Tepexicenſis* ſeu *Hoximo,* Foliis pennas avium referentibus, floribus luteis. Cortex radicis purgare dicitur & bubones diſſipare.

Cap. 10. *Acuilotl*, S. Volubilis aquatica, Rosæ Moschatæ floribus, potiùs Jasmini Arabici seu Sambach Ægyptii *Alpin.* monente Columna. Duplex est, altera foliis minoribus, floribus candentibus: altera foliis majoribus, floribus pallidis. Flores odoramentis & corollis inserviunt. Folia flatus discutiunt intus sumpta, foris admota tumores resolvunt, & contracta membra laxant.

Cap. 11. *Huitz-tomatzin*, Spinachia frutescens Americana *Muntingii* esse videtur. Flore est purpureo, staminulis luteis, fructu candidis Cerasis simili. Videtur esse è Solani potius genere ut rectè Columna. Radicis cortex purgat.

Cap. 12. *Xiuhquilitl Pitzahoac*, est Anil S. Indigo descript. Hist. nost. p. 926.

Cap. 13. *Xiuhquilitl Pitzahac* altera, floribus capillaceis, candentibus, foliis Piperis longi majoribus, nervosis. Eadem videtur secundæ speciei *Marcgr.* Icon præcedenti apposita hujus est.

Cap. 14. agit de Arundinibus Saccharinis & de Saccharo, de quibus nos fusè p. 1278, 1279.

Cap. 15. *Axixpatli Texaxahuacensis*, S. Volubilis quinquelatera foliis vitigineis. Succus diureticus est, & ictericis admodum confert.

Cap. 16. *Ecapatli*, S. parva Sambucus. Siliquosa, floribus expansis luteis in summis ramulis, siliquis teretibus tenuibus. Granula Lentibus similia, sed minora. Folia (hoc est pinnæ foliorum) Amygdalina. Calida siccáque est & nonnihil astringens.

Cap. 17. *Huitxiqua*, Folia ei longa, serrata, magnitudine Mali Medicæ, floribus spicatis. Siccat & astringit, unde fluxionibus quibuscunque opitulatur, & tumores discutit.

Cap. 18. *Nacazcul* S. *Toloatzin*, Datura altera Mexicana. Solanum pomiferum, pomo spinoso rotundo, semine pallido. Fructum spinas demum exuere scribit; Folia mollia & hirsuta.

Cap. 19. *Toton capatli*, S. Syringa lutea, floribus pentapetalis stellatis. Foliis est Pyri, floribus spicatis, semine nigro exili, stipitibus & ramis cavis. Folia calefaciunt, siccant & astringunt.

Cap. 20. *Tocizquiuh*, Chamædryfolia, graviter odorata, floribus oblongis coacervatis luteis. Calef. & exsiccat, externè apposita ventriculo uterinis affectibus convenit. Jus foliorum medetur dysenteriis.

Cap. 21. *Yzticpatli*, Pentaphyllos febrifuga, flore parvo candente, fructu rotundo. Radix crassa, longa, tenera & succulenta, impensè refrigerat & adversùs febres magno in pretio habetur.

Cap. 22. *Atlat zopillin*, S. Aquosa herba appensa. Althæa Indica, tuberosa radice, foliis vitigineis, floribus rubris, capitulis ternis, triangulis. Fructus Corallorum instar rubent, esculenti sunt, & semine nigro pleni. Radix humida & salivosa est natura, unde convenit morbis quibuscunque à calida causa ortis.

Cap. 23. *Coccoztamatli* seu lutea *tomatli*, Urinaria mirabilis. Nos in Hist. p. 727. ad Convolvulum hederaceum trifolium retulimus & folia quidem similia sunt, verum cætera non bene respondent. Radix crassa, flores candidi modici, acini Cerasis haud absimiles urinam mirè evocat. Consule Hernand. hoc in loco.

Cap. 24. *Yztac-Coanenepilli*, Convolvulus foliis cordatis, floribus ex albo pallescentibus, S. Volubilis diuretica. Radix urinam provocat. V. Coanenepilli seu Contrayerva.

Cap. 25. *Coatli*, S. Aqueus Serpens. V. Lignum nephriticum Hist. 1804.

Cap. 26. *Caçapipilotl-xochitl*, Periclymenum flore coccineo pendente. Frigida & humida censetur temperie contra quàm Periclymena nostratia.

Cap. 27. *Chupiri* S. *Charapeti*, aquam rubeo colore tingens seu Arcanum Venerei morbi. Radice est crassa longa, internè ex albo & luteo purpurascente; foliis Mali Medicæ, majoribus; floribus luteis stellatis. Sapore & odore insigni caret. In Lue Venerea profliganda plantas reliquas *Mechuacanenses* facilè superat, eo modo quo Guaiacum usurpata.

Cap. 28. *Curaqua*, S. Brasilium Hispanorum. Frutex est spinosus, surculosis candidísque insistens radicibus, unde profert stipites extra fulvescentes, ac intra rubeos, contortos, refertósque foliis cordis ferè figurâ, sed mucrone appendentibus, venis frequentibus à medio nervo ad latera procedentibus. Tingunt ejus ligno fila coccineo colore. Nascitur in frigidis Mechuacanensibus campestribus ac montosis locis. Longè diversa planta est à Brasilia arbore in Hist. descripta p. 1736.

Cap. 29. *Quauh Tlepatli*, Ocimifolia serrata floribus è luteo rubentibus, in summis ramulis coacervatis. Siccat & adstringit, unde diarrhœas aliásque fluxiones sistit.

Cap. 30. *Quauh Tlepatli* II. S. Volubilis Limonifolia flore candenti, radice fulva. Eruptiones è lue Venerea ortas aliásque cutis infectiones exterit & sanat.

Cap. 31. *Xiuh-Cocolin* S. Planta contortiva; foliis raris, unica ab uno latere laciniâ, Phaseoli florib. Cortex radicis potus adstringit & vomitum sistit.

Cap. 32. *Pinahuihuiztli*, S. Herba verecunda. Caaeo seu Herbæ vivæ tertia species *Marcgr.* nobis videtur, descript. Hist. p. 979.

Cap. 33. *Mexochitl* S. *Omexochitl*, Persicifolia floribus secundum caules parvis, siliquis Capsici luteis. Flores ex luteo rubescunt. Odor plantæ gravis. Fortè Apocyni species. Vi pollet emetica.

Cap. 34. *Atlinam*, S. Frutex juxta aquas proveniens, Foliis Salignis, floribus candentibus, radice crassa, castaneas inveteratas resipiente. Folia odorata sunt & vi cathartica pollent.

Cap. 35. *Izontecpatli* S. vulnerum medicina, Esula Ocymifolia non serrata. Lac è germinibus incisis emanans recentes plagas glutinat & ad cicatricem perducit.

Cap. 36. *Buyobuyo*, Piper longum Philippinense. Hoc in historia ad Piper longum Occidentale Monardis retulimus; verùm ex usu quem ei assignat, *Betre* seu Betle potiùs intelligere crediderim.

Cap. 37. *Tlatlancuaye*, S. Piper longum, Hujus præter *Buybuyo* superiore capite descriptum quatuor species proponit, quas quoniam ex aliorum relatu describit, omitto.

Cap. 38. *Ezpatli Quauhnauhacensis*, Sanguinis medicina, foliis Verbasci rotundioribus, hirsutis, odore gravi Stœchadis. Incisa succum sanguineum manat, unde nomen. Cortex siccat & astringit. Decoctum radicis medetur dysenteriis, succus sanguineus veteribus plagis.

Cap.

Cap. 39. *Cevalchichiltic*, Vitis Sylveſtris ſeu Labruſca, cujus plures ſpecies in Nova Hiſpan. ſponte proveniunt, quæ & forma & viribus cum noſtratibus conveniunt.

Cap. 40. *Hapahualizpatli*, S. Convulſionis medicina. Humana eſt altitudine, ſtipitibus ac ramis ſcabris, magna ex parte foliis nudis, (quæ longiuſcula & anguſta ſunt) floribus exilibus, pallidis, calyciformibus. Decoctum totius plantæ propinatur ad motum amiſſum reſtituendum.

Cap. 41. *Yllamatlantli*, S. Dentes vetulæ, Foliis vitigineis, flore pallido, fructu acinoſo, racematim dependente. A ſpinarum cum dentibus ſimilitudine nomen habuit. Folia vitigineis hirſutiora & minora. Acini maturi lutei, multis nucleis parvis candidis referti. Folia alvum leniter ſubducunt. Admoventur capitibus puerorum refrigerii cauſâ.

Cap. 42. *Tamancapatli*, S. Medicina temperata foliis Portulacæ. Quavis parte inciſus fundit liquorem reſinoſum, ſapore & odore Thuris. Radice eſt craſſa, longa, fibrata, cujus pulvis ulcera cacoethe etiam cancroſa ſanare dicitur. Liquor firmat dentes & gingivarum dolori medetur.

Cap. 43. *Xiopatli*, S. Lepræ Medicina, foliis Mori majoribus. Suffrutex eſt quaternos altus cubitos, ſtipitibus multis. Tuſa folia lepram & lichenas curant.

Cap. 44. *Tenamaz Nanapoloa*, Frutex trifolius, floribus leguminoſis, fructu ſ. ſiliquâ Ponticæ nucis forma. Radix magna, ſurculoſa, folia Salviæ forma; Flores in corymbos compoſiti ex candido purpuraſcentes. Fructus racematim diſpoſiti. Succus medetur oculis inflammatis & tumoribus præter naturam.

Cap. 45. *Tlacote Quilizpatli*, S. Medicina inciſæ ſudis, ſtipites multos lignoſos fundit: Folia Origani ſerrata; flores modici candentes. Acris eſt & glutinoſus, odorus, Coriandrum aliquantulum reſipit. Thoracicus eſt & flatus diſcutit.

Cap. 46. *Xalquahuitl*, ſtipite punctato: odora, foliis Piperis longi, eíque planè congener, & earundem virium.

Cap. 47. *Mintzintzin*, ſtipitibus eſt fulvis, foliis Perſicæ, floribus albis. Amara eſt planta & odora, guſtu nonnihil acris, calidáque & ſicca. Folia tuſa atque illita ventri, inteſtina à vitiatis emundant humoribus.

Hactenus in Arboribus ſci. & Fruticibus ordinem Librorum & Capitum Hiſtoriæ HERNANDEZ *ſervavimus; ſequentes ſtirpes, quæ omnes Herbæ ſunt, Alphabetica ſerie diſponemus.*

A.

ABſinthium Mexicanum, *Yztacchyatl.* Et formâ & viribus Abſinthio Europæo reſpondet. Repetitur ſub litera Y.

Acacoyotl, S. Arundo vulpina: ex deſcriptione eadem videtur Cannæ Indicæ anguſtifoliæ; verùm flores non conveniunt.

Acatzan Aycxitl, Equiſetum foliis brevibus, S. Polygonum fœmina Mexic.

* *Acaxaxa*, Julifera Gentianæ foliis.

Acaxaxan, Potamogeito affinis Mexicana florifera. Planta paluſtris & lenta, quæ ſtatim comprimentibus cedat digitis.

* *Acaxochitl*, Limonio ſimilis vel Echio. Caulis rubet, folia longa Biſtortæ figurâ, flores rubei, calycis foliola longa; Flos barbam habet longam trium foliorum.

Acuitze huariacua, Scorzonera Mechuacanenſis Rumicis folio, floribus ex candido rubentibus, orbiculatis.

Acxoyatic, S. Herba Nunnii, foliis Abiegnis, floribus ſpicatis, radice cathartica.

Agies Haytinorum eſt Chilli S. Piper Indicum ſiliquoſum.

Ahoaton, S. Quercus parva, foliis Ilicis, floſculis coccineis, acinis nigris. Radix adſtringit & exſiccat.

Ahuapatli, S. Chamædrys Mexicana, floribus luteis parvis.

Ahuatepatli, Urticæ-folia cum Julis Piperi longo ſimilibus, radici appenſis.

Alahuacapatli, S. Lubricum & tenuifolium medicamentum. Folia Lini minora, flores candentes, radix alba, pellucida.

* *Amacpatli*, Corallium digitatum punctatum.

Amamaxtla, Expurgans S. Rhabarbarum Monachorum: Differt à noſtrate ejus nominis Lapatho, ut nobis videtur.

Amara herba i. e. *Caçachichit*.

* *Amazauhtli*, Bulbifera quædam foliis Tulipæ, *Amutzauhtli*.

* *Amazquilitl*, Baccifera foliis Phillyreæ, latifoliæ.

Amolli herba, Convolvulus Mexicanus foliis cordatis, floribus albis.

* *Amozotl*, Baccifera, foliis Crithmi ſpinoſi baccis in uvam congeſtis.

* Anonyma Mechuacanenſis prima. Folia figura & ſitu cum Chryſogoni foliis conveniunt.

* Anonymæ aliæ novem depinguntur diverſorum generum, p. 351, 352. *Hern.*

* *Aocoxochitl*, fortè Anagallidis, ſeu Veronicæ aquaticæ ſpecies.

* *Apanxaloa*, An Lychnidis ſpecies? Flores ſimiles Plumbagini *Terrent*.

Apatli ſeu *Atlinam*, Campanula hirſuta Salvifolia flore pallidè rubente, ſemine fulvo. At folliculum ovatum ei attribuit, qualis in Campanulis non cernitur, ſed triquetrus.

Aparaqua, Herba Mexicana anadendras, radice tuberoſa, flore candido, ἄκαρπος.

Apatzi Puntzumeti, Herba Ocymifolia, Chamæmeli flore, Aniſi ſemine.

Alia ſpecies foliis Amygdalinis, floribus luteis papposis, radice Coriandrum olente, *Muſtela odorata* dicta.

Apitzalpatli, Herba adſtrictoria ſeu dyſenterica, ad Verbenam accedens.

Hoc nomen etiam Battatæ purgativæ tribuitur.

Apitzalpatli Tzontololotli foliis ſubrotundis, Chryſanthemi floribus.

Aquæ

Aquæ gutta, id eſt *Atlychipinca*. Herba parvula foliis Solani aut Piperis.

* *Aquitztli*, Planta volubilis foliis Clematitidis.

Atehuapatli eadem eſt Ahuatepatli. Nomen ſignificat *Herba naſcens juxta rivos*. Alia icon habetur p. 354. foliis Urticæ, verùm radice rotunda variat. Idem etiam nomen tribuitur *Totoncaxoxo Coyollin*, quæ tamen ſpecie diverſa videtur.

* *Atenxihuitl*, Icon repræſentat Herbam trifoliam foliis ſerratis pediculis longis inſidentibus, à radice crebris, Fragariæ fortè ſpecies. At nec caules, nec flores nec fructus pinguntur.

* *Atexcalquahoitl*, Frutex marinus ἄφυλλ𝜊, ſeu Corallinæ ſpecies.

Atlancane, S. Herba aquoſis locis proveniens, caulibus prociduis, foliis ſalignis, florib. oblongis.

Atlinam circinata *v. Apatli*.

Atlychipinca v. Aquæ gutta.

* *Atzizicaztli*, Herba foliis Urticæ alternatim poſitis.

* *Axihuitla papa tlaƈtli*, foliis binis adverſis ſerratis.

Axixcoça Huilizpatli, Leguminoſa Glycyrrhizites, floribus luteis ſpicatis ſiliquis parvis Cicerum. At flores, monente Columna, à leguminoſis alieni ſunt, nimirum quinquepartiti cum multis in medio ſtaminibus nigris.

Axixcoçahuizpatli, S. Medicina urinæ lutea, foliis Hederæ, ſubtus luteis.

Axixpatli Quauhnahuacenſis, Herba Menthæ foliis, floribus ſpicatis purpureis è foliorum alis exeuntibus. Hæc inodora eſt, at datur altera odorata foliis Salignis ſerratis, flore candente.

Axochiatl, S. Flos aquæ, ut rectè Columna, valdè ſimilis eſt Lyſimachiæ luteæ Virginianæ, ſi non prorſus eadem.

Alia ſpecies *Axochiatl de Colan* dicta foliis deſcriptioni reſpondet. Florum rudimenta in ſummis caulibus è viridi pallent: radix fibroſa eſt, nòn Raphano ſimilis.

Axochiatl altera, S. Narciſſolirion Mexicanum, flore magno. Radix tumores diſcutit, & dyſenterias alióſque fluxus coercet.

* *Axochiotl*, depingitur p. 356. verùm icon imperfecta eſt flore fructúque vidua. Folia cordata ſunt, ad margines ſinuata, pinnatim diſpoſita.

* *Ayacach quahoitl*, Depingitur tantùm. Folia Goſſipio aut Ficui ſimilia, ſublutea, in ſummo multa congeſta.

Ayoteƈtli S. Colocynthis Indica tuberoſa. Radix orbicularis, ſeptem aut pluribus minoribus cincta: Ramis & foliis eſt Cucurbitæ hortenſis, ſed minoribus. Radix urinam evocat & per ſuperiora ac inferiora purgat. Pomum noſtræ Colocynthidis fructui magnitudine, forma, atque facultate reſpondet, ſed hac aliquanto mitiori.

Ayotic, Herba ſimilis teſtudini, Graminifolia radice orbiculata, fructu tricocco. Radix candida eſt & lacte manat, purgat per inferiora, levi etiam occaſione vomitum ciet.

* *Aztaxochitl*, Trifolia eſt, foliis Urticæ ſimilibus, flore Anemones: Folia octonæ lineæ rubræ perreptant.

B

* *Banaixitl*, Icon folia repræſentat alata & bicompoſita Criſtæ Pavoninæ dictæ in modum. Nec flos, nec fructus appingitur.

Barchaman Indorum i.e. Turbith, de quo varias ſententias v. apud Garciam & Hernandez. Jo. Terrentius concludit Turbith Indicum inter Convolvuli ſpecies numerari debere, quod extra dubium ponit D. Hermannus. Vid. Hiſt. noſt. Append. p. 1882.

C

* *Cacacili*, Radix longa ſubnigra; caules foliati Conyzæ inſtar, ſine pediculis; in ſummo botri Oxalidis. Color foliorum dilutè viridis.

* *Cacamilxochitl*, Huic radix grumoſa Thoræ inſtar; folia in caule bina oppoſita verbenæ ſimilia; flos coccineus in medio luteus, Roſæ ſimilis.

Caçachichit, S. Herba amara flore ſubrotundo papposo, foliis minimis hirſutis. Succus expreſſus herbæ purgat omnes humores.

Caçalic, Coapitlanenſis S. Trifolium ſpicatum Mexicanum, floribus coccineis, ſiliquoſum. Aſtringit, & diarrhœam alióſque fluxus ſiſtit: inflammationes repellit. Duæ dantur ſpecies.

Cacamotic tlanoquiloni, S. Battata purgativa. Vid. Hiſt. noſt. p. 728.

Caçanaca, Pappoſa, foliis oblongis ſerratis, radice lanuginoſa. Flos extrinſecus ex pallido albet, intrinſecus rubet. Radix acris eſt & amara, ad multa utilis.

Cacanel haotl Chullulenſis, S. Anagallis Mexicana: noſtrati perſimilis eſt.

* *Cacapatli*, folia habet Fragariæ.

* *Cacatlaolxochitl* Icon imperfecta, Folia oblonga ſerrata repræſentat.

Cacatlepatli, S. Medicina urens, Aſphodelo affinis Mexicana, floribus luteis, calycibus contectis.

Cacavitzpatli, S. Medicina pabuli ſpinoſa, cauliculis eſt in ſtellæ formam per terram ſparſis, ac refertis foliis exilibus in ſphærulas aggregatis; longiuſcula habet & candicantia juxta umbilicum filamenta, radicem parvam, fibratam.

Cacatzin, foliis eſt Mali Punicæ, fructu orbiculari calice excepto, Cicere majore. Cortex pulverizatus alvum leniter ſubducit.

* *Cachruiaqua*, Ad Campanulas pertinere videtur, calix floris luteus; flos ipſe ruber.

* *Cahuaztitziqui*, Radix longa rubet inſtar Rhabarbari. Flores oblongi, tuboloſi, carnei in ſummis caulibus ſpicatim quaſi digeſti.

* *Camatotoncapatli*, Caulis nigris velut annulis cinctus, folia cordata, nervoſa, longitudine quatuor unc. latitudine ferè pari. *Ter.*

* *Camolxochitl*, Arbor leguminoſa, folia in alas componit. Flos Caſſiæ ſimilis, ex rubro flavus in octo partes diviſus: Siliqua Piſo ſimilis *Ter.* Hæc in icone non apparent.

* *Camopaltic*, Flores in ſummo multi ſimul conjuncti.

Caquiztli, Ocymifolia verticillata, foliis non ſerratis, floribus cyaneis.

Cayolpatli, S. Muſcarum medicina, Liguſticum Mexicanum, flore Ferulæ, foliis menthæ ternis quiníſve, ſemine Piperis nigri ſimili.

Cayolpatli, Vaxacenſis muſcarum Medicina, Plantula per terram repens, candidis & ſtellatis floſculis. Decoctum catharticum eſt.

* *Cececpatli* I. Coſti hortorum foliis, radice Rhaphani fibris cinctæ.

* *Cececpatli* altera, Lyſimachiæ luteæ foliis, radice tuberoſa Filipendulæ.

Cececpatli Acatlanenſis, Glycyrrhizæ æmula, radice dulci ſed purgatrice.

* *Celicpatli*,

* *Celicpatli*, foliis Urticæ & ex adverſo binis.
Cempoalxochitic, Papposa Cichorei folio ſpinoſo, radice Raphani, quæ amara eſt & acris.
Cempoalxochitl I. Flos Africanus dictus.
* *Cenanam de Quahuna hoac*, Baccifera Nerii foliis, baccis in uvam congeſtis.
* *Cenanam Tezcoquenſis*. Foliis, flore & fructu ad Periplocam Græcam anguſtifoliam accedit. *Terrent.*
Cenanam Tezcoquenſis, ſeu Mater ſpicæ Mayzii, Periplocæ affinis aut Apocyno, Verbaſci foliis lanuginoſis, floribus in muſcariis.
* *Centzomecatl*, Folia rara, trinervia, Plantaginea, radix tumida cum fibris prælongis.
* *Chachalacametl*, Arbor baccifera, Pyri folio, baccis in racemulis Ribium æmulis.
Charapeti, Urticæ folia ſerrata; *Flores* longi anguſti, ex albo rubeſcentes; radix fibrata. Veſicæ cordis figurâ floribus ſuccedunt, in quibus ſemen. Scabiem curat Radix pota.
* *Charapetl*, Radix rotunda, craſſa, fibroſa; Folium Biſtortæ longum duodecim, latum duos digit. *Terrent.* icon nec caulem nec florem aut fructum repræſentat.
Chiantzolli S. Planta in humore intumeſcens. Foliis eſt Hederæ; floribus candidis, exilibus in vaſculis oblongis contentis, in quibus ſemen generatur candens, lentiforme. Uſus ejus eſt tum in medicina, tum in cibis ad paranda bellaria & potiones refrigerantes.
* *Chiauhxihuitl*, S. Ptarmicæ ſpecies flore luteo. At folia ſerrata non ſunt.
Chicallotl, *i.e.* Papaver ſpinoſum hiſt. noſt. p. 856.
Chichiantic Coatlanenſis, S. China adſtringens, Foliis eſt Urticæ, floribus purpureis Chinæ ſimilibus, radicibus capillatis; adſtringens eſt & fluxus omnes cohibet.
* *Chichica quilitl*, Folia bina, ad quorum exortum caules in nodos protuberant, flos oblongo tubo flavus.
Colocynthis Indica tuberoſa *v.* Ayotectli.
Chichi mecapatli, S. Chichimicæ gentis medicina; Apios Mexicana foliis longis anguſtis in caule ſtellatim ad intervalla diſpoſitis.
* *Chichic tronpatonic de Ocopetlayuc*, Vaſculis Paronychiæ, foliis binis tenellis; ad Alſines poſſit referri.
* *Chichicezquahuitl*, Planta eſt trifolia, ſed ſingularis & ſui generis.
* *Chichihoalxochitl*, Folia Chenopodio aut Stramonio ſimilia; Fructus oblongi, alii virides, alii lutei; Flos albus Stramonio ſimilis. Flos ſummo fructui inſidet ut in Cucurbitis.
* *Chichiltic Tepetlauhxochitl*, Bulboſa radice eſt, foliis latis Tulipæ, flore pulcherrimo in uno cauliculo foliis viduo unico. Floris deſcriptionem vide in notis Terrentii p. 368.
* *Chichiltic patli*, Fructus anguloſus eſſe videtur ex viridi ad rubrum tendens.
* *Chichilticzi huapatli*, Icon imperfecta: folia Calaminthæ aut Alyſi Dioſcoridis montani *Col.* cauliculus ſerpit.
Chichichoautli, Atriplicis ſpecies amara.
* *Chichipiltic*, Foliola in caulibus & ramulis diſponuntur eo modo quo pinnulæ in viciarum foliis.
Chichival memeya, Foliis eſt Caſtaneæ ſerratis, flore oblongo vaſculis ſimili. At icon pro flore ſiliquas Capſici ſimiles repræſentat rubras & in extrema parte luteas undique clauſas; radices longas & velut nodoſas. Cortex evacuando corpus febres curat.
Chilmecatl S *Ycha*, Folia bina oppoſita Clematidis Daphnoid. ſimilia, caules volubiles; radicis ſapor acerrimus, hanc ad Clematitis genus pertinere arguunt ut recte Terrentius. Radix admota velut per miraculum dentium dolorem levat.
Chilpan, Facie & viribus ad Digitalem accedit, Col. At flores prout pinguntur & deſcribuntur calicum figura non reſpondent.
Chilpantlaçolli, S. Signum ſtercoris, Herbula eſt foliis Salignis, floribus longis rubeis & circa extrema palleſcentibus. Radix acris & adurens ſupra infráque purgat.
Chilpanxochitl, S. Signi inſtar pendens, Mortuorum medicina. Foliis eſt Salicis, anguſtioribus, in caule crebris cubitali, in cujus ſumma parte flores coccinei rubríve, caliculorum forma. Radix parva, fibrata amara, & tamen frigidæ naturæ. Epilepticis opitulari dicitur, unde ſecundum nomen.
Chilpatli, Corymbifera Ocymifolia floribus luteis, acinis Piperis nigri æmulis. Acris eſt & cauſtica, purgat vehementer: lac verrucas exedit. Terrentius ad Tithymalum refert.
China 3. Mexicana *v. Cozolmecatl.*
Chipequa S. Herba firma, caulibus tenuibus foliis Lini, floribus luteis ad foliorum exortus.
Cicimatic, Phaſeolus floribus racemoſis purpureis, ſiliquis parvis. Flos appictus Convolvuli potius videtur. Neutra icon reſpondet deſcritioni.
Cimatl, Legumen trifolium foliis Phaſeoli cordatis ſubtus albidis, repens, radice ferruginea.
Civapatli Yachapichtlenſis S. Conyza Mexicana, foliis Salviæ glutinoſis, floribus purpuraſcentibus.
Civipatli Hemionitica S. Herba uterina, foliis Hemionitidis multifidæ ſitu & figurâ, floribus albis umbellatis. Uterina eſt & thoracica, partum promovet, urinam ac menſes ciet. Conyzæ ſimilis videtur Terrentio.
Civipatli major, S. Fœminarum medicina foliis Ocimi, floribus rubeis ſpicatis, radicibus capillaceis.
Coaçihuizpatli, S. Dentium medicina, cauliculis per terram ſparſis, foliis tenuiſſimis pennatis, floſculis candidis.
Coacivizpatli, Auriculæ urſi ſpecies eſſe videtur, floribus è viridi rubentibus: Aliſma Columnæ.
Coalquiltic, v. Colubriolus.
Coanenopilli, S. Contrayerva. Vid. Hiſt. noſt. p. 651.
Coapatli Yancuitlanenſis, Ramulis crebris foliis longis, anguſtis, hirſutis, infernè ſubalbidis, floribus luteis, radice longa tenui. Venenatis potionibus & ſerpentum ictibus medetur.
Coapatli Aſphodelina, Radicibus eſt Aſphodelinis foliis prolixis, Porraceis paribus [in icone Polygonati ſimiliora, nervoſa] floribus in ſummis caulibus velut ſpicatis Stœchadis.
Coatzonte coxochitl, S. Flos Lynceus. Radice eſt ſquamoſa, foliis longis latiuſculis, floribus Lilii aut Tulipæ, rubris punctis interſtinctis candidis & palleſcentibus.
Coaxihuitl, S. Herba Colubrina; Foliis eſt Hyperici minoribus, non pertuſis, floribus purpureis calycum figurâ, è ſingulis foliorum alis ſingulis. *Campanulis tum figura tum viribus ſimilis eſt.* Terrent. *At folia in caule bina oppoſita.*
Coca Peruina, Hippogloſſi proculdubio ſpecies eſt. *Ter. v.* Hiſt. noſt.
Cocobut Panucenſis, Volubilis Perſicifolia radice orbiculari, flore & fructu vidua. Radix diuretica,

ca, lithontriptica, emmenagoga, & alexipharmaca.

Cccocaquilitl, S. Olus aquaticum. Folia in icone Caryophyllatam referunt, flos Caryophylleus coccineus è calyce squamoso. Planta trium cubitorum altitudinem assequitur. Sapore est acri Nasturtii & pro olere usurpatur.

Cocoxohuitl expurgatoria, An Convolvuli species? foliis cordatis, floribus parvis luteis, vasculis tricoccis. Humores omnes supra infráque purgat.

Cocoxihuitl Teuhcaltzincensis, Menthæ foliis est, fructu in summis caulibus capitulorum forma. Impensè calida est, & gustata linguam adurit.

Cocotemecatl, S. Funis volubilis acer, Clematidis species. Mirum tamen quod dicit folia dysentericis mederi.

Cocoxihuitl, S. Herba acris, Assurgit interdum in altitudinem arboris, foliis Polypodii aut Acanthi, venis rubentibus, floribus spicatis pallidis, fructu racemoso, parvo, utrinque acuminato, sapore acri & amaro. Stipites succo luteo manant. A sapore acri & urenti, Capsici quàm simillimo nomen accepit.

Cocoz xochipatli S. Medicina lutei floris, Buphthalmum luteum, foliis Buglossi, radicibus Pæoniæ. Radix glutinosa est & fluxus sistit.

Coçoyatic, S. Herba Palmæ similis. Radice est Porri cap. foliis Palmæ humilis, floribus oblongis purpureis calyculorum formâ. Radix contrita & naribus admota protinus sternutamentum movet, unde Medici Indi *Titici* dicti, eâ velut certissimo indicio periclitantur num ægri oblati morituri sint nécne. Alia est herba vitam & mortem prænuncians apud Monardem. Concisa & in mulsum conjecta muscas omnes perimit quotquot dulcedine illectæ mulsum degustaverint.

Coen S. *Coentic*, Phaseolus exoticus radicibus tuberosis, foliis laciniatis, siliquis nodosis, semine lentiformi, esculento.

Cohayelli, S. *Chichica hoazton*, Eryngium vel (ut rectè Terrentius) potiùs Dipsacus Americanus. Calore & acredine sua ad affectus frigidos valet.

Coltotl, Leguminosa Securidacæ foliis, floribus in capitula congestis, pallidè purpurascentibus. Glycyrrhizæ ut odore & sapore ita viribus accedit.

Colubriolus, *Coalquiltic*, Pastinaca aquatica Mexicana; ut facie sic viribus cum Europæa conveniens.

Copalli Dei, *Theuh Copalli*, Caule est cavo, geniculato Ferulæ, fructu in summo comante muscarii in modum, floribus lanuginosis. Radix ad luem Venereàm facit.

Coyolxochitl S. Martagon volubile Mexicanum. Foliis est nervosis Plantagineis aut Arundinaceis; caule volubili. Circulus foliorum summum caulem ambit, ubi pediculi egrediuntur flores sustentantes undiquaque diffusos, Liliaceos, è rubro viridantes punctatos, quorum usus ad servias & corollas.

Coyotomatl, S. *Tomal Coyotli*, Hist. nost. p. 681.

Cozamalo xihuitl, S. Herba Iris: Cur ità dicta sit cùm Autor folia rutacea ei tribuat non video. Radix tenuis & longiuscula, flores albi, formâ *Hoaczin*, i. Acaciæ.

Cozolmecatl, S. Curarum funis; China 3. Mexicana Medicina mirabilis: Volubilis, radice crassa, rubra, fibrata, caulibus capreolatis; foliis subrotundis trinerviis; fructu Myrti semine referto. Duplex esse dicitur, fertilis & sterilis. Celebratur ut panacea quædam & omnium ferè morborum medicina. Autorem, si placet, consule.

Coztic mecapatli Tilancensis, S. Crista galli Mexicana, flore purpureo.

Cozticpatli Acatlanensis, S. Thalictrum Mexicanum. Folia [partialia] pæne Adianti; Flores pilosi parvi; radix dulcis & amaritudinem participans. Diuretica est, & adstringens. Semen s. fructus Filipendulæ potiùs videtur. Ad flumina. Alia pingitur species radicibus crassis, ex quibus multæ fibræ dependent.

Coztic xihuitl, Linifolia semine in summis ramulis orbiculari. Radix cathartica est.

Coztomatl, Solanum vesicarium, flore luteo, radice crassa, viribus cum vulgari convenit. Vesica viridis est, sulci obscurè rubent. *Hist.* 681.

Cuicuitlapilli, S. Glandularia, à radicum figura dicta, foliis serratis, seminibus Coriandri figura & magnitudine, binis unà testiculorum in modum nascentibus. Hanc ex figurâ totius plantæ & viribus ad Mercurialem rectè refert Jo. Terrentius.

Cuitlaçotl Tepecuaquilcensis, S. Napiformis, foliis pinguibus cordatis, caule volubili. Radix Napum olet sapítque; bilem evacuat. Ad Convolvulos referenda est.

Cuiztapaçollin, Phaseolus Mexic. foliis Mori, floribus parvis rubeis, radice dulci. Decoctum radicum hydropicis confert. Nidus lacertarum nescio qua ratione dicatur.

Cungariqua; Leguminosa caule volubili, foliis longis, angustis, nervosis, floribus purpureis, siliquis teretibus, tenuibus, prælongis, semine orbiculari albo; radice crassa, candente, longa, capillata. Leguminis genus singulare est; necdum enim præter Phaseolos legumen ullum caulibus scandens novimus. Alia pingitur caulibus magis erectis, siliquis nodosis.

Curungariqua, Foliis est longis, angustis, Pentaphylli in modum serratis, floribus Campanulæ cyaneis, vasculis orbicularibus seminibus refertis. Radix Thoracica est: pulvis florum sumptus visum acuit.

Cutiriqui, S. *Matlacaça*, Bulbosa radice cepæ, foliis Vettonicæ altilis, floribus luteis, siliquâ oblongâ, semine trigono. Radices edules sunt & Venereæ.

E.

Eloquiltic, S. Herba geniculata, foliis Bliti, caulibus sarmentosis, nodis insignibus divisis; flore semineq, rubro atque minuto in conorum modum velut ex Blito dependentibus. Humida est & frigida, Pleuritidi & tussi opitulatur; alvúmque lenit.

Erahueni, Foliis est Origani, floribus oblongis, angustis, cyaneis, radice contorta. Coriandrum olet, sed acrius quidpiam sapit. Calida est & sicca unde urinam evocat, flatus discutit, &c.

H.

Hoauhquilitl, S. Atriplicis plures species: Vid. p. 269. altera rubra, altera viridis utræque esculentæ, tertia amara nec edulis. Nomen Indicum significat, Olus seminis in cristam compositi. Columna hanc habet pro Atriplice baccifera, & rectè ad Bliti genus potiùs quàm ad Atriplices referendam censet.

Hochoetzonte-comatl, S. Caput Senis, Convolvulus foliis cordatis, floribus oblongis coccineis, radicibus

dicibus tuberosis. Radix editur elixa, febrilem calorem compescit, olet sapitque aquam destillatam florum Mali Medicæ.

Hochlicpatli, S. Suavis medicina, Herba leguminosa floribus coccineis, siliquis tenuibus teretibus. Glutinosa est & adstringens.

Huemberequa, Trifolia foliis undulatis, caulibus prolixis, fructu parvo racemoso ab exortu foliorum prodeunte. Frigida est & adstringens.

M.

Macatozquitl, S. Somnus cervi; Papposa foliis Lactucæ serratis floribus luteis, semine tenui fulvo. Urinam & menses evocat, flatum discutit, & alia præstat caloris effecta.

Matlalytzic Tetzocana, S. Triorchis Mexicana. Folia crassa serrata Plantaginis, & ad radicem Arundinacea; caulibus est geniculatis digitum crassis: Flores cyanei calicum forma: radices Triorchidis parvæ & multæ. Radix ad ea valet, quibus refrigeratione opus est.

Mecapatli S. Zarzaparilla. Vid. Hist. nost. 656. Quartam speciem describit & depingit Muntingius pro Sarsaparilla vera.

Mecapatli Mecatlinensis, Convolvulus Mexicanus flore purpureo; videtur esse Convolvulus purpureus folio subrotundo *C. B.*

Mecaxochitl, Vid. Hist. nost.

Miahoapatli, S. Medicina spicæ Mayzii; Alsine affinis arborum truncis innascens, flosculis candidis. Acris est, odorata & calida.

Michuacanica diuretica Vid. *Tlalantlacuaye cuitlapilli.*

Micui Tlaxcolli Vid. *Tlaxcolli.*

Milto-matl Vid. *Tomatl.*

Motinensis Herba expurgans, foliis parvis cordatis, volubilis, floribus rubeis calycibus similibus vasculis subrotundis, semine cathartico.

N.

Nanacace, Jacea Mexicana radice tuberosa, foliis subrotundis. Aiunt radicem decoctam alvum sistere, crudam purgare.

Nanahuapatli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosellæ, flore in summo caule Chamæmeli, semine acri. Ulceribus putridis medetur.

Naviyteputz quadrilatera. Chrysanthemum caule alato, folio hastæ cuspidi simili. Alia est varietas flore è luteo purpurascente, quæ frigida est & humida; cùm prior calida sit & acris: Item tertia radicibus Hellebori, calida & acris.

Neicotlalpatli Totopecensis vomitoria, Apocyni species esse videtur (ut rectè Terrentius) à foliis in caule binis ex adverso, odore viroso, & vi emetica. Foliis est Scammoneæ, caule volubili, floribus candentibus, surculosis radicibus.

Nextalpe, Chamælææ congener, foliis Oleæ inordinatè positis, caulibus lignosis, fructu Ciceribus simili, radice acri & guttur urente, cathartica.

Nextlacotli Yacapichtlensis Limoniphylla floribus pallidis in calicibus squamosis. Calida est & sicca.

O.

Oceloxochitl, S. Herba lætificans, foliis Lini quaternis quinisve per intervalla in caule, flosculis purpureis subrotundis.

Ocopiaztli, S. Scorpii spina, Eryngii aut Dipsaci species. Radix Eryngii odore, sapore & viribus pollet.

Ocopipin, S. Planta resinam stillans; Folia longa angusta sinuosa & crenata; flores rotundi & coccinei, radices Asphodeli succo resinam olente. Foliis odor, sapor & vires Raphani.

Oliliuqui, S. Planta orbicularium foliorum. Convolvuli species, foliis cordatis, floribus albis longiusculis, semine Coriandro simili. Sapore est acri, comesta varia in Cerebro phantasmata excitat.

Omimeztli, S. Os femoris. Foliis Ocimi aut Betæ, caule volubili, floribus in summis ramulis parvis pallidis; vasculis subrotundis, radice crassa, longa, tenera, candida, glutinosa, insipida & inodora. Ossa fracta consolidat, viribus cum Symphyto majore conveniens.

Omixochitl S. Flos osseus. Lilium Mexicanum foliis porraceis. Flos ex oblongo tubo in stellam expanditur; viribus cum Lilio convenit.

P.

Paradisea herba Hernandez dicta quòd folia habeat Manucodiatæ plumis similia. Radices fibrosæ; caules fulvi hispidi. Amarissima est, unde lumbricos necat, flatum discutit, pectori medetur.

Peço, Foliis est serratis oblongis, sinuatis Lapathi pulchri Bononiensis instar: floribus rubentibus in brevibus pediculis è radice exeuntibus. Radix subacris & amara, thoracica & cardiaca.

Phace, i. China Michuacanensis.

Pina huihuiztli, S. Herba verecunda *Histor. nost.* p. 979.

Poztecpatli Huaxacensis Gemmata. Foliis è pusillis, convolutis, arborum gemmis primò erumpentibus similibus, Nasturtii sapore. Nervis resolutis succurrit ac motum amissum restituit.

Poztecpatli Mecatlanica, S. Fracturarum medicina, foliis Mali Persicæ, binis per caules adversis, geniculatos teretes digitum crassos; floribus pentapetalis rubentibus. Tumores arcet herba, fractis & luxatis ossibus medetur.

Q.

Qualancapatli S. Irati hominis medicina. Foliis salignis, caulibus contortis tenuibus. Pacificam herbam appellat Columna, quia velut Animo medetur.

Quamiavatl, S. Spica arboris. Hernandez ad Tithymalum paralium refert, sed malè. Icon Selaginem 3. Thalii referre videtur, & locus etiam convenit: quamvis icon *Tlamacazypapan* cum floribus vix respondet. Quinetiam vis cathartica Selaginem arguit.

Quaquahutzontic, S. Truncus Sectus. Apocynum Pyri foliis, fructu Capsici spinoso & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quauhxocotl Chillulensis, S. Oxymalva, foliis serratis trifidis aut quinquefidis, radice Napi succosa. Sapore Oxalidem referunt folia, fructus orbicularis acinosus. Radix leniter purgat. Ad hanc accedit Alcea Indica Gossipii folio, Acetosæ sapore *Herman.* nisi quod radice sit fibrosa. Alia etiam Alceæ Indicæ species foliis sunt Acetosæ sapore, ut quæ *Acetosa Indica* Bontio dicitur.

Quil Amolli, S. Herba Amolli, Convolvulus foliis cordatis, floribus candidis prælongis, Cymbali forma. Herba est frigida & emolliens, unde inflammationibus medetur.

T.

Tatacanaltic, S. Chamæbalanus Mexicana. Folia Saligna; flores modici purpurei Ericæ: radix

 longa,

longa, & per intervalla in tubercula orbicularia intumescens, dulcis.

Tiçonpatli, Apocyno affinis, radice Pyriformi foliis longis pinguibus. Fructus Siliquastri, semine refertus plano, orbiculari, pediculis appenso. Folia lacte acri manant. Radix amara est & odoris gravis. Datur alia species, foliis latioribus mollioribus & minùs nervosis varians.

Teiczmincapatli S. ictûs oculi medicina. Foliis est longis & angustis, semine gemino luteo, rotundo, parvo.

Temecatl expurgans, Convolvulus foliis hederaceis, floribus luteis orbicularibus è foliorum alis.

Temecatl Yauhtlepecensis S. Bryonoides. Folia subrotunda, undulata, mollia, odoris gravis: capreolatis caulibus; fructu acinoso racematim dependente; radice magna amara.

Teoquilin S. Saxei vermes. Caulibus [seu radicum truncis] est geniculatis, & circulis quibusdam præcinctis, fibris terrâ attactâ statim emissis capillatis; foliis cordatis; caulículis seu mavis fructibus Piperi longo persimilibus. Odora est & acris, traumatica, diuretica, carminativa.

Tepari S. Crassa planta, foliis hastatis serratis pungenti Urticæ lanugine obsitis; caulibus cavis geniculatis. Insipida est & inodora, temperie frigida.

Tepeboila Capitz xochitl, Saxivolvula, Foliis est Hederæ urticæve, serratis saxis se convolvens, radice succo manante. Datur aliud genus, foliis scutorum undulatorum formâ. Refrigerat & humectat.

Tepetla xihuitl S. Herba montana, foliis Amygdali, floribus ad extremos caules subrotundis, vasculis contectis virentibus. Odorata est & calida.

Tepetla chichix xihuitl, S. Herba amara in montibus proveniens; foliis Chamædryos odoratis, floribus pallidis, pilosis stellatis; fructu parvo oblongo. Radix odora & amara est: Decoctum herbæ per superna & inferna purgat.

Tepeyautli S. *Yautli* Montana, foliis est Salignis longioribus nec serratis, caule tricubitali; floribus oblongis calyculorum formâ, coccineis, radicibus fibrosis. Acris est & odorata.

Tepezentli S. Spicæ Mayzii montani. Apocynum radicibus contortis glandulosis.

Tepitzic xihuitl S. Herba firma. Foliis est parvis obrotundis, serratis Adianti nigri; flore oblongo pallidè rubente, vasculo rosaceo pæne simili. Urinam elicit quacunque de causa retentam.

Tetzmitl Tonallæ S. Sedum Mysticæ. Foliis est longis, angustis, raris, juxta extrema latioribus, floribus orbicularibus candidis. Succus emeticus est.

Tetzquixochitl S. *Yzquixochitl* saxea, Bellis minor Mexicana, foliis Lini, flore Chamæmeli, radicibus surculosis. Radix frigida est & astringens.

Teuhquilitlic S. Herba principis, Foliis Mali Punicæ ad singula genicula ternis, floribus in corymbis, coccineis, siliquis parvis cum seminibus maturis nigris. Radix tenuis, prolixa, lutea frigefacit, siccat & astringit.

Teuxochitl S. Flos Herois, foliis Ocymoidis floribus purpureis parvis, ante æstatem emicantibus. Radix tota planta duplo longior, tenera & lacte manans frigefacit & humectat.

Tecpatli 291. Buphthalmi S. Bellidis species videtur, flore discoide radiato, disco luteo, radiis purpurascentibus; foliis asperis sinuosis; radice crassa Pastinacæ sapore, cujus succus tussi confert, & dysenteriæ miram præstat opem; ex eadem paratur viscum.

Tezompotonic S. Capilli fœtidi, foliis serratis Salignis; floribus candidis, comantibus, odoris. Nascitur in humidis. Radix odorata & amara calf. sicc. & adstringit.

Theuh Copalli Vid. Copalli Dei.

Tlaaça Camecaxochitl S. Flos funis pabuli terrestris. Foliis est Salignis, floribus ex albo rubentibus exilibus, transversa radice. Mentem amissam restituit.

Tlachichinoa Patlahoac, S. Herba usta; Heliotropium majus Mexicanum, Tres figuræ trium diversarum plantarum esse videntur. Situs florum tertiæ speciei in surculis floriferis idem est cum situ florum in Buglosso Echioide Indico Breynii.

Tlalcimatl & *Tlalamatl*, S. Morbi Gallici dolores sedans & Herba S. Joannis infantis. Trifolium purpureum spicatum foliis Nummulariæ. Adstringens est & vulneraria. Monardes Herbæ S. Joannis infantis folia Oxalidis villosa tribuit: intelligit fortè Trifolium acetosum.

Tlachochichic Ocapetlayuce, Salvifolia floribus candidis papposis. Succus pituitam purgat ℥, pondere.

Tlacolcoatli S. Coatli humilis. Foliis est Ericæ; floribus candidis longiusculis & velut è flocco concinnatis; radicibus fibrosis. Radix diuretica est.

Tlacopatli Malinalcensis S. Aristolochia Mexicana III. Folia cordata; caules volubiles; Fructus oblongus Avellanæ magnitudine; Radices fibratæ, Morbis frigidis pæne omnibus auxilio sunt.

Tlacoxochitl S. Jasminiflora, foliis Salignis subalbidis, ad nodos ternis; flosculis ex albo rubentibus longiusculis & compositis in comam. Lassitudinem pota tollere dicitur, & radicis pulvis vetustis plagis mederi.

Tlacuitlaxocolli S. Viscera terræ. Foliis Origani longioribus & angustioribus, fructu rotundo è foliorum alis; radicibus albis, tenuibus, longis. Succus naribus attractus pituitam elicit & cephalalgiam tollit. Cathartica & emetica est. Caules nodosi pinguntur ità ut internodium quodvis ipsi nodo insertum videatur.

Tlaelpatli Tonallæ S. Medicina dysentericorum, foliis Lini, floribus in corymbos seu spicas compositis.

Tlaelpatli S. Medicina dysentericorum alia, foliis Veronicæ subrotundis serratis, fructu Piperi longo simili [aut spicæ Plantaginis]. Radix longa, digitum crassa.

Tlaelpatli Acatlanensis Alsinefolia II. caulibus spithamiæis, semine in spicis foliaceis seu squamosis. Radix ut reliquarum cognominum dysenteriæ medetur.

Tlalapaltic S. *Cocoztic*. S. *Tlalauhquichioyantic* S. *Chiciantic rubea*, Herba pallida, foliis oblongis serratis, radicibus fibrosis pallidis Hellebori; floribus oblongis candidis, fructu glandibus oblongis simili. Bibitur adversus febres; item Variolas.

Tlalatochietl S. Humile Pulegium. Foliis Origani serratis ex adverso binis, è quorum sinubus singulis singuli flores exeunt ex albo purpurascentes. Linguam quamprimum calefacit, paulo post velut Atochietl species reddit intensè gelidam.

Tlalcacahuatl

Tlalcacahuatl Chimalhuacanichalcensis S. Filipendula 4. Mexicana. Foliis est Ocimi oblongis, crassiusculis, nervosis, serratis, binis per intervalla in caulibus asperis tenuibus, floribus cyaneis in spicis Stœchadis Radicum glandulis Avellanarum magnitudine, quæ ardores febrium temperant, & alvum sistunt.

Tlalcacauatl S. *Yztacixpatli*, Filipendula trifolia, radicum glandulis interdum oblongis, flosculis coccineis. Radix frigefacit & humectat. Icon flores galeatos S. labiatos repræsentat, spicas squamatas.

Tlalcapolin S. Chamæcerasus Atlapulcensis, foliis serratis, oblongis, in caulibus per intervalla quaternis quinisve unà, floribus in summis ramulis parvis coccineis; fructu Cerasi, minore. Pulvis radicis dysenterias curat.

Tlalchinolxochitl S. Venerea medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpurascentibus multis capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad ℥ij. devorata vomitum ciet.

TlalchipillinHoexotzincensis, Foliis Origani nonnihil serratis, floribus candidis, semine in vasculis candido rotundo, radicibus fibrosis, Catharticis. Alia pingitur species vasculis in foliorum alis in tres carinas dehiscentibus.

Tlalcocoltzin, S. Parva herba & contorta, Tithymalus helioscopius Mexicanus foliis quàm nostras magis acuminatis.

Tlallantlacua cuit lapilli S. Cauda parvi Tlacuatzin; Michuacanica diuretica. Duplex est, mas & fœmina. *Mas* folia fert Solani mucronata, & juxta cuspidem contorta, caules volubiles; radicem tenuem, longam, fibratam, candentémque. *Fœmina* caule est cinereo geniculato; foliis cordatis majoribus, flore per hyemem candenti & magno, fructúque oblongo & ampliore, referto, semine luteo obducto candida lanugine. Hæc proculdubio Apocyni species est.

Tlallantlcaca cuitlapilli, S. Trifolium tetraphyllum, floribus rubeis stellatis in spicis squamosis. Radix crassa. Thoracica est doloréque & lassitudinem sedat.

Tlallayotli S. humilis Cucurbita. Folia cordata acuminata bina adversa; Caules volubiles geniculati, cucurbitulæ pollicaris crassitudinis & longitudinis, maculis viridibus & cinereis interstinctæ, edules, ac refertæ lanuginoso semine. Radix longa fibrata per superiora & inferiora purgare dicitur. Inter Apocynum & cucurbitam ambigere videtur aut de utroque participare. Ad Cucurbitam tamen magis accedit.

Tlalmatzalin Hocxotcinsensis S. Amygdaloides serrata floribus parvis purpureis in summis caulibus, radice Napi frigidâ & siccâ; corpus tamen purgare dicitur cum *Cacahoatl*, &c.

Tlalquequetzal S. Penna terræ, Millefolium Mexicanum, Europæo acrius & amarius.

Tlaltzilocayotli S. Tzilocayotli humilis, siliquastrum Mexicanum. Sæva symptomata, quæ dicitur inferre hoc medicamentum, suspicionem injiciunt hanc herbam inter Apocyni species numerari debere, quam augent herba repens, flos albus, siliqua viridis, quæ omnia in siliquastris nunquam simul invenies. *Ter.*

Tlalyxtomio S. Yztomio humilis, Foliis est Portulacæ, aliquanto majoribus, caulibus teretibus purpureis, floribus in summo purpureis; radicibus crassis, surculosis, amaris vi cathartica præditis. *Folia terna, Crassulæ similia caulibus sine pediculo adhærent: flos pentapetalos ruber: unde inter Crassulæ seu Sempervivi species reponenda videtur.* Ter.

Tlanoquiloni Huaxacensis, Herba Mexicana Pilosellæ foliis binis oppositis, spica Plantaginea; (Stœchadis *Col.*) Radix acris & cathartica est.

Tlanoquilonipatli Yancuitlanensis, Linifolia hirsuta, flosculis luteis spicatis, radice longa, acri, guttur urente, amara & cathartica.

Tlapatl i. e. Stramonium.

Tlaquauhtilizpatli S. Venerea medicina, Foliis longis angustis Salignis majoribus, floribus fulvis, radicibus longis, sapore Glycyrrhizæ. Diarrhœas puerorum curat.

Tlatlacizpatli S. Fluxionum medicina. Folia Origani aut Teucrii, caules tenues breves; flosculi candidi [lutei *icon.*] Absinthii similes.

Tlatlauhcapatli, Alsinefolia, flosculis albis, radice surculosa. Radix acris nonnihil & dulcis est, ophthalmica & Thoracica mirabilis; diuretica etiam & tumores maturans.

Tlatlauh Capatli S. Oxygeranium Mexicanum, cujus duæ species, altera radice candidiore, altera rubente: icones etiam diversitatem ostendunt in foliis & floribus: in altera enim bini flores pinguntur in uno pediculo, in altera singuli: alterius folia altiùs incisa sunt, ad modum fere Pentaphylli Tormentillæ facie; alterius leviùs. A nostratibus Geraniis acido sapore differunt.

Tlatlayotic S. Nummularia Indica à nostrate genere diversa videtur; est enim radice crassa, lactescente; fructu Cucurbitino eduli. Radix glutinosa est & adstringens.

Tocizquiuh S. Mayzium torridum & calidum, Foliis Chamædryos serratis hirsutis, odore gravi; floribus oblongis luteis, pluribus congestis. Uterinis affectibus & dysenteriæ medetur.

Toma S. Urtica arborescens foliis sinuosis, stipitibus lævibus, candidis luteísque floribus. *In icone inferior caulis pars spinosa pingitur.*

Tomatl S. Planta acinosa vel Solanum. Hujus duo genera proponit, Alterius fructus minores orbiculares sunt, membranâ inclusi, iique vel nucibus Ponticis majores, minores Juglandibus, qui è viridi pallescunt; vel prædictis nucibus æquales, eodem colore, *Miltomamæ* dictæ: Alterius majores *Xitomamæ*, qui Poma amoris dici solita nobis videntur; hi etiam vel majores iterum sunt, eadem nobis in Appendice descriptas; vel minores, utríque colore differunt, luteo, rubro, aureo.

Tonalxochitl S. Solis nuncius, Foliis est Ocymi longioribus minimè serratis [icon profundè serrata repræsentat] caule volubili, floribus magnis, longis, intus luteis circa labra, quæ fissa sunt, purpureis, Cappares olentibus. Humida est & glutinosa natura.

Totoycxitl S. Pes passerinus, Convolvuli species videtur, radice Pyriformi lactescente, foliis in quinque aut septem lacinias profunde divisis flore Malvæ minori [icon integrum Campaniformem exhibet.] Radix grato est sapore, & tamen (quod mirum) leniter purgat.

Tozancuit laxcolli, S. Intestina Tuccæ Talpæve Indicæ, à radicibus illorum instar conglobatis formâ rarâ: Foliis Origani asperioribus, floribus in summis caulibus coccineis, caliculorum formâ. Radix refrigerat & adstringit.

Tragoriganum Quauhnacense, Figura, Descriptio & vires Tragorigano conveniunt; in icone tamen quatuor

quatuor vel quinque folia ad genicula singula subinde appinguntur, fortè pictoris incuriâ.

Turbith Indicum Convolvuli species est foliis Ibisci, floribus candidis, interdum ex albo rubentibus, Malvaceis. Vid. Historiæ nostræ Appendicem.

Tuzpatli, Polypodium Mexicanum tuberosa radice fibris cyaneis, folio brevi. Impetigines, panos, furunculos, luem Veneream, aliósque tumores discutit.

Tzaguangueni III, S. Hæmorrhoidalis Mexicana. Foliis est longis angustis, plerunque quinis, Absinthii Indici; floribus coccineis; radicibus fibratis. Amuletum est appensum brachio ad hæmorrhoidas.

Tzahuengueni, Tzatscuane, S. Filipendula Michuacanica foliis trifidis serratis, floribus in ambitu coccineis, medio luteis cum alba quadam iride. Calfacit & exsiccat.

Tzahuengueni S. Filipendula Mexicana altera. Floribus est circa medium luteis, in ambitu purpurascentibus quo ad Asteres pertinere ostenditur. Folia habet Umbellatarum in modum divisa; radices tuberosas Oenanthes. Convenit viribus cum præcedente.

Tzautli, S. Gluten, Gladiolus Indicus Asphodeli radice, floribus è luteo purpurascentibus. Ex radice siccata fit gluten præstantissimum ad usum pictorum. Ea dysenteriam, aliósque fluxus curat.

Tzicatzon Tecomatl, S. Caput formicæ. Folia Lini stellatim per intervalla caules ambiunt, juxta quæ florum vice quædam velut verticilla prodeunt lutea. Radix dulcis est & glutinans: Folia frigida & glutinosa.

Tzocuilpatli, Pappiflora foliis Ocimi crenatis & nonnihil spinosis. Odorata est, calefacit & exsiccat.

Tzocuilpatli altera foliis majoribus profundiùs serratis subtus candentibus. Flores orbiculares & pilosi; caules hirsuti & subalbidi. Decoctum ejus motum amissum restituit, naribus attractum hemicraniæ medetur.

Tzonpelic Xihuitl, Nectarea. Foliis Ocimi in caule binis. Flos candidus parvis oblongísque spondylis similis, in pediculis longiusculis. [Florum unitorum figura spicam vel julum Typhæ refert colore ex luteo in rubeum tendente.] Folia Mel ipsum & Saccharum dulcedine longè superant.

Tzonpotonic, S. Helichrysum Mexicanum, floribus pallidis, umbilico rubro.

Micui Tlaxcolli, S. Piscium intestina à radicis forma dicta. Foliis longis angustis, flosculis parvis candentibus in summis caulibus tenuibus. Radix medetur ulceribus etiam cancrosis celerrimè, tusa & pota ictericis medetur, & urinam evocat. Fructus apertus pingitur in tres partes divisus, & in earum unaquaque duo semina lutea.

X.

Xararo, Helichryso similis, foliis Salignis serratis subtus albentibus. Flores rubescentes squarrosis calyculis conteguntur: radices fibris similes nigræ. Rad. amara est, odorata, calida & sicca.

Xicama, Phaseolus Mexicanus radice orbiculata foliis per medium velut orbiculariter sectis. Radices esculentæ sunt & mensas secundas instruunt: Corpus refrigerant & humectant, sitímq; extinguunt.

Xiuh Totonqui, S. Herba calida Totopecensis. Foliis est asperis, serratis Limonis sed majoribus floribus purpureis; radice surculosa, Helleboro simili, lanuginéque aut esca obducta, Caçanacæ tota similis est ejusque species. Decoctum lumbricos interimit.

Xochipalli, Artemisifolia, floribus Floris Africani sed parvis ex luteo rubentibus. Floris tantum usus est, ad affectus uterinos & ad ulcera; præcipuus verò ad tingendas lanas luteo colore, & ad pingendum, cujus gratiâ in aqua coquitur adjecto nitro, & succus exprimitur.

Xoxonacatic, S. Hyacinthoides capillosa, foliis Cæpe, flosculis longis luteis pediculis exilibus, è radice statim exeuntibus radice orbiculari Avellanæ magnitudine, capillamentis nigris operta. Purgat blande & leniter omnes humores.

Y.

Yauhtli, S. Nubilosa herba, Umbellifera floribus luteis, foliis integris Salignis serratis, odore & sapore Anisi. Thoracica est, & uterina, diuretica, lithontriptica, omniáque ferè præstat quæ calida & sicca.

Ychcacalotl, S. Vas Gossipinum. Foliis est orbicularibus, undulatis, senis, subalbidis præter alia quædam minora & albidiora; cauliculos tenues & breves, & in summa parte exiles flosculos profert, radices verò capillis similes quibus saxis adhæret. Edulis est. Hernandez Lichenis speciem esse vult.

Ychatlepatli, Foliis est cordatis, infernè hirsutis & albidis, supernè viridibus; flores profert virentes in Corymbis; fructus subrotundos; & capillos quosdam juxta foliorum exortus. Odor Cydoniorum. Cortex radicum hydropi medetur. Acris est & calida.

Yexochitl, S. Flos *Yetl*, Radice est crassa, tuberosa, aliis ei è funiculis demissis appendentibus radicibus porcinis renibus similibus sed majoribus; caulibus quaternis canaliculis striatis; foliis Bliti, floribus oblongis luteis, fumum olentibus. Radix dulcis est & edulis, siccatæ pulvis inspersus ulcera oris curat.

Yolmini Quilizpatli, Folia angusta longiuscula; caules prolixi; flores pallidi, radices tenues, amaræ, acres, calidæ, pituitam & bilem evacuant.

Yolopatli irina à figura foliorum dicta, duæ species sunt, Prior foliis Iridis angustis, flore Omixochitl, S. Lilii Mexicani; radice pyriformi. Radix cardiaca est insign. & vulnerar. Altera caule, flore & fructu carens, foliis Plantagineis angustioribus, singulis binísve ab eadem radice.

Yzcuimpatli seu Canis interfector, S. Hordeolum, *i. e.* Hordeum causticum, S. Cevadilla *Monardis*. An revera Frumentacea herba sit, tum figura, tum descriptio, tum vires mihi dubium faciunt. Caulis minimum digitum crassus. Descriptionem & iconem vide apud Hernandez p. 307. Duæ aliæ species 1. Radice cæpaceâ, eisdem viribus. 2. Radice orbiculari, foliis angustioribus, sapore nullo, ibidem habentur.

Yxiayahoal Chapaltepecensis, S. Nepeta Mexicana foliis minoribus & brevioribus cordatis, floribus candidis.

Yxtenextiç, S. Oculi cinerei, Foliis Limonis serratis subalbidis, floribus Chrysanthemi, radice crassa surculosa, amara acri & urenti, Panos, lepras & lichenas extergit & curat, insuper *Tzatzayanalitzli* morbum in qua universum corpus dehiscit, illitâ resina, inspersóque desuper hujus pulvere & gallinarum pennis.

Yxtomium

Yxtomium Xihuitl, S. Lanuginosa herba. Folia Anchusæ, caules bicubitales; flores candidi, calyculis contenti, in pappos abeuntes. Radices emeticæ sunt.

Yzcuicuil, S. Oculus depictus, Caules exiles geniculati, flores candidi parvi ad foliorum exortus, quæ bina in caule: Radix Pæoniæ similis, Primo gustatu dulcis, mox guttur urens, evacuat pituitam.

Yzpatli, S. Apios Mexicana foliis tenuibus oblongis. Viribus cum aliis Tithymalis convenit. Radix subrotunda est, Avellanæ magnitudine.

Yztaçaçalic, S. Herba glutinosa & candens, à radicis qualitate dicta. Foliis est Alliariæ, leviter serratis, fructu racemoso uvæ acerbæ forma & magnitudine; capreolis scandens. Radix anodyna est, humenti & glutinosa natura, frigidâque.

Yztac cihuatl, S. Fœmina candida, Dens leonis Mexicanus. Calida est & amara, convulsioni & torminibus medetur.

Yztacchyatl, S. Sal amarum, Absinthium Mexicanum, Europæo simile forma & viribus.

Yztac ololtzin Chullulensis, S. Scammonium Mexicanum, Radice foliis, floribus cum Scammonea Syriaca convenit; duntaxat foliorum auriculæ magis falcatæ: flores ex albo rubescunt. Radix dulcem saporem præferre videtur, & tamen devorata bilem ac pituitam evocat.

Yztacpatli Yanguitlanensis, Lychnis Mexicana angustifolia, flore parvo, coccineo. Radix acris est & glutinosa.

Yztacpatli Yzualapensis, Papposa Mexicana, Virgæ aureæ floribus, foliis Ocimi longioribus. Radix acris est, amara & calida.

Yztacpatlis Ototonilci, Linifolia argentea, floribus candidis, radice purgatrice.

Yztacpatli Tepuzcullulæ, S. Linaria argentea Mexicana. Floribus est oblongis, ex luteo candicantibus, in pappos abeuntibus. Calyx floris Senecioni similis. Herba est papposa ad Elichrysum accedens, non Linariam.

Yztacxihuitl, S. Basium monile, Volubilis species calidâ & glutinosâ naturâ, ophthalmica & diuretica. Flos inferiore parte depictus est colore luteo, superiore colore Echii. *Ter.*

Ycel Acocotl Chullulensis, S. Rosmarinus ferulaceus. Umbellifera est foliis Fœniculi crassioribus & latioribus, semine candido, rotundo, anguloso & resinaceo, quod in mandendo linguam exurit; radice crassa longa Thus olente. Omnibus notis Rosmarini ferulacei respondet.

Mirum fortasse alicui videri possit tot novas aliisque indictas herbarum species in hoc opere reperiri. Verùm desinet mirari si mecum perpenderit, Herbas medicinales per Novam Hispaniam nascentes à nemine præter Franciscum Hernandez deditâ operâ conquisitas & descriptas: Nec enim alias commemorant Peregrinationum suarum aut Historiæ generalis Americæ conscriptores, quàm quarum vel flores *ob pulchritudinem suam aut odoris fragrantiam in pretio sunt: vel* fructus, *radices, aliæve partes hominibus in cibum veniunt.*

Cùm ad Historiam plantarum *Franc. Hernandez* illustrandam me parum lucis adferre posse viderem, nec ob brevitatem & imperfectionem descriptionum species plerasque ibidem traditas ad suas classes reducere valerem, eas duntaxat inde excerpere & Historiæ nostræ inserere decreveram, quæ ab aliis etiam descriptæ essent. Verùm ab Amico quodam, cui plurimum tribuo, monitus, nonnullos Historiam ut imperfectam criminaturos si tot ei species deessent quot ab Hernandez novæ proditæ sunt, Epitomen hanc qualemcunque, summa festinatione nè editionem morarer compositam, adjeci. Si per otium licuisset plantas singulas cum Americanis à Pisone, Marcgravio, aliisque traditis diligenter conferre, longè perfectiorem eam reddere potuissem, multásque fortè, quas jam pro novis & nondum editis habeo, ab aliis descriptas invenissem.

Species sequentes ad calcem Catalogi Zanoniani, p. 1927. *subjiciendas, sed Typothetarum incuriâ omissas, hinc suppleat Lector benevolus.*

12. *Limbra* seu *Baccam* frutex Orientalis folia habet oblonga, aliquantulum inclinata, dentata & æqualiter ducta. *Flores* producit racematim, ut & fructus rotundos. Utuntur illâ ad construendum unguentum pro vulneribus: folia cocta sunt pro ustione, præcipuè pulveris tormentorum.

13. Palmæ Indicæ *Birli* dictæ icon exhibetur absque descriptione.

14. *Parcol* Arbor sylvestris habet lignum asperum, fructus producit parvulos figurâ & gustu nostro Hypomelidi similes, sed parùm trigonales & dulciores. *Flores* emittit pulcherrimos, quatuor folii compositos, è quorum medio exeunt virgæ oblongæ sanguineæ.

15. *Pinxevi* est Arbor qui habet folia magna, quasi rotunda, aliquantulum aculeata, plana, non tamen lenia sed parùm aspera. *Flosculos* producit parvos: Fructus in racemis sunt Uvæ, ex quorum seminibus extrahitur oleum quod est optimum pro intemperie frigida.

16. *Ramba* Arbor est procera, folia habens oblonga, nervosa, coloris viridis: Fructus verò similes Coriandro, sed in racemis sicuti Uvæ, & sunt multùm salutiferi infirmis: Folia cocta cum sale & sulphure in aqua omnes plagas sanat brevi tempore: Succus vel pulvis de fructibus est valdè admirabilis pro plagis, gangrænis & fracturis ossium.

17. *Rambora* est Arbor sylvestris, à Lusitanis *Pero de Matto* dicta; hæc habet folia satis magna, aspera & dura magis quàm nostræ Ficus, multum nervosa, præsertim in parte inferiore. Fructificat multùm non in ramis, sed in trunco, ubi ex omni parte oriuntur, in quibus nascuntur fructus, ut Pomum parvulum, lanuginosum, habentes stellam in medio cum quatuor corniculis. Condiuntur in Aceto sive Aqua salsa pro cibario.

18. *Ra-*

18. *Rategal* Arbor producit folia oblonga & ovata, coloris viridis. Flores pulcherrimos habet, multùm racematos; è trunco enim prodeunt multæ virgulæ, in quarum summitate sunt quædam foliola viridia, bipartita ut in nostra Viola, prima inferiùs clausa, cætera totaliter aperta, è quorum medio fasciculus virgularum sanguinei coloris exit, & unà foliola parvula cum caule longo, tota crispa & pulcherrima, pulcherrimo ordine disposita & in eodem racemo flores nascuntur, interdum aliqui flavi, aliqui rubri, alii partim flavo, partim rubro colore variegati, quos sustinent receptacula superiùs rubra inferiùs verò viridia. Semina dant ut *Piseli* (quid sibi velit hæc vox non capio) odore Nasturtii nostri. Utuntur fructu ad solvendum corpus, & semina cocta cum aqua salsa sunt optima pro ulceribus malignis. Pulvis similiter idem efficit.

19. *Stipsdanti* Arbor Indica folia habet aculeata, aspera & crassa, valdè viridia, *flores* producens parvulos, albos & in cacumine radiantes. Fructus est triangularis, rotundus, nigricans: *Radix* magna, sed valdè purgativa, si cum aqua bibatur utilis est ad hydropicos. Ex foliis formant Orientales medicamentum purgans; sed valdè periculosum est ob nimiam caliditatem; aperit venas & est medicamentum mortale.

20. *Toppi* herba marina Indica *folia* habet magna ut Laurus, lucida in superiore parte viridia, sed subtus parùm lutea cum acuminibus minutis, colore nigro. Est planta valdè longa & nascitur in mari, duplicis speciei, quæ in foliis sunt similia, quæ nullum habent nervum nisi unum in medio, súntque tactu multùm mala, quæ totæ franguntur & in diversas partes dividuntur; solùm distinguuntur in fructibus; quorum unus est ut Pirus, etiam in odore similis cum quinque auriculis foliaceis retroflexis, quæ adhærent fructibus, in quo inserta est longa fistula, quæ dum fructus maturescit cadit, & est plena lanugine veluto magis delicata. Alius verò fructus habet parvum calycem instar poculi, qui postea dilatatur & dividitur in septem radios, in medio quorum est parvus fructus Rapæ nostræ similis. Estur sale conditus vel aquâ salsâ: valet ad reprimendum sanguinem, ac etiam pro contusionibus & aliis similibus affectibus utuntur supradicta lanugine. Cortex plantæ partim est ruber, partim luteus quo utuntur ad tingendum colorem rubrum obscurissimum.

21. *Tössunda* sive *Casunda* frutex est circiter quinque cubitorum altitudine. Flores producit flavos, pentapetalos instar Violæ: folia vulgari Parietariæ similia sunt. Post flores siliquas profert Phaseolis similes in cacumine tamen curvatos, in quibus sunt circiter octo semina dura, oblonga & lenia. Foliorum decoctio partum accelerat, foliáque trita cum Sinapi ventris doloribus medentur.

22. *Zambul* arbor Indica sive Cornus mas Theophrasti ex sententia Jac. Zanoni. Arbor hæc satis magna habet folia, oblonga, plena, dura, nervosa, fructus producens ad instar Corni nostratis, coloris inter rubrum vel sanguineum & nigrum, súntque saporis acidi; ossa verò olivarum instar. Cortex contusus & ex eo decoctio facta alvum sistit. Hæc arbor eadem esse videtur cum *Noela tali* seu Berberi Indica Aurantiæ folio *H. M.* p. 1606. Historiæ nostræ descriptæ.

23. *Zambal* utraque species Solani Indici spinosi species esse videtur.

Inter *Emendenda* nescio quo casu omissam invenio hanc notam, Planta illa, quam D. *S. Dale* erronee pro Gramine bulboso aquatico à C. Bauhino in Prodromo descriptam & depictam fuisse observavit nósque commonefecit, non erat Sparganii radix cum foliis primò erumpentibus & aquâ immersis, ut nos memoriâ lapsi scripsimus, sed Sagittariæ aquaticæ; quod Lectorem monere oportet: nè observatori injurii simus, nostrúmque illi errorem impingamus.

INDEX

INDEX.

INDEX.

Bursa

INDEX

INDEX.

Chondril

INDEX.

K.

L.

INDEX.

Metl

Arabum

Panem-

maximum

S.

T.

INDEX.

INDEX

INDEX
Affectuum & Remediorum.

C. *Calcu-*

INDEX, &c.

Lethargus.]

Lethargus.] *Sternutatoria*, & *Cephalica*, Sinapi, Nasturtium hortens.

Lienteria.] Farina Fabarum.

Lithontriptica.] *Rad.* Acetosæ *Prævot.* Acori, Cardui fullonum, Caryophyllatæ sylv. *Prævot.* Eryngii *Prævot.* Helenii, Filipendulæ vulgaris, Filicis, Peucedani, Pimpinellæ Saxifragæ, Rhaphani rust. Rubi, Rubiæ, Tragopogi, Urticæ. *Fol.* Altheæ, ut & radix & sem. Anonidis, Aparines aqua destill. Argentina, Asparagus, Avellanæ sylv. cortex *Prævot.* Becabungæ, Betonicæ, Brassicæ, Cardui stellati, Cerefolii, Chamædryos, Chamæpityos, Nasturtii aquat. Parietariæ, Parthenii, Percepier, Persicariæ, Pilosellæ, Pulegii, Quercûs, Salicis, Saxifragæ albæ & pratensis, Sisymbrii, Sium aqua Tanaceti, Thalictri, Veronicæ, Virgæ past. Virgæ aureæ, Capillares herbæ. *Flores* Chamæmeli, Consolidæ regalis, Ericæ, Genistæ ut & summitates. *Fructus* & *Sem.* Bardanæ maj. & min. *Prævot.* Dauci, Irionis, Juniperi, Lithospermi, Oxyacanthi, Peucedani, Rosæ sylv. Solani halicacabi, Violæ purpureæ. His adde Gummi Cerasi, nucleos & oleum è nucleis Cerasorum, & Graminis radices.

Sem. Sophiæ Chirurgorum, Resina Terebinth. *Aperientia, Attenuantia*, & *Anodyna.* Urtica, Hedera terrestris, Fragaria, Ruta, Cicer sativ. Nil, Phalaris, Lacryma Jobi, Avena, Gramen caninum, Gramen Crucis, Persicaria siliquosa, Anana, Pinus, Betula, Mespili officula, Nuclei Armeniaci, Theè, Limon, Balsama Indica, Lignum Nephriticum, Cubebæ.

Lochiorum nimius fluxus.] *Adstringentia, Consolidantia*, & *Anodyna.* Filipendulæ radices.

Lues Venerea.] Lignum Buxi, Saponaria, Scorodonia, Succisa.

Guaiacum, China, Sarsaparilla, Santala, Smilax aspera, Bardana maj. Sassafras, Tamariscus.

Lumbrici intestinorum.] Absinthium, Allium, Cannabis sem. aut foliorum succus *Prævot.* Centaurium min. Corallina, Filicis fœm. radix, Gramen caninum, Helleboraster maj. Hypericon, Juniperus Alpina, Marrubium album, Parthenium, Sabina in hoc genere excellit, Senecionis succus aut decoct. Scordium, Tanacetum, Viscus. His adde è *Prævotio* Enulæ recentis succum, Petasitidis radicem, Rutam caprariam.

Ageratum vulg. Cepa, Aloe, Festuca Avenacea, Sabina, Fol. & Flor. Mali Persic. Cort. Aurantiorum, Eleagnus, Cordi seu Myrt. Brabant. Ligna Colubrina, Agallochum.

M.

Mania & *Melancholia.*] Tinctura florum Hyperici.

Agrimonia, Fumaria, Melissa, Anagallis Mas, Hellebor. Idou-Moulli.

Mammarum durities & *tumores.*] *Emollientia omnia.* Althæa, Cerefolium, Dulcamara, Malva, Mentastrum, Farina Fabarum, Senecio, Sium aquat. Solanum vulgare & lethale.

Maturantia seu pus generantia.] Althæa, Cepa, Lilium alb. Malva, Chamæmel. Crocus, Ficus, Fœnugræcum, Hordeum, Linum, Triticum, Colophonia, Elemi, Ladanum, Liquidambra, Mastiche, Pix, Styrax, Tacamahaca, Thus, Terebinthus.

Melancholia.] Fumaria, Pimpinella.

Menses moventia.] Absinthium, Acetosæ radix, Acorus, Alliaria, Apium, Aquilegia, Artemisia, Arum, Asarum, Asparagi rad. Betonica, Becabunga, Bryoniæ rad. Calamintha, Cardiaca, Cæpa, Centaurii min. rad. Chamædrys, Chamæmelum, Chamæpitys, Conyza, Crocus, Daucus, Eryngii rad. Eupatorium Avicennæ, Hedera terrest. Filicis rad. Graminis rad. Helenii rad. Hypericum, Leucoii lutei flores, Matricaria, Melissa, Mentastrum, Mercurialis, Meum, Nasturtium, Phyllitis, Pimpinella, Periclymenum, Polytrichum, Prassium, Pulegium, Ruscus, Rubia, Salvia agrestis, Saponaria, Serpyllum, Tanacetum, Urticæ sem. Præ aliis omnibus Sabina: quin & diuretica pleraque sunt etiam emmenagoga.

Caryophyllata, Aristolochia, Curcuma, Cardamomum, Cyperus officinar. Schœnanthus, Acorus, Vaynilla, Costus, Sabina, Myrrha, Sagapenum.

Menses sistentia.] Mentastrum, Pimpinella, Plantago, Papaver Rhœas, Polygonum, Rosæ caninæ flores, Vinca pervinca & reliqua ferè Adstringentia.

Nymphæa, Millefolium, Hyoscyamus, Papaver, Acacia, Cinnamomum.

Mictus involuntarius.] *Consolidantia omnia*, & *Adstringentia*: Agrimoniæ exiccatæ pulvis, Plantago.

Morsus venenatus.] Ligna Colubrina, Lychnis sylv. flore muscoso, Opobalsamum, Serpentaria Virginiana, Ruta, Allium; *Alexipharmaca. Rad.* Granadillæ, seu flor. Passion. Phyllon Marificum, Scorzonera, Pimpinella vulg. Calamintha, Ballote, Pulsatilla, Anagallis Mas, Malum Citrium, Caniram, Laurus, Platanus, Rosa.

N.

Narcotica.] Croci flores, Cynoglossum, Hyoscyamus, Lactuca sylv. Lolium, Papaver, Napellus, & *alia Aconita*; Stramonium, Nuces Moschat. recent. Odallam, Cocculus Indus, Nux Vomica.

O.

Odontalgia.] Argentina, Chelidonium minus, Clematis daphnoides, Lepidii radices, Primula veris, Ptarmica. *Anodyna* & *Narcotica*: Nicotiana, Quercus, Morus.

Ophthalmica.] Caryophyllata, Chelidonium maj. Cichorei & Cyani flores, Dipsaci aqua, Enula campana, Erica, Euphrasia, Fumaria, Fœniculum, Horminum, Holosteum, Linaria, Lysimachia spicata, Pomorum agrestium succus, Salicis lachryma, Valeriana, Verbena.

Acacia, Anagallis mas, Ulmus, Camphora, Arbor tristis, Ebenum, Sarcocolla.

Oris & Gingivarum Vitia.] Areca seu Fausel, Cochlearia, Mastiche, Herba Britannica, Fagus, Hondir-Alou, Mespilus, Balaustia, Caryophyll. Ind. Nux Moschata, Malabathrum, Rhus, Agallochum.

P.

Paralysis.] *Cephalica omnia.* Cerasa dulcia, Ericæ flores, Leucoium luteum, Lilium convallium, Primula veris, Sinapi, Viscus.

Paronychia.] Paronychia vulg. Telephium.

Partus difficilis.] Dictamnus, Caltha, Crocus, Galbanum, Myrrha.

-varia, Brasil.rubrum, **Logwood, Fustick**, Candel, Orellana.

Tormina.] *Anodyna* & *Narcotica:* Meum, Serpyllum, Tanacetum, Trifolii prat. purp. flores, Verbena.

Tumores & *Inflammationes.*] *Anodyna*, *Emollientia*, *Discutientia*, *Repellentia*, vel *Maturantia* pro re natâ: Cerefolium, Oleum Chamæmelinum, Cicuta, Cynoglossa, Fagi folia, Galeopsis succus, Lamium, Oleum Lini, Malva, Orchidum rad. Parietaria, Rapum, Selinum Sii foliis, Sphondylii rad. Urtica.

Tussis, v. *Pneumonica.*] Enula campana, Erysimum, Daucus, Glycyrrhiza, Baccæ Juniperi, Linum, Marrubium album, Parietaria, Periclymenum, Petasites, Peucedanum, Scabiosa, Tragopogi radix, Tussilago, Verbena, Violaria, Urticæ radix & semen, Castanearum farina.

Decoctum pectorale, Papaver, Rapum, Musa, Avellana, Amygdalus, Siliqua edulis, Bdellium, Benzoin.

Tussis convulsiva sive *Catarrhus ferinus.*] *Antispasmodica omnia:* Muscus pyxidatus, Succus Pulegii, Origanum.

Muscus Quernus, Agallochum, Cubebæ, Opobalsamum, Balsam. Peru.

V.

Variolæ & *Morbilli.*] *Ad præcavendum*, v. *Alexipharmaca*, *ad expellendum* Aquilegia, Crocus, Rapi semen.

Venerem stimulantia.] Asparagus, Avellanæ, Castaneæ, Crocus, Eringium, Eruca, Dauci sem. Fœniculum virens, Cannabis, Fabæ, Orchides omnes, Opiata quæcunque, Pastinaca latifolia, Horminum, Mentha virens, Nasturtium, Ononis, Personatæ rad. Rapi sem. Sinapi, Apium dulce, quod *Seleri* dicitur.

Ventriculum roborantia seu *Stomachica.*] *Aromatica*, *Amara:* Absinthium, Acorus, Acetosa, Agresta, Berberis, Caryophyllata *Prævot.* Cerasa acida, Fraga, Mentastrum, Calamintha, Pruna sylvestria & eorum succus, Pulegium, Prunella, Sorba, Ranunculus.

Zingiber, Galanga, Contrayerva, Cinnamomum, Sasafras, Thè, Cort. Mali Citrii, & Aurantii, Zedoaria, Piper, Xochoxochitl, Caryophyll. Aromat. Nux Moschat.

Verrucæ.] Mercurialis, succus in foraminibus Populi collectus, Lac Tithymalorum, præcipuè Helioscopii, Dipsacus, Galeopsis succus.

Sedum maj. Heliotropium maj. Brassica.

Vertigo.] *Cephalica omnia:* Primula veris, Aqua florum Tiliæ, Viscus.

Chærophyllum, Sinapis.

Ulcera.] Caprifolium, Negundo, Ligustrum, Lycium, Mandihoca, Opobalsamum, Myrrha.

Ulcera cancrosa.] *Detergentia*, *Anodyna*, *Siccantia:* Elatine, Gallium, Laureolæ pulvis.

Heliotropium, Solanum, Symphytum maj. Ladanum, Schœnanthus.

Vomitoria, v. *Emetica.*

Vomitum sistentia.] *Hypnotica*; Sal Absinthii, Menthæ aqua stillat. Polygonum, Rubus Idæus, Vaccinia.

Urinæ ardor vel *acrimonia.*] *Sem. 4. frigida*, *Emulsiones*, *Anodyna*, *Emollientia*, & *Incrassantia*; Castanearum emulsio, Malva, Glycyrrhiza, Portulaca, quamvis ad acrimoniam urinæ mitigandam nihil conducibilius sit quàm Lac recens copiosè ingestum, aut Lactis defectu Serum vel Cerevisia tenuis, nihil enim aliud requiri videtur, quàm ut Sanguis sero exhaustus leni aliquo liquore affatim diluatur.

Urina cruenta, v. *Adstringent.* & *Consolidant.*

Uteri procidentia.] *Adstringentia* & *Vulneraria.*

Vulneraria, seu *Consolidantia.*] Agrimonia, Alchimilla, Anagallis, Androsæmum, Argentina, Artemisia, Bellis major & minor, Betonica, Bonus Henricus, Bugula, Centaurium, Ceterach, Chamædrys, Cicuta, Consolida maj. Cruciata, Cynoglossum, Equisetum, Eupatorium Avicennæ, Fœniculum, Geranium, Glastum, Hedera terrest. Herniaria, Hypericum, Jacobæa, Lamium, Lilium convallium, Lunaria minor, Melilotus, Millefolium, Nummularia, Ophioglossum, Panax coloni, Parietaria, Pentaphyllum, Perfoliata, Persicaria, Peucedanum, Pilosella, Pimpinella, Pinguicula, Plantago, Polygonatum, Polygonum, Prunella, Rubia, Salvia agrestis, Sanicula, Scordium, Serratula, Sophia Chirurgorum, Succisa, Tanacetum, Telephium, Tormentilla, Valeriana, Verbena, Virga aurea, Veronica utraq;

Balsamina mas, Delphinium, Ulmaria, Nux myristica, Resinæ & Lacrymæ variæ, Clematis Daphnoides, Pyrola, Quercus, Pix, Alnus vulg. Cada-Pilava, Ol. Olivarum, Opobalsamum, & Balsama Americana, Sarcocolla, Elemi.

NOMENCLATOR BOTANICUS, *Anglo-Latinus.*

A.

THE Abele-tree, *or white Poplar*, Populus alba.
Adders-tongue, Ophioglossum.
Adonis flower, *or Pheasants eye*, Flos Adonis, Eranthemum.
Agarick, Agaricum, sive Fungus Laricis.
Agrimony, Agrimonia.
The Alder-tree, Alnus.
Alexanders, Hipposelinum.
Alkanet, Anchusa.
The Almond-tree, Amygdalus.
Aloes, Aloe.
Wood of Aloes, Xylaloe, Agallochum.
Anemony, *or Wind-flower:* Anemone.
Angelica, Latinè pariter Angelica.
Annise, Anisum.
The Apple-tree, Malus.
Apples of Love, Pomum Amoris.
Mad Apples, Mala insana.
The Apricock-tree, Malus Armeniaca.
Archangel, *or Dead Nettle.* Lamium, Galeopsis.
Areck, *or Fausel.* Areca, Palmæ species.
Arrach, *or Orrach.* Atriplex.
Arrow-head, Sagittaria.
Arsmart, Persicaria acris, Hydropiper.
Artichoke, Cinara, Scolymus.
Asarabacca, Asarum.
The Ash-tree, Fraxinus.
The Aspen-tree, Populus tremula seu Libyca.
Asphodil, Asphodelus.
Avens, *or Herb Bennet.* Caryophyllata.

B.

The Balsam-tree, Balsamum.
Balsam-apple, Balsamina.
The Bambou Cane, Bambou, Arundinis species.
The Barberry, *or Pipperidge-bush.* Berberis.
Barley, Hordeum.
Barren-wort, Epimedium.
Basil, Ocimum.
Wild Basil, Acinos, Ocimum sylvestre, Clinopodium.
Baulm, Melissa & Melissophyllum.
The Bay-tree, Laurus.
The Bead-tree, Azedarach.
The white Beam-tree, Sorbus Alpina, Aria Theophrasti.
A Bean, Faba.
Bean-trefoil-tree, Anagyris, Laburnum.
Binding Bean-tree, *or Gum-Arabick-tree.* Acacia Ægyptiaca.
Bears-breech, *or Brankursine.* Acanthus, Branca ursina.
Bears-ear, Auricula ursi.
Bears-foot, Helleborus niger hortensis.
The Beech-tree, Fagus.
Beet, Beta.
Bell-flower, Campanula.
The Benjamin-tree, Benzoin.
Betle, Betre.
Betony, Betonica.
Bilberry, *or Whortle-berry.* Vaccinium, vitis Idæa.
Bindweed, Convolvulus, Smilax lævis.
The Birch-tree, Betula.
Birds-foot, Ornithopodium.
Birds-nest, *or abortive Orchis*, Nidus avis, Satyrion abortivum.
Birthwort, Aristolochia.
Bishops-weed, Ammi.
Bistort, *or Snake-root.* Bistorta.
The Bladder-Nut-tree, Staphylodendron, Nux vesicaria.
Blite, Blitum.
Blood-wort, Lapathum sanguineum, Draco herba.
Blue-bottle, Cyanus.
The Bonana-tree, Bananiera.
Borage, Borago.
The Box-tree, Buxus.
The Stone Bramble, *or Raspis.* Chamærubus saxatilis.
The Bramble, *or Blackberry-bush.* Rubus sylvestris.
Brasile-wood, Brasilia arbor.
Brooklime, Anagallis aquatica, Becabunga.
Broom, Genista.
Broom-rape, Orobanche.
Butchers-Broom, *or Knee-holly.* Ruscus, Bruscus, Oxymyrsine.
Spanish-Broom, Genista Hispanica.
Briony, Bryonia.
Buckler-wort, *or Hart-wort.* Tordylium, Seseli, Caucalis.
Buck-thorn, Rhamnus.
Bugle, Bugula, Consolida media.
Bugloss, Buglossum.
Vipers Bugloss, Echium.
Burdock, Lappa, Personata, Bardana major.
Burnet, Pimpinella.
Bur-reed, Sparganium.
Butter-burr, *or Pestilent-wort.* Petasites.
Butter-wort, Pinguicula.

C.

Cabbage, Brassica capitata.
Cabbage-tree, *or Palmetto-Royal.* Palma nobilis.
The Cacao, *or Chocolate-Tree.* Cacao.
The Calabash-tree, Higuero Oviedi.
Calamint, Calamintha.
Water Caltrops, Tribulus aquaticus.
Calves-snout, *or Snap-dragon.* Antirrhinum.
Camels-hay, *or sweet smelling Rush.* Schœnanthos
Camomile, Chamæmelum.
The Camphire-tree, Arbor Camphorifera.
Campions, Lychnis.
Canary-grass, Phalaris.
Capers, Capparis.
Carawaies, Carum.
Cardamums, Cardamomum.
The Carline-thistle, Carlina.
The Carob-tree, Siliqua arbor, Ceratia.
Carrot, Pastinaca tenuifolia.
Cassia, Cassia fistula.
Cassidony, *or French Lavender.* Stœchas Arabica.
The Cassu, *or Cajou-tree.* Acajou, Anacardium.
Catchfly, Muscipula, Lychnis viscosa.
Caterpillars, Scorpioides.

Ca-

Cats-tail, *or Reed-Mace*, Typha.
The Cedar-tree, Cedrus.
Celandine, Chelidonium.
Centory, Centaurium.
Charlock, *or Wild Mustard*. Rapistrum.
The Chast-tree, Agnus castus, Vitex.
The Cherry-tree, Cerasus.
Winter Cherry, Solanum halicacabum, Alkekengi.
Chervil, Chærophyllum, Cerefolium.
The Chesnut-tree, Castanea.
Chick-weed, Alsine.
China-root, China radix.
Chiches, *or Chich-pease*. Cicer sativum.
Herb-Christopher, Christophoriana, Aconitum racemosum.
Christ's Thorn, Paliurus.
Cicely, *or sweet Chervil*. Myrrhis.
The Cinamon-tree, Arbor Cannellifera.
Cinamon, Cinnamomum.
Cinquefoil, Pentaphyllum, Quinquefolium.
The Citron-tree, Malus medica, Citria.
Cives, Schœnoprasson.
Clary, Horminum.
Claver, Medicæ species.
Cloud-berries, Chamæmorus.
Clover-grass, Trifolium purpureum majus pratense.
Cloves, Caryophyllus Aromaticus.
Cockle, Pseudomelanthium, Lychnis segetum.
Cocks-comb, *or Rattle*. Pedicularis, Crista galli.
The Coco, *or Coker-Nut-tree*. Palma coccifera, seu Tenga.
Coffee, Caova, Coffee *Frutex*, seu Bon vel Ban Arbor.
Colewort, Brassica.
Colly-Flower, Brassica florida.
Colts-foot, Tussilago.
Strange Colts-foot, Cacalia.
Columbines, Aquilegia.
Comfrey, Symphytum, Consolida major.
Saracens Consound, Solidago Saracenica, Virgæ aureæ species.
Coral, Corallium.
Coralline, Corallina.
The Cork-tree, Suber.
Coriander, Coriandrum.
Corn-flag, Gladiolus.
The Cornel-tree, *or Cornelian Cherry*. Cornus mas.
Costmary, *or Alecost*. Costus hortorum, Balsamita mas.
The Cotton-tree, Gossipium, Xylon.
Couhage, vulgo *Cowitch*. Phaseolus Zurratensis siliquâ hirsutâ.
Cow-slips, Verbasculum, Paralysis.
Cranes-bill, Geranium.
The bearded Creeper, Crupina.
Cresses, Nasturtium.
Cross-wort, *or Mugweed*. Cruciata.
Crowfoot, *or Butter-Cups*. Ranunculus.
Crown Imperial, Corona Imperialis.
Crow-silk, *or hairy River-weed*. Conferva Plinii.
Cubebs, Cubebæ.
Cuckow-pint, *or Wake-robin*. Arum.
Cucumbers, Cucumis.
Cudweed, Gnaphalium.
Cumin, Cuminum.
The Curran-bush, Ribes.
Currans, Uvæ Corinthiacæ.
The Custard-Apple, Araticu species.
Cyperus, Latinè etiam Cypressus.
The Cypress-tree, Cupressus.

D.

Daffodil, Narcissus.
Daisie, Bellis, Consolida minor.
Dandelion, Dens leonis.
Darnel, Lolium.
The Date-tree, Palma dactylifera.
Devils-bit, Succisa, Morsus Diaboli.
Dill, Anethum.
Dittander, *or Pepper-wort*. Lepidium, Piperites.
Dittany, Dictamnus.
Bastard Dittany, *or Fraxinel*. Fraxinella.
Dock, Lapathum.
Dodder, Cuscuta.
Dogs-bane, Apocynum.
The Dog-berry, *or Gatter-tree*. Cornus fœmina.
Dogs-stones, Cynosorchis.
Dragons, Dracontium.
The Dragon-tree, Draco arbor.
Drop-wort, Filipendula, Oenanthe.
Ducks-meat, Lenticula palustris.
Dutroy, Stramonii seu Daturæ Indicæ species.

E.

Earth-Nut, *or Kepper-Nut*. Bulbocastanum, Nucula terrestris.
Pease-Earth-Nut, Chamæbalanus.
Ebony, Ebenus.
The Eglantine, *or Sweet-briar-bush*. Eglanteria, Rosa foliis odorata.
The Elder-tree, Sambucus.
Elecampane, Helenium, Enula campana.
The Elm-tree, Ulmus.
Endive, Endivia.
Eringo, *or Sea-Holly*. Eryngium.
Eschalottes, *or Scallions*, Cepa Ascalonica.
Euphorbium, Schadida-Calli, Tithymali species.
Eye-bright, Euphrasia.

F.

Fennel, Fœniculum.
Fennel-flower, Nigella.
Fennel-giant, Ferula.
Hogs-Fennel, *Sulphur-wort, or Harestrong*. Peucedanum.
Scorching-Fennel, Thapsia.
Fenugreek, Fœnum Græcum.
Fern, *or Brakes*. Filix.
Feverfew, Matricaria, Parthenium.
The Figg-tree, Ficus.
Figwort, *or Broom-wort*. Scrophularia.
The Filberd-tree, Nux avellana, Corylus sativa.
The Fir-tree, Abies.
The Fistick-Nut-tree, *or Pistacho*. Pistacia.
The sweet smelling-Flag, Acorus, Calamus Aromaticus.
Flax, Linum.
Fleabane, Conyza.
Flea-wort, Psyllium.
Flixweed, Sophia Chirurgorum, Nasturtii species.
Flower-de-luce, Iris.
Flower-gentle, Amarantus.
Fluellin, *or Speed-well*. Elatine.
Fox-glove, Digitalis.
Fox-tail-grass, Alopecuros, Gramen alopecuroides.
Frankincense, Thus, Olibanum.
Herb-Frankincense, Libanotis.
Friers-cowl, Arisarum.
Fritillary, Fritillaria, Meleagris.

Fumitory,

Fumitory, Fumaria.
Furze, *Whins or Gorse.* Genista spinosa.
Fustick-wood, Lignum Americanum flavum.

G.

Garlick, Allium.
Gentian, *or Felwort,* Gentiana.
Germander, Chamædrys.
*Tree-*Germander, Teucrium.
*Water-*Germander, Scordium.
Ginger, Zinziber.
Gladwyn, Xyris, Spatula fœtida, Iridis species.
Glass-wort, *or Saltwort,* Kali, Salicornia.
Goats-beard, Tragopogon.
Goats-rue, Galega.
The Goavo-tree, Guayava, Pela.
Golden-rod, Virga aurea.
Gold of Pleasure, Myagrum.
The Goose-berry-bush, Grossularia.
Goose-grass, *or Cleavers,* Aparine.
Gourd, Cucurbita.
Oily Purging Grain, Sesamum.
Grass, Gramen.
Green-weed, *or Wood-waxen,* Genistella tinctoria.
Gromil, *or Gromwel,* Lithospermum.
Ground-pine, Chamæpitys.
Groundsel, Senecio, Erigerum.
Guaicum, Guaiacum.
Gum, Gummi.

H.

Hares-ear, Bupleurum, Auricula Leporis.
Hares-foot, Lagopus.
Harts-tongue, Lingua Cervina, Phyllitis.
Hartwort, Seseli.
Hawkweed, Hieracium.
The Haw-thorn, *or White-thorn,* Oxyacantha.
The Hazel-nut-tree, Corylus sylvestris.
Heath, Erica.
Hedge-Hogs, Medica echinata.
Hellebore, Helleborus.
Hemlock, Cicuta.
Hemp, Cannabis.
Henbane, Hyoscyamus.
Henbit, Morsus Gallinæ.
Herb-terrible, Alypum montis Ceti.
Hollyhocks, Malva hortensis.
Holly, Agrifolium, sive Aquifolium.
Honey-suckle, Caprifolium, Periclymenum.
Honey-wort, Cerinthe.
Hops, Lupulus.
Hore-hound, Marrubium.
Base Hore-hound, Stachys.
The Hornbeam-tree, Carpinus, Betulus, Ostrys.
Horse-tail, Equisetum, Hippuris.
Horse-tongue, Hippoglossum, Bislingua.
Hounds-tongue, Cynoglossum.
House-leek, Sedum.
The Humble-plant, Herba mimosa, seu humilis vulgo dicta.
Hyacinth, *or Harebells,* Hyacinthus.
Hyssop, Hyssopus.

I.

The Jack-tree, Jaca.
Jack by the hedge, *Sauce alone,* Alliaria.
Jalap, Jalapium.
Jessamin, Jasminum, Gelseminum.
The Jesuits-tree, Arbor Peruviana, sive febrifuga, Quinquina.
Jews-ear, Auricula Judæ, sive Fungus Sambucinus.
Indigo, Anil, sive Nil.
Job's-tears, Lachryma Jobi.
S. John's-wort, Hypericon.
Iron-wort, Sideritis.
Judas-tree, Arbor Judæ.
The Jujube-tree, Ziziphus, sive Jujuba.
July-Flower, *or Carnation,* Caryophyllus.
Juniper, Juniperus.
Ivie, Hedera corymbifera.
*Ground-*Ivie, *Gill go by the Ground, Ale-hoof or Tun-hoof,* Hedera terrestris.

K.

Kidny *or French-Beans,* Phaseolus.
Knapweed, Jacea.
Knot-grass, Polygonum, Centinodia.

L.

Ladies-Bedstraw, *or Rennet-wort,* Gallium luteum.
Ladies-Bower, Clematitis species.
Ladies-Mantle, Alchimilla.
Ladies-Slipper, Calceolus Mariæ, Helleborines species.
Ladies-Smock, *or Cuckow-flower,* Cardamine.
Lambs-Lettuce, *or Corn-Sallet,* Lactuca agnina, Valerianella.
The Larch-tree, Larix.
Larks-spur, Delphinium, Consolida regalis.
Laserwort, Laserpitium.
Lavender, Lavendula.
Lavender-Cotton, Chamæcyparissus, Abrotanum fœmina.
*Sea-*Lavender, Limonium.
The Laurel-tree, *or Cherry-Bay,* Laurocerasus.
Leadwort, Dentellaria, Plumbago Plinii.
Leeks, Porrum.
The Lemon-tree, Malus Limonia.
Lentils, Lens.
Leopards-bane, Doronicum.
Lettuce, Lactuca.
The Lilly, Lilium.
The Lime *or Linden-tree,* Tilia.
Liquorice, Glycyrrhiza.
Liverwort, Lichen, Hepatica.
The Locust-tree, Jetaiba, seu Lobus ex Wingandecaow.
Loose-strife, *or Willow-herb,* Lysimachia.
Lote-trefoil, Lotus Herba.
Lovage, Levisticum.
Lungwort, Pulmonaria.
Lupins, Lupinus.

M.

Mace, Macis.
The Macaw-tree, Urucu, Bixa, Orellana, Achiotl.
Madder, Rubia tinctorum, Erythrodanum.
Madwort, Alyssum.
Maiden-hair, Adianthum nigrum, Capillus Veneris.
English black Maiden-hair, Trichomanes.
Maize, *or Indian-Wheat,* Frumentum Indicum.
Mallows, Malva.
*Marsh-*Mallows, Althæa, Ibiscus.
Vervain Mallow, Alcea.
The Manchinello-tree, Araticu species.
Mandrake, Mandragora.
The Mango-tree, Mangas.
The Mangrove-tree, Mangle.
The Maple-tree, Acer.
Marigold, Calendula, Caltha.

Corn-

Corn-Marigold, Chrysanthemum.
Marjoram, Majorana.
Marvel *of Peru*, Mirabilis Peruviana.
Master-wort, Imperatoria, Astrantia.
Herb Mastick, *or Mastick-Thyme*, Marum.
The Mastick-tree, Lentiscus.
Matt-weed, Gramen sparteum.
Maudlin, *or Maudlin-Tansie*, Ageratum, Balsamita fœmina.
May-weed, Cotula.
Meadow-Saffron, Colchicum.
Meadow-sweet, Ulmaria, Regina Prati.
Medick, *or Snail-trefoil*, Medica.
The Medlar-tree, Mespilus.
Melilot, Melilotus.
Melon, Melo.
Melon-Thistle, Echinomelocactos.
Mercury, Mercurialis.
Milfoil, *or Yarrow*, Millefolium.
Milk-wort, Polygala.
Millet, *or Grout*, Milium.
Mint, Mentha.
Horse-Mint, Mentastrum.
Missleto, Viscus.
Moly, Moly, Allii Genus.
Money-wort, Nummularia.
Monks-hood, Napellus.
Moon-wort, Lunaria.
Moss, Muscus.
Mother-wort, Cardiaca.
Moth-mullein, Blattaria.
Mouse-ear, Pilosella, Auricula muris.
Mouse-tail, Myosuros, Cauda Muris.
Mug-wort, Artemisia.
The Mulberry-tree, Morus.
Mules-Fern, Hemionitis.
Mullein, *or High-taper*, Verbascum.
Mushroom, *or Toad-stool*, Fungus.
Mustard, Sinapi.
Arabian-Mustard, Draba.
Tower-Mustard, Turritis.
Myrobalans, Myrobalanus.
Myrrh, Myrrha.
Myrtle-tree, Myrtus.

N.

Navel-wort, *or Wall-penny-wort*, Cotyledon, Umbilicus Veneris.
Navew, Napus.
The Nectarine-tree, Nucipersica.
Nettle, Urtica.
The Nettle-tree, Lotus arbor.
Nightshade, Solanum.
Nipple-wort, Lampsana.
A Nut, Nux.
Nutmeg, Nux moschata.

O.

The Oak-tree, Quercus.
The Holm-Oak, Ilex.
The Scarlet-Oak, Ilex coccifera.
Oats, Avena.
The Olive-tree, Oliva.
The Wild-Olive, Oleaster.
One-blade, Monophyllon.
Onions, Cepa.
The Orange-tree, Malus Aurantia.
Orchis, Orchis, seu Satyrion.
Orpine, *or Live-long*, Telephium, Crassula.
The Osier, Salix aquatica.
Ox-eye, Buphthalmum.

P.

Palma Christi, Ricinus.
The Palm tree, Palma.
Panick, Panicum.
The Papa-tree, Papaia, Mamoera.
The Paper reed, Papyrus Nilotica.
Herb Paris, *True-love, or One-berry*, Herba Paris.
Parsly, Apium hortense, Petroselinum.
Bastard-Parsly, Caucalis.
Parsly-piert, Percepier.
Parsnip, Pastinaca latifolia, Staphylinus, Elaphoboscum.
Cow-Parsnip, Sphondylium.
Pasque-flower, Pulsatilla.
Passion-flower, *or Maracoks*, Granadilla, flos Passionis.
The Peach-tree, Malus Persica.
The Pear-tree, Pyrus.
The Prickly-Pear-tree, Opuntia, seu Fic. Indica.
Pease, Pisum.
Peiony, Pæonia.
Pellitory *of Spain*, Pyrethrum.
Pellitory *of the Wall*, Parietaria.
Penny-royal, *or Pudding-Grass*, Pulegium.
Pepper, Piper.
Guinny-Pepper, Capsicum.
Jamaica-Pepper, *or All-spice*, Caryophyllus fructu rotundo.
Periwinkle, Vinca pervinca, Clematis Daphnoides.
S. Peters-wort, Ascyrum.
The Physick-nut, Ricini species Americana.
Spanish Pick-tooth, Visnaga, Gingidium.
Pimpernel, Anagallis.
The Pine-tree, Pinus.
The Pine-Apple, Anana.
Ground-Pine, Chamæpitys.
Pinks, *or Carnations*, Caryophyllus.
The Pipe-tree, *or Lilach*, Syringa.
The Pitch-tree, Picea, *i. e.* Abies mas.
The Plane-tree, Platanus.
Plantain, Plantago.
The Plantain-tree, Musa arbor.
The Plum-tree, Prunus.
Poley mountain, Polium.
Polypody, Polypodium.
The Pomegranate-tree, Malus Punica.
Pond-weed, Potamogiton.
The Poplar-tree, Populus.
Poppy, Papaver.
Rough headed Bastard-Poppy, Argemone.
Potato's, Battatas.
The Prickly Pear-tree, Opuntia, seu Ficus Indica.
Primrose, Primula veris, Verbasculum.
Tree-Primrose, Lysimachia Virginiana.
Privet, *or Primprint*, Ligustrum.
Mock-Privet, Phillyrea.
Ever-green Privet, Alaternus.
Pulse, Legumen.
Pumpion, Pepo.
Purslane, Portulaca.

Q.

Quince-tree, Malus Cydonia.

R.

Radish, Raphanus.
Horse-Radish, Raphanus rusticanus, Armoracia.
Ragwort, *Seggrum or S. James wort.* Jacobæa.
Rampions, Rapunculus, Rapuntium.

Ramsons,

Ramsons, Allium ursinum.
The Rasp-berry-bush, Rubus Idæus.
Reed, Arundo.
Rest-harrow, *or Cammock*, Anonis.
Rice, Oryza.
Rie, Secale.
Rocket, Eruca.
Rose, Rosa.
The Dogs-Rose, *Wild-Briar or Hep*, Rosa sylvestris inodora, Cynosbatos, Cynorrhodos.
The Holy-Rose, Cistus.
Rose-wort, *or Rose-root*. Rhodia radix, Telephii species.
Rose-bay, *or Oleander*, Nerium, Oleander.
Rose *of Jericho*, Rosa Hiericuntina.
Rosemary, Rosmarinus.
Rosa solis, Ros solis.
Rubarb, Rhabarbarum.
Rue, Ruta.
Medow-Rue, Thalictrum.
Rupture-wort, *or All-seed*. Herniaria Polygoni species.
Rush, Juncus.

S.

Saffron, Crocus.
Sage, Salvia.
Sage *of Jerusalem*, Pulmonaria maculosa.
Saint-foin, Medicæ species.
Sallow, Salix latifolia.
Samphire, Crithmum seu Fœniculum marinum.
Sanicle, Sanicula, Diapensia.
Sarsaparilla, Salsaparilla.
The Sassafras-tree, Sassafras arbor.
Sattin, *or honesty*. Viola lunaria sive Bulbonach.
Satyrion, Orchis.
Savine, Sabina.
Saunders, Santalum, Ligni species.
Savoury, Satureia.
Saw-wort, Serratula.
Saxifrage, Saxifraga.
Scabious, Scabiosa.
Scammony, Scammonia Syriaca.
Scurvy-grass, Cochlearia.
The Sebesten-Plant, Myxa, Sebesten.
Self-heal, Brunella seu Prunella.
Sena, Sena Alexandrina.
Bastard Sena, Colutea.
Sengreen, *or House-leek*. Sedum, Sempervivum.
The Sensitive-Plant, Herba viva, Æschynomene.
Sermountain, Siler montanum.
The Service, *or Sorb-tree*. Sorbus.
Shepherds needle, Scandix, Pecten Veneris.
Shepherds-purse, Bursa Pastoris.
The Silver-bush, Barba Jovis.
Silver-weed, *or wild Tansie*. Argentina, Potentilla.
Skirret, Sisarum.
The Sloe-tree *or Black-thorn*, Prunus sylvestris.
Smallage, Paludapium, Apium palustre, Eleoselinum.
Sneezwort, Ptarmica.
Solomon's Seal, Polygonatum, Sigillum Solomonis.
The Sope-tree, Saponaria arbor.
Sopewort, Saponaria.
Sorrel, Acetosa.
Sothern-wood, Abrotanum mas.
Sowbread, Cyclamen.
The Sower-sop, Araticu species.
Sow-fennel *or Sulphur-wort*, Peucedanum.
Sow-thistle, *or Hares-Lettice*, Sonchus.
Sparagus *or Sperage*, corruptè *Sparrow-grass*. Asparagus.
Spelt, Zea, Spelta.
Spider-wort, Phalangium.
Spignel, *Meu or Bawd-money*. Meum.
Spinache, Spinachia.
The Spindle-tree *or Prickwood*. Euonymus.
Spleen-wort, Asplenium, Scolopendria, Ceterach.
Spunge, Spongia.
Spurge, Tithymalus.
Spurrey, Spergula.
Squills, *or Sea-Onyon*, Scilla.
Star *of Bethlehem*, Ornithogalum.
Star-wort, Aster.
Sea-starwort, Tripolium.
Staves-acre *or Lousewort*, Staphis agria.
Stock-gilliflower, Leucoium incanum.
Stonecrop, Sedum minus, Illecebra minor.
The Storax-tree, Styrax Arbor.
Strawberry, Fragaria.
The Strawberry-tree, Arbutus.
Succory, Cichoreum.
Gum-Succory, Chondrilla.
The Sugar-Cane, Arundo Saccharifera.
Sumach, Rhus.
Sun-dew, Ros solis.
Sun-flower, Flos solis.
Swallow-wort, Asclepias.
Sycamore-tree, Sycamorus.

T.

The Talipot-tree, Codda-Panna, Palmæ species.
Tamarinds, Tamarindus.
The Tamarisk-tree, Myrica, Tamariscus.
Tansie, Tanacetum.
Tares, *or Vetches*: Vicia.
Tarragon, Draco herba, Dracunculus hortensis.
The Tea *or Thee-Plant*, The Sinensium, Tsia Japonensibus.
Teasel, Dipsacus, Carduus Fullonum.
Tent-wort, *or Wall-Rue*. Adiantum album, Ruta muraria.
Thistle, Carduus.
Torch-Thistle, Cereus.
Melon-Thistle, Echinomelocactos.
Thorn-Apple, Stramonium.
Thorow-wax, Perfoliata.
Throat-wort, *or Canterbury Bells*. Trachelium.
Thyme, Thymus.
Toad-flax, Linaria.
Tobacco, Tabacum, Nicotiana.
The Toddy-tree, Mamay arbor.
Tooth-wort, Dentaria.
Tormentil, Tormentilla.
Traveller's Joy, Viorna, Clematidis species.
Tragacanth, Tragacantha.
Tree of Life, Thuya Theophrasti, Arbor vitæ sive Paradisiaca vulgò dicta.
Trefoil, Trifolium.
Shrub-Trefoil, Cytisus.
Tuberose, Hyacinthus Peruvianus.
Tulip, Tulipa.
The Tulip-tree, Arbor Tulipifera.
Turmerick, Curcuma.
Turnep, Rapum.

Turnsole,

Turnsole, *or Heliotrope.* Heliotropium.
The **Turpentine-tree,** Terebinthus.
Tutsan, Androsæmum.
Tway-blade, Ophris bifolia.

V.

Valerian, Valeriana.
Vanillas, Banillas.
Venus-comb, *or Shepherds-needle.* Pecten Veneris.
Venus-looking-glass, Speculum Veneris, Onobrychis arvensis, Campanula arvensis erecta.
Vervain, Verbena.
Vetch *or Tare,* Vicia.
*Cocks-head-***Vetch,** Onobrychis.
*Horse-shoe-***Vetch,** Ferrum equinum.
The **Vine,** Vitis Vinifera.
Violet, Viola.
Viper's-grass, *or Scorzonera.* Scorzonera.

W.

Wake-Robin, *or Cuckow-Pint.* Arum.
The **Walnut-tree,** Nux Juglans.
Wall-flower, Leucoium luteum, Keiri.
Wart-wort, *or Sun-Spurge.* Tithymalus Helioscopius.
Way-faring-tree, Viburnum, Lantana.
Wheat, Triticum.
*Buck-***wheat,** Fegopyrum, Fagotriticum.
*Cow-***wheat,** Melampyrum.
The **White-beam-tree,** Aria Theophrasti, Sorbi species.
Whitlow-grass, Paronychia.
The **Whortle-berry,** *or Bil-berry.* Vitis Idæa, Vaccinium.
Widow-wail, Chamelæa triccocos.
Sweet **Williams,** *or Pride of London.* Armeria.
The **Willow-tree,** Salix.
Spiked **Willow** *of Theophrastus,* Spiræa Theophrasti.
Winter's-bark, Cortex Winteranus.
Winter-green, Pyrola.
Woad, Glastum, Isatis.
*Wild-***Woad,** *Diers Weed.* Luteola.
Wolfes-bane, Aconitum.
Wood-roof, Asperula.
Wood-bind, *or Honey-suckle.* Periclymenum, seu Mater sylvæ.
Wormwood, Absinthium.
Worm-seed, Absinthium Santonicum.
Wrack, *or Sea-weed.* Alga, Fucus.

Y.

Yam, Rapum Brasilianum.
Yarrow, *or Milfoil.* Millefolium.
The **Yew-tree,** Taxus.
Yucca, *Cassava, or Indian bread,* Yucca.

Z.

Zedoary, Zedoaria.

FINIS.